Digitized by Google

XV. F. 38

BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
XV
F
38
NAPOLI

Digitized by Google

PRAXIS
NOTABILIVM
RERVM.
IOANNE BAPTISTÆ
VENTRIGLIA.

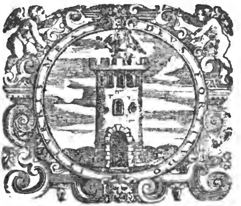
Biblioteca Nazionale V. E. III NAPOLI

Digitized by Google

PRAXIS
NOTABILIVM RERVM,
Præſertim
FORI ECCLESIASTICI,
IN QVA
EX VTRIVSQVE IVRIS
FONTIBVS FREQVENTIORES, ET VTILIORES MATERIAS
in varijs Textibus Canonicis,& Bullis Pontificijs veridicè (iuxta
Decreta Sac. Conc. Trid. & Deciſiones diuerſorum
Tribunalium) annotantur.

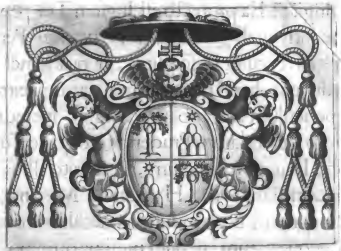
A V C T O R E
IOANNE BAPTISTA VENTRIGLIA
V. I. D. Proth. Apoſtolico iam Primicerio, & Generali Vicario Capuano, Sancti
Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitani Fiſci Patrono , ac vno ex
Conſultoribus, & Viſitatoribus eiuſdem Curiæ.

OPVS LECTORIBVS NON INVTILE.

VENETIIS, M. DC. LX.
SVMPTIBVS TVRRINORVM.
SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

Digitized by Google

Eminentiſs.mo & Reueredíſs.mo Principi

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO

FLAVIO CHISIO

SANCTISSIMI D. N. D.

ALEXANDRI PONTIFICIS

Maximi Fratris Filio.

IOANNES BAPTISTA VENTRIGLIA S.

TERTIVS hic ingenioli mei partus lucem ſub præpotentis Patroni auſpicijs petens nullum alium niſi Te Eminentiſsime Princeps ſibi adoptat, vt Ariſtarchorum vngues, Criticorumque notas ab innumeris, atque egregijs animi Tui dotibus perter-

ritas effugiat. Ea profectò eſt Ingenij Tui præſtantia, ea mentis intelligentia, ſumma cum Iuris Peritia, tum cæteris exculta Diſciplinis, vt quæ ſemel probanda duxeris, haud quaquam audeat quis citra inſcitiæ periculum improbare. Ad hæc incredibilis tua rerum gerendarum Prudentia, ac graue Tuum, & propè Diuinum Iudicium, vt merito illius Alexandri Chriſtiani Orbis Hyerarchæ Maximi, cuius, & à natura, & ab induſtria præcelſiſsima indumenta, neque meum, neque cuiuſque omnino teſtimonium deſiderant dignus Nepos exiſtis. Quid Virtutes alias attexam Pietatem, Religionem, Iuſtitiam, Vitæ Probitatem, Animi Fortitudinem, Liberalitatem, Generis præclaram, Nobilitatem, cuius antiquitas, & origo repeti vix poteſt, cæteraſque innumeras, quas non eſt mihi nunc mens in medium afferri, ne rem per ſe clariſsimam, aut obſcuram, aut diminutam reddam. Quamobrem rogo Te Cardinalis Ampliſsime hoc (quale quale illud ſit) meæ in Te obſeruantiæ, ac venerationis monimentum ea, qua ſoles incomparabili Humanitate complectaris, ſolitoque Patrocinio, ac Fauore Tuo digneris. Deus Optimus Maximus Te diutiſsimè ſeruet incolumen, ac perpetuam largiatur Felicitatem. Vale.

Digitized by Google

IVRIVM LOCA

Ad quæ in hoc Opere notatur.

DECRETI.

Cap. nemo Eccleſiam de conſecrat. diſtinct. 1. fol. 281
Cap. nullus Presbyter el 2. de conſecrat. diſt. 1. 310
Can. Reintegranda. 3. q. 2. 428

DECRETALIVM.

Cap. I. de ſucceſſ. ab inteſt. 265
Cap. I. de Eccleſ. ædific. vel reparan. 295
Cap. I. de cuſtod. Euchariſt. 318
Cap. nobis de Iurepatronat. 1
Cap. nulla de conceſſ. præb. 58
Cap. niſi cum pridem de renunciat. 77
Cap. quia nulli §. ſanè de magiſt. 206
Cap. vlt. de Cler. egrot. vel debil. 276
Cap. cum olim de maior. & obed. 241
Cap. inter alia de immun. Eccl. 330
Cap. cum Apoſtol. §. Prohibemus de Cenſib. 370
Cap. in cauſa 13. de verb. ſign. 367
Cap. Nuncios de decim. 374
Cap. tua nobis de Teſtament. 389
Cap. I. de Magiſtris. 416

VI. DECRETALIVM.

Cap. præſenti de præb. & dignit. 30
Cap. ſi eo tempore de reſcript. 119
Cap. ſi à Sede de præb. & dignit. 144
Cap. I. vt lite pend. 152
Cap. vlt. de off. Vicarij. 225
Cap. auctoritate el 4. de priuil. 303
Cap. I. §. vlt. de Cenſib. exact. & procurat. 355

CLEMENTIN.

Clementin. vltima de rebus Eccleſ. non alien. 135
Clem. Dudum. de ſepult. 437

BVLLAR.

Bull. Pij V. incip. quanta. 77
Bull. Pij V. incip. in conferendis. 99
Bulla Sixti V. incipient. cum Sacroſanctum. 128
Bull. Pij V. incip. Cum primū. 322

CONCIL.

Trid. ſeſſ. 24. de refor. cap. 13. 163

INDEX MATERIARVM.

Quæ in hoc Volumine notantur.

A

DE Ætate Beneficiati.fol. 119
De Altaribus. 310

B

De Beneficior.reſeruat. 30
De Benefic.vacat.& coll. 57
De Benef. renunciat. 77
De Benef. Paroch.collat. 99
De Benef. Vnione. 133
De Bonis Clericor. 264

C

De Coaditore. 215
De Cap. Sede Vacante. 241
De Cappellis. 303
De Cuſtodia Euchariſtiæ. 317

D

De Decimis. 372

E

De Eccl.ædific.dotat. & conſecrat. 281
De Eccl.reparat. 295

F

De Funere,& exequijs. 436

H

De Habitu beneficiati. 127

I

De Iurepatronat. 1
De Immunitate Eccleſ. 329

L

De Legatis pijs. 386

O

De Oratorijs. 303
De Oblationibus. 365

P

De Præuentione collationis. 144
De Penſione. 163
De Præb.Theologali,& Pęnit. 206
De Prohibitis fieri in Eccleſia. 322

R

De Remedio Can. Reintegranda; 3.q.2. 426

S

De Subrogatione. 152
De Subſidio Charitatiuo. 368
De Seminario. 414

V

De Vicario Generali Epiſcopi. 225
De Viſitatione. 352

D. IO. BAPTISTAE VENTRIGLIA

I. C. PROTONOT. APOST.

OLIM PRIMICERII, NVNC VICARII Generalis Capuani,

PRACTICARVM ANNOTATIONVM

Ad quam plurimos Textus Canonicos,& Conſtitutiones Pontificias in Praxi vſu quotidiano frequentiorum.

VOLVMEN SECVNDVM.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus materia ad Text. in Cap.nobis de Iurepatronatus. Et qui DD.illam exagitent.*

2 *Iuſpatronatus acquiritur conſtructione Eccleſiæ facta conſenſu Epiſcopi, & readificatione. Vbi quid nomine readificationis. Quid in reſtaurante,vel readificante ex materia Eccleſiæ diruta.*

3 *Iuſpatronatus acquiritur dotatione, & fundatione Eccleſiæ, & fundatione etiam ſola. Vbi qualiter.*

4 *Iuſpatronatus acquirit ſufficienter Eccleſiam dotans. Quid,ſi inſufficiens dos approbetur ab Epiſcopo.*

5 *Iuſpatronatus acquirit dotans Eccleſiam cum conſenſu Epiſcopi, etſi conſtructam. Et qualiter concurras cum conſtruentibus.*

6 *Iuſpatronatus æqualiter acquirunt plures,inæqualiter inſufficienter dotãtes.*

7 *Iuſpatronatus non acquirit dotem, etſi paruam grandi augmẽto augens. Quid ſi ea tranſijt ad non eſſe.*

8 *Iuſpatronatus acquiritur, ſi expreſſe in dotem,non ſic,ſi Eccleſiæ legetur, vel donetur.*

9 *Iuſpatronatus conſtructione,dotatione, vel fundatione acquiritur,quãuis non fiat expreſſa reſeruatio. Non tamen copulatiuè requiruntur,n.10.*

11 *Iuſpatronatus ad hoc,vt acquiratur ſẽper,requiritur conſenſus Epiſcopi ſaltem ex poſt facto. Et quando præſumatur.*

12 *Iuſpatronatus,cum in* Tridentino *dicitur acquiri fundatione, intelligitur etiam de conſtructione. Et num dictio* Et *quandoq; diſiungat,n.13.*

14 *Iuſpatronatus non acquirit, qui impenſas in conſtruenda Eccleſia proteſtatur velle recuperare, vel neceſſario conſtruit.*

15 *Iuſpatronatus, vt acquiratur requiritur conſenſus Epiſcopi loci, vbi conſtruitur Eccleſia. Quid in Vicario, & Capitulo ſede vacante. Quando adiri debeat Metropolitanus. Et quomodo.*

ANNOT.I. ARGVMENTVM.

De Iurepatronatus. Notatur §. 1. Iuſpatronatus acquiri conſtructione, & reædificatione, ſiue reſeruatione, dotatione, & fundatione. Quando dicatur ſufficiens dos, vel inſufficiēs. Quid, ſi plures inſufficienter dotent, vel dotem inſufficientem augeant. An requiratur in conſtructione, dotatione, vel fundatione reſeruatio. Quomodo requiratur Epiſcopi conſenſus, & cuius Epiſcopi. An ſufficiat cōſenſus Capituli ſede vacanre, vel poſſit quãdoque adiri Metropolitanus. Notatur §. 2. Iuſpatronatus priuatorum probari authentico documento, & ſcriptura, quæ qualis ſit, quando probetur inſtrumento carenti ſolemnitatibus, vel copia, aut copia copiæ, vel copia ab actis, per libros, ſententias, vel alias ſcripturas, per atteſtationem Epiſcopi. Quando per teſtes. Quando per multiplicatas præſẽtationes, vel per aſſignationẽ alimentorum. Quando probetur per inſignia, vel inſcriptiones poſitas in Cappella. Quãdo, quot dicantur præſentationes multiplicatæ, & intra quantum temporis ſpatium debeanr eſſe. Et quibus alijs modis Iuſpatronatus probetur inter priuatos. Inter perſonas vero ſuſpectas etiam probatur fundatione, vel dotatione. Si vero probetur per multiplicatas præſentationes requiruntur nonnullæ ſolemnitates, vt hic. Vſurpatio, quæ, & vnde proueniat, & quando non præſumatur in Vniuerſitate. An Iuſpatronatus erectum ante *Concil. Trid.* ſubiaceat probationi ab illo decretæ. Et an *Concil.* reuocet Iuſpatronatus in priuilegio. Notatur §. 3. quomodo laicus patronus non poſſit concurrere, nec acquirere ius eligendi, vel concurrere cum alijs ad electionem in Eccleſia conuentuali. Et quid de cõfirmatione electionis, vel in patrono Clerico. Coram quo eſt facienda præſentatio. Et quomodo. Intra quod tempus. Quod, quãdo incipiat currere, vel, an currat impedito. Et, an poſſit prorogari, & aquo. Inſtitutio cui cõpetat, an Vicario, vel Capitulo ſede vacante, vel Prælato inferiori. Et an in hoc poſſit patronus præiudicare Epiſcopo examen præſẽtãti. Cui cõpetat, ſi inſtitutio fit per inferiorem. Inter plures præſentatos, quis ſit præferendus in inſtitutione, & dicatur aptior. An Doctor, nobilis, ciuis, potentior, ſenex, de familia deſcendens, vel bonus. In paritate vocum, quãdo competat Epiſcopo gratificatio. Notatur §. 4. deberi patrono honor proceſsionis. Et quid cõtineatur ſub hoc honore proceſsionis. Et quomodo ſit obediẽdũ patrono. Itẽ eidem debẽtur alimenta, ſi pauper eſt. Quãdo dicatur pauper. Quæ alimẽta ſint præſtanda. An deductis prius neceſſarijs pro beneficiato. Quomodo illi debeantur, & quando. Et quæ pro illis competat actio, & alia ad materiam.

ANNOTATIO I. §. I.

Ad Tex. in Cap. Nobis de Iurepatron.

1 HIC *Clem. Papa III.* ſtatuit. *Primo acquiri iuſpatronatus per conſtructionem Eccleſiæ de conſenſu Epiſcopi factam. Secundo patronum non eligere Prælatum in Eccleſia conuentuali, bene tamen in Cappella. Tertio patrono deberi proceſſionis honorem, & alimenta ab Eccleſia, ſi vergat ad inopiam.* Hæc materia eſt communis, & ſatis ſufficienter agitata particularibus *Tractatibus*, nempe *Rocc. Lãbertini, Viuiani, Ricc.* & aliorũ, quos commemorat *Barboſ. ad Rubr. Decret. de Iurepatr. n. 2.* tractant *Flam. Pariſ. de Reſignat. lib. 2 quæſt. 4. Rebuff in Prax. Benef. Gonzal. ad 8. Regul. Cancell gloſ. 18. Garz. de Benef. par. 5. cap. 1. Moneta de Commut. vltim. vol. cap. 10. Hoied de Incompatib cap. vltimo, Couar. Pract. quæſt. cap. 36. Zerol. in Prax.* verbo

bo *Iuſpatronat.Maſcard.de Prob. cõcluſ.*956. *Franc.Leo Theſaur.for.Eccleſ.p.*2.*c.* 2. *Card. Tuſch.Pract.Concluſ. lit.I.concluſ.*617.*Gall. Margar.Caſ.Conſcient.*verb *Iuſpatronat. Cabed.*de *Patron.Regiæ Coronæ,Valer.Reginal.in Prax.for.pœnit.lib.*30.*tract.*2. *Cãpan.Diuerſ. Iur.canon.rub.*11.*c.*13.*Molf.in Sũ.tract.*6. *c.* 5. *Ricc.*particulari *Tract.et in Prax.*1.*p.reſol.* 134.*& ſeqq.& Collect.deciſ.*58. 1558.1576. *&* 1693.*& in deciſ.Cur.Archiep.Neap.par.*1. *deciſ.*161.*Nouar.Cõcl.Iur.Pontif.titul.de Iurepatron.concl.*94.*& ſeqq.Maſſo.in Pract. habend.concurſ.Præl.*7. *dub.*3.*Io.Bapt. Coſta de Facti ſcient.& ignor.cent.*1.*diſtin.*90. *Vulp.in Prax.cap.*49.*Lotter.de re Benef lib.*2.*quæſt.*3. *et ſeqq.Barboſ de Poteſt.Epiſcop.part.*3.*Alleg.* 72.*de Iure Eccleſ.lib.*3.*cap.*12.*in Summ. Ap. deciſ.*verbo *Iuſpatronatus*, *& collect. ad Decret.* hoc *Titul.& ad Concil.Trid.ſeſſ.*25.*cap.* 9.*de ref Reuerendiſſ. Marant.Cõtrouerſ.par.* 1.*reſponſ.*16.*num.*29 *& ſeqq.&* 2.*par.reſpõſ.* 19.*& par.*3.*reſponſ* 14.15.*et* 43.*Grat.Diſcep. Forenſ.capit.*177.218.521.577.835. & alibi, *Seraph.deciſ.*1103.1120.1141.*&* 1367. *Mãtic.deciſ.*198.208.244 *&* 318.*Achil.de Graſſ. in deciſ.* ſub *tit. de Iurepatron. Caſſador.* per plures *deciſ.*ſub eod.*titul.*& cæteri *Canoniſtæ*, apud quos reperitur materia ſatis abundanter digeſta,ſolum hic notanda ſunt,quæ frequentiora reputantur in terminis huius *tex.*

2 Et quantum ad primam partem *tex.*nota. Primo iuſpatronatus acquiri conſtructione facta Epiſcopi conſenſu; conſtruens enim Eccleſiam de cõſenſu Epiſcopi acquirit iuſpatronatus,vt hic in *texc.& in cap.Monaſterium* 16. *quæſt.* 7. notant communiter DD. late *Lamber.de Iurepatron lib.*1.*p.* 1.*art.* 10. *quæſt.*1 *princ.* Appellatione autem conſtructionis venit etiam reædificatio in his terminis; vnde reædificans Eccleſiam penitus deſtructam, quod dicitur, quando noua conſecratione indiget, acquirit iuſpatronatus,proinde, ac, ſi ab initio conſtruxiſſet,non tamẽ acquirit iuſpatronatus, qui reædificat Eccleſiam non omnino dirutam,cum ad acquirendum iuſpatronatus in hoc caſu requiratur totalis reſtauratio Eccleſiæ funditus deſtructæ, eſt commune apud DD. quos omnes adducunt *Garz. de Benef.* 5. *part. cap.* 9. *num.* 51. & *Barboſ. de Iure Eccleſ.lib.*3.*cap.*12. *nu.*32. vbi etiam teſtantur opinionem fuiſſe ſequutam *Rot. Rom.* in pluribus *deciſionib.* & ratio adducitur,quia Eccleſiam dirutam iterum fabricãs nouam dicitur erigere Eccleſiam, *cap. conſuluit de iudic.Bart.& Alex.in l.inter ſtipulantẽ,* 5.*ſacram ff.de verbor.obligat.* Hoc tamen intelligendum eſt,quando reædificatio facta eſt ex noua materia; nam,ſi ex antiqua materia reædificetur,non acquirit iuſpatronatus reædificans,vt aduertit *Campanil.Diuerſ. iur.Canon.rubr.*11.*cap.*13. ſub *num.* 337.*& num.*338.

3 Aduertendum,quod non ſolum conſtructione acquiritur iuſpatronatus, vt in hoc *tex.*ſed etiam fundatione, vel dotatione, vt deciditur in *Concil.Trid.ſeſſ* 25.*cap.* 9.*de reform.*Ex fundatione dicitur, quãdo quis dedit fundum ad fundandam Eccleſiam; qui fundum dat,acquirit iuſpatronatus,etiam,ſi Eccleſia conſtruatur, vel dotetur ab alio,licet non acquirat ſtatim poſt dationem fundi;ſed poſt factam ædificationem, & dotationem,ita docet *Abb.conſil.*106.*par.*2.*Roch. in princip.num.*3.& verbo *Fundauit,quæſt.*2. *Lambert.par.*1.*lib.*1.*quæſt.*1.*art.*1.ſub *nu.*16. *& quæſt.*3.*art.*1.*& quæſt.* 4. *art.* 1. ſequitur poſt alios *Garz.de benef.p.*5.*cap.*9.*nu.*44.

Sed aduertendum eſt,quod ad hoc,vt per fundationem acquiratur iuſpatronatus,requiritur,quod fundus detur ſimpliciter, ita vt totum dominium illius transferat in Eccleſiam, prout poſt *Lambert.* & *Maſſobr.* reſoluit *Barb. de Iur. Eccleſ. lib.*3. *cap.* 12. ſub *num.* 28.

4 Similiter acquiritur iuſpatronatus per dotationem,ſi dos eſt congrua,& ſufficiens; nam dotans inſufficienter,non efficitur patronus,ſed benefactor,*Lambert.*cit.*loc. quæſt.* 5.*art.*12.*Rota diuerſ par.*1.*deciſ.*528. ſub *nu.* 2.*Garz.*cit.*loc.nu.* 52. adducens ſacræ Congregationis declarationem,& *nu.* 53. id extendit,etiam,ſi dos minus congrua fuit approbata per Epiſcopum pro cõgrua, allegãs *Roch.*contra *Lambert.*ſed in hoc caſu cum Epiſcopus conſenſit, & approbauit dotem incongruam, melius dicendum eſt acquiri iuſpatronatus,ſed Eccleſiam poſſe tanquam læſam agere ad ſupplementum dotis, ſecundum opinionem *Lambert.* quam refert, & ſequitur *Vulp.in Prax.cap.*49.*nu.*6.& hæc eſt opinio vtilior Eccleſiæ, & merito ſequẽda in praxi. Quanta debeat eſſe dos, vide *Ricc.in Prax.*1.*p.reſol.*174.

5 Et quod per dotationem acquiratur ius patronatus,extenditur,etiam,ſi dotetur Eccleſia iam conſtructa,& conſecrata,ſi tamen non habebat dotem,& id factum eſt cum conſenſu Epiſcopi, vt poſt *Roch. Lambert. Zerol.Rot. diuerſ.*& alios,tenet *Garz. de Benef.p.*5.*cap.*9.*num.*54.*& ſeqq.* vbi reſpondet cõtrarijs;& in hoc caſu,ſi Eccleſia,vel Cappella indotata alios habebat patronos ratione fundationis,vel conſtructionis,dotans concurrit in iurepatronatu cum alijs patronis,vt aduertit *Vulp.in Prax.cap.*49.*nu.*5. Verum,quia hoc redundat in præiudicium aliorum patronorum,conſulerem in praxi requirendos eſſe patronos,ſi ipſi velint dotare,antequam per Epiſcopum concedatur

Digitized by Google

licẽtia prælicta,colligitur ex dictis per *Vulp. cit.loc.*qui dicit. *Quod tunc dotans efficitur patronus, quando fundans, vel conſtruens non erant dotaturi.*

6 Quod,ſi plures ſint dotem dãtes, quorum licet vnuſquiſque de per ſe inſufficienter dotet, tamen,ſi vnitim ſufficienter dotent omnes, acquirunt iuſpatronatus æqualiter etiam,ſi inæqualiter dotem contulerint, ita tenet *Abb.in Rub.de Iurepatr.num.*6 *Labert. cit.loc.quæſt.*3.*art.*5.*Garz.*cit.*loc.num.*51. adducens *ſacræ Congregationis Declarationem.*

7 Sed notandum eſt in his terminis, quod licet per dotationem acquiratur iuſpatronatus,non tamen acquiritur per augmẽtum dotis,etiam ſi dos, quam habebat Eccleſia fuiſſet exilis,& augmẽtum notabile,ſed omnino requiri in hoc caſu, quod Eccleſia a principio ſit fundata ſine dote,vel quod tractu temporis dos aſſignata, penitus ſit deperdita,probat validis argumentis, *Campanil.Diuerſ.iur.Canonic.rubr.* 11. *cap.* 13.qui alios adducit,& ſpecialiter *Deciſ.Rot.*in vna *Compſana Iuriſpatronatus Veneris* 23. *Ianuarij* 1604.coram *D. Licta*,ſequitur *Barb. loc.*cit.*nu.*56.vbi concludit, quod ad hoc,vt ſecundo dotans acquirat iuſpatronatus, requiritur,quod prima dos ſit redacta de eſſe ad non eſſe,*Ricc.in Prax.*1.*par.reſol.* 161.*&* *reſol.*183.

8 Notandum eſt etiam, quod per ſimplicẽ dationem,donationem,vel legatum factum Eccleſia,non acquiritur iuſpatronatus, cum dans,donans,vel legans,videatur potius benefactor,quam dotans,& acquiſitor iuriſpatronatus,vnde ad quærẽdum tale ius, requiritur,quod quis expreſse det in cauſam dotis,voluit *Lambert.*cit.*loc.quæſt.*6.*art.*1.*&* 2. *Rot.* in vna *Imolen.Iuriſpatronatus* 2: *Iunij* 1577.coram *D.Cantuccio*,quæ eſt *deciſ.*167. *par.*2.*diuerſ.*& in vna *Aretina Capellaniæ*,ſeu *Iuriſpatronatus* 16.*Decem.*1594.*&* 10. *Maij* 1585.coram *D.Seraphino.*

9 Dubium eſt in hac materia, an per ſimplicem fundationem, conſtructionem, vel dotationem acquiratur iuſpatronatus, an requiratur,quod fiat expreſſa reſeruatio; & licet tenuere graues DD.requiri expreſſam reſeruationem,ſequentes *Abb.in cap. quoniã nu.*10.*de iurepatron.* Nihilominus verior, & magis communis opinio, quam etiam ſeruat praxis,eſt per ſimplicem fundationem, conſtructionem,vel dotationem acquiri iuſpatronatus,etiam non facta expreſſa reſeruatione illius, dummodo non fuerit facta remiſſio,probant poſt alios multos,*Garz.de Beneſ.*cit.*loc.num.*62.& *Campanil.*cit.*loc. nu.* 335.& ſequitur *Barb.de Iur. Eccl.lib.* 3. *cap.* 12.*num.*35.

10 Dubitatur etiam,an ad acquirendum iuſpatronatus requirantur copulatiue fundatio,conſtructio,& dotatio,ſiue ab vno, ſiue a diuerſis.

Reſpondetur in hoc dubio reperiri duplicem ſententiam,ſed magis vera, & communis eſt illa,quod non requirantur prædicta copulatiue,ſed ſufficit tantum vna ex illis,ita,vt ſola fundatio,ſola conſtructio,& ſola dotatio conferat iuſpatronatus,quia iura de his loquentia,alternatiue diſponunt, ſic loquitur *Conc.Trid.*cit.*cap.*9.ibi,*Titulus Iuriſpatronatus ſit ex fundatione, vel dotatione*; per dictionẽ,*Vel*, & ſic alternatiue iuxta per verba,*l.triplici de verb ſignif.*& hanc opinionem tenent multi,& ſequitur *Rot* de quibus videre eſt apud *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.*12.*num.*61.& ſeruatur in Praxi.

11 Nota ſecundo principaliter in *tex.* ex illis verbis, *Per conſtructionem Eccleſiæ de conſenſu Epiſcopi*, non ſolum requiri conſenſum Epiſcopi in conſtructione ad hoc, vt acquiratur iuſpatronatus; ſed etiam requiri in fundatione,vel dotatione,ita *Roch.* in verbo,*Pro eo,quod de Diœceſani cõſenſu*,*Lambert.* cit.*loc.quæſt.*2.*art.*3 *Fuſc. de viſit. lib.* 2. *cap.* 10.*nu.*5.& alij quos refert.& ſequitur *Garz. de Beneſ.par.*5.*cap.*9.*num.*71.vbi *nu. ſeq.* docet cum opinione *Roch.Lambert.*& aliorum hunc conſenſum ſufficere, ſi interueniat ex poſt facto, ibi etiam inuenies quando præſumatur hic conſenſus, & quomodo probetur;& quod ſufficiat tacitus conſenſus, qui deducitur ex inſtitutionibus Diœceſani Ordinarij factis ad præſentationẽ patronorũ,tenet *Roch.de Iurepatr.*verbo,*Pro eo*, *q.*8. *n.*20. *Rot.in Aquen.Iuriſpatronat.*7.*Nouẽbr.* 1601.coram *D.Lancellotto*, *inn. impreſſ.* per *Marcheſ.de Commiſſ.par.*1.*pag.* 454. *Beltran. ad deciſ. Gregorij XV.*420.*nu.*7.

12 Contra hunc *tex.cap.Nobis*, vbi habetur iuſpatronatus acquiri ex conſtructione,poſſent adduci verba *Conc.Trid.*cit.*cap* 9.ibi, *Vt titulus Iuriſpatronatus ſit ex fundatione, vel dotatione.*quæ nullam mẽtionem faciunt, de conſtructione, ergo hic modus acquirendi iuſpatronatus per cõſtructionẽ videtur abolitus per *Conciliũ.* Cui obiectioni reſpondetur validũ eſſe modum acquirẽdi iuſpatronatus,etiam poſt *Conc. Trid.* per cõſtructionem;imo *Cõcilium*,ſub verbo,*Ex fundatione* comprehendere etiam conſtructionẽ, prout docet *Zerol.in Prax.Epiſcop.*1.*p.* verbo *Iuſpatronatus*,§.2.verſ.*Tertio fũdatione*,*Menoch. de Præſumpt.lib* 3.*præſump.*90.*a n.*6.ſequitur *Garz.de Beneſ.p.*5.*cap.*9.*n.*38.Itẽ titulũ conſtructionis includi ſub illis verbis,*Cõcil.Trid.* eod.*cap.* 9. alioſue ſecundum iuris diſpoſitionem,voluerunt *Gonzal.ad* 8.*regul.Cancell. gl.*18.*nu.*50.& *Flam.Pariſ.de Confident.q.*28. *nu.*240.

13 Con-

13 Contra hunc modum acquirendi Iuſpatronatus per conſtructionem, de quo in hoc *tex.cap.Nobis*,poſſent,& adhuc objici verba *Conc.Trid.ſeſſ* 14.*cap.*12.*de ref.*ibi *Cappellam de nouo fundauerit,& conſtruxerit*,quaſi *Concil.*videatur ſtatuere non ſufficere ſolā conſtructionem, ſed requiri copulatiue fundationem,dum loquitur cum particula ſufficere,*Et*,cuius eſt copulare, & connectere, *l. Titia textores de leg.*1. Cui obiectioni etiam reſpondetur,vere ex conſtructione de per ſe, & ſeparata a fundatione acquiri titulum Iuriſpatronatus,vt hic in *tex.* & firmatum eſt ſupra verſ. *Dubitatur etiam ſecundum opinionem Lambert.lib.*1.*par.*1.*quaſt.*2 *art.*2. *nu.* 1. *Rot.diuerſ.par.*1.*deciſ.*598.*nu.*1.*Caſſad. deciſ.* 6.*nu.*7.*de Iurepatron.& Concil.Trid.* quoad titulos quærēdi Iuſpatronatus nihil immutare,docet *Gonzal.in* 8.*regul Cancell.gloſ.*18. *nu.*54.dictionem illam, *Et* non ſemper exponi copulatiue, ſed quandoque ſecundum ſubiectam materiam ſumi diſiunctiue pro *Vel*,*cap.*2.*de reſcript.*vbi late *Fel.num.*21. *& ſeqq.*poſt alios *l. generaliter C. de inſtitut. & ſubſtitut.* explicat etiam *Gonzal.ad* 8.*regul. Cancell gl.*3.*num.*14.*&* 15.

14 Limitatur diſpoſitio huius *tex.cap. Nobis* duobus modis. Primo,vt quis ex conſtructione non acquirat Iuſpatronatus, quando conſtruxit cum proteſtatione recuperandi expenſas ab ipſa Eccleſia; tunc enim Eccleſiæ,ex cujus bonis fuit conſtructa,acquiritur Iuſpatronatus,non vero conſtructori,docet *gl.*verbo *Conſtruxiſſe in cap. Apoſtolicas* 17. *q.* 2.*Gonzal.cit.loc.nu.*33.*Garz.p.*5.*cap.* 9. *a nu.* 36.*Mones.de commut.vltim volunt.cap.*10. *n.* 202.*& ſeq.*Secundo, quando conſtructio facta eſt ex neceſſitate, non autem ex voluntate,tunc nec etiam acquiritur Iuſpatronatus,ita *Lambert.d.par.*1.*lib.*1.*quaſt.*4.*princip. art.*7.*Rot.diuerſ.deciſ.*167.*nu.*5.*& ſeq.par.* 2. *& deciſ.*758.*nu.*2.*par.*2.in recentioribus, & in vna *Camerinen. penſionis* 10. *Decembris* 1625.coram D.*Pirouano.*

15 Nota tertio principaliter ex illis verbis *tex.De cōſenſu Epiſcopi*,quod ad acquirendū Iuſpatronatus,requiritur,quod conſtructio, dotatio,vel fundatio fiant cum cōſenſu Epiſcopi,vt hic in *tex.*& notatū eſt ſupra. Quod intellige de illo Epiſcopo, in cuius Diœceſi fundatur Eccleſia, prout communiter notant DD.& ſenior praxis. Eundem conſenſum poteſt etiam dare Vicarius Generalis Epiſcopi,ſi ad id habeat ſpeciale mādatum, & Capitulum ſede vacante,docet *Barboſ. de Iur. Eccleſ lib.*3.*cap.*12.*nu.*40.qui *nu.*41.dicit, quod, ſi Epiſcopus Diœceſanus nolit conſenſum prædictum præſtare, poterit compelli per ſuperiorem,alias ipſe ſuperior conſentiat,ſi Diœceſanus renuat conſentire ſine cauſa. Sed melius dicendum eſt, quod in hoc caſu petatur cōſenſus prædictus coram Epiſcopo ſuffraganeo tribus iteratis iuridicis inſtantijs,qui,ſi adhuc illum neget,poteſt appellari a denegatione ad Metropolitanū, qui,cum per appellationem acquirat iuriſdictionem, poteſt ipſe talem conſenſum præſtare, prout notatum eſt ad *cap. paſtoralem de off.iud.ordinar.*

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus titulus diuerſo modo probatur ſecundum qualitatem perſonarum diuerſam.*

2 *Iuriſpatronatus priuatorum titulus probatur authentico documento,vt* Bulla *erectionis,inſtrumento,codicillo etiam pro parte adductis,num.*4. *Authentica ſcriptura,quæ,n.*3.*& ſequentib.*

5 *Iuſpatronatus probatur inſtrumento carenti ſolemnitatibus poſt mortem Notarij. Quid in copia extra protocollum originali deperdito n.*6.

7 *Iuſpatronatus non probatur copia copiæ. Quid in exempla ab actis alterius cauſæ.*

8 *Iuſpatronatus non probatur per librum Viſitationis, niſi alia adminicula concurrant.*

9 *Iuſpatronatus non probatur per ſimplicem ſententiam. Quid in adminiculata, & antiqua. Hæc tantum in petitorio non in poſſeſſorio procedunt n.*10.

11 *Iuriſpatronatus titulus per teſtes inter priuatas perſonas probari poteſt,& per multiplicatas præſentationes. Quæ ſufficiunt etiam pro probatione fundationis,nu.*16.

12 *Iuſpatronatus probatur decreto Epiſcopi.* Quod alicui tanquam patrono alimenta præſtentur.

13 *Iuſpatronatus probatur atteſtatione erectionis facta ab Epiſcopo. Vbi qualiter.*

14 *Iuſpatronatus non probant inſignia in Cappella poſita abſolute. Quid,ſi cum inſcriptione. Quid in ſolis Epitaphijs num.*15.

17 *Præſētationes multiplicatæ ſufficit,quod ſint duæ etiam interpellatæ, num.* 18. *Dummodo effectiuæ,n.*19.

20 *Præſentationes multiplicatæ debent eſſe*

per

per tempus immemorabile. Vbi quodnã ſit tale. Et an idem in teſtibus, & ſcripturis.

21 *Præſentationes per immemorabile probandæ per teſtes de ſcientia 40. annorum, in reliquo de fama.*

22 *Præſentationum per immemorabile ſufficit, quod illarum vna habeat tale tempus.*

23 *Iuſpatronatus aliter a præſentato probatur, ſi concurrat ordinatus, aliter, ſi prouiſus a Papa.*

24 *Iuſpatronatus inter priuatas perſonas omnibus alijs modis, etiam poſt* Concilium *probari poteſt. Notorium tamen in hoc non releuat ab onere probandi, nu. 25.*

26 *Iuſpatronatus qualiter inter ſuſpectos, & Vniuerſitates probetur. Quid, ſi inſtituens ſit potentior patronis, num. 27.*

28 *Iuſpatronatus etiam ſuſpecti de vſurpatione bene probant fundatione, vel dotatione, etiam cum teſtibus abſq. probatione immemorabilis.*

29 P*ræſentationes continuæ requiruntur in ſuſpectis de vſurpatione, etiam effectiua, n. 30. Intra ſpatium 50. annorum. Et quomodo computetur tale ſpatium, n. 31.*

32 *Præſentationes, & illarum effectus neceſſario per authenticas ſcripturas probari debent.*

33 *Vſurpatio quid, & vnde prouoniat, & nu. 35. Et non tollitur per perſonæ ſublimitatem, n. 34.*

36 *Vſurpatio non præſumitur in Vniuerſitate, cuius* F*amiliæ ex vno ſtipite proueniunt. Neq; ſi cum ea concurrat priuatus, nu. 37. Neq; præſumitur, ſi pars Vniuerſitatis agat, n. 38.*

39 *Iuriſpatronatus probatio iuxta formam* Concilij*, an requiratur, ſi erectio ſit ante* Concilium. *Vbi affirmatiua. Vide opinionem negatiuam, num. 40.*

41 *Iuſpatronatus ex priuilegio per* Concilium *eſt reuocatum, niſi priuilegium ſit ex cauſa onéroſa.*

ANNOTATIO I. §. II.

1 DIXIMVS titulum Iuriſpatronatus acquiri ex fundatione, conſtructione, vel dotatione. Hic videndum eſt, quomodo hic titulus probetur, quod quidem diſpoſitum eſt per *Concil. Trid.* cit. *ſeſſ. 25. cap. 9. de refor.* in illis verbis, *Qui ex authentico documento*, & cætera. Ex quibus colligitur diuerſo modo probari titulus Iuriſpatronatus perſonarum priuatarum, & Vniuerſitatum, & aliorum, in quibus præſumitur vſurpatio.

2 Probatur igitur titulus Iuriſpatronatus inter perſonas priuatas, & quas non præſumitur vſurpatio. Primo ex authentico documento, ita *Concil. Trid.* cit. loc. id eſt ex authentico documento fundationis, conſtructionis, vel dotationis, authenticum documentum dicerent in his terminis *Bulla* erectionis, ſiue conſenſus Epiſcopi, vel ſummi Pontificis datus in ſcriptis patrono ad fundandam, conſtruendam, vel dotandam Eccleſiam, vel alia publica ſcriptura, quæ contineret fundationem, cõſtructionem, vel dotationem. Hinc inſtrumentum, vel codicillus continens dotationem, fundationem, vel conſtructionem, dicitur authenticum documentum, ita tenẽt *Alph. de Leon. de Off. Capell. p. 1. quæſt. 4. Praxi 2. nu. 17. & ſeqq. Rot.* in vna *Albanen. Prioratus 31. Maij* 1603. coram D. *Denia, Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 12. nu. 62.* qui plures citat, *Vulp.* in *Praxi cap. 43. num. 8.*

3 Ad hoc autem, vt ſcriptura publica dicatur authẽtica, & probet titulum prædictum, debet confici per Notarium, vel Actuarium cum adhibitione teſtium in numero ſufficienti, vt declarat *Vulp.* cit. loc. & generaliter debet continere omnia neceſſaria requiſita de iure, non ſolum in confectione, & celebratione illius, ſed etiam in extractione, & compulſatione, ita explicat *Nouar. Nou. iur. pontif. pract. concluſ. titul. de Iurepatron. concluſ. 1. nu. 3.* de quibus apud *Ricc. de Iurepatr. Probat. reſol. 8. & ſeqq.* vſq; ad 65.

4 Inſtrumentum publicum, teſtamentum, & codicillus, dicuntur authentica documenta, & probant iuſpatronatus, etiam, ſi non integra exhibeantur, ſed tantum illorum particula, quæ continet probationes iuriſpatronatus, quando enim probatio oritur ex parte, ſufficit partem adducere illam, *l. ex conuentione*, vbi *Bal. & Salic. C. de pactis, Bart.* in *Rub. de noui oper. nunc.* & in proprijs terminis *Ricc.* in *Tract. de Prob. Iuriſpatro. reſol. 61. nu. 3. & ſeqq.*

5 Inſtrumentum etiam poſt mortem Notarij carens ſolemnitatibus dicitur authenticum, nec propterea annullatur, & ideo probat

Digitized by Google

bat iuſpatronatus, prout optime comprobat *Ricc.* cit. loc. *reſol.* 38.

6 Inſtrumento originali deperdito, ſi reperitur copia extra protocollum, quando teſtes comprobant conuenire cum originali ſaltem ſecundum ſubſtantiam dicti inſtrumenti, tunc, quia dictum inſtrumentum poteſt refici, & apponi in filcia inſtrumẽtorum Notarij, ſecundum DD. omnes in *Auth. ſi quis aliquo C. de edendo*, *Maſcard. de Prob. cõcl.* 545. *num.* 25. proinde talis ſcriptura probat iuſpatronatus, ita *Ricc.* cit. loc. *reſol.* 35. Similiter dicendum eſt, ſi deperditum inſtrumentum enuncietur in protocollo, illa enim enunciatiua probat iuſpatronatus, ſi mentionem facit de actu prorſus perfecto, ſecus, ſi ex illa non poſſit haberi actus perfectus, docet idem *Ricc.* cit. loc. *reſol.* 33.

7 Copia copiæ non dicitur authentica ſcriptura ad finem probandi iuſpatronatus, etiam, ſi ſuper tali copia, a qua extracta fuit, erat formiter, & legitime exemplata, tali enim ſcripturæ non adhibetur fides. *l.* 3. & ibi DD. communiter de *diuerſ. ſcriptur.* *Alex. conſil.* 138. *num.* 4. *lib.* 1. Hoc tamen non procedit, quando copia eſſet exemplata ab actis alterius cauſæ, quia tunc facit fidem, & probat iuſpatronatus, docet in proprijs terminis *Ricc.* cit. loc. *reſol.* 28. qui denegat fidem prædictæ copiæ factæ ab alia copia, etiam ſi ſuper illa fuerit alias iudicatum. Quod intellige, ſi fuerit iudicatum in eodem iudicio, nam, ſi iudicatum erit in alio, & ex illo proceſſu exemplatur, facit fidem, iuxta dicta.

8 Liber Viſitationis factæ per Epiſcopum confectus per Notarium viſitationis non dicitur authenticum documentum ad finem probandi iuſpatronatus, quia talis liber dicitur factus, quoad viſitationem perſonarũ, & Sacramentorum, & ſic ad alium effectum non debet trahi, eſt indubitatum apud ſcribentes, *Piaſeg.* in *Prax. cap.* 5. *num.* 7. *p.* 2. *Genuenſ. in Prax. cap.* 63. *n.* 17. *Molfeſ. in Summ. titul. de Iurepatron. nu.* 45. *Ricc.* cit. loc. *reſol.* 18. Prædicta intellige, quando viſitationes ſolæ concurrerent, ſecus tamen eſt, ſi cum alijs adminiculis, iuxta dicta per *Seraph. deciſ.* 1241.

9 Sententia, an dicatur authenticum documentum ad finem probandi Iuſpatronatus diſtinguendum eſt, ſententia de per ſe ſola non probat iuſpatronatus, licet grauem faciant præſumptionem, ſi vero fuerit adminiculata alijs adminiculis, probat, ita *Seraph.* cit. *deciſ.* 1141. *nu.* 8. & fuiſſe pluries per *Rot.* deciſum, teſtatur *Ricc.* in *Prax.* 1. *part. reſol.* 136. *num. vltimo.* Hinc, ſi ſententia eſſet de antiquo lata, diceretur authenticum documentum, & probaret iuſpatronatus, etiam, ſi non verificaretur ex actis, ita *Ricc. Tract. de Probat. Iuriſpatron. reſol.* 37. *nu.* 3. poſt alios per ſe citatos, *Cãpanil. Diuerſ. iur. canon. rub.* 11. *cap.* 13. *num.* 421. & *ſeqq.* Et dicitur ſententia antiqua, quæ habet ſpatium quinquaginta annorum, *Rot.* in vna *Neapolitana Rectoria* 19. *Decembris* 1609. coram D. *Artembergo*, *Put. deciſ.* 338. *lib.* 2. *Grat. Diſcept. for. cap.* 310. *num.* 90.

10 Supradicta de ſententia intelligẽda ſunt, quando tractatur de petitorio, quando vero ſumus in poſſeſſorio, nulli dubium eſt, quod ſola ſentẽtia, quæ ſuum ſortita eſt effectum, ſufficiat ad manutenendum patronum mẽtionatum in dicta ſententia in quaſi poſſeſſione præſentandi, vt bene explicat *Campanil.* cit. loc *num.* 44. adducens ad id *Declarationem ſacræ Congregationis*, & ſeruatur in praxi, ſi fuerit prolata adhibita cauſæ cognitione, eruditiſſ. *Moraz. tom.* 3. *Controuerſ. reſp.* 27. *num.* 26.

11 Dubium eſt in hac materia, an titulus iuriſpatronatus probari poſſit per teſtes, & dubium faciunt verba *Concil. Trid.* cit. *cap.* 9. ibi, *Authenticis ſcripturis probentur*, & illud auget *Ricc. Tract. de Prob. Iuriſpatronatus*, *reſol.* 2. & 3. teſtans indiſtincte *Concilium* induxiſſe pro forma, vt probatio prædicta fiat per authenticas ſcripturas, & ſic non poſſe fieri per æquipollens, & per conſequens per teſtes.

Verum quia verba *Concilij* procedunt in probatione iuriſpatronatus inter perſonas ſuſpectas vſurpationis, vt omnes vno ore notant DD. merito dicendum eſt inter perſonas priuatas, in quibus non cadit ſuſpicio vſurpationis iuriſpatronatus, probari per teſtes, & ratio eſt, quia cum ex *Concil.* loc. cit. iuſpatronatus in tali caſu probetur ex authentico documento, & appellatione authẽtici documenti, continentur non ſolum inſtrumenta, ſed etiam teſtes, præſumptiones, & probationes a iure approbatæ, *gloſ.* verbo *Documẽtis*, in *cap.* 1. *de except.* in 6. ita probat *Campanil. Diuerſ. iur. canon. rub.* 11. *cap.* 13. *n.* 410. *Garz.* late *de Benef. part.* 5. *cap.* 9. *nu.* 113. verſ. *Rurſus illo*; & ita intelligenda eſt *Ricc.* ſententia ſupracitata, prout ipſemet declarat in eodem *Tractatu*, *reſol.* 51. *nu.* 8.

12 Decretum, quo Epiſcopus decreuit alicui danda eſſe alimenta, tanquam patrono Eccleſiæ, probat iuſpatronatus, quia ad hoc, vt quis poſſit obtinere tale decretum, neceſſario debet verificare, tanquam fundamẽtum ſuæ intentionis, eſſe patronum, docet *Nouar. Quæſt. for. lib.* 1. *cap.* 49. qui teſtatur ſic fuiſſe deciſum, & ſequitur *Ricc.* cit. loc. *reſol.* 40. ſecus tamen dicendum eſt, nempe non probari iuſpatronatus ex præſtatione certi ſubſidij facta alicui, tanquam patrono, vt voluit

Rot.

Digitized by Google

*Rot.deciſ.diuerſ.*1245.*lib.*3.*part.* 3. quam ſequuntur communiter, teſtatur *Campanil.*cit. loc.*num.*418.& *Barboſ.*cit.loc.*num.*100. vnde non dici probatum iuſpatronatus ex præſtatione facta alicui annuæ candelæ, tanquam præteuſo patrono, dicit *Campanil.*cit. loc. qui contrarium tenet, nempe probari iuſpatronatus ex eo, quod quis ſemper primum obtinuit locum in Eccleſia tanquam patronus, & rationem affert, quia, ſi res non eſſet patens ab initio, alij non permiſiſſent, ita etiam *Mohedan.deciſ.*10.*num.* 9.*de Iurepatron.*

13 Confeſſio, ſiue atteſtatio Epiſcopi, an probet iuſpatronatus, & dicatur authenticũ documentum, diſtinguẽdum eſt. Aut loquitur de atteſtatione, quam facit Epiſcopus in literis erectionis iuriſpatronatus præſtando ſuum conſenſum, & in hoc caſu nulli dubiũ eſt probare, & dici authenticum documentum, vt diximus ſupra. Aut loquimur de atteſtationibus factis per Epiſcopum in viſitationibus, aut ſimilibus actibus, & tunc tales atteſtationes de per ſe ſolæ non probant iuſpatronatus, vt dictum eſt, licet multum conferant probationi, ita, vt adminiculatæ probent, iuxta dicta per *Rotam* in vna *Lucana Iuriſpatronatus* 14.*Februarij* 1605.coram D.*Coccino*, quam refert, & ſequitur *Ricc. Tract.de Probat.Iuriſpatron.reſol.*20. Aut loquimur de atteſtatione, quam facit Epiſcopus in *Bulla* inſtitutionis, in qua ad præſentationem patroni inſtituit præſentatum, atque illi beneficium confert, & tunc vnica atteſtatio, ſiue vnica *Bulla* huius atteſtationis, etiam, ſi effectum ſuum ſit ſortita, nempe poſſeſſione capta, non dicitur authenticum documentum, nec probat iuſpatronatus, bene tamẽ probant, ſi ſint multiplicatæ a tempore immemorabili iuxta diſpoſitionem *Concil.Trid.* cit. *cap.* 9. & dicemus infra de modo probandi iuſpatronatus per multiplicatas præſentationes, aduertit *Ricc.* cit. loc. *reſol.* 22. *num.* 5. & hoc modo intelligendi ſunt *Campanil Diuerſ.iur.canon.rub.* 11. *cap.* 13.*num.*419.*Barboſ.*citat.loc.*num.*98. & alij DD. qui in hoc caſu diuerſimode loquũtur.

14 Inſignia, ſeu arma alicuius familiæ appoſita in Eccleſia, ſeu Cappella dici authenticũ documentum, & proinde probare iuſpatronatus, docet *Lambert.lib.*3.*q.*5.*art.*4. *num.*2. *Ricc.*in *Tract.de Probat.Iuriſpatr.reſol.*31.*num.* 2.*Barboſ.de Iur.Eccleſ.lib.*3. *cap.*12.*num.*93. Sed melius dicendum eſt de per ſe abſolute, & ſine alijs adminiculis arma, & inſignia non probare ſufficienter iuſpatronatus ſecundum veriorem, & practicabiliorem opinionem, habetur ex *deciſ.Seraph.*1141.*nu.*7. vbi inſignia concurrebant cum inſcriptione, & in antiquis, quæ omnia etiam concurrebãt in alia *Burgen.Cappellaniæ* 11. *Decembris* 1600.coram *D.Corduba*, quam adducit *Ricc.*cit. loc. *num.* 3. eodem modo loquitur *Caualer.deciſ.*159.*num.* 8. dicit enim probationem iuriſpatronatus per inſignia eſſe fallacem, niſi probetur inſignia fuiſſe poſita in fundatione Eccleſiæ, vel eſſe ita antiqua, prout eſt Eccleſia.

15 Similiter dicuntur authentica documenta, & probãt iuſpatronatus Inſcriptiones, & Epitaphia antiquiſſima in lapidibus marmoreis, vel ligneis poſitis in Eccleſijs, & locis publicis, mentionẽ facientia de familia, & iurepatronatus, late *Maſcard.de Probat. concl.*957.*nu.*21 & 22. *Ricc.*cit. *Tract. reſol.* 34.*Barboſ.*cit.loc.*num* 95. Sed ſecundum veriorem ſententiam prædictæ Inſcriptiones, & Epitaphia nõ plene probant iuſpatronatus, niſi ſint alijs adminiculis coadiuuata, iuxta opinionem *Rot.* in vna *Burgen.Cappell.* 11. *Decembris* 1600. coram D. *Corduba*, quam adducit *Garz.de Benef.par.* 5 *cap.*9. *nu.*91. vbi talis probatio fuit admiſſa, ex quo concurrebat cum pluribus enunciatiuis antiquiſſimis pluſquam centum annorum.

16 Secundus modus probandi iuſpatronatus inter perſonas priuatas, & inter quas nõ cadit ſuſpectio vſurpationis iuxta diſpoſitionẽ *Concil.Trid.*cit.*cap.*9. eſt per multiplicatas præſentationes per antiquiſſimum tẽporis curſum, qui hominum memoriam excedat, ita, vt ſemper, quod quis probauerit multiplicatas præſentationes infra dictum tempus, etiam ſi nihil conſtare fecit de fundatione, conſtructione, vel dotatione, nec etiam per enunciatiuas dicitur probaſſe titulum iuriſpatronatus per fundationẽ, dotationem, vel conſtructionem, & per meliorem titulum mundi, ita teſtantur vno ore communiter DD.*Gonz.*ad 8.*regul. Cãcell.gl.* 18.*num.*44.& *ſeqq.Garz.de Benef.part.* 5.*cap.* 9.*num.*82.*Nouar.Nou.iur.pontif.pract.concl. de Iurepatron.concl.*1.*num.*4.*Barboſ.de Iure Eccleſ.lib.*2.*cap.*12.*num* 69. & *ſeqq.* *Vulp.*in *Prax.cap.*49 *nu.*8.*Ricc.*in *Tract.* de *Prob.Iuriſpatron.reſol.*66. per rationẽ, & *ſeqq.* eſt indubitatum in iure, & ſequitur *Rot.*in *deciſionibus* adductis per DD.citatos. Vnde in tacti contingentia reſpondi cuidam Doctori, eſſe verificatam gratiam Papæ de iurepatronatus, in qua aderat clauſula, *Dummodo Iuſpatronatus ex fundatione, uel dotatione exiſtat*, ſi probatum fuerit per impetrantem ob multiplicatas præſentationes per tempus immemorabile iuxta diſpoſitionem *Concil. Trid.*cit.loc. faciunt dicta per *Put.deciſ.*199.

17 Ad hoc, vt dicantur præſentationes multiplicatæ, tres præſentationes requiri, dicunt aliqui, ſed melius dicendum eſt, & practicatur duas præſentationes multiplicatas dici,

nam

num pluralis locutio eſt contenta numero duorum, *l. vbi numerus ff. de teſtib. l. ſi libertas §. fin. ff. de man. teſtam. cap. pluralis locutio de regul. iur.* in 6. ita *Canal. deciſ.* 17. *num.* 14. *par.* 2. *Maceraten. Variar. Reſol. lib.* 1. *reſol.* 109. *num.* 37. *Nouar.* cit. loc. *num.* 6. *Ricc.* in *Tract. reſol.* 67. qui teſtantur ſic ſeruari in Curia Archiepiſcopali Neapol.

18 Non requiritur, vt prædictæ præſentationes multiplicatæ ſint continuatæ, & ſucceſſiuæ, ſed ſufficiunt, ſi ſint interpellatæ, *Concil.* enim *Trid.* requirit ſolũ multiplicatas præſentationes, nulla facta mentione continuationis, ſicut in alio caſu eiuſdem *cap.* 9. mentionem facit, & quod lex non dixit, nec nos dicere debemus, tenet *Nouar.* cit. loc. *nu.* 5. verſ. *Quæ quidem.*

19 An autem prædictæ multiplicatæ præſentationes ſint verificandæ effectiue, ideſt effectum ſuum habuiſſe, & difficultatem faciũt verba ipſius *Concilij*, quæ requirunt in hoc caſu ſolas præſentationes, verum intelligendum eſt *Concilium* de præſentationibus effectiuis, vt in ſimili dicimus non probari poſſeſſionem conferendi, niſi ex collatione facta, quæ ſortita fuerit effectum ſuum; ita *Seraph. deciſ.* 337. *num.* 1. voluit *Genuenſ.* in *Prax. cap.* 63. *Ricc.* cit. *Tract.* 92.

20 Has multiplicatas præſentationes requirit *Concilium* interceſſiſſe intra ſpatium temporis immemorabilis. Quale ſit hoc tempus DD. ſe inuoluere, teſtatur *Ricc.* cit. *Tract. reſol.* 70. in *princip.* ſequutus atteſtationem *Seraph.* per ipſum adducti, communior tamen in hoc caſu videtur opinio, quod immemorabile, ſiue longiſſimum tempus ſit cẽtum annorum, prout docent DD. adducti per *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 70. Alij vero tenent, quod minus tempus, etiam dicitur longiſſimum, & contineat immemorabilitatem, quos allegat *Ricc.* citat. *loc. reſol.* 71. *ad finem*, ſed hi DD. cum non aſſignent certum tempus, notantur incertitudine, vnde melius dicendum eſt cum modernis, dici tempus immemorabile, & longiſſimum, ſi probatio facienda eſt per ſcripturas centum annorum, ſi vero probatio facienda eſt per teſtes, ſufficiunt anni ſexaginta, & hoc attento breui curſu humanæ vitæ præſentis, docet *Ricc.* cit. loc. *reſol.* 70. in *fin.* poſt eum *Nouar. Noni Iur. Pontif pract. concluſ. de Iure patron. concluſ.* 1. *nu.* 8. ita ſentit *Rota Roman.* apud *Put. lib.* 1. *deciſ.* 206. in *fin.* vbi tempus octoginta quinque annorum in probatione facienda per ſcripturas, fuit dictum non eſſe longiſſimum, & immemorabile, ſecus, ſi eſſet facta probatio per teſtes, *Rot. deciſ. Diuerſ.* 155. *num.* 13. *par.* 1. & hanc eſſe opinionem communem, *Rot.* teſtatur, etiam poſt *Pariſ.* & *Leon. Garz. de Benef. p.* 5. *cap.* 9. *n.* 92.

21 Aduertendum eſt, quod ad hoc, vt teſtis valide deponat de tali tempore longiſſimo, ſiue immemorabili, ſufficit, quod deponat de ſufficienti cauſa ſcientiæ ſe vidiſſe ita ſeruari per ſpatium quadraginta annorum, & de reliquo tempore ſufficit, quod deponat ita ex publica fama audiuiſſe a ſuis maioribus, nec audiuiſſe, aut vidiſſe cõtrarium ſeruari, ita poſt alios, *Maſcard. de Probat. concl.* 1038. *Ricc.* cit. loc. *reſol.* 70. ſequitur *Barboſ. de Iur. Eccleſ.* cit. loc. *num.* 75. & *ſeq.* Hinc aduertit *Ricc.* eodem loc. *reſol.* 72. quod, cum teſtes probaturi de tali tempore deponere habeant per propriam ſufficientem cauſam ſcientiæ per quadraginta annos, nec hanc cognitionem poſſint habere ante annum quatuordecim, neceſſe eſt habere ætatem annorum quinquaginta duorum, *Brunor. a Sole* in *Locis Cõmun.* verbo *Teſtis* 20. *Rot.* in vna *Sorana Iurispatronatus* 28. *Aprilis* 1603. & in *Iacen. Parochialis* 27. *Iunij* eodem *Anno* coram D. *Pamphilio.* An omnes teſtes deponere habeant de prædictis requiſitis, nempe, quod ſic viderint ſeruari per 40. annos, & per prius audiuiſſe a ſuis maioribus, nec cõtrarium vnquam fuiſſe ſeruatum, nec auditum ſeruatum, vide *Ricc. reſol.* 75.

22 Nota, quod non omnes duæ præſentationes, quæ conſtituunt multiplicitatem prædictam, debent eſſe ſutra tempus longiſſimum, ſiue immemorabile, ſufficit enim, quod vna habeat curſum tanti temporis, licet ſecunda ſit moderna, ita teſtatur iudicatum *Genuenſ.* in *Prax. cap.* 63. quem ſequitur *Ricc.* cit. loc. *reſol.* 78.

23 Nota etiam inter perſonas priuatas duplici modo contingere probationem iuris patronatus, vel principaliter, quando agitur de probanda exiſtentia iuriſpatronatus inter præſentatum, & Ordinarium, vel inter prouiſum Apoſtolicum, & præſentatum, & tunc iuſpatronatus eſt probandum plene, & concludenter, vel incidenter ad iuſtificationem gratiæ, & clauſulæ iuriſpatronatus, vel quoad eius pertinentiam, & tunc ſemiplena ſufficit probatio, ita diſtinguit *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 12. *nu.* 105. Hinc teſtes de auditu cum communi reputatione Cappellam eſſe de iurepatronatus talis familiæ probant iuſpatronatus, vt habetur apud *Mantic. deciſ.* 208. Verum ſupradicta intelligenda ſunt, quando non repugnat vltimus ſtatus, qui, ſi repugnet, tunc iuſpatronatus eſt probandum plene, & concludenter, ita *Rot.* in vna *Aretina Cappellaniæ* 19. *Martij* 1595. coram D. *Seraph.* inter *deciſ.* per ipſum *impreſſ.* 1120.

24 Vltimo inter perſonas priuatas, & in quibus nõ cadit ſuſpectio vſurpationis, iuſpatronatus probatur ex *Concil. Trid.* cit. *cap.*

9.omnibus alijs probationibus de iure admiſſis, vt clare dictant illa verba *Concilij Aliaſue ſecũdum iuris diſpoſitionem*, quæ probant *Concilium* nihil alteraſſe circa probationẽ huiuſmodi inter perſonas prædictas, vt teſtantur communiter DD.& conualidauit *Rota* pluribus *deciſionibus* adductis per *Barboſ*.cit.loc.*num*.102.Hinc iuſpatronatus in hoc caſu verificatur etiam per famã fundationis,conſtructionis, vel dotationis, iuncta longiſſima quaſi poſſeſſione præſentandi, *Put.deciſ*.140.*lib*.1.*Caſſad.deciſ*.3. *Maceraten.variar.reſol*.7.*lib*.1.*reſol*.104.*num*. 43. doctiſſ. *Marant.tom*.3.*Controuerſ.reſp*.47.*nu*.12.& *ſeqq*. Necnon probatur omnibus alijs modis poſitis per *Gonz*.in *regul*.8.*Cãcell.gl*.18. & nouiſſime per *Ricc*. in *Tract*.de *Prob. Iuriſpatron.reſol*.79. vſq; ad 95.poſt *Nouar*. cit.loc.*num*.9.& *ſeqq*.

25 Fallit tamen ſuprapoſita concluſio, nam licet de iure communi,quod notandum eſt, non indigeat probatione,imo notorium releuet ab onere probandi, *cap. veſtra de cohabit.Cler.& Mulier.gl*. in *Clem. appellanti* in verbo *Alias cauſas de appellation. Maſcard. concluſ*. 1108. & communiter, nihilominus in hoc caſu probationis iuriſpatronatus, etiam ſi notorius ſit titulus, adhuc indiget probatione,& ratio eſt,quia quando probatio inducitur pro forma, tũc notorium non releuat ab onere probandi, prout in terminis multis rationibus, & exemplis, probat *Ricc* cit.*Tract*.de *Probat.Iuriſpatr.reſol*.93.

26 Verum a perſonis ſuſpectis de vſurpatione,& Vniuerſitate,probatur iuſpatronatus per immemorabile alio modo,quã probatur inter perſonas priuatas,nempe tenentur Vniuerſitates,& perſonæ prædictæ probare immemorabile eodẽ modo, quo diximus ſupra inter perſonas priuatas,id ſuperadditum,vt teneantur docere per authenticas ſcripturas de præſentationibus continuatis,& effectum ſuum ſortitis per tempus continuum quinquaginta annorum ad minus,id enim tantum ſuperaddit,& de nouo diſponit *Concilium* ſupra ius commune in probatione iuriſpatronatus. Hinc,ſi quis in hoc caſu probaret immemorabilem per cẽtum,ſiue biscentum annos, & non deduceret continuatas præſentationes effectum ſuum ſortitas intra ſpatium ſaltẽ quinquaginta annorum per authenticas ſcripturas non diceretur probaſſe iuſpatronatus, hæc enim eſt diſpoſitio conciliaris, vt docet *Nouar.Nou.Iur.Pontif.Pract.cõcluſ.titul*.de *Iurepatronat concluſ*.2.ſub *nu*.3. *Ricc. reſol*. 96. & ſecundum eam paſſim iudicatum eſt per *Rotam Romanam*,non ſolum,quando agitur de petitorio,ſed etiam de poſſeſſorio, apud *Ludouiſ.deciſ*.222.*num*.1,in *recentiorib. deciſ*. 756.*num*.31.verſ.*Vnde ſequitur,par*.2.in vna *Ferrarien. Archipresbyteratus* 16.*Iunij* 1628. coram D.*Coccino* apud *Seraph. deciſ*. 1395. *nu*.4.verſ.*Neque obſtat*,& *num*.5.verſ. *Ex eo*, & in alijs adductis per *Ricc*.cit.loc.

27 Hæc enim diſpoſitio, & forma tradita per *Concil*.eſt omnino ſeruanda in probatione iuriſpatronatus inter potentiores,etiam ſi Ordinarius collator ſit æque, vel maior in potentia,vt teſtatur *Beltramin*.ad cit. *deciſ*.222.*Ludouiſ.nu*.11.verſ.*Hæc forma*,& alij, quos refert,& ſequitur *Barboſ.de Iure Eccleſ. lib*.3.*cap*.12.*num*.108 Quod adeo indubitatum eſt, vt talis forma conciliaris non poſſit per æquipollens adimpleri, vt teſtantur DD.communiter, & refert deciſum *Lotter. de re Benef.lib*.2.*quæſt*.13.apud D *Coccinum deciſ*.25.*nu*.2.poſt *Garz.de Benef part*.5. *cap*.9.*num*.113. vbi etiam defendit admitti teſtes,ſi deponant de amiſſione ſcripturæ, & tenore illius, contrarium ſentit *Barboſ. de Iur.Eccleſ.lib*.3.*cap*.12.*num*.125.

28 Aſtringitur tantum potentior ad probandum iuſpatronatus forma tradita per *Concilium Trid*.quando illud intendit verificare per immemorabilem,& per multiplicatas præſentationes, nam,ſi intenderet illud probare per fundationem, vel dotationem, non tenetur ſeruare dictam formam, quantumuis ſit potentior,quia cum *Concilium* in hoc corrigat ius commune,non extenditur de caſu ad caſum,firmauit *Rot. deciſ*.564. in princip.*part*.4.in *recentior*. & in *Aquen.Archipresbyteratus* 7. *Nouembris* 1601. coram D.*Lancellotto*,voluit *Lotter.de re Benef. lib*.2.*quæſt*.7.*num*.72.Vnde quando potẽtior intendit probare titulum iuriſpatronatus per fundationem, vel dotationem,poteſt vti teſtium depoſitionibus, *Vulp*. in *Prax.cap*. 49.*num*.11.*Garz*.cit.loc.verſ.*Rurſus*.

29 Dicuntur præſentationes continuatæ ad probandum iuſpatronatus inter ſuſpectos de vſurpatione, duæ, quarum vna poſt aliã ſequitur iuxta ſucceſſiuam vacationem, *Pauiſ.de Confid.quæſt*.28. *num*.255. *Ricc*.cit.loc. *reſol*.113.*nu*.4.*Barboſ.de Poteſt.Epiſcopi.part*.3.*alleg*. 72. *num*. 55. Hæc enim continuatio requiritur tantum in præſentationibus illis, quas intra quinquaginta annos requirit *Concilium*.

30 Vltra continuationem,debent etiam habere præſentationes ad probandum iuſpatronatus inter potentes effectuationem, ideſt, vt præſentationes ſuum effectum ſint ſortitæ, quod tunc dicitur,quando præſentationes fuerunt confirmatæ per ſuperiorẽ, & præſentatus inſtitutionem, & poſſeſſionẽ obtinuit,*Flam.de Confid.quæſt*.28 *num*. 256. *Barboſ.cit.alleg*.72.*num*.56.*Vulp*.cit.loc. ſub *num*.11.late *Ricc*.cit.*Tract*. de *Prob.Iuriſpatron*.

*tron.reſol.*116.& *ſeqq.*

31 Similiter requiritur, vt præſentationes prædictæ fuerint intra ſpatium tẽporis annorum quinquaginta, vt in *Concil.* qui quidẽ anni quinquaginta ſumunt initium ab illo die, quo apparet factam fuiſſe primam, & antiquiorem præſentationem in actis productam cum ſubſequenti reſtitutione, eoſq; numerari vſque ad diẽ litis poſtremo motæ, in qua controuertitur, an conſtet de iurepatronatus, voluit *Rota* in vna *Neapolitana Rectoriæ* 19. *Decembris* 1609. coram D. *Aetembergo*, quam refert, & ſequitur *Campanil. Diuerſ. Iur. Canon.* cit. *rub.* 11. *cap.* 13. *num.* 427. *Ricc.* cit. loc. *reſol.* 120.

32 Item requiritur, vt non ſolum præſentationes prædictæ probentur per authenticas ſcripturas, ſed etiam per effectus prædictos, ita, vt ſententias habuiſſe carũ effectum, nec etiam poſſit probari per teſtes, *Rot. deciſ.* 195. *num* 3. *par.* 2. *Diuerſ. Gonzal.* ſuper 8. *regul. Cancell. gl.* 18. *num.* 84. *Ricc.* citat. loc. *reſol.* 118.

33 Nota, quod vſurpatio ſumitur pro illicita, & temeraria occupatione, ita in *l.* 2. *C. de Colleg. illic.* & in *l. ſi is contra quem C. de ædif. priuat.* cuius vſurpationis præſumptio in noſtris terminis prouenit primo ex qualitate perſonæ, vt, ſi tanta ſit illius potentia, vt ex ea poſſit argui reuerentia, aut concuſſio in eo, qui debuiſſet defendere libertatem Eccleſiæ, quæ potentia æſtimatur ex iuriſdictione, *Rot. deciſ.* 219. *nu.* 1. *par.* 1. & *deciſ.* 412. *num.* 4. & *deciſ.* 421. *num.* 1. *par.* 2. in *recentior. Mant. deciſ.* 89 *num.* 1. & 2. & ex ſumma nobilitate alicuius familiæ, *Seraph. deciſ.* 952. *num.* 6. Vnde communiter DD. vocant potentes, & ſuſpectos de vſurpatione in hac materia Dominos tẽporales locorũ, & perſonas de aliqua magna parẽtela, quas commemorat *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 133. & *ſeqq.*

34 Prædicta ſuſpectio, ſeu præſumptio vſurpationis ex huiuſmodi potentia non tollitur per ſublimitatem perſonæ, imò potius augetur, vnde talem ſuſpectionem, ſiue præſumptionẽ cõcurrere in Regibus Aragoniæ voluit *Rota* apud *Moed. deciſ.* 10. *num.* 1. & 2. *de Iurepatron.*

35 Secundo prouenit hæc præſumptio vſurpationis ex inueriſimilitudine, quæ ſecum præ ſe fert quãdam falſi imaginationem, vt dicit *Bal.* in *l.* 1. *num.* 16. *C. de ſer. fugit.* Vnde cum iura nõ exiſtimẽt veriſimile, quod plures parochi, vel familiæ diuerſæ inſimul conueniant ad fundandam ædificandam, & dotandam Eccleſiam, aut beneficium, potius præſumit, vt Vniuerſitas occupando tentet præſcribere tale ius, *Butr.* in *cap. dilectus num.* 13. vbi etiam *Barboſ.* eodem *num. de off. leg.*

36 Non eſſet præſumenda talis vſurpatio, & conſequenter non eſſet neceſſarium ſeruari formam traditam per *Concil.* in probatione iuriſpatronatus Vniuerſitatis, ſi probaretur Vniuerſitatum omnes familias ab vno ſtipite deſcendiſſe, obſeruat *Rota deciſ.* 235. *num.* 5. verſ. *Vltra, quod in hoc, par.* 2. in *recentior.*

37 Similiter non præſumitur vſurpatio, quando cum Vniuerſitate concurrit aliquis priuatus, cum quo non poteſt præſumi vſurpatio, & ratio eſt, quia remota Vniuerſitate, & perſona potenti, & ſuſpecta de vſurpatione, adhuc Eccleſia non remanet libera, merito in tali caſu non requiritur probatio iuriſpatronatus cum rigore *Concilij Trid.* cit. *cap.* 9. voluit *Rota deciſ* 219. *num.* 2. *part.* 1. & *deciſ.* 154 *num.* 7. verſ. *Sed vlterius, par.* 2. in *recentior. Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 147 & 148. vbi alias citat *Rot. deciſiones*, & DD & loquitur tam, quando perſona priuata concurrit cum familia potenti, quam quando concurrit cum Vniuerſitate, in vtroque enim caſu ceſſat rigor *Concilij.*

38 Item non præſumitur vſurpatio, nec requiritur rigoroſa probatio conciliaris in iurepatronatus, quando non tota Vniuerſitas, ſed illius pars prætendit iuſpatronatus tenet *Ricc.* cit. *Tract.* de *Probat. Iuriſpatr. reſol.* 102. *num.* 3. teſtans ita ſenſiſſe ſacram Congregationem, ſequitur *Barboſ.* cit loc. *nu.* 146. referens ſic determinaſſe *Rotam Romanam* pluribus *deciſionibus* per eum adductis, ſicut talis ſuſpectio vſurpationis non cadit in iurepatronatus, cuius præſẽtatio ſpectat ad Confraternitatem, docet *Alph. de Leo. de Off. Capell quæſt.* 4. *Prax.* 2. *nu.* 89. adducens *deciſionem Rot.* in vna *Bergomen. Cappellaniæ* 18. *Maij* 1629. coram D. *Merlino*, cætera de hac materia vide apud *Ricc.* cit. *Tract.*

39 Dubium eſt in his terminis, an probatio iuriſpatronatus facienda iuxta formã *Concil. Trid.* requiratur non ſolum in beneficijs de iurepatronatus erectis poſt *Concilium*, ſed etiam in erectis ante *Concilium*. Huic dubitationi indubitanter reſp. *Ricc.* in *deciſon. Cur. Archiep. Neapol. par.* 4 *deciſ.* 257. probationem nouiſſimam iuriſpatronatus iuxta mentem *Concil. Trid. ſeſſ* 25. *cap.* 9. *de refor.* locum non habere in iuribuspatronatus ante ipſum *Concilium* quæſitis, & ſuam opinionẽ dicit eſſe ex mente ſacræ Congregationis ita declarantis, adducens declarationem his verbis. *Hoc decretum intelligitur de iurepatronatus in futurum acquirendo, & non de acquiſito ante Concilium.*

40 Sed contra *Ricc.* & melius tenet *Barboſ. de Iure Eccleſ lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 111. nempe probationem a *Concilio* inductam requiri etiam in iuribuspatronatus quæſitis ante

Concilium,& ad Congregationis declarationem per *Ricc.* adductam,reſpondetur, illam non cadere ſuper prædictum *caput* 9. *Concilij*, in quo loquitur de probatione iuriſpatronatus,ſed bene cadere ſuper *cap.* 12. *ſeſſ.* 14. *de ref.* vbi loquitur *Concilium* de erectione iuriſpatronatus,vt teſtatur idem *Barboſ.* & alij per ipſum adducti, & habetur ex declarationibus,quæ adducuntur ad quodlibet *caput Concil. Trid.* tam per ipſummet *Barboſ.* quam per illas deſumptas ex *Bibliotheca D. Cardinalis Bellarmini*, in quibus prædicta declaratio adducta per *Riccium* ponitur in cit. *cap.* 12. *Concil. Trid.* non autem in cit. *cap.* 9.

41 Vltimo ex *Concil. Trid.* cit. *cap.* 9. Nota, reuocatos eſſe alios titulos quærendi iuſpatronatus,vnde reuocatum eſt in totum iuſpatronatus ex priuilegio, etiam cum quaſi poſſeſſione inde ſequuta, aduertunt *Gonzal.* ad *regul.* 8. *Cancell. gl.* 18. *num.* 18. & *ſeqq. Pariſ. de Confid. quæſt.* 28. *num.* 239. & *ſeqq. Garz. de Benef.* 5 *par. cap.* 9. *num.* 70. *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 63. & *ſeqq.* Niſi priuilegium ſit ex cauſa onerosa,iuxta *deciſ. Seraph.* 499. *num.* 4. & ad cognoſcendum, an priuilegium ſit ex cauſa onerosa,ſpectãdum eſt, quid expenſum fuerit, an ſcilicet illud æquiualeat conceſſioni, quia vbi non æquiualet conceſsioni, ipſam iudicari potius deberi gratioſam,quam oneroſam, tenet *Rota deciſ.* 469. apud *Farinac. P. recent.* & ita in *Cæſaraguſtana de Mella* 14. *Nouembris* 1616. coram D. *Coccino* apud *Maſſob.* in ſua *Praxi habend. Concurſ. prælud.* 7. *dub.* 3. *num.* 51. *Ricc.* cit. *Tract. de Probat. Iuriſpatron. reſol.* 46.

SVMMARIVM.

1 *Patronus in Eccleſia conuentuali non concurrit ad eligendum,ſed poteſt conſentire electioni factæ. Quæ conuentualis,num.* 3.

2 *Patrono laico repugnat concurrere cum Clericis ad electionem Prælati,ſicut de Superiore inter Regulares.*

4 *Patronus non poteſt eligere,etſi Eccleſia non ſit conuentualis actu. Vide rationem,num.* 5.

6 *Patronus non poteſt acquirere cõcursũ in iure eligẽdi,poteſt tamẽ in iure præſentãdi aſſenſum electioni factæ,n.* 7. *Quid in patrono Clerico. Quid in Laico poteſtatem habente a Papa. Et an ab Epiſcopo haberi poſſit, nu.* 8.

9 *Patronus,neque ſi præſcripſerit,poteſt præſentare ad Eccleſiam conuentualem,poteſt tamen ad præbendas, & alia in ipſa, quæ ſint prælatura inferiora,nu.* 10.

11 *Patronus probata immemorabili cum fama priuilegij præſentandi in conuentuali,eſt admittendus.*

12 *Patronus impropriè eligere dicitur, & proprius præſentare.*

13 *Patronus non dat ius præſentato, niſi poſt perfectam præſentationem. Vbi quando variare, & recedere poſſit.*

14 *Præſentatio debet fieri coram Epiſcopo loci, & debet adeſſe præſentans, & præſentãs. Vnde nequit præſẽtari abſens,n.* 20. *Quid in Iurepatronatus in confinibus,nu.* 18. *Quid in Clerico noto nu.* 21.

15 *Præſentatio non in præſentia valentis inſtituere eſt ſimplex nominatio, nec impedit variationem,n.* 16

17 *Præſentatus per litteras debet vna cum litteris præſentari intra tempus, alias patronus perdit ius. n.* 19.

22 *Præſentatio de abſẽte noto debet a præſentato ratificari.*

23 *Patronus poteſt per alium cum ſpeciali mandato præſentare.*

24 *Patronus quando poſſit in beneficio pleno conſtituere procuratorem ad præſentandum in caſu vacantiæ, & n.* 26. *Non tamen ad præſentandum certam perſonam,n.* 25.

27 *Præſentatio debet fieri intra tempus. Quid nã ſit tale. Quãdo incipiat currere,nu.* 48. *An currat legitime impedito,nu.* 30.

29 *Patronus in dubio præſumitur ignorare vacationem.*

31 *Patrono tam laico, quam eccleſiaſtico poteſt prorogari tempus ab Epiſcopo. An abbreuiari,n.* 32.

33 *Patronus in erectione poteſt breuius, & longius tempus ſtabilire ad præſentandum. Nec propterea poteſt Epiſcopus denegare aſſenſum.*

34 *Patronus impeditus poteſt purgare moram.*

35 *Præſentatio ſine appoſitione dies præſumitur facta in tempore, ſi non adſit qui opponat.*

36 *Inſtituit in Iurepatronatus Epiſcopus Ordinarius,vel Vicarius etiã ſine ſpe-*

cia-

ciali mandato. Vel Capitulum ſede vacante, n. 37.

38 *Inſtituit in* Iurepatronatus *Prælatus inferior ex priuilegio, & in erecto ante* Conciliũ *etiam cum priuilegio, n. 44.*

39 *Inſtitutio, an inferioribus Epiſcopo competat. Dubium ex* Tridentino. *Vide ſolutionem in nu. ſeqq.*

40 *Inſtitutio pro erigendis non poteſt reſeruari inferiori Prælato, neq; in Ecclesijs exemptis, niſi Rector illarum fungatur iuriſdictione ordinaria num. 42.*

41 *Patronus fundans non poteſt minuere ius Epiſcopale.*

43 *Inſtitutio quantum ad examen, non obſtante priuilegio, competit ſemper Epiſcopo.*

45 *Inſtitutio poſt* Tridentinũ, *neq; de cõſenſu Epiſcopi poteſt Prælato inferiori reſeruari. Vide contrariam ſententiam reſolutam.*

46 *Patronus laicus, an cumulare. Et quomodo poſſit.*

47 *Inſtituere debet Epiſcopus digniorem, ſi patronus cumulauerit. Quid, ſi diuerſos patroni æqualiter præſentauerint.*

48 *Inſtituendus eſt aptior oneribus beneficij, tanquam dignior. Quid, ſi originarius loci cum extero, n. 49. & 63.*

50 *Inſtituendus Doctor tanquam dignior. Vbi quid, ſi Theologus, & Canoniſta Doctor concurrant.*

51 *Inſtituendus potius nobilis propria virtute, quã alius. Quid, ſi cõcurrat nobilis cũ plebeio virtute prædito, n. 52.*

53 *Inſtituendos quos putauit Chriſtus.*

54 *Inſtituendus potentior tanquam dignior pro rebus Eccleſiæ tuendis.*

55 *Inſtituendus ſenex potius, quam iuuenis cæteris paribus, & dignior ordine, vel alia dignitate. Vide quando.*

56 *Inſtituendus pauper potius, quam diues. Quid, ſi difficiliter fructus exigantur.*

57 *Inſtituendus potius eſt is, qui de familia, quam exterus. Quid, ſi Iuspatronatus transferit ad aliam familiam.*

58 *Inſtituendus potius ſemper bonus, quam pœnitens. Et in quo beneficio.*

59 *Inſtituendus quis ſit in paritate vocum In dubio de maiori idoneitate.*

60 *Gratificari quando poſſit Epiſcopus uni præſentatorum in dubio. Vbi quæ idoneitas præſumatur.*

61 *Gratificari, an poſſit Epiſcopus, ſi ſint æqualia merita, & vota, vel maiora merita, quam vota. Et è contra.*

62 *Gratificationi non eſt locus, quando præſentatorũ unus diſpenſatione indiget. Quid in extero, & originario, nu. 63.*

64 *Patronorum voces aliquando pares, etſi una pars habeat patronorum numerum minorem.*

65 *Patronus præſentatus a cõpatronis, conſentiens, auget numerum præſentatum, licet non poſſit præſentare, neque per procuratorem, niſi procurator ab alijs quoq; conſtitutus illorum nomine præſentet, nu. 66.*

67 *Patronus collationi Iuriſpatronatus ſibi factæ poteſt conſentire, vel ſupplicare Epiſcopum, ut ſibi conferat.*

ANNOTATIO I. §. III.

1 NOTA hic in 2. *Par. tex.* huius *Cap. nobis,* ibi *Cæterum in conuentuali Eccleſia non electioni Prælati facienda, ſed iam factæ honeſtius patroni poſtuletur aſſenſus; niſi aliter de ſua iuriſdictione obtineat, ut partes ſuas interponere debeat electioni tractandæ.* Ita *text.* ex quibus verbis habemus patronum non poſſe in Eccleſia conuentuali concurrere ad electionẽ, bene tamen poteſt conſentire electioni iam factæ, niſi aliter illi ſpecialiter ſit conceſſum.

2 Loquitur *tex.* in hac parte de illis Eccleſijs, in quibus Prælatus creatur per electionẽ Clericorum eiuſdem Eccleſiæ, quia repugnat ſtatui laicorum concurrere cum Clericis ad electionem Prælati, merito non excludit patronum a tali electione, ſicut, ſi quis fundaret, conſtrueret, vel dotaret Monaſterium Regularium, non deberet admitti ad acquirendum ius interueniendi cum alijs Regularibus in electione ſuperioris Regularis per hunc *tex.* cum talis electio ad ipſos Regulares, & ad illos de collegio ſpectet, acquireret tamẽ talis patronus omnia alia iura, & fructus iuriſpatronatus, vt bene aduertit *Lambert. de Iurepatronat. part. 2. lib. 5. quæſt. princip.* in princip. & *art. 4.*

3 Eccleſia Conuentualis, de qua in *tex.* eadẽ eſt, ac Collegiata, vt ibidem explicat *gl.* & *Abb. Lamber.* cit. loc. *nu. 3.* qui teſtatur in his terminis Eccleſiam Collegiatam, Conuentum, Capitulum, Collegium, & Vniuerſitatẽ eſſe ſynonyma, & quaralibet Eccleſiam col-

legia-

legiatam poſſe dici conuentualem, & licet de conſuetudine Eccleſia conuentualis intelligatur Eccleſia Religioſorum conuentualium, ideſt Fratrum de non obſeruantia, tamen de iure conuentualis dicitur omnis Eccleſia collegiata, & dicitur conuentualis a conueniendo, quia ibi conueniunt, & collegiata a colligendo, quia ibi colliguntur. Procedit tamen diſpoſitio *text.* quod patronus non præſentat in Eccleſia prædicta, quãdo in Eccleſia collegiata, vel conuentuali Prælatus, vel ſuperior creatur per electionẽ Clericorum, vel Religioſorum eiuſdem Eccleſiæ.

4 Supradicta habent locum etiam, ſi Eccleſia eſſet conuentualis habitu tantum, & non actu, vt ex mente *Alex. conſil. 74. num. 1. et 5. & conſil. ſeq.* per totũ *lib.* 4. tenuit *Rota* apud *Seraph. deciſ.* 1395. *num.* 3. & etiam, ſi fundator eſſet Rex, *Put. deciſ.* 369. per totam *lib.* 2.

5 Ratio, quare prohibeatur in hoc *tex.* patrono acquirere ius præſentandi in prædicta Eccleſia, ea eſt, nam, cum de natura talis Eccleſiæ conuentualis, ſiue collegiatæ ſit, vt ad eius prouiſionem procedatur per electionem, *cap. 1. de elect.* ideo repugnat ipſa natura Eccleſiæ, cum ſit impoſſibile eſſe electiuam, & præſentatiuam, ita conſiderat *Put. deciſ.* 369 *lib.* 2.

6 Nec poteſt acquirere patronus ius concurrendi, & concurſum in iure eligendi, quia hoc etiam habet iuris reſiſtentiam, cum ius eligendi non poteſt cadere in laicum, *cap. Sacroſancta, § attendẽtes de elect.* vbi redditur ratio, quia ſcilicet iſtud redundaret in diſpendium eccleſiaſticæ libertatis, ſiue agatur de prælatura regulari, in quibus terminis loquitur ille *tex.* & *Rot. deciſ.* 564. ex *nu.* 3. *par.* 4. *in recentior.* ſiue in ſeculari, vt in caſu *cap. Meſſana* eodem *titul. de elect.* reſoluit *Rot.* in vna *Treueren. Abbatia S. Maximi* 20. *Nouembris* 1624. impreſſ. per *Paulum Caſtellin. Tract. de Elect. Canon.* poſt *cap.* 4. *fol.* 101. *num.* 17. ad *fin.*

7 Poteſt tamen patronus acquirere ius præſtandi aſſenſum poſt factam electionem prædictã, vt diſponit *tex.* noſter ibi, *Sed iam facta honeſtius patroni poſtulentur aſſenſus*, imo poſt factam electionem prædictam eſt requirendus patronus pro eius aſſenſu, vt ibidem aduertit *gl.* verbo *Honeſtius.*

8 Nota inſuper in *tex.* in illis verbis, *Niſi aliter de ſua iuriſdictione obtineat, vt partes ſuas interponere debeat electioni tractandæ*, patronum poſſe a ſpeciali priuilegio acquirere ius concurrendi in tali electione, quod explicat *gl.* ibidem, verbo *De ſua*, & DD. omnes procedere in patrono, qui ſit eccleſiaſtica perſona, cui non repugnet adeſſe tali electioni, & etiam in patrono laico ex ſpeciali priuilegio, & conceſſione in fundatione appoſita a Papa elargita. Vnde non poſſe Epiſcopum reſeruare in fundatione ad fauorem patroni laici ius præſentandi ſpeciali priuilegio in caſu prædicto, voluit *Rot. deciſ.* 53. ſub *num.* 1. *par.* 1. *in recentior.* de diametro contraria *deciſ. Put.* 369. *lib.* 2. paulo ante *num. primum*, verſ. *Sed quia iſtud*, ex quibus, ad hoc, vt patronus acquirat ius præſẽtandi in Eccleſia conuentuali, requiritur quod interueniat priuilegium apoſtolicum in limine fundationis, firmat indubitanter *Lotter. de Re Benefic. lib. 2. quæſt.* 6. *nu.* 19 qui ſaluando *deciſ. Put.* cit. dicit illam poſſe intelligi, vt valeat Epiſcopus reſeruare ius aſſentiendi electioni iam factæ iuxta terminos huius *tex.* vel etiam interueniendi electioni ſine ſuffragio per modum conſultationis, quod non repugnat prohibitioni huius *tex. Innoc.* in *rub.* ſub *num.* 3. verſ. *Quod tamen* eodem *titul. de Iurepatron.* tenet etiam *Ricc.* in *Tract. de Prob. Iuriſpatronat. reſol.* 62. *num.* 2.

9 Supradicta ampliantur, vt neque vigore cõſuetudinis, vel præſcriptionis poſſit quis præſentare ad Eccleſiam cõuentualem, quæ non conſuetudo, ſed corruptela vocatur, & ideo non valet, ita *Bertach. de Epiſc. lib.* 1. *par.* 3. in 60. *quæſt.* ſub *num.* 78. ad fin. *Federic. a Bononia de Elect. dub.* 90. *nu.* 1. quos refert, & ſequitur *Lotter.* citat. loc. *num.* 60. *Ricc.* cit. *reſol.* 62. *num.* 4.

10 Limitantur tamen prædicta, vt poſſit patronus acquirere ius præſentandi in Eccleſia conuentuali ad præbendam, vel Cappellas, ſeu alia beneficia inferiora ipſa prælatura, vt expreſſe notatur in hoc *cap. nobis* ibi *Secus tamen eſt in Cappella*, vbi *Abb.* & docet *Lambert. lib. 1. par. 1. quæſt. 11. art. 7. num. 3.* & firmauit *Rot. deciſ.* 617. *num.* 4. *par.* 1. *in recentior.*

11 Cum dictum ſit poſſe ex priuilegio apoſtolico acquiri ius præſentandi in Eccleſia conuentuali, ſi patronus probauerit immemorabilem cum fama priuilegij, & conſtare fecerit præſentationes per tantum temporis ſpatium, ex quibus poſſet præſumi priuilegium apoſtolicum, diceretur probaſſe iuſpatronatus, & eſſet admittendus ad præſentandum, late *Ricc.* cit. *reſol.* 62. *num.* 3.

12 Nota primo in illis verbis *tex. In qua vnus presbyter a patrono eligitur, & pro inſtitutione habenda, loci Epiſcopo præſentetur*, quod patroni dicuntur eligere, prout etiam colligitur ex *cap.* 2. ibi *Antequam vnum eligant presbyterum*, & ex *cap.* 3. ibi *Plurimorum eligitur, & approbatur aſſenſu*, hoc eodem *titul.* Sed proprie loquendo, patroni dicuntur eligere largo modo, & improprie, non autem

pro-

Digitized by Google

proprie, & ſtrictomodo, nam patronus ex vi iuriſpatronatus non conſequitur poteſtatem Eccleſiam concedendi, neque proprium Rectorem eligendi, ſed præſentandi, inſtituendum Epiſcopo loci, dicitur tamen eligere largo modo, quia patronus prius intra ſe eligit, ideſt certificat vnum ex pluribus præſentandis, & poſtmodum illum Epiſcopo præsẽtat, ita declarat *Lambert. de Iurepatron. 1. par. 2. lib. 1. quaeſt. princip. art. 4. num. 3.* ex quibus concludit patronum proprie nõ eligere, ſed præſentare, & Epiſcopum proprie non confirmare, ſed inſtituere.

13 Per hanc nominationem, deſtinationem, ſiue abuſiue electionem, quam facit patronus de præſentando talẽ clericum in tali beneficio coram Epiſcopo loci, ante factam præſentationem actualem, nullum quæritur ius nominato, deſtinato, ſiue abuſiue electo, docent DD. communiter in hoc *tex.* præſertim *Abb. num. 4. verſ. Sed per præſentationem* ſequitur *Lamber. de Iurepatron. 1. par. 2. lib. 1. quaeſt. princip. art. 1 1. nu. 4.* vbi ſolum dici acquiri ius per nominationem ſolemnem factam ſuperiori. Vnde patronus etiam eccleſiaſticus poteſt variare a tali nominatione, ſiue poſtulatione, ita *Lambert.* citat. loc. *art. 2. 7. quaeſt. princip. 2. partis 2. libri*, vbi ſub *num.* 5. dicit, quod hæc non eſt proprie variatio, ſed cum primus actus nominationis, ſiue poſtulationis ſit imperfectus, eſt potius ab actu in ſuſpenſo, & imperfecto vertere ad actum perfectũ, faciunt etiam dicta per eundem cit. loc. *art. 4. Marant. tom. 3. controuerſ. reſp. 1 6. nu. 1 8.*

14 Nota ſecundo ex *tex.* ibi, *Loci Epiſcopo præſentetur*, quod præſentatio eſt facienda coram Epiſcopo loci. quis hic dicatur Epiſcopus loci, patebit ex infra dicendis, a quo ſit facienda inſtitutio. Pro nunc obſerua, quod præſentatio ad hoc, vt dicatur valida, neceſſario debent concurrere præſentans, & præſentatus coram inſtituendi poteſtatem habente. *Abb.* in *cap. final. num. 4.* hoc *titul. de Iurepatron. Creſcent. deciſ. 6 num. 9.* eodem *titul. Rot.* in nouiſ. *deciſ. 3.* eodem cit. *titul.* & in vna *Regien. Prioratus* 26. *Iunij* 1587. coram *D. Pamphilio.*

15 Hinc præſentatio facta extra præſentiam valentis inſtituere, reſoluitur in ſimplicem nominationem, per quam nominatus non acquirit ius conſiderabile, aut præſeruabile, *Creſcent.* cit. *deciſ. 6. nu. 9.* fuit dictum in vna *Hipporregien. Plebania* 25. *Iunij* 1650. corã *D. Attrebaten.* quippe potius eſt quædam impropria, & verbalis electio perſonæ, vt præſentetur, quam præſentatio, ita *Abb.* in *cap. vltimo num. 4.* hoc *titul.* & faciunt dicta paulo antea.

16 Prædicta enim obſeruanda ſunt ad effectum variationis, vt dictum eſt, nam huiuſmodi ſimplex nominatio, ſeu verbalis præſentatio facta ſine præſentia inſtituere valentis, non impedit variationem, ſed potius non admittit exceptionem actus præſentationis iam cõſummati, inchoatus enim verius videtur, quam cõſummatus, vt poſt *Lambert.* cit. loc. tenet *Lotter. de Re Benef. lib. 2. qu. 6. num. 36.* verſ. *Quod eſt.*

17 Obſerua, quod licet dicatur, poſſe fieri præſentationem per literas, vel inſtrumenta, tamen id intelligendum eſt, dummodo prædictæ literæ, vel inſtrumenta præſententur infra tempus datum ad præſentandum vna cum præſentato coram ſuperiore valẽte inſtituere, ita intelligunt cõmuniter DD. & explicat *Lambert. 2. par. 2. lib. 4. quaeſt. princip. art. 2. & art. ſeqq. Rota deciſ. 3. de Iurepatron.* in nouiſ. *Lotter.* cit. loc. *num.* 38. vbi docet id poſſe fieri per præſentatum per ſe ipſum, ſeu per procuratorem. Hinc præſentatio facta coram notario, non valet, niſi inſtrumentum prædictum vna cum præſentato coram Ordinario præſentetur infra legitima tempora, ad late dicta per Reuerendiſſimum *Marant. 3. par. Controuerſ. reſp. 8 2. nu. 1. & ſeqq.*

18 Quãdo Eccleſia, in qua eſt iuſpatronatus, eſt poſita in confinio duorum diœceſanorũ, coram quo Ordinario ſit facienda præſentatio, vide multa adducta, & reſoluta per *Laber de Iurepatron. 2. par. 2. lib. 4. quaeſt. princip. art. 6.* per totum.

19 Supradicta, vt præſentatus per inſtrumentum coram notario, vel per aliam ſcripturam ſit præſentandus coram Ordinario vna cum ſcriptura præſentationis infra legitima tempora data ad præſentandum, adeo vera ſunt, vt, ſi patronus cõſignauerit tale inſtrumentum præſentato cum mandato, vt corã Ordinario ſe præſentet, ſi iſte talis præſentatus ſinat labi tempora, nec coram Ordinario ſe præſentat, præiudicat patrono, qui nõ poteſt amplius præſentare, cum patronus fuerit in culpa non adimplẽdo quicquid neceſſarium fuerit ex parte ſua, nempe coram Ordinario præſentare, *Rot.* in nouiſ. *deciſ. 3.* verſ. *Reſpondebatur de Iurepatron. Lotter.* cit. loc. *num. 39. Ricc. in Prax. 1. part. reſol. 150. num. 3.*

20 Ex dictis collige clericum perſonaliter eſſe præſentandum coram inſtituere valente, cũ alias præſentatio de clerico abſente non valeat, *Ricc.* cit. loc. *reſol. 151. nu. 1.* ratio eſt, quia id ſonat, *Præſentare*, & is dicitur, *Præſens*, qui præbetur ſenſibus corporeis, & etiam ad hoc, vt præſentatus poſſit per Ordinarium videri, & examinari, ſi eſt idoneus pro regimine Eccleſiæ, ad quam præſentatur, docet *Lamber. 1. par. 2. lib. quaeſt. 11. & vltim.*

Digitized by Google

tim. ſub *num.4 art.1.& art.2.* reprobatur conſuetudo in contrarium.

21 Fallit tamen ſententia propoſita in abſẽte noto, poteſt enim abſens præſentari, quãdo ita notus eſt inſtituere valenti, vt non indigeat examine, ita *Lambert.* cit.loc. *art.5. Ricc.* cit. *reſol.* 151. *num.* 2. *Lotter. de Re Benef. lib.2. quæſt.6. num.4.* voluit *Rota* in vna *Hipporregien. Plebaniæ* 25. *Iunij* 1610. coram D. *Attrebaten.* & præſumitur hæc notitia ex eo, quod Ordinarius admiſit præſentationem abſentis, ita *Lamber.* cit. *quæſt.* 11. *art.4. num.* 1.& *art.5. num.6.* verſ. *Extende.* Nec in hoc caſu præſumitur quis notus ex eo, quod eſt diœceſanus, vt voluit *Rot.* in vna *Ameriuen. Iuriſpatronatus* 17. *Nouembris* 1614. coram D. *Pirouano* ex *Verall. deciſ.* 406. *part.* 2. & *& Put. deciſ.* 381. *num.* 3. *lib.* 1.

22 Hæc præſentatio facta de abſente, neceſſario debet habere pro ſuo requiſito, vt a præſentato acceptetur, & ratificetur infra tempus datum ad acceptandum ab ipſo præſentato, ita *Ricc.* loc.cit. *num.* 3. & *Lotter. Lambert.* & alij.

23 Patronus neceſſario debet interuenire ad præſentationem coram Ordinario faciendam de beneficiato ex ſupradictis, qui poteſt etiam hunc actum explere per procuratorem. Verum procurator ad præſentandum debet habere ſpeciale mandatum, alias præſentatio non valet, docet *Ricc.* in *Prax.* 1. *par. reſolut.* 182. qui teſtatur ita pluries ſenſiſſe *Rotam Romanam*.

24 Quod controuertitur in hoc caſu eſt, an poſſit conſtitui procurator ad præſentandũ in beneficio pleno, occurrente tamen vacatione. In qua controuerſia diſtingunt DD. ſi patronus eſt abſẽs a beneficio, vel eſt diſceſſurus longe a beneficio, & tunc poſſe libere conſtituere procuratorem ad præſentãdum adueniente vacatione, omnes conueniunt, quod procedit, quando plura habet beneficia conſtituens, & quando vnum, ita *Ioann. And.* in *cap. vltimo* ſub *num.* 3. ad *fin.* vbi etiã *Imol.* ſub *num.6.* verſ. *Et ſic reſidet, Lambert.* cit. *lib.1. par.2.* in 4. *quæſt. art.3.* per tot. *Rot.* in vna *Pampilonen. Beneficij de Huarte* 17. *Februarij* 1605. coram D. *Iuſto.*

25 Non tamen poteſt conſtitui procurator ad præſentandum in caſu vacantiæ certam perſonam, ne daretur occaſio captãdæ mortis, ita declarat *Verall. deciſ.* 282. *nu.2. part.1.* & fuit dictum in vna *Pampilonen. Parochialis de Licaroz.* 17. *Maij* 1595. coram D. *Orano*, de qua apud *Garz. de Benef. par.10. cap.1. nu.* 22. & fuit confirmata 19. *Ianuarij* 1598. coram D. *Peregrino*, & refert *Mareſcot. Variar. Reſol. lib.2. cap.33. num.1.*

26 Si vero patronus nõ eſt abſens, aut diſceſſurus, nec aliam iuſtam cauſam habet conſtituendi procuratorem ad præſentandum, & tunc ſubdiſtinguendum eſt. Aut vnum habet beneficium, nec vacat, & non poteſt conſtituere procuratorem ad præſentandum ante vacationem, etiam, ſi conſtitueret procuratorem ad præſentandum ad omnia in genere, quia diſpoſitio quantumuis generalis, reſoluitur in ſpecialem, quando non poteſt verificari, niſi in vna ſpecie *l.2. ff. de liber. & poſt. Bart.* in *l. qui Romæ, §. duo fratres* ſub *num.19.* verſ. *Aut nulla cauſa de verbor. oblig. gl.* in *cap. ex parte* 12. *de off. deleg. Pariſ. conſil.* 53. *num.* 12. *vol.3. Cephal. conſil.* 23. *nu.* 26. Aut habet plura beneficia, & tunc poteſt conſtituere procuratorem ad præſentandum ſimpliciter nulla determinata certa perſona, ne detur occaſio captandæ mortis, tenet *Lambert. lib.2. par.1. quæſt.4. art.3.* ſub *num.* 9. ad fin. verſ. *Sed quia, Ludouiſ. deciſ.* 420. *num.* 5. 6. *& 9.* late *Lotter. de Re Benef. lib* 6. *quæſt.6. nu.* 16. licet *num.* 15. referat contrariam ſententiam, quam dicit non eſſe tenendam.

27 Nota tertio ad eadem verba *tex.* ibi, *Loci Epiſcopo præſentetur*, quod hæc præſentatio facienda per patronum, ad hoc, vt debeat per Epiſcopum admitti, debet fieri infra legitima tempora, alias non eſt admittenda, tempora autem legitima, quæ conceduntur ad præſentandum, ſunt inter patronos laicos menſes quatuor, *cap. quoniam, cap. cum propter* hoc titul. *de iurepatron.* inter patronos vero eccleſiaſticos ſunt menſes ſex, *cap. cam te* eodem *titul.* quod, ſi iuſpatronatus ſit mixtum, eccleſiaſticorum, & ſecularium, tunc ſeculares ratione communionis habẽt terminum ſex menſium ad præſentandum, *Roch.* verbo *Ius num.* 15. *Lambert. 3. par. 2. lib. quæſt* 8. *art.4. & quæſt.9 art 9. Garz.* de *Benef.* 5. *par. cap* 9. *num.* 210. qui teſtatur id etiam procedere, ſi ſeculares ſeparatim præſentarent ab eccleſiaſticis, contra *Perez de Lara lib.2. cap.9. num.* 16. Et, etiam, ſi plures partes haberent in iurepatronatus, *Lambert. 1. part. 2. lib. 1. quæſt. princip. 3. art.* contra *Barboſ. de Iure Eccleſ.* cit. loc. *num.* 120. qui teſtatur hoc non eſſe abſolute verum.

28 Prædictum tempus ad præſentandum incipit currere a die ſcientiæ, eſt indubitatum apud omnes, & inconcuſsũ in praxi, ratio eſt, quia tempus non currit ignoranti, *l 2. C. qui admitti*, imo ſcientia in hoc caſu debet eſſe indubitata, nam cum tractetur de puniendo negligentem, nõ ſufficit ſcientia præſumpta, quæ oritur ex eo, quod factum publicum eſt, ita *Put. deciſ.* 142. ſub *num.2.* verſ. *Vbi quando, lib.1.* poſt *Lap. alleg.* 78. *num.* 12. *Moeda. deciſ.4. de Prob.* Nec facit cõtra *deciſ.1. de Iurepatr.* in *antiq.* quia illius diſpoſitio hodie non ſeruatur, ita *Verall deciſ.* 248. *par.3.*

29 In dubio vero iudicandum eſt pro igno-

ran-

rantia Patroni, &, ſi quis prætendit contrarium, tenetur probare ſcientiam, *Menoch.de præſumpt.lib.6.præſumpt.77.nu.*140. & *ſeqq. Barboſ.de Iure Eccleſ.lib.*3.*cap.* 12. ſub *num.* 170. In iudicando ſcientiam, vel ignorantiã iudex arbitrabitur qualitatem beneficij, modum vacationis, & locorum diſtantiam, ita *Ioan. And.* in *cap.ex parte* ſub *nu.*2. verſ. *Salue, de conceſſ.præb. Abb.* in *cap.quia diuerſitatẽ* ſub *num.* 7. verſ. *Vide etiam* eod.*titul.* voluit *Rot.* in vna *Pampilonen. beneficij de Huarte* 10.*Maij* 1595. coram D. *Iuſto.*

30 Prædictum tempus præſentandi ſex menſium datum patrono Eccleſiaſtico, & quatuor menſium patrono ſeculari, non currit legitime impedito, videlicet abſenti Reipublicæ cauſa, iniuſte carcerato, non habenti tutum acceſſum ob perhorreſcẽtiam inimicorum, & ob ſimilia, & hoc arguitur à pietate, & iuſtitia Matris Eccleſiæ, ita poſt *Flor.de Men. Rebuff.* & alios per eum adductos, docet *Barboſ.de Iure Eccleſ.lib.3.cap.*12.*nu.*171. poſt *Lãbert.*1.*par.*2.*lib.*1.*q.prin.art.*8.*n.*1.& 3.

31 Inſuper prædictum tempus datum ad præſentandum poteſt ab Epiſcopo prorogari, tam ad fauorem Clerici patroni, quam ſecularis, dummodo Eccleſia prouideatur de ſufficienti æconomo, ne detrimentum patiatur, idque poteſt Epiſcopus non ſolum tacite facere admittendo ad præſentandum patronum poſt lapſum termini, vt probat *Lambert.*2.*part.* 2.*lib.*27.*art.*1. *quæſt. princip.* per totum, ſed etiam expreſſe concedendo dilationem vltra terminum ad præſentandum iuxta dicta per *Creſc.deciſ.*5. *de iurepatronat.* & *deciſ.* 11. & 12.*de dilat.* & late per *Ricc.* in *prax.*1.*par.reſol.* 206. qui teſtatur ſic practicatum in caſu particulari per eum adducto.

32 An autem Epiſcopus poſſit abbreuiare terminum conceſſum patronis ad præſentandum vide caſum per diſtinctiones reſolutum per *Lambert.de iur.patron.*2.*par.*2.*lib.* 1.*quæſt.princip* 28.*art.* per totum, & proprie *num.*3.

33 Hic terminus datus a iure patrono Eccleſiaſtico ſex menſium, & ſeculari quatuor ad præſentandum, poteſt fundator in fundatione, & cum conſenſu Epiſcopi, & non alias prolongare, & abbreuiare, imo Epiſcopus non poteſt denegare aſſenſum erectioni iuriſpatronatus ſub prætextu, quod patronus prorogare, vel abbreuiare intendit talem terminum, docet *Lambert.* cit.loc.*art.* 7. qui *art.*6. hanc facultatem prorogandi, vel abbreuiandi, vt ſupra, conceſſit etiam conſuetudini.

34 An poſſit patronus, qui in tempore non præſentauit purgare moram; dicendum eſt tenendam opinionem *Lambert.* cit.loc. *art.* 8. ex quo ſecundum eum currit tempus prædictum etiam impedito, non poſſe purgare moram in eo caſu, prout latius, & clarius tenet 2.*par.*2.*lib.*1.*quæſt.princip.*26 *art.* Verum quia ſupra verſ. *Prædictum tempus*, firmatum eſt cum pia intentione Matris Eccleſiæ, ex *Barboſ.* & alijs, tempus prædictum non currere impedito legitime, ſequitur hic dicendum, iuſte impeditum poſſe purgare moram; & hoc eſt humanius; quod, ſi nullum interceſſit legitimum impedimentum, erit ſequenda opinio *Lambert.* dicentis non poſſe purgari moram.

35 Præſentatio facta ſine die ob incuriam Actuarij, an præſumatur facta in tempore legitimo, an vero extra tempora, pendet ex quæſtione poſita per *Lambert.* 2.*par.*2.*lib.* 1.*quæſt.princip.* 25. *art*, an teneatur patronus probare, ſe præſentaſſe infra legitima tempora, & cum tempus in hoc caſu ſit de ſubſtantia, dicendum videtur eſſe probandum iuxta dicta per *Innoc.* in *cap.qualiter* ſuper verbo *Famam de accuſat.* nam non præſumitur ſolennitas, niſi probetur, *l.quocunque in fine ff.de publi.* quod indubitatum eſt, ſi præſentatus habet contradictorem ipſum Ordinarium, vel alium præſentatum, tunc enim omnino tenetur probare præſentationem fuiſſe infra legitima tẽpora, vt probat *Lamber.* cit.loc.*nu.*7. ſi vero nullum habet oppoſitorẽ, & præſentatio fuit admiſſa, tunc præſumitur legitime facta, & infra tempus a lege ſtatutum, ita, & latius diſtinguit *Lamber.* cit.loc. apud quẽ vide alia de præſentatione.

36 Nota quarto ad illa verba *tex. Et pro inſtitutione habenda loci Epiſcopo præſentetur;* quod inſtitutio in iurepatronatus eſt facienda per Epiſcopum Ordinarium regulariter loquendo *cap.*1 & *cap. ex frequentibus de inſtitution.* vel ab alio, qui eius locũ ſuſtinet, vt eſt Vicarius generalis, etiam ſine ſpeciali mãdato, probatur ex cit.*cap.ex frequentibus*, & docet *Barboſ.de Poteſt.Epiſcopi part.* 3. *alleg.*54.*num.* 70. aliter enim facta inſtitutio, quam ab Epiſcopo, vel alio, qui vices illius ſuſtinet, eſt ipſo iure nulla, *cap.illud, cap.relatum de iurepatronat. Barboſ.de Iur. Eccleſ. lib.* 3.*cap.*12.*num.*213.

37 Capitulum quoque ſede Epiſcopali vacante, vel eius Vicarius poteſt præſentatum inſtituere, nam vices Epiſcopi mortui ſuſtinet, *cap.*1.*de inſtitut.lib* 6. *Quarant. Summ. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante* verſ. *Quæ concluſio fol.* mihi 138.

38 Prælatus inferior poteſt quoque inſtituere, ſi id ei competat ex particulari priuilegio, vel ex immemorabili præſcriptione, aut conſuetudine legitime præſcripta, probat *Barboſ.de Poteſt. Epiſcopi* 3. *par.alleg.*72.*num.*184. cum *ſeqq. Campand.*

Digitized by Google

*Diuerſ.Iur.Canon.rub.*11.*cap.*13.*nu.*436.

39 Sed hic incidit non vulgaris difficultas, quam faciunt nõnulla loca *Concil.Trid.* quæ inter ſe videntur pugnare *ſeſſion.* enim 14. *cap.*12.de refor.in *fin.* habentur hæc verba loquentia de iurepatronatus, *In caſu autem fundationis, aut dotationis huiuſmodi inſtitutio Epiſcopo, & non alteri inferiori reſeruetur*, eadem autem *ſeſſ.cap.ſeq.*14. habentur ſimilia alia verba videlicet, *Niſi Epiſcopo loci Ordinario, ad quem promiſſio, ſeu inſtitutio ipſius beneficij ceſſante priuilegio iure pertinent*. Prædicta enim loca videntur diſponere inſtitutionem ad Epiſcopum pertinere, nec poſſe ſpectare ad inferiorem Prælatum; ſed contrarium videtur tenere idem *Concilium ſeſſ.* 24.*cap.*18.ibi, *Cum vero inſtitutio ab alio, quã ab Epiſcopo erit facienda*, & *ſeſſ.*25. *cap.* 9. ibi *Quod ſi ad inferiores inſtitutio pertineat.*

40 Verum attente intuendo verba *Concilij* inter ſe non pugnant, nam in primo loco cit.*cap.*12. diſponitur in noua erectione iuriſpatronatus poſt *Concilium Trid.* non poſſe inſtitutionem reſeruari inferiori Prælato, ſed tantum Epiſcopo, probat aperte illud verbum poſitum in *Concil. Reſeruetur*, quod futura reſpicit, ita in terminis *Maceraten.lib.* 1.*variar.reſol.*12.*num.*4.

41 Hinc concludunt DD. in fundatione iuriſpatronatus non poſſe apponi qualitatem, ſeu conditionem, per quam minuatur ius Epiſcopale, docet *Maceraten.* loc.citat. nec poſſe teſtatorem iuſpatronatus fundare cum clauſula *Quod non ſubſit Epiſcopo* tenet *Canall.Commun.contr.Commun.queſt.*282. *num.* 21. licet in alijs attendi debeat voluntas teſtatoris, tamquam lex, vulgatis iuribus.

42 Ampliatur diſpoſitio cit. *cap.* 12. *Concil. Trid.* vt nec etiam in Eccleſijs exemptis poſſit reſeruari ius inſtituendi in iurepatronatu alteri inferiori, quam Epiſcopo, niſi Rector prædictæ Eccleſiæ fuerit Ordinarius, ordinariaq; fungatur iuriſdictione; tunc enim poteſt illi reſeruari inſtitutio, refert deciſum *Armendar.* in *Addit.* ad *recop. Legum Nauarra lib.*4.*titul.*30.*lib.*1.*de iurepatron.nu.*62.

43 In ſecundo loco nempe cit.*cap.*14. *Concilium* dum diſponit ad Epiſcopũ loci Ordinarium pertinere inſtitutionem, non obſtante quouis priuilegio, intelligunt communiter DD. loqui de examine faciendo de perſona præſentati, quod omnino ſit faciendum per Epiſcopum loci Ordinarii, etiam in beneficiis ſimplicibus, & quorum inſtitutio ad inferiorem ſpectat, quæ inſtitutio non cenſetur per *Concilium* ſublata, vt declarat *Armendar.* cit. loc. *num.*63. quem refert, & ſequitur *Barboſ.in Collect.* ad eundem *tex.Cõcilij num.*1. faciũt declarationes ſacræ Congreg. adductæ per *Garz.de benef.*1.*part. cap.* 3.*nu.*19.& *Campanil.Diuerſ.Iur.Canon. rub.* 5.*cap.*3.*num.*7.ad *fin.*

44 Ex tertio, & quarto loc. *Cõcil.Trid.* nempe cit. c. 18.*ſeſſ.*24. & c.9.*ſeſſ.*2.*de ref.* firmatur ſupraposita Concluſio, nẽpe poſſe alteri inferiori, priuatiue quoad Epiſcopũ cõpetere ius inſtituẽdi in beneficijs de iurepatronatus ex priuilegio, vel immemorabili præſcriptione, vel cõſuetudine erectis ante *Cõcilũ*, vt docent DD. cit. ſupra verſ. *Prælatus inferior.*

45 Firmauimus cum *Concil.Trid.* cit.*cap.* 12. *ſeſſ.*14.*de ref.* poſt *Concil.* prædictum non poſſe fundari iuſpatronatus cum reſeruatione inſtitutionis Prælato inferiori. Dubitatur modo, an poſſit Epiſcopus loci Ordinarius diſpẽſare in hoc, & admittere fundationem iuriſpatronatus, reſeruando inſtitutionem ad illud inferiori. In hac dubitatione reſpõdetur audanter poſſe cum conſenſu Epiſcopi apponi conditionem in fundatione iuriſpatronatus, vt inſtitutio illius ſpectet ad inferiorẽ. *Ricc.* in *Prax. prima parte reſol.* 157. & ante eum voluit etiam *Macerat.lib.*1. *variar.reſol* 12. ſub *num.*4. verſ. *Quia reſolutum*, quorum opinio fundatur in ſententia *Abb.* in *cap.cum dilectus notab.*4.*de conſuet. Roch.de iurepatronat.* in verſ. *Pro eo, quod de diœceſani conſenſu, num.*25. *Lambert. lib.*1.*par.*1. *quæſt.* 6.*princip.art.*1.*num.*55.*&* 96. Sed ſalua pace tantorum virorum, *Ricc.* & *Macerat.* cit. loc. Verum enim eſt, *Abb. Roch.* & *Lambert.* tenere opinionem eorum, ſed loquuntur in tempore ante *Concil.Trid.* poſt vero *Concil.* quia in dicto *cap.*12. prohibetur inferiori reſeruari inſtitutionem, illorum opinio non eſt tuta, alias diceremus Epiſcopum poſſe diſpenſare in Canone *Concilij* generalis, quod illi communiter prohibetur, etiam, ſi in ipſo canone detur facultas diſpenſandi, ſed non explicatur, cui conceditur talis facultas, probat cum communi, *Sanch.de matrim. lib.*3. *diſp.*29.*num.*7.*& lib.*7.*diſp.*5 *num.*5.& *lib.* 2. *diſp.*40.*num.* 3. Nec valet ratio adducta per *Ricc.* ibidem *num.*2. poſſe patronum cũ conſenſu Epiſcopi apponere quamlibet legem in fundatione iuriſpatronatus, nam hoc nõ poteſt ſe extendi ad cõditionem per legem prohibitam, cum nemo poſſit facere, quin leges in ſua diſpoſitione habeant locum, vt firmatum eſt ſupra.

46 Quæro hic quomodo inſtituet Epiſcopus, quando plures ad beneficium præſentati ſunt; Et ad quæſitum reſpondetur, ſi enim vnicus patronus plures præſentauit; permittitur namque patrono laico, qui vnum beneficiarium idoneum præſentauit, a prima præſentatione non variando, alium cumulare, alias, ſi a prima præſentatione recederet, ſecunda eſſet nulla, ſed hæc variatio cumulatiue pro prima vice permittitur, ita, vt ſecũ-

da vice non poſſit patronus cumulare, ita *Caualcan.deciſ* 19.*nu*.61.*par*.3. *Franc.Marc.deciſ*.478.poſt *num*.6.*parte prima Rip*.in *rub. de iud.num*.69.*Lambert*.2.*par*.2.*lib. quæſt*.7. *princip.art*.22.poſt *num*.6.*Campanil. Diuerſ. Iur.Canon.Rub*.9 *cap*.13. *num*. 440. Quod ſi patronus nullam faciendo mentionem de variatione, vel cumulatione, ſed ſimpliciter ſecundo præſentet, præſumendum eſt patronum non receſſiſſe a prima præſentatione, ſed vſum fuiſſe facultate ſibi tradita variandi, & proinde actum eſſe validum, ſecũdum veriorem ſententiam, quam tenent *Lamber*. cit.loc.*nu*.7.*Cautier.Tract.de Iur.Confirmat.par*.3.*cap*.13. *num*. 5.& *Campanil*.citat.loc. *num*.441.

47 In hoc enim caſu ſtante præſentatione duorum valida de vtroq; Epiſcopus debet inſtituere digniorem, ſicut eundem tenetur inſtituere, quando plures præſentati ſunt a pluribus patronis æqualiter inter ſe diuiſis, *cap.tertio de iurepatronat*. *Roch*. in verbo *Honorificum q* 16.*Lambert*.& alij apud *Ricc*. in *Prax*.1.*par.reſol*.217.*num*.1.& *num.ſeqq*. vbi cum alijs nõ excuſat a peccato mortali Epiſcopum, qui prætermiſſo digniore, inſtituit dignum, licet non teneatur ad reſtitutionẽ, & eſt indubitatum, & ſi alias prætermiſſo digniore, dignum inſtitueret, digniori iuſta daretur cauſa appellandi ſecundum opinionem multorum, quos idem *Ricc*.cit.loc. *nu*. 4.refert, ſed de hoc dicemus alibi latius.

48 Dicitur dignior in hoc caſu, & ſic præferendus in inſtitutione, qui attentis oneribus Beneficij, & qualitatibus illius, aptior videtur ad inſeruiendum Beneficio, licet ſit minus doctus, vel ſanctus, fuit dictum in vna *Beneuentana Parochialis* 13. *Iunij* 1590. corã D.*Orano*, & in alia *Ciuitatis Caſtelli* 16.*Iunij* 1589.coram eodem, quas refert *Ricc*.cit.loc. *num*.5.poſt *Farinacc.deciſ* 655.& 677.in dubio tamen ſemper eſt præferendus doctus, iuxta dicta per *Lamber*.

49 Inſuper dicitur dignior, & ſic præferendus in inſtitutione ex pluribus præſentatis originarius loci, ordine enim charitatis poſt poni debet exterus originario, etiam in beneficijs curatis, cæteris paribus, ita *Fuſc.de viſit.titul.de edict.examin.ponen.cap*.5.*nu*.13. & *ſeqq*.& *cap*.21.*num*.25.*lib*.2.idque iure diuino etiam fulciri docet *Campanil. Diuerſ. Iur.Canon rub*.11.*cap*.13.*nu*.443.verſ. *Item, ſi originarius* poſt *Mandoſ.conſil*. 51. *num*. 4. cum *ſeq*. idque ampliatur, vt ſit præferendus idoneus originarius, & de loco beneficij, digniori forenſi, iuxta dicta per *Lambert*. 3. *par*. 2.*lib*. 5. *quæſt. princip*.5. *art*.per totum.

50 Item dignior dicitur, & ſic præferẽdus in inſtitutione doctoratus laurea decoratus, illo qui tali caret dignitate, quia doctor creditur magis idoneus, docet *Rolan.a Vall. conſil*.47.*num*.76.*uol*.1. Quod, ſi præſentati, vnus ſit Doctor Theologus, alter canoniſta, tunc, ſi beneficium eſt poſitum in loco, vbi pululãt hæreſes, vel vicino hæreticis, eſt præferendus Theologus, ſi in alio loco, eſt præferendus Canoniſta, docet *Lambert.de iurepatron*. cit. loc.12. artic.

51 Ampliatur ſupraposita Concluſio, vt Doctor, qui dicitur Nobilis ex ſcientia, ac omnes alij Nobiles virtutibus, & bonis moribus præferendi ſint in inſtitutione, & præhonorandi in alijs actibus Nobilibus ex genere, diuitijs, loco, aut priuilegio, tenet *Luc. de Pen.in l.Mulieres* 4.*col in princ. C. de dign. lib*.12.Nobilitas enim ex ſapientia, ſcientia, & virtute cum ſit in anima, ſpiritualis celeſtis, & ex Deo, eſt dignior, & præferenda Nobilitati terreſtri, & quæ eſt ex homine, ſicut dignior, & præferenda indicatur anima corpori, *l.Sancimus C.de ſacroſ. Eccleſ*. & Sol Lunæ, *cap.ſolitæ de maior.& obed*. Idque confirmatur, nam Nobilitas virtutum, acquiritur ex propria virtute, ex actibus virtute præditis, & moribus animi, ideo iudicanda eſt nobilior, præferenda, ea quæ nititur nobilitate proauorum, ex dictis *Ouid*.

Nã genus, & proauos, & quæ nõ fecimus ipſi,
Vix ea noſtra voco.

Et idem *Ouid*.alibi.

Non cenſus, nec clarum nomen auorum,
Sed probitas magnos, ingeniumq; facit.

Et de dictæ nobilitatis materia latius D. *Flauius Ventrilius*, meus Conſanguineus, & Compater legum Doctor in ſua *forenſ. Epiſtol*. ad D. R. D. *Petrum Franciſcum Paſſerinum* S.T. & V. I. D. Prot. Apoſtol.S.Inquiſitionis Conſultor. Placentiæ ſuæ Patriæ publicum Sacr. Theologiæ moralis profeſſorem.

52 Non deſeram tamen notare, quod, ſi nobilis cõcurrat cum plebeio nulla animi virtute prædito, cæteris paribus eſt præferendus nobilis in inſtitutione iuxta dicta per *Lambert de iurepatronat*.3.*part*.2.*lib*.5 *quæſt. princip.num*.9.nam in beneficialibus nobilitas generis eſt ſpectanda. Hinc ſolus fauor prædictæ nobilitatis, eſt ſufficiens cauſa diſpenſationis ſuper pluralitate beneficiorum, ſecundum *Innoc*.in *cap.dudum* ad *fin*.de *elect*. & facit tex. in *Extrauag.Ioann* 2. quæ incipit *Execrabilis* ibi, *Qui propter ipſorum ſublimitatem, & generis claritudinem.*

53 Contra prædicta adducitur Chriſti exemplum, de quo in *C.quoniam vetus* 24. *diſt*. 1. vbi *gl*.Chriſtus enim Redemptor noſter Petrum piſcatorem, non Auguſtum elegit ſibi ſucceſſorem, ex regula, quam dant DD. in *cap.venerabilis de præbend*.nempe apud Deũ

Digitized by Google

non eſſe acceptionem perſonarum. Verum, ſi Chriſti Domini exempla conſideramus, clare habemus etiā ab ipſo nobiles genere eligi ſolitos, ex duodecim enim Apoſtolis, ſi bene inſpiciatur eorum genetatio, erant ſeptē nobiles genere. Nam, vt ex *glo.* & DD. in dicto *cap. venerabilis*, Paulus, & Bartholomæus erant nobiles, & habetur *Ioan.* 17. quod Maria Cleophe erat ſoror matris Mariæ, ex qua nati ſunt Thadeus, Iacobus maior, & Maria zebedæi, ex qua nati ſunt Iacobus minor, Ioannes, & Simon, & ſic erant Conſanguinei Mariæ, quæ erat nobilis genere, cum eſſet ex ſemine Abrahæ, & ex progenie regali, Sacerdotali, & prophetali, cum, vt canit Eccleſia, *Natiuitas B. Mariæ orta eſt ex ſemine Abrahæ clara ex ſtirpe Dauid*, & etiam Regali ex progenie Maria exorta refulget, vt late demonſtrat *Ant. Flo.* in *ſua Summ. par. vltim. titul.* 15. §. 3. vbi ſcribit de eius Conceptione. Imo etiam, vt ibi dicit Eliſabeth, quæ erat cognata Virginis, erat orta de tribu Sacerdotali, ergo eius maritus erat de tribu Regali: cum tribus Sacerdotalis, & regalis tantum poſſent tunc inter ſe contrahere coniugia, & nullæ aliæ tribus ſecundum legem, & tamen ex his deſcendit Diuus Ioannes Baptiſta, & ſic nobilis.

54 Item dignior dicitur, & ſic præferendus in inſtitutione cæteris paribus potentior, & qui maiorem habet potentiam ratione nobilitatis, diuitiarum, fauorum dominorū, induſtriæ, & experientiæ in Mundi agibilibus, quia talis melius defendit iura Eccleſiæ, & beneficij, tenet *gl.* in *cap. conſtitutis vltimo* in verbo *Potentia de appellation.* Hinc, ſi beneficium habeat ſuas poſſeſſiones, quæ ſint inter inimicos, ac indigeant defenſione, eſt præferendus potentior, vt defendit *Lambert. de iurepatron.* 3. *par.* 2. *lib.* 5. *quæſt. princip. art.* 10. *num.* 2.

55 Inſuper dignior dicitur, & ſic præferendus in inſtitutione inter plures præſētatos æquali voto, & cæteris paribus ſenex, iuueni, in dignitate conſtitutus illo, qui non habet dignitatem, ordine maiori inſignitus, illo, qui eſt in minori, docet *Roland. a Vall. conſil.* 47. *num.* 75. *vol.* 1. & ſequitur *Campanil. Diuerſ. Iur. Canon. rub.* 11. *cap.* 13. *num* 443. in *fin.* voluit *Lambert. de iurepatron.* ſupracit. loc. *art.* 13. Prædicta ſunt indubitata apud omnes, verum quoad poſitos in dignitate, notādum eſt, quod, ſi poſitus in dignitate Eccleſiaſtica perciperet ex illa ſufficientes fructus ad commode viuendum, non eſſet præferendus maxime, ſi concurreret cum alio paupere clerico, vt patebit ex infra dicendis, ſed, ſi fructus dignitatis eſſent tenues, & non ſufficientes, tunc indiſtinctè procedit regula poſita, eſſe præferendum, prout ego in caſu particulari conſului, & obtinui iuxta mea ſcripta, in quibus fundaueram inter duos præſentatos in æquali voto, eſſe præferendum meum clientem, ex quo erat Canonicus cuiuſdam nobilis Eccleſiæ ſed pauci redditus, ſed quid, ſi indigeat diſpenſatione, vide inferius verſ. Non eſt.

56 Vnde dicendum eſt etiam præferendum eſſe in inſtitutione Pauperem, diuiti, etiam, ſi diues eſſet magis idoneus, & pauper tantū idoneus, nō ſolum in beneficijs ſimplicibus, ſed etiam in curatis, ita probat *Lamber.* loc. ſupracit. *art.* 3. *num.* 7. contra *Roch.* qui tenet in curatis non eſſe præferendum pauperem idoneum diuiti magis idoneo, Opinioni *Lambertini* adſtipulatur commune axioma pauperes eſſe alendos ex fructibus beneficij; quæ fallit, quando beneficium habet fructus, & redditus difficilis exactionis, & implicatos litibus, pro quibus explicandis indigeret expenſis, tunc eſſet præferendus diues, iuxta dicta per eundem *Lambert.* loc. cit.

57 Similiter dicitur magis idoneus, & præferendus in inſtitutione, qui eſt de genere patronorum, & de familia illorum, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi extraneo, quia præſumitur a fundatore deduxiſſe originem, & ratio eſt, quia, vt dicit *gl.* in verbo, *Siue poſſeſſione* in *c. neminem* 70. *diſt.* illos clericos eſſe potius inſtituendos, de quorum bonis eſt fundata Eccleſia, tenet *Roch. de iurepatron.* verbo *Honorificum* 18. *quæſt.* & ſequitur *Lambert.* cit. loc. *art.* 4. Sed, ſi iuſpatronatus tranſierit ad aliam familiam, & ad illud præſentati fuerint duo in æquali voto, vnus de familia præſentantium, & alter de familia fundatoris, tunc eſſet præferendus præſentatus de familia fundatoris, iuxta dicta per *Roch. & Lambert.* cit. loc.

58 Quæſtio eſt inter DD. quis dicatur dignior, & præferendus in inſtitutione, ille ne, qui ſemper fuit bonus, an ille qui ſemel fuit malus, ſed poſtmodum reductus eſt ad frugē melioris vitæ, in qua quæſtione *Lambert. de iurepatron.* 3. *par.* 2. *lib.* 5. *quæſt princip.* 14. *art.* tenet præferendum eſſe pœnitentem iuſto, & mouetur exemplo Domini Noſtri Ieſu Chriſti, qui non Ioannem inculpabilem, ſed Petrum, qui peccauit ſibi elegit Vicarium. Verum prædicta procedunt in beneficio curato, & habente iuriſdictionem in ſubditos, ad hoc, vt illis poſſit compati Rector, ſed in ſimplicibus contrarium eſt verius, cum *Roch.* in verbo *Honorificum* 3. *quæſt.* & notatur infra *Annot.* 3. §. 2 *nu.* 30.

59 Obſerua hic, quod, quando patronus laicus ſecundo loco cumulando præſentauit vigore facultatis ſibi traditæ per *cap. cum autem de iurepatronat.* vbi DD. omnes, & inter primum, & ſecundum præſentatum concurrunt

runt æqualia merita, & vterque eſt dignus, Epiſcopus gratificando poteſt inſtituere quem velit, eſt caſus ad literam in cit. *cap. cum autem*, & dictum eſt ſupra. Verum *Campanil. Diuerſ. Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 13. *num.* 444. tenet eſſe inſtituendum primum præſentatum, quando Epiſcopus eſt dubius, quis ex præſentatis dicatur magis idoneus, qui teſtatur ſic obtinuiſſe in facto, & pro hac opinione adducit *Lãbert. de Iurepatron.* 2. *part.* 1. *lib.* 2. *quæſt. princip. art.* 26. *num.* 7. quam auctoritatem non inueni in libro meo; ideo a *Campanil.* generaliter loquente libenter diſcedo, & dicendum eſſe puto, quando ſumus in dubio, nec apparet quis ex præſentatis videatur magis idoneus, procedere diſpoſitionem *cap. cum autem*, concedentem Epiſcopo gratificationem. Non eſt tamen penitus dãnanda opinio *Campanilis*, illa enim procedit, quando Epiſcopus fuit in cauſa, vt patronus cumularet procraſtinando primum præſentatum inſtituere, vel alio modo, tunc enim omnino tenetur inſtituere primum concurrente eadem idoneitate, ita *Lambert.* cit. loc. *art.* 25. ſub *nu.* 3. procedit etiam, quãdo Epiſcopus inſtituere habens, eſſet certus de idoneitate primi, & dubius de idoneitate ſecundi præſentati, tunc tenetur inſtituere primum.

60 Obſerua etiam, quando plures præſentati habent æqualia merita, & vota, Epiſcopũ poſſe vnum ad eius electionem gratificari, quod procedit non ſolum, quando Epiſcopus eſt certus vtrunque præſẽtatum habere æqualia merita, ſed etiam, quando eſt dubius, quis ex præſentatis ſit magis, vel minus idoneus, nam in dubio omnes præſumuntur idonei æqualiter, nec eſt maior ratio præſumendi magis idoneum primum, quam ſecundum, & e conuerſo, quantum ad idoneitatem intrinſecam, vt eſt caſtitas, ſobrietas, & cætera, quãtum vero ad idoneitatem extrinſecam, vt eſt ſcientia, litteratura, & ſimilia, quia iura illa non præſumunt, niſi probentur, iuxta late dicta in his terminis per *Lambert. de Iurepatronat. prima part.* 2. *lib. q.* 10. *princip. art.* 2. in *princip.* merito non debẽt præſumi, nec in primo, nec in ſecundo præſentato; ideo vel ambo repellendi, vel concedenda eſt Epiſcopo gratificatio, cõtra dicta per *Campanil.* cit. loc. & pro hac opinione faciunt dicta per *Roch. de Iurepatron.* verbo *Honorificum*, verſ. *Sed bonus vir*, ſub *n.* 40. vbi dicit, *Quod, ſi merita non poſſunt diſtingui, eſt locus gratificationi*, ſed quando ſumus in dubio, merita non poſſunt diſtingui, ergo eſt locus gratificationi.

61 Diximus eſſe locum gratificationi, quando ſunt æqualia merita, & vota, nam, ſi vota ſunt æqualia, & merita inæqualia, tunc Epiſcopus non poteſt gratificari, ſed tenetur omnino inſtituere habentẽ maiora merita, vt eſt indubitatum apud omnes, quando cõcurrunt maiora merita, vel maiora vota. Difficultas poteſt eſſe, ſi ex vna parte præſentatorum concurrant maiora merita, ſed minora vota præſentantium, & ex alia parte minora merita, ſed maiora vota, quis debeat inſtitui; & dicendum eſt, eſſe inſtituendum eum, qui habet maiora vota patronorum, ſi eſt dignior, relicto eo, qui habet maiora merita, & ſic digniore habente minora vota, tenet *Campanil. Diuerſ. Iur. Canon rub.* 11. *cap.* 13. *num.* 447. qui contrarium tenentes damnat, & ſeruat praxis.

62 Non eſt locus gratificationi, quando fuerunt duo præſentati in pari voto, & meritis, ſed vnus indiget diſpenſatione, nempe ſuper pluralitate beneficiorum, vel illegitimitate, & ſimilibus, quia tunc, qui nõ indiget diſpẽſatione, eſt inſtituendus, & Epiſcopus non poteſt gratificari, quia, qui non indiget diſpenſatione, dicitur magis idoneus in pari concurſu, tenet *Seraph. decif.* 767. vbi *num.* 3. dicit habiliorem iudicari, qui vnicum tantũ habet beneficium, quam, qui plura obtinet, vt fuit reſolutum in vna *Calaguritana de Illardaccia* coram *D. Robuſterio*, *Campanil. Diuerſ. Iur. Canon. rub.* 11 *cap.* 13. *num* 450. prædicta procedunt etiam poſt diſpenſationem obtentam, *Lambert.* cit. loc. *art.* 17. *Campanil.* eodem cit. loc.

63 Neque eſt locus gratificationi, quando duo fuerunt præſentati in pari voto, & dignitate, ſed vnus eſt incola illius loci, vbi eſt beneficiũ, & alter eſt exterus, tenetur enim tunc Epiſcopus inſtituere incolã, qui præferri debet, prout poſt *Lambert. Garz. Fim.* & alios, ꝓbat *Ricc.* in *Tract. de Iuriſpatronat. Probat. reſol.* 233. in fi. & faciũt dicta hoc §. ſup. *n.* 49.

64 Ad id, quod dictum eſt, Epiſcopum poſſe gratificari, quando cõcurrit paritas vocum, & meritorum, eſt aduertendum, non omnem præponderantiam vocis, æqualitatem hanc ſoluere. Vnde, ſi habens ſemiſſem, præſentauit vnum, & ex decem habentibus alium ſemiſſem, octo præſentarunt alterum, duo alij præſentarunt primum, talis primus non habebit maiorem partem, quia, cum voces ſint diuiſæ in duas partes, præſentatus ab octo, cenſetur præſentatus ab habentibus integram partem, cum vox reſideat penes maiorem partem, & illi duo, qui acceſſerunt voci illius primi, non augent vocem illius, ſed vox illorum octo trahit ad ſe vocem illorum duorum, quia maior pars trahit ad ſe, & ſuffocat minorem, & ſic adhuc præſentari dicuntur in paritate vocum, & habet locum gratificatio, voluit poſt *Lambert. Caſſad. decif.* 2. *num.* 2. & *ſeqq.* de *Iurepatronat. Gonz.* ad 8.

regul.

Digitized by Google

regul.Cancell gl 45.*nu*.61.*Lotter.de Re Benef. lib.*2.*quæſt*.11.*num*.135.& *ſeqq. Rot.* in vna Aretina Cappellaniæ 7.*Iulij* 1617.& 9. *Decẽbris* 1619.coram *D.Caualerio,Ricc.Tract. de Prob.Iuriſpatron.reſol*.233.verſ.*Ex his omnibus*, qui ampliat id etiam procedere, quando ex prædictis decẽ, quinque præſentarunt alterum,& quinque acceſſerunt præſentationi factæ per illum primum,quia,cum vox ſit diuiſa in duas partes æquales, vna vox non poteſt trahere ad ſe aliam, quia par in parem non habet imperium,vulgatis iuribus.

65 Non habet locum gratificatio, quando duo patroni præſentant extraneum, & duo præſentant compatronum, qui accedit, ſiue conſentit præſentationi de ſe factæ,nam talis conſenſus,ſiue acceſſus auget numerum præſentantium,& ſic Epiſcopus tenetur omnino inſtituere illum,cum quo concurrit tale augumentum,probat *Lambert*.de *Iurepatronat. prima parte*,2. *lib*.8.*quæſt.princip*. 8. *art*.& ſequitur *Campanil.Diuerſ.Iur.Canon.rubr*.11. *cap*.13.*num*.448.

66 Ex dictis nota,quod licet patronus clericus poſſit conſentire præſentationi de ſe factæ,ita,vt conſenſus prædictus faciat numerum,nihilominus patronus clericus principaliter non poteſt ſe ipſum præſentare, *cap. per noſtras de Iurepatron*.probat *Lambert.de Iurepatron*.cit.loc.*art*.6 tenent alij communiter, & ſequuta eſt *Rota*, prout videre eſt apud *Barboſ.de Iure Eccleſ.lib*.3.*cap*.12.*num*. 193.Quod ampliatur,vt nec procurator cõſtitutus ad præſentandum, poſſit conſtituẽtem præſentare,vt probat idem *Lambert*.cit. loc.*art* 9.*Barboſ*.etiam cit.loc.*num*.195.nec etiam ſe ipſum procuratorem, *Gonz. ad regul*.8.*Cancell.gl*.2.*num*.54.& *ſeqq.Barboſ*. eodem loc.Poteſt tamen procurator conſtitutus ad præſentandum a pluribus patronis præſentare vnum ex conſtituentibus nomine aliorum,docet poſt *Campanil. Diuerſ. Iuris Canon.rubr*.11.*cap*. 13. *num*.399. *Barboſ*. cit.loc.

67 Et licet patronus non poſſit ſe ipſum præſentare, poteſt tamen conſentire collationi ſibi factæ ab Epiſcopo de beneficio iuriſpatronatus,docet *Lambert*.cit.loc.*quæſt*. 8.*art*. 4.ſequitur *Ciarlin.Controuerſ.For.cap* 59.*nu*. 16. Vel poteſt ſupplicare Epiſcopo, vt ſibi conferat beneficium prædictum, cui libere poteſt Epiſcopus gratificari,& beneficium conferre,ita tenet *Lambert*.cit.loc.*art*.3.*Zerol.in Prax.parte prima*, verbo *Iuſpatronatus* §.21.*Ferentill*.in *Annot. ad deciſ*. 316. *Burat*. *num*.19. qui refert plures *Rotæ deciſ*. & iſti ſunt duo modi,quibus patronus vnicus poteſt beneficiũ iuriſpatronatus in ſuam propriam perſonam obtinere quos docet *Barboſ*.cit.loc.*num*.199.

SVMMARIVM.

1 *Patrono debetur honor proceſſionis,& alimenta,ſi ad inopiam vergat.In quo conſiſtat proceſſionis honor.nu*.2.& 3. *Qualis honorificentior in proceſſionibus,num*.4.

5 *Patrono debetur proceſſionis honor,in pace ſuſcipienda. Quando danda, & quando turificandus.num*.6.*Fœminæ, nec pax,nec tus datur.num*.7. *Quid in candela & palma.num*.8.

9 *Patrono ſupremo Principi debent obuiã ire clerici vſq; ad ambitum Eccleſiæ. Quid,ſi præiudicetur Eccleſiæ. Et quid in fœmina.*

10 *Patrono debetur honor ſalutationis a beneficiato. Quid,ſi velit in ius vocare.*

11 *Patrono potius,quam Epiſcopo obediẽdum circa obſeruantiam conſtitutorum in fundatione beneficij.*

12 *Patronus Eccleſiam defendit, & inquirit,ne bona dilapidentur ex iure oneroſo.*

13 *Proceſſionis honor non extenditur ad ius ſepulturæ,niſi ſit reſeruatum, vel cum alijs patronus concurrit, vt acquirat,nu*.14.*Vel ei poſt fundationem concedatur.Et quando,num*.15.

16 *Sepulturam concedens, an poſſit pecuniã recipere. Quid in patrono poſtquam acquiſiuit,num*.17.

18 *Patrono inopi,qui ex fundatore deſcendit,alimenta debentur. Quid in Vniuerſitate patrona, nu*. 22.

19 *Patronus, vt alimenta habeat ſaltem præſumptiue, ſucceſſionem probet deſcendentiæ. Quid in hæreditario.*

20 *Patronus poſt renuntiatum Iuſpatronatus etiam alimentari debet.Sic,ſi a patronatu Eccleſiam liberet,num*. 21.

23 *Patrono,an debeantur alimenta,ſi dos perierit.*

24 *Patrono,eiuſque familiæ alimenta præſtanda.*

25 *Patrono præſtanda alimenta in domo propria. Quid nomine alimentorum, num*.26.

27 *Patronus perdit ius alimentorum propter ingratitudinem. Quid in ingrato pœnitente.*

28 *Patronus quando dicatur ad inopiam*

ver-

vergere, vt ei alimenta debeantur, & num.29. Vbi quid probandum.

30 *Patrono habenti vnde alimẽtari poſſit, nõ tenetur Eccleſia, vt Religioſo. Quid in Equite Hieroſolymitano, nu.36.*

31 *Patrono non debentur alimenta ceſſante inopia. Quid in ſemper inope, num.32.*

33 *Patronus, quando dicatur inops remittitur arbitrio Iudicis. Quid in clara inopia.*

34 *Patrono debentur alimenta ex ſuperfluis ad Eccleſiæ neceſſitatem.*

35 *Patrono debentur alimenta detracto victu beneficiati, etſi habentis patrimonium, non tamen aliud beneficium.*

37 *Patrono in ſpecie, an in æſtimatione præſtanda alimenta. Et quo tempore.*

38 *Patronus, vt habeat alimenta, non debet eſſe otioſus.*

39 *Patrono pro alimentis actio, an Iudicis officium competat.*

40 *Patrono iuxta perſonæ qualitatem ſunt alimenta præſtanda.*

ANNOTATIO I. §.IIII.

1 AD vltimam partem huius *tex. cap. nobis*, ibi *Pro fundatione quoque Eccleſiæ honor proceſſionis fundatori ſeruatur: & ſi ad inopiam vergat, ab Eccleſia illi modeſte ſuccurritur*. Notandum eſt patrono deberi a beneficiato honor proceſſionis, & alimenta in caſu inopiæ. Quoad primũ de honore proceſſionis, de quo etiam in *can. pia mentis, & can. frigentius 16. quæſt.7.* DD. declarantes hunc honorem proceſſionis, quot ſunt capita, tot adducunt ſententias, vt videre eſt apud *Lambert. lib. 3. prima quæſt. princip.* ipſe vero concludit, dicendo patrono deberi honorem, & reuerẽtiam per Rectorem, quæ debetur per filium patri, quia tanquam pater deduxit Eccleſiam de non eſſe ad eſſe, hæc ſententia *Lambert.* nec etiam adæquate explicat totaliter, nam ex illius dictis, & aliorum DD. non poteſt aliud concludi, niſi, quod patrono debeatur honorificentia in Eccleſia, qualis autem ſit hæc honorificentia, dicemus per caſus particulares cum Caſſane. in *Catal. glor. Mund. 4. par. conſid* 80. *Lambert.* cit. loc. *Roc.* verbo *Honorificum, q. 63. num. 98. Azor. Inſtit. Moral. parte 2. lib. 6. cap. 20. q. 2. Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 4. Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 12. num. 217. & ſeqq.* & alijs.

2 Primo debetur patrono in Eccleſia patronata honorificentia in ſeſſionibus, nam in altiori ſede ſedere debet, idest in loco digniori inter laicos, vt tenent DD. cit. & licet in hoc attendatur, vt plurimum loci conſuetudo, tamen regulariter diceretur dignior locus in ſedendo prope Rectorem, & Clericos, nam, ſi ſedet prope Dominum, dicitur altius, & dignius honorari, *gl.* notabilis in §. *aliam*, in verbo *Altiori, Inſtit. de bonor. poſſ. Io. de Imol.* in *l. qui ſoluẽdo, 2. ff. de hered. inſtituen. Bal.* in *l. obſeruare, §. antequam vero* iuxta finem *ff. de Off. Proconſul.* vnde *Barth. Veron.* in ſuo *Tract. de Imperat. eligẽd.* in verbo *Ratione dignitatis*, dicit, quod Adam, & Petrus magis honorantur, ex quo ſunt proximiores Virgini.

3 Poteſt etiam dici quis dignius honorari in ſedendo, quando ſedet in medio duorum, vel plurium, nam, vt ait *Saluſtius* in *Iugurt. Apud Numidas locus dignior erat in medio*, & *Veron.* loc. cit. dicit, *Ducem Venetiarum ſtare in medio ſex Conſiliariorum.* Dicitur etiã quis ſedere in digniori loco, quando ſedet in principio, ſiue in capite, & altiori loco, iuxta illud, *A dignioribus eſt inchoandum*, eſt *tex.* cum *gl.* in *§. fi... Inſtit. de I... rnat. Gen. et Civ.* faciunt verba ſacræ paginæ *lib. 1. Reg. 9. cap.* ibi, *Aſſumens itaq; Samuel Saulem, & puerum eius, introduxit eos in triclinium, & dedit eis locum in capite eorum, qui fuerunt inuitati*, alios modos, quibus dicitur quis magis honorari in ſedendo, vide apud *Caſſan.* in *Catal. gl. Mund. prima parte.*

4 Secundo debetur patrono honorificentia in proceſſionibus, nam debet incedere in eo loco, in quo præcedat omnibus laicis, quod tunc dicitur, quando eſt primus inter laicos, & licet inter clericos, qui vltimus incedit, dicatur in digniori loco, contrarium tamen dicitur inter ſeculares, docet *Lambert.* citat. loc. *nu.* 12. ratio prædictorum eſt, quia, cum laici in proceſſionibus incedant poſt clericos, primus inter laicos dicitur incedere prope vltimum clericum, & ſic digniorem, idque procedit, quando talis locus iudicatur dignior in tali prouincia, alias, ſi alius locus iudicetur dignior, eſt ſeruanda conſuetudo, refert *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 12.* ſub *num.* 214.

5 Tertio debetur patrono honorificentia, nam debetur illi anterioritas in ſuſcipienda pace, & alijs conſimilibus actibus ita in *deciſ. Mantic. 244. num. 1.* quæ dari debet patrono poſtquam data eſt omnibus de choro, nec debet dari ab ipſo beneficiato, ſed ab aliquo miniſtro ſuperpellicio induto, nõ cũ oſculo, ſed cũ inſtrumẽto, voluit ſacra Congregatio *Rit.* in *Calaguritana 5. Iulij 1614.* & in *Placen. 21. Martij 1609.* teſte *Sell. Select. Canon c. 17.*

num.

*num.*11.in his enim ſeruanda eſt forma ceremonialis.

6 Quarto debetur patrono honorificentia in Eccleſia patronata, nam primo loco turificari debet ſuter laicos, poſt clericos, vt refert *Lotter.*cit.loc.ſub *num.*2.& *Barb.*dict. loc.*num.* 215. in huiuſmodi enim turificatione plurimum honoris, & obſequij præſtatur, vt dicit *Rot.* in *Brixien. Turificationis 16.Martij* 1626.coram D.*Remboldo*.Sed hæc turificatio non eſt præſtanda a presbytero celebrante, id namque prohibuit ſacra Cõgregatio *Rit.*in cit. *Calaguritana*, & refert *Barboſ.* in *Summ. Apoſtol. deciſ.*verbo *Turificatio, num.*18.

7 Limitatur dicta in ſupradicto *nu.tertio,*& *quarto,* verſ.*In mulieribus*,nam illis non datur tus,& pax inter Miſſarum ſolemnia, voluit ſacra Congregatio *Rit.*in *Placen.*28.*Ianuarij* 1612. & in *Lucerina* 3.*Iunij* 1617. vt refert *Sell.Select.Canon.cap.*51.*nu.*17.& *Barboſ.* in *Summ. Apoſt. deciſ.* verbo *Mulieres num.*5.

8 Quinto ratione prædictæ honorificentiæ debet patrono præſtari primo loco inter ſeculares in Eccleſia patronata candela in die Purificationis B.V.palmæ ramus in Dominica palmarum,aqua, & carbones benedicti in die Sabbati maioris hebdomadæ, cinis in primo die Quadrageſimæ, & ſimilia,vt per DD.prædictos cõmuniter, & hoc ea ratione, ad hoc, vt laici magis inducantur ad Eccleſias fundandas,ſecundum *Lambert.*cit.loc. ſub *num.* 12. & de more dandi candelam patrono in die Purificationis, *de Franch.deciſ.*85.vbi Dom.*Addent.*

9 Sexto, ſi patronus ſit Rex, vel ſupremus Princeps ratione prædictæ honorificentiæ tenentur presbyteri, & clerici eiuſdem Eccleſiæ patronatæ occurrere ej vſque ad ambitum Eccleſiæ, dummodo hoc nõ ſemper, ſed de raro fiat,docet *Caſſane.*in *Catal. glor. Mund.*4.*par.conſider.*8.circa *medium*, & alij multi,quos refert; & ſequitur *Lotter. de Re Benef.lib.*2.*quæſt.* 4. *num.* 3. & *ſeqq.* vbi dicit ſupradicta permitti patrono, dummodo decori Eccleſiæ non præiudicetur, vt eſſet, ſi quotidie patronus vellet ſibi ita ſolemniter occurri,vel vellet habere ſedem in Sacrario, iuxta dicta per *Rot.* in vna *Valentina Cappellæ* 5.*Martij* 1589. coram D.*Iuſto*, cuius tamen contrarium,& melius dixerat in Rege; idem *Lotter.lib.primo, quæſt.*13.*num.* 28. Limitantur hæc in patrona muliere,cui hæc honorificentia non debetur, *Lotter.* cit.loc. *num.*6.

10 Septimo ratione prædictæ honorificentiæ debetur patrono a beneficiato reuerentia, videlicet in aſſurgendo, illumque honorando cum bireto eum ſalutando. Imo beneficiatus non poteſt in ius vocare patronum abſque petita venia,iuxta *l.ſi ſine venia ff. de in ius vocand.*nec poteſt illum accuſare, nec contra illum ædificare, hæc enim iure naturæ debentur, cum benefacienti ſit benefaciendum, *l.venia C.de in ius vocan. l. ſi non ſortem,§.libertus ff.de condit.indeb.* ita probat *Lambert.lib.*3.*prima quæſt. princip.* 2. *art.*per totum,vbi in fine dicit, *Quod beneficiatus tenetur vocare, & expectare patronum ad Miſſam, & diuina Officia*, cum in his verſetur honor,& animæ vtilitas.

11 Octauo ob eandem ſuprapoſitam rationem,beneficiatus pro obſeruantia conſtitutorum a fundatore,& pro honore exhibendo patrono,& in conſiſtentibus in onere ipſius,& in alimentis præſtandis patrono inopi,vt dicemus inferius, tenetur potius obedire patrono,& exequi ea,quæ debet patrono,q̃ debentur ei de iure virtute iurispatronatus, vel ratione modorum appoſitorum per fundatorem in limine fundationis, quã Epiſcopo mandanti contrarium, cum prædicta non poſſit Epiſcopus immutare,docet *Lambert.*cit.loc. *art.* 5. Quod procedere poteſt,quando ſumus in claris,& apertis, nam in dubio obediendum eſt Epiſcopo.

12 Nono *Barboſ.de Iure Eccleſ.lib.*3.*cap.* 12. *nu.*215. tenet ratione prædictæ præeminentiæ poſſe defendere Eccleſiam,inquirere, ne bona illius dilapidentur,& denunciare perſonas illa dilapidantes, nec non reuocare alienationem male factam. Prædicta, licet poſſit patronus, & pro illis exequendis in iudicio comparere, & inſtare, nihilominus ea competunt patrono, non ex iure honorifico,& ex præeminentia, ſed ex iure oneroſo,vt bene explicat *Lambert.*cit.loc.2. *quæſt. princip.*per plures *Articulos.*

13 Supradictus honor proceſſionis patrono debitus, non ſe extendit ad ius ſepulturæ, tanquam rem, & ratione penitus diuerſum, vnde iuſpatronatus habens in Eccleſia. ſiue Cappella,non dicitur habere ius ſepulturæ, niſi tale ius ſibi in fundatione reſeruaſſet, docet, poſt *Roc.*& *Lambert.Lotter.de Re Benef.lib.*2.*quæſt.*4.*num.*7. & *ſeqq.* fuit late dictum in *Toletana Cappellæ, & Sepulturæ* 27. *Iunij* 1616 coram *D.Vbaldo*, & apud *Ludouiſ.deciſ.*145.*num.*8. & in *Calaguritana Iurispatronatus de Victoria* 27.*Nouembris* 1617. coram D.*Caualerio.*

14 Nec huic ſententiæ contradicit *gl.* in figuratione caſus *cap. prim. de Iurepatron. in* 6.verſ.*Itẽ iſtud ius*,& in *cap.qui ſentit*,pariter in figuratione caſus, verſ. *Item in ſeſſionibus de regul.iur.*eodem *lib.*6.vbi habetur, patronum in ſeſſionibus, & ſepulturis præ cæteris eſſe honorandum, nam *gloſæ* reſpondetur in citata *Calaguritana*, quod poſſit intelligi

telligi de prælatione in concurſu plurium volentium acquirere ius ſepulcri ab Eccleſia,& melius reſpondetur illud dictum *gloſæ* non eſſe referendum ad ius ſepulturæ,ſed ad ſolemnia exequiarum, quod nihil commune habet cum ipſo iure ſepulturæ,ita reſpõdet *Lotter*.cit.loc.*num*.26.

15 Diximus,ſi patronus ſibi reſeruauerit ius ſepulturæ in fundatione, bene tunc illi poſſe competere. Quod extende, vt tale ius poſſit per Epiſcopum concedi, etiam poſt fundatam Eccleſiam,& conſecratam patrono,qui in dicta Eccleſia conſtruxit cappellam, vel altare, prout indubitatum eſſe,teſtatur *Lotter*.cit.loc.*num*.9.verſ.*Alter eſt*, vbi *num*.11. dicit, quod circumſcripto caſu fundationis beneficij, poteſt Epiſcopus ſepulcrũ etiam erectum, & ius ſepulcri cuiuis concedere, quod eſt commune, & indubitatum, modo ſubſit cauſa,& ſolennitas requiſita pro alienatione rei Eccleſiæ, teſtatur *Ledeſ.in Sũm.* 2.*parte Tract*.12.*concluſ*.14. Pro ſolennitate non requiritur aſſenſus apoſtolicus, ſed ſufficit epiſcopalis, vt diximus ad *Extrauag. Ambitioſæ*,1.*par*.latius.

16 Quod controuertitur in hac materia, &, an pro huiuſmodi conceſſione poſſit pretiũ recipi,vel aliud temporale. Tenẽt aliqui non poſſe,ita *Genuenſ*.in *Prax.cap*.41.*num*.28.ſecundum meam *impreſſionem*, *Molin*.in *Tract. de Primog.lib*.1.*cap*.24.*num*.40.& alij ex diſpoſitione *cap. abolendæ de ſepultur*. Sed contrarium,nempe,quod poſſit, cum contineat quid honoris temporalis,& ratione dignioris ſitus,tenet *Garz.de Benef.par*.5.*cap*.9.*nu*.137. Et,quod aliquid recipere pro ſepultura ratione ſitus,& dignioris loci in Eccleſia, non ſit ſepulturam vendere, quod prohibetur in cit.*cap.abolendæ*.ſed tãquã locum honorabiliorem,iuxta dicta per *Sot. de Iuſt.& Iur.lib*.9.*quæſt*.7.*art*.1. *circa medium* verſ. *Nihilominus*, *Spin. de Teſtam gl*. 2.*princip.nu*.44. fuit dictum in vna *Calaguritana Sepulturæ* 3. *Iulij* 1617 coram D. *Manzanedo*, *Beltram.ad Ludouiſ.deciſ*.145.*nu*.10.*Grat. deciſ*.26.*num*.14.ſtatt *Lotter.de Re Benef. lib*. 2. *q*. 4.*num*.11.& *ſeqq*.qui alias refert *Rot.deciſiones*, *Suar.de Relig.tom.primo,Tract*.3.*lib*.4. *de Simon.cap*.14.*nu*.19.& *ſeqq*.qui addit aliam rationem,ob quam licite poteſt aliquid tẽporale recipi pro conceſſione ſepulturæ, & eſt,quia Eccleſia concedendo illam, priuatur libertate inſerendi aliud cadauer in ſepulturã conceſſam,non comprehenſum in conceſſione, & hæc obligatio eſt pretio æſtimabilis, hanc etiam rationem ſequitur *Barboſ.de Iure Eccleſ.lib*.2 *cap*. 10. *num* 16. vbi citat alios multos DD. pro hac ſententia. Ex hac enim ratione *Suar*. confunditur ſententia,illorum,præſertim *Beltr*.citat.loc. qui tenent,quod vbi non cadit conſideratio maioris honoris,ratione loci dignioris,non licet aliquid recipere in conceſſione ſepulturæ, nam etiam in tali caſu poteſt aliquid recipi ratione prædictæ obligationis, qua remanet Eccleſia priuata libertate ſepeliendi alios in ſepultura conceſſa, multa in his terminis adducit eruditiſſ. *Marant.tom.primo Controuerſ.reſp*.16.

17 Alia eſt controuerſia in hac materia, an fundator,& patronus ſepulturæ,poſtquam acquiſiuit ius ſepulturæ, poſſit illud alienare,& pretium recipere. In quo caſu,poſtquã ſepultura eſt effecta religioſa per illationem mortui,non poſſe vendi, tenent *Turrecrem.* in *Can.dictum eſt*.2 ſub *num* 3.verſ.*Tertio ſepultura,prima quæſt.prima*, quẽ ſequitur *Lotter.de Re Benef.lib*.2.*quæſt*.4. *num*. 17. Contrarium,nempe,quod patronus poſſit ſepulturam propriam ſuis ſumptibus emptam, vel ædificatam vendere iuxta valorem fundi habito reſpectu ad expenſas erogatas in fundatione,& ædificatione illius, & ad ſolã materialitatem,tenet *Suar*.cit.loc.*num*.18. & *Barboſ*.vbi ſupra,& hæc eſt verior opinio.

18 Nota ad illa verba finalia *tex*.ibi *Et ſi ad inopiam vergat,ab Eccleſia illi modeſte ſuccurritur*,quod patrono inopi debẽtur ab Eccleſia alimenta,de quo etiam in *cap. quicunque fidelium* 16.*quæſt*. Sed non omni patrono debentur prædicta alimenta,ſed illi tantum, qui ex fundatore deſcendit. Vnde pro illis conſequendis tenetur omnino probare deſcendentiam prædictam, prout voluit *Rot. deciſ*.454.*num*.2.*parte* 2.in *recentior*.quam refert,& ſequitur *Lotter de Re Benef. lib*. 2. *quæſt*.5.*num*.4.*Grat.Diſcep.Forenſ.cap*.552. *num*.31.

19 Ad probandam hanc deſcendentiam leuiores probationes ſufficere,defendunt DD. & præſumptiuæ,vnde ad obtinendum in tali cauſa ſufficit probare quaſi poſſeſſionem alicuius iuris,quod non poſſet conuenire alteri perſonæ,quam ita deſcẽdenti. Hinc fuit iudicata ſufficiens probatio ad finem obtinendi alimenta ab Eccleſia, dum patronus probauit quaſi poſſeſſionem recipiendi annuam candelam in die Purificationis,quam dare mandatum fuit per fundatorem patrono,per *Rot*. in vna *Neapolitana Alimentorum* 11.*Ianuarij* 1616.coram *D.Coccino*, idem in vna *Placentina Cappellaniæ* 14.*Maij* 1614. coram D.*Lancellotto*, & in alia *Firmana Iuriſpatronatus* 15. *Maij* 1611. coram eodem Dom. teſtantur *Grat*. & *Lotter*. citat. loc. Ex his acquirẽti iuſpatronatus titulo hæreditario, vel alio non deſcendenti a fundatore,non deberi prædicta alimenta;firmat *Lotter*.cit.loco *nu*.4. Prædicta aduerſantur ſententiæ *Lambert.lib*.3.3.*quæſt.princip. art*.13.

D *num.*

*num.*2.qui tenet, quod, ſi patronus tranſtulerit iuſpatronatus in alium, in quem facta eſt tranſlatio,deberi alimentari, quæ opinio non eſt vera,ſi tranſlatio eſt facta extraneo, & non deſcendenti a fundatore iuxta ſupradicta.

20 Quod,ſi patronus deſcendens a fundatore,& qui præſentauit,renunciauerit, vel donauerit iuſpatronatus,non obſtante renunciatione,vel donatione,eſt alimentandus a præſentato per eum in caſu inopiæ,quia ius alimentandi nunquam cenſetur donatum, cum cohæreat perſonæ patroni præſentantis inſeparabiliter, docet *Lambert*.cit. loco *num.*3 quem ſequitur *Ricc*.in *Prax*.1.*par. reſol.* 164.verſ.*Ampliatur tertio.* Ex qua ratione inſeparabilitatis deducitur etiam, quòd nec,ſi retineat iuſpatronatus, poſſit patronus tale ius percipiendi alimenta vendere, cedere,donare,vel alio titulo diſtrahere,docet *Abb*.in *cap.præterea*,in *fin. de Iurepatron. Tiraq.de Retract.Conſang* §.36. *gl. prima,nu.* 32.*Surd.de Aliment.titul.7.quæſt.*32.*num.*13. & eſt commune,ea ratione, quod,cum hoc ſit ius perſonale, ſequitur, quod cedi non poſſit, *Dyn*.in *cap.priuilegium perſonale de regul.iur. in* 6. *Archid.* in *cap. hinc eſt*,circa *med.*16.*quæſt.*1. *Angel. in l. quod, ſi in diem* §.*Iulianus in fin.ff. de pet.hæred.* Poteſt tamē patronus hoc ius alimentorum locare, ita *Lambert*.cit.loc.*art.*15.*num.*2.

21 Item, ſi patronus renunciaret iuſpatronatus in fauorem eiuſdem Eccleſiæ, ita, vt illa euaderet libera,in rigore,cum ſit ſoluta legibus patronatus,& effecta libera, & non recognoſcens patronum, poſſet dici non teneri ad onus prædictum alimentorum. Nihilominus de æquitate dicēdum eſt fortius teneri,nam non ſolum recepie eſſe a prædicto patrono,ſed eſſe liberum,& proinde duplici fauori debet correſpondere duplicata obligatio,tenet *Lambert*.cit.loc.*nu.*3. & benefacienti eſſe benefaciendum, docet nos *cap.cum in officijs de teſtam.l. ſed ſi*,§. *conſuluit ff.de petit.hæred.*quæ ratio, & ſi generaliter valeat apud omnes, tamen apud Eccleſiam debet multo magis valere, quæ dicitur mater pauperum, *can.ad Romanam Eccleſiam*,2.*q.*6.& omnes in ſuo gremio recipie, & amplectitur,tanquam filios,*l.liquet*, §.*hoc igitur C.de ſumm.Trin.& fide Cathol.*

22 Sed, ſi iuſpatronatus ad Vniuerſitatem ſpectet, Eccleſia non tenetur alere totam Vniuerſitatem in caſu inopiæ, ſed ſolum Rectores,docet poſt *Archid.* in *cap. ſi plures* 16.*q.*7.*Surd.de Alimen.titul.primo,quæſt.* 54. *num.fin.*Contrarium nempe, quod neque Rectores,neque priuatos de Vniuerſitate teneatur alere, defendit *Tract.* 7. *quæſt.*32. verſ. *Hac,etſi*, & hæc eſt verior opinio.

23 Ad prædicta alimenta tenetur Eccleſia patronata,etiam,ſi dos data ei per patronū ſit deperdita,& perempta,nam ratio recepti beneficij durat etiam re perempta, ideo remanet ſemper antidoralis obligatio,probat poſt alios *Surd.de Aliment.titul.primo,quæſt.* 54.*nu.*9.& *ſeqq.*ſequitur *Ricc.in Prax.* 1.*par. reſol.*164.*ampl prima*, & probatur opinione *Bal*.in *l.prima* in *fin.C.*de *iur.emphyt.*docentis,quid,ſi fuerit data in dotem Eccleſiæ domus cum onere alendi donantem, tenetur ad alimenta,etiam, ſi domus fuerit combuſta,vel perierit. Verum prædicta limitantur, quando dos perierit facto ipſius patroni, vt quia euicta fuerit a creditore ipſius patronis,vel ſimili modo.

24 Non ſolum ipsū patronum tenetur alere Eccleſia,ſed etiam eius familiam,filios, docet *Surd.de Alim.titul.*1.*quæſt.*54.*nu.*12.vxorem quoque, & ſeruos, ſeu domeſticos, probat *Lambert.de Iurepatron.lib* 3.3.*quæſt. princip.*6.*art.num.*3.& *ſeqq.*Ipſoſque tenetur alere ſecundum qualitatem perſonarum, cum non æquum ſit alimenta pariter præſtari nobili, ac ruſtico,et hoc non tantum in cibis,ſed in veſtibus, eſt communis ſententia DD.in hoc *cap.Nobis*,& tuetur *Lambert.* cit. loc. *art.* 11. & 12.vbi tenet alimenta eſſe danda ſecundum ætatem,nam creſcente ætate,debēt creſcere alimenta, & ipſe addo ſecundum qualitatem quoq; *Ricc*.in *Prax.*1.*par.reſol.*164.in *fin.Farinac.deciſ.*594.

25 Sunt autem præſtanda huiuſmodi alimēta non in Eccleſia, ſed in domo propria patroni, ita *Rebuff.*in *Tract.Congruæ Portionis, num.*97.*Corduba de Lara* in *l. ſi quis a libētis*, §.*ſolent,num.*28.*Surd de Aliment.tit.*4. *quæſt.* 14.*num.*21. *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib.*3.*cap.* 12.*num.*218.

26 Appellatione alimentorum veniunt in hoc caſu cibus,potus,veſtis,habitatio, lectū, & omnia alia,quæ ſub tali vocabulo continentur,de quibus *Surd.*cit.*titul.*4.*quæſt.*1.& *ſeqq.* notatum eſt *Tom.*1.ad *Cap.cum haberet de eo,qui duxit*,& cæt.Quod intellige, ſi ſuppetunt redditus,iuxta infra dicenda, & de quibus *Lambert.lib.*3.3.*quæſt.princ.*9.*art.*

27 Perdit hoc ius petendi alimenta ab Eccleſia patronus propter ingratitudinem, & ſicut in caſu ingratitudinis priuatur filius alimentis,ita,& patronus,ſic tenent *Paul.de Citad.Tract.de Iurepatr.*6.*Par.art.*4.*nu.*164. *Rebuff.*cit.*Tract.de Congr.Port.n.*135. *Surd. de Alim.*cit.*titul.*7.*quæſt.*32.*nu.*6.& *ſeqq. Barboſ.*cit.loc.*num.* 219. Quod limitatur cum patrono ingrato pœnitēte, cui benigna mater Eccleſia benigne parcit,ita *Surd.*cit. loc.

28 Nota ſecundo ad eadem verba *tex.*ibi, *Si ad inopiam vergat*,quod prædicta alimenta debentur patrono ad inopiam vergenti, quan-

quando vero dicatur patronus vergere ad inopiam, vt illi debeantur ab Eccleſia alimenta, non vniformiter ſentiunt DD. nam tenent alij, quorũ opinio originaliter eſt *gl. in can. quicunq;* verbo *Ad inopiam 16. q. 7.* deſiderari in patrono ſummam, ſiue extremam egeſtatem, quod deducunt ex ipſo nomine, *Inopia*, quaſi ſic dicatur, quia ſine ope, nec ſufficere patronum eſſe poſitum in paupertate, nam pauper dicitur, qui parum habet, qui non poteſt dici inops, cum is ſit, qui nihil opis habet, iuxta illud *Martialis, Non eſt paupertas, habere nihil*, tenent *Ioan. And. in hoc cap. nobis num. 16. Archid.* & *Gemin.* in cit. *canon. quicunq; Caſtrenſ.* in *l. id, quod pauperibus, nu. 4. C. de Epiſcopis, et Cler. Surd. de Aliment. titul. 1. quæſt. 54. num. 15. Ricc. in Prax. 1. par. reſol. 64.* verſ. *penul.* Hanc ſubtilem diſtinctionem inter inopiam, & paupertatem, tanquam ſcrupuloſam, damnauit *Rot.* in vna *Regien. Prioratus 1. Iulij* 1596. coram D. *Penia*, cõfirmata 19. *Iunij* 1598. & in alia *Neapolitana Alimentorum 11. Iunij* 1616. & 10. *Aprilis* 1617. coram *D. Pirouano.* Vnde tenẽt alij, & humanius, in hoc caſu, non requiri ſummam egeſtatem, ſed ſufficere inopiam, vt loquitur *tex.* ideſt, quod patronus aliquo modo vergat ad paupertatem inſpecto ſtatu ſuo, & hoc modo egeat, & non poſſit viuere ſecundum gradum, & conditionem ſuam, tenet *Lãbert.* cit. loc. *quæſt. 3. art. 3.* poſt *Paul. de Cittad. par. 6. art. 4. nu. 7. Couar. Variar. Reſol lib. 2. cap. 6. num.* 8. vbi *Addent. Menoch. de Arbitr. cap. 65. num. 9.* qui totum hoc remittit iudicis arbitrio, *Mareſcott. Variar. Reſol. lib. 1. cap. 83. num. 58.* late *Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 5. num. 24. & ſeqq. Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib 3. cap. 12.* ſub *num. 216.* & ſecũdum hanc opinionem iudicauit *Rot.* ſupra cit. *Grat. Diſcept. Forenſ. cap. 552. num. 26.*

29 Ex quibus conclude, quod patronus petens alimenta ab Eccleſia, ſufficit probare, quod iam ad paupertatem deuenit, & iuxta qualitatem ſuam ſuſtentari non poteſt ex ſuis bonis, vel aliũde ex aliquo opere, quod licite, & honeſte exercere non poteſt attenta qualitate ſua. Et tenetur etiam probare inopiam prædictam ſibi contigiſſe abſque ſua propria culpa, nam hic inopia proponitur non ad excuſandum, ſed ad fundandam intentionem, & ad inſtruendam actionem, & in damnum alterius, proinde eſt omnino probanda, quod contigerit ſine culpa, & ita voluit *Rot.* in prædicta *Neapolitana alimentorum* 10. *Aprilis* 1617. coram D. *Pirouano*, & docet poſt alios per ſe adductos *Lotter. de Re Benef. lib. 2. q. 5. num.* 33. Item tenetur probare non poſſe alimenta prædicta aliunde habere, ideſt, quod nõ habeat perſonam, quæ de iure compelli poſſit ad ſibi præſtanda alimenta, ita *Surd. de Aliment.* cit. *quæſt. 54. nu. 16.* & notat *Lotter.* eodem cit. loc. *num. 34.* nec, quod ex ſua induſtria, qua vti nequit, vel ob infirmitatem, vel aliud impedimentum corporale, aut quia id non decet ſuæ qualitati, vt illa habere poſſit, ita DD. citat.

30 Hinc habes, quod, ſi patronus haberet auum, aut patrem, vel fratrem diuitem, a quo poſſit alimenta conſequi, vel eſſet profeſſus Religionem, alimenta illi non deberentur a patrono, vt fuit dictum in vna *Neapolitana*, & obſeruat *Lotter.* cit. loc. *num.* 35. nec, ſi poſſet ſine præiudicio ſuæ ſalutis, & nobilitatis, ac gradus ex induſtria ſibi victũ quærere, iuxta *l. ſi quis a liberis* in *princip.* verſ. *Denique ff. de liber. agnoſcend.* vbi *Bart. num. 1.* & *l. nepos proculo* ad fin. verſ. *Poteſt & illa, de verbor. ſignif. Lambert.* cit. loc. *art. 3. nu. 4. Rot. in recentior. deciſ.* 594 *num. 2.* verſ. *Propterea reſpondeo, par 4.*

31 Ex dictis collige, quod cum inopia ſit cauſa præſtationis prædictorum alimentorum, ſequitur, quod ea ceſſante, non ſint illa præſtanda, *cap. cum ceſſante*, cum ibi notatis, *de appellat.* Vnde, ſi patronus deueniat ad pinguiorem fortunam, ceſſat obligatio præſtandi alimenta, eſt abſolutum, & commune docet *Lambert.* cit. *lib. 3. 3. quæſt. princip. art. 13. num. 1.* & ratio eſt, nam, vt ſupra dictum eſt, Eccleſia non tenetur ad alimenta prædicta; quando patronus aliunde habet, vnde alimentari poſſit.

32 Dubitatur, an ſint præſtanda alimenta patrono, qui ſemper fuit pauper, & inops. Et ad dubitationem videtur dicendum negatiue per dicta *Lotter. de Re Benef lib. 2 quæſt. 5. num. 32.* qui tenet, quod, ad hoc, vt patronus conſequatur alimẽta prædicta, teneatur probare lapſum fortunæ, & iacturam, quod idẽ eſt, ac dicere, tenetur probare ex diuite, fuiſſe factum inopem. Verum contraria ſententia eſt æquior, & verior, nempe alimenta huiuſmodi eſſe præſtanda patrono, etiam, ſi ſemper fuiſſet inops, & probatur ex dictis *Lambert* cit. loc. *art. 3. num. 5.* vbi probat melius eſſe alendum patronum, qui fuit diues, quam, qui non fuit diues, itaque concludendum eſt, patronum in hoc caſu eſſe alẽdum, ſed iuxta eius conditionem.

33 Quando quis dicatur inops, vel non, quia non poteſt dari certa regula, cum totum id dependeat a qualitate perſonæ, vt ſupra dictum eſt, ideo DD. omnes id arbitrio iudicis remittunt, & proinde ad Epiſcopum Ordinarium ſpectat cognoſcere, quando quis dicatur inops; & ſint illi alimenta præſtanda, & ſecundum hanc ſententiam, eſt vera opinio *Innoc. in cap. cum plantare num. 2. de priuil.* vbi etiam *Ioan. And.* quos refert *Surd. de*

Alim.titul.7.quæſt.32.nu. 20.tenentes patrono non poſſe ſubueniri ab Eccleſia ſine Epiſcopi licentia, quorum opinio eſt vera quãdo ſumus in dubio an alimenta debeantur, vel quando eſt cogendus Rector, ſed quando ſumus in claris, non videtur aliquid repugnare, quin Rector poſſit ſubuenire patronum, cum ſubuentio prædicta ex fructibus debeatur, de quibus poteſt Rector diſponere ſine licentia Epiſcopi, vel poſſet etiam dici requiri licentiam Epiſcopi, ad hoc, vt obligatio tranſeat in ſucceſſorem, & quod non requiratur in hoc ſententia Epiſcopi, tenet *Roc.Tract.de Iurepatron.* in §. *& viriles,num.*152.

34 Quod dictum eſt, Eccleſiam teneri alere patronum ex fructibus, intellige de illis fructibus, qui ſuperſunt ipſi Eccleſiæ pro miniſterio diuini cultus, & ſuſtentatione miniſtrorum, quia primo ſubueniendum eſt ſeruis, & cultui diuino, ac reparationi ipſius Eccleſiæ;& poſtea de his, quæ ſuperſunt ſubueniendum eſt patrono, docet *Lambert. lib.3.3.quæſt.princip.2.art.Surd.de aliment.titul.7.quæſt.32.num* 1.*Rot.deciſ.*454.*part.* 1.in *recentior.Barboſ.de Iure Eccleſ.lib.3. cap.* 12. *num.* 217.eſt commune. Imo hæc qualitas, quod fructus Eccleſiæ ſuperſunt deductis neceſſariis pro miniſtris, ſeruitio eccleſiaſtico,& cultu diuino, ac ſalarijs, reparationibus,& inſtaurationibus,vaſis, ac cæteris rebus Eccleſiæ neceſſarijs, eſt probanda per patronum petentem alimenta, ad hoc, vt poſſit obtinere in iudicio alimenta prædicta,*cap.ita nos* 25.*quæſt.*2.in *fin.gl.*in *cap. quicunque* verbo *ad inopiam* 16.*quæſt.*6.*Bart.* in *l.ſi quis a liberis* §.*de alimentis ff.de liber.agnoſcend.Salic.*in *l.dolo num.*2.*C. de liberal. cauſ. Rolan.conſil.*5.*num.*33.*lib.*3.*Abb.* in hoc *cap. nobis,num.*6.*Caſſad.deciſ.*3.*num.*2.*de Iurepatron.*cum alijs per *Rot.*in cit.*Neapolitana alimentorum* 31.*Maij* 1606. coram *D. Manzanedo*, & in eadem cauſa coram *D. Pirouano* 11.*Ianuarij* 1616.

35 Ad ſupradicta nota,quod,ſi Rector,& beneficiatus habeat ex patrimonialibus, vel alias per eum licitè quæſitis, vnde commode ſuſtentari poſſit, adhuc ex fructibus beneficij iuriſpatronatus poteſt detrahere victum,& deinde,ſi aliquid ſupereſt ſuccurrere patrono,niſi poſſit victum habere ex alio beneficio, quia tunc ſuccurrere tenetur patrono non detracto ſuo victu a fructibus beneficij patronatus,quod non procedit, ſi illud aliud beneficium eſſet iuriſpatronatus, & patronus illius adhuc peteret alimenta in caſu inopiæ, docet abundè *Lambert.de Iurepatron.lib.*3.*quæſt.princip.*3.*art.* 4. *num.* 2. *&* 3.

36 Dictum eſt ſupra, verſ. *Hinc habes*, quod patronus non poteſt ab Eccleſia conſequi alimenta,quando illa petere poteſt ab alio, idque exemplificatum eſt in habente patrem auum, vel fratrem diuitem, & in Religioſo qui habet monaſterium,& Religionem, a qua eſt alendus; Hoc etiam procedit in patrono Equite Hieroſolymitano, qui a ſua Religione erit alendus,non ab Eccleſia,nam talis dicitur vere Religioſus, cum emittat tria vota ſubſtantialia, *Mobed. deciſ* 10.*de cauſ.poſſ & propriet.Rot.diuerſ.deciſ.*436 *nu.* 2.*par.*3.*lib.*2.*Grat.Diſcept for.cap.*457.Vnde Religio,quæ illum recepit, tenebitur eum alere,*Caſtrenſ.conſil.*67.*num.*1.*lib.* 1. *Surd.de alim.titul.*1.*quæſt.*75.*num.*1.& titul. 9. *quæſt.* 27.*num.* 10.

37 Quærunt DD. quomodo ſint danda alimenta patrono in ſpecie ne,an in æſtimatione,& licet hoc remittant arbitrio Rectoris, quando illa ſponte dat,vel iudicis, quando condẽnatur,vt poſſit,& in ſpecie,& in æſtimatione,vt probat *Lambe.*3.*lib.*3.*quæſt.princip.*9.*art.*tamen praxis ſeruare ſolet, vt condemnetur Rector, ad ſoluendum patrono tot quolibet menſe, eundem modum ſolet etiam eligere Rector,quem modum quoad tempus eſt ſecundum iura,quæ communiter diſponunt,alimenta menſatim eſſe præſtanda, *l. final ff. de liber. agnoſ. l. pecuniæ* in *fin. ff. de aliment. & cibà. legat. Surd. de aliment. titul.* 4. *quæſt.* 17. in *princip.* & hæc quantitas ſoluenda pro alimentis non eſt ſoluenda in fine menſis,ſed ante, & in principio illius, iuxta dicta per eundem *Surd.* cit. loc. *num.* 9. & *ſeqq.* Quando ſint præſtanda alimenta, quando debeant ur,ſi facta eſt electio in ſpecie, vide eundem *Surd.* cit. loc.

38 Certum eſt in iure alimentatarium non debere eſſe otioſum, ſed teneri operari ad commodum eius,qui præſtat alimenta, *cap. de lapſis* in fin. 16. *q.* 6. *l. fin.* §. *ſane* 2. in fin. *C. de his, qui ad Eccleſ. confug. Bal.* in *l.* 1. *num.* 7. *C. de leg.* aſſeres alimentatarium non debere in domo ſtare, ſicut corpus mortuum, late *Surd. de alimen. titul.* 4. *quæſt.* 29. in quibus terminis dicendum eſt, patronum, qui recipit alimenta ab Eccleſia non teneri ad fauorem, & commodum illius, neque Rectoris operari, & ratio eſt in promptu,quia, vel poteſt, vel nõ poteſt operari,ſi poteſt, illi nõ debentur alimẽta,nam firmatum eſt ſupra cum communi,quod alimenta debentur illi, qui non poteſt operari, vel ratione infirmitatis, vel ratione qualitatis & conditionis, aut nõ decet operari,ſi non poteſt operari, obligatio eſt ſoluta.

39 Controuerſum eſt inter DD. in hac materia,an pro conſecutione prædictorum alimen-

mentorum competat aliqua actio, aut realis, aut perſonalis, vel potius ſimplex officium iudicis, & competere actionem ex Canone huius *Capitul. nobis*, tenet, & defendit *Lambert. lib. 3. quæſt. princip. 3. art. 7* & alij per ipſum adducti. Sed quod, hæc alimenta debeantur officio iudicis, tenet magis communis opinio, vt late poſt alios explicat *Surd. de aliment. titul 3. quæſt. 1. nu. 10. & ſeqq.* eamque ſententiam teſtatur eſſe veram *Lotter. de Re benef. lib 2. quæſt. 5. num. 10. & ſeqq.* vbi late probat illam, & contrarijs reſpondet.

40 Nota vltimo ad illa verba *text. Si ad inopiam vergat ab Eccleſia illi modeſte ſuccurratur*, quod licet verum ſit, quod firmatum eſt ſupra cum communi, alimenta hæc præſtāda eſſe iuxta qualitatem perſonæ, ita, vt ruſtico non ſint ita præſtanda, ſicut, & nobili, tamen ſiue ruſtico, ſiue nobili ſint danda, ſemper ſunt præſtanda iuxta qualitatem, ſed *modeſte*, qua particula vtitur *tex.* quaſi excludat alimenta ſumptuoſa, vnde dicendum eſt, illa deberi præſtari frugaliter, nam partes modeſtiæ ſunt frugalitas, pudor, & caſtitas, iuxta notata per *Archid.* in *cap. 1. in princip.* ſuper verbo *Modeſtia de Stat. Regul. in 6.*

SVMMARIVM.

1 *Reſeruationis Beneficiorū materia ad tex. cap. præſenti de præbendis, & dignitatibus in ſexto. Et qui DD. eam exagitent.*

2 *Reſeruationis materia per tex. cap. præſenti diuiſa in quinq; partes.*

3 *Curia ad effectum quod Beneficia ſint reſeruata eſt vbi Papa reſidet cum Senatu. Quid ſi Papa ſine illo, vel è contra. Et n. 4.*

5 *Vacare in Curia, & apud ſedem Apoſtolicam an idem.*

6 *Reſeruata ſunt beneficia morientium in Curia, vel extra ad duas dietas ſi non habeant incolatum, ſiue Cancellaria, & Audientia ſit ſine Papa, ſiue Papa ſine illis.*

7 *Vacare dicuntur ad effectum reſeruationis inſerta in corpore Iuris ſtricto modo beneficia, quæ per mortem vacant.*

8 *Vacare dicuntur in Curia Beneficia vacantia per ſententiam reſeruationem non inſerta. Quid in beneficio condemnati de hæreſi.*

9 *Vacat in Curia Beneficium ibi reſidentis per annum non promoti.*

10 *Vacat in Curia Beneficium reſignatum in manibus Papæ. An reſeruatione inſerta. Quid ob non factam publicationem. Quid in vacatione ob conſecutionem ſecundi. Quid in reſignatione in manibus Epiſcopi reſidentis in Curia, num. 11.*

12 *Reſeruatio ob vacationem in Curia tāquam inſerta in corpore Iuris multum priuilegiata.*

13 *Reſeruationes aliæ an ſint inſertæ in corpore Iuris.*

14 *Vacat in Curia Beneficium Curialis obeuntis in illa occaſione. Quid in aduocatis, & procuratoribus.*

15 *Reſeruatio inducitur ob curialitatem propter beneficia in Vrbe nam pro alijs ſufficit quod ibi contingat vacatio.*

16 *Reſeruatum non eſt vacatione in Curia Beneficium non curialis originem, vel domicilium in Curia habentis.*

17 *Curialitas ad effectum reſeruationis debet eſſe vſq. ad mortem. Præſumitur niſi contrarium probetur, & quomodo probetur.*

18 *Vacans Beneficium in Curia infra mēſem conferri debet à Papa: deinceps poteſt etiam ab Ordinario. Quomodo menſis computetur.*

19 *Reſeruatio ob vacationem in Curia, an ex Extrauaganti prima de præbendis currat poſt menſem.*

20 *Reſeruatio ob vacationem in Curia nō habet locum in Parochialibus ſede Apoſtolica vacante.*

21 *Reſeruatio ob vacationem in Curia nō habet locum in Abbatijs, & alijs Beneficijs Regularibus.*

22 *Reſeruatio ob vacationem in Curia non habet locum in Iurepatronatu laicorum ſolet tamen occaſionaliter derogari. Quare non habeat locum, num. 23. Quid in Iurepatronatu ex Iure ſingulari, vel priuilegio, num. 24.*

25 Re-

25 *Reſeruatum dicitur Patronis Iuſpatronatus etſi illud conferat Papa abſq; expreſſa derogatione.*

26 *Reſeruatum dicitur Eccleſiaſticus Iuſpatronatus ob vacationem in curia. Quid nam tale. Quid in poſſeſſo pro medietate,vel duabus partibus ab Eccleſia,num.27.*

28 *Reſeruatum non eſt ob vacationem in curia Iuſpatronatus laicorum quoad præſentationem,an idem quoad inſtitutionem,& qualiter debeat eſſe quaſitum Iuſpatronatus,num.29.*

ANNOTAT. II. ARGVMENTVM.

De Reſeruatione Beneficiorum. Notatur §.1. reſeruari beneficia vacantia in Curia. Quæ dicatur Curia. Quãdo beneficium dicatur vacare in Curia. Quid,ſi in locis vicinis vacet. Quibus modis dicatur beneficium vacare in Curia, & beneficia Curialium quomodo dicãtur vacare in Curia. Quæ beneficia vacantia in Curia, an Parochiales, Abbatiæ, Iuſpatronatus. Notatur §.2. Vacare in Curia beneficia Curialium,& qui dicantur Curiales. Item reſeruãtur collationi Papæ beneficia vacantia per promotionem ad Epiſcopatũ,& quando, & an ante acceptationem poſſint reſeruari,& in quo Epiſcopo. Item beneficia vacantia per depoſitionem, vel priuationẽ auctoritate Apoſtolica, ſimiliter vacantia per conſecutionem alterius ab eadem Sede,& quãdo, vel aſſecutionem ſecũdi incompatibilis. Inſuper reſeruantur beneficia collata cõtra formam decretorũ *Concil. Trid.*& quæ ſint. Inſuper ſedes Patriarchales, Primatiales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales,& vacantia Sede Epiſcopali vacante. Dignitates poſt põtificales,& quæ dicantur, & quomodo dignoſcatur prima dignitas. Item Præpoſituræ, Prioratus,& aliæ dignitates conuentuales, & quæ. Reſeruantur beneficia multorum Officialium Curiæ,& Papæ familiarium, & qui dicantur tales. Quid de familiarium Cardinalium beneficijs. Reſeruantur beneficia Collectorum, & Subcollectorum,& quando;& beneficia inſequentium Curiam, & quomodo. Beneficia Curſorum, & Cubiculariorum, & Eccleſiæ Sancti Ioannis Lateranenſis, Principis Apoſtolorum, & Sãctæ Mariæ Maioris de Vrbe. Sic etiam vacantia in menſibus reſeruatis,vt hic, quando intret hæc reſeruatio,vel ceſſet, plura de alternatiua, & quis ea gaudeat. Itẽ reſeruantur beneficia Germaniæ vacantia ob hæreſim, & recepta per confidentiam,& quæ,& beneficia offendentiũ litigantium in Curia, & quomodo. Vacantia ob non factam publicationem reſignationis,vel ex quo quis ſe ſuppoſuit examini per alium, aut per non delationem habitus clericalis, vel appoſitionem manus Pontificis. Quando ceſſet reſeruatio, vel prohibeat Ordinario vnionem, vel an ſit fauorabilis,& alia.

ANNOTATIO II. §. I.

Ad Tex.in cap. Præſenti de præbend. & dignit. in 6.

1 IN hoc *tex.* tractatur de reſeruatione beneficiorum, & ſignanter *Bonifacius VIII.* diſponit beneficia morientium, etiam in loco vicino Curiæ Romanæ per duas dietas legales, vel ſede ipſa vacante, ibi domicilium,vel originem non habentium,vel etiam habentium,ſed curialium,& ibi cauſa Romanæ Curiæ morantium, vel tranſlata Curia eam ſequentium,& in itinere decedentium, vel in loco, vnde receſſit Curia,in quo remanſerant infirmi, conferri non poſſe per alium,quam per Papam,idq; etiam diſponitur in *cap.* 2.& 3.eodem *lib.* & *titul.* in *Extrauag.ex debito de elect.*& in *Extrauag.ad regimen de præbend. & dignit.* Tractant de hac materia, *Rebuff.* in *Prax. Benef. titul.de reſeruat.num.*2.& 45.& in *titul. Forma ſignaturæ,* verbo *extra Romanam Curiam, Flamin.de Reſignat. lib. 2. quæſt.16.num.*18. *Zerolan Prax.par.*1. verbo *Beneficium,* §. 2. *Gonz.*ad 8.*regul.cãcell.gl.*13.*Cardinal.Tuſch. tom.*1.*lit.A.concl* 76. *Azor.Inſtit.Moral. part.* 2.*lib.*7.*cap.*30.*quæſt.*9. *Nicol.Garz de Benef. par.*5.*cap.*1.*nu.*68.& *ſeqq.Campanil. Diuerſ. Iur.Canon.rub.*11.*cap.*13.*num.* 492.& *ſeqq. Ricc.Coll.deciſ.par.*3.*coll.*491. *Lotter. de Re Benef.*

*Benef par.2.cap.27.Mandoſ.*ad regul.5. *Cancell.Gomeſ.in regul.de triennali, quæſt.* 31. *Simonet.tract de reſeruat.quæſt.*30. *Barboſ. de Poteſt.Epiſcopi par.3.alleg.* 57. & *de Iure Eccleſ.lib.*3.*cap.*13.*nu.*21.& *ſeqq Couar. Pract. Quæſt.cap.*36. *num.* 4. verſ.*Cæterum*, vbi D. *Add.Nouar.Summ. Bull. titul.de Benef.reſeruat*, *Vulp.*in *Prax.cap.*48.*num.*4.

2 Hic *tex.*quinque habet partes. Io *prima* Pontifex declarat diſpoſitionem *cap.* 2. eodem *titul.*& *lib.*mandantis beneficia in Romana Curia vacantia per alium non poſſe conferri, quam per Papam, habere locum etiam in beneficijs vacantibus in locis vicinis ipſi Curiæ. In 2.*par.*ibi *idem eſt*, & cæt. diſponit, ſi curialis, etiam ſede Romana vacante, ſe transferat ad locum Curię vicinum, ex quauis cauſa reuerſurus ad Curiam, ſi domum propriam, ibi non habeat, & domicilium, ibidem ſi moriatur, illius beneficia ſũt reſeruata. In 3.*parte*, ibi, *Loca vero*, & cæt. declarat loca vicina Curiæ dici illa, quæ vltra duas dietas legales a loco, ubi moratur Curia non diſtant. In 4.*par.*ibi, *Sanè, ſi quis*, & cæt.dicit, quod, ſi in loco Curiæ moritur oriundus eiuſdem loci, qui Curialis non eſt, nec ibidem reperitur occaſione Curiæ, beneficia non ſunt reſeruata. In 5.*parte*, ibi, *Porro, cum Curia* & cæt.determinat, quod, ſi Curia de loco ad locum transferatur, curiales Curiam inſequentes, vel infirmi remanentes in loco, vnde Curia diſcedit, ſi moriantur in loco quantumuis diſtanti a Curia, beneficia dicuntur reſeruata. Pro cuius *textus* dilucidatione quantum ad praxim.

3 Notandum eſt primo, quod regulariter dicimus Curiam Romanam, & beneficium vacare in Curia, ideſt in Vrbe Romana, vbi continuo reſidet Papa cum ſacro Senatu, verùm, ſi extra Vrbem moraretur Papa cum Sacro Senatu, & Conſiſtorio Cardinalium, ibi diceretur Curia, & de tali loco loquitur *tex.*maxime in 4.*par.*Hinc non dicitur Curia Romana in eo loco, vbi ſe transfert Papa priuatim cum ſuis domeſticis ſine ſacro Senatu, vt obſeruat *Vitalin.*in *Clemen. nè Romani, §. ſanè num.* 2.& 3.*de elect.* & deducitur apertè ex hoc *tex.* Nec è conuerſo dicitur Curia in loco, ubi Cardinales omnes congregati reperiuntur ſine Papa, ſed ſimplex Congregatio propter defectum perſonæ Principis, docet *Paleot.*de *Sacr. Conſiſt. conſul.par.*5.*q.*3.uerſ.*Et ſi quis diceret.*

4 Eodem modo, ibi dicitur ſedes Apoſtolica, ubi Curia eſt Romana, ideſt ubi Papa reperitur cum ſacro Conſiſtorio. Hinc *Couar.*tenet non dici ſedem Apoſtolicam, ubi eſt Papa ſimpliciter, ſed ubi eſt cum ſacro Conſiſtorio in *Practic.quæſt.*4.*num.* 10.quem defendit *Lotter.de Re Benef.lib.*2.*cap.*27.*num.* 11.a reprehenſione *Barboſ.* in *l.* 2. *§.legatis num.*37.*de iudic.*

5 Controuerſum eſt inter DD. ao idem ſit dicere uacare in Curia, & apud ſedem Apoſtolicam: Et eſſe diuerſum, tenent aliqui affirmaotes beneficia, quæ uacãt apud Sedem, dici uacare in Curia, non tamen è conuerſo, beneficia, quæ uacant in Curia dici uacare apud ſedem, cum minus ſit uacare io Curia, quàm uacare apud Sedem, ita multi, quos refert, & ſequitur *Gonz ad* 8.*regul. Cancell. gl.*13.*nu.*46.& 59.& ſequitur *Barboſ.de Iure Eccleſ.lib.*3.*cap.*13.*num.* 22. Contrarium tenent alij, nempe nullam adeſſe differentiam inter uacare apud ſedem, & uacare in Curia, cum ſeparari, & diuidi non poſſit ſedes a Curia, tenet poſt alios, *Garz.de Benef.par.*5. *cap.*1.*num.*69. & probat ualidiſſimis rationibus *Lotter.*loc.ſupra cit.*nu.*14.16.& *ſeqq.* ubi reſpondet etiam contrarijs. Idque probatur etiam ex *tex.* noſtro, & ex cit. *cap.* 2. eodem *titul.*& *libro.*, ubi Summi Pontifices loquentes de huiuſmodi uacationibus in ijſdem litteris, promiſcuè loquuntur de uacatione apud ſedem, & uacatione in Curia, quaſi inter eas non intercedat differentia; patet apertè ex lectura illarum.

6 Quidquid ſit de quæſtione concludẽdum eſt in praxi ea beneficia dici reſeruata Papæ ex hac reſeruatione, quæ poſſidet ille, qui ab hac mortali vita diſcedit io Curia Romana, & in locis conuicinis per duas dietas legales, dummodo incolatum minime teneat in dictis locis conuicinis, ſed ibi reperiatur cauſa accedendi, vel recedendi a Curia, prout in *tex.*tractat *Franciſcus Marcus deciſ.*1387.& explicat *Campanil. Diuerſ. Iur.Canon.rub.*11.*cap.*13.*num* 493. & patet ex ſupradictis; Quod indubitatum eſt, quãdo Papa eſt in Vrbe, non diuiſus à Curia, ſed, ſi aliqua iuxta cauſa Papa reperiretur extra Vrbem, & cum eo non adeſſet Cancellaria, & Audientia cauſarum, & litterarum Apoſtolicarum, quia diceretur eſſe ſine Curia, meritò poſſet intrare controuerſia ſupradicta, ideo ad illam effugiendam *Paulus III.* ſua *conſtitutione* 36. declarauit cadere ſub reſeruatione beneficia vacantia in Vrbe, ubi eſt Cancellaria, & Audientia prædicta ſine Papa, & vacantia in loco, vbi adeſt Papa ſine Cancellaria, ſiue Curia, & in locis conuicinis per duas dietas, refert *Garz.de benef.par.*5.*cap.*1.*num.* 395. & *ſeqq.*qua propter ſtante declaratione prædicta, ceſſant quæſtiones, & illi ſtandum eſt, & beneficia vtriuſq; loci dici reſeruata.

7 Notandum eſt ſecundo ſtricto modo beneficia vacare in Curia dicuntur illa, quæ vacant per obitum iuxta diſpoſita in dicto *cap.*2.& in *tex.*noſtro, & illorum reſeruatio

tao-

Digitized by Google

tantum eſt incluſa in corpore iuris, prout late probat *Alph.Sot.Gloſſat.*antiq.ad *regul. de trien.Innoc.Octaui*,quæ eſt 33. in ordine in 2.*col* verſ.*Item in quantum* , ſequitur *Gomes* ad eandem *regulam d.quæſt.*31.*art.*2. & 3.& ſic fuiſſe interpretatam Cancellariam, quæ eſt organum Papæ, iuxta dicta per *Gonz.ad* 8.*regul.Cancell.*cit.loc.*num.* 12. teſtatur *Lotter.*cit.loc.*num.* 32. quidquid alij ſentiant.

8 Hinc colliges Beneficia vacãtia per ſententiam priuationis in Curia latam contra ſe defendentem, vel verum contumacem, qui de iure habetur pro præſente, dicuntur vacare in Curia, iuxta dicta per *Verall. deciſ.*64.*nu.*1.*& ſeqq par.*1.& *deciſ.*327.*part.* 3.& proinde ſunt reſeruata virtute *Extrauag.Regimen.de præbend.* & notant *Garz. de Benef.*cit.loc.*num* 76. & Clarius *Lotter. de Re Benef.lib.*2.*quæſt.*27.*num.*31.qui *num.*32. cum nonnullis, contra aliquos docet huiuſmodi reſeruationem non eſſe clauſam in corpore iuris.quod,ſi priuatio ſit facta extra Curiam, non dicuntur reſeruata beneficia per hanc regulam *tex.* niſi priuatio beneficij fiat propter crimen hæreſis, quia tunc,quidquid ſit de iure communi,hodie ſunt reſeruata Papæ per *Conſtitutionem Pij V.* 29. relatam per *Franciſ. Peg.* poſt *Directorium Inquiſitorum* inter *Litteras Apoſtolicas fol.*mihi 163.& huiuſmodi beneficia nunquam collata intelliguntur,niſi in collatione fuerit facta expreſſa mentiõ, quod beneficia collata vacauerint propter hæreſim,concordat *Bull.Gregorij XIII.* edita de anno 1580.incipiens *In Eccleſijs*, relata per eundem *Pegn.* vbi ſupra inter *Litteras Apoſtolicas fol.*mihi 178.quomodo Clericus hæreticus ſit priuandus beneficijs, vel ſuſpectus tantum de hæreſi non ſit priuãdus, vide *Farinacc.de hæreſ.quæſt.*189.§ 6.per totum,*Sanch.*ad *Præcept.Decalog lib.*2.*cap.* 27. *num.*29 & *ſeqq.*

9 Collige ſecundo, quod beneficium reſidentis in Curia non promoti infra annum, dicitur vacare in Curia, eodem modo, vt diximus, verſ.præcedenti, docet poſt *Rebuff Garz* 5.*par.cap.*1.ſub *num.*78.

10 Collige tertio,ob reſignationem factam in manibus Papæ,etiam per procuratorem, dicuntur beneficia reſeruata, & vacare in Curia,docent DD.in dict *cap.* 2. præſertim *Ioan.And.num.*7.*Ancb.*ſub *num.*1.verſ. *Quærit* hic,*Archid.*ſub *nu.*1.ſuper verb. *Apud ſedem*,*Gemin.num.*7.& alij, *Simonett. de reſeruat.quæſt* 28.per totum. Hæc tamen reſeruatio non eſt clauſa in corpore iuris, ſed inducitur ex appoſitione manus Papæ,quæ habet vim ſpecialis reſeruationis ex *Extrauag.ne Romani*,§.*non qui vigilijs*, verſ.*Romani quoque Pontificis* hoc *titul.de præbend.*Vnde,ſi reſoluitur reſignatio propter regulã de viginti,non reſoluitur reſeruatio, docet *Lotter.de Re Benef.lib.*2.*quæſt.*27.*nu.*35.poſt alios per ipſum adductos, ſimiliter beneficia vacantia ob publicationem non factam contra formam *Conſtitutionis Gregorij XV.* ſecundum ordinem noui *Bullarij* 85.dicuntur reſeruata Papæ per dictam Cõſtitutionem,quam refert *Quarant.Summ. Bull.*verbo *Beneficiorum reſignatorum publicatio*, *Nouar.*in ſimili *Summa*,& eodem *titul.*Eodem modo dicitur vacare in Curia primum beneficium per conſecutionem ſecundi incõpatibilis in eadem Curia obtenti; non tamen dicitur hæc reſeruatio incluſa in corpore iuris,notat *Gonz.ad regul.de menſib.gl.* 51.*num.*36.

11 Collige quarto dici vacare in Curia, & proinde cadere ſub reſeruatione beneficia reſignata in manibus Epiſcopi in Curia exiſtentis,docet *Couar.lib.*3 *Variar.cap.* 20. ſub *num.*9.verſ.*Illud profecto minime*. Hinc dicit *Gonz.* in *regul.de menſib. Gl.*13.*nu* 47. quod, ſi duo Clerici eiuſdem diœceſis vellent ſua beneficia,quæ obtinent in propria patria permutare in cauſa coram eorum Epiſcopo in Curia reſidente, non poſſent, quia vacarent in Curia,eſt abſolutum.

12 Notandum eſt tertio maximam conferri prærogatiuam per DD. huic reſeruationi,ob vacationem in Curia,ex eo, quod ſit clauſa in corpore iuris, illamque omnibus alijs reſeruationibus anteponunt,ita *Caſſador.deciſ.*23.*num.* 8. *de præb.Gomez. in regul. de trien.quæſt.*31.*in princip.* Hinc ornãt eam particularibus priuilegijs. Primo dicunt, quod niſi de illa fiat ſpecialis, & indiuidua mentio,non cenſetur comprehenſa in quacunq; diſpoſitione Papæ,vel narratiua,prout diſponit cit.*cap.*2.ibi,*Eadem auctoritate ſtatuimus*, & cæt. eodem *titul. de præb. in* 6. docent *Simonet.de Reſeruat.quæſt* 73.*num.*1. & *quæſt.*83.*num* 4. *Rot.deciſ.*4. *de Præb.in nouis.Gonz.ad regul.de menſib. Gl.*13. *num.* 35. Secundo dicunt, quod in tali reſeruatione non refragatur regula de annali, deducitur apertè ex regula de triennali in illis verbis.*Dummodo in beneficijs*, ſi diſpoſitioni Apoſtolicæ ex aliqua reſeruatione generali in corpore iuris clauſa reſeruata fuerint ſe non inſtruxerint, latè ibidem *Gomez.q.* 31.per totum,*Gonzal.*cit.loc.*num.* 28. *Lotter.de Re Benef.lib.*2.*quæſt.*27.*num.* 44. Tertio dicunt ſub quacunque generali conceſſione,ſeu facultate facta conferendi, etiam motu proprio,non veniunt beneficia vacãtia in Curia;DD.communiter in cit.*cap.*2. *Simonet.de Reſeruat.quæſt.*26.*num.* 9. & obſeruant ſupracitat. loc. *Gonzal. num.* 36. &

Digitized by Google

*Lotter num.*45. Hinc eſt, quod talis facultas non comprehenditur in indultis Cardinalium, qui non poſſunt vigore cuiuſuis indulti conferre beneficia vacantia in Curia, etiam, ſi ſint ordinarij collatores, niſi beneficia ſiſtentia in ſuis titularibus Eccleſijs de Vrbe, ſtatutum eſt in Conſtitutione *Gregorij XIV. anno* 1591. incip. *Sanctiſſimus*, refert *Gonz.* cit. loc. *num.* 37. etiam, ſi indultum concederet generaliter facultatẽ conferendi reſeruata, adhuc enim non comprehendnutur beneficia vacantia in Curia, *Rot deciſ.* 4. *de præb.* in *nouis Lott. de Re Benef.* cit. loc. *num* 91. Hinc etiam, nec Legatus a latere poteſt conferre beneficia vacantia in Curia, *Gl. fin.* in *fin.* in *cap.* 1. *de off. leg.* in 6. Et ratio eſt, quia Papa difficilius monetur ad concedendam gratiam de his beneficijs vacantibus in Curia, cũ ſemper intẽdat illa ſpecialibus. & dilectis perſonis, velnti ſuis familiaribus, & miniſtris in vinea Domini laborantibus prouidere, teſtatur *Rebuff in Prax.* in 3. *part. ſignaturæ verſ. Alia clauſula num. fin. Gomez.* cit. *quæſt.* 31. ad *fin* Quarto dicunt DD. quod hæc reſeruatio habet vim ſpecialis inhibitionis, quod hodie extenſum eſt ad omnes alias reſernationes, ita *Rot. deciſ.* 29. *num.* 2. *verſ. Item videtur de præb.* in *nouis. Put. deciſ.* 191. *num.* 2 *lib.* 3. Quinto maxima prærogatiua huius reſeruationis dicitur, quia ſi beneficium vacet pluribus alijs reſeruationibus ligatum, hæc ſola reſeruatio ob vacationẽ in Curia, eſt attendenda, & ad eam ſolam gratia reſtringitur, nec de reliquis eſt curandum niſi in caſu, quo hæc non ſubſiſtat, ita docte probat *Lotter. de Re Benef. lib.* 2. *quæſt.* 27. *num.* 66. *& ſeqq.* vbi *num.* 70. teſtatur hanc eſſe digniorem alijs reſeruationibus ratione etiam temporis, quia naturaliter adhæret, & connaſcitur beneficio. Cæteras prærogatiuas huius reſeruationis, vide apud *Aeneam de Falcon.* 4. *quæſt. Simonet. de Reſeruat. quæſt.* 4. *num.* 15. *& quæſt.* 73. *& Graautium* ad eum *quæſt.* 26. *Sarnen. de triennal. quæſt.* 31. *Probum ad Monach. in capite de Off. Leg.* in 6. *num.* 5. *& ſeqq. Mandoſ. in Præfat. regul.* 5. *Cancell. Lotter.* citat. loc. & alij.

13 Quæſtio eſt inter DD. an reperiantur aliæ reſeruationes clauſæ in corpore iuris, nam *Aeneas de Falcon.* alias plures reſeruationes numerat clauſas in corpore iuris, quos videre eſt apud illum, *quæſt.* 2. *princip. num.* 12. Verum contrarium tenent *Gloſſat.* in *regul.* 33. *de triennali, &* 62. quem omnino ſequitur *Garz. de Benef.* 5. *par. cap.* 1. *nu.* 128. eamque ſententiam pluribus *numeris ſeqq.* comprobat contrarija reſpondendo, firmãs hanc ſolam reſeruationem ob vacationem in Curia eſſe poſitam in corpore iuris, & hæc videtur verior opinio.

14 Notandum eſt quarto dici beneficium vacare in Curia, & cadere ſub reſeruatione, de qua hic, quando vacat per obitum illius, qui curialis eſt, vel in Vrbe reperitur occaſione Curiæ, & ad hunc effectum dici Curialem illum, qui Pontifici, aut Cardinalibus, vel officialibus Curiæ in Vrbe inſeruiſſet, ita *Gl.* in *cap.* 1. in verbo *Curialibus* 51. *diſt. Mandoſ.* ſuper *Regul.* 5. *quæſt.* 1. *num.* 18. *verſ. Concludo igitur*, & clarè docet *Rota* in vna *Clericatus S. Petri* 27. *Nouemb.* 1602. coram *D. Pamphilio* in *deciſ Farinac. nouiſſ.* 616. *nu.* 2. Curiales etiam dicit cortelani, & omnes, qui Romæ commorantur occaſione Curiæ, *Garz. de Benef. par.* 5. *cap.* 1 *num.* 83. latius *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 24. Et non ſolum officiales, ſed Aduocati, & Procuratores, *Lott. lib.* 2 *cap.* 32. *num.* 43.

15 Aduerte, quod hæc qualitas curialitatis requiritur ad finem inducendi reſeruationem hanc in beneficijs ſitis in loco Curiæ, in beneficijs vero ſitis extra Vrbem, & extra locum Curiæ non requiritur hæc qualitas curialitatis, ſufficit enim ad hoc, vt illa dicantur reſeruata, quod poſſidens moriatur apud Sedem Apoſtolicam, ita teſtatur ſeruare Cãcellariam, & ſentire *Rotam*, *Barboſ. de Iure Eccleſ.* cit. loc. ſub *num.* 23. voluit *Rota* prædicta in vna *Salinen.* beneficij 24. Martij 1631. coram D. *Veroſpio.*

16 Hinc beneficia illius, qui habet originẽ, vel domicilium in loco Curiæ, qui curialis non eſt, non dicitur reſeruatũ ex hac reſeruatione, vt colligitur ex *Tex.* in §. *ſanè* ibi *Aduertunt* DD. & obſeruat poſt alios *Garz.* cit. loc. *Rot. deciſ.* 616. *num.* 1. *par.* 4. *diuerſ.* & in *Romana Beneficiatus Sancti Petri* 27. *Ianuarij* 1593. coram *D. Balcbetto*, & in alia *Romana Beneficiatus Sancti Petri* 8. *Aprilis* 1622. coram *D. Pirouano*, & in *Romana Cappellania* 20. *Nouembris* 1628.

17 In caſu tamen, in quo neceſſario requiritur curialitas ad inducendam hanc reſeruationem, vt ſupra, non ſufficit, quod quis ſemel fuerit curialis, ſed neceſſario requiritur, quod decedat curialis, *Mandoſ.* in *regul.* 5. *Cancell. quæſt.* 3. *in fin. Rot.* in cit. *Romana Beneficiatus Sancti Petri* 20. *Nouẽbris* 1624. & 30. *Martij* 1626. coram D. *Pirouano.* Verum hæc curialitas ſemel probata, præſumitur continuatá vſque ad mortem, ita, vt contrarium allegãtes, teneantur probare, vt in ſimili de ciuilitate ſemel probata, præſumitur continuaſſe, niſi probetur interruptio, docet *Bart.* in *l. aſſumptio* §. *vltimo ff. ad municip. Menoch. de præſumpt. lib.* 6 *præſumpt.* 25. *num.* 2. & *præſumpt.* 42. *num.* 12. & in proprijs terminis tenet *Mandoſ ad regul.* 5. *Cancell.*

tell.quaſt.4.in fin.& nu.6.verſ.Ad illud. Probatur tamen curialitatem ceſſaſſe leuibus probationibus, imò coniecturæ admittuntur,& præſumptiones,*Menoch.lib.4.præſūpt.* *64.num. 65. Rot.*in cit. *Romana Beneficiatus Sancti Petri,Ferentil.*in *Annot.*ad *deciſ.*540. *Baratt.lit.C.*

18 Notandum eſt quinto, quod beneficium vacans in Curia, & conſequenter Papæ reſeruatum,vt ſupra, eſt conferendum intra menſem,alias menſe elapſo Ordinarius poteſt conferre,& ceſſat releuatio,eſt caſus in *cap.ſtatutum* hoc titul. de *præb.* & *dign. in 6.* Notant communiter DD. niſi alia reſeruatio obſtet.Hic menſis incipit,& currit a die vacationis,non autem ſcientiæ, iuxta particulariter diſpoſita per dictum *cap. ſtatutum*, ibi,A die,quo dignitates, ſeu beneficia ipſa vacauerint,numerandus, notat *Garz.de Benef.par.5.cap.1.nu.96.* *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib.3.cap.13.num.33.*contra *Lotter.de Re Benef.lib.2.quaſt.27.num.64.* qui tenet, quod currat a die ſcientiæ,non vacationis ductus ea ratione, quia ſic ſeruatur in alijs deuolutionibus, non aduertens id eſſe ex particulari diſpoſitione cit.*cap.ſtatutum*. Proinde rectius concludendum eſt, poſſe Ordinariū elapſo menſe à die vacationis conferre beneficium vacans in Curia,niſi alia obſtet reſeruatio.Sed aduerte, quod hic lapſus menſis,non operatur priuationem facultatis cōferendi quoad Papam, ſed tantum operatur,ut manus Ordinarij non ſint ligatæ in conferendo,unde etiam poſt menſem,poteſt Papa conferre, ſi Ordinarius non contulit ipſe,ut aduertit *Barboſ.*cit.loc *num.35.*& de *Poteſt.Epiſcopi 3.par.alleg.57.*ſub *nu.24.* poſt *Maſſobr.*in *Prax.habendi Concurſ.req.7. dub. 49.*

19 Quæſtio eſt inter modernos, & antiquos DD.an diſpoſitio dicti *cap.ſtatutum* ſit reuocata per *Extrauag. primam de præbendis*, quæ incipit *Pia ſollicitudinis*,vbi uidetur diſpoſitum,quod beneficia uacantia in Curia, etiam poſt lapſum menſis ſint Papæ reſeruata,prout in *d.cap.*ſtatutum notant nōnulli,& inter modernos *Aeneas de Falcon.* de *Reſeruation.quaſt 4.princip. effect. 6 num. 2.* conatur probare ualidis rationibus dictum *cap.* ſtatutum non eſſe reuocatum per cit. *Extrauag. primam*, contra quod fortiter inſurgit *Gonz.* in *regul.de menſib.* §. 5.*proœm. num.152.uerſ.Ego vero, & ſeqq.* ubi reſpondendo rationibus *Aenea* firmat indubitanter pro reuocatione. Verum non obſtantibus reſponſionibus *Gonz* ſequenda eſt opinio *Aenea*,nempe non eſſe reuocatum, prout ualidioribus argumentis id firmat *Lotter.de Re Benef.* cit.loc.*num.35.* & *ſeqq.* Ad quod aduerte, quod, licet uerior ſit opinio tenentium dictum *cap.ſtatutum* non eſſe reuocatum per *Extrauag. primam cit.* negari tamen non poteſt illud non eſſe reuocatum per *Extrauag.ad regimen* eiuſdem *tituli*, quæ innouatur per omnes Summos Pontifices, & ibidem reſeruantur beneficia in Curia vacantia,nulla facta mentione,& reſtrictione temporis,& in fine additur clauſula,*Non obſtantibus quibuſcunq; conſtitutionibus a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus editis,quatenus obſiſtere poſſent ſuper enarratis articulis,vel alicui,ſiue aliquibus eorundem*, & ita tenet *Garz.de Benef.5.par.cap.1.nu. 100.* poſt *Lap.& Monet.*per eum adductos, quaſtante reuocatione dicendum eſt Ordinariū non poſſe conferre beneficium vacans in Curia poſt menſem. Verum quia reſtringere facultatem conferendi Ordinariorum, quæ hodie ex infinitis fere reſeruationibus eſt adeo extenuata, vt ad nihilum redacta ſit,ſenſio repugnantiam, ideo referam ſententiam *Verol* in *Prax.Epiſcopali par.* 1.verbo *Beneficium* § 2.d 4 qui in his terminis dicit,quod ſtante hac dubitatione Doctorum, Ordinarius prouidebit prout Deus Benedictus ſibi inſpirauerit, quod conſilium confirmat 2.*par.*verbo *Reſeruatio.*§ 7. & ab illo non diſcedit *Quarant Summ.Bull.*verbo *Beneficiorū reſeruatio* in *Addit.lit. A.* verſ.*Controuertitur tamen*, & coadiuuant moderni, nam *Barboſ.Maſſob.*& alij ſupra cit. permittunt Ordinarijs conferre poſt menſem in hoc caſu,nulla facta mentione reuocationis, quaſi hodie illa obſeruetur in praxi,& *Lott.* etiam cit.loc. defendens contra reuocationem ex *Extrauag.prima*,nullam mentionem facit dē *Extrauag.ad regimen*.

20 Reſtringunt primo cōmuniter DD.hanc reſeruationem ob vacationem in Curia in Eccleſijs Parochialibus Apoſtolica ſede vacante.Poteſt enim Ordinarius Collator cōferre beneficia curata ſede,Apoſtolica vacāte,non ſolum,quæ vacant ipſa ſede vacante, ſed quæ vacarunt ante vacationem ſedis, nec fuerunt collata,& hoc poteſt etiam non expectato lapſu menſis,diſponit *Text.*in *cap. Apoſtolica de præb. in 6.* notant *Gonz.* in *regul. de menſib.* §. 5. *proœmi. num.*125.& *ſeqq. Piaſec.*in *Prax.Epiſcopali par.2.cap.5.nu.12. Gonz.de Benef par.5.cap 1 num.101. Campanil.Diuerſ Iur.Canon.rub.11.cap.13.nu.493.* verſ.*Secundo,ſi Papa.* Idque extendunt DD. prædicti ad Parochiales reſeruatas per quāuis aliam reſeruationem, quam poſſe conferre Ordinarium ſede Apoſtolica vacante, affirmant,etiam infra menſem, ſeu de Parochialibus,quæ vacarunt viuo Papa,& ſuccedente morte ante collationem, dicendum eſt poſſe illas Ordinarios conferre, ſi erant reſeruata ex capite vacationis in Curia.Nec

obſtat

obſtat regula illa, quod ſemel affectum, ſemper durat affectum beneficium, quæ non procedit in hoc caſu, ſed in alijs reſeruationibus, docet *Campanil.* cit. loc. *num.* 495. & *Garz. num.* 107.

21 Obſtringitur ſecundo, reſeruatio per vacationem in Curia in Abbatijs, Prioratibus, & Beneficijs Regularibus, illa enim, etiā ſi vacant in Curia, non afficiuntur hac reſeruatione *cap* 2. hoc *titul. de præbend.* & *lib.* 6. & huius *tex. cap.* præſenti, ita docent DD. in d. *cap.* 2. præſertim *Archid. num.* 1. *Franch. num.* 5. *Put. deciſ.* 180. vbi teſtatur, quod licet beneficia regularia non ſint reſeruata vigore cit. *cap.* 2. dicuntur tamen reſeruata ob vacationem in Curia, ex diſpoſitione *Extrauag. ad regimen de præb.* & patet ex lectura dictæ *Extrauag.*

22 Reſtringitur tertio reſeruatio ob vacationem in Curia in beneficijs iuriſpatronatus laicorum ex titulo fundationis, constructionis, vel dotationis acquiſitis. Hæc enim, ſi vacant in Curia, non dicuntur reſeruata, ſed ad illa poſſunt liberè patroni præſentare coram Ordinario, & hoc ne retrahantur ſeculares ab huiuſmodi fundationibus, demōſtrat *Gl.* in cit. *cap.* 2. in verbo *collatio*, vbi *Gemin. num.* 11. & *Franc. nu.* 8. *Monet.* in *Tract. de commut. volunt cap.* 10. *quæſt* 5. *num.* 265. verſ *ſiue etiam, Campanil. Diuerſ. Iur Canon. rub.* 11. *cap.* 13. *num.* 497. *Lott. de Re Benef lib.* 2. *quæſt.* 8. *num.* 7. Inducit tamen vacatio in Curia per obitum Pontificem ad diſpenſādum, & in totum derogandum iuriſpatronatus laicorum, ita *Mandoſ. de ſignat. grat.* in verbo, *Derogationes iuriſpatron.* & alij, quos citant, & ſequuntur *Campanil.* & *Lotter.* cit. loc. ſed *Lotter. num.* 98. & 99. vbi aſſerit in hac derogatione concurrere etiam præſumptam voluntatem patroni, qui cenſetur ſe conformare rationi *tex.* cit. *cap.* 2. ne quiſpiā inferior a Papa, ob reuerentiam ipſius, ac Sedis Apoſtolicæ, ingerat ſe in prouiſione beneficij apud illam vacantis. Cæteras cauſas derogandi iuriſpatronatus, vide apud *Pariſ. lib.* 2. *de Reſignat. quæſt.* 4 ſub *num.* 45. & *ſeqq.*

23 Hæc enim libertas iuriſpatronatus a reſeruatione, & collatione Papæ, non prouenit ex defectu poteſtatis, quia hoc dicere eſt maximum abſurdum, cum Papa in beneficialibus ampliſſimam habeat poteſtatem, & ideo in beneficijs iuriſpatronatus, etiam laicorum, ad libitum poteſt diſponere, etiā patronis inuitis, ita *Gl.* communiter recepta in *Clem.* 2, in verbo *Apoſtolicis de præben.* cum alijs cumulatis per *Pariſ. de reſignat. lib.* 3. *quæſt.* 4. *num.* 32. quod latiſſime exornat *Monet.* in cit. *Tract. de commut. volunt. cap.* 10. *quæſt.* 5. *nu.* 258. & *ſeqq.* Sed hoc totum pendet a voluntate Papæ, qui eſt ita conſtans in conſeruādo iura patronatus huiuſmodi, ut non ſinat illa comprehendi ſub reſeruatione maiori, & reſeruata in corpore iuris. *Lap. alleg.* 96 ſub *nu.* 3. uerſ. *Nec obſtat, quod Papa*, DD. in cit. *cap.* 2. & hoc ne retrahantur homines ab oblatione, & holocauſto, ut legitur *Regul.* 1. *cap.* 2. & notat *Gonz* ad *regul. de menſib. Gl.* 18. *num.* 3.

24 Diximus iuſpatronatus laicorum competens ex fundatione, conſtructione, vel dotatione non cadere ſub hac reſeruatione ob vacationem in Curia. Hinc eſt, quod, ſi iuſpatronatus laicorum competat ex iure ſingulari, & ex priuilegio, comprehenditur ſub quacunque reſeruatione, etiam generali, ita, vt non ſit neceſſaria aliqua derogatio, ita *Genuin.* in *cap.* 2. ſupra cit. late *Cened. Canon. quæſt.* 22. ſub *num.* 20. verſ. *Supradicta tamen*, & ratio eſt, quia in hoc caſu ceſſat prædicta ratio, ne retrahantur laici ab oblationibus, *Caſſad. deciſ.* 4. *de iurepatron num.* 5. verſ. *Sed quod, Rolan. conſil.* 46. *nu.* 16 *lib.* 1 *Couar. pract. quæſt. cap.* 36. *num* 6. vbi Dom. *Add.* Quomodo in dubio cenſeatur acquiſitum iuſpatronatus, vide infra *num.* 29.

25 Item diximus iuſpatronatus laicorum ob vacationem in Curia, non fieri reſeruatum, ſed in illis ſemper cenſeri reſeruatum laicis eorum ius, quod procedit, etiam ſi Papa cōferat beneficium, nam Papa nunquam cenſetur derogare iuripatronatus laicorum niſi de derogatione expreſſa fiat mentio in litteris, *Lap. alleg.* 96. *Roc. de iurepatronat.* verbo *Honorificum quæſt.* 3. *Lamber.* eodem *Tract.* 1. *lib.* 3. *par. q* 6. *art.* 1. *Gl.* in *Cle.* 2. verbo *Apoſtolicis de præb.* & eſt abſolutum apud omnes, & teſtatur de communi *Couar.* citat. loc. *num.* 1.

26 Diximus Laicorum; nam iuſpatronatus Eccleſiaſticum cadit ſub reſeruatione ob vacationem in Curia, vt tenent communiter DD. poſt *Gl.* in cit. *cap.* 2. *Lap.* cit. *alleg.* 96. *Cardin.* in *Clem.* 2. *quæſt.* 6. *de præb. Rot. deciſ* 331. *in nouiſ. Roc.* cit. loc. verbo *Cōpetēs quæſt.* 24 *Lambert.* 1. *par.* 2. *lib.* 6. *quæſt. art.* 2. & eſt indubitatum apud omnes. Dicitur iuſpatronatus Eccleſiaſticum, & conſequenter cōprehenſum ſub reſeruatione non ſolum illud, quod ex bonis Eccleſiæ conſtituitur, quod eſt indubitatū, *Gl.* in *Clem.* 2. in verbo *Præſentare de iurepatron. Roc.* in verbo *Ius q.* 7. *Lambert. lib.* 2 *q.* 1. *art.* 5. & alibi. Sed etiam illud, quod a principio conſtitutum eſt ex bonis laicis, ſed poſtea ex teſtamento, donatione, vel alio quouis titulo ad Eccleſiam translatum eſt, vel ad Collegium Eccleſiaſticum ſecularium, probatur ex *cap. vnico*, §. *vltimo de iurepatron. in* 6. *Lambert.* cit. loc. *lib.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 8. & *lib.* 2. *par.* 3. *q.* 9. *art.* 20.

Digitized by Google

27 Non tamen debet dici iuſpatronatus Eccleſiaſticum ad hunc finem reſeruationis illud, quod poſſidetur pro vna parte ab Eccleſia,& pro alia à Laico, quia in hoc caſu non debet laicus pati præiudicium ex Societate Eccleſiæ, teſtatur de communi *Panormita.in cap.vltim.de iurepatr.* & in *cap.dilectus de off.leg.Roc.*loc.cit.*Caſſad.deciſ.7. de iurepatron.Gig.de penſion.quaſt.24.Fel.*in *cap. in noſtra,Coroll.38.de reſcrip.Lamber.2.lib.3. par.quaſt.9.art.9.*Quod, ſi pro duabus partibus iuſpatronatus eſſet Eccleſiaſticū, & pro vna laicale, tunc poſſe regulari ſecundum leges iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, ratione maioris partis,tenet *Couarr.pract.quaſt.cap. 36.num.5.*verſ. *Tertio opportunè*, circa medium.

28 Dictum eſt ſupra iuſpatronatus laicorum non cadere ſub hac reſeruatione ob vacationem in Curia,quoad tollendam patronorum præſentationem.Dubitatur modo,quid quoad inſtitutionem, ita ſcilicet an teneantur patroni præſentare coram Papa ob reſeruationem,& ab eo obtinere inſtitutionē; Ad quam dubitationem, diſtinguendo, reſpondendum eſt; quod, ſi tractatur de Epiſcopatibus,Abbatijs,Prioratibus,Decanatibus,& alijs dignitatibus, quæ Summo Pontifici reſeruantur per *Regul.2.*& 3. *Cancell.*& tunc præſentare tenentur patroni coram Summo Pontifice,& ab illo eſt facienda inſtitutio;ſi vero tractatur de alijs beneficijs inferioribus, & tunc præſentatio fieri poteſt coram Ordinario, & ab eo eſt facienda inſtitutio,cum hæc beneficia non comprehendantur ſub reſeruatione,& ideo, nec quoad præſentationem, nec quoad inſtitutionem ſub illa continetur, ita diſtinguit *Couar. Pract.quaſt.cap.36.num* 5. & ſequitur *Lotter.de Re Benef.lib.2.quaſt.8.num.*8.

29 Obſeruandum eſt ad ſuptadicta,nempe iuſpatronatus laicorum,non cadere ſub reſeruatione,quando ex fundatione, conſtructione,vel dotatione;ſecus,ſi ex conſuetudine,præſcriptione, vel priuilegio Papæ quæſitum eſt, quod in dubio præſumitur à laicis acquiſitum iuſpatronatus ex fundatione,conſtructione,vel dotatione,non alio particulari titulo præſcriptionis, cōſuetudinis, vel priuilegij,quia his modis iure communi acquiri iuſpatronatus, docet poſt *Caſſador. deciſ.6.de iurepatron. Panorm. in cap. querelā col.3.de elect.*& alios *Couar.* cit. loc. *num.* 6. verſ.*Quarto eſt.*

SVMMARIVM.

1 *Vacare in Curia, an dicantur omnia beneficia reſeruata.Verius de Curialibus, qui tales.*

2 *Reſeruantur Beneficia Papæ,de quibus ſit mētio in extrauaganti ad regimē, & extr.execrabilis de prebendis.*

3 *Reſeruata num ſint beneficia Prothonotariorum etiam creatorum à legatis.*

4 *Reſeruantur Beneficia promotorum ad Patriarchatum,Archiepiſcopatū, Epiſcopatum,&c. quid ſi reſignentur ante acceptatam dignitatem,num.5.*

6 *Vacans beneficium Iuriſpatronatus ob electionem in Epiſcopatum retineri poteſt.etſi in diſpenſatione pro retinendis beneficijs non ſit facta derogatio.*

7 *Reſeruatio non habet locum cum electis in Epiſcopos titulares.*

8 *Reſeruantur beneficia vacantia ob depoſitionem,priuationem, &c. auctoritate Apoſtolica factas.*

9 *Reſeruantur Papæ Beneficia vacantia ob conſecutionem aliorum ab eadem ſede Apoſtolica;quid in incompatibilibus, quid in collatis ab Ordinario, num.10.*

11 *Vacante Parochiali, ſi quis beneficium reſignet,& deinde illam obtineat,reſignatio reſeruationi non officit.*

12 *Clauſula apponi ſolita in gratia beneficij pro habente aliud incompatibile.*

13 *Reſeruantur ſedi Apoſtolicæ Beneficia, de quibus fuit facta electio, vel poſtulatio in concordia, ſeu diſcordia electi,vel poſtulati deinde irritata.*

14 *Reſeruantur Beneficia vacantia per aſſecutionem ſecundi incompatibilis.*

15 *Reſeruationes prædictæ renouantur in prima regula Cancellariæ. Vbi circa officiales diſponitur, etſi tales eſſe deſierint.*

16 *Reſeruantur ſedi Apoſtolicæ ex reg. p.* Cancellariæ *Beneficia collata contra decreta Tridentini.*

17 *Reſeruatur* Papæ *Beneficium curatum, collatum abſq; concurſu,non tamen in præiudicum* Collatoris *non culpam habentis.*

18 *Reſeruantur* Papæ *Patriarchales, Primatiales,Archiepiſcopales, & Epiſcopales Eccleſiæ ex prima parte Regiæ Cancellariæ, quid in Iure Patronatu Regis. Et quid in monaſterijs certam*

reddi-

redditum quantitatem habentibus, n. 19.

20 Reſeruantur Papæ Beneficia vacantia collatoris ſede vacante vſq; ad poſſeſſionem adeptam noui conferre potentis.

21 Reſeruantur Papæ Beneficia vacantia ſede Epiſcopali vacante. Quid ſi Epiſcopus cum Capitulo, vel alio ſocio, & quid ſi conferendum ad conſilium alterius, num. 22.

23 Reſeruantur Papæ Beneficia quomodocunq; vacet ſedes vſq; ad poſſeſſionem adeptam, niſi per Epiſcopum ſtet quin capiat.

24 Reſeruantur Papæ omnes dignitates poſt Põtificales in Cathedralibus & Principales in collegiatis, vide quæ.

25 Reſeruantur dignitates, etſi ſimplicem habeant præeminentiam abſq; iuriſdictione.

26 Reſeruatur in Cathedrali maior, & principalis in collegiata. Quid ſi plures in dubio de maioritate, & principalitate, vbi quid maioritas ex nomine conſideretur. Quid ſi dignitas vna ſit, num. 30.

27 Dignitatis Eccleſiaſticæ maioritas, ex modo aſſiſtendi in diuinis, & ex veſtibus habetur.

28 Dignitas maior ex maioritate adminiſtrationis. Quid de Cimiliarcha, Primicerio, & primo Diacono Neapolitano.

29 Reſeruantur primæ duæ dignitates in Cathedrali, vel Collegiata ſi pares ſint, & num. 30.

31 Reſeruantur Papæ Prioratus, Præpoſituræ, & aliæ conuentuales dignitates, & præceptoriæ generales, non tamen Militiarum.

32 Reſeruantur Prioratus conuentuales tanquam venientes ſub nomine dignitatis; quid in Clauſtralibus.

33 Reſeruantur Beneficia familiarium Papæ, & Commenſalium Cardinalis cuiuslibet. Qui tales, num. 34. & 35. quid in familiari Papæ ex Priuilegio, num. 36.

37 Reſeruantur Beneficia multorum officialium Curiæ, & Palatij Apoſtolici.

38 Reſeruatio quando inducatur ex familiaritate.

39 Reſeruantur Beneficia familiarium Papæ, etſi non vacent in Curia. Quid in familiari familiaris, nu. 40.

41 Reſeruantur Beneficia familiarium obtenta tam ante, quàm poſt familiaritatem.

42 Beneficium familiaris vacans quomodo impetrandum. Quid ſi diuerſorum Cardinalium familiaris.

43 Familiaritas ad effectum reſeruationis quomodo ſit probanda.

44 Reſeruatio ex familiaritate non oritur cum his, qui non habent victum, vt ſeruiant. Quid in Vicarijs Cardinaliũ, num. 45. Quid in Vicario olim commenſali, num. 46.

47 Reſeruantur ex quarta Reg. Cancellariæ Beneficia collectorum, & Vnicorũ Subcollectorum Cameræ Apoſtolicæ, quæ tũc obtinebant, vel ius ad illa: nu. 48. quid ſi abſq; Iure.

49 Reſeruatio Beneficiorum ob officium collectoris, an per ſolam deputationem ad officium oriatur.

50 Reſeruationis effectus oritur ex electione ad colligẽdos fructus Cameræ Apoſtolicæ. Quid in Collectore Decimarum, & taxæ.

51 Reſeruantur Beneficia quorumcunque Collectorum. In ſubcollectoribus verò requiritur vnicitas, num. 52. vbi quid ſi primo ſecũdus addatur, vel duplex ſit ſubcollector in Ciuitate, & Diœceſi, num. 53.

54 Reſeruantur Beneficia vtriuſq; Subcollectoris, ſi ſecundus conſtituatur abſq; mentione primi.

55 Reſeruationis effectus habetur ex vnicitate præſumpta ſubcollectoris.

56 Reſeruata non ſunt Beneficia plurium collectorum deputatorum à Cardinali potente deſignare plures Collectores, & Subcollectores.

57 Reſeruantur Beneficia vnici Subcollectoris, etſi in Diœceſi ſit Collector. Quid ſi Subcollector ſubcollectorem habeat.

58 Reſeruatio, vt habeat effectum quomodo probanda facultas collectoris, vel ſubcollectoris.

59 Reſeruatio, vt habeat locum collectores

res

Digitized by Google

res conſtituendi cum Iuriſdictione.

60 *Reſeruantur ex Regula 5. Cancellariæ Beneficia Curialium vbicunque decedentium dum Curiam inſequuntur, quando dicatur Curia transferri, num.61.*

62 *Reſeruantur Beneficia Cubiculariorum, & Curſorum Papæ, quod in Cubicularijs honorit tantum, nu.63.*

64 *Reſeruantur ex 7. vel 8. Regula Cancellariæ Beneficia S. Io. Lateranenſis Principis Apoſtolorum S. Mariæ Maioris de Vrbe. Quid de beneficijs, quę ſunt Tituli Cardinalium abſentium.*

65 *Reſeruantur ex 8. vel 9. Regula Cancellariæ Beneficia, quæcunque vacantia in menſibus extra Martium, Iunium, Septembrem, & Decembrẽ, quod ſi Epiſcopus alternatiuam acceptauerit. Quomodo cõputetur menſis n. 66. & à qua hora habeat initium, n.67.*

68 *Reſeruatio, an habeat locum decedente beneficiato in media nocte vltimæ diei. Diſtingue plures caſus hic, n.69. & 70.*

71 *Reſeruatio non habet locum quantum ad conferendi, ſed quantum ad vacationis tempus.*

72 *Reſeruatio menſium non durat ſede vacante.*

73 *Reſeruatio menſium non habet locum in Iurepatronatu, quid in beneficio reſignato in manus ordinarij in menſe Papæ, nu.74.*

75 *Alternatiua non gaudet Epiſcopus non reſidens. Quid ſi animo non reſideat. Quid ſi conferat, & poſtea non reſideat, nu.76.*

77 *Alternatiua non gaudet Epiſcopus non reſidens à principio menſis, licet tempore collationis reſideat. Quid ſi per ſaltus reſideat, nu.78.*

79 *Alternatiuæ vigore prouiſus in contradictorio cum prouiſo à Papa, debet probare acceptationem alternatiuæ, & reſidentiam, limita in menſe Iunij, & Decembris, nu.80.*

81 *Alternatiua incipit à principio menſis poſt alternatiuæ impetrationem; finit morte Epiſcopi, Papæ concedentis, & per priuationem.*

82 *Reſeruantur Beneficia Germaniæ ob crimen hæreſis vacantia. Quid in collatis perſonis prohibitis, n.83. quid in expoſitis, num.84.*

85 *Reſeruantur Papæ Beneficia recepta per confidentiam. Quid ſi ſint de Iurepatronatus, nu.86.*

87 *Reſeruantur Papæ Beneficia Parochialia collata præter, vel contra formam Tridentini.*

88 *Vacant, & Papæ reſeruantur Beneficia Offendentium litigantes, eorumq; Iudices, Aduocatos, &c. in Rom. Curia; quod procedit tam ſi lis fuerit occaſio proxima, quàm remota iniurię, ſiue realis, ſiue verbalis, etiam extra Eccleſiaſticum Statum illatę, ſi inibi fortaſſe aliquis ex prędictis Officialibus occaſione litis in Romana Curia vertentis aſſiſtat, & nu.89.*

90 *Vacant, & Papæ reſeruantur Beneficia ob non publicatam reſignationem factam ſiue coram Papa, ſiuè corã Ordinario; diuerſimode tamen, nu.91.*

92 *Reſeruatio ob non publicationem Reſignationis, non habet locum ſi reſignatio fuit nulla. Quid ſi reſignatarius decedat intra tempus datum ad publicandum, num.93.*

94 *Vacant, & Papæ reſeruantur Beneficia ſe ſupponentium pro alijs examini, vel impetrantium, vt reſignent, quid ſi talia fiant extra Curiam, nu.95. intellige ſecuta prouiſione, & qualiter, num.96.*

97 *Reſeruantur Papæ Beneficia vacantia, ob non delationem habitus Clericalis: irrationabilem tamen, nu.98.*

99 *Reſeruata Papæ dicuntur Beneficia ad illum deuoluta.*

100 *Reſeruantur Papę Beneficia affecta ob impoſitionem manuum illius, vbi quid ſi inutiliter impoſitæ.*

101 *Reſeruatio per appoſitionem manuum Papæ, ceſſat per ſimplicem prouiſionem abſque poſſeſſione.*

102 *Reſeruatio an ceſſet reſpiciendũ tẽpus reſeruationis, vel qualitas Beneficij.*

103 *Reſeruatio an tollat etiam Ordinario poteſtatem vniendi Beneficia.*

104 *Reſeruatio ſit ne fauorabilis, an odioſa: diſtinguendum eſt, & nu.105.*

AN-

Digitized by Google

ANNOTATIO II. §. II.

1 NOta primo nonnullos DD. dixiſſe omnia Beneficia reſeruata, cenſeri vacare in Curia; immò id deduxere in neceſſariam conſequentiã, eſt reſeruatum, ergo cenſetur vacare in Curia, ita originaliter *Calder. conſil.* 9. ad fin. *verſ. item non dubium de præb. Aenea de Falcon. de reſernat. prima parte quæſt.* 4. *effectu* 2. *ſub nu. primo verſ. & videtur valere Simonet. eodem tract. quæſt.* 3. *num.* 4. & videtur de mente *Rot.* apud Faſtol *dub.* 33. *ſub num.* 2. *ad fin* & non ſolum omnia reſeruata; ſed etiam affecta, dicuntur vacare in Curia, iuxta ſententiam *Gonzal. ad regul. de menſib. Gl.* 13. *nu.* 46. *& ſeqq.* Verùm propriè loquendo id intelligendum eſt de Beneficijs, quæ vacant per mortem illorum, qui ita addicti ſunt Romanæ Curiæ tanquam partes illius, vt propterea non liceat eis à prædicta Curia, abſque ſpeciali licentia Papæ recedere, vt ſunt Cardinales, Vicecancellarius, Camerarius, Pœnitentiarius, Notarij Sedis Apoſtolicæ, Auditores contradictarum, Correctores literarum, Abbreuiatores, Capellani, Legati, ſiue Nuncij, & omnes alij Papæ Officiales, & Commenſales, iſti enim ita ſunt Curiæ adſtricti, vt vbicunque, ſint, ſemper ibi adeſſe intelligantur, & proinde vbicunque decedant, in Curia mori intelligimus, & illorum beneficia vacare in Curia, & hoc aperte probatur per *Extrauag. ex debito §. huiuſmodi autem de elect.* docet eleganter *Lotter de re Benef. lib.* 2. *quæſt.* 27. *num.* 84. *& ſeqq.* ſed ſi loquamur impropriè, & largo modo, omnia Beneficia reſeruata ſpecialiter. & per *Extrauag. ad regimen de præb.* dicuntur vacare in Curia, ratione reſeruationis, & diſpoſitionis Curiæ, habetur ex dictis per *Put. decif* 36. *num. primo lib.* 2. *Monet. de opti. cap.* 3. *num* 17 38. *&* 49. *Rot. in Corduben. Capellaniæ* 28. *Octobris* 1596. *&* 24. *Ianuarij* 1597. *coram D. Corduba. Garz. de Benefi. parte* 5. *cap. primo num.* 88. & ita intelligendus eſt *Gonz. cit. loc.* qui teſtatur omnia Beneficia reſeruata, & affecta, dici vacare in Curia. Hac ergo occaſione dicemus breuiter aliqua de Beneficijs reſeruatis, &

2 Primo reſeruantur Summo Pontifici Beneficia de quibus fit mentio in *Extrauag. ad Regimen hoc titul. de præb. & in Extrauag. execrabilis eod. titul.* de quibus reſeruationib. plura *Mandoſ in prima regul. Cancell. Simonet. & Grauut. tract. de reſernat.* per plures quæſt. In quibus *Extrauag.* & præſertim in dicta *ad Regimen* reſeruantur diſpoſitioni Apoſtolicæ Beneficia vacatura per obitum Cardinalium, & Officialium Sedis Apoſtolicæ, & familiarium Papæ, quos omnes idẽ *tex.* enumerat, & de quibus multa apud *Gomez ad regul. de menſib gl* 50. *num.* 6. *& ſeqq. Barboſ de iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 45. *& ſeqq.* vbi refert, qui dicantur Officiales Papæ, & hæc reſeruatio durat etiam dimiſſo officio quoad Beneficia, quæ poſſidebantur tempore officij, & habet locum vbicunque moriatur Officialis extra Curiam, & in quolibet menſe, ad late dicta per *Loter de re Benef. lib.* 2. *quæſt.* 27. *num.* 94. *& ſeqq. Barboſ. cit. loc.* poſt *Gonzal. Garz. & alios citatos.*

3 Quæſtio eſt inter DD. an reſeruata dicantur omnia beneficia prothonotariorum etiã illorum, qui creati ſunt prothonotarij a legatis; quam quæſtionem late diſputat *Mandoſ ad regul.* 1. *Cancell. quæſt.* 7. *& ſub num.* 3. tenet ſub reſeruatione comprehendi etiam beneficia prothonotariorum a legatis creatorum, & hanc opinionem dicunt moderni eſſe magis communem, & veram, eamq; comprobat poſt alios per ſe relatos *Lotter. de Re Benef. lib.* 2. *quæſt.* 29. *per totum contra Canali. decif.* 17. *ſub num.* 31 *part.* 2.

4 Item in eadem *Extrauag.* reſeruantur Sedi Apoſtolicæ beneficia vacantia per promotionem ad Patriarchatum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel Monaſteriorum regimina, de quibus multa docent poſt alios *Gonz. ad regul. de menſib. gl.* 51. *num.* 35. *Garz. part.* 11. *cap.* 6. *num.* 30. *Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi par.* 3. *alleg.* 58. *num* 66 *& ſeqq.*

5 In quibus terminis notandum eſt, quod ſi electus ad dignitates prædictas, ſciens electionem, Beneficiũ reſignet ante acceptationem, reſignatio non valet. ita *Simonet. de reſeruat. quæſt.* 26. *num* 5. *Caſſador. decif.* 2. *de cõſtit. Rot. in una Conchen. Parochialis* 9. *Febr.* 1615. *coram D. Vbaldo*, vbi etiam firmant, prouiſionem interim factam alteri ex cauſa reſignationis huiuſmodi, non poſſe ſeruire pro titulo colorato, ſtante decreto irritante de quo in *Conſtit. Pauli V. ſub data* 25. *Februarij anno eius* 5. quod inficit titulum, & poſſeſſionem, *Caſſad. decif* 11. *num.* 5. *ſuper reg. Rot. decif.* 65. *num.* 3 *lib. primo parte* 3. *diuerſ. Put. decif.* 183. *num.* 2 *lib.* 2.

6 Notandum eſt etiam, quod licet per electionem ad Epiſcopatum vacet etiam beneficium iuſpatronatus; ſi tamen Papa diſpenſet cum electo, ut poſſit retinere Beneficia, ualida eſt diſpenſatio, etiam non facta mentione, uel derogatione iurispatronatus laicorum, docet *Couar. pract. quæſt. cap.* 36. *num.* 12.

7 Notandum eſt ulterius ſupradictam uacationem, & reſeruationem Beneficiorum, locum non habere in electis in Epiſcopis titularibus, & in Epiſcopatu exiſtẽte in terris infidelium, ita *Parif.* qui teſtatur de communi. *de reſignat. lib.* 3. *quæſt. prima num.* 9. *&*

69.

89.& quæſt.6.num.49.Garz.cit.part. 11.cap. 6. num. 24. vbi vide cætera ad hanc materiam.

8 Non in prædicta *Extrauag.ad regimen*, reſeruantur diſpoſitioni Apoſtolicæ beneficia vacantia per depoſitionem, priuationem, translationem, aut muneris conſecrationis ſuſceptionem auctoritate Apoſtolica factas, vel faciẽdas. de qua reſeruatione vide apud *Pariſ.de reſignat.lib.2.quæſt.6.num.27.Gonz. ad regul.de menſib.Gl.51.num.32. Ioan.a Cochier ad regul 1.Cancell.num.2. verſ. quintus Viuian. in prax. iuriſpatronat. lib. 14. cap. 1. num.16.*

9 Similiter in eadem *Extrauag.* reſeruantur diſpoſitioni Apoſtolicæ beneficia vacantia, & vacatura per aſſecutionem pacificã quorumcunque prioratuum, dignitatum, perſonatuum, officiorum, canonicatuum, prębendarum, & aliorum beneficiorum, auctoritate Apoſtolica prouiſorum, ſeu prouidendorum, idem diſponitur in *Extrauag. ex dubio §.huiuſmodi de elect.* de hac reſeruatione vide apud *Rot.dec.65.de reſcrip.in antiq.Gonz. ad regul. de Menſib.Gl. 51. num. 36.& ſeqq. Garz.de Benef.par.11.cap.5.num.52.& ſeqq. Lotter.de Re Benef.lib.2. quæſt. 27. num. 37. Barboſ.de Iure Eccleſ.lib.3.cap. 13. num. 52.* Hanc reſeruationem dicunt communiter DD. procedere in beneficijs vacaturis per aſſecutionem alterius, non ſolum ex diſpoſitione iuris, ſed etiam ex decreto Papæ *Rot. in Segonienſ.Canonicatus 24.Nouẽbris* 1588. coram *D.Ploro* quam adducit *Garz.5.part. cap. 1. num.685.* notat *Gonzal. & Barboſ. cit.loc.*

10 Nota primo prædicta procedere in beneficijs incompatibilibus; in illis enim per aſſecutionem ſecundi, vacat, & reſeruatur primum, pront latius, & clarius habetur ex *declaratione Pauli V.* in his terminis emanata *de anno* 1609. quam adducit *Garz. part. 11. cap.5.poſt num.64.* Et procedere etiam in beneficijs collatis à Papa; nam ſi Ordinarius conferret ſecundum beneficium, primum non eſſet reſeruatum, ſed vacaret in menſe Ordinarij, & ad illum ſpectaret prouiſio obſeruant *citat.loc.Gonz.num.37.& Barboſ.nu. 52.ad finem.*

11 Prædicta adeo vera ſunt, vt ſi quis vacante parrochiali, reſignauerit beneficiũ, quod prius habebat, & vacantem mox obtinuerit, quia cenſetur in fraudem reſeruationis, reſignatio non valet, & beneficium reſignatũ cenſetur vacare per aſſecutionem, & eſſe reſeruatum, fuit dictum in *vna Conchen. Parochialis 9.Februarij* 1615. coram *D.Vbaldo*, & refert *Lotter.de Re Benef.lib.2.cap.27.nu.38. & ſeqq.* & idem dictum eſt ſupra in caſu vacationis per aſſumptionem ad Epiſcopatũ.

12 Hinc ad maiorem cautelam hodie in gratia facta de aliquo beneficio ei, qui habet aliud incompatibile, ſeu ius ad illud, apponitur decretũ, quod ipſe Orator infra duos menſes à die habitæ poſſeſſionis ſecundi, ſeu qua per eum ſteterit quominus illam aſſequatur, primum dimittere, ſeu iuri competenti cedere in manibus Romani Pontificis tantum liberè omnino teneatur, alioquin ambo vacent ipſo iure, ita vt de illis per ſedem Apoſtolicam dumtaxat diſponĩ poſſit, ac irritum, & cæt. Quo ſtante Decreto, prouiſus nec ante, nec poſt habitam poſſeſſionem ſecundi, reſignare poteſt primum conditionaliter, aut cauſa permutationis, nec coram Sanctiſſimo, nec coram Ordinario, ſed tenetur liberè illud dimittere; probat ex multis *Garz.de Benef.par. 11. cap. 5. num.55.& ſeqq.* vbi habetur tota materia per extenſum.

13 Reſeruãtur etiam diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ per ſupradictam *Extrauagantem ad Regimen* beneficia, de quibus in concordia, vel diſcordia electi, vel poſtulati, fuit facta electio, vel poſtulatio, quæ poſtmodum fuit caſſata, ſeu repulſa, vel renunciata, admiſſaque reſeruatio, referunt poſt alios *Gonzal. ad regul.de menſib.Gl.51.num.34.Barboſ de Iur.Eccleſ.lib.3.cap.13.num.53.*

14 Reſeruantur etiam diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ beneficia, de quibus in *citata Extrauag.execrabilis*, nempe vacantia per aſſecutionem, & renunciationem ſecundi beneficij incompatibilis cum primo, quæ reſeruatio habetur etiam in citat. *Extrauag.ad regimen verſ. nec non etiam.* Prædicta vacatio, & reſeruatio dicitur apud DD. *propter execrabilitatem*, nomẽ ſumendo ab Extrauaganti prædicta, quæ eſt *Ioannis 22.* de qua materia, vltra dicta ſupra hic, dicta ſunt etiam multa in *prima par. ad tex. in cap. de multa de prabend.* reliqua vide apud *Garz. cit.loc.& Lotter lib. 2.quæſt.30.per totum.*

15 Supradictæ reſeruationes, de quibus in *citat.Extrauagantib.* renouantur in *prima regula Cancellariæ*, vbi diſponitur vlterius illas habere locum, etiam ſi Apoſtolicæ ſedis Officiales in *citat.cõſtitutione ad regimen* expreſſi, ante obitum eorum eſſe deſierint, quoad beneficia, quæ tempore, quo officiales erant obtinebant; declarat nihilominus beneficia, quæ dictæ ſedis Officiales, qui ratione officiorum ſuorum huiuſmodi eiuſdem ſedis Notarij erant, etiam dimiſſis ipſis officijs, & quandocunq; aſſecuti fuerint ſub huiuſmodi reſeruationibus comprehendi. ita *Regula*.

16 Secundo reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ ex *Regul.Cancellar.1.in fin.* beneficia omnia, de quibus Ordinarij, & alij

Col-

Digitized by Google

Collatores contra *Concilij Tridentini decreta* diſpoſuerunt, & diſponent in futurum. Decreuit enim *Concil. Trid.* in multis locis conferri per Ordinarios nonnulla beneficia certis perſonis, & ſub certa forma, ſiue nonnullis qualitatibus ſeruatis, vt in *cap. 3. ſeſſ. 7. de refor. & cap 4. ſeſſ. 22. de refor.* vbi mandatur conferri perſonatus, præbendas, officia, portiones, & alia beneficia ijs, qui ætatem, & habilitatem integrè habere dignoſcuntur. *Et in cap. 6. ſeſſ. 23. de refor.* vbi diſponitur conferri beneficium ſimplex habenti ſaltem primam tonſuram, & decimum quartum annum. *Et in cap. 18. ſeſſ. 23. de refor.* vbi decretum eſt cōferri dignitatē Doctoribus, vel Magiſtris, aut licentiatis in Theologia, vel Iure Canonico. *Et cap. 12. ſeſſ. 24. de refor.* vbi prohibetur conferri dignitates, quibus animarum cura ſubeſt ijs, qui ſaltem vigeſimū quintum ſuæ ætatis annum non attingerint, & in clericali ordine verſatus doctrinā, vel munus eorum exequendum neceſſarium non habuerint. Et ibidem prohibetur etiam conferri Dignitatē, Canonicarum, ſeu Portionem ei, qui eo Ordine ſacro non ſit initiatus, quē illa Dignitas Præbēda, aut Portio requirit, aut qui in tali ætate eſt conſtitutus, vt infra annum non valeat Ordinari, & in *cap. 8. ſeſſ. 24. de refor.* vbi præcipitur conferri præbendam Pœnitentiariæ Magiſtro, Doctori, aut licentiato in Theologia, vel Iure Canonico, & Conſtituto in ætate annorum 40. & in *cap. 15. ſeſſ. 25. de refor.* vbi interdicitur conferri beneficia filijs clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio in Eccleſijs, in quibus Patres eorum beneficia habent, vel habuerunt. Et in *cap. 10. ſeſſ. 14.* vbi imponitur, beneficia Regularia conferenda non niſi Regularibus, actu, aut qui eſſe debeant. Et in *cap. 18. ſeſſ. 24. de refor.* vbi præſcribitur forma conferendi beneficia curata, & Eccleſias Parochiales. Quæ, & alia diſpoſita per *Concil. Trid.* circa beneficiorum collationem, ſi per Ordinarium non ſeruentur in eius collationibus, beneficia dicuntur vacare, & reſeruata diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ per *primam Reg. Cancell.* ita vt nec ipſe Ordinarius poſſit ſecunda vice purgando defectum conferre.

17 Ad ſupradicta notandum eſt reſeruari ſedi Apoſtolicæ beneficium curatum, quod Epiſcopus contulit non ſeruata forma *Concil. Trid. cit. cap. 18. ſeſſ. 24. de refor.* & proinde Epiſcopum pro illa vice priuari iure conferendi, ſed id non eſt intelligendum in præiudicium inferiorum ab Epiſcopo, quibus ſpectat ius conferendi in caſu, quo Epiſcopus, ad quem ſpectat, non curauit facere concurſum iuxta formam *Concilij*; nam non debet inferior ex culpa Epiſcopi priuari iure ſuo. docet *Gonzal. ad Regul. de menſib. gl. 6. ex nu. 126.* tumq; ſequitur *Lotter. de Re Benef. lib. 2. q. 31. num. 9.*

18 Tertio reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ Eccleſiæ Parochiales, Primatiales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales, vt ex *prima parte Regul. 2. Cancell.* de qua *Gonzal. ad Regul. de menſib. gl. 51. nu. 49 Garz. 5. part. cap. 1. num. 212.* In quibus terminis notandū eſt, quod hæc Reſeruatio eſt conformis diſpoſitioni antiqui iuris communis, nam prouiſio Cathedralium olim ad ſolum Romanum Pontificem pertinebat *cap. 1. & 2. 22. diſt. gl. in cap. quamquam de elect. in 6. in princ. & in verbo deuoluetur, Selua de Benef. 2. par. q. 22. 3. caſ. num. 9. Bertach. de Epiſcopis lib. 1. 3. par. num. 1.* Hinc electionem Epiſcoporum non pertinere iure diuino ad Clerum, ſed ad Summum Pontificem, vt vel ipſe eligat, vel præſcribat eligendi modū, teſtatur omni genæ virtutis, & integritatis vir *Cardinalis Bellarm. 1. tom. Controuerſ. 5. lib. 1. cap. 8. et ſecundo tom. Controuerſ. 2. lib. 1. cap. 8.* Poſtea tractu temporis fuit per Papam data hæc facultas eligendi Epiſcopos Eccleſijs Cathedralibus *cap. 1. cap. ne pro defectu, cap. quia propter de elect. cap. cum Eccleſia Sutrina de cauſa poſſeſſ. & cat. Selua cit. loc.* Demū prædicta prouiſio eſt reſeruata Papæ, *vt in hac Regul. Cancell.* vbi *Sot. Rebuff. & Mandoſ. Simonet. de reſeruat. q. 39 Cabed. de Patronat. Regiæ Coronæ Luſitanæ cap. 34.* qui omnes teſtantur regulam prædictam non habere locum in Eccleſijs de iurepatronatus Regis, vel Principis, etiam ſi iuſpatronatus illi cōpetat ex priuilegio, vel conſuetudine, ita *Lābert. de iurepatr. 3. part. 2. lib. q. 1. art. 11. nu. 2. Couar. pract. cap. 36. num. 2. & num. 6. verſ. ſecundum*, in quibus inſtitutio Papæ reſeruatur, non autem electio *Couar. cit. loc. nu. 5. & 36. Gonzal. gl. 51. num. 49.*

19 In *2. par eiuſdem Reg. 2. Cancell.* reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ Monaſteria virorum, quorum redditus valorem annuorum ducētorum Florenorum auri communi extimatione excedunt, & de his *Mandoſ. in ead. regul. q. 3. & in tract. de ſignat. grat. rubr. de prouiſion. col. penul. Gonzal gl. 51. num. 50.* latè *Lotter. de Re Benef. q. 26. lib. 1. per totum.* Hæc enim intelliguntur de Monaſterijs, quæ conuentu deſtituta ſunt, vel quæ commendari ſolent, prout latius *Lotter. cit. loc.* & de Monaſterijs ideſt Abbatijs Conſiſtorialibus, nempe quæ conſiſtorialiter prouideri ſolent *Gonzal. cit. loc.* licet poſſit illa Papa pro ſuo libito prouidere etiam extra conſiſtorium *Alph. Sot. ad regul. 2. prædictam poſt princip. verſ. ſed ſi ſane conſiſtorio.*

20 In *3. par. eiuſdem Regulæ 2.* reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ beneficia vacā-

F tia,

tia,& vacatura ſede Patriarchali,Primatiali,Archiepiſcopali,Epiſcopali,aut Abatiali, vel alterius Collatoris, ſeu Collatricis vacãte per obitum, aut dimiſſionem, ſeu amiſſionem,uel priuationem, uſq; ad promotionem,uel prouiſionem ſucceſſorum,& pacificam illorum poſſeſſionem adepram, quando collatio,ſeu diſpoſitio ad quemliber illorum,uel illarum pertinet, dummodo non ſit ſimuleanea cum alio,uel alijs, aut etiam ad alterius præſentationem, uel electionem pertineat. De hac reſeruatione extat *Bulla Pij V.* incipiente *Sanctiſſimus* de anno 1576. tractant *Gonzal.cit.loc.gl.*51. *num.* 52. *Garz.* 5.*par.cap.*1.§.4.late *Nouar.Summ.Bull. titul. de Benef.vacantib.ſed.Epiſcopali vacante.Barboſ.de Poteſt.Epiſcopi par.*3.*alleg.*57.*num.*90. *& ſeqq.& de Iure Eccleſ.lib.*3.*cap.* 13. *num.* 57.*Lotter.*de *Re Benef.lib.*2.*q.*34.

21 Dicuntur igitur reſeruata Sedi Apoſtolicæ virture huius *Regulæ* omnia beneficia vacantia ſede Epiſcopali vacante non ſolum, quæ ſpectabant ad Collationem Epiſcopi, ſed etiam,quæ ad Præſentationem, Electionem,& ad quamcunque aliam diſpoſitionẽ illius ſpectabant, non ſolum in morte Epiſcopi, ſed etiam cuiuſuis alterius Ordinarij Collatoris, vt ex claris verbis ipſius *Regulæ* apparet,idque procedit quando Epiſcopus, ſeu alter Collator Ordinarius ſolus cõferebat,nam ſi Epiſcopus ipſe,vel alius collator cum Capitulo, vel cum alio ſocio conferebat, tunc ſede Epiſcopali, vel Collatrici vacante, adhuc beneficium vacans non dicitur reſeruatum Sedi Apoſtolicæ, ſed ſolus ſocius,vel Capitulũ confert; nec Reſeruatio procedit in beneficijs Iuriſpatronatus, vt legitur in *tex.Regulæ*, & obſeruant *Lotter. & Garz.cit.loc.*

22 Habet etiam locum Reſeruatio quando Collatio ad Epiſcopum ſpectat, vel cum cõſilio,aut conſenſu alterius ita *Gonzal. ad regul.de menſib.gl.*47.*num.* 29.quem ſequitur *Garz.*5.*par.cap.*1.*num.*233.*ad fin.* Quid dicẽdum quãdo Collatio eſt diuiſa inter Capitulum, & Epiſcopum ratione cõcordiæ per turnum,vide *Garz.cit.loc.num.*234.*& ſeqq.*

23 Hæc Reſeruatio procedit non ſolũ quando Epiſcopatus vacat per obitum,ſed etiam quando vacat per Dimiſſionem, Amiſſionem,vel Priuationem,vnde facta reſignatione per Epiſcopum,illico remanet ſpoliatus poteſtate conferendi,& tranſit ad Papam, vt diximus,& denotant verba ipſius *Regulæ*,& illam remanere apud Papam quouſq; ſedes epiſcopalis fuerit prouiſa de ſucceſſore,& is pacificam poſſeſſionem fuerit adeptus,aduertit *Lotter.cit.loc.num.* 26. *& ſeqq.* vbi defendit, quod ſi Epiſcopus impeditur poſſeſſionem capere, nec per ipſum ſtat, adhuc lucratur fructus Eccleſiæ Epiſcopalis, & cõſequenter poteſt conferre,cum Collatio beneficiorum ſit inter fructus, pro qua ſententia adducitur *Rotæ iudicium in vna Auerſana fructuum* 18. *Iunij* 1607. coram *D.Sacrato.*

24 Quarto reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ in 3.*regul.Cancell.* Primo omnes Dignitates maiores poſt Põtificales in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus,& Dignitates principales in Eccleſijs Collegiatis excedentes valorem decem Florenorum auri;ad hanc regulam vide *gl.Rebuff.& Mandoſ.Gonzal.gl.*51.*num.* 55.*Garz.*5.*par.cap.*1.*num.* 256. *& ſeqq.Lotter.lib.* 2.*q.*33.*Barboſ.de Iure Eccleſ.lib.* 3.*cap.* 13.*num.*58.

25 Et licet propriè illa dicatur Dignitas,quę iuriſdictionem habet iuxta dicta per *Abb in cap.de multa de præbend.num.*21. *ad fin.* nihilominus ad hunc effectum reſeruationis nõ requiritur in dignitate iuriſdictio, ſed ſufficit, vt adminiſtratio aliqua cum ſimplici præeminentia illi cohæreat, vt dicatur dignitas, colligitur ex *tex.in l.honor ff.muner. & honorib.* probat *Lotter.cit.loc.num.*23.*& ſeqq.*

26 Notatur in hoc caſu, quod in qualibet Eccleſia Cathedrali, & in vnaquaque Eccleſia Collegiata reſeruantur tantũ vna Dignitas,nempe maior in qualibet Cathedrali,& principalis in qualibet Collegiata, iuxta veriorem opinionem,& approbatam per *Rotã in vna Turritana Archipresbyteratus* 7. *Maij* 1574.quam adducit *Garz cit.loc. num.* 268. tenent omnes citati contra *Mandoſ. in hac regul.q.*3.Quod ſi plures ſint Dignitates in Eccleſia,ad finem iudicandi, quæ ſit maior, & principalis,& conſequenter reſeruata, videndum eſt quomodo illæ fuerint erectæ a principio,& id ſeruandum eſſe docet *Abb.in cap.de multa num.*22.*verſ quinta concluſio de præbend.Selua de benef.*2.*par.quæſt.* 2.*num.*59. *& alij*:Sed ſi de erectione non conſtet, ſtandum eſt conſuetudini, & illa habenda eſt pro maiori,& principali dignitate, quam talem iudicat conſuetudo ipſius Eccleſiæ ſi extat,ſin minus,conſuetudo Prouinciæ, in qua eſt poſita Eccleſia *Boer.deciſ.*286. *nu* 8. *Rot.deciſ.*4.*num.*2.*de elect.& deciſ.*9. *de præbend.in nouiſ.Mant.deciſ.*75.*num.*3. *Ludouiſ. deciſ.*48 2.*num.*3. & tantum valet in his terminis conſuetudo,vt magis attendatur,quã ius commune *Gram.deciſ.*64.*nu.*17. *Beltram. ad Ludouiſ.deciſ.*411.*num.* 5.*verſ.verum ante omnia*; quod ſi erectio, vel conſuetudo prædicta haberi non poteſt,ad dignoſcendam maiorem,& principalem dignitatem, recurrendum eſt ad nomen dignitatis,quod correſpondet ſubſtantiæ rei, & ex his iudicandum

dum eſt de qualitate dignitatis, iuxta dicta per *Abbat. in cap. de multa num. 21. verſ. ſed pro certo de prabend. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 27. nu. 12.* & faciunt dicta per *Gram. deciſ. 64.* loquentem de maiori Diacono Eccleſiæ Metropolitanæ Neapolitanæ, & Primicerio contendentes inter eos de prima dignitate. Exemplificari id poteſt in dignitate Cimiliarchatus, cujus nomen grecum eſt, & ſignificat Theſaurarium, ſeu Sacriſtam *l. vltima §. fin. C. de bon. auct. Iud. poſſid. vbi gl. in verbo Cimiliarchio, & in l. litibus C. de agricol. & cenſib. lib. 11.* Dicuntur Cimilia ſacra vaſa, Sanctorum Reliquiæ, & alia prætioſa, in quibus conſiſtit Theſaurus Eccleſiæ, vnde dictum eſt Cimiliarcha *Can. Apoſtolica vbi gl. marg. 12. quaſt. 2. Briſſon. de verb. iur. ſignif. lib. 3.* Et apud antiquos dictum eſt Sanctius *ærarium*, *Alex. ab Alex. genial. dier. lib. 2. cap. 2.*

Fallunt prædicta in Cimiliarchatu Maioris Eccleſiæ Neapolitanæ, quem ad præſens poſſidet *Admodum R. D. Ioannes Vincentius Iuuenis* vir doctrina, integritate, ac virtutibus omnibus ſatis cōſpicuus. ille enim cum nullam habeat præeminentiam in Capitulo, & inter Canonicos, cum quo Capitulo Canonicorum nil prorſus commune habet; ſed tantum eſt Caput Collegij Hebdomodariorum eiuſdem Eccleſiæ, iuxta eius erectionē, de qua *Ioan. Villa. Neap. in ſua [illegible] cap. 42. & Marc. Ant. Surg. Neapol. Illuſt. lib. 1. cap. 4. num 21.* Proinde non eſſe principalē dignitatem, nec cadere ſub reſeruatione fuit iudicatum per *Rotam Romanam cor. m D. Bichio 26. Iunij 1647. ſequenti deciſione* &c.

Regula tertia hodie quarta Cancellariæ in prima parte reſeruat collationi Summi Pontificis dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathedralibus, necnon principales in Collegiatis Eccleſijs, & ex vtroque capite informantes pro D. Abbate Vrſio, qui fuit prouiſus de Cimiliarcatu Cathedralis Eccleſiæ Neapolitanæ tanquam de reſeruato illius reſeruationem deducebant; nempe quia Cimiliarcatus ſit in Cathedrali maior dignitas poſt Pontificalem, vel principalis in Collegiata; ideo propoſui hodie diſcutiendum an Cimiliarcatus cadat ſub reſeruatione, & negatiuè Rota reſpondit.

Omiſſo enim an Cimiliarcatus de ſui natura ſit dignitas, vel officium cum in lingua Græca, à qua deriuat Cimilia ſint Vaſa ſacra, Sanctorum Reliquiæ, & alia pretioſa, in quibus conſiſtit theſaurus Eccleſiæ. Vnde Cimiliarcatus nil aliud ſignificat, quam officium Theſaurarij, ſeu Sacriſtæ, *gloſ. in l. final. verb. in Cimiliarchio Cod. bon. auth. iud. poſſid. Hoſt. in ſumm. de offic. ſacris. poſt princip. verſ. vocatur, & in cap. ea qua, nu. 1. de offic. Archidiacon. Petr. Gregor. Syntagm. iur. lib. 15. cap. 39. num. 4. Marſil. de eccleſiaſt. reddit. part. 2. cap. 12. num. 18.* quod de iure communi non ſonat in dignitatem, *Aretin. conſil. 23. num 4.* vbi quod nulla nomina officij Eccleſiaſtici de iure communi ſonant in dignitatem, niſi Archidiaconatus, & Archipresbyteratus, *Germon. de indul. Card. §. etiam ſi ſæcularia, nu. 19. fol. 450. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 27. num. 27.*

Quia regula quarta non reſeruat omnes dignitates, ſed vnam tantum illam videlicet, quæ in Cathedrali ſit prima poſt Pontificalem, vel principalis in Collegiata, niſi adſint duæ æquè maiores, & æquè principales, vt in regula tertia Cancell. notat *Mandoſ. quaſt. 3. num. 2. verſ contrarium, & per tot. quaſt. 4. ſub nu. 7. & per tot. Gonzal. ſuper reg. 8. gloſ. 21. num. 7. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 262. & ſeqq. Barboſ. de poteſt. Epiſc alleg. 57. nu. 100. & ſeqq. Caſtropal. oper. moral. tom. 2. tract. 13. diſp. 2. punct. 19. num. 3.* Non ſufficit probare, quod Cimiliarcatus ſit dignitas, ſed vltro probandum eſt, quod ſit prima poſt Pontificalem in Cathedrali, aut principalis in Collegiata, uel coæqualis primæ ac principali, & quidem per probationes plenas, & neceſſarias, *Put. deciſ 265. lib. 3. CauaBer. deciſ. 266. num. 6 deciſ. 46. nu. 3. & 4. part. 2. diuerſ.* & in terminis huius regulæ *Aud. ad ſanct. mem Gregor. XV. deciſ. 411. num. 5. circa fin. Rot. deciſ. 143. num. 1. part. 7. recent.*

Tantum autem abeſt huiuſmodi probatio, quod immò in contrarium dantur. Primo tres enunciatiuæ, quod prima dignitas in Eccleſia Cathedrali Neapolitana ſit Primiceriatus, altera videlicet in litteris Leonis Decimi de Anno 1521. ſumm. ſuis num. 1. altera Pauli Tertij de Anno 1538. ſumm. ibidem num. 2. tertia Vincentij Cardinalis Caraffæ Archiepiſcopi Neapolitani de Anno 1539. ſumm. num. 3. quæ cum ſint plures diuerſarum perſonarū, & excedant metam centum annorum maximi momenti ſunt, *Felin. in cap. cum cauſam num. 4. de probat. Seraphin. deciſ. 1334. num. 2. Put. deciſ. 149. num. 1. lib. 3. Rot. deciſ. 91. num. 2. in fine part. 1. recent.* & in terminis ad probandam qualitatem beneficij *deciſ. 163. num. 2. deciſ 202. nu. 1. part. 1. ibidem.*

Secundo tres ſententiæ Rotales latæ ſuper maioritate inter Primicerium, & primū Diaconum eiuſdem Cathedralis, in quarum prioribus dictum fuit Primiceriatum eſſe primam dignitatem, in tertia vero ab illis recedendo ex nouiter deductis, pronunciatur coram Mohedano, quod prima dignitas poſt Pontificalem reſidet penes primum Diaconum, & quamuis latæ fuerint non citato Cimiliarca, quia tamen ob rei qualitatem, ac diuturnitatem temporis quo lis du-

 rauit

Digitized by Google

rauit impoſſibile eſt, quod Cimiliarca illarum ſcientiam non habuerit, & admodum inuerisimile, quod ſi ſibi in Eccleſia maioritas ſuiſſet debita ad cauſam vtrumque excluſurus ſe admitti non feciſſet, vt poterat *Ioan. Audr. in cap. 2. num. 1. verſ. ſi vero, & ibi Gemin. ſub num. 4. verſ. ſi vero, vt lit. pend. in 6. Facchin. controu. iur. lib. 1. cap. 5. add. ad Gregor. XV. deciſ. 259. num. 7.* multum deferendũ videtur dictis ſententijs, quæ propter antiquitatem ferè centum annorum probant etiam ſine actis, *Caſſad. deciſ. 3. num. 5. de procur. Put. deciſ. 328. lib. 2. in corr. Rot. deciſ. 148. num. 3. par. 2. diuerſ. & in Auximana ſepulturæ 28. Maij 1646. coram R. P. D. meo Arguellës*, ac etiam contra tertium non citatum faciunt vehementiſſimam præſumptionem boni iuris *Seraphin. deciſ. 1422. ſub num. 8.* præſertim ſtante antiquiſſima poſſeſſione primi Diaconi, & re iudicata, quæ pro veritate habetur, *l. res indicata 208 ff. reg. iur. Surd. conſil. 106. num. 13. Rot. deciſ. 404. num. 1. part. 1. recent.* necnon pluribus actibus capitularibus ab Anno 1501. datis in Summ. Iuenis num. 6. in quibus ipſo Cimiliarca præſente, & acquieſcente poſt primum Diaconum Primicerium, & alios, nominatur ſexto, vel ſeptimo loco Cimiliarca, quod eſt ſignum eius inferioritatis *Mandoſ. conſil. 27. num. 5. Caſſan. in Cathalogo glor. Mund. part. prima conſider. 17. Gonzal. ſuper regul. 8. Cancell. gloſ. 5. §. 7. num. 31. Grammat. deciſ. 64. nu. 28. addit. ad Gregor. XV. deciſ. 411. ſub num. 5. verſ. & nominatio, Rota deciſ. 332. num. 5. par. 6. recent.*

2 Tertio accedit viſitatio Ordinarij de Anno 1580. ſumm. num. 5. in qua habetur, quod Cimiliarca habet dignitatem, non tamen inter Canonicos, ſed tantum inter hebdomadarios, quodque ille ſedet in quinta ſede, ex ordine enim ſeſſionis infertur ad ordinem dignitatis, quia dignioribus primæ ſedes debentur *Cardin. conſil. 30. num. 7. Lotter. de re benefic. lib. 2. quæſt. 33. nu. 50. Grammat. dicta deciſ. 64 num. 20. Seraph. deciſ. 1445. num. 3. Rot. deciſ. 518. ſub num. 3. par. 1. diuerſ. deciſ. 310. num. 3. & ibi add. num. 9. coram ſanmem. Greg. XV.* & multum deferri ſolet viſitationibus ordinariorum, quia tunc inquirunt de qualitate, & ſtatu beneficiorum ſuæ Diœceſis, *Caſſad. deciſ. 2. num. 3. de cauſ. poſſ. et propr. Seraphin. deciſ. 780. num. 1. Gregor. XV. deciſ. 482. num. 6* & in his terminis *Rot. deciſ. 465. num. 3. part. 4 tom. 3. rec.*

Quarto dirimit omnem controuerſiam vltima prouiſio huius Cimiliarcatus facta à Greg. XIII. in perſonam Octauij Floriani cum explicita aſſertione, quod Cimiliarcatus non eſt dignitas maior poſt Pontificalem ſumm. num. 11. nam vltimus ſtatus attenditur pro dignoſcenda qualitate beneficij ad effectum includendæ, vel excludendæ reſeruationis, *Calderin. conſ. 23. de probat. Put. deciſ. 206. nu. 1. Caualer. deciſ. 639. num. 9. Rot. deciſ. 2. de præbend. in nou. deciſ. 154. num. 3. & ſeqq. part. 1 deciſ. 340. num. 5. part. 3. recent.* & in puncto regulæ quartæ *deciſ. 465. num. 1. deciſ. 633. nu. 4. part 4. tom 3. deciſ. 143. num. 2. & 29. part. 7.* quo magis, quia Florianus ſic prouiſus poſſedit Cimiliarcatum per quadraginta, & amplius annos. Ad tradita per *Abb. in cap. fi. num. 17. verſ. diſtingue tamen de conſuetud.* vbi ait, quod vnus actus ſi habet cauſam ſucceſſiuam, ac temporis requiſiti continuationem, inducit ſufficientem præſumptionem, eumque ſequitur *Dec. conſil. 134. ſub num. 1. circa fin. verſ. vt notat Abb. Rot deciſ. 290 nu. 8. & 9. part. 5. recent.* Et quia agitur contra Abbatem Vrſium, qui cum veniat ex vacatione per obitum dicti Floriani prouiſi de Cimiliarcatu vti non maiori dignitate videtur agnouiſſe huius aſſertionis, aliorumque in litteris Apoſtolicis Floriani narratorum veritatem, ac iuſtificationem, *Rota deciſ. 311. ſub nu. 2. part. 3. recent. deciſ. 465. ſub num. 7. par. 4. tom. 3.*

Non obſtat, quod vltimus ſtatus non attendatur, vbi conſtat de anteriori contrario, quia hoc procedit quando de anteriori ſtatu cõtrario conſtat per probationes perfectas, ſecus ſi per imperfectas, vt benè declarauit *Rota dicta deciſ. 465. num. 7. part. 4. tom. 3. recent.* quales ſunt ex aduerſo adductæ ſiquidẽ antiquus Codex Eccleſiæ, quem ſequuti fuerunt aliqui ſcriptores hiſtoriarum refert ſolum, quod Cimiliarcatus fuit à S. Silueſtro ante alias dignitates erectus, quod conuincit prioritatem originis, ſed non dignioritatem, vbi aliæ dignitates adſunt maioris præeminentiæ, *Ioan. de Anan. in cap. de multa num. 21. in fin. de præben. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 27. num. 11.*

Teſtes deponentes de communi reputatione, & fama, quod Cimiliarcatus ſit prima dignitas, præter quod patiuntur exceptiones perſonales, & fuerunt examinati vigore remiſſorialium A. C. carentis prorſus iuriſdictione in beneficialibus, *Acchill. deciſ. 24. de appellat. Coccin. deciſ. 169. num. 1. Rota inter recent. deciſ. 271. num. 4 par. 1.* non releuant, quia contrarium apparet ex ſcripturis ſupra deductis, & communis reputatio, & fama quãtumcumque in antiquis non ſuffragatur cõcurrentibus cõtrarijs coniecturis, tunc enim non eſt inconcuſſa, & conſtans apud omnes, vt requiritur, & teſtes de ea deponentes conuincuntur ſi non de mendacio, ſaltem de non ſufficienti informatione, *Rot. deciſ. 176 num 6. par. 1. diuerſ. deciſ. 182. num. 7. par. 1. recent. deciſ. 325. num. 17. & 18. coram Gregor.*

gor. XV, deciſ. 6 num. 5. coram Cardin. Caualer. magiſque ſtandum eſt ſcripturis, quam Teſtibus *l. cẽſus, ff probat. gloſ. in cap. 3. loco verb. teſtium eod. tit. Roman. conſ. 319. nu. 1. Caſſan. conſ. 16. num. 1. Rota deciſ. 64. num. 17. par. 5. recent.*

Tandem, quod Cimiliarcatus gaudeat aliquibus prærogatiuis recenſitis in libro Eccleſiæ Neapolitanæ ſumm. Vrſij num. 10. non efficit, vt ſit dignior alijs dignitatibus eiuſdem Eccleſiæ habentibus alias præeminentias ſuperius adductas, vt in puncto ad effectum regulæ quartæ reſpondit *Gonzal. ſuper regul. 8. gloſ. 51. num. 56.* quominus dum in vltimo ſtatu continuato vltra quadraginta annos Cimiliarcatus non fuit collatus, & poſſeſſus tanquam prima dignitas.

Rurſus non obſtat, quod cum Primiceriatus, & primus Diaconatus ſint expertes reſeruationis regulæ quartæ, ille quia eſt de iurepatronatus laicorum, hic quia ſubiacet optioni ſequens dignitas, & ſic Cimiliarcatus cadat ſub regula, vt bis *Rota* reſoluit *in deciſ. relat. à Garz. de beneſ. part. 5. cap. 1. num.* 270. & in his terminis tradit *Lotter. de re beneſ. lib. 2. quæſt. 33. num. 43.* Tum quia non fuit probatum, quod Cimiliarcatus ſit tertia dignitas, immo apparet Cimiliarcam ſedere 5. 6. & 7. loco, & ipſe Liber Hiſtoriæ Cioccarelli ex aduerſo relatus ſumm. Vrſi. nu 7. narrat Cimiliarcam habere vltimum locum inter ſeptem Canonicos Presbyteros præbendatos. Tum etiam quia quoad primum Diaconatum actus, qui dantur in ſumm. Vrſi. num. 22. non concludunt optandi conſuetudinem, ſine qua, aut particulari ſtatuto, ſeu priuilegio Apoſtolico, optio non competit, vt notat. *Doct. in cap. fin. de conſuet. in 6. Gonzal. ſuper reg. 8. gloſ. 34. num. 1. 2. & 13. Monet. de option. cap. 7. num. 1.* & in dubio reſeruatio impedit optionem *Pariſ. conſ. 10. num. 5. lib. 4. Gonz. dicta gloſ. 34. num. 2. Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 26. quæſt. 14. verſ. porro Paul. Granut. in addit. ad Simonett. de reſer. q. 45. litt. B, & q. 54 nu. 6. Put. deciſ. 4. lib. 2.* cum alijs pleno calamo congeſtis à *Monet. de option. cap. 3. num 41. & ſeqq.*

Quo vero ad aliud caput reſeruationis, ex quo Cimiliarcatus ſit principalis dignitas in Collegiata admiſerunt Domini, quod dignitas exiſtens in Cathedrali nõ maior poſt Pontificalem, ſi ex indulgentia Sedis Apoſtolicæ, aut aliquo alio iure habet ſub ſe Canonicos in Eccleſia Collegiata, ibique principalis dignitas ſit, cadit ſub regula quarta quando Eccleſia Collegiata eſt actu diſtincta à Cathedrali, in quibus terminis loquitur *Garz. de beneſ. part. 5 cap. 1. num* 260. *Gonz. gloſ. 51. num. 55. Barboſ. de poteſt. Epiſcop. allegat. 57. num. 98. Lotther. de re beneſ. lib. 2. quæſt. 33. num. 2. & 22. Monet. de option. cap. 3. ſub num. 59.* non autem quando Collegium, cuius talis dignitas eſt caput exiſtit in ipſa Eccleſia Cathedrali, prout exiſtit Collegiũ hebdomodariorum, cui præeſt Cimiliarca, quia Papa non reſeruauit principales dignitates in Collegijs, ſed in Eccleſijs Collegiatis ibi principales in Collegiatis Eccleſijs; Vnde vt intret reſeruatio inſpiciendum tãtummodo eſt an Eccleſia ſit Cathedralis, vel Collegiata, non attento an in Cathedrali vltra Capitulum Canonicorum adſit etiam Collegium Beneficiatorum, cum Papa in eadem Eccleſia vno tantum lumine voluerit priuare ordinarios collatores, vt poſt *Mandoſ. tradit Gonz. gloſ. 21. num. 7. Garz. & alij relati à Caſtropal oper. moral. tom. 2. tract. 13. diſp. 2. punct. 19 num. 3*

Ex quibus reiecta opinione *Lotther. dicta quæſt. 33. num.* 58. qui fuit Aduocatus: pro Cimiliarca in cauſa tunc pendente in Rota deciſum fuit vtraque parte informante Cimiliarcatũ non cadere ſub reſeruatione &c.

27 Vlterius ad cognoſcendam maiorem, vel principalem dignitatem inter alias eiuſdem Eccleſiæ eſt conſiderandus modus aſſiſtendi in diuinis, & ornatus, ſiue veſtes perſonæ, cum dignior is iudicetur, qui dignioribus indutus eſt veſtibus, *Caſſane. in Catal. gl. mund. part. 7. conſid. 44. probat tex. in cap. vt Apoſtolica de priuil. in 6.* Idem etiam iudicandum eſt ex loco, in quo ſedet poſſidens dignitatem; ſedes enim nobilior aſſignatur ei, qui maiorem habet dignitatem, ad dicta per *gl. & DD. in l. decernimus C. de ſacroſ. Eccleſ. Bal. conſil. 387. in princip. & in verſ. inſigniora lib. 1. Rot. deciſ. 4. de elect. in nou. & deciſ. 518. ſub nu. 3. circa fin. verſ. nono facit part. 2. diuerſ.*

28 Item probatur maior, & principalis dignitas, ex maioritate adminiſtrationis, vt ſi illa prouiſus iuriſdictionem habeat, vt late *Lotter. de Re Beneſ. lib. 1. quæſt. 16. num. 47.* vel habeat aliquod ſignum intrinſecum, vt eſt cuſtodia ſigilli capitularis *Ioan. And. in cap. deliberatione num. 1. verbo prælationis de off. leg. in 6. Fel. in rub. de maior. & obed. num.* 10. ſiue extrinſecum, puta ſi ſceptrũ, vel virgam aliquam præ manibus geſtet *Rot. deciſ. 288. num. 3. par. 1.* Hinc in vna Neapolitana Cimiliarchatus coram *D. Sacrato* in qua diſceptabatur, quæ eſſet maior dignitas in Eccleſia Neapolitana ad effectum huius reſeruationis, Primus ne Diaconus, an Primiceriatus, vel potius Cimiliarchatus, vbi dicebatur Cimiliarchatum eſſe primã dignitatem reſpectu Primiceriatus, quod eſt de iurepatronatus Nobilis Familiæ de Ianuario, & ſic liber ab hac reſeruatione, & reſpectu dicti primi Diaconi, etiam cõceſſo cum

Gram.

*Gram.deciſ.*64.per totum;quod primus Diaconus præcedat Primicerio,non tamen debet præcedere Cimiliarchæ,quia prærogatiuæ,quas de iure communi habet Archidiaconus non ſunt in actu,ſed in habitu; quas verò habet Cimiliarcha, qui aſſiſtit in diuinis cum pluuiali,& mitro, & cum virga in ſignum cuiuſdam iuriſdictionis in Collegiũ Beneficiatorum,ſiue Hebdomodariorum,& cuſtodit ſigillum capituli,ſunt in actu non in habitu, & ſic arguunt maiorem dignitatem. Verùm prædicta Neapolitana poſita die 10.*Iunij* 1620.non fuit reſoluta licet referat deciſum aliàs per *Rotam Gomeſ. tract. de expectat.ſub num.*46.*verſ. namprout aliàs dixi*,& teſtatur *Lotter.lib.*2.*quaſt.*33. *ad finẽ*, qui propterea dicit non eſſe recedendum à dictis per *Gram.vbi ſupra*.

29 Verum ſi penſatis omnibus circumſtantijs ſupradictis, ac attenta conſuetudine in Eccleſia Cathedrali sũt duæ dignitates maiores poſt Pontificalem,vel in Collegiata duæ principales æquales ambæ ſunt reſeruatæ,tenuit *Rot.in vna Tuden. Abbatiæ de Bayona* 13.*Iunij* 1554. coram *D. Montiſfla Conen.*quam refert,& ſequitur *Garz. de Benef.par.*5.*cap.*1.*num.*266. vt ad id etiam refert alia *Turritana Archipresbyteratus* 7. *Maij* 1574.

30 Eodem modo dicendum eſt eſſe reſeruatam,ſi in dictis Eccleſijs ſit vna tantum dignitas ſecundum veriorem, & magis communem ſententiam,quam tenet *Simonet. q.* 85.*Mand.ad hanc regul.quaſt.*5.*Garz. cit. loc. num.*167.*Rot.in cit.Turritana,Gonzal.ad regul.de menſib.Gl.*4.§.4.ſub *num.*18.verſ. *quinimò Lotter.cit.loc.num.*30.contra *Gomeſ.& Zerol.*

31 In ſecunda parte eiuſdem 3.*regul.Cancel.* reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis Prioratus,Præpoſituræ, ac aliæ dignitates conuentuales,ac præceptoriæ generales ordinum quorumcunq; ſed non militiarum, de qua reſeruatione vide *Gl.ad eandem regul.Cancell.& Mandoſ.quaſt.*8. *&* 10. *Gonz. Gl.*51.*num.*59.*Gonz.*5.*par.cap.*1. *num.* 271. *Barboſ.loc.cit.num.* 60. ex quibus colligitur regulam reſeruare Dignitates principales Regularium Conuentualium, ſeu Monaſteria Fratum, quæ non reguntur per *Abb.* illamq; procedere in prioratibus in Commẽdam dari ſolitis,ita *Seraph.deciſ.*1305.*num.* 6.non tamen comprehendit Prioratus,Præpoſituras,& alias dignitates temporales, vt Ordinum Mendicantium, *DD.cit.* communiter.

32 Ex his nota,quod Prioratus Conuentuales,qui regunt Monaſteria, in quibus non degunt Abbates, loco Abbatum dicuntur habere Dignitatem, & tanquam tales ſunt comprehenſi in hac reſeruatione, & ſunt capaces delegationis Apoſtolicæ *Clem.* 2. *vbi Gl.*in verbo *Conuentualem ad fin. de reſcrip.Abb.in cap. niſi eſſent num.* 6. *vltim. notab. de preb.* Quod tamen non procedit in prioratibus clauſtralibus, cum eorum nulla ſit propria adminiſtratio,aut officium cum iuriſdictione, ſed quædam ſimplex procuratio,& Agentia, indeque ſunt reuocabiles, vt probatur ex *tex.in cap.cum ad Monaſterium* §. *tales de ſtatu Monach.* declarat *Tholoſan. Syntag.iuris lib.*15.*cap.*18.*num.*1.*& ſeqq.*

33 In 3.*parte* prædictæ 3.*regul.Cancel.* reſeruantur etiam diſpoſitioni Summi Pontificis beneficia Familiarium Papæ,ac Cardinaliũ continuorum commenſalium,de qua materia vide *Gl.ibidem Simonet.de reſeruat.quaſt.* 35.*& ſeqq.Sarnen.in proœmio regul. quaſt.* 6. *& in regul.de impetrand.benef.per obit.famil. Cardin.q.*13.*&* 14.*Gambar.de off. leg. lib.* 3. *num.*133.*& ſeqq.& lib* 5.*num.* 130. *Boer. q.* 35.*Menoch.de arbitr.lib.*2.*cap.*201.*num.*111. *& ſeqq.Maſcard.de prob.concl.*755. *Gonz.ad regul de menſ.Gl.*51.*num.*16. *& ſeqq. Garz.* 5.*par.cap.*1.*num.*273.*& ſeqq. Barboſ. de Poteſt.Epiſcopi* 3.*par.alleg.*57.*num.*106.*& ſeqq. & de Iur. Eccleſ.lib.*3.*cap.*13.*Lotter.de Re Benef.lib.*2.*quaſt.*32.*per totum Pariſ.de reſignat. lib.*2.*q.*16.*num.*38.*& ſeqq.*extat, & alia *regul.* 30. *aliàs* 31.*de impetrantib. beneficia per obitum familiarium Cardin. Conſtitutio* 23. 78.*&* 79.*Pauli III.& Iulij III.conſtitut.*44. *& Leonis X.Conſtit.*14.*&* 36.*et conſtitut.Pij IV.*5.*&* 16.*& Sixti V. Conſtit.* 35. *Pauli V. Conſtit.*58.*& Gregorij XV.conſtit.*19.

34 Dicuntur autem familiares Commenſales,de quibus in *hac regul.*qui à Domino deputati ſunt ad aliquod miniſterium etiam obſequiale,& officium mediantibus expenſis cibarijs,etiam ſi ſalarium,ſeu mercedem in pecunia recipiant, nam victus ſuccedit loco mercedis *Simonet.de reſeruat.quaſt.*35. *num.*6.poſt *Gemin.in cap.vltimo ſub num.* 8. verſ. *vnde hic ſumitur de verb.ſignif.in* 6.

35 Debent enim concurrere ad conſtituendam hanc familiaritatem, & commenſalitatem,mens ſiue corpus,& dens, iuxta dicta per *Pariſ.de reſignat.lib.*10.*q.*3.*num.*2.idẽſt vt familiaris deputetur obſequio,ſiue miniſterio Domini, & illi præſtentur alimenta, ſiue certum ſalarium,& neceſſario debent concurrere ad hunc effectum commenſalitas,cũ familiaritate,docet *Campanil. diuerſ. Iur.Canon.rub.*9.*cap.*9.*ſub num.* 15. Vnde ſi quis ſolum eſſet familiaris Cardinalis ex ſolo priuilegio, quia diceretur fictus familiaris,illius beneficia non includerentur ſub hac reſeruatione,docet poſt *Gomeſ. & Menoch.Lotter.de Re Benef.lib.*2.*cap.*32.*num.*36. *& ſeqq.* Vel ſi quis ſint titulo familiaritatis

ſer-

ſeruitij,vel obſoquij in perſonam ipſius Domini ab illo reciperet expenſas,victus,ſiue partem vti amicus,conſanguineus, vel eleemoſinaliter, vel alia cauſa non diceretur familiaris ad effectum huius reſeruationis, iuxta dicta per *Rot.* in vna *Salamatina*, *&* *Abulenſ.beneficiorum 9.Iunij* 1599. coram *D.Penna*,quam refert, & ſequitur *Garz.cit. loc.num.*317.

36 Quod dictum eſt de familiari ex priuilegio,habet tantum locum in familiari Cardinalis,non autem in familiari Papæ,qui ex nudo priuilegio Papæ habetur pro vero familiari in omnibus,& per omnia, iuxta *Declarationem Pauli III.* de qua in ſua *Conſtit. ſub datum* 22: *Decembris* 1534. 3. *eiuſdem Pontificis* in *Bull.* & notat *Simonet. de reſer. quæſt.*35.*num.*25.

37 Hinc beneficia Referendatiorum,& aliorum, qui ſolum panem honoris habēt à palatio,necnon eorum, qui nihil habent, ſed ſolum percipiunt emolumenta ſuorum officiorum, ideſt Secretariorum Apoſtolicorū, Scriptorum Apoſtolicorum,Cubiculariorū, Militum S. Petri, Prothonotariorum non participantium,Scutiferorum, Subdiaconorum,Rotæ Auditorum Conclauiſtarum, & reliquorum Officialium Cancellariæ Apoſtolicæ,& ſimilium,dicuntur reſeruata hac reſeruatione,& prædicti pro veris, & continuis commenſalibus habentur, cum Summus Pontifex illos realiter familiares, & commenſales reputet probant, poſt alios *Gonzal.gl.*51.*num.*26.*& ſeqq. Lotter.lib.*2.*q.*32.*num.*22.*& ſeqq.Rot.deciſ.*71.*num.*2.*part.*3.*diuerſ.Peregr.deciſ.*104.*Put.deciſ.*313.*nu.*8.*& ſeqq.lib.*1. fuit dictum in vna *Beneuentana beneficiorum* coram *D.Seraphino.*

38 Familiaritas ad finem inducendi reſeruationem debere eſſe continua ſaltem per quatuor menſes,teſtatur communiter *DD. in cap.final.de verb.ſignif.in* 6.*Rot.diuerſ. deciſ.*378.*lib.*3.*part.*3.*Veroll.deciſ.*10.*nu.* 2.*par.*2.& diſponit expreſſe *reg.*32. *de impetrand. per ob.famil.in fin.verſ.nec illos*, & ſequitur *Lott.cit.loc.lib.*2.*quæſt.*32.*num.*10.Sed verius dicendum eſt ad effectum, reſeruationis nō eſſe neceſſarium tempus quadrimeſtre familiaritatis, & continuæ commenſalitatis, ſed ſufficere, quod durante familiaritate beneficia obtinuerit,ſeù in illis, vel ad illa ius ei competerit quantumcūq; paruo tempore duret familiaritas, iuxta opinionem *Mandoſ.*quem refert,& ſequitur Garz.5.*par. cap.*1.*num.*276.*verſ.requiratur*. Requiritur tamen familiaritas, & continua commenſalitas per quatuor menſes ad effectum *regul.*32.nempe vt in prouiſione beneficij vacantis per obitum familiaris Cardinalis debeat exprimi nomen, & titulus ipſius Cardinalis,& ad prouiſionem accedere conſenſus eiuſdem Cardinalis,ſi in Curia ſit, iuxta *cit.regul.*32.quæ id diſponit; in *regula* vero 3.ſeu 4.iuxta modernas,reſeruantur beneficia familiarium commenſalium prædictorū nulla facta mentione temporis, de quo nec etiam fit mentio in *dict.cap.final.*igitur cum illud ad hoc leges non requirant,nec nos requirere debemus.

39 Numerantur omnes familiares, & continui commenſales Summi Pontificis per *Gonzal.gl.*51.*num.*6.*& num.*18.*& ſeqq.*quibus etiam alios ſuperaddit Garz *cit. loc.nu.*273. *& Lotter. cit quæſt.* 32. ibi *eas inuenies omnes*,& in præcit.*Conſtit.Pauli* 3. quorum beneficia ſi vacent per obitum extra Curiā, & loca vicina per duas dietas,& non in acta legationis, licet non ſint reſeruata ratione vacationis in Curia,de qua §. 1. *hæc annot.* reſeruantur tamen ratione familiaritatis,ſeu continuæ commenſalitatis,vt aduertit *Lotter.cit.loc.num.*61.verſ.*ex quo.*

40 Extendunt etiam *DD.*hanc reſeruationē ad beneficia,quæ obtinent familiares familiarium Papæ,& Cardinalis, dummodo dicti mediatè familiares,recipiant etiam partem,ſeu expenſas ab ipſo Papa, vel Cardinali,tenent,& probant *Garz.cit.loc.nu.* 325. *& ſeqq.*qui teſtatur ſic voluiſſe *Rotam* in vna *Regien.*per eum adducta,& *Lotter.*vbi ſupra *num.*62.& *ſeqq.*quidquid teneat *Mandoſ.*Verum in hoc caſu limitatur primo ſententia Garz.& *Lotter.*in familiaribus familiarium Papæ,qui illi non ſeruiunt, & quos non nouit,vt voluit *Rot.* in vna *Romana beneficiatus Sancti Petri* 30.*Martij* 1626. coram *D. Pirouano.*Limitatur ſecundo eadem ſententia quando Papa, vel Cardinalis daret portionem pro ſe, & duobus familiaribus ſuo familiari, qui habens plures familiares non deſignauit duos. qui viuunt expenſis Papæ, vel Cardinalis, tunc ratione incertitudinis beneficia omnium familiarium prædictorū eſſent libera ab hac reſeruatione ita *Garz. cit.loc.num.*330.Limitatur tertio in familiari illius,qui non poteſt eſſe familiaris Cardinalis,vt eſt Rotæ Auditor,cuius familiaris nec etiam dici poteſt familiaris Cardinalis quantumcunq; ab illo recipiat partem, vel expenſas *Creſc.deciſ.*5.*de præb.*

41 Nota,quod hæc Reſeruatio comprehendit omnia beneficia,quæ familiaris habebat tempore familiaritatis,vel ad illa tunc temporis ei ius competebat, etiam ſi illa obtinuerit ante familiaritatem, ſed ſi ceſſauerit a familiaritate,illa tantum beneficia dicuntur reſeruata, quæ habebat tempore familiaritatis, non autem illa, quæ poſtea obtinuit,docent verba ipſius *Regul.* & ibidem communiter aduertunt *DD.*

42 Quo-

42 Quomodo ſit impetrandum beneficium vacans per obitum familiaris, & continui commenſalis, & quomodo requiratur conſenſus Cardinalis, deciditur per *Regul.* 32. vbi multa *Mandoſ.*& quid ſi familiaris mortuo,vel adhuc viuente Cardinali tranſeat ad aliam familiaritatem, vide *Garz.* & *Lott. loc.cit.*poſt *Mandoſ.ibidem.*

43 Quomodo ſit probanda familiaritas, & continua commenſalitas ad hunc effectum reſeruationis,vide *Maſcard.de prob.cõcl.772. Simonet.de reſeruat.cap.35.* Gomeſ. & *Mandoſ.ad eandem reg.31.*Gonzal.*gl.51.num.* 30. *Ludouiſ.deciſ.*166.vbi latè *Beltram.* latiſſime *Lotter.lib.2.quæſt.32.num.*126.& *ſeqq.*

44 Limitatur primo hæc Reſeruatio ratione familiaritatis,& continuæ commẽſalitatis, nam illa non habet locum in beneficijs certarum perſonarum, quas ſolent Cardinales retinere domi illis victum exhibendo, ſiue partem non tamen principaliter, vt ſeruitiũ præſtent, licet ſeruiant Cardinali, vt dicitur *nell' Anticamera*, & illum aſſocient ad Conciſtoria,& Capellas, ſed vti perſonæ benemeritæ, vel litteratæ, vel ratione magnæ Amicitiæ,docet Garz.*cit.par.5.cap.* 1. *num.* 316.qui teſtatur pluries fuiſſe iudicatum ſecundum hanc ſententiam,*Beltram. ad Ludouiſ.cit.deciſ.*66.verſ.*in quo tamen*, vbi teſtatur *Rotam* pluries voluiſſe deputationem ad certum ſeruitium ad effectum probandi familiaritatem in hoc caſu,ſaltem vt deputatio ſit facta ad ſeruiendum ſine certitudine ſeruitij,vlgariter dicendo *per ſemplice gentil'homo.*

45 Limitatur ſecundo in Vicarijs Cardinalium Epiſcoporum, nam licet hi recipiant certum quid pro expenſis, & ſalario a Cardinalibus,in quorum Epiſcopatibus munus Vicariatus exerceant, non tamen ex hoc dicuntur familiares,& continui commenſales illorum, cum potius cenſeantur ſeruire dignitati,quam perſonæ,*Simonet. de reſeruat. quæſt.*45.verſ.*quarto quæritur. Rota* in *Parmen.Canonicatus* 11.*Februarij* 1585. coram *D.Giptio.*Vbi idem diſponitur de Auditore Generali Cardinalis,qui licet inſeruiat eidẽ Cardinali,& habeat prouiſionem, ſiue partem,non tamen dicitur familiaris ad effectum reſeruationis,cum requiratur in hoc, quod ſit continuus commenſalis *cap.final de uerbor.ſignif.in 6.Sarnenſ.de impetr.benef.per obit.familiar.quæſt.13.in princip.Simonet. de reſer.q.35.num.*21.

46 Contrarium tamen dicendum eſt, nempe habere locum reſeruationem in eo, qui antea erat familiaris,& continuus commenſalis Cardinalis, & fuit deinde creatus Vicarius,vel Auditor Generalis illius, quod ſecus eſt in alio,qui nunquam comedit cum illius familia *Rot.*de qua per *Gonz. ad regul.* 8.*Cancell.gl.*51.*num.*66. vbi etiam in 2.*edit. d.tractatus* adducit *Rotam* coram *D. Orano Seguntina beneficij* 12.*Maij* 1589.docet *Lotter.cit.loc.*127.& *ſeqq.*cætera ad hanc materiam vide apud *Garz.*& *Lott.cit.loc.*

47 Quinto reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis ex 4.*regul.Cancell.* Beneficia omnia quorumcũq; Collectorum, & vnicorum in quacunque Ciuitate,vel Diœceſi, qui ſuo tempore officia exercuerint Subcollectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apoſtolicæ debitorum,illa videlicet beneficia dumtaxat, quæ durante eorum officio obtinebant, & in quibus, ſeu ad quæ tunc eis ius competebat;ita *regul.* de qua materia *DD.* ſuper *hanc regul.Gonzal. ad regul. de menſib. Gl.*51.*num.*67.*et ſeqq.Garz.par.*5.*cap.*1.§.6. *per totum Lott.lib* 2.*cap.*32.*nu.* 154. & *ſeqq. Barboſ.de Poteſt.Epiſcopi par.*3.*alleg.*57.*num.* 115.& *ſeqq.*& de *Iur.Eccleſ.lib.*3.*cap.*13. *nu.* 62.& *ſeqq Ricc.coll.deciſ.par.*5.*collect.* 1647. *Simonet. de reſer. quæſt.*23. *Maſcard. de prob. concluſ.*317. *Æneas de Falcon. de reſeruat qu.* 3.*princip. Bartho. Bell .tract. de charit .ſubſid. quæſt.*115.& *ſeqq.*

48 In quibus terminis notant *DD.*eſſe reſeruata diſpoſitioni Summi Pontificis omnia beneficia,quæ Collector, vel vnicus Subcollector obtinebat durãte officio,ſiue illa obtinuerit tempore officij, vel ante officium;& non ſolum illa, de quibus poſſeſſionem pacificam obtinuit tempore officij, vel antea, ſed etiam ad quæ ius aliquod ei competebat officij tempore;demonſtrat finalia verba eiuſdem *regul.*& tenent *Bell.cit.loc.q.*120. & alij,quos refert, & ſequitur *Garz. cit. loc. num.*352.& *ſeqq.Rot. deciſ.* 176. *in nouiſ.* & *deciſ.*10.de *præb in nouiſſ.*& alij contra *Mandoſ.*in eadem *Regul.quæſt.*5.contra quem tenent omnia,& nouiſſime *Barboſ.cit. loc.* vbi alios adducit *Rot.deciſ.* Non tamen ſunt reſeruata beneficia,quæ Collector,vel Subcollector vnicus obtinuit poſtquam deſijt eſſe Collector, vel Subcollector, quod etiã probatur ex finalibus verbis *regulæ*, & teſtatur *Bell.cit.loc.quæſt.*119.& voluit *Rot.deciſ.*700. *in antiq.*& *deciſ.*176.*in nouiſ.*dummodo tempore officij ius ad illa ei non competeret, quia ſi ius competebat etiam ſi poſſeſſionẽ non habebat dicuntur reſeruata *Bell.cit. loc. quæſt.*121.& eſt commune;prædicta n. Reſeruatio extenditur etiam ad beneficia, quæ Collector, vel vnicus Subcollector de facto poſſidebat tempore officij, ad quæ nullum habebat ius,ſeu titulum,maxime quando titulus vacabat,nec penes alium reperiebatur, ita probat *Bell.cit.loc.quæſt.*122.

49 Controuerſum eſt inter *DD.* an vt beneficia Collectorum,& Subcollectorum vnicorum

rum

rum dicantur reſeruata neceſſarium ſit, vt acceptetur officium,& illud exerceatur,an ſola deputatio ſufficiat;tenent multi requiri exercitium officij ad inducendam hanc reſeruationem,quos citat *Garz. de Benef.* 5. *par.cap.*1.*num.* 350. Alij verò tenent requiri tantum acceptationem officij,nõ verò exercitium illius, dummodo, qui acceptauit ſit paratus adueniente occaſione, vel remoto impedimento exercere,ita *Gonz.gl.*51.*num.* 71.qui pro hac opinione iudicaſſe *Rot.* refert;Cæteri verò *DD.*tenent ſolam deputationem ſufficere etiam ſi illa non fuerit viſa,nec recepta,& hanc eſſe magis receptam ſententiam teſtantur ijdem *DD. Garz. cit. loc.num.*347.poſt *Mandoſ.*ad hanc *regul. q.*4. *Simonct.de reſeruat.quæſt.*33.*num.*8. *& ſeqq. Aeneas de Falcon.eodem tract. quæſt.* 3.*princip.num.*16.*Cochier.ſuper hanc regul.* 4. *num.* 20.*Barboſ.de Iure Eccleſ.lib.*3.*cap.*13.*nu.*63. & ſecundum hanc ſententiam deciſum eſt per *Rot.deciſ.* 12. *de præb.in nouiſ.* apud *Veroll.deciſ.*141. *num.*2.*par.*2. apud *Put. deciſ.* 329.*num.*4.*par.*2.*in correct.&* in *Cremonen. Canonicatus* 14.*Ianuarij,&* 15.*Aprilis* 1630. coram *D. Duran.* & coram *eodem* in *Caſaraugustana Canonicatus* 10.*Iunij* 1630. & licet hæc opinio videatur frequentior, & illã eſſe admittendam puto,ſi Collector,vel vnicus Subcollector poſt deputationem.& ante acceptationem,& notitiam illius obijt, tunc illius beneficia eſſe reſeruata non dubito,cũ credendum ſit officium fuiſſe receptum,niſi mors præueniſſet, maximè ſi illud fuiſſet datum à Papa, vel Theſaurario cum contineat in ſe quid honoris, iuxtà dicta in cit. *deciſ.*12.*in nouiſſ* poſt *med.*idem dicerem, ſi deputatus tale officium ſibi procuraſſet per intermediam perſonam. Sed ſi poſt deputationem electus non acceptauerit officiũ,immo illud accipere renuit,ita vt alius electus fuerit Collector,vel Subcollector, & tunc non habere locum reſeruationem, eſt indubitabile,cum per eum ſtet non exercere *Garz.cit.loc num* 311.

50 Subcollector iſte ad hoc,vt Reſeruatio habeat locum,debet eſſe deputatus, & electus ad colligendos fructus & prouentus Cameræ Apoſtolicæ, quod indubitatum eſt apud omnes,ex verbis eiuſdem regulæ ibi, *Subcollectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apoſtolicæ debitorum*; Idque ampliatur ad Collectorem,ſiue Subcollectorem decimarum impoſitarum per Sedem Apoſtolicam pro ſubſidio contra Turchas, iuxtà opinionem *Mandoſ.*in 4.*regul.q.* 6. contra *Gloſſatorem* ibidem;& ad Collectorem, ſiue Subcollectorem, vel Exactorem taxæ, ſeu compoſitionis factæ cum Camera Apoſtolica,docet *Lott.de Re Benef.lib.*2.*q.*32.*n.*157.

51 Reſeruat *Regula* beneficia Collectorum, & vnicorum in quacunque Ciuitate, vel Diœceſi Subcollectorum, in quibus terminis nota,quod quoad Collectores, non eſt neceſſaria vnicitas, ſed beneficia illorum ſunt reſeruata,etiam ſi plures ſint in eadem Ciuitate,vel Diœceſi,etiam non inſolidum deputati,idque probat verbum illud poſitũ in *Regula,quorumcunque*, quod eſt verbum ampliatiuum,vt notat *Gl.*in *Clem.dignum* in verbo *quorumcunque de celebrat.miſſ.*& tenet *Bell.de charit.ſubſid.q.*118 *per totum.*

52 Eſt tamen neceſſaria vnicitas quoad Subcollectores per dictam *Regul.* per quam reſeruantur beneficia vnius Subcollectoris in quacunque Ciuitate,vel Diœceſi, & ſufficit quod hæc vnicitas ſemel verificata ſit, vt ſi per Collectorem fuerit deputatus vnicus Subcollector in vna Ciuitate, vel Diœceſi, qui per aliquod tempus ſolus exercuit officium; ſi deinde alius addatur Subcollector ſimul cum primo, beneficia primi, qui ſemel fuit ſolus,ſunt reſeruata, ideſt ea, quæ habebat tempore,quo erat vnicus *Garz.cit. loc.num.*371.& ſi ſecundus ob remotionem, vel mortem primi, remaneat ſolus, adhuc beneficia illius dicuntur reſeruata, eodem modo ſi Collector ſucceſſiuè alium poſt alium deputauit Subcollectores, omnium beneficia ſunt reſeruata, eſt communis inter *DD.cit Bell.cit.loc.quæſt.vltima Garz.loc. cit. num.*365.*& ſeqq.*

53 Nec diceretur vnicus Subcollector ad finem huius reſeruationis,ſi in Ciuitate eſſet vnus Subcollector, & in Diœceſi alius; neceſſariũ enim eſt ad hoc, vt intret Reſeruatio,vt in Ciuitate,& Diœceſi ſit vnicus Subcollector,etiam ſi Diœceſis ſit ampla & habeat plures Ciuitates, docent *Gonzal. in regul.de menſib.Gl* 43.*num.*167. *& Gl.*51.*num.* 73.*& ſeqq.Garz.cit loc.num.*375.fuit reſolutum in vna *Calagurritana beneficiorum* 2.*Decembris* 1602.coram *D.Lancellotto*, & confirmatum in alia *Burgen. beneficij* 23. *Maij* 1603.coram *D.Liſta.*Id non procedit quando duo Epiſcopatus ſunt vniti æque principaliter,quia tunc in vnaquaq; Diœceſi poteſt conſtitui Subcollector, & beneficia vtriuſq; ſunt reſeruata,ita *Garz cit.loc.*

54 Nota in hoc caſu, quod quando Collector deputauit ſecundum Subcollectorem, nullam faciendo mentionem primi, cenſetur tacitè reuocaſſe primum, & proinde iſti dicuntur vnici Subcollectores ſuis temporibus,& conſequenter eorum beneficia reſeruata *Rot.deciſ.*9.de *off.deleg.in nouis* cũ alijs adductis per *Garz.num.*366.vbi ſupra,quod intellige quando Collector habet poteſtatẽ reuocandi Subcollectorẽ,& quando in conſtitutione ſecundi non adhibuit clauſu-

Digitized by Google

lam non reuocando primum.

55 Nota ſecundo, quod vnicitas prædicta præſumitur, donec probetur contrarium, ita *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 1. cap. 13. num. 64.* Hinc impetrans beneficium Subcollectoris, non tenetur probare vnicitatem, ſed ſufficit illam allegare, ita reſolutum fuit in vna *Caleguritana Scholaſtica* de *Logronno vltima Maij* 1546. coram *D. Ant. Auguſt.* quam refert, & ſequitur *Garz. cit. loc. num.* 356. Hoc tamen limitatur quando impetrans expreſſerit vnicitatem in ſua gratia, quia tunc eſt per impetrantem iuſtificanda, & probanda iſta qualitas, & narratiua vnicitatis, & ita fuit dictum in vna *Licien. beneficiorum* 4. *Februarij* 1608. coram *D. Canalerio*, inter *deciſ. ipſius* 16.

56 Nota tertio, quod ſi Cardinalis deputatus à Papa Collector generalis cum poteſtate deputandi Collectores, & Subcollectores deputauerit in vna Ciuitate, vel Diœceſi plures Collectores eodem tempore, non ex eo, quod illos vocauerit Collectores non requireretur vnicitas ad effectum huius reſeruationis, cum in effectu iſti ſint Subcollectores non Collectores, dum habemus Collectorem Generalem, & proinde cum non concurrat vnicitas, eorum beneficia non ſunt reſeruata, ita habetur in *cit. deciſ.* 16. *Canaler.*

57 Nota quarto, quod beneficia Subcollectoris vnici ſunt reſeruata, etiam ſi in Prouincia, vel in eadem Ciuitate adſit Collector generalis, vt poſt alios probat *Garz. cit. loc. num.* 357. *& ſeqq.* quid ſi Subcollector vigore conſuetudinis, vel alterius eius facultatis deputauerit alium Subcollectorem in eadem Ciuitate, vel Diœceſi, vide eundem *Garz. num.* 373. & *Mandoſ. in hac regul. q.* 3. *&* 4. inter ſe pugnantes.

58 Quomodo verò ſit probāda facultas Collectoris, & Subcollectoria ad finem, & effectum huius reſeruationis, uidendus eſt *Maſcard. concl.* 317. *Garz. cit. loc. nu.* 376. *& ſeqq.* qui alios citat *Lotter. de Re Benef. lib.* 4. *q.* 32. *num.* 158.

59 Nota vltimo, quod ad conſtituendum hunc Subcollectorem ad effectum, vt beneficia illius cadant ſub reſeruatione, non ſufficit illum deputare ad nudum miniſterium exactionis, ſed neceſſariò debent concurrere cum hac exactione iuriſdictio, & imperium pro cogendis debitoribus Cameræ, probat latè *Lotter. citat. loc. numer.* 154. *& ſeqq.*

60 Sexto reſeruātur diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ ex 5. *regul. Cancell.* beneficia curialium, quos dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam ſequendo decedere contingerit in quouis loco, quantumcunq; etiam à dicta Curia remoto; de qua reſeruatione habetur etiam in *Extrauag. ad Regimen de præbend.* tractant *DD.* in hoc *cap. præſenti*, & *Gloſſator*, *Rebuff.* & *Mandoſ.* ad eādem *regul. Gonz. ad regul. de menſib. gl.* 51. *nu.* 83. Garz. 5. *par. cap.* 1. §. 7. *Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi alleg.* 57. *num.* 127. *& ſeqq. & de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 65. *Lotter. de Re Benef. lib.* 2. *quæſt.* 41. *num.* 8. *& ſeqq.* notatum eſt aliquid ſupra hac eadem annotatione.

61 Notandum eſt in his terminis dici transferri Curiam quando Papa aliò vadit cum Cancellaria, & Tribunalibus ſuis, ſeu cum audientia contradictorum, iuxtà dicta per *Garz. cit. loc. num.* 391. *& ſeqq.*

62 Septimo reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis beneficia cubiculariorum, & curſorum ſuorum, de qua reſeruatione *Gloſſator*, *Soto*, *Rebuff. & Mand. ad regul.* 6. *Cancell. vel* 7. ſecundum modernos, *Gonzal. cit. loc. n.* 90. *& ſeqq.* Garz. §. 8. *dict. loc.* Barboſ. *dict. alleg. num.* 129. *& ſeqq. & d cap.* 13. *nu.* 66. *Lotter. cit. loc. cap.* 32. *num.* 162. *& ſeqq.*

63 In quibus terminis notandum eſt, quod in noua regula Cancellariæ additum eſt beneficia omnia cubiculariorum, etiam honoris, vt *dict. loc.* notant *Lotter.* & Barboſ. *moderni ſcriptores*, vbi inuenies, qui ſint iſti cubicularij, & Curſores Summi Pontificis.

64 Octauo reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis ex *regul. Cancell.* 7. vel 8. ſecūdum *modern.* omnia beneficia, & officia Eccleſiarum *S. Ioan. Lateranenſis*, *Principis Apoſtolorum.* & *Sanctæ Mariæ Maioris de Vrbe*; & in 2. *part.* eiuſdem *regulæ* reſeruantur beneficia *titulorum Cardinalium*, à Curia abſentium, de qua reſeruatione videndi ſunt *Gloſſator*, *Soto*, *Rebuff. & Mandoſ.* ad eandem *Regul. Sarnen. in regul. de triennal. q.* 31. verſ. *ſed ante, quam Gonzal. gl.* 13. *à num.* 21. *& Gl.* 51. *num.* 97. *Garz.* 5. *part. cap.* 1. §. 9. *Ricc. part.* 5. *collect.* 1672. *Barboſ. cit. alleg.* 57. *num.* 132. *& ſeqq. et cit. cap.* 13. *nu.* 68. Sed hodie Cardinales obtinent à Papa indultum abſentiarum conferēdi dicta beneficia, vt teſtatur *Leo Theſaur. for. Eccleſ. cap.* 20. *num.* 21. de hac ſecunda reſeruatione. vide latè tradita per *Lott. lib.* 2. *quæſt.* 35.

65 Nono reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis ex 8. vel 9. *regul. Cancell.* omnia beneficia Eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, ſæcularia, & Regularia qualitercunque qualificata, & vbicunque exiſtentia in ſingulis menſibus *Ianuarij*, *Februarij*, *Aprilis*, *Maij*, *Iulij*, *Auguſti*, *Octobris*, *& Nouembris* extra Romanam Curiam, aliàs, quam per reſignationem quocunque modo vacatura. Verùm ſi Epiſcopus acceptauerit alternatiuam, tunc reſeruantur Papæ tantū ſex menſes videlicet *Ianuarius*, *Martius*, *Maius*, *Iu-*

lius, September, & Nouember; de hac reſeruatione, & alternatiua extat ſolemnis tractatus *Gonzal.ad regul.8.Cancell.* vbi latiſſimè materia diſcutitur tractant *Garz. de Benef.5.part.cap.1.§.10. & 11. Lotter. de Re Benef.lib.2 quaſt. 37. & ſeqq. Barboſ. de Poteſt.Epiſcopi.alleg.57.num 140.& ſeqq. par.3. Nouarr. noui iur. Pontif. concluſ. titul. de alternatio.*

66 Computatur mẽſis in his terminis, prout iacet, etiam, quod habeat minoris temporis ſpatium 30. dierum prout probat *Gonzal gl. 11.num.7.* licet aliàs cum ſit mentio menſis intelligatur de menſe 30. dierum, quia tot diebus ſuum curſum conficit *l final § ſin autem duobus §.ſimili modo, & §.donec autem C. de iur.delib. Put.deciſ.442, num.5. lib. 2. Menoch.de arbitrar.lib.2.cap.50.num.2. & ſeqq.*

67 Habet principium menſis in his terminis à media nocte præcedẽte primum diem menſis, & finit in media nocte ſubſequente vltimum diem menſis, *l.more Romano ff. de ferijs Tiraq.de vtroq; retract.§.1.Gl.11.num. 7. Rebuff.tract.de nominationibus quaſt.16 nu. 2. Gomeſ.in regul.de infirm.reſigna. quaſt. 38. per totam*, & eſt abſolutum apud omnes.

68 Et quia quandoque beneficiatus ab hac vita diſcedit circa horam mediæ noctis, ſolet dubitari in quo menſe vacauerit beneficium, quo caſu ad tollendas differentias diſtinguendi ſunt plures caſus. Primo, ſi mors ſucceſſit in loco, in quo aderat horologium bene ordinatum, & tunc pulſationi illius ſtandum eſt ad dignoſcendam horam ex communi, & quando horologium pulſat horam mediæ noctis, in primo pulſu illius, etiã ſi alij ſubſequendi ſint, dicitur expleta media nox, videlicet in menſibus, in quibus media nox incidit in ſexta hora illorum, ſi beneficiatus moritur in primo pulſu ſextæ horæ, dicitur mortuus in menſe ſubſequenti, nõ autem præcedenti, ita docet *Sanch. de matrim.lib.2.diſp.41.num.40.* quem refert, & ſequitur Garz. in his terminis *5.part.cap.1.nu. 524.* quando vero ſunt diuerſa horologia, ſtandum eſt horologio Parochiæ, ſeù viciniæ, in qua deſunctus obijt; ſi in Parochia, ſeu vicineo ſunt duo horologia, ſtandum eſt illi, quod fauet Ordinario, prout patebit ex his, quæ dicemus quando ſumus in dubio; Si vero ſint multa horologia in Parochia, ſeu vicinia, fidei illorum, quæ numero vincunt, & certiora eſſe ſolent, ita *Garz. cit. loc.num.525.*

69 Secundo, ſi mors ſucceſſit in loco, in quo non adeſt horologium, vel ſi adeſt non erat bene ordinatum, vel audiri non potuit, & tunc ſtandum eſt iudicio, ac atteſtationibus habentium experientiam, & cognitionem de hoc, & etiam communiter accidentibus, & veroſimilibus; & plurimum ad hoc conferre galli cantum tenuit *Rot.* in vna *Auerſana Parrochialis 12. Martij* 1562. coram *D.Orabino*, & in alia *Aſſiſien.* quam refert *Ioſeph Ludouicus deciſ.peruſ.116.num.6.* & licet *Gonzal.* dubitet de hac præſumptione deducta ex galli cantu; illã tamen omnino recipiendam eſſe ad ſuſtinendam prouiſionem Ordinarij, cum pro illo ius commune ſtet, tenet Garz. *loc.cit.num.526.*

70 Tertio, ſi præſumptiones, & coniecturæ prædictæ non poſſunt haberi, & ſumus in caſu omnino dubio, vt ſi reperitur beneficiatus mortuus in lecto primo die menſis, vel in flumine, vel in foueam proiectus, vel in nemore; & tunc quia caſus eſt dubius, teneri Ordinarium inquirere, & diligentias facere pro indagãda veritate, & hora mortis, quam ſi non inueniet, poſſe conferre probant poſt alios *Gonzal.cit loc.nu.37.& ſeqq.* & latius Garz. etiam *cit.loc.nu. 528. & ſeqq.* vbi probat id procedere etiam ſi reperiretur prouiſus Apoſtolicus ſub prætextu vacationis in menſe reſeruato in poſſeſſione, nam adhuc eſt præferenda prouiſio Ordinarij, qui in caſu dubij habet intentionem fundatam pro ſe, & onus probandi contrarium ſpectat ad prouiſum Apoſtolicum, etiam ſi reperiatur in poſſeſſione, ita Garz. *prædictus* contra *Gonzal.*

71 Nota primo ordinarium poſſe conferre beneficia vacara in ſuo menſe, etiam poſtquam ingreſſus eſt menſis Papæ, prout indubitatum tenent *Gonzal.cit.gl.11.num.48. & ſeqq.& Garz.cit.cap.1.num.536.*

72 Nota ſecũdo indubitatum eſſe apud omnes, Sede Apoſtolica vacante, Ordinarium prouidere, & conferre beneficia vacantia, etiam in menſe aliàs Apoſtolico, quo tempore non durat reſeruatio mentium, *Zerol. in prax.2.par.verbo beneficium §.1. Piaſec. in prax.par.2.cap.5.num.12. Caputaq; deciſ.86. par.1.Gonzal.in proœm.§. 5. num.46. & ſeqq. Garz.cit.loc.num. 645.* quod extenditur, vt poſſit Ordinarius conferre beneficia menſis Apoſtolici, Sede Apoſtolica vacante, etiã ſi Papa ſucceſſor ſit electus, & renouauerit regulas Cancellariæ, dummodo non reſeruauerit expreſsè beneficia vacantia tunc temporis, idem *Gonzal.in proœm. §. 1. num. 60.& ſeqq.& Garz.cit.loc.num.537.& 646. in fin.*

73 Nota tertio ex cõmuni voto *DD.* ꝙ hæc reſeruatio menſium non habet locum in beneficijs de iurepatronatus laicorum acquiſitis per Fundationem, Conſtructionem, vel Dotationẽ, latè probat poſt alios *Garz. 5.part.cap.1.num.571.& ſeqq.* vbi etiam ait, quod licet hæc Reſeruatio comprehendat iurapatronatus acquiſita ex conſuetudine,

præſcriptione,vel priuilegio, & inſpatronatus Eccleſiaſticum;non tamen habet locum in iurepatronatus mixto, puta clericorum, & laicorum,ſequitur etiam *Ricc. in prax. 3. par.reſol.386.*

74 Nota quarto hanc reſeruationem menſium non habere locum in beneficijs vacātibus per reſignationem, vnde ſi fuerit facta reſignatio in menſibus ordinarij;vel cauſa permutationis, vel ſimpliciter in menſe Apoſtolico; ordinarius poteſt conferre, ſi alia non obſtet reſeruatio, faciunt aperta verba eiuſdem Regulæ ibi *alias,quàm per reſignationem.* Idque declara procedere in reſignatione expreſſa tantum, non vero in reſignatione tacita, quæ intelligitur fieri ipſo iure per aſſecutionem ſecundi beneficij incompatibilis,per contractum matrimonij,& ſimilia, iuxtà dicta per Gonz.gl.14.*num.61. & ſeqq.& Garz.cit.cap.1.num.544.*cætera ad hanc materiam vide apud Gōz.*& Garz. cit.loc.*

75 De alternatiua dictum eſt abundè per ſupradictos *DD.*hìc ſolum nota, quod illa gaudet Epiſcopus, ſi continuo reſidet,cum ad alliciendos Epiſcopos ad reſidendum ſit inducta,vt communiter aduertunt Canoniſtæ;& ad hunc effectum non ſolum requiritur reſidentia,& præſentia corporalis, ſed animus etiam reſidendi; vnde ſi Epiſcopus reperitur in reſidentia,non ſolum in principio menſis,ſed etiam continuò vſque ad finem,ſed non animo ibi permanendi, ſi contingat vacatio in menſe ipſo alternatiuæ, & reſidentiæ,non gaudet alternatiua,iuxtà deciſa apud *Ludouiſ.deciſ.70.& 239.* vbi Epiſcopus reperiebatur in reſidentia, quia tamen habebat officium inquiſitoris in alia Ciuitate,dictum fuit non reſidete continuò, dum animum habebat redeundi ad officium *Marcheſ tom.1.pag.350.num.4.*contra *Garz. cit.loc.num.701.*

76 Si verò Epiſcopus reſederit,& reſidet animo non diſcedendi,cum nulla appareat cauſa diſceſſus; Verùm ex aliquo euentu poſt factam collationem in menſe alternatiuæ diſceſſit à reſidentia,valet collatio, quia fuit facta de tempore habili, probat *Rot.in vna Papien.Beneficij* 10.*Aprilis* 1617.coram *D.Andrea.*

77 Si verò Epiſcopus fuit abſens à reſidentia in principio menſis;Verùm fuit præſens tempore vacationis, adhuc non poteſt conferre vigore alternatiuæ, quia iam menſis à principio ob non reſidentiam affectus fuit Papæ,& proinde ius illi quæſitum,tolli non poteſt,fuit dictum in vna *Fauentina Canonicatus 16. Decembris* 1585. coram *D. Blanchetto,*quam adducit Garz.*de benef. part. 5. cap.1.num.693.& ſeqq.*tenet etiam *Germon. de indultis Cardinalium §.volumus autem nu. 21.& ſeqq.Rot.in cit.Papien. beneficij* vbi reprobantur rationes,& opiniones *Gonzal.gl. 43.§ q.num.136.& Garz,cit.loc.num.693.et ſeqq.*Contrarium tenentes,nempe poſſe Ordinarium conferre in menſe alternatiuæ, ſi tempore vacationis reperiebatur reſidens, etiam quod in principio illius fuerit abſēs. iuxtà opinionem prædictam contra *Gonzal. & Garz.* vidi ego ſeruatum,& iudicatum in Curia Romana annis elapſis, in quadam cauſa *Caluenſi.*in qua conſulerant.

78 Si verò Epiſcopus reſederit in principio menſis; in medio verò menſis per aliquos paucos dies abfuerit, & deinde in eodem menſe redierit ad reſidentiam, & dum tendet in eodem menſe vacauerit beneficium, & tunc quid dicendum ſit,non caret maxima difficultate, nam hic caſus propoſitus ſępius in *Rota* in vna *Regien.Canonicatus* coram *D.Pirouano*, Domini ſemper fuerunt in pari voto, ut teſtatur *Lotter. de Re Benef. lib.2 quæſt.40.num.90.*qui etiam refert *Rot. ſub die 26. Maij* 1628. mandaſſe cauſam omnino concordari, ob difficultatem deciſionis.Verùm ipſe *Lotter.* abundè defendit Epiſcopum non poſſe conferre in dicto menſe uigore alternatiuæ ſtāte tali interruptione reſidentiæ,& teſtatur *nu.99.& 100. Rot. in vna Segobien.beneficii* 24.*Martij* 1604.coram *D. Iuſto* iudicaſſe contra Epiſcopum ob abſentiam horarum 39. tantum factam cauſa ſalutandi Regem; & faciunt dicta per *Gonzal gl.43.num 83.*vbi in caſu figurato ibi *num.41. verſ. hinc nouiſſime ob abſentiam dierum duorum,*tenet contra Epiſcopū, & alternatiuam.

79 Nota quinto, quod prouiſus ab Ordinario vigore alternatiuæ, in contradictorio cū prouiſo Apoſtolico,tenetur probare non ſolum alternatiuæ acceptationem, ſed reſidentiam Epiſcopi conferentis, cum hoc ſit fundamentum ſuæ intentionis,docet *Gonz. gl.41.num.92.& à Garz.5.part.cap.1. num. 502.et ſeqq.Ludouiſ.deciſ 94.ubi Beltram latè num.11.Lotter.lib.2.quæſt.40.nu 73.& ſeqq. Nouar.noui iur.Pontiſ.concluſ. tirul. de alternat.concluſ.3.num* 5.qui omnes contra *Gonzal.*teſtātur id procedere,ſiue prouiſus Apoſtolicus ſit actor,ſiue reus.

80 Limitantur ſupradicta,vt Epiſcopus, qui alternatiuam acceptauerit, & non reſidet, poſſit conferre in menſibus vulgo nuncupatis *fixis*, nempe Iunij,& Decembris, quia in his duobus menſibus etiam extra alternatiuam,nullum ius Papæ competit, ita *Nouar. cit.loc.num,*18.

81 Incipit, & principium ſumit alternatiua à principio primi menſis alternari poſt impetrationem,ita vt menſis, in quo eſt facta impe-

impetratio alternatiuæ non cadit ſub illa, & finit per mortem Epiſcopi impetrantis, ita vt non tranſeat ad ſucceſſorem, & per mortem Papæ concedentis, eſt commune apud omnes *Nouar. cit. loc. num. 15. & eſt concluſ. 4.* poſt Gonz. Garz. & alios per eum adductos; finit etiam per priuationem, quæ tunc incidit quando Epiſcopus confert in menſibus Apoſtolicis, idem *Nouar. poſt alios concluſ. 5.* & per non reſidentiam vt ſupra. cætera ad hanc materiam vide apud *D.D. citatos.*

82 Decimo ex *Regul. Cancel. & alijs Conſtitutionib. Apoſtolicis* reſeruantur beneficia Regni Germaniæ in certis menſibus Canonicatus Eccleſiæ, Cæſarauguſtanæ; in Abbatia Sanctæ Crucis Ordin. Camaldul. Diœceſis Eugubinæ, & beneficia quorumuis Ordinũ etiam militiarum, vacantia ob crimen hæreſis; quæ reſeruationes cum ſint particulares, & parum frequentes, remitto me ad *Gloſſatorem Rebuff. & Mandoſ. ad eaſd. Regul. Gonzal. gl. 51. num. 99. Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 57 & de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num. 70. & ſeqq.* & alios ac etiam beneficia vacantia ob crimen Simoniæ, quæ hæreſi æquiparatur *Leo Theſ. for. Eccl. par. 2. cap 5. num. 36. Barboſ. cit. loc. num. 75.* vide *Conſtit Pij V. incip* cum *ex Apoſtolatus 6 Kalen. Februarij 1566. in Bull, nouo tom. 2. fol. 213.* vbi beneficia vacantia propter hæreſim reſeruantur Summo Pontifici *Ricc. reſol. 478. num. 7. in prax. 2. part.*

83 Vndecimo reſeruantur diſpoſitioni Summi Põtificis beneficia collata perſonis prohibitis propter ſuum genus, vt ſunt, qui deſcendunt à ſanguine infecto, aut ex genere, ſeu ſtirpe de hæreſi condemnati, & collata perſonis prohibitis ratione alicuius particularis ſtatuti à Sede Apoſtolica confirmati, vel conceſſionis, aut priuilegij; prædictæ enim Collationes ſunt nullæ, & beneficia remanent Sedi Apoſtolicæ reſeruata, ita diſponente *Greg. 13.* in ſua *Conſtitut. 66.* incipiẽte *in Eccleſijs* datum *Idib Nouemb. 1580. in Bull. nouo tom. 2. fol. 448.* de qua reſeruat. *Gonzal. gl. 51. num. 103 Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi 3. par. alleg. 57. num. 4. & de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num. 76.*

84 Nota, quod in his terminis expoſiti non dicuntur deſcendere à ſanguine infecto quãdo nulla habetur panis certitudo, ſed ignoratur *Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 42. num. 36.*

85 Decimoſecundo reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis beneficia recepta per cõfidentiam, quæ vacant ipſo iure, & ad Collationem Sedis Apoſtolicæ ſpectant, iuxtà *Conſtit. Pij IV. 85.* incip. *Romanum Pontificem in Bull. nouo tom. 2. fol. 120.* & iuxtà *Conſtit. Pij V.* incipiente *intolerabilis 78.* de qua reſeruat. *Flam. Pariſ. de reſignat. Benef. lib. 2. q. 16. nu. 28.* & de *confid. benef. quæſt. 7. Leo Theſ. for. Eccleſ. part. 2. cap. 5. num. 24.* qui id extendit etiam ad beneficia de iurepatronatus laicorum *Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 57. num 41 et de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num. 77.* vbi alios citat.

86 Nota, quod prædicta procedunt in beneficijs collatis in confidentiam cum pacto modo, ſeu conditione, nam talis confidentia dicitur Simoniaca prohibita, & punibilis per dictas *Conſtitutiones Pij IV. & Pij V.* iuxtà latè tradita per *Garz. de Benef par. 11. cap. 5. num. 166. & ſeqq.*

87 Decimotertio beneficia Parochialia, ſi conferantur preter, vel contra formam per *Concil. Trid cap. 18. ſeſſ. 24. de refor.* præſertim in examine per concurſum faciendo præſcriptam, vacant ipſo iure, & ſunt reſeruata Collationi Sedis Apoſtolicæ per *Conſtit. Pij V.* incip. *in conferendis publicata* Kalend. *April. 1567. in Bull. nouo tom. 2. fol. 219.* de qua *Frãciſ. Leo cit loc. cap. 5. num. 26 & 32. Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num. 78.* prædicta vacatio, & reſeruatio procedit non ſolum quãdo in concurſu non eſt ſeruata forma tradita per *Concil. cit. loc.* Sed multo magis, quando collatio eſt facta ſine concurſu, docet *Zerol. in prax* verbo *Parochia §. 2. dub. 2.* Hæc Reſeruatio coincidit cum alia, de qua diximus ſupra enaſcente à Collatione facta per Ordinarium contra formam *Concilij Trid.* id ſuperadditum, quod non ſolum quando contra, ſed etiam quando preter formam traditam in *cit. cap. 18.* confertur Parochialis Eccleſia, intrat hæc Reſeruatio; Defectus Epiſcopi in hoc caſu non præiudicat inferiori Collatori, latè *Lotter. lib. 2. quæſt. 31. num. 9.*

88 Decimoquarto beneficia offendentium litigantes in Romana Curia, eorumq; iudices, Aduocatos, Procuratores, Teſtes, vel Notarios, eorq; iniuriantium vacant ipſo iure, & per delictum talis offenſæ, vel iniuriæ, & eorum Collatio ſpectat, & eſt reſeruata Summo Pontifici per *Conſtitutionem* vulgo nuncupatam *Alexandrinam* promulgatam per *Alexandrum Sextum* incip. *in eminentia, in Bullar. nouo tom. 1. fol.* 400. de qua reſeruat. *Gonz. gl. 51. num. 105. Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi par. 3. allegat. 57. num. 55. & de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num 79*

89 Nota ſupradicta procedere non ſolum quando lis fuit occaſio, & cauſa proxima offenſionis, vel iniuriæ, ſed etiam ſi fuit remota, & non ſolum quando iniuria fuit realis, ſed etiam quando fuit tãtum verbalis, ita *Put. decиſ. 98.* per totam *Rot. deciſ. diuerſ. 166. part. 2.* Item procedere, etiam quando offenſio, vel iniuria fuerit facta extra Vrbem, &

in

in loco, in quo reperiretur aliquis ex dictis officialibus occaſione litis vertentis in Curia, ita Put. cit. loc. deciſ. 99. per totum, etiam ſi iniuria, vel offenſio fuit extra Statum Eccleſiaſticum, vt in caſu einſdem deciſ. notat etiã Lotter. de Re Beneſ. lib. 3. quæſt. 30. nu. 123. ad fin. vbi per plures num. ſeqq. probat Alexandrinam prædictam non habere locum, quando iniuria, vel offenſio fuerit ex noua, vel diuerſa cauſa, & occaſione; vel fuerit facta ad prouocationem offenſi, vel iniuriati, & quandocunq; iniuria, vel offenſio fuerit facta ſine dolo, & temeritate.

90 Decimoquinto reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ beneficia omnia vacantia ob non factam publicationem reſignationis, iuxtà diſpoſitionem Gregorij XIII. incip. Humano vix iudicio, Nonis Ianuarij 1584. ſecundum ordinem noui Bullarij 85. 2. tom. fol. 469. de qua reſeruatione Flamin. de reſignat. lib. 11. in præfat. nu. 5. Quarant. Summ. Bull. verbo benef. reſignatorum public. Gonzal. gl. 51. num. 106. Garz. part. 5 cap. 1. num. 90. et part. 11. cap. 3. nu. 273. Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi alleg. 57. num. 46. & de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num. 80. Lotter. lib. 3. quæſt. 21. dictum eſt ſupra hac eadem annot. §. 1. verſ. colliges 3. ad finem.

91 Nota in his terminis, quod ob non publicationem prædictam, dicuntur beneficia reſignata reſeruari diſpoſitioni Apoſtolicæ, ſiuè reſignatio ſit facta coram Papa, ſiuè coram Ordinario; hac tamẽn differentia; quod ſi non publicatur reſignatio facta coram Papa, beneficium reſignatum dicitur vacare in Curia, & ita intelliguntur, quæ ſuperius diximus; ſi verò non publicatur reſignatio facta coram Ordinario, beneficium reſignatum non dicitur propriè vacare in Curia, ſed largo modo, quatenus beneficium adhuc eſt reſeruatum Sedi Apoſtolicæ; faciunt dicta per Garz. cit. num. 90.

92 Nota ſecundo non habere locum reſeruationem prædictam ob nõ publicationem reſignationis, quãdo reſignatio fuit nulla, vt ſi reſignans in ſacris cõſtitutus aliunde, vnde viuere poteſt non habet, docet Garz. par. 11. cap. 3. num. 279.

93 Nota tertio non habere locum dictam reſeruationem ob non publicationem, quãdo reſignatarius deceſſit intra tempus datum ad publicandum publicatione non facta, Gonz. gl. 15. §. 2. num. 53. & 54. Cætera ad hanc materia dicemus alibi, interim require DD. citatos.

94 Decimoſexto beneficia illorum, qui ſe ipſos pro alijs examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt pro conſequendis beneficijs aut beneficia impetrant pro alijs, vt ab eis aliquid conſequantur, vel quando pro ſe ipſis impetrant beneficia, cum intentione illa reſignandi, vacant ipſo iure, & Collatio ſpectat ad Papam ex Conſtitutione 33. Pauli 4. incipiente inter cæteras in verſ. poſſintq; beneficia, & cæt. ſub datum 27. Nouembris 1557. de hac reſeruatione, vide Gõzal. gl. 51. num. 107. Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 57. num. 56. & de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num. 82.

95 Nota primo prædicta procedere quando beneficia impetrantur prædicto modo in Curia Romana, ſeu à Papa, non verò ab Ordinarijs, ſeu extra Curiam, vt clarè apparet ex prædicta Bulla Pauli IV. & ibidem notant Mandoſ. ad regul. 29. de Subrog. Collitig. q. 3. et Garz. par. 11. cap. 3. num. 191. ad finem, & eodem num. inuenies multa ad declarationem dictæ Bullæ.

96 Nota ſecundo non induci vacationem, & reſeruationem prædictam vigore citatæ Bullæ per ſolam procurationem, ſeu examẽ, ſed requiri effectum ſubſequutum prouiſionis, vt tenet Garz. cit. loc. qui ait ſufficere ſupplicationem ſignatam, & gratiam publicatam in Cancellaria; ſequitur etiam P. Theſaur. in prax. Eccleſiaſt. 2. part. verbo beneficia cap. 2. in fin.

97 Decimo ſeptimo reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ beneficia vacantia ob nõ delationem habitus Clericalis per Conſtitutionem Sixti V. 92. incip. cum Sacroſancta Romæ publicatam 18. Ianuarij 1589. in Bullar. nouo tom. 2. fol. 653. refert Quarant. Summ. Bullar. verbo habitus Clericalis, de qua materia tractat etiam Garz. part. 7. cap. 1. in princip. ſignanter nu. 18. Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num. 83.

98 Nota, quod prædicta pœna, & reſeruatio ob non dilationem habitus contrahitur ipſo iure, ſtatim ac quis continuò in publico ſine cauſa rationabili incedit ſine habitu Clericali, ita Gonz. citat. loc. Viuald. ad dictam Bull. num. 10. P. Theſaur. in prax. Eccleſ. par. 2. verbo habitum Clerici, & cæt. cap. 1. verſ. amplia, vt ad hos, Ricciul. de iur. perſon. lib. 7. cap. 6. num. 16. clarius dicemus annotat. 7. verſ. nota 3.

99 Decimo octauo beneficia deuoluta ad Papam dicuntur etiam reſeruata Papæ ſecundum magis communem ſententiam, de qua Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 13. nu. 88. contra Gonzal. quando dicantur beneficia deuolui ad Papam: vide latè adducta per Rebuff. in prax. titul. de deuolutionib. Leo Theſ. For. Eccleſ. par. 2. cap. 5. num. 30. vbi adducit deuolutionem, de qua in pluribus locis in corpore iuris, & eſt, ſi Epiſcopus intra ſpatium ſex menſium beneficium vacans non conferat, computandum à die ſcientiæ.

100 Decimonono dicuntur etiam reſeruata

diſpo-

diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ beneficia omnia affecta dictæ Sedi per appoſitionem manus illius;in quibus caſibus dicatur beneficium affectum Sedi Apoſtolicæ,vide latè tradita per *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num.* 90.& in quibus caſibus dicatur affectum,ſeu reſeruatum ex appoſitione manus Papæ,latè diſcurrit *Garz. de Benef. 5. par. cap. 1. §. 2. per totum num. 138. & ſeqq.* in quibus terminis notat ipſe *Garz.* eodem loco, induci reſeruationem, ſiue affectionem beneficij per ſolam appoſitionem manus Papæ,etiam inutiliter, ita vt ſi Papa conferat beneficium inhabili, vel incapaci, aut alio modo Collatio ſit nulla,beneficium remanere affectum. Verùm *Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 26. num.* 38. ponderando *Extrauag. ad Romani Pontificis §. Romani quoque,* dicit reſeruationem habere locũ in hoc caſu, quando in appoſitione manus Papæ concurrit præexiſtens Reſeruatio generalis, cum decreto irritante;in hoc enim caſu dicit, quod exiſtente nulla prouiſione Papæ,Ordinarius non poteſt conferre,ita *Lotter.* reprehendẽs *Garz.* & non ſine ratione.

101 Notandum eſt etiam,quod ceſſat effectus reſeruationis per appoſitionem manus Papæ, non ſolum quando Prouiſus Apoſtolicus poſſeſſionem apprehenderit, ſed etiam quando poſſeſſionem non apprehenderit *Rot. deciſ.* 190. *num. 9. in recenti*, quam ſequitur *Lotter. de Re Benef. cit. loc. num.* 39. quidquid aliud ſit de mandato ad prouidendum. Cæteros caſus, in quibus beneficia Sedi Apoſtolicæ reſeruantur, videndi ſunt apud *Gonzal. cit. gl. 51. Barboſ. cit. cap. 13. Leo. Theſ. For. Eccleſ. par. 2. cap. 5. Garz.* & alios; de quibus remiſſiuè loquimur tanquam de minus frequentibus.

102 Dubitatur,an prædictæ Reſeruationes locum habeant Sede Apoſtolica Vacante, in qua dubitatione,etſi dicatur,quod per mortem Pontificis auctoritas Regularum Cancellariæ expiret,quod indubitatum eſt;nihilominus quoad reſeruationem, dicendum eſt,quod Reſeruatio,quæ inducta eſt per regulas Cancellariæ ratione temporis, vt eſt illa de menſibus in 8. ſeu 9. *regul.* quia inducitur in ipſo tempore obitus beneficiati, tunc ſi Sedes Apoſtolica vacat, Reſeruatio ceſſat,& proinde Ordinarius poteſt conferre non obſtante, quod ſit menſis Apoſtolicus. Quando verò Reſeruatio eſt inducta ratione perſonæ,vel qualitatis beneficij, vt eſt ratione familiaritatis, primæ dignitatis, & ſimiliũ, quia Reſeruatio eſt inducta à principio,ſtatim,quàm,quis fuit familiaris Collector,ſeu beneficium fuit prima dignitas, & cæt. meritò etiam vacante Sede Apoſtolica,dicitur durare Reſeruatio, & beneficia vacantia Sede Vacãte reſeruari futuro Summo Pontifici,nec Ordinarium poſſe conferre,ita poſt alios diſtinguit *Barboſ. lib. 3. cap. 13. num. 98. de Iure Eccleſ.*

103 Dubitatur ſecundo,an per reſeruationẽ, ſicut tollitur poteſtas ab Ordinario conferendi beneficia,ita, & etiam tollatur facultas vniendi; quod idem eſt ac dicere, an Ordinarius poſſit vnire beneficia reſeruata,de qua materia dicemus ſuo loco diſtinctius;pro nunc dicendum eſt,quod aut reſeruatur tantum Collatio beneficiorum, quia Collatio non comprehendit vnionem, Ordinarius poteſt vnire; ſed ſuſpenditur effectus vnionis,donec Reſeruatio conſumetur, *Zabar. in Clem. ſi vna num. 15. de reb. Eccleſ. non alien. Franch. in cap. ſi tibi abſenti num. 12. de præb. in 6. Rot. deciſ. 4. & 6. de reb. Eccleſ. nõ alien. in antiq. Mandoſ. ad regul. 3. Cancell. q. 5. num. 3.* Si verò reſeruatur non ſolum Collatio,ſed omnis alia diſpoſitio; & tunc Ordinarius non poteſt vnire, quia appellatione diſpoſitionis, venit etiam vnio propter generalitatem vocis,& ita intelligitur *Abb. in cap. ſicut vnire num. 7. ad finem de exceſſ. prælat.* & explicat *Lotter. de Re Benef. lib. prim. quæſt. 30.*

104 Nota controuerti inter Noſtrates, cuius naturæ fauorabilis ne, an odioſæ ſit Reſeruatio,proinde *Gonz. ad regul. de menſib. §. 6. proœm. num.* 6. poſt multos per ipſum cumulatos malè ſentit de reſeruatione, eamque tanquam odioſam damnat; idq; deinde *nu.* 17. reſtringit,dicendo reſeruationem inductam ad alterius inſtantiam eſſe odioſam; fauorabilem verò illam, quæ proprio motu emanatur;Sed generalius, & melius dicendùm eſt reſeruationem, niſi includat expectatiuam, quæ continet votum captãdæ mortis,eſſe fauorabilem, non odioſam, & ratio eſt, quia Reſeruatio nil detrahit poteſtati ordinariæ iuriſdictionis,vt minus iuſtè ſentit *Gonzal. cit. loc. num.* 7. nam Papa, penes quem per prius erat tota facultas conferendi,reſeruando non aufert,ſed ſimpliciter ceſſat diffundere, tenet *Lap. alleg. 26. num. 2.* & ibi *Mandoſ.* in verbo *fauorabiles,* vbi alios refert, quem ſequuntur alij, quos adducit idem *Gonzal. cit. loc. num. 27. & ſeqq.*

105 Obijcies:certum eſt Papam diffudiſſe à principio hanc conferendi facultatem omnibus Epiſcopis, ſed quando reſeruat, reuocat hanc facultatem, & reuocatio continet adibilitatem per *regul. decet de regul. iur. in 6.* ergo Reſeruatio dicitur odioſa.

Reſpondetur verum eſſe argumentum, & obiectionem obſtare, in reuocationibus conceſſionum factarum in gratiam recipientium;ſecus factarum in gratiam conceden;

cedentis, prout eſt in caſu noſtro, nam illa diffuſio fuit facta per Papam, non in gratiã Ordinariorum, ſed ipſius diffundentis, & proinde ad inſtar ſimplicis mandati poteſt ad nutum mandãtis reuocari; ita, & latius doctè loquendo reſpondit *Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 27. nu. 17. & ſeqq.* Quod cum Reſeruatio ſit fauorabilis, ſequitur eſſe latè interpretandam, & in dubio pro ea tenendum.

SVMMARIVM.

1 *Vacare quando dicatur beneficium de tempore dato ad conferendum, & de deuolutione ad tex. cap. nulla de conceſſione Præbendæ.*

2 *Vacat multis modis beneficium, & quod per mortem naturalem, quid nomine huius mortis. Quid ſi* Beneficiatus *reſurgeret. num. 3.*

4 *Vacatio beneficij non inducitur per mortem: ſi beneficium ſit alteri unitũ, vel Eccleſia non numerata.*

5 *Vacatione per mortem inducta, quomodo mors probanda.*

6 *Vacatio beneficij inducitur per profeſſionem* Religionis *validè emiſſam; quid profeſſione declarata nulla, nu. 7. quid ea ratificata, num. 8.*

9 *Vacatio non inducitur per ſimplicem ſuſceptionem habitus* Religioſi. *Quid cum* PP. *Societatis* Ieſu, *num. 10.*

11 *Vacat beneficium per Reſignationem, et per non factam Reſignationis publicationem.*

12 *Vacat beneficium per aſſecutionem alterius incompatibilis.*

13 *Vacat beneficium per contractum matrimonij ipſo facto, quid in ſponſalibus. Quid in non conſummato, nu. 14.*

15 *Vacat beneficium poſt matrimoniũ contractum, ut neq; ad fauorem renunciari poſſit, nec retineri fructus. Quid in iure acceſſus, & regreſſus, num. 16. quid in penſione, num. 17.*

18 *Vacat beneficium per contractum matrimonij etiam nullum. Niſi nullitas ſit ex defectu conſenſus.*

19 *Vacat beneficium quando Clericus efficitur miles. Et quando miles efficiatur.*

20 *Vacat ipſo facto beneficium ob irrationabilem, & publicam non delationem habitus. Quomodo probanda hæc negatiua, & an citato poſſeſſore, nu. 21.*

22 *Vacat beneficium per decennium habitum pro derelicto, an ita dici poſſit, num. 23.*

24 *Vacatio beneficij eo, quod habeatur pro derelicto, eliditur, ſi citatus id neget.*

25 *Vacat beneficium curatum, ſi prouiſus intra annum in Sacerdotem ſe præmoueri non curabit; quomodo computetur annus, num. 26. quid ſi in petitorio prouiſo ſit mota lis num. 27.*

28 *Vacatio ob non ſuſceptum Sacerdotium intra annum, nõ habet locum, ſi prouiſus repellatur ut illiteratus, quid ſi morbo impediatur. An reſignari poſſit intra annum, num. 29.*

30 *Vacant ipſo iure beneficia per promotionem ad Epiſcopatum, quo tempore de iure, & quo de ſtylo, quid in alijs officijs, ut prothonotariatus, num. 31.*

32 *Vacat Eccleſia à die, quo in Conſiſtorio Epiſcopus à vinculo abſoluitur etiam ante expeditionẽ litterarum tranſlationis.*

33 *Vacare quomodo dicatur Prælatura, ſi electus intra tempus non conſenſerit, vel confirmari non petierit.*

34 *Vacat ipſo facto dignitas, ſi ad illius adminiſtrationem electus ante confirmationem ſe ingeſſerit. An idem in omni beneficio.*

35 *Vacatio per adminiſtrationem ante cõfirmationem inducitur, ſi ſit cum fructuum perceptione. Quid ſi ſit cauſa colorata, vel error iuris, aut facti, num. 36.*

37 *Vacat ipſo iure beneficium per non oſtenſionem tituli, ſi ſpectatur ab Ordinario. Quid in oſtendenda diſpenſatione pro obtinendis pluribus beneficijs, num. 38.*

39 *Vacat ipſo Iure beneficium à Papa collatum, ſi poſſeſſio capiatur ante expeditionem litterarum. Poſſeſſio olim permittebatur capi à ſola ſignatura, num. 40. hodie ex hoc inducitur vacatio. Et quid in male poſſeſſionem apprehendente, prouiſo ab Ordinario, num. 41.*

42 *Vacat beneficium per obitum Reſignan-*

tis, non ſuperuiuentis per 20. dies, ſiue in Reſignatione ſimplici, ſiue cauſa permutationis.

43 *Vacat, & eſt reſeruatum Papæ beneficium reſignatum coram Ordinario, ſi reſignans in menſe Papæ moriatur ante dies 20.*

44 *Vacat ipſo iure beneficium curatum collatum non ſeruata forma Conſtitutionis Pij V. ſeu uerius Tridentini.*

45 *Vacat ipſo iure per mortem Papæ, ad cuius beneplacitum beneficium fuit collatum, quid in decreto, quod dimittatur primum, ſi non adimpleatur.*

46 *Vacat ipſo iure beneficium, & omne opus ad illud perdit Beneficiatus violenter poſſeſſionem occupans. An impetrans debeat poſſeſſorem citare, num. 47.*

48 *Vacatio non prouenit ex ſola occupatione Pradij alicuius beneficij, quid ſi ex Iudicis decreto poſſideat, num. 49.*

50 *Vacat ipſo iure beneficium per violationem ſequeſtri Romana Curia in cauſa Beneficiali, & qualis, nu. 51.*

52 *Vacant ipſo iure beneficia detinentium indebitè ſcripturas ſpectantes ad Cameram Apoſtolicam, vel ſcientium, & non reuelantium.*

53 *Vacant beneficia ob crimen hæreſis, vbi, an requiratur ſententia priuatiua. Quid in obtentis ad preces hæreticorum, num. 54.*

55 *Vacant beneficia eorum, qui fauent, vel defendunt hæreticos.*

56 *Vacat beneficium ſimoniacè obtentum. Et relinquit inhabilitatem circa obtinendum, num. 57.*

58 *Vacans beneficium ob Simoniam, ſi ſit collatum per obitum, redit ad Collatorem, ſi per reſignationem, ad reſignantem vſq; ad priuationem.*

59 *Vacat beneficium ob crimen confidentiæ. Vbi quot modis committatur.*

60 *Vacare quando dicatur beneficium ob crimen læſæ Maieſtatis. Criminis exẽplum, num. 61.*

62 *Vacare quando dicatur beneficium ob crimen corrumpendi Iudices Romanæ Curiæ.*

63 *Vacat Beneficiũ ob crimen abortus. An diſtinguẽdum de fœtu animato nec nè.*

64 *Vacat ipſo iure beneficium ob crimen ſodomiæ.*

65 *Vacat beneficium ob crimen in perſonam Cardinalis. Quid in percutiente Epiſcopum.*

66 *Vacant ipſo iure beneficia offendentium litigantes Romanæ Curiæ, eorumque Auditores, & Iudices.*

67 *Vacat ipſo facto beneficium ob Crimen Aſſaſſinij. Vbi an ſufficiat ſententia declaratoria Iudicis laici.*

68 *Vacat ipſo iure beneficium Eccleſiaſtici Domini temporalis, detinentis carceratum Clericum, vt beneficia reſignet, vel ne adeat Curiam Romanam. Quid in Prælatis id committentibus.*

69 *Vacant ipſo iure beneficia ſupponentiũ ſe pro alijs examini, vel offerentium penſiones. Quid in impetrantibus pro alijs beneficia.*

70 *Vacat ipſo iure beneficium, cuius bona alienantur.*

71 *Vacat beneficium per ſententiam priuatiuam.*

72 *Expectatiuæ prohibitæ.*

ANNOT. III. ARGVMENTVM.

De Vacatione, & Collatione Beneficiorum. Notatur §. 1. Quãdo beneficium dicatur vacare per Mortem. Quando per Profeſſionem in Religione. Quãdo per Reſignationem, & non factam reſignationis publicationem. Quando per Aſſecutionem alterius incompatibilis. Quando per cõtractum Matrimonij, vel Militiam, aut non delationem habitus clericalis, vel ſi habeatur pro derelicto. Quando prouiſus de Curato non eſt promotus ad Sacerdotium infra annum. Per promotionem ad Epiſcopatum, & à quo tempore. Quando per non oſtenſionem tituli, petitam ab Ordinario. Quãdo poſſeſſio eſt capta ante expeditionem Bullarum. Quando reſignãs non ſupravixerit per 20. dies, vel in mẽſe Papæ moriatur eſt reſeruatum. Quãdo beneficium curatum confertur contra formam decreti *Concil. Trid.* & Conſtitutionis Pij V. Quando ob violentam occupationem poſſeſ-

ſionis, vel per violationem ſequeſtri Romanæ Curiæ, & detentionem indebitam ſcripturarum ſpectantium ad Cameram Apoſtolicam. Quando ob crimen hæreſis, vel defenſionem illius, vel Simoniæ, aut confidentiæ, ſeu ob crimen læſæ Maieſtatis, vel Corruptelæ iudicis Romanæ Curiæ, aut ſodomiæ. Quando ob crimen offenſionis Cardinalis, vel Epiſcopi, litigantium in Romana Curia, & Aſſaſſinij, vel detentionis Clerici in carcerem. Quando vacat ex eo, quod quis ſuppoſuit ſe examini pro alio, vel ob alienationem bonorum illius, aut per priuationem. Notatur §. 2. Beneficiũ eſſe conferendum per Ordinarium infra ſex menſes. Quando hic terminus incipiat currere. Quando finiat, & alia plura de hoc termino; Item notatur collationem faciendam eſſe digno, & quando digniori, & quis dicatur talis, & an aliàs facta Collatio ſit valida, & de pœnis conferentis indigno, & quando in hoc datur appellatio, & quomodo, & alia. Notatur §. 3. quomodo, & quando fit deuolutio collationis Beneficij ab vno Collatore ad alium. Quando à Capitulo ad Epiſcopum, & è conuerſo, & quando ab Epiſcopo ad alium Superiorem, & quando. An à Vicario, ad Epiſcopum, vel à Cardinali ad Archiepiſcopum, vel aliũ. Quando à patronis ad habẽtem inſtituendi facultatẽ, & an poſſit inferior prorogare terminũ ad impediendam deuolutionem. In quibus beneficijs habeat locum deuolutio, & alia.

ANNOTATIO III. §. I.

Ad Tex. in cap. Nulla de conceſſ. præb.

1 IN hoc *tex. Concil. Lateranen.* ſtatuit in *prima eius parte*, quod beneficia Eccleſiaſtica alicui non tribuantur, nec promittantur antequam vacent; in 2. *parte* ibi *cum verò*, & cæt. ſtatuit vacãs beneficium conferendum eſſe intra ſex menſes perſonis, qui dignè miniſtrare valeant. In 3. *part.* ibi, *ſi autem*, ſtatuit quod ſi infra dictum tempus Collator beneficium vacans non contulit, illius Collatio ad Capitulum deuoluatur, quod ſi ipſa Collatio ſpectat ad Capitulum, deuolutio fiat ad Epiſcopum, quod ſi omnes fortè neglexerint, ad Metropolitanũ fiat deuolutio, ita *tex.* pro cuius intelligentia dicemus in *prima parte* quando beneficium dicatur vacare, & quando non, ad finem cognoſcendi, quando non poteſt de illo diſponi, in 2. *part.* de tempore dato ad conferendum, in 3. de Deuolutione.

2 Quoad primum; beneficium multis modis dicitur vacare, de quibus per *Staph. de lit. gratia titul. de var. mod. vacat. Pauiu. de off. & poteſt. Capit. ſed. vac. prælud. vltim. Rebuff. in prax. titul. requiſita ad Collationem bonam, num. 49. & ſeqq. & in Concor. titul. de Regia ad prælaturas nominat. §. Monaſterijs verbo vocantibus*, & in *repet. huius cap. nulla 6. præmiſſo Carroſ. de Benef. 1. par. Capitul. 8. Gonzal. ad regul. de menſib. Gl. 15. Garz. de Benef. 11. part. per totum. Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 14. num. 1. & ſeqq.* & alij.

3 Primò communiter dicunt *DD.* primum modum vacandi beneficium, eſſe per mortẽ naturalem Beneficiati dicitur mors naturalis, quia per eam ſoluitur debitum naturæ, vt in *Extrauag. cõmuniũ 1. in princip. de ſepult.* & licet illa ſit, quæ propriè ex cauſa naturali intrinſeca incurritur nulla interueniente vi extrinſeca, nam iſta dici ſolet violenta, ſiue mala mors, vt notant *Add. ad Bal. in cap. vnico in princip. ſub num. 3. ad fin.* in verbo *rectè verſ. diuino iudicio, quib. mod. feud. amitt. in vſibus feud.* tamen dicitur hic mors naturalis largo modo, quatenus comprehendit omnes modos, quibus Anima ſeparatur à Corpore, vt ex *Can. ſi quis obiecerit 1. q. 3. Guill. de Bened. in cap. Raynutius* in verbo *mortuo nu. 19. de teſtam.* Dicimus mortem naturalem, ad diſtinctionem mortis ciuilis, & fictæ; quæ mors naturalis propriè explicatur per illam particulam, *Obitus*, in ſupplicationibus, & Bullis Apoſtolicis appoſui ſolitam, ita declarat *Lotter. de Re Benef. lib. 3. quæſt. 10. num. 10. & ſeqq.* Supradicta procedunt etiam facta ſola Collatione ante adeptam poſſeſſionem, ita *R. Marant. 2. par. cõtrou. reſp. 9. n. 36.* Ita per mortem vacat beneficium, vt ſi miraculosè Beneficiatus reſurgat, adhuc beneficium non recuperet, ita *Barboſ. cit. loc. num.* 2. poſt *Gonzal. ibidem num. 6.*

4 Limitãt communiter *DD.* ſuprapoſitam concluſionem, vt mors non inducat vacationem beneficij, quando illud eſt ſuppreſſum ab habente poteſtatem, vel eſt vnitum, vel eſt de menſa, vel Eccleſia non eſt numerata, ita *Gonzal. cit. loc. num. 7. Garz. num. 2. & 3.*

5 Quomodo in his terminis probetur mors, vide latè adducta per *Lotter. cit. lib. 3. except. 10. num. 38. & ſeqq.* & quia vt plurimum in

hoc

hoc caſu non ſolet interuenire præiudicium alterius, niſi tantum illius, qui ſupponitur defunctus, cui nil, aut parum præiudicatur, cum ſemper, quod compareat, recuperet beneficium; meritò admittunt *DD.* probationem etiam ſemiplenam per publicam vocem, & famam, iuxtà doctrinam *Bart. in l. 2. §. ſi dubitetur num. 3. quemad. teſt. aper.* Verùm ſi id tangeret præiudicium alterius, tunc rigoroſè eſt probanda mors, & de modis illam probandi, vide *Lott. cit. loc. num. 40. & ſeqq.*

6 Non ſolum per mortem naturalem, ſed etiam per mortem ciuilem, ideſt per ingreſſum Religionis & profeſſionē validè emiſſam, vacant beneficia profeſſi ipſo iure, vt in *cap. beneficium de reg. iur. in 6. Rebuff. in prax. par. 3. de mod. amitt. benefic. num. 44. Garz. cit. loc. cap. 9. per totum,* & ſignanter *num. 3.* eſt indubitatum apud omnes: ratio verò huius vacationis eſt, quia ſtatus Regularis dicitur incompatibilis cum beneficio, ita *Hoied. de benef. incompatib. par. 1. cap. 24. nu. 92. & ſeqq.* & non ſolum per profeſſionem expreſſam; ſed etiam tacitam vacant beneficia ſi ſit emiſſa modis nō ſublatis per *Trid.*, de quibus diximus 1. *par.* annotādo ad *cap. ad Apoſtolicam de Regul.* præſertim per delationem habitus profeſſorum, iuxtà dicta per *Lotter. lib. 3. cap. 26. num. 38. & ſeqq.* poſt *Garz. part. 11. cap. 9. num. 8. & ſeqq.*

7 Dictum eſt vacare beneficia per profeſſionem validè factam, quod adeo verum eſt, vt ſi Beneficiatus ſit nulliter profeſſus, ſiue nullitas proueniat ex defectu ætatis, ſiue metus incuſſi ſiuè ex defectu interruptionis anni nouitiatus; poſtquam profeſſio eſt declarata nulla, Beneficiatus recuperat ſua beneficia, vt probat *Lotter. cit. loc. num. 32. & ſeqq.*

8 Dubitatur ſi quis nulliter profeſſionem emiſerit, illamque poſt aliquot menſes ratificauerit, quando dicatur vacaſſe beneficiū, in menſe profeſſionis, an in menſe ratificationis; Et dicēdum eſt vacaſſe tempore profeſſionis, quæ tanquam principium rapit in ſe finē, ita vt ratificatio ſequuta retrotrahatur, iuxtà doctrinam *Bald. in l. 1. ſub num. 11. poſt medium verſ. non obſtat primum C. ſi plur. unſent.*

9 Beneficia Nouitij non vacant per ſuſceptionem habitus ante profeſſionem emiſſam, nec eſt, qui dubitet, & ita intelligitur *Conſtit. Pij V.* prohibentis Ordinarios admittere reſignationem, niſi in certis caſibus, & ſignanter reſignationem Religionem ingreſſuri, Ideſt per profeſſionem, ita *Gonz. cit. loc. num. 23.* ita vt ſi reſignatio fuerit admiſſa, prouiſio eſt ſuſpendenda vſque ad profeſſionem *Lotter. cit. loc. num. 23.* & prædicta adeo vera ſunt, vt Nouitius durante anno probationis, & eiq; ad profeſſionem faciat fructus ſuos, quos non amittit ratione abſentiæ. *P. Alph. de Leon. de off. Capell. part. 1. quæſt. 4. nu. 69.*

10. Quid ſeruetur cum meritiſſimis Patribus Societatis Ieſu, quorum Doctrina nauis Petri coadiuuatur, eorumq; ſtudijs, & laboribus non ſolum poſſeſſa beneficia, ſed cæteri Eccleſiaſtici fructus deberentur, niſi eorum modeſtia, & integritas illos refutaret, vide *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 1. cap. 14. num. 4.*

11 Secundo dicitur vacare beneficium per Reſignationem, ſiue Renunciationem, iuxtà dicta per *Pariſ. de reſig. lib. 1. quæſt. 5. num. 15. & ſeqq. Gonzal. gl. 15. num. 8. Garz. 11. part. cap. 3. Lotter. lib. 3. quæſt. 14.* de qua materia, dicemus annotat. particulari, Virgine protegente; eodem modo dicitur vacare ob non factam publicationem reſignationis ſeruata forma *Bull. Greg. XIII. Garz. cit. loc. § 4.*

12 Tertio beneficium dicitur vacare per aſſecutionem alterius beneficij incompatibilis; de qua materia diſponitur in *Extrauag. execrabilis §. qui verò de præb.* & in *Concil. Trid. ſeſſ. 7. de ref. cap. 4. cap. de multa de præb.* vbi annotata ſunt aliqua ſupra in 2. part. tractant *Gonz. gl. 15. nu. 9. et ſeqq.* Garz. *part. 11. cap. 5. Lotter. lib. 3. quæſt. 23.* Ne reincidam in aliàs dicta, ibi me remitto.

13 Quarto vacat beneficium per contractum matrimonij ipſo facto *cap. 1. cap. diuerſis Fallacijs de Cler. coniug.* ita vt ſtatim, ac beneficiatus contrahit matrimonium per verba de præſenti, ſtatim non expectata aliqua ſententia remaneat ipſo iure beneficio priuatus, quaſi per electionem ſtatus incompatibilis ipſemet beneficium renunciauerit *gl. in cit. cap. 1. verbo relinquenda,* docent communiter *DD.* quos longa caterua adducit *Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 42. num. 4.* & tranſcribit *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 14. nu. 7.* voluit *Rot. in recent. part. 3. deciſ. 8. num. 2.* Inducit enim vacationem huiuſmodi matrimoniū contractum per verba de præſenti, non tamen ſponſalia, vt docent omnes, quos refert, & ſequitur *Sanch. cit. loc. num. 1.* qui teſtatur, nec per ſententiam poſſe priuari beneficio, qui ſola ſponſalia contraxit, non ſubſequuto matrimonio *Rot. deciſ. unica de Cler. coniug. in nou. num. 1.*

14 Ampliant communiter *DD.* prædictam ſententiam, vt per matrimonium contractū vacent beneficia, etiam ſi matrimonium non ſit conſūmatum, & vxor religionem ingrediatur, ita *Garz. cap. 8. num. 1. part. 11.* quod tamen dici non poteſt de ſponſalibus ſequuta copula, quia copula cum ſponſalibus non parit vacationem prædictam *Ioan. And. in cit. cap. 1. num. 2.* & alij, quos cumulat *Sanch. cit. loc. num. 6. Rot. deciſ. 8. num. 3.*

Digitized by Google

part. 3. in recentiorib.

15 Ampliant etiam, vt poſt contractum matrimonium Beneficiatus, nec fructus beneficij retinere poſſit, nec illud ad fauorem renunciare, ſed ſtatim poteſt tanquam vacans impetrari *Barboſ. cit. loc. nu.* 9. & eſt commune, *Ricciul. de iur. perſonar. lib. 7. titul. de Apoſtatis cap. 1. num. 10. & ſeqq.*

16 Ampliatur quoque, vt non ſolum beneficia, ſed etiam omne ius, quod Clericus habet ad illa, ſiue regreſſus, & acceſſus amittitur per contractum matrimonij, iuxtà communem *DD.* prædictorum ſententiam, *Sanch. cit. loc. num. 7. Ricciull. num.* 14. *Barboſ.* & alij.

17 Ampliatur ſimiliter, vt non ſolum beneficia, ſed etiam penſiones vacent per contractum matrimonij, licet illæ beneficium non ſint, docet *Sanch. cit. loc. diſp. 44. num.* 5. *Ricciull. cit. loc. cap.* 3. voluit *Rot. in Romana penſionis* 20. *Maij* 1610. coram *D. Coccino*, & in *Tullen. fructuum prioratus* 21. *Iunij* 1619. coram *eodem*, *Lotter. lib. 3. cap. 26. num.* 66; Hæc tamen limitatio non procedit, quando penſio datur in miniſterio ſæculari, vel quando datur laico in defenſionem Eccleſiæ; Nec quando reſeruatur vti laico, ita *Ricciull. cit. loc. cap. 3. nu. 4. & ſeqq.* vbi etiam refert quid dicendum de Militibus.

18 Quæſtio eſt non leuis inter *DD.* quando matrimonium irritum, & nulliter contractũ per Beneficiatum, inducat beneficij vacationem, de qua latè *Sanch. cit. loc. diſp.* 43. & latius *Ricciull. de iurepatron lib. 7. cap.* 2. *Lotter. lib. 3. q. 26. num. 76. poſt Garz.* & alios, ex quibus eò magis vera colligitur concluſio, quod quando matrimonium fuit nulliter contractum ob defectum conſenſus ipſius Clerici, vt quia erat impubes, nec malitia ſupplebat ætatem, & beneficium obtinebat cum diſpenſatione legitima, vel amens, vel metu inductus, & tunc beneficium non dicitur vacare ipſo iure, ſi verò nullitas prouenit ex alio defectu, puta ex impedimento conſanguinitatis, uel affinitatis, & tunc diuerſimode loquuntur *DD.* ut uidere eſt apud *Sanch.* & *Ricciull. cit. loc.* Sed uerior opinio eſt, quod ſiuè Beneficiatus contrahat ſciens impedimentum, ſiuè ignorans, ſemper uacat beneficium ipſo iure, ut optime defendit contra *Sanch. Lotter. cit. loc. nu.* 76. & *Ricciull. eodem loc. num.* 24. ubi *nu.* 33. defendit uacationem ipſam, etiam ſi matrimonium ſit nullum ex defectu ſolemnitatis.

19 Eodem modo ſtatim, ac & eo ipſo, quod Clericus efficitur miles, quod tunc eſt, quando eius nomen in matricula militari deſcribitur, dicitur beneficium uacare, cum per factum ipſum uideatur beneficio renunciare, ita *Io. And. in cap. final. de Cler. coniug. Gig. de penſio. quæſt. 55. num. 2. Clar. in §. final. quæſt. 74. num. 6. verſ. item Cler. Pariſ. de reſig. lib. 16 quæſt. 1. num.* 21. probat abundè *Ricciul. citat. loc. cap. 3. nu. 12. & ſeqq.* quæ procedũt etiam ſi ipſe Beneficiatus militiæ adſcriptus ad ſeruitia non deuenerit, vt per *Ricciul. & Lotter. lib. 3. quæſt. 26. num.* 90.

20 Quinto vacat beneficium per nõ delationem habitus clericalis, quæ vacatio contrahitur ipſo facto, quando Beneficiatus in locis publicis, & populo frequentibus ſine rationabili cauſa ſine habitu prædicto continuò incedit, ita diſpoſuit *Sixtus V. in ſua Conſtit. 19. ſecundum nouum Bullar.* de qua *Quarant. Summ. Bull.* verbo *habitus clericalis.* & meminit *Gonz. gl. 15. num. 56. Garz. par. 7. cap. 1.* quomodo poſſit probari hæc negatiua, idest non delatio habitus in hoc caſu per impetrantem, vide *Lotter. lib. 3. quæſt. 26. num. 92. & ſeqq.* eſſet tamen probandum, quod Beneficiatus tanto temporis ſpatio in habitu Clericali non inceſſit, vt communi opinione reputetur laicus, ita poſt *Chriſtophor. de Caſtell. & Farinacc.* tenet *Ricciul. de iure perſ. lib. 7. cap. vltimo num.* 16. contra aliquos, qui tenẽt, quod ſufficit probare, quod ſemel inceſſerit ſine habitu, quæ opinio habet quid rigoris; contra quam tenet etiam *Barboſ. lib. 3. cap. 14. ſub num.* 63.

21 Nota, quod impetrans beneficium vacans ob non delationem habitus, tenetur prædictam probationem facere coram executore citato poſſeſſore, alias probatio erit nulla, & poſſeſſor debet in ſua poſſeſſione manuteneri, ita docet poſt alios per ſe adductos *Barboſ. cit. loc. nu.* 63. ad finem.

22 Sexto vacat beneficium, quando Beneficiatus habet illud pro derelicto per ſpatium decem annorum ad notata in *cap. ex parte* 8. *vbi gl. verbo per decem annos.* & *Abb. num. 2. de Cler. non reſid. Barboſ. cit. loc. num.* 33. vbi alios citat *Rebuff. in prax. titul. de mod. amitt. Benef. ſub num. 49. verſ. quemadmodum.*

23 Nota primo ad ſupradicta, quod propriè loquendo, non poteſt dici beneficium pro derelicto habitum; nam ea dicimus habere pro derelictis, quæ prius in dominio noſtro erant, *l. interdum §. 1. ff. de acquir. poſſ. §. hoc amplius §. pro derelicto inſtit. de rer. diuiſ.* Sed beneficia non dicuntur in dominio noſtro, niſi quoad vſum; ideo id impropriè, dici teſtatur *Lotter. cit. lib. 3. quæſt. 26. nu* 3.

24 Nota 2 hãc vacationẽ ſuas habere difficultates cũ ſit fundata ſuper præſumptionibus, vnde ſi citatus Beneficiatus cõpareat, & dicat non habere beneficium pro derelicto, eliditur vacatio. Vnde *Lotterius cit. quæſt. 26. in principio* reſtringit hanc præſumptionem derelictionis duobus in caſibus, primo quãdo citatus Beneficiatus ad reſidentiam, ad

quam

quam tenetur, redire recuſauit, ſecundo in caſu electionis ſtatus incompatibilis cum beneficio, qualis eſt militia, matrimonium, & ſimilia, & in prædictis caſibus non eſſet expectandus lapſus decem annorum iuxtà opinionem *Barboſ.*

25 Septimo vacat ipſo iure beneficium curatum, ſi illud obtinens non ſe facit promouere ad ordinem Sacerdotalem infra annũ, habetur diſpoſitum *in cap. licet Canon.& cap. commiſſa de elect. in 6.* vbi *DD.* omnes *Rebuff. in prax. titul. de diſpenſat. de non promouend. et titul. de non promot. intra annum, Pariſ. de reſignat. lib. 3. quæſt. 9. Zerol. in prax. 1. par. verbo beneficium § 4. d. 4. Staph. de lit. gratia titul. de varijs modis vacat. §. quartus principalis* Garz. *de Benef. 3. par. cap. 4. num. 3. Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 14. num. 21.*

26 Nota primo computari hunc annum à die prouiſionis, ſeu Collationis, non à die vacationis beneficij, vt dicit *Lotter. lib. 2. q. 47. num. 19.* vbi refert conſilium dandum ei, qui ætatem non ſufficientem habet, vt Epiſcopus expectet quantum poteſt ad conferendum. Sed melius dicendum eſt hunc annum numerandum eſſe à die adeptæ poſſeſſionis iuxtà verba *Sacra Congreg. in declaratione* adducta per Garz. *cit. loc. num. 7.* dummodo per Beneficiatum non ſteterit quominus antea poſſeſſionem perceperit, iuxtà aliam *declarationẽ* adductam per *Barboſ. in Summ. Apoſtolicarum deciſ. verbo annus num. 7.*

27 Nota ſecundo, quod habet locum hæc vacatio, ſi infra annum fuerit prouiſo mota lis ſuper beneficio in petitorio, ſecundum *declarationem Sacra Congreg.* quam adducit *Garz. 11. par. cap. 5. num. 121.* licet ipſe *num. 122.* dicat, quod talis declaratio non videatur iuri conformis.

28 Nota tertio vacationem prædictam nec habere locum, ſi Beneficiatus promoueri petijt ad Sacerdotium, offerens quantum in ſe erat paratus ſuſcipere ordines; verùm Epiſcopus eum reprobauit ratione illiteraturæ, refert deciſum per *Sacram Congreg.* idem *Garz. 3. part. cap. 4. nu. 8. & nu. 9.* refert etiam deciſum huiuſmodi vacationem non habere locum, ſi infra annum Parochus fuit morbo impeditus, Et impedimentum adeo excludit hãc vacationem, vt ſi Parochus impediatur promoueri in fine anni, eo quod ſi impedimentum ſuperueniat in finali parte anni, etſi in tali tempore, quod ſupereſt non poſſit Beneficiatus promoueri, & mot ſunt, qui tenent tale impedimentum, etiam excuſare vacationem, ita *Rebuff. in prax. titul. de non promotis num. 48. Salzed. ad Diaz. cap. 51. lib. 10.* Verùm contraria opinio verior iudicatur per *Garz. par. 11. cap. 5. num. 129.* non

29 Nota quarto, quod Beneficiatus infra annum illi conceſſum ad ſuſcipiendum Sacerdotium poteſt beneficium reſignare etiam ad fauorem, etiam ſi eſt certus infra annum non poſſe promoueri, & ſic beneficium vacare, iuxtà dicta per *Rebuff. cit. loc.* hoc intellige, ſi ſupereſt tempus ad perficiendam reſignationem.

30 Octauo vacant beneficia per promotionem ad Epiſcopatum ipſo iure poſtquam Epiſcopus poſſeſſionem acceperit, & conſecrationem, vel poſt lapſum temporis ad petendam conſecrationem, & hoc vigore *cap. in cunctis §. cum verò de elect. Concil. Trident. ſeſſ. 7. cap. 9 de refor. & ſeſſ. 23. cap. 2. de refor.* docent communiter *DD.* & hoc de iure, nam de ſtylo Curiæ Romanæ per decretum Papæ, qui in actu promotionis decernit beneficia vacare, & tunc dicuntur vacare à die promotionis, non conſecrationis, prout poſt multos declarat *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 14. n. 21. & ſeqq.* & melius *Lotter. lib. 3. q. 26. num. 50. & ſeqq.* vbi deſignat tempus trimeſtre ad petendam conſecrationem, & teſtatur illud non prorogari vltra ſemeſtre.

31 Nota hanc vacationem procedere tãtum in beneficijs, quia de illis tantum loquitur *tex. in cit. §. cum verò*, hinc per promotionem hanc non vacant officia, vt ſunt prothonotariatus, & ſimilia *Achill. de Graſſ. deciſ. 36. alias 2. de elect. Hoied. de incompat. part. 1. cap. 19. num. 14. & 15.*

32 Si Epiſcopo contingerit transferri ad aliã Eccleſiam, vacat prima, à die, quo idem Epiſcopus ab illius vinculo abſoluitur in Conſiſtorio, etiam ante expeditionem litterarum, iuxtà *declarationem Sacra Congregationis die 14. Decembris 1624*, quam adducit *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 3. cap 14. num. 25.*

33 Quomodo dicitur vacare prælatura, ſi electus intra menſem, vel aliud ſtatutum tempus non conſenſerit electioni, vel ſi conſenſerit intra tres menſes, non petierit confirmari, vide *Gonzal. gl. 15. nu. 50. & 51 & Barboſ. cit. loc. num. 26 & 27.*

34 Nono vacare dicitur Dignitas quandò ad illam electus per ſe, vel per alium ſe iniecerit adminiſtrando ante confirmationem, & hoc ipſo facto, ita diſponit *Cap. auaritiæ de elect. in 6.* qui *tex.* licet loquatur in electione, & poſtulatione, & in dignitatibus, nihilominus *DD.* communiter illius diſpoſitionem extendunt ad præſentatum in quocunque beneficio et ſimplici, qui ſi ſe iniecerit in illius adminiſtratione ante inſtitutionẽ, beneficiũ dicitur ipſo iure vacare, ita *Arch. in eodem cap. auaritiæ num. 4. Fran. num. 2.* & alij, quæ vacatio oritur ex vnico actu, docet *Creſcent. deciſ. 6. de iur. patronat. num. 17. & ſeqq.*

35 No-

35 Nota primo non incurri hanc vacationẽ per quamcunq; adminiſtrationem, ſed neceſſariò requiri fructuum perceptionem ſiuè temporalium, ſiuè ſpiritualium, vt de eo, qui recepit iuramentum defendit *Put. deciſ.* 45. *lib.* 3. *Rot. deciſ.* 83. *num.* 4. *&* 6. *par.* 3. *lib.* 3. *diuerſ. Gabriel. conſil.* 199. *num.* 4. *lib.* 1. qui teſtatur de communi.

36 Nota ſecundo excuſare hanc vacationem quamlibet cauſam coloratam prouenientem ab errore facti, vel iuris valde dubij, vt poſt alios defendit *Lotter.* 2. *quæſt.* 13. *num.* 8. *& ſeqq.* dicitur ius dubium ſi concurrat mixtura facti, vel conflictus opinionum *Coccin. deciſ.* 295. *num.* 8. *&* 9.

37 Decimo dicunt *DD.* vacare beneficium ipſo iure per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis inſtante Ordinario pro illorum oſtenſione, idque deducunt ex *cap. Ordinarij* & *quod ſi forte de off. ord.* vbi diſponitur, quod ſi quis plura poſſidet beneficia incompatibilia eſt cogẽdus ab Ordinario ad oſtendendam diſpenſationem, quam ſi oſtendere recuſat, vacat beneficium; ſed proprie loquendo hæc vacatio non inducitur ex prædicta non oſtenſione, quaſi ex nouo modo vacandi, ſed potius dicendum eſt per dictam non exhibitionem tituli, ſiuè diſpẽſationis detegi vacationem beneficij antiquam, cum ſemper vacauerit beneficium, ex quo intruſus non habuerit titulum, Hinc *Lotter.* 3. *lib. q.* 24. *num.* 36. iſte non exhibens titulum, ſeu diſpenſationem non puniri pœna priuationis, ſed expulſionis, ſeu detruſionis: Quomodo poſſit Ordinarius cogere Beneficiatum ad oſtenſionem tituli, & diſpenſationis, quomodo Beneficiatus ſatisfaciat huic præcepto, & quomodo procedatur contra contumacem non parentem, latè *Lotter. cit. q.* 24. *per totam.*

38 Nota hic, quod diſpoſitio cit. *cap. Ordinarij*, quæ dat facultatem Ordinario compellendi Beneficiatum habentem plura beneficia, ad oſtendendam diſpenſationem innouata fuit per *Concil. Trid. ſeſſ.* 7. *cap.* 5. Nec ſuffragatur, quod Beneficiatus ſit poſſeſſor triennalis, quin non teneatur oſtendere diſpenſationem prædictam, mandante Ordinario, quia per regulam de triennali excluditur tertius inquietans in beneficio, non tamen Ordinarius, tenet *Gened. ad ſex. Collect.* 18. *num.* 3. *Mena variar lib.* 2. *q.* 23.

39 Vndecimo vacat beneficium collatum à Papa ipſo iure, ſi apprehendatur illa poſſeſſio ante litterarum expeditionẽ, iuxtà *Conſtitutionem Iulij* 3. *ſub datum Romæ* 27. *Maij* 1553. de qua materia tractant *Mandoſ. ad regul.* 27. *q.* 3. *Gonz. gl.* 15. *num.* 98. *Garz. part.* 4. *cap.* 2. *num.* 46. *& ſeqq. Lotter. lib.* 3. *quæſt.* 2. *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 38. in quibus terminis.

40 Notandum eſt, quod licet olim ex ſola ſignatura permittebatur apprehenſio poſſeſſionis, hodie tamen ex Conſtitutione prædicta denegatur, aliàs inducitur vacatio prædicta ipſo facto, docet *Garz. cit. loc. nu.* 47.

41 Notandum eſt ſecundo induci vacationẽ prædictam quando quis non expeditis litteris, & cum ſola ſignatura poſſeſſionem de nouo apprehenderit, ſecus tamen eſt, ſi prouiſus ab Ordinario malè poſſeſſionem apprehenderit vigore literarum Ordinarij, & poſtea nouam obtinuerit prouiſionem à Papa, & litteris non expeditis poſſeſſionẽ continuauerit *Creſcenz. deciſ.* 5. *num.* 2. *de reſt. ſpoliat. Caſſad. deciſ.* 4. *in fin. eodem titul. Achill. deciſ.* 104.

42 Duodecimo vacat beneficium per obitũ, ſi reſignans non ſuperuixit per viginti dies per *Regul. Cancell.* 19. ſecundum modernum ordinem, de qua materia *Flam. Pariſ. de reſignat. lib.* 13. *quæſt.* 14 *Gonzal. gl.* 15. *num.* 84. *Garz.* 5. *part. cap.* 1. *num.* 158. *& ſeqq. Lotter. lib.* 3. *quæſt.* 15. *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 35. *Viuian. in prax. iuriſpatron. par.* 2. *lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 81. *Ioan. à Cochier. in regul.* 8. *Cancell. gl.* 7. *num.* 13. computantur hi viginti dies à die præſtiti conſenſus, vt notatur in eadem *regul.* circa medium; & locum obtinent in quacunque reſignatione, ſiuè ſimpliciter fiat, ſiuè cauſa permutationis, vt indicant verba ipſius *Regul.*

43 Nota, quod prædicta regula de viginti, locum obtinet, ſiuè reſignatio fiat coram Papa, ſiuè coram Ordinario ex cauſa, notat *Barboſ. cit. loc.* vnde eſt, quod ſi quis reſignauerit coram Ordinario, à quo iuxtà cauſa mediante fuit admiſſa reſignatio, verùm reſignans non expletis diebus 20. obijt in mẽſe Apoſtolico, licet reſignatio ſit facta in menſe Ordinarij beneficium dicitur reſeruatum, cum in hoc caſu vacet per obitum non per reſignationem, & generaliter dicẽdum eſt, quod *Regula de viginti*, non afficiat beneficium extra Curiam reſignatum, ita *Lotter. cit. loc. cap.* 57. quem ſequitur *cit. loc. Barboſ.* quod ſecus eſt, ſi reſignans moriatur in Curia infra terminum viginti dierum, tunc enim beneficium remanet reſeruatum ratione obitus in Curia *Garz. cit. part.* 5. *cap.* 1. *num.* 158. & eſt indubitatum.

44 Tertiodecimo vacat ipſo iure beneficiũ curatum, ſi in Collatione illius non fuerit ſeruata forma Conſtitutionis *Pij V.* incip. *in conferendis* ſub datum 15. *Kalend. Aprilis* 1566. quam adducit *Quarant. Summ. Bull.* verbo *Beneficiorum Parochialium Collatio*, *Garz. cit. loc. num.* 88. Sed verius pace multorum *DD.* melius dicendum eſt in hoc caſu non vacare beneficium ob contrauentionẽ præ-

prædictæ Conſtitutionis,cum in illa non inducatur nouus modus vacandi, ſed ſolum declaratur collationem Parochialium factã contra,vel præter formam *Concilij Trid.* præſertim in examine per concurſum faciendo, eſſe inualidam,& beneficium vacare, ſicut antea vacabat,& remanere reſeruatum;itaq; Conſtitutio declarat adhuc durare primam vacationem,ergo non inducit nouam vacationem.

45 Quarto decimo vacat beneficium ipſo iure per mortem Papæ, à quo fuit collatum ad beneplacitum illius, cum beneplacitum morte expiret *cap.ſi gratiosè de reſcrip. in 6.* docet *Barboſ.cit loc.num.* 39. Eodem modo vacat beneficium,quod Papa contulit cum decreto,quod prouiſus teneatur dimittere aliud,quod habet infra ſex menſes; ita vt ſi non adimpletur decretum vacat ſecundum beneficium ipſo iure, elapſo termino aſſignato,quod eſt computandum à die notitiæ decreti,latè *Barboſ.cit.loc.num.*40.

46 Decimo quinto vacat beneficium ipſo iure,& omne ius,quod habet ad illud perdit prouiſus, qui violenter occupauit poſſeſſionem illius,prout deciditur in *cap.cum, qui* 18.*de preb.in 6.*vbi *DD.*communiter tractãt *Gonzal.gl.*13.*nu.*18.*Lotter.lib.* 3. *quæſt.*22.& alios,quos citat *Barboſ.cit.loc.num* 43.

47 Nota,quod licet dicatur per *DD.* quod hæc vacatio ſit inducta ipſo iure, tamen ſecundum veriorem ſentẽtiam,impetrans hoc modo, non poteſt propria authoritate poſſeſſionem apprehendere, ſed tenetur poſſeſſorem violentum prædictum coram executore citare, cum poſſit illi aliqua defenſio competere, probat poſt alios *Lotter.cit. loc. num.*4.poſt *Mandoſ.ad Lap.alleg.*127.*num.*6. *verſ.ſed contra prædicta.*

48 Nota etiam prædictam vacationem non habere locum quando quis violenter occupauit poſſeſſionem alicuius prædij beneficij, ſed ſolum quando ſe intruſit in beneficio, iuxtà opinionem *Rot.deciſ.*19.*num.*10.*par.*2. *diuerſ. & in vna Mutinen. Canonicatus* 14. *Martij* 1603.coram *D.Lancellotto Iun.*quos refert,& ſequitur *Barboſ.cit.loc.*

49 Item nota, quod hæc vacatio non inducitur quando quis violenter occupauit poſſeſſionem beneficij,præuio iudicis decreto, lato iuris ordine ſeruato, quia iudex in tali caſu non dicitur vim inferre.*L.*3.§. *ſed ſi vim accipimus de eo,quod met. cauſ.* & in his terminis probat *Lotter.cit.loc.num.*15.qui id limitat,ſi iudex de facto procederet excedẽdo fines ſuæ iuriſdictionis, vel cum dolo procedendo, & tunc dicitur inferre uim, & poteſt illi impune reſiſti,declarat *Fel.in cap. ſi quando ſub num.*2.*verſ.ſe undè fallit de off. deleg.l.prohibitum C.de iure fiſc.*

50 Similis uacandi modus eſt,qualis inducitur ipſo iure per violationem ſequeſtri,emanati per Romanam Curiam in cauſa beneficiali,iuxtà terminos *Clem.vnicæ de ſequeſt. poſſ.*dicitur quis violare ſequeſtrum,quando fructus beneficij ſequeſtratos occupat,quod intellige, ſi occupans ſit vnus ex litigantibus, & fructus ſint beneficij, de quo eſt lis, *Lotter.cit loc.num.*40.*Gonz.gl.*15.*nu.*59.

51 Quæ vacatio inducitur quando violatur ſequeſtrum,appoſitum in vim ſententiæ diffinitiuæ,latæ per *Rotæ* Auditorem ſuper negotio principali;non tamen, ſi violatur ſequeſtrum appoſitum ex officio in cauſa attentatorum,uel ſimili *Put.deciſ.*46.*lib.* 2. *Seraph.deciſ.*1335.*num.*6.*Bellam.deciſ.*54.*num.* 2.Et quando adeſt temeritas nulla ratione excuſabilis,quia cum *Clem* prædicta ſit à iure exorbitans, non debet extendi, probat *Lotter.cit.loc.num* 48.*& ſeqq.* ſequitur *Barb. cit.loc.num.*44.

52 Decimo ſexto uacant ipſo iure beneficia detinentium,& non reſtituentium indebitè, ſcripturas ſpectantes ad Cameram Apoſtolicam,nec non etiam,& ſcientium, & non reuelantium occupationem prædictam,iuxtà diſpoſita per *Iulium III.* in ſua *Conſtit. die vltima Aprilis* 1552.& refert *Barboſ. cit. loc.num.*41.

53 Decimo ſeptimo vacant beneficia per nonnulla delicta, ſeù exceſſus patratos per Beneficiatum;Et primò per crimen hæreſis *cap.ad abolendam* §.1.*de hæreſi*;& notant communiter *DD.*inter quos ſolum eſt differentia,an requiratur ſententia priuatoria; ſunt enim,qui defendunt vtramque ſententiam, ſed communior, & magis recepta videtur illa,quod non requiratur aliqua ſententia priuatoria,ſed beneficia poſſe impetrari ante ſententiam criminis declaratoriam,iuxtà dicta per *Barboſ.cit.loc.num.*47.per alios per ipſum adductos,latè *Ricciul.de iur. patronat. extra lib.*19 *cap.* 19.

54 Et non ſolum vacant beneficia ipſius hæretici per crimen hæreſis, ſed etiam omnia alia beneficia, quæ fuerunt obtenta ad preces hæreticorum,vt in *cap.*2.§. *ad hæc de hæreſi in* 6.*notat Gonz.gl.*15.*num.*68. *Azor. inſtit.moral.par.*1.*lib.*8.*cap.*13.*q.*8.*verſ. octaua pœna.*

55 Ampliatur etiam, vt vacent ipſo iure beneficia credentium,receptãtium, fautorum, & defenſorum hæreticorum vigore *Bull. Cœnæ Domini*,de qua per *Diaz. in pract. crimin.canon.*verbo *Hæretici cap.*114. *in fin.* tenet *Farinacc.de Hæreſi quæſt.*189. *nu.* 74. qui teſtatur poſſe defendi contrarium de iure communi.

56 Crimen etiam Simoniæ realis facit vacare ipſo iure beneficium ſic obtentum, iuxtà

for-

Digitized by Google

formam Extrauag.cum deteſtabile de Simon. inter communes,& Conſtit. Pij V. incip. cum primum quinta §.8.ſub datum Romæ Kalend. Aprilis 1566.de hac materia tractant Fr. à. Pariſ lib.7.quæſt.2.num.12.& ſeqq. Gonz.ad regul.de menſib.gl.15.num.69. Garz.par.8. cap.1.Bonac.tract.de Simon q.7.punct.2.diſ.c. 1.Lotter.lib.3.quæſt.29.num.161.Barboſ.de Iur.Eccleſ.lib.3.cap.14 num. 51. P. Theſ. ur. pract.Eccleſ.2.par.verbo Simonia cap. 2.in princip.& alij.

57 Nota,quod hæc vacatio eſt inducta quoad beneficium Simoniacè obtentum,cum inhabilitate ad futura ipſo iure; non tamen vacant alia beneficia , in quibus Simonia non intrauit,& ante Simoniam legitimè obtinebantur,iuxtà veriorem opinionem, quã defendit Lott.cit.loc.num.161. contra Garz. & ſequuta eſt Rot.apud Achil.deciſ.341.aliàs 2.de Simon.num.2.& deciſ.411.num.2.par.3. lib.3.diuerſ.P.Theſ.cit.loc.verſ.2.

58 Nota etiam,quod hæc vacatio facit , vt beneficium , in quo eſt commiſſa ſimonia redeat ad Collatorem , quando vacauit per obitum , quod ſi vacauit per reſignationem, redit ad reſignantem quouſque non fuerit priuatus per ſententiam , vt docent Garz. par.11.cap.3.nu 214.P.Theſ.cit.loc. verſ ſufficit autem ad finem; non tamen poteſt reſignans ipſe inſtare ſibi reſtitui tale beneficium ex cauſa ſimoniacæ reſignationis , quia repelleretur tanquam allegans propriam turpitudinem,ita poſt Rebuff Diaz.& alios docet Garz.cit.loc.num.218.

59 Crimen etiam confidentiæ commiſſum in beneficio,facit illud vacare ipſo iure,iuxtà terminos Bull.Pij V.incipient.intolerabilis,vbi ſi quis qualecunque beneficium Eccleſiaſticum ex reſignatione, vel ceſſione , ſimpliciter, vel cum circuitu retroceſſionis,cum regreſſu,vel acceſſu,etiam ſola dimittentis intentione receperit,vt illud etiam in euẽtum regreſſus,vel acceſſus eidem dimittenti , vel alteri poſtea conferatur ; aut illius fructus, vel pars eorum alij , vel alijs concedantur, vel penſiones ſoluantur ex eiſdem ; hæc cõfidentia iudicatur . Item ſi Collator conferat beneficium vacans,ea conditione tacita, vel expreſſa,vt transferatur in alterum , vel vt prouiſus,fructus illius,vel partem ad utilitatem,uel arbitrium Collatoris , uel decedentis aut alterius transferat,uel penſionem illi,uel illis,quem,uel quos Collator , uel cedens,vel alius voluerit , perſoluat Simonia confidentialis iudicatur. Item ſi id à Patrono,ſeu præſentatore , ſeu electore fieri contingerit,quod de Collatore dictum eſt,confidentia iudicatur;& in his caſibus trãſgreſſorum beneficia,non ſolum in quibus commiſſa eſt confidentia , ſed etiam alia vacant ipſo iure,vt in cit. Conſtit.Pij V.

60 Crimen læſæ Maieſtatis quando inducat vacationem beneficij, vide latè adducta per Lotter.par.3 cap.30.per totum , vbi materia latè,& eruditè diſcutitur,Barboſ.de Iur. Eccleſ.lib.3.cap. 14. num. 52. poſt Gonz gl.15. num.72.

61 Exemplificatur hoc crimen læſæ Maieſtatis inter cætera hoc exemplo in falſificante, vel vtente falſis litteris Apoſtolicis , cuius beneficia ipſo iure vacant cap. ad falſariorum de crim.falſ.Gonz cit.gl.15.nu.23.Garz part. 11.cap.10.num.170.de Benef. Lotter. cit. loc. num.9.

62 Crimen Corruptionis iudicum Romanæ Curiæ quando inducat uacationem beneficiorum,vide Conſtitutionem Greg.XIII.nou. Bull.24.incip.Ab ipſo , ſub datum Non.Nouẽbris 1574.quam latè explicat Lotter. lib. 3. quæſt.32.

63 Crimen Abortus inducit vacationem beneficiorum ipſo iure per Conſtitutionem Sixti V.anno 1588.4 Kal.Nouembris in ordine noui Bullar.87.quam adducit compendioſè Lotter. 3.par.quæſt.31.num.51.in quibus terminis nota, quod licet aliàs ad incurrendas pœnas huius criminis , criminaliſtæ diſtinguant,an fætus eſſet animatus, an inanimatus,in hac tamen vacatione non adducitur hæc diſtintio,nam Bulla prædicta in vtroq; caſu inducit hãc vacationem, vt poſt Graſſ. aur.deciſ.par.1.lib.2.cap.63.num 27. verſ.ſed an,aduertit Lotter. cit.loc. num. 51. quod eſt contra Barboſ.de Iure Eccleſ. 3.lib. cap. 14. poſt num. 63. qui tantum loquitur in caſu animati fætus habere locum vacationem.

64 Crimen ſodomiæ inducit ipſo iure uacationem; hoc enim horrendo crimine delinquentes,qui ſunt apoſtatæ à natura,ideſt ab intentione ipſius naturæ ſecundum Lotter. lib.3.quæſt.31.num.58.ſunt ipſo facto priuati beneficijs Eccleſiaſticis per Bullam Pij V. incipiẽtẽ horrendum ſub datum 3.Kal.Septẽbris 1568.in Bull nouo.72.& eſt ſecundum diſpoſita in cap. Clerici de exceſſ. Prælat. notant Gonzal.gl.15.num.83.Lott.cit.loc.Garz. par.11.cap.10.§.2.num.196.Campanil.diuerſ. iur.Canon.rub.11.cap.22.num.10. Barboſ. de Poteſt.Epiſcopi par.2 allegat. 44. num. 29.& ſeqq.Plura ad dictam Conſtitut. Pij V. uide apud Farinac.quæſt.148.num.1.& ſeqq. quæ non habet locum contra ſemel, aut bis tantum patrantem tale crimen,ſed contra illos, qui ex uſu , & continuò talem actum exercent,quod deducitur ex verbo illo in Bulla poſito videlicet,Exercentes, docet Genuenſ. in prax.cap.mihi 82.in princip. Lotter. cit. loc. num.66.contra Cauall.comm.contra commun. quæſt.248.ſub num.4.Hanc vacationem non eſſe in vſu in Curia teſtatur idem Lott.n. 68.

65 Cri-

65 Crimen illatum in perſonam Cardinalis, inducit vacationem beneficiorum,ita,vt tale crimẽ,ſed percuſſionem inferentes priuentur beneficijs ipſo iure,ſtatuitur in *cap fælicis §. ſi qua vero de pæn.lib.6.*declarat *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.14.num.54.& lib.1.cap.5. verſ.tertio.* Eodem modo ob percuſſionem Epiſcopi,vacant beneficia; illa tamen beneficia, quæ obtinet percutiens in Eccleſia Epiſcopi percuſſi *Clem. 1. §. à ſeudis de pæn.*Item eodem modo vacant ipſo iure beneficia per occiſionem Rectoris Eccleſiæ *cap.in quibuſdam de pæn.*ideſt illius Eccleſiæ, in qua ſunt beneficia,de hac materia vide adducta per *Barboſ.de Iur.Eccleſ.cit.cap. 14. num.54.55.& 56.*

66 Crimen offenſionis illatæ in perſonam litigantium in Romana Curia, inducit ipſo iure vacationem beneficiorum offendentis, & non ſolum offendentis ipſum principalẽ, ſed Procuratores, Aduocatos, Notarios, vel Iudices,iuxtà diſpoſita in *Conſtitut.11.Alex. 6.incip.in crimin.*de qua materia, vide *Put. deciſ.97.98.& 99.lib.2.in correct.* Gonz.*glo. 15.num.100.*

67 Crimen deteſtabile aſſaſſinij inducit ipſo facto vacationem beneficiorum Clerici aſſaſſini, ex *cap.1.de homicid.in 6. vbi DD.* eſt abſolutum apud omnes. Nota,quod tenetur impetrans ex hac vacatione,probare aſſaſſinium cum ſuis requiſitis; quo in caſu an ſufficiat probatio deſumpta ex ſententia iudicis laici declaratoria commiſſi aſſaſſinij,vide *Lotter.quæſt.31.num 44. & ſeqq.lib. 3.*de hac materia, *Alph.de Leon.de off. Capell. lib.3 quæſt.31.num.34.*

68 Crimen de quo in *Clem.multorum de pæn.* inducit vacationem beneficiorum ipſo iure; ibi enim priuantur ipſo iure beneficijs Domini temporales,perſonæ Eccleſiaſticæ, qui carcerari faciunt, vel carceratos detinent Clericos,donec ſua beneficia reſignent, vel ne citati poſſint accedere ad Apoſtolicam Sedem, dummodo hæc patrantes non ſint Prælati,ſed inferiores,nam Prælati alia pœna multantur in dicta *Clem.multorum*;de his Gonz*al.gl.15.num.80.Barboſ cit.loc.cap.14. num.58.*

69 Vacant quoque beneficia ipſo iure illorũ, qui pro obtinendis beneficijs, ſe ipſos pro alijs examini ſupponunt,vel annuas penſiones offerunt, aut beneficia impetrant pro alijs,vt ab eis aliquid conſequantur,vel quãdo impetrant pro ſe ipſis beneficia cum intentione illa reſignandi, reſeruata ſibi penſione,vel nõ reſeruata,ad fauorem aliorum; ita diſponit *Conſtitut.33.Pauli IIII.* incip. *inter cætera* ſub datum 26. *Nouembris* 1557. quam per extenſum adducit Gonz*al.gl.15. poſt num.90.*

70 Vacat etiam beneficium ipſo iure per alienationem bonorum Eccleſiæ,factam cõtra,vel præter formam *Extrauag. ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alien.* illud tamen beneficium,cuius bona alienantur ſine ſolemnitatibus; & ita vacat, vt Ordinarius, vel alius Collator,cui ſpectat Collatio abſque alia declaratione conferre poteſt, ita diſponit ipſa *Extrauag.*in illis verbis *Inferiores verò, & cæt* notat Gonz.*gl.15.nu.63.Barboſ.citat. cap.14 num.42.*

71 Vacat denique beneficium per priuationẽ,quæ ſortitur ex delictis, & exceſſibus,in quibus Beneficiatus venit priuandus beneficijs;in quo caſu notandum eſt,quod nullũ crimen quantumuis graue inducit vacationem ipſo iure, niſi id expreſſum ſit in iure, ſed criminoſus eſt per ſententiam priuatoriam priuandus,vt poſt alios reſoluit Garz. *de Benef.par.11.cap.10.nu.5.* Vnde eſt, quod licèt in caſibus prædictis,& alijs, in quibus beneficium vacat ipſo iure,dicatur illud vacare in ipſo puncto,quo caſus accidit, ideſt in ipſo tempore matrimonij, profeſſionis, delicti,& cæt.tamen in caſu, quo quis venit priuandus beneficio,non dicitur illud vacare tempore exceſſus,vel delicti,ſed in puncto ipſo ſententiæ declaratoriæ,quæ in iudicatũ fecit tranſitum, ita vt ſi interim moriatur Beneficiatus per obitum, dicitur vacare beneficium non alio modo, ita declarat *Barboſ.de Iur.Eccleſ lib. 3. cap. 14. num. 66. & ſeqq.*

72 In ſuprapoſitis autem caſibus,& alijs in iure ſparſis dicitur vacare beneficium,ita vt de illo poſſit Collator legitimus diſponere, & conferre,& non antea, vt benè aduertit *tex.*in hoc *cap.nulla de exceſſ prælat.in 1. par.* in qua prohibetur non ſolum Collatio de beneficio non vacanti,ſed etiam promiſſio. Hinc *Sacr.Concil.Trid.*ſectando veſtigia antiquorum Canonum *ſeſſ. 24. cap. 19. de ref.* mandata de prouidendo,& gratias, quæ expectatiuæ dicuntur,nemini concedi ſtatuit, & hactenus conceſſas reuocauit;à quo tempore,nec Summi Pontifices, qui pro ſui libito aliter diſponere poſſunt pro eorum Sũma ſanctitate tales gratias conceſſerunt, ita teſtatur *Lotter. lib. 2. quæſt. 25. num. 4. & ſeqq.*

S V M M A R I V M.

1 *Collatio Beneficiorum dignis facienda intra ſex menſes. Collationis materiã, qui DD.exagitent.*

2 *Collatio facienda à Papa tempore non ligatur. Quid in vacatione, in Curia, & executore Papa.*

Digitized by Google

3 *Collationis terminus ſex menſium non habet locum in inſtitutione ad Iuſpatronatus.*

4 *Collationis terminus ſex menſium habet locum in Epiſcopo habẽte facultatem conferendi iuſpatronatus, ob negligentiam patronorũ ſibi deuolutum.*

5 *Collationis terminus ſex menſium habet locum etiam in electione. Quid in Sede Epiſcopali, & Regularibus.*

6 *Collationis terminus ſex menſium ſtatuitur pro conferendo quouis beneficio, præter exceptos. Quid in Collatione Curati.*

7 *Collationis terminus ſex menſium comprehendit habentem indultum conferendi à Papa.*

8 *Collationis terminus ſex menſium ſtatuitur patronis præſentare debentibus ad Iuſpatronatus Eccleſiaſticum. Quid in laico.*

9 *Collationis terminus ſex menſium eſt utilis, non continuus. An currat impedito, num.* 10.

11 *Collationis terminus ſex menſium incipit à die notitiæ. An certiorandus Collator ſciens num.* 12. *dies notitiæ computatur à tempore, quo ſcire debuit, nu.* 13. *An ſcientia præſumpta ſufficiat, & quid in termino quatuor menſium pro ſignificando concurſu Papæ, nu.* 14.

15 *Collationis terminus ſex menſium integer concedendus impedito quomodo computentur menſes huius terminis, num.* 16.

17 *Collationis terminus ſex menſium non complectitur diem notitiæ ex excludit diem nu.* 18.

19 *Collationis terminus ſex menſium ſtatutus complectitur acceptationem, & poſſeſſionem capiendam per prouiſum.*

20 *Dignus Beneficiati eſt, qui habet qualitates requiſitas pro eo adminiſtrando indignus, qui non habet, & remiſſiue, num.* 21.

22 *Collatio facta digno prætermiſſo digniori eſt valida.*

23 *Collationis facta minus digno grauatus dignior poteſt appellare.*

24 *Collator prætermittens digniorem peccat. An in omni beneficio, & quid in Patronis præſentantibus, num.* 25.

26 *Collator quando teneatur ad reſtitutionem, ſi omiſſo digniori, minus digno contulit. Quid in Curata ex Tridentino. Et quid in reſignante, nu* 28.

27 *Collator omittens digniorem alienæ Diœceſis non peccat, nec ad reſtitutionem tenetur.*

29 *Dignior, an ſit, qui abundat in ſpecialibus, an qui Eccleſiæ magis profuturus.*

30 *Dignior, an qui ſemper bonus, an qui Pænitens.*

31 *Collator ſcienter indigno conferens priuatur poteſtate conferendi. Quid ſi ignoranter, & an in conſcientia.*

ANNOTATIO III. §. II.

1 IN 2 *part.* huius *cap. nulla*, diſponitur beneficia vacantia, intra ſpatium ſex menſium conferenda eſſe perſonis, qui digne miniſtrare valeant; id etiam decidetur in *cap. licet de ſupplen. neglig. prælat.* & in *Clem.* 1. *eodem titul.* & in *Bulla Pij V.* incipiente in *conferendis* ſub datum 15. *Kalend. Aprilis* 1566. quam *Garz. q. part. cap.* 2. *poſt num.* 3. *de Benef.* quæ conſtitutio loquitur tãtum in beneficijs curatis. De hac materia tractant *Rebuff. in prax. titul. de deuolutionib. DD. communiter in cit. cap. licet, Ioan. Nicol. Gimon. in Echiridio benef. titul.* 2. *cap.* 3. *nu.* 20. *& ſeqq. & titul.* 3. *num.* 30. *& ſeqq. Zerol. in prax.* 1. *par. verbo iuſpatron.* §. 8. 1. *dub. Flores de Mena quæſt.* 3. *num.* 6. *Azor. inſtit. Moral.* 2. *par. lib.* 6 *cap.* 26. *quæſt.* 10 *Garz. de Benef. par.* 10. *cap.* 2. *per totum, Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 105. *& ſeqq.* & alij, in quibus terminis.

2 Nota primò, quod hic terminus ſex menſium procedit tantum, & ſtatuitur Epiſcopo Ordinario, vel alteri inferiori Collatori; nõ tamen afficit Collationem Papæ, qui nullo tempore limitato adſtringitur ad conferendum, etiam ſi beneficium ſit illi deuolutum ob negligentiam inferioris, ita *Io. And. in cap.* 3. *de præb. lib.* 6. vbi etiam *Phil. Franch. col.* 3. *verſ. item* 3. *intellige Rot. dec.* 263. in nouis, eſt abſolutum, quidquid dicat *Paul. de citat. tract. de iur. patron.* 6. *part.* 26. *quæſt.* Et licèt annor. proximæ præteritæ ſit dictũ in vacatione in Curia, poſt lapſum menſis, ordinarium poſſe conferre, id tamen non procedit priuatiuè quoad Papam, ſed cumulatiuè, vt ibi dictum eſt. Idem dicitur de executore Papæ, qui cum illius vice fungatur, non ligatur termino *Garz. cit. loc. num.* 11.

3 Non

Digitized by Google

3 Non habet locum hic terminus ſex menſium in inſtitutione in beneficijs de iure patronatus, nam licèt in dictis beneficijs præfigatur terminus Patronis ad præſentandū, vt dicemus infra; Ordinario verò ad inſtituendū nullus præfigitur terminus, nec prædictus terminus ſex mēſiū habet locū in inſtitutionibus, ita *Abb. in hoc cap. nulla, & conſil. 28. num. 2. par. 2. Lambert. de iur. patron. 3. par. 2 lib. 2. quæſt. princip. art. 6. num. 7. Rot. deciſ. 4. verſ. præterea nullum tempus de iure patron. in nouis*, & in vna *Lunen. Sarzanen. 5. Decembris* 1601. coram *D. Sacrato, & in Firmana Alteris 24. Februarij* 1616. coram *D. Vbaldo.*

4 Aduerte tamen, quod prædictus terminus ſex menſium, habet locum in beneficijs de iure patronatus, quando ob non præſentationem factam per patronos infra tempus legitimum, vel aliàs, deuoluitur Collatio beneficij ad Epiſcopum; tunc enim tenetur conferre infra ſex menſes prædictos, aliàs ſubintrat deuolutio, de qua §. *ſequenti Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 13. num. 60.* & eſt abſolutum.

5 Nota ſecundò, quod licèt hic terminus ſex menſium non ſolum habeat locum in Collatione, ſed etiam in electione ſecundum doctrinam *Abbatis in cap. dilectus de conceſſ. præb. num. 2*; non tamen procedit in electione facienda ad Cathedralem de Epiſcopo, & ad Regularē, de Abbate Priore, vel Præpoſito principali; ij enim ratione maioris periculi, eligi debent intra terminum trium menſium, iuxtà diſpoſita in *cap. poſtquam 50. diſt. cap. abeuntibus 63. diſt. & cap. ne pro defectu de elect.* Sed hæc obiter, cum illorum electio ſpectet ad Papam, vt ex terminis.

6 His exceptis conſtituenda eſt regula abſoluta, & generalis, hunc terminum ſex menſium, habere locum in Collatione cuiuſuis Prælaturæ, Dignitatis, Canonicatus, Cathedralis, vel alterius Eccleſiæ, ſiue dignitas ſæcularis ſit, vel regularis, & in Collatione cuiuſuis beneficij non ſolū ſimplicis, ſed ēt curati ad Ordinarium ſpectante, docent communiter *DD. in cit. cap. ne pro defectu, & Abb. in hoc cap. nulla, Cuc. inſtit. moral. lib. 4. titul. 2. num. 168. Rot. deciſ. 5. de elect. in nouis. Garz. de Benef. 10. part. cap. 2. num. 5.* & de beneficijs Curatis diſponit citata *Bull. Pij V.* in quibus terminis eſt aduertēdum, quod quando Collatio beneficij curati ſpectat ad Ordinarium, tenetur illud conferre intra terminum ſex menſium: quandò Collatio curati non ad Epiſcopum Ordinarium, ſed ad Papæ, vel alterius Collationem ſpectat; tunc tenetur Ordinarius peracto concurſu, iuxtà terminos *Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 18. de ref.* Significare Collatori infra ſpatium quatuor menſium perſonam magis idoneā, per ipſum in concurſu electam, ita *Conſtitut. prædicta Pij V.*

7 Hoc termino ſex menſium in conferendis beneficijs ligatur non ſolum Epiſcopus, & omnis alius inferior Collator, ſed etiam habens indultum à Papa conferendi beneficia, etiam ſi Cardinalis ſit, iuxtà deciſa apud *Caſſad. deciſ. 8. de præb. Creſcent. deciſ. 15. eodem titul.* & tenet *Auaſt. Germon. de indultis Cardin. §. volumus num. 56.*

8 Habet quoque locum hic terminus ſex menſium in præſentatione facienda per patronum Eccleſiaſticum, ad beneficium de iurepatronatus Eccleſiæ, vel alterius loci Eccleſiaſtici; poteſt namque in hoc caſu patronus Eccleſiaſticus præſentare vſq; ad ſex menſes; nōn tamen id totum conceditur Patrono laico, qui non habet, niſi tempus quatrimeſtre ad præſentandum *cap. quoniam cap. cum propter de iurepatron. & cap. eam te eodem titul.*

9 Nota tertiò, quod hoc tempus ſex menſium datum ad conferendum vtile eſt, & nō continuum *arg. cap. quia diuerſitatem de conceſſ. præb. ita Io. Nicol. Gimon. in enchiridio benef. titul. 2. cap. 3. num. 26.* Qui verò dicantur dies vtiles, tradit *Iureconſultus in l. 1. §. dies ff. quando appellandum l. 2 ff. quis ordo in bon. poſſeſſ. ſer.* de quadriennio vtili, vide *tex. in l. petenda, C. de temp. in integr. reſt.*

10 Hinc eſt, quod hic terminus ſex menſium ad conferendum, non currit impedito, ſiuè impedimētum ſit iuris, ſiuè facti *DD.* communiter per *tex.* ibi in *cit. cap. quia diuerſitatem* Garz. poſt alios multos per ſe relatos in *cit. par. 10. cap. 2. num. 17. & ſeqq.* vbi adducit *Rot. deciſiones.* Sed intellige prædicta, quando Collator non fuit in culpa in remouendo impedimento, iuxtà *deciſ. in vna Ciuitatis Caſtellanæ 20. Decembris* 1585. coram *D. Pamphilio*, vbi determinatur, quod licèt hic terminus non currat Epiſcopo, qui non dum poſſeſſionem apprehendit, niſi à die captæ poſſeſſionis; id tamen non procedit quando potuit capere poſſeſſionem, & per ipſum ſtetit.

11 Hinc etiam eſt, quod generaliter docent *DD.* hoc tempus ſemeſtre datum ad conferendum, principium habere à die notitiæ, & ſcientiæ, non autem à die vacationis *cit. cap. quia diuerſitatem in fin. & cap. licet magiſter de ſuppl. negl. præl.* Ratio eſt quia, qui neſcit, poteſtatem experiendi non habet *l. annus in fin. ff. de calumniat. l. cum ſex menſes ff. de adilit. edict. Can. biduum 2. quæſt. 6.* docet poſt alios adductos *Garz cit loc. num. 15.* & licèt *præcit. Bull. Pij V.* videatur ſentire hoc tempus currere à die vacationis, id tamen communiter explicant *DD.* à die vacationis no-

te, & ſequuta eſt *Rot. in deciſ.* adducta per eundem *Garz. cit. loc. num.* 21. & alia adducta *nu.* 32. *in final. verbis*, quidquid dicant *Flores de Mena, & Rebuff.*

12 Sed aduerte, quod Collator, qui ſcit beneficium vacare, vlterius certiorari non debet, vt expreſsè habetur in *cap. licet de ſupplen. negl. prælat.* ibi, *ſi vobis conſtiterit*, quouis modo ſcilicet, & in *cap. cum inter vniuerſos de elect. & cap. de multa §. 1. de præb.* facit tex. in *l. 1. in fin. ff. de action. empt.*

13 Reſtringitur ſuprapoſita concluſio, vt hoc tempus ſex menſium debeat computari nõ ſimpliciter à die ſcientiæ, ſed à die, & tempore, quo Collator ſcire potuit, & debuit vacationem, ita tenuit *Rot. deciſ. 7. de præb. in antiquior.* quæ in *antiq. eſt* 13. *de iurepatronat.* aliàs 559. & *deciſ. 6. eodem tit. de iurepatro. in nouis*, aliàs 263. & in *vna Burgen. Canonicatus* 27. *Martij.* 1583. coram *D. Bubolo*, & *in vna Maceraten. beneficij* 1. *Iunij* 1594. coram *D. Lita Biſignet. deciſ. 7. de præb.*

14 Procedit aſſignata regula, vt tempus prædictum currat à die ſcientiæ, vel à die, quo Collator ſcire potuit, vel debuit non ſolum in tempore ſex menſium collationis faciẽdæ per Epiſcopum, vel alium Collatorem, ſed in termino quatuor menſium, ſtatuto Epiſcopo ad ſignificandum Papæ, vel alteri Collatori magis idoneum, in caſu, quo Collatio ſpectat ad Papam, vel alium, prout in terminis voluit *Rota in vna Toletana Beneficij* 18. *Nouembris* 1578. coram *D. Seraph. in 1. par. diuerſ.* 481. Idque etiam procedit in termino quatuor menſium, dato patronis laicis, vel ſex mẽſium Eccleſiaſticis ad præſentandum, ſecundùm veriorem, & receptã ſententiam, teſtatur *Gennenſ. in prax. cap.* 100 *num. 7. ſecundùm vltimam impreſſ.* & alij plures, quos refert, & ſequitur *Garz. cit. loc. num.* 54 qui contrarium tenentes reſpuit; firmauit etiam *Rot dec. 7. de præb. in antiquior. & 12. de iurepatron. in antiq. & in vna Legionen. Parochialis inter diuerſ. 1 par. deciſ.* 421. et *in Spoletana iuriſpatronat ſeu beneficij* 3. *Iulij* 1589. coram *Bubolo inter Farinacc. nouiſſ. deciſ.* 520. vbi etiam habetur ſecundum hanc opinionem pluries iudicaſſe *Rotam*. Et quod omninò ſufficiat contra Patronos ſcientia præſumpta vacationis, poſt diſcuſſa omnia, firmat *Garz. cit. loc. nu.* 38; In terminis enim ſcientiæ, & notitiæ huiuſmodi, paria ſunt ſcire, vel ſcire debere, aut de facili ſcire poſſe, vt conſiderat *Rot. apud Verall. deciſ.* 107. *ex num. 4. par. 3.* faciunt latè adducta per *Lott. lib. 2 quæſt. 24 nu. 16. de Re Benef.* vbi ex *Rot. deciſionibus*, & firmioribus rationibus, firmat contra quemcunque Collatorem, ſcientiam veriſimilem ſufficere, & tempus currere, nedum à die, quo probatur Collatorem verè, & certò ſciuiſſe, ſed ex die, quo potuit id veriſimiliter ſcire; & licèt in terminis patronorum videatur tenere requiri ſcientiam indubitatam vacationis *in lib. 2. quæſt. 6. nu.* 24; tamẽ quia rationes ſupra per ipſum adductæ ſunt validiores, non eſt recedendum ab illa opinione, nec apparet ratio differentiæ inter Collatorem, & præſentantem in hac materia, cum in vtroq; eadem militet negligentia.

15 Diximus cum communi hoc tempus ſex menſium, non currere impedito; ad quod notandum eſt, quòd ceſſante impedimento, integrum ſemeſtre concedendum eſſe Collatori, probat *Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt.* 24. *num.* 27. hæc opinio habet magnam iuris aſſiſtentiam per diſpoſitionem *tex. in cap. ſi electio, de elect. in 6.* & *l. ideo ff. de verb. oblig.* non eſt tamen ſecundùm rationem legis, quæ ſtatuit hunc terminum ſex menſium in collationibus, ad tollenda damna, quæ irrogãtur beneficijs ex diſlongatis vacationibus; nam ſi poſt quodlibet impedimentum concedimus integrum ſemeſtre Collatori, afferri poſſent vacationes, etiam ad annos, ideo dicerem, ſi impedimentum eſt in principio ſemeſtris, currere opinionem; ſi verò à principio Collator non fuit impeditus, & deinde ſucceſſit impedimentum, ſublato tempore impedimenti, tempora coniungenda eſſe; & hæc opinio non caret fundamento, nam certum eſt in iure, ita computari tẽpora, quæ currunt de momento ad momentum, & hoc tempus ita currit de momento ad momentum, vt tenet *Garz. de Benef. 10. par. cap. 3 num.* 43.

16 Quomodo ſit computandus menſis, diuerſimodè loquuntur *DD.* ſecundum diuerſitates materiarum, prout videre eſt apud *Sanch. de matrim. lib. 2. diſp. 24 nu. 14. & ſeqq.* in caſu verò noſtro, cum ſex menſes, legis diſpoſitione incipiant currere à die vacationis motæ, eſt accipiendus menſis ſecundum, quod occurrit in Kalendario, ita vt quod ex primo menſe deficit, accipiatur de ſequenti, & ita menſis conſtituitur tot dierum, quot habet in Kalendario, ita computat *Sanch. cit. loc. nu.* 15. & ſequitur *Garz. de Benef. 10 part. cap. 3. num.* 42. poſt alios per eum adductos, qui dat exemplum, videlicet, ſi beneficium vacat 8. *Februarij*, ſemeſtre completur 7. die Iulij, quod eſt contra aliquos, qui voluerunt hoc ſemeſtre tempus ita computandum eſſe, non vt medium conficiat annum, ſed vt ſinguli menſes triginta, vel triginta vnius dierum numerentur.

17 Dies vacationis, vel notitiæ, nõ computatur in hoc ſemeſtri, nam cum tempus huiuſmodi computetur de momento ad momentum, vt cum *Garz.* dictum eſt, ſequitur quod

dies,

dies, ex qua terminus ſtatuitur, non computetur in termino, vt latè diſcutit *Tiraq. de i. retract. lign. §. 1. gl. 11. num. 17. & ſeqq.* quem ſequitur *Sanch. cit. loc. num. 16. ad finem.*

18 Finit hic terminus ſex menſium in vltimo die ſexti menſis incepto, licèt non completo, vt in exemplo allato, ſemeſtris non finit completo die 8. *Iulij*, ſed ſufficit, quod ſit inceptus, & ideo dictum eſt finiri die 7. *Iulij*, idest finita *die* 7. & incepta *die* 8. & ratio dictorum eſt, quia quando tempus deſignatur per menſes, tunc illud dicitur completum quando eſt cepta vltima dies vltimi menſis, *l. qua ætate ff. qui teſtam. facer. poſſ. l. 1. de manumiſſ. l. in vſucapionibus, cum l. ſequenti ff. de vſucapionibus. l. ſi in annos ff. de condit. & demonſtr.*

19 Vltimò aduertendum eſt, quod cum leges conſtituant terminum ſex menſiũ Collationibus, ad hoc vt vltra non prolongentur Vacationes, & euitentur damna Eccleſiæ vacantis, vt dictum eſt ſupra, ſequitur dicendum, quod non ſufficit, Collatorem conferre tantum beneficium intra ſex menſes, ſed prouiſus tenetur infra eundem terminũ prouiſionem acceptare, & poſſeſſionem capere, quia per ſolam electionem, ſiue Collationẽ non effectiuam, non dicitur contractum vinculum matrimoniale inter prouiſum, & Eccleſiam, vt aduertit *Io. And. in cap. ſi electio ſub num. 2. ad fin. ſuper verbo, recuſat. de elect. in 6.* & cum iura deſiderent Collationem intra dictum tempus, credendum eſt deſiderare Collationem perfectam, quæ talis non dicitur ex ſola electione, ſeu deſtinatione ſine acceptatione, ita *Gemin. in cap. præſenti in princip. ſub num. 2. verſ.* & ſi videtur de *præbend. in 6. Couar. variar. reſol. lib. 3. cap. 16. ſub num. 3. cum pluribus adductis per Lotter. lib. 3. quæſt. 1. nu. 19. & ſeqq.*

20 Nota in illis verbis huius *tex. iis, qui dignè adminiſtrare valeant conferantur*, quod beneficia Eccleſiaſtica dignis conferenda ſunt, & dicuntur digni, qui habent qualitates requiſitas ad illa, è conuerſo indigni dicuntur, qui qualitates requiſitas ad illa non habẽt, quibus beneficium conferri non debet, aliàs cõferens peccat mortaliter *gl. in cap. ad Apoſtolicam, verbo prohibendum, de Regul. Rebuff. in prax. par. 1. cap. 16.* Pœnæ contra Collatores, de quib. *num. 6. Garz. de Benef. part. 7. cap. 16. in princip.* & tenetur reſtituere Eccleſiæ taliter læſæ quanti illius intereſt *Cardin. & Anchor. in Clem. 1. de ætat. & qualit. Rebuff. cit. loc. num. 8.* Sed aduertendum eſt, quod verba *tex. Beneficia dignis conferenda eſſe*, intelligũtur ſimpliciter, nõ autem comparatiuè; nam ſi dignus concurrit cum digniori, huic conferri debet beneficium, vt communiter habetur apud omnes *Gonzal. gl. 4. nu. 128.*

21 De indignis ad beneficia ratione impedimenti, vel defectus, vide latè adductos per *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num. 130. & ſeqq.*

22 An igitur poſſit prætermiſſo digniori eligi ad beneficium dignus, latè diſcutit *Garz. de benef. cit. par. 7. cap. 16. per totum Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub. 6. cap. 3. nu. 321. & ſeqq. poſt Gonz. cit. loc. Sanch. in opuſcul. lib. 2. cap. 1. dub. 2. num. 7. in fin. & nu. 12. & ſeqq. R. Marant. par. 2. controuerſ. reſp. 2. num. 51. & ſeqq.* quo in caſu dicendum eſt, quod Collatio facta digno, prætermiſſo digniori, eſt valida non ſolum in foro conſcientiæ, ſed etiam in foro exteriori, & aliàs dicere, eſſet viam calumnijs aperire, probat *Doctiſſ. Marant. cit. loc. poſt Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 38. nu. 114. Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 61. num. 97. & ſeqq.* & ſequitur *Rota Romana loc. cit. per Marant.*

23 Et licèt in caſu prædicto valida Collatio iudicetur, cum nulla lex reperiatur annullãs ipſo iure talem collationem, nihilominus poteſt magis idoneus prætermiſſus in Collatione facta cum cõcurſu, vel oppoſitione, appellare ab irrationabili iudicio Collatoris, & coram iudice, ad quem, poteſt dicto de grauamine, collationem reuocari facere, ſed interim donec nõ fuerit reuocata, tenet *Gonz. cit. loc. num. 129. Ludouiſ. deciſ. 1. num. 6. Rot. in Nicien. Parochialis 19. Martij 1628. coram D. Duran. Lotter cit. loc. nu. 116.*

24 Peccat tamen Collator, ſiuè Elector prætermiſſo digniori eligens dignum, cum dignioribus ſemper beneficia conferri debeãt; & quod peccet mortaliter, docet *D. Th. 2. 2. quæſt. 61. art. 1. & 2. & quæſt. 185. art. 3.* & alibi, quem ſequitur Caterua *DD.* adductorum per *Garz. cit. loc. num. 2.* & per *Eruditiſſ. Marant. cit. loc. num. 55.* An autem id procedat indiſtinctè, tàm in beneficijs curatis, canonicatibus, & ſimilibus; quàm in ſimplicibus, controuerſum eſt apud *DD.* vt videre eſt apud *Garz. cit. loc.* qui omnes adducit, ipſe verò *num. 17.* approbat ſententiam illorum, qui tenent, quod cõferens digno omiſſo digniori beneficium ſimplex, non peccet mortaliter, & hæc opinio videtur magis cõmunis, quæ ſecundum veriorem limitatur, quando ſimplex beneficium confertur digno, amiſſo digniori per appoſitionem; tunc enim conferens, vel eligens peccat mortaliter contra iuſtitiam commutatiuam, ſeu cõtra ius dignioris neglecti, ita poſt *Sanch. & Gonz.* aduertit *P. Theſaur. in prax. Eccleſiaſt. 2. par. verbo beneficium indigno, vel minus digno verſ. amplia prædicta cap. 10. de beneficijs curatis*, vide infra annot.

25 Hæc opinio non procedit in beneficijs de iurepatronatus laicorum, contra patronos, qui

Digitized by Google

qui non aſtringitur ſub pœna peccati præſentare magis idoneum, ſufficit enim, quod præſentent idoneum, & talem tenetur inſtituere Epiſcopus, niſi concurrerent duo præſentati, quia tunc eſſet inſtituendus dignior, docet *Lambert. de iurepatron. 1. part. 2 lib. q. 10. art. 3. ad fin.* cuius opinionem comprobat etiam ex verbis *Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 18. de refor. Garz. cit. loc. num. 18. Campanil. cit. rub. 6. cap. 3. num. 33. qui nu. 32.* aliàs ſenſit contra patronos.

26 Non ſolum peccat mortaliter Collator, qui prætermiſſo digniori, contulit beneficiũ digno, vt ſupra, ſed etiam tenetur ad reſtitutionem quando contulit beneficium Curatum, vel aliud, quod vigore alicuius Iuris, Statuti, Conſuetudinis, vel Fundationis erat conferendum digniori, tenetur itaque in hoc caſu Collator ad reſtitutionem damnorum digniori prætermiſſo, qui ob ſuam dignitatem dicebatur habere ius in re præter alios, doctè ſcribit *Maraut. cit. loc. nu* 58. poſt *Garz. cit. loc. num. 40. & ſeqq. Beltràm. ad Ludoniſ. decíſ.* 11. qui teſtatur pluries, ita iudicaſſe *Rot.* & alios per ipſum adductos, ſequitur *P. Theſ cit. loc. verſ. amplia prædicta* circa medium, *Barboſ de Iur. Eccleſ. lib. 1. cap. 19. num.* 162. & probatur in beneficio Curato ex verbis *Concil. Trid. cit. cap.* 18. ibi *Ex hiſq; Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit*, cuius diſpoſitione cũ prouiſio de digno, omiſſo digniori reddatur irrita ipſo iure, ſequitur, quod etiam dignus prouiſus, neglecto magis idoneo, teneatur ad reſtitutionem eidem, ita *P. Theſaur. citat. loc. verſ. amplia prædicta ad fin. poſt Gonz. gl. 4. num. 128. & Leon. Theſ. for. Eccleſ. par. 2. cap. 3. num.* 38. quæ opinio intelligitur in beneficijs Curatis maximè ſtante *Bulla Pij V.* incipiente *in conferendis*, de qua apud *Garz. 9 par. cap. 2. num. 3.* vbi declaratur prouiſos de Parochialibus præter, vel contra formã *Concil. Trid.* nullum acquirere ius in beneficio, & prouiſiones eſſe irritas ipſo iure; Sed *Concil.* diſponit curata conferenda eſſe magis idoneis, ergo, & cet. Hæc procedere poſſunt quando prouiſus clarè cognoſcit digniorem fuiſſe omiſſum, nam in dubio præſumendum eſt Ordinarium iuſta cauſa illum omiſiſſe, cum idoneitas ad beneficia, maximè curata, multas requirat conditiones præſertim integritatem morum, vitam exemplarem, ætatem prouectam, doctrinã cum aptitudine ad Eccleſiæ iura tuenda, & ſimilia, quæ quis cum difficultate, & raro concurrunt, præſumendum eſt pro Collatione facta per Ordinarium. Suprapoſitam ſententiam ampliat *Campanil. cit. loc. nu. 34. verſ. quis etiam*, vt ſi concurrat ſolum minus dignus cum digniori, peccet mortaliter;

27 Excuſatur Collator à reatibus prædictis, ſi conferat beneficium digno ſuæ Diœceſis, omiſſo digniori alterius Diœceſis, nam in rigore non tenetur perquirere digniorem extra ſuam Diœceſim, licèt laudabilius agat, ſi id faciat, prout exemplo *Diui Gregorij*, probat *Cãpanil. diuerſ. Iur. Canon. rub. 6. cap. 3. ſub num.* 32.

28 Imputatur etiam ad peccatum mortale reſignanti ad fauorem digni, quando habet digniorem, tenent *Rebuff in prax. rub. de inſtr. reſign gl. 14 num 3. Nauar. in Summ. cap. 23. num. 107 verſ 2. in fin. Dec. conſil. 141. num. 3. verſ ſed quia Sot. de iuſt. & iur. quæſt. 6. art. 2. in finalib. verb. verſ. & peculiariter*, latè *Nauar. tract. de orat Miſcell. 43. num. 78. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 4. quæſt. 11. num* 34.

29 Notandum eſt hic, quod dignus, ſiuè dignior in his terminis dicitur duplici modo, vel ſimpliciter, & eſt ille, qui magis abũdat in ſpiritualibus gratiæ donis, & maioris eſt dignitatis, & bonitatis; vel ſecũdum quid, & eſt ille, qui magis profuturus eſt Eccleſiæ, vel auxilio potentiæ, vel induſtriæ, vel alio modo; & quia idoneitas ſecundò modo reſpicit vtilitatem communem, ideò in hoc caſu digni ſecundum quid debeant præferri, cum reſpectiuè dicantur digniores, ita *Lot. cit. loc.* vbi plura habes ſcitu digna ad hanc materiam, quem ſequitur *Campanil. cit. loc. num.* 35.

30 Dubium eſt in hac materia quis dicatur dignior, & ſucceſſiuè præferendus, an qui ſemper fuit bonus, an verò qui ſemel malus, deinde peracta pœnitentia emendatus eſt, in quo dubio diuerſimodè loquuntur *DD.* & licèt cum peccatore pœnitente, & emendato concurrant multi, ex eo quod ſit aptior ad commiſerendum; nihilominus magis communis ſententia eſt, quod ſemper bonus ſit dignior, & præferendus, voluit *Rip. in cap. eam te num. 19 de reſcrip. Fel. ibidem num. 12. verſ. limita* 3. qui opinionem dicit procedere cæteris paribus, quia ſi cũ emendato concurrant maiora merita, eſt præferendus, procedit tamen ratio opinionis contrariæ in Beneficiato Curato, qui valeat commiſereri ſuper ſubditos, dictum eſt ſupra hac *part. annot. 1. §. 3. nu.* 58.

31 Collator itaque conferens ſcienter indigno beneficium, ipſo iure remanet priuatus poteſtate conferendi illud alteri idoneo in eadem vacatione. Si verò contulit ignoranter indigno vt puta, quia inhabilitas prouiſi erat occulta, non priuatur ipſo iure, ideoque in eadem vacatione poterit idem beneficium alteri conferre, ità *text. in cap. ſi electio de elect. in 6. Abb. in cap. 2. num. 16. de poſtul. prælat. Rebuff. in prax. part. 1. cap. 16. num. 1. Burat. decíſ. 162. num.* 7. quæ pœna priuationis obligat in conſcientia, etiam

etiam ante ſententiam, probat *P. Theſaur. in prax. Eccleſiaſt. verbo electio cap. 3. not. 3. 2. parte.*

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio qualiter fiat ſecundùm tex. cap. nulla: & qui DD. materiam exagitent.*

2 *Deuolutio fit, vel ob non factam collationem infra ſex menſes, vel ob factã indigno, Vbi diſtingue.*

3 *Deuolutionis cauſa volens impetrare beneficium quid probare debeat.*

4 *Deuolutio gradatim fit ab inferiore ad proximum ſuperiorem.*

5 *Deuolutio fit à Capitulo ad Epiſcopum, niſi ſimul concurrant ad conferendum. Quid ſi diuiſio ſit per Turnos.*

6 *Deuolutio fit à Capitulo ad Epiſcopũ, etiam ſi Epiſcopus tanquam vnus de Capitulo Collationi intereſſe debebat; Secus autem ſi ipſe cauſam dederit.*

7 *Deuolutio fit à Prælato ſubdito, etiam abſente, ad Epiſcopum ſi Eccleſia ſit in Diœceſi. Quid ſi habeat iura Epiſcopalia, num. 8. Quid ſi exemptus, nu. 9. vbi diſtingue.*

10 *Deuolutio fit ab Epiſcopo ad Capitulum, ſi iure proprio ad Epiſcopum conferre ſpectabat, & tunc fiet canonis auctoritate ſuperior, num. 11.*

12 *Deuolutio fit ab Epiſcopo ad Superiorem, ſi iure deuolutionis ad ipſum ſpectabat.*

13 *Deuolutio non habet locum in beneficijs conferendis ab Epiſcopo vigore alternatiuæ.*

14 *Deuolutio ab Epiſcopo ad Capitulum, procedit in negligentia conferendi infra ſex menſes, niſi concurrant ſimul.*

15 *Deuolutio ab Epiſcopo exempto, non ad Capitulum fit, ſed ad Papam.*

16 *Deuolutionem eſſe factam per omnes Superiores, iuſtificabit impetrans beneficium à Papa, non enim præſumitur Papam iure præuentionis conferre.*

17 *Deuolutio ab Epiſcopo ad Capitulum, vel alium Superiorem, & è contra non habet locum in Sede Epiſcopali vacante.*

18 *Deuolutio non fit ad Capitulum, ſi coniunctim cum Epiſcopo conferebat, eo mortuo, vel excomunicato.*

19 *Deuolutio non fit à Vicario ad Epiſcopum. Quid in collatione facta indigno.*

20 *Deuolutio, an fiat à Cardinali ad Archiepiſcopum, vel alium nõn Cardinalem, an ad Papam.*

21 *Deuolutio fit à Patronis non præſentantibus ad Inſtitutorem. Quid ſi corã Epiſcopo, ſeu examinatore dominante, & nõ inſtitutore præſentauerint, n. 22.*

23 *Deuolutio non retardatur quoad Superiorem, eo quod inferior prorogauit patronis præſentandi tempus.*

24 *Deuolutio nõ mutat vacationem. Quid in Papa ex deuolutione conferente, an teneatur legibus Beneficij, nu. 25.*

26 *Deuolutio ſtatim transfert ius in Superiorem, vt neq; poſſit purgari mora. Quid ſi concederetur, num. 27.*

28 *Collatio nulla eſt, ſi fiat à Superiore ante deuolutionem.*

29 *Deuolutio non habet locum in impedito impedimento iuris, vel facti, niſi leue, vel procuratum tale impedimentũ ſit.*

30 *Deuolutio non habet locum in inſtituẽdo ad Iuſpatronatus. Quid ſi affectatè inſtitutio differatur, vel poſitiuè negetur, nu. 31.*

32 *Deuolutio tantum de nõ publicata reſignatione, habet locum in beneficijs reſignatis coram Ordinario.*

33 *Deuolutio quomodo habeat locum in beneficijs curatis.*

ANNOTATIO III. §. III.

1 IN *1. part. huius Cap. nulla, ibi ſi autem, & cæt.* ſtatuitur, quod ſi Collator infra tempus ſex menſium in eodem *text.* taxato, beneficium non contulerit, illius Collatio ad Capitulum Cathedralis deuoluatur, & ſi Collator ſit ipſum Capitulum, Collatio deuoluatur ad Epiſcopũ, quod ſi omnes fortè neglexerint, deuolutio fiat ad Metropolitanum; pro cuius intelligentia notanda ſunt hic aliqua de deuolutione prædicta, de qua ex aceruo tractant *Rebuff. in praxi titul. de deuolutionib. Gonzal. ad regul. de menſib. §. 4 proœmia, num. 8 , & ſeqq. Garz. de Benef. par. 10. cap. 3 per totum Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 24. per totam, Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi par. 3 alleg. 126. & de Iure*

Eccleſ.

Eccleſ.lib.3.cap.13.nu.105. & ſeqq. ſtatuitur non ſolum in hoc *cap. nulla*, ſed etiam in *cap. licet de ſupplen.negl.præl.cap. ne pro defectu de elect.clem.vnica de ſupplen.negl.prælat.*

2 Nota primò hanc deuolutionem poteſtatis conferendi, habere locum in duobus caſibus. Primò quando Collator infra ſex mēſes computandos, vt *in* §.2. beneficium non contulit, vt hîc *in tex.* Secundò quando contulit beneficium infra ſex menſes, ſed indigno, ſeu inhabili, & incapaci *cap. cum in cunctis* §. *final. de elect. cap. ſi compromiſſarius eodem titul. in 6. Mant. deciſ.* 158. eſt tamen differentia inter has deuolutiones; nam deuolutio, quæ fit ob Collationem non factam, non habet locum, niſi probata ſcientia in Collatore, vt probatum eſt ſupra, tempus ſemeſtre, currere à die ſcientiæ, vel à die, quo ſcire potuit vacationem; Deuolutio verò, quæ fit ob Collationem factam indigno, ſtatim contrahitur; nam Collator tenetur ex vi ſui officij ſcire conditionem eius, cui beneficium confert; ita vt præſumatur ante collationem, inquiſitionem feciſſe de vita, & moribus illius, & plenam notitiam habuiſſe *cap. innotuit de elect. cap. benè il 2. in fin. de poſt. prælat. Rebuff. in prax. titul. de pœnis contra Collatores indignis conferentes num.* 3. *Barboſ. de Iure Eccleſ. cit. loc. nu.* 113. Prædicta procedunt quando incapacitas, & defectus ſciri potuit, ſecus eſt, ſi erat occultus, & cognoſci de facili non potuit adhibitis diligentijs, quo caſu diximus §. *præcedenti num. fin.* excuſari conferentem indigno.

3 Hinc eſt, quod impetrans beneficium ob deuolutionem ex collatione non facta infra ſex menſes, tenetur omninò probare ſcientiam vacationis in primo Collatore, ſaltem præſumptam, & veriſimilem, vt diximus §. *præcedenti* cum *Biſignet. deciſ. 7. num. 3. & 4. de præb. Rot in vna Aquen. Archipresbyteratus 30. Aprilis* 1604. *coram D. Lancellotto*, & in vna *Pampilonen. de Ioudain.* 12. *Decembris* 1597. *coram D. Litta*, & in alia *Pampilonen. de Cicur.* 30. *Octobris* 1602. coram *D. Lancellotto*. Impetrans verò ob deuolutionem ex collatione facta indigno, non tenetur probare ſcientiam defectus in Collatore, niſi defectus eſſet occultus; ſufficit enim tantum probare defectum, & inhabilitatem in prouiſo, vt diximus ſupra. Cætera ad hāc probationem, vide apud *Lotter. cit. quæſt.* 24. faciunt dicta in *cit. deciſ. Mant.* 158. *num.* 2.

4 Deuolutionem hanc gradatim fieri; videlicet ab inferiori ad proximū Superiorem, teſtantur vno ore *DD. ex cap. poſtulaſtis de conceſſ. præb.* Videlicet ſi Capitulum, vel alius inferior Collator non exemptus, infra ſex menſes non cōtulerit, fiat deuolutio ad Epiſcopum, qui ſi infra alios menſes ſex non contulerit beneficia ei deuoluta, fiat deuolutio ad Metropolitanum, qui ſi infra alios ſex menſes non contulerit, deuolutio fiat ad Papam; ita *Abb.* quem ſequuntur omnes in hoc *cap. 2. num.* 7 & poſt alios refert *Lotter. cit. q. 24. num.* 43. qui teſtatur non eſſe receptam opinionem illorum, qui tenent fieri deuolutionem à Metropolitano ad Patriarcham.

5 In hac graduatione notandum eſt primò abſolutum eſſe, quando Collatio ſpectat ad Capitulum, ſi infra tempus ſex menſium nō contulit, ad Epiſcopum fieri deuolutionem, tamquam immediatum ſuperiorem, vt deciditur in hoc *tex. & cap. irrefragabili de off. ordin.* notat *Garz. de Beneſ.* 10. *par. cap. 3. nu.* 33. & alij communiter. Hæc procedunt quando Collatio ſpectat ſolum ad Capitulum; nam ſi ad Capitulum, & Epiſcopum ſimul ſpectaret, tunc deuolutio ex capite huius negligentiæ in conferendo, non ad Epiſcopum, ſed ad Metropolitanum fiet, & ſi Eccleſia Metropolitana ſit, ad Papam *cit. cap. poſtulaſtis de conceſſ. præb. Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num.* 100. & hoc ampliatur, vt procedat etiam ſi Epiſcopus, & Capitulum Collationem inter ſe diuiſerunt per turnos, ſi Capitulum in ſuo turno neglexerit tempore ſtatuto prouidere, adhuc deuolutio fiet ad Metropolitanum, non ad ipſum Epiſcopum, quia diuiſio non tollit, nec mutat naturam deuolutionis, quæ fit ad proximum ſuperiorem, ita *Garz. cit. cap. 3. nu. 35. & ſeqq.* vbi refert *Rota deciſ.*

6 Ampliatur ſuprapoſitam concluſionem, vt à Capitulo ad Epiſcopum fiat deuolutio, procedere, & locum habere, etiam ſi Epiſcopus tamquam vnus ex Canonicis, & de Capitulo collationi intereſſe debuerat, nam adhuc in hoc caſu ſi Capitulum non contulerit infra ſex menſes, deuolutio fiat ad Epiſcopum, dummodo ipſe Epiſcopus non dederit cauſam negligentiæ *cap. poſtulaſtis cit. verſ. niſi fortè Rot. deciſ. 1. de ſupplen. negl. in nouis aliàs deciſ.* 313.

7 Notandum eſt ſecundò, quod ſi Collatio ſpectat ad inferiorem Prælatum, qui ſubeſt Epiſcopo, deuolutio fit à dicto Prælato ad Epiſcopum, & poteſtas conferendi transit ad Epiſcopum tamquam immediatum ſuperiorem, vt diſponitur in hoc *text* ad eum, ſcilicet Epiſcopum, cui ſubeſt Eccleſia, ſiue beneficium, licèt Collator alibi maneat, ita *Garz. de Beneſ. par. 5. cap. 3. num.* 28. quem refert, & ſequitur *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num. 109. ad fin. ex gl. in Clem. vnica* verbo *locorum, de ſupplen. negl. Præl.*

8 Quod ſi iſte inferior Prælatus habeat intra Epiſcopalia, Eccleſiam Cathedralem, Capitulum, & ſubditos, de illo dicendum eſt, ſicut, & de Epiſcopis, vt infra.

9 Si

9 Si verò hic inferior Prælatus ſit exemptus à iuriſdictione Ordinarij,& ſubſit immediatè Sedi Apoſtolicæ,& tunc diſtinguendum eſt,quod aut talis Prælatus eſt ſæcularis,aut Regularis,ſi eſt ſæcularis deuolutio ab illo fit ad Sedem Apoſtolicam, ad quam in hoc caſu tranſit Collatio,cum alium non habeat Superiorem *cap cum ſingula §. vltimo,& cap. licet ad fin. de ſupplen neglig. prælat. Abb.* in hoc *cap. nulla num 7. verſ. ſi autem Caſſad. deciſ. 8. num. 4. de Præb.* ſi verò alium haberet ſuperiorē ad illum fieret deuolutio, *Eraſm. à Coch. de iuriſd. ordin. in exempt. part. 4 quæſt. 30. num. 7.* Quod ſi hic inferior Prælatus eſt Regularis, & eſt negligens in conferendis beneficijs elapſo tempore ſtatuto deuoluitur Collatio ad Epiſcopum, qui poteſt ex deuolutione,tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus,ita deciditur apertis verbis in *Clem. vnica de ſupplend negl. Prælat Zerol. in prax. part. 1. verbo Beneficia verſ. ad tertium. Barboſ. de Iure Eccleſ. cit. cap. 13. nu. 109. ad med.* Ad eum vero Epiſcopum fit deuolutio, in cuius Diœceſi ſita ſunt beneficia,licet alibì ſit Abbas, vel Monaſterium, ita *gl. in citata Clem.* verbo *locorum*,docet *Rebuff. in prax. titul. de deuolut. num. 39.*

10 Notandum eſt tertio, quod ſi Collatio ſpectat ad Epiſcopum, diſtinguendum eſt, aut Collatio prædicta illi ſpectat iure proprio;aut iure deuolutionis,vel priuilegij; in primo caſu ſi Epiſcopus eſt negligens in conferendo,vel indigno confert deuolutio fit ad Capitulum Cathedralem Eccleſiæ ipſius Epiſcopi, ſecundum diſpoſita in hoc *cap. nulla*,ibi *ſi autem, & cæt.* vbi *DD.* communiter; & ſicut de Capitulo ad Epiſcopū, ita de Epiſcopo ad Capitulum fit deuolutio;& hoc ſpeciale eſt ob magnam communionem quæ eſt inter Epiſcopum,& Capitulum Cathedralis Eccleſiæ, ita *Garz. cit. loc. num. 33.* ſentit *Rot. deciſ. 1. nu. 2. de ſuppl. negl. prælat. in antiquior. Biſignett.*

11 Et licet hic caſus ſingularis ſit, tamen nil derogat ſuprapoſitæ concluſioni, quod deuolutio fiat ab inferiori ad Superiorem, nam ſaluari poteſt caſus ſingularis dicendo, quod Capitul. hic efficiatur ſuperior Epiſcopo auctoritate canonis, ita intelligit *gl. in cap. ſi Epiſcopus* in verbo *debebit de ſupplen. negl. prælat. in 6. Lotter. de Re Beneſ. lib. 2. quæſt. 24. num 42.*

12 Si verò Collatio ſpectet ad Epiſcopum iure particulari,deuolutionis, priuilegij, & ſimilis tunc Epiſcopo negligente non fit deuolutio ad Capitulum, ſed ad Superiorē, ita tenet *Abb. in hoc cap. num. 6. & 8.* poſt *Innoc. in cap. cum in cunctis nu. 7.* vbi etiam *Compoſtella num. 18. & Bellam. num. 36. ad fin.* & ſequuntur communiter moderni *Garz. cit. loc. num. 34. Barboſ.* vbi ſupra *num. 111.* circa fin.

13 Beneficia, quæ ſpectant ad collationem Epiſcopi vigore alternatiuæ ſi non fuerint collata intra tempus ſtatutum non ſolum non deuoluitur illorum Collatio ad Capitulum,ſed nec ad Metropolitanum, cum in illis nō cadat deuolutio, ita tenet cum *Caſſador. deciſ. 8. de præb. Lotter. cit. loc. num. 36.* ea ratione, quia alternatiua non extinguit reſeruationem,ſed aperit viam, & facultatem de reſeruatis contra *Gonz. gl. 53. num. 27. & 31.* quem grauiter reprehendit *Lotterius cit. loc.*

14 Supradicta deuolutio ab Epiſcopo ad Capitulum procedit quando Epiſcopus eſt negligens conferre intra ſex menſes beneficia ad ſuam collationem ſpectantia ſeparatim à Capitulo, vt notat *Barboſ. cit. loc. nu. 111.* Hinc ſi Collatio ſpectaret ad Epiſcopum,& Capitulum coniunctim, tunc ob negligentiam,vel ob collationem indigno factam non deuolueretur collatio ad Capitulum ſicut dictum eſt ſupra *verſ in hac graduatione*,ea potiſſimum ratione, quia non admittitur in eadem perſona repræſentatio negligentis,& ſupplentis *deciſ. 1. de ſupplen. negl. Prælat. in no. vbi num. 2. verſ. præterea licet legatur.* Ponderatur hæc ratio in terminis ab eodem *Barboſ. de Canon. & dignit. cap. 42. num. 26.*

15 Denegant hanc deuolutionem ab Epiſcopo ad Capitulum *DD.* quando Epiſcopus eſt exemptus,& Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectus, tunc enim ſi indigno confert beneficium, vel poſt ſex ſtatutos menſes,deuolutionem ad ipſam Sedem Apoſtolicam fieri nō ad Capitulum dicunt *ex cap. licet de ſuppl. negl. prælat. in final. verb. Rebuff. in prax. titul. de deuolut. num. 36.* voluit *Rota* in Archiepiſcopo, qui non habet alium Superiorem,quam Papam in vna *Toletana portionis 9. Decembris 1559* coram *D. Mantica*,quam refert *Garz. de Beneſ. 10. part. cap. 3. num. 3. & clarius Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 13. num. 112.*

16 Diximus cum communi deuolutionem fieri ab inferiori ad proximū ſuperiorē gradatim,in qua graduatione vltimo loco ponitur Papa;idque non intelligitur, vt non poſſit Papa conferre beneficia inferiorum Collatorum,cum id dici non poſſit ratione ſuæ ſupremæ poteſtatis,& cum poſſit beneficia inferiorum Collatorum conferre non ſolum iure deuolutionis,ſed etiam iure præuentionis, iuxtà *text. in cap. dudum de præb. lib. 6.* & iure concurſus,iuxtà *tex. in cap. quia diuerſitatem de conceſſ. præb. & cap ſi eo tempore de elect. in 6.* faciunt dicta per *Lotter. cit. quæſt. 24. num. 66. & 67.* Intelligitur, tamen

vt non ſoleat Papa conferre, niſi poſtquam deuolutio tranſijt per omnes Collatores, niſi aliter ex narratiua colligatur *Gonzal.§.4. proœm.num.89.& 90.* Hinc eſt, quod impetrans beneficium tanquam deuolutum ad Sedem Apoſtolicam, neceſſe habet iuſtificare ſcientiam omnium Collatorum, ideſt in primo Collatore de vacatione, & in alijs de deuolutione ad eos facta, vt firmauit *Rot. in Spoletana beneficiorum 31. Iannarij* 1594. coram *D. Mantica*, quæ eſt *deciſ.*260. & in alia *Aquen. Archipresbyteratus* 11. *Martij* 1602. coram *D. Lancellotto.*

17 Denegatur etiam deuolutio Collationis ab Epiſcopo ad Capitulum, vel ad alium Superiorem, & è contra, à Capitulo ad Epiſcopum tempore vacationis Sedis Epiſcopalis, ita denegatur ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum in *cap. pen. de ſuppl. negl. præl. lib.6.* facit *cap. paſtoralis de off. ordin:* vbi datur facultas Archiepiſcopo in caſibus à iure expreſſis, & hic caſus non eſt expreſſus in iure; id etiam probatur ex diſpoſitione huius *tex. cap. nulla* vbi datur deuolutio ab Epiſcopo ad Metropolitanum, vel alium ſuperiorẽ, ob negligentiam; ſed Epiſcopus mortuus non poteſt dici negligẽs, ergo & cet. & hæc eſt verior opinio contra *gl. in cap. presbyteris 24. diſt.* Et quod nec ad Capitulum Sede Epiſcopali vacante deuoluatur Collatio, probatur *in cap. 2. ne ſede vacan.* & tenet *Rebuff. in prax. titul. de deuol. num.* 101.

18 Limitatur tamen quando Collatio ſpectat ad Epiſcopum, & Capitulum coniunctim; tunc mortuo Epiſcopo, vel etiam excommunicato, Capitulum confert *cap. 1. ne ſede vac. lib. 6. cap. fin. de regul. lib. 6.* in hoc enim caſu non confert Capitulum iure deuoluto, ſed proprio; & id procedit, ſiuè Epiſcopus interueniat in collatione tanquã Epiſcopus, ſiuè tanquam Canonicus *cap. à collatione de appellat. lib.6.* ſiuè Capitulum conferre habeat cum conſenſu Epiſcopi *cit. cap. 1. ne ſede vac. in 6.* & hæc procedunt hodie etiam attenta diſpoſitione *Bull. Pij V.* incip. *Sanctiſſimus*, de *anno* 1576. & *regul. 3. Cancell. in 2. part.* vbi reſeruantur Sedi Apoſtolicæ beneficia vacantia ſede Epiſcopali, vel alia Collatrici vacante, notat poſt alios *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 13. nu. 57.*

19 Deuolutionem à Vicario ad ſuum Epiſcopum ob negligentiam prædictam communiter non admittunt *DD.* cum illa ſit danda ad proximum ſuperiorem, & Epiſcopus, & Vicarius faciunt idem Tribunal. Tamen in caſu, quo Vicarius contulit indigno deuoluitur collatio ad ſuum Epiſcopum, vel propriè loquendo non priuatur Epiſcopus iure conferendi, cum in hoc nulla ei imputetur culpa *cap. ſi compromiſſarius de elect. in 6.* tenet *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 13. nu. 114.* poſt *Rebuff. in prax. titul. forma Vicariatus num. 140. & ſeqq.* qui id limitat quando Epiſcopus collationem indigni ratam habuerit; & quando in mandatis dedit Vicario ad conferendum iſti indigno.

20 Quæſtio eſt in his terminis, non vulgaris, quando collatio ſpectat ad Cardinalem, qui infra ſex menſes non contulit, tunc dubitatur, cui fiat deuolutio ad Archiepiſcopum nè, qui Cardinalis non eſt, ſeu alteri, ad quẽ de iure competit deuolutio; An verò ad Papam? Hanc quæſtionem ventilat pro vtraq; parte ſatis abundè *Gonz. ad regul. de menſib. gl. 24. num. 78. & ſeqq.* ita vt illi ne minimum addi poteſt; ipſe vero defendit veriorem eſſe ſententiam *nu. 89.* deuolutionem fieri ad Archiepiſcopum, iuxtà terminos huius *cap. nulla*, & teſtantur *nu. 97.* ita voluiſſe *Rot. deciſ. 774. lib. 3. par. 3. diuerſ.* etiam ſi beneficiũ vacauerit in menſe aliàs Apoſtolico.

21 Notandum eſt quarto, quod in beneficijs de iurepatronatûs, adhuc locum habet deuolutio hoc modo, vt ſi patronus laicus non præſentet infra quatuor menſes, & Eccleſiaſticus infra ſex, deuoluatur Collatio libera, ad quem pertinet inſtitutio, tanquam ad proximum ſuperiorem in hoc negotio, iuxtà *tex. in cap. 3. et cap. cum propter, & cap. cum te de iurepatron.* docent *DD.* communiter in hoc *cap. nulla Rebuff in prax. titul. de deuol. n. 54. Roch. de iurepatron.* verbo *honorificum q. 33. Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 13.* etiam ſi talis inſtituere habens, non ſit Epiſcopus, ſed alius inferior, cui ex priuilegio, vel præſcriptione legitima competat inſtitutio, vt obſeruat *Barboſ. cit. loc.* qui à die notitiæ huius deuolutionis tenetur conferre infra ſex menſes, prout in alijs collationibus aliàs deuolutio progreditur ad vlteriora vſque ad Papam, iuxtà *tex. in cap. 1. de iurepatronat. in 6.* Pro hac deuolutione eſt verior opinio, quam tenent omnes relatos per *Garz. de Benef. part. 10. cap. 3. nu. 4.* licet ſint, qui contra teneant, quos refert *nu.* 509.

22 Ampliatur hæc deuolutio, vt habeat locum, etiam ſi patronus præſentauerit infra tempus legitimum, non coram inferiori inſtituere habente, ſed coram Epiſcopo, cui ſpectat onus examinandi præſentatum vigore *Concilij Trid. ſeſſ. 7. cap. 13. de refor.* & clarius *ſeſſ. 25. cap. 9. verſ. quod ſi*, nam præſentatio eſt facienda coram eo, qui inſtituere habet, fuit dictum per *Rot.* in vna *Mediolanen. iuriſpatronatus* 22. *Maij* 1595. coram *D. Balanchetto.* Fallit tamen hæc ſententia, ſi patronus habuit iuſtam cauſam credendi ad Epiſcopum ſpectare ius inſtituendi, vel ad alium coram quo præſentauit in tempore, licet in veritate ad alium ſpectaret, tunc

enim

Digitized by Google

enim excuſatur patronus, & non habet locum deuolutio, niſi poſtquam cognouerit veritatem,& neglexerit præſentare infra ſtatutum tempus, habetur in eadem *Mediolanen.*& probat *Garz.de Beneſ.*10.*part. cap.*3. *num.*7.vbi alios refert.

23 Aduertendum eſt hic, quod licèt poſſit Ordinarius prorogare tempus ad præſentandum,conceſſum Patrono, quod omnes admittunt,& notatum eſt ſupra *annot.*1.*hac parte,* tamen hæc prorogatio non retardat deuolutionem in præiudicium ſuperioris, ſed in præiudicium ipſius Ordinarij, vnde eſt, quod ſi Ordinarius prorogauerit tempus ad præſentandum patrono laico per alium menſem vltra quatuor, ſi ipſi fiat deuolutio,tenetur conferre intra quinque mēſes,quia ſextum conceſſit patrono,aliàs deuolutio fit ad ſuperiorem, tenet *Gonzal. in regul de menſib.*§.4 *proœmial.n.*92. poſt *Creſcent.deciſ.*11.aliàs 148.*de dilation.num.*3. & per totum.

24 Notandum eſt quintò, quod proprium deuolutionis eſt, vacationem non mutare, nec nouam inducere, ita tenet *Rot.*in aliàs citata *deciſ.*774.*nu.*2.*diuerſ.*Vnde eſt, quod deuolutio fit cū omnibus oneribus, & qualitatibus,quas habebat beneficium, ita *Rebuff.in prax.titul.de deuolut. num.* 40. *Gonz. ad regul de menſ.gl.*46.*num.* 33. & ſuperior, cui facta eſt deuolutio tenetur beneficium conferre illis perſonis, & ſub ea lege quibus, & ſub qua tenebatur conferre primus Collator,à quo facta eſt deuolutio *Clem.* 1. *vbi gl.*1.& in verbo *Monaſterium de ſupplen. neglig.prælat. Abb.in cap.ne pro defectu. num.* 3.*de elect.*& ita ſi fundator voluit præſentari ad iuſpatronatus presbyterum de ſua familia,ſi facta eſt deuolutio ad Ordinarium, vel alium Superiorem,non poteſt beneficiū conferri extraneo, ſed presbytero de familia *Rebuff.cit.loc.num.*42.

25 Supradicta ampliantur etiam ad Collationem,quæ fit per Papam de beneficio deuoluto iure deuolutionis, in qua collatione ſi aliter non ſit diſpoſitum, cenſetur Papam reſtringere prouiſionem ſuam ad normam deuolutionis,nec credendum eſt vti plenitudine poteſtatis,qua ſolet vti quando prouidet iure proprio de beneficio affecto, vel reſeruato,ita poſt alios *Lotter.de Re Beneſ.lib.*2.*quæſt.* 24.*nu.*64.

26 Notandum eſt ſextò, quod ſtatim elapſo ſtatuto tempore prouiſionis, fit deuolutio ad proximum ſuperiorem vt ſupra, eo modo,vt Collator negligens, & à quo facta eſt deuolutio non poſſit amplius conferre, nec per viam purgationis moræ, & ſi de facto conferat,Collatio eſt nulla, etiam ſi conferat primo die poſt ſex menſes,docent communiter poſt *Gl.DD.in hoc cap.nulla,*& *Gl.in cap.vltimo* in verbo *irritam titul. de ſupplen. negl.prælat. Rebuff. in prax.titul. de deuolut. num.*27 *Lotter.cit.loc.nu.*54.*& ſeqq.* vbi addit,quod Collatio eſt ipſo iure nulla, niſi expreſsè toleretur à Papa *Barboſ.de Iur.Eccleſ.lib.*3.*cap.*13.*num.*118.

27 Id tamen limitat *Rebuff.cit.loc.num.* 30. ſi Superior,cui facta eſt deuolutio,concederet Collatori, à quo facta eſt deuolutio aliud tempus vltra ſex menſes; tunc enim licèt Collator à quo,ſit excluſus, poterit conferre iure ſuperioris.

28 Eodem modo eſſet quoque nulla Collatio,ſi ſuperior ante deuolutionem conferret, quæ per ſuperuenientem deuolutionem non conualidaretur abſque noua ratificatione facta tempore debito, docent *DD.in cap.*2.*de præb.in* 6. *Fel.* & alij *in cap. cum ex officij de præſcrip. Boer.deciſ.*70 quos ſequitur *Rebuff.in prax.titul.de deuolution.num.*32.qui ſuperaddit,quod cum hæc Collatio ſit omninò nulla,nec præbet titulum coloratum.

29 Excuſant communiter *DD.*deuolutionē, ſi conferens fuit impeditus, ſiuè impedimētum ſit iuris,ſiuè facti,vt in *cap. quia diuerſitatem de conceſſ.præb.* etiam ſi cauſatum ſit ex propria culpa Collatoris *Alex. conſil.* 58. *num.*10.*lib.*5.exemplum afferunt de impedimento excommunicationis,ſiuè litis,& huiuſmodi,*Guttier.Canon.q.lib.*1.*cap.*28.*nu.* 1. *& ſeqq.* notatum eſt etiam §. *præced.* Sed id intelligendum eſt, niſi impedimentum ſit procuratum,vel culpa ſit ordinata ad ipſum impedimentum,docet *Surd.deciſ.*262.*num.* 16.*& ſeqq.*vel niſi impedimentum de facili remoueri poſſit *cap.vltimo de elect. Rot.deciſ.* 104.*nu.*3 *par.*1.*diuerſ.Surd.cit. loc. & deciſ.* 189.*num.*29.*& ſeqq.*in his enim caſibus impedimentum non excuſaret deuolutionem.

30 Excuſatur etiam deuolutio in inſtitutione,nam Ordinario inſtituere habenti præſentatum ad beneficium de iurepatronatus, non aſſignatur de iure terminus; hinc eſt, quod regulariter deuolutio non habeat locum,dictum eſt ſupra cum *Lambert.*3. *part.* 2.*lib.*2.*quæſt.princip.art.*6.*num.* 3. *Rebuff. in prax.titul de deuolut.nu.*6.& tenent alij multi,quos refert,& ſequitur *Garz de Beneſ par.* 10.*cap.*4.*in princip.* At per indirectum in hoc caſu,etiam poteſt dari deuolutio,nam ſi Ordinarius,cui ſpectat inſtitutio affectatè differt illam,poteſt præſentatus adire ſuperiorem, qui præfigere valet terminum Ordinario,intra quem inſtituet,& ſi infra aſſignatum terminum non inſtituet,fit deuolutio ad ſuperiorem,docent *Lambert.& Garz.* poſt alios ſupra adductos,& ita docuit *Rot. deciſ.*4.verſ.*præfigatur de iurepatron.in nouis;* Et hunc terminum aſſignandum non debere

re tranſcindere duos menſes poſt quatuor menſes datos ad præſentãdum, tenet *Lambert.cit.loc.num.*8.quid in beneficio curato, dicam *annot.*5.§.2.

31 Succurritur etiam præſentato in caſu, quo Ordinarius differt inſtituere alia via,vt per viam appellationis à grauamine poſitiuè illato, quando inſtitutio expreſsè negatur,vt in *cap.paſtoralis*,vbi *gl.*in verbo *appellauerit de iurepatron.*vel etiam quando tacitè negatur,vt cum affectatè differtur, tunc tribus inſtantijs requiſitus Ordinarius iuridicè,ſi obſtinatè diſtulerit, etiam per viã appellationis deuoluitur ad ſuperiorem facultas inſtituendi, docet poſt alios *Lotter. de Re Benef.lib.* 2. *quæſt.*13.*num.* 67.*&* *ſeqq.* vbi latè diſcutit hanc materiam *Garz.* qui multos refert *cit.loc.num.9.*

32 In beneficijs reſignatis coram Ordinario per viam permutationis,vel alio modo non attenditur alia deuolutio,niſi illa,de qua fit mentio in *Bull.Gregorij XIII.de publicand.reſignat.*in Bull.87.& apud *Quarant. Summ.Bull.*verbo *beneficiorum reſignatorum publicationem.*

33 Quomodo fiat deuolutio in beneficijs Curatis, & Parochialibus Eccleſijs; dicemus *annot.* 5. §. 2. vbi vigore *Bullæ Pij V.* quam ibidem obſeruabimus,beneficia curata,ſi non conferantur intra ſtatutum tẽpus,non deuoluãtur ad alium ſuperiorem, ſed ſunt immediatè reſeruata Sedi Apoſtolicæ.

S V M M A R I V M.

1 *Renunciationis cauſarum materia ad tex.cap. cum pridem de Renunciatione, & ad Bullam Pij V. & qui DD. de ea.*

2 *Renunciandi iuſta cauſa eſt debilitas, & ſenectus,num.3.qui dicatur ſenex, num.4.*

5 *Renunciatio ſenis ſeruitio habilis non admittenda.*

6 *Renunciatio valetudinarij admittitur. Quis talis,nu.7.*

8 *Renunciatio ob impedimentum,vel vitium corporis admittitur.*

9 *Renunciandi iuſta cauſa eſt ignorantia. Quæ ſcientia requiratur in Beneficiato,num.10.*

11 *Renunciare ob ignorantiam. An quis cogi poſſit,& quid de hac cauſa ignorantia,num.12.*

13 *Renunciandi iuſta cauſa eſt conſcientia criminis,& qualitatis.*

14 *Renunciatio ob crimen inducens ipſo iure vacationem, non admittitur, & quid in alijs.*

15 *Renunciatio beneficij ipſo iure vacantis,neq; ſi fiat coram Papa,valet.*

16 *Renunciandi iuſta cauſa eſt, ſi renuncians ſit crimine obnoxius, vbi quid pro hoc.*

17 *Renunciandi iuſta cauſa,eſt irregularitas,& quæ,nu.*18.

19 *Renunciandi iuſta cauſa,eſt irregularitas ex homicidio.Vbi limita.*

20 *Renunciandi iuſta cauſa,eſt odium Plebis,vel capitales inimicitiæ, num.* 32. *Quid ſi per ipſum ſtet, quin concilientur.*

21 *Renunciandi iuſta cauſa eſt ob ſcandalum ſedandum.Quid in extrinſeco,& an Beneficiatus ad hoc cogi poſſit.*

22 *Renuncians ob ſcandalum ſedandum compenſandus alijs redditibus.Quid in ſcandaloſè viuentibus, an locus ſit appellationi,& cui nu.*23.*&*24.

25 *Renunciare debent lunatici ſtomacho languidi, & imperiti ex verbis Bullæ ſecundum DD.mentem,nu.*26.

27 *Renunciare iuſtè poteſt interdicto, vel cenſuris irretitus.*

28 *Renunciare admittuntur commodè non potentes,vel debentes Eccleſiæ inſeruire.Qui tales.*

29 *Renunciare quis admittitur alterutrum ex duobus,quæ ſimul retinere nequit.*

30 *Renunciare iuſtè quis poteſt profeſſionẽ emiſſurus,vel vxorem ducturus;quando renunciandum, vel conferendum. Et quomodo intelligatur locus Bullæ, num.*31.

34 *Renunciandi quodlibet beneficium,ſufficiunt prædictæ cauſæ.*

35 *Renunciandi Epiſcopatum alia cauſa præter enumeratas,non ſic aliorum beneficiorum,niſi cauſa ſit reducibilis ad expreſſas,num.*36.*& quæ ſint, nu.*27.

38 *Reſignatio coram Ordinario cum deſignatione antecedenti reijcietur;neque modum ſubmiſſionis,num.* 39. *quandò admittitur,& cuius.*

40 *Renunciatio cum intentione,quod certæ perſonæ conferatur quando ſimoniaca remiſſiuè.*

41 *Renunciatio conditionalis coram Ordinario*

nario non recipienda.

42 *Renunciatio ad fauorem,an coram Ordinario fieri poſſit,an ſimoniaca. Quid in renunciatione cum intentione mutua,num.43.*

44 *Reſignatio facta contra formam Bullæ Pij V.& ſi ab ignorante,eſt nulla. Qui veniant nomine tranſgreſſorum ad incurrendas pœnas Bullæ,nu.45.*

ANNOT. IV. ARGVMENTVM.

De Renunciatione Beneficij. Notatur §. 1. cauſæ renunciationis iuſtæ, & diſcutiuntur in particulari v3. Debilitas, & ſenectus, Aduerſa Valetudo, Impedimētum, ſiuè vitium corporis, Ignorātia, Conſcientia criminis, Irregularitas, Odium plebis, & Capitales inimicitiæ, Ad ſcandalum ſedandum, cēſuræ, Ligamen, Incommoditas ſeruiendi in beneficio, Pluralitas Beneficiorum, Religionis ingreſſus. Quando dicantur militare cauſæ prædictæ. Quomodo Renunciatio coram Ordinario debeat eſſe libera; nec conditionalis, vel ad fauorem, nec contra formam Bullæ Pij V. Notatur §. 2. Quando poſſit, vel nō poſſit reſignari Beneficium, ad cuius titulum quis eſt promotus, vel aliundè non habet vnde viuere poſſit, & quid ſi de facto admittatur. Beneficium reſignatum coram Ordinario, quibus conferri non poſſit, & quid ſi reſignans decedat intra 20. dies. Permutationem Beneficiorum non poſſe fieri coram Ordinario, niſi ex cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiæ. Diſcutiūtur cauſæ prædictæ, an poſſit permutatio fieri corā Vicario Epiſcopi, vel Capitulo Sede vacāte, vel coram alio inferiori, ſi beneficium eſt patronatus, & quomodo requiratur conſenſus patronorum. Quomodo pmutatio debeat eſſe libera, & purè facta, & quid ſi alterius Beneficium ſit inæquale, & an valeat permutatio triāgularis, vel fraudulēta, & quando præſumatur fraus, vel de Beneficio vnito, & quid ſi alter permutantium decedat, vel ſit ordinatus ad titulum Beneficij permutati. Concurrente iuſta cauſa, quomodo, & quando poſſit Epiſcopus compellere ad permutādum. De permutatione præbendarum inter duos Canonicos. Quid ſi in permutatione intercedit læſio, an poſſit reſcindi, & alia de permutatione. Notatur etiam quomodo reſignatio, vel permutatio ſit publicanda, intra quod tempus: in quibus Eccleſijs. De pœnis omittentium publicationem, vel extra tempus illam facientium, quibus an concedatur reſtitutio. Quid ſi publicatio facta ſit literis non expeditis, vel an ſit facienda ſi populo nota eſt reſignatio. In quibus permutationibus, & reſignationibus ſit facienda; A quo, & an facienda ab impetrante beneficium ob publicationem non factam, & alia de publicatione, iuxtà formam Bullæ Gregorij.

ANNOTATIO IV. §. I.

Ad tex.in cap Niſi cum Prdem de renunciat. & ad Bull. Pij V. incip. Quanta anno 1568. emanatam.

1 IN hoc *text. Innocentius III.* ſignificat *Archiepiſcopo Calaritano* cauſas, quæ inducunt iuſtam occaſionem, & rationē renunciandi Eccleſiam, eaſq; duobus verſibus reſtringit compilator. Pura

Debilis, Ignarus, Malè conſcius, Irregularis:
Quem mala plebs Odit, Dans ſcandala, cedere poſſit.

Pius vero V. enumerās cauſas, quibus validè quis poteſt renunciare beneficium, ſuperaddit aliàs prædictis enumeratis per *Innocentium* 3. quæ leguntur in citata Bulla, & diſtinctè notandæ ſunt hic. De hac materia tractāt *DD.* communiter in hoc *cap. niſi cum pridem, Gonzal. ad regul. de menſib. gl.* 14. latè *Garz. de Benef. par.* 11. *cap.* 3. *Genuenſ. in prax. capite mihi* 65. *Quarant. Summ. Bull.* verbo *Beneficiorum reſignationes, Rebuff. in prax. titul. de reſignationib;* & alijs ſimilibus titulis, *Fuſc. de viſit. lib.* 2. *cap.* 28. *Ricc. in prax.* 3. *part. de reſignat. benef. Nouar. Summ. Bull. titul. de benef. reſignat. & permut. Barboſ. de Iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 15. *& in Summ. Apoſtolicarū deciſ.* verbo *Reſignatio, Campanil. diuerſ. Iur. Canon. rubr.* 11. *cap.* 17. *num.* 153. *& ſeqq.* extat ſolemnis *tract. Flam. Pariſ.* & alij; ad quam materiam primò notanda ſunt aliqua circa dictas cauſas, & deinde aliquid generale in materia renun-

renunciationis beneficiorum.

2 Primò iuſta cauſa renunciandi beneficiũ, de qua in hoc *tex.* eſt debilitas, quæ idem eſt, ac infirmitas, ſeù impotentia, & debet eſſe talis, vt reddat Beneficiatum inutilem, vel difficilè potentem pro ſeruitio ſui beneficij. Hinc *Innocentius 3. in eodem cap. niſi cum pridem* ibi, *alia verò*, dicit non omnem debilitatem præbere iuſtam cauſam renunciandi, ſed illam tantum, quæ reddit impotentem ad exequendum officium ſuum, explicat *Fuſc. de viſit. cit. loc. num. 3. Pariſ. de reſignat. lib. 6. q. 3. num. 13. & ſeqq.*

3 Huic cauſæ debilitatis, reducit idem *Innocentius cit. loc.* ſenectutem, & teſtatur debilitatem, ex infirmitate, vel ſenectute procedere; ſenex enim iuſtam cauſam habet ad renunciandum beneficium. Hic notandum eſt, quod hæc cauſa in hoc *tex.* includitur ſub prima cauſa ibi poſita, videlicet *Debilitate*; ſed in *Bulla Pij V.* ponitur expreſsè primo loco, ibi, *qui autem ſenio confecti*.

4 Senex quis dicatur, diuerſimodè loquuntur *DD*; nõ ſolum inter noſtrates, ſed etiam inter naturales, vt videre eſt apud *Galen. lib. 5. de tuenda Sal.* relatũ per *Menoch. de arbitr. cap. 49. num. 1.* vbi alios citat, ex quibus colligi poteſt inter ciuiliſtas magis communem videri ſententiam dici ſenem conſtitutum in anno quinquageſimo, inter Canoniſtas Conſtitutum in anno ſeptuageſimo; ſed verior opinio eſt hoc non eſſe iure definitum; & proinde relinqui iudicis arbitrio, vt firmat idem *Menoch. cit. loc.* qui iudex conſiderare debet onera beneficij; qualitatem perſonæ, an validi, & firmi corporis ſit, & alia ſecundùm facti contingentiam, & ſic iudicare ſenem, qui 50. 60. & 70. annos habet; ita in noſtris terminis *Genuenſ. cit. cap. 65. num. 1. Barboſ. cit. loc. num. 100.*

5 Nota ex illis verbis *tex.* ibi *Cum interdum non plus hortetur ſenilis debilitas aliquem cedere, quàm mortalis maturitas, quæ in ſenibus eſſe ſolet, ipſum in ſuo ſuadet officio permonere*; ex quibus verbis notandum eſt, quod quando ſenes ſunt apti ad inſeruiendum beneficio, non debet admitti illorum Renunciatio, cum eorum matura ætas, ſoleat eſſe proficua Eccleſijs.

6 Hæc enim debilitas, iuſta cauſa pro admittenda reſignatione, continet in ſe cauſam appoſitam in dicta *Bulla Pij V.* vbi ſecundo loco permittitur valetudinarijs renunciatio; dicuntur autem valetudinarij, debiles corpore, & intelligitur de illa valetudine, quæ impedit, vel tardat Beneficiatum inſeruire, ne languente paſtore, grex dentibus inſidiatoris laniandus relinquatur *cap. quamuis 7. quæſt. 1.*

7 Dicuntur valetudinarij, qui malo Corporis habitu, & affectu ſæpè malè valent, atque ita frequenter ægrotant, ita *Gemin. in cap. 1. de Cler. ægrot. in 6. Socin. in cap. quoniam frequenter col. 4. verſ. tertiò declaratur, vt lit. non conteſt.* quos refert, & ſequitur *Menoch. de arbitr. caſ. 60. ſub num. 5.* Hinc qui dicantur tales, remitti iudicis arbitrio, teſtatur *Genuen. cit. cap. 65. num. 1. verſ. aut valetudinarij Nouar. in Summ. Bullar. titul. de benef. reſignat. & permut. verſ. ſecundò eſt infirmitas.*

8 Debilitas, iuſta cauſa pro admittenda renunciatione beneficij, continet etiam in ſe cauſam appoſitam in Bulla prædicta, nempe corporis impedimentum, vel vitium, quod ſi tale ſit, vt reddat inhabilem, vel difficile potentem Beneficiatum ad præſtandum id, ad quod tenetur, præbet iuſtam cauſam renunciationi, ſi Ordinario videatur ſufficiens, docet *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 15. num. 102.* poſt *Proſp. de Auguſt. ad Quarant. cit. loc. verſ. tertiò, & quarto. Nouar. vbi ſupra num. 2. Flam. vbi ſupra quæſt. 6. num. 31. & ſeqq.* qui dicunt dici impeditum corpore. Leproſum, Scabioſum, Paralitycum, Apopleticum, Lunaticum, habentem morbum Comitialem, Morbum Gallicum, vlcera per Corpus, Tremulas, vel Chiragram continuã; Vitiatum verò corpore dici cæcum, claudũ, gibboſum, habentem manum mutilam, vel articulatam ad vſum inefficacem, habentem crus penitus abſciſſum, aut adeò contractum, vt ligneo pede ſit opus, & omnem alium habentem diminutam quamlibet partem notabilem corporis.

9 Secundò iuſta cauſa admittendi renunciationem beneficij eſt ignorantia, & defectus ſciẽtiæ, vt in hoc *tex.*; Beneficiatus enim, qui ignorat ea, quæ neceſſaria ſunt pro adminiſtratione ſpiritualium, & cura temporalium ſui beneficij, iuſtè admitti poteſt ad illud renunciandum, cum dicat *tex.* hic *§. pro defectu*, quod ſalubriter renunciat Beneficiatus, ſi ſcientiam, qua Eccleſiam regat, non habet; nil enim magis Eccleſiæ Dei officit, quàm indignos aſſumere ad regimen Eccleſiarum & animarum *cap. nihil de elect.*; ideo ea ſcientia requiritur, vt poſſit ſatisfieri neceſſitati muneris ſuſcepti, ſiuè iniungendi *Concil. Trid. ſeſſ. 22. cap. 2. §. ſcientia de ref.* aduertunt in noſtris terminis *Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 28. num. 8. Flam. Pariſ. cit. loc. quæſt. 3. n. 67. Barboſ. de Iure Eccleſ. cit. lib. 3. cap. 15. num. 92.*

10 Quanta autem ſcientia ſit neceſſaria in Beneficiato; dicendum eſt, in Beneficiato ſimplicis beneficij requiritur ſcientia, vt poſſit recitare horas Canonicas, ad quas tenetur, *Pariſ. de reſignat. lib. 4. cap. 11. num. 3. Nauar. de horis Canon. cap. 7. num. 3.* Prouiſi de dignitatibus non habẽtibus iuriſdictionem, & de

& de canonicatibus cum teneantur ad induſtriam, & conſilium in capitulo debent habere mediocrem ſciētiam, & eam ſaltem, quæ ſit neceſſaria ad eorum munus exequēdum *Menoch. de arbitr. caſ. 425. num. 45. Rot. deciſ. 12. num 4. de prob. in antiq. Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 12. de ref.* Curati debent habere maiorem ſcientiam, quam Canonici, & ſimplices beneficiati, & eam ſaltim, quæ ſufficiat pro confeſſionibus audiendis, & Sacramentorum adminiſtratione, & pro declaratione Euangelij, & virtutis Sacramentorum *cap. penultimo, & cap. cum te de ætat. & qualit. Staphil. de lit. grat. §. ſexta forma num. 2. Nauar. in cap. 1. §. caueant num. 19. & ſeqq. de pœnit. & remiſſ. Concil. Trid. ſeſſ. 5. cap. 2. & ſeſſ. 24. cap. 18. de refor.*

11 Nota dixiſſe aliquos, præſertim *Pariſ. cit. loc.* non ſolum concedendam eſſe licentiam Beneficiato renunciandi ob defectum ſcientiæ, ſed etiam poſſe compelli ad renunciandum, quorum opinio in Curato non eſt tuta, nam *Concil. Trid. ſeſſ. 21. cap. 6. de ref.* ſtatuit Parochis illiteratis poſſe Epiſcopum dare Vicarium, vel Coadiutorem pro tempore cum congrua fructuum portione, nulla facta mentione de renunciatione.

12 Nota etiam hanc cauſam concedendi licentiam Beneficiato renunciandi, non reperiri in *citata Bulla Pij V.* expreſſe, ea potiſſimum ratione, quia cum hodie conferantur beneficia maximè curata, & Prælaturæ, de quibus loquitur *tex.* præuio diligenti, & rigoroſo examine, non eſt credendum caſum poſſe de facili ſortiri, & lex adaptatur ad ea, quæ frequentiùs accidunt. Includantur tamen dum ibi confirmantur cauſæ, de quibus in hoc *tex.*

13 Tertiò iuſta cauſa admittendi beneficiarum ad renunciandum, de qua in ſupraſcriptis verſibus, de quibus in hoc *tex.* eſt Conſcientia criminis, explicata in *verſ.* ibi, *malè conſcius*; habens enim conſcientiam commaculatam alicuius criminis non tamen cuiuſlibet criminis, dicit *textus*, nam ſi omnes, quos arguit conſcientia cuiuslibet culpæ admitterentur ad renunciādum, pauci, aut nulli in miniſterio remanerent; Sed macula illius tantum criminis, quo Beneficiatus, officij exercitio poſt peractam pænitentiam impeditur, ita *tex*; & notat etiam *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 15. num 93. ad fin.* & tale debet eſſe hoc crimen, quod irroget infamiam ipſo iure ſecundum *Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 28. num. 2.* quod exemplificat in crimine hæreſis, ſimoniæ, homicidij, &c.

14 Sed hic notandum eſt maximè ad exempla allata per *Fuſc.* quod in criminibus illis, quæ inducunt vacationem ipſo iure, vt eſt hæreſis, ſimoniæ realis, & alia, de quibus *annot. præced.* quia vacatio beneficij inducitur in ipſo puncto delicti, vt explicat *Barboſ. cit. loc. cap. 14. nu. 66.* non poteſt criminoſus admitti ad renunciādum, quia iam beneficium amiſit; in alijs verò criminibus, quæ non inducunt vacationem ipſo iure, ſed per ſententiam, poteſt criminoſus admitti ad renunciandum vſque ad ſententiam priuatoriam, & beneficium vacat per renunciationem, nō per delictum, ſiue priuationem, vt diximus *annot. præced.* & declarat *Barboſ. cit. loc. nu. 64. & ſeqq.*

15 Supradicta adeo vera ſunt, vt nec valeat reſignatio ad fauorem facta coram Papa de beneficio, quod ſemel per delictum, vel alio modò vacauit ipſo iure, iuxtà communem, ita *Barboſ. cit. loc. nu. 70.*

16 Hæc cauſa numeratur inter poſitas in *Bulla* prædicta *Pij V.* ibi, *Aut crimine obnoxij;* & *DD.* intelligunt de illis delictis, in quibus Beneficiati veniunt priuandi Beneficijs, vt eſt crimen homicidij, Simoniæ, Adulterij, Concubinatus, & permanentiæ in excommunicatione per annum, ita poſt alios *Genuenſ. cit. cap. 65. nu. 1. verſ. aut crimine obnoxij;* Sed in crimine Simoniæ intellige non de reali, & quæ inducit vacationem ipſo iure, vt diximus *annot. præced.* inter modos vacandi beneficia.

17 Quartò iuſta cauſa admittendi renunciationem beneficij eſt irregularitas perſonæ, proueniens ex bigamia, vel ex coniugio cum vidua; non tamen proueniens ex non legitimo matrimonio; cum quo diſpenſandum eſſe, dicit *tex.* ſi irregularitas, culpa, vel cauſa ſit occulta, & proinde non debet admitti ad renunciandum, declarat *Fuſc. cit. loc. num. 7.* Barboſ. *cit. cap. 15. num. 94.* poſt *Flam. Pariſ. cit. loc. quæſt. 3. tract. 177. & ſequenti* aſſerens, quod ex hac cauſa irregularitatis non ſolum eſt permittenda renūciatio, ſed Prælatus debet cogere irregularem ad renunciandum.

18 Irregularitas verò, quæ prouenit ex delicto, & crimine proprio Beneficiati, quomodo inducat iuſtam cauſam renunciandi, diſtinguēdum eſt, vt ſupra de criminoſis, quod aut irregularitas infertur ex delicto, quod inducit priuationem beneficij ipſo iure, & tunc cum beneficium vacet in inſtanti delicti, Beneficiatus non poteſt renunciare, iuxtà ſupradicta, ſi verò delictum inducens irregularitatem non inducit priuationem ipſo iure, ſed per ſententiam, tunc quia Beneficiatus interim licitè retinet beneficium, & facit fructus ſuos ſequitur, quod etiam poſſit renunciare, ita *Pariſ. de reſignat. lib. 5. quæſt. 3. num. 182. & ſeqq. Zerol. in prax. 2. par.* verbo *irregularitas §. 4. Garz. de Benef. 11. part. cap. 10. num. 47.*

19 Hinc homicida, quia non priuatur ipſo

iure

iure beneficio, poteſt illud interim retinere, fructus ſuos facere, & renunciare, & irregularitas ex illo proueniens eſt iuſta cauſa admittendi renunciationem beneficij, qua admiſſa vacat beneficium ex renunciatione, nõ ex irregularitate, aut delicto, vt diximus ſupra, & latè poſt alios oſtendit *Garz. cit. loc. num. 48. & ſequentibus*, vbi id limitat in irregularitate proueniente ex aſſaſſinio, vel ex homicidio commiſſo in perſonam Cardinalis, Epiſcopi, vel con beneficiati, quia hæc delicta inducunt irregularitatem, & priuationem ipſo iure; & quia irregularis nõ poteſt beneficio inſeruire; ideo hæc cauſa includitur in illa poſita in *Bulla Pij V.* ibi, *aut qui nequeunt Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire.*

20 Quinto alia adducitur iuſta cauſa ob quã quis poteſt admitti ad renunciandum beneficium, & eſt malitia plebis, deſignata ibi in ſecundo verſo, *quem mala plebs odit*, & eſt quando plebs, ſeu populus, quem Beneficiatus regit ob ſuam duram ceruicem, non proficit, ſed in dies magis indureſcit, nec eſt ſpes correctionis, tunc Rector, vel ſimilis beneficiatus adhibitis diligentijs pro remouenda malitia, & nihil proficiens iuſtam cauſam habet renunciandi exemplo *Apoſtoli. Act. cap. 9.* qui dimiſſus per ſportam fugit Damaſcũ. Et Helyæ, qui videns populum Iſraeliticum deditum errori, per multa tempora ſe abſentauit ab illorum aſpectibus, vt legitur in *libris Reg.* & Saluatoris, qui à Iudæis ſe abſcõdit, & exiuit de templo. *Ioan. cap. 8.* & Apoſtolorum, qui Iudæis aduerſantibus diſceſſerunt, & ad gentes ſe conuerterunt. *Actor. 13.* notãt *Rebuff. in prax. titul. de reſignat. expreſſ. Fuſc cit. cap 28. num. 5 Flam. cit. loc. num. 117. Barboſ.* vbi ſupra *num. 95.* Hæc cauſa non inuenitur inter poſitas per *Pium V.* in *cit. Bulla* expreſsè, ſed benè ſub generalitate ibi, *qui Conſtitutionem fel record. Innocentij 3. & cæt.*

21 Sextò, & vltimò in verſibus præpoſitis dicitur *dans ſcãdala*, vbi *tex.* hic ait, quod propter graue ſcandalum eſt admittenda Renunciatio Prælati, quod intellige propter euitandum graue ſcandalum, quando aliter euitari non poteſt, Hinc *DD.* hic tenent, quod Epiſcopus poteſt Clericum, etiam inuitum, remouere à ſua Parochia, in qua ſine ſcandalo ſtare non poteſt, beneficium ipſius cum alio permutando, refert *Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 28. ſub num. 6. Bell diſq. Cler. 1. part. de diſcip. Cler. §. 4. num. 67.* & latius *§. 15. num. 18. & ſeqq.* Barboſ. qui alios citat *de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 15. num. 96.* Quod limita, quandò ſcandalum prouenit ex improborum malitia, non ex culpa Beneficiati, tunc non poteſt cogi ad dimittendum, quia hoc ſcandalum eſt proprium Phariſæorum, vt tenet *D. Th. 2. 2. quæſt. 44. art. 8. in reſponſion. ad primum ver. aliquandò verò*, *Couarr.* poſt alios *in regul. peccatum in princip. ſub num. 6.* quos refert, & ſequitur *Ricciul. de iur. perſonar. extra Eccleſ. grem. exiſtent. lib. 9. cap. 5. num. 15.* vbi latè diſcutit non teneri Papam renunciare Papatui ob ſedandum ſcandalum, vel ſchiſma.

22 Sed aduertendum eſt, quod quando cogitur Prælatus, vel alius Beneficiatus ad renũciandum ob ſcandalum ſedandum, eſt ei danda compenſa, aut contra cambium redituum, vt valeat viuere, ne in opprobium ordinis mendicare cogatur *Flam. cit. loc. qu. 3. num. 176. Barboſ. vbi ſupra num. 96. ad fin.* & eſt commune.

23 De his verò, qui turpiter, & ſcandaloſè viuunt in ſuis beneficijs, loquitur *Cõcil. Trid. ſeſſ. 21. cap. 6. in fin.* mandans poſtquam præmoniti fuerint coercendos, ac caſtigandos eſſe, & ſi adhuc incorrigibiles in ſua nequitia perſeuerent priuandos eſſe beneficijs, iuxta formam Sacrorum Canonum appellatione poſtpoſita. ita *Concil.* notat *Pariſ. citat. loc. lib. 5. quæſt. 6. num. 10.*

24 In quo *tex. Concil. Trid.* remouetur appellatio, ſed intelligitur de appellatione ſuſpenſiua, non de deuolutiua, quam poſſe interponi ad Metropolitanum, etiam ſi procedat tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus, niſi quando procederet contra exemptum, vt Delegatus, quia tunc eſt interponenda appellatio ad Papam *Garz. de Benef. par. 4. cap. 5. num. 9. Rot. in Dertuſen. Archipresbyteratus 16. Nouembris 1594.* coram *Penia.*

25 Dicuntur etiam ſcandaloſi in hac materia, quibus eſt concedenda licentia renunciandi; immò poſſunt compelli, vt dictum eſt, cum ſint irregulares; nam ex ſcandalo irregularitas oritur *Abb. in cap cum tua de corpor. vit.* non ſolum, qui ſcandaloſè viuunt, ſed omnes, qui in ſeruitio Eccleſiæ præbent ſcandalum, vt ſunt lunatici, patientes ſtomachi languorem, ſiuè vomitum, illiterati, imperiti, & ſimiles. ita *Genuenſ. in prax. cap. mihi 65. num. 1 verſ. aut non debent.*

26 Hanc cauſam renunciandi propter ſcandalum, de qua in *tex.* habetur, & in *cit. Bulla Pij V.* in illis verbis, *Aut non debent Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire.* ita explicãt *DD.* teſtatur poſt alios *Barboſ. de Iur. Eccleſ lib. 3. cap. 15. num. 106. in fin.* nam ſcandaloſi non debent Eccleſiæ inſeruire.

27 Septimò iuſta cauſa admittendi beneficiatum ad renunciandum iudicatur cenſura Eccleſiaſtica in *cit. Bull. Pij V.* ibi *cenſuriſq; Eccleſiaſticis irretitus*; vnde *DD.* dicunt communiter, quod excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus poteſt renunciare beneficiũ, cum ad id dicatur habere iuſtam cauſam, notant *Genuenſ. in prax. cap. 65. num. 1. verſ. cenſuriſque Proſper de Auguſt. ad Quarant.*

Summ.

*Summ.Bull.*verbo *benef.reſignat.verſ.ſexta.* *Barboſ.cit.loc.num.*105.

28 Octauò eſt admittendus ad renunciandũ beneficium, qui commodè non poteſt, & qui non debet illi inſeruire; iudicatur enim hæc iuſta cauſa ad renunciandum in eadem *Bulla Pij V.* ibi *aut nequeant, aut non debeant Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire*, qui non poſſunt, dicuntur per *DD.* irregulares, exules, habẽtes aliud ſeruitium beneficij, & ſimiles; qui non debent dicuntur ſcandaloſi, corpore vitiati, & ſimiles, qui poſſunt etiam cogi ad renunciandum, vt dictum eſt ſupra, Notat *Genuenſ.cit.loc.nu.2.& verſ præcedenti. Barboſ. Proſp.de Auguſt.& alij cit.* & eſt indubitatum apud omnes.

29 Nonò habens duo beneficia, quæ ſimul retineri non poſſunt, poteſt liberè alterum renunciare, vt in *cit. Bulla Pij V.* ibi, *ſeù qui vnum, aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contingerit promoueri*, quæ verba concedunt licentiam renunciandi beneficium illi, qui aliud eſt conſecuturus in ſpe, etiam non in re, dummodo ſit certò, & de proximò conſequturus: multa de hac materia notata ſunt 1.*par.ad tex. in cap. de multa* aduertunt *Flamin.cit.loc.q.6.num.*157. *& ſeqq. Proſp.de Auguſt.citat. loc. verſ. nona.* Prædicta procedunt quando duo beneficia ſimul retineri non poſſunt, vt ſi vnum ſufficiat ad victum ſecundùm *Genuenſ. in prax. cit.mihi cap* 65.*num.*3. non tamen procedunt in duobus beneficijs incompatibilibus ſecundum *cit.cap.de multa*, in quibus per aſſecutionem ſecundi vacat primum ipſo iure; tunc cum beneficium vacet per aſſecutionẽ, non poteſt renunciari, declarat *Genuenſ.cit. loc.num.*4.*&* 5. & eſt abſolutum.

30 Decimò iuſtam cauſam habet renunciãdi beneficium, qui ingreſſurus eſt religionẽ, vel cõtracturus matrimonium; iuxtà diſpoſita in *cit.Bull.Pij V.* ibi *Religionem quoque ingreſſuri, vel matrimonium contra Iuri ſi ſtatim poſtea id re ipſa exequantur*. Hæc locum habent, quando renunciatur ante contractũ matrimonij, vel profeſſionem emiſsã, nam poſt non procedit Renunciatio, cum iam beneficium vacauerit ipſo facto, vt notatum eſt *annot præced.* Cum enim admittitur Renunciatio ob has cauſas, Collator non poteſt beneficium conferre, niſi ſequuta profeſſione, vel contracto matrimonio obſeruant *Genuenſ.cit.loc.num.*6. *Barboſ.de Iure Eccleſ.lib.*3.*cap.*19.*num* 109.

31 Nota, quod dicit Bulla admittendum eſſe Beneficiatum ad renunciandum ratione prædicta, ſi ſtatim re ipſa ſequatur matrimonium, vel Religionis ingreſſus; quo caſu intelligenda eſt illa particula *ſtatim*, & illa *re ipſa* non grammaticaliter, ſed prout materia ſubiecta requirit, & cum aliquo temperamento *l.quod dicimus ff.de ſalut. Rot. deciſ.*2.*de teſtam.in antiq Gonz.in regul de menſib.poſt gl.*9.*in annotat.num.* 217. & arbitrio iudicis *Menoch.de arbitr.caſ.*9.*in fin.*

32 Vltima adducitur in hac Bulla iuſta cauſa, cuius vigore, poteſt admitti Beneficiatus ad renunciãdum beneficium, & eſt ſi ob capitales inimicitias Beneficiatus non poteſt ſecurus reſidere in loco beneficij; vt ex illis verbis, *qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecuri*; notant *Fuſcus de viſit.lib.*2.*cap.*28. *num.*8. *Genuenſ.cit.cap.*65.*num.*7. *Barboſ.de Iure Eccleſ lib.*3.*cap.*15.*num.*100.

33 Nota Bullam deſiderare in hoc caſu capitalem inimicitiam; quæ autem dicatur talis, relinquitur arbitrio iudicis; probat id *Menoch.de arbitr.caſ.*100.*num.*3. Sed prædicta debent intelligi, quando inimicitiæ non poſſunt reconciliari, & dummodo ipſe Beneficiatus non ſit in cauſa, quominus recõciliatio ſequatur, vt diximus ſupra 1.*par.de reſiden.Parrochorum*.

34 Prædictæ ſunt cauſæ, quæ in hoc *tex.* & in prædicta Bulla iudicantur iuſtæ pro admittenda Renunciatione beneficiorum, etiam coram Ordinario; in quibus terminis notandum eſt, quod licèt *tex.* in hoc *cap.niſi cũ pridem* loquatur de Renũciationibus faciendis per Epiſcopos, quas Renunciationes admittit ex prædictis cauſis; illæ etiam ſunt iuſtæ in Renunciationibus aliorum beneficiorum, per argumentum à maiori ad minus, validum in iure, & per diſpoſitionem *cit.Bull.Pij V.* quæ generaliter pro omnibus beneficijs renunciandis, validas approbat cauſas prædictas, poſitas in hoc *tex*; illiſque addit alias poſitas in eadem *Bulla*.

35 Dubitatur hic ſi iuſta ſubeſt cauſa, verùm non eſt de expreſſis in hoc *tex.* & *cit. Bulla*, an poſſit admitti Renunciatio; in qua dubitatione diſtingueneum eſt: quod aut loquimur in terminis huius *tex. niſi cum pridem*, & quia ibi Papa non ſe reſtringit ad cauſas enumeratas, ſed tantum declarat; meritò ſi alia ſubeſt iuſta cauſa, & ibidem non expreſſa, adhuc eſt admittenda Renunciatio Epiſcopatus, ita validis rationibus probat *Campanil.diuerſ.Iur.Canon.rub.*11. *cap.* 17. *num.*161. vbi dicit validam eſſe rationem renunciandi Epiſcopatum ob aeris intemperiem, vel ſi Epiſcopatus fuerit obtentus per cupiditatem parentum, licèt hi caſus nec expreſsè, nec tacitè comprehendatur in illis enumeratis in *tex.* Aut loquimur iuxtà terminos prædictæ *Bullæ Pij V.* quæ loquitur de Renũciationibus faciendis coram Ordinarijs, & tunc quia *Pius V. ſua Conſtitutione* 24. incipiente *exordientem officium*

L pro-

prohibuit etiam ſimplices has Renũciationes fieri coram Ordinarijs, quouſque eſſet ſuper eis certa conſtituta forma per Sedem Apoſtolicam, & deinde poſt aliquot menſes alia ſua *Conſtitutione*, quæ eſt, de qua loquimur hic 58. reſtituit Ordinarijs facultatem recipiendi ſimplices Renũciationes, factas tamen ab illis, qui aliqua, ex cauſis inibi expreſſis, adducuntur, & non aliter, proinde dicendum eſt, etiam ſi alia ſubeſt cauſa iuſta renunciandi, ſi illa non eſt de expreſſis in *Bulla*, nec ad illas reducitur, Ordinarium non poſſe Renũciationem admittere, faciũt aperta verba eiuſdem *Bullæ*, ibi, *Poſthæc Epiſcopi, & alij facultatem habentes eorum dumtaxat Renunciationes recipere, & admittere poſſint, qui & cæt.* & ſignanter illa dictio, *dumtaxat*, quæ idem eſt, ac *tantùm*, ſiuè *ſolùm l. aliàs ff. de cond. ab turp. cauſ.* Bart. *in l. cum ita de cond. & demoſt.* & cuius natura eſt limitare, & reſtringere *l. ſolutum § ſi in ſortem ff. de pignor. act.* ex quibus probatum dicimus *Piũ V.* dediſſe Ordinarijs facultatem recipiendi tantum Renunciationes ex cauſis enarratis in *Bulla*, non ex alijs.

36 Poſſunt verò Ordinarij recipere Renunciationes non ſolum in caſibus deſignatis in *Bulla* expreſsè, ſed etiam in caſibus ſimilibus, & ad illos reducibilibus, & in quibus militat eadem ratio; quia ea eſt taxatiuæ dictionis natura, vt ita excludat extranea, & diſſimilia, vt includat omnes caſus ſimiles, eamdemque rationem habẽtes, vt latè multis allegatis probatur. *Euerardus in ſuis topicis iuris loco, à natura dictionis taxatiua, nu. 4. fol. mihi* 102. & quando cauſa poteſt reduci ad expreſſas in *Bulla*, tacitè dicitur ineſſe.

37 Itaque concludendum eſt non poſſe Epiſcopos, ſeù Ordinarios, Patronos, & alios habentes Ius recipiendi reſignationes beneficiorum, & officiorum Eccleſiaſticorum, illas admittere, niſi reſignantes habeant aliquam ex his iuſtis cauſis, appoſitis in *Bulla*; Scilicet, quod ſint ſenio confecti, valetudinarij, corpore impediti, vel vitiati, crimine obnoxij cenſuris ligati; qui aliud beneficiũ obtinuerint, Religionem ingreſſuri, matrimonium contracturi, ſi ſtatim id, re ipſa, exequantur. Item habentes aliquam ex cauſis contentis in hoc *cap. niſi cum pridem*, iuxtà verſus in principio poſitos. Et qui ob capitales inimicitias reſidere non poſſunt.

38 Nec poſſe, Ordinarios Patronos, vel alios, prædictum Ius habentes, recipere reſignationes prædictas in caſu, quo illæ ſimplices non ſint; vnde *Pius V. citata Conſtitutione* prohibuit expreſsè, ne prædicti, reſignationem admittentes, deſignent antecedenter ſucceſſorem ad ſuggeſtionem reſignãtium, neque inter eos promiſſio, vel intentio de eo intercedat, vt ex verbis ipſius *Bullæ* ibi, *Caueant autem, & cæt.* Quibus verbis, non intelligitur prohibita ſuggeſtio ſimplex, ſeù expreſſio deſiderij reſignantis de perſona prouidenda, ſi hæc ſuggeſtio fiat poſt reſignationem; neque comprehenditur reſignatio facta cum intentione, vel ſpe reſignantis tantum, vt beneficium ſponrè conferatur alteri, pro quo poſtea rogare intendit, nullo modo deſignato ante reſignationem, docẽt *Sanch. lib. 2. opuſc. cap. 3. dub. 36. nu. 23. Garz. de Benef. part. 11. cap. 3. num.* 209. *Quarant. Summ. Bull.* verbo *Beneficij Reſignatio verſi pro complemento Redoan. de Simon. par. 1. cap. 25. Suar. de relig. tom. 1. tract. vltim. cap. 35. num.* 18. & ratio eſt, quia hæc expreſſio non afficit reſignationem iam factam, dummodo non intendatur perſona prohibita, puta conſanguineus, vel affinis, vel familiaris; & Pontificem ibidem loqui de intentione, quæ aliquo modo exterius proditur. ita *D D cit.*

39 Prohibetur etiam ex *Bulla* prædicta antè reſignationem exprimere Ordinario, vel alteri admiſſuro ipſam reſignationem, intentionem, ſeù perſonam, etiam ſi talis expreſſio fiat per modum liberæ ſubmiſſionis, tenet *Garz. cit. loc. nu. 202. Vgol. par. 1. de ſimon. cap. 28. § 2. in fin.* Bonacc. *de Simon quæſt. 4. § 14. num. 5. Suar. cit. loc. cap. 35. num. 18. Abb. Redoan.* & alij, quos citat Bonac. *cit. loc.* & hæc videtur tutior opinio contra *Sanch. citat. loc. Pariſ. de reſignat. lib. 14. quæſt. 6. nu. 7. Proſp. de Auguſt. ad Quarant. cit. loc. in fin.*

40 Quando renunciatio, facta cum intentione, vt beneficium certæ perſonæ conferatur, dicatur continere Simoniam confidentialẽ, & incurratur in pœnas latas contra ſimoniacos, vel confidentiarios, vide latè adducta per *Garz. de Benef par. 11. cap. 3. num. 16. & ſeqq. Bon. cit. loc.* poſt *Couar. Suar. Filiuc.* & alios, quos refert Bonac. *Dian. reſol. moral. par. 6. tract. 7. reſol.* 42.

41 Deduc ex dictis; Renunciationem ſimplicem, & puram coram Ordinario fieri poſſe. Conditionalem, ad fauorem, cum penſione, & ſimilibus non poſſe per Ordinarium recipi, non ſolum ſi condirio deducatur expreſsè, ſed etiam tacitè, vt in *Bulla prædicta*. Vnde facta Renũciatione conditionali coram Ordinario, ille non poteſt Renunciationem recipere reiecta condirione, & beneficium tam quam vacans, alteri conferre, quia talis Renunciatio habetur pro non facta, & Ordinarius eſt omninò inhabilis ad illam recipiendam per dictam Bullam, ita *Pariſ. lib. 1. quæſt. 3. num. 15. de reſignat.* probat latè *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 15. nu. 46. & ſeqq.* vbi referens tenentes poſſe Ordinarium talem Renunciationem recipere, reiecta conditio-

ditio-

ditione illos damnat,& confutat,& *num.49. & ſeqq.* firmè demonſtrat opinione multorum,& *Rot.*renunciationem factam coram Ordinario,vel alio Collatore ſub conditione ritinendæ penſionis,vel alterius rei temporalis eſſe ſimoniacam.

42 Quæſtio eſt magnæ conſiderationis,an poſſit renunciari coram Ordinario beneficium in fauorem certæ perſonæ, abſque reſeruatione penſionis de iure communi, quã quæſtionem ſatis abundè diſcutit *Barboſ.de Iur.Eccleſ.lib.3.cap.15.num.52.& ſeqq.* ipſe verò tenet renunciationem hanc non continere ſimoniam, & eam exequentes non poſſe vti ſimoniacos puniri;licèt illam ſacri canones damnent; & hoc etiam attenta diſpoſitione huius *Bullæ*, in qua ſolum imponitur præceptum Prælatis conferentibus, ne ſimplices renunciationes per eis recipiendæ,fiant verbo,nec ſigno,aut intentione in alterius fauorem. Quid dicendum de renunciatione facta ob permutationem, dicemus inferius.

43 Ampliãtur ſuprapoſita,vt nec valeat Renunciatio coram Ordinario cum intentione mutua,vt liberè,& ſpontè beneficium renunciatum vniatur alicui certo loco,ſeu beneficio,nam locus, cui fit vnio beneficij poteſt dici ſucceſſor ſaltem largo modo, ita *Garz.de Beneficijs 11 par.cap.3.num.210.& ſeqq.* hæc quoad validitatem renunciationis;nam quoad pœnas contentas in *Bulla prædicta* tenet *Nouar.Summ Bull.titul.de benef.reſign.num.21.& 22.* non incurri pænas prædictas,quando reſignatio eſt facta ad finem vniendi beneficium fabricæ Eccleſiæ.

44 Ampliatur generaliter ſuprapoſita ſententia,vt reſignatio facta contra formam prædictæ *Bullæ Pij V.*ſit nulla, etiam ſi ex ignorantia,& bona fide ſit admiſſa,nam in illa apponitur decretum irritans, cuius eſt ligare,etiam ignorantes *Pariſ.de reſignat.lib.5.quæſt 6.num.220.& num.230.* qui teſtatur de communi.

45 Nota, quod in dicta Bulla relaxatur pæna ſuſpenſionis,& excommunicationis contra tranſgreſſores, in quibus terminis diſceptant moderni,qui incurrant pænam prædictam;Dicũt aliqui omnes tranſgreſſores, ſiuè admittendo reſignationem, ſiuè conferendo beneficia contra formam prædictæ *Bullæ* incurrere pænas ſuſpenſionis, & excõmunicationis,ita *Suar.de cẽſur.diſp.22.ſect.6.num.21.Garz.cit loc.num.208. Bonac. de cenſur.partic.diſp.2.quæſt.7. punct. 4. & alij.* Alij verò tenent pænam ſuſpenſionis,& excommunicationis,de qua in *Bulla* eſſe ſolũ latam contra tranſgreſſores illius in conferendo ibidem prohibitis, cum pænæ prædictæ videantur adiectæ ad vltimum §.*incip.* *Cæterum præcipimus*, vbi prohibetur beneficium reſignatum conferri per Epiſcopum conſanguineis,affinibus,& alijs,vt ibi, ita tenent *Pariſ.de reſignat.lib.6.quæſt.6.n.223. & 225.Genuenſ.in prax.cap.mihi 65.ſub nu.7.Vgol.de Poteſt.Epiſcopi cap.50.§.18.num.6. Barb.de Poteſt.Epiſcopi alleg.69.n.46. Proſp.de.Auguſt.ad Quarant.* verbo *Beneficiat.reſignat.ad fin.*& alij, & hæc opinio eſt magis communis,& videtur verior.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio beneficij Clerici in ſacris, recipienda,ſi conſtiterit aliundè viuere poſſe.Et n 5.*

2 *Renunciatio beneficij, ad cuius titulum quis eſt ordinatus, quando valeat, & quando nulla.*

3 *Renunciatione beneficij, ad cuius titulũ quis eſt promotus acceptata, Ordinarius prouidere tenetur renunciantem.*

4 *Renunciatio beneficij, abſq; mentione, quod ad cuius titulum quis eſt promotus,neq; coram Papa,& cum reſeruatione penſionis cogrua valet.*

6 *Renunciatio ingreſſuri Religionem eſt admictẽda,etiam ſi non habeat aliundè viuere. Quid in Clericis in minoribus,nu.7.*

8 *Reſignationes coram Papa,neq; executioni demandandæ, non coſtito, quod reſignans habeat aliundè viuere.*

9 *Reſignationis executores,non habent iuriſdictionem, antequam probetur reſignantem habere vndè viuere.*

10 *Reſignationem admictens,quibus beneficium conferre nequeat. Quid in reſignatione Parochialis,& in concurſu, an coniũctus indicetur magis idoneus, num. 11. Et quid in Iurepatronatus, num.12.*

13 *Vacationes per reſignationem, non aliãs tangit Bulla Pij V.*

14 *Reſignante coram Ordinario decedẽte infra 20.dies, Colatio remanet libera.*

15 *Reſignãtium beneficia,ſuiſmet conſanguineis conferentes, quas pænas incurrant.*

16 *Permutationes beneficiorum coram Ordinario,quæ permictantur.*

17 *Permutationis cauſæ,vtilitas, vel neceſſi-*

ceſſitas Eccleſiæ. An vtrumq; copulatiuè, num. 18.

19 *Permutantium vtilitas, ſufficiens cauſa permutationis.*

20 *Permutatio beneficiorum admictitur, ſi habeat requiſita, & quæ.*

21 *Permutationem beneficiorũ, etiam Vicarius admictere poteſt. An inferior non habens iuriſdictionem Epiſcopalem, vel quaſi, nu. 25.*

22 *Permutantes beneficia diuerſarũ Diœceſum, vtriuſque Ordinarÿ conſenſu opus habent.*

23 *Permutationi, quando Capitulum Sede vacante conſenſum præſtare poſſit.*

24 *Permutationi conſenſum præſtare interdicitur Capitulo, non acceptare Reſignationem. Quid ſi permutatio cepta coram Epiſcopo. nu. 25.*

26 *Permutationi beneficÿ reſeruati, Ordinarius conſenſum præſtare non poteſt.*

27 *Permutationi beneficÿ de Iurepatronatus, conſenſus etiam patronorum accedere debet. Quid ſi patroni ignorent, vel nolint conſentire.*

28 *Permutationi conſenſus Ordinarÿ accedere debet præuia cauſæ cognitione. Quæ an præſumatur.*

29 *Permutationis cauſa ſtante, ſi conſenſum neget Ordinarius, eſt locus appellationi.*

30 *Permutationi nõ puræ, & ſi aliqualiter, conſenſum Ordinarius præſtare non poteſt.*

31 *Permutantibus inæqualia, poteſt Epiſcopus ex officio mandare vni penſionis ſolutionem, id tamen peti non poteſt.*

32 *Permutationi beneficÿ, cum beneficio, ſolum Epiſcopus conſenſum præſtat.*

33 *Permutatio inter duos permictitur, & damnatur triangularis, vel quadriãgularis.*

34 *Permutanda ſunt beneficia propria, ſaltem in quæ ſit Ius, dummodo per alium non ſit capta poſſeſſio.*

35 *Permutanda beneficia renunciantur coram Ordinario, cum conditione permutationis, quæ effectum non ſortita, quomodo recuperentur, num. 36.*

37 *Permutationis perfectioni non ſufficit admiſſio reſignationis, ſed requiritur Collatio cum litteris executis per poſſeſſionem.*

38 *Permutatio fraudulenta eſt nulla, vt eſt beneficÿ magni redditus, cum beneficio parui.*

39 *Permutantium fraus, an ceſſet auctoritate Superioris. Cui noceat. Ex quibus præſumatur, vel excludatur, nu. 40.*

41 *Permutari an poſſit beneficium vnitum, remiſſiuè.*

42 *Permutantium, ſi alter decedat ante reſignationem alterius quid, & quid ſi non infra 20 dies, nu. 43.*

44 *Permutans, vtrumq; beneficium, abſq; incompatibilitate retinet, vſq; dum alter adimpleat.*

45 *Permutatio beneficÿ, ad cuius titulum quis eſt promotus inualidatur, ſi de eo non fiat mentio.*

46 *Permutans ſimplex cum Curato beneficio, ſe examini ſubÿcere debet.*

47 *Permutare compelli poteſt Beneficiatus, niſi per Coadiutorem velit inſeruire.*

48 *Permutationem perficere promittens coram Ordinario, an ad id compelli poſſit affectiuè, nu. 49.*

50 *Permutandi pactum eſt licitum, licèt alia pacta in ſpiritualibus illicita.*

51 *Permutandi voluntatem ſignificare, an paciſci de permutando licitum, & num. 52.*

53 *Permutare poteſt quis beneficium curatum in fine anni, cõceſſi pro ſuſceptione Ordinum, licèt tempus non ſufficiat.*

54 *Permutationi præbendarum inter Canonicos conſentire debet Epiſcopus, non ſic prædiorum præbendalium.*

55 *Permutationem factam reſcindere an poſſit Epiſcopus prætextu læſionis. Læſio in fieri fugienda nu. 56.*

57 *Permutatio reſcindenda, ſi decepta ſit Eccleſia.*

58 *Permutantibus & reſignantibus coram Ordinario quid adimplendum.*

59 *Publicandi tempus conceſſum reſignãtibus, vel permutantibus coram Papa.*

60 *Publicatio, in quibus Eccleſÿs facienda, & quomodo.*

61 *Publicationis inſtrumentum, executori præſentandum, ad hoc, vt ille poſ-*

ſeſſio-

Digitized by Google

ſeſſionem concedat.

62 *Publicatione omiſſa,quæ pœnæ ſequantur.*

63 *Publicationis defectu, beneficium vacans quomodo impetrandum.*

64 *Publicatio,à permutantibus coram Ordinario,intra quantum tempus facienda.Et admittenda reſignatio.*

65 *Publicationem,et reliqua iuxtà Bullam Gregorij,ſi omittant Ordinarij, quid ſequatur.*

66 *Publicatio qualiter fiat,& num.67.vbi an ſufficiat, quod fiat in Choro. An extra Eccleſiam,nu.69.*

68 *Publicatio feriato die, an feſtiuo facienda?*

70 *Publicatio,an in nocte Natiuitatis Domini fieri poſſit.*

71 *Publicatio,ex Bulla,eſt facienda ante poſſeſſionem,quod non ſeruatur.*

72 *Publicationum,Reſignationum, & Ceſſionum tempus, quod coram Papa, & quod coram Ordinario. An impedito currat,& à quo die. num.73.*

74 *Publicatio extra tempus nulla,niſi concedatur reſtitutio,& qualiter, nu.75. quæ non poteſt ab Ordinario,nu.76.*

77 *Publicatio ante expeditionem litterarum nullo modo facienda.*

78 *Publicatio, an facienda, ſi Reſignatio nota ſit Populo.*

79 *Publicatio in quibuſcunq; permutationibus,Reſignationibus, & Ceſſionibus facienda.*

80 *Publicatio in ſimplici Reſignatione coram Ordinario facienda,& in nullis, num.81.*

82 *Publicatio facienda ab impetrante beneficium, ob non factam publicationem.*

83 *Publicatio,in quibus caſibus non neceſſaria,Et ſufficit ab alterutro fieri, nu. 84.*

85 *Publicatio non facienda ob Reſignationem beneficij,quod fuit vnitum.*

86 *Publicatione omiſſa,beneficium vacans quomodo impetretur. Et quando excuſet impedimentum,nu.88.*

87 *Publicatio ſeruãda iuxtà Bullam Gregorij.*

ANNOTATIO IV. §. II.

1 Notandum eſt hic primò, quod licèt concurrente aliqua cauſa ex numeratis in *cit.Bulla Pij V.* poſſit Ordinarius admittere renunciationem beneficij coram eo ſimpliciter factam,ſi tamen renuncians eſt in ſacris conſtitutus,non poteſt Ordinarius,eius renunciationem admittere,ſi aliundè ille non habeat,vndè viuere commodè poſſit,vt diſponunt expreſſa verba ipſius *Bullæ*,ibi, *Sed neque horum vllus Sacro Ordini mancipatus,niſi Religionem ingreſſurus,valeat vllo modo beneficium,vel officium Eccleſiaſticum reſignare, niſi aliundè ei ſit, quo,in vita poſſit commodè ſuſtentari.* In quibus terminis obſeruãdum eſt *Concil.Trid.ſeſſ.21.cap.2.de ref.* diſponere Beneficiatum reſignare non poſſe beneficium,niſi facta mentione,quod ad illius beneficij titulum ſit promotus, neque eam reſignationẽ admitti poſſe,niſi conſtito,quod aliundè viuere commodè poſſit,& aliter factam reſignationem nullam eſſe, ita *Concil.* & notant *Flam.de reſignat.lib.2.quæſt.6.nu. 36.& ſeqq.Gonzal.ad regul.de menſ.gl.5.§. 10.num.35.Garz.de Benef.par.2.num.192.& ſeqq.Campanil.diuerſ.Iur.Canon.rub.8.cap. 6.Genuenſ.in prax.cap.65.mihi num.8,Grat. diſcep.for.cap.991.num.2.Homobon. de Bon. de examin.Eccleſ.tract.2.cap.2.quæſt.23.in fin.Barboſ.de Poteſt.Epiſcopi par.2. alleg. 19. num.45.& ſeqq.de Iure Eccleſ.lib.3. cap. 15. num.111.* qui alios citat, & communiter teſtantur *Concil. cit. loc.* inducere formam in tali reſignatione,ita vt illa per æquipollens adimpleri non poſſit, voluit *Rot. in vna Aretina plebis 4.Decembris 1600.* coram *D. Millino.*

2 Nota ſecundò ad *Concil.Trid.* vbi declarat inualidam renunciationem beneficij, ad cuius titulum quis eſt ordinatus, quod id intelligitur quando renuncians nullam fecerit mentionem,ad titulum illius fuiſſe promotum,ita loquitur *Concilium*, quo caſu Renunciatio eſt adeo nulla à principio, vt reſignans, ſi priuetur poſſeſſione beneficij, poſſit agere Spolio,fuit deciſum per *Rot. in recent.par.4.deciſ.614.num.1.* Si verò renuncians fecerit mentionem fuiſſe promotum ad titulum prædicti beneficij, tunc ſi Ordinarius informatione non capta,aliunde habere renunciantem, vnde commodè viuere poſſit,renunciationem admiſerit, & acceptauerit,illam eſſe validam non eſt dubium, & declarauit bis *Sacra Congregatio Concil.Trid.interpret.* teſtatur *Genuenſ. citat. loc. num. 8.* & *declarationes* adducit *Campanil.cit.loc.nu.3.*& ratio eſt in promptu, nam in hoc caſu renuncians habet, vnde viuere poteſt

poteſt, cum remaneat adſtrictus Ordinarius, qui renunciationem acceptauit illum alimentare, quouſq; prouideat eum de alio beneficio.

3 Ampliatur validitas huius renunciationis, vt quando renuncians, mentionem fecerit fuiſſe promotum ad titulum beneficij renunciati, & per Ordinarium fuit admiſſa; vt ſi Ordinarius acceptans velit idem beneficium poſt acceptationem eidem renuncianti reſtituere, id non poſſit, ſi alteri ſpectat Collatio, vel præſentatio, ſed omninò teneatur illi alimenta præſtare, donec ſufficiens beneficium ei non contulerit, & beneficium reſignatum vacare, ita vt patroni, vel alius, cui ſpectat Collatio poſſit alteri beneficium conferre, docet idem *Campanil. cit. loc. nu.* 3. quod ſi Collatio ſpectat ad eundem Ordinarium, qui renunciationem admiſit, nec renunciatum beneficium alteri contulit, poteſt renuncianti illud denuo conferre, dummodo non ſit de iurepatronatus, quia tunc vacat patrono.

4 Vlterius, renunciationem beneficij, ad cuius titulum renuncians eſt promotus in ſacris, non facta de hoc mentione, iuxtà formam *Concilij* eſſe etiam nullam, ſi illa facta ſit coram Papa, cum reſeruatione penſionis ſufficientis pro commoda ſubſtentatione, ita tenent *Add. ad Nauar. conſil. 4. de renunciat. Garz. cit. loc. num* 215. *Grat. cit. loc. nu.* 2. *Rot. in vna Leodien. Canonicatus S. Ioannis* 28. *Iunij* 1621. coram *D. Remboldo propè fin. verſ. nec obſtat, quod dictum S. Concilium Vgol. de off. Epiſcopi cap.* 16. §. 8. *nu* 4. contra *Campanil. dict. loc. num.* 6. qui defendit valere.

5 Supradicta adaptantur ad terminos *Concil. Trid. cit. loc.* vbi loquitur quando renuncians eſt ordinatus ad titulum beneficij; *Bulla* verò *Pij V.* generalius loquitur, diſponens quandocunque quis eſt ordinatus in ſacris, etiam ſi non ad titulum beneficij, non poſſe beneficium renunciare, niſi aliundè habeat, vndè viuere poſſit commodè; *Garz. cit. loc. num.* 198. poſt *Azor. inſt. moral.* 2. *part. lib.* 7. *cap.* 20. *q.* 7. *Campanil. cit. loc. num.* 2. cuius diſpoſitio locum habet in renunciatione facta coram Papa, & in Curia etiam, licet loquatur tantum de facta coram Ordinario, docent *Flam. de reſignat. lib.* 3. *quæſt.* 14. *nu.* 3. *&* *lib.* 5. *quæſt. vltima num.* 176. *Garz. cit. loc. nu.* 199. *Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi cit. alleg.* 19. *nu.* 40. & ratio eſt, quia militat eadem ratio *Rot. in vna Lucana* 5. *Decembris* 1586. coram *D. Orano*.

6 Fallit opinio propoſita, quando renuncians beneficium eſt ingreſſurus Religionē, tunc enim renuncians prætextu dicti ingreſſus, etiam ſi aliundè non habeat, vnde commodè viuere valeat, poteſt admitti ad renunciandum, hic enim caſus expreſsè excipitur in eadem *Bulla*, ibi, *niſi; Religionem ingreſſurus*.

7 Fallit ſecundò in Renunciatione facienda per Clericum in minoribus conſtitutum, quia renunciationes beneficiorum prædictorum Clericorum, poſſunt liberè admitti, concurrente aliqua ex iuſtis cauſis enumeratis in *Bulla*, nulla facta perquiſitione, an habeat aliundè, vndè viuere poſſit, nec mētione, quod ad illius titulum ſit promotus renuncians, ſiuè Renunciatio fiat coram Ordinario, ſiuè coram Papa, ratio eſt, quia cum prædicti poſſint libere redire ad ſtatū ſæcularem, ceſſat in eis ratio dedecoris ordinis, quam conſiderantes *Patres Concil. & Pius V. cit. loc.* loquuti ſunt tantum de conſtitutis in ſacris, nulla facta mentione de conſtitutis in minoribus, ita aduertūt *Flam. Pariſ. de reſignat.* 2. *lib quæſt.* 14. *nu.* 1. *& ſeqq. & quæſt. vltim. num.* 28 *lib.* 5. *Grat. deciſ* 159. *num.* 9. *Vgol. de off. & Poteſt. Epiſcopi cap.* 26. §. 8. *num* 4. quos refert, & ſequitur *Garz. de Beneſ par.* 2. *cap.* 5. *num.* 203.

8 Nota tertiò, quod huiuſmodi reſignationes admittuntur per Papam cum clauſula *conſtito*, ſeù *dummodo reſignans habeat vnde ſe alat*, quæ clauſula cum reſpiciat ſubſtantiam gratiæ, vt teſtatur *Pariſ. cit. loc. lib.* 2. *quæſt.* 6. *num* 41. *Garz. vbi ſupra num.* 201. *& par.* 6. *cap.* 2. *num.* 230. *& ſeqq.* eſt verificāda coram executoribus, antequam tradatur poſſeſſio reſignatario, ſiuè dicta clauſula importet conditionem, ſiuè modum; cum nihil interſit, quominus ante omnia ſit verificanda *Ioan. And. in cap.* 1. *de lit. conteſt. in* 6. *Fel. in cap. cōſtitutus in princip. de reſcrip. Rot. in Paduana penſionis* 28. *Iunij* 1581. coram *D. Rubeo*, & in *Carpentoraten. penſionis* 15. *Martij* 1602. coram *D. Lancellotto*, vbi allegantur cōcordantes deciſiones, & non præſumptionibus, ſed concludentibus probationibus, vt notat *Fel. in rub. de prob. num.* 3. *Anan. in cap. conſtiterit nu.* 6. *eod. titul. Rot. deciſ.* 522. *num.* 1. *par.* 2. *in recent.*

9 Prædicta adeò vera ſunt, vt cum Papa committit executionem reſignationis executoribus deputatis cum clauſula *conſtito*, ſeù *dummodo reſignans habeat, vndè viuat*, nō cēſeatur eis data aliqua iuriſdictio, niſi poſt verificationem prædictorum, ita vt omnia per eis geſta, antequam de tali commoda ſuſtentatione conſtito, ſint ipſo iure nulla *Soc. conſil.* 99. *num.* 10. *lib.* 3. *Pariſ. conſil.* 41. *nu.* 14. *& conſil.* 94. *num.* 5. *lib.* 4. *Vant. de null. de fect. iuriſd. deleg. nu.* 92. quos in proprijs terminis refert, & ſequitur *Grat. diſcep. For. cap.* 991. *num.* 10. latè probaui ego ipſe in allegationibus pro Illuſtriſs. Epiſcopo Acerrarum Manſueto Merato viro doctrina pro-

bitate,

bitate, integritate, & alijs virtutibus præſtātiſſimo, in cauſa contra ſuos penſionarios, pro quo in Curia Romana fuit iudicatum, non poſſe procedi contra Illuſtriſſimum titularem pro penſionibus, niſi verificata prius ſimili clauſula.

10 Nota quartò beneficia vt ſupra, ex cauſa coram Ordinario renunciata, ipſum Ordinarium non poſſe conferre ſuis, vel ſi admiſſio reſignationis ad alterum ſpectat, admittentis conſanguineis, affinibus, vel familiaribus etiam per fallacem circuitum multiplicatis in extraneos collationem, ita *Bulla* prædicta ibi *Cæterum præcipimus, & cæt.* & non ſolum conſanguineis, affinibus, vel familiaribus ipſius Ordinarij, vel admittentis reſignationem, ſed etiam reſignantis, notant *Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 28. num. 23. Genuenſ. in prax. cap. 65. ſub num. 7. Ricc. deciſ. 40. part. 4. num. 2. Garz. de Benef. par. 11. cap. 3. num. 266. ad fin. Leo. Theſ. for. Eccleſ. part. 2. cap. 3. numer. 67.*

11 Ampliatur ſupra poſita ſententia, vt illa procedat, etiam in beneficijs Curatis, & Parochialibus, vacantibus per reſignationem, ad quæ Epiſcopus non poteſt eligere ſuum conſanguineum, affinem, vel familiarem, licèt in concurſu fuerit iudicatus magis idoneus, immò propter dictam Bullam, nec etiā debet admitti ad concurſum, teſtatur ita voluiſſe *Sacram Congreg. in vna Paduana Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 2. cap. 3. nu. 69.*

12 Limitatur eadem ſententia, vt prohibitio per hanc *Bullam Pij V.* de non conferendis beneficijs reſignatis, cōſanguineis, affinibus, vel familiaribus Epiſcopi collatoris, & dimittentium, non habeat locum in beneficijs de iurepatronatus, prout videtur deciſum in quodam reſcripto Sacræ Congregationis, adducto per *Quarantam* verbo *Beneficiorum reſignatio*, & per *Ricc. deciſ. 81. num. 2. in fin. par. 3.* vbi etiam declarat quomodo Bulla prædicta loquens generaliter, non comprehendat beneficia de iure patronatus; quod admitto ſi reſcriptum eſt verum, prout credo, aliàs verba Bullæ ſunt expreſsè contra, vnde non deſunt, qui tenent hāc contrariam opinionem.

13 Limitatur etiam, vt diſpoſitio prædictæ *Bullæ Pij V.* non habeat locum in alijs vacationibus, præter vacationem per reſignationem, quia cum talis diſpoſitio ſit pænalis, & odioſa, non eſt extendenda, docet *Nouar. in prag. Regni 2. ſub rub. de actuar. & ſcrib.* quē refert, & ſequitur magiſter eius *Ricc. deciſ. 4. par. 4. num. 5.*

14 Limitatur quoque diſpoſitio dictæ *Bullæ Pij V.* ſi reſignans coram Ordinario, & reſignatione admiſſa ex iuſta cauſa, moriatur intra viginti dies, tunc quia beneficium dicitur vacare per obitum, non habet locum prohibitio, de qua in *Bulla*, & proinde Ordinarius poteſt beneficium conferre etiam conſanguineis, affinibus, vel familiaribus, iuxtà dicta in *deciſ. Buratt. 162.* & per *P. Theſ. in prax. Eccleſ. 2. part.* verbo *reſignatio cap. 2. ad fin.*

15 Nota quintò, quod conferentes contra formam prædictæ *Bullæ Pij V.* conſanguineis, ſeù affinibus, vel familiaribus ſuis, beneficia reſignantium, incurrunt pœnam ſuſpenſionis à Collatione, necnon ab electione, præſentatione, confirmatione, & inſtitutione beneficiorum, Sāctiſſimo reſeruatam, & ſi in tali ſuſpenſione auſi fuerint conferre, eligere, præſentare, confirmare, vel inſtituere, incurrant pænam excommunicationis quoad perſonas, quò verò ad Capitula, & Conuentus, ſuſpenſionis à diuinis ipſo facto, etiam Sanctiſſimo reſeruatam, ita *Bulla*, quas pænas latè diſcutit *P. Theſ. cit. loc.* illaſq; procedere etiam contra recipientes talia beneficia, docet *Filiucc. in append. poſthu. tra. 45. cap. 8. num. 28. & ſeqq.* quem refert, & ſequitur *Bell. diſq. cler. par. 2. de pænis cler. §. 33. num. 29.*

16 Nota ſextò *Bullam prædictam Pij V.* facultatem concedere, exequendi permutationes quoquè beneficiorum, & officiorum coram Ordinarijs, illas tamen, quæ aliàs in iure admittuntur, ita diſponit in illis verbis, *Ad hæc beneficiorum, & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis Sanctionibus, & Apoſtolicis Conſtitutionibus permittuntur*, ita *Bulla*, cuius verba diſponunt poſſe fieri coram Ordinario beneficiorum permutationes, quæ per ſacros Canones, & Conſtitutiones Apoſtolicas fieri permittuntur; pro cuius intelligentia, videndum eſt, quæ ſint tales permutationes permiſſæ per ſacros Canones, & Bullas Apoſtolicas. De hac materia habetur *Toto titul. de rer. permut. in Decretal. ſexto, & Clem.* extant particulares tractatus *Feder. de Senis, P. de Vbaldis, de Peruſio, & Ægidij Bellamera*, tractant etiam *Gābarus in titul. de rer. permut. in 6. Rebuff. in prax. titul. de permutatione, Gimonteus de Benef. titul. 5. de permutat. benef. Corra. de benef. 1. par. cap. 9. Mandoſ. de ſignat. gratiæ titul. de permutatione Azor. inſtit. moral. pars. 2. lib. 7. cap. 29. & 39. Tuſc. concl. 303. lit. P. Gonz. ad regul. de menſib. gl. 14. nu. 32. & ſeqq. Garz. de benef. par. 11. cap. 5. Ricc. in prax. 3. part. reſol. 253. & ſeqq. Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 14. Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi lib. 3. cap. 15. §. 5. Summiſtæ omnes hoc verbo*, & alij.

17 Permittitur autem in iure permutatio beneficiorum, ſolum, quando iuſta concurrit cauſa permutandi, quæ dicitur neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ *cap. quæſitum de rer. permut.*

permut. obſeruant communiter DD.

18 Quod dubitatur eſt, an hæc neceſſitas, vel vtilitas requiratur ex parte vtriuſque Eccleſiæ;& quoad neceſſitatem tenent omnes ſufficere ex parte vnius; Quò verò ad vtilitatem requiri vtriuſque Eccleſiæ, tenet *Tuſc.lit.P.concluſ.*305.*num.* 5. poſt *Genuen. Conſil.*105.& referunt *Garz.cit.loc.num.* 49. *circa med.& Barboſ.cit.loc.ſub num.*173. Verùm contraria opinio magis adheret verbis *cit.tex.cap.quæſitum in fin.* nempe ſufficere vtilitatem vnius Eccleſiæ pro iuſta cauſa permutationis admittendæ per Ordinariũ; dicit enim *text.in fin. vt qui vno loco minus ſunt vtiles, alibi ſe valeant vtilius exercere*; conſiderat namque *tex.* vtilitatem vnius loci. *Garz.cit.loc.nu.*49.

19 Non ſolùm vtilitas Eccleſiæ, ſed etiam vtilitas ipſorum Beneficiatorũ eſt iuſta cauſa, ad finem admittendi permutationes coram Ordinario, *cap.cum vniuerſorum, vbi gl.* in verbo *vtilitati,& Abb.num.*7 *de rer. permut. Lamber.de iur.patron.*1.*part.*2.*lib.quæſt.* 6.*art.*6.*num.*39 *Genuenſ.in prax.cit.loc.num.* 10.*verſ.circa Garz.cit.cap.*4.*num.* 47. qui id admittit, dummodo vtilitas permutantium, ſaltem reductiuè redundet in vtilitatem Eccleſiæ. *Barboſ.de Iur.Eccl.cit.loc.ſub nu.* 127. vbi iuſtam cauſam exemplificat in inimicitijs Beneficiati, aeris intemperie, & huiuſmodi, in quo caſu admittunt indubitatè ſufficere vtilitatem ex parte vnius compermutantium, ita *Garz.& Barboſ.cit.loc.* quod totum intellige, dummodo non irroget dãnum Eccleſiæ, ſed ſaltem conſecutiuè redũdet in vtilitatem illius, iuxtà dicta per *Garz.cit.loc.*

20 Vlterius illa dicitur permutatio beneficiorum permiſſa per Sacros Canones, & Apoſtolicas Conſtitutiones, quæ ſua habet requiſita, & conditiones à ſacris Canonibus,& Apoſtolicis Conſtitutionibus ſtabilitas, quas omnes refert *Rebuff.in prax.titul de permutatione per totum.* Primò requiritur ad validitatẽ permutationis beneficiorum, auctoritas ſuperioris, Papæ nempe, vel Epiſcopi, vt habetur in *cit. cap. quæſitum de req. permut.* ibi *ſi autem Epiſcopus*, & non ſolùm ipſe Epiſcopus, ſed etiam omnis alius Prælatus inferior, qui habet iuriſdictionem Epiſcopalem, vel quaſi, poteſt permutationem beneficiorum ex cauſa admittere, ita *Abb. in cit.cap.quæſitum num.*4.& alij, quos adducit, & ſequitur *Garz.cit.loc. num.* 70. *Barboſ.cit. loc.num.*175. dummodo ſit Ordinarius illius loci, vbi eſt poſitum beneficium, ex quo dicunt DD. quod ſi Epiſcopus haberet ius cõferendi beneficium ſitum extra ſuam diœceſim,& in aliena, non poſſet admittere permutationem talis beneficij, etiam ſi iuſta ſubeſſet cauſa, ſed illa eſſet facienda coram Ordinario loci, docent communiter *cit. DD.*& alij apud *Garz.& Barboſ.*

21 Vicarius quoque Generalis Epiſcopi, ſiuè alterius Ordinarij, poteſt etiam permutationem beneficiorum ex cauſa recipere, ſi ad id facultatem ſpecialem habeat *Bellam.* 1.*par.quæſt.*3.*Azor.Garz.*& alij, quos refert, & ſequitur *Barboſ.cit.loc.num.*177. & eſt indubitatum apud omnes.

22 Quod ſi permutantes intendunt permutare beneficia, quæ habent in diuerſis diœceſibus, tunc conſenſus vtriuſq; Ordinarij, vel vtriuſque eorum Vicarij, ad id facultatem ſpecialem habentis, requiritur, per *gl. in cap.* 1. verbo *collectionem de rer.permut.in* 6. *Nouar.Summ.Bull.* verbo *beneficior.reſignat. nu.* 20. poſt *Garz.cit.loc.num,*65.

23 Capitulum ſede vacante, vel eius Vicarius, an poſſit auctoritatem præſtare permutationi beneficiorum, controuertunt DD. Verùm illa videtur magis communis,& vera ſententia; quod ſi beneficia ſpectant ad collationem ſolius Epiſcopi, tunc Capitulum, vel eius Vicarius non poteſt, ſi verò beneficia ſpectant ad collationem Epiſcopi,& Capituli, tunc poteſt, ratio primi membri diſtinctionis eſt, quia Capitulum non poteſt conferre beneficia ſpectantia ad collationem Epiſcopi, vacantia per reſignationẽ ex cauſa permutationis, vt fuit dictum in cauſa *Abulen. Parochialis de la Calcada* 22, *Iunij,&* 24.*Octobris* 1584. coram *D. Blanchetto*; ratio ſecundi membri eſt, quia Capitulum poteſt conferre beneficium ſede vacante, quod aliàs ſede plena, cõferebat coniunctim cum Epiſcopo, vt diximus *annot. præced.* & eſt indubitatum, tenent *citat. loc. Garz.num* 75.*& ſeqq.& Barboſ.num.*176.& alij adducti.

24 Supradicta declara, quod denegatur facultas præſtandi auctoritatem permutationibus, Capitulo,& eius Vicario Sede Vacante; ob rationem, quia illis denegatur collatio beneficiorum ad Epiſcopum ſpectans; vnde eſt, quod non denegatur Capitulo, vel Vicario prædictis, facultas admittendi reſignationem, ex cauſa permutationis beneficiorum, & illorum Collationem Epiſcopo reſeruare, iuxtà dicta per *Bellam. cit.*1.*part. quæſt.*8.*P.de Peruſio*, & alios, quos adducit *Garz.cit.loc.num.*78.& 79. Nec etiam denegatur, ſi reſignatio fuerit facta corã Epiſcopo mortuo, qui præſtiterit conſenſum permutationi, verùm ob mortem ſequutam non potuerit illam perficere, tunc poteſt Capitulum, vel eius Vicarius beneficia permutata conferre permutantibus, iuxtà acceptationem factam per Epiſcopum, nam in tali præceſſit conſenſus Epiſcopi, ad quem collatio

latio ſpectabat, ita tenet *Garz. de Beneſ. par. 11. cap. 4. num. 81.*

25 Inferior verò Collator, qui Epiſcopus nõ eſt, nec iuriſdictionẽ Epiſcopalem, vel quaſi habet, auctoritatem præſtare nõ poteſt permutationibus beneficiorum, ita contra *Sylueſt. & Angel.* tenent *Garz. cit. loc. num. 68. & ſeqq. & Barboſ. vbi ſupra num. 175.* qui alios citant.

26 An Ordinarius poſſit auctoritatem præſtare permutationi beneficij reſeruati, non bene concordant DD. latè diſcutit *Garz. cit. loc. num. 82.* Sed veritas eſt, & praxis ſeruat, quod beneficia reſeruata prohibeantur reſignari coram Ordinario, per *tex. Extrauag. execrabilis §. quæ omnia de præben. Fel. in cap. in noſtra ſub nu. 12. verſ. ex hoc de reſcrip.* qui teſtatur, quod recipiens tale beneficium, propriè eſt intruſus *Lap. alleg. 26. nu. 2. Mandoſ. ad regul. primam quæſt. 13. num. 4.* qui teſtatur de communi, *Mant. de tacit. & ambig. lib. 25. titul. 9. num. 12. Calder. conſil. 3. per totum de rer. permut. Rot. in nouis deciſ. 1. num. 6. de rer. permut.* vbi habetur reſponſio ad oppoſitionem, quam faciunt aduerſarij per *tex. in cap. vnico de rer. perm. in 6.* & hæc opinio etiam conformatur æquitati, nam per eam tolluntur fraudes, quæ fieri poſſent cõtra reſeruationem; vnde dicunt aliqui, quod ſi reſignatur beneficium reſeruatum coram Ordinario ex cauſa permutationis, reſignatio nocet reſignanti, non autem reſeruationi, ideſt vacat beneficium à tempore dimiſſionis, & remanet reſeruatum. *Add. ad dictam deciſ. primam in nou. in fin. Rot. deciſ. 16. nu. 7. verſ. nec obſtat de rer. perm. in antiq.*

27 Non ſolum ſuperioris auctoritas eſt neceſſaria in permutatione, ſed etiam conſenſus Patronorum, ſi permutatur beneficium de iure patronatus corã Ordinario; qui conſenſus ſufficit, ſi interueniat poſt factã permutationem; immò etiam ſufficit conſenſus tacitus, inductus per non reclamationem patronorum; latè probat *Lambert. de iure patron. 1. par. 2. lib. quæſt. 6.* ita ſi ſine conſenſu patronorum facta ſit permutatio, ſi patroni non reclament, eſt valida; ſi verò reclament, permutatio eſt ipſo iure nulla, latè *Lott. de Re Beneſ. lib. 2. quæſt. 14. num. 75. & ſeqq.* qui excuſat hanc nullitatem ipſo iure, quando permutantes ignorabant patronatum *Rot. in Gerunden. permutationis 5. Iulij 1595.* coram *D. Litta*, quam refert *Garz. de Beneſ. par. 11. cap. 3. ſub num. 19.* quo caſu, ſtante ignorantia prædicta, ſi patronus reclamando faciat permutationem declarare nullam, permutantes poſſunt ad ſua beneficia redire; quod ſecus eſt, quando ſcienter ſpreto patrono, facta eſt permutatio, tunc contradicente patrono, quia permutatio eſt nulla ipſo iure, permutantes non poſſunt redire ad ſua beneficia, ſed illa vacant, & patronus poteſt alium præſentare, ita poſt alios probat *Lott. cit. loc. num. 84. & ſeq.* & voluit *Rot. in dict. Gerunden.* Verùm ſi patronus requiſitus pro ſuo conſenſu, illum deneget ſine iuſta cauſa, poteſt Epiſcopus auctoritatem præſtare validè, ſine conſenſu patroni. *Fel. in cap. cum acceſſiſſent num. 30. de conſtit.* ne impediatur vtilitas Eccleſiæ.

28 Secundò requiritur ad validitatem permutationis beneficiorum, vt prædicta Ordinarij auctoritas ſit præſtita, præuia cauſæ cognitione, vnde in dubio permutatio, quæ eſt facta ſine cauſæ cognitione, non præſumitur facta ex iuſta cauſa, etiam ſi Ordinarius atteſtetur permutationi præſtare auctoritatem ex iuſta cauſa, quia in hoc illi non creditur, latè *Garz. cit. cap. 4. num. 52. Barboſ. ſupra cit. loc. num. 172.* Verum ſi Ordinarius atteſtaretur in decreto permutationis præceſſiſſe cauſæ cognitionem, crederem, in dubio ſtandum eſſe atteſtationi Ordinarij, iuxtà ſententiam *Anch. conſil. 279* quia atteſtatio non eſt de iuſta cauſa, quæ non præſumitur ſine cauſæ cognitione, ſed eſt de cauſæ cognitione.

29 Adhibita autem cauſæ cognitione, & cõſtito de iuſta cauſa, permutatio omnino debet exequi, itaut ſi id deneget Ordinarius, eſt locus legitimæ appellationi ad ſuperiorem, ita *Nouar. in Summ. Bull.* verbo *beneſ. reſignat. num. 38. & ſeqq.* & refert *Barb. cit. loc. num. 173. ad fin.* & hæc appellatio practicatur, ſicut practicatur illa à denegata iuſtitia, cui præcedere habent tres iuridicæ inſtantiæ, vt pluries notatum eſt ſupra.

30 In hac cauſæ cognitione Epiſcopus, vel alius Ordinarius admittẽs permutationem, non ſolum debet animaduertere, an iuſta cauſa, vt ſupra, concurrat permutandi, ſed etiam, an permutatio pura ſit, vel conditionata, nam Ordinarius admittere non poteſt permutationem, ſi illa purè non ſit facta, vnde in illa non poteſt pactum intercedere, quod pẽſio ad fauorem vnius reſeruetur, nec etiam ſub prætextu inæqualitatis fructuum beneficiorum, nec quod vna pars teneatur ad integras expenſas faciendas in permutatione, nec quod vna pars redimat inæqualitatem fructuum prætio, vel alia re temporali, ita poſt alios per eum adductos, docet *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 3. num. 179.* contra nonnullos, qui tenuerunt licitum eſſe compenſare inæqualitatem fructuum pecunia numerata, nam hæc opinio non eſt tuta, & permutatio excedit terminos puritatis, nec poteſt admitti, niſi coram Papa, optimè *Garz. de beneſ. 1. part. cap. 5. num. 344.* qui teſtatur, ita eſſe ſtylum Curiæ, & reſpõdet contrarijs.

31 Prædicta procedunt, quando partes inter ſe ita conuenerunt; quod ſecus eſt nullo intercedente partium pacto, tunc enim poſſet Ordinarius admittens permutationem, ex officio mandare, quod recipiens beneficium pingue, ſoluat aliquam penſionem ſuo tempore duraturam, ad coæquandos fructus vtriuſq; beneficij permutati, voluit *Fel. in cap. quia veriſimile ſub num. 1. de præſumpt.* conſulit etiam *Anchar. conſil.* 279. *&* *Nauar. conſil.* 43. *Gigas de penſionib. quæſt. 6. num. 2. Gonzal. gl.* 14. *num.* 38. à quibus, neq; diſſentit *Garz. de Benef. parte prima cap. 5. num.* 347.

32 Item Ordinarius admittens permutationem, debet in cauſæ cognitione animaduertere, quod permutetur Beneficium cum Beneficio, idque probatur communiter ea ratione, quia in permutatione Beneficiorum, datur Ordinarijs hæc facultas à iure, quam non poſſunt excedere, nam ſumus in materia de per ſe prohibita, vnde nō poteſt Ordinarius admittere permutationem Beneficij cum penſione, & multo minus cum alia re temporali, docet *Bonacin. de ſimon. diſp. 1. q.* 5. §. 12. *num.* 8. quem ſequitur *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 15. num.* 178. Nec permutationem penſionis cum penſione. *Garz. cit. loc. num.* 18.

33 Vlterius debet Ordinarius aduertere in permutatione beneficiorum, inter quos illa fiat; nam in iure non permittitur permutatio, niſi inter duos, vnde communiter DD. damnant reſignationem triangularem, vel quadrangularem, notant *Gonz. ad regul. de menſ. gl.* 14. *nu.* 58. *Garz. de benef.* 11. *part. cap.* 4. *num.* 23. Hæc procedunt quoad perſonas, quia Ordinarius non poteſt admittere permutationem pro tertio, non tamen procedunt quoad beneficia, nam liberè poteſt Ordinarius præſtare auctoritatem, quando vnum beneficium permutatur pro duobus, vel pluribus beneficijs, inter duas tantum perſonas, ſi aliud non obſtet impedimentum *Ioan. And.* & alij in *cap. cū venerabilis de exception. Rebuff. in praxi titul. de permutatione nu.* 40. *Nauar. conſil.* 43. *num.* 3. *de Simon. Mant. de tac. & amb. conuent. lib.* 25. *titul.* 9. *nu.* 65:

34 Similiter Ordinarius debet animaduertere ad Ius, quod habent permutantes ad beneficia permutata, itaut permutent beneficia propria *cap. 1. de rer. perm. in 6. vbi Domi. num.* 5. *Franc. num.* 1. *&* 15. *Bellam. de permut. 2. par. quæſt.* 1. *Mant. cit. loc. lib.* 25. *titul.* 9. *num.* 1. *& ſeqq.* & ad finem admittendi permutationem per Ordinarium, ſufficit, quod permutantes habeant tantum Ius in beneficio, licèt non habeant poſſeſſionem, prout tenet *Mantic. cit. loc. num.* 2. *&* 9. quem ſequitur *Garz. cit. loc. num.* 15. quod intellige, dummodo non fuerit apprehenſa poſſeſſio, quia ad beneficium reperitur legitimus contradictor, nam tunc quia talis prouiſus non habet, niſi Ius ad rem, eſto, quod habeat bonā cauſam ad expellendum contradictorē, non eſt admittendus ad permutandum beneficium, in quo habet tātum tale Ius, ita *Flam. Pariſ. lib. 2. quæſt.* 21. *&* 23. *Zerol. in prax. 2. par.* verbo *Renunciatio* §. 1. & licèt contrariū videatur ſuſtinere *Garbor.* illū tamen omnino reprobat *Garz. cit. loc. num.* 17.

35 Tertiò requiritur ad validitatem permutationis, quod beneficia, quæ permutantur, primò renuncientur in manibus ſuperioris, qui admittere habet permutationem *cap. 1. de rer. permut. in 6. Clem. vnica eod. titul.* Renunciatio verò non eſt facienda liberè, ſed cum conditione permutationis, quæ differt à reſignatione ad fauorem, quæ ſolum corā Papa fieri poteſt, notat *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 15. num.* 171. & hæc Renunciatio eſt adeo certa, vt beneficia dicantur vacare ex illa, quamuis non debeant alijs, quā permutantibus cōferri, vt latè probat *Garz. cit. cap. 5. num. 2. & ſeqq.*

36 Hinc eſt, quod ſi permutatio ſuum non ſortiatur effectum, renūciantes ex tali cauſa, non poſſunt ad beneficia renunciata iterum redire, ſine noua collatione facienda per eū, ad quem ſpectat conferre, habita ratione reſeruationis, ſi qua eſt *gl. in cap. penult. de rer. permut. Fel. in cap. cum venerabilis nu.* 11. *de except. Rebuff. in prax titul. de permut. num.* 11. *&* 16. *Rot. deciſ. 3. in antiquior. & 9. in antiq. de rer. permut. in Gerund. permutationis* 5. *Iulij* 1593. coram *D. Litta*, ſecundùm vnam opinionem, licèt ſint, qui teneant contrariū, in qua contrarietate opinionum, tertia opinio videtur verior, quæ tenet ſufficere declarationem ſuperioris, ſeù ſententiam, qua declaretur permutantes poſſe ad ſua beneficia redire, ita *Ricc.* qui omnes refert opiniones in *prax. 3. par. reſol.* 253. *Lotter. de Re Benef. lib. 2. q. 14. nu.* 90.

37 Qua Renunciatione facta, quia illa continet in ſe tacitam conditionem: dummodo beneficia non ſint reſeruata, quia tunc collatio ſpectat ad Papam; debet neceſſariò interuenire collatio ipſorum beneficiorum, ita vacantium in fauorem permutantium, probat *Garz. cit. loc. num.* 86. *& ſeqq.* vbi tenet non ſufficere ad hoc ſolam admiſſionē, & acceptationem permutationis Ordinarij, ſed conſultius deſiderari collationem, ſequitur *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 15. num.* 183. qui reprobat *Gonzal. gl.* 14. *num.* 43. *& gl.* 15. §. 2. *nu.* 57. contrarium tenentem. Et ad hanc collationem, neceſſariò debent expediri litteræ executæ per actum poſſeſſionis. *Rot. deciſ. 7. de conſuet. in antiq. Vgol. de off. Epiſcopi cap. 50. §. 20. num. 3. verſ. tertiò,*

quos

quàs refert, & ſequitur *Barboſ. cit. loc. num.* 185.

38 Quare ad validitatem permutationis, requiritur, quod permutatio non ſit fraudulenter facta, ad quod oculatim animaduertere debent Ordinarij in permutationibus coram eis faciẽdis, quia fraude interueniente, nulla dicitur permutatio iuxtà, latè tradita per *Pariſ. conſil.* 130. *lib.* 4. *Rebuff. in prax. titul. de permut. num* 42. *& ſeqq.* qui adducũt ſigna, quibus fraus in hac permutatione intercedere præſumatur, inter quæ illud potiſſimum tenent, ſi permutetur beneficium pauci redditus, cum beneficio magni redditus.

39 Contra hanc opinionem inſurgit *Garz. de benef.* 11. *par. cap.* 5. *num.* 100. *& ſeqq.* qui tenet ſuperioris auctoritatem in hoc facere, vt ceſſet omnis fraus, & inæqualitas redditum, & præſumi effectum honeſtæ affectionis, immò teſtatur, quod cum hodie expectatiuæ ceſſauerint, ceſſauit adhuc, & fraus in hoc caſu, cum alia non poſſit conſiderari fraus in permutatione, niſi in præiudicium expectatiuum; ita *Garz.*

40 Sed in hac variatione, primò dicendum eſt, non eſſe veram rationem *Garz.*, in permutatione huiuſmodi, non conſiderari fraudem, niſi in præiudicium expectãrium; nam verè poteſt interuenire fraus in præiudicium Collatoris, maximè ſi poſſidens beneficium magni redditus, ſit ſenex morti proximus, quo permutante cum iuuene, facilè remaneret Collator ſine collatione, & illa ad ſucceſſores differretur. Secundò dicendum eſt, ſi verè ceſſat fraus, non ſolum poteſt permutari beneficium pauci redditus, cum beneficio magni redditus, ſed etiam beneficium magni redditus cum beneficio nullius redditus, quod beneficium de pertica vocatur, ita *Rot.* de quo per *Gomeſ. deciſ.* 2. *lib.* 1. *& deciſ.* 28. *in vltima col. verſ. tamen his non obſtantibus lib.* 2. *& in regul de infirm. quæſt.* 10. *Lotter. de Re Benef lib.* 1. *quæſt.* 3. *num.* 25. Quare dicendum eſt, quod regulariter quando fit permutatio cum beneficio de pertica, vel cum beneficio tenui, præſumitur fraus. *Pariſ. de reſign. lib.* 13 *quæſt* 4 *num* 8. & conſideratum fuiſſe in vna *Gerunden. beneficij* 9. *Martij* 1621. coram *D. Coccino*, & in vna *Burgi S. Sepulchri beneficij* 4 *Iulij* 1625. coram *D. Merlino*, teſtatur *Lott. cit. loc. num.* 28. & hoc ſi ſimul cum inæqualitate fructuum concurrat magna coniunctio ſanguinis inter permutantes, aut ſenectus, vel infirmitas magna ex parte vnius permutantium; itaut mors vicina credatur, ita ex opinione *Rot.* teſtatur *Ricc. in prax.* 3. *par. reſol.* 256. *num.* 5. vbi dicit excludi hanc præſumptionẽ fraudis, alia præſumptione in contrarium, vt ſi pingue beneficium habens, permutauerit ob aeris intemperiem, vel ob non tutum acceſſum, idem *Ricc. eod. loc. reſol.* 334 *num.* 3.

41 Quando, & quomodo poſſit, vel non poſſit permutari beneficium vnitum, latè tractant *Garz. de Benef par.* 11. *cap.* 4. *num.* 21. *& ſeqq.* & *Ricc. in prax.* 3. *par. reſol* 255. per totũ, qui negatiuam firmant concluſionem, eamque declarant multis modis. *Mant. de tacit. lib.* 25. *titul.* 9. *num.* 11. *& ſeqq. tom.*

42 Quæro. Titius cauſa permutationis reſignauit beneficium Caio, quod Caio fuit collatum, & antequam, Caius ſuum beneficium reſignaret eadem cauſa Titio, mortuus eſt Titius, quid faciendum, an compellendus Caius ad reſignandum, an verò poſſit retinere, etiam ſuum primum beneficium, ſi inter ea non obſtat incompatibilitas? Reſpõdeo Caium gaudere vtroque beneficio; nam reſignatum retinet iuſto titulo, & per ipſum non ſtat adimplere permutationem, prout in ſimili dicimus, ſi Titio decem legata ſũt, idemque grauatus, vt ea Caio reſtituat, ſi Caius fuerit mortuus, decem cedunt beneficio Titij, non hæredis, niſi legatum fuerit factum Titio, vt miniſtro, ita deciditur in *l. ſi quis Titio ff de leg.* 2. & proinde ita tenet in caſu noſtro. *Rebuff. in prax. titul. de permut. num.* 28. quidquid ſit in profanis.

43 Supradicta declara non habere locum, quando ex parte ſuperuiuentis interceſſerit fraus, vt quia permutauerit cum infirmo, in quo caſu habet locum Regula *de infirmis reſignantibus*, itaut ſi moriatur permutans infra 20. dies, beneficium vacet per obitum, non per reſignationem; & ſic ſuperuiuens remanet ſine beneficio, quia beneficiũ mortui vacat per obitum, & ſuum per reſignationem, ad quod non poteſt ſine noua collatione, vel ſaltem declaratione ſuperioris redire, iuxtà ſupra dicta, *Rebuff. in prax. titul. reg. de infir. benef. reſignat. gl.* 4. *nu.* 2. *Ricc. in prax. reſol.* 334. *par.* 3.

44 Ex dictis collige, quod ſi fuerit adimpleta permutatio ab vna parte, & capta poſſeſſio beneficij; ſi ex altera parte ſit adimplenda permutatio in aliena, & diſtanti diœceſi, poterit primus interim retinere vtrumque beneficium, etiam quod ſit incompatibile, nec poteſt per alium impetrari ſub prætextu, quod vacauerit, ex quo adeptus eſt ſecundum incompatibile, docet *Rebuff. eodem loc. num.* 37.

45 Quintò ad validitatem permutationis requiritur, quod permutantes, aut aliquis eorum non ſit ordinatus ad titulum beneficij permutari, nam tunc non valet permutatio, niſi facta mentione huius tituli, teſtatur *Steph. Grat. diſcep. for. cap.* 159. *num.* 3. ita determinaſſe *Sacram Congregationem Concil.*

die 18. *Iulij* 1602. & refert *Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi par. 2. alleg. 19. num.* 43. contra *Ludouiſ. deciſ.* 441. *num.* 3.

46 Nota ſeptimò, quod quando iuris ordine ſeruato fuit admiſſa per Ordinariũ permutatio beneficij Parochialis cum beneficio ſimplici, recipiens beneficium curatum debet ſe ſubijcere nouo examini, non tamen concurſui, ita voluiſſe *Sacram Congregationem Rit.* teſtatur *Garz. de beneſ. part. 9. cap. 2. num.* 165.

47 Quæro an concurrente iuſta cauſa neceſſitatis permittatur Epiſcopo compellere Beneficiatos ad permutandum, vt ſi Rector in ſua Eccleſia non proficiat ob ſcandalum, vel perſecutionem, vel ob aliam ſimilem cauſam, etiam inuitis ipſis Beneficiatis, & contradicentibus?

Reſpondeo, ſi Beneficiati, vel Beneficiatus, cum quo concurrit neceſſitas prædicta poteſt ſupplere per Coadiutorem, non eſt cogendus inuitus ad permutandum, licet ſit enixè exortandus, nam etiam ægrotus, qui inſeruire non poteſt, non eſt cogendus ad reſignandum, vt *tot. titul. de Cler. ægrot.* Si verò non poteſt ſupplere per Coadiutorem, Epiſcopus poteſt illum compellere, etiam inuitum ad permutandum, quamuis neceſſitas proueniat ſine culpa Beneficiati, quia in hoc publica verſatur vtilitas, docent *Abb. in cap. quæſitum nu. 8. hoc titul. de rer. permut. Fed. de Sen. tract. de permut. beneſ. quæſt. 26. num. 41. & 42.* quos refert, & ſequitur *Mantic. de tacit. & ambig. tom. 2. lib. 25. titul. 7. nu. 16. & 17. & 29.*

48 Dubium eſt in hac materia conſideratione dignum, ſi tractantes permutationem beneficiorum, data ſibi fide conuenerunt perficere permutationem coram Ordinario, & ab illo auctoritatem petere, ſi deindè eorum alter ſe pæniteat, & intendit à permutatione diſcedere, an poſſit inuitus compelli ad illã exequendam. Et quod non poſſit compelli facit *cit. cap. quæſitum*, vbi prohibetur omnis conuentio, quæ præcedit permutationem, nec nõ facit, quia pacta in ſpiritualibus prohibentur *cap. quam pio 1. q. 2. & cap. ultimo de pactis*, ergo ſeruari non debet *l. pacta quæ cõtra C. de pactis l. iuriſgentium §. prætor ait, & § & generaliter ff eodem, & l. non dubium C. de legib.*

49 His tamen non obſtantibus contraria ſententia defendi poteſt, nam pactum, & cõuentio prædicta non eſt permutandi ſimpliciter, ſed recipiendi à manu ſuperioris permutationem, vel potius dandi operam, vt ij, qui poſſunt permutationi auctoritatem præſtare, eam interponant, quod nulla lege prohibetur arg. *cap. olim il 1. de reſt. ſpoliat. gl in cap. ad audientiam il 2.* in verbo *renunciantes de reſcrip. & in cap. ſignificatum de præb.* Hinc *Feder. de ſen.* videtur hanc ſententiam amplexari, dum tenet eum, qui promiſit ſe curaturum, vt permutatio ad effectum perducatur poſſe compelli iudicis officio ſecundum cit. *cap. quæſitum de rer. permut.* ita *Fed. tract. de permut. beneſ.*

50 Non obſtant in cõtrarium adducta, nempè in ſpiritualibus prohiberi pactionem, & conuentionem, quia id procedit in conuentione, vel pactione illicita; Sed hic, promiſſio, & pactio eſt dandi operam, vt permutatio fiat cum auctoritate ſuperioris, quod eſt permiſſum per dictum *cap. quæſitum*, probat abundè *Barboſ. de Iur. Eccleſ lib. 3. cap. 15. nu.* 162. vbi in fine concludit poſſe permutationem tractantes inter ſe pactum inire, ſeque obligare ad perſiſtendum in conuentione, donec ſuperior conſenſum denegauerit, ac proindè eis liberum non eſſe à conuentione recedere, antequam Prælatus conſenſum deneget.

51 Contra hanc ſententiam inſurgit vigoroſa opinio *Imol. in cap. vltimo num. 50 verſ. ſed certè de pactis*, qui noſtram ſententiam tanquam minus tutam damnat, & teſtatur aliud eſſe ſignificare, & oſtẽdere voluntatem permutandi, nulla præcedente conuentione, quod permittitur, & aliud eſſe paciſci, & ſe adſtringere ad operam præſtandam, vt permutatio perficiatur, quia id videtur eſſe interdictum per dictum *cap. quæſitum* per prohibitionem cuiuſlibet pactionis.

52 Sed Imolæ facilè eſt reſpondere, nam iura, quæ prohibent pactiones in permutationibus ſolum intendunt prohibere, ne partes ex ſola auctoritate priuata aliquo modo permutent, ſeù de permutando per conſenſum abſolutè præſtitum, paciſcantur abſq; arbitrio ſuperioris, vt conſtat ex *cap. cum olim*, & ex *cap. cum vniuerſorum de rer. permut.* & docet *Barboſ. cit. loc. num.* 161. Sed cõuenire, & ſe adſtringere ad operam præſtandam, vt permutatio perficiatur, cum ſubmiſſione ad arbitrium ſuperioris, non eſt facere id propria auctoritate, ergo non eſt prohibitum.

53 Nota octauò, quod ſi quis obtinuit beneficium curatum, vel Canonicatum, & non habet ordinem requiſitum ad tale beneficium, nec illum recepit infra annum, qui ei conceditur per Sacros Canones ad ſe promoueri faciendum ad ordinem requiſitum, ſub pæna priuationis; poteſt, non elapſo integrè anno, licèt ſit in vltima parte, & in termino, ita ut, infra tempus, quod ſupereſt non poſſit promoueri, permutare beneficium prædictum; nam prædictus, cum annus non ſit completus, adhuc habet titulum, quo nõdum priuatus eſt, ita *Pet. de Vbald. in tract.*

permut.

Digitized by Google

*permut.num.*12. verſ. *decimo quæritur And. Gam.eod.tract.par.*2.*num.*97. *& ſeqq.* proindè Ordinarius nõ poteſt ſub prætextu, quod venit priuandus, dènegare auctoritatem, ſi iuſta ſubeſt cauſa permutandi, iuxtà ſupra notata.

54 Nota nono; ſubſiſtente iuſta cauſa, Epiſcopum poſſe auctoritatem præſtare permutationi faciendæ præbendarum inter duos Canonicos eiuſdem Eccleſiæ, nec ſinè prædicta auctoritate fieri poſſe huiuſmodi permutationem, vt falſo cenſere aliqui, quorum tamen opinio eſt vera, quando duo Canonici permutant prædia præbendæ, hanc enim ſolum permutationem poſſe facere ſinè auctoritate Ordinarij, docent *Card in* pluries *cit.cap.quæſitum num.* 2. *in* 3.*notabili Imol. in cap.vltimo num.*24.*de rer.permut. Abb. in eodem cap.quæſitum num.*2.

55 Quæro, an facta permutatio auctoritate Ordinarij, per ipſum Ordinarium reſcindi poſſit, inſtante vno ex permutantibus prætextu læſionis, & inæqualitatis fructuum? de qua re ſatis abundè notatum eſt 1. *part. annot vltima ad tex.in cap.cum dilecti de emptio. & vendit.* vbi etiam eſt allatus caſus practicatus; In quo quæſito indubitatè dicendum eſt, quod huiuſmodi permutatio, ratione inæqualitatis, ſiuè reddituum, ſiuè onerum non vitiatur, & quamuis in eo poſſet dubitari de aliqua fraude, cum nemo præſumatur iactare ſuum *cap.ſuper hoc de renunc.* nihilominus hæc præſumptio non ſufficit ad reſcindendam permutationem, vt abundè habetur apud *Dec.conſil.*210.*num.*6. *& ſeqq. Cagnol.in l.*2.*C.de reſcind. vend. num.* 57. & ratio eſt, quia cum hæc permutatio fiat pro vtilitate, vel neceſſitate Eccleſiæ principaliter, id ſolum debet attendi, quod principaliter agitur, *l.ſi quis nec cauſam ff ſi cert. petat.* & non vtilitas, & commodum permutantium.

56 Nec huic ſententiæ obſtat, quod in beneficiorum permutatione ſit ſeruanda æqualitas *cap.*1.& *cap. ad quæſtiones de rer. permut.* nam id procedit in permutatione facienda, non in permutatione iam facta, quæ reſcindi non debet, etiam ſi vltra dimidiam læſio interceſſerit ob rationem prædictam *Anch. in clem.*1.*col.*2.verſ.*ſecundo quæro de rer.permut.Abb.in cap.quæſitum eodem titul.num.* 6. *Dec.cit.conſil num.*8. & ideo commodum animorum, non pecuniarum inſpicitur *Fel. in cap.quia veriſimile num.*3. *de præſump.* vbi adducit *Rot.deciſ.*140.*alias* 2.*de rer. permut. in antiq.*

57 Hinc habes, quod prædicta locum non habent, quando eſt decepta ipſa Eccleſia, & beneficium, quia tunc permutatio reſcindi poteſt *Cald.conſil.*4.*de rer. permut. Dec. dict. conſil.*210.*num.*8.& ſub verſ. *tertiò principaliter Cagnol.cit.l.*2. *num.* 57.verſ. *pro concordia.*

58 Nota decimò permutationes, & alias ſimplices reſignationes, factas coram Ordinario, vel alio inferiori à Papa, eſſe reijciendas, vel admittendas, iuxtà ſupradicta, per ipſum Ordinarium collatorem infra terminum vnius menſis; & prouiſos teneri publicare prouiſionem, & poſſeſſionem capere intra tres menſes, à die ſibi factæ prouiſionis, computandos, alioquin prouiſio eſt nulla, & beneficium cenſetur vacare eo ipſo, ita diſponitur in *Bulla Gregorij XIII.*85. incipiente *Humano vix iudicio* ſub *datum Nonis Ianuarij* 1583. Hinc, cæteris requiſitis permutationis, addunt DD. publicationem iuxtà formam *Bullæ prædictæ.* de qua materia tractant *Flam.Pariſ.de reſignat lib.* 11.*in præfat. Quarant.in Summ* Bull. *verbo beneficiorum reſignatorum publicationem.* vbi *Proſp. de Auguſt.in add.Garz.de benef.par.*11.*cap.*3. §.4.*num.*273.& *ſeqq. Ricc.in prax.part.* 3. *reſol.*332.*diſcipulus eius Nouar.Summ.Bull. titul.de benef.reſignat.publicat.Lotter.de Re Benef.lib.*3.*quæſt.*21.*Scortia in ſelectas Summor. Pontific.conſtitutiones epit.*135.*Barboſ.de Iure Eccleſ lib* 3.*cap.*15.§.9.*nu.*187. *& in Sũm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *publicatio. Nouar. Summ.Bull.*1.*par.titul.de benef. reſignat. public.* cuius occaſione breuiter dicemus aliqua de publicatione hac, iuxtà terminos *dictæ Bullæ Gregorij*, in qua ita diſponit Pontifex.

59 Primò, quod beneficiorum reſignationes, & ceſſiones beneficiorum, ſeù iurium eorũdem, etiam cauſa permutationis factæ in manibus Papæ, & prouiſiones ſequutæ publicari debeant cum literis Apoſtolicis deſuper confectis infra ſex menſes, ſi beneficiũ ſit intra montes; ſi verò vltra montes intra nouem menſes à data conceſſionis gratiæ, non autem à die præſtiti ſuper ea conſenſus numerandos.

60 Secundò, quod hæc publicatio fiat in Cathedrali Eccleſia, & in Eccleſia beneficij, vel Eccleſijs illius, ſi plures habeant principales; ſi autem Eccleſia eſt ruralis, fiat in Parochiali, & ſi locus periculoſus ſit ob non tutum acceſſum, fiat in proxima Parochiali, dum frequens populus ad Miſſarum ſolemnia accedit, palam exhibendo literas originales, earumuè tranſumptum authenticum: vtque clara, & intelligibili voce pronuncietur qualitas beneficij, nomen, & cognomen reſignantis, & reſignatarij: & de his actis exemplum affixum Eccleſiæ relinquatur.

61 Tertiò, quod intra dictum tempus reſignatarius, ſeù ceſſionatius poſſeſſionem appre-

apprehendere non poſſit vigore litterarum Apoſtolicarum, ſed facta publicatione petere debet ab exequutore earum litterarum Apoſtolicarum, præſentatis eiſdem litteris cum teſtimonio, ſeu inſtrumento publicationis factæ, ſe in poſſeſſionem immitti.

62 Quartò, ſi quid autem prædictorum omnium omiſſum fuerit, dictis terminis elapſis, gratiæ, & diſpoſitiones prædictorum beneficiorum, ſeù iurium, cum omnibus indè ſequutis nullæ ſunt, & irritæ ipſo facto, & beneficia iſta intelliguntur vacare in Curia à die reſignationis, ſeu ceſſionis, neque poſſunt reſignatarij ea beneficia retinere, neque per nouam prouiſionem obtiuere, ſed ſunt ad ea inhabiles, & incapaces: ſed neque reſignantes poſſunt ea retinere prætextu nullæ reſignationis, nec eis ſuffragatur regula *de annali, vel triennali*.

63 Quintò talia beneficia non poterunt ab alijs impetrari certo modo, ſed eius modus vacationis eſt ſpecialiter exprimendus nominatis reſignantibus, & reſignatarijs. Reſeruationes tamen penſionum, ſeu fructuum factæ ſuper his, remanent validæ, dummodo reſignantes, in quorum fauorem reſeruationes ſunt factæ, poſſeſſionem eorundem beneficiorum dimiſerint.

64 Sextò, ſi reſignationes fiant in manibus Ordinariorum, aut aliorum inferiorum Papæ, etiam cauſa permutationis, Ordinarij Collatores debent admittere, vel reijcere reſignationem intra menſem; At prouiſus debet publicare prouiſionem, & poſſeſſionem capere in forma prædicta intra tres menſes à die ſibi factæ prouiſionis; alioquin illis elapſis, nulla eſt eius prouiſio, & beneficium vacare cenſetur eo ipſo, vt notatum eſt hic ſupra *nu*. 58.

65 Septimò Ordinarij, & alij præmiſſa non perficientes, ſunt priuati ea vice poteſtate diſponendi de dictis beneficijs, quæ poteſtas eo ipſo deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam, à qua huiuſmodi beneficia concedenda erunt modis, ſeù conditionibus ſupradictis; ita *Bulla prædicta*, quæ in hac materia publicationis reſignationum practicatur hodie, illamque ſatis abundè explicant *DD. citati*, ad quam.

66 Nota primò quoad formam in illa traditam, non eſſe neceſſarium litteras prouiſionis, ſiuè Papæ, ſiuè Ordinarij, legere de verbo ad verbum, & per extenſum, ſed ſufficere publicare ſummam dictarum litterarum, & illarum tranſumptum authenticum exhibere, ſeù ad valuas Eccleſiæ affigere, ita poſt alios *Garz. de benef.* 11. *par. cap.* 3. *num.* 290. *& ſeqq.* Barboſ. *cit. loc. de iure Eccleſ. nu.* 195. vbi formularium prædicti Summarij habetur.

67 Debet quoquè hæc publicatio fieri alta, & intelligibili voce in Eccleſia, non ſolum coram Capitulo, & Clericis in Choro, ſed etiam coram populo; vndè facta in Choro coram Canonicis, æſtimatur nulla per *Flamin. de reſignat. cit. lib.* 11. *quæſt.* 6. *num.* 41. & per *Garz. &* Barboſ. *cit. loc.* & fuit reſolutum in vna *Torentina Canonicatus* 12. *Maij* 1689. coram *D. Orano*, & habetur apertè ex verbis *citatæ Bullæ*, quæ vult, quod fiat, dum frequens populus ad miſſarum ſolemnia conuenerit, quaſi quod factum innoteſcat non ſolum Eccleſiaſticis, ſed etiam ſæcularibus.

68 Hæc publicatio non videtur neceſſariò facienda diebus fæſtiuis; nam id *Bulla non exiuit* requiri videtur, quod eo die, quo fit publicatio, conueniat aliqua pars populi in Eccleſia, idque colligitur ex illis verbis *Bullæ, dum frequens populus, & cæt.* & probatur à fine publicationis, qui eſt, vt ad notitiam populi perueniat, docet de diebus feriatis. *Barboſ. cit. loc. num.* 195. licèt contraria opinio, quod ſit facienda in die fæſtiuo ſit ſatis probabilis; cum enim certum ſit *Bullam* de hoc non loqui, credendum eſt ſe remittere ad id, quod aliàs eſt diſpoſitum, ſed ante *Bullam* hæc publicatio erat facienda in die Dominico, aut feſto, vt refert *Rebuff. in prax. regul. de publ. reſignat. gl* 10. *num.* 6 ergo. Idque confirmatur ex verbis *Bullæ*, quæ dictatur publicationem fieri inter miſſarum ſolemnia; ſolemnitas propriè verificatur in die feſto, & vltimo ex communi obſeruantia, quæ ſic intelligit, & ſeruat.

69 De loco, in quo facienda eſt hæc publicatio, ſciendum eſt, illam ante *Bullam* potuiſſe fieri in nundinis publico loco, & ſimili, vt docet idem *Rebuff. cit. loc.* id admittens in platea, in foro, ſeù loco, in quo Ius redditur in auditorio cauſarum, & coram Præſide, ita *Rebuff. num.* 9 Sed in terminis huius *Bullæ* eſt facienda in Eccleſia, vt ex pluries ibi repetito verbo; *Eccleſia, Eccleſijs*, probatur, & non ſolum in Eccleſia, ſed inter miſſarum ſolemnia; & hæc opinio practicatur, nihilominus poſt factum, poſſet contrarium defendi in puncto iuris; nam in ſimili materia denunciationum faciendarum ante matrimonium *Concil. Trid ſeſſ.* 24. *cap.* 1. determinauit illas faciendas eſſe in Eccleſia inter miſſarum ſolemnia; & non obſtantibus verbis *Concil.* adhuc DD. defendunt extra Eccleſiam in locis competentibus, vt in prædicationibus, magna populi copia confluente, poſſe fieri, cum ille ſit finis *Concilij*, vt per denunciationes matrimoniorum perueniāt ad multorum notitiam, & huic fini dicitur ſatisfactum, ſi publicationes ſint factæ extra Eccleſiam, vel miſſarum ſolemnia, dummodo ſit

do ſit

do ſit competens locus, probat latè *Sanch. de Matrim. lib. 3. diſp. 6. num. 9.* vndè à ſimili poteſt defendi in caſu noſtro denunciatio facta extra Eccleſiam, vel miſſarum ſolemnia, dummodo ſit competens locus ad tractandum ſpiritualia, qualis non videtur locus Nundinarum fori ſæcularis, & ſimilium apud *Rebuff.* iuxtà ſententiam *Cardin. in cap. final. num. 3. verſ. quare de Clandeſt. deſponſat.* Hæc opinio licèt videatur probari poſſe in iure, non eſt recedendum à prima, iuxtà terminos *Bullæ.*

70 An autem hæc publicatio fieri poſſit inter miſſam ſolemnem, quæ cantatur in nocte Natiuitatis Domini, non repetitur inter DD. niſi apud *Rebuff. cit. loc. nu. 9.* qui loquitur, an fieri poſſit de nocte, & quia actio nocturna non caret ſuſpicione fraudis, iuxtà illud, *qui malè agit, odit lucem,* meritò damnat talem nocturnam publicationem; tamen dicendum eſt, quod ſi abeſt ſuſpicio prædicta, poteſt fieri, dummodo concurrat frequens populi numerus, iuxtà verba *Bullæ* prædictæ.

71 Obſeruandum eſt in praxi, hanc *Bullam* deſiderare publicationem huiuſmodi, fieri debere ante poſſeſſionem, in beneficio obtento vigore litterarum Apoſtolicarum, ita habes ex illius verbis, ibi. *Tertio, quod intra dictum tempus gratiam habens, poſſeſſionem beneficij, etiam litigioſi, & à cedente non poſſeſſi vigore litterarum Apoſtolicarum deſuper confectarum, nec aliàs apprehendere debeat.* Verũ hoc in praxi non ſeruatur, nam videmus quotidie poſt poſſeſſiones, fieri huiuſmodi publicationes, & aliter non reperitur inter noſtrates ſeruatum.

72 Tempus, intra quod debeat fieri iſta publicatio, deciditur in *Bulla*, nempe in reſignationibus, ceſſionibus, & permutationibus, factis coram Papa, infra ſex menſes, ſi beneficium ſit intra montes, ſi extra, intra nouem; ſi permutatio, vel reſignatio ſit facta coram Ordinario, intra tres menſes. In quibus terminis, notandum eſt, quod termini prædicti non currunt impedito, tenet *Nauar. conſil. 3. de renunciat.* contra quem tenet *Pariſ. de reſignat. lib. 11. quæſt. 4. nu. 34. & 85.* quæ opiniones conciliantur, vt illa *Nauarri* procedat in foro conſcientiæ, vt teſtatur idẽ *Pariſ. quæſt. 13. num. 111.* iſta *Pariſ.* procedat in foro fori, in quibus terminis ipſe loquitur, & tenet, quod prædictum tempus, non ſolum currat impedito, ſed etiam ignoranti, & minori. idem *Pariſ. cit. loc. quæſt. 4. num. 34. & 85. P. Theſaur. in prax. Eccleſiaſt. par. 2.* verbo *reſignationes cap. 4. verſ. limita ſecundò;* & etiam currit contra minorem 14. annorũ, cum quo Papa diſpenſauit ad obtinendum beneficium, etiam data ignorantia ex parte minoris, ita poſt *Pariſ. & Proſp. de Auguſt.* quos refert, & ſequitur *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 15. nu. 158. in fin.*

73 Dicitur in *Bulla prædicta,* hoc tempus currere à die conceſſionis gratiæ; id tamen intelligitur à die expeditionis litterarum, ſecundùm *Pariſ. cit. loc. quæſt. 13. num. 119. & 124. P. Theſ. cit. loc. verſ. vltimo,* ideſt à die datæ litterarum, vt poſt *Rot. deciſ. 287. par. 2. diuerſ.* notat *Nouar. Summ. Bull. 1. par. titul. de benef. reſignat. publ. nu. 17.*

74 Prædictũ tempus adeò reſtringitur, vt publicatio facta extra illud, non ſuffragetur, & eſt nulla, ita deciſum fuiſſe in vna *Zamoren. beneficij de Morales 28. Iun.* 1576. coram *D. Corduba,* teſtatur *Garz. de benef. par. 11. cap. 3. num. 304. Seraph. deciſ. 1363. nu. 1. Lotter lib. 3. quæſt. 21. num. 36.* itaut in hoc, non poſſit purgari mora, tenet *Nouar. Summ. Bull. 1. par. titul. de benef. reſignat. publ. nu. 13.*

75 Solet tamen poſt lapſum huius temporis, & publicatione non facta, Papa concedere reſtitutionem, verùm ad hoc, vt reſtitutio ipſa ad publicandum, valida ſit, & ſuffragetur, debet, eam obtinens, mentionem facere de pendentia litis, ſi quæ ſit, iuxtà deciſa in *cap. 1. vt lit. pend. & cap. cauſam quæ, de teſtib.* fuit dictum in vna *Pacen. Cappellan. 16. Februarij* 1598. coram *D. Pamphilio,* quam refert *Garz. cit. loc. num. 304.* De prorogatione huius termini facienda per Papam, vide *Barboſ. cit. loc. num. 194. Nouar. cit. loc. nu. 71.* vbi obſeruat, quod Papa concedendo hanc reſtitutionem in integrum, ſemper vtitur clauſula, *dummodo alteri non ſit ius quæſitum,* quæ clauſula ſemper ſubintelligitur, etiam ſi non eſſet appoſita.

76 Ordinarius verò, elapſo tempore ad publicandum in reſignationibus, factis coram eo, non poteſt reſtituere aduerſus publicationem non factam, quamuis prouiſus eſſet minor; cui etiam tempus prædictum currere dictum eſt, & hoc probatur ex verbis ipſius *Bullæ,* quæ diſponit, vt, elapſo tempore, Beneficium eo ipſo vacare cenſeatur diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ.

77 Ante expeditionem litterarum, publicationem, non poſſe fieri indubitatum eſt, nã *Bulla prædicta* diſponit publicationem faciendam eſſe cum litteris ipſis originalibus prouiſionis, vel cum earum tranſumpto, iuxtà ſententiam *Rot. in vna Vercellen. Canonicatus 23. Ian.* 1598. coram *D. Corduba*, & in *Mediolanen. Beneficij 14. Aprilis* 1614.

78 Dubitatur, an publicatio ſit facienda, quando reſignatio, vel permutatio eſt nota Populo; in qua dubitatione dici poſſet, quod cum publicatio ſit inducta ad notificandam reſignationem, vel permutationem populo, fruſtra fiat, quando illa eſt notoria, & pro

hac

hac opinione ſenſerunt *Pariſ.conſil.39.num.54.lib.4.Caſſad.ſuper regul.deciſ.26. Mandoſ. ad Roman.conſil.433.in prima addit.in fin.* Verùm opinio contraria, videlicet quod ſit publicanda etiam notoria, veritati conſonat, & ſeruatur in praxi, aliàs tempore ad publicandum elapſo, procedunt pœnæ, de quibus in *Bulla*, tenet *Gomeſ. de public. reſignat.quæſt.9.col.2.* poſt principium *verſ. tertius eſt effectus fol.481. Pariſ.de reſignat. Beneſ.lib.11.quæſt.6.num 81. Grat. diſcept. for. cap.596.num.8, & 9* probat validè *Lotter.de re Beneſ.lib.3.quæſt.21.num.2.& ſeqq.* vbi reſpondens contrarijs, dicit illos loqui in terminis regulæ de reſignandis publicationibus ante *Bullam*: & ratio eſt, quia cum ſit inducta forma publicationis in *Bulla*, vt probatur ex verbis illius ibi, *quod ſi quidquam prædictorum omnium omiſſum fuerit, & cæt.* illa non poteſt per æquipollens adimpleri, nec ab ea recedi poteſt ſub prætextu cauſæ præexiſtentis *l.cum ij § ſi prætor ff. de tranſactionib. Bal.conſil.198.num.1.lib.5.* ex qua ratione non eſt damnanda opinio prædictorum, contrarium tenentium ante Bullam; nã tunc temporis publicatio non erat inducta pro forma reſignationis, vel permutationis, & ideò dicebatur ſatisfactum per præcedentem notitiam, ſecundùm *Caſſad. & Pariſ.cit.loc.*

79 Hæc publicatio eſt facienda in permutationibus, reſignationibus, & ceſſionibus quorumcunque beneficiorum, ita ut ſit facienda etiam in Dignitatibus, Epiſcopatu inferioribus, vt ſunt Abbatiæ, & ſimilia, etiã ſi Conſiſtorialia ſint, ſolita conferri extra Conſiſtorium, ita *Pariſ.lib.11. quæſt. 3. Barboſ.de Iure Eccleſ.lib.3.cap.15 ſub num.191.* Eſt quoque facienda in beneficijs commendatis, & de iurepatronatus ſecundùm *Pariſ. cit.loc.quæſt.5.num.2.Seraph.deciſ.1289. Nouar.Summ. Bull. titul. beneſ. reſignat. public. num.9.* Similiter eſt facienda in reſignationibus permutationibus, & ceſſionibus Hoſpitalium, tam ijs quæ dantur in titulum, quàm quæ dantur in adminiſtrationem *Pariſ.cit.loc.quæſt.3.num.41.Proſp.de Auguſt.ad Quarant.in Summ.Bull.* verbo *beneſ.reſignat. publicat.* verſ. *quarto amplia, Nouar.cit.loc.nu.8.Lotter.de Re Beneſ lib.3.quæſt.21.num. 27. & 28.* vbi loquitur de iure patronatus, & hoſpitalibus, *Rot.deciſ.662.num.1.& ſeqq.& 606.num.1.par.4.diuerſ. Seraph. deciſ. 1309. num.1, & 4.* Vlterius eſt facienda in beneficijs Regularibus quibuſcunque *Pariſ.cit.loc. quæſt.3.num.86.Nouar.cit.loc.num.6. Barboſ. de Iure Eccleſ.cit.cap.15.* ſub *num.191.* Item eſt faciẽda in beneficijs ſimplicibus, vel alijs, etiam parui redditus, & in beneficijs ad nutum amouibilibus, *Nouar.cit.loc.num.10.& 14.Barboſ.in Summ.Apoſtolicarum deciſ.* verbo *publicatio num.4.& 5.*

80 Eſt quoque facienda hæc publicatio in ſimplici reſignatione, ſeù dimiſſione facta in manibus Ordinarij, quia in ea adhuc ſubeſt ſuſpicio fraudis, quæ publicatio in tali caſu, etiam ante Bullam Gregorij erat neceſſaria, tenet *Rota diuerſ.par.4.cit.deciſ.662. num.1.& ſeqq.& deciſ.666.Seraph. cit. deciſ. 1309.* quos ad id allegat, & ſequitur *Lotter. cit.loc.num.9.Nouar.Summ.Bull.2.part. titul. de beneſ reſignat public.num.2.*

81 Item eſt facienda publicatio in reſignationibus, & permutationibus nullis, & inualidis, diſponit ipſa *Bulla Greg. etiã ſi illæ alias nullæ, & inualidæ eſſent*, notat *Garz.cit. cap. 3. num. 276.* quod tamen limitandum primò eſt in reſignatione nulla ex defectu conſenſus, quæ reſignationis nomen non meretur, vt idem *Garz num. 279.Nouar.Summ. Bull. loc.cit.num.3.& 4.* Secundò limitandum eſt quando reſignatio eſt nulla, ex quo reſignãs in ſacris cõſtitutus aliundè non habet, vnde viuere poſſit *Barboſ.cit. verbo publicatio* ſub *num.6.*

82 Similiter publicatio eſt neceſſariò facienda ab impetrante, ob non factam publicationem, quia ipſe tenetur publicare, ita *Seraph.deciſ.1064.num.5.Garz.cit.cap. 3. num. 301.Lotter.cit.quæſt.21.num.22. Coccin.deciſ. 458.num.1.* Barboſ.*cit.verbo publicatio nu. 6. in fin.& de Iur.Eccleſ.cit.cap.15.num.192.*

83 Non eſt tamen neceſſaria publicatio, nec locum habet *Conſtitutio Gregorij* pluries citata, primò in ſimplici reſignatione, ſeù dimiſſione facta in manibus Papæ, & in omni alia, quæ non eſt facta ad fauorem, in eiuſdẽ manibus, fuit deciſum per *Rot. in recent. deciſ.295.num.4.ad fin.part.2.* vbi dicitur ita ſeruari, & in *Feltren. Parochialis 9. Nouembris 1600.* coram *D. Cardinali Lancellotto*, quæ eſt inter *diuerſ.deciſ.599.par.4.* Secundò non eſt neceſſaria in ſimplici ceſſione, facta ad fauorem eius, qui exiſtebat in poſſeſſione, nam in tali caſu, nec etiam eſt neceſſaria expeditio litterarum, ſine quibus publicatio fieri non poteſt, ita *Pariſ.de reſignat. beneſ. lib.11.quæſt.5.* ſub *num. 58.* vbi plures deciſiones allegat *Caualer.deciſ.458.num.4.& 5.* Tertiò locum non habet publicatio, nec illa eſt neceſſariò facienda in impetratione beneficii, facta per dimiſſionem, ob aſſecutionem alterius incompatibilis, *Garz.cit.cap. 3.num.334 Barboſ.cit.cap.15.nu.193.* Quartò non eſt neceſſariò facienda, quando transfertur penſio in aliquem *Gomeſ. in regul. de publicand.quæſt.10.Proſp.de Auguſt.ad Quarant.* verbo *beneſ.reſignat.public.verſ ſecundò limita.* Quintò non eſt neceſſaria publicatio in coadiutoria, etiam conceſſa per Papam

cum

cum futura ſucceſſione, *Mandoſ. de ſignat. grat. titul. de coadiut.* verbo *ſi Papa Nouar. Summ. Bull.* verbo *beneſ. reſignat. nu.* 18. *Leiua in examin. Epiſcop. lib.* 4. *&* 58. *num.* 6. qui tamen tenet ſecurius eſſe illam publicare; verùm parum curat de hac ſecuritate praxis. Sexto non eſt neceſſaria publicatio in ceſſione Epiſcopatus, & Archiepiſcopatus, docet *Pariſ. cit. lib.* 11. *quaſt.* 3. per totum. *Barboſ. cit. cap.* 15. ſub *num.* 191. Septimo non eſt neceſſaria publicatio, quando reſignatarius, vel alius, qui ad publicandum tenebatur, deceſſerit infra tempus ad publicandum, ita ut nec ſucceſſor teneatur ad publicandum, ita *Nouar. cit. loc. num.* 19. *Barboſ. dict. cap.* 15. ſub *num.* 193. *prope finem.* Octauo non eſt neceſſaria publicatio, quando prouiſus nō capit poſſeſſionem ex reſignatione, ſed ex alia vacatione, propter clauſulas appoſitas in literis, *ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo vacauerit*, fuit dictum in vna *Tudertina* commendæ 8. *Iunij* 1590. coram *D. Pamphilio*, & in *Virdunen. Canonicatus* 13. *Maij* 1596. coram eodem, quam adducit *Garz. cit. cap.* 3. *num.* 332. Nono publicatio huiuſmodi non eſt neceſſaria, quoties prætextu legitimi impedimenti, publicatio fieri nō poteſt, vt diſponit ipſa *conſtitutio*, notarum eſt ſupra, & docent *Proſp. de Auguſt. ad Quarāt. cit. loc. verſ.* 3. *limita Nouar. vbi ſupra num.* 25. *Sayr. deciſ.* 4. *de Renunciat.* Vltimo non eſt neceſſaria publicatio in alijs caſibus adductis per *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 193. & in *Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *publicatio num.* 7.

84 Aduerte, quod hæc publicatio non eſt facienda neceſſario ab vtroque permutante, vel à reſignāte, & reſignatario; ſufficit enim, quod alter publicet, iuxta tamen formam *cit. Conſtitutionis Gregorij*, tenet poſt *Garz. Barboſ. cit. loc. cap.* 15. *num.* 193. *in fin. Nouar. Summ. Bull. titul. de beneſ. reſignat. publ. num.* 28. 1. *par.*

85 Nec eſt neceſſaria publicatio, quando facta eſt reſignatio beneficij, quod fuit vnitum, voluit *Rot. in Mediolanen. beneficij* 11. *Decembris* 1595. coram *D. Corduba*, *& in alia Mediolanen. Parochialis* 26. *Octobris* 1598. coram *D. Seraphino* inter *deciſiones eiuſdem* 1297.

86 Hæc publicatio, ſi omittatur intra tempus præſcriptum in dicta *Bulla Gregorij*, diſponitur ibidem, beneficia vacare eo ipſo, & eſſe reſeruata Sedi Apoſtolicæ, etiam ſi ſit omiſſa publicatio beneficiorum reſignatorū, vel permutatorū in manibus Ordinarij, iuxtà verba *Bullæ* in fine, notant omnes, præſertim *Gonzal. ad regul. de menſib. gl.* 15. *num.* 85. *& ſeqq.* diximus *annot. præcedenti*. Hinc elapſo tempore prædicto, ac publicatione non facta, poſſe beneficium impetrari, docēt communiter DD. Verùm quia, tota gratiæ impetrationis facta, ob non publicationem prædictam, & fundamentum intentionis imperrantis, conſiſtit in hac negatione, meritò adſtringitur imperrans ad verificandum, publicationem non fuiſſe factā, ad hoc, vt poſſit ab executore in poſſeſſionem immitti, docent communiter DD. præſertim *Garz. cit. loc. num.* 308. *Ludou. deciſ.* 210. *Nouar. cit. loc. num.* 29. qui teſtantur hanc probationem plenè, & concludenter faciendam eſſe, nec ſufficere præſumptiones ad illam probandam. Vnde ſi impetrans in tali caſu, doceret de publicatione facta per aduerſarium extra tempus, non per hoc diceretur fundaſſe ſuam intentionem plenè, & concludenter, quia cum hic actus ſit iterabilis, poteſt eſſe, quod fuiſſet facta alia in tempore; nec poteſt dici, ſi præceſſiſſet publicatio in tempore, non fuiſſet facta alia extra tempus, quia hæc eſt præſumptio, & veriſimilitudo, quæ non probat in hac materia *Ludouiſ. cit. deciſ.* 210 *num.* 10. & voluit *Rot. in Palentina*, *& Oxomen. Præſtimoniorum* coram *Penia* allata per *Garz. cit. loc. num.* 330. Cōcludunt igitur non alio, niſi duplici modo probari poſſe publicationem non factam; videlicet per confeſſionem eius, qui publicare tenebatur, aut per probationem, Bullas fuiſſe expeditas poſt tempus datum ad publicandum, & hæc ſecunda probatio eſt validior, quia concludit publicationem non fuiſſe, iuxtà formam *Bullæ*, quæ exigit publicationem fieri cum literis prouiſionis, ita *Ludouiſ. deciſ. cit.* 210. *num. vltimo Garz. cit. loc. deciſ.* 316. *Lotter. lib.* 3. *quæſt.* 21 *num.* 15. *cum ſeqq.* fusè *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 199. *Nouar. cit. loc. nu.* 29.

87 Vltimo notandum eſt, de hac materia publicationis reſignationis, extare aliam *Bullam Pij V.* quæ eſt abrogata per hanc *Bullam Gregorij XIII.* vt latè probat *Mareſcott. variar. reſol. lib.* 1 *cap.* 51 per totum.

88 Non tamen eſt prætermittendum, impedimentum, & difficultatem, excuſare non facientem publicationem intra tempus ſtatutum, ſi impeditus adhibuerit diligentias, etiam ſi non ſit proteſtatus *Medic. deciſ. Flor.* 9. *Verall. dec ſ.* 2. verbo *impedimentum Rot. deciſ.* 282. *par.* 2. *in nouiſſ.* latè *Nouar. Summ. Bull.* 1. *part. titul. de beneſ. reſignat. publicat. num.* 25.

SVMMARIVM.

1 *Bulla Pij V. quid ſtatuat circa collationem Parochialium, & qui DD. materiam exagitent, num.* 2.

3 *Vicarius parochiali vacanti conſtituen-*

N das

dus ab Epiſcopo, vel Vicario etiã Capitulari, nu. 5. Quid ſi collatio ad alium ſpectet, num. 4.

6 Vicarius parochiali vacanti an deputetur. Quid ſi Parochus habeat Cappellanum coadiutorem, nu. 7.

8 Vicarius parochiali, in defectu, poteſt conſtitui vicinior Parochus.

9 Vicario parochialis aſſignanda congrua portio, quando non.

10 Vicarij deputationem omittere, an vitiet concurſum, & prouiſionem.

11 Vicarius parochialis, deputari non poteſt magis idoneus reputatus in concurſu, pro collatione facienda per Papam.

12 Concurſui parochialis, pracedere debet nominatio, vel edictum.

13 Concurſus habendi edictum, quod tempus continere debeat, an continuò affixum, nu. 14. & quod nam tempus conuocationis, nu. 15.

16 Cõcurrentes conſultius ſe ſcribant, licet re integra, admittendi etiam non ſcripti, & num. 20.

17 Concurrens, citatus per edictum ſine aſſignatione diei, de die perſonaliter notificandus.

18 Concurrentes à quibus examinandi, & quos.

19 Concurſus habitus ante lapſum termini, an valeat.

21 Concurſus habendus coram Epiſcopo nõ impedito de conuenientia, non praecisè.

22 Concurſus Epiſcopo, vel Vicario committitur à quocunq; ſit conferenda parochialis. Quid in Abbate habente Iuriſdictionem epiſcopalem.

23 Concurſus parochialis litigioſa inter Epiſcopum, et Abbatem, coram quo habendus.

24 Concurſus parochialis, exiſtentis intra fines iuriſdictionis Abbatis, quando coram ipſo habendus, vel non. Quid ſi de finibus non conſtet, vel non dum Synodum congregauerit, nu, 26.

25 Concurſus parochialis, ſpectantis ad collationem Epiſcopi, non poteſt coram ipſo haberi, ſi illa exiſtat in alterius dioceſi.

27 Concurſu facto, Epiſcopus Collatori vnum magis, vel plures æquè idoneos ſignificare poteſt.

28 Examinatores pro cõcurſu parochialis, non pauciores tribus, & Synodales eſſe debent. Quid ſi adhibeatur non Synodalis.

29 Examinatores Synodales quot deputandi. Et quod etiam vſq; ad 20. nu. 33.

30 Examinatores debent in vltima Synodo eſſe approbati. Quid ſi aliquis non.

31 Examinatores deputandi in Synodo vera, & formali. Quando talis non ſit.

32 Examinatores dicuntur eligi contra formam Concilij, ſi pauciores ſex. Vnde concurſus nullus, etſi plures tribus adhibeantur.

34 Examinatores Synodales à Synodo approbandi, & quomodo.

35 Examinatores in Synodo nominatim exprimendi, niſi genus exprimeret perſonas.

36 Examinatores, qui eligendi, etiam quod habeant vota paria.

37 Examinatores de forma iurare debẽt, & qualiter nu. 38. Et quod etiam extra Synodum, nu. 39.

40 Examinatores condemnati, de delicto irrogante infamiam, niſi appellauerint non vocandi ad examen.

41 Examinatoribus mortuis, vel abſentibus, quid ages Epiſcopus.

42 Examinatores, quando non poteſt Epiſcopus eligere. Et quando eorum officium expiret, nu 43.

44 Examinatorum ſubrogatorum qualitates, quæ.

45 Examinatores habere qualitatem Synodalitatis, ſtatur dicto Epiſcopi.

46 Examinatores, de quibus qualitatibus concurrentium, Epiſcopum informare debeant: Et quomodo, & quod nõ tantum de ſcientia, nu. 47.

48 Examinatores, pro informando Epiſcopo ſufficit, quod extra iudicialiter ſe informent.

49 Examinatores, magis idoneũ. an omnes idoneos Epiſcopo denunciare debeant. quid ſi Epiſcopus pro inſtructione id petat, num. 50.

51 Examinatoribus, pariter approbantibus, vel reprobantibus, Epiſcopus, vel Vicarius vni accedere poteſt. Vbi caſus

ſue

ſtus de votis ſingularibus reprobatur.

52 *Examinatores dant vota, dum ſimul ſunt congregati: ſicut & Epiſcopus quãdo accedit, & melius palam, quam ſecretò. nu. 53.*

54 *Examinatores nec ante, nec poſt, pro examine aliquid recipere poſſunt.*

55 *Examinatoribus, an aliquid dandum ex fructibus beneficij vacantis.*

ANNOT. V. ARGVMENTVM.

De Collatione Parochialium. Notatur §. 1. vacante Eccleſia Parochiali Epiſcopum in ea debere deputare Vicarium, & quem, & cum qua portione fructuum. Inſuper debere Epiſcopũ proponere edicta pro Concurſu; intra quod tempus, & quem terminum continere debeant edicta; vbi affigenda; Elapſo termino, debere concurſum celebrare coram ſe, vel eius Vicario; quid ſi Collatio ad inferiorem ſpectet; Ad id adhibere ad minus tres Examinatores Synodales, qui quomodo eligi, & iurare debeant. Quid ſi electi decedant infra annum Synodi. Quomodo, & quando poſſit fieri ſubrogatio aliorum. Examinatores quomodo denuncient idoneos Epiſcopo, & quomodo dent ſua vota. Quid ſi ſunt paria, & quomodo aliquid recipere ab examinatis prohibeantur, & alia de Examinatoribus. Notatur §. 2. Collationem Parochialis, factam contra formam Concilij, & Bullæ Pij V. eſſe nullam, & beneficium non poſſe retineri, ſed vacare ipſo iure. Examinandam eſſe per cõcurſum perſonam, quamuis notoriè idoneam, & in Iure patronatu Eccleſiaſtico, quid in laicali, ad quod quomodo, & quando patroni teneantur præſentare magis idoneum, & alia de Iurepatronatus. Quæ Beneficia Curata poſſint conferri ſine concurſu, & cum quo examine. Quid ſi Collatio ſpectet ad Papam. Collationem huius Beneficij faciendã eſſe digniori, & aliàs factã, quãdo eſt locus appellationi, & peccet Collator. Multa de hac appellatione, & alia ad materiã.

ANNOTATIO V. §. I.

Ad Bullam Pij V. incipient. in conferendis.

1 PIVS V. hac ſua *Conſtitutione, ſub datum Romæ quinto Kalend. Aprilis 1567. 33. in Bullario nouo apud Cherub. in Bullario tom. 2. fol.* 219. in Collatione Eccleſiarum Parochialium, hæc ſeruari mandauit, primò vt ſeruetur diſpoſitio *Sacr. Cõcilij Trid. ſeſſ. 24. cap. 18. de refor.*, quæ ſi ſeruata non fuerit Collatio, non valeat, & beneficium deuoluatur conferendum eo ipſo ad Sedẽ Apoſtolicã. Secũdò, quod vacans Eccleſia Parochialis in menſe Ordinarij, per ipſum Ordinarium, ſeruata forma *Concilij*, conferatur infra ſex menſes, aliàs deuolutio illius Collationis ad Sedem Apoſtolicam fiat. Tertiò, quod ſi vacauerit in Menſe Apoſtolico, teneatur Ordinarius, præuio concurſu ad præſcriptum *Sacri Concilij* ſignificare Sedi Apoſtolicæ magis idoneum, quem in concurſu ipſe Ordinarius elegerit, vel ſi alter Collatio ſpectat Collatori, infra menſes quatuor, alias Sedes Apoſtolica, vel alius Collator poteſt conferre ſine concurſu Ordinarij. Quartò, ſi Eccleſia Parochialis ſit de Iure patronatus, quod patroni teneantur præſentare, infra tempus à iure illis conceſſum, & præſentatus, teneatur inſtitutionem petere, infra duos mẽſes; quod ſi is, ad quem ſpectat inſtitutio, illam diſtulerit, patroni poſſint ad Metropolitanum, vel viciniorem Epiſcopum, vel Papam recurſum habere pro huiuſmodi Inſtitutione. Quintò, quod Ordinarij non poſſint prorogare terminum eis, vel patronis datum, decem dierum à *Cõcil. Trid.*, ad nominandos idoneos Clericos, corã deputatis Examinatoribus, vltra alios decem dies. Sextò, quod Parochiales dignioribus conferantur, & ad illas eligantur; aliàs ſi minus dignus, prætermiſſo digniore, fuerit electus, dignior poteſt à mala electione, ad Metropolitanum, vel ſi Metropolitanus fuerit, vel exemptus, ad viciniorem Epiſcopum, vti Sedis Apoſtolicæ delegatum, vel ad Sedem Apoſtolicam appellare; & ſi coram iudice appellationis conſtiterit per nouum examen de prioris eligentis, irrationabili iudicio, poteſt Collatio reuocari, interim vero appellatio deuoluit, non ſuſpendit negotiũ; & Collationem faciendam; & à iudice appellationis, ad Sedem Apoſtolicam appellatur. Vltimò Bulla annullat, & irritat quicquid contra diſpoſita, actum fuerit.

2 De hac materia prouiſionis Eccleſiæ Parochialis, tractant *Archiep. Bononien. part. 4. de examine per concurſum fol. 446. & ſeqq. Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 5. Flamin. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 1. quæſt. 7. nu 7. & lib. 8. quæſt.*

 9. num.

9.num.77.& ſeqq.Gonzal.ad regul.de menſib. gl.6.num.121.cum ſeqq.Piaſec.in prax.par.2. cap.5.num.17.& ſeqq.Vgol.de Poteſt. Epiſcopi cap 50.§.3.cum ſeqq.Ricc.in prax. vltim. impreſſ.1.par.reſol.362.& ſeqq.& in collect. deciſ.collect 1502.& 1569.*Campanil.diuerſ.iur. Canon.rub.5.cap.3.nu.9.& ſeqq. Garz.de Beneſ.par.9 cap.2.nu.*103.& *ſeqq. Nouar. nou. iur.Pontiſ.pract.concluſ.titul.de cõcurſ.in Collat. Parochial.neceſſ.concluſ.1.alias 65.& ſeqq.* alter *Nouar.frater in Summ.Bull. titul.de cõcurſu.Anaſ.Germo.de indultis Cardinalium* §. *quibuſuis num.8.& ſeqq.Filiucc.quæſt. moral. tom.3.tract.41.de beneſ.cap.4.num.*134.*cum ſeqq.Leo Theſ.For.Eccleſ.par.11.cap 3. num.* 23.*& ſeqq.Aldan.compend.Canon.reſol. lib.*3. *titul.9.Seli.ſelect.Canon.cap.52. Barboſ.de off. & poteſt.Epiſcopi par.3.alleg.* 60. *& de off.* & *poteſt.Paroch.cap.2.*& *in Summ. Apoſtolicarum deceſ.* verbo *Concurſus Maſſobr. in prax. habend.concurſ.ad Paroch. Quarant. in Summ. Bull.*verbo *Parochialium beneficiorum collat. Cened.ad decret.Collect.15. Genuenſ.in prax. cap* 66.ſecundum vltim.impreſſ. *Petr.de Ledeſma in Summ.part.2.tract.7.cap.1. concl.7. in princip.*& *præcip.diffic.13.cum ſeqq.Lotter. de Re Beneſ.lib.2.quæſt.31. Lel.Zech de repub. Eccleſ.cap.28.de Parocho,Gutier.Canon.lib. 2. cap.11.Maceraten.variar.reſol lib 1. reſol. 61. num.6.*& *ſeqq.* , & alij,in qua materia notãdum duxi pauca ad vſum frequentiora,ad præſcriptum dictæ *Bullæ.*

3 Nota primò *Bullã hanc*,in prima eius parte expreſsè præcipere ſeruandum eſſe *Concil.Trid.cit.cap.18.ſeſſ.* 24. *de ref.* in prouiſione,& Collatione beneficij Curati , in quo loco *Concil.* 1.diſponit,quod vacante Eccleſia Parochiali,quocunque modo,etiam ſi illius Collatio reſeruata ſit generaliter , vel ſpecialiter,etiam vigore indulti ad fauorem S. Roman. Eccleſ. Cardinalium,Epiſcopus debeat ſtatim habita notitia vacationis Eccleſiæ,idoneum Vicarium in ea cõſtituere , cum congrua fructuum aſſignatione, eius arbitrio , qui onera ipſius Eccleſiæ ſubſtineat,ita *Concil.*quam conſtitutionem poſſe differri à die notitiæ,vſque ad tres dies, tenet *Maſſob cit.loc.requiſ.1.dub.*14. , & ſemel factam non poſſe mutari *Maſſob. citat.loc. dub.*27.

4 Hæc autem deputatio Vicarij Eccleſiæ Parochiali vacanti,ſolum ad Epiſcopum ſpectat,etiam ſi Collatio ſpectet ad inferiorem;ita *Pariſ.de reſign.lib.*8 *quæſt.*9. ,vel alio modo Collatio ſpectet ad Prælatum exemptum,vt poſt *Garz.de beneſ.par.4.cap.5. nu.* 8. qui teſtatur de mente Congregationis, docet *Lotter.de Re Beneſ.lib.2.quæſt.* 31. *nu.* 12.dummodo Prælatus , cui competit Collatio, non habeat Iuriſdictionem,ordinariã Epiſcopalem,& temporalem in Parochos, & Parochianos priuatiuè quoad Epiſcopũ, cum territorio diſtincto , nam tunc dicitur Ordinarius,& habet omnia iura Epiſcopalia,iuxtà dicta per *Abb. in Clem. Diœceſanis de vit.& honeſt.Cler.*& proinde ad ipſum, & non ad alium Epiſcopum ſpectat huiuſmodi deputatio Vicarij , ita *Anaſ. Germon. & Flam.Pariſ.*quos refert, & ſequitur *Garz. de Beneſ.par.9.cap.2.num.*129. *Lotter. citat.loc. num.*13.

5 Hæc deputatio,non ſolum per Epiſcopũ fieri poteſt , ſed etiam per eius Vicarium Generalem *Garz.cit.loc. num.* 128. & etiam per Vicarium Capitularem,ad quem omnẽ iuriſdictionem Epiſcopalem tranſire certũ eſt,& dicemus ſuo loco particulari, tenet ex mente *Sacræ Congreg.Garz.cit.loc.num.*8.

6 Huiuſmodi verò deputatio Vicarij , eſt omnino facienda,durante vacatione, non obſtantibus verbis illis *Concilij Trid.* ibi, *ſi opus fuerit*,nam illa verba diriguntur, non ad ipſam deputationem, ſed ad modũ prouidendi Eccleſiam vacantem de Presbytero,qui inſeruiat, vt Vicarius , Mercenarius, vel alius presbyter eiuſdem Eccleſiæ,ita citatis locis *Garz.nu.*13.*& Lotter.nu.*2.

7 Vnde eſt , quod ſi Eccleſia Parochialis habeat Rectorem, cui principaliter incumbit cura animarum,& Cappellanum,qui tenetur Rectorem coadiuuare in cura animarum,deficiente Rectore, Capellanus dicitur eo ipſo Vicarius,durante vacatione , & illi incumbit onus inſeruiendi , & in hoc caſu adaptantur benè illa verba *Concilij ſi opus fuerit* , nam non eſt opus prouidere de alio Vicario,dum adeſt perpetuò conſtitutus; & cum Capellanus coadiuuare teneatur Rectorẽ , ex ſui inſtitutione,& proprium Coadiutoris ſit deficiente, aut infirmante Coadiuto,inſeruire.*Nauar.conſil.2.nu.5. de Cler. Ægrot.Garz cit.loc.part.4.cap.5.n.*18.ſequitur,quod vacante Rectoria , quæ habet Capellanum,non ſit opus alio Vicario; & ita voluit Sacra Congregatio in declaratione ad *cit.cap.18.Cõcilij Trid.*adducta per *Garz. cit.loc.par.9.cap.2.num.13.ad fin.* in illis verbis,*Ad ſecundum dum eo nempe , qui in eodem Eccleſia poſſent adeſſe miniſtri Sacramẽtorum, qui interea curam quoque illam, quæ ad defunctum ſpectabat exercerent,*& cæt. ſequitur, & in fine concludit , *non opus eſſe conſtituere alium Vicarium.*

8 Aduertendum eſt,quod ſi Epiſcopus,non inueniat alium presbyterum habilem,quem poſſit deputare Vicarium Eccleſiæ Parrochiali vacanti,poteſt ad id vti miniſterio, & deputare vicinum Parochum alterius Eccleſiæ Curatæ , prout ex eadem Congregationis declaratione habemus, in illis ver-

bis,

bis, *vel aliqui vicini Parochi*.

9 Prædicto Vicario, eſt aſſignanda congrua fructuum portio, ad arbitrium Epiſcopi; vt diſponit *Concil.*, tamẽ Epiſcopus non poteſt aſſignare omnes fructus Eccleſiæ vacãtes, ſi illi pingues ſint *Nauar. conſil. 5. de off. iud. ordin.* Hæc congrua portio, non eſt aſſignanda Capellano, qui ex obligatione ſui beneficij, tenetur coadiuuare curam animarum, ſi ab eadem Eccleſia percipit fructus; faciunt ſupradicta ad quod aduertant Camerales.

10 Dubium eſt in hac materia, an deputatio Vicarij, ſeu Oeconomi prædicti. Eccleſia Parochiali vacante, ſit adeo de forma prouiſionis, vt illius amiſſio vitiet, etiam concurſum ſubſequutum; & ad dubium Reſp. *Garz. de Benef. cit. par. 9. cap. 2. num. 19. ex Rot. deciſionibus* per eum adductis *par. 4. cap. 3. num. 91. & 92.* & dicit deputationem prædictam, nõ eſſe adeo de forma, vt illius omiſſio vitiet concurſum, & prouiſionẽ ſequentem. Verùm *Lotter. de Re Benef. lib. 2. cap. 31. num. 14. & ſeqq.* attentius intuens dictas *Rotæ deciſiones* diſtinguit, quod ſi collatio ſpectet ad Papã, omiſſio deputationis Vicarij prædicti, non vitiat prouiſionem ſequutam, cum prædicta deputatio ſit actus extrinſecus, & ſeparatus; ſi verò Collatio ſpectet ad Epiſcopũ, & tunc omiſſio prædictæ deputationis vitiat concurſum, & prouiſionem ſequutam, quia deputatio prædicta, non eſt actus ſeparatus, & diſtinctus à poteſtate prouidendi in ipſo inferiori, quatenus reſpicit ordinem præſcriptum per *Concilium*, ita *Lotter.* cuius opinio eſt probabilior, & conformior verbis prædictarum deciſionum *Rot.* & ſignanter in *vltima 22. Nouembris* 1595. coram *D. Corduba* circa medium.

11 Aduertendum eſt, quod non poteſt deputari Vicarius, & Oeconomus, vt ſupra Eccleſiæ Parochiali vacanti, ille, qui in concurſu, vt infra, fuit iudicatus magis idoneus, & proinde nominatus in Collatione facienda per Sedem Apoſtolicam, fuit declaratum per *Sacram Congreg. Concil.* 1593. ad inſtantiam *Epiſcopi Placentini*, quam *declarationem* adducit *Garz. cit. cap. 2. num. 22.*

12 Secundò diſponit *Concil. Trid. cit. cap.* 18. in hac materia prouiſionis Eccleſiæ Parochialis, vt Epiſcopus, & qui iuſpatronatus habet, infra dies decem, vel aliud tempus, ab ipſo Epiſcopo præſcribendum, idoneos aliquot Clericos ad regendam, Eccleſiam, coram deputatis examinatoribus nominet, ita tamen, vt liberum ſit, etiam alijs, qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomina deferre, vt poſſit poſtea de cuiuslibet ætate, moribus, & ſufficientia fieri diligens inquiſitio, & ſi Epiſcopo, aut Synodo prouinciali, pro regionis more videbitur magis expedire per edictum, etiam publicum vocentur, qui volent examinari. ita *Concilium*. ex cuius diſpoſitione, duo nõtantur modi conuocandi concurſum ad Eccleſiam Parochialem vacantem, vnus eſt per nominationem, vt ſupra, & alius per edictum, vt ibidem; Secundus modus inter nos eſt frequentior, qui remittitur per *Concil.* arbitrio Epiſcopi, vel Synodo prouinciali, ſed ſi Concilium prouinciale illum amplectitur, ab eo non poteſt diſcedere Epiſcopus, iuxtà dicta per *Garz. cit. loc. num. 36.*

13 Vacante igitur Eccleſia Parochiali, facta deputatione Vicarij, vt ſupra, Epiſcopus vocat per Edictum publicum omnes, qui volẽt examinari intra decẽ dies, vel aliud tempus ab eodem Epiſcopo præſcribendũ, nam hoc decendium poteſt prorogari per Epiſcopũ vſque ad 20. dies, vt in hac *Bulla*; In hoc Edicto in praxi vocantur concurrere volentes ad Eccleſiam vacantem, & ſolet in eo aſſignari certa dies, in qua habendus eſt concurſus, & affigitur in Eccleſiæ Cathedralis, & beneficij valuis *Garz. cit. loc. num. 41.*

14 Non requiritur neceſſariò, quod Edictum maneat affixum per totum tempus decendij. vel per aliud tempus prorogatum, ſed ſufficit per tempus arbitrarium intra, quod veriſimiliter deducatur ad notitiam concurrere volentium, tenent contra *Rnc. in prax. 1. par. reſol. 375. nu. 2 in vltima impreſſ. Zerol. in prax. 1. par.* verbo *Parochia* §. 2. *dubio Garz. cit. loc. nu. 42.* qui *num. ſeq.* tenet non eſſe neceſſarium, quod *Nuntius* referat, per quantum tempus Edictum extiterit affixũ, ſed ſolum, quod fuerit affixum. De die tamen affixionis, neceſſariò apparere debet; nam cum Edictũ proponatur, ad conſtituendum terminum, concurrere volentibus, ad comparendum coram Epiſcopo, & ad faciendum ſe deſcribi pro concurſu, neceſſariò debet apparere de die affixionis Edicti, ad hoc, vt conſtare poſſit concurſum, non eſſe factum intra terminum datum ad ſe deſcribi faciendum, notat poſt *Garz. cit. loc. nu. 44. Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 31. num. 48. & ſeqq. Seraph. deciſ.* 1148. *num.* 4. vbi *num.* 6. docet expectari deberi lapſum termini, quãdo ſunt alij concurrentes; vnde impugnans tenetur probare adeſſe alios concurrentes, ita *Seraph.*

15 Aduertunt hic DD, quod huiuſmodi terminus decem, vel ad ſummum 20. dierum, non præfigitur examini, ſed conuocationi concurrere volentium, vt poſt *Seraph. cit. loc.* docet *Lotter. vbi ſupra nu.* 48.

16 Aduertant etiam concurrere volentes, quod infra terminũ in Edicto propoſitum, ſe deſcribere faciant, iuxtà diſpoſitionem *Concilij*, licèt ſi quis non fuerit deſcriptus,

etiam

etiam elapſo termino edicti, dummodo res ſit integra, ideſt ante examen peractum, poſſit, & debeat admitti cum deſcriptis, teſtantur de mente Congregationis, & *Rot. Gonz. ad regul. de menſib gl. 9. §. 1. nu. 115. & Garz. cit. cap. 2. num. 206.* & hæc eſt verior opinio, quicquid ſentiant *Leo Theſ. for. Eccleſ. cap. 18. num. 30. & Genuenſ. in prax. cap. 66. num. 17. in final. verbis*, quia eorum opinio eſt tãtum vera, quando quis comparet peracto examine ante Collationem, tunc enim non eſt audiendus. Cætera ad hanc materiam edicti, vide apud *Lotterium, & Maſſob. cit. loc.*

17 Vltra dicta per dictos DD, notãdum eſt, quod ſi Epiſcopus propoſuit Edictum pro vacatione Eccleſiæ Parochialis, in quo citauit, ac monuit omnes, qui concurrere, & examini ſe ſubijcere intendunt, vt compareant ad ſe deſcribi faciendum intra decem dies, nulla facta mentione de die examinis; illi qui ſe deſcribi fecerunt, debent deinde perſonaliter notificari de die examinis, nec ſufficit eos vocare per Edictum; & ratio eſt, quia cum iam concurrentes ſint certi, intrat regula illa indubitata, quod quando certus eſt oppoſitor, citandus eſt ſingulariter, non per Edictũ. *Alex. conſil. 103. num. 8. lib. 5. Card. conſil. 74. num. 3. verſ. dico, quod Rot. in Vrbinaten. Parochialis* 18. *Martij* 1616. coram *D. Sacrato.*

18 Tertiò *Concilium Trid. cit. cap.* 18 diſponit, quod trãſacto prædicto termino Edicti, omnes, qui deſcripti fuerunt, examinentur ab Epiſcopo, ſiue eo impedito, ab eius Vicario Generali, & ab alijs examinatoribus, non paucioribus, quam tribus, quorum votis ſi pares, aut ſingulares fuerint, accedere poſſit Epiſcopus, vel Vicarius, quibus magis videbitur, ita *Concil.* quod ſeruari mandatur per hanc *Bullam*; ad quæ verba.

19 Notandum eſt primò, quod examen faciendum eſt peracto, ideſt elapſo termino Edicti, vnde ſi termino Edicti non elapſo fieret, examen eſſet nullum, & approbatus in eo non poſſet obtinere, voluit *Rot. in Volaterrana Parochialis* 20. *Maij* 1591. coram *Giptio*, & apud *Seraph. cit. deciſ. 1148. num. 4.* Verùm nullitas prædicta procedit quando poſt examen, & ante lapſum termini, comparuerit alius, qui concurrere vult, ſecus dicendum eſt, ſi intra terminum nemo comparuerit, quia tunc examen inde conualeſcere, probat *Cald. conſil. 1. de elect.* fuit dictũ in vna *Carthaginen. Parochialis de Cerquera* 9. *Decembris* 1588. coram *D. Orano*, quam refert etiam *Rub. in ſingularibus ad Oran. deciſ. 385. lib. 1.*

20 Vlterius Concilium diſponit, quod elapſo termino, omnes deſcripti examinentur ab Epiſcopo, quod intellige, iuxtà dicta ſuperius *verſ. aduertant*, non excluſiuè quoad alios, ita vt ſi alius compareat, re adhuc integra, eſt admittendus ad examen, vt cum *Gonzal. & Garz.* firmatum eſt ſupra, contra *Genuenſ. & Leon. vbi ſupra.*

21 Examen hoc pro concurſu ad Parochialem, faciendum eſſe per Epiſcopum, vel eo impedito per Vicarium Generalem, diſponit *Concil. Trid. cit. loc.* in quibus verbis, notandum eſt Concilium, non neceſſariò neceſſitate præciſa requirere, vt examen fiat per Epiſcopum non impeditum, ita vt ſi nõ fiat, ceſſante impedimento, illud ſit nullum, ſed id potius diſponere conuenientiæ cauſa; ita vt ſi non ſit impeditus Epiſcopus, etiã poteſt fieri per Vicarium, licèt magis conueniat, quod fiat per Epiſcopum, ceſſante impedimento, voluit *Garz. cit. loc. num.* 119. quem ſequitur etiam *Nouar. nou. iur. Pontiſ. pract. concluſ.* verbo *concurſus concluſ. 3. alias 67. num. 1.* & hanc auctoritatem habet Vicarius ex generali commiſſione, abſq; ſpeciali mandato, ita *Sbroz de off. Vicar in addit. ad quæſt. 148. lib. 2. Grat. deciſ 97. nu. 18.*

22 Examen hoc, & concurſus omnino Epiſcopo, ſiue eius Vicario committitur per hanc *Bullam, & cit. loc. Concil. Trid.* ita vt etiã ſi Collatio Eccleſiæ Parochialis, ad alium ſpectet inferiorem Collatorem, adhuc examen, & concurſus eſt faciendus per Epiſcopum, nam id reſpicit poteſtatem ipſam Epiſcopalem, à qua dependet animarum cura, eſt indubitatum apud omnes, docent latè *Pariſ. de reſignat. lib. 8. quæſt. 9. num. 96.* latius *Garz. de Beneſ. par. 9. cap. 2. num. 121. & ſeqq. Nouar. loc. cit. in fin.* Hoc tamen limitant etiã communiter DD. in Abbate, vel alio inferiori Prælato, cuius Monaſterio eſt annexa cura animarũ & eo, qui habet iuriſdictionẽ quaſi epiſcopalem in ſtatu nullius diœceſis, nam iſtis competunt omnia, quæ Epiſcopo competere poſſunt, exceptis his, quæ ſunt ordinis *Garz. cit. loc. num. 129. Seraph. deciſ. 1386. num. 3. Lotter. de Re Beneſ. lib. 2. quæſt. 31. nu. 34.*, qui id ſuperaddit, quod tunc inferior Prælatus poteſt facere concurſum ad Parochialia, quando vltra prædicta, habet ius congregandi Synodum, & conſueuerit illam congregare, ex mente *Sacræ Congreg.* reſpondit *Rot.* apud *Mant. deciſ. 228. num. 5.* de inferiore Prælato habente proprium diſtrictum, & epiſcopalem iuriſdictionem, tenet etiam *Nouar. loc. cit.* poſt *Ricc.* per eum adductum; nec habet oppoſitorem *Alda. cõpend. Canon. reſol. lib. 3. titul. 9.*

23 Pendente controuerſia inter Epiſcopum, & Abbatem, vel alium inferiorem prælatum de iuriſdictione, ſolet quandoque Papa deputare alium vicinum Epiſcopum, qui va-

leat

ſeat exercere in loco controuerſo iuriſdictionem Epiſcopalem;& tunc poteſtas hæc conuocandi concurſum, perficiendi examẽ, ac eligendi magis idoneum,ad hunc deputatum ſpectat, durante deputatione, docet *Ludouiſ.deciſ.11.ſub num.3.Lotter.cit.loc.nu. 39.*

24 Abbas, Commendatarius, vel alius Prælatus Epiſcopo inferior,non poteſt concurſum, & examen inſtituere ad Parochiales exiſtentes intra fines ſuæ iuriſdictionis, & Collationis,quando non habet poteſtatem congregandi Synodum, & actu congregat, vt ſupra;ſed huiuſmodi concurſus,& examẽ ſpectat ad Epiſcopum intra cuius diœceſis fines exiſtit Abbas, Commendatarius, vel alius Prælatus inferior, & ſi non conſtat intra cuius diœceſis fines exiſtat,id ſpectat ad Epiſcopum viciniorem *Aldon.cit.loc.titul. 9. num.* 30. qui teſtatur ſic fuiſſe deciſum in cauſa *Caſtri Durantis vltimo Aprilis* 1611. *Lotter.cit.loc.num.* 46. vbi teſtatur ſic declaraſſe *Sacr.Congreg.in vna Baren. Prioratus* 1611. Nec etiam poteſt prædictus inferior Prælatus edictum ponere pro concurſu, nec alia attingere ex notatis in *tex.Concil.Trid.* præter ipſam nudam Collationem,faciendã examinato, & electo per Epiſcopum *Garz. cit.cap.2.num.149.*

25 Vlterius Epiſcopus, cui ſpectat Collatio beneficij Curati,poſiti in diœceſi alterius Epiſcopi,non poteſt in illius vacatione edictum proponere,examen habere, & concurſum perficere, ſed id totum ſpectat ad Epiſcopum loci beneficij,qui omnibus peractis, ad præſcriptum *cit.tex.Concil.Trid.*nominare tenetur Collatori magis idoneum, refert deciſum *Gonzal.ad regul.de menſib.gl.10.nu. 31. verſ. accedat poſt Pariſ.de reſignat. lib.8. cap.9 num.102.*

26 Ex dictis collige,quod inferior Prælatus, qui habet iuriſdictionem quaſi epiſcopalẽ, & poteſtatem congregandi Synodum, ſi nõ dum illam congregauerit,aut examinatores non deputauerit,examen, & concurſus ſpectabit ad Epiſcopum,intra cuius fines, & diœceſim Parochialis exiſtit,vel ad viciniorem;quod tamen ceſſat ſemel congregata Synodo,& deputatis in ea examinatoribus, licet deceſſerint, quia tunc fieret deuolutio ad Papam, ita *Garz. citat. loc.num.* 140.& 141.

27 Aduertendum eſt,quod quando Collatio ſpectat ad inferiorem, Epiſcopus, vel eius Vicarius,cui ſpectat ius habendi examen,& concurſum in Parochiali vacante,ſi inuenerit plures æque idoneos, poteſt eligere omnes,illoſq; nominare Collatori, qui poterit Parochialem conferre,cui maluerit ex illis; & poteſt etiam ad ſui libitum Epiſcopus prædictus eligere ex pluribus æque idoneis vnum,& illum ſignificare Collatori, cui tenetur cõferre,nec poteſt quis ſe grauare cõtra Epiſcopum,tenet poſt relatam contrariã ſententiam *Garz.de Benef.par.9.cap.2. num. 150.& ſeqq.*vbi reſpondet contrarijs, & ſignanter *Declarationi Congregationis*,quæ in contrarium poſſet adduci.

28 Ad hoc examen, pro Eccleſia Parochiali vacante,ſtatuit *Concil.*quod Epiſcopus, vel eius Vicarius adhibeat examinatores non pauciores tribus, qui Synodales,ideſt electi in Synodo eſſe debent; in quibus terminis notandum eſt, quod ſufficiunt tres examinatores Synodales, etiam ſi plures haberi poſſint *Rot.deciſ.*505.*num.* 3.*verſ.& videbatur par.2.in recentior.*& in *Baſanen.Parochialis* 18.*Februarij* 1628.coram *D.Virili.* & licet non poſſint eſſe minores,quam tres;poſſunt tamen eſſe plures, vt voluit *Sacr. Congreg* in adduc. per *Garz. cit.loc.nu.*53.

29 Hi autem examinatores debent eſſe Synodales, ideſt debent deputari in Synodo ſingulis annis per Epiſcopum,vel eius Vicarium,qui cum in Synodo deputãtur,nõ poſſunt deputari minores,quam ſex, & debent approbari per Synodum,ita *Concilium*; vbi aduertendum eſt,quod ſi cum examinatoribus Synodalibus, tribus requiſitis ad concurſum,adhibeatur alius nõ ſynodalis, examen,& concurſus erit nullus, voluit *Sacr. Congreg.in Meſſanen.9. Septembris* 1628. & 15.*Decembris* 1629. refert *Barboſ. tract. de Paroch.cap.2.num.*75.*& in Summ. Apoſtolicarum deciſ.*verbo *concurſus num.*19.*Rot.in Toletana Parochialis de Alcaudete* 16.*Decembris* 1596.*Maſſob.cit.loc.req.*3.*dub.*5. vbi teſtatur Collationem deuolui ad Sedem Apoſtolicam.*Dian.*3.*part.tract.* 5. *Miſcell. reſol.* 65.cõtra alios. Quid quando non reperiuntur tres Examinatores Synodales, notandum eſt inferius.

30 Dicuntur examinatores Synodales, ideſt deputati in poſteriori,& vltima Synodo,ita vt ſi ad examen prædictum interuenerint examinatores, vel aliquis eorum, qui fuit deputatus in præcedentibus Synodis,& in vltima non confirmatus, examen erit nullum,voluit *Sacra Congregatio* in *vna Monopolitana* 13.*Iulij* 1630. quam refert *Barboſ. loc. citat. de Paroch.num.* 67. *& in Summa num.*20.

31 Debent neceſſariò iſti examinatores eſſe deputati in Synodo vera,& formali, facta per Epiſcopum, & Clerum, ad tractandum de reformatione,& regimine Epiſcopatus, iuxtà dicta per *Botteum de Synodo* 1.*par.nu.* 5. Vnde ſi congregaretur Clerus ad finem ſolum nominandi examinatores, & alios officiales, tunc re vera examinatores non dice-

diceretur Synodales, electi, in Synodo, & proinde examen per eos factum diceretur nullum, teſtatur in facti cõtingentia *Garz. de Beneſ.q.par.cap.2.num.67.& 68.*

32 Vlterius examinatores prædicti, non ſolum debent eſſe Synodales; ſed debent eſſe electi in Synodo, ſeruata forma *Concilij cit. cap.*18.ibi *examinatores vero, & cæt.* vbi diſponitur, quod eligantur ſex ad minus examinatores, vt dixi. Vnde ſi fuerint electi quinque, vel quatuor, & illi omnes adhibiti in examine huiuſmodi, adhuc illud diceretur nullum, tanquam factum contra formam *Concilij*, vel melius factum cum examinatoribus electis contra formam *Concilij*, voluit *Rot, in vna Foro Sempronien. Parochialis* 15.*Ianuarij* 1593.coram *D. Mantica* adducta per *Garz.cit.loc.nu.*133.

33 Aduerte *Concilium loc.cit.* taxare numerũ examinatorum eligendorum ad minus, diſponens, vt non eligantur minori numero, quàm ſex, non verò taxare numerum ad ſummum, vnde in arbitrio Epiſcopi reliquit quot examinatores poſſint eligi vltra ſex; Verùm *Aldan. in compend. Canon. reſol. lib.3.titul.9.nu.29.* teſtatur fuiſſe deciſum in vna *Cæſarauguſtana* 13.*Martij* 1623. Examinatores Synodales in Synodo, ad ſummum viginti eligi poſſe. Sed ſi de facto eſſent electi plures, concurſus cum illis factus non diceretur nullus, quia non eſſet factus contra formam *Concilij*.

34 Et ad hoc vt dicantur legitimi examinatores, & poſſint validè adhiberi ad examẽ, & concurſum Parochialium, non ſolũ debent eſſe electi in Synodo; ſed etiam debẽt eſſe approbati à Synodo, ideſt acceptati à Clericis, & alijs Synodo intereſſentibus; faciunt verba *Concil.cit.loc.cap.*18. ibi *qui Synodo ſatisfaciant, & ab ea probentur.* qui probari dicuntur, vel per vota ſecreta, vel per vota aperta; praxis obſeruat, quod per Epiſcopum proponuntur in Synodo, & Clerici illos acceptant, vel per verbum placet, vel per taciturnitatem, quando nil cõtra opponunt; faciunt dicta per *Piaſec.in prax.Epiſcop.par.2.cap.2.num.4.*

35 Debet tamen Epiſcopus proponere examinatores nominatim in Synodo; Vnde nõ ſufficit illos proponere in genere, niſi proponerentur in genere illi, qui re vera tunc extarent, ita vt per genericam, expreſſionẽ haberetur etiam expreſſa perſona *Garz.* qui *declarationem Sacræ Congregationis adducit cit.par.9.cap.2.num.339.ad fin. Maſſob. citat. Prax.habend.concurſum requiſ.11.dub.3.* Vnde examinatores non poſſe eligi ſub nomine dignitatis, ſed debere perſonam ſpecificari, refert deciſum *Barboſ.de off. & poteſt. Paroch.cap.2.nu.56.in fin.*

36 Examinatores prædicti, pro concurſu ad Eccleſias Parochiales, debent eligi Magiſtri, ſeu Doctores, aut licentiati in Theologia, vel iure Canonico, ſi extent, aliàs poſſunt eligi alij Clerici, ſeù Regulares, etiam de ordine Mendicantium, qui ad id videbuntur idonei, ita *Concil.cit. cap.* 18. ibi *ſint verò, & cæt.* notat *Homobon. de Bonis de humanæ vitæ ſtatibus par.1. cap. 13. verſ.in bis ergo in fin. Maſſobr.cit.prax.requiſ.11. dub.2. num.*17. qui teſtatur ſic fuiſſe deciſum in *Turritana* 10.*Martij* 1629. vbi fuit deciſum non poſſe eligi in examinatores prædictos Sæculares, aut Regulares, qui magis idonei videbuntur, niſi quando non extant Doctores Magiſtri, ſeù licentiati in Theologia, vel iure Canonico, & electi in defectũ, non habentes gradus prædictos, habere vota æqualis valoris, & efficaciæ ſicut alij *Barboſ.de off.Paroch.cap.2.num.73.& 74.*

37 Debent quoque examinatores prædicti eligendi pro concurſu ad Parochiales, pro validitate examinis, iuxtà præceptum datũ per *Trid.cit.cap.*18. ibi *iurent, quod omnes, & cæt.* iurare ad ſancta Dei Euangelia, ſe quacunque humana affectione poſtpoſita, fideliter munus executuros. Vnde ſi ita non iurarunt, concurſum coram eis habitum vitiari, tenet *Homobon.de Bon.de human.vitæ ſtatib.par.2.cap.13.verſ.2. Filiucc. quæſt. moral.tom.3.tract 41.cap.4.nu.158. Maſſob. cit. prax.reſ.14.dub.1.* Et non ſolum, quod iuret eſt de forma, ſed etiam quod iurent ad ſãcta Dei Euangelia, docet *Maſſob.cit.loc.dub.* 2.poſt *Garz.cit.par.9.cap.2. num.* 354. aliàs concurſus coram eis factus eſt nullus, maxime ſtante clauſula, & decreto irritante, poſita in *citato tex.Concil.* & in hac *Bulla Pij V.* voluit *Rot.in Foro Sempronien. Parochialis* 15. *Ianuarij* 1593. coram *D. Mantica.*

38 Hoc iuramentum præſtatur in manibus Epiſcopi, in Synodo præſidentis ſub hac forma, *Ego N. deputatus in præſenti Synodo examinator eorum, qui eligentur ad Parochiales Eccleſias, iuro me fideliter hoc examinandi munere perfuncturum, reiecto omni humano reſpectu, ita me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.* Ex qua forma colligitur, iuramentum hoc eſſe præſtandum ſacris Euãgelijs, aliàs non ſeruaretur forma *Concilij Garz.cit.loc.num.*358. *Maſſob.* vbi ſupra.

39 Dabet quoque præſtari hoc iuramentũ tempore electionis in ipſa Synodo publicè, iuxtà dicta per *Garz.cit.loc.num.*356. & *Lotter.de Re Beneſ.lib 2.quæſt.31.num.94. & ſeq.* qui videtur ſentire neceſſariò eſſe præſtandum in eodem actu electionis, ſeu deputationis ex verbis ipſis *Concilij*; ſed varius eſt, quod etiam extra Synodum hoc iuramen-

ramen-

ramentum poſſit præſtari non ſolum in manibus Epiſcopi, vel eius Vicarij, ſed etiam in manibus Notarij, & vidi in praxi ſeruatũ, quando aliquis examinator non fuit præſes in Synodo tẽpore deputationis, docet etiam *Garz. cit. loc num. 156. & Maſſob.* vbi ſupra *dub. 4. Barboſ. in Collect. DD. ad var. loc. Concil. Trid. ad cit. cap. 18. num. 112.*

40 Examinatores condemnati de adulterio, vel alio delicto irrogante infamiam per ſententiam, quæ fecit tranſitum in rem iudicatam, non ſunt vocandi ad hoc examen, quod fallit quando fuit appellatum à ſententia, tempore appellationis pendente, nam tunc poſſent adhiberi, licèt non ſit conueniens, voluit *Sacr. Congreg. Concil. in Vaſionen.* 13. *Nouembris* 1627. quam citat *Barboſ. de off. Paroch. cap. 2. nu. 62. & in Summ. Apoſtolicar. deciſ.* verbo *examinatores Synodales nu. 9.*

41 In hac materia quærũt DD. quid faciendum per Epiſcopum, ſi vacante Eccleſia Parochiali, examinatores Synodales reperiantur abſentes, vel mortui, in quo quæſito aliquantulum confusè loquuntur, ita vt non ſine difficultate, quod verum eſt, eligi poſſit; Vnde ad hoc, vt veritas eluceſcat, præmittendum eſt, indubitatum eſſe, Epiſcopum non poſſe examinatores huiuſmodi eligere, & deputare, niſi in Synodo; & non teneri Synodum diœceſanam congrẽgare, niſi ſingulis annis, notatum eſt ſupra cum *Concil. Trid.* His poſitis diſtinguendum eſt: ſi Epiſcopus, vel eius Vicarius, celebrata Synodo ſtatuto tẽpore, in ea examinatores ad præſcriptum *Concil. Trid.* elegit, illiq; non dum elapſo anno, & non dum expleto tempore congregandi nouam Synodum mortui sũt, vel longè abſentes reperiuntur, tunc ſi non omnes mortui, vel abſentes ſunt, ſed aliqui, etiamſi vnus tantum eſt præſens, vel ſupra viuit, Poteſt Epiſcopus, vel Vicarius cum examinatoribus, qui reperiuntur, etiam ſi vnus ſit, examen facere ad Parochiales vacantes, & concurſum perficere; teſtantur declaraſſe *Sacram Congreg. Concilij in vna Toletana* 1577. cum Vicario Capitulari *Garz. de Benef. q. par. cap. 2. ſub num. 8.* vbi adducit *eandem declarationem, & eodem loc. num. 69.* loquens de Epiſcopo, & eius Vicario, teſtatur hanc opinionem eſſe conformem *Concilio cit. cap. 18. verſ. examinatores, Maſſob. cit. prax requiſ. 12. dub. 3. Barboſ. Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *examinatores Synodales num* 22. Si verò infra dictum annum, omnes examinatores mortui ſint, ita vt nec vnus remanſerit, vel longe abſentes reperiantur, tunc Epiſcopus, vel Vicarius ad hoc, vt prouideri poſſit Eccleſia Parochialis vacans, poteſt ſi habentur, ſubrogare in locum mortuorum examinatores Synodales antiquos, puta electos in antiquis *Synodis*, licèt in vltima non ſint confirmati ad præſcriptũ numerum ſex; quod ſi nec extant ex antiquis ſex, tunc Epiſcopus eligat, & alios ſuppleat de nouo, vſque ad numerum ſex, approbandos tamen à Capitulo; ſi verò nemo ex antiquis examinatoribus Synodalibus extarẽt, tunc Epiſcopus, vel Vicarius, poteſt nouos examinatores idoneos, & probatæ vitæ, non minores, quàm ſex, cum approbatione Capituli ſubſtituere, quorum examinatorum ſubſtitutorum officium, durat vſq; ad primam Synodum, vel melius vſque ad tempus celebrandi nouam Synodum, ita *Sacr. Congreg. Concilij in Panormitana ex declaratione Clementis VIII.* quam refert *Aldan. in compend. canon. reſol. lib. 3. titul. 7. num.* 19. & poſt eum *Barboſ. cit. loc. nu.* 11. voluit etiam *Rot. in vna Literen. Archipresbyteratus 6. Iunij* 1582. coram *D. Blanchetto*, & in vna *Pampilonen. Parochialis* 23. *Ianuarij* 1591. & in *Panormitana Archipresbyteratus* 3. *Decembris* 1618. corã *D. Buratto*, cum alijs in ea allegatis, defendit etiam *Ricc. in prax. par. 1. reſol.* 366. per totũ *Garz. cit. loc. num.* 13. *Mareſcott. variar. reſol. lib. 1. cap. 52. num. 35. & ſeqq. Maſſob. cit. loc. num. 12. dub. 3. Barboſ. de off. Paroch. cap. 2. nu.* 58. Hæc opinio eſt indubitata, cum vltra DD. magnæ extimationis, habeat pro ſe ſenſum *Rot. & Sacræ Congregationis*; nihilominus ad tollẽdas difficultates, teſtatur *Genuenſ. in prax. cit. cap. 66. ſub num. 16.* ſecundũ vltimam impreſſ., Neapoli in tali caſu impetratam fuiſſe licentiam à Summo Pontifice; ſed hæc licentia videtur potius ad exuberantiam, quàm neceſſaria:

42 Supradicta intellige vera occurrente neceſſitate, & caſu mortis intra annum, infra quem Epiſcopus non tenetur congregare Synodum, nam ſi eſſet elapſus annus ab vltima Synodo, ceſſaret neceſſitas, nam Epiſcopus poſſet congregare Synodum, & deputare examinatores, quod ſi non agit, ſibi imputet, & proinde ſtante ſua negligentia, non poteſt vti hac facultate eligendi examinatores ex ſe extra Synodum; aduertit poſt alios *Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 31. num. 72. & ſeqq.* latè *Dian. tom. 3. tract. 5. Miſcell. reſol.* 64.

43 Hinc etiam notandum eſt, quod ſi infra annum prædictum examinatores aliqui *Synodales* mortui ſunt, ita vt ſuperſtites non ſint ſex, ſtatim adueniente tempore congregandi nouam Synodum, & non facta noua electione, iuxtà numerum, & præſcriptum *Concil. Trid.* officium omnium expirat, teſtãtur declaraſſe *Sacram Congregationem Galet. in Margar. Caſ. Conſcient.* verbo *examinatores primo Garz. cit. loc. n. 75. Genuenſ. cit. loc. n. 17. Maſſob. in prax. prædicta req. 12. dub. 4. num. 3.*

Barboſ.de Poteſt.Epiſcopi par.3.alleg.60.num. 49.quod adeò verum eſt, vt elapſo prædicto Anno, nec poſſit Epiſcopus nouos examinatores in locum abſentium, vel demortuorum extra Synodum ſubrogare, ita voluiſſe *Sacram Congregationem in vna Vaſionen.* teſtatur *Barboſ. in Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *examinatores Synodales num.* 10. licèt aliàs quando examinatores non minori numero, quàm ſex ſuperſint, durent vſque ad futuram Synodum,& ſi elapſus ſit annus, & plures,vt notant DD.citati, & eſt commune *Dian.cit.loc.verſ.vltimo.*

44 Notandum eſt hìc, quod examinatores ſubrogati in locum abſentium, vel demortuorum,vt ſupra,neceſſariò debent habere qualitates requiſitas per *Concil.Trid cit.cap.* 18.& ſignanter debent iurare, iuxtà formā Cōcil.& vt dictum eſt ſupra;& eſt generale, vt quotieſcunq; quis ſubrogatur in locum alterius, debet habere qualitates requiſitas in eo,in cuius locum ſubrogatur *Gabriel.cōſil.*44.*num.*15.*lib.*2.*Surd.conſil.* 53. *num.* 15. *verſ.pro qua facit*,voluit *Rot.in citata Literen. Archipresbyteratus,& Pampilonen. Parochialis.*

45 Supradicta qualitas Synodalitatis, requiſita in examinatoribus ad Parochiales,præſumitur in examinatoribus, quos tales appellauit Epiſcopus,& proinde in dubio examen cum illis factum, iudicatur validum, cum in dubio præſumatur ſemper pro validitate actus *l.quoties de rebus dub.*cū ſimilib; proinde qui impugnat concurſum, quia negat hanc qualitatem,illam cōcludenter probare tenetur, vt voluit *Rot. in cit. Toletana Parochialis de Alcaudete* 16.*Decembris* 1586. coram *D.Corduba*, & in *ſupradict. Baſauen. Parochialis*,notat *Lotter.cit.loc.nu.* 88. & 89.

46 Peracto examine, tenentur examinatores renunciare Epiſcopo, quotquot ab eiſdem examinatoribus iudicati fuerint idonei ætate,moribus, doctrina,prudētia,& alijs rebus, ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis;Ex quibus nota,quod tenētur examinatores renunciare Epiſcopo non ſolum, qui idonei ſint doctrina,ſed etiam prædictis alijs qualitatibus,voluit etiam *Sacra Congr:* apud *Garz.de benef.par.*5.*cap.*7. *num.* 11. & *par.*6.*cap.*2.*num.*127.& *par.*9.*cap.*2.*nu.* 108. ad quæ aduertant examinatores,quod ſi habent aliquem,tanquam magis idoneum in ſcientia,cuius mores ignorantur, & alium non tam doctum,ſed ab eis cognitum, non ſolum quoad ſciētiam,ſed etiam quoad alia requiſita prædicta, hic vltimus eſt præferendus;voluit *Sacra Congregatio*, de qua *Garz: cit.cap.*2.*num.*111.& *Barboſ.Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Examinatores Synodales num.*19.

47 Et licèt examinatores teneantur renunciare Epiſcopo idoneos,habito reſpectu ad omnes qualitates prædictas; tamen non tenentur renunciare ſingulas qualitates eorū, qui ſunt examinati, ſed ſufficit referre omnes examinatos fuiſſe idoneos, quoad omnes qualitates,abſque eo,quod dicāt quoad ætatem,quoad mores,quoad doctrinam, & alias qualitates,docet *Caualer.deciſ.* 299.nō tamen eſſet ſatisfactum *Concilio*,ſi examinatores referrent idoneos quoad ſcientiam tantùm, vel quoad certam qualitatem, vel qualitates,ſed non quoad omnes, & quoad reliqua ſe remitterent Epiſcopo,vel Vicario *Caualer.cit.loc.num.*4. & ratio eſt; quia Examinatores tenentur referre idoneos, & idoneus non dicitur,niſi ille, qui habet omnes qualitates requiſitas. imo examinatores referentes,& approbantes quoad ſcientiam tantum peccare mortaliter, tenet *Garz. cit. loc.num.*106.

48 Aduertant examinatores, quod ad finem referendi Epiſcopo,vel Vicario idoneos,quo ad omnia requiſita prædicta,ſufficit, quod ſe extraiudicialiter informent à perſonis fide dignis de qualitatibus concurrentium, *Rot. in vna Mediolanen. Parochiæ* 16. *Iunij* 1599 coram *D.Seraph.*& apud *Caualer. cit. loc.num.*5.

49 Dubium eſt inter DD.in hac materia, an examinatores poſſint referre, & renunciare Epiſcopo,ſiue Vicario magis idoneum,an teneantur tantum referre, & approbare idoneos omnes;in quo dubio nonnulli Caſiſtæ tenent,poſſe examinatores approbare,& referre Epiſcopo magis idoneum,relictis alijs idoneis,ita tenet *Azor.par.*2.*lib.* ... *cap.*15. *Medin.in Sūm.cap.*14 §.32.*regul.*4.*Villalobos in Summ.tom.*2.*tract.*8.*difficult.*5.*nu.*7.*Petrus de Ledeſ.in Summ.tom.*2.*tract.*7.*cap.*22. *concluſ.*5.*difficult.*13.*Lopez in inſt.par.*1.*cap.*127. quos ſequitur nouiſſimè *Dian.par.*3.*tract.*5. *miſcell.reſol.*111.*verſ.ſed his*.Sed contraria ſentētia,nempe,quod examinatores teneantur approbare,& referre Epiſcopo, ſiue Vicario idoneos omnes repertos in examine ad Parochialem,etiam quod aliquis ſit magis idoneus,eſt verior, & frequentior inter Canoniſtas, prout probat ex verbis *Concil. Trid.cit.cap.*18.& huius *Bull.Pij V.Campanil. diuerſ.iur. canon.rubr.*5.*cap.*3.*num.*12. tenet etiam *Zerol.in prax.Epiſcop.part. prima* verbo *Parochia.*§.2.*Fuſc.de viſit.lib.*2.*cap.*5. *nu.* 6.*Maceraten.variar.reſol.lib.*1.*reſol.*63.*in fin. Leo in Theſaur.for.Eccleſ.par.*2.*cap.*3. *nu.*34. *Armendar.in addit.ad recop.leg.Nouar lib.pri. titul.*18.*l.*7.*num.*58.*Venerus in exam. Epiſcop. lib.*4.*cap.*25.*num.*21.*Maſſob.cit.prax.requiſ.*4. *dub.*3.*nu.*2.*Lotter.de Re Benef.tom.primo lib.* 2.*quæſt.*31.*num.*98.qui refert fuiſſe deciſum

in

in *Barchinonen. Parochialis* 29. *Nouembris*
1613.coram *D.Buratto*,& ſæpiſſimè per *Ro-
tam Garz.de Benef.tom.2.par.9.cap.2.nu.*108.
*& ſeqq.*Barboſ.de *Poteſt.Paroch.cap.2.nu.* 90.
& ſeqq.& in *Summ.Apoſtolicarum deciſ.* ver-
bo *examinatores Synodales num.* 21. *Ricc. in
prax.1.par.reſol.*373.*Viuian. in prax. iuriſpa-
tronat.par.2.lib.*10.*cap.*1.*num.*45. & alij,qui
omnes firmant, electionem magis idonei,
ſpectare ad Epiſcopum, & ad examinatores
referre,& approbare idoneos, id etiam de-
clarauit *Sacra Congregatio* apud *Marzillam
lib.1.titul.2.cap.*19.& contrarium tenere, eſt
expreſsè dicere contra verba *Concilij Trid.
cit.cap.*18.ibi *Peracto deinde examine, renun-
cientur quotcunque ab his idonei iudicati
fuerint, ætate, moribus, doctrina, prudentia, &
alijs rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandã
opportunis, ex hiſq; Epiſcopus eum eligat, quē
cæteris magis idoneum iudicauerit.*Et contra
verba Sacræ Congregationis, adducta per
*Garz.cit.cap.2.num.*108.*Item cenſuit Congre-
gatio non ſpectare ad examinatores,ſed ad Epi-
ſcopum eligere ex approbatis magis idoneum.*
Hinc ſi examinatores vellent approbare, &
referre Epiſcopo,vel Vicario magis idoneũ,
reprobatis alijs idoneis, vſurparent electio-
nem magis idonei, quæ eſt ſolius Epiſcopi,
per iura prædicta.

50 Fallit tamen ſuprapoſita ſententia, quan-
do Epiſcopus, vel Vicarius petit ab exami-
natoribus, vt pro inſtructione ſuæ conſcien-
tiæ ei referant, & renuncient, quis ex con-
currentibus videatur magis idoneus, & eli-
gibilis ad Parochialem vacantem, maximè
ſi Epiſcopus, vel Vicarius non haberent no-
titiam perſonarum;tunc enim tenentur exa-
minatores renunciare magis idoneum reli-
ctis alijs idoneis,iuxtà notata per *Maſſobr.
& alios ſupracit.* Immo quando Epiſcopus
non habet notitiam perſonarum, tenetur
ipſe relationem petere ab examinatoribus
magis idonei ad hoc,vt poſſit, iuxtà formã
Concil. prouidere, aliàs peccat mortaliter,
prout poſt *Medin.& Ludou.Lop. docet Garz.
cit.loc.num.*110.

51 Vlterius diſponit *Concil.Trid.cit. cap.* 18.
quod ſi in referendo Epiſcopo, vel Vicario,
Examinatores huiuſmodi, dent vota paria,
aut ſingularia,Epiſcopus,vel Vicarius poteſt
accedere, quibus magis videbitur. Ex qui-
bus nota Epiſcopum,vel Vicarium non ha-
bere votum in concurſu, ſed tantum poſſe
accedere quando vota ſunt paria, vel ſingu-
laria,docent communiter DD.refert reſolu-
tum per *Sacram Congregationem Pariſ.de re-
ſignat.benef.lib.*8.*quæſt.*9.*nu.*105.*& Genuenſ.
in prax.cap.*66.*num.*4.*ſecundum vltimam im-
preſſ.*dicitur Epiſcopus,vel Vicarius accede-
re,quando vota ſunt paria, vt ſi ex quatuor
examinatoribus,duo approbarunt, & duo
reprobarunt,accedendo Epiſcopus, vel Vi-
carius duobus approbantibus, examinatus
dicitur approbatus,& ſi accedit reprobanti-
bus, dicitur reprobatus. Dicitur accedere
quando vota ſunt ſingularia, vt ſi ſint tres
examinatores,& ſinguli ſingulos approbãt,
accedendo vni Epiſcopus,vel Vicarius,dici-
tur approbare, ſecundùm opinionem Do-
ctorum *Garz.cit.loc.num.* 53. Sed in hoc ſe-
cundo exemplo votorum ſingularium, gra-
uis eſt difficultas, nec videtur poſſe caſum
in praxi adaptari.Certum eſt enim non poſ-
ſe in concurſu ad Parochialia interuenire
examinatores minori numero,quam tres;ad
hoc vt dicatur votum ſingulare, debet eſſe
vnius examinatoris; igitur ſi ex tribus exa-
minatoribus,vnus tantum approbat,duo cõ-
ſequenter reprobant, accedendo Epiſcopus
voto approbantis, examinatus habet duo
vota approbantia,& duo reprobantia, & ſic
eſt in pari voto,& cum nõ habeat maiorem
partem votorum,non dicitur approbatus,&
acceſſio eſt inutilis. Scio exemplum votorũ
ſingularium eſſe,quando ſinguli examinato-
res ſingulos examinatos approbarunt,ita vt
approbando vnum,alij non reprobãtur, nec
approbantur; & hic caſus auget meam dif-
ficultatem,nam peto ab examinatore, illos
examinatos,quos nec approbauit,nec repro
bauit,aut eſſe dignos,aut indignos; ſi reſpõ-
deat dignos,tenetur illos approbare, ſi indi-
gnos,tenetur reprobare; ergo caſus in praxi
non adaptatur.Cætera ad hanc materiam
vide apud *Garz.cit.loc.num.*54.*& ſeqq.*

52 Illud tamen notandum eſt, quod exami-
natores debent vota ſua dare,dũ ſimul con-
gregati ſunt cum Epiſcopo, non autem ſe-
paratim; ita etiam Epiſcopus, vel Vicarius,
quando locus eſt acceſſioni,debent accede-
re,dum ſimul ſũt cõgregati cũ examinato-
ribus,ita aduertunt *Garz.cit.loc.nu.*58.*Maſ-
ſob.cit.prax.habend.concurſ.ad Paroch.req.*14.
*dub.*2.

53 Vota examinatorum, palam, an ſecretò
dari debeant, non eſt ſtatutum per *Concil.*
hinc videmus vtroque modo dari in praxi,
Romæ dantur publicè, Bononiæ dantur ſe-
cretò per faſſas albas, vel nigras, teſtatur
Leo Theſ.for.Eccleſ.par.2.cap.3.num. 35. in
Regno etiam diuerſimodè ſeruatur,tamen
à DD.laudatur modus dandi vota prædicta
publicè,ita vt prius examinatores inter ſe
vota conferant,& deinde illa deſcribi faciãt
per Notarium, videlicet Titium approbatũ,
Caium reprobatum,& id fuiſſe de mente
Congregationis,refert *Garz.cit. loc. num.* 107.
poſt *Genuenſ.in prax.cit.cap.*66.*ſub num.* 17.

54 Prohibetur examinatoribus aliquid reci-
pere occaſione huiuſmodi examinis ad pa-

rochialia, tam ante, quàm poſt examen, alioquin ſimoniæ vitium, tam ipſi, quàm alij dãtes incurrant, à qua abſolui nequeãt, niſi dimiſſis beneficijs, quæ quodammodo, etiam antea obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles reddantur, ita *Concil.* de qua materia vide *Leo. cit. loc. num.* 25. *Garz. dicto loc. num.* 368. *& ſeqq. Grat. diſcep. for. cap.* 561. *num.* 21. *& ſeqq. Homobon de bon. de human. vit. ſtatib. part.* 1. *cap.* 13. *verſ. tertio examinatores. Maſſobr. cit. loc. req.* 15. *Bonac. de Simon. quæſt.* 7. *punct.* 2. *diff.* 1. *num.* 5. *& ſeqq.* & alios multos.

35 Supradicta ampliantur, vt examinatores non poſſint quidquam pro labore, vel titulo ſtipendij ad ſubſtẽtationem ex fructibus beneficij vacantis, vel alia ratione accipere, ita *Garz. cit. loc. num.* 374. *Bonac. num.* 5. *verſ. ſecundo. Barboſ. de off. Paroch. cap.* 2. *nu.* 8. Immo Ordinarius non poteſt ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum examinatoribus deputatis in Synodo, pro cõcurſu parochialium, & ſi ſecus in Synodo ſtatuerit, nullum eſt, & irritum, vt *cit. loc.* notant *Garz. num.* 374. *Maſſob. requiſ.* 15. *dub.* 1. *Bonac. nu.* 7. *Barboſ. num.* 82. Poteſt tamen Epiſcopus dare examinatoribus huiuſmodi aliquid de ſuo, titulo præmij, vel ſtipendij, aut ſubſtentationis, concedunt *Bonac. & Garz. vbi ſupra.*

SVMMARIVM.

1 *Collatio Parochialis facienda iuxtà formam Concilij ex Bulla Pij V. aliàs eſt caſus deuolutioni, & an defectus Epiſcopi præiudicet Collatori inferiori.*

2 *Parochialis collata præter, vel contra formam Concilij, nec dari, nec retineri poteſt.*

3 *Examinandus eſt pro parochiali quilibet, qualitercunq; notus.*

4 *Collatio Parochialis de Iurepatronatus Eccleſiaſtico, requirit concurſum, qualiter præſentatio, & inſtitutio facienda, niſi aliter in fundatione caueatur, num.* 8. *cui competat gratificatio, num.* 5. *Et an electo digno, dignior opponi poſſit, num.* 6.

7 *Patronus ad Parochialem in conſcientia tenetur præſentare digniorem.*

9 *Collatio Iuriſpatronatus parochialis, per deuolutionem ſpectans ad Epiſcopum, etiam requirit concurſum. Quid in mixtò, vel ſi totum à principio fuit laicorum, num.* 10.

11 *Collatio parochialis, pro qua Eccleſiaſticus nominat Rectorem, etiam exigit concurſum.*

12 *Collationi facienda parochialis de Iurepatronatus laicorum, ſufficit præcedere examen. Fallit in æqualiter præſentatis, num.* 13. *Quid in Iurepatronatus per priuilegium, vel præſcriptionem, num.* 14.

15 *Collatio parochialis exigui redditus, quando liceat ſine concurſu. Proponendum tamen ſecundum edictum, n.* 16. *&* 17.

18 *Collatio parochialis, quando liceat ſine concurſu ad vitanda diſſidia.*

19 *Collatio Canonicatus, vel hebdomadariæ curatæ in Collegiata ſine concurſu fieri poteſt.*

20 *Collatio dignitatis, cui perpetuò adnexa cura in Cathedrali, vel Collegiata, ſine concurſu fieri poteſt.*

21 *Collatio beneficiorum Regularium, Regularibus ſine concurſu fieri poteſt.*

22 *Collatio Vicariarum perpetuò vnitarũ, ſine concurſu fieri poteſt. Et ſi vacent in menſe Apoſtolico, num.* 25. *non autem non vnitarum, vel redactarum in ſimplex, nu.* 23.

24 *Collatio Cappellaniæ Coadiutricis ſine concurſu licet, niſi de per ſe curam habeat.*

27 *Collatio parochialis litigioſa, facienda per concurſum, niſi Papa collitigãtem ſubroget, num.* 26. *vel vterq; decedat num.* 28

29 *Permutatio beneficiorum Curatorum, non exigit examen per concurſum. Vide quando examen requiratur.*

30 *Collatio Curatæ, vacantis in Curia, fit ſine concurſu, ſicut quando primus approbatus ab Ordinario non conſentit penſioni à Papa imponendæ.*

31 *Collatio deuoluitur facienda ſine concurſu, negligente Epiſcopo intra terminum eum perficere.*

32 *Concurſus quando nõ requiritur. Examen pro parochialibus cum quot faciendum.*

33 *Collatio parochialis, habitu, an per concurſum conferenda.*

34 *Collatio beneficij curati reſeruatur Papæ, niſi fiat intra ſex menſes. Quomodo*

Digitized by Google

modo computetur tempus, nu. 35.

36 *Collatione beneficij ſpectante ad Papã, vel alium, Epiſcopus, etiam facit concurſum, & notificat vnum, etiam ex æquè idoneis, num. 37. intra quatuor menſes à die ſcientiæ, nu. 38.*

39 *Patroni ad Parochialem, quando nominent, quando præſentent. Et conuincitur error Roch.*

40 *Patroni, Ordinario negligente inſtituere ad Parochialem intra duos menſes, quid agant.*

41 *Ordinarius, cum cauſa, tempus nominãdi prorogare poteſt, primo termino omiſſo, non elapſo, num. 42. Quid ſi à principio ſit poſitus terminus excedens 20. dies, nu. 43.*

44 *Collatio beneficij Curati, facienda digniori, an nulla ſi minus dignis. Quod non num. 45.*

46 *Collatio Curatæ, facta minus digno, non impedit, quin vſque ad ſententiam, is faciat fructus ſuos.*

47 *Collatione Curatæ facta minus digno, dignior, ad quem appellet, & de quò. Quid in ſimplicibus, nu. 48.*

49 *Appellatio à mala electione Epiſcopi ad Curatam, habet effectum deuolutiuum. Vnde non impeditur executio in prima inſtantia. Quid in ſecunda. Quando poſſit ſequeſtrari poſſeſſio, num. 50. & 51.*

52 *Appellatio de mala electione, non habet locum vbi vterq; eſt approbatus.*

53 *Appellans de mala electione, tenetur docere de grauamine concludenter, num 54.*

55 *Appellans de mala electione, pro vocando intra breue ad examen, poteſt probare læſionem Ne ex tempore dicatur euaſiſſe doctior, nu. 56. Et impedimentum litis excuſat adire examen, num. 57.*

58 *Appellans de irrationabili iudicio, ex quibus iuuetur, ex quibus non appellãs de mala electione, num. 59.*

60 *Appellanti de mala electione; quid ſatis ſit probare.*

61 *Appellans de mala electione, quando non iuſtificet grauamen.*

62 *Appellante probante grauamen, quid agat Iudex.*

63 *Epiſcopus eligens dignum, omiſſo digniori, an peccet & teneatur ad reſtitutionem. Indignus cẽſetur inquiſitus, num. 64. immò habilitatus nouis ſuperuenientibus. Quid in liberato, vt innocente: cum non tali, num. 65.*

ANNOTATIO V. §. II.

1 PIVS V. *in hac Bulla* ſtatuit, in Collatione Parochialium ſeruandam eſſe formam, traditam per *Concil. Trid. cit. cap. 18.* maximè in examine habendo per concurſum, de qua forma multa notata ſunt § *præcedenti*; ita enim diſponit *Pius V. Omnes, & ſingulas Collationes, prouiſiones, & inſtitutiones, & quaſuis alias diſpoſitiones Parochialium Eccleſiarum ab Epiſcopis, & Archiepiſcopis, ac quibuſuis alijs Collatoribus, tam Ordinarijs, quàm delegatis, etiam S. R. E. Cardinalibus, ac S. A. legatis, vel Nuncijs præter, et contra formam ab eodem Concilio Tridentino, præſertim in examine per concurſum faciendo, præſcriptam, factas, aut in futurum faciendas nullas irritas, & nullius roboris, vel momenti fore, & eſſe, nullumq; prouiſis ius, aut titulum etiam coloratum, poſſidendi præbere, & Parochiales Eccleſias huiuſmodi, vt prius ante Collationem huiuſmodi vacabant, ex tunc vacare: eaſque omnes pro tempore ſic vacantes Sedis Apoſtolicæ ſeu eorum, quibus ius conferendi eas, præter quam Epiſcopis, & Archiepiſcopis, qui curam dicti examinis, iuxtà decretum Concilij habere debent, competit, diſpoſitioni reſeruauit.* Ita *Bulla*, ad quam notandum eſt, prædictã deuolutionem, locum habere in Parochialibus, ſpectãtibus ad Collationem ipſius Epiſcopi tranſgreſſoris, nam ſi Collatio ad aliũ inferiorem ſpectaret, & Epiſcopus habendo concurſum, ad ipſum ſpectantem vigore *Concil. Trid.* negligeret ſeruare formam traditam per ipſum *Concilium*, adhuc in præiudicium Collatoris non fieret deuolutio, ita tenet *Gonz. ad regul. de menſib. gl. 6. num. 126. & ſeqq.* ſequitur *Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 31. num.* 10. notatum eſt etiam ſupra ad *cap. præſenti de præb. & dignit.* §. 2. vbi etiã notaui pœnam prædictam procedere, non ſolum quando contra, ſed etiam quãdo præter diſpoſitionem conciliarem actum eſt.

2 Hinc DD. tenent, Parochialem, ſine examine per concurſum, vel contra formam poſitam à *Concilio* in præſenti collatam, non poſſe in foro conſcientiæ acceptari, aut retineri, ita *Petr. Nauar. de reſtit. lib. 3. cap. 2. num. 350. Vaſq. 1. 2. quæſt. 163. Leſſ. de iuſt. lib. 2. cap. 19. dub. 3. Nouar. nou. iur. Pontif. pract. concluſ. titul. de concurſu, & cæt. concluſ. 1. al. 65. num. 3*

3 Am-

3 Ampliatur ſupradicta, vt examen per cōcurſum in Parochialibus, ad præſcriptum *Concil.Trid.* ſeruari mandatum, in hac *Bulla Pij V.* requiratur, & ſit omnino habendum, etiam cum quauis perſona, notoriè digna, & qualificata, ac idonea de vita, moribus, & ſcientia, etiam ſi eſſet famoſiſſimus Doctor, qui cum maximo applauſu per plures annos legerit, vel eſſet Vicarius Generalis ipſius Epiſcopi, ita poſt *Fuſc.Pariſ.* & alios, tenet *Proſp.de Auguſt.ad Quarant.Summ.Bull.* verbo *Parochial. beneſ.Collat.verſ.circa examen.* qui teſtatur declaraſſe *Sacram Congregationem*, ſequitur *Nouar. nou.iur. Pontific. pract.concluſ.titul.de concurſ. in Collat. Parochial.neceſſ.concluſ.1.aliàs 65.num.2.*

4 Ampliatur vlterius, etiam in Collatione Parochialis iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, in qua adhibendus eſt concurſus, & examen, iuxtà formam *Concil.Trid.cit.cap.* 18. vt diſponitur in eodem *text. Concil. verſ. porro Epiſcopus*, *& verſ.ſi vero iuſpatronatus Eccleſiaſtici*, vbi etiam ſi inſtitutio ad Epiſcopū, & non alium pertinet, eum, quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus iudicabit, Epiſcopo præſentare tenetur, vt ab eo inſtituatur; cum verò inſtitutio ab alio, quàm Epiſcopo erit facienda, tunc Epiſcopus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præſentet, ad quem inſtitutio ſpectat, ita *Concil.cit.verſ.ſi vero*, & cōfirmauit *Sacra Congregatio* declarando ad eundē *tex.Concil.*, quam adducit *Garz.cit.par.9.cap.2.num.*126. vbi multa notant ad hanc materiam, poſt *Gonzal.ad regul.de menſib. gl.5.nu.*112. *Nouarius cit.loc.concluſ.2.*

5 Et in hoc concurſu, & examine Parochialis iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, debent examinatores approbare omnes, qui idonei reperti fuerint, & patrono competit electio, qui deinde ex approbatis præſentare poteſt, quem voluerit, declarauit *Sacra Congregatio* adducta per *Garz.cit.cap.2.num.*264. vbi vlterius addit, quod ſi in concurſu fuerunt plures reperti æquè idonei, & approbati in pari voto; ipſe patronus poteſt gratificare vni, nec tenetur omnes æquè idoneos præſentare ad hoc, vt gratificatio fiat per Epiſcopū, & ratio eſt, quia cum ad patronum ſpectet electio, ad eum quoque debet ſpectare gratificatio *Genuenſ.in prax.cap.66.nu.5.ſecundum vltimam impreſſionem*, qui id limitat quando inſtitutio eſt facienda non per Epiſcopum, ſed per inferiorem, quia tunc Epiſcopus eligit digniorem præuio examine per concurſum, quem Patronus præſentat ei, ad quem ſpectat Collatio, iuxtà diſpoſitionem *Concil.cit.loc.& voluiſſe Sacram Congregationem*, teſtatur idem *Genuenſ.*

6 Supradicta de electione, & gratificatione ſpectante ad Patronum, adeo vera ſunt, vt ſi ex approbatis, patronus non eligat digniorem, adhuc inſtituens, teneatur illum inſtituere, cum ad eum non ſpectet electio, ſed ad patronum, quod tunc verum eſt, quando alius ex approbatis, & magis idoneus non ſe oppoſuerit, quia tunc eſt audiendus oppoſitor, docet ex mente huius *Bull. Pij V. Garz.cit.cap.2.num.268.& 269.*

7 Hìc notandum eſt pro Caſiſtis, quod licèt in foro exteriori Patronus laicus non teneatur præſentare ad beneficia, etiam curata digniorem; ſed ſufficiat, quod præſentet dignum, vt probatur in *cap. Monaſterium 16.q.7.& in Concil.Trid.ſeſſ.25.cap.9.* ibi *Ad hæc liceat Epiſcopo, præſentatos à Patronis, ſi idonei non fuerint repellere, & ſeſſ.24.cap.* 18. vbi *Concil.* obligaret patronos Eccleſiaſticos ad præſentandum digniores, laicos verò admittit ad præſentandum dignos. Nihilominus in foro conſcientiæ patronus tam Eccleſiaſticus, quam laicus tenetur præſentare magis idoneum, tenet *Couar. in regul. peccatum* §.7.*num.5. Lamber.de iurepatr.par.1.quæſt.*10. & alios, quos refert, & ſequitur *P. Valerus diſſ.vtriuſq; for.* verbo *elect.diſſ.6.nu.1.& 2.*

8 Sed id, quod notatum eſt de concurſu, & examine habendo in iurepatronatus Eccleſiaſtico, intelligendum eſt, niſi aliud in fundatione iuriſpatronatus ſtatutum ſit, nam tunc eſſent ſeruandæ conditiones in fundatione appoſitæ, docet *Genuenſ.cit.cap.66.nu.3.Vgol.de off.& poteſt.Epiſcopi cap.50.*§.3.*nu.3.verſ.3.* & alij, quos refert, & ſequitur *Garz.cit.loc.num.* 270. qui teſtatur, quod ſi in fundatione fuit data certa forma conferendi Eccleſiam Parochialem de iurepatronatus, illa eſt ſeruanda, iuxtà opinionem *Rot.in una Vlisbonen.prioratus 4. Iulij* 1601. coram D. *Seraph.*

9 Supradicta de Collatione iuriſpatronatus Parochialis per concurſum, & examen, iuxtà formam *Concil. Trid.*, locum etiam habent in iurepatronatus, deuoluto ad Ordinarium, qui pro ea vice ita conferri debet, ita refert deciſum *Galat. in Margarit. Caſ. Conſcient.* verbo *iuſpatronatus, & Nouar.cit.loc.concluſ.2.num.5.* contra *Maſſob.cit.loc.req.1.dub.22.*

10 Procedunt etiam in iurepatronatus mixto Clericorum, & Laicorum, nam licet ad alios effectus præualeat qualitas laicalis, in hoc præualet qualitas Clericalis, & proinde illud eſt conferendum præuio examine per concurſum, iuxtà formam *Trid.* teſtatur declaraſſe *Sacram Congregationem Garz. de beneſ.par.9.cap.2.nu.*278. poſt *Genuenſ.in prax.cap.66.num.2.* qui id ampliat, etiam ſi iuſpatronatus ſit pro duobus partibus laicale, &

vna Eccleſiaſticum, tenet etiam *Nouar. vbi ſupra ſub num.* 4. Hinc ad concurſum huius beneficij debent admitti, tam nominati à patronis, quam alij, vt cenſuit *Sacra Congregatio Concil. in vna, Florentina Parochialis* 1599. quam *declarationem* ſequuta fuit *Rota, in dicta Florentina* 28. *Maij, eiuſdem anni*; limitatur tamen, ſi iuſpatronatus originaliter erat totum laicale, poſtea ex donatione laicorum effectum eſt Eccleſiaſticum pro duabus tertijs partibus *Alda. Comp. can. reſol. titul.* 9. *num.* 42.

11 Eodem modo eſt habendus concurſus in Eccleſiæ Parochialis Collatione, in qua Eccleſiaſticus habet tantum ius nominandi Rectorem, quia in effectu, idem eſt habere ius nominandi, & ius præſentandi Rectorē, voluit *Sacra Congregatio* in quadam *declaratione* data Epiſcopo Vicen. quam adducit *Garz cit. cap.* 2. *num.* 149.

12 Non habet locum examen per concurſū, primò in Collatione Eccleſiæ Parochialis de iurepatronatus laicorum; ad illam enim præſentatus per patronum laicum, debet tantum examinari per examinatores Synodales, & idoneus repertus, debet inſtitui; deciditur in eodem *text. cap.* 18. *Concilij Trid.* notant communiter *DD. Maſſob. in cit. prax. req.* 7. *dub.* 75. *num.* 4. *& ſeqq. Beltram. ad Ludouiſ. deciſ* 494 *num.* 3. *Rot. deciſ.* 579. *num.* 4. *par.* 2. *in recent. & in Pampilonen. Parochialis* 26. *Iunij* 1626. coram *D. Buratto* inter deciſiones eius impreſſas *deciſ.* 952.

13 Fallit tamen hæc communis concluſio, quando ad Parochialem de iurepatronatus laicorum, fuerunt præſentati plures ab ipſis patronis; tunc enim inter præſentatos eſt habendum examen per concurſum coram examinatoribus Synodalibus non minori numero, quàm tribus, & per Epiſcopum eligendus eſt magis idoneus, & ille eſt inſtituēdus, ita *Pariſ. de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 5. *nu.* 21. *Gonzal. ad regul. de menſib gl.* 6. *nu.* 138. *Garz. cit. cap.* 2. *num.* 256. *Mareſcott. variar. reſol. lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 11. *Piaſec. in prax. cap.* 5. *nu.* 18. *verſ. eueniente. Ricc. in prax.* 1. *par. reſol.* 368. *n.* 2. *Rot. in Pampilonen. Parochialis* 27. *Ianuarij* 1614. coram *D. Coccino, & Illerden. portionis de Pertuſa* 11. *Decembris* 1613. coram *D. Buratto* inter eius impreſſas *deciſ.* 25. vbi *Ferentilla in annot. num.* 10. *Maſſobr. cit. loc. num.* 5. qui aduertit id procedere, quādo plures præſentati, habent æquales voces præſentantiū, nā aliàs, ſi quis haberet plures voces, is eſſet inſtituendus ſine concurſu, ſolum cum examine.

14 Fallit etiam in iurepatronatus laico, quæſito non per conſtructionem, fundationem, & dotationem, ſed per priuilegium, vel præſcriptionem, vel alio modo, cum iſti patronatus, cum quaſi poſſeſſione inde ſequuta, ſaluis his, qui Principibus ſublimibus, & ſtudijs generalibus competunt, ſint omnino ſublati, & derogati per *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de reſor. cap.* 9. tenet *Gonzal. ad regul. de menſib. gl.* 6. *num.* 137. quem ſequitur *Ricc. in prax. par.* 1. *reſol.* 368. *num. fin. Lotter. de Re Benef. lib.* 2. *quæſt.* 31. *num.* 133.

15 Secundò poteſt conferri ſine examine per concurſum Parochialis, quando illius redditus ſunt adeo exigui, vt nemo ſit, qui ſe examini velit ſubijcere, deciditur in eodem *Concil. Trid. cap.* 18. *verſ. ſi tamen adeo exigui,* & notant *Gonzal. ad regul. de menſib. gl.* 6. *nu.* 139. *Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub.* 5. *cap.* 3. *ſub num.* 10. *Seraph. deciſ.* 942. *num.* 10. *Ricc. in prax.* 1. *par. reſolut.* 369. *ſecundum vltimam impreſſ.*

16 Quod ſi propoſito edicto pro concurſu Parochialis vacantis, cuius fructus ſunt exigui, nemo comparuit, elapſo termino debet proponi nouum edictum examinis ſine cōcurſu, ſeruatis terminis præſcriptis in hac *Bulla Pij V.*, refert deciſum *Garz. cit. cap.* 2. *num.* 220. Si verò nullus compareat ad concurſum, vel comparent Presbyteri rudes, tūc Epiſcopus poteſt eligere illum, qui minori ignorantia eſt præditus; illumque amplius erudiri curabit, ita habetur in *declaratione Sacræ Congregationis* adducta per *Garz. cit. cap.* 220.

17 Si verò ob tenuitatem prædictam fructuum, vel aliam ob cauſam, poſt primum edictum vnus tantum comparuerit, qui intendit ſe examini ſubijcere, tunc proponendum eſſe aliud edictum, & alios vocandos eſſe concurrentes, declarauit eadem *Sacra Congregatio*, adducta per *Garz. cit. loc. num.* 219. *in fin.*

18 Tertiò poteſt conferri Eccleſia Parochialis ſine concurſu, ob apertas factiones, ſeù diſſidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, ita vt facilè grauiores rixæ, ac tumultus poſſint excitari; tunc enim Ordinarius poteſt conferre Eccleſiam vacantem, ſi ita ſibi videbitur, cum conſilio deputatorum ſine cōcurſu, adhibito priuato examine, cæteris tamen ſeruatis, ita *Concil. cit. cap.* 18. *ad fin.* § *ſi tamen*; vbi *Sacra Congregatio*, teſte *Garz. cit. loc. nu.* 220. *in* 2. *declaratione* declarauit, quod vbi ob dominos temporales, vel aliam iuſtā cauſam concurſus non eſſet liber, & fructus Parochiales eſſent pingues, ponendi ſunt Vicarij, donec conferri poterint magis idoneis ſeruata forma *Concilii.*

19 Quartò poſſunt conferri ſine concurſu, Canonicatus, vel Hebdomadariæ Eccleſiæ Collegiatæ, per quos exercetur cura animarum; nam in hoc caſu cura dicitur eſſe penes Collegium, & non penes ſingulos, aut quemcunq;

cunq; Canonicum per ſe, ita vt Canonicus dicatur Curatus *Gonz. ad regul. de menſib. gl. 6. num. 158. Vgol. de Poteſt. Epiſcopi cap. 50. §. 3. in fin. Quar. Summ. Bull.* verbo *Parochial. benef. Collat. verſ. tertiò quæritur*, qui teſtatur ſic declaratum per *Sacram Congregationem in Hebdomadaria S. Ioannis Maioris de Neapoli. Ricc. in prax. 1. par. reſol. 369. verſ. 4. Garzia de benef. par. 9. cap. 2. nu. 179. & ſeqq. vbi num.* 180. refert aliam *declarationem Congregationis*, factam in terminis Canonicorum Cathedralis, & Collegiatæ, ſequitur *Nouar. non. iur. Pontif. pract. concluſ. titul. de concurſu, & cat. concluſ. 1. aliàs 65. num. 4. verſ. & cura. Genuenſ. in prax. cap. 66. num. 2. ſecundum vltimam impreſſ.* Idque ampliatur ſiuè cura exerceatur per Canonicos promiſcuè, ſiuè alternatiuè, *Garz. eod. loc. ſub nu.* 181. vbi poſt *Gonzal. cit. loc. num.* 159. declarat diſpoſitionem *Concilij Trid. cit. cap.* 18. *in princip.* volẽtem examen per concurſum adhibendum eſſe, etiam ſi Cura Eccleſiæ, vel Epiſcopo incumbat, & per vnum, vel plures adminiſtretur, non intelligi quando Cura per plures adminiſtratur in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, cui diſpoſitioni conciliari reſpondet etiam *Addit ad Quarant. cit.*

20 Quintò Dignitas in Cathedrali, ſeu Collegiata Eccleſia, cui dignitati eſt perpetuò acceſſoriè vnita animarum cura, poteſt cõferri ſine examine per concurſum *Germon. de indult. Cardinal. §. quibus vti num. 7. Proſp. de Auguſt. ad Quarant. cit. loc. ſub verſ. tertiò quæritur*, vbi teſtatur ſic declaraſſe *Sacram Congregationem* in Canonicatu. *Grat. diſcep. for. cap.* 273. *num.* 48. *Nouar. citat. loc. num. 4. in fin. Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num.* 195. *Barboſ. de off. Paroch. cap. 2. num.* 30. *& in Summ. Apoſtolicarum deciſ* verbo *Concurſus ad Parochiales num.* 6. poſt Gonz. *ad regul. de menſib. gl. 5. §. 7. num. 13. & gl. 6. nu.* 162.

21 Sextò beneficia curata Regularia, Regularibus conferri ſolita, conferenda ſunt ſine concurſu, declarauit *Sacra Congregatio*, vt reſtatur *Gonzal. cit. gl. 6. num.* 162. *verſ. duodecimo, & Garz. cit. cap. 2. num.* 197. qui teſtatur ſic diſpoſuiſſe *Sixtum V.* in quodam *Breui* adducto per *Emanuel. Rodriq. collect. priuileg. Reg. Bull.* 22. *Sixti Quinti pag.* 1173. voluit etiam *Rot. in vna Ferraricn. Parochialis 8. Nouembris* 1596. coram *D. Corduba Ricc. in prax. 1. par. reſol. 369. in princip.*

22 Septimò conferuntur ſine concurſu Vicariæ perpetuæ Parochialium vnitarum; illæ enim conferuntur ad nominationẽ, ſeu præſentationem illorum, quorum dignitati, vel Eccleſiæ, Parochialis eſt vnita, & annexa, iuxtà diſpoſita per *Pium V.* in ſua *Conſtitutione ad exequendum* Romæ publicata 15. *Nouembris* 1567. apud *Quarant.* verbo *Vicarius perpetuus*, notant *Galet. in Margar. Caſ. Cõſc.* verbo *Vicarius Ricc. cit. loc. verſ. 2. Nouar. vbi ſupra num. 6.* Gonzal. *num.* 161. multa *Garz. cit. cap. 2. num.* 289. *& ſeqq.* in quibus Vicarijs, non ſolum non requiritur concurſus, ſed nec examen nominati, cum Synodalibus examinatoribus, ſed ſufficit examen ipſius Epiſcopi, vel Vicarij, quibus tantum illud committit *Pius V. in cit. Bulla incip. ad exequendum*, ibi *cum ipſorum Ordinariorum, ſeu eorum Vicariorum præuio examine, approbatione deputentur*, & notat *Garz. cit. loc. num.* 293.

23 Notandum eſt tamen, poſſe conferri ſine concurſu Vicarias perpetuas Parochialium vnitarum alicui beneficio, Collegio, vel alteri loco; non autem Vicaria beneficia Curata, de per ſe alicui loco non vnita, in his enim debet fieri concurſus, ſicut in aliis Parochialibus; ita etiam debet fieri in Vicarijs, erectis in Eccleſijs vnitis alicui beneficio, vel loco, abdicando, & ſeparãdo curam animarum ab ipſis Eccleſijs, & transferendo eã in Vicarios. Similiter eſt conferenda per cõcurſum Vicaria perpetua, erecta in Eccleſia, vbi Rectoria, authoritate Apoſtolica poſt *Concilium*, redacta fuit in ſimplex, & ſine cura beneficium; ita colligitur ex *declarationibus Sacræ Congreg.* adductis per *Garz. cit. loc. num. 299. & ſeqq.*

24 Octauò Capellania, quæ habet onus coadiuuandi Rectorem, vel Vicarium perpetuũ in Cura animarum, poteſt conferri ſine concurſu, dummodo cura animarum totaliter non ſit tranſlata de Rectore in Capellanum, ita vt Capellanus de per ſe habeat curam animarum, nam in hoc ſecundo caſu eſt habendus concurſus, colligitur ex adducta *Declaratione Sacræ Congregationis* apud *Garz. cit. loc. num.* 303.

25 Quod dictum eſt de *Vicarijs* perpetuis poſſe conferri ſine examine per concurſum, intellige id procedere, etiam quando vacant in menſe Apoſtolico; tunc enim non tenetur Ordinarius facere concurſum, & nominare magis idoneum Papæ, ſed tenetur cõfirmare præuio examine, vt ſupra electum, & nominatum ab his, quorum dignitati, vel Eccleſiæ Parochiali, eſt vnita, iuxtà diſpoſitionem *Bullæ* prædictæ; in quo caſu tantum tenetur electus, & confirmatus expedire nouã prouiſionem, & ſoluere annatam in Dotariæ pro portione fructuum ſibi aſſignata, iuxtà formam dictæ *Bullæ*, & notat *Garz. de benef. cit. cap. 2. num.* 316. quod procedit non ſolum quando Vicaria eſt reſeruata ratione menſis, ſed etiam ratione alterius reſeruationis, vt notatur in vna *Tiraſonen. Vicariæ S. Michaelis 3. Octobris* 1595. quam adducit *Garz. cit. loc. poſt num.* 108.

26 Nono

26 Nonò vacante Eccleſia Parochiali, de qua lis vertitur per mortem vnius ex litigātium, non ſolet fieri concurſus, ſiuè decedat poſſeſſor, ſiuè alius collitigans; & ratio eſt, quia non poteſt Ordinarius alterum ſubrogare, ne multiplicentur litigantes, probatur ex *cap. 1. & 2. vt lit. pend. in 6. & Clem. 1. eodē titul.* quia ſolet Sedes Apoſtolica alios gratioſè ſubrogare in ius, & poſſeſſionem defuncti, & vt plurimum ſubrogatur ipſe collitigans ſupraiuiuens, iuxtà *regul. Cancell. 28. de ſubrogandis collitigantibus*, notant *Gonzal. ad regul. de menſib. gl. 6. nu. 142. Ricc. in prax. cit. loc. reſol. 360. verſ. tertio ceſſat, Nouar. in citato loco num. 2.*

27 Et quia prædicta fundantur in ſubrogatione facienda per Papam, meritò ſi Papa nollet ſubrogare, iuxtà *regul.* prædictā, eſſet adhibendus concurſus, vt declarauit *Sacra Congregatio 23. Iunij* 1594. & refert *Garz. cit. loc. num.* 170. ſequitur *Nouar. vbi ſupra num. 5. verſ. licèt.*

28 Vlterius ſi obierit vterque collitigans, tūc fallit regula propoſita, & eſt adhibendus cōcurſus, nam per mortem vtriuſq; collitigantis, extinguitur lis, & ceſſat ratio ſubrogationis, docet poſt alios per ſe allegatos *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gl. 6. num.* 150. *& ſeqq.* vbi multa ad hanc materiam.

29 Decimò omittitur examen per concurſū in permutationibus beneficiorum curatorum, immo nec vllum examen requiritur, quando duo Curati inter ſe permutant, docet *Ricc. in prax. 1. par. reſol.* 367. per totum, vbi teſtatur declaraſſe *Sacram Congregationem*; quod intellige quando ritè, & rectè fuerunt permutantes examinati, & approbati ad beneficia curata, quæ permutare intendunt. Si autem permutatio fieret de beneficio curato cum ſimplici, vel aliter non curato, nec etiam eſt adhibendus concurſus, ſed ſufficit ſolum examē, obſeruat *Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 2. cap. 3. num. 62.*

30 Vndecimò non adhibetur concurſus, quādo Eccleſia curata vacat in Curia, ſolet enim tunc Papa illam conferre ſine concurſu, eodem modo illam confert Papa ſine concurſu, quando approbatus per Ordinarium, nō vult conſentire penſioni imponendæ per Papam ſuper fructibus Eccleſiæ vacantis, teſtatur *Gonzal. ad regul. de menſib. gl. 6. num.* 116. *Ricc. cit. loc. reſol.* 377. Sed hic notandum eſt, quod quando Parochialis confertur ſine concurſu prædicto, neceſſarium eſt, quod derogetur diſpoſitioni *Concil. Trid.* expreſsè, vel tacitè, iuxtà opinionem *Rot. deciſ. 48. part. 1. diuerſ.* quam refert etiam, & ſequitur *Gonz. loc. cit. num.* 120.

31 Duodecimò per hanc *Bullam Pij V.* diſponitur, quod negligente Epiſcopo concurſum peragere intra terminum ibidem ſtatutum, deuolutio Collationis fiat ad Papam, vel aliū Collatorem, cui competit, & in tali caſu ceſſat concurſus nam Papa, vel alius Collator poteſt conferre ſine illo, notat ad eandem *Bullam Gonzal. ad regul. de menſib. gl. 6. num.* 124. *& ſeqq.* Et ſimili modo ceſſat concurſus, quando Ordinarius non contulit Parochialem infra ſex menſes, præuio dicto examine; tūc enim deuolutio fit ad Sedem Apoſtolicam, quæ confert ſine concurſu, iuxtà diſpoſita in eadem *Bulla*, & notat *Gonzal. citat loc. num.* 130.

32 Notandum eſt, quod in prædictis caſibus, & alijs multis, poſitis apud *Gonzal. & Ricc. cit. loc.* in quibus in Collatione beneficij curati non requiritur concurſus, ſed valet illius Collatio ſine eo, eſt omnino neceſſarius examen, vt notant *DD. citati*, ad quod notādum eſt, quod quando requiritur examen ſine concurſu in Collatione Parochialium, fieri illud debet cum tribus ſaltem Examinatoribus Synodalibus, niſi aliter ſpecialiter diſponatur; teſtatur de mente *Sacræ Congregationis* poſt *Leon.* & alios, *Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num. 165. ad fin.*

33 Dubium eſt in hac materia, an conferendum ſit præuio examine per concurſum beneficium, habens curam animarum in habitu, non autem in actu, vt eſt quando populus eſt deſtructus, & omnes Parochiani, vel mortui ſunt, vel alibi perpetuò commorantur, vt eſſe deſierunt Parochiani illius beneficij. In hoc dubio defendunt multi, beneficium prædictum, regulandum eſſe ad inſtar non curati, probat *Maſcard. de probat. concluſ.* 588. *num.* 5, & alij, quos refert, & ſequitur *Gonzal. ad regul. de menſib. gl. 6. num. 89. & ſeqq.* ſecūdum quorum opinionem, dicendum eſſet, tale beneficium, poſſe conferri ſine concurſu. Contrariam ſententiam, nempe regulādum eſſe tanquam beneficium Curatum, & proinde conferendum eſſe præuio concurſu, latè defendit *Campanil. diuerſ. iur. Canon. rubr. 5. cap. 3. nu.* 14. poſt alios, per ipſum adductos, ea potiſſimum ratione, quod ſi hæc cura habitualis, reduceretur ad actum, vt ſi Parochiani redirent ad cohabitandum intra fines Parochiæ, vtique Beneficiatus teneretur ad interueniēdū curæ, & ſi reperiretur inſufficiens quoad ſcientiam, ſequeretur inconueniens. Hæc ſecunda opinio eſt tutior, ſed primam vidi practicatam, & conferri beneficium, quod fuerat curatum, tanquam ſimplex, ex quo omnes Parochiani diſceſſerant à loco curæ; ſecundùm opinionem *Campanil.* eſſet cogēdus Beneficiatus ad reſidendū, redeuntibus Parochianis, iuxtà dicta per *Rebuff. in prax. Rub. de non promot. infra annum num. 33. & ſeqq.*

34 Nota ad *tex.*huius *Bullæ*, quod Epiſcopus tenetur infra ſex menſes peracto concurſu, conferre beneficium curatum, aliàs Collatio efficitur reſeruata Sedi Apoſtolicæ; Vnde ex hac diſpoſitione tollitur,& reuocatur,ſiuè moderatur in his beneficijs curatis diſpoſitio *cap.nulla de conceſſ.præb.*& ea, quæ ego ipſe ad dictum *cap.*notaui ſupra *Annot.* 3.§.3.nempe Epiſcopo negligente conferre beneficia infra ſex menſes,deuolutionē non fieri ad Capitulum, quia in beneficijs curatis,ratione reſeruationis,de qua in hac *Bulla*, deuolutio fit ad Papam immediatè, vnde excluduntur etiam omnes alij ſuperiores.

35 Quando incipiant prædicti ſex menſes, & quomodo intelligantur illa verba *Bullæ à die illius vacationis*; nempe à die vacationis notæ,& ſic à die ſcientiæ; quomodo computentur,& quando terminentur prædicti ſex mēſes,vide latè notata per me ad *dict.cap. nulla* §.2.*ſupra hac parte*.

36 Nota etiam ad *tex.*huius *Bullæ*, quod ſi vacauerit beneficium curatum, cuius Collatio ſpectat ad Sedem Apoſtolicam, vel ad alium inferiorem,præter Ordinarium; tenetur ipſe Ordinarius præuio concurſu,& examine ſignificare Collatori,quem magis idoneum elegerit in concurſu, intra quatuor menſes, aliàs Collator poteſt diſponere, & conferre beneficium ſine concurſu,ita *Bulla*. In quibus terminis addendum eſt, Ordinarium facultatem habere conuocandi concurſum pro vacatione Eccleſiæ Parochialis, Papæ reſeruatæ quacunq; reſeruatione, ſiuè ratione menſium,ſiuè alio particulari;eſtatur declaraſſe *Sacram Congregationem*.*Anaſt. Germon. de indultis Cardinalium* §. *quibuſuis num.*17.*Flamin.de reſignat.lib.*10.*quæſt.*7.*num.* 12.Vnde dixit *Nauar.in cap. ſi quando de reſcrip.num.* 15. Eccleſias Parochiales eſſe ab omni reſeruatione exemptas, cuius opinio ſaluatur, quoad examen, & concurſum, ac electionem magis idonei reperti in ipſo concurſu;in hoc enim verum eſt Eccleſiam Parochialem reſeruatione caterenon verò intelligitur quoad Collationem; nam in illa cadit reſeruatio,vt in hac *Bulla*,aduertit cōtra *Nauar.Gonzal.ad regul.de menſib.gl. 6.nu.* 112.& ſequitur *Garz.de Benef.part. 9. cap.2. num.*153.*& ſeqq.* qui teſtantur ſolitum eſſe in Dataria prouideri tantum ſine concurſu, & nominatione prædicta Ordinarij, Eccleſias Parochiales vacantes in Curia, ſiuè pec dimiſſionem,ſiuè per reſignationem *Maſſob. cit.prax.præluд.3.dub.3.num* 45.Sed cum ſolo examine.

37 Dubium eſt in hoc caſu, quando Collatio Parochialis ſpectat ad Papam,ratione reſeruationis, vel ad alium inferiorem ratione antiquæ conſuetudinis,aut priuilegij; Si Ordinarius in examine per concurſum coram eo facto repererit plures examinatos æquè idoneos, an omnes teneatur ſignificare, & nominare Papæ,vel alteri Collatori, vel an poſſit vnum eligere,& gratificare. In quo dubio,licèt videatur tenendum,omnes æquè idoneos eſſe ſignificãdos Collatori per Epiſcopum,per *declarationem Sacræ Congregationis*,quam adducit *Garz.cit.loc.num.*149. Nihilominus verior ſententia eſt, & in praxi ſeruatur,Epiſcopum poſſe ex pluribus æquè idoneis repertis, eligere, & gratificare ſibi magis bene viſo,illumq; nominare Papæ,vel alteri Collatori;ita defendit *Garz.cit.loc. nu.* 150.& reſpondet *declarationi Sacr. Congreg.* & eſt indubitatum,faciunt notata ſupra hoc §.*verſ.& in hoc concurſu in fin.*

38 Hic terminus quatrimeſtris,currere incipit à die habitæ notitiæ vacationis, voluerūt vnanimiter *Domini de Rot. deciſ.* 481. *vol.*1. *diuerſ.*in terminis huius *Bullæ Pij V.* & refert *Add.ad Quarant.Summ. Bull.* verbo *Parochialium beneficiorum collatio verſ. quarto quæritur.*

39 Nota quoque ad *tex.*huius *Bullæ* in illis verbis,*ſic præſentatus intra tempus eiſdem patronis à iure præfixum*; hæc verba non contradicere illis in *Concil.Trid.* poſitis *cit. cap.* 18.*ſeſſ.*24 *de refor.*ibi *Porro Epiſcopus;& qui iuſpatronatus habet,intra decem dies, vel aliud tempus ab Epiſcopo præſcribendum,idoneos aliquot ad regendam Eccleſiam coram deputatis examinatoribus nominet*. Hæc enim verba inter ſe non contradicunt; nam habemus duos terminos inter ſe diſtinctos, videlicet nominationem, & præſentationem, loquitur autem *Concil.*de nominatione facienda coram examinatoribus, & obligat patronum ad nominandum idoneum coram examinatoribus intra decem dies, vel alium terminum per Epiſcopum præſcriptum, qui poteſt eſſe tantum 21.dierum,vt dictum eſt ſupra,vlterius *Concil.*in eodem *cap.*circa mediū, quod patronus præſentet coram Ordinario, quem digniorem inter approbatos ab Ordinario iudicabit;& hæc præſentatio facienda corā Ordinario, poteſt prolongari vſque ad terminum iuris,vt loquitur *Bulla*prædicta, qui terminus eſt quatuor menſium in laicorum, & ſex in Clericorum iurepatronatu,vt notatum eſt ſupra.Ex quibus conuince errorem *Anibal.Roch.in tract.de viſit.*in verbo *laicorū fol.*59.qui teſtatur, hodie non habere patronum Eccleſiaſticum ſex menſes, nec laicum quatuor ad præſentandum ad Parochiales de iurepatronatu,ſed cogi præſentare intra ſex menſes,vigore diſpoſitionis Conciliaris, non enim aduertit *Concilium* loqui de nominatione facienda coram examinatoribus infra decem dies.

40 In

40 In Parochialibus his de iurepatronatus, inſtitutio eſt facienda intra duos menſes à die Præſentationis, aliàs beneficium dicitur Sedi Apoſtolicæ reſeruatum, vel datur optio patronis, ſi Ordinarij neglexerint inſtituere infra duos menſes, recurſum habere ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apoſtolicam, pro huiuſmodi inſtitutione, ita *Bulla*. Ex quibus diſpoſitis, limitantur ea, quæ diximus ſupra *annot. 3. §. 3. in fin. verſ. excuſatur*, nempe non eſſe conſtitutum tempus inſtituere habendi ad inſtituendum, id enim nō procedit in Parochialibus per hanc *Bullam*; Et licèt in alijs beneficijs de iurepatronatus controuerſum ſit inter DD., an ſuperior ob negligentiā Ordinarij, poſſit de per ſe inſtituere, vel potius teneatur præſentatum remittere Ordinario, cum aſſignatione termini ad præſentādum, vt latè differit *Lotter. de Re Benef. lib. 2. cap. 13. num. 61. & ſeqq.* Tamen in hoc caſu certum eſt, poſſe Metropolitanum, vel viciniorem, ad quem recurſum fecit patronus, poſt lapſum duorum menſium, inſtituere de per ſe, vt denotant verba *Bullæ*, ibi. *Pro huiuſmodi inſtitutione obtinenda habere recurſum, & cæt.*

41 Nota vlterius, quod in hac *Bulla*, prohibetur Ordinarijs prorogare conſtitutum terminum per *Concil. Trid.* ipſis Ordinarijs, vel Patronis decem dierum ad nominandos idoneos Clericos, coram deputatis examinatoribus, vltra decem alios dies. Ad quod notandum eſt in praxi, quod hic terminus decem dierum, ponitur in edicto, quo vocātur concurrentes, vt notat *Garz. de Benef. par. 9. cap. 2. num. 50. Maſſob. cit. prax. requiſ. 2. dub. 2.* & eſt arbitrarius vſq; ad viginti dies, & non vltra, vt in hac *Bulla*, ita *Garz. cit. loc. num. 51. Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 31. num. 40. & ſeq.* Hæc enim prorogatio termini, poteſt fieri non ſolum ſemel, ſed pluries, dummodo nō excedant 20. dies omnes prorogationes, videlicet ſi à principio poſitum eſt edictum cum termino decem dierum, poteſt prorogari prima vice vſque ad quindecim, & ſecūda vice vſque ad 20. dies, vt probat *Lotter. cit. loc. num. 42. & 43.* & ad hanc prorogationem exigitur cauſa, & illa eſt, ſi concurrentes, legitimo impedimento detenti fuerint *Add. ad Quarant.* verbo *benef. Parochial. Collat. verſ. denique.*

42 Obſeruandum eſt ad terminos *Bullæ*; vbi conceditur facultas prorogandi hunc terminum, quod ſi primus terminus in edicto poſitus, in totum ſit lapſus, non poteſt Epiſcopus alium ſtatuere terminum, licèt non excedat 21. dies, computato etiam primo termino; & ratio eſt, quia prorogatio non fit de termino elapſo; ſed de eo, qui adhuc durat *l. ſed, & ſi manente ff. de precar. Alex. in l. dies Cautioni num. 2. ff. de damno infecto*, cum alijs per *Tiraq. de retract. Conuent. §. gl. 7. ſub num. 24. verſ. & vt verum dicam.*

43 Dubium eſt, ſi apponatur edictum, cum termino excedente 20. dies, an vitietur prouiſio beneficij curati inde ſequuta; in quo dubio docet in puncto iuris *Garz. cit. loc. nu. 46.* vitiari; verùm *num. 49.* de æquitate, & mente Papæ, cōtrarium videtur tenere, nempe edictum, vitiari tantum quoad exceſſum, idem videtur tenere *Lotter. cit. loc. nu. 41.* qui tenet, quod quicquid fit vltra 20. dies, videtur nullum, & id probat ex multis *Rotæ deciſionibus, & Sacræ Congregationis declarationes.*

44 Nota ſimiliter in *Bulla*, quod beneficia curata, ſunt à Collatoribus conferenda magis idoneis, prætermiſſis dignis; diſponitur etiam in *cit. cap. 18. Concil. Trid.* Vnde nullam eſſe prouiſionem in hoc caſu, omiſſo digniore, & ſubreptitiam etiam ipſo iure, tenuerunt multi DD., quos vide apud *Garz. cit. cap. 2. nu. 225.* Et licèt eorum ſententia minus vera ſit, vt dicemus infra; nihilominus ex illa colligi poteſt, quanti iura, & *DD.* extiment, & deſiderent, beneficia curata cōferri dignioribus, quod omnino deſiderare etiam *Rot.* legimus in vna *Bertuſen. Parochialis 18. Decembris* 1581. coram *D. Giptio*, & in *Tuden. Parochialis 18. Aprilis* 1603. coram *D. Sacrato*, & in *Ripana Parochialis 1. Iunij 1609. Ortembergo*; refert etiam, & ſequitur *Beltram. ad Ludouiſ. deciſ. 11.*

45 Supradicta ſententia, quod Collatio beneficij curati, facta digno, omiſſo digniori ſit nulla ipſo iure, non caret rationibus, & DD. non vulgaris extimationis, quos videre eſt apud *Garz. cit. loc.* Attamen in terminis huius *Conſtitutionis Pij V.* prædicta Collatio tenet, & valet quouſque annullata nō fuerit, conquærente digniore, docet *Valerus differ. vtriuſq; for.* verbo *electio different. 2. num. 4. Vgol. de off. Epiſcopi cap. 50. §. 23. num. 4. Garz. cit. num. 235. & ſeq. Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 31. num. 115. & ſeq.*

46 Hinc notandum eſt, quod dignus prouiſus de beneficio curato, omiſſo digniori, donec eius prouiſio fuerit annullata, iuſtè tenet beneficium, & facit fructus ſuos, docet *Garz. cit. loc. num. 238*; vnde ſi mediante appellatione, Collatio declararetur nulla, non eſſet condemnatus ad reſtitutionem fructuum; niſi ad perceptos poſt primam ſententiam reuocatoriam, faciunt dicta per *Fel. in cap. 4. num. 33. de præſcrip.* tenet *Garz. cit. loc. num. 238.* contra *Genuenſ. in prax. cap. 66. nu. 15. ad fin.* & *Rot.* ſententiam per ipſum *Garz.* add. *num. 233.* tenentes eſſe condemnandum ad fructus à die motæ litis. Immo validitas dictæ Collationis procedit etiam in foro cō-

P 2 ſcien-

ſcientiæ. Et ſic non tenetur prouiſus renunciare beneficio, donec per ſententiam ad id compellatur; cum quis non debeat eſſe ſui examinator, docet *Valerus vbi ſupra num. 4. ad fin.*

47 In caſu prouiſionis, factæ de beneficio curato in perſonam digni, omiſſo digniori, cõſultum eſt, vt dignior prætermiſſus, poſſit appellare à mala electione ad Metropolitanum, vel ſi Metropolitanus fuerit, vel exemptus, ad viciniorem Epiſcopũ, vti Sedis Apoſtolicæ delegatum, vel ad Sedem Apoſtolicam, ita *Bulla Pij V.*

48 Hæc enim appellatio, datur tantum à mala electione Epiſcopi eligentis ad Parochialem minus dignum ex approbatis ab examinatoribus, prætermiſſo digniori, vt in *Bulla*. Hinc magis communiter DD. tenent non dari appellationem, nec etiam quoad effectum deuolutiuum à reprobatione, vel alterius approbatione examinatorum, ex illis verbis *Concil. Trid. cit. cap.* 18. ibi, *Nec prædictorum examinatorum relationem, quominus executionem habeat, vlla deuolutio, aut appellatio, etiam ad Sedem Apoſtolicam, & cæt. Rot. deciſ. 10. ſub num. 2. par. 2. diuerſ.* & notat *Garz. cit. loc. nu. 242.*, probat firmius *Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 31. num.* 120. poſt *Gonzal.* & alios per eum adductos, qui teſtatur, quod licet aliquando *Rot.* videatur voluiſſe, admittendam eſſe appellationem à relatione examinatorum, id intellexiſſe de examine ad ſimplicia beneficia, de quo non loquitur *Trid.* non autem ad curata, ita etiam reſpõdit *Beltram. ad Ludoniſ. deciſ. 515. lit. A*; Et quamuis pro appellatione in hoc caſu poſſent adduci nonnullæ *declarationes* Sacræ *Congregat.* vna ſub *die 4. Maij* 1592. & altera ſub *die 7. Auguſt.* 1600; relatæ ad literam per *Nouar. Summ. Bull. 2. part. titul. de concurſ. ad Paroch. num. 26. in fin.* & commemoratæ per *Barboſ. Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *appellat. num. 9.* poſt alios; tamen reſpondetur prædictas *declarationes* intelligi, dari appellationem à relatione examinatorum, ad effectum, vt reprobatus declaretur idoneus, & ab illo auferatur nota, ſeu infamia reprobationis; minime verò dari appellationem, nec deuolutiuam ad effectum infringendi electionem, & prouiſionem Epiſcopi, ita reſoluunt. quæ pro appellatione adduci poſſent *Maſſobr. in prax. habend. concurſ. requiſ. 5. dub. 4.* & latius *Nouar. Summ. Bull. cit. loc. num. 27. & 1. part. titul. de concurſ. num.* 22. qui aduertunt, quod hæc appellatio interponenda quoad primum effectum, poteſt interponi ad ipſum Epiſcopum quoad effectum deuolutiuum tantum, quando reprobatio facta eſt ſine voto ipſius Epiſcopi, alias ad Superiorẽ. quicquid dicat *Genuenſ. in pract. cap. 66. num. 9. ſecundum vltimam impreſſionem*, grauatum ab examinatoribus, de iure non poſſe appellare, ſed admittendum ad appellationem ex miſericordia, cuius opinio non admittitur, niſi iuxtà poſitam diſtinctionem. *Nec à firmata concluſ. diſcedit alter Nouar. in nou. iur. Pontif. concluſ. 7. de appellat.* quia ipſemet *ibidem num.* 8. appellationem procedere in hoc caſu tantum, in examine ſimplicium, quæ vigore alicuius *Conſtitutionis* particularis prouidentur per concurſum, dicit.

49 Prædicta appellatio, permiſſa à mala electione Epiſcopi, habet tantum effectum deuolutiuum, non verò ſuſpenſiuum; Vnde ea interpoſita, interim non impedit, aut ſuſpendit, quominus prouiſus poſſit poſſeſſionem beneficij apprehendere, & in ea manuteneri, quouſq; per tres ſententinas conformes, vel per aliam, quæ faciat tranſitum in rem iudicatam, aliter pronunciatum fuerit; aduertit *Garz. cit. loc. num.* 246. poſt *Zerol. Genuenſ.* & alios adductos *Grat. deciſ. 96. num.* 23. & diſponit hæc *Bulla verſ. hæc tamen.*

50 Hæc verò executio, non obſtante appellatione interpoſita à mala Epiſcopi electione, in prouiſione Eccleſiæ Parochialis, habet locum, non obſtante prima appellatione, interpoſita ab electione Collatoris in prima inſtantia; non autem in ſecunda inſtantia; itaut ſi coram iudice appellationis fuerit reuocata prima ſententia, ſiuè electio Ordinarij, ac pronunciatum bene appellatum, ac male iudicatum ſiue electum per Ordinarium, ſi contingerit ab hac ſententia appellari, admitti debet appellatio quoad vtrunque effectum ſuſpenſiuum, & deuolutiuum, donec non fuerint latæ tres ſententiæ conformes, vel non contingerit tranſitus in iudicatum, ita *Gonzal. ad regul. de mentib. gl. 6. num.* 163. proponit caſum per modum quæſtionis, & propoſita ſententia contraria, deinde tenet, & probat hanc opinionem *num. 189. & ſeqq.* ſequuntur *Cæuall. commun. contra commun. quæſt. 897. num. 862. & ſeqq. Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num. 247. Lotter. cit. loc. nu.* 119. *Beltram. ad Ludoniſ. deciſ. 538. num. 7 & 8. Maſſobr. & Nouar. cit. loc.*

51 Sed notandum eſt ad caſum prædictum, quod ſi ſecunda ſententia contra poſſeſſorẽ lata ſit in Curia, à qua ſi reperiatur appellatum, nec poſſit exequi, iuxtà dictam doctrinam: nihilominus poſſet ſequeſtrari poſſeſſio, ſecundum diſpoſitionem *Clem. vnica de ſequeſt. poſſeſſ. & fruct.* & hoc non obſtante hac *Bulla Pij V.* ita *Genuenſ. in prax. cap. 66. num.* 15. qui teſtatur ſic iudicaſſe *Rot.* in vna *Bertuſen. 30. Martij* 1582. coram *D. Giptio.*

52 Aduertant appellantes à mala electione, facta per Epiſcopum in prouiſione Parochialis, quod ſi prouiſus, & appellans ſint appro-

approbati, & æquè idonei iudicati ab examinatoribus, in tali caſu poteſt per Epiſcopũ fieri Collatio, cui ipſi magis videbitur, nec valet appellatio, iuxtà dicta per *Rot. in Calaguritana de Branteuilla* 9. *Maij* 1614. coram *D. Pirouano in recollect.* per *Farinac. deciſ.* 591. *part. prima tom.* 2. Non enim per hanc doctrinam arctatur appellans à prædicta mala electione docere de fumo læſionis, ad finem, vt poſſit admitti appellatio, quia ſi aliàs diceremus, hæc appellatio nunquam poſſet interponi, cum ex actis examinis, factis coram Epiſcopo, à quo rarò, aut nunquã poſſit apparere de læſione, docent *Gonzal. ad regul. de menſib. gl.* 4. *num.* 144. *Garz. de beneſ. par.* 9. *cap.* 2. *nu.* 252. *Grat. deciſ.* 96. *in add. num.* 7. *Ricc. deciſ.* 96. *num.* 22. *par.* 4.

53 Supradicta procedunt ante appellationẽ, vel in eius interpoſitione; non verò poſt, vnde appellans, poſtquam appellauerit, tenetur iuſtificare coram iudice ad quem, & ſuperiorem appellationis, fuiſſe grauatũ, & Epiſcopum à quo, irrationabiliter elegiſſe, vel doloſè, vt clarè apparet in *Bulla*, ibi, *Conſtito de prioris eligentis irrationabili iudicio. Rot. in Pampilonen. beneficij* 13. *Maij* 1577. coram *D. Blanchetto Ludouiſ. deciſ.* 11. *Mareſcott. variar. reſol lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 24. *Gonzal. cit. gl.* 4. *num.* 139.

54 Et ſupradicta probatio concludenter eſt facienda; nam in dubio, ſi non conſtat de læſione prædicta, ſemper præſumendum eſt contra appellantem, & pro prouiſo; cũ præſumatur Epiſcopũ, qui eum elegit, omnia conſideraſſe in electione, & magis idoneum elegiſſe, ita *Gonzal. cit. loc. num.* 139. quem ſequitur *Nouar. nou. iur. pontif. pract. concluſ. titul. de appellat. concluſ.* 8. *num.* 5. *Ricc. deciſ.* 96. *num.* 13.

55 Ad finem cognoſcendi de irrationabili iudicio, & mala electione Epiſcopi, poteſt appellans prouocare ad nouum examen appellatum, & prouiſum coram iudice, ad quem, vt habetur in *Bulla*; & hic eſt vnus modus docendi de granamine, & læſione, vt teſtatur *Ludouiſ. deciſ.* 527. *num.* 2. *Rot. in nonis deciſ.* 8. *de prob. Ricc. cit. deciſ.* 96. *nu. fin.* Id enim procedunt, quando nouum examẽ ſuccedit, primò infra breue tempus, quia ſi ſucceſſit poſt longum tempus, intra quod, potuit quis euadere doctus, & idoneus, non procedunt ſupra dicta, quia ſcientia eſt neceſſaria tempore examinis ad *tex. in cap. ſi eo tempore*, vbi *gl. de reſcrip. in* 6. tenet *Gonz. in regul.* 8. *gl.* 4. *num.* 146. qui teſtatur fuiſſe deciſum per *Rot. in vna Pampilonen. Parochialis* coram *D. Lancellotto*, & apud *Farinac. deciſ.* 505. *par.* 2. *tom.* 1.

56 Vnde ad hoc, vt poſſit appellans prouocare prouiſum, etiam poſt longum tempus, ſufficit, quod ſtatim, & infra breue tempus, poſt primum examen, nouo examini ſe obtulerit, licèt per ſuperiorem non fuerit ſtatim examinatus, quia negligentia Superioris, parti imputari non debet, voluit *Seraph. deciſ.* 963. *ſub num.* 7. & poſt eum *Nouar. cit. loc. concluſ.* 9. *num. vltimo.*

57 Secundò non eſt habendum in conſideratione longum tempus poſt primum examen, quando appellans fuit adeo impeditus circa litem, vel alia grauia negotia, vt ſtudio vacare non potuerit, nec didicere, & proinde recipiendus eſt ad nouum examen, ita *Ludouiſ. deciſ.* 527. *num.* 3. *Rot. in vna Calaguritana de Munilla* coram *D. Coccino*, *Ricc. deciſ.* 382. *par.* 4. *Nouar. cit. loc. num.* 6.

58 Multum quoque faciunt ad probandum irrationabilem iudicium, & malam electionem Epiſcopi, primò ſi Epiſcopus elegerit ſuum familiarem, vel conſanguineum; Secũdò ſi reiecit Doctorem, & vnum ex compatronis, teſtatur *Ricc. in prax.* 1. *par. reſol.* 374. *num.* 2. *verſ. iudicium autem, & ſeqq ſecundum vltimam impreſſ. & deciſ.* 96. *num.* 20. *Nouar. cit. loc. concl.* 8. aliàs 38. *num.* 9.

59 Aduertendum eſt hìc, malam electionem, & irrationabile iudicium Epiſcopi, non probari ſolum ex eo, quod prætermiſſus ſit doctior, & electus minus doctus, quia magis idoneus quoad ſcientiam, non debet præferri, & præcedere illos, quorum mores cogniti ſunt, & approbati, nec ſimpliciter doctior, vel ſanctior, dicitur magis idoneus; dicitur enim quis magis idoneus, ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus, ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis, ita *Concil. Trid. cit. cap.* 18. *ſeſſ.* 24. *de ref.* & aduertit *Ricc. cit. deciſ.* 96. *num.* 2. His enim omnibus penſitatis, iudicabit Metropolitanus, vel alius Superior appellationis, ſi ſit mala electio, & irrationabile iudicium Epiſcopi, qui elegit.

60 Notandum eſt hìc, quod ad finem iuſtificandi appellationem, & probandi malam electionem, & irrationabile iudicium Epiſcopi; non cogitur appellans docere de dolo, & irrationabili iudicio Epiſcopi ex propoſito; ſed ſatis eſt probare interueniſſe re ipſa, quod habetur ab examine facto coram iudice appellationis, eiuſq; examinatoribus, docet *Garz. cit. loc. nu.* 252., eumque ſequitur *Nouar. nou. iur. pontif. pract. concluſ. titul. de appellat. concluſ.* 8. *aliàs* 38. *num.* 8.

61 Notandum eſt etiam non dici probatam malam electionem, & irrationabile iudiciũ Epiſcopi, ex eo ſolum, quod non elegit Doctorem, Sacerdotem pauperem, & ſine beneficio, ad Parochialem, quando electus, qui caret prædictis dignitatibus, habens æqualẽ ſcientiam, eſt tamen magis idoneus moribus,

bus,

bus, prudentia, & alijs opportunis ad gubernandam Eccleſiam, voluit *Rot. in Rauenaten. Parochialis 2. Decembris* 1592. coram D. *Arigonio.*

62 Conſtito igitur de mala electione, vel irrationabili iudicio Epiſcopi, eligentis dignũ ad Parochialem, prætermiſſo digniori, corã iudice appellationis, poterit ipſe iudex appellationis, ſi Collatio ad Epiſcopum, à quo appellatum fuit, ſpectabat, auctoritate Apoſtolica conferre beneficium magis idoneo, ſi verò alteri ſpectabat Collatio, remittere tenetur magis idoneum Collatori, vt illi beneficium conferat, ita expreſsè mandat *Bulla* in fine; quod intellige, quando ſententia iudicis appellationis, fecit tranſitum in iudicatum, vel aliàs exequi mereretur; nam ſi legitimè appellabitur, deuoluetur, & ſuſpendetur negotium. Aduertendum eſt, quod appellatio à iudice ſecundæ inſtantiæ, eſt interponenda ad Papam, ita expreſsè *Bulla.*

63 Nota hic incidenter, peccare mortaliter Epiſcopum, eligentem ad Parochialem dignum omiſſo digniori, ſecundùm communem ſententiam *Summiſtarum*, excuſatur tamen à peccato prædicto in nonnullis caſibus, quos refert *Dian. reſol. mor. tom. 3. tract. 5. Miſcell. reſol.* 110. Controuerſum eſt tamen inter DD. an teneatur ad reſtitutionem; & licèt probabilis ſit opinio negatiua, & excuſans à reſtitutione, quam tenent *Ledeſm. 2. 4. quæſt. 18. ad fin. verſ. ſecunda concluſio Nauar. in manual. cap. 17. nu. 74. verſ. nec obſtat, Garz. de benef. par. 7. cap. 16. num. 43. Villalobos in Summa tom 2. tract. 8. diffic. 8. num. 15. Sot. de iuſt. & iur. lib 4. quæſt. 6. art. 3. ad 6.* & alij. Nihilominus contraria ſententia, nempe Epiſcopum eligentem ad Parochialem dignum, omiſſo digniori, teneri ad reſtitutionem, eſt probabilior, quia eligens in hoc caſu non ſolum offendit iuſtitiam diſtributiuam, verùm etiam commutatiuam ortam ex illo, quaſi contractu, proueniente ex edicti propoſitione, & ex fide in illo data, tenent *Molin. de primogenit. lib. 2. cap. 25. num. 59. Barthol. Medin. in inſtructor. confeſſ. in 7. præcep. §. 32. Petr. Nauar. de reſt. lib. 2. cap. 2. num. 178. Gutier. Canon. lib. 2. cap. 11. nu. 55. & ſeq. Vaſq. in opuſc. moral. tract. de benef. cap. 2. §. 3. num. 117. Fernandez in examine Theolog. moral par. 4. cap. 4 §. 1. num. 2. & cap. 7. §. 2. num. 11. Barboſ de Poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 60. num. 68. & de off. paroch. cap. 2. num. 105. Dian. citat. loc. reſol. 110. verſ. notandum eſt.*

64 Vltimò in hac materia notandum eſt, haberi prorſus, vt minus dignos, immo vt indignos ad electionem Eccleſiarum Parochialium inquiſitos, quos Canones exoſos habent; idque etiam dicendum de denunciatis tantum *cap. tantis Daniel. 81. diſt. cap. omnipotens*, vbi optima *gl.* verbo *denuncientur de accuſation. Abbas in cap. cum in cunctis ad fin. de elect.* & de diffamatis tantum *Calder. de probat. conſil. 9.* & rationem addit *Rot. in vna Fauentina Parochialis 28. Iunij* 1613. coram *D. Pirouano*, quia poſſet de facili inter Parochianos oriri ſcandalum.

65 Ampliatur prima opinio, vt etiam habilitatus nouis ſuperuenientibus, reputetur indignus ad electionem prædictam, voluit *Rot. in vna Salinen. concurſus 6. Aprilis* 1609. coram *D. Sacrato.* Secundò ſimpliciter abſolutus, etiam tamquam innocens, concurrẽs cum alio, non notato tali macula, dicitur minus dignus, vt voluit *Rot. in cit. Sabinen.* niſi per ſententiam conſtaret accuſationem fuiſſe per calumniam; poſt alios *Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 31. num. 151. & ſeqq.* vbi omnino expellit, qui ſe compoſuit cum Fiſco *Rot. in Ripana Parochialis 23. Iun.* 1608. quia fama illius ſemper remanet læſa, cum pecunia ſuccedat loco pænæ *l. Senatus §. ſi quis de iur. Fiſc.* Quid dicendum de crimnoſo pænitente, vide apud eundem *Lotter. cit. loc. num.* 153.

SVMMARIVM.

1 *Ætas beneficium obtinentis, qualis debeat eſſe, ad cap. ſi eo tempore de reſcrip. in ſexto, & qui DD. materiam exagitent.*

2 *Ætas ſicut in alijs humanis actibus, ita in beneficijs requiritur.*

3 *Ætas ſeptem annorum ſufficic in obtinente penſionem. Quid aſſerendum in ſupplicatione.*

4 *Ætas pro obtinendis beneficijs ſimplicibus quæ de I. communi, quæ de I. Tridentini. Et an ſufficiat decimum quartum annum eſſe incæptum nu. 5.*

6 *Ætas pro obtinẽdo Iurepatronatus qualis; quid quando aliter ſtatutum in fundatione, & an poſſit ex internallo, num. 7.*

8 *Præſentari, an poſſit minor 14. annis pendente ſupplicatione diſpenſationis.*

9 *Cappellania nutu amouibilis, ſine Epiſcopi, vel Papæ auctoritate erecta, minori 14. annorum conferri poteſt.*

10 *Ætas 14. annorum, ſufficit in Cappellania collatiua non Sacerdotali.*

11 *Ætas*

11 *Ætas 14. annorum ſufficit pro obtinendo Canonicatu Eccleſiæ Collegiatæ, cui adnexus ordo ſacer non ſit. Quid ſi canonicatibus ſit adnexa cura, quæ exerceatur, num. 12.*

13 *Ætas 14. annorum ſufficit pro obtinendis dimidijs portionibus.*

14 *Ætas requiſita ad dignitates obtinendas in Collegiata, quæ ſit.*

15 *Ætas pro Canonicatibus Cathedralium qualis.*

16 *Ætas pro obtinentibus dignitates Cathedralium, quibus non adnexa cura, nec ordo, quæ ſit. Quid ſi fiat per Turnum diſtributio miſſæ cantatæ, num. 17.*

18 *Ætas pro obtinenda dignitate Decanatus, vel Archidiaconatus, quæ requiratur.*

19 *Ætas 25. annorum requiritur in obtinente Canonicatum, vel Dignitatem, cui ſubeſt cura, & ſi penes totum Capitulum reſideat, non tamen ſi acceſſoriè: num. 20.*

21 *Ætas 25. annorum requiritur in obtinente Præpoſituram, cui eſt commendata cura.*

22 *Ætas 25. annorum, non requiritur in alijs Canonicis, ſi cura dignitati, vel canonico ſubeſt. Quid ſi penes Capitulũ, & quid ſi penes Vicarios perpetuos, abdicata à Canonicis nu. 23.*

24 *Ætas 25. annorum requiritur, in obtinente beneficium curatum, vel Vicariam perpetuam Curæ. Non ſic ſi cura ſit vnita beneficio, minorem requirenti ætatem, num. 25.*

26 *Ætas 30. annorum requiritur in Epiſcopo; conſecratus ante, non incurrit pœnas contra promotos ante ætatem. Quid ſi infans conſecretur, nu. 27.*

28 *Ætas 30. annorum requiritur in promouendo ad Cardinalatum ex Tridentino, aliter ex Xiſto V.*

ANNOT. VI. ARGVMENTVM.

De Ætate Beneficiati. Notatur §. 1. ad obtinendas penſiones requiri ætatẽ ſeptem annorum, quatuordecim ad ſimplicia. Quid in Iure patronatus, & Capellania, vel Canonicatu Eccleſiæ Collegiatæ, aut dimidia portione, ſeu in Dignitate eiuſdem Collegiatæ. Quæ verò ætas requiratur pro obtinendo Canonicatu, vel Dignitate in Cathedrali, vel beneficio curato, aut Epiſcopatu, vel Cardinalatu. §. 2. Notatur, quo tempore, impetrationis, an poſſeſſionis requiritur ætas præſcripta in beneficijs; ætatis defectus quando, & quomodo inualidet Collationem; à quo tempore computanda; quomodo probanda per librum Baptiſmi, vel Vniuerſitatis, per teſtes, & quales, per inſtrumenta, per coniecturas, & quas, quis valeat huic ætati diſpenſare, & alia.

ANNOTATIO VI. §. I.

Ad Tex. in Cap. ſi eo tẽpore, de reſcrip. in 6.

1 IN hoc *tex. Bonifacius VIII.* diſponit, quod impetrãs beneficium curatum, vel non curatum, idoneam debet habere ætatem tempore impetrationis, pro cuius *tex.* intelligentia notandum eſt, qualis ſit idonea ætas ad beneficia requiſita; de qua materia quid diſponatur de iure communi, habetur in *cap. cum in cunctis in princip. & in §. inferiora de elect.* & in *cap. ſuper inordinata de præbend. cap. 1. de ætat. & qualit. lib. 6. Clem. generalẽ eod. titul. & Clem. ne in agro §. cæterum de ſtat. regul. Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 6. de ref. ſeſſ. 24 cap. 12. de refor.* tractant *Selua de benef. 3. part. quæſt. 5. 2. qualitate nu. 13. & ſeqq. Gregor. Lop. l. 3.* verbo *quatuorq; annos titul.* 16. *par. 1. Rebuff. de pacificis poſſeſſoribus num.* 208. *& ſeqq.* & in *prax. titul. de diſp. ration. ætat. Corroſ. de beneficio* 3. *par. cap. 3. Gimon. in Enchirid. beneficior. titul. 1. cap. 7. Roſiniacum de benef. cap. 2. Pech. in regul. beneficium de regul. iur. lib. 6. nu. 27. Henriq. in Summ. lib. 10. cap. 10. §. 1. Petr. Gregor. tract. de benef. cap. 37. num. 5. & ſeqq. Gut. Canon. lib. 1. cap. 36. num. 33. Fel. cap. cum vigeſimum de off. deleg. num. 8. & ſeqq. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 5. quæſt. 7. Mandoſ. de minori ætate cap. 4. & 5.*, & particulariter *de ætate ad Canonic. requiſ. regul. 18. Cancellariæ quæſt. 1. & 2. Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 3. quæſt. 7. num. 65. & lib. 4. quæſt. 1. num. 7. & quæſt. 11. num. 13. Hoied. de incompatibil. beneficie. cap. 24. num. 9. & ſeqq. Reginal. in prax. for. pœn. lib. 30. tract. 3. cap. 166.* in fin. *Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 30. num. 11. & ſeqq. Ledeſm. in Summa part. 1.* vbi de Sacram. *Ord. cap. 7. ver. de la prima, & par. 2. tract. 7. cap. 1. concluſ. 7. prop.*

7.prop.fin. Quintanad.Eccleſiaſticor.lib.1.cap. 60.num.11. Cauall.commun.contra commun. quæſt.523.num.3.Leſſ.di iuſt.& iur.lib. 2.cap. 34.dub.20 Garz.de beneſ.par.7.cap.4 Campanil.diuerſ.iur.Canon.rub.7.cap.66 num.2.Armendar.in addit.ad recop.leg.Nauar.lib. 1.titul.20.l.1.de ætat.num.5.Tuſc.concluſ.338.lit. E.Molfeſ. Summ.Theol. moral. tract.6.cap.7. num.44.Homobon.de Bonis de examin.Eccleſ. part.1.tract.1.cap.10. q. 60. Ricc.collect.deciſ. par.4.collect.860.& in prax.par.1.reſol. 342. ſecundum vltimam impreſſ.& deciſ.281.num. 2.par.4 Nouar.nou.iur. Pontif. pract. concluſ. titul.de ætat.concluſ 1.aliàs 13.& ſeqq.Barboſ. de off.& Poteſt.Epiſcopi par.3. alleg. 60. num. 73.& in Summ.Apoſtolicarũ deciſ. verbo ætas Didacus Narbona tract.de ætat. ad omnes humanos actus requiſita anno 14. quæſt. 55. & ſeqq.& ex pluribus alijs locis Lezan.in Sũm. quæſt. Regul.tom.3.verbo ætas,Summiſtæ omnes in eodem verbo.Thom.Valaſc.alleg. iur. tom. 2.alleg.8.Sell.ſelect.Canon.cap.25.Lotter.de Re Benef lib.2.quæſt.49.Leo Theſ.for. Eccleſ. par.2.cap.3.num.14.& alij multi,in qua materia notanda ſunt aliqua breuiter.

2 Præmittendum eſt,quod ſicut in alijs humanis actibus certa ſtatuitur ætas, ita vt illi ante ſtatutam ætatem prohibiti dicantur; vt eſt in Nuptijs,inſtit.de nupt.in princip. cap. 2. cum alijs de deſponſat. impuber. in Militibus,vt teſtatur Liprius de re milit.lib. 1. dial. 2.ad Polyb.ſuper verbo in annis quadraginta ſex,& ad Tacit.lib.1. in aſſumendis ad munera,& honores,& ſimilia,de quibus latè Cuiac. in l. 2. ff. de excuſat. in Legatis l. ſciendum in princip ff.de legatio.l.1.in princip.ff.de poſtulat. Et in ſimilibus,ita etiam conueniebat,vt qui per beneficia eſt aſſumendus ad officium legationis apud Deum Optimum Maximum ex Nauar.in relect.cap. ſi quando in 7. except. num. 2. de reſcrip. & ad munera,honores, & militiam Eccleſiaſticam , ac ad contrahendum cum Eccleſia ſpirituale Matrimonium, certam haberet ætatem,& determinatam, ita teſtatur Lotter.cit.loc.nu.5.& ſeqq.

3 Nota primò,quod cum pẽſio,iuxtà communem,non dicatur beneficium Eccleſiaſticum, conſequens eſt, vt illam obtinens,non adſtringatur ad ætatem requiſitam in beneficijs,proinde tenent DD.quod ad obtinendam penſionem,ſufficiant ſeptem anni ætatis in penſionario , licèt beneficium, ſuper quo eſt impoſita penſio,aliam maiorem requirat ætatem,quia aliud eſt habere penſionem ſuper beneficio,& aliud habere beneficium,tenet Gig.de penſion.quæſt.13 Grat.diſcep.for.cap.397.num.17.& ſeqq.qui teſtatur ſic declaraſſe Sacram Congregationem Concilij,ſequitur Nouar.poſt Ricc.per eum adductum nou.iur.Pontif. pract. concluſ. titul. de ætat.concluſ.2.aliàs 14.num.10.Gonz.in regul. de menſib.gl.5.§.5 num.26. Lotter. de Re Benef lib.1.q.4.num. 146. & ſeq.& alij, quos refert Barboſ.de iur.Eccleſ.lib 3.cap.11.num 42. verſ. contra , & hæc videtur verior opinio, contra Garz.de beneſ.par.1.cap.5.num.129.in fin.Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub.7.cap.6. num.5.& Sa in aphor. verbo beneficium num. 30.Requirunt tamen aliqui, quod in ſupplicatione pro prouiſione penſionis,fiat mentio de ætate,quia penſio reſeruata Clerico Infanti,ſine diſpenſatione,eſt nulla propter verba aſſertiua in gratia , Vitæ,ac morum honeſtas aliqua laudabilia, quia hæc non concurrunt in infanti,ita Ricc.in prax.1.part.reſol.378.in fin.ſecundùm vltimam impreſſ. qui teſtatur ſic reſolutum per Rot. apud Caputaq.deciſ.318.par.2.

4 Nota ſecundò , quod de iure communi ſufficiebat pro obtinendis beneficijs ſimplicibus ætas ſeptem annorum gl. in ſupra cit.cap.eo tempore verbo ætatem.vbi DD.Hodie verò vigore Concil.Trid.ſeſſ.23.cap. 4. de ref. cuius diſpoſitio ſeruatur , requiritur ad obtinẽda beneficia ſimplicia ætas quatuordecim annorum.In quibus terminis notant magis communiter DD.ſufficere decimum quartum annum incæptum,licèt non ſit cõpletum Sell.cit.cap.25.num.3.qui teſtatur ſic fuiſſe deciſum in Camp.len. 11. Maij 1630. Nouar.cit.loc.num.4.referens ſic declaraſſe Sacram Congregationem Concil.& alios, hanc ſententiam tenentes quæ eſt magis communis & verior contra Mandoſ.cit.cap.4.num.15. & cap.5.num.55.de ætat minor. & Tuſc. concluſ.338 cit.num 10.& 15.lit. E. Qui tenent decimum quartum annum debere eſſe completum,quorum opinio non practicatur, cũ pro prima ſit ſenſus Congregationis , & Rot, Ricc.collect.800.in fin.par.4.Cauall.cit. quæſt. 523.num.5.Garz.cit.cap.4.num.11.& 13.

5 Hæc ætas quatuordecim annorum in obtinente beneficium ſimplex,adeo eſt neceſſaria , vt nec Epiſcopus poſſit ſuper illa diſpenſare.tenent Azor.inſtit moral.part.2.lib. 6 cap.5 quæſt 9.Garz.de beneſ.par.2 cap.4.nu. 8.& nouiſſimè Ricc.quem refert Nouar. cit. loc.concluſ.2.aliàs 14.nu.2.qui teſtantur Epiſcopum conferentem beneficium minori quatuordecim annorum , peccare mortaliter,& Collationem eſſe nullam.

6 Hæc ætas quatuordecim annorum requiritur , etiam in obtinente beneficium ſimplex de iure patronatus;nam Concil.Trid.cit. cap.6 indiſtinctè eam deſiderat in obtinente quodcunque beneficium,& dum generaliter loquitur,generaliter eſt intelligendum. Id tamen communiter,limitant DD. quando in fundatione aliter fuiſſet ſtatutum; poteſt enim patronus ſtatuere in fundatione ,

vt

vt minor quatuordecim annis valeat obtinere beneficium ſimplex de iure patronatus laicorum, & ratio eſt, quia quando *Concil. Trid.* receſſit à ſtatuta ætate ſeptennij, & voluit ætatem quatuordecim annorum, non derogauit fundationi; docet *Gonzal. ad regul. de menſib. gl. 5. num. 91. Garz. de benef. par. 7. cap. 4. num. 9. Campanil. cit. rubr. 7. cap. 6. nu. 2. ad fin.* reſoluit *Sacra Congregatio Concilij Triden. interpr.*, quam ſequitur *Rot. deciſ. 194. num. 1. par. 2. in recent.* & in alijs adductis per *Nouar. cit. loc. num. 5.* Hæc enim conditio, vt poſſit iuſpatronatus conferri, etiam minori 14. annorum, debet expreſsè apponi in fundatione; ita vt non ſufficiat, ſi fundator dixerit, vt ad beneficium poſſit præſentari, etiam Clericus primæ tonſuræ, & hoc in fundatione facta poſt *Concil. Triden.* quicquid ſit de fundatione facta ante *Cõcil.* quia in illa ſufficit, ſi hæc conditio fuerit appoſita virtualiter, ita colligit ex *Rot. deciſ. in vna Monopolitana beneficij*, ſeu *Capellæ 6. Iunij* 1622. coram *D. Merlino*, & in *Corduben. Capellaniæ 5. Decembris* 1629. coram *D. Coccino*; *Barboſ. Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *ætas num.* 4. Supradicta opinio eſt contra *Ricc. deciſ. 263. par.* qui tenet, hanc conditionem, quod beneficium ſimplex poſſit conferri, etiam minori 14. annorum, non poſſe apponi per fundatorem, cuius ſententia nõ habet ſequelam; immo ab illa diſceſſit diſcipulus eius *Nouar. cit. loc. num. 6.* Nouiſſimè hanc eandem ſententiam multis ornat, & probat *Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 3. cap. 12. num. 158. & ſeqq.* qui *num.* 161. vltra addit, etiam ſi Patronus dixit in fundatione, quod poſſit ad beneficium præſentari quicunque Clericus, adhuc non poteſt præſentari minor 14. annorum.

7 Supradicta intellige, quando conditio prædicta appoſita eſt in ipſa fundatione, nõ ex interuallo, quia patronus non poteſt ex interuallo poſt fundationem adijcere conditiones *Lambert. de iure patron. lib. 1. par. 2. quæſt. 4. art. 4. num. 3. verſ. & ſic vertetur, Monet. de commut. vltim. volunt. cap. 11. num* 199. *Rot. in Toletana Capellaniæ maioris* 16. *Iunij* 1631. coram *D. Merlino.* Et dummodo non dicatur, vt poſſit conferri minori ſeptennio, quia hoc eſſet contra ius commune; ita colligitur ex *DD.* citatis.

8 Dubium eſt in hac materia inter Magiſtrum, & Diſcipulum prædictos, nempe *Ricc.* & *Nouar.* Nam *Ricc. deciſ. 343. part. 4.* firmat non poſſe præſentari ad iuſpatronatum, quod ſit ſimplex beneficium, minorem 14. annorum, pendente ſupplicatione diſpenſationis Summo Pontifici porrecta; contrariũ, defendit *Nouar. ſingul. Canon. concluſ. de ætat. concluſ. 2. alias 14. num. 8.* qui defendit, & teſtatur conſuluiſſe, minorem, etiam in ætate decimiterrij anni, poſſe validè præſentari ad beneficium ſimplex de iure patronatus laicorum. In hac contrarietate diſcedẽdum eſt ab opinione vtriuſque; primò diſcedendum eſt ab opinione *Ricc.* nam verum eſt in praxi poſſe validè præſentari minorem 14. annorum, ſi proximus ſit legitimæ ætati; ſufficit enim, quod ante inſtitutionem pertingat talem ætatem, ita *Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub. 7. cap. 6. num. 3.* qui à ſimili hanc ſententiam corroborat, nempe clarum eſſe, dicit, præſentationem de indigno factam in perſonam non Clerici, iuxtà communem; & tamen ab illa receditur, & dicitur valida præſentatio, facta de proximè clericando, voluit *Rot.* 19. *Nouembris* 1584. coram *D. Orano.* Sed minor 14. annorum, qui porrexit ſupplicationem Sanctiſſimo pro obtinenda diſpenſatione, licèt ſit indignus ratione ætatis, poteſt tamen de proximo fieri dignus cum diſpenſatione, ergo illius præſentatio eſt valida, & poteſt admitti, dummodo tempore inſtitutionis reperiatur obtinuiſſe diſpenſationem. Diſcedendum eſt etiam ab opinione *Nouar.*, nam illa eſt nimis generalis, & ampla, ita vt temeritati ſit proxima, contra communem, nempe non poſſe minorem 14. annorum obtinere beneficium; poſſet tamen ſaluari, ſi cum *Campanil.* diceret de minore proximo ad ætatem legitimam, vel ad obtinendam diſpenſationem: Hæc enim opinio ſalum ſoluatur, & admitti poteſt ratione huius proximitatis, ex eo quod proximè accingendus, habeatur pro accincto *l. penultima ff. de milit. teſtam. Pariſ. conſil. 43. num. 10. lib. 4.* qua proximitate ſublata, ſumus in opinione communi, quod talis minor non ſit habilis ad obtinenda beneficia, nec etiam de iure patronatus, vt explicat *Barboſ. de Iur. Eccleſ. citat. loc. Dian. par. 3. tract. 6. reſol. 64. verſ. his tamen.* Itaque concludendum eſt minorem non poſſe præſentari, niſi ſit proximus ad ætatem 14. annorum, vel ad obtinendam diſpenſationem Apoſtolicam, ita vt tempore inſtitutionis reperiatur habilis, vel in ætate, vel cum diſpenſatione:

9 Limitatur ſupraposita concluſio, & diſpoſitio *Concil. Trid. citata*, in Capellanijs, erectis ſine Epiſcopi auctoritate; illæ enim, cum non ſint beneficia Eccleſiaſtica, poſſunt cõferri, etiam minori 14. annorum, teſtatur *Gonzal. ad regul. de menſib. gl. 5. nu.* 27. declaraſſe *Sacram Congregationem Concilij Rot. deciſ. 482. in fin. par. 1. diuerſ.* & poſt *Ricc.* tenet etiam *Nouar. loc. cit. num.* 13. id tamen declarat, dummodo fuerit erecta, nec etiam cum auctoritate Papæ, & dummodo non teneatur Capellanus celebrare per ſe ipſum. Ea-

dem ſuprapoſita ratione poſſet obtineri per Minorem Capellania non collatiua, ſed ad nutum amouibilis, quia nec etiam dicitur beneficium *Alph. de Leon. tract. de Capell. par. 1. quæſt. 4. prax 6. num. 38. verſ. dixi in princip. Barboſ. Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *ætas num. 8.*

10 Nota ſecundò ætatem quatuordecim annorum, ſufficere in obtinente Capellaniam collatiuam, quæ non eſt Sacerdotalis; eſt abſolutum apud omnes: quod diſceptatur ſolum eſt, quando Capellania dicatur Sacerdotalis, ita vt ætas prædicta non ſufficiat, in quo caſu omnes conueniunt, recurrendum eſſe ad verba in fundatione appoſita, vt ſi patronus dixerit, quod præſentetur ad illam Presbyter, ſiuè Sacerdos, etiam ſi non dixerit, qui teneatur celebrare, iudicanda eſt Capellania Sacerdotalis, ita probat *Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub. 7. cap. 6. num. 9. verſ. ad primum*; non autem dicitur Sacerdotalis, ſi fundator dixerit, quod Capellanus celebret, vel dicat tot miſſas, niſi addiderit, quod celebret per ſe ipſum, & non per alium, probat latè *Ricc. deciſ. 29. 4. par.* Cætera ad hanc materiam, vide *Nouar. quæſt. for. 115. lib. 1. Barboſ. Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Capellania.*

11 Nota tertiò ætatem quatuordecim annorum, ſufficere in obtinente Canonicatum in Eccleſia Collegiata, in quo nullus eſt annexus ſacer ordo, cum in his Canonicatibus, nihil innouauerit *Concil. Trid.* teſtatur declaraſſe *Sacram Congregationem Concilij Campanil diuerſ. iur. Canon. rub. 7. cap. 6. num. 27. verſ. pro illis Nouar. ſingul. canon. titul. de ætat. concluſ. 3.* aliàs 15. *num. 6. Piaſec in prax. par. 2. cap. 5. num. 21. Lezan. in Summ. quæſt. Regul. tom. 3.* verbo *ætas num. 9. verſ. prima Barboſ.* qui alios *cit. Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *ætas num. 10. Lotter. de Re Beneſ. lib. 2. quæſt. 42. num. 13.* Nec huic opinioni contradicit *Concil. Trid. ſeſſ. 22. cap. 4.* nam ibi præcipitur ordo Subdiaconatus in Canonicatu Eccleſiæ Collegiatæ cauſatiuè, ideſt ad finem habendi vocem in Capitulo, quæ denegatur non conſtituto in ordine Subdiaconatus. Nec contradicit diſpoſitio eiuſdem *Concil. ſeſſ. 24. cap. 12. verſ. in omnibus de ref.* vbi diſponitur omnes Canonicatus, & portiones habere debere annexum ordinem Sacerdotalem, Diaconatus, vel Subdiaconatus; quia ibi loquitur de Canonicatibus Cathedralium, vt patet ex verbis *Grat. diſcep. for. cap. 591. in princip.*

12 Fallit tamen hæc opinio, quando Canonicatus habet annexam curam animarum, & illam Canonici exercent, quia in tali caſu non poteſt obtineri, niſi ab habente ætatem 25. annorum *Nouar. cit. loc. num. 3.* ita practicatur in Diœceſi Capuana in Caſtro Martiniſij, vbi cura animarum loci exercetur per RR. Canonicos inſignis Eccleſiæ Collegiatæ Sãcti Angeli, & ad illam promouẽtur habentes ætatem 25 annorum; notat multa *Campanil. cit. loc. num. 30.*

13 Nota tertiò ad obtinendam dimidiam portionem in Eccleſia, etiam Cathedrali, ſufficit ætas quatuordecim annorum, quia tales dimidiæ portiones non habent annexum ordinem ſacrum, teſtatur declaraſſe *Sacram Congregationem* Gonzal. *in regul. de menſib. gl. 5. num. 93. Lezan. cit. loc. tom. 3.* verbo *ætas num. 9. verſ. ſecunda* Barboſ. *cit. loc. nu. 9*; à ſimili, etiam iudicandum eſt in Hebdomadarijs Eccleſiæ Cathedralis, non habentibus annexum ſacrum ordinem, ſufficere ætatem 14. annorum.

14 Nota quartò DD. inter ſe non conuenire, in aſſignanda ætate requiſita in obtinente Dignitatem in Eccleſia Collegiata, cui certus ordo ſacer non eſt annexus, nec cura animarum. Tenent enim aliqui requiri ætatem 22. annorum, per diſpoſitionem *text. Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 12. de ref. verſ. ad cæteras autem dignitates*, ita *Garz. cit. part. 7. cap. 1. num. 59. & 62. Armendar. in addit. ad Recopil. leg. Nauar. lib. 1. titul. 18. l. 7. de Epiſcopis num. 2. Barboſ. Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *ætas nu. 12.* qui alios citat, qui exiſtimant, & deciſum referunt prædictos 22. annos, qui per *Concilium* deſiderantur ad dignitates in Cathedralibus, requiri etiam ad ea, quæ ſunt in Collegiatis. Contrarium nempe *Concilium Trid.* deſiderans ætatem 22. annorum in Dignitatem obtinentibus, non extendi ad Dignitates in Collegiatis, & conſequenter ſufficere ætatem 14. annorum, referunt ſic fuiſſe deciſum per *Sacram Congregationem Cõcilij Prax. Epiſcopalis par. 1.* verbo *beneficia §. 1. verſ. ad Dignitates, Piaſec. in prax. par. 2. cap 5. nu. 21. Emanuel quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 11. art. 2. & in addit. ad Bull. compoſitionis num. 4. Barboſ. de off. & Poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 60. num. 67. & de Canon. cap. 13. nu. 23.* qui refert *Ricc.*, *Squill.*, & alios, & adducit caſum deciſum, ſequitur *Nouar. ſingul. iur. Canon. titul. de ætate concluſ. 3.* aliàs 15. *num. 5.* & hæc opinio eſt magis communis, & probabilior; nam *Concil. Trid. cit. cap. 12.* vſque ad dictum *verſ. ad cæteras autem* incluſiuè, loquitur de dignitatibus Cathedralium tantùm.

15 Nota quintò, quod Canonicatus, ſiuè portiones in Eccleſijs Cathedralibus, cum neceſſariò ex *Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 12. de ref. verſ. in omnibus verò*, habere debeant annexum ordinem Presbyterij, Diaconatus, vel Subdiaconatus, ſequitur in conſequentiam, vt aſſumendus ad illos, debeat eſſe conſti-

cōſtitutus in ætate proportionata pro Presbyteratus, Diaconatus, vel Subdiaconatus ordinibus, ſiuè ordine ſingulis annexo; vnde pro obtinendo Canonicatu, cui Subdiaconatus ordo eſt annexus, requiritur ætas 21. annorum completorum, pro obtinendo Canonicatu, cui eſt annexus ordo Diaconalis, requiritur ætas 22. completorum, pro obtinendo verò Canonicatu, vel Dignitate, cui eſt annexus Ordo Presbyteratus, requiritur ætas 24. annorum completorum; Vel ſaltim requiritur talis ætas, vt infra annum à die obtenti Canonicatus, valeat, & poſſit promoueri ad ordinem requiſitum ad Canonicatum, vt ex *Concil Trid. ſeſſ. 22 cap. 4. de ref.* Vnde habenti ætatem annorum 20. cōpletorum, quia infra annum poteſt promoueri ad Subdiaconatum, poteſt cōferri Canonicatus, habēs talem ordinem adiūctum; Ita etiam habenti ætatem 21. annorum cōpletorum, poteſt conferri Canonicatus Diaconalis, & ſimiliter habenti ætatem annorū 23. completorum, poteſt conferri Canonicatus Sacerdotalis; ita computant communiter DD. præſertim *Campanil. diuerſ. canon. rub. 7. cap. 6. num. 26. verſ. in altero. Nouar. loc. cit. concluſ. 4. num. 3. Garz. de benef. part. 7. cap. 4. num. 21. & ſeqq.*

16 Nota ſextò, quod obtinentes Dignitates, vel Perſonatus in Eccleſia Cathedrali, quibus cura animarum non ſubeſt, nec particularem ordinem habent annexum, debent eſſe conſtituti in ætate xx i i. annorum, ita diſponit *Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap 12. de ref. verſ. ad cæteras autem*, notant *Maſſob. in prax. habend. concurſum ad Parochial. requiſ. 10. dub. 31. nu. 24. Nouar ſingul. canon. concluſ. 11. Squill. de priuil. cler. cap. 4. num. 74. Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. 13. nu. 22.* Controuertunt DD. in hoc caſu, an prædicti 22. anni, debeant eſſe completi; Et quod ſufficiat ſi ſit inceptus, & non completus vigeſimus ſecundus annus, tenent *Zerol. in prax. Epiſcop. part. 1.* verbo *beneficia* §. 1. *verſ. ad Dignitates Emm. Sà in aphoriſ.* verbo *beneficium num. 31. Azor. inſtitut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 5. quæſt. 3. in fin. Henriq. in Summ. lib. 14. cap. 10. § in fin.* Contrariam ſententiam, nempe, quod debeat eſſe completus, nec ſufficiat inceptus, defendunt *Nouar. conſil. 4. de ætat. & qual. Mandoſ. tract. de ætat. minor. cap. 5. num. 10. Leſſ. de iuſt. lib. 2. cap. 34. num. 108. Garz. de benef. par. 7. cap 4. num. 70. Grat. diſcep. for. cap. 591 num. 9. Armendariz in add. ad recap leg. Nauar. lib. 1. titul. 18 l. 7. de Epiſ. num. 2. Squill. de priuil. Cler. cap. 4. num. 75. Maſſobr. cit. prax. req. 10. num. 13. Nouar. ſingul canon. concluſ. titul. de ætat. concluſ. 3.* aliàs 15. *num. 1. Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 60. nu. 66. de Canon. & Dignit. cap. 13. num. 22. & in Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *ætas num. 13.* adducēs pro hac opinione *declarationem Sacr. Congreg. Concil.* & hæc opinio ſine dubio eſt magis frequentata, & pro ipſa videtur ſentire *Trid. cit. cap. 12.* dum vtitur formula verborum, *viginti duobus annis non minores.*

17 Dixi ſufficere ætatem 22. annorum completorum in obtinente Dignitatem inferiorem in Eccleſia Cathedrali, cui non eſt annexus particularis ordo; Vnde eſt, quod ad obtinendam Dignitatem prædictam, cui ſit diſtributio Miſſæ cantatæ per turnum infra hebdomadam, cum habeat onus annexum, ac proinde teneatur per ſe adimplere, requiritur ætas 25. annorum, voluit *Sacra Congregatio in Crotonien. 4. Decembris* 1627. quam adducit *Aldan. in compend. canon. reſol. lib. 1. titul. 10. num. 14.* & teſtatur *Barboſ Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *ætas num. 16.*

18 Nota ſeptimò pro obtinenda Dignitate Decanatus, Archidiaconatus, & ſimili, cui ſubeſt animarum cura, requiri ætatem 25. annorum inceptorum, ita diſponit *Concil. Trid. cit. cap. 12. in princip.*, notat *Nouar. cit. loc. concluſ. 5.* aliàs 14. *Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt 49. num. 23. Campanil. diuerſ. iur. canon. rub. 7. cap. 6. num. 2. Barboſ de Canon. & Dignit. cit. loc. num. 18. & in Summ. præd. num. 15.* eſt commune, quod procedit ſiuè Dignitas habeat curam fori conſcientiæ, ſiuè habeat curam iuriſdictionalem, vt poſt alios aduertit *Lotter. cit. loc. num. 24. Garz. cit. part. 7. cap. 4. num. 65. Barboſ. de Canon. & Dignit. cit. cap. 13. num. 21.* qui eandem ætatem 25. annorum deſiderant, ſiuè Dignitas, quæ habet curam prædictam ſit Eccleſiæ Cathedralis, ſiuè Collegiatæ, cum id non ſit ratione Eccleſiæ, ſed ratione curæ.

19 Amplia ſuprapoſitam ſententiam, vt in Dignitate, vel Canonicatu, quibus animarū cura ſubeſt, requiratur in obtinente ætas 25. annorum inceptorum, procedere etiam ſi cura reſideat penes totum Capitulum, & exerceatur in actu per Dignitatem, vel Canonicum prædictum, docent *Campanil. citat. loc. num. 30. Nouar cit. concluſ. 5.* aliàs 14. *n. 3.*

20 Limita tamen, quando cura animarum prædicta eſt vnita acceſſoriè Dignitati; vel Canonicatui; tunc enim obtinens illam, non adſtringitur habere ætatem 25. annorum, illa enim procedit, quando cura ſubeſt principaliter Dignitati, vel Canonicatui; teſtatur voluiſſe *Sacram Congregationem Galet. Margar. Caſ. Conſcient.* verbo *Parochus* §. 7. *Campanil. diuerſ. iur. Canon. cit. loc. nu. 22. Seraph. deciſ. 11 6. Nouar. cit. loc. nu. 2.* qui alios citat, & refert conſuluiſſe in facti contingentia.

21 Declara ſupradicta, huiuſmodi ætatem 25. annorum, requiri in obtinente præpoſiturā,

vel aliam Dignitatem, cui eſt commendata perpetuò cura animarum prædicta, quia Commendatarius perpetuus habet verum titulum, probat poſt alios per ſe adductos *Campanil.cit.cap.6.num.23.*

22 Declara etiam, in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, in qua penes vnam Dignitatem, vel Canonicum vnum, aut duos, perpetuò reſidet animarum cura, nullum alium, præter iſtos exercentes animarum curã, adſtringi eſſe in ætate 25. annorum tempore impetrationis, aduertit *Campanil.cit.cap.6.num.30*; in Eccleſia verò, in qua cura animarum reſidet penes Capitulum, vnicam perſonam Rectoris repræſentans, & illa exercetur per vnum, aut duos Canonicos per hebdomadam, aut menſatim electos ab alijs, licèt in tali caſu quilibet Canonicus non poſſit dici Curatus, attamen quilibet Canonicus tenetur habere ætatem 25. annorum, quia actu exercet curam animarum, quæ in habitu eſt penes totum Collegium, faciunt dicta per *Campanil.cit.loc.* & probat *Barboſ. de Canon. & dignit.cap.13.num.17.*

23 Declara vltimò ſupradicta habere locum, quando cura reſidet in actu penes Dignitatem, vel Canonicos; Hinc ſi illa perpetuò eſſet translata in Vicarium perpetuum & abdicata à Dignitate, vel Canonicis, quia Vicarius diceretur Rector curæ animarum *Campanil.cit.loc.num.114.* prædicta ætas 25. annorum, non eſſet neceſſaria in obtinente Dignitatem, & Canonicatus prædictos, ſed ſufficit ætas requiſita ad Dignitatem, vel Canonicatus.

24 Ex ſupradictis collige ad obtinendum beneficium curatum, requiri ætatem 25. annorum *cap.cum in cunctis §.inferiora de elect.* notant communiter *DD.Campanil.citat.loc.num.29.* quod procedit non ſolum in Rectore, ſed etiam in Vicario perpetuo curæ animarum, qui eandem debet habere ætatem *Campanil.cit.loc.num.114.* & in Coadiutore, qui omnes qualitates, quas habet Prælatus, ſiuè Beneficiatus principalis, tenetur habere per *Concil.Trid.ſeſſ.21.cap.7.de refor.*

25 Reſtringitur communiter ſupradicta ſẽtentia quando cura animarum eſt vnita accellorië alicui beneficio, requirẽti minorem ætatem, tunc enim Beneficiatus non adſtringitur habere ætatem curæ correſpondẽtem, ſed beneficio minori; declarauit *Sacra Congregatio*, vt teſtatur *Galet.in Margar.Caſ.Cõſcient.* verbo *Canonicus* 5. & verbo *Parochus*, *Gonzal.ad regul.de menſib.gl.9.num.4. Garz. de benef.par.12.cap.2.num. 26. Campanil. cit. loc.num.29. Barboſ.de off.& poteſt.Paroch.cap.2 nu.7.& in Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *ætas num.17.*

26 Nota octauò in promouendo ad Epiſcopatum, requiri ætatem triginta annorum *cap.cum in cũctis de elect.*, quam ætatem declarauit *Gregorius XIII.* in ſua *Conſtitutione* publicata 15. *Martij* 1591. debere eſſe completam, vnde non ſufficit 30. annum fuiſſe inceptum, notant *Campanil.diuerſ.iur. canon. rub.7.cap. 6. num. 44. Menoch. de arbitr.caſ. 427.nu.24. Gutier.Canon.lib.1.cap.26.num. 39. Barboſ.collect.ad cit. cap. cum in cunctis num.16. Lotter.de Re Benef.lib. 2.cap.49.num. 30. Nouar.ſingul.canon. titul. de ætat.concl.6.* aliàs 18. eſt indubitatum, in quibus tamen terminis notant DD. conſecratum Epiſcopum ante dictam ætatem expletam, minimè incurrere irregularitatem, aliaſq; pœnas impoſitas aduerſus promotos ante ætatem, ita *Campanil.cit.loc.num.17. Suar.tom. 5. de cenſuris diſp. 31. ſect. 1. num.29. Nouar.cit.loc. num.3.*

27 Obſerua tamen, quod ſi infans conſecretur Epiſcopus, nihil ageret, quia ſicut carens vſu rationis eſt inhabilis ad contrahendum carnale matrimonium, debet etiam eſſe inhabilis ad ſpirituale, colligitur ex *D. Tho. in ſuppl. ad 3. p. ſumm.q.39.art.2. Henriq. in Summ lib.1.cap.21.§.4 lib.10.cap.14 §.3.*

28 Nota nonò in promouendo ad Cardinalatum, requiri ætatem eandem, quæ in promouendo ad Epiſcopatum exigitur, & proinde ætatem triginta annorum, voluit *Concil.Trid.ſeſſ.24.cap.1.de ref.* uerùm *Sixtus V.* in ſua *Conſtitut* incipiẽte *poſtquam verus* ſub *dat.tertio Non.Decembris* 1595. §. 6. ſtatuit poſſe creari Diaconum Cardinalem, conſtitutum in ætate annorum 22. notat *Paleot. de Sacr.Conſiſt.conſultat.queſt.1. par.4. Garz. de benef par.7.cap.4.num.73. Campanil.cit.loc. num.47. Nouar.* ubi ſupra *concluſ.7.* aliàs 19. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Ætas requiſita in obtinẽtibus beneficia, dicitur adeſſe tempore impetrationis, vbi limita.*

2 *Ætas, non ordo requiritur pro impetratione beneficij.*

3 *Ætatis defectus facit collationem nullam, etſi parum deſit, num.4. & beneficium remanet reſeruatum, num.5.*

6 *Ætas à die Natiuitatis enumeranda, nõ Baptiſmi, vel Conceptionis.*

7 *Ætatis defectus in prouiſo de beneficio eſt probandus per oppoſitorem libro Baptiſmatis, quando non num.8.*

9 *Ætas alio modo probari poteſt, & apud ruſticos coniecturis, prouiſum potius*

iuuan-

iuuantibus, num. 10.

31 *Ætas publicis libris Vniuerſitatis probari poteſt.*

32 *Ætas per teſtes probari poteſt, & quos.*

33 *Ætas per teſtes probari poteſt, deſignantes aliquod notabile factum.*

34 *Ætas teſtium, deponentium de ætate alicuius, ſaltem 14. annis illius ætatem excedere debent.*

35 *Ætas probari poteſt per inſtrumentum Tutelæ, & Curæ.*

36 *Ætatis defectui, nõ poteſt Epiſcopus nec pro ſimplicibus diſpenſare.*

37 *Ætas quæ requiratur pro Dignitatibus regularium remiſſiuè.*

ANNOTATIO VI. §. II.

1 HIC notãdum eſt primò, quod ætas, quæ in beneficijs requiritur, vt in *§ præced.* concurrere debet in beneficio tẽpore impetrationis beneficij, vt poſt *Abb. in cap. cum in cunctis § inferiora num.* 3. *& Rebuff. in prax. rub. requiſita ad Collationem bonam num.* 38. docet *Campanil. diuerſ. iur. canon. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 31. qui ſolum id limitat in Dignitatibus, Canonicatibus, & portionibus Eccleſiæ Cathedralis, in quibus ſtatutum eſt per *Concil. Trid. ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *verſ. neminem etiam.* vt illæ obtineri poſſint, etiam quod obtinens ſtatutam ætatem non habeat, dummodo ſit poſitus in tali ætate, vt infra annum promoueri poſſit ad ordinem requiſitum, quæ indulgentia conceditur tantum in Dignitatibus, Canonicatibus, vel portionibus Cathedralium, in quibus non eſt iuncta cura animarum, nam in illis in quibus reperitur adiuncta dicta cura, quæ actu exercetur ab illas obtinentibus, requiritur, quod ætas 25. annorum, concurrat tempore impetrationis, vt notat *Campan. l. cit. loc. per cit. tex. in cap. cum in cunctis §. inferiora.*

2 Supradicta procedunt quoad ætatem, non verò quoad ordinem; vnde licèt obtinens beneficium, adſtringatur eſſe conſtitutus in ætate requiſita ad beneficium, tempore impetrationis iuxtà ſupradicta, non tamen neceſſariò tenetur habere ordinem requiſitum ad beneficium, tempore impetrationis, ſed ſufficit, quod infra annum à die adeptæ poſſeſſionis promoueatur ad ordinem requiſitum, etiam ſi beneficium ſit cum cura animarum *cap. licet Canon. de elect. in* 6. *Gemin. et Franch. in cap. ſi pro Clericis de præben. in* 6. & hoc niſi aliter ſit ſtatutum in caſu particulari, docet *Campanil. cit. loc. num.* 32.

3 Notandum eſt ſecundò, quod Collatio facta non habenti ætatem requiſitam ad beneficium collatum, eſt nulla, ita *Flam. Pariſ. de reſignat. benef. lib.* 4. *quæſt.* 9. *nu.* 20. *& ſeqq. Vgol. de off. Epiſcopi cap.* 50. *§.* 3. *num.* 3. *&* 6. & alij, quos refert, & ſequitur *Garz. de benef.* 7. *par. cap.* 4. *num.* 82. quod procedere etiam in cõſcientia teſtatur *Ledeſm. in ſumm.* 2 *par. tract.* 6. *cap.* 27. *concluſ.* 17.

4 Ampliatur ſuprapoſita concluſio, vt Collatio facta non habenti ætatem requiſitam, ſit nulla procedere etiam, ſi ad ætatem legitimam deſit parum, & modicum tempus, vt eſt vnius diei, vel horæ; quia in his, quæ ſunt à iure determinata & limitata, non licet arbitrari, ita ex dictis per *Sanch. de matrim. lib.* 1. *diſp.* 16. *num.* 4. firmat *Garz. cit. loc. num.* 84. contra nonnullos per ipſum citatos, qui contrarium ſentiunt circa ætatem ordinis.

5 Ampliatur etiam, vt beneficium collatum non habenti legitimam ætatem, remaneat Sedi Apoſtolicæ reſeruatum, cum dicatur collatum contra formam *Cõcil. Trid. per Bullam Pij V.* vt ſupra notatum eſt *Annot.* 2. *§.* 2.

6 Notandum eſt tertiò, ætatem connumerandam eſſe à die natiuitatis, non à die conceptionis, tenet *Couarr in* 4 2. *par cap.* 8. *§.* 2. *num.* 3. *Mandoſ de ætat. minor. cap.* 1. *num.* 25. *Sanch. præcep. Decal. lib.* 4. *cap.* 35. *num.* 4. *Sfor. add. de reſtit. par.* 1 *quæſt* 2. *art.* 7. *num.* 48. & in noſtris terminis *Garz. cit. loc. nu.* 89. & adeo connumeratur à die natiuitatis, vt prohibeatur connumeratio à die Baptiſmi, refert deciſum in vno *Cotronen* 4. *Decembris* 1627. *Aldan. compend. Canon. reſol. lib.* 1. *titul.* 10. *nu.* 15. *Barb. collect. ad cap. cum in cunctis §. inferiora num.* 30. *de elect.* & in *tract. de Canon. & Dignit. cap.* 13. ſub *num.* 18. & in *Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *ætas num.* 2. *Nouar. Lucer. regul.* verbo *ætas num.* 1. *in fin. Merol. tom.* 2. *diſp.* 4. *cap.* 6. *num penult.*

7 Notandum eſt quartò, quod beneficium collatum non habenti ætatem, cum dicatur vacare reſeruatum Sedi Apoſtolicæ vt notatum eſt, poteſt validè impetrari; verùm impetrans tenetur probare ætatem non legitimam aduerſarij, cum illa ſit probanda ab eo, qui ei innititur, ſiuè agendo, ſiuè excipiendo, vt in *l. cum de ætate ff. de probat. l. de ætate ff de minor. Bart. in l. in illa ff. de verbor. obligat.*, *l. ſi maiorem* vbi *Pau. & Iaco. C. de in integr. reſtit. Rota deciſ.* 254. aliàs 2. *de except. in antiq.* & *deciſ.* 1162. *ſub num.* 4. *par.* 3. *lib.* 3. *diuerſ. & deciſ. B ſigne. prima num* 5. *titul. de reb. Eccleſ. non alien. Fel. in cap. dudum de præſumpt. poſt num.* 10. *num.* 31. *Rebuff. tract. de pacif. poſſeſſ. in* 4. *limit. num.* 174 *cum ſeq.*

8 Poteſt autem impetrans in hoc caſu probare ætatem non legitimam multis modis, primò, & melius per librum ſacri Baptiſma-

tis,

tis, docent ſcribentes omnes in *cit. l. de ætate ff de minor. Alciat. de præſumpt. regul. 2. præſump. 14. num. 5. Ioſeph Ludou. deciſ. Peruſ 55. num. 7 Verall. deciſ. 314. part. 1. Rot. deciſ. 592. num. 1. par. 1. in recent. Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 49. num. 32. Grat. diſcep. for. cap. 767. num. 47. & cap. 555. num. 20.* Id tamen fallit, quando liber non eſſet cuſtoditus, nec reperiretur penes Beneficiatum, vel ſucceſſorem *Caput. deciſ. 314. num. 1. lib. 1. Rot. per Seraph. Bellunen. Canonicatus* 1. *Aprilis* 1596.

9 Secundò probatur ætas per librum, in quo Pater deſcribere ſolet diem natiuitatis filij, dummodo ceſſet omnis ſuſpicio fraudis *Menoch. de arbitr. caſ.* 115. *num. 3. lib. 2. cent. 2.* poſt *Saly. in l. ſi minorem num. 10. C. de in integr. reſtit. mino. & Curt. iun. conſil.* 118. *num. 8. Ioſeph Ludo. cit. deciſ. 55. num. 16. Lotter. cit. quæſt. 49. num. 33. & 34.* qui tenet id procedere, etiam ſi in contrarium adeſſet coniectura, vel præſumptio. *Grat. diſcep. for. cap.* 155. *num.* 15.

10 Tertiò, inter perſonas viles, & ruſticas, quæ de filiorum natiuitate memorialia non tenent, nec ſcribunt annos, & milleſima diſtinctè, probatur etiam ætas coniecturis *Bal. in l. cum te col. pen. C. de probat. Alex. in Apoſtill. ad Bart. in l. de ætat. verſ. tantus ff. de minor. Pariſ. conſil. 88. num. 78. lib. 3. Ioſeph Lud. cit. deciſ. 55. num. 76. in fin.* & cum hæc materia ſit difficilis probationis *Grat. diſcep. for. cap. 313. num. 25.* regulare eſt, quod in ea admittantur præſumptiones, & coniecturæ. *Alciat. dict. præſump. 14. num. 5. & 6. Rot. deciſ. 260. num. 1. verſ. ætas par. 2. diuerſ.* Verùm hæc probatio per præſumptiones, & coniecturas admittitur in fauorem ipſius prouiſi, ad finem iuſtificandi ſuam habilitatem ex ætate, pro conſequendo beneficio; non tamẽ admittitur pro obijciente ætatis defectum, ad finem repellendi prouiſum à ſua poſſeſſione; niſi præſumptiones, & coniecturæ, neceſſariò concluderent, ita *Lotter. cit. loc. num. 38. & ſeqq.* qui dicit ita intelligendos eſſe DD. qui aſſerunt ætatem probari per aſpectum *Borel. titul. de probat. num.* 129.

11 Quartò probaretur ætas ex publicis libris Vniuerſitatis, in quibus deſcribi ſolent dies natiuitatis, ſi talis eſſet mos in aliquo loco; quando libri ſunt benè cuſtoditi penes publicos officiales, ad hoc deputatos, cum alijs requiſitis, de quibus per *Boer. deciſ. 105. num. 11. & ſeqq. Fel. in cap. ad audientiam num. 15. de præſumpt. Dec. in cap. cum cauſa num. 7. de probat. Aymon. conſil. 158. num. 6. & 7.* Mos enim erat antiquus deſcribendi in actis publicis diem natiuitatis, & mortis, *Marcel. Donat. ad Suet. in Tiber. cap. 5. fol. 392. & in Nerone cap. 39. fol. 515.* vbi quod tam morientium, quàm naſcentium nomina in actis publicis referebantur, & inter Libitinarios numerabantur etiam Præficæ, quæ mercede conducebantur in funeribus, vt flerent, & fortia facta defuncti laudarent.

12 Quintò probatur ætas per teſtes, & eſt indubitatum; & in hoc caſu admittuntur in teſtes ipſi parentes, qui probant ætatem filiorum *l. etiam de probation. can. teſtes §. teſtes idonei 4. q. 3.* fuit dictum in vna *Tridentina Canonicatus 10. Decembris* 1608. coram *D. Iuſto*, vbi vlterius fuerunt admiſſi teſtes de auditu à parentibus. Et non ſolum parentes carnales, ſed etiam ſpirituales, qui baptizatum à ſacro fonte leuarunt, probant ætatem, & ſunt idonei teſtes *Bal. in l. parentes num. 9. verſ. idem dico C. de teſtib. Bart. in l. de tutela num. 1. C. de in integr. reſtit. minor.*, & fuit dictum in *eadem Tridentina Canonicatus 15. Iunij* 1609. coram *eodem Iuſto*. Domeſtici autem admittuntur in hoc caſu tanquam idonei teſtes, tanquam veriſimilius de veritate informati *Ruin. conſil. 194. num. 3. lib. 1.* Idem etiam dicendum de conſanguineis, & vicinis *Bart. in l. de ætate num. 7 de minor.*

13 Sed ſi prædicti teſtes non recordarentur de anno natiuitatis, ſufficeret ſi deponerẽt per deſignationem temporis, vel per relationem ad aliquod factum notabile, vt ſi deponerent Titium natum fuiſſe anno vltimi incendij Mõtis Veſſuuij, vel anno quo mortuus eſt *Vrbanus Papa VIII.* & ſimilia, ita & latius *Ioſeph Ludou. deciſ. Peruſin. 55. num. 8. & ſeqq. Bart. conſil. 92. num. 5. verſ. Palmutius Ioannis par. 1.*

14 Sed aduertendum eſt, quod teſtes, qui deponunt de ætate, debent habere ætatem, quæ excedat ætatem illius, pro quo deponunt, ſaltem quatuordecim annis; aliàs etiam ſi coniuncti ſint, domeſtici, aut vicini, & dicant ſibi eſſe perſpectam ætatem perſonæ, de qua deponunt, adhuc erit incerta eorum depoſitio, cum factum natiuitatis, à qua ætas ſumit initium, non potuerit cadere ſub eorum ſenſum tempore ætatis diſcretæ, vt magiſtraliter docuit *Bal. in l. de tutela num. 2. verſ. prima facie C. de in integr. reſt. minor. Fel. in capit. literis num. 5. verſ. ſecundo limitatur, de præſumpt. Menoch. de præſump. lib. 2. præſump. 51. num. 48.* qui alios citat.

15 Sextò probatur ætas per inſtrumentum tutelæ, vel curæ quod quidem inſtrumentum probat, quem eſſe minorem, non ſolum inter contrahentes, ſed etiam quoad tertios, niſi probetur contrarium *Dec. conſil. 526. nu. 5. in fin. Caualc. titul. de tutor. & curat. num. 294. fol. 273. Ioſeph Ludo. deciſ. Peruſ. 55. num. 5. Maſcard. de probat. 2. tom. concl 674.* cætera ad hanc probationem, vide apud *Maſcard. cit. loc.* per multas concluſiones.

16 Notandum eſt quintò, Epiſcopum non poſſe

poſſe diſpenſare in ætate requiſita per *Concilium Trid.* ad beneficia etiam ſimplicia,quia Epiſcopus caret poteſtate diſpenſandi ſuper lege, præſcripta per *Concilium* prædictũ, niſi ſpecialiter ſit ei indultum,docet *Barboſ. de iure Eccleſ.lib.1.cap.11.num.*180. & quod non poſſit coarctare ætatem requiſitam ad beneficia curata probat *Ricc. in prax.* 4. *par. reſol.*62.*ſecundum vltimam impreſſ.*quicquid olim de iure communi ſit ſtatutum per *cap. vnicum de ætat.& qualit.in* 6.

17 De ætate requiſita in promouendis ad Dignitates, & perſonatus regulares, vide *Ricc.cit.loc.reſol.*57.*Campanil.cit.rub.*7.*cap.*6.

SVMMARIVM.

1 *Habitum,& Tonſuram geſtare,qui debeant. ad Bullam Xiſti V.& qui DD. materiam exagitent.*

2 *Habitum & Tonſuram, qui deferant, & quid Tonſura ſignificet.*

3 *Tonſuram aſſumere,& deferre obligātur Beneficiati,& Penſionarij.*

4 *Habitus Clericalis complectitur Tonſuram,& an habitum non deferens beneficium obtinere, vel ad illud præſentari poſſit.*

5 *Habitus Clericalis conſiſtit in veſtibus talaribus,& quæ ſint.*

6 *Habitus Clericalis neceſſariò requiritur pro validitate collationis.*

7 *Beneficia,etſi ſimplicia, laicis conferri nequeunt,neq; deſtinatis Clericatui,et pro talibus ſe gerentibus,nu.*8.

9 *Beneficium nec per momentum Laicus obtinere poteſt. Quid ſi eodem die Tõſura & beneficium conferatur,nu.*10.

11 *Beneficium incōferibile Laico, neque per reſignationem, neque per præſentationem.*

12 *Præſentari an poſſit proximè clericandus,& num.*13.

14 *Beneficium cum clauſula,quamprimum fuerit ad Clericatum aſſumptus, an laico conferibile. Quid in Papa conferente.*

15 *Præſentatio Laici qualiter valere poſſit.*

16 *Clericatus ad effectum obtinendi beneficij,qualis eſſe debeat.*

17 *Clericatus quicunq; quando non ſufficiat pro obtinendo beneficio.*

18 *Clericatus non ſufficit ad obtinendum Canonicatum Cathedralis.*

19 *Beneficium obtinẽs,cui eſt adnexus ordo,quod tempus habeat,vt promoneatur,& quando incipiat,nu.*20.

21 *Canonicatum obtinens intra tempus cõceſſum pro ſuſceptione ordinis, caret voce. Quid ſi habeat ætatem.*

22 *Beneficium obtinens, ceſſante impedimento,niſi ſe promoueri curabit,poterit denunciari priuatus. Quæ impedimenta excuſent,nu.*23.

24 *Diſtributiones,& vox, quibus priuatur Canonicus intra annum non promotus,quæ ſint,& nu.*25.

26 *Collationem beneficij,quibus caſibus nõ ſufficiat fieri promouendo.*

27 *Prouiſus in actu prouiſionis, debet habere qualitatem requiſitam in fundatione.*

28 *Clerici,quando ex nõ geſtatione habitus beneficio priuentur. Abſq; monitione, vel ſententia,quoad priuationem, nu.* 29.*non quoad declarationem imediſ*[...]*ſe,num.*30.

31 *Clerici quando et qui ob non geſtationẽ habitus,penſionem non amittant, & quando nec beneficium,num* 32.

33 *Penſionario habitum non geſtanti, an penſio denegari poſſit.*

ANNOT. VII. ARGVMENTVM.

De Habitu,& Tonſura Beneficiati. Notatur quid ſignificet, & in quo conſiſtat Habitus, & Tonſura Clericalis; quomodo ſit deferenda per Beneficiatum,& Penſionarium, vel an neceſſariò requiratur pro collatione beneficij; Quomodo Beneficiatus debeat eſſe Clericus; an valeat collatio, vel præſentatio facta in Laicum proximè clericandum, vel in Clericum, qui non habet ordinem ad beneficiũ requiſitum;terminus, qui conceditur Beneficiato ad obtinendum ordinem beneficio,vel Canonicatui requiſito, & quid ſi in termino fuit impeditus. Clericus,quando ob non delationem Habitus, & Tonſuræ poſſit beneficio priuari,vel non,& quando Penſionibus,& alia ad materiam.

AN-

ANNOTATIO VII.

Ad Bullam Sixti V. incipient. Cum ſacroſanctum 92.

1 IN hac *Bulla Sixtus V.* ſtatuit primò, vt Clerici etiam in minoribus, vel prima Tonſura beneficia, aut penſiones obtinentes, etiam coniugati, aut exempti, tonſuram, & habitum clericalem, veſtes ſcilicet talares, vel ſi milites ſint, habitum ſuæ militiæ conuenientes, deferre debeant. Secũdò, vt in futurum beneficia conferantur, vel penſiones reſeruentur illis, qui actu Clerici exiſtant in habitu clericali, & tonſura, vel militibus in habitu ſuo conuenienti incedentibus; aliàs prouiſio, ſeu reſeruatio ſit nulla. Tertiò ſi Clerici habitum, aut tonſuram non geſtauerint, & milites habitum ſuæ religionis, ipſo iure ſint priuati omnibus officijs Eccleſiaſticis, nulla monitione, aut ſẽtentia expectata; & beneficia habentes talibus penſionibus grauata, non teneantur vlterius eas ſoluere; & beneficia ſic vacantia, reſeruantur collationi Sedis Apoſtolicæ, ita *Bulla* Romæ publicata 5. *Id. Ianuarij* 1589. apud *Laert. Cherub. in Bullario tom. 2. pag.* 653. aliàs *pag. 195. in nouiſſ. impreſſ.* & apud *Quarant. Summ. Bullar.* verbo *habitus clericalis*. De hac materia tractant *Quarant. cit. loc. Garz. de beneſ. par. 7. cap. 1. & par. 1. cap. 5. per plures numeros, Rinald. in eandem Bullam, Azor. tom. 2. lib. 8. cap. 10. quæſt. 3. Gonzal. ad regul. 8. Cãcell. gl. 15. Grat. deciſ. Marchiæ* 158. *Iacob. de Graſſ. in aureis deciſ. part. 1. lib. 3. cap. 3. Scortia in ſelect. Summor. Pontif. Conſtitut. epit. 148. & 149. D. Sperell. in deciſ. for. Eccleſ. deciſ. 66. num. 17. cum ſeqq. Io. Ant. Nouar. Summ. Bull. titul. de habit. Cleric. Io. Mar. Nouar. ſingul. iur. Can. concl. titul. de veſtib. clericał. concl. vnica*, aliàs 117. *Barb. de off. & Poteſt. Epiſcopi par. 2. alleg. 9. num. 16. cum ſeqq. & in Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *habitus P. Theſ. prax. Eccleſiaſt. par. 2.* verbo *habitũ Clerici cap.* 1.; de eadẽ materia diſponit *Cõcil. Trid. ſeſſ. 14. cap. 6. de refor.*

2 Nota primò ex hac *Bulla* obligari Beneficiatos ad deferendam tonſuram, & habitum clericalem; debet autem tonſura eſſe congruens, & in modum ſpheræ *cap. prohibitæ; & cap. pen. 23. diſt. cap. duo ſunt 12. q. 1. cap. Clerici officia de vita, & honeſt. Cleric.* notat *Belletidiſq. Cleric. titul. de diſcipl. Cler.* 1. *par. §. 17. num.* 1. quid ſignificet tonſura, ſiuè raſura prædicta, vide eundem *Bellet. cit. loc. §. 15. nu. 27. Carol. de Graſſ. de off. Cler. in prælud. num. 280. & ſeqq.* de forma illius, vide *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 1. cap. 40. num. 6.* Deferunt Clerici, præſertim Beneficiati tonſurã in memoriam Spineæ Coronæ, quam Iudæi Chriſti Redemptoris noſtri Capiti impoſuerunt, ſicut Petrus Apoſtolus capitis abraſionẽ ei ab Antiochenis factam læto animo, & in gloriæ ſignum ſemper retinuit, in cuius facti memoriã abradendi capitis conſuetudinem in Clericos induxit Eccleſia, ita *D. German. Patriarcha Conſtantinopolit. in Theorica rer. Eccleſ. Beda in lib. Hiſtor. Anglicanæ. Toſtat. q. 25. in cap. 19. Leuitic. Lopez ad Diaz pract. crimin. cap. 79. verſ. quod vero.*

3 Aduertendum eſt *Bullam* obligare Beneficiatos, & Penſionarios ad aſſumendam, & deferendam tonſuram, vt ex eius verbis, ibi *aſſumere, & iugiter deferre*, quod intelligendum eſt, quod teneantur aſſumere tonſuram, ideſt initium ordinis, & deinde deferre tonſuram, ideſt coronam. Quantum ad ſuſceptionem tonſuræ loquitur de illis, qui ante *Bullam* non erant Clerici.

4 Vlterius *Bulla* obligat Beneficiatos ad deferendum habitum clericalem, in quibus terminis notandum eſt, quod habitus clericalis copulatiuè conſiſtit in tonſura, & veſtibus *Bal. in l. ſi quaper calumniam ſub num.* 14 *C. de Epiſcopis, & Cler. Pacianus de probat. lib. 2. cap. 34. num. 25. Garz. de beneſ. par. 7. cap. 1. num. 19 in fin.* Tamen *Bulla* ad maiorem intelligentiã ponit tonſuram, & habitum clericalem diſtinctè. Hæc obligatio deferẽdi habitum clericalem, non impedit quin conferri poſſit beneficium, vel præſentari ad illud Clericum, qui per prius habitũ non detulerat, dummodo illum reaſſumat, & deferat tempore collationis, vel præſentationis, & in futurum *Garz. cit. loc. num. 29. ad fin.*

5 Habitum clericalem dicit *Bulla*, eſſe veſtes talares, quæ verba non indicant, niſi lõgitudinem veſtium, nempe vſque ad talos, ita propriè explicat veſtes talares *Calepinus* verbo *talaris Bellet. diſquiſ. Cleric. titul. de diſcip. Clericał. par. 1. §. 6 num.* 13. Verùm hoc de veſtibus talaribus non ſeruatur litteraliter, ita vt adſtringantur Beneficiati ad ferendas veſtes, quæ pedes vſque deſcendant; ſed intelligitur morali modo, & illæ dicuntur in praxi veſtes talares, quæ ſunt decentes Clericis, iuxta conſuetudinem loci, vbi commorantur, licèt non ſint nimis longæ, & vſque ad pedes deſcendentes, ita *Garz. cit. loc. num. 21. & ſeq. Bellet. cit. §. 16. num.* 17. optimè in alijs terminis *Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 46. num.* 6. Et non ſolum eſt attendenda conſuetudo circa longitudinem veſtium, ſed etiam, & fortius circa alias qualitates illarum, cum id à iure non ſit definitum *Proſp. de Auguſt. ad Quarant. Summ. Bull.* verbo *habitus clericalis verſ. vltimo fol. 270. Riccal. de iur. perſon. lib. 7. cap. 6. Nouar. ſingul. iur. concluſ. titul. de veſtib. clerical. concl.* 1. aliàs 117.

6 Nota ſecundò *Bullam* diſponere, quod in

futu

futurum, ideſt poſt eius publicationem non conferantur beneficia, vel penſiones, niſi illis, qui actu Clerici exiſtunt in habitu, & tonſura Clericali; Explicatur illa particula in actu, ideſt tempore collationis, ſecundum communem. Hinc in ſupplicatione Santiſſimo porrigenda pro obtinẽdo beneficio neceſſario de ſtylo eſt facienda mentio huius qualitatis Clericatus, adeo quod ſi non fiat talis mentio ſupplicatio non ſignatur, vel ſignata per Officiales relaxatur; & ſi de facto expedirentur literæ ſine hac narratiua, non carerent ſuſpicione falſi tanquam expeditæ contra ſtylum, docet poſt alios *Lotter. de Re Benef. lib. 3. quæſt. 35. num. 1. & ſeqq.*

7 Conſtituenda eſt enim regula ex diſpoſitione *Bullæ*, quod beneficia quantumuis ſimplicia laicis conferri minime poſſit, idque ſancitum eſt etiam in *cap. ex literis de tranſaction.* aduertunt *Cãpanil. diuerſ. iur. canon. rub* 11. *cap.* 14. *nu.* 11. *verſ. ſecunda Vgolin. de off. Epiſcopi cap.* 50. §. 6. *num.* 2. *Tambur. de iur. Abb. tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 7. *num.* 19.

8 Non ſolum ſimpliciter laico nõ poteſt beneficium conferri, ſed nec etiam deſtinato Clericatui, gerenti ſe pro Clerico, & deferẽti habitum, & tonſuram, ac Choro inſeruienti, prout probatur per dicta *Mart. de iuriſd. par.* 2. *cap.* 11 *num.* 11. *Maſcard. de probat. concluſ.* 348. *num.* 6. *Sperell in deciſ for. Eccleſ. deciſ.* 45. *nu.* 58. *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 39. §. 1. *num* 2. *ad fin.* etiam ſi prædictus ab omnibus reputaretur Clericus, *Pariſ. de reſignat. ben f. lib* 4 *q.* 2. *num.* 19. *Carol. de Graſſ. de effectu Cler. in prælud. num.* 227.

9 Et quod beneficium non poſſit conferri laico, procedit etiam, vt nec per momentum temporis poſſit laicus penes ſe beneficium habere, ita *Io. de Selua tract. de benef. quæſt.* 23. *par.* 2. *Bero in cap. ſuper literis num.* 72. *de reſcrip. Pariſ. cit. loc. nu.* 13. Ideò ſi laicus poſt obtentum beneficium ſtatim aſſumat Clericatum, adhuc collatio erit nulla *Fel. in cap. cum adeo num.* 4. *& ſeq. de reſcrip. Fed. de Sen. conſil.* 190. *num.* 8. *Tuſc lit R. concl.* 56. *num.* 2. *&* 4. *Pariſ. cit. loc. num.* 8. 15. *& ſeqq.* Et probatur ratione; nam habilitas, & conſenſus ſuperueniens poſt perfectum actum, nullum ex defectu, exiſtente tẽpore actus, nihil operatur, *not. in cap.* 1. *de reg iur. in* 6. *gl. in l. fin* §. *neceſſitate C. de bon. quæ lib. Cappell. Toloſ. deciſ.* 127. *Macerat. variar. reſol.*, *reſolut.* 21. *nu.* 20. *lib.* 1. *Surd. deciſ.* 53. *nu.* 17. Hinc non poſſe Epiſcopum conferre beneficium laico deſtinato Clerico, & in habitu & tonſura incedente, ad hoc vt poſſit illum ordinare tamquam ſubditum ratione beneficij. probat latè *Ricc. in prax.* 1. *par. reſol.* 336. *ſecundum vltim. impreſſ.*

10 Obſeruandum eſt ad prædicta, quod docent nõnulli DD. eſſe validam collationem beneficij factam eodem die, quo quis fuit ordinatus, ita *Pariſ. cit. loc. quæſt.* 2. *num.* 15. *& ſeq.* quem refert, & ſequitur *Carol. de Graſſ de eff. Cler. eff* 15 *num* 43. Verum prædicti DD. non loquuntur in caſu noſtro, ſed quando ſumus in dubio, quid collatum ſit ante, nempe an beneficio præceſſerit tonſura, tunc enim, quia ad validitatem collationis beneficij neceſſariò requiritur ordo præcedens, & ex quo actus ſunt facti eodem die præſumi debet præceſſiſſe, quod præcedere debebat ad validitatem illorum, & proindè dicitur valida collatio beneficij, ita de *Graſſ. cit. loc.* poſt alios multos per eum adductos, quæ fortius confirmant propoſitam ſententiam.

11 Ampliatur ſuprapoſita ſententia, vt laico non poſſit beneficium conferri, nec etiam per reſignationem, vel præſentationem, quia nullo caſu poterit illud obtinere. tenet *Nauar. conſil* 2. *de prob. Pariſ. cit. quæſt.* 2. *num.* 1. *&* 5. *Lambert. de iurepatron. in vltim. part.* 2. *lib quæſt.* 1. *art.* 3. & quod præſentatio de laico facta ad beneficium de iurepatronatus ſit nulla, docet etiam poſt alios per eum adductos *Garz. de benef.* 7. *par. cap.* 1. *num.* 24. *& ſeqq.*

12 Difficultas occurrere poteſt hìc maximæ conſiderationis, an ſcilicet poſſit præſentari ad iuſpatronatus laicus proximè clericandus; In qua difficultate affirmatiuam ſententiam audacter tenet *Garz. de benef. par.* 7. *cap.* 1. *num.* 26. *& ſeqq.* & ſignanter *num.* 29. tenet valere præſentationem prædictam, ſi patronus dicat præſẽto talem proximè clericandum, vel peto eum ordinari prima tõſura, & hanc opinionem ſequitur etiam *P. Alph. de Leon. de off. capell.*

13 Contrariam ſententiam, nempè quod non poſſit præſentari laicus ad beneficium iuriſpatronatus, etiam cum conditione, dummodo de proximò ſit clericandus, quæ eſt ſecundum mentem *Lamber. Hoied. & Guter.* quos adducit *Garz cit loc.* tenet *Ricc. in praxi* 1. *par. reſol.* 151. *ſecundũ vltim. impreſſ.* eamque validè defendit; ſolũ admittit poſſe nominari laicum per patronum, dummodo tempore præſentationis faciendæ coram Epiſcopo infra legitima tempora laicus nominatus reperiatur Clericus & Tonſuratus: Eandemque ſententiam *Ricc.* ſequuta eſt *Rota* in cauſa Burgen. *Abbatiæ de Sobarzo* 19. *Decembris* 1588. coram *D. Penia*, & in *Aurien. Parochialis* 22. *Aprilis* 1611. coram eodem adducti per *Lotter. de Re Benef lib.* 2. *q.* 47. *num.* 94. qui etiam ſequitur opinionem *Ricc* & veriorem. Aduertendum, quod hæc nominatio ſola nullum tribuit ius nominato, vt tenet *Creſcent. deciſ.* 6. *num.* 9. *de iurepa-*

tronat. Rot. in vna Hipporregien. Plebania 25. *Iunij* 1610. coram *D. Attrebaten.* & teſtatur *Lotter. cit. loc. num.* 93.

14 Contra hanc opinionem, adduci non poteſt ſententia *Pariſ. de reſignat. lib.* 4. *quæſt.* 2. *num.* 46. *tract. de reſignat. benef.* quam ſequitur de *Graff. de eff. Cleric. eff.* 15. *nu.* 52. tenens validam eſſe collationem beneficij, factam laico, cum clauſula, *ſi quàm primum ad Clericatum fuerit aſſumptus*; nam *Pariſ.* rectè eſt intelligendus in ſuo caſu, & ex eo aliud non poteſt deduci, niſi quod valida ſit collatio facta laico ſcholari, de beneficio reſignato in manibus Sanctiſſimi, à quo nec nos negamus poſſe ſcienter conferri beneficium laico, maximè cum dicta clauſula, *dummodo quamprimum ad Clericatum fuerit aſſumptus*. Licèt in dubio, ſi Papa mandaret prouideri de beneficio ſcholarē, cupientem ſe Clericali caractere inſigniri, non poſſit illi conferri beneficium, niſi poſtquam fuerit factus Clericus *Boer. deciſ.* 171. *num.* 5. *Tuſc. lit. B. concluſ.* 56. *nu.* 7. *de Graff. cit. effect.* 15. *num.* 40.

15 Nec contra firmatam ſententiam poteſt adduci opinio *Rot. in Imolen. iuriſpatronatus* 19. *Nouembris* 1584. coram *D. Orano*, quam refert *Pariſ. cit. loc.* quia ibi loquitur de præſentatione facta de laico proximè clericando per literas, ſeu inſtrumentum, quod habet vim nominationis, non autem loquitur de præſentatione facta coram Ordinario, ita declarat ipſe *Garz. cit. loc. num.* 32. *& ſeq.* qui dicit in *dicta deciſ.* fuiſſe admiſſam prædictam præſentationem per inſtrumentum, ſeù nominationem de laico, qui tempore præſentationis factæ coram Ordinario erat Clericus.

16 Nota tertiò, quòd Clericatus, quem *Bulla* requirit actu in eo, cui confertur beneficium, non ſumitur pro Clericatu generaliſſimè ſumpto pro quacunque electione in ſortem Domini, & adſcriptione ſeruitio Eccleſiæ, ſicut ſumitur in *Can. ſi quis ſuadente diabolo* 17. *q.* 4. vbi appellatione Clericorum veniunt etiam laici conuerſi *Hoſt. in cap. cum tibi nu.* 2. *de verb. ſignif.* Sed ſumitur pro Clericatu, ſumpto in genere ſubalterno, quatenus comprehendit omnes ſpecies ordinatorum, qualitercunque, cum de omnibus prædicetur, ſiuè initiatis prima Clericali Tonſura, ſiuè in minoribus, ſiuè in ſacris ordinibus, quia cum ſit nomen genericum, comprehendit omnes ordines, & primam Tonſuram *Zabar. in cap. cum tibi num.* 1. *verſ. ratio decidend. de verb. ſignif.* declarat *Lotter. de Re Benef. lib.* 3. *quæſt.* 35. *num.* 15. *& ſeqq. Fornar. tract. de ordin. cap.* 1. *num.* 3. *verſ. ſecunda ſententia.* Hinc pro obtinendo quocunque beneficio, quantumuis curato, ſufficit, quod quis ſit Clericus; ac in legitima ætate, & vt poſſit infra annum ad ordinem requiſitum promoueri *cap. commiſſa de elect. in* 6. Vnde eſt, quod ſimplex Clericus impetrans beneficium curatum, validè impetret, ſi ætas non refragetur, etiam nulla facta mentione ordinis, ſed ſolum cum expreſſione Clericatus, ita probat *Lotter. cit. loc. num.* 50. *& ſeq.* quod extendit *Garz. de benef.* 7. *par. cap.* 1. *num.* 44. *& ſeq.* vt etiam ſi ordo ſit annexus beneficio ex conſuetudine, ſtatuto, priuilegio, vel fundatione, adhuc non eſt neceſſarium mentionem facere de illo in impetratione, ſed ſufficit, ſi exprimatur tãtum Clericatus.

17 Hic quæri poteſt, quando ſimplex Clericatus non ſufficiat ad obtinendum beneficium; In quo quæſito dicendum eſt, quod ſimplex Clericatus non ſufficit ad obtinendum beneficium, quod habet annexum à iure, vel fundatione, aut cõſuetudine, vel alio titulo ordinem aliquem particularem; tunc enim requiritur, quod Beneficiatus habeat illum ordinem, eſt indubitatũ apud omnes.

18 Hinc Canonicatus Cathedralis Eccleſiæ, cum ex *Concil. Trid. ſeſſ.* 24. *cap.* 12 *de ref.* habeant annexum ordinem Presbyteratus, Diaconatus, vel Subdiaconatus, illos obtinentes, non ſufficit eſſe ſimplices Clericos, ſed debent habere ordinem ad Canonicatũ requiſitum, vt diſponit *eodem loc. Concil.* Ita etiam dicitur de Canonicatibus Collegiatæ, quibus eſt annexus certus ordo, & de beneficijs curatis, quæ Sacerdotibus conferuntur.

19 Prouiſi autem de beneficijs prædictis, quibus certus ordo requiritur, regulariter nec etiam adſtringuntur ad obtinendum ordinem requiſitum tempore collationis, ſed ſufficit tantum, quod ſint Clerici, & deinde poſt collationem infra annum promoueantur ad ordinem requiſitum, ita diſponitur in *cap. licèt canon. & cap. commiſſa de elect. in* 6. *Clem. vt ij* 2. *de ætat. & qualit. Trid. cit. cap.* 14. *& ſeſſ.* 22. *cap.* 4. *de refor.* & alibi.

20 Incipit autem hic annus, intra quem tenetur Beneficiatus ſe promoueri facere ad ordinem requiſitum ad beneficium; à die pacificæ poſſeſſionis obtentæ eiuſdem beneficij, vel à tempore, quo per ipſum prouiſum ſtetit, quominus poſſeſſionem acceperit, ita declaraſſe *Sacram Congregationem Cardinalium Concil. Trid. interpretem die* 13. *Septembris* 1631. teſtatur *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap.* 16. *num.* 7. & notatum eſt ſupra.

21 Obſeruandum eſt, quod ſi prouiſus prædictus ſit Canonicus, nec habeat ordinem Canonicatui annexum, intra annum illi cõceſſum ad ſe promoueri faciendum, caret 26

voce

voce in Capitulo,per *Clem.vt ij 2.de ætat.& qual.*per *Concil.Trid.*innonata *cit.cap.*4. Verùm ſi habeat legitimam,& requiſitam ætatem ad canonicatum prædictum, non priuabitur dimidia parte diſtributionum infra prædictum annum, eidem conceſſum ad ſe promoueri faciendum ; licèt ſecus ſit poſt annum ; ita declaraſſe *Sacram Congregationem Concilij*,teſtatur *Garz. de benef. part.* 7. *cap.*4.*num.*26.*& Barboſ.cit.loc.nu.*10.

22 Quod ſi obtinens beneficium, vel canonicatum infra annum prædictum,ſe promoueri non fecerit ad ordinem requiſitum , ſi monitus id vlterius recuſauerit, poterit denunciari beneficio,vel canonicatu priuatus, ſecundum diſpoſita per *Concil. Conſtanſien. ſeſſ.*43.*de diſpenſat.*Verùm ſi quis fuit infra annum legitimo impedimento detenctus, excuſari debet,ſi ſe promoueri non fecit,nã annum prædictum non currere impedito, ſtatuunt verba *Concilij cit.cap.*4. ibi *iuſto impedimento ceſſante* ; prædicto enim impedito eſt reſtituendum tantum temporis, quãtum impeditus fuit,iuxtà doctrinam *Nauar.conſil.*1.*de tempor.ordin.* Et ſtante iuſto impedimento,ſi Canonicus eſt, nec etiam poſt annum debet priuari dimidia parte diſtributionum;vt optimè probat Bar*boſ. cit. loc. num.*12.

23 Exemplificatur hoc iuſtum impedimentum,excuſans à pœnis non promotum infra annum.Primò,quaudo promouendus ægrotauerit. Secundo, quando Epiſcopus abſens fuerit,ita vt promouendus literas commendatitias habere non potuerit. Tertiò,quando fuerit per Papam diſpenſatum , vt infra annum non teneatur ſe promoueri facere,ita *Barboſ.*poſt alios per ſe adductos *cit. loc.num.*11.*&* 12. Quartò ,ſi promouendus infra annum prædictum,vel intra tempus legitimè ei prorogatum ſe promoueri petierit,offerens quantum in eo erat, ſe paratum ordinem recipere;ſed Ordinarius noluit eũ ob litteraturam , aut aliam cauſam promouere,ita declarauit *Sacra Congregatio ad eundem tex.Concil.Trid.cit.cap.*4.

24 Diſtributionum pars dimidia,qua priuatur Canonicus non promotus infra annum, ſibi conceſſum,intelligitur de diſtributionibus ſtricto modo ſumptis, de illis nempe, quæ dantur quotidianis horis intereſſentibus,non autem intelligitur de extraordinarijs, puta anniuerſarijs,& exequijs,niſi ſint vnitæ horis,prout poſt *Monet. & Garz.* docet Bar*boſ.cit.loc.num.*13.

25 Vox,qua priuatur Canonicus infra annũ, illi datum ad ſe promouendum , intelligitur de voce dari ſolita in communibus tractatibus capitularibus , vnde non priuatur voce in actibus non collegialiter,& qui vt ſinguli expediuntur,ita *Abb.in cap.ſi extirpanda* §. *qui verò num.*1.*de præben.DD.in cit.Clem.vt ij qui* ; nec etiam priuatur voce paſſiua,ſed tantùm actiua,ſecundum opinionem *Garz. de benef.par.*3.*cap.*4.*in addit.ſub num.*15.licèt contrarium teneat *Leſſ. de iuſt. lib.* 2.*cap.*34. *num.*105. Et hæc priuatio vocis ex defectu ſacrorum ordinũ, nec poteſt remitti ab alijs Canonicis,quia dicitur ſimpliciter inhabilitas,ita *Zabarell.in cit.Clem.vt ij,qui.*

26 Notatum eſt,regulariter validam eſſe collationem beneficij, ſiuè canonicatus,cui eſt annexus ſacer ordo,factam ſimplici Clerico , habente legitimam ætatem , vt infra annum poſſit promoueri ad ordinem,beneficio, ſiuè canonicatui annexum . Fallit verò hæc concluſio in multis caſibus , in quibus neceſſariò eſt facienda collatio beneficij habentis ordinem annexum, tempore collationis,& denegatur hic terminus anni ad recipiendum ordinem; Et id generaliter dicunt DD.eſſe,quando annexio ordinis ad beneficium,eſt reſpectu actus,ita *Abb.in cap. cum in cunctis* §.*inferiora ſub num.*10. quem refert, & ſequitur *Lotter. de Re Benef lib.* 2. *quæſt.*47.*num.* 7. Particulariter verò dicunt requiri ordinem omninò de tempore collationis,nec ſufficere aptitudinem, & ſic ætatem neceſſariam ad ordinem.Primò, quando mandatur à iure,vel à fundatore , quod beneficium conferatur , vel præſentetur ad illud habens talem ordinem,vel non conferatur , niſi habenti talem ordinem , ita poſt alios per ſe adductos *Lotter. de Re Benef.lib.* 2.*quæſt.*47.*num.*8.*& ſeqq.*Secundò,ſi fundator dixerit,quod ad beneficium præſentetur actu Sacerdos.ita *Gonz.in regul.de menſib.gl.* 5.*num.*105.licèt ſecus ſit , ſi fundator dixerit,quod præſentetur Sacerdos , tunc enim licèt beneficium ſit Sacerdotale , poteſt tamen ad illud præſentari habens legitimam ætatem,& qui poteſt infra annum fieri Sacerdos,ita *Gonzal.cit.loc.num.*104.*Barboſ.de iur.Eccleſ.lib.*3.*cap.*5.*num.*73.qui alios citat. Tertiò requiritur, neceſſariè ordo tempore collationis,quando fundator dixerit,ad Capellaniam eſſe præſentandum vnum Sacerdotem bonæ conditionis,& famæ, Presbyterum ſæcularem,ita *Seraph.deciſ.*871.Quartò,ſi fundator dixerit , quod ad beneficium præſentetur Beneficiatus de ſua linea maſculina,& ea deficiente de linea feminina, etiam ſi ſit Clericus primæ tonſuræ, & vtraque deficiente, extraneus, qui tamen ſit Sacerdos;nam tunc reſpectu extranei,requiritur ordo Sacerdotalis de tempore præſentationis *Rot.*apud *Viuian. poſt ſuam prax. iuriſpatron.deciſ.*19.*num.*7. *verſ. præſuppoſitis.* Quintò,quando fundator dixerit,quod præſentetur Capellanus,vel Sacerdos, qui miſsã

R 2 cele-

celebret, & celebrare debeat *Caualer. deciſ. 436.in fin.verſ.tandem.*

27 Declara ſupradicta, quod ſemper, quod fundator laicus diſpoſuit eligendum eſſe Sacerdotem, hanc qualitatem debere interuenire in actu prouiſionis, ne laici retrahantur ab ædificatione Eccleſiarum, ita *Genueſ. in prax. cap. 24. num. vltim.* quem ſequitur *Garz. de benef. 7. par. cap. 1. num. 63.* hæc opinio eſt fundata tantum in æquitate. Cætera ad hanc materiam, vide apud *Garz. cit. loc.*

28 Nota tertiò *Bullã* diſponere, quod ſi Clerici habitum, & tonſuram non geſtauerint, ipſo iure priuantur beneficijs, & penſionibus. Pro qua pœna incurrenda dubitãt DD. an ſufficiat, quod Beneficiatus ſemel in publico ſine cauſa rationabili incedat ſine habitu clericali; & ſufficere tenet *P. Theſ. in praxi Eccleſ. pars. 2.* verbo *habitum Clerici, &c. verſ. amplia*, qui pro ſua ſententia adducit *Garz. de benef. par. 7. cap. 1. num. 10. & Viuald. in hac Bull. num.* 10. Aliam ſententiam, nempe quod ad hoc, vt Clericus in hac materia dicatur priuatus, non ſufficiat, ſi ſemel, aut bis inceſſerit in habitu laicali, ſed requiratur neceſſariò, quòd ſpatio tanti temporis in habitu clericali non inceſſerit, vt communi opinione reputetur laicus, defendit poſt *Farinac. tom. 1. quæſt. 8. num. 68.* & alios, *Ricciul. tract. de iur. perſon. lib. 7. cap. 6. num. 17. & 19.* Idque probat etiam opinione *Vrſill. ad Affl. deciſ. 24. nu. 7.* vbi dicit, quod licèt ad finem gaudendi priuilegio fori, Clericus teneatur continuò incedere in habitu, & tonſura; Id tamen intelligi cum quadam modificatione, quaſi nõ ſufficiat vnica, vel duplex omiſſio habitus, & tonſuræ; & hæc ſecunda ſententia eſt æquior, & humanior, quam etiam ſequitur *Ricc. in collect. par. 4. collect. 956. per deciſ. Rot. Lipſien. 339. par. 2.*

29 * Amplia prædictam priuationem beneficiorum, & penſionum, ob non delationem habitus, & tonſuræ clericalis, vt illa incurratur ipſo iure, nulla expectata monitione, aut ſententia, ita *Bulla*; hinc *Proſp. de Auguſt. ad Quarant.* verbo *habitus clericalis, verſ.* 1. aduertit hanc pœnam incurri, etiam ſi nulla præcedat proprij Epiſcopi monitio ad reaſſumendum habitum, & teſtatur ſic declaraſſe *Sacram Congregationem ſuper cap. 6. ſeſſ. 23. Concil. Trid.*

30 Declara tamen ſupradicta, quod quamuis pœna huiuſmodi, de qua in *Bulla*, incurratur ipſo iure, ita quod nulla requiratur ſententia: nihilominus præcedere debet iudicis ſententia, non ſuper pœna, ſed ſuper cõtrauentione, & crimine, nempe ſententiam declaratoriam Beneficiatum ob non delationem habitus incidiſſe in pœnã prædictã priuationis, ita *Genuenſ. in prax. cap. 6. num. 7. Bellet. diſq. clerical. 1. par. titul. de diſcip. cler. §. 17. num. 8.*

31 Non incurrit penſionarius pœnam prædictam, ob non delationem habitus, & tonſuræ clericalis, antequam penſiones exigere cœperit, niſi per ipſum ſtet, quominus exigat, nec quando penſio non excedit 60. ducatos auri de Camera; Nec incurrunt familiares Papæ in inferioribus miniſterijs deſeruientes, ita declarauit alia ſubſequenti *Bulla* ipſe *Xiſtus V.* & notant *Garz. cit. loc. par. 1. cap. 5. num. 12. & 3. P. Theſ. vbi ſupra limit. 1. 2. & 3.*

32 Nec etiam incurrunt prædictam pœnam priuationis Beneficiati, & Penſionarij, quãdo habitum clericalem, & tonſuram iuſta cauſa, puta timoris, infirmitatis, paupertatis, & ſimilis non deferunt, ita *Proſp. de Auguſt. ad Quarant. Summ. Bull. cit. loc. verſ. prænarrati, Bellet. ſupra cit. num. 9. Ricc. cit. collect.* 956.

33 Vltimò obſeruandum eſt, quod quando Penſionarius incipit publicè ſine habitu, & tonſura incedere, Beneficiatus poterit illi denegare penſionem, ita *Garz. par. 7. cap. 1. num. 10.* quem refert, & ſequitur *P. Theſ. in prax. Eccleſ. part. 2.* verbo *habitus Clerici, & cæt. verſ. vltimo in fin.* Quomodo hæc pœna priuationis obliget in conſcientia, & ante declarationem, diuerſæ ſunt opiniones, quas vide apud *P. Theſ. cit. loc.*

SVMMARIVM.

1 *Vnionis beneficiorum materia ad Tex. Clem. vlt. de reb. Eccl. non alien. & qui DD. exagitent.*

2 *Vniendi poteſtas data Epiſcopis, non alijs. Quid in habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, num. 3. vel priuilegium, num.* 4.

5 *Vnire beneficia Diæceſis ſuffraganei, Metropolitano non conceditur, niſi in caſu appellationis, num. 6.*

7 *Vnire beneficia conceditur Legato à latere.*

8 *Vnire beneficia, an concedatur Capitulo, & num. 9.*

10 *Vnire beneficia, an Vicario liceat abſq; ſpeciali mandato.*

11 *Vnio minus digni beneficij, facienda digniori.*

12 *Vnire licet beneficia, abſque poſſeſſoris praiudicio. Non tamen curatũ ſimplici, neque ex parte, an alijs locis, num.* 13.

14 *Vnio*

14 *Vnio Parochialis prohibita. Quibus caſibus non habeat locum.*
15 *Vnire, an aliquando liceat parochialem Capitulo.*
16 *Vnire poteſt Epiſcopus, cum conſenſu Capituli curam dignitati illius.*
17 *Vnire, quando poſſit Epiſcopus fructus ſuppreſſorum Canonicatuum alijs. Et quæ ſit Collegiata inſignis.*
18 *Supprimi poſſunt Canonicatus ob tenuitatem. Tenuitas tamen probanda, nu. 19. Et tunc deniq; quando Epiſcopus aliter prouidere non poteſt, nu. 20.*
21 *Vniri dignitates non poſſunt.*
22 *Vniri poſſunt ſimplicia, non tamen de Iure patronatus, abſq; conſenſu patronorum, non tamen omnia ſimplicia, nu. 23. neq; ad tempus, nu. 24.*
25 *Vniri non poſſunt beneficia vnius Diœceſis beneficijs alterius.*
26 *Vnio fieri nequit Menſæ capitulari.*
27 *Vnire non poteſt Epiſcopus beneficia, ſpectantia ad alterius collationem.*
28 *Vniri, an poſſit beneficium liberum, beneficio de Iurepatronatus, & an quando Eccleſia libera minatur ruinam, num. 29.*
30 *Vnire, an poſſit Epiſcopus beneficia, Sedi Apoſtolicæ reſeruata.*
31 *Vnire an poſſit Epiſcopus beneficia, ob non collationem factam in tempore, ad Papam deuoluta.*
32 *Vnire quibus locis, aut beneficijs liceat ex Tridentino.*
33 *Vnire Epiſcopus poteſt Præbendis Cathedralis, non Capellanijs, aut etiam Dignitati, neq; Collegiatæ non habenti vocem in Capitulo, nu. 34.*
35 *Vnire poteſt Epiſcopus ſimplicia, & curata curatis.*
36 *Vnire poteſt Epiſcopus ſeminario beneficia quæcunq; non tamen Canonicatum, & quæ requirantur pro tali vnione, num. 37.*

ANNOT. VIII. ARGVMENTVM.

De Vnione Beneficiorum. Notatur §. 1. quis poſſit vnire, an inferior habens iuriſdictionem Epiſcopalem, vel priuilegium, an Metropolitanus in Diœceſi, an Legatus à latere, an Capitulũ, an Vicarius Epiſcopi. Beneficium minus dignum vniẽdum eſſe digniori, non tamen curatum ſimplici, & quibus caſibus curata non poſſint vniri, & an poſſint vniri Capitulis. Quid de Dignitatibus, & Canonicatibus, qui quando poſſint ſupprimi ob tenuitatem redditus. Quid de patronatibus, quid de beneficijs diuerſarum Diœceſum, an poſſit fieri vnio Menſæ Capitulari, & quæ alia beneficia non poſſint vniri, & quibus beneficijs non poſſit fieri vnio, & ſimplicia poſſe vniri ſeminario, & alia. Notatur §. 2. quod vnioni debeat accedere Capituli conſenſus, ſi fiat per Ordinarium, & quomodo aliàs erit nulla, ſecus ſi per Papam, & ſi beneficium eſt de iure patronatus requiritur conſenſus patronorum, & in beneficio, cuius Collatio ſpectat ad inferiorem, debet etiam accedere conſenſus inferioris. An poſſit Capitulũ cogi ad conſentiendum. Quid ſi vnio fiat ſeminario, an requiratur conſenſus poſſeſſoris, & quid ſi ſe offerat vnioni, an ſit audiendus omnis intereſſe habens, & qui ſint audiendi in ſuppreſſione, vel diſmembratione beneficij. Ad vnionem requiritur iuſta cauſa, & quæ ſit, aliàs eſt nulla, & quomodo iuſtificanda. Vnionis effectus multiplex; quando dicatur ſortita eſſe effectũ, & quis poſſit eam diſſoluere, quomodo probanda, & alia ad materiam.

ANNOTATIO VIII. §. I.

Ad Tex. in Clem. vltima de rebus Eccleſ. non alien.

1 HIC *Clemens Papa V.* in *Concilio Viennẽſi* ſtatuit, Epiſcopum poſſe vnire Eccleſiam alteri Eccleſiæ, ſeu Dignitati, vel Præbendæ, accedente Capituli ſui conſenſu; eamque etiã donare religioſo loco, etiam non vocato Rectore. Non tamen poſſe vnire Eccleſiam menſæ ſuæ, vel capitulari, etiam accedente conſenſu Capituli, aliàs vnionem eſſe nullam. Cuius occaſione tractant hic DD. Materiam Vnionis beneficiorum, de qua etiam habetur in *cap. ſicut vnire de exceſſ. prælat. in cap.*

cap. expoſuiſtis de præb. in cap. 1. ne Sed. vacāt. in cap. cum veniſſent de inſtitut. & alibi, *In Concil. Trid. ſeſſ. 7. cap. 6. de ref. ſeſſ. 14. cap. 9 de ref. ſeſſ. 24. cap. 23. de ref. ſeſſ. 23. cap. 18. verſ. & quia ad Collegij fabricam, et cat. ſeſſ. 21. cap. 5. & ſeſſ. 25. cap. 9. de ref.* Tractant particulari tractatu *Io. Baptiſta Caccialupus de vnionib. Pet. de Vualdis, ſeù de Peruſio tract. de vnione Eccleſiar. Oſtienſ. in Summ. titul. ne ſed. vacant. Gamb. de off. leg. lib. 5. rub. 1. de poteſt. leg. in vniend. Rebuff. in prax. titul. de vnion. benef. & regul. 12. Cancell. Lancell. inſtit. Canon. lib. 2. titul. de vnion. Mandoſ. de ſignat. grat. eod. titul. et reg. 12. & 22. Cancell. Roſin. de benef. cap. 7. Duaren. de benef. lib. 5. cap. 6. Fuſc. de viſ. lib. 2. cap. 26. Hoied. de incompatibil. benef. 2. par. cap. 3. Zerol. in prax. Epiſcopali* verbo *vnio, Azor. inſtit. moral. 2. par. lib 6. cap. 28. & ſeq. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gl. 5. §. 7. Garz. de benef. par. 12. cap. 2. Lotter de Re Benef. lib. 1. quæſt. 28. & 29. & lib. 3. quæſt. 8. num. 84. & ſeqq. Ricc. in prax. 1. par. reſol. 385. et ſeqq. ſecundum vltim. impreſſ. & in collect. deciſ. par. 3. coll. 720. Nouar. ſingul. concluſ. titul. de vnion. benef. Sanch. in præcep. Decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 29. Flam. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 12. quæſt. 3. Leo in Theſ. for. Eccleſ. par. 2. cap. 16. nu. 22. & ſeqq. Vgol. de off. Epiſcopi cap. 52. Grat. diſcep. for. cap. 258. Barboſ. de off. & Poteſt. Epiſcopi part. 3 alleg. 66. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 16.* & *in Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *vnio. Maceraten variar. reſol. lib. 1. reſol. 90. & reſol. 109. Ioan. à Cochier. in regul. 22. Cancell. de Vnionib. Eraſm. à Cochier. de iuriſd. Ordinar. in exempt. part. 4. q. 131. Tambur. de iur. Abbat. tom. 3. diſp. 15. q. 1.* & alij, qua in re.

2 Nota primò poteſtatem hanc vnien di beneficia, eſſe conceſſam Epiſcopo Ordinario, vt hic, & in *cit cap. ſicut vnire*, vbi fuit iudicata nulla vnio facta ab Inferiori, etiam cū conſenſu Metropolitani. Ex quo collige primo inferiorem Epiſcopo non poſſe vnire beneficia, etiam ſi illorum collatio, & Eccleſiæ, ad ipſos inferiores pleno iure ſpectent; quia vnire eſt vnus de caſibus Epiſcopo reſeruatis, & denegatis inferioribus, tenent communiter DD. in *cit. cap. ſicut vnire* præſertim *Abb. & Ioan. And. num. 2. Archid. num. 3. Butr. num. 4. Lotter. de Re Benef. lib. 1. quæſt. 28. num. 112.*

3 Limitatur tamen communiter per DD. hæc denegatio facultatis vniendi in inferiori Prælato, quando Prælatus inferior, ita habet Eccleſias, & beneficia plenè ſubiecta, vt iuriſdictione quaſi Epiſcopali in eis fungatur; tunc enim poteſt Inferior Eccleſias prædictas, & beneficia vnire, quia Prælatus inferior id iuriſdictionis exercet in ſua Diœceſi, quod exercet Epiſcopus in ſua, declarat *Card. conſil. 47. num. 1. verſ. quę caſu, & nu. 3. Abb. in cit. cap. ſicut vnire num. 3. verſ. aut iſte Lott. cit. loc. num. 113. Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 16. num. 59. Garz. cit. par. 12. cap. 2. nu. 72. & ſeq.*

4 Limitatur ſecūdò, vt nō procedat dicta denegatio, quando Prælatus inferior poteſtatem haberet vniendi beneficia, & Eccleſias ex priuilegio, vel quadragenaria ſaltem præſcriptione; tunc enim validè vnit, ita *Garz. et Barboſ. cit. loc.*

5 Collige ſecundò ex *cit. cap. ſicut vnire*, Metropolitanum non poſſe vnire Eccleſias, & beneficia Diœceſis ſui ſuffraganei; & ratio eſt, quia id poteſt Metropolitanus in Diœceſi ſuffraganei, quod illi à iure expreſsè permittitur; Sed vnire non reperitur illi à iure permiſſum, ergo, ita *Abb. in cit cap. ſicut vnire num. 4.* & alij, quos refert, & ſequitur *Barboſ. de iure Eccl. lib. 3. cap. 16. num.* 58. qui dicit, quod Archiepiſcopus poteſt tantum vnire beneficia ſuæ propriæ Diœceſis.

6 Limitatur ſuprapoſita concluſio in caſu legitimæ appellationis, quæ poteſt intercedere in hoc caſu; nam Epiſcopus ſtante iuſta cauſa tenetur vnire, prout cum *Archid.* & *Mandoſ.* tenet *Ricc. in prax. 1. par. reſol. 385. in fin.* & proinde ſi legitimè interpellatus denegat vnionem, grauat, & conſequenter iuſtam viam parat appellationi, quo caſu, quia proprium appellationis eſt ſuſpendere, & deuoluere negotium, Metropolitanus validè poteſt vnire beneficia Diœceſis ſuffraganei; iuxtà latè notata per me *1. par. ad cap. paſtoralis de off. iud. Ordin.*

7 Legatus à Latere in prouincia ſibi mandata, poteſt etiam vnire beneficia ex legitima, & iuſta cauſa, quia Iuriſdictionē dicitur habere ordinariam, & maiorem, quàm habet Ordinarius; iuxtà magis communem, & receptam ſententiam. docet *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib. 1. cap. 6. de Legatis, verſ. in vniendis, & cit. loc. num. 55. Rot. in nou. de off. leg. deciſ. 1, & 2. Gambar. de off. Leg. lib. 5. in princip. ex nu. 41.*

8 Controuerſum eſt inter DD. an Capitulum Sede Vacante, poſſit beneficia vnire; Et negatiuam partem defendit *Pauin. de poteſt. Cap. ſed. vacant. part. 2. quæſt. 3. nu. 17.* eumque ſequitur *Lotter. de Re Benef. lib. 1. quæſt. 28. nu. 140.* Contrariam ſententiam, nempe poſſe vnire, dummodo nihil pereat de Epiſcopali iure, tenent *Genuenſ. in prax. cap. 87. nu. 25.* & alij, quos referunt, & ſequuntur *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num 67.* & *Barb. de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 32. num. 98.* Et hæc ſecunda opinio eſt magis communis; Prima verò eſt omninò vera, quando Capitulum vellet ſibi vnire, id enim omninò prohibetur, prout etiam declarauit Sacra Congregatio, quam declarationem refert *Barboſ. cit. loc. num. 99.* in confirmationem ſuæ opinionis, quia dum

Sacr.

Sacra Congregatio voluit Capitulum Sede Vacante non poſſe ſibi vnire, ergo à contrario ſenſu dixit, poſſe alteri vnire.

9 Nec obſtant rationes pro prima opinione, & primò non obſtat, quod vnire ſit proprium Epiſcopi; nam id dicitur in terminis *cap. ſicut vnire de exceſſ. prælat.* nempe ad excluſionem Prælatorum Inferiorum non habentium Iuriſdictionem Epiſcopalem, quod non poteſt dici de Capitulo, dum ſuccedit in integram iuriſdictionem Epiſcopi; Nec obſtat *cap. nouit ne ſede vacant.* quia vnio, de qua in illo, erat præiudicialis iuribus Epiſcopalibus, & proinde fuit iudicata nulla; quod ſecunda ſententia non negat.

10 Alia eſt controuerſia inter DD. an poſſit Vicarius Generalis ſine ſpeciali mandato vnire beneficia; quam latè diſcutit *Lotter. de Re Benef cit. loc. num.* 118. *& ſeqq.* & *nu.* 132. videtur ſentire id poſſe Vicarium, etiam ex generali mandato, poſt *Rot. per Mohed. deciſ.* 317. *ad med. & Gabr. conſil. vltimo num.* 3. *lib.* 1. Contrariam ſententiam, quod non poſſit Vicarius Generalis vnire ſine ſpeciali mandato eſt magis communis, eamq; tenuit poſt alios per ſe adductos *Sbrozz. de off. Vicar. q.* 115. *lib.* 2. *Garz. de benef. par.* 12. *cap.* 2. qui multos adducit, & opinionem extendit, etiā ſi Vicarius haberet facultatem conferendi beneficia cū clauſula generali, & *omnia alia faciendi, quæ requirerent ſpeciale mandatum*, ſequitur nouiſſimè *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 56. poſt reliquos DD. per ipſum relatos, & vltra illos *Macerat. variar. reſol. lib.* 1. *reſol.* 109. *num.* 1. qui omnes pro hac opinione rationem adducunt, negari non poſſe, vnire connumerari inter ardua *cit. cap. ſicut vnire*, & ardua non venire ex ſpeciali mandato *Put. deciſ.* 53. *nu.* 2. *lib.* 3. *Lotter. cit. loc. num.* 122. *& ſeq.*

11 Nota ſecundò, ex *Tex.* qui dicit, quod Epiſcopus poteſt vnire Eccleſiam alteri Eccleſiæ, Dignitati, vel Præbendæ, & etiam Religioſo loco; quæ beneficia poſſint vniri, & quibus poſſit fieri vnio; In qua materia præmittendum eſt, de natura vnionis eſſe, vt fiat beneficij minus digni, digniori; Vnde eſt, quod non poſſit vniri beneficium dignius minus digno, *arg. l. iuſtiſſimè in princip. & verſ. ridiculum namque eſſet tunica fundum accedere ff. de ædil. edict.* obſeruant *Gomez de expectatiuis num.* 36. *Rebuff. in prax. titul. de vnionib. beneficior. num.* 17. *Gonzal. ad regul. de menſib. gl.* 5. §. 7. *num.* 130. *& ſeq.*

12 Salua enim prædicta Regula de minus digno ad dignius. Dicendum eſt Epiſcopū poſſe quæcunque beneficia ſuæ Diœceſis, etiam ſi illa reſeruata ſint Summo Pontifici vnire; ſinè tamen præiudicio poſſeſſoris, ita loquitur. *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 16. *nu.* 29. & eſt ſecundùm mentem *Concil. Trid. ſeſſ.* 21. *cap.* 5. *de refor.* vbi diſponitur, vnionem fieri poſſe de quocunque beneficio curato, alteri curato, ex quo colligunt DD. nō poſſe vniri beneficium curatum, beneficio ſimplici, vel Capellaniæ; ſed è contra ſic, decidit in *cap. expoſuiſti de præb. Rebuff. in prax. cit. loc. num.* 17. Alia etiam ratione prohibetur beneficium curatum vniri ſimplici, quia per *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *de ref.* beneficia curata non poſſunt conuerti in ſimplici, notat *Ricc. in praxi* 1. *par. reſol.* 393. *nu.* 5. *verſ. vltimo.*

13 Non ſolùm beneficio ſimplici; ſed nec etiam Monaſterijs, Abbatijs, Dignitatibus, Præbendis Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, Hoſpitalibus, & Militijs, vniri poſſunt beneficia curata, iuxtà diſpoſita in *Concil. Trid. ſeſſ.* 24. *cap.* 13. *de refor. verſ. in vnionibus vero.* In quibus terminis declaraſſe *Sacram Congregationem* non ſolum vnionem Parochialis eſſe prohibitam, ſed etiam aliquam partem fructuum eorum vniri non poſſe, teſtatur *Ricc. in prax.* 1. *par. reſol.* 393. *verſ limita ſexto poſt Garz. de benef. par.* 12. *cap.* 2. *num.* 87. nouiſſimè *Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 16.

14 Non habet locum diſpoſitio *Concilij* prohibens vnionem Parochialium vt ſupra. Primò in Parochialibus non habentibus certos fines, vt ſunt Parochiæ, quæ Sacramenta miniſtrant, & iura Parochialia exercent in certum Populum, & certas familias; Sed tantum locum habet in Eccleſijs verè Parochialibus, quæ certos habent fines. Secundò nec locum habet in vnionibus Parochialium, faciendis pro fundatione, dotatione, augumento, uel conſeruatione Piorum Locorum, erectorum ad defenſionem, & propagationem fidei Catholicæ, bonarumque artium, ita poſt *Gonzal ad regul. de menſib. gl.* 5. §. 7. *num.* 47. tenent *Garz. & Barboſ. cit. loc.*

15 Non tamē vniri poteſt Eccleſia Parochialis Capitulo Cathedralis ob tenuitatem Canonicatuū, & ob difficultatem, ſiuè impoſſibilitatem, etiam vniendi beneficia ſimplicia, & ob id quoque, quod non decebat eorum numerus, iuxtà mentem *Concil. cap.* 15. *ſeſſ.* 24. *de ref.*, refert deciſum in vna *Alexādrina* 3. *Maij* 1594. *Aldan. in compend. Canon. reſol. lib.* 4. *titul.* 8. *num.* 3.

16 Poteſt tamen Epiſcopus cum conſenſu Capituli, etiam per viam vnionis, curā animarum quæ incumbit toti Capitulo, transferre in obtinentem Dignitatem in eadem Eccleſia, refert deciſum idem *Aldon. cit. loc. titul.* 8. *num.* 4. *die* 30. *Martij* 1594. ſiuè in aliam perſonam eiuſdem Eccleſiæ, refert etiam deciſum *Garz. de benef. part.* 9. *cap.* 2. *nu.* 190.

17 Ca-

17 Canonicatus ob tenuitatem illorum poteſt Epiſcopus ſupprimere, & fructus ſuppreſſorum, alijs Canonicatibus, ſiuè Præbēdis, vel diſtributionibus eiuſdem Eccleſiæ vnire, dūmodo tot Canonicatus remaneant, quibus Eccleſiæ ſeruitio non defraudetur, ita *Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 15.* In quibus terminis notandum eſt primo, quod hæc facultas conceditur Epiſcopo in Eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus; Quæ autem dicatur Collegiata inſignis in iure non definitur, & id remitti arbitrio Iudicis, defendit *Menoch. de arbitr. caſ.* 158. *num.* 4. qui alios citat; Verùm Iudex poteſt ad dijudicandam hanc qualitatem inſignitatis perpendere communem extimationem, vt latè probat *Lotter. de Re Benef. lib. 1. quæſt. 15. nu. 4. & ſeqq.* Locū, in quo ſita eſt Eccleſia, vt ſi numeroſum Populum contineat, prout inſignem fuiſſe indicatam Eccleſiam ſitam in oppido, vbi erant 820. focularia, refert *Barboſ. de Capitul. & dignit. cap. 2. num.* 18. Item ſi locus ipſe communi extimatione iudicetur nobilis, & inſignis, qui quales ſit, vide *Nouar. conſil.* 1. aliàs 3. *de verb. ſignif.* Item dignoſcitur inſignis Eccleſia, ſi illa Matrix ſit, ſi antiqua, ſi alijs præcedat Eccleſijs, ſi magnum habeat miniſtrorum numerum, ſi inſignem ſtructuram, & alia, de quibus *Barboſ. loc. cit.*

18 Secundo notandum eſt prædictam facultatem (ſupprimendi Canonicatus) concedi Epiſcopo, quando diſtributiones, & præbēdæ illorum ſunt adeo tenues, vt Canonici ſuſtentari decenter non poſſint, iuxtà eorū gradum inſpecta qualitate loci, & perſonarum, ita *Concil. Trid. cit. loc.*; cuius diſpoſitio non procedit, quando præbendæ non ſunt tenues, licet diſtributiones ſint tenues; quia in tali caſu tenuitati diſtributionis ſuccurri poteſt remedio *Concil. Trid. ſeſſ. 21. cap. 1. de ref.* prout deciſum refert per *Sacram Congregationem* poſt *Aldon. Barboſ. Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo vnio *num.* 2.

19 Sed quia beneficia de ſui natura præſumuntur congrua, merito in hoc caſu hæc tenuitas eſt probanda, ita *Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 67. num. 5. & ſeqq.*

20 Tertiò notandum eſt hanc facultatē ſupprimendi Canonicatus concedi Epiſcopo in ſubſidium, & quando tenuitati Canonicorum prouidere non poteſt per vnionem beneficiorum ſimplicium; nam ſi poteſt vnire præbendis ſimplicia beneficia, non debet ſupprimere Canonicatus, ita habemus ex *Concil. Trid. cit. cap. 15. in princip.*

21 Dignitates non poſſunt vniri, nec in terminis *Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 18.* nec *ſeſſ. 24. cap. 15. de ref.* refert deciſum *Ricc. in prax. 1. par. reſol. 393. verſ. limita quarto.* Nec etiam Canonicatus, niſi per modum ſuppreſſionis vt ſupra *Garz. ad regul. de menſib. gl. 5. §. 7. num. 64.*

22 Beneficia ſimplicia abſque dubio vniri poſſunt, & ea ſunt, quæ paſſim videmus vniri. Quod tamen non procedit, quando beneficia prædicta ſunt de iure patronatus, illa enim non poteſt Epiſcopus vnire ſine conſenſu patronorum, ſiuè laici ſint, ſiuè Eccleſiaſtici, docet *Rocc. de iurepatron.* verbo *honorificum q. 3. Lambert. eodem tract. lib. 3. q. 6. art. 2. Ricc. in prax. 1. par. reſol.* 387. per totum, vbi in fine concludit, quod talis conſenſus non præſumitur, nec de eo ſtatur aſſertioni Epiſcopi; fuit etiam deciſum per *Rot.* in vna *Vercellen. vnionis* 23. *Aprilis* 1610. coram *D. Lancellotto Iun.* Et ſi plures ſunt patroni, non ſufficit maior pars, ſed omnes debent conſentire, alias vnio eſt nulla *Verall. deciſ. 246. par. 3.* & in vna *Vercellen. vnionis* 23. *Aprilis* 1610. coram *D. Lancellott. Cardin.*

23 Et licet Epiſcopus poſſit vnire beneficia ſimplicia, non tamen poteſt vnire omnia beneficia ſimplicia ſuæ Diœceſis, ſed tantū aliqua referunt deciſum per *Sacram Congregationem Garz. de benef. cit. par. 2. cap. 2. nu. 63. & Ricc. cit. loc. reſol. 393. num.* 4. qui alios citat.

24 Nec poteſt Epiſcopus vnire beneficia quæcunque etiam ſimplicia ad tempus, ſeu ad vitam, ſed tantum in perpetuum, aduertit poſt alios *Ricc. cit. loc. num.* 5.

25 Vlterius nec poteſt vnire Beneficia, etiam ſimplicia ſuæ Diœceſis, beneficijs alterius Diœceſis ex quacunque cauſa vnire Epiſcopus, id enim expreſsè prohibet *Concil. Trid. ſeſſ. 14. cap. 9. de refor.* aduertunt *Garz. cit. capit. 2. nu. 86. Ricc.* vbi ſupra *verſ. limita* 5.

26 Obſerua, quod Epiſcopus nō poteſt vnire beneficia, etiam ſimplicia Menſæ Capitulari, etiam ſub prætextu tenuitatis diſtributionum; ſolum enim poteſt vnire præbēdis, quando illæ vna cum diſtributionibus tenues ſunt, imo diſtributiuè ſingulis præbendis debet vnire, aduertit *Farinacc. deciſ. 565. par. 2. recentior. Grat. diſcep. for. cap. 228. num 34. in fin.* qui vlterius dicit, quod nec omnibus præbendis collectiuè vniri poteſt, ſed ſingulis præbendis ſingula beneficia ſunt vnienda, quia tunc ſcitur, cui beneficio facta ſit vnio, & quodlibet beneficium habet ſuum Doctorem diſtinctum, & vtilitas eſt ſingulorum non Capituli, ita declarat *Gab. conſil. 178. num. 3. & ſeqq. lib. 2.* intelligi *Concil. Trid. cit. cap. 15.* & alias factam vnionē fuiſſe indicatam nullam; etiam ſi Cathedralis Eccleſia, vel Collegiata diſtinctas non haberet præbendas, ſed tantum communes diſtributiones, quæ diuinis intereſſentibus

diſtri-

Digitized by Google

diſtribuuntur, refert poſt *Aldan. Barboſ. Sũm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *vnio num. 1. & de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 16. num. 35.* refert ad id alia multa.

27 Non poteſt Epiſcopus vnire beneficia ſuæ Diœceſis, quæ non ad ſuam, ſed alterius inferioris collationem ſpectant, docet indiſtrictè *Barboſ. de iure Eccleſ. cit. loc.* ſub *nu.* 30. ſed hoc limitari poteſt, quando accedit conſenſus ipſius collatoris, ſicut diximus ſupra poſſe vnire beneficia de iure patronatus cum conſenſu patronorum.

28 Aduerte diuerſimode loqui DD. an poſſit Epiſcopus vnire beneficia liberę collationis, beneficijs de iure patronatus; quod apertis verbis deciſum eſt per *Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 9. verſ. inſuper acceſſiones de refor.* vbi huiuſmodi vniones ſubreptitię declarãtur, cuius diſpoſitionis Cõciliaris vigore, dixerunt prædictam vnionem non poſſe fieri *Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 2. cap. 16. nu.* 14. et generalius *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num.* 91. quos ſequitur *Ricc. in prax. prima par. reſol. 393. num. 5. verſ. limita* 3. ea ratione, ne beneficia libera, in ſeruitutem redigantur. Contrariam ſentẽtiam, nempe poſſe Epiſcopum vnire beneficium liberum, beneficio iuriſpatronatus ex cauſa, defendit *Lotter. de re benefic. lib. 1. quæſt. 28. n.* 165. et rationem afferr, quia tunc non cenſetur redigi beneficium liberum in ſeruitutem, ſed illud extingui, et conſtitui prædium alterius, voluit etiam *Rot. deciſ.* 222. *num. 2. par. 2. in recent.* Sed hæ pugnantes opiniones conciliantur per dicta *Leon. cit. loc.* originalis auctoris primæ ſententiæ; Nempe poſſe vniri beneficia libera, beneficijs de iure patronatus. Primò, quando Patroni renunciãt iuri patronatus. Secundò, quando concordãt, vt beneficium iuriſpatronatus alternatiuè conferatur, vna vice ad Patronorum præſentationem, et altera ad liberam collationem, et ita declaraſſe *Sacram Congregationem ad dictum cap. 9. Concilij Trid.* refert idem *Leo cit. loc. in fin. & Sell. in ſelect. Canon. cap. 18. nu.* 24. et cum his reſtrictionibus eſt intelligenda opinio *Lotter.* extra verò illas remanet intacta diſpoſitio *Sacr. Concil.*

29 Reſtringitur etiam in alio caſu diſpoſitio *Concil. Trid. cit. cap. 9.* nempe quod ſi Eccleſia libera minatur ruinam, et habet tenuiſſimos redditus, poteſt vniri patronatæ, cum reſeruatione iuriſpatronatus, et onere impoſito patrono, illam reparandi, et dotandi in ſcutis 50., prout fuiſſe deciſum in vna *Triuentina* 23. *Decẽbris* 1621. teſtatur *Aldan. in compend. Canon. reſolut. lib. 3. cap. 8. num.* 17. Hæc deciſio eſt fundata in neceſſitate reparandi Eccleſiam minantem ruinam, vnde eſt, quod ſi alia via poſſet reparari, ceſſat ratio diſpoſitionis, et proinde non eſt in ſeruitutem redigenda.

30 Quæritur, an Epiſcopus poſſit vnire beneficia Sedis Apoſtolicæ collationi reſeruata. Et quæſitũ diſtinguendo reſpondetur, quod aut loquimur de reſeruatis, reſeruatione perpetua, aut de reſeruatis alia reſeruatione non perpetua. Reſeruata primo modo, vt ſunt primæ Dignitates poſt Pontificales, beneficia Collectorum, et vnicorum Subcollectorum, Familiarium, Militum, et Officialium Curiæ, quorum beneficia ſemper dicũtur reſeruata; et hæc minimè vniri poſſunt, notat *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 93. &* 106. Aut loquimur de beneficijs reſeruatis nõ perpetuò, ſed ratione temporis, vt eſt ratione menſium. Et tunc ſubdiſtinguendum eſt, aut beneficia vacant; et tunc non poſſunt vniri, aut non vacant, et tunc poſſunt per Epiſcopum vniri, ita *Garz. cit. loc. nu.* 102. qui teſtatur ita fuiſſe per *Sacram Congregationem Concilij Trid.* declaratum in vna *Gienen.* quam adducit per extenſum; et quod non poſſint vniri reſeruata vacantia, intelligitur de ijs, quæ iam vacarunt in menſe reſeruato *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 16. nu.* 29. Quando verò vnio eſt facta ſeruata forma *Cõcil. Trid.*, ſi deinde poſt vnionem, beneficium vacet in menſe reſeruato, vnio habet effectum ſuum; niſi aliter per Papam fuerit vnioni derogatum, declarat *Lotter. de re benef. lib. 1. quæſt. 28. num. 198. Ludouiſ. deciſ. 419. num. 5. vbi Beltram. num. 7.*

31 Quæſtio eſt inter DD., an Epiſcopus poſſit vnire deuoluta beneficia ad Sedem Apoſtolicam, ob collationem nõ factam in tempore, et affirmatiuè reſoluunt *Mari. Socin. in cap. ſicut vnire num. 67. & ſeqq. de exceſſ. Prælat. Bero. deciſ. 346. ad fin. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 28. quæſt.* 15. et alij, quos refert *Sanch. in præcep.* Decalog. *lib. 7. cap. 29. num.* 149. Contrariam ſententiam, nimirum, quod Epiſcopus non poſſit talia beneficia vnire, niſi inuenerit illa deuoluta propter prædeceſſoris negligentiam, tenent *Selu. de benef. part. 3. q. 11. col. 14. Rebuff. in prax. titul. de deuolut. nu. 31. Zerol. in prax. titul. de vnion.* §. 8. Sed mihi videtur probabilius, Epiſcopũ nullo modo, et nullo caſu poſſe vnire beneficia deuoluta, poſtquam factus eſt caſus deuolutionis; ea ratione, quia certum eſt, aperta verba *Concil. Trid.* diſponere Epiſcopum poſſe vnire beneficia reſeruata, et affecta Sedi Apoſtolicæ, vt in *cap. 18. ſeſſ. 23. & cap. 15. ſeſſ.* 24. et nihilominus nõ obſtantibus apertis verbis *Concilij, Rot.* et DD. communiter voluerunt, quod poſtquam factus eſt caſus reſeruationis, et affectionis, Epiſcopus non poſſit vnire; ea ratione, ne Ordinarij in fraudem reſeruationis, poſſint beneficia vnire, ita *Beltram. cit. loc.* et dictum eſt *verſ. præced.* ſed prædicta ratio procedit in beneficijs de-

S uo-

uolutis,ergo,et diſpoſitio procedere debet.

32 Nota tertiò ſupradicta *notab.2.* principaliter tendere ad cognoſcendum,quæ beneficia vniri poſſunt;licèt multa colligi poſſint, ad cognoſcendum , quibus beneficijs poſſit fieri vnio,quod ut clarius pateat , dicendum eſt concluſiuè per *Concilium Trid:* permitti tribus tantum ſubiectis uniri poſſe beneficia numerata *notab.præced.* Primò vnio fieri poteſt Præbendis Eccleſiæ Cathedralis,vel Collegiatæ,quando illæ ſunt adeo tenues , vt cũ diſtributionibus quotidianis,non ſufficiant, decenti Canonicorum gradui , pro loci , & perſonarum qualitate ſubſtinenda , ita *Concil.Trid ſeſſ.24.cap.15.de ref.* Secundò , vnio fieri poteſt Eccleſiæ Parochiali adeò pauperi , vt aliter ſtatus ipſius pro dignitate nequeat conſeruari *Concil.Trid.ſeſſ.21.cap.5.de ref.* Tertiò vnio fieri poteſt Seminario , *Concil.Trid.ſeſſ.23.cap.18.*

33 Faciunt pro notitia primi modi vnionis, nempe faciendæ Præbendis ,multa notata *Not.præcedent.* Hic verò addendum eſt,quod Epiſcopus,ſolum præbẽdis vnire poteſt;Vnde eſt,quod illi denegatur facultas vniendi Capellanijs,etiam Eccleſiæ Cathedralis,quæ habent redditus tenues;item & Sacriſtiæ,vel Fabricæ;& hoc quia *Concil.* loquitur tantùm de Præbendis,notat *Garz.de benef.par.9.cap.2.num.190.*

34 Immò nec vnire poteſt Epiſcopus beneficia Dignitati,quæ in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata non habet vocem in Capitulo, nec redditus ex menſa Capitulari , licèt deſeruiat in Choro, habetur declaraſſe *Sacr. Congreg.Concil.ſuper cit. cap. 15. die 19. Decembris 1584.*

35 In vnione facienda Parochialibus, vt ſupra,ſciendum eſt,nõ ſolum Epiſcopum poſſe ijs vnire beneficia ſimplicia,ſed etiã ipſa curata alijs curatis,vt in *cit.cap.5.Concil.Trid.* concurrente cauſa,de qua in eo, & dicemus infra.

36 Vltimò diximus poſſe Epiſcopum Seminario vnire beneficia ſimplicia cuiuſcunque qualitatis,& dignitatis fuerint,ita *Concil.cit. cap.* 18. non tamen Seminario vniri poteſt Canonicatus *Eccleſiæ* Collegiatæ , etiam ſi ex ſui natura non obliget ad reſidentiam, refert deciſum *.Sell.ſelect.Canon.cap.10.num. 21.* Et latius, quæ beneficia poſſit Epiſcopus vnire Seminario, vide Bar*boſ. de iure Eccleſ. lib.3.cap.16.num.30.*

37 Requiritur tamen pro validitate vnionis factæ Seminario:primò ſolemnitas, de qua dicemus §.ſequenti, & quod Seminarium fuerit actu erectum,& habeat actu ſcholares, & Magiſtros,prout pluries ſenſiſſe *Sacram Congregationem Concilij,& Rotam Romanam,* refert *Ricc.in prax.1.par. reſol.* 390. per alios per ipſum adductos . Et licèt teneant aliqui futuro Seminario poſſe per Epiſcopum fieri vnionem ceſſante fraude,ita *Gonz. ad regul. de menſib.gl.5.§.7.num.76.& ſeq.* vbi plura, quæ ſequitur *Grat.diſcep.for.cap.248.num.71. & cap 358.num.5.Beltram. ad Ludouiſ. deciſ. 238.num.10.* Nihilominus verius eſt,& ſecũdum *Rotæ* ſententiam , quod quamuis proximè erigendo Seminario,& etiam ceſſante omni fraude,vnio fieri non poteſt;ita *Lotter. de re benef.lib.1.q.29.num. 47. & ſeq.* qui id validè probat cum Rotæ opinione,& primis rationibus;Sed omnino requiri , quod actu ſit erectum,& Collegium Puerorum formaliter inſtitutum *Rot. deciſ. 361. num. 3.& 5. par.2.in recent.* Quod tunc dicitur , quando eſt præparata Domus ; fuerunt introducti pueri electi duo Canonici pro regimine illius,& Deputati pro inſtituendis taxis,& faciendis vnionibus ad præſcriptum *Concil. Trid.* ita *Lotter.cit.loc.nu.51.* Vnde eſt,quod Seminarium non dum erectum,non eſt manutenendum in poſſeſſione beneficij vniti , ita *Rot.in Corduben.præſtimonij 7.Nouembris* 1601.coram *D.Litta,& in Leodien.beneficior. 19.eiuſdem menſis* 1602.coram *D. Cardinal. Lancellotto* ; Secus tamen ſi prætenderetur erectum nulliter;tunc enim eſſet manutenẽdum in poſſeſſione beneficij vniti , *Rota in Adiacen.benef.16.Nouembris* 1622.

SVMMARIVM.

1 *Vnionem perficiunt quædam ſolemnitates.*

2 *Vnioni debet accedere Capituli conſenſus,etſi Epiſcopus eam faciat,vt Sedis Apoſtolicæ Delegatus,num.3. & debet eſſe expreſſus, num. 4. altàs vnio erit nulla,num.5.*

6 *Vnionis defectum , conſenſus Capituli nullitatem,quis allegare poſſit.*

7 *Vnioni factæ à Papa,non requiritur Capituli conſenſus.*

8 *Vnioni poteſt ſubſequi Capituli conſenſus,dummodo lis non ſit cæpta.*

9 *Vnioni beneficij de iure patronatus,poſt Patronorum,Capituli conſenſus accedere debet.*

10 *Vnioni ſimplicium,facta Dignitati, vel Præbendis Cathedralis,debet etiam accedere Capituli conſenſus.*

11 *Vnio facienda, non exigit conſenſum Capituli,ſi ita diſponat conſuetudo.*

12 *Vnioni ex iuſta cauſa,cogi poteſt Capitulum pro conſenſu.*

Digitized by Google

13 *Vnioni facienda Seminario debet interuenire etiam duorum de Clero, et duorum de Capitulo conſenſus.*

14 *Vnioni beneficij, cuius collatio ſpectat ad inferiorem, nō ſolum Capituli Cathedralis, ſed inferioris ſuiq; Capituli conſenſus accedere debet.*

15 *Suppreſſio Canonicatuū Collegiata exigit Capituli Cathedralis, & Collegiata conſenſum.*

16 *Vnio non exigit, vt vocetur poſſeſſor.*

17 *Vnionem ſi Rector oppugnet, eſt audiēdus.*

18 *Diſmembrationi beneficij partis, vocādus Rector, licèt in contumaciam ſine illo procedi poſſit.*

19 *Vnioni facienda, omnes, quorum intereſt vocandi, & qui tales.*

20 *Vnionem impedit plebs iuſtè opponendo, non tamen vocanda.*

21 *Vnionis validitatem efficit iuſta cauſa, exemplificata tribus caſibus, num. 22. vel vtilitas, exemplificata, num. 23.*

24 *Vnio ſine cauſa eſt nulla.*

25 *Vnio ſine cauſa, nulla ipſo iure, an annullanda.*

26 *Vnionis cauſa iuſtificanda per informationem ab vniente, nec ſufficit eius atteſtatio.*

27 *Vnionis effectus eſt; quod vnita beneficia non vacare, neq; vniri poſſint.*

28 *Vnitum beneficium non poteſt reſignari ad fauorem ſine narratiua vnionis. Quid ſi ignoranter, vel ſcienter ſine ea reſignetur, num. 29.*

30 *Vnio dicitur ſortita effectum, ſi de beneficio vnito ſit capta poſſeſſio.*

31 *Vniones, qua non ſunt effectum ſortita, quando per decimamſecundam Regulam Cancellaria reuocentur.*

32 *Vniones ex iuſta cauſa diſſoluere poteſt Epiſcopus, tum aliorum, tum Papa, nu. 33. cum iiſdem tamen ſolemnitatibus, qua in vnione, num. 34.*

35 *Vnio non præſumitur, ſed eſt probanda, & qualiter.*

ANNOT. VIII. §. II.

1 DIximus §. *preced.* cum *tex.* huius *Clem. vltim. de reb. Eccleſ. non alien.* quis poſſit vnire, quæ beneficia, & quibus fieri poſſit vnio; hic notanda eſt ſolemnitas ad vnionē requiſita, & alia ad hanc materiam. Et proinde;

2 Nota primò requiri ad unionem conſēſum Capituli Eccleſiæ Cathedralis, prout deciditur in hoc *tex. Clem. vltim.* ibi *per Epiſcopum ſuo conſentiente Capitulo*; & in *cap. paſtoralis de donat. in final. verb.* & *cap. tua nuper de his, quæ fiunt à Prel.* & faciunt verba *Concil. Trid. ſeſſ. 21. cap. 5.* vbi cōceditur Epiſcopis facultas vniēdi, iuxtà formam iuris, quæ verba explicantes DD. dicunt *iuxtà formam iuris*, ideſt iuxtà formam *cap. ſicut vnire*, & huius *Clement.*, vbi requiritur conſenſus Capituli, & aduertunt Canoniſtæ communiter. Ratio verò quare ad unionem requiratur conſenſus Capituli, ea eſſe poteſt, quia cum unire beneficia ſit negotium graue, & arduum, meritò debet tractari ab Epiſcopo cum conſenſu Capituli, ratione maximæ coniunctionis, quæ eſt inter Epiſcopum, & Capitulum ſuum, iuxtà *Cap. nouit. de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſenſ. Capitul.*, obſeruat *Rot.* apud *Aegid. deciſ. 513.* Et hic conſenſus non ſufficit, ſi ſit ſingulorum de Capitulo, ſed requiritur conſenſus capitulariter *Rot. deciſ. 484. num. 6. par. 1. in recent.*

3 Amplia primò ſuprapoſitam regulam, ut requiratur Capituli conſenſus ad unionem, etiam ſi Epiſcopus illam faceret, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, docent ex uerbis *Concil. Trid. cit. ſeſſ. 21. cap. 5. de ref. Garz. de benef. par. 12. cap. 2. nu. 158.* & *Ricc. in prax. 1. par. reſol. 388. nu. 4. verſ. limita 2. in fin.* contra *Nauar.* & alios.

4 Amplia ſecundò, ut conſenſus Capituli ſit neceſſarius ad unionem, expreſſus, ita ut non ſufficiat tacitus, aduertit *Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 26. num. 5. in fin.* Contra, nempe ſufficere tacitum, defendit *Monet. de commut. ultimar. volunt. cap. 12. num. 251.*

5 Amplia tertiò, ut ſine huiuſmodi conſenſu Capituli unio ſit nulla, tanquam facta forma non ſeruata, docet *Garz. cit. loc. num. 166.* probat *Ricc. alleg. reſol. 388. in princ. Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. 42. ſub num. 8.*

6 Dubitant DD. quis nam poſſit allegare hanc nullitatem alienationis ob defectum conſenſus Capituli. Dicunt aliqui, quos citat, & ſequitur *Gratian. diſcep. for. cap. 278. nu. 30.* ſolum Capitulum, cuius conſenſus non fuit adhibitus poſſe allegare hanc nullitatē, pro quorum opinione uidetur ſentire *Rot. deciſ. 133. num. 1. par. 2. diuerſ.* Nihilominus contrarium, nempe quod hæc nullitas opponi poſſit non ſolum per ipſum Capitulum; ſed per quemlibet alium, cuius intereſt, & uerior, & probatur; nam hic conſenſus non requiritur ad unionē ob fauorem Capituli, cum de eius intereſſe non tractetur, ſed requiritur pro ſolemnitate, & forma, iuxtà do-

ctrinam *Garz.de benef.cit.par.11.cap.12.nu.164.& ſeqq.*& hanc ſententiam ſequuta eſt *Rot.deciſ.247.num.5.par.2.diuerſ.* & in *Vercellen.Vnionis 23.Aprilis* 1610.coram *Cardinal.Lancellotto iun.* refert *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.16.num.44.Lotter.de re benefic.lib.1.quæſt.28.num.156.*

7 Limitantur ſupradicta in unione facta per Papam, uel ejus Legatum ex delegatione Papæ,in tali enim unione,non requiritur cõſenſus Capituli; licèt quando unit Legatus iure ordinario,etiam requiratur, docet *Barboſ.cit.loc.num.*46.poſt *Lotter.*ubi ſupra *num.*154.*Ricc.cit.reſol.*388.*in fin.*

8 Declara primò ſuprapoſitam opinionem, vt conſenſus Capituli non requiratur neceſſariò,vt interueniat ante, vel in vnionem; ſufficit enim, ſi illam ſubſequatur, & interueniat poſt vnionem *Grat.diſcep.for. cit.cap.*288.*num.*32.& poſt *Rebuff.Hoied.Boer. Ricc. Azor.Gabr.& Garz.*tenet *Barboſ. de Canon.& Dignit.cap* 42.*num.*8.*& de iure Eccleſ.cit.cap.*16.*num.*45.Et eſt cõmune apud omnes. Licèt,ſi conſenſus prædictus fuerit præſtitus poſtquam cæptum eſt iudicium nullitatis unionis ob defectum illius, non conualidetur unio,iuxtà doctrinam *Barboſ.cit. cap.*42.*num.*8.*in fin.*

9 Declara ſecundò, ut conſenſus Capituli requiratur,etiam in unione beneficij de iure patronatus laicorum,etiam poſtquam laici patroni conſenſum præſtiterunt unioni,uoluit *Rot.deciſ.688.num.2.par.1. in recent.*, et refert *Lotter.vbi ſupra num.*157.

10 Declara tertiò,vt requiratur hic conſenſus Capituli,etiam in vnione beneficiorum ſimplicium facta Dignitati, & *Præbendis* ipſius Eccleſiæ Cathedralis;Et licèt per hãc *Clem.*non poſſit Epiſcopus vnire Menſæ Capitulari,etiam accedente conſenſu Capituli; id tamen communiter DD.intelligunt,quãdo principaliter vnio fit in fauorem Capituli,ſecus ſi in conſequẽtiam,& minus principaliter,vt quando unio fit *Præbendis*, & ſimiliter; etiam ſi unio in conſequentiam redũdaret in utilitatem Capituli,docet poſt alios *Ricc.in prax.1.par.reſol.* 389. *per totum ſecundum vltimam impreſſionem*, & ita optime declarãt hanc *Clem.Rot.diuerſ.deciſ.*133.*num.*7.nouiſſimè *Barboſ.de iure Eccleſ. lib.*3.*cap.*16.*num* 47.qui dat cautelam pro ualiditate unionis faciendæ menſæ Capitulari per Epiſcopum,& eſt ut adhibeatur conſenſus Apoſtolicus.

11 Declara quartò,ut hic conſenſus Capituli in unione facta per Epiſcopum, prætermitti poſſit,quando ita diſponit conſuetudo,ita DD.communiter in hac *Clem.*& refert *Fuſc. de viſit.lib.2.cap.26.ſub num.* 5. & poſt eum *Ricc.cit.reſol.*388.*num.*4.*Barboſ.de Canon.& Dignit.cap.*42.*num.*9.poſt *Garz.*& alios per ipſum citatos,qui tenent, quod hæc conſuetudo debet eſſe immemorabilis *Barboſ. de Iur.Eccleſ.cit.cap.*16.*num.*42.

12 Declara quintò, quod ſi Capitulum conſentire recuſat unioni factæ,uel faciendæ, in qua unione concurrit iuſta,& probata cauſa, poteſt compelli ad præſtandum conſenſum, ita docet poſt *Rebuff.Nar.Socin.Sen.& Azor. Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.16.num.*43. *& de Capitul.& Canon.cap.*42.*num.*13.

13 Declara ſextò,quod ultra conſenſum Capituli,requiſitum ad omnes uniones per hãc *Clem.*in unione facienda Seminario, requiritur etiam conſilium quatuor deputatorum, duorum de Capitulo, & duorum de Clero, iuxtà terminos *Concil.Trid.ſeſſ.* 23. *cap.* 18. refert uoluiſſe *Rot.*& declaraſſe *Sacram Congregat.Ricc.in praxi 1.par. reſol.*390. *num.* 3. ubi refert declarationes *Sacræ Congregationis* diſponentes,Epiſcopum in huiuſmodi vnione teneri ſub pæna nullitatis actus requirere conſilium prædictorum deputatorum, licèt illud non teneatur ſequi.

14 Declara ſeptimò in unione beneficij, cuius collatio ſpectat ad inferiorem Collatorẽ requiri conſenſum,etiam talis inferioris collatoris,& non ſolum illius; ſed etiam conſenſum Clericorum conſtituentium Capitulum cum dicto Prælato inferiori, ultra conſensũ capituli Cathedralis, aduertit poſt *Sanch. Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.16.num.* 43. & notatum eſt ſupra.

15 Declara octauò in ſuppreſſione Canonicatuum Eccleſiæ Collegiatæ ob tenuitatem redditus illorum,ut dictum eſt ſupra,requiri conſenſum Capituli Eccleſiæ Cathedralis,et eiuſdem Eccleſiæ Collegiatæ,aliàs ſuppreſſio,& unio reddituum illarum eſſet nulla, tenet *Sell.ſelect.Canon.cap.*34.*num.*8.

16 Nota ſecundò *tex.*in hac *Clem.*diſponere, pro ualiditate unionis,non eſſe neceſſarium, ad eam uocari Rectorẽ Eccleſiæ,quæ unitur, notant communiter DD. Contra eius *Clementina* diſpoſitionem,non obſtant uerba *Concil.Trid. ſeſſ.* 7. *cap.* 6.*de refor.* ibi *uocatis quorum intereſt*; nam per unionem Rectori nullum fit præiudicium, cum de ratione unionis ſit,ut non habeat effectum ſuum,niſi poſt mortem *Rectoris* poſſeſſoris, ita poſt alios *Lotter.de re benef.lib.1.quæſt.28.nu.*171. Immò in uita paſſim ipſe Rector admittitur ad reſignandum beneficium unitum in manibus Sanctiſſimi,ad fauorem,cum narratiua unionis,qua reſignatione admiſſa cum clauſula, *& non alias* etc. ſuſpenditur unio pro illa uice *Pariſ.de reſignat.lib.2.quæſt.9.n.8.Lotter.cit.loc.num.*172.*& ſeqq.* Et proinde Rector non eſt citandus,contra *Seraph. deciſ.* 1459.cui reſpondet *Ricc.in prax.1.par. reſol.*

391.

392. *num.* 2. Multa *Barboſ. cit. loc. num.* 41.

17 Quod ſi Rector prædictus ſpõtè cõparuerit iuſtam cauſam allegando contra unionem, eſt audiendus, ſicut etiam eſt audiendus in tali caſu Defenſor beneficij uacantis, et generaliter omnis poſſeſſor. faciunt dicta per *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 16. nu.* 41.

18 Et licèt vocandus non ſit Rector in vnione beneficij, per hunc *tex.* eſt tamen vocandus in diſmembratione, ſeu alienatione partis beneficij, iuxta opinionem *gl. in hoc text.* in verbo *vocatus* vbi *Ioan. And. & Imol.* ſimili modo eſt vocandus Rector in diſmembratione alicuius iuris beneficij, vt aduertit *Ricc. in praxi* 1. *par. reſol.* 392. *num.* 7. latè *Lotter. de re benef. lib.* 1. *quaſt.* 28. *num.* 7. *& ſeqq.* Verùm ſi vocatus Rector nollet diſmembrationi iuſtè faciendæ conſentire, poſſet Epiſcopus, etiam eo inuito ſubſiſtente iuſta cauſa, procedere ad diſmembrationem, probat *tex. in cap. ad audientiam in fin. verſ. ſi vero de Eccleſ. ædif. Lotter. cit. loc. num.* 10.

19 Nota tertiò extra *tex.* vocandos eſſe ad vnionem omnes, quorum intereſt, ita diſponit *Concil. Trid. cit. cap. 6. ſeſſ. 7. de ref.* & voluit etiam *Clem. vnica* §. *ad hac de ſtat. Monach. Rot. deciſ.* 133. *num.* 4. *par.* 2. *diuerſ. Seraph. deciſ.* 1078. *Garz. cit. cap.* 4. *num.* 203. & alij; Illos autem, quorum intereſt, eſſe quibus competit ius cõferendi, vel præſentãdi ad beneficia vniri petita, reſoluunt *Roch. de iure patronat.* verbo *honorificum quaſt. 3. circa med. Ioan. Cochier. ad regul.* 13. *Cancell. nu.* 28. *Anton. Fabr. lib. 1. definit. forenſ. titul. 2. defin. 48. et ſeq. Caccialup. de vnion. art.* 6. *Nouar. ſingular. concluſ. titul. de vnion. concluſ.* 7. aliàs 329. *num.* 4.

20 Ex diſpoſitione *cit. cap. 6. Concil. Trid.* non eſt vocanda plebs, docet poſt *Garz.* & alios *Ricc. in prax.* 1. *par. reſol.* 392. *num.* 4. ſequitur *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 16. num.* 40. *& ſeqq.* vbi tenet, quod ſi plebs compareat contra vnionem, eſt audienda, ſi iuſtam allegat cauſam, fuit dictum in vna *Gerunden. vnionis 20. Martij* 1690. coram *D. Sacrato*; vbi fuit reſolutum, Parochianos eſſe legitimas perſonas in hac cauſa, cum illorum interſit bonum habere Paſtorem.

21 Nota tertiò principalem requiſitum] ad validam vnionem, eſſe cauſam; vnio enim beneficiorum fieri non poteſt ſine iuſta cauſa, quæ duplex eſt, ſcilicet neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiarum, *cap. expoſuiſtis de præbend.* vbi DD. omnes; Nec ſimplex neceſſitas, vel vtilitas, ſufficit pro cauſa prædicta; ſed requiritur euidens neceſſitas, vel vtilitas; Et dicitur illa, quæ eſt præciſa, & qua excluditur quæcũque dubietas, aduertit *Garz. de benef. par. 2. cap. 2. num.* 108. *Molfeſ. in ſumm. tract. 6. de benef. cap. 14. num.* 38. *Nouar. ſingul. concluſ. titul. de vnione concluſ.* 2. aliàs 124. *nu.* 2. *Lotter. de re benef. lib. 1. quaſt. 28. num.* 141. *& ſeq. Rot. diuerſ. deciſ.* 65. *num.* 17. *par.* 2. inclamant omnes, & eſt de mente *Concil. Trid. ſeſſ. 7. cap. 6. de refor. ibi niſi eas ex legitimis, aut aliàs rationabilibus cauſis.*

22 Eſt facienda vnio ex cauſa neceſſitatis. Primò quando Præbenda caret ſufficientibus redditibus ad alendum miniſtrum, vt in dicto *cap. expoſuiſtis, ibi, de redditibus Præbendarum ſuarum nequeunt ſuſtentari*, & in *Concil. Trid. ſeſſ. 21. cap.* 5. vbi ob paupertatem Eccleſiarum Parochialium, datur Epiſcopo facultas eos inter ſe vniendi. Quando verò dicatur Eccleſia pauper in hoc caſu, relinquitur arbitrio Epiſcopi, ita *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 16. ſub num.* 18. Secundò ſi Eccleſia ſit ab hoſtibus deſolata, & deſtructa, poteſt alteri vniri *cap. 2. de relig. domib.* Tertiò tribuunt quoque neceſſitatem vniendi populi detrimẽtũ, vel incommodũ *cap. ad audientiam el ſecondo cit. titul.* inſuper Eccleſiarũ vicinitas, quando reſtant pauci de populo, alijs mortuis, *Cap. & temporis 16. q. 1.* Religionis deformitas, & mutatio temporum *Cap. 2. & cap. fin. §. hoſtilitates 25. q. 2. Barboſ. cit. loc.*

23 Vnionem faciendam ex cauſa vtilitatis exemplificant DD. quando propter fructuũ tenuitatem, non inueniuntur Clerici idonei ad deſeruiendum, vt probatur in *Cap. expoſuiſti cit. & cap. 1. ne ſed. vacant.* ibi *ne plus fauiſſe perſonæ, quam Eccleſiæ videremur*, & aduertit *Barboſ. cit. loc. num.* 39. Ad quæ nota, quod in hoc caſu non eſt facienda vnio regulariter, ſi cum ijſdem redditibus Rector eatenus ſe ſuſtentauerit, ita *Oldr. conſil.* 262. *num. 1. verſ. ſecus*, quem refert, & ſequitur *Lotter. de re benef. cit. lib. 1. cap. 28. nu.* 143.

24 Vnio verò beneficiorum facta, ſine cauſa prædicta, eſt ipſo iure nulla, ita voluere omnes, teſtatur *Garz. cit. loc. nu.* 113. qui alios citat, *Nouar. ſingul. concluſ. titul. de vnione concluſ.* 2. aliàs 124. *num.* 3. *Milis* verbo *vnio facta ex falſa cauſa ad fin. Rot. diuerſ. deciſ.* 133. *num. 3. par.* 2.

25 Dubium eſt in his terminis, an vnio beneficiorum, facta cum cauſa, ſed falſa, dicatur nulla ipſo iure, an veniat annullanda per ſẽtentiam. Tenent multi, quos citat *Garz. cit. loc. num.* 114. vnionem in hoc caſu, non eſſe nullam ipſo iure, ſed ſuſtineri, donec nulla declaretur per ſententiam, & hanc ſententiã amplexa eſt aliquando *Rot. in deciſionibus*, adductis per ipſum *Garz. eodem loc.* ſequitur *Barboſ. cit. loc. num.* 52. poſt *Maſcard. de probat. concl.* 1412. *in princip.* Nihilominus verius iudicatur hodie, quod vnio facta ex falſa cauſa, dicatur nulla ipſo iure, tenent *Garz. & Nouar. cit. loc.* & hanc opinionem amplexari *Rotam Romanam*, & receſſiſſe à prima,

teſta-

Digitized by Google

teſtatur *Lotter. de re benef. lib. 1. quæſt. 28. num. 147.* & opinio confirmatur exemplo rei Minoris, quæ ſi decreto iudicis fuerit alienata, ſi deinde conſtet fuiſſe alienatam ex falſa cauſa, non obſtante decreto, alienatio eſt nulla, & res non cenſetur exijſſe è dominio Minoris *l. magis puto §. vltim. ff. de reb. cor.* De vnione facta per Papam, non eſt controuerſia inter DD. nam omnes fatentur eſſe nullam ipſo iure, ſi facta eſt ex falſa cauſa *Barboſ. cit. loc.*

26 Pro iuſtificatione huiuſmodi cauſæ, eſt præmittenda per Ordinarium cauſæ cognitio, ac diligens informatio, aduertit *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 16. num. 39. in fin.* Vnde eſt, quod cauſa prædicta vnionis, non præſumitur vera, etiam ſi Epiſcopus, vel Legatus vniens, de ea atteſtetur in vnione; niſi atteſtetur de ea adhibuiſſe cauſæ cognitionem, nam in hoc ſecundo caſu ſtatur atteſtationi Ordinarij, quouſque contrarium non fuerit per aduerſarium probatum, docet poſt alios *Nouar. ſingul. concluſ. titul. de vnion. cõcluſ. 2.* aliàs 124. *num. 4. Ioan. à Cochier. ad regul. 13. Cancell. num. 27. Barboſ. cit. loc. nu. 51.*

27 Nota quartò beneficium legitimè vnitum vt ſupra, non dici amplius vacare, nec conferri poteſt *Ludouiſ. deciſ. 77. num. 3.* tradunt DD. relati per *Gonzal. ad regul. de menſib. gl. 5. §. 7. nu. 7.* Vnde vniones legitimè factas ſortiri debere effectum ſuum, cum vnita beneficia vacare contingerit, ſiue per obitum, ſiue etiam per reſignationem, eaque de re poterit Epiſcopus Datarium docere, teſtatur declaraſſe *Sacrã Congregationem Barboſ. Summ. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *vnio num. 5.*

28 Hinc beneficium vnitum, non poteſt reſignari ad fauorem, non facta mentione de vnione, aliàs reſignatio non tenet, & gratia eſt ſubreptitia, voluit *Oldrad. conſil. 257. num. 20. & ſeqq. Put. deciſ. 357. num. 4. lib. 1. Rot. deciſ. 3. de rer. permut. in antiq.* quos refert, & ſequitur *Pariſ. de reſignat. lib. 3. quæſt. 9. num. 14. & ſeqq.* qui teſtatur de communi.

29 An autem habeat effectum ſuum, & ſubintret vnio, quando beneficium fuerit reſignatum ad fauorem, nulla facta mentione vnionis. Dicendum eſt, quod ſi quis ignorans vnionem, reſignauerit ad fauorem in manibus Sanctiſſimi, non abdicat à ſe ius, & per conſequens poteſt beneficium reſignatum continuare, ſeù redire ad illud, nec vnio habet effectum, ſed debet expectari euentus ſimplicis uacationis, uolnit *Pariſ. conſil. 114. n. 7. & 8. vol. 4.* & ita iudicaſſe *Sacrã Congregationem Concilij*, teſtatur *Pariſ. de reſignat. cit. loc. num. 20.* Si verò quis ſciens unionem, beneficiũ unitum ſcienter reſignauerit, nulla facta mentione unionis, quia tunc uidetur ſcienter nulliter renunciaſſe, & conſequenter amiſit ius ſuum, & unio habet effectum, ita *Pariſ. cit. loc. num. 21.* qui teſtatur ſic uoluiſſe *Rotam* coram *D. Seraphino.* Et hæc procedunt non ſolum, quando reſignatio eſt facta ad fauorem, ſed etiam ſi facta eſt ſimpliciter coram Papa, tunc etiam habet effectum unio, niſi Papa conferat cum derogatione unionis, ita *Pariſ. de reſignat. cit. loc. num. 27.*

30 Vnio ad effectum diſpoſitionis *Concil. Trid. ſeſſ. 7. cap. 6.* ubi datur facultas Ordinarijs uiſitandi, & examinandi uniones factas à 40. annis citra, quæ non ſunt effectuatæ; & ad effectum *Regul. 12. Cancell.* ubi reuocantur uniones, quæ ſuum non ſunt ſortitæ effectum; dicitur ſortita ſuum effectum, quando uigore illius fuit capta poſſeſſio beneficij uniti, ita *Mandoſ. ad regul. præd. 12. Cancell. quæſt. 5. Hoied. de incompatibilit. benef. par. 2. cap. 3. num. 21. Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 281. Ricc. in prax. 1. par. reſol. 386. per totum, ſecundùm vltim. impreſſ.* ubi *num. 6.* tenet ex opinione *Rot. in vna Peruſina* per eum adducta ad hunc effectum, non requiri fructuum perceptionem.

31 Obſerua, quod prædicta *Regul. 12. Cancell.* reuocans vniones, quæ ſuum nõ ſortitæ ſunt effectum, non habet locum in vnionibus factis ex cauſa neceſſitatis, iuxta terminos *Cõcil. Trid.* ita *Beltrã. ad Ludouiſ. deciſ. 419. nu. 6.* vbi multa adducit exempla *Garz. cit. loc. num. 282. & num. 289.*

32 Nota quintò Epiſcopum, vel alium Ordinarium, qui poteſt beneficia vnire, vt in *primo* §. poſſe, & vniones iam factas diſſoluere, concurrente tamen iuſta cauſa; vt vel quia ceſſauit prima cauſa unionis, uel concurrit neceſſitas, aut utilitas Eccleſiæ pro diſſoluenda unione, uel quia unio redundat in detrimentum Eccleſiæ, & ſimilium, ita *Rebuff. in prax. titul. de vnionis reuocation. nu. 1. 2. & 3. Azor. Inſtit. moral. 2. par. lib. 6. cap. 29. q. 1. & cap. præc. q. 21. Rot. diuerſ. deciſ. 578. & 595. lib. 3. par. 3.*

33 Et non ſolum unionem à ſe factam, uel à prædeceſſore poteſt Epiſcopus diſſoluere, ſed etiam illam factam à Papa ex ordinaria poteſtate, concurrente iuſta cauſa, ut ſupra, non tamen unionem factam à Papa ex plenitudine poteſtatis, docet *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 304.* poſt *Azor. dict. cap. 29. q. 5.*

34 In diſſoluenda uerò unione, requiritur etiã ſolemnitas conſenſus Capituli, & cauſæ cognitio, ſicut in ipſa unione facienda, ita *Rebuff. cit. loc. num. 24. Azor. dict. cap. 29. quæſt. 5. & 6. Garz. eodem loc. nu. 307.* Nec non etiam citatio eorum, quorum intereſt unionem nõ reuocari, ita *cit. loc. Rebuff. num. 26. Azor. q. 6. Garz. num. 208.* qui etiam dicit eſſe uocandum

dum

dum defenſorem Eccleſiæ vacantis, ex *gl. in hac Clem.* verbo *vacabat*. Ad quod aduerte, quod ſi diſſolutio vnionis non habet effectũ ſuum, niſi poſt mortem Rectoris poſſeſſoris, cum illi nullum irrogetur præiudicium, non eſt vocandus, ſicut diximus de vnione. Secus ſi aliquod ei irrogetur præiudicium.

35 Vnionem hanc non præſumi in dubio, ſed per allegantem eſſe probandam, vnanimiter concludunt omnes DD; quibus tamen modis probetur vnio, videndus eſt *Maſcard. de prob. concluſ.* 1411. *per totam*, *Zerol. in prax. Epiſc. par.* 1. verbo *vnio* §. 8. *Garz. de benef. par.* 12 *cap.* 2. *num.* 226. nouiſſimè *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 60. *& ſeqq.*

S V M M A R I V M.

1 *Collationis beneficij præuentio, quatenus ad Papam, & Ordinarium, & de capienda poſſeſſione, ad Tex. cap ſi Sede de Præbendis, & Dignitatibus in ſexto, & qui DD. materiam exagitent.*

2 *Collatio beneficij poteſt fieri in concurrentiam à Papa in menſe Ordinarij, etiam illi conceſſa vigore alternatiuæ, num. 3.*

4 *Collatio Papæ præfertur eo ipſo, quod Papa exprimit menſem vacationis.*

5 *Collatio prior, ſiuè etiam momentò, num. 6 eſt potior.*

7 *Collatione Papæ, & Ordinarij facta eodem tempore, prouiſorum, poſſidẽs præfertur, etſi poſſeſſio non ſit capta die collationis, num. 8. Quid ſi Aduerſarius haberet diem collationis cum certa hora, num 9. & quid ſi prior poſſeſſionem amiſerit, poſterior in ea permaneat, num. 10.*

11 *Prouiſorum ſimul tempore primus acceptans præfertur licèt ſecundus in apprahenſione poſſeſſionis: ſi nulli ſuffragetur poſſeſſio, præfertur prouiſus à Papa, num. 12.*

13 *Collatio Ordinarij cum certitudine horæ, præfertur collationi Papæ abſq; ea.*

14 *Prouiſorum ſimul, poſſidens præfertur.*

15 *Poſſeſſio beneficij requirit corporalem inductionem, nec ſufficit inueſtitura Epiſcopi, niſi in conſpectu Beneficij, num. 16.*

17 *Poſſeſſio beneficij probari poteſt per annuli, vel clauium traditionem.*

18 *Poſſeſſio beneficij apprehẽdẽda in cõſpectu Altaris, & Eccleſiæ, niſi aliqua obſtent, & quæ.*

19 *Poſſeſſio beneficij aliquando per aſpectum pinnaculi, et ſimiliter capi poteſt, & tunc agere poteſt poſſeſſorio eam ſic acquirens, num. 20. & in præiudicium impedientis habetur pro capta, nu. 21.*

22 *Poſſeſſio generaliter capienda per corporalem inductionem, & qualiter.*

23 *Poſſeſſio Canonicatus, vel Dignitatis qualiter apprehendenda.*

24 *Poſſeſſio Canonicatus, quando capitulariter capta dicatur; quid ſi aliqui non interſint, num. 25.*

26 *Poſſeſſio Canonicatus valida, etſi Capitulum ad alia congregetur, quid ſi congregetur pro Miſſa.*

27 *Poſſeſſio Canonicatus non capitulariter, nulla; quid ſi iniuſtè Capitulum denegaret poſſeſſionem, num. 28.*

29 *Poſſeſſio Canonicatus, vel Dignitatis exigit, quod apprehendatur in propria ſede.*

30 *Poſſeſſio Canonicatus capitur per traditionem ſtalli in Choro, & loci in Capitulo, immò per deambulationem, & ſeſſionem in Choro.*

31 *Poſſeſſione capta Canonicatus, vel Dignitatis, cenſetur, & annexorum, niſi ſint duæ principales Eccleſiæ vnitæ.*

32 *Poſſeſſio, quorum bonorum intelligatur capta per poſſeſſionem beneficij.*

33 *Poſſeſſionis beneficij traditio, ſpectat ad executorem Papæ, vel ad Epiſcopum, eiuſq; Vicarium.*

34 *Poſſeſſionis traditio à Notarijs Apoſtolicis in praxi perficitur; fieri inſtrumẽtum tamen poteſt, etiam à Notario Regio, ſi alia perſona det poſſeſſionem, num. 35.*

36 *Poſſeſſionem capere in Regno debet prouiſus per medium Nuntij, & qualiter.*

37 *Poſſeſſio capi nequit propria auctoritate, & reuocanda ſi inſſit, aliàs erit intruſio.*

38 *Poſſeſſio capi poteſt per procuratorem, vbi an requiratur ſpeciale mandatum.*

39 *Poſſeſſio, an denuo capienda, ſi prouiſus ab Ordinario, à Papa, ad quem ſpectare aduertit, impetret.*

40 *Poſſeſſionem non capiendam ſiue ſcien-*

tia

by Google

tia Dominorum ſecularium ex ſtatuto, an ſtatutum valeat remiſſiuè.

41 P*oſſeſſionem impedientes, etiam ſub prætextu, quas pœnas incurrant.*

42 P*oſſeſſionis inſtrumentum, vbi, & qualiter conſcribendum.*

43 P*oſſeſſionis captura, quando attentata dicatur, & quomodo hodie non poſſit capi ex ſola ſignatura, num. 44. vbi contrafaciens, quas pœnas incurrat. Et intra quod tempus ſit capienda poſſeſſio, num. 45.*

ANNOT. IX. ARGVMENTVM.

De Præuentione Collationis, & Poſſeſſione beneficij. Notatur quando, & quomodo poſſunt concurrere Papa, & Ordinarius in Collatione beneficij, & quæ Collatio præferatur, ſi vna prior ſit altera, vel ſint eodem die, ſed in diuerſis horis; Et quid ſi non appareat de prioritate. Itē præfertur poſſidens inter plures prouiſos, quę poſſeſſio qnomodo apprehendatur, & quibus modis, & quid ſi impeditur capi. Quomodo apprehenditur in Dignitate, & Canonicatu, & quomodo debeat interuenire Capitulum. Capta poſſeſſione beneficij, & Canonicatus, quomodo intelligatur de connexis, & illorum bonis. Quando Executor, vel Notarius tradat poſſeſſionē, & an in Regno per mediū Notarij Apoſtolici ſit capienda. Quomodo non poſſit capi propria auctoritate, aliàs dicatur nulla, & reuocabilis; An poſſit impediri, & impediens, quas pænas incurrat. Inſtrumentum poſſeſſionis vbi conſcribendum. Poſſeſſio quando dicatur attentata, & reliqua ad materiam.

ANNOTATIO IX.

Ad Tex. in Cap. ſi à Sede de Præb. & Dignit. in 6.

1 IN hoc *Tex. Bonifacius Papa VIII.* ſtatuit, quod ſi à Sede Apoſtolica, vel Legato ipſius vni, & ab Ordinario alteri, idem beneficium eodem die conferatur, nec appareat, quæ collatio fuerit primò facta, præferēdus eſt ex prouiſis ille, qui poſſidet. Quod ſi neuter poſſideat, præferendus eſt prouiſus à Papa, vel eius Legato. Cuius occaſione notandum duxi. Primò breuiter pauca, quomodo concurrat Papa cum Ordinario in collatione beneficij, & de præuentione, Secundò quomodo apprehenditur poſſeſſio beneficij. De prima materia tractat *Gonz. ad regul. de menſib. & alternat. §. 3. proœm. Mandoſ. in regul. 16. de concurrentib. q. 10. Rebuff in prax. titul. de deuolut. Menoch. de arbitr. caſ. 48. Garz. de benef. 5. par. cap. 1. nu. 11. & 417. Rot. in vna Toletana Canonicatus 26. Iunij* 1595. coram *D. Seraphino.* De secūda tractant *Couar. lib. 3. variar. cap. 16. num. 10., & ſeqq. Pariſ de reſignat. lib. 10. quæſt. 6. Quarant. Summ. Bull.* verbo *beneficior. poſſeſſio. Ricc. in prax. 3. par. reſol. 78. & ſeqq.* & alij. In qua materia notanda ſunt tantum pauciora, quæ ad vſum deſeruire poſſunt. Et pro intelligentia.

2 Nota primò, quod caſus huius *Tex.* occurrere poteſt in collatione beneficij, vacantis in menſe Ordinarij, & Papæ non reſeruati; illius enim collatio ſpectat ad Ordinarium, non tamen priuatiuè quoad *Papam*, qui poteſt prouidere de omnibus beneficijs, & in eorum prouiſione concurrere cum quolibet Ordinario, cum ſit Ordinarius Ordinariorum *Cap. cuncta per mundum 9. q. 4. Gonzal. cit. loc. §. 2. proœm num. 1. & ſeqq. Garz.* vbi ſupra *num.* 8. qui alios multos adducit.

3 Ampliatur ſuprapoſita indubitata concluſio, vt illa locum etiam habeat in menſibus conceſſis Epiſcopo vigore alternatiuæ, non obſtante decreto irritante, in conceſſione alternatiuæ appoſito, quia adhuc Papa concurrere non impeditur cum Ordinario, prout pluries fuiſſe deciſum per *Rotam*, refert *Garz. cit. loc. num. 15. & ſeqq.* vbi varias adducit deciſiones, atque probatur validam eſſe Papæ collationem in menſæ *Epiſcopo* conceſſo vigore alternatiuæ, etiam ſi in illa Papa non deroget alternatiuæ, contra *Zerol.*

4 Concurrentibus autem in prædicto caſu Papa, & Ordinario in conferendo, dicitur eſſe locum præuentioni ex hoc *tex. & cap. dudum §. nos igitur eodem titul. & lib. gl. fin. in cap. 1. de off. leg. eodem lib. Garz. cit. loc. num. 9.* Et cenſetur Papam velle præuenire ex eo ſolum, quod conferat facta expreſſione menſis vacationis, nec eſt opus mentionem facere menſem eſſe Ordinarij, voluit *Rot. in Hiſpalenſ. portionis* coram *Blanchetto*, & in cauſa *Elnen. beneficij S. Saluatoris 13. Nouembris* 1602. & 21. *Iunij* 1604. & *Calagurritana de Ollauarijs* 15. *Decembris* 1604. coram *D. Penna.*

5 In hac igitur concurrentia collationis beneficij Papæ cum Ordinario, primò aduerten-

tendum eſt illam Collationem præferendam eſſe, & tenere, quæ prius facta fuit, ſiuè ſit Papæ, ſiuè Ordinarij; ita vt ſi prouiſus ab Ordinario ſuam habeat Collationem anteriorem in tempore, prouiſioni factæ à Papa ſit præferendus; & ſic è contra, probant expreſſa verba huius *Tex.* à cõtrario ſenſu, ibi, *Nec appareat, quæ Collatio fuerit primò facta cit. cap. dudum § nos igitur, & cap. ſi plures §. porro de off. deleg. eodem lib. 6. Rot. deciſ. 272. num. 4. lib. 2. par. 3. diuerſ. & deciſ. 1. ſub num. 2. verſ. ipſe enim de præb. in nouis.* Idque ampliatur ad omnes alios Collatores eandem habentes facultatem conferendi, & inter quos eſt locus præuentioni, ita vt ſemper præferatur prior Collatio in tempore, ita exemplificat *Gonzal. cit. loc. §. 3. proœm. nu. 2. & ſeqq.* & probatur ratione; nam generale eſt, quod inter habentes æquale ius, melior ſit cõditio præuenientis, ad vulgatam *regulam, qui prior eſt tempore* de *regul. iur. in 6. l. quoties vtriuſq; ff. de regul. iur. Maſcard. de prob. concluſ.* 1234.

6 Hæc enim prioritas, quæ prælationem tribuit prouiſo, conſideratur non ſolum ratione diei, ex *gl. in cap. ſi ex tempore* verbo *iam de elect. in 6.* ſed etiam ratione horæ, ex *gl. in l. ſi ex pluribus §. vltimo* verbo *die ff. de ſolut. Bal. in l. imperator lect. 1. nu. 4. ff. de ſtat. homin. Fel. in cap. paſtoralis num. 5. de reſcrip. & cap. 1. num. 12. de fid. inſtrum. Sylua tract. de benef. par. 3. q. 15. num. 13.* Imo ratione momenti vnum alteri præfertur *l. Arethuſa in fin. & l. ſeq. ff. de ſtat. homin. Dec. in cap. paſtoralis cit. nu. 5. de reſcrip. & facit cap. quam ſit periculoſum 7. q. 1.* ita, & latius *Gonzal. cit. §. 3. proœm. num. 44. & ſeqq.* vbi *num. 47.* declarat quid ſignificet momentum, & punctum temporis, & quibus momentis, & punctis conſtet hora. Hic enim accipitur momentum temporis, pro breui tempore, iuxta communem receptionem latinorum, de qua teſtatur *Accurſ. in l. cũ biſextum de verb. ſignif.* vbi etiam *Alciat. ſub lit. E.*

7 Quod ſi non appareat quis cõtulerit prius beneficiũ, Papa, an Ordinarius, vt quia vtraque Collatio facta ſit eodem die, nec appareat, quæ ſit prima, tũc dicit *Tex.* præferendũ eſſe poſſeſſorem; quaſi quod poſſeſſio faciat præſumere Collationem anteriorem *Rebuff. de pacif. poſſeſſor. num. 297. Caputaq. deciſ. 47. par. 2. & 236 par. 3. Maſcard. de prob. concluſ. 314. num. 4. Manoch. de arbitr. cap. 48. nu. 10.* Hinc *Gonz. ad reg. de menſib. §. 3. in proœm. nu. 59.* vocat poſſidentem Beatum.

8 Ampliatur diſpoſitio huius *Tex.* vt præferatur, qui poſſidet, etiam, ſi poſſeſſio non ſit capta eodem die, qua facta eſt Collatio, nam adhuc talis poſſeſſio facit præſumere Collationem anteriorem, ita *Put. deciſ. 125. lib. 1. per totam*, quem refert, & ſequitur, poſt alios *Gonz. cit. loc. num. 69.* qui reſpondet contrarijs.

9 Ampliatur etiam diſpoſitio huius *Tex.* vt inter duos prouiſos præferatur, qui poſſidet, etiam ſi aduerſarius non poſſidens ſuam haberet prouiſionem cum certa hora, & Collatio poſſeſſoris, non haberet horam, non obſtante quod multi teneãt Collationem cum certa hora eſſe præferendam cuicumque carenti hora; & ratio eſt, quia appoſitio horæ facit præſumptionem pro anterioritate non tamen concludit illam neceſſariò; & præſumptio, quæ oritur ex poſſeſſione, eſt potentior illa, quæ naſcitur ex appoſitione horæ, vt approbata in hoc Tex. ita tenet *Gonzal. cit. loc. n. 65. & ſeqq.* & ante ipſum voluerunt *Rot.* apud *Put. deciſ. 321. num. 2. lib. 1. Rebuff. de pacif. poſſeſſ. num. 299. Maſcard. de probat. concluſ. 1234. num. 33.* Bene tamen præferretur poſſeſſio cum hora quando concurreret cum alia poſſeſſione ſine hora: quia in hoc caſu concurrunt duo præſumptiones, vna quæ naſcitur ex appoſitione horæ, & altera, quæ naſcitur ex poſſeſſione *Mohed. deciſ. 12. num. 2. de reſt. ſpol.*

10 Ampliatur quoque prælatio poſſeſſoris inter duos prouiſos eodem die, vt procedat etiam ſi, qui poſſeſſionem acceperit, eam amiſerit; & alter poſterior in poſſeſſione, poſſideat tempore cõtrouerſiæ: adhuc enim eſt præferendus primus poſſeſſor, ita tenet ſecundum veriorem opinionem *Gonzal. citat. loc num. 73. & ſeqq.* vbi *num. 76.* tenet, quod ſi non appareat quis nam primò poſſederit, iudicandum eſt, ac ſi nemo poſſideat.

11 Limitãtur tamen ſupradicta, vt inter duos prouiſos, vt ſupra eodem die, & ambo poſſidentes, præferatur primò acceptans, licèt ſecundus in apprehenſione poſſeſſionis, ita tenet *Fel. in cap. Capitulum num. 16. de reſcript.* quem refert, & ſequitur *Manoch. de arbitr. caſ. 48. num. 14.* poſt *Rebuff. Syl. & Crauett.* per eum adductos.

12 Quod ſi ex duobus prouiſis, vnus à *Papa*, alius ab Ordinario, nemo poſſideat, nec appareat de prioritate, tũc dicit *Tex.* præferendum eſſe prouiſum à Papa, propter prerogatiuam Collatoris, notat etiam *Barboſ. de Poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 57. num. 14. & de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 13. nu. 200.* multa ad id *Ioan. de Sylua tract. de benef. par. 3. q. 29.* Idque procedit non ſolum inter Collationes factas per *Papam*, & Epiſcopum; ſed etiam inter factas per alios inferiores; Vnde eſt, quod inter prouiſum ab Epiſcopo, & prouiſum à Vicario eodem tẽpore, & nemine poſſidente, eſt præferendus prouiſus ab Epiſcopo, eadem ratione prærogatiuæ Collatoris, notat *Rebuff. in prax. titul. de forma Vicariatus Archiep. nu. 122. Sylua cit. loc. quæſt. 25. num. 17. & quæſt. 35. in*

fin. Et probatur à ſimili, ſi duo ſint Doctores eodem tempore dignitatem conſequuti, is præfertur, qui à Superiore, & Digniore eam adeptus eſt *l. 2. ff. de alb. ſcrip. cap. per tuas, vbi gl. de maior. & obed.* Confert *Tex.* & *gl. in l. reſti tuendæ in fin. C. de aduoc. diuerſo Iud.*

13 Fallit ſuprapoſita doctrina, quando Collatio Ordinarij contineret certam horam diei, tunc licèt facta ſit eodem die, quo facta eſt Collatio à *Papa*, ratione appoſitionis horæ, venit præferenda, quia negari non poteſt, quin certius probet, ita tenet *Gonzal.* poſt alios per ſe relatos ad *regul. de menſib. §. 3. proœm. num.* 100. *& ſeqq.*; qui *num.* 106. idem dicit, quando vtraque Collatio eſt facta eadem hora, ſed vna continet momentum, vel punctum horæ; nempe præferendam eſſe cõtinentem punctum, & momentum. Vlterius *Gonzal. cit. loc.* defendit opinionem, præferri Collationem continentem horam certam, illæ non continenti horam, etiam ſi contineat horam poſt meridiem; & fortius probat *Menoch. de arbitr. caſ.* 48. *num.* 24. vbi plura ad hanc materiam.

14 . Inter duos prouiſos præferendum eſſe, qui poſſeſsionem habet, dicit *Tex.* cuius occaſione promiſimus aliquid notare de poſſeſsione capienda beneficiorum, ad hoc vt dignoſcatur quis apprehenderit poſſeſsionem beneficij, iuris ordine ſeruato, & legitimè, & ſucceſsiuè ſit præferendus, & ad alios effectus, circa quod.

15 Nota primò, quod ad acquirendam poſſeſsionem beneficij, requiritur corporalis inductio, & traditio *cap. vt noſtram cap. ad hec §. in quadam de off. archid.* Vnde eſt, quod ad acquiſitionem poſſeſsionis, non ſufficiat inueſtitura, ſolita fieri per Epiſcopum Collatorem per traditionem bireti, vel calami, de qua ſolet fieri mentio in literis Collationis his verbis *inueſtientes te de prædicto beneficio per bireti traditionem*, & cætera, per *gl.* communiter receptam in *cap. authoritate de inſtitut.* probat latè *Couar. lib. 3. variar. cap.* 16. *num.* 10. Et licèt per prædictam inueſtituram, ſeu traditionem pilei videatur tenere *Rebuff. in prax. de miſſ. in poſſ. nu.* 6. quod prouiſus poſsit propria authoritate ingredi beneficij poſſeſsionem, id tamen non eſſe in vſu, teſtatur idem *Rebuff.* videmus enim paſſim ſeruari apud noſtrates, poſt dictam inueſtituram, requiri corporalem inductionem in poſſeſsionem.

16 Diceretur tamen tradita corporalis poſſeſsio, & acquiſita, quando *Prælatus*, qui habet cuſtodiam Eccleſiæ vacantis, in conſpectu ipſius Eccleſiæ, ſeu beneficij, inueſtiret prouiſum de illo, per traditionem anuli, vel bireti, vel ſimilem inueſtituram; tunc ſanè poſſeſsio Corporalis acquiſita cenſetur, nullo alio beneficium poſsidente, & probatur ex *l. quod meo §. ſi venditorem ff. de acq. poſſ.* notant *Ioan. And. in cap. tranſmiſſa de elect. Panor. in cap. 2. n. 10. de conſuet. Rot. in antiq. deciſ.* videlicet 153. *et* 302. *Abb. & Fel. in cap. cũ aliquib. de re iud. Lamber. de iure patron. 2. lib. par. 1. q. 11. art. 12.* Ex quibus habemus, poſſeſsionem beneficij abſque apprehenſione corporali acquiri, quando in conſpectu beneficij vacantis traditio poſſeſſionis aliquo actu, & ſigno fit per eum, qui vel poſſidebat beneficium, vel eius cuſtodiam habebat, & poterat corporalem poſſeſſionem illius tradere; Hoc etiam probatur iure ciuili, per quod dicitur acquiſita poſſeſſio rei per traditionem clauium, factam ad hunc effectum in conſpectu ipſius rei, cuius claues traduntur *l. clauibus de controb. empt. Bart. in l. 1. num. 18. ff. de acquir. poſſeſſ.* & ibi etiam *Iaſ. num. 91. & Ric. nu. 57.* contra *Alex. Couar. lib. 3. var. lib. 3. cap. 16. nu. 11.* vbi teſtatur nullum diſcrimen eſſe inter poſſeſſionem, quæ acquiritur per traditionẽ clauium, & illam, quæ acquiritur per traditionem anuli, & ſimilem inueſtituram, factã per eum, qui tenet poſſeſſionem rei, & in conſpectu rei; ita *Couar.* qui *cit. loc. verſ. qua ratione* concludit, quod per inueſtituram factam à Prælato in conſpectu beneficij, non ſolum per traditionem bireti, anuli, vel alio ſigno corporali acquiritur poſſeſſio, ſed etiã acquiritur per verbalem traditionem, ſine actu corporis.

17 Vnde Doctores tenentes, quod poſſeſſio in hoc caſu probatur per traditionem anuli, clauium, aut bireti, quos refert, & ſequitur *Pariſ. de reſignat. lib. 10. quæſt. 6. num.* 49. intelligendi ſunt per traditionem prædictam, factam per Prælatũ, penes quem eſt poſſeſsio Eccleſiæ vacantis, & in conſpectu Eccleſiæ ſiuè beneficij, iuxtà latè tradita per *Couar. cit. loc.*

18 Ex dictis deducendum eſt, poſſeſsionem beneficij, apprehendendam eſſe in conſpectu ipſius beneficij, ideſt in Eccleſia, ſeu Altari, in quo eſt beneficium, ſiuè titulus illius, ita videmus quotidie ſeruari. Fallit tamen hæc praxis, ita vt acquiratur poſſeſsio beneficij per traditionem factam extra eius conſpectum, quoties propter peſtem, vel aliam iuſtã cauſam non eſt tutus acceſſus ad ipſum beneficium, nec ad illius Eccleſiam, aut Altare, vel ad eius aſpectum, ita poſt alios, docet *Couar. cit. loc. num. 12. uerſ. acquiritur*, vbi aſſerit, quod ſi quis ob potentiam aduerſarij impeditur poſſeſsionẽ acquirere in conſpectu rei, poteſt illam habere extra conſpectum rei, quando contra aduerſarium ſententiam obtinuerit, quia quis non debet ſua poſſeſſione priuari, non ſeruata forma iuris.

19 Hinc dicendum ꝙ ſi prouiſus pro capiẽda poſ-

poſſeſſione non poſſit ingredi Eccleſiam, ſufficere ad acquirendam poſſeſſionem tangere oſtium, ſeù peſſulum, vel anulum portæ Eccleſiæ affixum, docuerunt *Domini de Rot. deciſ.153.in antiq.* ſequitur *Rebuff.in prax.titul.de miſſion.in poſſeſſ.nu.34.* qui teſtatur aliquandò per aſpectum pinnaculi Eccleſiæ accipi poſſeſſionem, ad *tex.in l. 1. §. ſi inſſerim ff.de acquir.poſſeſ. Caual.deciſ.169.Ludou.Poſt. tract.mand de manut.obſer.21.nu. 27. Barboſ. de Canon.& Dignit.cap.15.num.21.verſ.probatur.* Et in praxi vidi ſeruatum ob potentiã aduerſarij apprehendi poſſeſſionem extra Eccleſiam, & in conſpectu bonorum ſtabilium beneficij.

20 Et hæc poſſeſſio eſt adeo valida, vt qui eã adeptus eſt poteſt agere poſſeſſorio, quando talis poſſeſſio eſt tradita per habentem poteſtatem illam tradendi, docet poſt *Guid.Pap. conſil.71.col.4.verſ.5.præſuppono, Rebuff.citat. loc.num.35.*

21 Ampliantur ſupradicta, vt in præiudicium aduerſarij, qui præſtat impedimentum, vt poſſeſſio acquiri non poſſit, illa habeatur pro capta, ita poſt *Pariſ.de reſignat.& Sforz. Odd.* quos refert, & ſequitur, tenet *Gonzal.ad regul.de menſib.§.3.proœm.num.42.* Nouiſſimè, & doctiſſimè *Carol. Marant. in ſuis controuerſ.2.par.reſp.9.num.63. & 64.* vbi probat, quod Canonicus, cui per Capitulum præſtitum eſt impedimentum capturæ poſſeſſionis, cenſetur actualiter illam apprehendiſſe, ac illi prærogatiuam deberi reſpectu alterius interim immiſſi in poſſeſſionem.

22 Extra vero caſum impedimenti, & non tuti acceſſus poſſeſſio beneficij eſt capienda per corporalem inductionem, faciendam in Eccleſia, ſeù Altari, in quo eſt beneficium, quod dicitur in conſpectu ipſius beneficij per ſubſequentes actus. Primò per ingreſſum Eccleſiæ, quia qui vult adipiſci poſſeſſionem fundi, debet fundum introire; licet non quaslibet illius partem, nec glebus *l.3.ff.de acqui. poſſ.* Secundò per aſperſionem aquæ benedictæ. Tertiò per oſculum maioris Altaris. Quartò per tactum libri miſſalis, vel Antiphonarij, ſeù alterius libri Sacramentorum. Quintò per tactum ſacrorum ornamentorũ, ſecundum opinionem aliquorum, licèt non ſit neceſſarium. Sextò per tactum fontium baptiſmalium, ſi Eccleſia ſit Parochialis. Septimò per pulſum Campanæ. Octauò per ingreſſum domum Presbyteri, & Eccleſiæ; ita refert *Rebuff.in prax.titul.de miſſ.in poſſeſſ.nu. 26.& ſeqq.* qui etiam docet, quid denotent prædictæ actiones.

23 Pro capienda poſſeſſione Canonicatuum, & Dignitatum inter eos alia particularia requiruntur. Et primo requiritur, vt nouus Canonicus, ſiuè Dignitas inducatur in poſſeſſionem Canonicatus, per alios Canonicos capitulariter congregatos in Eccleſia, prout notant communiter *DD.* in *Cap. literis de reſtit.ſpoliat. Caſſad.deciſ.8. de cauſa poſſeſſ. Lotter.de Re benef tom.2.lib.3.quæſt.5.nu. 33.& ſeqq. Seraph.deciſ.1044. Beltr.ad Ludou. deciſ.364.lit.B. Canaler.deciſ. 359. num. 3.* Et aliter capta poſſeſſio, quam capitulariter, nõ eſt manutenibilis, nec conſiderabilis. *Grat. diſcep.for.cap.992.num.24. Caſſad.cit. deciſ.8. Seraph.deciſ.prædicta num.1. Rot.deciſ. 280. n. 2.par.1.in recentiſſ. & in Meten. Canonicatus 4.Iulij 1619.* coram *D.Pirouano*; qui id limitant, ſi aliud diſponeret conſuetudo. Et de præſentia Capituli, ſic congregati fieri debet mentio in inſtrumento poſſeſſionis, aliàs poſſeſſio non eſt manutenibilis. *Rot. in vna Syracuſana Canonicatus, primo Februarij 1623.*

24 Dicitur poſſeſsio capta capitulariter illa, cui interuenit maior, & ſanior pars Canonicorum, & Capituli in vnum cõgregata, *Cap. ſi Capitulo, vbi gl.de conceſſ.præb.in 6. Rot.deciſ.701.num.5.in recent. Ferrett.conſil.220. n. 13.& in vna Syracuſana Canonicatus primo Februarij 1623.coram D.Pirouano*, vbi fuit declarata inualida, & nõ manutenibilis poſſeſsio, cuius inſtrumentum non faciebat mẽtionem de præſentia Capituli in vnum congregati.

25 Nec poſſeſsioni nocet, ſi aliqui Canonici non intereſſerunt, *Ludo. Poſtius tract. mandati de manutenend.obſer.30.num. 7.* qui adducit *Rot.deciſ.3. num.2. imò nec afficit*, ſi aliqui Canonici contradixerunt. *Rot. in Cartagin. Canonicatus 6.Aprilis, & 25.Maij 1609.* coram *Card.Lancellotto iun.* Dũmodo tamen omnes fuerint vocati ad ſonum campanæ, vel aliàs iuxta morem Eccleſiæ, *Apoſt. Buratt. deciſ. 318.num.17.verſ.primo amplia.*

26 Sufficit etiam, ſi Capitulum ſit congregatum ad alia negotia peragenda, ita *gl.* verbo *factum in cit.Cap. ſi Capitulo de cõceſſ.præb. lib.6. Rot.in Theatina Iuriſdictionis Sancti Ioannis in Venere* coram *D. Decano*, *& in Legionen.Canonicatus 16.Decembris 1622.*coram *D.Manzanedo*. Non tamen diceretur ſufficienter capta poſſeſsio coram Canonicis, etiam omnibus conuenientibus ad miſſam ſolemnem, vel Veſperas, niſi talis poſſeſsio fuerit per Capitulum, & Canonicos, capitulariter congregatos, approbata, quæ dicitur approbata, & conualidata ſi Capitulum, & Canonici ſic congregati receperunt modernum Canonicum ad profeſsionem Fidei. *Rot. deciſ.496.num.2.part.2.recentiſſ. in Poſthumis Burat.deciſ.249.num.3.* vel ad alios actus Canonicales, Canonicis tantum competentes *Caſſad.dict.deciſ.8.nu.3. Beltram. ad Ludouiſ. deciſ.364.verſ.3. Lotter.cit.loc.n.36.& ſeqq.*

27 Vlterius adeò requiritur pro capienda poſſeſsione Canonicatus Capitulum in vnū congregatum, & vocatum ad ſonum campanæ, vel aliàs, vt moris, vt aliter capta poſſeſsio non ſuffragetur, etiam ſi fuiſſet capta de mandato Executoris litterarum Apoſtolicarum, *Caſſad.cit.deciſ.8.de cauſ. poſſeſſ. Beltram.ad Ludouiſ.deciſ.164.num.7.verſ.& cõcluſio precedit*, qui multos adducit *Rot. deciſiones*. *Et* etiam ſi data fuiſſet facultas capiẽdi poſſeſsionem Canonicatus propria auctoritate; nam adhuc requiritur capitularis cõſenſus Capituli. *Put.deciſ.22.lib.2.* vbi fuit dictum non poſſe propria auctoritate, ſine Capitulo, capitulariter congregato, Canonicum vigore regreſſus cum clauſula ingrediendi, concedere facultatem ingredi poſſeſsionem propria auctoritate, *Lotter.de Re benef.tom.2. lib.3.quæſt.5.num.34.*

28 Limitantur ſupradicta, ſi Capitulum iniuſtè, & ſine rationabili cauſa denegaret poſſeſsionem tradere, vel alio modo impedimẽtum præſtaret poſſeſsioni capiẽde; tunc enim aliter capta poſſeſsio, quàm capitulariter valida eſt, *Cap.ſi Capitulo de conceſſ.præb.in 6.* vbi *gl.* in verbo *exequatur Ludouiſ. deciſ. 364.num.2.Caualer.deciſ.369.num.4. Lotter. cit.loc.num.36.* Dixi id permitti, quando Capitulum iniuſtè et ſine rationabili cauſa denegat poſſeſsionem; quia ſi illam iuſta cauſa denegaret, non ſuffragatur prouiſo poſſeſsio capta non capitulariter *Rot. in Cæſarauguſtana onerum 3.Iulij* 1623. coram *D. Pirouano*, & in *Alexandrina Archipresbyteratus* 28.*Iulij* 1627. coram *D.Merlino*.

29 Requiritur ſecundò in apprehenſione poſſeſſionis Canonicatus, quod illa ſit capta in propria Sede Canonicali, vel Dignitatis, *Abb. in cap.2.in fin.de conſuetud.Innoc. in cap. in literis num.7.de reſt.ſpoliat.Ferret.conſil.14.nu. 11.lib.1.Canal.deciſ.198.num.2.Rot.deciſ.594. num.4.part. 1.in recent.* & in vna *Bracharan. Archidiaconatus 2.Decembris* 1630. coram *D.Coccino Ludou.Poſt.tract.mandat.de manuten.obſeruat.30.num.1.*

30 Regulariter acquiritur poſſeſſio Canonicatus per traditionem ſtalli in Choro, & loci in Capitulo *Cap.cum inter de renunc. Rebuff. in prax.titul.de miſſion.in poſſeſſ.num.36.* Verũ etiam dicitur bene capta poſſeſſio Canonicatus, ſi prouiſus, vel eius procurator deambulauerit per Eccleſiam, & in Stallo, & Choro ſederit, voluit *Rot. in cit. Cæſarauguſtana adducta per Ludo.Poſt.in fin.cit.tract.mand.de manuten.deciſ. 175. num.2.* Vbi etiam dicit, quod ſi Canonicus in Capitulo actus ſedendi non fecerit, ex quo Ianua Capituli erat clauſa, ſufficit anulum portæ tangere, ſi intus nullus ſit animo poſſidendi.

31 Nota ſecundò, quod capta poſſeſſione corporali beneficij, Dignitatis, aut Canonicatus, cenſetur capta poſſeſſio omnium rerum, fructuum, & annexorum ad beneficium, Dignitatem, vel Canonicatum pertinentiũ, docet *Conar.lib.3.variar.cap.16.nu. 13.Gonzal.ad regul.8.Cancell.gl.34. num. 109. Grat. diſcep.for.cap.425.num.18.& ſeq.Caualer.deciſ.240.num.2.Seraph.deciſ.1497.nu. 2.Mantic.deciſ.105.num.4.Ludouiſ.deciſ.54. num. 2.* Et non ſolum bonorum, & iurium, ſed etiam Eccleſiarum, Capellarum, & Beneficiorum ſubiectorum, & annexorum, ſeu vnitorum. *Lotter.de re benef.lib.1.quæſt.18.num.99.Ludouiſ.deciſ.557.vbi Beltramin.* Niſi eſſent duo Eccleſiæ vnitæ æquè principaliter, tunc capta poſſeſſione vnius, non cenſetur capta poſſeſſio alterius *Redoan.de Spol.Eccleſ.q.7.num. 35.& ſeqq.Seraph.deciſ.1497.cit.num.3.*

32 *D*eclara ſupradicta, vt illorum bonorum cenſeatur capta poſſeſſio, cum apprehenſione poſſeſſionis beneficij, quorum poſſeſſio conſtat fuiſſe penes *E*ccleſiam, & beneficiũ, ſecundùm *Beltramin.ad Ludouiſ.deciſ.364.n. 6.* Et quorum poſſeſſio eſt vacans, nec penes alium *Seraph.cit.deciſ.1497.num. 2. Beltram. ad Ludouiſ.deciſ.54.num 3.Caualer.deciſ.209. num.3.* Vel quorum poſſeſſio fuit tempore vacationis ab alio occupata, *Beltram. ad cit. deciſ.Ludouiſ.364.num.6.Seraph.cit. loc. Rot. diuerſ.deciſ.365.num.4.par.4.*

33 Poſſeſſionis traditio eſt neceſſariò faciẽda per aliquem ſuperiorem. In Collatione facta per Papam fit ab Executore, ideſt illo, cui Papa committit literarum executionem, & poſſeſſionis traditionem, qui vel ſolet eſſe ipſe Ordinarius, vel alius in Dignitate conſtitutus, de quo latè per *Garz. de benef. 6.par. ferè per totam.* *Et* licèt olim ad Archidiaconum ſpectaret, prouiſos in poſſeſſionem immittere. *Cap.ad hæc §.in quadam de off.Archidiac.cap.vt noſtrum eodem titul.* Hodie verò niſi alius ſit datus à Papa executor, ad *E*piſcopum, vel eius Vicarium, aut alios Ordinarios hoc ſpectat, teſtatur *Pariſ.de reſignat. benef.lib.10.quæſt.6.num.31.& ſeqq.*

34 In Collatione facta per Ordinarium, traditur poſſeſſio prouiſo, vel ab ipſo Ordinario Collatore, vel ab alio ex eius commiſſione; in praxi videmus nudum miniſterium traditionis poſſeſſionis, ſiuè ab Executore Apoſtolico, ſiuè à Notario, committi Notarijs Apoſtolicis. A quouis fiat hæc traditio poſſeſſionis, ſiuè ab *E*xecutore, ſiuè ab Ordinario, vel alio nomine eorum, eſt facienda coram Notario, & Teſtibus, qui valeat de actu poſſeſſionis inſtrumentum conficere, iuxta formam traditam per *Rebuff in prax. titul.de miſſ.in poſſeſſ.num.14.& Pariſ.de reſignat.lib.10.cap.6.num.48.*

35 Obſerua, quod Notarius etiam Regius,

poteſt

Google

poteſt conficere hoc inſtrumentum capturæ poſſeſſionis, quando poſſeſſio traditur prouiſo à perſona Eccleſiaſtica; non tamen poteſt committi ipſi Notario Regio traditio poſſeſſionis, quia non eſt ad hoc Notarius, ſed tanquam priuata perſona *l. 3. ff. de off. præſid.* & per Regem creatus eſt non ad hoc, & laici Eccleſiaſtica negotia tractare nō debent. *Cap. decernimus de iudic.* ita tenet *Rebuff. cit. loc. num. 20. & ſeqq.* vbi prædicta commiſſio immittendi in poſſeſſionem, commiſſa Notario, poteſt exequi per Notarium Apoſtolicum, etiam quod non ſit Clericus, ſed Laicus.

36 Vlterius in hoc Regno Neapolitano mandauit *Pius V.* in ſua *Cōſtitutione 29.* incipiente. *Cupientes*, quòd nouus prouiſus de beneficio, reſeruato Sedi Apoſtolicæ, teneatur capere poſſeſſionem beneficij obtenti, etiam de manu Nuntij Apoſtolici, ea ratione, vt reddatur certus Nuntius prædictus de prouiſione beneficij, & eius tempore, ne Camera Apoſtolica, ad quam ſpectant fructus à die vacationis, vſque ad diem, quo prouiſus poſſeſſionem capit, fraudetur, ita habetur in eadem *Conſtitut.* quam eſſe in eodem Regno in viridi obſeruantia, teſtatur *Pariſ. de reſignation. benef. lib. 10. cap. 6. num. 34.* Sed hodie videmus dictam *Conſtitutionem* litteraliter non ſeruari; ſolùm enim prouiſus Apoſtolicus præſentat litteras Apoſtolicas ſuæ prouiſionis Nuntio prædicto, & ab illo obtinet litteras directas Commiſſario, reſidenti in loco beneficij, in quibus mandatur dicto Commiſſario, quod relaxet fructus beneficij ad fauorem prouiſi à die captæ poſſeſſionis, & ita etiam teſtatur *Add. ad Quaraſt. ad Sum. Bull.* verbo *beneficiorum poſſeſſio verſ. qui poſt Bullas lit. B.* refert etiam *Nouar. Sum. Bull. 2. part. titul. de benef. reſeruat. Sedi Apoſtolica poſſeſſ. capiend. de manu Nuntij Apoſtolici*, qui licèt referat Bullam, non tamen protulit Papam illam emanantem.

37 Ex dictis collige, non poſſe prouiſum propria auctoritate capere poſſeſſionem beneficij obtenti. DD. communiter in *Cap. tranſmiſſa de elect.* & in *cap. cum venaſſem de reſtit. ſpoliat. Put. deciſ. 402. lib. 1.* Vnde apprehendens poſſeſſionē propria auctoritate, dicitur violentus poſſeſſor, & talis poſſeſſio iure attentatorum, venit reuocanda ex communi ſtylo, & praxi Romanæ Curiæ ita *Couar. lib. 3. variar. cap. 16. num. 7.* ſub *verſ. quod ſi, Pariſ. de reſignat. benefic. cit. lib. 10. queſt. 6. num. 27. & ſeqq.* Sed hæc intellige de poſſeſſione capta ab eo, qui habet canonicum titulum; aliàs ſi quis propria auctoritate, & ſine Canonico titulo poſſeſſionem caperet de beneficio, diceretur intruſus, ſecundùm explicationem *Pariſ. cit. loc. num. 30.* de qua materia dicemus alibi Deo fauente; interim conſule. *Couar. cit. loc.* Intellige etiam prædicta non procedere, quando poſſeſſio vacat de iure, & de facto, quia tunc prouiſus poteſt illam apprehendere ſine miniſterio exequutoris *Abb. in cap. tranſmiſſam nu. 3. verſ. ſed contra de elect. Lotter. de re benef. lib. 3. q. 22. num. 8.* licèt requiratur Notarius, vel alia perſona Eccleſiaſtica. *Rot. deciſ. 634 nu. 3. par. 2. recentior.* de qua *Poſt. cit. tract. obſer. 21. num. 74.*

38 Poſſeſſio cuiuſcumque beneficij apprehendi poteſt, non ſolum per ipſum principalem prouiſum, ſed etiam per eius procuratorem, ita tenent communiter DD. & communis praxis ſeruat. Quod controuertitur eſt, an huiuſmodi procurator debeat habere ſpeciale mandatum; Et quod ſufficiat generale, tenet *Couarr. cit. lib. 3. variar. cap. 16. nu. 6.* Contrariam verò ſententiam, nempe, quod requiratur ſpeciale mandatum, defendunt communiter *gl.* & DD. *in cap. ſi tibi abſenti de præbend. lib. 6.* & ſequitur *Rot. in vna Aſturicen. Parochialis 25. Maij 1551.* & refert *Caputaq. deciſ. 234. par. 2. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 10. quæſt. 6. num. 13.* qui teſtatur de communi obſeruantia, & ſtylo, & *nu. 14.* poſt alios docet ad capiendam poſſeſſionem beneficij poſſe conſtitui procuratorem non ſolum Clericum, ſed etiam Laicum *Ricc. in prax. 3. par. reſol. 79.*

39 Aduerte, quod prouiſus ab Ordinario, & in poſſeſſionem inductus beneficij collati, ſi aduertens, ad Papam collationem ſpectare, nouam ab illo collationem procurat, non adſtringitur ad capiēdam nouam poſſeſſionem; etiam ſi in Collatione facta per Papam, adſit decretum, quod renunciet præſentationi, & inſtitutioni, ac poſſeſſioni exinde ſequutæ, ac dictum beneficium vel reſeruatū, & non aliter in futurum poſſidere ſe velle declaret. In hoc caſu ſufficit, quod talis prouiſus mutet ſolum primum ius, & titulum poſſeſſionis, & proinde poteſt poſſeſſionem continuare; & hæc mutatio intelligitur facta ſtatim, & ipſo iure, data notitia ſecundi tituli, etiam abſque alia declaratione, *Achill. deciſ. 4 de cauſ. poſſ. & propriet. Put. deciſ. 441. lib. 1. Creſc. deciſ. 153. aliàs 5. de reſt. ſpoliat. Rot. diuerſ. deciſ. 224. nu. 2. par. prima, & deciſ. 621. num. 3. par. 3. diuerſ. Mantuat. deciſ. 71. num. 1.* Nec opus eſt exire de poſſeſſione, & poſtea iterum ingredere, quia ipſo iure fit quædam conuerſio ex nouo titulo ſuperueniente, ita, & latius *Barboſ. de Canonic. & Dignit. cap. 15. num 17. & ſeqq* qui alios citat, & multa ad id adducit.

40 An valeat conſuetudo, vel ſtatutum, quo cauetur, quod poſſeſſio beneficij accipi non poſſit ſine licentia Dominorum Secularū, non ad finem ſtatuendi, ſuper prouiſionibus

Apo-

Apoſtolicis,ſiuè Ordinariorum, neque illas retinendi;ſed cauſa ſe informandi, & poſtea exequendi,& conſulendi bono publico,vide tradita per *Bellett.diſquiſ. Clerical.* 1. *par. titul.de exemption.Cler.à ſtatut.Sæcular*.§.3. *nu*. 26.vbi alios inuenies.

41 Aduertendum eſt hìc, quod impedientes capturam poſſeſſionis prouiſo Apoſtolico, vel aliàs quomodolibet impedientes exequi literas *A*poſtolicas,etiam ſub prætextù illas examinandi, vel illas præſtandi licentiam exequendi,aut conſenſum præſtandi, ſi Vniuerſitates ſint,ſũt ipſo facto interdictæ,ſi priuatæ perſonæ,incurrunt, etiam excommunicationis pœnam ipſo iure,Papæ reſeruatam, non ſolum principales,ſed etiam fautores,ac alias pœnas, de quibus in *Conſtitutionibus Leonis X*.26. incipient. *in ſupræmo.Clementis VII*.42.incipient. *Romanus Pontifex*,& *Gregorij XIII* 42.incip.*ad Roman.*

42 Nota tertiò,quod captura poſſeſſionis beneficij probatur communiter per inſtrumentum manu Notarij confectum à tergo literarum prouiſionis,ita videmus in dies. Sed poteſt etiam probari ſcriptura priuata, trino teſte ſignata, quæ æquiualet inſtrumento publico *l.ſcripturas C.qui potior. in pignore habeant*.Nec non, etiam teſtibus,admittitur; cum contrarium ſtatutum non inueniatur, & parem probationem habeant teſtes, & inſtrumenta *l in exercendis C.de fid.inſtrum.* docuit *Rebuff.in prax.titul.de miſſ.in poſſeſſ. nu*. 41.& ſequutus eſt *Maſcard.de probat.concluſ.* 1185.*num.*34.*tom.*2.

43 Captura poſſeſſionis, quando dicatur attentata,& tamquam talis veniat reuocanda, latè *Lancell.de attent.par.*2.*cap*.4.& alibi eodem *tract.*

44 Poſſeſſio quomodo olim poterat capi ex ſola ſignatura, & quomodo id hodie non fit per *Conſtitutionem* 33.*Iulij III*.vide apud *Garz.de benef.par.*4.*cap.*2.*num.*46.*& ſeqq.*in quibus terminis nouiſſimè ſtatutum eſt per *Bullam Pij V*.incip. *Sanctiſſimus in Chriſto pater innouantẽ extrauag.iniunctæ de elect* prouiſum à Sede Apoſtolica de quocunque beneficio, non poſſe poſſeſſionem illius adipiſci,niſi litteris prouiſionis expeditis, & alias poſſeſſionem ingredientem ex ſola ſupplicatione, etiam ſignata, amittere omne ius, quod habet in beneficio,& inhabilem reddi in futurum ad illud obtinendum, ita *Bulla* prædicta.

Quæ ampliatur primò, vt capiens poſſeſſionem ſub prætextù Collationis Papæ, literis non expeditis, & ex ſola ſupplicatione ſignata dicatur intruſus, & nudus detentor, & proindè tale beneficium,tamquam vacãs poteſt à quocunque impetrari, prout voluit *Rota in vna Virdunen. Parochialis* 23. *Iunij* 1586.coram *D. Giptio*. Verum impetrans prædictus tenetur concludenter probare, fuiſſe captam poſſeſſionem,literis non expeditis,cum ſit fundamentum ſuæ intentionis, nam regulare eſt,quod fundans ſe in aliquo, teneatur illud probare *Rot.deciſ*.7. *de except. & 6. de re iudic. in antiq. Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell.gl.*11.*n.*29.*& ſeq.Tuſch. concluſ.* 117. *num.*29.& in proprijs terminis huius impetrationis,voluit Rota *in vna Canonicatus* 20. *Martij* 1556.coram *D.Quiroga*,quam refert *Nouar.in prax.dot.in ſolut.q.*2.*ſect.*1.

Ampliatur ſecundò diſpoſitionem prædictæ *Bulla Pij V*.procedere,& pænas inibi appoſitas militare,& à maioritate rationis,cõtra ſe ingerentem in adminiſtratione bonorum beneficij,literis non expeditis, id enim prohibetur etiam per *tex.in cap. auaritiæ de elect.in 6*.aduertunt *Maccr.reſol.*112. *cap*.27. *lib*.1.*Ricc.collect.*698.*&* 1476. & hoc locum ſibi vendicat in quocunque beneficio, etiam ſimplici, & de iure patronatus idem *Ricc. in deciſ.Curia Archiep.Neap.*339 *part*.3. *& Gomeſ.deciſ.*25.

Ampliatur tertiò incurri pœnas contentas in dicta *Bulla Pij V*.ex ſolo actu capturæ poſſeſſionis,facto litteris non expeditis, etiã ſi fructus non fuerint percepti, docet *Nouar. ſumm.Bull.*1.*par.titul.de benef.poſſeſſ.capiend. num.*5.

Ampliatur quarto,vt poſſidens beneficiũ litteris non expeditis,etiam pacificè per triennium, non tueatur regula triennali, quæ excludit intruſos,tenent *Creſcent.deciſ. vnica de præſcript.Seraph.deciſ.*1060.*&* 1608.*Ricc. collect.*505.& alij.

Limitatur primò ſuprapoſita ſententia,ac proindè pœnas prædictæ *Bulla Pij V*. non habere locum dicendum eſt, quandò quis alio titulo,quam vigore ſupplicationis adeptus eſt poſſeſſionem beneficij, prout voluit Rot. *in vna Placentina* Capellaniæ 21. *Maij* 1601.coram *D.Pamphilio*,quam refert *Ricc. deciſ.*237.*par*.3.

Limitatur ſecundò eadem propoſita ſententia quandò quis ſine dolo, vel culpa apprehenderit poſſeſſionem beneficij, literis non expeditis,tunc enim non incurrit pænas latas per prædictam *Bullam Pij V*.quia illa eſt fundata in præſumptione,prout benè probatur ex illis verbis,*apprehendere præſumpſerit*,quæ verba excuſare contrafacientem ſinè dolo, vel comptentu, tenent DD. *Quarant. ſumm.Bull.*verbò *alienatio bonorum Eccleſ.nu.* 9.*Seraph.deciſ.* 1484. latè in proprijs terminis *Farinacc.deciſ.*652.Præſumitur enim dolus,vel culpa,quando qui poſſeſſionem ceperit eſt Doctor,non ignarus profeſſione, in eo enim non præſumenda ignorantia per doctrinam Rot. apud *Seraph.deciſ.*1483.*par.*2.&

tenet

tenet *Nouar. Summ. Bull. 1. par. titul. de benef. poſſeſſ. Capien. num. 10. verſ. cenſerem tamen.*

Limitatur tertiò, in caſu neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiæ, Si quis enim litteris non expeditis, poſſeſsionem capit ex neceſsitate, vel vtilitate *Eccleſiæ*, & cum licentia ſuperioris, non incurrit pœnas, de quibus in *Bulla* prædicta, quia quod ex neceſsitate factum eſt, non poteſt dici factum cum fraude, & dolo, docent DD. communiter in *Cap. auaritiæ de elect. in 6. Pariſ. de reſignat. benef. tom. 1. lib. 2. q. 3. num. 40. Macerat. reſol. 112. caſ. 27.* probat *Nouar. cit. loc. num. 11.*

Aduerte, quod licèt prædicta *Bulla Pij V.* inducat vacationem, ipſo iure beneficij, cuius poſſeſſionem quis cepit, non expeditis litteris, vt ſuprà, tamen omninò requiritur ſententia declaratoria per Ordinarium facienda, per quam declaretur poſſeſſorem, non obtentis litteris, incidiſſe in pœnam priuationis, de quà in dicta *Bulla*, ad quam declarationem eſt citandus ipſe poſſeſſor, ità poſt alios probat *Nouar. ſumm. Bull. tom. 1. titul. de beneficior. poſſeſſ. capiend. num. 12.*

45 Nota quartò intrà quantum temporis ſpatium ſit capienda poſſeſſio beneficij per modernum prouiſum, quod, vt clarius habeatur, dicendum eſt primò in beneficijs vacantibus per mortem, vel alio modo, non tamen per reſignationem, ſiuè Collatio fuerit facta ab Ordinario, ſiuè à Sede *A*poſtolica ob reſeruationem, in Iure non eſſe ſtatutum terminum, intrà quem artetur prouiſus ad capiendam poſſeſſionem, cum non ſit præfixū tempus de Iure ad acceptandam Collationē, probat *gl. per Tex. in Cap. ſi tibi abſenti de præbend. in 6. Abb. in cap. Capitulum col. pen. verſ. his præmiſſis de reſcript.* Verum ſi triennium labatur, & prouiſum collationem non acceptauerit, nec poſſeſſionem adeptus fuerit, præſumitur renunciaſse Collationi, prout poſt *Comeſ. deciſ. 27. Garz. deciſ. 61. & Ricc. deciſ. 60. par. 4.* tenet *Nouar. Summ. Bull. titul. de benef. reſignator. poſſeſſ. & num. 15. 1. parte.*

Dicendum eſt ſecundò in beneficijs vacantibus per reſignationem ad fauorem factam in manibus Sāctiſſimi, tenetur reſignatarius infrà terminum ſex menſium poſseſſionem capere, prout ſtatuitur in *Bulla Gregorij XIII.* incipiente, *humano vix iudicio, verſ. is quoque*, quod tempus currit à die datæ, ſeù conceſsionis gratiæ, iuxtà dicta per *Rot. deciſ. 287. par. 2. diuerſ.* quam ad hoc adducit *Nouar. ſumm. Bull. prima part. cit. titul. num. 11.*

Dicendum eſt tertiò in beneficijs reſignatis coram Ordinario, teneri prouiſum infrà terminum trium menſium poſseſsionem capere, computandum à die ſibi factæ Collationis, quæ infrà menſem eſt facienda per Ordinarium, aliàs beneficium vacat ipſo Iure, reſeruatum Sedi Apoſtolicæ, ità ſtatuitur in *cit. Bulla Gregorij in cap. duodecimo* incipiēte *de beneficijs autem*, notat *Garz. de benef. par. 10. cap. 4. num. 2.* multa *Nouar. cit. loc. nu. 1. & ſeqq.*

Aduerte ad prædicta tempus antè dictum nō currere legitimè impedito, regulare enim eſt in Iure tempus non currere impedito, ad *Tex. in l. 1. C. de ann. excep. et Cap. finali de elect.* Hinc ſufficere, ſi prouiſus præſentauerit infrà dictum tempus ſex mēſium litteras Apoſtolicas ſuæ prouiſionis coram Executore, atque inſteterit examinari, & beneficium ſibi cōferri, licèt non ſit adeptus poſſeſsionē ex defectu Executoris, & per ipſum non ſteterit, habetur ex eadem *Bulla*, & *Rota deciſ. 158. par. 4. diuerſ.* & notat *Nouar. cit. loc. num. 5.* vbi *num. 6.* excuſat etiam prouiſum, ſi ob metum, vel vim, puta quià in loco beneficij adſunt viri armati, poſſeſsionem non eſt adeptus.

Vlterius dicitur ſatisfactum *Bullæ* prædictæ requirentis capturam poſſeſsionis infrà tempus, vt ſuprà, ſi illa capta ſit per actus fictos, puta per anuli, vel bireti impoſitionem, per opinionem *Rot. apud Achill. de Graſſ. deciſ. 1. 2. & 3. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* quàm refert, & ſequitur *Nouar. cit. loc. num. 10.*, vbi *num. 7. & 8.* dicit non eſſe ſatisfactum, ſi poſſeſsio fuiſſet capta violenter, & non pacificè, vel per procuratorem non habentem ſpeciale mandatum, & *num. 13.* probat licè prædictam aſsignationem temporis non habere locum in beneficijs de Iure patronatus laicorum.

S V M M A R I V M.

1 *Lite ſuper electione pendente, mortuo vno ex electis, alius non eligendus, ad Tex. Capituli primi, vt lite pendente in ſexto, & qui DD. materiam exagitent.*

2 *Litium odium induxit non eſſe ſubrogandos collitigatores, & num. 31. Cui collatio ſpectet, ſi vterq; litigator decedat.*

3 *Lite pendente, collatio beneficij litigioſi non poteſt ab Ordinario, nec alio inferiore fieri.*

4 *Lite pendente interpreſentatos, quid ſi vnus decedat.*

5 *Lite pendente inter præſentatos, non currit tempus patronis pro deuolutione, non ſic, ſi inter ipſos.*

6 *Lite pendente inter Ordinarium, & Patronum,*

tronum, vel inter patronos vno præſentatorũ decedente, alter præſentari poteſt.

7 *Lite pendente, & collitigatore cedente, vel decedente, ſi noua collatio fiat è nulla, & reuocanda ſi lis ſuper poſſeſſeſſorio, num. 8.*

9 *Litigioſum beneficium, quod nam dicatur, & quod requiratur litem eſſe ſuper titulo, num. 10. non ſic in Iure patronatus, num. 11.*

12 *Lis ex quo appareat pendere, & ſi ex commiſſione cauſæ ſufficit illam oſtendere, num. 13.*

14 *Litigioſum etiam beneficium dicitur, ſi quatuor eſſent litigantes.*

15 *Litigioſum beneficium dicitur, etſi lis pendeat coram Arbitro.*

16 *Lite pendente ſuper beneficio, & ſi vnus ex collitigantibus ad aliud transferatur, neque libitum eſt Ordinario conferre.*

17 *Lite pendente ſuper beneficio, & vno decedente, an Ordinarius ſubrogare poſſit.*

18 *Lite calumnioſa ſuper beneficio ſtante, Ordinarius conferre non impeditur, et quæ talis, num. 19.*

20 *Lis non dicitur pendere, ſi alter ex collitigatoribus litteras non expediuerit.*

21 *Lite finita, liberum eſt Ordinario conferre, & quando finita dicatur.*

22 *Lis finita etiam dicitur per ceſſionem apud acta.*

23 *Lis finita dicitur per deſertionem, & qualiter.*

24 *Lite etiam non finita, liberum eſt Ordinario conferre collitigatori decedente, altero, ſicut in Iure patronatus.*

25 *Lite vertente inter eligentem, & electũ, præſentantem, et præſentatum, vno decedente, licitum eſt conferre.*

26 *Lis vertere non dicitur, ſi tempore vacationis beneficij non adſit.*

27 *Lite pendente poteſt Ordinarius recipere Reſignationem.*

28 *Litis pendentiam non inducit appellatio extraiudicialis, etiam intimata.*

29 *Lis ad hunc effectum pendere non dicitur ante litis conteſtationem, ſaltem virtualem.*

30 *Lis ad hunc effectum pendere dicitur, ſi principalis, vel legitimus præcarator obtinuerit decretum citationis.*

32 *Subrogatio alia gratioſa, alia rigoroſa.*

33 *Subrogationem negari non ſolet, quando cõſtat de clericatu illam petentis.*

34 *Subrogationem petendam vltra menſem, quomodo intelligatur.*

ANNOT. X. ARGVMENTVM.

De Subrogatione. Notatur Subrogatio, quare inducta. Quomodo lite pendẽte ſuper beneficio, ſi vnus decedat Ordinarius non poſſit conferre; Quid ſi decedat vnus ex præſentatis, vel lis pendeat inter patronum, & Epiſcopum. Quando dicatur in his terminis lis pendere; an poſſit Ordinarius ſubrogare, vel conferre, ſi lis calumnioſa ſit, vel finita, quæ quibus modis finitur in his terminis, vel reſignationem recipere. Subrogatio quotuplex; quando negari non ſoleat; intra quem terminum petenda, & à quo, & alia ad materiam.

ANNOTATIO X. §. I.

Ad Tex. in Cap. primo, vt lite pend. in 6.

1 HIC *Bonifacius VIII.* ſtatuit, quod duobus litigantibus ſuper electionibus de ſe in diſcordia celebratis, ſi contingat aliquem ipſorum mori, vel ſuo iuri renunciare, aut à proſecutione illius quoquo modo excludi, ad electionem aliam, lite ſuper electione ſuperſtitis pendente, nullàtenus procedatur, aliàs attentata ſunt, & nulla. Huic diſpoſitioni eſt conformis diſpoſitio *Regul. Cancell. 29. de ſubrogandis collitigatorib.* vbi decretum eſt, quod, ſi ex duobus collitigantibus ſuper iuribus beneficij alter decedat, vel cedat iuri ſuo, ſuperſtes infrà menſem poteſt ſubrogationem in iuribus defecti petere, & infrà dictum mẽſem prouiſio in perſonam alterius facta, eſt nulla, & collitigans ſubrogatus infrà dictum tempus, excludit alium, etiam, in data, anteriorem. De hac materia DD. in hoc *cap. 1. et ſeq.* & ſuper dictam *Regul.* 29. præſertim *Gomeſ. Mandoſ.* & Rebuff. poſt *Sarnen.* & *Fel. Lamber.* de Iure *patron. lib. 2. par. 1. quæſt. 6. art.* 12. *Garz. de benef. par. 6. cap. 4. Ricc. in collect. par. 4. coll. 760. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 20. Lancell. de attent. 2. par. cap. 4. in præfat. num.* 178.

178. *& ſeqq. & nu.*392. *& ſeqq.* Couar. *pract. quæſt. cap.* 36. *num.* 7. de eadem materia, diſponit *Cap.* 2. *hoc titul. & Clem. prima eod. titul.* pro quorum intelligentia, notanda ſunt hic aliqua ad rem frequentiora. Et primò.

2 Præmittendum eſt, deciſionem huius *Tex.* & citatorum iurium, inductam eſſe in odiũ litium; Lites enim, cum ſine magnis ſumptibus non proſequantur *Cap. finem litibus de dol. & contum.* litigatores pauperes faciunt *Auth. vt differētes Iudices* §. 1. *verſ. hac autem omnia collat.* 6. flagellum hominum duriſſimum vocat lites Rebuff. *in prax. regul. de ſubrog. collitig. gl.* 1. & *Seneca*, quem refert *Bal. conſil.* 218. *num.* 1. *verſ. quoad perſonas lib.* 3. exprobando lites dixit, *cum pari contendere ante ceps eſt, cũ ſuperiore furioſum, cum inferiore ſordidum*, & nil eſſe tam ſimile actibus dæmonum, quàm litigare, & litigatores malos viros appellari, teſtatur *Redoan. de Simon.* 2. *par. cap.* 31. *num.* 9. *& ſeqq.* Hinc Sancta Mater Eccleſia, vt fideles ſine litium anfractibus habeat, ſic in pluribus Hymnis Deum præcatur, *diſſolue litis vincula, adſtringe pacis fœdera*, item, *ne litis horror inſonet*, & alibi, *Extingue flammas litium*, & petenti tunicam eſſe potius dimittendum, & pallium, quàm litigandum, conſulitur *Matthei cap.* 5. vt igitur lites damnorum, & expenſarum occaſio è medio tollantur, ſtatutum eſt, vt ſupra in hoc *Cap.* 1. *& cap.* ſequenti, quod ſi beneficiatus cõtra quẽ ſuper beneficio litigatur cedit, vel decedit; ſi alius, lite pendente cum ſuperſtite, fuerit electus, non valeat electio, & in *Clem. prima cit.* Si duo litigantes ſuper beneficio in Curia moriantur, ad Pontificem ſpectat collatio; Si verò vnus intra, alius extra moriatur, obſeruandus eſt quis poſſidebat, ſi qui in Curia deceſſit, Papa cõfert, ſi qui extra, Ordinarius, ſi neuter poſſidebat, ad Papam ſpectat collatio. Si verò vnus ex collitigatoribus decedat, ſi ſuperſtes, vel alius, cuius intereſt litem proſequatur, interim beneficium conferri non poteſt, ſed expectandus eſt litis euentus, & ſi iudicatum fuerit beneficium ad defunctum ſpectare, Papa confert, ſi deceſſit in Vrbe, ſi extra, Ordinarius, ſi ad neutrum illud ſpectare iudicatũ fuit, Ordinarius confert, ſalua poteſtate Romani Pontificis, ſi ratione alterius reſeruationis ad ipſum ſpectat collatio; ita *Clement.*

3 Ex quibus collige nec Ordinarium, nec alium inferiorem Papæ, poſſe conferre beneficium litigioſum, & aliàs factam collationẽ eſſe nullam *Seraph. deciſ.* 990. *num.* 8. nam in hoc caſu ſunt ligatæ manus collatoris vſq; ad finem litis, notant *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell.* §. 3. *proœm. num.* 11 *Lotter. de re benef. lib.* 2. *quæſt.* 20. *num.* 87. *& ſeqq.* qui hoc explicãtes dicunt, hic intercedere tantum impedimentum, nõ perpetuam reſeruationem, nam Ordinarius durante lite non poteſt conferre.

4 Notandum eſt primò *DD.* granitet altercari, àn beneficia de iure patronatus comprehendantur ſub diſpoſitione huius *Cap.* 1. prout videre eſt apud *Lamber. cit. loc. num.* 11. qui conatur probare iuſpatronatus comprehendi ſub diſpoſitione *Cap.* 2. *hoc titul.* non verò huius *Cap. primi*, ſed quicquid ſit de quæſtione, quæ parum affert vtilitatis; Certũ eſt ſiuè ex hoc *Cap.* 1. ſiuè ex *Cap.* 2. *tit.* quod lite pendente inter duos præſentatos, ſi vnus cedat, vel decedat, patronos non poſſe alterum præſentare, donec lis non fuerit finita, & excluſus collitigator ſuperſtes, probatur aperte in *cit. cap.* 2. ibi, *vel etiam præſentetur*, voluit *Rot. in recent. par. prima deciſ.* 306. *num.* 1. *& ſeq. & deciſ.* 427. *num.* 2. & in vna *Pampilonen. de Iariguagli* 21. *Maij* 1603. coram *Card. Lancellotto*, quæ opinio ſecundùm magis communem, & veriorem opinionem procedit, etiam intra quatrimeſtre, & antequam præſentati fuerunt inſtituti, quo caſu Patroni non poſſunt præſentare pendente lite, nec per viam cumulationis, vel variationis, vt mordicus defendit *Couar. pract. quæſt. cap.* 36. *num.* 7. *verſ. tertio quandoque*, & ſecundum hanc opinionem fuiſſe magis frequenter iudicatum, etiam in *Rot. Romana*, teſtatur *Ricc. in collect. par.* 4. *collect.* 760. *Creſc. deciſ.* 10. *in princip. de iurepatron.*, qui id ampliat, vt nec poſſit patronus poſt præſentationem factam de vno ante litem, poſt litem cumulare, præſentando collitigantem, aliàs voces patronorum non habentem.

5 Ex dictis collige, quod pendente lite, vt ſupra inter præſentatos, non currit tempus patronis ad præſentandum, ita vt ſi lis non decidatur infra tempus datum ad præſentãdum, non fiat deuolutio ad Epiſcopum, voluit *Lambert. cit. loc. num.* 3. 2. *lib.* 2. *part. quæſt. prima artic.* 9. *num.* 14. *&* 16. ſequitur *Couar. loc. cit. verſ. ex his in fin.* quod ſit, quando lis vertit inter ipſos patronos; nam tũc illis currit tempus ad præſentandum, non obſtante lite, vt latè idem *Lambert. cit. art.* 9.

6 Declara ſupradicta, vt tunc non poſſint patroni præſentare in caſu prædicto, quando lis pendet inter ipſos præſentatos principaliter; Secus tamen eſt, ſi lis vertat inter patronos, vel patronum, & Ordinarium ſuper libertate collationis; nam in his caſibus, etiam ſi præſentati adhereant acceſſoriè ad litem pendentem inter patronos principaliter; adhuc ſi vnus ex præſentatis decedat, vel cedat, poſſunt patroni præſentare, voluit *Lambert. cit. art.* 9. *num.* 14. *DD.* in *cit. cap.* 2. *hoc titulo Rot. deciſ.* 426. *num.* 5. *par.* 1. *recent.* quos refert, & ſequitur *Lotter. de re benef. lib.* 2. *q.* 20. *num.* 5. *& ſeqq.* & hoc ſiuè lis vertat inter

V ipſos

Digitized by Google

ipſos patronos in cauſa petitorij, ſiuè in cauſa poſſeſſorij, prout poſt Lapum *alleg.* 136. tenet *Lotter. eodem loc. num.* 13. vbi *num.* 17. *& ſeq.* dicit, quod ſi lis eſt inter patronos ſuper poſſeſſione, vel quaſi præſentandi, non poteſt fieri præſentatio in præiudicium colligitantis ſecundùm ſenſum *Rot. deciſ. prima ad fin. de iurepatr. in nou.* verùm ſi de facto fiat præſentatio, ſubſiſtitur, dummodo ſuperſedeatur in confirmando vſque ad finem litis, & probatur ex *Rot. in Ferrarien. Canonicatus* 7. *Nouembris* 1625. coram *D. Remboldo.*

7 Supradicta adeò vera ſunt, vt ſi lite pendente inter aliquos ſuper beneficio, altero decedente, vel cedente, Ordinarius conferat beneficium, talis collatio, vel prouiſio via attentatorum veniat reuocāda, vt notant DD. communiter in hoc *Tex.* & in *cap.* 2. *eodem titul.* & in *cit. Clement. prima Rot.* 10. *alids* 411. *ſub nu.* 2. *vt lit. pend. in nou. Lancell. de attent. prima par. cap.* 3. *num.* 97. *& ſeqq.* niſi prouiſus obtinuerit nouam prouiſionem à Papa cum clauſula gratioſæ ſubrogationis, & mentione litis, vt teſtatur *eod. loc. Lancell. num.* 153. fuiſſe in *Rota* deciſum.

8 Intelligitur denegata facultas prædicta conferendi Ordinario, quando vertitur lis inter aliquos electos ſuper beneficio, quando ſcilicet lis eſt ſuper petitorio, & ſuper titulo beneficij, id eſt ſuper dominio, vel quaſi, beneficij. Nec ſufficit ad inducendum vitium litigioſi, & ſic ad denegandam facultatem Ordinario conferendi, ſi lis eſt ſuper poſſeſſorio *Gonz. ad regul* 8. *Cancell.* §. 7. *proœm. num.* 29. *Lancell. cit. loc. num.* 101. *&* 12. *lim. num.* 142. qui teſtatur de communi *Caſſad. deciſ.* 4. *in fin.* latè *Ludouiſ. deciſ.* 335. *Beltram. ad dict. deciſ.* & ad *deciſ.* 305. Quod procedit ad finem obtinendi gratioſam ſubrogationem, vt validè probat *Lud. cit. deciſ.* 335. deſiderari nempe litem ſuper titulum, quæ an vera ſint in ſubrogatione ad beneficium de iurepatronatus, dicemus inferius.

9 Dicitur beneficium litigioſum, ad effectū, vt non poſſit conferri per Ordinarium, vel obtineri ſubrogatio in iuribus defuncti, quādo petitur, vt quis amoueatur, & beneficium petenti adiudicetur tamquam debitum, & ſibi collatum *Garz. de benef.* 11. *par. cap.* 3. *num.* 76. *Ludouiſ. deciſ. cit.* 335. *num.* 11.

10 Nec in hoc caſu, ad inducendum vitium litigioſi ad fines prædictos, ſufficit, quod lis ſit ſuper beneficij titulo ſimpliciter, ſed requiritur, quod de titulo principaliter agatur, vt notant DD. in hoc *Cap.* 1. præſertim *Gemin. in prima oppoſit.* & *Franc. ſub num.* 3. *Ludouiſ. cit. deciſ.* 335. *num.* 8. qui alios citat, qui *num.* 9. dicit nihil operare litem principaliter inductam ſuper poſſeſſorio, licèt ſit deducenda, vel probanda proprietas, & *num.* 6. litem motam ſuper poſſeſſorio adipiſcendæ, quod habet admixtam cauſam proprietatis, ſequitur *Lotter. de re benef. lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 42. multa *Mandoſ. ad regul. Cancell.* 29. *quæſt.* 13.

11 Fallit hæc opinio in beneficijs de iure patronatus, & ad effectum ſubrogationis, gratioſæ, quia in hoc caſu non eſt neceſſe, quod lis ſit ſuper titulo beneficij, quod ſecus eſt in beneficio liberæ collationis, iuxta diſtinctionem *Rot. deciſ.* 607. *num.* 10. *part.* 5. *in recent. tom.* 2. vbi grauatur conſcientia denegantis ſubrogationem *Buratt. deciſ.* 927. *Rot. in Toletana beneficij* coram *Tuſco* penes *March. de commiſſ. par.* 1. *fol.* 384. Et ſufficit litem eſſe motam ſuper inſtitutione, nec eſt diſcutiendum, an ſit ſuper poſſeſſorio, vel ſuper titulo. *Seraph. deciſ* 990. *Recent. deciſ.* 306. *num.* 1. *& ſeq. par.* 1. *& deciſ.* 607. *num.* 10. *par.* 5. *& deciſ.* 7. *num.* 9. *&* 10. *par.* 7. *in Veronen. beneficij* 2. *Iunij* 1634. coram *D. Coccino*, & in *Florentina Parochialis* 17. *Iunij* 1639. coram *D. Ghiſlerio*, & in *Barchinonen. Parochialis* 27. *Iunij* 1639. coram *D. Carillo.*

12 Vlterius dicitur lis pendere ſuper titulo beneficij ad finem, vt procedant diſpoſitiones citatorum iurium, & *Regula de ſubrogandis collitigatoribus*, quando cauſa fuit commiſſa ad inſtantiam vnius ex electis, vel præſentatis ad beneficium ſuper iactationibus, & moleſtationibus cum clauſula, *quam*, & *quas*, per quam dicitur lis introducta ſuper titulo ad hunc effectum, vel cum clauſula cū *inciden. & dependen.* quæ facit venire totum negotium, latè probat *Mandoſ. ad dictam regul. Cancell.* 29. *quæſt.* 14. firmat *Lotter. de re benef. lib.* 2. *quæſt.* 20. *num.* 46. *Rot. in Leodien. Canonicatus* 6. *Nouēbris* 1623. coram *D. Merlino*, & in *Florentina Parochialis* 2. *Decembris* 1641. coram D. Cerro, & 5. *Maij* 1642. coram *D. Decano.* & in *Papien. beneficij* 20. *Nouembris* 1645. coram *D. Corrado.* Prædictæ enim clauſulæ operantur, vt tam poſſeſſoriū, quàm petitorium in commiſſione comprehenſum dicatur; atq; proinde per illius productionem vtrumque cenſetur in iudicium deductum, prout fuit ponderatum, & reſolutum in dicta *Papien.*

13 Et ad hunc effectum non eſt neceſſe probare litem, ſed ſufficit oſtendere commiſſionem cum citatione ad dicendum contra executa, vt voluit in terminis *Rota apud Ludouiſ. deciſ.* 27. *num.* 2. vbi *Beltram. lit. A.* & in *Recent. deciſ.* 321. *num.* 2. *par.* 1. *& deciſ.* 549. *num.* 14. *& deciſ.* 607. *num.* 6. *part.* 5. *& deciſ.* 187. *num.* 11. *par.* 6. *Buratt. deciſ.* 927. *num.* 2. *& ſeqq. & in dictis Barchinonen. & Papien.* Nec obſtat, ſi citatio prædicta aliquos haberet defectus, quia per comparitionem aduerſarij, & allegationem generalium contra, cen-

ſetur

Digitized by Google

ſetur ſanatus omnis defectus, vt per *Lud. cit. loc. num. 2. & 3.*

14 Item dicitur beneficium litigioſum ad effectum huius *Cap. primi, & cit. cap. 2. ac Clem. primæ, & Regulæ prædictæ de ſubrogandis colligatoribus*, ſi eſſent tres, vel quatuor litigãtes, & vnus ex eis moriatur; nam idem ſeruaretur, ita tenent DD. ſuper *dict. cap. 2.* præſertim *Lap. Domi. & Franc. per cit. Clem. primã.*

15 Similiter habet quoque locum diſpoſitio huius *tex. & cap. 2. & Clem. prima cit. ac Regul. prædicta 29.* etiam ſi lis penderet ſuper beneficio coram Arbitro, tenet *Franc. in hoc cap. 1. num. 4.* & ſequitur *Lancell. de attent. prima par. cap. 3. num. 112.* in hoc enim caſu, ſi vnus ex collitigantibus cedat, vel decedat Ordinarius non poteſt conferre, niſi expectato litis exitu, & habet locum *Regula de ſubrogandis collitigatoribus*.

16 Non ſolum non poteſt conferri per Ordinarium beneficium litigioſum, vt ſupra, & habet locum *Regula de ſubrogandis collitigatoribus*, quando vacat per mortem naturalẽ, ſed etiam per mortem ciuilem, & interpretatiuam, puta per tranſlationem ad aliud beneficium, tenet *Franc. in cit. cap. 2. col. 1. in fin.* & probat à fortiori *Lancell. de attent. cit. loc. num. 103. & ſeqq.*

17 Dubitatur, ſi Ordinarius non poteſt beneficium litigioſum conferre pendente lite, an poſſit ſaltem decedente, vel cedente vno ex collitigatoribus ſubrogare. Reſpondet dubitationi *Mandoſ. ad regul. 29. Cancell. q. 3.* & mordicus defendit, Ordinarium non poſſe ſubrogare in beneficio litigioſo, ſequitur etiam *Lancell. de attent. prima par. cap. 3. num. 108.* qui teſtatur ſic voluiſſe *Rot. in vna Paſnanien. Parochialis 14. Ianuarij* 1572. coram *D. Seraphino*, quod non procedit quando petitor fuiſſet mortuus, & poſt mortem petitoris nullus eſſet, qui cauſam proſequeretur; tũc enim poſſe Ordinarium ſubrogare, teſtatur idem *Lancell. cit. loc.* ſequendo opinionem *Franc. in cit. cap. 2. col. 2. in princ. verſ. & prædicta procedunt.*

18 Primò non procedit diſpoſitio huius *tex. & cap. 2. ac Clem. prima eod. titul.* ita vt Ordinarius neq; conferre impediatur, nec militat *Regula de ſubrogandis collitigatoribus* quando lis eſt calumnioſa, iniuſta, & in fraudem mota *Caſſad. deciſ. 7. nu. 1. de dol. & contum. Lancell. de attent. prima par. cap. 2. nu. 113.* qui dicit, quod ſi prouiſo ab Ordinario opponatur hoc defectum litis pendentiæ, poteſt ſe defendere, de non lite; ideſt quod lis erat calumnioſa; poſita enim calumnia remouetur lis, *l. 1. §. ſi inter de litig.* atq; æquiparantur non lis, & lis calumnioſa in his terminis, *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 20. num. 97.*

19 Dicitur enim ad propoſitum noſtrum lis calumnioſa, quæ mouetur ſine aliquo fundamento boni iuris, *Biſignet. deciſ. 2. nu. 1. ad fin. verſ. nec obſtat litis pendentia, de rer. permut.* quem refert, & ſequitur *Lotter. cit. loc. n. 96.* qui *num. 110.* dicit, quod hoc caſu debet de calumnia conſtare notoriè, & euidenter, vt nequeat vllo modo adumbrari. multa ad hanc materiam *Mondoſ. in cit. regul. 29. de ſubrogand. collitigatorib. quæſt. 11. & Lotter. cit. loc.*

20 Secundò non procedit diſpoſitio citatorũ quando litigans ſuper beneficio, non expediuiſſet literas ſuæ gratiæ; quia literis nõ expeditis, non dicitur lis pendere; & proinde non impeditur Ordinarius prouidere, eſt *deciſ. Caſſad. 5.* quam refert, & ſequitur *Lancell. cit. loc. num. 125.*

21 Tertiò non impeditur Ordinarius conferre, Nec habet locum *Regula de ſubrogandis*, quando finita eſt lis, quæ ſuper beneficio inter electos, vel præſentatos vertebatur. Dicitur enim lis finita pluribus modis. Primò quando in ea eſt ſententiatum diffinitiuè, & ſententia tranſitum fecit in iudicatum, ita tenet *gl. in cit. cap. 2. hoc titul.* verbo *finita*. Verùm *Mohed. deciſ. 3. nu. 3. eod. titul. vt lit. pend.* quem refert, & ſequitur *Lotter. de re benef. lib. 2. quæſt. 20. nu. 152.* dicit requiri etiam, quod ſententia ſit debitæ executioni demandata, ita vt nullæ amplius remaneãt litis reliquiæ, & hæc opinio eſt verior, quam etiam voluit *Sarnen. in regul. de annali q. 44. Put. deciſ. 310. lib. 2. Rot. in vna Salamantina Capellania del voto 2. Aprilis* 1593. quam adducit *Garz. de benef. par. 6. cap. 4. num. 40.*

22 Dicitur ſecundò lis finita in his terminis per renunciationem, ſeu ceſſionem, ita *Mil. in verbo litigioſum beneficium, Cranet. conſil. 182. num. 4. lib. 1.*; dummodo tamen ceſſio ſit facta apud acta ſaltem coram Notario, & teſtibus, vt ex mente *Caſſad. deciſ. 5. vt lit. pend.* fuiſſe reſolutum per Rot. apud *Put. deciſ. 487. lib. 2.* & in vna *Conchen. Archipresbyteratus 9. Martij* 1592. coram *D. Penia*, refert *Lotter. cit. loc. num. 151.*; & dummodo vigore ceſſionis, ceſſionarius poſſeſſionem apprehenderit; nam notiſſimum eſſe litem non finiri ceſſione, niſi ſecura poſſeſſione, teſtatur *Rot. in citat. Salamantina* apud *Garz. de benef. cit. loc.* poſt *Achill. deciſ. 180.* aliàs *prima* ibidem relata.

23 Dicitur tertiò lis finita ad hunc finem cõferendi per Ordinarium, vel ad finem diſpoſitionis *Regula de ſubrogandis*, tempore, puta ſi per ſpatium annorũ 18. nihil factum fuiſſet in cauſa, ita vt præſumi poſſit lis pro derelicta *Caſſad. deciſ. 5. vt lit. pend. Rot. in vna Hiſpalen. Canonicatus 16. Maij* 1547. coram *D. Auguſtino inter Recollect. Rot.* verò apud *Garz. cit. loc. num. 41.* circa med. tenet

requiri taciturnitatem in cauſa per ſpatium 30. annorum *Peregr. deciſ.* 10. *aliàs* 86. DD. communiter *in cit. cap.* 2. *in glo.* verbo *finita*. Tamen verius dicendum eſt in his terminis non obſtante quouis lapſu temporis, litem non dici finitam per deſertionem, niſi fuerit lata ſententia ſuper deſertione *Lotter. cit. loc. num.* 153. *Rot. in Placentina Parochialis* coram *Litta* penes *Marcheſan. par.* 3. *fol.* 25. *num.* 1. *& num.* 7. *ad med.* & coram *Cardinal. Caualer. deciſ.* 317. *num.* 2. *& deciſ.* 333. *num.* 3. *& ſeqq.* & in *Florentina Parochialis* 17. *Iunij* 1639. coram *D. Ghislerio*, & 2. *Decembris* coram eodem, eodem anno. Imo nec ſufficit fuiſſe pronunciatum ſuper deſertione; niſi etiam fuerit conſumata executio, prout probat *Lotter. cit. loc. num.* 153. *& ſeqq.*

24 Quartò mortuo vno ex collitigatoribus, Ordinarius non impeditur conferre beneficium collitigatori ſuperſtiti, ſicut idē omninò dicimus in iurepatronatus; mortuo enim vno ex præſentatis collitigatoribus, poteſt Patronus non obſtante lite, præſentare ſuperſtitem collitigatorem; in his enim terminis non procedit diſpoſitio huius *tex. cap. primi*; imo ceſſat ratio illius, ne ſcilicet lites perpetuentur, cum per hanc prouiſionem extinguantur potius lites, tenet *Roteb. de Curt. de iurepatron.* verbo *honorificum q.* 23. ſub *num.* 53. ſequitur *Lancell. de attent. prima par. cap.* 3. *num.* 135. *& ſeq.*

25 Quintò, diximus ſupra vigore huius *text. & ſeq. cap.* 2. *eod. titul.* Ordinarium non poſſe conferre, & patronum præſentare ad beneficium, ſuper quo lis vertitur inter ipſos electos, vel præſentatos, vno ex collitigatoribus decedente, vel cedente; ex quo ſequitur regulam non procedere, quando lis non inter plures electos, vel præſentatos vertitur, ſed inter electum, vel præſentatum, & eligentem, vel præſentantem, tunc enim cedente, vel decedente electo, vel præſentato, Ordinarius poteſt conferre aliteri, & patronum præſentare non obſtante lite, voluit *Innoc. in c. dudū de elect. Franc. in cit. cap.* 2. *num.* 2. *verſ. ex quibus* ſequitur *Lancell. de attent. cit. cap.* 3. *num.* 134. & alij, ex quibus etiam habemus, nec in hoc caſu habere locum *Regulam de ſubrogandis collitigatoribus.*

26 Sextò Ordinarius non impeditur conferre beneficium, quod vacauit per obitum pacifici poſſeſſoris, ſed tempore vacationis inter duos ſuper illud orta eſt lis, puta ſi vnus beneficium prædictum impetrauerit in Curia, alius prætendit ad illud habere regreſſū; ſi Ordinarius prætendit ad ſe ſpectare collationem, poteſt liberè beneficium prædictum conferre tertio, non obſtante lite prædicta, quæ cum non fuerat tempore vacationis, nō obſtat, *Rot.* in *vna Nurſina Prioratus* 4. *Februarij* 1564. coram *D. Sarmiento*, & in *antiq. deciſ.* 10. alias 475. *de cauſ. poſſ. et propriet.* probat abundè *Lancell. de attent. cit. cap.* 3. *num.* 144. *& ſeqq.* qui reſpondet contrarijs.

27 Declara primò diſpoſitionem huius *tex.* ac *cit. cap.* 2. vt licèt non poſſit Ordinarius lite pendente inter electos, vel præſentatos, conferre beneficium, ſi vnus collitigantium cedat, vel decedat; Poteſt tamen admittere, & recipere reſignationem beneficij litigioſi, coram ſe factam; ſicut à ſimili dicitur non poſſe Ordinarium beneficium reſeruatum conferre, ſed poſſe reſignationem illius admittere, tenet *Boniſac. de Vital. in cit. Clem. prima num.* 54. *hoc titul. vt lit. pend. Franc. in cap. non poteſt* §. *final. de præb. in* 6. *Rot. in vna Lauren. Archidiaconatus* 2. *Maij* 1562. coram *Capitaquen.* ſequitur *Lancell. citat. loc. num.* 151. quod non procedit in reſignatione cauſa permutationis; permutatio enim facta lite pendente, reuocatur tanquam attentata *Rebuff. in prax. titul. de ſubrogat. num.* 33.

28 Declara ſecundò, non inducere litis pendentiam ad hunc finem impediendi Ordinarium ne conferat, vel *Regulam de ſubrogandis*, Appellationem extraiudicialem, etiam intimatam, dummodo cauſa appellationis non ſit commiſſa *Rot. in vna Caſalen. Prioratus* 17. *Februarij* 1567. coram *D. Grato* per *deciſ.* 69. aliàs 764. *de appellat. in antiq.* tenet *Lancell. cit. loc. num.* 139. *& ſeq.* Et quod appellatio extraiudicialis in his terminis non inducat litis pendentiam, fortiter probat *Mandoſ. ad regul. Cancell.* 29. *de ſubrogandis collitigatoribus num.* 4. *& ſeq.* vbi etiam reſpōdet contrarium tenentibus idem *Lancell. cit. loc.* 2. *par. cap.* 12. *limit.* 37. *num.* 8.

29 Declara tertiò ad hunc effectum impediendi collationem Ordinarij, & ad effectum *Regulæ de ſubrogandis*, non dici litem pendere ante litis conteſtationem, ita *Prap. in can.* 1. *num.* 9. 11. *quæſt. prima*, & licèt in cauſis beneficialibus non requiratur litis conteſtatio formalis *Bero. in cap. quoniam contra num.* 108. *de probat.*, nihilominus non dicitur lis pendere ante virtualem conteſtationem, quæ inducitur ſtatim, ac reus citatus comparet, & reſpondet petitioni actoris, & demonſtrat animum ſuſtinendi litem *Rot. deciſ.* 6. *nu.* 2. *de lit. conteſt. in nou.*; vel ſi citatus non comparuit, elapſo termino fuit contra ipſum accuſata contumacia, *Lotter. de re benef. lib.* 2. *quæſt.* 20. *num.* 175. *& ſeqq.* Nec poſt ſolam impetrationem Reſcripti, vel Decretum citationis, niſi fuerint exequuta, etiam ſi aliàs aduerſario innoteſcerent *Vital. in Clem.* 2. *num.* 25. *vt lit. pend. Coccin. deciſ.* 431. *num.* 7. Sed reſtringendo caſum, dicendum eſt, quoad hoc litem pendere, poſtquam à Iudice competenti in ea citatio emanauit, & ad partem

rem citatam peruenit, vel per eam factum fuit, quo minus ad eius notitiam perueniret; Dummodo tamen in citatione prædicta ratia ſiue expreſſa, per quæ plenæ poſſit inſtitui, ſuper quibus in iudicio conuenitur, ita expreſſis verbis legitur in *cit. Clem. 2.*

30 Requiritur etiam ad hoc, vt dicatur lis pēdere in his terminis, quod comparuerit in iudicio, & obtinuerit decretum citationis ipſe principalis litigās, vel eius legitimus procurator *Rot. apud Coccin. decif. 431. ſub nu. 5. verſ. licet*; ſufficit autem, quod comparuerit procurator, cum generali mādato ad omnes lites motas, & mouendas *Rot. deciſ. 27. nu. 2. de procur. in nou. & in Romana Capellania* 16. *Maij* 1626. coram *D. Buratto*, probat ex multis *Lotter. cit. quæſt. 20. num.* 129. *& ſeqq.* vbi *num.* 121. *& ſeqq.* ſubſtinet ſufficere mandatum, etiam tacitum, & ratificationem; dummodo qui comparuit promiſerit de rato, nec ſe aſſeruerit legitimum procuratorem; nam tunc ratificatio non iuuat propter mendacium *Bal. in l. Iulianus in prima lect. ſub num. 3. verſ. ego ſuper hoc puncto ff. qui ſatisdar. cōgant. Alex. conſil. 32. num. 3. verſ. accedat lib.* 1. Verùm quoad ratificationem, in hoc caſu non dicitur iuuare ſi ſit facta poſt ſententiā, vel poſt mortem aduerſarij, latè *Mandoſ. ad cit. regul. 29. num. 3. & ſeqq.*

31 Nota quoad ſubrogationem, illam inuentam eſſe per *Regulam Cancellariæ* 29. eadem ratione, ſcilicet ad dirimendas lites, quæ *regula* quoad primam partem, nempe quod ſi moriatur vnus ex collitigantibus ſuper titulo beneficij, poſſit infra menſem ſuperſtes ſubrogari in iuribus defuncti, continet ſine dubio rationem prædictā; quoad verò illam partem, quæ permittit elapſo menſe, nec petita ſubrogatione per collitigantem ſuperſtitem, poſſe ſubrogari tertium in ijſdem iuribus, neſcio ſi contineat rationem illam extinguendi lites, an potius excitandi. Quicquid ſit de ratione, certum eſt ſubrogationis ſubiectum eſſe litem ſuper titulo, ſeù dominio beneficij, ad latè tradita per *Ludouiſ. deciſ. 335. ex num. 2. & Lotter. cit. cap. 20. nu.* 21. *& ſeqq.* vbi *num.* 31. quod ſola lis inducta ad priuandum aliquem beneficio ob delictum, vel aliam iuſtam rationem, non admittat ſubrogationem, niſi ſit petitum priuari, & alij adiudicari beneficium, tunc enim eſt locus ſubrogationi, prout notatum eſt ſupra cum *Garz. de benef. 11. par. cap. 3. num.* 76. declarat etiam *Staph. de lit. iuſt. ſect. vlt.*, quoad iſtam materiam *num. 16. & Sarnen. ad regul. de ſubrogand. quæſt. 7. num. 5.*

32 Vocant hanc ſubrogationem DD. duplici vocabulo; ſcilicet *Rigoroſam*, & *Gratioſam*, dicitur rigoroſa, quando Papa alicui mandat, vt ſua auctoritate ſubroget, quæ propriè, & communiter dicitur mādatum de ſubrogando; gratioſa vero ſubrogatio eſt, quando Papa ipſe ſubrogat per verbum ſubrogamus, ita declarant communiter omnes *Mandoſ. ad eamdem Regul. 29. quæſt. 1. Garz. de benef. par. 6. cap. 4. num. 1. Mohed. deciſ. 11. vt lit. pend. R. deciſ. 378. num. 1. par. prima in recent. Lotter. loc. cit. num. 163.*

33 Subrogatio autem denegari non ſolet, quando conſtat de Clericatu illam petentis, & lite vt ſupra *Seraph. deciſ. 1165. num. 1. Ludou. deciſ. 27. num. 1. & deciſ. 125. nu. 1. Buratt. deciſ. 927. num. 1.* Recent. *deciſ. 531. num. 1. par. 2. & deciſ. 426. num. 1. par. 4. & deciſ. 607. nu. 1. ad med. part. 7. in Veronen. beneficij 2. Iunij* 1634. coram *D. Coccino*, *& in Barchinonen. Parochialis 27. Iunij* 1939. coram *D. Carillo*, *& in Papien. beneficij* 20. *Nouembris* 1645. coram *D. Corrado*. Et in his terminis dicitur probata lis per ſolam oſtenſionem comparitionis, ſiuè commiſſionis, cum citatione executa *Lud. cit. deciſ. 27. num. 2. in recent. deciſ. 321. num. 2 par. prima, & deciſ. 549. num. 14. & deciſ. 607. num. 6. par. 5. & deciſ. 187. nu. 12. par. 6. Buratt. deciſ. 927. cit. num. 2. & 3.* & in dictis *Barchinonen. & Papien.* Clericatus probatur ex litteris *Mantic. deciſ. 132. num. 5.* & alijs modis de iure approbatis.

34 Aduertendum eſt circa quod dicitur ad dictam ſubrogationem, petendam eſſe intra menſem per *Regul. 29. cit. Regulam* non ſtatuere terminum prædictum petitioni, ſed annullare gratias alteri cōceſſas intra menſem à die mortis in præiudicium collitigantis ſubrogādi, qui etiam poteſt vltra terminum huiuſmodi, & quandocumq; ſubrogationem petere, ita voluiſſe *Rot.* & eſſe verum, & literalem ſenſum *Regulæ*, teſtatur *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 20. num. 59. & ſeqq. Ludouiſ. deciſ. 125. num. 16. & in Recent. deciſ. 342. nu. 10. par. prima, et in Veronen. beneficij 2. Iunij* 1634. coram *D. Coccino*. Cætera ad hanc materiam vide apud DD. ſuper *dic. Regul. 29. Garz. par. 6. cap. 4 Lotter. cit. cap.* 20. & alios. In hac materia ſubrogationis adeſt infraſcripta deciſio *Rotæ* coram *D. Corrado Papien. beneficij*, quæ cum adhuc non ſit impreſſa, hìc ſubnectere vtile eſt legentibus.

Deciſio S. Rotæ Romanæ coram R. P. D. Corrado in cauſa Papien. beneficij.

Pro Illuſtri, & R. D. Auguſtino Amedeo Burontio.

Contra R. D. Ioannem Petrum Taſcam.

VAcante beneficio ſimplici in Parochiali Eccleſia S. Mariæ, & S. Valentini Loci Ro-

Google

Roſaſchi Papieñ. Diœceſis per obitum Ioſef Buccini, de menſe Aprilis fuit ad illud præſentatus à maiori parte Patronorum Laicorum Auguſtinus Amadeus, qui ſucceſſiuè litteras Apoſtolicas Vicario Epiſcopi Nouarien. directas obtinuit, quibus iniungebatur eidem, quod iuſtificato in primis, & antè omnia coram ipſo d. Iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione, ac ipſius Auguſtini idoneitate comperta, præfatum beneficium auctoritate Apoſtolica illi conferret, & aſſignaret; mox Bartholomęus Ottina d. beneficium tanquam vacans in menſe reſeruato, impetrauit, ac eius poſſeſſionem aſſecutus fuit, & ſubindè cauſam iactationis, & iactationum bon. mem. Coccin. committi obtinuit contra præfatum Auguſtinum, quæ illi fuit perſonaliter intimata cum citatione, & inhibitione, iiſq; ſubindè reproductis decretus fuit eo inſtante; proceſſus per contradictas de anno 1640. Quibus peractis d. Bartholomęus ex humanis deceſſit, Indeq; orta controuerſia inter Auguſtinum inſtantem pro ſubrogatione in ius, ac poſſeſſionem defuncti collitigantis vigore Regul. Cancel. S. D. N. 29 de ſubrogand. Collitig. & Ioan. Petrum Taſcam nouam eiuſdem beneficij prouiſionem petentem, hodie propoſui Dubium ab *Eminentiſs. D. meo Card. Prodatario* trāſmiſſum. *An* Auguſtino ſit danda ſubrogatio, & Domini reſponderunt affirmatiuè.

Si quidem Clericatus d. Auguſtini probatur ex litteris patentibus Ordinarij, *vt not. in cap. 1. de Cleric. Peregr. & in cap. poſt ceſſionem de Probat. Rot. penès Puth. deciſ. 114. num. 5. lib. 2. & Cæſ. de Graſſ. deciſ. Vnic. num. 5. & ſeq. de Præſumpt. bon. mem. Card. Seraph. Deciſ. 713. ſub num. 1. bon. mem. Card. Caualer. deciſ. 483. num. 2. verſ. Clericatus enim &c. & Reuerendiſs. Vrgellen. deciſ. 430. num. 2. ac in Recent. deciſ. 321. num. 5. verſ. Clericatus &c. par. 1. & in Meſſan. Archipresbyter. 29. Aprilis 1641.* coram *R. P. D. meo Cerro. in §. Clericatus autem, & in Gerunden. Priorat. 27. Iunij 1644.* coram *R. P. D. meo* Bichio *in §. Clericatus*; Idoneitas verò illius ex Relatione DD. examinatorum in Vrbe *Rot. penes bon. mem. Burat. deciſ. 613. num. 6. verſ. quæ relatio, & in recent. deciſ. 187. num. 9. verſ. Clericatus, & idoneitas, &c. par. 6.* Obitus autem Barthnlomęi in poſſeſſione d. beneficij ex confeſſione vtriuſque partis in earum ſupplicationibus *ad l. cū pretum C. de liberal. cauſ. Card. Caualer. d. deciſ. 483. ſub num. 2. verſ. obitus &c. & penès Buratt. deciſ. 300 in verſ. quinto &c. vbi Adden.* referunt concordantes, *& deciſ. 607. ſub num. 20. verſ. Tum quia hoc &c. par. 5. recent.*

Lis demum ſupra relata inter eos vigens ex ipſis actis, & proceſſu coram præfato bon. mem. Coccin. in præſentia exhibitis, ex quibus vtiquè probatur litis pendentia inter prædictos, quia non ſolùm fuit obtenta commiſſio, ſed eius vigore citatio, ac inhibitio contra Auguſtinum perſonaliter executa, & deindè reproducta *cap. propoſuiſti ext. de for. comp. cap. gratum de offic. delegat. Clem. 2. vt lit. pend.* & in his terminis reſpondit *Rot. in Gerunden. Canonicat. 14. Maij 1602. penes S. mem. Gregor. Deciſ. 27. num. 2. verſ de lite enim &c. & in Rom. Capellan. 15. Maij 1626. penes Burat. deciſ. 927. nu. 3. verſ. ex qua &c.* vbi quod Rota ſemper fuit huius ſententiæ, *ac deciſ. 321. num. 2. verſ. de lite &c. par. 1. Deciſ. 454. num. 7. verſ. Præsbyteratus, &c. par. 2. & deciſ. 507. num. 6. verſ. cum alias &c. par. 5. Recent. & in dd. Meſſanen. & Gerunden.* & rurſus in eadem *Meſſanen. Archipræsbyterat. 19. Iannarij 1643.* coram *Reuerendiſſ. D. meo Decano in §. Iuſtificatio autem.*

Quibus concurrentibus ſubrogatio conceditur Collitiganti ſuperſtiti vigore d. Regul. 29. nè propter nouos aduerſarios litigia prorogari contingat, & ex litium diuturnitate Eccleſiarum, ac beneficiorum detrimenta proueniant, contra *tex. in cap. 1. & 2. vt lit. pend. in 6.* & latè comprobant ad eand. Regul. *Sarnenſ. q. 1. §. Ita tamen vbi ſ. non tamen videtur honeſtum, &c.* dicens illi non eſſe derogandum in præiudicium Collitigantis, *& q. 15. in princip. verſ. & certe &c. & Mandoſ. q. 2. ſub nu. 5. verſ. ex præmiſſis, & reſpondit Rot. apud Card. Seraph. deciſ 990 & deciſ. 1165. & S. mem. Gregor. d. deciſ. 27. & deciſ. 125. ac Burat. d. deciſ. 927. & in recent. deciſ. 426. par. 4. & deciſ 607. num. 2. verſ. quibus requiſitis concurrentibus, &c. par. 5.*

Non obſtat, quod lis illa non vigeret ſuper titulo beneficij prout neceſſarium eſt, vt intret ſubrogatio vigore d. Regul. 29 *per tex. in d. cap. 2. in princ. ibiq; no. gloſſ. in verb. finita, & in c. 1. in verb. litigantibus, vt lit. pend. in 6. & in Clem. 1. verſ. Collato, & in verb. litigantibus eod. tit. ac ſæpiùs Rot. reſpondit*, ſed ſuper poſſeſſione, ad quam videntur reſtrictæ iactationes Auguſtini in ea commiſſione narratæ *Mandoſ. ad d. Regul. q. 14. ſub num. 7. verſ. aduerte tu, &c.*

Nam in principio d. cōmiſſionis, fuit quidem expoſitum à Bartholomęo, vti prouiſo in menſe reſeruato, quod Auguſtinus prætendens d. beneficium eſſe de Iurepatronatus Laicorum, ſeque ab illis præſentatum, iactabat velle in partibus ipſum moleſtare in poſſeſſione eiuſdem, ac fructibus, prouentibus, & bonis illius; Verùm in concluſione petitum cauſam committi non tantùm ſuper huiuſmodi iactationibus, & moleſtationibus, ſed cum omnibus incidētibus, dependentibus, emergentibus, annexis, & connexis, totoq; negotio principali, ac quam, &

quas,

Digitized by Google

quas, &c. Quibus ſanè verbis tàm poſſeſſorium, quàm petitorium in Commiſſione compræhenſum fuit, ac ſubindè per eius productionem, vtrumq; cenſetur in iudicium deductum, quando eam producens non ſe reſtrinxit ad certam ſpeciem, quinimo illa generaliter vſus fuit, vt in hoc caſu apparet ex citatione contra Auguſtinum executa ad *l. ſolemus ff. de Iudic. cap. 1. §. Cœleſtinus extr. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.* & hanc ſententiam ſequitur Rot. *vt per Aegid. deciſ. 618. ad fin. verſ. & maxime &c. Mohed. deciſ. 6. poſt med. verſ. Inſuper de reſcript. Veral. deciſ. 152. par. 1.* & fuit dictum in *Mediolanen. Capellan. 3. Iulij 1595. cor. rec. mem. Card. Pamphil. & deciſ. 254. ſub num. 1. par. 1. diuerſ. Card. Caualer. deciſ. 200. num. 5. verſ. Prætereà Domini &c.* & in his terminis 483. *ſub nu. 2. & ſeq. verſ. difficultas erat, &c. & Burat. deciſ. 405. num. 6. verſ. ndm vltra quod ſufficit, &c.* ac prius *à n. 1. & ſeqq. & S. mem. Greg. d. deciſ. 125. nu. 1. verſ. non obſtat, quod dicitur &c. & bon. mem. Andr. deciſ. 44. num. 10. verſ. vndè etiam &c. & in recent. deciſ. 342. ſub num. 2. verſ. tamen cum cauſa par. 1. & deciſ. 426. num. 2. verſ. lis autem ad hunc effectum &c. par. 4. & deciſ. 569. num. 40. verſ. tùm quia cauſa, &c. par. 5.* & latè fuit probatum in *d. Meſſanen. Archipræsbyter.* coram *R. P. D. meo Cerro in §. nec dubitari poteſt, ac ſeqq.* & deindè coram *Reuerendiſs. D. meo Decano d. die 19. Ianuarij 1643. in §. neq; ſubſiſtit, & in §. eoq; magis.*

Minus obſtat, quod lis dici non poſſit ſuper titulo, nec ideò beneficium effectum litigioſum, cum Auguſtinus, qui tanquã actor in eiuſmodi iactationum iudicio, conſideratur *Bald. in l. diffamari in fin. C. de Ingen. & manumiſſ. Oſaſc. deciſ. 151. num. 4. & 9.* & Rot. *deciſ. 102. num. 9. verſ. quia ſufficit &c. par. 6. recent.* ac proindè ex illius perſona, & iure, iudicij qualitas dignoſcitur *Seraph. dec. 990. num. 4.* & *in recent. deciſ. 212. num. 6. par. 1.* Non habeat inſtitutionem, ſeù collationem beneficij, ex qua illi fuerit acquiſitum ius in re, ſed ſolum mandatum de prouidendo, cuius vigore, iuſtificatis in eo diſpoſitis, illud petere non poterat tanquam ſuum, ſed potiùs tanquam ſibi debitum, quo caſu lis non dicitur ſuper titulo, nec litigioſum cenſetur beneficium ad *tex. in d. Clem. 1. in princ.* ibiq; explicat *gloſſ. in d. verb. collato, & in verb. litigantibus, vt lit. pend. & in d. c. 1. & 2. eod. tit. in 6.* & fuit dictum in *Roman. Capellan. 3. Aprilis 1620.* coram *bo. me. Coccin. & in Leodien. Canonicat. 9. Iunij 1621.* coram *bo. me. Vbald. relatis in d. Gerunden. Priorat.* coram *R. P. D. meo Bichio in §. Lis probatur, ac ſeq.* Quia litteræ Apoſtolicæ Auguſtino conceſſæ non continent mandatum de prouidendo ſimplex, ac nudum, in quibus terminis Rota reſpondit in deciſionibus oppoſitis, ſed ad fauorem præſentati ad hoc ipſum beneficiũ tanquam iuriſpatronatus laicorum, quo iuſtificato ſequebatur, quod cum non eſſet comprehenſum ſub Regula reſeruatoria menſium, prouiſio Bartholomęi non erat valida, nullumq; ex ea illi fuerat ius acquiſitũ, vt fuit dictum *in Barchinionen. Iuriſpatr. 3. Aprilis 1643.* coram *me*, ac in alijs pluribus ibi relatis, & beneficium ſpectabat ad Auguſtinum, ac ipſi adiudicandum erat. Ideoq; ex eiuſmodi lite, quæ agitur inter ipſos præſentatos, ſiue inter præſentatum à Patrono, & prouiſum ab Ordinario, vel à Summo Pontifice, beneficium cenſetur litigioſum, vt fuit reſolutum *in Lucan. Iuriſpatr. 19. Ianuarij 1611.* coram *bo. me. Penia in §. nec refert. verſ. ſicus autem &c.* adeò quod altero ex eis decedente, nec licet ordinario alij illud conferre, nec Patrono alium præſentare *per tex. in d. cap. 1.* cum ibi *not. per gloſſ. & DD. & in d. cap. 2. vt lit. pend. in 6.* ſed eius diſpoſitio ſpectat ad ſummum Pontificem, & propterea ſub hac Regula comprehenditur, vt probat *Sarnenſ. in comment. ſuper ea q. 6. ad fin. verſ. nàm in iure quæſito per præſentationem, &c.* & firmauit Rota in *Mediolanen. benefic. 1. Iunij 1592. penès Card. Seraph. d. dec. 990. à n. 3. & ſeqq. verſ. quia cum Ioannes, &c.* relata in *Roman. benefic. S. Mariæ Maioris 30. Martij 1637.* coram *Eminentiſs. D. meo Card. Panzirolo d. deciſ. 607. ſub num. 9. & x. par 5. recent. & in Veronen. benefic. 2. Iunij 1634.* coram *bon. mem. Cocc. in §. neq; releuat, quod lis non eſſet ſuper titulo, ac ſeqq.* & comprobatur ex adductis *in deciſ. eiuſd. 42. ſub num. 1. & 2. & per Modern. Roman. de re benefic. lib. 2. q. 20. ſub num. 35. verſ. itaq;* & *ſub num. 42. verſ. & ideo, &c.*

Accedit etiam, quod cum Bartholomęus narrata eius prouiſione Apoſtolica obtinuerit commiſſionem, non ſolum ſuper aſſertis iactationibus Auguſtini, ſed ſuper incidentibus, ac emergentibus, & toto negotio principali cum clauſula, *quam*, & *quas* &c. ſub quibus ampliſſimis Clauſulis certũ eſt, tàm poſſeſſorium, quàm petitorium, & titulum beneficij fuiſſe comprehenſum, eaque ſimpliciter, ac indiſtinctè vſus fuerit, & aduerſarium generaliter citari fecerit, vt ſupra dictum eſt, hinc etiam rectè dicitur ad hunc effectum titulum beneficij fuiſſe in ea lite, deductum, illudq; effectum litigioſum ſtante præexiſtentia collationis, ſeù prouiſionis ipſius Bartholomęi, ſuper qua etiam principaliter cognoſci poterat, vt in his terminis probauit Rot. *penes Cardin. Caualer. d. deciſ. 483 ſub num. 9. & ſeq. verſ. & ad hunc effectũ &c. & in recent. deciſ. 306. ſub num. 1. verſ. quam etiam ex eo, &c. par. 1.* & latius *d. deciſ. 426.*

426.*ſub num.2.par.4.*& fuit dictum *in d.Gerunden.Priorat.§.Tum etiam, quia lis in verſ. maximè verò &c.*& rurſus in eadem 9. *Decembris* 1644. *in §. & gratis dicitur in verſ. commiſſio eſt generalis,&c.ac d. Meſſanen. Archipresbiter.*29.*Aprilis* 1641.*in §. nec dubitari poteſt*, Hoc enim pacto dum ipſe cauſam committi obtinuit, dicitur ſibimetipſi litem intuliſſe (quæ durat vſq; quo durat commiſſio) ac proprium beneficium litigioſum effeciſſe, vt inquit *Sarnen. ad Regul. de Triennal.q.56.col.peu.ſub litt.B. verſ. nec etiam releuat &c.*& eum ſequitur *Rot.deciſ.94. num. 30.verſ.dumq; impetrat &c.par.7.recent.*

Præterea non obſtat, quod lis ex parte Auguſtini eſſet calumnioſa, atq; ideò non poſſit ei ſuffragari ad obtinendam ſubrogationem, vt probat *Sarnenſ.ad d.Regul.in Præfat.ibiq; Mandoſ.q.11.Rot.penès Seraph.d.deciſ.1165. num. 7. & ſeqq. verſ.tertium &c.* Quia ſcilicet conſtet euidenter de non iure illius ex inſtrumento inueſtituræ de anno 1569. 7. Octobris, in quo legitur Auctores eorum, à quibus ipſe fuit præſentatus. inueſtitos fuiſſe ab Epiſcopo Vercelleñ. iure feudi de Aduocatia d. Eccleſiæ SS. Mariæ, & Valentini de Roſaſcho cum Clericaturis, quod quidem ius Aduocatiæ, vel importat ſolam defenſionem, ac protectionem Eccleſiæ *iux. not.in cap.Saluator.verſ.nomine verò 1.q.3.et in cap. generali de elect. in 6.* vel ſi intelligatur etiam de iurepatronatus, vt ſentit *gloſſ. in cap. quia Cleric.in verb. Aduocatias ext. de iurepat.ibiq.no.Abb.ſub num.2.Butr.ſub num.6.* & alij, & admiſit *Rot. in Terdonen. iurispatr. 24.Iun.*1614.coram *S.D.N.*, Illud tamen ab Epiſcopo nulliter fuit illis cōceſſum, eo particulari titulo feudi, *vt no. Innoc.* & alij *in c. cum ſeculum de iurepat.Rom.conſ.368.ſub nu. 2.verſ.tamen illud &c.Lambertin.de iurepatr. lib.1.par.2.q.7. art. 1.* & penitus abrogatum ex diſpoſitione *S.Concil.Trident.ſeſſ.* 25. *de reform.cap.11.verſ.reliqui patronatus, &c.*vt in huiuſmodi conceſſionibus ab Epiſcopo Vercellen. factis generaliter declarauit S. Congreg. Eminentiſs. DD.Card. eiuſdem S. Concil. interpretum die 30. Aprilis 1622.

Nam (quicquid ſit de illius inſtrumenti fide, ac releuantia, cum tantùm ſumptum ex alio ſumpto fuerit in præſentia exhibitum à Taſca exemplatum dicta lite pendente, abſq; Iudicis auctoritate, & partis citatione contra *tex.in cap.fin.extr.de fid.Inſtr.Rot. penes Burat.deciſ.472.per tot.& in recent.deciſ. 595.num.10.verſ.maximè,&c.par.5.*) fuit reſponſum, quod Auguſtinus nō producit, nec vtitur d. inſtrumento, nec ex eo intendit probare iuſpatronatus illorum, à quibus fuit præſentatus, ſed ex fundatione, ac dotatione, quo titulo fuerunt hactenus admiſſæ ab ordinarijs aliæ præſentationes ab eis factæ, & ſubſecutæ inſtitutiones, & ſignanter de perſona præfati Ioſephi Buccini vltimi eiuſdem beneficij pacifici poſſeſſoris, vt apparet ex publico inſtrumento anni 1598.16.Martij, ac etiam ſuper canonizatione illius, vti ex fundatione, ac dotatione competentis, emanauit ſententia ordinarij de anno 1619. 18.Maij, cui multum defertur in hac materia, in qua de ipſius agitur præiudicio *Rot. deciſ.11.de iurepatr.in nou.& penes Puth. deciſ.172.lib.1.ac S.mem.Gregor.deciſ.58. num. 3.verſ.& præſertim &c.* & licèt non fuerit adhuc exhibitus proceſſus ex ea tamen reſultat boni Iuris præſumptio *Rot.penes bon. mem.Card.Mantic.deciſ.350.num.9.verſ.neq; etiam obſtat,&c.& deciſ.595.ſub num.5.verſ. non obſtat igitur,&c.lib.3.par.3.diuerſ. ac deç. 498.ſub num.2.verſ.ſed ad effectum,&c.par. 3. rec.* cum qua concurrit prædicta vltima præſentatio, cum ſubſecuta inſtitutione, & poſſeſſione pacifica per annos circiter quadraginta, quæ omninò ſufficiunt ad excludendam obiectam exceptionem non iuris, & calumniæ, illa enim ad effectum impediendi ſubrogationem debet eſſe adeò euidens, ac manifeſta, vt euitari non poſſit, atque ideò quauis probabili ratione refellitur, cum non teneatur eam petens docere de bono iure ſuo *Rot.penes Biſignet.deciſ.2.nu.2. verſ.nam litis motio &c.de rer.permut.Caſſador.deciſ.7. num.1.verſ.tamen quando &c. de dol.& contum.& deciſ.5.num.3.verſ. ex quibus &c. vt lit.pend.Seraph.d.deciſ. 1165. num. 9. & ſeq. verſ.neq; obſtat &c.Caualer.d.deciſ. 126.à n. 4.verſ.minus &c.& ſeqq.& S. mem. Greg. d. deciſ.27.num.5.& ſeqq.verſ.non obſtat, quod obijcitur &c.& d.deciſ.125.à num.1.verſ.nec obſtat &c.& ſeq.& Burats.d.deciſ.927. num. 10.verſ.quæ verò deducuntur &c. & ſeq. & in recent.d.deciſ.426.num. 6. verſ. deniq; non obſtat &c.par.4.& d.deciſ.607.nu.16. & ſeq. verſ.Attamen &c.par.5.et in d.Meſſanen. Archipresbyter. coram Reuerēdiſſimo D. meo Decano in §.& hinc ceſſat,& coram R.P.D. meo Cerro in §.Præſertim cum appareat, & in d. Gerunden.Priorat.in §.animaduerterunt Domini verſ.quæ cauſa colorata,&c.*

Neq; ſubſiſtit, quod cū Auguſtinus impetrauerit beneficium, de quo fuerat prouiſus præfatus Bartholomæus in ætate 60. annorū circiter tunc conſtitus, cui propter ſenium vitæ periculum imminebat, ideo non ſit illi concedenda ſubrogatio, vt cauetur *in d. Regul.29.in verſ.& nihilominus;* Quia hoc caſu cenſetur improbus litigator, vt ibi *not. Sarnenſ.q.16.verſ.Vnde qua ratione,&c.& Mandoſ.q.6.ſub num.2.verſ.qui valet, &c. & ſeq. ac Rot.deciſ. 42. ſub num.15. & ſeq.verſ. non enim &c.par.2.diuerſ.*

Quia (præterquod non ſatis deducitur imminens vitæ periculum ex ſola ætate ſexagintæ annorum, vt etiam docuit euentus, cũ Bartholomęus ſex circiter annos poſteà ſuperuixerit, vt in his terminis reſpondit *Rot. in d. Gerund. Priorat.* coram *R.P. D. meo Bichio 27. Iunij 1644. in §. minus applicatur alia limitatio &c. & rurſus 9. Decembris eiuſdem anni in §. dixerunt pariter*) Ex facto remouetur obiectum, nam conſtat quod d. Auguſtinus fuit præſentatus, & literas Apoſtolicas obtinuit per plures menſes, antequam Bartholomæus fuiſſet prouiſus, ſcilicet *octauò id. Maij anni* 1638. ille vero fuit prouiſus *tertiò Kalen. Nouembris eiuſdem anni.*

Denique non obſtat, quod illius *Regul.* 29. diſpoſitio nõ habeat locum ad fauorem præſentati à prætenſis patronis, nè fiat præiudicium libertati beneficij, quam alter nouam prouiſionem petens intendit defendere.

Quia cum ipſe præſentatus ſuperſtes vigore ſubrogationis, nõ ſolum innitatur iuri ſuo, ſed etiam defuncti collitigantis, ideo conſeruatur æquè in eius perſona ius libertatis beneficij, nec vllum illi fit præiudicium, intereà verò præualet ratio ſopiendi lites, quæ publicam concernit vtilitatem, & fauorabilior eſt, vt per *Sarnenſ. ad eandem* Regul. *in fin. Proœm. §. illud tamen, & quæſt. 13. verſ. tamen tenendo primam opinionem, &c.* & exornat ibidem Mandoſ. *in Proœm.* ideoque meritò illi concedenda eſt ſubrogatio, vt fuit reſolutum in *d. Mediolanen. benefic.* corã *Card. Seraph. d. deciſ. 990. à num. 3. & ſeqq. & in d. deciſ. 1165. num. 11. verſ. verum &c. & per tot.* in quibus Rota reſpondit dandam eſſe ſubrogationem præſentato à patronis beneficij contra petentem prouiſionem, & *in d. Roman. Capellan. 15. Maij 1626. penes Burats. deciſ. 927. num. 1.* vbi expræſsè firmatur, quod d. *Regula* locum habet etiam in beneficijs de iurepatronatus laicali.

Atq; ità fuit concluſum vtraq; parte informante &c.

SVMMARIVM.

1 *Penſionis materiam, qui DD. examinent.*

2 *Penſio quid ſit; Et quare ſic dicta, nu. 3.*

4 *Penſio quomodo imponitur à Papa, ſine cauſa, & ſine conſenſu Titularis.*

5 *Penſionẽ, an poſſit imponere Legatus, et in quibus beneficijs. An Epiſcopus n. 6.*

7 *Penſionis reſeruationis cauſa, quæ.*

8 *Penſionis ad reſeruationem qualiter requiratur conſenſus, Et quando illi denegari ſoleat, num. 9. Et quomodo debeat eſſe derogatio, num. 10. An requiratur conſenſus patronorum, ſi reſeruatur ſuper fructibus beneficij de iurepatronatus, vel ſaltem requiratur, quod fiat mentio de iurepatronatus in tali reſeruatione, num. 11.*

12 *Penſio reſeruatur ad fauorem Clerici, non vero Laici, & quid de facto Clerico poſt reſeruationem. Solet quandoque reſeruari Laico cum clauſula proximè clericando, num. 13. Quid in hoc diſponat Bulla Pij V. num. 14. Et quid de reputato Clerico, nu. 16.*

15 *Penſio non reſeruatur ad fauorem Clerici coniugati, vel bigami.*

17 *Penſio non poteſt reſeruari ad fauorem Clerici non habentis Clericatum exequibilem, puta ordinati à non ſuo Epiſcopo.*

18 *Penſio, an poſſit reſeruari ad fauorem ſuſpenſi, vel excommunicati. Et quomodo inſordeſcenti nõ proſit clauſula abſolutionis in literis Apoſtolicis apponi ſolita, num. 19.*

20 *Penſio, an reſeruari poſſit irregulari, An hæretici filio, vel nepoti, num. 21. Et quid de hæreſi ſuſpecto, num. 22.*

23 *Penſio non reſeruatur ad fauorem illegitimi in beneficijs à Patre poſſeſſis, nec in caſu, vt num. 24. Poteſt tamen Pater transferre penſionem, quam ipſe habet, ad fauorem filij, num. 25. Et quid ſi illegitimus habuit diſpenſationem ad Ordines, num. 27.*

26 *Penſio ſuper beneficio ſæculari, an poſſit reſeruari Regulari. Et quid inter Milites Regulares.*

28 *Penſio an poſſit reſeruari ad fauorem minoris 14. annorum.*

29 *Pẽſionis litteræ omnino neceſſariæ, aliàs exigẽs illam ſine eis perdit penſionem, etiam ſi pacto ſe adſtringeret Titularis ad ſoluendum ante expeditionem litterarum, nu. 30. & etiam ſi poſt expeditis literis de nouo promitteret ſoluere, num. 31. dummodo per concludentiſſimas probationes probetur exactio, num. 32.*

33 *Penſionis litteræ, quando dicuntur expeditæ.*

34 *Penſio exacta ante expeditionem litte-*

rarum ſaluatur ſi fuit reſeruata cum clauſula, quod ſola ſignatura ſufficiat.

35 *Penſionis reſentionis litera cum Epiſcopatu omninò expedienda, & intra quod tempus.*

36 *Penſionis in reſeruatione, eſt facienda mentio alterius ſuper eodem beneficio reſeruata, aliàs ſecunda eſt nulla ipſo iure, quod intellige ſi prima eſt valida num.* 37. *Et ſi plures ſunt ſufficit omnes exprimere genericè, num.* 38.

39 *Penſio vſque ad quã ſummam reſeruari poſſit. Quid in Curatis, & Epiſcopatibus, num.* 40.

41 *Penſione non poteſt grauari Parochialis, niſi in eo, quod excedit ducatos centum, iuxta valorem ducatorum loci beneficij. Quod diſpoſitum eſt non ſolum in fauorem Rectoris, ſed cuiuſuis* Curati, *num.* 42. *Qui ducati centum, debent eſſe liberi num.* 43. *Et à quibus oneribus, nu.* 44. *&* 45. *& de quo tempore, num.* 47. *& ſeqq.*

46 *Penſio impoſita ſuper* Parochiali, *vbi non remanent centum pro* Curato *eſt valida, ſi verus valor eſt expreſſus Papæ.*

47 *Penſio impoſita ſuper* Parochiali, *vel Epiſcopatu, quæ non facit remanere centum pro* Rectore, *vel mille pro Epiſcopo, quando ſit nulla, & quando reducenda, num.* 48. *Et quid ſi penſio ſit porrùm exceſſiua, num.* 49.

50 *Clauſula* dummodo mille remaneãt pro Rectore, *vel* mille ꝑ Epiſcopo, *quomodo verificanda ante omnia, etiã contra principalem obligatum in forma Cameræ, nu.* 51 *Quid contra eum, qui aliàs ſoluit, num.* 52. *Vel qui conſentijt penſioni, num.* 53. *etiam ſi penſio eſſet impoſita motu proprio, n.* 54.

55 *Clauſula* dummodo *prædicta, non eſt verificanda ante omnia ab eo, qui eſt in poſſeſſione exigendi penſionem, etiã contra ſucceſſorem. Hac clauſula non verificatur per ſemiplenam probationem, num.* 56. *An poſſit verificari per confeſſionem Titularis, & quomodo n.* 57. *Eſt verificanda per Titularem agentem contra penſionarium, qui eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, num.* 58, *ſecus ſi agit in petitorio, num.* 59.

60 *Clauſula, dummodo omnes ſimul penſiones non excedant talem partem fructuum, facit gratiam conditionalẽ, eſt verificanda & de quo tempore. Quid ſi adſit tantum in literis, non in ſupplicatione.*

61 *Clauſula* dũmodo *conditionem importat. Et eſt verificanda, etiam quod importet modum num.* 62. *Facit exequutorem mixtum, & tenetur aſſumere partes iudicis, num.* 63. *&* 64.

65 *Exequutor tenetur aſſumere partes iudicis, cùm adeſt legitimus contradictor, ſeruare etiam verba reſcripti ad vnguem, num.* 67.

66 *Papam ſemper velle ſaluare intereſſe partis præſumendum eſt.*

68 *Exequutoris prouiſio facta ante iuſtificatam gratiam non valet.*

69 *Exequutorem non poſſe procedere ad exequutionem gratiæ penſionis, non iuſtificata clauſula* dummodo *qui DD. teneant. & quoties ita decernit Rota, num.* 68.

70 *Clauſula* dummodo *eſt iuſtificãda ante omnia, etiam contra eum, qui conſentijt penſioni, & ſe obligauit in forma Cameræ.*

71 *Penſionis gratia purè facta, non indiget iuſtificatione literarum.*

72 *Penſionis ſolutionem denegans ante iuſtificationem clauſulę,* dũmodo, *non dicitur periurus.*

73 *Clauſula* dummodo *eſt verificãda ante omnia, etiam ſi gratia eſt facta motu proprio.*

74 *Clauſula Motus proprij, non operatur contra intentionem concedentis, nec regulariter operari ſolet hodie, cum ſit nimis frequens.*

75 *Clauſula* Motus proprij *an alterius naturæ clauſulæ* dummodo.

76 *Dictio* iuxta *eſt relatiua.*

77 *Penſionarius vigore clauſulæ,* dummodo omnes, *& cæt. non obtinet, verificando vnam tantùm penſionem non excedere tertiam portem.*

78 *Dictio* omnes *eſt vniuerſalis.*

79 *Deciſio Rotæ, quod non valeat mandatum exequutiuum contra Titularem, pro penſione, non iuſtificata prius pro penſionario clauſula* dumodo.

AN-

ANNOT. XI. ARGVMENTVM.

De Penſione. Notatur §. 1. DD. de illa loquẽtes multa quoad nomen, à quo imponi poſſit, & cuius cum conſenſu; ad cuius fauorem reſeruari ſoleat, & qui ſint incapaces illius. Quomodo ſub pæna nullitatis requirat litterarum expeditionem ante eius exactionem. Quando eſt facienda mentio alterius penſionis ſuper eodem beneficio reſeruatæ. Ad quam quantitatem reſeruari poſſit in Simplicibus, in Curatis, in Cathedralibus, & cæt. Quomodo debeant remanere centum pro Rectore, & mille pro Epiſcopo. Multa de clauſula *dummodo*, & cæt; que cuius ſit naturæ, & quomodo verificanda; ante omnia *A*llegationes *A*uctoris in materia dictæ clauſulæ, & Deciſio Rotæ Romanæ. Notatur §. 2. multa de clauſula *liberã, immunem, & exemptam*; quando pẽſionarius teneatur ad onera, & quæ. Item multa de clauſula *ſine retardatione ſolutionis pẽſionis*, de eius efficacia, & quid vigore dictæ clauſulæ teneatur exequutor ſeruare. An penſio poſſit reſeruari in quota fructuum, vel alternatiuè, quãdo dicatur reſeruata ſuper diſtributionibus. Reſeruata in moneta, de qua ſit ſoluenda, & quid ſi moneta fuerit alterata, vel mutata, vel non reperiatur in ſpecie reſeruata; & multa de moneta in genere. Quã habeat hypothecam penſionarius, & quando pro penſione poſſit agere contra ſucceſſores in beneficio; quomodo penſio ſit onus reale, & ſequatur fructus ad quoſcunque vadant. Quomodo procedendũ in cauſis penſionum, & quæ exceptiones in illa admittantur. Quando pendente lite ſit manutenẽdus penſionarius in poſſeſſione exigendi; Quibus actibus inducatur hæc quaſi poſſeſſio exigendi, & quomodo probetur. Quando, & quibus terminis procedendum ad declarationem cenſurarum, vel ad Regreſſum. Quod penſio non veniat appellatione beneficij, & quid inde colligatur. Notatur §. 3. in ſoluenda penſione eſſe habendam conſideratiõnẽ fructuum, non temporis; ex quo apparet, quomodo ſoluenda inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem in beneficio. An ſoluenda, quando fructus ob incurſionẽ hoſtilem, vel ſterilitatem non potuerunt percipi, vel quomodo diminuenda, diminutis fructibus. Quibus modis extinguatur penſio, & quomodo poſſit caſſari. *A* quo ſoluenda, ſi plura beneficia, ſuper quibus erat reſeruata, ſint diuiſa. Quid in eius exactione dicendum eſt de ſupraiuentia penſionarij; an admittat compenſationem. Et à quo ſoluenda, ſi Titularis non inſeruiens, propria culpa amittat fructus. Et alia multa ad materiam.

ANNOTATIO XI. §. I.

Ad Tex. Concil. Trid. ſeſſ. 24. de ref. cap. 13. verſ. ad hæc impoſterum, & c.

1 IN hoc loco *Concil. Trid.* ita loquitur. *Ad hæc in poſterum omnes hæ Cathedrales Eccleſiæ, quarum redditus ſummam ducatorum mille, & Parochiales, quæ ſũmam ducatorum centum ſecundùm verum annuum valorem, non excedunt, nullis prouiſionibus, aut reſeruationibus fructuum grauentur.* Quorum verborum occaſione, ad eundem locum reducſit communiter DD. materiam penſionis, de qua ſatis abundè tractant peculiaribus tractatibus *Caccialupus*, *Campegius, Camill. Cant. Paul. Roman. Gigas*, et *Barboſa*, item *Garz. de benef. prima par. cap. 5. §. 1.* & *ſeqq.* ſignanter §. 3. *Flam. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 6. q. 2. Gonzal ad regul. 8. Cancell. §. 5. gl. 5. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 2. q. 8. Lel. Zech. de repub. Eccleſ. cap. 28. & tract. de benef. & penſion. Sell. ſelect. Canon. cap. 81. Galet. Margar. caſ. conſc.* verbo *penſio*, verb. *Parochus vltio*, & verbo *pecunia 1. Selu. de benef. par. prima q. 3. Vaſq. in opuſc. de benef. cap. 4. §. 1. Zerol. in prax.* verbo *penſio, & penſionarius Theodoſ. de* Rubeis *in ſingul. Rot. par. 2.* verbo *penſio, Cardin. Tuſch. lit. P. concl. 717. Squil. de priuil. Cler. cap. 5. Anton. Fabric. in prax. & Theor. benef. titul. de penſ. benef. Bellect. diſq. Cler. titul. de fauor. Cler. perſon. §. 8. Gamb. de eff. & poteſt. legat. lib. 6. titul. de penſion. Alpho. Aluarez Guerrero in ſpeculo iuris Pontificij cap. 6. de penſionib. Rebuff. in prax. lib. 1. de reſeruat. tam general. quam ſpecial. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 35. & ſeqq. Mereſcott. lib. 2. cap.*

18.*& alibi* Ricc.*in prax.3.par.reſol.*109.*& in collect.par.4.collect.* 745. Barboſ. *de iure Eccleſ.lib.3.cap.*16.*de clauſulis,clauſul.*47.*et ſeq. & in ſumm.Apoſt.deciſ.*verbo *penſio Marant. 4.par.cõtrouerſ. reſp.*55.60.68.& alibi,& alij fere omnes Canoniſtæ, quæ materia cum ſit vulgaris,notanda ſunt pauciora in praxi, & pro maiori intelligentia.

2 Præmittendum eſt primò , penſionem lato ſumpto vocabulo,dici omne debitum , & quicquid per certa tempora debetur *l.diuortio §.non ſolum verſ.de penſionibus ff. ſol. matrim.l.3.§.ſi legatum,& §. ſed ſi ita de ann. legat.*Stricto verò modo,& in noſtris terminis; penſionem tantum ſumi pro annua pecuniæ quantitate,alicui in perpetuum debita à beneficiato in eius vitæ ſubſidium,ſuper ipſius beneficij emolumentis, per Papam reſeruata,ita DD.communiter,& explicatur ly, in perpetuum , ideſt vita durante penſionarij, ne reprehendantur à *Barboſ.* ſic aſtante *cit. loc.num.*3.eandem deſcriptionem poſt alios, refert *Lotter.*vbi ſupra *q.*35.*nu.* 11. poſt *Gigant.q. prima num.* 1. qui varie definit penſionem .

3 Præmittendum eſt ſecundò, dici penſionem à pendeo pendes, non quia pendet à beneficio,vt putarunt aliqui , quos reprobat *Lotter.cit.loc.num.*12. *& ſeqq.* Sed quia penſio de ſui natura perpetuò pendet ; nam ſoluto primo anno,vel termino,ſtatim pendere incipit alius,& ſic de ſingulis in futurum, ita,& latius poſt *Connan.& Ioann. Kal. locis citatis* per eundem *Lotter.*vbi ſupra *num.*16. tenet ipſe,vbi alia quoad nomen , & apud *Barboſ.cit.cap.*11.*num.*2. poſt *Garz. dict. loc. §.*1.his dictis.

4 Nota primò penſionem imponi à Papa ſuper fructibus beneficij, ſine controuerſia eſſe,etiam ſine cauſa,cum in beneficijs pleniſſimam habeat poteſtatem *cap.*2. *de præb. in 6.Clem.prima in fin.vt lit. pend.* & non ſolum ſine cauſa , ſed etiam ſine conſenſu beneficiati,vt poſt *Rot.*aduertit *Garz.cit.loc.nu.* 275.*in fin.*licèt alias non ſoleat imponere illam,niſi cum cauſa,& conſenſu prædicto, de quibus dicemus inferius,& notat *Caſſad. deciſ.*4.*num.*6.*de penſion.Gig.q.*1.*num.*4.*& q.* 6.*num.*7.& alij communiter.

6 Legatus,maximè à latere, circa controuerſiam,poteſt penſionem imponere , ita *Gambar.cit.loc.num.*28.& alij, quos refert, & ſequitur *Garz.*vbi ſupra *num.* 281. *& ſeqq.* vbi *num.*285.aduertit,& benè , id procedere in beneficijs,quæ alias ad collationem ipſius ſpectant.Alij verò legati miſſi, vel nati , ſecundùm magis communem , & veram ſententiam,etiam poſſunt imponere penſiones ſuper beneficijs ab eis collatis,vt poſt *Gambar.*probat *Garz.cit.loc.num.*294.

6 An verò poſſint Epiſcopi penſiones reſeruare in beneficijs,quæ ad eorum collationem ſpectant, non bene concordant DD. ſunt enim qui abſolute negant hanc facultatem Epiſcopis, etiam cum cauſa, loquendo de penſione ſtricto modo , hanc opinionem defendunt *Lotter.de re benef.lib.*1.*q.*35. *nu.*21.admittit enim poſſe Epiſcopum tanquam compromiſſarium inter duos litigantes ſuper beneficio, vni illud adiudicare , & alteri pro bono pacis,mandare,quod ſoluatur annua quantitas reddituum , ſine præiudicio ſucceſſoris ex *cap. niſi eſſent de præbend.Fel.in cap.ad audientiam il* 2.*num.* 2. *verſ.exemplifica de reſcrip.* Item in Eccleſia indigente Miniſtro,poſſe de conſenſu Rectoris exigere nouum beneficium, & ex ſuperfluis redditibus Eccleſiæ, aſſignare dotem nouo beneficio,iuxta *tex in cap.conquerente, vbi Abb.num.* 5. *de Cler. non reſid.* Et vltimò poſſe Epiſcopum aſſignare certam quantitatem reddituum propriæ menſæ alicui pro certo ſeruitio Eccleſię,proportionatè tamẽ, ad dicta per *Oldrad.conſil.*226. qui caſus licèt veri ſint,& illos practicare poſſe Epiſcopum teneant omnes;tamen *Lotter.cit.loc. n.* 25.*& ſeqq.*defendit non eſſe imponere penſionem,nec ex eis probari poſſe facultatem reſeruandi penſionem pro Epiſcopis.Hanc eandem ſententiam tenuerunt alij relati per *Garz.cit.loc.num.*297.

Alij verò tenent,poſſe Epiſcopum penſionem reſeruare,dummodo concurrat iuſta cauſa, & honeſta, vtilitatem Eccleſiæ concernens,ita defendit *Garz.de benef.*1.*part. cap.* 5.*num.*295.*& ſeqq.*poſt alios per ipſum adductos .

Vltimò tenent multi,& magis communiter,poſſe Epiſcopum iuſta cauſa concurrente , etiam quæ non reſpiciat vtilitatem Eccleſiæ,dummodo alias ſit iuſta, reſeruare penſiones puta pro bono pacis , pro ſtudio alicuius pauperis ſcholaris,pro vtilitate Eccleſiæ,pro pauperibus,& egenis,pro benemeritis,pro vſu pio,pro Nepote ex fratre,& alijs in caſibus iuſtis,ita poſt alios tenet, & probat *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.*3.*cap.*11.*nu.* 56. *& ſeqq.* ,quod totum intelligunt , vt reſeruatio fiat tantum in vita onerati , & non præiudicet ſucceſſori.Prædicta reſtringi poſſunt ex pluribus,quæ in hoc caſu adducuntur per DD.In praxi verò ſeruatur, Epiſcopum reſeruare penſionem indifferenter,moderatè tamen,ſed pro expeditione, & Bullis recurrẽdum eſſe ad Sanctiſſimum,quæ Bullæ expediuntur in Signatura,& deinde penſio præiudicat,etiam ſucceſſori. Aduertendũ eſt tamen , quod Ordinarius tantum nominat penſionem , & illum ad cuius fauorem reſeruat,& in Signatura expediuntur literæ;

non

Non poteſt tamen ipſe Ordinarius Bullas reſeruationis relaxare,& cōcedere,& deinde petere confirmationem à Papa, hoc enim modo, Papa non ſolet confirmare, ſed ſolet contra factum Ordinarij prouidere de beneficio, & penſionem reſeruare, iuxta dicta per *Rebuff. in prax. lib. 1. de reſeruat. num. 17. ad fin. verſ. & confirmatio penſionis*, & *Mandoſ. de ſignat. grat. §. Confirmationes verſ. penſionis ab Ordinario*, quos etiam refert, & ſequitur *Lotter. cit. q. 35. num. 39. & 40.*

7 Dicitur, Papam non eſſe ſolitum penſionem reſeruare ſine cauſa, & hoc intelligitur ſine cauſa finali, quæ eſt alimentorum ſuppeditatio, vel cauſa impulſiua, quæ ſolet eſſe reſignatio, vel ceſſio, ſiuè ſimplex, ſiuè pro concordia, ita declarat *Lotter. cit. cap. 36. num. 45.*

8 Dicitur etiam, Papam non eſſe ſolitum penſionem reſeruare ſine conſenſu Titularis, & id intelligitur de conſenſu cauſali, ita dicto, quia per modum cauſæ, tam in ſupplicatione, quàm in literis narratur, & ſic ſuper eo radicatur gratia. Huic enim conſenſui Papa vnquam derogat *Choch. ad regul. Cancell. 43. de conſen. num. 47.* & ſequitur *Lotter. cit. loc. num. 72.* Minimè verò intelligitur de conſenſu formali, qui licèt regulariter requiratur; tamen ſolet quandoque illi Papa derogare *Lotter. eod. loc. num. 73.* vbi nu. 69. vocat conſenſum formalem, qui præſtatur in expeditione literarum, iuxtà *Regul. Cancell. 45. ad fin. verſ. nec litera reſeruationis.*

9 Derogatur enim huic conſenſui, quoties confertur beneficium abſenti, cum reſeruatione penſionis *Gig. de penſion. q. 10. num. 7. & 11. Pariſ. conſil. 5. nu. 56. & ſeq. vol. 4.* Item quoties reſignatur beneficium in fauorem minoris abſentis *Rota in vna Acheront. 4. Maij 1554.* coram *D. Pradino Paleot. deciſ. 236 incip. Aegidius.* Et etiam quando reſeruatur penſio iuxta concordiam, & in caſu *Mohedan. deciſ. 301.* refert *Pariſ. de reſignat. lib. 8. q. 8. num. 118. & ſeqq.*

10 Aduertendum tamen, quod hæc derogatio debet eſſe nominatim, & expreſſa, quia conſenſus requiritur per *Regulas Cancellariæ*, quæ habent decretum irritans *Fel. in cap. nonnulli num. 7. de reſcrip. Caſſador. deciſ. 38. num. 11.* vnde eſt, quod clauſula, quantumuis generalis, non ſufficit *Deci. conſil. 155. col. 3.* Alia de conſenſu prædicto vide apud *Lotter. cit. loc.*

11 Conſenſus Patronorum, in reſeruatione penſionis ſuper beneficio de iure patronatus, facta per Papam, nō eſt neceſſarius, probat *Giga. de penſion. q. 23. nu. 23. et ſeqq. Garz. de benef. cit. cap. 5. num. 361. Lotter.* vbi ſupra *q. 35. num. 89.* de ſtylo tamen Curiæ, licèt nō ad validitatem penſionis, ſed ad illius durationem exigitur conſenſus patronorum, ea ratione, ne patronus ad egeſtatem deuectus, petens alimenta, improbet penſionem, prout aduertit *Lotter. cit. loc. nu. 90. & ſeq. poſt Gig.* Item in reſeruatione penſionis ſuper beneficio de iure patronatus, licèt neceſſariò nō requiratur conſenſus patronorum, requiritur tamen, quod fiat menſio de iure patronatus laicorum, requiritur enim hæc ſcientia in Papa, cum difficilius ſoleat hæc beneficia grauare, fuit reſolutum in *Romana penſionis 4. Iulij 1601.* coram *D. Pamphilio*, & refert *Garz. cit. cap. 5. num. 361. poſt med.*

12 Nota ſecundò de iure communi potuiſſe ad fauorem, etiam laicorum reſeruari penſionem, tenet *Giga. de penſion. q. 21. Lotter. de re benef. q. 36. num. 16. lib. 1.* qui id etiam permittit ex natura penſionis. Tamen hodie ex ſtylo, & obſeruantia Sedis Apoſtolicæ non reſeruatur pēſio, niſi ad fauorem clericorum, ſaltem primæ tonſuræ, qui ſunt capaces beneficiorum Eccleſiaſticorum *Rot in Ferrarien. penſionis 14. Iunij 1624.* coram *D. Remboldo Nauar. conſil. 11. num. 2. de tempor. Ordinat. Garz. de benef. par. prima cap. 5.* ſub *num. 121. Sanch. de matrimon. lib. 7. diſp. 44. ſub nu. 9. verſ. præterea, Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 11. ſub num. 63.* Vbi vlterius addit, quod ſi penſionarius tempore reſeruationis penſionis non ſit Clericus, vel perſona Eccleſiaſtica, penſio eſt nulla *Giga. cit. tract. q. 22. num. 8. Rot. deciſ. 20. & 108. lib. 3. par. 3. diuerſ.* & in *Papien. fructuum 6. Iunij 1607.* coram *D. Lancellotto iunio.* & in *Zamoren. pēſionis 29. Octobris 1601.* coram *Ortembergo.* Quod ampliatur etiam ſi penſionarius poſt reſeruationē efficeretur Clericus *Gig. cit. loc. num. 16. Rot. diuerſ. cit. loc. & in Vercellen. Canonicatus 23. Ian. 1598.* coram *D. Corduba*, & in *Papien. fructuum 6. Iun. 1607.* coram eod. *D. Lancellotto*, tenet *Lambert. de iure patron. par. 1. lib. 2. q. 7. art. 7. num. 7. Lotter. cit. loc. nu. 20.*

13 Limita tamen ſupradicta, ſi à Papa reſeruetur penſio laico, cum clauſula *quamprimum clericali charactere inſignitus fuerit*, cum hac clauſula quandoque reſeruari ad fauorem laici, tenet *Pariſ. de reſignat. benef. lib. 6. q. 2. num. 142.*

14 Aduertendum eſt in his terminis, quod *Pius V. ſua Conſtitutione* ſub *datum 5. Idus Octobris 1568. in Bullario nouo 73. in §. 2.* prohibuit reſeruari penſionem ad fauorem laicorū, etiam ſub prætextu priuilegiorū, quæ prorſus reuocauit, etiam ſi laici extra coniugium in cœlibatu viuant, de qua Conſtitutione menſionem faciunt *Lotter. & Barboſ. cit. loc.*

15 Sunt etiam incapaces penſionum Clerici cōiugati, ac bigami, prout diſponitur in

eadem

eadem *Conſtitutione Pij V.* & obſeruant communiter DD. *Lotter.cit.q.36.num.18.* & *ſeq.* vbi probat id etiam prohiberi iure antiquo, & *q.40.num.150.* & *ſeqq.* multa alia ponit de Bigamo in his terminis.

16 Hic dubitari poſſet, ſi reſeruetur penſio ad fauorem illius, qui per plures annos inceſſit in habitu, & tonſura, ita vt communiter reputaretur Clericus, ſed verè eſt laicus, & ſtatim poſt reſeruationem effectus eſt Clericus. An reſeruatio ſit valida. Et pro parte affirmatiua poſſet adduci regula *l. Baborius Philippus ff. de off. prætor.* vbi deciditur, quod communis error, & reputatio faciat ius; tamē pro parte negatiua, quod ſcilicet reſeruatio non valeat, eſt veritas, ex ſupradictis, quod hæc qualitas Clericatus requiratur de tempore reſeruationis *Rot. deciſ.20. par. 3. lib. 3. diuerſ.* & *in recentior. deciſ. 158.* & *nu. 2. par. 1. Lotter. de re beneſic. lib. 1. q. 36. num. 20.*

17 Et non ſolum laici, ſed nec etiam poteſt reſeruari penſio ad fauorem Clerici, qui nō habet Clericatum exequibilem; is enim non eſt capax beneficij, nec etiam penſionis. *Nauar. conſil. 11. nu. 5. de tempor. ordinat. Gabriel. conſil. 189. ſub num. 6. Lotter. cit. loc. num. 21.* Hinc initiatus primæ tonſuræ à nō ſuo *Epiſcopo* ſine licentia proprij, non eſt capax penſionis, vt aduertit *Pariſ. de reſignat. beneſ. lib. 6. q. 4. num. 23. verſ.* & *huiuſmodi*, & reſeruatio tali facta, eſt nulla, docet poſt alios *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 11. nu. 41.* quod ſecus eſt, ſi penſio data fuiſſet titulo merè temporali *Ricc. collect. par. 5. collect. 1678. Cardin. de Groſſ. de effect. Cler. effect. primo num. 636. Squill. de priuil. Cleric. cap. 5. num. 12.*

18 Suſpenſus quoque, & inhabilitatus ad beneficia generaliter per conſtitutionem, non eſt capax penſionis, ſecus verò de ſuſpenſo per decretum, ſeù ſententiam hominis, iuxta opinionem *Suar. de cenſur. tom. 5. diſp. 27. ſect. prima num. 15. Garz. de beneſ. 1. par. cap. 5. num. 125.* & *ſeq.* Eodem modo ad fauorem excommunicati non poteſt reſeruari penſio, quod totum procedere intelligendum eſt, niſi excommunicatus fuerit abſolutus ad effectum conſequendi penſionem, vt in literis Apoſtolicis ſolet abſolui, docet poſt alios *Garz. de beneſ. cit. loc. num. 130.* illa enim clauſula abſolutionis, quæ ſemper apponi ſolet in literis Apoſtolicis *Mart. de clauſul. par. 1. clauſ. 47. num. 1. Ricciul. de iure perſon. lib. 4. cap. 9. num. 1.* reddit gratias efficaces, & validas, non obſtante exceptione excommunicationis *Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 7. num. 7 ad fin. Mart. cit. loc. nu. 2. Ricciul. dict. loc. Eraſm. à Cochier. de iuriſdict. ordin. in exempt. par. 4. q. 69. num. 1.*

19 Et licèt regulariter prædicta clauſula abſolutionis, apponi ſolita in literis Apoſtolicis, valide gratiam ad fauorem excommunicati cuiuſuis, & proinde faciat valere reſeruationem penſionis illi facta; id tamen non procedit cum eo, qui per annum inſorduerit in excommunicatione, prædicta enim clauſula non operatur ad fauorem talis inſordeſcentis, ita docent *Mart. cit. loc. num. 3. Cochier. vbi ſupra nu. 3.* & *4. Campanil. diuerſ. iur. canon. rub. 12. cap. 15. num. 22. Maſſob. in prax. habend. concurſ. req. 1. dub. 2. num. 52. Theodoſ. de Rubeis in ſingul. Rota tom. 2. par. 4. concl. 414. num. 6.* qui *num. 7.* vlterius addit talem clauſulam non operari ex regula Cācellariæ ad fauorem ſcienter excommunicati vltra quatuor menſes.

20 Irregularis quoque eſt penſionis incapax, & ad eius fauorem penſio reſeruari non poteſt, notant *Nauar. conſil. 44.* ſub *num. 3. de homicid. in nou.* qui teſtatur talem eſſe ſtylum Curiæ Romanæ *Auila de cenſur. par. 7. diſp. 2. dub. 6. concl. 3. in fin. Lambert. de iurepatron. lib. 2. par. 1. q. 4. art. 4. per totum*, & præſertim *num. 8. Zerol. in prax. par. 2.* verbo *irregularitas §. 9.* & verbo *penſio §. 6.* & alij quos refert, & ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap 11. num. 46.* poſt *Garz. de beneſ prima par. cap. 5. num. 135.* qui teſtatur de communi *Rota in Romana penſionis 17. Iunij 1603.* coram *D. Merlino*, quam refert idem *Garz. cit. loc. num. 548.*

21 Hæretici etiam ſunt incapaces penſionis, & illas minimè obtinere poſſunt, fuit reſolutum in *Conchen. penſionis 24. Octobris 1594.* coram *D. Tuſco*, & *16. Decembris eiuſdem anni* coram *D. Peregrino Alb. in cap. ad audientiam il 2. ſub num. 2. verſ. dicerem tamen de reſcript.* & ibi etiam *Fel. in princip. Gig. de penſion. q. 94. nu. 7. probat Ricciull. de iure perſonar. lib. 6. cap. 19. num. 6.* quod ampliatur etiam ad filios, & nepotes hæreticorum, qui dicuntur quoq; incapaces penſionum *Garz. de beneſ. par. 11. cap. 10. §. 1. num. 74. Farinac. de hæreſ. q. 191. §. 2.* & alij communiter, quos multos refert, & ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3 cap. 11. num. 43.* & *ſeq.*

22 Fallit propoſita ſententia cum ſuſpectis tantum de hæreſi, illi enim non contrahunt inhabilitatem ad beneficia, vel officia Eccleſiaſtica, iuxtà dicta per *Vgolin. tract. de hæret. cap. 28. ſub num. 4. verſ. nam ſi rediſſem Sanch. in præcept. decolog. lib. 2. cap. 27. num. 29.* & alij plures, quos cumulat *Farinacc. de hæreſ. q. 191. § 2. num. 67. Lotter. de re beneſ. lib. 2. q. 43. num. 31.* & *32.*

23 Filijs illegitimis non poteſt reſeruari pēſio ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt, deciditur expreſsè in *Concil. Trid. ſeſſ. 25. de refor. cap. 15. verſ. nec penſiones*, & notāt DD. communiter *Seraph. deciſ. 1442. num. 15.* fuit

dictum

dictum in *Meliten. penſionis* 14. *Maij* 1614. coram *D. Buratto inter eius impreſſas deciſ.* 53.*num.*3.*vbi Ferentill.in annot.lit.B.*

24 Ampliatur hæc ſententia,& prohibitio,ſi *Antonius* legitimus obtineat Canonicatũ, illudq; reſignet in fauorem Nicolai,reſeruata penſione ſuper Parochiali,quã Matthæus Pater Nicolai obtinebat de conſenſu Patris, cum ipſe Pater in fraudem conſentiſſe penſioni cenſeatur, ita voluiſſe *Sacram Congregat.* refert *Garz.de benef.par.*7.*cap.*3.*num.*87. *Armendor.in addit.ad recopil.legum Nauarræ lib.*3.*titul.*19.*l.*1.*de fil.presbyt num.* 41. *Barboſ.de Poteſt.Epiſcopi par.*3.*alleg.*65.*num.*27. *Lotter.cit.q.*40 *num.*197.vbi defendit, quod penſio non poteſt reſeruari pro filio illegitimo reſignantis.

25 Limitatur tamen ſupradicta concluſio in penſione,quam ipſe pater habet ſuper fructibus beneficij,quod ab alio poſſidetur cum facultate trãsferendi; illã enim poteſt transferre ad fauorem filij ſui illegitimi; nam Concilium non prohibet, quod filius illegitimus non poſſit habere penſionem, quam pater habebat, ſed eam tantum penſionem ſuper beneficio, quod pater eius obtinuit, faciunt expreſſa verba *tex. Concil.* ibi *neque penſiones ſuper fructibus beneficiorum,quæ patres eorum obtinent*;nam illud relatiuum,*quæ* non refertur ad penſiones, ſed ad beneficia, alias dixiſſet,*quas*,*Nauar.conſil.*9.& 10.*de fil.presbyt.Giga.de penſion.q.*86.*num.*5.*Pariſ. de reſignat.benef.lib.*6.*q.*4.*nu.*21.& 22. *Gonzal.ad regul* 8.*Cancell gl.*5.§.5.*nu.*22. & *ſeq. Azor.inſtit.moral.par.*2.*lib.*8.*cap.*8.*q.*7. *Ricc. deciſ.* 186.*par.*4. *Aldan. in compend. Canonic. reſol.lib.*5.*titul.*18.*nu.*13. vbi refert ſic fuiſſe deciſum in *Zamoren.*9.*Nouembris* 1619. & in alia ſub *die* 18. *Septembris* 1629. *Lotter.cit.loc.num.*195.

Limitatur etiam prædicta concluſio in beneficio,de quo fuit prouiſus Pater,& literis non expeditis,ac poſſeſſione non capta, illud alteri ceſſit;ſuper fructibus enim dicti beneficij poteſt reſeruari penſio ad fauorem filij illegitimi,ſic referunt deciſum *Garz. de benef.par.*7.*cap.*3.*num.*56.*in* 2. & 3. *declaratione Armendor.cit.loc.num.*22.*Campanil. diuerſ.iur.Canon.rub.*11.*cap.*13.*num.*63.*verſ.ſi vero.*

26 Regulares quoque ſunt incapaces penſionum ſuper fructibus beneficiorum ſæcularium,vel quę conſueuerunt ſæcularibus prouideri *Giga.de penſion.q.*16.*num.*6. & *q.* 57. *num.* 5. & *ſeqq.* & hoc ſine diſpenſatione Apoſtolica, multa *Garz.de benef par.*1.*cap.*5. *num.*139. & *ſeq.* & hoc etiam ſiuè ſint Fratres Milites,ſiuè Capellani,latè *Lotter.de re benef lib.*1.*q.*36.*num.*27.& *ſeqq.*vbi *num.* 8. refert ſic voluiſſe *Rot.in vna Nolana penſionis* 10. *Ianuarij* 1610. coram *D. Sacrato*,loquens in ſpecie de Fratribus Militibus Sancti Ioannis Hieroſolymitani, qui Milites capaces ſint penſionis ex priuilegio, vide *Barboſ.loc.cit.nu.*32.*de iure Eccleſ.*& *in Sũm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *penſio num.* 7. & *ſeqq.*

27 Dubitari poteſt hic,an illegitimus ex ſola illegitimitate ſit incapax penſionis,vel an poſtquam cum eo fuerit diſpenſatum, vt promoueri poſſit ad Ordines, poſſit & illi reſeruari penſio abſque alia diſpenſatione facto iam Clerico.Et pro parte negatiua, & quod requiratur noua diſpenſatio ad obtinendam penſionem,maximè, ſi penſio non reſeruatur loco ſtipendij, tenet *Nauar. conſil.*5.*num.*1.*de fil. presb.Giga de penſion. q.* 16. *num.*1 ſecumq; videtur loqui *Garz.de benef.* 1.*par.cap.*5.*num.*159. dum dicit poſſe Epiſcopum diſpenſare cum illegitimo ad penſiones.Verum ſententia contraria, veritati, & praxi adhæret, nempe poſſe ad fauorem illegitimi reſeruari penſionem ſine alia diſpenſatione,poſtquam ex diſpenſatione fuit ad Clericatum promotus *Rot. in vna Cæſaraguſtana penſionis* 20.*Maij* 1538.coram D. *Aquen.*quam refert *Gomez in regul. de annali q.*21.*ad fin.verſ.ſi vero.* &.in *Burgen. penſionis* 16.*Februarij* 1596.coram *Blanchetto*, & in *Toletana penſionis* 11.*Maij* 1601. coram *D.Litta impreſſ.* apud *Garz. lib.*1.*cap.*5.*num.* 117.& 118.deciſum etiam reperitur *diuerſ. par.*1.*deciſ.*414.*num.*1.& apud *Seraph. deciſ.* 1264.*num.*2.*in recent.deciſ.*549 *num.* 3. *par.* 2.apud *D.Coccinum deciſ.*31.*nu.* 8. & in alijs multis deciſionibus, de quibus meminit *Grat.diſcep.for.cap.*218.*num.*64. & 65. *qui n.* 68.Idem dicit de expoſito,& *Barboſ. de iure Eccleſ.lib.*3.*cap.*11.*num.*26. & *ſeqq.* vbi refert poſt *Marcheſ.de commiſſ.tom.*2.*fol.*527.quod *Rota* perpetuo ſeruat hanc opinionem. Vnde in hoc caſu non eſt aliud requirẽdum,niſi an ſcilicet illegitimus fuerit clericari charactere ritè inſignitus,quo poſito ceſſat omnis ſcrupulus, etiam quod de defectu natalium non fuerit facta mentio in reſeruatione *Rot. deciſ.* 3. *de fil.presb.in antiq.* teſtatur *Lotter.de re benef.lib.*1.*q.*40.*nu.*141. qui principalem opinionem contra *Nauarr.*& *Giga.* validè probat.

Hæc enim ſuprapoſita ſententia eſt omninò reſtringenda in penſionis reſeruatione pro illegitimo ſup fructibus beneficij, quod pater illius obtinet,vel obtinuit, id enim cum prohibeatur ex *Concil.Trid.ſeſſ* 29. *de ref.cap.*15.vt dixi ſupra,requirit peculiarem diſpenſationem,obtinendam à Sanctiſſimo, iuxtà dicta per *Garz.de benef.prima par.cap.* 5.*num.*159.Vnde ad fauorem illegitimi,qui præuia diſpenſatione ad Ordines fuit ritè

pro-

promotus, non poteſt reſeruari penſio ſuper beneficio paterno ſine particulari diſpenſatione.

28 Aliud poſſet oriri dubium in his terminis, an ſcilicèt minor quatuordecim annorũ ſit capax penſionis, in quo dubio claſſici DD. diuiſi ſunt pro vtraque ſententia, quos refert *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 11. num. 42.* ita vt vtraque opinio videatur probabilis; & licèt pro opinione negatiua, nempe, quod minori 14. annorum non poſſit reſeruari penſio, adducatur ſenſum Sacræ Congregationis, vt poſt *Campanil.* & alios refert *Barboſ. cit. loc.* tamen multi ex DD. relatis à *Barboſ. eod. loc. verſ. contra,* & ipſe ibidem in fine teſtantur ex ſtylo Datariæ, ſufficere ſeptem annorum ætatem ad obtinendam penſionem, inde *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 4. num. 146. & 147.* defendit nulla alia ratione infantem eſſe incapacem penſionis, quàm quia non poſſit in ea ætate tonſurari, quapropter diſpenſatione obtenta per infantẽ, vt poſſit clericari, abſque alia diſpenſatione eſſe capacem penſionis, ita *Lotter.* teſtans ſic fuiſſe deciſum in vna *Fordinien. penſionis 2. Decembris* 1592. coram *D. Penia ego ipſe hac 2. par. annot. 6. num. 3.*

29 Nota tertiò communiter DD. dicere neceſſariam eſſe ad gratiam reſeruationis penſionis expeditionẽm literarum, maximè hodie vigore Decreti *Sixti V.* apponi ſoliti in reſeruatione penſionis, ſub his verbis *vigore literarum Apoſtolicarum deſuper, conficiendarum, nec antea, aliàs præſens reſeruatio nulla ſit eo ipſo.* Hinc abſolutè dicimus, quod exactio penſionis ante expeditionem literarum, reddit penſionem nullam, imo ſi literæ prædictæ non fuerint expeditæ infra nouem menſes, redditur etiam nulla reſeruatio, ex *Decreto Clementis VIII.* de quo teſtatur *Garz. de benef par. 4. cap. 2. num. 43.* meminit *Lotterius de re benef. lib. 1. q. 37. num. 7. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 11. num. 98. Mantic. deciſ. 286.* per totum multa *Saluſt. Tibr. in prax. Audit. Camer. lib. 3. cap. 4.* vbi *num. 1.* adducit *deciſionem Rot. in vna Veronen. penſionis Mercurij 1. Iulij* 1592. *Ludouiſ. deciſ. 440.* vbi *Beltram. num. 8.* & alij contra *Gigant. de penſion. q. 34. num. 7. & ſeqq.* cuius opinio communiter reprobatur in praxi. Idque ampliatur, vt nulla excuſatio admittatur ad fauorem exigentis penſionem, ſine expeditione prædicta, prout refert de mente *Rota Lotter. cit. loc. num. 13. Mant. deciſ. 300.* Et hoc etiam, ſi literæ fuerint cæptæ expediri, quia cum talis expeditio ſit de forma, nihil dicitur actũ, ſi aliquid deficit, ita *Rota in cit. Veronen.* apud *Saluſtium Tiber. num. 4. Barboſ. vbi ſupra Lotter. cit. q. 37. num. 10.*

30 Ampliant DD. etiam eamdem nullitatẽ reſeruationis penſionis, inductæ ab exactione illius, literis non expeditis, interueniente quoque pacto, vel promiſſione Titularis de ſoluenda penſione Auctoritate Apoſtolica, reſeruata ante expeditionem literarum, & huiuſmodi pactum inducere ſimoniam, & confidentiam, docet *Garz. de benef. 4. par. cap. 3. num. 45.* contra *Pariſ. de confid. q. 43. & Garz.* ſequitur *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 37. num. 5.* contra *Gloſſatorem antiquum ad regul. Innoc. 25. verſ. item per hanc Regulam practicatur,* qui ſentit, quod ſi Titularis penſioni conſentiens, per inſtrumentum ad partem promiſit ſoluere penſionem, etiam literis non expeditis, poteſt cogi ad ſolutionem, cuius opinio tanquam minus vera reicitur, etiam per *Gomez ad regul. de non iudicando q. 6. in 2. col. verſ. quinta regul.*

31 Ampliatur quoque, quod adeò penſio ſit nulla per exactionem ante expeditionem literarum, vt procedat etiam, ſi literæ poſt exactionem fuerint expeditæ de conſenſu Titularis, quia conſenſus partium nihil operatur in materia validitatis penſionis, niſi interueniat etiam auctoritas Papæ, *Rot. in citata Veronen.* apud *Saluſt. Tiber.* ſequitur *Beltram. ad Ludouiſ. deciſ. 440. nu. 8.* poſt *Caputaq. deciſ. 234. par. 2. Puteus deciſ. 60. par. 3. & deciſ. 11. de tranſact. relat. per Lotter. cit. cap. 37. num. 12.*

32 Limitantur tamen ſupradicta, vt non inducatur nullitas penſionis per exactionem, literis non expeditis, niſi exactio fuerit probata per cõcludentiſſimas probationes, quæ nec admittit probationes æquiuocas; vnde non probari per atteſtationem relaxationis literarum in plumbo, neque ex data ſolutionis annatæ, nec per confeſſionem penſionarij, quæ fuit per Titularem impugnata, tenet *Ludou. cit. deciſ. 440. nu. 2. & ſeqq.* quem ſequitur *Lotter. cit. loc. num. 13.*

33 Obſerua, quod in his terminis nullitatis penſionis, ob exactionem ante literarum expeditionem non dicuntur literæ expeditæ, niſi poſtquam ſunt plumbatæ, ſecundùm dicta per *Gloſſat. antiq. ad regul. 53. Sarnen. in regul. de non iudican. q. 1. Rot. in allegat. Veronen. apud Saluſt. Tib. num. 5. Lotter. vbi ſupra num. 11. Barboſ. cit. cap. 11. num. 100.* vbi alij.

34 Limitantur etiam ſupradicta, vt non dicatur nulla penſio exacta ante expeditionem literarum, imo etiam in conſcientia validè ſuſtinetur, quando in ſupplicatione adeſt clauſula, *quod ſola ſignatura ſufficiat,* quæ cõſueuit apponi in penſionibus conſidẽtiarijs, ad ſaluandas Pragmaticas, de quibus per *Lotter. cit. loc. q. 36. Mandoſ. de ſignatur. Grat. §. derogationes Regularium verſ. Regula de non iudicando Gig. de penſion. q. 34. num. 5.*

35 Vlterius in his terminis expeditionis literarum

Digitized by Google

rarum notandum eſt, quod promotus ad Epiſcopatum, qui obtinet facultatem retinendi penſiones ex indulto *Apoſtolico*, tenetur etiam expedire literas ſuper huiuſmodi indulto retentionis, etiam ſi aliàs obtinuiſſet ſupplicationem, etiam motu proprio ſignatam, aliàs penſiones dicuntur extinctæ, & caſſatæ, niſi in cedulis diſpenſatum eſſet, habetur ex *Conſtitutionib. Leonis X. 3. Ianuarij anno* 1520. *in nouo Bullario* 35. *& Clementis ſeptimi* 19. *Aprilis* 1524. *in eodem Bullario* 8. Quo in caſu, non eſt dicenda extincta, & caſſata penſio, ſi promotus expediuit literas ſuper *E*ccleſia, & non ſuper retentione, cum Conſtitutiones prædictæ non determinent tempus, docet *Verall. deciſ.* 98. *num.* 3. *par.* 3. niſi poſtquam promotus adeptus eſt poſſeſſionem Eccleſiæ; tunc enim vacant penſiones non expeditis literis ſuper indulto retentionis, aduertit *Achill. deciſ.* 37. aliàs 2. *nu.* 3. *de elect.* multa ad hoc adducit *Lotter. de re benefic. lib.* 1. *q.* 37. *num.* 16. *& ſeqq.* vbi habetur, quid dicendum, ſi promotus impetrauerit *B*reue de capienda poſſeſſione ante expeditionem literarum.

36 Nota quartò, quod obtinens ſibi reſeruari penſionem, tenetur mentionem facere de alia penſione, ſuper eodem beneficio reſeruata, aliàs ſecunda penſio eſt nulla, nam Papa non ſolet grauare beneficia duplici onere *Caſſad. deciſ.* 3. *num.* 1. *per tot. de penſion.* vbi id ampliat, etiam ſi ſecunda reſeruatio eſſet facta motu proprio, multa *Bor. deciſ.* 162. *num.* 1. *&* 2. deciſum pluries per *Rotam*, iuxta relatas deciſiones per Barboſ. *de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 102. qui *num. ſeqq.* diſcutit, quid in penſione tranſlata. *Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 38. *num.* 56. *& ſeq.* vbi *nu.* 57. dicit, quod ſi omittatur exprimi vna quantumcunq; modica, gratia corruit *Creſce. deciſ.* 1. *nu.* 2. *&* 3. *de reb. Eccleſ. non alienand.* Quæ nullitas adeò ab initio incurritur ipſo iure, vt ſi vacet prima penſio, adhuc ſecunda non reuiniſcit Caſſad. *deciſ.* 4. *num.* 3. *cit. titul.* Neque ſuffragatur ſcientia aliunde probata, prout refert tenuiſſe *Rot.* apud *Accoramb. deciſ.* 15. *incip. licèt reſignans, Lotter. cit. loc. num.* 58.

37 Reſtringitur tamen hæc obligatio exprimendi antiquam penſionem, ad penſionem tantùm validam, nam ſi prima penſio ſit inualida, non tenetur impetrans ſecundam ſuper eodem beneficio, de illa mentionem facere, quia quod nullum eſt, nullum producit effectum *l. non putauit in princip. verſ. non quauis de bon. poſſeſſ. contra Tab.* cum ſimili, & ita voluit *Rot. apud Verall. deciſ.* 301. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 2. *& in recentior. par.* 2. *deciſ.* 666. *num.* 3. *& par.* 4. *deciſ.* 733. *num.* 3.

38 Reſtringitur quoque eadem obligatio exprimendi alias penſiones, in beneficio, ſuper quo impetratur noua, vt ſufficiat illas, ſi plures ſunt exprimere, & narrare genericè, & collectiuè, dummodo verè exprimantur omnes, nec eſt neceſſarium omnes narrare ſpecificè, faciunt dicta per *Verall. deciſ.* 295. *num.* 1. *& ſeqq. par.* 2. *& per Lotter. cit. q.* 38. *num.* 62. *&* 63.

39 Nota quintò, quantitatem penſionis non eſſe ſtatutam generaliter vſque ad quam ſummam poſſit imponi ſuper omnibus beneficijs, ſolum *Concil. Trid. in hoc tex. ſeſſ.* 24. *cap* 13. loqui de penſione imponenda ſuper Eccleſijs Cathedralibus, & Parochialibus. Hinc in beneficijs non curatis alij alia dicunt; in ſimplicibus poſſe reſeruari penſionẽ vſque ad medietatem reddituum, dicit *Pariſ. de reſignat. benef. lib.* 6. *q.* 2. *num.* 26. *Boer. deciſ.* 162. *Ricc. in prax.* 3. *par. reſol.* 109. *num.* 4. & in Canonicatibus excedentibus valorem ducatorum centum, reſeruari penſionẽ pro quantitate, quæ excedit dictam ſummã, teſtatur *eod. loco Pariſ.* Dicunt alij etiam quandoque vidiſſe reſeruari penſiones, vltra medietatem, & conſtitui ſuper certis, & incertis, ita *Garz. de benef. par.* 1. *cap.* 5. *num.* 37. Multi dicunt quantitatem penſionis debere eſſe moderatam, ita vt tãtum remaneat titulari, vt commodè viuere poſſit *Gig. de penſion. q.* 4. *num.* 1. *& q.* 5. *num.* 2. *Rebuff. in prax. titul. de reſeruationib. nu.* 19. & alij quos refert Garz. *cit. loc. num.* 366. Nonnulli dicũt penſionem non valere, niſi fuerit narratum Papæ, illam attingere medietatem *Lel. Zech. de benef. q.* 11. *num.* 6. Aliqui defendunt non poſſe concedi vltra tertiam partem, ea ratione præcipuè, quod æquum non ſit, vt qui minus meretur, plus exigat; minus enim meretur penſionarius, quam Titularis, cum hic multum laboris, & operæ ſuæ præſtet Eccleſiæ, *Comitul. lib.* 1. *reſp.* 86. *Papon. lib.* 3. *titul.* 5. *Arreſt.* 8. *&* 10. ex quibus dicendum eſt nil certum in hoc caſu determinatum eſſe, ſed eſſe merum arbitrarium; videmus tamen paſſim ſeruari, non imponi penſionem ſuper beneficio ſimplici, non excedente valorem ducatorum 24. de camera. Et in beneficijs dictum valorem excedentibus, penſionem non excedere medietatem, maximè in reſignationibus.

40 In Curatis verò, omninò ſeruanda eſt diſpoſitio *Concil. Trid.* mandans non poſſe grauari penſione, niſi in eo, quod excedunt ducatos centum, & mille in Eccleſijs Cathedralibus, ſecundum verum annuum valorẽ. Quibus in terminis obſeruant DD.

41 Primò intelligendum eſſe valorem prædicti ducatorum centum, qui remanere debent pro Rectore Parochialis, iuxtà valorẽ ducatorum loci, in quo eſt beneficium *Lel.*

Zech.de republ.Eccleſ.cap.28.num.4.fol.323. Garz.de beneſ.1.par.cap.5.nu.373. Ricc. *Collect.745.in fin.4. par. & in prax.3.par.reſol.109.* Barboſ. *de iure Eccleſ.lib.3.cap.11.num.69.Sell.ſelect.Canon.cap.81.num.* 10. qui teſtantur ſic voluiſſe *Sacram Congregationem, & Rotam.*

42 Secundò prædictos ducatos centum, qui grauari non poſſunt penſione, non ſolum debere remanere pro Rectore, ſed etiam pro quouis alio Curato, cum *Concilium* loquatur de Eccleſia Curata, non de perſona, ita refert voluiſſe Rotam *Anton. Macerater. variar.reſol.lib.1.reſol.31.num.9.&* 10.

43 Tertiò ſolitum eſſe in penſione, quæ conſtituitur ſuper Parochiali, apponi clauſulã, *dumodo remaneant centum ducati annuatim liberi pro Rectore Garz.de beneſ.cit.cap.5.num.175.& ſeq.* teſtans ſic voluiſſe *Sacram Congregationem*, deciditur per *Rotam in Romana penſionis Lunæ* 20. *Februarij* 1576. coram *D.Blanchetto*, quæ eſt *deciſ.298.par.1. diuerſ. Barboſ.cit.loc.ſub num.69.* & alij communiter.

44 Dubitari ſolet, à quibus oneribus debeãt eſſe liberi prædicti ducati centum, debiti Rectori vigore prædictæ clauſulæ; Et quidem dicendum eſt, debere eſſe liberos ab oneribus ordinarijs, alioquin ſi non remanerent cẽtum liberi, deductis ordinarijs oneribus, pẽſionem eſſe nullã deciditur expreſsè in *citata Romana penſionis*, & in alia *etiam Romana penſionis 6. Nouembris* 1619. coram *D.Buratto* confirmata coram *eodem 6. Aprilis* 1620. & *in Cuſentina penſionis* coram *D. Litta impreſſ per Marchesan.de commiſſ. tom. 1.pag.629.Gigas de penſion.q.96.num.2.* Minimè verò intelligitur de oneribus extraordinarijs, & rarò contingentibus, illa enim ſi non deducantur, non inducunt nullitatem penſionis; licèt illam minuant, niſi ipſa penſio libera ſit, & immunis ab oneribus, vt dicemus infra, habetur apertè in *cit. deciſ. diuerſ.in fin.Gig. cit. loc.* & alij ſine contradictione.

45 Hinc primò à prædictis ducatis centum debent deduci iura Epiſcopalia, per Parochum ſoluendã, ita docet *Ricc.in prax.3.par. reſol.109.num.3.* ſecundò deduci debet ſalarium vnius Clerici in minoribus conſtituti, qui Miſſis inſeruiat, ita deciditur in *citata Romana penſionis* coram *D.Buratto*, & in *Cremonen.penſionis 28.Maij* 1618. coram *D. Caualerio*, quæ eſt *deciſ.ipſius* 462. *vbi nu.* 3. deciditur eſſe deducenda onera omnia, & expenſæ pro cultu diuino, pro cæra, hoſtijs, vino, & oleo pro luminaribus Sanctiſſimi Sacramenti, & Muſica in Feſto Sãcti, ſub cuius inuocatione eſt Eccleſia, Tertiò, & generaliter omnia onera ordinaria neceſſaria deduci debent *Barboſ.de clauſ.clauſ.47.n.9.Caualer.cit.deciſ.* à quo *num.1.verſ. & Domini*, poteſt deduci à contrario ſenſu, deducenda non eſſe onera coadiutoris ſuppreſſi. Quartò non eſt deducendum onus retinendi fauorem pro prædijs, cum non ſit neceſſarium *in cit. deciſ. Caual. num.* 2. Quintò non ſũt deducenda onera, quæ poſſunt per ipſummet Titularem ſubiri *Rot.deciſ.158.num.19.par. 1.recent.* & in *citata Romana penſionis* coram *Buratto*. Sextò, & generaliter onera arbitraria, & voluntaria non ſunt deducenda, vt habetur in *citata deciſ.Caualer.num.* 2. & notat *Barboſ.de clauſulis vbi ſupra num.8.*

46 Hic aduertendum eſt, quod ſi narratur verus valor beneficij curati, & nihilominus Papa reſeruat penſionem in tali quantitate, ita vt non remaneant centum liberi pro Rectore, etiam quod non derogetur expreſsè diſpoſitioni *Tridentini*, penſio eſt valida, & cenſetur derogatum tacitè diſpoſitioni prędictæ, ita tenet *Rot.in Gegolien.tertiæ partis fructuum 25.Maij* 1612. coram *D. Patriarcha Manzanedo*, & refert *Barboſ. de clauſulis cit.clauſ.47.nu.11.* Item omiſſio dictæ clauſulæ *dumodo* opponi ſolitæ in reſeruatione penſionum ſuper menſis Epiſcopalibus, eſt ſignum euidens, quod Papa ſciens, & volẽs grauauerit talem Epiſcopum, licèt eius fructus tenues eſſent, & *Concilio* derogauerit *Rot.in Ferantina penſionis 23.Ianuarij* 1602. coram *Ortembergo apud Marcheſ. par. 1. fol.* 535.

47 Quæritur primò, quo tempore debeant remanere centum prædicti pro Rectore, & mille pro Epiſcopo, & de quo tempore debeat intelligi clauſula illa *dumodò & cæt.* & reſpondetur diſtinguendo: aut id quæritur ad finem annullandi, & caſſandi penſionem; aut ad finem illam reducendi. Quantum ad primum, dicitur valida, nec poteſt annullari, & caſſari penſio, quando tempore reſeruationis remanebant prædicti centum, vel mille, & in hoc caſu attenditur tempus Datæ, ita vt ſi poſtea fructus minuantur, non annullatur penſio, & ſi augeantur, non conualeſcit penſio à principio, ea ratione nulla, & ratio eſt, quia talis conditio, quam Papa ponit gratia penſionis, non debet ſtare in ſuſpenſo, nec variari ſecundùm annos futuros *Nauar.conſil.13.de reſcript.Fel.in cap. ad aures num.17.ſecunda limitatione de reſcrip.Caputaq.deciſ.330.par.3.de Graſſ.deciſ.97. num.3.Saluſt.Tiber.in prax.A.C.lib.3.cap.1. num.11.* qui dicit, quod in verificatione dictæ clauſulæ, adeò eſt attendendum tempus reſeruationis penſionis, ita vt non ſit attẽdendum tempus, nec præſens, nec præteritum *Garz.de beneſ.cit.cap.5.num.398.Alex. conſil.72.nu.14.lib.1.Lotter.de re beneſ.lib.1. q. 38.*

num.

*num.*69.*Rot.in vna Rauennaten.penſionis* 20. *Iunij* 1597.coram *D.Litta.*

48 Ad finem verò reducendi penſionem tūc validam,etiā attendi poteſt tempus futurū; ita vt ſi tempore reſeruationis penſionis, & Datæ,verè remanebant centum pro Rectore,vel mille pro Epiſcopo,ſi tractu temporis ob diminutionem fructuum non remaneāt, ita vt Rector non poſſit ſe,& onera incumbentia curæ ſuſtentare,tunc licèt non poſſit peti annullari penſionem,poteſt tamen peti reformari,& reduci ad conuenientem quantitatem *Gig.de penſion.q.*5.*num.*4.*&* *q.*35.*n.*5.*Pariſ.de reſignat.benef.lib.*6.*q.*2. *num.* 143. & alij multi,quos refert,& ſequitur *Garz. de benef.*1.*par.cap.*5.*num.*400.*& ſeqq.* vbi *num.* 401.probat,hanc reductionem poſſe fieri per Ordinarium,etiam ſi penſio fuerit reſeruata Papæ auctoritate, niſi in literis adſit clauſula,*quod penſio non poſſit annullari,reduci,ſeu minui*, quia tunc requiritur Papæ commiſſio *Gig.conſil.*147.*Staph.de lit. iuſt. titul. de commiſſ.ſuper reduct.penſ.nu.*7. *& ſeqq.* Non eſt tamen reducenda penſio,quando per aliquos annos non remanerent centum pro Rectore ob ſterilitatem,quæ poſſet compenſari cum fertilitate aliorum annorum *Garz. cit.loc.num.*399. *Barboſ.cit.clauſ.*47.*nu.*6.

49 Quæritur ſecundò, ſi penſio fuerit exceſſiua tempore Datæ, an corruat in totum, etiam ſi parum excedat;quo in quæſito,ſiuè ſumus in penſione impoſita ſuper beneficio curato, cum clauſula *dumodo tot remaneant pro Rectore*, ſiuè in penſione ſuper ſimplici, cum clauſulà *dumodo non excedat talem partem fructuum*. Reſpondendum eſt,ſi penſio excedat in vno obolo,illam eſſe nullam quoad totum,ita vt nec locum ſit reductioni,quia clauſulæ prædictæ videntur continere proteſtationem Papæ, quod niſi res ita ſe habeat,nolit gratiam aliquam feciſſe,tenet *Gig.de penſion.q.* 35. *num.* 2. *Rot. diuerſ.par.* 1.*deciſ.*626.*nu.*5.*Lotter.cit. q.* 38. *num.*54.Contrarium verò defendit *Garz.de benef.*1.*par.cap.*5.*num.*417.*& ſeqq.*vbi multas ad id adducit auctoritates, & deciſiones. Et quod ſi remaneant pro Rectore tantùm ſexaginta,penſio non vitietur in totum, ſed ſolum in parte exceſſus,refert reſpondiſſe *Rot.in vna Toletana penſionis* 28. *Ianuarij* 1591.coram D.Giptio *Barboſ.de clauſul. cit. clauſ.*47.*num.*10.

50 Hęc enim clauſula *dumodo centum remaneans pro Rectore*, vel *mille pro Epiſcopo* apponi ſolita in literis reſeruationis penſionis,eſt omninò verificanda per concludentes probationes. *Flamin.Pariſ. de reſign. benef.lib.*6.*q.*2.*num.*25.*Mart.de clauſul.clauſ.* 42.*num.*1.*Seraph.deciſ.*1222. *num.* 2. *& deciſ.*1017.*num.*4.*Ludouiſ.deciſ.*52.*num.*2.*Salluſt.Tiber.in prax.A.C.lib.*3.*cap.*1. *num.*7. & alij,quos lata manu congerit *Barboſ.de clauſul.clauſul.*47.*num.*2. Idque ampliatur primò, quod ſiuè prædicta clauſula importet modum,ſiuè conditionem, ita qualificat gratiam totam reſeruationis penſionis, vt nihil inde agi poſſit, & actum nullum eſt, antequàm clauſula prædicta iuſtificetur,ita poſt *Ludouiſ.& Seraph.cit.loc.*probat *Lotter. de re benef.lib.*1.*q.*38.*num* 40.*& ſeqq.*

51 Ampliatur ſecundò,vt etiam ſi Titularis ſit obligatus ad ſolutionem penſionis in forma cameræ,adhuc non poteſt adſtringi ad ſolutionem,clauſula prædicta non iuſtificata *Rot. in Aſculana Penſionis* 7 *Februarij* 1586.coram *D.Pamphilio,& in* Firmana *penſionis* 14.*Decembris* 1592.coram *D. Millino apud Marcheſan.tom.*1 *fol.*572.

52 Ampliatur tertiò, prædictam clauſulam adeò ſuſpendere gratiam reſeruationis penſionis, vt ante illius iuſtificationem, penſio non dicatur debita, nec cogi poſſit Titularis ſoluere,niſi per modum manutentionis, ſi penſionarius eſſet in quaſi poſſeſſione exigendi *Caſſad.deciſ.*10.*nu.*8.*de reſcrip. Rot. deciſ.*547.*num.*2.*par.*1.*in recentior.* & in *Neritonen.penſionis* 5.*Nouembris* 1601. coram *D.Litta* apud *Marcheſ.tom.*3.*fol.*511.

53 Ampliatur quartò,vt nec contra eum,qui conſenſijt,poſſit agi ad penſionem, clauſula prædicta non iuſtificata,ratione, quia conſenſus habet in ventre eandem conditionē, quam habet gratia, cui accedit,nempe *dumodo remaneant centum pro Rectore*, vel *mille pro Epiſcopo Seraph. cit. deciſ.* 1017. *& deciſ.*1122.*Rota deciſ.*547.*num.*3.*&* 4.*par.* 1. *recent.Mohedan.deciſ.*9.*num.* 1. *&* 2. *de cauſ. poſſeſſ.Caſſad.deciſ.*8.*num.*8.*de reſcript.Lotter. cit.q.*38.*num.*46.*&* 47.

54 Ampliatur quinto,vt hæc clauſula ſit iuſtificanda ante omnia, etiam ſi penſio eſſet impoſita motu proprio *Rot. in Neritonen. penſionis* 15.*Nouembris* 1601.coram *D.Litta* apud *citat.Marcheſ. de commiſſ.par.* 1.*fol.* 131.

55 Reſtringitur tamen robur dictæ clauſulæ, quando Penſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi;tunc enim non tenetur clauſulā prædictam iuſtificare ad finem conſequendi penſionem,etiam cōtra ſucceſſorem *Gig. de penſion.q.*47.*num.* 10.*Garz.de benef.par.* 1. *cap.*5.*num.* 464. *Rot.in Campanien. penſionis.* 20.*Iunij* 1611.coram *D.Vbaldo Seniori Put. deciſ.*151.*lib.*3.& dictum eſt *ampliat.*3.

56 Dictum eſt hanc clauſulam iuſtificandam eſſe per concludentes probationes, ex quo aduertunt DD. illam non poſſe iuſtificari per ſemiplenam probationem *Seraph. ſupra cit.deciſ.*1122.*ſub nu.*2. *verſ.& hoc Beltram. ad Ludouiſ.deciſ.*245.*num.*11. *Lotter. cit. loc.*

num. 44. *Barboſ. cit. clauſul.* 47. *ſub num.* 2. vbi *num.* 3. dicit, quod licèt aliàs valori probetur ſufficienter per publicam vocem, & famam, id tamen non procedit, quando agitur ad effectum iuſtificationis huius clauſulæ *Rot. deciſ.* 444. *ſub n.* 1. *&* 4. *par.* 2. *recentior. Theod. de Rub. in ſingul. Rot. tom.* 2. *part.* 4. *clauſ.* 331 *num.* 3.

57 Aduertunt nonnulli in his terminis, quod ad finem liberandi penſionarium ab hoc onere iuſtificandi clauſulam prædictã, adhibeatur confeſſio Titularis ſuper valore, per aſcenſum, ſub narratiua præambulæ informationis, & cum Iuramento, quo in caſu, licèt clauſula operetur effectum conſeruandi iuſtitiam gratiæ, nihilominus illius iuſtificatio reſultat ex huiuſmodi confeſſione, ita poſt *Rot. in Romana penſionis* 15. *Ianuarij* 1627. coram *D. Virili*, notat *Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 28. *num.* 49.

58 Aduertunt quoque DD., quod non ſemper tenetur ipſe penſionarius ad iuſtificandam hanc clauſulam, nam quando eſt in poſſeſſione exigendi, ſpectat ad Titularem probare ei non remanere tot; vt aliàs quoq; dictum eſt, ſi penſionarius agit poſſeſſorio *Lotter. cit. loc. num.* 71.

59 Si verò Titularis ipſe agit petitorio, allegans ſe non teneri ad penſionem, quia reſeruatio eſt nulla, & tunc Penſionario incumbit onus probandi, quod tot remaneant pro Titulari, nec illius quaſipoſſeſſio, eum liberat ab hoc onere, ſed tantùm operatur, vt pendente lite, ei non poſſit ſolutio retardari, & hoc ſiuè agatur cum eo, qui conſenſit, ſiuè cum ſucceſſore, *Coccin. deciſ.* 125. *nu.* 3. *& ſeqq. Rot. deciſ.* 547. *num.* 4. *verſ. & procedit etiam par. prima in recentior.* latè *Lotter. cit. quæſt.* 38. *num.* 72. *& ſeq.*

60 Similis enim clauſula, puta *dumodo omnes ſimul penſiones non excedant tertiam partem*, vel *medietatem fructuum*, aut *aliam talem partem* eſſe eiuſdem naturæ cum ſupradicta, & proinde reddere gratiam conditionalem, & eſſe verificandam per agentem ad penſionem, docent *Gig. de penſion. q.* 85. *Coſſad. deciſ.* 10. *num.* 8. *verſ. ſecus ſi à princip. de reſcript. Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub.* 11. *cap.* 13. *nu.* 88. *in fin.* Theodoſ. *de Rubeis in ſing. Rot. tom.* 2. *par.* 4. *clauſ.* 316. *num.* 1. fuit dictũ in *Milinitana penſionum* 28. *Octobris* 1597. coram *D. Litta* apud *Marcheſ. par.* 1. *pag.* 520. & eſſe verificandam de tempore reſeruationis, per opinionem *Rotæ*, de qua *Theod. de Rub. cit. loc. clauſ.* 324. *num.* 1. Quod procedit etiam, ſi hæc clauſula in ſupplicatione non adſit, ſed tantùm in literis, quorum forma eſt attendenda ad effectum iuſtificationis, prout in *dicta Milinitana*, & in *Carpentoraten. penſionis* 15. *Martij* 1602. coram *Cardin. Lancellotto*. Et cum annis elapſis contingiſſet dubitari de valore huius clauſulæ, in cauſa vertente inter Clericum Franciſcum Mariam Vrsino penſionarium, & Titularem Illuſtriſſimum D. Manſuetum Meratum (Acerrarũ Digniſſimũ Præſulẽ, religione, ac doctrina ſatis cõſpicuũ, Theologũ, ac Concionatorem facundiſſimum, ſuis ſingularibus virtutibus, etiam Regibus carum) coram Reuerendiſs. Domino D. Franciſco Agnello d'Henrico, viro ſanè docto, & ſatis, multumque in Curijs Eccleſiaſticis verſato, Vicario Auerſano, exequutore Apoſtolico in eadem cauſa penſionis. Hæc mea ſcripta currenti calamo elaboraui.

Super fructibus menſæ Epiſcopalis Acerrarum, fuerunt reſeruatæ duæ penſiones ad fauorem certarum perſonarum, cum clauſula *Dumodo omnes penſiones tertiam partem fructuum non excederent*. Qua clauſula in literis reſeruationis exiſtente, non poteſt Exequutor illarum procedere ad executionem, compellendo Titularem ad ſolutionem, ad fauorem Penſionarij, qui non eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, non ſufficienter iuſtificata eadem clauſula per ipſum penſionarium primò, & ante omnia. Idque probatur.

61 Primò ratione; nam hæc clauſula *dumodo* ſecundùm magis veram, & communem opinionem, importat conditionem *Bart. in l.* 1. *num.* 20. *ff. de condit. & demonſtr. Rebuff. in l. Litus publicum ff. de verborum ſignificatione Boer. conſil.* 51. *num.* 2. *lib.* 2. *Rot. diuerſ. deciſ.* 381. *num.* 2. *par.* 1. Imo formam ſubſtancialẽ præſcribit *Fel. in cap. quoad conſultationem n.* 12. *verſ. vltro de ſent. & re iudic. Cacher. deciſ. Pedemon.* 165. *num.* 12. & alij communiter; Sed conditio nihil ponit in eſſe ante illius verificationem, & defectu illius diſpoſitio euaneſcit, atq; aduerſatur narratis *Rebuff. in l. maiore parte* 156. *col.* 2. *poſt princ. ff. de verb. ſignif.* iuxta *l. ſi quis ex argentarijs §. pertinere ff. de edend. l. reſcriptum ff. de pactis l. quantum ff. quod metus cauſa Grat. diſcept. for. cap.* 996. *num.* 3. *& ſeqq.* Et quæ de forma ſunt, præciſè obſeruari debent, ad hoc, vt actus valeat *Bal. in auth. matri, & Auia C. qualiter mulier tut. off. fung. poſſ. Angel. conſil.* 30. *col. fin. verſ. conſtat autem Dec. conſil.* 11. *num.* 9. *Afl. deciſ.* 355. *num.* 5. *& ſeq.* ergo, & cæt.

62 Et licèt poſſit dici, hanc clauſulam quãdoq; importare modum, non conditionem, nihilominus adhuc modus, ita ipſam obligationem coarctat, ita vt nihil debeatur, niſi adimpleatur *l. ſi tibi legatum ff. de leg.* 3. *l. cũ in teſtamento ff. de fideicommiſſ. libert.* Vnde etiam dicimus in legatis modum adſcriptũ, pro conditione ſeruari *l. prima C. de his, quæ ſub modo*, & multoties etiam modum pro

con-

conditione vſurpari animaduertimus, vt in *l. Mania de manum. teſtam. & in l. liberto §. Lucius de ann. leg.* Cuiac. *cõſult. 2. in 2. col. verſ.* nam ſcio, & ita in proprijs terminis iuſtificationis huius clauſulæ, loquitur *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 38. num. 41. & ſeq.*

63 Vlterius probatur alia ratione; Exequutor datus cum clauſula *dumodo*, quæ ſiuè cõditionem importet, ſiuè modũ, dicitur Exequutor mixtus *Ludouiſ. deciſ. 91. num. 2.* cum certo modo ſit datus *Seraph. deciſ. 1471. n. 1.*

64 Sed Exequutor mixtus tenetur aſſumere partes Iudicis *DD. in cap. fin. de præſump. Seraph. deciſ. 817. num. 1.* nec poteſt procedere, niſi iuſtificata gratia *Ludouiſ. deciſ. 413. num. 1.* Imo tenetur procedere cum cauſæ cognitione, vt per *Ludouiſ. deciſ. 307. num. 5.* latè *Garz. de benef. par. 6. cap. 2. num 100.* Ergo, & cæt.

65 Item ſemper, quod in exequutione adeſt legitimus contradictor, Exequutor tenetur aſſumere partes Iudicis, & impetrans ſuam gratiã iuſtificare; quia ſubintelligitur clauſula, *ſi preces veritati nitantur cap. 2. de reſcript. Garz. de benef. loc. cit. num. 159.* vbi penè innumeros adducit ad id DD. & hoc nulla alia ratione, niſi quia adeſt intereſſe partis,

66 quod ſemper præſumendum eſt Papam velle ſaluum facere; prout reſeruando penſiones has, illud ſaluum voluit, dum diſpoſuit remanere debere pro Titulari duæ partes fructuum, pro conſeruanda Dignitate, & Oneribus Eccleſiæ ſupportandis, ad quod debet Exequutor omninò oculos habere, & minimè procedere, niſi iuſtificata clauſula prædicta, etiam ſi aliàs executiuè eſſet procedẽdum, ad dicta per *Caſar. de Graſſ. deciſ. 58. n. 4. per Rot. deciſ. 356. nouiſſ. Farinac.* & per *Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neapol. part. 2. deciſ. 174. num. 4. & 5.* qui etiam monet exequutorem ad vnguem ſeruandũ, etiam verba reſcripti, cum illa ſint ſtricti iuris *cap. 1. de off. deleg.* & per *eand. Rotam Romanam deciſ. 10. ſub titul. de præbend. in nou.* vbi dicitur, quod prouiſio facta per Exequutorem, non valet ante purificatam gratiam, quia ille non habet poteſtatem prouidendi, niſi in euentum conditionis purificatæ, quæ debet præcedere ipſam, vt in *Clem. cum ei, quem de conceſſ. præbend.*

67 Secundò non poſſe exequutorem procedere ad exequutionem huius penſionis, non verificato per Penſionarium, penſiones non excedere tertiam partem fructuum, vt in literis: probatur auctoritatibus DD. ita enim ſentierunt *Gig. de penſion. q. 85. num. 10. Marcheſan. de commiſſion. appellat. in cauſ. penſion. ſub num. 45. Mareſcott. variar. reſol. lib. 2. cap. 1. num. 75. Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub. 11. cap. 13. num. 88. & ſeq.* qui probat, hanc clauſulam, conditionem facere, formam ſubſtantialem præſcribere, & non ſubſtineri penſionem ante illius verificationem, & *cap. 14. nu. 19. circa med. Leo Theſau. for. Eccleſ. par. 2. nu. 9.* qui tenet, quod ante iuſtificationem prędictam, Titularis cogi non poteſt, *Flor. var. quæſt. lib. 1. q. 12. num. 42. Flam. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 6. q. 2. num. 25.* probans hanc probationem debere eſſe concludentem *Zech. de benef. & penſion. cap. 11. num. 6. Fel. in cap. ad aures ſub num. 13. & in cap. eam te col. fin. de reſcript. Sarnen. in regul. de valore q. vltima in fin. Ferrett. conſil. 543. nu. 16. lib. 2. Oldrad. conſil. 85. Garz. de benef. 1. par. cap. 5. nu. 478. & ſeq. Mart. de clauſul. par. 1. clauſ. 42. in vltim. impreſſ. Theod. de Rubeis in ſingul. Rot. tom. 2. par. 4. clauſ. 316. num. 1. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 38. nu. 50. & ſeqq. Barboſ. de clauſ. clauſ. 47. 48. & 49. Ricc. collect. deciſ. par. 4. col. lect. 745. Salluſt. Tiber. prax. A. C. lib. 3. cap. 1. num. 7.* & alij.

68 Tertiò Titularem non poſſe adſtringi ad ſoluendam penſionem ante iuſtificationem dictæ clauſulæ, comprobatur ſic pluries fuiſſe deciſum per *Rotam Romanam in vna Archidiaconatus* coram *D. Auguſtino 1160. nu. 2. par. 3. diuerſ. in vna Aſculana penſionis 7. Februarij 1586.* coram *D. Pamphilio, in Firmana penſionis 14. Decembris 1592.* coram *D. Millino apud Marcheſan. tom. 1. pag. 572. in Salamantina penſionis 26. Martij 1593.* coram *D. Giptio*; & in *alia etiam penſionis* coram *Mantica 12. Ianuarij 1596. in Aretina penſionis 2. Iunii 1606.* coram *D. Millino*, in *Sarzanen. penſionis* coram *Seraphino 15. Februarij 1593.* in *Clatina* etiam *penſionis 9. Nouembris 1573.* coram *D. Lancellotto, in Placentina penſionis 21. Iunij 1593.* in *Neritonen. penſionis 5. Nouembris 1601.* coram *D. Litta* confirmata coram *Ludouiſ. 24. Maij 1602. in Mediolanen. penſionis 16. Ianuarij 1606.* coram eodem *D. Litta, in Clutina penſionis* coram *D. Lancellotto de anno 1573.* adducta *prima par. diuerſ. deciſ. 380. in Oppiden. penſionis* coram *D. Pamphilio 3. Iunij 1585. in Meleuitan. penſionis 25. Iunij 1597.* coram *D. Litta*, apud *Caſſador. deciſ. 10. de reſcript. Mohed. deciſ. 148. in recent. deciſ. 255. num. 3. par. 2.* & per alias multas deciſiones, adductas per DD. citatos *verſ.* antecedenti.

69 Nec conſenſus, & obligatio, etiam in forma Cameræ, prædicti Illuſtriſſimi Domini Titularis operantur, vt Penſionarius non teneantur ante omnia ad iuſtificationem prædictæ clauſulæ, *dumodo &c.* quia conſenſus, & obligatio, intelliguntur iuxta tenorem reſeruationis, & gratiæ, etiam ſi obligatio ſimpliciter eſſet facta, nec cenſetur obligatus Titularis, niſi quatenus literæ ipſũ obligant, & non aliter, nec alio modo, & proin-

de

de non obſtante dicto conſenſu,& alligatione, adhuc teneri Penſionarium ad iuſtificandam ſuam gratiam,& clauſulam *dumodo*,tenuit originaliter *Franciſ.Sarmient.ſelect. interpret.lib.1.cap.11.num.2.Marcheſ. tract. de commiſſ.appell.in cauſ.penſion.par.1.§.1.num. 53.fol.492.Salluſt.Tiber.in prax. A.C. lib.3. cap.5.* qui refert ita ſeruari in eodem Tribunali A. C. ex commiſſione oretenus data à *Gregorio XIII. Auditori Cameræ,Garz.de beneſ.par.1.cap.5.nu.465.Campanil.diuerſ. iur. Canon.rub.11.cap.14.num.19.* qui communiter afferunt rationem,quia cōſenſus,& obligatio eandem recipiunt conditionem, *Rota Romana apud Seraph.deciſ.1017. Mohed. deciſ. 331. in Aretina penſionis 28. Iunij* 1600. coram *D. Mellino apud Marcheſanum cit. §. 1.fol.538.& in Firmana penſionis 14.Decembris* 1592.coram eod.apud *eundem Marcheſ. cit.loc.& in Ardeatin.penſionis 28.Maij* 1599. coram *D.Litta,& in Aſculan.penſionis 7.Februarij* 1586.*Lotter.de beneſ. cit. q. 38. num.* 48.

70 Et licèt aliàs procedatur ad exequutionē penſionis contra conſentientem, literis non iuſtificatis, maximè ſi intercedat obligatio Cameralis,id tamen procedit, quando gratia penſionis eſt pura, vt loquitur *Rot.in cit. deciſ.*coram *D.Litta num.1.apud* Marcheſ.*cit. loc.fol.114.*, Secus tamen, quando eſt conditionalis per dictam clauſulā *dumodo*, quia tunc conſenſus Titularis naturam literarum ſequitur,& non mutat;ipſaq; forma obligationis cameralis, eſt acceſſoria ad formam literarum reſeruationis penſionis, & recipit omnes conditiones illarum, & propterea penſionarius non releuatur ab onere dictæ probationis,vt ſemper voluit *Rota in ſupra citatis deciſionib.*omninò videndis, & notant *Marcheſ.Mareſcott.Garz.Campan. Lotter.* & alij ſupra adducti.

71 Nec Titularis negando ſolutionem ante iuſtificationem prædictæ clauſulæ, dici poteſt periurus, cùm iuramentum appoſitum in obligatione prædicta,cum ipſa obligatione referatur ad tenorem reſeruationis,& recipiat eandem conditionem, nec plus operetur, quàm ipſa obligatio, vt ſcribit *Burſatt.* referendo DD. præſertim *Galleſ.conſil. 361.num.33.lib.4.*

72 Minimè etiam liberatur penſionarius ante omnia à verificatione conditionis prædictæ, allegando penſionem eſſe reſeruatam motu proprio;Nam ipſe motus proprius eſt conditionalis emanatus cum prædicta clauſula *dumodo*,quæ adeſt in ventre litterarum motus proprij, quo caſu etiam ſi per alias clauſulas ſtrictiores, & clariores conſtaret de enixa mente Pontificis, tollere volente omnes exceptiones contra penſionē, adhuc illius exequutionem impediri,non verificata conditione, & non iuſtificata clauſula *dumodo*,voluit *Leo Theſ.for.Eccleſ.part.2.cap. 2.nu.20.& 21.*poſt *Gomeſ.in compend.vtriuſque ſignaturæ num.84.verſ.& eſt aduertendū, et Giga.de penſion.q.85.nu.10.*ſequitur *Garz. de beneſ.par.1.cap.5.nu.190.Marcheſ. de commiſſ.par.1.fol.131.*adducens *Rot. in vna Neritonen.penſionis 15.Nouembris* 1601. coram *D.Litta*,& facit rationem *Fel.in cap.ad aures nu.8.de reſcrip.*nempe motum proprium nō operari contra ius tertij.

73 Adde,quod clauſula Motus proprij, ſiuè alia etiam ſtrictior,non operatur vltra intē tionem concedentis *gl.* in *Clem. ſi Romanus* in verbo *validam de præbend. DD. in cap. ſi motu proprio de præb. in 6. Abb. in cap. cum olim num.15.de iudic. Mandoſ. in regul. Cancell.in regul.de imper.beneſ.vin.num. 3.* & alij relati per *Garz.cit.loc.num.* 103. Sed in caſu noſtro,intentio Pontificis in concedendam hanc gratiam penſionis,eſt conditionata, iuxta dictam clauſulam *dumodo*,&c.ergo vltra dictam conditionem motus proprius nō operatur.Imo nec in quouis alio caſu operatur,cùm noſtris temporibus, ita obtineatur ab impetrantibus,ſeù ſupplicantibus, ſicut cæteræ ſupplicationes,cæteraq; reſcripta,teſtatur *Mandoſ.cit.loc.num.*20.

74 Eadem enim clauſula motus proprij, non habet vim ampliādi gratiam,& ſonum proprium verborum,ad dicta per *gl.in Clem.per literas* verbo *directas de præbend. Alex. de Neuo in cap.quia circa num.10.de conſang.* qui declarando *gl.prædictam* dicit, motum proprium non extendere gratiam vultra verborum naturam,*Sanch.de matrim.lib.8. diſp. 1.num.5. in fin.* Sed propria natura, & virtus noſtræ clauſulæ *dumodo* eſt formam ſubſtantialem præſcribere *Fel. in cap. quoad conſultationem num.12.verſ. & vltra de ſent. & re iud.Affl.deciſ.355.num.5.& ſeq.*& penſionem efficere conditionalem in ſubſtantia, ita quod non poſſit penſionarius penſionem prætendere ante verificationem illius, vt eſt indubitatum apud omnes, & obſeruat *Rota vt in deciſ.1160.num.2.par.3.diuerſ.Marcheſ. de commiſſion.par.1.§.1.num.72.Barboſ.tract. de clauſul.clauſ.49.in princip.*& probatum eſt ſupra.Ergo Motus proprius non facit quin antequam Exequutor procedat,non debeat penſionarius verificare hanc clauſulam *dumodo*.

75 Aduertere vlterius debet Exequutor,quod in literis ſuæ commiſſionis, quæ dicuntur ex proceſſu fulminatiuo, vigore quarum ipſe agit,mandatur,quod compellat Titularem ad ſoluendam hanc penſionem, iuxta formam reſeruationis,& conſtitutionis pēſionis, quæ dictio *iuxta* facit commiſſionem con-

conditionalem, & relatiuam ad conſtitutionem penſionis, iuxtà dicta per *Barboſ. tract. de diction. dict. 187. num. 11.* igitur dicendum eſt non poſſe procedere, niſi verificata dicta conditione, & clauſula *dumodo.*

76 Nec ſufficit verificare vnicam tantum penſionem non excedere tertiam partem, ſed neceſſariò probandum eſt; quod omnes penſiones impoſitas, non excedunt tertiam partem, cum Summus Pontifex dicat *dumo-*
77 *do omnes pẽſiones* 77. Nã dictio *omnes* eſt vniuerſalis, & prædicatur de pluribus differentibus numero *Bal. in cap. quamuis col. 1. de iud. Iaſ. in l. imperium col. 5. ff. de iuriſdic. omn. iud. Fel. in cap. quod ſedex col. 2. de off. ordinar. Coſta in memorial.* in verbo *iuriſdictio Seraph. deciſ. 205. num. 2. & deciſ. 584. num. 3.* & in noſtris terminis penſionum *Farinacc. deciſ. 611. nouiſſ.*

Suprafcriptis non obſtantibus videbatur tunc præfato Domino Iudici exequutori, nõ facta iuſtificatione prædictæ gratiæ, nec verificata clauſula *dumodo*, procedere contra Illuſtriſſimum Dominum Epiſcopum Titularem, per quem interpoſita appellatione ad Sanctiſſimum, & obtento cauſam committi in Sacro Rotæ Tribunali, fuit ſub die *Lunæ 14. Ianuarij* 1647. coram *D. Ghiſilerio* reſolutum, mãdatum relaxatum à dicto Domino exequutore, non eſſe exequendum, vt infra.

DECISIO S. ROTÆ ROMANÆ
Coram R. P. D.
G H I S I L E R I O
In Cauſa Acerrarum Penſionis.

INter alias penſiones reſeruatas à fel. record. Vrbano VIII. ſuper fructibus Epiſcopatus Acerrarum, fuit reſeruata annua penſio pro rata ducatorum 300. ad fauorem Franciſci Mariæ Iordani Vrſini, cum clauſula, *dummodo omnes penſiones huiuſmodi tertiam partem fructuum redditunm, & prouentuum non excederent.* Dictus Vrſinus non verificata conditione in literis expreſſa, ſub citatione ad comparẽdum, & audiendam prouiſionem, obtinuit à Vicario generali Auerſano Commiſſario, & exequutore in litteris Apoſtolicis deputato, decerni, quod non obſtantibus oppoſitis per D. Epiſcopum Acerrarum, in biduo ſolueret ducatos 150. monetæ, maturatos pro termino Natiuitatis D. N. Ieſu Chriſti anni 1643. aliàs dicto termino duorum dierum elapſo, comminatus fuit eidem interdictum, & ſuſpenſionem ad præſcriptum literarum Apoſtolicarum. Ab his grauaminibus Epiſcopus interpoſuit appellationem, & cum obtinuerit cauſam committi in hoc Sac. Tribunali cum clauſula, *ſi quid exequendum*, ad eius formam diſputato dubio, tàm ex capite nullitatis, quàm iniuſtitiæ fuit reſolutum, mandatum relaxatum à dicto Vicario non eſſe exequendum.

Nullitas reſultat ex defectu citationis ad ſententiam *Clemen. paſtoralis de re iud. Cæſar. de Graſſ. deciſ. 11. num. 2. eod. tit.* quæ debebat eſſe ſpecifica ad audiendam ſententiam *glo. in Clemen. ſæpè in ver. ad id, de verb. ſignif. Rot. deciſ. 17. eod. tit. in nou.* ita vt non fuerit ſatisfactum per citationem ad audiendam prouiſionem in cauſa definitiua faciendam, cum non ſufficiant verba æquipollentia *Rom. ſing. 372. & conſ. 369. num. 8. Rot. deciſ. 18. num. 2. par. 1. recent. deciſ. 486. num. 7. deciſ. 141. num. 3. par. 2. recent.* coram *Card. Canal. deciſ. 376. num. 2. &* coram *ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 209. num. 4.* Reſultat etiam ex defectu monitorij requiſiti, vbi agitur de executione literarum penſionis. *Garz. de benef. par. 1. cap. 5. num. 535. Tib. in prax. lib. 1. cap. 1. num. 1.* Vnde mandatum fuit nullum.

Iniuſtitia verò reſultat ex eo, quod non iuſtificata conditione in literis appoſita, *dummodo omnes penſiones huiuſmodi tertiam partem fructuum non excederent*, non poterat decerni mandatum, cum clauſula, *dummodo*, ſiuè conditionem, ſiuè modum importet, cum ſit adiecta reſeruationi penſionis, eandem qualificat. Ita vt non mereatur executionem, antequam à Penſionario iuſtificatus fuerit non exceſſus tertiæ partis, vt diſtinguendo declarauit *Rot.* coram *R. P. D. meo Bicho in Monopolitana penſionis 2. Iulij* 1645. *in §. nos vero*, vbi, quòd clauſula, *dummodo*, ſiuè conditionem, ſiuè modum importet, ita qualificat totam gratiam, vt nihil conceſſum cenſeatur, donec plenè ſit iuſtificata *Rot.* antea idem firmauerat *in Salamantina penſionis 25. Iunij* 1582. coram *Lancellotto, in Meleuitana penſionum 26. Nouembris* 1597. coram *Litta, & in Lauden. pẽſionis* coram *Penia, quæ eſt deciſ. 55. num. 3. inter impreſſ. per Marcheſ. par. 1. fol. 560.* Quæ procedunt etiam ſi Epiſcopus conſenſerit penſioni, quia conſenſus habet in ventre eandem conditionem, quam habet gratia, cui accedit conſenſus, nempè, dummodo omnes penſiones tertiam partem fructuum non excedant. *Rot. deciſ. 547. nu. 3. par. 2. recent.* vbi aliæ plures in iſtis terminis referuntur, ad hoc faciunt tradita per *Garz. vbi ſupra dicto cap. 5. num. 454. ex ibi allegatis*, & per *Rot. in d. Monopolitana penſionis in §. quæ concluſio.*

Non poteſt Vrſinus, cum non ſit in quaſi

poſ-

poſſeſſione exigendi penſionem, allegare, quod ſupradicta non habeant locũ,& quod ſub prætextu, quod minimè ſit probatum, omnes penſiones non excedere tertiam partem fructuum, retardetur ſolutio; cum non controuertatur, quod non ſit in quaſi poſſeſſione exigendi.

Et ita informante tantùm D. Epiſcopo, &c.

SVMMARIVM.

1 *Penſionarius,à quibus oneribus ſit liberus vigore clauſulæ* liberum, & cæt. *Et quid ſi non adeſt talis clauſula in reſeruatione. Quando* Papa *dicitur derogare dictæ clauſulæ,num.2.*

3 *Penſionarius, an teneatur contribuere ad expenſas, quas facit Titularis pro defenſione Tituli.*

4 *Clauſula* ſine retardatione ſolutionis penſionis *materiam, qui tractet. Operatur dicta clauſula,ut pēdēte lite contra penſionariũ,ille nō poſſit ſpoliari poſſeſſione exigēdi,n. 5.Et ut claudat os partis, & aures iudicis contra penſionem ante ſolutionem, num.6.Et quod exequutor procedendo contra inhibitionem non faciat attentata,numer.7.*

8 *Clauſula* ſine retardatione ſolutionis pēſionis *eſt ſeruanda,etiam in terminis penſionis futuræ, & in quacumque inſtantia, etiam non repetita in alÿs commiſſionibus. Aliàs facit quamcumque ſententiam nullam,num.9.Et afficit etiam Tertium venientem ad cauſam,num.10.Et operatur etiam, quod penſionarius non opponat de ſolutione, num.11.Quid ſi penſionarius non eſt in quaſi poſſeſſione exigendi,num.12.*

13 *Clauſula* ſine retardatione ſolutionis penſionis *impeditur per exceptionem reſultatem ex ventre literarum, quod eſt quando gratia eſt conditionalis. Quid ſi incontinenti offertur probari nullitas num.14.Vel in caſu,quo penſionarius per longum tempus non exegit penſionem,num.15.*

16 *Penſio,an reſeruari poſſit in quota fructuum & an alternatiuè,num.17.ubi in alternatiuis cui competat electio,& an ſemel facta poſſit variari.*

18 *Penſio reſeruata ſuper fructibus, non extenditur ad diſtributiones quotidianas. Quid ſi fructus omnes conſiſtant in diſtributionibus quotidianis, vel aliud ſuadeat natura ſubiectæ materiæ,num.19.*

20 *Penſio eſt ſoluenda per Capitulum,quod lucratus eſt fructus in abſentia Canonici, nec valet conſuetudo in contrarium.*

21 *Penſionarius agens ad penſionem,tenetur probare,quod extant tales fructus, qui non ſunt diſtributiones.*

22 *Penſio,quando dicatur poſita ſuper incertis.*

23 *Moneta quare ſic dicta, & de eius origine,& materia, ex quibus conſtare debeat,ut iuſta dicatur. An Princeps poſſit aliquid pro ſe retinere pro expēſis in illa cudenda,n.24. An eius extimatio alterari poſſit,num.25.*

26 *Penſio eſt ſoluenda in pecunia debita,et quid ſi eſt pecunia illius. Quid in penſione ſoluenda Romæ,vel extra, num.27.*

28 *Penſio ſimpliciter reſeruata in ducatis, vel ſcutis, de qua ſpecie ſit ſoluenda. Quid ſi facta ſit aliqua ſolutio,& quid ſi per ignorantiam,num.29.*

30 *Penſionis ſolutio in alia ſpecie monetæ, quàm debitæ, quando præiudicet in futurum.*

31 *Penſio quomodo ſoluenda, quando valor monetæ fuit alteratus. Vel quando ducatus de camera recepit augmentum,num.32.*

33 *Pēſio eſt fauorabilis,ac onus reale omninò ſoluendum,& penſionario competit hypotheca ſuper fructibus, num. 34. poteſt pro illa agere contra ſucceſſorem,num.35.etiam actione perſonali, num.36.*

37 *Penſio,an debeatur,fructibus non perceptis.*

38 *Penſionis ſolutio de terminis præteritis, quomodo facienda per ſucceſſorem,cui fuerunt intimatæ literæ reſeruationis, & quomodo dictæ literæ ſint intimandæ. Hæc intimatio requiritur pro declaratione incurſus cenſurarum,ſecus pro mandato exequutiuo,nu.39. Cautela,quando ſucceſſori non fuerunt intima-*

ſtimata litera, num. 40. contra eundem poteſt procedi ad cenſuras ſine tali intimatione, ſi notitiam habuit de literis reſeruationis, num. 41.

42 P*enſionem ſoluendam per ſucceſſorem, quando facta fuerunt diligentia contra prædeceſſorem, quomodo intelligatur. Quid ſi fuerit impeditus agere penſionarius contra prædeceſſorem, & an de impedimento requiratur proteſtatio, num.* 43. *Diligentias fuiſſe factas, tenetur penſionarius probare, & fuiſſe factas validas, & iudicialiter, num.* 44. *etiamſi agat ad regreſſum, num.* 45.

46 P*enſionarius pro penſionibus præteritis poteſt agere contra prædeceſſorem, vel hæredes, & contra ſucceſſorem ad eius electionem, ſed conſultius agit contra ſucceſſorem, qui poteſt repetere à prædeceſſore, vel eius hærede quod coacta ſoluit, num.* 47. *Nec tenetur ſoluere, niſi quatenus remaneat congrua pro ipſo, num.* 48.

49 P*enſio reſeruata ſuper pluribus beneficijs, quomodo ſoluēda ſi diuidantur, de hoc latius* §. 3. *infra hac annot.*

50 P*enſio ſuper fructibus* Canonicatus *reſeruata, à quo ſoluenda ſi optetur præbenda.*

51 P*enſio quo loco ſit ſoluenda.*

52 P*enſionis in cauſis, quomodo procedendum per exequutorem. Quomodo contra eum qui penſioni conſenſijt, num.* 53. *Et quomodo contra ſucceſſorem, num.* 54.

55 P*enſionarius exiſtens in quaſi poſſeſſione exigendi, non poteſt per exequutorem impediri quin exigat, etiam virtute ſolius ſupplicationis ſignatæ.*

56 P*enſionarius conſtituitur in quaſi poſſeſſione exigendi per vnicum actum exactionis, etiam factum metu cenſurarum, niſi adſit proteſtatio in contrarium, num.* 57. *Quid per exactionem modicæ partis termini penſionis, num.* 58. *Quid per ſolutionem factam per prædeceſſorem, uel reſeruatarium fructuum num.* 59. *Vel ſequeſtratarium, aut œconomum ſede vacante, num.* 60.

61 P*enſionarius quando conſtituatur in quaſi poſſeſſione exigēdi per ſolutionē factam ab alio nomine Titularis. Et quando per mandatum datum ad ſoluendum num.* 62.

63 P*enſionarius quomodo debeat probare exactionem ad hoc, vt dicatur in quaſi poſſeſſione exigēdi, & an per confeſſionem prædeceſſoris. Quādo per quietantias, num.* 64. *Quando per cedulam Bancariam, & partitam Banci, num.* 65.

66 P*enſionarius quomodo teneatur citare Titularem in cauſa penſionis, & Titularis quas exceptiones opponat* 67. *Et quid ſi illas iuſtificauit poſt ſolutionē, an repetat ſolutum, num.* 68.

69 P*enſionarius non iuuatur beneficio cap.* Odoardus *de ſolut.*

70 P*enſionis in cauſa, quando, & quomodo procedendum ad excommunicationem. An in ſubſidium, num.* 71. *An in tali cauſa detur appellatio, & quid ſi exequutor excedat modum in exequendo, num.* 72. *Et quando dicatur excedere, num.* 73. *&* 74.

75 P*enſionis in cauſa, qualis requiratur libellus.*

76 R*egreſſus ad fauorem penſionarij, requirit decretum Iudicis. An locum habeat contra petentem reductionem penſionis, ob falſam expreſſionem valoris, num.* 77. *Quid ſi adſit pactum in reſignatione, quod non poſſit peti reductio penſionis, ſub pœna regreſſus, num.* 78.

79 R*egreſſus quando intrat.*

80 P*enſio, an veniat appellatione beneficij. An de ea ſit facienda mentio in impetratione alterius beneficij, num.* 81. *An ad eius titulum poſſit quis promoueri ad ſacros Ordines, num.* 82. *Contra transferentes penſionem per confidentiam, non habent locum pœnæ, de quibus in conſtitutionibus Pij IV. et Pij V. num.* 83.

84 P*enſionarius qua in ætate debeat eſſe conſtitutus. An gaudeat fori priuilegio, ſi ſine habitu, & tonſura clericali incedat, num.* 85.

86 P*enſionarius tenetur recitare officium paruum B. Virginis; ſatisfacit tamen ſi recites tantum officium diuinum, &* quid

Digitized by Google

quid ſi penſio reſeruata ſit ad commodum alterius.

87 *Penſiones, an faciant incompatibilitatem.*

88 *Penſio, an reſeruari poſſit ad fauorem illegitimi, qui cum diſpenſatione fuit admiſſus ad ordines,*

89 *Penſionarius, an faciat ſpolium.*

90 *Penſionem, an poſſit habere inhabilitatus ad beneficia.*

91 *Penſionarius, an teneatur ad aliquod ſeruitium, vel reſidentiam.*

ANNOTATIO XI. §. II.

1 PRoſequendo eamdem materiam penſionis, de qua in propoſito *tex. Concil. Trid.* & cum inceptus ſit ſermo §. 1. de clauſulis, quæ in literis, & reſeruatione penſionis apponi ſolent, eumdem in ſequendo. Nota primò, quod in reſeruatione penſionis ſolet apponi ad fauorem penſionarij alia clauſula, & eſt *liberam, immunem, & exemptam*, qua clauſula ſtante, Penſionarius non tenetur ad onera, quæ imponi ſolent ſuper fructibus beneficij, puta decima papalis, ſubſidium charitatiuum, excuſatum, & ſimilia; de quibus *Gigans de penſion. q. 85. num. 7. & q. 38. 59. & 90. Flam. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 9. q. 2. nu.* 135. qui extendit dictam clauſulam *Garz. de benef. 1. par. cap. 5. num.* 172. qui alios citant *Seraph. deciſ.* 311. per totum, qui loquitur de decima; Hæc licèt vera ſint, & communiter recepta per DD. tamen ſi penſio eſſet reſeruata ſine tali clauſula, Penſionarius teneretur contribuere pro rata ad onera; imo pro rata debita licitè Titulari retẽtionem competere, docet poſt alios *Garz. cit. loc. num.* 171. vbi tenet quod Penſionarius non habens pro ſe dictã clauſulam, tenetur contribuere pro taxa ſeminarij, etiam erecti poſt reſeruationem penſionis.

2 Limitatur libertas dictæ clauſulæ *liberam, & cæt.* in oneribus impoſitis poſt reſeruationem penſionis per Papam, cum decreto, quod Penſionarius teneretur pro rata, & cũ derogatione quarumcunque exentionum, cum clauſula *quorum tenores, & cæt.* tunc enim Penſionarius omninò teneretur ad onera, ita, & latius concluditur *deciſ.* 161. *nu.* 3. *& ſeqq. par. 2. diuerſ.* quæ loquitur de Excuſato, de quo etiam multa apud *Garz. cit. loc. & Lotter. de re benef. lib. 1. q.* 38. *num.* 25. *& ſeqq.*

3 In his terminis pugnant fortiter duo Noſtrates virtute præſtãtes, nempe *Ricc. in praxi 2. par. reſol.* 428. *& Marant. par. 2. controuerſ. reſp.* 10. in ea quæſtione, an ſcilicèt Penſionarius, qui penſionem habet cum clauſula prædicta *liberam immunem, & exemptam ab omni onere, etiam excogitato, & inſolito*, teneatur contribuere ad expenſas, quas facit Titularis in lite, pro defenſione ſui tituli, quæ lis conſequutiuè reſpicit, etiam defenſionem penſionis; creſcit pugna, quia pugnantes ſunt virtute pares, & ob eorum reuerentiam nemo audet ſe in medium afferre, & rationes pro vtraq; validæ habentur. Tenet *Ricc.* penſionarium eſſe liberum à tali onere, & licèt tranſcribat nonnullas rationes pro parte contraria, ab illis tamen libenter diſcedit. Contrarium pro iuribus Titularis, fortiter, & validis argumentis ſcribit *Marant. cit. loc.* inter quos non repetitur alius tertius, niſi *Lotter. de re benef. lib. 1. q.* 38. qui licèt non loquatur in terminis terminãtibus, tamen eius ratio, quam adducit *num.* 35. non parum ſtringit pro Pẽſionario, nempe ex eo, quia dum Titularis ſuo proprio conſenſu ſe obligauit, etiam ad onera inſolita, & excogitata, eximendo Penſionarium, nõ poteſt prætendere remiſſionem aliquã, ad exemplum conductoris, qui omne periculum in ſe ſuſcipit ex *l. vltim. in fin. C. de dot. promiſ.* & vlterius idem *Lotter. eod. loc. n.* 39. ex eodem conſenſu præſtito ad reſeruationem penſionis liberæ ab omni onere, etiam excogitato, tenet Titulari non competere retentionem aduerſus Penſionarium, pro expenſis factis in proſequendo litem contra aliquem intruſum, contra *Pomeſ. & Gigant.* per ipſum adductos.

4 Item in materia penſionis, ſolet obſeruari alia clauſula, & eſt illa, quæ regulariter apponitur in commiſſionibus concedi ſolitis per Signaturam ſuper nullitate, vel reductione penſionis à Papa reſeruatæ, videlicèt, *ſine retardatione ſolutionis penſionis*, de qua clauſula plura *Mart. de clauſul. par. 1. clauſ.* 149. aliàs 165. *in vltim. impreſſ. Marcheſ. de commiſſ. par. 1. pag. 595. num. 123. & ſeqq. Garz. de benef. par. 1. cap. 5. nu.* 516. *& ſeqq. Mareſcott. var. reſol. lib. 1. cap.* 22. *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 38. Barboſ. de clauſ. clauſ.* 162. & alij multi, ex quibus colligi poteſt, quod.

5 Primò hæc clauſula ſit adinuencta ad fauorem Penſionarij, ne ſub prætextu nullitatis penſionis, vel alterius exceptionis per Titularem prætenſæ, ſpolietur ſua poſſeſſione exigendi penſionem pendente lite, aduertũt *Theod. de Rub. in ſingul. Rot. tom. 2. par. 4. concl.* 762. *num.* 18. *& ſeqq. Garz. cit. loc. num.* 516. & alij, quos refert, & ſequitur *Barboſ. cit. clauſ.* 162. *num.* 2.

6 Secundò, vis huius clauſulæ, ſit præcludere os Penſionarij, vt non poſſit allegare contra penſionem exceptionem aliquam, niſi penſione

ſione ſoluta,& obſtruere aures Iudicis, qui nullo modo poteſt audire partem penſionarij clauſula nõ adimplera, cum illa legem Iudici præſcribat in ipſo articulo iuriſdictionis,quam nullo modo poteſt præterire *Rot.diuerſ.par.3.lib.2.deciſ.182.nu.3. in Burgen.penſionis 24.Nouembris* 1595. coram *D. Blanchetto* apud *Marcheſ.tom.1. pag.* 140. & ibidem *pag.*608. adducitur alia *Mediolanen. penſionis 7.Nouembris* 1612.coram *D.Vbaldo Cæſar de Graſſ.deciſ.*101.*aliàs* 8. *num.* 1. *de ſent.& re iud.*multa *Barboſ.cit.loc.num* 5.qui poſt *Theod.de Rubeis vbi ſupra* aduertit,quod ad hoc,vt Iudex validè procedere poſſit vigore commiſſionis cum hac clauſula,conſtare debet in actis de ſolutione, antequã procedatur,aliàs Iudex non dicitur certus de iuriſdictione, etiam ſi penſio eſſe verè ſoluta.

7 Tertiò,ſi iudex cum tali clauſula inhiberet Exequutori gratię penſionis,Exequutor non obſtante inhibitione,poſſet procedere ad exequutionem,nec per hoc diceretur attentare *Coccin.deciſ.*144. *num.* 7. & ſequitur *Lotter.cit.quæſt.*38.*num.*7.

8 Quartò vigore dictæ clauſulæ, non ſolum tenetur Titularis, ad hoc, vt poſſit audiri,ſoluere terminos penſionis iam maturatos,ſed in futurum, aduenientibus alijs terminis,omninò eſt compellendus ad ſolutionem, docet *Marcheſ. de commiſſ.par.*1.*pag.* 494.*num.*1.& ſequitur *Barboſ.cit.clauſ.* 162. *num.* 8. Et hoc non ſolum in prima inſtantia,ſed etiam in alijs, & vſq; ad finem litis, quæ in his terminis dicitur finita,vel per tres ſententias conformes, vel per vnicam, quæ tranſierit in iudicatum *Caſſad.deciſ.*8. *de reſcript.* Marcheſ.*cit.loc.pag.*536.qui refert *Rot. in Abulen. penſionis* coram *D. Pirouano*. Et hoc etiam,ſi dicta clauſula non fuerit repetita in alijs commiſſionibus, quia illa cenſetur repetita in qualibet commiſſione,prout refert fuiſſe dictum in vna *Neritonen.penſionis 26.Nouembris* 1607.coram *D. Canalerio impreſſ.*apud Marcheſ.*cit.loc.pag.*620. *nu.* 2.*Lotter.de re benef.lib.*1.*q.*38. *num.* 13. & *Barboſ.cit.loc.eod.num.*13.*in fin. Ricc. collect.* 1163.*in fin.*

9 Quintò ſtante dicta clauſula, quæcunque ſententia lata;non prius ſoluta penſione,eſt nulla,ex illo principio,quod eadem clauſula det iuriſdictionem cõditionalem,vt prius penſio ſoluatur, interimq; ſuſpendatur, vt fuit dictum in *cit. Abulen.*coram *D. Pirouano Ricc.cit. loc. verſ. ſecundus effectus Marta de clauſul.clauſ.*165.*num.*3.*Theod. de Rub. in ſingul.Rot.tom.*2.*par.*4.*clauſ.*762. *num.* 3. & *ſeqq.* quos refert, & ſequitur *Barboſ.cit. loc. num.*17.

10 Sextò non ſolum ipſe Titularis, ſed nec alius, etiam tertius,veniens ad cauſam pro ſuo intereſſe poteſt audiri antequam *Penſionarius* fuerit per Titularem integrè ſatisfactus de terminis maturatis, & hoc vigore huius clauſulæ, docent *Mart. de clauſ. clauſ.* 165.*num.*24.*Ludouiſ.deciſ.*36.*num.*3.*poſt Paleott.deciſ* 210.ſequitur *Barboſ.cit.clauſ.* 162. *num.*14.

11 Septimò Iudex datus ſuper reductione, vel nullitate penſionis cum dicta clauſula, non poteſt procedere non facta ſolutione, etiam ſi *Penſionarius* non opponat de ſolutione,teſtatur *Garz.de benef.par.*1.*cap.* 5.*ſub num.*319.vbi etiam dicit, quod nullitas ſententiæ latæ, non facta tali ſolutione, habet locum, etiam parte non opponente *Rota in vna Valen.pẽſionis 4.Decembris* 1602. coram *D.Ludouiſio*,& in *Zamoren.penſionis* 11.*eiuſdem menſis,& anni* coram *D.Ortombergo.*

12 Octauò Titularis vigore dictæ clauſulæ, tenetur ante omnia ſatisfacere; aliàs non debet audiri,etiam ſi Penſionarius non ſit in quaſi poſſeſſione exigendi, dummodo ſint literæ expeditæ,ita *Caſſad.deciſ.*10.*de reſcrip. Rot.diuerſ.deciſ.*101.*prima part. & in vna Burgen penſionis 24.Nouembris* 1595. coram *D.Blanchetto* relata per Garz. *de benef. par.* 1.*cap.*5.*num.*519.vbi ſecus dicitur, ſi cauſa fuit commiſſa cum clauſula *Arbitrio Rotæ*, quo caſu Rota vult aliquid guſtare de quaſi poſſeſſione exigendi contra ſucceſſorem;Et ſecus etiam ſi literæ non fuerint expeditæ, tunc etiam,non obſtante eadem clauſula, requiritur quaſi poſſeſſio exigendi, vt in *dict.deciſ diuerſ.num.*3. Contra hanc clauſulam dicit *Ricc.*quod ad hoc,vt ſuos operetur effectus,requiritur,quod conſtet de reſeruatione penſionis,& quod adſit quaſi poſſeſſio exigendi,ita in *collect.*1163.*par.*4.cuius opinio quoad poſſeſſionem reicitur, licèt admittatur quoad probationem reſeruationis.

13 Nonò communiter DD. reſtringunt valorem huius clauſulæ, quando ex ventre literarum conſtat de nullitate penſionis,vel de non iure *Penſionarij Rot. diuerſ. deciſ.* 310. *num.*3.*par.*1.*Caſſad.deciſ.*10. *de reſcript.* cum alijs multis,adductis per *Barboſ. dicta clauſ.* 162.*num.*18. vbi *in fin.* dicit,tunc *Rotam* intelligere exceptionem oriri ex ventre,quando gratia eſt conditionalis, puta, *poſtquam clericali fuerit charactere inſignitus*; tũc enim non verificata conditione,non conſtat de reſeruatione.Hæc concluſio ampliatur, etiam ſi ex ventre *Bullæ* conſtaret de exceptione, quæ requireret altiorem indaginem, adhuc enim impeditur valor huius clauſulæ,aduertit *Garz.cit.loc.ſub num.*519.

14 Decimò reſtringitur etiam virtus huius clauſulæ,ſi incontinenti doceretur de nulli-

Z 2 tate,

Digitized by Google

tate, vel vitio reſeruationis penſionis, ſecundùm dicta per *Barboſ. cit. loc. num.* 19. vbi ipſe *Barboſ.* videtur ſe reſtringere, & tunc tantùm retardari executionem, quando exceptio oritur ex ventre, & ita intelligẽdum eſt *ly incontinenti*, aliàs diceret contra principium illud ſuprapoſitum cum communi, quod non poſſit vllo modo audiri Titularis contra dictam clauſulam, non facta ſolutione.

15 Vndecimò, ſi Penſionarius per longum tempus penſionem non petijt, hæc clauſula non operatur, & proinde poteſt Titularis audiri contra penſionem, etiam non facta ſolutione, ſecundùm opinionem *Gig. de penſ. q.* 85. *num.* 3. & aliorum apud *Mart. de clauſul. clauſ.* 165. *num.* 25. qui optimè aduertit id verum eſſe, quando Penſionarius non fuit impeditus agere, ita vt per ipſum ſteterit, ſecus ſi fuit legitimè impeditus, quia tũc, ſine eius negligentia, non cenſetur amiſiſſe ius ſuum, & animum exigendi, ſequitur *Barboſ. de clauſul. clauſ.* 162. *num.* 20. Quibus in caſibus Signatura in cauſis penſionum reſcribere ſoleat ſine hac clauſula, vide *Gigant. de penſion. q.* 85. *per tot. Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 38. *nu.* 14. *& ſeqq. Garz. de benef. par.* 1. *cap.* 15. *num.* 529. *& ſeqq. Barboſ. cit. clauſ.* 162. *num.* 21. *& ſeqq.*

16 Nota ſecundò, quòd regulariter imponi videmus penſiones in quantitate pecuniarũ, puta ducatorum centum, quinquaginta, & cæt. & ita hic vſus inoleuit, vt aſſerant multi, inferiores Papa, non poſſe reſeruare penſiones in quota fructuum, puta dimidia, tertia, vel quarta parte fructuum, & hoc etiam ratione, quia id eſſet ſcindere beneficia, quod prohibetur in *cap. maioribus de præbend.* ita *Gig. de penſion. q.* 8. & alij, quos refert, & ſequi videtur *Garz. de benef. prima par. cap.* 5. *num.* 362. quæ ſententia, licèt in praxi ſeruetur, tamen contraria, quod poſſit penſio reſeruari in quota fructuum, non reperitur expreſsè in iure prohibita, nec illam admittere, eſt beneficia ſcindere contra allatum *tex. in cap. maioribus*, cum talis ſciſſio ex cauſa permittatur *cap. vacante de præb.* & penſionis reſeruatio non niſi ex cauſa fit, vt dictum eſt ſupra, & probat *Garz. cit. loc. par. vltim. cap.* 4. tenet etiam principalem ſententiam, nempe penſionem poſſe reſeruari in quota fructuum, *Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 39. *num.* 7. teſtans plerumq; vidiſſe ſeruatum.

17 Poteſt quoque penſio reſeruari alternatiuè, vel in quota fructuum, vel in quantitate pecuniarum; & tunc ſecundùm magis verã, & communem ſententiam, electio datur Pẽſionario in dubio, cum ipſius fauore iudicetur reſeruata penſio, per *tex. in l. qui duos de leg.* 1. vbi *Bal. num.* 2. ex quo *tex.* indicantur, quod in alternatiua, poſita ad fauorem creditoris, electio eſt ipſius creditoris, non autem debitoris, docet *Chaſſan. ad conſuetud. Burgund. gl.* 9. §. 21. *ſub num.* 1. *verſ. & in hac materia Burſ. conſil.* 457. *num.* 5. & in terminis *Put. deciſ.* 193. *num.* 2. *lib.* 3. *Ludouiſ. deciſ.* 431. *num.* 2. vbi *Beltram.* qui id probat ad exemplum vltimarum voluntatum, cùm quibus, in multis regulantur literæ Apoſtolicæ, & in his videmus, quod electio eſt legatarij, quãdo plura fuerunt alternatiuè legata, *Marescott. var. reſol. lib.* 2. *cap.* 97. *num.* 2. *Gaſp. Anton. Theſ. for. quæſt. lib.* 2. *q.* 31. *num.* 1. *Rot. deciſ.* 203. *num.* 3. *par.* 1. *in recent.* Quicquid ſit in contractibus, in quibus electio datur debitori *Lotter. cit. q.* 39. *nu.* 10. *& ſeqq.* vbi docet id procedere, ſiuè gratia reſeruationis penſionis facta ſit motu proprio, ſiuè ad ſupplicationem, cum etiam in his militet eadem ratio, prout in *d. l. qui duos* declarat *Alex. n.* 4. ſequitur *Fel. in cap. inter cætera ſub num.* 4. *in* 4. *fallent. de reſcript. Pariſ. conſil.* 7. *num.* 42. *lib.* 2. *Cæſar de Graſſ deciſ.* 185. aliàs *vnica de magiſt. num.* 4. Aduertendum tamen, quod facta ſemel electione per Penſionarium, non poteſt amplius variare in hoc caſu, prout probat idem *Lotter. cit. loc. num.* 18. vbi etiam *num.* 12. *& ſeqq.* dicit quid ſentiendum, data inæqualitate inter alternata de tempore reſeruationis.

18 Aduerte, quod ſiuè reſeruetur penſio in pecunia, ſiuè in quota fructuum, ſuper fructibus Canonicatus ſimpliciter, non dicitur reſeruata ſuper diſtributionibus quotidianis; & proinde penſio impoſita in quota, non eſt ſoluenda de diſtributionibus, nam appellatione fructuum, non veniunt diſtributiones quotidianæ *cap. licèt de præbend.* nec imputãtur in valore beneficij, aut veniunt ſub nomine fructuum beneficij *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell.* §. 7. *proœm. num.* 154. *& ſeqq. Garz. de benef. par.* 5. *cap.* 3. *num.* 266. *Monet. de diſtrib. par.* 1. *q.* 6. *Ludouiſ. deciſ.* 540. *num.* 2. *Lotter. cit. q.* 39. *num.* 22. *& ſeqq.* vbi *num.* 26. ex dictis colligit, quod condemnatus in fructibus, non cenſetur condemnatus in diſtributionibus *Verall. deciſ.* 29. *par.* 3.

19 Fallit propoſita concluſio, quando omnes fructus Canonicatus conſiſtunt in diſtributionibus quotidianis; tunc penſio reſeruata ſuper fructibus, debetur ex diſtributionibus, & etiam ſemper, quando id ſuadet natura ſubiectæ materiæ, tunc appellatione fructuũ, veniunt diſtributiones *Achill. deciſ.* 2. *de penſion. Cæſ. de Graſſ. deciſ.* 8. *de probat.* Hæc ſententia validè in iure fundatur, ſed hodie nõ ſeruatur in praxi, nam etiam quod omnes fructus conſiſtant in diſtributionibus quotidianis, adhuc nullo caſu intelligitur reſeruata penſio ſuper diſtributionibus, niſi de illis ſit facta expreſſa mentio in reſeruatione, &

hoc

hoc propter componendam vnius ducati pro ducato quolibet eius quantitatis, quæ reſeruatur ſuper huiuſmodi reſeruationibus, ita *Gonzal.cit.loc.num.*190. teſtans ſic voluiſſe *Rot.in Hiſpalen.& in alia Salamantina penſionis* per ipſum adductas,qui etiam reſpondet contrarijs,ſequitur *Lotter.cit.q.39. num.* 30.*&* 31.

20 Hic dubitari poteſt, an penſio impoſita ſuper fructibus, & diſtributionibus Canonicatus,ſit ſoluenda per Capitulum, quod lucratum eſt diſtributiones ob abſentiam, vel mortem Canonici. In qua dubitatione,licèt ſint,qui teneant, Capitulum non teneri; tamen contraria ſententia contra Capitulum, quod teneatur ſoluere penſionem pro diſtributionibus lucratis ob abſentiam, vel mortem Canonici, quando penſio eſt ſuper illis impoſita,eſt verior iuri conformior, & in praxi ſeruata,ea potiſſimum ratione, quia penſio impoſita ſuper fructibus, & diſtributionibus, non debetur Penſionario propter ſeruitium Canonici,ſed ex gratia Papæ, qui voluit diſtributiones afficere onere ſoluendi penſionem,etiam antequam lucratæ ſint per Capitulum,& proinde contra illud tranſit actio realis,*Gig.de penſ. q.* 39. *&* 43. *Creſcent.decıſ.*3.*num.*1.*de ſolut.*probat latè *Gonzal.ad regul.Cancell.gl.*5.§.5.*nu.*441 *& ſeqq.* & fortius *Lotter.de re benef.lib.*1.*q.*39.*nu.*32. *& ſeqq.* Vnde cum Papa reſeruat penſionem ſuper diſtributionibus,non attenditur,an ſit præſtitum ſeruitium,vel non,quia non contemplatur tale ſeruitium, ſed ſimplex deſtinatio, *Rot. deciſ.* 133. *num.* 2.*par.*2.*in recen.* ſecundùm hanc opinionem ſæpiſſimè reſponſum fuiſſe in *Rota* refert *Gonz.* & declaraſſe *Clementem VIII.* teſtatur *Lotter. locis ſupracitatis.* Eamq; extendunt,non valere in contrarium conſuetudinem *Creſc. deciſ.* 3.*de ſolut. num.* 1. *& Gonz. eod.loc. ſub num.* 44.

21 Adde ad ſupradicta, nempe quod penſio ſimpliciter impoſita ſuper quota fructuum Canonicatus, non ſe extendat ad diſtributiones,de quo latè *Garz.de benef.prima par. cap.*5.*num.*386.*& ſeqq.*quod ſi Penſionarius in hoc caſu agit ad exequutionem ſuæ gratiæ, enetur pro iuſtificatione illius probare, quod extant tales,ac tales fructus, qui non ſunt diſtributiones quotidianæ, nec ad illos pertinent, iuxtà *deciſ.Seraph.*391. quam refert,& ſequitur *Lotter.cit.loc.num.*35.

22 Vlterius penſio impoſita ſuper fructibus, & redditibus beneficij, non ſolum non cenſetur impoſita ſuper diſtributionibus,ſed nec ſuper omnibus alijs fructibus incertis,niſi de eis expreſſa fiat mentio,*Garz.de benef. citat. loc.num.*339.*& ſeqq.*vbi id etiam procedere dicit,quando penſio eſt impoſita ſuper redditibus,prouentibus,iuribus,obuentionibus, & emolumentis vniuerſis,adhuc enim non comprehenduntur incerti *Lotter.cit. loc. nu.* 36. quòd ſi expreſsè imponatur penſio ſuper incertis,tunc inter illa computatur fructus,qui potuerunt percipi,ſed ob negligentiam Titularis, percepti non fuerunt, prout determinat idem *Lotter.eod.loc.*

23 Dictum eſt ſupra in initio huius notabilis, penſiones frequentius reſeruari in moneta,cuius occaſione præmittendum eſt, ſub nomine monetæ omnes nummos cuſſos intelligi,ſiuè aureos,ſiuè argenteos,ſiuè æreos per *tex.in l.*1.*&* 2.*C.de falſ.monet.* ſic dicta à *Iunone Moneta*,quam *Ethnici* olim colebant, vel quod eius monitu inſtitutus ſit nummus, ſecundùm opinionem *Briſſon.de verb.Iur.ſignif.lib.*11.& *de formul.iur.lib.*1. vel quod eidem creditur moniti Cuſsores ipſi, ne quid fraudis fieret in ære,ſigno, & pondere. Nummorum enim materia ærea introducta fuit ſub Seruio Tullio; argentea principium ſumpſit anno ab Vrbe condita 486.& aurea anno 546. ita *Budel. de monet. & re numm. lib.*1.*cap.*2.*num.*12.qui licèt *lib.*1.*cap.*1.*num.* 22.*& ſeqq.* referat aliquãdo nummos alterius metalli fuiſſe, ac etiam multoties fuiſſe cuſſos ex corio, & chortacea materia,tamen illi non fuerunt verè,& propriè nummi, ſed ad tempus vice nummorum ſubrogati,propter bella,notat *Bobadill.in polit.lib.*1.*cap.*1.*num.*51.

24 Conſtat enim nummus ex materia, ideſt metallo,& forma,ideſt publica æſtimatione, quæ indicatur ex charactere Cuſoris, ita in *l.*1.*ff. de contrab. empt.* Vnde pecunia continere deber duplicem bonitatem, vnam extrinſecam,conſiſtentem in publica æſtimatione, alteram intrinſecam,conſiſtentem in materia,quæ debet eſſe proportionata valori monetæ,aliàs pecunia, quæ non continet materiam eiuſdem valoris,prout communiter extimatur,dicitur falſa, prout expreſsè deciditur in *Cap.quanto de iureiurand.Budel. cit.loc.lib.*2.*cap.*1.*num.*4. Et ſub fide publica fraus fit *Bart.in l.qui falſam nu.*3.*ad leg. Cornel.de falſ.Affl.deciſ.*90.*ſub num.*4. multa *Conar. tom.* 1. *titul. veter. collat. numiſm. cap.*7. *num.* 5. *Paul. de Caſt. in l. prima ſub num.* 2. vbi alij *de contrab.empt.*& eſt commune;permittunt tamen prædicti DD. Principibus, in cudendis nummis eam legem ſeruare, vt aliquid lucri percipiant ratione. Expenſarum, quæ fiunt in ipſa moneta ſignanda, cum non teneatur Princeps proprijs expenſis nummos cudere.

25 Quoad verò æſtimationem,dicendum eſt illam ſemel nũmo impoſitam,perpetuò debere durare per *tex. in cit. l. prima ff. de contrab. empt.* in illis verbis,*cuius publica,ac perpetua æſtimatio,&c.*

quod

quod intelligendum eſt reſpectu naturalis vſus pecuniæ, ideſt vt per illam aliæ res æſtimentur, ſecus reſpectu alterius vſus, ideſt cũ ipſa pecunia cum alia pecunia cãbitur; tunc enim eius æſtimatio alteratur, etiam ſingulorum arbitrio, iuxtà dicta per *Couar.cit.loc. num.*4.& licèt hoc indubitatum ſit de nummo antiquo, tempore Imperij Romani, quo tempore æſtimatio illius perpetua erat, & vniformis, tamen poſtquam Imperium prædictum diuiſum fuit in plures Principatus, & Reſpublicas, æſtimatio monetæ non eſt vniformis, & perpetua, cum moneta vnius territorij, non ſit expendibilis in territorio alterius *Bart.in l.vltim.ſub num.* 2. *verſ. aut ergo Princeps C.de veter.numiſm.poteſt.lib.*11. & vt plurimum exigente iuſta cauſa ſit alterata, & variata, vel in bonitate intrinſeca, vel in bonitate extrinſeca, iuxtà dicta per *Frãc. de Marcb.q.*648.*par.*2.

26 His incidenter notatis, dicendum in praxi, quod penſio impoſita in pecunia, ſoluenda eſt in pecunia debita, nec aliam ſoluendo liberatur Titularis per *regul.tex.in l.*2.§.*mutui datio ad fin ff.ſi cert.pet. Gig. de penſion. q.* 98.*num.*7. Vnde quia ſemper in reſeruatione ſolet ſpecificari qualitas monetæ, in qua eſt facienda ſolutio, cogitur omninò debitor ad ſoluendum in ſpecie determinata; & hoc iure probatur, quia vbicumq; deducta eſt qualitas in ſtipulationem, ea eſt præſtanda, nec poteſt ſolutio fieri in diuerſa per *tex.in l. cũ quid ff.ſi cert.pet.*Bald.*in d.l.*2. §. *mutui datio, num.*3.in terminis *Lotter.de re benef.lib.*1. *q.* 39.*num.*172.*& ſeq* eſſet tamen admittenda ſolutio in alia ſpecie pecuniæ, quando eſſet penuria monetæ in ſpecie promiſſa, & quando Penſionarius nullum damnum reportaret ex mutatione, ſed omninò conſeruaretur indemnis *Rot.in vna Cremonen. penſionis* 15. *Iulij* 1598.coram *D.Orano impreſſ.per Cenc. deciſ.*219.*num.*7.& refert *Lotter.vbi ſupra n.* 174.*&* 175.

27 Hinc penſiones, quæ ſoluuntur in Curia, debent ſolui in ducatis auri de Camera, & pro eis ſcuta auri in auro, cum additione vnius Iulij, iuxtà formam litterarum Apoſtolicarũ. Secus tamẽ eſt in ſolutione facienda in partibus, in quibus propter difficultatem reperiendi aureos, eſt admittenda ſolutio in alia moneta, dumodo illa tãti valeat, nec cogitur Beneficiatus ſoluere in auro ſecundùm magis æquam ſententiam, licèt cõtraria poſſit defendi verior, *Gomeſ. de valor. exprim.in impetr.benefic.q.*8.*ad fin.* quem ſequitur etiam *Grat.diſcept for.cap.* 417. *num.* 18.qui teſtantur ita ſeruari in Rota.

28 Dubitari ſolet in his terminis, quomodo ſit facienda ſolutio penſionis reſeruatæ ſimpliciter, & indiſtinctè in ducatis, aut in ſcutis, nulla facta mentione, an ſint ducati de Camera, vel monetæ vſualis, vel an ſint ſcuti aurei, vel argentei. In qua dubitatione cõmuniter dicunt DD. quòd ſi ex vſu, vel ex regione, vel ex contentu litterarum reſeruationis poteſt haberi interpretatio, de qua ſpecie Papa ſenſijt, in illa ſpecie facienda eſt ſolutio. Verùm ſi his conſideratis, adhuc dubium remanet, & tunc iudicandum eſt reſeruationẽ fuiſſe factam in exiguioribus, & minus grauantibus Titularem per *tex.in l.nummis de leg.*3.*& l.ſemper in obſcuris de regul. iur.* vbi in obſcuris, quod minimum eſt debetur, & in dubio ſemper pro debitore iudicandum eſt *l.*1.§.*cui certum,& l. cum certum ff.de aur.& arg.leg.*

29 Declara ſuprapoſitam concluſionẽ, quod ſi ſubſequuta ſit aliqua ſolutio, tunc ceſſat omnis perplexitas, & in dubio iudicandum eſt, penſionem fuiſſe reſeruatam in ea pecuniæ ſpecie, in qua facta eſt ſolutio, etiam ſi vnica fuit; nam non tractatur de inducenda obligatione, ſed ſimpliciter de illa declaranda, & interpretanda, ex obſeruantia, quæ neceſſariò non debet eſſe præſcripta *Aym. conſil.*101.*verſ.& adeo*, multa ad hæc *Lotter.de re benef.lib.*1.*q.*39.*nu.*158.*& ſeqq.* quod non procedere dicit *num.*163.quando id factum fuit ex ignorantia, vel inaduertentia, per opinionem *Coſtæ*, & aliorum *in tract. de fact. ſcient.cent.*1.*diſt.*43.*num.*3.*& ſeqq.* latè *Surd. conſil.*335.*num.*28.*lib.*1.*& conſil.*220.*num.*3. *lib.*2.*Grat.diſcept.forenſ.cap.*417. *num.* 19.*&* 20.

30 Sed hic aduerte, quod licèt vera ſit concluſio hæc, quod obſeruantia ſubſecuta, declaret qualitatem monetæ ſoluendæ; tamen illa procedit, quando eſt dubium, de qua moneta partes ſenſerint, vel Papa reſeruauerit, puta ſi promiſſi ſunt, vel reſeruati floreni, quorum duæ ſpecies currunt in loco contractus, ita vt dubitetur, de quibus fuerit cogitatum; non tamen procedit quando promiſſa, vel reſeruata eſt certa moneta, tunc enim eſt facienda ſolutio iuxtà formam reſeruationis, nec ex ſolutionibus aliter factis poteſt oriri obſeruantia interpretatiua, contra clara verba reſeruationis, ita voluit *Rota in vna Conchen.penſionis* 28.*Iunij* 1585.coram *D.Orano*, niſi poſt longiſſimam obſeruantiã, præſcriptam per ſpatium temporis triginta annorum. *Surd.cit.conſil.*220.*num.*18.*& conſil.*224.*num.*14.*in fin.lib.*2. *Grat. diſcept. for. cit.cap.*417.*num.*22.

31 Solet hic diſceptari, quomodo ſoluenda ſit penſio, quando valor monetæ, qui erat tẽpore reſeruationis penſionis fuit alteratus; Et ad id dicendum eſt, quod ſi fuit facta alteratio in bonitate extrinſeca, vt quia fuit per Principem alterata æſtimatio illius, & in

tali

Digitized by Google

rali caſu facienda eſt ſolutio in moneta vſnali, ſecundùm valorem ipſius tempore ſolutionis, adeò quod illa mediante poſſit haberi ipſa ſpecies. & in eadem quantitate, in qua eſt ſacta reſeruatio *Cap. olim de cenſib. Gig. de penſion. q. 98. num. 6. & ſeq. Rot. in Cæſaranguſtana penſionis 11. Martij* 1591. coram *D. Giptio*, & in *Capuana penſionis 6. Martij* 1617. coram *D. Veroſpio*, & in *Mantuana penſionis 12. Iunij eod. anno* coram *D. Archiepiſcopo Seleucien.* Si verò moneta fuit ex toto ſublata, vel per conflationem, vel per illius prohibitionem, & loco illius alia moneta, eiuſdem quidem nominis, ſed non eiuſdem bonitatis recuſa, ſed maioris, vel minoris; & in hoc caſu non poteſt compelli Titularis debitor ſoluere in moneta, quæ erat tempore reſeruationis, & poſtea ſublata, quia eius obligatio intelligitur ſacta rebus, ita ſtantibus, iuxtà doctrinam *Put. deciſ. 145. num. 5. lib. 2. in correct.* Sed liberatur ſoluendo, vel ſurrogatã, vel inferiorẽ, facta tamen æſtimatione antiquæ monetæ de tempore antequã abrogaretur, ita vt tantum de noua ſoluatur, quantum erat æſtimatio antiquæ *Put. cit. loc. num. 7. verſ. intelligendo Brun. tract. de augum. monet. prima par. 2. partic. num. 1. & ſeqq.* & hoc quicquid dicant aliqui, an interuenerit mora, vel non, *Benintend. deciſ. 39. n. 1. in princip. & num. 2. verſ. contrariam, Rota in allegat. Cæſaranguſtana.*

32 Ex dictis reſoluitur alia dubitatio, ſi reſeruata ſit penſio ducatorum centum auri de camera, conſtituẽtium in totum ſummam ſcutorum centum triginta quinque monetæ Papalis, iuliorum decem pro quolibet ſcuto, & modo ducati centum de camera, ratione augumẽti conſtituunt maiorem ſummam, quam ſcutorum 135. an ſoluenda ſit penſio cum augumento, an potius ſatisfactum ſit obligationi, ſi ſoluantur dicta ſcuta centum triginta quinque taxata. Et quidem dicendum eſt, penſionem ſoluendam eſſe ſecundùm valorem ducati tempore ſolutionis, cum ducatus fuerit in obligatione, iuxtà reſeruationem; cum enim ducatus eſt in obligatione, nec eſt mutata illius bonitas intrinſeca, tunc attenditur valor de tempore ſolutionis, ad dicta per *Bart. in l. Paulus nu. 6. de ſolution. Rot. in Ceſenaten. pecuniaria 14. Maij* 1597. coram *D. Decano*, & in *Mernien. legitima 7. Aprilis* 1581. coram *D. Seraph.* & in *citata Cæſaranguſtana penſionis.*

Nec per illa verba *conſtituentium in totum ſummam ſcutorum* 135. videtur facta æſtimatio, quæ faciat, vt non habeatur ratio augumenti, vel diminutionis, iuxtà doctrinam multorum, quos refert, & ſequitur *Surd. conſil. 392. num. 2. 3. & 12. lib. 3.* nam illa verba poſita ſunt demonſtratiuè, non autem taxatiuè, iuxtà explicationem *Rot. in vna Aſſiſien. penſionis 24. Ianuarij* 1607. coram *D. Sacrato Boer. deciſ. 327. ſub num. 3.* multa in hoc caſu vide apud *Grat. diſcept. for. cap. 417.* per totum. Quando ex ſolutione in quantitate diminuta oriatur præiudicium futuris ſolutionibus, vide apud *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 39. num. 224. & ſeqq.*

33 Nota tertiò, controuerſum eſſe inter DD. an penſio ſit odioſa, vel fauorabilis; de qua controuerſia dicendum eſt infra, pro nunc dicenda eſt fauorabilis, docet *Gig. de penſion. q. 96. per totum Gonzal. in 8. regul. Cancell. §. 6. proœm. num. 21. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 36. num. 14.* ex quo principio:

34 Collige penſionem legitimè impoſitam, eſſe omninò ſoluendam à beneficiato, pro qua conſequenda, iura multis modis fauent penſionario. Primò dicunt penſionem eſſe onus reale, ita communiter DD. quos refert *Gig. de penſion. q. 26. num. 1. q. 40. nu. 1. & q. 47. num. 2. Seraph. deciſ. 1351. num. 1. Rota in recent. deciſ. 176. num. 3. par. 3.* & Penſionario competere hypothecariam *Gig. cit. loc. q. 51. num. 1. & 2.* & alij. Sed hoc intelligendum eſt, Penſionarium non obtinere hypothecam ſuper Eccleſiam, ſeu beneficium, vel illius prædia, hæc enim, vel ſũt extra noſtrũ commercium, vel per Titularem, aut Papam minimè obligantur, prout bene explicat *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 39. num. 73. & ſeqq.* Sed hypothecam iſtam, ſolùm dici conſtitutam ſuper fructibus beneficij, & illis inhæret *Gig. conſil. 35. ſub num. 9. verſ. eſt enim penſio Rom. conſil. 388. ſub nu. 1. verſ. primo quia hæc pẽſio, & num. 3. Verall. deciſ. 302. alids 7. de penſion. num. 4. & 5. par. 2. Rot. in Cuſentina prætenſa confidentiæ* 1595. coram *D. Orano deciſ. 102. in fin. poſt primum vol. conſil. Farinacc. Grat. diſcept. for. cap. 94. num. 51. & ſeq. par. prima* obſeruat benè *Lotter. cit. loc. num. 82.* ſequitur *Marant. tom. 4. controuerſ. reſp. 68. num. 16.*

35 Secundò dicunt DD. vigore huius hypothecæ, poſſe Penſionarium pro conſequenda penſione agere non ſolum contra eum, qui penſioni conſenſijt, ſed etiam poſſe ab eo ſucceſſor in ſolidum conueniri, ad *tex. in l. ſtipulationum §. ex his igitur ff. de verb. oblig. l. vltim. ff. ſi vnus ex pluribus hæred. Rota in Toletana penſionis primo Iulij* 1630. coram D. *Merlino Marc. Ant. Thomati deciſ. 22. num. 17. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 11. num. 71. Marant. cit. reſp. 68. nu. 18. Caputaq. deciſ. 13. num. 1. & ſeqq. par. 1. Achil. deciſ. 3. num. 2. de penſion. Rot. diuerſ. deciſ. 1182. par. 3. lib. 3. nu. 1.* multa *Bell. diſq. cler. prima par. titul. de clerico debit. § 8. num. 1. & ſeqq.* & hoc etiam pro terminis decurſis ante ſucceſſoris promiſſionem *Barboſ. cit. loc. nu. 71.* qui alios citat *Ludouiſ. deciſ. 507. num. 2. & ſeqq.*

36 Am:

Digitized by Google

36 Ampliatur concluſio, vt non ſolum poſſit Penſionarius agere contra ſucceſſorē actione reali, & hypothecaria prædicta pro penſionibus, etiam præteritis; ſed poſſit quoque agere actione perſonali, contra ipſum ſucceſſorem, quia dum reſeruatur penſio, Papa neceſſariò ſupponit Titularem, tam pro ſe, quàm pro ſucceſſoribus cōſentire, cum ampliſſima obligatione in forma Cameræ, ex qua obligatione, & decreto Papæ, afficiuntur etiam ſucceſſores, qui ſubijciuntur actione perſonali *Caſſad. deciſ. 4. num. 6. de penſion. Gambar. de off. & poteſt. legat. lib. 6. num. 453. Verall. deciſ. 302. num. 1. par. 2. & in recentior. deciſ. 176. num. 1. & 3. par. 2. & deciſ. 107. nu. 4. & ſeqq. par. 3.* vbi vlterius dicitur, quod nō poteſt ſucceſſor ſe excuſare ex capite ignorantiæ, cum id teneatur ſcire, & paria ſint, vel ſcire, vel ſcire debere, firmāt hanc cōcluſionem multis rationibus DD., & *Lotter. de re benef. lib. 1. cap. 39. num. 38. & ſeqq.* ſequitur *Marant. tom. 4. controuerſ. reſp. 68. nu. 19.* ea etiam ratione, quia ſucceſſor acceptando beneficium, penſione grauatum, videtur quaſi contrahere cum Penſionario, & ſe obligare ad onera, beneficio iniuncta *§. omnium inſtit. de action.*

37 Verùm quia hæc actio non eſt merè perſonalis, ſed in rem ſcripta ideo non datur contra ſucceſſorem in beneficio, imo nec contra eum, qui conſenſit quando non poſſidet, nec fructus recipit, & per ipſum non ſtat, quin fructus percipiantur *Gig. de penſion. reſp. 29. num. 2. Achill. deciſ. 1. & 6. de penſion. Rot. diuerſ. deciſ. 699. num. 1. par. 1.* Niſi penſio eſſet reſeruata cum clauſula *habita, vel non habita poſſeſſione*, tunc enim etiam fructibus non perceptis, ſoluenda eſt penſio; quod intelligendum eſt, vt etiam exiſtente dicta clauſula, ſi per tres annos continuos adhibitæ fuerunt diligentiæ pro remouēdis omnibus impedimentis, Titularem, qui fructus nō percepit, non teneri ad penſiones *Burſat. cōſil. 361. num. 31. Caſar de Graſſ deciſ. 12. nu. 3. de praben. Seraph. deciſ. 66. num. 2. & 3. Put. deciſ. 318. num. 4. lib. 2.*

38 Declara ſuprapoſitam principalem concluſionem, poſſe Penſionariū agere contra ſucceſſorem in beneficio, ſuper cuius fructus eſt reſeruata penſio, etiam pro terminis præteritis, id procedere, quando ſucceſſori fuerunt intimatæ originales literæ reſeruationis penſionis, prout aduertit *Salluſt. Tiber. in pract. Iud. A. C. lib. 3. cap. 2. in princip.* vbi notat non ſufficere illas in monitorio inſerere, & inſertas intimare, quia debent originaliter, aut illarum ſumptum, ex regiſtro Bullarum, aut ex Cam. Apoſt. legitimè intimari, vel commiſſionem à Signatura iuſtitiæ obtinere, in qua committatur A. C. vt litteras in monitorio inſertas intimari faciat, & intimationem in hunc modum factam, ac ſi literæ ipſæ originales intimarentur valere decernat, de his etiam *Pariſ. de reſignat. lib. 6. q. 2. num. 98.*

39 Sed notandum eſt, quòd hæc intimatio deſeruit ad hoc, vt cōtra Titularem agi poſſit ad declarationem incurſus pœnarum, & cenſurarum, de quibus in litteris reſeruationis, prout bene poſt alios multos aduertit *Garz. de benef. prima par. cap. 6. num. 576. poſt idem Salluſt. Tib. cit. loc. num. 34. & 13.* Vnde etiam illa deficiente, poteſt mandatum executiuum relaxari per opinionem *Garz.* & aliorum, quem nouiſſimè ſequitur *Marant. tom. 4. controuerſ. reſp. 68. num. 22. & ſeqq.*

40 Vlterius ſi non fuerunt intimatæ originaliter litteræ reſeruationis Titulari ſucceſſori, vt ſupra, poteſt Penſionarius vti alia cautela, & eſt quod faciat per Executorem relaxari aduerſus ſucceſſorem ſententiam, eiq; mandari, vt intra competentem terminum ſoluat, alioquin aduerſus eum mandatum relaxabitur executiuum, & in ſubſidio excommunicatio, qua cautela adhibita, poteſt etiam procedi ad declarationem incurſus cenſurarum contra ſucceſſorem, litteris non intimatis à principio, aduertit *Garz. cit. loc. num. 579.* qui alios citat, & ſequitur *Marant. vbi ſupra num. 24.*

41 Poteſt quoque procedi contra ſucceſſorem ad declarationem incurſus pœnarum, in literis reſeruationis contentarum, litteris ipſis non intimatis, vt ſupra, quando aliunde conſtat, ſucceſſorem plenam notitiam habuiſſe de litteris reſeruationis prædictis, prout aduertit *Grat. diſcept. for. cap. 417. num. 28* quem refert, & ſequitur *Marāt. cit. reſp. 68. num. vltimo* poſt *Achill. deciſ. 4. de reſcript. per eundem adductum*, & confirmatur ratione, nam inane eſt, certum certificari *l. prima §. venditor in princip. & in fin. verſ. hac ita vera de action. empt. cap. eum qui certus eſt de regul. iur. in 6.* atque intimatio non debet fieri ſcienti, vbi ea ad alium finem non requiritur, quàm notificandi *Alex. conſil. 24. num. 4. lib. 4. & conſil. 138. nu. 1. verſ. nam vbi lib. 7. Tiraquel. de retract. conſanguin. §. 36. gl. 2. num. 30. Manoch. conſil. 1004. num. 6.*

42 Declarant communiter quoque DD. regulam illam, quod poſſit Penſionarius agere contra ſucceſſorem in beneficio pro penſionibus præteritis, procedere quando Penſionarius fecit diligentias contra prædeceſſorem, vel eius hæredes, & hoc fundatur ratione, nam licèt firmatum ſit ſupra, ſucceſſorem teneri in ſolidum, tamen eius obligatio, pro tempore, quo prædeceſſor percepit fructus, eſt velut acceſſoria, & ſubſidiaria: *arg. tex. in l. ſed Iulianus §. idem ait ff. ad Mac.*

ced;

Digitized by Google

ſed. & proinde non habet locum, niſi poſtquàm conſtiterit principalem debitorem, vel eius hæredem non eſſe ſoluendo, cum in hoc habeatur reſpectus ad fructus, quos annuatim is perciperet *l. ſi fideiuſſores vbi Bar. verſ. ergo ff. de fideiuſſor.* tenent *Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub. 11. cap. 14. num. 20. Fran. Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 2. cap. 7. nu. 52. & 53. Mareſcott. variar. reſol. lib. 1. cap. 18. Pacific. de Saluian. interd. deciſ. 99. & inſpect. 3. cap. 4. nu. 199. & ſeqq.* Belleœ. *diſq. cler. 1. par. titul. de cler. debit. §. 8. num. 12. & ſeqq. Ricc. in prax. par. 1. reſol. 372. Gig. de penſion. q. 39. num. 13.* Grat. *diſcept. for. cap. 94. num. 59. Garz. de beneſ. par. prima cap. 5. num. 199. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 39. num. 108. & ſeqq.* Barboſ. *de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 11. n. 73. Rota in Canonen. penſionis 15. Ianuarij* 1592. coram *D. Gypiio in Hiſpalen. pẽſionis* 16. *Decembris* 1577. coram *D. Blanchetto in Cæſaraguſtana pẽſionis* 13. *Aprilis* 1592. coram D. *Pamphilio in Toletana penſionis* 15. *Martij* 1599. coram *D. Decano in Oſcen. & Barbaſtren. penſionis* 15. *Aprilis* 1609. coram *D. Lancellotto in Latinen. penſionis 7. Februarij* 1620. coram *D. Vbaldo in Neritonen. penſionis* 10. *Iunij* 1611. coram *D. Ludouiſ. deciſ. 507. per ipſum impreſſ. Caſſador. deciſ. 4. num. 3.* declatae *Creſc. deciſ. 58. in fin. Put. deciſ. 189. lib. 2. & alibi*, qui à contrario communiter etiam tenet, quod ſi Penſionarius fuit in culpa, nec fecit diligentias contra prædeceſſorem, vel hæredes, pro conſequendis penſionibus, minimè poteſt agere contra ſucceſſorem. Verum quia hæc deciſio eſt fundata in culpa Pẽſionarij, ideo diſtinguit *Lotter. cit. loc. num. 113. & ſeqq.* quod ſi Titularis debitor, ſubitò, & ex improuiſo deſijt eſſe ſoluendo, & quia in tali caſu nulla poteſt imputari creditori culpa, etiam ſi per quodcũq; tempus exigere ceſſauerit, cum ei non ſit ſtatutum certum tempus ad agendum, meritò illius ſimplex negligentia in agendo, eum non priuat poſſe agere contra ſucceſſorem. Secus tamen ſi debitor paulatim, ſenſimque decoxit, tunc negligentia in non exigendo nocet Penſionario, qui videns debitorem paulatim labi, debebat contra illum agere, ſi volebat integram ſibi ſeruati actionem contra ſucceſſorem, ita *Lotter.*

43 Excuſatur tamen Penſionarius à culpa, & negligentia, non exigendo à prædeceſſore, & proinde liberè poteſt agere contra ſucceſſorem, nullis factis diligentijs, quando in vita prædeceſſoris, contra illum agere non potuit, & fuit impeditus, vel impedimento iuris, puta quia non dum ceſſit dies ſolutionis *Rota in citata Cæſaraguſtana penſionis* 13. *Aprilis* 1592. coram *D. Pamphilio impreſſa apud Marcheſan. tom. 1. pag. 606. nu. 1.* vel impedimento facti, puta abſentia, carceratione, & ſimili, vel ignorantia; vt quia penſio fuit reſeruata abſenti *Rot. deciſ. 621. num. 3. verſ. quæ negligentia par. 1. in recent. Ludouiſ. deciſ. 369. num. 6.* Hoc enim caſu excuſatur *Penſionarius* impeditus, etiam ſi non ſit proteſtatus de impedimento, ſecũdùm æquiorem ſententiam, quam tenet *Surd. conſil. 268. nu. 42.* & ſeruat R*ota apud Verall. deciſ. 73. num. 1. par. 2.* Quod intellige, dumodo impedimẽtum non fuerit remouibile de facili R*ot. deciſ. 104. num. 3. par. prima diuerſ.* vel inductum propria culpa impediti *Surd. deciſ. 189. num. 28.* tunc enim non excuſatur *P*enſionarius.

44 Aduerte, quod Penſionarius agens contra ſucceſſorem pro terminis præteritis pẽſionis, ipſe tenetur probare adhibuiſſe diligentias contra prædeceſſorem, tanquam actus affirmatiuus, prout poſt *Pacian. de probat. lib. 1. cap. 50. num.* 5. in proprijs terminis aduertit *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 39. nu.* 120. & nõ ſimplices, ſed debito modo factas, ideſt iudicialiter, nec nulliter, vel extraiudicialiter, niſi diligentiæ extraiudiciales plus operarent, quàm iudiciales. Necnon vt fuerint omni ex parte abſolutæ, & perfectæ, vſque ad exequutionem, ita *Lotter. cit. loc. num.* 140. *& ſeqq.*

45 Prædictæ diligentiæ contra prædeceſſorẽ, vel eius hæredem, ad hoc, vt Penſionarius poſſit agere contra ſucceſſorem, neceſſariæ ſunt, vt ſupra, non ſolum ſi intentatur contra ſucceſſorem iudicium exequutiuum literarum, ſed etiam ſi agatur ad regreſſum, tenet idem *Lotter. cit. loc. num.* 151. qui contra hãc ſententiam dicit nõ obſtare *deciſ. Achill. 3. num. 2. de penſion.*

46 Quod dictum eſt, poſſe Penſionarium agere pro penſionibus præteritis contra ſucceſſorem, eſt poſitum in facultate, & electione ipſius Penſionarij, qui poteſt etiam agere cõtra hæredes prædeceſſoris, cum & in hoc detur electio contra quem agere velit, vel contra ſucceſſorem, vel contra hæredes, in caſibus, in quibus hæredes ſunt obligati, vel cõtra prædeceſſorem, ſi adhuc viuat *Gig. de penſion. q. 39. num. 11. & q. 43. num. 5. Rot. diuerſ. deciſ. 1182. num. 1. par. 3. lib. 3. Leo in Theſ. for. Eccleſ. cap. 22. num.* 51. & 52. probat multis rationibus *Belleœ. diſq. Cler. 1. par. titul. de Cler. debit. §. 8. num.* 10. ſequitur *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 11. num. 72.* qui conſulũe Penſionarium, vt potius agat contra ſucceſſorem in beneficio, quàm contra hæredes prædeceſſoris, cum contra illum procedere poſſit executiuè, & cõtra iſtos teneatur agere ordinariè, iuris ordine ſeruato.

47 Sed ſi Penſionarius eligat agere contra ſucceſſorem, illumque compellat ad ſoluendum penſiones, debitas tempore prædeceſſoris, poteſt ipſe ſucceſſor, qui ſoluit, ſolutum

Digitized by Google

repetere ab hæredibus prædeceſſoris, vel ab ipſo prædeceſſore ſi viuit, vt poſt alios aduertit *Bell.cit.loc.num.*12.& *Barboſ.vbi ſupra* quod intellige,quando ſucceſſor coactè ſoluit,quod ſi ſpontè ſoluat, nõ poteſt ſolutum repetere vt ſupra,refert voluiſſe *Rotam* apud *Coccinum deciſ.*327.*num.*3.*Lotter.de re benef. lib.*1.*q.*39.*num.*89.

48 Non eſt prætermittendum hìc annotare, quòd quando Iudex compellit ſucceſſorem in beneficio ad ſoluendum penſiones præteritas, adhibitis diligentijs, vt dictum eſt, aduertere debet,vt remaneat ipſi Titulari ſucceſſori debita portio,vt ſi Epiſcopus eſt, illi remaneant mille,ſi *Parochus* cẽtum, ſi alius Beneficiatus, pars congrua ad ſe ſuſtentandum,quæ portio in primis, & ante omnia eſt deducenda,& deinde ſoluendæ ſunt penſiones decurſæ in vita Prædeceſſoris, voluit *Rota in una Campanien. pẽſionis* 22. *Ianuarij* 1609.coram *D.Iuſto*, & apud *Ludouiſ. deciſ.* 507.*num.*5.aduertit *Lotter.cit.loc.num.* 150. qui ſecus dicit,quando tractatur de ſolutione terminorum,cedentium tempore ſucceſſoris.

49 Tertiò ex ſupra firmata concluſione,penſionem eſſe onus reale,ac Penſionario hypothecariam competere:deducunt,etiam DD. quod reſeruata penſione ſuper pluribus beneficijs,vel principaliter vnitis,vel ex diſpẽſatione vni tantum collatis; ſi vel ſequatur vnionis diſſolutio,vel pluribus ea contingat conferri,fiat diſſolutio oneris pro modo fructuum *Mant.deciſ.*224.*num.*1.& 2. *Rot. in recent.deciſ.*281.*num.*3.*par.*1.de hoc latius infra §.3.*uerſ.Nota* 5.

50 Quartò ex eadem ſupra firmata cõcluſione,deducunt quoque ſcribentes, penſionem impoſitam ſuper Canonicatum, & Præbendam,quis ſoluere debeat,ſi optetur Præbenda;in quo caſu licèt *ego ipſe prima par. annot.*6.*nu.*25.firmaui,quod ſi vacet talis Canonicatus,& *Præbenda*, & de Canonicatu fuit vnus prouiſus, & alius optauit *Præbendam*,debeat penſio ſolui pro rata inter Titularem,& optantem,& hoc eadem propoſita ratione,penſionem eſſe onus reale, & tranſire contra poſſeſſores fructuum cum *Gig.*& alijs; id tamen declarandum eſt, hic non procedere,quando penſio eſt impoſita ſimpliciter ſuper fructibus Præbendæ Canonicalis,tunc enim ſi ratione optandi prædium temporale Præbẽdæ,prout eſt ius percipiendi fructus ex illo, vel ab alio prædio, ſuper quo erat reſeruata penſio, retento eodem titulo,tenetur ad penſionem,qui dimiſit,non qui optauit; ſi verò fuit dimiſſus titulus Canonicatus,& alius optatus, & tunc tenetur qui optauit dimiſſum,ita refert pluries voluiſſe *Rotam Lotter.de re benef.lib.* 1.*q.* 29.*num.*30.*Barboſ.de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 11.*num.*73.qui loquitur in terminis,quando eſt reſeruata penſio ſuper Canonicatu ſimpliciter, quando verò reſeruatio eſt facta ſuper *Præbenda* dimiſſa, tunc proculdubio dicendum eſt cum illa tranſire onus reale penſionis,vt cum *Gig.q.*63.*num.*3.& *Mant. deciſ.*273.*num.*2.ſentit *Lotter.cit.loc.q.*39.*nu.* 85.& in his terminis loquuti ſumus 1. *par.* Cætera extra caſum prædictum faciunt, quando qui conſentit reſeruationi, vult dimittere grauatam Præbendam,& aliã optare,vel quando dimiſſa vna Præbenda aliam optauit tenetur tunc ad integram penſionẽ *Bell.diſq.cler.*1.*par.titul.de Cler.deb.* §. 8.*nu.* 17.

51 Quintò ex eadem ratione, quod penſio ſit onus reale, & ſequatur fructus beneficij, ſuper quibus eſt impoſita, deducunt etiam DD.penſionem eſſe ſoluendam in loco beneficij,& vbi fructus percipiuntur,non verò, vbi eſt penſionarius,quod verum eſt, quando alius locus non fuit deſtinatus in reſeruatione illius *Gambar.de off.leg. lib.* 6. *in* 27. *quæſt.num* 612.*Rot.in recent.deciſ* 688.*par.*4. *Mand.de ſignat.grat.*§. *penſiones verſ concedi paſſim.*

52 Nota quartò practicabiliora in cauſis penſionum, & circa modum procedendi contra Titulares pro conſequutione illius, quod *Penſionarius*, qui adſtringere intendit Titularem ad ſoluendum terminos decurſos,tenetur coram Executore comparere,& præſentare literas originales penſionis reſeruationis,& etiam commiſſionem Executoris, vel proceſſum fulminatum in quo ipſe litteræ ſunt insertæ, atque inſtare pro mandato, ſeu monitorio in forma,contra poſſeſſorem beneficij,penſione grauati, pro quantitate debita, in quo mandato debent inſeri litteræ commiſſionales ipſius Executoris,cum aſſignatione competentis termini ad ſoluendum ſub pœna excommunicationis,alijſque Eccleſiaſticis ſententijs,cenſuris,& pœnis,etiam in literis reſeruationis penſionis expreſſis; aliàs ad videndum declarari Titularem non ſoluentem incidiſſe in pœnas,& cenſuras prædictas, nec non ad conſtituendum Procuratorem; aliàs ad videndum procedi in contumaciam in forma ad omnes,& ſingulos actus in forma, prout latius *Garz.de benef.*1.*par.cap.*5.*num.*532. & *ſeqq.*

53 *Prædictum* mandatum notificatur Titulari,& reproducitur in actis coram eodem Executore, quo facto, ſi Titularis citatus non compareat,incuſantur contra illum cõtumaciæ;ſi compareat, proceditur contra eum ad vlteriora. Quo in caſu notandum eſt,quod ſi Titularis eſt ille,qui penſioni cõ-

ſen-

Digitized by Google

ſenſijt, & gratia reſeruationis penſionis eſt pura, proceditur ſtatim contra debitorem ad executionem, expediuntur literæ executoriales realiter, & perſonaliter, & ſi non reperiatur pro illis exequendis, proceditur ad declarationem incurſus cenſurarum, de quibus in literis reſeruationis penſionis, ad hoc vide *Saluſt. Tiber. in prax. A.C. lib. 3. cap. 5. & Garz. tit. loc. num.* 137.

54 *Si* verò non eſt procedendum contra eum, qui penſioni ſe obligauit, ſed cõtra ſucceſſorem, & tunc aduertendum eſt, quod ſi Penſionarius non eſt in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, & gratia reſeruationis illius eſt conditionalis, tenetur ipſe Titularis iuſtificare literas reſeruationis, & verificare conditiones, maximè clauſulam illam *dummodo & cæt.* de qua latius ſupra, quam tenetur verificare Penſionarius, etiam contra eum, qui penſioni conſenſijt, & adhuc non ſoluit, vt aduertit de deciſione Rotæ *Sal. Tib. cit. loc.* Si verò Penſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, ſiuè agat contra conſentientem, ſiuè contra ſucceſſorem, non tenetur iuſtificare gratiam, nec aliquid verificare; vnde quauis exceptione oppoſita per Titularẽ, proceditur interim contra illũ, vſque ad ſolutionem, & Titularis in tali caſu denegans ſolutionem, dicitur ſpoliare Penſionarium *Gig. de penſ. q. 62. num.* 12. & proinde omninò eſt manutenendus *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 38. num.* 88.

55 Aduerte in eodem caſu, quod exiſtente Penſionario in quaſi poſſeſſione exigendi, Executor nullum habet arbitrium ad impediendam, ſiuè retardandam ſolutionem penſionis, *Rota in Cremonen. Prioratus* 25. *Februarij* 1622. coram *D. Vbaldo*, & prius in *Tullen. penſionis* 22. *Iunij* 1609. coram *D. Attrebaten.* & in *Hidruntina penſionis* 2. *Iunij* 1618. coram *D. Coccino*; Quod ampliatur, vt poſſit exiſtens in tali quaſi poſſeſſione exigendi, agere virtute ſolius ſupplicationis, etiam literis non expeditis, tam cõtra principalẽ, qui reſeruationi conſenſijt, quàm contra ſucceſſorem, notat *Sal. Tib. cit. loc. cap.* 5. *num.* 1. etiam ſi ſucceſſor nunquam ſoluerit *Ludouiſ. deciſ.* 313. vbi *Beltr. num.* 6. *Rot. in recent. par. 1. deciſ.* 502. *num.* 1.

56 Hic notandum eſt, quando dicatur Penſionarius in quaſi poſſeſſione exigendi pẽſionem, ad finem, vt omninò, etiam pendente lite, non poſſit impediri, quin penſiones exigat; Et quidem, tunc eſt, quãdo aliàs exegit, etiam ſi ſemel, per vnicum enim actum exactionis inducitur hæc quaſi poſſeſſio, ſicut & in alijs actibus incorporalibus, docet *Rip. in cap. cum Eccleſia nu.* 53. *de cauſ. poſſ. & propr.* latè *Grat. diſcept. for. cap.* 113. *num.* 1. *& ſeqq. Rot. deciſ.* 196. *nu.* 2. *par. 1. diuerſ. Seraph. deciſ.* 436. *num.* 1. *& deciſ.* 1411. *nu.* 1. *Rota in Regien. penſionis* 26. *Iunij* 1598. coram *D. Vbaldo* apud *Marcheſ. par. 1. deciſ.* 19. *num.* 1. *fol.* 616. *in Cuſentina penſionis* 4. *Maij* 1619. *&* 1. *Iulij* 1620. *& in Spoletana penſionis* 21. *Iulij* 1620. coram *D. Vbaldo Marant. tom. 4. controuerſ. reſp.* 55. *num.* 36. *& ſeqq.*

57 Ampliatur ſuprapoſita ſententia, vt per vnicum actum ſolutionis acquiratur quaſi poſſeſſio exigendi penſionem, id procedere, etiam ſi ſolutio facta fuiſſet metu cenſurarum *Rota diuerſ. par. 1. deciſ.* 196. *nu.* 3. *Seraph. deciſ.* 1047. *nu.* 1. cum alijs, quos refert, & ſequitur *Garz. de benef. 1. par. cap.* 5. *num.* 450. *& ſeqq.* qui poſt allegatas Rotæ deciſiones, aduertit, quod ſolutio facta metu cẽſurarum, præmiſſa proteſtatione, illam fieri metu prædicto, non conſtituit Penſionariũ in quaſi poſſeſſione prędicta *Achil. deciſ.* 423. ſeu 11. *de penſion. Put. deciſ.* 273. *num.* 2. *lib.* 2. *Seraph. deciſ.* 117. *num.* 6. vbi dicit, quod ex hac ſolutione, contradicente Rectore, non inducitur quaſi poſſeſſio, multa *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 38. num.* 205. *& ſeqq.* qui benè aduertit, ſolum in hoc eſſe attendendam hanc proteſtationem, quæ remouet animũ in proteſtante, vnde ſi illa non concurrat, quocunque præcedente mandato Iudicis, etiam ſub pœna cenſurarum, ſiuè iuſto, ſiuè iniuſto, ſiuè ſequantur, ſiuè non cenſuræ, quia præſumitur obediendi voluntas, meritò dicitur acquiſita hæc quaſi poſſeſſio.

58 Ampliatur quoque propoſita ſententia, vt per vnicum actum ſolutionis, dicatur Pẽſionarius in quaſi poſſeſſione exigẽdi penſionem, id procedere, etiam ſi Penſionarius eſſet in quaſi poſſeſſione exigendi partem penſionis, adhuc cenſetur eſſe in quaſi poſſeſſione reſpectu totius, & quoad totam pẽſionem, ea potiſſimum ratione, quia ſoluens partem debiti, dicitur agnoſcere totum debitum. *Dec. conſil.* 618. *num.* 2. *verſ. quia qui partem Surd. conſil.* 335. *num.* 6. & in noſtris terminis propter vniuerſalitatem tituli pẽſionis, vt fuit dictum in *Pampilonen. penſionis* 16. *Ianuarij* 1613. coram D. *Sacrato* apud *Marcheſ. de commiſſ. tom. 1. fol.* 545. Hoc tamẽ declaratur communiter habere locum, quãdo ſumus in dubio, ſecus tamen dicendum, ſi clarè conſtet Titularem voluiſſe agnoſcere debitum penſionis tantum pro parte ſoluta; tunc enim Penſionarius ſolum pro eadem parte dicitur in quaſi poſſeſſione exigendi *Rot. deciſ.* 547. *num.* 8. *par. 1. in recent.* ſequitur *Beltram. ad Ludouiſ. deciſ.* 557. *num.* 11. *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 38. nu.* 123. *& ſeqq.* qui principalem ſententiam probat procedere in ſolutione partis, etiam minimæ.

59 Ampliatur etiam induci quaſi poſſeſſio-

nem exigendi penſionem per vnicam ſolutionem, etiam ſi illa fuerit facta à prædeceſſore Titulari, & non ab ipſo poſſeſſore, contra quem agitur, deciſum per *Rotam apud Ludouiſ. deciſ.* 275. & ex alijs relatis per *Beltram. ad eand. deciſ. num.* 17. Similiter per vnicam ſolutionem, factam per reſeruatarium fructuum, cum facultate percipiendi fructus propria auctoritate, cõſtituitur Penſionarius in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem contra verum Titularem *Rot. deciſ.* 508. *num.* 3. *par.* 2. *in recent. Beltram. ad Ludouiſ. cit. deciſ.* 275. *num.* 23.

60 Limitando ſupradicta, dicendum eſt primò, per ſolutiones factas ab œconomo, Sede vacante, vel ſequeſtratario non habentibus titulum, non inducitur quaſi poſſeſſio exigendi contra verum Titularem, quia cum ceſſet Titularis, non poteſt contra ſucceſſores, & Eccleſiam, acquiri quaſi poſſeſſio, cuius ſubſtantia in iſtis incorporalibus, conſiſtit in ſcientia, & patientia Domini; per doctrinam *Bart. in l.* 1. §. *huius autem verſ. ſecundo modo ff. vti poſſid. & Bal. in l.* 2. *num.* 10. *col.* 3. *verſ. quæro qualiter C. de ſeruit. Rot.* coram *Seraph. Gerunden. penſionis* 18. *Decembris* 1579. *& in Pacten. penſionis* 5. *Octobris* 1594. coram *Pamphilio*, in *Vicen. penſionis* 28. *Nouembris* 1614. coram *D. Andrea*, & in *Meliten. penſionis* 17. *Iunij* 1617. coram eodem, & *deciſ.* 184. *num.* 1. & 2. *par.* 1. *diuerſ.* & *deciſ.* 508. *num.* 4. *par.* 2. *in recent. Beltram. ad Ludouiſ. deciſ.* 275. *num.* 22. Multa *Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 38. *nu.* 134. *& ſeqq.* vbi idem probat in ſolutione facta per adminiſtratorem, vel exactorem, per Cameram Regiam, per Subcollectorem, vel per quemcunque alium non Titularem.

61 Dubium eſt in his terminis, an ſolutio facta per alium nomine Titularis, conſtituat Penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi, & pro parte affirmatiua facit, quod nemo præſumi debet velle pecunias ſuas iactare, & proinde credendam eſt, ſolutionem factam cum mandato principalis *Ludouiſ. cit. deciſ.* 275. *num.* 3. Sed pro veritate dicendum eſt, quod ſolutio facta à Procuratore, de cuius ſufficienti mandato ad ſoluendum conſtat, inducit quaſi poſſeſſionem huiuſmodi, de quo nemo eſt, qui dubitet. Si verò non conſtat de tali mandato, verùm apparet ſolutionem factam fuiſſe ſciente Titulari, & tacente, & tunc dicitur etiam inducta hæc quaſi poſſeſſio *Verall. deciſ.* 165. *nu.* 2. *par.* 3. *Beltram. ad Ludouiſ. cit. loc. num.* 20. *Lotter. cit. loc. num.* 142. *& ſeqq.* & alij, qui communiter etiam dicunt, quod quandocunque ex alijs adminiculis poteſt præſumi mandatum de ſoluendo, induci dicitur hæc quaſi poſſeſſio, latè *Grat. diſcep. for. cap.* 113. *num.* 59. *& ſeqq.* Inter alia adminicula affertur illud; ſi ſolutiones reperirentur factæ per plures annos, tunc enim non eſt credendũ, aliquẽ de proprio ſoluiſſe cum tanta iactura, ſed præſumendum eſt ſoluiſſe de pecunia Titularis, & cum illius ſcientia, & mandato *Rot. deciſ.* 2. *de cauſ. poſſ. & propr.* quam refert, & ſequitur *Lotter. cit. cap.* 38. *num.* 143. *Ludouiſ. deciſ.* 275. *num.* 5. vbi refert pluralitatem ſolutionum cum diuturnitate temporis, & ſũmam notabilem pecuniarum ſolutarum, inducere præſumptionem, ſoluentem ſoluiſſe procuratorio nomine Titularis.

62 Dicendum eſt ſecundò, non dici Penſionarium cõſtitutum in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem per mandatum, ſeu commiſſionem datam per Titularem ad ſoluendum, ſi effectum ſuum non habuerit, & ſit ſequuta effectualis ſolutio, quia aliud eſt mandatum de ſoluendo, & aliud ſolutio *Rot. in cit. Pacten. penſionis* 5. *Octobris* 1594. corã *D. Pamphilio*, & refert *Grat. diſcept. for. cap.* 113. *num.* 53. & 54.

63 Dicendum eſt tertiò ad hoc, vt vnica ſolutio conſtituat Penſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi, de illa debere clarè conſtare, & concludenter probari per plenas probationes, maximè ſi agitur contra ſucceſſorem, & qui penſioni non conſentijt *Seraph. deciſ.* 302. *& deciſ.* 292. vnde factum ſolutionis liquidum eſſe oportere, dicit in his terminis *Lotter. de re benef. lib.* 1. *cap.* 38. *nu.* 114. docet *Marant. controuerſ. par.* 4. *reſp.* 39. *& ſeqq.* Qui ex hoc docte colligit, confeſſionem Titularis prædeceſſoris, vel alterius adminiſtratoris, non probare ſolutionem contra ſucceſſorem ex *cit. deciſ. Seraph.* 292. *nu.* 2. *Grat. diſcep. for. cap.* 113. *num.* 49.

64 Hinc etiam colligi poteſt, quod licèt quietantiæ, ſeù inſtrumenta, in quibus confitetur ſolutio facta ab ipſomet, contra quem agitur, indiſtinctè probent ſolutionem *l. pecuniæ vbi Bal. num.* 2. *C. de ſolut.* tamen ſi agatur contra ſucceſſorem Titularem, tunc tantum probant quando illa continent, actualem numerationem, quæ tunc demum dicitur, quando Notarius atteſtatur coram ſe, & teſtibus ſolutum fuiſſe; ac aliàs apparet vera, & realis numeratio *Rot. in vna Bononien. cẽſus* 15. *Februarij* 1599. coram *D. Penia impreſſ.* apud *Cencium de cenſib. deciſ.* 127. *nu.* 1. & 2. & in noſtris terminis *Rota in vna Calaguritana penſionis* 17. *Iunij* 1624. coram D. *Manzanedo*. Simplices enim confeſſiones de recepto, factæ in quietantijs prædictis, minimè probant contra ſucceſſorem ſolutionem penſionis, vnde ſi Penſionarius confeſſus eſt in iſtrumento ſtipulato cum prædeceſſore, ſe ab illo recepiſſe pẽſiones, ſeù aliquam ſummam in partem penſionis, de qua quãtitate

illum

illum quietauerit, talis quietantia non probat ſolutionem contra ſucceſſorem, niſi illa ſit alijs adminiculis ſufficienter corroborata, vt per *Rotam in vna Cæſarauguſtana pẽſionis 3. Ianuarij* 1588. coram *D. Giptio, Ludouiſ. deciſ.* 113. *num.* 6. de his adminiculis, latè *Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 38. *num.* 119. *& ſeqq.*

65 Cedula bancaria probat ſolutionem in his terminis quaſi poſſeſſionis exigendi, ſi à tergo illius appareat aliquam quantitatẽ ſolutã eſſe, ſecundùm dicta per *Lotter. eod. loc. num.* 155. Similiter partita banci, dummodo illa ſit extracta parte citata ad videndum extrahi, & collationari, & Iudice mandante, prout aduertit poſt alios *Marant. par.* 4. *controuerſ. reſp.* 55. *num.* 44.

66 Sed redeundo vnde digreſſi ſumus; obſerua, quod Titularis in cauſa penſionis debet citari ad omnes, & ſingulos actus, niſi ſit abſens à loco iudicij; tunc enim ſufficit illum citare generaliter ad totam cauſam, ad cõſtituendum procuratorem, cum quo procedi poſſit, alias ad videndum procedi in contumaciam, per affixionem ad valuas, notat poſt alios *Garz. de benef.* 1. *par. cap.* 5. *nu.* 540. *& ſeqq.* poſt alios per ipſum adductos, qui ſi non compareat, proceditur in cõtumaciam per affixionem prædictam, vt ſeruat ſtylus.

67 Si verò compareat, & alleget exceptionẽ ſolutionis, vel aliàs non requirentem altiorem indaginem, & tunc ei aſſignatur breuis terminus arbitrio Executoris, intra quem valeat ſua iura producere *Gig. de penſion.* 9. *fin. num.* 16. *Garz. cit. loc. num.* 144. qui admittunt Titularem ad proponendam exceptionem quamcunque, quæ incontinenti probari poteſt; Sed ſi alleget exceptionem nullitatis, ſurreptionis, vel aliam, requirentem altiorem indaginem, tunc exceptio reſeruanda eſt in iudicio ordinario, & cogitur interim ad ſolutionem, ita *Gig. & Garz. cit. loc.* Quãdo verò exceptio poſſit incontinenti probari, vel requirat altiorem indaginem, id totum remittitur iudicis arbitrio *Menoch. de arbitr. caſ.* 20. Sed de his exceptionibus vide latè *Garz. cit. loc.*

68 Obſeruandum eſt etiam hìc, quod reſeruatis exceptionibus prædictis in iudicio ordinario, & interim coacto Titulari ad ſoluendum, ſi deinde fuerit probatum exceptiones obſtare, Titularis repetere poteſt ſolutum, probat *Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 38. teſtans ſic deciſum in *Rot. in vna Romana condictionis indebit.* 29. *Aprilis* 1622. coram *D. Merlino* quicquid dicat *Gig. conſil.* 32.

69 Penſionario denegatur beneficium *Cap. Odoard. de ſolut.* ita *Gomeſ. in compend. vtriuſque ſignat. col. fin. Farin. de carcer. & carcerat. tom.* 1. *par. prima q.* 27. *num.* 70. *Bellett. diſq. cler. par.* 1. *titul. de cler. debit.* §. 2. *nu.* 7. *Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 38. *num.* 216. *& ſeqq. Barboſ. in eod. cap. Odoard. n.* 24. qui multos alios adducit, & licèt hæc ſentẽtia ſit communis; tamen controuerſum eſt inter DD. in aſſignanda illius ratione; nam dicunt multi id eſſe, eo quia Titularis eſt obligatus in forma Cameræ, & vigore talis obligationis, videtur renunciatum beneficio prædicto, ita *Bellet.* & alij per eum adducti. Alij verò defendunt id eſſe, quia Titularis non poteſt dici conſtitutus in paupertate illa, neceſſaria ad tale beneficium, cum percipiat fructus penſione grauatos, ita *Lotter. cit. loc.* Sed quicquid ſit de ratione, certum eſt, quod ſententia communiter currit.

70 Aduertat etiam Exequutor, quod ad hoc, vt valeat, inſtante Penſionario, procedere contra Titularem non ſoluentem ad declarationem incidiſſe in excommunicationẽ, de qua in literis reſeruationis penſionis, neceſſe eſt quod ſit elapſus menſis à termino ſolutionis, iuxta tenorem ipſarum literatũ, prout aduertit *Garz. de benef. prima par. cap.* 6. *num.* 575. & quod literæ ipſæ reſeruationis penſionis originaliter intimẽtur. Titulari, ſi eſt ſucceſſor conſentiẽtis, vel ſi per procuratorem, non per ſe ipſum conſenſijt, quæ literæ ſi non fuerint intimatæ, datur cautela, vt mandetur Titulari, quod ſoluat intra cõpetentem terminum, aliàs contra eum procedatur ad relaxationem mandati executiui, & in ſubſidium excommunicationis, vt cum eodem *Garz. cit. loc. num.* 576. *& ſeqq.* notatum eſt ſupra.

71 Dubium eſt in hoc caſu, an poſſit contra Titularem non ſoluentem penſionem procedi ad excommunicationem, non factis prius diligentijs de faciendo executionem realem, vel perſonalem, iuxta diſpoſitionem *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de refor. cap.* 3. §. *in cauſis verò iudicialibus*, quo in dubio adſunt *deciſiones Rotæ, & declarationes Sacræ Congreg.* inter ſe pugnantes, & contrariæ, quas conciliando *Garz. de benef. prima par. cap.* 6. *num.* 587. videtur ſentire, quod non debeat Iudex procedere ad excommunicationem prædictam, niſi in ſubſidium, & adhibitis diligentijs prædictis; verùm ſi ſine illis procedat, quod valeat excommunicatio. *Barboſ.* verò ad *cit. cap. Concil. Trid. verſ. quando verò num.* 25. dicit, quod quando Iudex procedit vti Executor vigore literarum Apoſtolicarũ reſeruationis penſionis, poteſt etiam ſine diligentijs prædictis, licitè, & validè excommunicare ſine dictis diligentijs; minimè verò, quando procedit vigore obligationis Cameralis; Sed quicquid ſit de prædictis, praxis ſeruat, quod prius expediantur literæ executoriales, quarum vigore fiunt diligen-

gentiæ pro exequendo realiter, vel perſonaliter, & facta relatione Curſoris non potuiſſe exequi, proceditur ad declarationem excommunicationis. Sed in rigore prædictæ diligentiæ non ſunt neceſſariæ, & non ſolùm validè, ſed etiam licitè poſt 30. dies poteſt Titularis declarari incidiſſe in excõmunicationem, de qua in litteris penſionis, cum prædictæ litteræ nullam exigant diligentiam *Pariſ. de reſignat. lib. 6. q. 2. nu. 138. & ſeq.*

72 Item obſeruandum eſt hic, quod in hac cauſa executionis penſionis, dicunt DD. nõ dari appellationem à mandato, ſiuè ſententia de exequẽdo, relaxato per Executorem, quod indubitatum eſt apud omnes, & probatur à generali concluſione DD. quod à ſententia de exequendo non datur appellatio *l. ab executore ff. quorum appellat. non recip. l. ab executione C. eod. titulo.* Quæ ſententia licèt communis ſit, communiter etiam declaratur procedere quoad effectum ſuſpenſiuum, non verò deuolutiuum, *Cæuall. commun. contr. commu. q. 190. nu. 6.* in noſtris terminis notat poſt alios *Garz. de benef. prima par. cap. 5. num. 570. & ſeqq.* qui id limitat quãdo *E*xecutor excederet modum in exequendo, tunc enim datur appellatio, etiam quoad vtrumq; effectum, dumodo exprimatur in appellatione iuſta cauſa, & appellatio facit attentata, teſtatur de communi *Lancell. de attent. 2. par. cap. 12. limit. 53. nu. 24. & ſeqq.* Verum quia exceſſus prædictus in exequendo in dubio non præſumitur, propterea alleganti illum incumbit onus probandi *Gig. de penſion q. 9. Maſcard. de probat. concluſ. 696. num. 11.*

73 Non dicitur Iudex in hoc caſu excedere, ita vt locus ſit appellationi, ſi cognouerit, & pronũciauerit per decretum, eſſe locum petitæ exequutioni, id enim licebit Iudici, ſaltem pro informatione ſuæ conſcientiæ, vt aduertit *Surd. conſil. 358. num. 13. & ſeq.*, & proinde non dicitur excedere partes Exequutoris per *tex. in l. à diuo Pio §. ſententiam Romæ dictam, & §. ſi ſuper rebus de re iudic.* etiam ſi in eodem articulo proferat ſententiam in ſcriptis, cum hic modus pronũciandi ſit in ordine ad ipſam exequutionem *l. de qua re de iud. & l. 2. C. de ſent. ex breu. recit.*

74 Dicitur enim Iudex excedere in his terminis exequutionis, quando illud, in quo eſt exceſſum, eſt quid diuerſum ab exequutione, nec ſeparari poteſt ab illa, quia ſi ſeparari poſſet, non deberetur vtile per inutile vitiari, aduertit *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 50. num. 326.*

75 Supradictis addendum eſt, quod in hoc iudicio exequutionis penſionis, non eſt neceſſarius libellus; id enim generale eſt, in ſummarijs pro ſubſtantia proceſſus, non exigi libellum aliquem per *tex. in Clem. ſæpè §. nos autem de verb. ſignif.* & omnis cauſa exequutiua dicitur ſummaria, teſtatur *Marant. de ordin. iudic. par. 4. diſt. 9. num. 155.* Sed hoc intelligendum eſt, ut non requiratur ſolemnis libellus, exigitur tamen aliqualis petitio, ad hoc vt appareat de intentione petẽtis *Marant. cit. loc. num. 12. & ſeqq. Addit. ad veſtr. lib. 5. cap. 1. num. 10.* quæ petitio dicitur iuſtificari ex productione iurium, & citatione ad ſoluendum, & ex inſtantia pro relaxatione exequutionis, vel ex alijs deductis, & proſequutis in iudicio *Pariſ. conſil. 112. num. 55. & conſil. 113. num. 3. & ſeqq. lib. 1.* Item iuſtificatur per reſcriptum, ſeu commiſſionem, quæ habet vim libelli *l. 1. & 2. C. quand. libell. Princip. dat. lit. contest. fac.*

76 Vlterius in hoc iudicio ſolet intẽtari regreſſus, ob non ſolutionem penſionis, quibus in terminis notandum eſt, quod regreſſus quatenus cõpetit, ex mero Papæ indulto, nulla exiſtente cauſa à iure approbata, eſt prorſus ſublatus per *Trid. ſeſſ. 25. de ref. cap. 7.* quatenus vero competit ex pacto inter reſignantem cum penſione, & reſignatariũ, ob non ſolutionem penſionis, & iſte non dicitur ſublatus, nec in eo locum habet *Trid. cit. loc.* aduertit *Pariſ. de reſignat. lib. 6. q. 5. nu. 110.* Et licèt cautum ſit inter partes, quod ob non ſolutionem penſionis, licitum ſit Penſionario redire, etiam propria auctoritate ad beneficium reſignatum: tamen requiritur omninò iudicis competentis declaratoria *Peregr. deciſ. 264. lib. 3.* fuiſſe dictum in *vna Segobien. penſionis*, refert *Pariſ. cit. loc. q. 3. nu. 12.* Et ad hoc, vt poſſit declarari, locum habere regreſſum, neceſſariò sũt intimandæ litteræ principali, nec alia ſufficit notitia, fuit reſolutum in *vna Cremonen. penſionis 10. Decembris 1592.* coram *D. Panicarola* teſte *Sarn. deciſ. 924. lib. 1.*

77 Reſeruato igitur regreſſu ob non ſolutionem penſionis, vel ſi tentetur illam reduci, non impeditur petitio reductionis penſionis, ſi ſupponatur falſus valor expreſſus, nec regreſſus locum habet in tali caſu, quia id intelligitur de reductione indebita, & calumnioſa ad effectum euitandi ſolutionem, non autem de debita ex natura rei, cum pẽſio non debeatur, niſi ex fructibus *Ruin. cõſil. 51. num. 15. vol. 1. Ludouiſ. deciſ. 286. nu. 4.* vbi *Beltram. lit. B.*

78 Si verò quis reſignauit beneficium cum reſeruatione penſionis, reſeruato ſibi regreſſu in caſu, quo Titularis diceret de nullitate penſionis, cum clauſula *non aliàs aliter, nec alio modo*; ſi Titularis dicit de nullitate penſionis, ſtatim aperit viam regreſſui, nec illum poteſt euitare, quia actus in tali caſu

ſuſci-

ſuſcipit diuerſam formam ex conuentione partium, nec attenditur illius natura *Franc. Becc. conſil. 88. num. 45. Rota in Cremonen. pēſionis ſuper regreſſu 23. Iunij 1623.* coram *D. Vbaldo Creſc. deciſ. 17. ſub nu. 3. verſ. alias vidi de reſcrip.* Quod fallit quando nullitas fuit expreſſa Papæ, vt puta ſi fuiſſet narratū Papæ, penſionem impoſitam, medietatem fructuum non excedere, contra quam ſi diceretur de nullitate, & doceretur de exceſſu huiuſmodi, non eſſet locus regreſſui, refert deciſum in *vna Romana regreſſus, & acceſſus 16. Iunij* coram *D. Proſpero Sanctæ Crucis Pariſ. de reſignat. lib. 6. q. 3. num. 7. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 40. num. 274.*

79 Regreſſus ob non ſolutionem penſionis, intrat elapſo termino appoſito in litteris reſeruationis ipſius penſionis, eſt commune, & docet *Gig. de penſion. q. 99. num. 4. verſ. 9.* de ſtylo verò dicit intrare regreſſum poſtquā Beneficiatus pertinaciter per ſex mēſes ſteterit in cenſuris, ob eandem cauſam incurſis, ſequitur *Pariſ. de reſignat. lib. 6. q. 3. num. 15.* vbi *num. 18. & ſeqq.* probat, quod hic regreſſus, locum etiam habet contra ſucceſſorem in beneficio penſione grauato. Quod totum intelligendum eſt, volente, & declarante Pēſionatio, aliàs quocunque termino elapſo, non habet locum regreſſus *Caſſad. deciſ. 2, num. 3. de locat.*

80 Nota quintò, penſionem dici poſſe beneficium latiſſimè ſumpto vocabulo, prout beneficium dicitur quæcunq; gratia à Principe alicui facta *Iaſ. in l. beneficium num. 27. verſ. & ſic clara eſt ff. de conſtit. Princip. Abb. in cap. ad audientiam il 2. num. 2. verſ. dicetur tamen de reſcript. Gig. de penſion. q. 28. num. 11.* & 12. Sed propriè loquendo, & in ſtricta ſignificatione, penſio non eſt beneficium, probatur per *tex. in cap quamuis el primo de præbend. in 6.* vbi quādo mandatur, aliquē prouideri de beneficijs, non poteſt prouideri de penſione, vigore dicti mandati, vbi DD. aſſignant rationem, quia penſio non eſt beneficium; Vnde penſionem non venire appellatione beneficij, non ſolum in materia pœnali, ſed nec etiam in materia indifferenti, probat *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 45. nu. 3. & 4.* multa ad hoc *Gonz. ad 8. regul. Cancell. gl. 5. §. 9. num. 1. & ſeqq. & Garz. de benef. lib. 1. cap. 5. num. 1. & ſeqq. Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 7. cap. 11. num. 8.* licèt contrarium ſentiat *nu. 15.* Nec valere argumentum à beneficio ad penſionem, vel è contra, voluit *Rot. in Aquilegien fructuum Sancti Viti 14. Iunij 1599.* coram *D. Litta.* Quæ ſententia ampliatur eā procedere, ſiuē penſio detur in titulum, vt communiter fieri ſolet, quando reſeruatur ſuper fructibus beneficij in fauorem clerici ad illius vitam; ſiuē detur in ſtipendium, puta pro patrocinio præſtando, pro pulſandis campanis, vel ſimili ſeruitio, notat *Gig. de penſ. quæſt. 28.* quem refert, & ſequitur *Gonz. cit. loc. num. 3.*

81 Ex propoſita concluſione plura colligi poſſunt. Primò licèt de beneficijs obtentis debeat fieri mentio, quando aliud impetratur; non eſt tamen facienda mentio de penſione, ſecundùm magis communem, & verā opinionem, quā ſeruare *Rotam*, refert *Gonz. in 8. regul. Cancell. gl. 5. §. 5. num. 18.* probat *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 45. num. 5. & ſeqq.* qui reſpondet cōtrarijs, & *num. 11.* teſtatur, quòd ſi aliquando de penſione in impetratione fuerit facta mentio, id non fuiſſe ex neceſſitate, ſed ex mera voluntate, & proinde non inducere ſtylum. Fallit tamen hæc ſententia, quando penſio eſt aſſignata in titulū perpetui beneficij, & in Eccleſiaſticum titulum, & eſt quando penſio cōceditur ad particulare commodum alicuius, ſuper fructibus alicuius Eccleſiæ, vt deinceps ſit beneficium Eccleſiaſticum, tunc enim de ea eſt facienda mentio, docent *citatis locis Gonz. num. 42. & Lotter. num. 7.*

82 Collige ſecundò, quòd licèt poſſit quis promoueri ad ſacros ordines ad titulum beneficij ſimpliciter, abſque vlla neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiæ; non tamen poteſt ad titulum penſionis, niſi præuia neceſſitate, vel vtilitate prædicta, iudicio Epiſcopi cognoſcenda, & hoc quia penſio non eſt propriè beneficium, vt diſponitur in *Concil. Trid. ſeſſ. 21. de ref. cap. 2. Fel. in cap. poſtulaſti num. 37. & ſeq. de reſcript. Gig. de penſ. q. 86. num. 1. & 5. Gonzal. ad regul 8. Cancell. gl. 5. §. 5. num. 4. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 5. q. 3. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 11. nu. 10.* Quod fallit, quando penſio datur in titulum perpetuū beneficij Eccleſiaſtici, notat *Gig. conſil. 33. & de penſion. q. 94.*

83 Collige tertiò, quod licèt reſignantes, vel obtinentes beneficia per confidentiam, incurrant in pœnas, de quibus in *Conſtitutionibus Pij IV. & Pij V.* ſatis contra confidentiarios, ex relatis per *Pariſ. de confid. benef. q. 7.* tamen transferentes penſiones per confidentiam, non ligantur pœnis, de quibus in *dictis Conſtitutionibus*, eadem ſuprarelata ratione, quia dictæ Conſtitutiones loquuntur in terminis beneficiorum, & penſio non eſt beneficium, conſuluit *Nauar. conſil. 2. nu. 6. verſ. an autem de conſtit. & conſil. 56. de Simon. & conſil. 46 de præb. num. 1. verſ. tertiò* refert *Pariſ. de reſignat. benef. lib. 6. q. 4. num. 53. & de confid. benefic. q. 21. per totum, vbi n. 14.* teſtatur non eſſe recedendum ab hac opinione, quam firmauit *Rota in vna Brixienſ. prætenſæ confidentiæ 5. Iunij 1591.* coram *D. Pegna*, ſequitur *Gonzal. ad 8. regul.*

Digitized by Google

gul. Cancell. gl. 5. §. 5. *num.* 5.

84 Collige quartò, quod licèt ad obtinendũ beneficium ſimplex, requiratur ætas in beneficiato ſaltem annorum quatuordecim per *Concil. Trid. ſeſſ.* 23. *cap.* 6. *de ref.* id tamen non procedit in obtinente penſionem, quæ poteſt reſeruari ad fauorem, etiam conſtituti in ætate minore annorum quatuordecim, imo cõſtituti in quauis ætate, dummodo clericalem tonſuram ſuſcepetit, *Grat. diſcept. for. cap.* 397. *num.* 17. teſtans ita, etiam declaraſſe *Sacram Congregat. Concil.* notatũ eſt ſupra hìc, & *annot.* 6. quicquid minus verè exiſtiment *Emman. Sa in aphor.* verbo *beneficium num.* 30. *Garz. de benef. par.* 1. *cap.* 5. *nu.* 129. *in fin.* & *Campanil. in diuerſ. iur. Canon. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 5. & *lib.* 11. *cap.* 14. *nu.* 16. etiam ad penſionem requiri ætatem annorum 14. requiſitam per *Concil.* ad beneficia ſimplicia.

85 Collige quintò, quod licèt Beneficiatus gaudeat fori priuilegio, etiam ſi non incedat in habitu, & tonſura, per *Concil. Trid. ſeſſ.* 23. *de refor. cap.* 6. tamen ſi Clericus Penſionarius habitum, & tonſuram clericalem nõ deferat, non gaudet priuilegium prædictum, per eandem ſupradictam rationem, ſecundùm opinionem *Pariſ. de reſignat. benef. lib.* 2. *q.* 15. *num.* 15. *Gonzal. ad* 8. *regul. Cancell. gl.* 5. §. 5. *num* 6. *Genuenſ. in prax. cap.* 7. *num.* 7. *Carol. de Graſſ. de effect. Cler. effect.* 1. *n.* 1206. *Garz. de benef. par.* 1. *cap.* 5. *nu.* 70. *Bellect. diſq. Cler.* 1. *par. titul. de fauor. Cler. perſon.* §. 8. *nu.* 44. *Ricc. in prax.* 2. *par. reſol.* 470. *ſub num.* 6. *et deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 71. *num.* 11. & *deciſ.* 192. *num.* 10. *par.* 2. *Bonaci. de legib. diſp.* 10. *q.* 2. *punct.* 1. §. 4. *nu.* 11. & *de cenſur. in Bull. Cœnæ contentis diſp.* 1. *q.* 16. *ſect.* 1. *punct.* 6. *num.* 23. *Cened. pract.* & *Canon. quaſt. lib.* 1. *q.* 4. *nu.* 32. & *ſeqq.* & aliorum, qui etiam referunt ſic declaraſſe *Sacram Congregationem Concilij* 19. *Iunij* 1586. ſub his verbis, *cui reſeruata fuit penſio, vt Clerico, ſi non incedit in habitu & tonſura, non gaudet priuilegio fori,* licèt cõtrarium ſenſiant multi, quos referunt, & ſequuntur *Diana moral. reſol. par. prima tract.* 2. *reſol.* 30. *Squill. de priuil. Cler. cap.* 7. *nu.* 20. & *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par.* 2. *alleg.* 12. *n.* 13. & *par.* 3. *alleg.* 57. *num.* 151. & latius de *Iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 17. qui pro hac opinione refert deciſum in *Portucallen.* 10. *Aprilis* 1622. *Aduerte*, quod licèt prædicta vera ſint de iure; tamen adeſt particularis *Conſtitutio Syxti V.* quæ incipit *paſtoralis* edita *anno* 1589. *pridie* Kalend. *Februarij* mandans Penſionarios, habentes penſionem nõ excedentem ducatos ſexaginta auri de Camera, omninò teneri incedere in habitu, & tonſura ad finem gaudendi priuilegio fori; Secus tamen, quãdo penſio excedit dictam quantitatem, notat etiam *Bell. diſq. Cler. cit. num.* 14. *in fin.*

86 Collige ſextò, quod quamuis beneficium poſſidens teneatur dicere officium Canonicum qualibet die, vt aduertunt omnes in *Cap.* 1. *de celebr. Miſſar.* quia beneficium datur propter officium, & officium ſequitur Beneficiatum, tanquam venator leporem *Cap. fin. de reſcript. in* 6. Penſionarius tamen minimè tenetur illud recitare, eadem ratione, quia penſio non eſt beneficium, *Gig. de penſ. q.* 3. *num.* 2. *Gonz. ad regul.* 8. *Cancell. gl.* 5. §. 5. *num.* 13. & alij communiter. Tenetur tamen *Penſionarius* particulari obligatione eidem impoſita per *Pium V. in ſua Conſtitutione* 135. *in Bullar. ſub die* 12. *Kalend. Octobris* 1571. recitare quolibet die officiũ paruum Beatæ Mariæ Virginis ſub eadem pœna, ſub qua *Beneficiatus* tenetur ad recitationem Officij Diuini, vt poſt alios refert *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 11 *num.* 11. Satisfacit tamen, ſi recitet officium diuinum, & omittat officium B. Virginis, vt aduertit *Bonaci. de hor. Canon. diſp.* 1. *q.* 2. *punct.* 4. *num.* 10. *Barboſ. cit. loc. nu.* 13. qui vlterius addũt, Clericum in ſacris, vel habentem beneficiũ, & penſionem, vnica recitatione diuini Officij ſatisfacere ſuæ obligationi, etiam ſi officium paruum Beatiſſimæ Virginis omittat. Quod ſi penſio reſeruata ſit in capite, ſeù perſona vnius, in commodum, & vtilitatem alterius, tunc tenetur ad recitationem officij B. Virginis is, ad cuius commodum penſio reſeruata eſt, ita *Bonac. nu.* 7. & *Barboſ. num.* 12. *cit. loc.*

87 Collige ſeptimò, quod licèt plura beneficia inducant incompatibilitatem, prout latè dictum eſt *prima par. annot.* 17. per totum; id tamen non procedit in penſionibus, quæ ſi plures ſint, nec inter ſe, nec cum beneficijs inducunt incompatibilitatem aliquam *Gig. de penſion. q.* 42. *Hoied. de incompatibil. benefic.* 2. *par. cap.* 7. *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell. gl.* 5. §. 5. *num.* 4. qui alios citat, nec etiam ſub eodem tecto, niſi penſio data fuiſſet in titulum beneficij *Marant. par.* 4. *controuerſ. reſp.* 83. *num.* 2. & 21. qui alios citat.

88 Collige octauò, quod licèt illegitimus beneficia obtineri non poſſit ſine diſpenſatione *Cap. primo de filijs presbyt. lib.* 6. tamen illegitimus, qui cum diſpenſatione, ad Ordines fuit promotus, abſque alia diſpenſatione, penſionem obtinere poteſt, quia penſio eſt quoddam ius temporale ſeparatum, formale, & per ſe diſtintum ab ipſo beneficio *Gig. de penſion. q.* 28. & *q.* 19. refert pluries voluiſſe *Rot. Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell. gl.* 5. §. 5. *num.* 24. & dictum eſt ſupra hic § 1. *verſ. dubitari poteſt Garz. de benef. prima par. cap.* 5. *num.* 115. & *ſeqq.* licèt *ipſe num.* 119. & *ſeqq.*

Digitized by Google

ſeqq. videatur ab hac opinione vacillare.

89 Collige nonò, quod licèt Beneficiatus prohibeatur teſtare de fructibus beneficij, ac faciat ſpolium de iure, vt alibi notatum eſt; hoc tamen fallit in Penſionario, qui nõ facit ſpolium, nec iure prohibetur teſtari de redditibus penſionis; eadem ſupradicta ratione, quia penſio non eſt beneficium *Gig. de penſio. q. 52. Couar. in cap. cum in officijs nu. 2. ad fin. de teſtam. Quintanaduenna lib. 2. Eccleſiaſt. nu. 7. Menoch. de arbitr. caſ. 172. in addit. nu. 12. & 13. Zerol. in prax. Epiſcop. 2. par.* verbo *Penſionarius* §. 25. & verbo *ſpolium* §. 15. *Burſat. conſil. 178. num. 27. & 37.* quos refert *Garz. de benef. 1. par. cap. 5. num. 160.* Sed verius ipſe *Garz. num. ſeq.* contrarium tenet cum *Redoan. Nauar. Sarment. Molin.* & alijs.

90 Collige decimò, quod priuatus, & inhabilitatus ad obtinenda beneficia, non cenſetur priuatus, & inhabilitatus ad obtinendas penſiones, notat poſt *Nauar. conſil. 12. n. 15. de reſcript. Gonzal. ad 8. regul. Cancell. gl. 5. §. 5. num. 26.* quod intellige verum de priuato, ſeu inhabilitato per ſententiam hominis, quæ eſt ſtricti iuris; Secus ſi per conſtitutionem. Vnde ſuſpenſus ſimpliciter, & generaliter per conſtitutionem à beneficio, dicitur etiam ſuſpenſus à penſione, prout poſt alios explicat *Garz. de benef. 1. par. cap. 5. num. 122. & ſeqq.*

91 Collige vndecimò, quod Penſionarius, etiam intitulatus ratione penſionis non tenetur ad aliquam reſidentiam, vel ſeruitiũ, nec per ſe, nec per alium in aliqua Eccleſia, *Archid. in cap. quamuis el primo num. 2. verſ. prouideri de præbend. in 6.* vbi etiam *Franch. not. 2. Anchar. nu. 2. verſ. tertiò collige, & Gemin. num. fin.* cum alijs, quos refert, & ſequitur *Gonzal. cit. loc. num. 11* Quod declara, niſi penſio aſſignata eſſet in ſtipendium, puta pro pulſandis campanis, & ſimilibus. Cætera quæ ex propoſita doctrina, nempe penſionem non eſſe beneficium, colligi poſſunt, habentur apud *Gonz. & Garz. cit. loc. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 2. q. 15. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 11. num. 8. & ſeqq.* licèt ipſe *num. 16. & ſeqq.* videatur tenere ſaltem penſionem Clerico aſſignatam in titulum, vt commodius ſuſtentari valeat, vel ex cauſa reſignationis, vel ceſſionis, dici beneficium.

SVMMARIVM.

1 *Penſio eſt ſoluenda habito reſpectu ad fructus, non tempus, & proinde tempus Natiuitatis Domini, & Sancti Ioannis, apponi ſolitum, eſt gratia cõmoditatis ſolutionis non tamen requiritur, quin non ſit attendendum tempus fructuum, num. 2. Quid ſi in literis prius enuncietur terminus Natiuitatis Domini, an terminus Sancti Ioannis Baptiſtæ ſit ſoluendus, maximè, ſi fructus non ſint collecti, nu. 3.*

4 *Penſio pro termino Natiuitatis Domini à quo ſoluenda ſi ſucceſſor Titularis per paucos dies antea, poſſeſſionem apprehendit; et pro termino Sancti Ioannis, à quo debetur, ſi paucos poſt dies completo termino moritur Beneficiatus, num. 5.*

6 *Penſio, quando dicatur anticipata, & quando poſticipata, ad finem cognoſcendi, quomodo ſoluenda inter ſucceſſorem, & prædeceſſorem, & quomodo inter prædictos ſit diuidenda ſolutio, num. 7.*

8 *Penſio, an debeatur, & cui ſi fructus beneficij ſint collecti ante mortem Penſionarij.*

9 *Penſio, an ſoluenda quando perierunt, vel diminuti ſunt fructus propter inuaſionem hoſtilem, vel ſterilitatem. Et an ſterilitas vnius anni ſit compenſanda cum vbertate alterius n. 10. Quid faciendũ ſi diminuti ſunt fructus beneficij, & Titularis offerat conducere fructus beneficij pro maiori quantitate, num. 11.*

12 *Penſio diminutis fructibus, eſt reducenda vſq; quo remaneat congrua pro Titulari, & an ad hoc ſit habenda ratio incertorum; Et quæ dicantur incerta, num. 13.*

14 *Penſio morte, etiam ciuili extinguitur. Quid ſi reſeruata eſt in perſonam vnius, ad commodum alterius, per cuius mortem extinguatur num. 15.*

16 *Penſio per Matrimonium extinguitur, quid ſi nulliter contractum. Quid ſi penſio eſt reſeruata pro ſeruitio, num. 17. Et an per ſponſalia de futuro, num. 18.*

19 *Penſio poteſt retineri cum Matrimonio per diſpenſatum à Papa. Quid ſi contraxit cum corrupta, vel cum cõſanguinea. Et an diſpenſatio intelligatur pro primo Matrimonio, n. 20.*

21 *Penſio adeò vacat per Matrimonium, vt poſt illud, nulla valeat tractatio inter Penſionarium, & Titularem,*

etiam ſi ante copulam mulier Religionem petat.

22 *Penſio vacat per profeſſionem regularem, etiam militarem.*

23 *Patres Societatis Ieſu retinent penſionem poſt tria vota. Ipſi Patres laudantur.*

24 *Penſio extinguitur per militiam, & ipſo iure, etiam ſi poſt militiam, ſtatim redeat ad Clericatum Penſionarius, nu. 26. quando dicitur quis creatus miles, num. 25. Fallit in Clerico in ſacris et qui incedit cum exercitu tanquam Clericus, num. 27.*

28 *Penſio, quando extinguatur per non delationem habitus, & tonſuræ clericalis. Quid ſi id factum ſit ob paupertatem, vel domi, num. 29. vel à Clerico in ſacris, num. 30.*

31 *Penſio vacat per crimen hæreſis, & quando in filijs, & nepotibus hæreticorum.*

32 *Penſio, quando vacet per promotionem ad Epiſcopatum. Quid ſi fuerit per Papam diſpenſatum, num. 33. Et quomodo, & quando de hac diſpenſatione ſint expediendæ litteræ Apoſtolicæ, num. 34. Quid in permutatione Epiſcoporum, num. 35.*

36 *Penſio, an vacet per auſpicationem ad Papatum.*

37 *Penſio extinguitur Translatione. Quādo poſſit liberè caſſari, vel cedi, num. 38. Quid ſi caſſatio vertat in præiudicium tertij, nu. 39. Et an ſemel caſſata poſſit iterum imponi per Titularem, vel declarari fuiſſe metu caſſatam, n. 40. Quid ſi caſſatio fuerit facta ad fauorem alterius, num. 41.*

42 *Penſio, an poſſit vendi. An ſit fauorabilis, vel odioſa, num. 43.*

44 *Penſio reſeruata ſuper pluribus beneficijs, quomodo ſoluenda ſi diuidatur. Et quid ſi eſt reſeruata inſolidum, num. 45.*

46 *Penſionem petens per procuratorem, tenetur probare ſuperuiuentiam.*

47 *Penſio, quando non admittat compenſationem.*

48 *Penſio à quo ſoluēda ſi ſua culpa amitit fructus Titularis. Et an præferatur alijs creditis, num. 49.*

ANNOTATIO XI. §. III.

1 EAndem materiam penſionis proſequendo. Nota primò, quod ſolutio penſionis èſt facienda habito reſpectu, & cōſideratione ratæ fructuum perceptorum, non autem temporis decurſi, iuxtà *tex. in l. defuncta ff. de vſufr.* ſecundùm quam legem, ſolet ſe Rota regulare in materia ſolutionis penſionis, ita in *Fanen. penſionis* 19. *Iunij* 1573. coram *Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore*, tenet *Gig. de penſion. qu.* 53. per totam, *Caccialup. in eod. tract. qu.* 25. *cad. Rot. in vna Bergomen. fructuum* 12. *Decembris* 1576. coram *D. OrioleN. in Cæſaraugustana penſionis* 13. *Aprilis* 1592. coram *D. Pamphilio in Salernitana penſionis* 9. *Aprilis* 1601. coram D. *Ortembergo*, & ratio eſt, quia penſio imponitur ſuper fructibus, non autē ſuper tempore, vnde æquum eſt, vt teneatur, qui percipit fructus, non qui per quantumuis longum tempus habuit nudum nomen, ita *Grat diſcept. for. cap.* 548. *num.* 44.

2 Et licèt regulariter ſolutio fieri debeat in duobus terminis, nempe in Natiuitate Sancti Ioannis Baptiſtæ, & Sanctiſſimi Domini N. Ieſu Chriſti, id tamen fit gratia commodioris ſolutionis, non quod propterea debeat attendi ratio temporis *Put. deciſ.* 185. *num.* 2. *lib.* 2. *Rota in vna Romana pēſionis* 27. *Iunij* 1598. coram *D. Coccino*, & in *Nazarena penſionis* 15. *Ianuarij* 1607. coram D. *Coccino*. Et ideo pro vna recollectione fructuum debetur integra penſio; & vna recollectio dicitur illa, quæ fit quolibet anno completo, incipiendo à die reſeruationis penſionis, & perficiendo eodem die anni ſequentis, ita *Gabr. conſil.* 191. *lib.* 2.

3 Hic aduertendum eſt, quod penſionis reſeruatio, ſoluenda in Feſtis Sancti Ioannis, & Natiuitatis Domini Noſtri, licèt in literis prius enuncietur terminus Natiuitatis, quàm terminus Sancti Ioannis, non ob id fit, quod ſolutio termini Sancti Ioannis non ſit prius facienda, quàm termini Natiuitatis, niſi de hoc ſpecialiter actum ſit, licèt in Feſto Sancti Ioannis, fructus non dum ſint recollecti *Rota in Placentina penſionis* 4. *Iulij* 1567. coram *D. Seraphino inter deciſ. per eundem impreſſ.* 24.

4 Ex ſupradictis apparet æquitas *cit. deciſ. Put.* 185. *lib.* 2. vbi reſeruata penſione de mēſe Maij 1518. Titularis, qui cōſenſijt pēſioni mortuus fuit de menſe Ianuarij 1543. ſucceſſor obtinuit poſſeſſionem de menſe Decembris eiuſdem anni 1543, cuius anni fructus percepit Curia, vacante Eccleſia; pro termino Natiuitatis Domini eiuſdem anni 1543. fuit dictum non teneri ſucceſſorem, licèt antea poſſeſſionem eſſet adeptus, cum

nulli

Digitized by Google

nullos fructus pcepiſſet illo anno, & quia talis penſio ratione termini *S*ancti Ioannis, erat reſeruata ſuper fructibus futuris, pro termino verò Natiuitatis Domini, erat reſeruata ſuper fructibus præteritis.

5 Item facta reſeruatione penſionis 23. mẽſis Septembris 1596. ſoluenda in duobus terminis, nempe Natiuitatis Domini, & Sãcti Ioannis Baptiſtæ, vt ſupra, de anno 1607. menſe Iunij 29. obijt Cardinalis *P*enſionarius, hæredes petierunt terminum Sancti Ioannis eiuſdem menſis, *R*ota cenſuit penſionem deberi hæredibus pro rata fructuũ perceptorum à die 23. Septẽbris 1606. vſq; ad diem obitus Cardinalis 29. Iunij 1607. ita *Rota in Carpentoraten. penſionis* 10. *Decẽbris* 1610. coram *D. Caualerio deciſ. per eundem impreſſ.* 129.

6 In his terminis ſolutionis penſionis, aduertendum eſt etiam, an penſio ſit poſticipata, vel anticipata; quia ſi eſſet anticipata, Beneficiatus tenetur illam ſoluere in diem termini, etiam nullis perceptis fructibus hucuſque; ſecus tamen eſt, ſi eſſet poſticipata. Et ad cognoſcendum, an ſit anticipata, vel poſticipata, ſeruãdum eſt reſeruationis illius tempus; Ita vt ſi à die reſeruationis, vſque ad diem primi termini, ſeù ſemeſtris nulli potuiſſent colligi fructus, apertè credendum eſt, penſionem eſſe anticipatam; & *P*apam voluiſſe anticipatè ſolui à Beneficiato de proprio, habita conſideratione ad fructus colligendos; Si verò à die reſeruationis, vſque ad diem ſolutionis primi termini cadunt fructus, penſio dicitur poſticipata, & non eſt ſoluenda, niſi de fructibus perceptis; iuxtà hanc diſtinctionem fuit dictũm per Rotam *in vna Monopolitana penſionis* 10. *Aprilis* 1606. coram *D. Sacrato*, & refert *Grat. diſcept. for. cap.* 548. *num.* 46. *& ſeqq.* ex quo colligit in caſu particulari, vbi reſeruatio penſionis erat facta Idibus Nouembris, & *P*apa voluerat, primum terminum ſolui in Natiuitate Sancti Ioannis Baptiſtæ, penſionem eſſe poſticipatam, & ſic ſoluendam de fructibus maturandis vſque ad illum diem, quia aliàs mandaſſet ſolui primum terminum in primo Feſto Natiuitatis Domini Ieſu Chriſti, eandemque diuiſionem, vt quando Titularis fructus percepit antequam cadat terminus primæ præſtationis, & tempus primi termini penſionis, penſio ipſa dicatur poſticipata, aliàs dicatur anticipata, ſequitur *Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 94.

7 Sed reducendo prædicta ad cõcluſionem generalem, dicendum eſt, quod quando decedit Penſionarius, cum eo extinguitur etiã penſio, & debetur hæredibus, vel alteri, qui ei in hoc ſuccedit, pars pro ratæ fructuum perceptorum in vita Beneficiati, ad inſtar ſimplicis vſusfructus *Rot. apud Coccinum deciſ.* 327. *num.* 2. & apud *Caualer. deciſ.* 129. *citat.* Quando mortuus eſt Titularis, tenentur ad penſionem hæredes defuncti, & ſucceſſor in beneficio, etiam pro rata fructuum perceptorum, prout voluit quoque *Rota in cit. deciſ.* 327. *num.* 2. apud *Coccinum*, & idem etiam ſeruandum, quando Camera Apoſtolica mediante ſpolio, defuncto ſuccedit. de his, vide latius *Lotter. cit. loc. num.* 16. *& ſeqq.*

8 Hinc penſionem decurſam, & inexactam, ſi fructus beneficiales per Titularẽ ſint collecti, deberi hæredibus Penſionarij, defendit *Ricc. in prax.* 3. *par. reſol.* 468. *num.* 1. *qui num.* 2. dicit id procedere, etiam ſi non dum venerit dies penſionis exigendæ, ſi fructus, quorum occaſione penſio debetur, ſint percepti; vbi etiam, quid dicendum, quando penſio ſoluitur ratione fructuum ciuilium. Hæc dicta *Ricc.* deſumpta ſunt ad literam à *Bellett. diſq. Cleric.* 1. *par. titul. de bonis cler.* §. 18.

9 Nota ſecundò, illum, qui nõ percepit fructus ob incurſionem hoſtilem, non teneri ad penſionem, ita *Rota in vna Nouarien.* 12. *Decembris* 1544. quam refert *Pariſ de reſignat. benef. lib.* 6. *q.* 2. *num.* 101. cuius concluſionis veritas, ad hoc vt magis eluceſcat, diſtinguendi ſunt plures caſus, & antea præmittendum eſt, quod de his nulla eſt facta mentio in litteris Apoſtolicis; Aut enim Titularis collegit fructus, qui per violentiam hoſtium fuerunt ſubtracti, & dicendum eſt, teneri ad integram penſionem, quia fructus iam per recollectionem erãt facti ſui, prout dicitur de conductore in *l. damnum C. locat. Bart. in l. ſi merces* §. *vis maior col. fin. verſ. quandoq; conductor ff. locat. Imol. in cap. propter ſterilitatem col.* 7. *verſ. contra ſuperius de locat. Alex. de Neuo conſil.* 67. *num.* 5. Aut Titularis collegit medietatem tantùm fructuum illorum, quos conſueuerat colligere; & tunc etiam dicendum eſt teneri ad ſoluẽdam integram penſionem, prout quoque id etiam ſeruatur in ſimplici conductore, cui non fit remiſſio mercedis, niſi poſt quam probauerit amiſiſſe omnes fructus vltra dimidium *gl. in l. ſi vno ff. loc. Bart. in l. licèt C. locat.* vbi etiam alij DD. communiter in *cit.* §. *vis maior Caroc. tract. de remiſſ. merced. nu.* 4. *& ſeqq. q. prima*, qui teſtatur de magis cõmuni opinione, *Capic. deciſ.* 88. *num.* 1. *Barz. deciſ.* 59. *num.* 12. & *ſeqq. Canoniſtæ omnes in cit. cap. propter ſterilitatem*, præſertim *Abb. n.* 12. quam ſententiam, crebriorem eſſe defendit *Menoch. de arbitr. lib.* 2. *cent.* 2. *cap.* 76. *num.* 5.

10 Quando Titularis amiſit omnes fructus vnius anni ob incurſionem hoſtium, vt ſu-

pra, vel ob ſterilitatem, grãdines, ſiccitatem, & ſimilia; ſi præcedẽtibus annis habuit vberes redditus, non poteſt ſe excuſare à ſolutione, quia debet ſterilitatem cum vbertate compenſare *cit. l. licèt C. loc. & cap. propter ſterilitatem, vbi Abb. num. 1. & 2. Gig. de penſion. q. 62. num. 7. Rot. diuerſ. par. 1. deciſ. 757. num. 3.* Alia ad hanc materiam, vide apud *Bell. diſq. Cler prima par. titul. de Cler. debit. §. 9.* per totum.

11 *Prædicta* intellige, quando fructus beneficij deficiunt ad tempus, quando verò ſunt perpetuò diminuti ex poſt in tanta quantitate, vt ſoluta penſione deficiat congrua Titulari, diminui debet etiam quantitas ipſius penſionis, vt notat *Gig. de penſion. q. 35. num. 8.* Item reduci debet penſio, quando fuit euictum Beneficiario aliquod inſigne prædium beneficij, dummodo probetur fructus reſtantes non ſufficere pro congrua Titularis *Guidoboa. deciſ. 141. Rota in Aquen. penſionis 4. Maij* 1607. coram *D. Lancellotto*, in qua etiam ſub die 10. *Martij* 1610. fuit deciſum, probata intentione Titularis, nempè probato fructus defeciſſe, eſſe omninò reducendam penſionem, non obſtante, quod Pẽſionarius offerat conducere redditus beneficij pro maiori quantitate; cum id nõ concludat ad valorem; neque Eccleſia poſſit cogi ad locandum *l. invitus C. de locat.* dum id vnquam expedit, ob probabilem timorem occaſionis litigij *cap. peruenit vbi gl. in verſ. exiſtere de arbitr.*

12 In his terminis reductionis, notandum eſt, in caſu diminutionis fructuum, penſionẽ eſſe reducendam vſque ad eam quantitatẽ, vt remaneat Titulari integrè congrua, ei ab initio conſtituta, ita vt nullam diminutionẽ patiatur, prout indubitatum eſt, & dixi §. 1. qua in iudicanda congrua eſt aduertendũ, quod aut ſumus in beneficijs ſimplicibus, ideſt carentibus omni adminiſtratione, vel etiam cum aliqua adminiſtratione, ſed ſine Iuriſdictione, & congrua conſtitui debet ex fructibus certis tantum, nulla habita ratione incertorum.

13 Dicuntur incerta in his terminis, quæ pendent à futuro euẽtu, prorſus contingibili, vt ſunt ſpolia, mortuoria anniuerſalia, & ſimilia *Rebuff. tract. de congr. port. nu. 86. Couar. var. reſol. lib. 3. cap. 13. num. 3.* quod intellige, quando hæc nullam certitudinem recipere poſſunt; ita vt ſi Titularis vellet illa locare, vel vendere, non inueniretur locator, vel venditor, aliàs ſi inueniretur locator, vel venditor, reputarentur inter emolumenta certa *Fel. in cap. ad aures nu. 14. verſ. ſed Petrus de reſcript. Rebuff. loc. cit. num. 87.* & voluit *Rot. in Macerianen. penſionis 13. Iunij* 1625. coram *D. Pironano*, & proinde de eis eſt habenda ratio in iudicanda congrua.

Aut vero ſumus inter beneficia, quibus eſt annexa adminiſtratio, cum Iuriſdictione, vt ſunt Epiſcopatus, Abbatiæ, & ſimilia, & quia inter bona menſæ illorum reputatur Iuriſdictio, ſequitur, quod fructus eiuſdem Iuriſdictionis, vt ſunt mulctæ, pœnæ, redditus cauſarum ciuilium, & criminalium, & redditus Cancellariæ, ſeù Scribaniæ, ſint cõputandi inter fructus certos in iudicanda prædicta congrua, prout fuit reſolutum in *citat. Maurien. penſionis*.

14 Nota tertiò, penſionem propriè non dici vacare, ſed extingui *Gonz. ad reg. 8. Cancell. gl. 5. §. 5. num. 39.* & primò extinguitur morte Penſionarij, pẽſio enim, & vſusfructus, pari paſſu ambulant *Gig. de penſion. q. 49. Creſcẽt. deciſ. 4 de locat.* vnde eſt, quod ſicut vſusfructus morte extinguitur, & finitur *l. ſicut in annos ſingulos ff quib mod. vſusfr. amittat. §. finitur inſtit. de vſufr.* Sic etiam, & penſio morte extinguitur, docent DD. communiter, & probat *Marant. 4. par. controuerſ. reſp. 17. num. 2. & ſeqq.* id etiam ex alio principio deducitur, quod cum Titularis conſentiat penſioni ad fauorem Penſionarij tantùm, ſequitur, quod penſio extinguatur cum ipſius Penſionarij vita, ita *Lotter. de re beneſ. lib. 1. q. 42. num.* 44. qui id limitat, quando penſio a Papa transfertur, & ampliat etiam ad mortem ciuilem.

15 Penſio vero reſeruata in perſona vnius, ad commodum tamen, & vtilitatem alterius, prout ſeruatur in locis, in quibus viget *pragmatica ne penſiones reſeruentur ad fauorem exterorum*, extinguitur per mortem vnius ex his duobus, videlicèt tã per mortem perſonæ contemplatæ, ſi præmoriatur; ita vt cum ea remaneant extinctæ omnes obligationes; quàm etiam per mortem Reſeruatarij, in quo actio formaliter radicatur *Seraph. deciſ. 1088. Garz. de beneſ. par. 1. cap. 5. num. 266. Lotter. de re beneficiar. lib. 1. q. 36. num. 98. & ſeqq.* quod etiam limitatur, quãdo penſio à Papa transfertur.

16 Secundò extinguitur etiam penſio, ſi Pẽſionarius, cui vti Clerico reſeruata fuit penſio, Matrimonium contraxerit: & ratio eſt, quia Clericatus, in quo iuſtificatur gratia per ſtatum contrarium Matrimonij dicitur expiratus *Put. deciſ 449. num. 2. & ſeqq. lib. 2.* Quod procedit etiam copula non ſubſequuta *Rot. deciſ. 1. de Cler. coniug. in nouis, & deciſ. 1. de ſponſal. in antiq. Rot. in Barchinonen. Parochialis 22. Iunij* 1611. coram D. *Caualerio impreſſa penes Marcheſ. de commiſſ. tom. 1. fol. 567. Beltram. ad Ludouiſ. deciſ. 18. num. 6. Lotter. de re beneſ. lib. 1. q. 42. num.* 46. Similiter extinctio prædicta, locum habet, etiam ſi Matrimonium ſit nullum, & de facto

Digitized by Google

ctio contractum, vt voluit Rot. *in dicta Barchinonen.* & in *Tullen. fructuum* 21. *Iunij* 1619. coram *D. Coccino Decano*, & refert *Beltram. cit. loc.* quod intellige verum, dummodo nullitas non ſit ex defectu conſenſus, ob ætatem, vel furorem, aut metum, prout obſeruat *Lotter. cit. loc. num.* 47. *Rot. deciſ.* 8. *par.* 3. *in recentior.* Pendente tamen iudicio, an Matrimonium ſit nullum ex defectu conſenſus, penſio non dicitur extincta, etiã ſi Penſionarius ſit ille, qui inſtat pro validitate matrimonij, prout fuiſſe dictum in *cit. Barchinonen. refert* Beltram. *cit. loc. num.* 9.

17 Fallit hæc extintio, quando penſio eſt reſeruata, non tanquam Clerico, ſed pro ſeruitio præſtito, puta pro pulſandis campanis, & ſimilibus; tunc enim non extinguitur per Matrimonium *Rot. diuerſ. par.* 3. *lib.* 3. *deciſ.* 1097. ſemper enim, quod penſio eſt reſeruata pro officio aliquo compatibili cum Matrimonio, non extinguitur per illud *Lotter. cit. q.* 42. *num.* 50. poſt *Beltram. ad dictam deciſ.* 18. *Ludouiſ num.* 10. poſt *Garz. de benef. par. prima cap.* 5. *num.* 105. & *ſeq.*

18 Fallit etiam in ſponſalibus de futuro; Penſionarius enim contrahens ſponſalia de futuro, non amittit *Azor. inſtit. moral. lib.* 13. *cap.* 13. *q.* 8. *verſ. poſtremo tom.* 1. *Rota in recent. par.* 2. *deciſ.* 772. *num.* 2. *verſ.* & *quamuis*, & ſequitur *Lotter. cit. loc. num.* 49. *in fin.*

19 Fallit quoque in diſpenſatum à Papa, vt poſſit pẽſiones retinere, etiam ſi matrimonium cum quacunq; muliere contraheret, quo in caſu, cenſetur diſpenſatum, etiam ſi Matrimonium fuerit contractum cum corrupta *Ludouiſ. deciſ.* 516. vbi multa ad caſũ, & *num.* 6. addit, quod diſpenſatus ad retinẽdam penſionem cum Matrimonio, cũ clauſula, *cum quauis muliere, nullo tamen iure ſibi prohibita, & cæt.* non poteſt retinere penſionem, nec ei ſuffragatur diſpenſatio, ſi contrahat cum conſanguinea, vel affini in gradu prohibito, cum diſpenſatione ad contrahendum, *Rot. in Cæſaraugustana penſionis* 18. *Iunij* 1610. coram D. *Cardinali Lancellotto.*

20 Hæc enim diſpenſatio ad retinendam penſionem, non obſtante matrimonio per Penſionarium contracto, intelligitur de primo tantum matrimonio, niſi aliud exprimatur, ita voluit *Rota in Palentina penſionis* 21. *Nouembris* 1596. coram *D. Blanchetto*, & refert *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell. gl.* 11. *nu.* 83. & *Lotter. de re benefic. lib.* 1. *q.* 40. *num.* 208. Hæc enim diſpenſatio dari ſolet, ſi Penſionarius ingrediatur aliam Religionem militarem, ita refert *Pariſ. de reſignat. benef. lib.* 6. *q.* 2. *num.* 116. multa *Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 40. *num.* 207. & *ſeqq.* Qui milites Religioſi, habeant peculiare priuilegiũ Sedis Apoſtolicæ, retinendi penſiones, etiam cum Matrimonio, refert *Barboſ. loc. mox citando num.* 32. & *ſeqq.*

21 Supradicta, quod penſio extinguatur per contractum Matrimonij, adeò vera ſunt, vt poſt contractum illud per verba de præſenti, non valeat tranſactio, ſeu noua conuentio inter Titularem, & Penſionarium ſuper ſolutione penſionis, ſine Sedis Apoſtolicæ beneplacito, prout voluit *Rot. in citat. Tullen. fructuum* coram *D. Coccino.* & refert *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 31. vbi in fine poſt *Ciarlin. controuerſ. for. cap.* 36. *nu.* 55. ait, Penſionarium adeò per Matrimonium contractum perdere penſionem, vt ſi ſponſa antequam ab eo fuerit carnaliter cognita, ingrediatur Religionem, quo caſu Matrimonium reſoluitur, adhuc non recuperat penſionem.

22 Tertiò per profeſſionem Religionis extinguitur penſio, in titulum Clericalem data *Gig. de penſion. q.* 57. & *q.* 99. *num.* 11. & 12. *Garz. de benef. par.* 1. *cap.* 5. *num.* 114 *Mantica deciſ.* 104. *num.* 7. vbi limitat, quando obſtaculum fuerit à Papa ſublatum *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 39 qui alios refert; Idq; dicendum eſt de profeſſione Militiæ Regularis; Equites enim Regulares nõ poſſunt, etiam ſi Clerici, vel Presbyteri ſint, habere penſiones, nec ſuper beneficijs ipſorum ordinum Militiarum, prout diſponitur in *Bulla Pij V. ſub datum Kal. Octobris* 1568. 73. *in nouo Bullario*, in qua tamen expreſsè conceditur facultas retinendi penſiones obtentas ante illam, prout in §. 3. *eiuſdem Bullæ*, ibi *ita quod ipſi* & *cæt.* Qui Equites, ſiuè ingredientes Religionem Militarem, poſſint particulari priuilegio Pontificis penſiones habere, refert *Mart. de iuriſd. par.* 2. *cap.* 32. *n.* 16 & *Barboſ. cit. cap.* 11. *num.* 39 *in fin.*

23 Poſſunt quoque retinere penſiones, imo, & beneficia, quæ habebant ante ingreſſum, omni veneratione, & obſeruantia digni Patres Societatis Ieſu, poſt emiſſis tribus votis ſimplicibus, ante ſolemnem profeſſionem, prout probat *Nouar. lucerna Regul.* verbo *Ieſuita num.* 41. & 42. poſt alios, & ratio eſt, quia licèt prædicti mei patres, & Domini, per dicta tria vota quantum in eis eſt, remaneant perpetuò obligati Societati, ac dicantur verè Religioſi, tamen quo ad ipſam Societatem, & eius Superiorem Generalem, nõ remanent adeò ligati, vt non poſſint dimitti cum cauſa, etiam ſine eorum culpa, vt diſponunt ſtatuta illius, & cõfirmationes Apoſtolicæ relatæ per *Nouar. eod. loc.* meritò vt prædicta libertas, eidem Societati conceſſa, perpetuò ſeruetur, fuit prouiſum, quod eis liceat beneficia, & bona retinere.

24 Quartò per militiam extinguitur penſio, aſſignata in titulum Clerico; Clericus enim in mi-

in minoribus, effectus miles, dicitur receſſiſſe à ſtatu ordinis, & reuerſus ad ſæculum *gl. & DD. in cap. fin. de Cler. coniug. Gig. de penſion. q. 55. num. 2.* Contrariantur enim ad inuicem militia cœleſtis, & ſæcularis *Cap. ex multa §. fin. extra de vot. l. repetita C. de Epiſcopis, & Cler.* & clericatus eſt qualitas ſine qua, reſeruatio facta non fuiſſet, maximè hodie ex ſtylo Curiæ Romanæ; ex quo introductum eſt, vt penſiones regulariter non ſoleant reſeruari, niſi Clericis, & ſi quando reſeruantur ad fauorem laici, apponitur clauſula *poſtquam charactere clericali fueris inſignitus*, & ſtylus approbatur per *Rot. in Terulen. penſionis 13. Nouembris* 1596. coram *D. Penia*; hinc meritò ceſſante qualitate reſeruationis, remanet extincta ipſa reſeruatio, per regulam *Cap. cum ceſſante de appellat.*

25 *D*icitur enim Clericus effectus miles ad hoc, vt extinguatur penſio, quando eius nomen in militum matriculam eſt relatus, & deſcriptus, probat ex doctrina *Bal. in l. duos ſub num. 7. poſt gl. in l. 3. C. de off. magiſtr. milit. Ricciul. de iur. perſon. extra grem.* Eccleſ. *exiſten. lib. 7. cap. 5. num. 2. & ſeqq.*

26 Ampliatur enim hæc extinctio penſionis, vt illa inducatur ipſo iure poſt deſcriptionẽ prædictam, vt poſt *gl. et Io. And. in cit. cap fin.* docet *Ricciul. eod. loc. nu. 19. in fin.* Vnde ſi poſtquàm Penſionarius per deſcriptionem prædictam factus miles pœniteat, & poſt paucos dies antequàm ſæua exerceat, habitum clericalem reaſſumat, non per hoc recuperat pẽſionẽ ipſo iure extintam, *Ciarlin. controuerſ. for. cap. 36. num. 41. & cap. 115. num. 36. & ſeqq.* quem refert, & ſequitur *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 11. ſub num. 50. Ricciul. cit. loc. num. 21.* contra *Graff. conſil. 1. de Cler. coniug.*

27 Limitatur hæc extinctio primò in Clerico conſtituto in ſacris; is enim, ſi pluries ſe fecit deſcribi in numero militum, non per hoc deſinit eſſe Clericus, cum id in ſua poteſtate non ſit. Secundò etiam in Clerico in minoribus conſtituto, qui commeatum facit cum exercitu, in habitu tamen clericali, vt exercitui in Eccleſiaſticis miniſterijs inſeruiat; ita *Ricciull. vbi ſupra num. 31. & 32.*

28 Quintò extinguitur penſio excedẽs ſummam ducatorum ſexaginta de Camera, ſi Penſionarius non deferat habitum, & tonſuram clericalem eo ipſo ſine vlla monitione, citatione, Iudicis decreto, aut miniſterio; per *Bullam Sixti V.* incipiente *Paſtoralis ſub Datum Pridie Kalend. Februarij* 1588. *in nouo Bull. conſtit. 92.* Ad hoc enim, vt hæc extinctio, ſeù priuatio locum habeat, requiritur primò, quod Penſionarius per ſpatium tanti temporis in habitu clericali non inceſſerit, vt communi opinione reputetur laicus, aduertunt *Farinac. in praxi Criminali par. prima q. 8. num. 68. Ricciull. de iure perſonar. extra Eccleſ. grem. exiſt. lib. 7. cap. 6. nu. 17. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 11. num. 49. in fin.* & ideo, vt Penſionarius dicatur priuatus penſione, non ſufficit, ſi ſemel, aut bis inceſſerit in habitu laicali, quia dicta conſtitutio debet intelligi cum aliquali modificatione, iuxtà dicta per *Fel. in proœm. decretal.* dum exponit verbum *continuè*, & *Vrſill. ad Affl. &. decif. 24. num. 7.* Et quod Penſionarius non inceſſerit in habitu, & tonſura, cum ſit materia obiectiua in his terminis, debet concludentiſſimè probari *Ludouiſ. decis. 20. num. 3.* Secundò requiritur, quod Penſionarius incedens in habitu laicali, penſiones exigat, vel per ipſum ſtet quominus exigat, ita diſponit prædicta *Bulla Sixti V.* & voluit *Rota* apud *Ludouiſ cit. decis. 20. nu. 4.* aduertit *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 42. num. 53.*

29 Minimè verò locum habet hæc extinctio ſeù priuatio penſionis ob non delationem habitus & tonſuræ clericalis, quando id faceret Penſionarius ob paupertatem, infirmitatem, veriſimile periculum, vel ſe domi continens; tunc enim excuſatur à delatione habitus, prout poſt alios aduertit *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 1. q. 4. num. 33. vſq; ad 36.*

30 Nec etiam procedit eadem priuatio penſionis, ob non delationes habitus, quando illa reſeruata eſt ad fauorem Clerici in ſacris conſtituti, quia cum illo, ob non delationem habitus, non poteſt præſumi receſſus à ſtatu clericali ad ſæcularem, cum talis receſſus ſit ei interdictus *Cap. 1. §.* ſed ſi in Subdiaconatu, & *Cap. ſanè de Cler. coniug. cap. 2.* & ibi *Abb. qui Cler. vel vouent. Ricciul. de iur. perſon. extra Eccleſ. grem. exiſt. lib. 7. cap. vltimo num. 20.*

31 Sextò extinguitur penſio per crimen hæreſis; hæretici enim, filij, & nepotes priuantur penſionibus *Ricciul. cit. tract. lib. 5. cap. 19. num. 7. Sanch. in ſumm. lib. 2. cap. 28. num. 36. Rota in conchen. penſionis 6. Martij* 1609. quæ eſt *decis. 123. par. 3. in recentior.* vbi articulo exactiſſimè diſcuſſio, fuit receſſum ab aliàs firmato ſub *die 24. Octobris* 1594. *decis. 87. ead. parte 3. in recent.* prout reſtatur *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 42. num. 51.* Hoc enim intelligitur de filijs legitimis, & illegitimis, vt teſtantur communiter DD. aliàs melior eſſet conditio illegitimorum, quam legitimorum, & maius priuilegium haberet luxuria, quam caſtitas, quod eſt abſurdũ, *Direct. inquiſit. 3. par. q. 104. comment. 163. l. E. verſ. in hoc fol.* 670. De nepotibus verò intelligitur per lineam paternam, non verò maternam *Direct. inquiſ. cit. 3. par. q. 115.* & patet ex *Cap. ſtatutum de hæreſ. in 6.* Habet locum hæc priuatio in filios, & nepotes, etiam quando

pater

Digitized by Google

pater hæreticus fuit tantùm damnatus in contumacia, dummodo ſit verus contumax, prout probat *Bireſt. inquiſ. cit. loc. comment. 164 lit. E. verſ. pater damnato fol. 673.*

32 Septimò per promotionem ad Epiſcopatum extinguuntur penſiones datæ in titulum clericalem *Gig. de penſion. q. 56. nu. 2. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 6. q. 2. num. 121. Garz. de benef. par. prima cap. 5. num. 110. Caputaq. deciſ. 304. par. 2. Rot. deciſ. 233. par. prima diuerſ.* Barboſ. *de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 11. num. 18.* & alij cõmuniter. In hoc caſu adeſt diſſentio inter DD. nam tenent multi, penſionem vacare poſt conſecrationem in Epiſcopum, vel poſt trimeſtrem, datum ad conſecrationem recipiendam, pro qua opinione, adducitur ſtylus Curiæ. Alij verò tenent, penſionem extingui poſt poſſeſſionem, & conſecrationem, & ſtylum prædictum locũ habere, quando in promotione Papa decernit beneficia, & penſiones vacare, pro vtraq; opinione vide adductos per *Seraph. deciſ. 110.* vbi *in fin.* concludit *Rotam* voluiſſe ad inducendam extinctionem penſionis, & vacationem beneficiorum, requiri vtrumque, ſcilicet conſecrationem, & adeptionẽ poſſeſſionis *Grat. diſcep. for. cap. 296. num. 1. & ſeqq.*

33 Limitant communiter DD. hanc extintionem in caſu, quo Papa diſpenſat, vt valeat promotus ad Epiſcopatum penſiones retinere *Rot. deciſ. 233. par. 1. diuerſ.* vbi multa ad materiam *Seraph. deciſ. 91.* & apud *Marcheſ. de commiſſ. par. 1. pag. 637.* vbi vlterius addit, quod facultas retinendi penſionem, conceſſa promoto ad Epiſcopatum, nõ intelligitur cum facultate transferendi, quæ ante promotionem competebat, nisi fuerit expreſſa, refert etiam *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 11. num. 38. in fin.*

34 Et de hac gratia retentionis pensionis cum Epiſcopatu, tenetur promotus expedire litteras Apoſtolicas, prout diſponunt *Cõſtitutiones Apoſtolica*, relatæ per *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 37. num. 14. & 15.* vbi *nu. 17.* probat poſt *Achill. deciſ. 37.* aliàs *2. num. 3. de elect.* quod si promotus expeditis literis promotionis, poſſeſſionem capiat Ecclesiæ, non expeditis literis ſuper gratia retentionis pensionis, extinguitur pensio, & *nu. 18. & ſeqq.* probat, quod si promotus impetrauit Breue de capienda poſſeſſione ante expeditionem litterarum, cum decreto annullatiuo ipsius promotionis, nisi infra tot menſes literas expedierit, in cuius quidem Breuis vim, poſſeſſionem etiam cæperit, non adſtringitur ſub pœna [extinctionis] penſionis literas expedire ſuper gratia retẽtionis, niſi cũ ipſis literis principalibus ſuper promotione, teſtans ita obtinuiſſe in *vna Mantuana penſionis 4. Decembris 1626.* coram D. *Merlino.*

35 Non tamen tenetur expedire literas ſuper retẽtione prædicta, qui permutauit Epiſcopatum, illa enim obligatio, non habet locũm in permutationibus Epiſcopatuum, prout aduertit *Rota apud Put. deciſ. 319. lib. 1.* & refert *Lotter. vbi ſupra num. 24. & ſeqq.*

36 Per aſſumptionem verò, ſiuè auſpicationem Cardinalis ad Papatum, non extingui penſiones, probat *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 41. num. 1. & ſeqq.* contra *Gabriel. conſil. 200. num. 2. lib. 2.* & *Grat. diſcep. for. cap. 296. num. 11. & ſeqq.* quam opinionem non ſolùm de iure comprobat, ſed ſeruatam fuiſſe in praxi in multis caſibus refert.

37 Octauò Translatione extinguitur penſio in transferente, nam de forma Translationis eſt, vt omne ius, quod habet transferens, extinguatur, & nouum ius, quod creatur, in Translatario immediatè ſit, ac dependeat à Papa, prout declarat *Lotter. cit. tract. lib. 1. q. 40. num. 13. & 14.* Facultas enim transferendi penſionem, vel conceditur in ipſa reſeruatione penſionis, quæ de raro, & ſumma difficultate conceditur, prout refert *Put. deciſ. 332. & deciſ. 512. num. 1. lib. 2.* Vel conceditur ad partem gratiæ alicui, vt poſſit penſionem vſque ad tantam quantitatem trãſferre, quæ gratia non ſolet fieri, niſi S. R. E. Cardinalibus, vel alijs qualificatis perſonis; ideo cum materia non ſit frequens, & practicabilis, me remitto ad alios ſcribentes, præſertim *Pariſ. de reſignat. benef. lib. 7. q. 4. Germon. de indult. Cardin. Mandoſ. de ſignat. grat.* in verbo *Translationes Lotter. cit. lib. 1. q. 40.* per totam. Tantùm noto, quod in hac materia Translationis penſionis adeſt *Bulla Vrbani VIII. 20 inter eius impreſſas*, in qua prohibetur Translatio penſionis vltra medietatem fructuum beneficij, ita vt penſio ſuſtineri nequeat, niſi medietas illorum pro Titulari remaneat, iuxtà quam *Bullam* pluries decidit *Rota*, prout patet ex infraſcriptis decisionibus, & alijs.

R. P. D.

R O Y A S

Camerinen. Penſionis.

SVper beneficio ſub inuocatione B. Mariæ Caſafuſculæ erecto, & dotato de anno 1604. per q. Philippum Seuerinum in annuo redditu ſcutorum 500. ſuper omnibus eius bonis fuit de anno 1621. reſeruata annua penſio ſcutorũ 450. ad fauorem bon. mem. Cardinalis Gymnasij, à quo de anno 1623. pro Franciſco nepote rata ſcutorum 50. fuit

fuit translata,remanentibus ſcutis 400. eidem Cardinali; Vacante poſtmodum de anno 1634.hoc beneficio,fuit de eo legitimè prouiſus R.P.D.Georius,qui literis non expeditis illud ceſſit in fauorem Nicolai Seuerini,reſeruatis ſibi omnibus fructibus loco penſionis,poſtquam penſiones Cardinalis,& Frãciſci nepotis in totum,vel pro medietate ceſſauerint demptis ſcutis 55.pro Titulari,& ſcutis 25.pro Pungello ſub eadem conditione ceſſationis penſionis.

Per obitum Franciſci Gymnaſij de anno 1636.ceſſauit penſio ſcutorum 50. ad fauorem R.P. D. Georij fructuum reſeruatarij; De anno 1638. Cardinalis Gymnaſius vigore indulti Apoſtolici ex dicta penſione ſcutorum 400.ſcuta 250.tranſtulit ad fauorem Annibalis,Dominici, necnon alterius Annibalis de Gymnaſijs,remanentibus ſibi ſcutis 150.Introducta lite ſuper inualiditate penſionis,fuit mihi cauſa cõmiſſa, & examinatis teſtibus ſuper diminutione fructuũ dicti beneficij,dubitaui hodie, an translatio penſionis ſuſtineretur,& Domini negatiuè reſoluerunt.

Moti potiſſimùm ex Bulla Sanctiſſimi D. N.VRBANI VIII.la xx. inter eius impreſſas,expreſsè prohibente translationem penſionis vltra medietatem fructuum beneficij, ita,& taliter, vt nunquam illa ſuſtineatur, niſi medietas eorum pro Titulari remaneat, vt in puncto de hac Bulla *Lotter.de re benefic.lib.1.q.36.num.* 127. *& ſunt, deciſiones in cauſa Albinganen penſionis 3.Iulij* 1628.corã *bon.mem Pirouano, & in Alerien.penſionis 7. Iunij* 1634.coram *Eminentiſs. Cardinali Veroſpio*,& pro parte titularis cõcludenter fuit probatum tam per teſtes reddentes optimã cauſam ſcientiæ de eorum valore,per decem annos ante,vſque ad tempus ſequutæ translationis,& poſtea fructus huius beneficij nõ aſcendere,niſi ad ſcuta 300.computato anno ſterili cum fertili, qui eſt verus modus probandi valorem in quacumque materia, *Sarn in reg.de valor.q.vlt.Garz. de benef par. 5.cap.3.num.156.Achill. deciſ.* 24. de *probat. Put.deciſ.374.num.3.lib.3.in correct. Rot. diuerſ.deciſ.189.nu.4.par.1.Seraph.deciſ.*1340. *num.2.Lotter.de re benef.lib.1.q.28. cum alijs per adden. ad* Buratt.*deciſ.538.ſub nu.* 22. & fortius quia tanquam practici, & informati de loco,quia coluerunt terras ſpatio pluriũ annorum concludunt, aliter eſſe non poſſe, ex quo ipſi ſcirent,& coarctant negatiuam; *Gutier.canon.quaſt.lib.1.cap.39.nu.68.Garz. de benef.par.5 cap.3.num.* 220. *Pariſ. de reſignat.benef.lib.10.q.2.num.* 55. *Put. deciſ.* 26. *lib.1.in correct.& p.5.recent.deciſ.68.num.1. & deciſ.183 num.6.& 7.par.7.*Quàm etiam per inſtrumentũ locationis factæ per Oeconomum deputatum ad inſtantiam Cardinalis Gymnaſij de anno 1637.pro ſcutis 300. qui aſſeruit, ſe exactiſſimas diligentias feciſſe,nec maiorem affictum inueniſſe, quæ locatio iunctis adminiculis plenè probat valorem, *Dec.conſ.46.num.14. add. ad Greg. XV.deciſ.101.num.5.verſ. concurrentibus tamen Rot.in recent.deciſ.367.num.3.par. 5. & 213.num.21.par.6.*præſertim contra tranſlatarios,à transferente cauſam habentes *Rot. in Romana fideicommiſſ.* de *Maximis* 18. *Februarij* 1634.coram *bon.mem.Coccino, & in Perusina Laudi 3. Iulij* 1634 *& 2. Martij* 1635.coram *Motman*. Ex quo afflictu ſequitur,quod non ſolum medietas,ſed nec obolus pro Titulari remaneret.

Pro adminiculis autem in præſenti, benè deſeruiunt depoſitiones prædictorum teſtium,qui optimè deponunt, & concordant in quantitate bonorum beneficij, nempe quinq; tantummodo corporum *Del Giardino,del Colle della Pera,di Santo Vito,della Giglia, & della Frana*,& in quantitate fructuũ, ex quibus omnibus optimè reſultat probatio veri valoris *Natt.conſ.510.num. 4. Surd. conſ.293.num.31.Rot.par.2.recent.deciſ.479. num.1.*

Nihil obſtat prætenſa exiſtentia aliorum bonorum vltrà prædicta corpora,quia dicta bona ſpectarunt ad alios fratres fundatoris beneficij,cum tempore erectionis ipſius beneficij communiter poſſideretur, *vt in ſummario partis aduerſæ num.9*.prout exitus hoc benè comprobauit.ex quo dum fuit intentata immiſſio ex Saluiano ad fauorem Oeconomi ſupradicti beneficij deputati ad inſtantiam bon.mem.Cardinalis Gymnaſij in defectum non ſolutionis pẽſionis coram Eminentiſſimo Cardinali Veroſpio, de anno 1636.tantùm fuit effectuata dicta immiſſio in prædictis quinq; corporibus, in quibus remanſit dos beneficij, vt deponunt etiam teſtes, qui coarctant negatiuam exiſtentiæ aliorum bonorum de tempore translationis penſionis,de qua agitur.

Nec obſtat,quod valor dicti beneficij veniat attendendus de tempore erectionis, quo attento illud reddebat ſcuta 500. Quia reſpondebant Domini, dictam Conſtitutionem Sanctiſſimi, referri ad tempus translationis,dum tantùm voluit proſpicere exonerationi beneficiorum,& conſequenter eſſe probandum valorem de eo tempore, quo beneficium grauabatur;qualitas enim adiecta verbo, venit regulanda ſecundùm tempus verbi *l in delictis § ſi extraneus ff. de noxal.l.Titius in princ.& ibi Bart.ff. de milit. teſtam. Alex.conſ.5.num.3.vol 7.Surd. de alim. tit.9.q.13.num.5.Rot.deciſ.733.num. 3. & 4. par.2.rec.*Quo inſpecto dum valor beneficij aſcen-

aſcendebat tantùm ad ſcuta 300. vt teſtes, & inſtrumentum locationis comprobant; ex prædictis infertur, translationem in totũ corruere, quia ſi Cardinali ſuper dicto beneficio adhuc remanſerunt ſcuta 150. quæ ſũma eſt medietas valoris beneficij, alia medietas non poterat indubitanter grauari, quæ libera erat remãſura penes Titularem, iuxta prædictam Conſtitutionem Sanctiſſimi D. N. *Lotter. de re benef. lib. 1. d. q. 36. num. 127. & in d. Alerien. penſionis* coram *Eminentiſſ. Card. Veroſpio.*

Minùs obſtat, quod per mortem Cardinalis Gimnaſij, penes quem remanſit reſiduum penſionis, quod erat ſcutorum 150. Titularis fuit conſequutus penſionem pro dicta rata ſcutorum 150. non translata, ſiuè potius D. Reſeruatarius fructuum, quia cum veniat attendendum tempus translationis, & tunc nulla pars fructuum remanebat Titulari, prout in Conſtitutione cauetur, ſi translatio fuit à principio nulla, non potuit tractu temporis conualeſcere, *l. qua ab initio ff. de reg. iur. vbi* Dec. *& Doct. c. non firmatur eod. tit. in 6. Seraph. deciſ. 229. num. 2. & in d. Alerien. penſionis 7. Iunij* 1634. coram *Veroſpio.*

Nihil facit confeſſio Titularis in ſupplicatione ſuæ prouiſionis de anno 1634. quod fructus beneficij non excedebant ducat. 340. Quia fuit reſponſum, expreſſionem fructuũ fuiſſe tunc factam per non exceſſum, quo caſu ſufficit in obolo verificari, nec præindicare in probatione veri valoris per exceſsũ, nec è contra *Greg. XV. deciſ.* 13. *num.* 5. *& 147. num. 1. Buratt. deciſ.* 437. *num.* 10. & in præſenti bene verificatur in ſcutis 300. tàm ex depoſitionibus prædictorum teſtium, quàm ex inſtrumento locationis; vnde confeſſio erronea non poteſt præiudicare veritati, conſiſtenti in facto, quæ venit attendenda, *l. non fatetur ff. de confeſſ. Menoch. conſ.* 147. *num.* 29. *Greg. XV. deciſ.* 522. *num.* 14. *Buratt. deciſ.* 912. *num.* 10.

Et ita reſolutum vtraque parte informãte, &c.

R. P. D.

R O Y A S

Camerinen. Penſionis.

Luna 7. Iulij 1642. *Rota Memorialium.*

Confirmarunt hodie Domini deciſionem coràm me ſub die 12. Maij præteriti, in qua dictum fuit, translationem Penſionis ſcut. 250. de qua agitur non ſuſtineri, ſtante Bulla S. D. N. Vrbani VIII. *la* 20. inter eius impreſſas, expreſsè prohibente translationẽ Penſionis vltrà medietatem fructuum beneficij, itaut Penſio ſuſtineri nequeat, niſi medietas illorum pro Titulari remaneat; Vnde cum valor beneficij de tẽpore trãslationis aſcenderet tantùm ad ſcut. 300. Penſio translata corruit, vt in dicta deciſ. comprobatum fuit.

Valorem autèm beneficij iuxtà præfatam Cõſtitutionem Sanctiſs. eſſe intelligendum de valore tempore ſecutæ translationis, non autèm de tempore erectionis, fuit indubitantèr tantum.

Primò quia qualitas adiecta verbo, regulatur ſecundùm tempus verbi, vt in *dicta deciſ.* hodiè confirmata, quod eſt adeò verum, vt etiã verba præteriti temporis, poſita in diſpoſitione, loquente de translatione Penſionis veniant referenda ad futurum tẽpus translationis *Rot. deciſ. 733. num. 3. & 4. par. 2. recent.*

Secundò quia, vbi gratia reperitur collata in futurum euẽtum, non attenditur valor præteritus, ſeù currens de tempore datæ gratiæ, ſed de tempore ſubſecuti euentus *Mareſcot. var. reſol. lib. 2. cap. 1. nu. 64.* vbi quod in gratia expectatiua non attenditur data gratiæ ad probandam valorem, ſed tempus ſubſecutæ vacationis, *vt per Oltrad. conſ.* 58. 168. *& 229. Guidob. deciſ.* 25. quos allegat, & ſequitur *Mareſc. vbi proximè.*

Tertiò, quia dicta Conſtitutio Sanctiſs. voluiè emendare damnum, quod Eccleſia ſentiret ex translatione, intrat propterea regula, quod æſtimatio venit facienda, habito reſpectu valoris de tempore, quo damnum infertur *l. omnis hæreditas* §. *nunquam creſcit ff. de reg. Iur. Mareſc. var. reſol. lib. 2. cap. 16. num. 7.*

Quibus ſic ſtantibus dicebant DD. valorem beneficij attendendum eſſe de anno 1638. quo aſcendebat ad ſcuta 300. hocque fuit indubitantèr firmatum, cum de hac quantitate deponant plures teſtes ad Titularis inſtantiam examinati, qui per optimas rationes teſtantur de certa ſcientia, ad Eccleſiam B. Mariæ Caſaſuſculæ, alios redditus, ac bona non ſpectare, prætèr nominata ab eis, eaque reddere dicta ſcuta 300. quæ verba, cum ſint prolata per teſtes practicos, & verſatos in bonis, & loco beneficij, illi coarctant negatiuam non exiſtentiæ aliorum redditus, ex quo alioquin ipſi ſciuerint *iuxtà theoricam, quam limitando doctr. Bald. in l. cum ſit* §. *ſi integra ff. de tranſact. tradit Felin. in cap. tertiò loco, ſub num. 5. verſ. & dicit de probat.* quẽ ſequitur *Pariſ. conſ.* 162. *num.* 14. *lib.* 4. *Rot. in Legionen. Parochialis 2. Decembr.* 1602. *coram bo. me. Hieron. Card. Pamphil. & in terminis Penſionis in Alerien. Penſionis 7. Iunij* 1634. coram *Eminentiſſ. Domino Hieronymo Card. Veroſpio.*

Hocque confirmatur ex locatione omnium redditũum Eccleſiæ præfatæ, facta pro dicta

ſum-

ſumma ſcut.300. ab illius Oeconomo de anno 1637. vna cum aſſertione, quod præuijs exactiſſimis diligentijs non potuit reperiri oblator maioris ſummæ, & quamuis vnica locatio non probet valorem illius, tamen coadiuuat probationem,& adminiculata à teſtibus præfatis plenè probat *Rot.deciſ.186.num.8.par.6.recent.cum alijs per Adden.ad Gregor.XV.deciſ.101.num.5.*

Nihil obſtat,quod locatio contineat dumtaxat bona tunc poſſeſſa ab Eccleſia, cui competit etiam actio pro complemento annui redditus ſcut. 500. ſuper bonis tàm vnius ex hæredibus,qui ſe obligauit ſoluere ſcut.250. quàm Philippi fundatoris in vim obligationis ab eo factæ in limine fundationis de dotando Eccleſiam,vbi dicta ſcuta 500. aſſignauit ſuper omnibus ſuis bonis obligando etiam bona hæredum.

Quoniam obligatio dicti hæredis eſt reſtricta ad ratam bonorum hæreditariorum, iuxt. terminos *deciſ.392.par.1.rec.*Et non conſtat adeſſe alia bona Philippi,præter quinq; corpora hodiè poſſeſſa ab Eccleſia, ſuper quibus illa poſſit hypothecariam experiri,quinimò teſtes comprobant, bona Philippi fuiſſe auocata à creditoribus anterioribus eiuſdē,quod verificatur etiam in bonis contentis in diuiſione,dum aliqua ex illis poſſideantur ab Eccleſia,& admodum veriſimile redditur ex eo, quia ſicut bo. me.Card. Gimnaſius olim Penſionarius, ſeù Oeconomus, ad eius inſtantiam deputatus,egit pro recuperatione bonorum modò penès Eccleſiam exiſtentium, ita egiſſet pro alijs, ſi alia recuperare valuiſſet, cum nulla veniat habenda ratio actionis contra bona Philippi ad Eccleſiam ſpectantis, quam inopia debitoris excludit *Buratt.deciſ.640.num.7. cum vulgat.*In calculo enim valoris beneficij calculanda ſunt bona effectiua, & apta redditibus ad ſuſtentationem Titularis, & hæc bona fuerunt contemplata in præfata Conſtitutione S.D.N. nō verò actiones inutiles,ſeù intricatæ, vel difficilis exactionis, quam Eccleſia in dotem ſibi aſcribere non tenetur *Put.deciſ.185.ante nu.* 1.ibi(*dum tamen facilis ſit exactio*)*lib.1.in correct.*Rot.*deciſ.167.nu.51.& 52.par.5.rec. & deciſ.145. num.24.*coram *Durano, & in Romana Caſalis Aguzani 16.Decembris* 1641.coram me. Obligatio autem fundatoris legitur reſtricta ad bona propria tantùm,ibi (*ſuper omnibus, & quibuſcunque ipſius D.Philippi bonis &c.*) quorum appellatione non veniunt bona hæredum *Duran.deciſ.93.& 119.*

Firmato itaque valore in ſcutis 300. intrat ſupradicta conſtitutio Sanctiſs. quia Cardinalis Gimnaſius transferens,retinuit ſummam ſcut.150.quæ eſt medietas fructuum beneficij,& conſequenter nil potuit transferre, ſtante diſpoſitione dictæ Conſtitutionis expreſsè mandante,quod beneficia non remaneant grauata vltra medietatem fructuum.

Nec pariter obſtat, quod beneficium remanſerit exoneratum poſt annum ob mortem Cardinalis transferentis, quia venit attendendum tempus translationis, & ſi tunc translatio fuit nulla,non valuit conualeſcere morte transferentis *Caſſador.deciſ.3.de penſion.Mareſc.var.reſol.lib.2.cap.18.nu.41.* & ratio eſt deſumpta ex eadem Conſtitutione,quia Papa voluit ſubleuare Titulares, qui ſuſtinent pondera æſtus,& diei ad hoc,vt habeant illæſam medietatem, & nè fieret translatio vltrà eam, & experientia docet, quod transferentes multoties ſuperuiuunt ipſis Translatarijs,etiam iunioribus, vt fuit conſideratum in pluribus cauſis relatis in *Mantuana Penſionis* coram *Reuerendiſs. D. meo Decano par.5.rec.deciſ.24.num.13.*Vndè Titulares tenentur ſoluere per multos annos Penſionem translatam vltrà medietatem, & poſſet etiam præmori Titularis, & vllo vnquam tempore aliquid ſuperlucrari, Vndè non eſſet verum, quod fuiſſet ſubleuatus à Papa, Conſtitutio autem eſt intelligenda ſecundùm mētem, quæ deſumitur ex proœmio,& ex ratione *ex congeſtis in Romana Societatis 5.Iulij* 1627. coram *Reuerendiſſ. D. meo Decano*, hocque importat verbum illud (*exonerationi*)quod non poteſt referri,niſi ad onus Penſionis iuxtà ſubiectam materiam Conſtitutionis,ſecundùm quam verba ſunt intelligenda *Roland.conſ.96.nu.8.lib.1.Gabr. de verb.ſignif.concluſ.2.num.7.*Rot.*deciſ.169. num.3.& deciſ.398.num.4 par.1.rec.*

Minus obſtat,quod inter onera beneficij non veniat enumeranda dicta *Penſio* ſcutorum 150.quam ſibi retinuit Cardinalis, quia cōtrarium dicebant DD.eſſe dicēdum, ex quo fructuus,& redditus beneficij debent conſiderari detracto onere penſionis. *vt per Dec. conſ.155.incipit ſtatutum Cathedralis Eccleſiæ num.1.verſ.ſed prædictis non obſtantibus,* quē refert,& ſequitur *Gig.de penſ.quæſt.* 89. *ante num.1.verſ.contrariam tamen partem veriorem,*vbi habetur,quod nouus Canonicus tenetur ſoluere dimidiam fructuum, detracta in primis,& ante omnia Penſione, prout dicimus, quod in reſeruatione ſecundæ Penſionis venit habenda ratio primæ penſionis, ſuper eodem beneficio exiſtentis, *Creſcent. deciſ.1.de reb.Eccleſ.non alien.Caſſador. deciſ. 3.de penſ.Mareſcott. var. reſol. lib. 2.cap.18. num.14. Rot. in Aquilana penſionis 26. Maij* 1623.coram *Rembaldo.*

Vltimo non obſtat, quod ſi tota Penſio ſcutorum 400 fuiſſet à Cardinali translata, ſuſtineretur in ſumma ſcutorum 150.ergò multo

Digitized by Google

eo magis videtur ſuſtinenda translatio ſcutorum 250. & conſequenter penſionem eſſe reducendam, non annulandam *Lotter. de re beneſ. lib. 1. quæſt. 36. num.* 127. *Mantic. deciſ.* 153. *&* 173. quia fuit per DD. reſponſum, in præſenti militari diuerſam rationem, cum in noſtro caſu medietas fructuum remanſerit penès Cardinalem transferentem, & ſic nihil erat reducibile, dum quantitas ſcutorũ 150. remanens penès dictum Cardinalem, abſorbebat integram medietatem fructuum beneficij, & alia medietas libera remanere debet tempore translationis penes Titularem, vt cantat Conſtitutio Sanctiſs. D. N.

Et ita reſolutum pro maiori parte Dominorum, cauſa ab omnibus diſcuſſa, vtraque parte informante.

Cæteros modos, quibus extinguitur pẽſio, vide apud *Squill. de priuil. Cler. cap. 5. n. 42. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 11. num. 47. Mareſcott. var. lib. 2. cap. 18.*

38 Ceſſio penſionis ad fauorem Titularis, libera tamen, & ſine vllo pacto, & pecunia, ſiuè anticipata ſolutione, poteſt fieri per Penſionarium, etiam ſine auctoritate Papæ, & nudo pacto *Gig. conſil. 3. num. 7. & conſil. 16. num. 6.* Rot. *deciſ. 129. ſub num. 2. verſ. eſt etiam par. 1. in recent.* & eſt commune. Quando verò interuenit pecunia, vel fit anticipatis ſolutionibus, tunc caſſatio fieri non poteſt ſine auctoritate Papæ *Rot. deciſ. 454. num. 7. par. 1. diuerſ.* Idem ſi fieret, vt alia reſeruetur *Rot. deciſ. 471. num. 10. ead. par. 1. diuerſ.* Quo in caſu nec admittitur caſſatio, niſi porrigatur ſupplicatio per ipſummet Penſionarium, vel per procuratorem, habentem ſpecialem mandatum *Rot. deciſ. 327. ſub num. 4. verſ. de conſenſu par. 2. in recent.*

39 Reſtringitur enim hæc facultas liberè cedendi penſionem ad fauorẽ Titularis, quando ceſſio eſſet in præiudicium tertij, puta ſi eſſet reſeruata ad commodum alterius, tunc non poteſt illam liberè cedere, & caſſare fiduciarius, iuxtà dicta per *Lotter. lib. 1. cit. q. 42. num 14. & ſeqq. & Rot. in vna Valentina penſionis 3. Decembris* 1593. coram *D. Merlino.* Eodem modo non poteſt Penſionarius cedere, & caſſare penſionem ad fauorem Titularis, qua[illegible] o per prius conſtitueret procuratorem irreuocabilem creditorem ſuum, donec, & quouſq; eſſet ſibi ſatiſfactum, prout aduertit idem *Lotter. cit. loc. num. 19. & ſeqq.* vbi benè reſpondet, quibus in contrarium adduci poſſent.

40 Eſt hic aduertendum, quod penſio ſemel per caſſationem, vt ſupra, extincta, amplius non reuiuiſcit, quamuis ille, qui ſoluebat pẽſionem, de nouo ſe obligauerit ad ſoluendã illam, quia beneficium ſemel liberatum ab onere penſionis, non poteſt per Beneficiatũ iterum reduci ad ſeruitutem, ſine noua auctoritate, & ſine ſolemnitatibus requiſitis in reſeruatione penſionis, per doctrinam *Salicet. in l. nouatione in fin. C. de fideiuſſor. Caſſad. de penſion. deciſ. fin. num. 6.* quem refert, & ſequitur *Mareſcott. variar. reſol. lib. 2. cap. 18. n. 24. & 25.* vbi *num. 26. & ſeqq.* dicit id procedere, etiam ſi Titularis confiteretur caſſationem fuiſſe factam per metum, quia cum ipſe non poſſit de nouo conſtituere penſionem propria auctoritate, non creditur ſibi de cauſa, per quam conſtitutio de nouo facta teneret *Bart. in l. forte de Caſtren. pecul. Dec. conſil. 602. nu. 13.* Niſi aliundè conſtet de actu meticuloſo; nam ſufficienter probato metu per alias probationes, quàm per confeſſionem Titularis, penſio dicitur nulliter extincta, & perſoluenda eſt, ad tradita in *cap. cum locum de ſponſal. l. ſi mulier §. ſi de metu ff. quod metus cauſ. Iaſ. in l. interpoſitas C. de tranſact. num. 1. notab.*

41 Vlterius aduertendum eſt, quod ſi Penſionarius conſenſit caſſationi penſionis, ad effectum, vt alia ſimilis, vel minoris quantitatis reſeruetur alteri, ſi hæc ſecunda reſeruatio non ſortitur effectum ſuum, non liberatur Titularis à penſione caſſata, ſeù prima, quia caſſatio cenſetur facta ſub conditione, quatenus noua penſio reſeruetur validè *Mohed. deciſ. 36. de renũc Rot. in Brixien. penſionis 6. Martij* 1598. coram *D. Millino,* vbi fuit iudicatum, si reſeruatio non habet effectum ſuum, ad fauorem cuius fuit facta caſſatio, Penſionarius caſſans, poteſt agere ſpolio contra Titularem, denegantem ſoluere penſionem.

42 Nota quartò, quod quamuis communiter DD aduertant, penſionem temporalem non eſſe materiam ſimoniæ, quia eſt portio ſeparata à titulo ſpirituali beneficij *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 11. num. 19.* tamen de ſtylo Curię, qui facit legem, & vigore *Conſtitutionis Pij V.* incip. *ex proximo* edita *anno* 1571. non poteſt penſio vendi, aut redimi ſine auctoritate ſummi *Pontificis,* aliàs incurritur crimen ſimoniæ, vt poſt *Azor. Reginal. Suar. Filiucc. Layman. Bonac.* & alios aduertit *Barboſ. cit. loc. num. 20. & ſeqq.* Et licèt ſupra hic cum *Ludouiſ. deciſ 440. num 7. Lotter. cit. loc. q. 42. num. 29. & ſeqq.* dixerim commoditatem percipiendi fructus penſionis eſſe ceſſibilem; vnde animosè dicit *Barboſ. cit. loc. num. 25. cum Bonac.* per eum adductum, Penſionarium abſque ſimoniæ labe, poſſe alteri vendere, vel donare fructus ſuæ pẽſionis, etiam ad totam vitam, modò illius titulum retineat; tamen hæc opinio non poteſt defendi, quin non ſit contra *Extrauag. Ambitioſæ,* cuius vigore fructus penſionis non poſſe vendi, vel locari; vltra trien-

nium defendit *Nauar.conſil.*11.*de reb.Eccleſ. Leſſ de inſt.& iur.lib.*2. *cap.* 35. *num.* 122.*ad fin Garz.de benef.*2.*par.cap.*1.*ego ipſe* 1. *par. annot.*1.§.2.*nu.*29 contra *Azor.& Suar.*Vnde tenentes, fructus penſionis,& commoditatem poſſe vẽdi,intelligendi ſunt per triennium,& non vltra,ſecundùm dicta per *Garz. cit.tract.*1.*par.cap.*5.*num.*26.*& ſeqq.*

43 Solet in hac materia per DD. dubitari, an penſio ſit odioſa, vel fauorabilis; tenent aliqui eſſe odioſam,ea ratione,quia Penſionarius non laborat in Eccleſia,neque ſeminat,& tamen metit,& fructus ſine labore manducat,ita *Gonzal.ad regul.* 8. *Cancell. gl.*5.§.5.*num.*38.Diſtingunt alij penſionem ante reſeruationem eſſe odioſam, poſt verò in eſſe deductam, dici fauorabilem, ita *Gig.de penſion.q.*94.*in princip.& Gonzal. cit.loc.*§.6.*proœm.Maceraten.variar.reſol.* 31. *num.*3.Verùm inſpecta origine,& cauſa pẽſionis,quæ eſt,vt Clericis egenis,& benemeritis ſubueniatur de eo, quod Titulari ſuper abundat,iuxta ſententiam *Burſat.conſ.*126. *ſub num* 90.*verſ.ſecundo,vt egeno Barboſ. de iure Eccleſ.cit.cap.*11.*num.*54.*Lotter.de re benefic.lib.*1.*q.*36.*num.*13.*& ſeqq.* ſequitur pẽſionem quocumque tempore inſpecto, dici fauorabilem,cum *Fel.in cap.ad audientiam el ſecondo ſub num.*2.*verſ.ſecunda concluſio de reſcriptis Rota deciſ.*240.*ſub num.*24.*verſ.licèt enim par.*1.*diuerſ.*& hoc maximè de penſione reſeruata tempore vacationis, *Rota in vna Firmana penſionis* 21. *Februarij* 1625. coram *D Remboldo*,& cum conſenſu Titularis *Lotter.cit.loc.num.* 45.

44 Nota quintò,quod penſio reſeruata ſuper pluribus beneficijs ab vno poſſeſſis, ſi moriatur Titularis,& beneficia cõferantur ſingulis perſonis, eſt ſoluenda à modernis Beneficiatis pro rata,non verò in ſolidũ à quolibet eorum,probatur per *tex.in cap.conſtitutus*,vbi *Abb.nu.*8.*de relig.dom.* & ſequutam fuiſſe *Rotam*,referunt *Gomez. in compend. ſignat.ad fin.verſ. eſt, & alius caſus Campanil. diuerſ.iur.Canon.rub.*11.*cap.*13.*num.*287.*& Lotter.de re beneſ.lib.*1.*q.*38.*num.*20.Idemq; dicendum,ſi penſio eſſet trãslata ſuper pluribus beneficijs *Paleot. deciſ.* 304. *in manuſcript.Pariſ.de reſignat.benef.lib.*6.*q.*4.*nu.*47. Et hæc ſententia eſt adeò vera,vt rigor conceſſus à iure pro penſionis exactione, etiam contra ſucceſſorem, intimatis literis, vt diximus ſupra,ſtatim ceſſet, cum opponitur per ipſum ſucceſſorẽ diuiſio beneficiorum, ſuper quibus præſtitus fuit conſenſus à prædeceſſore pro reſeruanda penſione; tunc enim requiritur ſententia declaratoria quãtitatis debendæ pro quolibet beneficio, & eius poſſeſſore, vt benè aduertit *Campanil.cit.loc.num.* 28. *Ricc.in prax.* 3.*par.reſol.* 108.*num.*26.Contrarium tenet *Seraph.deciſ.* 1429.*num.*7.vbi dicit,quod eſt in electione Penſionarij agere contra quem velit pro tota penſione,ſequitur *Barboſ. de iure Eccl. lib.*3.*cap.*11.*num.*37.*in fin.*Sed prima opinio eſt verior.

45 Fallit tamen propoſita doctrina, quando reſeruatio facta eſt inſolidum; tunc enim non poſſunt ſucceſſores excipere teneri pro rata, ſed eſt in electione ipſius Penſionarij retinere ſolidam penſionem ſuper vno corpore beneficij,dummodo eſſet illius capax, *Rota in Bergomen. penſionis* 10. *Nouembris* 1595.coram *D.Litta Seraph.deciſ.* 1429. *nu.* 7.vbi fuit etiam dictum beneficium eſſe capacem penſionis,quæ non excedebat tertiã partem fructuum illius.

46 Nota ſextò,quod Pẽſionarius abſens,exigere intendens penſionem per procuratorem,opponẽt. Titulari,tenetur omninò probare ſuperuiuentiam, non ſolùm in Vrbe, ſed etiam extra,tum quia ſic ſe habet communis conſuetudo,tum etiam quia in literis reſeruationis ſolet apponi clauſula *quoad vixerit*,quæ cum videatur importare conditionem,venit verificanda per Penſionarium agentem; tum quoque quia fraudes multæ ſolebant committi in exactionibus penſionum,quibus eſſe obuiandum dicit *tex. in l. fundo ff.de re iud. & ita aduertit Maceraten. variar.reſol.vltim.caſ.*65.*verſ.* vltimo *lib.* 1. *poſt Pariſ.& Becc.*per eum adductos.

47 Nota ſeptimò dici inter DD penſionem excludere compenſationem,ita *Gig. de penſion.q.*92.*num.*4.*Monal.conſil.*52.*Graſſ.de except.cap.*16.*nu.*64.*Grat.diſcept for. cap.* 728. *num. vltimo*, quod ſanè intelligendum eſt, quando fuit reſeruata pro alendo eo, in cuius fauorem conſtituta eſt, ſecus tamen eſt, quando non fuit reſeruata pro alimentis Penſionarij,ita declarat *Surd.de aliment. titul.*8.*priuileg.*53. *num.* 7. poſt *Sebaſt. Med.in tract.de compenſat.q.* 14. licèt penſiones reſeruatæ ex cauſa reſignationis, vel ceſſionis fructuum iudicentur omnes reſeruatæ ex cauſa prædicta alimentorum,cum *Papa* vtatur in reſeruatione clauſula illa,*ne ex ceſſione tua huiuſmodi nimium patiaris detrimentum, & cæt.*ita conſuluerunt *Hippolit. Riminal.cõſil.*298.*num.*11.*&* 13.*Gabriel conſil.* 191. *nu.* 9.*lib.*2.& ſequitur *Lotter.de re benef. lib.* 1.*q.* 35.*num.*51.

48 Nota octauò addendo eis, quæ ſupra diximus,penſionem eſſe onus reale,& proinde inſectari fructus, ſuper quibus eſt impoſita, & reſeruata,quod ſi Titularis ſua immediata culpa,cum poſſit,non vult inſeruire,& fructus illos amittit,& alius lucratur,non excuſatur à ſolutione penſionis, ſi Penſionarius eligit contra ipſum agere,prout docet *Gōz.*

ad re-

Digitized by Google

ad regul. 8. Cancell. gl. 27. num. 44. Garz. de beneſ. par. 1. cap. 5. num. 230. in fin. vbi *num.* præcedenti excuſat excommunicatum, qui ſua culpa, & delicto incidit in excommunicationem, & propterea non inſeruiendo amittit fructus, quia in hoc caſu culpa Beneficiati non eſt immediata cauſa amittendi fructus, ſed excommunicatio, quæ eſt pœna culpæ, & ſic non imputatur ei *Cap. quia diuerſitatẽ de conceſſ. præbend.* vbi *Abb. num.* 11. Ex dictis tamen non eſt negandum, etiam in caſu dictæ immediatæ culpæ, Penſionarium poſſe agere contra quoſcumque fructuum perceptores, cum penſio ſit impoſita ſuper illis, & res tranſeat cum onere ſuo, prout latius dictum eſt ſupra. Facit etiam, quia Penſionarius eſt præferendus in fructibus benefi-
49 cij grauati, quibuſuis creditoribus, etiam anterioribus, teſtatur *Marcheſ. de commiſſ. 2. par. cap. 4. de commiſſ. appell. num.* 69. quem refert, & ſequitur *Garz. cit. loc. num.* 236.

SVMMARIVM.

1 *Theologalis Præbendæ materia ad Text. cap. quia nonnulli §. ſanè de Magiſt. &c. Quid in hoc Tridentinum ſtatuat, & qui DD. eam exagitent.*

2 *Theologalem Præbendam obtinens cogendus per ſe, vel per alium ad ſatisfaciendum muneri ſuo, & qualiter.*

3 *Theologalem Præbendam obtinẽtis defectum Epiſcopus ſupplere poteſt, licèt ille alteri ſit ſubiectus Epiſcopo inferiori, in eumq; non ſit iuriſdictio, numer. 4.*

5 *Theologalem Præbendam obtinens, ratione legitimæ abſentiæ non poteſt cogi ad ſatisfaciendum per ſe ſuo muneri, cum poſſit per alium ex infirmitate, inimicitijs, num. 6.*

7 *Theologalem Præbendam obtinens, ob infirmitatem ſanabilem, non cogendus ſatisfacere per alium.*

8 *Theologalem Præbendam obtinens, habet tres menſes vacantiæ.*

9 *Theologum docentem, poteſt Epiſcopus, Canonicos, & Præsbyteros cogere, vt audiant.*

10 *Theologalem præbendam obtinens, ex capite minoris litteraturæ poſt Tridẽtinum, ſatisfacere non poteſt per aliũ.*

11 *Theologalis Præbendæ collatio ſpectat ad eum, ad quem ſpectaret, ſi quodcũque beneficium eſſet.*

12 *Theologalis Præbendæ collatio quid ſi ſpectet ad Ordinarium ratione menſis, vel ad Inferiorem.*

13 *Theologalis Præbendæ collatio Theologo facienda, an Decretorum Doctori, vbi caſus conſcientiæ legi ſolent.*

14 *Theologalis Præbenda, conferri nequit regulari, neq; commenda, niſi ex neceſſitate.*

15 *Theologalis Præbenda in Cathedralibus, & Collegiatis inſignis oppidi, ex præbenda primò vacatura conſtituenda.*

16 *Theologalis Præbenda poteſt deputari ex Canonicatu, vel Præbenda habente ſolùm maſſam communem.*

17 *Theologalis Præbenda debet deputari ex integra alia Præbenda, vel duplici.*

18 *Theologalis præbenda, ſi deputetur primò vacatura, non eſt caſus optioni, niſi poſt vacationem.*

19 *Theologalis Præbenda non poteſt deputari vacans in menſe Apoſtolico.*

20 *Theologalem Præbendam obtinens, non poteſt aliam optare, niſi ea reſignata.*

21 *Theologalem Præbendam, vbi non decet habere, habetur magiſter ſcholæ & quando; talis tamen magiſter pro Ciuitate, non poteſt deputari Parochus ruralis, num. 22.*

23 *Magiſtri Ludi litterarij examinandi quoad fidem, & bonos mores, emittendo profeſſionem fidei.*

24 *Theologus abſens, lucratur die quo legit omnia emolumenta intereſſentium non tamen ſi abſit à matutino ſequentis diei.*

25 *Theologalem lectionem audientes, non lucrantur emolumẽta, ſicut intereſſentes choro.*

26 *Theologus materiã eligit arbitrio Epiſcopi, legendo Theologiam ſcholaſticam, vel caſus conſcientiæ ſatisfacit, vbi ſolitum, num. 27.*

28 *Theologus arbitrio Ordinarij legit Capuæ ſemel in hebdomoda.*

29 *Theologali Præbenda vacante, ſi non inueniatur idoneus, quid aget Epiſcopus.*

30 *Theologus interpretabitur iuxta ſenſum SS. PP. Scripturam, vel adeat Sum-*

mum

mum Pontificem.

31 *Theologus vulgariter nõ explicet ſcripturam, immo ſic eam retinentes non poſſunt abſolui.*

32 *Lectio S Scripturæ in Monaſterijs habenda, & in publicis gymnaſijs, num. 33. quomodo aſſumẽdus ad idem examinandus, num. 34. remiſſiuè.*

ANNOT. XII. ARGVMENTVM.

De Præbendis Theologali, & Pœnitentiali. Notatur §. 1. Theologum cogẽdum eſſe per ſe ad ſatisfaciendum per Epiſcopum, etiam ſi alteri ſubſit; quid ſi legitimè eſt abſens, vel infirmus, per quot menſes poſſit vacare à lectura. An poſſit Epiſcopus cogere Presbyteros, & Canonicos ad illum audiendum. An ob minorem literaturam ſatisfaciat per alium. Collatio Præbẽdæ Theologalis, ad quem ſpectet, cui poſſit conferri, & an Regulari. Quomodo erigenda in Eccleſijs, vbi hactenus non eſt erecta per deputationem præbendæ primò vacaturæ. Erecta quomodo non poſſit optari, nec optare. Vbi non poteſt haberi, quomodo habendus Magiſter ſcolæ. Theologus abſens à Choro in die, quo legit, lucratur diſtributiones; quid de illum audientibus. Materiam, & tempus lectionis determinat Epiſcopus: quomodo Scripturam explicabit, an vulgariter; Quid ſi non reperitur perſona idonea. An lectio Sacræ Scripturæ ſit habenda in Monaſterijs Regularium, & alia. Notatur §. 2. requiſita obtinentis præbendam Pœnitentiariæ; in qua Eccleſia ſit habenda; quomodo erigatur, & à quo. Ad quem ſpectet collatio; cui conferenda eſt; quid in defectum. Quam facultatem abſoluendi habeat Pœnitentiarius; An poſſit compelli ad audiendas confeſſiones, & quomodo debeat eſſe paratus; an lucretur diſtributiones, & alia.

ANNOTATIO XII. §. I.

Ad Tex. in Cap. quia nonnulli §. ſanè de Magiſt. &c.

1 IN hoc *Tex. Innocentius Papa III.* in Concilio *Generali* ſtatuit, quod *Metropolis* Eccleſia Theologum habeat, qui Sacerdotes, & alios in Sacra pagina doceat, & in his præſertim, quæ ad curam animarum ſpectant. In hac eadem materia ſtatuit *Concil. Trid. ſeſſ. 5. cap. 1.* quod in Eccleſijs, in quibus certa præbenda, vel aliud ſtipendium reperitur deputatum pro Lectoribus Sacræ Theologiæ, Ordinarius cogat huiuſmodi obtinentes, ad lectionem Sacræ Scripturæ per ſe ipſos, ſi idonei fuerint, aliàs per idoneum ſubſtitutum, per ipſum Ordinarium deputandum. In futurum verò, præbenda Theologalis non conferatur, niſi perſonis idoneis, & quibus per ſe ipſos id munus expleri poſſit, aliàs prouiſio ſit nulla. Secundò in Eccleſijs Cathedralibus Ciuitatis inſignis, vel populi numeroſæ, & in Collegiatis inſignis oppidi, in quibus Præbenda Theologalis non eſt erecta. Prima præbenda vacatura, quocunque modo, præterquam ex cauſa reſignationis, ad eum vſum conſtituta intelligatur; quod ſi in ipſis Eccleſijs nulla, aut non ſufficiens præbenda foret, Epiſcopus per aſſignationem fructuum ſimplicis beneficij, vel per contributionem fructuum beneficiorum Ciuitatis, & *Diœceſis*, vel aliàs, prout commodius ei videbitur prouidere poterit de conſilio Capituli, vt Sacræ Scripturæ lectio habeatur. Tertiò Eccleſia, in qua pauci ſunt Clerici, vt Theologiæ lectio commodè haberi non poſſit, Magiſtrum habeat ſaltem, qui Grammaticam doceat Clericos, ac Sæculares gratis, cui Magiſtro poſſunt aſſignari fructus alicuius beneficij ſimplicis quoad docuerit, vel aliqua merces, ex fructibus Capituli, vel aliàs prouideri, prout commodius Epiſcopo videbitur. Quartò *Concilium* diſponit quid ſeruãdum in Monaſterijs Regularium. Et vltimò concedit docentibus Sacram Scripturam, & ſtudentibus priuilegia omnia de perceptione fructuum beneficiorum, & præbendarum, abſentibus à iure communi conceſſa; *Concil. Cabilonenſe 2. cap. 3. tom. 2. fol. 1623. & diſt. 37. C. de quibus*, de eadẽ materia tractant *Nau. in manual. cap. 27. num. 107. Zerol. in prax. Epiſcop. par. 1.* verbo *Præbenda Theologalis Valer. Reginal. in prax. for. pœnit. lib. 20. cap. 53. Galet. Morg. caſ. conſcient.* verbo *legent Monet. de diſtrib. quotid. par. 2. q. 10. & de commut. vltim. volunt. cap. 10. num. 191. & ſeqq. Garz. de benef. par. 5. cap. 4. num.* 130.

130.& ſeqq. Rebuff. in concord. titul. de collat. §.1. verb. Theologalem Gonzal. ad regul. 8. Cãcell. gl. 9. §. 2. Ricc. in prax. 2. par. reſol. 175. & 4. par. deciſ. 101. Homobon. de Bonis de human. vit. ſtatib. par. 1. cap. 11. & cap. 12. Barboſ. de off. et poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 56. et in tract. de Canon. & Dignit. cap. 27. & in ſumm. Apoſtolicarum deciſ. verbo *Præbenda Theologalis*; & verbo *Canonicus Theologus*, & alij; in quibus terminis.

2 Nota primò ex *Concil. Trid. cit. loc.* obtinentem Præbendam Theologalem, eſſe cogendum per Epiſcopum ad ſatisfaciendum muneri ſuo, & ſic ad lectionem Sacræ Scripturæ per ſe ipſum; & ad id compelli poteſt pœnis, puta per ſequeſtrationem fructuum, per aſſignationem partis ipſorum fructuum alteri, qui loco eius legat, & demum creſcente contumacia, poteſt ad cenſuras, ac etiam ad priuationem deuenire, & facta priuatione, poterit, donec per Ordinarium Collatorem prouideatur, deputare perſonam idoneam ad munus lecturæ, referunt voluiſſe *Sacr. Congregat. Concil. in Maioricen. Aldon. in compend. Canon. reſol. lib. 1. titul. 3. num. 3. & Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. 27. nu. 30. & in Summ. Apoſtolicarum deciſ. citato loco num. 7.*

3 Ampliatur ſupradicta, vt Epiſcopus poſſit cogere obtinentem Præbendam Theologalem ad ſatisfaciendum muneri ſuo, & ſic ad lecturam Sacræ Scripturæ per ſe ipsũ, in caſu, quo inferior Ordinarius, in cuius Eccleſia Collegiata eſt expléda talis lectio, eſt negligens id exequi facere, intellige poſſe Epiſcopum negligentiam prædictam ſupplere in Eccleſijs intra ſuam Diœceſim, licèt inferiori ſint ſubiectæ, docet *Barboſ. cit. trac. de Canonic. & Dignit. cap. 27. num. 31.* qui id teſtatur, etiam ex mente eiuſdem *Sacr. Congreg.* Et probatur ratione; quia omnium correctio in Diœceſi, pertinet ad Epiſcopum *Cap. de perſona 11. q. 1. Clem. 1. de off. ordin.* ipſe enim ſupplet negligentiam omnium inferiorum ſuæ iuriſdictionis *Cap. grandi de ſupplend. neglig. Prælat.*

4 Nec obſtat, quod Epiſcopus non ſit Ordinarius illorum ſubditorum qui habent proprium ſuperiorem, & ſic non habet in eos iuriſdictionem *Cap. graue germus de off. Ordin.* quia non loquimur de ſupplenda negligentia Prælatorum, tum ſuorum ſubditorũ; præterea ille *Tex.* procedit in eo caſu, in quo Abbas ille non erat Epiſcopo ſubditus, ſi enim eſſet ſubditus benè poſſet Epiſcopus eius negligentiam corrigere, & notat ibi gl. in verbo *corrigere ſit paratus*, & cum in hoc caſu *Concil. Trid. cit. cap. 1.* det facultatem Epiſcopis ſupplendi negligentiam Abbatis Monachorum clauſtralium, multo magis videtur id poſſe facere contra alios Ordinarios ſæculares.

5 Limitantur ſupradicta, in caſu legitimæ abſentiæ, ſtante enim cauſa legitimæ abſentiæ, Epiſcopus non poteſt cogere obtinẽtẽ Præbendam Theologalem ad ſatisfaciendũ per ſe ipſum muneri ſuo, *Rot. deciſ. 147. num. 1. par. 3. recent.* aliàs *par. 1. in poſthum. Farinac.* & voluiſſe *Sacram Congreg.* teſtatur etiã *Barboſ. in ſumm. cit. loc. num. 4.*

6 Poteſt enim Theologus impeditus ex iuſta cauſa, legere per ſubſtitutum, ab Epiſcopo eligendum; Vnde infirmo fuiſſe conceſſam facultatem legendi per alium ad ſex menſes per *Sacram Congregat. Concil. die 13. Nouembris* 1627. teſtatur *Barboſ. cit. loc. num. 5.* Et propter inimicitias ortas ſine culpa Canonici, fuit permiſſum Canonico Theologo Eccleſiæ Capuanæ per annum abeſſe à reſidentia, & habitare in loco viciniori, ad eadem *Sacr. Congregat. Concil.* vt habetur inter reſolutiones *Sacræ Congregationis in cit. cap. 1. Concil. Trid.* quæ circunferuntur ſub nomine Eminentiſſimi, & ſemper recolendæ memoriæ *Cardin. Bellarmini*, cuius virtutibus, ſacrum Apoſtolicum Collegium illuſtratur, Reſpublica chriſtiana decoratur, & mea præclariſſima Eccleſia Capuana, olim ſub tanto *Præſule*, gloriatur.

7 Et licèt poſſit Canonicus Theologus infirmus ſuo muneri ſatisfacere per alium; tamen ſi infirmitas non eſt perpetua, ſed ſanabilis, non poteſt compelli durante infirmitate ad legendum per ſubſtitutum, teſtatur voluiſſe *Sacram Congregationem Concil. Garz. de benef. par. 5. cap. 4. num. 159.* quem refert *Barboſ. cit. loc. num. 6.*

8 Limitantur etiam ſupradicta certis temporibus; non poteſt enim cogi ad lecturam Sacræ Scripturæ prædictæ Canonicus Theologus in tribus mẽſibus ſingulis annum, videlicet *Iulij, Auguſti, & Septembris*; quia in his tribus menſibus, *Præbenda* Theologalis poteſt vacare à lectione, ex indulto *Sacræ Congregationis*, vt teſtatur *Garz. cit. loc. num. 157. Gallet. Margar. caſ. conſcient.* verbo *legere Scip. de Rubeis in aphor. Epiſ.* verbo *Epiſcop. num. 3. Barboſ. in Summ. Apoſtolicarum deciſ. cit. loc. num. 10.*

9 Dubitatur, an ſicut poteſt Epiſcopus cõpellere Canonicum Theologum ad ſatisfaciendum muneri ſuo per ſe ipſum, nempe ad lectionem Sacræ Scripturæ; poſſit etiam cõpellere alios Canonicos, Præsbyteros, vel Clericos ſuæ iuriſdictionis ad interellendum prædictæ lectioni.

Reſpondetur affirmatiuè, nempe poſſe Epiſcopum compellere Canonicos, & alios Præsbyteros Eccleſiæ Cathedralis ad audiẽdam lectionem prædictam, quia prædicti tenentur

nentur

Digitized by Google

nentur accedere ad illā,teſtatur declaraſſe Sacram Congregationem Concil. ſub die 11. Auguſti 1618. Barboſ.de Canon.& Dignit.cit. cap.27.num.28.vbi etiam plus refert,nempe eandem Congregationem declaraſſe, poſſe Epiſcopum eoſdem compellere, vt accedāt ad Congregationem caſuum conſcientiæ, etiam pœna pecuniaria Sell.in Select.Canon. cap.2.num.3.& 25.

10 Aduerte Concil.Trid.cit.loc.diſponere,Epiſcopum poſſe compellere Canonicū Theologum ad ſatisfaciendum oneri lecturæ per ſe ipſum,ſi idoneus eſt,ſin minus per ſubſtitutum. Quæ diſpoſitio procedit cum Canonico prouiſo ante Concil.Trid.poſt vero Cōcil.non poteſt admitti, ex capite minoris litteraturæ,ad ſatisfaciendum per alium;quia Concil.omninò diſponit, Præbendam Theologalem, eſſe conferendam illi, qui poteſt per ſe ſatisfacere oneri lecturæ, aliàs collatio non valet.

11 Nota ſecundò collationem Præbendæ Theologalis ſpectare ad eum,ad quem aliàs ſpectaret collatio,ſi non eſſet talis. Vnde eſt, quod ſi vacat in menſe reſeruato,vel ſub alia reſeruatione ratione loci,aut perſonæ,illius collatio in totum ſpectat ad Papam; non ſolum collatio,ſed etiam electio perſonæ,ita Gonzal.ad regul.8.Cancell.gl.9.§. 2. num.83. Garz.de benef.par.5.cap.4.num. 164. Barboſ. de Canon.& Dignit.cit.cap.27.num. 13. contra Zerol.in prax.Epiſc.par.1.verb.beneficium §.3.& verbo Præbenda Theologalis §. 4. qui minus iuſtè tenet ad Ordinarium ſpectare electionem Marant.loc.infra cit.num.3.

12 Quod ſi Præbenda Theologalis vacauerit in menſe Ordinarij,nec alia afficitur particulari reſeruatione, collatio ad ipſum Epiſcopum ſpectat;Quod ſi ad inferiorem ſpectet collatio,diſtinguendum eſt: quod ſi ſumus in Præbenda erecta ante Concil.,& tunc eius collatio ad eum ſpectat,& eo modo facienda eſt,ſicut ſeruabatur ante Concilium. Si verò tractatur de Præbenda Theologali, erecta poſt Concilium,& tunc ſi collatio illius ante ad alium ſpectabat, nihil eſt innouandū quoad collationem,ſed electio perſonæ ſpectat ad Epiſcopum, ita declaraſſe Sacram Congregationem Concil. teſtatur Garz. poſt Gonz.cit loc.num.161.& Barboſ.cit.cap.27.nu. 12.& ſeqq.Et hoc ſaluo aliquo particulari priuilegio,vel indulto, quod ſeruari debet, vbi adeſt Marant.par.4.reſp. 9. num. 4.& 5. vbi vlterius addit,ſi ſolitum ſit conferri per concurſum, ille ſemper ad Ordinarium ſpectabit.

13 Hæc collatio Præbendæ Theologalis facienda eſt Theologo, ita videntur diſponere verba Concil.Trid.cit.cap.1.& clarius verba huius tex.cap.quia nonnulli, & quia is videtur idoneus ad ſatisfaciendum lectioni Sacræ Scripturæ per ſe ipſum; iuxta diſpoſita in eodem Concilio;& ita interpretata eſt antiqua conſuetudo; Non eſt tamen omnino improbabile,quod poſſit etiam conferri Decretorum Doctori, & hoc indubitatè in ea Eccleſia, vbi conſuetum eſt legere caſus conſcientiæ,ita Ricc.4.par.deciſ.101. per totum.

14 Non poteſt tamen conferri Præbenda prædicta in Eccleſijs Cathedralibus Regularibus,ita refert voluiſſe Sacram Congregationem Epiſcoporum,& Regul.28.Iunij 1583. Sell.ſelect.Canon.cap.16.num. 42. & poſt eum Barboſ.ſumm.Apoſtolicarum deciſ.verbo Præbenda Theologalis num. 5. & verbo Canonicus Theologus num.1. Nec etiam dari poteſt in commendam Regulari dum vacat;nam vacante tali Præbenda dari debet in commendam cum applicatione fructuum alteri Canonico eiuſdē Eccleſiæ ſi haberi poteſt idoneus,aliàs alteri Præsbytero ſæculari, ita vt ſemper præferatur Canonicus eiuſdem Eccleſiæ extraneo,ex dictis per Nauar. par. 2. lib.5.titul.de Magiſtris conſil.1. num. 5. qui ſi haberi nec poteſt,commendanda eſt ex neceſſitate Regulari,Barboſ.de Canonic.& Dignit.cit.cap.27.num.59. & in ſumm. Apoſtolicarum deciſ. cit. verbo Præbenda Theologalis num.14. Hinc deplorandum cenſeo abuſum, quem vidi aliquando ſeruari in Cathedrali meæ Patriæ,vbi ob impedimentum, vel abſentiam Canonici Theologi,præuia licentia Sacræ Congregationis, ſubſtitutus fuit Regularis ad lecturam durante impedimento, dum in eodem Capitulo,& Ciuitate ſemper fuerunt,& ſunt Canonici, & Præsbyteri ſæculares literis ſufficientiſſimis,idonei ad ſatisfaciendum,cui vis lecturæ.

15 Nota tertiò in Eccleſijs Cathedralibus Ciuitatum,inſignium, vel numeroſum populum habentium;& in Collegiatis inſignis oppidi,ſi Clerus numeroſus fuerit, in quibus Præbenda Theologalis non eſt erecta, vel nullam habet ſtipendium; ſtatuit Concil. Trid.cit.cap.1.intelligi deputatam ad eum vſum primam Præbendam quomodocunq; vacaturam,præter quam per reſignationem, & dummodo onus incompatibile non habeat;Quod ſi adhuc non eſt exequutum, poteſt ſemper exequi;Sed ad hoc,vt prima præbenda cenſeatur erecta in Theologalem, requiritur quod Epiſcopus in talem illam deputet per actualem deputationem, ita obſeruat Garz.cit.par.5.cap.4.num. 155. & ſequitur Barboſ.de Poteſt.Epiſc.par.3.alleg.56. num. 3. Ad quem effectum poteſt deputari Præbenda primò vacatura, etiam ſi ſit de iure patronatus laicorum, citra tamen præiudicium præſentationis patronorū,voluiſſe

Digitized by Google

Sacram Congreg. teſtatur *Garz. cit. loc. num.* 162. *Monet. de commut. vltim. volunt. cap.* 11. *num.* 262.

16 *Poſſe* deputari in Præbendam Theologalem Canonicorum, vel Præbendam, quorum fructus conſiſtunt in ſolis diſtributionibus quotidianis, vt quia Canonicatus Præbendam non habet, ſed ſolùm maſſam communem, teſtatur ex *Sacra Cõgregatione Barboſ. de Canon. & Dignit. cit. cap.* 27. *nu.* 7. poſt *Garz.* per eum adductum.

17 Hæc deputatio in Theologalem, debet fieri de Præbenda integra, vnde non ſufficit portio, vt teſtatur deciſum *cit. loc. Garz. nu.* 128. & *Barboſ. num.* 6. Quod ſi Præbenda, ob eius minorem redditum nõ ſufficiat ad ſufficiens ſtipendium, poſſunt applicari duo, ita refert declaraſſe *Sacram Congregationem die* 16. *Febr.* 1619. *Barboſ. cit. loc. num.* 8.

18 Præbenda primò vacatura, ſi antequàm vacet fuerit deputata in Theologalem, ſuccedente caſu vacationis, non poteſt optari in Eccleſia, vbi eſt conſuetudo optandi; ſed ſi deputatio in Theologalem facta eſt poſt quàm vacauerit; talis deputatiõ non impedit optionem, proinde poteſt optari Præbẽda vacans, & dimiſſa ab optante, cenſetur deputata; ita optimè conciliando *contrarias declarationes Sacræ Congregationis*, tenet *Garz. cit. cap.* 4. *num.* 130. & ſequitur *Barboſ.* vbi ſupra *num.* 9.

19 Non poteſt tamen deputari in Theologalem, Præbenda vacans in menſe Apoſtolico, vel aliàs reſeruata, pluries declaraſſe *Sacram Congregationem* habetur apud *Garz. cit. loc. num.* 128.

20 Præbenda poſtquam erecta eſt, & deputata in Theologalem, non poteſt optari, *vt ſupra cum Garz. notatum eſt*; ſed nec etiam ipſe Canonicus Theologus admiſſi poteſt ad optandam aliam Præbẽdam, dimiſſa Theologali, ad inſtar aliorum Canonicorum eiuſdem Eccleſiæ, declaraſſe *Sacram Congregationem* 7. *Iunij* 1601. pluries teſtatur *Barboſ. ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Præbenda Theologalis num.* 11. & 12. poſt *Garz. & alios.* Verùm ſi Canonicus Theologus ex iuſta cauſa fuit admiſſus ad reſignandam Præbendam Theologalem in manibus Ordinarij, cum retentione ſtalli in Choro, poteſt pinguiorem Præbendam optare, cenſuit *Sacra Congregatio Rit. in vna Veronen.* 2. *Septembris* 1597. de qua teſtatur *Barboſ. de Canon. & Dignit. cit. cap.* 27. *nu.* 22. contra *Monet. de opt. c.* 4. *q.* 1. *num.* 11. & *ſeqq.* Notatur latius §. *ſeqq de Præb. Pœnitentiariæ.*

21 In Eccleſijs, quæ tenues habent redditus, & exiguam copiam Clericorum, & Populi, & proinde in eis non poteſt haberi lectio Sacræ Scripturæ; præcipit *Concilium*, haberi ſaltem Magiſtrum Grammaticæ per Epiſcopum eligendum, qui clericos, alioſq; ſæculares pauperes gratis doceat, cui Magiſtro prouideri poteſt de ſtipendio, ex fructibus alicuius ſimplicis beneficij, quoad docuerit, vel ex contributione ſolutẽda ex maſſa Epiſcopali, & Capitulari, vel aliàs, prout Epiſcopo videbitur; ita *Concilium*, quod etiã ante ſtatutum erat in hoc *Cap. quia nonnulli vbi gl.* verbo *Pauperes* dicit, quod iſte Magiſter, nec etiam à diuitibus poteſt exigere ſalarium, ſi pro ſuis laboribus beneficium habeat, vel aliud ſtipendium.

22 In his terminis aduertendum eſt, quod non poteſt deputari in talem Magiſtrum Grammaticæ, Curatus ruralis, qui in Vrbe reſideat docendi cauſa, etiam ſi in diebus ſolemnibus officium in Parochia exercere vellet, referunt deciſum *Gonzal. ad regul. de menſib. gl.* 6. *num.* 254. *Sanctorel. var. reſol. q.* 3. *num.* 32. *Barboſ. de off. & poteſt. Paroch. par.* 3. *cap.* 8. *num.* 28.

23 Aduertendum eſt etiam, quod Magiſtri ludi litterarij, examinari poſſunt ab Epiſcopo, in ijs dumtaxat, quæ ſpectant ad Fidem, doctrinam Chriſtianam, & bonos mores, teſtatur deciſum *Barboſ. in collect. ad Concil. Trid. cit. cap.* 1. *num.* 47. poſt *Aldan.* per eum adductum. Et tenentur emictere profeſſionẽ Fidei coram Ordinario per *Bull. Pij IV. Cathec. Neap. l.* 3. *caſ.* 129. *fol.* 104. etiam qui priuatim docent.

24 Nota quartò haberi *in gl. vltima huius cap. quia nonnulli* verbo *prouentus*, Canonicum Theologum non lucrari diſtributiones quotidianas, dum abeſt à Choro cauſa legendi; ſed quicquid ſit de iure communi, hodie ex particulari Gratia *Gregorij XIII.* Canonico prædicto debentur integræ diſtributiones illius die, quo legit; ita vt ſi legat poſt veſperas, lucretur abſens à Choro, non ſolùm diſtributiones, quæ reſpondent Veſperis, ſed etiam matutino, & Miſſæ ſolemni eiuſdem diei, ita *Gonz. ad regul. de menſib.* §. 7. *proœm. num.* 180. *Garz. de benef. par.* 3. *cap.* 2. *nu.* 118. *Monet. de diſtrib. quotid. par.* 2. *quæſt.* 10. *nu.* 27. *Sacra Congregatio in Fanen.* 3. *Auguſti* 1624. & non ſolùm diſtributiones quotidianas, ſed emolumenta quæcunque, perſonaliter intereſſentibus dari ſolita, voluit *eadem Sacra Congregatio in Oriolen.* 12. *Auguſti* 1628. & refert *Barboſ. ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Canonicus Theologus nu.* 11. & *in tract. de Canon. & Dignit. cit. cap.* 27. *num.* 35. Vbi cum *Garz. Calet. & alijs*, id limitat in Matutino, quod dicitur pro die ſequenti, in Veſperi præcedente, ſecundùm conſuetudinem Eccleſiæ, quia non cenſetur præſens prædicto matutino, & proinde non lucratur illius diſtributiones.

25 *E*t licèt ipſe Canonicus Theologus lucretur diſtributiones, abſens à Choro, die, quo legit; non tamen illas lucrantur alij Canonici, abſentes à Choro pro tempore, quo dictã lectionem audiunt; quicquid diſpoſitum ſit de abſentibus cauſa ſtudendi in publicis Vniuerſitatibus, docet poſt alios *Barboſ. tractat. de Canon. & Dignit. cit. cap. 27. num. 45. & ſeqq.*

26 Nota quintò Canonicum Theologum nõ poſſe eligere materiam Sacræ Scripturæ ſibi bene viſam pro lectione in Cathedrali, ſed tenetur legere materiam, ſibi aſſignatam ab Epiſcopo; nam materia Sacræ Scripturæ, tempus, & hora ad prædictam lecturam, remittuntur arbitrio Ordinarij; ita teſtantur fuiſſe deciſum, *Garz. cit. cap. 4. num. 156. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 1. alleg. 56. num. 6. et de Canonic. & Dignit. cit. cap. 27. num. 26.*

27 Satisfacit tamen *Concilio*, nec ad aliud poteſt adſtringi Canonicus Theologus, docendo ſcholaſticam Theologiam, referunt fuiſſe deciſum *Garz. & Barboſ. cit. loc.* poſt *Galet. in Margar. caſ. conſc.* verbo *legere* 2. In Eccleſia vero Cathedrali, in qua conſuetum eſt legi caſus conſcientiæ, ſeruanda eſt conſuetudo, ita *Ricc. in 4. par. deciſ. 101. num. 9.*

28 Tempus quo debeat Canonicus Theologus legere, remitti etiam arbitrio Ordinarij, referunt ex *declaratione Sacræ Congreg. DD. cit.* apud quos, & alios nil inuenitur particulare. Praxis ſaltem in Eccleſijs huius Regni, admittit Lectorem huiuſmodi, ad legendum ſemel in hebdomoda. Ita in particulari ſeruatur in mea inſigni Eccleſia Metropolitana Capuana, in qua ad præſens eſt *Theologus R. D. Paulus Vecchi* Auctor *eruditiſſimarum Obſeruationum in Diuinam ſcripturam vniuerſam*, vir variæ, *& indefeſſæ lectionis*.

29 Quæro quid agendum per Epiſcopum, quando vacat *Præbenda* Theologalis, ſed non reperitur perſona idonea ad ſatisfaciendum oneri lecturæ per ſe ipſum.

Reſpondeo ex dictis ſupra, eſſe ſuperſedẽdum in prouiſione, & collatione, donec inueniatur Canonicus ſæcularis idoneus, & interim fructus Præbendæ poſſunt integre tradi alicui Superiori Regulari, qui curet, vt aliquis Theologus ex ſuis Regularibus publicè in Cathedrali doceat Sacram Scripturam. Ex quibus fructibus in primis neceſſaria ſunt ſubminiſtranda ipſi Lectori, & quod ſupereſt conuertitur in vſum Monaſterij, declarauit *Sacra Congregatio Concil. in Pharen. 24. Maij* 1591. Nec poteſt ex hac cauſa diuidi Præbenda à Canonicatu, & conferri vni Canonicorum, qui habeat quotidianas diſtributiones, ſtallum, & ſeruitium Chori; & alteri Præbenda, qui ſuſtineat onus lecturæ, faciunt dicta per *Abb. in cap. maiorib. & cap. dilecto de Præb. Fel. in cap. cum M. nu. 32. de conſtit.* & per *gl. in hoc cap. quia nonnulli* verbo *Præbendæ*.

30 Aduertat Canonicus Theologus, teneri ad interpretandam Sacram Scripturam nõ aliter, quàm ſecundùm eum ſenſum, quem tenuit, & tenet ſancta Mater Eccleſia, & vnanimis conſenſus ſanctorum Patrum, iuxta diſpoſitionem *Sacri Concil. Trid. ſeſſ. 4. de edit. & vſ. ſacr. libr. §. præterea*. Et ſi controuerſia aliqua fuerit pertinens ad ſacrã Scripturam, non aliter interpretabitur, quàm quo modo Eccleſiæ luminaria, & DD. in ſuis ſcriptis expoſuerunt, iuxta illud *Decretum Conc. gener. Conſtant. cap. 19.* nam ipſa intelligitur multiplici ſenſu, vt per S. *Thom. par. 1. quæſt. 1. art. 10.* Quod ſi adhuc dubium eſt, & dictis Sanctorum Patrum non dilucidatur, recurrendum eſt ad Summum Pontificem, ad quem pertinet interpretari ſenſum Sacræ Scripturæ *Turrecr. in ſumm. Eccl. lib. 2. cap. 107. & lib. 3. cap. 54.*

31 Aduertat etiam ne Sacram Scripturam legat, ſiuè in linguam vulgarem vertat, id enim non expedit Populo, vt dicit *Pet. de Soto lec. 15. de cer. Miſſ.* qui teſtatur, quod multæ parabolæ, & enigmata Sacræ Scripturæ, ſi in linguam vulgarem transferantur, non minus obſcura ſunt, quam latina, quare poſſent in populo cauſare abſurdas opiniones, & varios ſenſus, quibus intellectus vacillaret in religione chriſtiana. Et hanc lectionem in vulgari multum deteſtatur *Arnol. Alber. de agnoſcen. aſſert. Cathol. & hæret. q. 28. num. 34.* quem refert *Menoch. conſil* 82. *num. 111. cum ſeq.* appellantes illam, translationem damnoſam, & periculoſam. Hinc eſt, quod retinentes ſine licentia Epiſcopi, vel Inquiſitoris in ſcriptis Bibliam in vulgari, nõ poſſunt abſolui, niſi redditis libris Ordinarijs, & Bibliopolæ puniuntur arbitrio Epiſcopi. Idque etiam in Regularibus à ſuis Prælatis, iuxta *4. regul. indic. prohib.*

32 Nota vltimò, quod lectio Sacræ Scripturæ eſt etiam habenda in Monaſterijs Monachorum per *tex. Concil. Trid. cit. cap. 1. verſ. in Monaſterijs*; & quid in hoc poſſit Epiſcopi iuriſdictio exercere, notatum eſt *tom. 1. ad tex. in cap. 1. §. in eos de priuil. in 6.*

33 Eodem modo lectio Sacræ Scripturæ eſt habenda in publicis Gymnaſijs ex eodem *Concil. Trid. cit. cap. 1.* vbi tam illam docentes, quã ſtudentes, gaudent priuilegijs omnibus de lucrandis fructibus Præbendarum, & beneficiorum in abſentia, à iure communi conceſſis ex eodem *Concil.* de qua materia, latè *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. 27. num. 46. & ſeqq.*

34 Aſſumendus ad lectionem Sacræ Scripturæ, tam

Digitized by Google

ræ tam publicè, quàm priuatim quomodo ſit examinandus, & approbandus per Epiſcopum,& ab eo viſitandus, & quomodo coram eo teneatur Fidei profeſſionem facere,vide *Fuſc.de viſit. lib. 1. cap. 17. num. 15. & ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Pænitentiaria Prabenda Theologia,uel Canonum Doctori,qui ſit 40. annorũ conferenda,qui cenſetur, dum inſeruit intereſſe Choro: & qui materiam exagitent.*

2 *Pænitentiarius in Cathedralibus ſolùm inſtituendus.*

3 *Pænitentiaria inſtitutio practicatur cum aſſignatione Prabenda primò uacatura.*

4 *Pænitentiaria Prabenda primò vacatura ſi aſſignetur,aſſignatio non habet locum in reſeruata.*

5 *Pænitentiaria inſtituitur addicendo onus alicui Canonicatui de conſenſu poſſidentis.*

6 *Pænitentiaria inſtitutio ad Epiſcopum, abſq; Capituli conſenſu pertinet.*

7 *Pænitentiaria collatio ad eum ſpectat, ad quem aliàs ſpectaret, et ſi ad inferiorem Epiſcopo,Epiſcopus nominat.*

8 *Pænitentiariam obtinẽs, an optare poſſit aliam Prabendam.*

9 *Pænitentiaria collatio, Theologia, vel Canonum Doctori ſcientiato facienda.*

10 *Pænitentiaria collatio, fieri poteſt non habenti qualitates requiſitas in defectu.*

11 *Pænitentiaria Prabendam obtinens,facultatem habet abſoluendi omnes de Diæceſi.*

12 *Pænitentiarius,an à reſeruatis Epiſcopo, abſque alia licentia abſoluere poſſit,& an alteri ſubdelegare,ſi commiſſos caſus habeat,num.13.*

14 *Pænitentiariam obtinẽs poteſt compelli ad audiendas confeſſiones,vſq; ad priuationem,& non petitus ſe exhibere.*

15 *Pænitentiariam obtinens,dum inſeruit, diſtributiones, etiam pro exeqys lucratur,non tamen ſi extra Eccleſiam, vel in Confeſſionario confabuletur. Quid de alys Canonicis,num.16.*

17 *Pænitentiariam obtinens, quibus temporibus ad inſeruiendum paratus eſſe debet, non tamen maiori reſidentia obligatur.*

ANNOTATIO XII. §. II.

1 CVm Præbenda Theologali,magnã habet ſimilitudinem Præbendæ Pœnitentiarij,vnde eſt, quod de his duobus Præbendis,ſiuè de his duobus officijs DD. vnitim, vel ſucceſſiuè loquuntur; De hac materia Pœnitentiarij, tractant *Fuſc.de viſit.lib.1.cap. 19. Gonz. ad regul.8.Cancell.gl.34.num.78.& ſeqq. Garz. de benef.par.5.cap.4.num.130.& ſeqq. Vgol. de off.Epiſcopi cap.33.Zerol.in prax.Epiſ.par.* 1.verbo *Pænitentiarius Campanil. diuerſ. iur. Canon.rub.7.cap.6.nu.27.Ricc.in prax.2.par. reſol.129.Bonac.1.tom.titul.de iis,qua ad Diu. offic.in Chor.publ.recit.fac.diſp.2.q.5.par.3.§. 5.Barboſ.de Poteſt.Epiſcopi par.3.alleg.55.in tract.de Canon.& Dignit.cap.26.& in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.*verbo *Pænitentiarius Canonicus Salaz. de Mendoza Canonicus Pænitentiarius Eccleſiæ Toletanæ in libello de inſtitutione Canonicatus Pænitentiariæ eiuſdem Eccleſia*, & alij,diſponit *Concil. Triden. ſeſſ.24.cap.8.de refor.* in Eccleſijs Cathedralibus omnibus, vbi id commodè fieri poteſt, inſtituendum eſſe Pœnitentiarium cum vnione *Præ*bendæ proximè vacaturæ, qui ſit Magiſter,vel Doctor, aut licentiatus in Theologia,vel Iure Canonico, & annorum quadraginta, ſeù aliàs,qui aptior pro loci qualitate reperiatur, qui dum confeſſiones in Eccleſia audiet,interim præſens in Choro cenſeatur;in quibus terminis.

2 Nota primò Pœnitentiarium inſtituendũ eſſe in Eccleſijs Cathedralibus tantùm,& in ijs,vbi inſtitutio commodè fieri poteſt, iuxta verba *Concil.cit.loc.*Hinc eſt,non eſſe inſtituendum in Eccleſijs collegiatis, ſaltem ad præſcriptum *Concil. Trid.* cum vnione Præbendæ,& alijs requiſitis illius;quia Decretũ *Concilij* non habere locum in Collegiatis Eccleſijs,ſed tantùm in Cathedralibus, refert deciſum *Sell.ſelect.Canon.cap.21.num.3. & Barboſ.d.par.5.cap.4.num.113.*

3 Huiuſmodi inſtitutio, & erectio Pœnitẽtiarij practicatur pluribus modis. Primò Epiſcopus poteſt inſtituere Pœnitentiariam, eligere perſonam habentem qualitates *Concilij*,& illi facultatem tribuere,atque eidem, & ſucceſſoribus vnire primam Præbendam vacaturam;interim donec Præbenda vacet, Pœnitentiarius electus tenetur ad officium exercendum, declarauit *Sacra Congregatio* 11.*Martij* 1602. vt teſtatur poſt *Garz.* Bar-

Digitized by Google

boſ.ſumm.Apoſtolicarum deciſ.cit.loc.num.7.et tract.de Canon.& Dignit.cit.cap.26. num. 2. Sed antequam vacet Præbenda, non habet vocem in Capitulo, neque ſtallum in Choro, nec habendus eſt pro Canonico, & proinde illi, etiam denegantur diſtributiones quotidianæ, refert reſolutum per eandem *Sacram Congreg. Garz. cit. cap.4. num.*111. *verſ.Congregatio Concil.*

4 Hæc autem Præbenda primò vacatura, erecta in Pœnitentiariam, vel vnitam officio Pœnitentiarij iam inſtituti per Ordinarium, non habet effectum ſuum in Præbenda primò, vel aliàs vacante poſt erectionẽ prædictam in menſe Apoſtolico, vel alia affecta reſeruatione; nam vnio facta officio Pœnitentiarij de *Præbenda* proximè vacatura, non comprehendit Canonicatum, & Præbẽdam reſeruatam collationi Sedis Apoſtolicæ; quia *Concilium* in tali caſu non loquitur de reſeruatis, quæ quando vult comprehendere, ſolet exprimere in ſpecie, vt patet *ſeſſ.*23.*cap.*18.*de refor.& ſeſſ.*24.*cap.*15. *de ref.*& alibi, ita *Garz.in add.ad d.cap.* 4. *num.* 143.& alij, quos refert, & ſequitur *Barboſ. de Canon.& Dignit.cit.cap.26.ſub num.4.*

5 Alio modo ſolet inſtitui, & exigi officiũ *Pœnitentiarij* in Eccleſijs Cathedralibus, videlicèt Epiſcopus eligit, & deputat in Pœnitentiarium aliquem Canonicum viuentẽ, & ſucceſſores, poſſeſſores eiuſdem Canonicatus, & Præbendæ, cum conſenſu ipſius Canonici; & ita inſtituit extinctam Pœnitentiariam in Eccleſia Metropolitana Capuana annis elapſis *Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus D.D. Camillus Meltius vir ſumma vigilantia, & inculpata vita, ac admiranda virtutis Archiepiſcopus eiuſdem Eccleſiæ*, & prædictus Pœnitentiarius ſic inſtitutus, ſtatim tenetur officium ſuum exercere, & Canonicatus, ac Præbenda ſemper remanent, & tranſeunt cum tali onere, etiam ſi vacauerint in menſe reſeruato, vel aliàs affecto.

6 Hæc autem inſtitutio Pœnitentiarij, & electio illius perſonæ adeò competit Epiſcopo, vt nec teneatur requirere Capituli conſenſum, tenent *Pariſ.de confident. q.* 45. *num.*17.*Zerol.in prax.Epiſcop.par.* 1. verbo *Pænitentiarius* §.3.*Garz.cit loc.par.*5. *cap.* 4. *num.*138.& alij apud *Barboſ.cit.loc.num.*1.*in princip.*

7 Collatio verò Canonicatus, & *Præbendæ Pœnitentiariæ*, cum vacant, ad eum ſpectat, ad quem antea ſpectabat, vt ſi in mẽſe Apoſtolico, vel ſub alia reſeruatione, collatio ad ſolum Papam ſpectat, teſtantur *Gonz.ad regul.*8.*Cancell.gl.*9.§.2.*num.* 84. *& ſeqq.* Bar*boſ.de off.& poteſt.*Epiſcopi *par.*3.*alleg.*55.*nu.*13.*& de Canon.& Dignit.cap.*26.*num.* 4. ac aliàs, ſi in mẽſe Ordinarij, ad Epiſcopum ſpectat; ſi in menſe communi, ad Epiſcopum, & Capitulum *Garz de beneſ. cit.par.*5.*cap.*4.*nu.*138. *verſ. & alias.* Si verò collatio Canonicatus, & Præbendæ huiuſmodi ſpectat ad Capitulum, vel alium inferiorem, non poteſt fieri ſine nominatione perſonæ facienda per Epiſcopum *Garz.cit.loc.num.*143.

8 *N*ota ſecundò, quod DD. communiter admittunt ex *voto Sacræ Congregationis*, Præbendam Pœnitentiarij, ab alio Canonico non poſſe optari, nec ipſum Pœnitentiarium eſſe admittendum ad optandam aliam Præbendam, dimiſſa ſua. Rationes verò, quare in hoc caſu non permittatur optio, reportat Barboſ.*de Canon.& Dignit.cit.cap.*26.*nu.*23. Quæ omnes videntur atteſtari hanc denegationem optionis, eſſe inductam in fauorem ipſius Pœnitentiarij, & eius officij. Tamen ſi Canonicus Pœnitentiarius vacantem Præbendam pinguioris redditus vellet optare, & illam ſubrogare in locũ ſuæ Præbendæ, & dimittere antiquam ipſam liberã, retento onere Pœnitentiarij, non irrogaret damnum officio Pœnitentiarij, imo vtile, nec officium ipſum tranſiret ad aliam perſonam, non habentem qualitates requiſitas; Proinde non video in hoc caſu, poſſe denegari optionem; & licèt hoc ſit contra communem, tamen ratio conuincit, maximè quando Præbenda prædicta, non fuit nouiter erecta per vnionem beneficiorum, quaſi videatur prorſus noua, & ad hoc erecta, ſed eſt antiqua eiuſdem Capituli, quo caſu non apparet ratio, quare debeat Canonicus priuari hac facultate optandi, meliorando Præbendam in vtilitatem ipſius officij.

9 Nota tertiò, quod collatio ne Canonicatu, & *P*ræbenda Pœnitentiariæ, facienda eſt Magiſtro, aut *D*octori, ſeu licentiato in Sacra Theologia, vel iure Canonico, & conſtituto in ætate 40.annorum, ſeù alias aptiori, pro loci qualitate, ita *Concil.Trid.cit. cap.* 8. In quibus terminis, notandum eſt, quod licèt in alijs beneficijs, ſeù Dignitatibus, requirentibus gradum, ſufficiant eum habere, etiam ſine ſcientia competẽte, vt tenet poſt alios *Garz.de beneſ 7 par.cap.*4.*num.*50. In Pœnitentiario verò, quia gradus requiritur non ſimpliciter; ſed habita conſideratione ad ſcientiam, quæ cum cum illo concurrere, vt plurimum ſolet, cum Pœnitentiarius habeat onus adminiſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ, in qua adminiſtratione non parua requiritur ſcientia, meritò non ſufficit gradus ſine illa; & ita reſpondiſſe *Sacram Congregationem Sancta Memoria Cardinali Bellarmino Archiepiſcopo* Capuano, refert *Barboſ.de Canon.& Dignit.cap.*26.*num.*9.

10 Prædictæ qualitates requiruntur in prouiſo de Pœnitentiaria tempore collationis,

quan-

Digitized by Google

quando poſſunt haberi in loco Canonicatus,vt habetur ex illis verbis *Concil.Trid.* ibi *ſeù aliàs,qui aptior pro loci qualitate reperiatur*;vnde quando non reperitur in Ciuitate, vel Diœceſi habens tales qualitates,collatio poteſt fieri alteri illas nõ habẽti,nec tenetur Epiſcopus,vel alius Collator, prouidendum requirere extra Diœceſim, ita docet *Patr. Nauar.Salaz. Squill.& Barboſ.cit.loc. nu.*11.

11 Nota 4. quod Pœnitentiarius habet facultatem,abſque alia licentia,audiendi confeſſiones pœnitentium totius Ciuitatis, & Diœceſis,& per confeſſionem,& abſolutionem ab illo obtentam, dicitur ſatisfactum præcepto *cap.omnis vtriuſque ſexus* de conficiendo proprio Parocho ſemel in anno, docet poſt *Garz.& Ricc.Barboſ.cit.loc.nu.*12. *&* 13.

12 Controuertunt DD. an Pœnitentiarius ex vi ſolius officij, abſque alia ſpeciali cõmiſſione, poſſit abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis ſpecialitèr. Et quod poſſit,defendunt *Piaſec.in prax.Epiſc.par.*2.*cap.*1.*nu.*16.*Mendoz.in libell. de inſtit. Canonic. Pœnitent.Eccleſ.Tolet.*§.5 *Homobon.de caſib.reſeruat.par.*1.*Boſſ.in diſcep.moral.diſcep.* 1.*nu.* 51. *& alij*. Contrariam ſententiam, quod Pœnitentiarius abſque ſpeciali commiſſione, non poſſit abſoluere à caſibus Epiſcopo ſpecialiter reſeruatis, tenent *Nauar. conſil.* 20.*ſub titul.de pœnit. & remiſſ. in nou. Sayr. deciſ.*44.*eod.titul.cit. Vgol. de poteſt. Epiſcopi cap.*33.*num.*3.*Henriq.conſil.*62.*nu.* 7. *Garz. de benef.par.*5 *cap.*4.*num.* 115. *Ricc. in prax.* 1.*par. reſol.*179.*num.*3. *Gauant. in manuali* verbo *Pœnitentiarius num.*22. *Barboſ. de poteſt.Epiſcopi par.*3.*alleg.*55.*num.*23.*de Canonic. & in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Canonicus Pœnitentiarius nu.*24. teſtans poſt *Sell.ſelect.Canon.cap.*16.*num.*8. ſic declaraſſe *Sacr. Congreg. Concil. Rotæ* in *Neapolitana Pœnitentiariæ* 5.*Iunij* 1637. coram *Merlino*.

13 Alia eſt controuerſia in his terminis, an Pœnitentiarius huiuſmodi, poſſit caſus ſibi ab Epiſcopo commiſſos alteri ſubdelegare, antequam habuerit expreſſam facultatem ab ipſo Epiſcopo ſubdelegandi; quo caſu magis vera, & communis ſententia eſt negatiua;nam cum videatur ipſius Pœnitentiarij induſtria electa,meritò ſuam auctoritatem non poteſt alteri demandare, & non ſolum non poteſt ſubdelegare caſus reſeruatos ſibi ab Epiſcopo commiſſos; ſed nec etiam poteſt ſuam generalem facultatem alteri demandare,& committere; ita tenent *Garz.de benef.par.*5.*cap.*4.*num.*112.*in fin.P. Valer.different.vtriuſq; for.* verbo *iuriſdictio* 2.*num.*3.*Ricc.in prax.*2.*par.reſol.*179.*num.*2. *&* 1.*par.reſol.*429 *per tot.* Barboſ. *de Canon. & Dignit.cit.cap.* 26. *num.* 17. *&* 18. & hæc videtur verior,& tutior ſententia, licèt maximè inter modernos admittatur,poſſe Pœnitentiarium Canonicum in caſu particulari committere facultatem abſoluendi à reſeruatis *E*piſcopo;ea ratione,quia *DD.* omnes admittunt,poſſe Delegatum ad vniuerſitatem cauſarum ab Ordinario, ſubdelegare particularem cauſam, licèt non poſſit vniuerſalem iuriſdictionem, ita *Boſſ.in diſcep.moral.diſcept.*1.*num.*57.

14 Canonicus *P*œnitentiarius tenetur ex officio audire confeſſiones,immo recuſans; poteſt ad id compelli vſq; ad priuationem, ac puniri arbitrio Epiſcopi,docet *Garz. cit. loc.nu.*119.*Ricc.cit.loc.reſol.* 487. *prima par. num.* 6. qui teſtantur ſic declaraſſe *Sacram Congregationem*. Immo non ſufficit, ſi ſe exhibeat paratum petentibus; nam horis opportunis tenetur,etiam non vocatus ſe exponere paratum ad audiendas confeſſiones,in ſua propria ſede, vt aduertunt *Garz. & Ricc.loc.cit.*quos refert, & ſequitur *Barboſ.de Canon.& Dignit.cit.cap.* 26. *num.* 14. *& ſeqq.*

15 Nota quintò,quod ex *Concil.*Trid.*cit.cap.* 8.*in fin.* Pœnitentiarius dum in Eccleſia ſua confeſſiones audit,habetur pro præſente in Choro;ex quibus collige ipſum lucrari omnes fructus, & diſtributiones quotidianas,quas lucrantur omnes alij verè Choro inſeruientes. Quod ampliatur,vt dum audit confeſſiones in Eccleſia,lucretur etiã diſtributiones,quas lucrantur Canonici alij intereſſentes proceſſionibus,& ſupplicationibus,quę fiunt extra Eccleſiam,ac quas lucrãtur intereſſentes exequijs defunctorum; voluerunt *Garz.de benef.*5.*par.cap.*4.*n.*125. & alij,qui teſtantur ſic declaraſſe *Sacrã Cõgregationem in vna Gienen.*4.*Septẽbris* 1591. *& in addit.ad* 5.*partem cap.*4.*num.* 125. *Bonac.tom.*1.*titul.de ijs,quæ ad Diu.off. in Chor. publ.recit.fac.diſp.*11.*q.*5.*punct.*3.§.5.*num.*3: *Barboſ.de Canon.& Dignit.cit.cap.* 26. *num.* 21.contra *Monetam de diſtrib. quotid. par.*2. *quæſt.*11.*num.*65.

16 Limitatur tamen ſupradicta opinio,quãdo Canonicus Pœnitentiarius confeſſiones audit extra Eccleſiam ſuam,vel domi; tunc enim non lucratur diſtributiones,nec etiam illas lucratur,ſi tantùm aſſiſtit in loco confeſſionum,ibique cõfabuletur, vel priuatim recitet Diuinum Officium,confeſſiones nõ audiens,ita etiam teſtatur declaraſſe *Sacrã Congreg.Garz.cit. loc.nu.* 124., quẽ ſequuti ſunt.*Bonac.n.*1.*& Barboſ.num.*22.*cit.loc.*Idq; de confabulando,intelligendum eſſe morali,& vrbano modo declarat idẽ *Bonac.* nam non debet amittere diſtributiones Pœnitentiarius,ſi poſt auditas cõfeſſiones, cauſa cõſilij,vel aliter de pertinentibus ad conſcientiam

tiam

Digitized by Google

tiam pœnitentium parum confabuletur. An alij Canonici audientes confeſſiones debeant lucrari diſtributiones, vide *Bonac. cit.loc.num.4.*

17 Canonicus Pœnitentiarius omninò tenetur reſidere,& inſeruire temporibus,quibus Pœnitentes accedunt ad confeſſiones, puta Quadrageſimæ, Aduentus, Quatuor Temporum, Reſurrectionis, Aſcenſionis, Pentecoſtes,Corporis Chriſti, Aſſumptionis B.M.V.Natiuitatis Domini, & Omniũ Sanctorum, licèt aliàs extra dictum tempus, non poſſit cogi ad maioré illã reſidentiam, ad quam alij Canonici tenentur, teſtantur deciſum per *Sacram Congregationem Garz.cit.loc.num.*122.*& Barboſ.ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Pœnitentiarius Canonicus num.*10.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutoria materia ad Tex.Cap. vlt. de Cl. ægrot. & qui DD. materiam exagitent.*

2 *Coadiutor alter temporaneus,alter perpetuus.*

3 *Coadiutor temporaneus à Papa Epiſcopis, & ab Epiſcopis Parochis datur.*

4 *Coadiutorem Parochis dat Epiſcopus, ſi euidens vtilitas, vel neceſſitas vrgeat.*

5 *Coadiutor poteſt dari Rectori ſenio cõfecto,& qui nam ſit talis.*

6 *Coadiutoriæ gratiam ſi litteræ contineant, verificanda ætas coadiuti, & qualiter ſecundùm diuerſitatem conceſſionis.*

7 *Coadiutorem dat Epiſcopus Parocho infirmo,impotenti munus ſuum exercere.*

8 *Coadiutorem obtinere, non omnis corporis debilitas permittit.*

9 *Coadiutor aliquãdo pro ſpiritualibus, & temporalibus dandus,ſi pro vtroq; Rector inhabilis ſit, ſicut, & quando captus ab hoſtibus,num.*11.*vel ſuſpicio de dilapidatione, num.*12.

10 *Coadiutoriæ gratia,quando impetratur, debet exprimi infirmitas, apta impedire exercitium.*

13 *Coadiutor ad tempus dandus illiterato per Epiſcopum, etiam vt delegatum Sedis Apoſtolicæ.qui illiteratus,n.*14.

15 *Coadiutor penitus illiteratus non eſt innuandus,cum prouiſio ſit nulla.*

16 *Coadiutor, an Rectori per Epiſcopum dandus,ſi ipſe non ſufficiat ad munus curæ.*

17 *Coadiutor perpetuus, non niſi per Papam dandus cum cauſa,& qua.*

18 *Coadiutori, ſiuè dato à Papa, ſiuè ab Epiſcopo,aſſignandum competens ſalarium arbitrio Epiſcopi in dato ab ipſo,num.*19.

20 *Coadiutori prius,an coadiuto aſſignandum ſalarium,ſi fructus ſint tenues.*

21 *Coadiutori dato à Papa aſſignandum ſalarium iuxta cõuentionem, cum coadiuto habitam.*

22 *Coadiutori dato à Papa nil dandum, neq; de diſtributionibus, ſi nihil ſit conuentum.*

23 *Coadiutor eam habet poteſtatem,quam dat forma deputationis.*

24 *Coadiutor, quando in temporalibus, quando in ſpiritualibus datus cenſeatur.*

25 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione habet annexas prærogatiuas,& præeminentias omnes coadiuti.*

26 *Coadiutor perpetuus habet in Capitulo vocem actiuam, & paſſiuam, non tamen exercebit munus, ad quod coadiutus eſt electus.*

27 *Coadiutor habet tempus recreationis, dummodo ſua, & coadiuti abſentia tres menſes non excedat.*

28 *Coadiutor legitimè impeditus, etiam lucratur diſtributiones, ſi ſolitus ſit inſeruire.*

29 *Coadiutor dignitatis, in propria Sede coadiuti ſedere debet.*

30 *Coadiutor dignitatis,habentis æqualem in choro,cedit ſtallum alteri,tales sũt duo Primiceriatus Capuæ.*

31 *Coadiutor Canonici,ſedere debet poſt omnes eiuſdem ordinis, etiam prouiſos poſt ipſum,num.*32.

33 *Coadiutorem à ſeruitio nequit repellere Capitulum,immo illi inſeruire debent Canonici,vt coadiuto.*

34 *Coadiutori,etiam extra Eccleſiam, debentur omnes præeminentiæ,quas coadiutus habet.*

35 *Coadiutor non poteſt eligi Iudex Synodalis*

Digitized by Google

dalis,vel Apoſtolicus cum,coadiutoria non ſit dignitas,immo coadiutor,neq; eſt Beneficiatus, num. 36.

37 *Coadiutoriæ titulus,an ſufficiat pro ſuſcipiendo ſacro Ordine.*

38 *Coadiutor nil aliud,præter ſibi aſſignatum lucrari poteſt,Præbendaſq; optat pro coadiuto.*

39 *Coadiutor tenetur ad reſidentiam, etſi ob infirmitatem coadiutus ad eam non teneretur,num.*40.

41 *Coadiutor præter ſeruitium Chori, & Miſſarum ſolemnium,priuatas miſſas coadiuti celebrare tenetur.*

42 *Coadiutore infirmo, quando coadiutus lucretur diſtributiones.*

43 *Coadiutor,quando non lucretur diſtributiones,neq; pro coadiuto.*

44 *Coadiutor tenetur inſeruire, etiamſi diſtributiones coadiuto non lucretur.*

45 *Coadiutor ratione ſolius coadiutoriæ, non tenetur recitare officiũ,niſi quando ad illud coadiutus obligatur.*

46 *Coadiutor eaſdem debet habere qualitates,quas pro obtinendo beneficio habere deberet.*

47 *Coadiutor Canonicatus requirẽtis actuale Sacerdotium,ſufficit quod ſit intra annum promouibilis.*

48 *Coadiutoriæ titulus ſufficit ad habendum priuilegium fori.*

49 *Coadiutor perpetuus, licèt à principio poſſeſſionem apprehenderet, mortuo coadiuto, eam denuo apprehendere debet.*

50 *Coadiutor, & coadiutus, an ſimul in Choro intereſſe poſſint.*

51 *Coadiutor non admittitur ad ſucceſſionem,ſi tempore datæ coadiutus moriatur, clauſula enim, etſi actu vacet ad mortem non refertur,nu.* 52. *nec prodeſt conſenſus Procuratoris,nu.* 3.

54 *Coadiutor poſt mortem coadiuti immittendus in poſſeſſionem beneficij cum integro ſtatu,itaut nec ſit caſus optioni præbendæ adiunctæ.*

55 *Coadiuto decedente poſt mortem Coadiutoris in menſe Ordinarij,Ordinarius confert.*

56 *Coadiutor, coadiutoriæ renunciare poteſt, conſentiente Ordinario, & coadiuto,aliàs adire debet Papam.*

57 *Coadiutor non tenetur ad publicationem iuxta Bullam Gregorij,niſi facto caſu ſucceſſionis.*

58 *Coadiutoria cum ſucceſſione,hodie non conceditur, niſi cum conſenſu coadiuti.*

59 *Coadiutor debet mentionem facere de beneficijs,quæ obtinet aliàs gratia vitiatur in totum.*

60 *Coadiutor non tenetur exire de Capitulo,quando agitur de intereſſe coadiuti.*

ANNOT. XIII. ARGVMENTVM.

De Coadiutore.Notatur quotuplex ſit Coadiutor; à quo, & quibus in caſibus ſit dandus;quis dicatur ſenio cõfectus in hac materia,vel infirmus,& an ſufficiat omnis corporis debilitas ad obtinendum Coadiutorem.Quãdo detur per Epiſcopum illiterato, vel ei, qui non ſufficit ſatisfacere oneri curæ. Perpetuus Coadiutor datur ſolum à Papa, & illi aſſignatur portio fructuum; quid ſi fructus ſint tenues, vel aliter ſit inter partes cõuentum.Coadiutor cum futura ſucceſſione, quas habet facultates, & prærogatiuas;an vocem in Capitulo, vel priuilegium abſentiæ; quam ſedem habeat, præcipuè ſi Dignitati datus ſit.Coadiutor Canonicus, an poſſit eligi Iudex Synodalis,vel Apoſtolicus,vel ad titulum Coadiutoriæ pmoueri.Quomodo teneatur Coadiutor ad reſidentiam, & ad inſeruiendum; quid ſi abſuerit à Choro iuſta cauſa, an Coadiutus lucretur diſtributiones. Debet eſſe inſignitus ordine, & qualitatibus ad Canonicatum requiſitis. Quomodo habeat apprehendere poſſeſſionem Coadiutoriæ,& Canonicatus poſt mortem coadiuti;per Coadiutoriam non dici beneficium affectum; quando, & quomodo poſſit renũciari; Nec enim concedi cum futura ſucceſſione, ſine conſenſu Coadiuti; an teneatur publicare,& alia ad materiam.

Digitized by Google

ANNOTATIO XIII. §. *Vnicus.*

Ad Tex.in Cap.vltimo de Cler.ægrot. vel debil.

1 HIc *Hono. Pap. III.* ſcribens Epiſcopo Auerſano, mandat Coadiutorem eſſe dandum Archidiacono,qui ob paralyſiæ morbum amiſerat officium linguæ.Quorum occaſione notanda ſunt aliqua de Coadiutore, de qua materia habetur *in pluribus alijs Capit. eiuſdem titul.*& in *Cap.vnico eodem titul.lib. 6.*& in *Concil.Trid.ſeſſ.25.cap. 7. de ref.* tractant *Lamber.de iure patr.1.par.2.lib. quæſt. 6.art. 20 Rebuff. de nominat. quæſt. 8. num. 44.& ſeqq.Gambar.de off.legat.lib. 5. Rub.de Coadiutor.Mandoſ.eod. titul. de Coadiutorijs, Campegius tract de Coadiutor. Fuſc. de viſit. lib.2.cap.27.num.5.& ſeqq.Flam. Pariſ. de reſignat.benef.lib.7.quæſt. 20. Gonz. ad regul. 8.Cancell.gl.5.§.9. cum ſeqq. Camill. Borrell. in ſumm.omnium deciſ.titul. 9. de Cler.ægrot. num.10. Azor.inſtit.moral.par. 2. lib. 3. cap. 2.Monet.de option.Canon.cap.4.q.8. Garz. de benef.par.4.cap.5. Mendes de Vaſconcellos diuerſ. iur. argument. lib.4.cap.1. Quintanad. Eccleſiaſt.lib.2.num.30.& ſeqq.Ioan. Baptiſta Valenzuel.conſil.98.Sebaſt.Cæſ.in relect. de Eccleſiaſt.Hierarch.par.3.diſp.14.§.9.Ludou. à Sarnia tract. de iuriſdict. Adiunctorum q. 29.Campanil.diuerſ.iur.Canon.rub. 7. cap.6. num.102.cum ſeqq.Grat.diſcep.for. cap. 805. num.31.& ſeqq.& cap.818.num. 17. Lotter. de re benef.lib.2.quæſt.25.Ricc.collec.489.par. 3.collect. 2218. par. 6.& collect.2425.ead. par.Nouar.ſingul.concluſ.titul.de coadiutoria, Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 63.in collect.ad cap.vnicum de Cler.ægrot. in 6.collect.ad cap.7.ſeſſ.25.de ref.Concil.Trid.n.5.& ſeqq. , & de iure Eccleſ. lib.3.cap.10.de Canonic.& Dignit.cap.29.& in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Coadiutor, Aldan.compend. Canon.reſol. lib. 3.titul. 18.Scip.de Rubeis in aphoriſmis Epiſcop.*verbo *Coadiutor, & alij,* in quibus terminis hic notanda ſunt aliqua breuiter,ad vſum frequentiora,pro quorum euidentia.

2 Præmictendum eſt,poſſe dici Coadiutorem duplici modo; Primò ergo modo dicitur Coadiutor temporaneus,& ſine futura ſucceſſione ; Secundò modo dicitur Coadiutor perpetuus,irreuocabilis , & cum futura ſucceſſione;ita diſtinguit *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.10.num.* 1. & diſtintio eſt ſecundùm communem praxim , relatam etiam per *Garz.cit.loc.num.2.*

3 Coadiutor Tempotalis reuocabilis,& ſine futura ſucceſſione , eſt qui ſolet dari ob fauorem,vel vtilitatem Eccleſiæ, cuius Rector,ex ægritudine , vel infirmitate animi, vel corporis, inutilis factus eſt ad illi inſeruiendum ; ita declarat idem *Barboſ. cit. loc.num.2.* & hic dari ſolet , vel per *Papam* Epiſcopis,vel per Epiſcopum Parochis ; de eo,qui Epiſcopis datur , tanquam quid altioris gradus,altiori calamo remitto ; De ſecundo verò,qui poteſt dari ab ipſo Epiſcopo;non autem ab eius Vicario Generali ſine ſpeciali mandato *Ricc.in prax.4. par. reſol.551.num.4.& ſeqq.*

4 Nota primò, Coadiutorem reuocabilem prædictum, non poſſe dari per Epiſcopum Rectori,niſi concurrat cauſa,quæ debet eſſe,vel vrgens neceſſitas,vel euidens vtilitas Eccleſiæ,ita habetur ex *Concil.Trid.cit.cap. 7.verſ.quod ſi* , vbi licèt ſermo ſit de Coadiutoribus,dandis Prælatis;ob rationis cõformitatem,id etiam procedere in Coadiutore dando Rectori Curato, teſtantur DD. cõmuniter, qui in his terminis cauſæ Coadiutoriæ,indiſtinctè loquuntur de Epiſcopo,ac Rectore;*Garz.& Barboſ.cit.loc.*

5 Ex dictis collige primò,Epiſcopum poſſe dare Coadiutorem Rectori ſenio confecto, probatur *ex cap. vnico de Cler. ægrot. lib. 6.* Aduertunt *Tuſch.tom.1.lit.C.concluſ.402.nu. 1.Pariſ.de reſignat. benef. cit. lib. 7.quæſt.20. num.6.Barboſ.cit.cap.10.num.7 qui alios cit.* & eſt commune . Qui nam dicatur ſenex in his terminis , non vniformiter loquuntur DD. Tenent multi conſtitutum in ætate ſeptuaginta annorum,dici ſenem,& in ætate ingraueſcentem,ac proinde illi poſſe dari Coadiutorem,ita *Verall.deciſ.129.et ſeqq. lib.1.Borrell.ſumm.deciſ.titul.9.de Cler. ægr. vel debil. & coadiutoria num.1.tom.1.* Aliqui talem dicunt,qui eſt in ætate ſeptuaginta annorum,ita *Caputaq.deciſ.129.num.1.par. 1.*Alij tenent dici in ætate ingraueſcente,in qua poteſt dari Coadiutor ille , qui cum annis quinquaginta quinque ſuæ ætatis,cõcurrentem habet infirmitatem , ita *Borrell. cit.loc.num.2.*qui alios citat *Gonzal.ad regul. 8.Cancell.gl.5.§.9.nu. 86. Tiraquel. in l.connub.15.n.6. & ſeqq.* Cæteri verò , & melius; an quis dicatur ſenex,& ratione ingraueſcẽtis ætatis poſſit illi dari Coadiutor , aiunt remitti arbitrio Epiſcopi, qui id iudicabit, conſideratis ſingulis circumſtantijs perſonæ,& complexionis Rectoris , ac qualitate, & magnitudine curæ,& onerum,& alijs cõſiderandis,ita *Fel.in cap.quoniam frequenter, vt lit.non conteſt.num.6.Franch.in cap. vnico num.2.hoc eodem titul. de Cler. ægrot. lib. 6. Menoch. de arbitr. cap. 59. Nauar. in prax. elect.for.quæſt.19 ſect.1.*

6 Hìc obſeruandum eſt pro exequutione literarum Apoſtolicarum , continentium

gra-

gratiam Coadiutoriæ, quod illæ non poſsũt exequi, niſi verificatis expoſitis, & ſignanter ætate in illis expreſſa, quæ verificatio diuerſo modo fieri poteſt. *Primò* ſi gratia Coadiutoriæ eſt conceſſa propter ingraueſcentem ætatem, ſufficit verificare ætatem ſexaginta in Coadiuto; Si verò conceſſa eſt propter ſenilem ætatem, eſt neceſſariò probanda ætas ſeptuaginta annorum in ipſo Coadiuto; Si verò cõceſſa eſt propter ingraueſcẽtem ætatem iunctis infirmitatibus, ſufficit probare ætatem quinquaginta quinque annorũ in Coadiuto, ita *Caputaq. deciſ.* 129. *& deciſ.* 130. *par.* 1. quem refert, & ſequitur *Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 110. vbi *n.* 112. ait, quod quando in impetratione talis gratiæ Coadiutoriæ, fuit narratum, Coadiutum eſſe in ætate annorũ ſexaginta, vel circa, verificandum fore ſaltem in ætate ſexaginta cum dimidio, ex *Rotæ reſolutione deciſ.* 297. *num.* 1. *lib.* 1. *par.* 3. *diuerſ.*

7 Collige ſecundò, Epiſcopum poſſe dare Coadiutorem Rectori curato, qui ægritudine, & morbo laborat, & exercere non poteſt ea, quæ muneri ſuo incumbunt, iuxta notata in *Cap. niſi de renunciat. & cap. ex parte hoc titul. de Cler. ægrot.* aduertunt DD. communiter; infirmitas quoque dicitur in his terminis debilitas corporis, quando talis eſt, quæ de per ſe aggrauat corpus, & impedit exercitium proprij muneris, dummodo ſit ſine ſpe futuræ proſperitatis. *Fel. in cap. quoniam frequenter num.* 6. *in fin. vt lit. non conteſt. Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell. gl.* 5. §. 9. *num.* 88. *Caputaq. deciſ.* 240. *Paul. de Rub. deciſ.* 308. *num.* 23. *tom.* 2. *diuerſ.* vbi tenet, quod ad validitatem Coadiutoriæ, dolores debent eſſe continui.

8 Non tamen omnis infirmitas, ſeù corporis debilitas eſt iuſta cauſa ad obtinendum Coadiutorem, ſed ea demum, quæ perpetuò impedit exercitium prædictum, vel pro maiori parte temporis, ita notat poſt alios *Barboſ. de iur. Eccleſ. cit. cap.* 10. *ſub num.* 5. exemplificant hanc infirmitatem, inſtam cauſam Coadiutoriæ, in cæcitate, *Pariſ. de reſignat. benef. cit. lib.* 7. *cap.* 20. *nu.* 7. *ad fin.* In lepra *Cap. de Doctoribus, & cap. tua nobis hoc titul. de Cler. ægrot. Pariſ. cit. loc. num.* 8. *Barboſ. qui alios citat de iure Eccleſ. cit. cap.* 10. *num.* 9. vbi *in fin.* dicit, etiam inuitò leproſo, dandum eſſe Coadiutorem. In Paraliſia, vt in hoc *tex. cap. vltimi* Barboſ. *cit. loc. num.* 10. In dementia *Pariſ. cit. loc. num.* 9. *Barboſ. vbi ſupra num.* 11. *per tex. in cap. vnico,* vbi DD. communiter *hoc titul. de Cler. ægrot. in* 6. quo caſu debet dari Coadiutor in ſpiritualibus, & temporalibus. *Pariſ. cit. loc. num.* 25.

9 In dando Coadiutore, ob cauſam infirmitatis, vel ſimilis, eſt aduertendum, quod ſi Rector ex tali cauſa factus eſt inhabilis miniſterio, non ſolùm ſpiritualium, ſed etiam rerum temporalium, & bonorum beneficij, dandus eſt illi Coadiutor, qui adminiſtret, & ſpiritualia, & tẽporalia; Si verò eſt inhabilis tantùm ad exercitium ſpiritualium, Coadiutor datur ſolùm ad ſpiritualia coadiuuanda, ita declarat *Nouar.* poſt alios per ipſum adductos *ſingul. cõcluſ. titul. de* Coadiutoria *concl.* 2. *aliàs* 57. *num.* 2. *&* 3.

10 Hic obſeruandum eſt, quod in gratia Coadiutoriæ à Papa impetrãda, debet Coadiutus mentionem facere, & exprimere talem infirmitatem in ſpecie, quæ ſit apta impedire humanas actiones, cum non ſufficiat quæcumque inhabilitas, aut praua habitudo aſſerentis indigere auxilio Coadiutoris, *Paul. de Rubeis deciſ.* 237. *tom.* 3. *diuerſ.* & clarius *deciſ.* 308. *nu.* 17. *tom.* 2. *diuerſ. aliàs par.* 6. *recent.* Ipſaque infirmitas, & quod propter eam Coadiutus nõ poſſit amplius inſeruire, eſt concludenter probanda, *Rot. apud Paul. de Rub. cit. deciſ.* 237. quem refert, & ſequitur Barboſ. *de iure Eccleſ. cit. cap.* 10. *num.* 6. & quod præſtet impedimentum perpetuum, licèt cum aliquo quietis interuallo, vt notatum eſt ſupra, cum *Paulo de Rubeis deciſ.* 308. *cit. poſt Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell. gl.* 5. § 9. *num.* 88. *&* 89.

11 Collige tertiò, Rectori ab hoſtibus capto, eſſe dandum Coadiutorem in ſpiritualibus, & temporalibus *cap. ſi Epiſcopus de ſupplẽd. negl. Præl. in* 6. *Clem.* 1. *de for. compet. Gonz. in regul. cancell. gl.* 5. §. 9. *cit. num.* 28. *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 8.

12 Collige quartò, quod Rectori ſuſpecto de dilapidatione bonorum Eccleſiæ, eſt dandus Coadiutor circa temporalia, notat *Pariſ. de reſignat benef. lib.* 7. *quæſt.* 20. *num.* 10. *Gonzal. cit. loc. num.* 27.

13 Collige quintò, Rectori curato illiterato, & imperito, dãdum eſſe per Epiſcopum, etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatũ Coadiutorem ad tempus, ſecundùm diſpoſitionem *Concil. Trid. ſeſſ.* 21. *cap.* 6. *de refor.* non obſtante quauis appellatione, quæ in hoc caſu intelligitur ſublata per *Cõcil. Trid.* quoad effectum ſuſpenſiuum tantùm *Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub.* 5. *cap.* 5. *Sbroz. de off. vicar. lib.* 2. *quæſt.* 212. & alij, quos adducit *Barboſ. de Iur. Eccleſ. cit. cap.* 10. *num.* 12. qui dicit id procedere, etiam in Parochijs exemptis.

14 Dicitur, in his terminis dandi Coadiutorem, illiteratus ille, qui ignorat, & eſt inhabilis ad explorandum ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habet, & ſecundùm dignitatem, ſtatum, & officiũ, ad quod aſſumitur, ita *Ricc. in prax. vltima*

*par.reſol.*553.*nu.*2. *ſecundùm vltim. impreſſ.* quem ſequitur Barboſ.*cit.loc.nu.*13. *poſt* Nouar.*ſingul.concluſ.titul. de Coadiutor. concluſ.* 1.*alias* 56.*num.* 5. Quod quando ſit, remitti Iudicis arbitrio, dicit idem *Ricc.cit. loc. numer* 3.

15 Supradicta non poſſunt verificari in penitus illiterato, nam illi non eſt dãdus Coadiutor, quia eius prouiſio eſt omninò nulla, vt notatum eſt alibi, & tenet *Campanil. diuerſ.iur.Canon.rub.*5.*cap.*5.*Ricc.cit.loc. num.* 550. & alij communiter.

16 Adducunt DD. aliam cauſam, vt iuſtam, dandi Coadiutorem Rectori Curato, & eſt quãdo populus auctuus eſt, ac factus numeroſus, ita *Cæſar.de Graſſ.deciſ. vnica de Paroch.* quem ſequitur *Gonzal. cit. loc. num.* 26. Sed propriè loquendo in hoc caſu, Epiſcopus non poteſt dare Coadiutorem, ſed ſi vnus Rector non ſufficit Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & cultui diuino peragendo, poteſt Epiſcopus Rectorem, vel alium, ad quem ſpectat, compellere ad munus curæ tot Sacerdotes adiũgere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultũ diuinum celebrandum; ita diſponitur per *Concil.Trid.ſeſſ.*21.*cap.* 4. *de ref.* Nec in hoc caſu numeroſi, & aucti Populi, poteſt Epiſcopus diuidere, ac nouas erigere Parochias, cum in eo ſatis conſultum ſit per *Trid.* modo prædicto, adhibendo alios miniſtros *Rot.deciſ.*484.*num.*2.*par.*1.*recent.*

17 Coadiutor perpetuus, & cum futura ſucceſſione in quocunque beneficio, non poteſt dari, niſi per Papam, vt expreſsè deciditur in *Concil.Trid.ſeſſ.*25.*cap.*7.*verſ.Coadiutorijs de ref.* Nec per ipſum Papam dari ſolet, niſi concurrente iuſta cauſa vrgentis neceſſitatis, vel euidentis vtilitatis Eccleſiæ, aduertit *Nouar.ſingul. concluſ. titul. de Coadiutoria concluſ.* 3. *aliàs* 58. *per totum*, quæ cauſa exemplificatur in adductis ſupra *verſ. ex dictis*, *&* *ſeqq.* Quomodo dicatur ſaluari votum captandæ mortis in tali Coadiutoria, vide *Gonz in regul.*8.*Cancell.gl.* 5. § 9.*num.*50. *&* *ſeq.Grat.diſcep.for. cap.* 818. *num.*37. & alij.

18 Nota ſecundò vtcumque ſit Coadiutor; ſiuè datus à Papa cum futura ſucceſſione, ſiuè ab Epiſcopo ad tempus, debet illi præſtari competens ſalarium, & portio, ex fructibus beneficij Coadiuti, pro eius ſufficienti victu, habemus in *Cap.de Rectorib. in fin. cap.tua nos hoc titul.de Cler.ægrot.in cap.vnico eodem titul.lib.*6. *&* in Concil.Trid.*ſeſſ.*21. *cap.*6.*de refor.* Quæ portio in Coadiutore dato per Epiſcopum, eſt aſſignanda per ipſum Epiſcopum, vt aduertunt communiter DD. *Azor.inſtit.moral.par.*2.*lib.*3.*cap.*2.*q.*9. *&* *libr.*8.*cap.*6.*q.*1.*Barboſ.de poteſt. Epiſcopi alleg.*63.*num.*13. *&* *de iure Eccleſ.lib.*3. *cap.* 10.*num.*26.

19 In aſſignanda hac portione, non poteſt certa quantitas generaliter definiri; proinde meritò DD. illam relinquunt arbitrio ipſius Epiſcopi, qui illam magis, & minus valeat aſſignare, habita conſideratione laboris, introituum beneficij, & aliorum pro loci opportunitate.

20 Dubitant hic Canoniſtæ, ſi fructus beneficij ſint adeò tenues, vt non ſufficiant Coadiutori, & Coadiuto, quid agendum: dicunt alij, primò prouidendum eſſe Coadiutori, qui inſeruit, ita *Azor.cit.quæſt.*9. & hanc opinionem credo omninò ſeruandam, quando Coadiutor datus eſt ob defectum Coadiuti, puta ob dilapidationem bonorũ, inſufficientiæ, & ſimilia. Sed ſi Coadiutor datus eſt ob infirmitatem, vel aliam cauſam miſerabilẽ, credo ſeruandam eſſe opinionem aliorum, qui tenent, primò prouidendum eſſe Coadiuto infirmo, & deinde in ſubſidium teneri Parochianos ad alimenta Coadiutoris, ita *Ricc.in prax.*1.*par.reſol.*504.*num.*11. *ſecundùm vltim.impreſſ.* quem ſequitur *Barboſ.de iure Eccleſ.cit.loc.num.*28.

21 In Coadiutorijs cum futura ſucceſſione, quæ obtinentur à Papa, ſtari ſolet circa congruam hanc portionem, conuentioni facta inter ipſas partes; ita vt ſi conuentum ſit nihil deberi Coadiutori per Coadiutum; Coadiutor nõ poſſit aliquid exigere ratione portionis prædictæ, vel alio quouis titulo ratione Coadiutoriæ; etiam ſi in literis gratiæ illius, non ſit narratum Coadiutorem habere beneficium, vel aliàs vnde commodè ſuſtentari poſſit *Gonz. ad regul.* 8. *Cancell.gl.*5.§.9 *nu.*95.*Barboſ.de iure Eccleſ. cit. lib.*3.*cap.*10.*n.*58., qui limitãdo dictã ſententiam, dicit, quod ſi Coadiutor ob magnam paupertatem non valeat decenter Eccleſiæ ſeruire, excuſatur à ſeruitio, nec Coadiutus poteſt illum compellere ad inſeruiendum, niſi ei aliquid ſubminiſtret, vt poſſit decẽter inſeruire, etiam ſi conuentum ſit nihil dari.

22 Quod ſi nulla interceſſit conuentio inter partes, nec inter eos facta reperitur mentio alia de portione danda Coadiutori, tunc ſi Coadiutor habet aliũde, vnde ſe alat, ei aliquid non debetur, quia in dubio cenſetur diſpoſitũ, ꝓut iuris, quo in caſu diſponitur, Coadiutorem conſequi non poſſe ex fructibus beneficij, probat *Nauar.conſil.* 2.*nu.* 3.*de Cler.ægrot.Rot.deciſ.*285.*lib.*3.*par.*3.*diuerſ.* Nec etiam aliquid de diſtributionibus quotidianis, ſi ſumus inter Canonicos, cum has omnes Coadiutor ſeruiendo lucretur in beneficium Coadiuti, prout ex voto *Sacr.Congreg. Ritu*, tenet *Barboſ. cit.loc. num.*57. Sed contrarium, nempe deberi portio-

tionem in dubio mihi videtur æqnius cum, dignus ſit operarius mercede ſua, & facifit dicta per *Garz cit.par.4.cap.5.num.*145.

23 Nota tertiò DD. illam tribuere poteſtatem Coadiutori, quam concedit forma, & tenor deputationis, quapropter ad illam cognoſcendam, deputationem ipſam eſſe perquirendam communiter aſſerunt; ita ex originali opinione *Præpoſit.* in *Cap. quia ſub nu.*1.7.*q.*1. tenent *Campanil. diuerſ. iur. Canon, rub.*7.*cap.*6.*num.*106. *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.*3.*cap.*10.*num.*23.*& ſeqq.* & alij, in quibus terminis vlterius obſeruandum eſt, quod ſi datus eſt Coadiutor Rectori Curato; dicit ur Coadiutor habere tantum exercitium curæ; ipſam verò curam principaliter remanere apud Coadiutum ad *Tex. in cap. vnico* §. *vnico hoc titul. de Cler. ægrot. lib.* 6. *Campag. tract.* de Coadiutor. *verſ. Coadiutor.*

24 Item, ſi Coadiutor datus eſt in caſu periculi dilapidationis bonorum, ſalua poteſtate, quam recipit in literis deputationis, in dubio, habet rantùm facultatem circa temporalia adminiſtranda, ſecus circa ſpiritualia; Si verò datus eſt Coadiutor infirmo, cenſetur datus Eccleſiæ in ſpiritualibus, & proinde circa illa recipit poteſtatem; ſed ſi datus eſt Coadintor ob cauſam dementiæ, & furoris Coadiuti, & tunc recipit facultatem, & poteſtatem non ſolum circa ſpiritualia, ſed etiam temporalia adminiſtranda, ita *Flamin. de reſign. benef. lib.*7.*quæſt.*20.*nu.* 251 *& ſeqq. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par.*3. *alleg.* 63.*num.*13.*& de iure Eccleſ. cit. loc. num.* 24.

25 In Coadiutoria cum futura ſucceſſione, quæ obtinetur à Sanctiſſimo in Canonicatibus, ſolent in literis Apoſtolicis concedi Coadiutori omnes, & ſingulæ prærogatiuæ, præeminenriæ, & honores in Choro, Altari, & Capitulo, ac proceſſionibus; nec non in actis capitularibus, tam intra, quàm extra Eccleſiam, quas, & quos ipſe Coadiutus ratione Canonicatus, & Præbendæ habet, & ſi præſens eſſet haberet.

26 Hinc Coadiuror prædictus habet in Capitulo vocem non ſolùm actiuam, ſed etiam paſſiuam, non ſolum in rebus ordinarijs; ſed etiam in officijs ſede vacante, & prouiſionibus Canonicatuum, ita fuiſſe deciſum in vna *Salaman. Coadiutoria* 1. *Iulij* 1594. coram *D. Penna*, teſtatur *Garz. de benef.* 4. *par. cap.*5. *num.* 87. Verùm ſi fuit electus ad aliquod officium Coadiutus, non poteſt Coadiuior illud exercere, quia in his, quæ ſpeciali nominatione competunt Coadiuto, nō venit Coadiutor; nec eum repræſentat, ita *Garz. in addit. ad d. cap.* 5. *num.* 88. Barboſ. *de Canon. & Dignit. cap.*29 *num.*40.

27 Item Coadiutor gaudet omnibus vacantijs, ac menſibus datis recreationis cauſa; ſicut ipſe Canonicus Coadiutus, ac alij gaudent; hac tamen aduertentia, quod tres mēſes prædicti abſentiæ, quos *Concil. Trid.* cōcedit Canonicis, Intelliguntur conceſſi vnitim Coadiuto, & Coadiutori, aliàs haberent ſex menſes, & ſic dies conſumpti per Coadiutum, non poſſunt per Coadiutorem aſſumi, & ſic è contra, docent *Gonzal. cit. gl.*5. §.9.*num.*13.*& ſeqq. Garz. in prædict. cap.*5. *num.*79. quos ſequitur *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap.*29.*num.*44. vbi adducit deciſionem *Rot. in vna Salaman.* Secus tamen eſſet, ſi Coadiutus ratione particularis priuilegij lucraretur fructus in abſentia, puta ratione ſtudij, aut lecturæ, & ſimilis, quia tunc Coadiutor non gauderet tali priuilegio *Garz. cit. loc. num.*138.

28 Similiter Coadiutor, legitimè impeditus, lucratur diſtributiones quotidianas, ſicut luctarur ſuus principalis, & alij Canonici in tali caſu; eſt indubitatū apud omnes, dūmodo Coadiutor ſit aliàs ſolitus actu inſeruire; ita vt impedimentū fuiſſet immediata cauſa non intereſſendi. Et hoc procedit etiam, ſi Coadiutus fuiſſet ſanus, & habilis ad inſeruiendum, tenet *Garz. cit. cap.*5.*nu.*80.*&* 81. *Barboſ. cit. cap.*29.*num.*45. vbi in fine, refert *Sacr. Congregationis declarationem* loquentem in caſu, quo Coadiutor impeditur ex iuſta, & rationabili corporis neceſſitate, aut euidenti Eccleſiæ vtilitate, vel ex infirmitate, vt in *Cap. vnico de Cler. non reſid. in* 6. Sed hoc verum eſt, quando ex forma literarum Apoſtolicarum nunquam tenetur Coadiutus intereſſe Horis Canonicis, prout loquitur ipſa *declaratio Sacræ Congregationis*, & idem Barboſ. *de iure Eccleſ. cit. lib.*3. *cap.* 10. *nu.* 86.

29 Quæro, an Coadiutor debeat ſedere in Choro in propria Sede, in qua ſedet Coadiutus; Et quæſito reſpondendum eſt cum diſtintione; Si Coadiutor eſt datus Dignitati, & tunc debet ſedere in propria Sede Coadiuti, & idem prorſus ſtallum habere, prout declarauit *Sacra Rit. Congregatio in Brunduſin.* 29. *Maij* 1621. & antea ſub *die* 12. *Octobris* 1619. vbi etiam declaratur ſpectare ad Coadiutorem Dignitatis omnes functiones, quæ ſpectant ad ſuum principalem, refert Barboſ. *de iure Eccleſ. lib.*3.*cap.*10.*num.* 68. *& de Canon. & Dignit. cap.* 29. *num.* 27.

30 Quod ſi ſint duæ Dignitates æquales, vt eſt in celebri Eccleſia Metropolitana Capuana, in qua ſūt duo Primicerij, antiquior dicitur primus, & habet primum ſtallum; tunc Coadiutor primi Primicerij debet cedere primum ſtallum ſecundo Primicerio, ita declaraſſe *Sacr.* Congreg. *Rit. in vna Mo-*

Ee 2 *nopo-*

Digitized by Google

nopolitana die 17.*Iulij* 1632.teſtatur Barboſ. *cit.loc.de iure Eccleſ.num.*69.*& de* Canon.*& Dignit.num.*27.*poſt med.*& ita *ego ipſe* ſeruaui,dum in eadem Eccleſia eram Coadiutor Digniſſimi Primicerij D. Laurentij Menecillo,mei ex matre cariſſimi patrui, orti ex eadem familia,ex qua originem traxit Sanctus Stephanus Menecillo,Epiſcopus Caiacen. vt demonſtrant authenticæ ſcripturæ, & teſtatur *D. Michael Monacus*, Canonicus Capuanus, eiuſdem patriæ ornamentum in *ſuo Sanctuar.Capuan.*Nam,non obſtante, quod eram Coadiutor primi Primicerij, ceſſi locum,& primum ſtallum Alexandro d'Iſa ſecundo meritiſſimo Primicerio fratri Frãciſci d'Iſa Poetæ Comici famoſi Capuani. Non tamen Coadiutor ceſſi prædicto ſecundo Primicerio primam Hebdomodam,aſſignatam pro ſeruitio primo Primicerio; niſi poſt mortem mei dilectiſſimi Coadiuti, quo tempore,ſecundus *P*rimicerius factus fuit primus,ratione anſianitatis, & illi prima loca,& præcedentiæ omnes debebantur,ſine vlla reſtrictione.

31 Si verò Coadiutor ſit datus Canonico; tunc non debet ſedere in propria ſede, & ſtallo ſui Coadiuti;ſed poſt omnes canonicos eiuſdem ordinis, teſtantur deciſum *Gonzal.ad regul* 8.*Cancell.gl.*5.§.9.*nu.* 101. *&* 109.*Garz.de beneſ.par.*4.*cap.*5.*num.*66.*et ſeqq.Campanil.diuerſ.iur.Canon.rub.*7.*cap.*6.*num.*107.*ad fin.Rot.*& alij multi, quos refert,& ſequitur Barboſ.de Canon,*& Dignit. cit.cap.*29 *num.*24.

32 Ampliantur ſupradicta,vt Coadiutor debeat ſedere poſt omnes Canonicos eiuſdẽ ordinis, etiam poſt receptos, & prouiſos poſt eius Coadiutoriam, ita vt,nec illis debeat præcedere; quia cum Coadiutor dicatur fictus Canonicus,conueniens eſt, vt non præcedat veris; idque procedit non obſtante quauis conſuetudine in contrarium,ita voluit *Sacr.*Congreg. *Rit. in Colimbrien.* 16. *Septembris* 1606. 2.*dub.in Taurinen.*10.*Nouembris* 1612.*&* 13. *Iulij* 1614. *in Brunduſin.*18.*Martij* 1617.Eluen.20. *Aprilis* 1619. *Tiraſonen.* 13. *Iulij eiuſdem anni*, & in alijs adductis per Barboſ.*de Canon.& Dignit.cit. loc.num.*25. *&* 26. vbi opinionem probat, etiam validis argumentis *Lotter.de re beneſic lib.*2.*quæſt.*25.*num.*36.*& ſeqq.*

33 Vlterius Capitulum non poteſt non admittere ad ſeruitium Eccleſiæ Coadiutorem,aut illi limitare ſuam poteſtatem, auctoritatem, & prærogatiuas, iuxtà formam literarum Apoſtolicarum, vt docet *Garz.de beneſ.cit.par.*4.*cap.*5.*num.*144. Immo Canonici tenentur ei inſeruire,& miniſtrare, prout tenerentur inſeruire proprio Canonico Coadiuto in omnibus functionibus Canonicalibus, ita declarauit *Sacra Congregatio in* Caſalen.10.*Ianuarij* 1609. vt teſtatur *Barboſ.de Canon.& Dignit. cap.* 29. *num.*53.

34 Similitèr Coadiutori, non ſolum in Eccleſia Canonicatus debentur omnes præeminentiæ,& Prærogatiuæ; ſed etiam extra Eccleſiam,& abſente Coadiuto eſt tractandus tamquam verus, & proprius Canonicus,quoad præeminentias, veris Canonicis debitas,voluit *Sacr.Rit.Congreg.in Piſtorien.* 15.*Martij* 1608. & quamuis Coadiutor nõ ſit in ſacris,poteſt tamen omnia facere, & exercere cum cappa,& rocchetto,ſine paramentis ſacris,quæ facere,& exercere poteſt principalis Coadiutus,eadem *Sacr.Rit.Congreg.in* Bononien.19. *Decembris* 1615. & refert Barboſ.*cit.loc. num.* 50. *&* 52. Verùm quando Coadiutor facit aliquam functionem,ad ſuum Coadiutum ſpectantem,vt cãtare lectiones,præintonare Antiphonas, & ſimilem, debet illam facere in nouiſſimo loco,cenſuit eadem *Sacr.*Congreg.*Rit.in Colimbrien.*16.Sept*embris* 1606.*in* 4. *dub. & in Patauina* 3.*Decembris* 1616. Brunduſin. 18. *Martij* 1617.Caſalen.15.*Iulij eiuſdem anni.*

35 Nota quartò, quod reſtringitur facultas Coadiutoris in multis,& primo non poteſt eligi in Iudicem Synodalem, nec in Iudicẽ Apoſtolicũ,cũ Coadiutor non dicatur verè habens Dignitatẽ,vel Canonicus;& hoc ẽt ſi reperiretur in ſeruitio Eccleſiæ, ita *Garz. de beneſ.*4.*par.cap.*5.*num.*138. *verſ. commiſſio in fin.*quem ſequitur *Barboſ.de Canon. & Dignit.cit.cap.*29.*num.*31.

36 Et generalitèr Coadiutor, etiam cum futura ſucceſſione,dum viuit Coadiutus,non dicitur Beneficiatus,quia Coadiutoria non eſt beneficium,& Canonicus Coadiutor dicitur fictè Canonicus, ita *Gonzal. cit. gl.* 5. §.9.*num.*117.*Moneta,*& alij,quos refert, & ſequitur *Barboſ.de iure Eccleſ.*;*lib.*3. *cap.* 10. *num.*49.*& ſeqq.*

37 Hinc eſt,quod quis non poſſit ad ſacrum Ordinem promoueri ad titulum Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, viuẽte Coadiuto, ſecundùm opinionem multorum, quæ vera non eſt,quando Coadiuto debetur congrua portio, quæ licèt non dicatur beneficium,ita vt poſſit ad titulum illius promoueri,poteſt tamen promoueri ſaltem, tamquam ad titulum penſionis,ita *Garz. de beneſ.par.*2 *cap.*5.*num.*132.*& ſeqq.*Barboſ.de *Canon.& Dignit.cit.cap.*29.*num.*39.

38 Nec fructus aliquos poteſt Coadiutor percipere ex beneficio Coadiuti, excepta conuenta congrua portione; ſed omnia lucratur, etiam diſtributiones ad fauorem Coadiuti,*Nauar.conſil.* 2.*nu.* 3.*de Cler.ægrot. Rot.deciſ.*285.*lib.*3.*par.*3. *diuerſ.* Nec poteſt

sibi

ſibi aliquam Præbendam optare, etiam in Eccleſia, vbi viget conſuetudo optandi; bene tamen poteſt in beneficium Coadiuti optare, *Monet. de option. Canon. q.* 8. *num.* 152. voluit *Sacr. Congreg. in Colimbrien.* 16. *Septembris* 1606. *in* 5. *dub.* Nec poteſt Coadiutor impedire Coadiutum, quominus optet pinguiorem Præbendam, iuxta dicta per *Garz. de benef. par.* 4. *cap.* 5. *num.* 120. & alios, quos ſequitur *Barboſ. cit. loc. num.* 29. contra *Gonzal. Notauimus multa* 1. *par. annot.* 6. *nu.* 12. *& ſeqq.*

39 Nota quintò, quod Coadiutor tenetur reſidere, & inſeruire in beneficio, nam Coadiutoria fuit reperta, vt cultus diuinus non fraudetur debitis ſeruitijs, ad fauorem Eccleſiæ, quæ habet à Coadiutore, illas operas, quæ Coadiutus non poteſt præſtare, ob infirmitatem, vel aliam inhabilitatem *Cap. ex parte hoc titul. de Cler. ægrot. in* 6. *Put. deciſ.* 226. *nu.* 13. *lib.* 3. *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *cap.* 7. *de refor. & ſeſſ.* 21. *cap.* 6. *de refor.* Et quod omninò Coadiutor teneatur ad reſidētiam contra *Nauar. conſil.* 2. *num.* 4. *de Cler. ægrot.* fuit deciſum per *Rot. in recentior. deciſ.* 276. *num.* 3. *in fin. par.* 1.; vbi vlterius additur, quod non reſidens, poterit priuar, ſeruata forma iuris, de qua in *Cap. ex iure de Cler. non reſid. gl. in cap. quoniam frequenter* in verbo *Canonibus, vt lit. non conteſt.* Ideo reſidētia hæc debet eſſe præciſa, non cauſatiua quoad obligationem ſoluendi fructus proprietario perditos, ob non reſidentiam, quicquid aliud ſentiat *Gonzal. ad regul.* 8. *gl.* 5. §. 9. *num.* 122. *in fin. &* Barboſ. de Canon. *& Dignit. cit. cap.* 29. *nu.* 15. cum verior ſit opinio ſupradicta, iuxtà *allegatā deciſ. Rot.* 276. *Garz. de benef. cit. par.* 4. *cap.* 5. *num.* 57. *in fin.* Et quod Coadiutor datus in beneficio curato teneatur reſidere, non minus, ac ipſe Coadiutus, refert ſic declaraſſe *Sacr. Congreg.* Concilij *die* 23. *Iulij* 1575. *Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub.* 7. *cap.* 6. *nu.* 104. & quod non ſolum Coadiutor teneatur reſidere, ſed etiā inſeruire, vt ſupra, & diuinis intereſſe, voluit quoque *Sacra Congregatio Concil. ſub die* 7. *Aprilis* 1618. quem refert *Aldan. in compend. Canon. reſol. lib.* 3. *titul.* 18. *num.* 14.

40 Ampliantur ſupradicta, vt Coadiutor teneatur reſidere, & inſeruire, etiam ſi Coadiutus ob infirmitatem, vel aliam iuſtam cauſam, & legitimum impedimentum non teneretur alioquin reſidere, aliàs non lucratur diſtributiones quotidianas, quæ punctantur Coadiuto, in damnum Coadiutoris, voluit *Sacra Congregatio Rit. in Elboren.* 15. *Aprilis* 1606. *& in Patauina* 8. *Maij* 1617. *& in Ceneten.* 4. *Aprilis* 1620. quas adducit *Aldan. cit. loc. num.* 15.

41 Et non ſolùm tenetur Coadiutor Choro inſeruire, & Miſſas cantatas celebrare, ſed tenetur quoque celebrare alias Miſſas priuatas, quas vigore teſtamenti, vel inſtitutionis Capellaniæ, ipſe Coadiutus, vt Canonicus celebrare tenetur, quando coadiutus eſt legitimè impeditus *Sacr. Congreg. Rit. in Patauina* 3. *Decembris* 1616. apud *Aldan. cit. loc. num.* 17. & quando celebrat has miſſas lucratur diſtributiones *Sacr. Congreg. Rit. cit. Patauina* 3. *Decembris* 1616. *vt per Aldan. loc. cit. num.* 22.

42 Quod ſi ipſe Coadiutor ſit infirmus, vel aliàs legitimè impeditus lucratur diſtributiones in beneficiū Coadiuti; niſi Coadiutus ſit ſanus, & habilis ad inſeruiendum; nā tunc tenetur ipſe inſeruire, aliàs non lucratur diſtributiones; niſi aliter ſit diſpoſitum ex forma literarum Apoſtolicarum Coadiutoriæ, ita Barboſ. *de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 86. *& in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo Coadiutor, *& cat. num.* 25. vbi adducit *Sacram* Congregat. Concil. *in vna Barbaſtren.* 9. *Nouembris* 1630.

43 Sed aduerte, quod quandoque Coadiutor inſeruiens non lucratur diſtributiones, & fructus Coadiuto; & eſt quando Coadiutus reperitur excommunicatus, carceratus, vel aliàs iuſtè detentus, & culpabilis *Sacr.* Congreg. Concil. 15. *Decembris* 1618. quam adducit *Aldan. cit. titul.* 18. *num.* 24. & quando Coadiutus non eſt ordinatus, iuxtà formam ſtatuti, requirentis certum ordinem in Canonicis ſub pœna amiſſionis fructuū, etiam ſi Coadiutor eſſet ordinatus, iuxta formam ſtatuti, *Sacra* Congreg. *Rit. apud Aldan. eodem loc. num.* 25. Poteſt tamen Coadiutor in dictis caſibus, & ſimilibus lucrari fructus vſque ad congruam portionem ei debitam, & aſſignatam vti Coadiutori, quia tunc non lucratur Coadiuto inhabili, ſed ipſimet, cui defectus Coadiuti non debet nocere, notat latè *Barboſ. de* Canon. *& Dignit. cit. cap.* 29. *num* 46. Et licèt Coadiutor non lucretur Coadiuto excommunicato, non tamen poteſt illi prohiberi, ne inſeruiat *Ricciul. de iure perſonar. lib.* 4. *cap.* 19. *num.* 2.

44 Dubitatur, ſi Coadiutus ſit iuſtè excommunicatus, detentus, vel aliàs culpabilis, ita vt non poſſit lucrari diſtributiones quotidianas, & fructus beneficij; an teneatur Coadiutor inſeruire: & dubitationi reſpondetur ex ſupradictis, vbi firmatum eſt, obligationem inſeruiendi, quā habet Coadiutor, non eſſe cauſatiuam cauſa lucrandi fructus, ſed præciſam, cum *Garz. & Rot. contra Gonza. & Barboſ.*; non obſtante, quod non poſſint fructus lucrari Coadiuto ratione ſuæ incapacitatis, adhuc tenetur Coadiutor inſeruire.

45 Nota ſextò, quod licèt teneatur Coadiutor

tor

tor Choro intereſſe, ibique diuina officia recitare loco ſui Coadiuti; nihilominus quādo non tenetur Choro inſeruire; & extra illum, ratione ſolius Coadiutoriæ, niſi alio titulo beneficij, vel ſacri Ordinis obligetur, non tenetur Coadiutor recitare horas canonicas etiam ſi ratione illarū, congrua portio ſit ei aſſignata, aduertit *Nauar. de Hor. Canon. cap. 20. ſub num. 18. verſ. ad diluendū*, ſequitur *Lotter. de re benef. lib. 2. quæſt. 25. nu. 30. in fin. Diana reſol. moral. par. 5. tract. 15. Miſcell. 1. reſol. 75. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 10. num. 59.* vbi plures alios adducit, & ratio huius ſenteutiæ eſt, quia Coadiutor viuente Coadiuto, non dicitur habere beneficium.

46 Nota ſeptimò Coadiutorem debere eſſe præditum ijſdem qualitatibus, quas habere debet ſuus Coadiutus ratione ipſius beneficij, prout reſoluunt DD. omnes in hoc *cap.* diſponit *Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 7. de refor. in finalibus verbis.* Ex qua regula colligit *Cāpanil. diuerſ. iur. canon. rub. 7. cap. 6. num.* 103. Coadiutorem drbere eſſe conſtitutum in ea ætate, quæ requiritur ad obtinendum tale beneficium *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 10. num.* 89. Similiter debet eſſe promotus ad ordinem requiſitum ad beneficium, vel ſaltem debet promoueri infra annum, tenet *Garz. de benef. 4. par. cap. 5. in addit. ſub num. 130. dub. 23. verſ. modo*, & ſequitur *Barboſ. cit. loc. num.* 90. quod non procedit, quando Coadiutus non vult, quod Coadiutor inſeruitat, quia tunc cum actu non inſeruiat, non tenetur ſe promoueri facere infra annum, ad inſtar habentis curam habitu, non actu, qui non tenetur ſe promoueri facere infra annum, ita poſt *Garz. vbi ſupra* declarat optimè *Barboſ. cit. loc. num. 79.*

47 Vlterius in Eccleſia, in qua Canonicus vigore illius particularis ſtatuti tenetur eſſe actu Sacerdos tempore promotionis, adhuc ſufficit Coadiutorem habere clericatum, & legitimam ætatem ad ordinem requiſitam, ita vt poſſit infra annum promoueri, ita *Caputaq. decis. 127. num. 1. & 2. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gl. 5. §. 9. Garz. cit. loc. in addit. ſub dub. 2.* quos refert, & ſequitur *Barboſ. alleg. cap. 10. num. 78.*

48 Nota octauò ad id, quod dictum eſt ſupra, Coadiutorem dici fictum Beneficiatum, quod ad effectum gaudendi priuilegio fori, iudicatur tanquam verus Beneficiatus, & ex ſolo titulo Coadiutoriæ, quis gaudet priuilegio fori, ad præſcriptum *Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 6. de refor.* docet *Illuſtriſs. & Reuerēdiſs. D. D. Paulus Squill. meritiſs. Epiſcopus Theanen. vir inculpatæ vitæ, ac omni laude digniſſimus, & inter noſtræ tempeſtatis Canoniſtas non ſecundus in ſuo tract. de priuileg. Cler. cap. 7. num. 21. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 2. alleg. 12. num. 4. & 9. Garz. de benef. par. 4. cap. 5. num. 97. & ſeqq.*

49 Nota nonò, quod Coadiutor licèt à principio viuente Coadiuto poſſeſſionem apprehendat, quia tunc non dicitur apprehēdere poſſeſſionem beneficij, & Canonicatus, ſed ſolū Coadiutoriæ; ideò communiter aduertunt DD. quod poſtquàm factus eſt caſus futuræ ſucceſſionis, vt quia mortuus eſt Coadiutus, Coadiutor debet apprehendere nouam poſſeſſionem, quia cum prius careret titulo, non potuit ſibi poſſidere, voluit *Rot. & pluries Sacra Congregatio Rit.* vt teſtantur *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 25. num. 32* & *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. 29. num 18. & ſeqq. & de iure Eccleſ. lib. 3. cap 10. num. 61. & ſeqq.*

50 Nota decimò Coadiutū, & Coadiutorē, non poſſe ſimul eodem tempore intereſſe vti Canonicos in Choro, ſiuè Capitulo, quia licèt ſint duo; vnum tamen Canonicum repreſentant, licèt poſſint vnus, vt priuatus, & alter, vt Canonicus adeſſe Eccleſiæ, ita *Garz. de benef. 4. par. cap. 5. nu. 107. & ſeqq.* Verùm *Sebaſt. Cæſar. de Eccleſ Hierarchia diſp. 14. §. 9. num. 13.* quem refert, & ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. cit. lib. 3. cap. 10 nu. 96.* tenet, non eſſe inconueniens, quod ſimul poſſint intereſſe Coadiutus, & Coadiutor in habitu canonicali in proceſſionibus, & Miſſarum ſolemnijs, Coadiutus in loco ſuæ anſianitatis, & Coadiutor in nouiſſimo loco; & ad fūdamentum opinionis *Garz.* nempe prædictos, vnum Canonicatum repreſentare, reſpondetur id concludere, ne duplicem vocem, aut diſtributionem habeant, non quoad intereſſentiam, quæ diuerſis reſpectibus vtrique conuenit.

51 Nota vndecimò, quod ſi Coadiutus mortnus ſit tempore datæ, gratia Coadiutoriæ eſt ipſo iure nulla, & ita Coadiutor non admittitur ad futuram ſucceſſionem beneficij, ita probat *Garz. de benef. par. 4. cap. 5. nu. 132.* & hanc eſſe veriſſimam opinionem eāque ſequutam eſſe *Rotam in Seguntina Canonicatus 26. Nouemb. 1616.* corā *Manzonedo*, teſtatur *Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 25. n. 47.*

52 Nec obſtat clauſula apponi ſolita in literis gratiæ Coadiutoriæ, videlicèt *etiam, ſi nunc actu vacet*; nam dicta clauſula refertur ad omnes alios modos vacandi, præter quā ad hanc per obitum, ne videatur contradicere expreſſioni, quod Coadiutor viuat, & ſupplicet *Achill. decis. 1. de Presb.*

53 Nec etiam eſt faciendum fundamentum ad cōſenſum præſtitum per Procuratorem, quia illum ſuffragare ſolùm, quando tempore datæ, principalis erat viuus, prout ex alijs, etiā probat *Lotter. cit. loc. n. 49. & ſeqq.*

54 No-

Digitized by Google

54 Nota duodecimò,quod poſt mortẽ Coadiuti,Coadiutor ſuccedit, & immittendus eſt in poſſeſſionem beneficij, & Canonicatus cum ſuo integro ſtatu; ita vt ſi Canonicatus ſit,& Coadiutus deceſſerat in menſe Ordinarij,in *Eccleſia*,in qua eſt conſuetudo optandi,ahuc Coadiutor non amittit *Præbendam*, nec poteſt antiquior Canonicus optare Præbendam Canonicatus, habentis Coadiutorem, & hoc ratione appoſitionis manus Papæ, ita voluit *Rot. in vna Corduben.Coadiutoria 27.Nouembris* 1619. coram *Archiepiſcopo Seleucien.per tex.in cap.fin.cum ibi not.de conſuetud.in 6.Rot.deciſ.6. eodem titul.in nou.cum alijs cumulatis in vna Capuana Portionis* 22. *Maij* 1609. coram *Cardin. Lancellotto.*Et hoc præcipuè virtute clauſulæ derogatoriæ ſtatutorum,in ſimilibus apponi conſuetæ *Rot. deciſ.* 5. *de conſuetud. in nou.& deciſ.2.eod.titul.in antiq.Creſcent. deciſ.9.de conceſſ. Præb. Gonz.ad regul.* 8. *Cancell gl.5.§.8.nu.9.*prædicta intellige de Præbenda,& alijs iuribus vnitis, ſecus in membris ſeparatis à Canonicatu,in quibus cadit optio *Caualer.deciſ.*116.

55 Aduertendum tamen eſt, quod prædicta manus appoſitio Papę,nõ operatur,vt decedẽte Coadiutore,& deinde Coadiuto in mẽſe Ordinarij,Ordinarius non poſſit conferre beneficium, vel Canonicatum, quia per Coadiutoriæ dationem,beneficium non remanet affectum taliter, quominus Ordinarius illud prouideat *Put.deciſ.*225.*num.* 18. *lib.3.Gonzal loc.cit.gl.*52.*num.* 44. *verſ. hinc appoſitio Garz.de benef.par.1.cap.1.§. 2. num.* 174.

56 Nota decimò tertiò,Coadiutorem cum futura ſucceſſione, non poſſe Coadiutoriæ renunciare,& cedere,inuito Coadiuto, propria authoritate,vel cum conſenſu Ordinarij;ſed requiritur aſſenſus Papæ, quando nõ conſentit Coadiutus,qui ſi aſſentit ceſſioni, ſufficit licentia Ordinarij,ita probat *Garz. de benef.4.par.cap.5.num.*126.

57 Nota decimò quartò, quod Coadiutor cum futura ſucceſſione,non tenetur publicationem facere, *iuxtà formam Conſtitutionis Gregorianæ de publicandis reſignationibus, & iurium ceſſionibus*, vt obſeruat *Gonzal. ad regul.8.Cancell.gl.5.§.9.num.* 72. Nec tenetur fidei profeſſionem facere,niſi poſtquàm factus eſt caſus futuræ ſucceſſionis, ita *Garz.de benef.par.3.cap.3.num.* 16. *Barboſ. de off.& poteſt. Epiſcopi par.3.alleg.* 61. *num.* 13.*Squill.de priuil.Cler.cap.4.num.*79.

58 Nota decimò quintò,quod Coadiutoria cum futura ſucceſſione, hodie non conceditur,niſi cum conſenſu Coadiuti,ita *Gonz. ad regul.de menſib.gl.5.§.9.num.* 52. quem ſequitur *Nonar ſingul.concluſ.titul.de Coadiutoria concluſ.3.aliàs 58.num.3.*

59 Nota decimò ſextò, quod Coadiutor tenetur facere mentionem de beneficijs, quæ habet ſolùm ratione futuræ ſucceſſionis; aliàs gratia in totum vitiatur, ita tenet *Garz.par.4.cap.5.in addit.dub.*38.& eum ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap.* 10. *num.* 92. *& de Canon. & Dignitat. cap.* 29. *num.* 51.

60 Nota decimò ſeptimò, quod Coadiutor non tenetur exire de Capitulo, in quo tractatur de negotio,in quo concurrit intereſſe Coadiuti, quia licèt illius perſonam repreſentet,inſeruit tamen nomine proprio, tenet *Barboſ.de iur. Eccleſ.cit.loc.num.*95. *& de Canonicis, & Dignitat. cit. cap.29. num.* 54. quod intellige verum, quando intereſſe Coadiuti,non tangit cõſecutiuè Coadiutorem,quia tunc deberet exire, ex quo tractatur de intereſſe proprio.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius Generalis, quæ non poſſit ex generali commiſſione exercere, & de poteſtate Vicarij ad tex.cap. vlt. de Officio Vicarij in 6. & qui DD.materiam exagitent.*

2 *Vicarius Generalis quis nã ſit, & quod plures deputari poſſint ob Diæceſis amplitudinem.*

3 *Vicarius in particulari oppido conſtitutus, independens à generali, an, & ipſe ſit generalis.*

4 *Vicarium Generalem poteſt Epiſcopus non deputare, ſi per ipſum ſit habilis iuſtitiam miniſtrare.*

5 *Vicarius Generalis quas debeat habere qualitates. Et quid ſi ſit Regularis nu.*55.

6 *Vicarius, & Epiſcopus idem cenſentur, ex quo colligitur deciſio nonnullorum dubiorum nu.*56.

7 *Vicarius Generalis cenſetur in dignitate conſtitutus, & quomodo dicatur Iudex ordinarius.*

8 *Vicarius Generalis, beneficia non confert ſine ſpeciali mandato, nec renũciationes admictere poteſt, etſi conferendi poteſtas data eſſet nu.9.*

10 *Vicarius habens ſpeciale mandatum pro recipiendis reſignationibus, adhuc conferre nequit, ſine ſpeciali mãdato.*

11 *Vicarius Generalis, reſignationes cau-*

ſa

ſa permutationis non poteſt admittere, ſine ſpeciali mandato.

12 *Vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato vniones Beneficiorum facere, vel illa ſupprimere.*

13 *Vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato penſiones imponere, amouere aliquem à Beneficio, vel OEconomum conſtituere.*

14 *Vicarius Generalis inſtituit præſentatos ſine ſpeciali mandato, non tamen reſignationes recipit, aut præſentat, ſi ad Epiſcopum ſpectat, aut Iuſpatronatus alicui reſeruat, ſine ſpeciali mandato.*

15 *Vicarius Generalis vni ex æqualibus præſentatis poteſt gratificare, ſine ſpeciali mandato, niſi generale ſit limitatum.*

16 *Vicarius Generalis poteſt Beneficia cõferre, ſi habeat mandatum generale conferendi, vbi limita.*

17 *Vicarius Generalis ex clauſula, quod poſſit id, quod Epiſcopus, an poſſit conferre.*

18 *Vicario Generali tantum poſt per Epiſcopum concedi facultas conferendi Beneficia.*

19 *Vicario Generali loci Diœceſis poteſt committi facultas conferendi Beneficia eiuſdem loci.*

20 *Vicarius, quod poſſit alium ſubſtituere ad conferendum.*

21 *Vicarius Generalis Parochis imperitis Coadiutorem dare poteſt, non aliqua alia facere.*

22 *Vicarius Generalis non habet ius viſitandi ſine ſpeciali mandato.*

23 *Vicarius ſine ſpeciali mandato non cognoſcit de crimine hereſis, quid abſente Epiſcopo, neq; pœnitentiarias publicas imponit, aut pœnitentes recipit.*

24 *Vicarius, an ſine ſpeciali mandato, de criminalibus cognoſcere poſſit, & punire, vſq; ad priuationem Beneficÿ.*

25 *Vicarius Generalis, an poſſit ſine ſpeciali mandato cognoſcere de matrimonialibus.*

26 *Vicarius Generalis non poteſt denuntiationes impedire, poteſt tamen permittere ſine ſpeciali mandato illas poſtponi.*

27 *Vicarius Generalis, ſine ſpeciali mãdato poteſt matrimonio intereſſe, & id alÿs committere, an, etiam, ſi nõ ſit Clericus, & idem in diſpenſando.*

28 *Vicarius Generalis, an ſine ſpeciali mandato facultatem tribuat audiendi confeſſiones.*

29 *Vicarius ſine ſpeciali commiſſione, non diſpenſat ſuper irregularitate, & alÿs Epiſcopo conceſſis.*

30 *Vicarius ſine ſpeciali commiſſione, nõ poteſt abſoluere à reſeruatis Epiſcopo.*

31 *Vicarius ſine ſpeciali commiſſione, non poteſt concedere licentiam exercendi pontificalia.*

32 *Vicarius Generalis ſine ſpeciali commiſſione, non poteſt cõcedere dimiſſorias pro ſuſcipiendis ordinibus, niſi Epiſcopo abſente, quali abſentia, & quid ſi Vicarius ſit Epiſcopus.*

33 *Vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato transferre ſimplicia beneficia in matrices, vel reſtaurare Parrochiales.*

34 *Vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato concedere licentiam ædificandi monaſteria.*

35 *Vicario Generali, immo cuique Clerico, Epiſcopus poteſt dare facultatem concedendi Indulgentias.*

36 *Vicarius Generalis non poteſt ſine ſpeciali commiſſione, & cum cauſa ad breue, alium ſubſtituere Vicarium.*

37 *Vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato Synodũ congregare, nec Synodales Conſtitutiones mutare, & præſente Epiſcopo, non neceſſariò interuenit.*

38 *Vicarius non poteſt ſine ſpeciali commiſſione auctoritatem præſtare pro alienatione bonorum Eccleſiæ, vbi nõ requiritur aſſenſus Apoſtolicus; an prorogare poſſit terminum pro exequendis vltimis voluntatibus.*

39 *Vicarius Generalis Archiepiſcopi non habet iuriſdictionẽ in ſuffraganeos, ſine ſpeciali commiſſione, aut Archiepiſcopo abſente.*

40 *Vicarius Generalis, ſine ſpeciali commiſſione, ſeptem alia facere non poteſt.*

41 *Vicarius Generalis, ſine ſpeciali delegatione nõ poteſt cognoſcere de cauſa de-*

delegata Epiſcopo, etſi generaliter delegaſſet competituras.

42 *Vicarius ſine ſpeciali mandato, an monitoriales concedere poſſit.*

43 *Vicarius Generalis non poteſt explorare voluntatem puellæ profiteri volentis, neq; cum ſpeciali mandato, niſi Epiſcopo abſente, nec licentiam concedere ingredi clauſtrum.*

44 *Vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato imponere charitatiuum ſubſidium.*

45 *Vicarius ſine ſpeciali commiſſione non habet facultatem confirmandi ſtatuta. Vbi alia, quæ non poteſt facere ſine ſpeciali mandato.*

46 *Vicarius Generalis, quando dicatur habere ſpeciale mandatum. Et num. 47.*

48 *Vicario, an intelligantur omnia conceſſa, ſi vnum tantùm reſeruatum ſit.*

49 *Vicarius, delegatus ne, an ordinarius cẽſeatur, in requirentibus ſpeciale mandatum.*

50 *Vicarium habere ſpeciale mandatum, præſumendum, an probandum. Vbi quod Vicariatus, ſi negetur, probandus.*

51 *Vicariatus probatur ex communi extimatione.*

52 *Vicariatus, ſi concedatur, et negetur poteſtas ordinaria, illa non eſt probanda.*

53 *Vicarij poteſtas in his, quæ requirunt ſpeciale mandatum, quando probanda, quando non. Parochus non poteſt eligi in Vicarium, num. 54. Vicarij officium, quando finiat, num. 57.*

ANNOT. XIV. ARGVMENTVM.

De Vicario Generali. Notatur §. 1. quis dicatur Vicarius Generalis; an plures poſſint deputari, & quid ſi generaliter deputetur in vno oppido; an teneatur Epiſcopus illum habere, & quibus qualitatibus debeat eſſe præditus. Quomodo dicatur in dignitate conſtitutus, & Iudex ordinarius. Numerantur omnia, quæ non poteſt exercere ex generali commiſſione, & requirunt ſpecialẽ commiſſionem, & quæ poſſit ſine ſpeciali commiſſione; quando dicatur habere ſpecialem commiſſionem, quæ an præſumatur, vel potius ſit probanda, & quomodo. Notatur §. 2. Vicarium Generalem præcedere omnes Canonicos; recipere candelam, & palmam, ac adorare crucem ante omnes, & quid in thurificatione, vel in functionibus Eccleſiaſticis in Eccleſia faciẽdis. Vicarius Canonicus, quando alijs præcedat, & abſens à Choro intuitu officij, an lucretur diſtributiones, & quo loco ſedere debeat. Quomodo præcedat Gubernatores, & alios ſimiles officiales. An poſſit benedictionem dare Diacono, vel Prædicatori, vel inſtare in circulo cum Epiſcopo faciendo. Quos præcedat in Synodo, & quid præſente Epiſcopo, & alia ad materiam.

ANNOTATIO XIV. §. I.

Ad Tex. in Cap. vltimo de offic. Vicar. in 6.

1 HIC *Bonifacius VIII.* decreuit; quod in generali conceſſione, non veniant illa, quæ concedens non eſſet in ſpecie veriſimiliter conceſſurus; ac proinde, quod Vicarius Generalis Epiſcopi, non poteſt beneficia conferre, niſi ſpecialiter beneficiorum collatio ſit ei commiſſa, pro cuius intelligentia, notanda ſunt illa, quæ ex generali commiſſione, non poteſt Vicarius Generalis Epiſcopi exercere, & ſignanter in materia beneficiali, & alia practicabiliora de poteſtate Vicarij, de hac re tractant DD. hic, & *Sbroz. in particulari tractat. de off. Vicarij Lambert. de iure patronat. lib. 2. par. 3. in princip; quæſt. prima artic. 5. Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 7. quæſt. 24. Lancell. inſtit. Canon. lib. 1. titul. de off. Vicar. Zechus de repub. Eccleſiaſt. cap. 23. de Vicario Epiſcopi Leo Theſ. for. Eccleſ. par. prima cap. 10. Garz. de benef. par. 5. cap. 8. Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 29. Rebuff. in praxi benefic. titul. de Vicar. Epiſcopi & rubr. forma Vicariatus Archiep. & alior. Collator. Lotter. de re benef. lib. 1. quæſt. 28. num. 124. & ſeqq. & eod. lib. quæſt. 16. num. 63. & ſeqq. Campanil. diuerſ. iur. Canon.* rub.

rub.11.cap.23.num.147.& ſeqq. Donat. Ant. de Marin.quotid.reſol.cap. 121. num. 11. & 229.num.7. Grat.diſcep.for.cap. 106. & 111. & alibi Sell.ſelect.Canon.cap.36. Aldan. compend.Canon.reſol. cap. 43. Barboſ. de iure Eccleſ.lib.1.cap. 15. & in ſumma Apoſtolicarum deciſ.verbo Vicarius, & alij Canoniſtæ, et ſummiſſa omnes. Et quia hic tex. loquitur de Vicario generali, ideo pro eius euidentia.

2 Præmittendum eſt, quod Vicarius Generalis Epiſcopi ille dicitur, qui cõſtitutus eſt cum generali poteſtate in loco, vbi Epiſcopus ſedem habet, notat Sbrozz. de off.Vicar.lib.1.quæſt.28.num.7.& quæſt.69.num.2. Campanil. diuerſ. iur. Canon.rub.11.cap. 27. verſ.inſuper Barboſ.de iure Eccleſ.lib. 1. cap. 15.nu. 30. & Vicarius generalis poteſt conſtitui vnus, & plures, vt ſi Diœceſis ampla ſit, nec vnus ſufficiat Vicarius, ſi duo conſtituti ſunt vnus ab alio independens, dicuntur ambo Vicarij Generales, licèt vnus reſideat in Diœceſi, alter in Ciuitate, vt exemplificant DD. in Vicarijs Toletanis in Hiſpania, ita Barboſ.cit.loc.nu. 31. & practicatur in hoc celebri Regno Neapolitano in Eccleſia Capuaquen. quã hodie regit miro modo cum lenitate, & iuſtitia Illuſtriſſimus, ac Reuerendiſſimus D. D. Thomas Caraffa Prælatorum præſtantiſſimus, cuius meritis Sedes Petri ſola ſufficiens eſſet, ibi ob Diœceſis amplitudinem, deputantur duo Vicarij Generales. Multa de pluribus Vicarijs vide apud Meroll.Theol.moral.3.par.diſp.7.cap.5. dub.10.& 11.

3 Si verò vnus conſtitutus ſit Vicarius generalis in Ciuitate, & Diœceſi, & alter particularis in certo oppido, vel terra, cum omnimoda facultate, & independenter à primo Vicario, an hic ſecundus dicatur etiam Generalis, ſaltem reſpectu loci, in quo eſt conſtitutus, an verò dicatur Vicarius foraneus; & quod non dicatur Vicarius Generalis defendit mordicus, Campanil.diuerſ.iur. Canonic.rub.11.cap.23.num.150.& proinde à prædicto Vicario ad inſtar foranei datur appellatio ad ipſum Epiſcopum, quod ſecus diceretur, ſi eſſet Vicarius Generalis, nam tũc non ad Epiſcopum ipſum, ſed ad Metropolitanum eſt appellandum, iuxta Cap. Romana de appellat.in 6.& confirmatur, quia non dicitur Vicarius Generalis quando alius eſt deputatus Generalis Cau il.deciſ.418.nu. 8. vbi n.5. tenet quod Vicarius talis non dicitur, niſi Epiſcopus dicat Creamus Vicarium Generalem in ſpiritualib. & temporalib. & cæt.

4 Hunc verò Vicarium Generalem non tenetur ex neceſſitate Epiſcopus habere, cum poſſit per ſe ipſum iuſtitiam miniſtrare, ſecundùm magis communem, & veriorem opinionem, tenuit Rot. apud Put.deciſ.42.lib. 2. Mohedan.deciſ.4.de off. Vicar. in vna Calagurritana fructuum 18. Martij 1581. coram Bubolo, & apud Caudler.deciſ. 418. contra Sbrozz.lib.1.quæſt.46. Azor.inſtit.moral.par. 2.lib.3.cap.29.q.3. verſ.quo loco. Et hoc niſi aliàs neceſſitas ſuaderet; nam tunc teneretur conſtituere Vicarium, probat latè Meroll.cit.loc.cap.6.dub.9.nu.73. qui alios multos adducit.

5 Si tamen illum conſtituere intendit, debet eligere Doctorem, vel licentiatum ſaltẽ in iure Canonico, vel aliàs quantum fieri poterit idoneum, Clericum ſaltem primæ tonſuræ, non tamen laicum, nec Clericum coniugatum, vel bigamum, non ſolutum ab impedimento bigamiæ, nec Regularem ſine conſenſu ſuperioris, ita poſt alios Barboſ.de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 15. num. 13.& ſeqq. alia ad hoc vide apud Meroll.cit.cap. 6. dub.4.per totum.

6 Vicarius Generalis ſic electus ab Epiſcopo, coruſcat radijs ipſius Epiſcopi, & Vicarius, ac Epiſcopus, vnum, & idem ſunt Cap. licet hoc eodem titul.& lib. Rot.deciſ. 2. in addit.num.2.eodem titul. in nou. & repræſentat certum, & idem Tribunal, & Curiam Cap. 2.de conſuet.in 6.cit.cap. Romana Rot.deciſ.9. de off. Vicar. in antiq., quod declarat Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1.cap.15.num.18.

7 Hic enim Vicarius Generalis Epiſcopi dicitur Prælatus, & in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus Fuſc.de viſit lib.1.cap. 15. nu. 32. Pauin.tract.de offic.& poteſt. cap. ſed vac. par. 2.q.10.num.16.verſ.an autem Vicarius. Iudicatur iudex Ordinarius, cui ſolet vniuerſitas cauſarum demandari Barboſ. de iure Eccleſ.cit.cap.15.num.17.& quomodo dicatur Ordinarius dum Iuriſdictionem videtur recipere ab Epiſcopo, vide Garz de beneſ. 5.par.cap.8.num.21.& ſeqq.& latius Meroll.cit.loc.dub.13.num.115. & ſeqq. & licèt ordinariam habeat Iuriſdictionem Cap. ſua de off.Vicar.cap.licet eodem titul.in 6. Abb. in cap.fin.eodem titul.in 6. Abb.in cap.final.num. 2.de fid.inſtrument. Leo Theſ for.Eccleſ.prima par.cap.10.ſub num.10.; Nihilominus iuriſdictionem ſuam in multis exercere non poteſt ſine ſpeciali mandato Epiſcopi, nec illa comprehenduntur ſub generali commiſſione, &

8 Primo Vicarius Generalis Epiſcopi ex generali commiſſione, & ſine ſpeciali mandato ipſius Epiſcopi. non poteſt beneficia conferre; ita expreſsè deciditur in hoc tex. cap.fin.in fine, rationes huius prohibitionis, adducit Garz.de beneſ.cit.cap.8. num.81. notant communiter DD. etiam ſi generaliſſimam haberet commiſsionem, & cum clauſula, vt poſſit omnia facere, quæ poteſt ipſe Epi-

Epiſcopus *Anton. de Butr. conſil.* 19. *col.* 2. 3. *&* 4. *Panin. de poteſt. Cap. ſed uac.* 2. *par. q.* 10. *Dec. conſil.* 128. *col.* 1.

9 Ampliatur primò ſuprapoſita ſententia, vt non ſolùm Vicarius ſine ſpeciali mandato non poſſit conferre beneficia, ſed nec etiam poſſit vigore prædicti generalis mandati, admittere, & recipere renunciationes beneficiorum, probat *Pariſ. de reſignat. benef. lib.* 7. *quæſt.* 14. *per totum*. Idque ampliatur etiam ſi Vicario fuiſſet data poteſtas conferendi omnia, & ſingula beneficia vacantia, adhuc non poteſt admittere reſignationes illorum, ſine ſpeciali mandato, *Rot. deciſ.* 1. *de renunc. in antiq. Roſſiniac. tract. de benef. cap.* 14. *in fin.* quos refert, & ſequitur *Pariſ cit. loc. num.* 15.

10 Et è contra, ſi Vicarius habeat ſpeciale mandatum ad recipiendas reſignationes beneficiorum, adhuc non poteſt cõferre beneficia coram ipſo reſignata, ſine ſpeciali mandato ad conferendum *Rot. deciſ.* 1 *de renunc. in antiq. Roman. conſil.* 330. *Selua de benef. par.* 3. *quæſt.* 14. *num.* 9. *verſ. contrarium Rebuff in prax. titul forma Vicariat. nu.* 105. probat poſt alios *Pariſ. cit. loc. n.* 50. *& ſeqq. Meroll. cit. loc. dub.* 22. *num.* 185.

11 Ampliatur ſecundò, vt Vicarius Generalis Epiſcopi, nec poſſit reſignationes admittere cauſa permutationis, nec ipſas permutationes expedire ſine ſpeciali mandato, ita *Garz. de benef. par.* 11. *cap.* 4. *num.* 74. qui alios citat, ſequitur Barboſ. *de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 177. Nec in hoc caſu ſufficit, quod Vicarius habeat facultatem conferendi beneficia, vt dictum eſt num. præcedenti, & firmauit *Rot. in Barchinonen. beneficij* 3. *Iulij* 1628. corã *D. Duran.* Sed ſi Vicarius habet facultatem expediendi permutationes, abſque alio mandato ſpeciali ad conferendum, poteſt conferre beneficia, coram ipſo permutata, & ratio eſt, quia hæc collatio neceſſariò debet fieri cum permutantibus, ita *Gemin. in hoc cap. fin. num.* 10. *Bellam. deciſ* 94 *col* 2. *Pariſ. de reſignat. benef. cit. lib.* 7 *quæſt* 14. *num.* 62.

12 Ampliatur tertiò, vt Vicarius Generalis non poſſit ſine ſpeciali mandato Epiſcopi vniones beneficiorum facere, etiam ſi iuſtæ concurrant cauſæ, tenẽt *Rebuff titul. de vnionib benef. num.* 37. *Sbrozz. de Vicar. Epiſcopi lib.* 2 *q* 115 *Garz. de benef. par.* 12. *cap.* 2 *num.* 69. *Barboſ. de iure Eccleſ lib.* 3. *cap.* 17. *nu.* 56. qui alios citat, & ſententiam ampliat procedere, etiam ſi data ſit Vicario poteſtas cõferendi beneficia cum generali clauſula, cõtra aliquos per eum adductos, & contra *Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 28. *num.* 128. notatum eſt ſupra ad *Clem. vnic. de rebus Eccleſ. non alien. Annot.* 8. §. 1. *verſ. alia eſt*. Nec poteſt Vicarius Generalis Epiſcopi Beneficia ſupprimere ſine ſpeciali mandato *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par.* 3. *alleg.* 54. *num.* 71. *vbi num.* 73. docet, quod nec poſſit ſine mandato prædicto vniones factas reuocare, & Eccleſiam diuidere *Meroll. Theol. moral.* 3. *p. cap.* 6. *dub.* 24.

13 Ampliatur quartò, vt nec poſſit Vicarius Generalis, ſine ſpeciali mandato penſiones imponere ſuper beneficijs, ſuper quibus poteſt Epiſcopus illas imponere, ita *Barboſ. cit. loc. nu.* 77. vbi *nu.* 80. tenet, quod nec poſſit aliquem amouere à ſuo beneficio, officio, vel adminiſtratione, abſque ſpeciali mandato prædicto, per *tex. in cap. licet hoc titul. & lib. Meroll. ſupracit. loco nu.* 397. qui alios citat, *& num.* 78. voluit, quod, nec etiam poſſit Oeconomum Eccleſiæ Inſtituere, & *num* 73. quod non poſſit Coadiutorem Vicarium Rectori imperito deputare *Put. dec.* 239. *nu.* 2. *Sbroz. de offic. Vicar. lib.* 2. *q* 112.

14 Limitatur ſuprapoſita ſententia, vt illa non procedat in inſtitutione; poteſt enim Vicarius Generalis, ſine ſpeciali mandato inſtituere præſentatos ad iura patronatus, licet non poſſit conferre ad meram collationem; & ratio eſt, quia Collatio eſt quædam donatio, quæ non venit in generali mandato, ſed inſtitutio eſt neceſſitas, in qua non exercetur aliqua liberalitas, cum præſentatus idoneus, debeat ex neceſſitate inſtitui per ſuperiorem, & proptèrea nihil repugnat, quo minus veniat in generali commiſſione; ita probat *Lambert. de iure patron. lib.* 2. *parte* 3. *princip. quæſt. prima art.* 5. *per totum*, & in particulari *num.* 3. *Rot. deciſ. prima de renũc. in antiq. Pariſ de reſignat. Benef lib.* 7. *quæſt.* 14 *num.* 29. vbi *num.* 28. dicit, quod licèt in generali commiſſione poſſit inſtituere, non tamen poteſt, ſine ſpeciali mandato reſignationes beneficiorum de iure patronatus recipere, & admittere. Nec etiã poteſt ſine ſpeciali mandato præſentare ad beneficium iuris patronatus, cuius præſentatio ſpectat ad Epiſcopum ita *Barboſ. cit. alleg.* 34. *num.* 81. vbi *num.* 74. dicit, quod nec poteſt Vicarius, ſine ſpeciali mandato prædicto reſeruare alicui iuſpatronatus ex cauſa dotationis, fundationis, vel conſtructionis, ideſt non poteſt auctorizare erectionem beneficij, ex qua ſequatur reſeruatio iuriſpatronatus *Loter. de Benef lib.* 2. *q.* 7. *num.* 3. contrarium ſentit *Meroll loc. cit. nu.* 391. & *nu.* 75. quod nec poteſt interponere decretum, ſeu auctoritatẽ donationi iuriſpatronatus etiam ſi Epiſcopus eſt abſens, ſine ſpeciali commiſſione *Grat. diſcept. for. cap.* 303. *num.* 14. *Mareſcot. variar. lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 5. *& ſeqq.* qui reprobat conſuetudinem in contrariũ.

15 Quæro ſi ſunt duo præſentati ad iuſpatronatus æque idonei, & in pari voce, an Vicarius Generalis, ſine ſpeciali mandato poſſit gratificare, ſicut poteſt inſtituere.

Reſpondetur non ſolùm poſſe inſtituere, ſed etiam gratificare in caſu gratificationis, cùm ſola generali facultate, & ſine ſpeciali mandato; nam gratificatio non eſt mera gratia, cum vni ex præſentatis teneatur Ordinarius gratificare, tenet *Sbrozz. de off. Vicar. in addit. ad quæſt.* 111. *Rot. in Calaguritana Beneficij de Hero* 17. *Octobris* 1580. *coram Sanctiſſimo Clemente VIII.* quam refert, & ſequitur *Garz. de Benif.* 5.*par.cap.*8.*num.*88.ſed prædicta intellige, dummodo Vicarius habeat mandatū generale,& non limitatum; quia cum Vicarius accipiat poteſtatem ex commiſsione Epiſcopi; poteſt Epiſcopus aliqua ſibi reſeruare, quæ aliàs venirent in generali mandato *Sbrozz.lib.*2.*cap.*112.*num.*5.*&* 6. *Garz cit. cap.*8.*num.*89.

16 Mandatum, ſeu commiſsio ſpecialis, quam exigit *tex.* in hoc *cap. vltimo*, ad hoc, vt Vicarius poſsit beneficia conferre, debet eſſe generalis conferendi beneficia *Rot. deciſ.*5.*de off.Vicar.in nouis* Sbroz *lib.* 1.*q.*53. *Garz.de Benef.cit.cap.*8.*n.*113. *&* *n.*114.generalé vocat,& ſufficientem ad hoc, ſi data eſt ad conferendum beneficia certi loci, ſeu certæ partis Diœceſis, dummodo ibi ſint plura beneficia, vel ad conferendum beneficia in certis menſibus vacātia, vel ad conferendum beneficia ſimplicia tantùm, aut curata tantùm, vel beneficia certi valoris, vel beneficia vacantia per mortem, vel reſignationem *Piaſec.in prax. Epiſc. par.* 2. *cap.*5.*num.*14.Non tamen valet mandatum ad conferendum certa beneficia vacatura, vel ad conferendum certis perſonis, vt aduertit *Garz.cit num.*113.

17 Controuerſum eſt inter *DD.* an Vicarius Generalis poſſit beneficia conferre ſi mandatum habet cum libera, & commiſſionem cum clauſula, quod poſſit omnia facere, quæ poſſet conſtituens ſi perſonaliter adeſſet; Tenent multi prædicta ſufficere ad conferenda beneficia, illoſq; citat *Garz. cit.loc.num.*115.Verum contrariam ſententiam, nempe Vicarium non poſſe, beneficia conferre ex ampliſſima poteſtate ei data ab Epiſcopo faciendi omnia, & ſingula, quæ ipſe Epiſcopus &c. etiam ſi requirant ſpeciale mandatum &c. ſed requiri expreſſe mandatum ad conferēdum docet per alios per ſe relatos *Pariſ.de reſignat. Benef. lib.* 9. *quæſt.*7. *num.* 34. qui teſtatur de communi, cumque ſequitur *Garz:cit.loc.num.*118. qui opinionem confirmat ex verbis huius *tex. cap. vltimi* ibi *nec regulariter donare valeat is, cui bonorum adminiſtratio, etiam libera eſt conceſſa & cæt.* probat *Meroll. Theol. moral. tom.*3.*diſp.*7.*cap.*6.*dubio* 25.*num.*235.

18 Nota, quod hæc ſpecialis commiſſio, quæ requiritur in *tex.* ad hoc, vt Vicarius poſſit beneficia conferre, non poteſt dari per Epiſcopum, niſi in perſonam Vicarij Generalis, vt notant *Rebuff.in prax.titul.de Vicar.Epiſc. num.*15.poſt DD.in hoc *Cap.vltimo Sbroz. lib.*1.*quæſt.*52.*Garz.de benef.cit.,cap.* 8. *num.* 120.qui alios adducit, vbi *num.ſeqq.* refert controuerſum eſſe, an debeat eſſe Vicarius Generalis, tantum in ſpiritualibus, & temporalibus; ipſe vero *n.*122.verius exiſtimat ſufficere, ſi fiat Vicario Generali in ſpiritualibus, iuxta ſubiectâ materiam collationis beneficiorum, quæ ſpiritualis eſt.

19 Poteſt tamen hæc commiſſio ſpecialis conferendi beneficia committi Vicario Generali alicuius loci, ſeù partis Diœceſis, licet non ſit Generalis ciuitatis, & totius Diœceſis, dummodo tali Vicario committatur collatio beneficiorum illius loci, in quo eſt Generalis Vicarius, tenet *Rebuff. cit. loc.num.*23.*Sbroz.lib.*1.*q.*53.*num.*5.quos refert,& ſequitur *Garz.cit.loc.num.*125.

20 Vicarius Generalis Epiſcopi, cui data eſt ſpecialis facultas conferendi beneficia, poteſt alium ſubſtituere, etiam cum facultate conferendi beneficia; quod procedit quando in commiſſione Vicarij Generalis ſubſtituentis ſunt apposita verba illa, videlicet *damus poteſtatem ſabſtitaendi alium, quem nos Vicarium cum eadem poteſtate ſubſtituimus,* tunc enim ſubſtitutus recipit poteſtatem ab ipſo Epiſcopo, miniſterio Vicarij ſubſtituētis, ſeù nominantis, ita *Sbroz.lib.*2.*quæſt.* 62. *num.*15.*Rebuff. in rub. forma Vicariatus & cæt.num.*77.*in prax.*& alij *apud Garz.cit. loc. num.*155.qui latè diſcutit caſum.

21 Secundò Vicarius Generalis Epiſcopi ex generali iuriſdictione, & ſine ſpeciali mandato non poteſt dare Coadiutorem, Vicarium, Rectoribus Eccleſiarum Parochialiū imperitis, aduertit *Sbroz.de off. Vicar. lib.* 2. *quæſt.*112.& generaliter in alijs caſibus permiſſis,& notatis ſupra in *annot.*11. *in princ.* Coadiutor ēt tēporalis non poteſt dari per Vicarium ſine ſpeciali mandato *Barboſ.de poteſt. Epiſcopi loc.cit.ſupra hìc nu.*13. *Ricc.in prax.prima par.reſol.*504.*num.*10. *&* 4.*par. reſol.* 551. *ſecundum vltim. impreſſ. notatum eſt ſupra cit.annot.*11.*in princip.verſ. Coadiutor temporalis in fin.*Nec etiam ſine ſpeciali mandato prædicto poteſt dare,& inſtituere Oeconomum Eccleſiæ, ita *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi* 3.*par.alleg.*54.*nu.* 78. *& de iure Eccleſ.lib.*1.*cap.*15.*ſub num.*20. Nec etiam poteſt nouas Parochias erigere ſine ſpeciali

man-

Digitized by Google

mandato prædicto *Barboſ. cit.loc.* vbi ēt dicit quod non poteſt auctoritatem interponere erectioni nouæ Dignitatis, vel alterius noui beneficij. & ibidem ēt phatetur q̃ nō poſſit collapſas Eccleſias, in Matrices, vel alias viciniores transferre *Meroll. Theol. moral. tom. 3 diſp. 7 cap. 6. dub. 43. num. 399.*

22 Tertiò Vicarius Generalis Epiſcopi ſine ſpeciali commiſſione non poteſt viſitare, nec jus habet viſitandi, vt præſcriptū *Sacr. Concil. Trid. ſeſſ 24. cap. 3. de ref.* tenet *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 2. num. 18. Rebuff. in prax. titul. de forma vicariat. num. 100. & 101. Sbroz. de off. Vicar lib. 2. quæſt. 102. num. 2. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib 3 cap. 45. quæſt. 4. Vgol. de poteſt. Epiſcopi cap. 4 §. 7. verſ. tertiò nec viſitare Narbona de appellat à Vicar. ad Epiſcopū par. prima num. 224. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg 73. num. 28. & alleg. 54. num. 102. Meroll. cit. loc. dub. 31.* vbi multa in his terminis.

23 Quartò Vicarius Generalis Epiſcopi ſine ſpeciali commiſſione non poteſt cognoſcere, inquirere, corrigere, aut punire aliquorū exceſſus, ita deciditur in *Cap. licet hoc titul. & lib.* Idque verificatur in crimine hæreſis, de quo Vicarius Generalis non poteſt cognoſcere ſine ſpeciali mandato, docent *Io. de Imol. in Clem. prima de heret. num. 19. Farinac. de hereſ. quæſt. 186. nu. 13. Decian. tract. criminal. lib. 5. cap. 21. num. 7.* qui tamen poſt *Gemin. in cap. vt cōmiſſi §. vltimo, et per eū adducta* admittit, quod Epiſcopo abſente, ſine ſpeciali commiſſione Vicarius cognoſcit de hac cauſa. Item non poteſt ſine ſpeciali mādato prædicto publicas pœnitentias imponere, nec publicè pœnitentes reconciliare *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi cit. alleg. 54. num. 87.*

24 Nota in his terminis, quod tenent aliqui Vicarium Generalem Epiſcopi non poſſe cognoſcere de cauſis criminalibus ſine ſpeciali mandato, & commiſſione, generaliter loquentes, in omnibus criminibus, ita *Clar. in § final. quæſt. 40. nu. 3.* vbi *Baiard.* tenet etiā *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 2. ſub num.* 18. & hæc opinio videtur admittenda ex diſpoſitione *Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 20. § ad hæc*, vbi cauſæ criminales ad Epiſcopi iudicium ſolum referuntur. Verùm opinio huiuſmodi generaliter poſita non eſt vera, nec in praxi ſeruatur, nam poteſt Vicarius ſolùm ex generali commiſſione in criminalibus procedere, exceptis his, quæ ſpecialiter excipiuntur in iure, tenet *Ricc. in prax. 2. par. reſol. 180. per totum vbi alios citat.* & probatur per *Cap. licet hoc titul. & lib.* vbi ex generali commiſſione denegatur Vicario facultas inquirendi, corrigendi, aut puniendi aliquorum exceſſus; non generaliter omnium exceſſus.

Nec obſtat diſpoſitio *Concil. Trid. in cap. 20.* nam ibi committuntur cauſæ criminales iudicio Epiſcopi priuatiuè quoad Decanum, Archidiaconum, & alios inferiores, non autem quoad Vicarium Generalem, qui idem Tribunal facit cum Epiſcopo, vt patet ex verbis conciliaribus *cit. § ad hæc.* Non tamē poteſt Vicarius Generalis procedendo in criminalibus inquiſitum amouere, ſeù deponere à ſuis beneficijs, vel adminiſtrationibus, aut ab ordine ſine ſpeciali mandato, vt ex *dicto cap. licet notatum eſt ſupra cum Sbroz. & Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 15. num. 13.* Nec pœnam corporalem in pecuniariam vertere poteſt *Rebuff. in prax. titul. de form. Vicar. nu. 153.* Nec etiam poteſt publicè pœnitentes reconciliare *Genuenſ. in prax. cap. 51. ſecundum vltim. impreſſ.*

25 Quintò occaſione præcitati loci *Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 20. § ad hæc* vbi ſimul cum cauſis criminalibus remittuntur iudicio Epiſcopi, etiam cauſæ criminales, tenēt multi Vicarium Generalem non poſſe in cauſis matrimonialibus procedere ſine ſpeciali commiſſione, ita *Rebuff. loc. cit nu. 115. Petr. de Ledeſma de matrim. quæſt. 45. art. 1. punct. 3. dub. 4. Vgol. de off. Epiſcopi cap. 4. §. 7. num. 2. verſ. nono.* Sed contraria opinio nēpe, quod Vicarius ex ſola generali commiſſione poſſit cognoſcere de cauſis matrimonialibus judicatur verior, & magis cōmunis per *tex. in cap. 1. de frig. & malef & cap. vltimo de cognat. ſpirit.* vbi *Butr. num. 2. Abb. nu. 4. Alex. de Neuo num. 5. Couar. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 12. num. 1. Anton. Cach. inſtit. moral. lib. 2. titul. 8 num 105. Sbroz. de off. Vicar. lib. 2. quæſt. 44 in fin. Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 29. num. 18. verſ ſecundo Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 84. nu. 3. Ricc. in prax. 4. par. reſol. 471. per totum ſecundum vltim. impreſſ. Genuenſ. in prax. cap. 26. ſub num. 1.*

26 Et licèt Vicarius Generalis non poſſit impedire, quod Parochi denunciationes faciant abſque ſua licentia, teſtatur *Barboſ de poteſt. Parochi cap. 21. num. 16.* ſic fuiſſe deciſum 27. *Maij* 1617. nihilominus poteſt Vicarius ex vi ſolius commiſſionis generalis ſine ſpeciali facultate diſpenſare, vt denunciationes poſtponātur, vel vt omnino omittantur, ita *Genuenſ. in prax. cap. 26. num. 1. Caualcan. deciſ. 29. num. 17. par. 1. Sbroz. de off. Vicar. lib. 3. quæſt. 201. nu. 1. & ſeq. Gutier. Canon. lib. 1. cap. 19. num. 13. & de Matrim. cap. 56. num. 11. Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 7. num. 9 Gratian. diſcep. for. cap. 83. nu. 10. cum ſeqq. Garz. de benef. par. 5. cap. 8. num. 54. Ricc. in prax. prima par. reſol. 237. Molf. in ſumm. tract. 4. cap. 8. num. 20.* & alij, quorum opinio eſt verior, & magis communis contra *Cephal. conſil. 421. num. 72. & ſeqq. vol. 3. Menoch.*

Digitized by Google

noch. de arbitr. cap. 45 3. num. 5. Meroll. Theol. moral. 3. par. diſp. 7. cap. 6. dub. 17. num. 154. qui teſtatur hanc eſſe probabiliorem opinionem *Spin. de teſtam. gl. 15. princip. nu. 29. Suar. de Paz in prax. tom. 2. prælud. 3. in fin.* & alios tenentes Vicarium non poſſe denunciationes remittere ſine ſpeciali mandato.

27 Aſſiſtere quoque poteſt Vicarius Generalis ſine ſpeciali commiſſione matrimonio contrahendo, vel alteri committere, vt interſit, ita probat *Sanch. de matrimonio cit. loc. num. 18. & ſeqq.* & alij communiter, cum Vicarius veniat appellatione Ordinarij; Quod vlterius poſſe, etiam ſi Vicarius ſit tantum Clericus, & non Sacerdos, tenet *Baſil. Pont. tract. de Sacram. lib. 5. cap. 11. num. 11. & Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 2. alleg. 32. num. 117.* Sed contrarium, nempe quod non Sacerdos Vicarius non poſſit intereſſe matrimonio, & quod Sacerdotem delegare debeat, magis communiter tenent *Nauar. conſil. 1. ſub titul. de off. ordin. in antiq. aliàs cõſil. 10. ſub titul. de deſponſat. in nou. Salzed. ad Diaz. in pract. cap. 76. verſ. decimo quarto Saij in floribus deciſ. ſub titul. de off. ord. deciſ. prima Cauall. commun. contra commun. q. 604. num. 59. Cened. pract. & Canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 30 num. 46.* Nec poteſt Vicarius ſine ſpeciali commiſſione diſpenſare in impedimentis dirimentibus in caſu, quo poteſt Epiſcopus, iuxtà dicta per *Sanch. de matr. lib. 2. diſp. 40. num. 3. & 12.*

28 Tenent aliqui Vicarium Generalem Epiſcopi non poſſe ſine ſpeciali mandato facultatem concedere alijs Sacerdotibus audiendi confeſſiones Sacramentales, ita *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 54. num. 91.* qui alios citat; Verum contraria ſententia, quod poſſit etiam ſine ſpeciali commiſſione per ſe audire confeſſiones, & alijs facultatem concedere illas audiendi, eſt magis communis, quam latè probat *Sanch. de Matrimon. lib. 3. diſp. 29. num. 15. & ſeqq.* vbi refert contrariam opinionem, quã confutat, ſequitur *Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub. 12. cap. 13. num. 73. & ſeqq. Narbona de appellat. à Vicario ad Epiſcopum par. 1. nu. 203. Nouar. ſingul. concluſ. titul. de confeſſion. Sacramental. concluſ. 1. aliàs 68. num. 3.* Idem *Barboſ. de poteſt. par. 2 alleg. 25. num. 8. ſecundum Lugdunen. impreſſ. Meroll. loc. cit. dub. 21. num. 176.* qui teſtatur de magis communi, & veriſſima ſententia.

29 Non poteſt tamen Vicarius ex generali, & ſine ſpeciali commiſſione diſpenſare ſuper irregularitatibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, ad præſcriptum *Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. de refor.* neque abſoluere à caſibus papalibus occultis iuxta facultatem conceſſam per eumdem loc. *Concil.* Epiſcopo docet *Sanch. de matrim. lib. 2. diſp. 40. num. 17. verſ. ad 2. Ricc. deciſ. 13. num. 9. 2. par. poſt Sbroz. Garz. & alij per eum adductis,* ſequitur nouiſſimè *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 15. num. 24. Meroll. cit. loc. nu. 157.*

30 Nec etiam poteſt Vicarius ſine ſpeciali commiſſione abſoluere à caſibus reſeruatis ab ipſo Epiſcopo, cum id non veniat in generali commiſſione *Cap. penult. de pænit. & remiſſ. lib. 6. Sbroz. lib. 2. q. 19. Gallet. Margar. caſ. conſcient. verbo Vicar. pen. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi 3. par. alleg. 54. num. 116.* etiam ſi Vicarius prædeceſſor talem poteſtatem habebat *Genuenſ. pract. Eccleſ. quæſt. 728. Meroll. cit. loc. num. 408.*

31 Septimò Vicarius Generalis Epiſcopi ſine ſpeciali commiſſione non poteſt licentiam concedere alieno Epiſcopo exercendi pontificalia in ſua Diœceſi, teſtantur reſolutum *Sbroz. in addit. ad ſuum tract. de off. Vicar. lib. 2. q. 7. & Bonac. tom. 3. titul. de ſuſpenſiou. in particul. diſput. 3. quæſt. 2. punct. 12. num. 5.*

32 Octauò Vicarius Generalis Epiſcopi nõ poteſt ſine ſpeciali commiſſione literas dimiſſorias pro recipiendis ordinibus ſubditis concedere directis alieno Epiſcopo, niſi Epiſcopo ita abſente, & in remotis agente, vt non niſi poſt longum tempus aduentus eius ſpereretur, docent *Genuenſ. in prax. cap. 83. num. 4. ſecundum vltim. impreſſ. Sbroz. lib. 2. q. 41. Campan. diuerſ. iur. Canon. rub. 9. cap. 8. num. 3,* & alij quos refert, & ſequitur *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi 2. par. alleg. 7. num. 9. & de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 15. num. 21. per tex in cap. cum nullus de tempor. ordin. in 6.* & quando Epiſcopus reperitur in remotis, non ſolum poteſt Vicarius ſine ſpeciali mandato dimiſſorias cõcedere; ſed etiam ſi ipſe Epiſcopus ſit, poteſt per ſe ipſum ordines conferre, teſtatur *Genuenſ. cit. loc. num. 5.* Dicitur Epiſcopus, adeſſe in remotis, quando moratur extra Prouinciam, vel vltra duas dietas ſecundum *Genuenſ. in prax. cit. loc. num. 12.* quem reprobat *Ricc. in praxi 2. par. reſol. 18.* vbi teſtatur Epiſcopum dici in remotis, quãdo eſt vltra montes, ſecus ſi intra montes, innixus diſpoſitioni *Cap. nihil de elect.* vbi dicitur quis valde remotus, quando moratur extra Italiam; Verum in caſu noſtro nõ requiritur, quod Epiſcopus ſit valde remotus, ſed tantum remotus ſine dictione valde, vt in dicto *Cap. cum nullus*, quod eſt minus, quam remotus, & proinde non eſt recedendum ab opinione *Genuenſ.* quæ fuit originalis *gl. in cit. cap. cum nullus verbo remotis.*

33 Nonò Epiſcopus poteſt transferre beneficia

ficia ſimplicia, etiam Iuriſpatronatus ex Eccleſijs collapſis, & quæ ob inopiam reſtaurari non poſſunt, in Matrices, vel alias Eccleſias, vocatis, quorum intereſt; & alia facere pro reſtauratione, & reparatione Eccleſiarum Parochialium, iuxtà diſpoſita in *Concil Trid. ſeſſ. 21. cap. 7. de refor.* cuius poteſtas non tranſit ad Vicarium Generalem ſine ſpeciali mandato, Ita *Sbroz. lib. 2. quæſt. 117. num. 3. Leo Theſ for. Eccleſ par. 2. cap. 16. num. 16. Ricc. deciſ. 79.* Barboſ. *de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 54. num. 81. Meroll. loc. cit. nu. 399.*

34 Decimò Vicarius generalis Epiſcopi nō poteſt ſine ſpeciali commiſſione concedere licentiam ædificandi noua Monaſteria, & Conuentus in loco ſuæ Diœceſis, ex eo quia eſt de maioribus, ita teſtatur fuiſſe deciſum *ſub die 11. Iulij 1620. Sell. ſelect. Canon cap. 90. num. 4. Aldan. compend. Canon. reſol. lib. 1. titul 43. num 36.* Barboſ. *ſumm. Apoſtolicarum deciſ. verſ. Vicarius Generalis Epiſcopi, quam habeat auctoritatem nu. 10.*

35 Vndecimò Vicarius Generalis Epiſcopi non poteſt ſine ſpeciali commiſſione concedere indulgentias, quas Epiſcopus concedere poteſt, quam facultatem poteſt Epiſcopus non ſolum Vicario, ſed etiam Clerico demandare per ſpecialem commiſſionem, quia hæc poteſtas ſpectat Epiſcopo iure ordinario, ita docet poſt alios Bonac. *tom. 1. titul. de indulgent. diſp. 5. quæſt. prima punct. 3. num. 10. & ſeqq.* ita quoque *Ricc. in prax. 2. par. reſol. 222. vlt. impreſſ.* vbi probat, quod poteſtas concedendi indulgentias eſt actus Iuriſdictionis, non ordinis, & proinde poſſe committi Vicario, qui poteſt tot dies indulgentiarum concedere, quot poteſt Epiſcopus Barboſ. *de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 54. num. 90.*

36 Duodecimò Vicarius Generalis Epiſcopi, ſine ſpeciali commiſſione non poteſt alium Vicarium ſubſtituere; Immo & cum ſpeciali facultate ſubſtituendi, nec poteſt ſubſtituere, niſi concurrente legitima cauſa, & ad modicum tempus; & tunc ſubſtituendo, ſubſtitutus habet poteſtatem exequendi omnia commiſſa Vicario, docet poſt *Sbroz. Zerol & alios multos, Ricc. in prax. 2. par. reſol. 113. per totum ſecundùm vltim. impreſſ. Seraph. deciſ. 1033.*

37 Decimotertiò Vicarius Generalis Epiſcopi non poteſt Synodum congregare ſine ſpeciali mandato, ita Barboſ. *de poteſt. Epiſcopi 3. par. alleg. 54 num. 103. Henric. Botta tract. de Synod. Epiſ par. 2. num. 2. Rebuff. in prax. titul. de form. Vicar. num 151. Sbroz. lib. 2. q. 46. num. 1. Azor. inſtit. Moral. par. 2 lib. 3. cap. 45. quæſt. 5. Gauant. in Enchirid.* verbo *Synodus Diœceſana num. 3.* & licèt Barboſ. *in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Vicarius collect. 717. num. 3.* teſtetur contrarium; fuiſſe deciſum, nihilominus eadem deciſio adducta per *Sell. ſelect. Canon. cap. 25. nu. 31.* cantat pro prima opinione contra Vicarium. Nec Synodales Conſtitutiones pro ſuo arbitrio mutare poteſt, declarauit *Sacra Congregatio Rit. die 25. Februarij 1606.* ita teſtātur *Aldan. compend. Canonic. reſol. lib. 1. titul. 43. num. 35. &* Barboſ. *ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Vicarius Generalis Epiſcopi, quam habeat auctoritatem num. 7.* Immo in Synodo, quam celebrat Epiſcopus, non eſt neceſſarium, quod interueniat Vicarius generalis, probat *Ricc. in prax prima par. reſol. 567. num. 6 ſecundùm vltim. impreſſ.* ex quo principio conatur fundare, quod Vicarius Generalis non præcedit in Synodo Diœceſana Capitulum, idem *Ricc. eodem loc. 4. par. reſol. 391. num. 1. & 2.* multa ad id *Mareſcot. var. reſol. lib. 1. cap. 69.*

38 Decimoquartò Vicarius Generalis ſine ſpeciali commiſſione non poteſt Decretum interponere, ac auctoritatem, in caſu, in quo non requiritur aſſenſus Apoſtolicus, ſuper alienationibus, ſeu tranſactionibus rerum Eccleſiaſticarum, tenet *Sbroz. lib. 2. quæſt. 118. num. 2. Caualcan. deciſ. 45. num. 40. par. prima Redoan. de reb. Eccleſ. non alien. in rub. de auct. Prælat. quæſt. 41. num. 60. Maceraten. variar. reſol. lib. 1. reſol. 25. num. 7. & reſol. 38. num. 11. Grat. diſcep. for. cap. 379. num. 10. et ſeqq* Barboſ. *de poteſt. Epiſcopi cit. alleg. 54. num. 104.* vbi etiam *num. 103.* dicit, quod ſine tali ſpeciali commiſſione, non poteſt pias defunctorum voluntates exequi; licèt poſſit ex ſola generali commiſſione prorogare terminum anni, datum per *l. nulli C. de Epiſc. & Cler. & cap. tua nos de teſtam.* executoribus ad exequēdum vltimam voluntatem defunctorum, ad inſtantiam executorum, etiam ſine cauſæ cognitione, quando teſtatoris voluntas non poteſt intra illud tempus exequi *Cænall commun. contra commun. q. 374. nu. 2. Grat. diſcep. for. 73. num. 11. & 12.*

39 Decimoquintò Vicarius Generalis Archiepiſcopi, non habet iuriſdictionem in Epiſcopos ſuffraganeos, ſine ſpeciali commiſſione *Cap. Romana §. officiales autem de eff. ordin. in 6.* niſi quando Archiepiſcopus eſt abſens; tunc enim Vicarius habebit in dictos ſuffraganeos Iuriſdictionem, cum facultate proferendi ſententias excommunicationis, interdicti & ſuſpenſionis *Sbroz. de Vicar. Epiſc lib 2. q. 58. num. 3. Grat. diſcep for. cap. 111. num. 19 & 20. & cap. 169. num. 16. Meroll. Theol. moral diſp. 7. cap. 6. dub. 40.*

40 Decimoſextò Vicarius Generalis ſine ſpeciali commiſſione non poteſt diſceptare de cauſa reſtitutionis in integrum; nec poteſt

teſt deferre iuramentum purgationis Canonicæ, nec poteſt conſentire, vt Metropolitanus cognoſcat in principali negario omiſſo appellationis articulo; nec cauſas feudales tractare poteſt; nec poteſt auctorare exemplum, ex originali ſumptum; nec repræſalias concedere, Nec bona Clericorum confiſcare, ita *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi 3. par. alleg. 54. num. 108. & ſeqq. & de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 15. ſub num. 20. in princip.* Sed quoad reſtitutionem in integrum contrarium defendit *Meroll. loc. cit. dub. 32.*

41 Decimoſeptimò Vicarius Generalis Epiſcopi non poteſt cognoſcere de cauſa delegata Epiſcopo, niſi in reſcripto addita ſint verba illa, *ſiuè eius Generali Vicario*; etiam ſi Epiſcopus generaliter ſubſtituiſſet Vicarium ad decidendas cauſas ſibi competituras auctoritate delegata; requiritur enim ſpecialis ſubdelegatio, ita poſt alios probat, latè *Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub. 11. cap. 23. num. 148. & ſeqq.* Barboſ. *cit. loc. num. 111.*

42 Decimooctauò Vicarius Generalis Epiſcopi, ſecundùm opinionem multorum, non poteſt ſine ſpeciali commiſſione excommunicationem, ſeù monitoriales literas decernere, ad præſcriptum *Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 3. de ref.* pro rebus deperditis, vel ſubtractis, ita tenet *Vgol. de poteſt. Epiſcopi cap. 45. in princip. verſ. ſecundo* Campanil. *diuerſ. iur. Canon. rub. 11. cap. 15. Narbona de appellat. à Vicario ad Epiſcopum par. prima nu. 205. & Barboſ de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 96. num. 6. & de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 15. ſub nu. 20.* Verùm contraria opinio eſt magis communis, & verior, nempe quod Vicarius ex ſola generali commiſſione, poſſit decernere huiuſmodi excommunicationes, ſeù monitoriales literas, ita Sbroz. *de Vicar. Epiſcopi lib. 1. quæſt. 171. num. 2. Emman. in ſumm. tom. 1. cap. 79. num. 1. Henriq. in ſumm. lib. 13. cap. 17. §. 4. Zerol. in prax. Epiſcop. par. 1. verbo Vicarius §. 17. Suar. tom. 5. diſp. 20. ſect. prima num. 2. Sayr. de cenſur. lib. 1. cap. 9. nu. 33. verſ. primum eſt Iacob. de Graff. tom. 1. conſil. ſub titul. de ſentent. excommun. conſil. 6. Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 29. quæſt. 2. num. 16.* Leo *Theſaur. for. Eccleſ. par. 3. cap. 2. num. 17. Lazzor. ſect. prima quæſt. 6. num. 1. & ſeqq. tract. de monitor. Garz. de benef. par. 5. cap. 8. nu. 94. 97. & ſeq. Meroll. cit. loc. dub. 33. num. 296. & ſeqq.* qui contrarijs reſpondet.

43 Decimononò Vicarius Generalis Epiſcopi, non poteſt explorare volũtatem Puellæ profiteri volentis, ad præſcriptum *Sacri Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 17. de regul. et monial.* nec etiam cum ſpeciali mandato, niſi Epiſcopo impedito, vel abſente, deducunt communiter DD. ex verbis eiuſdem *Concilij loc. cit.* ita *Sbroz. lib. 2. q. 208. Campanil. diuerſ. iur.* Canon. *rub. 12. cap. 16. num. 12. Tambur. de iure Abbatiſſar. diſp. 4. quæſt. 2. n. 7. Meroll. vbi ſupra num. 403.* Nec poteſt Vicarius Generalis, vel alius ſuperior monialiũ, ab Epiſcopo deputatus, licentiam impartiri ingrediendi clauſuram monaſterij, ex quauis iuſta cauſa, ſine ſpeciali facultate, refert poſt *Nauar. Barboſ.* Bonac. *& alios Tambur. cit. loc. diſp. 23. quæſt. 2. num. 1.*

44 Vigeſimò Vicarius Generalis Epiſcopi, non poteſt ſine ſpeciali commiſſione imponere, & exigere charitatiuum ſubſidium, probat *Barthol. Bellen. tract. de charitat. ſubſid. quæſt. 11. per totum*, ſequitur *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 54. num. 122. & de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 15. num. 20. in final. verbi Meroll. cit. loc. num.* 409. *poſt Azor.* Sbroz. *& alios per ſe ipſum adductos.*

45 Vigeſimoprimò Vicarius Generalis Epiſcopi, ſine ſpeciali commiſſione, non habet poteſtatem faciendi, vel confirmandi Statuta, & Conſtitutiones, cum ſit voluntariæ iuriſdictionis, probat *Mareſcot. variar. reſol. lib. 1. cap. 69. num. 16. & ſeq.*

Etenim vltra prædicta, indiget Vicarius ſpeciali commiſſione pro ſequentibus alijs octo capitibus. Et primò nõ poteſt Vicarius ſine ſpeciali commiſſione nouas Parochias erigere, ita *Sbroz. lib. 2. q. 117. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 2. alleg. 54. num. 76.* Neque alia beneficia creare *Sbroz. q. 31. num. 4. cit. lib. Garz. de benef. par. 5. cap. 9. num. 75. Rot. in Segob. Capellaniæ 24. Aprilis* 1625. corã *D. Vbaldo.* Secũdò, nec poteſt ſine ſpeciali commiſſione auctoritatem interponere creationi nouæ dignitatis, à Canonicis factæ *Fel. in cap. cum acceſſiſſent nu. 15. de conſtit. Sbroz. lib. 2. q. 31. num. 4. Ricc. in prax. tom. 4. reſol.* 362. Tertiò, nec ſine tali cõmiſſione poteſt aliquem amouere à ſuo beneficio, officio, vel adminiſtratione, aut ab ordine deponere *cap. licèt de off. Vic. in* 6. Quartò non poteſt reuocare Clericum ab exilio *Vgol. de poteſt. Epiſcopi cap. 4. §. 7. num. 2. verſ. ſeptimo inquire,* Barboſ. *in ſimili tract. par. 2. alleg. 54. num. 79.* Quintò nec poteſt Vicarius ex generali cõmiſſione exercere poteſtatẽ doctorandi, quam habet Epiſcopus ex priuilegio. ſecus ſi illi competeret iure communi *Sbroz. de Vicar. Epiſcopi lib. 2. q. 29. num. 8. Meroll. opus. moral. 3. par. diſp. 7. cap. 6 dub. 19. num. 164. et ſeqq.* Sextò nec ſine ſpeciali mandato poteſt facere gratiam, & indulgere delinquẽtibus; nam id ſapit liberalitatem, & non venit in generali mandato *Card in Clem. prima num. 19. de off. Vicar. Rebuff. in praxi benef. titul. forma Vicariat. Archiep. nu. 176.* quod verum eſt etiã abſente Epiſcopo *Sbroz. lib. 2. q. 38. nu. 4.* Septimò nec ſine tali ſpeciali facultate

te

Digitized by Google

te poteſt commutare pœna corporalem in pecuniariam, etiam ſi habeat ſpeciale mandatum ad diſpenſandum, quia generalis facultas diſpenſandi, non cõtinet poteſtatem diſpenſandi ſuper crimine, & commutandi pœnam *arg. cap. penult. in fin. de off. Vicar. in 6. Paul. de Caſtr. conſil. 148. col. prima nu. primo, & vltimo*, Octauò generaliter dicendum eſt Vicarium Generalem Epiſcopi non poſſe exercere ex generali commiſſione illa, quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis, exceptis caſibus in iure ſibi conceſſis, ea ratione, quia ex generali commiſſione Vicarij non veniunt ea, quæ ſapiunt gratiam, ſed quæ ſapiunt iuſtitiam; hanc regulam conſtituit *Meroll. Theol. moral. 3. p. diſp. 7. cap. 6. dub. 14. n. 130.* eamque optimè declarat.

Dubitatur ſi Vicarius ſententiam protulit, vel id egit, quod requirebat ſpeciale mãdatum ſine illo, an poſſit per Epiſcopum ratificari.

Reſpondetur negatiuè, quia talis ſententia, vel actus eſt nullus, & quod nullum eſt ratificari non poteſt *Anchar. Gemin. et Frãc. in cap. licet de off. Vicar. in 6. Guid. Pap. deciſ. 189. Rebuff. in prax. titul. forma Vicariatus nu. 11. Sbroz. lib. 1. q. 52. nu. 13.*

45 Nota, quod tunc dicitur, Vicarium Generalem habere ſpecialem commiſſionem ad aliquod negotium, quando illud peculiariter eſt illi demandatum, vel in commiſſione, vel extra per alium actum, vt patet ad ſenſum. Similiter dicuntur conceſſa illi, quæ requirunt ſpeciale mandatum, quando in litteris commiſſionis fuerunt expreſſa nonnulla requirentia ſpecialem commiſſionem, & deinde additum eſt, *& omnia alia etiam ſi mandatum exigant ſpeciale*, tunc alia requirentia ſpecialem commiſſionem etiam non expreſſa cenſentur conceſſa, dũmodo non ſint grauiora, vel maiora expreſſis, ita declarat poſt *Sbroz. Leon. Vgol. et alios Garz. de Benef. 5. parte cap. 8. num. 68. & ſeqq.* qui damnat opinionem illorum, qui tenent ſufficere generaliter concedi facultatem in omnibus caſibus, qui ſpeciale mandatum requirunt, *& num. 70.* vlterius addit, quod poſt expreſſum aliquod requirens ſpeciale mandatum, non ſufficit dicere, *& generaliter ad omnia alia* niſi addatur *etiam ſi mandatum exigant ſpeciale*. Multa ad id *Meroll. Theol. moral. 3. p. diſp. 7. cap. 6. dub. 43. nu. 410. & ſeqq.*

47 Nota etiam, quod Vicarius Generalis poteſt exercere ea, quæ requirunt ſpeciale mãdatum, quando fuit conſtitutus cum clauſula, *cum libera, cum plena poteſtate*, quæ inducit mandatum ſpeciale, etiam ſi non ſit facta expreſſio aliquorum ſpecialium, ita probat latè contra *Sbroz. Garz. cit. cap. 8. num. 72. & ſeqq.* vbi etiam docet, quod clauſula, *quod poſſit omnia, quæ dominus facere poſſet* importat mandatum *cum libera*, ſequitur *Meroll. cit. loc.* qui alios adducit.

48 Nota quoque grauem eſſe quæſtionem inter DD. ſi Epiſcopus facultatem dederit Vicario Generali omnia exequendi, & exercendi excepto vno, vel duobus negotijs in ſpecie, quæ non veniunt in generali commiſſione, an præter reſeruata, dicantur conceſſa Vicario omnia alia requirentia ſpeciale mandatum; & in hac quæſtione ſunt pugnantes inter ſe opiniones, & pro vtraq; ſententia concurrunt graues DD. quos omnes *refert Garz. de benef. parte 5. cap. 8. num. 77. & ſeq.* ipſe verò *num. 79.* concilliando pugnantes ſententias, ſic diſtinguit: Aut Epiſcopus dedit facultatem omnia faciendi excepta tali re, quæ requirit ſpecialem commiſſionem, & tunc alia requirentia eandem ſpecialitatem nõ cenſentur conceſſa. Aut Epiſcopus facultatem dedit faciendi omnia, quæ ipſe conſtituens facere poteſt excepta tali re, quæ requirit ſpeciale mandatum, & tunc iudicantur conceſſa omnia alia, quæ requirunt ſpecialem commiſſionem; & ratio eſt, quia illa verba, omnia, quæ ipſe conſtituens facere poteſt, important mandatum cum libera, per quod veniunt ea, quæ requirunt ſpeciale mandatum; ita *Garz. cit. loc.* cuius opinio diſtinguens, non differt ab opinione illorum, qui tenent in hoc caſu non cenſeri conceſſa illa, quæ requirunt ſpeciale mandatum præter reſeruata, quia in ſecundo membro diſtinctionis, in quo dicit cenſeri conceſſa, conceſſio non eſt vigore prædictæ reſeruationis, ſed vigore illorum verborum, quæ indicant mandatum cum libera. Sed in hoc caſu probabilior iudicatur opinio illorum, qui tenent non venire, quæ requirunt ſpeciale mandatum, refert *Meroll. loc. cit. nu. 411. & ſeqq.*

49 Alia eſt quæſtio in hac materia, nempe, iudicetur nè Ordinarius, an Delegatus Vicarius in ijs, quæ ei non competunt vigore generalis, ſed ſpecialis commiſſionis, de qua quæſtione vide apud *Genuenſ. in prax. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitan. cap. 67. in fin. ſecundum vltimam impreſſ.* latè *Garz. de benef. parte 5. cap. 8. num. 41. & ſeqq. Campanill. diuerſ. iur. Canon. rub. 11. cap. 23. num. 149. verſ. ſed Vicarius*; In qua licet defendi poſſit Vicarium in cauſis requirentibus ſpeciale mãdatum, & commiſſionem ſemper dici delegatum per *deciſ. Rot. 7. de off. Vicar. in nou.*; nihilominus magis communis opinio videtur, quod ſi Vicario fuerit data in his, quæ requirunt ſpeciale mandatum inſimul iuriſdictio generalis, iudicetur ordinarius, ſi verò fuerit data iuriſdictio ſeparara cenſeatur Delegatus, pro qua diſtinctione vltra *DD.*

tit. facit etiam Rot. apud *Creſcent. de off. Vicar. deciſ. vnica aliàs* 178. *in fin. Meroll. vbi ſupra nu.* 121. quicquid ſit in iure, in praxi videmus ſeruari, quod Vicarij in his, quæ ſpeciale requirunt mandatum ſemper procedunt, vt Ordinarij, non vt delegati, nam ſe ſubſcribunt in actis illorum *N. N. Vicarius Generalis*. Teſtor tamen vidiſſe ſeruatū, & optimè in Curia Archiepiſcopali Capuę, in qua cum magna calliditate in omnibus proceditur, in collatione beneficij facta per D. Nicolaum Bonum Vicarium Generalem dictæ Curiæ, virum maximè integritatis, & optimi indicij in gubernando, ac ſufficientiſſimæ literaturæ, in Bullis collationis ſe ſic ſubſcripſiſſe *N.* B. *Vicarius Generalis, de ſpeciali mandato Illuſtriſſimi Archiepiſcopi*.

50 Quæro, an hoc ſpeciale mandatum, ſiue commiſſio ſit probanda, vel potius præſumatur in Vicario Generali. In quo quæſito, præmittendum eſt primò, Vicariatum, & ipſam deputationem in Vicarium eſſe probandam, ex regula illa generali, quod qualē quis ſe facit, talem ſe debet oſtendere *l. non ignorat, vbi Bart. C. de accuſat. Bal. conſil* 89. *num.* 3. *lib. primo*; immo in hoc, nec creditur aſſertioni ipſius Vicarij, docet in terminis *Pariſ. conſil.* 12. *num.* 14. *&* 15. Declara id procedere, quando Vicariatus negatur, tunc enim fundans ſe in illo, debet illud probare, vnde ſi ei non opponatur non eſt probādus, quia tunc præſumitur, *Rot. deciſ. prima aliàs* 47. *de off. Vicar. in nou. & deciſ.* 499. *aliàs* 4. *de off. del. in antiq. Mil. in repert.* in verb. *Vicarius, Burſ. conſil.* 23. *num.* 22. *lib. primo*.

51 Probatur Vicariatus in his terminis, etiā per communem reputationem, *Rot. deciſ.* 499. aliàs 4. *de off. ord. in antiq. Felin. in cap. ſicut de re iudic, Creſcent. deciſ. prima, aliàs* 178. *de offic. Vicar. in princip.*

52 Præmitto ſecundò, quod ſi nō opponatur, nec negetur deputatio in Vicariū, & Vicariatum; ſed ſolū negetur poteſtas Vicarij; & tunc diſtinguendum eſt, quod aut negatur poteſtas, & facultas, quam habet Vicarius ex generali cōmiſſione, & iuriſdictione ordinaria, & illa uon eſt probanda, ſed præſumitur *cap. cum in iure de off. deleg. Bal. in l. ea quidem col.* 4. *C. qui accuſ. non poſſ. Fel. in eodē cap. cum in iure col. penu.* & probatur opinione *Rot. deciſ.* 176. *in antiq.* vbi deciditur credendum eſſe legato in his, quæ veniunt ex communi iure, & ex officio legationis.

53 Si vero negetur in Vicario facultas eorū, quæ requirunt ſpeciale mandatum; & hoc eſt quod quæritur; & tunc ſubdiſtinguendum eſt, quod aut negatur, & opponitur contra hanc facultatem antequam Vicarius illam exerceat, & ad impediendum actum faciendum, & tunc illa eſt omnino probanda, nec præſumi debet, aliàs actus eſt ipſo iure nullus, exēplo delegati, à quo ſi peccatur, vt doceat de ſuo mandato, ſi non doceat, quicquid agit, eſt ipſo iure nullum, iuxta dicta per *Innoc. in cap. venerabili col. prima de cenſib. & Fel. in cit. cap. cū in iure de off. deleg.* ita *Maſcard de probat. concluſ.* 1405. *nu.* 16. *Creſcent. cit. deciſ. prima*, qui tenent etiam in hoc caſu probari hanc facultatem per communem reputationem. Si verò negatur prædicta facultas poſtquam Vicarius illa vſus eſt, & ad annullandum actum factum, & tūc ſi Vicarius, vel eius prædeceſſor communiter expleuit ea, quæ requirunt ſpecialem facultatem, maximè Epiſcopo præſente, eſt præſumenda facultas prædicta, nè actus facti inualidētur, cum ſemper præſumatur pro validitate actus, ita *Pariſ. de reſignat. lib.* 7. *quæſt.* 24. *num.* 13. *Creſcent. cit. deciſ. prima*, & generaliter, quod mandatum præſumatur poſt actum factum, concludit idem *Pariſ. cit. loc. lib.* 9. *quæſt.* 22. *num. final. & num.* 21. dicit, quod præſumitur mandatum delegationis ex temporis diuturnitate; faciunt dicta per *Barboſ. de iure Eccleſ lib. primo cap.* 32. *n.* 129. *verſ. ſed eſt in fin.* vbi latè probat hoc ſpeciale mandatum in Vicario præſumi, & probari multis coniecturis, & ſignanter dicit præſumi Vicarium voluiſſe id, quod poterat concedere Epiſcopus per *Rot. deciſ.* 675. *nu.* 4. 3. *par. diuerſ.*

54 Obſeruandum eſt etiam, Epiſcopum non poſſe eligere in Vicarium Parochum, quia cura, & Vicariatus ſunt incōpatibiles, tenet *Gonzal ad regul.* 8. *Cancell. gl.* 6. *nu.* 255. *Garz. de beneſ. par.* 3. *cap.* 2. *num.* 40. *& ſeq.* voluit *Sacra Congreg. Concil. in declarat. relata per Meroll. Theol. moral.* 3. *p. diſp.* 7. *cap.* 6. *dub.* 7. *num.* 60. quicquid in contrarium teneat *Nauar. conſil.* 15. *de cler. non reſid.* cui benè reſpondet *Merol. cit. loc. num.* 61. *poſt Gonzal.* quod nec permitti poteſt ob conſuetudinem, vel ob paucitatem ouium, iuxta relata per *Emanuel Sà* verbo *reſidentia nu.* 1. Solet quandoque Sacra Congregatio concedere licentiā Parocho, vt valeat abeſſe à reſidētia per ſex menſes cauſa exercendi officium Vicariatus. *Prædicta* licet vera ſint, tamen videmus in praxi in multis locis in quibus Vicarius paruam habet occupationem. Parochum eiuſdem Ciuitatis exercere officium Vicariatus, & toleratur ex quo cura nullum recipit detrimentum.

55 Ex dictis ſupra hic nu. 5. habemus Regularem poſſe eligi ab Epiſcopo in Vicarium generalem, de licentia tamen ſuperioris, quod extendit etiam ad mendicantes dummodo non ſint Ordinis Minorum *Meroll. vbi ſupra dub.* 5. *n.* 36. contra *Sbroz. & alios* Diſceptatur in hoc caſu cuius ſuperioris li-

centia

tentia requiratur; tenet Rodriq. qq. Regul. tom. 3. q. 76. art. vltim. requiri neceſſariò licẽtiam Generalis, vel Prouincialis. Sed probabilius eſſe ſufficere licentiam immediati Superioris Conuentus, puta Prioris Præpoſiti, & ſimilium defendit Meroll. cit. loc. num. 39. qui ibidem in fin. dicit, quod ſi Regularis non eſt exemptus à iuriſdictione Epiſcopi, requiritur licẽtia Superioris immediati Regularis, & Epiſcopi, & diſcordante Superiore Regulari, ſufficere licentiam Epiſcopi.

Non ſolùm licentia prædicta requiritur ſi Regularis eligatur Vicarius ab Epiſcopo, ſed etiam eſt neceſſaria vtilitas Monaſterij per generalem diſpoſitionem tex. in cap. Monachi il 2. 16. q. prima, & cap. 2. de poſtul. vbi diſponitur ad hoc, vt Regularis valeat exercere officinm iudiciale requiri duo, licentiam Superioris nempe, & vtilitatem Monaſterij, quæ vtilitas largo modo accipitur; vnde dum inſeruit Epiſcopo Regularis, dicitur concurrere hæc vtilitas, cum ex hoc negotia Monaſterij facilius promoueantur, Sãch. in ſumm. tom. 2. lib. 6. cap. 13. num. 92. & licet id reſtringat tantùm in ſeruitio Epiſcopi loci, in quo eſt Monaſterium Meroll. cit. loc. nu. 40. tamen poteſt eſſe verum, etiam ſi in loco Epiſcopatus non ſit Monaſteriũ, ſed ſint alia bona, vel iura Religionis, nam cum illis procedit ratio Sanch.

Diſceptant DD. ſi de facto deputetur Regularis in Vicarium ſine licentia Superioris ſui, an eius geſta ſint valida; & negatiuam partem defendit probabiliter Sanch. in ſumm. cit. cap. 13. nu 97. nempe non valere geſta per illum; contrarium nempe geſta prædicta eſſe valida probabilius defendit Meroll. cit. loc. num. 45. opinio verò Sanch. eſt omnino vera, & ſecura in Regulari Ordinis Minorum.

56 Dictum eſt ſupra Epiſcopum, & Vicariũ conſtituere idem Tribunal, per tex. in cap. Romana, vbi DD. omnes de appellat. in 6. ex quo ſequitur, quod Vicarius non poſſit eſſe Iudex in cauſa ſui Epiſcopi, tenet Capyc. deciſ. 137. in princip. & num. 9. Sbroz. lib. 2. q. 137. qui alios refert, qui id ampliãt in cauſa Eccleſiæ Epiſcopalis. Sed hæc ſententia non procedit è conuerſo, nam Epiſcopus poteſt eſſe Iudex in cauſa ſui Vicarij, ita Specul. titul. de compet. Iud. adit. §. ſequitur nu. 3. Pauin. de poteſt. cap. Sed. Vacant. 2. p. princip. q. 10. num. 22. Capyc. deciſ. 137. num. 7. Sbroz. lib. 2. q. 38. quod fallit ſi negotium concerneret aliquod intereſſe Epiſcopi.

Ex eodem principio ſequitur etiã, quod geſta per Vicarium adeo obligant Epiſcopum, vt illis non poſſit contrauenire, ita Rebuff. in prax. benef. titul. de Vicar. Epiſcopi nu. 40. Sbroz. lib. 3. q. 29. niſi geſta excederent poteſtatem Vicarij; nam tunc Epiſcopus nõ tenetur illis ſtare Meroll. Theol. moral. tom. 3. diſp. 7. cap. 6. dub. 50. nu. 445.

57 Officium Vicarij Epiſcopi finit, primò reuocatione facta ab ipſo Epiſcopo; poteſt enim Epiſcopus ad ſui libitum reuocare Vicarium gl. in clem. fin. de procur. & clem. ſi principalis verbo per electionem de reſcript. vbi DD. communiter, quod verum eſt, etiam ſi Epiſcopus iurauerit non reuocare Vicarium Io. And. in cap. tua de off. Vicar. Boer. deciſ. 347. num. 1. Rebuff. in prax. benef. tit. form. Vicar. Archiep. num. 93. Eſſet tamen periurus Epiſcopus reuocando Vicarium ſine cauſa, licet reuocatio valeret Rebuff. cit. loc. Sbroz. lib. 3. q. 32. num. 8. Non tamen poteſt Epiſcopus reuocare Vicarium cõfirmatum à Papa ad vitam, vel ex certa ſcientia, prout benè aduertit Meroll. cit. cap. 6. dub. 51. num. 452.

Reuocato enim Vicario, geſta per eum non valent, ſi notitiam habuit de reuocatione, quia caret iuriſdictione, niſi communis error eſſet reuocationis; quia tunc etiam ſi Vicarius habeat notitiã reuocationis adhuc geſta ſuſtinentur per tex. in l. Barbarius ff. de off. prætor. docent Rebuff. cit. loc. nu. 210. Boer. deciſ. 347. num. 12. & 13. Flam. de reſignat. lib. 7. q. 24. num. 41. Sbroz. lib. 3. q. 36. num. 6. & ſeqq. Sanch. de matrim lib. 3. diſp. 30. num. 11.

Controuertũt DD. in his terminis, qualis notitia reuocationis requiratur in Vicario, ad hoc, vt illius geſta ſint irrita: Tenẽt enim multi ſufficere, ſi perſona fide digna caſu nouerit reuocationem, ac de ea certiorem faciat Vicarium, ita Sbroz. qui alios refert pro hac ſententia lib. 3. q. 33. num. 10. & ſecundum eam videtur deciſum apud Boer. deciſ. 347. num. 15. Alij vero tenent requiri, quod Vicarius certioretur de reuocatione ab ipſo Epiſcopo, ſaltem per Epiſtolam, vel Nuncium, & hæc ſententia videtur magis communis, referunt Garz. de benef. par. 5. cap. 8. num. 176. Azor. inſt. moral. tom. 2. lib. 3. cap. 45. q. 14. in fin. Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 30. num. 13. & alij, quos refert Meroll. Theol. moral. 3. par. diſp. 7. cap. 6. dub. 51. num. 456.

Secundò expirat officiũ Vicarij per mortẽ Epiſcopi ipſo facto, etiam quoad negotia cepta, eſt indubitatum apud omnes. Item expirat depoſitione, vel ſi fuerit captus Epiſcopus à Paganis, Schiſmaticis, vel Hæreticis, durante captiuitate, ſic etiam renunciatione acceptata à Pontifice, & translatione ad alium Epiſcopatum Meroll. cit. loc. num. 470. vbi num. 473. id etiam dicit ex permutatione.

Tertiò dicitur ſuſpenſa iuriſdictio Vicarij per excommunicationem, ſuſpenſionem, vel interdictum Epiſcopi generaliter, etiam

quoad negotia cepta, quòd latè diſcutit *Meroll.cit.cap.6.dub.54.per totum*, qui *dub.* 55. dicit, quod excommunicato Vicario; dicitur etiam ſuſpenſa iuriſdictio Subuicarij.

Controuerſum eſt inter *DD.* an per conſtitutionem ſecundi Vicarij dicatur reuocatus primus; Pro vtraq; ſententia refert defendentes *Meroll.cit.loc. dub.*52. Sed probabillor eſt ſenrentia illorũ, qui tenent, quod niſi ex verbis conſtitutionis ſecundi Vicarij conſtiterit, & colligatur reuocatio primi, ſecundus cenſetur conſtitutus cumulatiuè, & primus non reuocatus.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius generalis, quando præcedat omnes Canonicos, et quando non, n.*2.

3 *Vicario generali debentur candela, & palma ante omnes, præterquam Epiſcopo, & aſſiſtentibus, niſi quoad primum dictum obſtet conſuetudo, nu.*8.

4 *Vicarius generalis non ſumit candelam, & palmam ante dignitatem, quæ proximè Epiſcopo miniſtrauit licet tunc non ſit parata.*

5 *Vicarius generalis adorat Crucem ante dignitates, & Canonicos non paratos, & etiam thurificatur, non ſic ſi parati ſint, neque ex vi conſuetudinis, num.*6.

7 *Vicarij generalis locus conſuetus mutari non debet, neque abſente Epiſcopo: Sedes eligenda ex voluntate.*

9 *Vicarius generalis, quando ante alios thurificatur, tunc non niſi duplici ictu, niſi ſit Prælatus.*

10 *Vicarius generalis non poteſt ſe immiſcere functionibus Eccleſiaſticis, niſi tantùm mandando, vt fiant cum ordine.*

11 *Vicarius generalis Canonicus ad hoc, vt præcedentijs gaudeat habitum Vicarialem geſtare debet, amittit tamen tunc diſtributiones, num.*12.

13 *Vicarius generalis Canonicus, ſub prætextu Vicariatus abſens, diſtributiones non lucratur.*

14 *Vicarius generalis Canonicus, debet in proprio loco canonicali dare votum, & in pertinentibus ſibi, vel Epiſcopo à Capitulo exire.*

15 *Vicarius generalis non Canonicus Capitulo interuenire non debet, niſi admitteretur ob ſedanda ſcandala.*

16 *Vicarius generalis, quando præcedat gubernatores, & alios ſæculares.*

17 *Vicarius generalis benedictionem Diacono, vel Prædicatori dare non poteſt, nec prohibere incohationem officij ad placitum.*

18 *Vicarius generalis non poteſt facere circulum Epiſcopo cum Dignitatibus, & Canonicis in miſſa.*

19 *Vicario generali præcedit Capitulum in Synodo Diœceſana, & in omnibus, vbi Epiſcopus cum Capitulo facit vnum, num.*20.

21 *Vicarium generalem præſente Epiſcopo non debere honorari, quid ſignificat.*

22 *Vicarium generalem abſente Epiſcopo amplam omnem facultatem habere, quid ſignificet.*

ANNOTATIO XIV. §. II.

1 NOtanda ſunt hic extra *tex.* aliqua de Vicario Epiſcopi præcedentia, quæ ad vſum frequenter occurrere poſſunt: Et primò, quòd Vicarius præcedit omnes Canonicos, etiam Dignitates, tã extra, quã intra Eccleſiã, ita *Sbroz.lib.2.q.25.num.* 4. & abſente Epiſcopo debet habere in Eccleſia primum locum ſuper omnes Dignitates, & Canonicos, non obſtante quauis conſuetudine, vel alio contrario, teſtatur declaraſſe *Sacr.Congreg. Rit. in vna Andrien. 7. Auguſti* 1610. & in alia *Ferrarien.* 20. *Decembris* 1614. *& in Meliten.*13.*Iulij* 1619. *Barboſ. de Canon. & Dignit.cap.5.num.*56. Et Epiſcopo præſente, & Choro adſente, aſſignari debet Vicario locus conueniens. *Sbroz.cit.loc.nu.*1. *& ſeqq.* fuit dictum à *Sacra Congregat. Epiſ.* & *Regul.in vna Biſignanen.* 16. *Maij* 1600. *multa Ricc.in prax.4.par.reſol.*390.

2 Fallit prædicta præcedentia Vicarij, quando Canonici aſſiſtunt Epiſcopo in Choro, vel Proceſſionibus parati pluuiali, Planetis, aut alijs ſacris paramentis, iuxta cuiuſque ordinis gradum, tunc enim Vicarius non poteſt præcedere Canonicos, ita voluit; *Sacra Congregatio Rit. in Egitanien. 3. Auguſti* 1602.*in reſp.ad 3.dub. & in Ciuitatis Pennæ* 12.*Aprilis* 1603.*& in Lauretana 6. Decembris* 1603. *& in Tyburtina 6. Martij* 1610. apud *Aldan.compend.Canon.reſol.lib.* 1.*titul.*43.*num.*24.

3 Vnde licet Vicario Generali prædicto cãdelæ, cineres, & palmæ ante omnes Dignitates, & Canonicos dari debeant, vt cum dicta

Digitized by Google

dicta Biſignanen.firmat Barboſ.*de iure Eccleſ. lib.1.cap.15.num.* 40. id fallit cum illis Dignitatibus,& Canonicis, qui Epiſcopo aſſiſtunt,vel inſeruiunt induti pluuiali,planetis, aut alijs ſacris paramentis,iuxta ſui ordinis gradum,teſtatur *Barboſ.cit.nu.* 40. & voluit *Sacra Congreg.Rit.in Lauretana* , *& Nolana 23.Martij* 1602.*& 6.Septembris* 1603.*& in Tyburtina 6.Martij* 1610. *& in Monopolitana 7.Auguſti* 1628.quos refert *Aldan.cit.loc. tit.43.num.28.*

4 Immo etiam,quod ſi Canonici non ſint parati vt ſupra, nec etiam debeat Vicarius Generalis præcedere, & accipere candelam ante illum Canonicum,vel Dignitatem,qui Epiſcopo miniſtrauit,voluit eadem *Sacra Congreg.Rit.in Lucerina* 14.*Maij* 1608. *in reſp.ad 3.dub.*refert *Sell.in ſelect.Canon. cap. 36.num.29.*

5 Eodem modo Vicarius Generalis præcedere debet omnes Dignitates, & Canonicos non paratos,vt ſupra,in adoratione Crucis,& Thurificatione,& generaliter habere debet digniorem locum poſt celebrantem immediatè,quando verò Canonici ſūt parati,vt ſupra,eſt thurificandus poſt Canonicos,voluit *Sacr.Rit.Congreg. in Placentina* 29.*Maij* 1607.*in reſp.ad 6.dub.& in Alexandrina* 15.*Martij* 1608 *in reſp.ad primum dub.* de quibus *Sell.cit.loc.cap.36.num.47.*

6 Vlterius Vicarius Generalis,nec ſub prætextu conſuetudinis, præcedere poteſt Canonicos paratos vt ſupra, voluit eadem *Sacra Congregatio Rit. in Lauretana* 6. *Septembris* 1603.*& in Caſalen.*5.*Iulij* 1614. *& in Caſtellaten.* 25. *Septembris* 1621. vt teſtatur *Sell.cit.loc.cap.36.num.47.*

7 Debet quoque Vicarius ſedere in Choro,& in Eccleſia in loco, quem illi conſuetudo aſſignauit,nec debet mutari, ita teſtatur declaraſſe *Sacrā Congregationem Rit. in Alexandrina* 15.*Martij* 1608. *Sell.in reſp.ad 3.dub.in ſelect.Canon.cit.cap.36.nu.29.* Vnde non poteſt arbitrio ſuo ſibi eligere ſedem, ſed debet in ſede ſolita ſedere, vt ſupra, & voluit eadem *Sacr.Congreg.in Neritonen.* 4. *Maij* 1606.teſte eodem *Sell cit.loc. num.* 40. *Manriq.de praced.q.*32.*num.*5. Nec Vicario eſt paranda ſedes cum tapetis,& puluinari, vt in eodem *Neritonen.* fuit declaratum, & in *Brunduſina* 16. *Iulij* 1605. quam refert *Aldan.compend.Canon.reſol.lib.*1. *titul.*43. *n.* 30.vbi etiam fuit dictum, non licere Vicario abſente Epiſcopo occupare locum ipſius Epiſcopi,ſed eundem debere eſſe locum abſente Epiſcopo,quem ille præſente habere conſueuit.

8 Diximus Vicarium debere accipere Cādelam,Palmam,Cineres,& adorare Crucem ante Dignitates,& Canonicos non paratos vt ſupra;Idque intellige, quando contraria conſuetudo aliud non diſponeret; nam ſi poſt illos ſolitus ſit recipere prædicta, non eſt à conſuetudine recedendum, voluit eadem *Congreg.Rit.in Neocaſtren.*16. *Ianuarij* 1607.*& in Alexandrina* 15. *Martij* 1608. *in 1.dub.*vt teſtatur *Sell.cit.loc.num.49.*

9 Et licet Vicarius ſedeat ſupra omnes Dignitates,& Canonicos,illoſq; præcedat, vt ſupra,nihilominus in thurificatione,licet ſit primus, non debet thurificari triplici, ſed duplici ductu thuribuli; niſi Vicarius ſit Prælatus,quia tunc triplici ductu thurificādus eſt,ita *Aldan.cit.loc.titul.43.num.*30. vbi refert ita voluiſſe *Sacram Congregationem in Nepeſina* 4.*Ianuarij* 1617. ſequitur *Barboſ. de Canon.& Dignit.cap.34.num.* 29. Nec debet illi tradi oſculandus liber Euangeliorū, etiam ſi ſit Vicarius Apoſtolicus *Barboſ. de iure Eccl.lib.1.cap.15.num.43.*

10 Nec poteſt Vicarius, vt Vicarius præcedere primam Dignitatem, vel alium Canonicum, ad quem ſpectat, in celebratione Miſſarum Conuentualium, aut Pōtificaliū, in delatione Sanctiſſimi Sacramenti,aut ſacrarum Reliquiarum,in proceſſionibus, vel in alijs functionibus Eccleſiaſticis, quæ abſēte Epiſcopo primæ Dignitati competūt; in his enim non poteſt ſe Vicarius Generalis immiſcere,niſi tantùm mandando, vt omnia ſub ordine fiant,teſtatur *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.*1.*cap.*15.*voluiſſe Sacram Congreg.Cardinalium negotijs Epiſcoporum, & regul.præpoſitorum in cit.Biſignanen.*16. *Maij* 1600.Idque procedit, etiam ſi Vicarius ſit Canonicus eiuſdem Eccleſiæ, vt eodem *loc. num.*38.refert *Barboſ.voluiſſe Sacr. Congregationem Genuenſ.in prax.cap.*86.*n.*13. *verſ. circa numerum ſecund.vltim.impreſſ.*

11 Quando autem Vicarius Generalis Epiſcopi eſt Canonicus,licèt vti Vicarius poſſit præcedere Canonicos omnes, & Dignitates in caſibus prædictis; nihilominus ad finem fruendi dicta præcedentia,& ad hoc, vt iuſtè præcedere poſſit, debet deponere habitum Canonicalem, & aſſumere habitū Vicarialem, qui vti Vicarius illi competit, voluit *Sacra Congregatio Rit. in Compoſtellana* 4.*Februarij* 1600. *& in Vulturarien.* 11. *Aprilis* 1601. de quibus *Sell. cit. cap.*36. *num.*42.

12 Hinc nota,quod Vicarius Canonicus,qui ad finem præcedendi dimittit habitum Canonicalem, ſi Choro interſit extra ſuum ſtallum, & locum Canonicalem in proceſſionibus non lucratur fructus,& diſtributiones,quas alij Canonici tunc lucrantur, quia ad finem illas lucrandi diſtributiones, debet in habitu Canonicali intereſſe,& in ſuo ſtallo ſedere,ac in loco Canonicali incedere in pro-

proceſſionibus *Genuenſ.in prax.cap.86. in annot. in princip. Lotter. de re beneſ. lib. 1.q. 16.num.63.* voluit *Sacra Congregatio Rit.* in multis adductis per *Barboſ.de Canon.& Dignitat.cap.18.num. 32.* & eſt indubitatum apud omnes. Vnde ſi Vicarius Generalis Canonicus aſſiſtat funeralibus, & exequijs, debet cum Canonicis in ſuo loco,& habitu Canonicali incedere, aliàs non lucratur ceram,nec diſtributiones,teſtatur *Aldan. compend.Canon. reſol. titul. 43.num.30.* voluiſſe *Sacr. Congregat. Rit. in Micien. 10. Maij* 1604.

13 Nec Vicarius Canonicus ſub prætextu ſeruitij Vicariatus poteſt abeſſe à Choro, & lucrari diſtributiones quotidianas; ēt ſi in aliqua Eccleſia ab immemorabili tempore Vicario abſenti datæ eſſent diſtributiones; & ratio eſt, quia Vicarius non inſeruit Eccleſiæ,ſed Epiſcopo,& proinde non abeſt ex iuſta cauſa,ita tenet *Garz.de beneſ. in addit. 3.par.cap.2. num. 348.* quem ſequitur *Barboſ.de Canon.& Dignitatibus cap.24. nu. 16.* adducens *Sacræ Congregationis declarationem,& Rot.deciſ.Meroll.Theol. moral. par. 3. diſp. 7. cap. 6. dub.6.num.50.* qui teſtatur de communi.

14 Vicarius Generalis, qui Canonicus eſt, quando interuenit Capitulo, debet quoque ſedere, & dare votum in proprio ſuo loco Canonicali, habito reſpectu anſianitatis, & Dignitatis Canonicorum,tenet *Abb. conſil. 21.vol.1.Grilenzon.conſil.121.num. 5.* quos refert, & ſequitur *Barboſ.de Canon. & Dignit.cap.35.ſub num.13.* & hæc eſt vera opinio,contra *Mattam vot.101.num.2. & Maſtril.Siciliæ deciſ.130.num. 34.* Et ſi in Capitulo eſt tractandum negotium pertinens ad ipſius,vel ad eius Epiſcopum commodum, debet è Capitulo exire,voluit *Sacra Congregatio Cardin.negotijs Epiſcoporum, & Regul. præpoſ.17.Ianuarij* 1584.

15 Quando verò Vicarius non eſt Canonicus, non debet Capitulo interuenire, etiam abſente Epiſcopo,diſponit *Concil.Trid. ſeſſ. 25.cap.6.verſ.abſente verò Epiſcopo;* Vnde Canonici non tenentur illum admittere, licet poſſint,ita declarauit *Sacra Congregatio in Americn. 24. Aprilis 1632.* teſtatur *Barboſ.cit.loc.num.12.& ſeq.* Verùm ſi Canonici tumultuarent in Capitulo,tunc ad ſedanda ſcandala legitimè interuenire poteſt Vicarius,& Canonici tenentur illum admittere,licet non poſſit dare votum, ſed tantum aſſiſtere repellendo ſcandala;eſt rationi cõſonum, & vidi ſeruatum in praxi.

16 Quomodo Vicarius Generalis Epiſcopi, debeat præcedere Poteſtates, ac Gubernatores Sæculares,ac alios Commiſſarios, vide *declarationes Sacræ Congregationis* adductas per *Barboſ.in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Vicarius Generalis collect.714. nu. 24. & ſeqq.per Aldan.& Sell.per eum adduct.* Et quomodo prætorem *Maceraten. var. reſol. lib.1.reſol.fin.caſ.31.* & latius *Manriq.de præced.q.52.num.18.*

17 Item non licet Vicario Generali dare benedictionem Diacono, antequam cantet Euangelium,neque prædicatori, antequam pulpitum aſcendat,voluit *Sacra Congr. Rit. in Pacen.17.Martij 1607.* allegata per *Sell. in ſelect.Canon.cap.36. num. 54.* Nec poteſt prohibere,ne in Choro inchoetur officium, donec ipſe veniat, voluit eadem *Sacr. Congreg.Rit.25.Februarij 1606.* apud *Aldan. compend.Canon.reſol.titul.43.num.35.*

18 Nec poteſt Vicarius interuenire, & facere circulum in miſſa ſolemni ante Epiſcopũ ad Hymnum Angelicum,Credo, Sanctus,& cæt.cum id ſolùm ad Dignitates, & Canonicos ſpectet,ita voluit *Sacr.Congreg.Rit.in Maceraten.28. Septembris 1630.* & teſtatur *Barboſ.ſumm.Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Vicarius Generalis collect.715.num.18.*

19 Supradicta,quæ notata ſunt de præcedẽtia Vicarij,non procedunt in Synodo Diœceſana,in qua Capitulum præcedit Vicariũ præſente Epiſcopo, cum faciat vnum corpus cum Epiſcopo;ita probat latè, & varijs rationibus *Ricc.in prax.4.par. reſol. 391. ſecundum vltimam impreſſ.* per totum ad literam traſcribens *Mareſcot.lib. 1. variar. cap. 69.num.8. & ſeqq. & reſolut.393. ſequenti*, probat, nec etiam Vicarium præferri Abbati,quia Abbatia eſt de maioribus Eccleſiæ Dignitatibus, & debet præferri cæteris Dignitatibus ſæcularibus;multa *Caſſan.Catal.gl.mund.4.par.conſid. 32. & 33.in principio*,qui latè adducit,quibus præferri debeat Abbas Regularis,& quid quãdo Abbas depoſuit Dignitatem Abbatię *cõſid.34.* multa *Manriq de præced.q.1.num.10.*

20 Non ſolùm in Synodo Diœceſana Vicarius non præcedit Capitulũ, ſed generaliter in omni caſu, in quo Epiſcopus,& Capitulum interueniunt vti Collegium, vt eſt in proceſſionibus, & ſimilibus actibus; his enim caſibus præfertur Capitulum Vicario, quia Epiſcopus,& Capitulum faciūt vnum corpus,nec Capitulum,& Canonici,qui dicuntur membra debent ſeparari ab Epiſcopo,qui eſt caput, quia inconueniens eſt, & contra naturam, membra ſeparari à corpore,ita tenent, & latiſſimè probant *Gonzal. Mendoz.de Vaſconcellis lib.1.diuerſ.iur.argument.cap.1.* per totum,& *Grat.diſcep.for.cap. 111.* etiam per totum,qui multis argumentis fundat opinionem, & reſpondet contrarijs;extra vero dictum caſum enixè probat Vicarium Generalem Epiſcopi,præferri Ar-

chi-

Digitized by Google

chidiacono,& Canonicis, tam in actu, in quo eſt Vicarius, quàm in alijs actibus neceſſariò antecedentibus,& conſequentibus actus iuriſdictionales, & in promiſcuis, & indifferentibus,vt in conuiuijs, & ſimilibus, latè *Manriq.de praeced.q.52. nu.1. & ſeqq.*

21 Ex dictis intelligē dictum aliquorum,videlicet,Vicarium præſente Epiſcopo non debere honorari,nec præcedere Capitulum, & Dignitates; id enim intelligitur, quādo Epiſcopus,& Capitulum interueniunt Collegialiter,& Capitulariter,ita vt faciant vnū corpus,& Collegium,exemplificant *DD.* in Choro,funeralibus,proceſſionibus,& ſimilibus actibus,in quibus actibus abſente deinde Epiſcopo,omnes concludunt, præferendum eſſe Vicarium Capitulo, & Canonicis etiam Collegialiter ſumptis,ita *DD. cit. & Grat.diſcept.for.cap.298.nu. 73.* Verum prædicta in Choro non indiſtinctè ſeruantur: nam videmus paſſim interueniente Epiſcopo in Choro,Vicarium ſedere ante omnes Canonicos, & Dignitates: ſeruatur tamen omnino,quando Canonici cum Epiſcopo celebrante ſunt induti , & parati pluuiali planetis,& alijs Sacris veſtibus, ordini correſpondentibus,vt notatum eſt ſupra.

22 Vltimò nota ad id,quod dici ſolet abſentiam Epiſcopi ampliare facultatem Vicarij, id intelligi in actibus,quos Epiſcopus non poteſt facere ſine cauſæ cognitione, & extra territorium;tunc enim veriſimiliter de mente mandantis poteſt ampliari mandatum generale ad non comprehenſa in illo , ita *Ioan. And.Gemin.Franc.*& alij in hoc *cap.vltimo Ferret.conſil.343.num.13. verſ. nec obſtat ſi diceretur lib.2.* ſed in actibus voluntariæ iuriſdictionis, & qui poſſunt fieri per Epiſcopum extra territorium , & ſine tela iudiciaria,non procedit regula, nec abſentia Epiſcopi ampliat iuriſdictionem Vicarij , *Grat.diſcep.for.cap.303. num. 18.* Cætera ad materiam Vicarij,vide apud *Sbroz.*

S V M M A R I V M.

1 *Capituli ſede vacante Iuriſdictio, ad tex.cap.cum olim de maior.& obedientia,& qui DD. materiam exagitent.*

2 *Capitulum ſuccedit in Iuriſdictione Epiſcopi eo mortuo,vel aliter vacante Eccleſia.*

3 *Capitulū ſuccedit in Iuriſdictione Epiſcopi ,ſi eo in remotis agente Vicarius decedat;& quæ talis remotio.*

4 *Capitulum ſede vacante , in qua iuriſdictione ſuccedat; quatruplex opinio.*

5 *Capitulum ſuccedit Epiſcopo in his, quæ ſunt Iuriſdictionis ordinariæ ; non in his,quæ ſpecialiter Epiſcopo competūt, & quæ ſit ſpecialitas,num.7.*

6 *Capitulum ſuccedit Epiſcopo in Iuriſdictione contentioſa,ſeù neceſſaria.*

8 *Capitulum non ſuccedit Epiſcopo in Iuriſdictione delegata , nec proſequitur inceptam rē ab Epiſcopi Vicario;cōtra ſi delegatio ſit Vicario loci facta : vide limitationem,num.9.*

10 *Capitulum ſuccedit Epiſcopo in Iuriſdictione in perpetuum à Papa Epiſcopo commiſſa.*

11 *Capituli ſede vacante Iuriſdictio , ad quæ non ſe extendat,nu.ſeqq.*

12 *Capitulum non ſuccedit Epiſcopo in his, quæ ſunt Ordinis;poteſt tamen in Diæceſi habenti ordinem ea committere.*

13 *Capitulum non ſuccedit Epiſcopo quoad priuilegia ratione dignitatis conceſſa.*

14 *Capitulum ſede vacante,an habeat facultatem abſoluendi ab irregularitatibus , & caſibus occultis Papæ reſeruatis, & opinio,quod poſſit approbatur,num.15.*

16 *Capitulum,eiuſq; Vicarius per ſe , vel alium à cenſuris , à quibus Epiſcopus abſoluebat,poteſt abſoluere.*

17 *Capitulum,in quibus poſſit diſpenſare.*

18 *Capitulū ſede vacāte,etiā extra mortis articulū à reſeruatis Papæ, impeditos, ſicut Epiſcopus abſoluit,abſoluere pōt.*

19 *Capitulum,an ſuccedat in iure viſitandi , & gubernandi monaſteria Papæ ſubiecta.*

20 *Capitulum , an ſuccedat in his , quæ in Tridentino ſpecialiter Epiſcopo delegantur.*

21 *Capitulum Sede vacante habet ius viſitandi poſt lapſum anni à die vltimæ viſitationis.*

22 *Capitulum in qua iuriſdictione Epiſcopi non ſuccedat.*

23 *Capitulum non ſuccedit in emolumentis ex iuriſdictione pendentibus ; & quid de illis fiat.*

24 *Capitulum Sede vacante , vnde ſumat alimenta pro Vicario.*

25 *Capitulum Sede vacante,eiuſque Vicarius pœnas pecuniarias ſibi applicare non poſſunt , quid ſi Capitulum , vel Vi-*

Vicarius autem pauper nu.26.

27 Capitulum non poteſt alienare bona Eccleſiæ, ea vacãte, licet cõſentire poſſit in alienatione bonorum Eccleſiæ inferioris; Et quid ſi mutuo recipiat, vel bona dilapidet.

28 Capitulum Indulgentias Sede vacante concedere an poſſit.

29 Capitulum non procedit in cauſa hæreſis contra exemptos.

30 Capitulum dimiſſorias nõ concedit ante annum (neque pro tonſura num.32.) niſi arctatis ratione beneficij; & quomodo computetur annus.

31 Capitulum de iure communi ſtatim dimiſſorias concedere poſſet. Sed per Trid. fuit reſtricta poteſtas infra annum.

33 Capitulum neque Regularibus ante annum dimiſſorias concedere poteſt.

34 Capitulum dimiſſorias concedere non poteſt, neque pro territorio ipſius Capituli Iuriſdictioni ſubdito.

35 Capitulum, neque poſt annum, ſed Vicarius Capitularis dimiſſorias concedit liberè abſque reſtrictione nu.36.

37 Capituli Vicarius dimiſſorias concedit arctatis ratione beneficij recepti, vel recipiendi, & qui dicantur tales, non alia ratione, num.44.

38 Capituli Vicarius dimiſſorias alicui cũ præſẽtatione promiſſa cõcedere poteſt.

39 Capitularis Vicarius habentibus Breue Apoſtolicum intra annum, concedit literas teſtimoniales.

40 Capitulum cum arctatis intra annum, cum alijs poſt illud, diſpẽſat ſuper interſtitijs, quod non poteſt Vicarius Capitularis facere ſine ſpeciali mandato.

41 Capitulum, an poſſit poſt annum dimiſſorias concedere promouendis ad titulum patrimonij, vel penſionis.

42 Capitularis Vicarius dimiſſorias, ſine ſpeciali mandato cõcedere non poteſt.

43 Capitularis Vicarij, vel Epiſcopi mortui dimiſſoria per mortem non expirant.

45 Capitulum, vbi non eſt receptum Tridentinum ante anni lapſum dimiſſorias concedere poteſt.

46 Capitulum ante annum non arctatis dimiſſorias concedens, quam pœnam incurrat, & quam ordinati, n.47.

48 Capitulum, eiuſque Vicarius poſſunt ab interdicto, quod ratione conceſſarum dimiſſoriarum incurrerunt abſolui à ſucceſſore Epiſcopo.

49 Capituli loco ſuccedẽs, dimiſſorias concedens, etiam ſi effectum non ſortiantur, quam pœnam incurrat.

50 Capitulum non ſuccedit in iure conferendi beneficia, quorum collatio ſpectat ad Epiſcopum, & ſi eius collatio ſpectet ad Epiſcopum cum conſenſu Capituli num.53.

51 Capitulum an recipere poſſit reſignationes Beneficiorum.

52 Capitulum non poteſt præſentare, vel eligere ad beneficium ſi præſentatiò, vel electio ad Epiſcopum ſpectat.

54 Capitulum non poteſt conferre beneficia ad Epiſcopum deuoluta ob negligentiam inferiorum.

55 Capitulum Sede vacante, quid agat ſi vacet beneficium Curatum.

56 Capitulum non ſuccedit in iure conferendi beneficia graduatis debita, nec patrimonialia certi generis perſonarum.

57 Capitulum eiuſq; Vicarius poteſt inſtituere præſentatũ, & confirmare, itẽ infirmare factas electiones per Epiſcopũ.

58 Capitulum non poteſt vni ex æqualiter præſentatis gratificare.

59 Capitulum abſq; præſentatione poteſt Iuſpatronatus conferre patrono Clerico.

60 Capitulum ſi habeat ius præſentandi, diuerſo iure habet ius inſtituendi.

61 Capitulum eiuſque Vicarius poteſt licentiam dotandi, vel conſtruendi Eccleſiam concedere ad finem acquirendi Ius patronatus.

62 Capitulum non ſuccedit in Iuriſdictione, quam Epiſcopus cũ alio exercebat.

63 Capitulum, quod poſſit, vel non poſſit circa deuoluta dependentia à menſa Prælati.

64 Capitulum non poteſt ſupprimere beneficium, ſibique vnire, immo, nec poteſt conſentire Epiſcopo id volẽti abſque aſſenſu Apoſtolica, nec iudicare ſuper iure, vel iuriſdictione Epiſcopo ſpectanti.

A R-

ANNOT. XV. ARGUMENTUM.

De Capitulo ſede vacante. Notatur §. 1. Capitulum ſuccedere in Iuriſdictione Epiſcopo vacāte, vel in remotis agēte, & in qua Iuriſdictione, quid de Iuriſdictione ordinaria, vel Epiſcopo ſpecialiter delegata, vel commiſſa in perpetuum. In qua Iuriſdictione non ſuccedat Capitulum, nec in ea, quæ ſunt ordinis, vel priuilęgij; quid de poteſtate abſoluendi à cenſuris, & reſeruatis, vel diſpenſandi; quid in facultate viſitandi, vel exigendi emolumenta, aut pęnas applicandi, bona alienandi, indulgentias impartiendi, dimiſſorias concedendi: & qui dicantur arctati in hac materia, quas pęnas incurrat concedens dimiſſorias in caſu prohibito; quid in iis conferendi, vel eligendi ad beneficia, aut admittendi aſſignationes, vel inſtituendi, & gratificandi præſētatum, ſupprimendi beneficia, & licentiam dādi Eccleſiæ conſtruendæ, & dotandæ. Notatur §. 2. Capitulum ſede vacante infra octo dies teneri eligere Vicarium Capitularem, quādo incipiat currere hic terminus, vel finiat, an elapſo poſſit purgari mora; qualem debeat eligere Vicarium, quomodo, Doctorē, & an Theologum, & quando poſſit eligere non doctorem, quid faciendum in tali caſu. An poſſint eligi plures Vicarijs Capitulares, electione facta, an Capitulum poſſit ſe intromittere in Iuriſdictione; an ad tempus eligi poſſit, & quid agendum finito tempore. Quot competant Vicario Capitulari ex generali commiſſione, & quæ requirant ſpecialem; ſi eſt de Capitulo quo loco ſedeat in Choro; an poſſit ſubſtituere, quando hæc electio dicatur nulla, & quando Vicario Capitulari debeatur ſalarium, & à quo, quomodo allegetur ſuſpectus, & quid agendum in tali caſu. Plura quæ poſſit facere Vicarius Capitularis ex generali commiſſione, & cum ſpeciali, quando expiret eius Iuriſdictio, & alia multa ad materiam.

ANNOT. XV. §. I.

Ad Tex. In Cap. cum olim de maior. & obed.

1 HIC Gregorius Papa Nonus ſtatuit, quod vacante Epiſcopatu, Capitulum Eccleſiæ Cathedralis vacantis confirmat, & infirmat electiones: Hinc communiter DD. tractant materiam iuriſdictionis Capituli ſede vacante in hoc *tex. & in cap. illa, & cap. fin. ne ſede vacant. in cap. ad abolendam de hæret. & in 6. cap. vnico eod. titul. cap. vnico de inſtit. cap. ſi Epiſcopus, & cap. Eccl. de ſupplen. negl. Prælat. eodē lib. 6. in clem. ſtatutū de elect.* diſponit *Cōc. Trid. ſeſſ. 7. cap. 10. ſeſſ. 23. cap. 10. & ſeſſ. 24. cap. 17. de refor.* tractant particulari tractatu, *Pauin. de poteſt. Cap. ſed. vac. Grg. q. 65. num. 22. Couar. in cap. relatum il 2. num. 3. de teſtam. Guttier. Canon. lib. 2. cap. 17. num. 22. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 37. q. 18. & 19. Emmanuel Sà in aphoriſm.* verbo *Vicarius Sbroz de off. Vicarij lib. 1. q. 60. & ſeq. Quarant ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacāte fo.* mihi 155. *& in appen.* eodem verbo *fol. 520. & fo. 575. Leo in Theſaur. for. Eccleſ. par. 1. cap. 20. Genuenſ. in prax. Cur. Archiep. Neapol. cap. 86.* ſecundum vltim. impreſſ. *Galct. Margar. caſ. conſcient.* verbo *Vicarius ſede vacante, Cordoſ. in prax. iudic. & Aduocat.* verbo *Capitulum 3. Molin. de iuſt. tom. 6. tract. 5. diſp. 11. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gl. 9 §. 2. nu. 77. & ſeqq. Flamin. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 7. quæſt. 23. Garz. de benef. 5. par. cap. 7.* Narbon. *de appell. à Vicar. ad Epiſcopum num. 102. & ſeqq. Raguc. de voce Canon. quæſt. 37. Cuch. inſtit. iur. Canon. lib. 2. titul. 8. de off. Vicar. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 27. Quintanad. Eccleſ. lib. 1. cap. 5. Tuſch. practic. concluſ. tom. 1. lit. C. concluſ. 56 Solorzan. de iure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 15. Kedoan. de reb. Eccleſ. non alien. rub. 30. caſ. 2. Mart. de iuriſdict. par. 2. cap. 33. nu. 17. & ſeqq. & cap. 40. num. 32. & par. 3. cap. 4. num. 19. & 53. Lotter. de re benef lib. 2. q. 2. num. 26. & ſeqq. & quæſt. 31. num 81. & ſeqq. Marcſcott. lib. 2. variar. cap. 15. num. 14 & ſeqq. Ricc. in prax. reſol. 506. & ſeqq. et collect. 610. 3. par. & collect. 880. par. 4 & deciſ. 185. 4. par. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 3. allegat. 54. num. 165. & ſeqq. & de Canon. & Dignit. cap. 42. nu. 28. & ſeqq. & de iure Eccleſ lib. 1. cap. 32. nu. 28. & ſeqq. & in ſumm. Apoſtolica-*

rum deciſ. verbo Capitulum ſede vacam. Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub. 11. cap. 23. num. 144. & ſeq. & rub. 10. cap. 13. num. 75. et 164. Marecl. Vulp. in prax. iudicial. cap. 44 Bonacin. tom. 2. de legib. diſp. 4. quæſt. 1 puncl. 3. nu. 29. & ſeqq. & tom. 3. de ſuſpenſion. in particul. diſp. 3. quæſt. 1. punct. 11. num. 24. & ſeqq. Meroll. Theol. moral. 3. par. diſp. 7 cap. 7. nouiſſimè Doctiſſimus *Diana tom. 8. tract 4. per totum,* & alij communiter; in quibus terminis prin cipaliora videnda ſunt, & proinde.

2 Nota primò, Capitulum Cathedralis Eccleſiæ ſuccedere in iuriſdictionem Epiſcopo mortuo, vel ad aliam Eccleſiam tranſlato, aut alio modo vacante Eccleſia, vt notat *Barboſ. cit. tract. de Canon. & Dignit. cap. 42. num. 27. & de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 7. nu. 27.* vbi dicit, id etiam procedere, quando Eccleſia vacat depoſitione Epiſcopi: Similiter ſuccedit Capitulum, quando Eccleſia quaſi vacat, & eſt, quando Epiſcopus fuit ab hoſtibus, vel Paganis captus, docet *Morſcott. variar. reſol lib. 2. cap. 15. num. 38.* qui teſtatur, ſic fuiſſe deciſum in *Burgen.* 10. *Martij* 1597. coram *D. Orano.* per *tex. in cap. ſi Epiſcopus de ſupplen. negl. Prælat. Meroll cit. loc. num. 7. verſ. quod vero.*

3 Vlterius ſuccedit Capitulum in iuriſdictionem Epiſcopalem, quando Epiſcopus degit in remotis partibus, & Vicarius illius, in Epiſcopatu relictus, moritur abſque alia Epiſcopi prouiſione, & ratio eſt, quia longa abſentia æquiparatur morti: Epiſcopus autè dicitur eſſe in remotis, quando eius præſentia in breui haberi non poteſt, ita tenet *addit. ad Quarant. ſumm. Bull. verbo Capitulum ſede vacante nu. 12. fol. mihi 112. et Genuenſ. in prax cap. 86. nu. 11.* qui teſtatur, ſic fuiſſe ſeruatum Neapoli, dum Archiepiſcopus eiuſdem Ciuitatis reperiebatur Legatum Summi Pontificis in Polonia, *Diana par. 6. tract. 4. reſol. 3. verſ. ſed difficultas, Meroll. cit. loc. num 6.*

4 Quæ ſit iuriſdictio, in quam ſuccedit Capitulum ſede Epiſcopali vacante, non eſt explicatum in iure, & DD. in hoc diuerſimodè loquuntur. Dicunt primi, Capitulum, ſede vacante ſuccedere in his, quæ ſunt iuſtitiæ, & neceſſitatis, non autem in his, quæ ſunt gratiæ, & voluntariæ iuriſdictionis, ita *Ioan. And. in cap. vnic. de maior. & obed. in 6. Fel. in hoc cap. cum olim nu 4 & 6 Pariſ. de reſignat. ben. f. lib 7 quæſt. 24. num. 13. 35. & ſeq. Addit. ad Quarant. ſumm. Bull. verbo Capitul. ſed. vacant in princip. verſ. tertiò intellige, & alij.* Hinc dicit gl. in clem. 1. §. 1. verbo *Capituli debaret.* Capitulum eſſe neceſſarium, non voluntarium adminiſtratorem ſede Epiſcopali vacante. Dicunt ſecundi, Capitulum ſede vacante ſuccedere Epiſcopo quoad ea, quæ in iure reperiuntur expreſſa tantum, & non in alijs, ita *Abb. in cap. 2. ne ſed. vacant. not. 2. per tex. ibi,* refert *Fel. in hoc cap. cum olim ſub nu. 6. & 7. Lambert. de iur patron. 1. par. lib. 1. quæſt. 2. art. 9. & 1. par. 2. lib. q. 2.* Dicunt tertij, Capitulum ſede vacante ſuccedere in omnibus ijs, quæ iuriſdictionis ſunt, ita *Vgol. de cenſur. tab. 1. cap. 10. §. 2. nu. 1. Sbroz. de Vicar. Epiſcop. lib. 1. quæſt. 15. & 16. Zerol. in prax. 2. par. verbo Capitulum §. 3. Leo Theſ. for. Eccleſ. cap. 10. nn. 2. 7. & 8. Piaſec. in prax. Epiſc. par. 2. cap. 1. num 16. et alij.* Dicunt alij, Capitulum ſuccedere in omnibus, quæ ſunt iuriſdictionis ordinariæ, exceptis caſibus in iure expreſſis, ita *Pauin. de off. & poteſt. Cap. ſed. vacant. 1. par. quæſt. 1. & quæſt. 2. Garz. de beneſ. 5 par. cap. 7. num 4. & alij,* & hæc vltima opinio videtur magis propria, & vera. *Diana cit. loc. reſol. 1. Meroll. Theol. moral. 3. par. cap. 7. dub. 1. nu. 2.* qui multis modis ampliat, limitat, & declarat regulam.

5 Hæc vltima ſententia tanquam magis communis, & vera, nempè Capitulum ſede vacante ſuccedere Epiſcopo in ijs, quæ ſunt iuriſdictionis ordinariæ, declaratur communiter, procedere in ijs, quæ iure communi ad Epiſcopum ſpectabant, tanquam Ordinarium; ita *Abb. in hoc cap. cum olim, Sbroz. cit. loc. l. b. 1. quæſt. 16. num. 1. Add. ad Quarant. cit. loc. verſ. ſubſequenter, Genuenſ. cit. loc. nu. 19. & alij.*

6 Declaratur etiam, Capitulum ſuccedere Epiſcopo Sede Epiſcopali vacante in iuriſdictione contentioſa, vel neceſſaria, & quoties actus de neceſſitate expediendus eſt, ita *Add. ad Quarant. cit. loc. verſ. intellige,* vbi dicit poſt alios, quod in ijs, quæ ſunt gratiæ, ſuccedit Capitulum in quantum à iure reperitur conceſſum.

7 In ijs, quæ Epiſcopo competunt iure ſpeciali, & non iure ordinario, non ſuccedit Capitulum ſede vacante, ita *Garz. de beneſ. 5. par. cap. 8. num. 39. Add. ad Quarant. cit. loc. verſ. ſubſequenter,* qui optimè addit, id intelligi, quod id, quod competit iure ſpeciali, & accidentali, ſi nouam tribuit iuriſdictionem, tunc non ſuccedit Capitulum, quod ſi nouam non tribuit iuriſdictionem, ſed eſt annexio, ſeu additamentum ad generalem iuriſdictionem, tunc ſuccedit Capitulum, *Meroll. cit. loc. num. 18.*

8 Hinc Capitulum non ſuccedit ſede vacante in iuriſdictione delegata Epiſcopo, ita *Abb. in hoc cap. cum olim 5. quæſt. Sbroz. lib. 1. quæſt. 16. num. 1. Genuenſ. loc. ſupracit. Garz loc. cit. num 42.* vbi num 43 poſt *Pauin.*

1. *par.*

1.par.quaſt.10.num. 20. tenet, id procedere etiamſi ante ſedem vacantem commiſſio fuiſſet præſentata Epiſcopo; Vnde Delegationes cauſarum, & diſpenſationes matrimoniales, ac ſimiles directæ Vicario Epiſcopi, non poſſunt exequi per Capitulum, vel eius Vicarium ſede vacante, etiamſi Epiſcopus ante ſedis vacationem, vel eius Vicarius appoſuerit manus, *Merchеſ.de cō miſſ par.1.cap.6.nu.32.Campanil.diuerſ. iur. Canon.rub.11.cap.23.nu.147.Ricc. deciſ. 44. par.1.per totum,Vulp.in prax.cap.44. num 6.* vbi dicit, id non procedere, quando commiſſiones directæ ſunt Vicario talis loci, videlicet Vicario Capuano; tunc Vicarius capitularis exequitur tales cōmiſſiones, quia duo ſedes vacat Vicarius eſt officialis illius loci, ſequitur *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.2. cap.22.num.59. verſ. & ſic hodie Meroll. vbi ſupra num.15.*

9 Supradicta vera ſunt, & habene commune votum DD. Verùm in his, quæ iuriſdictionis ſunt habent notabilem limitationem; nam refert *Barboſ.de iure Eccleſ cit. loc. num. 60.Sacram Congregat. negotijs Epiſcoporum, et regul.præpoſitam* declaraſſe in vna *Tranen. 26.Ianuarij* 1604.*& in alia Neapolitana* 19. *Februarij eiuſdem anni*, Vicarium Capitularem ſede vacante executioni demandare omne illud, quod Epiſcopo mortuo per Bullam, ſeu Breue in cauſis, iuriſdictionem importantibus conceſſum erat; Et eodem modo Capitulum, ſiuè eius Vicarius ſuccedit in iuriſdictionem exequendi delegationes factas Epiſcopo mortuo per literas Sacræ Congregationis, declarauit eadem *Sacr.Congreg.*10.*Aprilis* 1615. teſte *Barboſ. cit. loc.*

10 Succedit quoque Capitulum ſede vacante in iuriſdictione, quæ in perpetuum committitur, & delegatur per Sedem Apoſtolicam muneri Epiſcopali, itaue ſucceſſores omnes admittantur ad delegationem prædictam; niſi aliter colligi poſſit ex mente delegantis, idque ratione comprobat poſt *Molin.de iuſt.tom.6.tract.5.diſp.11.num.8.& 9.Barboſ.cit.loc.nu.* 107. vel ſi delegatio fiat Epiſcopo à Canone iure ordinario ſpeciali; quod tunc eſt, quando poteſtas conceditur non perſonæ, ſed dignitati, vel officio perpetuo, probat *Sanch. de matrimon. lib.8. diſp.2.num.10.*aduertit *Barboſ.cit. loc. num.* 107.ex quo cōcluſio colligitur, quod omnis iuriſdictio etiam delegata tranſit ad Capitulum ſede vacante, excepta illa, quæ per peculiarem aliquam delegationem à Summo Pontifice commiſſa erat Epiſcopo, iuxta *tex.in cap.quoniā Abbas de off. deleg.* quid dicat *Garz.de beneſ.cit.loc.num.* 44. *& Meroll. vbi ſupra num.*17.

11 Poſita ſupradicta concluſione generali, quod Capitulum ſuccedat vacante ſede in torali ordinaria iuriſdictione, quæ Epiſcopo competebat, niſi aliter in iure cautum ſit: noranda ſunt in particulari, vt materia ad praxim reduci poſſit, ea, ad quæ non ſe extendat iuriſdictio Capituli ſede vacante, & conſequenter illius Vicarij, &

12 Primò Capitulum, vel eius Vicarius ſede vacante non ſuccedit Epiſcopo in ijs, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, prout indubitatū eſt; quod intelligitur, vt illa non poſſit Vicarius, qui Epiſcopus non eſt per ſe exercere; non tamen intelligitur quoad poteſtatē illa committendi, quia poteſt Capitulum, vel eius Vicarius Sede Epiſcopali vacante inuitare vicinum, vel alium Epiſcopum ad ea, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis exercenda in Eccleſia vacante, & in Diœceſi Capitulo ſubiecta ratione vacationis ſed ſ. ita *Pauin. par.1.q.3. num. 4. Add. ad Quarant. ſumm. Bull.*verbo *Capitulum ſede vacante verſ.ſubnectitur,Meroll. vbi ſupra num.* 56. Id quod notandum eſt hic ex *Pauino, & alijs DD.* qui dicunt, Capitulum debere inuitare vnū ex conuicinis Epiſcopis, hoc non dici ex neceſſitate, ſed ex conuenientia. Quæ competant Epiſcopo ratione ordinis, & *Dignitatis, vide apud Sbroz.tract. de Vicar. Epiſcopi lib.2.quæſt.2 & ſeqq.*

13 Secundò non ſuccedit Capitulum Sede Epiſcopali vacante, nec habet priuilegia, & immunitates, conceſſas Epiſcopo ratione ordinis, & dignitatis Epiſcopalis, quas remiſſiuè refert *gl in cap.vltimo*, verbo *indulgemus de priuileg.*notant *cit loc.Pauin. nu.9. & Ad l.ad Quarant. verſ ſubnectitur in fine.*

14 Dubium cadit hic, an Capitulum ſede vacante ſuccedat in poteſtate diſpenſandi in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ prouenit ex homicidio volūtario, & exceptis alijs deductis ad forum cōtentioſum, & abſoluendi in quibuſcunque caſibus occultis, etiam ſedi Apoſtolicæ reſeruatis delinquentes quoſcunq; ſibi ſubditos in foro conſcientiæ, iuxta facultatem traditam Epiſcopo per *Concil. Trid.ſeſſ.* 24. *cap.6.de refor.* An autem poſſit abſoluere ab hæreſi vide *Dian.affirmantem tom.8.tract.4. reſol.8.*

15 In hoc dubio duplex eſt DD. opinio, & pro vtraque concurrunt etiam rationes: negatiuam ſententiam, defendunt *Marius Alterius, Filiuc.& alij*, quos refert, & ſequitur *Bonac.de cenſur.diſp.7.quæſt.5.punct.1. nu.6.*

quæ licèt probabilis ſit, negari tamen non poteſt, quod affirmatiua, nempè Capitulũ, & ſucceſſiuè eius Vicariũ poſſe diſpẽſare, & abſoluere vigore prædictæ facultatis *Concil. Trid.* ēt in crimine hæreſis in eodē foro conſcientiæ probabiliorē eſſe; & ratio eſt, quia licèt facultas prædicta competat Epiſcopo iure ſpeciali, tamen ei competit vigore ordinariæ iuriſdictionis, & iure communi, ita *DD.* omnes, & magis communiter quos ſequuntur, & referunt *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. 42. num. 82. & Dian. reſol. moral. 7. par. tract. 2. reſol. 1. verſ. ſed his non obſtantibus, & par. 8. tract. 4. reſol. 7.* & pro hac opinione voluiſſe *Sacram Congregationem Concil. ſub die 3. Decembris* 1632. teſtatur idem *Barboſ. cit. loc. num. 62. in fin.* probat *Meroll. tom. 2. cap. 6. & tom 3. cap. 7. num. 51.*

16 Et generaliter nõ denegatur facultas abſoluendi Capitulo à quacunq; excommunicatione, à qua poterat abſoluere ipſe Epiſcopus, niſi ſpecialiter ei in iure interdicta ſit; ita deciditur in *Cap. vnico de maior. & obed. lib. 6. Syluest. in ſumm.* verbo *Capitulum* §. 2. & alij apud *Barboſ. cit. loc.* Nec etiam denegatur facultas abſoluendi à caſibus omnibus Epiſcopo reſeruatis, & non ſolùm per ſe id poteſt Vicarius Capitularis, ſed etiam poteſt eandem facultatem alteri cõfeſſori concedere, docet *Pauin. cit. loc. par. 1. quæſt. 5. Molin. de iuſt. tract. 5. diſp. 11. num. 5. verſ. poteſt etiam*; qui nu. 6. *verſ. poteſt etiam tract. 5.* dicit, facultatem prædictam non denegari Capitulo, ſiuè excommunicationes, vel caſus reſeruati ſint à iure, ſiuè ab homine, ſequitur *Barboſ. cit. loc. nu. 65. in fin. Diana cit. par. 8. reſol. 17. Meroll. cit. loc. cap. 2. num. 29.*

17 Fallit etiam id quod ſupra dictum eſt, nõ tranſire ad Capitulum ea, quę Epiſcopo cõpetunt ratione Epiſcopalis iuriſdictionis, & dignitatis, in diſpenſationibus votorum, petitionis debiti coniugalis, aſcendendi illegitimos ad minores Ordines, & ad beneficia ſimplicia; in his enim caſibus poſſe quoque diſpenſare Capitulum ſede vacante, quia nullibi reperitur in iure hæc facultas denegata Capitulo, tenent *Molin. de iuſt. tract. 5. diſp. 11. num. 5. Nauar. conſil. 28. ſub titul. de tempor. ordin. Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante verſ. quæro, et alij*, probat *Barboſ. de Canon. & Dignit. cit. cap. vltim. num. 81.* ſequitur *Diana cit. loc. reſol. 6.* in diſpenſatione illegitimorum quoad ordines minores, contra nonnullos per ſe citatos, poſt *Meroll cit. cap. 7. num. 13.*

18 Fallit quoque in alio caſu, & eſt, quod Capitulum ſede vacante poſſit abſoluere, ſicut poterat Epiſcopus, etiam extra mortis articulum, omnes impedimento detentos à quibuſcunq; caſibus, & cenſuris Apoſtolicæ ſedi reſeruatis, etiam à crimine hæreſis, & à cenſura ob tale crimen contracta, & alijs cenſuris in Bulla Cœnæ Domini, & hoc etiã de iure nouo, non obſtante decreto Clemẽtis VIII. ea ſcilicet ratione, quam communiter aſſerunt DD. ne reſeruatio, quæ pro bono charitatis eſt adinuenta contra charitatem vergat, & in periculum animarum, docet vir ſatis doctus, ac Religioſus admirabilis perfectionis, & obſeruantiæ *Leonardus Duardus*, cuius meritorum, & virtutum teſtis ſum ocularis, in ſua accurata explicatione ad *Bull. Cœnæ Domini lib. 1. §. 2. concl. 3. num. 45. & ſeqq.* quem ſequitur *Tambur. de iure Abbatiſſarum diſp. 16. quæſt. 8. num. 8.* & in tali caſu poſſe etiam diſpenſare, tenet *Dian. 8. par tract. 4. reſol. 9. cũ Meroll. & alijs.*

19 Tertiò non ſuccedit Capitulum ſede vacante in iuriſdictione viſitandi, & gubernãdi Monaſteria Monialium ſedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta, tenet *Abb. in hoc cap. cũ olim num. 3. & Fel. eod. num in fin.* nec vigore *Concilij Triden. ſeſſ. 25. cap. 9. de Regul. Rot. in Burgen. iuris viſitandi 1. Iulij* 1596. *coram D. Orano, Barboſ. in collect. ad dictum cap. 9. Concil. Trid num. 1.* quæ opinio poſſet defendi ea ratione; quia *Concil. Trid. cit. loc.* facultatem prædictam peculiariter delegat Epiſcopo, tanquam ſedis Apoſtolicæ delegato, *Meroll. cit. loc cap. 7. num. 50.* Sed his non obſtantibus contraria ſententia videtur verior, nempè, Capitulum ſuccedere in facultate prædicta ſede vacante, nec aliter præſumi mentem Concilij, ne Moniales tempore ſedis vacantis careant Gubernatore, & ſuperiore, tenet *Garz. de benef. 5. par. cap. 7. ſub num. 47.* licèt contrarium referat *num. 45. Tambur. de iur. Abbatiſſ. diſp. 23. quæſt. 4. nu. 4. verſ. vltimò*, qui alios citat, faciunt dicta per *Pellizzar. de regim. Monial. cap. 10. num. 6.* licèt in contrarium vrgeat *Dian. cit. loc. reſol. 14.*

20 Et licèt in his, quæ ſpecialiter Epiſcopo à iure, vel per Concilium Trid. delegantur, vt procedat tãquam ſedis Apoſtolicę delegatus, nõ ſuccedat Capitulũ ſede vacãte, iuxtà ſẽſũ multorum, id tamen intelligitur, quando delegata eſt Epiſcopo iuriſdictio à iure, vt procedat tanquam ſedis Apoſtolicæ delegatus, iuxta terminos *Clem. 2. de viſit. Monaſt. Monial. exemptor. & cap. irrefragabili §. cæterum de off. ordin. & cap ad abolendam in fin. de hæret. & cap. 1. § final. de ſtat. regul. in 6. & clem. 1. de ſupplend. neglig. Prælat. & clem. quia contingit de relig. domib.* vt in hac iuriſdictio-

Digitized by Google

dictione non ſuccedat Capitulum ſede vacante; non tamen intelligitur, quando committitur iuriſdictio Epiſcopo a iure, ſeù Concilio in aliquibus caſibus, quam aliàs non habebat, prorogando, vel extendendo eius iuriſdictionem, & poteſtatem ordinariam, itaut Epiſcopus iure proprio, & tanquam Ordinarius procedat, & in hac ſuccedit Capitulum ſede vacante; ſicut etiam quando ſolùm tollitur, & remouetur obſtaculum exemptionis, quia tunc reducitur ad ius commune, ita *Panin.* quem refert, & ſequitur *Garz. de benef. cit. par. 5. cap. 7. num. 48. & 49.*

21 Dubium eſt in his terminis, an Capitulũ ſuccedat in iure viſitandi, & quod ſuccedat, & poſſit viſitare tenet *Panin. 1. par. quaſt. 7.* Contrariam ſententiam, nempè, quod Capitulum ſede vacante non poſſit viſitare, defendit *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 2. num. 20. verſ. ſed contrarium*. Conciliantur in praxi hæ contrariæ opiniones, vt poſſit Capitulũ viſitare poſt lapſum annum à die vltimæ viſitationis factæ per Epiſcopum, tempore triennij non expectato, ſi Epiſcopus ſolitus fuerit viſitare ſingulis triennijs, etiamſi immemorabilis conſuetudo adeſſet viſitandi ſingulis triennijs, quia hæc materia eſt impręſcriptibilis, cùm ſimus in facultatiuis; & hoc dummodo prouiſio, & nouus Epiſcopus de proximo non ſperetur, voluit *Sacra Congregatio in Pampilonen. 3. Februarij, & 10. Decembris 1629.* prout teſtatur *Barboſ. de Canonic. & Dignit. cap. 42. num. 70. & ſeqq. et in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Capitulũ ſede vacante nu. 19. Add. ad ſumm. Bull. Quarant. loc. cit. verſ. quibus ſic, Dian. par. 4. reſol. 13. Nouar. ſumm. Bull. 1. par. titul. de cap. ſed. vacant. num. 6.* qui duas refert deciſiones Rotæ, immò poſſe Capitulũ deputare Viſitatorẹm generalem ad viſitandam *Diœceſim*, tenet *Meroll. cit. cap. 7. num 49.*

22 Quartò Capitulum ſede vacante non ſuccedit, nec habet iuriſdictionem illam, quam Epiſcopus exercebat ſimul cum alio; nam in hoc caſu deuolutio iuriſdictionis non ad Capitulum, ſed ad collegam ſuperſtitem tranſit, quando iuriſdictio ita exercetur per collegas inſolidum, vt inter eos ſit ius accreſcendi, aliàs expectandus eſt ſucceſſor, iuxta declarationem, & latè adducta p *Add. ad Quar. ſumm. Bull.* verbo *Capitulũ ſede vacante verſ. prædicta reſtringe, & per alios*, per ipſum adductos, ſequitur *Meroll. cit loc. num.* 26. Eodem modo non tranſit iuriſdictio ad Capitulum ſede vacante, ſi illa aliquo ſpeciali iure ex fundatione, priuilegio, vel conſuetudine competeret certę perſonæ ratione ſuæ dignitatis, vel Eccleſiæ, *Ioan. And. in cap. pen. de off. leg. Panin. par. 1. q. 9. num. 5. per tex. in clem. vltima de elect. §. cæterum.*

23 Quintò Capitulum ſede vacante, licèt ſuccedat in iuriſdictione, non tamen ſuccedit in emolumentis illius, ſed illa ſucceſſori reſeruantur, ita deciditur in *cit. clem. vltima* vbi omne emolumentum ex iuriſdictione, & ſigillo ſucceſſori conſeruari mandatur. Hæc de emolumentis intellige de emolumentis illis, quæ proueniunt verè ex iuriſdictione, & ſigillo directè; ſecus tamen de illis, quæ proueniunt ex cauſa perſonæ iuriſdictionem exercentis, notat *Add. ad Quarant. cit.* verbo *Capitulum ſede vacante verſ. prædicta circa medium*; vndè eſt, quod emolumenta illa, quæ Epiſcopi Vicario ratione ſui officij debebantur, ſede deinde vacante cedunt beneficio Vicarij Capitularis; illa verò, quæ non Vicario Generali, ſed Epiſcopo debebantur ratione iuriſdictionis ſigilli, vel alterius tituli, Cameræ Apoſtolicæ ſub titulo fructus pendentis in Regno debentur; vbi verò Camera non habet ius, vt eſt in Eccleſijs de iure patronatus Regis, prædicta emolumenta ſucceſſori conſeruãtur, iuxtà diſpoſita in *cit. clem. vltima*, notat *Meroll. Theol. moral. tom. 3. diſput. 7. cap. 7. num. 21.*

24 Cuicunque tamen debeantur emolumẽta prædicta, poteſt ab illis Capitulum ſede vacante deducere expenſas rationabiles, & neceſſarias pro carta, cera, miniſtris Curiæ, & ſimilibus, & pro ſalario Vicarij Capitularis, ad quas expenſas tenetur etiam Camera Apoſtolica, vel alius, cuius beneficio cedunt fructus Eccleſiæ vacantis, docent *Add. ad Quarant. loc. cit. & Marcell. Vulp in prax. cap. 44. num. 13.* ſequitur *Meroll. cit. loc.*

25 Compoſitiones pęnæ pecuniariæ, & ſimiles mulctæ, nec ſucceſſori, nec Cameræ debẽtur, ſed applicari debent per Capitulũ ſede vacante, & eius Vicarium locis pijs, iuxtà diſpoſitionem *Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 3. §. in cauſis verò iudicialibus de ref.* cuius decreti auctoritate id ſtatim exequi poteſt Vicarius capitularis, ita notant *Addit. ad Quarant. & Vulp. cit. loc.* Nec poteſt Vicarius Capitularis ſibi aliquam portionem retinere dictarum pęnarum ſub prætextu ſui ſalarij; nam illud conſequi poteſt à fructibus Eccleſiæ vacantis, vt per *DD. cit. Meroll. cit. num. 21.*

26 Non poſſe Capitulum, vel Vicarium Capitularẽ ſibi ipſi applicare pęnas pecuniarias prædictas, indubitatum eſt; ſed ſi Capitulum, vel eius Vicarius eſſet pauper, non

eſt

Digitized by Google

eſt deneganda illis facultas ſibi ipſis applicandi pœnas huiuſmodi;ſicut permittitur Epiſcopo pauperi poſſe illas pro ſuis neceſſitatibus retinere, quod procedit quando neceſſitas eſt euidens non dubia, ita *Genuenſ. in prax. Archiepiſcopali cap.69.num.5. Ricc.in prax.tom.1.reſol.311.num.7.verſ.limita*, & hoc probant communi ſententia ſummiſtarum,qui permittunt, quod obligatus, eleemo ſynam nomine alterius pauperibus erogare,poſſit illam pro ſe retinere, ſi pauper ſit.

27 Sextò Capitulum ſede vacante non ſuccedit in iure alienandi bona ipſius Eccleſiæ vacantis,diſponit *tex. in cap. ſi qua de rebus, & in cap.præcariè 12.q.2.* immo caret omni poteſtate mutandi ſtatum Eccleſiæ, & exequendi quicquid futuro Epiſcopo præiudicium generare poteſt,cùm tunc Eccleſia nõ habeat legitimum defenſorem, iuxtà dicta per *tex. in cap. 1. & vltimo ne ſed. vacant.* Succedit tamen Capitulum ſede vacante in iuriſdictione præſtandi conſenſum,& interponẽdi authoritatem alienationi bonorum Eccleſiæ inferioris, iu caſu tamen, quo id poterat Epiſcopus, iuxtà latè tradita per *Meroll.cit.cap.7.num.162.& ſeqq.* docet etiã *Addit.ad Quarant.ſumm.Bull.*verbo *Cap.ſed. vacant.verſ.ſextò quæro*,qui vlterius addit, poſſe Capitulum ſede vacante pecunias mutuo recipere pro ſubueniendis inſtantibus neceſſitatibus Eccleſiæ vacantis,etiam ſine ſuperioris licentia, quando neceſſitas dilationem nõ caperet; ex quo mutuo obligatur ipſa Eccleſia,& ſucceſſores,voluit etiã *Pauin.de Capitulo ſed.vacant. lib. 2. quæſt.8. num.20.Guttier.lib.2.Canon.quæſt.cap. 1. nu. 132. Re Ioan.de reb. Eccleſ.non alien.quæſt.30. Meroll.tom.3. cap.7. num. 161.* Regulariter enim Capitulo ſede vacante occupante,vel dilapidante bona ad Eccleſiam, vel ſucceſſorem ſpectantia, ſuſpenduntur Canonici ab officio,& beneficio, donec plenariam reſtitutionem fecerint per *Cap.quia de elect.* & notat *Bonac. tom. 1. de ſuſpenſione diſp. 3. punct.5. §.2.num.2.* Sed in hac materia alienationis vide omninò *Meroll.cit.loc.dub.17.* vbi omnes caſus diſcutit.

28 Septimò Capitulum ſede vacante non habet poteſtatem concedendi indulgentias, quas Epiſcopus concedere poterat, & in hoc non ſuccedit Epiſcopo, ſecundum veriorem, & magis communem opinionem, quam tenet *Fuſc.de viſit lib.1.cap. 2.ſub nu. 20. Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante verſ. duodecimò quæro, Pauin. cit.loc.par.1.quæſt.4.ſub nu.5.Graff. in appendice lib.2.cap.2.num.9.Henriq.Suar.Reginal. Sanctarell.& alij*, quos refert, & ſequitur *Bonac. tom. 1. titul. de indulg.diſp. 6.quæſt.1. punct. 3. num. 23.* Contrariam ſententiam, nempè Capitulum poſſe indulgentias concedere, tenent etiam claſſici DD. quos refert, & ſequitur *Meroll. tom. 3.diſp.7.cap.7. dub.10. num. 156.* ſed prima opinio eſt magis communis,& ſeruatur in praxi, & fundatur in ratione;nam licèt concedere indulgentias ſit iuriſdictionis,& Capitulum ſuccedat in ijs,quæ ſunt iuriſdictionis,attamen concedere indulgentias, eſt iuriſdictio peculiariter Epiſcopo commiſſa, ita *Bonac. cit.loc.*

29 Octauò Capitulum ſede vacante non habet iuriſdictionem procedendi contra exẽptos in cauſa hæreſis,quia hæc facultas cõpetit Epiſcopo non iure ordinario, ſed ex delegatione,& proinde non ſuccedit Capitulum, tenet *Ioan.And.in cap. ad abolendam de hæret.num.15.* ibidem *Anchar.num.10.& alij,Decian.tract.criminal.lib.5.cap.2. nu.14. Correr.de hæret.num. 66. Farinacc. de hæreſ. quæſt.186.num.182.* qui teſtatur,ab hac opinione communiter recepta non eſſe recedendum, *Dian.tom.4. tract. 8. de offic.& poteſt.inquiſ. reſol.33. verſ.ſed an contra*, contrarium refert vidiſſe practicatum *par. 8. tract.4.reſol.37.in fin.Socc.in cap.ad abolend. cit.num.44.& Zabarel in clem.1. de hæret. §. duro num.60.in 8.quæſt.* Verum quoad alios non exemptos Capitulum ſede vacãte ſuccedit Epiſcopo in iuriſdictione in cauſis hæreſum,prout diſponitur in *cit.cap. ad abolendam*,probat abundè *Farinacc.cit.loc.num. 177.& ſeqq.*vbi *num.180.*dicit,quod Capitulum exercet hanc iuriſdictionem per ſpecialem delegationem.

30 Nonò Capitulum ſede vacante non habent poteſtatẽ concedẽdi licẽtiã ordinãdi, ſiuè dimiſſorias ſuis ſubditis infra annũ,nec etiam ſub pretextu cuiuſuis priuilegij, vel conſuetudinis, niſi ſolùm arctatis ratione beneficij recepti,vel recipiendi,ita diſponit *Concil.Trid.ſeſſ.7.cap.10. de ref. & ſeſſ. 23. cap. 10. de ref.* computatur hic annus a die vacationis, vt in eodem *tex. Concil. ſeſſ. 7. cap.10.*& finit poſtquam lapſi sũt dies 365. quibus conſtat annus naturalis,cum appellatione anni in quacunque diſpoſitione sẽper veniat totus,& completus, vt cum multis notatum eſt *tom.1.annot.2.§.2.num.3.*

31 Ad id notandum eſt, quod de iure communi Capitulum abſque limitatione temporis habebat hanc facultatem concedendi dimiſſorias, *Cap.cum nullus de temporib. ordin.in 6.* cuius diſpoſitio per *Trid. cit. loc.* reſtricta eſt intra annum prædictum, *Meroll.*

roll.

Digitized by Google

roll.Theol.moral.tom.3.diſp. 7. cap. 7. dub.2. num.69.

32 Ampliatur primò diſpoſitio huius *tex. cap.10.Concil.Triden.* vt procedat etiam in prima tonſura, pro qua ſuſcipienda, nec poteſt Capitulum ſede vacante concedere litteras dimiſſorias infra annum, reſoluunt *Quarant.cit.loc.verſ.decimoquartò, Maiol.de irregul.lib.4.cap.2.num.3, Garz.de benef.par.5.cap.7.num.95. Monet.de commut.vltim.volunt.cap.10.nu.174. Barboſ. de Canon. & Dignit.cap.42.num.116.* & eſt magis commune, *Diana par.4.tract.4.reſol.43. Meroll. vbi ſupra num.75.* qui reſpondet declarationi *S. Congreg.* quæ in contrarium facit.

33 Ampliatur ſecundò, vt Capitulum ſede vacante non poſſit infra annum prædictum dare licentiam Epiſcopo commoranti in Ciuitate, vel Diœceſi, vt ordinet Regulares, etiam præuio examine per ipſum Vicariũ facto, ita docet *Ragut.de voce Canon.q.39.n.4.* & ſequitur *Barboſ.de Canon.& Dignit.cit.cap.41.num.121.* Poteſt tamen etiam intra annum dare licentiam exercendi Pontificalia, ſi Epiſcopus ordinare habet ſubditos alterius, non Capituli, vt per *Quarant.cit. loc.verſ.vndecimò quæro*, & ſequitur *Dian. cit.loc.reſol.41.verſ.porrò,* qui *reſol.73.* refert ſingularẽ opinionem, tenentẽ poſſe Capitulum concedere licentiam Epiſcopo ordinandi Regulares intra annum.

34 Ampliatur tertiò, vt non poſſit Capitulum infra annum dimiſſorias concedere ad ordines, etiamſi ipſum Capitulum haberet territorium diſtinctum, & exemptum ob immemorabilem poſſeſſionem, & Canonici ſint iudices ordinarij, ita teſtatur, reſcripſiſſe *Sacram Congregationem Capitulo Salamantino, Quarant.cit.loc.verſ. decimò quæro,* ſequitur *Barboſ.vbi ſupra nu.119.* latè *Ricc. deciſ.185. 4. par.* ſequitur *Meroll.citat.loc. num.69.*

35 Ampliatur quartò, vt nec etiam poſt annum poſſit Capitulum ſede vacãte litteras dimiſſorias ad ordines concedere, ſed hanc facultatem habet Vicarius Capitularis, non ipſum Capitulum, ita reſcripſiſſe *Vicario Capitulari Neapolitano Sacram Congregationem Epiſcoporum, & Regular.negotijs præpoſit.ſub die 12.Ianuarij 1604.* refert *Barboſ. cit.cap.42.num 120* poſt *Aldan. in compend. Canon.reſol.titul.3.num.5.*

36 Limitatur primò prædicta diſpoſitio Conciliaris, vt illa non procedat elapſo anno; poteſt enim Vicarius Capitularis poſt annum à die vacationis *Eccleſiæ* liberè cõcedere dimiſſorias ad ordines, cum Concilium ſolum facultatem hanc reſtringat durante anno; eſt indubitatum, & notant cõmuniter *DD. Nouar.ſumm.Bull.hoc titul.nu. 31.1.par.* qui benè aduertit, hũc annum incipere à die mortis Epiſcopi.

37 Limitatur ſecundò, vt poſſit Vicarius capitularis ſede vacante litteras dimiſſoriales ad ordines concedere arctatis ratione beneficij recepti, vel recipiendi, ita diſponit *Concil.Trid.cit.cap.10.* etiam infra annum ſedis vacantis, notant communiter DD. Dicuntur arctati ratione beneficij recepti obtinentes beneficia requirentia perſonale ſeruitium, cuius ratione tenentur infra annum ad Sacerdotium, vel alium certum ordinem promoueri ſe facere, vt eſt in obtinentibus Parochialem, Canonicatum, vel aliud beneficium requirens particularem ordinem. *Garz.de benef par.5. cap.7. nu 98. Vgol.de poteſt.Epiſcopi cap.26 § 20. num. 5. verſ. 1.* Arctati verò ratione beneficij recipiendi illi dicuntur, qui vocati ſunt ad aliquod beneficium, vel Capellaniam actu vacantem, & requirentem certum ordinem, quo illi carent, ita *Garz.cit.loc.et Vgol.* quos ſequitur *Barboſ.de Canon.& Dignit cap.41. num.126.& ſeqq.* qui exemplificant in præſentato à patronis laicis ad beneficiũ iuspatronatus, cui poteſt per Capitulum intra annum concedi dimiſſoria ad ſuſcipiendam primam tonſuram: Non tamen dicitur arctatus, nec poteſt Capitulum infra annum concedere dimiſſorias ei, cui quis vult reſignare beneficium, ita *DD.cit.* & notaui ego *ipſe par.1. annot. 23.* quia hoc eſt merè voluntarium, *Meroll.tom.3.diſp.7.cap. 7.num. 80.*

38 Dicitur arctatus non ſolùm, qui præſentatus eſt à patronis ad beneficium, ſed etiã cui promiſſa eſt præſentatio, vnde *Sacra Congregatio ſub die 13.Ianuarij 1594.* ſic reſcripſit *Epiſcopo Squillacen.* Vicarium ſede vacante poſſe litteras dimiſſorias ad primã Tonſuram concedere, etiam infra annum laicis, qui expectant præſentari per patronos ad aliqua beneficia, latè *Meroll. cit. loc. num.79.*

39 Limitatur tertiò quoad atteſtationem de idoneitate, quam poteſt facere Capitulũ ſede vacante, etiam infra annum ſuis ſubditis, habentibus priuilegium à ſede Apoſtolica, vt promoueantur à quocunq; Antiſtite, vel à viciniori, quia hæc atteſtatio de vita, & moribus non eſt dimiſſorias concedere, ita *Quarant ſumm.Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante verſ. decimò quæro in fin. Barboſ.cit loc.num.122. Bonac de Sacramentis diſp.8.q vnica punct.4.num. 24.* & notatum eſt *1.par.loc.cit. Ricc.deciſ 185.num. 6. 4. par.*

ſequi-

ſequitur *Diana par.8.tract.4.reſol.* 42. contra *Nauar.conſil.19.de tempor.ordin.lib.1. in prima edit.& 27.in 2.* An in hoc caſu teneatur promouendus neceſſariò habere hanc atteſtationem Capituli, vel eius Vicarij, vide *Nauarr.ſumm.Bull.1.par.hoc titul. nu.37. Meroll.cit.loc. num.* 84. qui abſolutè tenet, neceſſariam eſſe atteſtationem Capituli, & eius Vicarij, & ad id citat *Molin. Bonac. & Barboſ.*

40 Limita quartò, vt Capitulum ſede vacante poſſit cum arctatis infra annum, & cum alijs poſt annum vacationis diſpenſare pro interſtitijs, ex cauſis in Concilio expreſſis, quæ facultas ad ipſum Capitulum ſpectat non autem ad Vicarium eius ſine ſpeciali mandato, ita refert deciſum per *S. Congregationem* 17 *Maij* 1600. *Aldan compend. Canon.reſol titul. 3.num 6. Marcel.Vulp.in prax. cap.44.nu.27. Barboſ.ſumm.Apoſt. deciſ.* verbo *Capitulum ſede vacante nu.14.* quicquid indifferenter dicat, hanc facultatem ſpectare ad Vicarium Capitularem *Ricc.in cit.deciſ.185. ſub num.* 5. & refert, tenere *Machadum, Diana 3.par. tract. 4.reſol.5.verſ.verũ, Meroll.cit.loc.num.48.*

41 Obſtrua quod dicit *Garz.de benef.par.5. cap 7.num.93.declar* 4. Capitulum, nec poſt annum poſſe concedere dimiſſorias ad ordines cum diſpenſatione, vt quis poſſit promoueri ad titulum penſionis, vel patrimonij, teſtatur, ita declaraſſe *Sacram Congregationem*, & rationem adducit, quia id per *Concil.Trid.* videtur remiſſum iudicio Epiſcopi; hoc tamen non ſeruatur in praxi, vt teſtatur *Barboſ.in ſumm.Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Capitulum ſede vacante nu.* 12. faciũt dicta per *Meroll.cit.cap.7.num.34.*

42 Aduerte etiam, quod Vicarius Capitularis, nec arctatis, nec poſt annum poteſt has litteras dimiſſorias ad ordines ſuis ſubditis concedere ſine ſpeciali mandato, ita docẽt *Panin.de poteſt.cap.ſed.vacant cap.10.par. 2. princip.num 17. Mandoſ.ſuper regul.24 Cancell.q.6.num.9.& ſeqq. Rot.in Maurianen.penſionis 25.Iunij 1626.coram D. Piranauo, Guttier.Canon.qq.lib.2.cap.12.n.22. P. Theſaur. in prax. Eccleſiaſt. par.* 2. verbo *ordo cap. 19. verſ.amplia ſecundò, Barboſ. de iure Eccleſ. lib.1.cap.32.num.129.verſ.ſed eſt*, vbi dicit, hoc ſpeciale mandatum coniecturis probari, quarũ multas adducit, eamque potiſſimum, nempè præſumi Vicarium voluiſſe, quod poterat concedere *Rot.deciſ. 675. nu. 4.par.3.diuerſ.*

43 Conceſſis litteris dimiſſorijs ad ordines per Vicarium Capitularem in caſibus permiſſis, illas non expirare per ingreſſum noui Epiſcopi, indubitatum eſt apud omnes, ſicut non expirant dimiſſoriæ conceſſæ per Epiſcopum per mortem illius; ea ratione, quia illæ ad gratias reducuntur, & gratiæ, cum ſint perpetuæ morte concedentis, vel remotione ab officio non expirant, *Cap.ſi ſuper gratia de off.deleg.in 6.cap. cum nulli de præbend.eod. lib. 6.* docent *Quarant. cit.loc. verſ.ſecundò dubitatur, Gonz.ad regul.8.Cãcell.gl.12.num.27. Guttier.Canon. lib. 2. cap. 17.num.12.* niſi per nouum Epiſcopum fuerint per edictum reuocatæ, *Campanil.diuerſ. iur.Canon.rub.6.cap.8.num.36.*

44 Non eſt prætermittendum notare, quod Capitulum ſede vacante, & eius Vicarius non poteſt infra annum litteras dimiſſorias concedere arctatis alia cauſa, quàm beneficij, vt ſi quis haberet neceſſariò promoueri ad obtinendum gradum Theologiæ, & ſimilia, ita *Sãch.opuſc.lib.7.cap.1.dub.20.num. 38. P.Theſ.in prax.eccleſiaſt.loc.cit. verſ. amplia.*

45 Adde, quod in locis in quibus *Trid. Concil.* non eſſet receptum, Capitulum, & eius Vicarius ſede vacãte poſſet cõcedere literas dimiſſorias nullo expectato ãno vacationis, ſed à prima die illius, quia ita diſponit ius commune, nõ immutatum per *Trid.* ob non acceptationem, in *cap.cum nullus de tempor. ordin.in 6.* tenet *Tolet.lib.1.cap. 49. verſ. 2. Sanch.cit.loc.dub.20.num 37.& alij*, quos refert, & ſequitur *P.Theſaur.cit.loc. verſ. vltimo.*

46 Vltimò in his terminis obſeruandum eſt, quod Capitulum, concedens dimiſſorias ad ordines non arctatis infra annum, & ſic contra formam *Concil.Trid.ſeſſ.7.cap. 10.de refor.* per eundem *tex.* incurrit pænam interdicti, & ordinatus, ſi in minoribus fuerit cõſtitutus, nullo gaudet priuilegio Clericali, maximè in criminalibus; ſi in maioribus, ipſo iure incurrit ſuſpenſionem ab exequutione ordinum ad arbitrium futuri Epiſcopi, de his pænis notatum eſt *prima par. annot.* 23. & refert multa *P.Theſaur. in prax. eccleſiaſt.2.par.*verbo *ordo cap.19. Bonac. de ſuſpenſ.in particul.q.1.punct.11.* Ad quam pænam interdicti incurrit non ſolùm Capitulum, ſed eius Vicarius, vel alius adminiſtrator ſede vacante, qui litteras dimiſſorias conceſſit per *Concil. Trid.ſeſſ.23.cap.10.de refor.* etiamſi ille, cui litteræ huiuſmodi cõceſſæ fuerunt, eis vſus non fuerit, quia actus fuit perfectus quoad concedentem, per quẽ non ſtetit, tenet *Molin.de iuſt.tom.6. tract.5. diſp.11 num.4 Garz.in addit. ad tract. de benef.par.5.cap.7.nu.92. Barboſ. de iure Eccleſ. lib.1.cap.32.num.130.in fin.*

47 Præ-

Digitized by Google

Prædicta pœna interdicti eſt latæ ſententiæ, ita colligitur ex illo verbo, quo vtitur *Cõcilių, ſubiaceat*, quod eſt latæ ſententiæ, ita poſt multos aduertit *P.Theſ.cit.cap.19.verſ.amplia quod*: Sed pœnam priuationis priuilegij Clericalis non incurrunt ordinati in minoribus ante Iudicis declarationem, iuxta *Cõſtitutionem Vrbani VIII. aduerſus malè promotos*, ita docet *Barboſ.de iure Eccleſ.lib. 1. cap.32.num.131.in fin.* Vndè taliter ordinatus poteſt habere beneficium, donec per ſẽtentiã huiuſmodi priuilegio priuetur, prout docent *Quarant.cit.loc. verſ. hinc contingit, Sanch.de matrim.lib.7.diſp.46.num.*18.& ſequitur *Barboſ.cit.loc.num.*132.

48 Hæc pœna interdicti, lata contra Capitulum, vel eius Adminiſtratorem ſede vacante, concedentem litteras dimiſſorias in caſu non permiſſo, per Concilium nulli reſeruatur, & proinde illius abſolutio poteſt dari per Epiſcopum ſucceſſorem, ità tenet ex *Cap.nuper de ſentent.excommun. P. Theſ.cit. loc.verſ.limita ſecundò*, qui vlterius addit, quod ab illa non poteſt abſoluere confeſſarius particularis Canonicus.

49 Item notandum eſt, quod vltra prædictã pœnam interdicti concedens dimiſſorias prædictas qnicunque ſit, qui ſucceſſit loco Capituli in iuriſdictione Epiſcopali ſede vacante, incurrit pęnam ſuſpenſionis ab officio, & beneficio per annum, per *Concil. Trid.ſeſſ.23.cap.10.* quæ pœna etiam locum habet, ſi ille, cui conceſſæ ſunt dimiſſoriæ eis vſus non ſit, vt de alia pœna dictum eſt ſupra, & notat in hoc *tex.Concilij, Barboſ.in collect.ad Concil.Trid.num.21.Meroll.cit.loc. num.71.*

50 Decimò Capitulum ſede vacante non ſuccedit Epiſcopo in facultate conferendi beneficia, prout communiter notant DD. in beneficijs ſpectantibus ad ſolam collationem Epiſcopi ex *Cap.2. ne ſed. vacant. cap. vnico eodem titul.in 6. cap. quanto, & cap. ea noſcitur de his, quæ ſiunt à Præl. ſine conſ. Capitul. & cap. 1. de inſtitution. in 6.* notant *Selu. de benef. par. 2. q. 11. Rebuff. in prax. benefic. titul. de deuolut. num. 70. & ſeqq. Pauin. de poteſt. Cap. ſed. vacant. par.2.princip.quaſt.1.Flam.Pariſ.de reſignat. benef.lib.7.cap.23.num.19.& ſeqq.Garz de benef.5.par.cap.7.num.51.& ſeqq.Gonzal.ad regul.8.Cancell.§.4.proœm.& gl.9.§.1.Quarant.ſumm.Bull.*verbo *Capitulum ſede vacãte verſ.nonò quaro, et ſeqq.Zerol.in prax.par. 1.*verbo *Capitulum §.5. Molin. de inſt. tract. 5.diſp.11.Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1.cap. 32. num.109.& ſeq.& de Canon.& Dignit.cap. vltimo num.109.& ſeq.Lotter.de re benef.lib. 2.q.2.num.26.& ſeqq.*& alij, probat *Dian. 7.par.tract.4.reſol.* 25. & latius *Meroll.tom. 3.diſp.7.cap.7.dub.7.per totum.*

51 Ampliant aliqui primò ſuprapoſitam concluſionem, vt nec poſſit Capitulum ſede vacante recipere reſignationes beneficiorum ſpectantium ad collationem Epiſcopi, ita poſt *Rot.deciſ.6. de rer. permut. in nouis*, & alios docet *Pariſ.de reſignation.benef.cit.loc.num.*20.*& ſeqq.* Quæ opinio licèt habeat ſequelam, tamen contraria eſt probabilior, & ſeruatur in praxi, nempè poſſe Capitulum, vel eius Vicarium ex ſpeciali mandato recipere tantùm reſignationes beneficiorum cum cauſa, docet *Garz.de benef.par.11.cap.3.num.* 255. teſtans ſic deciſum per *Rot. in vna Spoletana beneficiorum coram D.Mantica* 31.*Ianuarij* 1594 ſequũtur alij magis communiter, quos refert nouiſſimè *Diana tom.8.tract.4.reſol.28. verſ. ſed contraria, Nouar.ſumm.Bull. titul. de cap.ſed.vacant.num.* 3. Non poteſt tamen exequi reſignationes factas ex cauſa permutationis, voluit *Rot.in Abul. Parochialis de la Calcada* 22.*Iunij*, & 28.*Oct.* 1584.*corã D.Blanchetto*, & docet *Garz. de benef.par. 11.cap.4.num.*75.ſequitur *Diana cit.loc. reſol.29.verſ.ſed hæc, Quarant.ſumm.Bul.*verbo *Capitulum ſede vacante verſ quæ concluſio limit.*4. Quod limitatur in reſignatione, vel permutatione beneficiorum, quorum collatio ad Epiſcopum ſpectat, & Capitulum ſimul, vel ſpectat ad tertium; tunc enim poſſe Capitulum ſede vacante recipere reſignationes, & permutationes, illaſque exequi, tenẽt *Quarant.& Garz.cit.loc.* Limitatur etiam, vt poſſit Capitulum reſignationes ex cauſa permutationis recipere, etiam in beneficijs, ſpectantibus ad ſolam collationem Epiſcopi, licèt non poſſit permutationem exequi, & illi auctoritatem præſtare, ſed ſit expectandus Epiſcopus, refert *Garz.cit.lot.num.*72.qui *num.*81.exiſtimat, Capitulum poſſe exequi, & auctoritatem præſtare permutationi, quam recepit Epiſcopus, qui obijt antequam permutationem perficeret. *Meroll.cit.loc.dub.*11.*nu.*133.

52 Ampliatur ſecundò, vt Capitulum ſede vacante, nec poſſit præſentare, ſeù eligere ad beneficium, cuius præſentatio, vel electio ad Epiſcopum ſpectabat, tenet *Garz. par.5.cap.7.num.*51.*& ſeq.* Barboſ.*loc.cit. & alij*, & probatur ex *Regul.3.Cancellar.* vbi reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ beneficia omnia ſpectãtia ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, ſeù quamuis aliam diſpoſitionem Sedis Epiſcopalis vacãtis; quod etiam diſpoſitum

Digitized by Google

erat per *Bullam Pij V.* quam refert *Quarant.cit.loc. Diana cit.loc.reſol.29. verſ. vltimo, Meroll.cit.loc.num.*141.

53 Ampliatur tertiò, vt nec poſſit Capitulum ſede vacante conferre beneficia, quorum collatio ad Epiſcopum ſpectabat cum conſenſu, vel conſilio Capituli, quia conſilium, vel conſenſus non facit communem collationem Epiſcopi, & Capituli, ita ex *Cap.cũ vero ne ſed.vacant.in* 6. probant *Panin.de Capitul.ſed.vacant.par.2.q.1.in princip. Nouar.conſil.20.in fin.de præb. Barboſ.de Canon.& Dignit.cap.vltimo num.* 110. poſt *Quarant.cit.loc.ſub verſ.nonò quæro*, qui idẽ dicit, ſi collatio eſſet facienda ab alio cum conſenſu Capituli, quia nec in hoc caſu poteſt Capitulum ſede vacante dare conſenſum, ſine quo Papa confert, *Meroll. vbi ſupra num* 94.

54 Ampliatur quartò, vt nec Capitulum ſede vacante poſſit conferre beneficia, quæ ob negligentiam inferiorum deuoluta sũt ad Epiſcopum, ſecundum magis communem, & veriorem opinionem, quam tenent *Quarant.loc.cit.verſ. nonò quæro in princip. fin.Garz.cit.loc.num.*53.*& ſeq.Panin.par.2.q.2.num.*10 & alij, quos refert, & ſequitur *Barboſ.de Canon.& Dignit.cap. vltim. num.* 110.*verſ.verum contrarium, & de iure Eccleſ lib.1.cap.37.eodem num.*110.*& verſ.verum contrarium*, licèt contraria opinio ſit adhuc probabilis, & eam ſequantur graues Doctores, relati per *Dianam tom.* 8. *tract.* 4. *reſol.* 27. ſed non eſt recedendum à prima, quam latè probat poſt alios *Meroll.to.* 3 *diſp.7.cap 7.dub.9.num.*118.

55 Ampliatur quintò, vt Capitulum ſede vacante non poſſit conferre, nec beneficia curata prout voluit *Rot.in vna Abulen. Parochialis* 22.*Iunij* 1594.*coram D. Blanchetto*, quam refert *Barboſ.cit.loc. ſub num.* 109. *& in alia* 1.*Februarij* 1593.*coram D. Millino*, quam adducit *Garz cit.cap.7.num.*81. licèt Capitulum ſede vacante, & eius Vicarius poſſit in Eccleſia Curata vacante Vicarium conſtituere, concurſum facere, & ex approbatis ab examinatoribus eligere vnum, & Sanctiſſimo ſignificare, ad præſcriptum *Concil.Trid ſeſſ.24.cap.* 18. *de ref.* declarauit etiam *Sacra Congregatio in vna Toletana*, vt refert *Garz cit.loc.num.*79.& vidi in praxi ſeruatam; licèt ſecus ſit quoad deputationem Oeconomi ad curam fructuum, & bonorum, quorum adminiſtratio ad ſubcollectores, & miniſtros Cameræ ſpectat, vt poſt alios probat latè *Lotter. de re benef.lib 2.q.2 num.*36. *& ſeqq.* quicquid dicat *Meroll.cit.loc.dub.*15.

56 Ampliatur ſextò, idem dicendum eſſe de beneficijs, quæ debentur graduatis, uel nominatis, quorum collatio, nec trãſit ad Capitulum, quia hæc collatio non eſt omninò neceſſaria, cùm ex pluribus graduatis, vel nominatis Capitulum poſſit vni gratificare, & ſic eſſet exercere actum voluntariæ iuriſdictionis, vt ex his, & alijs ꝓbat *Lott. cit.loc.num.*30. *& ſeq.* Similiter nec conferre poteſt Capitulum beneficia patrimonialia, & quæ debentur certo generi perſonarum, vt fuit dictum in *vna Calaguritana beneficij de Archaia* 26.*Aprilis* 1596.*coram D. Corduba*, de qua teſtatur *Gonzal. ad regul.*8. *Cancell. gl.* 9. §. 1. *num.*77. quicquid dicat *Garz.* contra quem ſtat *Meroll.cit.loc.dub.*8. *num.*117.

57 Limitatur primò ſuprapoſita concluſio, vt nõ procedat in inſtitutione; poteſt enim Capitulum ſede vacante inſtituere ad beneficium iuriſpatronatus præſentatum per patronum; hæc enim facultas tranſit ad Capitulum, vel eius Vicarium, per *tex.in cap.1.de inſtitut.lib* 6. probat poſt alios *Lãbert.de iure patronat.7.art.1. q.prin.3.par.2. lib.* rationem quare Capitulum ſuccedat in iure inſtituendi, non verò conferendi adducũt DD. ex *d.cap.*1. quia collatio eſt ſpecies donationis, quæ ad Epiſcopum ſpectat, inſtitutio verò continet ius coactum, & eſt collatio neceſſaria, *Nouar.ſumm.Bul. titul.de Capit.ſed.vac.nu.*22. referens, ſic voluiſſe *Sacram Congregationem*, *Meroll. cit. loc.num.*95. eadem ratione dicunt communiter DD. Capitulum ſede vacante, & eius Vicarium poſſe cõfirmare electiones, quas Epiſcopus viuens cõfirmabat, quod diſponitur in hoc *tex.cap.cum olim*, vbi nõ ſolùm ius confirmandi, ſed infirmandi electionem committitur Capitulo.

58 Quod ſi plures eſſent per patronos præſentati, ita vt locum gratificationi daretur, tũc quia gratificatio iudicio Epiſcopi præſeruatur, *Cap. cum autem de iure patron.*& actus voluntarius, & gratioſus iudicatur; meritò Capitulum, vel eius Vicarium ſede vacante non poſſe gratificare. teſtatur, fuiſſe deciſum in *vna Calaguritana de Zurbano* 29.*Octobris* 1608.*&* 4.*Nouembris* 1609.*coram D.Penia*, *Lotter.de re benefic. lib.2.q.2. num.*34.*&* 35.

59 Et licèt Capitulum ſede vacante, vel eius Vicarius non poſſit conferre beneficia, vt dictum eſt; poteſt tamen iuſpatronatus liberè, nec præuia præſentatione conferre motu proprio ipſimet patrono, ſicut poterat Epiſcopus: intellige de iurepatronatus, in quo inſtitutio ſpectat ad Epiſcopum, &

ſuc-

ſucceſſiuè ad Capitulum ſede vacante, probat *Lamber. de iure patron. 4. art. 8. q. prin. 1. partis 2. lib. n. 5.* & ſequitur *Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante verſ. quæ concluſio circa medium*, poſt *Pauin. par. 2 q. 5. in fin.*

60 Hic aduertendum eſt, quod ſi vacet ſede Epiſcopali vacante iuſpatronatus, cuius præſentatio aliàs ſpectat ad Capitulum, tunc Capitulum ipſum duplici iure fungitur, iuxta *tex. in l. ſi conſul. ff. de adopt.* ſcilicet præſentando iure Capitulari, & inſtituendo iure Epiſcopali, ita *Quarant. cit. loc. verſ. quæ concluſ. poſt princip.*

61 Aduertunt etiam in his terminis DD. an poſſit Capitulum ſede vacante, & eius Vicarius licentiam dare conſtruendi, vel dotandi Eccleſiam ad finem acquirendi iuſpatronatus, & licèt aliqui negatiuè teneant, & *Lambert. lib. 1. par. 1. art. 9 quæſt. 2. principal.* articulum diſcutiendo, dubitabilem eſſe teſtatur; attamen verior ſententia eſt, Capitulum, & eius Vicarium poſſe facultatem prædictam concedere, prout in ea videtur inclinare ipſe *Lambert.* & ſequitur *Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante verſ. quæ concluſio poſt medium*, vbi benè aduertit, Capitulum, vel Vicarium in concedenda licentia prædicta non poſſe iuribus Epiſcopalibus in nihilo præiudicare, *arg. tex. cap. 1. ne ſed. vacant.* tenent etiam alij multi, quos refert *Diana tom. 8. tract. 4. reſol. 54.* poſt *Meroll. tom. 3. diſp. 7. cap. 7. nu. 44* & ſeruatur in praxi.

62 Vndecimò Capitulum ſede vacante non ſuccedit in ea iuriſdictione, quam exercebat Epiſcopus non per ſe ſolùm, ſed ſimul, & inſolidum cum alio; hæc enim iuriſdictio non ad Capitulum, ſed ad collegam ſuperſtitem deuoluitur, per *Cap. fin. 65. diſt.* quod intellige de illa iuriſdictione, in qua locum habet ius accreſcendi, vt notat poſt *Zabarel. & alios Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante verſ. prædicta reſtringe in principio*, qui vlterius addit, & dummodo in hoc nullum irrogetur præiudiciũ ſedi vacanti.

63 Duodecimò. Capitulum ſede vacante non poteſt infeudare, & in emphiteuſim dare bona, infeudari, & in emphiteuſim dari ſolita, deuoluta, & dependentia à menſa Prælati; niſi inueſtitura eſſet neceſſaria, quia ex ea nullum paratur præiudicium ſucceſſori, vt niſi in Eccleſia adeſſet conſuetudo infeudandi bona ad Eccleſiam deuoluta, tenet *Amad. à Ponte in comment. ad titul. qui feud. dar. poſſ. num. 157.* ſequitur *Steph. Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante in appendice fol. 521. verſ. in fol. 161.*

64 Decimotertiò Capitulum ſede vacante non poteſt ſupprimere quodcunque beneficium, & ſibi vnire, ſicut ſede plena non poteſt conſentire vnioni faciendæ ipſi Capitulo directè, & principaliter; ſed ad hoc requiritur auctoritas Summi Pontificis, iuxtà *tex. in clem. ſi vna § final. de reb. Eccleſ. non alien.* notat *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 68.* & ſequitur *Barboſ. in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Capitulum ſede vacante num. 15.*

65 Decimoquartò non ſuccedit Capitulum ſede vacante in iuriſdictione iudicandi ſuper proprietate alicuius certi iuris, ſeù iuriſdictionis, an ad Epiſcopum pertineat, vel non; hæc enim quæſtio non poteſt iudicari à Capitulo, quia ex illa poteſt irrogari præiudicium Epiſcopo, & Eccleſiæ, quę caret defenſore, idque exemplificari poteſt, ſi controuertatur, an aliqua perſona, vel locus ſit ſubditus, vel exemptus, vel alterius Diœceſis, an beneficium ſit de iurepatronatus, vel liberæ collationis: prædictæ enim, & ſimiles cauſæ, etiam ceptæ in vita Epiſcopi non tractãtur per Capitulum, ſed ſucceſſori reſeruantur, *Pauin. de poteſt. Capit. par. 2. q. 9. Meroll. tom. 3. diſp. 7. cap. 7. nu. 27.* Cætera quæ non tranſeunt ad Capitulum ſede vacante, vide apud *Pauin. cit. tract.*

S V M M A R I V M.

1 *Capitulum hodie neceſſario intra 8. dies Vicarium conſtituit, & pro tunc iuriſdictio eſt penes totum Capitulum.*

2 *Capitulum poteſt ad libitum uti integro termino 8. dierum, & quomodo terminus incipiat currere num. 3.*

4 *Capitulum poteſt purgare moram, tranſacto termino eligẽdi Vicarium, ſi Metropolitanus, vel antiquior ſuffraganeus nil innouauit.*

5 *Capitulum qualem Vicarium eligere debeat, & nu. 9. vbi de differentia inter Doctorem, & Magiſtrum.*

6 *Doctoratus habitus à particulari perſona prærogatiuam non tribuit.*

7 *Doctoratus quando exigitur à Tridẽtino, de quo intelligatur.*

8 *Doctorandi facultatem Romæ habet Collegium Aduocatorum conſiſtorialium.*

10 *Capitularem Vicarium debere eſſe Doctorem, cùm ait Tridentinum, quomodo intelligendum, & quomodo cùm de Magiſtro.*

11 *Capitularis Vicarij non Doctoris electio nulla eſt ſi ille haberi poſſit, & ad quem deputatio deuoluatur num. 12.*

13 *Capitularis Vicarius quando eligi poſſit non Doctor illi aſſignato Conſultore, vel per ipſum aſſumpto.*

14 *Capitularis Vicarius eligi debet de Capitulo, ſaltem peritus, præferēduſq; extraneo, licèt & ille eligi poſſit.*

15 *Capitularis Vicarius eligi non poteſt parochus; poteſt tamen eligi Canonicus, qui in eadem Ciuitate gerit curam animarum.*

16 *Capitularis Vicarius vnus eligi debet, licèt poſſint plures ex conſuetudine, vel ſi ſint vniti Epiſcopatus num. 17.*

18 *Capitulari Vicario limitata iuriſdictio per Capitulum impartiri poteſt, quæ delegari & quæ per ſe ipſum exerceri poſſit num. 19.*

20 *Capitulum poſt conſtitutionem Vicarij, an poſſit ſe intromittere in iuriſdictione.*

21 *Capitulari Vicario an competant ſine ſpeciali mandato ea, quæ illud reqrũt.*

22 *Capitularis Vicarius ad tempus eligi poteſt, non tamen debet.*

23 *Capitularis Vicarius, abſq; præfinitione temporis factus, an remoueri poſſit per Capitulum.*

24 *Capitularis Vicarius electus per alium ob deuolutionem, ad nutum amouibilis eſt.*

25 *Capitularis Vicarius Canonicus, canonicali habitu, & in proprio loco remanere debet.*

26 *Capitularis Vicarius non de gremio Chori electus, qualiter in Choro ſedere debeat.*

27 *Capitularis Vicarius an ſubſtituere poſſit, an in infirmitate n. 28. & tunc qualificatum num. 29.*

30 *Capitulo plures eligente Vicarios, quis eorum remaneat, & quomodo electio fieri debeat à maiori parte, quid ſi nullitas proponenda ſit circa electionem num. 31. & 32.*

33 *Capitularis Vicarij electionis nullitas ob non interuentum Capituli, quomodo ſit effugienda.*

34 *Capitularis Vicarij pro electione, an iuſtè abſens procuratorem eligere poſſit. Quid ſi in electione interueniat ſimonia. An poſſit cōpromitti, & quomodo. Et quid ſi Vicarius ſit ſuſpectus.*

35 *Capitulari Vicario ſiuè de Capitulo ſiuè extraneo debetur ſalarium, circa quod non poteſt fieri pactum.*

36 *Capitulari Vicario allegato ſuſpecto, quid agendum à Capitulo.*

37 *Capitularis Vicarius ſi habeat poteſtatem circa omnia cum ſpeciali mandato, etiam de hæreſi cognoſcit, non tamen contra exemptos.*

38 *Capitularis Vicarius cognoſcit etiam de matrimonialibus.*

39 *Capitularis Vicarius poteſt ſtatutum facere perpetuum, niſi reuocetur ab Epiſcopo, ſicut & ipſe alia reuocare poteſt num. 40.*

41 *Capitulum poteſt ſtatutum contra mentem Epiſcopalem facere.*

42 *Capitulum, eiuſque Vicarius poteſt pœnas Epiſcopi præmortui remittere.*

43 *Capitulum poteſt matrimonio celebrãdo aſſiſtere.*

44 *Capitularis Vicarius cōfeſſiones audiēdi licentias reuocare poteſt, & indicare examen; quid cum Regularibus.*

45 *Capitularis Vicarius poteſt vltimas voluntates permutare caſu, quo id Epiſcopo permittitur.*

46 *Capitularis Vicarius poteſt cenſuras, et pœnas inferre, quas Epiſcopus, & ab eis abſoluere.*

47 *Capitularis Vicarius habet ius viſitãdi, etſi illi non fuerit ſpecialiter demandatum.*

48 *Capitulum, et Vicarius de eius mandato poteſt charitatiuum ſubſidium exigere pro neceſſitate Eccleſiæ vacantis, nō tamen illud ex ſtatuto minuere in futurum.*

49 *Capitulum per eius Vicarium Synodũ quotannis congregare poteſt, & exi-*

gere

Digitized by Google

gere manualem obedientiam.

50 *Capitularis Vicarius quid faciat va-cante* Parochiali.

51 *Capitulum, eiuſque Vicarius licentiam concedere poteſt nouitio diſponendi de bonis, & Epiſcopo exercendi Pontificalia.*

52 *Capitulum poteſt ante Epiſcopi aduentum rationem exigère à Vicario, quã tamen Capitulum, & Vicarius Epiſcopo etiam reddet num. 53.*

54 *Capitulum poteſt vnire, non tamen ſibi, vel in praiudicium ſedis Epiſcopalis vacantis.*

55 *Capitularis Vicarius ſi ſit Epiſcopus facere poteſt omnia, quæ licentia Capituli Epiſcopus poterat. An diſpenſet cum illegitimis num. 56. Et quando deputet pœnitentiarios num. 57. alia, quæ poteſt facere num. 57. 58. & 59. An debeat eſſe in ſacris num. 61. Vel de gremio Capituli, ſi eligatur à Metropolitano num. 62.*

60 *Capitularis Vicary officium quando expir.*

ANNOTATIO XV. §. II.

1 NOta primò, quod de iure communi Capitulum ſede vacante poterat exercere iuriſdictionem, quæ ad illud deuoluebatur per ſe ipſum, & proinde ſecundum veriorem, & probabiliorem opinionem non tenebatur conſtituere Vicarium, prout tenet *Abb. in cap. irrefragabili num. 2. circa principium de off. ordin. Sbroz. de off. Vicar. lib. 1. quæſt. 16. num. 9. Ricciul. de iure perſon. lib. 1. cap. 13. n. 16. in fine.* Hodie verò poſt *Concilium Trident. ſeſſ. 24 de ref. cap.* 16. quia omninò tenetur infra octo dies cõſtituere Vicarium, ad latè tradita per *Meroll. tom. 3. diſp. 7. cap. 7. dub. 17. num.* 185. & *ſeqq.* ſequitur, quod per idem tempus, nempè octo dierum poſſit iuriſdictionem ad ſe deuolutam exercere, & non amplius; & quod iuriſdictio ſit exercenda per totum Capitulum in dicto termino octo dierum, & non per primam Dignitatem, declarauit *Sacra Congregatio Concil. ſub die* 19. *Septembris* 1620. prout teſtatur Barboſ. *in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Capitulum ſede vacante ſub nu.* 1. Nec per Archidiaconum, probat *Quarant. ſũmi Bull.* verbo *Capitulum ſede vacant. num.* 2. & alij communiter contra *Sbroz. lib. 1. q.* 61. ſequitur *Diana tom. 8. tract. 4. reſol. 38. verſ. at is*, & ſeruat praxis, *Meroll. citat. loc. num.* 262.

2 Nec infra dictum terminum octo dierũ arctatur Capitulum ad conſtituendum Vicarium, & ſe ipſum priuandum adminiſtratione prædicta; ſed poteſt vti toto illo termino per Concilium ei aſſignato, refert *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. 42. num. 31.* Licèt poſſit Capitulum terminum prædictum octo dierum reſtringere, & abbreuiare per *tex. in cap. Eccleſia veſtra*, vbi *Abbas notab. 1. de elect.* quem refert, & ſequitur *Quarant. cit. loc. num. 2. in fin.* & alij, quos refert *Meroll. tom. 3. diſp. 7. cap. 7. dub. 26. num.* 259. licèt ipſe *num. ſeq.* minus benè ſingulariter teneat contrarium.

3 Hic terminus octo dierum datus Capitulo ad electionem Vicarij incipit currere à die ſcientiæ mortis, vel tranſlationis ad aliam Eccleſiam, quæ ſcientia debet eſſe certa, non præſumpta; & dicitur vacare Eccleſia per tranſlationem, ita vt poſſit Capitulum eligere Vicarium, & ei currit hic terminus, à die, quo innotuerit Capitulo, Epiſcopum fuiſſe per Papam in cõciſtorio abſolutum a vinculo prioris Eccleſiæ, etiam litteris non expeditis, & poſſeſſione non capta, pront latius poſt alios teſtatur *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. vltimo num.* 32. poſt *Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacant. in append. verſ. terminum octo dierum fol.* 520. *Meroll. cit. loc. num.* 186.

4 Elapſis autem octo diebus, nec facta electione Vicarij Capitularis per Capitulũ, & re adhuc integra, ideſt nulla facta deputatione per Metropolitanum, vel antiquiorem ſuffraganeum, vel viciniorem Epiſcopum in Eccleſia exempta, iuxtà formam Concilij, dubitatur inter DD. an poſſit Capitulum purgare moram, & Vicarium eligere; pro vtraque parte ſunt opiniones, ſed verior iudicatur illa, quod poſſit Capitulũ re integra purgare moram, & eligere non obſtante lapſu termini, ita probat *Garz. de benef. par. 5. cap. 7. num.* 7. & hæc opinio eſt conformis verbis *Concilij Trid. cit. cap.* 16. vbi conceditur poſt octo dies deuolutio ad Metropolitanum, antiquiorem ſuffraganeum, vel viciniorem, ad ſupplendam negligentiam Capituli, quæ negligentia non conſideratur, quando Capitulum purgauit moram re integra, *Meroll.* latè *cit. cap. 7. nu.* 235. poſt relatas aliorum opiniones.

5 Nota ſecundò, Capitulum adſtringi infra dictum tempus octo dierum ad eligendum Vicarium, qui ſaltem in iure Canonico

nico ſit Doctor, vel Licentiatus, vel alias quantum fieri poterit idoneus, ita *Concilij Trid cit. cap. 16. ſeſſ. 24. de refor.* notăt communiter *DD.* Nec poteſt eligi Doctor creatus ex priuilegio ab aliqua priuata perſona, ſed neceſſariò debet eſſe Doctor, ad titulum Doctoratus promotus ab aliqua Vniuerſitate, prout declarauit *Sacra Congregatio Cōcilij ſub die 19. Septembris 1620.* teſtatur *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. vltimo num. 51. & in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Capitulum ſede vacante num. 1.* Et hoc fundatur etiam ratione, quia ſemper, quod Concilium loquitur de Doctoribus, intelligendum eſt de Doctoribus ab Vniuerſitate, nec veriſimile eſt, intellexiſſe de graduatis extra publicas Vniuerſitates generalis ſtudij, cum in his præſumatur doctrinæ defectus, & vocentur Doctores ficti, & bullati, etiam ſi ſint creati à Principe, aut de ipſius mandato, & vocantur Aſini, ita & grauius loquitur contra prædictos, *Lotter. de re benef. lib. 3. cap. 7. num. 126. & ſeqq.* poſt alios per ſe relatos.

6 Vlterius obſeruandum eſt, alia ratione non poſſe eligi in Vicarios Capitulares, nec ad alias Dignitates Eccleſiaſticas, habentes priuilegia Doctoratus, quæ ab Vrbe Romana, nullo præuio examine à particulari perſona, vel certis officialibus, mitti ſolent vſque ad domum graduati, ſub prætextu priuilegij, vel alterius tituli, & eſt, quia iſti tales non dicuntur graduati, cùm per *extrauagantem Pij V. de anno 1563. Kalen. Iunij*, quæ in *nouo Bullario* eſt *conſtitutio 60. dicti Pontificis* fuerint expreſsè reuocata, & annullata omnia priuilegia, & indulta Comitibus Palatinis, ac etiam quibuſuis officialibus Romanæ Curiæ, Collegijs, ſingulisque alijs perſonis cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, & præeminentię exiſtentibus ad Doctoratus, Licentiaturæ, & Magiſterij gradum promouendi, per quoſcunque Romanos Pontifices prædeceſſores ſuos & ſedem Apoſtolicam, ac etiam per ipſum Pium, etiam motu proprio, deque certa ſcientia, & poteſtatis plenitudine, quomodolibet conceſſa, confirmata, & innouata; ac Decretis *Concilij Trid.* inhærendo decreuit, & declarauit, eos qui à Comitibus, & alijs Prælatis promoti fuerint, quo ad Dignitates, cæteraque beneficia Eccleſiaſtica, nulla gradus prærogatiua frui, & gaudere poſſe, vbi addit rationem diſpoſitionis, quia intellexerat, huiuſmodi intruſatarios quamplurimos tàm laicos, quàm Clericos indoctos, & inhabiles nullo præuio examine Doctores, Licentiatos, & Magiſtros creaſſe vt ad Dignitates, cæteraque beneficia Eccleſiaſtica faciliùs aſſumerentur, in animarum ſuarum iacturam, & quamplurimorum ſcandalum.

7 Et dum *Pius V. in dicta Conſtitutione* teſtatur, ſe adhærere *Decretis Sacri Concilij*, indicat, quod quando Cōcilium exigit pro obtinēdis Dignitatibus Eccleſiaſticis Doctoratum, aut Licentiaturam, intellexiſſe de Doctoratu, & Licentiatura in publica Vniuerſitate Studij generalis, non autem intra priuatos parietes, aut per litteras, vt explicat *Lotter. cit. loc. nu. 124. verſ. ex prædicta*.

8 Vlterius *Sixtus V. alia ſua Conſtitutione*, de qua mentionem facit *Seraph. deciſ. 1271.* conceſſit Romæ facultatem doctorādi Vniuerſitati Collegij Aduocatorum cōſiſtorialium priuatiuè, quoad alios, etiam quoad Collegium Prothonotariorum, prout latius in dicta *Conſtit. & deciſ. Seraph.*

9 Itaque adeò eſt eligendus in Vicarium Capitularem Doctor, vel Licentiatus in iure Canonico, vt nec etiam illo prætermiſſo poſſit electio fieri in perſonam Magiſtri Theologi; cùm *Concilium Trid. in cit. cap. 16.* expreſſis verbis requirat, eligi in iure Canonico Doctorem, vel Licentiatum; & quotieſcunque *Concilium*, vel aliud *Decretum* loquitur de Doctore, non intelligi de Magiſtro Sacræ Theologiæ, ſed de iure conſulto, accuratè probat *Lotter. de re benef. lib. 3. quæſt. 7. num 194* Et vbicunque *Concilium* voluit admitti ad Dignitates Eccleſiaſticas Theologos, eos diſtinctè, ſub vocabulo Magiſtrorum, non Doctorum vocauit, ita *Cap. 8. & 12. ſeſſ. 24. & alibi.*

10 Nec contra hanc receptiſſimam ſententiam facit, *Concilium cit. cap. 16 ſeſſ. 24. de ref.* vſum eſſe dictione, *ſaltem*, vbi dum ſermo fit de electione Vicarij Capitularis legitur *qui ſaltem in iure Canonico ſit Doctor vel Licentiatus*, quaſi per illam particulam, *ſaltem*, quæ includit alia ſubiecta, videatur dicendum, *Concilium* admiſiſſe etiam Theologum; nam illa dictio, *ſaltem*, refertur ad ius Canonicum, *ſaltem in iure Canonico*, & cùm Iuriſconſulti ſint in duplici genere, idest in vtroque iure, & in iure Canonico, *Concilium* admittit, quod ſaltem Vicarius Capitularis ſit in iure Canonico Doctor; & quando dicitur, particulam, *ſaltem*, comprehendere alia ſubiecta, quàm expreſſum ſit id intelligitur, dummodo ſint proportionabilia, ita *Barboſ. de diction. vſufrequenti dictione 355. num. 3.* Non enim eſt proportionatum

natum dicere, *Concilium* admittere ad Vicarium Capitularem, etiam Theologum, cùm ſit ignarus profeſſionis Vicarij, & Canonum, & legum neceſſariarum ad Eccleſiæ regimen; & pro Doctore contra Theologum fuit iudicatum in hoc caſu, per *Sacram Congreg. Concil.* relatam per *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap.* 42. *nu.* 53. & nouiſſimè in *alia Capuana*, licèt pro Theologo fuerint, qui eandem declarationem conati ſint adulterare, voluit etiam *Garz. par.* 5. *cap.* 8. *num.* 14. qui teſtatur, electionem de Theologo eſſe contra *Concilium*, *Merolla tom.* 3. *diſp.* 7. *cap.* 7. *dub.* 18. *num.* 186. *Vulp. in prax. cap.* 44. *num.* 15. contra *Dian. tom.* 8. *tract.* 4. *reſol.* 56.

11 Supradicta adeo vera ſunt, vt cùm haberi poſſit in Capitulo Doctor, ſi alius eligatur, qui non ſit Doctor ſaltem in iure Canonico, electio eſt nulla, ita declaraſſe *Sacram Congregationem*, teſtatur *Genuenſ. in prax. cap.* 86. *ſub num.* 1. *Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante ſub nu.* 61. *Garz. de beneſ. cit. loc. num.* 13. *ad finem. Barboſ. cit. cap.* 42. *num.* 50. vbi poſt alios tenet, nec poſſe Capitulum confirmare Vicarium generalem Epiſcopi demortui, ſi non eſt Doctor ſaltem in iure Canonico, *Vulp. cit. loc. Meroll. cit. loc. num.* 186. qui refert ſic declaraſſe *Sacram Congregationem in vna Macaren.*

12 Vndè cùm electio de Vicario Capitulari facta de non Doctore, ſaltem in iure Canonico ſit nulla, ſequitur quod deputatio illius deuoluatur ad Metropolitanum in Eccleſia ſuffraganea, ad antiquiorem ſuffraganeum in Eccleſia Metropolitana, & in Eccleſia exempta ad viciniorem Epiſcopum, iuxtà diſpoſitionem *cit. cap.* 16. *Concil. Trident.* prout declarauit *Sacra Congregatio* 14. *Februarij* 1594. quam refert *Garz. citat. loc. num.* 12. *Barboſ. cit. loc. num.* 55. & 56.

13 Supradicta intellige vera, quando in Capitulo haberi poteſt Doctor ſaltem in iure Canonico, qui ſi haberi non poteſt, validè eligitur non Doctor, Theologus, vel alius magis idoneus, prout colligunt DD. ex illis verbis *Concilij*, poſitis *in dicto cap.* 16. *vel aliàs quantum fieri poterit idoneus*; voluit *Sacra Congregatio* in citatis declarationibus adductis per *Garz. vbi ſupra num.* 12. & eſt indubitatum: In hoc enim caſu, quo Doctor haberi non poteſt, & Capitulum validè eligit non Doctorem, vel Theologum in Vicarium Capitularem, tunc dandus eſt Vicario cōſultor Doctor, qui ſi in electione Vicarij per Capitulū non deputetur, poteſt Vicarius electus illum ſibi aſſumere, docèt *DD.* communiter, & refert *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. vltimo num.* 52. *Marcell. Vulp. in prax. cap.* 44. *nu.* 15. *in fin.* & alij, qui aduertunt, conſultorem electum, ſiuè à Capitulo, ſiuè ab ipſo Vicario debere eſſe idoneum, & partibus non ſuſpectum, quod voluit etiam *Quarant. ſumm. Bull. cit. loc. num.* 3. *verſ. in caſu vero*, *Meroll. cit. loc. nu.* 191.

14 Nota tertiò, exiſtentibus Doctoribus, & idoneis in Capitulo, neceſſario debere eligi vnū ex eis in Vicarium Capitularem, aliàs electio, & deputatio ad Metropolitanum, vel alium, vt ſupra deuoluitur, teſtatur *Vulp. vbi ſupra, & alij citati*, qui licèt teneant, Capitulum non adſtringi à *Concil.* ad eligendum Vicarium vnum ex Canonicis, referunt tamen, *Sacram Congregationem ad eundem tex. Concil. cit. cap.* 16. declaraſſe, quod ſi in Capitulo adeſt idoneus, cæteris paribus eſt præferendus, *Genuenſ. in prax. cit. cap.* 87. *ſub num.* 1. *Quarant. cit. loc. num.* 6. *Nouar. ſumm. Bull.* 1. *par. titul. de Capit. ſed. vac. num.* 18. *Meroll. vbi ſupra num.* 187. *Garz. de beneſ. par.* 5. *cap.* 7. *nu.* 13. qui in fine vlterius addit, quod ſi in Capitulo nō adſunt *Doctores*, vel Licentiati ſaltem in iure Canonico, ſed adeſſet aliquis Canonicus peritus, & idoneus, eligendus eſſet, aliàs electio eſſet nulla. Circumſcripta hoc caſu in declaratione prædicta *Sacræ Congregationis*, verum eſt nec de iure communi, nec per *Concil. Trid.* obligari de neceſſitate Capitulum ad eligendum Vicarium Capitularem de gremio ipſius, idque varijs rationibus comprobat, etiam *Ricc. deciſ.* 180. *par* 4. per totum, licèt cæteris paribus ſit præferendus Capitularis, *Diana tom.* 8. *tract.* 4. *reſol.* 57. *Nouar. cit. loc. verſ. verum.*

15 Parochus, & qui curam habet animarum nullo modo eligendus eſt in Vicariū Capitularem, ita refert deciſum *die* 12. *Maij* 1629. *Sell. in ſelectis cap.* 19. *nu.* 48. licèt poſſit eligi Canonicus eiuſdem Eccleſiæ, qui in eadem Eccleſia, & Ciuitate gerit curam animarum, ſic etiam fuiſſe deciſum in vna *Orien.* 19. *Martij* 1619. & 19. *Iulij eiuſdem anni*, teſtatur *Barboſ. de Canon. & Dignitat. cap. vltimo num.* 38. qui etiam refert, fuiſſe dictum, contrarias deciſiones intelligi de Parocho rurali, nouiſſimè *Diana tom* 8. *tract.* 4. *reſol.* 18. poſt *Meroll. cit. loc. nu.* 191.

16 Nota quartò, Capitulum ſede vacante vnum tantum Vicarium poſſe eligere, tenent DD. omnes, faciunt verba *Concil. Trid. cit. cap.* 16. & ibidem declarauit *Sacra Congregatio in vna Panormitana* 31. *Iunij* 1592. vbi etiam declaratum eſt, per *dictum Decretum Concilij* non eſſe ſublatam conſue-

tudi-

tudinem, præſertim immemorabilem eligendi duos, vel plures Vicarios; Vndè vbi conſuetudo viget habendi duos Vicarios, vt alternis menſibus Vicariatus munere fungantur, vel æquè principales, vel vnum in Ciuitate, & alterum in Diœceſi, vel vnũ Generalem, & alterum pro Monialibus, Capitulum poteſt liberè ſecundum conſuetudinem eligere, ita *Garz. de beneſ. in addit. par. 5. cap. 7. num.* 37. multa *Ricc. deciſ.* 193. 4. *par.* & voluiſſe pluries *Sacram Congregationem*, teſtatur *Barboſ. de Canon. & Dignitat. cap. vltimo num.* 33. & 34. *& in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Capitulum ſede vacante num.* 6. *Nouar. ſumm. Bull.* verbo *Capit. ſed. vac. num.* 15. Non tamen valeret electio, nec etiam in vim conſuetudinis, ſi fieret de ipſius gremio Capituli, vt bini, vel ſinguli per ſingulos menſes adminiſtrent, ordinem ſeruando, ſi Canonici non eſſent omnes Doctores, vel licentiati, ſaltem in iure Canonico, quando Doctores, vel licentiati poſſunt haberi, ita etiam declarauit eadem *Sacra Congregatio*, teſte *Garz. cit. cap. 7. num. 10. in fin.* Prædicta de pluribus Vicarijs, vera ſunt, tamen non deſunt, qui tenent, poſſe Capitulum ſimpliciter, etiam non ſuffultum conſuetudine deputare vnum, vel plures Vicarios, ita *Pauin. de Capitul ſed. uacant. par. 2. quæſt.* 10. quem refert *Molin. de iuſt. tract. 5. diſp. 11. num. 1. verſ. Pauinus*, & ſequitur *Quarant. ſumm.* Bull. verbo *Capitulum ſede vacante num.* 9. qui in *appendice ad idem verbum fol.* 523. *verſ. in eodem fol.* admittit hanc pluralitatem, ſi conſuetudo accedat cum prima ſententia, ſecundum quam etiam voluit *Sacra Congreg.* vt refert *Nouar. ſumm. Bullar. tom. 1. titul. de Capit. ſede vacante num.* 15. Sed declara prædicta, quod ſi duo Vicarij fuerint electi, ſi unus habet maiorem partem ſuffragiorum, is remanere debet, nam is dicitur electus à Capitulo, etiam ſi qui habuit minora uota ſit magis idoneus, niſi electus à maiori parte eſſet indignus, & incapax, non habens requiſita *Concil. Trid.* Si uerò duo electi habẽt æqualia vota, & ſuffragia, neuter cenſetur electus à Capitulo, quod non repræſentatur, niſi à maiori parte, et ſi vnus ex electis cum paritate ſuffragiorum ſit Canonicus, poteſt electus accedere, & conſentire electioni de ſe factæ, & eius conſenſus augebit numerum, & diceretur electus à maiori parte, ita, & latius loquitur poſt multos per ſe adductos, *Meroll tom. 3. diſp. 7. cap. 7. dub. 24. per totum num.* 240. *& ſeqq.* Sed ſi electio facta ſit ſcienter de indigno à maiori parte Capituli, tunc an valeat electio facta à minori parte controuerſum eſt in iure, ut uidere eſt apud *Merl. in ſuis controuerſ. foren. cap.* 50. & illa iudicatur uerior ſententia, quod in tali caſu electio Vicarij facta à minori parte ſit ualida, licèt poſſit Capitulum iterum ſe congregare, & eligere idoneum Vicarium, & reuocare electum à minori parte, probat *Meroll. cit loc. dub.* 20. *nu.* 200. Aduerte, quod electio debet fieri à maiori parte Capituli, non uerò à maiori parte reſpectu minoris partis, *Cap. Eccleſia veſtra de elect. Bellam. deciſ.* 275. *Boer. deciſ.* 3. *Meroll. cit. loc. dub. 19. num.* 195.

17 Si uerò ſint duo Epiſcopatus uniti, & unuſquiſq; ſuum habet Capitulum, & Cathedralem, tunc ſuccedẽte uacatione unũquodque Capitulum poteſt ſuum Vicariũ Capitularem deputare, iuxta formam Cõcilij pro ſua Ciuitate, & Diæceſi, ita reſtatur obſeruari *Quarant. ſumm. Bull.* uerbo *Capitulum ſede vacante in appendice fol.* 523. *verſ. in eodem fol. in fin.*

18 Nota quintò, Capitulum deputando Vicarium Capitularem ſede uacante poſſe aliqua ſibi retinere, & per ſe ipſum exercere, & dare Vicario limitatam iuriſdictionem; & ratio eſt, quia cùm iuriſdictio principaliter reſideat penes Capitulum, & Vicarius recipiat illam à Capitulo, non eſt inconueniens, ipſum Capitulum poſſe eam ampliare, & limitare, ſecundùm *Pauin. cit. par. 2. quæſt. 10. num.* 6 tenet *Vulp. in prax. cap. 44. ſub num. 28. Quarant ſumm. Bull.* uerbo *Capitulum ſede vacant. num.* 4. & alij, quos citat *Garz. de beneſ par. 5. cap. 7. num. 26. in fin.* licèt ipſe *num* 25. uideatur contrarium ſentire, contra quem tenet etiam *Dian. cit. tom. 8. tract. 4. reſol* 62.

19 Verùm, ſi ſecundum hanc opinionem Capitulum aliqua ſibi reſeruauit, ſi reſeruara ſunt uoluntariæ iuriſdictionis, & gratioſa, non repugnat, ut illa per ſe ipſum exerceat, ſed ſi ſunt contentioſæ iuriſdictionis, & debent expediri cum cauſæ cognitione, Capitulum debet illa delegare, ne partes detrimentum patiantur ob difficultatem congregandi Capitulum; & hæc delegatio poteſt fieri non ſolùm Vicario, ſed alteri; nec contra hoc facit opinio *Genuẽſ. in prax. cap. 86. nu.* 3. vbi uidetur ſentire, Capitulum non poſſe alteri; quàm Vicario cauſam delegare, quia opinio *Genuenſ.* procedit, quando Capitulum conceſſit à principio negotium Vicario, tunc ſine cauſa non debet ab eo illud auferre, & alteri delegare, licèt ſi contra factum ſit actus non irritetur; ſecus tamen eſt, quando iuriſdictio remanſit penes Capitulum per reſeruatio-

uationem, vel quia requirebat ſpeciale mandatum, nec fuit conceſſum.

20 Quæſtio eſt non vulgaris an quando Capitulum abſq; reſeruatione aliqua, vel limitatione deputauit Vicarium Capitularē ſede vacante, poſſit aliqua ad ſe auocare, & ſe intromittere circa adminiſtrationem iuriſdictionis: Partem negatiuam, videlicèt non poſſe Capitulum ſe intromittere in iuriſdictione poſt conſtitutionem Vicarij, defendit *Garz.cit cap.7.num.25.* & facit ſententia *Genuenſ.cit. loc.* Affirmatiuam verò ſententiam, Capitulum poſſe ſe intromittere in exercitio iuriſdictionis, & iuriſdictionē Vicarij non eſſe priuatiuè quoad Capitulum, defendit *Doctiſſimus P.Merolla tom. 3. diſp. 7.cap.7.dub.25.num.252.& ſeqq.* & ratio eſt patens, nam certum eſt ante Concilium, Capitulum potuiſſe iuriſdictionem ſedis vacātis per ſe exercere, & *Concilium Trid.* tantum obligaſſe Capitulum ad eligendum Vicariū infra octo dies, nulla facta abdicatione iuriſdictionis ab illo; ſi igitur Epiſcopus viuēs adſtringeretur conſtituere Vicarium, non per hoc poſſet dici, Vicarium habere iuriſdictionem priuatiuè quoad Epiſcopum: ergo nec dici debet de Capitulo, qui ſuccedit in iuriſdictione Epiſcopi, hanc ſententiam probat etiam *P.Diana 6.par.tract.7.miſcell. reſol.41.verſ.verùm*, qui liberè tenet, poſſe Capitulum poſt deputationem Vicarij cauſas alteri delegare, ſicut poterat ante Concilium, quia non eſt priuatum exercitio iuriſdictionis; facit declaratio *Sacr.Congr.* adducta per *Garz.cit.loc.n.23.declar.7.* vbi habetur, Capitulū nō poſſe Viſitatorē deputare pro viſitanda Ciuitate, & Diœceſi ſine Vicario, ergo cum Vicario habet facultatem viſitatorem deputandi; quod eſt iuriſdictionem exercere.

21 Poſita ſupradicta opinione conſequutiuè dicendum eſt, deputato Vicario per Capitulum ſimpliciter, non tranſire ad illum ea, quæ requirunt ſpeciale mandatum, ſicut dicitur de Vicario Epiſcopi, quod eſt expreſsè contra *Genuenſ in prax.cit.cap.86.num.5.& Garz cit.cap.7. num.* 28. & alios volentes, in Vicarium Capitularem non requiri ſpeciale mandatum, ſed ſine tali ſpecialitate ad eum omnia, etiam requirentia mandatum ſpeciale tranſire, quorum opinio licèt probabilis ſit, nō autē benè firmari voluit *Rot.in Maurianen.penſionis 25.Iunij 1626.coram D. Pirouano in fin.* adducta per *Barboſ. de iure Eccleſ lib.1. cap. 32. num. 103. in fin.* verior enim eſt contra eos; nam per Tridentinum non conceditur totalis iuriſdictio Vicario Capitulari, & non ex eo, quod Capitulum tenetur deputare Vicarium, ſequitur neceſſariò, ergo Vicarius habet totalem iuriſdictionem; nec videtur ratio differentiæ, cur Vicario Epiſcopi non concedantur aliqua ſine ſpeciali mandato, & Vicario Capitulari concedantur: pro hac opinione facit formula commiſſionis Vicarij Capitularis, adducta per *Quarant.ſumm.Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante in appendice fol.* 524. in qua expreſsè dantur Vicario Capitulari ea, quæ requirunt ſpeciale mandatum, poſt quā formulam *verſ.circa quam*, idem Auctor tenet, etiam poſt *Concilium Trid.* non tranſire ad Vicarium Capitularem ex generali cōmiſſione ea, quæ requirunt ſpeciale mandatum, tenet etiam *P.Diana cit.reſol. 41. verſ. hinc ſequitur, & tom.8.tract.4.reſol.64.* & facit declaratio *Sacræ Congregationis*, de qua fit mentio *hac annot.ſupra §.1.verſ. limita 4.* per quam diſponitur, Vicarium Capitularem non poſſe diſpenſare ſuper interſtitijs ſine ſpeciali mandato, probat poſt *Mandoſ. Pauin.Sbroz.& alios Merol.cit.loc.num.256. & ſeqq.* qui reſpondet contrarijs.

22 Nota ſextò, Capitulum ſede vacante poſſe deputare Vicarium Capitularem ad certum tempus, puta ad ſex menſes, per annum & cæt. quo tempore elapſo ſtatim expirat iuriſdictio illius, & tenetur Capitulum aliū Vicarium eligere, vel prædictum confirmare, ſeù denuo deputare, refert *Vulp. in prax. cap.44.et cap.28.* teſtatur, fuiſſe deciſū per *Sacram Congregationem Concilij, Barboſ.ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Capitulum ſede vacante num.4.& 5.& in tract de Canon.et Dignit cap.vltimo num.44.& 45.* qui etiam refert, declaraſſe *Sacram Congregationem prædictam*, melius eſſe ſimpliciter abſque temporis præfinitione illum deputare. In quibus terminis

23 Dubitatur, an poſſit Capitulum remouere ab officio Vicarium, à ſe ſimpliciter, & abſque præfinitione temporis deputatum, & alium eligere, In qua dubitatione tenent, *Quarant.in ſumm.Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante num.3.verſ. tertiò dubitatur, Zerol.in prax.par.1.* verbo *Vicarius §. 21. verſ. 3.& Nonar.ſumm.Bull.1.par. titul. de Capit. ſed.vac.num 21.Meroll.loc. cit. num. 266. & ſeqq.* Capitulum ex iuſta, & rationabili cauſa poſſe Vicarium à ſe electum, & confirmatū reuocare. Alij verò tenent, Capitulū poſſe pro ſuo libito reuocare Vicarium à ſe deputatum, dummodo infra octo dies alium eligat, aliàs electio deuoluitur, iuxtà diſpoſitionem Concilij, & ſecundum hanc ſententiam fuiſſe declaratum, ita *Garz.de benef.5.par.cap.7.nu.23.declarat.* 5. & latè pro-

Digitized by Google

bat *Ricc.deciſ.178.par. 4.per totam*. Sed hodie pro veritate ab vtraque ſententia diſcedendum eſt, & dicendum, non poſſe Capitulum reuocare Vicarium à ſe ſimpliciter electum, & confirmatum abſque iuſta cauſa benè viſa, & approbata à *Sacra Congregatione negotijs Epiſcoporum, & Regul. præpoſita*, prout ipſamet *Sacra Congregatio declarauit de anno 1631. & pluries reſcripſit*, prout teſtatur Barboſ.*de Canon. & Dignit.cap.vltimo num.47. & in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Capitulum ſede vacante num. 9. Mercel. Vulpan prax.cap.44.nu.24.* cum qua ſententia videtur concurrere *Diana* poſt diſcuſſis latè hinc inde rationibus, & *Sacræ Congr.declarationib.tom.8.tract.4.reſol.63.in fin.*

24 Quæro, ſi Capitulum non eligat Vicarium infra octo dies, vel habentem qualitates à *Concil.* requiſitas, ita vt fiat deuolutio ad Metropolitanum, vel alium, iuxtà diſpoſitionem *Concilij*, qui vigore deuolutionis eligit, an poſſit illum reuocare.

Reſpondetur Metropolitanum, vel alium vt ſupra poſſe Vicarium à ſe electum, & deputatum vigore deuolutionis prædictæ ad nutum ipſius reuocare, prout declarauit eadem *Sacra Congregatio in Liman.29. Septembris 1625.*teſte Barboſ.*cit cap.vltimo nu* 48. nec in reuocatione huiuſmodi requiritur conſenſus *Sacræ Congregationis* vigore declarationum citat. *num præcedenti*; nam illæ loquuntur in reuocatione facienda per Capitulum de Vicario per ſe electo.

25 Nota ſeptimò, Vicarium Capitularem electum de gremio Capituli, choro aſſiſtentem, vel proceſſionibus incedentem, debere ſedere, & incedere in ſuo proprio loco Canonicali, indutum veſtibus Canonicalibus, nec alios Canonicos ſupra ſe antiquiores præcedere poteſt, teſtantur communiter DD. niſi conſuetudine contrarium in aliqua Eccleſia eſſet introductum, ita tenet *Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante num.8 & in appen.fol. 522. verſ. in fol. 171.Sbroz lib.2. quæſt. 25. num. 17.* multa *Ricc.in prax 1.par.reſol.509. per totam, ſecundum vltim. impreſſ* Barboſ. *de Canon. & Dignit.cap vltimo num* 40. *Manriq. de præcedent q.51.num.* 15. & hæc opinio ſeruatur in praxi, quidquid dicat *Diana*, in proceſſionibus illi dandum eſſe locum honorabiliorem, *tom.8.tract.4.reſol.67.in fin.*

26 Quod ſi eligatur Vicarius Capitularis non Canonicus, & extra gremium Capituli, in choro non debet occupare ſtallum dignitatum, ac illas præcedere; Sed debet illi accomodari ſedes portatilis, vt declarauit *Sacra Congregatio Rit in Nucerina* 10. *Aprilis* 1601.teſte *Barboſ.cit.loc.num.42.* In proceſſionibus verò, nec debet præcedere primam dignitatem, ita *Quarant. cit. loc. in append.* Barboſ. *cit. loc. num.* 41. *Fel. Boer. Sbroz. &* Barboſ. *locis alleg. per Meroll. vbi ſupra num.318.*licèt ipſe *nu.ſeq.* contrarium teneat.

27 Nota ſeptimò, quod Vicarius Capitularis nō poteſt alium Vicarium ſubſtituere ſine facultate ei conceſſa à Capitulo; immò ſi facultatem habet ſubſtituendi, adhuc non poteſt ſubſtituere, niſi ad modicum tempus, & concurrente magna cauſa, ac non nimis frequenter, tenent *Ricc.in prax. prima par reſol.511.Vulp.in prax.cap.44. num. 17.* Barboſ.*de Canon.& Dignit. cap. vltim. num. 56.verſ.non poteſt, Meroll.cit.loc.dub. 31. per totum*, licèt indifferenter poſſe ſubſtituere, referat deciſum *Garz.par.5.cap.7. num. 23. declar.6.* quæ deciſio ſi vera eſt, corruit tota machina primæ ſententiæ.

28 In caſu quo Vicarius Capitularis infirmatur, licèt habeat facultatem ſubſtituendi, adhuc Capitulum poteſt deputare alium Vicarium durante infirmitate, qui ſi non deputetur, poterit ſubſtituere Vicarium iuxtà ſuam facultatem, ita *Ricc.Vulp.et Barboſ. cit. loc.* et ſi Vicarius ſubſtituens moriatur, non expirat poteſtas ſubſtituti, quia illā habuit à Capitulo, qui dedit facultatem ſubſtituendi, ita *Ricc.in praxi 1. par. reſol. 512.verſ. verùm.*

29 Vicarius ſubſtitutus in prædictis caſibus debet habere qualitates requiſitas in Vicario Capitulari per *Concil.Trid.ſeſſ.24.cap.16.* nempè quod ſit Doctor, vel Licentiatus ſaltem in iure Canonico, vel aliàs quantum fieri poteſt idoneus, ita fuiſſe deciſum per *Sacram Congregationem die 17. Maij* 1600. teſtatur *Sell.ſelect.Canon.cap.19 num.45.*

30 Nota octauò, quod ſi controuerſia interuenerit inter Canonicos in electione Vicarij Capitularis, ita vt Canonici diſcordātes duos, vel plures elegerint Vicarios, tunc ex pluribus deputatis, is remanere debet, & præferēdus, qui eſt magis idoneus, & habet qualitates à Concilio requiſitas cæteris remotis, ita tenēt ex declaratione *Sacr.Congr.Quar. ſumm.Bull.*verbo *Capitulum ſede vacante n. 2.verſ.ſecundò dubitatur f.168.Garz.cit.cap. 7.num.23.declarat.3.Barboſ.de Canon.& Dignit.cap.vltimo num.36. & alij.*

31 Verùm ſi eſt proponenda nullitas contra electionem vnius ex electis, vel contra vnicum electum, & deputatum in Vicarium Capitularem, tunc diſtinguendum eſt, quod aut proponitur nullitas, quæ non eſt contra *Cōcil.Trid.cap.16.ſeſſ.24.* ſed alia, puta quia nō

omnes

Digitized by Google

omnes Canonici fuerunt vocati ad electionem, vel ſimilis; & tunc eſt adeundus ſuperior Capituli; nec illa poteſt proponi coram ipſo Capitulo; à quo ſuperiore ſi irrita fuerit declarata electio, poteſt Capitulum, infra alios octo dies, alium deputare Vicarium, ita *Quarant. loc. cit.* quem refert, & ſequitur *Vulp. in prax. cit. cap. 44. num. 31.*

32 Si verò eſt proponenda nullitas contra electionem, vt quia eſt facta cõtra formam *Concilij Trid. cit. cap 16. ſeſſ. 24. de refor.* puta de non Doctore, vel Licentiato ſaltem in iure Canonico; & tunc quia in tali caſu vigore eiuſdem Cõcilij deuolutio fit ad Metropolitanum, vel antiquiorem Epiſcopũ ſuffraganeum, quando Eccleſia Metropolitana vacans eſt, vel ad viciniorem, quando eſt exempta; nullitas poteſt proponi coram Metropolitano, vel coram antiqniori, vel coram viciniori reſpectiuè.

33 Ad effugiendam nullitatem, ob non interuentum omnium Canonicorum in electione Vicarij, vocandi ſunt omnes Canonici ſingulariter, & perſonaliter, ſi ſciatur vbi degant, & commodè, & ſine periculo fieri poſſit, *Cap. cum olim,* vbi *gl.* verbo *Hibernia de dol. & contum. cap. venerabilis eod. titul.* niſi aliter de conſuetudine ſeruetur, vt ſi Capitulũ conuocari ſoleat, & Canonici citari per edictũ, vel ad ſonum Campanæ; nã tũc cõſuetudo ſeruanda eſt, *Iul. Lauor. 1. par. titul. 4. cap. 17. nu. 26.* vbi ponit formulã vocandi abſentes perſonaliter: quod procedit, quando ſcitur, vbi Canonici commorantur, ꝙ ſi neſciatur, tunc illi vocandi ſũt per edictum, vel per citationem domi, vbi habitare cõſueuerint, latè *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. 39. num. 5. & ſeqq.*

34 Quando verò abſens iuſto impedimento poſſit conſtituere procuratorem ad eligendum, vide citatum *Iul. Lauor. vbi ſupra num. 32. & ſeqq.*

Aduertendum eſt in his terminis, quod ſi committatur ſimonia in hac electione, illa eſt irrita, etiamſi electus habuit maiorem partem ſuffragiorum, ſecluſo ſuffragio ſimoniaco, *Rota in vna Caurien. Canonicatus 10. Maij 1581. coram D. Seraphino,* relata per *Farinac. deciſ. 102.* & probat *Meroll. tom. 3. diſp. 7. cap. 7. dub. 21. nu. 202. & ſeqq.* vbi conciliat deciſiones Rotæ contrarias, & dicit, aliud procedere in patronis, eligẽtibus, ſiuè præſentatibus, vt ſinguli.

Aduertendum eſt etiam, hãc electionem poſſe compromitti, etiam extrà Canonicos, *Cap. cum in iure de elect. & cap. cauſam, quæ eod. titul.* ex quo probatur etiàm, vni poſſe compromitti, dummodo ſit perſona Eccleſiaſtica, *gl. in cap. quia propter cit. titul.* probat latè *Merol. cit. loc. dub. 22.* An autem compromiſſarij poſſint eligere vnum ex ſe ipſis, ſunt DD. pro vtraque ſententia, vt videre eſt apud *Meroll. cit. loc. dub. 22.* qui cõciliando contrarias opiniones, tenet partẽ affirmatiuam, quando ad electionem ſufficiẽt maior pars compromiſſariorum, & ſũt ad minus tres, & duo eligunt tertium; Partem verò negatiuam, quando electio eſt facienda nemine diſcrepante. Quod ſi compromiſſarij eligant indignum, electio reuertit ad compromittentes, niſi compromittentes illam ratam habuerint, quia tunc deuoluit ad ſuperiorem, idem *Meroll. cit. loc. 1. difficult. num. 222.*

35 Nota nonò, quod Vicario Capituli ſede vacante debetur ſalarium competens, cum nemo teneatur ſuis ſtipendijs militare, *Cap. iam nunc 28. q. 1. cap. cum ex officijs de præſcript.* & hoc ſalarium habere debet ex bonis ipſius Eccleſiæ vacantis, voluit *Sacra Cõgregatio,* prout teſtatur *Vulp. in prax. cap. 44. num. 14. & Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. vltimo num. 35.* tenet etiam *Genuenſ. in prax. cap. 86. nu. 9. ſecundum vltim. impreſſ.* qui dicit, id eſſe verum, ſiuè Vicarius ſit extraneus, ſiuè de Capitulo, *Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante num. 3.* vbi in fine ſubdit cum *Nauar. conſil. 2. de off. Vicar. in antiq.* Capitulum non poſſe paciſci cum Vicario per ſe eligendo, vt teneatur ſalarium, vel emolumentum diuidere inter Canonicos, *Meroll. 3. tom. diſp. 7. cap. 7. dub. 34.*

36 Nota decimò, quod quando Vicarius Capitularis allegatur ſuſpectus, recurrendũ eſt ad ipſum Capitulum, quod vel poteſt eligere arbitros ad cognoſcendum de cauſis ſuſpicionum, quæ proponuntur, eo modo, quo Epiſcopus viuẽs cognoſcit de cauſis ſuſpicionũ ſui Vicarij, prout declarauit *Sacr. Cõgr.* teſtibus *infraſcriptis DD.* Vel per ſe ipſum abſq; electione arbitrũ poteſt cognoſcere de cauſis ſuſpicionũ, vt ſimiliter poteſt Epiſcopus per ſe ipſum cognoſcere de ſuſpicione ſui Vicarij, *Cap. ſi contra de off. deleg. in 6. Sbroz. de off. Vicar. lib. 3. q. 16. num. 1. Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante num. 5. Vulp. in prax. cap. 44. num. 29.* Quod ſi cauſæ ſuſpicionis militare inueniantur, poteſt Capitulum alteri cauſam, in qua allegatur ſuſpicio delegare, ita DD. communiter *Meroll. cit. loc. num. 33.* Vbi aduerte, quod Vicarius Capitularis poteſt allegari ſuſpectus, non ſolùm ex propria ſuſpicione, ſed etiam ex ſuſpicione Capituli, prout idem dicitur in

Vicario Epiſcopi ex ſuſpicione Epiſcopi, tenet *Meroll. eod. ſupracit. loc. dub. 33. num. 322.* Et in caſu ſuſpicionis recurrendum eſt ad Capitulum, qui arbitros eligit ad cognoſcendum de ſuſpictione, quæ ſi militat, alteri tenetur cauſam delegare, refert *Ricc. collect. 1602. declaraſſe Sacr. Congreg.*

37 Nota vndecimò, Vicarium Capitularē, cui Capitulum dedit omnimodam auctoritatem, etiam ad quæ requirunt ſpeciale mandatum, iuxtà formulam commiſſionis, quæ communiter adducitur per DD. in hac materia, poteſt ea omnia exercere, & facere, quæ poteſt Capitulum ipſum, ſiuè iuriſdictionis ſint, ſiuè gratiæ; Vndè cognoſcit de cauſis omnibus etiam arduis, ita *Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante verſ. quintò quæro*, *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. vltimo num. 72.* In particulari procedit in cauſa hæreſis, prout Epiſcopus ipſe in illa procedere poterat in puniendis, ac iudicandis hæreticis, *gl. in cap. ad abolendam de hæret.* in verbo prærogatiua, vbi DD. quod intellige, quando habet ſpeciale mandatum à Capitulo, & tunc ſolum contra ſubditos, non autem exemptos procedere poteſt, vt diximus hac *annot. §. 1. verſ. 8. Capitulum*, *Farinac. de hæreſ. q. 186 num. 182.* & licèt *Farinac. eodem loc. nu. 181.* dicat, Vicarium Capitularem nullam habere iuriſdictionem in hæreticos, hoc intelligitur ex generali, ſecus ex ſpeciali mandato Capituli, *Meroll. cit. loc. dub. 1. num. 37.*

38 Cognoſcit quoque Vicarius Capitularis, qui habet omnimodam auctoritatem, de cauſis matrimonialibus, probatur ex *Cap. veniens de eo, qui duxit in matrim.* voluit *Pauin. de poteſt. Cap. ſed. vacant. quæſt. 5.* *Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante fol. 161. verſ. quintò quæro*, *Barboſ. de Canon. & Dignit. cit. cap. vltimo nu. 102.* qui alios citat, *& de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 32. num. 102.* probat *Diana tom. 8. tract. 4. reſol. 22. Meroll. eod. cit. loc.*

39 Poteſt etiam Vicarius Capitularis habens facultatem à Capitulo ſtatutum condere, & conſtitutionem facere ſuper ſtatum Eccleſiæ, diſtringens totam Diœceſim, & ita, vt ſtatutum & cōſtitutio prædicta ſit perpetua, & duret etiam in tempus futuri Epiſcopi, & quouſque non fuerit reuocata; & ratio eſt, quia ius ſtatuendi dependet à iuriſdictione, *Cap. 2. de conſtitut. in 6.* ita *Quarant. ſumm. Bull. loc. cit. verſ. quartò quæro*, *Vulp. vbi ſupra num. 16.* & alij, quos refert, & ſequitur *Meroll. cit. loc. num. 39.*

40 Et non ſolùm nouum ſtatutum, vel conſuetudo poteſt fieri per Vicarium Capitularem, vt ſupra; ſed etiam poſſunt reuocari ſtatuta emanata à prædeceſſoribus Prælatis, docet poſt *Gemin. Franc. Zabar. Fel. & Pauin. Quarant. loc. cit. in fin.*

41 Fallit tamen facultas prædicta ſtatuendi in Vicario Capitulari, & Capitulo, quando ſtatutum eſſet contra Eccleſiam, idest menſam Epiſcopalem vacantem, contra quā nec Capitulū, nec Vicarius eius poteſt aliquid ſtatuere, cùm non habeat defenſorem, vt notatū eſt ſupra §. 1. obſeruat *Quarant. loc. cit. ac DD. omnes.*

42 Similiter Capitulum, & eius Vicarius ad id facultatem habens poteſt facere gratias, & remittere pœnas, etiam ad quas Epiſcopus præmortuus ſubditos condemnauit, & non ſolùm de pœnis, ſed etiam de delictis, & id de iure, ac conſuetudine procedere, docet *Vulp. loc. cit. num. 26.* contra nonnullos per ipſum adductos, cui adhæret *Diana cit. tract. 4. reſol. 19. Nouar. ſumm. Bull. hoc titul. num. 12. Meroll. vbi ſupra nu. 53.* vbi reſpondet contrarijs.

43 Valet quoque Capitulum ſede vacante, & eius Vicarius aſſiſtere matrimonio celebrando, & poteſt etiam licentiam dare alteri Sacerdoti aſſiſtendi matrimonio, quia hæc ad iuriſdictionem ordinariā ſpectant, quæ omninò ad Capitulum tranſit, docet *Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 28. num. 5. Gutier. de matrim. cap. 66. num. 9. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 32. num. 86.* & alij, quos refert, & ſequitur *Diana cit. loc. reſol. 49. Meroll. cit. loc. num. 47.*

44 Item Vicarius Capitularis poteſt reuocare facultates omnes audiendi confeſſiones Sacramentales, & confeſſores examinatos, & approbatos per Epiſcopum mortuum, iterum ad examen vocare, & ſi inhabiles inuenerit reprobare, etiamſi Regulares ſint, quæ facultas, licèt denegetur Epiſcopo, qui ſemel examinauit, & ſimpliciter approbauit confeſſarios maximè regulares, permittitur tamen ſucceſſori, & Vicarius Capitularis dicitur ſucceſſor, ita DD communiter, tenet *Henriq. in ſumma lib. 3. de pœnit. cap. 6. in princip.* & alij, quos refert, & ſequitur *Barboſ. lib. 1. de iure Eccl. cap. 32.* ſaluis tamen priuilegijs in contrarium, quæ habere mendicātes, aſſerit *Dian. cit. loc. reſol. 48* poteſt etiam facultatem cōcedere confeſſarijs abſoluendi ab omnibus caſibus reſeruatis Epiſcopo, & cōfeſſorem deputare pro abſolutione caſuum reſeruatorum, *Barboſ. cit. loc. num. 64.*

45 Addunt etiam DD. poſſe Capitulum ſe-

de

de vacante, & eius Vicarium commutare vltimas voluntates in caſu, quo de iure cõmuni Epiſcopo permittitur talis commutatio, probat *Monet. de commut. vltim. volunt. cap. 5. num. 427. & ſeqq. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 32. num.* 101. Et non ſolùm commutare, ſed etiam exequi, vt idem Barboſ. *cit. loc. num.* 76. & ſequitur *Dian. vbi ſupra reſol.* 34. *Nouar. ſumm. Bull. titul. de cap. ſed. vac. num. 5. par.* 1. ubi etiam tenet, quod poſſit rationes exigere ab executoribus, & adminiſtratoribus piorum locorum; quicquid de commutatione teneant *Balb. & Ricc.* à quibus etiam recedit *Meroll. tom. 3. diſp. 7. cap. 7. num.* 277.

46 Excommunicationes omnes, & cenſuras, ac pœnas, quas Epiſcopus inferre poterat, ac corrigere exceſſus omnes, poteſt quoque inferre Capitulum, & ab eis abſoluere, niſi ſpecialiter reperiretur denegata facultas, *Cap. ad abolendam*, & ibi *gl. et DD. de haeret. Molin. de iuſt. tract. 5. diſp.* 11, *num. 6. in princip. Barboſ. cit. loc. num.* 65. ex quo colligit, Capitulum poſſe abſoluere ab excommunicatione emanata, ſiuè à iure, ut ob percuſſionem Clerici, ſiuè ab homine, quando Epiſcopus ab illis abſoluere poterit, ad quod citat *Mol. cit. diſp. 11. n. 6. vers. poteſt item*, notatum eſt §. *praecedenti verſ. & generaliter, Nouar. cit. loc. num.* 24. quod ampliatur in abſolutione à iuramento, *Merol. cit. loc. num.* 31.

47 Dictum eſt ſupra §. *praecedenti verſ. dubium eſt*, poſſe Capitulum ſede uacante uiſitare Ciuitatem, & Diœceſim; hic addendum eſt, hoc ius uiſitandi tranſire ad Vicarium Capitularem, etiamſi illi per Capitulum non fuerit ſpecialiter demandatũ, tenent ex ſententia *Sacrae Congregationis, Garz. de benef. in addit. par. 5. cap. 7. num.* 29. *&* Barboſ. *cit. cap. 32. num.* 68. dummodo ſit lapſus annus ab ultima Epiſcopi uiſitatione, ut notatum eſt ſupra *cit. loc.*

48 Poteſt quoque Capitulum pro neceſſitate Eccleſiae vacantis ſubleuanda imponere, & exigere charitatiuum ſubſidium, quod & poteſt Vicarius de mãdato Capituli, habetur originaliter per *gl. in cap. cupientes §. ad haec verbo aliunde de elect. in* 6. notat *Bellect. de charit. ſubſid. quaeſt. 7. Barboſ. cit. loc. nu. 83. vbi n.* 84. aduertit, non poſſe Capitulum ſtatuto, vel alia diſpoſitione facere, quod charitatiuum ſubſidium in futurum minuatur, quia Capitulum non poteſt ſtatuta condere, tendentia ad praeiudicium Epiſcopi, vel Eccleſiae Cathedralis vacãtis, cum illa careat legitimo defenſore, *argum. cap. dudum de reb. Eccleſ. non alien.* & notatũ eſt pluries ſupra: Quod procedit, etiamſi ſtatutum fuiſſet iuramento firmatum; nam etſi vnus ex Canonicis, qui iurarunt, ſeruare ſtatutum, minuens charitatiuum ſubſidium, fuerit electus Epiſcopus, adhuc poteſt non obſtante ſtatuto illud exigere non diminutum; immò Canonici, qui iurarunt, non obſtante iuramento poſſunt illud ſoluere, docet *Belline. cit. tract. quaeſt. 45. nu. 5. et ſeqq. Azor. iuſtit. moral. tom. 2. lib. 12. cap. 14. q. 5. verſ. item collegium, & q. 7. verſ. item Canonicorum, Meroll. 3. tom. diſp. 7. cap. 7. dub. 1. num.* 41.

49 Synodum quoque Diœceſanam quotannis poteſt Capitulum per eius Vicarium ſede vacante celebrare, & congregare, ita aſſerit deciſum *Garz. de benef. par. 9. cap. 2. nu.* 8. quem refert *Gauant. in Enchirid. Epiſ.* verbo *Synodus Diœceſana num.* 2. Immò, & in ipſa Synodo, vel aliàs iuxtà conſuetudinem Eccleſiae poteſt exigere manualem obedientiam, quam Clerici ſuo Praelato exhibere ſolent, prout teſtatur, fuiſſe ſeruatum in Eccleſia Neapolitana, *Quar. ſumm. Bul.* verbo *Capitulũ ſede vacante verſ. octauò quaero, Meroll. cit. loc. nu.* 55. quicquid dicat *Zabar. in cap. his, quae q. 4. de maior, & obed.*

50 Obſerua, quòd licèt dictum ſit ſupra, Capitulum ſede vacante, & multo minus eius Vicarium nõ poſſe beneficia conferre, maximè curata, nihilominus praeter collationem omnia alia, quae per *Trid. ſeſſ. 24. cap.* 18. praecedunt collationem Parochialium facere poteſt Capitulũ, ſiuè eius Vicarius, puta ſtatim habita notitia vacationis prouidere Eccleſiam de idoneo Vicario, cum aſſignatione congruae portionis, proponere edicta, examinare per cõcurſum, examinatores in Synodo deputare, & alia iuxtà *cit. cap. 18. Concil. Trident.* facere, ita teſtatur fuiſſe deciſum per *Sacram Congregationem Concilij in vna Toletana anno* 1577. *Garz. cit. cap. 2. num.* 8. notatum eſt etiam §. *praecedenti num.* 55. poſſe Capitulum, & eius Vicarium in his procedere vſq; ad dignioris electionem, aduertit etiam *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 32. num.* 94 quicquid dicat *Meroll. cit. loc. num.* 153. nam verè in praxi ſeruatur, quod Vicarius Capitularis, facto examine per concurſum, nominat digniorem Sanctiſſimo.

51 Licentias omnes, quae concedere poterat Epiſcopus, poteſt etiam concedere Capitulum, vel eius Vicarius ſede vacante, puta licentiam dare nouitio diſponendi de bonis ſuis temporalibus, *Sanch. in precept. decal. tom. 2. lib. 7. cap. 5. num.* 68. *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 99. num.* 5. Epiſco-

po

pò extero exercendi Pontificalia in Eccleſia vacante, *Quarant. cit. loc. verſ. vndecimò quæro, Garz. par. 5. cap. 7. num. 93. verſ. quinto, Meroll. cit. loc. num.* 56. & de licentia nouitij *num.* 43. dictum eſt etiam §. *præcedenti*, & in omni alio caſu, quo poteſt Epiſcopus, *Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 7. cap.* 5. q. 3. Immò licentiam prædictã, datam ab Epiſcopo mortuo, poteſt reuocare, *Diana tom. 8. tract. 4. reſol. 72.*

52 Demum Capitulum ſede vacante, etiam non expectato Epiſcopo poteſt rationem exigere à Vicario Capitulari, & alijs officialibus, eoſque pro modo culpæ punire poteſt, *Garz. cit. loc. num.* 23. *Quarant. eod. loc. in append. fol.* 522. *verſ. cum Vicarius, & alij communiter.*

53 Et non ſolùm poteſt Capitulum finito officio rationem exigere a Vicario Capitulari, ſed etiam non obſtante, quod ratio reddita ſit Capitulo, poteſt ſucceſſor Epiſcopus rationẽ exigere à Capitulo, & eius Vicario; qui tenẽtur Syndicatum dare moderno Epiſcopo ex *Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap.* 16. Immò Capitulum tenetur de delicto Vicarij, niſi quanto citius ſciuerit, purgauerit eius delictum, notat *Panin. de Capitul. ſed. vacant. 2. par. quæſt.* 10. quem ſequitur *Genuenſ. in prax. cap. 86. ſub nu.* 9. ſecundum vltim. impreſſ. & non ſolùm poteſt Epiſcopus à Vicario Capitulari, & alijs officialibus ſede vacante rationem petere, & Syndicatum exigere, ſed ſi illos culpabiles inuenerit, poteſt punire; hoc enim importat Syndicatum dare, & obſeruat *Ricc. in prax.* 1. *par. reſol.* 514. ſecundum vltim. impreſſ. *Vulp in prax. for. Eccleſ. cap.* 44. *nu.* 19. *Dian. tom. 8. tract. 4. reſol. 71. & alij communiter*, & voluiſſe *Sacram Congregat.* teſtatur *Nouar. ſumm. Bull. 1. par. titul. de Capit. ſed. vac. num. 20. in fin. Meroll. tom. 3. num. final.*

54 Nota, quòd licet Capitulum ſede vacãte, & eius Vicarius poſſit vniones facere beneficiorum ex cauſa, dummodo non lædatur iuriſdictio ſedis vacantis, *Rebuff. in prax. beneficior. titul. de vnionib. nu. 36. Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante quæſt. 9. verſ. qua concluſio, Garz. de beneſ. par. 2. cap. 2. num. 07. & alij*; quos refert *Meroll. tom. 3. diſp. 7. cap. 7. dub. 14. num.* 145. contra alios relatos *num.* 145. Non tamen poteſt ſibi vnire Capitulum, & ſupprimere quódcunque beneficium, teſtatur *Garz. cit. loc. n.* 68. ſic declaraſſe *Sacrã Congregationẽ Concilij*, ſequitur *Rota cit. loc. reſol.* 31. dictũ eſt § *præced. num.* 64.

55 Poteſt quoque Vicarius Capitularis, ſi Epiſcopus eſt, exercere Pontificalia in Eccleſia vacante de licentia Capituli, & ordines conferre, chriſma conficere, conſecrare Baſilicas, & ſimilia; *Barboſ. de Canon. & Dignit. cap. vltim. nu.* 113. Alia quæ poſſit, vel non poſſit Capitulum, & eius Vicarius Sede vacante, vide apud *Quarant. ſumm. Bull.* verbo *Capitulum ſede vacante, Genuenſ. in prax. cap. 86. & ſeq.* ſecũdum vltim. impreſſ. *Barboſ. de Canonic. & Dignit. cit. cap. vltimo, & de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 32. à num. 60.*

56 Diſpenſare quoque poteſt Capitulum ſede vacante cum illegitimis quoad Ordines minores, & beneficia ſimplicia, prout poterat Epiſcopus, iuxtà *Cap.* 1. *de filijs Presbyter. in* 6. tenet *Vega in cap. 4. de iudic. §. de adulter. num.* 53. *Solorzanus de Indiar. iure tom. 2. lib. 3. cap. 13. num.* 13. Vicarium verò Capitularem poſſe cum dictis diſpenſare tantum, quando habet ſpeciale mandatum, tenet *Merolla tom. 3. diſp. 7. cap. 7. dub. 1. num.* 34. quem ſequitur *Diana tom. 8. tract. 4. reſol. 6.*

57 Poteſt etiam Capitulum, vel eius Vicarius ſede vacante deputare Pœnitentiarios cum facultate abſoluendi à cenſuris, & caſibus reſeruatis; docet *Azor. tom. 3. lib. 3. cap. 37. q. 6. Vgol. de poteſt. Epiſcopi cap. 36. Barboſ. etiam de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 52. nu.* 3. quos refert, & ſequitur *Pater Diana tom. 8. tract. 4. reſol. 12. in fin.* poſt *Meroll. cit. loc. num.* 30.

58 Poteſt quoque Capitulum, vel eius Vicarius ſede vacante exercere iuriſdictionẽ, & cognoſcere inter perſonas ſæculares, inter quas Epiſcopus cognoſcebat, & habebat iuriſdictionem temporalem, iuxtà dicta per *Merollam tom. 3. diſp. 7. cap. 7. dub.* 1. *num.* 9. qui alios citat *Roderiquez in ſumm. tom. 1. cap. 71. num.* 2.

59 Succedit vlterius Capitulum, & eius Vicarius in poteſtate compellendi executores piorum legatorum ad executionem illorum, & illis negligentibus, procedendi ad executionem, prout poterat Epiſcopus, tenet *Roderiquez cit. loc. num.* 10. poſt *Ioan. And. in cap. Ioannes de teſtam. & alios*; ac etiã ſuccedit in poteſtate exigendi rationem à regularibus executoribus piarum diſpoſitionum, & alia facere circa executionem piarum voluntatum, quæ refert *Diana tom. 8. tract. 4. reſol.* 24. vbi alios citat, & *reſol.* 34. tenet, poſſe etiam commutare vltimas voluntates in caſibus, in quibus Epiſcopus iure ordinario commutare poterat. Vlterius ſuccedit Capitulum, & eius Vicarius in poteſtate concedendi monitoria, ad finem habendi notitiam bonorum deperditorum, quæ, in forma ſignificauit,

ſolent

Digitized by Google

ſolent nuncupari, docet *Meroll. cit. cap.7. num.35.*

60 Vltimò expirat iuriſdictio Vicarij Capitularis ſede vacante, ſi fuit electus ad tempus determinatum (quod fieri poſſe dictum eſt ſupra) ſtatim elapſo tempore, prout refert voluiſſe *Sacram Cõgregationem. Merolla tom. 3. diſp.7. cap.7. dub.35. num.325. & ſeq.* Si verò facta fuerit electio ſine temporis præfinitione, tunc expirat iuriſdictio prædicta, quãdo ſedes ceſſat eſſe vacans, quod non poteſt eſſe, niſi poſtquam modernus Epiſcopus adeptus eſt poſſeſſionem Epiſcopatus, tenẽt *Merolla cit. loc. & Vulp. in praxi for. Eccleſ. cap.44 num.32. Dian. tom.8. tract.4. reſol.69.* qui reſpõdent omnibus, quæ in contrarium adduci poſſent, & hæc opinio eſt vera, & ſeruat praxis vbique, de qua etiam praxi teſtatur *Pauin. de poteſt. Cap. ſed. vacant. par. 1. q. 10. num. 10.* Barboſ. *de poteſt. Epiſcopi alleg. 54. nu.161.* quos refert, & ſequitur *Nouar. ſum. Bull. 1. par. titul. de Capit. ſed. vacant. num 40. verſ. vltim* & ab hac opinione non eſt recedendum, licèt alij alia dicant, & nonnulli adducentes *deciſ. Rotæ in vna Burgen. Canonicatus 28. Ianuarij 1583. coram D. Giptio* videantur tenere, ceſſare iuriſdictionem Vicarij Capitularis, & vacationem ſedis, ſtatim poſt propoſitionem in Conſiſtorio de Prælato, etiam ante poſſeſſionem; nam verum eſt à prædicta deciſione fuiſſe per eandem *Rot.* receſſum *ſub die 3. Iunij eiuſdem anni,* & in eadem cauſa, prout teſtatur *Gonzal. ad regul.8 Cancell. gl.15. §.2 num. 88.* Barboſ. *cit. loc. num.160* & melius *Nouar. vbi ſupra, Meroll. cit. cap.7. dub. vltimo num.325.*

61 Non eſt prætermittendum hic adnotare, *Nouarium ſumm. Bull. 1. par. titul. de Capit. ſed. vac. num.19.* audacter aſſerere, Canonicũ eligendum in Vicarium Capitularem neceſſariò debere eſſe in ſacris, & hoc dicit ſtatuiſſe Clementem VIII. in litteris per ipſum relatis, quæ litteræ hoc non continent; vndè ſi nulla lege obligatur Capitulum ad eligẽdum Vicarium in ſacris, dicendum eſt, poſſe liberè eligere quemcunque Clericum, etiam primæ tonſuræ, ſicut poteſt Epiſcopus: & hoc procedere dicendum eſt etiamſi Clericus in minoribus electus in Vicariũ Capitularem obtineat Canonicatum, cui Diaconatus, vel Presbyteratus ordo eſt annexus, & obligetur infra annum promoueri ſe facere ad ordinem requiſitum, iuxtà diſpoſitionem *Concil. Trid. ſeſſ. 22. de ref. cap. 4.* nã adhuc elapſo anno poteſt prædictus Canonicus eligi in Vicarium Capitularem; & licèt per *Concil. Trid. citat. loc.* ob non promotionem prædictam priuetur voce in Capitulo, id tamen magis communiter intelligunt DD. de voce actiua, quæ ſimpliciter & abſolutè eſt vox, non autem de voce paſſiua, ita *Garz. de benef. par.3. cap.4. in addit. ſub num.15.* Barboſ. *de Canon. & Dignit. cap. 16. num. 18. & cap.41. num. 1. in fin.* contra *Leſſ. de iuſt. lib.2. cap.34. num. 105.* tenent principalem ſententiam contra *Nauar. Merolla tom.3. diſp.7 cap.7. dub.18. num.189. & Diana par.8. tract.4. reſol.59.* qui dicunt etiamſi extarẽt literæ, quas refert *Nouarius,* adhuc ad id non obligari Capitulum, quia illæ morte Clementis expirarunt, tanquam continentes præceptum perſonale.

62 Diximus ſupra, negligente Capitulo eligere Vicarium ſede vacante infra octo dies deuolui poteſtatem eligendi ad Metropolitanum, vel ad antiquiorem Epiſcopum ſuffraganeum, ſi ſedes Metropolitana vacet, vel ad viciniorem Epiſcopum, ſi Eccleſia eſt exempta ex *Concil. Trid. ſeſſ. 24. de ref. cap. 16.* in cuius terminis poſſet dubitari, an teneatur Metropolitanus, antiquior, vel vicinior Epiſcopus reſpectiuè, vt ſupra, deputare Vicarium de Capitulo, cuius ſedes vacat, ſi idoneus adeſt cæteris paribus: Et affirmatiuè videtur reſpondendum ea ratione, quia Metropolitanus, vel alius, vt ſupra, ſuccedit Capitulo negligente, & ſupplet eius defectum, ſed Capitulum cæteris paribus debet præferre Capitularem, vt diximus ſupra; ergo id etiam ſeruare tenetur Metropolitanus, probat *Diana tom.8. tract.4. reſol.57.* per opinionem *Genuenſ. in prax. Cur. Arch. Neapol. cap.86. num. 1. ſecundum vltim. impreſſ.* Alia multa de hac materia vide apud *Dianam 8. par. tract. 4. per totum* poſt *Meroll. cit. cap.7.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici bonorum materia ad tex. cap. 1. de ſucceſſ. ab inteſtato, et qui DD. materiam exagitent.*

2 *Clericorum bona in quot ſpecies diuidantur.*

3 *Clerici de bonis ſuis dupliciter diſponere poſſunt.*

4 *Clericus qualiter de patrimonialibus diſponere poſſit, & num.5.*

6 *Clericus ſi habeat licentiam teſtandi, de quibus bonis intelligatur.*

7 *Clericus de patrimonialibus tam ante, quàm poſt Clericatum quæſitis liberè diſponit.*

8 Cle-

8 *Clericus liberè diſponit de relictis contemplatione perſona, non ſic contemplatione Eccleſia.*

9 *Clerici bona quaſita ex artificio, ſeù magiſterio liberè poſſunt relinqui, nec cadunt ſub ſpolio.*

10 *Clericus quid diſponere poſſit circa ordinata ad diuinum cultum, ſi propria ſint; quid ſi tacitè, vel expreſsè donata fuerint nu. 11.*

12 *Clerico non diſponente de rebus ſacris ex propria pecunia emptis, veniūt hæredes ab inteſtato.*

13 *Clerico ante obtentionem beneficij ſacras res emente ex propria pecunia, ad ea quis ſuccedat, et quod hæredes à nu. 14. vſque ad 18.*

15 *Donatio non præſumitur.*

16 *Spolio concurrente cum Eccleſia, præfertur Eccleſia, non ſic ſi Eccleſia cum hærede concurrat.*

17 *Spolium non habet locum, ſi Clerici decedentis bona ſint empta ex propria pecunia.*

19 *Clericus, etſi ſub patria poteſtate, poteſt de patrimonialibus, & licitè quæſitis teſtari.*

20 *Clericus an non ſolùm de Caſtrenſibus, & quaſi, ſed & de aduentitijs teſtari poſſit, & quod ſic, ſi poſt Clericatum ſint quæſita num. 21.*

22 *Clerici teſtamentum an querela inofficioſi, vel aliter lædi poſſit.*

23 *Clerici teſtamentum de iure Canonico cum paucioribus ſolennitatibus valet.*

24 *Regularis Epiſcopus factus ſine licentia Papæ teſtari non poteſt, vel Religioni, aut conſanguineis donare.*

25 *Clericorum bonis aduentitijs, & patrimonialibus ſuccedit Eccleſia, ſi non ſint conſanguinei; vel plures Eccleſiæ, ſi plures habuerit beneficia num. 26. et qualiter diuidatur hæreditas n. 27.*

28 *Clerico ab inteſtato decedenti ſuccedit Cappella ſui beneficij, & Capitulum ſi ſit Canonicus.*

29 *Clerico ſimplici ab inteſtato decedenti ſuccedit Fiſcus Epiſcopi, qui bona pijs locis applicare debet non menſæ, niſi pauperes ſit, veluti applicantur in confiſcatione num. 30.*

31 *Clericum occidens ſi ex ſtatuto pœnam ſoluat, ſoluit fiſco, ſi deſint hæredes.*

32 *Clerici decedentis bona, ſi deſint coniūcti, ſanctificentur Altari, iuxtà tex. qui quomodo ſit intelligendus.*

33 *Clericus de quaſi patrimonialibus liberè diſponit, quæ ſint talia, non tamen in fauorem ſpuriorum nu. 34. nec illicita ex negotiatione quæſitis nu. 35.*

ANNOT. XVI. ARGVMENTVM.

De bonis Clericorum. Notatur §. 1. ſpecies bonorum, quæ ſolent Clerici habere, quomodo de illis poſſint diſponere. Licentia teſtandi de quibus intelligitur. Quomodo liberè diſponant de patrimonialibus, de relictis contemplatione perſonæ, de quæſitis ex licito artificio. Quid ſi bona propria ſint Clerici, ſed ordinata ad diuinum cultum, vel ſacra ſunt: Si in bonis Clerici concurrat ſpoliū, & Eccleſia quis præferatur, & in quibus bonis ſpoliū non cadat. Clericus filiusfamilias an diſponere poſſit, vel eius teſtamētum poſſit ex quærela inofficioſi lædi. Teſtamentum Clerici quas ſolennitates requirat; an Regularis factus Epiſcopus poſſit teſtari. Quis Clerico ſuccedat, ſi conſanguineos nō habeat, ſi ſit Beneficiatus, Capellanus, Canonicus, vel ſimplex Clericus, & quid de bonis quaſi patrimonialibus. Notatur §. 2. An Beneficiatus habeat dominium bonorum beneficij, quorum fauore de illis non poſſit diſponere, nec in vita, an poſſit illa expendere, & patrimonialia conſeruare, quid pauperibus debeatur, vel creditoribus Clerici, aut fabricæ Eccleſię. Quibus bonis Beneficiati ſuccedat Camera Apoſtolica, quæ quomodo teneatur ſoluere debita Clerici, & quomodo diuidendi ſint fructus pendentes inter Cameram, & ſucceſſorem; Quid in beneficijs vacantibus per reſignationem, & alia ad materiam.

AN-

ANNOTATIO XVI. §. I.

Ad Tex. in Cap. 1. de ſucceſſ. ab inteſt.

1 IN hoc *tex.* ſtatuitur, quod Clericus bona propria dare poteſt cui vult: quod ſi decedat inteſtatus, & non habeat conſanguineos, ſuccedat Eccleſia. Cuius occaſione notãdæ ſunt hic aliqua de bonis Clericorum, & eorum diſpoſitione, de qua materia tractant *Clarus* §. *teſtamentum quæſt.* 17. *Mant. de coniect. vltim. volunt. lib.* 2. *titul.* 9. *nu.* 3. *& ſeqq. & de tacit. & ambig. conuent. lib.* 5. *titul.* 12. *nu.* 2. *& ſeqq.* latè *Belleſt. diſquiſ. Cler.* 1. *par. titul. de bonis Cleric.* §. 1. *& ſeqq. de Graff de effect. Cler. eff.* 31. *Nauar. de reddit. Eccleſ. quæſt.* 1. *monit.* 19. *Molin. de iuſt. tract.* 2. *diſp.* 141. *Marta de iuriſdict. par.* 4. *caſ.* 24. *&* 26. *Couar. cap.* 1. *de teſtam. Azor. inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 8. *cap.* 3. *q.* 11. *Garz. de benef. par.* 2. *cap.* 1. *Redoan. tract. de ſpolijs*, *Menoch. de arbitr. caſ.* 195. *Leo Theſ. for. Eccleſ. par.* 3. *cap.* 2. *Quarant. ſumm. Bull.* verbo *ſpolia Clericor. Nouar. ſumm. Bull. titul. de beneficiorum fructib. prohibitis teſtari, Ricc. in prax.* 3. *par. reſol.* 425. *& ſeqq.* Barboſ. *de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 17. *& in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *bona, Reuerendiſſimus Marant.* 3. *par. ſuarum doctiſſimarum controuerſ. reſp.* 31. *& alij.*

2 Verùm quia Clericus poteſt habere bona diuerſo modo quæſita, de illis poteſt diuerſo modo diſponere; ideo vt clarius procedatur ad diſtinctiones recurrendum eſt. Quinque genera bonorum poſſe Clericum habere, aſſerit *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 17. *nu.* 1. Sed in his terminis bona Clericorum poſſunt reſtringi ad tres ſpecies; prima ſpecies bonorum eſt illa, quam acquirit Clericus titulo ſæculari, puta donatione, ex teſtamento, vel ab inteſtato, vel alio licito exercitio, puta legendo, docendo, & ſimiliter; Alia ſpecies bonorum, quã poteſt habere Clericus eſt illa, quæ acquiri poteſt ex aliquo proprio exercitio ſpirituali, puta confeſſiones audiendo miſſas celebrando, & ſimilia. Et vltima ſpecies bonorum poteſt dici illa, quam acquirit Clericus ex fructibus beneficiorum.

3 Vlterius bona prædicta ſub duplici modo diſponendi cadere poſſunt, vel inter viuos, vel in vltima voluntate, & cauſa mortis.

4 His poſitis, de prima ſpecie bonorum, quæ bona patrimonialia nuncupari ſolẽt, & hìc in *tex.* dicuntur bona propria, & sũt illa, quæ Clericus lucratus eſt titulo ſæculari, puta donatione, ſucceſſione, vel alio ſæculari exercitio, Clericis permiſſo; de his bonis Clericus diſponere liberè poteſt, non ſolùm inter viuos, ſed etiam cauſa mortis, & in vltima voluntate, ac illa, cui vult dare poteſt, vt deciditur in hoc *tex. & in cap. fin.* 12. *q.* 5. *Cap. quia nos, & cap. relatum* 2. & ibi *DD. de teſtamẽt. Belleſt. diſq. Cler.* 1. *par. titul. de bonis Cler* §. 6. *nu.* 9. vbi multos refert, *Ricc. in prax.* 3. *par. reſol.* 427. *num.* 3. *& alij.*

5 Quod adeo verum eſt, vt Clericus, prætermiſſa propria Eccleſia, poteſt bona ſua propria, & patrimonialia relinquere cui vult, etiam extraneis, cùm ſit potius ex cõſilio, quàm ex præcepto, vt non exiſtentibus filijs, vel propinqua Eccleſia inſtituatur, *gl.* 1. *in cap. Epiſcopus, qui filios* 12. *q.* 2. *Couar. in cap.* 1. *de teſtam. num.* 3. *in fin.*

6 Hinc eſt, quod ſi alicui Clerico, vel Prælato ſit conceſſa per Sedem Apoſtolicam facultas teſtandi, intelligitur de bonis ab Eccleſia acquiſitis; nam de patrimonialibus ſuo iure poteſt liberè teſtari, *Fel. in cap.* 1. *num.* 8. *circa princip. de reſcrip. Couar. cit. loc. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.* 2. *titul.* 10.

7 Amplia prædicta, vt Clericus poſſit teſtari de bonis patrimonialibus ſuis, non ſolùm de acquiſitis ante Clericatum, vel ante Prælaturam in Prælatis, ſed etiam poſt, dummodo acquiſita ſint de bonis patrimonialibus, vel alio titulo ſæculari, ita *Baiard. ad Clar.* §. *teſtamentum ſub num.* 2.

8 Ampliatur etiam, vt poſſit Clericus diſponere de bonis ei relictis ſub nomine Dignitatis, vel officij, ſed contemplatione perſonæ, ſecus de relictis contemplatione Eccleſiæ, *Cap. quia nos, & cap. relatum, vbi DD. de teſtam.* Quando verò dicatur relictum Dignitati contemplatione perſonæ, & quando contemplatione Dignitatis, recurrendum eſt ad coniecturas, quando ſumus in dubio, vt ſi relictum ſit aliquid ab amico, vel propinquo, dicitur factum contemplatione perſonæ, etiamſi ſit expræſſum tantùm nomen Dignitatis, *Cap. requiſiſti de teſtament. vbi Hoſt. num.* 1. *& Abb. num.* 1. 2. 8. *&* 23. *Bart. in l.* 2. *ff. de reb. dub. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib.* 8. *titul.* 6. *num.* 17. *&* 20. Si verò relictum fuit per extraneum, præſumitur intuitu Eccleſiæ, *cit. cap. requiſiſti*, *vbi gl.* verbo *præſumitur*,

Digitized by Google

& Abb.per plures numeros, *Mantic.cit.loc. Seraph. deciſ.* 1149. *num.* 7. etiam ſi relictum fuerit ſub nomine proprio, *Abb. in eodem cap.requiſiſti num.*23. *Mantic. cit.loc. num.*19. *verſ. quod verò*; niſi interceſſerit longa amicitia; nam tunc præſumitur relictum intuitu perſonæ, ita *cit.gl in d.cap. requiſiſti* verbo *præſumitur*, *& Abb.ibidem num.*25. *Mantic.vbi ſupra num.*18.

9 Sub prædicta libera diſpoſitione comprehenduntur bona,quæ Clericus,vel Prælatus acquiſiuit alios litteras docendo, nã de his poteſt diſponere, ſicut & de patrimonialibus, cùm ea dicantur quaſi patrimonialia,*l.legatis* §.*ſi ex officio*, & ibi *gl.* in verbo *officium*, *& Bart num.*2.*de legat.*3. *Innoc.in cap.cum inofficiis num.*4. *de teſtam.* quod idem eſt de omnibus alijs bonis acquiſitis ex legitimo artificio; undè prædicta non cadere ſub ſpolio, docet *Leo Theſ. for.Eccleſ.par.*3.*cap.*3.*num.*17.

10 Quæritur an poſſit Clericus diſponere de vaſis argenteis,veſtibus, & ornamentis emptis ex propria pecunia pro ſuo priuato vſu: Et licèt res ſemel Deo dicata deſinat eſſe in vſu noſtro.*Cap.ad hæc*, & ibi *gl.* in verbo *mundanis de relig.dom. Cap. ſemel de regul.iur.in* 6. & Calix, vel aliæ res ſacræ vſibus profanis applicari nõ poſſit à Prælato, *D.Thom.* 2. 2. *quæſt.* 88.*art.* 10.*ad primum*, nihilominus ad quæſitum dicẽdum eſt, quo modocunque res ſe habeat, Clericum poſſe diſponere de vaſis, veſtibus, & ornamentis prædictis, voluit *Nauar.tract. de ſpol.Eccl* § 8.*in* 1.*notab. & num*, 5. *& in cap,non liceat* §.3.*num.*3.12.*q.*2. & ſequitur *Belleſt.diſq.Cler.*1.*par.titul.de bon.Cler.*§ 9 *ſub num.* 5. quod probare aſſerit ex *præfatione Bull.Pij V. edita anno* 1567.*tertiò Kalend.Septembris incip. Romani Pontificis prouidentia*; & licèt *prædicta Bulla* deneget facultatem diſponendi de his bonis, & ornamentis;tamen loquitur quando illa fuerunt empta ex fructibus, & redditibus bonorum Eccleſiæ.

11 Declara, ſupradicta procedere quando vaſa,veſtimenta, & ornamenta prædicta non fuerunt dicata Deo,Eccleſiæ,vel Oratorio expreſsè,vel tacitè,vt ſi haberent ſignum Eccleſiæ, *Rot.diuerſ par,*3.*lib.*3.*deciſ.* 582.*num.* 7. *&* 9. quæ dedicatio in dubio non præſumitur,cùm ſit donatio, ita *Bell. cit.loc.num* 6.*&* 7.

12 Vndè eſt, quod ſi de prædictis vaſis, veſtibus, & ornamentis Clericus non diſpoſuerit,non ſuccedit Eccleſia,vel ſpolium, ſed hæredes ab inteſtato venientes,vt conſultus in facto,breuiter vt amico ſatisfacerem reſpondi menſibus elapſis.

13 Reuerendus quòdam N.N.dum viueret emit ad ſuum proprium priuatum vſum, & commoditatem nonulla vaſa, ornamenta,ſeù veſtimenta Eccleſiaſtica, & Sacerdotalia, & deinde creatus Canonicus Eccleſiæ N. adhuc bona prædicta pro ſuo vſu retinuit in eadem Eccleſia, ſucceſſiuè ab hac vita diſceſſit, nulla facta particulari diſpoſitione prædictorum bonorum.

14 Dubitatur cuinam competant; & hæredi competere dicendum eſt ex *tex. in l. final.C.de edict.D.Adrian.tollen.* vbi hæredi tradendam eſſe poſſeſſionem omnium bonorum defuncti,diſponitur.

15 Nec bona prædicta donata cenſeri debent Eccleſiæ; nam.donatio in dubio non præſumitur,per *tex in l cum de indebito ff.de probat.* Immò potius actus præſumitur inualidus, quàm donatio, *Aretin.in l. à Titio num.*3.*de verbor.oblig.*& cùm donans dicatur perdere,per *gl.in cap.* 1. *de donat.* & nemo præſumatur ſuum iactare, per *l. Campanus ff. de oper. libert.* meritò damnatur præſumptio donationis, prout fuiſſe damnatam in ſimili caſu, aſſerit *Ricc.in deciſ. Cur.Archiep.Neap.deciſ.*296.vbi quidam priuatus confecerat argentea candelabra cum ſtigmatibus cuiuſdam Monaſterij, illaque penes Monaſterium repoſuit, & adhuc contra Monaſterium fuit iudicatum, non fuiſſe donata.

16 Nec minus obſtat *Bulla Pij V. edita anno* 1567.*tertio Kal.Septembris*, ubi diſponitur,ornamenta, & vaſa huiuſmodi in hæreditate Beneficiati inuenta, non ad ſpolium,ſed ad Eccleſiam ſpectare, nam *Bulla prædicta* loquitur concurrente Eccleſia cum ſpolio, quod cùm ficta perſona ſit,& odioſa,præſumendum eſt,defunctum Eccleſiam ſpolio præferre voluiſſe; Non enim loquitur *Bulla* concurrente Eccleſia cum hærede, vt eſt in caſu noſtro; vndè cùm ſimus in diuerſo caſu non eſt facienda extenſio de vno ad alium caſum, *Cap. quæ à iure communi de regul.iur.in* 6. maximè cùm non militet eadem ratio, ad latè tradita per *Euerardum in ſua topica loco à ratione legis,& cæt.fol.*57.

17 Vlterius *Bulla prædicta* diſponit de rebus ſpolio ſubiectis, & quando vaſa,& ornamenta prædicta fuerunt empta ex fructibus beneficiorum, & in caſu noſtro bona non cadunt ſub ſpolio, quia fuerunt empta, antequam emens haberet beneficium,ad dicta per *Nauar.tract. de ſpolijs* §. 5. *& ſeq.* nec fuerunt empta ex fructibus beneficiorum: Hinc eſt, quod cùm

non

non ſimus in caſu *dictæ Bullæ*, nec in caſu ſimili, non procedit illius diſpoſitio, ad dicta per *Euerard. vbi ſupra loco à ſimili fol. 27. à ter.* Et quod Bulla prædicta non habeat locum in caſu noſtro, in quo empta fuerunt vaſa, & ornamenta prędicta ex pecunia patrimoniali, non ex fructibus prædictis, voluerunt *Nauar. cit. loc. §. 8. 1. notab. & num. 5.* ac *Belleẽt. diſq. Cler. 1. par. titul. de bonis Clericorum §. nonus num. 5.*

18 Vndè vaſa, & ornamenta prædicta, non ad Eccleſiam, ſed ad hæredem ſpectare, cēſeo, & ſecūdum hoc votum fuit iudicatum in quadam Curia Epiſcopali.

19 Ampliatur quoque principalis ſuprapoſita ſententia, quod Clericus poſſit de bonis ſuis patrimonialibus, vel ex licito, & permiſſo exercitio acquiſitis diſponere inter viuos, & cauſa mortis, vt concluſio prędicta procedat etiamſi Clericus ſit filiusfamilias, & ſub patris poteſtate; nam adhuc poteſt diſponere, & teſtari de bonis quomodocunque quæſitis, *auth. presbyteros C. de Epiſc. & Cler. & l. ſacroſanctæ eod. titul. Genuenſ. practicab. Eccleſ. quæſt. 635.* vbi *in fine* dicit, id procedere etiam in Clerico primæ tonſuræ, & alij, quos plena manu refert, & ſequitur *Marant. meritiſſimus Epiſcopus Iuuenacen. 3. par. controuerſ. reſp. 31. nu. 12.* vbi licèt habeat pro communi, Clericum filiumfamilias poſſe teſtari, nihilominus multis argumentis probat, hęredem inſtitutum adſtringi ad probandum, tanquam fundamentum ſuæ intentionis, teſtatorem habuiſſe in bonis tempore teſtamenti.

20 Supradicta, quod Clericus filiusfamilias poſſit teſtamentum condere, & diſponere de bonis ſuis, indubitatè procedunt in bonis Caſtrenſibus, vel quaſi, quæſitis, ſiuè ante, ſiuè poſt Clericatum, cùm in illis nullus vſusfructus quęratur patri, & per filiū poſſideantur pleno iure, *Bal. in d. l. ſacroſanctæ nu. 4. in 3. notabil. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Verùm dubium eſt, an procedant in bonis aduentitijs: In quo dubio tenent alij contrarium dicendum in bonis aduentitijs, ita vt non poſſit de illis liberè teſtari Clericus filiusfamilias in præiudicium patris, *Surd. conſil. 259. per totum lib. 2. qui alios citat;* verùm *Gualdenſ. art. teſtand. tit. 1. caut. 1. in fin. tom. 8. par. 1. fol. 109. & Cepoll. cautel. 113.* dant cautelam filiofamilias, vt poſſit de bonis aduentitijs, etiam inuito patre teſtari, & eſt, vt efficiatur Clericus.

21 Sed prædictis non obſtantibus, verius dicendum eſt, & cū magis communi opinione diſtinguendum, quod de bonis aduentitijs quæſitis per Clericum ante Clericatum non poteſt diſponere Clericus in præiudicium patris, ſecus de bonis prædictis quæſitis poſt Clericatum, cùm de illis poſſit teſtari Clericus, etiam in præiudiciū patris: Ratio primæ partis diſtinctionis eſt quia cùm ante Clericatum ſit quæſitum ius patri quoad vſumfructum in bonis aduentitijs, non debet ſuperueniens Clericatus priuare patrem iure ſuo, ita tenent *Dec. in cap. in præſentia col. 36. in princip. num. 64. de prob. Couar. in cap. quia nos nu. 2. ad med. verſ. in his de teſtament. Pinell. in l. 1. par. 1. num. 43. verſ. decimò ex eadem concluſione C. de bon. mater. Pariſ. in repet. cap. in præſentia num. 156. de prob. tom. 3. fol.* 302. latè *Grat. diſcept. for. cap. 464. num. 1. & ſeqq.* vbi reſpondet contrarijs, & præſertim *Abb. in cit. cap. in præſentia.* Sed contra *Grat.* mordicus defendit *Mart. de iuriſd. par. 4. cent. 1. caſ. 26 num. 7. & ſeqq.* Sed verior eſt opinio *Grat.* quam etiam ſequitur *Bell. cit. loc. §. 7. nu. 5. & ſeqq. & Genuenſ. pract. Eccleſ. q. 657.*

22 Ampliātur etiam ſupradicta, quod adeo permiſſum ſit Clericis diſponere, & teſtari de rebus ſuis proprijs, vt teſtamentum Clerici non ſubiaceat querelæ inofficioſi ex cauſa exheredationis, nec ſit nullum ex cauſa præteritionis, ex magis communi opinione, quam tenent *DD. in cap. quia nos de teſtam.* per illum *tex.* vbi conceditur facultas Clericis, vt poſſint liberè de ſuis bonis patrimonialibus teſtari; liberum autem teſtamentum dicitur, quod non admittit quærelam, *l. filium C. de inoff. teſtam. vbi Bal.* ita tenent *gl. in auth. presbyteros C. de Epiſcopis, & Cler.* & ibidem *Iacob. Butr. & Bal. idem Bal. in l. ſacroſanctæ cit. titul. de Epiſcopis, & Cler. Angel. Paul. de Caſtro, Iacob. in l. 1. ff de inoff. teſt. Angel. in auth. ex cauſa C. de liber. præter.* & ibi *Corn. num.* 33. qui teſtatur de communi, *Abb. in cit. cap. quia nos, Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib. 3. §. 22. lim. 17. num.* 37. & hanc opinionem communem dicit tenendam eſſe *Modern. Surd. conſil. 156. vol. 2.* quicquid ſentiant *Fulgoſ. Salu. & Barbat.* quibus adhæret *Couar. in cit. cap. quia nos*, nec improbat communem opinionem: Et licèt teſtamentum prædictum non ſubiaceat querelæ, vel nullitati, poſsūt tamen filij, vel parentes Clericorum legitimam petere cōdictione ex lege pér *gl. in d. auth. presbyteros, & DD. ſupracitat.*

23 Similiter ampliantur ſupradicta, vt adeo poſſit Clericus liberè diſponere, & teſtari de bonis ſuis patrimonialibus, quòd nec arctetur ad teſtandum cum ſolennitatibus requiſitis de iure ciuili in teſtamento, ſed

dumtaxat de iure gentium, *Marta vbi ſupra num. 4.* Vndè, Clerici teſtamentum de iure Canonico valet, ſi ſit factum coram duobus teſtibus & Parocho etiamſi non ſit ad pias cauſas, per *tex. in capitum eſſet, vbi DD. omnes de teſtam.* Et licèt præſentia Parochi ſit neceſſaria, ita vt non valeat teſtamentum factum coram duobus teſtibus tantùm ſine Parocho, ſecundùm magis communem, & veram opinionem, quam tenet *Imol. Abb. & alij in d. cap. cum eſſet contra Butr.* nihilominus, ſi loco Parochi interueniant duo alij teſtes, & ſic quatuor teſtes, valet teſtamentum, quia validior eſt vox duorum teſtium quàm vnius, quantumcunque auctorizabilis perſonæ. *Cap. cum à nobis, cap. licet ex quadam, cap. licet vniuerſis de teſtib.* tenet *Specul. de inſtrum. edition. § compendioſè verſ. item per ius Canonicum.*

24 Limitantur ſupradicta in Regulari facto Epiſcopo, qui nec de bonis quæſitus intuitu perſonæ, & ex patrimonio ſuorum parentum poteſt diſponere, & teſtari abſque licentia Papæ, quia quod acquirit Epiſcopus prædictus cedit beneficio ſuæ Eccleſiæ Cathedralis, cum retineat votum paupertatis. *Cap. vnico 18. q. 1.* immò nec ſuæ Religioni poteſt aliquid dare, *Cap. cum olim il 2. de priuileg.* nec conſanguineis *cap. quis quis 17. q. 1.* Vndè apud *Capice. deciſ. 200.* bona empta per Epiſcopum Liparenſem, qui antea fuerat Regularis, ex fructibus penſionis, quos percipiebat à prædicto Epiſcopatu, per eum reſignato, & donata ſuis conſanguineis, fuerunt ſublata à prædictis conſanguineis, & reſtituta Epiſcopo ſucceſſori, cum fructibus à tempore motæ litis, tenent *Mart. de iuriſdict. par. 4. centur. 1. caſ. 24 num. 6. Genuenſ. practicab. Eccleſ. q. 265. per totam*, vbi per modum eleemoſynæ permittit Epiſcopo prædicto dare etiam conſanguineis.

25 Vltèrius dicit hic *tex. cap. 1.* quod ſi Clericus nulla facta diſpoſitione ſuorum bonorum aduenticiorum, & patrimonialium moriatur, illa ad Eccleſiam ſpectant, quod intelligunt *gl.* & DD. communiter, non exiſtentibus conſanguineis, ac alio proximiori hærede: Vnde eſt, quod Clerico decedenti ab inteſtato in bonis prædictis ſuccedunt proximiores conſanguinei. An verò, & quando conſuetudo, vel ſtatutum, excludens fœminas propter maſculos, habeat locum in hæreditate, & ſucceſſione Clerici, vide latè adducta per *Mart. de iuriſdict. par. 4. centur. 1. caſ. 5.*

26 Quod ſi Clericus ab inteſtato decedat ſine conſanguineis, id eſt ſine hærede, tunc ſuccedit Eccleſia, dicit hic *tex.* in bonis patrimonialibus prædictis; quod intelligitur duplici modo, ſi enim decedat Clericus Beneficiatus, ſuccedit Eccleſia ſui beneficij in bonis prædictis, & ſi plura habuerit beneficia, ſuccedunt omnes Eccleſiæ, *Cap. quicunque 12. quæſt. 3. Hoſt. in cap. inofficis n. 7. de teſtam. Abb. in cap. relatum 3. nu. 19. eod. tit. & in hoc cap. 1. num. 1. & 3. Couar. variar. reſol. cap. 9. num. 11. Bell. diſq. Cler. 1. par. titul. de bon. Cler. § 14. num. 2.* vbi *nu. 3.* dicit, idem procedere in Epiſcopo, cui ſi moriatur ſine hærede ſuccedere habet in patrimonialibus ſua Eccleſia ad inſtar vxoris, quæ ſuccedit marito deficientibus agnatis, & cognatis, & è contra maritus vxori. *L. vnica C. vnde vir, & vxor.*

27 Difficultas eſt, quomodo hæreditas Clerici ſit diuidenda inter plures Eccleſias, quando Clericus plura habuit beneficia, & deceſſit ab inteſtato ſine conſanguineis, vel alijs, qui de iure ciuili eſſent legitimi ſucceſſores: In qua difficultate tenet *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 17. ſub num. 59.* diuidendam eſſe hæreditatem pro rata fructuum beneficij, per *tex. in cap. relatum 2. § final. de teſtam.* vbi *gl. in verbo congruam* dicit, id rationi ſufficit: nam æquum eſt, & rationabile, vt Eccleſia, à qua plus accepit Clericus, plus ei detur: Sed hæc ratio militat in ſucceſſione bonorum quæſitorum ex redditibus Eccleſiarum, ſed in bonis patrimonialibus, & aliundè quæſitis, de quibus nos loquimur, nõ militat ratio prædicta: immò ratio, ſub qua hæc ſucceſſio fundatur eſt illa, quæ militat in ſucceſſione vxoris in bonis mariti deficientibus agnatis, & cognatis, q̃ procedit æquè, & pariter in omnibus Eccleſijs, quia omnes dicuntur vxores Beneficiati, propterea dicẽdum eſt, hæreditatem diuidendam eſſe æquis portionibus inter omnes Eccleſias, loquendo de bonis patrimonialibus, & ab Eccleſijs non quæſitis: Nec obſtat diſpoſitio prædicti *Cap. relatum*; nam *tex. prædictus* quaod hoc loquitur de bonis ab Eccleſijs quæſitis.

28 Hic obſeruandum eſt, quod Clerico beneficiato defuncto ſine agnatis, & cognatis, & ab inteſtato debet ſuccedere Eccleſia beneficij, id eſt titulus ipſe beneficij, ita vt ſi beneficium ſit in aliqua Capella cuiuſdam Eccleſiæ, non ſuccedit Eccleſia, ſed Capella, & ſi beneficium ſit poſitum acceſſoriè alicui Capellæ non ſuccedit Capella, ſed beneficium, *Cap. fin. 12. q. 2. auth. de Eccleſiaſt. titul. § ſi quis Epiſcopus,* notat *Barboſ. loc. ſupracit. num. 59. ad fin.* & ſi de-

fun-

Digitized by Google

functus erat Canonicus, non ſuccedit Eccleſia, ideſt menſa Epiſcopalis, ſed Capitulum ex *cit. tex. in cap. relatum*, ex quo etiam habemus, non ſuccedere in hoc caſu Beneficiatos, Capellanos, & Canonicos, niſi quoad vſumfructū bonorum hæreditatis, ſicut de alijs bonis beneficij, colligitur ex finalibus verbis huius *tex. ibi*, *in ius Eccleſiæ tradantur*.

29 Si verò Clericus, qui deceſſit ſine agnatis, & cognatis, ac alijs, qui de iure ſuccedere poſſunt, non habet beneficium, & Eccleſiam; adhuc in bonis patrimonialibus ſuccedit Eccleſia ſecundùm diſpoſitionem huius *tex. cap. 1. de ſucceſſ.* ſed non Eccleſia beneficij, cùm eam non habeat, ſed Eccleſia Cathedralis, ideſt Curia Epiſcopalis, ſiue Fiſcus Epiſcopi. At hæreditatem ipſam non poteſt Epiſcopus ſibi applicare, ſed tenetur illam pijs locis conferre, *Abb. in hoc cap. 1. & cap. ſeq. de ſucceſſ. ab inteſt. Rot. deciſ. 7. de teſtam. in antiq. Carol. de Graſſ. de effect. Cler. effect. 31. num. 1. & ſeq. Bell. diſq. Cleric. 1. par. titul. de bon. Cler. §. 14. num. 2.* niſi Epiſcopus ipſe, vel ſua menſa ſit pauper, quia tunc poteſt etiam ſibi, vel menſæ applicare, ita *Abb. in cap. presbyteris num. 2. de pœnis*; & licèt Epiſcopus non poſſit hæreditatem prædictam applicare ſibi, niſi in caſu paupertatis, poteſt tamen illam applicare ſuæ Eccleſiæ, ſiuè ſuæ Cameræ, vel menſæ Epiſcopali, vt benè notat *Bellett. cit. loc. & de Graſſis vbi ſupra nu. 5.* qui admittunt, poſſe applicationem prædictam fieri, vel pijs locis, vel Eccleſiæ.

30 Sicut eodem modo dicimus, Epiſcopum poſſe confiſcare pro Camera ſua Epiſcopali bona patrimonialia Clerici, qui commiſit aliquod delictū, propter quod eius bona fuerint ſubiecta publicationi, prout poſt *gl. & DD.* pluribus in locis firmat *Bellett. loc. cit. nu. 7. ad fin.* & hoc etiamſi Clericus commiſerit delictum, propter quod amitteret priuilegium clericale, *de Graſſ. effect. 31. num. 8.* & ſi bona ſunt in diuerſis Epiſcopatibus, applicabuntur Fiſco, ſeù Cameræ Epiſcopali illius loci, vbi ſita ſūt, non autem loci delicti, *Caual. deciſ. 15. num. 3. lib. 2. Peregrin. de iure Fiſc. lib. 1. titul. 2. n. 104. & ſeqq.* quos refert, & ſequitur *de Graſſ. cit. loc. num. 10.*

31 Vlterius ſucceſſio pœnæ, quam ſoluere tenetur interfector Clerici ratione conſuetudinis, vel ſtatuti, aut alio permiſſo titulo, defertur hæredi ipſius Clerici, nec ad illam venire poteſt Eccleſia, niſi deficientibus hæredibus, vt ſupra, ita *Abb. in cit. cap. presbyteri num. vltimo de pœnis.*

32 Obſeruandum eſt ad *tex. in hoc cap. 1.* vbi dicitur, quod bona patrimonialia Clerici, decedentis ſine agnatis, & cognatis, ac hærede, ſanctificetur Altari, cui ſeruit, quod id non intelligitur de Altari, cui Clericus ſeruit tanquam mercenarius, vel alio titulo, quàm beneficiali, nam hæc ſucceſſio conceditur tantùm Altari, ſiuè Eccleſiæ beneficij, cùm quo concurrit ratio, quæ admittit vxorem in ſucceſſione mariti in temporalibus deficiente alio hærede proximiore, explicant communiter *DD.* in eodem *tex.* ſequitur *Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 3. cap. 3. num. 13. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 17. num. 58. & alij.*

33 Alia eſt ſpecies bonorum, quæ habere poteſt Clericus, & dicuntur bona quaſi patrimonialia, quæ Clericus lucratus eſt ratione Clericalis ordinis, vel officij alia ratione, quàm iuris percipiendi fructus beneficiales, vt ſunt eleemoſynæ datæ Clerico pro miſſis celebrandis, pro concionibus habendis, confeſſionibus audiendis, aut pro alijs ſimilibus ſpiritualibus actibus, & officijs exercendis, puta Vicariatus, Auditoratus, & cæt. de prædictis enim bonis poteſt Clericus diſponere in vita, & cauſa mortis, prout ſupradictum eſt de bonis patrimonialibus, quarum naturam omninò in his terminis ſequuntur, & ſi de illis non diſpoſuerit, ſuccedunt proximiores ab inteſtato, quibus non exiſtentibus, ſuccedit Eccleſia beneficij, & ſi beneficium non habuit, ſuccedit Fiſcus Epiſcopalis Curiæ, vt dictum eſt de patrimonialibus bonis, nec bona prædicta cadunt ſub ſpolio, prout poſt *Innoc. Abb. Hoſt. Cardin. Franc. & Nouar.* tenet *Leo Theſ. for. Eccl. par. 3. cap. 3. nu. 14. Barboſ. cit. loc. num. 57. in princip. & alij multi*, quos refert, & ſequitur *Bellett. diſq. Cler. 1. par. titul. de bonis Cleric. §. ſextus nu. 3.* vbi refert de communi, & in ſpecie firmat de acquiſitis per Clericum, qui fuit Capellanus alicuius domini, poſt *Alex. de Neuo conſil. 13. num. 1. & 2. & alios.*

34 Reſtringitur prædicta facultas Clericis conceſſa diſponendi de bonis ſuis patrimonialibus, & quaſi patrimonialibus inter viuos, & cauſa mortis, vt illa non procedat in fauorem filiorum ſpuriorum ipſorum Clericorum, nā incommodum prædictorum non poteſt Clericus pater diſponere, nec in vita, nec in morte, niſi tantùm quoad alimenta, prout diſponitur in *Bulla Pij V. die 5. Martij 1572. incipien. ad Romanum in Bull. fol. 1139.* & notatum eſt 1. *par. annot. 15. §. 2.*

35 Similiter reſtringitur in bonis quæſitis

per

Digitized by Google

per illicitam negotiationem, de his enim non poteſt Clericus liberè diſponere, ſed ſpolio cedunt, vt patet ex litteris Apoſtolicis, de quibus apud *Quarant. ſumm. Bull.* verbo *ſpolia Clericor. fol.* 473. & notatum eſt *per me prima par. annot.* 13.

SVMMARIVM.

1 *Clericus in beneficij bonis an habeat dominium.*

2 *Clericus quoſnam alere poſſit ex fructibus beneficij, & nu. 3 coniunctaſq; dotare num 4.*

5 *Clericus ex fructibus beneficij ſpurios alere, & dotare poteſt.*

6 *Clericus ex fructibus beneficij coniunctos ditare non debet.*

7 *Clericus patrimonialia conſeruare, & beneficialia expendere poteſt.*

8 *Clericus detractis neceſſarijs pro ſe, et familia, reliqua elargiri debet pauperibus, non tamen neceſſariò eiuſdem loci.*

9 *Clerici redditus beneficiales adiudicari poſſunt ad tẽpus pro debito, abſq; tamen præiudicio Eccleſiæ.*

10 *Clericus partem redditum beneficialium tenetur erogare pro reparatione Eccleſiæ.*

11 *Clerici liberè teſtantur de acquiſitis ex beneficio, vbi eſt transactio cum Camera, non ſic alibi, vbi cedunt ſpolio; vbi verò non adeſt ſpolium ſuccedit Eccleſia.*

12 *Clericus liberè teſtari poteſt, ſi beneficiales fructus paucos habuerit, & multos patrimoniales; quid in dubio, an habuerit, & ad quos ſpectet probare.*

13 *Clerico ſi ſuccedit Eccleſia, tenetur ſoluere debita contracta pro ſua neceſſitate.*

14 *Clerico ſuccedit Camera loco Eccleſiæ, vbi ſpolium habet locum.*

15 *Clerico vbi ſit ſpolium in multis Camera non ſuccedit, & num. ſeq.*

16 *Clericus non facit ſpolium de acquiſitis proprio labore, & de alijs.*

17 *Camera tenetur ſoluere debita contracta pro Eccleſia, vel pro neceſſarijs Beneficiati.*

18 *Fructus beneficij eo anno, quo Beneficiatus moritur, quomodo diuidendi.*

19 *Fructus beneficij ſucceſſori, non hæredibus debentur, ſi in campo iacent, & ſeparati à ſolo in area.*

20 *Fructus nondum percepti, nec ſeparati à ſolo Cameræ Apoſtolicæ debentur in Regno.*

21 *Camera non habet ius ad diſtributiones quotidianas, nec in Replica in Capitulo Capuano.*

22 *Fructus beneficiorum per ceſſum vacantium ſpolio non ſubiacent, & cui debeantur, & quid ſi renunciatio fiat ad fauorem num. 23.*

24 *Fructus pendentes per reſignantem non exacti ſpectant ad reſignatariũ, & caſus proponitur num. 25.*

26 *Beneficiatus æquiparatur vſufructuario, licèt minus ius habeat illo.*

27 *Similium idem ſit iudicium.*

28 *Argumentum valet à maiori ad minus.*

29 *Vſufructuarius facit fructus ſuos tantùm perceptos, à fortiori in Beneficiato num. 30.*

31 *Argumentum valet à toto ad partem, tàm affirmatiuè, quàm negatiuè.*
Fructus beneficij ſunt pars illius.

32 *Fructus pendentes eſſe diuidendos pro rata temporis inter ſucceſſorem, & hæredes, & reſignantem, & reſignatarium, aliqui opinantur; verior tamen eſt alia opinio, & communior.*
Reſignans renũciando videtur remittere ius percipiendi fructus, niſi expreſsè reſeruet.

33 *Fructus pendentes ad ſucceſſorem, perceptos ad prædeceſſorẽ ſpectare, multoties deciſum.*

34 *Fructus pendentes, immò percepti, & non reconditi ſpectant ad ſucceſſorem ex Bulla Iulij III. ibi declarata;*
Renunciatio, & mors æquiparantur.
Collectores Cameræ non ſe intromittant in caſu ceſſus, ſed acceſſus.

35 *Fructus pendentes reſignatario debẽtur, excluſo reſignante ab omni rata; quid*

Digitized by Google

quid in penſionibus prediorum, & bonorum venditorum, & afficta.

36 *Fructus omnes pendentes reſignatario debentur, & reſpondetur deciſioni Canal.*

37 *Reſignans quoad fructus pendentes non iuuatur diſpoſitione tex. cap præſenti §. porrò de off ordinary.*

Penſiones, & fructus beneficij pari paſſu ambulant.

38 *Reſignans quoad fructus pendentes nõ iuuatur diſpoſitione l. diuortio cũ cõcordantibus ff. ſol. matrim.*

39 *Reſignans percipiens fructus pendentes ad reſtitutionem tenetur, velutí malæ fidei poſſeſſor.*

Reſignans amittit poſſeſſionem ciuilem, & naturalem.

ANNOTATIO XVI. §. II.

1 ALia eſt ſpecies bonorum, quam poteſt habere Clericus, quæ conſiſtit in fructibus beneficialibus, & aliàs quæſitis intuitu Eccleſiæ beneficialis, vel emptis ex ipſis fructibus, & obuentionibus Eccleſiaſticis, & beneficialibus. In quibus terminis, notandum eſt primò, famoſam eſſe quæſtionẽ inter DD. an Clericus Beneficiatus habeat dominiũ in fructibus, ac bonis quæſitis occaſione ſui beneficij. In qua quæſtione DD. in tres partes diuiſi ſunt; tenuerſit enim primi, Beneficiatum eſſe tantùm diſpenſatorem fructuum beneficij, ita vt retenta parte pro ſufficienti ſua ſuſtentatione, reliquos teneatur Eccleſiæ, ac pauperibus elargiri, & hoc non ſolùm ſub præcepto peccati, ſed etiam ſub pœna reſtitutionis; hanc ſententiam tenuerunt graues Canoniſtæ, quos refert *Lel. Zanchin. de priuil. priuil.* 116. *n.* 13. ac nõ vulgeres Theologi, quos refert *Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 8. verſ. prima igitur, & verſ. quod attinet*, illamque corroborarunt auctoritatibus multorum ſanctorum Patrum, quos refert *Cened. ad Decretal. collect.* 12. *nu* 5. *& ad ſextum collect.* 15. *in fin. & alij*. Contrariam ſententiam tenuerunt ſecundi, nempè Clericum Beneficiatum poſſe pro ſuo libito diſponere de fructibus beneficij, ſicut poteſt diſponere de fructibus bonorum patrimonialium, & ſi illos malè expenderit, nec ad reſtitutionem teneri, nec peccato imputari contra iuſtitiam, ſed ſolùm contra charitatem, ita originaliter *D. Th. 2. 2. q. 185. art. 7. et quodlib. 6. q. 8. art. 12 ad 3. & D. Thom.* ſequuti ſunt multi Theologi, ac Canoniſtæ, quos refert *Marſil. de Columna de redditib. par. 2. cap. 1. 15. & 35. Garz de beneſ. 2. par. cap. 1, num 5. & ſeqq. & Bonac. var. tractat. diſp. 4. de obligat. beneſic punct. 1. num. 1. & alij cit*, hæc opinio inter duas pugnantes indicatur magis vera. Tertiam ſentẽtiam, & mediam defendunt alij, nempè Beneficiatum in vita æquiparari vſufructuario, & proinde poſſe in vita diſponere de fructibus beneficij; in morte verò æquiparari vſuario, & proinde non poſſe de illis diſponere ad alterius commodum, hanc ſententiam probant multi ex *gl in cap. quia nos* 1. *de teſtament. & in cap. vltimo de pecul. Cler. & cap. præſenti de off. ordin. in* 6. videtur approbata per *Rot. deciſ.* 41. *de prob. in antiq. &* 761. *&* 809. *par.* 1. *diuerſ. apud Seraph. deciſ.* 594. *num.* 7. & apud *Caualer. deciſ* 104. *nu.* 7. Sed quicquid ſit de quæſtione, quam latius diſcutit *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib* 3. *cap.* 17. *num.* 9. *& ſeqq.* verius eſt, Clericum Beneficiatum validè diſponere poſſe inter viuos de fructibus beneficialibus, & quæſitis occaſione beneficiorum, licèt quandoque non iuſtè de illis diſponat, illos malè conſumando, vel ſanguine coniũctos diuites efficiendo, vt diſtinctius dicendum eſt.

2 Ex dictis collige primò, Clericum Beneficiatum ex fructibus beneficij poſſe validè, & licitè ſemetipſum, & famulos ſeruiẽtes alere, ſecundùm qualitatem perſonæ, habito reſpectu ad loci qualitatem, & perſonæ conditionem; Vndè licitum eſt Clerico Doctori, vel Nobili ex fructibus beneficij habere plures famulos, æquos, currum, & alia, quæ conueniunt ſuo ſtatui, iuxta patriæ morem; non tamen licitum eſt Beneficiato infimæ ſortis, cui ſatis conueniat famulus vnus, obſeruant *Nauar de orat. Miſcell.* 16. *num.* 7. *Azor inſtit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 10. q. 9. Barboſ. cit. loc. num.* 20. *& alij*.

3 Collige ſecundò, poſſe Clericum ex redditibus beneficiorum alere parentes, fratres, ſorores, filias, & alias coniunctas perſonas, quæ proprium non habent, *DD. in cap. 1. de cohabit. Cler. Abb. in cap. peruenit n. 1. de arbitr. Fel. in cap. poſtulaſti num.* 6 *de reſcrip. Paleot. de noth. & ſpur. cap.* 44 *num.* 5. *& alij.* idque eſt rationi conforme, nam debet Beneficiatus iure charitatis fructus beneficiorum, ſaltem partem, quæ ſupereſt ſuæ congruæ ſuſtentationi, in vſibus pauperum erogare, ſed iure charitatis potius domeſticis, quam extraneis ſubuenire tene-

nemur, imò & cum maiori obligatione, *Cap.non ſatis* 86.*diſt*.Tiraquel.*de pœn.temp. cauſ*.51.*num*.80.*ergo & cæt.*

4 Et non ſolùm alere, ſed etiam dotare poteſt Clericus ſororem de fructibus beneficiorum, ita *Abb.in cap.peruenit cit.num.* 1.Boer.*deciſ*.129.*num*.8.*Fel.in cap.cum quidam nu*.11.*in fin.de iureiur*. *Azor. inſtit.moral.par*.2.*lib* 2.*cap*.40. *q*. 6. & non ſolùm ſororem, ſed etiam fratris filiam pauperem dotare poteſt, & conſanguineos, vt per eundem *Abb.cit.loc.num*.1.*Surd. de alim. titul.* 8.*priuil*.92.*num*.5.*Ludouiſ.deciſ*. 401.*nu*. 2.

5 Ampliantur ſupradicta, vt de redditibus beneficiorum poſſit Clericus alere filios ex illicito coitu habitos, *Abb.in cap*.1. *num*.4.*de cohab.Cler & mul. Paleot. cit. loc. Duen.regul*.367.*num*. 3.*ampl*. 3. *in fin*. & ſi filiæ ſint, poteſt illas etiam dotare; nam licèt Clericus à principio malè fecerit, poſt tamen factum filij nati non ſunt perdendi, ſed ſubueniendi, *Cap.cum haberet de eo, qui duxit in matrim.Nauar.de ſpol*.§.18. *num*.9. *& ſeq.Paleot.cit.loc.num*.5.*Azor. inſtit. moral.lib*.7.*cap*.10.*q*.10.Rot.*diuerſ.par*.1.*deciſ.* 487.*nu*.3.*in nou*.Et probatur ratione, quia educatio filiorum eſt de iure naturali, *l*. 1. §.*ius naturale ff de iuſt.& iur.Cap.ius naturale prima diſt*. & natura communis eſt legitimis, & ſpurijs, *l.hoc accuſare* § *omnib.ff. de accuſat.Seraph.deciſ*.41.*num* 6.*art*.1.

6 Supradicta intellige vera, vt permittatur Clerico de redditibus beneficiorum ſubuenire pauperis filijs, & conſanguineis, & coniunctis perſonis, non verò illos ditare, & eis ſuperflua dare, cùm ſoleant in his Clerici obcæcari, vt dicit *gl fin. in cap.peruenit* 1. *q*. 3. *Abb.in cap*.1.*num*.2.*de teſtam.* Vndè illis immenſas donationes de redditibus prædictis non debet Clericus facere, nec fœminas dotare ad pompę faſtigiũ, ſed pro conditionis neceſſitate; cùm grauius peccatum ſit, quando datur conſanguineis, quàm quando datur alijs, non ad ſubueniendum neceſſitati, ſed ad luxum inducendum, *gl fin.in cap.peruenit prima q*. 3.*Boer.deciſ*.129.*num* 8.multa ad hoc congerit Bell.*diſq.Cleric*.1.*par.de bonis Cler*.§. 11.*num*.36. *& ſeqq*. & probatur etiam ratione, nam certum eſt apud Canones, Clericos eſſe procuratores, & adminiſtratores fructuum beneficiorum, *Cap.fin*.12.*q*.1. *cap ſine exceptione*, *& cap. Epiſcopus ead. quæſt*. 2.*cap. omninò* 31.*diſt.cap*. 2. *de donat.* Sed talis adminiſtrator nõ poteſt liberam, & effuſam donationem facere. *l contra iuris* § *fin.ff.de pactis,l.ſi is* § *fin.ff de ſolut.* ergo Clericus ex fructibus beneficiorum nõ poteſt facere immenſas donationes conſanguineis, & magnas dotes conſtituere.

7 Ampliantur quoque ſupradicta, vt Clericus habẽs vltra beneficium patrimonium poſſit redditus patrimoniales conſeruare, ac de illis diſponere liberè in vita, vel in morte, & fructus beneficiales expendere pro ſuo, ac familiæ victu, *Innoc. in cap.Epiſcopus de præbend.Menoch.de arbitr.caſ*.520 *num*.1.*& ſeqq.Surd. de alim. titul*. 9. *quæſt.* 12.*num*.11.*& ſeqq. Azor.inſtit.moral.lib*.7. *cap*.9.*q*.11.*verſ.dicendum*, qui teſtatur de communi.

8 Declara ſupradicta, Clericum detractis neceſſarijs ex redditibus Eccleſiaſticis pro ſe, & ſua familia ſecundùm conditionem ipſius, quod ſupereſt debere pauperibus erogare, *Cap.non ſatis* 86.*diſt.cap.aurum,& cap.gloria* 12.*q*.2.*Abb.in cap.his num*. 2.*de Eccleſ.ædif*. & inter plures, pauperes, pauperioribus debet primò ſubuenire, ad latè tradita per *Bell.loc.cit*.§.11.*num*.32. *&* 33. Non tamen neceſſariò tenetur Beneficiatus fructus beneficiales ſuperfluos ad congruam eius ſubſtentationem erogare in pauperes, ac pios vſus illius loci, in quo eſt beneficium, cùm hoc nullo iure ſit cautum, ſed ſufficit, illos elargiri in pauperes cuiuſcunque loci, tenet *Nauar. de reddit. Eccleſ. q*.1.*monitu* 27.*Mol.de iuſt.tract*.2. *diſp*.146. *& alij*, quos refert, & ſequitur *Barboſ.de iur.Eccleſ.lib*.3.*cap*.17.*num*.22.*vbi num*.23. dicit, pauperem dici non ſolùm, qui oſtiatim eleemoſynam petit, ſed etiam omnis alia perſona, etiam illuſtris genere, aut eminentis ſcientiæ, quæ ex ſuo patrimonio non poteſt competenter viuere, ſecundùm ſui ſtatus conditionem.

9 Collige tertiò, redditus beneficij poſſe liberè exequi, & adiudicari pro ſatisfaciẽdo debito, ad quod tenetur ipſe Beneficiatus, cum hac tamen moderatione, vt non adiudicentur in perpetum, ſed ad tempus, donec debitum ſatisfiat, & dummodo non irrogetur Eccleſiæ notabile præiudicium, & inducatur alienatio, atque ipſi Beneficiato relinquatur portio neceſſaria ad ſuſtentationem, ita poſt *Valaſc. conſult*. 176. *num*.2.*& alij*, tenet Barboſ.*de iure Eccleſ. lib*.3.*cap*.17.*num*.42.

10 Collige quartò, Clericum Beneficiatum teneri erogare partem fructuum beneficij pro reparatione Eccleſiæ, *Cap.ſi Monachus* 16.*q*.1.*cap*.1. *& cap.de his de Eccleſ. edif*. & probatur ex ſupradictis, vbi diximus, Beneficiatum in vita dici vſufructuarium, & vſufructuarius tenetur ad ſarta tecta, *l.vſufructu legato reſp*.1.*&* §.*hactenus ff.de vſufruct.*

fruct. l. eum ad [illegible] *eod.* De hac materia notandum eſt inferius latius.

11 Prædicta ſunt de diſpoſitione bonorum quæſitorum intuitu Eccleſiæ, & Beneficij inter viuos. Notandum eſt quomodo Beneficiatus poſſit de illis diſponere cauſa mortis; & quidem in locis (prout eſt inter nos) in quibus Beneficiati ſe concordarunt cum Camera Apoſtolica ſuper ſpolijs pro certa tranſactione, vel aliàs habent facultatem teſtandi; & in illis Clerici poſſunt teſtari, & diſponere cauſa mortis de fructibus, legitimè perceptis ex Beneficijs, ac quæſitis ex illis, ſicut diſponere poſſunt de patrimonialibus, & ad illos in caſu inteſtati ſuccedunt proximiores, quibus non exiſtētibus ſuccedit ipſa Eccleſia, vt dictū eſt de bonis patrimonialibus. In locis verò, in quibus fiunt ſpolia, Clerici Beneficiati nō poſſunt teſtari de quæſitis ab Eccleſia, ſed illa ſpolio cedunt, vt dicemus inferius. Vltimo in locis, in quibus non fiunt ſpolia, nec adeſt tranſactio, ſiue concordia cum Camera Apoſtolica & facultas teſtandi; & in illis Clerici Beneficiati teſtari non poſſunt de quæſitis ab Eccleſia, & redditibus Eccleſiaſticis, *cap. primo & toto titul. de peculio Cler.* vbi *in cap. pen. ult.* ſi Beneficiatus emerit aliquid ex emolumentis Eccleſiæ nomine alieno, adhuc Eccleſiæ debetur; Regulare enim eſt quod acquiſita ex fructibus, & redditibus Eccleſiaſticis non ſunt Beneficiatorum, ſed Eccleſiæ cedunt, *Seraph deciſ. 594. nu. 9. parte prima.* Quod intellige, vt ad bona prædicta ſuccedat ipſa Eccleſia ad eius commodum, non verò ſucceſſor in Beneficio, niſi quoad vſūfructum: de his vide late adducta per *Bell. diſq. Cler. prima parte titul. de bon. Cler. §. 2. per totum*, qui hanc ſententiam limitat multis modis §. 4.

12 Declara, quod tunc dicimus, hæreditatem Beneficiati ſpectare ad Eccleſiam, nec Beneficiatum poſſe teſtari de acquiſitis ex redditibus Beneficij, quando Beneficiatus non habet alia bona vltra Beneficia; quod ſi Clericus vltra bona Eccleſiæ habet bona patrimonialia, vel quaſi, & fructus Eccleſiaſtici ſunt inferioris redditus, eſt præſumendum, Beneficiatum expendiſſe pro victu fructus Beneficij, & conſeruaſſe patrimonialia bona, meritò in hoc caſu dicendum eſt, poſſe liberè teſtari, vt poſt alios multos notat *Bellect. cit. loc. §. 6. per totum.* Si verò ſimus in dubio, vtrum Clericus habuerit alia bona, quàm Eccleſiæ, vel aliquod officium, ſeu exercitium; & tunc præſumēdum eſt, acquiſiuiſſe intuitu Eccleſiæ, & proinde de acquiſitis minimè diſponere poſſe, ad inſtar vxoris in temporalibus, quæ præſumitur acquiſiuiſſe ex bonis mariti, probat latè poſt multos relatos idem *Bell. cit. loc. §. 10. per totum*, vbi in fine concludit, quod in iudicio probatio in hoc caſu ſpectat ad eum, qui non poſſidet bona huiuſmodi, vt ſi Clericus, vel alius ſucceſſor poſſideat, & Eccleſia agat pro illorum recuperatione, ad ipſam Eccleſiam ſpectat probatio, & ſic è contra: hanc eandem diſtinctionem, in diſcernendis bonis acquiſitis intuitu Eccleſiæ, vel intuitu patrimonij, ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 17. num. 51 & 52.* Verùm quoad hoc diligēter eſt inſpicienda quantitas redditaum beneficij, & patrimonij, & an veriſimile ſit, quod paruo beneficio, vel patrimonio potuerit quis multùm acquirere.

13 Sed aduertendum eſt, quod in locis, in quibus Eccleſia ſuccedit Clerico in bonis acquiſitis intuitu beneficij, vt ſupra, tenetur ipſa, & ſucceſſor ſoluere tantùm ea onera, & debita, quæ à defuncto fuerunt contracta pro neceſſitate ipſius Eccleſiæ, vel pro ſumptibus neceſſarijs defuncti, *Cap. 1. & 2. de ſolution. cap. quod quibuſdam de fideiuſſorib. cap. præſenti in fin. de off. ord. n. in 6.*

14 In locis, in quibus Camera Apoſtolica facit ſpolia in bonis relictis per Beneficiatum, quos locos refert *Barboſ. de iure Eccleſiaſt. cit. loc. num. 63.* præſertim in tota ferè Italia; dicendū eſt, ipſam Cameram Apoſtolicam ſuccedere, ac ſubintrare in locum Eccleſiæ quoad ſucceſſionem in bonis per Beneficiatum defunctum relictis, & ea iura habere ad ſucceſſionem prædictam, quæ habebat Eccleſia de iure communi, prout poſt *Redoan.* probat *Ricc. in prax. 3. par. reſol. 431. per totum ſecundùm vltimam impreſſ.*

15 Verùm in nonnullis bonis Beneficiati defuncti non ſuccedit Eccleſia, nec Camera Apoſtolica in locis, in quibus ſeruantur ſpolia, quæ ſubintrat loco Eccleſiæ; Et primò in bonis patrimonialibus, de quibus diximus §. 1. *hac annot.* poſſe Clericum liberè diſponere, etiam cauſa mortis, & eo non diſponēte, ſuccedunt proximiores legitimi ſucceſſores. Secundò non habet locum ſucceſſio Eccleſiæ, vel ſpolij in bonis quaſi patrimonialibus, vt etiam diximus ſupra, etiamſi dicta bona acquiſi-

uerit Beneficiatus intuitu Eccleſiæ, puta ex eleemoſynis pro miſſis celebrandis, & officium Capellani exercendo, prædicando, confeſſiones audiendo, officia eccleſiaſtica, vt eſt Vicariatus, & ſimilia, aut alios actus ſpirituales, & officium temporale exercendo; quicquid enim prædictorum, & ſimilium intuitu Clericus lucratus eſt, poteſt liberè diſponere, etiam cauſa mortis, vt dictum eſt ſupra, & proinde Camera Apoſtolica ratione ſpolij nihil prætendere poteſt, nec Eccleſia in locis, in quibus non ſeruantur ſpolia, niſi in caſu, quo deficiunt agnati, & cognati, *Nauar. de redd. Eccleſ. quæſt. 1. mon. 19. num. 1. Ricc. cit. loc. num. 4. verſ. quarto, & ſeq.* vbi id etiam confirmat ratione. Tertiò Camera Apoſtolica titulo ſpolij non lucratur quicquid Beneficiatus de ſuo honeſto victu parcius viuendo ſeruauit; nam de eo diſponere poteſt ſecundùm multorum opinionem, quos refert, & ſequitur *Ricc. cit. loc. num. 6. & Bell. diſq. Cler. 1. par. titul. de bonis Cleric. §. ſextus num. 14.* & probatur, nam tota ratio ſpolij fundatur in eo, quod Beneficiatus tenetur ſuperfluum dare pauperibus, vt refert *Nauar. cit. loc. num. 19. in fin.* Sed quod ſeruauit Beneficiatus de ſuo honeſto victu non dicitur ſuperfluum; ergo hæc opinio, licèt in puncto iuris ſit vera, tamen ratione difficilis probationis in facto, paſſim non ſeruatur in praxi.

16 Vlterius, & quartò non cadunt ſub ſpolio acquiſita per Beneficiatum ex ſua induſtria, & labore, quia de illis liberè diſponere poteſt in vita, & in morte, vt commune eſt apud omnes; vndè ex hoc principio probant DD. non comprehendi ſub ſpolio diſtributiones quotidianas, ſed de illis poſſe Canonicum in vita, & in morte liberè diſponere, ſicut ruſticus de denario diurno, *Redoan. de ſpol. Eccleſ. q. 1. num. 27. & q. 3. num. 23. & ſeqq. Belleẞ. loc. cit. num.* 18. qui innumeros adducit *DD. Seraph. deciſ.* 594 *num. 6. Rot. diuerſ. par. 1. deciſ. 402. num 4. Cæſar de Graſſ. deciſ. 5. nu. 4. de præb.* multa elegantiſſimè *Marant. tom. 3 ſuarum controuerſiar. reſp. 24. num. 15.* Eadem ratione ſpolium non comprehendit acquiſitum per Parochum ratione quartæ funeralium, vt notat idem *Bell. cit. loc. num.* 19. Quintò non veniunt in ſpolio acquiſita per Clericum, cuius beneficium, vel beneficia, aut penſio non excedebat annuum valorem triginta ducatorum de Camera ſecundùm communem extimationem, ex *Bull. Pij V. ſub datum Romæ anno* 1567. refert *Ricc. cit. loc. num.* 9. Sextò Camera non apprehendit nomine ſpolij, quod Beneficiatus, dum viuebat, emerat pro ſua Eccleſia, vel pro alio loco pio, & illi tradiderat tamen ſine fraude; nam hæc eſt diſpoſitio ſecundùm iura, quæ permittunt, imò mandant, ſuperflua elargiri pauperibus, docet *Nauar. de ſpol. Cler. §. 1. nu. 4. & §. 6. num. 2.* quem refert, & ſequitur *Ricc. cit. loc. num.* 11. Cætera, quæ non cadunt ſub ſpolio, vide in *cit. Bull. Pij V.* & apud *Ricc. cit. loc. & reſol.* 425. *Nouar. ſumm. Bull. titul. de ſpol. Cler.* poſt *Redoan. Nauar. & alios*, ex quibus collige, in praxi ſeruari, quod Camera non apprehendit nomine ſpolij ornamenta, & paramenta, vaſa, libros, aliaſque diuino cultui dedicata, etiamſi non ſint conſecrata, item cathedras, arcas, lignea, vel lapidea, menſas, tabulas, dolia, ac alia vaſa vinaria vacua, & ſimilia ſupellectilia domeſtica, prout ex *Bulla prædicta*.

17 **Nota**, quod Camera Apoſtolica faciens ſpolium tenetur ſoluere debita contracta per Beneficiatum, vel Prælatum occaſione Eccleſiæ, vel pro ſumptibus neceſſarijs, vt dictum eſt ſupra de Eccleſia, & tenet *Ricc. cit. loc. reſol.* 429. *Barboſ. de iure Eccleſiaſt. lib. 1. cap. 17. num. 63. in fine*; Hinc tenetur ſoluere Eccleſia, & camera, quæ ſubintrat in locum illius, ex ſpolio ſalaria ſeruitorum Epiſcopi, & alterius Beneficiari defuncti, probat idem *Ricc.* poſt alios *loc. cit. reſol.* 431. Item tenetur ſoluere expenſas funerum, ac veſtium lugubrum factarum pro famulis, *Capyc. deciſ.* 84. refert *Iul. Lauor. Elucubr. var. tom. 2. cap. 16. num. 36. Ricc. cit. loc. reſol.* 428. & ſicut mortuo marito, vxori viduæ debentur per hæredes veſtes lugubres, & alia pro celebrandis exequijs defuncti, quaſi pars, & ſequela ſint ipſius luctus, *glo. in l. ſi ex re domini §. final. verſ. funeſtæ ff. de ſtipul. ſeruor. Bal. in repertor. ad Innoc.* verbo *maritus*, *Praſ. de Franch. deciſ.* 413. & optimè probat nouiſſimè vir variæ lectionis, & vtriuſque iuris benemeritiſſimus *Flauius Ventriglia in ſuis Epiſtolis forenſibus Epiſtola ad V. I. D. Thomam Odoardum in fin.* ita Eccleſiæ vxori Prælati, & Beneficiati debentur per Cameram, ſpolium facientem, quæ ſuccedit loco hæredis, expenſæ funerum pro celebrandis exequijs Prælati, *Iul. Lauor. cit. loc. num.* 36.

18 Hic

18 Hic quæri poteſt, cui competát, & quomodo ſint diuidendi fructus beneficij illius anni, quo Beneficiatus moritur. In quo quæſito. Dicendum eſt primò, fructus perceptos, collectos, & à ſolo ſeparatos tranſire ad hæredes Beneficiati, nec deberi ſucceſſori in beneficio, probatur ex *gl. in cap. ſi propter* verbo *primi, vbi DD. de reſcript. in 6. & in cap. præſenti* verbo *reſeruari de off. ordin. eod. lib. 6. Couar. lib. 1. var. reſol. cap. 15 num. 12. Guttier. Canon. quæſt. lib. 1 cap. 33. num. 1. Rot. diuerſ. par. 1. deciſ. 761. num 4. & 6.* & ratione ſuprapoſita, nempè, Beneficiatum æquiparari vſufructuario, qui facit ſuos fructus collectos, & à ſolo ſeparatos, eoſque ad hæredes tranſmittit, *l. arboribus §. Iulianus ff de vſufruct.* vndè communiter dicunt DD. hos fructus venire in generali diſpoſitione teſtamentaria, *Seraph. deciſ. 124. num. 2. Rot. diuerſ par. 1. deciſ. 154. nu. 2. & deciſ. 772. num. 4.*

19 Dicendum eſt ſecundò, fructus pendentes non ad defuncti hæredes, ſed ad ſucceſſorem ſpectare, etiãſi ſeparati à ſolo, adhuc in area in campo iacent, ita de iure probat *Bell. diſq. Cler. 1. par. titul. de bonis Cler. §. 15. num. 4. & ſeqq.* quod idem intelligit *nu. 10.* de penſionibus, ſeù afflictibus per conductorem non ſolutis, qui adhuc ſucceſſori debentur, etiamſi fructus, pro quibus ſoluitur penſio, iam percepti fuiſſent, *Seraph. deciſ. 594. num. 18. Theſaur. deciſ. 143.* imò quouſque fructus non fuerint commiſti, & incorporati cum alijs fructibus Beneficiati defuncti, ſemper ad ſucceſſorem in beneficio pertinent prout fuit dictum per *Rot. in vna nullius, ſeù Romana pecuniaria 4. Iunij 1593. coram D. Blanchetto*, quam refert *Bellect. cit. loc.*

20 In locis verò, in quibus Camera Apoſtolica deputat collectores, vt eſt in Regno Neapolis, & tota Italia, fructus pendentes, ac maturatos, & à ſolo minimè ſeparatos, ſeù non dum exactos, vſque ad diem apprehenſionis poſſeſſionis per beneficiatum ſucceſſorem, ad Cameram ſpectare, habetur ex *Conſtitut. Sixti V. 1. Ianuar. 1589.* quam adducit *Quarant. ſumm. Bull.* verbo *ſpolia Clericor. fol. 471. & Conſtitut. Pij V. 18 Septembris 1567.* apud eundem *Quarant. loc. cit. fol. 474. & ſeqq.* ac alijs etiam *Conſtitutionib. Redoan. de ſpol. q. 5. nu. 5. verſ. quid dicendum, & num. 6. & ſeqq:*

Idque ampliatur, etiamſi Beneficiatus adhibuiſſet omnem diligentiam etiam in iudicio pro exactione illorum, *Seraph. deciſ. 594. num. 10. Rota diuerſ. deciſ. 809 nu. 1. par. 1. Franciſ. Marc. deciſ. 446. nu. 1. & 2.*

Item ampliatur, etiamſi fuiſſet facta ſolutio anticipata Beneficiato in eius vita; nam licèt aliàs debitor poſſit anticipatè ſoluere, & liberatur, tamen in hoc caſu, quia ſolutio anticipata præiudicat Cameræ non liberat ſoluentem, probat *Nouar. ſumm. Bull. 1 par. titul. de benef. fructib. nu. 4.*

Poſſet hìc dubitari, an ſolutio facta Beneficiato moribundo de fructibus maturatis præiudicet Cameræ; & partem negatiuam defendit *Nouarius cit. loc. nu. 3.* cuius opinio vera eſt, quando intercedit colluſio inter hæredes Beneficiati, & debitorem, ſed quando ſolutio vera, & effectiua eſt facta Beneficiato recipienti, nulla lege habetur, fuiſſe malè factam, etiamſi beneficiatus poſt breue tempus moriatur.

21 Hic aduertendum eſt, quod in Canonicatibus Camera Apoſtolica nõ poteſt prætendere diſtributiones quotidianas, quæ loco demortui Canonici accreſcunt, vel non decreſcũt ab alijs intereſſentibus Canonicis, & inſeruientibus; nam Camera prædicta ex citatis conſtitutionibus ſuccedit in omnibus fructibus beneficiorum pẽdentibus, maturatis, & non exactis; ſed diſtributiones quotidianæ non veniunt ſub nomine fructuum; vt poſt multos probat *Barboſ. de Canon. & dignit. cap. 21. num. 6* ergo in illis non ſuccedit Camera, ita probat *Marant. loc. ſupra cit. num. 13. & 14.* vbi doctè ſcribit pro antiquiſſima conſuetudine Reuerendiſſimi mei Capituli Capuani, vbi certa pars fructuum, replicat nuncupata, quam lucrantur Canonici ſeruientes ſingulis menſibus, in fine anni diſtribuitur, quæ pars ſolita eſt ab antiquo diuidi inter Canonicos ſuperſtites in fine anni, ac ſeruiẽtes, nulla facta portione ad beneficium mortuorum, & ſucceſſiuè excluſa Camera Apoſtolica, ad inſtar quotidianarum diſtributionum, quæ cùm non ſint verè quotidianæ diſtributiones, ſunt tamen menſales, cùm eas lucretur, qui inſeruit maiore menſis parte, & amittat, qui abſens eſt maiore menſis parte, & proinde eandem habent naturam diſtributionum, & portio abſentium auget portionem præſentium, & ſucceſſiuè Camera, quæ ſuccedit loco abſentis ab humanis, nec poteſt prætendere partem, ita *Couar. lib. 3. var. cap. 13. num. 7. poſt med. verſ. & ſanè, Nauar. conſil. 20. nu. 1. & 2. Guttier. Canon. quæſt. lib. 1. cap. 1. nu. 107. & ſeq. Coſſad. deciſ. 6. num. 6. verſ. aut inſpiciamus de præbend. Rot. in Elboren. fructuum 20. Martij 1615 coram D. Andrea* apud *recent. Farinacc. deciſ. 665. par. 2. tom. 2.* Et ita ſemper fuit practicatum in dicto

Capitulo Capuano; & licèt quandoq; Camera Apoſtolica ob mutationem officialium, & Collectorum, non habentium cognitionem prædictæ antiquiſſimæ conſuetudinis,& naturæ prædictorum fructuum, aliquid contra dictum Capitulum, & eius nobiliſſimam menſam Sacerdotalem, Canonicorum Altaris maioris nuncupatam, prætenderit; cognita tamen veritate, ſtatim ſe abſtinuit à moleſtando Canonicos prædictos pro huiuſmodi replicis, prout egoipſe vidi, & teſtatur etiam veritatis ipſe *Epiſcopus Maranta cit. reſponſ. 24. in fin.*

22 Fructus beneficiorum vacãtium per ceſſum non ſubiacent ſpolio, vt apparet ex *Conſtitutione Pij* 32. *incipient. cupientes* 25. *Aprilis* 1561. apud *Laert. Cherub. tom.* 2. *pag.*46. de qua *Scort. in ſelect. ſumm. Pontiſ. conſtit. epit.* 78. quo in caſu notandum eſt, cui cedant fructus beneficij ceſſi; Et quidẽ ſi ceſſio, ſiuè renunciatio beneficij eſt ſimpliciter facta, vel per aſſecutionem alterius incompatibilis, dicẽdum eſt, fructus etiam collectos, non autem perceptos, & reconditos ante dimiſſionem ad ſucceſſorem ſpectare, non ad dimittentem, ad quem tantùm ſpectant fructus percepti vſque ad diem dimiſſionis, latè *Pariſ. de reſignat. beneſ. lib.* 1. *q.* 6. *num.* 1. *& ſeqq.* multa *Bellect. diſq. Cler.* 1. *par. titul. de bonis Cleric.* §. 16. *n.* 1. *& ſeq. Lotter. de re beneſ. lib.* 1. *quæſt.* 44. *n.* 31. *& ſeqq.* & rationem adducunt, quia ſimpliciter renuncians videtur omne ius à ſe abdicare, & conſequentur fructus percipere non poteſt.

23 Si verò ceſſio, ſiuè renunciatio beneficij eſt facta ad fauorem, & cum conditione, & tunc fructus à ſolo ſeparati ante diem reſignationis, debentur reſignanti, cęteri verò debentur reſignatario ſecundùm deciſionem *Caualer.* 104. quẽ ſequitur poſt alios adductos *Bell. cit. loc. num.* 1. *ad med.* licèt referat alios contrarium tenentes: Dicitur dies reſignationis, ideſt dies in quo procurator ad reſignandum præſtitit conſenſum reſignationi, vſque ad quem diem poteſt liberè reſignans percipere fructus, vt aduertit *Pariſ. cit. loc. num.* 58. *& ſeqq.* Alia de beneficiorum fructibus prohibitis teſtari, vide apud *Nouar. ſumm. Bull.* 1. *par. in eod. titul. ſuper* Bulla *Pij IV.*

24 In his terminis non deſinam adnotare, me elapſis menſibus conſuluiſſe in facto, omnes fructus pendentes, & per reſignantem non exactos ſpectare ad reſignatariũ, nec aliquam partem illorum poſſe prætendere reſignantem,

25 Circa annum 1637. R. D. N. ſuum reſignauit beneficium ad fauorem N. N. qua reſignatione admiſſa per Sanctiſſimum, ac in poſſeſſionem miſſo reſignatario, & poſt paucos menſes adueniente tempore recollectionis fructuum, reſignans prætendit ratam fructuum tangẽrem tempus, quo ipſe beneficium poſſidebat ante reſignationem, & conſultus quid faciendum, reſpondi, omnes fructus ad reſignatarium ſpectare, & reſignantem nihil poſſe de fructibus pendentibus prædicti anni prætendere.

26 Præmittendum eſt Beneficiatum in vita æquiparari vſufructuario, *gl. in cap. præſenti* verbo *reſeruari circa med. de off. ord. in* 6. *&* *in cap. ſi propter* verbo *primi anni verſ. comparo enim de reſcript. eod. lib.* 6. *Cenall. commun. contra commun. q.* 388. *num.* 8. *Pariſ. de reſignat. beneſ. lib.* 3. *q.* 15. *num.* 2. *Bellect. diſq. Cler.* 1. *par. titul. de Cler. debit.* §. 14. *num.* 2. *et* 3. qui id etiam probat ex definitione vſusfructus, eſt .n. ius vtendi, & fruendi rebus alienis ſalua rerum ſubſtantia, *l.* 1. §. *hactenus ff. de vſufr.* quod ius competit Beneficiato in rebus Eccleſiæ, ſequitur *Marant. controuerſ. par.* 3. *reſp.* 29. *num.* 19. *& par.* 4. *reſp.* 99. *num.* 64. *Caualer. deciſ.* 104. *num.* 7. *Seraph. deciſ.* 594. *num.* 7. *Lotter. de re beneſ. lib.* 2. *q.* 37. *ſub num.* 45. contra ſeipſum *lib.* 1. *q.* 3. *num.* 13. *Ricc. in prax.* 3. *par. reſol.* 477. *num.* 4. *& deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 222. *n.* 6. *par.* 3. & licèt hæc opinio vera ſit, tamen, non poteſt negari, quod Beneficiatus minus ius habeat in beneficio, quàm vſufructuarius in vſufructu, probatur apertè ex dictis per *gl. & DD. in cit. cap. præſenti*, plura *Couar. in cap. cum in officijs de teſtam.* poſt *D. Th.* 2. 2. *q.* 85. *art.* 7. *Nauar. de reddit. Eccleſ. q.* 1. *monit.* 21. *num.* 4. *& monit.* 40. *num.* 12.

27 Præmittendum ſecundò eſt, quod de ſimilibus idem eſt iudiciũ, *l. non poſſunt, & l. ſequenti ff. de leg.* §. *rectè inſtit. de mandato*; *Barboſ. de loc. commun. argument. iur. loc.* 101. *num.* 2. poſt alios per ipſum adductos, *Marant. controuerſ.* 4. *par. reſp.* 4. *num.* 12. *Grat. diſcept. for. cap.* 572. *num.* 9. *Maceraten. var. reſol. lib.* 1. *reſol. fin cap.* 92. & valere proinde argumentum à ſimili, docẽt poſt *Euerard. in topic. legal. loc.* 10. *DD.* communiter, quos citat *Barboſ. cit. loc. num.* 1.

28 Præmittendum tertiò eſt, quod valet in iure argumentum à maiore ad minus, *l. in ſuis in fin. ff. de lib. et poſt. l. nec in ea ff. de adul. Auth. multò magis C. de ſacroſ. Eccleſ. cap. ſi ergo* 8. *q.* 1. *Euerard. in topic. legal. lib.* 2. *loc.* 66. & hoc maximè, quando argumentum ne-

Digitized by Google

gatiuè concipitur, *Barboſ.* poſt alios *vbi ſupra loc. 67. num. 1. & 2.*

29 His præmiſſis. Dico primò, fructuarium facere ſuos fructus tantùm perceptos, & conſumptos, ſed pendentes omninò ad proprietarium tranſmittere. *l. ſi vſufructuarius meſſem ff. quib. mod. vſusfr. amitt l. ſi fur. ff. de vſufruct. l. in ſingulos ff de ann. leg. §. is verò inſtit. de rer. diuiſ.* ergo & idem iudicandum eſt in Beneficiato per argumentum à ſimili, vt ſupra.

30 Dico ſecũdò, quod ſi vſufructuarius, qui maius ius habet in vſufructu, quàm Beneficiatus in beneficio nil de fructibus pendentibus ad hæredem tranſmittit, ſed omnes ad proprietarium debentur: ergo & multò fortius (argumentando à maiori ad minus negatiuè) idem dicendum eſt in Beneficiato, per argumentum, de quo in 3. *præmiſſ.*

31 Item probatur ſententia contra reſignãtem alio etiam potentiſſimo argumento: certum eſt in iure, valere argumẽtum à toto ad partem, *l. quæ de tota ff de rei vend. Euerard. in topic. legal. loc. 80. Rebuff. ad l. appellatione rei verſ. negatiuè cum ſeqq. ff de verb. ſignif.* qui teſtatur, idem argumentum procedere, tam affirmatiuè, quàm negatiuè, *Barboſ de loc. commun argum. iur. loc. 114 num. 1.* qui alios refert, & teſtatur argumẽtum approbatum etiam per *Rot. deciſ. 74. num. 9. impreſſ. per Paciſ. poſt ſuum tract. de Saluiano interd. & deciſ. 223. num. 5. par. 1. in poſth. Farinae. aliàs par. 2. recent. & deciſ. 222. num. 9. ead. par.* 1. Sed fructus pendentes dicuntur pars rei, *l. Iulianus §. ſi fructus ff de act empt. l. fin §. ſi fructus ff. quæ in fraud. cred. Afflict. deciſ. 188. num. .. & ſeq. Ludou. deciſ. 430. num.* 3. multa *Tiraq. de retract. lignag. §. 1 gl. 7. nu. 37.* ergo renunciando Beneficiatus beneficium liberè, quod eſt totũ, dicendum eſt etiam renunciaſſe fructus pẽdens, tanquam partem.

32 Dico ſecundò, quod licèt ſint, qui teneãt, fructus pendentes eſſe diuidendos pro rata temporis inter ſucceſſorem, & hæredes prædeceſſoris, vel inter reſignantem, & reſignatarium, quos omnes refert, & ſequitur *Garz. de benef. 2. par. cap. 1. num. 96.* tamen negari non poteſt, quin opinio contraria, quod fructus omnes pendentes debeantur ſucceſſori, vel reſignatario ſie magis frequẽtior, & recepta; eam enim tuentur *gl. in cap. præſenti cit. verbo ſeruari in fin. & in cap. ſi propter verſ. primi anni de reſcript. in 6. vbi Dom. num. 9. Franch. num. 5. & alij. Ioan. And. in dict. cap. præſenti ſub nu. 7. Gemin. circa fin. & alij communiter DD.* omnes *in cap. fin. de pecul. Cleric* præſertim *Hoſt. num. 5* & ibi *Zabar. Imol. & Barbat. Ioan. Nicol. Gimonte. in enchirid. benef. titul. 4. de grat. expect. num. 24.* qui teſtatur, hanc eſſe magis communem, & veritati conſonam opinionem. *Corſet. in ſuis ſingul* in verbo *Clericus, Gig. de penſion. q. 53. per tot. et q. 58. num. 5. Iaſ. conſil. 75. vol. 3. Nouar. de reddit. Eccleſ. q. 2. num. 13. & conſil. 9. de donat. & conſil. 7. de ſucceſſ. ab inteſt. & conſil. 3. de pecul. Cleric. Nicol. de Vbald de ſucceſſ. ab inteſt. Cler. §. fin. num. 11. par. 1 tract. tom. 7. Pauin. de poteſt. Cap. ſed. vac. par. 2. q. 8. num. 2. & 29. Gabriel conſil. 191. num. 2. & ſeq. lib. 1. Surd.* qui alios refert *conſil. 333. nu. 2. & ſeq. & num. 14* teſtatur de communi *lib. 1. Io. de Plat. in l. 1. C. de annon. ciuil. lib. 11. Alber. in l. diuortio,* vbi etiam *Barboſ. par. 2. nu 44. & 56. & ſeqq ff. ſolut. matrim. Anchar. conſ. 158. nu. 1. verſ primò nãque,* latè *Cald. conſil. 2. de pecul. Cler. Boer. conſil. 138. nu. 9. vol. 1. Bal. conſil. 313. nu. 3. vol 2. Burſ conſil. 238 num. 12. & ſeq. vol. 3. Redoan. de ſpol. Eccleſ. q. 3. §. verum num. 7. & 22. & num. 2. Cardin. conſil. 110. per tot. Honde. conſil. 85. num. 1. cum ſeqq. vol. 2. Monet. de diſtrib. quotid. par. 3. q. 4. à num. 21.* Bellect. *diſq. Cler. 1. par. titul. de bon. Cler. §. 16. num. 1. & ſeqq. Rend. in promp. recept. ſent. titul. 50. num. 6. tom. 1. Bonac. var. tract. diſp. 4. de oblig. benef. punct. 3. num. 7. verſ. ego tamen, Tiraq. de contract. connent §. 5. gl. 4 in princip.* Barboſ. qui teſtatur de magis commun. *de iur. Eccl. lib. 3. cap. 17. num. 77. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 44 num. 24. & ſeqq.* qui licèt indubitatam teneat ſententiam in caſu mortis, quia ius illud percipiendi fructus eſt finitum antequam ceſſit dies ſolutionis, illam tamen fortius dicit procedere in caſu renunciationis, vt in noſtris terminis, quia reſignans, renunciando fecit actum poſitiuum, per quem videtur remiſiſſe ius, vel actionem percipiendi fructus, niſi hoc ius expreſsè ſibi reſeruet, ita *Lotter. poſt Put. deciſ. 14. lib. 3. & Rot. deciſ. 278. num. 5. par. 2. in recent.*

33 Dico tertiò, propoſitam concluſionem, nempè fructus pendentes omnes ad ſucceſſorem integrè ſpectare, perceptos tantũ ad prædeceſſorem, probari, ſic pluries fuiſſe deciſum in diuerſis ſupremis tribunalibus, apud *Franc. Marc. deciſ. 197. num. 3. Anton. Fab. in ſuo Cod. lib. 1. titul. 4. de Epiſcopis, & Cler. diff. 37* aſſerentem, neminem de hoc dubitare, *Theſaur. deciſ. 143. Gam. deciſ. 128. Ioſeph Ludou. deciſ. 33. num. 1. & ſeq.* qui poſt alios per eum adductos teſtatur de communi, *Macerat. var. reſol. 46. 1.*

lib.

Digitized by Google

*lib.de Ponte deciſ.*12.*num.*13.*& ſeqq.* apud *Rot.Roman.deciſ.*278.*par.*2. *in recent. & in antiq.deciſ.* 3.*de teſt.& deciſ. vnic. de transl. Epiſc.in nou.deciſ.*28.*num.*4.*de procur.deciſ.* 809.*nu.*3.*par.*1.*diuerſ.de anno* 1583.*in vna Burgen. penſionis* 28. *Nouembris, &* 1610. 28. *Martij in vna Cremonenſi fructuũ* apud *Farinac.deciſ.*278.*lib.* 3. *in vna Baren. fructuum* 2.*Iulij* 1610.apud *Caual. deciſ.* 104. *in vna Romana pecuniaria* 4.*Iulij* 1593. *coram D.Blãbetto,in Paleſtina fructuum* 26. *Februarij* 1580.*coram D.Cardinali Lancellotto,in Papien.fructuũ* 21. *Februarij* 1622. *coram D.*Remboldo,de quibus *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.*1.*cap.*17. *num.* 76. *in Mediolanen.fructuũ* 9.*Martij* 1592.*coram D. Orano,Sperell deciſ.for.Eccleſ.deciſ.*82 *num.*13. ex quibus deciſionibus,& alijs,quæ poſsẽt adduci , habetur clarè,fructus omnes pendentes deberi ad ſucceſſorem in beneficio, & perceptos ad prædeceſſorem.

34 Confirmatur omninò propoſita cõcluſio per *Bullam Iulij III.* 9. *incip. cum ſicut nobis in* Bull.*fol*:504.de qua *Nouar. ſumm. Bull.*2.*par.titul.de fruct.benef.diuiſ.nu.* 10. *& ſeqq.& Redoan.de ſpol.Eccleſ.q.*5.*ſub n*: 18.*& alij.qua Bulla,*fructus omnes pendẽtes,imò & percepti , & in horreis non reconditi , & penſiones pro fructibus perceptis non ſolutæ , quamuis pro his percipiendis prædeceſſor ſummoperè inſudaſſet,& omnem diligentiam, etiam iudicialem pro exactione illorum peregiſſet, ſpectant ad ſucceſſorem : Quæ *Bulla* licèt loquatur in caſu mortis beneficiatorum, extenditur etiam ad renunciationẽ,& translationem,cùm mors, & renunciatio æquiparentur ad effectum vacationis , vt poſt *Card:conſil.*110.*num.* 2.*& Caual.deciſ,*44.*n.* 4.*par.*1.tenet Bellect.*diſq.Cler.*1.*par. titul. de bon. Cler.*§.16.*num.*2.Et licèt etiam *Bulla prædicta* fuerit *per aliam eiuſdem Iulij III.* declarata,vt illa ſuper fructibus beneficiorum inexactis non habeat locum in illis locis , in quibus Collectores Cameræ Apoſtolicæ eſſe conſueuerunt , de qua declaratione *Nouar.cit.loc.num.* 11. attamen prædicta declaratio non habet locum in caſu noſtro , in quo non ſe intromittunt Collectores prædicti , cùm ſit in caſu ceſſus,non deceſſus. Igitur vigore dictæ *Bullæ* dicendum eſt omninò, excludendum eſſe reſignantem à fructibus pendentibus, prout notant *Bellect.cit.loc.num.*2:*Redoan. vbi ſupra num.*18. *Caual.deciſ.*44.*num.*4.*Ioſeph Ludouic.deciſ.*33.*num.*4.*&* 5.*Rot.in cit.Mediolanen.et Papien.fructuum,Sperell.vbi ſupra num.*13, *Barboſ. de iure Eccleſ.etiam cit. loc.num.*78.*& alij* communiter.

35 Ex dictis ergo, & alijs optimè fundatur æquiſſima ſententia , fructus omnes pendentes reſignatario deberi,excluſo prorſus ab omni rata reſignante,idemque dicimus de penſionibus pro locatione prædiorum, vel pro fructibus bonorum venditorum; illas enim,etiamſi ceſſit dies ſolutionis,ſed fructus adhuc pendent , ſucceſſori, & reſignatario deberi,probatur à ſimili, nam in fundo vendito penſiones prædictę emptori debentur, non venditori , *Salyc. in l. fructus num.*3 & ibi *etiam Bald.num.*7 *ff de rei vend.*Bal.*in l.fiu.*§.*fin.de iur. Fiſc. Rom.* conſil.10.*Houded.conſil.*85.*num.* 11. *vol:* 2. multa *Bell.diſq.Cler.*1.*par.titul.de bon.Cler.* §.16.*num.*6.vbi ſecus dicit,quando fructus ſunt à ſolo ſeparati tempore venditionis, tunc etiamſi non ceſſit dies ſolutionis pẽſionis,ſiuè affictus illorum,adhuc venditori debetur penſio. In caſu verò noſtro vlterius,etiam dicendum eſt , quod ſiuè ceſſerit,ſiuè non dies ſolutionis penſionis , ſiuè fructus fuerint collecti , ſiuè non , ſemper quod per prædeceſſorem non fuit exacta, ſucceſſori debetur vigore diſpoſitionis dictæ *Bullæ Iulij III.* ibi enim Summus Pontifex nõ ſolùm diſpoſuit, vt fructus omnes extantes,ſeù pecuniæ , quæ pro fructibus debentur,id quod vulgo affictus nuncupamus,ſucceſſori deberentur ; verùm & affictus ij tẽpore prædeceſſoris maturati iam facti,& pro quibus ſummam diligentiam, etiam iudicialiter agendo,prædeceſſor expenderit,ſucceſſori eidem deberi ſanciuit. Multò igitur fortius penſiones prædictæ, ſeù affictus in caſu noſtro reſignatario debentur , cùm illæ non prædeceſſoris tempore, ſed ſucceſſoris diebus maturarint, vt in terminis eiuſdem *Bullæ* eidem ſucceſſori deberi penſiones prædictas , voluit *Caual. deciſ.* 44. *ſub num.* 4. allegans *Mart. Nauar. in tract. de ſpol. Cler.* §. 6.*fol.* 36.& fuiſſe Papiæ ſeruatum , reſtatur *Ludouic.cit.deciſ.*33.*num.*3.4. *&* 16. *& Theſ. deciſ.*143.*Lotter.de re benef.lib.*1 *q.* 44. *nu.* 30.qui dicit poſt *Couar.Tiraq.Hended.Rot. & alios* ꝑ ipſum adductos,ꝙ omnes fructus ciuiles , quorum ſolutionis dies non aduenerat tempore mortis , ad ſucceſſorem ſpectant , id ampliando etiam ad fructus naturales,vel induſtriales, qui quotidie colliguntur,veluti herbagia hortorum, vecturæ nauium,opera ſeruorum, & ſimiles,*Caccialup.de penſ.q.*25.*ſub num.* 2. *verſ. vel quid ſi pro his,& num.* 3.

35 Nec obſtat doctrina *Caualer. deciſ.* 104. *num*; 5, vbi inquit, affictus ſecundùm fru-

ctuum

Digitized by Google

ctuũm naturam regulari, ſicque dies ſolutionis affictus minimè conſiderari, ſed potius tempus perceptionis fructuum præpondetari; Nam omiſſo, quod illa opinio nullo iure tuta dici valet, vt clarè liquet ex ſupra poſitis; tamen vlterius reſpondetur, in *dicta deciſ.* non fuiſſe conſideratam diſpoſitionem dictæ *Bullæ Iulij III.* vt ex eadem *deciſ.* patet, & clarius ex *deciſ. eiuſdẽ Rotæ coram Blanchetto* apud *Marcheſ. cap. 2. in fin.* Ex his enim remanet clarè probatũ ſecundùm Ius, ac rationem, fructus omnes pendentes reſeruandos eſſe reſignatario.

37 Nec huic veritati poteſt opponi pro parte reſignantis diſpoſitio *tex. in cap. præſenti §. porrò de off. ord. in* 6. vbi deciditur, quod fructibus alicuius beneficij vacantis conceſſis, non eſt credendum, fuiſſe conceſſam ratam illam, quæ debetur pro ſupportandis oneribus, quaſi fructus beneficij ſint reſeruati pro oneribus illius: Quia huic obiectioni facilis eſt reſponſio: Prima, non eſſe recurrendum ad argumenta, quando ſumus in claris, clarè enim *tex. prædictus* in caſu principali diſponit, quod fructus beneficij vacantis ſint reſeruandi ſucceſſori, igitur contra reſignantem facit *tex.* nõ pro illo: nec illa ratio, quod fructus beneficij debeant deſeruire ad onera illius, ſtringit in caſu noſtro, ſicut ſtringit in caſu dicti §. *porrò*; rationi enim conſonum eſt in conceſſione fructuũ reſeruate ratam pro oneribus ſupportandis, quia aliàs Eccleſia remaneret ſeruitio deſtituta; quæ ratio non militat in hoc caſu, nam onera iam ſunt ſatisfacta, & Eccleſia nullum paſſa eſt detrimentum, & reſignans iam renunciauit liberè nulla reſeruata rata fructuum, ſed ſolùm penſione; igitur renunciando beneficium, dicendum eſt, renunciaſſe fructus pẽdentes, tanquam pars rei, vt dictum eſt ſupra; nec illi concedendum eſt regreſſum ad fructus, quos cum beneficio renunciauit voluntariè, & liberè, prout dicimus de penſionibus eccleſiaſticis, quæ pari paſſu ambulant cum fructibus beneficij; transferenti enim penſionem nulla debetur rata ſemeſtris, in quo translationem fecit, ſed integrum deberi translatario, ea ratione, quia ſumus in actu voluntario, ideſt libera translatione voluiſſe *Rotam in vna Granatenſi*, teſtatur *Flam. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 6. q. 4. num.* 48. poſt *Gabriel conſil.* 791. *num. 3. vol. 2.* & apud *Put. deciſ. 14. lib. 2.* & enixè ponderauit *Rota* apud *Farinacc. deciſ. 278. num. 7. lib. 3.*

38 Multò minus poteſt aduerſarius ratam prædictorum fructuum pendentium petere, *arg. l. diuortio, l. de diuiſione, l. ſi ante nuptias, l. fructus, et l. ſi alienum ff. ſol. matrim. l. cum in fundo §. diuortio ff. de iur. dot. l. vnica §. ſed & nouiſſimi C. de rei vxor.* cum alijs in proprijs terminis adductis per *Couar. lib. 1. var. reſol. cap. 15. num. 12. Sarmient. de reddit. Eccleſ. par. 4. cap. 16. nu. 13. Mol. de Hiſp. primog. lib. 3. cap. 11. num 4. Gutier. Canon. qq. cap. 33. num. 9. & ſeqq.* Contraria enim, quæ ex dictis colliguntur procedũt in fructibus perceptis, ſecus verò in pendentibus, qui cùm ſint pars rei non poſſunt à reſignante peti cùm à toto diſceſſerit; idem enim de toto quoad totum, quod de parte quoad partem iudicandum eſt, *l. quæ de tota cum ſimilibus ff. de rei vend.* & in ſpecie, quod idem de fructibus pendentibus iudicandum ſit, atque de ipſo fundo, docet clarè *Bart. in l. filiusfamilias §. cum fundum in fin. ff. de verb. oblig. poſt Bald.* & alios *Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 7. num. 37. Theſaur. deciſ. 82. num. 2.* igitur, ſi fundum petere Beneficiatus non poteſt, nec etiam poteſt petere fundi partem, quales exiſtimantur fructus pendentes.

39 Vltimò dico, quod cùm iam reſignans per reſignationem, non ſolùm dominium, & titulum, verùm etiam, & poſſeſſionem amiſerit, *Cap. ſuper hoc, vbi Innoc. & alij, de renunciat. Abb. in cap. ſolicitæ num. 10. & 15. de reſtit. ſpoliat. Alex. in l. ſi quis vi §. differentia num. 5. de acq. poſſ. Sarnen. in regul. de public. reſignat. q. 14. num.* 2. Vndè Beneficiatus poſt reſignationẽ amplius fructus percipere non poteſt, & ſi de facto percipiat ad reſtitutionem compellitur, nec ſuos facere poteſt, ad notata per *Bal. in l. ſi traditio col. fin. C. de action. empt. Alex. conſil.* 120. *num. 5. vol. 4. Caſſador. deciſ. 4. num. 6. de reſt. ſpoliat. Rota deciſ.* 158 *in nouiſſ.* & apud *Farinac. cit. deciſ.* 278. *in fin.* & apud *Caualer. deciſ.* 104. ex quo enim reſignans amiſit poſſeſſionem ciuilem, & naturalem, ſi fructus percipiat, tanquam malè fidei poſſeſſor tenetur ad reſtitutionem, *Put. deciſ.* 158. *num. 4 lib.* 3. fuit dictum in *vna Seguntina beneficiorum* 1. *Iunij* 1592. *coram D. Orano Prob. ad Monach. in cap. ſine num. 30. de renũciat.* ex qua optima ratione fuit apud *Put. deciſ 14. cit. lib. 3. per Rotam* datus translatario integer terminus pẽſionis maturatæ poſt translationem, etiam pro rata temporis decurſi ante translationem, excluſo transferente ab omni rata, vt dictum eſt ſupra.

Quare &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Ædificandi nouas Eccleſias materia ad tex.cap.nemo de conſecratione diſt.prima, & qui DD.materiam exagitent.*

2 *Ædificare Eccleſiam nemini permittitur ſine Epiſcopi authoritate,& qualiter ea interueniat.*

3 *Ædificandi Eccleſiam licentiam Epiſcopus cuilibet concedere debet, aliàs eſt locus appellationi.*

4 *Ædificare Eccleſiam quando per Epiſcopum non eſt permittẽdum ob præiudicium antiquæ.*

5 *Ædificare nouas Parochias ex Tridẽtino non licet ob incrementum populi, ſed adiungendi Sacerdotes: licet tamen ob difficultatem percipiendi ſacramenta,& diuina audiendi.*

6 *Ædificandæ Eccleſiæ poteſt ſe opponere Rector Parochiæ, & lite pendente nullo modo admittẽda eſt cõſecratio.*

7 *Ædificandæ Eccleſiæ ex iuſta ratione Rector antiquæ non poteſt ſe opponere, neque eius conſenſus requiritur.*

8 *Ædificandæ Eccleſiæ Rector Parochiæ conſentire debet, ſi probet ſaltem, quod aliquod præiudicium irroget ſuæ.*

9 *Ædificandæ Eccleſiæ qualiter Epiſcopus conſentiat, & qualiter ea conſtruenda.*

10 *Ædificandi Eccleſiam licentiam concedit Epiſcopus loci; quid ſi locus ſit exemptus?*

11 *Ædificare Eccleſiam in loco, qui venditur, an venditor prohibere poſſit.*

12 *Ædificata præſumitur Eccleſia per hæredes grauatos, ſi de conſtructore non conſtet:*

13 *Ædificandæ Eccleſiæ Epiſcopus curare debet conſtitui dotem, licèt poſt conſtructionem etiam fieri poſſit.*

14 *Dos legata ædificandæ Eccleſiæ ante conſtructionem ſolui debet.*

15 *Dos prærequiritur ad conſtructionem Eccleſiæ, quid poſt factum, & in caſu ſupplementi illius.*

16 *Ædificari poteſt Cappella ſine dote, non ſic ſi onus ei inſit.*

17 *Dos nouæ Eccleſiæ an debeat eſſe manſus.*

18 *Dos Eccleſiæ Cathedralis eſt mille, Parochialis centum ducatorum, vaiorις pro conſuetudine loci num.19.*

20 *Dos Eccleſiæ collegiatæ quanta eſſe debeat.*

21 *Dos Eccleſiæ ſimplicis quanta debeat eſſe ſi Rector obligetur ad reſidẽtiam, & quanta, ſi non obligetur nu.22.*

23 *Dos pro Eccleſia Regularium ædificãda quanta eſſe debeat.*

24 *Dos Eccleſiæ non ad ſplendorem, ſed ad ſubſtentationem Clericorum conſtituenda eſt.*

25 *Dos Eccleſiæ conſtituenda eſt in re ſtabili.*

26 *Dote Eccleſiæ aſſignata in aliquo fundo, ſtatim fundus fit immunis à gabellis.*

27 *Dotis Eccleſiæ fundus, ſi ſit domino directo ſubiectus, cũ eodem onere trãſit.*

28 *Dotis euictioni tenetur dotans, quid in Parochiali, vel ſimplici, et quid ſi dotans eſt perſona priuata.*

29 *Dotem ſi conſtituere Eccleſiæ ædificatæ nolit conſtructor, an contradicente Epiſcopo eam demoliri poſſit.*

30 *Dos conſtitui non poteſt cum pacto, quod redeat ad dotantem, ſi Eccleſia corruerit.*

31 *Dotis conſtitutio valet, ſi fiat à muliere, vel minore, etiam ſine iudicis decreto.*

32 *Dotem conſtituere cogi poteſt, qui leganit aliquid Eccleſiæ pro dote.*

33 *Dote legata ſuper aliquo fundo, legatum non extinguitur per alienationem illius, etſi ſuper alia re conſtituatur.*

34 *Dote Eccleſiæ conſtituta, ſi apponantur onera exceſſiua, ſunt moderanda, non ſic ſi moderata num.ſeq.*

35 *Dotans ſi in defectum Eccleſiæ ſubſtituat aliam, eſt locus ſubſtitutioni, vbi diſtingue.*

36 *Dos Eccleſiæ an conſtitui poſſit ex bonis fideicommiſſo ſubiectis.*

37 *Dos*

37 *Dos Eccleſiæ conſtitui poteſt in bonis perpetuò alienari prohibitis, vbi an perpetuitas extendatur vltra quartum gradum.*

38 *Dotis ad ſupplementum tenetur dotans, ſi ſit inſufficiens aſſignata dos; præſumitur tamen ſufficiens interueniente Epiſcopi conſenſu.*

39 *Dotans in actu dotationis, non poſt, poteſt onera Eccleſiæ imponere, nec alia, quam poſſibilia, & rationabilia num. 40.*

ANNOT. XVII. ARGVMENTVM.

De Ædificatione, Dotatione, & Conſecratione Eccleſiæ. Notatur §. 1. Eccleſiam non ædificari ſine licentia Epiſcopi; quæ quomodo interuenire debeat, cui ſit concedenda, vel deneganda. An poſſit conſtrui noua Parochia populo aucto. Ædificationi nouæ Eccleſiæ quis conſentire, vel ſe opponere poſſit. Quo loco ædificari debeat Eccleſia, & an poſſit venditor loci id prohibere. A quo præſumenda ſit ædificata Eccleſia. Non eſt concedenda licentia conſtruendi nouam Eccleſiam ſine aſſignatione dotis, quæ ante ædificationem conſtitui debet, & poſt poteſt compelli fundator ad dotandum; quanta debeat eſſe hæc dos in Eccleſia Cathedrali, collegiata, ſimplici, vel Regulari, quomodo debeat conſtitui: In re ſtabili, quæ tranſit cum onere ſuo, quid ſi ſequatur euictio, vel bona ſint ſubiecta fideicommiſſo, vel aliter alienari prohibita: an poſſit dos conſtitui cum pacto, vt Eccleſia corruente redeat ad dotantem, aut ad aliam Eccleſiam, vel cum onere, quid ſi ſit exceſſiuum: Valet aſſignatio huius dotis, etiam facta à muliere, vel minore, etſi ſit inſufficiens. Notatur §. 2. origo conſecrationis Eccleſiæ, an ſit neceſſaria, de eius forma, & Reliquijs in ea neceſſarijs, à quo facienda, quo tempore, an iterum poſt execrationem, vel poſt immutationem paulatim factam, vel ſi non poteſt probari cõſecratio, vel ſi dubitetur de poteſtate Epiſcopi conſecrantis, vel ſit hæreticus, vel ſchiſmaticus. Quomodo, & quando dicatur pollui Eccleſia, an ſi in ea infidelis ſepultus ſit, vel excommunicatus, vel per voluntariam ſeminis, aut iniuriosam ſanguinis effuſionem, quæ quomodo, & à quo reconcilietur, quid ſi ſolum ſit benedicta, & alia ad materiam.

ANNOTATIO XVII. §. I.

Ad Tex. in Cap. nemo Eccleſiam de Conſecrat. diſt. 1.

1 IN hoc *tex.* ex Concilio Aurelianenſi deciditur, neminem poſſe Eccleſiam ædificare ſine deſignatione loci per Epiſcopum facienda, & ante deſignationem huiuſmodi ædificare intendẽs, debet præfinire, quæ ſufficiunt ad luminaria, & ad cuſtodiam, & ad ſtipendia cuſtodum, qua donatione oſtenſa domum ædificet, & poſtquam ædificata fuerit, aqua aſpergatur. Cuius *tex.* diſpoſitio communiter adducitur in materia ædificationis, dotationis, & conſecrationis Eccleſiæ, de quibus hic notanda duxi frequentiora in praxi; & de his tractant multæ *decretales in titul. de Eccleſ. ædific. vbi DD. Auth. de Eccleſ. tit. § ſi quis autem col. 9. & Auth. de Monach. verſ. illud igitur collat. 1. Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 10. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 9. cap. 3. q. 4. Tuſch. tom. 3. lit. P. concluſ. 98. Zerol. in prax. Epiſcop. par. 1. verbo Eccleſia, Durant. de ritib. Eccleſ. lib. 1. cap. 2. cap. 24. & cap. 25. Piaſec. in prax. par. 1. cap. 5. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 2. alleg. 26. & par. 3. alleg. 64. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 2. Lambert. de iure patron. par. 1. lib. 1. q. 5. art. 21. Lezana in ſumma tom. 3. verbo Eccleſia, Durand. in ration. diuin. off. lib. 1 cap. 6. Tamburin. de iure Abbatum tom. 1. diſp. 23. q. 7. Riccius in pract. Eccleſiaſt. lib. 1. cap. 4. Leo Theſ. fori Eccleſ. par. 1. cap. 5. Gauant. in rubric. miſſal. par. 1. titul. 20. verſ ab Epiſcopo conſecratur, Bellett. diſquiſ. Cler. par. 1. titul. de Cleric. in hac §. 35. Vgol. de offic. Epiſcopi cap. 28. Miranda manual. Prælat. tom. 2. q. 39. art. 1. Maſcard. de prob. concluſ. 415. S. Antonin. par. 3. titul. 12. cap. 2. § 2.* & alij communiter.

2 Nota primò, nullum poſſe Eccleſiam ædificare, antequam Epiſcopus cognoſcat, Crucem figat, atrium deſignet, vt cæmeterium,

Digitized by Google

rium, doſque ſufficiens aſſignetur; ita diſponit propoſitus *tex.* ex quo communem deducunt ſententiam Doctores, nemini permiſſum eſſe Eccleſiam ædificare ſine Epiſcopi licentia, & auctoritate. *Cap. placuit de conſecrat. hac eadem diſt.* 1. *cap. ad hæc de relig. domib.* Hæc autem licentia, & auctoritas Epiſcopi neceſſaria in ædificatione Eccleſiæ, ſufficit ſi tacita concurrat, puta ſi Epiſcopus ſciuerit, Eccleſiam ædificari, & non impedierit, cùm facile potuiſſet, tenet *Selu. de ben. ſ par.* 1. *q.* 6. *num.* 2. *Azor. inſtit. moral. par.* 2. *lib* 9. *cap.* 3. *q.* 6. *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par.* 2. *alleg.* 26. *num.* 2. *& de iure Eccl. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 5. *circa med.* Et licentia ipſa præſumitur acceſſiſſe, ſi conſtructio Eccleſiæ facta eſt ſciente Epiſcopo, nec contradicente, *Steph. VVeymis ad conſtitutiones* 24. *ex antiquo iure deſumptas, & per Concil. Trid innouatas conſtit.* 19. *nu.* 9. & etiam ſufficit, ſi ipſa licentia ſubſequatur ædificationem, prout poſt *Steph. VVeymis cit. loc.* tenet *Barboſ. ſuprad. loc.* Belleti. *diſq. Cler.* 1. *par. titul. de diſcipl. Cler.* § 1. *num.* 12. *Ricc. in prax.* 2. *par. reſol.* 11.

3 Hæc autem licentia, & conſenſus conſtruendi nouam Eccleſiam regulariter ab Epiſcopo nemini denegari debet ſi petatur, niſi in caſu, quo noua Eccleſia conſtruenda alteri antiquæ irrogaret præiudicium, per hunc *tex.* & per *Cap. placuit ead. diſt.* 1. *cap. ad hæc de relig. domib.* cuilibet n. eſt permiſſum nouam ædificare Eccleſiam ſine præiudicio alterius, & cum licentia Epiſcopi, *Fuſc. cit. cap.* 10. *num.* 2. *Zerol in prax.* 1 *par.* verbo *Eccleſia in princip. Piaſec. etiam in prax. par.* 2. *cap.* 5. *num.* 1. *et ſeq. Ric. cit. reſol.* 11. Imò ſi Epiſcopus ſine iuſta cauſa hanc licentiam ædificandi nouam Eccleſiam petenti, etiam priuato denegaret, poſſet petens iuſtè appellare ad ſuperiorem; & ab illo obtinere licentiam prædictam, vel vt compellat Epiſcopum ad concedendam licentiam, docet *Barboſ. de iure Eccleſ lib.* 2. *cap.* 2. *num* 5. *in fin.*

4 Diximus, teneri Epiſcopum licentiam, & conſenſum præſtare nouæ conſtructioni Eccleſiæ, quando alteri non irroget præiudicium, quod tunc dicitur, quando noua Eccleſia peteret ab antiqua ſumptus pro conſtructione, vel expenſas pro ſuſtentatione Rectoris *Cap. ad audientiam de Eccleſ. ædif. Concil. Trid. ſeſſ.* 21. *cap* 4. *de ref.* vel participare vellet de oblationibus, vel alijs iuriſdictionibus. *Cap. Eccleſia cum ſeq.* 16. *q.* 1. Vel quando pro conſtructione Eccleſiæ eſſet demolienda altera Eccleſia, vel Capella contigua alterius Rectoris, vel Collegij, *arg. tex. cap.* 1. *de noui operis nunciat.* in terminis vidi ſatis elegans, ac doctum manuſcriptum V. I. D. Ianuarij Groſſi Neapolitani, viri magnæ expectationis, ob eius non ſolùm in legali diſciplina, ſed in alijs ſcientijs ſingularem doctrinam, nimis enim doctè, & accuratè ex vtriuſq; iuris concluſionibus fundauerat, non poſſe pro conſtruenda, vel amplianda vna Eccleſia alteram contiguam demoliri, illamq; ad vendendum cogi.

5 Obſeruandum eſt adduci nonnullos caſus de iure communi, in quibus licitum eſt nouas conſtruere Eccleſias, etiã Parochiales in præiudicium alterius, illoſq; ad tres reducit *Goffred. in ſumm. titul. de Eccl. ædif. nu.* 4. ſcilicet ad tẽporis qualitatẽ, incremẽtum populi, & Eccleſiæ diſtãtiam cum difficultate acceſſus; Verùm in praxi hodie maximè poſt *Concil. Trid. ſeſſ.* 21. *cap.* 4 *de ref.* incrementum populi non eſt ſufficiens cauſa pro conſtructione nouæ Parochiæ, ſed ſolùm poteſt cogi Rector, vel alius, ad quem ſpectat, tot ſibi Sacerdotes adiungere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrãdum; ſolùm enim Eccleſiæ diſtantia, & difficilis acceſſus eſt ſufficiens cauſa ad erectionem nouæ Eccleſiæ etiam Parochialis, & cum præiudicio antiquæ; quod tunc verum eſt, quãdo ob loci diſtantiam, ſiuè difficultatem Parochiani ſine magno incommodo ad percipienda ſacramenta, & diuina officia audienda accedere non poſſunt, ita *Concil. Trid cit. cap.* 4. cuius diſpoſitio non procedit in qualibet diſtantia, ſed in ea ſolùm, quæ magnum incommodum affert ad audienda diuina officia, & percipienda Sacramenta, ita *Rot. deciſ* 204. *num.* 2. *par.* 2. *& deciſ.* 745. *num.* 2. *par.* 1. *in recent.* optimè declarat *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 8. *&* 9. qui hanc facultatem limitat, ſi in loco diſtanti adeſſet Capella, Oratoriũ, vel Eccleſia cum fonte baptiſmali, & alijs neceſſarijs ad Parochiam, ibique Rector Sacerdotem poneret. Alia prima cauſa ædificandi nouam Eccleſiam, etiam cum præiudicio antiquæ, quam ponit *Goffred. vt ſupra*, eſt temporis qualitas, quæ eſt generalis, & procedit quotieſcunque temporis qualitas nouam Eccleſiam permittit, declarat *Barboſ. cit. loc. num.* 12. *ex cap. temporis* 7. *q.* 1.

6 Aduerte in caſu, quo noua Eccleſia conſtruenda irrogat præiudicium Parochiæ, tunc poteſt Rector Parochialis comparere aduerſus nouam conſtructionem, & eſt audiendus, imò ſi ædificans admittitur ad

pro-

proſequendum nouum opus cum cautione de demoliendo, in decreto debet addi clauſula, quod durante lite Eccleſia non conſecretur, nè rei ſacræ demolitio, quæ difficilius permittitur, videatur permitti, ita *Creſcent. deciſ.* 1. *aliàs* 20. *de noui oper. nunciat.*

7 Non poteſt tamen impedire conſtructionem nouæ Eccleſiæ, etiam Parochialis, Rector antiquæ Parochiæ, quando noua conſtructio eſt facienda ex neceſſaria cauſa, vt in *cit. Conc. Trid. ſeſſ.* 21. *cap.* 4. *de ref. vt ſupra*, quia (vt firmatum eſt) in tali caſu noua ædificatio permittitur, etiam cum præiudicio antiquæ Eccleſiæ; & proinde non eſt neceſſarius conſenſus Rectoris, dum *Concil. Trid.* & Ius commune expreſsè, & ſimpliciter conſentit dictæ nouæ conſtructioni: Nec obſtat opinio *Lap. deciſ.* 360. quam refert, & ſequitur *Ricc. in prax.* 3. *par. reſol.* 484. *in principio*. nempè in ædificatione nouæ Eccleſiæ eſſe requirendum conſenſum Prælati inferioris; quia opinio prędicta procedit, & ita loquitur *Lapus*, quando Eccleſia noua præiudicat Parochiæ, nec concurrit cauſa neceſſaria pro noua conſtructione à iure approbata; tunc enim eſt requirendus conſenſus prædictus, prout expreſsè colligitur ex dictis per *DD. in cap. ad audientiam de Eccleſ. ædif.* præſertim *Abb. num.* 1. *&* 2. à contrario ſenſu.

8 Dubium eſt in his terminis, ſi Eccleſia nouiter conſtruenda non irroget præiudicium Parochiæ, ſaltem notabile, nec concurrit neceſſaria cauſa in conſtructione, & erectione, ſed tantum deuotio populi, vel alicuius priuati, qui ob eius deuotionem intendit nouam fundare Eccleſia, an in hoc caſu ſit requirendus conſenſus Rectoris Parochiæ, & ſit audiendus contra fundationem.

Reſpondeo, eſſe audiendum Rectorem, verùm ſi non faciat conſtare, nouam ædificationem irrogare damnum, & præiudicium Parochiæ, non impedit nouum opus; nam cuilibet priuato, maſculo, ſeù fœminæ permittitur ſibi conſtruere Eccleſiam, ſiuè Oratorium, *Cap. Clericos, & cap. ſi quis de conſecrat. diſt.* 1. *Goffred. cit. loc. num.* 5.

9 Vlterius in concedenda licentia conſenſus conſtructionis nouæ Eccleſiæ debet antea Epiſcopus locum cognoſcere, crucem figere, atrium, & cæmeterium deſignare, cum impoſitione primi lapidis, quæ omnia facit Epiſcopus per acceſſum ſuper faciem loci, in quo eſt ædificanda Eccleſia, vt per *gl. in hoc tex.* verbo *veniat*, habentur ſupradicta etiam ex *Auth. vt nullus fabricet Oratorij domos præter voluntatem Epiſcopi*, notat *Azor. inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 9. *cap.* 3. *q.* 4. qui refert prædicta poſſe Epiſcopum per ſe facere, & per alium, ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 2. *cap.* 2. *nu.* 17. *& ſeqq.* In deſignatione huius loci ſeruet Epiſcopus, vt pars poſterior Eccleſiæ reſpiciat Orientem, & pars anterior, ſiuè oſtium reſpiciat Occidentem, illaque ædificetur in modum nauis, & hoc ex rationibus poſitis per *Ricc. in prax.* 2. *par. reſol.* 11. *num.* 2. *&* 3. *ſecundùm vltimam impreſſ.* poſt *Duran. Turrecrem.* & alios per ipſum adductos; prædicta verò in praxi neceſſariò non ſeruantur, licèt laudabilia ſint, quando ſeruari poſſunt.

10 Hæc licentia, ſeù conſenſus in ædificatione nouę Eccleſię debet pręſtari per Epiſcopum illius loci, vbi Eccleſia ſituanda eſt, etiamſi ædificantes ſint alterius Diœceſis, prout indubitatum eſt in iure: quod non procedit, quando locus eſt exemptus, nam pro ædificatione nouæ Eccleſiæ in loco exempto eſt requirenda auctoritas Summi Pontificis, *Cap. de locorum cum ſeqq. de conſecrat. hac diſt.* 1. *Cap. auctoritate de priuil. in* 6. aliàs totum acquiritur Epiſcopo cum fructibus, *Eraſm. à Cochier de iuriſd. ordin. in exempt. par.* 2. *q.* 45. *num.* 36. ſequitur *Barboſ. cit. cap.* 2. *num.* 15.

11 Quæro hic, an validum ſit pactum appoſitum in venditione cuiuſdam territorij per venditorem, quod emptor non poſſit in illo Eccleſiam ædificare.

Reſpondent aliqui, hoc pactum eſſe cōtra libertatem Eccleſiaſticam, cùm priuatus, etiamſi inſignis perſona ſit, & vir ſanctus non poſſit legem imponere *rei* Eccleſiaſticę, *Auth. Caſſa C. de ſacroſ. Eccleſ.* ſed pactum prædictum eſt contra libertatem Eccleſiaſticam; ergo eſt omninò reijciendum, *l. ſi quis ſepulchrum ff. de relig. & ſumptib. funer.* faciūt dicta per *Bald. in l.* 2. *C. de comm. ſer. manumiſſ.* Sed licèt hæc ratio apparenter videatur valida; tamen in contrarium eſt veritas, pactum prædictum validum eſſe, quia in re ſua vnuſquiſque eſt moderator, & arbiter, *l. in re mandata C. mandati*, ita tenent *Bal. in l. ſi quis ita C. de pact. inter emptor. & vend. Andr.* Barbat. *conſil.* 23. *in* 2. *col. num.* 1. *Rocc. de iure patron. verſ. conſtruxit fol.* 64. *col.* 2. *&* 17. *quæſt.* Nec faciunt rationes in contrarium; nam pactum prædictum apponitur in re priuata non Eccleſiaſtica, & lex apponitur tempore, quo Eccleſia non erat ædificanda, proinde ſi de facto ædificaretur in tali loco Eccleſia, pactum non annullaret ædificationem fauore

Religionis, nec ædificans eſſet cogendus ad pœnam appoſitam in pacto, *Lambert.de iure patron.lib.1.par.1.q.3.art.23.Sebaſt.Medic.tract.de ſepult.tom.2.queſt.16.num.9.* ſequitur *Lauor.var.elucubr.titul.11.cap.9.*

12 Quæro ſecundò, ſi iuſſit teſtator, Eccleſiam per hæredes ædificari, quæ poſt longũ tempus reperitur ædificata, ſed non apparet à quo, quid præſumendum erit.

Reſpondeo præſumi debet, fuiſſe per hæredes grauatos ædificatam, tenet *Fel.in cap. ſicut nu.44.verſ.quibus ſoleo de re iud. Ioan. Crot.in l.ſciendum num.8.verſ. & hoc infero de verb.oblig.Mant.de tacit.et ambig.conuẽt. lib.12.titul.16.num.3.* vbi teſtatur, id deſeruire pro iudicandis quæſtionibus iuriſpatronatus, quod idem procedit in dotatione.

13 Nota ſecundò, quod dicit *tex.in hoc cap. nemo,* q; ante deſignationẽ loci, & ſic ante authoritatem Epiſcopi in ædificatione nouæ Eccleſiæ, qui ædificare intendit, debet præfinire, quæ ſufficiunt ad luminaria, & ad cuſtodiam, & ſtipendium cuſtodum: ex quibus deducunt communiter DD. Epiſcopum debere requirere dotẽ pro Eccleſia ab eo, qui illam ædificare intẽdit: hæc autẽ aſſignatio dotis eſt facienda, antequam Epiſcopus authoritatem præſtet nouæ ædificationi, per hũc *tex.* & in his terminis loquuntur DD. In praxi vidi etiam ſeruatum, fuiſſe datam licentiam ædificationi nouæ Eccleſiæ, ſine conſtitutione dotis; verùm deinde, antequam cõcederetur facultas illam benedicendi, & inibi celebrandi, petitum fuit, aſſignari dotem; ſed primus modus aſſignationis, nempè ante conſtructionem eſt magis iuridicus.

14 Hinc collige dotem legatam Eccleſiæ conſtruendæ deberi ſtatim ante conſtructionem, nec debet expectari, quod Eccleſia conſtruatur; cùm ſpeciale ſit in Eccleſia, vt illi aſſignetur dos, quando mittitur primus lapis, nec eſt per Epiſcopum concedenda licentia ædificandi, non aſſignata dote, vt optimè probat *Gennenſ.practicab.Eccleſ. q. 267. in fin.* quicquid ſit de dote in matrimonio carnali, quæ relicta puellæ non debetur ante matrimonium contractum, *l. filium, vbi Bart.& alij ff.de option.legat.*

15 Hæc conſtitutio dotis pro noua Eccleſia eſt neceſſaria ſimpliciter, adeo vt Epiſcopus ſuum conſenſum præſtare non debeat fundationi ſine illa, deducunt communitèr DD. ex hoc *cap.nemo*; quod ſi per errorem ſit prætermiſſa aſſignatio huius dotis, poterit etiam poſt factum cogi conſtructor Eccleſię, vel eius hæres, dotem prędictam aſſignare, probat *Lotter.de re benef. lib.1.q.31.num.4.vbi num. ſeqq.* dicit, poſſe etiam compelli prædictos ad aſſignandam congruam dotem, quando fuit à principio aſſignata minus ſufficiens, *Lambert.de iure patron.lib.1.par.1.q.5.art.13.num.2.* Et probatur à ſimili; nam idem diſponitur in dote mulieri aſſignata minus ſufficienter, *Decian.conſil.70.ſub num.12.lib.2. & conſil. 111.num.16.lib.3.Grat.diſcep.for. cap. 120. num 2.*

16 Aſſignatio huiuſmodi dotis neceſſariò facienda militat in Eccleſia, ſecus in Capella; poteſt enim erigi Capella ſine dote; nam ſufficit, Eccleſiam eſſe dotatam, *Lambert.de iure patron.lib.1.par.1. q. 3. princip. art.5. Anan.conſil.24.* quos refert, & ſequitur *Bell.diſq.Cleric.1.par. titul.de Cler. debitore §.15.num. 12.* vbi dicit, id maximè procedere, quando Capella eſſet erecta ad ornatum Eccleſiæ. Hoc tamen intellige verum, quando erigitur Capella ſine onere, aliàs eſſet aſſignanda dos, iuxtà onus ſecundùm dicta per eundem *Bell.loc.cit.*

17 Quanta debeat eſſe dos aſſignanda nouæ Eccleſiæ, non benè diſtingunt DD. nec iura determinarunt apertè; ſolùm enim *tex.in cap.1.de cenſibus* ſtatuit, vt vnicuique Eccleſiæ vnus manſus integer, & liber ſaltem aſſignetur: Dicitur manſus, quaſi menſus, ideſt ager certæ dimenſæ quantitatis, vt explicat poſt *Io.Kal.in eius Lexic. Iuridico, Lotter.de re benef.lib.1.quaeſt.31.num.35.* & eſt tanta pars agri fertilis, quę ſufficit duobus bobus in anno ad laborandum, ita *gloſ. in cit.cap.1.*verbo *manſus,* & notant DD. relati per *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.2.cap. 2.n. 22.* Sed ſi hoc, quod de iure communi diſpoſitum eſt hodie ſeruaretur, omnes Eccleſiæ erectæ eſſent longè diuites, & in poſterum aliæ non erigerentur; nam pauci reperirentur, qui tantam dotem darẽt; ideo diſtinctius dicendum eſt

18 Primò, non poſſe erigi Eccleſiam Cathedralem, ſi non habeat dotem ducatorum mille, nec Eccleſiam Parochialem ſine dote ducatorum centum, quia talis dos in his caſibus videtur taxata per *Concil. Trid ſeſſ. 24.cap.13.de ref.* & obſeruãt *Lotter.cit. loc. num. 13.* quæ quantitates debent eſſe liberæ, quod demonſtrat ipſa conciliaris diſpoſitio, prohibens illas grauari aliquo onere; vndè in erectione nouæ Parochiæ Epiſcopus deberet exigere à fundatore vltra annuos ducatos centum, alios introitus pro reparatione Eccleſiæ, pro ſoluendis iuribus Epiſcopalibus, & alijs oneribus debitis per Eccleſiam certis, & ordinarijs, ita *Bellect. cit.§.15.num.7.* faciunt dicta per *Gigant.de penſion.*

penſion.q.96. num. 2. & per *Rot.in vna Romana penſionis 6.Nouembris* 1619.*coram D. Buratto,Beltram.ad Ludouiſ.deciſ.*245.*n.*12.

19 Cuius valoris debeant eſſe huiuſmodi ducati,non eſt taxatum, ſed debet attendi conſuetudo loci,in quo erigitur Eccleſia, prout ita declaraſſe *Sacram Congregationem ſuper cit.cap.*13.*Concil.Trid.*teſtatur *Belleã. cit.loc.num.*8.vndè in Regno ſufficit, quod quilibet ducatus conſtet ex decem carolenis.

20 Secundò dos Eccleſiæ collegiatæ non eſt certò taxata in iure, vel apud DD. nec pro ea aſſignanda poteſt tradi certa doctrina,vt inquit *Lambert.de iure patr.lib.*1.*par.*1.*q.*5.*art.*21.*nu.*16. quem ſequitur *Lotter.cit.loc.num.*30.qui dicit, quod cùm hæc erectio fiat Papæ auctoritate, id totum remittitur prudenti iudicio illius. Quod certius dici poteſt in hac materia eſt, quod dos Eccleſiæ collegiatæ tanta debeat eſſe, quod ſufficiat Canonicis in illa deſeruientibus,habito reſpectu ad numerum illorũ, & quod poſſint hoſpitalitatem ſeruare,iura Epiſcopalia, & procurationes ſoluere,ita poſt alios notat *Belleã.cit.* §. 15. *num.* 14. *Fuſc.de viſit.lib.*2.*cap.*1.*num.*12.

21 Tertiò dos Eccleſiæ ſimplicis, ſi in erectione talis Eccleſiæ obligatur eius Rector ad reſidentiam præciſam, & continuam, debet eſſe ſufficiens pro ſuſtentanda vita Rectoris in loco beneficij, habita ratione ad qualitatem loci, & ſi ibidem res vilius, vel carius valeant, notat *Ioan.de Anan.in cap.de Monachis ſub nu.*4. *de præb.* & ſequitur *Lotter.de re benef.loc.cit.num.*14.

22 Pro Eccleſia verò ſimplici, in qua non obligatur Rector ad præciſam,& continuã reſidẽtiam,dicunt aliqui,quod dos debeat eſſe congrua ad ſuſtentationem ſolius Rectoris,& Clerici,& pro ſatisfaciendis oneribus viſitationis,& iurium Epiſcopalium, ita ex *Cap. conquerente de off. ordin. & tot. titul.de cenſib.*notat *Bell.cit loc.num.*11. Alij verò tenent,in aſſignanda hac dote habẽdam eſſe rationem onerum appoſitorum in fundatione, ita vt ipſa dos non ſit minus viginti aureorum quolibet anno,& infra hanc qualitatem dotem eſſe omninò inſufficientem, & incongruam,ita *Abb.in cap. conquerente ex eo tex. in primo notabili de Cler.non reſid.*quem ſequitur *Lotter.cit. quæſt.*31.*num.*15.

23 Dos,aſſignanda nouæ Eccleſiæ Regularium ædificandæ, debet eſſe tanta, quod miniſtri ſuſtentari poſſint arbitrio Epiſcopi. *Auth.vt nullus fabr. orat. Dom.*§. 1. *cap. ult.cum ibi notatis de Eccleſ.ædif.* Sed hodie ex *Decreto Sacræ Congregat. Concil. iuſſu Vrbani VIII.* edito, de quo apud *Nouar. ſumma Bull.titul.de celebrat.miſſar.& Vulp. in prax.cap.*42.*num.*20. & alterum *Nouar. Lucer.Regul.*verbo *Monaſteria nu.*10. congrua non eſt dos pro noua Eccleſia,& monaſterio erigendo,niſi inibi ali, & ſuſtentari poſſint ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis,ſaltẽ duodecim Fratres, aut Monachi,ſeù Religioſi,

24 Obſeruandum eſt in hac materia dotis Eccleſiæ,illam peti pro ſuſtentatione pauperum Clericorum, vndè in ea quærenda non eſt conſeruatio ſplendoris alicuius,vel dignitatis, ſicut ſolet eſſe in dote ſæculari; ſed tantum ſimplex ſuſtentatio paupertatis; ſicut dicimus de dote danda puellæ monaſterio ingreſſuræ, vt in paupertate pauperi Chriſto famuletur, iuxtà dicta per *tex.in cap.nimis praua de exceſſ.Prælat.* quæ non debet eſſe tanta,ſicut fuit illa data ſorori, quæ matrimonio carnali tradita eſt, *Ludou.deciſ.*63.*num.* 21. *per tot. Lotter. cit. cap.*31.*num.*11.*& ſeq.*

25 Dotem autem conſtituendam in manſo,vt dictum eſt ſupra ex *Cap.* 1. *de cenſib.* explica, ideſt ex certo corpore rei ſtabilis fructiferæ,vt notant *DD.in eod tex.*ex quibus obſeruare debent Ordinarij,non eſſe recipiendam dotem,ſi fundator ſe obligat correſpondere Eccleſiæ, & eius miniſtro tot annuos ducatos, vel alio modo,ſine certo corpore fructifero,& libero, vt in *cit. cap.* 1. nam hoc eſſet dotem aſſignare per modum ſtipendij, quod Epiſcopus permittere non debet, prout docet *Lotter.cit. quæſt.*31. *nu.*60.qui *num.*36. explicat libertatem prædictam,ideſt quod dotans non poſſit in dote conſtituere tributum ſoluẽdum,nec etiam ipſi dotanti.

26 Adeo leges fouent libertati huius dotis, vt ſtatim ac fundus aſſignetur pro dote Eccleſiæ, fiat liber ab omnibus vectigalibus,& ſimilibus oneribus, quæ imponuntur à Principe laico ratione iuriſdictionis, cùm hæc onera ad Eccleſiam non tranſeant,probatur per *tex.in cap.ſecundùm Canonicam,& ſeq.*23.*q.*8.latè tradunt *Io Guttier.tract.de gabell.q.*92.*nu.*62.*et ſeqq.Suar. de defend.fid.Cathol.lib.*4.*cap.*20. *num.* 5. *& ſeqq.* & hæc immunitas ab exactionibus ſæcularium, non ſolùm iure humano, ſed etiam diuino eſt,vt habetur in *Cap. quamquam de cenſib.*& habet effectum ipſo iure; nam mutata perſona, mutatur conditio rei,*Bartol conſil.*180.*par.*1.*Bal.in l.placet C. de ſacroſ.Eccleſ.& conſil.*280.*vol.*2.*Mart.de iuriſd.par.*4 *centur.*1.*caſ.*11.*nu.*28. *& ſeqq.*

An

An verò poſſit dotans legem, & conditionem imponere, quod Eccleſia de dote ei data teneatur ſoluere prædicta onera ſæcularia, vide *Anchar. conſil. 217. num. 3. Sigiſmund. Loffr. conſil. 3. num. 23.*

27 Onera verò, & ſubiectio, quæ procedit à dominio, vt quia fundus eſt emphyteuticus, & domino directo canon debetur, tranſit ad Eccleſiã cum fundo aſſignato in dotem, nec ius domini directi in aliquo præiudicari poteſt, & ad aſſignationem requiritur conſenſus domini, *Suarez cit. loc. num. 5. & ſeqq. Lambert. de iure patron. lib. 1. par. 1. q. 5. art. 4 ſub nu. 3. verſ. ſi verò.*

28 Quod ſi dos Eccleſiæ aſſignata fuerit euicta, certum eſt, dotantem teneri de euictione, probant *Paul. de Cittadin. in tract. de iure patr. 3. par. 17. quæſt. ſecundæ cauſæ, Lambert. eod. tract. in 8. art. 5. q. princip. 1. par. 1. lib. nu. 9. & Genuenſ. practicab. Eccleſ. quæſt. 343. per totam*, vbi docet, quod bona dotãtis ſunt tacitè hypotecata pro euictione, & an Eccleſia exigat pœnam dupli pro euictione, quod omninò procedit in Eccleſia Parochiali dotata ab Vniuerſitate, quæ poteſt omninò compelli ad redotandum, quocunque modo Eccleſia fuerit depauperata, vt probat *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 31. num. 16 & ſeq. vbi num.* 19. dicit, ſi fuerit dotata per priuatum, teneri eundem quidem redotare, ſed liberari cedendo iuri ſuo; hæc enim procedunt in Eccleſia Parochiali, & in qua dotans reſeruauit ſibi iuſpatronatus, ſed in ſimplici Eccleſia, & in qua dotans nullum ſibi reſeruauit iuſpatronatus, ſi dos caſu pereat, periculum dotis amiſſæ non pertinet ad dotantem, ſed ad beneficium dotatum, vt poſt *Rot. deciſ. 230. ſub num. 5 par. 1. diuerſ. & deciſ. 56. nu. 6. par. 2.* tenet *Bellect. diſq. Cler. 1. par. tit. de Cler. debit. §. 15. num. vltimo.*

29 Diximus ſupra, ſi de facto fuerit conſtructa Eccleſia ſine dote, poſſe Epiſcopum conſtructorem compellere ad dotandum; Hic quæro, ſi conſtructor ſit renitens Eccleſiam prædictam dotare, ſed illam eligit demoliri, an id poſſit, vel an illa poſſit dirui ab ipſo Epiſcopo.

Reſpondetur, non ſolùm in hoc caſu, ſed in omni alio, & etiam ſi Eccleſia eſſet ædificata ſine Epiſcopi licentia, & conſenſu, non poſſe à conſtruente dirui contradicente Epiſcopo, quia quod ſemel Deo dicatũ eſt, ad humanos vſus amplius reuerti non debet, *Cap. ſemel de regul. iur. in 6.* & in ſimili dicitur, quod ſi ædificata ſit Eccleſia in fundo alieno inuito domino fundi, ipſe dominus non poteſt propria auctoritate illam deſtruere, *gl. in cap. Apoſt. 12. quæſt. 2.* probat etiam *Genuenſ. practicab. Eccleſ. quæſt. 344. numer. 2. & ſequentib.* qui dicit, id notandum, quia ſolet occurrere, vt quis ædificet Eccleſiam, vel domum pro Religioſis, & poſtea decedit, quia non poteſt per hæredem occupari, vel diminui; Epiſcopum verò talem Eccleſiam ad libitũ reuocare poſſe, probatur per *tex. in cap. cum olim §. inſuper de priuil. cap. placuit 1. q. 2. §. ſi quis autem il 2. in Auth. de Eccleſ. tit.* Et tenet *Paul. de Cittadin. tract. de iure patron. 3. par. col. 1. verſ. 1. quæro*, & ſequitur *Genuenſ. cit. loc. num. 1.*

30 Ex ſuprapoſita regula, nempè quod ſemel Deo dicatum non debeat amplius ad humanos vſus conuerti, deciditur alius caſus, dotem ſemel Eccleſiæ datam nõ poſſe amplius ad dotantem reuerti; Imò ſi dotans in dotatione apponeret pactum, quod corruente Eccleſia dos ad ipſum reuertatur, pactum non valeret, etiamſi Epiſcopi conſenſus accederet, *Anchar. conſil. 107. nu. 2, Rot. diuerſ. par. 1. deciſ. 695. num. 1. & per totam. Lambert. de iure patron. par. 1. lib. 1. q. 5. art. 8. & q. 6. art. 4. num. 11. & 12. & art. 9. q. 1. num. 103. Bell. diſq. Cler. 1. par. titul. de Cler. debitore §. 15. num. 16.*

31 Valet dotis conſtitutio facta Eccleſiæ à minore, vel muliere, etiam ſine decreto iudicis, quia minor in ſpiritualibus, & depẽdentibus ab eis habetur pro maiore, *Cap. ſi annum de iud. in 6.* probat hanc opinionem poſt *Lambert. & alios Genuenſ. practic. Eccleſ. quæſt. 335. per totam.*

32 Obſerua, quod ſi teſtator legauerit, Eccleſiam eſſe conſtruendam, vel dotandam conſtructam, licèt poſſit teſtamentum reuocare, cùm ambulatoria ſit voluntas teſtatoris, *l. 4 ff. de adimend. leg.* tamen non poteſt reuocare legatum prædictum fauore dotis, imò ſicut pater tenetur filiam dotare in vita, *l. qui liberos ff. de rit. nuptiar.* ita teſtator prædictus poteſt cogi, etiam in vita dotare Eccleſiam prædictam, ita *Lambert. de iure patron. art. 8. 5. quæſt. princip. 1. par. 1. lib. num.* 45. & ſequitur *Genuenſ. practicab. Eccleſ. quæſt. 336. per totam.*

33 Vlterius, ſi teſtator legauerit certum fundum pro dote Eccleſiæ, ſi deinde fundũ alienauerit, etiamſi teſtator in eadem ratione poſuerit legatum, & rem, ex qua voluerit ſolui legatum, nunquam legatum extinguitur per alienationẽ rei illius, quod procedit in omni legato facto Eccleſiæ; Et ratio eſt, quia nõ cẽſetur voluiſſe, ꝙ precisè extra illã rem legatũ nõ ſoluatur, ſed tantũ, quod ſit ꝓ legato obligata, *gl. in l. Gaius ff.*

de

de annuis legat. & in l. Lucius ff. de adimend. legat. in l. ſi n. ff. de contrahen. empt. quas gloſſas tanquam ſingulares notat *Ludou. Rom. in ſingul. 430.* ſequitur *Euerard. in loco de alimentis ad piam cauſam.*

34 Quæro, an ſi dotans Eccleſiam appoſuerit in dotando onera exceſſiua miſſarum, & ſimilium, poſſint prędicta onera moderari, non obſtante, quod fuerint acceptata per Eccleſiam, & eius Rectorem, vt quia non auſus eſt cõtradicere ob timorem alicuius potentis, vel nè dotans retraheretur à dotando.

Reſpondetur affirmatiuè, poſſe onera exceſſiua moderari, nam pactum in dotatione Eccleſiæ appoſitum, propter quod conditio Eccleſiæ ſit deterior nõ valet, probat ex *Cap. præterea el 2. de iure patron. & auth. ſicut alienatio C. de ſacroſ. Eccl. Genuenſ. practicab. Eccleſ. quæſt. 141. per totam*, pro moderatione autem, ſeu reductione miſſarũ adeunda eſt Sedes Apoſtolica, refert *Barboſ. Apoſtolicarum deciſ. verbo miſſar. reductio n. 5. deciſum in Sac. Congr. Conc. 21. Iulij 1625.* & probatur à ſimili, quia mulier paciſcendo de dote reſtituenda, non poteſt conditionẽ ſuam facere deteriorem, & ſibi prejudicare, *l. de die, & l. Attilia ff de pactis dotal.* vbi Bar.

35 Supradicta procedunt, quando onera ſunt exceſſiua, ſed ſi moderata ſint habito reſpectu ad quantitatem dotis, non debent minorari; imò ſi dotans conditionem appoſuerit, quod Eccleſia ſingulis annis anniuerſarium pro anima dotantis celebret, & ſi ſemel defecerit tranſeat ad aliam Eccleſiam, deficiente Eccleſia à celebratione prædicta, locum habet conditio, itaut nec ipſa Eccleſia deficiens à celebratione poſſit reſtitui in integrum aduerſus voluntatẽ dotantis in præiudicium Eccleſiæ ſubſtitutæ, cùm permiſſum ſit apud Canones, poſſe quem donare, vel legare cum pacto reſolutiuo, quod conditione, vel modo non ſeruato, res redeat ad dotantem, vel in alium transferatur, *Cap. verum de cond. appoſit.* vbi DD. omnes, quod ſi cõcederetur reſtitutio, non reſolueretur donatio; probat ex multis *Genuenſ. practicab. Eccleſ. quæſt. 345. num. 3. & ſeqq.* Sed ſupradicta admitterem, quando quis dotaret Eccleſiam ab alio conſtructã, ſed ſi dotaret Eccleſiam à ſeipſo conſtructam, non poſſet apponere pactum prædictum, niſi in eo quod excedit dotem; quia facto caſu, in quo Eccleſia dotata ob non ſeruatum pactum amittit dotem, remanet indotata, & conſequenter fundator tenetur illam redotare, & ad id poteſt cogi, vt dictũ eſt ſupra, quando dos data fuit euicta, vel aliàs deperdita, nec poteſt dici, Eccleſiã in hoc caſu culpa ſua cadere à iure ſuo, quia in hoc non culpat ipſa Eccleſia, ſed miniſtri; ideo ad tollendam quæſtionem non debet Ordinarius admittere dotationem cum hoc pacto.

36 Dubium eſt, an bona ſubiecta fideicommiſſo, & reſtitutioni poſſint aſſignari in dotem Eccleſiæ, ſicut poſſunt alienari ex cauſa dotis, vel in ſupplementum dotis ſęcularis, iuxtà *tex in auth. res quæ C. communia de legat.* & dubium deſumitur ex opinione *Bart. in l ſi locus ff de relig. et ſumptib. fun.* qui tenet nõ poſſe conſtrui Eccleſiam, vel alium Religioſum locum ſuper fundo ſubiecto reſtitutioni, & ex opinione *Paul. de Cittadin. tract. de iure patron. in 3. par. in 12. quæſt ſecundæ cauſa*, vbi dicit, quod dotans Eccleſiam inſufficienter poſſit ſupplere dotem prædictam cum bonis ſubiectis fideicommiſſo Hæ duo opiniones habent apparentiam contradictionis, ſed attentè conſideratæ vtraque eſt vera, nec pugnant; imò dubium reſoluunt; Prima enim opinio *Bart.* procedit in fundatione Eccleſiæ, ideſt in aſſignatione fundi, quo tempore cum Eccleſia non ſit in eſſe deducta, nec ſit eius fundatio neceſſaria, meritò nõ debet fundari ſuper fundo ſubiecto fideicommiſſo; Secunda verò opinio *Paul de Cittadin.* procedit in dote Eccleſiæ conſtructæ, & ſic in eſſe deductæ, quæ dos, vel eius ſupplementum ex neceſſitate datur, cùm poſſit compelli conſtructor Eccleſiæ ad dotandum, vt diximus ſupra, ex qua neceſſitate, nè Eccleſia remaneat indotata, dicendum eſt, poſſe dari in dotem, vel ſupplementum dotis Eccleſiæ bona prædicta, cùm id permittitur fieri pro dotanda muliere, cuius dotis priuilegia non ſunt fauorabiliora, quàm priuilegia dotis Eccleſiæ; valet .n. argumentũ à dote mulieris ad dotem Eccleſiæ, vt per *Bart. loc. infra cit.* hanc conciliationem maximè extollunt *Lambert. de iure patr. 8. art. 5. quæſt. princip. 1. par. 2. lib num. 23. & Genuenſ. practicab. Eccleſ. quæſt. 334.* qui vlterius dicunt contra *Bar.* poſſe etiam fundari Eccleſiam in fundo ſubiecto fideicommiſſo, ea ratione, quia hæres ſuper fundo ſubiecto fideicommiſſo habet partem ei debitam ex cauſa quartæ trebellianicæ, & ſic fundus eſt communis heredis, & fideicommiſſarij, & ædificando quis Eccleſiam in fundo communi, tenetur ſocius recipere prætium, non fundum fauore Eccleſiæ per opinionem *Bald. in l. 2. §. fin. ad illum tex. C. de commun. ſer. manumiſſ.*

37 Solemnis eſt quæſtio inter DD. & difficilli-

Digitized by Google

ciſſima, an bona prohibita alienari perpetuò, poſſint poſt quartum gradum alienari, in qua videndi ſunt inſudantes, *Couar. lib. 3. variar. reſol. cap. 5. num. 4. Manic. de coniect. lib. 8. titul. 2. num. 21. & alij*, ſed quid quid ſit de hac quæſtione inter Iuriſtas, inter quos illa videtur magis communis opinio, quod prohibitio alienationis, vt bona perpetuò remaneant in familia non extenditur vltra quartum gradum, niſi teſtator dixerit, quod velit bona ad ſuos deſcendentes perpetuò peruenire, quia tunc deſcendentes vltra quartum gradum, & in infinitum cenſentur grauati, ita *Iacob. de Beluiſ. Bart. & Angel. in Auth. de reſtit. fideicommiſſ. §. nos igitur, Grat. conſil. 133. lib. 2. Pariſ. conſil. 37. & 88. vol. 2.* In caſu noſtro dicēdum eſt abſque dubio, bona prædicta poſſe dari in dotem Eccleſiæ, vel alio titulo ad illius fauorem diſponere poſt quartum gradum, ex regula illa, quod in dubijs ſemper tenenda eſt ea opinio, quæ eſt Eccleſiæ fauorabilis, iuxtà *l. ſunt perſonæ ff. de relig. & ſumpt. fun. Anchar. conſil. 46. Imol. in cap. in præſentia de probat. Tiraq. de priuil. piæ cauſ. priuil. 148.*

38 Notatum eſt, aſſignandam eſſe congruā dotem Eccleſiæ, ita vt ſi dos minus ſufficiens ſit poſſit compelli dotans, ad ſupplementum. Hic aduerte, quod in dubio quando dos fuit aſſignata cum expreſſo conſēſu Epiſcopi præſumitur congrua, & ſufficiens. ita *Lambert. de iure patron. lib. 1. par. 1. quæſt. 5. art. 11. Lotter. de re benefic. lib. 3. q. 32. num. 7. & 8. Rot. deciſ. 521. num. 1. par. 2. in recent.*

39 Item, notatum eſt, poſſe dotantem Eccleſiam imponere eidem Eccleſiæ in dotando onera moderata, ſecus exceſſiua; idque intelligendum eſt, poſſe id dotantem in ipſo actu conſtitutionis dotis, & fundationis Eccleſiæ, nam poſtquam fundata eſt Eccleſia, & aſſignata dos non poſſunt onera, & leges apponi, nec etiam de cōſenſu Epiſcopi; ſicut non poſſunt onera, & leges appoſitæ in fundatione alterari poſt fundationem, & dotationem, *gl. in cap. cum dilectus verbo conſtitutum in fin. & ibi Abb. num. 5. et Imol. num. 22. de conſuet. Rot. deciſ. 561. num. 2. par. 2. in recent.* Quod idem dicimus de dote mulieris, quæ non poteſt qualificari, eius actu perfecto, & abſoluto, *l. ex morte §. vltimo, & ibi gl. in verbo obtitionis C. de pact. conuent.* probatur communi axiomate Canoniſtarum, Eccleſiam ſemel conſtitutam in libertate non poſſe in ſeruitutem redigi, imò ſi in ſeruitute ſit, fore in libertatem quantum ius patitur reducendam, *Bal. in cap. ſignificauit num. 1. de teſtib. Vel. in tract. quando lit. Apoſt. noceant Patron. col. 2. verſ. corroborari.*

40 Vlterius nec in ipſa dotatione, vel fundatione poteſt dotans, vel fundans Eccleſiam, quamlibet legem apponere, & proinde non poteſt apponere leges, quæ vel natura impoſſibiles ſunt, vel turpes, vel contra iuris prohibitionem, vel quæ adeo difficiles ſunt, vt impoſſibilibus æquiparentur, de quibus latè *Lotter. de re benefic. lib. 2. queſt. 32. per totam.*

S V M M A R I V M.

1 *Conſecratio Eccleſiæ babuit originem à S. Silueſtro.*

2 *Conſecratio Eccleſiæ non eſt neceſſaria, vnde Baſilica S. Petri, & Cathedralis Neapolitana poſt multa ſecula ſunt conſecratæ.*

3 *Conſecratio perficienda iuxta formam Pontificalis quantum fieri poteſt.*

4 *Conſecratio Eccleſiæ an de neceſſitate reliquias exigat.*

5 *Conſecranda non eſt Eccleſia indotata, vnde dos exigi poteſt ab eo, qui conſecrationem petit.*

6 *Conſecratio Eccleſiæ pertinet ad Epiſcopum loci Ordinarium.*

7 *Conſecratio Eccleſiæ per ſimplicem Sacerdotem perfici nequit ſine Papæ licentia.*

8 *Conſecratio de conuenientia fit in die feſtiuo, & anniuerſarium proprio die eſt celebrandum.*

9 *Conſecrationis tempore, & non alio poteſt anniuerſarij feſtum in alium diem transferri.*

10 *Conſecranda iterum non eſt Eccleſia ſemel cōſecrata, etſi Ritu græco prius fuerit cōſecrata, dummodo fidē Trinitatis habuerit, qui illā conſecrauit.*

11 *Conſecranda iterum eſt Eccleſia, ſi execretur exuſtis parietibus, vel dirutis pro maiori parte, non ſic ſi tectum ſolum.*

12 *Conſecranda an iterum ſit Eccleſia paulatim immutata in totum à priori forma.*

13 *Conſecratio Eccleſiæ ſi nullo modo probari poſſit non excludit aliam conſecrationem.*

14 Con-

34 *Conſecratio qualiter probetur.*

35 *Conſecranda iterũ eſt Eccleſia,ſi dubitatur,an Epiſcopus fuerit cõſecratus.*

16 *Conſecratione non finita per mortem Epiſcopi conſecrantis, quando in totum reconſecranda ſit,et quando non Eccleſia.*

17 *Conſecrationis cauſa nihil recipere poteſt Epiſcopus,extra Ciuitatem tamen aliquid pro prandio, & equitatu.*

18 *Conſecrata an ſit Eccleſia, & non polluta,ſi per Epiſcopum excommunicatum conſecretur.*

19 *Conſecranda an iterum ſit Eccleſia,& reconcilianda,ſi conſecrata ſit ab heretico,vel ſchiſmatico.*

20 *Conſecranda non eſt Eccleſia,vbi corpora mortuorum ſunt ſub Altari maiori,vel in loco confeſſionis.*

21 *Conſecrata Eccleſia dicitur polluta in ſex caſibus.*

22 *Conſecrata Eccleſia polluta dicitur per voluntariam ſeminis, & iniurioſam ſanguinis effuſionem, quod explica num.23.*

24 *Conſecrata Eccleſia polluta dicitur, ſi in ea ſepeliatur excommunicatus.*

25 *Conſecrata Eccleſia ſi polluatur, non niſi ab Epiſcopo ordinario loci reconcilianda eſt,vel alio de eius licentia.*

26 *Conſecrata Eccleſia reconciliari poteſt per Abbates, vel ſuperiores regulares,ſed requiritur aqua benedicta ab Epiſcopo, niſi ille per duas dietas abſit.*

27 *Conſecrata Eccleſia in caſu execrationis reconciliatur ſimplici verbo à Papa,ab Epiſcopo ſecundum formam Pontificalis.*

28 *Conſecrata in Eccleſia ſi celebretur bona fide ante publicationem pollutionis,an reconciliata cenſeatur.*

29 *Polluto in cemeterio non ſunt ſepeliendacorpora,non tamen exhumanda poſt factum, niſi ſint excommunicati,vel interdicti.*

30 *Eccleſia benedictio Sacerdoti in dignitate Eccleſiaſtica conſtituto committi poteſt,& recõciliatio eiuſdẽ nu.31.*

32 *Benedicere Eccleſiam Abbates,et Prælati Regulares poſſunt.*

33 *Conſecrata Eccleſia diu ſpurcata, & aperta reconcilianda eſt.*

ANNOTATIO XVII. §. II.

1 Dicit hic *tex.cap.nemo*, quod poſtquam Epiſcopus deſignauit locum,& recepit dotem, ædificetur Eccleſia, qua ædificata,conſecretur, & poſtea atrium aqua benedicta aſpergatur, ita explicat *gl.in figuratione caſus in fin.* & cùm dictum ſit §. *præcedenti* de conſtructione,& dotatione Eccleſiæ,notãdã ſunt aliqua hic in vltima parte *tex.*de conſecratione illius; Conſecratio enim ſolennis originem habuit à Syluestro Papa primo, vt ſancta Mater Eccleſia teſtatur in officio Dedicationis Eccleſiæ Saluatoris 9 Nouembris lect.4.

2 Hæc autem conſecratio Eccleſiæ non eſt ſimpliciter neceſſaria, prout probat de iure *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.2.cap.2.nu.28.* & teſtatur experientia;nam Romæ Baſilica Principis Apoſtolorum,quæ dignitate, & mole omnes alias ſuperat Eccleſias non fuit conſecrata,niſi in anno 1626.14. Kal. Decembris ab Vrbano VIII. & Eccleſia Cathedralis Neapolitana poſt tot ſæcula ab Eminentiſſimo, & Reuerendiſſimo D. Aſcanio Philamarino Cardinali,& Archiepiſcopo digniſſimo,Nobilitatis Neapolitanæ decore,& ornamento,ſupplente, quod tot prædeceſſores prætermiſerant ſolenni Ritu, & toto exultante populo conſecrata fuit;& hoc vt ſatisfaceret præcepto *Cap.ſolennitates de conſecrat. eiuſdem diſt.1.* vbi diſponitur,Eccleſias Cathedrales omninò cõſecrandas eſſe per ſolennem illam vnctionem chriſmatis,quæ fit in muris ipſius ædificij,adhibitis crucibus in locis perunctis, de qua poſt alios latè agit *Abb. in cap.propoſuiſti num.7.de conſecrat.Eccleſ. vel Altar.*

3 Forma huius ſolennis conſecrationis habetur in Pontificali Romano,quam conſecrans omninò ſeruare tenetur; Verùm ſi propter ſitum Eccleſiæ non poſſunt ſeruari omnes ſolennitates, & cæremoniæ,poſſunt omitti,quæ ſeruari non poſſunt, dummodo quantùm fieri poteſt ſe conformet rubricis,& regulis cæremonialis,referunt *Aldan. in compend.Canon.reſol.lib.3.titul.9. nu. 16. & Lezan.in ſumm.quæſt.Regul.tom.3.*verbo *Eccleſia num. 3.* fuiſſe deciſum per *Sacram Congregat.Rit.in Cortonen. 17. Iulij* 1604. *& in Aſten.24.Septembris* 1605.*& 27.Septembris* 1608.

4 Inter cæteras ſolennitates, quæ interueniunt in conſecratione Eccleſiæ, prima eſt miſſa, prout habetur in Pontificali, & probatur ex *Cap. omnis Baſilica de conſecrat. diſt.* 1. & licèt ſic communiter ſeruetur, tamen ſi de facto extra Miſſam conſecraretur Eccleſia, valeret conſecratio, ſed conſecrans non careret graui culpa, docet *Azor. inſtit. moral. par. 2. lib 9. cap. 4. q. 2. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 2. alleg. 27. nu. 19.* Item in conſecratione apponuntur in parietibus Eccleſiæ reliquiæ, iuxtà regulas Pontificalis, & probatur ex *Cap. placuit, & cap. de fabrica de conſecrat. diſt.* 1. in quibus terminis dicūt magis communiter DD. reliquias eſſe de ſubſtantia huius conſecrationis, *Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 1. cap. 5. nu. 11. Gauant. in rub. Miſſal. par. 1. titul. 20. verſ. ab Epiſcopo, & alij*, contra quos inſurgit *Ricciul. Lucubrat. Eccleſ lib. 1. cap. 4.* vbi per *plures numeros*, & in particulari *nu. 11.* probat, conſecrantem ſine reliquijs peccare mortaliter, verū validam eſſe conſecrationem, hanc ſententiam videtur etiam ſequi *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 2. num. 37. ad fin.*

5 Aduertat conſecrans, non poſſe Eccleſiā conſecrare ſine dotis aſſignatione facienda ab eo, qui eam ædificauit, vt notatum eſt § *præcedenti*, vel ab eo, qui illam conſecrari petit, *Lambert. de iure patron. lib. 1. par. 5. q. 5. art. 18. Piaſec. in prax. cap. 5. num. 2.* aliàs conſecrans Eccleſiam ſine dote tenetur illam dotare de proprio, *Barboſ. cit. loc. lib. 2. cap. 2 ſub num. 34.*

6 Hæc autem conſecratio Eccleſiæ ad Epiſcopum ſpectat, vt in hoc *Cap. nemo, vbi gl. penult* tenet DD. communiter, & *Rot. deciſ. 141. nu. 5. par. 2. diuerſ. Lezan. in ſumm. tom. 3. verbo Eccleſia nu. 2.* ſed non ad omnem Epiſcopum, cum id ſolùm ſpectet ad Epiſcopum Ordinarium loci, in quo ædificata eſt Eccleſia, licèt ædificans ſit alterius Ordinarij ſubditus, *Cap. tua fraternitas de conſecrat. Eccleſ. vel Altar. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi 2 par. alleg. 27. num. 1.* Vndè ſi Epiſcopus proprijs expenſis ædificaret Eccleſiam in aliena Diœceſi, non poſſet illam conſecrare ſine licentia Ordinarij loci, probatur ex *Cap pię mentis, & cap ſeq. 16. q. 7. cap. 1. 16. q. 6.* refert *Barboſ. de iure Eccl. ſ. cit. cap. 2 nu. 31. & 32. vbi nu. 33.* refert priuilegium Mendicantium conceſſum per Honorium IV. & Leonem X. nempè ſi Epiſcopus Diœceſanus requiſitus diſtulerit Eccleſiam illorum cōſecrare, poſſe id quemlibet alium Epiſcopum, nec hoc priuilegium videtur per *Trid.* reuocari, *Tambur. de iure Abbat. tom. 1. diſp. 23. q. 8. num. 3. Nouar. ſumm. Bul. 2. par. titul. de conſecr. Eccleſ. regul. num. 6. & 7.*

7 Hinc communiter dicunt DD. ſimplicē Sacerdotem non poſſe Eccleſiam conſecrare ſine Papæ licentia, & commiſſione, vt in *Cap. aqua de conſecrat. Eccleſ. vel Altar. Vgolin. de off. & poteſt. Epiſcopi cap. 28. num. 1. & ſeqq. Piaſec. in prax. Epiſcop. par. 1. cap. 5. n. 2. Tambur. de iure Abbat. 1. par. diſp. 23. quæſit. 7. num. 2. vbi num. ſeq.* dicit, nec Abbatem poſſe Eccleſiam conſecrare, nec Vicarium generalem Epiſcopi, teſtatur *Rebuff. in praxi benef. titul. forma Vicariat. Epiſc. & alior. collat. num. 170.*

8 Conſecratio Eccleſiæ fieri poteſt quolibet die, etiam feriato, *cap. 2.* & ibi *gl. de conſecrat. Eccleſ. vel Altar. Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 1. cap. 5. num. 4. verſ. conſecratur, Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 2. num. 39.* qui alios citat, & tenet, decentius eſſe fieri conſecrationem in die feſto: Dies verò conſecrationis ſingulis annis deinde eſt ſolenniter celebrandus, qui vocatur dies dedicationis Eccleſiæ, *Cap. ſolennitates Eccleſiarum de conſecrat. diſt.* 1. & feſtiuitas hæc eſt celebranda eo die, quo venerit, nec ob deuotionem alteranda eſt conſuetudo, voluit *Sacr. Congreg. Rit. in Ariminen. 16. Octobris 1604. penes Scll. ſelect. Canon. cap. 34 nu. 100.* Verùm ſi hoc feſtum venerit in Dominica Quadrageſimæ poteſt transferri in ſecundā Dominicam poſt Paſcha, declarauit eadem *Sacr. Congreg. Rit. in Pbreanden. 10. Ianuarij 1609.* prout teſtatur idem *Sell. cit. loc. num. 102.*

9 Feſtum huiuſmodi dedicationis licèt regulariter ſit celebrandum ſingulis annis eodem die; tamen ex iuſta cauſa poteſt cōſecrator in actu conſecrationis feſtum prędictum transferre ad alium diem, & tempus, *Sacr. Congreg. Rit. 19 Februarij 1585.* ita voluiſſe, teſtantur *Piaſec. in prax. Epiſc. par. 1. cap. 5. nu. 8 verſ. diem. Gauant in rubr. Breuiar. ſect. 8. cap. 5. num. 4.* & ita ſeruatum fuit in dedicatione Eccleſiæ Cathedralis Neapolitanæ, facta de menſe Aprilis, & translatum feſtum ad menſem Iulij; extra verò actum conſecrationis non poteſt amplius mutari feſtum inconſulta ſede Apoſtolica, prout tenuit eadem *Sacr. Congreg. 18. Octobris 1604.* ita *Gauant. cit. loc.* vbi multa inuenies ad hanc materiam.

10 Eccleſia ſemel conſecrata non eſt iterum conſecranda, *Cap. Eccleſijs de conſecr. diſt. 1. cap. propoſuiſti, & cap. ligneis de conſecr. Eccleſ. vel Altar. Durand. ration. diuin. officior. lib. 1. cap. 6. num. 31. & 36. & alij communiter.* Quod ampliatur ad Ec-

cleſiam conſecratam Ritu Græco, quæ, ſi ad Romanam Eccleſiam redierit, non eſt iterum conſecranda, ſi fidem S. Trinitatis tenuerit, qui prius conſecrauit, ita refert *Aldan. in compend. Canon. reſol. lib. 3. titul. 9. nu. 19.* determinaſſe *Sacram Congreg. Concil. ſub die 19. Decembris* 1602.

11 Suprapoſita regula, quod Eccleſia conſecrata non ſit iterum conſecranda, fallit primò, quando Eccleſia eſt execrata; quod tūc dicitur, quando Eccleſia igne exuſta eſt, ita vt parietes deuaſtati ſunt interius, & exterius in totum, vel in maiori parte, ita *Leo in Theſ. for. Eccleſ. lib. 1. cap. 5. nu. 4. verſ. tertiò ſi Eccleſia*: Item ſi Eccleſia tota corruit, vel diruta eſt, & ex toto reparata, ita *Barboſ. & Leo loc. cit.* voluit *Sacr. Rit. Congr. in Caſtren. 9. Octobris* 1610. apud *Aldan. cōpend. Canon. reſol. lib. 3. titul. 9. num.* 18. Vndè eſt, q̄ ſi Eccleſiæ tectum ſolūmodo corruat, remanētibus integris parietibus in totum, vel in maiori parte, Eccleſia non diceretur execrata, *cit. cap. ligneis, Azor. inſt. moral. par. 1. lib. 10. cap. 26. quæſit. 12. Gambarupt. de caſib. reſer. caſ. 6. num.* 16.

12 Dubium eſt in hac materia, an Eccleſia paulatim refecta, & ſucceſſiuè in totum mutata, non tamen ſimul, ſed tantum partim, dicatur execrata, & indigeat noua cōſecratione? Dicunt nonnulli, eſſe execratā, & rationem afferunt, quia cùm hæc conſecratio fiat per vnctionem chriſmatis in parietibus, quibus ſublatis, vt fit in hoc caſu, vnctiones tolluntur, & proinde Eccleſia non dicitur amplius conſecrata: Alij verò defendunt, non eſſe execratam, nec indigere noua conſecratione, quia cùm refectio ſit facta paulatim, & ſucceſſiuè pars addita, cenſetur per modum acceſſionis conſecrata; ſicut dicitur de oleo non conſecrato, quod additum cōſecrato, fit conſecratum. Nonnulli deniq; reconciliantes opiniones dixerunt, quod ſi conſuetudine introductū ſit, vt in hoc caſu Eccleſia non conſecretur denuo, militat opinio tenentium, Eccleſiam non eſſe execratam; ſecus verò, ſi conſuetudo aliter ſeruauerit, ita diſtingunt *Vgol. de off. & poteſt. Epiſcopi cap. 28. num. 4. verſ. 3. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 2. num. 50. in fin.* vbi rationem affert, quia in his, quæ ſūt iuris poſitiui, plurimum valet conſuetudo.

13 Ad hoc, vt Eccleſia conſecrata non poſſit iterum conſecrari, requiritur quod conſecratio poſſit probari, aliàs quando nullatenus conſtat de conſecratione, poteſt liberè conſecrari, *Cap. ſolennitates il 2. et cap. Eccleſiæ, vel Altaria de conſecrat. diſt. 1.* aduertit *Barboſ. de iure Eccleſ. cit. cap. 2. nu.* 42. & ſemper, quod conſecratio non probatur, non præſumitur, prout firmat *Maſcard. de prob. vol. 1. concluſ. 415. num.* 1.

14 Probatur verò Eccleſiæ conſecratio per litteras in marmore deſcriptas ſecundùm opinionem *Innoc. in rubr. de conſecr. Eccleſ. num. 1. Maſcard. cit. loc. num. 2. & 3. qui alios citat.* Item probatur per vnicum teſtem idoneū, quia cùm tractetur de nullius præiudicio, & alicuius iuuamine, ſufficit vnicus teſtis, tenet *Affl. in conſtit. Regni de Apoſteta lib. 1. rub. 3. num. 12. & alij*, quos refert, & ſequitur *Maſcard. cit. loc. num. 4. &* 5. etiamſi talis teſtis ſit de auditu, *Barboſ. cit. cap. 2. n.* 44. poſt *Maſcard. Azor. Vgol. & alios*, adductos per *Farinac. tract. de teſtib. q. 63. nu.* 26. contra quos inſurgit *Manriq. qq. moral. 1. par. q. 112. num.* 6. aſſerens, in hoc caſu non adhiberi fidem vnico teſti, quia interuenit præiudicium Rectoris, cuius expenſis conſecratio facienda eſt. Vlterius probatur per libros antiquos, quando huiuſmodi libris à maioribus noſtris præſtita ſit fides, ita tenet per doctrinam *Bartol. in l. 1. ff. ſi certum petatur*, & aliorum *Maſcard. cit. loc. num. 6. & 7.* qui *num.* 8 limitat, quando tales libri atteſtantur de aliquo auditu, quia tunc non probant.

15 Similiter eſt iterum conſecranda Eccleſia, quando dubitatur, an Epiſcopus conſecrans fuerit conſecratus, licèt conſtet de ſolennitatibus adhibitis in conſecratione, *Cap. presbyteri 68. diſt. Graff.* Benedictinæ familiæ, ac meæ fideliſſimæ Ciuitatis Capuæ ſcientiæ, ac bonitatis lumen *deciſ. aur. par. 1. lib. 2. cap. 15. num. 14. in fin. Leo Theſ. for. Eccleſ. cit. cap. 5. num. 4. verſ. quintò quando.*

16 Vlterius eſt iterum conſecranda Eccleſia, & à principio incohanda conſecratio ab alio Epiſcopo, quando Epiſcopus conſecrans repentina morte in actu conſecrationis, illa non abſoluta, mortuus eſt, ita declarauit *Sacra Congreg. Rit. die 12. Aprilis* 1614. in caſu relato per *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 2. in fin.* vbi ita iudicauit *Sacra Congregatio*, quia in illa conſecratione, adhuc Epiſcopus deficiens non peruenerat ad vnctionem duodecim crucium per Eccleſiā, quæ fit ſacro chriſmate, adhibitis illis verbis Pontificalis, ſanctificetur, & conſecretur hoc templum in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti & cæt. in quo actu maximè conſiſtit cōſecratio Eccleſiæ, qui ſi eſſet expletus, licèt deficeret Epiſcopus non abſolutis ſubſequentibus cæremonijs, non eſſet iterum reconſecranda Eccleſia, ſaltem à principio, ſed poſſet

tantùm ſuppleri defectus, prout à contrario ſenſu *Sacr. Congregationis* colligitur.

17 Nota, quod Epiſcopus conſecrans non poteſt aliquid recipere pro Eccleſiæ conſecratione, aliàs ſimoniam nõ effugeret, *Cap. cum ſit Romana de ſimonia, Cap. ſtatuimus el 1. prima q. 1.* Poteſt tamen recipere prandium, & æquitatus, quando Eccleſia conſecranda eſt poſita in Diœceſi, & extra Ciuitatem, *Abb. in cit. cap. cum ſit Romana nu. 2. Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 1. cap. 5. num. 16. & ſeq.* Barboſ. *de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 2. nu. 38.* Quod non procedit, quando Eccleſia conſecranda eſt pauper, quia tunc Epiſcopus tenetur illam conſecrare proprijs ſumptibus, vt tenet *gl. & Abb. in eodem cap. cum ſit Romana*, & ſequitur *Leo cit. loc. num. 17.*

18 Quæſtio eſt inter DD. an Eccleſia conſecrata ab Epiſcopo excommunicato vitando, ideſt, vel nominatim denunciato, vel notorio Clerici percuſſore, ſecundum ritum Eccleſiæ Catholicæ in eſſentialibus, ſit validè conſecrata, itaut non dicatur polluta, nec indigeat reconciliatione. Tenẽt multi, eſſe verè conſecratam, nec aliquam pollutionem incurriſſe, ita *Suarez de Sacram. diſp. 81. ſect. 4. §. quartò violatur*, quem ſequitur *Layman lib. 5. tit.* de Sacr. *Miſſæ cap. 5 num. 9.* Aliter tenent alij, nempè, Eccleſiam eſſe conſecratam, ſed eo ipſo incurriſſe pollutionem, & indigere reconciliatione, ita *Ioan. And. in cap. conſuluiſti de conſecrat. Eccleſ.* & ibi *Hoſt. & Abb. nu. 5. Nouar. cap. 27. nu. 258.* & hæc ſecunda opinio videtur magis communis, prout teſtatur *Suarez cit. loco.*

19 Valida eſt etiam conſecratio Eccleſiæ facta ab Epiſcopo hæretico, vel ſchiſmatico, cùm non defecerunt eſſentialia conſecrationis, ſcilicèt ſi fidem Trinitatis tenuerint, & conſecrauerunt chriſmatis vnctione, & ſanctarum Reliquiarum appoſitione; nec indiget reconciliatione, ita *gl. in cap. Eccleſias 21. de conſecrat. diſt. 1.* verbo *precibus*, & verbo *conſecrare*, *Suar. & Layman loc. cit.* Eſt tamen de nouo in forma Eccleſiæ Catholicæ conſecranda Eccleſia, quando non fuit conſecrata in forma prædicta, vt in eodem *Cap. Eccleſias, & cap. Arianam de conſecrat. diſt. 1.* Verùm ſupradicta intellige vera, quando Epiſcopus conſecrans non fuerat nominatim declaratus hæreticus, vel ſchiſmaticus, quia tunc Eccleſia conſecrata eo ipſo dicitur polluta; prout conciliando contrarias opiniones, teſtatur *P. Theſ. in prax. Eccleſ. 2. par.* verbo *conſecratio cap. 1. in fin.*

20 Obſerua, quod licèt poſſit conſecrari Eccleſia, in qua ſepulta ſunt corpora mortuorum, nihilominus ſi prædicta corpora ſepulta ſunt ſub Altari maiori, vel ſub loco cõfeſſionis, vbi reliquiæ, & ſanctorũ corpora collocanda ſunt, Eccleſia non debet conſecrari, voluit *Sacr. Congreg. Rit. in Bertinoren. 7. Octobris* 1606. prout refert *Aldau. cit. loc. num. 19.*

21 Notandum eſt hic, quod Eccleſia conſecrata in ſex caſibus dicitur polluta, & conſequenter indiget reconciliatione; in duobus caſibus ſupradictis, nempè primò, quãdo omnes parietes, vel maior pars deijciũtur, & renouantur. Secundò, quando Eccleſia conſecratur per Epiſcopum publicè excommunicatum. Tertiò Eccleſia conſecrata dicitur polluta, & indiget reconciliatione, quando in illa ſepultus eſt aliquis infidelis, vel paganus *Cap. Eccleſiam 1. & 2. de conſecrat. diſt. 1.* & in hoc caſu non ſufficit ordinaria reconciliatio, quæ fit in alijs caſibus pollutionis, ſed vltra reconciliationem parietes præfatæ Eccleſiæ erunt abradendi; & eodem modo dicitur polluta, quando in ea ſepultus eſt filius fidelis ante Baptiſmum, *Suarez 3. par. de Euchariſtia diſp. 81. ſect. 4. verſ. quintò violatur*, *Bonac. tom. 1. tract. de Sacram. q. 4. punct. vlt. n. 23. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. diſp. 23. quæſit. 11. num. 4.* Quod procedit etiam, quando filius prædictus ſepultus fuit cum matre in pariendo defuncta; quando tamẽ in lucem prodijt, & eſt pars diſtincta à matre ita *Bonac. cit. loc. num. 24.*

22 Similiter, & quartò modo dicitur Eccleſia polluta, & requirit reconciliationem per voluntariam humani ſeminis effuſionẽ in ea *Cap. vnico de conſecr. Eccleſ. lib. 6.* quod procedit etiam, ſi ſemen ſit emiſſum per coniugalem copulam, & etiam quod in terram non effundatur, fallit tamen, ſi ſemen humanum non ſit, vel non voluntarium, vel in ſomnijs, etiamſi ſit voluntariũ in cauſa, vel parua diſtillatio, *Bonac. loc. cit. num. 19. Tambur. vbi ſupra num. 2. & alij*, qui explicant ſemen humanum, ideſt tàm viri, quàm mulieris.

23 Item, & quinto modo dicitur Eccleſia polluta, & indiget recõciliatione per iniurioſam effuſionem ſanguinis humani, vel homicidium, *Cap. propoſuiſti de conſecrat. Eccleſ. & in cap. ſi motu, & cap. Eccleſiis de conſecrat. diſt. 1.* quod non procedit, quando homicidium, vel effuſio ſanguinis extra Eccleſiam contingunt, etiam ſi in gradibus ante ianuam, ſupra tectum, & ſimilia, *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 2. alleg. 27. nu. 20. & ſeqq.* vel ſi intra Eccleſiam, ſed vul-

nus

nus fuit illatum extra Eccleſiam; nec ſi intra Eccleſiam oſſa conterantur, ſine ſanguinis effuſione, vel morte ſequuta; nec ſi non ſit effuſio ſanguinis, ſed parua diſtillatio, ita *Bonacin. & Tambur. cit. loc.* qui alios citant poſt *gl. & DD. in cap. vnico de conſecr. Eccleſ. in 6.* qui omnes dicunt pollutam Eccleſiam, quando ſanguis intra Eccleſiam effunditur, ſed non in terra, ſed in aliquo vaſe, & quando grauiter vulneratus ante effuſionem ſtatim exeat de Eccleſia: non tamen dicitur polluta Eccleſia effuſione ſanguinis è naribus pugno cauſata; *Dian. 6. par. tract. 6. reſol. 24.*

24 Vltimo modo dicitur polluta Eccleſia, & indiget reconciliatione, quando in ea ſepultus eſt aliquis excommunicatus, *Cap. conſuluiſti de conſecrat. Eccleſ.* vbi licèt loquatur de cæmeterio, in quo ſepultus eſt excommunicatus, id tamen à maioritate rationis extendũt DD. ad Eccleſiam, *Barboſ. cit. par. 2. alleg. 28. num. 52. Tambur. de iure Abbat. tom. 1. diſp. 23. quæſit. 11. num. 3.* poſt *Azor. Henriq. Suar. et alios,* quos refert; prædicta intelligit tantùm de excommunicato vitando *Bonacin. cit. punct. vltim. ſub num. 22.*

25 Eccleſia enim conſecrata prædictis modis polluta non poteſt reconciliari, niſi ab Epiſcopo, voluit *Sacra Congreg. Rit. in Cameracen. 9. Februarij* 1608. refert *Lezan. in ſumm. quæſt. regul.* verbo *Eccleſia num. 14. in fin.* nec à quouis Epiſcopo, ſed tantùm ab Ordinario Epiſcopo, vel alio de Ordinarij licentia, ita determinauit *ead. Sacr. Congreg. Rit. in Aretina 9. Aprilis 1633.* & teſtatur *Bonfadin. in Theſaur. Eccleſiaſt. deciſion. reſol. 10. num. 42.* deciditur in *Cap. propoſuiſti, & cap. aqua de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.*

26 Poſſunt quoque Abbates, & Prælati Regulares ſuas Eccleſias quomodocunque violatas, ſiuè pollutas reconciliare, aqua prius per Epiſcopum ſacrata, & ſi Epiſcopus diſtauerit per duas dietas, poterunt etiam ipſi Abbates, & Prælati aquam benedicere, & hoc ex priuilegijs conceſſis per Leonem X. & Iulium II. de quibus teſtatur *Tambur. de iure Abbatum tom. 1. diſp. 23. q. 10. num. 2. 3. & 4.* poſt *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 2. alleg. 28. num. 65.* ſimplex verò Sacerdos, nec ex cõmiſſione Epiſcopi poteſt Eccleſiam conſecratam pollutam reconciliare, *Tambur. cit. loc. num. 1.*

27 Epiſcopus in reconciliatione Eccleſiæ conſecratæ debet ſeruare cæremonias, & formam traditam in Pontificali, ſeu Rituali Romano, & ſecundum Ritum S. Romanæ Eccleſiæ, *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi 2. par. alleg. 28. nu. 55. cum ſeqq.* Papa verò poteſt reconciliare Eccleſias ſine cæremonijs conſuetis, ſed ſolo verbo, tollendo maculã illam moralèm, ex decreto Eccleſiæ perſeuerantem per retractationem talis decreti, eſt *tex. in cap. aqua de conſecrat. Eccleſ.*

28 Dubium eſt inter Caſiſtas, ſi ante publicationem pollutionis Eccleſiæ, Sacerdos in illa celebret bona fide, dicatur Eccleſia reconciliata; Affirmatiuam partem tuentur, *Eman. Sà* verbo *Eccleſia num. 19. Caſtro de lege pœnali lib. 2. cap. vltim. poſt concluſ. 5. Anil. par. 5. diſp. 7. dub. 3. concluſ. 1. verſ. ſed quid, Dian. reſol. 69. tract. 14. tom. 1. Bonac. de Sacram. matrimon. quæſt. vltim. in fin. nu. 27.* Alij verò negatiuam ſententiam, nempè Eccleſiam non eſſe reconciliatam, defendunt, ita *Portel. in addit. ad dub. Regul. verſ. Eccleſ. num. 5. Layman lib. 5. tract. de ſacrif. miſſæ cap. 5. num. 13. Fagund. in primum præcept. lib. 3. cap. 21. num. 15.* & probatur communi opinione DD. qui tenent, quod ſi Eccleſiæ pollutio publicetur lõgè poſt, adhuc eſt reconcilianda; Et ratio eſt, quia reconciliatio Eccleſiæ pendet à certa verborum, & cæremoniarum forma, & ſolennitate ab Eccleſia inſtituta.

29 Dubitatur an in Eccleſia, vel cæmeterio polluto poſſint ante reconciliationem ſepeliri fideles. Reſpondetur minimè ſepeliri debere; verùm ſi de facto fuerint ſepulti exhumari non debent, niſi ſint excommunicati, vel interdicti non tolerati, ita *Abb. in cap. fin. de cõſecrat. Eccleſ. per illum tex. Suar. de cenſur. diſp. 35. ſect. 1. num. 20. Nauar. cap. 27. num. 176. Bonif. & Cardin. in clem. 1. de ſepult.*

30 Supradicta notata ſunt de conſecratione Eccleſiæ; ſed quia vt plurimum Eccleſiæ non conſecrantur, ſed tantùm benedicuntur: Dicendum eſt, benedictionem Eccleſiæ committendam eſſe Sacerdoti in dignitate Eccleſiaſtica conſtituto, voluiſſe *Sacram Congregationem Rit. in Cameracen.* refert *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 2. alleg. 28. nu. 57. & in ſumma Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Eccleſia num. 16.* An poſſit hæc benedictio delegari ſimplici Sacerdoti per Epiſcopum *Barboſ. cit. loc.* verbo *Eccleſia num. 12. & 13.* refert *declarationes Sacræ Congreg. Rit.* pro vtraque opinione; ſed verius eſt poſſe committi.

31 Eodem modo dicendum eſt, poſſe delegari, & committi ſimplici Sacerdoti recõciliationem Eccleſiæ tantùm benedictæ, & pollutæ, prout poſt multos tenet *Tambur. de iure Abb. tom. 1. diſp. 23. quæſit. 10. in princip.* Imò ſimplicem Sacerdotem poſſe talem

Digitized by Google

ſem Eccleſiam reconciliare non expectata licentia,& commiſſione Epiſcopi,defendit *Dian.tom.6.tract.4.Miſcell.reſol.91.*

32 Abbates, & Prælati Regulares,licèt non poſſint ſolenniter conſecrare ſuas Eccleſias,poſſunt tamen illas benedicere etiam ſolenniter , ex priuilegijs eis ſpecialiter cõceſſis per Sedem Apoſtolicam, prout teſtatur *Tambur.de iure Abbatum cit.loc.quæſit.9.nu.* 3. tale priuilegium ſolenniter benedicendi ſuas Eccleſias fuiſſe conceſſum Generalibus, Prouincialibus, Cuſtodibus, ac alijs Fratribus deputatis ad hoc in Capitulis Generalibus Ordinis Minorum per Leonem X.refert *Nouar.ſumm.Bull.* 2.*par.titul.de conſecrat.Eccleſ.Regul.num.9.*

33 Vltimò nota in his terminis,quod ſi Eccleſia diù abſque tecto , & ianuis plena foret ſtramine, alijſque ſpurcitijs , animalibus,& naturali hominum vſui,quaſi diuerſorij locus,patuerit, malum non eſſet eam in tali caſu ſolenniter ab Epiſcopo reconciliari,tenet ex *Concil.Niceno* relato à *Gratian.de conſecrat. diſt.1. Stephanus Baunius in Theolog.moral.par.1.tract.6.q.18.* relatus à *Diana* 8.*par.tract.7.reſol.93.*

SVMMARIVM.

1 *Reparationis Eccleſiæ materia ad tex. cap.1.de Eccleſijs ædificandis,vel reparandis,& qui DD.materiam exagitent.*

2 *Reparationis Eccleſiæ nomine veniunt etiam ornamenta,& oleum pro Sanctiſſimo Sacramento.*

3 *Reparare Eccleſiam tenetur ille , qui conſueuit, & qualiter conſuetudo inducatur nu.4.eamque non niſi ſciente maiori parte populi num.5.*

6 *Reparatio eſt facienda ex certis redditibus,ſi tales ſint aſſignati.*

7 *Reparationi Eccleſiæ tenetur,qui percipit fructus, niſi alia adſit conſuetudo , quare Epiſcopus pro ea reſeruat quartam partem fructuum,& in caſu paupertatis Canonici , ijſq; itidem Clerus num.8.*

9 *Reparationi tunc Epiſcopus coget Canonicos,ſi ea ſit neceſſaria.*

10 *Reparare tenetur Eccleſias reliquas Beneficiatus illarum.*

11 *Reparare qui tenetur, tenetur etiam dilatare,vbi quando.*

12 *Reparationis ſumptus ex fructibus beneficij , & ſuperfluis pro victu ſunt accipiendi.*

13 *Reparationi Eccleſiæ tenentur pro rata,ſi plures ſint Beneficiati , imò & penſionarius,niſi penſio ſit libera.*

14 *Reparationis facta ex redditibus proprijs ſumptus recuperare poteſt hæres Beneficiati à ſucceſſore.*

15 *Reparationi patronatæ Eccleſiæ tenentur in defectum Rectoris Patroni.*

16 *Reparare Eccleſiam Parochialem in defectum Rectoris pauperis,et patronorum cogi poſſunt Parochiani , etſi ex conſuetudine nõ obligentur n.17.*

18 *Reparare non ſolùm, ſed & dilatare Eccleſiam tenetur Parochiani,ſi paupertas Rectoris id facere non ſubſtineat.*

19 *Reparare in defectum Rectoris pauperis tenentur etiam Parochiani ; imò illi alimenta præſtare,& coadiutori, ſi dandus ſit num.20.*

21 *Reparare Eccleſiam , quando tenentur Parochiani,tenentur ad ſolidum , & libram,nemine excepto num.22.*

23 *Reparationi Eccleſiæ exteri prædia habentes in Parochia contribuere debent,nec poteſt quis renunciare beneficio , vel Parochiæ ad euitandum onus num.24.*

25 *Reparationi tenentur laici in ſubſidiũ, neque in hoc clerici ſunt melioris cõditionis.*

26 *Reparare Eccleſiam an Laici poſſint compelli per Iudicem Eccleſiaſticum remiſſiuè.*

27 *Reparari quando non poteſt Eccleſia ob inopiam etiam Parochianorum, transferenda eſt in matricem. illa in profanum, non ſordidum vſum conuerſa,& qui talis ſit num.29.*

28 *Reparari ſi non poteſt Eccleſia ob paupertatẽ,facta trãslatione eſt diruẽda.*

30 *Reparari ſi non poſſit Eccleſia , & diruatur,ligna, & lapides, an conuerti poſſint in vſus profanos , & opinio Nauar.affirmatiua num.31.*

32 *Profanatæ Eccleſiæ locus non eſt alienandus,niſi cum aſſenſu Apoſtolico.*

33 *Pro-*

33 *Profanari tunc demum debet Eccleſia, ſi aliter reparari nequit, etiam omiſſione ſacrificiorum.*

34 *Profanari, & transferri debet Eccleſia, impoſito onere Beneficiato, vt in matrice celebret, ibi erecto* Altari *cū eadem inuocatione.*

35 *Cathedralis translatio fieri nequit abſque aſſenſu* Apoſtolico.

36 *Reparationi facienda primùm cōpellēdus eſt Beneficiatus per ſubtractionem tertiæ partis fructuum, neq; excuſatur, quod ruina fuerit tempore prædeceſſoris num.* 37.

38 *Beneficiatus an criminaliter ſit puniēdus, ſi culposè non reparauit, & Eccleſia ruinam eſt paſſa.*

ANNOT. XVIII. ARGVMENTVM.

De Reparatione Eccleſiæ. Notatur, quæ veniant nomine reparationis; quis teneatur reparare, quando ad hoc non ſunt aſſignati certi redditus; quando teneantur Canonici, & beneficia poſſidentes; quid ſi ſunt plures Beneficiati; quid ſi Eccleſia eſt patronata, quando teneatur patronus, quando teneantur Parochiani, & laici reparare Eccleſiam Parochialem: quid ſi Eccleſia indigeat ampliatione, quando non poteſt reparari an transferenda ad Matricē, & diruenda, & profanata, in quem vſum conuertenda; an poſſint vendi ligna, lapides, & locus Eccleſiæ dirutæ, & profanatæ. Beneficiatus eſt compellendus ad reparationem, & an excuſari poſſit ex quo ruina fuit tempore prædeceſſoris. Translatio Cathedralis minimè facienda ſine aſſenſu Apoſtolico, & alia ad materiam.

ANNOTATIO XVIII. §. Vnic.

Ad Tex. in Cap. 1. de Eccleſ. ædif. vel repar.

1 IN hoc *tex.* ex Concilio Maguntinō ſtatuitur, quod quicunque Eccleſiaſticum beneficium habent, omninò adiuuent ad tecta Eccleſiæ reſtaurāda: De eadem materia reſtaurationis, ſiuè reparationis Eccleſiæ habetur in *Cap. de his eod. titul. & in Concil. Trid. ſeſſ. 21. cap. 7.* tractant *Lambert. de iure patron. art. 2. 7. q. princip. lib. 3. Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 10. in fin. Salgad. de protect. Regia tom. 1. par. 3. cap. 5. Bobadill. in ſua politic. lib. 3. cap. 5. num. 34. Cened. ad Decretal. collect. 153. Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub. 12. cap. 13. num. 19. & ſeq. Bell. diſq. Cler. titul. de Cler. debit. §. 13. & 14. Sperell. deciſ. 67. Surd. conſil. 62. Ricc. deciſ. Cur Arch. Neap. deciſ. 15. & 293. 4. par. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 64. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 11. num. 77. & ſeqq. Petrus PecKius lib. de ſacroſ. Eccleſ. reparād. & alij*; in quibus terminis notanda ſunt aliqua ad vſum frequentiora; & proinde

2 Præmittendum eſt, appellatione reſtaurationis, ſiuè reparationis Eccleſiæ, in hac materia non ſolùm intelligi ipſam fabricam Eccleſiæ, & muros reſarcire; ſed etiam ornamenta, quæ fabricæ æquiparantur, per *tex. in cap. final. de teſtam.* Vndè quando inferius dicimus, aliquem obligari ad reparationem Eccleſiæ, ille etiam obligatur ad prouidendum Eccleſiam de ornamentis, & paramentis, calicibus, & omnibus alijs, ſine quibus diuina celebrari non poſſunt, & neceſſaria ſunt ad diuinum cultum ſecundum temporis varietatem, & ſolennitates, quæ requirunt ornamenta pulchriora, ita tenent *Barbat. conſil. 26. lib. 3. Surd. cit conſil. 62. num. 5. Canalcan. deciſ. Fraiz. 22. ſub nu. 24. par. 2. Campanil. cit. cap. 13. num. 19. Bell. cit. loc. num. 4.* Item ſub hac appellatione reparationis venit etiam obligatio præſtādi oleum ad finem conſeruandi accenſam lāpadem ante Sanctiſſimum Sacramentum Altaris, *Cap. ſanè de celebr. Miſſar. Bellect. cit. loc. num. 5.* His præmiſſis.

3 Nota primò in hac materia reparationis Eccleſiæ, & quis ad ea teneatur; primitus, & ante omnia attendendam eſſe, ac ſeruandam conſuetudinem, obſeruantiam, & quod hactenus fieri conſueuerit, idque in futurum ſeruandum eſſe, ita vt Epiſcopus teneatur illum compellere ad reparationem Eccleſiæ, qui conſueuerit

uerit illam reparare, eſt doctrina inuiolata apud omnes, docent *Paul. de Cittadin. de iure patro. art. 5. princip. art. 2.* poſt *Abb. in hoc cap. 1. num. 3. Berou conſil. 3. n. 1. lib. 1. Ioſeph Ludou. concl. 38. illat. 135. Campan. cit. loc. nu. 19 ad med.* Barboſ. *de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 4. num. 4.* Vndè ſi populus conſueuerit Eccleſiam reparare, ipſe omninò tenetur, etiam excluſiuè quoad alios, quia cùm hæc conſuetudo pia ſit eſt omninò ſeruanda, illamque liberare Rectorem ab ornanda Capella, voluit *Rota in vna Aegiſptanen. Fabrica 15. Decembris 1589. coram D. Orano, Mantic. deciſ. 284. nu. 1. & ſeqq.* probat poſt multos Bell *cit. cap. 14. num. 2. & ſeqq.* vbi etiam in particulari tenet, quod ſi populus ſit ſolitus facere ſumptum pro lampade collucente ante Sanctiſſimum, & præſtare alimenta Prædicatori, ipſe eſt cogendus, non autem Rector, *Dian. tom. 8. tract. 7. reſol. 16. verſ. quando autem conſuetudo.*

4 Ad hoc autem, vt hæc conſuetudo inducatur ex vſu populi, requiritur, quod populus fuerit vſus actibus, ex quibus cauſatur conſuetudo varijs vicibus, *Rip. reſp. 1. num. 5. de conſuetud.* & quod populus fuerit in tali vſu animo inducendi conſuetudinem, quia conſuetudo inducitur tacito populi conſenſu, & ibi animus non eſt, vbi non eſt conſenſus, à quo dependet, *l. conſenſu ff. de act. & ob. l. ſi quis per errorem ff. de iuriſd. omn. iud. Rip. cit. reſp. num. 2. & 3.* quem refert, & ſequitur *Bell. cit. loc. num. 10.*

5 Requiritur etiam, quod tales impenſæ fuerint factæ ſciente, & conſentiente vniuerſo populo, vel maiori parte eiuſdem; Vndè ſi aliqui particulares de populo ob eius deuotionem illos fecerunt, non dici inductam conſuetudinem, probat *Rip. cit. titul. de conſuetud. reſp. 2. num. 5. & ſeqq.*

6 Nota ſecundò, quod ſi Eccleſia habet certos redditus, & portionem aſſignatam pro reparatione, & fabrica, tunc eſt omninò reparanda ex illis redditibus, & portione, *Cap. decernimus 10. q. 1. Cap. conceſſo Cap. quatuor, et Cap. de redditib. 12. q. 2. gl. in cap. 1. de Eccleſ. ædif.* vbi etiam *Abb. nu. 3. Lambert de iure patronat. lib. 3. q. 7. art. 2. num. 2. verſ. & primus Bell. loc. cit. num. 11.*

7 Nota tertiò, quod ſi nulla extat conſuetudo obligans alium ad reparationem Eccleſiæ, nec certi redditus aſſignati pro tali cauſa, tenetur ad reparationem, & fabricã Eccleſiæ is, qui illius percipit fructus, & vt diſtinctius procedatur: Dicendum eſt in Eccleſia Cathedrali teneri ad reparationẽ Epiſcopum; ipſe enim adſtringitur ad fabricam, & omnia alia ornamenta, & neceſſaria ad diuinum cultum; imò Epiſcopus tenetur expendere pro fabrica Eccleſię Cathedralis quartàm partem omnium fructuum, & redditùum præſentium, & futurorum, & dictas quartas pro tam pio vſu conſeruare tenetur, *Cap. decernimus 10. q. 1. cap. vnico ead. q. 3. Surd. conſil. 62. n. 23. Mant. deciſ. 284. num. 4. & 5. & alij multi,* quos citat, & ſequitur *Bell. loc. cit. num. 12. & ſeqq. Rot. deciſ. 627. nu. 2. par. 1. recent.* Barboſ. qui alios refert *cit. cap. 4. num. 9. & ſeqq.* qui *nu. 10. in fin.* vlterius addit, quod ſi Epiſcopus eſt diues, etiam vltra quartam partem cõpelli poteſt per opinionem *Abb.* per eum adductı, & *Bellect. eod. loc. num. 14.*

8 Quod ſi Epiſcopus diues non ſit, & quarta prædicta non ſufficiat pro reparatione, & fabrica Eccleſiæ, tunc tenentur Canonici contribuere de ſuperabundantibus redditibus ſuarum præbendarum, & aliorum bonorum Capituli, ita deciditur in *cap. fin. de his, quæ fiunt à maiori parte,* vbi etiam diſſentientem maiorem partem Canonicorum obligat *tex.* ad contributionem prædictam; ratio eſt, quia cùm Canonici faciant vnum corpus cum Epiſcopo, per quod repræſentatur Eccleſia, & ab ipſa Eccleſia Canonici percipiant emolumentum ſuarũ præbendarum, æquum eſt, vt ſentiant etiam onus, tenent *DD. in dict. cap. fin.* vbi *Abb. nu. 7.* teſtatur de communi, & in hoc *Cap. 1. n. 3. Lambert. cit. loc. art. 2. nu. 3. & 4. verſ. tertius eſt caſus, Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 10. num. 15. & 16. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 11. num. 79.* & in tali caſu Epiſcopus poteſt etiam aſſignare fabricæ diſtributiones Canonicorum deficientium, Barboſ. *de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 4. nu. 13.* adducunt multos *cit. loc. Bell. num. 16. &* Barboſ. *nu. 11.* qui vlterius addunt *numeris ſeqq.* quod ſi Epiſcopus, & Canonicorum redditus non ſufficiunt ad reparationem prædictam, poteſt Epiſcopus, & Capitulum compellere Clericos inferiores ad contribuendum de ſuperabundantibus ſuis fructibus, deductis neceſſarijs ſecundum communem opinionem, de qua teſtatur *Bero. conſil. 3. num. 22. & ſeq.* tenet *Lambert. cit. loc. num. 4. verſ. ſi autem, & alij.*

9 Sed aduertendum eſt, Epiſcopum non poſſe cogere Canonicos, & deinde Clericos inferiores, vt ſupra, pro reparatione Eccleſiæ Cathedralis, niſi pro reparatione neceſſaria, & in ſubſidium, & mediante diſpoſitione Epiſcopi, & Capituli ſimul, vel maioris partis, *Abb. q. 3. incipient. Sempronius in fin. Berou. cit. conſil. 3. num. 23. & ſeqq. Gemin. in cap. quatuor 12. q. 2. & alij,*

quos

quos refert,& ſequitur *Bell.cit.* §.13.*nu*.18.

10 Aliæ verò Eccleſiæ inferiores ſunt reparandæ,& prouidendæ de omnibus neceſſarijs, quod ad diuinum cultum per beneficiatos illorum; congruum enim eſt beneficiatus,qui commodum Eccleſiæ ſentit,ſentiat onus;hoc enim intelligimus,vt ſupra dictum eſt, quando conſuetudo aliud non diſponit,nec adeſt certa portio redditum aſſignata pro reparatione, probatur apertè in hoc *tex. vbi DD. omnes cap.ſi Monachus* 16.*q*.1.*Concil.Trid.ſeſſ*.21.*cap*. 7. *de ref*. eſt commune,& indubitatum, ac probatur ratione; nam Beneficiatus æquiparatur in vita vſufructuario,*Cap præſenti de off.ordin. in* 6.*Cap.requiſiſti de teſtamentis, Cap.final. de pecul.Cler.*ſed vſusfructuarius tenetur ex fructibus res conſeruare in bono ſtatu, & ad ſarta tecta,*l. vſufructu legato* 1. *reſponſ. in fin.& §.hactenus ff.de vſufruct.l. eum, ad quem C.eodem;ergo & cæt.* Non ſolùm tenetur beneficiatus muros, & tecta reſtaurare,ſed etiam ad ornamenta neceſſaria, ſine quibus diuina celebrari nequeunt,vt notatum eſt ſupra.

11 Item ſi Eccleſia eſt Parochialis, & Curata, vel aliàs eſt obligata recipere populum ad diuina, non ſolùm tenetur ad reparationem,& ornamenta,vt ſupra,ſed etiam nouam Eccleſiam ædificare, vel antiquam ampliare, quando populus ita excreuerit, vt non poſſit capi in ea, nam id neceſſariũ eſt ad hoc,vt poſſit populus ſatisfacere ſuæ obligationi conueniendi ad diuina, *Cap. præcipimus* 16.*q*.1.*Rip.reſp*. 1. *num*. 10. aduertit *Bell.diſq.Cler.titul.de Cler.debit.*§.14 *num*.1. *in fin*.

12 Sed aduertendum eſt,quod beneficiatus etiamſi Parochus ſit non tenetur ad reparationem prædictam de redditibus proprijs, ſed ſolùm de fructibus eiuſdem Eccleſiæ,faciunt aperta verba *Concil. Trid.cit. cap*.7.ibi:*Parochiales verò Eccleſias, etiam ſi iuris patronatus ſint,ita collapſas refici,et inſtaurari procurent ex fructibus, & prouentibus quibuſcunque, ad eaſdem Eccleſias quomodocunq; pertinentibus*:Nec etiam de omnibus fructibus beneficij,ſed tãtùm de ijs,qui ſuperſunt detractis alimentis,& victu ipſius Beneficiati,eſt *tex.in cap. de his hoc titul. de Eccleſ.ædif* notat in hoc *tex.Abb.num*.2. *& conſil* 70.*num*.2.*par*.1.*Rip.cit. reſp*.1.*num*.7. *Belleſt cit*.§.14 *ſub num*.1.*Barboſ.vbi ſupra cap*.4.*nu*.5. Hinc *Sacra Congregatio ad eundem tex. Concil. Trid.* declarauit,non eſſe pro reparatione ſequeſtrandos fructus neceſſarios pro victu Parochi, refert *Barboſ. in eod.cap.*7.*Concil.num*. 5. aliàs non poſſet cogi Curatus ad deſeruiendum ſine alimẽtis,*Sarmien.de reddit.Eccleſ par*.1.*monit*.82. *num*.3.*Cened.ad Decret.collect*.153. *num*.1. *circa med.Guttier.alleg*.10.*num*.7.*Salgado de Regia poteſtate* 3.*par.cap*.5.*Caualcan par*. 2. *deciſ*.22.*nu*.23.qui intelligunt deductis neceſſarijs pro eo,qui reſidet, ſecus ſi non reſideret, quia neceſſaria non eſſent deducẽda,cùm de Altari viuere non debeat, qui Altari non ſeruit, *Ricc. deciſ*. 293. *num*.8. 4 *parte*.

13 Quod ſi plures ſint eiuſdem Eccleſiæ beneficiati, omnes pro rata fructuum tenentur ad reparationem illius,faciunt generalis diſpoſitio huius *tex*. obligans ad reparationem Eccleſiæ omnes beneficiatos, & verba *Concilij Trid.cit.cap*,7.quæ mandant, Eccleſias eſſe reſtaurãdas ex fructibus,quomodocunque ad Eccleſiam pertinentibus: Imò etiam penſionarius tenetur pro rata penſionis ad reparationem Eccleſiæ, niſi penſio eſſet impoſita libera ab omni onere,tenent *Nauar,conſil.vnico de Eccleſ ædif. in nou.Sayr in flor.deciſ.ſub eodem tit. deciſ*. 1.*Barboſ de poteſt.Epiſcopi par*. 3. *alleg*. 64. *num*.18.*Ricc.deciſ*.15.*num* 2.*par* 4. & quod tenentur Capellani,ait *Marta de iuriſd.par*. 2.*cap*.48.*num*.8.

14 Obſerua, quod ſi beneficiatus Eccleſiam reparauit, non de redditibus ipſius Eccleſiæ,ſed de bonis patrimonialibus, ſi facta reparatione ab hac vita diſceſſerit, poſſunt hæredes, quod erogatum eſt in reparatione recuperare à ſucceſſore, niſi conſtet aliunde habuiſſe animum donandi, latè *Lambert*.1.*par*.1.*lib.in* 6.*quæſt.princip*.3.*art. verſ.minimè etiam obſtat*.

15 Quod ſi Eccleſia ſit ita pauper,vt detractis neceſſarijs pro victu beneficiati, non remaneat de fructibus illius pro eius reparatione, tunc ſi Eccleſia Parochialis ſit,tenentur ad illam reſtaurandam, & reparandam patroni, & alij,qui fructus aliquos ex dicta Eccleſia prouenientes percipiunt, ita loquitur *Concil Trid.cit.cap* 7.*ſeſſ*.21. *de ref*.& ratio quare patroni tenentur ad reſtaurationem Eccleſiæ patronatæ in defectum rectoris eſt, quia percipiunt emolumentum à dicta Eccleſia, nempè fructus iuris patronatus,qui in præſentatione conſiſtunt,*Cap*.1. *& cap. conſultationibus de iure patronat*.& percipiunt alimenta in neceſſitate,& habent honorificentias primi loci in proceſſionib. & ſeſſionibus, prout poſt *Lambert.& alios* aduertit *Bell.cit*.§.14. *nu*. 11. Nec huic opinioni aduerſatur ſententia *Lambert*.2.*art*.7.*quæſt.princip*. 3.*lib. nu*. 5. vbi tenet, rectorem, non patronum te-

Digitized by Google

neri ad reparationem Eccleſiæ patronatæ; nam intelligitur, quando fructus beneficij ſufficiunt pro reparatione; nos verò cum *Concil. Trid.* in ſubſidium, & quando non ſufficiunt dicimus teneri patronos, prout etiam intelligit *Belleƈt. loc. cit. ſub num.* 11. & fructus beneficij dicuntur non ſufficere, quando non remanent centum pro rectore detracta reparatione ſecundum opinionem *Ricc. in prax. 1. par. reſol.* 528.

16 In ſubſidium verò, quando nec rectores nec patroni poſſunt Eccleſiam reparare, & reſtaurare, vel quando Eccleſia eſt libera, tunc compelli poſſunt ad reparandam, & reſtaurandam Eccleſiam parochiani, ita diſponit *Concil. Trid. cit. cap. 7.* ibi *Parochianos omnibus remedijs opportunis ad prædicta cogant;* Et ratio huius obligationis eſt, quia parochiani percipiunt à prædicta Eccleſia Sacramenta, & diuina, & hoc eſt opus publicum, & commune, & concernens omnium vtilitatem, & neceſſitatem, deciditur in *Cap. quatuor 12. q. 2. Cap. ſi Monachus, vbi gl. final. 16. q. 1.* notant *DD. communiter in hoc tex.* præſertim *Abb num. 3. Rip. reſp.* 1. 2. *& 3. ſub titul. de Eccleſ. ædif. Lambert. cit. loc. num. 4. verſ. tertius eſt caſus, Bal. conſil. 132. in fin. lib. 1. Auendanus in tractatu de exequendis mandatis Regum lib. 1. cap. 10. num. 29. & lib. 2. cap. 14. num. 19. Io. Guttier. alleg. 10. Dec. conſil. 118. num. 3. Sarmient. de redditib. Eccleſ. par. 1. monit. 41. nu. 5. Marta de iuriſdict. par. 2. cap. 48. nu. 9. & ſeqq. Valaſc. conſul. 179. tom. 2. Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 10. num. 16. Bobadil. in ſua polit. lib. 2. cap. 18. nu. 135. & lib. 3. cap. 5. Caualcan. deciſ. 22. num. 24. par. 2. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib 9. cap. 4. q. 10.* Bell. *diſq. Cler. cit. §. 14. num. 6. Ricc. deciſ. 203 par. 4.* Barboſ. *de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 4. num. 7. & alij communiter*, nouiſſimè *Diana 8. par. tract. 7. reſol. 16.*

17 Ampliatur primò hæc obligatio parochianorum reparandi Eccleſiam parochialem in ſubſidium, quando fructus Eccleſiæ non ſufficiunt, vt procedat, etiamſi parochiani prædicti non tenerentur ad reparationem ex conſuetudine, nam *Concilium Trid. & DD. prædicti* loquuntur extra caſum conſuetudinis, vt aduertit *Mart. cit. loc. num. 10. & 11. Bell. vbi ſupra ſub num. 6. & alij.*

18 Ampliatur ſecundò, vt Parochiani in caſu indigentiæ, vt ſupra, teneantur, & poſſint compelli, vt ſupra, non ſolùm ad reparationem Eccleſiæ, ſed etiam ſi populus ita excreuerit, vt antiqua Eccleſia illum capere non poſſit, Eccleſiam ampliare, vel nouam in ampliorem formam conſtruere; quia hoc redundat ad ſubleuādam neceſſitatem ipſorummet parochianorum, notat *Lambert. cit. loc.* Imò ſi ob populi incrementum, & diſtantiam ab Eccleſia parochiali vna Parochia non eſt ſufficiens pro adminiſtratione Sacramentorum, & Diuinis audiendis, itaut ſit erigenda noua Parochia, quæ non habet, vndè poſſit dotari, tenentur parochiani prouidere rectori de victu, tenet idem *Lambert. lib. 1. par. 1. q. 5. art. 18. in fin. verſ. aduertendum, Guttier. pract. q. lib. 1. q. 17. num. 15.*

19 Ampliatur tertiò, vt in eodem caſu paupertatis Eccleſiæ parochialis parochiani teneantur reparare, & reſtaurare etiam domum ſacerdotalem, quia domus rectoris venit acceſſoriè ad ipſam Eccleſiam, aduertit poſt *Lambert. Belleƈt. cit. §. 14. num. 9.* & teſtatur, ſic declaraſſe *Sacram Congregationem ſuper eundem tex. cap. 7. Concil.* Trid. cuius *Bell.* rationes probant, teneri parochianos prouidere rectori de domo, quando propriam, vel aliam in parochia inuenire non poteſt rector, & hoc vidi ſeruatũ in praxi, & quando redditus Eccleſiæ non ſufficiunt ad victum rectoris, tenentur etiã parochiani ſupplere vſque ad congruam ſuſtentationem, quia à parocho cũ illis impartiantur ſpiritualia, debent parochiani ei præbere temporalia, *D. Paul. 1. cor. 9. cap. ſi Epiſcopus de off. ordin. in 6.* notat *Bell. cit. loc. num. 8. Campanil. diuerſ. iur. Canon. rub. 12. cap. 13. num. 19. in fin.*

20 Ampliatur quartò, vt non ſolùm teneantur præſtare parochiani alimenta ipsi rectori, cui redditus Eccleſiæ non ſufficiunt, ſed si rectori sit dandus coadiutor ob eius imperitiam, vel infirmitatem, & redditus Eccleſiæ nõ ſufficiunt pro rectore, & coadiutore, teneantur præſtare alimenta coadiutori, *Abb. in cap. de rectoribus num. 6. de Cler. ægrot. Anchar. conſil. 279. in fin.* primò enim ex redditibus Eccleſiæ eſt prouidẽdus rector, deinde si non ſufficiant, in ſubſidium tenentur parochiani ad alimenta coadiutoris, *Ricc. in prax. 1. par. reſol. 504. num. 11. ſecundum vltimam impreſſ.* Belleƈt. *cit. §. 14. num. 9 in fin.*

21 Declara ſupradicta, parochianos teneri ad reſtaurationem, & reparationem Eccleſiæ parochialis in ſubsidium, non per capita hominum, nec per capita domorum, ſed quod ad ſolidũ, & libram; Et ratio eſt, quia ædificationes, & reſtaurationes Eccleſiarum parochialium fiunt ad publicum vſum, & omnium vtilitatem, *Bart. in l. ſacrilegi num. 2. ff. ad l. Iuliam pecul.* & ad conſtructionem publici operis ciues pro rata

ſui

ſui æſtimi conferre debent, *l. omnes Prouinciarum C. de oper. publ. facien. l. propter, vbi Bal. nu. 12. C. qui bon. ced. poſſ.* Vlterius onera extraordinaria, quæ imponuntur pro neceſſitate, & vtilitate publica, æquiparantur oneribus extraordinarijs, & realibus, *l. omnes omninò C. de annon. & tribut. lib. 10. l. munera C. de muner. patr. eod. lib.* Sed onera ordinaria, & realia pauperes, & diuites incolæ ſecundùm quantitatem patrimonij, non ſecundùm numerum perſonarum pati debent, *l. 1. vbi gl.* verbo *inopes, vbi Bart. nu. 8. C. de apoc. publ. lib. 10. Affl. in conſtitut. Regni de contum. vniuerſit. num. 9.* ergò omninò tenendum eſt, ad hanc reſtaurationem, & reparationem teneri ciues per æs, & libram, & iuxtà facultates, hanc ſententiam docent *Leo Theſ. for. Eccleſ. lib. 2. cap. 16. nu. 37. & ſeq. Bell. diſq. Cler. 1. par. titul. de Cler. debit. §. 14. ſub nu. 11. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 4. num. 7. in fin.*

22 Hoc onus reparãdi Eccleſiam parochialem pauperem, parochianis eſt adeò publicum, & commune, vt nemo ab eo excuſari poſſit, prout poſt multos docet *Ricc. cit. deciſ. 293. num. 6. Bell. cit. §. 14. ſub nu. 6.* & probatur argumento *tex. in l. ad refectionem C. de ſacroſ. Eccleſ.* vndè ad illud contribuere teneri etiam nobiles, & magnates, imò magnificentius teneri contribuere, dicit *Leo cit. loc. num. 79.* aduertit *Barboſ. cit. cap. 4. nu. 8.* ſimilitèr milites, vel alios quantumuis exemptos, vt aduertit idem *Barboſ. & alij*, imò, & Clericos omnes, etiam ex bonis patrimonialibus, *Bell. vbi ſupra ſub nu. 7. Ricc. cit. deciſ. 293. num. 9. Mart. alleg. cap. 48. ſub num. 15.*

23 Item tenentur contribuere ad hanc reparationem exteri ratione bonorum ſtabilium, quæ poſſident in territorio Eccleſiæ reparandæ, *Pacian. conſil. 7. num 99. 106. & 120. Bellect. loc. ſub nu. 6. Ricc. cit. deciſ. 293. num. 5.*

24 Nec parochianus aliquis, vel Clericus beneficiatus valet cedere vſui Eccleſiæ, & recedere à parochia, ſeù renunciare beneficio, vt euitet onera, & talem refectionem, ita dicit *Lambert. cit. quaſt. 7. art. 2. num. 7. verſ. & ſi iſti. & art. 5. num. 2. Gregor. Lop. l. 11. tit. 10. par. 1. Bellect. d. §. 14. nu. 7. verſ. & in tantum.*

25 Ex dictis colligitur regula generalis, laicos non teneri ad Eccleſiæ Parochialis reparationem, niſi in ſubſidium, prout notãt communiter DD. *Marta cit. loc. num. 6. Aluar. Valaſc. 2. tom. conſult. 179.* quod intellige, non obligari laicos exiſtentibus redditibus quomodocunque pertinentibus ad ipſam Eccleſiam deductis alimentis ipſius rectoris, iuxtà verba *Concil. Trid. cit. cap. 7.* Sed ſi Clerici haberent in bonis patrimonialibus non Eccleſiaſticis, cum quibus poſſent reſtaurare Eccleſiam, non eſſent præferendi laicis in hoc onere, niſi de fructibus Eccleſiæ; nam illa ratio, quæ obligat laicos ad reparationem prædictam de bonis patrimonialibus, uempè quia in Eccleſia conueniunt ad diuina, & ibidem percipiunt Sacramenta, militat æquè principaliter in Clericis; hinc *Concil. Trid.* nulla facta differentia laicorum, & Clericorum voluit, non extantibus redditibus Eccleſiæ teneri parochianos.

26 Hic dubitari ſolet quis ſit Iudex competens ad cogendum parochianos prædictos ad contribuendum reſtaurationi Eccleſiæ parochialis, quando bona Eccleſiæ non ſufficiunt; & dubium militat tantum quoad laicos, nam quoad Clericos cum omni lege ſubdantur tantum iudici eccleſiaſtico, ab illo ſolùm cognoſci, & conſtringi poſſunt; quo in caſu non eſt ſequendus *Ricc. deciſ. 293. num. 9. par. 4.* aſſerens Clericos diuites cogi poſſe per iudices ſæculares ad hanc contributionem; nam hęc opinio non ſolùm eſt contra Canones, ſed etiam contra ſacroſanctas leges ciuiles, mãdantes, Clericos conueniendos eſſe coram Epiſcopo, *l. cum Clericis, Auth. Clericus, & Auth. ſtatuimus de Epiſcopis, & Cleric. & alibi.* Dubium poteſt eſſe de laicis, an poſſint conſtringi per Epiſcopum ad hanc reparationem; de quo dubio pro nunc remitto me ad *Concil. Trid. cit. cap. 7. & ad Mart. de iuriſdict. par. 2. cap. 48. num. 14. & ſeqq. & ad Boer. deciſ. 136. per totum, Valaſ. conſil. 91. §. vltim.*

27 Quod ſi Eccleſia ipſa, patroni, & parochiani, omnes egeſtate laborent, itaut ab illis nõ poſſint haberi expenſæ pro reparatione, & reſtauratione prædicta, tunc Epiſcopus poteſt prædictas Eccleſias reſtauratione indigentes transferre ad Eccleſias matrices, ſeù viciniores, cum facultate, tàm dictas parochiales, quàm alias Eccleſias dirutas, in profanos vſus non ſordidos, erecta tamen ibi cruce, conuertendi, ita *Concil. cit. cap. 7. in final. verbis.* ex cuius diſpoſitione conſtituunt regulam DD. Eccleſias, quę nimia inopia laborant, & reparari non valent, ad matrices, ſeù viciniores Eccleſias eſſe transferendas, *Ricc. in prax. 2. par. reſol. 208. per totã*, vbi probat, trãslationẽ Eccleſiarum vetuſtate collapſarum factam ad alias Eccleſias, non dici vnionem, & proinde non poſſe per Epiſcopum illam reui-

deri ſeruata forma *Concil. Trid. ſeſſ. 7. cap. 6. de ref.* nam Concilium permitrit reuideri vniones, non translationes,

28 *Collige ex Concil. Trid. cit. cap. 7.* Eccleſiam, quæ reparari non poteſt ob eius nimiam paupertatem eſſe omninò, & pænitus diruendam facta translatione prædicta, & hoc si populus, vel alius nolit eam reſtaurare, referunt deciſum *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 10. nu. 16 Zerol. in prax. par. 2. verbo Parochia §. 6. Ricc. in prax. 2. par. reſol. 201. num. 3. Barboſ de poteſt. Epiſcopi 3. par. alleg. 64. num.* 13 Hic aduertant Ordinarij, non debere permittere, vt remaneant maximè extra habitatum, & per arua veteres Eccleſiæ, & ob vetuſtatem derrlictæ; nam ſæpè ſolent eſſe receptaculum ſcæleſtarum actionum, ad quod forſan reſpiciens *Trid.* ſtatuit, illas eſſe profanandas erecta ibidem cruce.

29 Prædictam Eccleſiam profanatam poſſe conuerti ad profanos vſus, non tamen ſordidos, voluit idem *Concil.* qui dicantur vſus ſordidi, remittitur arbitrio Ordinarij, prout refert, declaraſſe *Sacram Congregat. in eod. cap. Concil.* Barboſ. *ibidem nu. 8. & alij communiter*, adducuntur tamen nonnulla exempla per DD. primò dicitur ſordidus vſus hiſtrionum, ſecundò vſus coquinæ, & ſtabuli, ita *Genuenſ. in prax. Cur. Archiep. Neap. cap. 54. num. 1. & ſeqq. ſecundum vltimam impreſſ.* vbi non dicitur ſordidus vſus mahazenorum vini, & proinde quod permiſſus ſit in Eccleſia profanara.

30 Materia Eccleſiæ dirutæ, & quæ reſtaurari non poteſt, vt ſupra, puta ligna, lapides, & ſimilia ante *Concil Trid.* non poterat ad profanos vſus conuerti, nec etiam non ſordidos, *Cap. ligna de Conſecrat. diſt. 1. cap. quæ ſemel 19. q. 1.* ſed neceſſariò erat conuertenda in ædificationem alterius Eccleſiæ, vel Capellæ, poſt vrò *Concil. Trid.* declarauit *Sacra Congregatio*, poſſe vendi ad vſus profanos non ſordidos, ita *Genuenſ. cit. loc. nu.* 4. vbi teſtatur Neapol. ſeruari; quod lapides, & ligna prædicta conuertantur in fabricam Altaris, quod in alia Eccleſia, in quam beneficium transfertur, conſtrui debet, & quod ſupereſt venditur, & ex redditibus augentur onera miſſarum: Verùm ſi poſſet de facili vendi materia prædicta ad vſum alterius Eccleſiæ, eſſet præferenda laicis quod eſt iuxtà diſpoſita per eandem *Congregationem in declaratione*, quam refert idem *Genuenſ. cit. loc. num. 4. verſ. item alias*, vbi teſtatur, quod ſi profanatur Capella, cæmenta potius tribuenda ſunt Eccleſiæ, quæ eſt caput Capellarum profanatarum, *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 4.* qui nimis rigoroſè tenet, ligna eſſe potius cōburenda, quàm vſui alterius, quàm Eccleſiæ, & Monaſterij conuertenda, contra quā opinionem teſtatur *Bell. diſq. Cler. §. 9. titul. de Cler. debit. 1. par. nu.* 4. declaraſſe *Sacram Congr.* poſſe materiā prædictam vendi ad vſus profanos, etiam ſordidos arbitrio Ordinarij.

31 Aduerte ſecundum opinionem *Nauar. de ſpol. Cleric. §. 18. propè fin. verſ. ſecundo*, materiam Eccleſiæ profanatæ puta lapides, & ligna poſſe vendi ad vſum conſtruēdi domum prafanam, ſine licentia Ordinarij, qui vlterius dicit, quod ſi ligna, & materia prædicta haberet aliquam picturam, vel ſignum ſpirituale Eccleſiæ profanatæ, non debet vēdi pro ſtructura domus profanæ; quod intellige, quandō ſignum, vel pictura de facili deleri non poteſt.

32 Locus verò Eccleſiæ profanatæ, tanquā res Eccleſiæ non poteſt vendi ſine aſſenſu Apoſtolico, & cæteris ſolennitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, *vt in cap ſine exceptione 12. q. 2. & extrauag. ambitioſæ de reb. Eccleſ.* & refert *Genuenſ. cit. cap. 54. num. 6.* contrarium tenet *Barboſ. loc. cit. ſub num. 14.* ſed opinio *Genuenſ. eſt ſecurior.* poteſt etiam admitti opinio *Barboſ.* quando non eſt ſpes reædificationis, & locus eſt paruæ quantitatis vigore *d. Cap. terrulas*,

33 Notandum eſt, quod ad hanc profanationem non debet deueniri, niſi in ſubſidium, & quando nullo modo Eccleſia poteſt reparari, itaut ſi ex redditibus illius poteſt reparari, potius ceſſare debent miſſæ, vt Eccleſia reparetur, *Genuenſ. cit. loc. nu.* 5. vbi ad hunc finem denegat alimenta, etiam ipſi rectori, quod non eſt permittendum, quando poſſet compelli populus, vel patronus, vt notatum eſt ſupra.

34 In translationib. & ꝓfanationib. prædictis, debet in Eccleſia matrice, vel viciniori, ad quam fit translatio iuxtà terminos Concilij, erigi Altare ſub eadem inuocatione Eccleſiæ dirutæ, impoſito onere beneficiato, vt curet ibi celebrare ad præſcriptum ſuæ obligationis; & ſi in eadem Eccleſia diruta erat cæmeterium, vel ſepultura, ſunt quoque transferenda oſſa defunctorum, quibus beneficiatus tenetur prouidere de ſepultura in Eccleſia, ad quam fit translatio, habetur ex *Salgado de protect. Regia tom. 1. par. 1. cap. 5. nu. 27. & Barboſ in collect. ad Concil. Trid. cit. cap. 7. num. 26. in fin.*

35 Obſeruandum eſt in his terminis trāslatio-

tionis, Epiſcopum quauis auctoritate non poſſe Eccleſiam matricem, ideſt Carhedralem in alium locum transferre ſine licentia Sedis Apoſtolicæ; declarauit *Sacra Congregatio*, docet *Menoch.conſil.75.num.46.* & refert *Barboſ.de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 50.nu.5.* deciditur in *cap.1. de translat. Epiſcopi, & cap. vnico de exceſſ. Prel. in 6.* vbi deciditur, commutationes ſedium eſſe faciēdas per Sedem Apoſtolicam, quod intelligitur tàm de Sede Epiſcopali, quàm Cathedrali, *Lotter. de re benef. lib.1. quæſt. 12. num.38.*

36 Vltimò ſcias in hac materia reparationis Eccleſiæ, illam practicari, vt primò cogatur Beneficiatus per ſubtractionem tertiæ partis fructuum, *Cap. decernimus 10. q. 1.* quæ pars ſi non ſufficiat, compellendus eſt adhuc contribuere de reſiduo, *tex. in cap. 1.* & ibi *gl. vltim. ad fin. verſ. & hoc intellige de Eccleſ. ædif.* aduertit *Lotter. de re benef. lib.1.q.13. num.50. & ſeqq.*

37 Nec excuſari poteſt Beneficiatus à reparatione, allegando, corruptionem, & ruinam ædificij fuiſſe tempore ſui prædeceſſoris, quia cùm reparatio Eccleſiæ ſit debitū reale, ſimpliciter afficit ſucceſſorem, *Bero. decif. 204. num. 48.* & iudicauit Senatus Pariſienſis apud *Papon. lib. 1. titul. 1. arreſt. 14. vbi arreſt. 15.* habetur, poſſe etiam conſtringi hæredes defuncti, quod ſequitur *Lotter. cit. loc. num. 54. & ſeqq.*

38 Hic poſſet de facili dubitari, an parochus, vel alius rector, qui ad reparationem Eccleſiæ tenetur, ſi non curauit illam reparare, ex quo Eccleſia cecidit, an poſſit, nedum ad reædificationem compelli, verùm criminaliter de delicto puniri. Affirmatiuam ſententiam defendit *Genuenſ. practi. cab. Eccleſiaſt. q. 746.* Contrarium verò, & benignius negatiuam ſententiam, nempè rectorem in propoſito caſu eſſe tantùm condemnandum ad intereſſe, & reædificationem fabricæ, non ad aliam criminalem punitionem, defendit pluribus rationibus *Manriq. qq. moral. par. 1. q. 72. per totam.*

SVMMARIVM.

1 *Oratoriorum materia ad tex. cap. auctoritate el 4. de priuileg. in 6. & qui DD. materiam exagitent.*

2 *Oratorium quodnam ſit.*

3 *Oratorium aliud publicum, aliud priuatum, & hoc ſine dote, conſecratione campana, & oſtio ad publicum conſtrui poteſt.*

4 *Oratorium priuatum pro celebratione miſſæ Breue Apoſtolicum habere debet, quod ſolet cum exceptione aliquorum dierum concedi: executio cōmittitur Ordinario, qui viſitet locum num.5.*

6 *Oratorÿ priuati in Altari an Epiſcopus ſine Pontificis licentia celebrare poſſit, vel celebrari facere, & quod ſolùm in itinere, vel infirmitate.*

7 *Oratorÿ priuati in Altari propria domus poſſunt Cardinales celebrare, & celebrari facere.*

8 *Oratory priuati in Altari an ex neceſſitate celebrari permittere poſſit Epiſcopus.*

9 *Oratory priuati in Altari FF. Prædicatores, & Minores, & PP. Ieſuitæ celebrare poſſunt.*

10 *Oratorÿ priuati in Altari an abſente domino celebrari poſſit.*

11 *Oratorium priuatum non gaudet immunitate, nec pollutione, aut copula polluitur.*

12 *Oratorÿ priuati in Altari propriæ domus, ſi licentiam celebrandi quis habeat, an vbicunque proficiſcatur id facere poſſit.*

13 *Oratorÿ priuati in Altari qui miſſam audientes in die feſto præcepto ſatisfaciant.*

14 *Oratorium publicum eſt, quod habet oſtium patens in via, erigique debet de Epiſcopi auctoritate.*

15 *Oratorium publicum gaudet priuilegÿs omnibus, Eccleſiæ conceſſis.*

16 *Oratorium publicum eſſe fundatum auctoritate Epiſcopi qualiter probetur.*

17 *Oratorium non habet ius, vt in eo peragantur parochiales functiones.*

18 *Oratorÿ in Altari non poteſt dare licentiam Epiſcopus continuè aſſeruan-*

ds

di Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum.

19 *Oratorium publicum viſitat Epiſcopus, etſi in fundatione id prohibitum eſſet, non ſic ſi ſub Regum ſit immediata poteſtate num.* 20.

21 *Oratorij in erectione interueniſſe auctoritatem Epiſcopi præſumitur ex multis.*

22 *Capella etiam in ſui conſtructione auctoritatem Epiſcopi exigit.*

23 *Capella pluribus modis ſumitur.*

24 *Capella vndè dicta ſit, et qualiter ſernandum, quod dicitur ſine dote fundari poſſe.*

25 *Capellam ſi Clericus ædificet ſine Epiſcopi licentia degradatur, & laicus excommunicatur.*

26 *Capellæ in ædificatione adeo Epiſcopi conſenſus eſt neceſſarius, vt non valeat teſtatoris diſpoſitio aliter ſtatuentis.*

27 *Capellam conſtrui ſi mandet Teſtator ſub pœna caducitatis, etſi promittat in codicillis nominare Capellanum, & ibi non nominet, eſt tamen conſtruenda.*

28 *Capella locus liberè venditur, etiam ſine aſſenſu, nec cenſetur venditum ius ſepulchri, niſi de eo ſit facta mentio.*

29 *Capellæ ſua inſignia apponere an poſſit hæres ſi adſint alia fundatoris.*

30 *Capella fundatoris inſignia, nec rector, neque regularis amouere poteſt, & imponere alia.*

31 *Capella ius probant antiqua inſignia.*

32 *Capella imponere debent arma fundatores ad excitandam deuotionem, & qua, & quod non cum imagine alterius Capellæ.*

33 *Capellam ædificans, illam reparare, & prouidere debet, niſi dotem etiam pro reparatione aſſignauerit.*

34 *Capella vendi poteſt etiam ad inſtantiam creditorum, non ius patronatus.*

35 *Capellæ ſi fiant legata, & eleemoſynæ, quando in beneficium rectoris, vel cappellani cedant.*

36 *Capella erecta, & dotata cum Epiſcopi conſenſu, in titulum diuiſum ab Eccleſia, dicitur beneficium Eccleſiaſticum.*

37 *Capella in parochiali Eccleſia miſſarum onus ſatisfacit rector, niſi adſit cappellanus.*

38 *Capella oneri miſſarum non poteſt Epiſcopus capellanum cogere, quod per ſe ſatisfaciat, & poteſt capella conferri Clerico, niſi in fundatione ſtatuatur, quod per ſe celebret.*

39 *Capella non venit appellatione Eccleſiæ, niſi in fauorabilibus.*

40 *Capellæ fabricę ſi quid relinquatur non debetur quarta Epiſcopo, vel parocho, niſi caſu quo fabrica inueniretur finita.*

41 *Capella ſe habet, vt acceſſorium ad Eccleſiam, vndè illa interdicta hęc interdicta cenſetur.*

42 *Capella adhęrens alicui domui, habens aditum ad viam, præſumitur ſub iuriſdictione Epiſcopi.*

43 *Cappellam ędificare cupiens propè parochiam, Abbatis illius, vel Pontificis licentiam obtinere debet, ſufficeret tamen Abbatis pro acquirendo iure patronatus.*

ANNOT. XIX. ARGVMENTVM.

De Oratorijs, & Capellis. Notatur Oratorium quid ſit, & quotuplex; priuatum qualiter conſtrui poſſit, quomodo cum licentia Papæ in priuato Oratorio, & quo poſſit ſacrum fieri, & an poſſit cum licentia Epiſcopi in neceſſitate: Celebratur etiam Miſſa in Oratorio priuato domus Epiſcopi, & Cardinalis, an illis abſentibus, an gaudeat immunitate. Oratorium publicũ, quod habet oſtium ad viam publicam erigitur Epiſcopi auctoritate, gaudet priuilegijs omnibus Eccle-

Eccleſiæ conceſſis, licentia prædicta quomodo præſumatur, vel probetur; non poſſunt in eo celebrari functiones Parochiales, nec continuò aſſeruari Sāctiſſimum; viſitatur ab Epiſcopo, etiamſi aliter cautum ſit in fundatione. Capella quoque erigitur Epiſcopi auctoritate, quotuplex ſit, vndè dicatur, an ſine dote conſtrui poſſit: Capellæ locus vendi poteſt, & in ea poteſt hæres apponere ſua inſigna, etiāſi alia teſtatoris ſint, quæ probant ius, ſi antiqua ſunt; eam ædificans tenetur reparare, & prouidere de neceſſarijs; cui cedant eleemoſynæ in ea factæ; quando in ea dicatur beneficium Eccleſiaſticum; onera Miſſarum illius quis ſatisfaciat, & quid ſi adeſt Capellanus, an poſſit cogi per ſe ſatisfacere; an veniat appellatione Eccleſiæ, & dicatur illi acceſſoria; ex relictis Capellæ quando debeatur portio Epiſcopo; adherens domui quando præſumitur ſub iuriſdictione Epiſcopi, & alia ad materiam.

ANNOTATIO XIX. §. Vnic.

Ad Tex. in Cap. auctoritate el 4. de priuil. in 6.

1 IN hoc *tex.* Alexander Papa IV. prohibet, conſtrui Oratoria, vel Capellas ſine auctoritate Ordinarij; cuius occaſione dicemus nonnulla practicabiliora de Oratorijs, & Capellis, de qua materia tractant *Lambert. in 6. art. 11. q. princip. primæ partis 1. lib. & in 15. art. 2. q. princip. prima partis, & in 1. art. 6. q. princip. 3. lib. Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 11. & 12. Quintil. Mandoſ. in regul. 23. de annali quæſit. 17. Rebuff. in concordata in forma mandati Apoſt.* verbo *Capella, Gulielm. Durand. in ration. diuin. lib. 2. cap. 10. Alph. de Leon. de offic. Capell. par. 1. q. 3. ſect. 1. & ſeqq. Nouar. ſumm. Bull. titul. de Orat. Gonzal. ad 8. regul. Cancell. gl. 5. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 8. q. 2. Petr. Greg. Syntag. iuris par. 2. lib. 13. cap. 29* Barboſ. de poteſt. *Epiſcopi par. 2. alleg. 23. de iure* Eccl. *lib. 2. cap. 8. & in ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Capella*, & verbo *Oratorium. Mareſcott. variar. reſol. lib. 1. cap. 55. num* 8. *Lotter.* de *re beneſ. lib. 1. q. 13. nu. 40. & ſeqq. Ricc. in prax. 4 par. reſol. 425. & ſequentib.*

2 Nota primò, per hunc *tex.* prohiberi cōſtructionem Oratorij ſine Ordinarij licentia; pro cuius intelligentia præmittendum eſt, Oratorium dici locum ad orandum, atque Deo preces fundendas conſtitutum, id enim ſonat vox ipſa, habemus ex *Cap. fin. de Eccleſ. ædif. & cap. penul. & vltimo 42. diſt.* Hinc quia omnis Eccleſia locus orationis eſt, ore diuino atteſtatum *Ioan. cap. 2.* ibi *Domus mea, domus orationis vocatur*, poteſt etiam dici Oratorium, ita explicant *Mandoſ. ad regul. Cancell. 33. quæſit. 17. num. 8. Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 12. n. 1. Ricc. 4. par. ſuæ prax. reſol. 425.* Barboſ. *de iur. Eccleſ. lib. 2. cap. 8. nu. 1.* Inter nos vulgariter dicimus Oratorium, Capellam, ſiuè paruam Eccleſiam, quam Confraternitates, & ſocietates ſibi ædificant, quod etiam confirmat *Mādoſ. cit. num. 8. poſt med.* vel communiter accipitur pro parua Eccleſia, *Barboſ. cit. loc. num. 17.*

3 Diuidunt communiter DD. Oratorium in priuatum, & publicum, priuatum Oratorium eſt locus quilibet, quem quis ſibi in domo, vel alio loco priuato conſtituit ad orandum, & preces Deo fundendas, etiam ſine auctoritate Epiſcopi, *Cap. vnicuique de conſecrat. diſt. 1.* & in eo non procedit diſpoſitio huius *tex. cap. auctoritate*, aduertunt DD. omnes, præſertim citati *n. præcedenti.* Hoc autem priuatum Oratorium non debet habere formam Eccleſiæ, nec Campanam, nec debet conſecrari, & abſque dote conſtrui poteſt, *Barboſ. cit. cap. 8. num. 3.* qui alios citat, & *num.* 16. dicit, quod non debet habere oſtium ad viam publicam.

4 In huiuſmodi priuatis Oratorijs non poteſt miſſa celebrari, nec etiam de licentia Epiſcopi; concedi tamen ſolet per Sūmum Pontificem licentia celebrandi miſſam in prædictis Oratorijs priuatis in domibus Principum, & Nobilium, præterquā in ſolennioribus feſtis, puta in Natiuitate Domini, Epiphania, Paſchate, Pentecoſte, Annunciatione; Aſſumptione B. Mariæ Virginis, feſto SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, & omnium Sanctorum, ita declarauit *Sacr. Rit. Congreg. 17. Nouembris 1617. Gauant. in rubr. Miſſal. par. 1. titul. 20. propè finem*

finem verſ.ſciendum,Lezan.in ſumm.qq. regul.tom.1.cap.21.num.31.

5 Executio licentiæ celebrandi miſſam in Oratorijs domorum priuatarum committitur Ordinario,qui viſitare tenetur locum Oratorij prædicti,antequam pro executione *Breuis* Apoſtolici licentiam det celebrandi;& proinde inſpicere habet, ſi Oratorium ſit decenter exſtructum, & ornatū, & an liberum ſit ab omnibus domeſticis actibus, & an in aliquo præiudicet iuribus Parochialibus, nam cum tali præiudicio non eſt concedenda licentia prædicta, aduertit *Quarant. ſumm. Bull. 2. par.* verbo *Miſſa in princip.ſ.*mihi 585.Inſpicere ēt debet principaliter Ordinarius pro executione huiuſmodi Breuis Apoſtolici, ſi Oratorium ſit decēter ornatum, cùm hoc exigatur in Breui,quod tunc dicitur, quando in eo adſunt neceſſaria pro celebratione miſſarum, puta lapis conſecratus,Altare decēter extructum coopertum tribus mappis mundis, pallia coloris feſtiuitatibus, & officio conuenientibus, vel ſaltem vnum, quod quatuor vſitatos Eccleſiæ colores cōtineat,crux,candelabra ad minus duo, tabella ſecretorum, puluinar,miſſalis, parua campanula,ambullæ vitreæ cum manutergio,Calix cū purificatorio,palla,corporale cum velis, & burſis ſericis coloris paramētorum,alba cum amicto, & cordula,Planeta cum ſtola,& manipulo, & alia neceſſaria munda,decentia, & benedicta ab habente poteſtatem; non tamen exigendi ſunt flores,& ornamenta murorum, cùm non ſint neceſſaria ad celebrandum, vt optimè aduertit *Nauar.ſumm.Bull.1.par.titul.de orat. priuat.num.3.& 4.*

6 Quod diximus,in Oratorijs priuatis non poſſe miſſam celebrari, fallit cum Epiſcopis, qui poſſunt in priuatis Oratorijs extra Eccleſiam celebrare, & celebrari facere coram ſe miſſam cum Altari portatili,ex priuilegio eis conceſſo per *Cap. vltimum hoc titul.de priuil.lib.*6.cui priuilegio non eſt derogatum per *Concil.Trid.ſeſſ. 22. Decreto de obſeruan.& euitan.in celebrat.Miſſa,* vbi Epiſcopis iniungitur, ne celebrari permittant in priuatis domibus, *Azor. inſtit. moral.par.1.lib.1.cap.26.quæſt. 4. Beia reſp. caſuum conſcient.par.4. caſ. 33. Vgol. de off. Epiſcopi cap.2 §.2.num. 4. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 2.alleg.23.num. 5.* licèt de hac opinione dubitet *Nauar.conſil.16. in antiq. elids 5 in nou.ſub titul.de priuil.*quia contra *Nauar.* vltra præ[illegible] declarauit etiam *Sacra Congregatio Concil. Trid.* vt teſtatur *Valer diff. rent. vtriuſque for.* verbo *miſſa*

differ.2.verſ.hac tamen,& ſeq. cum Epiſcopis infirmis,vel itinerantibus;ex quo infert, Epiſcopum non poſſe in priuato Oratorio, nec etiam ſui palatij miſſam celebrare, vel celebrari facere ſine licentia Summi Pontificis,voluit etiam *Rodriq.in ſumm. par. 1. cap.242.num.*14.ſed quod poſſit in Oratorio priuato, ſui palatij extra caſum itineris,& neceſſitatis Epiſcopus celebrare, & celebrari coram ſe facere,etiam extra propriam Diœceſim, defendit poſt multos *Dian.4 par.tract.4.Miſcell.reſol.*15. vbi in fine dicit,abſente Epiſcopo non poſſe celebrari in tali Oratorio,multa *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.2.cap* §.*num.*56.*verſ.Epiſcopi.*

7 Sed quicquid ſit de Epiſcopis, certum eſt, priuilegium prædictum miſſam celebrandi in priuatis Oratorijs proprij palatij quoad Cardinales non eſſe derogatum, & in ſuo robore inconcuſſum remanere, prout per auctoritates, & iura inconcuſſa probat *Eminentiſſimus, & Reuerendiſſimus Ioan.Maria Cardinalis Brancatius Nobilitatis Neapolitanæ decor, & ornamentum in ſua doctiſſima, & accuratiſſima diſſertatione,* quam refert *Diana tom. 6. tract. 8. Miſcell. reſol.40.*

8 Vlterius fallit propoſita ſententia in caſu neceſſitatis, vndè poſſe Epiſcopum licentiam concedere celebrandi miſſam in priuatis Oratorijs,quando ſcilicèt eſſet aliquis infirmus qualificatus,probat ex mente *Concil. Trid.* & verbis *declarationis Sacræ Cōgregationis Valer.loc.cit.verſ. vno tamen,* hæc opinio in praxi nunquam practicatur, ſed ſemper Epiſcopi ſe reportant ad Summum Pontificem; imò facultatem prædictam omninò Epiſcopis adeptam eſſe, & Sanctiſſimo reſeruatam, teſtatur *Nouar.* quem refert,& ſequitur *Barboſ.ſumm.Apoſtolicar.deciſ.*verbo *Oratorium num. 4.ex declaratione Sacr. Congreg.*

9 Nonnulli Regulares potiuntur hoc priuilegio celebrandi miſſam in priuatis Oratorijs locorum,vbi degunt cum Altari portatili,ita de Fratribus Prædicatoribus, & minoribus teſtatur *Valer.cit.diff. 2. in princip.*ex priuilegio conceſſo per *Cap. in his de priuil.* confirmato in foro conſcientiæ per Pium V. nec eſſe reuocatum per *Concil.* tenent *Portel.in dub.Regul.*verbo *Altare num. 1. Rodriq.in compend.qq.reg.reſ.9.num.4.* licèt alij contrarium defendant; de digniſſimis Patribus Societatis Ieſu, qui celebrare poſſunt miſſam in Capellis,& Oratorijs, quæ Prouinciales eiuſdem Societatis per ſe in Domibus,Collegijs,& alijs locis, vbi dicti patres reſident approbauerint, & ad diui-

diuinum dumtaxat cultum deputauerint, teſtatur *Barboſ. in ſumm. Apoſtolicar. deciſ.* verbo *Oratorium nu.1. poſt Lezan. in ſumm. qq. Regul. tom. 1. cap. 21. num.* 14. ex indulto *Greg. XIII. in ſua conſtitut. incip. decet Romanum Pontif. anno* 1575. *emanata.*

10 Dubitat *Diana tom. 4. tract. 4. Miſcell. reſol.* 13. an in Oratorijs priuatis, in quibus ex licentia Summi Pontificis celebratur Miſſa, poſſit illa celebrari coram familiaribus abſente Domino, refert DD. pro vtraque opinione; ipſe verò tenet partem affirmatiuam; in quo caſu aduertendum eſt, quod licèt dictum ſit ſupra cum eodem *Diana*, non poſſe in Oratorio palatij Epiſcopi non præſente Epiſcopo celebrari, id procedit, quia priuilegium illud eſt perſonale conceſſum ipſi Epiſcopo; ſecus in hoc caſu, in quo priuilegium eſt conceſſum loco pro domino, & familia.

11 Hoc Oratorium priuatum, quantumuis in eo celebretur de licentia Summi Pontificis, non gaudet immunitate Eccleſiaſtica, declarauit *Sacra Congregatio immunitatis in Peruſina* 9. *Decembris* 1631. refert *Sell. ſelect. Canon. cap. 5. num. 57. & Barboſ. Sūm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Oratorium in fin.* & ad effectum copulæ, aut pollutionis Oratorium priuatum non venit appellatione Eccleſiæ, vndè copula in eo habita non eſt circumſtantia neceſſariò in confeſſione aperienda, quia illud non gaudet immunitate, & priuilegijs Eccleſiæ, *Sylueſt. in ſumm.* verbo *loca religioſa q. 2.* & verbo *interdictum 6. q. 5. Mantic. deciſ. 38. Nouar. ſumm. Bull. titul. de immunit. Eccleſ. num* 84. *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 8. num. 19. in princip.*

12 In his terminis dubitari ſolet, an licentia Pontificis celebrandi Miſſam in Oratorio priuato domus Titij Neapoli, ſuffragetur, ſi Titius Capuam pergat ad habitādū, poſſitq; vti eadem facultate in ciuitate Capuæ. In quo dubio affirmatiuam partem tuentur *Nouar. ſumm. Bull. tit. de Oratorijs priuat. nu. 6. 1. par. Megal. variar. reſol. tom. 2. reſol. 67. Diana 4. par. tract. 4. Miſcell. reſol. 208. verſ. verum*, quos etiam ſequitur nouiſſimè *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 8. nu. 16. verſ. qualiter*, contra alios, quorum opinio eſt minus communis; nec huiuſmodi ſententia aduerſatur ſuprapoſitis, nempè hoc priuilegium eſſe conceſſum loco, non ſimpliciter perſonæ; nam hoc intelligitur non de loco particulari, ſed de loco domus habitationis ipſius Titij.

13 Obſeruandum eſt, quod hæc licentia celebrandi in Oratorio priuato concedi ſolet pro domino, & familia, cuius familiæ appellatione venit in hoc caſu maritus, & vxor, filij, & filiæ, nurus habitans in eadem domo, ac commenſalis; item veniunt famuli, & famulæ commenſales, qui in miniſterio eiuſdem familiæ ſunt; prædicti enim ſatisfaciunt præcepto, ſi audiant Miſſam in die feſto in dictis Oratorijs, cæteri verò quantumuis coniunctæ perſonæ, ac ſolitæ domum frequentare non ſatisfaciunt, aduertit *Dian. cit. reſol. 208. verſ. notandum.*

14 Aliud eſt Oratorium publicum, & eſt illud, quod oſtium habet patens ad viam publicam, conſtructum in publico loco ad inſtar Eccleſiæ, vel Capellæ, in illius erectione debent concurrere requiſita omnia, quæ requiruntur in erectione Eccleſiæ, & in particulari in eo militat diſpoſitio huius *Cap. auctoritate*, nempè quod non poſſit erigi ſine Epiſcopi auctoritate, aduertunt *Mandoſ. ad regul. 33. Cancell. quæſit. 17. num. 8. in fin. Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 12. in princip. Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 2. cap. 8. num. 11. & ſeqq.* & in concedenda hac licentia Epiſcopus cognoſcere debet cauſam, & deuotionem fundationis, illudq; benedicere, & alia facere, prout in conſtructione Eccleſiæ, *Fuſc. cit. loc. num. 4.*

15 Hinc priuilegia omnia Eccleſiæ conceſſa, cenſentur etiam conceſſa Oratorio publico, prout de reſtitutione in integrum, de beneficio *l. vnica C. quando Imperator inter pupill. & viduam*, & priuilegio immunitatis, teſtatur *Ricc.* poſt alios *in prax. 4. par. reſol. 428. per totam*, *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 8. nu. 13. &* 14. vbi in ſpecie, quod gaudet ſolennitate requiſita circa alienationem rerum Eccleſiæ, *Rebuff. in compend. alienat. num. 57.*

16 Probatur Oratorium publicum eſſe fundatum auctoritate Epiſcopi, quando habet dotem ad campanile, vel decimarum perceptionem, aut primitiarum, vel Altare lapideum ſtabile, & non portatile, vel eſt fundatum cum ianua ad publicum patente, vt notat *Barboſ. cit. loc.* vel ſi in eo publicè celebretur, vel Sacerdos deputetur, *Genuenſ. in prax. Cur. Archiepiſcopal. Neapol. cap.* mihi 17. *num* 4. vel ſi ſit conſecratum, *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 5. num. 66.* In quibus differat ab Oratorio priuato, vide *Maria. Ital. de immun. Eccleſ. cap. 4. §. 4.*

17 In huiuſmodi Oratorijs maximè Confraternitatum, & in alijs ſimilibus Eccleſijs, quæ non ſunt curatæ, nec regulares, non poſſunt Sacerdotes, & Capellani illorum peragere functiones parochiales, quæ populi, & animarum curam quoquo modo concernere videntur, vt ſunt candelarum,

cinerum, palmarum, fontis baptiſmalis benedictiones, Sanctiſſimi Sacramenti delationes, celebrationes miſſarum feria quinta in Cœna Domini, & Sabbati, aſperſiones domorum, voluit *Sacr. Congr. Rit.* 18. *Maij* 1602. refert *Marchin. de Sacram. Ordinis par. 3. cap 8. num. 6. & Barboſ. de off. Parochi cap. 11. num. 50. prop. fin.* vbi dicit, quod prædicta agi debent in Oratorijs prædictis de licentia Epiſcopi, in qua concedenda aduertat Epiſcopus non debere concurrere præiudicium parochiæ.

18 In eiſdem Oratorijs non curatis, maximè quę ſub regimine laicorum ſunt, non poteſt Epiſcopus licentiam concedere aſſeruandi continuò, & permanenter Sanctiſſimum Sacramentum pro adoratione fidelium, ſed requiritur licentia Papæ, ita teſtatur declaraſſe *Sacr. Congreg. Genuenſ. in prax. Cur. Arch. Neap. cap. 110. num. 2. ſecundum vltimam impreſſ. Piaſec. in prax. par. 1. cap. 3. num. 34. verſ huc pertinet, Barboſ. de poteſt. Paroc cap. 11. num. 50. in fin.*

19 Huiuſmodi Oratoria publica per Epiſcopum viſitari debent, prout notat *Fuſc. de viſit. cap. 11. 2. lib. per totum*, vbi in particulari *num.* 4. tenet, quod ſi hoc Oratorium fundatur pacto ſpeciali adiecto, quod non ſubeat viſitationi Epiſcopi, nec Epiſcopus ſe intromittat in illo, pactum reijcitur, & Epiſcopus poteſt illud viſitare, quia fundator non poteſt prouiſionem Epiſcopi impedire, etiamſi dixiſſet, quod alias eſſet caſſa, & irrita diſpoſitio per doctrinam, *Fel. in cap, cum venerabilis num. 32 & ſeqq. de except. Rip. in l. nemo poteſt num. 127. ff de leg. 1.* tenet etiam *Genuenſ. cit. cap. 17. nu.* 4. Quicquid ſit de Oratorijs priuatis, quæ Epiſcopus viſitare non poteſt, vt per *Cap. fin. de cenſibus*, notat idem *Genuenſ ſub cit. num.* 4. vbi etiam aduertit, quod licèt non poſſit Epiſcopus prædicta priuata Oratoria viſitare, poteſt nihilominus ea videre, ſi constructa ſint præter formam iuris, & an honeſtè tractentur, aliàs poſſet mandare illa deſtrui, etiam ſub cenſuris, ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 8. num.* 15.

20 Fallit hæc poteſtas Epiſcopi in Oratorijs etiam publicis, quæ ſub immediata Regum protectione ſunt, illa enim non poteſt Epiſcopus viſitare ſine Regis licentia, ita deciditur per *Concil. Triden. ſeſſ. 22. cap. 8. de ref.* quæ autem dicantur Oratoria ſub immediata Regum protectione, vide *Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 4. cap. 2. num. 97. Mart. de iuriſd. par. 2. cap. 18. num. 2. & ſeqq.* ſed de hoc alibi dicendum eſt.

21 Notatum eſt ex *tex.* in conſtructione Oratorij requiri auctoritatem Epiſcopi, ſed ſi Oratorium reperiatur conſtructum, in dubio præſumitur talis auctoritas, ſi Oratorium habeat campanam, & publicè in eo celebretur, & ex alijs ſignis, ex quibus ſupra *verſ. probatur* diximus probari auctoritatem prædictam, aduertit *Bonac. de matrim. punct. vltimo nu 9. & in 1. præcept. Decalog. diſp. 3. q. 7. punct. 4. num.* 15. ſentit *Rot. in vna Auerſana funeralium 23. Iunij 1634. coram D. Coccino num.* 1. relata per *Marant: par. 4 reſp, 21. poſt num.* 73.

22 Nota ſecundò, hunc *tex. in cap, auctoritate* docere non ſolùm Oratorium, ſed nec etiam capellam eſſe conſtruendam ſine auctoritate Ordinarij; Ad quod notandum eſt, capellam dici locum priuatum in Eccleſia, vel extra Eccleſiam poſitum, contigue tamen, Deo ſacratum. ita *Lambert. de iure patron. in 6. art. 11. q. princip. 1. par, 1. lib. num. 1. Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 11. num. 6, Alph. de Leon. de off. capell. par. 1. q. 3. ſect. 1. nu. 1. & alij poſt Mandoſ. in regul. cancell. 33. num. 3.* nouiſſimè *Barboſ. de iure Eccleſ. lib, 2. cap. 8. num.* 17.

23 Accipiunt DD. communiter capellam pluribus modis; primò dicunt capellam eſſe paruam Eccleſiam etiam curatam, ex *Cap. 1. & tot. titul. de capell. Monach.* dummodo non ſit collegiata, *Cap. nobis de iure patron.* dummodo ibidem adſit Altare cum imagine alicuius Sancti, & hæc nihil differt ab Eccleſia, vndè in eius conſtructione militant leges omnes, quas notauimus *anno* 1. 16. ſecundò accipitur pro capellis monachorum. prout in *cit. titul. de capell. Monach.* & notat *Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 16. per totum, Mandoſ. in regul. cancell cit. num.* 5. vbi in materia beneficiali diſtinguit inter capellas fundatas in Eccleſijs Monachorum, & Mendicantium: tertiò dicitur capella Oratorium ædificatum in domo priuata, de quo hic ſupra notatum eſt, & loquitur *Mandoſ. cit. loc. num.* 6. vltimò accipitur capella pro Altari, non tamen maiori, in Eccleſia conſtructo, *Mandoſ. cit. loc. num. 4. Fuſc. vbi ſupra num. 6. Barboſ. cit. cap. 8. num.* 18. qui teſtatur ita accipi capellam ſecundùm communem modernum vſum loquendi, & de capella hoc communi modo accepta loquitur hic, quæ ſine dubio conſtrui non poteſt in Eccleſia ſine auctoritate Ordinarij, licèt *tex. in hoc cap. auctoritate* loquatur de omni capella non tamen priuata, dicens non poſſe illam conſtrui ſine licentia Ordinarij; Vndè in viſitatione huiuſmodi capellæ maximè nouiter erectę debet Epiſcopus inquirere, ſi in erectione adfuit conſen-

ſus

Digitized by Google

ſus prædictus, *Fuſc.de viſit.cit.cap.* 11. *num.* 7. vbi vlterius tenet, quod ſi ædificatam inueniet ſine conſenſu prædicto, poteſt illam demoliri facere, licèt non poſſit illam demoliri ipſe fundator, cùm iam ſit effectum quid ſpirituale, *Lambert.de iur.patron.* 1. *lib.* 1. *par.* 2. *q. princip. art.* 18.

24 Capella vndè ſic dicta, vide poſt *Durand. in ration.diuin.lib.* 2. *cap.* 10. *Azor.inſtit.moral.par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 8. *q.* 2. *& alias, Barboſ. de iure Eccleſ.lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 19. Capellas huiuſmodi poſſe in Eccleſia ædificari ſine dote firmauimus cum communi *annot.* 16. ſi ad ornatum Eccleſiæ ædificantur ſine onere miſſarum, *Genuenſ.in prax.cap.* 109. ſufficit enim, quod Eccleſia principalis ſit dotata; verùm hodie experientia atteſtante, quia vt plurimum videmus, defuncto fundatore, & deficiente feruore deuotionis illius, illas remanere ſine dote, & ſine ornamentis, & quod inuentum eſt pro ornanda Eccleſia, contrarium producit effectum; ideo in caſu particulari mihi commiſſo à Religioſiſſimo Antiſtite, cùm non potuerim inducere fundatorem ad dotandum, ſaltem exegi ab illo obligationem, qua ſe, & hæredes obligauit ad reparandam Capellam à ſe conſtructam, & ſignanter ad illam prouidendam de paramentis in futurum; ne tractu temporis, reperta Capella per Ordinarium ſine dote, & ſpoliata ornamentis, & deficiente eo, qui illam reſtaurarer, & prouideret, adſtringatur, vel illam alteri concedere, vel demoliri facere, prout ego ipſe ſeruaui in viſitatione nonnullarum Eccleſiarum.

25 Vlterius notandum eſt, quod ſi quis ſine Ordinarij licentia capellam ædificaret, nõ ſolùm poſſet ipſa capella de mandato Ordinarij demoliri, vt ſupra, ſed etiam ſi Clericus eſt, qui conſtruxit, degradatur, & laicus anathematizatur, *Cap. nullus de conſecrat.diſt.* 1. *Lotter.de re benef.lib.* 1. *quæſt.* 13. *num.* 41.

26 Hic conſenſus, ſiuè licentia Epiſcopi in conſtructione capellæ eſt adeo neceſſarius, vt non valeat diſpoſitio teſtatoris, mandãtis erigi capellam ſine conſenſu Ordinarij, nec quod Ordinarius non poſſit illam viſitare; nam conditiones prædictæ nõ ſubſiſtunt, imò pro non appoſitis cenſentur, quia nemo facere poteſt, quin in ſuo teſtaménto leges locum non habeant, prout docent *Gutier.in interpretat. l. nemo poteſt nu.* 449 *ff.de leg.* 1. *Sarment.lib.* 1. *ſelectar. cap.* 11. *num.* 10. *& ſeqq. Caual. commun.contra commun.lib.* 2. *q.* 282. *num.* 16. quod maximè procedit in diſpoſitione Eccleſiaſtica ſecundum opinionem eiuſdem *Caual. in tract.de cognit.per viam violent.* 2. *par. q.* 70. *num.* 17. & idem dicendum eſt de Oratorijs ſupra.

27 Hic obiter inſerendus eſt caſus, de quo diebus elapſis conſultus fui. N. in ſuo teſtamento mandauit, conſtrui capellam intra menſes ſex à die aperturæ teſtamenti ſub pœna caducitatis cum aſſignatione dotis per eum conſtitutæ, in qua mandauit, celebrari per Capellanum, per eum nominandum in ſuo codicillo; poſt certum tempus condidit codicillum, in quo nullam fecit nominationem capellani, & ſic abſque nominatione obijt, prætendebat hæres excuſari ab erectione prædictæ capellæ, quaſi videretur per non nominationem prædictam, teſtatorem mutaſſe ſuam voluntatem; nihilominus reſpondi, teneri hæredem omninò ad dictam conſtructionem, nec præſumendum eſſe, teſtatorem mutaſſe ſuam voluntatem ob non nominationem capellani, cùm iam diſpoſitio quoad erectionem capellæ ſit perfecta, & hæres eſt certus de voluntate teſtatoris, *arg.tex.in l. ſi teſtamentum C. de inſtitut. & ſubſtitut.* & in tali caſu inueni, ita voluiſſe *Rotam in Viterbien. bonorum* 20. *Februarij* 1595. *coram D.Litta*, quã refert, & ſequitur *Grat.diſcept. for.cap.* 220. *num.* 12. *& ſeqq.*

28 Obſerua primò, quod locus in Eccleſia, in qua eſt conſtruenda Capella poteſt vendi per rectorem, & aliquid pretij pro illo accipi, pro illo iure, quod acquirit laicus emptor in Eccleſia eminentioris loci, & ponendi arma, & inſigna, notant *Grat.cit. loc.num* 32. *& ſeqq. Iul.Lauor. var. elucubr. titul.* 2. *cap.* 10. *num.* 17. *& ſeqq. egoipſe* 1. *par. annot.vltima* in terminis ſepulturæ, & in his terminis capellæ *annot.* 1. §. 1. *nu.* 25. vbi notatum eſt cum *Ricc.Grat.& alijs*, hodie de conſuetudine capellæ liberè vendũtur ſine aſſenſu Apoſtolico, & quod vendita capella non cenſetur venditum ius fodiendi ſepulchrum, niſi de eo fiat expreſſa mentio.

29 Obſerua ſecundò, quod hæres non poteſt apponere arma in capella, in qua ſunt arma fundatoris; nam arma primi fundatoris ſemper debent in eius memoriam permanere, *Ancb.conſil.* 113. *Lauor. var. elucubr.tract.* 2. *cap.* 18. *num.* 19. vbi in fine dicit, quod nouus hæres alterius familiæ, neque poteſt ſua arma, & inſignia in capella affigere, etiam quod antiqua remaneant, quod tanquam rigoroſum non ſeruatur in praxi, maximè ſi hic hæres eſſet benefactor, & apponeret ſcripturam, qua denota-

retur, arma antiqua fuiſſe primi fundatoris, *Genuenſ.in prax.cap.*109.*num.*4.

30 Et quod omninò prohibeatur rectori Eccleſiæ, regularibus, vel alijs adminiſtratoribus mutare arma, & inſignia fundatoris capellæ, & ponere alterius inſignia, refert *Genuenſ.in prax.Cur.Archiep.Neap.cap.*109.*num.*3.*ſecundum vltimam impreſſ.*

31 Hæc arma, & inſignia in antiquis probant ius capellæ, *l. ſtigmata C. de fabric. lib.*11.*Cagnol.in l.*1.*num.*177. *ff. ſi certum petatur, Ricc.deciſ.Cur.Archiep.Neap.par.* 2. *deciſ.*230.*& alij*, quos refert, & ſequitur *Lanor.cit.cap.*18.*num.*18. vbi dicit, ſæcus eſſe in deſcriptionibus nouiter appoſitis, *Seraph.deciſ.*652.*num.*2.

32 Ex dictis colligitur, poſſe fundatores, & benefactores apponere, & habere arma, inſigna, & nomẽ familiæ in capellis, & Eccleſijs; id tamen facere minimè debent ad inanem gloriam, ſed ad excitandam aliorum denotionem, & iuſto fine, nec in armis, & inſignis permittendum eſt aliquod inhoneſtum, & quod ſapiat gẽtilitatem, *Fel.in cap. tertio loco de præſumpt.l facta* §. *ſi ſub conditione ff.ad Trebell.Genuenſ.cit.cap.*109.*nu.*6. *& ſeqq.* vbi multa practicabilia in hac materia, & ſignanter *nu.*8. defendit validis rationibus, non poſſe quem in eadem Eccleſia erigere nouam capellam cum eadem Imagine alterius capellæ, vbi frequenter populus ob denotionem eleemoſynas, & oblationes affert, quia hoc eſſet potius in diminutionum, quàm augumentum diuini cultus.

33 Aedificans capellam tenetur illam reparare, ac prouidere de omnibus neceſſarijs ad diuinum cultum, & pro celebratione miſſarum, ad inſtar patris naturalis, qui tenetur prouidere filiam de neceſſarijs, tenet *Abbas conſil.*89. Verùm ſi ipſe fundator aſſignauit competentem dotem pro capellano, & reparatione, tunc tenetur capellanus capellam reparare, illamque prouidere de neceſſarijs paramentis, probat *Genuenſ.in prax.cit.cap.*109.*nu.* 13. notatum eſt *annot. præcedenti.*

34 Notatum eſt, poſſe capellam vendi ſecũdum hodiernam conſuetudinem, ſaltem ratione dignioris loci; & non ſolùm illam vendere poteſt ipſe patronus, vt notatum eſt, ſed etiam vendi poteſt ad inſtantiam creditorũ fundatoris, & ad finem illis ſatisfaciendi, quod procedit etiam, ſi fundator pacto promiſiſſet rectori Eccleſiæ, vel regularibus, illam capellam nunquam alienare, tenet *Alph.de Leon.de off.capell.par.*1.*q.*3.*num.*93. quem refert, & ſequitur *Barboſ.de iure Eccleſ lib.*2.*cap.*9.*num.* 21. quæ venditio locum nõ habet in iure patronatus capellæ, quod cùm ſit inæſtimabile non poteſt vendi, nec per ipſum debitorem cedi in ſolutum creditoribus, *Cap. de iure, vbi DD. de iure patron.* & ita intelligitur *Ricc. par.*3. *collect.*649. vbi tenet, capellam non poſſe vendi ad inſtantiam creditorum, vel intelligitur non exiſtente conſuetudine, vt ex *final.verb.eiuſdem collect.* ſed quicquid ſit de particulari venditione, certum eſt non venire in generali, *Ricc.cit.loc.*

35 Dubitatur cuinam cedant eleemoſynæ, & legata facta capellæ intra Eccleſiam; & dicendum eſt, quod cùm capella, vel Altare in Eccleſia exiſtens, etiamſi proprios habeat redditus, non reputetur beneficium, ab Eccleſia ſeparatum, eleemoſynas, & legata cedere beneficio rectoris Eccleſiæ; niſi capella habeat proprium, & diſtinctum capellanum cum ſuis bonis ſeparatis; tunc enim cedunt beneficio capellani, ita tenet *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.*2.*cap.*9.*num.* 24. & notandum eſt alibi latius: & hoc adeo verũ eſt, vt nec poſſit ipſe rector, vel alius procurare, vt eleemoſynæ, quæ fiunt capellæ, fiant eius Eccleſię, ad *tex.in clem.*1.*de priuil.* & notat latè *Genuenſ.in prax.Cur.Archiep.Neap. cap.*109.*num.* 9. *& ſeqq.ſecundum vltimam impreſſ.*

36 Ex dictis collige primò, quod capella erecta in Eccleſia, & dotata cum Epiſcopi conſenſu in titulum diuiſum ab Eccleſia, dicitur beneficium Eccleſiaſticum, *Gonzal. ad regul.*8.*cancell.gl.*5.*num.*68. & ad cognoſcendum, an capella ſit beneficium Eccleſiaſticum conferibile, vel potius ſimplex Oratorium, attendendus eſt vltimus illius ſtatus, præſertim ſi ſit antiquus, *Dec.conſil.*126.*num.*1. *Rot. in vna Volaterrana capellæ* 16. *Nouembris* 1594. *coram D. Seraphino*, vbi *num.*4. habetur ex quibus arguatur, capellam eſſe ſimplex Oratorium, nõ autem beneficium, *Caſſad.deciſ.*4.*num.*7.*de præb. & deciſ.*6.*de iure patron. num.*7.

37 Collige ſecundò, ſi in capella ſita intra Eccleſiam parochialem, vel aliã adeſt onus ſatisfaciendi nonnullas Miſſas, ſi capella non habet ſuum diſtinctum capellanum titularem, ſunt ſatisfaciendæ per rectorem Eccleſiæ; quæ ſi per Rectorem ſatisfieri nõ poſſint, tunc ipſe rector prouidet de capellano, non autem Epiſcopus, *Archid.in cap.quando* 24.*diſt. Fel.in cap.cum venerabilem num.*37.*de exception:* niſi id Epiſcopus conſuetudine præſcripſiſſet, *Fuſc. de viſit. lib.*2.*cap.*11.*num.*11.

38 Capellam obtinentem compellere non

poteſt

Digitized by Google

poteſt Epiſcopus, vt ipſemet celebret, licèt in eius fundatione diſponatur, quod capellanus celebret; nam iſtis oneribus miſſarũ ritè per ſubſtitutum ſatisfit, ita voluiſſe *Sacram Congreg.* refert *Piaſec. in prax. Epiſcop. par. 2. cap. 3. num. 33. & Barboſ. ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Capella nu. 2. vbi num. 3.* refert, eandem *Sacram Congregationem* decidiſſe, talem capellam poſſe conferri ſimplici Clerico, niſi in fundatione cautum ſit, vt per ſe ipſum celebret, *Alph. de Leon. de off capell. par. 1. quæſt. 4. prax. 6. num. 211.*

39 Obſerua, quod Eccleſiæ appellatione nõ venit capella in diſpoſitione contra regulas iuris, ita *Ioan. de Anan. concl. 24. primò videtur per totum*, *Card. Tuſch. pract. cõcluſ. tom. 3. lit. E. concluſ. 18. nu. 1.* quicquid ſit in fauorabilibus, in quibus appellatione Eccleſiæ non ſolùm includitur capella, ſed omnis pius locus, *Cap. requiſiſti*, ibi: *aut alijs pijs locis, de teſtam. Barboſ. de appell verb. iur. ſignif. appell. 85. num. 16.* vbi plures citat.

40 Nota, quod de relictis pro fabrica capellæ non debetur quarta canonica Epiſcopo, vel parocho ex communi regula *Cap. fin. de teſtam. vbi DD. omnes*; verùm ſi relictum eſt factum capellæ dotatæ, & cõſtructæ, & nulla indigenti refectione, debetur quarta prædicta, quia non dicitur pro fabrica capellæ, quæ iam eſt in eſſe deducta, & reparatione non indiget, tenet ex opinione *Bened. Capra conſil. 155. Genuenſ. practicab. Eccleſ. quæſt. 444. ſub num. 3.* quã ad litteram adducit *Ricc. in prax. 3. par. reſol. 340. nu. 4.*

41 Aduertendum eſt in his terminis, quod capella tanquam acceſſoria ad Eccleſiam ab illa depẽdet, & cum ea tranſit; vndè eſt, quod tempore interdicti ſicut nõ celebratur in Eccleſia, ita nec etiam in capella, prout poſt alios probat *Ricc. in prax. 3. par. reſol. 530. per totã ſecundum vltim. impreſſ.* & ſicut poteſt conſecrari Eccleſia, ita poteſt conſecrari capella; imò etiam ſeparatim ab Eccleſia poteſt conſecrari, *Lotter. de re benef. lib. 1. quæſt. 13. num. 40. cap. cum ſis de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.*

42 Nota etiam, capellam ſitam in aliqua domo, ad quam capellam patet ingreſſus à via publica præſumendam eſſe ſub iuriſdictione Epiſcopi loci, non verò domini domus, etiamſi in ea non adſit titulus beneficij, prout rationibus comprobat *Ricc. in prax. 1. par. reſol. 599. nu. 2. & ſeqq. ſecundum vltim. impreſſ.*

43 Non eſt prætermittendum, quod ſi quis deſiderat ædificare capellam, vel Eccleſiam intra parochiam Abbatis, obtinere habet licentiam Pontificis, vel ipſius Abbatis, ita ſtatutum eſt in *Bulla Innocentij IV.* incipiente quanta voluit, & refert *Nauar. ſumm. Bull. 2. par. titul. de capellis*, vbi vlterius addit, ſufficere hanc licentiã Abbatis ad ſinẽ acquirendi ius patronatus, per *deciſ. Rot. in vna Imolen. Iurispatronatus Veneris 18. Nouembris 1578. coram D. Contuccio*, quæ eſt *deciſ. 85. diuerſ. 2. par.* quæ deciſio loquitur de Abbate habente iura Ordinarij.

SVMMARIVM.

1 *Altarium materia ad tex. cap. nullus Presbyter el 2. de conſecratione diſt. 1. & qui DD. materiam exagitent.*

2 *Altare eſt menſa, vbi ſacrificium conficitur.*

3 *Altare vndè dicatur.*

4 *Altaris conſecratio ortum habuit à S. Silueſtri temporibus.*

5 *Altare aliud firmum, aliud portatile.*

6 *Altare conſecratum debet eſſe lapideũ, ſaltem quantum ad paruam aram.*

7 *Altare ligneum in primitiua Eccleſia tantum licebat.*

8 *Altare lapideum portatile debet eſſe ſaltem capax calicis, & patens ſine cadendi periculo.*

9 *Altare conſtrui poteſt ex ligno, adhibita ara lapidea ſacrata in ſacrificio.*

10 *Altare ſiuè fixum, ſiuè portatile ab Epiſcopo conſecrandum eſt, cùm id ſit ordinis, non iuriſdictionis.*

11 *Altare conſecrari poteſt ab Abbate pro vſu ſuarum Eccleſiarum; apud indos poſſunt abſque limitatione PP. Societatis Ieſu, & Prouinciales minorum poſſunt, ſed non extra neceſſitatem num. 12.*

13 *Altaris conſecrationis forma habetur in Pontificali.*

14 *Altare ſiuè fixum, ſiuè portatile reliquias (eaſque certas num. 15.) præcipuè martyrum continere debet, & quando.*

16 *Altari inconſecrato pars hoſtiæ pro reliquijs nullatenus apponi debet.*

17 *Altaria plura in eadem Eccleſia conſecrari poſſunt, nullum tamen in Eccleſia non conſecrata num. 18.*

19 *Al-*

19 *Altare portatile non niſi ex vnico lapide conficiendum.*

20 *Altare conſecratum quando execretur, & quando portatile.*

21 *Altare an execretur execrata Eccleſia, & quando.*

22 *Altare ſicut non conſecrari, ita nec demoliri poteſt abſque Epiſcopi licentia*

23 *Altaris demolitione ſecuta, lapis prophanatus licitè vendi poteſt.*

24 *Altare eſſe conſecratum non præſumitur, facilè tamen probatur.*

25 *Altaris cõſecratio faciẽda eſt ab Ordinario, cùm requiratur* Pontificalium *exercitium, proficiſci tamen quis poteſt extra Diœceſim pro portatili.*

26 *Altare à quo præſumatur conſtructum.*

27 *Altari ſi quid offeratur, vel relinquatur, quando ipſius, vel Eccleſię vtilitati cedat.*

28 *Altari conſecrato non debent defunctorum corpora ſubſtare, & quantum* ab Altari *diſtare debeat ſepultura.*

29 *Altari maxima debetur reuerentia, vt adhærere non debeant illi laici, nec fœminæ miniſtrare.*

30 *Altare tribus linteaminibus albis cooperiendum.*

31 *Altari minimè renes sũt vertendi, vndè potius canonicis, quam* Altari *vertere debet Epiſcopus.*

32 *Altare non debet conſecrationem Presbyteri habere eo die, quo habuit Epiſcopi.*

33 *Altaria omnia viſitat Epiſcopus, & mandat prouideri, non ſic Regularium, etſi conſtructa ſint per ſæculares.*

34 *Altaris priuilegiati indulgentiæ lucrantur pro defunctis, cùm Miſſa de quiem celebratur.*

35 *Altaris priuilegiati indulgentiæ non amittuntur, ſi demoliatur* Altare *reſtituendum, ſed ſuſpenduntur vſque ad reſtaurationem.*

Altaria priuilegiata vni Eccleſiæ Regularium concesſa, per communicationem priuilegiorum alteri communicata non cenſentur.

36 *Altarium quæque indulgentias lucratur quis, etſi ex vno loco omnes videns eos viſitet.*

37 *Altare lugubri apparatu veſtiens ob ſuam animi maſtitiam puniri poteſt priuatione beneficij, vel dignitatis, nõ tamen incurrit irregularitatem.*

38 *Altare vnum non reſpuit, quin in eo plura poſſint inſtitui beneficia ſub diuerſis tamen inuocationibus.*

39 *Altaris portatilis vſus conceſſus regularibus extra Eccleſiam an renocatus per Tridentinum.*

40 *Altare portatile an poſſit confici alterius materia, quam lapidea.*

41 *Altaris portatilis reliquiæ quæ.*

ANNOT. XX. ARGVMENTVM.

De Altaribus. Notatur Altare quid ſit, vndè dicatur, illius conſecratio, origo, & quotuplex; Conſecratum ex qua materia debeat eſſe, portatile quantum debeat eſſe, à quo conſecrandum, ſub qua forma, & cum quibus reliquijs. An plures in eadem Eccleſia conſecrari poſſint, vel an in Eccleſia non conſecrata; quando execratur; an demoliri poſſit, vel illius lapis vendi; quando præſumatur conſecratum. Altare cuius expenſis præſumatur conſtructum relictum illi factũ, cuius cedat vtilitati. Sub Altare, vel nimis propè ſepulturæ non ſunt permittendæ. De reuerentia Altari debita, quibus linteaminibus cooperi debeat. Altaria omnia viſitat Epiſcopus; de Altaris priuilegiati indulgenrijs, & quomodo lucrentur: Altare an veſti poſſit lugubri apparatu, vel in vno adeſſe plura beneficia, & alia ad materiam.

ANNOTATIO XX. §. Vnic.

Ad Tex. in Cap. nullus Presbyter el 2. de conſecrat. diſt. 1.

1 IN hoc tex. deſumpto ex decretis Hormyldæ Papæ cap. 10. ſtatuitur, quod nullus Presbyter in Eccleſia conſecrata aliud Altare erigat, niſi ab Epi-

ſcopo

ſcopo loci fuerit ſanctificatum, vel permiſſum; cuius occaſione notanda ſunt hìc nõnulla de Altaribus, de qua materia tractant *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 21. & 22. Pelbart. in Roſario de Altaris duplici genere Iodoch. Lorichi. in Theſauro nouo Theolog.* verbo *Altare Petr. Creſpet. in ſumm. Cathol. Fidei eodem verbo, Megala in promptuario iuris eodem verbo, Bartol. Gauant. in manual.* Epiſc. *eodem verbo, I. Mar. Nouar. Lucer. regul. eodem verbo Altare, Lezan. in ſumm. quæſtion. regul. tom. 3.* verbo *Altare, Sell. ſelect. Canon. cap. 11 Steph. Durant de ritib. Eccleſ. lib. 1. cap. 15. & 25. Durand. ration. diuin. offic. lib. 1. cap. 2. & 7. Bonac. tom. 1.* de *Sacram. Euchariſt. diſp. 4 quæſt. vltima punct. 11. num. 13. & ſeqq. Azor. inſtit moral. par. 1. lib. 10. cap. 27. q. 7. Henriq. in ſum. lib. 9. cap. 28. Suarez tom. 3. diſp. 81. ſect. 5. concluſ. 2. de Graff. deciſ. aur. par. 1. lib. 2. cap. 42. num. 4. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. diſp. 23. quæſit. 5. & ſeqq.* Barboſ. *de poteſt. Epiſcopi par. 2. alleg. 27 de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 7. &* in *ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Altare, Bellarm. controu. tom. 3. de Miſſ. lib. 1. cap. 14. & cap. 27. et tom. 2. de cult. Sanctor. lib. 3. cap. 4. verſ. probatur igitur, Lotter. de re beneſ. lib. 1. q. 30. Nouar. ſumm. Bull. 1. par. titul. de Altar. portatil. & alij.*

2 Altare de quo hìc notatur menſa illa eſt, ſuper quam Sacerdos conficit, & offert Euchariſtiæ Sacramentum, & ſacrificium, & recipitur victima, per verba conſecrationis effecta, ita *Bellarm. cit. lib. 1. de Miſſa cap. 27. in 4. colum. verſ. ſecundò in conſecratione*; quod Altare *Apoſtolus 1. ad Corinth. cap. 10.* menſam Domini vocat.

3 Dicitur Altare, quaſi alta Ara, nomen recipiendo à forma, ſeù vita, cùm vt plurimum in altum, ſeù ſub alta forma cõſtruãtur Altaria, ſic dictum etiam apud Ethnicos, qui in eleuatis à terra ædificijs ſacra faciebant dijs ſuperis, quos ſibi effingebãt, ſic *Poeta* Eclog. 1. *Bis ſenos, cui noſtra dies, Altaria fumãt,* dijs verò terreſtibus ſuper Aris in locis depreſſis ſacrificabant, hinc illud eiuſdem *Poetæ in 6. Aeneidos, Talibus orabat dictis Araſque tenebat;* vndè nos retenta hac voce ad ſignificandum locum illum, in quo ſacrificabatur Deo Cœli, reijcimus vocem Aræ, in qua veteres ſacrificabant ſuis falſis Deis, ita *Bellarm. controuerſ. tom. 3. de miſſ. lib. 1. cap. 2. uerſ. ſextum argumentum, Tboloſ. ſyntagm. iur. lib. 2. cap. 1. num. 6. Turrecrem. in Can. de fabrica num. 1. & 2. de conſecr. diſt. 1. Lambert. de iure patron. lib. 1. par. 1. quæſt. 11. art. 8. nu. 2. & ſeq.* ex quibus colligimus apud nos, Altare non poſſe vocari ſimpliciter Aram, ſed Aram ſacram, *Azor. inſtitut. moral. tom. 1. lib. 1. cap. 27. in 1. quæſt.*

4 Vſus conſecrationis Altaris principium habuit anno Domini 315. quo tempore Syluester primus Pontifex ædificauit Eccleſiam Lateranenſem, dono acceptam à Conſtantino Imperatore, vnda ſancti Baptiſmatis à lepra mundato, qui in recognitionem beneficij diuini, ad fabricam eiuſdem Eccleſiæ proprijs humeris duodecim terræ cophinos primus in honorem duodecim Apoſtolorum portare non dedignatus eſt, iuxtà vulgatam hiſtoriam, de qua in *Cap. futuram 12. q. 1.* ibidem enim Sylueſter primò inſtituit ritum conſecrandi Altare, in quo ſacrificium Miſſæ offereretur, *Fuſc. de viſit. cit. cap. 21. num. 1. & alij.*

5 Altarium verò duo ſunt genera, vnum dicitur Altare firmum, ſeù ſtabile, & aliud viaticum, ſeù portatile, ita DD. communiter, primo modo dicitur, quando totum Altare, & tota menſa, in qua fit ſacrificium eſt conſecrata; ſecundo modo dicitur lapis ille portatilis conſecratus, in quo fit ſacrificium, & portatur de vno in aliud Altare, declarat *Barboſ de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 7. n. 3. & ſeq. Nouar. ſumm.* Bull. *1. par. titul. de Altar. portat. num. 3.*

6 Debet autem Altare conſecratum eſſe lapideum, non ligneum exemplo antiqui Patriarchæ noſtri Iacob, qui erexit lapidem in titulum, *Cap. Altaria de conſecrat. diſt. 1.* & ratio eſt, primò, quia Chriſtus, qui pro Altare figuratur, petra vocatur ſecundùm *Apoſtol. 1. ad Corinth.* 10. ibi: *Petra autem erat Chriſtus.* Secundò quia ſepulchrum Chriſti, quod repræſentat Altare fuit exciſum de petra, *D. Thom. in 3. par. q. 83. art. 3. in reſp. ad 5. Fuſc. cit. cap. 21. num. 9.* Barboſ. *vbi ſupra cap. 7. num. 5. Vgol. de poteſt. Epiſcopi cap. 30. num. 1. Reginal. in prax. for. pænit. lib. 29. nu. 188.* Hoc ſolum procedit in Altari conſecrato, nam non conſecratum poteſt eſſe ligneum; imò ipſum etiam conſecratum fixũ admittitur, ſi habet totam maſſam Altaris ligneam, vel alterius fixæ materiæ, non lapideæ, dummodo ſuperior menſa, quæ ſolum conſecratur ſit ex lapide, *Suarez tom. 3. diſp. 81. ſect. 5. concl. 2. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. diſp. 23. quæſit. 6. num. 1. verſ. Altare autem,* voluiſſe *Sacr. Rit. Congregat. in Caietana 10. Nouembris* 1612. Barboſ. *ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Altare num. 10.*

7 Permittebantur ſolum in primitiua Eccleſia Altaria lignea, quia ſæuiente perſequutione infidelium contra Eccleſiam, de domo in domum, & de Ciuitate in Ciuitatem

tem transferri opus erat, tamen Eccleſiæ libertate ſub Conſtantino Magno ſtabilita, lapidea firmitate conſtrui cæperunt, vt ex verbis *Alex.de Alex.in 4.par.q.36. memb.1.* commemorat *Germon.tract.de ſacr. immun. lib.3.cap.2.num.12.* hinc falsò nouatores id imputanr ad nouitarem in Eccleſia Catholica, quod exemplo etiam confutat *Bellarmin.controuerſ.tom.1.de verb.Dei lib. 4.cap. 13.verſ.tertia cauſa.*

8 Prædicta de lapideo Altari locum habere non ſolum in fixo, ſed etiam in portatili omnes fatentur; Altare verò portatile ſufficit, quod ſit lapideum tantæ quantitatis, longitudinis, ac latitudinis, vt capere poſſit pedem Calicis, & Patenam cum Hoſtia cōſecrata, vel vt ſuper eo valeat maior eorum pars firmiter, abſque vllo cadendi periculo collocari, *Sylueſt.* verbo *Altare nu. 1. Azor. inſtit.moral.par.1.lib.10.cap.27.q.7. Duran. in ritu Eccleſ.lib. 1.cap.25.nu.7.Iacob.Graff. in deciſ.aur.par.1.lib.2.cap.42.num.4. Henriq.in ſumm.lib.9.cap.28.Suarez cit. loc.* qui teſtatur de communi, *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 3.alleg.27.num.21.* hinc egoipſe in viſitatione habita in Ciuitate, & Diœceſi Capuana dixi, remouenda eſſe nonnulla Altaria portatilia, quæ erant nimis parua, & habebant circumcirca lapidem materiā ligneam pro maiori firmitate illarum; nam de facili poterat Sacerdos ſacrificans reponere Calicē, vel Hoſtiam extra lapidem, & in parte lignea, & ſic extra Altare conſecratum, cùm conſecratio in lapide, non in ligno eſſe debeat, *Fuſc.cit.cap.22.ſub nu.3.*

9 Poteſt tamen conſtrui Altare fixum ex ligno, quando, & quouſque Altare prædictum non conſecretur, dummodo in ſacrificijs adhibeatur Altare portatile lapideum conſecratum; nam Altare ligneum cum ara lapidea permittitur, vt cenſuit *Sacr.Cōgreg.Rit.in citat.Caietan.* non obſtante conſtitutione Synodali, refert *Lezan. in ſumm. qq.regul.tom.3.* verbo *Altare num. 2. in fin. Barboſ de iure Eccleſ.lib.2.cap.7.num. 6. & in ſumm.Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Altare n. 10.* & faciunt ſupradicta.

10 Vtcunque ſit Altare, ſiuè fixum, ſiuè portatile, ab Epiſcopo conſecrari debet, vt deciditur in hoc *tex.& in cap.quamuis 68.diſt. & cap.quod in dubijs de conſecrat.Eccleſ. vel Altar.Lezan.cit.loc.num.3.Barboſ.cit. cap. 8. num. 13.* & de iure communi nullus alius præter Epiſcopum poteſt hanc cōſecrationem efficere, notant etiam *Azor. inſtit. moral.tom.1.lib.10.cap.27.q.3.& alij*, quos refert, & ſequitur *Tambur.de iure Abbatum 1. tom.diſp.23.quæſit.4.num. 2.* vbi teſtatur de communi, quod adeo verùm eſt, vt nec Epiſcopus ipſe poſſit hanc facultatem ſimplici Presbytero delegare, cùm id ſit ex ordine, non autem ex iuriſdictione Epiſcopali, prout argumentando demonſtrat *Azor.cit. loc.in 6.quæſt.* quod ſanè ordinatione diuina inſtitutum fuit, quemadmodum auctoritate *S.Dioniſij de Eccleſ.Hierarch.cap.4.et 5.* quem apertè conſtat vixiſſe tempore Apoſtolorum, probat *Bellarm.controu. tom. 2.de Cleric.lib.1.cap.14.verſ.idem argumentum, & de cult.Sancto.lib.3.cap.5.in 3.col. verſ. in ſtatu Euangelij.* Solus enim Papa poteſt committere hanc facultatem ſimplici Sacerdoti, *Emanuel Sà in aphoriſm.* verbo *conſecratio num. 4.*

11 Abbates quoque Regulares poſſe conſecrare Altaria portatilia pro vſu ſuæ Abbatiæ, & quorumcunque Monaſteriorum, Prioratuum, Eccleſiarum, & aliorum piorū locorum propriæ Congregationis, & non ſolum Altaria portatilia, ſed etiam fixa, & hoc iure priuilegiorum, teſtatur, & probat *Tambur.de iure Abbatum cit.diſp.23. quæſi.4.num.3.& quæſit.5.vbi num.2.* tenet, Abbates poſſe præſcribere talem facultatem, etiam quoad vſum aliarum Eccleſiarum.

12 Ex priuilegio habent quoque facultatem conſecrandi Altaria in partibus Indiarum religioſi digniſſimæ Societatis Ieſu, vbi Epiſcoporum copia nō habetur in ſuis Eccleſijs, accepto chryſmate ab aliquo Epiſcopo, & hoc ex priuilegio Pauli III. ex ſimili priuilegio Leonis X. & Adriani VI. Eādem auctoritatem habet Prouincialis Minorum, etiam pro vſu alieno, in caſu neceſſitatis, Epiſcopis in Prouincia non exiſtentibus, refert poſt alios *Barboſ.de iure Eccleſ. lib.2.cap.8.num.17.*

13 Forma, & ſolennitates requiſitę ad conſecrationem Altaris habentur in Pontificali, commemorat etiam *Azor.tom.1.lib. 10.cap.27. quæſit. 8. Suar.diſp.91.ſect.5.Reginald.lib.29.num.190.& alij*, qui inter cætera refert, in hac conſecratione adhibendam eſſe ſacram vnctionem, & benedictionem, *Cap.Altaria, el 1.& 2.de conſecrat. diſt. 1.* & in fouea Reliquiarum includendum eſſe nomen Epiſcopi conſecrantis, & ſancti illius, in cuius honore conſecratur, ita poſt *Suar.Azor.Valer.Reginal.Hyeron.Roderic.et alios*, docet *Barboſ.cit.cap.7.num.8. & ſeqq.*

14 Reliquias Sanctorum eſſe omninò neceſſarias in conſecratione Altarium, etiam portatilium, præcipuè Reliquias ſanctorum Martirum, probatur *arg.cap.placuit, & cap. non oportet de conſecrat.diſt.1.* tenet *Fuſc. de*

viſit.

Digitized by Google

viſit.lib.1.cap.21.num.2. Bonac. de Sacram. Eucbariſt.diſp.4.quaſt.vltim.punct.9.nu.14. Barboſ.de iure Eccleſ.lib.2.cap.7.num. 7.qui teſtantur ita vſu ſeruari,contra alios,quos refert Bonac. eod. loc. & ratio deſumitur ex Apocalypſi cap.6.vbi B.Ioannes, ita ſcripſit: Et cum aperuiſſet ſigillum quantum,vidi ſubtus Altare animas interfectorũ propter verbum Dei , & cæt. quam rationem adducit Bellarm.controuerſ.tom.2. de reliq. Sanctor. lib.2.cap.3.verſ.octauò probatur. Alia etiam poteſt eſſe ratio, quia Altaria ſunt in memoriam ſepulchrorum Martirum ; vndè olim vbicunque Martir ſepultus erat, illic & Altare erigebatur, vt teſtatur Baron.in anno 57.ſub num.104.verſ.& hoc quidem,& ad Martirolog. Roman.9.Nouembris, Bellar. cit.loc.verſ.eu Africa: hinc in Concil.Africano relato in Can. placuit de conſecrat. diſt.1. mandatum eſt prorſus demoliri Altare, in quo Corpus Martiris, vel ſaltem Reliquiæ illius non reperiantur, refert Azor.cit.loc.in 8. quaſt. & ſublatis Reliquijs Altare dicitur execratum, Fuſc.cit.loc.cap.22.num.5.

15 Reliquię huiuſmodi Martyrum Sanctorum, quæ neceſſariò apponi debent in Altari conſecrato, debent eſſe certæ, & non per ſomnia, & inanes imaginationes, prout diſponitur in cit.cap.placuit poſt med. & aduertit Fuſc.de viſit.lib.1.cap. 21.ſub num.3. Sed hic aduertas, quando dicimus, Reliquias Sanctorum eſſe neceſſarias ad conſecrationem Altaris, intelligimus, quia ita diſponit Pontificale, & communiter apponuntur, ita vt ſi Epiſcopus poſſit illas habere, & nihilominus conſecrationem faciat ſine illis, peccet grauiter conſecrando contra communem Eccleſiæ morem, & conſuetudinem in Pontificali deductam; Non tamen intelligimus, conſecrationem factã ſine Reliquijs inualidam eſſe, nam illa valida eſt, licèt Epiſcopus peccet ; ita diſtinguendo concordat pugnantes opiniones in hoc caſu Ricciull.Lucubr.Eccleſ.lib.1.cap.40 vbi num.12. aduertit poſt Azor. quod ſi celebretur in Altari conſecrato ſine Reliquijs debeat omitti poſt confeſſionem oratio illa. Oramus te Domine propter merita Sanctorum tuorum, quorum Reliquiæ hic ſunt.

16 Quæro ſi Reliquiæ Sanctorum non poſſunt haberi pro conſecrando Altari, an poſſit in illo apponi pars Hoſtiæ conſecratæ, & ſic Corpus Chriſti.

Reſpondetur ex gl. in verbo Reliquiæ in cit.cap.placuit, videtur poſſe fieri; ſed nihilominus omninò negandum eſt, nec poteſt Corpus Chriſti apponi in Altari prædicto, docent Abb.in cap.1.num.2.de conſecrat.Eccleſ.vel Altar.Syluest. verbo Altare num. 4. Fuſc.de viſit.cit.cap.21.num. 3. qui teſtatur de communi opinione, quia hoc eſſet peruertere vſum Sacramenti deſtinatum. iuxtà formam Eccleſię, ita Fuſc.eod.loc. qui dicit, non obſtare gl.in cit.cap.placuit, quam omninò reprobat Ricciul.Lucubr. Eccleſiaſt. lib.1.cap.40.num.13.

17 Plura Altaria eodem die poſſunt in eadem Eccleſia conſecrari, non ſolùm cum ipſa Eccleſia vnitim, ſed etiam ſeparatim ab Eccleſia, Cap.cum ſit de conſecrat. Eccleſ. vel Altar. Piaſec.in prax.Epiſc.par.1. cap. 6. num.7.verſ.Altaria, Barboſ.cit.cap.7. nu.10. vbi etiam aſſerit olim conſuetum eſſe vnicum Altare in Eccleſia conſecrari ſolitum fuiſſe, cuius opinio in hoc omninò reprobatur ex Epiſtola Gregorij 50.in regiſtr. lib. 5. in qua fit mentio de tredecim Altaribus in eademmet Eccleſia poſitis; quod contra nonnullos Cauillatores fidei orthodoxæ adducit Lotter.de re benef.lib.1.quaſt.30.nu. 16.et ſeq. Nec iura adducta per Barboſ probant prædictam vnitatem Altaris , quia licèt loquantur in ſingulari , eſt pro commoditate ſermonis; & ex Cap. Eccleſia , vel Altaria de conſecrat.diſt.1. probatur contrarium , dum ibidem dicitur ſuperflua Altaria eſſe reſecanda, quaſi verò plura non ſuperflua ſint admittenda.

18 Reſtringe ſupradicta in Eccleſia non conſecrata, nec vnum , nec plura Altaria conſecrari poſſe , ſecundùm opinionem Barboſ.cit.cap.7.num.12. Similiter in Eccleſia conſecrata non poteſt erigi Altare ſine conſenſu Epiſcopi, Cap. nemo de conſecrat. diſt.1.& notat Fuſc.de viſit.cit.cap.21.num. 12. quo Epiſcopi conſenſu accedente poteſt erigi Altare , etiam ſine conſenſu Rectoris Eccleſiæ, Lotter.cit.cap.30.num.27.

19 Aduerte, quod Altare portatile non eſt conſecrandum , niſi conſtet ex vnico lapide longitudine, & latitudine competenti, vt ſupra dictum eſt ; vndè fieri non poſſe ex duobus lapidibus inuicem colligatis, docèt Vaſquez diſp.233.cap.2.nu.16.Syluest. verbo Altare quaſit.3.Bonac.de Sacram. Eucbariſt. diſp.4.quaſt.vltimo punct.9.num.13. vbi teſtatur ſic receptum eſſe conſuetudine.

20 Altare conſecratum quando execretur, & deficiat conſecratio, ita vt in eo celebrari non poſſit ſine noua conſecratione , habemus ex Cap. 1. & 3. de conſecrat. Eccleſ. vel Altar. Azor.cit.tom.1.inſtit. moral. lib. 9. cap.4. Eman.Sà in aphoriſm.confeſſ. in verbo Altare, Barboſ.collect.ad cit.cap.1.num. 2. & ſeqq. Inter cętera execratur Altare firmum, & ſtabile, quando tota tabula conſecrata

Digitized by Google

violatur,& enormiter læditur, & quando ſigillum, ſub quo Reliquiæ conduntur frãgitur, vel lapis ſub quo ſunt Reliquiæ amouetur; quæ iudicio Ordinarij remittuntur, an talia ſint, vt execrationem inducant, ita *Piaſecin prax. par. 1. cap. 5. num. 8. verſ. violatur, Nouar. ſumm. Bull. 1. par. titulo de Altari portatili num. 3. verſ. qua quidem, Bonac. cit. punct. 9. num. 15.* Altare verò portatile execratur, quando ita notabiliter frangitur, vt in reſiduo non poſſit commodè cõtineri pes Calicis, & Hoſtia cum patena, ſine periculo labendi, vel quando omnia cornua, quæ iungũtur ſunt fracta, vel quando frangitur, vel amouetur in loco, in quo ſunt repoſitæ Reliquiæ, *Bonac. cit. loc. verſ. dicitur autem,* & latius *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 7. num. 20.* qui plures alios citant, *Tambur. de iure Abbatũ tom. 1. diſp. 23. quaſt. 6. num. 4.* vbi dicit execrari Altare fixum quando remouetur à baſe, ſeù columnis, quibus innititur *Nouar. cit. loc. verſ. Altare verò.*

21 Nota primò, quod in hac materia affertur communiter regula à DD. nempè Eccleſia execrata cenſeri execratum Altare, non è contra. Et ratio eſt, quia Altare ſe habet, vt acceſſorium ad Eccleſiam; Eccleſia autem, vt principale, *arg. tex. cap. 1. de cõſecr. Eccleſ. vel Altar.* Quod declara primò, non dici execratum Altare, quando execratur Eccleſia per combuſtionem, vel collapſionem parietam Eccleſiæ, ſaluo, & intacto remanente Altari, quia conſecratio Eccleſiæ eſt ſeparata à conſecratione Altaris, *Mirand. in manual. Prælat. tom. 2. q. 39. art. 7. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 7. num. 23.* Dicitur tamen pollutum Altare, quando polluitur Eccleſia, & proinde ambo reconciliatione indigentia, *Barboſ. eod. loc.*

22 Diximus cum *tex.* non poſſe in Eccleſia conſecrata erigi Altare ſine licentia Epiſcopi: Hic aduerte, quod ſi in eadem Eccleſia Altare erectum repetitur cum licentia prædicta non poteſt demoliri ſine eadem licentia Epiſcopi, *Cap. placuit de conſecrat. diſt. 1. Tambur. de iur. Abbatum tom. 1. diſp. 23. quæſit. 6. num. 5. in fin.* vbi tenet, quod in Eccleſijs Abbati ſubiectis id nõ poteſt fieri ſine licentia illius; quod intellige tantum de Eccleſijs ſubiectis Abbati pleno iure, & in quibus Abbas habet iura Epiſcopalia,

23 Aduerte, quod ſequuta execratione, & demolitione Altaris, lapis profanatus poteſt vendi, & licitè teneri ab emptore, ſed in loco decenti, & honeſto, prout declaraſſe *Sacram Congregat. Rit. in Reatina 9 Maij 1606.* referunt *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 7. nu. 15. & Lezan. ſumm. qq. Regul. tom. 3.* verbo *Altare num. 24.*

24 Nota ſecundò, quod conſecratio Altaris cùm conſiſtat in facto, in dubio non præſumitur, niſi probetur; vndè non apparentibus ſignis, vel ſcripturis conſecrationis prædictæ, conſecrandum eſt, nec conſecratum credendum eſt, etiamſi Altare ſit in Eccleſia, & Ciuitate inſigni, *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 22. nu. 8.* Probetur tamen conſecratio Altaris eodem modo, & iiſdem probationibus, quibus diximus probari cõſecrationem Eccleſiæ *annot. 16. §. 2. cum Maſcard. concluſ. 415. per totam.*

25 Notatum eſt ſupra, conſecrationem Altaris non eſſe faciendam, niſi per Epiſcopum; id intellige non de omni Epiſcopo, ſed tantùm de Ordinario, nam conſecratio Altaris non poteſt fieri ſine exercitio Pontificalium, quod eſt prohibitum Epiſcopo in aliena Diœceſi ſine licentia Ordinarij, *Emanuel Sà in aphoriſ.* verbo *conſecrat. num. 1.* quod fallit inter Mendicantes, & Fratres, qui ſi bis, aut ter inſteterunt Epiſcopo Diœceſano pro ſuorum Altarium conſecratione, & adhuc renuit, poſſunt adire alium Antiſtitem, iuxtà *Priuilegium Sixti V. Sixti IV. & Eugenij IV.* quæ commemorat *Barboſ. de iure Eccleſ. cit. cap. 7. nu. 16.* Prædicta declata nullo iure prohiberi Sacerdotibus, & Clericis vnius Diœceſis aſportare Altaria parua, & portatilia in aliena Diœceſi pro obtinenda ibidem conſecratione illorum ab Epiſcopo loci,

26 Notà tertiò, quod in dubio ſemper præſumitur Altare conſtructum ab eo, in cuius commodum vergit, ex his, quæ tradit *Rocc. tract. de iure patron. in verbo conſtruxerit n. 29.* et ſi appareat de mandato alicuius præcedente, cenſetur conſtructum in exequutionem illius mandati, ſiuè præcepti, ex generali regula *l. 2. C. de alim. pupil. præſt.* ita voluit *Abb. conſil. 54. ſub num. 2. verſ. ſed his non obſtant. par. 1.* quem probauit *Rot. apud Caputaq. deciſ. 271. lib. 1. in manuſcript. & in vna Vercellen. Capellæ 7. Maij 1601. coram D. Attreb,*

27 Solet dubitari in his terminis, cuinam cedant oblationes, legata, & eleemoſynæ factæ Altari in aliqua Eccleſia ſiſtenti; Et quidem diſtinguendum eſt, quod ſi Altare prædictum habet dotem, & rectorem, & ſi aliquid ei legatur, vel offeratur, acquiritur eidem Altari per acceſſionem, ita *Abb. in cap. 1. ſub num. 31 de ſucceſſ. ab inteſt.* Si verò non habet dotem, neque Rectorem acquiritur Eccleſiæ, in qua eſt Altare, præcipuè ſi eſſet Eccleſia regularis, *Cap. 1. de ſtat. Monach.*

nach.cum adductis per Mareſc.lib.2.variar. reſol.cap. 42. & noratum eſt *annot. præced. in terminis Capellæ*: Quod declarat non procedere, quando oblationes, & eleemoſynæ eſſent datæ pro fabrica Altaris, vel pro celebrandis miſſis in eodem Altari, quia tunc non cedunt Eccleſiæ, ſed ſunt expendendæ in vſum deſtinatum, *Mareſcott. cit.loc.num.*1.& idem eſt ſemper, quod legatum eſt factum contemplatione ipſius Altaris, *Mantic. de coniect. vltim. vol. lib.*8. *tit.*6.*num.*16.

28 Nota quartò, ꝙ ſi ſub Altari cõſecrando reperiantur ſepulta corpora defunctorum non deber procedi ad conſecrationem, niſi remotis corporibus prædictis, & eorum oſſibus, ita voluit *Sacr.Congreg.Rit.*8.*Nouembris* 1599.& teſtatur *Piaſec.in prax.Epiſc.*1.*par.cap.*5.*n.*7.*in fin.Gauant.in manual.Epiſt.* verbo *Altare num.*9.*Lezan.in ſumm. qq. regul.tom.*3.verbo *Altare nu.*17.*verſ.* 1. *Barboſ.de poteſt.Epiſcopi par.*2.*alleg.*27.*num.*27 Imò generale eſt in quouis Altari, etiam non conſecrato, quod non debeat habere ſepulturas ſubter, vel propè, *Cap.præcipiendum* 13.*q.*2.*Concil.Tribur.cap.*16. *Ang.Ferrarien. in opuſculo, de non ſepeliendis mortuis penes aram.* Er quod nemo ſir ſepeliẽdus proprè Altare, ſeù ſub bradellis dixit *Sacr.Congreg.Epiſcoporũ* 8.*Februarij* 1594. *Epiſcopo Termularum, et Epiſcopo Interamnenſi* 13. *Septembris* 1593. *Epiſcopo Meſſanenſi* 2.*Maij* 1601.& ſi conſtructæ reperiãtur non debet ſuper illo Altari celebrari, ſed debet interdici, donec corpora aliò transferantur, vt eadem *Sacra Congregatio* 10.*Nouembris* 1599.*Archiepiſcopo Tranenſi*.Ita enim ſepulturę debent eſſe remotæ ab Altaribus, vr Sacerdos, qui Miſſam celebrauerit ſupra defunctorum cadauera penitùs nõ cogatur inſiſtere, *cit.cap. præcipiendum in fin.cap. Eccleſiæ de conſecrat.diſt.*1.*cap. non oportet* 29.*de conſecrat.diſt.* 1. *Fuſc.de viſit. lib.*1.*cap.*21.*num.*15.*Redoan. de ſimon. mental.par.*3.*cap.*8.*tom.*19 *fol.*95.*inter tract par.* 1.*& act. Eccleſ. Mediolanen.par.*2. *decret.viſit. Apoſt.*verbo *ſepultura fol.*171. ita diſponunt ꝙ ſepulchrorum ipſorum in poſterũ ædificandorum Oſtium longè diſtet ab Altaris ſcabellis ligneis, vel bradella, cubiris ad minus tribus; ſepulchra verò ipſa ad ſcabellum ligneum non pertingant, notatum eſt 1.*par.annot.vltim.*

29 Nota quintò, Altari maximam deberi reuerentiam in memoriam ſacrificij, quod in eo offertur; hinc prohibitum eſt ipſi Altari adhærere laicos, & eo fortiùs, cùm ſacra Miſteria celebrantur, *Cap.*1.*de celebrat. Miſſar.* obſeruat *Fuſc.de viſit.lib.*1. *cap.* 21. *num.*19.Eadem ratione prohibitum eſt feminis accedere ad Altare, aut Sacerdoti miniſtrare ad Altare, *Cap. miniſtri* 81. *diſt. cap.peruenit de conſecr.diſt.*2. *cap.* 1. *de cohabit.Cler.& Mulier.Archid.in cap.hoc quoque de conſecrat.diſt.*1.etiam nullo viro exiſtente, *Rebuff.de Congr.por.q.*8.*nu.*66. *Bell.diſq. Cler.*1.*par.titul.de diſcipl.Cleric.* §.8.*num.*6.

30 Hinc etiam præcipitur, quod ipſa Altaria cooperiantur linteaminibus, & mappis albis, non minori numero, quàm tribus, licèt alij voluerint ſufficere duas, cõtra quos communis Eccleſiæ conſuetudo, quæ cuncta cum myſterio operatur, aliud ſeruat, *Fuſc.de viſitat.lib.*1.*cap.*21. *numer.* 18. vbi multa de ſignificatu prædictarum mapparum.

31 Similiter ob eandem rationem reuerentiæ Altari debitæ, prohibitum eſt ipſi Altari renes vertere, & melius eſſe Epiſcopum renes vertere Canonicis, quàm Altari, iuxtà declararionem *Sacr. Congregat. Rit. in Colimbrien.*23. *Maij* 1603. quam refert *Lezan.in ſumm.qq.regul.tom.*3.verbo *Altare num.*17.*verſ.quinta, &* Barboſ.*in ſum.Apoſtolicarum deciſ.*verbo *Altare num.*5.

32 Vlterius ob dignitatem Altaris tenet poſt multos *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.*2.*cap.* 8.*num.*25.in Altari, in quo Epiſcopus miſſam ſolennem, & Pontificalem cantauit, non debere Presbyterum eodem die aliam celebrare, *Bonac.de Sacram.Eucharist.diſp* 4 *quæſt.vltim.punct.*9.*num.*15.*Lezan. cit. loc. num.*11.*& alij communiter.*

33 Nota ſextò, Epiſcopum viſitare debere Altaria omnia ſuarum Eccleſiarum, & inquirere, ſi ornamenta ſuper impoſita ſint pura, & munda, item longitudinem, latitudinem, & faciem Altaris, & alia neceſſaria, vt celebrans commodè ſe apter, prout obſeruat *Fuſc.de viſit.lib.*1.*cap.*21.*num.*20. & ſi illa inueniat paramentis ſpoliata, vel quod minantur ruinam, poteſt mandare ſub breui termino, quòd prouideant, aliàs, vel poteſt illa alijs concedere, vel demoliri facere, *Barboſ.de iure Eccleſ.cit.cap.*7. *nu.* 2. & notatum eſt *annot.præcedent. in terminis Capellæ.* Hoc tamen fallit quoad Altaria in Eccleſijs Regularium, etiam per ſæculares Confraternitates conſtructas; illa enim viſitare non poteſt Epiſcopus, ita declarauit *Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regul.in Papien.* 21. *Auguſti* 1615. *& in Terracinen.* 22.*Ianuarij* 1616.de quibus *Lezan.in ſumm.qq.regul.tom.*2.*cap.*15. *nu.* 27. *in med.& tom.*3.verbo *Altare num.*18. *Ricc. in prax.*4.*par.reſol.*320 *num.*3. qui aliam

Rr 2 refert

refert *Sacra Congreg. declarationem in Imolen.* 1622.

34 .Nota ſeptimò, quod in Altari Priuilegiato pro defunctis debent celebrari Miſſæ de requiem, aliàs indultum non ſuffragatur, ita voluit *Sacra Congregatio Rit. in Piſtorien. 1. Iunij 1601. et in Toletana 13. Iulij eiuſdem anni*, refert *Sell. ſelect. Canon. cap. 11. num. 9. & Barboſ. ſumm. Apoſtolicar. deciſ.* verbo *Altare num. 4.*

35 Et in hac materia Altaris Priuilegiati aduertendum eſt primò, quod ſi illud demoliri contingat ad effectum, vt reſtauretur, vel aliàs transferatur, inde non amittit quoduis eius priuilegium, ſed tantùm ſuſpenditur, donec reſtauretur, notat poſt *Sylueſt. Azor. & Palud. Lotter. de re benefic. lib. 1. q. 30. num. 26.* Secundò, quod Altaria priuilegiata vni Eccleſiæ Regularium cõceſſa, non communicantur cæteris Eccleſijs, tàm cæterorum, quàm eiuſdem ordinis, per communicationem priuilegiorum generaliter conceſſam, quia per talem cõmunicationem non communicantur priuilegia exorbitantia, & quæ raró conceduntur, vt ſunt Altaria priuilegiata, vt teſtatur *Laur. de Peirin. in declarat. priuileg. 8. à Paulo III. ſuo Ordin. Minim. conceſſ. num. 2. tom. 2.* probat *Tambur. de iure Abbatum tom. 1, diſp. 17. quæſit. 2. num. 6. Merolla Theol. moral. tom. 3. diſp. 6. cap. 4. dub. 7. num. 64. Dian. 6. par. tract. 7. miſcell. reſol. 39. verſ. ſed tunc,*

36 Nota octauò, quod quis lucratur indulgentias conceſſas quinq; Altaribus, etiamſi ad ſingula non accedat, dummodo exiſtens in Eccleſia ex eodem loco oret verſus quinque Altaria; ſic enim ſufficienter adimplet opus præſcriptum, tenet *Graff. Eman. Sà, & Azor.* quos refert, & ſequitur *Bonac. tom. 1. titul. de indulg. diſp. 6. q. 1. punct. 5. num. 25.*

37 Nota nonò, quod denudans Altare, aut lugubri ornatu veſtiens ſolùm ob animi ſui triſtitiam, non verò ob religionem, vel ad ſeruandos ritus Eccleſiaſticos, poteſt puniri pęna priuationis, dignitatis, vel beneficij, niſi debitam pœnitentiam egerit, per *tex. in cap. quicunque 26. q. 5.* nec aliquam irregularitatem incurrit, prout contra *Maiol.* firmat *Bonac. tom. 1. de irregul. diſp. 7. q. 3. punct. 7. num. 23. verſ. ſed hunc.*

38 Nota decimò, quod ad vnicum Altare poſſunt plura beneficia inſtitui, ſed ſub diuerſis inuocationibus, prout voluit *Rot. in vna Hipporegien. Capellaniæ Sancti Martini 5. Decembris 1608. & 28. Maij 1609. coram D. Penia, Lotter. de re benef. lib. 1. q. 30. num. 40.* & Beneficiati vocantur Altariſtæ, quibus ipſum Altare ſuccedit decedentibus ſine conſanguineis, vt docet idem *Lotter. cit. loc. num. 42. & ſeq.* & notatum eſt ſupra *annot. 14.*

39 Nota vndecimò controuerſum eſſe inter DD. an priuilegium celebrandi cum Altari portatili extra Eccleſiam Regularibus conceſſum ſit ſublatum per *Trid.* prout videre eſt DD. pro vtraque ſententia apud *Nouar. ſum. Bull. 1. par. titul. de Altar. portatil. num. 3. verſ. ſed aduerte, & ſeqq.* In qua controuerſia videtur frequentior ſententia illorum, qui tenent pro reuocatione, quod etiam ſeruatur in praxi, vndè vigore talis priuilegij regulares non poſſunt vti Altari portatili, niſi ipſum priuilegium fuerit cõfirmatum per Sedem Apoſtolicam poſt *Triden.* ita poſt *Valer. Ricc. Suar. Beiam. Durand. Coninch. & alios*, quos refert, & ſequitur *Nouar.* tenet ipſe *Nouar. cit. loc.* qui *n. 4.* intrepidè affirmat, hoc priuilegium celebrandi extra Eccleſiam cum Altari portatili non eſſe reuocatum quoad Epiſcopos, teſtans poſt *Valer. Ricc. & Armendar.* per ipſum adductos ſic declaraſſe *Sacr. Congreg. Cardinal. Concil. Trid. interpr. & egoipſe alibi dixi*,

40 Diximus ſupra, Altare conſecratum, ſiuè fixum, ſiuè portatile debere eſſe lapideum, ita vt excludatur ligneum: Dubitari poſſet, an valeat confici aureum, argenteũ, vel ex alia ſodiliori materia; Et dubitationi reſpondetur negatiuè, ſed omninò paruum lapidem, ſuper quo ſit ſacrificium debere eſſe lapideum, quamuis alia pars poſſit eſſe alterius materiæ, ea ratione, quia lapis de facili poteſt haberi; & quia lapis ſignificat Chriſtum, cuius paſſio in ſacrificio miſſæ ſuper Altari refertur, tenet *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 21. num. 9. Franciſ. Marc. deciſ. 121. lib. 1. Nauar. cit. loc. verſ. & iſtud.*

41 Diximus etiam ſupra, ad conſecrationẽ Altarium adhibendas eſſe Reliquias: Hic aduerte, quod licèt Reliquiæ prædictæ ſoleant eſſe Sanctorum Martyrum, ſi tamen hæc non habentur, ſufficit ſi adhibeantur aliorum Sanctorum, etiam nõ Martyrum, tenet *Ricciull. Lucubrat. Eccleſ. lib. 1. cap. 40. num. 12. in fin.* & cum hac ſententia videtur concurrere Sancta Mater Eccleſia, quę poſt confeſſionem in miſſa dici præcipit. *Oramus te Domine per merita Sanctorum*, non autem Sanctorum *Martyrum*.

SVMMARIVM.

1 *Eucharistiæ, & Chriſmatis cuſtodia ad tex. cap. 1. de Cuſtodia Eccleſia, & qui*

Digitized by Google

qui DD. materiam exagitent.

2 *Euchariſtiam, & Chriſma ſub claui ponens, argui nequit de negligentia.*

3 *Euchariſtiæ tabernaculi claues à Sacerdote fideli retinendæ.*

4 *Euchariſtiæ claues nullo modo feria 5. à laicis retinendæ.*

5 *Euchariſtiæ claues neq; penes monia les retinendæ.*

6 *Euchariſtiæ, & Chriſmatis tabernaculum vndique bene clauſum eſſe debet, non tamen ſimul reponenda.*

7 *Euchariſtiæ tabernaculum ornatum decenter eſſe debet, & in eminentiori Eccleſiæ loco reponendum.*

8 *Euchariſtiæ in præſentia lampas abſq; curioſitatibus continuò ardere debet.*

9 *Euchariſtia qualiter ad infirmos deferenda, & cum quanto particularum numero, num. 10.*

11 *Euchariſtia non deferenda ad impotentem illam ſumere, neq; vt adoretur tantum, multò minus ſub ſpecie vini.*

12 *Euchariſtiam deferre ad infirmos eſt de oneribus curæ animarum.*

13 *Euchariſtiam deferre in ſolennitate Sanctiſſimi Sacramenti abſente Epiſcopo pertinet ad primam dignitatem, & ſucceſſiuè ad alios Canonicos.*

14 *Euchariſtiam deferre in die ſolennitatis poſſunt Canonici Cathedralis per Parochias abſque licentia Parochorum.*

15 *Euchariſtia in Parochiali, & Cathedrali, quantumuis pauperi cuſtodiri debet.*

16 *Euchariſtiam aſſeruari in non Parochiali concedere nō poteſt Epiſcopus.*

17 *Euchariſtiam aſſeruare licèt poſſint regulares, eam tamen exponere non poſſunt, ſicut nec Confratres laici, & qualiter concedenda licentia.*

18 *Euchariſtiam neque exponere poſſunt Confratres laici, etſi habeant licentiam eam aſſeruandi.*

19 *Euchariſtia aſſeruari non poteſt in Eccleſijs tertiariarum, quæ non profitētur ſolenniter; nec clauſtraliter viuunt.*

20 *Euchariſtiam qualitercunq; aſſeruent regulares, viſitare ibi eam non poteſt Ordinarius.*

21 *Olea ſacra ſub clauibus, non tamen in tabernaculo Euchariſtiæ, propè tamē Altare illius, cuſtodienda.*

22 *Oleorum ſacrorum vaſa argentea ſint, vel ſaltem ſtamnea, indicentque quod continent.*

23 *Olea ſacra diſpenſentur à Cathedrali Parochialibus, quæ recipiant per Sacerdotes non Clericos, nihil dent pro illis, & regulares conſeruare poſſunt pro eorum vſu.*

24 *Oleis Sacris veteribus non licet vti poſt confecta noua abſque peccato mortali, niſi ſuadeat aliud neceſſitas num. 25. vbi quod liceat comburi in lampadibus ante Sanctiſſimum Sacramentum.*

ANNOT. XXI. ARGVMENTVM.

De Cuſtodia Euchariſtiæ, & Chriſmatis. Notatur, quod tenens Euchariſtiam, & Chriſma ſub claui non poteſt argui de negligentia; Claues tabernaculi tenendas eſſe à fideli Sacerdote, non tamen à laicis, nec feria 5. maioris hebdomadę, nec à Monialibus. Tabernaculum, ſiuè locus Euchariſtiæ, & Chriſmatis vndique claudi debet, nec ſimul retineri poſſunt, & ornatum quoque decenter cum lampade ardente antea. Euchariſtia quomodo ad infirmos deferēda, vel non, & à quo: Quis illam deferat in die Corporis Chriſti abſente Epiſcopo, an Canonici per alienas Parochias. In quibus Eccleſijs aſſeuerari debeat, vel exponi poſſit, quid inter regulares. Sacra olea qualiter, vbi, in quo vaſe cuſtodienda, à quo recipienda, quid agendum de veteribus, nouis confectis, & alia ad materiam.

AN-

ANNOTATIO XXI. §. Vnic.

Ad Tex. in Cap. 1. de Cuſtod. Euchariſt. & cat.

1 IN hoc *tex.* Innocentius Papa III. ſtatuit, quod Euchariſtia, & Chriſma debeant fideliter ſub clauibus cuſtodiri. Si verò is, ad quem ſpectat Cuſtodia, eam incautè reliquerit, tribus menſibus ab officio ſuſpendatur, & ſi per eius incuriam aliquid nefandum inde contingerit grauiori ſubiaceat vltioni. Cuius *tex.* occaſione notanda ſunt hìc aliqua, quæ ad Cuſtodiam Euchariſtiæ, & Chriſmatis tãtum reducũtur; quoad reliqua, quæ concernunt ipſa Sacramenta, cùm proprium ſummiſtarum, ac moralium ſit, ad illos me remitto, de hac materia tractant *Durand. in rational. diuinor. officior. lib. 1. cap. 16. Paul. Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 5. & 6. Henriq. in ſũma lib. 8. cap. 28. §. 2. litt. H* Barboſ. *de poteſt. Paroch. cap. 20. & ſeqq. Poſſeuin. in ſimul. tractat. Sell. ſelect. Canon. cap. 1. et cap. 11.* & alij, diſponit *Concil. Trid. ſeſſ. 13. de Sacram. Euchariſt. cap. 6.*

2 Nota primò, dici Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & ſacrum Chriſma teneri ſub fideli Cuſtodia, quando ſub firmo claue cuſtoditur, vt in *tex.* vndè ex hoc colligunt communiter DD. quod ponens rem ſub clauibus non poteſt redargui de negligentia, quatenùs ad Cuſtodiam, & ſi commodatarius eſt, vel depoſitarius non tenetur ad reſtitutionem rei, quæ ſic cuſtodita ſublata fuit, eſt commune, & aduertit *Abb. in hoc cap. 1. num. 1.*

3 Non tamen in caſu noſtro ſufficit chriſma, & Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſub clauibus tenere, ſed claues ipſæ retinendæ ſunt per Sacerdotem fidelem, & Dei timoratum, prout notat *Fuſc cit. cap. 5. ſub num 3.* nec claues prædictæ relinqui debent in Altari, vel alio communi loco, vt aduertit *Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neapol. 23. nu. 6. 4. par.* vbi dicit, quod omninò penes Parochum, vel Capellanum reponendæ ſunt.

4 Hinc clauem Sanctiſſimi Sacramenti feria quinta in Cœna Domini, quæ vnica debet eſſe, retinendam per Sacerdotem celebraturum, & nullo modo penes perſonas laicas, & ſæculares cuiuſcunque ſtatus, gradus, & conditionis exiſtant; non obſtante conſuetudine contraria; & hoc in omnibus Eccleſijs tàm ſæcularibus, quàm Regularibus, quouis modo à iuriſdictione Ordinarij exemptis, declarauit *Sacra Congregatio Rit. ſub die 30. Ianuarij 1610. et 13. Septembris 1942. in vna Calaguritana Collegiata de victoria*, teſtatur poſt alios *Barboſ. ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *clauis num. 3.*

5 Vlterius clauis Cuſtodiæ Sanctiſſimi Sacramenti nec ẽt retineri debet à Monialibus, ſed omninò cuſtodiendam eſſe per Sacerdotem, cui illius adminiſtrationis cura demandata eſt, voluit *Sacra Congregatio in vna Vallitolerana* 1604. refert *Nouar. Lucer. regul.* verbo *clauis num.* 4. qui teſtatur, ita indiſtinctè ſeruari Neapoli, ſequitur *Barboſ. ſumm. Apoſtolicarum deciſ. cit. verbo clauis num. 2.*

6 Item tabernaculum Sanctiſſimi Sacramenti debet eſſe bene firmum, & clauſum ex omni parte, ita vt nec foramen, etiam minimum pateat, obſeruat *Fuſc. cit. cap. 5. ſub num. 3.* quod idem ſeruandum eſt de loco, in quo ſeruatur ſaccum Chriſma, quod omninò prohibetur detineri in eodem loco, in quo detinetur Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, ſed in loco ſeparato, *Fuſc. cit. loc. ſub num.* 5.

7 Nota ſecundò, non ſolùm cautè, ſed etiam honorificè cuſtodiendum eſſe Sanctiſſimũ Euchariſtiæ Sacramentum, & ſacrum Chriſma, vndè locus, in quo cuſtoditur Sacramentum debet eſſe decens, & eminentior Eccleſiæ, nec debet eſſe humidus, & tabernaculum debet eſſe honorificum, iuxtà facultatem Eccleſiæ cum veſte ſerica interiori, & exteriori, aduertit *Fuſc. cit. loc. num. 3:* & eadem ratione tabernaculum prædictum reponi debere in Altari maiori, vel ſi id commodè fieri non poteſt, in alio loco Eccleſiæ conſpicuo, & nobiliori, notat *Ricc. cit. deciſ. 23. num. 5.* Barboſ *in coll. ad cap. ſanè 10. num. 2. & 3. de celebr. Miſſar. & de off & poteſt. Epiſcopi par. 2. alleg. 22. & de off. & poteſt. Parochi cap. 20. num. 27. Piaſec. in prax.* Epiſcop. *par. 2. cap. 3. nu. 24. verſ. vndè primò.*

8 Item ob eandem honorificentiam cauetur, vt lampas ante Sanctiſſimam Euchariſtiam ſemper ardeat die, noctuque, & hoc etiam, vt ingredientes Eccleſiam ſciant, vbi primùm adorare debeant præſentiam Saluatoris noſtri; dummodo in lampadibus ipſis quid curioſum non miſceatur, ita *Fuſc. cit. cap. 5. num. 6.* quis teneatur ſubminiſtrare oleum pro lampade prædicta notatum eſt *annot. 17.*

9 Similitèr ob reuerentiam Sanctiſſimi Sacramenti, cùm ad infirmos defertur, id honorificè fieri debet, Sacerdos, qui illud defert, incedat cum habitu decenti, ſuppoſito

mundo

Digitized by Google

mundo velamine, & cum ſuperpelliceo, luminibus præcedentibus, cum omni reuerentia, & honore, vultu demiſſo ante pectus, cũ vaſe argenteo, vel ſaltem in Calice velo ſetico cooperto, cum pallio honeſto, præcedente tintinabulo, vt cuncti genuflectant, pſalmos, ſeù orationes inter eundum recitando, *Fuſc.cit.cap.5.num* 10. *Caned.ad Decretal.collect.* 51.*num.*2.*& ſeq. Piaſec.cit.loc. Ricc.cit.decis.*23.*num.*8.

10 Et cùm defertur Sacramentum prædictum ad infirmos, Sacerdos deferre debet duas ſaltem Hoſtias conſecratas, vel ſi plures ſunt infirmi, plures deferat Hoſtias, ita vt ſaltem vna ſuperet, cum qua poſſit ad Eccleſiam redire, vt populus adoret, ita *Caned. Fuſc.& Ricc.cit.loc. & alij communiter*; verùm ſi omnes particulæ miniſtratæ fuerint, ita vt nulla remãſerit, Sacerdos redire debet ſine ſolennitate, & veſte, ne populus adoret ex ignorantia tabernaculum, *Abbas in cap.ſanè de celebr.Miſſar. Fuſc. cit. num.*10.

11 Aduertendum, quod non eſt deferẽdum Sacramentum prædictum ad infirmum, qui ob tuſſim, vel alium defectum non poteſt illud ſumere, nec etiam ex cauſa, vt illud ægrotus adoret, prout voluiſſe *Sacram Congregat.* refert *Zerol.in prax.Epiſc.par.*1. verbo *Euchariſtia* §. 5. *Barboſ. de poteſt.Paroch.cap.*20.*num.*44.*& in ſumm. Apoſtolicarum decis.* verbo *Euchariſtia Sanctiſſima nu.* 17. Nec etiam eſt deferendum ſub ſpecie vini, quando infirmus non poteſt deglutire ſub ſpecie panis, tradidit *Suar.tom.* 3.*diſp.* 71.*ſect.*7.*Squill.de oblig.Cler.par.*2.*nu.* 76. *Barboſ.cit.cap.*20.*num.*43.

12 Hoc onus deferendi Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ad infirmos, eſt de pertinentibus ad curam animarum, prout voluit *Rot.decis.*340.*par.*2.*num.*1. *in recent. Barboſ.cit.cap.*20.*num.*31.

13 Nota tertiò, quod in die Feſtiuitatis Sãctiſſimum Euchariſtiæ Sacramenrum deferri debet à Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, declarauit *Sacr.Congregat.Rit.in Tuſcanen.* 19. *Auguſti* 1616.& refert *Sell. ſelect. Canon cap.*1.*num.*75. Quod intellige abſẽte Epiſcopo, vel impedito, & tunc ad primam dignitatem ſpectar, qua impedita ad ſecundam, & ſic ſucceſſiuè ſemper ad primum Canonicum, voluit eadem *Sacr.Congreg.Rit.in* Baren.19. *Ianuarij* 1628. *& in Piſauren.* 21. *Martij* 1609. *& in Iuuenacen. Maij* 1609. & pluties, vt refert Barboſ.*sũm. Apoſtolicarum decis.* verbo *Euchariſtia Sanctiſſima num.*10. vbi *in fin.* optimè aduertit, id procedere, quando ex conſtitutionibus Eccleſiæ, vel ex immemorabili conſuetudine ad alium id non pertinet, & dummodo Sacramentum proprijs manibus deferatur ab illo Canonico, qui celebrat, vt habetur ex eodem *Barboſ.in præd.loc.*

14 Supradicta quoad delationem Sanctiſſimi Sacramenti in die ſolennitatis ipſius feſti, & per octauam ſpectat ad Canonicos Cathedralis, niſi aliud ſeruet conſuetudo; ampliatur, vt id poſſint Canonici, etiam per limites parochiarum, & ſine licentia Curati, prout voluit *ead.Sacra Rit. Congregatio in Thelesina* 28. *Auguſti* 1615. *et* 15 *Iunij* 1619. quas refert *Aldan.compend. Canon.reſol.lib.*2.*titul.*40.*num.*15.

15 Nota quartò, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum cuſtodiri debere in Eccleſia Cathedrali, vt notat *Ricc.decis.*23. *num. vltimo* 4.*par.* Item in Eccleſia Parochiali pro delatione ad infirmos, probat *Genuenſ.in prax.cap.*110.*num.*1.*ſecundum vltimam impreſſ.* Hinc *Sacra Congregatio Rit.* declarauit aſſeruandum eſſe Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in Eccleſia, quantumuis pauperi, ita in vna *Vrbinaten.* 22. *Martij* 1594. quam referunt *Sell. ſelect. Canon. cap.*1.*nu.*74.*& Barboſ.cit.loc.* verbo *Euchariſtia Sanctiſſima num.*5.

16 Nec poteſt Ordinarius licentiam concedere Eccleſiæ non Parochiali aſſeruandi Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, ſed hæc facultas obtinenda eſt à Sanctiſſimo; teſtatur declaraſſe *Sacram Congregat. Genuenſ.in prax.Cur.Archiepiſc. Neap.cap.* 110.*num.*2. ſubdens, quod etſi de facto per Epiſcopum concedatur licentia, ſit adeo nulla, vt nec reuocatione indigeat, ſequitur *Nauar.Lucern. regul.* verbo *Euchariſtia num.*1.*poſt Ricc.in collect.par.*4.*collect.*1216.

17 Aduerte, quod licèt regulares priuilegium habeant aſſeruandi Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentũ in eorum Eccleſijs à Sede Apoſtolica, tamen non poſſunt illud publicè adorandum exponere ſine cauſa ab Ordinario approbanda, prout voluit *Sacra Congregatio Concil in Neapolitana* 17. *Auguſti* 1630. penès *Lezan. in ſumm. regul qq.tom.*2.*cap.*1.*num.*26.*& tom.* 3. verbo *Euchariſtia num.*24.& iterum Euchariſtiam publicè exponere, neq; regularibus, neque confratribus laicis quouis prætextu licet, abſque ſpeciali licentia proprij Ordinarij, *Sacra Congregatio Rit. ſub die* 26. *Februarij* 1626. de qua *Gauant.in Enchirid. Epiſcop.* verbo *Euchariſtia nu.*55. *Ioan. Maria Nouar.Lucer.regul.* verbo *Euchariſtia n.* 3. Nec licentia prædicta concedi debet exponendi Sanctiſſimum ſingulis diebus, ſed

tan-

cantùm in quibuſdam ſolennitatibus, eadem *Sacra Rit. Congreg. in Placentina Prouincia Compoſtellanæ 4.Martij* 1606. quam refert *Lezan.cit.verbo Eucbariſtia num.* 24.

18 Vlterius, ſi laicorum Confraternitates haberent priuilegium, vel conſuetudinem aſſeruandi Sanctiſſimum Eucbariſtiæ Sacramentum, adhuc id facere debent cum Ordinarij licentia, voluit *Sacr.Congr.Rit.in Iſolan.*10.*Iunij* 1604. refert *Lezan. cit. loc. nu.*24. *Ricciul. Eccleſiaſt.elucubrat.lib.*4.*cap.*6 *nu.*4.*&* 6.eadem *Sacra Congregatio in Aſulana* 3.*Aprilis* 1632. quam refert *Bonfadin. in theſauro Eccleſ.deciſ.reſol.*3.*num.*15.

19 Nullo modo etiam poteſt in Eccleſijs tertiariarum, quæ profeſſionem ſolennem trium votorum non emittunt, nec in Clauſura viueant teneri Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, voluit *Sacra Congreg. Epiſcop.& regul.die* 20.*Decembris* 1626.referunt *Gauant.in enchirid.Epiſco.* verbo *Euchariſtia num.*3.*Ioan. Maria, Nouar. Lucer. regul.eodem cit.verbo num.*2. *Barboſ.ſumm. Apoſtolicarum deciſ.*eodem verbo *num.*14.

20 Obſeruandum eſt, quod ſiuè ex priuilegio, ſiuè ex conſuetudine aſſeruent regulares Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in eorum Eccleſijs, non poteſt illud Ordinarius viſitare, voluit *Sacra Congregatio Epiſcop. & Regul.in Nicoteren. de anno* 1593.quam refert *Sell.ſelect. Canon. cap.* 1. *num.*77. *&* Barboſ.*ſumm.Apoſtolicarum deciſ.*verbo *Euchariſtia num.*16.

21 Nota quintò Chriſma, ideſt ſacra olea, fideliter etiam ſub clauibus eſſe cuſtodienda, vt hic in *tex.* hinc locus, in quo reponuntur debet eſſe honeſtus, & decens, non tamen recondi poſſunt in tabernaculo Sāctiſſimæ Euchariſtiæ, vbi nihil præter ipsā ſtare debet, aduertit *Fuſc.de viſit.lib.*1.*cap.*6 *ſub num.*14. optimum tamen eſt illa aſſeruari propè Altare maius, vt participent lumine lampadis, vndè egoipſe dum interfui viſitationibus Ciuitatis, & Diœceſis Capuanæ ſemper dixi accomodari propè Altare maius feneſtram cum firmo Oſtiolo, & claui, illamque in parte interiori veſtiti ſerico habitu, ac ibidem aſſeruari ſacra olea.

22 Item vaſa, in quibus aſſeruantur ſacra olea debēt eſſe argentea, vbi facultates Eccleſiæ ſuppetunt, vel ſaltem ſtamnea bene cooperta, & cum inſcriptione ſua de oleo, quod in vnoquoque vaſculo continetur, ne in adminiſtratione confuſio eueniat, erroreq; ſuccedat, vnum pro alio adminiſtrando, aduertit *Fuſc.cit.loc.num.*14. aduertendum ſupra modum eſt, ne ipſa vaſa defluant, prout ego ſemper attentè obſeruaui.

23 Aſſeruari debent ſacra olea, primò in Eccleſia Cathedrali, & ob eius dignitatibus diſpenſari alijs Eccleſijs, voluit *Sacra Congreg Rit.in Tuſcanen.*19.*Auguſti* 1619. *Aldan.compend.Canon.reſol.lib.*1.*titul.*8.*nu.*11. Secundò in quauis Eccleſia Parochiali pro vſu curæ: an ſed aduertit Parochi, q̃ ſi impediri non poſſunt accedere ad Cathedralem pro ſacris oleis, debent mittere Sacerdotem non Clericum, nec aliquid temporale debent dare pro illis, nec etiam oua, vt aduertit *Fuſc.cit.loc.num.*13. Tertiò permitti etiam debet aſſeruari ſacra olea à regularibus in eorum Eccleſijs pro ipſorum vſu dumtaxar, voluit *Sacra Congreg.Epiſc. & regul.in Aetina* 13.*Iulij* 1589. refert *Nouar.Lucer. regul.* verbo *Oleum ſanctum nu.*1.*poſt Aldan.compend.Canon. reſol. lib.* 1. *titul.*8.*num.* 10.

24 Aduertant conſeruatores ſacrorū oleorum, quod non poſſunt illis vti poſtquam noua ſunt conſecrata, ſed vetera debent omninò cremari, & Epiſcopum teneri ſingulis annis olea ſacra conficere, & ſuæ Diœceſis curatis diſtribuere, declarauit *Sacra Congreg.Rit.in ſepten.*7.*Septembr.*1601. penes *Alda.cit.loc.num.*18.quem refert, & ſequitur Barboſ.*in ſumm. Apoſtolicar. deciſ.* verbo *Oleum ſacrum num.*6.

25 Hinc non excuſant à peccato mortali Parochum, ſi oleum alterius anni adhibeat *Bonac.de Sacram.diſp.*7.*q.vnica punct.*2.*num.*6.*Vgol de off.Epiſcopi cap.*7.§.2.*nu.*1. *Poſſeuin.de off.Curat.cap.*9.*num.*1. quia debet eſſe benedictum eo anno, vt præcipitur in *Cap.litteris de conſecrat.diſt.* 3. niſi aliud ſuadeat neceſſitas, *Vgol.cit.loc.Layma.Theolog.moral.lib.*5.*tract.*8.*cap.*2.*num.*4.vbi aduertit, quod ſuccedēte nouo oleo, ſi aliquid ex veteri remanſerit, in lampadibus Eccleſiæ, quæ ante venerabile Sacramentum ſūt, ponendum eſt, vt comburatur *Barboſ.de off. Paroch.cap.*22.*num.*25.Cetera ad hānc materia vide apud caſiſtas, ſufficiunt prædicta quoad Cuſtodiam, de quo in *tex.*

SVMMARIVM.

1 *Irreuerentiam qua irrogent Eccleſiæ, ſi in ea fiant, ad* Bullam Py *V. & qui DD.materiam exagitent.*

2 *Irreuerentiam Eccleſiæ irrogant ſeditio, clamor, ſtrepitus, &c.deambulatio tempore diuinorum officiorum, quid ſedi-*

ſeditio num. 3. & de reliquis, quæ fieri prohibentur.

4 *Irreuerentiam* Eccleſiæ *irrogant publica Vniuerſitatis colloquia, niſi in ijs de ſpiritualibus tractetur.*

5 *Irreuerentiam irrogant, & prohibentur in* Eccleſia *fieri contractus (non tamen ſunt nulli num. 7.) & duplici ex cauſa nundinæ, ſi incidant in die feſto num 6.*

8 *Irreuerentiam non irrogant contractus ad opus pium, vel in collegialiter celebrandis num. 9.*

10 *Irreuerentiam irrogat, & prohibetur in* Eccleſia *fieri impetus loco, perſonis, & rebus ad pœnam ſacrilegij.*

11 *Irreuerentiam irrogant, & prohibentur in* Eccleſia *fieri colloquia vana, riſus immoderati, & quare num. 12.*

13 *Irreuerentiam irrogant, & prohibentur in* Eccleſia *ſtrepitus iudiciorum, & multò magis criminalium.*

14 *Irreuerentiam an irroget exhumari corpus occiſi per laicum pro capienda informatione de delicto in genere.*

15 *Irreuerentiam irrogat, & prohibetur* Reum *principalem in* Eccleſia *conſtitui pro examine.*

16 *Irreuerentiam irrogant, & prohibentur in* Eccleſia *fieri iudicia etiam ciuilia, quæ sũt nulla, limita in his, quæ voluntariæ iuriſdictionis ſunt n. 17.*

18 *Irreuerentiam non irrogat, diſputationes litterarias, & ſimilia in* Eccleſia *haberi.*

19 *Irreuerentiam non irrogant, ſi in* Eccleſia *tractentur cauſæ* Eccleſiaſticæ, *neq; ſi de quibuslibet in ea informentur iudices num. 20.*

21 *Irreuerentiam irrogant adeo, vt prohibeantur in cæmeterijs etiam fieri, ſtrepitus iudiciales.*

22 *Irreuerentiam irrogant, & prohibentur in* Eccleſia *fieri ſpectacula,* Co*mediæ, & ſimilia, tàm feriatis, quàm feſtinis diebus num. 23.*

24 *Irreuerentiam non irrogant, ſi piæ repreſentationes fiant in cæmeterys.*

25 *Irreuerentiam irrogant, & prohibentur in* Eccleſia *fieri ſaltationes, & cantus laſciui, ſiuè etiam puri, ſed Theatrales num. 26.*

27 *Irreuerentiam non irrogant, & licita in* Eccleſia *ſunt inſtrumenta muſica, & cantus decentes.*

28 *Irreuerentiam quando non irrogent in* Eccleſia *fieri prandia, quando ſic.*

29 *Irreuerentiam irrogat, & prohibetur in* Eccleſia *lectos ſterni, vbi nec viro licet cognoſcere vxorem numer. 30.*

31 *Irreuerentiam irrogãt, & prohibentur in* Eccleſia *haberi ſupellectilia temporalia, etiam laicorum, & eijciendi ſunt intrantes cum armis.*

32 *Irreuerentiam irrogant, & remouendæ ſunt ab* Eccleſia *imagines inhoneſtæ, vel indecenter pictæ.*

33 *Irreuerentiam non irrogat, ſed prohibitum eſt, imagines Beatiſſimæ Virginis pingi particularis alicuius Religionis habitu.*

34 *Irreuerentiam irrogant, & prohibentur in* Eccleſia *laicorum ſedes propè Altare, non tamen eſt denegandus locus conueniens.*

35 *Irreuerentia ne irrogetur* Eccleſiæ *ob rixas, ſcamna taliter in* Eccleſia *ſunt apponenda, vt aliorum commoditati non offuſcatur.*

36 *Irreuerentia ne irrogetur ob rixas in* Eccleſia, *qualiter celebrando ſedeant* Presbyteri Neapolitani.

37 *Irreuerentiam irrogant deambulationes in* Eccleſia, *dum diuina celebrantur, & alia.*

38 *Irreuerentiam irrogant, & prohibentur in* Eccleſia *eſſe conditoria mortuorum ſuper terram.*

39 *Irreuerentia eſſet,* Eccleſiam *ædificari in propugnacula, & vrgente neceſſitate nõ eſt faciendum, niſi cum* Pon*tificis licentia.*

40 *Irreuerentia eſt, & prohibentur* Eccle*ſiam ingredi excommunicati, interdicti, infideles, hæretici, &c. vide qualiter.*

41 *Irreuerentia arcetur ab* Eccleſia, *quia in domum Dei eſt ædificata.*

42 *Irreuerentia ne in templo fieret, flagel-*

Digitized by Google

gellum Chriſtus aſſumpſit, non aliàs.

43 *Irreuerentiam in Eccleſia qualiter puniat iudex Eccleſiaſticus.*

ANNOT. XXII. ARGVMENTVM.

De prohibitis fieri in Eccleſia. Notatur prohiberi in Eccleſia omnia, quæ illi irrogant irreuerentiam, vt eſt ſeditio clamor, deãbulatio tẽpore diuinorũ, Officiorũ, publica Vniuerſitatis colloquia de rebus ſecularibus, contractus, nundiæ, impetus, colloquia vana, riſus immoderati, ſtrepitus iudiciorum, & iudicia etiam ciuilia, ſpectacula, comediæ, & ſimilia, ſaltationes, cãtus laſciui, ac Theatrales, ſterni lectos, Imagines inhoneſtæ, vel indecenter pictæ, rixæ, ingreſſus excommunicatorũ, infideliũ, & hæreticorum, & alia. An in Eccleſia poſſit exhumari corpus ad habendã informationẽ delicti in genere, vel poſſit principalis examinari, vel in ea poſſint fieri prãdia, vel detineri ſupellectilia laicorum. An in ea poſſint *Dñs* Noſter depingi, & B. Virgo, ac alij Sancti cum habitu particulari alicuius Religionis, aut ſupra terram corpora ſepeliri. Quomodo in ea apponantur ſcamna pro laicis. Non prohibentur in Eccleſia diſputationes litterariæ, tractatus rerum Eccleſiaſticarum, piæ repreſentationes, cantus, & inſtrumenta muſica decẽtia, & alia ad materiam.

ANNOTATIO XXII. §. *Vnic.*

Ad Bullam Pij V. incip. cum primum ſub datum Romæ Kalend. *Aprilis* 1566. *prim. ſui Pontiſ.*

1 IN hac *Bulla* Pius V. multa, quæ irreuerentiam irrogant, prohibet fieri in Eccleſia, & hoc ad conſeruandum decorem in domo Dei, de qua materia diſponitur in 44. *diſt. per totam, in cap. cũ decorem de vit. & honeſt. Cler. cap. relinqui de Cuſtod. Euchariſt. cap. decet de immunit. Eccleſ. lib. 6. Concil. Trid. ſeſſ. 22. decret. de obſeruã. & euit. in celebr. Miſſ. §. ab Eccleſijs*, diſponunt etiam leges Imperiales, *l. 2. C. de ſacroſ. Eccl. l. baſilicam C. de oper. publ.* & alibi, tractant *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 27. & ſequen. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 3. cap. 4. Sperel. deciſ.* 51. *Nouar. in ſumm.* Bull. *titul. de Eccleſ. vener. 2. par. Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 2. cap. 3. num. 1. & ſeqq.*

2 Primò prohibet *Bulla*, quod nullus in Eccleſia ſeditionem faciat, tumultum excitet, clamores moueat, impetumque committat, ceſſent vana fæda, & profana colloquia, riſus immoderati, & ſtrepitus omnes iudiciorum, & alia quæcunque, quæ diuinũ officium perturbare poſſunt. Secũdò, quod nullus intra Eccleſias deambulare audeat, ſiuè præſumat, dum celebrantur ſacra Miſſarum miſteria, & alia diuina officia, ita *Bulla*. Ex quibus

3 Nota primò prohiberi in *Bulla* ſeditiones; eſt autem ſeditio quietis publicæ perturbatio, *l. 1. & 2. C. de ſeditioſis*, & differt à bello, quia bellum ad hoſtes pertinet, ſeditio verò ad ciues, teſtatur *D. Gregor.* & colligitur ex dictis iuribus. Secundò prohibetur tumultus, qui in iure idem eſt, ac ſeditio, vt apparet ex *l. 1. in finalib. verbis ff. ad leg. Iul. Maieſt.* Clamor quoque diuerſimodè accipitur, & varias habet ſignificationes, vt explicat *Alber. in dict. l. C.* verbo *clamor, Alex. in add. ad Bart. ſuper l. de minore §. plurimum de quæſt. in verſ. qua autem ſit.* Impetus dicitur, quando inter duos ſimul ſtantes oritur ſubito rixa, vt declarat *Bart. in l. reſpiciendum §. delinquunt num. 2. ff. de pœnis.* Sed quicquid ſit de terminis.

4 Dictum eſt, *Bullam* prohibere ſeditiones, clamores, impetus, nec non publica profana colloquia; Hinc Vniuerſitas non debet habere in Eccleſia publica parlamenta, & Congregationes, pro tractandis negotijs ſecularibus ipſius Vniuerſitatis, & Ciuiũ; quod etiam prohibetur in *cit. cap. decet de immunit. Eccleſ. lib.* 6. Fallit tamen prohibitio prædicta, quando Vniuerſitas eſſet tractatura negotia ſpiritualia, & de operibus pijs; tunc enim poſſet liberè permitti illius Congregatio, & Concilium in Eccleſia, etiamſi omnes congregati laici eſſent, cùm opera pietatis per Eccleſiam excitari non impediri debeant, ita *Franc. in cit. cap. decet,* aduertit *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. num.* 14.

5 Prohibentur quoque in Eccleſia vana fæda, quod idem eſt, ac contractus omnes, ac negotia ſæcularia, *Cap. 1. & cap. cum Eccleſia de immunit. Eccleſ. l. nemo la 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. Nauar. de horis Canon. cap. 5. nu.* 31.

§ 1. *& ſeqq. Azor. iuſtitut. moral. par. 3. lib. 8. cap. 9. q. 7. Nouar. ſumm. Bull. titul. de Eccleſ. venerat. num. 3. fol. 614. Sperell. deciſ. 51. nu. 1. & ſeqq. Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 28. num. 3. & ſeqq. Barboſ. de iur. Eccleſ. cit. cap. 3. nu. 5.* qui alios citat.

6 Hinc prohibentur fieri in Eccleſia nundinæ, *Cap. decet de immunit. Eccleſ. lib. 6.* & ſi in die fæſto inciderint, prohiberentur duplici ratione, loci, & ratione diei, refert *Fuſc. cit. loc. n. 4.* vbi declarat, quæ dicantur mercata, & quæ nundinæ, de quibus ego *ipſe* notaui 1. *par. annot.* 16.

7 Quod ſi de facto contractus in Eccleſia fiant, licèt contrahentes peccent mortaliter, ſecundùm opinionem *Abbatis in cap. 2: num. 5. cum ſeqq. de immun. Eccleſ.* quem refert, & ſequitur *Fuſc. de viſitat. cit. cap. 28. ſub num. 4. Barboſ. vbi ſupra num. 13.* tamen contractus ſunt validi, & nullam incurrunt nullitatem, quæ cùm in iure non ſit expreſſa, niſi in terminis actus iudicialis, non debet extendi ad actus extra iudiciales, tanquam odioſa, ita probat *Barboſ. cit. num. 13. poſt Sperell. deciſ. 51. nu. 22. & alios*, contra *Fuſc. qui ſub præcit. num. 4.* videtur tenere contractus eſſe nullos, cuius opinio non habet ſequelam, contra quem tenet etiam *Mantica de tacit. & ambig. Conuent. lib. 3. titul. 13. nu. 10.* Bonac. *tom. 2. circa primum decalog. præcept. diſp. 3. q. 6. punct. vnic. num. 15. Nouar. ſumm. Bull. 2. par. titul. de Eccleſ. vener. num. 5.*

8 Fallit ſupraposita concluſio, quando cõtractus eſſet ad opus pium, vel aliquo modo ſpiritualitatem contineret, vt notatum eſt ſupra de publicis colloquijs, & aduertit *Barboſ. cit. loc. ſub nu. 13.* ac ratio ſuadet, & pietas.

9 Fallit quoque ſupradicta prohibitio cõtrahendi in Ecclesia in contractibus Clericorum collegialiter celebrandis, vt ſunt contractus Capituli, & Canonicorum, qui cùm non poſſint congregari, niſi in ipſa Eccleſia, & Sacriſtia, ſequitur neceſſariò, quod alibi per ſe ipſos non poſſint contrahere.

10 Prohibet etiam *Bulla* prædicta, impetũ committi in Eccleſia, quod idem eſt, ac facere violentiã aliquã; vndè non eſt permittendum violentiam fieri in Eccleſia, nec ipſi Eccleſiæ per deſtructionem, vel incendiũ, aut alio modo, *Cap. 2. & cap. in litteris de raptorib.* neque perſonis, aut rebus, quæ in ea continentur, aliàs violentiam inferens ſacrilegium committeret, *Cap. ſicut antiquitus & cap. quiſquis inuentus 17. q. 4.* notat *Barboſ. cit. cap. 3. num. 34.*

11 Item prohibentur per Bullam vana colloquia in Eccleſia, & etiam per *Concil. Trident ſeſſ. 22. in decreto de obſeruand. & euitand. in celebrat. Miſſ.* ibi *vana, atque adeo profana colloquia*, notat etiam *Fuſc. de viſitat lib. 1. cap. 28. num. 3.*

12 Riſus quoque immoderati prohibentur in Eccleſia per hanc *Bullam*, & hoc non ſine ratione, nam ſi coram ſuperiore terreno non eſt ridendum, maximè ſine cauſa, vt refert *Specul. de Aduocat. §. 5. verſ. item non rideat, & Alber. in ſuo dict. lit. R.* verbo *riſus in addit.* multò magis coram Superiore cęleſti, cuius præſentia ſacramentaliter in Eccleſia adeſt. Alia poteſt etiam afferri ratio congruentiæ, nam cùm Chriſtum ſemper, & eius veſtigia ſeq. debeamus, multò magis in Eccleſia, quæ eſt eius domus: ſed Chriſtum, ac Beatam Virginem nunquam ridiſſe, refert poſt *Nicephorum doctiſſimus, & eruditiſſimus D. Paulus Vecchi in ſuis obſeruat. in Sacram Script. 1. par. in obſeruat. phyſognom. 98. verſ. octauò*, vbi etiam multa de riſu doctè cumulat. Alia etiam poteſt afferri ratio huius prohibitionis, nam riſus immoderatus ſtultorũ mores indicat, iuxtà illud *Eccleſ. 21. fatuus in riſu exaltat vocem ſuam*; quod eruditè obſeruat ipſe *D. Paul. cit. loc. obſeruat. 97.* ſed ſtultitia arceri debet à domo Dei, quàm decet ſanctitudo.

13 Strepitus omnes iudiciorum prohibet *Bulla* in Eccleſia, quos ſub nomine placiti prohibet etiam *tex. in cap. 1. & cap. cum Eccleſia de immunit. Eccleſ. & cap. decet de immunit. Eccleſ. lib. 6.* ibi *omni in eis ſæcularium iudiciorum ſtrepitu conquieſcat; nulla inibi cauſa per laicos, criminalis maximè agitetur, ſint loca eadem laicorum cognitionibus aliena, & cæt.* Vndè cauſæ criminales ſeculares iudices nullo modo tractare poſſunt in Eccleſijs ſub pæna excommunicationis; nam abſurdum eſt, & crudele, ibi iudicium sãguinis exercere, vbi eſt tutela refugij cõſtituta, *cit. cap. cum Eccleſia*, aduertit *Leo Theſ. for. Eccleſiæ par. 1. cap. 13. num. 9. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. ſub nu. 13.* qui aduertit poſt *gl. in dict. cap. cum Eccleſia*, excommunicationem prædictam non eſſe latæ ſententiæ, ſed ferendæ.

14 An verò poſſit permitti iudici laico exhumare corpus occiſi ad finem capiendi informationem de delicto in genere.

Reſpõdetur, quod *Genuenſ. in prax. Cur. Archiep. Neap. cap. 42. nu. 10. in princip.* defendit, iudicem Eccleſiaſticum nullam incurrere irregularitatem concedendo talem facultatem iudici ſeculari, & in fine tenet,

Digitized by Google

omninò teneri Epiſcopum eamdem licentiam concedere, ad hoc vt commune bonũ puniendi delicta non omittatur. Sed melius dicendum eſt cum *Concilio Prouinciali Mediolaneuſ. titul. de Eccleſ. & eor. cult. fol.* 34. Ordinarium debere concedere licẽtiam exhumandi corpus occiſi è ſepultura, ſed extra Eccleſiam debere fieri inſpectiones, ac alios actus iudiciales per iudicem ſæcularem, & deinde reponi in ſepultura, refert idem *Gennenſ. cit. loc. & Bonac. tom. 2. circa primum Decalog præcept. diſp. 3. q. 6. punct. vnic. num. 18. verſ. reſponderi poteſt ſecundò*.

15 Reus, ac principalis inquiſitus omninò examinari, ac conſtitui non poteſt in Eccleſia per iudicem ſæcularem, probat *Bonac. cit. loc. num.* 19. & non ſolùm ob reuerentiam Eccleſiæ, ſed etiam ne iudex ſæcularis exerceat iuriſdictionem extra ſuum territorium; Imò nec Epiſcopus poteſt cõcedere talem licentiam iudici ſæculari, vt defendit idem *Bonac. cit. loc. n.* 20. quia id eſſet diſpenſare contra immunitatem Eccleſiæ, quod non poteſt Epiſcopus; Nec etiam ſi iuramentum præſtitum ſit extra Eccleſiam, Barboſ. *ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *Eccleſia num.* 9. & teſtatur, ſic voluiſſe *Sacram Congregationem ſub die 7. Decembris* 1632.

16 Et non ſolùm cauſæ criminales, ſed nec etiam ciuiles tractari poſſunt per iudices ſæculares in Eccleſijs, vt diſponunt generalia adducta verba *cit. cap. decet de immunit. Eccleſ. lib.* 6. ibi *omnis in Eccleſijs ſæcularium iudiciorum ſtrepitus conquieſcat*, & huius *Bullæ*, ibi *ſtrepitus omnes iudiciorum*, notat *Barboſ. cit. cap. 3. ſub num.* 12. & hoc ſub pena nullitatis actus, vt diſponit idem *Cap. decet* ibi, *& nihilominus proceſſus iudicũ ſæcularium, ac ſpecialiter prolatæ ſententiæ in eiſdem locis omni careant robore firmitatis*: Ex quibus verbis habemus, omnia acta, & ſignanter ſententiam latam per iudicem in Eccleſia eſſe nullam, aduertunt *Franc. Leo Theſ ſur. Eccleſ. par. 1. cap. 13. num. 9. & 10. Sperell. deciſ. 51. num. 7. Suar. de relig. tom. 1. lib. 3. cap. 4. num* 5.

17 Fallit tamen nullitas actorum factorum in Eccleſia in actibus extraiudicialibus, & voluntariæ iuriſdictionis; prædicti enim actus, niſi pietatem concernant, licèt in Eccleſia fieri non debeant, facti tamen tenent, nec ſunt nulli, tenet *Abb. in cap. cum Eccleſia num. 6. de immunit. Eccleſ. Decian. tract. criminal. lib. 6. cap. 24. num. 10. Sperell. cit. deciſ. 51. nu.* 25. probat Barboſ. *alleg. cap. 3. num. 12. verſ. quoad actus, Bonac. tom. 2. titul. circa primum Decalog. præcept. diſp. 3. q. 6 punct. vnic. num. 17. verſ. hoc autem*; & ratio eſt, quia iura prædicta prohibent ſtrepitus iudiciorum, cuius nomine nõ veniunt actus voluntariæ iuriſdictionis, vt probat ibidem *Bonac.* ex quibus habetur non prohiberi in Eccleſia Decretum diſpenſationis, decretũ interpoſitionis auctoritatis in aliquo actu legitimo, amicabilis compoſitio, & ſimilia.

18 Et à fortiori non prohibetur in Eccleſia haberi diſputationes litterarias, & promoueri aliquem ad Doctoratum, *Decian. cit. cap. 24. num. 10. in fin.* probat poſt alios per ſe adductos *Barboſ. alleg. cap. 3. num.* 11. vbi idem etiam dicit de Academijs in Eccleſijs fieri permiſſis, *Duard. in Bull. Cœn. cau. 15. q. 16. num. 16. Sperell. cit. deciſ. 51. nu.* 30.

19 Fallit etiam prædicta ſententia in cauſis Eccleſiaſticis, quæ tractari poſſunt in Eccleſia, etiamſi ſint contentioſæ iuriſdictionis, vt habetur in *Cap. præceptum 2. q. 2.* & notat *Decian. cit cap. 24. ſub nu.* 10. Hinc tenent multi, iudicem Eccleſiaſticum poſſe tractare cauſas iudiciales coram ſe vertentes, etiam in Eccleſijs, prout probat *Sperell. cit. deciſ. 51. nu.* 29. & licèt ſint, qui contrarium teneant; tamen etiam ſecundam dictam contrariam ſententiam, verius eſt dicere, quod licèt actus Eccleſiaſtici fori contentioſę iuriſdictionis ſint prohibiti in Eccleſia, tamen ſi fiant non ſunt nulli, ita *Barboſ. cit. cap. 3. num. 12. in fin.*

20 Fallit quoque ſupraposita regula in Aduocatis, & procuratoribus, qui poſſunt etiã negotia contentioſæ iuriſdictionis conſulere, & iudices informare in Eccleſijs, cùm id nec in die feſto prohibeatur, *Filiucc. in moralib. quæſt. tract. 27. cap. 10. num.* 183. docet Barboſ. *de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. nu.* 9.

21 Obſerua ad ſupradicta non ſolùm prohiberi placita, & ſtrepitus iudiciales in ipſa Eccleſia, ſed etiam in cæmeterijs, vt habetur ex *cit. cap. cum Eccleſia*, & aduertunt communiter DD. an autem id prohibeatur etiam in domibus Eccleſiæ, habetur ex *Cap. vt in domibus de immunit. Eccleſ.* quod ad hunc effectum declarat Bonac. *cit. diſp. 3. quæſt. 6. punct. vnic. numer. 16. verſ. addunt aliqui*.

22 Sunt quoque prohibitæ in Eccleſia repreſentationes, ſpectacula, comediæ, ludi Theatrales, & his ſimilia, *Cap. cum decorem de vit. & honeſt. Cleric. clem. 1. de celebr. Miſſ. vbi gl. & DD. Nauar. tract. de orat. cap. 5. n. 25. Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 26 ſub num. 1. Zerol. in prax. par. 1.* verbo *repreſentationes, Ricciul. tract. de perſonis, quæ in ſtat. reprob. verſ. lib. 1. cap. 4. num. 1. & ſeq.* qui id ampliat in

cæme-

cæmeterio, *Clement.1.§.nonnulli de celebrat. Miſſar.* in Eccleſia profanata, quę adhuc ad vſus ſordidos, & indecentes conuerti non debet, *cit.cap.cum decorem, Genuenſ.in prax. cap.52 ſecund primam impreſſ.*

23 Ampliantur ſupradicta, vt repreſentationes prædictæ prohibeantur in Eccleſia, ſiuè fiant in diebus feriatis, ſiuè in vigilijs, vel fæſtiuitatibus, vt per *Riccinl.cit.loc.uerſ. procedit, vbi num.3.* dicit, prohibitionem locum habere, non obſtante quauis conſuetudine, *gl.in cit. cap. cum decorem* verbo *potens*; dicuntur enim repræſentationes prædictæ deturpare honeſtatem loci: vndè eadem ratione deturpationis non ſolùm prohibentur fieri in locis ſacris, ſed etiam perſonis ne faciant, vt ſunt Clerici, *Ricciul. cit. loc.cap.6.num 2. & ſeqq.*

24 Poſſent tamen permitti repræſentationes prædictæ, ſaltèm in cæmeterijs, quando eſſent ſpirituales & pia continerent ſpectacula, vt cum *gl.in cit.cap.cum decorem* firmat *Ricciul.cit.cap.4. num. final.* & etiam in Eccleſia, *Barboſ.cit.cap.3.num.17.* quæ pia ſpectacula exemplificat *Fuſc.de viſit.lib.1.cap. 26.nu.1.* in rapreſentatione paſſionis Chriſti, & aliorum Martirum. Verùm in concedenda licentia habendi repreſentationes prædictas, ſiuè in Eccleſia, ſiuè extra illam Ordinarius debet aduertere, ſi illæ pietati, ac Religioni conueniant, & animarum ſaluti expediant, & ne in illis quid indecens audiatur, ne ſub velamine honeſtæ repræſentationis ſit inclula detractio, & omninò non debet permitti, vt repræſentationes prædictæ fiant cum intermedijs ridiculis, prout ad prædicta omnia aduertit *Fuſc. cit.cap.26.num.1.*

25 Eodem modo in Eccleſia permitti non debent ſaltationes, tenet poſt alios *Barboſ. de iure Eccleſ.lib.2.cap.3.num.16.* qui refert in Saxonia in Eccleſia Sancti Magni, ſaltãtes in pœnam ſaltaſſe per totum annum ſine cibo, & ſomno. Sunt qui permittunt ſaltationes in proceſſionibus, maximè in proceſſione Sanctiſſimi Sacramenti, moti ex eo, quia in veteri teſtamento populi ducentes Arcam, quæ figura erat Sacramenti Euchariſtiæ, ante illam ſaltabant; verùm non poteſt negari, quin contineat maximã irreuerentiam, nam ſaltando pluries terga vertuntur Sanctiſſimo.

26 Cantus, & Muſicas laſciuas, & impuras, vel aliquid laſciuum, & impurum continẽtes prohibet omninò ab Eccleſia *Concil. Trid.ſeſſ.22.decret.de obſeruand. & euitand. in celebr.Miſſarum poſt med.* ibi *ab Eccleſijs, & cæt.* Dicitur cantus impurus, & laſciuus, non ſolùm quando cantantur verba impura, & laſciua; ſed etiam quando cantantur verba ſacra, & Canonica, ſed ſub forma, & modo impuro: Vndè permitti non debet in Eccleſia cantus Theatralico more, ideſt corporis geſtus exercendo, quos magis oſtẽſionis cauſa, quam deuotionis faciunt, veluti hiſtriones, & Comici, *D.Thom.2.2. q.91.art.2.ad 2.et alij*, quos refert, & ſequitur *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.2.cap.3.nu.15. & D.Hieronym.ad cap.5.epiſtol.ad Epheſ.3. lib.3.* dicit, non enim in tragædiarum modum guttur, & fauces medicamine laniendæ ſunt, vt quaſi Theatrales moduli audiantur cantãtes, ne dum blanda vox quæritur congrua vita negligatur, *Cap.in ſancta Romana diſt.92. ex Gregor. regiſtr. lib. 4. Epiſt.44. vel cap. 88. in Synod. habit. Romæ.*

27 Et licèt cantus, & muſica inſtrumenta in Eccleſijs licita eſſe dicantur, hoc intelligitur, ſi decenter adhibeantur, docet *Caietan. in ſumm.* verbo *organorum vſus*, *Molfeſ.in ſumm.Theolog.moral tract.5.cap.2.num.65. & ſeqq. Filiucc.in quæſt.moral.tract.23.cap.8 ad fin.nu.120. Suar.tom.2.de relig. lib 4.cap. 8.num.5.et ſeqq.* Doctiſſimus *P.Peregrinus*, inter conciues meæ inclitæ Ciuitatis Capuæ, qui doctrina, & integritate floruerũt, & adhuc floreſcunt nemini ſecundus, in *Conſtitut.Cleric.regul.par.1.cap.1.§.10.* hinc D.*Bernard.in Epiſt.ad Aremanen.* licitum dicit cantum in Eccleſia, qui ita ſit grauitate plenus, vt neq; laſciuiam reſonet, neq; ruſticitatem, qui ita ſit ſuauis, vt non ſit leuis; ita demulcens aures, vt promoueat corda; ſenſum litteræ non euacuans, ſed fæcundans, *Durant.de ritib.Eccleſ.lib.3.cap.21.nu. 29.& ſeqq.*

28 Conuiuia in Eccleſia cum irreuerentia loci ſacri nullo modo permitti debent, niſi aliquod frugale, & parcũ in angulo Eccleſiæ ſine tumultu, luxu, & perturbatione adſtantium fiat, ex cauſa rationabili, & quando alius locus ſufficiẽter accomodatus haberi non poteſt, *Nauar.de orat.cap.5.num.3. Suar.de Sacram.tom.1.diſp.81.ſect.8. art.3. verſ.ſecundò ex hoc primo, & tom.1.de relig. lib.3.de reuerent.debit.loc.ſacr.cap.6.num.7. Barboſ.de iur.Eccleſ.lib.2.cap.3.num.22.* vbi alios citat, *Nouar.ſumm.Bull.2. par.titul.de Eccleſ.venerat.num.4.*

29 Lectos in Eccleſia ſterni omninò prohibendum eſt, ſicut prohibendæ ſunt vigiliæ, *Fuſc.de viſit.lib.1. cap.28.num.8.* quas abuſus vocat illas, quæ in aliquibus fæſtiuitatibus per totam noctem in Ecclesia habentur, & proinde omninò tollendas, etiam

cum

cum pęna excommunicationis, referens fuiſſe laudabiliter remotas ab Eccleſia Amalphitana,& hoc,ne ex conuenientia hominum,& mulierum de nocte, in Eccleſia aliquod inconueniens naſcatur; Vigilias prædictas fuiſſe omninò ſublatas, teſtantur multi,quos adducit *Barboſ.cit.loc.n.* 23.& Epiſcopos,illas uon extirpantes,non excuſat in foroconſcientiæ *Nouar.cit loc.*

30 Nec etiam viro, & vxori eſt permittendum dormire in Eccleſijs, ne ex pollutione ex copula habita Eccleſiam oporteat reconciliari,teſtatur *Fuſc. cit. loc. num. 9.poſt med.*

31 Neque permittendum eſt reponi in Eccleſia ſupellectilia,etiam Clericorum,vt sũt vaſa vinaria,lignea, aliaq;ſimilia, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incẽdia repentina, vel ſimilem neceſſitatem,deciditur expreſsè in *Cap.2. de Cuſtod. Euchariſt.* & obſeruat *Fuſc.de viſitat.lib.1.cap.28.nu.6.Fagund.in quinque Eccleſ.pracep.precept.2.lib.4.cap.4.num.10.in med.*Barboſ.*cit.loc.n.* 25. In particulari non ſunt retinenda arma in Eccleſia, imò intrantes in ea cum baliſtis,ſclopis, alijſque armis haſtatis eijciendi ſunt,ex *Concil Prouincial. Mediolan.par.2.de Eccleſ.& eor.cult.*teſtatur *Fuſc. cit. loc. num.6.in fin.*

32 Remouendæ ſunt quoque ab Eccleſia Imagines vanæ,& nugaces, aut inhoneſtæ, habetur ex *Concil.Nicen.2.act.4.in Epiſt.B. Nyli, & in ſexta Synodo Conſtantinopolitana can.*100.& refert *Barboſ.cit.loc. num.* 25. & *in Concil.Trid.ſeſſ.25.cap. de inuocat. & venerat.& reliq.Sanctor.& ſacr.Imag.in princip.fin.*mandatur, quod ex ſacris imaginibus omnis laſciuia vitetur, ita vt in procaci venuſtate non pingantur, nec ornentur, & ibidem committitur Epiſcopis, ne in his quid inhoneſtum appareat, & vt id ſeruetur, prohibetur apponi in Eccleſia aliqua inſolita imago non recognita, & approbata ab Epiſcopo,ita *Concil.*Aduertendum eſt etiam in his imaginibus, ne illæ ornentur profanis ornamentis,& vanis, vt gentes per ipſa ad turpia deſideranda moueantur,ſed omne honeſtum habeatur,aduertit poſt *Mart.Nauar.in manual. cap.* 11. *num.23.& 32.Fuſc.de viſit.lib.1.cap.9.nu.*11.Hinc egoipſe in viſitatione habita in Ciuitate,& Diœceſi Capuana ſede vacante mandaui,reformari duas Imagines Beatæ Mariæ Virginis, primam quia habebat pedem denudatum è veſtibus foris exeuntem, quod offendebat ſingulariſſimam eiuſdem Virginis honeſtatem,& alteram, quæ repræſentabat eamdem B.Virginem iuxtà crucem, dolore collapſam, quod offendebat virtutem fortitudinis Virginis, quam extollens ſancta Eccleſia, dicit *ſtabat Mater doloroſa, iuxta Crucem lacrimoſa*; ex qnibus verbis habemus, ſtantem, non cadentem pingendam eſſe Virginem iuxtà Crucem.

33 Hinc *Sanctiſſimus D. N. Vrbanus VIII. ſua peculiari Conſtitutione ſub die 15.Martij 1642. incipiente ſacroſancta Tridentina Synodus* prohibuit Imagines Domini noſtri Ieſu Chriſti,& Deiparæ Virginis Mariæ, ac Angelorum,Apoſtolorum, Euãgeliſtarum, aliorumque Sanctorum,& Sanctarum quarumcumque ſculpere,aut pingere, vel ſculpi,aut pingi facere, aut ante eandem Conſtitutionẽ ſculptas,aut pictas, & alias quomodolibet effictas tenere,ſeù publico aſpectui exponere,aut veſtire cum alio habitu, & forma,quàm in Catholica, & Apoſtolica Eccleſia ab antiquo tempore conſueuit, nec etiam cum habitu peculiari alicuius ordinis regularis, ac mandauit Imagines aliter pictas, vel ſculptas ab Eccleſijs, & alijs locis quibuſcumq; amoueri, & deleri, vel reduci,& reformari ad habitum,& formam in Eccleſia Catholica, & Apoſtolica ab antiquo tempore conſuetam; ita Bulla prædicta, vbi etiam *verſ.& ne exponantur*, prohibentur exponi in Eccleſijs quibuslibet,ac quomodolibet qualificatis, ac earũ frontiſpicijs, & atrijs, Imagines prophanæ,vel aliàs indecentiam, & inhoneſtatem præſeferentes. Qua conſtitutione datur facultas exequendi prædicta Ordinarijs, etiã contra exemptos,& regulares.

34 Abuſus ortos maximè in laicorum ſedibus omninò Epiſcopus remouere debet ab Eccleſia,notat *Fuſc.de viſi.lib.1.cap.27.* vndè voluit *Sacr.Congregatio in vna Egitanien.10.Iunij* 1602.*in dub.5.& 6.*non eſſe locandas ſedes laicorum in Presbyterio apud Altare, non obſtante quacumq; conſuetudine in contrarium, etiamſi præfecti ſint,& commendatarij,*Nouar. ſumm. Bull. titul.de Eccleſ.venerat.nu.7.& 8.2.par.Barboſ.de iure Eccleſ.lib.2.cap.3.num.*19.vbi vlterius *num.*20.dicit, ſæculares nec etiam Magiſtratus occupare debere proprias Canonicorum,& Dignitatum ſedes,ſeù ſtalla in Choro,vel Presbyterio, etiamſi aliquãdo id eis permiſſum fuerit, ex eadem *Sacr. Congreg.in Compoſtellana 4.Februarij* 1600. & 21. *Februarij* 1604. & *in alia Granaten.* 24.*Octobris* 1609.refert *Barboſ.ſumm.Apoſtolicarum* verbo *ſedes num.*13.*et* 14.Aduerte,quod non ex his ſequitur,quod ſit denegandus alius locus conueniens in Eccleſia,

in

in quo ſedere debẽt ſeculares, maximè Magiſtratus, extra Chorum, vt dicemus alibi, qui pro modo dignitatum ſunt honorandi etiam in Eccleſia.

35 Præcedentia quoque in ſedendo, quia ſcandala, & inimicitias adducere ſolet, remoueri deberet ab Eccleſia, ideo ſcamna debere eſſe communia, dicit *Marta not.* 88. quem refert, & ſequitur *Barboſ. cit. cap. 3. n. 19. in fin.* Illaque ita debent aptari, vt alijs retrò ſtantibus ad viſum Prædicatoris non officiant, voluit *Sacra Congregatio Rit. in Fauẽtina* 11. *Aprilis* 1601. quam refert *Sell. ſelect. Canon. cap. 43. num.* 32. ſalua tamen laudabili conſuetudine, vel prærogatiua debita ſuperioribus, & alijs dignioribus perſonis.

36 Hac ratione tollendi abuſus ſedendi in Eccleſia hoc anno 1647. Eminentiſs. Cardinalis Philamarinus Vigilantiſſimus Archiepiſcopus Neapolitanus prohibuit ſuo particulari edicto, emanato 15. Maij, presbyteris etiam Canonicis Cathedralis eiuſdem Ciuitatis, & Diœceſis vſum ſedium in celebrationibus Miſſarum, & Veſperarum, ac aliarum functionum Eccleſiaſticarum, ſed tantùm vti poſſe voluit ſcamno commodo pro celebrante, diacono, & ſubdiacono, cum ſtragulo altitudinis vnius palmi cum dimidio, pedarola vnica altitudinis medietatis vnius palmi, cooperto ſcamno prædicto panno viridi coloris, non autem tela ſerica, cum vno puluinari eiuſdem panni pro celebrante tantùm.

37 Deambulationes quoque per Eccleſiam dum celebrantur ſacra Miſſarum Myſteria, & alia diuina officia prohibentur, vt patet in hac *Bulla Pij V. verſ. nullus intra Eccleſiã*, & notat *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 28. nu.* 2. Et non ſolùm deambulare, ſed etiam vociferari, & verſo tergo ad Sanctiſſimum Sacramentum ſedere prohibetur in Eccleſia, & quicquid ſcandalum ingerere poteſt, aut diuina perturbare, & in particulari colloquium ſcurrile cum mulieribus habere, aut alios inhoneſtos actus facere, vt latius in *Bulla*; vbi mandatur quoque non eſſe permittendos pauperes quæſtuantes p Eccleſiam, dum diuina celebrantur, & prędicationes habentur, ſed illos ad valuas Eccleſiæ eſſe detinendos.

38 Vltimò prohibet *Bulla* haberi in Eccleſia ſuper terram capſas, & depoſita, ſeù alia cadauerum conditoria; ſed omninò defunctorum corpora in tumbis profundis infra terrã collocari mandat: Vndè *Ritual. Roma. in titul. de exequijs ver. vbi viget*, ait, cui locus ſepulturæ dabitur in Eccleſia humi tantùm detur, notant *Iul. Lauor. variar. elucubr. de priſco, & recent. funerand. more titul. 2. cap. 6. num. 22.* Barboſ. *ſumm. Apoſtolicarum deciſ.* verbo *depoſitum num.* 1. & *Sebaſt. Med. tract. de ſepult. quæſt. 5. n. 4. 1. par.*

39 Item ob reuerentiam Eccleſiæ debitam non debet illa in propugnacula ædificari, occaſione belli, nec incaſtellari; quod ſi maxima vrgeret neceſſitas, tũc eſt permittendum in modum, quo minus diuinus cultus impediatur, & cum Summi Pontificis licentia, tenet *Fuſc. de viſitat lib. 1. cap. 28. num.* 10. Barboſ. *de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3 num.* 26.

40 Adeo viget hæc ratio reuerentiæ Eccleſiæ, vt ex inde arceantur excommunicati, & nominatim interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, & ſi moniti recuſant exire, grauiſſimè peccant, vt non niſi à Summo Pontifice abſoluantur, iuxtà *Clem. grauis de ſenten. excomm.* notat *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 29. nu.* 1. Infideles permittuntur ingredi in Eccleſiã ad verbum Dei audiendum tantùm, & ibidem ſtare vſque ad Miſſam Catechumenorum, *Cap. Epiſcopus nullum de conſecrat. diſt.* 1. quod idem dicendum eſt de hæreticis, etiamſi excommunicati ſint, dummodo reuertere deſiderent, *Cap. excommunicatus de hæret.* Solenniter pœnitentes, & notoriè criminoſi arcentur etiam ab ingreſſu Eccleſiæ ad tempus, *Cap. in capite* 50. *diſt.* Et olim reuerentia Eccleſiæ debita, tantæ fuit conſiderationis, vt nec ad illam admittebãtur vir, & vxor poſt copulam, antequam aqua loti eſſent, *Cap. vir cum propria 33. q.* 4. Nec mulieres, niſi velato capite, *Cap. pen. 33. q. 5.* & ſeparatæ à viro, vt in *Conſtitutionib. Apoſtolicis lib. 2. cap.* 61. Hinc ad veniales maculas enundandas adhibetur in ingreſſu Eccleſiæ aqua benedicta, *Pined. ſuper Iob par. 1. cap. 9. pag.* 360.

41 Ratio reuerentiæ Eccleſiæ debitæ eſt; quia fuit conſtructa, vt eſſet domus orationis, *Innoc. in cap. 1. ſub num. 1. ver. ſed & alij de celebrat. Miſſar.* quod ipſe Dominus teſtatur in Euangelio, ibi: *Domus mea domus orationis eſt.* Et vt debita reuerentia Eccleſiæ deferatur, ac verè vt locus orationis habeatur, docemur in ea orationes facilius exaudiri, teſtatur *Prapoſ. in Can. vlt. verſ. tertia concluſio diſt.* 92. Oculi enim Domini aperti ſunt ſuper domum ſuam nocte, ac die, ſuper domum de qua dixit, erit nomen meum ibi, *vt legitur Reg. 3. cap.* 8.

42 Non obliuiſcantur tractantes in Eccleſia, Chriſtum Dominum nũquam proprijs manibus apprehendiſſe flagellum, niſi in defenſionem reuerentiæ Eccleſiæ debitæ, eijcien-

eijciendo ab illa ementes, & vendentes, & memoriæ retineant verba *Theodoſij Iunioris Imperatoris*, videlicet : *Nos qui legitimi imperij armis nunquam non circumdamur, quouſque ſine armis ſtipatoribus eſſe non conuenit, Dei Templum ingreſſuri foris arma reliquimus, & ipſum Diadema Regiæ Maieſtatis inſigna humiliter deponimus, &c.* refert *Baron. ann. Eccleſ. tom. 5. anno* 431. quæ verba maximam oſtendunt reuerentiam Eccleſiæ debitam.

43 Qualiter autem iudex Eccleſiaſticus nõ poſſit punire delinquentes in Eccleſia pœnis temporalibus, ſed tantùm pœnis pecuniarijs, & alijs ſuo arbitrio, iuxtà diſpoſitionem huius *Bullæ verſ. vt igitur*, notat *Nouar. ſumm.* Bull. *2. par. titul. de Eccleſiar. vener. num. 9. & vltimò poſt Peregrin. de immunit. Eccleſ. cap. 6. num.* 28. *per ipſum adductum.*

SVMMARIVM.

1 *Immunitatis materia ad tex. cap. inter alia de immunitate Eccleſiar. & qui DD. materiam exagitent.*

2 *Immunitas magni habenda eſt, etiam à ſæcularibus, & quare.*

3 *Immunitas conceditur Eccleſiæ etiam non conſecratæ.*

4 *Immunitatem habet* Eccleſia *diruta, ſi abſq; ſuperioris licentia ſit diruta, ſicut & polluta, & interdicto ſuppoſita, num. 5.*

6 *Immunitatem habent ambitus, & fabrica, & omnia connexa* Eccleſiæ.

7 *Immunitate gaudet domus Eccleſiæ illi connexa, etſi laico locetur ex deciſ.* Sanfelicij, *quid ſi in emphiteuſim data*

8 *Immunitate gaudet* Porticus, *& atriũ Eccleſiæ, pro cuius ampliatione poteſt cogi vicinus vendere domum.*

9 *Immunitate gaudet tectum* Eccleſiæ.

10 *Immunitate gaudet cæmeterium, ſi Epiſcopi auctoritate fundatum ſit, & quando præſumatur tale.*

11 *Immunitate gaudet* Hoſpitale, *& Sacriſtia cohærens* Eccleſiæ, *vel cæmeterio, & etiam non cohærens, ſi* Altare *habeat, num. 12.*

13 *Immunitate gaudet Oratorium publicum.*

14 *Immunitate gaudet confugiens ad Sacerdotem hoſtiam ferentem, illique ſe aſſociantem; quid ſi domum infirmi tantùm intret, vel* Euchariſtiam *ipſe ſumat.*

15 *Immunitate non gaudet confugiens ad Sacerdotem, ſacra olea portantem.*

16 *Immunitate gaudent* Cellæ, *hortuli, & omnia, quæ intra Monaſterium ſunt; quid de* Grancijs *remiſſiuè.*

17 *Immunitate gaudent domus orphanorum, ſenum, Virginum,* Sacerdotum *ſimul viuentium, Seminarij, ſi ſint auctoritate* Epiſcopi *erectæ; pro quo recurrendum ad coniecturas, n.* 18.

19 *Immunitate gaudet* Palatium Epiſcopi, *etiam ſeparatum ab* Eccleſia, *dummodo intra Diœceſim; quid ſi ſit* Epiſcopi *titularis.*

20 *Immunitate gaudet* Palatium *Cardinalis.*

21 *Immunitate gaudet* Palatium *Regis, ſtatua* Principis, *et Aula Sacri* Conſilij *Neapolitani.*

22 *Immunitate quem gaudere quomodo, & in quibus intelligatur.*

23 *Immunitate an quis ſic gaudere dicatur, vt nec poſſit vinculis ligari in* Eccleſia.

24 *Immunitate taliter quis gaudere dicitur, vt non poſſit in* Eccleſia *à Curia occidi abſq; incurſione cenſurarum Bullæ.*

25 *Immunitas* Eccleſiæ *facit hominem ſaluum à pœna infligenda, & inflicta.*

26 *Immunitas eſt loci, non perſonæ ad locum confugientis, vndè ea gaudet excommunicatus, interdictus, an verò infidelis,* Iudeus, Paganus *n.* 27.

28 *Immunitate* Eccleſiæ *gaudet perſona eccleſiaſtica; quid ſi extra eccleſiam cum* Cruce, *&* Cotta *incedat.*

29 *Immunitate* Eccleſiæ *gaudent regulares, vt non poſſint à ſuperioribus extrahi.*

30 *Immunitas* Eccleſiæ, *etiam* Clericis *debita, per abuſum tolli non debet.*

31 *Immunitate* Eccleſiæ *gaudent quicunque commiſerint quodcunque delictũ, dummodo non ſit de exceptis.*

32 Im-

32 *Immunitate Eccleſiæ gaudet quis pro debito ciuili, etiam contracto occaſione tributorum publicorum n. 33.*

34 *Immunitate Eccleſiæ etiam creditricis gaudet debitor, etiam ſuſpectus de fuga, & ſtante ſtatuto, quod carcerari poſſit.*

35 *Immunitate Eccleſiæ gaudet mercator decoctus, etiam fictè quid ſi occultet bona in Eccleſia?*

36 *Immunitate Eccleſiæ gaudent decocti, latrones, &c. ſi recipiantur, licèt Neapoli ſit prohibitum Regularibus recipere.*

37 *Immunitate Eccleſiæ an quis ſic gaudere dicatur, vt neque poſſit citari ad finem procedendi contra bona.*

38 *Immunitate Eccleſiæ adeo quis gaudet, vt extractus ab illa ſit reſtituendus, nec beneficio loci renunciare poteſt perſona num. 39.*

40 *Immunitas non reſarcitur, ſi extractus aufugiat, & in loco non immuni capiatur.*

41 *Immunitas violatur, ſi confugiens ſuadeatur exire ſpontè, vel taliter exeat, eo quod impediantur illi alimenta.*

42 *Immunitas reſarcienda per reſtitutionem delinquentis, etſi poſt carcerationem in loco immuni alia perpetrauerit delicta.*

43 *Immunitas à Iudice violatur, ſi non reſtituatur extractus, etſi ignorauerit, vel ab alijs, quàm à Curia fuerit extractus.*

44 *Immunitas reſarcienda, ſi quis aufugiat, timens ne in Eccleſia caperetur, & extra ſit captus.*

45 *Immunitas reſarcienda, ſi conceſſa ſit licentia ab Ordinario, tanquam quod caſus ſit exceptuatus, iudex verò cognoſcat non eſſe talem.*

46 *Immunitas reſarcienda per repoſitionem extracti in loco immuni, & an in eodem omninò.*

47 *Immunitas ſicuti reſarcienda, an etiam Curia ſæcularis, à qua violenter eſt extractus carceratus, & in Eccleſia repoſitus.*

ANNOT. XXIII.

ARGVMENTVM.

De Immunitate Eccleſiæ. Notatur §. 1. Immunitatem concedi Eccleſiæ, etiam non conſecratæ, & dirutæ ſine licentia ſuperioris, ac pollutæ; quid de ambitu, & alijs Eccleſiæ connexis, & de domo Eccleſiæ, porta, atrio, cæmeterio, campanili, tecto, Sacriſtia, Hoſpitali, Oratorio, Sacerdote deferente Euchariſtiam, vel ſacra olea ad infirmos. An & quando gaudeant immunitate, Monaſteria, Granciæ, piæ domus, Seminarium, palatium Epiſcopi. Immunitate Eccleſiaſtica gaudere confugientem ad illam, non ſolum, vt non poſſit capi, ſed nec vinculis detineri, nec minus occidi, aut alia pœna puniri Immunitate an gaudeant hæreticus, Regularis, Clericus, debitor pro cauſa ciuili, & an Mercator decoctus. An in Eccleſia poſſit quis citari, & extractum eſſe omninò reſtituendum, etiam illo renunciante, vel è carceribus aufugiente, & iterum capto in alio loco; quid ſi ſuaſionibus fuit extractus, vel de delicto poſt extractionem commiſſo, & alia de reſtitutione extracti. Notatur §. 2. Immunitate non gaudere publicos latrones

viarum graſſatores, depopulatores agrorum, occidentes, vel mutilantes in Eccleſia, Occidentem proditoriè, aſſaſſinos, hæreticos, committentes crimen læſæ Maieſtatis in Principem, diſcutitur abundanter, quando prædicti non gaudeant immunitate, & in quibus caſibus, quomodo debeat præcedere Epiſcopi declaratio, in qua an ſit audiendus reus, vel poſſit appellare, vel ſuſpectum Epiſcopum allegare; quid agendum pendente diſcuſſione, an gaudeat. Quomodo conceditur licentia extrahendi in caſu, quo reus non gaudet, & an ab alio concedi poſſit, quàm ab Epiſcopo. Lædens reum, vel eius bona, gaudentem immunitate, an violet illam, vel mandans carcerati, vel lædi, & alia ad materiam.

ANNOTATIO XXIII.

§. I.

Ad Text. in Cap. inter alia de Immun. Eccleſ.

1 HÆC materia inter ſcribentes modernos, & ſæpiſſimè in Curijs eſt ventilata ob frequentiorem acceſſum confugientium ad Eccleſias, de qua diſpoſitum eſt de iure communi in *Cap. ſicut antiquitus, cap. reum, cap. frater, cap. maior, cap. quiſquis, & cap. ſi quis 17. q. 4.* & in *cap. inter alia, & cap. final. de immunit. Eccleſ.* diſponunt Iura Imperalia in *l. præſenti C. de his, qui ad Eccleſ. confug. & in l. 2. eiuſdem tit.* tractant de hac materia particulares tractatus, *Io. de Viſch. Ludou. Carrea, Franciſc. Molin. Vulpellus, Larrea, Hieron. Albanus, Auguſt. Vagianus, Laurentius Ortis, Farinac. Ambroſ. Peregrin. Gambacurt. Mar. Ital. Remig. Anaſt. Germon. & aliorum. Decian. tract. crim. lib. 6. cap. 25. Angel. de malef.* verbo *in ſcalis Sancti Petrony, Nauar. in man. cap. 2. Suar. de relig. tom. 1. lib. 3. cap. 9. Ludou. Correa in rep. c. inter alia de immun. Eccleſ. Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 1. c. 13. Galganet. de iure publ. lib. 3. tit. 69. Tuſch.* verbo *Eccleſia concl. 9. Couar. lib. 2. variar. c. 20. Maſcard. de probat. concluſ. 533. Guttier. pract. lib. 1. Eraſm. à Cocluer. de iuriſd. ordin. in exempt. par. 4. qu. 65. Villalab. in ſum. par. 2. trac. 39. Cordoſ. in prax. iudic. & aduoc.* verbo *ſeruitus, Raph. de la Torre tom. 2. in 2. 2. D. Th. q. 99. art. 3. diſp. 7. Azor. inſtit. mor. par. 3. lib. 8. c. 9. qu. 9. Quarant. ſumm. Bull.* verbo *reuerentia diuinorum Officiorum, & Eccleſiarum, Piaſec. in prax. Epiſc. par. 2. c. 4. Genuenſ. in prax. Cur. Arch. Neap. c. 22. ſecūdum vltim. impreſſ. Ricc. in prax. 2. par. reſol. 3. & ſeq. & reſolut. 8. & ſeqq. collect. 109. 1. par. & collect. 513. par. 3. & dec. 250. par. 3. Io. Ant. Nauarr. in ſumm. Bull. tit. de immun. Eccleſ. Lezan. in ſumm. qq. regul. tom. 3.* verbo *immunitas, Aldan. compen. Canon. reſol. lib. 2. tit. 28. Io. Mar. Nouar. Lucer. regul.* verbo *immunitat. Caſtro Palao tom. 2. trac. 11. diſp. vn. Mart. de iuriſd. par. 2. cap. 59. & ſeq. Scortia in ſelectas ſumm. Pontif. Conſtitut. cpit. 152. Mari. Cuteli. de Priſca, & recent. Eccleſ. immunit. Portel. in dub. regul.* verbo *Eccleſ. immunitas, Cauall. commun. contra comm. qu. 269. Ricciul. de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt. lib. 2. cap. 12. Duard. in Bull. Cœn. Domini lib. 2. cap. 15. qu. 16. Fagund. in quinque Eccleſiæ præcepta precept. 2. lib. 4. c. 4. Gauant. in Enchirid. Epiſcop.* verbo *Immunitas Eccleſiaſtica. Vulp. in prax. Epiſc. cap. 3. Roder. à Cunna in commento ad c. eos, qui diſt. 87. Danza tr. de pugn. Doctor. tit. de immun. Eccleſ. Baptiſta à Villalobos in commun. opin.* verbo *Immunitas, Petrus, Rebuſ. tom. 2. ad leges Galliæ tit. Immunitates Eccleſiaſticæ quando, & quibus concedantur, Zerol. in prax. Epiſc. par. 1.* verbo *Immunitas, Coriurba conſ. crimin. 40. Cæned. pract. Canon. quæſt. lib. 1. q. 42. Franciſc. Salgado de protect. Regia tom. 2. par. 2. c. 4. Io. Baptiſta Ciarlin. controuerſ. for. c. 10. Lotter. de re benef. lib. 1. c. 13. num. 57. & ſeqq. Homobonus de examin. Epiſcop. par. 2. trac. 11. ca. 12. qu. 26. Zipæus in iure nouo Canon. lib. 3. de immunit. Eccleſ. Megal. 3. par. lib. 4. cap. 2. quæſt. 2. Diaz in prax. crimin. Canon. cap. 126. Franciſcus Syluius in reſolutionibus varijs verſ. immunitas, Zambelius in repert. mor. ver. Eccleſia quoad eius immunitatem, Bonac. tom. 2. diſp. 3. q. 7. & tom. 3. diſp. 2. qu. 3. Villagut. de extenſ. leg. tit. de extenſ. immun. Eccleſ. Sarpus, qui* parum veridicè ſcripſit de hac materia *in libro de iure Aſylorum c. 4. Guazzin. de defenſ. reor. tom. 1. def. 1. c. 30. & ſeq. Loncatell. in Breuiar. de tortura inſpect. 5. Henricus Caniſius lib. 3. de ret. tit. de Immun. Eccleſ. Theſ. in prax. Eccleſ. 2. part.* verbo *Immun. cap. 1. Laym. lib. 4. tr. 9. Dian. tom. 1. reſol. 1. & ſeqq. & tom. 6. tract. 1. reſol. 1. & ſeqq. Carol. Marant. controuerſ. for. reſp. 35. 36. & 37. 45. 46. & 47. Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 2. c. 3. in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 49. c. 10. & in ſumm. Apoſtolic. dec.* verbo *immunitas, Donat. Anton. de Mar. quotid. reſolut. cap. 170. et ſeqq. Regens Conſtantius in ſupplicatione ad Paulum V. Pontificem Maximum de immunit. Eccleſiæ. Bouadill. in ſua politica lib. 2. c. 14. Perſic. de off. Sacerd. lib. 2. c. 19. Summiſtæ omnes in verbo immunitas, Caſſan. in conſuet. Burg. rub. 1. §. 15. num. 111. et ſeqq. Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 1. Cur. Philip. par. 3. §. 22. Camill. Borrell. in ſumm. omnium dec. tom. 1. dec. 3. de his, qui ad Eccleſ. confug. Franc. Molin. poſt trac. de brachio ſæculari ſub tit.*

tit. de ſacra homicidio amittenda immunitate, Gabr. Pereira de manu regia par. 2. c. 50. Trullench. in præcept. Decalog. lib. 1. c. 11. Suarez de Paz in prax. par. 5. tom. 1. cap. 3. §. 3. Queſad. in pract. quæſt. cap. 1. Peguer. in crimin. deciſ. cap. 40.

2 Prænotandum eſt immunitatem Eccleſiaſticam magni habendam eſſe à Chriſti-fidelibus, non ſolùm Eccleſiaſticis, verum quoq; ſæcularibus, etiam Principibus. Primò, quia illam iure diuino inſtitutam eſſe, teſtatur magis communis, & verior opinio, quam ſequuntur cum ipſo citati per *Dian. tom. 4. tract. 1. reſol. 44. verſ. his tamen, & alij*, quos plena manu adducit *Chartar. dec. crimin. 46. n. 34.* Secundò ratione ſui antiquiſſimi ortus, nam originem habuit cum ipſa erectione Templorum, ideſt tempore Conſtautini, refert poſt *Suar. tom. 1. de relig. lib. 3. c. 9. nu. 12. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. n. 37.* Tertiò ne Chriſtiani minori reuerentia tractent eorum Eccleſias, domus veri Dei, quàm infideles ſua Templa tractabant, quorum immunitatem inuiolatam tractabant, prout multis exemplis comprobat *Ambroſ. de immunitat. cap. 1. num. 7.* Quartò quia ad hoc *Conc. Trid. ſeſs. 25. de reform. c. 20.* omnes etiam Principes ſæculares admonet, & hortatur.

3 Nota primò, immunitatem hanc concedi Eccleſiæ etiam non conſecratæ, *Cap. Eccleſiæ de immunit. Eccleſ. Borell. in ſumm. dec. tom. 1. tit. 3. num. 33. Giurb. conſ. 10. num. 1. & 2. & conſ. 20. num. 19. Nouar. ſumm. Bul. de immun. Eccleſ. num. 15. Ciarlin. controuer. for. cap. 116. num. 17. & alij communiter*, etiam ſi in ipſa Eccleſia diuina non celebrentur, dummodo canonicè Epiſcopi Auctoritate per impoſitionem primi lapidis ſit erecta, *Giurb. d. conſ. 10. n. 2. in fin. conſ. 20. n. 19. Clar. in §. fin. q. 3. n. 4. Mar. Ital. de immu. li. 1. c. 4. §. 3. n. 14. & alij*, quos refert, & ſequitur *Barb. cit. c. 3. n. 59. ver. intellige*, etiam ſi ſub artifice ſit, nec completa, *Maran. 2. par. reſp. 35. n. 11.*

4 Eccleſia etiam diruta gaudet hac immunitate, ſi ſuperioris licentia diruta non eſt, & ſpes adſit iterum illam reædificandi, *Gambacurt. de immun. lib. 4. cap. 2. num. 11. Giurb. cit. conſ. 20. num. 19. Marant. cit. reſp. 35. num. 5. Dian. tom. 6. tr. 1. reſol. 1. verſ. verum, Barboſ. ſupra cit. c. 3. n. 62.* qui alios allegat.

5 Eccleſia etiam polluta, & interdicto ſuppoſita gaudet hac immunitate, *Giurb. cit. conſil. 20. num. 19. Marant. eod. reſp. 35. ſub num. 5. Dian. vbi ſupra verſ. nec obſtat, Barboſ. cit. loc. n. 60. & 61.* qui alios multos adducit.

6 Ampliatur immunitas prædicta ad totum ambitum, & fabricam illius, vt concludit *Dian. cit. loc. verſ. ſed his in fin.* qui ex hoc deducit, ſcalas exteriores Eccleſiæ gaudere immunitate, *Nouar. ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccleſ. num. 56. Barboſ. cit. loc. nu. 65.* qui alios adducit, *Danza pugn. DD. tom. 1. tit. de immun. Eccleſ. cap. 1. num. 23.* vbi refert, Sacr. Collat. Conſil. Neapol. mandaſſe repoſitionem extracti à primo gradu cuiuſdam Eccleſiæ. Porta etiam clauſa gaudet immunitate, ſi confugiens illæ adhæreat, ac manu teneat anulum, etiam ſi totum corpus extra locum ſacrum teneat, *Nauar. in manual. confeſs. cap. 25. num. 17. verſ. & ianua, Farinac. de immun. cap. 17. num. 279. Decian. li. 6. cap. 25. num. 17. Couar. var. reſol. lib. 2. cap. 20. num. 18. Guazzin. de reor. defenſ. cap. 37. num. 45. Bouadil. lib. 2. polit. cap. 14. num. 82. Gambacurt. loc. cit. li. 4. cap. 1. num. 9. Giurb. conſ. 20. nu. 20. de Franch. dec. 402. num. 5. & 11.* non ſolùm porta, ſed alia loca Eccleſiæ exteriora, & illi connexa gaudent immunitate, *D. Regens Merlinus in ſuis doctiſſimis controuerſ. controuerſ. 65. num. 20. cent. 2.* multa de oſtio clauſo *Dian. cit. tr. 1. reſol. 3.*

7 Domum Eccleſiæ contiguam, & illi annexam gaudere immunitate, tenent communiter DD. quod extenditur, etiamſi domus ſoleat ſæcularibus locari ad vſum ipſorum conductorum, refert deciſum vir doctus, & pius, noſtri temporis. *Regens Sanfelicius dec. 136. num. 8. & dec. 19. num. 5.* ea ratione, quia appellatione Eccleſiæ comprehenditur locus eidem Eccleſiæ annexus, *l. ſunt perſonæ, ff. de relig. & ſumpt. fun. Afflict. in conſtit. ſancimus num. 3.* Quid dicendum, ſi domus prædicta non ſit locata, ſed in emphyteuſim conceſſa laicis ab Eccleſia, vide *Nouar. ſumm. Bull. tit. de immun. Eccleſ. num. 25. & Dianam cit. tr. 1. reſol. 2. verſ. ſed his, & ſeqq.*

8 Porticus, & atrium Eccleſiæ gaudet hac immunitate ratione eiuſdem cohærentiæ cũ Eccleſia, *Decian. cit. loc. cap. 25. num. 31. verſ. atrium, Farin. de carcer. & carcerat. quæſt. 28. num. 14. Barboſ. cit. cap. 3. num. 64.* qui multos adducit, *Ricc. dec. Cur. Archiep. Neapol. dec. 129. num. 7. par. 3.* vbi firmat regulam, idem iudicandum eſſe de atrio, quod de ipſa Eccleſia, cùm ſit connexum Eccleſiæ, & de connexis idem ſit iudicium, *Cap. translato de cõſtitut. cap. præterea*, & ibi *gl. de off. deleg. l. 2. de iuriſd. omnium iud.* ex quo principio concludit, quod ſicut poteſt cogi vicinus ad vendendam domum pro ampliatione Eccleſiæ, ſic etiam pro ampliatione atrij illius, *Danza cit. loc. num. 26.* idem dicendum eſt de cortili Eccleſiæ, quod eadem gaudeat immunitate, *Nauar. tit. de immunit. Eccleſ. num. 55. in ſum. Bull.*

9 Tectum Eccleſiæ gaudere hac immunitate communiter tenent DD. *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. num. 66. verſ. tectum*, qui alios citat, quod idem dicit de tecto alterius loci ſacri, *Dian. 6. par. tract. 1. reſol. 3. verſ. dicendum eſt*, poſt *Sperell. dec. 63. num. 9.* Quid dicendum de apotheca, quæ habet aditum ad Eccleſiam, vide *Barboſ. cit. loc. verſ. apotheca*.

10 Cæmeterium, etiamſi ab Eccleſia ſeparatum ſit, dummodo fuerit erectum auctori-

Digitized by Google

tate Epiſcopi, & ſacrum dicatur, gaudet hac immunitate, gl. in verbo cæmeteria in cap. cum Eccleſia de immunit. Eccleſ. notant Decian. cit. loc. cap. 24. num. 28. & cap. 25. num. 10. Tuſch. verbo Eccleſia concluſ. 10. num. 3. Gambacurt. de immunit. lib. 4. cap. 3. num. 16. Ciarlin. contr. for. cap. 12. num. 46. Danza cit. loc. nu. 20. Dian. tom. 6. tract. 1. reſolut. 6. qui verſ. & hæc tenet, quod eo ipſo, quod cęmeterium deſtinatum eſt fidelium ſepulturæ, præſumitur benedictum, & auctoritate Epiſcopi fundatum, & verſ. nota etiam dicit, id procedere, etiam ſi cæmeterium ſit pollutum, vel interdictum, vide ad id Barboſ. cit. loc. num. 63. Quid dicendum de campanili, quando eſt diſiunctum ab Eccleſia, (nam quando eſt vnitum abſque vllo ſcrupulo gaudet) vide Nouar. ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccleſ. num. 26. cui in aliquo contradicit Dian. 4. par. trac. 1. reſol. 108. verſ. ſed hæc.

11 Hoſpitale gaudet hac immunitate, quando auctoritate Epiſcopi, vel ſub eius cura eſt, docent DD. communiter, Decian. cit. loc. cap. 24. num. 32. Marius Ital. de immun. eccl. lib. 1. cap. 4. §. 8. Ricc. collect. dec. collect. 648. par. 3. à Ponte dec. 35. Camill. Borrell. in ſumma omniũ dec. tit. 3. num. 64. Giurb. conſil. 10. num. 4. Don. Anton. de Marin. variar. reſol. cap. 79. num. 2. Barboſ. de iure eccleſ. lib. 2. cap. 3. num. 67. qui alios multos adducit.

12 Sacriſtiam, quæ Eccleſiæ, vel cæmeterio cohæret, non eſt controuerſum, gaudere hac immunitate, quod ſi illa extra Eccleſiam ſit, vel cæmeterium, nec Altare habeat ad celebrandum, tunc non gaudere immunitate, adhuc certum eſt, Sperell. dec. 61. à princip. & dec. 62. num. 19.

13 Oratorium publicum, auctoritate Epiſcopi erectum, gaudet hac immunitate, ſecus eſt de Oratorio domus priuatæ; illud enim, etiamſi inibi ſacrum celebretur de licentia Summi Pontificis non gaudet hac immunitate, DD. communiter in Cap. inter alia de immunit. eccleſ. Tuſch. verbo Eccleſia concl. 9. num. 15. & verbo immunitas concl. 59. nu. 24. Giurba conſ. 10. n. 5. Duard. in Bull. Cęn. can. 15. q. 16. num. 6. Barboſ. cit. loc. n. 68.

14 Sacerdos, manibus tenens Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, ita immunitate gaudet, vt ſi ad illum confugiens ſit à ſatellitibus captus, ſit reſtituendus, quia ſi hoc priuilegium conceditur Eccleſiæ propter Chriſtum, multo magis illud gaudere debet Chriſtus ipſe, & ſi hæc immunitas eſt concedenda ad confugientem ad ſtatuas Principum, multò magis debet concedi ad confugiẽtem ad corpus Chriſti: his, & alijs rationib. probat hanc ſententiam Mart. de iuriſdict. par. 2. cap. 50. num. 27. Caual. de cognit. per viam violent. 2. par. q. 42. per totam, Gambacurt. de immunit. lib. 4. cap. 6. num. 4. Diana tom. 1. tract. 1. reſol. 28. Barboſ. cit. cap. 3. num. 69. qui alios citat; qui hanc opinionem extendunt, etiam ſi confugiens Sacerdotem non tangat, ſed ſolũ ſe aſſociet cum comitantibus Sanctiſſimum, vel intret domum infirmi, in qua adeſt Sanctiſſimum Sacramentum; quicquid ſentiat Bonac. tom. 2. tit. circa primum Decalog. præcept. diſp. 3. qu. 7. punct. 4. num. 27. qui tenet, in rigore in hoc caſu non violari immunitatem, licèt malè faciant apprehendentes confugiẽtem, quia contra Bonac. eſt verior, & magis communis opinio, ſecundum dicta per Cauall. cit. loc. num. 3. qui dicit, quod hæc opinio poteſt tantum ſaluari in caſu, quo delinquẽs ſumeret Corpus Chriſti, quia in tali caſu poteſt delinquens apprehendi abſque violatione immunitatis, dummodo ſit extra Eccleſiam, & præſentiam Sacramenti: Eſſet tamen actus reuerentiæ, & religionis abſtinere à captura delinquentis, qui mox ſe communicauit; ſicut dicimus, ob reuerentiam Sanctiſſimi Sacramenti eſſe abſtinẽdum ab exequutione ſententiæ mortis eodem die, quo condemnatus ſumpſerit Sanctiſſimum, Cauall. cit. loc. num. vltimo.

15 Fallit tamen hæc immunitas in confugiente ad Sacerdotem, portantem ſacra Olea; is enim non gaudet immunitate, probat Ricc. deciſ. 88. par. 3. quem ſequitur Sperell. dec. 49. num. 5. Dian. cit. reſolut. 28. in final. verbis, Barboſ. de iure Eccleſ. li. 2. cap. 3. num. 69. qui idem dicunt de confugiente ad Reliquias Sanctorum.

16 Monaſteria, & domus Religioſorum, & omnia loca illius, quæ interiacent vſque ad vltimos fores, vt ſunt cellæ, domus, hortuli, & ſimilia, quæ dicuntur ſepta Monaſterij, gaudent hac immunitate communi iudicio DD. Marant. par. 2. controuerſ. reſp. 36. nu. 2. poſt Gambacurt. cit. loc. lib. 4. cap. 1. num. 7. ſequitur latius Barboſ. allegat. loc. n. 72. & ſeqq. & patet apertè ex verbis huius Bullæ Gregor. Monaſterij domibus, locisque ſacris, aut religioſis. Quod controuertitur, eſt, an Granciæ Monaſterij, & domus, quas habet Monaſterium in villis recreationis cauſa, vel ad recipiendos hoſpites gaudeant hac immunitate; ad quod vide pugnantes opiniones apud Gambacurt. lib. 4. cap. 4. num. 15. Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 11. dub. 1. n. 6. Dian. 6. par. tr. 1. reſol. 6. verſ. & tandem in fin. Barboſ. cit. c. 3. n. 76.

17 Cœtera loca religioſa, quæ religioni, aut pietati deſtinata ſunt, Epiſcopi auctoritate erecta, vt ſunt domus orphanorum, ſenum, virginum, & ſimilia, Sacerdotum collegialiter viuentium ad inſtar Religioſorum, gaudent hac immunitate, Gambacur. cit. loc. li. 4. cap. 4. num. 15. Lezan. in ſumm. qq. regul. verbo immunitas Eccleſiæ num. 3. propè finem. Item domus Seminarij, ita poſt Giurbam, & Ciarlin. firmat Barboſ. cit. loc. num. 71. verſ. domus Seminarij.

18 Hic ſolet dubitari, quid dicendum ſi locus pius non apparet fuiſſe erectum auctoritate

Epi-

Epiſcopi; & tunc recurrendum eſt ad coniecturas,&ſigna,ſi enim habet aliquod ſignum ex enumeratis 1.*par. annot.* 1. *num.* 2. præſumitur auctoritas Epiſcopi. Hinc annis elapſis, dum Sedes Archiepiſcopalis Capuana vacabat, & ego aſſiſtebam Vicario Capitulari illius,iudicauimus in his terminis immunitatis,locum pium, & religioſum erectum auctoritate Epiſcopi, domum deſtinatam pro habitatione ſenum pauperum loci Sanctæ Mariæ Maioris eiuſdem Capuanæ Diœceſis, vulgo nuncupatam lo Geronte; ex quo ibi inuenimus fixam crucem ante ianuam; & locum eundem fuiſſe viſitatum ab Archiepiſcopis prædeceſſoribus; & ex inde loci prædicti Curia ſæcularis ſemper immunitatem colere conſueuit.

19 Palatium Epiſcopi gaudet hac immunitate, ſiuè vnitum ſit Eccleſiæ, ſiuè ſeparatum ab illa, deciditur in *Cap.id conſtituimus* 17. *q.* 4. firmat poſt Regentem Conſtantium *in l. vnica num.*48.*C.de palat.& domib.domin. Donat..Ant.de Marin.quotid.reſol.cap.*179. *num.* 12.*Dian.tom.*6.*tract.*1.*reſol.*4.*Barboſ.cit.ca.*3. *num.*70.vbi reliquos adducit DD.qui omnes id intelligunt, etiamſi palatium prædictum non ſit intra quadraginta paſſus, quicquid diſtinguat *Danza loc.cit. cap.* 2. *num.*1. dummodo palatium ſit intra Diœceſim, *Marius Ital.lib.*1.*cap.*4.§.9.*num.*19. *& ſeq.* & hæc eſt verior,& communior opinio contra nonnullos,quos adducit *Barboſ.eodem loc.* An autem id procedat in palatio Epiſcopi Titularis,vide *Dian.cit.loc. reſol.*5. & in palatio Legatorum, & Nunciorum, vide *Don. Ant. de Marin.eod.loc.n.*13.

20 Palatium Cardinalis eadem gaudet immunitate, docet poſt alios idem *de Marin. cit.loc.num.*11.maximè extra Vrbem, ſequitur poſt alios *Barboſ.vbi ſupra num.*71.qui refert id in Vrbe non ſeruari,vt conſulatur bono publico, niſi in palatio tituli Cardinalis.

21 Sunt alia loca merè ſæcularia,& tamen ob reuerentiam confugiens ad illa capi non poteſt. Primò palatia Regum; ad illa enim confugientes non poſſunt capi ſine Regis iuſſu, vel Præfecti domus licentia, *Remig. de immunit.Eccleſ.ampliat.*25. *num.* 1. Secundò ſtatua Principis,*l.*1.*ff.de his,qui ad ſtat.confug.* Neapoli in Sala magna Sacri Conſilij non poteſt aliquis carcerari ſine licentia Domini Præſidentis, prout teſtatur *Donat. Ant. de Marin.quotid.reſolut.cap.*179.*n.*9.

22 Nota ſecundò, quod immunitas hęc confugientibus ad Eccleſiam, & locis prædictis conceſſa, primò conſiſtit, vt confugiens non poſſit ab ea violenter extrahi, *Cap.inter alia de immunit.Eccleſ.*vbi DD.docent, quod nec per iudicem ſæcularem, nec per iudicem eccleſiaſticum poteſt fieri talis extractio, nec ad bonum finem, nempè faciendi pacem,vel euitandi ſcandala,*Danz. pugna DD.tom.*1.*tit. de immunit. Eccleſ. cap.*7. *num.*8. *poſt Ricc.& Thor.*quos adducit,& hoc an adeo verum ſit, vt iudici extrahenti in caſu non permiſſo, & non ſeruata forma *Bullæ Gregorij* poſſit impunè reſiſti, vide *Barboſ.de iure eccleſ.cit.c.*3. *num.*51.Et non ſolùm non poteſt confugiens violenter extrahi, ſed nec etiam verbis doloſis, vel ſub ſpe impunitatis; tali enim extracto, iudex, vel tenetur illi fidem ſeruare de non puniendo, vel ad Eccleſiam remittere, *Conar.var.reſol.lib.*1.*cap.*2.*num.*16.*in fin.Bobadill.in polit.lib.*2.*cap.*14.*num.*79. *Mar.Ital. de immunit.lib.*1.*cap.*6.§.2.*num.*82. *Maſtrill. dec.Siciliæ* 169. *num.*12. *lib.*2.& alij communiter, nec blandis verbis, aut ſuaſionibus, refert deciſum per *Sacrum Conſil.Neap.Donat. Ant.de Marin.quotid.reſol.cap.*178. *num. fin.* Secundò non poteſt confugiens ad Eccleſiam à iudice ſæculari,damnari ad mortem, vel ad aliam pœnam corporalem,deciditur in *Cap. inter alia de immunit.eccleſ.* vbi gloſ.in verbo *puniendus,Farinac.de immunit.cap.*13.*nu.*13. *Dian.* qui alios citat 6.*par.tract.*1. *reſolut.*33. vbi etiam refert, an poſſit puniri per iudicē Eccleſiaſticum.Tertiò nec poteſt confugiens ad Eccleſiam à iudice ſæculari armis ſpoliari,etiam prohibitis, ſecundum veriorem, & magis communem ſententiam, quam tenet *Ciarlin.controuerſ.for.cap.*10.*num.*16.*Nouar. ſumm.Bull.tit.de immunit.eccleſ. lib.*6. & alij, quos refert, & ſequitur *Dian.cit.loc.reſolut.*8. *verſ.neque admitto, Carol.Marant.controuerſ. forenſ.reſp.*37.*num.*1. *par.*2. licèt accedente Ordinarij conſenſu, & aſſiſtente eius familia cum familia ſęculari limitatur eiuſmodi opinio,itaque practicatum fuit *Neapoli de menſe Ianuarij* 1654.qui *Maran.*licèt hanc magis communem proponat ſententiam, ipſe tamen *nu.ſeqq.*videtur excuſare talem ſpoliantem ad Eccleſiam confugientem cum armis prohibitis à peccato, ſaltem ex bona fide ſpoliatoris, & quando arma detinentur in Eccleſia ad finem delinquendi; id probans ex eo,quod licitè a raptore auferuntur rapta in Eccleſia,vt tollatur occaſio peccandi, dūmodo tacitus ſaltem ordinarij conſenſus interceſſerit,ita *Marant.cit.loc.num.*4.*&* 24.*& ſeqq.* An fures confugientes ad Eccleſiam cū rebus furatis poſſint ſpoliari rebus ipſis furatis, & quomodo, vide eundem *Dian.cit.lo. reſol.*9.Quartò non ſolum contra perſonam, ſed nec contra bona confugientis ad Eccleſiam procedi poteſt, nec illi quodcunque nocibilitatis, vel damni, ſeu ſpolij inferri,refert *Mart.de iuriſdict.par.*2.*cap.*50.*num.*25.diſponit *Concil.Toletanum* 12.*cap.*19.*Bonac.tom.*2. *tit.circa primum Decalog.præcept.diſp.*3.*qu.*7. *punct.*3.*num.*5.qui *n.*9. dicit contra *Panorm. Decian.Farinac.Suar.Gambacurt.& Peregrin.* per eum adductos, eſſe probabile, iudicem ſæcularem poſſe procedere contra bona delinquentis, quæ extra Eccleſiam habet, ſi citatus ſub pœna confiſcationis bonorum renuit comparere; ſed in Regno pœnæ omnes

indictæ contra contumaces, & non comparentes, quæ ſunt deſcriptæ in *Conſtitution. ſi quando, grandis vtilitas, pœnam coi um, & forindicatorum bona*, alijſque in Ritibus Magnæ Curiæ, Pragmaticiſque Regni ſanctionibus, adamuſſim exequuntur quoad bona, licèt contumaces apti, & non comparentes in Eccleſijs ſe contulerint, ibique moram trahant. Sed quicquid ſit de pœna: Ex prædictis certum eſt pro intereſſe partis poſſe iudicem ſecularem procedere contra bona delinquentis extra Eccleſiam ſita, docet poſt alios per eum relatos, *Barbóſ. de iure eccleſ. lib. 2. cap. 3. num.* 56. Quintò confugienti ad Eccleſiam non poteſt impediri, quo minus deferantur alimenta, veſtitus, & alia ad vitam neceſſaria, *l. præſenti C. de his, qui ad eccleſ. confug. Gambacurt. lib. 4. cap. 22. num. 4. Bonac. cit. loc. num. 4. Barboſ. vbi ſupra ſub num.* 15. qui *eod. loc. verſ. ex quo* dicit, delinquentem non poſſe impediri, quin ab Eccleſia exeat ad corpus exonerandum.

23 Ex dictis collige quid dicendum, an delinquens, qui ad Eccleſiam aufugit poſſit ibi vinculis detineri; de quo vide apud *Mari. Ital. Suar. Couarr. Peregrin. & Farinac.* quos adducit, & ſequitur *Bonac. cit. punct. 3. num. 5. verſ. ex quo, & Barboſ. cit. loc. num. 55. ad fin.* vbi etiam inuenies, an poſſit iudex laicus extra locum ſacrum obſidere delinquentem, in Eccleſia exiſtentem, vt illum capiat, dum ſe receperit extra locum ſacrum.

24 Et dictis collige etiam, non poſſe Curiam ſæcularem occidere delinquentem, qui ad Eccleſiam, vel alium locum immunem aufugit, & hoc multò magis; Imò occidens incurrit in cenſuras latas in *Bulla Gregoriana*, licèt ipſa *Bulla* loquatur in terminis capiendi, & carcerandi, quia loquitur de his, quę frequentius accidunt, probant hanc opinionem *Io. Mariam Nouar. tract. de elect. for. tom. 2. par. 2. qu. 14. Naldus in annotationibus practicis ad ius Canonicum fol. 61. Squillant. tract. de obligat. Cler. par. 5. dub. 14. num. 90.* latius *Pater Diana tom. 6. tract. 1. de immun. eccleſ. reſol. 35. per totam.*

25 Vlterius immunitas Eccleſiaſtica non ſolùm reddit ſecurum confugientem ad eam à pœna infligenda; ſed etiam à pœna inflicta, tenet *Giurba conſil. criminal. 30. Donat. Ant. de Marin. variar. reſol. cap. 177. num. 2. & 3.* ſequitur *P. Diana tom. 1. tract. 1. de immunit. eccleſ. reſol. 40.* qui ex hoc principio deducunt, quando condemnatus ad triremes ab illis aufugerit ad Eccleſiam ſit ſecurus, de quo multa per eundem *Dian. tom. 6. tract. 1. de immunit. Eccleſ. reſol. 22.*

26 Nota tertiò, hanc immunitatem conceſſam eſſe loco ob reuerentiam Summi Dei, & Chriſti Domini, non autem perſonæ confugientis ad Eccleſiam, eſt indubitatum apud omnes, & notat *Marant. controuerſ. par. 2. reſp. 51. num. 2.* ex quo communi principio deducunt aliam regulam communem DD. quemlibet delinquentem, ad Eccleſiam confugientem (dummodo non commiſerit delictum exceptuatum in hac *Bulla Gregorij*) gaudere immunitate, etiamſi confugiens interdicti cenſura obſtrictus ſit, notat *Bonac. tom. 2. titul. circa primum decalog. præceptum diſp. 3. qu. 7. punct. 5. num. 2.* & etiamſi ſit excommunicatus, *Iul. Clar. lib. 5. §. fin. quæſt. 30. num. 18. Ambroſ. de immun. cap. 20. in fin. Peregrin. eod. tract. cap. 12. num. 2. Mar. Ital. eod. tr. lib. 1. c. 2. §. vnico.*

27 Infideles quoque, Pagani, & Iudæi non arcentur ab immunitate Eccleſiæ ſecundum magis communem opinionem, quam validis argumentis poſt multos DD. probat *Ricciul. de iure perſonar. extra Eccleſ. grem. exiſtent. li. 2. cap. 12. per totum*, eamque ſententiam confirmat auctoritate Imperatoris Caroli V. & *num.* 10. frequentiori calculo Doctorum eſſe munitam teſtatur, ſequitur *Dian. cit. loc. reſol.* 23. Idq; procedit, ſiuè delictum commiſſum ſit ab infideli contra infidelem, ſiuè ab infideli contra Chriſtianum, vt *cit. loc. num.* 11. aduertit *Ricciul.* Hæc ſententia licèt magis communis ſit, tamen contraria non caret multitudine DD. quapropter caſum non carere dubitatione, teſtatur *Barboſ. de iure eccleſ. lib. 2. cap. 3. num.* 44. & propterea fuiſſe neceſſarium adiri *Sacram Congregationem*, quam *de anno* 1631. declaraſſe prædictos gaudere: quid de hæreticis notatur inferius §. 2.

28 Clerici quoque, & perſonæ Eccleſiaſticæ gaudent hac immunitate ſecundum magis communem, & veriorem ſententiam, ita vt nec ab eorum iudicibus ordinarijs extrahi poſſint ab Eccleſia, & loco immuni, ſecundum quam opinionem declarauit quoque *Sacra Congregatio* pluries, prout teſtatur *Marant. controuerſ. reſp. 51. num. 5. & ſeqq. Dian. par. 6. tract. 1. de immunit. eccleſ. reſol. 26. verſ. quæro decimò, Barboſ. de iur. eccleſ. lib. 2. cap. 3. num.* 137. vbi relatis omnibus DD. hanc ſententiam tenentes *in fin.* refert Sacræ Congregationis declarationem pro eadem opinione, *& in ſumm. Apoſtolicarum dec. collect.* 158. *num. 5. & 6. Nouar. ſumm. Bull. 2. par. hoc tit. de immunit. eccleſ. num.* 2. Non tamen deſunt graues, & multi DD. tenentes contra Clericos, & Eccleſiaſticas perſonas, quos adducit idem *Barboſ. cit. loc. num.* 136. cuius ſententiæ auctor eſt *Abb. in cap. inter alia de immun. eccleſ.* Nihilominus à prima ſententia confirmata per Sacram Congregationẽ non diſcedit praxis; & eſt ſeruanda non ſolum, dum Clericus eſt intra locum immunem, ſed etiam quando eſt extra illum, ſed indutus ſtola, & cotta præcedente Cruce incedit ad efferendum infirmum, vel defert ſacra Olea; tunc enim adhuc de licentia Epiſcopi non debet à ſatellitibus capi, *Dian. cit. loc. reſol. 25. verſ. notandum.*

29 Hac

29 Hac eadem immunitate gaudent Regulares, ita vt ab eorum ſuperioribus extrahi nõ poſſint ab Eccleſia, vel alio loco immuni ſæculari, vel regulari alterius Religionis alids extrahentes incurrunt pœnas huius *Bullæ Gregorij*, probat ſatis abundè, & doctè iuxta ſuum morem *Carol. Marant. lib. 2. controuerſ. reſponſ. 51. per totum*, quod ampliat *Diana to. 6. tr. 1. de immun. reſol. 26. verſ. quaro decimò* circa finem, etiam ad regulares apoſtatas, voluere etiam alij, quos refert ipſe *Diana* contra *Peregrinum*.

30 Ampliatur ſupradicta ſententia, vt contra hanc immunitatem, Clericis etiam debitam non obſtet conſuetudo, quæ tanquam abuſus, & corruptela damnatur per *Mariu. Ital. de immunit. lib. 1. cap. 3. §. 1. num. 3. & ſequent. Barboſ. cit. cap. 3. num. 152.* & generaliter quantum ſit damnabilis conſuetudo contra immunitatem Eccleſiaſticam, vide latè adducta per *Dian. par. 6. tr. 1. de immunit. Eccleſ. reſol. 29.*

31 Diximus generaliter, omnes confugientes ad Eccleſiam gaudere immunitate illius: cõſtituenda eſt alia regula etiam generalis, quod confugientes ad Eccleſiam, & locum immunem pro quouis delicto, quantumuis graui, dummodo non ſit de exceptis nominatim in *Bulla*, gaudent immunitate, *Guazz. de defenſ. reor. par. 1. def. cap. 37. num. 5. Giurba conſil. 30. num. 5. Ciarlin. controuerſ. foren. cap. 10. num. 4. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. ſub num. 120.* Vnde in hoc caſu non eſt faciẽda extenſio de caſu ad caſum, etiam ob identitatem, vel maioritatem rationis, *Giurb. conſ. 6. num. 17. & conſ. 100. num. 15. Nauar. ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccleſ. nu. 55. verſ. nec refert, Carol. Marant. controuerſ. forenſ. par. 2. reſp. 36. num. 29. & ſeqq.* Hinc ſi delicta ſint atrociora expreſſis in *Bulla*, adhuc gaudent immunitate, cùm in minimum non ſit diſcedendum à *Bulla*, ita *Donat. Anton. de Marin. quotid. reſolut. cap. 170. num. 10. Chartar. deciſ. 46. num. 3. & ſeq. Cæſar Loccatellius in Breuiar. de tortura inſpict. 5. num. 159. Dian. cit. loc. reſol. 35.* & rationes adducuntur: Primò, quia *Bulla* hanc materiam ad vnicam formam reducit, vt patet ex illius verbis, ſed formæ nihil addi, vel minui poteſt, *l. 1. §. opus nouum ff. de nou. oper. nunciat. Bal. in l. quoties C. de ſuis, & legit.* ergo &c. Secundò, quia in *Bulla* ponitur dictio, *tantum*, quę eſt taxatiua, & de ſui natura impedit extenſionem ad nõ expreſſa, & etiam clauſula, *ſublata*, quæ amouet omnem interpretationem, & extenſionem, *Dec. conſ. 61. num. 2. lib. 1.* ita *Marant. & Dian. cit. loc.*

32 Non ſolum confugientes pro cauſa criminali, ſed etiam pro cauſa ciuili gaudent hac immunitate; hinc debitores extrahi non poſſunt ab Eccleſia, vel alio loco immuni; nam hic caſus non eſt in *Bulla* prædicta exceptus, notant DD. communiter, præſertim *Abb. in cap. inter alia de immunit. Eccleſ. num. 24. Couar. 2. variar. cap. 20. num. 14. Ambroſ. de immunit. cap. 13. num. 1. & ſeq. Gambacur. eod. tract. lib. 4. cap. 15. Farinac. de carcer. & carcerat. cap. 28. num. 32. & in append. cap. 2.* qui teſtatur de communi *Cardin. Tuſch. tom. 3. litt. E. concluſ. 11. num. 2. Peregr. de immunit. cap. 12. num. 4. Vulp. in prax. cap. 3. num. 28. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. nu. 46. Bonac. tom. 2. tit. circa primum Decalog. præcept. diſp. 3. qu. 7. punct. 5. num. 6. Grat. diſcept. for. c. 380. num. 1. & alij* contra *Iaſon. in l. vnum ff. ſi cer. petat. num. 5.*

33 Ampliatur primò hęc opinio, vt debitores gaudeant hac immunitate, etiamſi publicis tributis obnoxi ſint ſecundum magis veram, & communem opinionem, quam ſequitur poſt *Abbat. cit. loc. & Cyn. in l. præſenti colum. vltim. in princip. verſic. aut propter aliud debitum C. de his, qui ad Eccleſ. confug. Gratia. cit. loc. num. 1.* qui reſpondet §. *publicorum verò tributorum Auth. de mand. princip. Bonacin. cit. loc. verſ. amplia etiam*, ſequutus *Suar. Ambr. Peregr. Decian. Couar. Farin. & alios* locis, per ipſum relatis.

34 Ampliatur ſecundò, vt debitor etiam Eccleſiæ ad eam confugiens gaudeat hac immunitate, tenent *Nouar. ſumm. Bull. titul. de immunitat. Eccleſ. num. 29. Fagund. in quinque Eccleſ. præcept. præcept. 2. lib. 4. cap. 4. num. 53. & alij*, quos refert, & ſequitur *Barboſ. cit. ca. 3. ſub num. 46.* qui id etiam ampliat ad debitorem ſuſpectum de fuga, & etiam ſi extaret ſtatutum, quod debitor carcerari poſſit, quod latius probauerat *Farin. de immunit. in append. c. 2. n. 58. & 60.*

35 Ampliatur tertiò, opinionem procedere in Mercatore decocto, & qui fidem feſellit, adhuc enim gaudet immunitate, etiamſi dolo, & fraude ſimulet, decoxiſſe, occultando bona, & pecunias, vt cum creditoribus facilius concordari poſſit, probat latius *Grat. diſcept. for. cap. 380. per totum*, & in particulari *num. 4. & 29. & ſeqq.* Verum ſi huiuſmodi non decoctus, ſecum in Eccleſia bona aſportauerit, non poteſt Ordinarius illum eis ſpoliare ſine licentia Sacræ Congregationis, à qua eſt petenda licentia, vt teſtatur, declaraſſe *Sacram eamdem Congregationem ſuper controuerſ. iuriſdictionalibus in Neritonen. 17. Ianuarij* 1628. *Barboſ. citat. loc. num. 47. ad finem.*

36 Obſeruandum eſt in hac materia, extare litteras Sacræ Congregation. Epiſcoporum, & Regularium negot. Præpoſ. directas de ordine Pauli Quinti Nuncio, Neapoli reſidẽti ſub die 13. Auguſti 1613. adductas per *Vulp. in prax. cap. 3. ſub num. 28.* in quibus imponitur Nuncio prædicto, quod mandet Superioribus Regularibus, vt in poſterum non recipiant in eorum Eccleſijs, & locis condemnatos, banditos, latrones, & alios facinoroſos, & in ſpecie decoctos, & debitores; quæ

quæ literæ non diſponunt, prædictos non gaudere immunitate, ſed tantum prohibent ſuperioribus prædictis, vt illos minimè recipiant ſub pœna infligenda ipſis receptatoribus, non autem priuationis immunitatis; vndè ſi de facto fuerint recepti, non poſſunt extrahi per Curiam, ſed tantum ſuperiores prædicti puniri, & compelli debent ad denegandam receptationem prædictam, declarat *Marius Ital. de immunit. Eccleſ. lib. 1. cap. 5. num. 16.* quem ſequitur *Farin. eod. tract. in append. cap. 3. n. 57. verſ. & in hoc.*

37 Solet dubitari in hoc caſu, an debitor, qui ad Eccleſiam confugit poſſit ibi citari ad finem, vt contra bona illius extra Eccleſiam procedi poſſit; In quo dubio iura non benè concordant; contradicunt enim *text. in l. præſenti §. cum autem C. de his, qui ad Eccleſ. conf. & cap. diffinuit* 17. *qu.* 4. pro nunc legendus eſt *Abb. in cap. inter alia n. 24. de immun. Eccleſ.* ſed cum magna attentione, nam multi decipiuntur ab illius opinione, & quæ remiſſiuè tradit *Farinacc. de immunitat. in append. cap. 3. num.* 57. Sed quicquid ſit de citatione verbali; certum eſt, citationem realem non poſſe fieri in Eccleſia, docet poſt *Bart. et Abb. Maran. in prax. par. 6. rub. rectè concipitur citatio num.* 129.

38 Nota quartò, eatenus confugientes ad Eccleſiam, vel ad alios locos immunes eſſe ſecuros in illis, vt ſi de facto fuerint extracti à loco immuni, ad illum ſint omninò reſtituendi, quià iniuria Eccleſiæ illata reſarciri, & reparari debet, quod non fit, niſi per reſtitutionem extracti, *Baiard. ad Clar. §. fin. qu. 30. num. 26. Genuenſ. in prax. Archiep. Neapolit. cap. 21. num. 8. Decian. tract. crimin. lib. 2. c. 28. num. 7. Bonac. loc. cit. num. 10. Barboſ. vbi ſupra num.* 52. qui alios citat.

39 Ampliatur primò propoſita concluſio, vt extractus ſit reſtituendus ad Eccleſia, etiam ſi ipſe extractus cedere vellet iuri ſuo, ac renunciaret immunitati: Et ratio eſt, quia cùm hæc immunitas ſit conceſſa loco, non poteſt cedi, & renunciari ab alio, ſicut dicimus, non poſſe Clericum conſentire percuſſioni in ſui perſonam ad excuſandum percutientem ab excommunicatione, cùm tale priuilegium ſit conceſſum in fauorem ſtatus Eccleſiaſtici, cui perſona priuata cedere non poteſt, tenet *Decian. cit. loc. Marius Ital. de immunit. lib. 1. cap. 6. §. 2, num. 23. & ſeq. Farinac. de immun. in append. cap. 2. num. 51. Bonac. cit. punct. 3. nu.* 12. & licèt confugiens ad Eccleſiam poſſit liberè ab illa exire, & permittere, ipſum capi extra locum immunem, non tamen poteſt conſentire, vt in loco immuni capiatur, ita obſeruant *Decian. Peregr. Marius Ital. & alij,* quos refert, & ſequitur *Bonac. cit. loc. n.* 11. vbi cum eiſdem DD. tenet nec poſſe renunciare immunitati prędictæ reũ extractum legitimè, & repoſitum in carceribus Epiſcopi ad finem cognoſcendi ſi gaudeat, vel non gaudeat pendente dicta cognitione. Hinc refert *Maſtril. deciſ. Sicil.* 169. fuiſſe per Senatum illum relatum reum ab Eccleſia extractum non obſtante, quod immunitati renunciaſſet multa, *Don. Ant. de Marin. quotid. reſolut. cap.* 178. per rerum.

40 Ampliatur ſecundò eſſe reſtituendum reũ, qui à loco immuni fuit extractus, & ad Carceres ſæculares ductus, à quibus Carceribus deinde aufugit, & in loco nõ immuni iterum captus; nam per fugam, & libertatem prædictam Eccleſia à principio ſpoliata reſtituta non fuit, & proindè ob reſtitutionem non factam, Magiſtratum ſæcularem incurriſſe excommunicationem defendit. *Donat. Ant. de Marin. cit. loc. cap.* 180. *referens num.* 3. ſic ſentijſſe in Sacri contingentia doctiſſimos viros.

41 Ampliatur tertiò eſſe reſtituendum, & reponendum in loco immuni reum, qui ſua ſpõtè ab Eccleſia, vel alio loco immuni exijt ductus ſuaſionibus Iudicis laici, quia in tali caſu non dicitur quis exijſſe verè ſpontè, & proindè immunitatem eſſe violatam, & Eccleſiam reſtituendam prout voluiſſe Sacrum Collaterale Conſilium Neapolitanum refert *Don. Ant. de Marin. quotid. reſol. ca. 78. num. 3.* vbi *nu.* 4. dicit etiam eſſe reſtituendum reum ad Eccleſiam, qui ſua ſpontè exinde exiuit, & Curiæ ſæculari ſe dedit ex eo, quod alimẽtis eum priuabat ad quod etiam allegat *Gomez. variar. reſol. lib. 3. cap. 12. num. 7. faciunt notata ſuperius verſ. Nota* 2.

42 Ampliatur quartò reſtituendum eſſe reum extractum loco immuni, vbi captus fuit etiã poſt carcerationem, & ante repoſitionem perpetrauerit extra Eccleſiam alia delicta; nam nec etiam pro alijs delictis poſſit à Iudice ſæculari detineri, notat *Giurba conſ.* 100. *Gama. deciſ. 52. Mor. Trul. lib. 1. cap. 6. §. 2. nu. 41. Genuen. in prax. cap. 22. num. 6. in fin. Bonac. cit. diſp. 3. qu. 7. punct. 3. num. 13. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap.* 3. ſub *num.* 52., & probauit doctrina *Bart. quæſt. 6.* incipienti Lapus, vbi validè probat carceratum in alieno territorio, vel in Eccleſia non poſſe pro alia iuſta cauſa ad inſtantiam cuiuſcumq; recommendari in carceribus, nec detineri ſequitur *Bal. in l. fin. per de iuriſd. omni. Iud. Pariſ. conſ.* 101. *vol.* 3.

43 Ampliatur quintò reponendum eſſe extractum in loco immuni per Iudicem, vel alium detentorem, etiam ſi extractioni à principio non conſenſerit, & hoc ſub cenſuris emanatis in conſtitutione Gregor. XIV., & hoc etiãſi nõ ab ipſa familia Curiæ extractus, ſed à conſanguineis occiſi, & deinde à Curia captus extra locum immunem, probat *Genuenſ. cit. cap. 22. num. 6.* quem refert, & ſequitur *Don. Ant. de Marin. quotid. reſolut. cap. 175. num.* 10.

44 Ampliatur ſextò eſſe reſtituendum, & reponendum reum in loco immuni, ſi indè aufugerit

fugerit

fugerit timens capi à Curia ſæculari, & extra Eccleſiam fuerit captus, etiam ſi timor fuerit in conſtantem virum non cadens, ità *Farinac. de immun. Eccleſ. cap. 2. num. 53. verſ. ex præmiſſa*, quem refert, & ſequitur *Don. Anton. de Marin. quotid. reſol. cit. cap. 175. num. 9.*

45 Ampliatur ſeptimò eſſe reſtituendum reũ loco immuni, etiam ſi fuerit extractus de licentia Ordinarij in caſu excepto in Bulla, ſi poſt dictam licentiam Iudex ſæcularis cognouerit caſum verè non eſſe exceptum in Bulla, & licentiam fuiſſe malè conceſſam, tenet. *Gambac. de immunitat. Eccleſ. in fin. lib. 6.* probat multis rationibus, *Dona. Ant. de Marin. cit. cap. 175.*

46 Ampliatur octauò adeò reſtituendum eſſe extractum, & reponendum in loco immuni, à quo fuit violenter extractus, vt non ſufficiat illum in liberate ponere, & liberum dimittere, docet, *Nouar. ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccleſ. n. 92*; quem ſequitur *Barboſ. cit. cap. 3. num. 54. ad finem*. Controuertitur tamen inter DD. an talis repoſitio ſit neceſſario facienda in eadem Eccleſia, à qua fuit facta extractio, vel an ſufficiat fieri alteri Eccleſiæ, vel Epiſcopo. Tenet vna opinio neceſſario reſtitutionem faciendam eſſe Eccleſię à qua facta eſt extractio, ità vt non ſufficiat fieri alteri Eccleſiæ, vel Epiſcopo, tenet *Barboſ. cit. loc. ſub nu. 54.* quem ſequitur *Dian. 6. p. reſol. 27. verſ. ego autem*, qui hanc opinionem amplectuntur, teſtantur illam ſequutam fuiſſe Sacram Congregationem, quæ ſententia, ſi vera eſt declaratio Sacræ Congregationis, eſt omninò tenenda. Alia opinio tenet eſſe neceſſario faciendam reſtitutionem ad Eccleſiam, à qua facta eſt extractio, ſi reus id petat; ſi verò id non petat ſufficit illam fieri alteri Eccleſiæ, vel Epiſcopo, ita *Farin. tom. 2. conſil. 168. num. 49. in fin.* Altera opinio tenet ſimpliciter ſufficere reſtitutionem factam alteri Eccleſiæ, vel Epiſcopo, ita *Bonac. tom. 2. diſp. 3. qu. 7. punct. 3. num. 14.* Hæc vltima, opinio, quantæ ſit verioris, vide latè adducta in conſilio impreſſo, apud *Dian. 6. p. tr. 1. de immu. Eccl. poſt reſol. 27.* & poteſt abſque ſcrupulo ſequi, quãdo pendet diſcuſſio, an reus commiſerit delicta in Bulla exceptuata, & an gaudeat, vel non gaudeat, nec etiam ipſa Bulla, concedit poſſe extractum, reponi in carceribus Epiſcopi.

47 An ſicut Eccleſia ſpoliata per extractionẽ confugientis eſt reintegranda, ſic etiam Curia ſæcularis, à cuius manibus, per vim fuit ereptus carceratus, & ad Eccleſiam ductus, poteſt petere reſtitui, vide apud *Bon. cit. conſil. verſ. ſed hanc*, & *Non. ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccl. num. 14.*

):·:(

SVMMARIVM.

1 *Immunitate, qui non gaudeant.*

2 *Immunitate non gaudent publici latrones, & qui tales.*

3 *Immunitate gaudent non publici latrones, ſeu fures.*

4 *Immunitate non gaudent vias frequẽtatas obſidentes viatoreſque aggredientes, qui veniunt nomine Craſſatorum.*

5 *Immunitate, vt quis priuetur, vt latro, vel Craſſator non ſufficit, quod ſemel deliquerit, vel pluries tentauerit.*

6 *Immunitate gaudent committentes compoſitiones vulgò (Ricatti) niſi per hoc craſſentur, vel latrocinentur.*

7 *Immunitate non gaudent depopulatores agrorum etiã diurni, qui tales.*

8 *Immunitate non gaudent homicidia, vel mutilationes in Eccleſiis committentes; gaudent tamen vulnerantes, etſi in faciem.*

9 *Immunitate gaudent committens, quodlibet graue delictum in Eccleſia præter exceptos.*

10 *Immunitate an gaudeat propè Eccleſiam Homicidium, vel mutilationem committens.*

11 *Immunitate gaudere occidentem in gradibus Eccleſiæ deciſum per M. Curiam.*

12 *Immunitate gaudere occidentem in Clauſtro, vel Dormitorio Monaſterij, deciſum.*

13 *Immunitate gaudere committentem homicidium in Cortili Eccleſiæ, deciſum.*

14 *Immunitate quis gaudet in quocunq; loco immuni homicidium, vel mutilationem committant dummodo non in Eccleſia, vel Cæmeterio.*

15 *Jmmunitate an gaudeat ex Eccleſia occidens foras, vel extra exiſtens in Eccleſia.*

16 *Immunitate an gaudeat, qui in eccleſia exiſtens mandat homicidiũ, vel extra exiſtens mandet Homicidium in ea, & num. 17.*

18 *Immunitate an gaudeat extrahẽs, & occidens; vel extrahi, & occidi mandans.*

19 *Immunitate neque alterius eccleſiæ gaudet, qui in altera occidit, vel mutilauit.*

20 *Jmmunitate gaudet non ex propoſito, ſed in rixa occidens, vel mutilans in Eccleſia.*

21 *Jmmunitate, vt quis priuetur, propter homicidium in Eccleſia ſufficit, quod quis ex vulnere in eccleſia accepto pereat.*

22 *Jmmunitate non gaudet in eccleſia mutilans: quando quis dicatur mutilare; quid ſi membrum ſit aridum.*

23 *Jmmunitate non gaudens per homicidum, vel mutilationem poteſt extrahi, & punire de his, pro quibus gaudebat: non tamen ſi de eis punitus iam erat.*

24 *Immunitate non gaudet proditoriè occidens: quid ſit proditoriè occideren. 25. Quid nam ſit in amicis poſt inimicitiam reconciliatis, n 26.*

27 *Immunitate gaudet per inſidias à tergo inimicum etiam reconciliatum ex ſecreto loco occidens.*

28 *Immunitate gaudet, ſi quis veneno amicum occidat.*

29 *Jmmunitate an gaudeat grauiter vulnerans animo occidendi.*

30. *Immunitate an gaudeat mater abortum procurans, & teſtis falſum deponens, ex quo mors ſequitur.*

31 *Immunitate non gaudent Aſſaſſin. qui tales, eaque priuatus intelligitur mandans, & mandatarius num. 32.*

33 *Jmmunitate an gaudeat vulnerans tantum pecunia mediante, quia non potuit, vel noluit occidere.*

34 *Jmmunitate tanquam Aſſaſſinus priuatur is, cui generalis promiſſio facta eſt.*

35 *Jmmunitate nõ priuatur occidens aliquem gratia, alicuius ductus.*

36 *Jmmunitate non priuatur, qui occidens aliquem aliquid recepit, ſed pro expenſis non ad rem pertinentibus, vel rem parui momenti.*

37 *Jmmunitate an gaudeat infidelem pretio mediante occidens.*

38 *Immunitas reſarcienda pro reſtitutionẽ extracti, ſi non ſeruata forma Bullæque capiatur; licet poſtea confiteatur exceptuatum caſum.*

39 *Immunitate nõ priuatur, qui occidit inimicum ſuum, & mandantis, vel præſente mandante.*

40 *Jmmunitate non gaudent Hæretici eorumque fautores, vel de Hæreſi vehementer ſuſpecti, n. 41.*

Jm-

Digitized by Google

42 *Immunitate an priuentur Heretici propter crimen Hæreſis tantum, an etiam propter alia crimina.*

43 *Immunitate non gaudet committẽs crimen læſæ Maieſtatis in Principem, etſi ſolo conatu num. 47. non ſic ſi in eius miniſtros, n. 44.*

45 *Immunitate nõ gaudet quis ob crimen in Principem ſuperiorem non recognoſcentem.*

46 *Immunitate, vt quis non gaudeat ob crimen in Principem, requirit quod illius ſit ſubditus.*

48 *Immunitate an gaudeat, qui ſciens periculũ Principis nõ manifeſtat.*

49 *Immunitate an gaudeat crimen cõmittens in perſonã Cardinalis.*

50 *Immunitate gaudet Cudens falſam monetam. aliud aliquando ſeruatum ex Decreto Pontif.*

51 *Immunitate gaudent quicunq; delinquentes, extra exceptos caſus, & quare.*

52 *Immunitate licet quis non gaudeat, non poteſt tamen extrahi à Iudice ſæculari propria auctoritate, & extractus etſi à principio non à Curia ante omnia reſtituendus, num. 53.*

54 *Immunitate aliquem non gaudere declarandum per Epiſcopum per concludentes probationes.*

55 *Immunitate aliquem non gaudere, quando probandum an Reus citandus, & ſaluatur praxis, vbi adeſt nu. 56.*

57 *Immunitate aliquem non gaudere an iudicare poſſit Epiſcopus ex proceſſu coram ſeculari Iudice.*

58 *Immunitate an Reus gaudeat cognoſci poteſt per Vicarium Epiſcopi, non tamẽ per ordinario Inferiorem; quid in Diæceſi nullius.*

59 *Immunitate an Reus gaudeat in loco nullius Diæceſis, cognoſcit Epiſcopus, cuius Cathedralis eſt vicinior.*

60 *Immunitate gaudere, vel non gaudere, ſi declaret Epiſcopus, non eſt locus appellationi. Limita dupliciter n. 61.*

62 *Immunitate an quis gaudeat, declarare debens Epiſcopus, recuſari poteſt, vt ſuſpectus.*

63 *Immunitate in dubio an quis ſit priuatus declarari an poſſit priuatus.*

64 *Immunitate Reus non gaudens premiſſa requiſitione concedi dicitur licentia extrahendi; & quando abſque requiſitione.*

65 *Immunitate an Reus gaudeat cognitione pendente, quando Epiſcopus concedat licentiam extrahendi Reum, & ad ſuas carceres trahendi.*

66 *Immunitate ſi reus gaudeat nullatenus concedenda licentia eum extrahendi.*

67 *Immunitate an Reus gaudeat cognitione pendente, an ad carceres Curiæ ſæcularis trahi poſſit, iux. Bul.*

68 *Immunitate an quis gaudeat cognitione pendente an propter debilitatẽ carceris, & aliter poſſit Reus ad carceres ſæculares trahi.*

69 *Immunitate an quis gaudeat cognitione pendente, ad carceres Epiſcopales reus trahendus: quid ſi Epiſcopus renuat.*

70 Im-

viarum graſſatores, depopulatores agrorum, occidentes, vel mutilantes in Eccleſia, Occidentem proditoriè, aſſaſſinos, hæreticos, committentes crimen læſæ Maieſtatis in Principem, diſcutitur abundanter, quando prædicti non gaudeant immunitate, & in quibus caſibus, quomodo debeat præcedere Epiſcopi declaratio, in qua an ſit audiendus reus, vel poſſit appellare, vel ſuſpectum Epiſcopum allegare; quid agendum pendente diſcuſſione, an gaudeat. Quomodo conceditur licentia extrahendi in caſu, quo reus non gaudet, & an ab alio concedi poſſit, quàm ab Epiſcopo. Lædens reum, vel eius bona, gaudentem immunitate, an violet illam, vel mandans carcerari, vel lædi, & alia ad materiam.

ANNOTATIO XXIII.

§. I.

Ad Text. in Cap. inter alia de Immun. Eccleſ.

1 HÆC materia inter ſcribentes modernos, & ſæpiſſimè in Curijs eſt ventilata ob frequentiorem acceſſum confugientium ad Eccleſias, de qua diſpoſitum eſt de iure communi in *Cap. ſicut antiquitus, cap. reum, cap. frater, cap. maior, cap. quiſquis, & cap. ſi quis 17. q. 4.* & in *cap. inter alia, & cap. final. de immunit. Eccleſ.* diſponunt Iura Imperalia in *l. præſenti C. de his, qui ad Eccleſ. confug. & in l. 2. eiuſdem tit.* tractant de hac materia particulares tractatus, *Io. de Viſch. Ludou. Carrea, Franciſc. Molin. Vulpellus, Larrea, Hieron. Albanus, Auguſt. Vagianus, Laurentius Ortis, Farinac. Ambroſ. Peregrin. Gambacurt. Mar. Ital. Remig. Anaſt. Germon. & aliorum. Decian. tract. crim. lib. 6. cap. 25. Angel. de maleſ.* verbo *in ſcalis Sancti Petronij, Nauar. in man. cap. 2. Suar. de relig. tom. 1. lib. 3. cap. 9. Ludou. Correa in rep. c. inter alia de immun. Eccleſ. Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 1. c. 13. Galganet. de iure publ. lib. 3. tit. 69. Tuſch.* verbo *Eccleſia concl. 9. Couar. lib. 2. variar. c. 20. Maſcard. de probat. concluſ. 533. Guttier. pract. lib. 1. Eraſm. à Cochier. de iuriſd. ordin. in exempt. par. 4. qu. 65. Villalab. in ſum. par. 2. trac. 39. Cordoſ. in prax. iudic. & aduoc.* verbo *ſeruitus, Raph. de la Torre tom. 2. in 2. 2. D. Th. q. 99. art. 3. diſp. 7. Azor. inſtit. mor. par. 2. lib. 8. c. 9. qu. 9. Quarant. ſumm. Bull.* verbo *reuerentia diuinorum Officiorum, & Eccleſiarum, Piaſec. in prax. Epiſc. par. 2. c. 4. Genuenſ. in prax. Cur. Arch. Neap. c. 22. ſecũdum vltim. impreſs. Ricc. in prax. 2. par. reſol. 3. & ſeq. & reſolut. 8. & ſeqq. collect. 109. 1. par. & collect. 513. par. 3. & dec. 250. par. 3. Io. Ant. Nauarr. in ſumm. Bull. tit. de immun. Eccleſ. Lezan. in ſumm. qq. regul. tom. 3.* verbo *immunitas, Aldan. compen. Canon. reſol. lib. 2. tit. 28. Io. Mar. Nouar. Lucer. regul.* verbo *immunitat. Caſtro Palao tom. 2. trac. 11. diſp. vn. Mart. de iuriſd. par. 2. cap. 59. & ſeq. Scortia in ſelectas ſumm. Pontif. Conſtitut. epit. 152. Mari. Cuteli. de Priſca, & recent. Eccleſ. immunit. Portel. in dub. regul.* verbo *Eccleſ. immunitas, Cæuall. commun. contra comm. qu. 269. Ricciul. de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt. lib. 2. cap. 12. Duard. in Bull. Cœn. Domini lib. 2. cap. 15. qu. 16. Fagund. in quinque Eccleſiæ præcepta præcept. 2. lib. 4. c. 4. Gauant. in Enchirid. Epiſcop.* verbo *Immunitas Eccleſiaſticæ. Vulp. in prax. Epiſc. cap. 3. Roder. à Cunna in commento ad c. eos, qui diſt. 87. Danza tr. de pugn. Doctor. tit. de immun. Eccleſ. Baptiſta à Villalobos in commun. opin.* verbo *Immunitas, Petrus, Rebuſ. tom. 2. ad leges Galliæ tit. Immunitates Eccleſiaſticæ quando, & quibus concedantur, Zerol. in prax. Epiſc. par. 1.* verbo *Immunitas, Coriurba conſ. crimin. 40. Cæned. pract. Canon. quæſt. lib. 1. q. 42. Franciſc. Salgado de protect. Regia tom. 2. par. 2. c. 4. Io. Baptiſta Ciarlin. controuerſ. for. c. 10. Lotter. de re beneſ. lib. 1. c. 13. num. 57. & ſeqq. Homobonus de examin. Epiſcop. par. 2. trac. 11. ca. 12. qu. 26. Zipæus in iure nouo Canon. lib. 3. de immunit. Eccleſ. Megal. 3. par. lib. 4. cap. 2. quæſt. 2. Diaz in prax. crimin. Canon. cap. 126. Franciſcus Syluius in reſolutionibus varijs verſ. immunitas, Zambelius in repert. mor. ver. Eccleſia quoad eius immunitatem, Bonac. tom. 2. diſp. 3. q. 7. & tom. 3. diſp. 2. qu. 3. Villagut. de extenſ. leg. tit. de extenſ. immun. Eccleſ. Sarpus,* qui parum veridicè ſcripſit de hac materia *in libro de iure Aſylorum c. 4. Guazzin. de deſenſ. reor. tom. 1. deſ. 1. c. 30. & ſeq. Loncatell. in Breuiar. de tortura inſpect. 5. Henricus Caniſius lib. 3. de ret. tit. de Immun. Eccleſ. Theſ. in prax. Eccleſ. 2. part.* verbo *Immun. cap. 1. Laym. lib. 4. tr. 9. Dian. tom. 1. reſol. 1. & ſeqq. & tom. 6. tract. 1. reſol. 1. & ſeqq. Carol. Marant. controuerſ. for. reſp. 35. 36. & 37. 45. 46. & 47. Barboſ. de Iure Eccleſ. lib. 2. c. 3. in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 49. c. 10. & in ſumm. Apoſtolic. dec.* verbo *immunitas, Donat. Anton. de Mar. quotid. reſolut. cap. 170. et ſeqq. Regens Conſtantius in ſupplicatione ad Paulum V. Pontificem Maximum de immunit. Eccleſiæ. Bouadill. in ſua politica lib. 2. c. 14. Perſic. de off. Sacerd. lib. 2. c. 19. Summiſtæ omnes in verbo immunitas, Caſſan. in conſuet. Burg. rub. 1. §. 15. num. 111. et ſeqq. Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 1. Cur. Philip. par. 3. §. 22. Camill. Borrell. in ſumm. omnium dec. tom. 1. dec. 3. de his, qui ad Eccleſ. confug. Franc. Molin. poſt trac. de brachio ſæculari ſub*

tit. de ſacra homicidio amittenda immunitate, Gabr. Pereira de manu regia par. 2. c. 50. Trullench. in præcept. Decalog. lib. 1. c. 11. Suarez de Paz in prax. par. 5. tom. 1. cap. 3. §. 3. Queſad. in pract. quæſt. cap. 1. Pegner. in crimin. deciſ. cap. 40.

2 Prænotandum eſt immunitatem Eccleſiaſticam magni habendam eſſe à Chriſti-fidelibus, non ſolùm Eccleſiaſticis, verum quoq; ſæcularibus, etiam Principibus. Primò, quia illam iure diuino inſtitutam eſſe, teſtatur magis communis, & verior opinio, quam ſequuntur cum ipſo citati per *Dian. tom. 4. tract. 1. reſol. 44. verſ. his tamen, & alij*, quos plena manu adducit *Chartar. dec. crimin. 46. n. 34.* Secundò ratione ſui antiquiſſimi ortus, nam originem habuit cum ipſa erectione Templorum, ideſt tempore Conſtantini, refert poſt *Suar. tom. 1. de relig. lib. 3. c. 9. nu. 12. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. n. 37.* Tertiò ne Chriſtiani minori reuerentia tractent eorum Eccleſias, domus veri Dei, quàm infideles ſua Templa tractabant, quorum immunitatem inuiolatam tractabant, prout multis exemplis comprobat *Ambroſ. de immunitat. cap. 1. num. 7.* Quartò quia ad hoc *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 20.* omnes etiam Principes ſæculares admonet, & hortatur.

3 Nota primò, immunitatem hanc concedi Eccleſiæ etiam non conſecratæ, *Cap. Eccleſiæ de immunit. Eccleſ. Borell. in ſumm. dec. tom. 1. tit. 3. num. 33. Giurb. conſ. 10. num. 1. & 2. & conſ. 20. num. 19. Nouar. ſumm. Bul. de immun. Eccleſ. num. 15. Ciarlin. controuer. for. cap. 116. num. 17. & alij communiter*, etiam ſi in ipſa Eccleſia diuina non celebrentur, dummodo canonicè Epiſcopi Auctoritate per impoſitionem primi lapidis ſit erecta, *Giurb. d. conſ. 10. n. 2. in fin. conſ. 20. n. 19. Clar. in §. fin. q. 3. n. 4. Mar. Ital. de immu. li. 1. c. 4. §. 3. n. 14. & alij*, quos refert, & ſequitur *Barb. cit. c. 3. n. 59. ver. intellige*, etiam ſi ſub artifice ſit, nec completa, *Maran. 2. par. reſp. 35. n. 11.*

4 Eccleſia etiam diruta gaudet hac immunitate, ſi ſuperioris licentia diruta non eſt, & ſpes adſit iterum illam reædificandi, *Gambacurt. de immun. lib. 4. cap. 2. num. 11. Giurb. cit. conſ. 20. num. 19. Marant. cit. reſp. 35. num. 5. Dian. tom. 6. tr. 1. reſol. 1. verſ. verum, Barboſ. ſupra cit. c. 3. n. 62.* qui alios allegat.

5 Eccleſia etiam polluta, & interdicto ſuppoſita gaudet hac immunitate, *Giurb. cit. conſil. 20. num. 19. Marant. eod. reſp. 35. ſub num. 5. Dian. vbi ſupra verſ. nec obſtat, Barboſ. cit. loc. n. 60. & 61.* qui alios multos adducit.

6 Ampliatur immunitas prædicta ad totum ambitum, & fabricam illius, vt concludit *Dian. cit. loc. verſ. ſed his in fin.* qui ex hoc deducit, ſcalas exteriores Eccleſiæ gaudere immunitate, *Nouar. ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccleſ. num. 56. Barboſ. cit. loc. nu. 65.* qui alios adducit, *Danza pugn. DD. tom. 1. tit. de immun. Eccleſ. cap. 1. num. 23.* vbi refert, Sacr. Conſil. Neapol. mandaſſe repoſitionem extracti à primo gradu cuiuſdam Eccleſiæ. Porta etiam clauſa gaudet immunitate, ſi confugiens illæ adhæreat, ac manu teneat anulum, etiam ſi totum corpus extra locum ſacrum teneat, *Nauar. in manual. confeſſ. cap. 25. num. 17. verſ. & ianua, Farinac. de immun. cap. 17. num. 279. Decian. li. 6. cap. 25. num. 17. Couar. var. reſol. lib. 2. cap. 20. num. 18. Guazzin. de reor. defenſ. cap. 37. num. 45. Bouadil. lib. 2. polit. cap. 14. num. 82. Gambacurt. loc. cit. li. 4. cap. 1. num. 9. Giurb. conſ. 20. nu. 20. de Franch. dec. 402. num. 5. & 11.* non ſolùm porta, ſed alia loca Eccleſiæ exteriora, & illi connexa gaudent immunitate, *D. Regens Merlinus in ſuis doctiſſimis controuerſ. controuerſ. 65. num. 20. cent. 2.* multa de oſtio clauſo *Dian. cit. tr. 1. reſol. 3.*

7 Domum Eccleſiæ contiguam, & illi annexam gaudere immunitate, tenent communiter DD. quod extenditur, etiamſi domus ſoleat ſæcularibus locari ad vſum ipſorum conductorum, refert deciſum vir doctus, & pius, noſtri temporis. *Regens Sanfelicius dec. 136. num. 8. & dec. 19. num. 5.* ea ratione, quia appellatione Eccleſiæ comprehenditur locus eidem Eccleſiæ annexus, *l. ſunt perſonæ, ff. de relig. & ſumpt. fun. Afflict. in conſtit. ſancimus num. 3.* Quid dicendum, ſi domus prædicta non ſit locata, ſed in emphyteuſim concesſa laicis ab Eccleſia, vide *Nouar. ſumm. Bull. tit. de immun. Eccleſ. num. 25. & Dianam cit. tr. 1. reſol. 2. verſ. ſed his, & ſeqq.*

8 Porticus, & atrium Eccleſiæ gaudet hac immunitate ratione eiuſdem cohærentiæ cũ Eccleſia, *Decian. cit. loc. cap. 25. num. 31. verſ. atrium, Farin. de carcer. & carcerat. quæſt. 28. num. 14. Barboſ. cit. cap. 3. num. 64.* qui multos adducit, *Ricc. dec. Cur. Archiep. Neapol. dec. 129. num. 7. par. 3.* vbi firmat regulam, idem iudicandum eſſe de atrio, quod de ipſa Eccleſia, cùm ſit connexum Eccleſiæ, & de connexis idem ſit iudicium, *Cap. translato de cõſtitut. cap. præterea, & ibi gl. de off. deleg. l. 2. de iuriſd. omnium iud.* ex quo principio concludit, quod ſicut poteſt cogi vicinus ad vendendam domum pro ampliatione Eccleſiæ, ſic etiam pro ampliatione atrij illius, *Danza cit. loc. num. 26.* idem dicendum eſt de cortili Eccleſiæ, quod eadem gaudeat immunitate, *Nauar. tit. de immunit. Eccleſ. num. 55. in ſum. Bull.*

9 Tectum Eccleſiæ gaudere hac immunitate communiter tenent DD. *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. num. 66. verſ. tectum*, qui alios citat, quod idem dicit de tecto alterius loci ſacri, *Dian. 6. par. tract. 1. reſol. 3. verſ. dicendum eſt*, poſt *Sperell. dec. 63. num. 9.* Quid dicendum de apotheca, quæ habet aditum ad Eccleſiam, vide *Barboſ. cit. loc. verſ. apotheca.*

10 Cæmeterium, etiamſi ab Eccleſia ſeparatum ſit, dummodo fuerit erectum auctori-

tate Epiſcopi, & ſactum dicatur, gaudet hac immunitate, *gl. in verbo cæmeteria in cap. cum Eccleſia de immunit. Eccleſ.* notant *Decian. cit. loc. cap. 24. num. 28. & cap. 25. num. 10. Tuſch.* verbo *Eccleſia concluſ. 10. num. 3. Gambacurt. de immunit. lib. 4. cap. 3. num. 16. Ciarlin. contr. for. cap. 12. num. 46. Danza cit. loc. nu. 20. Dian. tom. 6. tract. 1. reſolut. 6.* qui *verſ. & hac tenet,* quod eo ipſo, quod cemeterium deſtinatum eſt fidelium ſepulturæ, præſumitur benedictum, & auctoritate Epiſcopi fundatum, & *verſ. nota etiam* dicit, id procedere, etiam ſi cæmeterium ſit pollutum, vel interdictum, vide ad id *Barboſ. cit. loc. num. 63.* Quid dicendum de campanili, quando eſt diſiunctum ab Eccleſia, (nam quando eſt vnitum abſque vllo ſcrupulo gaudet) vide *Nouar. ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccleſ. num. 26.* cui in aliquo contradicit *Dian. 4. par. trac. 1. reſol. 108. verſ. ſed hæc.*

11 Hoſpitale gaudet hac immunitate, quando auctoritate Epiſcopi, vel ſub eius cura eſt, docent DD. communiter, *Decian. cit. loc. cap. 24. num. 22. Marius Ital. de immun. eccl. lib. 1. cap. 4. §. 8. Ricc. collect. dec. collect. 648. par. 3. à Ponte dec. 35. Camill. Borrell. in ſumma omniũ dec. tit. 3. num. 64. Giurb. conſil. 10. num. 4. Don. Anton. de Marin. variar. reſol. cap. 79. num. 2. Barboſ. de iure eccleſ. lib. 2. cap. 3. num. 67.* qui alios multos adducit.

12 Sacriſtiam, quæ Eccleſiæ, vel cæmeterio cohæret, non eſt controuerſum, gaudere hac immunitate, quod ſi illa extra Eccleſiam ſit, vel cæmeterium, nec Altare habeat ad celebrandum, tunc non gaudere immunitate, adhuc certum eſt, *Sperell. dec. 61. à princip. & dec. 62. num. 19.*

13 Oratorium publicum, auctoritate Epiſcopi erectum, gaudet hac immunitate, ſecus eſt de Oratorio domus priuatæ; illud enim, etiamſi inibi ſacrum celebretur de licentia Summi Pontificis non gaudet hac immunitate, DD. communiter in *Cap. inter alia de immunit. eccleſ. Tuſch.* verbo *Eccleſia concl. 9. num. 15.* & verbo *immunitas concl. 59. nu. 24. Giurba conſ. 10. n. 5. Duard. in Bull. Cœn. can. 15. q. 16. num. 6. Barboſ. cit. loc. n. 68.*

14 Sacerdos, manibus tenens Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, ita immunitate gaudet, vt ſi ad illum confugiens ſit à ſatellitibus captus, ſit reſtituendus, quia ſi hoc priuilegium conceditur Eccleſiæ propter Chriſtum, multo magis illud gaudere debet Chriſtus ipſe, & ſi hæc immunitas eſt concedenda ad confugientem ad ſtatuas Principum, multò magis debet concedi ad confugiẽtem ad corpus Chriſti: his, & alijs rationib. probat hanc ſententiam *Mart. de iuriſdict. par. 2. cap. 50. num. 27. Caual. de cognit. per viam violent. 2. par. q. 42. per totam, Gambacurt. de immunit. lib. 4. cap. 6. num. 4. Diana tom. 1. tract. 1. reſol. 28. Barboſ. cit. cap. 3. num. 69.* qui alios citat; qui hanc opinionem extendunt, etiam ſi confugiens Sacerdotem non tangat, ſed ſolũ ſe aſſociet cum comitantibus Sanctiſſimum, vel intret domum infirmi, in qua adeſt Sanctiſſimum Sacramentum; quicquid ſentiat *Bonac. tom. 2. tit. circa primum Decalog. precept. diſp. 3. qu. 7. punct. 4. num. 27.* qui tenet, in rigore in hoc caſu non violari immunitatem, licèt malè faciant apprehendentes confugiẽtem, quia contra *Bonac.* eſt verior, & magis communis opinio, ſecundum dicta per *Caual. cit. loc. num. 3.* qui dicit, quod hæc opinio poteſt tantum ſaluari in caſu, quo delinquẽs ſumeret Corpus Chriſti, quia in tali caſu poteſt delinquens apprehendi abſque violatione immunitatis, dummodo ſit extra Eccleſiam, & præſentiam Sacramenti: Eſſet tamen actus reuerentiæ, & religionis abſtinere à captura delinquentis, qui mox ſe communicauit; ſicut dicimus, ob reuerentiam Sanctiſſimi Sacramenti eſſe abſtinẽdum ab exequutione ſententiæ mortis eodem die, quo condemnatus ſumpſerit Sanctiſſimum, *Caual. cit. loc. num. vltimo.*

15 Fallit tamen hæc immunitas in confugiente ad Sacerdotem, portantem ſacra Olea; is enim non gaudet immunitate, probat *Ricc. deciſ. 88. par. 3.* quem ſequitur *Sperell. dec. 49. num. 5. Dian. cit. reſolut. 28. in final. verbis, Barboſ. de iure Eccleſ. li. 2. cap. 3. num. 69.* qui idem dicunt de confugiente ad Reliquias Sanctorum.

16 Monaſteria, & domus Religioſorum, & omnia loca illius, quæ interiacent vſque ad vltimos fores, vt ſunt cellæ, domus, hortuli, & ſimilia, quæ dicuntur ſepta Monaſterij, gaudent hac immunitate communi iudicio DD. *Marant. par. 2. controuerſ. reſp. 36. nu. 2. poſt Gambacurt. cit. loc. lib. 4. cap. 1. num. 7.* ſequitur latius *Barboſ. allegat. loc. n. 72. & ſeqq.* & patet apertè ex verbis huius *Bullæ Gregor. Monaſterij domibus, locisque ſacris, aut religioſis.* Quod controuertitur, eſt, an Granciæ Monaſterij, & domus, quas habet Monaſterium in villis recreationis cauſa, vel ad recipiendos hoſpites gaudeant hac immunitate; ad quod vide pugnantes opiniones apud *Gambacurt. lib. 4. cap. 4. num. 15. Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 11. dub. 1. n. 6. Dian. 6. par. tr. 1. reſol. 6. verſ. & tandem in fin. Barboſ. cit. c. 3. n. 76.*

17 Cœtera loca religioſa, quæ religioni, aut pietati deſtinata ſunt, Epiſcopi auctoritate erecta, vt ſunt domus orphanorum, ſenum, virginum, & ſimilia, Sacerdotum collegialiter viuentium ad inſtar Religioſorum, gaudent hac immunitate, *Gambacur. cit. loc. li. 4. cap. 4. num. 15. Lezan. in ſumm. qq. regul.* verbo *immunitas Eccleſiæ num. 3. propè finem.* Item domus Seminarij, ita poſt *Giurbam, & Ciarlin.* firmat *Barboſ. cit. loc. num. 71. verſ. domus Seminarij.*

18 Hic ſolet dubitari, quid dicendum ſi locus pius non apparet fuiſſe erectum auctoritate

Epi-

Epiſcopi; & tunc recurrendum eſt ad coniecturas,& ſigna,ſi enim habet aliquod ſignum ex enumeratis 1.*par. annot.* 1. *num.* 2. præſumitur auctoritas Epiſcopi. Hinc annis elapſis, dum Sedes Archiepiſcopalis Capuana vacabat, & ego aſſiſtebam Vicario Capitulari illius,iudicauimus in his terminis immunitatis,locum pium, & religioſum erectum auctoritate Epiſcopi, domum deſtinatam pro habitatione ſenum pauperum loci Sanctæ Mariæ Maioris eiuſdem Capuanæ Diœceſis, vulgo nuncupatam lo Geronte; ex quo ibi inuenimus fixam crucem ante ianuam; & locum eundem fuiſſe viſitatum ab Archiepiſcopis prædeceſſoribus; & ex inde loci prædicti Curia ſæcularis ſemper immunitatem colere conſueuit.

19 Palatium Epiſcopi gaudet hac immunitate, ſiuè vnitum ſit Eccleſiæ, ſiuè ſeparatum ab illa, deciditur in *Cap.id conſtituimus* 17. *q.* 4. firmat poſt Regentem Conſtantium *in l. vnica num.*48.*C.de palat.& domib.domin. Donat.Ant.de Marin.quotid.reſol.cap.*179. *num.* 12.*Dian.tom.*6.*tract.*1.*reſol.*4.*Barboſ.cit.ca.*3. *num.*70.vbi reliquos adducit DD.qui omnes id intelligunt, etiamſi palatium prædictum non ſit intra quadraginta paſſus, quicquid diſtinguat *Danza loc.cit. cap.* 2. *num.*1. dummodo palatium ſit intra Diœceſim, *Marius Ital.lib.*1.*cap.*4.§.9.*num.*19. *& ſeq.* & hæc eſt verior,& communior opinio contra nonnullos,quos adducit *Barboſ.eodem loc.*An autem id procedat in palatio Epiſcopi Titularis,vide *Dian.cit.loc. reſol.*5. & in palatio Legatorum, & Nunciorum, vide *Don. Ant. de Marin.eod.loc.n.*13.

20 Palatium Cardinalis eadem gaudet immunitate, docet poſt alios idem *de Marin. cit.loc.num.*11.maximè extra Vrbem, ſequitur poſt alios *Barboſ.vbi ſupra num.*71.qui refert id in Vrbe non ſeruari,vt conſulatur bono publico, niſi in palatio tituli Cardinalis.

21 Sunt alia loca merè ſæcularia,& tamen ob reuerentiam confugiens ad illa capi non poteſt. Primò palatia Regum; ad illa enim confugientes non poſſunt capi ſine Regis iuſſu, vel Præfecti domus licentia, *Remig. de immunit.Eccleſ.ampliat.*25. *num.* 1. Secundò ſtatua Principis,*l.*1.*ff.de his,qui ad ſtat.confug.* Neapoli in Sala magna Sacri Conſilij non poteſt aliquis carcerari ſine licentia Domini Præſidentis, prout teſtatur *Donat. Ant. de Marin.quotid.reſolut.cap.*179.*n.*9.

22 Nota ſecundò, quod immunitas hęc confugientibus ad Eccleſiam, & locis prædictis conceſſa, primò conſiſtit, vt confugiens non poſſit ab ea violenter extrahi, *Cap.inter alia de immunit.Eccleſ.*vbi DD.docent, quod nec per iudicem ſæcularem, nec per iudicem eccleſiaſticum poteſt fieri talis extractio, nec ad bonum finem, nempè faciendi pacem,vel euitandi ſcandala,*Danz. pugnæ DD.tom.*1.*tit. de immunit. Eccleſ. cap.*7.*num.*8.*poſt Ricc.& Thor.*quos adducit,& hoc an adeo verum ſit, vt iudici extrahenti in caſu non permiſſo, & non ſeruata forma *Bullæ Gregorij* poſſit impunè reſiſti, vide *Barboſ.de iure eccleſ.cit.c.*3. *num.*51.Et non ſolùm non poteſt confugiens violenter extrahi, ſed nec etiam verbis doloſis, vel ſub ſpe impunitatis; tali enim extracto, iudex, vel tenetur illi fidem ſeruare de non puniendo, vel ad Eccleſiam remittere, *Couar.var.reſol.lib.*1.*cap.*2. *num.*16. *in fin.Bobadill.in polit.lib.*2.*cap.*14. *num.*79. *Mar.Ital. de immunit.lib.*1.*cap.*6.§.2. *num.*82. *Maſtrill. dec.Siciliæ* 169. *num.*12. *lib.*2.& alij communiter, nec blandis verbis, aut ſuaſionibus, refert deciſum per *Sacrum Conſil.Neap.Donat. Ant.de Marin.quotid.reſol. cap.*178. *num. fin.* Secundò non poteſt confugiens ad Eccleſiam à iudice ſæculari damnari ad mortem, vel ad aliam pœnam corporalem,deciditur in *Cap. inter alia de immunit.eccleſ.* vbi gloſ.in verbo *puniendus,Farinac.de immunit. cap.*13. *nu.*13. *Dian.* qui alios citat 6.*par.tract.*1. *reſolut.*33. vbi etiam refert, an poſſit puniri per iudicẽ Eccleſiaſticum. Tertiò nec poteſt confugiens ad Eccleſiam à iudice ſæculari armis ſpoliari,etiam prohibitis, ſecundum veriorem, & magis communem ſententiam, quam tenet *Ciarlin.controuerſ.for.cap.*10.*num.*16. *Nouar. ſumm.Bull.tit.de immunit.eccleſ. lib.*6. & alij, quos refert, & ſequitur *Dian.cit.loc.reſolut.*8. *verſ.neque admitto, Carol.Marant.controuerſ. forenſ.reſp.*37.*num.*1. *par.*2. licèt accedente Ordinarij conſenſu, & aſſiſtente eius familia cum familia ſęculari limitatur eiuſmodi opinio,itaque practicatum fuit *Neapoli de menſe Ianuarij* 1654.qui *Maran.*licèt hanc magis communem proponat ſententiam, ipſe tamen *nu.ſeqq.*videtur excuſare talem ſpoliantem ad Eccleſiam confugientem cum armis prohibitis à peccato, ſaltem ex bona fide ſpoliatoris, & quando arma detinentur in Eccleſia ad finem delinquendi; id probans ex eo,quod licitè à raptore auferuntur rapta in Eccleſia,vt tollatur occaſio peccandi, dũmodo tacitus ſaltem ordinarij conſenſus interceſſerit,ita *Marant.cit.loc.num.*4.*&* 24.*& ſeqq.* An fures confugientes ad Eccleſiam cũ rebus furatis poſſint ſpoliari rebus ipſis furatis, & quomodo, vide eundem *Dian.cit.lo. reſol.*9.Quartò non ſolum contra perſonam, ſed nec contra bona confugientis ad Eccleſiam procedi poteſt, nec illi quodcunque nocibilitatis, vel damni, ſeù ſpolij inferri,refert *Mart.de iuriſdict.par.*2.*cap.*50.*num.*25.diſponit *Concil.Toletanum* 12.*cap.*19.*Bonac.tom.*2. *tit.circa primum Decalog.præcept.diſp.*3.*qu.*7. *punct.*3.*num.*5.qui *n.*9. dicit contra *Panorm. Decian.Farinac.Suar.Gambacurt.& Peregrin.* per eum adductos, eſſe probabile, iudicem ſæcularem poſſe procedere contra bona delinquentis, quæ extra Eccleſiam habet, ſi citatus ſub pœna confiſcationis bonorum renuit comparere; ſed in Regno pœnæ omnes

Digitized by Google

indictæ contra contumaces, & non comparentes, quæ ſunt deſcriptæ in *Conſtitution. ſi quando, grandis vtilitas, pœnam eorum, & forindicatorum bona*, alijſque in Ritibus Magnæ Curiæ, Pragmaticisque Regni ſanctionibus, adamuſſim exequuntur quoad bona, licèt contumaces apti, & non comparentes in Eccleſijs ſe contulerint, ibique moram trahant. Sed quicquid ſit de pœna: Ex prædictis certum eſt pro intereſſe partis poſſe iudicem ſecularem procedere contra bona delinquentis extra Eccleſiam ſita, docet, poſt alios per eum relatos, *Barboſ. de iure eccleſ. lib. 2. cap. 3. num.* 56. Quintò confugienti ad Eccleſiam non poteſt impediri, quo minus deferantur alimenta, veſtitus, & alia ad vitam neceſſaria, *l. præſenti C. de his, qui ad eccleſ. confug. Gambacurt. lib. 4. cap. 22. num. 4. Bonac. cit. loc. num. 4. Barboſ. vbi ſupra ſub num.* 15. qui *eod. loc. verſ. ex quo* dicit, delinquentem non poſſe impediri, quin ab Eccleſia exeat ad corpus exonerandum.

23 Ex dictis collige quid dicendum, an delinquens, qui ad Eccleſiam aufugit poſſit ibi vinculis detineri; de quo vide apud *Mari. Ital. Suar. Couarr. Peregrin. & Farinac.* quos adducit, & ſequitur *Bonac. cit. punct. 3. num. 5. verſ. ex quo, & Barboſ. cit. loc. num. 55. ad fin.* vbi etiam inuenies, an poſſit iudex laicus extra locum ſacrum obſidere delinquentem, in Eccleſia exiſtentem, vt illum capiat, dum ſe receperit extra locum ſacrum.

24 Ex dictis collige etiam, non poſſe Curiam ſæcularem occidere delinquentem, qui ad Eccleſiam, vel alium locum immunem aufugit, & hoc multò magis; Imò occidens incurrit in cenſuras latas in *Bulla Gregoriana*, licèt ipſa *Bulla* loquatur in terminis capiendi, & carcerandi, quia loquitur de his, quę frequentius accidunt, probant hanc opinionem *Io. Mariam Nouar. tract. de elect. for. tom. 2. par. 2. qu. 14. Naldus in annotationibus practicis ad ius Canonicum fol. 61. Squillant. tract. de obligat. Cler. par. 5. dub. 14. num. 90.* latius *Pater Diana tom. 6. tract. 1. de immun. eccleſ. reſol. 35. per totam*.

25 Vlterius immunitas Eccleſiaſtica non ſolùm reddit ſecurum confugientem ad eam à pœna infligenda; ſed etiam à pœna inflicta, tenet *Giurba conſil. criminal. 30. Donat. Ant. de Marin. variar. reſol. cap. 177. num. 2. & 3.* ſequitur *P. Diana tom. 1. tract. 1. de immunit. eccleſ. reſol.* 40. qui ex hoc principio deducunt, quando condemnatus ad triremes ab illis aufugerit ad Eccleſiam ſit ſecurus, de quo multa per eundem *Dian. tom. 6. tract. 1. de immunit. Eccleſ. reſol.* 22.

26 Nota tertiò, hanc immunitatem conceſſam eſſe loco ob reuerentiam Summi Dei, & Chriſti Domini, non autem perſonæ confugientis ad Eccleſiam, eſt indubitatum apud omnes, & notat *Marant. controuerſ. par. 2. reſp. 51. num. 2.* ex quo communi principio deducunt aliam regulam communem DD., quemlibet delinquentem, ad Eccleſiam confugientem (dummodo non commiſerit delictum exceptuatum in hac *Bulla Gregorij*) gaudere immunitate, etiamſi confugiens interdicti cenſura obſtrictus ſit, notat *Bonac. tom. 2. titul. circa primum decalog. præceptum diſp. 3. qu. 7. punct. 5. num. 2.* & etiamſi ſit excommunicatus, *Iul. Clar. lib. 5. §. fin. quæſt. 30. num. 18. Ambroſ. de immun. cap. 20. in fin. Peregrin. eod. tract. cap. 12. num. 2. Mar. Ital. eod. tr. lib. 1. c. 2. §. vnico*.

27 Infideles quoque, Pagani, & Iudæi non arcentur ab immunitate Eccleſiæ ſecundum magis communem opinionem, quam validis argumentis poſt multos DD. probat *Ricciul. de iure perſonar. extra Eccleſ. grem. exiſtent. li. 2. cap. 12. per totum*, eamque ſententiam confirmat auctoritate Imperatoris Caroli V. & *num.* 10. frequentiori calculo Doctorum eſſe munitam teſtatur, ſequitur *Dian. cit. loc. reſol.* 23. Idq; procedit, ſiuè delictum commiſſum ſit ab infideli contra infidelem, ſiuè ab infideli contra Chriſtianum, vt *cit. loc. num.* 11. aduertit *Ricciul.* Hæc ſententia licèt magis communis ſit, tamen contraria non caret multitudine DD. quapropter caſum non carere dubitatione, teſtatur *Barboſ. de iure eccleſ. lib. 2. cap. 3. num.* 44. & propterea fuiſſe neceſſarium adiri *Sacram Congregationem*, quam *de anno* 1631. declaraſſe prædictos gaudere: quid de hæreticis notatur inferius §. 2.

28 Clerici quoque, & perſonæ Eccleſiaſticæ gaudent hac immunitate ſecundum magis communem, & veriorem ſententiam, ita vt nec ab eorum iudicibus ordinarijs extrahi poſſint ab Eccleſia, & loco immuni, ſecundum quam opinionem declarauit quoque *Sacra Congregatio* pluries, prout teſtatur *Marant. controuerſ. reſp. 51. num. 5. & ſeqq. Dian. par. 6. tract. 1. de immunit. eccleſ. reſol. 26. verſ. quæro decimò, Barboſ. de iur. eccleſ. lib. 2. cap. 3. num.* 137. vbi relatis omnibus DD. hanc ſententiam tenentes *in fin.* refert Sacræ Congregationis declarationem pro eadem opinione, *& in ſumm. Apoſtolicarum dec. collect. 158. num. 5. & 6. Nouar. ſumm. Bull. 2. par. hoc tit. de immunit. eccleſ. num.* 2. Non tamen deſunt graues, & multi DD. tenentes contra Clericos, & Eccleſiaſticas perſonas, quos adducit idem *Barboſ. cit. loc. num.* 136. cuius ſententiæ auctor eſt *Abb. in cap. inter alia de immun. eccleſ.* Nihilominus à prima ſententia confirmata per Sacram Congregationẽ non diſcedit praxis; & eſt ſeruanda non ſolum, dum Clericus eſt intra locum immunem, ſed etiam quando eſt extra illum, ſed indutus ſtola, & cotta præcedente Cruce incedit ad efferendum infirmum, vel defert ſacra Olea; tunc enim adhuc de licentia Epiſcopi non debet à ſatellitibus capi, *Dian. cit. loc. reſol. 25. verſ. notandum*.

29 Hac

29 Hac eadem immunitate gaudent Regulares, ita vt ab eorum ſuperioribus extrahi nō poſſint ab Eccleſia, vel alio loco immuni ſæculari, vel regulari alterius Religionis aliās extrahentes incurrunt pœnas huius *Bullæ Gregorij*, probat ſatis abundè, & doctè iuxta ſuum morem *Carol. Marant. lib. 2. controuerſ. reſponſ. 51. per totum*, quod ampliat *Diana to. 6. tr. 1. de immun. reſol. 26. verſ. quæro decimò* circa finem, etiam ad regulares apoſtatas, voluere etiam alij, quos refert ipſe *Diana* contra *Peregrinum*.

30 Ampliatur ſupradicta ſententia, vt contra hanc immunitatem, Clericis etiam debitam non obſtet conſuetudo, quæ tanquam abuſus, & corruptela damnatur per *Mariu. Ital. de immunit. lib. 1. cap. 3. §. 1. num. 3. & ſequent. Barboſ. cit. cap. 3. num. 152.* & generaliter quantum ſit damnabilis conſuetudo contra immunitatem Eccleſiaſticam, vide latè adducta per *Dian. par. 6. tr. 1. de immunit. Eccleſ. reſol. 29.*

31 Diximus generaliter, omnes confugientes ad Eccleſiam gaudere immunitate illius: cōſtituenda eſt alia regula etiam generalis, quod confugientes ad Eccleſiam, & locum immunem pro quouis delicto, quantumuis graui, dummodo non ſit de exceptis nominatim in *Bulla*, gaudent immunitate, *Guazz. de defenſ. reor. par. 1. def. cap. 37. num. 5. Giurba conſil. 30. num. 5. Ciarlin. controuerſ. foren. cap. 10. num. 4. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. ſub num.* 120. Vnde in hoc caſu non eſt faciēda extenſio de caſu ad caſum, etiam ob identitatem, vel maioritatem rationis, *Giurb. conſ. 6. num. 17. & conſ. 100. num. 15. Nauar. ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccleſ. nu. 55. verſ. nec refert, Carol. Marant. controuerſ. forenſ. par. 2. reſp. 36. num. 29. & ſeqq.* Hinc ſi delicta ſint atrociora expreſſis in *Bulla*, adhuc gaudent immunitate, cùm in minimum non ſit diſcedendum a *Bulla*, ita *Donat. Anton. de Marin. quotid. reſolut. cap. 170. num. 10. Chartar. deciſ. 46. num. 3. & ſeq. Cæſar Loccatellius in Breuiar. de tortura inſpiſt. 5. num. 159. Dian. cit. loc. reſol. 35.* & rationes adducuntur: Primò, quia *Bulla* hanc materiam ad vnicam formam reducit, vt patet ex illius verbis, ſed formæ nihil addi, vel minui poteſt, *l. 1. §. opus nouum ff. de nou. oper. nunciat. Bal. in l. quoties C. de ſuis, & legit.* ergo &c. Secundò, quia in *Bulla* ponitur dictio, *tantum*, quę eſt taxatiua, & de ſui natura impedit extenſionem ad nō expreſſa, & etiam clauſula, *ſublata*, quæ amouet omnem interpretationem, & extenſionem, *Dec. conſ. 61. num. 2. lib. 1.* ita *Marant. & Dian. cit. loc.*

32 Non ſolum confugientes pro cauſa criminali, ſed etiam pro cauſa ciuili gaudent hac immunitate; hinc debitores extrahi non poſſunt ab Eccleſia, vel alio loco immuni; nam hic caſus non eſt in *Bulla* prædicta exceptus, notant DD. communiter, præſertim *Abb. in cap. inter alia de immunit. Eccleſ. num. 24. Couar. 2. variar. cap. 20. num. 14. Ambroſ. de immunit. cap. 13. num. 1. & ſeq. Gambacur. eod. tract. lib. 4. cap. 15. Farinac. de carcer. & carcerat. cap. 28. num. 32. & in append. cap. 2.* qui teſtatur de communi *Cardin. Tuſch. tom. 3. litt. E. concluſ. 11. num. 3. Peregr. de immunit. cap. 12. num. 4. Vulp. in prax. cap. 3. num. 28. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. nu. 46. Bonac. tom. 2. tit. circa primum Decalog. præcept. diſp. 3. qu. 7. punct. 5. num. 6. Grat. diſcept. for. c. 380. num. 1. & alij* contra *Iaſon. in l. vnum ff. ſi cer. petat. num. 5.*

33 Ampliatur primò hęc opinio, vt debitores gaudeant hac immunitate, etiamſi publicis tributis obnoxi ſint ſecundum magis veram, & communem opinionem, quam ſequitur poſt *Abbat. cit. loc. & Cyn. in l. præſenti colum. vltim. in princip. verſic. aut propter aliud debitum C. de his, qui ad Eccleſ. confug. Gratia. cit. loc. num. 1.* qui reſpondet §. *publicorum verò tributorum Auth. de mand. princip. Bonacin. cit. loc. verſ. amplia etiam*, ſequutus *Suar. Ambr. Peregr. Decian. Couar. Farin. & alios* locis, per ipſum relatis.

34 Ampliatur ſecundò, vt debitor etiam Eccleſiæ ad eam confugiens gaudeat hac immunitate, tenent *Nauar. ſumm. Bull. titul. de immunitat. Eccleſ. num. 29. Fagund. in quinque Eccleſ. præcept. præcept. 2. lib. 4. cap. 4. num. 53. & alij*, quos refert, & ſequitur *Barboſ. cit. ca. 3. ſub num. 46.* qui id etiam ampliat ad debitorem ſuſpectum de fuga, & etiam ſi extaret ſtatutum, quod debitor carcerari poſſit, quod latius probauerat *Farin. de immunit. in append. c. 2. n. 58. & 60.*

35 Ampliatur tertiò, opinionem procedere in Mercatore decocto, & qui fidem fefellit, adhuc enim gaudet immunitate, etiamſi dolo, & fraude ſimulet, decoxiſſe, occultando bona, & pecunias, vt cum creditoribus facilius concordari poſſit, probat latius *Grat. diſcept. for. cap. 380. per totum*, & in particulari *num 4. & 29. & ſeqq.* Verum ſi huiuſmodi non decoctus, ſecum in Eccleſia bona aſportauerit, non poteſt Ordinarius illum eis ſpoliare ſine licentia Sacræ Congregationis, à qua eſt petenda licentia, vt teſtatur, declaraſſe *Sacram eamdem Congregationem ſuper controuerſ. iuriſdictionalibus in Neritonen. 17. Ianuarij* 1628. *Barboſ. citat. loc. num. 47. ad finem.*

36 Obſeruandum eſt in hac materia, extare litteras Sacræ Congregation. Epiſcoporum, & Regularium negot. Præpoſ. directas de ordine Pauli Quinti Nuncio, Neapoli reſidēti ſub die 13. Auguſti 1613. adductas per *Vulp. in prax. cap. 3. ſub num. 28.* in quibus imponitur Nuncio prædicto, quod mandet Superioribus Regularibus, vt in poſterum non recipiant in eorum Eccleſijs, & locis condemnatos, banditos, latrones, & alios facinoroſos, & in ſpecie decoctos, & debitores;

quæ

quæ literæ non diſponunt, prædictos non gaudere immunitate, ſed tantum prohibent ſuperioribus prædictis, vt illos minimè recipiant ſub pœna infligenda ipſis receptatoribus, non autem priuationis immunitatis; vndè ſi de facto fuerint recepti, non poſſunt extrahi per Curiam, ſed tantum ſuperiores prædicti puniri, & compelli debent ad denegandam receptationem prædictam, declarat *Marius Ital. de immunit. Eccleſ. lib. 1. cap. 5. num. 16.* quem ſequitur *Farin. eod. tract. in append. cap. 3. n. 57. verſ. & in hoc.*

37 Solet dubitari in hoc caſu, an debitor, qui ad Eccleſiam confugit poſſit ibi citari ad finem, vt contra bona illius extra Eccleſiam procedi poſſit; In quo dubio iura non benè concordant; contradicunt enim *text. in l. præſenti §. cum autem C. de his, qui ad Eccleſ. conf. & cap. diffiniuit 17. qu. 4.* pro nunc legendus eſt *Abb. in cap. inter alia n. 24. de immun. Eccleſ.* ſed cum magna attentione, nam multi decipiuntur ab illius opinione, & quæ remiſſiuè tradit *Farinacc. de immunitat. in append. cap. 3. num. 57.* Sed quicquid ſit de citatione verbali; certum eſt, citationem realem non poſſe fieri in Eccleſia, docet poſt *Bart. et Abb. Maran. in prax. par. 6. rub. rectè concipitur citatio num.* 129.

38 Nota quartò, eatenus confugientes ad Eccleſiam, vel ad alios locos immunes eſſe ſecuros in illis, vt ſi de facto fuerint extracti à loco immuni, ad illum ſint omninò reſtituendi, quiá iniuria Eccleſiæ illata reſarciri, & reparari debet, quod non fit, niſi per reſtitutionem extracti, *Baiard. ad Clar. §. fin. qu. 30. num. 26. Gennenſ. in prax. Archiep. Neapolit. cap. 21. num. 8. Decian. tract. crimin. lib. 2. c. 28. num. 7. Bonac. loc. cit. num. 10. Barboſ. vbi ſupra num. 52.* qui alios citat.

39 Ampliatur primò propoſita concluſio, vt extractus ſit reſtituendus ad Eccleſia, etiam ſi ipſe extractus cedere vellet iuri ſuo, ac renunciaret immunitati: Et ratio eſt, quia cùm hæc immunitas ſit conceſſa loco, non poteſt cedi, & renunciari ab alio, ſicut dicimus, non poſſe Clericum conſentire percuſſioni in ſui perſonam ad excuſandum percutientem ab excommunicatione, cùm tale priuilegium ſit conceſſum in fauorem ſtatus Eccleſiaſtici, cui perſona priuata cedere non poteſt, tenet *Decian. cit. loc. Marius Ital. de immunit. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 23. & ſeq. Farinac. de immun. in append. cap. 2. num. 51. Bonac. cit. punct. 3. nu.* 12. & licèt confugiens ad Eccleſiam poſſit liberè ab illa exire, & permittere, ipſum capi extra locum immunem, non tamen poteſt conſentire, vt in loco immuni capiatur, ita obſeruant *Decian. Peregr. Marius Ital. & alii,* quos refert, & ſequitur *Bonac. cit. loc. n. 11.* vbi cum eiſdem DD. tenet nec poſse renunciare immunitati prędictæ reũ extractum legitimè, & repoſitum in carceribus Epiſcopi ad finem cognoſcendi ſi gaudeat, vel non gaudeat pendente dicta cognitione. Hinc refert *Maſtril. deciſ. Sicil. 169.* fuiſſe per Senatum illum relatum reum ab Eccleſia extractum non obſtante, quod immunitati renunciaſſet multa, *Don. Ant. de Marin. quotid. reſolut. cap. 178.* per rerum.

40 Ampliatur ſecundò eſſe reſtituendum reũ, qui à loco immuni fuit extractus, & ad Carceres ſæculares ductus, à quibus Carceribus deinde aufugit, & in loco nõ immuni iterum captus; nam per fugam, & libertatem prædictam Eccleſia à principio ſpoliata reſtituta non fuit, & proindè ob reſtitutionem non factam, Magiſtratum ſæcularem incurriſſe excommunicationem defendit. *Donat. Ant. de Marin. cit. loc. cap. 180. referens num. 3.* ſic ſentijſſe in Sacri contingentia doctiſſimos viros.

41 Ampliatur tertiò eſſe reſtituendum, & reponendum in loco immuni reum, qui ſua ſpõtè ab Eccleſia, vel alio loco immuni exijt ductus ſuaſionibus Iudicis laici, quia in tali caſu non dicitur quis exijſſe verè ſpontè, & proindè immunitatem eſſe violatam, & Eccleſiam reſtituendam prout voluiſſe Sacrum Collaterale Conſilium Neapolitanum refert *Don. Ant. de Marin. quotid. reſol. ca. 78. num. 3.* vbi *nu. 4.* dicit etiam eſſe reſtituendum reum ad Eccleſiam, qui ſua ſpontè exinde exiuit, & Curiæ ſæculari ſe dedit ex eo, quod alimẽtis eum priuabat ad quod etiam allegat *Gomez. variar. reſol. lib. 3. cap. 12. num. 7. faciunt notata ſuperius verſ. Nota* 2.

42 Ampliatur quartò reſtituendum eſſe reum extractum loco immuni, vbi captus fuit etiã poſt carcerationem, & ante repoſitionem perpetrauerit extra Eccleſiam alia delicta; nam nec etiam pro alijs delictis poſſit à Iudice ſæculari detineri, notat *Girrba conſ. 100. Gama. deciſ. 52. Mor. Trul. lib. 1. cap. 6. §. 2. nu. 41. Genuen. in prax. cap. 22. num. 6. in fin. Bonac. cit. diſp. 3. qu. 7. punct. 3. num. 13. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3.* ſub *num. 52.*, & probauit doctrina *Bart. quæſt. 6.* incipienti Lapus, vbi validè probat carceratum in alieno territorio, vel in Eccleſia non poſſe pro alia iuſta cauſa ad inſtantiam cuiuſcumq; recommendari in carceribus, nec detinetur, ſequitur *Bal. in l. fin. per de iuriſd. omni. Iud. Pariſ. conſ. 101. vol. 3.*

43 Ampliatur quintò reponendum eſſe extractum in loco immuni per Iudicem, vel alium detentorem, etiam ſi extractioni à principio non conſenſerit, & hoc ſub cenſuris emanatis in conſtitutione Gregor. XIV., & hoc etiãſi nõ ab ipſa familia Curiæ extractus, ſed à conſanguineis occiſi, & deinde à Curia captus extra locum immunem, probat *Gennenſ. cit. cap. 22. num. 6.* quem refert, & ſequitur *Don. Ant. de Marin. quotid. reſolut. cap. 175. num. 10.*

44 Ampliatur ſextò eſſe reſtituendum, & reponendum reum in loco immuni, ſi indè aufugerit

fugerit

fugerit timens capi à Curiâ ſæculari, & extra Eccleſiam fuerit captus, etiam ſi timor fuerit in conſtantem virum non cadens, ita *Farinac. de immun. Eccleſ. cap. 1. num. 53. verſ. ex præmiſſa*, quem refert, & ſequitur *Don. Anton. de Marin. quotid. reſol. cit. cap. 175. num. 9.*

45 Ampliatur ſeptimò eſſe reſtituendum reũ loco immuni, etiam ſi fuerit extractus de licentia Ordinarij in caſu excepto in Bulla, ſi poſt dictam licentiam Iudex ſæcularis cognouerit caſum verè non eſſe exceptum in Bulla, & licentiam fuiſſe malè conceſſam, tenet. *Gambac. de immunitat. Eccleſ. in fin. lib. 6.* probat multis rationibus, *Dona. Ant. de Marin. cit. cap. 175.*

46 Ampliatur octauò adeò reſtituendum eſſe extractum, & reponendum in loco immuni, à quo fuit violenter extractus, vt non ſufficiat illum in liberate ponere, & liberum dimittere, docet, *Nouar. ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccleſ. n. 92.* quem ſequitur *Barboſ. cit. cap. 3. num. 54. ad finem*. Controuertitur tamen inter DD. an talis repoſitio ſit neceſſario facienda in eadem Eccleſia, à qua fuit facta extractio, vel an ſufficiat fieri alteri Eccleſiæ, vel Epiſcopo. Tenet vna opinio neceſſario reſtitutionem faciendam eſſe Eccleſiæ à qua facta eſt extractio, ita vt non ſufficiat fieri alteri Eccleſiæ, vel Epiſcopo, tenet *Barboſ. cit. loc. ſub nu. 54.* quem ſequitur *Dian. 6. p. reſol. 27. verſ. ego autem*, qui hanc opinionem amplectuntur, teſtantur illam ſequutam fuiſſe Sacram Congregationem, quæ ſententia, ſi vera eſt declaratio Sacræ Congregationis, eſt omninò tenenda. Alia opinio tenet eſſe neceſſario faciendam reſtitutionem ad Eccleſiam, à qua facta eſt extractio, ſi reus id petat; ſi verò id non petat ſufficit illam fieri alteri Eccleſiæ, vel Epiſcopo, ita *Farin. tom. 2. conſil. 168. num. 49. in fin.* Altera opinio tenet ſimpliciter ſufficere reſtitutionem factam alteri Eccleſiæ, vel Epiſcopo, ita *Bonac. tom. 2. diſp. 3. qu. 7. punct. 3. num. 14.* Hæc vltima, opinio, quantæ ſit verioris, vide latè adducta in conſilio impreſſo, apud *Dian. 6. p. tr. 1. de immu. Eccl. poſt reſol. 27.* & poteſt abſque ſcrupulo ſequi, quãdo pendet diſcuſſio, an reus commiſerit delicta in Bulla exceptuata, & an gaudeat, vel non gaudeat, nec etiam ipſa Bulla, concedit poſſe extractum, reponi in carceribus Epiſcopi.

47 An ſicut Eccleſia ſpoliata per extractionẽ confugientis eſt reintegranda, ſic etiam Curia ſæcularis, à cuius manibus, per vim fuit ereptus carceratus, & ad Eccleſiam ductus, poteſt petere reſtitui, vide apud *Bon. cit. conſil. verſ. ſed hanc*, & *Nou. ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccl. num. 14.*

)·(

S V M M A R I V M.

1 *Immunitate, qui non gaudeant.*

2 *Immunitate non gaudent publici latrones, & qui tales.*

3 *Immunitate gaudent non publici latrones, ſeu fures.*

4 *Immunitate non gaudent vias frequẽtatas obſidentes viatoresque aggredientes, qui veniunt nomine Craſſatorum.*

5 *Immunitate, vt quis priuetur, vt latro, vel Craſſator non ſufficit, quod ſemel deliquerit, vel pluries tentauerit.*

6 *Immunitate gaudent committentes compoſitiones vulgò (Ricatti) niſi per hoc craſſentur, vel latrocinentur.*

7 *Immunitate non gaudent depopulatores agrorum etiã diurni, qui tales.*

8 *Immunitate non gaudent homicidia, vel mutilationes in Eccleſiis committentes; gaudent verò vulnerantes, etſi in faciem.*

9 *Immunitate gaudens committens, quodlibet graue delictum in Eccleſia præter exceptos.*

10 *Immunitate an gaudeat propè Eccleſiam Homicidium, vel mutilationem committens.*

11 *Immunitate gaudere occidentem in gradibus Eccleſiæ decisum per M. Curiam.*

12 *Immunitate gaudere occidentem in Clauſtro, vel Dormitorio Monaſterij, deciſum.*

13 *Immunitate gaudere committentem homicidium in Coemeterio Eccleſiæ, deciſum.*

14 *Im-*

41 *Immunitate an priuentur Hæretici propter crimen Hęreſis tantum, an etiam propter alia crimina.*

43 *Immunitate non gaudet commictēs crimen læſæ Maieſtatis in Principem, etſi ſolo conatu num. 47. non ſic ſi in eius miniſtros, n. 44.*

45 *Immunitate nō gaudet quis ob crimen in Principem ſuperiorem non recognoſcentem.*

46 *Immunitate, vt quis non gaudeat ob crimen in Principem, requirit quod illius ſit ſubditus.*

48 *Immunitate an gaudeat, qui ſciens periculū Principis nō manifeſtat.*

49 *Immunitate an gaudeat crimen cōmictens in perſonā Cardinalis.*

50 *Immunitate gaudet Cudens falſam monetam. aliud aliquando ſeruatum ex Decreto Pontif.*

51 *Immunitate gaudent quicunq; delinquentes, extra exceptos caſus, & quare.*

52 *Immunitate licet quis non gaudeat, non poteſt tamen extrahi à Iudice ſeculari propria auctoritate, & extractus etſi à principio non à Curia ante omnia reſtituendus, num. 53.*

54 *Immunitate aliquem non gaudere declarandum per Epiſcopum per concludentes probationes.*

55 *Immunitate aliquem non gaudere, quando probandum an Reus citandus, & ſaluatur praxis, vbi adeſt nu. 56.*

57 *Immunitate aliquem non gaudere an iudicare poſſit Epiſcopus ex proceſſu coram ſeculari Iudice.*

58 *Immunitate an Reus gaudeat cognoſci poteſt per Vicarium Epiſcopi, non tamē per ordinario Inferiorem; quid in Diœceſi nullius.*

59 *Immunitate an Reus gaudeat in loco nullius Diœceſis, cognoſcit Epiſcopus, cuius Cathedralis eſt vicinior.*

60 *Immunitate gaudere, vel non gaudere, ſi declaret Epiſcopus, non eſt locus appellationi. Limita dupliciter n. 61.*

62 *Immunitate an quis gaudeat, declarare debens Epiſcopus, recuſari poteſt, vt ſuſpectus.*

63 *Immunitate in dubio an quis ſit priuatus declarari an poſſit priuatus.*

64 *Immunitate Reus non gaudens premiſſa requiſitione concedi dicitur licentia extrahendi; & quando abſque requiſitione.*

65 *Immunitate an Reus gaudeat cognitione pendente, quando Epiſcopus concedat licentiam extrahendi Reum, & ad ſuas carceres trahendi.*

66 *Immunitate ſi reus gaudeat nullatenus concedenda licentia eum extrahendi.*

67 *Immunitate an Reus gaudeat cognitione pendente, an ad carceres Curiæ ſecularis trahi poſſit, iux. Bul.*

68 *Immunitate an quis gaudeat cognitione pendente an propter debilitatē carceris, & aliter poſſit Reus ad carceres ſeculares trahi.*

69 *Immunitate an quis gaudeat cognitione pendente, ad carceres Epiſcopales reus trahendus: quid ſi Epiſcopus renuat.*

70 Im-

70 *Immunitate non gaudentem Reũ, ſi Epiſcopus permittat extrahi non fit irregularis ſecuta momẽti caſu non permiſſo, neque ſi cum proteſtatione permittat Irregularitatem euadet.*

71 *Immunitate an quis gaudeat, an declarari poſſit per Vicarium Capitularem, & concedi extrahendi licentia.*

72 *Immunitate non gaudentem extrahi licentiam concedere debet Epiſcopus expreſſam: non enim ſufficit tacita.*

73 *Immunitas non tuetur per Clericos, ſi ſe opponant licentiæ Epiſcopi extrahendi Reũ exceptuatũ.*

74 *Immunitatem, & reliqua Eccleſiaſtica priuilegia lædit qui perſonam aut bona Rei in loco immuni offendit.*

75 *Immunitatem lædens, excommunicationem lata ſentẽtia ex Bulla, & iure communi in nouem locis ſtatutam incurrit.*

76 *Immunitatem lædens ab excommunicatione incurſa abſolui an poſſit ab Epiſcopo.*

77 *Immunitatem lædere tentãs etiam effectu non ſecuto excommunicationem incurrit.*

78 *Immunitatem particularis offendens, etſi non miniſter Curiæ excommunicationem incurrit.*

79 *Immunitatem offendit, qui carcerari Reum iubet etſi extractioni non conſenſerit.*

80 *Immunitatem quando eccleſiaſtici offendant, & pœnas Bullæ incurrant remiſſiuè.*

ANNOT. XXIII.

§. I I.

1 NOta primò, Bullam declarare nonnullos delinquentes, non gaudere immunitate confugiendo ad Eccleſiam, vel alium locum immunem, his verbis. *Vt laicis ad Eccleſias locaq; ſacra, & religioſa prædicta confugientibus, ſi fuerint publici latrones, viarumque graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtradas obſident, ac viatores inſidijs agrediuntur, aut depopulatores agrorum, quiue homicida, & mutilationes membrorum in Eccleſiis earum cæmeterijs committere non verentur, aut qui proditorie proximum ſuum occiderint, aut aſſaſſinij, vel hæreſis, aut læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiuſmet principis rei, immunitas eccleſiaſtica non ſuffragetur*. Ita Bulla, cuius diſpoſitio ſigillatim obſeruanda eſt

2 Primò, non gaudent immunitate publici latrones, & ad cognoſcendum, qui ſint publici latrones notandum eſt, quod latro differt a fure, nam fur dicitur propriè qui clam ſine violentia furatur; latro vero dicitur, qui cum violentia furatur, & depredatur, vnde is dicitur publicus latro, qui palã in vijs publicis, vel in mari cum violentia depredatur, & furatur, *Abb. & Ioan. And. in cap. inter alia de immunit. Eccleſ. Decian. Tract. crimin. lib. 6. cap. 28. num. 2. Ambroſ. de immunit. & libert. Eccleſ. cap. 2. num. 3. & ſeqq. Corar. diſcept. for. cap. 380. num. 34. & ſeq. Aria. Tral. de Immunit. lib. 1. cap. 5.* §. 1. Dicuntur etiam publici latrones, qui cum violentia in domibus priuatorum furantur dummodo id publicè faciant, *Bonac. tom. 2. diſp. 3. q. 7. punct. 6.* §. 2. *nu. 2. in fin,* & dummodo fama publica laboret contra eum, & publicè habeatur, vt tales *Ambroſ. cit. loc. num. 5.*

3 Hi autem publici latrones non gaudent immunitate Eccleſiaſtica, ad locum religioſum confugientes, vt diſponit Bulla, quę cum conſtituat ſpeciale in publicis latronibus, à contrario ſenſu cenſetur admittere ad immunitatem omnes alios latrones non publicos, ſiue ſimplices fures prout aduertit, *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3.* ſub *n. 81.* quo in caſu an poſſit aliquid conſuetudo, vide late adducit per *Dian. 61. par. tract. 1. de immunit. Eccleſ. reſol. 29.* in quibus collige an verum ſit, quod dicit *Barb. cit. loc.*

4 Secundò, Bulla dicit non gaudere immunitate graſſatores viarum, & vocat Graſſatores viarum illos, qui itinera frequentata, vel publicas ſtradas obſident, nec opus eſt inueſtigare, qui dicantur Graſſatores huiuſmodi cum Bulla illos explicet, neque deſiderari aliud requiſitum, cum ſolum Bulla requirat, quod ſoleant itinera frequentata, vel publicas ſtradas obſidere, & viatores aggredere.

Hinc

Hinc ſi graſſator non obſideat vias frequentatas, vel publicas, ſed inſuetas non comprehendi ſub hac diſpoſitione, notat *Ambroſ. de immun. Eccleſ. cap. 3. num. 5. verſ.* quod ſi *Bonac. cit. punct. 6. num. 4.* qui alios citat.

5 Aduertendum eſt hic, quod tam ad conſtituendum publicum latronem, quam graſſatorem viarum ad formam illum priuandi immunitate Eccleſiaſtica, non ſufficit vnicus actus; nam non ex eo, quod quis ſemel cum violentia furioſus eſt, vel publicas ſtradas obſedit dicitur publicus latro, vel Graſſator viarum, ita *Ambroſ. Bonac. & Barboſ. cit. loc.* & alij communiter; imò nec duos actus quis dicitur talis, vt tenet *Dian. par. 6. tractat. 1. de immunit. reſol. 15. verſ. ſed hæc. Carol. Morant. tom. 2. controuerſ. reſp. 46. num. 7.* poſt *Giurb. conſil. 50. num. 27.* ex alios quos citat. Nec dicitur publicus latro, vel Graſſator quis, ex eo quod pluries, & ſæpius tentauerit delicta prædicta, ſed illa non perfecerit, *Nouar. ſum. Bull. de immun. eccleſ. num. 46. Barboſ. de iure eccleſ. cit. lib. 2. cap. 3.* ſub *num. 84.*

6 Dubitatur an compoſitiones, & recepta facientes immunitate Eccleſiaſtica priuentur; & reſpondetur, ſi prædicti, vt publici latrones in ſtratis, ac vijs publicis, vel in campis, vel vt Graſſatores etiam intra Vrbium vias, huiuſmodi perſonarum captiones, & compoſitiones, vel vt vulgo dicitur Ricatti admiſerint, & hoc pluries non tantum ſemel aut his, & tunc immunitate non gaudent; ſic vero priuatim ac ſecreto captiuarent perſonas, vel miſſis aliquibus nuncijs, vel epiſtolis cum minis aliquas perſonas compoſuerint, & in hoc caſu immunitate gaudere debent, nam tales nec publici latrones, nec graſſatores dicantur, & proinde à Bulla non excipiãtur, ita tenẽt poſt multos relatos, *Carol. Marant. 2. par. controuerſ. reſp. 46. nu. 18. & ſeqq.* quem refert, & ſequitur *Dian. p. 6. tract. 1. de immunit. Eccleſ. reſol. 15. verſ. ſed hæc opinio,* contra *Nouar. in ſumm. Bull. tit. de immunit. num. 44. in fin.* & reſpondet *Marant. cit. loc. nu. 20. & ſeqq.*

7 Tertiò, dicit Bulla non gaudere immunitate Eccleſiaſtica Depopulatores agrorum, & dicuntur illi, qui ſegetes in agris deprædantur, & fructus ac vineas vaſtant, vel agros comburunt, ita declarant *Ambroſin. de immunit. cap. 4. num. 4. Farinac. eod. tr. in append. num. 159. Barboſ. de iure eccleſ. lib. 2. c. 3. n. 86.* & alij communiter. Hi enim non gaudebant immunitate de iure communi, quãdo ſolum nocturni erant, vt in *cap. inter alia de immun. Eccleſ.* hodie vero poſt hanc Bullam Gregorij, quæ generaliter loquitur magis communiter, videntur tenere DD. ſiue ſit Nocturnus, ſiue diurnus, depopulator agrorum non gaudet immunitate, ita *Ambroſ. cit. loc. verſ.* & ob id *Farin. vbi ſupra num. 161. in fin. Barboſ. alleg. cap. 3. n. 87. in fin.* & alij.

8 Quartò, diſponit Bulla immunitate non gaudere, homicidia, vel mutilationes membrorum in Eccleſia committentes. In hoc reſtringẽs ius commune, per quod diſpoſitum erat generaliter, quemlibet delinquentem in Eccleſia illius immunitate non gaudere. *Cap. final. de immunit. Eccleſ. vbi gloſ.* & DD. communiter. Rationes huius diſpoſitionis adducuntur, per *Farin. de immunit. in append. cap. 16. num. 205.* & per *Ambroſ. eod. tr. cap. 5. num. 2.* Itaque hodie, ex hac Bulla occidens tantum, vel mutilans in Eccleſia, non gaudet immunitate Eccleſiaſtica. Hinc vulnerans in Eccleſia etiam grauiter non priuatur immunitate, ſi mors non ſequatur, quia vulnerare non eſt occidere, vel mutilare. *Chartar. deciſ. criminal. 74. Caſtro Palaus tom. 2. trac. 11. diſt. vnic. punct. 6. num. 10.* Etiamſi vulnus ſit graue, & atrox, vt eſt in facie, vnde inferentes frigia in faciem gaudere hac immunitate, ſe id in Eccleſia patrauit, teſtatur declaraſſe *Sacram Congregationem Cardin. negot. Epiſcoporum, & Regul.* præpoſita *ſub die 16. Nouembris* 1618. *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. c. 3. num. 132. & in ſumm. Apoſtol. deciſ. verbo immunitas num. 12.*

9 Et generaliter committens, quantumuis graue delictum in Eccleſia, ſi non eſt mutilatio, vel homicidium, gaudet immunitate Eccleſiaſtica, poſt diſpoſitionem huius Bullæ Gregorij, quicquid ſit de iure communi, docet poſt *Farinac. de immunit. ca. 16. num. 208. & ſeqq.* & *Ricc. Collect. 1792. Don. Anton. de Marin. quotid. reſol. cap. 270. num. 9. & ſeqq.*, ex quibus refert fuiſſe deciſum gaudere furantem in Eccleſia magnam quantitatem, etiam cum diſcaſſatione, nam gaudet immunitate, ſi quis in Eccleſia adulterium commiſerit, vel virginum raptus, vel alia atrociora crimina, vt poſt multos tenet *Barboſ. de iure eccleſ. cit. loc. num. 105.* vel quodcumque ſacrilegium patrauerit, dummodo non ſit homicidium, vel mutilatio, *Ambroſ. cit. tract. cap. 5. num. 6.*

10 Diximus cum Bulla homicidium, vel mutilationem committentem in Eccleſia non gaudere immunitate Eccleſiaſtica; Hinc verior dicenda eſt, & ſecundum terminos Bullæ opinio illorum, qui docent, quod committens homicidium, vel mutilationem prope Eccleſiam, gaudeat immunitate, quia in veritate, qui talia committit prope, non dicitur committere in Eccleſia, & cum ſimus in materia pœnali, & odioſa, ac priuatiua immunitatis Eccleſiaſticæ, intelligenda eſt exceptio in proprijs terminis, de quibus loquitur, ita poſt *Maſtrill. deciſ. 22. num. 6. & Caualcan. de brachio Regio, p. 4. num. 86. & ſeq.* probat *Carol. Mar. controuerſ. par. 2. reſp. 36. nu. 10. & latius reſp. 45. per totum*, vbi in fine refert decretum M.C.V. in quo mandatur eſſe reponendum extractum ab Eccleſia in tali caſu in quo homicida exijt ab Eccleſia, & prope eam deliquit, & ſtatim ad illam redijt

prout fuit remiſſus. Hanc ſententiam, tenent *Nouar. ſumm. Bull. tit. de immun. num. 6. Sperell. deciſ. for. Eccleſ. 60. & 61. Ciarlin. controu. foren. cap. 10. nu. 95. in fin. Bonac. tom. 1. diſp. 3. qu. 7. punct. 6. §. 2. num. 12. & alij*, quos citat *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 2. ca. 3. num. 109. verſ. contrarium*, & *Dian. tom. 1. tract. 1. de immunit. Eccl. reſol. 3. & tom. 6. tract. 1. eod. tit. reſol. 10.* Sunt quoque, qui tenent DD. nõ modicæ auctoritatis, quos refert *Barboſ. cit. loc.* occidentem, vel mutilantem prope Eccleſiam, ſub ſpe illius immunitatis, illam non gaudere. Verum prima ſententia videtur magis communis, & magis conformis verbis Bullæ; & probatur ex ſequentibus caſibus deciſis.

11 Primò in anno 1620. fuit remiſſus ad Eccleſiam Reus, qui homicidium commiſit in gradibus Eccleſiæ, per Magnam Curiam Vicariam confirmante Sacro Concilio, refert *Thor. in compend. deciſ. par. 1.* verbo reponi an debeat fol. 476. homicidium enim commiſſum in gradibus Eccleſiæ, dicitur commiſſum prope Eccleſiam, patet ad ſenſum.

12 Secundò, per Sacrum collaterale conſilium Neapolitan. fuit mandatum non eſſe extrahendos illos de Raganato, qui homicidium commiſerant in Clauſtro Monaſterij Sanctiſſimi Roſarij terræ poliſſinæ, prout refert *Viſcont. in addit. ad Vincent. de Franc. dec. 709. verſ. in cauſa, & Donat. Ant. de Marin. quotid. reſol. cap. 170. num. 12.*, & Clauſtrum Monaſterij eſſe vicinum, & prope Eccleſiam illius, non eſt dubitandum. Idem probat de homicidio commiſſo in Dormitorio, & Clauſtro alterius Monaſterij Ciuitatis Salerni, & eodem modo, refert deciſum *per eamdem Curiam Archiepiſcopalem Salernitanam approbantibus Miniſtrijs Regijs, Marant. controuerſ. tom. 2. reſp. 36. per totum.*

13 Tertiò, per Curiam Archiepiſcopalem Neapolitanam fuit deciſum homicidium cõmittentem in Cortili Eccleſiæ gaudere immunitate illius, nec dici deliquiſſe in Eccleſia, ita *Ricc. in dec. eiuſdem Curiæ 3. par. deciſ. 250. per totum.* Et Canile Eccleſiæ eſſe prope Eccleſiam, non poſſit dubitari.

14 Obſerua caſus prædictos, & ex illis comproba opinionem illorum, qui tenent homicidã, vel mutilantem prope Eccleſiam gaudere illius immunitate; & ex eiſdem collige, quod homicidium, vel mutilationem committens in quouis loco immuni, ſiue ſit in atrio, vel Cortili Eccleſiæ, ſiue ſupra eius tectum, vel in ſcolis, ſiue in monaſterio illius, vel dormitorio; gaudeat immunitate, quia Bulla excipit ratum homicidium, & mutilationem commiſſam in ipſis Eccleſia, vel Cæmeterio, quod communiter propter illas particulas, in & ipſis, intelligunt DD. ideſt intus ipſam Eccleſiam, vel cæmeterium, vt explicat *Maranti, de Marini, Barb., & Diana locis vltimo citatis. Sperell. dec. 60. & 61.*

15 Duos afferunt communiter caſus DD. in his terminis poſſint an gaudeat immunitate ille, qui exiſtens in ipſa Eccleſia, vel Cæmeterio, ſclopo, vel alio armorum genere occidit, vel mutilauit exiſtentem extra Eccleſiã. Secundum, an gaudeat eadẽ immunitate, qui exiſtit extra Eccleſiam, & occidit exiſtentem intus ipſam Eccleſiam, vel Cæmeterium. Et in vtroque caſu magis communis ſententia tenet talem mutilãtem, vel occidentem non gaudere immunitate, quia in primo caſu delictum principium habuit in Eccleſia, in ſecundo, quia in illa fuit conſummatum, & in vtroque delinquens ſuo temerario auſu Eccleſiam fædauit, & illius Sacram auctoritatẽ deturpauit; ita tenent DD. quos lata manu congerit, *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. nu. 111. & 113. Don. Ant. de Marin. quotid. reſol. cap. 170. num. 8. Danza pugna Doctor. 1. tom. titul. de immunit. Eccleſ. cap. 2. num. 10. & ſeqq.* quicquid dicant *Bonac. tom. 2. diſp. 3. q. 7. §. 4. ſect. 1. num. 8. & Nouar. par. 1. ſum. Bull. tit. de Immun. Eccleſ. num. 51. verſ. & quamuis*, qui tenent in primo caſu delinquentem gaudere, quorum opinio eſt omnino vera, non ſolum in primo, ſed in ſecundo, quando occidens, vel mutilans id fecerit prouocatus, & ad defenſam; tunc enim omnino gaudere, tenet *Barboſ. cit. loc. Nouar. ſum. Bull. 2. part. eod. tit. nu. 36.* vbi tenet, nec in ſecundo caſu delinquentem gaudere.

16 Vlterius altercantur DD. an exiſtens in ipſa Eccleſia, & ibidem mandans occidi aliquã extra illam; vel exiſtens extra Eccleſiã mandans occidi, vel mutilari aliquem in eccleſia ſequuta morte, vel mutilatione gaudeat immunitate. Pro vtraque ſententia adduci poſſunt DD. quos refert *Donat. Anton. de Marin. cit. cap. 170. & Dian. tom. 6. tract. 1. de immun. reſol. 7. verſ. vnum autem, & ſeqq.* ſed magis communis, & veritati conſona videtur opinio illorum, qui tenent in primo caſu, quando delictum fuit mãdatum in Eccleſia, committi extra illam, gaudere immunitate, quia verè iſte talis dicitur reuerentiam exhibuiſſe Eccleſiæ, tenet *Decian. tom. 2. lib. 6. cap. 2. num. 17. Farinac. de immunit. cap. 16. num. 231. Ambroſ. eodem tract. cap. 5. num. 9. Bonac. tom. 2. diſp. 3. qu. 7. punct. 6. §. 2. num. 10. Caſtropalaus tom. 2. tract. 11. diſp. vnica punct. 4. num. 17. & ſeq. Dian. citat. reſolut. 7. verſ. fin.* qui vlterius probat opinionem ea ratione, quia hic caſus non eſt exceptus in hac Bulla Gregorij. Et hæc ſententia eſt contra *Syluest. Suar. Barboſ. Guttier. Azor. & alijs*, quos citat idem *Dian. cit. loc. verſ. ſi quid.*

17 In ſecundo caſu, quando homicidium, vel mutilatio fuit mandata extra Eccleſiam, vel exequenda in Eccleſia, tunc *Bonac. & Caſtro Palaus cit. loc.* etiam tenent talem mandantem gaudere immunitate, quos fortiter defendit *Dian. cit. loc. verſ. ſed mihi.* Verum opinio contraria non poteſt negari, quin ſit magis communis, quam tenent *Peregrin. de immu-*

Digitized by Google

munit.cap.6.num.36.poſt Decian. & Remig. de lionni quos citat, ſequitur Suar.tom.1.li.3.cap.11.num.7.Farinac.de Immunit.cap.16.n.230. Azor.inſtit.mor.par.2.lib.9.cap.9.qu.14.Mari.Ital.lib.1.cap.6.§.3.num.88.& alij.

18 Dubitatur an extrahens, vel mandans extrahi vi, vel dolo aliquem ab Eccleſia, & extractum occidens, vel occidi mandans extra Eccleſiam, vel mutilans gaudeat immunitate. Supponendum eſt extractionem fuiſſe factam ad finem occidendi, vel mutilandi; nam ſi facta eſt ad alium finem, & deinde ſequuta eſt occiſio, vel mutilatio non eſt dubiũ gaudere. Et quidem non gaudere defendit Barboſ.de iure Eccleſ.lib.2.ca.3.num.114.qui alios citat. cõtrarium tamen defendit, Dian. 4.par.tract.1.reſol.107.& par.6.tract.1.reſol.7.verſ.His tamen.

19 Obſerua, quod occidens, vel mutilans in vna Eccleſia, ſi ad aliam confugiat, in qua non deliquit adhuc non eſt tutus, nec ibidem gaudet immunitate; nam qui vnam offendit Eccleſiam, omnes oſtendiſſe videtur, docent communiter DD. Gambacurt. de immunit.lib.5.cap.26.num.1.& ſeqq.Mor.Tral.eod.tract.lib.1.cap.5.§.3.num.20.in fin.& 21.Ambroſ.in ſimil.tract.cap.5.num.3.Barboſ.de iure Eccleſ.lib.2.cap.3.num.110.& alij communiter. Danz.pugnat DD.tom.1.tit.de immunit.eccleſ.2.num.2.& 3.

20 Dubitant DD.an occidens, vel mutilans in Eccleſia non ex propoſito, & appoſitus, vel ſub ſpe immunitatis, ſed ſolum in rixa, vel caſu, gaudeat immunitate; tenet magis communis, & probabilior opinio gaudere, quia talis delinquens, cum præter intentionem delinquat, non videtur aſpernari, vel iniuria afficere Eccleſiam, nec delinquere cum ſpe gaudendi immunitate, ita tenent Nouar.1.par.ſumm.Bull.tit.de immunit.Eccleſ.nu.58. Gambacurt.lib.5.cap.17.num.2.Guazz.de def.reor.lib.1.cap.38.num.13.Seſſe dec.141.num.8.Mor.Tral.lib.1.cap.5.§.3.num.1.& ſeqq. Dian.4.par.tract.1.reſol.107.qui alios citat Ricc.qui plura competit in prax.2.par.reſolut.157.qui num.2.Firmat tunc dici quem delinquere, ſub ſpe immunitatis in Eccleſia, quando ex electione, & propoſito delinquit, ſecus ſi non ex propoſito, & conſulto, ſed repentino impetu, vel rixa. ſequuntur multi, quos refert Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.3.num.103.quarum opinio num.104.in fine teſtatur eſſe communem, licet aſſerat contrariam adhuc eſse probabilem, cuius DD.refert eodem num.104.

21 Aduerte, quod ad finem priuandi homicidam in Eccleſia, immunitate illius, non eſt neceſſe, quod mors ſequatur in Eccleſia ſufficit enim, quod aliquem in Eccleſia lethaliter vulnerauerit, & licet vulneratus deceſſerit, & tali vulnere extra Eccleſiam, & poſt aliquos dies, adhuc vulnerans non gaudet immunitate, quia delictum homicidij cenſetur commiſſum in Eccleſia, ita notat Bonacin. poſt alias tom.2.diſp.3.q.7.punct.6.§.2.num.5. & quod fuerit vulnus lethale, remittitur iudicis arbitrio, Nauar.1.par.ſumm.Bull.hoc titul.num.52.

22 Committentes mutilationes membrorum in Eccleſia, non gaudere immunitate, dicit Bulla, pro quorum cognitione notandum eſt, quod tunc dicitur quis mutilare verè, & propriè quando abſcindit membrum; ſecus ſi tãtum vulnerando debilitat, & quando abſcindit membrum, quod proprium habet officiũ diſtinctum ab alijs partib., & cuius proprio officio corpus mouetur, & iuuatur, vt ſunt oculus, pes aures, tiares, manus, lingua, membrum virile, & ſimilia, quæ habet peculiares actus diſtinctos à cæteris membris latè, Mar.Tral.de Immunit.lib.1.cap.5.§.3.n.8.& ſeqq. Farin.in ſimil.Tract.in append.num.249.vbi vlterius dicit, quid dicendum, ſi membrum ſit aridum, & inutile. Hinc in his terminis non dicuntur membra proprie dentes, digitus etiam pollex, vel index, vnges, teſtes, barba, capilli, articuli digitorum, poſt aliqua carnis, vel copia ſanguinis, auricula idem. Cartilago illa externa, quæ tuetur aurem, & ornat faciem, mammillæ virorum, ſecus Mulierum; nam hęc dicuntur membra; & ſimilia, quæ proprium non habent actum diſtinctum ab alijs membris, ita Bonac.tom.2.diſp.3.q.7.punct.6.§.2.ſub num.8.poſt Couarr.in Clem.ſi furioſus par.3.num.8.& alias. Quid de teſtib. Gambac.de immun.lib.5.cap.18.ſub num.7.vbi multa ad materia.

23 Occidens igitur, vel mutilans in Eccleſia, non gaudet immunitate Eccleſiaſtica, & extractus ſeruata forma Bullæ, poteſt puniri non ſolum pro homicidio, vel mutilatione prędictis, ſed etiam pro alijs delictis etiam de his, pro quibus gaudebant immunitate; dummodo principaliter extrahatur pro homicidio, vel Mutilatione non gaudente immunitate, Ambroſ.cit.loc.num.10.Bonac.vbi ſupra num.9.qui bene aduertunt, quod ſi delinquens pro delicto non gaudente, fuit punitus, non poſſunt pro alijs puniri, vel extrahi.

24 Quintò, Bulla diſponit, quod qui proximũ ſuum proditoriè occiderint, nõ gaudeant immunitate, quod diſponebatur de iure communi in Cap.1.de homicid.vbi dicitur, quod non gaudent tali immunitate, qui proditorie, & per inſidias occiderint. Hic in Bulla dicitur tantum proditorie, & licet apud nos proditorie, & per inſidias pro eodem vſurpetur, non tamen poſſunt negare quin Bulla dicendo tantum proditorie videatur ſtrictius loqui.

25 Pro intelligentia prædictorum notandum eſt, illum dici proditorie offendere, qui amicitiam ſimulans, malum machinantem animum tegit; ita vt quis à ſimulato amico minimè præcauere poſſit, per doctrinam Bart. communiter receptam in l.reſpiciendum §.de-

linquunt ff. de pœn., declarat *Carol. Marant. controuerſ. par. 2. reſp. 46. num. 4. & ſeqq.* & homicidium proditorium illud dici, quod eſt commiſſum contra amicum ſub colore, vel ſimulatione amicitiæ, ita, vt proditionem ſemper annexam habeat amicitia, voluerunt de *Franch. deciſ. 713. in fin. Ricc. par. 5. collect. 1792. col. 2. in fin. Giurb. conſil. 20. num. 13. & conſil. 6. num. 1. Grizzarel. dec. 16. nu. 3. & ſeqq. Rouit. in pragm. 11. de abdit. num. 55. & ſeq.* vbi refert id fuiſſe deciſum iunctis Tribunalibus Sacri Conſilij, & Regiæ Cameræ, *Don. Ant. de Marin. quotid. reſolut. cap. 174. num. 3. Carol. Marant. cit. loc.* qui alios plures adducit *Danz. pugna DD. tom. 1. tit. de immunit. Eccleſ. cap. 2. num. 21. & ſeqq.* Qui vlterius addit, dummodo inter occiſorem, & occiſam nulla interuenerit cauſa rixæ, ita etiam declaraſſe *Clementem VIII. per Breue ſub annulo piſcatoris ad Archiepiſcopum Panormitanum anno* 1597. refert *Gennen. in prax. Archiep. cap. 94. ſecundum vltim. impreſſ.*

26 Ex dictis collige primò, occidentem amicum poſt inimicitiam reconciliatum, non dici proditorie occidere, quia adhuc præſumi poſſit inter occiſorem, & occiſum odium, & rancor, & proditorium dicitur quando nullo præcedente Cordis rancore patratur homicidium, tenet *Ricc. deciſ. cur. Archiep. Neapol. 168. par. 1. num. 1. Dian. reſol. moral. par. 1. reſol. 35. Don. Ant. de Marin. quotid. reſol. ca. 174. per totum*, vbi id ampliat etiam ſi occidens fidem dederat de non offendendo occiſum, contra *Giurb. conſil. 6.* & contra *diſtinct. Nouar. ſumm. Bull. hoc ſind. num. 78.*

27 Collige ſecundò, occidentem ſuum inimicum, etiam reconciliatum cum ſclopo etiam per inſidias, & à tergo, vel ab alio ſecreto loco gaudere immunitate, quia cum non occidat ſub colore amicitiæ, non dicitur proditorie occidere, iuxta *deciſ. de Franc. 713.* tenet *Gennen. in prax. cap. 94. num. 2.* probat late *Carol. Marant. cit. reſp. 46. per totum*, ſequitur *Danz. pugn. DD. tom. 1. de immunit. Eccleſ. cap. 2. in caſu propoſito* 161. *num.* 20. & licet *nu.* 22. dicat, quod offendens aliquem incautum de retro dicatur proditorie offendere; eſt tamen intelligendus de offendente amicum iuxta propoſitam regulam, & dicta per *Ambroſ. cap. 6. num.* 5. Nec propoſitæ ſententiæ obſtat Pragmatica huius Regni emanata 12. Aprilis 1614. quæ eſt 12. tempore Comitis de Lemos, quæ delinquentem cum prędictis armis proditorem reputati, quia illa procedit quoad pœnas, non quoad immunitatem, *Danza cit. loc. num.* 29.

28 Collige tertiò, Doctores tenentes occidẽtem veneno tanquam proditorium, non gaudere immunitate intelligendos eſſe loqui de occidente amicum, iuxta propoſitam regulam ad conſtituendum proditorium neceſſario requiri amicitiam, ita declarant *Ricc. dec. 262. par. 3. Sperel. dec. 23. Dian. 6. par. tr. 1. de immunit. reſol. 12. verſ. ſed ego verum*; ſic declaraſſe *Sacram Congregationem 3. Decembris 1632. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. nu. 94. in fin.*

29 Obſerua nonnullos DD. tenere grauiter vulnerantem animo occidendi proditorie, non gaudere immunitate, & hæc ſententia eſt grauium Auctorum, illamque non caret probabilitate de iure communi; Verum poſt Bullam, difficile ſuſtineri poſſit cum Gregorius XIII. expreſsè loquatur tantum de occidente, & proinde citra omnem difficultatem requiri, quod ſequatur mors ad finem priuandi vulnerantem immunitate Eccleſiaſtica, tenet *Farinacc. de immunit. in append. cap. 9. num. 146. ad finem*, defendit *Dian. tom. 6. tr. 1. de immunit. reſolut. 12. verſ.* Sed contrariam ſententiam *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. num. 90. in fin. Bonac. tom. 2. diſp. 3. q. 7. punct. 6. §. 3. num. 7.* qui alios citat;

30 Notant hic DD. aliqui Matrem, vel alium procurantem abortum, & filios occidentem. Et teſtem falſum deponentem ex cuius depoſitionis pœna mortis ſequuta eſt, proditorie occidere, & proinde non gaudere immunitate, ita *Farinacc. de immunit. in append. c. 9. num. 139. & ſeqq.* & rationem afferunt, quia iſti occidunt, quos nullo modo ab occidentibus ſe præcauere poſſunt; Contrarium verò iuxta terminos huius Bullæ defendunt aliqui dicentes, quod licet in dictis caſibus inter inquiſitum, & defunctum non interceſſerit inimicitia, vel alius rancor, tamen delictum non commiſſum contra amicum ſub colore, & ſimulatione amicitiæ, ita vt amicitia influat in delictum, quod neceſſario requiri ad proditorum, notatum eſt verſ. pro intelligentia, tenet *Bonac. tom. 2. diſp. 3. qu. 7. punct. 6. §. 3. num. 4. & 8.*

31 Sextò, excipiuntur ab immunitate Eccleſiæ Aſſaſſini in Bulla, & dicuntur aſſaſſini, qui pecunia, vel alio pretio accepto, aut promiſſo præuio mandato alieno nomine homines occidunt. Hi enim non gaudent immunitate Eccleſiaſtica ob eorum criminis immanitatem, & diritatem, ita dicit *Ambroſ. de immunit. cap. 7. num.* 1. Erant olim Aſſaſſini populi quidam de Syria, qui à pueritia ita inſtruebantur, vt inimicos Regis, aut Domini cui obediebant, eius mandato audacter in cautos opprimebant, ita dicit *Menoch. de Arbit. cap. 360. num.* 41. Ex quibus aliqui dixerunt, quod infideles pretio conducti ad occidendum dicuntur Aſſaſſini; Sed quicquid ſit de antiquitate, hodie ſiue infidelis, ſiue fidelis conducit homines occidant dicuntur aſſaſſini, *Bart. in l. non ſolum §. ſi mandato num. 4. ff. de iniur. & in l. Cicero ff. de pœn. Menoc. cit. loc. num. 42. Ambroſ. cit. loc. verſ. Ioan. Andr. diſcept. for. cap. 598. num. 7.*

32 Hac immunitate Eccleſiaſtica priuantur tã mandans, & mandatarius in hoc caſu aſſaſſinij, quia vterq; dicitur aſſaſſinium com-

mit-

mittere, eſt commune inter omnes *Peregr. de immun. cap. 7. num. 31.* Solum controuertunt DD. de Mediatore in hoc crimine aſſaſſinij an gaudeat Immunitate; & quidem magis communis opinio tenet mediatorem prædictum gaudere, ita teſtatur fuiſſe deciſum per *Mag. Car. Vicar.* & confirmatum in gradu appellationis per *Sacrum Conſilium Neapol. Rouit. in pragmat. 1. de aſſaſs. num. 49. verſ. his tamen*, quem refert, & ſequitur *Don. Anton. de Marin. quotid. reſol. cap. 171. num. 5. & ſeqq. Maſſul. ad Capic. dec. 112. Dian. par. 4. tract. 1. reſolut. 38. Barboſ. de iur. eccleſ. lib. 2. cap. 3. ſub num. 97.* vbi etiam refert contrarium tenentes DD. nō modice auctoritatis, quos etiam ſequitur *Bonac. tom. 2. diſp. 3. qu. 7. punct. 6. §. 4. num. 6. & P. Theſ. pract. eccleſ. par. 2. verbo aſſaſſinium verſ. 6.* Sed in veritate prima opinio eſt verior, & communior, cui ſententiæ non obſtat *pragm. 2. de aſſaſs.* vbi etiam Mediatores, & Cooperatores declarantur aſſaſſini, quia pragmatica diſponit quoad pœnas, non vero quoad immunitatem Eccleſiæ cui non poſſit præiudicare, ita *Don. Ant. de Marin. cit. loc. num. 7.* poſt *Giurb. conſil. crimin. 50. nu. 20. & conſil. 90. num. 22.*

33 Quæri hic poſſit, an ſi quis pecunia mediante vulnerauerit aliquem, non tamen occiderit, gaudeat immunitate. Et ad quæſitum diſtinguendum eſt, aut quis mandatum habuit ad vulnerandum tantum mediante pecunia recepta, vel promiſſa, & qnia talis non dicitur aſſaſſinus proprie, gaudet immunitate, *Farinacc. de immunit. cap. 8. num. 134. in append. Grat. diſcept. for. cap. 198. num. 9. Giurb. conſil. 100. num. 13. Bonac. tom. 2. diſput. 3. qu. 7. punct. 6. §. 4. num. 7.* qui alios citat *Donat. Ant. de Marin. cit. loc. cap. 173.* qui gaudere defendit, qui pecunia mediante mulieris faciem nouacula inciderat. Aut quis mandatum habuit pretio mediante, ad occidendum, vt non potuit occidere, ſed tantum vulnerauit animo occidendi, & vt occiderit fecit quantum potuit. Et in hoc caſu inter DD. non eſt concordantia, *Grat. diſcept. for. cap. 598. num. 6.* nimis audacter refert, quod etiam ſi non ſit deuentum ad actum proximum vulnerationis, ſed per ſolam acceptationem mandati, & pecuniam datam, ſiue promiſſam aſſaſſinus priuatur immunitate; Alij vero tenent, ſi poſt mandatum ad occidendum, deuentum ſit ad actum proximum vulneris, non gaudere immunitate, ita tenet *Peregrin. de immunit. cap. 7. num. 31. Bonac. tom. 2. diſput. 3. qu. 7. punct. 6. §. 4. num. 6. verſ. addo hoc*, qui alios citat *Dian. tom. 1. tract. 1. reſp. 18.* Alij, & vltimi tenent mandatarium non priuari immunitate, niſi morte ſequuta, etiam ſi actus proximus interceſſerit, & huius opinionis ſunt, *Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 9. Caſtro Palaus tom. 2. tract. 11. diſp. vnica punct. 9. Dian. tom. 6. tract. 1. de immunit. reſolut. 11. verſ. verum licet & ſeq.*, cui opinioni ſtandum ſit, vide *Farinac. de immunit. in append. cap. 8. nu. 123. in fin.*

34 Dubitatur, an vel ad inducendū aſſaſſinium ſufficiat generalis promiſſio ita, vt occidens ex tali generali promiſſione immunitate careat. Reſp. partem affirmatiuam non poſſe prædictum occiſorem cum generali promiſſione dici aſſaſſinum, tenet de *Franch. deciſ. 176.* vbi *Amend. num. 4.* Contrarium nempe, quod promiſſio debeat eſſe certa, defendit, *Baiard. ad Clar. §. aſſaſſinium num. 6. & Franc. diſcept. for. cap. 598. num. 13. Barboſ. de iur. eccl. lib. 2. cap. 3. ſub num. 97.*, & quod non ſufficiat promiſſio generalis, & incerta. *Farinacc. de immunit. in append. cap. 8. num. 131. Ambroſ. cap. 7. num. 9.*

35 Hinc non dicitur aſſaſſinus, nec priuatur immunitate, qui occidit ſpe, vel gratia ductus ſine promiſſione, *Gabriel commun. cond. lib. 7. concl. 1. nu. 4. Vin. opin. 74. verſ. 7. Baiard. ad Clar. cit. loc. num. 7. & ſeqq.* vbi nu. 11. dicit, quod interficiens aliquem ſpe conſequendi bona, & hæreditatem occiſi, non dicitur aſſaſſinus, *Grat. conſil. 32. num. 45. & ſeq. 2. vol. Ambroſ. de immun. c. 7. n. 8.*

36 Clarius non dicitur aſſaſſinus, nec priuatur immunitate Eccleſiaſtica occidens, qui recepit à mandante pecunias pro expenſis in hoſpitio faciendis, nec qui dare recepit rem parui valoris, puta vnum par caligarum, ita *Baiard. cit. loc. num. 8. Bonac. cit. loc. num. 1. verſic. ſeptimo*; Nec, qui occidit animo tantum complacendi alieni, *Dian. cit. loc. reſolut. 11. verſ. vltim.* vbi *ver. ſed etiam deſinam*, habetur quid de homicidio fuit cum promiſſione procurandi officium, vel vxorem.

37 Magna eſt altercatio inter DD. an occidens infidelem pretio mediante dicatur aſſaſſinus ita, vt priuetur immunitate Eccleſiæ vtraque ſententia eſt communis, vt videre eſt apud *Farinacc. de immunit. in append. cap. 8. num. 120. & ſeqq.* quid ſentiant Moderni, vide apud *Bonac. tom. 2. diſput. 3. qu. 7. punct. 6. §. 4. num. 9.*

38 Obſerua caſum, quem adducit in his terminis, non minus doctus, quam religioſus ac pius, *Don. Ant. de Marin. quotid. reſol. cap. 176.* ibi enim probat, quod ſi ab Eccleſia, vel alio loco immuni fuerit extractus ſub prætextu aſſaſſinij confuga, non ſeruata forma Bullæ Gregorij, ſi deinde poſt carcerationem conſtiterit etiam per Dei confeſſionem de aſſaſſinio, adhuc eſt reſtituendus extractus, prout ante ipſum de *Marin. refert deciſum Genuenſ. in prax. cap. 22. num. 5. ſecundum vltim. impreſ.* ſed hoc intellige ad finem, vt ſeruata forma prędicta, confeſſus, vel conuictus de aſſaſſinio tradatur Curiæ ſæculari.

39 Non dicitur aſſaſſinus, nec priuatur immunitate, qui pecunia mediante occidit communem inimicum, ſcilicet inimicum mandantis, & mandatarij; nec etiam quando occidens pecunia mediante occidit præſente

parte mandante, tenent DD. communiter, notat *Peregrin.de immunit.cap.7. num.45. & ſeqq.* ſequitur *Don. Ant. de Marin.cit. loc.cap. 173.num.7.Bonac.cit.* §.4. *num.5. Dian.par.6. tr.1.de immunit.reſol.11.verſ, vnde primo, & ſeq,*

40 Septimò, Hæretici non gaudent immunitate, expreſsè enim illos expellit Bulla, dignum enim eſſe, quod qui extra Eccleſię gremium ſecedunt, illius immunitate non gaudeant, & rationibus alijs, quas adducunt DD. communiter in *trac.de immunit.Remig. alleg. 18.. Ambroſ.cap.8.Farinac.cap.13.Peregr.c.8. & alij*, quos refert, & ſequitur *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.2. cap.3. num.45.* qui omnes idem dicunt de Apoſtatis a fide eodem modo non gaudere. Et non ſolum ipſi hæretici, ſed illorum fautores, quando eorum crimina coniuncta ſunt cum hæreſi, non gaudent immunitate, notat poſt alios *Dian.6.par. tract.1. de immunit.reſol.24.verſ. ſed hoc in fin.*

41 Ampliant eandem ſententiam DD. etiam ad vehementer ſuſpectum de hæreſi, illum adhuc non gaudere immunitate, teſtantur, id *Peregr.cit.cap.8. num.8. Dian. tom.1. tract.1, de immunit.reſol.38. & alij*, apud *Barboſ.cit, c.3.ſub num.45.*

42 Altercantur DD. an hæretici pro crimine hæreſis tantum priuentur immunitate, an etiam pro omnibus alijs delictis, etiam ab hęreſi ſeiunctis; & pro vtraque ſententia ſunt opiniones, vt videre eſt apud *Bonac.tom. 2.diſp.3.qu.7.punct.6.§.5.num.2. & Dian.par, 6.tract.1.de immunit.reſol.24.* Verum probabilior maximè inter modernos iudicatur ſententia illorum, qui tenent tantum pro crimine hæreſis priuari immunitari, vt teſtantur *Bonac. & Diana cit.loc*, poſt *Farinac. de immunit.cap.3.num.172.in append.*

43 Octauò, & vltimo diſponit Bulla, non gaudere immuitate Eccleſiaſtica committentes crimen læſæ Maieſtatis in perſonam ipſius Principis, quod crimen non erat exceptum de iure communi, vt notant DD. Dicitur crimen leſæ Maieſtatis in perſonam principij omnis actio, quæ in damnum, & offenſam perſonæ principij. Hinc occidens, vulnerans, percutiens, coniurans, machinans, hoſtiliter inſequens perſonam principis, reuelans hoſtibus ſecretum Principis, vt ab ipſis capiatur, dicitur crimen læſæ Maieſtatis cõmittere in perſonam Principis, & proinde non gaudere immunitate, & idem dicitur de conſulente, auxiliante, & fauorem præſtante, ita declarant *Peregrin.cap.10. num.11. Mor. Tral.lib.1.cap.5,§.7.num.52.Bonac.tom.2. diſp.3.qu.7.punct.7.§.6.num.10. & alij.*

44 Reus de hoc crimine læſæ Maieſtatis ad hoc, vt non gaudeat immunitate, requiritur, quod ſit in perſonam ipſius principis; Hinc ſi quis offendit miniſtros principis, non dicitur committere crimen læſæ Maieſtatis in perſonam principis, & proinde gaudet immunitate, *Gambacurt.de immunit.lib.5. c.45. dub.3. & 4. Bonac. cit.loc.num.4.* Imò, ſi quis offenderet vxorem, vel filios principis, nec etiam diceretur committere crimen in perſonam principis, iuxta terminos huius Bullæ, *Farinac.de immunit.in append.ca.14.num. 133.Peregr,c.9.nu.6.verſ.2.Bonac.cit.loc.n.2,* Idem dicitur, ſi quis offendit ſtatuam principis, vel habentes ſalutum conductũ à principe, vel crimen committeret contra Regnum, vel Prouinciam principis, non enim offenderet perſonam Principis immediate, *Dian.tom.6.tract.1.de immunit.reſol.18. verſ. ſed ceſſat.*

45 In his terminis ad hoc, vt quis non dicatur gaudere immunitate, dicitur cõmittere læſæ Maieſtatis in perſonã Principis, ideſt crimen in perſonam illius, qui in eius iuriſdictione ſuperiorem non recognoſcit, quem vulgò vocaret Principem Abſolutum; ideſt non recognoſcentem ſuperiorem, & independentem, vt eſt Pontifex Imperator Rex Dux Sabaudiæ, Magnus Dux Etruriæ, Dux Reipublicæ Venetiarum, Ianuæ, Magnus Magiſter equitum Hieroſolymitanorum, qui habentur loco Principis, cum in eis ſit translata omnis pœnas independenter ab alio, declarat *Farinac.de immunit.in append. cap.14. 187. & 188.Bonac.cit.§.6.num.2.* poſt *Decian. Mar.Tral.Iul.Clar, & alios quos citat.* Vnde, ſi quis offenderet perſonam alterius ſuperioris recognoſcentis ſuperiorem in iuriſdictionẽ, etiamſi Princeps vocaretur, vel offenderet Proregem, non diceretur committere, crimẽ immunitatis indignum, ſub prætextu læſæ Maieſtatis, *Farmac.cit.num.187. in fin.* Nec qui offenderet Conſiliarium, vel alium officialem Principis etiam iuſtitiam regentem, *Don. Ant.de Mor.loc.cit.c.172.*

46 Obſerua, quod ad hoc, vt tale crimen læſæ Maieſtatis committens in perſonam Principis, non gaudeat immunitate, requiritur, quod ſit patratum à ſubdito, ſcilicet, vt delinquens ſit ſubditus illius Principis, vel ratione originis, vel domicilij, id enim neceſſario requiritur ad conſtituendum crimen læſæ Maieſtatis, eſt commune inter DD, notat, *Farinac.de immunit.in append.cit. loc, nu.191.* poſt *Mor.Tral. & Ambroſ.quos citat*, latè *Bonac.cit.§.6.num,12.* poſt *Peregrin. de immun. cap.9.num.5.*

47 In hoc caſu ad hoc, vt quis fiat indignus immunitate Eccleſiaſtica, ſufficit, quod committat crimen læſæ Maieſtatis in perſonam Principis, ex ſolo conatu, etiamſi effectus non ſit ſequutus, puta, ſi quis tantum ad hoc conſilium, vel Mandatum præſtiterit; non tamen ſufficit, ſi tantum ratum habeat poſt factum, ita tenet poſt *Clar.Farinac.Peregr. & alios Bonac.cit.§.6.n.11.*

48 Controuertunt hoc DD. an ſciens, & non reuelans crimen lęſæ Maieſtatis in perſonam Principis gaudeat immunitate; non gaudere

tenet

Digitized by Google

tenet *Mar. Tral. li. 1. c. 5. §. 7. n. 52.* Cõtrarium nempe quod gaudeat tenet, *Bon. in §. 6. n. 11. in fin.* ea ratione, quia Bulla requirit crimen læſæ Maieſtatis in perſonam Principis, quæ verba maximè illa particula, in, denotat actũ poſitiuum, non negatiuum, ita etiam voluit *Rereg. cit. loc. c. 10. nu. 11.* & ſequitur *Dian. cit. reſolut. 18. verſ. notandum.*

49 An autem offendens perſonam Cardinalis dicatur committere, hoc crimen læſæ Maieſtatis indignum immunitate Eccleſiaſtica, vide vtramque opinionem relatam, per *Bonac. cit. §. 6. num. 9.*

50 Ex dictis collige, quod licet cudens falſam monetam dicatur crimẽ læſæ Maieſtatis cõmittere iuxta, *l. 2. C. de falſo monet.* tamẽ, quia crimen non eſt in perſonam ipſius Principis, proinde excludi non debet ab immunitate Eccleſiæ, & non ſolum cudentes, ſed nec etiã tondentes, *Giurb. conſil. 20. num. 1. & conſ. 30. num. 6. Nouar. ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccleſ. num. 4. Dian. par. 6. trac. 1. de immunit. Eccleſ. reſol. 19. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. num. 122.* Vbi adducit decretum Pauli V. in tali caſu ad inſtantiã Proregis Neapoli emanato, in quo duret licet Monetarij fuerint, traditi Curiæ ſæculari, tamen extra caſum particularẽ decreti remanet deciſũ gaudere.

51 Ex dictis habemus reſolutos caſus, in quibus confugientes ad Eccleſiam non gaudent immunitate, extra quos caſus confugiẽs, pro quantum vis graui delicto eſt ſecurus in loco immuni, nec à prædictis caſibus exceptis fieri poteſt extenſio ad alios caſus, imò dicti caſu excepti fortius firmant regulam, quoad alios non exceptos iuxta regulam vulgatam, quod exceptio firmat regulam in contrariũ quoad caſus non exceptos, vt probatur *in l. nam quod liquide §. final. ff. de Procurat. legit. & ex l. quæſitum §. denique, ff. de fund. instruct. vbi Bartol.* ſecundo probatur, quia Bulla reducit hanc materiam ad vnicam formam, & excipit caſus prædictos cum dictione *tantũ*, quæ eſt taxatiua, & includit tantum expreſſa, & reliqua excludit, & impedit extenſionem ad non expreſſa, prout poſt multos firmat *Barboſ. de dictionib. dict. 42. num. 2. & 3. vbi multa de hac dictione.* Tertiò, quia in Bulla legimus clauſulam *ſublata*, quæ nullam extraneam interpretationem admittit; hanc ſententiam defendunt in terminis huius conſtitutionis Gregorij, *Giurba conſil. 6. num. 17. & conſil. 100. num. 15. Ioan. Ant. Nouar. ſumm. Bull. titul. de immunit. Eccleſ. num. 5. verſ. ſed nec Morant. controuerſ. par. 2. reſp. 36. num. 29. Don. Ant. de Marin. quotid. reſol. cap. 170. num. 10. Chartar. deciſ. crimin. 46. num. 3. & ſeqq. Cæſar Loccatellius in Breuiario de Tortura inſpect. 5. n. 159. Farinac. de immun. ca. 6. ampl. 5. num. 98. & cap. 16. num. 209. in fragment. par. prima litt. E. num. 144. & 149. Ambroſ. in eod. tract. cap. 5. num. 5. in fin. Caſtropalaus tom. 2. tract. 11. diſp. vnica punct. 10. nu. 6. in fin. Dian. tom. 6. tract. 1. de immunit. Eccleſ. reſol. 25.* Vbi non ſolum in terminis Bullæ, ſed in terminis iuris communis probat, quod extra caſum exceptum, non datur priuatio immunitatis Eccleſiaſticæ.

52 Nota ſecundò, quod in prædictis caſibus in quibus Bulla diſponit reum ad Eccleſiam, vel alium locum immunem confugientem non gaudere immunitate, adhuc non poteſt Iudex ſæcularis illum extrahere propria auctoritate non præcedente licentia Epiſcopi, vt diſponit apertè Bulla ibi *ne autem Curiæ ſæcularis, &c.* & notat *Donat. Ant. de Marin. quotid. reſol. cap. 175.* vbi defendit, quod ſi Iudex ſæcularis in caſibus exceptis per Bulla extraheret, non ſeruata eius forma incurreret in cenſuras illius, ſequitur *Dam. pugna Doctorum tom. 1. titul. de immunit. Eccleſ. ca. 1. num. 8. Ricc. in collect. 1792. par. 5. Genuenſ. in prax. cap. 22. nu. 5. ſecund. vltim. impreſ. Chartar. deciſ. crimin. 46. num. 87. Ciarl. controuerſ. for. lib. 1. cap. 10. num. 33. Dian. tom. 1. tract. 1. de immunit. reſol. 14. & tom. 6. tract. 1. reſolut. 28. vbi verſ. ſed negatiuam, & ſeqq.* probat hanc opinionem de iure communi Canonico, de iure ciuili, & in terminis conſtitutionis, & reprobat contrariam ſententiam.

53 Ampliatur ſententia, vt extractus ſine dicta licentia, ante omnia ſit reſtituendus, vt nato eſt, ſupra etiamſi à priuato fuerit extractus, & deinde à familia Curię apprehenſus, nam adhuc Iudex ſub pœnis, de quibus in Bulla tenetur illum reſtituere, docet, *Donat. Anton. de Marin. cit. loc. cap. 175. num. 3. Dian. tom. 1. tract. 1. de immunit. reſolut. 16. & alij*, teſtatur in facto proprio, *Dunz. pugna DD. tom. 1. tit. de immun. Eccleſ. cap. 2.*

54 Cognitionem an reus commiſerit, vel non delictum in Bulla exceptuatum ipſa conſtitutio committit iudicio Epiſcopi, ad quod DD. ſecundum magis communem ſententiã defendunt non ſufficere, quod conſtet Epiſcopo de delicto, per coniecturas præſumptiones, & indicia, ſed eſt neceſſe, vt Epiſcopo certo conſtet, per concludentes probationes, tenet *Ricc. collec. 1792. Caſtillus deciſ. 156. num. 5. Auendad. de exequ. mandat. par. 1. cap. 22. num. 9. & ſeqq. Farinac. de immunit. in append. cap. 22. num. 373. & ſeq. Ambroſ. de immunit. cap. 11. num. 4.* vbi pluribus rationibus probat opinionem, *Mor. Tral. eod. tract. lib. 1. cap. 6. §. 1. num. 80. et ſeq. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. num. 168. Dian. tom. 2. trac. 1. de immunit. reſol. 38. et tom. 5. trac. 1. de immunit. reſol. 9. verſ. notandum eſt etiam, Gambac. de immunit. lib. 6. cap. 14. 15. Bonac. tom. 2. diſp. 3. q. 7. punct. 7. §. 7. num. 8. Gabr. conſ. 170. num. 26. lib. 1.* multa ad hoc cumulat *Ricc. in prax. par. 2. reſolut. 38.* quem refert & ſequitur *Bell. diſq. cler. par. 1. tit. de fauor. cler. real. §. 4. num. 50.* qui licet poſt *Farinac. per eos allegatum referant Clementem VIII.* declaraſſe ſufficere ſola inditia, nihilominus talis decla-

claratio non diſtat huic opinioni generali; nam illa fuit particularis, per Breue directū Archiepiſcopo Panormitano vti dictioni bene reſpondent *Nauar.ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccleſ.par.1.nu.88.in fin. et Dian.par.6. tract.1.de immunit.Eccleſ.reſol.9.verſ.nec facit, et ſeqq.*

55 Contra hanc ſententiam poteſt adduci argumentum ſupradictum à praxi; videmus enim practicari in quibuſdam Curijs Eccleſiaſticis Epiſcopos reijcere teſtes ſuper qualitatem delicti, quæ priuat confugientem ad Eccleſiam illius immunitate, parte non citata, & ſecundum dicta eorumdem teſtium iudicatur reum eſſe remittendum; ſed certum eſt in iure, quod teſtes examinati parte non citata, non probant per *cap.2.de teſtibus*, vbi DD.communiter plura *Farinacc.de teſt.titul. de oppoſ. contra exam. teſt.q.72.* ergo in hoc caſu poſſit dari probationi minus ſufficienti & ſic inditijs, & coniecturis, contra propoſitam ſententiam.

56 Reſpondetur in hoc caſu ad ſaluandam praxim poſſedici, quod tales teſtes probāt ad hūc effectum, quia in tali cauſa agitur coram Iudice, qui poſſit iudicare ſecundum ſuam conſcientiam, & qui poſſit procedere ſine cauſæ cognitione, quo caſu teſtes probant ſine tali citatione, vt poſt alios firmat *Farin. cit.loc.num.60.et 62.* Vlterius pars principalis in hac cauſa non eſt reus extrahendus, ſed ipſa Eccleſia, quæ iudicari debet an gaudeat, vel non immunitate, quæ Eccleſia pars principalis interuenit in hoc examine, cum pro ea interueniat Epiſcopus, vel alius officialis loco illius. Hæc pro defenſione praxis, vnde in Curia, in qua illa non eſſet, & in dubio eſt citandus reus ſecundum opinionem *Farinac. Ciarlin.& Gambacurt.* quos refert & ſequitur *Dian.cit.par.6.reſol.30. verſ.quæro tertio.*

57 Solet dubitari in hoc caſu an Epiſcopus teneatur ſtare proceſſui facto coram Iudice ſæculari ad finem cognoſcendi, ſi reus gaudeat, vel non gaudeat immunitate; pars negatina ſimpliciter, videtur magis communis, & ſecurior, quod indubitate procedit, quando adhuc viſo proceſſu prædicto Epiſcopus eſſet dubius, vel aliquam ſuſpicionem ex illo colligeret, tunc omnino tenetur examinari facere teſtes in eius Curia, *Nauarr. ſum.Bullar.tit.de immun.Eccleſ.num.88.*, qui teſtatur id ſeruari in Curia Archiepiſcopali. *Neap.Vulp. in prax.cap.3.num.22.Guazz. tom.1.def.1.cap.30.num.7. Peregr.de immun. ca.3.nu.2.Mor.Tral.eod.tract.lib.1.cap.6.§.1. num.79.Bell.diſqu.cler.cit. loc. num.51. in fin. Bonac.tom.2.diſp.3.q.7. punct.7. num.9.Dian. tom.6.tract.1.de immun. Eccleſ.reſol.9. Ricc.in prax.2.par.reſol.450.num.3.qui alios citant*, & hæc ſententia eſt conformis iuris regulæ; quod acta facta coram vno Iudice non probant, coram alio maximè inter diuerſas perſonas nempe Fiſcum, & Eccleſiam; & facit ſimilis opinio, *Iul.Clar.§.fin.qu.36.nu.49.* vbi tenet, quod quando Iudex ſæcularis remittit clericum ad Iudicem Eccleſiaſticum, hic non tenetur ſtare proceſſui illius, & ratione, quia acta ſunt facta coram Iudice incompetenti. Sed Iudex ſæcularis eſt incompetens, quoad hanc cognitionem per Bullam ergo, &c. Hæc de iure, & iuxta terminos huius conſtitutionis ſaluo ſtylo alicuius Curiæ Eccleſiaſticæ, & vbi Bulla non eſt vſu recepta.

58 Hæc eum cognitio, ſi reus gaudeat, vel nō gaudeat immunitate, committitur per Bullā ſolis Epiſcopis, quę tamen reſeruatio non eſt facta ad excluſionem Vicarij generalis ipſius Epiſcopi, vt notant communiter DD., ſed tantum ad excluſionem ordinariorum Epiſcopo inferiorum; Vnde ſi caſus occurrit in Eccleſia, quæ ſubeſt Prælato Epiſcopo inferiori, vel eſt ſita in nullius Diæceſi, talis cognitio ad Epiſcopum viciniorem ſpectat, ita deciditur in eadem Bulla, notar. *Ambroſ. de immunit.Eccleſ.cap.11. ſub num.1.verſ. vt Curia Bell.diſq.cleric.par.1.tit.de fauor. cleric. vend.§.4.num.51.*

59 Dicitur Epiſcopus vicinior ille, cuius Cathedralis prædictæ Eccleſiæ exemptæ, proximior eſt, non autem locis dictæ Eccleſiæ ſubiectis, ita teſtatur voluiſſe *Sacram Congregat. Concil. die 2. Auguſt. 1596. Sell. elect. Canon. cap.3.num.75.*, & refert *Barboſ.ſumm.Apoſt. deciſ. verbo Epiſcopus vicinior num.1. poſt Aldon.comp.Canon.reſol.lib.3. tit.2. num.6. probat abundè, Gambacur.de immun.lib.6.cap.13. vbi in fin.* dicit, quod hic vicinior cognoſcit de hac cauſa tanquam ordinarius, non tanquam delegatus.

60 A decreto Epiſcopi concedentis, vel denegantis licentiam, & remiſſionem prædictam ad Curiam ſæcularem, non dari appellationem, diſponit eadem Bulla, ibi *quacumque appellatione poſtpoſita*; in quib. terminis notant DD. non ſolum reum à decreto remiſſionis, ſed nec Fiſcum à decreto denegante remiſſionem, poſſe appellare, cum in tali cauſa generaliter Bulla, prohibeat appellationem, docet, *Peregr.cap.16. num.33.Ciarl. controu.for.cap.10. num. 155.& ſeqq. Sperell. deciſ.65.per tot.Dian.par.3.tract.1.reſol.33. in fin.& latius 6.par.reſol.30.verſ. quæro quinto, Bonac.tom.3.diſp.3.qu.7.punct.6.num.11. Barboſ.de iur.Eccleſ.lib.2.cap.3. num.169.* contra *Mor.Tral.cap.6.§.1. num.33. & Gambac.lib. 6.cap.17. num.3.*

61 Sed in hac denegatione appellationis reperiuntur, duæ limitationes prima, dari in hoc caſu appellationem, quando conſtat de notoria iniuſtitia decreti, docet *Ciarlin. controuer.for.cap.116.num.69.* ſecunda, quando Iudex Eccleſiaſticus declarauit reum, non gaudere immunitate ipſo inaudito, ita *Zipeus Conſult.Canon.lib.3.tit.de immun. Eccleſ.conſil.6.* & vtramq; limitationem adducit *Dian. par.6.reſol.30.verſ.vnde licet*, quæ limitatio-

nes

nes licet in iure defendi liberè poſſint; prout defendit *Gambacurt. de immunit. li.6.cap.20. num.4. qui vlterius num.5.* tenet quod Iudex ad quem debet in tali appellatione audire reum, ſaltem per viam nullitatis, & conſtito de grauamine illud emendare; tamen in praxi hæc appellatio parum ſolet operari; nam certum eſt illam non ſuſpendere iudicium, vnde Iudex ſæcularis, poſtquam recepit reū, qui appellauit non expectato exitu appellationis, contra illum procedit ad ſententiam, & ad mortem ex plurimum.

62 Obſerua, quod licet in hoc caſu remoueatur appellatio per Bullam; non tamen cenſetur remota recuſatio; vnde poſſe reum Epiſcopum, vel alium ab eo deputatum procedentem in hac cauſa, tanquam ſuſpectum recuſare defendit validis rationibus, *Gambacurt.cit.loc.lib.9.cap.24.per totum.*

63 Solet hic dubitatari, quid agendum, ſi Epiſcopus, vel ab eo deputatus, ſit dubius an reus commiſerit, vel non, delictum, ob quod immunitate venit priuandus; quo caſu *Gambacurt.cit.lib.6.cap.16.* conatur inuenire rationes, poſſe in dubio iudicari contra reum. Verum, quia illæ non inueniuntur, ipſe eodem *loc.num.11.* Concludit iudicandum eſſe reum gaudere, etiamſi conſtet de delicto, ſed tantum dubitetur de qualitate priuante immunitate; & licet poſſit Epiſcopus in caſu dubio adhibere maiores diligentias examinando, vel examinari faciendo plures teſtes, & ſimiles, vel ſi caſus eſt dubius, de iure adhibere plures Iudices, & peritos, prout aduertit idē *Gambacurt. ibidem num.9. & 10.*, tamen, ſi adhuc caſus remanet dubius iudicandum eſt pro immunitate, quia in dubio, & in conflictu opinionum, eſt amplectenda illa, quæ fauet Eccleſiæ. tenent *Gurb. conſil. 10. num. 25. in fin. Farinac. de immunit. cap.8. num.123. in fin. Carol. Marant. par.2. reſol.36. num.11. & reſp. 51. num.12. Sperell. deciſ.60. num.13. Dian. par. 1. tract.1. reſol.63. par.5. tract.1. reſolut.23. & par.6. tract.1. reſol.30. verſ. vltimo.*

64 Nota 3. prædictam licentiam extrahendi reum ab Eccleſia, vel alio loco immuni in caſu, quo immunitas illi non ſuffragatur, & in delicto excepto per Bullam dandam eſſe ab Epiſcopis præcedente requiſitione Curiæ ſęculari, vt ipſamet Bulla diſponit ibi, *quando à Curia ſæculari fuerint requiſiti, & quilibet eorum fuerit requiſitus.* Hinc aduertunt DD. non obligari Epiſcopos precepto extrahēdi reos, etiam ſi cognouerint aliquod ex delictis non gaudentibus commiſiſſe, niſi quando à dicta Curia ſæculari fuerint requiſiti. Verum, ſi Curia ſæcularis id negligeret, & Epiſcopus cognoſceret reos abuti immunitate Eccleſiaſtica, & ob hoc delinquentes fieri procliuiores ad ſimilia delicta, poſſit etiam non præcedente inſtantia Curiæ ſæcularis, reos prædictos, de talibus criminibus imputatos, ad carcerem Eccleſiaſticum ducere, eosque repertos culpabiles ad Curiam ſęcularem conſignare, ita obſeruat *Gambacur. de Immunit. Eccleſ. lib.6. cap. 16. num.3.*

65 Nota 4. quod pendente cognitione coram Epiſcopo, an reus gaudeat, vel non gaudeat immunitate, & an verè commiſerit delicta in Bulla excepta, permiſſum eſt poſſe cum licentia Epiſcopi, & interuentu perſonæ ab eo deputatæ reum à loco immuni extrahere, & ad carceres Curiæ Epiſcopalis ducere; imò, ſi Epiſcopus ad id negligens, vel retinens fuerit, permittitur in eadem Bulla Curiam ſæcularem poſſe reum extrahere ſine ſcandalo, & tumultu, & illum ad prædictos carceres reponere; quod obſerua permiſſum eſſe in caſu, quo reus commiſit delictum exceptuatū, & pendente cognitione ſuper immunitate, vt demonſtrant aperta verba Bullæ; Quod, ſi aperte conſtant delictum gaudere immunitate, non poſſit Epiſcopus licentiam prædictā concedere, nec Epiſcopo recuſante Curia ſæcularis, per ſe extrahere alias incideretur in cenſuras eiuſdem Bullæ, nam quod in vno caſu tantum permiſſum eſt, in alio cenſetur prohibitum, probat aperte, *Gambacurt. lib. 6. cap.4. in primis numeris*, vbi ſub *num.2.* aduertit Epiſcopos, in danda licentia prædicta carcerandi reum, neceſſario requiri, vt ſaltem ex narratione Fiſci, vel partis læſæ caſus ita depingatur, vt ſaltem apparentium quādam habeat alicuius prædictorum delictorum, publici latrocinij, Graſſatoris viarum, homicidij, proditorij, aſſaſſinij, &c.

66 Ex prædictis collige 1. extra caſus prędictos exceptos, non poſſe Epiſcopum licentiam prædictam extrahendi reum, à loco immuni concedere, nam dum extractio conceditur in Bulla in certis caſibus cenſetur denegata in reliquis tenent, *Bonacin. tom.2. diſp.3. quæſt.7. punct.7. num.3. Caſtro Palaus tom.2. tract.11. diſp. vnica punct.11. num.5. Dian. tom.6. tract. 1. reſol.32. verſ. ſed ſtante, Donat. Ant. de Marin. quotid. reſol. ca.170. num.10. & alij* notatum eſt etiam ſupra.

67 Collige ſecundò, an conforme ſit diſpoſitioni Bullę reum extractum pendente cognitione an gaudeat ducere ad carceres Curiæ ſæcularis, vel in vinculis detinere in eadem Eccleſia, de quibus vide apud *Dian. tom.6. tr. 1. reſol.32.*

68 Dubitari ſolet in his terminis, ſi carceres Curiæ Eccleſiaſticæ non ſunt firmi, & ſecuri an poſſit reus duci ad carceres Curiæ ſæcularis pendente iudicio an gaudeat, vel non gaudeat immunitate.

Reſpōdetur Bullam prouidiſse in hoc caſu, ac mandaſse Epiſcopum poſse, vti ad cuſtodiendum reum cuſtodia Curiæ ſæcularis, ibi *opportuna cuſtodia data illis, ſi opus fuerit, per Curiam ſæcularem*; Vnde, quia carcer vtcumque debilis, fit firmus per cuſtodiam, & per compedes, & vincula, non debet Epiſcopus, ſub prætextu ſecuritatis recedere à verbis

Bullæ,

Digitized by Google

Bullæ, quicquid dicat *Gambacurt. lib. 6. c. 6. num. 3.* qui ſub colore dubij, ne ſubornentur cuſtodes, aliter videtur ſentire, nam facilius eſt ſubornare vnicum cuſtodem carceris, quã multos, & proinde periculum ſubornationis militat in quocumque Carcere.

69 Diximus cum Bulla, quod quando reus, qui ad Eccleſiam confugit, commiſit delicta, pro quibus non gaudet immunitate, poſſit de licentia Epiſcopi, pendente cognitione an gaudeat, extrahij, & ad carceres Epiſcopales duci, idque etiam ſi Epiſcopus renuat, talem licentiam concedere, quibus in caſibus ſiue extrahatur cum licentia Epiſcopi, ſiue diſſentiente Epiſcopo, ſemper extractus ducendus eſt ad carceres Epiſcopales, vt ex verbis ipſius Bullæ, probat *Gambacurt. cit. cap. 6. n. 4.* Quod, ſi Epiſcopus renuat reum recipere ad ſuos carceres, nunc quid agendum, nec Bulla diſponit, nec DD. notant; ſed cum caſus in facto occurriſset, conſului Miniſtris ſæcularibus cuiuſdam oppidi huius Regni, vt interim cuſtodito in Eccleſia reum, qui delictum exceptum commiſerat, recurſum haberent ad Archiepiſcopum, à quo procurarent compelli ſuffraganeum ad procedendum iuxta formam Bullæ Gregorij XIV. in materia immunitatis. Quid agat epiſcopus, ſi Miniſtri Curiæ ſæcularis extractum, ducant ad ſuos carceres ſæculares, vide *Gambacurt. cit. loc. cap. 7. per totum.*

70 Cognito igitur reum patraſse delictum, propter quod priuatur immunitate Eccleſiaſtica per Bullam, tunc Epiſcopus, vel ipſe, vel alius de mandato conſignare, & tradere tenetur illum Curiæ ſæculari, quacumque appellatione poſtpoſita, vt diſponitur in Bulla ibi tuncque demum, &c. cui traditioni, & conſignationi non eſt neceſse, vt Epiſcopus, vel alius Miniſter eius nomine ſe proteſtetur, quod non intendit mortem, vel mutilationem, cum in hoc caſu non poſſit dubitari de irregularitate, dum adeſt expreſsa diſpoſitio Pontificis, notat etiam *Gambacurt. lib. 6. cap. 26. num. 5. P. Theſaur. in praxi Eccleſ. p. 2. verbo immunitatem localem c. 1. verſ. & tunc,* vbi paulò inferius probat, quod non euadent irregularitatem Epiſcopus, & alij eius Miniſtri Clerici, qui tradunt reum Curiæ ſæculari in caſu non permiſso in Bulla, ſi mors, vel mutilatio ſequatur, etiam ſi id fecerunt præmiſsa cautione, & proteſtatione impunitatis.

71 Nota 4. controuerti in his terminis, an poſſit Vicarius ſede vacante iudicare, an reus gaudeat, vel non immunitate, & licentiam extrahendi coucedere in caſu permiſso ex verbis Bullæ ibi ad quos ſolos non alios Epiſcopis inferiores, tenet *Mor. Tralia de Immun. lib. 1. cap. 6. §. 1. num. 42.* Vicarium Capitularem non habere talem poteſtatem. Opinionem contrariam, & affirmatiuam defendit *Peregr. de immunit. cap. 3. num. 33. & ſeqq.* quem ſequitur *Dian. 6. par. tract. 1. reſolut. 30. verſ. quæro primo,* ſi occurrat caſus in Diæceſi Eccleſia Vacante, ſecus, ſi in loco exempto, vel nullius Diæceſis ea ratione, quia *cap. vnicum de maior. & obed. in 6.* Concedit facultatem Capitulo ſede vacante exequendi ea omnia, quæ ex Iuriſdictione ordinaria exequi poterat Epiſcopus dum viueret, tenet etiam *Bonac. tom. 2. diſp. 3. q. 7. punct. 7. num. 6. verſ. ſecundo dubium eſt.*

72 Hæc licentia Epiſcopi extrahendi reum à loco immuni in caſibus, in quibus Bulla permittit extractionem, debet eſse expreſsa, vt verba ipſius Bullæ, ibi *ſine expreſſa licentia Epiſcopi demonſtrant,* vnde non ſufficere tacitam defendit, *Bonac. tom. 2. diſp. 3. q. 7. punct. 7. num. 6. verſ. tertio dubium eſt,* & alij contra *Gambacurt. de immunit. lib. 8. cap. 16. num. 7.* In caſu vero, quo Epiſcopus denegat licentiã extrahendi reum imputatum de crimine à Bulla excepto, & proinde in eadem Bulla permittitur Miniſtris ſæcularibus illum extrahere cum minori, quo fieri poſſit ſcandolo, & tumultu, illumque ad carceres Epiſcopi ducere, & cuſtodire, tunc non requiritur expreſsa denegatio licentiæ, ſed ſufficit tantum recuſatio, nam Bulla vtitur tantum verbo *recuſauerint.*

73 Nota 5. Clericos, & perſonas Eccleſiaſticas male agere defendendo reos in loco immuni, quãdo delictum commiſit, quod Reus priuatur immunitate per Bullam, vnde, ſi in tali caſu reum occultant, vel ſe opponunt Iudici ſæculari extrahenti cum licentia Epiſcopi, & interuentu perſonæ Eccleſiaſticæ, peccant, & debent puniri per Epiſcopum, quia ſe opponunt diſpoſitioni huius Bullæ, cuius intentio eſt, vt rei in caſu, quo non gaudent immunitate tradantur Curiæ ſæculari, & puniantur; Hinc cum hoc anno 1647. Fratres Sancti Auguſtini, in conuentu ſub titulo eiuſdem Sancti in hac Ciuitate Neapolis, ſe oppoſuiſsent extractioni faciendæ ab eodem conuentu, per Regios Miniſtros cum licentia Eminentiſſimi Cardinalis Archiepiſcopi, & interuentu perſonæ, per eum deputatæ, fuerunt grauiter puniri, & in particulari ſuperior illorum. Et licet Clerici in caſu, quo reus immunitate gaudet, poſſint illum defendere pro conſeruatione Immunitatis Eccleſiæ contra extrahere volentes, non tamen id facere debent cum armis, ſeu alias cum periculo effuſionis ſanguinis, quia Eccleſia non eſt defendenda more caſtrorum, ſed id faciant, vel fores claudendo, aut reum retinendo, & abſtrahendo de manibus illorum, &c. vel per cenſuras Eccleſiaſticas tuendo immunitatem, *Suar. lib. 3. cap. 13. num. 4. Sanch. opuſ. lib. 6. cap. 1. dub. 7. Sellect. diſquiſit. cler. par. 1. de fauor. cler. real. §. 4. num. 43. Layman lib. 4. tract. de Immunit. cap. 3. num. 14.* Vnde, ſi mors aut mutilatio ſequatur ex facto clericorum defendentium, ipſi erunt irregulares,

P. Theſ.

P.Theſ. in prax. Eccleſ.2. par. verbo immunit. cap.1.verſ.cauendum in fine.

74 Nota 6. extrahentes reum de loco immuni, aut ei in loco immuni exiſtenti aliquid nocumenti inferentes in perſonam, aut bona, quæ ſecum tulit incurrere ipſo facto in cenſuras, & pœnæ, quæ promulgatæ ſunt contra violatores libertatis, iuris, & immunitatis Eccleſiaſticæ, per Sacros Canones, & Conciliorum generalium ac Summorum Pontificum conſtitutiones; ita diſponit hæc Bulla, & quia contra violatores prædictas diuerſæ fuerunt promulgatæ pænæ, & Cenſuræ, illas omnes incurrunt extrahentes ac contrafacientes diſpoſitioni huius Bullæ; quas omnes refert *Gambac. de immunitat. lib.8. cap.3. & ſeqq.* & *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.2. cap.3. num.160. & ſeq.* ibi ſe remiſſo, & quia inter illas magis frequens eſt excommunicatio, de hac notanda ſunt aliqua.

75 Qui ergo contra vel præter hanc conſtitutionem attentare præſumpſerit, incurrit pœnam excommunicationis latæ ſententiæ, teſtatur *Genuenſ. in prax. cap.17. num. 1. Farin. de Immunit. Eccleſ. num. 311. Barboſ. de iure Eccleſ. lib.2. cap.3. num.165. & ſeq. Bonac. tom. 2. diſp.3. qu.7. punc.9. Caſtro Palaus tom. 4. de Relig. trac.11. diſp. vnica punct. 12. num.13. P. Theſaur. in prax. Eccleſ.2. verbo immunitatem localem &c. cap.1 num.1. & alij*, qui omnes, licet defendunt ex hac Bulla Gregorij excommunicationem prædictam eſſe latæ ſententiæ, vt habetur expreſsè ex verbis illius, ibi *declaramus eum ipſo facto cenſuras, & pænas eaſdem incurrere, &c.* tamen tenent, quod de iure communi præſcindendo à diſpoſitione Bullæ, nulla erat impoſita cenſura latæ ſententiæ, prout aperte. notat *P.Theſ. eod. loc. verſ. de iure autem*. Verum hæc opinio facile conuincitur, nam in iure communi reperiuntur, nouem excommunicationes latæ ſententiæ promulgatæ, contra violatores libertatis iuris, & immunitatis Eccleſiaſticæ, quas incurrunt tranſgreſſores, huius Bullæ vigore illius diſpoſitionis. *primo in cap. nouerint de ſententia excommunic. 2. in cap. grauem eod. tit. de ſent. excommunic.* vbi excommunicantur, excommunicatione latæ ſententiæ ſtatuta facientes contra libertatem Eccleſiaſticam. *3. in cap. quoniam de immunit. Eccleſ. in 6.* in quo excommunicantur cenſura latę ſentētiæ Iudices ſæculares, & Domini temporales impedientes proſecutionem litium, & cauſarum vigore literarum Apoſtolicarum, commiſſorum inter perſonas, vel res ad forum Eccleſiaſticum ſubiectas. *4. in ca. vnico de his, quæ vi, &c. in 6.* quo loco excommunicantur cenſura latæ ſententię cogentes ad abſoluendum illos, à quibus excommunicati fuerunt. *5. in cap. quicumque de ſent. excom. in 6.* vbi excōmunicantur etiam ipſo iure dantes licentiā offendendi in perſonam, vel in bonis eos, qui protulerunt ſententiam cenſuræ, contra Dominos temporales, vel eorum Miniſtros. *6. in cap. quamquam de cenſib. in 6. in quo tex.* etiam excommunicantur cenſura latæ ſententiæ exigentes a Clericis, aut Eccleſijs onera ſæcularia. *7. in cap. eos de immunit. Eccl.* vbi excommunicantur quoque cenſura latæ ſententiæ Domini temporales, exigentes gabellas, per indirectum a Clericis prohibendo ſæcularibus, ne illis neceſſaria, vel obſequia præſtent. *8. in Conc. Trid. ſeſſ.22. ca.11.* in quo excommunicantur cenſura latæ ſententiæ impedientes, quocumque colore, ne fructus percipiantur a debitoribus locorum, piorum, & occupatores quarumcumq; obuentionum pijs locis applicandarum, vt latius ibidem. Prædictæ excommunicationes dicuntur latæ contra violantes iura libertatis, & immunitatis Eccleſiaſticæ.

76 Hanc excommunicationem latæ ſententiæ, quam incurrunt extrahentes reum, a loco immuni, vel alias præter, vel contra hanc conſtitutionem Greg. facientes, non eſſe Pōtifici reſeruatam, & conſequenter poſſe ab illa Epiſcopum abſoluere tenuerunt aliqui DD. ita *Genuenſ. in prax. cap.22. num.3. Bonac. tom.2. diſp.3. qu.8. punct.9. Nouar. ſumm. Bull. tit. de immunit. Eccleſ. num.97. Dian. par.1. tr. 1. de immun. Eccleſ. reſol.41.* Verum contraria ſententia, nempe, quod hæc excommunicatio ſit Sanctiſſimo reſeruata, nec ab alio abſolui poſſit, eſt verior, & ſeruatur in praxi; Probat *Farinac. de immunitat. cap.20. n.315. in append.* qui confutat *Genuenſ.* voluit etiam *Mor. Tral. lib.1. de Immun. cap.6. §.2. Peregr. eod. trac. cap.5. num.8. & ſeqq. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi allegat.50. num.167. & de iure Eccleſ. lib.2. cap.3. num.167. Filliuc. tom.1. tr.15. cap. 6. qu.8. num.148. & 155. Ricc. dec.124. num.7. par.4. Duard. in Bull. Can. lib.2. Can. 15. qu.10. num.19. Pater Theſ. in prax. Eccleſ.2. par. verbo immunitatem localem, &c. cap.1. verſ. hæc autem latè, Morant. controuerſ. tom.2. reſp.35. num.14. & ſeqq.* qui teſtantur, hodie rem eſſe certam, ex decreto Sacræ Congregationis Immunitatis edito anno 1631. & ex decreto Clem. VIII. de quinque caſibus reſeruatis cum derogatione ad omnia priuilegia. Hinc *Bonac. tom.3. tit. de excommun. in partic. extra Bull. Cæn. diſp.2. qu.3. punc.16. §.16. nu.2. verſ. vltimo*, qui contrariam tenuit ſententiam, ab illa diſcedendo, teſtatur, hanc ſecundam eſſe in praxi tutiorem, & ſic fuiſſe deciſum in prætorio Sacræ Pœnitentiarię, & ſic declaraſſe Sacram Congregationem Curiam Neapolitanam, malè abſoluiſſe, extractores quoſdam, teſtatur idem *Marant. loc. cit. n.32.* Hinc communiter Epiſcopi, ſe abſtinent a tali abſolutione concedenda.

77 Duo ſolent adduci difficultates in hac materia, prima, an ſcilicet tentantes extrahere reum a loco immuni, non tamen ſequuta vera extractione, incurrant hanc cenſuram, & excommunicationem. Secunda, an priuata per-

perſona extrahens, incurrat eandem excommunicationem. quantum ad primam *Gambac.de Immun.Eccleſ.lib.vlt.cap.vlt. num.vlt.* tenet ex ſola tentata extractione, effectu non ſequuto,non incurri cenſuras,& pœnas huius conſtitutionis;Contrariam ſententiam,quod incurratur in excommunicationem prædictam ex ſolo conatu, & tentata extractione, per actum proximum, etiam ſi effectus non fuerit ſubſequutus defendunt communiter aſſ), ita *Farinac.de Immunit.in append.cap.*20. *num.*322.qui citat *Decian.Dian.tom.*1. *trac.*1. *reſol.*15.*Bonac.tom.*2.*diſput.*3.*q.*7.*punct.*9. *nu.* 4.qui etiam adducit *Mor.Tral. & Peregr. P. Theſ.in prax.Eccl. par.*2. *verbo Immunitatem localem verſ.procedit autem*.

78 In ſecunda difficultate, *Gambac.cit.loc.ca.*7.*num.*4.*&* 5.quem ſequitur *P. Theſ. cit. loc. in fin.* defendit priuatam perſonam extrahētem reum a loco immuni, non incurrere hāc excommunicationem, cum Bulla loquatur contra Miniſtros Curiæ ſæcularis. Verum contrariam ſententiam nempe, quod incurrat etiam priuata perſona attentans præter, vel contra hanc conſtitutionem, defendunt *Genuenſ.in prax.cap.*22.*num.*6.*Suar.tom.*1. *de relig.trac.*2.*lib.*3.*cap.*13.*num.*17. *Peregrin.de Immunit.cap.*14.*num.*10. *Bonac. tom.*3.*de excomm.in particul.extra Bull. Cœn. diſp.*2. *qu.*3. *punct.*16.§.14.*num.*9. & rationem adducunt, quia Bulla generaliter loquitur dicens, quod ſi quis quacunque dignitate, & auctoritate præditus, præmiſſorum,aut alio quouis prætextu quicquam præter, aut contra huius noſtrę conſtitutionis tenorem attentare prçſumpſerit,&c.

79 Item mandans in carceres detrudi, & carcerans violenter extractum ab Eccleſia, licet extractioni non conſenſerit, incurrit etiam excommunicationem,cenſuras, & pœnas de quibus in hac Bulla, cum ibi non ſolum prohibeatur extrahere, ſed etiam capere,& carcerare,ita *Bonac.tom.*3.*cit.diſp.*2.*q.*3.*punc.*16. §.14.*num.*10. contra *Suar.* verum opinio *Bonacin.* poteſt defendi poſtquam Iudex carcerans notitiam habuit extractionis, & valens nam reſtituit extractum ad Eccleſiam.

80 Quando Eccleſiaſtici contrafaciendo diſpoſitioni huius Bullæ incurrant cenſuras, & pœnas illius, vide *Gambac. & Bonac. cit.loc.* vbi alia inuenies ad eandem materiam.

ANNOTATIO XXIV.

ARGVMENTVM.

De Viſitatione notatur §.I. cui competat viſitandi poteſtas, quando Capitulo, & quod Vicario generali; Epiſcopus habere intentionem fundatam viſitandi Eccleſias omnes ſuæ Diæceſis, quid in Eccleſijs exemptis, & ſecularibus, curatis, vel Collegiatis ad Regulares ſpectantib.in Monaſterijs,& Abbatijs, & alijs Beneficijs, Commendas, vel in quibus cura animarum ſæcularis imminet, aut in Curatis ſubiectis Militibus Hieroſolymitanis. Quid de Capitulis Cathedralium, & Canonicis, de Hoſpitalibus,Collegijs,& alijs pijs locis. Quid etiam de Monialibus exemptis,& alijs Clericis omnibus. Quando teneatur Epiſcopus viſitare, à qua Eccleſia incipiat,quomodo prçcedere debeant edicta, electio conuiſitatorum. Forma & ordo viſitationis, quid ſeruandum in viſitatione Sanctiſſimi, Fōtis Baptiſmalis Sacrorum oleorū, Reliquiarum, Altaris Maioris, aliarum partium Eccleſiæ, Sacriſtiæ, librorum, campanilis,domus Eccleſiæ.Forma viſitationis Eccleſiæ Cathedralis,vel collegiatæ,præbendæ Theologalis,& pœnitentiariæ,onerum Miſſarum,ſeminarij, Hoſpitalium, Confraternitatum, Monialium, & aliorum. Notatur §.2. Non poſſe viſitatorem petere procurationem in pecunia, ſed in moderatis victualibus, quid contineatur nomine victualium,à quo debeantur;an pro illis poſſit executio relaxari, an veniant vecturæ equorum, quid ſi plures viſitentur, vna die Eccleſiæ, à quibus non ſunt exigenda victualia prædicta,quid debeatur Notario,vel familiæ viſitatoris. Quomodo procedendum in cauſis viſitationum,an in ea detur appellatio, an poſſit peti exhiberi Bullas Beneficij; Liber viſitationis an probet, & alia ad materiam.

SVMMARIVM.

1 *Viſitationis mandata ad tex.cap.*1. *§.vlt.de cenſib.exactionibus, & procur.in* 6. *& qui propter eam exagitent,*

2 *Viſitandi poteſtas competit omnib.*

Præ-

Prælatis iuris dictæ habentibus.

3 *Capitulum viſitat Eccleſias ſibi ſubiectas viſitatoresque ab Epiſcopo approbandos eligit.*

Capitulum ſede vacante viſitat ſi elapſus eſt annus à die vltimæ viſitationis.

4 *Vicarius generalis, vel alius ſpecialiter deputatus ab Epiſcopo, nedum Epiſcopus ipſe viſitare poteſt.*

5 *Viſitandi omnes Eccleſias ſubiectas habet epiſcopus fundatam intentionem.*

6 *Viſitat Epiſcopus vti delegatus eccleſias exemptas, & vti talis præſumitur niſi aliter probetur.*

7 *Viſitat epiſcopus eccleſias ſæculares intra fines diœceſis exiſtentes, ſi ſæculares eis miniſtrent licet Regularibus ſubiecta.*

8 *Viſitat epiſcopus Curatas omnes monaſterijs cathedralis, vel collegiatis, ſeu alijs pijs locis vnitas.*

9 *Viſitat Epiſcopus vti delegatus eccleſias ſæculares nullius; idque ſpectat ad epiſcopum viciniorem, & in dubio prior electus.*

10 *Viſitat Epiſcopus Commendas, Abbatias, & Præpoſituras, vbi non viget regularis obſeruantia, & beneficia curata, & non curata ſæcularia, & Regularia, vti delegatus.*

11 *Viſitat Epiſcopus monaſteria quæcunque in ijs, quæ ad curam animarum cogendo, & compellendo cenſuris, & facto ſæculares, & monachos quoad prædicta.*

12 *Viſitat Epiſcopus parochiales ſubiectas militibus S. Io. Hieroſolymitani vti ordinarius.*

13 *Viſitat Epiſcopus ſolus, vel cum adiunctis Capitulum Cathedralis, & aliarum illorum perſonas non obſtantibus priuilegijs.*

14 *Viſitandi Capitula facultas competit Epiſcopo vigore Trid. ſeſſ. 6. cap. 4. de reform. & poteſt etiam ſubſtituere vigore eiuſdem Trid. alibi.*

15 *Viſitat epiſcopus Capitula vix canonicas ſanctiones, & qualiter.*

16 *Viſitat epiſcopus vti Delegatus, Hoſpitalia, & alia pia loca laicorum, dummodo non ſint ſub immaculata Regum protectione.*

17 *Viſitat epiſcopus confraternitates laicorum etiam in eccleſijs Regularium, non tamen earum Altaria.*

18 *Viſitat epiſcopus Hoſpitalia, etſi ſit dictum in fundatione, quibus ordinarius non ſe intromictat; quod ſi alius Viſitator ſit aſſignatus.*

19 *Viſitat ordinarius Hoſpitale etiā erectum abſque ordinarij licentia. quod viuente fundatore, & eo quod ſubeſt Regi.*

20 *Viſitat quoad clauſuram ordinarius moniales, omnes etiam exēptas, quid in caſu oppoſitionis.*

21 *Viſitat ſimpliciter ordinarius moniales omnes Sedi Apoſtolicæ ſubiectas.*

22 *Viſitat epiſcopus Clericos omnes ſæculares non obſtante, quouis Priuilegio.*

23 *Viſitat Epiſcopus quotannis; quod ſi*

ſi Diœceſis ſit ampla.

24 *Viſitationis annus tempus poteſt reſtringi ab ordinario in neceſſitate ſicut, & ampliari.*

25 *Viſitationis tempus eſt arbitrarium: reprobas hyemale.*

26 *Viſitationis ordo arbitrarius.*

27 *Viſitationem prætermiſſa per Epiſcopum, poteſt ad eam faciendam cogi ab Archiepiſcopo.*

28 *Viſitationem præcedunt edicta; particulares viſitationes debet præcedere denunciatio.*

29 *Viſitationis coadiutores quot, & quos adhibere debet Epiſcopus, & quibus contentus eſſe dicit.*

30 *Viſitationi non neceſſario adhibendi Coadiutores, & de alijs remiſſiuè.*

31 *Viſitans ordinarius, quæ aduertere debet circa Sanctiſſimum, à quo incipitur viſitatio.*

32 *Viſitator quomodo mandare debeat deferendum Sanctiſſimum ad infirmos, & proceſſionaliter qualibet tertia menſis Dominicam.*

33 *Viſitator prohibeat ne in Tabernaculo Sanctiſſimi alia ſacramentalia detineantur.*

34 *Viſitator punit Curatum negligentem circa Sanctiſſimum, & qualiter.*

35 *Viſitator viſitat fontem Baptiſmalem, & quæ circa illum.*

36 *Viſitator quæ circa olea ſacra viſitare debeat.*

37 *Viſitator viſitat reliquias Eccleſiæ, & quomodo.*

38 *Viſitator, quod agat circa reliquias, de quibus non eſt authentica.*

39 *Viſitator, quod circa cuſtodiam reliquiarum aduertere debet.*

40 *Reliquiæ nam cuſtodiendæ per moniales intra eorum ſepta.*

41 *Reliquiarum, Patronorum Ciuitatis, vna clauis poteſt magiſtratui Ciuitatis concedi.*

42 *Viſitator mandat conficì inuentarium Reliquiarum, vt decenter exponi.*

43 *Viſitator, quod circa Altare maius aduertere debet.*

44 *Viſitator, quod circa alia Altaria aduertere debet.*

45 *Viſitator quod aduertere debeat circa tectum, pauimentum, feneſtras, & ſepulchra ſupra terram.*

46 *Viſitator viſitat Sacriſtiam, & ſacram ſuppellectilem.*

47 *Viſitator quod circa Miſſales, Baptiſterium, vt Libros Curiæ, & inuentarium aduertere debet.*

48 *Viſitator in Sacriſtia mandet accomodari oratorium, & lauatorium.*

49 *Viſitator viſitat Campanile, & quod circa Campanas modumque pulſandi.*

50 *Viſitator quod aduertat in viſitandis domibus Eccleſiæ.*

51 *viſitator de quibus interroget Curatum.*

viſi-

51 *Viſitator de quibus interroget Curatum.*

52 *Viſitator viſitando Collegiatam, vel Cathedralem ad quæ animaduertere debet.*

53 *Viſitator in viſitatione Capitulorum inquirit, circa reſidentiam ſeruitium Chori.*

54 *Viſitator Capituli inquirit circa modum illud congregandi, & circa eius decreta.*

55 *Viſitator quid aget circa præbendam Theologalem.*

56 *Viſitator quid aget circa præbendam Pœnitentialem.*

57 *Viſitator quid aget circa ſatisfactionem oneris miſſarum.*

58 *Viſitator quid aduertere debeat in viſitatione ſeminarij.*

59 *Viſitator quid circa ſeminariſtas, quorum non ſit ſpes proficiendi.*

60 *Viſitator quæ aduertat in viſitatione confraternitatum.*

61 *Viſitator quid aget in viſitatione Hoſpitalis.*

62 *Viſitator aduertat, ſi Hoſpitale ſit Patronatum.*

63 *Viſitator viſitando monaſteria monialium ad quæ aduertere debeat.*

ANNOT. XXIV. §. I.

Ad tex. in cap. 1. §. vltimo de cenſib. exactio. & procur. in 6.

1 IN hoc text. Innocentius IIII. ſtatuit ſub qua forma Epiſcopi alijque Prælati ordinarij viſitari habent; Cuius occaſione notandum dari aliqua frequentiora in materia viſitationis, de qua deponitur in *Conc. Trid. ſeſs. 7. cap. 8. de reform. ſeſs. 21. c. 8. de reform. ſeſs. 24. cap. 3. & ca. 9. & 10. de refor. & ſeſs. 25. cap. 20. de reform.* extant de eadem materia particulares tractatus *Ioan. Franciſ. de Pauin. Morian. Socin. Petri Paul. Salody, Pauli Fuſch. Luc. Anton. Breſſæ, Gabr. Berart., Thomæ à Ieſu Maria, Felician. Comen. Piaſec. Tuſch. tractant Archiepiſc. Bonon. par. 4. ſub tit. de viſit. pag. 243. Cuch. inſtit. moral. tit. de viſit,* per Prælatos facienda, *Zerol. in prax. epiſcop. verbo viſitatio, P. Valer. Regin. in prax. for. pœnit. lib. 20. num. 69. Azor. inſtitut. Moral. par. 2. lib. 3. cap. 40. Armend. in addit. ad Recopil. leg. Nauar. lib. 1. tit. de viſitat. Vgol. de off. & poteſtat. Epiſcopi cap. 49. Genuenſ. in prax. Archiep. Neapol. cap. 17. 18. 18. 20. & 21. ſecundum vlt. impreſs.* & in *Manual. Prælat. cap. 30. & 35. Piaſec. in prax. epiſc. par. 2. cap. 3. de viſit. Matth. Suarez, Luſitan. Praxi Viſitatorum, Maceraten. var. reſol. lib. 1. cap. 100. Mareſcott. var. reſol. lib. 2. cap. 15. Lea Theſ. for. Eccleſ. par. 2. cap. 16. Nald. in ſumm. verbo viſitare, Grat. diſcept. for. cap. 57. num. 17. & ſeqq. cap. 481. num. 20. & ſeqq.* & alibi, *Sbrozz. lib. 2. qu. 120. Bell. diſqu. clerical. par. 1. tit. de cler. delr. §. 11., Mendez à Caſtro in prax. Luſit. par. 2. lib. 2. c. 3. num. 21. & ſeqq., Petrus de Bollo in œconomia Canonica claſſ. 3. cap. 4. §. 14. ſub rub.* Diœceſis annua viſitatio, *Aldan. comped. Canon. reſolut. li. 2. tit. 16. Ricc. collect. 1128. par. 4. & in prax. prima parte reſolut. 902. & ſeqq. Nouar. prax. concluſ. Iur. Pont. tit. de viſit. Barboſ. de poteſt. Epiſc. par. 3. alleg. 73. & 74. de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 14. & in ſum. Apoſtolorum dec. verbo viſitatio, & viſitare; Nouar. Lucer. Regul. verbo viſitare, Sarmien. lib. 3. ſelect. cap. vltimo, Sell. Canon. cap. 52. Bonfadin. in Theſaur. Eccleſ. dec. reſol. 76. Nouar. ſum. Bull. tit. de viſit. Gauant. manual. Epiſc. verbo viſitatio, Mauriq. qq. moral. par. 1. q. 91. & alij.*

2 Nota primò, hanc poteſtatem viſitandi competere omnibus Prælatis, quibus competit iuriſdictio, & adminiſtratio, vt habetur ex hoc §. ibi *vniuerſis etiam Epiſcopis aliiſque Prælatis ordinario iure ſuos ſubiectos viſitantibus*, notat *Azor. inſtitution. moral. capitul. 40. queſtion. 6. libr. 3. Nouar. Nou. Iur. Pontific. practicar. concluſ. tit. de viſit. concl. 1. alias 118. num. 2.* Item teſtantur DD. hanc poteſtatem viſitandi competere Legatis, ac Nuncijs Apoſtolicis in locis eorum iuriſdictionis; Itē Decanis, Archidiaconis, Archipresbyteris, Plebanis, ac alijs inferioribus, in locis vbi hactenus viſitare conſueuerunt. Abbatibus Generalibus, Prioribus, ac alijs ſuperiorib. Præſidentibus Monaſterijs Regularium. Abbatiſſis alijſque Regularibus in Monaſterijs, in quibus degunt, latè *Nouar. cit. concluſ. 1. & Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 14. num. 3. & ſeqq.*

3 Capitulo quoque in Eccleſijs ei ſubiectis competit ius viſitandi, *cap. ſuper eo; cap. cum Apoſtolus de cenſib. Barboſ. cit. loc. num. 4.* & in Eccleſijs ſubiectis Epiſcopo, ſede Epiſcopale vacante, *Quarant. ſumm. Bull. verbo Capitulum, ſede vacante verſ. quibus ſic prælibatis.*

*Nouar.cit.loc. num.*8. notatum eſt ſupra hac eadem *p.annot.*13.ad quod adde,quod quando capitulum ius habet viſitandi extra caſum vacationis ſedis, debet eligere viſitatores,qui neceſſario approbari debent ab Epiſcopo, quorum viſitatio non impedit quia Epiſcopus non poſſit iterum eaſdem Eccleſias viſitare,vt diſponit *Concil.Trid.cit.cap.3. ſeſs.24.de ref.ibi viſitatores etiam & cæt.notat Armendariz in addit.ad recopilatior. leg. Nauar.lib.1.titul.18.l.7. de epiſc.n.110. quem ſequitur Nouar.cit.loc.nu.9.*

Capitulum ſede vacante tunc demum poteſt viſitare ſi elapſus eſt annus a die vltimæ viſitationis per Epiſcopum factæ etiam non expectato biennio ſi Epiſcopus erat ſolitus viſitare ſingulis trienniis, deciſum in Pampilonen. 3. Februarii 1629.& 10. Decembris eiuſdem anni refert *Aldan.compend. canon. reſol.lib.2.titul.16. num.5, vbi num.6.* eodem modo refert deciſum capitulum poſſe viſitare quæ poterat Epiſcopus viſitare, notatum eſt ſupra *annot.13. hac p. refert etiam deciſum Latter.de re benef.lib.2.q.2.n.48.*

4 Epiſcopus cuius magis communiter, & frequenter eſt viſitare, id poteſt per ſe ipſum,& per eius Vicarium Generalem, vel alium deputatum cum ſpeciali commiſſione, ita, vt ex ſola generali commiſſione Vicarius non poſſit viſitare *Sbroz.de off. Vicar. Epiſc.lib.2. q.102.nu.2.Fuſc.de viſit.lib.1.cap.2. num.* 18. *Vgol.de poteſt.Epiſc.cap.4.§.7. verſ. tertio nec viſitare Barboſ.de poteſt.Ep.p.3.alleg.73. n.28.* & notatum eſt hac parte *ann.12.*

5 Nota ſecundo Epiſcopum habet intentionem fundatam viſitandi omnes eccleſias ſibi ſubiectas & hoc iure ordinario vt notatur in hoc tex. vbi DD. omnes *Ricc. collect.* 1228. *p.4.in princip. vbi poſt Rot. deciſ.* 186. *p. 1. diuerſ.* tenet quod omnes Eccleſiæ intra Diœceſim Epiſcopi dicuntur in dubio ſubiectæ Epiſcopo.

6 Eccleſias vero exemptas omnes Epiſcopus viſitat tamquam ſedis Apoſtolicæ delegatus, non obſtantibus appellationibus, priuilegijs, conſuetudinibus, & inhibitionibus quibuſcumque prout diſponitur *in Conc. Trident.ſeſſ.7.cap.8.de ref.& Ricc.in collec.*1228. quorum Eccleſiarum, & aliarum locorum exemptorum viſitatio præſumitur in dubio facta per Epiſcopum iure delegato, non autem ordinario, niſi aliud probetur in contrarium,vt voluit *Rot. apud Tambur. in fin. tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 59. num. 6. ſequitur Barboſ. de iure eccleſ. libr. 1. cap. 14. num. 19. in fin.*

7 Hinc Epiſcopus poteſt viſitare quaſcumque Eccleſias ſeculares intra fines ſuę diœceſis exiſtentes, etiam ſi ad Regulares pertineant, & ab eis dependeant, dum tamen per ſeculares eis deſeruiantur & hoc vigore *cit. text. Concil. Trid. ſeſſ. 7. cap. 8. de ref. refert deciſum Armend. in addit. ad recept. leg. Nauar.lib.1.titul.6. de viſit.l.5.§.2.n.3.*

8 Item poteſt Epiſcopus viſitare Eccleſias omnes Curatos Monaſterijs Regularium vnitas & in eis ponere Vicarios perpetuos,vel temporaneos, prout ei magis expedire videbitur, id etiam de Eccleſijs parochialibus vnitis Cathedralibus, Collegiatis, vel alijs pijs locis diſponitur *in Concil. Trid, cit. ſeſſ.7. cap. 7. de ref. Quarant, ſumm. Bull. verbo Vicarius perpetuus Eraſm. a Cochier. de iuriſd.Ordin.in exempt.p.2.q.45.n.11.Carz. de benef.p. 11.cap.2.nu.12.*

9 Vlterius eodem modo Epiſcopus viſitare poteſt tamquam ſedis Apoſtolicæ delegatus Eccleſias omnes ſeculares nullius Diœceſis quantumcumque exemptas, & ſedi Apoſtolicæ immediate ſubiectas, etiam ſi in illis prælatus inferior habeat quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem,hæc enim viſitatio eſt facienda per Epiſcopum cuius Cathedralis Eccleſia eſt proximior Eccleſiæ exemptę,ſi id conſtet; alioquin ab eo, qui ſemel in Concilio Prouinciali a Prælato loci illius electus fuerit, ita deciditur *in Concil. Trid. ſeſſ.24. cap. 9. de ref.notant Mareſcot,var.reſol.lib.2. cap.15. n, 6.Rot. in recollect. per Farinac. deciſ. 396. p.1. tom.1. Nouar, nou.iur.pontif. prax, concl.titul. de viſit,concl.3.n.5.*

10 Similiter Epiſcopus tamquam ſedis Apoſtolicæ delegatus viſitat commendas Monaſteria & etiam Abbatias & præpoſituras nũcupatas,in quibus non viget regularis obſeruantia. Nec non Beneficia tam Curata, quã non Curata, ſecularia, & Regularia qualitercumq, commendata etiam exempta, & Curat ipſe Epiſcopus congruentibus remedijs etiam ſequeſtrationem fructuum, vt quę renouatione indigent, aut reſtauratione reficiantur, & Cura animarum, ſi quæ illis, vel eorum annexis immineat aliqua debita officia reſtè exerceantur, non obſtantibus quibuſcunque appellationibus inhibitionibus, & conſuetudinibus, prout latius diſponitur *in Conc.Trid.ſeſſ.21.cap.8. de ref. & ſeſs.25.cap. 11.de Regul.Mareſcot.variar, reſol. lib.2. cap. 15.num.7.*

11 Viſitet quoque Epiſcopus, ſeu Monaſteria domus virorum, ſeu mulierum, quibus imminet cura animarum perſonarum ſecularium, in eis,quæ ad curam animarum pertinent non ſolum loca, ſed etiam perſonas exercentes curam prædictam, etiam ſi Regulares ſint, circa res ad curam ſpectantes, ita *Conc.Trid.ſeſs.25.cap.11.de regul.notant Anton,variar.reſol.17. lib.1. Ricc. in prax. par. 1. reſol.503.& 532.Campanil. diuerſ, iur. canon. rub.12.cap.3. num.51. & ſeqq.* qui hinc colligit quod Regulares, quoad ea quæ curam animarũ continent ſubſunt Epiſcopale,qui viſitare poteſt ornamenta eccleſiæ & qualiter Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum cõſeruetur Baptiſterium & ſimilia voluit Sacra Congreg.in Cauſien.5.April. 1631. quod intel-

telligẽ in ijs quæ tedunt in ordine ad Curam, *Seraph. deciſ.* 1067. Vnde Epiſcopus poteſt procedere contra Regulares impediẽtes Epiſcopum viſitare per cenſuras, vel effractionem hoſtij de Sacro & abſque alia monitione prout latium notatum eſt 1.*p.ann.*49. *cum Campanil.cit.loc.& Genuenſ.in prax. c.*8.

12 Viſitet etiam Eccleſias Parochiales,& Curatas ſubiectas militibus S. Ioannis Hieroſolymitani, & hoc facit Epiſcopus tamquam ordinarius, in ijs quæ ad curam animarum pertinẽt juxta diſpoſita in Motu proprio Pij V. & non ſolum loca ſed etiam perſonas Parochorum, per dictos Milites deputatorum prout aduertunt *Nouar. ſumm. Bull. verb. viſitare n.*10. *latius Barboſ.de iure eccleſ. libr.* 1.*cap.*14.*n.*22. vbi in fine,aduertit quod Epiſcopus ten etur viſitare prædictos Parochos S. Ioannis Hieroſolymitanis gratis, & abſque impenſa teſtatur ſic voluiſſe ſacra Congreg.in Auguſtana 26. Iunij 1627.

13 Item Epiſcopus viſitat etiam auctoritate Apoſtolica capitulum Cathedralis & aliorum maiorum Eccleſiarum, & illorum perſonas non obſtante quauis exemptione, conſuetudine,ſententia, iuramento & concordia quæ tantum ſuos auctores obligat,& hæc põt epiſcopus per ſe ſolum, vel ſi ei videbitur cum adiunctis, iuxta canonicas ſanctiones, prout diſponitur in *Concil.Trid. ſeſſ.* 6. *cap.* 4. *de ref.*

14 Hæc facultas viſitandi capitula vigore huius decreti competit tantum Epiſcopo per ſe perſonaliter viſitare volenti, ſecus ſi vigore aliorum decretorum Concilii Triden. nam nunc benè poteſt viſitare per Vicarium generalem, vel alium viſitatorem, ſi legitime impeditus fuerit, refert deciſum *Aldon. compend.canon.reſol.lib.*1.*titul.*7.*nu.*2.

15 Dicitur *in cit.cap.*4.*Conc. Trid.* epiſcopum viſitare poſſe capitula prædicta iuxta Canonicas ſanctiones, quod intelligitur iuxta diſpoſitionem iuris communis citra punitionem, & priuationem voluit Rot. in vna Calaguritana Iuriſdictionis 25. Maii 1580. coram Bubalo *p.*2.*diuerſ.dec.*328.*refert Barboſ. cit.cap.*14.*nu.*25.

16 Viſitare quoque poteſt Epiſcopus, etiam tamquam ſedis Apoſtolicæ delegatus Hoſpitalia,collegia ac confraternitates laicorum, dũmodo ſub Regum immediata protectione non ſint, nam tunc viſitari non poſſunt ſine Regum licentia,ita decipitur *in cap.*8. *ſeſs.* 22.*de reform.Concil.Trid.* vbi generaliter datur facultas epiſcopo viſitandi eleemoſynas Montes pietatis, ſiue caritatis, & alia omnia pia loca quæ ad curam laicorum pertinent, etiam ſi exemptionis priuilegia ſint munita. *Nouar.nou.iur.pontif.pract.concluſ.titul.de viſit. concl.*4.*alias* 121.*qui n.*2.id ampliat etiam ad Eſtauritas.

17 Ampliatur quoque hęc Epiſcopi facultas, vt poſſit viſitare confraternitates laicorum exiſtentes in Eccleſiis Regularium quoad adminiſtrationem, ſecus quoad Altaria, quæ intra eaſdem eccleſias conſtituent ea enim viſitare non poteſt Epiſcopus, refert voluiſſe Sacram Congregationem in vna Imolenſ. 1622. *Nouar.cit.concl.*4.*n.*4.*Barboſ.de iur. eccleſ.lib.*1.*cap.*14.*n.*30.*in fin.*

18 Ampliatur ſimiliter vt Epiſcopus viſitare poſſit Hoſpitalia, etiam ſi in fundatione eſſet dictum,quod ordinarius non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione; nam non poteſt fundator quoad hoc præiudicare iuribus ordinarii,prout probat & refert deciſum per eandem Sacram. Congregationem, idem *Nouar. eod.loc.nu.*6.*poſt Groſs.de effect. cleric. eff.*1.*nu.* 610. Hæc proculdubio procedunt, quando non eſt datus, & obligatus in fundatione alius viſitator,ſed ſi in fundatione eſſet etiam dictum, quod hoſpitale quoad viſitationem ſubeſſet aliqua inferiori prælato, dignitati, &cœt. tunc dubium eſt an Ordinarius poſſit cumulatiue cum viſitatore aſſignato viſitare, in qua dubitatione ſunt opiniones hinc inde,prout videre eſt apud *Ludouiſ.dec.*4.*per totum & Ricc. collect.*1228.*p.*4. *circa med.* ſed illa videtur verior opinio quod ſi datus eſt viſitator inferior, ſimpliciter intelligitur cumulatiue cum Epiſcopo ſi dictum eſt quod Epiſcopus non ſe intromittat, expreſſe intelligitur priuatiue ita tenetur voluiſſe *Sacr. congreg.& mon. Mareſ. variar.reſ.cap.*15. *num.*10. *&* 11. *lib.* 2. *Ludouiſ. dec.*8.*nu.*1.

19 Ampliatur etiam vt Ordinarius poſſit viſitare Hoſpitalia, & alia pia loca,etiam erecta ſine Epiſcopi maioritate, tenet *Bonadill. in ſua politic.lib.*2.*cap.*17.*num.*39. *Valaſc. deciſ.*105.*nu.*59. *Mart. de iuriſd.par.*2. *cap.* 18. *num.*5. vbi refert ſic fuiſſe deciſum ſequitur *Nouar. loc.cit.nu.* 3. quod tamen non procedit viuente fundatore, tunc enim non poſſit Ordinarius viſitare hoſpitale prædictum niſi haberet formam eccleſiæ, prout teſtatur fuiſſe deciſum in Curia Archiepiſcopalem Neapol. *Ric.* 4. *p. deciſ.* 209. *num.* 9. *poſt Genuenſ.in prax.cap.*17. *num.*1. Nec etiam procedit in hoſpitali, vel alio pio loco, quod ſub immediata Regis protectione eſt, illud enim non poſſit per Epiſcopum ſine ipſius Regis licentia, vt notatum eſt ſupra, vt refert *Mar.de iuriſd. cit.cap.*18. vbi habetur quando hoſpitale dicatur ſub Regis protectione in his terminis.

20 Poteſt quoque epiſcopus viſitare ex delegata auctoritate moniales omnes exemptas quoad clauſuram per diſpoſitionem *Concil. Trid.ſeſs.*25. *cap.*4. *de regul.* vbi in Monaſterijs exemptis committitur Apoſtolica auctoritate epiſcopis clauſuram violatam reſtitui, & inuiolatam conſeruari, ex quibus poſſe in viſitatione prædicta epiſcopum diligenter & ſingillatim inquirere omnia, quæ ad clauſuram pertinent aduertit *Tambur. de*

Digitized by Google

iure Abbatiſs.diſp.17.quæſit.2.num.3. Pro qua viſitatione poteſt libere Epiſcopus ingredere ſepta Monaſterij exempti, & ſi impediatur poteſt procedere cõtra impedientes per ſententiam excommunicationis, vel ſi claudatur oſtium, illud frangere, vt poteſt *Campanil.Gennenſ.& Barboſ.* aduertit *Tamburin.loc.cit.nu.4.& ſeqq.* Non tamen poſſe examen facere intra monaſterij ſepta, ſed in collocutorio, aut ad crates, vel ad feneſtram, per quam porrigitur Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, prout teſtatur ita practicari idem *Tambur.cit.loc.num.4.in fin.*

21 Monaſteria vero Monialium, quæ ſedi Apoſtolicę immediate ſubduntur, viſitari poſſunt per Epiſcopum ordinarium non ſolum quoad clauſuram, ſed etiam quoad reliqua, nam illa ſunt ſub cura Epiſcopi per diſpoſitionem *Concil.Trident. ſeſs.25.cap.9.de Regul.* vbi declaraſſe Sacram Congregationem de cura, regimine, & gubernio, quoad ſpiritualia tantum ſecus, quoad temporalia, referunt *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.2.cap.12.n.58. Tambur.cit.loc.num.5.verſ.ex quibus.*

22 Vltimo, poteſt Epiſcopus viſitare omnes Clericos ſæculares nõ obſtante quouis priuilegio, vel exemptione eos delinquẽte punire, iuxta diſpoſita per *Concil. Trident.ſeſs.6.cap.3.& 14.c.4.de ref.* & non ſolum ſeculares, ſed etiam Regulares extra Monaſterium degentes, vt in dicto *cap.3.Conc.Trident.* notat *Barboſ.de iure Eccleſ. lib.1. cap.14. numero 32. & ſeq.*

23 Nota 3. Epiſcopum teneri, vt ſupra per ſe ipſum, vel ſi impeditus fuerit, per eius generalem Vicarium, vel alium viſitatorem ſuam Diœceſim, ſingulis annis viſitare; quod ſi Diœceſis nimis ampla ſit, ita vt quotannis viſitari non poſſit tenetur ſaltem viſitare maiorem partem illius, ita tamen, vt tota viſitetur biẽnio, ita diſponitur in *Conc.Trid.ſeſs.24. cap.3. de reform.* notat *Tuſc.de viſit.lib.1.cap.1.num.12.* vbi ex identitate rationis dicit, quod ſi viſitatio finiri non poſſit infra biennium ob latitudinem Diæceſis, vel ob impedimenta, quæ occurrere poſſunt, Epiſcopus non arctatur dicto tempore, a Concilio Trident. aſſignato.

24 Non ſolum poteſt per Epiſcopum tempus prędictum ampliari ſubſiſtente legitima cauſa, ſed etiam reſtringi ita, vt poſſit Epiſcopus Diæceſim viſitare bis in anno, ſi neceſſitas ſubſit, habetur ex *gl. in cap. conquerente verſ.viſitanda de off. ordin. Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 2. num.46.* Nulla vero ſubſiſtente cauſa adhuc debet viſitare quolibet anno, nec poteſt impediri ſub prætextu fuiſſe ſolitum viſitari quolibet triennio, refert deciſum *15.Martij 1624.coram D.Merlino in Pampilonem, Lotter.cit.loc.num.48.*

25 Quo tempore debeat Epiſcopus incipere hanc viſitationem, non eſt in iure determinatum, ſed id remittitur arbitrio ipſius Epiſcopi, qui poteſt eligere tempus loco magis proportionatum; hinc in hyeme propter vrgentes tempeſtates non laudatur à *Fuſc. de viſit, cap.1.lib.1 num.13.*

26 Similiter remittitur arbitrio Epiſcopi, à qua Eccleſia velit inchoare viſitationem, quę liceat ſoleat, vt plurimum inchoari ab Eccleſia Cathedrali, id tamen non eſt de præcepto, cum poſſit Epiſcopus inchoare ab Eccleſia, quæ ſibi magis placuerit reſeruatis iuribus, & ſine præiudicio aliarum Eccleſiarum, prout voluit *Sacra Congregatio Rit. in Egitanien. 10. Iunij 1602.in reſponſ.ad dubium 2.teſte Sell. ſelect. Canon, cap.52. num.23. & Barboſ. ſumm. Apoſtolorum dec.ver.viſitatio num.1.*

27 Adeo tenetur Epiſcopus ſtatuto tempore viſitationem facere, vt ſi eam prætermittat ſine iuſta cauſa poſſit per Archiepiſcopum cogi *cap.1.§.fin.de off.ordinat. lib.6. Conrad. in templ.iud.lib.2. cap.4. num.18. Bott. de ſynod, par prima num.45.& ſeqq.*, nam generale eſt poſſe Archiepiſcopum compellere Epiſcopũ ad faciendum, quod facere tenetur, *Quarant. ſumm.Bull.de Archiep.num.9.fol.47.*; Sed hęc vide latius diſcuſſa *par.1. annot.30.*

28 Nota 4. quod ante quam inchoetur viſitatio, proponi ſolent edicta, in quibus ſignificetur viſitandis tempus viſitationis, & quia in edictis contineri ſolet generaliter tempus, in quo inchoatur viſitatio, ideo quando Prælatus intendit particulares Eccleſias viſitare, debet denunciare diem aduentus ſui, nec viſitandos debet imparatos inuadere, niſi iuſta cauſa contrarium ſuadeat, *Euſc.de viſitat.lib.1.cap.4.num.4.Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1. cap.14.num.36.* qui vlterius addit, quod Curatus, vel alius Eccleſiæ viſitandæ Rector debet diẽ aduentus Epiſcopo viſitatori populo denunciare, ad hoc vt ſe præſtaret ad recipiendum illum.

29 Item ſolent eligi per Epiſcopum, vel alium viſitatorem aliqui viri experti, & in rebus Eccleſiaſticis verſati, qui ipſum Epiſcopum coadiuuent in viſitando, qui non debent eligi in magno numero, ne nimium grauentur Eccleſiæ viſitandæ maxime in diæceſi cum ibi præſtentur victualia; qui numerus licet à iure communi ſit taxatus, vt refert *Leo Theſ. for.Eccleſ.par.2.cap.16.num.38.*, nihilominus praxis reputat eũdem numerum exceſſiuum, propterea ſolent eligi duo conuiſitatores, quando viſitatur Diæceſis, iuſta dicta in *cap. in ſingulis de ſtat.Monach. & extrauag. debent de off.ordin.* inter communia; ſimiliter eligitur Notarius, qui acta viſitationis conſcribat, refert *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1. cap.14. num.38.* Et an poſſit Notarius aliquid a viſitatis recipere, vide *Nauar.conſ.1. de cenſib. Zerol.in prax.verbo viſitatio §.6.dub.4.Piaſec. in prax.cap.3.num.63.uerſ.neque cancellarius, Barboſ.par.3. allegat.73. num.42.* In his enixi terminis communiter aduertunt DD. Epiſcopum, vel alium viſitatorem debere eſſe

con-

contentum in viſitatione diœceſis modeſto equitatu, & famulatu, & celerrime viſitationem abſoluere, ne oneroſus ſit viſitatis, ex *cap.cauendum,& ſeq.10.q.3. cap. cum Apoſtolus in princip.& §.fin.de cenſib.cap.1. §. procurationes,& cap.exigit eod.tit. de cenſib. in 6.*

30 Non eſt tamen neceſſaria electio adiunctorum, ſed tantum voluntaria, cum poſſit ſine illis Epiſcopus viſitare etiam Capitula, Cathedralium, & aliarum maiorum Eccleſiarum, vt deciditur in *Concil.Trid.ſeſs.6. cap. 4.de ref.* Nec tenetur Epiſcopus in viſitatione adhibere conſenſum prædictorum, quos ſibi pro viſitatione facienda adiunxit, tenet *Ricc. in prax. par.prima reſol.907.* qui doctrinam accepit, licet tacito nomine a *Mareſcott.var. reſol.lib.2.cap.15.num.12.* Alia præparatoria ad viſitationem, vide apud *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1. cap.14. num.35. & ſeqq.* vbi primo obſeruat, quod Epiſcopus ante viſitationem debet ſynodum Diœceſanam celebrare, per *tex. in cap. ſicut olim de accuſat.* praces, quæ recitari ſolent ante inchoationem viſitationis habentur in Pontificali, refert *Fuſc.cap.4. num.10.*

31 Nota 5.quod Epiſcopus viſitans Eccleſiã, viſitationem incipit, & ſequitur infraſcripto modo. primo viſitat Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, in qua viſitatione ante omnia hortari debet ad tenendam de tanto Sacramento doctrinam illam, quam ſemper tenuit, & tenet Sancta Mater Eccleſia, prout latius docet *Fuſc. de viſit. cap.5. num.2. lib.1.* Deinde ſcrutatur quomodo hoc ſacramentum cuſtodiatur, ſi locus ſit decens, & Eccleſiæ eminentior, ſi tabernaculum ſit firmum, & clauſum, & clauis penes ſacerdotem cuſtodiatur, ſi lumen coram eo perpetuo ardeat, ſi particulæ mutentur ſaltem quolibet octauo die, ex antiquæ ſumantur, ſi tabernaculum exterius, & interius ornetur veſte ſerica, ſi particulæ conſeruentur in vaſe argenteo, quæ vaſa debent eſſe duo, vt dum vnum defertur cum Sanctiſſimo ad infirmum reliquum remaneat in Tabernaculo, cum alijs particulis, pro adoratione populi, ſi vas prædictum argenteum reſideat ſuper mundo corporali benedicto; ſi tabernaculum prædictum ſit honorificum, iuxta facultates Eccleſiæ, quod non permittat ſtare in loco humido, vel minus decenti, ita *Fuſc.cit.cap.5.num.4.libro primo, Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1. cap.14. numero 45.*

32 Item in viſitatione huius ſacramenti inquirat viſitator, quomodo illud ad infirmos deferatur, & prouideat illud deferri cum decenti numero luminum, & vmbrella, & vt decentius deferatur; vbi non eſt, erigat ſocietatem Sanctiſſimi Sacramenti; & mandet prouideri de lanternis, ad hoc vt hyberno tempore lumina ventis non extinguantur, in locis, vbi id neceſſe eſt. Similiter mandet qualibet tertia Dominica menſis fieri proceſſionem per ambitum Eccleſię, cum eodem Sanctiſſimo Sacramento.

33 Vlterius in hac viſitatione omnino prouideat, viſitator ne in tabernaculo huius ſacramenti detineãtur, nec etiam ſacramentalia, vel ſacra olea, aut quid aliud, ſed ille in alio loco reponantur, vt dicemus inferius, notat *Fuſc.cit.loc. num.5.*

34 Quod, ſi negligens reperiatur Rector, vel alius, cui competit, in hac cuſtodia Euchariſtię poteſt per Epiſcopum viſitatorem puniri pœna ſuſpenſionis ab officio, per tres menſes *cap.1.de cuſtod.Euchar.cap.ſane de celeb. miſs.* quæ pœna poſſit per viſitatorem minui, & augeri iuxta negligentiam, & culpam Rectoris, ita *Fuſc.cit.cap.5.num.4.*

35 Secundò viſitator viſitat Fontem Baptiſmalem, qui in omni Eccleſia curata eſt neceſſarius, & debet eſſe lapideus, vel ſaltem æneus ſtanneatus, poſitus in loco conſpicuo, in quo diligenter aduertat Epiſcopus, ſi nitide obſeruetur, & caute, ſi ſint in eo ſciſſuræ, ſi ſit firmiter clauſus, & clauis conſeruetur in loco tuto, ſi aqua renouetur, tempore debito, & prior ponatur in ſacrario. *Fuſc.de viſitat.cap. 6.num.16.lib.1.* Si adeſt peluis, & coclear pro adminiſtranda vnda Baptiſmatis, & alia ad id neceſſaria, ſi ſupra fontem adſit immago Sancti Ioannis Baptiſtę Chriſtum Dominum baptizantis. Hic ſolet viſitator interrogare Parochum, circa modum miniſtrandi Sacramentum Baptiſmatis iuxta formam Ritualis Romani.

36 Tertiò, viſitat ſacra olea, & perquirit ſi illa munde conſeruetur, & in decenti loco, quæ ſolent conſeruari in feneſtrella à latere dextro Altaris, & prope illud, vt participent lumine lampadis; ſi ſub firma claue, & clauis prædicta à presbytero conſeruetur. ſi vaſa, in quibus conſeruantur olea, ſint diſtincta, per literas ne error admittatur in illorum vſum. Item perquirit ſi olea prædicta ſingulis annis renouentur, & ſi vetera comburantur, iuxta diſpoſita *in cap.omni tempore,& c.ſi quis de alio de conſecrat.diſt.4. & cap. in literis de conſecrat, diſt.3.* Et principaliter aduertat viſitator ne aliquis abuſus, vel ſacrilegium oriatur, prout aduertit *Fuſc.cit. cap.6.num. 15.* Vaſa enim in quibus hæc ſacra olea conſeruantur, debent eſſe argentea, ſi facultates Eccleſiæ ſuppetunt ſin minus ſtamnea, bene cooperta, notat *Fuſc.cit.loc.num.14.* vbi multa ad hoc. Interrogari ſolet Parochus circa adminiſtrationem horum ſacrorum oleorũ iuxta Ritualem. Perquirat etiam Viſitator, ſi prope Fontem Baptiſmalem ſit conſtructum ſacrarium ac ſi ſera, & claue claudatur.

37 Quartò, viſitat Reliquias, cum maxima veneratione, & deuotione ac cum luminibus accenſis, & perquirit primo, ſi reliquiæ ſint certæ authenticæ, & ab Epiſcopis approbatæ; cum recipi non poſſint antequam ab

Epi-

Epiſcopis recognitæ ſint, & approbatæ, ſtatuit *Sixtus V. conſtitut.* 88. §. 3. *incip.* Dominus *Idib. Nouembris* 1588. *apud Laert. Cher. tom.* 2. *fol.* 644. Et ſi ſint Sanctorum ab Eccleſia approbatorum, iuxta deciſa per *Sacram Congregat. Epiſcop. & Regul.* apud *Gauant. in manual. Epiſcopor. verbo Altare num.* 12. *Lezan. in ſumm. qq. Regul. tom.* 3. *verbo Altare num.* 6. alias Viſitator debet prohibere, ne illæ in Altari collocentur, & populo publicæ venerandæ exponantur, prout habetur ex citatis Iuribus.

38 Quod ſi ſint Reliquiæ antiquæ, & non inueniatur authentica, debet Viſitator permittere, vt habeantur in ea veneratione qua hactenus fuerunt, teſtatur voluiſſe *Sacr. Congregationem Bonac. in primum Decalog. præceptum diſp.* 3. *quæſt.* 1. *punct.* 4. *num.* 4. *verſ. dixi*, quem refert *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par.* 3. *allegat.* 97. *num.* 11. Deſcribantur in ipſa Viſitatione ſingulæ reliquiæ.

39 Item, & ſecundò perquiratur, si Reliquiæ caute, & honorifice cuſtodiantur, & conſeruentur, in quibus vaſculis, etsi munda sint, ſi cum clauibus bene firmis retinendis per perſonas fide dignas; ita *Fuſc. de viſit. cit. cap.* 8. *num.* 14.

40 Hinc collige primò, Reliquias non eſſe aſſeruandas in Monaſterijs Monialium, ideſt intra eorum ſepta, ſed bene in Eccleſijs exterioribus, & decenti loco, voluit *Sacra Congregat. Epiſcop. & Regul. in Fauentin.* 7. *Martij* 1617. *teſte Sell. ſelect. Canon. cap.* 58. *num.* 6. & *Barboſ. ſumm. Apoſtolorum dec. verbo Reliquiæ Sanctorum num.* 11.

41 Collige ſecundò, poſſe concedi vnam clauem Reliquiarum Sanctorum, Patronorum Ciuitatis, Magiſtratui ſeculari eiuſdem Ciuitatis, prout voluit *Sacra Congr. Rit. in Litter.* 8. *Maij* 1604. *ut teſtantur loc. pred. Sell. num.* 5. & *Barboſ. num.* 9.

42 Vlterius, & tertiò perquiratur, ſi adeſt inuentarium Reliquiarum, alias mandetur confici pro futuro, & perpetua memoria, aduertit *Fuſc. cit. cap.* 8. *ſub num.* 14. Quartò, inquiratur quomodo Reliquiæ oſtendũtur populo, & mandetur non oſtendi extra earum copias, per *tex. in cap. cum ex eo de Reliqu. & vener. Sanct.* nec quotidie, ſed debitis temporibus, & horis per ſacerdotem indutum ſuperpelliceo, & ſtola, cum deuotione, & luminibus accenſis, *Fuſc. cit. ca.* 8. *num.* 14. vbi omnino aduertit, quod in his caueatur in tãtum omnis ſpes alicuius turpi lucri. Quintò, perquiratur, ſi Reliquiæ habeant ſcripturas, quibus diſtinguantur inter ſe, vt aduertit idem *Fuſc. cit. loc.*

43 Quintò, viſitent Altare Maius ibique perquirat, ſi concurrant omnia, quæ notata ſunt hac parte *annot.* 19. Vbi multa de Altaribus, & vlterius cognoſcat, si ornamenta ſuperimpoſita sint munda, & pura, & linteamina si sint tria, etsi ibidem celebretur cum Altari portatili, aduertat ad huiuſmodi Altare, si habeat eius requisita, si sit bene accomodatum, & mundum conſeruetur; mandet prouideri de ornamentis præcipuè pallijs omniũ colorum. Inquirat Altaris altitudinem, longitudinem, & gradum, & prouideat, quod ſint ita proportionata, vt celebrans commodè ſe aptet; & vt Miniſtri sint ſolliciti in ornando Altari ſecundum conſuetudinem Eccleſiæ, & Feſtorum occurrentium; Mandet remoueri quicquid ibi repererit varium, & ſuperſtitioſum, aut ſcandaloſum; aduertat ad Imagines, ne quid indecens sit; & prohibeat, ne ibidem celebretur cum præcibus neſarijs inſolitis, & inhoneſtis, vel sine debitis indumentis, & sine Altari portatili, si non eſt conſecratum, & si quos inueniat contrafacientes, grauiter puniat, *Fuſc. de viſit. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 20. & *ſeq.*

Perquirat de omnibus Altaris, & de illorum ſatisſactione, de qua ſatis conſultum eſt confici librum. Adnotentur Tituli Beneficiales, si qui ſunt in eodem Altari cum nota Sanctorum, & Beneficiatorum, & onerum Miſſarum, & reddituum ſpectantium ad Beneficia.

44 Sextò viſitet Altaria, & idem perquirat, vt dictum eſt de Altari Maiori, & in particulari, ſi Altare habeat titulum Beneficij, & onera Miſſarũ perquirat diligenter de ſatisfactione, & mandet ornari & reparari neceſſarijs, quod ſi Altare nullam, aut paruam habeat dotem compellat patronos, ut illud reſtaurent, & ornent, infra breuem, & competentem terminum, alios poſſit illud demoliri facere, vel alteri patrono ornari, & reparari volenti concedere, voluit Sacra Congregat. Epiſc. & Regul. in Modenen. 16. Ianuarij 1604. refert *Barboſ. in ſumm. Apoſtolorum dec. verb. Altare n.* 6.

45 Septimò viſitet Tectum, pauimentum, & parietes Eccleſiæ, & ſi indigent reparatione mandet reparari. Quod ſi inueniat defunctorum corpora ſepulta in tumulis ſupra terram mandet ea amoueri, & in profundis tumbis recondi, aduertit *Tuſc. de viſit. lib.* 1. *cap.* 10. *nu.* 5. Quod ſi Eccleſia eſt cooperta, nudo tecto, mandet ſaltem ſupra Altaria adaptari vmbrellam, ex ligneis tabulis, vel tela, item ad feneſtras accommodari telas ad repellendos ventos.

46 Octauò viſitet ſacriſtiam & ibidem ſacram ſuppellectilem, paramenta, & ornamenta neceſſaria ſecundum qualitatem, reddituum Eccleſiæ, & Populi, vaſa ſacra Calices, patenas, Cruces, Turibula, candelabra, quomodo prædicta nitida ſint, & munda, & quomodo conſeruentur, notat *Fuſc. de viſit. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 3. Et ſi prædicta vaſa ſint ex debita materia, *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 46.

47 Viſitet libros, & prouideat, vt ſint libri neceſſarij nempe Miſſales de nouo editi, ex decreti *Concil. Trident. iuſſu Pij V. Pontif. Max.* 1568.

Digitized by Google

1568.*& 3.ſui Pontificatus*, cum Sanctis nouiter add tis, Baptiſteria, ſecundum morem Romanæ Eccleſiæ id eſt Rituale nouiter impreſſum; Nam perquirit librum Baptizatorum, in quo parochus deſcribit Baptizatos in ſua Parochia, & aduertatur, ſi modus ſcribendi, iuxta formam traditam in eodem Rituali, ſi adſit vitiatura, vel raſura, aut ſpatium, ita vt facile addi poſſit, quæ non debent permitti. Perquiratur etiam etſi non adeſt mandetur confici librum, in quo deſcribantur omnes defuncti, & alium in quo deſcribantur omnes confirmati; Item mandetur confici inuentarium omnium iurium reddituum, & bonorum Eccleſiæ tam ſtabilium, quam mobilium, *Fuſc.cit.cap.13. num. vltimo*.

48 Mandetur in ſacriſtia accomodari oratorium, & in quo ſacerdotes genuflexi, ante ſacrum ſe præparent, & poſt, Deo gratias agāt, in loco remotiori, & commodiori, vbi affigatur deuota immago, & caſta in qua ſunt orationes dicendæ ante, & poſt Miſſam. Mandetur etiam in eadem ſacriſtia adaptari fontem ſeu lauatorium, cum Mantili pro manibus cum ſacrario, vt aduertit etiam *Fuſc.c.l. in fi.*

49 Viſitet Campanile, & inquirat locum, & ſi Campanæ ſunt benedictæ, modum pulſandi, & mandet, vt campanæ pulſentur, iuxta varietatem temporum, & dierum Feſtorum, & laudabilium Eccleſiæ conſuetudinem ad prima Officia, & ne ſub pretextu huius pulſationis aliquod iure lucrum quæratur. & omnino mandet, quod campana pulſetur mane, meridie, & ſero ad orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam, notat etiam *Fuſco de viſit.libr.1.cap.14.num.15. &* 16. Aduertunt hic viſitatores quandoque Rectores, vel aliter, cui competit, aut nimis feſtinantes, aut tarde pulſare Campanas maxime ad miſſas, ideo prouideant vt congruenti ordine & tempore ſonent.

50 Decimò, viſitat Domum Eccleſiæ, in qua ſolet inhabitare parochus, vel alius presbyter illius, & primo mandat illam reparari, ſi qua indiget reparatione, nam ſi Rector in ea habeat omnia, quę requiruntur ad animarum curam puta libros ſacrorum canonum, Eccleſiaſticorum conſtitutionum, ſanctorum patrum, homilias, & caſuum conſcientiæ, & Cathechiſmi atque ſacerdotalis officij. Et è contra ſi adſint libri profani, & improbatæ lectionis, remoueantur; aduertit *Barb.de iur. eccleſ.lib.1.cap.14.num.47.* Hic ſolent vt plurimum reperiri confugientes facinoroſi, & perſonæ malæ vitę, & propterea eſt iniungendum Rectori, vt talem conuerſationem non admittat,

51 Vndecimò. viſitator interrogans Curatum ab eo diligenter inquirit quomodo exequatur ea, quæ ad Curam animarum ſalutem Diuina officia ac ſacrificia pertinent, quomodo honeſte, & exemplariter viuat; deinde interroget eundem de vita & moribus ſubditorum, ſi præcepta Eccleſiæ adimpleant. ſi inter eas ſit aliquis publicus peccator, vel ſcandaloſe viuens, & aliquid ſuperſtitioſum exercens; quod ſi aliquem huius vitæ inueniat; contra ipſum procedat, prout iuris eſt aduertit *Barboſ.cit.cap.14.n.48.*

Deinde interroget loci incolas de vita & moribus curati quomodo officium ſuum diligenter exequatur, & ſacramenta adminiſtret, & ſi quid correctione dignum inueniat corrigat, prout notat idem *Barboſ.cit.loc.*

52 Si Eccleſia eſt collegiata, vel Cathedralis vltra prædicta Epiſcopus viſitat etiam Chorum, & Capitulum, & perquirit ſi ad vſum chori ſint libri neceſſarij puta Antiphonaria, lectionaria, gruadualia; pſalteria, martirologia, breuiaria, miſſales, & ſimilia pro canendo, & pſalendo in Choro, prout notat *Fuſc.cit.loc.cap.13.num.4.* Item inquirat quot ſint Canonici, & Dignitates, ſi aliqua inſignia deferant, inquirendum eſt quomodo illa deferant, & a quanto tempore & qua auctoritate, quod ſi inueniat illa exorbitantia, & propria auctoritate aſſumpta, prohibeat ea, imò autem poſſet de falſo puniri, per *leg.eos §.finali ff. de falſ. Abb. in cap.1.de cler. non ordin. miniſtr.* Item inquirendum eſt ſi Canonicatus omnes habeant annexum ſacrum ordinem, & ſi inter Canonicos ſi aliquis, qui ad ordinem requiſitum non ſit promotus, cogendus eſt præciſe infra annum promoueri non obſtante quouis priuilegio iuxta diſpoſita *per Concil.Trid.ſeſs.22. de ref. cap. 4.* Item perquiratur inter Canonicos, & Cathedralis Eccleſiæ ſi nouiter prouiſi, fidei profeſſionem emiſerunt intra tempus iuxta formam præſcriptam per Pium IV. in ſua Conſtitutione incipientem iniunctum ex decreto *Concil.Trid.ſeſs.25.cap.2.§.cæteri de reformat.*

53 Vlterius in hac viſitatione Capituli inquiratur, ſi canonici omnes dignitates, ac perſonatus habentes reſideant, ac inſeruiant iuxta Sacri Concilij Decreta præcipue *ſeſs. 24. cap.* 12. & ſi per ſe ipſos inſeruiant, & ſi reperiatur inſeruire per ſubſtitutum, omnino prohibeatur iuxta formam *cit. tex. Concil. Trid. §. omnes vero, Fuſc. de viſit. libr. 1. cap. 15. nu.* 17. vbi refert ſeruitium per ſubſtitutum fuiſſe in totum deletum in eccleſia Sarnenſi. & ad hoc vt ſeruitium prædictum vere habeatur, omnino ſtatuēdū eſt, diſtributiones quotidianas diſtribui inter pręſentes, & inſeruientes ſtatutis horis, iuxta diſpoſitionem *cap. licet canon. de presb. cap. de cætero de cleric. non reſid.* & ſi diſtributiones non ſint, Epiſcopus procuret ſeparari tertiam partē omnium, & conuerti in diſtributiones pro intereſſentibus dandis, iuxta ſancita *in Concil. Tri. ſeſs.21. de reform. cap.3.* & ſi in hoc capitulum negligat, poſſit ipſe epiſcopus eligere pulſatores, qui abſentes, & non inſeruientes potent ad hoc vt illi priuari poſſint diſtributionibus, aduertit *Fuſc. in l.c.c.15.nu.29.*

Si-

Digitized by Google

54 Similiter Epiſcopus viſitans capitulum inquirat, quomodo illud in vnum congregetur pro expediendis negotijs ipſius Capituli; prohibeat capitula celebrati tempore diuinorum officiorum *Barboſ. de canon. & ſignif. cap.35.nu.14.* & quod ſine tumultu, & altercatione celebrentur. Examinet quoque capitula, decreta, & ſtatuta Capituli, & ea quæ licita, & honeſta ſunt, confirmet, cœtera aboleri præcipiat, nec ſeruari; exigat etiam rationem ab adminiſtratoribus bonorum capituli, & debitores compellat ſolueret: procuret quoque pro conſeruatione iurium ipſius capituli, quod conficiatur Archiuius in quo conſeruentur ſcripturæ, & inuentaria, authentica omnium iurium, & bonorum capituli, illud duobus clauibus claudatur, & conſignentur duobus de principalioribus capituli; ita & latius *Fuſc. citat. cap.15. nu.27. & ſeqq.*

55 In Eccleſia Cathedrali, vel alia in qua eſt erecta præbenda Theologalis viſitat eam, & primo perquirit, ſi Lector interpretantur ſacram ſcripturam ſecundum eum ſenſum, quē ſeruat, & tenet Sancta Mater Eccleſia, & vnanimis conſenſus ſanctorum Patrum, prout ſtatutum eſt *in ſacr. Concil. Trid. ſeſs.4. capit. de edit. & vſu ſacro. libr. §. præterea.* Item inquirat tempus horam & materiam ſacræ ſcripturæ, quam Lector legit, & ſiquid in hoc aliquid culpabile inueniat, corrigat, & ſtatuat tempus, horam, & materiam prædictam cum id rerum arbitrio ipſius Epiſcopi relinquatur *Barboſ. de canon. & ſignif. cap.27. num. 26.* qui alios citat. Quod ſi inueniat Lectorem non habere auditores, poteſt compellere canonicos, & alios Presbyteros eiuſdem Eccleſiæ ad audiendum lectionem prout voluit Sacra Congregatio *Concil. ſub die 11. Iuly 1620.* Prohibeat etiam ſacram Scripturam in linguam vulgarem vertere, cum id non expediat populo, docet *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap.17. nu.28.*

56 In eadem Eccleſia viſitat quoque præbendam penitentialem; & inquirit ſi penitentiarius ſit Magiſter, vel Doctor, aut licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & habet annos quadraginta, ac alia requiſita iuxta diſpoſitionem *Concil. Trid. ſeſs.24. cap.8. de ref.* Item ſi in confeſſionatio horis opportunis confiteri volenti, faciet copiam ſui, & ſi omnes admittat pænitentes, alias ſi pænitentes recuſet debet ab Epiſcopo puniri, vt poſt *Ricc. Gar. & alios firmat Barboſ. de canon. & Dignit. cap.26. num.14. &* 15. Item interroget ipſum Penitentiarium, a quibus caſibus abſoluit & a quibus non iuxta dicta *per Fuſc. de viſit. lib.1. cap.19. n.9.* & alia perquirat, quæ ad officium pænitentiarij rectè exercendum ſpectant.

57 Aduertant magnopere viſitatores ad ſatisfactionem Miſſarum, & Anniuerſariorum, ad quod inuigilandum eſſe dicit *Fuſc. de viſit. lib.1. cap. 20. num. 37.* teſtans multos, qui tenentur Anniuerſaria celebrare, ea omittere, quod ego ipſe expertus ſum multis viſitatioubus, in quibus interfui dum inueni ſatisfaciendum magnum numerum Miſſarum; & ad hoc vt in tali caſu facilius prouideri potuiſſet, in quacumque Eccleſia mandaui conficei tabellam cum inſcriptione onerum Miſſarum ſatisfaciendarum tam in Altari Maiori, quam in alijs Altaribus, nec non librum & in eo Sacerdotes celebrātes propria manu deſcribere onus quod ſatisfecerūt in eodem die in quo celebrarunt, & ſic quotidie ſeruatur.

58 Viſitat quoque Epiſcopus Seminarium, & diligenter inquirit de illius regimine, adminiſtratione, ordine, norma, modoq. viuendi, de ipſis magiſtris, ac etiam officialibus, & præpoſitis, de vita & moribus ipſorum, ſtudio, lectionibus, doctrina, religioneq. & obſeruantia cuiuslibet, domo, & habitatione, atq; de vicinis, ne quid obſcœnum committatur; Procuret vt timor Dei ibidem creſcat, & vitia depellantur, proinde iniungat vt pluries in menſe iuuenes ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſuſcipiant arbitrio prudentis Confeſſarij. Officium ſaltem B. Virginis, Defunctorum, & ſeptem Pſalmos quotidie recitent, aduertit *Fuſc. de viſitat. lib.1. c. 16. nu.16.* perquirat regulas ſeminarij, & laudabiles ſeruari mandet; exigat conputa ab adminiſtratoribus bonorum & redditum illius; inſpiciat Dormitorium, & mandat lampadem in eo per totam noctem ardere, & iniungat Rectoribus, vt inuigilent, ne inconueniens accidat; viſitet Refectorium, & curet vt cibaria moderata ſint ita, vt iuuenes nec laute; nec parce nutriantur, ſed moderate iuxta facultates ſeminarij.

59 Aduertant hic Epiſcopi grauiter ſi detineat in Seminario iuuenes, qui ſpem non offerunt proficiendi in virtutibus cum *Concil. Trid. ſeſs. 23. de reform.* 18. permittat recipi tantum Iuuenes, quorum indoles, & voluntas ſpem afferat eos Eccleſiaſticis miniſterijs inſeruituros; Hinc in viſitatione ego ipſe practicaui poſt habitam relationem a Magiſtris, eoſdem iuuenes alijque examinari ſubijceret perquirat etiam viſitator ſi in ſeminario ſit aliquis diſcolus, eum expellat, & ſi Iuuennes inſeruiant Cathedrali, & alijs locis Eccleſijs diebus feſtiuis iuxta diſpoſita per *Conc. Trid. cit. loc.*

60 In Viſitatione Confraternitatum inquirendum eſt, quæ opera pietatis emittat Confraternitas, ex eius inſtituto, vel conſuetudine, quas orationes, quo tempore, & loco, mandet, quæ laudabilia ſunt ſeruari, & ſæpius Confratres confiteri, & Sacram Euchariſtiam accipere; Videndum eſt, etiam ſi procedat in publicis proceſſionibus, quæ habitu qua honeſtate, decentia, & deuotione, ita vt abſit omne ſcandalum. Inquirendum quibus diebus

bus

Digitized by Google

bus in vnum conueniat,& in quo loco,& quid in congregatione tractetur,& prohibendum eſt ne id faciat tempore, quo celebratur Miſſa ſolemnis,vel prædicatur verbum Dei; Itẽ, ſi habeat Capellanos, & quos, quoties celebrent, & quo ſtipendio; Diſcoli,ſi qui ſint in confraternitate corripiantur, & ſi incorrigibiles ſint eijciantur. Diligenter perquiratur de redditibus confraternitatis, & eius bonis tam mobilibus, quam immobilibus, de quib. mandetur confici inuentarium,& annotentur pœnes acta viſitationis exigantur rationes,& computa ab adminiſtratoribus, & debitores compellantur ad ſatisfactionem, ita, & latius *Fuſc.de viſit.li.2.c.14. ſub n.12.* Imò pluries in anno poſſe cõpelli Adminiſtratores prędictos ad reddenda computa, quando conſtat rationes alias ſuiſſe redditas doloſè,vel quando redditio non fuit finalis, & plena ſed cum reſtitutione reliquorum, prout aduertit *Ricc.in prax.parte prima reſol.904.num.2.& 3.ſecundum vltim.impreſſ.* cetera ad hanc materiam, vide apud *Mart.de iuriſdict.par.2. cap.18. per totum, quem etiam adduxi ſupra hac annot.*

61 In viſitatione Hoſpitalis inquiratur, ſi debita hoſpitalitas cum charitate ſeruetur,examinentur ſtatuta, & conſtitutiones, & quæ laudabiles ſunt omnino ſeruari mandentur. Item a quo adminiſtrentur ibi Sacramento, & mandetur ſeruari conſuetudo, vel priuilegium alias adminiſtrentur à Parocho intra cuius parochiæ fines eſt hoſpitale, *Clem.2. §. fin.vbi gl.de relig. domib.* Inſpiciendus eſt locus, ſi ſit mundus aptus ad hoſpitalitatem, cubilia,& alia neceſſaria,examinandi ſunt Hoſpitalarij qua Charitate, & diligentia infirmis, & alijs perſonis inſeruiant, & aſſiſtant, ſi debitis horis tempore, & medelis. & quomodo Medicus hoſpitalis officium ſuum compleat.

62 Inquiratur, ſi hoſpitale ſit perſonatum, & si patroni ius ſibi competens,vel bona occupent. Exigatur ratio computorum ab adminiſtratoribus, & alia adimpleantur, de quib. apud *Fuſc.de viſit.lib.2.cap.14.* & eodem modo visitari poſſunt omnia alia loca pia.

63 In visitatione Monaſteriorum Monialium paucos viros ſecum ferat Epiſcopus visitator,ad ſummum duos Notarios, duas perſonas Eccleſiaſticas, & quatuor viros honeſtos, & maturos, *Clem. attendentes de ſtatu Monach.Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1.cap.14. num.50.* cum quibus diligenter perquirat Monaſterij clauſuram, in qua materia poteſt etiam mãdari claudi feneſtras vicinorum, quæ habent aſpectum ad ipſas Moniales, maximè in hoc Regno Neapolitano, in quo extat lex emanata tempore Cardinalis Gran vela, de qua meminit *Fuſc.de viſitat.lib.2.cap.19. num.50.* quid veniat nomine clauſuræ, notatum eſt *prima parte annot.5.* latè *Tambur.de iure Abbatiſſ.diſp.18.* Item inquiratur,si portæ claudantur tempore debito,& hora conuenienti, *Pauin.de viſit.parte prima qu.6.num.19.* Item de numero Monialium ac Nouitiarum, & ſi tempore debito admittantur ad profeſſionem, si ſeruent votum paupertatis, vel habeant peculium, aut munera elargiantur, de quibus latè *Tambur.de iure Abbatiſ.diſp.8. & 9.* De voto caſtitatis, & obedientiæ, ſi habeãt aliquam conuerſationem ſuſpectam, *Fuſc. cap.19.lib.2.ſub num.42.* ſcrutentur Regulæ, leges, & ſtatuta Monialium, etſi ſeruentur, de quibus *Tambur.cit.loc. diſp.13. per totum*; Si plurles in menſe Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ frequentent,quomodo officiũ diuinum recitent, de quo idem *Tambur.diſp. 15.* Si ſilentia, orationes, ac ieiunia ſeruent; Mãdetur Regulam in refectorio legi ex omnes vna menſa, & cibo nutriri exceptis infirmis prohibeatur nutrire canes, aues, ſimul dormire,vſus veſtis ſumptuoſæ, colores,ſpecula,vſus figmenti,expenſæ voluptuoſæ,& ſuperfluæ, & ſimilia, de quibus *Fuſc.cit.loc. vbi num.48.& ſeqq.* multum laudat Moniales extra caſum neceſſitatis abſtinere a vino, & lõgè ſe habere ab ocio. Cæterea ad hac materia vide DD.citatos.

SVMMARIVM.

1 *Viſitator recipere debet in victualis Procuratorem, & non in pecunia.*

2 *Viſitator nomine victualium ordinaria, & non extraordinaria recipere poteſt.*

3 *Viſitatori nomine victualium non debentur vecturæ, vel ferraturæ equorum, quod in viſitatore Apoſtolico.*

4 *Viſitatori Pauperi debẽtur vecturæ imò, & veſtes ſi indigeat, non ſic regulariter.*

5 *Viſitatori debetur Procuratio etiã pro beneficio Cardinalis cum onus ſit reale.*

6 *Viſitatoris pro Procuratione relaxari poteſt mandatum executiuum.*

7 *Viſitatori procuratio à viſitatis debetur, quod in caſu alterius conſuetudinis.*

8 *Viſitatori plures Eccleſias viſitanti*

ſitanti

Digitized by Google

ſitanti vnico die vnica debetur procuratio pro rata Eccleſiarum.

9 *Viſitans Ciuitatem in praxi non recipit procuratorem quod Iuris.*

10 *Viſitatis datur aptio ſoluendi procurationem in pecunia, vnde non poſſunt cogi continuari.*

11 *Procuratio viſitatori danda debet eſſe moderata.*

12 *Procuratio non exigenda vbi de conſuetudine non præbetur.*

13 *Procuratio non exigis ab Eccleſijs pauperibus.*

14 *Procuratio non exigis ab Eccleſijs dependentibus, & vnitis Religioni Hyeroſolimitanorum.*

15 *Procuratio non exigis ab Hoſpitali niſi habeat Eccleſiam vnitam.*

16 *Procuratio non exigis niſi effectiue fiat viſitatio.*

17 *Viſitator, & ſocij nihil vltra Procurationem accipere poſſunt, neq; pro decreti, &c.*

18 *Viſitator, & ſocij a Viſitatis, nec ſpontè oblatum accipere poteſt.*

19 *Viſitatoris notarius nihil accipere debet; niſi in caſu pro copia Actorũ quod in Nunciatore viſitationis.*

20 *Viſitator eiusq; ſocij, & miniſtri quas pœnas incurrant aliquid accipiendo vltra Procuratorem.*

21 *Viſitator quõo procedat in cauſis Viſitando ſi graue delictum infamiam., vel non iuſtum titulum inueniat.*

22 *Viſitator nequit recuſari vti ſuſpectus in pœnis, &c.*

23 *Viſitator nequit proponere edicta ad finem reuelandi delicta alicuius particularis.*

24 *Viſitator non nimis debet credere cartulis, quæ contra Viſitatos exhibentur.*

25 *Viſitator procedit ſummaria ſine figura iudicij, & quod in caſu appellationis.*

26 *Viſitatoris ſuffraganei, & ſiuti Delegatio à Decreto appellatur ad Metropolitanum.*

27 *Viſitatoris à Decreto datur, etiam appellatio, quoad vtrumque effectum ſi ſit circa exemptos.*

28 *Viſitationis occaſione quæ dicuntur fieri non ſunt appellabilia, & qualiter.*

29 *Viſitator Beneficiatum poſt decennium non compellit ad oſtendendum titulum, ſed tantum adiurandum ſe habere.*

30 *Viſitationis liber facit plenam probationem, & quando.*

31 *Viſitationis tempus non admittit expeditionem cauſarũ, & ſi ſummariarũ.*

32 *Viſitationis decreta perpetua ſunt.*

33 *Viſitatores Eccleſiaſtici poſſunt ſyndicari.*

ANNOTAT. XXIV.

§. 2.

1 INTER cetera, quæ in hoc *tex. cap. prim. de cenſib. & cæt. lib. 6.* afferuntur in terminis viſitationis, diſponitur in §. *procurationes*, Viſitatorem non poſſe recipere procurationem in pecunia, ſed in victualibus moderate, & nec ipſum, nec familiam ſuam poſſe aliquid recipere ratione officij, aut muneris. pro cuius tex. intelligentia.

2 Nota primo nomine victualiũ viſitãti debitorum veniunt res, quæ conſiſtunt in victu, non

non tamen veniunt ea, quæ ſunt neceſſaria perſonæ puta medicina, vel aliud extraordinarium pro ipſo Viſitare, declarat *Nouar. noni Iur.Pontif.pract.concl.tit.de uiſitat. concl. 5.alias* 122.*num*.2.poſt *Zerol.in prax.uerbo uiſitatio* §.6.*dub*.1. *Barboſ.de poteſt.Epiſcopi par.3.allegat.73.num*.57.ſed melius *Surd.de alim. tit.4.q.22.num.3*.dicit in his terminis nomine victualium venire tantum diaria,que cibum, & potum concernunt licet veniat tali appellatione in aliјs terminis eſus, potus, veſtis, & viſitatum, vt idem *Surd.cit. loc. numero* 2.

3 Hinc non venire nomine victualium vecturas equorum, vcl ferraturas, & proinde non debetur Epiſcopo Viſitanti, tenet *Zerol. cit.loc.dub.3.Piaſec.in praxi par.2.cap.3.num. 63.in fin.Genuenſ.in ſimil.prax.ca.21.num.12. ſecund.ultimam impreſs. Bell.diſqu.cler. par.1. tit.de cler.debitor*.§.11.*num*.4. *Nouar. cit.loc. num*.7., qui ſecus dicunt in Viſitatore Apoſtolico nempe illi deberi mercedes equorũ, & viaticum de loco ad locum, per *gloſs. in Clem.2.de cenſib. Azor.inſtit. moral.lib.3.cap. 42.quaſt.8.Surd.cit.loc.num*.10.

4 Supradicta de vectura ſeu mercede equorum declara non habere locum in Epiſcopo, vel alio Viſitatore pauperi, & indigenti: illi enim viſitanti debentur etiam mercedes, & venereæ equorum à viſitatis, & vltra victum omnia neceſſaria,itaut etiam veſtes,& familia ſit præſtanda, ſi illis indigeat, tenet *Leo Theſ.for.Eccleſ.par.2.cap.16.num.43. & 44.* Regulariter vero, & extra caſum indigentiæ tantum victum pro ſe, & honeſta familia eſt præſtanda Viſitatori, vt concludunt DD.citari, & non ſolum perſonis; ſed etiam equis ſunt præſtanda vſctualia, docet *Genuenſ.cit. num*.12.

5 Ampliatur ſuprapoſita concluſio, vt hæc procuratio in victualibus conſiſtens debeatur Epiſcopo Viſitanti etiam à beneficio poſſeſſo per Cardinalem, quia onus eſt reale ſuper Beneficio non perſonales ſuper perſona Cardinalis, voluiſſe *Sacram Congregat.in Theritonen.13.Septembris* 1631. teſtatur *Sell. ſelect.canon.cap.82. num.5. & Barboſ. ſumm. Apoſtolorum deciſ.uerbo procuratio num*.5.

6 Ampliatur etiam, vt pro huiuſmodi procuratione poſſit relaxari executio non obſtante quauis appellatione, quæ in hoc caſu non admittitur ſolum,quoad effectum ſuſpẽſiuum,docet *Bell.diſqu,cleric.par,1.tit, de Cleric.debitor*.§.11 *num.ultimo*..

7 Debetur hæc procuratio in victualib. Epiſcopo Viſitanti à Viſitatis tantum, vt omnia iura diſponunt. Verum, ſi conſuetudo particularis ſit, vt illa præſtetur à communitate, ſeruanda eſt,quouſque ipſi laici ſoliti præſtare procurationem,velint,alias ſi recuſant,cogendi non ſunt, docet *Leo in Theſ.for. Eccleſ. par.2.cap.16.num.34.Barboſ.de poteſt.Epiſcopi par.3.alleg.73.num.13.*

8 Si vnica die Epiſcopus plures Eccleſias viſi auerit,omnes pro rata fructuum, & redditum illarum contribuere debent ad hanc procurationem Viſitatori debitam,quæ procuratio vnica eſſe debet, iuxta dicta per *Zerol.in praxi uerbo uiſitatio* §.6. *dub.6. Bona cina tom.3.tit.de ſuſpenſion.in particul. diſp.3. qu.5. punct.4.num*.4.

9 De iure bene probari poteſt hanc procurationem deberi a viſitatis Epiſcopo, viſitãti etiam in propria Ciuitate, vel loco ſuæ reſidentiæ, & quando poteſt de facile redire ad domum ſuam pro prandio,& cæna; ea ratione, quia procuratio non ratione intereſſe,ſed ratione officij, & in ſignum ſubiectionis debetur, tenet poſt *gl.in cap.venerabili uerbo non ſolucrunt, & verbo rationabile de cenſib. Abb.num.2.& Hoſt.in princip.ibidem*,ſequitur *Surd.de alim.tit.4.qu.22. num.9. Bell.diſquiſit. cleric.par.1.tit.de cler.debit*.§.11.*num.2.& 3. & alij*. Verum contraria ſententia nempe Epiſcopum in Ciuitate, & loco ſuæ propriæ reſidentiæ viſitantem, non exigere procurationem, ſeruatur magis communiter in praxi,& eſt conformior diſpoſitioni,*Concil.Trid. cit.cap.*23. *ſeſs.24. de reform.* vbi conceditur miniſtranda hæc procuratio in victualibus Viſitatori,pro temporis tantum neceſſitate, & non vltra,ſed Epiſcopus viſitans in Ciuitate, & loco ſuæ reſidentiæ de facili poteſt domum ſuam ſe recipere pro prandio, & Cœna, ergo cum illo non dicitur concurrere temporis neceſſitas, de qua in *Conc.hanc ſententiam tenent Piaſec.in prax. par.2.cap.3. nu. 65.Barboſ.3.par.alleg.73. num.46.de poteſtat. Epiſcopi, Genuenſ. in prax. cap.19. per totum*, vbi teſtatur Neapoli non recipi procurationes ab Eccleſijs Ciuitatis, ſed tantum ab Eccleſijs ſuburbiorum.

10 Datur optio viſitatis an velint ipſa victualia debita Epiſcopo Viſitanti redimere, & ſoluere in pecunia,iuxta taxam ſolui conſuetam ante Concil. Trid.; id enim diſponit ipſum *Concil.cit.cap.3.§.ſit tamen*; & in hoc caſu Viſitator tenetur recipere procurationem in ea ſpecie, qua fuerit allata, ita *Piaſec.cit. cap.3.num.64. in fin.* Sed ſi vno anno elegunt viſitati præſtare procurationem in pecunia, non tamen poterunt cogi perſeuerare ſingulis annis,cum in hoc permittatur variatio, ex quo enim exigitur à volentibus dare pecuniam loco victualium, ergo non poterunt compelli, quod etiam erit in ſucceſſoribus in Beneficio,qui non ligantur facto prædeceſſorum,ita *Ceſar.diſcept.foren.cap.57. 17. & 18.* Hæc enim optio datur tantum viſitatis non vero viſitanti,vt patet ex *Concil.Nouar.citat. loc.concl.5.num.8.& 9.Genuenſ.cit.cap.21.nu.* 7.Hinc non poſſe Epiſcopum in pecunia taxare, id quod per victum ſibi neceſſarium contingebat, dicit *Zerol.in prax.uerbo uiſitatio par.2.§.6.dub.2.Barb.cit.alleg.73. num.55. & 36.*

*Nouar.cit.loc. num.*8. notatum eſt ſupra hac eadem *p.annot.*13.ad quod adde,quod quando capitulum ius habet viſitandi extra caſum vacationis ſedis, debet eligere viſitatores,qui neceſſario approbari debent ab Epiſcopo, quorum viſitatio non impedit quia Epiſcopus non poſſit iterum eaſdem Eccleſias viſitare,vt diſponit *Concil.Trid.cit.cap.*3. *ſeſs.*24.*de ref.ibi viſitatores etiam & cat.notat Armendariz in addit.ad recopilatior. leg. Nauar.lib.*1.*titul.*18.*l.*7. *de epiſc.n.*110. *quem ſequitur Nouar.cit.loc.nu.*9.

Capitulum ſede vacante tunc demum poteſt viſitare ſi elapſus eſt annus a die vltimæ viſitationis per Epiſcopum factæ etiam non expectato biennio ſi Epiſcopus erat ſolitus viſitare ſingulis trienniis, deciſum in Pampilonen. 3. Februarii 1629. & 10. Decembris eiuſdem anni refert *Aldan. compend. canon. reſol.lib.*2.*titul.*16. *num.*5. *vbi num.*6. eodẽ modo refert deciſum capitulum poſſe viſitare quæ poterat Epiſcopus viſitare, notatum eſt ſupra *annot.*13. *hac p. refert etiam deciſum Latter.de re benef.lib.*2.*q.*2.*n.*48.

4 Epiſcopus cuius magis communiter, & frequenter eſt viſitare, id poteſt per ſe ipſum,& per eius Vicarium Generalem, vel alium deputatum cum ſpeciali commiſſione, ita, vt ex ſola generali commiſſione Vicarius non poſſit viſitare *Sbroz.de off. Vicar. Epiſc.lib.*2. *q.*102.*nu.*2.*Fuſc.de viſit.lib.*1.*cap.*2. *num.* 18. *Vgol.de poteſt.Epiſc.cap.*4.*§.*7. *verſ. tertio nec viſitare Barboſ.de poteſt.Ep.p.*3.*alleg.*73.*n.*28. & notatum eſt hac parte *ann.*12.

5 Nota ſecundo Epiſcopum habet intentionem fundatam viſitandi omnes eccleſias ſibi ſubiectas & hoc iure ordinario vt notatur in hoc tex. vbi DD. omnes *Ricc. collect.* 1228. *p.*4.*in princip. vbi poſt Rot. deciſ.* 186. *p.* 1. *diuerſ.* tenet quod omnes Eccleſiæ intra Diœceſim Epiſcopi dicuntur in dubio ſubiectæ Epiſcopo.

6 Eccleſias vero exemptas omnes Epiſcopus viſitat tamquam ſedis Apoſtolicæ delegatus, non obſtantibus appellationibus, priuilegijs, conſuetudinibus, & inhibitionibus quibuſcumque prout diſponitur *in Conc. Trident.ſeſſ.*7.*cap.*8.*de ref.& Ricc.in collec.*1228. quorum Eccleſiarum, & aliarum locorum exemptorum viſitatio præſumitur in dubio facta per Epiſcopum iure delegato, non autem ordinario, niſi aliud probetur in contrarium,vt voluit *Rot. apud Tambur. in fin. tom.* 3. *de iure Abbatum deciſ.* 59. *num.* 6. *ſequitur Barboſ. de iure eccleſ. libr.*1. *cap.* 14. *num.* 19. *in fin.*

7 Hinc Epiſcopus poteſt viſitare quaſcumque Eccleſias ſeculares intra fines ſuę diœceſis exiſtentes, etiam ſi ad Regulares pertineant, & ab eis dependeant, dum tamen per ſeculares eis deſeruiantur & hoc vigore *cit. text. Concil. Trid. ſeſſ.* 7. *cap.* 8. *de ref. refert deciſum Armend. in addit. ad recept. leg. Nauar.lib.*1.*titul.*6.*de viſit.l.*5.*§.*2.*n.*3.

8 Item poteſt Epiſcopus viſitare Eccleſias omnes Curatos Monaſterijs Regularium vnitas & in eis ponere Vicarios perpetuos,vel temporaneos, prout ei magis expedire videbitur, id etiam de Eccleſijs parochialibus vnitis Cathedralibus, Collegiatis, vel alijs pijs locis diſponitur *in Concil. Trid. cit. ſeſſ.*7. *cap.*7. *de ref. Quarant. ſumm. Bull. verbo Vicarius perpetuus Eraſm. a Cochier. de iuriſd.Ordin.in exempt.p.*2.*q.*45.*n.*11.*Carz. de benef.p.*11.*cap.*2.*nu.*12.

9 Vlterius eodem modo Epiſcopus viſitare poteſt tamquam ſedis Apoſtolicæ delegatus Eccleſias omnes ſeculares nullius Diœceſis quantumcumque exemptas, & ſedi Apoſtolicæ immediate ſubiectas, etiam ſi in illis prælatus inferior habeat quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem,hæc enim viſitatio eſt facienda per Epiſcopum cuius Cathedralis Eccleſia eſt proximior Eccleſiæ exemptę,ſi id conſtet; alioquin ab eo, qui ſemel in Concilio Prouinciali a Prælato loci illius electus fuerit, ita deciditur *in Concil. Trid. ſeſſ.*24. *cap.* 9. *de ref.notant Mareſcot.var.reſol.lib.*2. *cap.*15. *n.* 6.*Rot. in recollect. per Farinac. deciſ.* 396. *p.*1. *tom.*1. *Nouar. nou.iur.pontif. prax. concl.titul. de viſit.concl.*3.*n.*5.

10 Similiter Epiſcopus tamquam ſedis Apoſtolicæ delegatus viſitat commendas Monaſteria & etiam Abbatias & præpoſituras nũcupatas,in quibus non viget regularis obſeruantia. Nec non Beneficia tam Curata, quã non Curata, ſecularia, & Regularia qualitercumq. commendata etiam exempta, & Curat ipſe Epiſcopus congruentibus remedijs etiam ſequeſtrationem fructuum, vt quę renouatione indigent, aut reſtauratione reficiantur, & Cura animarum, ſi quæ illis, vel eorum annexis immineat aliqua debita officia ręctè exerceantur, non obſtantibus quibuſcumque appellationibus inhibitionibus, & conſuetudinibus, prout latius diſponitur *in Conc.Trid.ſeſſ.*21.*cap.*8. *de ref. & ſeſs.*25.*cap.*11.*de Regul.Mareſcot.variar, reſol. lib.*2. *cap.*15.*num.*7.

11 Viſitet quoque Epiſcopus, ſeu Monaſteria domus virorum, ſeu mulierum, quibus imminet cura animarum perſonarum ſecularium, in eis,quæ ad curam animarum pertinent non ſolum loca, ſed etiam perſonas exercentes curam prædictam, etiam ſi Regulares ſint, circa res ad curam ſpectantes, ita *Conc. Trid.ſeſs.*25.*cap.*11.*de regul.notant Anton.variar.reſol.*17. *lib.*1. *Ricc. in prax. par.* 1. *reſol.*503.*&* 532.*Campanil. diuerſ. iur. canon. rub.*12.*cap.*3. *num.*51. *& ſeqq.* qui hinc colligit quod Regulares, quoad ea quæ curam animarũ continent ſubſunt Epiſcopale,qui viſitare poteſt ornamenta eccleſiæ & qualiter Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum cõſeruetur Baptiſterium & ſimilia voluit Sacra Congreg.in Cauſien.5.April. 1631. quod in-

tel-

telligę in ijs quæ tedunt in ordine ad Curam, *Seraph. deciſ.* 1067. Vnde Epiſcopus poteſt procedere contra Regulares impediétes Epiſcopum viſitare per cenſuras, vel eſtractionem hoſtij de Sacro & abſque alia monitione prout latium notatum eſt 1. *p. ann.* 49. *cum Campanil. cit. loc. & Genuenſ. in prax. c.* 8.

12 Viſitet etiam Eccleſias Parochiales, & Curatas ſubiectas militibus S. Ioannis Hieroſolymitani, & hoc facit Epiſcopus tamquam ordinarius, in ijs quæ ad curam animarum pertinét iuxta diſpoſita in Motu proprio Pij V. & non ſolum loca ſed etiam perſonas Parochorum, per dictos Milites deputatorum prout aduertunt *Nouar. ſumm. Bull. verb. viſitare n.* 10. *latius Barboſ. de iure eccleſ. libr.* 1. *cap.* 14. *n.* 22. vbi in fine, aduertit quod Epiſcopus ten etur viſitare prædictos Parochos S. Ioannis Hieroſolymitanis gratis, & abſque impenſa teſtatur ſic voluiſſe ſacra Congreg. in Auguſtana 26. Iunij 1627.

13 Item Epiſcopus viſitat etiam auctoritate Apoſtolica capitulum Cathedralis & aliorum maiorum Eccleſiarum, & illorum perſonas non obſtante quauis exemptione, conſuetudine, ſententia, iuramento & concordia quæ tantum ſuos auctores obligat, & hæc pōt epiſcopus per ſe ſolum, vel ſi ei videbitur cum adiunctis, iuxta canonicas ſanctiones, prout diſponitur in *Concil. Trid. ſeſſ.* 6. *cap.* 4. *de ref.*

14 Hæc facultas viſitandi capitula vigore huius decreti competit tantum Epiſcopo per ſe perſonaliter viſitare volenti, ſecus ſi vigore aliorum decretorum Concilii Triden. nam nunc benè poteſt viſitare per Vicarium generalem, vel alium viſitatorem, ſi legitime impeditus fuerit, refert deciſum *Aldou. compend. canon. reſol. lib.* 1. *titul.* 7. *nu.* 2.

15 Dicitur *in cit. cap.* 4. *Conc. Trid.* epiſcopum viſitare poſſe capitula prædicta iuxta Canonicas ſanctiones, quod intelligitur iuxta diſpoſitionem iuris communis citra punitionem, & priuationem voluit Rot. in vna Calaguritana Iuriſdictionis 25. Maii 1580. coram Bubalo *p.* 2. *diuerſ. dec.* 328. *refert Barboſ. cit. cap.* 14. *nu.* 25.

16 Viſitare quoque poteſt Epiſcopus, etiam tamquam ſedis Apoſtolicæ delegatus Hoſpitalia, collegia ac confraternitates laicorum, dūmodo ſub Regum immediata protectione non ſint, nam tunc viſitati non poſſunt ſine Regum licentia, ita decipitur *in cap.* 8. *ſeſs.* 22. *de reform. Concil. Trid.* vbi generaliter datur facultas epiſcopo viſitandi eleemoſynas Montes pietatis, ſiue caritatis, & alia omnia pia loca quæ ad curam laicorum pertinent, etiam ſi exemptionis priuilegia ſint munita. *Nouar. nou. iur. pontif. pract. concluſ. titul. de viſit. concl.* 4. *alias* 121. *qui n.* 2. id ampliat etiam ad Eſtauritas.

17 Ampliatur quoque hęc Epiſcopi facultas, vt poſſit viſitare confraternitates laicorum exiſtentes in Eccleſiis Regularium quoad adminiſtrationem, ſecus quoad Altaria, quæ intra eaſdem eccleſias conſtituent ea enim viſitare non poteſt Epiſcopus, refert voluiſſe Sacram Congregationem in vna Imolenſ. 1622. *Nouar. cit. concl.* 4. *n.* 4. *Barboſ. de iur. eccleſ. lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 30. *in fin.*

18 Ampliatur ſimiliter vt Epiſcopus viſitare poſſit Hoſpitalia, etiam ſi in fundatione eſſet dictum, quod ordinarius non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione; nam non poteſt fundator quoad hoc præiudicare iuribus ordinarii, prout probat & refert deciſum per eandem Sacram Congregationem, idem *Nouar. eod. loc. nu.* 6. *poſt Groſs. de effi. Et. cleric. eff.* 1. *nu.* 610. Hæc proculdubio procedunt, quando non eſt datus, & obligatus in fundatione alius viſitator, ſed ſi in fundatione eſſet etiam dictum, quod hoſpitale quoad viſitationem ſubeſſet aliqua inferiori prælato, dignitati, &cœt. tunc dubium eſt an Ordinarius poſſit cumulatiue cum viſitatore aſſignato viſitare, in qua dubitatione ſunt opiniones hinc inde, prout videre eſt apud *Ludouiſ. dec.* 4. *per totum & Ricc. collect.* 1228. *p.* 4. *circa med.* ſed illa videtur verior opinio quod ſi datus eſt viſitator inferior, ſimpliciter intelligitur cumulatiue cum Epiſcopo ſi dictum eſt quod Epiſcopus non ſe intromittat, expreſſe intelligitur priuatiue ita teneatur voluiſſe *Sacr. congreg. & mon. Mareſ. variar. reſ. cap.* 15. *num.* 10. & 11. *lib.* 2. *Ludouiſ. dec.* 8. *nu.* 1.

19 Ampliatur etiam vt Ordinarius poſſit viſitare Hoſpitalia, & alia pia loca, etiam erecta ſine Epiſcopi maioritate, tenet *Bouadill. in ſua politic. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 39. *Valaſc. deciſ.* 105. *nu.* 59. *Mart. de iuriſd. par.* 2. *cap.* 18. *num.* 5. vbi refert ſic fuiſſe deciſum ſequitur *Nouar. loc. cit. nu.* 3. quod tamen non procedit viuente fundatore, tunc enim non poſſit Ordinarius viſitare hoſpitale prædictum niſi haberet formam eccleſiæ, prout teſtatur fuiſſe deciſum in Curia Archiepiſcopalem Neapol. *Ric.* 4. *p. deciſ.* 209. *num.* 9. *poſt Genuenſ. in prax. cap.* 17. *num.* 1. Nec etiam procedit in hoſpitali, vel alio pio loco, quod ſub immediata Regis protectione eſt, illud enim non poſſit per Epiſcopum ſine ipſius Regis licentia, vt notatum eſt ſupra, vt refert *Mar. de iuriſd. cit. cap.* 18. vbi habetur quando hoſpitale dicatur ſub Regis protectione in his terminis [illegible]

20 Poteſt quoque epiſcopus viſitare ex delegata auctoritate moniales omnes exemptas quoad clauſuram per diſpoſitionem *Concil. Trid. ſeſs.* 25. *cap.* 4. *de regul.* vbi in Monaſterijs exemptis committitur Apoſtolica auctoritate epiſcopis clauſuram violatam reſtitui, & inuiolatam conſeruari, ex quibus poſſe in viſitatione prædicta epiſcopum diligenter & ſingillatim inquirere omnia, quæ ad clauſuram pertineant aduertit *Tambur. de*

*iure Abbatiſs.diſp.17.quæſit.2.num.*3.Pro qua viſitatione poteſt libere Epiſcopus ingredere ſepta Monaſterij exempti, & ſi impediatur poteſt procedere cõtra impedientes per ſententiam excommunicationis, vel ſi claudatur oſtium, illud frangere, vt poteſt *Campanil.Genuenſ.& Barboſ.* aduertit *Tamburin.loc.cit.nu.4.& ſeqq.* Non tamen poſſe examen facere intra monaſterij ſepta, ſed in collocutorio, aut ad crates, vel ad feneſtram, per quam porrigitur Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, prout teſtatur ita practicari idem *Tambur.cit.loc.num.4.in fin.*

21 Monaſteria vero Monialium, quæ ſedi Apoſtolicę immediate ſubduntur, viſitari poſſunt per Epiſcopum ordinarium non ſolum quoad clauſuram, ſed etiam quoad reliqua, nam illa ſunt ſub cura Epiſcopi per diſpoſitionem *Concil.Trident.ſeſs.25.cap.9.de Regul.* vbi declaraſſe Sacram Congregationem de cura, regimine, & gubernio, quoad ſpiritualia tantum ſecus, quoad temporalia, referunt *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.2.cap.12.n.58. Tambur.cit.loc.num.5.verſ.ex quibus.*

22 Vltimo, poteſt Epiſcopus viſitare omnes Clericos ſæculares nõ obſtante quouis priuilegio, vel exemptione eos delinquẽte punire, iuxta diſpoſita per *Concil. Trident.ſeſs.6.cap.3.& 14.c.4.de ref.*& non ſolum ſeculares, ſed etiam Regulares extra Monaſterium degentes, vt in dicto *cap.3.Conc.Trident.* notat *Barboſ.de iure Eccleſ. lib.1. cap.14. numero 32. & ſeq.*

23 Nota 3. Epiſcopum teneri, vt ſupra per ſe ipſum, vel ſi impeditus fuerit, per eius generalem Vicarium, vel alium viſitatorem ſuam Diœceſim, ſingulis annis viſitare; quod ſi Diœceſis nimis ampla ſit, ita vt quotannis viſitari non poſſit tenetur ſaltem viſitare maiorem partem illius, ita tamen, vt tota viſitetur biẽnio, ita diſponitur in *Conc.Trid.ſeſs.24. cap.3. de reform.* notat *Tuſc.de viſit.lib.1.cap.1.num.12.* vbi ex identitate rationis dicit, quod ſi viſitatio finiri non poſſit infra biennium ob latitudinem Diæceſis, vel ob impedimenta, quæ occurrere poſſunt, Epiſcopus non arctatur dicto tempore, a Concilio Trident. aſſignato.

24 Non ſolum poteſt per Epiſcopum tempus prędictum ampliari ſubſiſtente legitima cauſa, ſed etiam reſtringi ita, vt poſſit Epiſcopus Diæceſim viſitare bis in anno, ſi neceſſitas ſubſit, habetur ex *gl. in cap. conquerente verſ.viſitanda de off. ordin. Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 2. num.46.* Nulla vero ſubſiſtente cauſa adhuc debet viſitare quolibet anno, nec poteſt impediri ſub prætextu fuiſſe ſolitum viſitari quolibet triennio, refert deciſum 15. *Martij 1624. coram D.Merlino in Pampilonem, Lotter.cit.loc.num.*48.

25 Quo tempore debeat Epiſcopus incipere hanc viſitationem, non eſt in iure determinatum, ſed id remittitur arbitrio ipſius Epiſcopi, qui poteſt eligere tempus loco magis proportionatum; hinc in hyeme propter vrgentes tempeſtates non laudatur à *Fuſc. de viſit. cap.1.lib.1.num.13.*

26 Similiter remittitur arbitrio Epiſcopi, a qua Eccleſia velit inchoare viſitationem, que liceat ſoleat, vt plurimum inchoari ab Eccleſia Cathedrali, id tamen non eſt de præcepto, cum poſſit Epiſcopus inchoare ab Eccleſia, quæ ſibi magis placuerit reſeruatis iuribus, & ſine præiudicio aliarum Eccleſiarum, prout voluit *Sacra Congregatio Rit. in Eguanien. 10. Iunij 1602. in reſponſ.ad dubium 2.teſte Sell. ſelect. Canon. cap.52. num.23. & Barboſ. ſumm. Apoſtolorum dec.ver.viſitatio num.1.*

27 Adeo tenetur Epiſcopus ſtatuto tempore viſitationem facere, vt ſi eam prætermittat ſine iuſta cauſa poſſit per Archiepiſcopum cogi *cap.1.§.fin.de off.ordinat. lib.6. Conrad. in templ.iud.lib.2. cap.4. num.18. Bott. de ſynod. par prima num.45.& ſeqq.*, nam generale eſt poſſe Archiepiſcopum compellere Epiſcopũ ad faciendum, quod facere tenetur, *Quarant. ſumm.Bull.de Archiep.num.9.fol.47.*; Sed hęc vide latius diſcuſſa *par.1. annot.*30.

28 Nota 4. quod ante quam inchoetur viſitatio, proponi ſolent edicta, in quibus ſignificetur viſitandis tempus viſitationis, & quia in edictis contineri ſolet generaliter tempus, in quo inchoatur viſitatio, ideo quando Prælatus intendit particulares Eccleſias viſitare, debet denunciare diem aduentus ſui, nec viſitandos debet imparatos inuadere, niſi iuſta cauſa contrarium ſuadeat, *Fuſc.de viſitat.lib.1.cap.4.num.4.Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1. cap.14.num.36.* qui vlterius addit, quod Curatus, vel alius Eccleſiæ viſitandæ Rector debet diẽ aduentus Epiſcopo viſitatori populo denunciare, ad hoc vt ſe præſtaret ad recipiendum illum.

29 Item ſolent eligi per Epiſcopum, vel alium viſitatorem aliqui viri experti, & in rebus Eccleſiaſticis verſati, qui ipſum Epiſcopum coadiuuent in viſitando, qui non debent eligi in magno numero, ne nimium grauentur Eccleſiæ viſitandæ maxime in diæceſi cum ibi præſtentur victualia; qui numerus licet a iure communi ſit taxatus, vt refert *Leo Theſ. for. Eccleſ.par.2.cap.16.num.38.*, nihilominus praxis reputat eũdem numerum exceſſiuum, propterea ſolent eligi duo conuiſitatores, quando viſitatur Diæceſis, iuſta dicta in *cap. in ſingulis de ſtat.Monach. & extrauag. debent de off.ordin.* inter communia; ſimiliter eligitur Notarius, qui acta viſitationis conſcribat, refert *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1. cap.14. num.38.* Et an poſſit Notarius aliquid a viſitatis recipere, vide *Nauar.conſ.1. de cenſib. Zerol.in prax.verbo viſitatio §.6.dub.4. Piaſec. in prax.cap.3.num.63.verſ.neque cancellarius, Barboſ.par.3. allegat.73. num.42.* In his enixi terminis communiter aduertunt DD. Epiſcopum, vel alium viſitatorem debere eſſe

con-

Digitized by Google

contentum in viſitatione diæceſis modeſto equitatu, & famulatu, & celerrime viſitationem abſoluere, ne oneroſus ſit viſitatis, ex *cap.cauendum,& ſeq.10.q.3.cap. cum Apoſtolus in princip.&* §.*fin.de cenſib.cap.*1.§.*procurationes,& cap.exigit eod.tit. de cenſib. in 6.*

30 Non eſt tamen neceſſaria electio adiunctorum, ſed tantum voluntaria, cum poſſit ſine illis Epiſcopus viſitare etiam Capitula, Cathedralium, & aliarum maiorum Eccleſiarum, vt deciditur in *Concil.Trid.ſeſs.6. cap.* 4.*de ref.* Nec tenetur Epiſcopus in viſitatione adhibere conſenſum prædictorum, quos ſibi pro viſitatione facienda adiunxit, tenet *Ricc. in prax. par.prima reſol.*907. qui doctrinam accepit, licet tacito nomine a *Mareſcott.var. reſol.lib.2.cap.15.num.*12. Alia præparatoria ad viſitationem, vide apud *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1. cap.14. num.35. & ſeqq.* vbi primo obſeruat, quod Epiſcopus ante viſitationem debet ſynodum Diæceſanam celebrare, per *tex. in cap. ſicut olim de accuſat.* praeces, quæ recitari ſolent ante inchoationem viſitationis habentur in Pontificali, refert *Fuſc.cap.*4. *num.*10.

31 Nota 5.quod Epiſcopus viſitans Eccleſiā, viſitationem incipit, & ſequitur infraſcripto modo. primo viſitat Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, in qua viſitatione ante omnia hortari debet ad tenendam de tanto Sacramento doctrinam illam, quam ſemper tenuit, & tenet Sancta Mater Eccleſia, prout latius docet *Fuſc. de viſit. cap.5. num.2. lib.*1. Deinde ſcrutatur quomodo hoc ſacramentum cuſtodiatur, ſi locus ſit decens, & Eccleſiæ eminentior, ſi tabernaculum ſit firmum, & clauſum, & clauis penes ſacerdotem cuſtodiatur, ſi lumen coram eo perpetuo ardeat, ſi particulæ mutentur ſaltem quolibet octauo die, ex antiquæ ſumantur, ſi tabernaculum exterius, & interius ornetur veſte ſerica, ſi particulæ conſeruentur in vaſe argenteo, quæ vaſa debent eſſe duo, vt dum vnum defertur cum Sanctiſſimo ad infirmum reliquum remaneat in Tabernaculo, cum alijs particulis, pro adoratione populi, ſi vas prædictum argenteum reſideat ſuper mundo corporali benedicto; ſi tabernaculum prædictum ſit honorificum, iuxta facultates Eccleſiæ, quod non permittat ſtare in loco humido, vel minus decenti, ita *Fuſc.cit.cap.5.num.4.libro primo, Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1. cap.14. numero* 45.

32 Item in viſitatione huius ſacramenti inquirat viſitator, quomodo illud ad infirmos deferatur, & prouideat illud deferri cum decenti numero luminum, & vmbrella, & vt decentius deferatur; vbi non eſt, erigat ſocietatem Sanctiſſimi Sacramenti; & mandet prouideri de lanternis, ad hoc vt hyberno tempore lumina ventis non extinguantur, in locis, vbi id neceſſe eſt. Similiter mandet qualibet tertia Dominica menſis fieri proceſſionem per ambitum Eccleſię, cum eodem Sanctiſſimo Sacramento.

33 Vlterius in hac viſitatione omnino prouideat, viſitator ne in tabernaculo huius ſacramenti detineātur, nec etiam ſacramentalia, vel ſacra olea, aut quid aliud, ſed ille in alio loco reponantur, vt dicemus inferius, notat *Fuſc.cit.loc. num.*5.

34 Quod, ſi negligens reperiatur Rector, vel alius, cui competit, in hac cuſtodia Euchariſtię poteſt per Epiſcopum viſitatorem puniri pœna ſuſpenſionis ab officio, per tres menſes *cap.1.de cuſtod.Euchar.cap.ſane de celeb. miſs.* quæ pœna poſſit per viſitatorem minui, & augeri iuxta negligentiam, & culpam Rectoris, ita *Fuſc.cit.cap.5.num.*4.

35 Secundò viſitator viſitat Fontem Baptiſmalem, qui in omni Eccleſia curata eſt neceſſarius, & debet eſſe lapideus, vel ſaltem æneus ſtanneatus, poſitus in loco conſpicuo, in quo diligenter aduertat Epiſcopus, ſi nitide obſeruetur, & caute, ſi ſint in eo ſciſſuræ, ſi ſit firmiter clauſus, & clauis conſeruetur in loco tuto, ſi aqua renouetur, tempore debito, & prior ponatur in ſacrario. *Fuſc. de viſitat.cap. 6.num.16.lib.*1. Si adeſt peluis, & coclearc pro adminiſtranda vnda Baptiſmatis, & alia ad id neceſſaria, ſi ſupra fontem adſit immago Sancti Ioannis Baptiſtę Chriſtum Dominum baptizantis. Hic ſolet viſitator interrogare Parochum, circa modum miniſtrandi Sacramentum Baptiſmatis iuxta formam Ritualis Romani.

36 Tertiò, viſitat ſacra olea, & perquirit ſi illa munde conſeruetur, & in decenti loco, quæ ſolent conſeruari in feneſtrella à latere dextro Altaris, & prope illud, vt participent lumine lampadis; ſi ſub firma claue, & clauis prædicta à presbytero conſeruetur. ſi vaſa, in quibus conſeruantur olea, ſint diſtincta, per literas ne error admittatur in illorum vſum. Item perquirit ſi olea prædicta ſingulis annis renouentur, & ſi vetera comburantur, iuxta diſpoſita *in cap.omni tempore, & c.ſi quis de alio de conſecrat.diſt.4. & cap. in literis de conſecrat. diſt.*3. Et principaliter aduertat viſitator ne aliquis abuſus, vel ſacrilegium oriatur, prout aduertit *Fuſc.cit. cap.6.num.* 15. Vaſa enim in quibus hæc ſacra olea conſeruantur, debent eſſe argentea, ſi facultates Eccleſiæ ſuppetunt ſin minus ſtamnea, bene cooperta, notat *Fuſc.cit.loc.num.*14. vbi multa ad hoc. Interrogari ſolet Parochus circa adminiſtrationem horum ſacrorum oleorū iuxta Ritualem. Perquirat etiam Viſitator, ſi prope Fontem Baptiſmalem ſit conſtructum ſacrarium ac ſi ſera, & claue claudatur.

37 Quartò, viſitat Reliquias, cum maxima veneratione, & deuotione ac cum luminibus accenſis, & perquirit primo, ſi reliquiæ ſint certæ authenticæ, & ab Epiſcopis approbatæ; cum recipi non poſſint antequam ab

Epi-

Epiſcopis recognitæ ſint, & approbatæ, ſtatuit *Sixtus V. conſtitut.* 88. §. 3. *incip.* Dominus *Idib. Nouembris* 1588. *apud Laert. Cher. tom.* 2. *fol.* 644. Et ſi ſint Sanctorum ab Eccleſia approbatorum, iuxta deciſa per *Sacram Congregat. Epiſcop. & Regul.* apud *Gauant. in manual. Epiſcopor. verbo Altare num.* 12. *Lezan. in ſumm. qq. Regul. tom.* 3. *verbo Altare num.* 6. alias Viſitator debet prohibere, ne illæ in Altari collocentur, & populo publicæ venerandæ exponantur, prout habetur ex citatis Iuribus.

38 Quod ſi ſint Reliquiæ antiquæ, & non inueniatur authentica, debet Viſitator permittere, vt habeantur in ea veneratione qua hactenus fuerunt, teſtatur voluiſſe *Sacr. Congregationem Bonac. in primum Decalog. præceptum diſp.* 3. *quæſt.* 1. *punct.* 4. *num.* 4. *verſ. dixi*, quem refert *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par.* 3. *allegat.* 97. *num.* 11. Deſcribantur in ipſa Viſitatione ſingulæ reliquiæ.

39 Item, & ſecundò perquiratur, ſi Reliquiæ caute, & honorifice cuſtodiantur, & conſeruentur, in quibus vaſculis, etſi munda ſint, ſi cum clauibus bene firmis retinendis per perſonas fide dignas; ita *Fuſc. de viſit. cit. cap.* 8. *num.* 14.

40 Hinc collige primò, Reliquias non eſſe aſſeruandas in Monaſterijs Monialium, ideſt intra eorum ſepta, ſed bene in Eccleſijs exterioribus, & decenti loco, voluit *Sacra Congregat. Epiſcop. & Regul. in Fauentin.* 7. *Martij* 1617. *teſte Sell. ſelect. Canon. cap.* 58. *num.* 6. & *Barboſ. ſumm. Apoſtolorum dec. verbo Reliquiæ Sanctorum num.* 11.

41 Collige ſecundò, poſſe concedi vnam clauem Reliquiarum Sanctorum, Patronorum Ciuitatis, Magiſtratui ſeculari eiuſdem Ciuitatis, prout voluit *Sacra Congr. Rit. in Litter.* 8. *Maij* 1604. *ut teſtantur loc. pred. Sell. num.* 5. *& Barboſ. num.* 9.

42 Vlterius, & tertiò perquiratur, ſi adeſt inuentarium Reliquiarum, alias mandetur confici pro futuro, & perpetua memoria, aduertit *Fuſc. cit. cap.* 8. *ſub num.* 14. Quartò, inquiratur quomodo Reliquiæ oſtendũtur populo, & mandetur non oſtendi extra earum copias, per *tex. in cap. cum ex eo de Reliqu. & vener. Sanct.* nec quotidie, ſed debitis temporibus, & horis per ſacerdotem indutum ſuperpelliceo, & ſtola, cum deuotione, & luminibus accenſis, *Fuſc. cit. ca.* 8. *num.* 14. vbi omnino aduertit, quod in his caueatur in tãtum omnis ſpes alicuius turpi lucri. Quintò, perquiratur, ſi Reliquiæ habeant ſcripturas, quibus diſtinguantur inter ſe, vt aduertit idem *Fuſc. cit. loc.*

43 Quintò, viſitent Altare Maius ibique perquirat, ſi concurrant omnia, quæ notata ſunt hac parte *annot.* 19. Vbi multa de Altaribus, & vlterius cognoſcat, ſi ornamenta ſuperimpoſita ſint munda, & pura, & linteamina ſi ſint tria, etſi ibidem celebretur cum Altari portatili, aduertat ad huiuſmodi Altare, ſi habeat eius requiſita, ſi ſit bene accomodatum, & mundum conſeruetur; mandet prouideri de ornamentis præcipuè pallijs omniũ colorum. Inquirat Altaris altitudinem, longitudinem, & gradum, & prouideat, quod ſint ita proportionata, vt celebrans commodè ſe aptet; & vt Miniſtri ſint ſolliciti in ornando Altari ſecundum conſuetudinem Eccleſiæ, & Feſtorum occurrentium; Mandet remoueri quicquid ibi repererit varium, & ſuperſtitioſum, aut ſcandaloſum; aduertat ad Imagines, ne quid indecens ſit; & prohibeat, ne ibidem celebretur cum præcibus nefarijs inſolitis, & inhoneſtis, vel ſine debitis indumentis, & ſine Altari portatili, ſi non eſt conſecratum, & ſi quos inueniat contrafacientes, grauiter puniat, *Fuſc. de viſit. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 20. *& ſeq.*

Perquirat de omnibus Altaris, & de illorum ſatisfactione, de qua ſatis conſultum eſt confici librum. Adnotentur Tituli Beneficiales, ſi qui ſunt in eodem Altari cum nota Sanctorum, & Beneficiatorum, & onerum Miſſarum, & redditum ſpectantium ad Beneficia.

44 Sextò viſitet Altaria, & idem perquirat, vt dictum eſt de Altari Maiori, & in particulari, ſi Altare habeat titulum Beneficij, & onera Miſſarũ perquirat diligenter de ſatisfactione, & mandet ornari & reparari neceſſarijs, quod ſi Altare nullam, aut paruam habeat dotem compellat patronos, ut illud reſtaurent, & ornent, infra breuem, & competentem terminum, alios poſſit illud demoliri facere, vel alteri patrono ornari, & reparari volenti concedere, voluit Sacra Congregat. Epiſc. & Regul. in Modenen. 16. Ianuarij 1604. refert *Barboſ. in ſumm. Apoſtolorum dec. verb. Altare n.* 6.

45 Septimò viſitet Tectum, pauimentum, & parietes Eccleſiæ, & ſi indigent reparatione mandet reparari. Quod ſi inueniat defunctorum corpora ſepulta in tumulis ſupra terram mandet ea amoueri, & in profundis tumbis recondi, aduertit *Fuſc. de viſit. lib.* 1. *cap.* 10. *nu.* 5. Quod ſi Eccleſia eſt cooperta, nudo tecto, mandet ſaltem ſupra Altaria, adaptari vmbrellam, ex ligneis tabulis, vel tela, item ad feneſtras accommodari telas ad repellendos ventos.

46 Octauò viſitet ſacriſtiam & ibidem ſacram ſuppellectilem, paramenta, & ornamenta neceſſaria ſecundum qualitatem, redditum Eccleſiæ, & Populi, vaſa ſacra Calices, patenas, Cruces, Turibula, candelabra, quomodo prædicta nitida ſint, & munda, & quomodo conſeruentur, notat *Fuſc. de viſit. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 3. Et ſi prædicta vaſa ſint ex debita materia, *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 46.

47 Viſitet libros, & prouideat, vt ſint libri neceſſarij nempe Miſſales de nouo editi, ex decreti *Concil. Trident. iuſſu Pij V. Pontif. Max.* 1568.

Digitized by Google

1568.*& 3.ſui Pontificatus*, cum Sanctis nouiter add tis. Baptiſteria, ſecundum morem Romanæ Eccleſiæ id eſt Rituale nouiter impreſſum; Nam perquirit librum Baptizatorum, in quo parochus deſcribit Baptizatos in ſua Parochia, & aduertatur, ſi modus ſcribendi, iuxta formam traditam in eodem Rituali, ſi adſit vitiatura, vel raſura, aut ſpatium, ita vt facile addi poſſit, quæ non debent permitti. Perquiratur etiam etſi non adeſt mandetur confici librum, in quo deſcribantur omnes defuncti, & alium in quo deſcribantur omnes confirmati; Item mandetur confici inuentarium omnium iurium reddituum, & bonorum Eccleſiæ tam ſtabilium, quam mobilium, *Fuſc.cit.cap.13.num.vltimo*.

48 Mandetur in ſacriſtia accomodari oratorium, & in quo ſacerdotes genuflexi, ante ſacrum ſe præparent, & poſt, Deo gratias agãt, in loco remotiori, & commodiori, vbi affigatur deuota immago, & caſta in qua ſunt orationes dicendæ ante, & poſt Miſſam. Mandetur etiam in eadem ſacriſtia adaptari fontem ſeu lauatorium, cum Mantili pro manibus cum ſacrario, vt aduertit etiam *Fuſc.c.l. in fi.*

49 Viſitet Campanile, & inquirat locum, & ſi Campanæ ſunt benedictæ, modum pulſandi, & mandet, vt campanæ pulſentur, iuxta varietatem temporum, & dierum Feſtorum, & laudabilium Eccleſiæ conſuetudinem ad prima Officia, & ne ſub pretextu huius pulſationis aliquod iure lucrum quæratur. & omnino mandet, quod campanæ pulſetur mane, meridie, & ſero ad orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam, notat etiam *Fuſco de viſit.libr.1.cap.14.num.15.&* 16. Aduertunt hic viſitatores quandoque Rectores, vel aliter, cui competit, aut nimis feſtinantes, aut tarde pulſare Campanas maxime ad miſſas, ideo prouideant vt congruenti ordine & tempore ſonent.

50 Decimò, viſitat Domum Eccleſiæ, in qua ſolet inhabitare parochus, vel alius presbyter illius, & primo mandat illam reparari, ſi qua indiget reparatione, nam ſi Rector in ea habeat omnia, quę requiruntur ad animarum curam puta libros ſacrorum canonum, Eccleſiaſticorum conſtitutionum, ſanctorum patrum, homilias, & caſuum conſcientiæ, & Cathechiſmi atque ſacerdotalis officij. Et è contra ſi adſint libri profani, & improbatæ lectionis, remoueantur; aduertit *Barb.de iur. eccleſ.lib.1.cap.14.num*.47. Hic ſolent vt plurimum reperiri confugientes facinoroſi, & perſonæ malæ vitę, & propterea eſt iniungendum Rectori, vt talem conuerſationem non admittat,

51 Vndecimò. viſitator interrogans Curatum ab eo diligenter inquirit quomodo exequatur ea, quæ ad Curam animarum ſalutem Diuina officia ac ſacrificia pertinent, quomodo honeſte, & exemplariter viuat; deinde interroget eundem de vita & moribus ſubditorum, ſi præcepta Eccleſiæ adimpleant, ſi inter eas ſit aliquis publicus peccator, vel ſcandaloſe viuens, & aliquid ſuperſtitioſum exercens; quod ſi aliquem huius vitæ inueniat; contra ipſum procedat, prout iuris eſt aduertit *Barboſ.cit.cap.14.n.48.*

Deinde interroget loci incolas de vita & moribus curati quomodo officium ſuum diligenter exequatur, & ſacramenta adminiſtret, & ſi quid correctione dignum inueniat corrigat, prout notat idem *Barboſ.cit.loc.*

52 Si Eccleſia eſt collegiata, vel Cathedralis vltra prædicta Epiſcopus viſitat etiam Chorum, & Capitulum, & perquirit ſi ad vſum chori ſint libri neceſſarij puta Antiphonaria, lectionaria, gruadualia; pſalteria, martirologia, breuiaria, miſſales, & ſimilia pro canendo, & pſalendo in Choro, prout notat *Fuſc.cit.loc.cap.13.num.*4. Item inquirat quot ſint Canonici, & Dignitates, ſi aliqua inſignia deferant, inquirendum eſt quomodo illa deferant, & a quanto tempore & qua auctoritate, quod ſi inueniat illa exorbitantia, & propria auctoritate aſſumpta, prohibeat ea, imò autem poſſet de falſo puniri, per *leg.eos §.finali ff. de falſ. Abb. in cap.1.de cler. non ordin. miniſtr.*. Item inquirendum eſt ſi Canonicatus omnes habeant annexum ſacrum ordinem, & ſi inter Canonicos ſi aliquis, qui ad ordinem requiſitum non ſit promotus, cogendus eſt præciſe infra annum promoueri non obſtante quonis priuilegio iuxta diſpoſita *per Concil.Trid.ſeſs.22. de ref. cap.* 4. Item perquiratur inter Canonicos, & Cathedralis Eccleſiæ ſi nouiter prouiſi, fidei profeſſionem emiſerunt intra tempus iuxta formam præſcriptam per Pium IV. in ſua Conſtitutione incipientem iniunctum ex decreto. *Concil.Trid.ſeſs.25.cap.2.§.cæteri de reformat.*

53 Vlterius in hac viſitatione Capituli inquiratur, ſi canonici omnes dignitates, ac perſonatus habentes reſideant, ac inſeruiant iuxta Sacri Concilij Decreta præcipue *ſeſs. 24. cap.* 12. & ſi per ſe ipſos inſeruiant, & ſi reperiatur inſeruire per ſubſtitutum, omnino prohibeatur iuxta formam *cit. tex. Concil. Trid. §. omnes vero, Fuſc.de viſit. libr.1. cap.15. nu.* 17. vbi refert ſeruitium per ſubſtitutum fuiſſe in totum deletum in eccleſia Sarnenſi. & ad hoc vt ſeruitium prædictum vere habeatur, omnino ſtatuẽdũ eſt, diſtributiones quotidianas diſtribui inter pręſentes, & inſeruientes ſtatutis horis, iuxta diſpoſitionem *cap. licet canon.de presb.cap.de cætero de cleric. non reſid.* & ſi diſtributiones non ſint, Epiſcopus procuret ſeparari tertiam partẽ omnium, & conuerti in diſtributiones pro intereſſentibus dandis, iuxta ſancita *in Concil.Tri. ſeſs.21. de reform. cap.3.* & ſi in hoc capitulum negligat, poſſit ipſe epiſcopus eligere pulſatores, qui abſentes, & non inſeruientes notent ad hoc vt illi priuari poſſint diſtributionibus, aduertit *Fuſc.in l.c.c.15.nu.29.*

Si-

54 Similiter Epiſcopus viſitans capitulum inquirat, quomodo illud in vnum congregetur pro expediendis negotijs ipſius Capituli; prohibeat capitula celebrari tempore diuinorum officiorum *Barboſ. de canon. & ſignif. cap.35.nu.14.* & quod ſine tumultu, & altercatione celebrentur. Examinet quoque capitula, decreta, & ſtatuta Capituli, & ea quæ licita, & honeſta ſunt, confirmet, cœtera aboleri præcipiat, nec ſeruari; exigat etiam rationem ab adminiſtratoribus bonorum capituli, & debitores compellat ſoluere: procuret quoque pro conſeruatione iurium ipſius capituli, quod conficiatur Archiuius in quo conſeruentur ſcripturæ, & inuentaria, authentica omnium iurium, & bonorum capituli, illud duobus clauibus claudatur, & conſignentur duobus de principalioribus capituli; ita & latius *Fuſc. citat. cap. 15. nu. 37. & seqq.*

55 In Eccleſia Cathedrali, vel alia in qua eſt erecta præbenda Theologalis viſitat eam, & primo perquirit, ſi Lector interpretantur ſacram ſcripturam ſecundum eum ſenſum, quẽ ſeruat, & tenet Sancta Mater Eccleſia, & vnanimis conſenſus ſanctorum Patrum, prout ſtatutum eſt *in ſacr. Concil. Trid. ſeſs.4. capit. de edit. & vſu ſacro. libr. §. præterea.* Item inquirat tempus horam & materiam ſacræ ſcripturæ, quam Lector legit, & ſiquid in hoc aliquid culpabile inueniat, corrigat, & ſtatuat tempus, horam, & materiam prædictam cum id remm arbitrio ipſius Epiſcopi relinquatur *Barboſ. de canon. & ſignif. cap.27. num. 26.* qui alios citat. Quod ſi inueniat Lectorem non habere auditores, poteſt compellere canonicos, & alios Presbyteros eiuſdem Eccleſiæ ad audiendum lectionem prout voluit Sacra Congregatio *Concil. ſub die 11. Iulij* 1620. Prohibeat etiam ſacram Scripturam in linguam vulgarem vertere, cum id non expediat populo, docet *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap.17. nu.28.*

56 In eadem Eccleſia viſitat quoque præbendam penitentialem; & inquirit ſi penitentiarius ſit Magiſter, vel Doctor, aut licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & habet annos quadraginta, ac alia requiſita iuxta diſpoſitionem *Concil. Trid. ſeſs.24. cap.8. de ref.* Item ſi in confeſſionario horis opportunis confiteri volenti, faciet copiam ſui, & ſi omnes admittat pænitentes, alias ſi pænitentes retuſet debet ab Epiſcopo puniri, vt poſt *Ricc. Gar. & alios firmat Barboſ. de canon. & Dignit. cap.26. num.14. & 15.* Item interroget ipſum Penitentiarium, a quibus caſibus abſoluit & a quibus non iuxta dicta *per Fuſc. de viſit. lib.1. cap.19. n.9.* & alia perquirat, quæ ad officium pænitentiarij rectè exercendum ſpectant.

57 Aduertant magnopere viſitatores ad ſatiſfactionem Miſſarum, & Anniuerſariorum, ad quod inuigilandum eſſe dicit *Fuſc. de viſit. lib.1. cap. 20. num. 37.* teſtans multos, qui tenentur Anniuerſaria celebrare, ea omittere, quod ego ipſe expertus ſum multis viſitationibus, in quibus interfui dum inueni ſatiſfaciendum magnum numerum Miſſarum; & ad hoc vt in tali caſu facilius prouideri potuiſſet, in quacumque Eccleſia mandaui confici tabellam cum inſcriptione onerum Miſſarum ſatiſfaciendarum tam in Altari Maiori, quam in alijs Altaribus, nec non librum & in eo Sacerdotes celebrãtes propria manu deſcribere onus quod ſatiſfecerũt in eodem die in quo celebrarunt, & ſic quotidie ſeruatur.

58 Viſitat quoque Epiſcopus Seminarium, & diligenter inquirit de illius regimine, adminiſtratione, ordine, norma, modoq. viuendi, de ipſis magiſtris, ac etiam officialibus, & præpoſitis, de vita & moribus ipſorum, ſtudio, lectionibus, doctrina, religioneq. & obſeruantia cuiuslibet, domo, & habitatione, atq; de vicinis, ne quid obſcęnum committatur; Procuret vt timor Dei ibidem creſcat, & vitia depellantur, proinde iniungat vt pluries in menſe iuuenes ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſuſcipiant arbitrio prudentis Confeſſarij. Officium ſaltem B. Virginis, Defunctorum, & ſeptem Pſalmos quotidie recitent, aduertit *Fuſc. de viſitat. lib.1. c. 16. nu.16.* perquirat regulas ſeminarij, & laudabiles ſeruari mandet; exigat computa ab adminiſtratoribus bonorum & redditum illius; inſpiciat Dormitorium, & mandat lampadem in eo per totam noctem ardere, & iniungat Rectoribus, vt inuigilent, ne inconueniens accidat; viſitet Refectorium, & curet vt cibaria moderata ſint ita, vt iuuenes nec laute; nec parce nutriantur, ſed moderate iuxta facultates ſeminarij.

59 Aduertant hic Epiſcopi grauiter ſi detineant in Seminario iuuenes, qui ſpem non offerunt proficiendi in virtutibus cum *Concil. Trid. ſeſs. 23. de reform. 18.* permittat recipi tantum Iuuenes, quorum indoles, & voluntas ſpem afferat eos Eccleſiaſticis miniſterijs inſeruituros; Hinc in viſitatione ego ipſe practicaui poſt habitam relationem a Magiſtris, eoſdem iuuenes alijque examinari ſubijceret perquirat etiam viſitator ſi in ſeminario ſit aliquis diſcolus, eum expellat, & ſi Iuuennes inſeruiant Cathedrali, & alijs locis Eccleſijs diebus feſtiuis iuxta diſpoſita per *Conc. Trid. cit. loc.*

60 In Viſitatione Confraternitatum inquirendum eſt, quæ opera pietatis emittat Confraternitas, ex eius inſtituto, vel conſuetudine, quas orationes, quo tempore, & loco, mandet, quæ laudabilia ſunt ſeruari, & ſæpius Confratres confiteri, & Sacram Euchariſtiam accipere; Videndum eſt, etiam ſi procedat in publicis proceſſionibus, quæ habitu qua honeſtate, decentia, & deuotione, ita vt abſit omne ſcandalum. Inquirendum quibus die-

bus

Digitized by Google

bus in vnum conueniat,& in quo loco,& quid in congregatione tractetur,& prohibendum eſt ne id faciat tempore, quo celebratur Miſſa ſolemnis,vel prædicatur verbum Dei; Itẽ, ſi habeat Capellanos, & quos, quoties celebrent, & quo ſtipendio; Diſcoli,ſi qui ſint in confraternitate corripiantur, & ſi incorrigibiles ſint eijciantur. Diligenter perquiratur de redditibus confraternitatis, & eius bonis tam mobilibus, quam immobilibus, de quib. mandetur confici inuentarium,& annotentur pœnes acta viſitationis exigantur rationes,& computa ab adminiſtratoribus, & debitores compellantur ad ſatisfactionem, ita, & latius *Fuſc.de viſit,li.2.c.14. ſub n.*12.Imò pluries in anno poſſe cõpelli Adminiſtratores prędictos ad reddenda computa, quando conſtat rationes alias fuiſſe redditas doloſè,vel quando redditio non fuit finalis, & plena ſed cum reſtitutione reliquorum, prout aduertit *Ricc.in prax.parte prima reſol.*904.*num.*2.*&* 3.*ſecundum vltim.impreſs.*cetera ad hanc materiam, vide apud *Mart.de iuriſdict.par.*2. *cap.*18. *per totum, quem etiam adduxi ſupra hac annot.*

61 In viſitatione Hoſpitalis inquiratur, ſi debita hoſpitalitas cum charitate ſeruetur,examinentur ſtatuta, & conſtitutiones, & quæ laudabiles ſunt omnino ſeruari mandentur. Item a quo adminiſtrentur ibi Sacramento, & mandetur ſeruari conſuetudo, vel priuilegium alias adminiſtrentur à Parocho intra cuius parochiæ fines eſt hoſpitale, *Clem.*2. §. *fin.vbi gl.de relig. domib.* Inſpiendus eſt locus, ſi ſit mundus aptus ad hoſpitalitatem, cubilia,& alia neceſſaria,examinandi ſunt Hoſpitalarij qua Charitate, & diligentia infirmis, & alijs perſonis inſeruiant, & aſſiſtant, ſi debitis horis tempore, & medelis. & quomodo Medicus hoſpitalis offic um ſuum compleat.

62 Inquiratur, ſi hoſpitale ſit perſonatum, & si patroni ius ſibi competens,vel bona occupent. Exigatur ratio computorum ab adminiſtratoribus, & alia adimpleantur, de quib. apud *Fuſc.de viſit.lib.*2.*cap.*14. & eodem modo visitari poſſunt omnia alia loca pia.

63 In visitatione Monaſteriorum Monialium paucos viros ſecum ferat Epiſcopus visitator,ad ſummum duos Notarios, duas perſonas Ecclesiaſticas, & quatuor viros honeſtos, & maturos, *Clem. attendentes de ſtatu Monach.Barboſ.de iure Eccleſ.lib.*1.*cap.*14. *num.*50. cum quibus diligenter perquirat Monaſterij clauſuram, in qua materia poteſt etiam mãdari claudi feneſtras vicinorum, quæ habent aſpectum ad ipſas Moniales, maximè in hoc Regno Neapolitano, in quo extat lex emanata tempore Cardinalis Gran vela, de qua meminit *Fuſc.de viſitat.lib.*2.*cap.*19. *num.*50. quid veniat nomine clauſuræ, notatum eſt *prima parte annot.*5. latè *Tambur.de iure Abbatiſs.diſp.*18. Item inquiratur,si portæ claudantur tempore debito,& hora conuenienti, *Pauin,de viſit.parte prima qu.*6.*num.*19. Item de numero Monialium ac Nouitiarum, & ſi tempore debito admittantur ad profeſſionem, si ſeruent votum paupertatis, vel habeant peculium, aut munera elargiantur, de quibus latè *Tambur.de iure Abbatiſ.diſp.*8. *&* 9.De voto caſtitatis, & obedientiæ, ſi habeãt aliquam conuerſationem ſuſpectam, *Fuſc. cap.*19.*lib.*2. *ſub num.*42. ſcrutentur Regulæ, leges, & ſtatuta Monialium, et ſi ſeruentur, de quibus *Tambur.cit.loc. diſp.*13. *per totum*; Si plurles in menſe Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ frequentenr,quomodo officiũ diuinum recitent, de quo idem *Tambur.diſp.* 15. Si ſilentia, orationes, ac ieiunia ſeruent; Mãdetur Regulam in refectorio legi ex omnes vna menſa, & cibo nutriri exceptis infirmis prohibeatur nutrire canes, aues, ſimul dormire,vſus veſtis ſumptuoſæ, colores,ſpecula,vſus figmenti,expenſæ voluptuoſæ,& ſuperfluæ, & ſimilia, de quibus *Fuſc.cit.loc. vbi num.*48.*& ſeqq.*multum laudat Moniales extra caſum neceſſitatis abſtinere a vino, & lõgè ſe habere ab ocio.Cæterea ad hac materia vide DD.citatos.

SVMMARIVM.

1 *Viſitator recipere debet in victualis Procuratorem, & non in pecunia.*

2 *Viſitator nomine victualium ordinaria, & non extraordinaria recipere poteſt.*

3 *Viſitatori nomine victualium non debentur vecturæ, vel ferraturæ equorum, quod in viſitatore Apoſtolico.*

4 *Viſitatori Pauperi debẽtur vecturæ imò, & veſtes ſi indigeat, non ſic regulariter.*

5 *Viſitatori debetur Procuratio etiã pro beneficio Cardinalis cum onus ſit reale.*

6 *Viſitatoris pro Procuratione relaxari poteſt mandatum executiuum.*

7 *Viſitatori procuratio à viſitatis debetur, quod in caſu alterius conſuetudinis.*

8 *Viſitatori plures Eccleſias viſitanti*

non tamen veniunt ea, quæ ſunt neceſſaria perſonæ puta medicina, vel aliud extraordinarium pro ipſo Viſitare, declarat *Nouar. noui Iur. Pontif. pract. concl. tit. de uiſitat. concl. 5. alias 122. num. 2.* poſt *Zerol. in prax. uerbo uiſitatio §. 6. dub. 1. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 3. allegat. 73. num. 57.* ſed melius *Surd. de alim. tit. 4. q. 22. num. 3.* dicit in his terminis nomine victualium venire tantum diaria, quę cibum, & potum concernunt licet veniat tali appellatione in alijs terminis eſus, potus, veſtis, & viſitatum, vt idem *Surd. cit. loc. numero 2.*

3 Hinc non venire nomine victualium vecturas equorum, vel ferraturas, & proinde non debetur Epiſcopo Viſitanti, tenet *Zerol. cit. loc. dub. 3. Piaſec. in praxi par. 2. cap. 3. num. 63. in fin. Genuenſ. in ſimil. prax. ca. 21. num. 12. ſecund. ultimam impreſs. Bell. diſqu. cler. par. 1. tit. de cler. debitor. §. 11. num. 4. Nouar. cit. loc. num. 7.*, qui ſecus dicunt in Viſitatore Apoſtolico nempe illi deberi mercedes equorũ, & viaticum de loco ad locum, per *gloſs. in Clem. 2. de cenſib. Azor. inſtit. moral. lib. 3. cap. 42. quæſt. 8. Surd. cit. loc. num. 10.*

4 Supradicta de vectura ſeu mercede equorum declara non habere locum in Epiſcopo, vel alio Viſitatore pauperi, & indigenti: illi enim viſitanti debentur etiam mercedes, & venereæ equorum à viſitatis, & vltra victum omnia neceſſaria, itaut etiam veſtes, & familia ſit præſtanda, ſi illis indigeat, tenet *Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 2. cap. 16. num. 43. & 44.* Regulariter vero, & extra caſum indigentiæ tantum victum pro ſe, & honeſta familia eſt præſtanda Viſitatori, vt concludunt DD. citati, & non ſolum perſonis; ſed etiam equis ſunt præſtanda victualia, docet *Genuenſ. cit. num. 12.*

5 Ampliatur ſupraposita concluſio, vt hæc procuratio in victualibus conſiſtens debeatur Epiſcopo Viſitanti etiam à beneficio poſſeſſo per Cardinalem, quia onus eſt reale ſuper Beneficio non perſonales ſuper perſona Cardinalis, voluiſſe *Sacram Congregat. in Theritonen. 13. Septembris 1631.* teſtatur *Sell. ſelect. canon. cap. 82. num. 5. & Barboſ. ſumm. Apoſtolorum decíſ. uerbo procuratio num. 5.*

6 Ampliatur etiam, vt pro huiuſmodi procuratione poſſit relaxari executio non obſtante quauis appellatione, quæ in hoc caſu non admittitur ſolum, quoad effectum ſuſpẽſiuum, docet *Bell. diſqu. cleric. par. 1. tit. de Cleric. debitor. §. 11. num. ultimo.*

7 Debetur hæc procuratio in victualib. Epiſcopo Viſitanti à Viſitatis tantum, vt omnia iura diſponunt. Verum, ſi conſuetudo particularis ſit, vt illa præſtetur à communitate, ſeruanda eſt, quouſque ipſi laici ſoliti præſtare procurationem, velint, alias ſi recuſant, cogendi non ſunt, docet *Leo in Theſ. for. Eccleſ. par. 2. cap. 16. num. 34. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 73. num. 13.*

8 Si vnica die Epiſcopus plures Eccleſias viſitauerit, omnes pro rata fructuum, & redditũum illarum contribuere debent ad hanc procurationem Viſitatori debitam, quæ procuratio vnica eſſe debet, iuxta dicta per *Zerol. in praxi uerbo uiſitatio §. 6. dub. 6. Bona cina tom. 3. tit. de ſuſpenſion. in particul. diſp. 3. qu. 5. punct. 4. num. 4.*

9 De iure bene probari poteſt hanc procurationem deberi à viſitatis Epiſcopo, viſitãti etiam in propria Ciuitate, vel loco ſuæ reſidentiæ, & quando poteſt de facile redire ad domum ſuam pro prandio, & cæna; ea ratione, quia procuratio non ratione intereſſe, ſed ratione officij, & in ſignum ſubiectionis debetur, tenet poſt *gl. in cap. venerabili uerbo non ſoluerunt, & verbo rationabile de cenſib. Abb. num. 2. & Hoſt. in princip. ibidem*, ſequitur *Surd. de alim. tit. 4. qu. 22. num. 9. Bell. diſquiſit. cleric. par. 1. tit. de cler. debit. §. 11. num. 2. & 3. & alij.* Verum contraria ſententia nempe Epiſcopum in Ciuitate, & loco ſuæ propriæ reſidentiæ viſitantem, non exigere procurationem, ſeruatur magis communiter in praxi, & eſt conformior diſpoſitioni, *Concil. Trid. cit. cap. 23. ſeſs. 24. de reform.* vbi conceditur miniſtranda hæc procuratio in victualibus Viſitatori, pro temporis tantum neceſſitate, & non vltra, ſed Epiſcopus viſitans in Ciuitate, & loco ſuæ reſidentiæ de facili poteſt domum ſuam ſe recipere pro prandio, & Cœna, ergo cum illo non dicitur concurrere temporis neceſſitas, de qua in *Conc. hanc ſententiam tenent Piaſec. in prax. par. 2. cap. 3. nu. 65. Barboſ. 3. par. alleg. 73. num. 46. de poteſtat. Epiſcopi, Genuenſ. in prax. cap. 19. per totum*, vbi teſtatur Neapoli non recipi procurationes ab Eccleſijs Ciuitatis, ſed tantum ab Eccleſijs ſuburbiorum.

10 Datur optio viſitatis an velint ipſa victualia debita Epiſcopo Viſitanti redimere, & ſoluere in pecunia, iuxta taxam ſolui conſuetam ante Concil. Trid.; id enim diſponit ipſum *Concil. cit. cap. 3. §. ſit tamen*; & in hoc caſu Viſitator tenetur recipere procurationem in ea ſpecie, qua fuerit allata, ita *Piaſec. cit. cap. 3. num. 64. in fin.* Sed ſi vno anno elegunt viſitati præſtare procurationem in pecunia, non tamen poterunt cogi perſeuerare ſingulis annis, cum in hoc permittatur variatio, ex quo enim exigitur à volentibus dare pecuniam loco victualium, ergo non poterunt compelli, quod etiam erit in ſucceſſoribus in Beneficio, qui non ligantur facto prædeceſſorum, ita *Ceſar. diſcept. foren. cap. 57. 17. & 18.* Hæc enim optio datur tantum viſitatis non vero viſitanti, vt patet ex *Concil. Nouar. citat. loc. concl. 5. num. 8. & 9. Genuenſ. cit. cap. 21. nu. 7.* Hinc non poſſe Epiſcopum in pecunia taxare, id quod per victum ſibi neceſſarium contingebat, dicit *Zerol. in prax. uerbo uiſitatio par. 2. §. 6. dub. 2. Barb. cit. alleg. 73. num. 55. & 36.*

11 Hæc autem procuratio in virtualibus conſiſtens debet eſſe moderoſa ſecundum facultatem eccleſiæ, prout exclamant communiter DD. Hinc Epiſcopus debet eſſe contentus moderatis alimentis, nec multum grauare Rectores Eccleſiarum, aduertit *Surd. de aliment. titul. 4. q. 22. num. 4.* Nec debere apparare ſumptuoſas epulas, ſed cum gratiarum actione accipere, quod honeſte, & competenter fuerit miniſtrorum, obſeruat *Belleti. diſp. cler. cit. §. 11. num. 7.* & ne multum grauet viſitares, non debere in vno loco ſine iuſta cauſa moram trahere ſupra diem vnum, notat idem *Surd. loc. cit. numero octauo.* Nec poſſe Epiſcopum viſitantem panes integros, & Capones, & alia fragmenta, quæ remanent in menſa ſecum deferre, nec recipere oſculenta, & poculenta domum ponenda, conſiderat *Genuenſ. in prax. cit. cap. 21. nu. 13.* qui tantum permittit poſſe Epiſcopum fragmenta, quæ remanent in menſa e rogare pauperibus loci, in quo viſitat, per *Clem. 2. de cenſib. vbi DD. Graſ. diſcept. for. cit. cap. 57. n. 19.* Et debere eſſe contenctum minori quo poſſit æquitatu, & famulatu, morum vt ſupra & tenet Leo *Theſ. for. Eccleſ. p. 2. cap. 16. n. 37. in fin.*

12 Non poteſt Epiſcopus viſitator exigere procurationem nec etiam in victualibus in multis caſibus, primò in locis vbi viget conſuetudo illam non exigendi, tunc enim gratis eſt viſitandum, prout expreſſe mandat ipſum *Concil. Trid. cit. ſeſſ. 24. de ref. cap. 3.* in illis verbis, *in ijs vero locis, ſeu prouincijs, vbi conſuetudo eſt, vt nec victualia, nec pecunia, nec quidquam aliud a viſitatoribus accipiatur, ſed omnia gratis fiant; ibi id obſeruetur*: & licet de iure communi procuratio præſcribi non poſſit per *tex. in cap. cum ex officij de præſcriptio.* hodie tamen ex noua diſpoſitione cit. decr. Concil. Trid. præſcribitur, nec peti poteſt, vbi illam non dandi viget conſuetudo, ita *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi. citat. par. 3. alleg. 73. num. 46.*

13 Secundò Epiſcopus viſitator non exigit procurationem, nec etiam in victualibus quando viſitat Eccleſiam pauperem; à pauperibus enim clericis Epiſcopus procurationem non exigit, ſed tenetur ſibi de proprio prouidere, quia ad hunc effectum habet redditus Epiſcopales per *tex. in cap. cum inſtantia vbi gloſ. in verbo prægrauari de cenſib. & ibi etiam DD. præſertim Abb. nu. 7. Surd. de alim. titul. 4. quæſt. 22. nu. 6. diſq. cler. p. 2. titul. de cler. debit. §. 11. num. 8. Homon. de Bonis de examin. Eccleſ. tr. 11. c. 12. q. 17. reſ. 2.* & alij communiter.

14 Tertio non debetur procuratio Epiſcopo viſitanti Eccleſias parochiales vnitas, & dependentes a Religione Hieroſolymitana à Vicarijs earumdem Eccleſiarum, ita fuiſſe deciſum in Auguſtana 14. Decembris 1630. refert *Alan. in comp. cau. reſol. li. 2. tit. 19. n. 9.*

15 Quarto non poteſt Epiſcopus viſitans exigere procurationem ab hoſpitalibus & alijs locis leproſorum domorum Dei, pauperum, & infirmorum *gl. final. in cap. procurationes de religioſ. domib. Genuenſ. in prax. cap. 17. num. 2. ſecund. vltim. impreſſ. Zerol. in prax. p. 2. verbo viſitatio §. 2. dub. 7. Piaſec. etiam in prax. p. 2. cap. 3. in fin. Bell. diſput. cler. cit. §. 11. num. 10. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi p. 3. alleg. 13. nu. 50.* Item tamen excuſatur ab hac ſolutione procurationis confraternitas habens hoſpitale cum Eccleſia, in qua celebrantur miſſæ cum Campanili quia eſt pius locus *Bellarm. citat. loc. nu. 11.*

16 Quinto Epiſcopum re ipſa non viſitantem nihil procurationis cauſa exigere poſſe, refert deciſum *Armandoz. in addition. ad recop. legum Nauarræ libr. 1. titul. 6. de conſtitution. num. 117.*

17 Præter procurationem prædictam conſiſtentem in victualibus non poſſit Epiſcopus viſitans, nec quiſquam ſuorum aliquid accipere qualitercumque offeratur non obſtante quauis conſuetudine, ita expreſſe diſponit *Concil. cit. cap. 3.* Hinc DD. notant non poſſe Epiſcopum viſitantē quicquam percipere ab eis, qui viſitantur pro decretis, & ordinationibus ſpectantibus ad viſitationem pro rogitu, ſeu ſcriptura, vel labore ſuo refert deciſum *Armendoz cit. loc. n. 116.*

18 Vlterius eodem loco prohibet Concil. Trident. recipi ab Epiſcopo viſitante, vel alio ex ſuis quodcumque munus etiam ſponte oblatum ab ipſis viſitaris; Vnde non poſſe Epiſcopum accipere in hoc caſu etiam Comeſtibilia, vt ſecū aſportaret, docet *Piaſec. in prax. p. 2. cap. 3. num. 73.* nec fragmenta quæ remanent in menſa, ſed illa eroganda pauperibus & notatum eſt ſupra cum Genuenſ. niſi ſint paruiſſimæ quantitatis. Nec etiam finita viſitatione, dum diſcedit a locis viſitatis recipere poſſe munera, tenet *Barboſ. in Collec. Doctor. ad dictum cap. 3. Concil. Trident in n. 28. in fin.*

19 Supradicta procedunt etiam cum Notario, ſiue ſecretario, aut ſcriba viſitationis, is enim nequit aliquid accipere pro ſuis laboribus ſcribendo, vel tranſcribendo, vt notauit *in prax. Epiſcop. ver. viſitatio §. 6. dub. 4. Nald. in ſumm. verbo viſitare nu. 3. Broſ. diſcept. for. cap. 57. num. 22. Nauar. noui iur. pontif. pract. concl. titul. de viſit. concl. 5. alios 122. num. 50.* qui refert ita voluiſſe Sacram Congregationem. Sed ſi viſitati petant copiam actorum, debent ſoluere ſalarium, vt poſt Genuenſ. & Ricc. teſtatur ipſe Nouar. *loc. cit.* ſupradicta quod Notarius viſitationis nihil recipere poſſit procedunt, ſiue Notarius habeat ſalarium de publico, ſiue non prout aduertit Genuen. *eod. loc. cap. 20.* concludit *Ricc. in prax. par. 1. reſol. 546. nu. 4.* licet in contrarium eodem num. videntur ſentire Nuncius qui mittitur ante diem, qui aduentum viſitatoris annun-

Digitized by Google

nunciet viſitatis dignus eſt mercede, & illa ſolui debet a viſitatis, ita probat *Mantiq.qq. moral.p.1.q.80.per totum*, quod non quando nunciatio commode fieri per literas ſine expenſis, vel cum rationibus.

20 De pœnis, & cenſuris, quas incurrit Epiſcopus, vel alius viſitator & familiares viſitantis, recipientes aliquid à viſitatis vltra victualia vide late *P.Theſ.in prax. Eccleſiaſt. 2. p. verb. viſitationis occaſione procurationem & cæt.cap.2.per totum Bonac. tom.3. titul. de ſuſpenſionib.omnib.in particul.diſp.3.q.5.punc.4. & alios*, obſeruantes pœnas impoſitas contra prædictos per *Concil.Trid.cit.cap.3.* Diſponit enim Concil. quod recipientes aliquid à viſitatis præter victualia teneantur infra menſem ad reſtitutionem dupli, nec non incurrat in pęnas latas *in cap. exigit de cenſib. in 6.* vbi deciditur, quod ſi recipientes prædictos infra menſem a die receptionis computandum nõ reſtituerint duplum eius quod acceperint, ſi patriarchæ Archiepiſcopi, vel Epiſcopi ſint incurrunt ipſo facto ex tunc interdictum ab ingreſſa Eccleſiæ, ſi inferiores incurrunt etiã ipſo iure ſuſpenſionem ab officio & beneficio, quouſque duplum prædictum non reſtituerint. Non ligat tamen de iure pæna prædicta quando aliquid recipitur non ab ipſis Eccleſijs viſitatis, aut ab eiſdem. ſed in parua minima, probat *Manriq.qq.moral.par.1.q.16. n.4.& ſeqq.*

21 Nota ſecundo aliquid circa modum procedendis in cauſis viſitationum; cum enim viſitatio ſit introducta ad finem admonendi corrigendi, ac reformandi clerum & populum *cap. procurationes de cenſib. cap.1. eodem titul.6.lib.6.Concil.Trid.cit. cap. 3.* Ideo Epiſcopus procedere debet contra viſitatos cum Charitate, & correctione fraterna, & ſe abſtinere ob inquiſitione ſolemni. Verum ſi grauis ſit exorta contra viſitatos infamia, & ſcandalum, vel cum contineat præiudicium tertij tunc põt viſitator iudicialiter procedere, & cum ſolemni inquiſitione & pœnam ordinariam imponere, ita *Genuenſ. in prax. Archiepiſc.Neapol,cap. 21.num. ſecundum olim impreſs.* vbi in fine teſtatur ex hac doctrina curiam Archiepiſcopalem Neapolitanam in viſitatione non priuaſſe beneficijs beneficiatos refertos cum titulis inualidis, ſed illis ſtatuiſſe terminum ad impetrandam diſpoſitionem.

22 Hinc habes Epiſcopum, vel alium viſitatorem non poſſe vti ſuſpectum recuſari quominus pęnam extraordinariam, quæ morum correctionem, & emendationem reſpiciat, imponere valeat deſideroſſe ſacram Congregationem Concil. die 25. Maij 1601. teſtantur *Garz.de benef. par.3. cap.2. num.198. Armendariz in addit.ad recop. leg.Nauar. lib. 1.titul.6.de viſit.at.libr.5. §.2. num.7.8. & 34.* vbi ſecus dicit ſi Epiſcopus in viſitando modum exceſſerit *Barboſ. de poteſtat. Epiſcopi 3. part. allegation. 73. numer. 38.*

23 Habetur etiam in viſitatione non poſſe Epiſcopum vel alium viſitatorem proponere edicta contra particulares perſonas, puta vt quicumque aliquid contra talem Rectorem Eccleſiæ denunciet, nam hoc eſſet in maximum præiudicium formæ clericorum licet poſſit ſe informare ab aliquibus perſonis honeſtis, & fide dignis de parochia, docet Gennen. *in prax.cap.21.num.8.* ſecundum vltim. impreſſionem, teſtatur declaraſſe Sacram Congregationem *Concil. Barboſ. in ſumm. Apoſtolum deciſ.verbo viſitatio, nu. 6.* vbi etiam refert fuiſſe deciſum non poiſe Epiſcopum in viſitatione exigere iuramentum a viſitatis quod melius diſtingue cum *Genuenſ. cit. loc.nu.6.*

24 Nec etiam debere Epiſcopum viſitantem recipere cum fide cartulas, quas ſæpe ruſtici cõtra ſuos Parochos ſecreto offerunt ex odio potius, quam rebus veritatis denunciando figurata delicta, aduertit idem *Genuenſ.cit.loc. num.9.*

25 Collige etiam Epiſcopum, vel alium Viſitatorem procedere in viſitatione ſummarie, & de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicij, prout aduertit *poſt Graſſ.deciſ.aur.par.2.lib.3. ca. 28.num.106. Anton. var.reſolut.lib.1. reſolut. 110. num.13.* ex qua ratione a decretis Viſitationum prohibetur appellatio, & inhibitio per *Concil.Trid. ſeſſ.3.de reformat. cap.1. ſeſs. 22.de reform.cap.1.& ſeſſ.24. de reform. c.10.* Verum hęc intellige, quoad effectum ſuſpenſiuum tantum; nam ſubditi non poſſunt prætextu appellationis ſuſpendere executionem Viſitationis, *Lancell.de attent.& innouat.appell.pend.limit.18. in princ.num.6. Mertheſan. de commiſs. par.1.de commiſs. appellat. extra Roman.Cur.cap.6.num.78. Leo Theſ.for.Eccl. par.2.ca.22.* Vbi id etiam procedere ait pendente appellatione ad Sedem Apoſtolicam, *Piaſec.in prax.Epiſcop.par.2.c.3. num.61. Salgado de protect.Regi tom.1.par.2.c.10.num.26.* Intelliguntur etiam ſupradicta de appellatione prohibita quoad effectum ſuſpẽſiuum, quando Epiſcopus, vel alius Viſitator procedit in viſitatione extraiudicialiter ad correctionem morum non compilato proceſſu; ſed quando procedit iudicialiter compilato proceſſu ad pœnam ordinariam delicti, tunc non ſolum datur appellatio ad effectum deuolutiuum, ſed etiam ad effectum ſuſpenſiuum, imò etiam admittitur recuſatio, vt bene aduertit *Genuenſ.in prax.cit.cap.21.num.5. Gonzal. Mendez de Cambedo diuerſ. argum. lib.1. cap.19.à num.8. Manriq.qq.moral.par.1. q.91. num.12.*

26 Hic aduerte, quando appellatur ab Epiſcopo ſuffraganeo viſitante ac procedente, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato appellandum eſſe ad Metropolitanum etiam quoad effectum deuolutiuum tantum, ita *Piaſec. in prax.par.2.ca.3.nu.61.Zerol.etiam in prax.*

Digitized by Google

par.2.verbo viſitatio §.3. *Barboſ. de poteſt.Epiſcopi par.3. allegat.73. num.35. & allegat.92. num.14.*

27 Aduertendum eſt etiam, quod licet regulariter non detur appellatio ſaltem, quoad effectum ſuſpenſiuum in cauſis viſitationum, id tamen fallit, ſi Epiſcopus in viſitatione procedat in exemptos,ſeu alias priuilegiatos contra eorum priuilegia, tunc enim eſt locus appellationi,etiam quoad vtrumque effectũ, *Marcheſ.de commiſſion. par.1. de commiſs. appellat.extra Curiam Romanam cap.6. num.78. Barboſ.cit. alleg.73. num.34.* Et ſi quid attentatum eſt pendente hac appellatione docto de priuilegio exemptionis, venit reuocandũ, ita *Lancell.cit.loc.num.4. à contrario ſenſu*; licet alias regulariter loquendo non dicantur attentata, nec veniant reuocanda acta facta poſt appellationem interpoſitam ab actu viſitationis, prout teſtatur fuiſſe dictum per *Rot.in una Concordie.Decanatus 16.Iulij* 1570. *coram D.Oradino.Lancell.cit.loc.num.9.*

28 Supradictum, quod non detur appellatio ab actibus viſitationis, & conſequenter attentata pendente tali appellatione non veniant reuocanda,procedunt, non ſolum in appellatione ab his, quæ in actuali viſitatione, per Ordinarium ſunt geſta, ſed etiam in his, quæ ratione viſitationis, per eum dicerentur fieri, vt aduertit idem *Lancell.cit.loc. num.10.*

29 Solet quandoque Epiſcopus Viſitator videre Bullas Beneficiati,quo in caſu notãdum eſt, quod non poteſt compellere Beneficiatũ, qui poſſedit Beneficium per decennium ad attendendum Bullas,& eius titulum, ſed tantum poteſt illum compellere ad iurandum ſe habere titulum, docet poſt DD. in *cap. licet Hels de Simon.Genuenſ.in prax.cit. cap.21. nu.* 10. Vbi etiam ait poſſe Epiſcopum aſſumere in ſe onus probandi defectum tituli contra antiquum poſſeſſorem, qui non tenetur oſtẽdere titulum,iuxta doctrinam *Abb. & Fel.in cit.cap.licet Heli.*

30 Nota tertiò,& vltimo librum Viſitationis, & in eo conſcripta per Notariũ facere plenã probationem in iudicio,probat *Panin.de Viſit.qu.4.num.24.&* 34.quem communiter ſequuntur alij *Anton.var.reſolut.lib.1.cap.110. num.2.Ricc.in prax.par.1.reſol.905.per totum,* vbi refert ita voluiſſe *Rot. Roman. 14. Decembris* 1551.*coram D.Veſſano*, & in facti contingentia ſic iudicaſse; Sed prædicta intelligenda ſunt, dummodo liber prædictus conſeruetur in Archiuio publico Cancellariæ Epiſcopalis, & per fidelem Cuſtodem ad id deputatum cuſtodiatur,nec in eo aliquid ſuſpectum appareat,iuxta diſpoſita in *cap.ad audientiam de præſcriptionib. Maſcard. de prob.concl.316. num.6.& 7..Anton.cit.loc.nu.3.* Et quod prædicti libri faciant fidem etiam cõtra tertium, probat validè,*Henriq.qq.moral.par.1.qu.110. num.2.& ſeqq.*

31 Aduertendum primò, quod cauſæ Beneficiales,& Capellaniorum, vel iurispatronatus Matrimoniales,Ciuiles, vel Criminales, quæ breuiter in iudicio ſummario, & cæleſti viſitationis expediri non poſſunt, minimè tractantur in viſitatione, prout notat *Piaſec.in prax.cap.22.*§.*negotia quoque Ciuilia,*& ſequitur *Manriq.qq.moral. par.1. qu.91. num.3. qui num. 15.* refert ſtylum proceſsandi in cauſis Viſitationis.

32 Secundò,quod decreta,& acta Viſitationis, finita viſitatione, adhuc durant, & perpetua ſunt,& vim legis habent, *Sot.in 4.ſenteent.diſt. 22.quæſt.2. art.1.* §. *ſed minores Prælatis*, loquens de excommunicationibus, & cenſuris viſitationis, ſequuntur *Auila tract. de cenſur. 2.par.cap.1.diſp.2.dub.vnic.*§.*tertio diuiditur*, *& cap.3.diſp.1.dub.4.*§.*dico ſecundo*, *de Graff. deciſ.var.conſcient.2.tom.lib.3. cap.7. num.67.* & probat rationibus *Manriq. qq.moral. q.28. per tot. par.1.*

33 Tertiò, quod Viſitatores Eccleſiaſtici poſſunt ſyndicari, & tenentur dare ſyndicatum, probatur ex *Cap.ea, quæ* §. *ſequentes de ſtat. Monach.* ibi *ſequentes autem Viſitatores perquirant priorum Viſitatorum, veſtigia diligenter,&c.*vbi *gl.verbo,& commune negligentias,* tenet *Amed.Inſtit.de ſyndic.num.3.Auiles iudicium ſyndicatus cap.1.num.3. Azeued.tit.7. lib.3.nou.recopil.*

ANNOTATIO XXV.

ARGVMENTVM.

De ſubſidio charitatiuo Notatur §. 1. quare dicatur, quibus in caſibus poſſit per Epiſcopum imponi,& exigi,an pluries exigi poſſit, à quo imponi poſſit, quomodo illud ſoluat penſionatius cum Titulari, prædeceſſor ne an ſucceſſor, de quibus fructibus illud ſoluat Capitulum, an illud ſoluant Hoſpitalia, Moniales Eccleſia exempta, Fratres Hieroſolymitani, Cardinales, eorum familiares,pauperes, excommunicati, & alij Notatur §.2. quantum ſit ſubſidium, quid ſi exigatur vltra ſolitum, vel aliqui facti ſint exempti, an poſſit præſcribi, vel remitti, quomodo exigendum cum charitate,quomodo præcedendum contra reſiſtentes ſoluere, & an poſſint exequi ornamenta Eccleſiæ, vel ferri cenſuras, ſubſidium ex admittat compenſationem,vel præferretur alijs creditoribus, & alia ad materiam.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Subſidij Charitatiui materia ad text. Cap. cum Apoſtolus §. prohibemus de cenſibus, & quod DD. mandata exagitent.*

2 *Subſidium charitatiuum quare ſic appelletur.*

3 *Subſidium charitatiuum, vt exigatur, quę requirantur.*

4 *Subſidium charitatiuum imponi poteſt, quando pro ſatisfaciendis oneribus, redditus Eccleſiæ non ſufficiunt, quid ſi ſatisfacerit de patrimonialibus, & morte præuentus non exegerit.*

5 *Subſidium charitatiuũ, vt exigatur requiritur cauſa manifeſta, & rationabilis, quænam ea ſit n. 6.*

7 *Subſidio charitatiuo imponendo, ſi non conſentiat Capitulum, quid erit agendum.*

8 *Subſidium charitatiuum ad hoc vt imponatur debet adeſſe cauſa manifeſta non præſumpta.*

9 *Subſidij charitatiui pro exactione ad ſũt quędã manifeſtæ cauſæ, & quę.*

10 *Subſidij charitatiui manifeſta cauſa poteſt eſſe grauis expenſa pro recuperandis iuribus Eccleſiæ.*

11 *Subſidij charitatiui cauſa poteſt eſſe acceſſus diſpendioſus ad Papam pro communi cauſa.*

12 *Subſidij charitatiui cauſa poteſt eſſe fabrica Eccleſiæ vel emptio, pro qua contracta debita, & quando.*

13 *Subſidij charitatiui imponendi iuſta cauſa poteſt eſſe acceſſus ad Principes, & quando.*

14 *Subſidij charitatiui imponendi iuſta cauſa an acceſſus ad Conciliũ Parochiale?*

15 *Subſidij charitatiui exigendi iuſta cauſa an ſit receptio Imperatoris, vel Principis in domo.*

16 *Subſidij charitatiui exigendi iuſta cauſa eſt formalis viſitatio.*

17 *Subſidij charitatiui exigendi iuſta cauſa eſt quando redditibus Eccleſiæ non ſufficiunt.*

18 *Subſidij charitatiui imponendi iuſtam cauſam arbitratur Epiſcopus cum Clero.*

19 *Subſidium charitatiuum imponere poteſt Papa.*

20 *Subſidium charitatiuum petere poſſunt Cardinales à ſuis Eccleſijs titularibus.*

21 *Subſidium charitatiuum imponere poſſunt Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi. Quod de Archiepiſcopis cum ſubditis ſuffragari, & Capitulo.*

22 *Subſidium charitatiuum poſſunt imponere coadiutor, & Adminiſtrator datus à Papa.*

23 *Subſidium charitatiuum non poteſt imponere Vicarius ſine ſpeciali mandato.*

24 *Subſidium charitatiuum an petant Prælati inferiores Epiſcopo.*

25 *Subſidium charitatiuum poteſt Generalis petere à monaſterijs ſui Ordinis.*

26 *Subſidium charitatiuum exigitur à Clericis, & quibus.*

27 *Subſidium charitatiuum à quo Epiſcopus petat lite pendente inter duos.*

28 *Subſidium charitatiuum ſoluen-*

 dum

dum Epiſcopo loci Beneficij illiuſque Eccleſiæ.

29 *Subſidium charitatiuum cui Epiſcopo ſoluatur, ſi dubium ſit cuius Diœceſis ſit Eccleſia ſiſtens in confinibus.*

30 *Subſidium charitatiuum ſoluit penſionarius Epiſcopo loci Eccleſiæ, ſuper qua eſt reſeruatiua penſio, niſi reſeruetur cum clauſulis ſolitis.*

31 *Subſidium charitatiuum, quod non ſoluit Prædeceſſor, ſucceſſor ſoluere dicitur.*

32 *Subſidium charitatiuum ſoluunt Canonici Cathedralis non tamen de diſtributionibus quotidianis.*

33 *Subſidium charitatiuum, quando Hoſpitalia teneantur ſoluere.*

34 *Subſidium charitatiuum, an aliquando ſoluat Eccleſia exempta.*

35 *Subſidium charitatiuũ non ſoluunt monaſteria; quid in conſuetudine.*

36 *Subſidium charitatiuũ non ſoluunt Fratres Hieroſolymitani eosque Vicarij.*

37 *Subſidium charitatiuum non ſoluũt Cardinales pro ſuis Beneficijs.*

38 *Subſidij charitatiui à ſolutione non eximuntur Curiales, & familiares etiam Papæ.*

39 *Subſidium charitatiuum non ſoluit habens Beneficium pauperis redditus, & cuius.*

40 *Subſidium charitatiuũ non ſoluunt Clerici non Beneficiati; quid de æquitate.*

41 *Subſidium charitatium ſoluit Clericus excommunicatus, licet non faciat fructus ſuos, &c.*

ANNOTAT. XXV.

§. I.

1 HIC tex. deſumptus ex Concil. Laterano prohibet, ne Epiſcopi grauent ſubditos ſuos talleis, & exactionibus; permittit tamen pro multis neceſſitatibus, exiſtente manifeſta, ac rationabili cauſa poſſe Epiſcopos ab eis moderatum auxilium poſtulare, cuius occaſione hic communiter DD. reportant materiam ſubſidij charitatiuè, de quo etiam in *cap. conquerente de off. ordinat.*, & in *cap. ex parte eod. tit. de cenſib. & in extrauag. vnica §. præmiſſis de cenſib. inter commun. tractant gl. in cap. vnico verbo regijs 10. q. 3. DD. in citatis Iurib. Petrus Duennas regul. 89. verbo charitatiuum ſubſidium, & regul. 253. verbo Epiſcopus, Cened. ad Decretal. coll. 115. Caſſan. in conſuetud. Burgun. verſ. item etiam in ſecundo, Affl. in conſt. Regn. num. 2. Menoch. de arbitr. cap. 178. Hoſt. in ſum. de off. ordinat. in §. quid pertinent, Oldrad. conſil. 104. & 234. Lap. alleg. 20. Nauar. conſ. 7. alias 3. in nou. de cenſib. Grati. dec. 88. Boer. dec. 133. & ſeqq. Purpurat. conſ. 329. vol. 1. Azor. inſtit. Moral. par. 2. lib. 9. cap. 14. q. 2. Eraſm. à Cochier de iuriſd. ordin. in exempt. par. 4. quæſt. 9. Bellec. diſqu. clerical. 1. par. tit. de Cler. debit. §. 12. Ric. coll. 52. parte prima, & in prax. 3. par. reſol. 87. & ſeqq. Tambur. de Iure Abbatum tom. 3. diſput. 10. Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 21. & in ſum. Apoſtol. deciſ. verbo ſubſidium,* extat particularis tractatus Franciſci Patauini, Bartholomæi de Bellencinis, & Remigij de banny poſt quos, & alias notanda ſunt hic aliqua ad materiam frequentiora.

2 Præmittendum eſt appellari charitatiuum ſubſidium, quia à principio cum charitate peti debet, & non violenter extorqueri, *arg. tex. in cap. ex parte de cenſibus*. Dicitur ſubſidium, quia in ſubſidium peti debet, ſcilicet quando facultates Epiſcopi non ſufficiunt ad ſatisfacienda onera, ad exemplum ſubſidiariæ actionis, ideo dictæ, quia datur quando deficit propria, & ſpecialis actio, ita declarant, *Bellen. de charit. ſubſid. qu. 14. per totum*, quem ad litteram ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 21. num. 1. & 2. Meroll. Theolog. moral. 3. parte diſput. 7. cap. 5. dub. 21. numero* 435.

3 Nota primò, charitatiuum ſubſidium non poſſe per Epiſcopum paſſim exigi à ſuis ſubditis, niſi in neceſſitate, & concurrente maxima, & rationabili cauſa, ita *apertis verbis diſponitur in hoc §. prohibemus*; Ex quibus verbis tex. obſeruandum eſt requiri pro exactione

ne

Digitized by Google

ne charitatiui ſubſidij neceſſitas Epiſcopi, ideſt, quod non ſufficiant pro oneribus incumbentibus redditus propriæ Eccleſiæ, eſt commune inter DD. aduertit poſt alios per ſe citatos, *Barboſ. de iure Eccleſ. cit. loc. num. 2. & Meroll. cit. loc.*

4 Diximus Epiſcopum poſſe imponere charitatiuum ſubſidium, quando pro ſatisfaciēdis oneribus non ſufficiunt redditus Eccleſiæ ſuæ Cathedralis, ex quo collige, quod ſi Epiſcopus habet magnum patrimonium, cum quo poſſit ſatisfacere oneribus incumbentibus, adhuc poteſt exigere charitatiuum ſubſidium, nec ex hoc poſſunt ſubditi ſe excuſare docet, *Oldrad. conſil. 249. per totum*, quem ſequitur *Bell. de charit. ſubſeq. quæſt. 49.* vbi *num. 4. in fin.* teſtatur hanc opinionem eſſe veriorem, eoque cum ipſo, *Oldrad. ampliat in eo,* quod Epiſcopus de ſuo patrimonio expenderit pro ſatisfaciendis oneribus Eccleſiæ, pro quibus deinde iuſtè impoſuit charitatiuū ſubſidium, ſi illud morte præuentus non exegerit debetur tranſmittit ad hęredes, quibus prædictum ſubſidium. Contra principalem ſententiam, tenet *Menoch. de arbitr. caſ. 178. nu. 15.* quando Epiſcopus habet de proprio, ſed eius opinio vera eſt in ſubſidio debito Dominos temporali, nam ita loquuntur DD. per ipſum citat. *Merol. cit. loc. num. 488.*

5 Vltra neceſſitatem exigit hic tex. ad hoc, vt exigi poſſit ſubſidium Charitatiuum manifeſtam ac rationabilem cauſam; Vnde non ſufficit, quod concurrat cauſa rationabilis, niſi ſit manifeſta, vt aduertunt DD. in hoc tex. præſertim *Abb. nu. 2. Bell. diſqu. cler. prima parte tit. de cler. debitore §. 12. num. 2. in fin.* & hoc introductum eſſe, nę nimis grauentur ſubditi, *Bell. cit. tract. qu. 16. in princip. Merol. cit. loc. num. 444.*

6 Quæ autem dicatur rationabilis, & manifeſta cauſa, qua ſtante poſſit exigi charitatiuum ſubſidium, remittendum eſſe arbitrio ipſius Epiſcopi determinandum, docent *gl. in hoc §. prohibemus uerbo rationabilis, Cardin. in Clem. 1. §. 1, col. 3. verſ. tertio quæro de excell. prælat. Menoch. de arbitr. caſ. 178. Gram. deciſ. 88. num. 3. Boer. dec. 133. num. 1. & ſeqq. & dec. 134. num. 6.* Sed cum conſilio Capituli, cum non poſſit Epiſcopus ſine conſenſu prædicto imponere charitatiuum ſubſidium, prout probat *Beller. de charitat. ſubſid. qu. 10.* quem refert & ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 31. num. 5. per tex. in cap. nouit. & c. quanto de iis, quæ fiunt à Prælat.*

7 Quod, ſi quæſtio eſt inter clerum, & Epiſcopum, an ſubſit rationabilis, & manifeſta cauſa ad hoc, vt licitè poſſit charitatiuū ſubſidiū imponi. eligendos eſſe arbitris ab vtraq; parte, iuxta formam iuris defendit, *Bell. cit. loc. quæſt. 17. poſt Hoſt. Io. And. & Anton. in ca. cum Apoſtolus de cenſib.* vbi etiam dicit poſſe Epiſcopum compellere clerum ad eligendos arbitros in caſu, quo illos eligere renuit. Poteſt etiam clerus appellare ad Metropolitanum, vel alium ſuperiorem, ſed hoc procedit poſt impoſitionem, cum appellatio non detur niſi à grauamine. Poteſt etiam appellare à ſententia Arbitrorum, prædictorum ad Papam, *Merol. tom. 3. diſp. 7. cap. 5. diff. 16. num. 511.*

8 Hæc cauſa pro imponendo charitatiuo ſubſidio cum debeat eſſe manifeſta, & manifeſtum excludat dubia, ſequitur, quod in dubio non ſit præſumenda, probat *Bell. de char. ſubſ. qu. 18.*, & ſequitur *Barboſ. cit. loc. nu. 23. Merol. cit. loc. ſub n. 444.*

9 Et licet remittatur arbitrio Epiſcopi, quæ ſit rationabilis cauſa pro imponendo charitatiuo ſubſidio, vt dictum eſt ſupra; tamen afferuntur per DD. nonnulli caſus, in quibus concurrit iuſta cauſa pro imponendo ſubſidio prędicto. Et primò, pro expeditione Bullarum, & conſecratione, ac alijs expenſis factis in promotione Epiſcopi DD. *in cap. conquerente de off. ordin.*, & pro hac cauſa Epiſcopi exigunt primum charitatiuum ſubſidium, prout quotidie practicatur, *Bell. cit. loc. quæſt. 16. ſub num. 1. Bell. cit. §. 12. num. 4.* qui alios citat, *Gram. dec. 88. Barboſ. de iur. Eccleſ. cit. cap. 21. num. 24.* Sed in hoc caſu Epiſcopus non exigit charitatiuum ſubſidium, niſi poſt adeptam poſſeſſionem, vt obſeruat *Bell. cit. loc.*

10 Secundò iuſta, & rationabilis cauſa, qua ſtāte poteſt Epiſcopus exigere charitatiuum ſubſidium eſt, quando Eccleſia Cathedralis, & Epiſcopus pro ea, pro recuperandis, vel defendendis iuribus, actionibus, ac bonis, ipſius Eccleſiæ erogauit maximas expenſas ac debita contraria, quæ redimere non poteſt, vel ſi recuperare non poteſt iura, aut bona prædicta, quia non habet in ære, *Menoc. de arbitr. caſ. 178. num. 5. Boer. deciſ. 134. num. 2. Sellen. Bell. & Barboſ. cit. loc. & alij communiter.* Hinc, ſi magnæ lites moueantur contra bona Eccleſiæ, nec Epiſcopus habet pro ſuſtinendis litibus, ac defendenda Eccleſia, poteſt libere exigere ſubſidium prædictum, *Menoch. & alij cit. Tambur. de iure Abbatum tom. 3. diſp. 10. qu. 3. num. 4. Merol. cit. loc. num. 447.*

11 Tertiò eſt etiam iuſta, & rationabilis cauſa exigendi ſubſidiuum Charitatiuum, quando Epiſcopus pro tractandis, & explicandis negotijs, communibus totius Diæceſis vadit ad Papam, tenet poſt *Azor. Barboſ. cit. ca. 21. num. 25. Merol. vbi ſupra n. 449.*

12 Quartò, poteſt Epiſcopus imponere Charitatiuum ſubſidium, quando fecit magnam expenſam pro fabrica Eccleſiæ ſuæ, pro qua debitum contraxit, nec pro illis ſatisfaciendis ſufficiunt redditus illius; vel pro ſolutione magnę emptionis factæ, pro vtilitate eiuſdem Eccleſiæ, puta, ſi Epiſcopus emit pro Eccleſia vnum Caſtrum, quod erat valdè neceſſariam ſtatui Eccleſiæ quæ, & ſine quo Eccleſia

cleſia non erat bene ſecura de ſtatu ſuo alias ceſſante tanta neceſſitate non dicitur, concurrere iuſta,& rationabilis cauſa in emptione facta pro Eccleſia: docet *Belleſt. de Charit.ſubſid.q.*19. *Menoc. cit.caſ.*178. *nu.*8. *Bell. vbi ſupra ſub num.*4. *Barboſ. cit.cap.*21. *num.* 26. *& alij communiter Meroll. citat. loc. nu.* 448.

13 V.Iuſtam & rationalem cauſam exigendi charitatiuum ſubſidium habet Epiſcopus, quando vocatur, & iter facturus eſt ad Papam,Imperatorem,vel Regem ob vtilitatem Eccleſiæ ſuæ; vel totius Diœceſis commune bonum,notat *Beller.cit,tract.q.*20.*Menoch.de arbitr.caſ.*178.*Barboſ.cit, cap.*21.*n.*27. vbi alios citat, quod intellige vt ſupra quando talem expenſam ſubire non poteſt de per ſe; id tamen non procedir ſi accideret pro priuatis negotijs vt obſeruat Beller. *eod.loc,latius Meroll.cit.loc.nu.*449. *& ſeq.*

14 Sextò dicitur iuſta etiam, & rationabilis cauſa pro impoſitione charitatiui ſubſidij ſi Epiſcopus vocatur ad Capitulū Prouinciale, quia tunc proficiſcitur pro communibus negotijs,*Genuenſ.in prax.cap.*89.*nu.*13.*ſecundum vltimam impreſſ. Bellet.diſq. cler.p.*1. *tit. de cler.debit.*§.12. *ſub nu.*4. *Barboſ.de iure Eccleſ.cit.cap.*21. *num.*29. alij qui omnes ſequūtur *Beller. de cler.ſubſid. q.*21. *qui q.* 20. circa medium dicit ad hoc eſſe etiam iuſtam cauſam ſi Epiſcopus, eſt acceſſurus ad viſitanda limina Apoſtolorum vt impleat iuramētum a ſe præſtitum; Verum quia huic obligationi poteſt Epiſcopus per alium ſatisfacere, vt dicendum eſt alibi, videndum eſt ſi redditus Eccleſiæ ſaltem ſufficiant ad mittendum alium. Prædicta omnia intellige quando fructus Eccleſiæ non ſufficiunt; *Quarant.ſumm. Bull.verb.Concilium prouinciale n.*8.*Barboſ.cit. loc.num.*30.

15 Settimò habet iuſtam cauſam pro exigendo ſubſidio charitatiuo Epiſcopus pro recipiendo Imperatore, vel Principe præſertim ſi ab eo habet Regalia ita *Bel.de cha.ſub.q.*22. vbi tenet contra aliquos, quod poteſt Epiſcopus etiam cogere clericos ſubditos ad ſolutionem ſubſidij. *Beller. cit.* §.12.*nu.*4.*in fin.* quod intellige, etiam quando non ſufficiunt redditus Epiſcopi,& quando Epiſcopus erogat in prædictis expenſas ex neceſſitate, non ex voluntate.

16 Octauò iuſta cauſa pro exactione charitatiui ſubſidij dicitur, quando Epiſcopus Eccleſias formaliter viſitat ita Abb. *in cap.conquirente n.*2.*de off. ord.Boer.deciſ.*133. *Belleſt. diſq.cler.p.*1.*tit.de cler.debit.*§.12.*num.*4. *ver. quarta Barboſ.de poteſt.Epiſc.p.*3. *alleg.*87. *nu.* 35. ſed cum hodie Epiſcopus viſitans exigat victualia à diœceſi merito in hoc caſu praxis non exigit illud.

17 Nonò iuſta cauſa exigendi charitatiuum ſubſidium dicitur concurrere quando redditus Eccleſię epiſcopalis non ſufficiunt ad ſuſtentationem Epiſcopi,quo caſu poſſe exigere decimas etiam a laicis, cum pro omnibus laboret Epiſcopus,dicit *Verol.Theol,moral.*3. *p.diſp.*7.*cap.*5.*dub.*21.*n.*451. in hoc caſu praxis non ſemper admittit charitatiuum ſubſidium.

18 Prædicta exempla non reſtringunt regulam,vt remittatur arbitrio Epiſcopi cum cōſenſu capituli, & cleri iudicare an intercedat manifeſta,& rationabilis cauſa,pro imponendo charitatiuo ſubſidio ad finem ſubleuandi neceſſitates ipſius Epiſcopi,quibus caſibus non ſolum ſemel,ſed etiam pluries ab eodem Epiſcopo exigi poteſt ſubſidium prædictum, dummodo concurrat cauſa,vt ſupra,vt tenēt DD.in hoc *tex.præſertim n.*2.*Bell.cit.* §.12. *n.* 5.*Bellen.cit. q.*23. *Barboſ. cit.loc. nu.*31. & eſt commune.

19 Nota Secundò poteſtatem imponendi ſubſidium charitatiuum primo, & ſine dubio competere Papæ cum ſit Dominus omnium, ita dicit poſt *Hoſt, in ſumm.de cenſib.*§.*ex quibus cauſ. & breuiter Bell. de charit. ſubſid. q.* 1.*nu.*2. non ſolum Papa, ſed etiam eius Legatus,cui commiſſum eſt plenæ legationis officium in ſua prouincia,poteſt imponere charitatiuum ſubſidium,cum omnia poſſit, quæ poteſt ipſe ordinarius, idque poteſt in prouincia ſibi delegata *Bellenc.cit.loc.q.*12. *Barb. de iure Eccleſ. lib.*3. *c.*21.*nu.*11.*Meroll.cit.loc. num.*443.

20 Cardinales petere poſſunt hoc ſubſidium ab Eccleſijs ſuorum titulorum, cum in illis iuriſdictionem habent de iure communi,docent *Ioan. Monach.in cap.*1.*de maior. & obed. Bellen.eodem cit. loc.quæſt.*3. *Barboſ. vbi ſupra num.*10.*Cram. deciſ.*88.*ſub n.*1. *Dian.* 5.*p. tract.* 2.*de poteſt.& priuil.corel.reſ.*55.

21 Item Patriarchæ,Archiepiſcopi,& Epiſcopi poſſunt ſine dubio imponere charitatiuū ſubſidium in eorum ciuitatibus & Diœceſibus *cap.conquerente de off.ordin.* & diſponitur in hoc cap.cum Apoſtolus cum prohibemus, De Archiepiſcopo quod non poſſit ſubſidium exigere a ſubditis ſuffraganeorum defendir *Bell.cit.tract.q.*2.& latius *Barbo.de iur. Eccleſ.lib.*3.*cap.*21.*num.* 12.*& ſeqq.* qui reſpondent contrarijs. Capitulum quoque ſede vacante ſubſiſtente iuxta cauſa poteſt exigere ſubſidium prædictum, *gl.in c.cupientes,* §.*electos verbo aliunde de cler.in* 6. *Belleſt. cit. loc.n.*36.*Meroll.ſup.cit.n.*441.

22 Coadiutor quoque datus per Papam Epiſcopo, & Adminiſtrator datus ab eadem Eccleſiæ Cathedrali vacante poſſunt imponere charitatiuum ſubſidium, ita tenent *Bell. cit. tract. qu.* 8. quem refert, & ſequitur poſt alios *Barboſ. de iur. eccleſ.citat. capit.*21. *n.*19.

23 Vicarius Generalis Epiſcopi non poteſt exigere charitatiuum ſubſidium ſine ſpeciali mandato ipſius Epiſcopi,tenent *cit.loc.Bellen. q.*11. qui non ſolum dicit, quod Vicarius non

Digitized by Google

non poſſit exigere, ſed nec imponere talem ſubſidium *Barb. vbi ſup. n. 21.* & notatum eſt ſupra hoc *par. annot. 12. Meroll. vbi ſup. n. 442. in fin.*

24 Prælati inferiores Epiſcopo non poſſunt ab eccleſijs ſibi ſubiectis petere charitatiuũ ſubſidium, niſi hoc illis in priuilegio, vel conſuetudine ſpectet, tenent Doctores in hoc c. cum Apoſtolus, & probat *Bell. q. 4. Tambur. de iure Abbatum tom. 3. diſput. 10. qu. 2. num. 1.* & alij adducit per *Barboſ. cit. loc. n. 15. Ricc. in prax. p. 3. reſol. 87.* prædicta intellige de prælatis, quibus non ſubſunt Eccleſiæ pleno iure. Vnde Abbates & Priores non poſſunt exigere tale ſubſidium ab Eccleſijs ſibi non pleno iure ſubiectis, prout aduertunt *eod. cit. loc. Bell. q. 5. & Barb. n. 18.* Abbates verò qui habet territorium & Diœceſim, & quibus ſubſunt Eccleſiæ pleno iure, cum dicuntur habere iura Epiſcopalia poſſunt imponere hoc ſubſidium *Barboſ. cit. num. 8. in fin. Meroll. cit. loc. nu. 400. & ſeqq.*

25 Generalis totius ordinis Regularis poteſt ſubſidium huiuſmodi petere a Monaſterijs ſui ordinis pro ſuptibus neceſſarijs erogandis in vtilitatem communem Religionis quando aliunde non habet bona ſufficientia ad hoc deſtinata, tenet *Tambur. de iur. Abb. 3. tom. diſput. 10. qu. 2. num. 2. Barboſ. cit. loc. ſub num. 18.*

26 Nota Tertiò charitatiuum ſubſidium exigendum eſſe a ſubditis, dicit hic tex. & vt cognoſcatur a quibus ſubditis ſit exigendum diſtintius notandum eſt primo exigi a clericis non à laicis probat *Bellen. eodem. tract. q. 26.* niſi laici eſſent vaſſalli ipſius prælati, qui tunc poteſt ab eis exigere ſubſidium iuxta conſuetum *Gram. ad Affl. deciſ. 136. & deciſ. ſua 88. nu. 3.* Secundò exigitur a Clericis Beneficiatis ratione fructuum ſuorum beneficiorum per hunc text. *& cap. conquerente cit.* Quæ exactio cum fiat ratione fructuum ſequitur quod ad ſubſidium teneatur qui percipit fructus etiam, ſi ſit male fidei poſſeſſor, & intruſus vt aduertit *Bell. quæſt. 34. num. 3. Barboſ. cit. cap. 21. nu. 32. in fin. Meroll. cit. loc. num. 454.*

27 Si verò inter duos lis vertantur ſuper beneficio & onus litigantium poſſidet, poſſe Epiſcopum petere ſubſidium a quo ex eis voluerit, & ſuccumbentem poſſe repetere ſolutum, vel comprehenſa defendit *Bellen. cit. qu. 34. nu. 6. & ſeqq. ſequitur Meroll. cit. loc. num. 472.* ſed hæc opinio eſt contra commune propoſitum, principium quoad ſubſidium exigitur a beneficiato ratione fructuum; vnde humanius dicendum eſt exigendum eſſe a poſſeſſore & ab eo qui percipit fructus, qui ſi deinde venit, condemnandus ad reſtitutionem fructuum poteſt retinere ſolutum pro hac cauſa, & ita vidi in praxi ſeruatum. & pro hac opinione faciunt dicta eiuſdem *Bell. cit. q. 34.* in principio, vbi defendit, quod ſi quis habeat verum titulum beneficij, ſed non percipiat fructus quia ob alio occupantur per tyranniam, vel imiſſionem non tenentur ad ſolutionem charitatiui ſubſidij. Alias exigendo ab eo qui non poſſidet, grauaretur ſubditus quod eſt prohibitum in hoc §. *prohibemus.*

28 Obſeruandum eſt hic, quod tenetur Beneficiatus ſoluere ſubſidium Epiſcopo illius loci, vbi ſitũ eſt beneficium, & Eccleſia beneficialis licet ipſe beneficiatus in alterius Diœceſis eſt commune; vnde ſi beneficium, ſiue Eccleſia beneficialis ſit ſita in vna Diœceſi; & habet prædia & redditus in alia beneficiatus tenetur ſoluere ſubſidium Epiſcopo loci Eccleſiæ, quæ attendi debet tamquam caput ergo *l. cum in diuerſis, ff. de relig. & ſumpt. fun.* non autem prædia, quæ ſunt acceſſoria Eccleſiæ vt *in cap. vnico de conſecr. Eccleſ. vel alt. lib. 6.* Hanc opinionem defendit *Bellen. q. 35. Barboſ. de iure eccleſ. lib. 3. cap. 21. num. 33. poſt Mor. loc. per eum cit. ſequitur Meroll. vbi ſupra num. 473.* qui alios citat. Item dicendum eſt in vna Diœceſi ſed eſt ſubiecta Monaſterio in alia Diœceſi; nunc enim ſoluendum eſt ſubſidium Epiſcopo vbi ſita eſt Eccleſia prout probet idem *Bellen. q. 36.*

29 Si Eccleſia beneficialis ſita eſt in confinio duarum Diœceſum, & dubium eſt cui Epiſcopo competant iura Epiſcopalia, & collatio in dicta Ecclesia. & tunc relictis aliorum opinionibus quas refert *Meroll. cit. loc. num. 497. & ſeqq.* dicendum eſt cum *Bellen. q. 52.* poſſe Epiſcopos prędictarum Diœceſum concordare quod alternis vicibus exigant charitatiuum ſubſidium, quod ſi adhuc concordare recuſent, poteſt Archiepiſcopus mandare quod alternis vicibus ab illa Eccleſia ſubſidium charitatiuum, & alia iura Epiſcopalia percipiantur, ſequitur poſt *Azor. Barboſ. cit. loc. nu. 34.*

36 Penſionarius quoque tenetur ſoluere charitatiuum ſubſidium Epiſcopo loci, vbi ſitum eſt beneficium, ſiue eccleſia ſuper cuius fructus eſt impoſita penſio, licet ipſe penſionarius ſit alterius Diœceſis, pro rata penſionis, nec pro rata prædicta poteſt cogi Titularis beneficiatus, cum teneatur tantum ſoluere ſubſidium pro fructibus qui ipſi remanent deducta penſione, tenet *Gigas de penſion. q. 28. num. 18. Bellen. de Char. ſub. q. 37. Grat. Rot. March. deciſ. 20. nu. 10. Pariſ. de confid. benef. q. 23. n. 7. Bellen. diſp. cler. p. 1. tit. de Cler. debit. §. 12. nu. 32. Barboſ. de iur. eccleſ. lib. 3. cap. 25. nu. 39. & ſeqq.* vbi licet defendat quod de iure penſionarius teneatur ſoluere charitatiuum ſubsidium pro rata penſionis; nihilominus *nu. 44.* teſtantur de ſtilo penſionem impoſitã auctoritate Papæ eſſe liberam ab omni ſubsidio; Verum dictum Barboſæ nõ eſt ſimpliciter verum; ſed ſolum quia de ſtilo ſolet hodie imponi penſione, & reſeruari cum expreſſe mentione in litteris & ſup-

ſupplicatione quod ſit libera ab omni onere deſimq; papalis charitatiui ſubsidij, & ſimilium; ideo ſtante hac reſeruatione, penſio eſt libera a ſubsidio prædicto, & eſt vera opinio Barboſ. ſed si de huiuſmodi libertate non ſit facta mentio non eſt recedendum a propoſita communi opinione, cum non apeareat, nec pactum; nec lex in contrarium.

31 Succeſſor etiam in Beneficio, poteſt cogi ad ſoluendum ſubſidium charitatiuum, quod eius prædeceſsor non ſoluit, *Bellen.cit.tract. qu.*51.*Barboſ.vbi ſupra num.*38. qui teſtantur, quod licet poſſit Epiſcopus agere contra, quem velit ſiue ſucceſſorem, ſiue prædeceſſorem ad hanc ſolutionem; tamen de æquitate debet ſubsidium exigere, ab vtroque pro rata fructuum, quos perceperunt, *Meroll. alias cit.loc.num.*495.

32 Capitulum, & Canonici Eccleſiæ Cathedralis tenentur, & fortius quam alij ad ſolutionem charitatiui ſubſidij docet, *Bellen.qu.* 27. non tamen de diſtributionibus quotidianis, de illis enim non debetur hoc ſubſidium, quod ſoluitur de fructibus Beneficij, & diſtributiones quotidianæ, non veniunt nomine fructuum Beneficiorum, docent *Bellencin.cit. tract.q.*76. *Monet.de diſtrib.quotid.par.*3.*qu.*9. *num.*19.*et ſeqq. Gonzal.ad regul.*8.*cancell.*§.7. *proem.num.*174. latè *Ricc.in prax.*3. *par.reſol.* 90.*per totum*, *Barboſ.de iure Eccleſ. lib.*3. *cap.* 21.*num.*45.& multo minus tenentur Canonici ſoluere ſubſidium de Mortuarijs, & oblationibus, quæ fiunt Eccleſiæ, vt teſtatur idem *Bellen.cit.loc.num.*2.

33 Hoſpitalia cauſa communis pietatis fundata, ſi titulum Beneficij habent; vel ſi ſunt fundata Epiſcopi auctoritate, etiam ſi titulum Beneficij non habeant, quia religioſa, & ſacra loca ſunt tenentur ad Charitatiui ſubſidij ſolutionem; ſecus eſt, ſi ſunt fundata ſine Epiſcopi licentia, nec conferantur in titulum, tunc non ſoluunt ſubſidium, probat varijs argumentis, *Bellen.de charit.ſubſid.quæſt.*38. *per totum*, quem refert & ſequitur *Barboſ. cit.loc. num.*46.*& ſeq.Meroll.cit. cap.*5. *nu.*477. Moniales quoque tenentur ſoluere charitatiuum ſubſidium exceptis illis, quæ non habent redditus vltra ſummam 14. ducatorum auri de Camera pro victu cuiuslibet iuxta conſtitut. 10.Pij IV. refert *Belle.cit.loc.n.*24.

34 Non tenentur ſoluere charitatiuum ſubſidium Eccleſiæ exemptę maxime ſi exemptio ſit pleno iure, docet *Belle.cit.tr.q.*32.*Eraſm.à Cochier de iuriſdict.ordin.in exempt.par.*4. *q.*9. *Barboſ.de iure Eccleſ.cit.loc. num.*53. *qui num. ſeqq.* Limitat primò, quando exemptus habet populum non exemptum, quia tunc eius occaſione tenetur ſoluere charitatiuum ſubſidium. Secundò, quando in priuilegio exemptionis dictum eſt, quod Eccleſia exempta remaneat cum charitate, cum priori ſuo Epiſcopo; quo caſu tenetur etiam ad ſolutionem ſubſidij, ita *Barboſ. poſt Bellen. Eraſm.à Cochier & alios loc.cit.* multa adhuc caſu adducit, *Meroll.cit.loc.*3.*diffic.per totum*.

35 Monaſteria nec etiam tenentur ad charitatiuum ſubſidium præſtandum Epiſcopo, quia ſubſidium eſt de lege diæceſana, a qua lege Monaſteria ſunt exempta, probat poſt DD. in *cap.dilectus de off.ordin.Bellen.cit.trac. quæſt.*29.*Remig.eod.tract.de charitat.ſubſid.qu.* 21.*Tambur.de iure Abbatum tom.*3.*diſput.*10. *q.*4.*num.*1.*& ſeqq.Barboſ.cit. cap.*21. *num.*49. Tenerentur tamen ad ſubſidium Epiſcopo ſoluendum Monaſteria, quando id eſſet ex conſuetudine, vt aduertit eodem *loc.Barboſ.* & quando Monaſterium haberet Eccleſiam ſubiectam, quæ ſolita erat præſtare ſubſidiũ, vel quando Monaſterium haberet populum, ita *Bellen.cit.cap.*29.*num.*3. *&* 5.

36 Fratres S. Ioannis Hieroſolymitani ſiue eorum Vicarij in Parochialibus Religioni prædictæ vnitis, non tenentur ad ſolutionem charitatiui ſubſidij, nec compelli poſſunt, ita voluit *Sacra Congregat. Concil. in Auguſtana* 4.*Decembris* 1630. *penes Bonfadin.in Theſaur. Eccleſiaſt.deciſ.reſolut.*36.*num.*20. refert *Barboſ.ſumm.Apoſtolorum deciſ. verbo ſubſidium num.*3.

37 Cardinales neque tenentur ſoluere charitatiuum ſubſidium pro Beneficijs, quæ poſſident, tenent *Roman.conſil.*498.*num.*1.*& ſeqq.* vbi id probat non ſolum de ſubſidio impoſito ab Epiſcopo, ſed etiam à Papa, *Cæphal. conſil.*2.*num.*10.*vol.*1.*Bell. diſqu. cleric. prima parte tit.de cler.definit.* §.12. *num.* 25. Sed limitatur hæc ſententia, quando imponitur ſubſidium, in ſubſidium fidei Chriſtianæ, nam tunc debetur etiam à Cardinalibus, probat *Bellenc.eod.tract.quæſt.*66.

66 Familiares vero Cardinalium, ac alij Curiales, etiam Papæ familiares, & ſi varias habeant immunitates, & exemptiones, nihilominus, non reperiuntur ſpecialiter exempti à ſolutione huius ſubſidij, ideoque ad illam teneri, niſi aliter diſponat conſuetudo legitimè introducta, probat *Bellen.diſqu. clerical. cit.*§.12.*num.*26.*& ſeqq.*

39 Habens Beneficium pauperis redditus non tenetur ad ſolutionem Charitatiui ſubſidij, & dicitur pauper in his terminis, qui ex redditibus non percipit vltra ſuum decentem victum, ita *Bellenc.de charitat. ſubſid.quæſt.*30. *Boer.deciſ.*135.*num.*2.*&* 3.*Quarant.ſum. Bull. verbo Concilium Prouinciale num.* 8. *Bellect. diſqu.cleric.parte prima tit.de Cler.debit.*§.12. *num.*19.*&* 20.*Barboſ. de iure Eccleſ.lib.*3.*cap.* 21.*ſub num.*35.& eſt commune, & iuri conſonum, nam ſi ſeculares pauperes non tenentur contribuere ad onus Collectæ impoſitæ per Principem, vel communitatem, *Bal.in auth. defuncto c.ad Tertul.Boer.cit.deciſ.*135.*num.*3, ergo multo magis, & Clerici.

40 Clerici non habentes Beneficium non tenentur ad ſubſidium charitatiui impoſitum

per

per Epiſcopum, etiamſi ampla poſſideant patrimonia, tenet *Bellenc. de charit. ſubſid. qu.* 31. qui licet teneat hanc opinionem eſſe de iure, tamen ibidem *num.* 3. tenet ſatis æquum videri, quod Clerici ex patrimonio ſoluent hoc ſubſidium. indiſtinctè vero tenent non teneri *Azor. inſtitut. moral. par. 2. lib. 9. cap. 14. quæſt. 6. verſ. inſuper, Barboſ. de iure Eccleſ. cit. cap. 21. num. 35. in fin. Meroll. cit. loc. num. 461. ſalua conſuetudine in contrarium.*

41 Aduerte, quod licet Clericus excommunicatus non lucretur fructus Beneficij; & charitatiuum ſubſidium debeatur ex fructib. prædictis nihilominus non excuſatur a ſolutione huiuſmodi ſubſidij, & alias dicendo excommunicatus ex ſuo delicto reportaret commodum, tenet *Bellen. cit. tract. quæſt. 33. Meroll. cit. loc. num.* 470. vbi ſecus excludit, quando excommunicatio fuit inualida, cuius dictum parum ſuſtinetur, nam in tali caſu excommunicatus recuperat fructus.

SVMMARIVM.

1 *Charitatiuum ſubſidium quantum debeat exigi referuntur omnes opiniones affertur vera, & refelluntur contrariæ n. 2.*

3 *Charitatiuum ſubſidium ſi exigatur vltra ſolitum poteſt appellari, & quomodo admittenda appellatio. Et an poſſit denegari num. 4.*

5 *Charitatiuum ſubſidium an debeatur iuxta ſolitum, ſi aliqui facti ſint exempti.*

6 *Charitatiuum ſubſidium non poteſt præſcribi contra Epiſcopum, licet poſſit contra alios debitores.*

7 *Charitatiuum ſubſidium, quando poſſit aliquibus remitti.*

8 *Charitatiuũ ſubſidium exigendum eſt cum charitate, & an poſſint compelli ſubditi. Et an poſſint exequi ornamenta diuinis dedicata num. 9. Et ſi profertur excommunicatis caſu, quo charitatiuum ſubſidium eſt impoſitum ſine manifeſta cauſa, excommunica io eſt nulla num. 10. Et an poſſit opponi interdictum numero 11.*

12 *Charitatiuum ſubſidium an admittat compenſationem. & quomodo præferatur alijs creditoribus num. 13. An ad illud teneatur collector illius num. 14. Et an cedat commodo conductoris omnium redditum Eccleſiæ nu. 15.*

ANNOTAT. XXV.

§. II.

1 Diſponitur in hoc *cap. cum. Bartolus* §. *prohibemus*, Epiſcopum debere poſtulare à ſuis ſubditis moderatum ſubſidium, cuius occaſione notandum eſt aliquid circa quantitatem, ſiue ſummam huiuſmodi ſubſidij, quanta ſcilicet debeat eſſe, vt dici poſſit moderata, in quo quidẽ caſu multa dixerunt DD. tenuerunt multi ſubſidium debere eſſe quartam partem anni redditus, ita deciſum refert in Sacro Cõſilio, *Afflict. deciſ. 136. Gram. deciſ. 88. num. 4. Ricc. collect. 52. in princip. parte prima*, ſed hæc ſententia loquitur de ſubſidio debito per laicos, vt patet ex eius lectura, & eſſe ſecundum conſtitutionem Regni potius, quam ſecundũ ius com munc, teſtatur *Boer. deciſ. 135. num. 9. in fin.* Alia opinio eſt *Antonij de Alexandro in cit. dec. 88. Gram. in fin.* quæ tenet ſubſidium eſſe dimidiam generalis Collectæ, & hæc opinio non probatur nec iure Pontificio, nec Cæſareo, vt aſſerit *Menoch. de arbitr. cap. 179. nu.* 3. Aliqui vero tenent charitatiuum ſubſidiũ, non debere excedere quantitatem, quam exigit Epiſcopus in viſitatione loco procurationis, ita tenent *Franciſ. Pauin. tract. de char. ſubſid.* quem refert, & ſequitur *Boer. dec. 134. num. 10. Bellencin. eod. tract. qu. 41. per text. in extrauag. Benedicti 12. quæ incipit vas electionis*. Verum, quia hæc extrauag. non eſt vſu recepta, vt teſtantur *Boer. & Bellen. cit. loc.* ideo, de hac opinione dubitatur, ita *Menoch. de arbitr. caſ. 179. num. 3. verſ. tertia*, refert *Barboſ. de iure Eccleſiaſt. lib. 3. cap. 21. ſub numero 6.*

Nouiſſimi vero, & magis communiter tenent quantitatem charitatiui ſubſidij non eſ-

ſe

11 Hæc autem procuratio in virtualibus conſiſtens debet eſſe moderoſa ſecundum ſacultatem eccleſiæ, prout exclamant communiter DD. Hinc Epiſcopus debet eſſe contentus moderatis alimentis, nec multum grauare Rectores Eccleſiarum, aduertit *Surd. de aliment. titul. 4. q. 22. num. 4.* Nec debere aparare ſumptuoſas epulas, ſed cum gratiarum actione accipere, quod honeſte, & competenter fuerit miniſtrorum, obſeruat *Belleđ. diſp. cler. cit.* §. 11. *num. 7.* & ne multum grauet viſitares, non debere in vno loco ſine iuſta cauſa moram trahere ſupra diem vnum, notat idem *Surd. loc. cit. numero octauo.* Nec poſſe Epiſcopum viſitantem panes integros, & Capones, & alia fragmenta, quæ remanent in menſa ſecum deferre, nec recipere, oſculenta, & poculenta domum ponenda, conſiderat *Genuenſ. in prax. cit. cap. 21. nu. 13.* qui tantum permittit poſſe Epiſcopum fragmenta, quæ remanent in menſa erogare pauperibus loci, in quo viſitat, per *Clem. 2. de cenſib. vbi DD. Graſ. diſcept. for. cit. cap. 57. n. 19.* Et debere eſſe contentum minori quo poſſit æquitatu, & famulatu, morum vt ſupra & tenet Leo *Theſ. for. Eccleſ. p. 2. cap. 16. n. 37. in fin.*

12 Non poteſt Epiſcopus viſitator exigere procurationem nec etiam in victualibus in multis caſibus, primò in locis vbi viget conſuetudo illam non exigendi, tunc enim gratis eſt viſitandum, prout expreſſe mandat ipſum *Concil. Trid. cit. ſeſſ. 24. de ref. cap. 3.* in illis verbis, *in ijs vero locis, ſeu prouincijs, vbi conſuetudo eſt, vt nec victualia, nec pecunia, nec quidquam aliud a viſitatoribus accipiatur, ſed omnia gratis fiant, ibi id obſeruetur*; & licet de iure communi procuratio præſcribi non poſſit per *tex. in cap. cum ex officij de præſcriptio.* hodie tamen ex noua diſpoſitione cit. decr. Concil. Trid. præſcribitur, nec peti poteſt, vbi illam non dandi viget conſuetudo, ita *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi. citat. par. 3. alleg. 73. num. 46.*

13 Secundò Epiſcopus viſitator non exigit procurationem, nec etiam in victualibus quando viſitat Eccleſiam pauperem; à pauperibus enim clericis Epiſcopus procurationem non exigit, ſed tenetur ſibi de proprio prouidere, quia ad hunc effectum habet redditus Epiſcopales per *tex. in cap. cum inſtantia vbi gloſ. in verbo prægrauari de cenſib. & ibi etiam DD. præſertim Abb. nu. 7. Surd. de alim. titul. 4. quæſt. 22. nu. 6. diſq. cler. p. 2. titul. de cler. debit.* §. 11. *num. 8. Homon. de Bonis de examin. Eccleſ. tr. 11. c. 12. q. 17. reſ. 2.* & alij communiter.

14 Tertio non debetur procuratio Epiſcopo viſitanti Eccleſias parochiales vnitas, & dependentes a Religione Hieroſolymitana à Vicarijs earumdem Eccleſiarum, ita fuiſſe decisum in Auguſtana 14. Decembris 1630. refert *Alan. in comp. can. reſol. li. 2. tit. 19. n. 9.*

15 Quarto non poteſt Epiſcopus viſitans exigere procurationem ab hoſpitalibus & alijs locis leproſorum domorum Dei, pauperum, & infirmorum *gl. final. in cap. procurationes de religioſ. domib. Genuenſ. in prax. cap. 17. num. 2. ſecund. vltim. impreſſ. Zerol. in prax. p. 2. verbo viſitatio* §. 2. *dub. 7. Piaſec. etiam in prax. p. 2. cap. 3. in fin. Bell. diſput. cler. cit.* §. 11. *num. 10. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi p. 3. alleg. 13. nu. 50.* Item tamen excuſatur ab hac ſolutione procurationis confraternitas habens hoſpitale, cum Eccleſia, in qua celebrantur miſſæ cum Campanili quia eſt pius locus *Bellarm. citat. loc. nu. 11.*

16 Quinto Epiſcopum re ipſa non viſitantem nihil procurationis cauſa exigere poſſe, refert deciſum *Armandoz. in addition. ad recop. legum Nauarræ libr. 1. titul. 6. de conſtitution. num. 117.*

17 Præter procurationem prædictam conſiſtentem in victualibus non poſſit Epiſcopus viſitans, nec quiſquam ſuorum aliquid accipere qualitercumque offeratur non obſtante quauis conſuetudine, ita expreſſe diſponit *Concil. cit. cap. 3.* Hinc DD. notant non poſſe Epiſcopum viſitantē quicquam percipere ab eis, qui viſitantur pro decretis, & ordinationibus ſpectantibus ad viſitationem pro rogitu, ſeu ſcriptura, vel labore ſuo refert deciſum *Armendoz cit. loc. n. 116.*

18 Vlterius eodem loco prohibet Concil. Trident. recipi ab Epiſcopo viſitante, vel alio ex ſuis quodcumque munus etiam ſponte oblatum ab ipſis viſitaris; Vnde non poſſe Epiſcopum accipere in hoc caſu etiam Comeſtibilia, vt ſecū aſportaret, docet *Piaſec. in prax. p. 2. cap. 3. num. 73.* nec fragmenta quæ remanent in menſa, ſed illa eroganda pauperibus & notatum eſt ſupra cum Genuenſ. niſi ſint paruiſſimæ quantitatis. Nec etiam finita viſitatione, dum diſcedit a locis viſitatis recipere poſſe munera, tenet *Barboſ. in Collec. Doctor. ad dictum cap. 3. Concil. Tridentin. n. 28. in fin.*

19 Supradicta procedunt etiam cum Notario, ſiue ſecretario, aut ſcriba viſitationis, is enim nequit aliquid accipere pro ſuis laboribus ſcribendo, vel tranſcribendo, vt notauit *in prax. Epiſcop. ver. viſitatio* §. 6. *dub. 4. Nald. in ſumm. verbo viſitare nu. 3. Broſ. diſcept. for. cap. 57. num. 22. Nauar. noui iur. pontif. pract. concl. titul. de viſit. concl. 5. alios 122. num. 50.* qui refert ita voluiſſe Sacram Congregationem. Sed ſi viſitati petant copiam actorum, debent ſoluere ſalarium, vt poſt Genuenſ. & Ricc. teſtatur ipſe Nouar. *loc. cit.* ſupradicta quod Notarius viſitationis nihil recipere poſſit procedunt, ſiue Notarius habeat ſalarium de publico, ſiue non prout aduertit Genuen. *eod. loc. cap. 20.* concludit *Ricc. in prax. par. 1. reſol. 546. nu. 4.* licet in contrarium eodem num. videntur ſentire Nuncius qui mittitur ante diem, qui aduentum viſitatoris annun-

nunciet viſitatis dignus eſt mercede, & illa ſolui debet a viſitatis, ita probat *Mantiq. qq. moral. p. 1. q. 80. per totum*, quod non quando nunciatio commode fieri per literas ſine expenſis, vel cum rationibus.

20 De pœnis, & cenſuris, quas incurrit Epiſcopus, vel alius viſitator & familiares viſitantis, recipientes aliquid à viſitatis vltra victualia vide late *P. Theſ. in prax. Eccleſiaſt. 2. p. verb. viſitationis occaſione procurationem & cæt. cap. 2. per totum Bonac. tom. 3. titul. de ſuſpenſionib. omnib. in particul. diſp. 3. q. 5. punc. 4. & alios*, obſeruantes pœnas impoſitas contra prædictos per *Concil. Trid. cit. cap. 3.* Diſponit enim Concil. quod recipientes aliquid à viſitatis præter victualia teneantur infra menſem ad reſtitutionem dupli, nec non incurrat in pęnas latas *in cap. exigit de cenſib. in 6.* vbi deciditur, quod ſi recipientes prædictos infra menſem a die receptionis computandum nō reſtituerint duplum eius quod acceperint, ſi patriarchæ Archiepiſcopi, vel Epiſcopi ſint incurrunt ipſo facto ex tunc interdictum ab ingreſſa Eccleſiæ, ſi inferiores incurrunt etiā ipſo iure ſuſpenſionem ab officio & beneficio, quouſque duplum prædictum non reſtituerint. Non ligat tamen de iure pæna prædicta quando aliquid recipitur non ab ipſis Eccleſijs viſitatis, aut ab eiſdem. ſed in parua minima, probat *Manriq. qq. moral. par. 1. q. 16. n. 4. & ſeqq.*

21 Nota ſecundo aliquid circa modum procedendis in cauſis viſitationum; cum enim viſitatio ſit introducta ad finem admonendi corrigendi, ac reformandi clerum & populum *cap. procurationes de cenſib. cap. 1. eodem titul. 6. lib. 6. Concil. Trid. cit. cap. 3.* Ideo Epiſcopus procedere debet contra viſitatos cum Charitate, & correctione fraterna, & ſe abſtinere ob inquiſitione ſolemni. Verum ſi grauis ſit exorta contra viſitatos infamia, & ſcandalum, vel cum contineat præiudicium tertij tunc pōt viſitator iudicialiter procedere, & cum ſolemni inquiſitione & pœnam ordinariam imponere, ita *Genuenſ. in prax. Archiepiſc. Neapol. cap. 21. num. ſecundum olim impreſs.* vbi in fine teſtatur ex hac doctrina curiam Archiepiſcopalem Neapolitanam in viſitatione non priuaſſe beneficijs beneficiatos refertos cum titulis inualidis, ſed illis ſtatuiſſe terminum ad impetrandam diſpoſitionem.

22 Hinc habes Epiſcopum, vel alium viſitatorem non poſſe vti ſuſpectum recuſari quominus pęnam extraordinariam, quæ morum correctionem, & emendationem reſpiciat, imponere valeat deſideroſſe ſacram Congregationem Concil. die 25. Maij 1601. teſtantur *Garz. de benef. par. 3. cap. 2. num. 198. Armendariz in addit. ad recop. leg. Nauar. lib. 1. titul. 6. de viſitat. libr. 5. §. 2. num. 7. 8. & 34.* vbi ſecus dicit ſi Epiſcopus in viſitando modum exceſſerit *Barboſ. de poteſtat. Epiſcopi 3. part. allegation. 73. numer. 38.*

23 Habetur etiam in viſitatione non poſſe Epiſcopum vel alium viſitatorem proponere edicta contra particulares perſonas, puta vt quicumque aliquid contra talem Rectorem Eccleſiæ denunciet, nam hoc eſſet in maximum præiudicium formæ clericorum licet poſſit ſe informare ab aliquibus perſonis honeſtis, & fide dignis de parochia, docet Gennen. *in prax. cap. 21. num. 8.* ſecundum vltim. impreſſionem, teſtatur declaraſſe Sacram Congregationem *Concil. Barboſ. in ſumm. Apoſtolum deciſ. verbo viſitatio, nu. 6.* vbi etiam refert fuiſſe deciſum non poſſe Epiſcopum in viſitatione exigere iuramentum a viſitatis quod melius diſtingue cum *Genuenſ. cit. loc. nu. 6.*

24 Nec etiam debere Epiſcopum viſitantem recipere cum fide cartulas, quas ſæpe ruſtici cōtra ſuos Parochos ſecreto offerunt ex odio potius, quam rebus veritatis denunciando figurata delicta, aduertit idem *Genuenſ. cit. loc. num. 9.*

25 Collige etiam Epiſcopum, vel alium Viſitatorem procedere in viſitatione ſummarie, & de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicij, prout aduertit *poſt Graff. deciſ. aur. par. 2. lib. 3. ca. 28. num. 106. Anton. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 110. num. 13.* ex qua ratione à decretis Viſitationum prohibetur appellatio, & inhibitio per *Concil. Trid. ſeſſ. 3. de reformat. cap. 1. ſeſs. 22. de reform. cap. 1. & ſeſſ. 24. de reform. c. 10.* Verum hęc intellige, quoad effectum ſuſpenſiuum tantum; nam ſubditi non poſſunt prætextu appellationis ſuſpendere executionem Viſitationis, *Lancell. de attent. & innouat. appell. pend. limit. 18. in princ. num. 6. Merlineſan. de commiſs. par. 1. de commiſs. appellat. extra Roman. Cur. cap. 6. num. 78. Leo Theſ. for. Eccl. par. 2. ca. 22.* Vbi id etiam procedere ait pendente appellatione ad Sedem Apoſtolicam, *Piaſec. in prax. Epiſcop. par. 2. c. 3. num. 61. Salgado de protect. Regi tom. 1. par. 2. c. 10. num. 26.* Intelliguntur etiam ſupradicta de appellatione prohibita quoad effectum ſuſpēſiuum, quando Epiſcopus, vel alius Viſitator procedit in viſitatione extraiudicialiter ad correctionem morum non compilato proceſſu; ſed quando procedit iudicialiter compilato proceſſu ad pœnam ordinariam delicti, tunc non ſolum datur appellatio ad effectum deuolutiuum, ſed etiam ad effectum ſuſpenſiuum, imò etiam admittitur recuſatio, vt bene aduertit *Genuenſ. in prax. cit. cap. 21. num. 5. Gonzal. Mendez de Cambedo diuerſ. argum. lib. 1. cap. 19. à num. 8. Monriq. qq. moral. par. 1. q. 91. num. 12.*

26 Hic aduerte, quando appellatur ab Epiſcopo ſuffraganeo viſitante ac procedente tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato appellandum eſſe ad Metropolitanum etiam quoad effectum deuolutiuum tantum, ita *Piaſec. in prax. par. 2. ca. 3. nu. 61. Zerol. etiam in prax.*

Digitized by Google

par.2. verbo viſitatio §.3. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par.3. allegat.73. num.35. & allegat.92. num.14.

27 Aduertendum eſt etiam, quod licet regulariter non detur appellatio ſaltem, quoad effectum ſuſpenſiuum in cauſis viſitationum, id tamen fallit, ſi Epiſcopus in viſitatione procedat in exemptos, ſeu alias priuilegiatos contra eorum priuilegia, tunc enim eſt locus appellationi, etiam quoad vtrumque effectũ, *Marcheſ. de commiſſion. par.1. de commiſſ. appellat. extra Curiam Romanam cap.6. num.78. Barboſ. cit. alleg.73. num.34.* Et ſi quid attentatum eſt pendente hac appellatione docto de priuilegio exemptionis, venit reuocandũ, ita *Lancell. cit. loc. num.4. à contrario ſenſu*; licet alias regulariter loquendo non dicantur attentata, nec veniant reuocanda acta facta poſt appellationem interpoſitam ab actu viſitationis, prout teſtatur fuiſſe dictum per *Rot. in una Concordie. Decanatus 16. Iulij 1570. coram D. Oradino. Lancell. cit. loc. num.9.*

28 Supradictum, quod non detur appellatio ab actibus viſitationis, & conſequenter attentata pendente tali appellatione non veniant reuocanda, procedunt, non ſolum in appellatione ab his, quæ in actuali viſitatione, per Ordinarium ſunt geſta, ſed etiam in his, quæ ratione viſitationis, per eum dicerentur fieri, vt aduertit idem *Lancell. cit. loc. num.10.*

29 Solet quandoque Epiſcopus Viſitator videre Bullas Beneficiati, quo in caſu notãdum eſt, quod non poteſt compellere Beneficiatũ, qui poſſedit Beneficium per decennium ad attendendum Bullas, & eius titulum, ſed tantum poteſt illum compellere ad iurandum ſe habere titulum, docet poſt DD. in *cap. licet Heli de Simon. Genuenſ. in prax. cit. cap.21. nu.10.* Vbi etiam ait poſſe Epiſcopum aſſumere in ſe onus probandi defectum tituli contra antiquum poſſeſſorem, qui non tenetur oſtẽdere titulum, iuxta doctrinam *Abb. & Fel. in cit. cap. licet Heli.*

30 Nota tertiò, & vltimo librum Viſitationis, & in eo conſcripta per Notarium facere plenã probationem in iudicio, probat *Pauin. de Viſit. qu.4. num.24. & 34.* quem communiter ſequuntur alij *Anton. var. reſolut. lib.1. cap.110. num.2. Ricc. in prax. par.1. reſol.905. per totum,* vbi refert ita voluiſſe *Rot. Roman. 14. Decembris 1551. coram D. Veſtano*, & in facti contingentia ſic iudicaſſe; Sed prædicta intelligenda ſunt, dummodo liber prædictus conſeruetur in Archiuio publico Cancellariæ Epiſcopalis, & per fidelem Cuſtodem ad id deputatum cuſtodiatur, nec in eo aliquid ſuſpectum appareat, iuxta diſpoſita in *cap. ad audientiam de præſcriptionib. Maſcard. de prob. concl.316. num.6. & 7. Anton. cit. loc. nu.3.* Et quod prædicti libri faciant fidem etiam cõtra tertium, probat validè *Henriq. qq. moral. par.1. qu.110. num.4. & ſeqq.*

31 Aduertendum primò, quod cauſæ Beneficiales, & Capellaniorum, vel iuriſpatronatus Matrimoniales, Ciuiles, vel Criminales, quæ breuiter in iudicio ſummario, & cæleſti viſitationis expediri non poſſunt, minimè tractantur in viſitatione, prout notat *Piaſec. in prax. cap.22. §. negotia quoque Ciuilia*, & ſequitur *Marinq. qq. moral. par.1. qu.91. num.3. qui num.15.* refert ſtylum proceſſandi in cauſis Viſitationis.

32 Secundò, quod decreta, & acta Viſitationis, finita viſitatione, adhuc durant, & perpetua ſunt, & vim legis habent, *Sot. in 4. ſenteent. diſt. 22. quæſt.2. art.1. §. ſed minores Prælatis*, loquens de excommunicationibus, & cenſuris viſitationis, ſequuntur *Auila tract. de cenſur. 2. par. cap.1. diſp.2. dub. vnic. §. tertio diuiditur, & cap.3. diſp.1. dub.4. §. dico ſecundo, de Graff. deciſ. var. conſcient. 2. tom. lib.3. cap.7. num.67.* & probat rationibus *Manriq. qq. moral. q.28. per tot. par.1.*

33 Tertiò, quod Viſitatores Eccleſiaſtici poſſunt ſyndicari, & tenentur dare ſyndicatum, probatur ex *Cap. ea, quæ §. ſequentes de ſtat. Monach.* ibi *ſequentes autem Viſitatores perquirant priorum Viſitatorum, veſtigia diligenter, &c.* vbi *gl. verbo, & commune negligentias*, tenet *Amed. Iuſtin. de ſyndic. num.3. Auiles iudicium ſyndicatus cap.1. num.3. Azeued. tit.7. lib.3. nou. recopil.*

ANNOTATIO XXV.

ARGVMENTVM.

De ſubſidio charitatiuo Notatur §.1. quare dicatur, quibus in caſibus poſſit per Epiſcopum imponi, & exigi, an pluries exigi poſſit, à quo imponi poſſit, quomodo illud ſoluat penſionatius cum Titulari, prædeceſſor ne an ſucceſſor, de quibus fructibus illud ſoluat Capitulum, an illud ſoluant Hoſpitalia, Moniales Eccleſia exempta, Fratres Hieroſolymitani, Cardinales, eorum familiares, pauperes, excommunicati, & alij Notatur §.2. quantum ſit ſubſidium, quid ſi exigatur vltra ſolitum, vel aliqui facti ſint exempti, an poſſit præſcribi, vel remitti, quomodo exigendum cum charitate, quomodo procedendum contra reſiſtentes ſoluere, & an poſſint exequi ornamenta Eccleſiæ, vel ferri cenſuras, ſubſidium ex admittat compenſationem, vel præferretur alijs creditoribus, & alia ad materiam.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Subſidij Charitatiuì materia ad text.Cap.cum Apoſtolus §.prohibemus de cenſibus, & quod DD. mandata exagitent.*

2 *Subſidium charitatiuum quare ſic appelletur.*

3 *Subſidium charitatiuum, vt exigatur, quę requirantur.*

4 *Subſidium charitatiuum imponi poteſt, quando pro ſatisfaciendis oneribus, redditus Eccleſiæ non ſufficiunt, quid ſi ſatisfacerit de patrimonialibus, & morte præuentus non exegerit.*

5 *Subſidium charitatiuũ, vt exigatur requiritur cauſa manifeſta, & rationabilis, quænam ea ſit n. 6.*

7 *Subſidio charitatiuo imponendo, ſi non conſentiat Capitulum, quid erit agendum.*

8 *Subſidium charitatiuum ad hoc vt imponatur debet adeſſe cauſa manifeſta non præſumpta.*

9 *Subſidij charitatiui pro exactione ad ſũt quędã manifeſtæ cauſæ, & quę.*

10 *Subſidij charitatiui manifeſta cauſa poteſt eſse grauis expenſa pro recuperandis iuribus Eccleſiæ.*

11 *Subſidij charitatiui cauſa poteſt eſſe acceßus diſpendioſus ad Papam pro communi cauſa.*

12 *Subſidij charitatiui cauſa poteſt eſſe fabrica Eccleſiæ vel emptio, pro qua contracta debita, & quando.*

13 *Subſidij charitatiui imponendi iuſta cauſa poteſt eſſe acceſſus ad Principes, & quando.*

14 *Subſidij charitatiui imponendi iuſta cauſa an acceſſus ad Conciliũ Parochiale?*

15 *Subſidij charitatiui exigendi iuſta cauſa an ſit receptio Imperatoris, vel Principis in domo.*

16 *Subſidij charitatiui exigendi iuſta cauſa eſt formalis viſitatio.*

17 *Subſidij charitatiui exigendi iuſta cauſa eſt quando redditibus Eccleſiæ non ſufficiunt.*

18 *Subſidij charitatiui imponendi iuſtam cauſam arbitratur Epiſcopus cum Clero.*

19 *Subſidium charitatiuum imponere poteſt Papa.*

20 *Subſidium charitatiuum petere poſſunt Cardinales à ſuis Eccleſijs titularibus.*

21 *Subſidium charitatiuum imponere poſſunt Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi. Quod de Archiepiſcopis cum ſubditis ſuffragari, & Capitulo.*

22 *Subſidium charitatiuum poſſunt imponere coadiutor, & Adminiſtrator datus à Papa.*

23 *Subſidium charitatiuum non poteſt imponere Vicarius ſine ſpeciali mandato.*

24 *Subſidium charitatiuum an petant Prælati inferiores Epiſcopo.*

25 *Subſidium charitatiuum poteſt Generalis petere à monaſterijs ſui Ordinis.*

26 *Subſidium charitatiuum exigitur à Clericis, & quibus.*

27 *Subſidium charitatiuum à quo Epiſcopus petat lite pendente inter duos.*

28 *Subſidium charitatiuum ſoluen-*

dum Epiſcopo loci Beneficij illiusque Eccleſiæ.

29 *Subſidium charitatiuum cui Epiſcopo ſoluatur, ſi dubium ſit cuius Diæceſis ſit Eccleſia ſiſtens in confinibus.*

30 *Subſidium charitatiuum ſoluit penſionarius Epiſcopo loci Eccleſiæ, ſuper qua eſt reſeruatiua penſio, niſi reſeruetur cum clauſulis ſolitis.*

31 *Subſidium charitatiuum, quod non ſoluit Prædeceſſor, ſucceſſor ſoluere dicitur.*

32 *Subſidium charitatiuum ſoluunt Canonici Cathedralis non tamen de diſtributionibus quotidianis.*

33 *Subſidium charitatiuum, quando Hoſpitalia teneantur ſoluere.*

34 *Subſidium charitatiuum, an aliquando ſoluat Eccleſia exempta.*

35 *Subſidium charitatiuũ non ſoluunt monaſteria; quid in conſuetudine.*

36 *Subſidium charitatiuũ non ſoluunt Fratres Hieroſolymitani eoſque Vicarij.*

37 *Subſidium charitatiuum non ſoluũt Cardinales pro ſuis Beneficijs.*

38 *Subſidij charitatiui à ſolutione non eximuntur Curiales, & familiares etiam Papæ.*

39 *Subſidium charitatiuum non ſoluit habens Beneficium pauperis redditus, & cuius.*

40 *Subſidium charitatiuũ non ſoluunt Clerici non Beneficiati; quid de æquitate.*

41 *Subſidium charitatium ſoluit Clericus excommunicatus, licet non faciat fructus ſuos, &c.*

ANNOTAT. XXV.

§. I.

1 HIC tex. deſumptus ex Concil. Laterano prohibet, ne Epiſcopi grauent ſubditos ſuos talleis, & exactionibus; permittit tamen pro multis neceſſitatibus, exiſtente manifeſta, ac rationabili cauſa poſſe Epiſcopos ab eis moderatum auxilium poſtulare, cuius occaſione hic communiter DD. reportant materiam ſubſidij charitatiuè, de quo etiam in *cap. conquerente de off. ordinat.*, & in *cap. ex parte eod. tit. de cenſib. & in extrauag. vnicà §. præmiſſis de cenſib. inter commun. tractant gl. in cap. vnico verbo regijs 10. q. 3. DD. in citatis Iurib. Petrus Duennas regul. 89. verbo charitatiuum ſubſidium, & regul. 253. verbo Epiſcopus, Cened. ad Decretal. coll. 115. Caſſan. in conſuetud. Burgun. verſ. item etiam in ſecundo, Affl. in conſt. Regn. num. 2. Menoch. de arbitr. cap. 178. Hoſt. in ſum. de off. ordinat. in §. quid pertineat, Oldrad. conſil. 104. & 234. Lap. alleg. 20. Nauar. conſ. 7. alias 3. in nou. de cenſib. Gram. dec. 88. Boer. dec. 133. & ſeqq. Purpurat. conſ. 329. vol. 1. Azor. inſtit. Moral. par. 2. lib. 9. cap. 14. q. 2. Eraſm. à Cocbier de iuriſd. ordin. in exempt. par. 4. quæſt. 9. Bellec. diſqu. clerical. 1. par. tit. de Cler. debit. §. 12. Ric. coll. 52. parte prima, & in prax. 3. par. reſol. 87. & ſeqq. Tambur. de Iure Abbatum tom. 3. diſput. 10. Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 21. & in ſum. Apoſtol. deciſ. verbo ſubſidium*, extat particularis tractatus Franciſci Patauini, Bartholomæi de Bellencinis, & Remigij de banny poſt quos, & alias notanda ſunt hic aliqua ad materiam frequentiora.

2 Præmittendum eſt appellari charitatiuum ſubſidium, quia à principio cum charitate peti debet, & non violenter extorqueri, *arg. tex. in cap. ex parte de cenſibus*. Dicitur ſubſidium, quia in ſubſidium peti debet, ſcilicet quando facultates Epiſcopi non ſufficiunt ad ſatisfacienda onera, ad exemplum ſubſidiariæ actionis, ideo dictæ, quia datur quando deficit propria, & ſpecialis actio, ita declarant, *Bellen. de charit. ſubſid. qu. 14. per totum*, quem ad litteram ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 21. num. 1. & 2. Meroll. Theolog. moral. 3. parte diſput. 7. cap. 5. dub. 21. numero* 435.

3 Nota primò, charitatiuum ſubſidium non poſſe per Epiſcopum paſſim exigi à ſuis ſubditis, niſi in neceſſitate, & concurrente maxima, & rationabili cauſa, ita *apertis verbis diſponitur in hoc §. prohibemus*; Ex quibus verbis tex. obſeruandum eſt requiri pro exactio-

ne

Digitized by Google

ne charitatiui ſubſidij neceſſitas Epiſcopi, id-eſt, quod non ſufficiant pro oneribus incumbentibus redditus propriæ Eccleſiæ, eſt commune inter DD. aduertit poſt alios per ſe citatos, *Barboſ. de iure Eccleſ. cit. loc. num. 2. & Meroll. cit. loc.*

4 Diximus Epiſcopum poſſe imponere charitatiuum ſubſidium, quando pro ſatisfaciẽdis oneribus non ſufficiunt redditus Eccleſiæ ſuæ Cathedralis, ex quo collige, quod ſi Epiſcopus habet magnum patrimonium, cum quo poſſit ſatisfacere oneribus incumbentibus, adhuc poteſt exigere charitatiuum ſubſidium, nec ex hoc poſſunt ſubditi ſe excuſare docet, *Oldrad. conſil. 249. per totum*, quem ſequitur *Bell. de charit. ſubſeq. quæſt. 49.* vbi *num. 4. in fin.* teſtatur hanc opinionem eſſe veriorem, eoque cum ipſo, *Oldrad. ampliat in eo*, quod Epiſcopus de ſuo patrimonio expenderit pro ſatisfaciendis oneribus Eccleſiæ, pro quibus deinde iuſtè impoſuit charitatiuũ ſubſidium, ſi illud morte præuentus non exegerit debetur tranſmittit ad hęredes, quibus prædictum ſubſidium. Contra principalem ſententiam, tenet *Menoch. de arbitr. caſ. 178. nu. 15.* quando Epiſcopus habet de proprio, ſed eius opinio vera eſt in ſubſidio debito Dominos temporali, nam ita loquuntur DD. per ipſum citat. *Merol. cit. loc. num. 488.*

5 Vltra neceſſitatem exigit hic tex. ad hoc, vt exigi poſſit ſubſidium Charitatiuum manifeſtam ac rationabilem cauſam; Vnde non ſufficit, quod concurrat cauſa rationabilis, niſi ſit manifeſta, vt aduertunt DD. in hoc tex. præſertim *Abb. nu. 2. Bell. diſqu. cler. prima parte tit. de cler. debitore* §. *12. num. 2. in fin.* & hoc introductum eſſe, nę nimis grauentur ſubditi, *Bell. cit. tract. qu. 16. in princip. Merol. cit. loc. num. 444.*

6 Quæ autem dicatur rationabilis, & manifeſta cauſa, qua ſtante poſſit exigi charitatiuum ſubſidium, remittendum eſſe arbitrio ipſius Epiſcopi determinandum, docent *gl. in hoc* §. *prohibemus uerbo rationabilis, Cardin. in Clem. 1.* §. *1. col. 3. verſ. tertio quæro de excell. prælat. Menoch. de arbitr. caſ. 178. Gram. deciſ. 88. num. 3. Boer. dec. 133. num. 1. & ſeqq. & dec. 134. num. 6.* Sed cum conſilio Capituli, cum non poſſit Epiſcopus ſine conſenſu prædicto imponere charitatiuum ſubſidium, prout probat *Beller. de charitat. ſubſid. qu. 10.* quem refert & ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 31. num. 5. per tex. in cap. nouit. & c. quanto de ijs, quæ fiunt à Prælat.*

7 Quod, ſi quæſtio eſt inter clerum, & Epiſcopum, an ſubſit rationabilis, & manifeſta cauſa ad hoc, vt licitè poſſit charitatiuũ ſubſidiũ imponi. eligendos eſſe arbitris ab vtraq; parte, iuxta formam iuris defendit, *Bell. cit. loc. quæſt. 17. poſt Hoſt. Io. And. & Anton. in ca. cum Apoſtolus de cenſib.* vbi etiam dicit poſſe Epiſcopum compellere clerum ad eligendos arbitros in caſu, quo illos eligere renuit. Poteſt etiam clerus appellare ad Metropolitanum, vel alium ſuperiorem, ſed hoc procedit poſt impoſitionem, cum appellatio non detur niſi à grauamine. Poteſt etiam appellare à ſententia Arbitrorum, prædictorum ad Papam, *Merol. tom. 3. diſp. 7. cap. 5. diff. 16. num. 511.*

8 Hæc cauſa pro imponendo charitatiuo ſubſidio cum debeat eſſe manifeſta, & manifeſtum excludat dubia, ſequitur, quod in dubio non ſit præſumenda, probat *Bell. de char. ſubſ. qu. 18.*, & ſequitur *Barboſ. cit. loc. nu. 23. Merol. cit. loc. ſub n. 444.*

9 Et licet remittatur arbitrio Epiſcopi, quæ ſit rationabilis cauſa pro imponendo charitatiuo ſubſidio, vt dictum eſt ſupra; tamen afferuntur per DD. nonnulli caſus, in quibus concurrit iuſta cauſa pro imponendo ſubſidio prędicto. Et primò, pro expeditione Bullarum, & conſecratione, ac alijs expenſis factis in promotione Epiſcopi DD. *in cap. conquerente de off. ordin.*, & pro hac cauſa Epiſcopi exigunt primum charitatiuum ſubſidium, prout quotidie practicatur, *Bell. cit. loc. quæſt. 16. ſub num. 1. Bell. cit.* §. *12. num. 4.* qui alios citat, *Gram. dec. 88. Barboſ. de iur. Eccleſ. cit. cap. 21. num. 24.* Sed in hoc caſu Epiſcopus non exigit charitatiuum ſubſidium, niſi poſt adeptam poſseſſionem, vt obſeruat *Bell. cit. loc.*

10 Secundò iuſta, & rationabilis cauſa, qua ſtãte poteſt Epiſcopus exigere charitatiuum ſubſidium eſt, quando Eccleſia Cathedralis, & Epiſcopus pro ea, pro recuperandis, vel defendendis iuribus, actionibus, ac bonis, ipſius Eccleſiæ erogauit maximas expenſas ac debita contraria, quæ redimere non poteſt, vel ſi recuperare non poteſt iura, aut bona prædicta, quia non habet in ære, *Menoc. de arbitr. caſ. 178. num. 5. Boer. deciſ. 134. num. 2. Sellen. Bell. & Barboſ. cit. loc. & alij communiter.* Hinc, ſi magnæ lites moueantur contra bona Eccleſiæ, nec Epiſcopus habet pro ſuſtinendis litibus, ac defendenda Eccleſia, poteſt libere exigere ſubſidium prædictum, *Menoch. & alij cit. Tambur. de iure Abbatum tom. 3. diſp. 10. qu. 3. num. 4. Merol. cit. loc. num. 447.*

11 Tertiò eſt etiam iuſta, & rationabilis cauſa exigendi ſubſidium Charitatiuum, quando Epiſcopus pro tractandis, & explicandis negotijs, communibus totius Diœceſis vadit ad Papam, tenet poſt *Azor. Barboſ. cit. ca. 21. num. 25. Merol. vbi ſupra n. 449.*

12 Quartò, poteſt Epiſcopus imponere Charitatiuum ſubſidium, quando fecit magnam expenſam pro fabrica Eccleſiæ ſuæ, pro qua debitum contraxit, nec pro illis ſatisfaciendis ſufficiunt redditus illius; vel pro ſolutione magnę emptionis factæ, pro vtilitate eiuſdem Eccleſiæ, puta, ſi Epiſcopus emit pro Eccleſia vnum Caſtrum, quod erat valdè neceſsariam ſtatui Eccleſiæ quæ, & ſine quo Ec-

clesia

Digitized by Google

cleſia non erat bene ſecura de ſtatu ſuo alias ceſſante tanta neceſſitate non dicitur, concurrere iuſta,& rationabilis cauſa in emptione facta pro Eccleſia: docet *Belleſt. de Charit.ſubſid.q.19. Menoc. cit. caſ.*178. *nu.*8. *Bell. vbi ſupra ſub num.*4. *Barboſ. cit.cap.*21. *num,* 26. *& alij communiter Meroll. citat. loc. nu.* 448.

13 V. Iuſtam & rationalem cauſam exigendi charitatiuum ſubſidium habet Epiſcopus, quando vocatur, & iter facturus eſt ad Papam, Imperatorem, vel Regem ob vtilitatem Eccleſiæ ſuæ; vel totius Diœceſis commune bonum, notat *Beller.cit.tract.q.*20. *Menoch.de arbitr.caſ.*178. *Barboſ. cit. cap.*21. *n.*27. vbi alios citat, quod intellige vt ſupra quando talem expenſam ſubire non poteſt de per ſe; id tamen non procedit ſi accideret pro priuatis negotijs vt obſeruat Beller. *eod.loc.latius Merol.cit.loc.nu.*449. *& ſeq.*

14 Sextò dicitur iuſta etiam, & rationabilis cauſa pro impoſitione charitatiui ſubſidij ſi Epiſcopus vocatur ad Capitulũ Prouinciale, quia tunc proficiſcitur pro communibus negotijs, *Genuenſ.in prax.cap.*89.*nu.*13.*ſecundum vltimam impreſſ. Bellet.diſq. cler.p.*1. *tit. de cler.debit.*§.12. *ſub nu.*4. *Barboſ.de iure Eccleſ.cit.cap.*21. *num.*29. alij qui omnes ſequũtur *Beller. de cler.ſubſid. q.*21. *qui q.* 20. circa medium dicit ad hoc eſſe etiam iuſtam cauſam ſi Epiſcopus, eſt acceſſurus ad viſitanda limina Apoſtolorum vt impleat iuramẽtum a ſe præſtitum; Verum quia huic obligationi poteſt Epiſcopus per alium ſatisfacere, vt dicendum eſt alibi, videndum eſt ſi redditus Eccleſiæ ſaltem ſufficiant ad mittendum alium. Prædicta omnia intellige quando fructus Eccleſiæ non ſufficiunt; *Quarant.ſumm, Bull.verb.Concilium prouinciale n.*8. *Barboſ.cit. loc.num.*30.

15 Settimò habet iuſtam cauſam pro exigendo ſubſidio charitatiuo Epiſcopus pro recipiendo Imperatore, vel Principe præſertim ſi ab eo habet Regalia ita *Bel.de cha.ſub.q.*22. vbi tenet contra aliquos, quod poteſt Epiſcopus etiam cogere clericos ſubditos ad ſolutionem ſubſidij. *Beller. cit.* §.12.*nu.*4.*in fin.* quod intellige, etiam quando non ſufficiunt redditus Epiſcopi,& quando Epiſcopus erogat in prædictis expenſas ex neceſſitate, non ex voluntate.

16 Octauò iuſta cauſa pro exactione charitatiui ſubſidij dicitur, quando Epiſcopus Eccleſias formaliter viſitat ita Abb. *in cap.conquirente n.*2.*de off. ord.Boer.deciſ.*133. *Belleſt, diſq.cler.p.*1.*tit.de cler.debit.*§.12.*num.*4. *ver. quarta Barboſ.de poteſt.Epiſc.p.*3. *alleg.*87. *nu.* 35. ſed cum hodie Epiſcopus viſitans exigat victualia à diœceſi merito in hoc caſu praxis non exigit illud.

17 Nonò iuſta cauſa exigendi charitatiuum ſubſidium dicitur concurrere quando redditus Eccleſię epiſcopalis non ſufficiunt ad ſuſtentationem Epiſcopi, quo caſu poſſe exigere decimas etiam a laicis, cum pro omnibus laboret Epiſcopus, dicit *Verol.Theol,moral.*3. *p.diſp.*7.*cap.*5.*dub.*21.*n.*451. in hoc caſu praxis non ſemper admittit charitatiuum ſubſidium.

18 Prædicta exempla non reſtringunt regulam, vt remittatur arbitrio Epiſcopi cum cõſenſu capituli, & cleri iudicare an intercedat manifeſta,& rationabilis cauſa, pro imponendo charitatiuo ſubſidio ad finem ſubleuandi neceſſitates ipſius Epiſcopi, quibus caſibus non ſolum ſemel, ſed etiam pluries ab eodem Epiſcopo exigi poteſt ſubſidium prædictum, dummodo concurrat cauſa, vt ſupra, vt tenẽt DD. in hoc *tex.præſertim n.*2.*Bell.cit.* §.12. *n,* 5.*Bellen.cit. q.*23. *Barboſ. cit.loc. nu.*31. & eſt commune.

19 Nota Secundò poteſtatem imponendi ſubſidium charitatiuum primo, & ſine dubio competere Papæ cum ſit Dominus omnium, ita dicit poſt *Hoſt, in ſumm.de cenſib.*§.*ex quibus cauſ. & breuiter Bell. de charit.ſubſid. q.* 1.*nu.*2. non ſolum Papa, ſed etiam eius Legatus, cui commiſſum eſt plenæ legationis officium in ſua prouincia, poteſt imponere charitatiuum ſubſidium, cum omnia poſſit, quæ poteſt ipſe ordinarius, idque poteſt in prouincia ſibi delegata *Bellenc.cit.loc.q.*12. *Barb. de iure Eccleſ. lib.*3. *c.*21.*nu.*11. *Meroll.cit.loc. num.*443.

20 Cardinales petere poſſunt hoc ſubſidium ab Eccleſijs ſuorum titulorum, cum in illis iuriſdictionem habent de iure communi, docent *Ioan. Monach.in cap.*1.*de maior. & obed. Bellen.eodem cit. loc.quæſt.*3. *Barboſ. vbi ſupra num.*10.*Cram. deciſ.*88.*ſub n.*1. *Dian.* 5.*p. tract.* 2.*de poteſt.& priuil.corel.reſ.*55.

21 Item Patriarchæ, Archiepiſcopi,& Epiſcopi poſſunt ſine dubio imponere charitatiuũ ſubſidium in eorum ciuitatibus & Diœceſibus *cap.conquerente de off.ordin.* & diſponitur in hoc cap.cum Apoſtolus cum prohibemus. De Archiepiſcopo quod non poſſit ſubſidium exigere a ſubditis ſuffraganeorum defendit *Bell.cit.tract.q.*2.& latius *Barbo.de iur. Eccleſ.lib.*3. *cap.*21. *num.* 12. *& ſeqq,* qui reſpondent contrarijs. Capitulum quoque ſede vacante ſubſiſtente iuxta cauſa poteſt exigere ſubſidium prædictum, *gl.in c.cupientes,* §.*electos verbo aliunde de cler.in* 6. *Belleſt. cit. loc.n.*36.*Meroll.ſup.cit.n.*441.

22 Coadiutor quoque datus per Papam Epiſcopo, & Adminiſtrator datus ab eadem Eccleſiæ Cathedrali vacante poſſunt imponere charitatiuum ſubſidium, ita tenent *Bell. cit. tract. qu.* 8. quem refert, & ſequitur poſt alios *Barboſ. de iur. eccleſ.citat. capit.*21. *n.*19.

23 Vicarius Generalis Epiſcopi non poteſt exigere charitatiuum ſubſidium ſine ſpeciali mandato ipſius Epiſcopi, tenent *cit.loc.Bellen. q.*11. qui non ſolum dicit, quod Vicarius non

non poſſit exigere, ſed nec imponere talem ſubſidium *Barb. vbi ſup. n. 21.* & notatum eſt ſupra hoc *par. annot. 12. Meroll. vbi ſup. n. 442. in fin.*

24 Prælati inferiores Epiſcopo non poſſunt ab eccleſijs ſibi ſubiectis petere charitatiuũ ſubſidium, niſi hoc illis in priuilegio, vel conſuetudine ſpectet, tenent Doctores in hoc c. cum Apoſtolus, & probat *Bell. q. 4. Tambur. de iure Abbatum tom. 3. diſput. 10. qu. 2. num. 1.* & alij adducit per *Barboſ. cit. loc. n. 15. Ricc. in prax. p. 3. reſol. 87.* prædicta intellige de prælatis, quibus non ſubſunt Eccleſiæ pleno iure. Vnde Abbates & Priores non poſſunt exigere tale ſubſidium ab Eccleſijs ſibi non pleno iure ſubiectis, prout aduertunt *eod. cit. loc. Bell. q. 5. & Barb. n. 18.* Abbates verò qui habet territorium & Diœceſim, & quibus ſubſunt Eccleſiæ pleno iure, cum dicuntur habere iura Epiſcopalia poſſunt imponere hoc ſubſidium *Barboſ. cit. num. 8. in fin. Meroll. cit. loc. nu. 400. & ſeqq.*

25 Generalis totius ordinis Regularis poteſt ſubſidium huiuſmodi petere a Monaſterijs ſui ordinis pro ſuptibus neceſſarijs erogandis in vtilitatem communem Religionis quando aliunde non habet bona ſufficientia ad hoc deſtinata, tenet *Tambur. de iur. Abb. 3. tom. diſput. 10. qu. 2. num. 2. Barboſ. cit. loc. ſub num. 18.*

26 Nota Tertiò charitatiuum ſubſidium exigendum eſſe a ſubditis, dicit hic tex. & vt cognoſcatur a quibus ſubditis ſit exigendum diſtintius notandum eſt primo exigi a clericis non à laicis probat *Bellen. eodem. tract. q. 26.* niſi laici eſſent vaſſalli ipſius prælati, qui tunc poteſt ab eis exigere ſubſidium iuxta conſuetum *Gram. ad Affl. deciſ. 136. & deciſ. ſua 88. nu. 3.* Secundò exigitur a Clericis Beneficiatis ratione fructuum ſuorum beneficiorum per hunc text. *& cap. conquerente cit.* Quæ exactio cum fiat ratione fructuum ſequitur quod ad ſubſidium teneatur qui percipit fructus etiam, ſi ſit malæ fidei poſſeſſor, & intruſus vt aduertit *Bell. quæſt. 34. num. 3. Barboſ. cit. cap. 21. nu. 32. in fin. Meroll. cit. loc. num. 454.*

27 Si verò inter duos lis vertantur ſuper beneficio & onus litigantium poſſidet, poſſe Epiſcopum petere ſubſidium a quo ex eis voluerit, & ſuccumbentem poſſe repetere ſolutum, vel comprehenſa defendit *Bellen. cit. qu. 34. nu. 6. & ſeqq. ſequitur Meroll. cit. loc. num. 472.* ſed hæc opinio eſt contra commune propoſitum, principium quoad ſubſidium exigitur a beneficiato ratione fructuum; vnde humanius dicendum eſt exigendum eſſe a poſſeſſore & ab eo qui percipit fructus, qui ſi deinde venit, condemnandus ad reſtitutionem fructuum poteſt retinere ſolutum pro hac cauſa, & ita vidi in praxi ſeruatum. & pro hac opinione faciunt dicta eiuſdem *Bell. cit. q. 34.* in principio, vbi defendit, quod ſi quis habeat verum titulum beneficij, ſed non percipiat fructus quia ob alio occupantur per tyranniam, vel imiſſionem non tenentur ad ſolutionem charitatiui ſubſidij. Alias exigendo ab eo qui non poſſidet, grauaretur ſubditus quod eſt prohibitum in hoc §. *prohibemus.*

28 Obſeruandum eſt hic, quod tenetur Beneficiatus ſoluere ſubſidium Epiſcopo illius loci, vbi ſitũ eſt beneficium, & Eccleſia beneficialis licet ipſe beneficiatus in alterius Diœceſis eſt commune; vnde ſi beneficium, ſiue Eccleſia beneficialis ſit ſita in vna Diœceſi & habet prædia & redditus in alia beneficiatus tenetur ſoluere ſubſidium Epiſcopo loci Eccleſiæ, quæ attendi debet tamquam caput ergo *l. cum in diuerſis, ff. de relig. & ſumpt. fun.* non autem prædia, quæ ſunt acceſſoria Eccleſiæ vt *in cap. vnico de conſecr. Eccleſ. vel alt. lib. 6.* Hanc opinionem defendit *Bellen. q. 35. Barboſ. de iure eccleſ. lib. 3. cap. 21. num. 33. poſt Mor. loc. per eum cit. ſequitur Meroll. vbi ſupra num. 473.* qui alios citat. Item dicendum eſt in vna Diœceſi ſed eſt ſubiecta Monaſterio in alia Diœceſi; nunc enim ſoluendum eſt ſubſidium Epiſcopo vbi ſita eſt Eccleſia prout probet idem *Bellen. q. 36.*

29 Si Eccleſia beneficialis ſita eſt in confinio duarum Diœceſum, & dubium eſt cui Epiſcopo competant iura Epiſcopalia, & collatio in dicta Eccleſia. & tunc relictis aliorum opinionibus quas refert *Meroll. cit. loc. num. 497. & ſeqq.* dicendum eſt cum *Bellen. q. 52.* poſſe Epiſcopos predictarum Diœceſum concordare quod alternis vicibus exigant charitatiuum ſubſidium, quod ſi adhuc concordare recuſent, poteſt Archiepiſcopus mandare quod alternis vicibus ab illa Eccleſia ſubſidium charitatiuum, & alia iura Epiſcopalia percipiantur, ſequitur poſt *Azor. Barboſ. cit. loc. nu. 34.*

36 Penſionarius quoque tenetur ſoluere charitatiuum ſubſidium Epiſcopo loci, vbi ſitum eſt beneficium, ſiue eccleſia ſuper cuius fructus eſt impoſita penſio, licet ipſe penſionarius ſit alterius Diœceſis, pro rata penſionis, nec pro rata prædicta poteſt cogi Titularis beneficiatus, cum teneatur tantum ſoluere ſubſidium pro fructibus qui ipſi remanent deducta penſione, tenet *Gigas de penſion. q. 28. num. 18. Bellen. de Char. ſub. q. 37. Grat. Rot. March. deciſ. 20. nu. 10. Pariſ. de confid. benef. q. 23. n. 7. Bellen. diſp. cler. p. 1. tit. de Cler. debit. §. 12. nu. 32. Barboſ. de iur. eccleſ. lib. 3. cap. 25. nu. 39. & ſeqq.* vbi licet defendat quod de iure penſionarius teneatur ſoluere charitatiuum ſubſidium pro rata penſionis; nihilominus *nu. 44.* teſtantur de ſtilo penſionem impoſitã auctoritate Papæ eſſe liberam ab omni ſubſidio; Verum dictum Barboſæ nõ eſt ſimpliciter verum; ſed ſolum quia de ſtilo ſolet hodie imponi penſione, & reſeruari cum expreſſe mentione in litteris &

ſup-

Digitized by Google

per. Epiſcopum, etiamſi ampla poſſideant patrimonia, tenet *Bellenc. de charit. ſubſid. qu.* 31. qui licet teneat hanc opinionem eſſe de iure, tamen ibidem *num.* 3. tenet ſatis æquum videri, quod Clerici ex patrimonio ſoluent hoc ſubſidium. indiſtinctè vero tenent non teneri *Azor. inſtitut. moral. par. 2. lib. 9. cap. 14. quæſt. 6. verſ. inſuper*, *Barboſ. de iure Eccleſ. cit. cap. 21. num. 35. in fin. Meroll. cit. loc. num.* 46 t. *ſalua conſuetudine in contrarium*.

41 Aduerte, quod licet Clericus excommunicatus non lucretur fructus Beneficij; & charitatiuum ſubſidium debeatur ex fructib. prædictis nihilominus non excuſatur a ſolutione huiuſmodi ſubſidij, & alias dicendo excommunicatus ex ſuo delicto reportaret commodum, tenet *Bellen. cit. tract. quæſt.* 33. *Meroll. cit. loc. num.* 470. vbi ſecus excludit, quando excommunicatio fuit inualida, cuius dictum parum ſuſtinetur, nam in tali caſu excommunicatus recuperat fructus.

SVMMARIVM.

1 *Charitatiuum ſubſidium quantum debeat exigi referuntur omnes opiniones affertur vera, & refelluntur contrariæ n* 2.

3 *Charitatiuum ſubſidium ſi exigatur vltra ſolitum poteſt appellat, & quomodo admittenda appellatio. Et an poſſit denegari num.* 4.

5 *Charitatiuum ſubſidium an debeatur iuxta ſolitum, ſi aliqui facti ſint exempti.*

6 *Charitatiuum ſubſidium non poteſt præſcribi contra Epiſcopum, licet poſſit contra alios debitores.*

7 *Charitatiuum ſubſidium, quando poſſit aliquibus remitti.*

8 *Charitatiuũ ſubſidium exigendum eſt cum charitate, & an poſſint compelli ſubditi. Et an poſſint exequi ornamenta diuinis dedicata num.* 9. *Et ſi profertur excommunicatio caſu, quo charitatiuum ſubſidium eſt impoſitum ſine manifeſta cauſa, excommunicatio eſt nulla num.* 10. *Et an poſſit opponi interdictum numero* 11.

12 *Charitatiuum ſubſidium an admittat compenſationem. & quomodo præferatur alijs creditoribus num.* 13. *An ad illud teneatur collector illius num.* 14. *Et an cedat commodo conductoris omnium redditũum Eccleſiæ nu.* 15.

ANNOTAT. XXV.

§. II.

1 Diſponitur in hoc *cap. cum Bartolus* §. *prohibemus*, Epiſcopum debere poſtulare à ſuis ſubditis moderatum ſubsidium, cuius occasione notandum eſt aliquid circa quantitatem, siue ſummam huiuſmodi ſubsidij, quanta ſcilicet debeat eſſe, vt dici poſſit moderata, in quo quidẽ caſu multa dixerunt DD. tenuerunt multi ſubsidium debere eſse quartam partem anni redditus, ita deciſum refert in Sacro Cõsilio, *Afflict. deciſ.* 136. *Gram. deciſ.* 88. *num.* 4. *Ricc. collect.* 52. *in princip. parte prima*, ſed hæc ſententia loquitur de ſubsidio debito per laicos, vt patet ex eius lectura, & eſſe ſecundum conſtitutionem Regni potius, quam ſecundũ ius com̃ nunc, teſtatur *Boer. deciſ.* 135. *num.* 9. *in fin.* Alia opinio eſt *Antonij de Alexandro in cit. dec.* 88. *Gram. in fin.* quæ tenet ſubsidium eſſe dimidiam generalis Collectæ, & hæc opinio non probatur nec iure Pontificio, nec Cæſareo, vt aſſerit *Menoch. de arbitr. cap.* 179. *nu.* 3. Aliqui vero tenent charitatiuum ſubsidiũ, non debere excedere quantitatem, quam exigit Epiſcopus in visitatione loco procurationis, ita tenent *Franciſ. Pauin. tract. de char. ſubſid.* quem refert, & ſequitur *Boer. dec.* 134. *num.* 10. *Bellencin. eod. tract. qu.* 41. *per text. in extrauag. Benedicti* 12. *quæ incipit vas electionis*. Verum, quia hæc extrauag. non eſt vſu recepta, vt teſtantur *Boer. & Bellen. cit. loc.* ideo, de hac opinione dubitatur, ita *Menoch. de arbitr. caſ.* 179. *num.* 3. *verſ. tertia*, refert *Barboſ. de iure Eccleſiaſt. lib.* 3. *cap.* 21. *ſub numero* 6.

Nouiſſimi vero, & magis communiter tenent quantitatem charitatiui ſubsidij, non eſſe

ſe

præiudicium aliorum, ſicut etiam poteſt adueniente neceſſitate imponendi ſubſidium, ſuis proprijs expenſis neceſſitatibus prouidere, ita docet communiter DD. præſertim, *Bellen.qu.47.*

8 Nota tertiò, circa formam exigendi charitatiuum ſubſidium, quod à principio illud cum charitate à Prælatis peti debet, non tamen violenter extorqueri, *arg.cap.ex parte de cenſib.* docet *Hoſt. & reliqui DD. in cap. congruente de off.ordin.*, qui ibidem præſertim Imol. dicit, quod ſubditi debent illud libere, & ſponte ſoluere, nec expectare compulſionem. Quod, ſi ſubditi benigne requiſiti, adhuc ſubſidium ſoluere negligunt, poſſunt, per ipſummet Epiſcopum compelli, & conſtringi ad ſolutionem, non ſolum per captionem pignerum, vel carcerationem perſonæ, ſed etiam per excommunicationem, prout docet *Bellen.quæſt.15.* Sed prudentius agent Epiſcopi deuenientes ad cenſuram in ſubſidium.

9 Aduertendo, quod pro exactione charitatiui ſubſidij non debent per exactores loco pignoris capi, vel diſtrahi Calices, libri, vel alia ornamenta diuinis officijs deputata, pro ut notat *Bellen.quęſt.15.num.3.*

10 Et licet dictum ſit poſſe Epiſcopum excommunicare denegantes charitatiuum ſubſidium, id tamen intelligendum eſt, quando iuſtè petit illud, ſed ſi petat ſine manifeſta, & rationabili cauſa, & ſic contra iura, ſi excommunicat illud negantes excommunicatio eſt ipſo iure nulla, tenet *Hoſt.in ſummitit.de cenſib.§.fin.in fin.Cardin. Zabar.in Clem. ſi beneficiorum de decim.quæſt.15.Bellen.q.24.*

11 Non poteſt tamen Epiſcopus apponere generale interdictum contra ſubditos denegantes charitatiuum ſubſidium, quia pro nullo pecuniario commodo poteſt apponi generale interdictum, per *Extrauag. Bonifacij* 8. *incipienti prouide attendentes*. Dictum eſt generale interdictum; nam particulare contra certam Eccleſiam denegantem ſubſidium, poteſt Epiſcopus apponere, cum Extrauag. prædicta non loquatur niſi de generale cuius diſpoſitio, nec etiam habet locum, quando Epiſcopus denegantes ſubſidium prędictum excommunicauit, & excommunicati in ea perſtiterunt, tunc etiam poteſt Epiſcopus generale interdictum apponere, nec in hoc caſu oberat Extrauag. prædicta, quia interdictum non apponitur pro ſolutione, ſed pro conuenientia, ita docet *Bellen.quæſt.25.* quem ad literam, ſequitur *Ricc.in prax.3.par.reſolut.87. ſecundum vltim. impreſs.*

Dubitatur, ſi Epiſcopus petat à ſubdito charitatiuum ſubſidium, an poſſit ſubditus petere, quod fiat compenſatio eius, quod ſibi debet Epiſcopus.

12 Reſpondetur regulariter loquendo admittendam eſſe compenſationem dummodo debitum ſit ex eadem ſtatione, iuxta *tex. in l.1. C.de compenſat.* Fallit tamen hæc ſententia primò, quando impoſitum eſt ſubſidium ob cauſam alimentorum ipſius Epiſcopi, tunc enim non admittitur compenſatio, per *text. in l.ea C.de compenſat.* Secundò, fallit ſententia, quando Epiſcopus debet nomine proprio, & ex perſona ſua, non tanquam Epiſcopus, tunc nec admittitur compenſatio, ita declarat, *Bellen.quæſt.53.Grat.diſcept.for.c.728. num.vltimo, & alij communiter.*

13 Nota quartò, quod Epiſcopus concurrente eius quouis alio creditore illi præfertur in exactione charitatiui ſubſidij in bonis Clerici debitoris, nam cenſus ſuperiori debitus ante omnia ſolui debet, *Ioan.And.& Anton.de But.in cap.cum ſe de ætat. & qual.* Hoc tamen non procedit, quando creditum fuit contractum ſciente Epiſcopo, nam tunc Epiſcopus concurrit cum alijs creditoribus, ita *Bellenc. qu.62. per totum, qui quæſt.63.* tenet quod ſi Epiſcopus concurrit cum Collectore exigente ſubſidium impoſitum per Papa præfertur Collector Papæ, *Meroll.cit.loc. num.529. & ſeqq.*

14 Nota quintò, quod collator ſubſidij charitatiui eſt exemptus ob illius ſolutione, prout probat *Bellen.de charit.ſubſid.qu.54.* & refert *Meroll.loco infra cit.15. difficult.*

15 Nota ſextò, quod ſubſidium charitatiuum cedit commodo, & vtilitati conductoris cui Epiſcopus locauerat omnes fructus ſui Epiſcopatus, probat *Bellenc.cit.tr.de charit. ſubſid.q.64.per tex.in l. vſufructu legato §. 1. ff.de vſufruc.& in 6.item, ſi fundi in princ.eod.tit.et l.prætor ait §.quod de fructibus ff. de bon. auct. iudic. poſſ. & Clem.ſtatutum de elect.* ſequitur *Merolla Theol.moral. 3.par. diſp.7. cap.5.diſp. 17.num.514. & ſeqq.* niſi aliud ex coniecturis iudicari poſſit. Quod, ſi ſubſidium impoſitum eſt tempore vnius conductoris, & ſoluitur tempore alterius, debetur primo conductori, quia debitum eſt contractum tempore illius, probatur ex *l.defuncta ff.de vſufruc.ex l.Iulianus §. ſi fructus ff.de action.empt.* & tenet *Meroll.eod.cit.loc.n.518.*

ANNOTATIO XXVI.

ARGVMENTVM.

De oblationibus. Notatur de nomine, origine, & quotuplex ſit oblatio, de quibus bonis non recipienda, à quibus perſonis non eſt recipienda, quomodo dicitur dari in Eccleſia, & cuius vtilitati cedat, quid de oblationibus factis capellæ, oratorio, Sacerdoti, vel Epiſcopo celebranti, vel in Miſſas de ſponſo, aut tempore Iubilæi, in purificatione Mulierum, Benedictione nuptiarum, ouorum, & Domorum. Quid de Sacris

Digitized by Google

Immagini in pariete domus priuatæ, vel in conſecratione Eccleſiæ. Quando debeantur, vel non Parocho. Quid de factis Regularibus, quid ſi in Eccleſia adſit Rector, & Capellanus. Oblatione, quãdo ſunt de præcepto, & an tunc poſſint conſtringi debitores, & non poſſint denegari; poſſunt per laicos occupari, quando cedant vtilitati Clericorum, vel ſint erogandæ in vtilitatem eccleſiæ, & quid ſi factæ ſint pro celebratione Miſſarum, & alia ad materiam.

S V M M A R I V M.

1 *De oblationibus notatur, qui materiam tractent. Et quę dicitur oblatio n. 2. Quibus modis oblatio accipiatur n. 3. In quo differat à primitia n. 4 Et quid appellatione oblationis contineatur n. 5.*

6 *Oblationes originem habuerunt tempore Abel & Noe. Et quotuplex ſit oblatio n. 7.*

8 *Oblationes non ſunt recipiendæ ex bonis iniuſte, & illegitime acquiſitis, quod declaratur.*

9 *Oblationes quibus prohibentur offerre, & quando poſſint recipi à publicis peccatoribus.*

10 *Oblationes non ſunt recipiendæ ab infidelibus.*

11 *Oblationes quomodo dicuntur fieri in Eccleſia.*

12 *Oblationes factæ Eccleſiæ cedunt Beneficio Rectoris de iure. Qui etiam per ſubſtitutum poteſt illas recipere n. 13. De conſuetudine vero poſſunt alteri ſpectare.*

14 *Oblationes factæ Capellæ, vel Oratorio cui cedant. Et cuius intuitu præſumuntur factæ num. 15. Et quid ſi ſint Oratorio, vel Confraternitati habenti propriam Eccleſiam num. 16.*

17 *Oblationes, quæ fiunt ad manus Sacerdotis in Miſſa cui ſpectant. Quid ſi fiant in Miſſa, quã celebrat Epiſcopus in Parochia nu. 18.*

19 *Oblationes, quæ fiunt in Miſſa de ſponſo, quam celebrat Parochus in aliena Diœceſi, certi debētur.*

20 *Oblationes, quæ fiunt tempore Iubilei in Eccleſia Cathedrali cui competant.*

21 *Oblationes, quæ fiunt in purificatione Mulierum, in Benedictione Nuptiarum, ouorum, Domorum, tempore paſchatis, & ſimilium ad Parochum ſpectant.*

22 *Oblationes, quæ fiunt Immagini ſiſtenti in pariete domus priuatæ ſpectant à Parochum, quod limitatur n. 23. & declaratur num. 24. Et quid ſi in dicta Immagine aperiantur miracula, & cum concurſu populi concurrant oblationes notabiles n. 25.*

26 *Immago in vna Eccleſia ad quam habetur populi concurſus, & oblationes, non debet transferri ad alios.*

27 *Oblationes, quę fiunt in conſecratione Eccleſiæ, vel conſecratione Epiſcopi cui cedant.*

28 *Oblationes intra Parochiæ limites debentur Parocho Eccleſiæ Cathedralis excluſo Epiſcopo. Et an Parochus excludat confraternitates in oblationibus factis in oratorio nu. 29. Et quid ſi dotes ſint*

con-

contemplatione confraternitatis, num.30.

31 *Oblationes non debentur Parocho, quando conſtat fuiſſe datas alterius contemplatione.*

32 *Oblationes factæ Regularibus, & Monaſterijs illis cedunt, & quando Regulares poſſint recipere oblationes, & eleemoſinas inter Miſſarum ſolemnia.*

33 *Oblationes cui debeantur Rectori ne, an Capellano, qui exercet curam animarum.*

34 *Oblationes factæ immagini in oratorio depictæ debentur oratorio, & ei, qui præeſt oratorio.*

35 *Oblationes non ſunt de præcepto, niſi in quatuor caſus hic enumeratos.*

36 *Oblationes debentur de præcepto poſtquam per decem annos ſolitæ fuerunt ſolui.*

37 *Oblationes cum debentur ex præcepto, debitores poſſunt compelli etiam pœna excommunicationis, & an per ſubtractionem Sacramentorum.*

38 *Oblationes non poſſunt denegari per Parochianos ſub prætextu, quod Parochus teneatur mittere Candelas in die Purificationis B. Virginis.*

39 *Oblationes non poſſunt occupari per laicos, poſſunt tamen recipi in duabus caſibus, vt hic.*

40 *Oblationes, quando cedunt commodo Clericorum, & quando ſint erogandæ in vtilitatem Eccleſiæ.*

41 *Oblatio, vel legatum factum Capitulo pro celebratione Miſſarum perpetua eſt conuertendum in emptionem.*

ANNOTAT. XXVI.

§. Vnicus.

Ad tex.in cap.Cauſa 13. de verbor. ſignificat.

1 IN hoc tex.dicuntur oblationes, quæcumque de proprijs, & licitis rebus Eccleſiæ à fidelibus offeruntur, illaſque à ſecularibus poſſideri non poſſe, cuius tex. occaſione notanda ſunt hic aliqua de oblationib., de qua materia habetur etiam *in cap.cum inter hoc eodem tit.cap.quia, cap. ſanctorum, & cap.han 10.qu.1.cap.nulli 12.q.2.cap.ex tranſmiſſa de præſcript.*& alibi, tractant DD.in dictis Iuribus, *Mar.Socin.Troil.Maluit. & Andr.Barb.* particularibus tractatus de oblationibus, *Fuſc.de viſit. lib.1. cap.4. Leo Theſ.for. Eccleſ.par.2.cap.13.num.12.& ſeqq.Rebuff.de decim.qu.1.Capel.Tholoſ.q.483. Monet. de decim.cap.2.& cap.3. Card. Tuſch. tom.5.litt.O. concl.11.Iſiodor.Moſcou.de maieſtat. vtilit.Eccleſ.lib.1.par.3.cap.3. Hieron. Carat. in opuſc. di iur.Paroch.tit.3. cap.3. S.Thom. 2.2. qu.85. art.3.Azor.inſtit.moral.par.1.lib.7.cap.27.qu.8.& cap.28.qu.6.& 9.Suar.tom.1.de relig.lib.8.cap.3. Filliuc. tract.27. cap.7. qu.1. Layman Theol.mor.lib.4.tract.6.cap.7. Bell. diſqu.cler. par.1.tit.de bon.Cler.§.3.Ricc.in prax. 4.parte reſol.296.& ſeqq.& collect.1113.& 1265.4. par.*diſcipulus eius *Nouar.Lucer. Regul.verbo oblationes,*idem *Ricc. & Arch.Neapol. par.4. Mareſcott.var.reſol.lib.2.cap.42. Aldon.compend.canon.reſol.lib.1.cap.13.Maceraten. var. reſolut.lib.1.reſolut.vlt.cap.2.Gennen.in prax. Cur.arch.Neapol.cap.72.ſecundum vltim.impreſs.Sell.ſelect. cap.27. Bonac. tom.2. titul. de præcept.Eccleſ.diſp.vlt.quæſt.5.punct.vlt. Barboſ. de off.& poteſt. Epiſcopi par. 3. allegat. 80. num.11.& ſeqq.in tract. de appell. verb.iur. ſign.appellat.172.de off.& poteſt.paroch.cap.24. de iure Eccleſ.lib.3.cap.23.& ſumm. Apoſtolorum dec. verbo oblatio, Lateran. de re Benefic. lib.1.quæſt.30.num.28.& ſeqq.& alij*, in quibus terminis notanda ſunt aliqua principaliora, & ad intelligentiam.

2 Præmittendum eſt cum text. oblationes dici quæcumque de proprijs, & licitis rebus Eccleſiæ à fidelibus offeruntur; vel alio modo, dicitur oblatio actus exterior religionis, cum offertur Deo aliquid in recognitionem ſupremi dominij, & ad ſignificandum ſacrificium, quo anima fidelis, ſe ipſam offert

Deo, ita *Fuſc.de viſitat.lib.1.cap.24.num.1.*

3 Oblatio duobus modis accipi poteſt largè, & ſtrictè. Primò modo continet omnes actiones per quas quæcumque res ad diuinum cultum exhibentur, & omnia illa, quæ Deo Optimo Maximo offeruntur, & hoc modo ſumpta oblatio continet etiam in ſe decimā, & primitiam, prout opinio, probat *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.3.num.1.* Secundò modo, & ſtrictè accipitur oblatio pro rebus illis, quę intuitu religionis immediatè Deo offeruntur ab hominibus abſque immolatione, vel ſcilicet in vſum Eccleſiæ, vel in vſum Miniſtrorū, juxta illud Matth.*ca.5.* ſi offers munus tuum ad Altare &c. docet *Sot.de iuſt.lib.9.q.3.artic.1.Tuſch. tom.5. lit.O. cond.11. num.1.* Et hoc ſtricto modo ſumpta oblatio differt a decimis, quia oblationes offeruntur immediatè in cultum, & honorem Dei; Decimæ vero offeruntur in ſuſtentationem miniſtrorum Eccleſiæ tanquam ipſis debitæ, S. Thom.2.2.*qu.85.art.3. Azor.inſtit.moral.par.1.lib.7.cap.38.qu.6.& 9.Bonac.2.tom.tit.de praecept. Eccleſ. diſp.vltima qu.5.punct.vltim. num. 3. verſ. ex dictis.*

4 Non tamen differunt oblatio, & primitia, quia nomine oblationis intelligitur quicquid Deo in requiſitionem dominij, & excellentiæ ipſius offertur ſiue ſint primi fructus, ſiue ſit alia res mobilis, ſiue immobilis, ita *Bonac.cit. loc.num.3.*

5 Continentur quoque appellatione oblationum omnia mobilia, & immobilia, quæ dantur Eccleſiæ ſiue in Eccleſia, ſiue extra, prout colligunt DD. ex hoc tex. *cap.cauſam, Oldrad. conſil. 293. num. 6.* Item continetur ſub hac appellatione, & venit nomine oblationum quicquid offertur ad Altare, *Iſidor. Moſcon.de maieſt. Militantis Eccleſiæ lib.1.par.3.cap.3. fol.466.*

Hinc eleemoſynæ, quæ offeruntur Curatis Eccleſiæ, vel Eccleſiæ pro Miſſis, orationibus, vel pro mera eleemoſyna, oblationes dicuntur, *Lap.alleg.58. Roman.conſ.344. num.3. Tuſch.cit.loc.concl.11.num.5.*

6 Antiquiſſimus oblationum vſus originem habuit tempore Abel iuſti, qui obtulit Deo de primogenitis gregis ſui, & de quib. eorum *Gen.4.* & tempore Noe, qui ædificato Altare Domino tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundis obtulit illa in holocauſta, ſuper Altare Gen.8. refert *Fuſc.de viſit.lib.1. cap.24. ſub num.1. Barboſ.de iure Eccleſ.cit.ca. 23. num.4.* vbi teſtatur in lege Grat. ex antiquiſſimum etiam fuiſſe oblationum vſum.

7 Oblatio duplex eſt alia ſpiritualis, alia temporalis. Spiritualis eſt cum offertur Deo Patri corpus, & ſanguis Chriſti; de hac oblatione remitto me ad ſummiſtas de Sacramento Euchariſtiæ tractantes. Temporalis autem oblatio de qua hic tractatur, triplex eſt, prima ſpecies cum datur à Chriſtiano aliquid Eccleſiæ vel ipſi Deo inter viuos, vel ad impetrandam remiſſionem peccatorum, vel ad reddendam gratiam Deo pro beneficijs acceptis. Secunda ſpecies oblationum eſt, quæ fit à Chriſtianis cauſa mortis per legatum, vel aliam diſpoſitionem piam ſacram in vltima voluntate. Tertia ſpecies eſt, quę à Chriſtianis ad Miſſam facere ſolet iuxta facultates eorum, ita diſtinguit *Fuſc.de viſitat.lib.1. cap.24.n.2.*

8 Nota primò, ad illa verba huius tex. *de proprijs, & licitis rebus,* non eſſe admittendas oblationes rerum iniuſtè acquiſitorum, vt habetur etiam ex *cap.traſmiſſa de decim. ca.quia in omnibus de vſur. & cap. ſuper eo de raptor.*, quod intellige, vt non ſolum, non ſint recipiendæ oblationes rerum, quæ obnoxiæ ſunt reſtitutioni, vt ſunt bona quæſita per furtum, vſuram, & ſimili modo, vt loquitur *Bonacin.cit. punct.vltimo num.4.verſ.dixi*, & colligitur ex verbis huius textus, qui requirit, quod oblationes fiant de rebus proprijs; ſed nec etiam ſunt recipiendæ oblationes de rebus, quę non ſunt obnoxiæ reſtitutioni, ſed ſunt propriæ, ac illicito modo acquiſitę, vt loquitur *Barboſ. de iur.eccleſ.cit. cap.23. num.13.* & colligitur clarè ex hoc tex. & verbis ſupra poſitis, ex quibus habemus recipiendas eſſe oblationes non tantum de rebus proprijs offerentis, ſed de rebus licitis ideſt licito modo quæſitis, ex qua ratione non recipiuntur oblationes a Meretricibus, vt notat *Barboſ.cit.loc.*

9 Hinc *gl. uerbo dona in cap. 2. diſt. 90.* dicit prohiberi oblationes offerri primò diſſidentibus fratribus *cap.oblationes 90.diſt.* Secundò opprimentibus pauperes, vt in *eod.c.3.* Tertiò ſacrilegis *cap.diuino 12.q.2.* Quartò extrahentibus ſeruos ſuos ab Eccleſia *cap.minor 12.qu.2.* Quintò raptoribus *cap. ſuper de rapor.* Sextò vſurarijs *cap.quia in omnibus de vſur.* Septimò pœnitentibus *cap. eos quos de conſecr. diſt. 4.* ita numerat *Barboſ.cit.cap.23. num.14. & ſeqq.* & intelligit de oblationibus, quæ fiunt in Altari. Octauò Meretricibus publicis, vt dicit eadem *cit. gl.* Prædicta licet de iure ſint, tamen, quando bona non ſunt obnoxia reſtitutioni, nec alteri debita, ſecluſo ſcandalo poſſunt a publicis peccatoribus recipi oblationes, docet idem *Barboſ.cit.cap.31. num.20. in fin. qui num.21.* intelligit prohibitionē prædictam de oblationibus voluntarijs, ſecus ex neceſſarijs, & debitis iuſto titulo, etſi aliter diceremus, quis ex ſuo peccato commodum reportaret; Vnde ex illicitis acquiſitis non tamen reſtitutioni obnoxijs deberi decimam probat *Bonac.cit.loc.diſp.vltima qu.3. punct.3. num.3. verſ.maior difficult. & punct. vltim.n.4. verſ.dixi, aut modo, & ſeqq.* tenet ſecluſo ſcandalo poſſe libere recipi oblationes a publicis peccatorib, modo non obſtet peculiaris prohibitio, vt in caſibus propoſitis, in quibus nec etiam procedit opinio niſi poſt quam quis per ſententiam eſt condemnatus de crimine, cum non teneamur quamquam euitare ante

con-

Digitized by Google

condemnationem,vt patet ex *Concil.Conſtantienſi in Extrauag.ad euitanda*.

10 Nota 2.in tex. ibi *à fidelibus* non eſſe recipiendas oblationes infidelium, ne cum illis videamur communicare, quod prohibitum eſt, prout idem dicitur de hæreticis alijsque excommunicatis declaratis, *Fuſc.de viſit.li.1.cap.24.num.10.Bonac.2. tomo titul.de præcept. Eccleſ.diſp.vltima q.5.punct.vltim.nu.4. verſ. ex quo ſequitur*. Eccleſia enim non recipit oblationes ab infidelibus, niſi forte damnum poteſt ab eiſdem, quo caſu recipit potius titulo reſtitutionis, quam oblationis, vt habetur in *cap.quanto de vſur.*& aduertit *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.23.ſub n.13.*

11 Nota 3.textum huius cap. cauſa, oblationes vacare, quæ Eccleſiæ offeruntur, quia, quod priuatæ perſonæ offertur, non dicitur proprie oblatio,ſed potius donario, vel eleemoſyna,etiã ſi Eccleſiaſtice perſonæ donetur, notat *Barb.cit.loc.ſub n.13.* Vel alio modo intelligi poteſt tex.oblationes fieri Eccleſiæ;ideſt in Eccleſia, quia oblationes faciendæ ſunt in Eccleſia diebus Dominicis, vel alijs feſtiuis *cap.omnis Chriſtianus de conſecrat. diſtinct. 1.*declarat *Fuſc.de viſitat. libro primo cap.24. num.3.*

12 In cuius Beneficio cedant oblationes factæ in Eccleſia. Dicendum eſt de iure communi regulariter loquendo, oblationes cedente beneficio Rectori Eccleſiæ parochialis, ſiue offerantur intra Eccleſiam parochialem, ſiue alteri Immagini, ſiue Capellæ extra Eccleſiã Parochialem, ſed intra fines Parochiæ, *cap. quia,cap.ſanctorum,& cap. hanc* 10. *qu.prima; cap.nulli 12.q.2.ca.ex tranſmiſſa de præſcript.*; habet enim parochus intentionem fundatam ſuper oblationibus,quæ fiunt intra parochiã, *cap.quoniam de diuinis, cap. paſtoralis de his, quæ fiunt à Præl.* & Parocho debentur iure Parochiæ *cit.cap.quia,& cap.ſanctorum*,docẽt *Abb.in reb.de paroch. num.4. Hoſt.nu.1. in fin. Innoc.& Butr.ibidem,Capell.Tholoſ.deciſ.483. Fel.in cap.dilectus num.1.de off.ordin.Bell.diſq. cler.parte prima titul.de bonis cleric. §.3. num. 4. & ſeqq.* qui multos citat *Bonat.2. tom. de præcept.Eccleſ.diſp.vltim.queſt.5.punct.vltim. num.vltim.Barboſ.de iure Eccleſ. lib.3. cap.23. num.22.& alij communiter*.

13 Ampliantur ſupradicta, vt non ſolum poſſit per ſe,ſed etiam per ſubſtitutum parochus recipere oblationes, ita, vt poſſit hoc deputare etiã laicos, qui oblationes percipiant, & cuſtodiant, dummodo illa non percipiant de Altari,quia inhoneſtum eſt, ut laici ſuper Altari ponant manus *Archid. & Gemin.in citat. cap.Sanctorum* 10. *qu.1. Butr. & Abb. in cap. decernimus de iudic.col.1. & ibi Dec. col.14. in 4.queſt.*

14 Dixi *de iure communi*, quia, ſi de conſuetudine in aliquo loco alteri, quam parocho cõferuntur oblationes, ſeruanda eſt, quia conſuetudo vim legis habet,*Morian. Socin. de oblat.Filiucc.Suar.& alij*,quos refert & ſequitur *Bonac.cit.loc.num.5.verſ.dixi.* Hinc conſuetudinem in hac materia oblationum eſſe omnino ſeruandã, quando de mente offerentis nõ conſtat,nec ius reſiſtit *Aufrer. ad Capell.Tholoſ.deciſ.483.cit.Ferr.conſil.278.Mareſcot.variar.reſol.lib.2.cap.42.num.2.*

14 Ex dictis collige primò,quod ſi fiant oblationes Capellæ exiſtenti in aliqua Eccleſia, appareat oblationes fuiſſe factas intuitu ipſius Capellæ,non vero intuitu Eccleſiæ, idem etiam dicendum eſt de Capella, ſeu oratorio exiſtente extra Eccleſiam, ſed intra limites parochiæ,tenent *Genuenſ.in prax.cap.72.n.3. Ricc.in prax.4.par.reſol.297.in princip.Barboſ. de iure Eccleſ.cit.cap.23. num.23.* qui alios citat, & ampliat ſententiam etiam ſi in Capella,ſeu oratorio, vbi oblationes fiunt erecta, eſſent diſtincta beneficia, adhuc etiam in dubio oblationes parocho debentur, *Rot.deciſ.38.num.2.par.2. recent. & in Hiſpalen. primitiorum 3.Maij 1622.coram D.Nauarro.*

15 In dubio enim oblationes factæ Altari,Capellæ,vel Oratorio,præſumuntur factæ intuitu Eccleſiæ,non vero intuitu Altaris,Capellæ, vel Oratorij, niſi appareant coniecturæ in contrarium, ut quia in Altari, Capella, vel Oratorio eſſet immago alicuius Sancti cuius intuitu fierent oblationes,ita *Genuenſ.& Barboſ.cit.loc.& latius Ricc.cit.reſolut.297.numero 3.*

16 Reſtringe prædicta quando oblationes fiũt Oratorio,vel Confraternitatibus, quæ habẽt propriam Eccleſiam, quia tunc oblationes conuerti debent in vtilitatem huius Eccleſiæ non parochiæ,ut ampliat *Ricc.cit.loc.num.1.* & ſeruat praxis; & quando fiunt Capellæ in aliqua Eccleſia exiſtenti, tunc etiam non parocho, ſed ipſi Eccleſiæ quæruntur, ut docet *Ricc.cit.loc. num.2.*

17 Oblationes,quæ fiunt ad manus ſacerdotis in Miſſa, ex conſuetudine ferè communiter recepta pertinent ad Parochum,vel ad alium ſacerdotem,ad cuius iuriſdictionem Altare ſpectat; modo non offerantur ſacerdoti in ſtipendium ſui laboris, quia tunc ſacerdoti, non parocho debentur, ita docet poſt *Regin. & Azor.Bonac.cit.punct. vltimo num. vltimo, verſ.penultimo;* ſed melius dicendum eſt cum *Ricc.cit.reſolut.297. num.7.* oblationes, quæ fiunt ſacerdoti celebranti in dubio cedere Eccleſiæ Rectori.

18 Oblationes verò, quæ fiunt in Miſſa, quam celebrat Epiſcopus in parochia, cedunt Epiſcopo non parocho, quia tota Diœceſis eſt parochiã Epiſcopi, docent *Genuenſ.cit. cap. 72.num.8.& Ricc.alleg.reſol. 297. num.7.* qui qui ſententiam limitant, quando Epiſcopus longam moram traheret, & nimis frequenter celebraret in parochia,*Belleſt.diſqu. clerical.par.prima tit.de bonis cleric.§.3.num.49.et ſeqq.*qui id optimè etiam limitat, quando Epiſcopus celebraret in loco exempto, quia

Digitized by Google

tunc oblationes erunt illius, ad quem ſpectāt iura parochialia, *Fel. in cap. dilectas n. 1. verſ. & adde de off. ordin.*

19 Similiter oblationes, quæ fiunt in Miſſa de ſponſo, quæ celebratur a Parocho in aliena parochia cedunt beneficio celebrantis, cum eius contemplatione dentur, tenent citatis locis *Genuenſ. num. 12. & Ricc. in fin.* licet alias indiſtinctè oblationes, quæ fiunt ſacerdoti celebranti in aliena Parochiæ, cedant in beneficium Parochi eiuſdem parochias, non vero celebrantis, *Abb. in cap. paſtoralis num. 9. de his quæ fiunt à Pral. ſine conſenſ. Felin. cit. cap. dilectus num. 1. verſ. ex his infertur, Bellect. diſqu. cleric. cit. §. 7. num. 71.*

20 Item oblationes, quæ fieri ſolent tempore Iubilæi in Eccleſia Cathedrali non quęruntur Epiſcopo, ſed Archipresbytero, ſeu parocho eiuſdem Eccleſiæ, qui exercet Curam Animarum cum ipſe Parochus habeat intentionem fundatam de iure communi in omnibus oblationibus, ut firmatum eſt ſupra tenent *Genuenſ. cit. cap. 72. num. 14. & Ricc. cit. reſol. 297. num. 6.* teſtantes ſic fuiſſe deciſum per *Rot. in vna Beneuentana ſpolij 2. Decembris 1585. coram D. Orano, & in collect. 1113. 4. par.* ſequitur *Bell. diſqu. cleric. loc. ſupra cit. numero 52.*

21 Vlterius oblationes Candelæ, & ſimilium, quæ fiunt in purificatione mulierum in honorem oblationis torturam, vel columbarum factæ per Beatam Virginem in eius Purificatione cedunt etiam beneficio Parochi, imò ad ipſum Parochum, ſpectat recipere Mulierem ad Purificationem, ita ut nec poſſit alius ſacerdos etiam Regularis purificare Mulieres, etiam ſi vellet oblationes dare Parocho, tenet *Genuenſ. in prax. cit. cap. 72. numero 13. Bellect. allegat. §. 3. num. 9. &* 10. Idem dicendum eſt de oblationibus, quæ fiunt in benedictione Nuptiarum, in benedictione ouorū, domorum, & ſimilium, nam huiuſmodi benedictiones a ſolis Parochis fieri poſſunt excluſis alijs ſacerdotibus etiam Regularibus, & conſequenter oblationes eius beneficio cedunt, prout aduertit *Genuenſ. cit. loc.* referens has benedictiones eſſe de conſilio non vero de præcepto.

22 Oblationes quoque factæ alicui immagini ſiſtenti in parieto domus priuatæ, non quæruntur domino domus, ſed Parocho, & Eccleſiæ parochiali intra cuius fines ſita eſt immago, *Abb. & Imol. in cap. paſtoralis de his, quę fiunt à Prælat. ſine conſenſ.*, teſtatur de communi *Marian. Soccin. de oblat. libell. 18. queſt. 6. Genuenſ. in prax. cap. 72. num. 1. Bellect. cit. §. 3. num. 3. voluit Rot. Romana in vna Calaguritana oblationum 21. Decembris* 1588. *coram D. Pamphilio teſtatur Mareſcott. variar. reſolut. lib. 2. cap. 42. num. 4. 5. & 6. Ricc. collect. 1265. par. 4.*

23 Limitatur hæc ſententia primò, quando oblationes fiunt factæ intuitu domini domus, quia eſſet paupera, vel quia tales oblationes ad pios vſus conuertebat. Secundò, ſi offerens ſciebat oblationes conuerti in vtilitatem domini domus. Tertiò, ſi donetur immagini brachium vel pes, qui eidem immagini deficit; in his enim caſibus oblationes cedunt domino domus, non autem Eccleſiæ parochiali iuxta dicta per *Genuenſ. cit. loc. & Ric. in prax. 4. par. reſol. 297. num.* 4. qui vlterius addunt nō poſſe Epiſcopum compellere dominum domus, vt deſtruat immaginem, niſi in caſu, quo populus abuteretur dicta Immagine, vel eſſet periculum Idolatriæ, & tunc ſine populi ſcandalo deſtrui debet.

24 Hæc limitationes non carent difficultate, nam certum eſt in iure, laicos eſſe incapaces oblationum, niſi illis darentur ex cauſa puta pro reparatione Eccleſiæ, vel ob alium honeſtum vſum, prout declarat *Leo Theſ. for. Eccl. par. 2. cap. 12. num.* 25. Proinde melius dicendum eſt cum *Latter. de re Benef. lib. 1. quæſ. 30. num.* 32. quod quando oblationes datæ ſunt merè incapaci, tunc quia incapax non poteſt illas habere, & offerens eſt contemplatus certam perſonam, ſiue locum, ex quo excluſit parochum, illos poſſe arbitrio Epiſcopi in pios vſus diſtribui, prout uoluit etiam *Mant. de tacit., & ambig. Genuenſ. lib. 13. cap. 21. numero* 38.

Limitatur ſecundò ſententia, quando in Immagine in loco priuato depicta, aperiuntur miracula, uel magna mouetur deuotio, & cum maximo concurſu populi concurrunt oblationes notabilis quantitatis, & valoris, tunc enim oblationes prædictæ non cedunt in vtilitatem Eccleſiæ parochialis, ſed applicantur illi loco priuato, non vt priuato, ſed Deo per illam Immaginem repræſentato, in ædificationem Eccleſiæ, vel Capellæ, vel aliud opera pium, arbitrio Epiſcopi, docent *Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 2. cap. 12. num. 27. & ſeqq. Fel. in cap. dilectus num. 1 de decim. Bellect. diſqu. cler. cit. §. 3. ſub num. 3.*

26 Aduertendum eſt ad ſupradicta, quod Immago exiſtens in aliqua Eccleſia, ad quam habetur concurſus, & oblationes offeruntur, non debet per Epiſcopum ad aliam Eccleſiā, vel Capellam transferre contradicente Rectore Eccleſiæ, vt voluit *Rot. in vna Hiſpalen. translationis Immaginis 9. Martij* 1598. *coram D. Pamphilio.*

27 Oblationes, quæ fiunt in conſecratione Eccleſiæ, cedunt in vtilitatem Epiſcopi conſecrantis, ſicut etiam cedunt beneficio Epiſcopi, non verò aſſiſtentis oblationes, quæ fiunt in conſecratione Epiſcopi, docet *Genuenſ. in prax. cap. 72. num. 9. & 10. Ricc. cit. reſolut. 297. ſub num.* 7. Vbi etiam refert caſum, ſi conſuetudo ſit, vt oblationes, quæ fiunt in Dominico debeant eſſe Prælati, & in feſto principali debeant eſſe Epiſcopi, ſi feſtum principale occurrat in die Dominico, tunc oblationes factæ contemplatione Dominicæ

cc-

Digitized by Google

cedunt Prælato, aliæ vero cedunt Epiſcopo, voluit etiam *Genuenſ.cit.cap.72. num.11.*

28 Supradicta, quæ diximus in dubio oblationes cedere in beneficium Parochi procedunt etiam in parocho Cathedralis Eccleſiæ, cui debentur oblationes factæ in eadem Eccleſia non autem Epiſcopo, voluit *Rota In vna Beneuentana ſpolij 2.Decembris 1585.coram Orano,& Sacra Congregatio Concil. in Cauen. teſte Rot.in Iunen.Sarzanen.oblationum 8.Februarij 1627.coram D.Merlino,*quam refert *Barboſ.de off.& poteſt.Paroch.cap.24.num.29.& in ſum. Apoſtolorum deciſ. verbo oblatio num. 2.* Hæc opinio procedit non ſolum in oblationib. Sacris in Eccleſia parochiali, ſed etiam in factis Immaginibus intr- fines Parochiæ, in dubio enim ſemper Parochus excludit Epiſcopum, prout hanc ſententiam eſſe magis communem,& receptiſſimam teſtatur, *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.23.num.29. licet referat contrarium tenentes.* Quando verò oblationes fiunt Immagini extra limites parochiæ, abſque dubio ſpectant ad Epiſcopum, vt tenet idem *Barboſ*

29 Excludit quoque Parochus Confratres ab oblationibus factis etiam in oratorio ipſorū confratrum intra limites parochiæ, quia illæ cedunt etiam parocho loci,prout ita teſtatur fuiſſe reſolutum *Maceraten. variar. reſol.li.1. reſolut.112.& vltima cap.2.* Hæc tamen procedunt, dummodo aliter non diſponat conſuetudo, quæ ſaluatur etiam, quod propria auctoritate Confratres recipiant oblationes, dummodo illas in pios vſus non proprios cōuertant, *Mareſcot.variar.reſolut.lib.2.cap.42. num.vltim.*

30 Procedunt etiam prędicta,quando non apparet, oblationes fuiſſe datas contemplatione confraternitatis; Vnde eſt,quod legatum fuiſſe Capellæ, in qua eſt confraternitas Corporis Chriſti,debetur Eccleſiæ, & illius Rectori,non vero Confraternitati, niſi teſtator exprimat confraternitatem, vel niſi appareant coniecturæ offerentem voluiſſe offerre Confraternitati, ita *Genuenſ.in prax. cap.72. num.4.Ricc.coll.113.par.4.*

31 In ſuprapoſitis enim omnibus caſibus in alijs qui afferri poſſunt, ſemper addenda eſt declaratio ſuprapoſita, nempè, quod tunc oblationes cedant parocho, quando non apparet ex coniecturis illas fuiſſe olim datas, vel oblatas, ſiue deſtinatas ad certum vſum, nempè pro Miſſis celebrandis, pro fabrica proficienda perficienda &c. tunc enim non parocho, ſed cui oblatæ fuerunt, vel deſtinato operi pio cedunt,prout explicat *Barboſ.de iure Eccleſ.cit. cap.23. num.30. poſt alios communiter.*

32 Hinc ſi oblationes fiunt in Monaſterijs, vel locis Clericorum Regularium,eiſdem Regularibus debentur *cap.1. de ſtatu Monach. cap. nimis il 1.de excell.Prælat. Mareſcott. var.reſol.lib.2.cap.41.Belleſt.cit.§.3.num.2. Ricc.deciſ.170.num.3.4.par.Rota diuerſ.in nouiſs. dec. 37.et 402.in vltim.impreſs.apud Guerilios Veneris anno 1636.Nouar.Lucer.Regul.verbo oblationes num.2.qui num.1.*dicit quod poſſunt à Regularibus recipi oblationes, & eleemoſynæ inter Miſſarum ſolemnia, & ſe vertere ad populum,& generalem confeſſionem pro eo facere ſiſtendo in medio Altaris, non autem illo diſcedendo, & Eccleſiam circuendo, teſtans ſic fuiſſe *deciſum in Nullius Prouinciæ Rauennat. 15. Septembris 1629. nouiſſimè Barboſ. ſumm. Apoſtolorum.deciſ.verbo oblatio numero 3.*

33 Hic notandus eſt caſus, quem habui in facto annis elapſis, videlicet,in quadam Eccleſia Parochiali adeſt Rectoria vnita certo Canonicatui, quæ tamquam ſimplex confertur, cum eius Rector non exerceat curam animarum,cura vero exercetur per Perpetuum Capellanum; intra fines huius Eccleſiæ Parochialis, cum fuiſſent factæ quædam oblationes cuidam Immagini diſceptabatur inter Rectorem, & Capellanum, cui illæ competerent. Interrogatus Reſpondi illas deberi Capellano non Rectori, qui non exercet curam Animarum. Primò,quia,vt notatum *eſt ſupra verſ, in cuius beneficio*, oblationes debentur parocho iure Parochiæ,ſed in caſu noſtro parochus eſt Capellanus, qui curam animarum exercet, non vero Rector, qui liberatus eſt à cura,ergo illi debentur oblationes. Secundò per *tex.in cap.hanc 10. quæſt.1.* mandatur oblationes dandas eſſe ſacerdotibus ſeruientibus, ſed in caſu noſtro ſeruit Curæ Capellanus,non Rector ergo illi dandę ſunt oblationes. Tertiò, quia oblationes factæ in Eccleſia Cathedrali, cedunt beneficio Parochi illius Eccleſiæ,non vero Epiſcopi ea ratione, quia parochus exercet curam animarum, vt notatum eſt ſupra *verſ. ſupradicta cum Rot. et Sacr.Congregat.Concil.* Ergo à ſimili, & multo fortius, ſi in hoc Epiſcopus cedit parocho,ergo multo magis debet cedere Rector, qui nō exercet curam animarum. Quartò, probatur etiam à ſimili; oblationes,quæ fiunt in Eccleſijs Curatis Ordinum Militiarum ſpectant ad Rectores ſeu Vicarios, qui exercent animarum curam, non verò ad commendatarios, ſeu Præceptores, prout poſt alias firmat *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.23.num.8.* Hęc militant tantum in oblationibus, quid in decimis dicendum eſt alibi.

34 Notandum eſt ſupra cui cedant oblationes factæ Immagini depictæ in pariete domus priuatæ; Hic aduertendum eſt, quod ſi oblationes fiant Immagini depictæ in pariete alicuius oratorij illas cedunt ipſi oratorio, *Abb.in cap.1.num.4.de ſtat.Monach. Dec.conſ. 148.num.1.M ant.de tacit.et ambig.conuent.li. 13.cap.21.num.38.verſ.cæterum*, qui teſtatur de communi *Louer. de re benefic. lib.1. qu.30, num.33.* & generaliter oblationes debentur ei, qui tali Immagini præeſt dummodo non

ſit

ſit incapax; *Lotter. eod. loc.*

35 Nota quartò, quod fideles non tenentur de præcepto ad dandas oblationes ſaltem ex conſuetudine communiter recepta, nec etiã in diebus feſtiuis, docet *Fuſc. de viſit. libro* 1. *cap.* 24. *num.* 4. qui refert ita ſentire Theologos omnes, tenet etiam poteſt alios *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 23. *num.* 9. teſtans in iure non reperiri oblationes de præcepto. Hæc ſententia; licet communiter ſit recepta, tamẽ etiam communiter limitatur in quatuor caſus. Primò, ſi conſuetudo extaret, vt quia parochiani ſoliti fuerunt in certis feſtiuis dieb. oblationes dare parocho. Secundò, ſi parochus indigeat, nec congruam habeat ſubſtentationem. Tertiò, cum debentur oblationes per modum cenſus, penſionis, aut conuentionis antea factæ cum Eccleſia. Quartò, cum debentur ex teſtamento, legato, donatione, vel voto, in his enim caſibus obligantur de ea præcepto fideles oblationes dare; Et ſi recuſant, aut negligũt, poſſunt per ſuperiores cõſtringi, ita tenet *S. Thomas* 2. 2. *q.* 86. *artic.* 1. *Fuſc. cit. loc. num.* 5. *Ricc. in prax. reſol.* 296. *n.* 3. 4. *par. ſecundum vltim. impreſs. Barboſ. cit. cap.* 23. *num.* 10.

36 In his terminis tenentur ex conſuetudine fideles ad oblationem, poſt quam per decem annos illas præſtiterunt, prout docet *Ricc. cit. loc.* qui dicit hãc conſuetudinem videri receptam per decem annos, prout etiam teſtantur *Nauar. Azor. & Suar.* quos refert & ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 23. *num.* 11. *qui num.* 12. docet poſt alios, quod licet hæc conſuetudo a principio fuerit voluntaria, poſt quam acceptata eſt, & legitimè præſcripta, eſt obligatoria, *Gutier. Canon. quæſt. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 140.

37 In prædictis caſibus, in quibus tenentur parochiani ad præſtandas oblationes, poſſunt cogi, ſi illas ſoluere negligant, etiam pœna excommunicationis, *Sot. de Iuſt. lib.* 9. *quæſt.* 3. *art.* 1. *Gutier. cit. loc. num.* 139. Non tamen poteſt Parochus cogere parochianos in caſu prædicto, per ſubtractionem Sacramentorũ, quia diceretur grauis iactura, tenet *Fuſc. de viſitat. lib.* 1. *cap.* 24. *nu.* 6. *Leo Theſ. for. Eccleſ. par.* 2. *cap.* 3. *n.* 35.

38 Non poſſunt parochiani denegare oblationes Parocho ſub prætextu, quod parochus teneatur mittere Candelas ad ædes ipſorum in die Purificationis B. Virginis; non quia prohibetur parocho mittere Candelas prædictas ad ædes ſæcularium; ſed iuxta laudabilem, & obſeruatam ab Eccleſia Vniuerſali conſuetudine in Eccleſia populus eas recipere tenetur, voluit *Sacra Congregatio negotijs Epiſcoporum, & Regularium præpoſita in vna Foglinen. in anno* 1581.

39 Nota vltimo *tex. in hoc cap.* cauſam expreſſe prohibere oblationes aliquo prætextu occupari à laicis, etiam per poteſtatem ſæcularem, & de hoc latè *Fuſc. cit. loc. num.* 7. Nec etiam poſſunt recipere laici oblationes a clericis ſub prætextu conſuetudinis, quæ potius abuſus dicenda eſt, tenet *Ricc. in prax.* 4. *parte reſol.* 296. *num.* 5. *Barboſ. de iure Eccleſ. cit. loc. num.* 6. Hæc tamen ſententia fallit in duobus caſibus primo, quando oblationes dantur laico pro illis conuertendis in pium opus, & ad tempus ex in oblatione Candelarum in die Purificationis B. Virginis, in his enim caſibus licitè accipiuntur oblationes à laicis. Imò Clericis, renuentibus oblationes in his caſibus dare, poſſunt cogi, *Belleſt. diſqu. Cler.* 1. *par. tit. de bonis cleric.* §. 3. *n.* 33.

40 Aduertendum eſt hic, quod oblationes cedunt beneficio ipſius Parochi, vel alterius perſonæ cuius contemplationes datæ ſunt, iuxta ſupra notata, quod tamen intelligitur niſi ille datæ ſint pro certo pio opere puta, pro fabrica, &c. ſunt enim parochus, vel alius Rector ad proprium vſum, non poteſt illas erogare, ſed tenetur ad opus decimarum erogare, vt communiter notant DD. Hinc ſi facta eſt oblatio, vel legatum Canonicis puta ducẽtorum aureorum pro celebratione perpetua Miſſarum, legatum non poteſt diuidi inter Canonicos, ſed eſt conuertendum in annuos redditus, vt perpetuo celebrentur Miſſæ, *Genuenſ. in prax. cap.* 72. *num. vltimo.* Similiter oblationes factæ ſeu datę prætextu Voti, Clericus non facit ſuas, ſed illæ cedunt vtilitatibus Eccleſiæ, *cap. inquirendum, vbi Abb. num.* 2. *de teſtam. Bell. diſq. cler. par.* 1. *titulo de bonis cleric.* §. 2. *num.* 11.

ANNOTAT. XXVII.

ARGVMENTVM.

De decimis Notatur §. 1. de quibus fructibus ſint ſoluendæ, quæ, & quando debeantur deductis expenſis, Parocho debentur, qui in hoc dicitur habere iuris aſſiſtentiam, & intentionem fundatam, quid ſi parochiæ non ſunt diſtinctæ, vel prædia ſunt ſita intra certam parochiam, vel debentur Epiſcopo; quo parocho debentur decimæ, ſi debitor duo habeat domicilia; vel primum mutauit, aut dubitetur, ſi decimę ſint prædiales, vel perſonales, quid de decimis molendinorum. Ab omnibus parochianis debentur decimæ etiam ab Eccleſiaſticis à Regibus, & principibus, vel infidelibus; Quid de Regularibus, aut Pauperibus, vel nouo emptore, vel legatarijs. §. 2. Notatur, quomodo

modo & quando decimæ poſſint tolli priuilegio, & quo aut conſuetudine, & qua, vel compoſitione, & quando. Quando ſolui debeant perſonales, & quando reales, an antequam petantur, vel ſit monendus parochus in recollectione fructuum. Quando, & quomodo non poſſint per laicos præſcribi; quid & priuilegio, vel locatione. Cōmoda ſolutionis decimarum: & an non ſoluentibus poſſint ſacramenta derogari. De decimarum vſurpatoribus, vel non ſoluentibus, & Iuliæ; illarum quaſi poſſeſſio exigēdi quomodo probetur, & alia ad materiam.

SVMMARIVM.

1 *Decimarum materia, & DD. qui de ea tractent. Quę ſit Decima num.* 2. *Et quotuplex num.* 3.

3 *Decima eſt ſoluenda de omnibus fructibus. De examinibus, & alvearibus Apoſtolicum num.* 4. *De Frumento, vino, leguminibus, et ſimilibus n.* 5. *De lino, Canape, Croco, & fæno nu.* 6. *De Fructibus Arborum n.* 7. *De fructibus Animalium nu.* 8. *De venatione nu* 9. *De ſaccharo nu.* 10 *De prouentibus Molendinorum nu.* 11. *De negotiatione n.* 12.

13 *Decimæ perſonales debentur deductis expenſis ſecus decimæ prędiales, quæ debentur nec deducto maximè.*

14 *Decimę parochis ſpectant, & parochi habent ad illam intentionem fundatam n.* 18. *etiam quod cura exerceatur per Vicarium perpetuū n.* 16. *Etiam excluſiuè quoad Epiſcopum n.* 15.

17 *Decimę debentur Capitulo, vel Monaſterio, cui eſt vnita eccleſia Parochialis non autem Vicario.*

18 *Parochus in iudicio non tenetur probare ſibi competere decimas; & contrarium ſpectat allegantì probare, & in poſſeſſorio ex ſola iuris aſſiſtentia obtinebit nu.* 19. *Niſi hęc iuris aſſiſtentia redderetur turanda num.* 20. *Et quando reddatur turbida n.* 21.

22 *Parochus non habet iuris aſſiſtentiam percipiendi Decimas in diæceſibus, in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ. Nec ex prædijs, quę non ſunt intra certam Parochiam n.* 23. *Nec in decimis debitis Epiſcopo n.* 24.

25 *Decimæ debentur Eccleſiæ Matrìci, etiam ſi intra illius fines erigatur noua parochia.*

26 *Decimę perſonales debentur parocho à quo recipiuntur ſacramenta & quid ſi quis mutauit domicilium; Vel habeat duo domicilia* 27. *Et quid ſi dubitetur, an decimę ſint perſonales, vel prędiales n.* 28.

29 *Decimę ex molendinis debentur parocho intra cuius parochia ſunt Molendina etiam ſi dominus illorum ſit alterius parochię.*

30 *Decimas tenentur ſoluere Parochiani omnes. Quando Infideles n.* 31. *Reges omnes, & Principes num.* 32. *Quando Epiſcopi num.* 33. *Quando Parochus n.* 34. *Quando Sacerdotes, & Clerici, & ex quibus bonis n.* 35. *&* 36. *Quando Monaſteria, & loca pia n.* 37 38. *&* 39. *Et quid de colorum, bonorum, Regularium n.* 40.

41 *De-*

41 *Decima debentur à Regularibus, qui communicante priuilegia cum alijs Regularibus exemptis ab hac ſolutione \|niſi in communicatione ſit facta expreſſa mentio priuilegij Decimorum.*

43 *Decima quando ſoluunt Pauperes. Et an debeantur Clericis diuitibus num. 44.*

45 *Decimas quando debeantur in quæſitis ex legato eleemoſyna, & donatione.*

46 *Decimæ præteritæ an debeantur à nouo corpore, & poſſeſſore.*

ANNOTAT. VII.

§. I.

Ad tex. in Cap. nuncios de Decimis.

1 IN hoc tex. ponitur regula, quod de omni fructu ſit ſoluenda decima, de qua materia tractant *Andræas Hiſpanus in tract. Doctor. tom. 15. par. 2. fol. 142. Petrus Rebuff. ibidem fol. 125. Tyndarus ibidem fol. 123. Henricus Caniſius, & Ioannes Petrus Moneta, omnes in ſpecialibus tract. de decimis, Couarru. var. reſol. lib. 1. ca. 17. Alphonſ. Aluarez, Guerrero in ſpeculo iuris Pontif. cap. 66. Belluga ſpecul. princip. rub. 13. §. tractemas Petrus Gregor. Tholoſan. Syntag. Iuris lib. 2. tit. 20. & in partit. iuris Caron. Anaſtaſ. Germon. de ſacror. Immun. lib. 3. cap. 17. Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 2. cap. 12. Camil. Borrel. de præſtantia Regis Cathol. ca. 59. & in ſum. deciſ. tom. 1. tit. 19. Rendina in promptuario recept. ſentent. tom. 2. tit. 26. Cardoſ. in prax. Iudicum, & Aduocatorum verbo decima, Cancer. variar. reſol. parte prima cap. 23. Campanil. diuer. Iur. Canon. rubr. 12. cap. 13. nu. 149. & ſeqq. Molfeſ. in promptuario triplicis iuris titul. de Beneſ. cap. 4. Mirand. Manual. Præl. tom. 2. qu. 49. Guttier. Canon. lib. 2. cap. 21. Ricc. collect. 192. par. 1. & collec. 1136. par. 4. in prax. 2. par. reſol. per plures reſolutiones Loter. de re beneſ. lib. 1. qu. 20. num. 73. et ſeqq. Barboſ. collect. ad rub. de decim. in decretalia, de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 26. et ſeqq. Maceraten. variar. reſolut. lib. 1. reſolut. 77. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. diſp. 15. quæſit. 18. Moranta Digniſſimus Epiſc. Aunenacen. 3. par. reſp. 13. et reſp. 59. Cardinal. Tuſc. tom. 2. littera D. concluſ. 64. et 65. Scipio de Rubeis in aphoriſmis Epiſcopor. verbo decima, Antonius Scoppa de iure non ſcripto lib. 1. c. 53. S. Thom. 2. 2. quæſ. 87. vbi Caietan. Aragon., et alij, S. Antonin. in ſum. par. 2. tit. 9. cap. 3. Sot. de iuſt. lib. 9. qu. 4. Valantia tom. 3. diſp. 6. quæſt. 5. Eminentiſſimus, et immortalis memoriæ Cardinal. Bellarm. in controuerſ. Catholic. tom. 1. par. 2. controueſ. 5. generali lib. 1. de Clericis cap. 23. Cardin. Tolet. in inſtruct. Sacerdot. lib. 6. cap. 20. Suar. de Religion. tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 9. cum ſeqq. Azor. inſtitut. moral. par. 1. lib. 5. cap. 25. et ſeqq. Leſſius de iuſtit. lib. 2. cap. 39. Filliuce. quæſ. moral. tom. 2. tract. 27. cap. 7. et ſeqq. Fagundez in quinque Eccleſ. præcepta præcept. 5. Layman Theolog. Moral. lib. 4. tractat. 6. Bonac. tom. 2. de præcept. eccleſ. diſp. vltima quæſt. 5. et alij,* quos plena manu adducit *Barboſ. in collect. ad rubr. de decim. in Decretal.* qui materiam abundantius tractant vnde aliqua, ad vſum frequentiora hic notanda ſunt.

2 Præmittendum eſt decimam deſcribi hoc modo, eſt omnium bonorum licitè quæſitorũ quota pars Deo, eiusque miniſtris diuina inſtitutione, humana vero conſtitutione, dictante etiam naturali ratione debita, ita *Turrecrem. in cap. reuertimini num. 7. 16. qu. 1. Couar. lib. 1. var. cap. 17. num. 2. Morant. de decim. cap. 2. in princ.* alio etiam modo deſcribit *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 26. numero 2. & 3.*

Diuidunt nonnulli DD. decimas in tres ſpecies, & dicunt nempe prædiales, ſeu reales, perſonales, & mixtas; ſed alij verius dicunt decimas eſſe vel prædiales, vel perſonales; prædiales, quæ debentur ex fructibus prędiorum; perſonales vero, quę debentur ex fructibus humana induſtria quæſitis, ita *Barboſ. cit. loc. n. 10. poſt alios multos.*

Quomodo inter ſe differant prædictæ duæ ſpecies oblationum, & de quo iure ſint, vide latè *Barboſ. cit. cap. 26. à princip. & alios DD. citatos.*

3 Nota primò, decimas ſoluendas eſſe de omnibus fructibus, vt diſponitur in hoc tex. *cap. nuncios, & in cap. non eſt, & cap. ex parte il primo de decimis,* quod intellige de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis, notat *Ricc. in praxi 2. par. reſol. 109. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 26. §. 1. num. 1.* dummodo ſint legitimè acquiſiti, vt aduertit *gl. in hoc eodem text.*

4 Adducit ſpecialiter tex. decimas ſoluendas eſſe de Apibus, ideſt de examinibus, & aluearibus, *Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 3. cap. 35. q. 9.* Similiter de fructibus eorum, ideſt de cera, & melle, vel de pecunia recepta ex venditione mellis, & ceræ, *Rebuff. de decimis qu. 8. num. 15. Monet. eod. tract. cap. 4. num. 18.*

5 Quod cum text. loquatur generaliter decimas ſoluendas eſſe de omnibus fructibus, ſequitur primo, quod ſit ſoluenda de frumento, & vino, vt in *cap. non eſt hoc titul. de decim.* & non ſolum de frumento, ſed etiam de ſiligine, ſpelta, & germano, aduertit *Ricc. in prax. 2. par. reſol. 109. ſub num. 1.* vbi etiam dicit ſoluen-

uendam eſſe decimam de leguminibus, puta fabis, & ſimilibus, quod declarat *Moneta de decim. cap. 4. num. 11.* quando colligitur magna quantitas leguminum deberi integram decimam, ſed quando colligitur poſtea quãtitas, ita vt tantum ſufficiat ad quotidianum vſum, tunc deberi loco decimæ quantum pro vnico die ſufficiat. De Palea quoque deberi decimam, firmat *Suar. tom. 1. de relig. lib. 1. de diuino cultu cap. 34. num. 2. Amendal. ad Franch. dec. 114. num. 3.*

6 Debetur quoque decima ex lino, & Canape, & Croco, *Monet. cit. cap. 4. num. 8.* De fœno quoque deberi habetur in *cap. peruenit de decim.* quod intellige de fœno, quod redigitur in falcibus alligatum, *Rebuff. de decim. q. 8. nu. 9.* Quando vero creſcit pro paſcuis iumẽtorum ſoluenda eſt decima in pecunia, ſicut ſoluitur de omnibus oleribus, & herbis, *Rot. in Pampilonen. Vicariæ 5. Iulij 1593. coram Giptio*, de paſcuis habetur in *cap. commiſſum de decim.* De milito etiam, & lupinis, refert *Ricc. cit. reſol. 109. ſub num. 1.*

De fructibus omnibus arborum debetur decima puta de Nucibus, Amygdalis, Cataneis, *cap. decimæ 16. q. 1. cap. non eſt, & cap. homines de decim. Monet. cit. cap. 4. num. 5. Ricc. cit. reſol. 109. ſub nu. 1.* De oliuis niſi per multũ temporis ſpatium ob earum exiguitatem ſoluta non fuerit, voluit *Rot. in vna Ciuitanen. decimarum 26. Martij 1618. coram D. Verospio.* De lignis, *Rebuff. de decim. q. 8. num. 26. Monet. cit. cap. 4. num. 13.* quod extendit etiam ad ligna cedrina, *Ricc. cit. reſol. 109. num. 2.* & ad folia mororum, ſaltem ex conſuetudine, *Seraph. dec. 827.*

8 De fructibus animalium debetur quoque decima puta de fœtibus poſtquam nutriri ſũt nec indigent lacte materno alias, ſi ſtatim poſtquam nati ſunt conſignarentur, decimatio eſſe inutilis, *Vincent. de Franch. dec. 114. vbi Amend. num. 1.* refert Sacrum Conſil. iudicaſſe animalia, pro decima deberi ſupra annum non vero infra. quod procedit, vbi cõſuetudo alias non diſponeret, nam ſi conſuetudo eſſet, quod ſtatim debeant eſſet ſeruanda, docet *Ricc. in prax. 2. par. reſol. 252. num. 2. qui alios citat.* De lacte etiam, & lana, & aliis fructibus ſimilibus debetur decima illi Eccleſiæ Parochiali, in cuius territorio animalia paſcunt; quod ſi in hyeme paſcant in vna Parochia, & in æſtate in alia, vel in vna morentur, & in alia paſcant cõtinuo, tũc decime diuidendæ ſunt inter has parochias, iuxta doctrinam *gloſ. in verbo perſonales in cap. ad Apoſtolicæ de decim.* quam exornat *Barboſ. de iure eccleſ. lib. 3. cap. 26. §. 1. num. 12. Amend. ad Franch. cit. dec. 114. num. 6.*

9 De venatione quoque debetur decima, ita diſponitur *in cap. non eſt de decim.* quod idem eſt de aucupio iuxta doctrinam *Monet. de decim. cap. 4. num. 21.* quem refert & ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 26. num. 13.* Et eodem modo debetur de piſcatione, & piſcibus, decidit ur in *cap. peruenit de decim.* & fuit dictum in vna *Vlixbonen. decimarum piſcium 22. Ianuarij 1569. coram D. Oradino*, quod intellige deductis expenſis factis in emendis, & reficiendis retibus, & aliis ad piſcationem neceſſariis, prout poſt *Fagund. obſeruat Barb. cit. loc. num. 10. in fin.*

10 Ex ſaccharo deberi decimam, voluit *Put. dec. 80. lib. 1. in correctis, Rot. in Mediolanen. decimarum 8. Februarij 1610. coram D. Morquemont.* apud *Farinac. dec. 223. par. 1. recent.*, & licet alias ſaccharum dicatur fructus induſtrialis; tamen ad effectum decimæ habetur pro fructu naturali, *Barboſ. cit. loc. num. 9.* quæ decima debetur, & eſt ſoluenda in ſaccharo iam confecto manu induſtriali non vero in cannis, prout latè diſcutit *Ricc. collect. 192. par. 1.*

Soluuntur quoque decimæ de lapidicinis, auri, & argenti fodinis, & metallinis, refert *Ricc. cit. reſolut. 109. in praxi 2. par. in fin.* conſequenda, ex pecunia ex his redacta, *Barb. loc. cit. num. 23.*

11 De prouentibus molendinorum ſoluitur decima, *cap. peruenit hoc tit. de decim.* & iam ſi molini ſint ad ventum, *cap. ex tranſmiſſa eod. tit.* notat *Ricc. cit. reſol. 109. ſub num. 1.* nec dubium facit, quia venti non naſcuntur in terra, quia contrarium decidit ur, quia venti, & Mare obediunt Deo; & etiam quia terra in qua eſt molendinum, ſubiacet oneri decimarum, ita *Genuenſ. pract. Eccleſ. quæſt. 198. numero 5.*

12 De negotiatione ſoluendam eſſe decimã, vbi viget conſuetudo, tenent DD. quod intellige de lucro quæſito in negotiatione, decidit ur in *cap. paſtoralis eod. tit. de decim.* Idem de ſtipendio militum, & lucro aduocatorum, & procuratorum, *Leo Theſ. for. Eccleſ. par. 2. cap. 12. num. 21.* multa *Barboſ. cit. loc. num. 18. & ſeqq. vbi num. 25.* quærit, an de hæreditate legato, vel donatione ſit ſoluenda decima, & quæſtionem latè diſcutit.

13 Hæ enim decimæ perſonales ſoluuntur deductis expenſis. Decimæ verò prædiales ſunt ſoluẽdæ abſque aliqua impenſarum deductione, probatur ex *cap. paſtoralis, cap. non eſt, & cap. tua nobis hoc tit. de decim. & notant DD. communiter.* Rationes vero huius differentiæ habentur, apud *Barboſ. cit. ca. 26. §. 1. num. 35. & ſeqq. Bonac. tom. 2. titul. de præcept. Eccleſ. diſp. vnic. qu. 5. punct. 3. num. 19. Campanil. diu. iur. canon. rubr. 12. cap. 13. num. 15. in fin.* qui id etiam ampliat, vt debeantur hoc deducto ſemine, *Capyc. dec. 20. num. 1. Franc. Marc. deciſ. 198. num. 1. par. 2.*

14 Nota 2. decimam ſeu ius percipiendi decimam hodie ſolis Parochis competere, cum ipſi ſoli ſpiritualia ex obligatione officij miniſtrent. Hinc Parochus dicitur habere intentionem fundatam reſpectu omnium decimarum ſuæ parochiæ, *Ricc. in prax. 4. par. reſolut.*

*lut.*295.*num.*1.*Rota in Concher.decimarum* 11. *Maij* 1615.*coram D.Pirouano*, etiam quoad decimas debitas a prædijs nouiter cultis, iuxta deciſionem *Seraph.*802. *&* *Ludou.*449. plena, id adducit *Barboſ.cit.loc.*§.2.*num.*1. *& ſeqq.* Vna dici ſolet ius decimandi ſequi Parochiam etiamſi curam animarum exerceant Vicarij perpetui cum his ſola congrua debeatur, *Mohed.dec.*5.*de dec.Creſcent.dec.*2.*eod.tit.Verall.deciſ.*339.*par.*3. *Rota in recent. par.*2.*dec.*153.*ſub num.*2.*& dec.*579.*ſub num.* Etiam quãdo cura animarum habitũ eſt penes Capitulum, *Ludou.dec.*174.*num.*3.fuit dictum in *vna Aquilegien. congruæ* 23. *Ianuarij* 1613.

15 Ampliatur primò, ſupraposita conclusio, vt illa procedat etiam ad excludendum Epiſcopum, qui excluditur a Parocho, quoad perceptionem decimarum, poſt diuiſionem Parochiarum, licet enim de iure communi ante diuiſionem prædictam omnes decimæ ad Epiſcopi diſtributionem ſpectarent, *Can.* 1.§.*has vero decimas* 8.*qu.*7.*Put.dec.*361.*n.*5. *lib.*1.*in nou.* Poſt tamen diuiſionem huiuſmodi Epiſcopi ius prædictum a ſe abdicarunt, parochis communicando, retinendo ſolam pro ipſis principalis dominium percipiendi nouos fructus. Quartam ſeu aliam quotam, quæ licet recipiantur de manu Parochi, non vero de manu laicorum, hoc factum eſt gratia maioris commoditatis Epiſcoporum, ita ponderando *text.in cap. conquerente de off.ordin.* voluit *Rot.apud Ludouiſ.dec.*519.*num.*2.*et* 3. refert *Morant.*3.*par.reſp.* 59. *num.* 24. Vbi multos de more ſuo adducit DD.& Rot.Deciſiones,& firmat Epiſcopum, hanc quonam non a laycis, ſed ab ipſis parochis exigere poſſe, poſt *Lotter. de re benef.lib.*1. *quæſt.*20. *num.*81.*& ſeqq.* qui cum *Rot.dec.*520. *num.*1. *par.*1.*in recent.* latè probat ad decimas dimiſſas per laicum concurrere, Epiſcopum, pro gratia prædicta, & parochum coæqualiter, ſed de hac quarta alibi latius dicemus.

16 Ampliatur ſecundò, propoſita conclusio decima Parocho deberi; itaut ſi cura animarum per Vicarium exerceatur, etiam perpetuum adhuc illæ debentur Rectori non Vicario, cum ſpectent ad illum penes, quam eſt cura animarum habitu, illi vero, qui curam animarum actu exercet, debetur tantũ congrua portio, nec aliud prætendere poteſt, teſtantur fuiſſe deciſum per Rotam Romanam pluries, & ſignanter in vna *Aquilegien. congruæ* 23. *Ianuarij* 1613. *coram D. Sacrato Beltram.ad Ludouiſ.dec.*174.*num.*8. *& Lotter. de re benef.lib.*1. *qu.*20. *num.*73. *& ſeqq.* qui id etiam procedere reſpectu noualium, tenet per *tex. in cap. cum contingat de decim.*

17 Hinc Capitulo, vel Monaſterio, cui eſt vnita Eccleſia Parochialis debentur decimę non, autem Vicario, vt in caſu dictæ *deciſ. Aquilegien.Tamburin. de iure Abbatum tom.*3. *in fin. dec.*102.

18 Ampliatur tertiò, eadem concluſio ad e competere decimas Parocho, vt habeat de iure communi fundatam intentionem, quoad omnes decimas exiſtentes intra limites ſuæ Parochiæ, firmat *Ricc.in prax.*4.*par. reſol.* 295.*num.*1. quem refert & ſequitur *Barboſ.de iur. Eccleſ.lib.*3.*cap.*26.§.2.*num.*8.qui teſtatur ſic fuiſſe per Rot. *deciſum in Conchen. decimarum* 11. *Maij* 1617. *coram D. Pirouano, & in Ciuitaten.Decimarum* 18.*Iunij* 1618.*coram D. Veroſpio.Grat.diſcept.for.cap.*595. *numero* 25. Et eſt commune apud omnes, ex qua communi ſententia deducunt in praxi, quod in iudicio Parochus in petitorio, non tenetur probare decimas ſibi competere, ſed contrarium alleganti incumbit omnes probandi, cũ in hoc caſu ius aſſiſtat Parocho, voluit Rot.*in vna Taurmen.decimarum* 22.*Aprilis* 1605.*coram D.Manzanedo*, quam refert & ſequitur *Marcſcott.variar.reſol. lib.*1.*cap.*11. *num.*14. *nouiſſimè Barboſ.de iure Eccleſ.cit.loc.num.*9.& eſt indubitatum.

19 In poſſeſſorio etiam ex hac ſola iuris aſſiſtentia, probata tamen prius poſſeſſione, datur etiam manutentio Parocho in ius percipiendi decimas, prout voluit Ro*ta apud Seraphin.dec.*1497.*num.*2. *& per totum*, quem ſequitur *Lotter.de re benef.cit.quæſt.*20.*num.*96. *Beltram.ad Ludou.dec.*312. *in fin. poſt Mareſc. var.reſolut.lib.*1. *cap.*11. *num.*14. *& ſeqq.* ſequitur *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.*3. *cap.*26. §.2. *num.*10. qui cum opinione Rotæ aliter tenet non probata poſſeſſione.

20 Prædicta vera ſunt, ſed non procedunt, quãdo prædicta iuris aſſiſtentia redditur turbida, tunc enim per eam non datur Parocho manutentio, voluit etiam Ro*t.in vna Montis* Reg*alis iuriſdictionis* 20. *Decembris* 1596. *coram D.Penio DD. apud D. Coccinum deciſ.*261. *num.*1.Redditur enim turbida prædicta iuris aſſiſtentia, quando limites parochiæ, non ſunt liquidi, prout habetur apud eumdem *Coccinum cit.loc. num.*1. & ſequitur *Lotter. allegat. quæſt.*20.*numero* 98.vbi multa ad hanc materiam.

21 Item hæc iuris aſſiſtentia, quæ fauet Parocho in cauſa decimarum, vi poſſeſſorio redditur etiam turbida, & nihil operatur, quando agitur de percipienda decima ex illis prędijs quorum Domini degunt in aliena parochia, in qua recipiunt ſacramenta, quia in hoc caſu non attenditur iuris fundamentum, ſed conſuetudo, *Abb.in cap.cum ſint homines de decim. num.*5.*&* 6. *Mor. in Calaguritana* 16. *Iunij* 1606.*coram D.Litta*, *Mareſcott.cit. cap.* 11.*num.*17.Alios caſus, in quibus hæc iuris aſſiſtentia non operatur, vide apud *Mareſcott. cit.cap.*11. *ferè per totum*.

22 Suprapoſita concluſio, quod decimæ Parocho debeãtur, & quod habeat ipſa in illis fundatam intentionem, limitatur primò, in illis Diœceſibus, in quibus parochiæ non ſunt diſtinctæ, tunc enim Epiſcopo debentur decimæ,

mæ, quia ſolus Epiſcopus dicitur vniuerſalis Parochus totius diœceſis ad *tex.in cap.fin.vbi gl.de Parochi*,fuit dictum in *vna Ciuitaten.decimarum* 18. *Maij* 1618. *coram D.Veroſpio*, prout teſtatur *Barboſ.de iur.Eccleſ.lib.*3. *c.*26. *num.*15.& probatur limitatio ex eo,quod ante diuiſionem Parochiarum omnes decimæ erant ſub manu Epiſcopi, nec ad alium pertinebat illa non diſtributio *cap.*1.§.*has vero decimas* 16.*qu.*6. *Put. deciſ.*361. *num.*5. *lib.*1. *in nou.Lotter.de re Beneſ.cit.qu.*20.*n.*79.

23 Limitatur ſecundò, in decimis debitis ex prædijs,quæ non ſunt infra certam Parochiã, tunc enim decimæ ex illis debitæ ſpectant ad Epiſcopum, tamquam ad proprium, & immediatum Parochum,*cap.quoniam de decim. in fin.vbi gl.Abb.& alij*, *Barboſ.de iur.Eccleſ. cit.cap.*26.§.2.*num.*14. Hinc firmant DD. in praxi, quod ad hoc, vt parochus poſſit in iudicio, in cauſa decimarum neceſſe habet liquidare limites Parochiæ *D.Coccinum deciſ.* 261.*num.*1.& 2. vbi fuit dictum malè inferri ad eoſdem limites ex limitibus alicuius territorij,aut iuriſdictionis per doctrinam,*Hoſt. in cap.ſuper eo n.*3.*&* 11.*de Paroch.& in cap. querimoniam num.*2.*vbi Butria. n.*6. *de iur.patron.Felin.in cap. cum cauſam de probat. num.* 12.

24 Limitatur 3. in decimis debitis Eccleſiæ Cathedrali;illæ enim ad Epiſcopum ſpectãt, tamquam ad proprium, & immediatum Parochum,ita intelligendum eſſe *tex. in cap.dudum de decim.* teſtatur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.*3.*cap.*26.§.2.*num.*12. *Rebuf. de decim.q.*7. *num.*13.*D.Coccin.dec.*38.*num.*1. quod intellige ſi Eccleſia ipſa Cathedralis, ſit Parochialis, *Lotter.de re Beneſ.cit.quæſt.*20.*n.*102.

25 Ad prędicta nota primò, quod ſi intra limites alicuius Eccleſiæ Matricis nouiter erigatur Eccleſias Parochiali,decimæ debẽtur Eccleſiæ Matricis, niſi eos Epiſcopus nouo Parocho ad præſcriptum Concilij Trid.aſſignauerit,ita voluit *Sacra Congregatio Concil.Trid. interpretum die* 11.*Martij* 1617.*referti Litter. cit.loc.num.*109.*Barboſ. vbi ſup. num.*19. *in fin.* licet contrarium de iure probari poſſit.

26 Nota ſecundò, decimas perſonales debent tantum parocho, quid quem recipiuntur ſacramenta Eccleſiaſtica, per *tex.in cap. ad Apoſtolicæ verſ.nou.de decim.& cap.final. de Paroch.Rot.Romana in deciſ.adducta, per Tamb. de iure Abbatum tom.*3.*in fin.deciſ.*97. *num.*3. & eſt commune apud omnes, & licet mutato domicilio debeantur decimæ Parocho in quo quis contraxit domicilium ac ſacramenta recipit; tamen, ſi quis diſcedat à Parochia non animo transferendi domicilium, puta cauſa negotij, mutandi aerem, vel recreandi animum, & ſimili, etſi per accidens recipiat ſacramenta extra parochiam,ſoluere tenetur decimas Eccleſiæ Parochiali, à qua diſceſſit non perpetuo extra illam permanſurus, probat ex tex.in *cap.*3.*de ſepult.in* 6.*Barboſ.de iure Eccleſ.lib.*3.*cap.*26.§.2.*num.*26. *vbi numero* 28. concludit, quod ſi quis extra ſuam Parochiam per magnam anni partem laborat, & per accidens ratione abſentiæ alibi ſacramenta percipiat, nihilominus decimas perſonales, ſoluet proprio Parocho domicilij.

27 Quando vero quis duo habet domicilia in diuerſis Parochijs, & in vtroque æqualiter moratur,decima eſt diuidenda niſi habitet in vno domicilio principaliter, & in alio acceſſoriè;nam tunc ſoluere habet,vbi habet principale domicilium, ita poſt *Rebuff. Suar. & Fagundez*,firmat *Barboſ.cit.loc.num.*29. Decimæ vero prædiales, quæ ratione prædiorum debentur, ſpectant ad parochiam intra cuius fines ſita ſunt prædia *cap.ſuper eo de Paroch. cap.cum in tua, & cap.contingat de decim.Rebuff.de decim.q.*6. & eſt teſtatur de magis vera,& communi opinione, *Grat.diſcept.for.ca.* 595.*num.*15.*& ſeq.*

28 Quod ſi dubitetur an decimæ ſint prædiales,an vero perſonales, & proinde cui debeãtur,an parocho domicilij,vel parocho,vbi ſita ſunt prędia,tunc recurrendum eſſe ad conſuetudinem, prout voluit *Rot.in vna Placentina decimarum* 10.*Maij* 1628.*coram D.Coccino*, quam adducit *Tambur.de iure Abbatum tom.* 3.*in fin.dec.*98.*num.*2.In dubio vero, quando non adeſt conſuetudo, iudicandæ ſunt potius decimæ prædiales, quam perſonales, firmat poſt alios per eum adductos *Barboſ. de iure Eccleſ.cit.*§.2.*num.*36.*vbi nu.*37.diſcutit quid dicendum de decimis ouium, quę ad varias partes tranſeunt, vide etiam *Bonac.tom.*2. *de præcept.eccleſ.diſp.vltim. quæſt.*5. *punct.*3. *numero* 16.

29 Decimæ quoque,quæ ſoluuntur ex molendinis,debentur Rectori Eccleſiæ Parochialis intra cuius fines ſunt molendina, licet Domini alibi domicilium habeant, & percipiant ſacramenta,ſiue pecunia pro penſione ſoluatur,ſiue triticum, vel quid ſimile, ſiue ſint ad aquam,ſiue ad ventum, vel alterius generis, *Rebuff.de decim.q.*8.*num.*6.*Monet.eod.tit.cap.* 14.*nu.*35.quos refert & ſequitur *Grat. diſcep. for.c.*595.*n.*1.*&* 21.

80 Nota 3.quod ad ſolutionem decimarum tenentur fideles omnes Parochiani, niſi ſpecialiter ſint exempti; regula eſt indubitata, & probatur ex text. in *cap. ex tranſmiſſa, & ca.à nobis de decim.*& etiam ratione, nam decimæ inſtitutę ſunt in ſuſtentationem eorum, qui ſacramenta miniſtrant ergo par eſt,ut ab illis omnibus ſoluantur, qui ſacramenta de manu ſacerdotum recipere debent.

31 Infideles quoque tenentur ad ſolutionem decimarum prædialium de bonis poſſeſſis in terris Eccleſiæ ſubiecti ſimiliter, & Paganos ex illis prædijs, quæ antequam ad ipſos peruenerunt,decimę ſoluebantur, & ratio eſt, quia res tranſit cum onere ſuo,& bona dicuntur ſubiecta iuri decimandi ad fauorem illius Eccleſiæ intra cuius fines, ſita ſunt, deciditur

Digitized by Google

*in cap.4.de vſuris,Tuſc.concl.*80. *Bonac.tom.2. diſp.vnica de præcept.Eccleſ.qu.5.punct.3.n.6.* probat latè *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.26. num.4.Ricciul.de iure perſonar, extra grem.eccleſ.exiſtent.lib.2.cap.9.num.5.& ſeqq.* Vbi videri poteſt,an infideles tenentur ad ſolutionem decimarum, vti de decima formali, an vero vti de onere annexo, Decimæ vero perſonales non debentur ab infidelibus ſecũdum magis communem ſententiam, de qua *Ricc. eodem loc.num.1.& ſeqq.Barboſ. vbi ſupra numero 3.*

32 Reges omnes ac principes tenentur ad decimarum ſolutionem, *Monet.de decim.cap.5. num.26.* & etiam Papa niſi ſe ipſum eximat, *Bonac.tom.2.de præcept,Eccleſ.diſp.vltim. q.5. punct.3.num.6.verſ,addo*, etiam poſt *Suar.& Filliuc.per eum adductos*.

33 Epiſcopi quoque tenentur ſoluere decimas ex bonis ex quibus antea decimæ ſoluebantur, *Tuſch.tom.2.concl.65.Monet.de decim.ca.6.Bonac.loc.ſupra cit,ſub num.6.* De bonis quæ percipiunt tamquam Epiſcopi, ex bonis Mẽſæ Epiſcopalium, non tenentur ſoluere decimas alteri, ſed ſolum Summo Pontifici, ita *Panorm.c.2.de decim.Monet.c.5. Filliuc,tract, 27.cap.7.q.6.*

34 Parochus quoque tenetur ſoluere decimas de prædijs ſitas intra terminos alterius Parochiæ illi Eccleſiæ, in cuius Parochia ſita ſunt prædia,loquor de bonis Eccleſiæ, quia de bonis patrimonialibus non eſt dubium, docent *Rebuff.lib.2.de decim.Monet. eodem tract.cap. 4.num.79.& cap.5.num.6.* probat poſt alios *Bonac.tom.2. de præcept. Eccleſ. diſput. vltima qu.5.punct.3.num.13.* quia id procedere dicit non obſtante conſuetudine in contrarium.

35 Sacerdotes etiam ac alij Clerici tenentur ſoluere decimas ex redditibus, & lucris acquiſitis temporali, ac ſeculari titulo, puta emptionis hereditatis,vel alio ſimili,probant *Genuenſ.practicab.Eccleſ.quæſt.630. Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.26.§.3.num.10.& ſeq.qui alios citat*,Id etiam ampliant DD. vt teneantur ſoluere decimas de eo, quod percipiunt ex patrimonio,ad cuius titulum fuerunt promoti ad Sacros ordines,tenent *Mart,de iuriſdict.par.4.centur,1.cap.49. num.8.* idem *Barb, ſub cit.num.10.poſt Bonacin,tom.2. de præcept. Eccleſ.diſp.vltim, qu.5. punct.3. num.8.* qui id indubitatum dicit de Clericis, qui ab alijs recipiunt ſacramenta; ſed dubitare videtur de ſacerdotibus, qui non ſuſcipiunt ab aliis ſacramenta;verum clarius dicendum eſt ſacerdotes, dummodo non ſint Parochi de bonis prædictis ſoluere teneri decimas, nam certum eſt ſemel in anno Sacramentum pœnitentiæ, & in mortis articulo alia ſacramenta recipere a Parocho, quorum ſuſceptione, ratione decimæ ſoluantur, vt benè aduertit *Genuenſ. cit, quæſt.630. in fin,*

36 An autem teneatur Clericus ſoluere decimam de redditibus quæſitis, & bonis Beneficialibus, vel alio ſpirituali titulo duplex eſt ſententia, & vtraque habet Claſſicos doctores, verum probabilior vt licet illa, quod ad huc tenetur ad ſolutionem prædictam, vide quæſtionem fusè poſitam per *Barboſ.de iure Eccleſ.cit.§.2.num.10.verſ.tertius eſt caſus,& verſ,altera ſententia, vbi adducuntur omnes alij.*

37 *M*onaſteria quoque ac loca pia omnia tenentur de iure ſoluere decimas prediales,niſi ob neceſſitatem excuſentur, vel aliquo priuilegio eximantur *cap. à nobis de decim.* Verum hodie ferè omnes Regulares ſunt exempti à ſolutione decimarum, ex ſpecialibus priuilegijs Summorum Pontificum, teſtatur *Nouar. lucer. Regul. verbo decimæ num.2.* Regulares vero in particulari exemptos à ſolutione decimarum, numerant *Tambur. de iure Abbatum diſp.15.quæſt.18.tom.1.& Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.26.§.3.num.17.& ſeqq.* qui teſtatur Regulares omnes priuilegio iure ſcripto, à ſolutione decimarum eſſe liberos.

38 Fallit hæc exemptio Regularium à ſolutione decimarum, primo reſpectu bonorum ac prædiorum nouiter quæſitorum, per Regulares,ex quibus antea ſoluebantur decimę, dum enim perueniũt ad manus Regularium tranſeunt cum onere ſuo, & conſequenter Regulares tenentur illos ſoluere Rectoribus Parochialiũ ad inſtar erãt,colligat laici,antequam bona ad Monaſteria tranſiuerint, ſic pluries iudicatum fuiſſe per Sacram Congregationem,teſtatur, *Nouar.lucer.Regul.verbo Decimæ num.7. poſt Abbat. in compend. canon. reſol.lib.3.tit.9.num.25.* Verum hoc intellige niſi priuilegio Regularium, comprehendantur etiam hæc prædia,

39 Notandum eſt hic, quod licet Regulares non teneantur ſoluere decimas de animalibus, quæ nutriunt, vt probatur ex *cap.ex parte tua il primo, vbi gl.verbo laborum*, vbi DD. communiter,*Monet.de decim. cap.4. num.16. & ſeq.* Tamen id intelligendum eſt de animalibus, quæ ipſimet Religioſi nutriunt, quod ſi alijs nutrienda darent tenerentur ſoluere decimas, ita *Anchar.in eod. cap. ex parte col.1. Rebuff. de decim. quæſt. 14. num. 57.* Dicuntur autem ipſi ea nutrire, ſi alijs cuſtodienda traderent, qui veſpere ad Monaſterium reducant, ita *Rebuff.eod.loc.*

40 Coloni vero prædiorum Regularium, pro eorum portione Colonica, Arrendatores, ſeu emptores tenentur ſoluere decimas, & ratio eſt, quia ſecundum veriorem, & magis receptam ſententiam priuilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideo non tranſeunt ad Colonos, vel Arrendatarios, ſeu emptores prædictas, voluit *Rot.in vna Placentina decimarum 17. Decembris 1584.coram Domino Blanchetto*, refert *Seraphin.deciſ.827.numero 2. Ptolom.deciſ.94.eadem Rot.in Pampilonen. decimarum 15. Decembris 1615.coram*

Domino

Domino Coccino, et deciſ.23. par.2. diuerſ.

41 Obſeruat primò, quod per communicationem priuilegiorum omnium, non cenſetur facta communicatio priuilegij eximentis à ſolutione decimarum, quia licet hæc communicatio tribuat ei, ad cuius fauorem emanauit, omnia priuilegia, quæ communicantur perinde, ac ſi ſpecificè conceſſa fuiſſent, *Oldrad.conſil.10.et alij communiter*; nihilominus non extenditur ad ea, quæ vel concedi non ſolent, vel magna cum difficultate concedantur, & in quibus agitur de præiudicio tertij, ad dicta per DD.in *l.1.ff.de leg.1.vbi Iaſon. et alij adducit per Rot. in Valentina decimarum 28.Nouembris 1603.coram D. Lancellotto*, relata per *Marcheſan. tom.1. fol.639. in qua deciſione num.6.verſ.non obſtat*, deciditur id procedere etiam ſi inter priuilegia communicata adſint priuilegia, quæ aliud non contineãt, quam exemptionem à ſolutione decimarũ.

42 Obſerua ſecundò, quod priuilegium exemptionis à ſolutione decimarum conceſſum alicui ordini, per non vſum vnius Monaſterij non ſolum, non cenſetur ſublatum, quoad alia Monaſteria, ſed nec etiam quoad Monaſterium, in quo priuilegium non fuit in vſu, ratio eſt, quia per vſum aliorum Monaſteriorum, cenſetur præſeruatum ius illius Monaſterij; ſicut cenſetur præſeruatum ius vnius compatroni, per exercitium alterius in iurepatronatus, *Roch.de curt. de iure patronat. in verbo competens num.42.* & in noſtris terminis voluit Rota, apud *Seraph. deciſ.951. num. 2. & deciſ.diuerſor.240.lib.4.num.6.in Conchen.Decimarum 12.Maii 1623.coram D.Buratto, & in Valentina decimarum 28. Nouembris 1603. coram D.Lancellotto Iuniore*.

43 Pauperes quoque tenentur ſoluere decimas ſecundum opinionem multorum, quos refert & ſequitur *Barboſ.de iure Eccleſ. lib.3.cap.26. §.2.ſub num.2.* Verum loquendo de pauperibus ſimpliciter, qui ſunt impotentes ad ſoluẽdum humanior eſt contraria opinio, nempe non teneri, cum neceſſitas legem nullam agnoſcat, aut patiatur *gl.in l.vn. §.expedire ff. de off.conſul.* Imò derogat cuicumque legi, & omnem humanitatem excludit, *Decian. conſ. 51.num.1.verſ.neceſſitas enim li.3. Guglem. de Bened.in cap.Raynutius in verbo*, & vxorem nomine *Adelaſiam num.1033. de teſtam. Bobad.in polit.lib.2.ca.18.num.208.& 317.* Hinc ſi ille, qui tenetur ſoluere decimas, illis indigeat ad ſuſtentationem, poterit ſalua conſcientia ſibi retinere, etiam poſtquam peruenerit ad pinguiorem fortunam, tenet *Cæuall. commun.contra comm.quæſt.729.num.22.* Probatur etiam communi, ac recepta ſententia DD. qui tenent quod Moniales, aut aliæ quęcumque Regulares perſonæ, quorum redditus, & prouentus Eccleſiaſtici ſunt adeo tenues, & exiles, vt de illis ſubſtentari nequeãt, ſed pro habenda vitæ ſuſtentatione ſunt coactæ mendicare, & eleemoſynas quærere decimas ſoluere non tenentur, tenet poſt *Mirand.in Manual.Prælatorum tom.2.q.49.artic.13.in concluſ.Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.ca.26. §.3.Nouar.lucer.Regul. verbo decimæ num.5. & alij ex quadam extrauag. Bonif.VIII. incip. decimas.* Nec hæc ſententia aduerſatur totaliter opinioni, *Genuenſ.practic. Eccleſ. qu.201.* qui ſentit pauperes teneri ſoluere decimas; ſed Eccleſiam adſtringi ad commiſerendum illorum, ac illis remittere tantum, quod poſſint viuere.

44 Ampliatur etiam principale notabile, teneri omnes fideles niſi ſpecialiter eximantur ad ſolutionem decimarum, ita vt non excuſentur, imo adſtringi poſſunt ad hanc ſolutionem etiam ſi clerici, quibus debentur ſint diuites, vel improbi; & ratio eſt, quia decimæ non debentur ratione inopiæ, vel probitatis, ſed ob laborem, quem clerici expendunt in vtilitatem populorum, probant DD. ex illo Matthæi 22. *Reddite, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, Monet.de decim.c.7.num.32.& 33.Rebuff.eod.tract.qu.7.num.15.Bonac. tom.2.tit.de præcept.Eccleſ. diſp. vltima quæſt. 5.punct.3.num.17.et alij communiter.*

45 Fallit principalis concluſio in acquiſitis per eleemoſynam, per donationem, vel per hæreditatem, ſecundum opinionem *Monetæ, Azo. Filliuc.Valent.Suar.et aliorum*, quos refert, & ſequitur *Bonac.tom.2.cit. loc. nu.3.* tenentium decimam non eſſe ſoluendam, contra quam ſententiam tenent multi, nempe ſoluendam eſſe decimam in his caſibus, ita *Abbas in cap.3.paſtoralis num.3. et ſeq. de decim.Fagundez præcept.5.lib.3.cap.2.à num.5.et alij.* Verum hæc controuerſia conciliatur, & bene per *Barboſ.de iur.Eccleſ.lib.3.cap.16.§.1. num.28.* hoc modo aut fit donatio, eleemoſyna, legatum, vel inſtitutio de bonis, & rebus, in quibus fructus non reperiuntur, & tunc procedit, prima opinio negatiua; ſi vero fiat de rebus fructiferis, ſimul cum ipſis fructibus, & tunc procedit ſecunda ſententia affirmatiua, cum res cenſeatur data, ſeu relicta cum ſuo onere, ita tenet & probat *Barboſ. cit. loc.per gl.in cit.cap.paſtoralis, verſ.fructus autem*, aſſerens contra hanc diſtinctionem non poſſe adaptari, *cit.cap.paſtoralis*.

46 Nouus emptor prædiorum ſubiectorum ſolutioni decimarum tenetur ſoluere, & poteſt conueniri pro decimis non ſolutis tempore, quo poſſedit venditor, quia bona ſunt obligata pro ſolutione decimarum, & tranſeunt cum onere ſuo, *cap.litteris de pignor. l. Imperatores ff.de public.* vbi deciditur pro tributis obligari prædia non perſonas, habet tamen emptor actionem contra venditorem, qui fructus percepit obnoxios ſolutioni decimarum, & generaliter contra quęcumque tertium poſſeſſorem poſſunt peti, *Mart.conſil.136.num.12.cap.4.deciſ.20. num. 26.Macerat.var.lib.1.reſolut.37.num.10.* Hæc vera ſunt, & ſecundum terminos iuris, non

tamen negandum eſt poſſe Eccleſiam, & eius Rectorem agere pro decimis præteritis contra venditorem etiam, qui percepit fructus prędictos, tenent *Tuſch.concluſ.65 numero 2. Azor.inſtit.moral.par.1. lib.7. cap.35. quęſt.2. 5.et 18.et alij*, apud *Bonacin.cit.punct.3 numero 15.*

SVMMARIVM.

1 *Decimæ quomodo poſſint tolli priuilegio Pontificis. Et an ſoleat concedi priuilegium exemptionis à ſolutione decimarum num. 2. Quomodo hoc priuilegium interpretandum num. 3. Et an habens priuilegium non ſoluendi decimas illo fruatur, quoad bona conducta n. 4. Et an tale priuilegium extendatur ad Noualia numero 5.*

6 *Decimarum ſolutione quomodo poſſit conſuetudine in partem tolli. Et quomodo in totum non poſſit præſcribi num. 7. An poſſit conſuetudine introduci, vt ex certis fructibus non ſoluatur decima num. 8. Quanto tempore inducatur hæc conſuetudo num. 9. 10. & 11.*

12 *Decimarum ſuper ſolutionē, quando poſſint compoſitio, vel tranſactio fieri, & à quo, tam de futuris, quam de præteritis decimis num. 13.*

14 *Decimæ perſonales, quando ſolui debent. Quando prædiales num. 15. Et quando decimæ animalium num. 16.*

17 *Decimæ an ſolui debeant antequam petantur. Et an admonendus ſit Parochus, antequam fructus reponantur in horreis num. 18. Non tamen tenentur Parochiani deferre decimas ad domū Parochi num. 19.*

20 *Decima an ſit ſoluenda ab eo, qui malitioſè agrum non colit. Vel ob negligentiam num. 21.*

22 *Decimæ non poſſunt à laicis præſcribi quouis tempore: Poſſunt tamen illas habere ex priuilegio Apoſtolico num. 23. Et an poſt immemorabilem poſſeſſionem habitam per laicos præſumatur conceſſio Apoſtolica num. 24. Et quid ſi adſit fama priuilegij prædicti num. 25.*

26 *Decimæ non poſſunt præſcribi per laicos contra eccleſiam, ſecus tamen contra laicos, qui illas habent ex priuilegio.*

27 *Decimæ quando debeantur laicis cuncedi per Papam, & per hanc conceſſionem, quid dicatur conceſſum num. 27.*

28 *Decimæ quomodo poſſint laicis locari. Et an ad vitam conductoris num. 29.*

30 *Decimarum ſolutio, quæ afferat commoda. Non ſoluens illas peccat num. 31. Et poteſt excommunicari, & quomodo num. 32. Et ſi ſit factus impotens ad ſoluendum poteſt abſolui num. 33. Et etiam ſi commodè ſoluere non poteſt num. 34.*

35 *Decimas non ſoluentibus, an poſſint denegari ſacramenta. Et decedentibus an poſſit negari ſepulturam num. 36.*

37 *Decimarum ſolutio eſt commendanda per Regulares in eorum ſer-*

Digitized by Google

ſermonibus, & confeſſionibus ſi ad hoc fuerint requiſiti per ordinarios.

38 *Decimas vſurpantes, quas pœnas incurrunt, & num.* 39. *Et quomodo ſint vſurpantes prædicti abſoluendi num.* 40.

41 *Decimas non ſoluentes an poſſint puniri interdicto perſonali.*

42 *Decimarum in cauſa quis ſit Iudex, & in quem poſſit compromitti. In hac cauſa quomodo procedendum ſola facti veritate inſpecta num.* 43. *Et appellatione remota num.* 44. *Et exceptione compenſationis non obſtante num.* 45.

46 *Decimas exigendi quaſi poſſeſſio quomodo probetur.*

47 *Decimas quando exigit Eccleſia à Meretricibus.*

48 *Decimas ſoluens coactus ſine proteſtatione an præiudicet priuilegio exemptionis. An priuilegium extendatur ad bona poſtea acquiſita num.* 49. *Et an hoc priuilegium habeat pater, qui habet in filios num.* 50.

ANNOTAT. XXVII.

§. *II.*

Ad tex. in Cap. nuncios de Decimis.

1 NOta primò, poſſe Summum Pontificem particulari priuilegio eximere in totum, vel in partem aliquas perſonas a ſolutione decimarum, dummodo remaneat Parocho ſufficiens ſuſtentatio; Non tamen poteſt in totum tollere ius decimarum, quia in hoc caſu decimæ cenſentur de iure diuino, *cap. tua de decim. ſecus in primo*, ita *gl. in cap. à nobis in verbo exemptio de decim.* vbi *Oſtienſ. Ioan. Andr. et Panormit. Decian. conſil.* 113. *num.* 3. *Rebuffo de decim. qu.* 13. *num.* 103. *Couar. var. lib.* 1. *cap.* 17. *numero* 9. *Ferret. conſil.* 123. *num.* 5. *Guttier. Canon. quæſt. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 29. *Socin. Sen. conſil.* 297. *nu.* 5. *lib.* 2. *Azor. inſtit. moral. lib.* 7. *cap.* 37. *qu.* 6. *Menoch. conſil.* 176. *num.* 1. *lib.* 3. *Solorzan. de Indiar. gubernat. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 52. *Tamburin. de Iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 15. *quæſt.* 18. *num.* 30. latè *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 3. *ca.* 26. *§.* 2. *num* 13. *qui num. præced.* quomodo poſſit in hoc caſu Summus Pontifex priuilegium concedere, ſtante quod Canoniſtæ tenent decimas eſſe de iure diuino.

2 Prædicta licet vera ſint, & indubitata apud omnes, tamen exemptio hæc à ſolutione decimarum non ſolet concedi, niſi magna cum difficultate, & cauſæ cognitione, *Ioan. Andr. in cap. dudum num.* 5. *verſ. ratio diuerſitatis de priuileg. Rot. in vna Valentina decimarum* 28. *Nouembris* 1603. *coram D. Lancellotto relata per Marcheſan. tom.* 1. *fol.* 639.

3 Hinc eſt, quod priuilegia eximentia a ſolutione decimarum non ſint amplianda, ſed reſtringenda, vt minus lædant, quam fieri poterit *Seraph. deciſ.* 827. *num.* 1.

4 Ex quibus infertur etiam, quod, qui habet priuilegium non ſoluendi decimas, ſi conduxerit aliena territoria pro illis, ſine dubio decimas ſoluet, quamuis illa colat proprijs manibus, & ſumptibus, *cap. dilecti de decim. Suar. de Relig. lib.* 1. *cap.* 18. *ſub num.* 5. Eodemque modo, ſi is, qui tale priuilegium habet, territoria ſua alijs locauerit, conductores ſoluere tenentur decimas, *Clem.* 1. *de decim. Rebuff. de decim. qu.* 14. *num.* 47. & hoc etiam ſi priuilegium liberaret à ſolutione decimarum ipſos religioſos de terris, quas per ſe, vel per alios excoli faciunt, adhuc etiam coloni tenentur ad decimas, iuxta deciſa per *Rot. in antiq. dec.* 5. *alias* 363. *de priuilig.* apud *Put. deciſ.* 510. *lib.* 2. *Biſignet. deciſ.* 1. *de decim.* Quod intellige ſi priuilegium eſt conceſſum perſonis, quia tunc perſonas non egreditur, ſecus ſi eſſet reale conceſſum rebus, quia tunc ad colonos tranſiret, cum priuilegium reale, & rei conceſſum ſequatur rem pœnes quemcumque vadat, ita ex optimè diſtinguit *Rot. in cit. dec. in antiq.*

5 Infertur quoque ex dictis priuilegium non ſoluendi decimas, non extendi ad nouualia, ex propoſita concluſione odibilitatis huius priuilegij, probat *Couar. lib.* 1. *var. ca.* 17. *num.* 13. *Rodriq. in compend. quæſt. Regul. reſolut.* 50. *num.* 6. *Bonac. tom.* 2. *titul. de præcept. Eccleſ. diſp. vltim. qu.* 5. *punct.* 5. *prima propoſ. nu.* 3. *verſ. vltim. Barboſ. de iur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 16. *§.* 2. *num.* 14. qui poſt *Couar. eod. loc. cit.* reſpondet ad argumentum, quod poſſet in contrarium adduci; nempe priuilegium de percipiendis decimis extendi ad nouualia, ſecus tamen eſt, ſi priuilegium ſit conceſſum Eccleſiaſticis, *Meroll. tom.* 3. *diſput.* 6. *cap.* 6. *num.* 243.

6 Nota ſecundò, poſſe conſuetudinem, & præſcriptionem liberare Parochianos ab obliga-

ligatione ſoluendi partem decimarum, præſertim, vbi Parochus ſuam habuerit ſufficientem ſubſtentationem; habet enim conſuetudo vim, & efficaciam, per quam prædicta obligatio auferatur; decima, quoad quotam eſt de iure poſitiuo, merito conſuetudine, quæ vim habet legis humanę, tolli poteſt, probant *gloſ. vltima in cap. in quibuſdam §. fin. de decim. per tex. in cap. 2. §. vbi autem de decim. libro 6. Couar. lib. 1. var. cap. 17. num. 8. Silueſt. in ſum. verbo decima num. 9. & ſeq. Sot. lib. 9. de iuſtit. qu. 4. art. 1. col. antepenult. Caiet. in ſumm. verbo decima, Guttier. Canon. lib. 2. cap. 21. nu. 31. Monet. de decim. tract. 5. qu. 1. num. 89. Rebuff. eod. tract. quæſt. 13. num. 46. Grat. diſcept. for. par. 3. cap. 595. num. 16. Bonacin. tom. 2. tit. de præcept. Eccleſ. diſp. vltim. qu. 5. punct. 5. num. 5. Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 26. §. 3. num. 64. & ſeqq. Morant. tom. 3. reſp. 59. nu. 47. Mant. deciſ. 341. num. 8. Seraph. dec. 1204. Cabed. Luſit. dec. 205. num. 2. par. 1. Rot. par. prima tom. 2. in recent. dec. 485. nu. 4. & in Nouarien. decimarum 26. Februarij 1631. coram D. Pirouano, & alij communiter*. Prædicta vera ſunt in decimis realibus. In perſonalibus vero conſuetudo, & præſcriptio poteſt in totum tollere obligationem ſoluendi decimas, quia tales decimæ ſunt introductæ iure poſitiuo, non vero diuino, *Abb. in cap. in aliquibus, vbi tex. & gloſ. de decim. Couar. cit. cap. 17. num. 8. Pariſ. conſ. 25. num. 7. lib. 4. Barboſ. cit. cap. 26. num. 7. qui alios citat*, & aduertit, dummodo congrua ſuſtentatio Parocho remaneat.

7 Libertas vero non ſoluendi decimas in totum præſcribi, minimè poteſt, etiam à perſonis ipſis Religioſis, tenet *Rebuff. de decim. qu. 13. verſ. ſed libertatem ſub nu. 60. Bald. de præſcript. 5. par. princ. qu. 7. num. 3. Mareſcott. var. lib. 1. cap. 95. num. 28. vbi aduertit*, quod contra Eccleſiam parochialem non debet Monachus allegare præſcriptionem, ſed conſuetudinẽ. Hoc etiam procedit, vt libertas prædicta minimè præſcribi poſſit, etiamſi per mille annos conſtat non fuiſſe ſolutum, per text. in *cap. cauſam vbi omnes DD. de præſcript. Triuſ. dec. 29. num. 15*.

8 Ex dictis infertur valere conſuetudinem, vt ex certis fructibus non ſoluatur decima, & quod decimas vni Eccleſiæ debitas, alteri ſoluantur, & quod ex eodem prædio vna Eccleſia maiores decimas percipiat, & alia minores, ita poſt *Couar. Monet. & alias colligit Barboſ. cit. loc. num. 66. & ſeqq.*

9 Quanto tempore introductum hæc conſuetudo non ſoluendi decimas, diſtinguendũ eſt; aut ſumus inter duas Eccleſias, & ſufficiunt decem anni, quia in hoc caſu conſuetudo non eſt contra, ſed præter ius, tenet *Rot. diuerſ. dec. 163. par. 2. num. 4.* apud *Canaler. dec. 73. & 95.* & apud *Tambur. 3. par. de iure Abbatum dec. 99. num. 3.* Aut agitur inter priuatos, & Eccleſia, vt quia prætenditur conſuetudo, non ſoluendi decimas à parochianis, & tunc tempus quadraginta annorum requiritur; ad introducendam enim conſuetudinem contra ius Eccleſiæ tale tempus requiritur, *D. Thom. 2. 2. qu. 89. art. 1. ad 5. Monet. de decim. cap. 5. num. 103. Couar. var. cap. 17. num. 8. Bonac. tom. 2. de pręcep. Eccleſ. diſput. vltim. quęſt. 5. punct. vltim. num. 7. verſic. ad hoc qui alios citat*.

10 Ad præſcriptionem vero in hoc caſu requiritur tempus quadraginta annorum cum titulo, vel ſaltem immemorabilis ſine titulo, ita poſt *Maſcard. Couar. Tuſch. & alias tenet Bonac. cit. num. 7. in princip. & Barboſ. allegat. cap. 26. §. 3. in fin. Dian. reſolut. Moral. par. 5. tract. 14. Miſcell. 2. reſolut. 42. Morant. controu. iur. par. 3. reſponſ. 59. num. 48.*

11 Ad inducendam vero conſuetudinem, vt vna cum Rectore admittuntur ad participationem decimarum alij Beneficiati, eiuſdem Eccleſię, requiritur ſpatium temporis immemorabilis, cum ius in tali caſu reſiſtat, nam Rector habet de iure fundatam intentionem in decimis, voluit *Rota in vna Toletana primitiarum 22. Aprilis 1587. coram D. Bubalo*, & refert *Genuenſ. prax. Curiæ Archiep. Neapolit. cap. 56. num. 8. ſecundum vltim. impreſſ.*

12 Nota 3. poſſe perſonas Eccleſiaſticas compoſitionem facere nomine ſuarum Eccleſiarum, ſuper decimas futuras; itaut vni Eccleſiæ debitas alteri ſoluantur, dummodo ad id interueniat auctoritas Epiſcopi, vel alterius legitimi ſuperioris iuriſdictionem Epiſcopalem habentis, præſtita præuia cauſæ cognitione. Probat ex *cap. multiplici de decim.* & à contrario caſu ex *cap. veniens de tranſac. Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 26. §. 4. num. 24.* Sed notandum eſt, quod licet textus prædicti probent poſſe tranſigi, ſeu componi ſuper decimis; tamen ex illis non colligitur ſufficere Epiſcopi conſenſum, prout tenet *Barboſ. & alij*. Proindè verius dicendum eſt requiri aſſenſum Apoſtolicum, non ſolum quando compoſitio fit cum laicis, ſed quando fit inter duas Eccleſias, tenet poſt *Azor. Monet. Suar. Molſeſ. & alios, quas citat Bonac. tom. 2. tit. de cler. debit. §. 5. num. vltim.* & probatur ratione, non ſecundum magis communem, & veram opinionem inter duas Eccleſias, nõ poteſt fieri alienatio bonorum, ac iurium Eccleſiæ, ſine aſſenſu Apoſtolico, vt firmaui ego ipſe *prima parte annot. 1. §. 2. num.* 18. & in compoſitione intercedit alienatio, vt ibidem probatum eſt. In terminis tamen primæ opinionis dicendum eſt talem compoſitionem ligare tantum componentem, non vero ſucceſſores, vt aduertit *Bell. cit. loc.* & melius *Mareſcott. variar. lib. 2. cap. 95. num. 31.* Poſſet etiam admitti prima opinio quando compoſitio, ſiue tranſactio induceret paruum, aut nullum præiudicium, vt quia eſſet ſuper loco, vel tempote ſolutionis, vel quid ſimile, tunc ſufficeret auctoritas Epiſcopi etiam ſi cum laicis fieret, vt aduertit *Barboſ. cit. loc. n. 25.*

13 Præ-

13 Prædicta quæ dicta ſunt de decimis futuris minimè procedunt in decimis præteritis; nam de illis poteſt parochus non ſolum cum Eccleſiaſticis, ſed etiam cum laicis componere, ſine auctoritate ſuperioris nec etiam Epiſcopi, quia in hoc caſu compoſitio non præiudicat iuribus Eccleſiæ, ſed ſolum reſpicit commodum parochi, cui ſpectant tales decimæ, ita *gl.& DD.in cap.de reb.Eccleſ. non alien.Barboſ.cit.loc. num.27. & alij communiter*.

14 Nota 4. tempus, quo ſoluendæ ſunt decimæ, & primo decimæ perſonales ſoluendæ ſunt ſtatim, ac expletum eſt negotium, ſuper quo debentur, & ſic in fine illius, quod idem ac dicere poſt lucrum acquiſitum, & ratio eſt, quia hæc decima debetur ex lucro, ergo poſt illud queſitum ſoluenda eſt, niſi aliter conſuetudo diſponat, quæ ſeruanda eſt in loco ſuo, *gl.in cap.1. verſ.annus 16. qu.7. Layman lib.4. tit.4.tract.6.cap.5.num.2. Campan. diuerſ.iur. Canon.rubr.12.cap.13.num.160. Bonac.tom.2. tit.2.de præcep.Eccleſ.diſp.vltim. q.5. punct.4. num.1.qui alios citat*.

15 Secundò, decimæ prædiales debentur ſtatim ac recollecti ſunt fructus, ex quibus debentur, vt cum ſcilicet debitor reduxit fructus ad communem vſum, probatur ex *cap. cum homines de decim.* docent *Neapolitan. ad conſuetud. Neapol. verum num.48. Molfeſ.ad eaſdem conſuetud.par.5.q.9. num.2. Mohedan. deciſ.68.alias 2. ſub rubr.de decim.* quod ſi debitor decimarum prædialium eſt negligens fructus colligere, ac illos ad communem vſũ adducere, tenetur decimas ſoluere, poſtquã præterijt tempus competens, intra quod ex communi vſu, & obſeruantia id potuerit, ita *Campan.cit.cap.13.ſub num.160.*

16 Tertiò, decimæ animalium debentur poſt quam filij lacte non indigent, ſed paſcunt, ita *Oldrad.conſil.236.Rebuff. de decim. q.6.nu.30. de Franch.dec.114. vbi addentes Thor.in compend.dec.verbo decima animalium, Bonac.cit. loc. ſub verſ.decimas vero, Anna conſ.65. num. 5.vol.1.* Hinc non deberi decimam de animalibus, niſi poſt annum, refert fuiſſe deciſum in Sacro Conſilio Neapolit. *Amend. de Franch. cit.dec.114.num.1.* & ratio eſt, quia infra annum præſumuntur lacte indigere.

17 Nota 5.decimas de iure communi ſoluendas eſſe tempore debito, vt ſupra, ſtatim antequam petantur, niſi aliter diſponat conſuetudo, nam debitum ſoluendi decimas non pendet a petitione, illius, cui ſoluendæ ſunt, cum ob ipsũ non fuerint impoſitæ, etſi in vtilitatem ipſius reſpiciant. Sic etiam dies dicitur interpellare pro creditore, & vnuſquiſque tenetur ſoluere debitum etiam non interpellatum, probatur etiam per verba tex. in *cap.cum homines de decim.* ibi, *mandamus quatenus eos cogatis, vt decimam ſtatim fructibus collectis perſoluant,* tenet *Monet. de decim. cap.6.concluſ.3.& alij,* quos refert & ſequitur *Bonac.tom.2.titul.de præcep.Eccleſ.diſp.vltim. qu.5.punct.5.num.2.in fin. Barboſ. de iure Eccl. lib.3. cap. 26. §.2. num.23.* Hinc eſt, quod ſi quis conſtituto tempore non ſoluit decimas, vel illas tardius ſoluit, peccat mortaliter, ita poſt alios tenet *Campanil.diuerſ.iur.Canon.rubr.12.cap.13.num.155.Barboſ.cit.loc. num.22. & alij.* Verum quoad peccatum mortale, remitto me ad Caſiſtas, pro nunc dico opinionem hanc continere maximum rigorem, & excuſarem debitores decimarum, ſi eſſent parati ſoluere, quoties per Parochum, vel eius procuratorem fuerint petitæ decimæ, vt videtur poſt alios ſentire idemmet *Barboſ.ibi. num.21.*

18 Non ſolum tenentur parochiani tempore debito ſtatim ſoluere decimas abſque interpellatione, ſed obligantur etiam admonere Parochum, vt decimam recipiat antequam fructus, ex quibus decimę debentur in horrea reponantur, alias daretur locum fraudibus, & vnuſquiſque vocandus eſt, in quo intereſse habet, & hoc niſi aliter diſponat conſuetudo, & in locis, in quib. ſoluitur verè decima pars fructuum, nam vbi ſoluitur quota, & certa pars, non procedit periculum fraudis, aduertit *Bonac.cit.quæſ.5.punct.4.num.3.Barboſ.cit. loc.dec.283.*

19 Non alligantur parochiani ſecundum magis communem, & veriorem ſentẽtiam DD. deferre decimas ad domum, vel horrea Clericorum, quia ad hoc nulla lege adſtringuntur, tenet *Suar.Molfeſ.Filliuc.Rota, & alij,* quos refert & ſequitur *Bonac. tom. 2. titul. de præcept.Eccl. diſp. vltim. qu.5.punct.4. num.3. verſ.an vero, & Barboſ.de iure Eccleſ.libro 3. cap.26.§.2.num.24.& alij,* contra *Tuſch.Gutier.& Mareſcot.var.lib.2.cap.95.num.35.* qui contrarium tenent, quorum ſententia eatenus amplectenda eſt, quatenus iuuatur conſuetudine legitima ſaltem per decem annos præſcripta.

20 Aduertendum eſt hic, quod ſi quis non colit agrum malitioſè, ne ſoluat decimas, adhuc eſt compellendus illas ſoluere, ne Eccleſia ex malitia illius damnum patiatur, & probatur primo ex *cap.in aliquibus de decim.* vbi *Abb.in quo tex.* mandatur excommunicari dominos poſſeſſionum, qui eas tradunt excolendas gẽtibus, quæ decimas non ſoluunt, propter eorum nequitiam in fraudem, vt maiores redditus percipiant. Secundo probatur per ſingularè doctrinam, *Archid.in c.reuertimini 16. qu.1.* Vbi optimè notat, quod ſi ruſticus malitioſè differt colligere fructus, ne det decimas, debet compelli ad colligendum. Hinc contra hunc malitioſè non colentem agrum, vt fraudet Eccleſiam decima, nõ iniuſtè procedi poteſt pœnis, & cenſuris contentis in *Concil. Trident. cap. 11. ſeſs. 22. de reformat.* quibus mutantur impedientes directè, vel indirectè miniſtros Eccleſiæ percipere, quæ ſibi debentur.

21 Et non ſolum ſi dominus agri malitioſè agrum non colat, ſed ſi ob ſolam negligẽtiam cum poteſt illud non colit, vel coli non fecit poſtquam enim fuit monitus, & coli non fecit eſt cogendus ad ſolutionem decimæ, tanto magis ſi Parochus afferat domino colonos; decima igitur prædialis eſt de iure diuino, & Deo debetur, qui non debet decima priuat ob negligentiam eorum, quibus agrum dedit. Vlterius nos tenemur agros colere, quia ſumus coloni illorum reſpectu Dei, iuxta illud Sacræ Scripturæ. Terra mea eſt, vos autem agricolæ, & coloni mei eſtis, vnde eſt quod negligentia non debet excuſare.

22 Nota 6. communiter DD. affirmare laicos eſſe incapaces decimarum; illi enim non poſſunt decimas poſſidere, vnde communiter etiam aſſerunt laicos, non poſſe illas præſcribere etiam per immemorabile tempus, *cap. ad cauſa de præſcript. cap. dudum de decim.* licet enim præſcriptio centenaria habeatur loco tituli legitimè conſtituti, *l. hoc iure §. ductus aquæ, vbi gl. ff. de aqua quot. & æſtiua*, & habeat vim priuilegij, vt probatur in *cap. ſuper quibuſdam §. præterea, & ibi gl. de verbor. ſignif.* & etiam habeat vim legis, *l. 1. § fin. & l. in ſumma in princip. ff. de aqua pluuia arcend.* notat *Abb. conſil. 71. vol. 2. Fel. in Rubr. & cap. cum nobis, & cap. ſi diligenti col. 7. de præſcript.* nihilominus præſcriptio non procedit contra id, quod ſpecialiter à tota Eccleſia ſuper ſpiritualib. ſtatutũ, atq; decretum, quia eſſet cum maximo peccato, imo credere poſſe præſcribere contra præceptum Eccleſiæ, ſaperet hæreſim; merito Eccleſiæ hanc præſcriptionem communiter damnant DD. quos refert & ſequitur *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. cap. 26. §. 2. num. 50.* & reprobauit *Rota apud Paul. de Rubeis dec. 103. num. 10. tom. 3. diuerſ. alias par. 7. recent. & in Corduben. decimarum de Lucena 29. Maij 1638. coram D. Corrillo, & in eodem 7. Febr. 1639. coram D. Merlino, & ſtatutum erat per Conc. Lateranen. celebratum anno 1189. ab Alexandro Papa III.*

23 Non tamen ex hoc negandum eſt poſſe laicos decimas poſſidere ex legitima conceſſione Apoſtolica, nec huic ſententiæ aduerſatur, citatur *Concil. Lateranen. quia Papa eſt ſuper omnia Concilia, cap. ſicut diſt. 15. cap. quodcumque 24. qu. 1.* Statuta enim Conciliorum interpretatur, & tollit *cit. cap. ſicut & cap. nec licuit diſt. 17. cap. ſtatutum de elect. in 6. Clem. ne Romani §. ſanè de elect.*, multa ad id adducit *Mart. de iuriſd. par. 2. cap. 43. num. 61. & ſeqq. Conſtitutione enim Concilij Lateranen.* Solum prohibetur Prælatis inferioribus à Papa decimas concedere laicis, vt aduertunt DD.

24 Ex dictis dubitatur an ſaltem poſt immemorabilem poſſeſſionem iuris decimãdi habita per laicos, præſumatur conceſſio Apoſtolica, & proinde laicos non eſſe moleſtandos in perceptione illorum.

Reſpondetur, in hoc caſu per lapſum temporis data etiam obſeruantia inueſtituræ nõ præſumitur conceſſio, ſiue confirmatio Apoſtolica poſt dictum Concilium Lateranen. vt fuit relatum per *Rot. in vna Placentina decimarum 31. Ianuarij 1586. coram D. Bubalo*, & ratio eſt, quia ſicut in dictis iuribus ſublata eſt vis inductiua præſcriptionis ex curſu temporis, ita etiam cenſetur ſublata vis inducendi præſcriptionem conceſſionis, ſiue confirmationis, quæ ſi & lapſu temporis præſumeretur, fruſtratoria redderetur diſpoſitio, *cap. cum cauſam de præſcript.* quæ verbis, & non rebus impoſita eſſet contra *l. primam, & ſecundam C. comm. de leg.* Quid enim prodeſſe prohibere decimas poſſe vllo vnquam tempore præſcribi à laico, ſi laicus poſſet allegare præſumptionem conceſſionis Apoſtolicæ.

25 Limitantur ſupradicta, quando probatur fama priuilegij conceſſi à Romano Pontifice, vel inferioribus Prælatis ante Concilium Lateranen. prædictum tunc enim per lapſum temporis immemorabilis præſumitur conceſſio, vel confirmatio Apoſtolica, vel alterius legitimi ſuperioris ante Concilium citatum, ita tenent magis communiter DD. in *cap. cum Apoſtolica de his, quæ fiunt à Præl. ſine conſenſ. cap. Gabriel de præſumpt. concl. 1. num. 22.* fuit dictum *in vna Toletana decimarum 27. Aprilis 1584. coram D. Blanchetto*, & in alijs adductis per *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 3. ca. 26. §. 2. num. 53.* voluit etiam *Mareſcott. var. li. 1. cap. 13. num. 4.*

26 Diximus laicos non poſſe decimas præſcribere vllo vnquam tempore ex citato Cõcilio Lateranen. & alijs iuribus, quod intelligendum eſt contra Eccleſiam, quod ſi decimæ poſſidentur per laicos ex legitima conceſſione, vel ex donatione, & confirmatione Apoſtolica tunc poſsunt præſcribi ſpatio 40. annorum præcedente titulo, latè *Barboſ. cit. §. 2. num. 54. & ſeqq.*

Diximus decimas poſse concedi laicis per Summum Pontificem; Verum id Summus Pontifex non debet facere niſi ex iuſta cauſa, ſcilicet fauore Fidei, vel ſcilicet ex terris quas ipſi laici à Sarracenorum, vel hæreticorum manibus eripuerunt, ita *Hoſt. in cap. quon. tit. de decim. num. 13. verſ. ſed non debet*, prout hac de cauſa Summus Pontifex Benedictus anno 1340. conceſſit Regi Alfonſo XI. pro ſe, & ſucceſsoribus decimæ, quæ vulgo Tertiæ nuncupantur, pro expugnandis Chriſtianæ Religionis inimicis, refert latius *Laſorte de decima venditionis cap. 19. num. 36.* tradit *Palac. rep. rubr. 37. num. 13. Merch. illuſtrium quæſt. cap. 89. num. 6. & Gutierez lib. 1. quæſt. 14. num. 4.* Eadem ratione decimæ Regni Granatæ fuerunt conceſsæ Regi Ferdinando, & Eliſabeth.

27 Facta igitur hac conceſſione ex iuſta cauſa principalis, vel redditib. decimarum; non eſt intelligendum ius ſpirituale percipiendi decimas illis fuiſse conceſsum cuius laici ſũt

inca-

Digitized by Google

incapaces *cap.cauſam de præſcript.* ſed tantum eis conceditur facultas percipiendi, fructus ſuo nomine, qui fructus ſub nomine decimæ includuntur; qui quidem non cenſentur res ſpirituales, vel Eccleſiaſticæ, ſed potius res temporales, *cap.fin.ne prælat. vices ſuas cap. veſtra de locat.* latè *Redoan.de ſpol.cleric.quæſt. 14.à num.*14. & ideo laici illorum ſunt capaces, prout aſſerit etiam *Bal.in l.ſi vſusfructus in lect.antiqua ff.de iur.dot.* referens, quod licet ius decimarum, non poſſit laicis concedi, tamen perceptio fructuum, qui veniunt ſub nomine decimæ concedi poteſt, & hoc modo dicit Papam conceſſiſse decimas Regi Francorum, ita *D.Thom.2.2.qu.100.art.4. Garz.de exemptis cap.9.num.97. Laert.cit. loc.num.32. Grat.diſcept.for.cap.238.num.38.*

28 Eodem ſupradicto modo, poſsunt decimę locari laicis, quæ locatio intelligitur de fructibus decimarum, & cura collectionis, non autem de iure decimandi, quod neq; ad modicum tempus locari poteſt, *gl.in cap.quamuis in verbo conceſſerit verſ. ſed ius percipiendi de decim. Abb.in cap. ad hæc num.4.qu.2. eod. tit.Bero.conſil.21.num.8. lib.1.* Et hoc intelligendum eſt, dummodo fiat locatio per triennium, nam ad longum tempus non poteſt fieri, quia in locatione ad longum tempus trāsfertur dominium, *l.1.§.quod autem de ſuperficie.* & in ſpecie ita diſtinguit *Caſtr. in l.vſusfructus col.vltim.in princip.verſ. vnde facit nu. 3.ff.ſolut.matrimon.poſt gloſ.in cap. quamuis de decimis. Abb.in cap.ad hæc in fin. eod.tit. Imol. in cap.2.col.vltim.in princ.num.7. Card.Mant. de tacit.& ambig.conuent.lib.5. tit.3. num.12. in fin.* dixi ego ipſe generaliter de fructibus Eccleſiæ, *prima parte annot.1.§.1. numero 12. & 13.*

29 Et licet ſit, qui teneat poſse fructus decimarum locari ad vitam conductoris, cum tale tempus dicatur modicum, cum poſſit conductor intra breue tempus decedere, *ita gloſ. in cap.quamuis de decim.* & ſeruat *Rot.per Mohed.dec.4.& 248.& 250. alios 7.& 9.de locat.* Id tamen intelligitur, dummodo talis locatio ad vitam fiat de licentia, & auctoritate ſuperioris, *cap.1.de rebus Eccleſ.non alien.Cardin. Mant.cit.loc. Rebuff.de decim. qu. 10. num.34. verſ.ſed ex cauſa, vbi n.33.in fine*, addit dummodo locatio, non fiat Iudæo, aduertit optimè *Grat.diſcept.for.cap.238.num.24.*

30 Nota 7. debitores decimarum liberè eos ſoluere debere; nam illarum ſolutio multa affert bona. Primò ſanitatem confert corpori. Secundò vbertatem fructuum. Tertiò remiſſionem peccatorum. Quartò dona cæleſtia, ita *Ioan.Andr.in ca.1.de decim.in 6. Guid. Pap.dec.alias quæſt.266.num.3.Goffred.in ſum. verbo decima num.24.qui num.23.* notat, quod ex ſubtractione decimarum multa mala proueniunt. Primò præuaricatio diuini mandati. Secundò, quia cum olim homines ſoluentes decimas, bonis omnibus abundarunt, *vt in cap.maiores 16.q.7.* nunc quia decimas non ſoluunt ad decimam conuertuntur, *c.decimæ 16.qu.1.* Tertiò, quia Dominus nobis increpat locuſtas, nec plagas amouit, *c.reuertimini 16.qu.1.* Quartò, quia quod non accipit Chriſtus, tollit Fiſcus, vt in *cit.cap.maiores*, quibus addo aliud malum; nam licet conductor non teneatur ad ſolutionem pēſionis propter ſterilitatem, tenebitur ſi non ſoluit decimam, ita *Gemin.in cap.1.de decim.lib.6.Guid.Pap.citat. num.3.*

31 Hinc eſt, quod non ſoluentes decimas, vt notatum eſt ſupra; & contra eos poſſit exequutiuè procedi, habet enim decima exequutionem paratam, vt poſt Abbatem, tenet *Campan.diuerſ.iuris Canon.rubr.12.cap.13.nu. 155. in fin.* & eſt ſoluenda ante omnem cenſum, & tributum, per text.in *cap. cum non ſit de decim.* & notat *Genuenſ.practic.Eccl. quæſt. 198. ſub num.2.* Et in hac cauſa incipi poteſt à præcepto cum monitione, ſub pœna excommunicationis, vt infra tot dies ſoluatur quātitas decimarum, *Ricc. deciſ.cur. Archiepiſ. Neapol.380.par.4.*

32 Et cum peccent non ſoluentes decimas, ſequitur, quod poſſint poſtquā fuerint moniti excommunicari, *cap.tua nobis de decim.* à qua excommunicatione non poſsunt abſolui, niſi poſtquam plenè ſatiſfecerint *Conc. Trident. ſeſs.25.cap.12.de reform.* & non ſolum poſse, ſed deberi excommunicari, probat text.in *c.omnes decimæ 16.qu.1.cap.peruenit, c.ad hæc & cap.ex parte il 2. de decim. Monet. in ſimili tract.cap.8.q.6.n.64.Mol.de iuſt.tract.2.diſput. 756.num.4.* cenſuit Rot. *in Bertuſen.decimarum 11.Maij 1609.coram D.Marquemont, impreſs.per Marcheſ.de commiſs. par.1.pag.675. & in Martulen. decimarum 31. Ianuarij 1614. Coram D.Sacrato.*

33 Obſerua, quod ſi quis ſua culpa decimam non ſoluit propter quod fuit excommunicatus, ſi quando ad confeſſionem accedit, ſit factus impotens ad ſoluendum, poteſt abſolui ſolutione non facta; ea ratione, quia *Concil.in cit.ca.12.* non prohibet abſolui niſi eum, qui pro tunc tenetur reſtituere, quique peccat non reſtituendo, *Nauar.in Manual.c.17. num.17.Valer.diff.vtriuſque for. verbo abſolutio diff.5.num.5.* qui vlterius addit non requiri, quod confeſsarius ab hoc pœnitente recipiat Iuratoriam cautionem, ſed ſufficere, quod pœnitens proponat, & promittat ſatiſfacere, cum primum poterit, *Nouar.in ſingularib.Iuris Canonici tit. de abſolut. concluſ.vnica alias 6.n.5.*

34 Et in hoc caſu poteſt abſolui non ſolum, qui ſimpliciter reſtitutionem facere non poteſt, ſed qui nec commodè, ita *Valer. cit.loc. et Nouar.eod.loc.num.3.* Et ratio eſt, quia ſatiſfacere non poſse dicitur, qui commodè ſatiſfacere nequit, *Nouar. in Manual.cap.27. numero 48.Ricc.deciſ.cur. Archiep. Neapolit. 198.par.3.*

35 So-

Digitized by Google

35 Solet hic dubitari, an poſſit parochus denegare ſacramenta his, qui decimas ſoluere non curarunt, tenent multi poſſe ſimpliciter, ita *Silueſt.Suar. & alij*, quos citat *Ricc.deciſ. Curiæ Archiepiſcopali Neapol. 195. in princip.* D.vero Thom.*2.2.qu.186.art.*1. ad teſtium videtur teneri poſſe denegari ſacramenta prædicto debitori ab alio ſacerdote, non vero ab eo, cui debentur decimæ, ne videatur aliquid exigere pro ſacramentorum adminiſtratione, vel ſecundum *Caiet.ibid.verſ.fin.* ne videatur partes ſuperioris vſurpare; alij vero tenent, quod ſi Parochus videat non ſoluentem decimas, non paratum recedere a peccato ob non ſolutionem, tamquam deuitans participare in peccato mortali, cum illo poteſt ei denegare ſacramenta, ita *Campanil.diuerſ.iur.canon.rubr.12. cap.156. ad fin. Riccius vero deciſ.cur.Archiep.Neapol.193. cit.* videtur inclinare in humaniorem ſentētiam nempe, quod ſi videtur Parochus ſcandalum oriri poſſe ex hac denegatione ſacramentorum, & poſſit alia via decimas recuperare, non poteſt ſacramenta denegare, affirmans à contrario ſenſu, remoto ſcandalo poſſe denegare ſacramenta.

36 Tenent nonnulli DD. quos refert & ſequitur *Barboſ.de iure eccleſ. lib.3. cap.26. §.4.nu. 19.* non ſoluentes decimas priuari Eccleſiaſtica ſepultura, per tex.*cap.prohibemus de decim.* verum, quia tex.non loquitur ſimpliciter de non ſoluente, ſed de vſurpante, & pro ſe recipiente decimas, & Eccleſiæ non reſtituenti, prout dictant verba illius, quæ ſunt hæc, *ſi quis vero receperit, & Eccleſiæ non reddiderit, Chriſtiana ſepultura priuetur*. Propterea dicēdum eſt iure non probari, quod ſimpliciter non ſoluens decimas, ſit ſepultura priuandus, prout optimè loquitur de non reſtituente, *Lauar.var. elucubrat.tit.2.cap.12. num.48. & ante eum Medices de ſepult. quæſt.11. num.32.* & proinde opinio eſt damnata in praxi.

37 Non ſolum debitores decimarum tenentur liberè decimas ſoluere, vt ſupra, ſed etiam Regulares præſertim Prædicatores, & Minores tenentur in eorum ſermonibus, & alibi minimè retrahere fideles a ſolutione decimarum, & verbo, & opere eos hortari ad proximo animo ſoluendum, deciditur in *c.r. de decim. in 6.* cuius diſpoſitio Eugenius IV. moderauit ad fauorem Patrum Prædicatorū concedens, quod dictos patres non teneantur facere conſcientiam de decimis in confeſſionibus, niſi quando fuerint requiſiti ab ordinarijs, & tunc ſufficere pro conatu inducere pęnitentem ad ſolutionem, non tamen teneantur abſolutionem denegare, ita poſt *Colleuar.Priuileg. & Mirand.* teſtatur *Barboſ. de iure Eccleſ.lib.3.cap.26.§.4. num.20.*

38 Grauius quoque punientur vſurpantes, & impedientes decimas, primo enim per *Concil.Trid.ſeſs.22lcap.11. de reform.* quicumque decimas Eccleſiæ alicuius, aut beneficij, aut loci pij in proprios vſus conuertere, illoſque vſurpare præſumpſerit, ſeu impedire, ne ab ijs, ad quos iure pertinent, percipientur; excommunicationem incurrit, à qua ſolus Papa abſoluit facta reſtitutione integra. Et Patronus Eccleſiæ in tale crimen commiſerit, vltra excommunicationem, eo ipſo priuatur iure patronatus. Clerici autem fabricatores talis delicti, ſeu conſentientes eidem, præter prædictas pœnas, beneficiorum priuationem ipso facto incurrunt, & inhabilitatem ad alia beneficia, & inſuper ab Ordinario ſuſpendendi ab exequutione ſuorum ordinum.

39 Secundò per Bullā in Cœna Domini *ca.17.* incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam vsurpantes decimas, ad quaſcumque Eccleſiaſticas perſonas pertinentes ratione Eccleſiarum, vel Beneficiorum. Varijs etiam pœnis puniuntur Religioſi vsurpantes decimas, de quibus in *Clem. Religioſi de decim.* ad quæ multa *P.Theſaur.prax.Eccleſ.par.2. verbo decimas cap.1.& Barboſ.de iure Eccleſ. li.3. cap.26.§.4.num.22. & ſeqq.*

40 Aduertendum eſt hic confeſſarijs, qui virtute Bullæ Cruciatæ vellent abſoluere prædictos fraudantes, vel ſubtrahentes decimas; quia tamquam Delegati tenebuntur ſeruare formam præſcriptam, per *Concil.Trid.ſeſs. 25.cap.12. de reform.* quatenus prohibet abſolui prædictos; quia niſi plena ſatisfactione facta; alias nulla eſſet abſolutio, ita notat poſt *Nauar.P.Valerus diff. vtriuſque for. verbo abſolutio diff.5.num.5.*

41 An autem contra renitentes ſoluere decimas, poſſit Vicarius imponere interdictum perſonale, & ſic prohibere ingreſſum Eccleſiæ, vide latè *Ricc.deciſ.Cur.Archiep.Neapol. deciſ.380.par.4. per totum.*

42 Quomodo Iudex Eccleſiaſticus ſit competens in cauſa decimarum, & an Iudex laicus poſſit aliquo caſu, ſe intrommittere in cauſa prædicta, vide latè adducta per *Mart.de iuriſdict.par.2.cap.42.num.12. & ſeqq. Barboſ.in l. Titia 35.ff.ſolut.matrim.num.39. & ſeqq. Cæuall.tract.de cognition.per viam viol.qu.25.per totum*, latius *Grat.diſcept.for.c.238.per totum, Bonac.tom.2. tit.de præcept. Eccleſ. diſp.vltim. qu.5.punct.6.Barboſ.de iur.Eccleſ.lib.3.cap.26. §.4.num.1.& ſeqq.* An vero cauſa decimarum poſſit compromitti in laicum, vide eumdem *Grat.diſcept.cit.num.89. & ſeqq.* Vbi etiam, quando valeat compoſitio, ſeu transactio ſuper decimis. An mulier poſſit eſſe Arbitrix in tali cauſa *num.86.*

43 Quisquis ſit Iudex in tali, aduertere debet, procedere debere in tali cauſa, ſola facti veritate inſpecta, nec diſputandum eſſe in ea de apicibus iuris, *cap.duæ 18.qu.2. l.ſi fideiuſſos §.2. ff.mandat. Archid. in cap. ſcriptum ad finem verſ.ſecundum alios 6.qu.3. Grat.cit.loc. num.86.* & ſummariè, præcipuum, quando inter Clericos controuertitur, quibus de iure debeantur decimæ, *Clem.2. de iud.* & ſine ali-

ſqua

Digitized by Google

qua ius ſolemnitate procedi poteſt, prout bene notat *Barboſ. de iure Eccleſ. cit. §.4. numero* 5.

44 Vlterius procedere debet in cauſa decimarum appellatione remota, cum à ſententia ſuper decimis non detur appellatio, iuxta notata per *Macerat. var.reſolut. lib.1.reſolut. 77.num.4.& reſolut.*112.*cap.*17.*verſ.ſecundo*, quia à ſententia, quæ doctrina communiter intelligitur, quoad effectum ſuſpenſiuum, non autem deuolutiuum, prout poſt alios notat *Barboſ.cit.loc.num.*7. Qui etiam credit dari appellationem ſimpliciter, quando hæc cauſa eſt inter duas Eccleſias concedentis de iure decimandi, & quando agitur cum perſona Eccleſiaſtica, prætendente habere priora iura in decimis.

45 Similiter eadem ratione, non eſt retardanda ſolutio decimarum, & exequutio ſententiæ illarum, ſub prætextu compenſationis, quæ non admittitur contra decimas, per *gl.in cap.decimæ* 16.*q.*1. *Rebuff.de decim.qu.vltim. vbi num.*22.dicit nec propter ſterilitatem eſſe retardandam ſolutionem prædictam, ſequitur *Barboſ.cit.loc.num.*9.

46 Dubium eſt inter DD. an ad probandam quaſi poſſeſſionẽ exigendi decimas, ſufficiunt teſtes ſingulares puta, ſi vnus dicat Rectorem collegiſſe frumentum, alter dicat collegiſſe fabas, &c. vel ſi vnus deponat de vno tempore, & alius de alio; quo in caſu DD. qui tenent tales teſtes ſufficere, ſunt maiores numero, & grauiores, vt videre eſt apud *Maſcard.de probat. concluſ.*483. *num.*2. proinde eam opinionem tamquam magis communẽ tenendam eſſe, docet *Gabriel. comm. concluſ. lib.*1. *tit. de teſtib.concl.*2. *num.*33. nec de ea poteſt dubitari cum tractatur de poſſeſſorio, & de iure percipiendi decimas, quia in tali cauſa non requiritur, tam exacta probatio quemadmodum requireretur, ſi de decimis eſſet quæſtio, prout optimè notat *Seraph.deciſ.*1314. *num.*4. Vlterius in his terminis aduertendum eſt, quod probata quaſi poſſeſſione decimandi generaliter eſt manutenendus Rector in poſſeſſione exigendi omnes decimas, in particulari ſufficit enim, quod poſſeſſio ſit probata reſpectu aliquorum, & extenditur ad alios, quando ſumus in iure vniuerſali, & alius non eſt in poſſeſſione, ita poſt alios tenet *Seraph.dec.*561.*num.*1.& 2.& *dec.* 1295.*num.*6.

47 Obſerua hic, quod Eccleſia non recipit decimas perſonales, à meretricibus ratione ſcandali, ne videatur earum peccatis fouere docet, D.Thom.2.2.*qu.*86.*art.*3. *Suar.tom.*1, *lib.*1.*cap.*32.*num.*9. *Rebuff. de decim.q.*5.*num,* 19.*Barboſ.de iure Eccleſ,lib.*3. *cap.*26. §.2.*numero* 32. Vbi idem dicit de hiſtrionibus; vnde eſt, quod dum Eccleſia à meretrice decimas non vult exigere, videtur remittere, & proinde non tenetur, ita ut nec tenetur illas diſtribuere in pios vſus, prout aduertit poſt *Suar. loc.cit.num.*10.*in fin.* R*icciul.tract. de perſonis; quæ in ſtat.reprob.verſari lib.*2. *cap.*36. *num.*3. qui id procedere dicit in meretrice publica, ſecus in fœmina occultè peccante.

Tenetur tamen meretrix, & ab ea Eccleſia decimas exigit, quando ad pœnitentiam conuerſa eſt, ita communiter DD. præſertim *Suarez*, Ricciullus, & *Barboſ.loc.cit.*quod intelligit R*icciul.numero* 6. de decimis futuris, non autem præteritis tempore peccati.

Diximus Eccleſiam, non recipere à Meretrice decimas perſonales, quia decimas reales recipit, & ad illas tenetur meretrix cum in illis non militet ratio ſcandali, cum ſint debitæ ex prædijs, quæ cum tali onere tranſeunt ad quoſcumque ſucceſſores, alias Meretrix eſſet melioris conditionis, quam alij, quod non eſt dicendum, ita DD. communiter ſequentes D.Thom.2.2.*qu.*87.*art.*1. *poſt gloſ.in cap. ex tranſmiſſa verbo licitè de decim.* nouiſſimè notant *Ricciul. & Barboſ.cit. loc.* Eodem ratione dicit *Barboſ.num.*37.decimas eſſe recipiendas ab vſurario, vel alio iniuſtè detinente ex fructibus prędij, quod pecunia vſuraria, vel malè retenta comparatur. Et generaliter, quando ſit recipienda, vel non decima ex fructibus illicitè acquiſitis, latè diſcutit *Barb. cit.*§.1.*num.*29.& *ſeqq.*

48 Quæres 1. habens priuilegium exemptionis à ſolutione decimarum fuit coactus ad ſoluendum, & cum affectu ſoluit nulla facta proteſtatione coactè, & non ſpontè ſoluere, an ſibi præiudicet.

Reſpondetur, per talem ſolutionem etiam ſine proteſtatione non induci præiudicium priuilegio, & immunitati prædictæ, ratio eſt, quia ſolutio, actus contrarius, priuilegio fuit coactè facta, & proindè per eam non cenſetur priuilegio renunciatum, tenet *Bellenc.tractat.de charit.ſubſid.qu.*61. Verum quoad ſolutum, dicendum eſt non poſſe repeti in foro exteriori, iuxta doctrinam *Seraph. dec.*1411. *in fin.*quem refert, & ſequitur *Meroll.*3.*tom.*6. *diſp.*7.*cap.*74.*num.*4.

49 Quæres 2. an priuilegium exemptionis, & immunitatis a ſolutione decimarum conceſſum N. rebus ſuis, extendatur ad bona quæſita poſt priuilegium.

Reſpondetur affirmatiuè, quia priuilegium de ſui natura habet, vt extendatur ad augumentum, ſi conceſſum eſt principali, ita *Albert.Brun.tract.de augument. concluſ.*9. & à ſimili, priuilegium immunitatis à collectis extenditur ad bona poſtea quæſita, *Bart.conſil.* 59.*num.*4.*vol.*1. *Bal.conſil.*112.*num.*4. *libro* 2. *Conar.lib.*1.*var.cap.*13.*verſ.decimo quinto*, aperitur R*icc.collect.*1441. deciditur principalis ſententia per tex.*in cap.quia circa de priuil.* docet *gloſ.ibidem,& in cap.ex par.*3.*de decim. Fab.Anna conſil.*61.*num.*15.*lib.*1.*Suarez tom. primo de relig.libro primo de diuin.cult.cap.*19. *num.*9.

Quæres 3. an pater habens duodecim filios,

lios, & immunis ab oneribus præſertim realibus, ſit etiam exemptus à ſolutione decimarum.

Reſpondetur negatiuè, ſicut etiam dicimus in ſimili caſu talem patrem non eſſe immunem à ſolutione laudemij, docent *Alex. conſil.* 123. *num.* 4. *vol.* 5. *Amed. de Pont. tract. de laudem. qu.* 46. *Alex. trentacinq. libro primo variar. titul. de iure Immunit. reſ. ſeptimo*, declaratur *Meroll. tom.* 3. *diſp.* 6. *cap.* 3. *n.* 125.

ANNOTATIO XXVIII.

ARGVMENTVM.

De legatis pijs Notatur §. quid ſit legatum pium, quomodo, & quando tale dicitur factum pauperibus, & miſerabilibus perſonis etiam conſanguineis. Legatum ſatis, quando dicatur pium. Quomodo ſit diſtribuendum legatum factum pauperibus, an poſſit executor illud pro ſe retinere, ſi pauper ſit, vel diſtribuere pauperibus conſanguineis ipſius, vel teſtatoris; legatum factum pauperib. in dubio intelligitur de pauperibus loci domicilij teſtatoris, quid ſi dicunt, ſit de pauperibus venientibus ad portam. Legatum factum Eccleſiæ Monaſterijs, & alijs pijs locis, quomodo, & quando dicatur pium, ſi non deſignata Eccleſia, cui debeatur, ſi factum ſit omnibus Eccleſiæ loci, an debeatur poſtea conſtructis, vel ſi factum ſit Eccleſiæ, in qua elegit teſtator ſepulturam, quid ſi poſtea eſt mutata electio, quid ſi Eccleſia deſtruatur, an poſſit fieri Eccleſiæ conſtruendæ. Quando Iudicetur legatū factum intuitu Eccleſiæ, vel Rectoris, aut alterius ſuperioris, vel adminiſtratoris, quid de Sacro Canonicis, vel facto Clericis Regularibus. Legatum factum Monaſterio in genere, cui debeatur. Dicitur pium legatum factum pro conſtructione ſepulturę, pro ornamentis Eccleſiæ, pro exoneratione conſcientiæ, & reſtitutione malè ablatorum, pro refectione pontium, viarum, & murorum, factum fauore libertatis, vel cauſa ſtudij, pro Miſſis celebrandis, factum concubinæ, vt ad vitam meliorem redeat, pro anima, & alia, in quibus notantur caſus particulares in praxi. Notatur §. 2. Quomodo, & quando Epiſcopus dicatur executor piorum legatorum. De Iuriſdictione Tribunalis Fabricæ Sancti Petri de Vrbe, & quæ legata pia exigat. Quomodo legatum, vel teſtamentum ad pias cauſas non ſequitur ſolemnitates de iure ciuili, ſed valeat factum coram Parocho, & duobus teſtibus, vel quandoque poteſt probari. Indebitè ſolutum non reperitur, & ante inuentarium debetur; Nec patitur diminutio, ſi patrimonium non ſufficiat, & quando; Et quomodo poſſit Epiſcopus commutare pias diſpoſitiones, & alia ad materiam.

SVMMARIVM.

1. *Legatorum piorum materia, & DD qui de illa loquuntur.*
2. *Legatum pium quale ſit.*
3. *Legatum factum pauperibus, & miſerabilibus perſonis dicitur pium. Et quid ſi factum pauperi conſanguineo n.* 4.
5. *Legatum factum pauperi, quem teſtator ignorabat diuitem, vel facto ſcientes diuiti pro anima, cui cedat.*
6. *Legatum factum Nobili, quando dicatur pium Et quando factum Pauperibus poſſit inter Nobiles diſtribui n.* 7.
8. *Legatum factum poſſidenti multa alia bona, quando dicatur pium.*
9. *Legatum dotis, quando dicitur pium, & num.* 10 *Et quę requirantur, vt pium dicatur legatum num.* 11.
12. *Legatum pro Monachanda puella pium dicitur, vbi etiam alia de le-*

legato dotis pauperibus puellis facto quomodo diſtribuendum.

13 *Legatum factum pauperibus, debetur pauperibus loci teſtatoris, & quid ſi mutauerit Domicilium.*

14 *Legati facti pauperibus in diſtributione, an ſit præferendus iuſto minus iuſſu. An conſanguineus extero n.15. An Moniales viris n.16. An ſenex Iuueni n.17. An pauperior, minus pauperi n.18. An dignior minus digno n.19. Et an Regulares mendicantes alijs egenis n.20.*

21 *Legatum factum pauperibus an poſsit vni diſtribui. Et quæ tota ſit vnoquoq; pauperi diſtribuenda.*

22 *Legatum factum pauperibus an poſsit pro ſe retinere executor ſi pauper ſit; vel conſanguineis quis diſtribuere n.23.*

24 *Legatum factum pauperi, qui præmoritur teſtatori cui debeatur.*

25 *Legatum factum pauperib. an poſſit ſolui ante tempus præfixum à teſtatore.*

26 *Legatum factum pauperibus eligendis per heredem, & æconomos Eccleſiæ, non poteſt ſolui pauperibus electis per æconomos, tantum licet ſint plures.*

27 *Legatum factum pauperibus venientibus ad portam, an poſsit alijs diſtribui.*

18 *Legatum factum incapaci cui debeatur. Et factum pauperi ob neceſsitatem, an debeatur neceſsitate ceſſante, vel interueniente numero 29.*

30 *Legatum factum pauperibus intelligitur de pauperibus domicilij teſtatoris, quid de exteris habitantibus in dicto loco.*

31 *Legatum pium dicitur, quod factũ eſt eccleſijs Monaſterijs, & alijs pijs locis. Et ſi factum eſt eccleſiæ non explicato nomine, cui debeatur n.32.*

33 *Legatum factum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, ſi plures ſint Eccleſiæ huius reuocationis in loco nominato, vel vna in ſuburbio, & altera in ciuitate, cui debeatur.*

34 *Legatum factum eccleſiæ parochiali, cui debeatur, ſi teſtator duas habuit parochiales Eccleſias.*

35 *Legatum factum Eccleſiæ alicuius Sancti, quæ in Ciuitate, vel Diæceſi non reperitur, cui debeatur.*

36 *Legatum factum Eccleſiæ Parochiali ſimpliciter cui debeatur, ſi teſtator in vna parochia teſtatus eſt, & in alia defunctus.*

37 *Legatum factum omnibus eccleſijs an debeatur poſtea conſtructis.*

38 *Legatum factum eccleſiæ in qua elegit ſepulturam an debeatur ſi mutata eſt electio.*

39 *Legatum factum eccleſiæ cui debeatur, ſi deſtruatur.*

40 *Legatum factum eccleſiæ conſtruẽdæ an ſit validum.*

41 *Legatum factum eccleſiæ, in qua eſt confraternitas, vel Collegium cui debeatur, & cui legatum factum Altari, vel Capellæ.*

42 *Legatum factum epiſcopo, vel Rectori, an debeatur eccleſiæ, &*

Bbb *quando*

quando iudicetur factum intuitu Eccleſiæ.

43 *Legatum factum Canonicis cui debeatur, & quomodo diuidendum.*

44 *Legatum factum clericis Regularibus acquiritur eccleſiæ. Et an poſſit acceptari inuito Regulari, cui eſt factum, & quid ſi creatus ſit epiſcopus n. 46.*

45 *Legatum pecuniæ factum Canonicis cum onere Miſſarum an ſit conuertendum in emptionem.*

47 *Legatum factum Monaſterio in genere, cui debeatur, & quid ſi in eodem loco ſint Monaſteria Virorum, & Mulierum.*

48 *Legatum quando poſſit relinqui Fratribus Minoribus. Et cui debeatur legatum factum Profeſſo ſub nomine proprio n. 49.*

50 *Legatum factum pro conſuetudine ſepulturæ dicitur eſſe piū, quid ſi quantitas legata non ſufficiat ad conſtructionem.*

51 *Legatum factum pro ornamentis Eccleſiæ dicitur pium, & an poſſit commutari per Epiſcopum, ſi Eccleſia non indigeat ornamentis*

52 *Legatum factum Eccleſiæ conſtruẽdæ valet, imo, & poteſt inſtitui hæres, & an valeat donatio illi facta.*

53 *Legatum factum Eccleſiæ conſtruẽdæ debetur vna cum fructibus medij temporis. Et quid ſi non poteſt conſtrui in loco deſignato, n. 54.*

55 *Legatum factum pro exoneratione conſcientiæ, & e mẽdandis foris factis, atq; pro reſtituendis male oblatis pium dicitur. Et cui eſt ſoluendum n. 56. Et an executor ad diſtribuendum hoc legatum poſſit conueniri à creditoribus teſtatoris n. 57.*

58 *Legatum pro male oblatis incertis cedit vtilitati Fabricæ Sancti Petri.*

59 *Legatum factum Eccleſię pro ſalute animæ an credendum ſit factū pro male ablatis.*

60 *Legatum pro male ablatis eſt reſtituendum in quantitate petita, ſi teſtator voluit ſtari iuramento petentis.*

61 *Legatum factum pro male ablatis, & exoneratione conſcientiæ eſt irreuocabile. Minuit legitimam filiorum n. 62.* Debetur etiam *rupto teſtamento n. 63. Non comprehenditur in ſtatuto, quod de legatis ſoluatur gabella n. 64. Si hęc pia cauſa eſt ſubſtituta, non intelligitur cum illa clauſula ſi ſine filijs deceſſerit n. 65. Et ſubſtituta Matrem excludit n. 65. Fauore illius poteſt damnatus teſtari n. 67. Donatio pro hac cauſa non reuocatur per ſuperuenientiam filiorum n. 68. An hęc diſpoſitio probet contra tertiū n. 69. Hoc legatum integrè debetur, nec vllam defalcationem admittit n. 70. Quid ſi malè ablata non adſcendunt ad quantitatem legatam n. 71.*

72 *Legatum factum pro refectione, & conſtructione pontium, viarum, &*

& murorum ciuitatis, vel Caſtri, vel pro cuſtodia quando dicitur pium.

73 *Legatum fauore libertatis dicitur pium & cenſetur purum. Ac pro excarcerando detento, ſiue pro cauſa ciuili, ſiue criminali n.74.*

75 *Vxor ſe obligare poteſt, vel partem fundi dotalis alienare pro excarcerando viro.*

76 *Legatum pro libertate an minuat legitimam, & praferatur alijs, remiſſiue.*

77 *Legatum annuum fauore libertatis debetur in principio anni. Et praſumitur caſu cancellatum n.78.*

79 *Legatum factum pro excarcerandis poteſt expendi ad impediendum proximè carcerandum, ne carceretur.*

80 *Legatum factum cauſa ſtudij, quando dicatur pium.*

81 *Legatum librorum dicitur cauſa ſtudij, & intelligitur de libris tempore teſtamenti.*

82 *Legatum pro ſtudio, quo loco ſolui debeat. Et quo tempore num.83.*

84 *Legatum pro Miſſis pium dicitur. Et praſumitur factum fauore teſtatoris num.85. Et non poteſt acceptari, niſi ſeruata diſpoſitione Decretorum Sacra Congregationis, & cum licentia Ordinarij nu.86. Quod repradiorum ſemel cedit Fabrica n.87. Et quid ſi Miſſa non poſſunt celebrari in Eccleſia, vel Altari deſignato, vel Eccleſia ſit interdicta, vel nulla deſignata eſt Eccleſia num.88. Quomodo probetur ſatisfactio Miſſarum n.90.*

90 *Miſſarum numerus non poteſt Epiſcopus reducere, & quid ſi in fundatione cautum ſit, quod Epiſcopus poſſit.*

91 *Legatum factum confeſſario eſt pium; & an hac qualitas confeſſarij ſit probanda num.92.*

93 *Legatum factum concubina, vt ad frugem meliorìs vita redeat, dicitur pium etiam ſi Mulier ſit diues.*

94 *Legatum factum filio Monacho, vel filia Moniali, quando dicatur pium. Et quando factum Filio Clericando num. 95.*

96 *Legatum pro anima relictum pium dicitur. Et quid ſi teſtator legando pro anima non expreſſerit quantitatem, num.97. Et quid ſi dixerit pono animam meam in manibus Titij numero 98.*

ANNOTAT. XXVIII.

§. I.

Ad Text. in Cap. tua nobis de teſtam.

1 IN hoc text. Gregorius Papa IX. ſcribens Epiſcopo Momon. ſtatuit Epiſcopos teneri exequi pro pius fidelium diſpoſitionē ſecundum defunctorum voluntates, cuius occaſione nonnulla, hic notanda ſunt de legatis pijs, & illorum executione, iuxta communem ſenſum DD. qui tractant hanc materiam in hoc loco. Ciuiliſtæ omnes in *l.1. C.de ſacroſ. Eccleſ. Mant.de coniect. vltim. volunt.lib.6.tit.3.clar.lib.3.§.teſtamentum qu. 5. & ſeqq.Gabr.commun.concluſ.lib.3. tit.3.de leg.concluſ.1.& ſeqq. Tiraqu.de priu. pia cauſ. Euerard.in loco à libert.ad piam cauſ. & in loco ad aliment.ad piam cauſ.Tuſc.tom.5.lit.L. concluſ.106. Marta de ſucceſs.legal.tom.2. par.4. qu.18.art.4.Michael Craſs.§.teſtamentum qu. 17. Baltanor Thomaſ.tract.10. tit.de pia cauſa, Maſcard.de probat.volum.2. concluſ.967. Bertacchin.in repert.verbo legatum pium, Menoch. de praſumpt.lib.4.praſumpt.115. Sebaſt. Med. opuſc.Didac.ſpin.in ſpecul.teſtam.gl.28.Gutier. pract.lib.1.qu.45. Azened.lib.3. num.9. tit.14. lib.8.noua recep.Ioan. Valer. de different. inter vtrumque for. verbo legatum diff.3. Azor. inſt. moral.par.2.lib.3.cap.40. Mar. Anton.var.reſolut.final.cap.40.Genuenſ. practicab. Eccleſ.q. 65.& quaſ.574.& in prax.cur. Archiep.Neap. cap.24. ſecundum vltim.impreſs. Ioan. Baptiſta Thoro in ſumm.priu.pior. cauſ. Sanch. de matr. lib.1.diſp.4.num.9.& ſeqq.Surd.de aliment.tit. 1.qu.91.Bonac.tom.2.tit. de contract. diſput.3. qu.17.punct.8.§.2.Ricc.collect.deciſ.par.prima collect.215.Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3. cap.27. & in ſum. Apoſtolorum deciſ. verbo legatum, Carol.Maranta par.1.prima controu. per plura reſp.* & fere per totam *Nouar. priuil.pia cauſ.*

Diana tom.8.tract.5. Meroll. 3.par. diſp.7.dub. 8.& alij multi, diſponitur de eadem materia in Concil. Trident. ſeſſ.22.cap.6.& 8.de refor. Hic vero notanda ſunt aliqua ad praxi vtiliora. & ad finem cognoſcendi quouſque ſe extendat diſpoſitio huius textus.

2 Nota, illam dici piam diſpoſitionem, ſeu pium legatum, quod relinquitur pro honore Dei vel Sanctis, vel pro ſalutem animæ, vel in aliud quodcumque pium opus, ita docet poſt gl.in auth.ſimiliter verbo cauſas, c. ad leg. Falcid.& ferè innumeros DD.per eum adductos Maranta par.1.controuerſ.reſp.28.num.2. Alij vero,& breuius dicunt illud dici legatum pium, quod pro anima relinquitur, ita Guid. Pap.qu.576.num.3. gl.& Bart. in l.ſi quis Titio ff.de leg.2.& in l.Fuſius §.1.ff.ad Trebel.Sal.in repet.l.1.c.de Sacroſ.Eccleſ.Paul. Concito. li.7. reſp.moral.q.4.num.3. Bal.in auth. ſimiliter c. ad l.Falcid., qui ait dici legatum pium illud propter quod anima teſtatoris, vel cuiuſuis Catholici ſubleuatur.

3 Ex dictis collige primò, dici legatum piũ, quicquid relinquitur pauperibus, & egenis pupillis, viduis, peregrinis, auxilio proprio deſtitutis, vel ratione morbi, vel ætatis, expoſitis libertatis, & ſimilibus quibuſcumq; miſerabilibus perſonis in honorem Dei Omnipotentis, l.id quod pauperibus c. de Epiſcopis, & cler.& in auth.de Eccleſiaſt.tit. coll.9. §.ſi quis in nomine magni Dei cap.6. Abbat.in cap.relat. num.7.de teſtam.& alij communiter, quos refert & ſequitur Morant.cit.loc.reſp.13. nu.52. qui vlterius addit dici legatum pium relictũ diuiti pro anima teſtatoris, & proinde poſſe cogi per Epiſcopum legatariũ ad diſtribuendum legatum pauperibus, probat latè Genuenſ.practicab.Eccleſ.qu.447.per totum, contra Roman.in cit.auth.ſimiliter c.ad leg.Falcid. num.6. contra quem fuit etiam deciſum in Senatu Sabaudiæ, refert Anton.Faber.lib.primo tit.2.C.de Sacroſ.Eccl.diffin.7.fol.3. Contrarium etiam tenet Barboſ. cit.loc.de iure Eccleſ.num.6.de Franch. deciſ.565. numero quinto.

4 Solet tamen in hoc caſu dubitari, ſi legatum factum eſt pauperi conſanguineo, an iudicetur pium; ita vt in eo procedat regula huius textus, & potiatur priuilegia piæ cauſæ partem negatiuam, tenent Claſſici DD. nempe Bal.Rom.Dec.Cæphal.Alciat.Menoch. & Sanch.loc.allegat. per Barboſ. de iure Eccleſ. lib.3.cap.27.num.10. in princip. pro quorum opinione adducitur tex.in l. tutor §. quæ tutoribus ff.de excuſ.tutor.& alij relati per Merol. tom.1.di.par.1.cap.2.num.849.verſ.aliqui volunt, Verum contraria opinio nempe, quod cenſeatur pium tenent alij magis communiter, quam opinionem præſtant, validè Mant. de coniect.vltim.volunt.lib.6.tit.3. num.25.& Genuenſ.pract.Eccleſ.quaeſt.574. nu.3.& ſeqq. qui reſpondent cit.tex.§.quæ tutoribus,& alijs obiectionibus, ſequitur P.Valer. diff.for. inter vtrumque for. verbo legatum diff.3. poſt alios, quos refert Meroll.cit. loc. verſ.alij vero, ſub verſ.& primo, & nouiſſimè Barboſ.cit.loc.qui alios citat ſub verſ.contrarium vero. Verum prædicti omnes admittunt opinionem dummodo legatum, non ſit exceſſiuum, ſed proportionatum ad neceſſitatem pauperis ſubueniendam, alias non iudicaretur pium, niſi in eo fieret mentio paupertatis, quia tunc etiam ſi eſſet exceſſiuum, iudicaretur pium, Barboſ. cit. loc. poſt Ciarlin. controuerſ. forenſ. cap.33.num.101.cum ſeqq. nec huic opinioni omnino contrariatur Morant. controu. for.reſp.3.num.8.& 9.par.1.

5 Poteſt hic dubitari, ſi legatum fiat pauperi, quem teſtator ignorabat eſſe diuitem, an dicatur pium.

Reſpondetur, non eſſe pium reſpectu legatarij diuitis, ſed reſpectu aliorum pauperum; debet enim in hoc cauſa legatum auferri à diuite, & dari pauperibus, tenet Bal.in l.1. C.de Sacroſan.Eccleſ. & ſequitur Genuenſ. practicab. Eccleſ.qu.447.num.8. Sed, ſi teſtator legauit ſcienter diuiti pro eius teſtatoris anima, adhuc legatum pium iudicatur; præſertim ceſſante fraude, ita poſt Tuſc. concl.106. num.20.22.& 25.& concluſ.332. num.40. tenet Carol. Morant. tom.1. controuerſ.iur. reſp. 13.num.54.qui num.55. ex hoc colligit, quod poteſt Epiſcopus executor piæ cauſæ diſpoſitionẽ diuitem compellere, vt legatum prędictũ in pauperes diſtribuat. Procedunt enim in hoc legato diſpoſitiones, & priuilegia de legatis pijs loquentia, Anton.Faber.cit. lib.1. tit.2. C. de Sacroſ.Eccleſ. diffic.7. fol.3. teſtans, ſic deciſum in Senatu Sabaudiæ, quem etiam refert Morant.cit.loc.& notatum eſt hic ſupra verſ.ex dictis; Et hæc eſt magis recepta ſententia, licet ſit qui contrarium ſentiat, vt eſt Mant.de coniect. vltim.volunt.lib.6.tit.3.n.29. & ſeq. qui indiſtinctè tenet nunquam legatum diuiti factum dici.

6 Vlterius adeo legatum factum pauperi dicitur pium, vt ſi factum ſit Nobili, qui bonorum ſatis non habet, vt poſſit viuere ſecundum ſuæ nobilitatis, & dignitatis conditionem, adhuc dicitur pium, ac ſecundum diſpoſitiones piæ cauſæ iudicari debet, tenet Bal.in l. ſi quis ad declinandum num.5. de Epiſ. & cler. Tiraquel. de Nobilit.cap.20. num.148. Mant.de coniect. vltim. vol.cit.lib.6.tit.3. num. 31.

7 Vnde eſt, quod ſi teſtator pauperibus diſtribui voluit legatum, quod amplum eſt, & magni momenti, poteſt illud inter Nobiles pauperes diſtribui, ſecus eſt, ſi legatum eſt paruum, tunc enim non poteſt inter Nobiles etiam pauperes diſtribui, docet Mant.de coniect. vlt. volunt.lib.8.tit.5.num.3.

8 Et generaliter iudicatur legatum pium etiã, quod relictum eſt poſſidenti multa bona, quę tamen non conueniunt qualitati, & conditioni ſuæ perſonæ; cum in hoc caſu non conſi-

de-

deretur, an quis aliquid habeat nec ne, cum neceſſe ſit vt bona ſatis habeat, vt poſſit viuere ſecundum ſuam conditionem, *Menoch. de arbitr. cap. 65. nu. 8. Tiraquel. de Nobilit. cit. loc.* quem etiam ſequitur *Grat. diſcept. for. cap. 105. n. 30.*

9 Legatum quoque factum pro maritandis puellis pauperculis, pium dicitur, & multo magis, cum ipſa dos pia cauſa ſit, ad text. in *l. cum is §. ſi in ea ff. de condit. & demonſtrat.* & proinde in tali diſpoſitione militat regula huius tex. & gaudent priuilegijs piæ cauſæ, *Barboſ. de iure Eccleſ. li. 3. cap. 27. num. 17.* poſt *Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 4. num. 9. Marant. controuerſ. tom. 1. reſp. 3. num. 30. qui alios multos adducit*, & probat per plures numeros ſequentes.

10 Et licet, vt dictum eſt, dos pia cauſa ſit, vt cum multis tenet *Marant. cit. loc. num. 28.* tamen in noſtris terminis requiritur, quod dos diſponatur fauore pauperis puellæ, non intuitu affectionis, & conſanguinitatis, ſed intuitu pietatis.

11 Ad hoc enim, vt pia cauſa dici poſſit duo neceſſario requirantur, nempe pietas perſonæ, & cauſa pietatis, ideſt, vt legatum ſit factum pauperi, & intuitu pietatis, ita docet *Bal. in l. illud num. C. de Sacroſ. Eccleſ.* quem refert & ſequitur *Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 4. num. 9.* Hanc doctrinam intellige, quando conſtat legatum eſſe factum intuitu affectionis, vel conſanguinitatis; nam ſi ſumus in dubio, etiam, quod ſit factum conſanguineis pauperis adhuc præſumendum eſt eſſe intuitu pietatis, & proinde pium, vt cum frequentiori opinione notatum eſt ſupra hic verſ. ſolet tamen.

12 Supradicta procedunt non ſolum, quando legatum factum eſt pro maritandis puellis pauperculis. Sed etiam, & fortius, ſi pro monachandis illis, & proinde dicitur quoque in hoc caſu pium relictum, & procedit diſpoſitio huius tex. iuxta doctrinam *Bald. in cit. l. illud num. 2.* notat *Barboſ. de iure Eccleſ. li. 3. ca. 27. num. 161.* & alij omnes.

Imo legatum factum pro maritanda certa determinata perſona, debetur etiam, ſi dicta perſona Religionem ingrediatur colligitur, ex *§. ſed & hoc auth. de Sacroſ. Epiſc. coll. 9. & auth. niſi rogati c. ad Senat. Conſul. Trebell.* tenent communiter DD. refert *Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 33. num. 29.* Id procedere, quãdo ex coniecturis non conſtat teſtatorem intellexiſſe de nuptijs Corbonibus; puta, ſi legauit puellæ, ſi nubat certæ perſonæ, vel ſi tertio legauit dummodocertam puellam duxerit in vxorem; Vel ſi teſtator loquutus eſt negatiue, ideſt lego Titiæ, ſi non nupſerit, in his enim caſib. non debetur legatum, ſi puella Religionem petat, docet poſt *Menoc. Mantic. & alios per ipſum citatos, Sanch. vbi ſupra num. 30. & ſeqq. Meroll. tom. 3. diſp. 7. cap. 5. qu. 1. diff. 3. num. 337. & ſeqq.* vbi *num. 344.* tenet cum magis communi opinione, quod ſi legatum factum eſt pro maritandis puellis non determinatis, ſed indefinitè, diſtribui non poteſt, poſſit Religionem ingredientibus, niſi legatũ eſſet ad matrimonio collocandas nepotes teſtatoris, quia tunc dari poſſit nepti monachanda, ita etiam *Sanch. de matrimon. lib. 1. diſputat. 33. numero 31. et ſeq.* qui alios refert.

Poſſet hic dubitari an legatum factum pro maritandis puellis orphanis, valeat diſtribui habenti matrem tantum, vel habenti patrem ſed ei inutilem. Et dicendum eſt poſſe; primò, quia appellatione orphanorum, in fauorabilibus venit habens tantum matrem. Secundò, quia quæ habet patrem inutilem, ſatis dicitur orbata parentibus, ita poſt alios *Grat. diſcept. for. cap. 666. num. 3. et 7.* faciunt dicta per *Franch. deciſ. 100. num. 18.* qui dicit, quod mulier habens virum inutilem gaudet priuilegio Viduarum, eſt originalis doctrina *Iaſ. in l. fin. num. 3. ff. de off. eius.*

Alia eſt etiam difficultas his terminis, an legatum factum pro dote puellarum pauperum, poſſit erogari iam maritatis, cui difficultati communiter dicitur, quod ſi teſtator legauit ad dotandas puellas, legatum poteſt dari iam nuptis ſine dote, vel cum modica dote, ſi vir ſit pauper, & non poſſit onera matrimonij ſuſtinere, *Bald. nouell. de dote par. 5. num. 12. Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 91. nu. 93. Genuenſ. practicab. Eccleſ. quæſt. 387.* Sed ſi legatum factum ſit pro puellis maritandis, non poteſt dari iam maritatis, *Bal. in l. fin. nu. 11. C. de ſent. quæ ſine certa quant. Sanch. et Genuenſ. cit. loc.* Et ſi legatum factũ eſt pro maritanda certa puella debetur quamuis illa tẽpore teſtamenti ſit maritata, tenent quos ſequuntur, & referunt *Sanch. cit. loc. num. 65. et Meroll. 3. tom. diſput. 7. cap. 5. num. 352.* contra *Mant. et Genuenſ.* Non tamen poteſt diſtribui legatum factum ad maritandas mulieres, viduis maritandis, ex coniecturata mente teſtatoris, probatur per *l. boues §. hoc ſermone ff. de verbor. ſignif. Iaſ. in l. duobus §. ſi ei num. 2. de iureiur. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 5. tit. 5. num. 21. Sanch. cit. loc. diſput. 91. num. 55. Genuenſ. practicab. Eccleſ. qu. 388. Meroll. tom. 3. diſp. 7. cap. 5. num. 365. et ſeqq. qui alios citat.* Et ſecus dicit, ſi legatum factum, non eſt diſtribuendum inter mulieres pauperes, & quando vidua primum matrimonium non conſumauerat, vel fuerat irritum, quando non reperiuntur puellæ ætate nubiles, & quãdo legatum factum eſt ſimpliciter mulieribus, pauperibus, quibus in caſibus legatum poteſt ſolui etiam viduis maritandis.

Queritur, quæ admitti poſſunt ad legatum factum pro maritandis puellis pauperibus Capuanæ videlicet.

& Reſpondetur poſſe admitti non ſolum puellas, quæ capuæ originariæ ſunt, ſed etiam quæ Capuæ domicilium contraxerunt, nam

pius efficitur ciuis alicuius loci ratione domicilij maximè in fauorabilibus eſt communc apud omnes. Verum concurrente cum originaria, hæc ſemper eſt præferenda, ciues enim originarij præferentur ciuibus ratione domicilij, *Capiblanc.de auctor.Baron.prag.*10.*num.*75.*Valenz.conſ.*73.*nu.*52. & in propriis terminis *Meroll.tom.*3.*diſp.*6.*cap.*6.*num.*181.*verſ.limitatur vero.* Vbi etiam probat ad tale legatum poſſe admitti etiam puellas expoſita Capuæ, cum præſumantur ciues illius loci, in quo expoſitæ ſunt. Verum in concurrentia debet præferri originaria, *Nouar.quæſt.for.par.*1.*quæſt.*161.*num.*3. Similiter, poteſt admitti puella Capuæ Baptizata, nam ibidem dicitur renaſci, & per Baptiſmum contrahitur ciuilitas, refert deciſum in *Reg.Camera Moles dec.*53. dummodo non fuerit Baptizata Capuæ in fraudem, *Grat.diſcept.for.cap.*75.*nu.*16. Non tamen eſſet admittenda puella, cuius mater prægrans, Capuam petijt ad hunc finem, & ſtatim nata puella patriam reuerterat, quia prædicta non gaudet priuilegiis talis loci, refert etiam fuiſſe pluries deciſum, *Moles cit.dec.*52.

13 Solet in his terminis difficultari, quomodo ſit ſatisfaciendum legatum factum pauperibus; in quo caſu dicendum eſt. Primò, tale legatum diſtribuendum eſſe pauperibus loci, in quo teſtator habuit domicilium, quia in eodem loco præſumitur teſtatorem habuiſſe maiorem affectionem, *L.ſi quis ad declinandam §.vbi autem, et l.nulli §.ſit autem de Epiſcopis, et Cler.gl.in cap.ſi pater verbo pauperes de teſtam.in* 6. *Fel.in cap.ſicut num.*4.*de ſimon. Tiraqu.de priuil.piæ cauſæ priu.*56. *Mantic.de coniect.vltim.vol.lib.*8.*tit.*5.*num.*2. *Surd.de alim.tit.*1.*qu.*93.*num.*13. & alii quos refert & ſequitur *Meroll.cit.loc.num.*376. Qui id viterius procedere dicunt etiam ſi quis teſtatus fuerit extra locum domicilij. Et, ſi teſtator in vno loco diutius vixerit, & ibi maiorem partem fortunatum habuerit, ſi deinde ad alium locum domicilium transtulerit, ibique breui deceſſerit, tūc legatum diſtribuendum eſt pauperibus primi domicilij, ita *Mant.cit.loc.n.*2.*verſ.ſed hoc in fin.*

14 Item concurrentibus ad legatum factum pauperibus, pauperes æquali egeſtate laborantibus præferendus eſt iuſtus, iniuſto, & magis bonus, minus bono, quia circa eleemoſynam hic ordo ſeruandus eſt, per tex. *in c.non ſatis* 86. *diſtinct.vbi præpoſ.num.*21.*in fin.*

15 Similiter in tali legato præferendi ſunt cōſanguinei teſtatoris exteris, dummodo ſint eodem modo pauperes, *c.cæterum diſt.*86.*ca.peruenit* 1.*q.*3. Maior enim eſt pietas in alendis conſanguineis pauperibus, quam in exteris, *Abb.in cap.peruenit num.*1.*de Arbit. et in cap.vt ſuper cot.fin.de reb.Eccl.non alien.* Multa *Surd.de aliment.tit.*1.*quæſt.*93.*num.*2.

16 Vlterius ad legatum pium, factum pauperibus debent prius admitti pauperes Moniales, quam viri, quia indigentia in Monialibus eſt magis periculoſa, quam in aliis *cap.*1.*de ſtat.regul.in* 6. & cœteris paribus Monaſteriū Monialium dicitur locus pauperior, & magis pius, probat latius poſt alios, *Surd.de alimen.tit.*1.*qu.*93.*num.*25.

17 Eodem modo in legato prædicto, debet præferri ſenex Iuueni cęteris paribus, quia ſenex eſt debilior iuuene, & in eleemoſyna eroganda præfertur, *cap.conſideranda* 86.*diſt. Ripa in tract.de remed.ad conſer.vbert.nu.*156. & refert *Surd.cit.loc.num.*27.*qui num.*28. eadem ratione dicit inualidos, & infirmos præferendos eſſe validis, & ſanis, *§.ſi quis autem vnum in Auth.de Eccleſ.tit.*

18 Dubitari ſolet in diſtributione facienda legati, facti pauperibus, an ſcilicet præferri in illo debeant pauperiores. In qua dubitatione dicendum eſt. Primò, concurrente pauperiore, qui extrema laborat indigentia, pręferendum eſſe aliis pauperibus etiam conſanguineis, & domeſticis, quia illi prius ſubueniendum eſt, *gl.in ca.non ſatis* 86. *diſt.Ripa cit.tract.num.*174. *Surd.cit.quæſt.*93.*numero* 38. Secundò, ſi inter pauperes, qui concurrunt ad legatum prædictum non adeſt, qui laborat extrema neceſſitate, adhuc eſt præferendus pauperior cæteris paribus, quia vbi maior eſt periculum, ibi potius eſt ſuccurrendum, *l.*1.*§.ſed etſi quis ff.de Carb.edict. ca.quieſcendum* 43.*diſt. Bal.in l.cum multæ num.*3.*verſ. & iſta eſt veritas, c.de donat. ante nupt. Mant.de coniect.vlt.volunt.lib.*8.*tit.*5.*n.*4.*Surd.de alim.cit.quæſt.*93.*num.*16.*& ſeqq. Grat.diſcept.forenſ.cap.*211.*num.*25.*& ſeq.* Tertiò, ſi teſtator eligit, & diſputauit certam perſonam ad diſtribuendum legatum inter pauperes electus, & executor prædictus non tenetur eligere magis pauperem, nam valet electio eius, qui pauper eſt, ad dicta per *Bal.in l.id quod pauperibus quæſt.*22.*C.de Epiſcopus, & cleric. et in l.cum quidam de leg.*2. *Bart.in l.vnum ex familia §.*1.*in fin.ff.de leg.*2. Et hoc quoad forum Cæſaris, quod vero ad forum Dei tenetur omnino eligere pauperiorem, & cauſam magis piam, alias ſuam grauat conſcientiam, prout notant *Surd.cit.loc.num.*21. *et Grat.vbi ſupra num.*27. contra *Mant.loc.ſupraalleg.nu.*6. pro quorum opinione facit, quia in dubio cenſetur relictum factum pauperiori, *Alber.conſ.*69.*num.*8.*Dec.conſ.*72.*col.pen.in primis, verſ.et ideo debent, et alij*, quos refert & ſequitur *Grat.cit.loc.num.*28. Non tamen obligatur executor ad reſtitutionem, *Meroll.cit.loc.num.*381.

19 Et generaliter loquendo legatum prædictum factum pauperibus, prius dignioribus debetur, quia ſemper digniores ſunt prius eleemoſyna ſubleuandi, *argum.l.cum quidam ff.de leg.*2. notat poſt alios, *Surd.de alimen.cit.qu.*93.*num.*29.*et alij*, qui ex hoc principio deducunt pauperem nobilem, pręferendum eſſe igno-

ignobilem, & eo magis; quia infælicißimum infortunij genus inter omnes mundi aduerſitates aliquando fuiſſe felicem, *c.conſideranda, vbi gl.86.diſt.Surd.& Grat.cit.loc.*

20 Ex dictis etiam colligitur, dote æquali indigentia preferendos eſſe Religioſos mendicantes alijs ægenis in legato pauperibus facto, faciunt dicta ſuperius verſ.item concurrentibus, vbi dictum eſt præferendum eſſe magis bonum, & perfectum minus bono, & perfecto, cum Religioſi Mendicantes perfectiorem vitæ ſtatum elegerint, probat poſt alios *Surd.de alim.tit.1. quæſt.93. num. 35. & ſeqq.* & faciunt dicta per *Mant.cit.tit.5. num.7.*

21 Obſerua hic, quod ex legato predicto pauperibus facto non poteſt erogari vnoquoque pauperi, niſi quantum ſufficit ad ſubleuandũ eius paupertatem, neque poteſt diſtributor tranſcendere menſuram diſtributionis, ita docet poſt *Bal.in repetit.l.1. num.31. de Sacroſ. Eccleſ.Mant.de coniect.vltim. volunt. lib.8. tit. 5.num.5.* Nec ſi dixerit teſtator, quod legatum diſtribuatur inter pauperes, poteſt vni tantum pauperi legatum concedi, ita *Bart.in l.1. de option.leg.Bal.cit.loc.num.31.Alex.conſil.109.num.7.li.7.* qui licet hoc intelligat, niſi aliter appareat ex coniecturis voluiſſe, vni tantum pauperi legatum erogari; tamen in hoc caſu coniecturæ aliæ non ſunt inquirendæ, cum ſub plurali loquitione, ſit loquutus teſtatur, quæ loquutio vno ſolo non eſt contenta, *l.vltima ff.ad Treb. l.vbi numerus ff. de teſtibus*. Et confirmatur, quia maior eſt pietas, & charitas, quæ pluribus prodeſt, *Fel. in cap.omnes num.4. 1.diſt.* probat *Mant.cit.loc. num.18.*

22 Quæro, an executor datus à teſtatore ad diſtribuendum legatum pauperibus poſſit, ſi pauper eſt aliquid pro ſe, & ſua familia retinere.

Reſpondent regulariter aliqui non poſſe per tex.*in cap.tua nos de teſtam.*& docet *Card. Zabar.in clem.1. col.penult. verſ. vigeſimo ſecundo de teſtam.* & non ſolum, non poteſt aliquid pro ſe retinere, ſed nec etiam aliquid poteſt dare filiis ſuis, ſi pauperes ſint, ita *Cald.conſ.31.de teſtam.*tenent alij, quos refert & ſequitur *Diana tom.8.tract.5.reſol.46.*poſſe executorem pauperem, vel Regularis ſibi cõſanguineis pauperibus, vel Monaſterio aliquid diſtribuere. & hæc opinio in foro conſcientiæ eſt ſecura, licet priuata in foro fori verior ſit, quoad ipſum executorem. Fallit tamen hæc opinio, quando executor, vel eius filij ſunt valdè pauperes, & in ſumma neceſſitate conſtituti, tunc poteſt aliquid pro ſe, vel eius filijs retinere executor prædictus, ita idem *Cald.conſ.39.cit.tit.Bened.Capr.conſ.54. num.18.*quos refert & ſequitur *Mant.de coniect.vltim.volunt.lib.8.tit.5.num.9. vbi nu.11. & ſeqq.*inuenies, quando executor prædictus poſſit ad præfatum legatum admittere ſuos filios ſpurios pauperes. Et quomodo poſſit eligere filium ſpurium teſtatoris de *Franch. deciſ.565.num.4. Dian.cit.loc. reſol.48.*

23 Et quod idem executor poſſit ad dictum legatum admittere, & eligere ſuos conſanguineos verè pauperes, nullam habet controuerſiam, & docent *Bal.in l.illud num.primo de Sacroſ.Eccleſ.Rom.in auth. ſimiliter num.3.ad leg.Falcid.Par.conſ.45. num.15. vol.3.* Quoad vero conſanguineos teſtatoris, non ſolum poſſunt eligi, ſed debent præferri, vt dictum eſt ſupra verſ.ſimiliter. Quod, ſi teſtator legauit certam quantitatem diſtribuendam ſuis conſanguineis pauperibus, debet executor eligere, & diſtribuere legatum in pauperes conſanguineos proximiores, etiam ſi alij conſanguinei ſint pauperiores, docet poſt alios a ſe relatos, *Surd. de aliment.tit.1.qu.93. num.4.*

24 Hic aduertendum eſt, quod ſi legatum ſit factum certo pauperi, qui teſtatori præmoriatur non debetur hæredibus legatarii, nec euaneſcit, ſed ad alium pium vſum conuerti debet iudicio Epiſcopi, qui finis non euaneſcit per mortem legatarii, docent *Bart. in l. pater §.Tuſculanus ff.de leg.3. Abb. in cap. nos quidam num.vltimo de teſtam.& alij*, quos refert, & ſequitur *Marant. controuerſ.tom.1.reſp.19.num.61.* Sicut eodem modò dicimus legatum factum, pro maritanda certa puella paupertate grauata, ſi moriatur puella nominata, alia dotanda eſt, vt aduertit idem *Abb. Tiraqu. de priu.pia cauſ. priu.38.* quod totum intelligunt DD. niſi teſtator contemplatus ſit perſonam legatarii, non pietatem, *Meroll. cit.loc.num.960.*

25 Dubitari poteſt in his terminis an executor, vel hæres preuenire poſſit tempus præfixum à teſtatore in diſtributione legati, facti pauperibus, & dotis dandæ pro maritandis puellis. In qua dubitatione verior videtur ſententia affirmatiua, quia nullum præiudicium conſiderari poteſt, quoad futuros pauperes, nam legatum potius credendum eſt fuiſſe factum, pro ſalute animæ teſtatoris; cui magis expedit celerius legatum ſolui ex ipſius defuncti tacita, & præſumpta voluntate, quæ habetur pro expreſſa. Et dilatio cenſetur potius data ad fauorem hæredis, qui poteſt illi renunciare; Et cum ſimus in incertis pauperibus, & puellis, non cadit affectio in futuris, quia poſſit verificari in præſentibus; ita, & latius probat *Bal.in l.poſt mortem n.10. verſic. ſed pone teſtator C.de fideicomm. Dec.in l.cum in tempus in princ.de reg.iur. Couarru. in hoc cap.tua num.5. de teſtament. Mant. de coniect.vltim. volunt.lib.8.tit.5.num.20. Carthar. dec.35. Ancharan.conſ.202. in 2. dub.* qui teſtatur de veriori opinione *Grat.diſcep. for. cap. 73.num.1.Vaſqu.de ſucceſs.progreſs.li.3. §.26. num.14.* contra *Bart.in l.cum pater §.a filia de leg.2. Angel.& Iaſ.in cit.l.poſt mortem numero 6.Simon.de Pret.de interpret. vltim.volunt.li-*

bro

bro 5.dub.2.interpretat.1.num.74.& Gennenſ. practicab.Eccleſ.qu. 220. contra quos verior eſt prima ſententia, quam etiam ex neotericis, tenet *Diana tom.8. tract. 5.reſolut.51.poſt Roderiqu.& Vaſqu.per ipſum adductos*, poſt *Meroll.cit.loc.n.325.*

Similiter, ſi teſtator legauit diſtribui pro eius anima, certam pecuniæ quantitatem poſt mortem ſuam inter pauperes, poſſe ab hærede etiam in vita ipſius teſtatoris diſtribui, de *Franch.dec.706.*vbi addentes *Ric. collect.522.& 769.*

26 Dubitari etiam ſolet, ſi teſtator voluit pauperes, quibus diſtribuendum eſt legatum, vel puellas quibus danda eſt, dos eligi, per ſeius hæredem, & æconomos, ſiue Magiſtros certæ Eccleſiæ, qui plures ſunt, & hæres vnus, quomodo eligant, & an poſſint Magiſtri eligere contradicente hærede. Et dicendum eſt Magiſtros, licet ſint tres, vel quatuor, & plures, non habere maiorem vocem in electione prædicta, quam hæres habet, ſed tantum poſſunt illi plures, quantum ipſe hæres, & probatur per tex.in *Auth.cauſa, quæ vbi gloſ. Bal.& Paul.de Caſtr. C. de Epiſc. & Cleric.* Ex quibus habemus, quid ſi committitur aliquid Capitaneo, & Antianis, tantum poteſt Capitaneus ſolus, quantum omnes Antiani, conferunt dicta *Bertran.conſ.157.volum.1.par.1.* qui tenet, quod ſi iuriſdictio competit Decano, & Capitulo, tantam iuriſdictionem habet Decanus, quantum Capitulum, probatur etiam ex *l.ſi quis Attio*, vbi vſusfructus relictus Attio, & hæredibus, debetur Attio, & hæredibus, ideſt medietas Attio, & altera medietas hæredibus, & in *l.Titius fundi ff.de hæred. inſtitut.* coniuncti in re certa habentur pro vno, quoad diuiſionem hæreditatis faciendam cum alio inſtituto,

27 Hic aduerte, quod legatum relictum per teſtatorem diſtribuendum pauperibus venientibus ad portam ſuæ domus, non poteſt diſtribui alijs pauperibus, nec etiam Hoſpiti, in quo ſunt pauperes infirmi, probat multis argumentis *Gennenſ.practicab.Eccleſ.quæſ.* 215.

Collige ſecundò, legatum alimentorum factum pauperi dici pium; probatur ex ſupradictis, & ex *l.nulla ff.de alim.& cib.leg.*aduertit *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.27.n.18.* Vnde eſt, quod licet legatum certè quantitatis regulariter non cenſetur, factum cauſa alimentorum; ſi tamen fiat pauperi præſumitur, factum in cauſam alimentorum, *l.cum hi, §.ſi annuum ff.de tranſact.Bart.in l.ſeruus ff. annu.leg.Natta conſ.379.num.2.& ſeq.Mant. de coniect.vltim.volunt.lib.3.interpret.1.dubitat.3.ſolut.2.num.7.poſt medium*, *Caualcan.de vſufr.mulier.relict.num.166. Surd.de alim.tit. 9.quæſt.8.num.14.*

28 Et licet legatum incapaci factum puta ſeruo, &c. minimè debeatur; tamen, ſi eſt alimentorum ſaltem, ſi non ratione, æquitate debetur, ita *Bal.in l.id quod pauperib. num.27. verſ.vel poteſt dici C.de Epiſcopis,& cler.Bart. Caſtr.& alij in l.ſeruo alieno §.1.ff.de leg.1.Iaſ. in l.ſi victum num.6.ff.de re iud.* multa *Surd.de alim.tit.34.4.num.13.*

29 Hic aduerte, quod legatum alimentorum factum pauperi ob eius neceſſitatem, qui ſi ad pinguiorem fortunam venerit, non debetur; quia, quod ſtatutum eſt ob paupertatem locum habet quatenus illa durat, & ea ceſſante non procedit, quod propter eam inductum eſt, *l.non tantum §.eos*, qui ibi, niſi facultates eorum aduſtæ fuerint, *ff.de excuſat. tutor. Tiraqu.in tract.ceſſan.cau.par.1.num.179.& nu. 193.Surd.de alim.tit.2. qu.5. num.7.* Eſt enim generale, quod legatum erogatum ob neceſſitatem, non debeatur niſi neceſſitate exigente, fuit dictum in *Fauentina bonorum* 27. *Iunij* 1609.*coram D.Ludouiſ.deciſ. eiuſdem* 443.*numero* 1.& refert *Marant.controueſ. libro primo reſp.35. num.3.* qui contrarium refert in legato alimentorum, *eodem loc.num.*15. Quod, ſi iterum paupertas, & neceſſitas ſuperuenit, legatum reſurgit, ita notat poſt alios *Surd. cit.tit.5.q.7.num.fin.*

30 Aduerte etiam ſiue legata ſint alimenta, ſiue legatum ſit aliud, quid diſtribuendum inter pauperes intelligitur, in dubio de pauperibus proprii domicilii teſtatoris, ita *gl.in cap.ſi pater verbo pauperes de teſtament. in 6. Abb.in cap.indicante num.4.eod.tit. de teſtam. & conſ.99.nom.5.Surd.de alim.tit.1.quæſt.92. num.12. & ſeqq.Morant.controuerſ.par.prima reſp.4.num.97.* qui alios refert dictum eſt ſupra *num.13.*Idque ampliatur etiam ſi pauper ſit alienigena, ſed tantum incolit ciuitatem domicilũ teſtatoris, quia adhuc cẽſetur eiuſdem ciuitatis, & ciuium gaudet priuilegio, *gloſ.in cap.ſtatutum §. cum vero, ſuper verbo eiuſdem ciuitatis, & ſuper verbo vnam dictam de reſcript.in 6.*aduertit *Gennenſ.practicab.eccleſ.qu.217.verſ.1.concluſ.*poſt *Bertrand.conſ. 82.vol.1.par.1.*

31 Collige tertiò, dici pium legatum, imo inter pia præcipuum, quod factum eſt Eccleſiæ Monaſteriis, & aliis piis locis, in quibus ſenes, debiles, & Infantes, & aliæ perſonæ Miſerabiles, & languidæ aluntur, & alia charitatis opera exercentur, *Specul.inſtrum. edit.nu.62.* indubitatum eſt, & colligitur ex *cap. relatum 11.de teſtam.& ex l.priuilegia c.de Sacroſ. Eccleſ.* & proinde in eo locum habet diſpoſitio, huius text.*cap.tua nobis*, & gaudet priuilegijs omnib.piæ cauſæ, *Gennenſ.practicab. Eccl.qu. 166.num.3.*

32 In his terminis controuertunt DD.cui debeatur legatum ſimpliciter factum Eccleſiæ, quæ in ſpecie non eſt expreſſa per teſtatorẽ. Alij enim dicunt legatum eſſe nullum tamquam incertum, *argum.l.ſi ita fuerit poſt princip.& l.ſi quis de pluribus de reb.dub.& l.cum ex pluribus de manum. teſtam.* in quibus iuribus vitiatur legatum ratione incertitudinis.

Alij.

Digitized by Google

Alij verò dicunt legatum deberi Eccleſiæ Romanæ, tamquam excellentiori, & cum ſit caput aliarum Eccleſiarum, totius orbis terrarum, *l.inter Claras de ſum.Trin. & fid.Cath.* & verba teſtamenti debent intelligi de nobiliori ſignificatione, *l.his verbis ff. de hæred.inſtit.* refert *Mant.de coniect.vltim. volunt.lib.8. tit.6.nu.3.& 4.* Vltimi vero tenent legatum prædictum deberi Eccleſiæ eius ciuitatis, in qua teſtator habuit domicilium, & hoc eſt magis communis, & verior ſententia, prout teſtatur *eod.loc. Mant.num.4. verſ.tertia*, eſt verior opinio poſt alios per ſe relatos, & eſt deciſum in §.*ſi quis in nomine in Auth. de Eccleſ.tit.* & hanc dicit eſſe Eccleſiam ipſius teſtatoris, *Morant.controuerſ.tom. 1. reſp.4.nu. 96.* & Eccleſiam parochialem, *Barboſ. de iure eccleſ.lib.3.cap.24.n.92.*

33 Sed ſi teſtator legauerit Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Vli.& in Ciuitate plures ſunt Eccleſiæ huius inuocationis, nec apparet ex coniecturis de qua Eccleſia loquutus eſt, legatum debetur Eccleſiæ parochialis ipſius teſtatoris, ſi vocetur ſub titulo Sanctæ Mariæ, iuxta ſupradicta hic *verſ.præced.* & dicta por *Barboſ.cit. loc.* poſt *Mant.cit. tit.6.num.6. verſ.ſed aduertendum*. Sed ſi Eccleſia parochialis non habet talem inuocationem, ſed aliæ ſunt Eccleſiæ, quæ illam habent, tunc legatum debetur Eccleſiæ pauperiori talis inuocationis, niſi aliter appareat ex coniecturis, dicitur in *cit. §.ſi quis in nomine, gl.indicante in verbo monaſterio de teſtam.* aduertit *Mant.cit.tit.6.num.6. Barboſ.cit.num.92.qui teſtatur de communi*. Si vero vnica Eccleſia talis inuocationis Sanctæ Mariæ non in ciuitate, ſeu loco teſtatoris inueniatur, ſed in eius territorio illi debetur legatum, iuxta deciſionem tex. *cit. §. ſi quis in nomine*.

34 Si teſtator legauerit Eccleſiæ, vel ſuæ Eccleſiæ parochiali, & duas habuerit Eccleſias parochiales, in quibus æqualiter, & promiſcuè ſacramenta recepit, nec ex coniecturis appareat de qua loquutus ſit teſtator, tunc eſt locus gratificationi Epiſcopi, refert *Conarru. cap.indicante de teſtam. num.2. Coſta in cap. ſi pater verbo pauperes num.13.de teſtamen.in 6. Barboſ.qui alios cit.alleg.cap.27.num.93.* Dixi procedere gratificationem Epiſcopi, niſi appareat ex coniecturis de qua Eccleſia ſenſerit teſtator. Coniecturæ vero ſunt, ſi in vna ex dictis Eccleſijs teſtator ſepulturam elegerit; ſi alteram magis diligebat. Si in vna magis, quam in altera verſari conſueuit, ita *Mant.de coniect.vltim.volunt.lib.8.tit.6.nu.6. verſ.ſed aduertendum in fin.& verſ.ſeq.* Vel ſi vna ex dictis Eccleſiis, erat intra propriam parochiam teſtatoris, ita *Conar. cit.cap.indicante ſub num.2.*

35 Quod, ſi legatum relictum eſt Eccleſiæ alicuius Sancti, quæ in Ciuitate, & Diœceſi teſtatoris non inuenitur, deberi Eccleſiæ Cathedrali, tenet *Mant.de coniect. vltim.volunt. cit.tit.6.num.7.Genuenſ.in prax.cap.72.num.5. vltimo impreſs.poſt eap. & Fel. per eum adductos*, & alij innixi diſpoſitioni tex.*ſi quis in nomine cit.Auth.de Eccleſ.tit.* Sed verè tex.prædictus non dicit legatum deberi Eccleſiæ Cathedrali, ſed Eccleſiæ ciuitatis, in qua teſtator domicilium habuerit, quam cum *Maranta, & Barboſ.diximus verſ.in his terminis*, dici Eccleſiam Parochialem, ſed verè pro Cathedrali, facit magis communis ſententia.

36 Solent in hac materia quærere DD., ſi teſtator legauerit Eccleſiæ Parochiali, ſimpliciter, Sancti nomine non expreſſo, & tempore teſtamenti habitabat in vna parochia, & tempore mortis in altera, cui parochiæ debeatur legatum.

Reſpondent nonnulli DD. deberi legatum Eccleſiæ, in qua erat teſtator tempore teſtamenti, ea ratione, quia in legatis attenditur tempus teſtamenti, per *l.ſi ita ff.de aur.& argen.leg.l. ſi cognatis ff. de reb.dub.& l. peto §. frater ff.de leg.2.* vbi legatum factum cognatis debetur illis, qui erant tempore teſtamenti non ijs, qui erant tempore mortis, tenent *Roman.in auth. ſimiliter nu.91.c.ad leg.Falcid.* refert *Mant.de coniect.vltim.volunt. lib.8. tit. 6.num.18.* Et hoc niſi legatum credendum eſt fuiſſe factum habita conſideratione ad ſepulturam, & conſequenter debetur Eccleſiæ parochiali, in qua erat tempore mortis, niſi alibi elegerit ſepeliri, vt aduertit idem *Mant. cit.loc.poſt Ioan.Andr.& Domin.in ca.cum quis de ſepult.in 6.*

Alij vero DD. contrarium reſpondent ad quæſitum, & tenent etiam quod legatum, ſit magnæ quantitatis, & excedat onus ſepulturæ deberi Eccleſiæ parochiali, in qua erat tempore mortis, ſi teſtator in tantum mutauerat domicilium; adducunt *l. placet, & l. ſeq.ff.de liber. & poſth.*, Ex quibus argumentant inſpiciendum eſſe tempus moris, tenet *Petr.de Anchar.in cit.cap.cum quis de ſepulturis*, quam ſententiam iudicat magis æquam, & iuri conſentaneam, *Boer.deciſ.176. num.4.* & ſequitur *Mantic.cit.loc.poſt relata contraria ſententia*, qui bene reſpondet ad *l. qua in contrarium adducunt aduerſarij*. Hæc ſecunda ſententia videtur magis communis, & probabilior. Tertiam ſententiam tenet *Genuenſ. practicab. Eccleſ.quæſt.399.* quæ licet ſit ſingularis eſt tamen æquitati proximior, nempe legatum prædictum deberi Eccleſiæ parochiali, quæ maius onus ſuſtinuit in habendo curam parochiani teſtatoris, *arg.tex.cap.cum quis de ſepultur.* Vbi in principio diſponitur Canonicam portionem deberi Eccleſiæ parochiali, in qua parochianus audit diuina, & percipit ſacramenta, quaſi iura conſiderent onera. Vnde iudicat ipſe *Genuenſ.* eſſe contra rationem naturalem prædictum legatum tolli ab Eccleſia, in qua teſtator per plures annos habitauit, & percepit ſacramenta, & dari Eccleſiæ, in qua teſtator per paucos dies habitauit,

uit, & mortuus eſt. Prædicta procedunt, niſi aliter appareat ex cõiecturis plura in his terminis vlterius, *Marant. controuerſ. par.4. reſp.*88.

37 Vlterius, ſi legatum ſit factum omnibus Eccleſijs ciuitatis, ad illud non admittuntur Eccleſiæ poſtea conſtructæ, docent *Bald. in l. qui filiabus in fin.principij de leg.* 1. & ibidem *Rapha.Cuma.& Imol.num.*1 *& num.*2. qui reſtringendo ſententiam dicit legatum prædictum cenſeri, factum tantum, Eccleſijs conſtructis tempore teſtamenti, non tamen ijs, quæ fuerunt conſtructæ poſt teſtamentum, adhuc viuo teſtatore, hanc etiam opinionem, ſequitur *Mantic.de coniect. vltim. volunt.lib.*8. *tit.*6. contra *Iaſ.in d.l. qui filiabus num.*12. *&* 13. qui admittit ad legatum prædictum etiã Eccleſias futuras, cui opinioni, & eius rationibus, bene reſpondet *Mant. cit.loc. num.*10. *& ſeqq.*

38 Obſerua etiam, quod ſi legatum ſit factum Eccleſiæ, in qua teſtator elegit ſepulturam; ſi deinde teſtator reuocauerit electionem, & alibi ſepeliri elegit, dicitur quoque ademiſſe legatum; cum enim ceſſat cauſa finalis legati, ceſſat quoque legatum, *l.cum tale §.falſam cauſam db condit. & demonſtrat. & l. demonſtratio §.quod autem verſ. at ſi conditionaliter eod.tit.* Et defectus cauſæ futuræ, facit legatũ deficere, *l.Epiſtolam in princ. ff. ad Trebell.* Et legatum relictum ob cauſam, tacita voluntate intelligitur ademptum, ſi cauſa non impleatur, *l.*2 *de his*, quæ ſub modo, tenent hanc opinionem, *Bal.in l. ſi filia §.fin. ff. famil. herciſcund. & in l.*1. *C.de falſa adiecta legato nu.*12. *Abb.in ca.in noſtra num.*14. *de ſepult. Mantic.de coniect. vltim. volunt.lib.*12. *tit.*2. *numero* 33. *Cancer.lib.*3. *var.cap.*20. *num.*184. *Genuen. practicab. Eccleſ.quæſt.*448. *Thor. in ſum. prin. piar.cauſ.priuil.*213. *Pepon.lib.*2. *tit.*8. *arreſt.*5. *Morant.controuerſ. reſp.*9. *num.*59. *tom.*1. *qui alios citat.* Prædicta procedunt, quando ſepultura fuit cauſa finalis legati, ſecus tamen eſt, quando fuit tantum cauſa impulſiua, tunc enim legatum non cenſetur ademptum, prout optimè probat argumentis, & auctoritatibus, *Marant.cit.reſp.*9. *per totum.*

39 Obſerua quoque, quod ſi legatum factum ſit Eccleſiæ certæ, ſi illa deſtruatur, legatum non ſit caducum, *Grat. diſcept. for. cap.* 131. *num.*15. ſequitur *Marant.cit.reſp.*9. *num.*68. & proinde legatum prædictum Eccleſiæ Romanæ debetur, vt ijdem *Grat.& Morant.notant*; quod procedit, quando legata eſt certa quãtitas; ſed ſi legata fuerunt alimenta miniſtris Eccleſiæ contemplatione Eccleſiæ, ſi Eccleſia conſtructa perierit, legatum alimentorum non debetur, quia cum ſit factum ijs, qui Eccleſiæ inſeruiunt, ceſſante ſeruitio, ceſſat legatum, firmat *Surd.de alim.tit.*5. *qu.*6. *n.*25. & ſequitur *Gratian.cit.loc.n.*21.

Eodem modo debetur legatum factum Eccleſiæ conſtruendæ, quæ deinde non potuit conſtrui, probat idem *Morant. cit.reſp.*9. *numero* 69. *qui alios adducit.* Et quod Eccleſiæ, vel hoſpitali conſtruendo, abſque ſcrupulo legari poſſit, & hæreditas relinqui, docet *Grat.diſcept.foren.cap.*358. *num.*1. *tom.*2. poſt *Mantic.de coniect. vltim. volunt.lib.*8. *tit.*6. *nu.*12. licet non poſſit donari ſecundum *Abb. in cap.nos quidem num.*2. *de teſtam.* qui rationem diuerſitatis reddit, etiamſi nec locus edificij fuerit deſignatus, *Meroll.tom.*3. *diſp.*6. *cap.*39. *num.*15.

Quæres, quid dicendum, ſi teſtator reliquit mille pro conſtruenda Eccleſia, quam deinde ipſe teſtator in vita ſua ædificauit, erogatis tantum quincentis.

Reſpondetur, poſſe Epiſcopum exigere, ab hæredib. reliquos quincentos, & illos conuertere in vtilitatem ipſius Eccleſiæ, ita *Meroll.*3. *par.diſp.*7. *cap.*5. *num.*359.

41 Legatum, ſi fiat Eccleſię in qua eſt Confraternitas, vel collegium, debetur ipſi Eccleſiæ, non vero Confraternitati, ſiue collegio, quia illius cõtemplatione potius cenſetur, factum *argum.l.ſtatua ff.de vſufruct. Innocen. & Ioan. Andr.in cap. cum ſuper de cauſ.poſs. & propr. Mant. de coniect. lib.* 8. *tit.*6. *num.*15. Eodem modo legatum relictum Altari alicuius Capellæ, intus Eccleſiam conſtructæ debetur Rectori Eccleſiæ, non vero Altari, tenet *Abb.in cap.*1. *num.*3. *de ſucceſs.ab inteſt.* notatum eſt de oblationibus hoc *lib. annotat.*25. Quod ſanè intelligendum eſt, niſi legatum factum ſit intuitu Altaris, non Eccleſiæ, & Altare habeat diſtincta bona, tunc etiam legatum debetur Rectori Altaris non Eccleſię, *Felin.in cap.dilectus num.*4. *de off.ordinat.& in cap. ex parte* 5. *num.*4. *de reſcript. Mantic. de coniect.lib.*8. *tit.*6. *num.*16. Et hoc niſi ex coniecturis appareat legatum, factum fuiſſe intuitu confraternitatis, vel Altaris, quia tunc confraternitati, vel Altari debetur, vt notat idem *Mantic.* & ſequitur *Genuenſ.in prax.ca.*72. *num.*4. *ſecundum vltimam impreſs.* qui nõnullas coniecturas pro confraternitate, vel Altari adducunt.

42 Quærunt hic DD. legatum, factum Epiſcopo, vel Rectori Eccleſiæ, cui debeatur, Eccleſiæ ne, an Epiſcopo, vel Rectori? Et communiter reſpondent, quod aut legatum, factum eſt ab extraneo, aut à propinquo; in primo caſu, videtur factum intuitu Eccleſiæ, & proinde illi debetur; in ſecundo vero caſu cenſetur, factum intuitu perſonæ, & proinde illi non Eccleſiæ debetur; prędicta intelliguntur vera, niſi coniecturæ pro altera parte præponderent, explicat latè *Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.*8. *tit.*6. *num.*17. *& ſeqq.* Et non ſolum, quando factum eſt legatum à propinquo, cenſetur factum intuitu perſonæ, ſed etiam quando factum eſt ab amico familiari, is enim conſanguineo æquiparatur, *Bald.in l. vt vim num.*6 *de iuſt. & iur. Iaſ. in l.qua dotis num.*74. *ff. ſolut.matrim. Tiraq. in l.ſi vnquam*

num.

Digitized by Google

*num.79. de reuocand.donat. Bald.in auth.licentiam num.2.de Epiſcop.& Cler.Couar.tom.1.in cap.requiſiſti num.7.de teſtam.*Similiter, ſi legatum factum fuit Epiſcopo, vel Rectori benemerito, tunc adhuc cenſetur factum intuitu perſonæ, *Socin.in l. ciuibus num.14. de reb. dub.& alij*, quos refert & ſequitur *Mantic.de coniect.cit.tit.6.num.19.* Qui vlterius *num.20.* addit, quod legatum factum Epiſcopo, vel Rectori propinquo, familiari, vel benemerito etiamſi ſit expreſſum nomen Dignitatis iudicatur factum contemplatione perſonæ, *Abb.conſ.93.num.2. lib.2.* Sicut è conuerſo, quando legatum factum eſt Epiſcopo, vel Rectori, ab extraneo cenſetur factum intuitu Eccleſię, etiam ſi teſtator expreſſit nomen proprium Epiſcopi, vel Rectoris, *Abb.cit.loc. & in cap. requiſiſti num.23. Bart. Paul. Caſtr. Socc.ſen.& alij in l.ciuib.de reb.dub. Ruin.conſ. 202.num.13.lib.2.Mant. & Couar. cit.loc.contra Card.*

Quod, ſi teſtator legauit Epiſcopo, vel Rectori Eccleſię ob cauſam, quam reſpicit fauorem ipſius Eccleſiæ, vel animę teſtatoris, tunc quia in ambiguis eſt inſpicienda cauſa legati, *l.vxorem in princ.de leg.3.* merito cenſetur factum legatum intuitu Eccleſiæ, *Bart.in l.pater filius §.Tuſculanus in fin. & in §., vndum cit.tit. & in l.cum pater §. dulciſſimis de leg.2. Soc.in cit.l.ciuil. num.14.* Eodem modo conſeruat factum legatũ intuitu Eccleſiæ, ſi qualitas rei legatæ id demonſtrat, puta, ſi legatæ ſint veſtes Eccleſiaſticæ, calix, patena, & ſimilia DD. communiter, in *cit. cap. requiſiſti de teſtam.Soc.in d.l.ciuibus num.14. Mant.cit.loc. verſ.ſecundo debet poſt n.19.*

43 Legatum vero factum Canonicis, debetur ipſis Canonicis non autem Eccleſiæ, docet *Abb.in cap.requiſiſti de teſtam.* vbi etiam *Couarr.num.10. Socin.qui teſtatur de communi in l.2.ff.de reb.dub.* ſequitur *Mant.de coniect.vlt. volunt.lib.8.tit.6.num.22.Genuenſ.in prax. ca. 72.num.7.& practicab.eccleſ.qu.401. Menoch. de præſumpt.lib.4.præſumpt.113. num.6.Grat. diſcept. for.cap.533.num.18.Barboſ. de cap. & canon.cap.44.num.26. & alij*, qui omnes aduertunt legatum prædictum ſpectare collegio, & Menſæ Capitulari, non autem ſingulis de Capitulo; & proinde non eſſe diuidendum æqualiter inter Canonicos, ſed eſſe diuidendum inter eos eo pacto, quo cætera ipſius capituli bona diuidi ſolent, & plus vni, quam alteri detur, habito reſpectu Ordinis Sacri, ſeu antiquitatis, vel alterius qualitatis vniuſcuiuſque ſecundum Eccleſiæ ſtatuta, & conſuetudinem, ita DD. prędicti, ac etiam *Cauall. comm.contra comm. quæſt.278. ad med. par.1.* Et licet ſint, qui contrarium ſentiant, tamen hanc contrariam ſententiam declarant citati Authores locum habere, quando adeſſe coniecturæ, quod Canonici fuerint contemplati, vt ſinguli, puta, ſi præceſſerint merita ſingulorum, vel ſi legatum non poſſit conuenire ipſi Collegio, ſed ſingulis, ita *Grat.Barboſ. & alij ſupracitati.*

44 Debetur tamen legatum Eccleſiæ, & non clericis, quando clerici non eſſent ſæculares, ſed Regulares, qui non poſſunt habere proprium, *cap.requiſiſti de teſtam. Socin.in l.ciuib. in fin.ff.de reb.dub.& in l.1.num.20. & 21.ff.de vulgar.& pupill. Grat. cit.cap.533. num.15. in fin.* qui etiam damnat conſuetudinem admittentem legata, acquiri Religioſo, per ſententiam *Calder.conſ.4.de conſuetud.*

45 Hic aduerte, quod ſi legata fuerit notabilis quantitas pecuniarum Canonicis pro Miſſis celebrandis, non poſſunt Canonici poſt mortem teſtatoris diuidere inter ſe pecuniam, & celebrare Miſſas iuxta eleemoſynas ſolitas dari pro celebratione Miſſarum, ſed tenentur pecuniam cõuertere in annuos redditus, & in perpetuum celebrare Miſſas conuenientes rtdditibus; & hoc niſi aliud ex coniecturis appareat, vel niſi modica pecunia, ſit legata, probat *Genuenſ. in prax.cap.71. num. vltim.in annotat. & practicab.Eccleſ.quæſt.41. num.3.* & hoc potiſſimum ex coniectura tacitamente teſtatoris, cui vtilius eſt, quod in perpetuum celebrentur Miſſæ, latè *Morant.parte 1.controuerſ.reſp.29.per totum.*

46 Diximus legatum factum Clericis Regularib. omnino cedi beneficio Eccleſię, vel Monaſterio, non vero ipſis Regularibus in particulari. Idque ampliatur, vt etiam inuito Regulari, cui factum eſt legatum poſſit à ſuperiore Monaſterij acceptari, *Bal. in l. ex repudiatione num.1.de fideicomm.* Niſi legatum ſit factum ſub conditione, ſi Regularis creatus, ſit Epiſcopus, tunc enim poſt impletam conditionem, legatum non cedit vtilitati Monaſterij, ſed Eccleſię Epiſcopalis, licet ſecus pendente conditione, *Mant.de coniect. vltim.vol. lib.8.tit.6. num.27.*

47 Quod, ſi legatum factum eſt ſimpliciter Monaſterio, intelligitur de Monaſterio poſito in patria ipſius teſtatoris, prout docet *Pariſ.conſ.24.num.4. lib.3.* ex ſequitur *Mant.cit. tract.lib.8.tit.6.num. 8.Genuenſ.in prax.ca.72. num.15.* Verum, ſi in dicto loco plura Monaſteria reperiuntur, legatum cenſetur factum Monaſterio pauperiori, tenent communiter DD.per tex.in *§.in nomine Auth.de Eccleſiaſt. tit.argum.l. ſi quis ad declinandum §.vbi autem verſ. ſin autem de Epiſc.et cleric.gl.in cap.indicante in verbo Monaſterio de teſtam. Socin.ſen. in l.quæ conditio §.cum ita num. 2. de condit. et demonſtrat.* & eſt commune; & ſi concurrat Monaſterium Monialium, & Virorum cum æquali paupertate, præferri debet Monaſterium Monialium, quæ pauperiores iudicantur, & proinde debent magis ſubueniri, quam Viri, qui poſſunt ſibi melius proſpicere, *Mantic.cit.tit.6.num.6. verſ.et ex hoc, et alij multi*, quos congerit *Barboſ.de iure Eccleſ.lib. 3.cap.27.num.94.vbi etiam refert*, quod inter ipſas Moniales præferri debent illæ, quæ poſt

ma-

malam vitam ad meliorem conuerſæ ſunt, Religioſis Virginibus, quod intellige concurrente æquali paupertate.

48 Quæ legata poſſint reliqui, & quæ non, at quæ acceptari per Fratres Minores de obſeruantia Sancti Franciſci, vide latè adducta per *Marant.tom.1.controuerſ.reſp.41.* vbi in hac materia adducit Decretum Sacræ Congregationis Fabricæ principis Apoſtolorum de Vrbe, & *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.27. num.75.& ſeqq.*

49 In his terminis generaliter notandum eſt, quod legatum factum profeſſo, etiam expreſſo nomine proprio, Monaſterio debetur, quia cenſetur factum contemplatione Eccleſiæ, *argum.text. Clem. dudum in verbo indirectè de ſepult.* etiam ſi interim profeſſus moriatur, *l. filiofamilias,* vbi *Bal. et Socin.num.4. de condit. et demonſtrat.de Ponte conſ.6.num.72.et 73. li. 2.Morant.controuerſ.tom.1.reſp.5. numero 32.* Hinc ex tali legato deberi quartam Epiſcopo, firmat *Lauor.var.elucubr.titul.11.cap.16. num.89.*

50 Collige 4. dici legatum pium, quod relictū eſt pro ſepultura, & Monumento conſtruendo, *Tiraquel. de priuileg.piæ cauſ.in præfat.col. 19. in paruis verſ. item legatum factum ad reſtitutionem, Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt.115.num.25.Intrigliol.ſingul.97. numero 150.Ricc.in prax.4.par.reſol.352.numero 2. Nouar.in addit.adde Franch. dec.565. verſ. et quod pro ſepultura, Barboſ.de iure Eccleſ. lib.3. cap.27.num.20.qui alios citat.* Et vlterius addit dici legatum pium, quicquid relictum eſt pro ſepultura, & pro ſepeliendis mortuis, ſeu funeris impenſa. Et hoc caſu ſumptus pro conſtructione ſepulturæ debet commenſurari iuxta defuncti facultates, *l.ſi quis ſepulchrū §. funus ff. de relig. et ſumpt. fun.* Quod ſi certum legatum factum, ſit pro conſtructione ſepulturæ ſub certa forma, puta centum ducatorum, ſi illa centum non ſufficiunt, conuerti poſſunt in alium pium vſum arbitrio Ordinarij, ſeu in aliam ſepulturam, docet *Lauor.var.elucub.tit.2.cap.9.n.92.*

51 Collige 5. dici pium legatum, quod relictū eſt pro ornamentis Eccleſiaſticis, vel pro eis, ſeu pro fabrica Eccleſiæ, vel luminaribus, vel alijs ad diuinum cultum temporalem, vel perpetuum pertinentibus, *cap.fin. de teſtam.* notat *Specul.tit.de inſtrum.edit.num.62. in fin.* Quod ſi Eccleſia non indigent ornamentis poſſe per Epiſcopum legatum in talem cauſam commutari in alium pium vſum, probat abundanter *Genuenſ.practicab.Eccleſ.qu.214. num.4. et ſeqq.* licet ipſe in fine eiuſdem quæſtionis conſulat recurrendum eſſe ad Sedem Apoſtolicam, vt tutius agatur, & faciunt infra dicenda.

52 Non ſolum poteſt teſtator legare, quod conſtruatur Eccleſia, ſed etiam poteſt Eccleſiæ conſtruendæ legare aliquam quantitatem, *cap.nos quidem de teſtam.l.ſeruos ff.de alim.et cibar.legat.vbi Bart.* dicit, non ſolum poſſe legati tali Eccleſiæ, ſed etiam illam poſſe inſtitui, ſicut poſthumus alienus, *l. Gallus §.ille caſus ff.de liber.et poſthum.* licet Eccleſię conſtruendæ donari non poſſit, *cap. Abbate ſanè de ſent.et re iudic.in 6.* niſi quando donatio fit alijs, qui promitterent illam reſtituere Eccleſiæ ædificandæ, tunc enim adeſt perſona, cum qua contrahitur; vel niſi Notarius ſtipularet pro Eccleſia conſtruenda, in his .n. duobus caſibus, valet etiam donatio facta Eccleſiæ conſtruendæ, ita *Bart.in d. l. ſeruos,* contra quam ſententiam mordicus, defendit *Grat. diſcept. for. cap.358. num. 34.* veriorem eſſe ſententiam indiſtinctè valere donationē factam Eccleſiæ conſtruendæ, quaſi promiſſio fiat Deo, qui pro Eccleſia eſt præſens, & acceptat, qui bene *reſp.cit. capit. Abbate ſane.*

53 Aduerte, quod legata facta Eccleſiæ conſtruendę, vel alio pro loco conſtruendo debent tradi, ſine aliqua diminutione, ita ut etiā fructus medij temporis ſint illi aſſignandi, quia dies in hoc caſu non dicitur apponi fauore hæredis, ſed Eccleſiæ, nam ſi illa fuiſſet conſtructa tempore teſtamenti, teſtator reliquiſſet de præſenti non in diem, ita *Abbat.in cap.nos quidem num.7.de teſtament.* vbi etiam *Cardin.col.vltim.in princ.qu.8.et Imol.col.3.in fin.num.16.* probat *Genuenſ. practicab.Eccleſ. qu.248.et Grat.cit.cap.358. num.15. et ſeqq.,* qui *num.20.et ſeqq.* ampliat dictum etiam ſi fuiſſet per Epiſcopum data dilatio hæredi ad conſtruendam Eccleſiam, quia talis dilatio, non debet hæredi prodeſſe, vt faciat fructus ſuos, *Bart.conſ.58.in fin.lib.2.*

54 Quod ſi Eccleſia, vel Monaſterium in certo loco conſtitui legatum, ibidem non poſſit ædificari; tunc poteſt Epiſcopus illud in alio loco conſtrui mandare, & ſic locum commutare, *Monet.de commun. vltim. volunt. cap.5. num.330.Gambac.de off.leg.lib.6. num.227. et ſeqq.Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.27.numero 49.*& patebit latius ex infra dicendis, quando Epiſcopus poſſit pias diſpoſitiones commutare.

55 Collige 6. dici legatum pium, quod factum eſt pro exoneratione conſcientiæ, & pro emendandis foris factis, arguè pro tale ablatis incertis, diſtribuendum pro tali cauſa Eccleſijs, pauperibus, ac alijs pijs locis, vel miſerabilibus perſonarum, dicitur enim hoc legatum quaſi Deo factum, & pro ſalute animæ, dicit *Addit.ad ſpecul.tit.de inſtrum. edit. n.62. lit.G.*& proinde dici multo magis, quam aliū pium, cum abſolutè neceſſe, ſit hæc debita reſtitui ad effugiendum ęternæ damnationis periculum, & gaudere priuilegijs omnibus piarum cauſarum, aſſerit *Morant. controuerſ. tom.1.reſp.22.num.14.et ſeqq.Nouar.in addit. adde Franch.dec.565. verſ. adde autem, et in trac.de incert.et mal.ablat.priuil.1.num.11. et 12.Thar.in ſumm. priuil.piar.cauſ. priuil. 112.*

col.

col. fin. & priuil. 250. Monet. de commut. vltim. volunt. cap. 4. quæſt. 3. num. 52. Grat. diſcept. for. c. 379. ferè per totum, Valer. de diff. inter vtrumque for. verbo legatum diff. 3. in fin. Bonac. tom. 2. de contract. diſp. 3. qu. 17. punct. 8. §. 2. in prima propoſ. verbo idem cenſeo.

56 Hoc legatum exequitur hoc modo, primo ſoluitur Domino, à quo acceptum fuit, ſi inueniri poteſt, quia ſi peracta diligenti perquisitione, inueniri minimè poteſt, tunc pauperibus, vel aliis piis operibus elargiendum eſt, nec neceſſario elargiendum eſt pauperibus, cum ſufficiat illud ſolui quoque pio operi; & tunc dicitur ſolutum Chriſto Domino, qui eſt hæres vniuerſalis omnium incertorũ, probat abundanter, & doctè iuxta ſui morem, *Morant. controuerſ. 1. lib. reſp. 22. numero 60. & ſeqq. qui num. 62.* ex hoc dicit nullum ius competere pauperibus ad petendum hoc legatum, licet licitè poſſit illud eis darij, & ſolui. Sed hodie ex priuilegio Fabricæ Sancti Petri, hoc legatum poteſt exigi per commiſſarios Fabricæ, vt dicemus infra §. 2. *verſic. ſimiliteo cedunt.*

57 Dubitatur, an executor datus ad ſoluendũ legatum hoc male ablatorum, vel foris factorum poſſit conueniri a creditoribus teſtatoribus ad ſoluenda debita maturata in vita teſtatoris. Partem affirmatiuam poteſt defendi, quia lapſis ſolutionum terminis dicitur defunctum iniuriam inferri creditoribus nõ ſoluendo; vnde peccat in non ſoluendo in termino, & frangitur promiſſio *cap. 1. & 3. de pactis*; Et dicto termino elapſo retinetur alienum inuito Domino, *l. doli §. circa de except. dol.* Vnde merito videtur dicendum poſſe executorem prædictum compelli ad ſolutionem, tenet *Specul. tit. de inſtrum. edit. num. 69. verſ. ſeptuageſimo tertio, de hoc autem quæritur*, vbi *Addit. lit. D.* & ſequitur *Archid. in cap. ſi res in princ. qu. 6.* & videtur ſentire *Vincent. de Franch. dec. 612. num. 4.* Pars negatiua, & ſic opinio, quod talis executor ſiue ad emendanda foris facta, ideſt pœnas propter delicta incurſas, ſiue ad reſtituendum male ablatum, non poſſit conueniri a creditoribus prędictis videtur iuri conformior, iuxta notata per *Alber. in dictionar. verſ. foris facta ad fin.* & *Bald. in l. id quod pauperibus quæſt. 8. num. 21. C. de Epiſcopis, & cler. Capr. de execut. vltim. volunt. membr. 6. num. 138.* quos videtur ſequi in vtroq; executore tam foris factorum, quam malè ablatorum, *Grat. diſcept. for. cap. 329. nu. 11. & ſeqq. qui num. 16. et ſeqq.* Vlterius probat, quod legatum factum ad ſatisfaciendum creditoribus, non dicitur ad pias cauſas, & inter ſatisfactiones debitorum, & pios vſus ſit differentia, iuxta dicta per *Tiraqu. de priu. piæ cauſ. in præfat. in fin.*

58 Legatum hoc pro exoneratione conſcientiæ, ac malè ablatis incertis, poteſt liberè per R. Fabricam Sancti Petri exigi, nam prædictæ Fabricæ applicata fuerunt per Pium V., ac declarauit Sacra Congregatio, prout refert poſt *Quarant. Marant. controuerſ. reſp. 22. num. 82. par. 1.* quæ Fabrica poteſt legata prædicta vindicare etiam ab Ordinarijs locorũ, prout diſponitur per Sacram Congregationem alleg. declaratione.

59 Dubitatur in his terminis, an legatum factum Eccleſiæ, vel alio pio loco, pro ſalute animæ præſumatur factum pro malè ablatis, & reſtitutione facienda, vel potius ex liberalitate. In qua dubitatione tenet *Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 3. num. 34. et alij*, quod prædictum legatum credẽdum eſt fuiſſe factum ex liberalitate, & pro remiſſione peccatorum, non vero pro malè ablatis in dubio. Contrariam ſententiam defendit *Genuenſ. practicab. Eccleſ. quæſt. 439. in fin.* nempe credendum eſt legatum, fuiſſe factum pro reſtitutione, ſi teſtator negationem, vel exercitium exercuit, in quibus ſolent commiſſi fraudes, vel ſi habuit malam famam vſurarij.

60 Poteſt teſtator grauare heredẽ, vt reſtituat malè ablata tantæ quantitatis, ſecundum quam iurauerit petens illa, cuius iuramento ſtatur, *Ioan. Andr. in cap. quamquam de vſur. in 6. Bald. in l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. Burſat. conſ. 226. num. 108. vol. 3.* Sicut poteſt Epiſcopus ſtare iuramento petentis vſuras, ſi teſtator grauauerit hæredes de reſtituendo malè ablata, dummodo præcedat aliqua notitia, *Io. Andr. et Bald. cit. loc. Ang. de Aret. trac. de teſtam. in gl. item reliquat pro incertis, et malè ablatis.*

61 Conferunt DD. huic legato facto pro malè ablatis, pro exoneratione conſcientiæ, atque pro emendatione ſatisfactorum nonnullos fauores, & priuilegia. Primo dicunt illud eſſe irreuocabile; & habere, vim confeſſati debiti, licet ſit factum parte abſente, *Angel. in l. cum quis decedens §. Codicillis de leg. 3. Afflict. dec. 164. num. 5. Franc. Marc. dec. 46. parte prima, Viui. dec. 412. num. 24. lib. 3. Genuen. practicab. Eccleſ. quæſt. 170. Nouar. ad dec. de Frãch. 565. verſ. tertium priuileg. Morant. qui omnes adducit controuerſ. tom. 1. reſp. 22. num. 16. & ſeqq.* An vero tale legatum factum in primo teſtamento iudicetur reuocatum per ſecundum teſtamentum, in quo de illo non ſit mentio, *Genuenſ. practicab. Eccleſ. qu. 485. Marant. cit. loc. num. 24.*

62 Secundò dicunt DD. hoc legatum factum pro exoneratione conſcientiæ, ac reſtitutione malè ablatorum minuere legitimam filio debitam, ita notat *Morant. cit. loc. num. 21.* vbi refert omnes pro hac ſententia poſt *Nouar. cit. loc. verſ. ſextum priuilegium, & in tract. de incertis, & male ablat. priuil. 5. num. 5. & ſeq. et priuil. 6. num. 8. et ſeq.* & hæc eſt magis vera, & communis ſententia contra *Ioan. Dominic. Coſcia I. C. Comitem Palatinũ, et in almo Gimnaſio Neapol. iuris Pontificij profeſſorem primarium virum non vulgaris litteraturæ in ſuis*

Digitized by Google

reſponſ.Miſcell.qu.6.num.8.qui tenet,quod legatum ad exonerationem conſcientiæ, non minuat legitimam cuius opinio vera eſt in aliis piis legatis,vt dicemus inferius.

63 Tertiò DD. fauore huius legati facti pro reſtitutione malè ablatorũ, & ex oneratione conſcientiæ dicunt illud deberi rupto teſtamento ob præteritionem filiorum factã, ſiue ſcienter,ſiue ignoranter, iuxta diſpoſitionem Auth.ex cauſa c.de liber.præter. tenent Bald. Angel.et Imol.in l.filio præterito ff.de iniuſt.rupt.et in l.militis §.miles ff. de milit. teſtam.Iaſ. et alij in cit.Auth.ex cauſa, et in l.precib.C.de impub.Tiraqu.de priuil.piæ cauſ.priu.68. Vaſq. de ſucceſſ. reſolut. lib.1. §.8. num.61. Genuenſ. practicab.Eccleſ.quæſt.484.in fin.Nouar.in addit.ad de Franch.dec,565. verſ. quintum priuilegium,Morant.cit.reſp.22.num.23. Vbi dicit, quod non reuocatur per ſuperuenientiam liberorum, quia dicitur legatum non voluntarium, ſed neceſſarium.

64 Quartò, Statutum diſponẽs,quod de legatis debeatur gabella, vel quod inſinuentur,nõ comprehendit hoc legatum factum pro exoneratione conſcientiæ, & reſtitutione male ablatorum,incertorum, docet Bald.in l.ſi ſeruo ff.de hæred.inſtitut.Corſet. in verbo ſtatutum 18.Brun.de legib.in verbo Gabellæ, quos refert & ſequitur Nouar.ad deciſ. de Franch. verſic, adde autem in fin.

65 Quintò, filio inſtituto ac grauato reſtituere hæreditatem intelligitur,ſi ſine filiis deceſſerit per tex.in l. cum auus ff. de condit. et demonſtr.et l. cum acutiſſimi C,de fideicommiſ.vbi DD.communiter. Verum fauore huius diſpoſitionis piæ, pro exoneratione conſcientiæ,& reſtitutione male ablatorum, ſi illa ſit ſubſtituta, non intelligitur illa conditio, ſi ſine filijs, &c.tenet Soc.in cit.l.cum auus col.25.Dec, in l.generaliter col.3.c.de inſtit.et ſubſtitut. Gabriel lib.3.concluſ.2.num.15. Menoch. de præſumpt.lib.4.præſump.89.num.125.et alii, quos refert & ſequitur Nouar. ad deciſ. de Franch, 565.ſecundum priuilegium, et proinde diſpoſitio cit.l.cum auus,non habet locum, quando teſtator prædictam piam cauſam.

66 Sextò, communiter dicimus tacitam pupillarem ſubſtitutionem, non habere locum contra Matrem, l.vltim.de inſtit.et ſubſtitut.l. precibus c.de impub.et alt.ſubſtit. l.iam hoc iure ad fin.de vulgar.et pupil.ſubſtitut. niſi aliud ex coniecturis appareat,Bart.in l.in teſtam.nu.3. c.de teſtom,milit.multa Mantic.de coniect. vlt. volunt.lib.5.tit.15. per totum; tamen fauore huius diſpoſitionis factæ pro exoneratione conſcientiæ, & reſtitutione male ablatorum, incertorum, ſi ipſa pia cauſa eſt ſubſtituta matrem excludit in hoc caſu, ita tenet Mant. cit.tit.15.num.34. et ſeqq. poſt Angel.in cit. l. precibus num.5.verſ.idem dico,Paul.Caſtr.n.8. Alex.num.6. Iaſ.num.8. verſ. inter alias Dec. num.14.Curt.Iun.num.29.et 30. Riminald.numero 135.nouiſſime Nouar.in addit. ad dec.de Franc.dec.565.verſ.quartum priuilegium.

67 Septimò, damnatus ad mortem naturalẽ, non poteſt teſtamentum facere, nec etiam ad pias cauſas,Bart.in repet.l.1.num.26. C.de Sacroſ.Eccleſ.Alb.in rubr.de teſtament.num.11. qui teſtatur de communi, & in conſil.63.volum.1. & hoc de iure Digeſtorum, ſecus de iure Nouellarum, ex quo iure poteſt damnatus teſtari, niſi delictum publicationem irrogat, latè Baiard. ad Clar. lib.3.§.teſtamentum qu.21.num.2.et ſeqq. Attamen fauore legati, & diſpoſitionis pro exoneratione conſcientiæ,& reſtitutione malè ablatorum prędictorum, poteſt damnatus prædictus etiam pro crimine, pro quo imponitur publicatio,& de iure Digeſtorum teſtari,Ioan.And.in c.quamquam in verbo dominus meus,vbi etiam Anch. notab.14.et Gemin.ver.omnes autem colum.6. verſ.ſed pone de vſur.in 6.Bal.in l.vltima col.3. verſ.et ideo c.ſit non compet.iud.Roman. conſil. 164.et conſil.199.col.vltim. Decian. trac. crim. lib.2. cap.17. num.4. et 5. 1. vol. qui aduertit dummodo conſtet de male ablatis.

68 Octauò, licet donatio reuocetur per ſuperuenientiam aliorum ad tex. in l. ſi vnquam c. de reuocand.donat.tamen facta pro reſtitutione incertorum, & male ablatorum, ac pro exoneratione conſcientiæ non reuocatur, & diſpoſitio cit.loc. ſi vnquam nõ habet locum in hac diſpoſitione,quia illa non videtur gratuita, ſed potius reſtitutio rei debitæ, multa Maſcard.de probat.cond.1280. num.155.Tiraquel.in l.ſi vnquam cit.num.72. Nouar. in add. ad de Franch.deciſ.565. uerſ.octauum priuilegium.

69 Nonò, licet confeſſio facta in teſtamento regulariter, non probat ad latè tradita per Maſcard. de probat. concl. 359. per totum; tamen fauore legati pro reſtitutione male ablatorum, & exoneratione conſcientiæ plenè, probat prout notat idem Maſcard.cit.loc. numero 25.& ſeqq. Marant.1.tom.controuerſ. reſp.22. num.25. & ſeqq. qui alios citat, & eſt commune; ita de diximus ſupra verſ.conferunt habere vim confeſſati; quod non procedit in præiudicium tertij, vt contra Pariſ. conſil.10. num.134.vol.2. tenet poſt alios Maſcard.eod. loc.num.31.& ſeq.

70 Decimò, fauore huius legati pro exoneratione conſcientiæ, & reſtitutione male ablatorum, tenent DD,quod de tali legato non debetur vlla portio Canonica, Epiſcopo licet ex aliis piis legatis deberetur, Bald.in l.ſi quis §. in omnibus num.23. verſ. ſed modo c.de Epiſcop.& Cler. Macerat.variar. reſolut. lib.1. reſol.112.caſ.58.verſ.ſed quidquid. Hoc enim legatum adeo integre debetur, vt nullam admittat diminutionem, quamuis hæreditas, non ſufficiat ad ſolutionem aliorum legatorum, Tuſch.lit.L.concluſ.144. num.4. & L.M. concluſ.23.num.3.& 6.Surd.de alim. tit.8. priuileg.30.numero 20.qui dicunt,quod legatum prædictum deducitur ante omnia alia lega-

ta,

ta, *Morant.par.1.controuerſ. reſp.22. num.36. qui alios citat DD.* & etiam ſi alias non conſtet de male ablatis, niſi per confeſſionem teſtatoris, probat *Surd.cit.loc.num.10. verſ. vt tamen contra alios per ipſum relatos*.

71 Quæro, ſi teſtator reliquit pro male ablatis centum, quæ deinde fuerunt reperta, non excedere quinquaginta, an teneatur hæres alios quinquaginta, qui ſuperſunt erogare in alium pium vſum.

Reſp. difficillimum eſſe hanc probationē, malè ablata non correſpondere quanritati legatæ; nihilominus, ſi hoc verè ſciri poteſt, diſtinguendum eſt, ſi reſtator dixit nolle centum prædicti expendi in aliam cauſam, tunc non tenetur hæres niſi ad quinquaginta; ſed ſi hoc non dixit, erogandi ſunt alij quinquaginta in alios pios vſus, ita *Add.ad ſpecul.tit. de inſtrum.edit.num.62. Lit.G. ad fin. Genuenſ. practicab.Eccleſ.qu.527.Meroll. tom.3. diſp.7. cap.5.num.362.*

72 Collige ſeptimò, connumerari inter piam cauſam, & diſpoſitionem legatum, vel donatio facta pro refectione, & conſtructione pontium, vitum, murorum, & foſſatorum ciuitatis, & caſtrorum, & ſimilium, ea ratione, quia prædicta deſeruiunt etiam pauperibus, & miſerabilibus perſonis, quæ inibi inhabitant. Sicut eadem ratione dicitur pia diſpoſitio, quæ facta eſt pro cuſtodia Ciuitatis, & locorum, tenet *Specul.cit.tit.de inſtrum.edit. ſub num.62.verſ.item etiam, & verſ.vel ad refectionem, Alex.in l.1. §.ad municipium ff. ad leg. Falcid. Ioan.Andr.in cap. tua nobis uerſic. alios de decim. Nauar.ca.7.num.93. & de reddit.Eccleſ.monit.26.qu.1.num.2. Bald.in l.quod pauperibus c.de Epiſcopis, & cler. Nouar. in addit.ad de Franch.dec.565.verſ. & pro refectione, & uerſ.dicitur etiam.* Et hoc maximè, ſi concurrit neceſſitas, quia tunc nulli dubium eſt, quia dicatur pia cauſa, *Barboſ.de iur.Eccl. lib.3.c.27.n.21.*

73 Collige octauò, dici legatum pium, quod factum eſt fauore libertatis, *Bart. in l.proximè in fin.de ijs, quæ in teſtam.delen. Bal.in l.unica circa finem verſ. ad hanc pietatis rationem de commun.ſer.manu.Roman. conſil.428. num. 2.Socin.ſen. conſ.116. num.24. in fin. & in l.1. num.5. ff.ſolut.matrim.* qui omnes loquuntur de libertate ſeruo legata. In quo legato tenēt DD. eſſe deducendum coniectura fauore libertatis, etiam quod verba teſtamenti repugnent; vnde libertas relicta ſub conditione, cenſetur purè data, notat poſt alios *Mant. de coniect. vltim.vol.lib.6.tit.3.num.47.* qui vlterius addit, quod fauore libertatis fit extenſio de perſona ad perſonam, de quo etiam per idem *Mant.eod.tr.li.3.tit.19.*

74 Non ſolum eſt legatum pium factum pro ſeruis captiuis liberandis; ſed etiam pro detentis in carcere, ſoluere enim à carceribus in illis detruſos pium omnino opus eſt, *Bal.in l.illud num.1.c.de Sacr.Eccleſ.Tiraquell.de pia cauſ.in præf.fol.10.uerſ.item relictum col.4. & leg.16.connub.gl.8.num.286.& ſeqq.Surd.dec. 86.num.15. Gizzarel. dec.4. num.29. & ſeqq. Rot.dec.63. par.2. diuerſ.Grat. diſcept.for.cap. 108.in princ.Barboſ.de iure Eccleſ. lib.3. ca.27. num.14.Marant.par.1.controuerſ. reſp.3. num. 52.qui num.53.* tenet multo magis dici miſerabilem detentum in carcere, quam qui ægeſtate præmitur, per tex.in *l.ſi quis ad declinandum c.de Epiſcopis, & cler.* Et hæc procedunt, ſiue quis detineatur in carcere pro debito priuato, ſiue pro maleficio, ſemper enim pia cauſa eſt carceratos prædictos liberare, notat poſt multos per eum relatos, *Morant. cit.loc.numero 54.& ſeq. Gratian.cit.cap.108. num.5.*

75 Hinc fauore huius pijſſimæ cauſæ inductū eſt poſſe Vxorem alienare partem fundi dotalis, aut ſe obligare pro redimendo viro è carceribus, ſecundum magis communem, & veriorem opinionem, quia prohibitio alienandi fundum dotalem, non extenditur ad alienationem neceſſariam, *Surd.dec.86. Theſ. dec.223.num.7.* Et licet aliqui DD. loquentur in caſu redemptionis captiorum, tamen idē in liberatione a carceribus pro viro, ita *Surd. Theſ.loc.cit.& alii,* Rota *dec.62. num. 5. par.2. diuerſ.* Et in Regnio paſſim conceduntur Regij aſſenſus, pro obliganda Vxoris dote ad finem excarcerandi virum.

76 An autem fauore libertatis, hoc legatum pro liberandis captiuis, vel excarcerandis in carcerem detentis minuat legitimam, & prę feratur aliæ piæ cauſæ, vide latè adducta per *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.27.num.15.* vbi refert DD. pro vtraque ſententia.

77 Vlterius fauore libertatis diſponitur in iure, legatum factum pro tali cauſa in anno, deberi in principio anni, non in fine, ſtatutum eſt in *l.ſi ita fuerit libertas relicta ff. de manumiß.teſtam.* quem fauorem extendit DD. ad omnia alia pia legata, & piam cauſam, *Rom. in Auth.ſimiliter C.ad leg.Falc.in l.qui hoc anno ff.de uerb.oblig.Salic.in l.1.c.quand.dies leg. ced.Angel.in l.ex his eod.cit. Euerard. in hoc à libertate ap piam cauſam.*

78 Alium quoque fauorem conferunt DD. legato facto in cauſam libertatis, & eſt, quod ſi reperiatur deletum, ſiue cancellatum præſumitur inconſultò, & caſu deletum, ſi non conſtet de mandato teſtatoris, & eius voluntate, ita deciditur *in l.proximè ff.de his, quæ in teſtamento debentur.* Quod communiter dicunt DD. procedere, in quauis alia pia cauſa, ita *Bart.in cit.l.proximè in fin. & in §.nomen Roman.in auth.Similiter C.ad leg.Falcid. Tiraqu. de priuil.piæ cauſ. priuil.16. Rendina in promptuario receptor. ſentent.de leg.titul.65. numero 31.*

79 Concedunt DD. legatum factum pro liberatione carceratorum, qualibet erant poſſe expendi in impediendo, ne quis in carcerem detrudetur, quando ortum eſt proximè de-

Digitized by Google

trudendum, niſi legato illi ſubueniatur, ita
poſt *Diana 4.parte trac.4. Miſcell.reſolut.140.
verſic, nota tertio.*

80 Collige nonò, dici quoque legatum pium,
& fauorabile, ac cauſæ piæ æquiparari legatū
factum cauſa ſtudij, probatur apertè in text.
*l.1. ff. ſolut. matrim. Tiraquell. de priuileg. piæ
cauſ. in præfat. Grat. diſcept. for. cap.254. nume-
ro 46. & potiſſimum ratione*, quia hoc legatum
reſpicit publicam vtilitatem, & cauſam fauo-
rabilem, *Morant. par.1. controuerſ. reſp. 129.
num.49. qui alios citat*: & licet ſit, qui de hoc
dubitet; vnde dixerunt aliqui legatum præ-
dictum factum pauperi, vel pro ſtudio Sacræ
Theologiæ, ac Sacrorum Canonum dici piū,
quaſi contrarium ſentientes extra hos caſus,
tamen magis communis, & recepta ſenten-
tia tenet indiſtinctè, hoc legatum dici pium,
ſaltem largo modo, ſicut pium dicitur lega-
tum factum pro cuſtodia Ciuitatis, & refe-
ctione murorum, ex quo publicam cauſam,
concernunt *Barboſ. de iure Eccleſ. li.3. cap.27.
num.19. poſt Ciarlin. & Magdalen. per ipſum
adductos, Grat. diſcept. for. cap.62. num.4.* poſt
Bal. in l.1. col.12. de leg.2.

81 Legatum librorum dicitur cauſa ſtudij, &
eamdem ſortitur naturam, probat abundan-
ter *Grat. cit. loc.* quod intelligitur de libris,
quos teſtator habebat tempore teſtamenti,
itaut ſi poſt legatum teſtator alios libros cō-
parauerit, non veniunt in legaro, niſi de illis
expreſsè dictum ſit, *Bald. conſ.284. numero 1.
vol.2. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib.3. tit.
11. num.2.*

82 In hoc legato facto pro ſubſidio ſtudij ad-
uertendum eſt. Primò, quod illud pręſtari de-
bet in loco, in quo legatarius ſtudio incum-
bit, Bal. *in l. ſed etſi ſuſceperit §. ſi liberis ff. de
iudic. Duen. regul.161. num.12. Peregr. de fidei-
commiſ. art.53. num.6. ad med. Sim. de Pret. de
interprat. vltim. volunt. lib.4. dub.11. interpr.1.
num.108. fol.432.* Nam ex conditione perſo-
narum, talem præſumendum eſt fuiſſe volun-
tatem legātis, *Bart. in l. item illa col. fin. ad me-
dium verſ. quod ſemper num.13. de conſtit. pec.*
per tex. in *l. ad perſonas de iureiur. & in d. §. ſi
liberis in fin. 2. notab.*

Fallit tamen ſuprapoſita ſententia, quan-
do fuit ſolitum legatum alibi ſolui, vbi enim
cæpit debitor ſoluere, ibi cogitur perſeuera-
re in ſolutione, *l. ſi fideicommiſſum §. fin. de iu-
dic. Iaſ. in l.3. ad fin. verſ. in ſecunda parte num.
9. c. de fideicomm*, Semper enim, quod quæri-
tur, vbi ſolutio eſt facienda, attenditur con-
ſuetudo, *Bart. in l. ſuo victu num.1. de oper. li-
ber.* Vnde cum hæres ita conſueuerit, præſta-
re videtur, ex hoc quaſi contrahere cum le-
gatarijs, *l. ex maleficijs §. hæres de act. & oblig.*
Et per vnicum actū ſolutionis inducitur hoc
ſolitum, *l. mela, §. quid ergo de alim. et cibar.
leg. Alex. conſ.5. num.23. col. fin. verſ. non obſtat
etiam lib.5.* quicquid aliud prætendat proba-
re in puncto iuris, *Surd. de alim. tit.4. qu.16.
num.35.* cuius opinio eſt minus vera, & re-
probata, per *Grat. diſcept. for. cap.62. num.5.*
& ipſemet *Surd.* teſtatur contra ipſum ſerua-
ri in praxi.

83 Quando vero debeatur hoc legatum in
ſubſidium Scolaris ſtudentis, dicendum eſt,
quod cum hoc legatum ſoleat eſſe annuum,
& cedere in alimenta ſcolaris, ſi taxatum eſt
per teſtatorem in certa quantitate pecunia-
rum, vel in alia ſumma ad arbitrium boni vi-
ri, legatur, debetur in principio anni, iuxta
deciſionem tex. in *l. à vobis ff. de annu. legat.* &
colligitur clarius ex infra dicendis; Si vero
non eſt legata pecunia, ſed certa quantitas
fructuum, puta frumenti, vini, olei, & ſimiliū,
& tunc dicendum eſt, ſi ſunt legati fructus ta-
xatiuè, ex fundo ſcilicet Semproniano, & tūc
eſt ſoluendum legatum tempore recollectio-
nis fuerunt eiuſdem prædij, *Caſtr. in l. ex con-
ducto §. ſi vis tempeſtatis num.4. column. prima
ad med. uerſ. videntur enim ff. locat. Abbat. in
cap. propter ſterilitatem col. penult. eodem titul.
Natt. conſ.86. num.2. Simon de Pret. de interpr.
vltim. volun. lib.5. dub. vltim. num.29. & ſeqq.
fol.572. Bal. in l.1. num.5. verſ. pone c. de fidei-
comm. Bart. in l. quod te ff. ſi cert. petat. Grat. di-
ſcept. for. cap.62. num.7. & ſeqq. qui numero* 10.
tenet, quod ſi cum dictis fructibus legata eſt
pecunia, adhuc ratione coniunctionis, & tan-
quam in eodem legato connexa debet ſolui
tempore ſolutionis fructuum, ad dicta per
*Bart. in l. ſi legatarius §.1. de leg.3. Fel. in cap.2.
num.38. verſ. fallit quinto de reſcript. & aliorū.*
Sed, ſi ſimpliciter legati ſunt fructus puta vi-
num, frumentum, &c. nulla facta deſignatio-
ne prædij, tunc ſoluendi ſunt fructus in prin-
cipio anni, non expectato tempore recolle-
ctionis, cum hæres ſit debitor generis, quod
ſemper conſiſtit, tenet *Bart. in l. qui hoc anno
circa finem, verbo fallit ſecundo de verbor. ob-
lig.* per tex. in *l. firmior §. pater annua ff. quand.
dies l.g. ced. Grat. cit. loc. num.15.* poſt *Surd. de
aliment. tit.4. qu.17. num.23.* qui teſtantur hāc
eſſe veriorem ſententiam contra *gl. in cit. §.
pater annua in verbo initio.* Cuius periculo
debeant deferri hoc legatum, hæredis ne, vel
legatarii, vide eundem *Grat. cit. loc. num.12.
& ſeqq.* Vbi etiam an pro dicto legato com-
petat actio executiua.

84 Collige 10. dici pium legatum, & habet
priuilegia omnia piæ cauſæ, factum pro Miſ-
ſis celebrandis, & anniuerſariis, & hoc du-
plici ratione. Primò, quia hoc legatum fieri
ſolet Eccleſiæ, & ſupra probatum eſt, relictum
Eccleſiæ dici pium. Secundò, quia eſto, quod
non fieret Eccleſiæ, ſed priuato Sacerdoti, ad
huc pium dicitur, cum illud fiat pro anima
ſalute, *auth. & cum de appellatione cognoſcit. §.
ſi vnum de prædictis circa med. gloſ. in l. ſi quis
Titio ff. de legat.2. Tiraquell. de priuil. piæ cauſ.
in præfat. verſ. item relictum pro anima*, notat
*Specul. tit. de inſtrum. edit. n.62. ad fin. & dictū
eſt in princ. huius annot. verſ. nota 1.*

85 Hoc

85 Hoc enim legatum pro Miſſis celebrandis cenſetur relictum fauore teſtatore magis, quam fauore legatariorum, & onus Miſſarũ fuiſſe cauſam finalem legati, vt ſcilicet anima teſtatoris è pœnis purgatorij liberata, citius ad cœlum euolet, ad tex. in *l. Titio centum in princip.* vbi *Bart.& Paul. & in l. illis liberis in fin.ff.de cond.& demonſtrat.* aduertit *Morant. poſt alios relatos par.1.controuerſ.reſp.5.numero 1.& ſeqq.* Vbi inuenies latè diſcuſſum quomodo, & qua ratione licitè ſacerdos recipit pecuniam, vel aliud ſtipendium pro ſacrificio Miſſæ, de quo etiam aliqua *Grat. diſcept.for. cap.350.num.30.& ſeqq.*

88 Aduertendum eſt, quod in receptione legatorum factorum pro celebratione Miſſarum ſeruanda ſunt nouiſſima decreta S.Congreg.de Mandato Sanctiſſimi Vrbani VIII. edita 21.Iunij 1625.& publicata 22. Septembris eiuſdem añni, quæ omnia adducit *Nonar.lucer.Regul.verbo Miſſæ num.24.* inter quę adeſt decretum, in quo mandatur non poſſe ſuperiores Eccleſiarum ſecularium recipere onus perpetuum Miſſarum, ſine licentia in ſcriptis Epiſcopi Ordinarij, & Regulares ſine licentia Generalis, vel Prouincialis gratis cõcedenda. Quam licentiam non prohibet eadem Sacra Congregatio concedi niſi prius conſtituerit Epiſcopo, aut Generali, vel Prouinciali Sacerdotes Eccleſiæ, cui factum eſt legatum, vel iniunctum onus poſſe ſatisfacere oneri iniungendo, & alijs onerib. antiquis; & legatum reſpondere adiunctis ſecundum morem cuiuſdam ciuitatis, vel Prouinciæ, ita Sac.Congreg.in decretis prædictis, de quibus etiam apud *Vulp.in prax. cap.51. numero 35. Barboſ.de iure Eccl.lib.3.cap.27.n.66.*

87 Aduertendum eſt, quod hæc legata ſolent, quandoque eſſe nimis grauata oneribus Miſſarum, & proinde Rectores Eccleſiarum illa repudiant, tunc enim, ſemel facta repudiatio ius queritur Fabricæ Sancti Petri, nec amplius, facta ſemel repudiatione, poteſt Eccleſia ad legatum venire, probat *Morant.par.1. controuerſ.reſp.32. per totum.*

88 Legatum cum onere Miſſarum eſt ſatisfaciendum in Eccleſia, quam teſtator deſignauit; voluntas enim teſtatoris pro lege ſeruanda eſt; Quod ſi nullam deſignauerit Eccleſiam Miſſæ ſunt celebrandæ in Eccleſia, in qua teſtator ſepeliri voluit, ita docet *Morant.par.1. controuerſ.reſp.4.num.98.* Et ſi Miſſæ nequeãt celebrari in Eccleſia deſignata, debent illæ in aliã celebrari, vel in alio Altari, ſi Altare conſtitutum, eſt impeditum, puta, quia violatum, vel alias impeditum patet ad ſenſum, & refert poſt alios *Barboſ. de iure Eccleſ. libro 3. cap.27.num.50.& ſeqq.* vbi etiam tenet, quod Sacerdos celebrans in non determinata Eccleſia cum poteſt in Eccleſia determinata, non ſatisfacit; ſed ſi Miſſæ non poſſunt celebrari propter interdictum, tũc legatum conuertendum eſt in alium piũ vſum, notat *Morant.loc.cit.reſponſ.5.numero 53. Barb. vbi ſupra numero quaranteſimo ſexto, & ſeq.*

89 Obſerua, quod poterant Epiſcopi ex facultate eis tradita per Concil.Trid.*ſeſs.24.de refor.c.4.* in Synodo Diæceſana re diligenter Miſſarum numerum reducere, vt notant etiã DD. Verum hodie, hæc facultas omnino denegatur Epiſcopis, vt diſpoſitum eſt in *cit. decreto Sac. Congregationis iuſſu Vrbani Octaui edito verſ.1.* ad quod decretum declarauit eadem Sacra Congregatio omnino recurrendum eſſe pro reductione prædicta, ad Sedem Apoſtolicam. Niſi in fundatione Beneficij expreſsè cautum ſit, poſſe Epiſcopum reductionem prædictam facere, ita diſponit declaratio citata, non enim Sacra Congregatio violauit legem fundationis, *Nonar.lucer.Regul. verbo Miſſæ n.26.*

90 Poſtremo in his terminis dicendum eſt, quod legatum prædictum pro celebrandis Miſſis, probatur fuiſſe ſatisfactum iuramento Curati, Prioris, Guardiani, vel Sacerdotis, & aliorum quibus fuit factum, tenet *Maſcar. de proaat.concl.709.num.2.* quem refert & ſequitur *Vulp.in prax.cap.10.num.13.* licet contrarium videatur tenere *Ricc. in praxi tom.3. reſol.365.num.4.* qui dicit ſtandum eſſe libro Sacriſtiæ.

91 Collige 11. pium dici legatum, ac comprehendi ſub diſpoſitione huius tex. *cap. tua nobis*, ac illi competere priuilegia omnia piæ cauſæ factum confeſſario, indubitatum eſt apud omnes; imo præfertur in ſolutione alijs piis legatis, & creditoribus chyrografarijs, cum in honorem Dei, & ſatisfactionem peccatorũ factum ſit *Ioan. Baptiſta Thoro in ſum. Priuil.piar. cauſ. priuil. 56. in fin. & ſingul.2. Morant.par. prima controuerſ. reſp. 15. numero 36.*

92 Quod ſi qualitas Confeſſarij fuit cauſa finalis legati, eſt omnino probanda ad hoc, vt conſequi poſſit legatum, ita *Bald. in l. eam quam c.de fideicommiſ. Genuenſ.practicab. Eccleſ.quæſt.292.*

93 Collige 12. pium dici legatum, ac illi conceduntur priuilegia omnia piæ cauſæ, quod factum eſt concubinæ, vt ad frugem melioris vitæ deducatur, *Bal.in l.Imperialis circa princip.verſ.ibi ſpem c.de nupt.Barb.in cap.relatum il 1.num.15. de teſtam.Mant.de coniect. vltim. volunt.lib.6.tit.3.num.32.Bonac.tom.2. de contractib.diſput.3.qu.17.punct.8. §.2. num.primo verſ.idem cenſeo, Morant.par.1.controuerſ. reſp.3.num.35.* quod procedit etiam, ſi legetur mulieri diuiti ad hunc finem, adhuc pium diceretur legatum, quia concurreret pietas in cauſa, licet non in perſona, ita *P.Sanch.de matrimon. libro primo diſput.4.num.9. verſic. vltimo.*

94 Collige 13. dici legatum pium, & ſortiri naturam piæ cauſæ, quod factum eſt filio, vel filia monacho, vel moniali, quando Monaſterium eſt pauperrimum; ſecus, ſi Monaſte-

Digitized by Google

rium eſt diues, tunc enim legatum cenſetur factum affectionis, non pietatis cauſa, & proinde non dici pium, & non ſolum, ſi factum eſt filio, ſed etiam ſi factum eſt conſanguineo vſque ad quartum gradum, vſque enim ad hunc gradum præſumitur affectio, & non vltra, ita *Nouar. ad deciſ. de Franch. 565. verſic. præterea dicitur*.

95 Vlterius dicitur pium legatum, & huic præcedenti ſimile, quod factum eſt per patrem filio, qui voluerit Clericari, nam Clericatus adeo dicitur cauſa pia, vt præponderet, vt vincat ſolam qualitatem ſanguinis, docet *Rimmal. Iun. conſ. 672. num. 56.* & ſequitur *Genuenſ. practicab. Eccleſiaſt. quæſt. 178. num. 3.*

96 Collige vltimo, quicquid pro anima relictum eſt, pium dici legatum, & cauſam piam continet ad tex. in §. 1. *vnum de prædictis auth. vt cum de appell. cognoſc. Abb. in cap. relatũ num. 7. de teſtam. Tiraquell. de priuil. piæ cauſ. in præfat. verſ. item relictum pro anima, Nouar. in addit. ad deciſ. de Franch. 565. verſ. & quod omne relictum, & alij multi*, quos refert & ſequitur *Morant. par. prima controuerſ. reſp. 13. num. 48.*

97 Hinc, ſi teſtator dixit lego pro anima mea, & non expreſſit ſummam fauore animæ, debet fieri diſtributio, vſque ad quantitatem conuenientem, iuxta dignitatem perſonæ facultatem, & numerorum liberorum defuncti, *argum. l. pater ff. de leg. 2. & l. ſi quis §. 3. ff. de relig. & ſumpt. fun. facit cap. cum ſibi de teſtam. Genuenſ. practicab. Eccleſ. quæſt. 444. num. 33.*

98 Quod ſi dixerit teſtator pono animam meam in manibus Titij, fiet interpretatio, vt teſtator intelligatur dixiſſe inſtituo Titum hæredem, vt dipenſet bona pauperibus, *Bobad. in l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. Genuenſ. cit. loc. qu. 447. num. 7.*

SVMMARIVM.

1 Epiſcopus eſt executor piorum legatorum. Et an id etiam dici poſſit de alijs inferioribus Prælatis num. 2. Et an epiſcopus tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus n. 3. Et an poſſit teſtator diſponere, quod Epiſcopus non ſe intromittat in hac executione num. 4. Et quid ſi teſtator dixerit omnia relinquere conſcientiæ executori, num. 5.

6 Fabrica Sãcti Petri, an habeat iuriſdictionem priuatiuè, quoad Epiſcopos in executione piorum legatorum.

7 Epiſcopus an poſſit intra annum executioni demandare pia legata.

8 Fabrica Sancti Petri ſucceſſit in locum Epiſcoporum in executione legatorum piorum poſt annum. Et quando conſequitur ex legatis pijs quintam partem, vel Medietatem nu. 9. Quando intereſſe legatorum n. 10. Et quando fructus nu. 11. Et quando redditus exactos non ſatisfactis oneribus, n 12. Quid ſi hæres ſatisfecerit poſt annum, non tamen præuentus ſeu citatus per commiſſarios n. 13.

54 Fabrica Sancti Petri conſequitur legata facta incapacibus. Et quando legata facta Fratribus Minoribus Sancti Franciſci n. 15. 16. 17. & 18.

19 Fabrica Sancti Petri conſequitur legata omnia pia repudiata, & quomodo debet eſſe repudiatio. Et à quo facienda n. 20.

21 Fabrica, quando conſequitur legata annua pro annis non adimpletis.

22 Fabrica conſequitur omnia legata incerta, & pro male ablati, & illa habet intentionem fundatam, & poteſt auocare ab ordinarijs.

23 Fabrica non exigit quintam, vel medietatem vt ſupra, quando facta deductione legatum non poteſt exequi. Et quid ſi adeſt impe-

pedimentum, quid agendum nu. 24.

25 *Fabrica non ſe intromittit in executione piorum legatorum, niſi poſt annum à die mortis teſtatoris, niſi teſtator ipſe breuiorem terminum aſſignauerit executioni legatorum. An hic anni terminus poſſit coarctari n. 26. Vel currat impedito, & ignoranti num. 27.*

28 *Teſtamentum coram Parocho, & duobus teſtibus ad pias cauſas valet. Quid de teſtamento nullo nu. 29. Verum de teſtamento facto coram duobus tantum teſtibus ſine Parocho nu. 30. Vel facto coram teſtibus fœminis, & non rogatis nu. 31. Et quid ſi hæredis inſtitutio ſit facta in perſonam laicam, an valeant legata pia coram duobus teſtibus n. 32. Quid de legatis non pijs n. 33.*

34 *Legatum pium factum coram confeſſario tantum an valeat.*

35 *Legatum, & alia diſpoſitio pia non indiget ſolemnitatibus de iure ciuili, ſed ſolum ſolemnitatibus de iure gentium, & naturali. Hinc non requirit ſcripturam nu. 36. Nec certam formam verborum n. 37. Vbi etiam quid ſi factum ſit ſola ſcriptura teſtatoris. Et quid de facto nutu n. 38.*

39 *Legatum pium indebite ſolutum, an repeti poſſit.*

40 *Legatum pium an debeant inuentario non confeſſo, ſi hæreditas non eſt ſoluenda.*

41 *Legatum pium an patietur diminutionem ſi patrimonium non ſufficiat. Et quando poſſit ab Epiſcopo commutari. 42. Quæ cauſa requiratur ad commutationem nu. 43. 44. 45. Iuſtæ cauſæ commutationis numerantur num. 46. Et iuſta cauſa eſt ſi legatum non poſſit ſolui perſonæ, cui factum eſt num. 48.*

47 *Epiſcopus an poſſit commutare onera appoſita in fundatione Beneficij.*

48 *Legatum pium cuius conſenſu commutetur ab Epiſcopo. Et quid in commutatione legati facti Hoſpitali n. 49.*

50 *Legatum, ſi non poteſt exequi niſi poſt aliquod tempus, an poſſit cõmutari ab Epiſcopo.*

51 *Legatum pium, non poteſt commutari ſine iuſta cauſa niſi à Papa, etiamſi mutatio eſſet in melius, & accederet conſenſus hæredis.*

52 *Legata pia ſolui debent hæreditate non adita. Et ſunt iudicanda perpetua in dubio n. 53.*

54 *Legatum Cereorum pro eleuatione Sanctiſſimi in Miſſis an augeatur ſi augentur Miſſæ.*

55 *Executores teſtamentorum, qui poſſint eſſe.*

ANNOTAT. XXVIII.

§. II.

Ad Text. in Cap. tua nobis de teſtam.

1 Item dicit tex. in hoc *ca. tua nobis de teſtam.* Epiſcopum teneri exequi facere pios, & delium diſpoſitiones, deducunt ex illo regulam DD. Epiſcopos eſſe executores omnium pio-

Digitized by Google

piorum diſpoſitionum, etiam inter laicos, & vigore legum Imperialium, ita admittuntur Epiſcopum ad Iuriſdictionem prædictam, in l.hæreditas §.ſi defuncto in fin.ff.de pet.hæredit. l.nulli prope fine, C.de Epiſcopis,& Cler. Auth. de Eccleſ.tit.§.ſi quis ædificationem collat.9.diſponunt Canones non ſolum hic, ſed etiam in cap.nos quidem in cap.ſi heredes in cap.Ioannes eod.tit.de teſtam.in Clem. quia contingit de relig.domib.& in Can.qui oblationes 13.quæſ.2. Iuuat Concil.Trid.ſeſſ.22. de reformat.cap.8.in princ.conſentiunt DD.vtriuſque fori, prout omnes adducit Morant.par.1.controuerſ.reſp. 24.num.1.& ſeqq.& Barboſ.de iure Eccleſ.lib. 3.cap.27.num.22.& ſeqq. Quomodo hęc iuriſdictio competat Epiſcopo cumulatiue ne an priuatiue, quoad ſeculares Iudices, vide Cauall.de cognit.per viol.2.par.quæſt.84.n.12. & Meroll.3.par.diſp.7.dub.8.num.101.cap.5. Marant.eod.cit.loc.num.9. & ſeqq. vbi etiam quomodo Tribunal Fabricæ Sancti Petri ſucceſſit loco Epiſcoporum.

2 Hæc enim facultas exequendi pias fideliũ diſpoſitiones non ſolum competit Epiſcopis, vt in hoc textu, ſed omnibus alijs Prælatis Epiſcopo inferioribus habentibus quaſi Epiſcopalem Iuriſdictionem, prout notat Abb. in cit.cap.Ioannes num.2. de teſtam. vbi etiam Couar.num.2.Molin.de iuſt.tract.2.diſput.250. col.vltim.probat per tex.cit.cap.Ioannes,Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.27.num.32.& 33. quo Prælatos Epiſcopo inferiores procedere in has cauſas cumulatiuè,non priuatiuè,quoad Iudices ſeculares, refert ex mente Sacræ Congregationis Eminentiſs. Cardinalium, Marant.cit.reſp.24.num.10.

3 Epiſcopus enim non ſolum iure ordinario, ſed etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus,conceditur facultas prędicta exequendi pias fidelium voluntates, vt diſponit Concil.Trid.cit.cap.8. & aduertit Barboſ. de iure Eccleſ.cit.loc.num.22.& ſeqq.Bonac.de contract.diſp.3.qu.17.punct.8. §.10.nu.1. Marant. cit.loc.reſp.22.num.52.& alij communiter; qui vlterius extendunt facultatem prædictam, etiam ad alia legato non pio, cum pium ſit voluntates defunctorum executioni debitæ demandare, non tamen ad partis inſtantiam, ſed ex officio,notat Franciſ. de Ponte conſ.37. num.7.& ſeqq. volum.2. Morant. in ſpecul. 4. par.num.11.diſtinct.iudic.nu.6.Baldaxar.Thomaſ.tract.10.tit.2.cap.64.num.222. Barb.vbi ſupra, Morant.cit.reſp.22.num.53. & reſp.20. num.16.et ſeqq.

4 Solent hic quæri DD.an poſſit teſtator diſponere, quod Epiſcopus non ſe intromittat in executione piarum legatarum, nec executores poſſint compelli ab Epiſcopo ad reddendas rationes. Et indubitate reſpondent non eſſe validam talem diſpoſitionem, nec tollere facultatem,quam Sacri Canones Epiſcopo concedunt,& opinionem probant, per hunc tex.cap.tua nobis, ex illis apertis verbis, licet etiam à teſtatoribus id contingerit interdici, vbi gl.& DD.omnes, per Clem.vnicam in fine de teſtamentis, ibi,quocumque non conſtante, per Auth.de Eccleſ.tit. §. ſi quis autem pro redemptione, ibi,licet præcipuè à teſtatoribus, aut donatoribus interdictum ſit eis, habere in hoc aliquod participium; Et hoc communi ratione, quia priuata diſpoſitio teſtatoris, non poteſt generalem conſtitutionem legis, vel canonis immutare, cap.requiſiſti eod.tit.de teſtam.l.nemo poteſt ff.de leg.1.gl.cit. in hoc. cap.tua nobis verbo interdici, tenent Couarr. in hoc cap.tua nobis num.6.& ſeqq.Franciſ. de Ponte conſ.37. num.6.et 7.lib.2.Mart.de iuriſdict.par.4. cent. prima caſ.88 num.14.Thor.priuil.239. et priu. 102.colum.2.in fin.Marant.reſp.22.num.51.& Barboſ.n.42.locis proximè citatis, Diana tom.8. tract.5.reſol.56. Meroll.3.par.diſput.7.cap.5. dub.8.diff.6.num.123.

5 Ampliatur ſuprapoſita, quod ſi teſtator relinquat diſtributionem quantitatis legatæ conſcientiæ executoris,adhuc diſtribuens tenetur reddere rationes ad effectum,vt ſi male diſtribuat per Superiorem emendetur,arg. gl.verbo teneamus in Clem. 1. de iure patronat. probat Podilla in l.cum quidam num.11. ff. de leg.2.teſtans ſic fuiſſe pluries deciſum, & refert Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.23.numero 42.in fin.qui nu.41. Vlterius probat poſt multos per ſe rebus id procedere etiam ſi teſtator ſecundos executores conſtituat interdicatque, ne ad Epiſcopum executio deuoluatur. Et num.40.tenet non ſolum poſſe, ſed teneri de præcepto Epiſcopum exequi teſtatoris mandata. Contrarium tenet quando dati ſunt ſecundi executores, Morant.cit.loc.reſp.32.num.21.

6 Limitatur tamen ſupradicta ſoculus Epiſcopis conceſſa exequendi, pias fidelium voluntates poſt annum poſt erectionem Tribunalis Fabricæ Sancti Petri, cui Tribunali hodie ſpectat facultas prædicta priuatiue, quoad Epiſcopos poſt annum, vt dictant priuilegia ipſius Tribunalis, & refert Ricc.in prax.2. par.reſol.376.num.2.Thor. in ſumm. priuil.piæ cauſ.priuil.259.nec a prædictis quoad hoc diſcedit, Morant.1.par.controuerſ.reſp.2. numero 25.& ſeqq.Ipſe enim Moranta,probat cõtra Ricc. validis rationibus per hanc facultatem conceſſam Fabricæ Tribunali priuatiuæ, quoad Epiſcopos non eſſe derogatum Iuriſdictioni Epiſcoporum, detrahendi quartam Canonicam ex legatis prædictis iure communi Epiſcopis competenti, ſed tantum reuocatam eſſe facultatem cognoſcendi de legatis prædictis, & illorum ſatisfactione poſt annum.

7 Quo in caſu aduerte, quod licet ſit abdicata Epiſcopis facultas prædicta cognóſcendi legatis pijs prædictis poſt annum, poſt quod tempus competit iuriſdictio Fabricæ Tribunali, non per hoc excluditur, quin poſſint Epiſcopis intra annum executioni demanda-

re

Digitized by Google

re pias diſpoſitiones, vt bene aduertit *Marant.cit.reſp.2.num.20.& par.3.reſp.68. num.37.* Vbi refert ſic declaraſſe Sacram Congregationem. Quod credo intelligendum eſſe, conſentiente hærede, vel alio, cui competit quibus à iure indultus eſt annus intra quem poſſuut executioni demandare legata predicta,& etiam bene notat,idem *Marant.cit.loc. reſp.4.num.21.& 34.* Si enim habent annum, non poſſunt intra illum cogi. Vel etiam intelligi poteſt, pro ſex menſes in legatis omnino pijs, quæ intra ſex menſes adimplenda ſunt iuxta diſpoſitionem, *Auth. de eccleſ. tit. §.ſi autem hæres*, & tenet *poſt Abb. Conar. Padill. & Molin.Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3. ca.27.nu. 28.Diana tom.8.trac.5.reſol.53.* qui tenet poſſet Epiſcopum reſtituere tempus annis clarũ hæredi. Imò quando nulla eſt impedimentũ ex parte hæredis legitimum, poteſt Epiſcopus cogere hæredem ad executionem pię voluntatis etiam infra ſex menſes licet non poſſit per ſe exequi niſi elapſis ſex menſibus, vt docet de communi *Meroll.3.par.diſp.7.cap.5. dub.8.diff.4.num.116.poſt alios per ſe relatos.*

8 De facultate, & Iuriſdictione Tribunalis Reuerendæ Fabricæ Sancti Petri de Vrbe, vide *Quarant.ſumm. Bull. verbo Fabricæ Sancti Petri*,& *Ricc.in praxi 2.par. reſol.377. cum alijs reſol.præced.& ſubſeq.*plura *Morant. parte 1 controuerſ.reſp.41.num.15.& ſeqq.* Succeſſit enim Fabrica Sancti Petri in locum Epiſcoporum in executione piorum legatorum, & diſpoſitione poſt annum, itaut ſicut anno elapſo data hæredis, vel executoris negligentia,olim facultas prædicta ad Epiſcopum deuoluebatur, ita nunc eodem termino elapſo deuolutio fit ad Fabricam, ita notat *eod. loc. Marant.*

9 Conſequitur enim Fabrica Sancti Petri ex legatis, hæreditatibus, & pijs diſpoſitionibus certis factis pro vna vice locis, vel perſonis pijs cum onere,vel ſine ſi intra triennium adimpleta non ſunt medietatem, iuxta diſpoſita in declarationibus facultatem prędictæ R. Fabricæ relatis, *Quarant.ſum.Bull.verbo Fabricæ Sancti Petri verſ. quoniam iuxta fol.*541. diſponit conſtitutio *Pij V. editum anno* 1589. *quæ incipit exigit* 97.*in Bull. tom.2.fol.*298. refert *Ricc.in prax.2.par. reſolut.*377. Ad quod aduertit, & benè *Marant.par.1.controuerſ.reſp.41. num.*19. tunc demum Fabricæ deberi prædictam quintam partem, vel medietatẽ, quando,& poſt quam diſponentium voluntates debitæ executioni demandatæ ſunt,& effectu ſequuto, iuxta prædictam Bullam Pij Quinti §.1.*in fin.*in illis verbis. Si,*& poſtquam iuxta tenorem priuilegiorum,& facultatum ſibi conceſſorum legata huiuſmodi executioni debitæ demandari fecerint*, idem *Morant.cit.loc.reſp. 40. num.40. & ſeqq.* Vbi ſententiam probat ex dictis verbis, ſi & poſtquam, quæ faciunt diſpoſitionem conditionalem, & *reſp.32.nu. 36.eamd.parte.*

10 Non ſolum exigit Fabrica Quintam, vel Medietatem,vt ſupra in legatis,& pijs diſpoſitionibus in caſu prædicto, ſed etiam exigit intereſſe quantitatis legatæ à die tamen morę, quæ non dicitur contrahi,niſi elapſo integro anno probat, *Morant.cit. reſp.40. per totum*, & exigit poſtquam adimpleto legato, *Morant.cit.reſp.32.num.36.*

11 Annua vero legata, & diſpoſitiones factæ perſonis,& locis piis,eſt ſupra certis,& nominatis cum onere perpetuo Miſſarum,officiorum, & ſimilium, vel ad tempus, ſeu certis hebdomadis, vel diebus, pro quorum adimplemento perpetui, vel ad tempus redditus aſſignati ſunt. Si pro præterito adimpleta non ſunt pro tempore morę debentur fructus Fabricę in futurum vero poſtquam adimpleta, ſunt cedunt vtilitati legatariorum cum onere iniuncto, notat *Quarant.ſum.Bull.verbo Fabrica Sancti Petri verſ. annua vero fol.* 541. Supradicta intellige elapſo anno fructus enim legatorum non impletorum exigit Fabrica elapſo anno, aduertit etiam ex voto Sacræ Congregationis, *Morant. cit. reſp.41. num.55.*

12 Redditus etiam, & introitus legatorum piorum per ſuperiores Eccleſiarum, vel adminiſtratorum piorum locorum exacti, ac oneribus legatorum minimè ſatisfactis puta Miſſis non celebratis, vel eleemoſynis non diſtributis pro tempore præterito etiam cedunt beneficio Fabricæ ſuper quibus poſſunt commiſſarij illius componere, ſi eis melius expedire videbitur, refert *Quarant. inter declarationes aculeatum R.Fabricæ Sancti Petri, verbo Fabrica Sancti Petri verſic. quando vero fol.*541.

13 Hic aduerte, quod in nullo caſu competit, R.Fabricæ Sancti Petri exactio cuiuſuis partis legatorum,vel fructuum,ſi hæres, vel alius cui competit legato ſatisfecit etiam poſt lapſum cuiuſuis temporis, ſi hæres, vel executor prædictus ſatisfecerit,antequam œconomus ipſius Fabricæ per citationem eumdem hæredem coarguerit, vt per dicta *Roman. conſil.228.num.*10. tenet *Morant.par. 1. controuerſ.reſp.40.num.*38.

14 Cedunt etiam in vtilitatem Fabricæ prædictæ omnia, & quæcumque legata pia facta perſonis,vel locis incapacibus, ſiue à principio fuerint incapaces, ſiue poſt factum facti ſint tales, habetur latius in declarationibus, & priuilegijs Fabricæ relatis, per *Quarant.cit. loc.verſ.ſi autem,& Ricc.par.2.reſol.377.verſ. ſi autem in prax.*

15 Hinc ſuccedit Fabrica in legatis annuis redditũum perpetuorum factis Fratribus Minoribus S.Franciſci tam de familia, quam Reformatis, etiam factis cum onere perpetuo celebrationis Miſſarum, quia dicti Fratres ſunt incapaces prædictorum legatorum,*Clemen.exiui verſ.cumque annui redditus de ver. ſignif.* latè *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.3. cap.27.*

nam.

Digitized by Google

num.79.& ſeqq.& Morant. par.1. controuerſ.reſp.41.per totum,& num.39. etiam ſi indirectè factum ſit legatum.

16 Non tamen ſuccedit Fabrica in legatis, factis dictis Fratribus Minoribus Sancti Franciſci, quæ vnica ſolutione, ſeu præſtatione adimplentur, ſiue ſint in pecunia, ſiue in alijs ſpeciebus, puta frumenti, vini, &c. & ſtabiliũ. Dummodo legatum fiat modo licito, & ipſis Fratribus permiſſo ex conſtitutionibus eorum, ſecus ſi fiat modo illis prohibito puta, ſi legentur bona mobilia ad excolendum, vel locandum. Et dummodo legati quantitas non ſit immoderata, & contra paupertatem, prædictorum enim legatorum ſunt capaces prædicti Fratres, & proinde Fabrica non intrat, probat poſt alios per ſe rebus, *Barboſ. de iure Eccleſ.lib.3.cap.27.n.76.*

17 Nec etiam poteſt prętendere Fabrica Sancti Petri legata annui redditus perpetui facta Fratribus Minoribus prædictis, ſeu potius Eccleſiæ,& Sacriſtiæ illorum, non ad ipſorum victum, ſed ad certum diuini cultus vſum, puta ſi ſit legatum oleum pro lampadibus, veſtes,& ornamenta Eccleſiæ, & Altaris, & ſimilia, quia prædicti Fratres Minores ſunt capaces legatorum prędictorum, qui non concernunt commoditates Fratrum, ſed diuinum cultum, nec aduerſantur illorum paupertati, probant *Morant.par.1. controuerſ.reſp.41.num.27.& ſeqq.* ſequitur *Barboſ.cit.cap.27.n.8.*

18 Nec etiam ſuccedit Fabrica in legato relicto Fratri ex prædicto Minorum Ordine pro libris,& ſtudio Theologiæ, etiã ſi fuerint annua, & ad vitam legatarij, nam hoc legatum non aduerſatur Fratrum paupertati, & proinde non dicitur incapax legatarius, *Roderiq. in reſolut.regularib.reſolut.88.num.8. & ſeqq. Morant.cit. reſp.41. nu.31.& 32.* contra *Portell.per eos adductum.*

19 Cedunt etiam vtilitati,& beneficio Fabricæ Sancti Petri quæcumq; legata pia, ex quacumque cauſa facta, quæ non fuerunt acceptata, ſed recuſata, & refert *Quarant. cit. loc. verſ.ſi autem in fin.Ricc.cit.reſol.377.eod.verſic.in fin.* Vbi id procedere legitur, ſine legatum, ſit factum incapacibus, ſiue capacibus. Quo in caſu aduerte, quod ad hoc, vt quæratur ius Fabricæ, omnino requiritur repudiatio legati, & quod repudiatio ſit ſimpliciter facta, non qualificata, prout voluit *Rot.in una Neapolitana Beneficij Ven. 27. Iunij 1625.coram R.P.D.Buratto*, quam adducit *Morant. par.1.controuerſ.poſt reſp.21.nu.9.& 11.* Quomodo enim repudiatur hæreditas, & quibus actibus inducatur repudiatio, latè *Mantic. de coniect.vltim.volunt.lib.12.tit.13.& 14.*

20 Aduerte, quod hæc repudiatio poteſt fieri per Prælatum, ſine aliqua ſolemnitate, quia aliud eſt alienare, aliud acquirere, *Cardin.& Abb.in cap.tua de his, quæ fiunt a maior.part. ca.Rom.conſ.184.vbi Mandoſ.* teſtatur ſic fuiſſe deciſum, per Rotam, *Gratia.diſcept. forenſ. cap.568.num.57.* qui poſt *Roland.conſil.15.nu.33.in fin.& alios teſtatur*, quod hæc opinio ſeruatur in praxi etiam apud Canoniſtas de *Franch.dec.14.num.18.* Et ſemel facta repudiatio, non poteſt amplius ad legatum repudiatum redire, *Morant.par.1.controu.reſp.37. num.1.& per totum.*

21 Item ſpectant ad Fabricam Sancti Petri annua legata pia pro maritandis pauperibus puellis facta intuitu pietatis non affectionis, vel remunerationis, ſi per aliquot annos non fuerunt ſoluta effectiuè, vel depoſita, etiamſi facta ſit puellarum electio per eligere debentes. Solum enim ſpectant ad Fabricam pro annis decurſis; in futurum vero debentur puellis Maritandis integrè etiam nominatis antea, ita habetur in Declarationibus relatis per *Quarant. ſumm.Bull. verbo Fabrica Sancti Petri §.verſ.ſimiliter annua.* Et hoc non ſolum procedit in legatis pro puellis maritandis, ſed in omnibus alijs annuis legatis pijs, ex quibus poteſt Fabrica vindicare annuas præſtationes non ſolutas elapſo anno à die mortis teſtatoris; vt habetur in ijs de declarationibus *verſ. annua vero pia*, & aduertit *Morant.cit. loc. reſp.41. num.89.* Sed quando legatum cęptum eſt exequi, & poſtea per aliquos annos ceſſatum eſt ab adimplemento, Fabrica non poteſt manus apparere, iuxta deciſa in *vna Sutrina Monaſterij coram Domino Orano 29. Aprilis 1598.* relata *per Marant. poſt reſp.38.num.4.*

22 Similiter cedunt in vtilitatem Fabricę Sancti Petri omnia, & ſingula legata incerta pia maximè pro malè ablatis; quæ etiam ſi ad Ordinarios peruenerint, poſsũt per commiſſarios vindicari, ita habetur in priuilegijs eiuſdem Fabricæ, & in declarationibus prædictis, refert *Quarant. & Ricc. loc.cit. verſ. ſimiliter annua in fine.* Habet enim Fabrica fundatam intentionem in omnibus relictis incertis,& pro male ablatis, & exoneratione conſcientiæ, vt aduertit *Marant.par.1.controuerſ.reſp.23.num.92.* De hoc legato notata fuit multa hic *§.1.verſ.collige 6.*

23 Inſuper in declarationibus prædictis relatis, per *Quarant.& Ricc. ſupra cit.loc. habetur verſ.inſuper*, quod ſi legata,& piæ diſpoſitiones pro conſtructione Monaſterij Hoſpitalis, & ſimilium, vel pro ſubſtentatione perſonarum, & ſimilia infra triennium, non fuerint adimpleta, ita vt alias Fabrica poſſit deducere quintam, vel medietatem, vt ſupra, ſi facta deductione. Prædicta opera pia negliguntur nec remanent, vt perficere poſſint, nec voluntas defunctorum obſeruatur, tunc Fabrica conſequitur tantum fructus legatorum prædictorum à die mortis, ſi res legata de ſui natura, aut alias fructifera ſit, & integrum legatum applicatur pio operi.

24 Quod, ſi legata prædicta pro conſtructione Monaſterij, & ſimilia exequi non poſſunt ob

ob aliquod impedimentum; tunc præcipiendum eſt hæredibus, vel alias grauatis, quod infra competentem aſſignatum terminum impedimenta remoueant, vel commutationem obtineant à Sede Apoſtolica alias ipſo termino elapſo, nec impedimentis ſublatis, aut commutatione obtenta, legata valent commodo, & vtilitate prædictæ R.Fabricæ Sancti Petri, vt legitur in declarationib prædictis verſ.præterea, apud *Quarant. & Ricc. vbi ſupra*, apud quos ibidem innenies cætera, quoad priuilegia, & facultatem eiuſdem R.Fabricæ.

25 Obſeruandum eſt hic certum eſſe Fabricam, non poſſe ſe intromittere in executione piorum legatorum, niſi poſt annum computandum à die mortis teſtatoris, vt diximus ſupra, & ſeruatur in praxi. Verum hoc intelligitur, quando teſtator nullum aſſignauit terminum ſolutioni legatorum piorum, ſi vero ceſſit dies ſolutionis aſſignata per teſtatorem, etiamſi ſit infra annum poteſt Fabrica compellere hæredes, vel alios executores, vt legatis ſatisfaciant, probant *Marant. par.1.controuerſ.reſp.41.dub.2.num.56.& 57. vbi num.61*.dicit, quod ſi Tribunal ante diem termini prædicti agit, inutiliter agit.

26 Solet hic dubitari, an poſſit hoc anni tempus præfinitum ad executionem vltimarum voluntatum à Iudice reſtringi, & poſſe indubitanter reſpondet *Barboſ. de iure Eccleſ.li.3. cap.27.num.39*. ex coniecturata mente teſtatoris deſiderantis, quanto citius adimpleri ſuas voluntates, *argum.l.1.C.de Sacroſ.Eccleſ. l.in teſtamentis de regul.iur*. Hanc opinionem veriſſimam appellat *Barboſ. verum in Tribunali R.Fabricæ non ſeruatur*, ea forſan ratione, quia hoc anni tempus eſt inductum fauore hæredum, prout tenet *Morant.par.1.controuerſ.reſp.40.num.21*.& ipſa Fabrica habet iuriſdictionem poſt annum, vt in dictis declarationibus relatis, per *Quarant. & Ric.vbi ſupra verſ.quoniam in rta*. Ergo, quando vult infra annum coarctare terminum, agit ſine iuriſdictione. Non eſſet tamen improbanda, opinio *Barboſ.in terminis Epiſcoporum, in quibus ipſe loquitur*.

27 An hoc anni tempus currat ignoranti, vel impedito, ſunt qui tenent pro vtraque ſententia; verum fauore animæ, & legatorum piorum, fauorabilior videtur illa ſententia, quæ tenet currere hoc tempus ignorantibus, & impeditis, ita *Surd.de aliment.tit.8.priuil. 32.num.8.Grat.diſcept.for.cap.73.num.13.& 14. Barboſ. de iure Eccleſ.cit.loc.num.38*. contra *Marant.cit.loc.reſp.40.num.36.& alios per ipſum adductos*.

28 Nota primò, in his terminis piorum legatorum obſeruat DD. quod valet teſtamētum ad pias cauſas per Parochum, & coram duobus teſtibus, nec alia requiritur ſolemnitas, & numerus teſtium deciditur expreſsè in *cap. cum eſſes, et cap.ſeq.de teſtam*. & in praxi Tribunal R.Fabricæ procedit cum prædicto teſtamento. Hinc DD. diſceptant quando, & quomodo ex teſtamento nullo, & minus ſolemni debeantur pia legata, & diſpoſitiones, ac cum illo poſſit Fabrica procedere ad executionem piarum diſpoſitionum; quo in caſu dicendum eſt.

29 Primò, ſi teſtamentum eſt nullum, & nulla hæredis inſtitutio, dicuntur etiam inualida legata pia tanquam acceſſoria, & proinde non poteſt Fabrica ad illorum executionem procedere, probatur ex *l.1.ad fin.ff.de vulgar. et l.cum principalis ff.de regul. iur. cap. acceſſorium de reg.iur.in 6*.& ex ratione, quia, vbi ex teſtamento hæreditas adiri non poteſt, legata non debentur, *l.ſi nemo ff.de reg.iur*. Sed ex teſtamento minus ſolemni ab hæredib. adiri non poteſt, ſed defertur ab inteſtato *Inſtitut. de hæredit. quæ ab inteſt*. Ita probat poſt alios *Barboſ. de iure Eccleſ.lib.3. cap.27. numero 97. declara, vt infra verſ.ampliatur præpoſita concluſio*.

30 Secundò, non dicitur nullum teſtamentum, vel alia diſpoſitio facta per teſtatorem corā duobus tantum teſtibus, etiam ſine parocho ad pias cauſas, ſed illa omnino ſuſtineri, per *tex.in cap.relatum 11.de teſtam*. vbi *Couar. nu. 8.Tiraqu.de piæ cauſ. in præfat. priuileg. 1. Iul. Clar.§.teſtam.q.6.num.2.Boer. dec.93. num.1. et ſeqq.Spinol.in ſpecul.teſtam. gloſ.31. princip. num.40.Tuſc.tom.6.lit.P.concluſ.333.num.20. Maſcard.de probat.tom.2.concl.1176.num.13. Mant.de ſucceſs.legal.tom.2.par.4.qu.8.art.3. n.2.Molfeſ.in ſum.tom.2.tract.13.cap.5.numero 174.Thor.in ſum.priuil.piæ cauſ.priuil.166. Cauil.dec.27.num.1*. qui id procedere teſtatur de iure Canon.& Ciuili, *Mant.de coniect. vltim.volunt.lib.9.tit.3. num.4. Gizzarel.dec. 46.et dec.47.Bonac.tom.2.de contract.diſput.3. qu.17.punct.8.§.2.propoſ.3.nu.4*. Morant.*part. 1.controuerſ.reſp.17. num.1. vbi alios multos cumulat*, contrarium tenet *Genuen.practicab. Eccleſ.quæſt.662*.

31 Idque ampliatur etiam ſi dicti teſtes ſint fœminæ, vt notat *Bonac. cit. loc*. & etiam ſi vnus ex eis ſit proprius Parochus, *Marant. cit.loc.num.2*. Ac etiam ſi hi duo teſtes non ſint rogati, vt ibidem *Bonac.et Morant.numero 14*.poſt *Gizzard.dec.47.num.6. Grat.diſcept. for.par.1.cap.93.num.8*. qui teſtatur hanc eſſe veriorem ſententiam, contra *Boer. deciſ.34. num.5. et Roman. in auth. ſimiliter ſpecial.11. ad leg.Falc*.

32 Ampliatur propoſita concluſio valere legata ad pias cauſas facta coram duobus tantū teſtibus, etiā ſi hæredis inſtitutio facta eſſet in perſonā laicā, & ſæcularem, & non piā, nā in tali caſu licet corrueret hæredis inſtitutio, non tamen corruerent legata, ſed illa valerent, tenet *Alciat.in l.1 num.12. C.de Sacroſ. Eccleſ.Tiraquel.cit.loc.priuil.2. verſic. contrarium tamen, et priuil.80. in fin. Couarru.in cap. relatum nu.3.Spinol.cit.loc.n.4.Surd.deciſ.292. num.2*.

num.2.vbi Hodierna Tuſc.concl. 116. *num.*36. *tom.*8.*lit.I.Gamma.deciſ.Luſitan.*380.*in princ.* & *alij*, quos refert & ſequitur *Morant.cit.reſp.*17.*num.*7.contra *Graff.* §. *teſtamentum qu.* 18.*num.*6. & *Ricc. in prax.*2.*par.reſol.*379.*in princ.* & *hæc eſt limitatio ad regulam ſuprapoſitam verſ.primo ſic teſtamentum.*

33 Et non ſolum pia, ſed etiam propria legata facta in teſtamento coram duobus teſtib. etiam ſine Parocho, de æquitate Canonica, valida ſunt, ſecundum opinionem *Butr.in ca. cum eſſes num.*3. *verſ.non obſtat de teſtam.* & *Marant.tom.*1.*controuerſ.reſp.*17.*n.*5.

34 Ampliatur vlterius eadem ſupradicta Concluſio, adhibendam eſſe fidem legatorum piorum ſolo dicto Confeſſoris, cui defunctus peccata ſua confeſſus ſit, præſertim, ſi dictum confeſſoris ſit adminiculis ſuffultum, per tex. in *l. Theopompus ff. de dot. prælegati*, & *in l. quam heredi*, vbi *Bart.ff.de reb. dub. Viu.commun.opin.lit.C.verbo confeſſio*, *ſeu* & *quæ fuerunt dicta li.*1.*fol.*194.*Thor.de priuil.piar. cauſ. priuil.*101.*colum.*3.*verſ.eo quia ſumus*, & *alij*, quos refert & ſequitur *Morant. cit. reſp.*17. *num.*27.& *ſeqq.* vbi videtur reſtringere ſententiam in legato facto confeſſario in confeſſione, pro exoneratione conſcientiæ; generaliter tamen, tenet *Genuenſ. practicab. Eccleſ. qu.*662.*num.*3.

35 Dicendum eſt in omnes ſolemnitates de iure ciuili introductas in vltimis voluntatibus ceſſare in diſpoſitione ad pias cauſas, ſufficiunt enim ad validitatem huius diſpoſitionis piæ ſolemnitates de iure naturali, atque gentium, per tex. *in ſæpe citat.cap.cum eſſes de teſtam.* & *cap.relatum*, eodem *Mantic.de coniect.vltim.volunt.lib.*6.*tit.*3.*n.*4.& *ſeq.Clar.*§. *teſtamentum qu.*6.*num.*1.& *ſeq. Rota in Mediolanen.bonorum* 1600.*coram Iuſto*, relata per *Farinac.poſt primum vol.conſil. Morant.cit.loc. reſp.*13.*num.*58.& *reſp.*17.*num.*10. Vnde eſt, quod in tali diſpoſitione ſufficiant duo tantum teſtes, etiam ſi non rogati cum alias diſpoſitum, non ſit de iure gentium, ſed ciuili, ut dictum eſt.

36 Hinc etiam eſt, quod ſuſtinetur hęc diſpoſitio etiam ſi ſine ſcriptura facta ſit, ſufficit enim, quod de illa conſtet per duos teſtes, uel alio legitimo modo, ita *Corn.conſ.*308.*num.*6.& *ſeqq.lib.*3.*Boer. dec.*93.*num.*4. *Couarr. in cap.relatum num.*11. *Genuenſ. practicab. Eccl. qu.*662.*num.*3.*Miſinger.cent.*5.*obſer.*23.*nu.*5. *Thor.de priuil.piar.cauſ.priuil.*226.*Seraph.dec.*581.*Gamm.dec.*380.*num.*1, *verſ.nec obſtabit*, *Morant.* qui alios refert *cit. reſp.* 17. *numero* 24.

37 Hinc quoque teſtamentum ad pias cauſas validum eſt, & firmum, ſi inueniatur factum quibuſcumque uerbis, uel indicijs, ſiue ſcripturis, modo conſtet de uoluntate diſponentis, ſicut eodem modo valet teſtamentum factum inter liberos, *l. hac conſultiſſima* §.*ex imperfecto C.de teſtam.l.fin.c.famil. herciſc.* & *DD.communiter*; nec minus priuilegiata dicitur diſpoſitio inter liberos, quam hæc, quæ fit in piam cauſam, *Couar.in cit.cap.relatum primo num.*2.*hoc tit.de teſtam.Tuſc.tom.*6.*litt.P. concl.*334.*et tom.*8.*concluſ.*119. *num.*2. *Mart. de ſucceſs.legal.quæſt.*8.*art.*1.*num.*3. *Boer.dec.*93.*num.*3.*et ſeqq.Facchin.controuerſ.par. prima lib.*4.*cap.*3.*ad* 3.*dub. fol.*475.*Gizzarel.dec.*46.*num.*13.*et ſeq.* Et valet re factum ſola ſcriptura defuncti, ſine vllo teſte, *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.*3.*cap.*27.*num.*100.

38 Collige etiam ex dictis valere teſtamentũ ad pias cauſas nutu factum, nam in his diſpoſitionibus attenditur veritas, & uoluntas, quæ nutu deprehenditur, tenet *gl.in cap.cum tibi in verbo diſpoſitionem hoc tit. de teſta.* vbi etiam *Abb.Bal.in* 1.*C.de Sacroſ.Eccleſ. Imol. in cap.*2.*cit.tit.de teſtam.Tiraqu.de priu.piæ cauſ. priuil.*8.*Genuenſ.practicab.Eccleſ.qu.*376.*Barboſ. de iure Eccleſ.lib.*3.*cap.*27.*n.*97.

39 Nota ſecundò, quod legatum ad pias cauſas, ſi indebitè fuerit ſolutum minimè repetitur, ad tex. in §. *fin. de obligat. quæ ex quaſi contract.naſcunt.* & *in l.cum is* §.*ſi ea opinione*, & §. *ſi mulier ff.de cond.indeb. Tiraqu.de priu. piæ cauſ.priu.*77.*et priu.*125.*Roman. conſ.*428. *num.*2.*Calder.conſ.*19. *verſ. ad ſecundum dico de teſtam.Mart.voto* 3. *num.*6. *Muta deciſ.*28. *n.*10.*et ſeq.Tuſc.tom.*6.*lit.P.concl.*333. *nu.*89. *Intrigl.ſingul.*98.*n.*108.

40 Dictum eſt ſupra in teſtamentis ad pias cauſas attendi veritatem, ad quod nota, non ſolum eſſe attendendam veritatem pro cauſa pia, ſed etiam contra illam. Vnde licet de iure ciuili, non conficiens inuentarium teneatur vltra vires hęreditatis; Tamen de iure Canonico Eccleſia, vel alia pia cauſa debet eſſe contenta veritate, & illam reſpicere, cum ſit cultrix iuſtitiæ, tenet *Tiraquell.de priu.piæ cauſ.priu.*88.*Molfeſ.in ſumm.*2.*par.tr.*13. *cap.*5.*num.*179.*Bonac.tom.*2.*de contrac.diſputat.*3. *quæſt.*17.*punct.*8.§.3.*propoſ.*3.*num.*4.*verſic.*5. cauſa pia, & alij communiter.

31 Difficilis quæſtio ſolet adduci in hac materia, an ſcilicet legata pia concurrentia cum olim profanis patiantur diminutionem pro rata, ſi vires hęreditatis non ſufficiunt ad ſoluendum omnia legata pia, & non pia. Pro parte affirmatiua, quod fiat reductio ad vires patrimonij facit. Primò, quod in teſtamento Militis, in quo licet ceſſet Falcidia tamen fit hæc diminutio propter defectum Patrimonij, per tex. in poſt miſſionem *ff. ad leg.Falc. Bart.in auth.ſimiliter C.eodem*. Secundò, hæc legata pia diminuuntur propter debitum iure naturæ, per tex.in *l.ſi quis ad declinanda C. de Epiſcopis, et Cler. Iaſ.in l. ſi quis teſtamento* §.*apud Iulianum ff.de leg.*1. Tertiò, facit regula generalis, quod legata non debentur vltra vires hæreditatis, *l.*1.§.*is, qui ff.ad Trebel.* & conſequenter iniquum eſſet quoſdam legatarios eſſe melioris conditionis, & eſſe præferendos, & ſi alicui legatario facta eſſet ſolu-

ſolutiò, daretur repetitio cæteris collegatarijs per conditionem indebiti, ita *Bal.in l.2.§.1.vbi Alex.num.3.& 4.ff.de cond.indeb.*, hanc opinionem tenent *Bart.& Iaſ.loc.ſupra cit. de Franch.dec.236.Ricc.dec.cur. Arch. Neapolit. 221.Peregr.de fideicomm.art.4.nu.58.ex ſeqq. & alij, Coſta remed.84.num.7. Peregr. dec.85.* Contrarium vero nempe,quod legata pia ſint integrè ſoluenda, & non patiantur detractionem ob defectum patrimonii iudicatur verius. Primo a ſimili nam in legato dotis non fit deſalcatio, *l.1. vbi Bart. ff. de priu. cred.* & deducitur tanquam æs alienum; ſed valet argumentum de dote ad piam cauſam *cap.1. §. donare qualiter alia feud.poter.alien.Bart.in l.ſi ego ff.de iur.dot.Euerard.in loco de dote ad piam cauſam ergo*. Nec ſuffragatur dicere, quod legatum dotis filiæ,non patitur diminutionem, quia ſuccedit loco legitimę, & ſic eſt debitum iure naturæ; quia reſpondentur,quod omnes pro peccatis noſtris efficimur debitores Deo *cap.pro obeuntibus 12.qu.12.* & forte legatum pium ſit pro reſtitutione male ablatorũ,quod teſtator non vult exprimere, cum non teneatur ſe infamare. Secundò, quia legatum alimentorum, non patitur hanc diminutionem latè,*Surd.de alim.tit.8.priu.30.qui alios refert,* ſed validum eſt argumentum de alimentis ad piam cauſam latè,*Euerard.in loco ab alimentis ad piam cauſam ergo*. Tertio in hac materia deſalcationis eſt attendenda coniectura mens teſtatoris, iuxta dicta per *Vincent. de Franch. dec.236.cit.* quod, ſi verum eſt, pront veriſſimum quis non iudicauerit voluntatem teſtatoris fuiſſe,pro integra ſolutione legatorum piorum, ex quibus conſequi ſperat remiſſionem peccatorum,cum nemo præſumatur immemor ſalutis æternæ, *cap.ſancimus 1. qu.7.* Hanc opinionem tenent *Feder.de Senis conſ.250.Paul.de Caſtr.in l.ſi quis teſtamentum §.Iulianum ff.de leg.1. Tiraqu. priu. piæ caſ.72. Surd.de alim.tit.8.priu.3 & num.3. Molſeſ.conſ. 13.Coſta de port.rat.q.107.num.3.& ſeq.& qu. 140.Roland.conſ.25. vol.4. Genuenſ. practicab. Eccleſ.qu.330. num.2.& ſeqq.* qui reſpondet *dec.de Franch.*illam loqui, quando omnia ſunt legata pia tunc priuilegiatiuntur iure communi,ſequitur *Viſcont.ad dictam dec. Manriq. qq.moral.q.69.par.1.*

42 Solet in his terminis quæri an valeat Epiſcopus commutare legata, & alias pias fidelium voluntates; & communiter reſpondet DD. poſſe Epiſcopum commutare vltimas voluntates ex iuſta, & neceſſaria cauſa, tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus præmiſſa extraiudiciali, & ſummaria cognitione, nihil in precibus tacita veritate, vel ſuggeſta falſitate fuiſſe narratum, ita ad literam diſponit *Conc.Trident.ſeſs.22.de reformat.cap.6.* notat *Monet.de conie&.vltim.vol.cap.6. num.86.& ſeqq.Barboſ.qui alios refert de iure Eccleſ.lib.3. cap.27.* Hæc facultas competit Epiſcopo infra annum ſine ſcrupulo; poſt vero annum dubium eſt, ſi poteſt Epiſcopus, cum ab illo fuerit abdicata facultas cognoſcendi de legaris pijs, per priuilegia Fabricæ Sancti Petri, vt dictum eſt ſupra,cuius Tribunal, ſi manus appoſuit,non poſſe, omnino tenendum eſt, & probatur aperte per declarationes S. Cõgregationis R. Fabricæ, relatas per *Quar. ſumm. Bull.verbo Fabrica Sancti Petri verſ.præterea*, vbi diſponitur, quod ſi legatum pium ob aliquod impedimentum iuris, vel facti exequi non poteſt, tunc commiſſarii teneantur aſſignare competentem terminum, ad obtinendam commutationem legati à Sede Apoſtolica. Verum hoc eſt intelligendum, poſtquam commiſſarij mandarunt impetrari commutationem; antea vero non repetitur lex, quæ tollat hanc facultatem Epiſcopis.

43 Aduertendum eſt, quod in commutatione legatorum piorum ex iuſta, & neceſſaria cauſa, tria concurrere debent. Primum,quod commutatio fiat in alium pium vſum, non tamen profanum. Secundum,quod commutatio fiat in alium pium vſum proximiorem voluntati teſtatoris,& vtiliorem animæ illius. Tertium, quod intercedat in commutatione conſenſus hæredis,& legatarij,quorum intereſſe vertitur, ita notat *Barboſ. de iure Eccl.lib. 3.cap.27. num.59.*

44 Diximus cum Conc.Trid.ad hoc, vt poſſit fieri commutatio vltimarum voluntatum neceſſario requiri, quod fiat ex iuſta,& neceſſaria cauſa. Dubitari poteſt an concurrere debeat in hac cauſa copulariuè iuſtitia, & neceſſitas, vel ſufficit alter de duobus. Sed reſponderi poteſt non ſufficere,quod concurrat neceſſitas abſolutè,nam requiritur, quod neceſſitas ſit iuſta,quod regulariter ſolet,eſſe. Sufficit tamen ſola iuſta cauſa etiam, quod non ſit neceſsaria; cum quauis enim iuſta cauſa,idcſt probabili,& rationabili poteſt fieri commutatio, ita tenet *Monet.de commutat. vltim. volunt.cap.6.num.86.& ſeqq.& n.110.* quem ſequitur *Barboſ. in colle&. DD. ad Concil.Trident.citat. cap.ſexto ſeſsio. 22. de reformat.*

45 Hinc colligitur, quod licet legatum pium poſſit de iure, & facto adimpleri, quia tamen ſubeſt iuſta,& rationabilis cauſa, iudicio Epiſcopi commutandi, poreſt fieri commutatio etiam,quod non concurrat neceſſitas, notat *Syluest.verbo legatum 4. §. 14.* quem refert & ſequitur *Ludou.Beia reſp.caſuum conſcient.p.4. cap.22.* Verum cum legata poſsunt de iure, & facto adimpleri, non ſunt de facile commutanda, cum interſit conſeruare fidelium voluntates, ita *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3. ca.27. ſub num.55.* Vnde,quando commutatio fit ex ſola iuſta cauſa dicunt DD. Epiſcopum non poſse commutare niſi pro vna vice, & de conſenſu intereſse habentium, aduertit *Ricc. colle&.558. verſic. quarta, Barboſ. cit.cap.27. num.57.*

46 Inter iuſtas cauſas ob quas Epiſcopus vltimas

mas fidelium pias voluntates commutari poteſt, numerantur. Primò, ſi pecunia legata ad pium vſum non ſufficit, tunc enim poteſt in alium vſum conuerti, ita *Ricc.cit. coll.*558. *par.*3. *Monet.de commut. vltim. volunt. cap.* 5. *Barboſ.de poteſt.Epiſcop.par.*3.*alleg.*83. *& alij.* Secundò, quando vſus legatus non poteſt adimpleri, tunc poteſt in alios pios vſus conuerti, *Ricc.cit.loc.Barboſ.d.alleg.*83.*nu.*8. *Guid. Pap.deciſ.*556. *Monet.allegat.cap.*5. *num.*332. Tertiò, ſi Monaſterium, vel Eccleſia non poteſt conſtrui in loco per teſtatorem deſignato, poteſt Epiſcopus alio in loco conſtruti facere, *Ricc.eod.cit.loc. in fin. & Barb.num.*10. *& de iure Eccleſ.li.*3.*cap.*27. *num.*49. Quartò, ſi legatum factum eſt ad vſum minus neceſſarium, poteſt commutari in alium magis neceſſarium Eccleſiæ DD.prædicti citatis locis. *Monet.num.*354. *Barboſ. de iure Eccleſ. nu.*54. *Gennenſ. practicab.Eccleſ. qu.*214. Quintò, ſi aliunde vrgat neceſſitas commutandi, nec adiri poſſit Summus Pontifex, poteſt Epiſcopus commutare, *Monet.cit.cap.*5.*num.*348. *& ſeqq.Barboſ.vbi ſupra,& alij.* Sextò, quando teſtatoris voluntas nunquam fuit exequuta, *Ricc.cit.coll.*558.*verſ.ſecunda cauſa.* Septimò, pro ad finem prouidendi Eccleſiam de neceſſarijs paramentis, poteſt Epiſcopus redditus Capellæ pro Miſſis celebrandis conuertere, pto vna vice in emptionem paramentorum, *Ricc.cit.loc.verſic.quinta cauſa*, vbi refert, ſic fuiſse deciſum in Curia Archiepiſcopalem Neapol. Alias iuſtas cauſas commutandi pia legata, vide apud *Monet.Barboſ. & Ricc.cit. loc.Bonac.tom.*2.*de controu.act. diſp.*3.*quæſ.*17. *punct.*8.§.9.*num.*4.*verſ.ex dictis.*

47 Sed aduerte, quòd licet poſſit Epiſcopus ex cauſa commutare legatum pium, non poteſt tamen etiam ſi vigore pij legati erectum, ſit Beneficium commutare onera apposita in fundatione, ſeu erectione Beneficij, vel Capellaniæ ſtatutum eſt, in *Conc.Trid. ſeſs.*25. *c.*5. *de reformat.* Sed pro hac commutatione petenda eſt Sedes Apoſtolica; niſi vrgeat neceſſitas commutandi aliunde, nec poſſit Summus Pontifex adiri, *Barboſ. de iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 27. *num.* 58. *poſt Garz.* per eum adductum.

48 Hic dubitari poteſt, ſi factum ſit legatum alicui perſonæ intuitu pietatis, ſed contemplatione perſonæ, ſi non poſſit ipſi legatario ſolui, an dicatur caducum, vel an poſſit per Epiſcopum commutari in alium pium vſum.

Reſpondetur, legatum non dici caducum cum pium ſit, licet aliud ſit in profanis, ſed poſse libere per Epiſcopum commutari in alium pium vſum, dum adimpleri non poteſt in ſpecie, qua factum fuit, tenet *Molſeſ.in ſum.* 2.*par.tract.*13.*ca.*5.*num.*186.*Molin. diſp.*149. *Bonac.tom.*2.*de contract.diſput.*3.*qu.*17. *punct.* 8.§.9.*num.*4.*verſ.ſexto ſequitur*, qui tenetur de communi, niſi hæres voluit, quod legatum in tali caſu reuertatur ad hæredem. Hæc de iure nullam habent dubitationem. Sed poſt erectionem R.Fabricæ Sancti Petri legata pia omnia, quæ debitæ executioni mandari non poſsunt cedunt vtilitati Fabricæ, vt patet ex priuilegijs illis ac declarationibus relatis, per *Quarant.ſumm.Bull. verbo Fabrica S.Petri verſ.præterea.*

48 Notatum eſt poſse Epiſcopum ex cauſa iuſta, & rationabili commutare pia legata. Verum id intelligendum eſt. Primò, hærede requiſito, quando ex commutatione grauatur, & ratio eſt, quia hæres ſuſtinet partes defuncti, & probatur per tex. in *cap.res quidem hoc tit.de teſtam.ibi tecum*, & tenet *Bonac. de contract.diſput.*3.*qu.*17.*punct.*8.§.9. *verſ. quod requiratur tom.*2. Secundò, intelligendum eſt requiſito loco pio, cui fuerat factum legatum, quia iuri conſonum non eſt, vt quis iuſtius, & inuitus damnum patiatur, probatur *l.legatum ff.de vſufruct.legat.& l.legatum ff. de adminiſt. rer.ad Ciuit.pertinent.* Verum, ſi heres, vel pius locus prædictus diſsentiat, tunc Epiſcopus ſolus poteſt commutationes piorum legatorũ facere, ex præſumpta voluntate teſtatoris, per doctrinam, *Bart.in d.l.legatum ff. de vſufruct.leg.Gennenſ.in prax.cit.Archiepiſc.Neapolit.cap.* 24. *numero quarto ſecund. vltim. impreſs. Barboſ.de poteſt. Epiſcopi* 3.*parte allegat.* 38.*num.*6. *Bonac.cit.num.*4. *verſic. quod requiritur.*

49 Vlterius, ſi Epiſcopus intendit commutare in alium pium vſum legatum, ſiue hæreditatẽ relictã in Hoſpitali ad certũ peregrinorũ aut infirmorum, aut aliarum perſonarum genus ſuſcipiendum, ſi in loco, vbi ſunt dicto Hoſpitalia ſimiles perſonæ, aut perpaucæ reperiuntur, tunc in hoc caſu particulari vltra requiſitionem hæredis, & loci pij, vt ſupra Epiſcopus tenetur adhibere conſilium duorũ canonicorum, qui rerum vſu peritiones ſint, per *Concil.Trident.ſeſſ.*25. *de reformat. cap.*8. & aduertit *Genuenſ.cit.loc.*

50 Diximus, quid ad hoc, vt poſsit Epiſcopus commutare vltimas fidelium pias voluntates omnino requiratur iuſta cauſa, quæ debet eſſe perpetua de per ſe, nam ſi eſt iuſta per aliquod tempus puta, ſi impedimentum, propter quod non poteſt adimpleri legatum, eſt temporaneum, tunc non eſt facienda commutatio, ſed expectandum tempus commodum, ſi non eſt exceſſiuum, probat *Genuenſ.cit.loc. ſub num.*2.*per text.in cap.non eſt*, *& cap. quod ſuper, de voto.*

51 Supradictam facultatem, quam concedunt ſuperiores Epiſcopo commutandi pia legata, & diſpoſitiones ſemper intelligunt terminis habilibus ideſt concurrente cauſa ad præſcriptum Conc. Trid. *cit.cap.*6. *ſeſſ.*22.*de reform.* extra vero caput prædictum nullo modo per Epiſcopum commutationem prædictam facere, ſed pro illa eſt ſupplicandus ſantiſſimus ita diſponitur *in Clem. quia contingit de religio.domib.* etiam ſi commutatio fieret in melius

lius iuxta veriorem opinionem *Lop. Imol. & Banil.in eodem Clem.& .Abb.in hoc cap.tua nobis num.4.de teſtam. Genuenſ.in cap.24. ſub nu.* 1. qui etiam ampliat ſi accedat conſenſus hæredis,adhuc recurrendum ad ſedem Apoſtolicam firmat principalem ſententiam *Marant.tom.3. controuerſiar. reſp.75. num.* 10. *& ſeqq.*

Nota Tertiò légata pia eſſe ſoluenda ad-
52 huc hæreditate non adita ſecundum opinionem *Boſſ. Bel. & aliorum in l. 1. de ſacroſanct. Eccleſ.Genuenſ.practicab.Eccleſ. q.554. num.3.* ſimiliter ſi hæres differat adire hæreditatem iure etiam ſi illam repudiet & hoc inſpecta iuris Canonici æquitate,quicquid ſit de rigore iuris Ciuilis,firmat poſt alios *Barboſ.de iure Eccleſ.lib.3.cap.27.num.*82.

Nota quartò quod legatum pium niſi ali-
53 ter cauſet diſpoſitio,vel inducant coniecturæ, iudicari debet perpetuum in dubio. Vnde ſi quis inceperit in legato celebrari Miſſam in die obitus, vel quid ſimile. intelligitur ſingulis annis in perpetuum, non pro vna vice, fauore enim, &c. piæ diſpoſitionis,ſecundum magis & quam & veriorem ſentẽtiam, quam tenet *Imol.in leg. cum patet, §.patet certam de leg. 2. verſ.vltimo contra Cin. in eod. leg. & Imol.ſequitur Mant.de coniect. vltim. vol. lib.6. titul. 4. num.*55. qui bene reſpondent fundamentis contrariæ ſententiæ. Et legatum annum fauore Eccleſiæ, & piæ cauſæ iudicatur perpetuum,& debetur etiam vltra eorum annos prout firmat *Genuenſ. practicab. Eccleſ. quæſt.*329.quicquid aliud ſit in Legato annuo facto Ciuitati, aut Reipublicæ, quod reſtringendum eſt ad certum annos, vt notat idem *Genuenſ.*

54 Nota Quintò Caſum in praxi quidam deuotus fidelis in ſuo teſtamento legauit, & mandauit prouideri in perpetuum Candelabrum maius Altaris Maioris certæ Eccleſiæ, vnius Cerei pro lumine ad Eleuationem Santiſſimi in Miſſis celebrandis in eodem Altari; executo legato poſt multos annos creuit numerus Miſſarum, dubitauit hæres an teneretur pro Miſſis aduerſis. Conſultus reſpondi, quia numerus Miſſarum multum creuerat, hæredem non teneri motus per diſpoſitionem *text. in capit.quanto de cenſib. vbi DD.* ibi enim fuerat relictum prandium Religioſis,qui deinde,quia multum creuerãt,fuit dierum habendam eſſe rationem Religioſorum qui erant tempore mortis teſtatoris,niſi alias facultates hereditariæ creuerint. Nec facit in contrarium opinio *Io.Andr.in cap.1. de relig.& vener. Sanct.* qui tenet. Quod grauatus ſingulis feſtis ponere certos cereos in offertorio, tenetur etiam in feſtis nouiter conſtitutis, nec ſimilis opinio *Eremit. Corpil.* 70. quia prædicti intelligendi ſunt data capacitate niſi onus multum creuerit, vt in caſu noſtro, quos ita intelligit *Genuenſ. practicabil. Eccleſ. quæſt.*552. & ita fuit iudicatum.

Alia quoad hanc materiã piorum legatorum & ſignãter quoad priuilegia huius diſpoſitionis inuenies apud *Tiraquel. Tor. & Nouar.*in peculiaribus tractatis de pia cauſa, & ante eos apud Euerard.in loco a libertate ad piam cauſam,& in loco ab alimentis ad piam cauſam a quo omnes poſteri rapuere,& apud Modernos viros, *Bonac. Barboſ. & alios, vt ſupra,* a quibus grauia materia eſt ſatis abunde tractata ad eos me remitto.

55 Nota Sextò,quòd quiſquis poſſit eligi executor piarum diſpoſitionum. prout abſolutum eſt. Hinc primò Mulier poſſit eſſe executrix teſtamentorũ maximè ad pias cauſas probatur ex *l.a filio in princip. ff.de aliment.& cibor.legat.vbi Bartol.ſequitur Bald.in l. id quod pauperibus 2.col.Dod.de Epiſcopis, & Cler. Becius conſil. 91. num. 1. & probat Diana tom.* 8. *tract. 5. reſol. 4. verſic. ſed his*, idque etiam procedere in muliere nupta,quæ poſſit etiam a tertio executrix nominari ita *Carpius de execut.teſtam.lib.1.c.7.nu.*35.

Ampliatur ſuprapoſita concluſio vt executio a teſtatore proprijs fratribus relicta, cenſeatur etiam ſororibus iniuncta, & appellatione fratrum executorum,ſorores etiam cõprehendi ea ratione, quia ſiue ſit ex proprietate ſermonis, ſiue per extenſionem, fœmininum ſub maſculino concipitur, maximè in vltimis voluntatibus iuxta doctrinam *Coſtæ in c.ſi pater de teſtament. in 6. 1. par. verbo ſi vtrunque num. 1. Menoch. de præſumpt. libr.1. præſumpt.84.num.2. & ſequent.*tenent principalem ſententiam *Corpius cit. tractat. & loc.* quem ſequitur *Diana tom.8. tractat.5. reſolut. 5.verſ.ſed non deſinam contra Eminentiſſimum Lugum de iuſt. tom.2. libr.1.cap.7. nu.324. poſt Sanch. in opuſcul. tom.2. libr.4. capit. 1. dub. 4. num.7.*

Secundò minor, qui 17. annum compleuit poſſit eſſe executor teſtamentarius ad negotia,prout indubitatum eſt apud omnes, licet quoad lites aliqui negent iuxta diſtinctionem *Corpij cit.tractat.de execut.teſtamen.lib.1. cap. 8.num.3.& ſeqq.quem refert & ſequitur Dian. cit.loc.reſ.6.verſ.ſed hanc.*

Tertiò Clerici abſque vllo ſcrupulo poſſunt eſſe executores maximè ad pias cauſas docet *Speculat. titul. de inſtrument.edit.§.nunc vero num.73. & 74.* & alij communiter, & licet aliqui cum dicto *Specul.* tenent id ſolum permitti Clericis ad pias cauſas nihilominus magis communis opinio, & verior,id admittit etiam ad non pias cauſas, & ratione potiſſimum,quia officium caritatis eſt voluntatem teſtatoris, ad effectum producere *Auth. de hæred.& falcid.in §. ſi vero expreſſim,* probatur principalis ſententia *ex cap. 2. de teſtament.in 6. & ex Sanchez in opuſcul.tom. 2. libr. 4. cap. primo, dub.40. num.1. & Diana tom. 8. tract.5. reſolut.7. qui verſic. ſed hæc*, id dicunt procedere cum Cardinalibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & omnibus clericis. Non ta-

men eſſet hoc permittendum curatis, ſi id irrogaret præiudicium Curiæ.

Et non ſolum Clerici ſeculares, ſed etiam Regulares poſſunt eſſe executores teſtamẽtorum, etiam clauſtrales, de licentia tamen ſui ſuperioris Regularis, per tex. in *cap. final. de teſta. in 6. & Clem. vnicam eod. tit.* vbi DD. communiter, & id indiſtinctè etiam ad non pias cauſas, vt aduertit *Cardin. in dicta Clem. vnica num. 10. verſ. 2. & Io. de Imol. num. 10.* Hæc enim licentia ſufficit, ſi ſit obtenta à ſuperiore cuius imperio Regularis immediatè, ſubeſt per doctrinam *Cardin. eod. loc. num. 4.* Et à Prælato conuentuali, qui in tali caſu poſſe ſibi ipſi etiam dare licentiam, prout probat *Diana tom. 8. tract. 5. reſol. 10.* qui alios citat, nec requiri conſenſum conuentus, docet idem *Diana, & reſolut. 11. dicutit,* quid inter digniſſimos Patres Societatis Ieſu.

Fallit tamẽ ſuprapoſita concluſio in Fratribus Minoribus, qui non poſſunt eſſe executores teſtamentorum etiam cum licentia ſuperioris per tex. in *Clem. exiui de verb. ſignificat.* quod procedere dicunt, etiam ſi diſtributio facienda eſſet inter ipſos Fratres Minores, vel Moniales Sanctæ Claræ, *Sanch. in ſum. tom. 2. lib. 6. cap. 11. num. 27. & Diana cit. loc. reſol. 12. verſ. & contrarium,* contra nonnullos per *Sanch. ibidem relatos.* Hoc tamen limitant *Portel. & Rodriqu. relati per Dianam eod. loc. verſ. vlt.* quando Minoria relictus eſt executor cum alijs ſecularibus, quia tunc poteſt eſſe executor. An autem Minores Fratres poſſint dare conſilium executoribus, vel illis poſſit committi electio pauperum, & alia ad hanc Materiam, vide *Diana cit. loc.*

Vltimo notandum executori teſtamenti etiam de cauſis pijs deberi iuſtum ſalarium, dignus eſt enim operarius mercede ſua, non tamen decimam, probat abundè *Manriq. qu. moral. par. 2. qu. 63. contra Spin. in ſpec. gloſ. 28. num. 80.*

ANNOTAT. XXIX.

ARGVMENTVM.

De ſeminario. Notatur quomodo, & in quo loco erigendum ſit; qui pueri in illo recipiendi, quid addiſcere debeant, & cui Eccleſiæ teneantur inſeruire, & veſtibus vti, quibus deputatis gubernetur, & à quo ſint elegendi deputati, & in quib. actib interuenire debeant, & quale votum habeant. De taxa ſeminarij notatur, qui teneantur illam ſoluere, & qui non, cuius quantitatis, & adductis expenſis, & quo tempore. Quomodo adſtringantur debitores illius. Quæ beneficia poſſint ſeminario vniri, quomodo, & qua ſolemnitate. Plura ſeminaria an poſſint erigi, & quid, ſi Eccleſia cathedralis eſt adeo pauper, vt nec vnum erigi poſſit. Quibus priuilegijs gaudeat ſeminarium. Quomodo cui, & quando Epiſcopus exigat rationem ab adminiſtratoribus bonorum ſeminarij. Et bona quomodo locentur, & alia ad materiam.

SVMMARIVM.

1 *Seminarij materia, & DD. de ea tractantes.*

2 *Seminarium exigendum in vnaquaq; Eccleſia Cathedrali etiam Abbati ſubiecta.*

3 *Seminarij pueri, qui recipiendi, quomodo educandi, quid addiſcere debeant, de quorum librorum lectio illis prohibenda numero 4.*

5 *Seminarij pueri inſeruire debent ſuperpelliceo induci diebus feſtis Eccleſiæ cathedrali non vero aſſiſtere tantum.*

6 *Seminarij deputatorũ ſpecies quot, & quale habeant votum, & in quibus negotijs.*

7 *Seminarij pueri ſint bonæ valetudinis, quod & alia inquirenda ſunt in illorum receptione, qua veſte, & vſura incedere debeant n. 8.*

9 *Canonici duo deputati pro regimine ſunt perpetui, & an gaudeant diſtributionibus hac ratione abſentes à choro.*

10 *Seminarij deputati, quibus in actibus inſeruire debeant cum Epiſco-*

ſcopo, & quid in viſitatione ſeminarij.

11 *Seminario applicauit Trident. omnes redditus deſtinatos ad alendos pueros.*

12 *Seminario eſt ſoluenda taxa detrahenda de Menſa Epiſcopali, & Capitulari, & aliorum Beneficiorum, & piorum locorum redditibus, cum conſilio deputatorum n.13.*

14 *Seminarij taxa primo ſoluenda de menſa Epiſcopali, & Capitulum. Quid de diſtributionibus quotidianis n.15. Et legatis pro celebratione Miſſarum num. 16. & incertis n.17.*

18 *Seminarij taxa eſt ſoluenda de fructibus Abbatiarum, & quæ. Quid ſi Abbatia ſit ſeminario vnita n.19. Et quæ expenſę ſint deducendæ in facienda taxa prædicta n.20.*

21 *Seminarij taxa ſoluenda ab Hoſpitalibus de quibus fructibus, & quando num. 22. Et quid ſi Hoſpitale dentur in temporalem adminiſtrationem n.23.*

24 *Seminarij taxa ſoluenda ex fructibus beneficiorum omnium, etiam iuriſpatronatus, & exemptarum, ac piorum locorum omnium etiam à Cardinalibus poſſeſſorum num.25. Et collationis Monachorum num. 26. Sed ſeminario loci Beneficij licet redditus alibi ſint num.27.*

28 *Seminarij taxam, quando ſoluit penſionarius, & ad quam rationem.*

29 *Seminarij taxam non ſoluunt Beneficiati clerici Cameræ Apoſtolicę. Quid de Beneficio nullius diœceſis num.30. Et de collegijs num.31.*

32 *Seminarij taxam quando, & ex quibus fructibus ſoluunt confraternitates. Et quando Monaſteria num.33. Non tamen. Mendicantes, & qui tales ſint n 34. Et an Beneficijs eis vnitis num. 35. An Moniales num.36. An Milites præſertim Hieroſolymitani num. 37.*

38 *Seminarii taxa ſoluenda eſt anticipate, & quomodo. Cuius quantitatis num. 39. Quibus pœnis compelluntur debitores numero 40.*

51 *Seminarii taxa minuitur in totum, vel in partem ſecundum vniones, quæ effectum ſobrierunt.*

42 *Seminario, quæ Beneficia, quomodo, & quando vniri poſſunt. Quid de reſeruatis num. 43. Vel ſi vacantia Epiſcopus non vniuit, ſed familiaribus extulerit num.44 Quid de omnibus ſimplicibus, vel Canonicatibus, non obligantibus ad reſidentiam nu. 45. Vbi etiam de patronatis pertinentibus ad alterius collationem. An expiret vnio, ſi ſeminarium deſinat num. 46. Cuius conſenſus requiratur in hac vnione num.47.*

48 *Seminaria plura an poſſint exigi. Quid ſi Eccleſia eſt pauper num. 49. Vel Epiſcopus eſt negligens*

in erectione num. 50.

51 *Seminarium dicitur pium locum, & quibus priuilegiis gaudeat num.* 52. *Et rationem adminiſtrationis illius, quando exigat Epiſcopus num.* 53. *Illius bona non locantur vltra triennium.*

A N N O T A T. XXIX.

§. *Vnic.*

Ad Text. in Cap. 1. *de Magiſtris, &c.*

1 IN hoc tex. ex Concil. Lateran. deſumpto ſtatuitur prouidendum eſſe per vnamquamque Cathedralem Eccleſiam de Magiſtro, qui pauperes Clericos, & qui parentum opibus iuuari non poſſunt, gratis doceat. Cuius tex. veſtigia inſequendo, *Concil. Trident. ſeſs.* 23. *de reform. cap.* 18. ſtatuit, vt ſingulæ Cathedrales Metropolitanæ, atque his maiores Eccleſiæ, pro modo facultatum, & Diæceſis amplitudine certum puerorum ipſius Ciuitatis, & Diæceſis, vel eius Prouinciæ, ſi ibi non reperiantur numerum in Collegio ad hoc prope ipſas Eccleſias, vel alio in loco conuenienti ab Epiſcopo eligendo alere, ac religioſè educare, & Eccleſiaſticis diſciplinis inſtituere teneantur. Hoc Collegium ex eodē Trid. & communiter ſeminarium nūcupatur, cuius occaſione ad eamdem materiam nonnulla in praxi breuiter notanda duxi, de qua etiam tractant *Archiep. Bononien. ſiue de Bononienſis Eccleſiæ adminiſtr. par.* 4. *ſub tit. de ſeminario, Fuſc. de viſit. lib.* 1. *cap.* 6. *Gonzal. ad gl. regul. Cancell. gl.* 5. §. 7. *num.* 68. *& ſeqq. Zerol. in prax. Epiſcop. par.* 1. *verbo ſeminarium, Piaſec. in ſimili praxi par.* 2. *cap.* 2. *nu.* 5. *et ſeqq. Monet. de diſtrib. quotid. par.* 3. *qu.* 3. *num.* 13. *et ſeqq. Aldan. in compend. canon. reſol. lib.* 1. *tit.* 18. *Sell. ſelect. canon, cap.* 10. *num.* 5. *et ſeqq. Grat. diſcep. for. cap.* 212. *num.* 46. *et ſeqq. Ricc. in prax.* 3. *par. reſol.* 411. *et ſeqq. ſecund. vltim. impreſs. eius dilectiſſimus Nouar. lucer. Regul. ver. ſeminarium, Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par.* 3. *allegat.* 77. *et in ſum. Apoſt. deciſ. verbo ſeminarium collect.* 677. *et* 678. *et alij.*

2 Nota 1. Concil. Trident. præcipere omnino habendum eſſe ſeminarium in vnaquaque Eccleſia Cathedrali, vt patet ex illius expreſſus, verba præceptiuis in *cit. cap.* 8. notat *Fuſc. cit. loc. num.* 6. *et alij communiter.* Et hoc verum eſt non ſolum in Eccleſiæ Cathedralibus, in quibus præſunt Epiſcopi, ſed etiam in Eccleſijs Abbatialibus, quæ habēt territorium, & ſubdunt Abbatibus exemptis habentibus iuriſdictionem epiſcopalem in parochos, & Parochianos priuatiuè ad Epiſcopos, in his quoq; Eccleſijs ſunt erigenda ſeminaria, teſtatur declaraſſe Sacram Congregationem. *Flores practic. quæſt. lib.* 3. *qu.* 24. *num.* 30. quem refert & ſequitur *Gratia diſceptat. foren. cap.* 212. *num.* 47.

3 Nota 2. in Collegio ſeminarii recipiendos eſſe pueros ſolum duodecim annis, ex legitimo matrimonio natos, & qui ſciant legere, & ſcribere competenter, ac quorum indoles, & voluntas ſpem afferat, eos Eccleſiaſticis miniſteriis perpetuo inſeruituros. Nec non filios pauperum, poſſunt tamen recipi filiis diuitū, dummodo alantur propriis expenſis, qui pueri, ſemper incedere debēt in habitu, & tonſura Clericali, atq; addiſcere habent Grammaticam, cantus computos Eccleſiaſticos aliarūque bonarum artium diſciplinam, Sacram Scripturam, libros Eccleſiaſticos, homilias, Sanctorum, Sacramentorum, maximè pœnitētiæ adminiſtrationem, ritus, & ceremonias. Singulis ſaltem menſibus ſacramenta pœnitentiæ, & Euchariſtiæ ſumant, ſingulis diebus Miſſæ ſacrificium interſint, diebus feſtis inſeruiant Cathedrali, & aliis locis Eccleſiæ, Pro quibus, & aliis in ſeminario præceptis ſeruandis Epiſcopi conſtituere tenentur duos Canonicos ſeniores, & grauiores, cum quibus illud pluries viſitando, obſeruantiam prædictam curabunt, puniendo diſcolos, & incorrigibiles ac malorum morum ſeminatores, eoſque etiam expellendo, & auferēdo omnia impedimenta, ac alia faciendo, quæ ad conſeruandum, & augendum tam pium, & ſanctū inſtitutum pertinere videbuntur; ita Concil. Trid. cit. *cap.* 18. & aduertit *Fuſc. de viſitat. cit. cap.* 16. *num.* 6. *et* 14. qui Vlterius aduertit non eſſe omittendum docere ipſos pueros, ac illis legere Catechiſmum editum ad Parochos ex decreto Concil. Trid. & Iuſſu Pij V. Pont. Max. teſtans quamplurimum præſtare eis legere Catechiſmum magnum, & paruam Petri Caniſij Societatis Ieſu. Nec non ſatis expedire eis legi loco authorum, profanorum, Rethorica, Eccleſiaſtica, Valerii Auguſtini.

4 Ex prædictis nullo modo permittenda eſt in ſeminario lectio librorum laſciuorum, & obſcænorum, & ſimilium, qui ad mores non conferunt, nec etiam ob elegantiam linguæ, prohibentur expreſsè in 7. *regul. Indic. libror. prohib.* & accuratè aduertit *Fuſc. de viſitat. cit. cap.* 16. *num.* 14. *in fin.* & faciunt verba Concil. Trident. in *cit. cap.* 18. *in princ.* ibi, *cum adoleſcentium ætas, niſi rectè inſtituatur, praxa ſit ad mundi voluptates ſequendas, &c.*

5 Aduerte, quod ad cit. tex. *Conc. Trident. cap.* 18. communiter DD. referunt Sacram Congregationem eiuſdem Conc. declaraſse Epiſcopum, cum duobus Canonicis ſenioribus curare debere, vt pueri ſeminarii diebus feſtis

cum

Digitized by Google

cum ſuperpelliceo, & in gradibus inferiorib. chori ſeruiant, prout optimè ſeruatur in multis Cathedralibus; Vnde eſt, quod ſi pueri ſeminarii debebus feſtiuis aſſiſterent Miſſæ ſolemni in Cathedrali, non eſt ſatisfactum Concilii Decreto prædicto, dum præcipit, quod inſeruiant, & ſic ſeruitium, non aſſiſtentiam tantum.

6 Aduerte etiam *Conc. Trid. cit. cap.* 18. circa adminiſtrationem ſeminarii deſiderare cum Epiſcopo tres ſpecies deputatorum. Prima eſt, duorum Canonicorum ſeniorum, & grauiorum, & horum conſilium adhibere debet Epiſcopus circa ea, quæ viſitationem, correptionem, ac gubernationem perſonarum ſeminarii concernunt. Secunda ſpecies deputatorum eſt, duorum etiam de Capitulo, quorũ alter ab Epiſcopo, alter vero ab ipſo Capitulo eſt eligendus. Tertia ſpecies eſt duorum de clero Ciuitatis, ſimiliter quorum vnus eligitur ab Epiſcopo, & alter a clero. Et horum deputatorum ſecundæ, & tertiæ ſpeciei, conſilium tenetur Epiſcopus requirere circa ea, quæ concernunt portiones detrahendas ex ſingulis beneficiis, pro ſubſtentatione ſeminarii, & vniones beneficiorum illi faciendas, ita legitur in *cit. ca.* 18. *Conc. Trid.* Vbi Sacram Congregationem declaraſſe hos deputatos, ac alios officiales ſeminarii habere votum conſultiuum, tantum non autem deciſiuum, ſub die 11. Ianuarij 1620. refert in *Compend. Canon. reſolut. lib. 3. tit. 21. num. 9. Barb. in ſum. Apoſtolorum deciſ. verbo ſeminarium collectan.* 667. *num.* 3. Vnde eſt, quod Epiſcopus tenetur omnino requirere conſilium prædictorum deputatorum reſpectiue, alias actus non valet iuxta dicta per *Silueſt. verb. conſilium num. 6. verſ. quarto quæritur, et alios*; tamen non obligatur conſilium illorum ſequi, prout voluit eadem *Sacra Congregatio Conc. Trid.* relatum per *Gonzal. ad 8. regul. cancell. gloſ. 46. numero* 74.

7 Aduertendum quoque eſt pro bono regimine, & progreſſu ad virtutes in ſeminario, quod recipiendi in eo pueri debent bona corporis valetudine eſſe, & iis ingenij viribus, vt ſtudiorũ labores, perferre, & in iis tantum proficere poſſint, vt Eccleſiaſtica munera pro dignitate ſuo tempore obire valeant, ita habetur apud *Archiepiſc. Bononien. par. 5. cap. 1. verſ. eo autem, vbi verſ. aditum in fine*, vlterius addit non eſſe recipiendos pueros in ſeminario niſi facta inquiſitione illos ſolitos eſſe frequentare Sacram Confeſſionem, & Euchariſtiam, ac habita relatióne, quantum in literis profecerint, vt ſaltim bene legere, ac ſcribere norint.

8 Item ex Concil. Trid. vbi ſupra pueri in ſeminario admiſſi ſemper incedere debent in habitu, & tonſura Clericali, qui habitus ſiue veſtis ſolet eſſe violacei coloris, lanea, nequaquam vero eſt permittenda ſerica, tam veſtis exterior, quam interior, vt bene aduertit *Archiepiſc. Bononien. cit. loc. cap. 2. verſ. 1. vbi per plures cap. ſeqq.* inuenies inſtructiones pro oratione, confeſſione, communione, diſciplina morum, & ſtudiorum obedientia erga ſuperiores, recreatione, & menſa, puerorum, & *par.* 2. inſtructiones pro Rectoribus præpoſitis, ac aliis miniſtris ſeminarij.

9 Vlterius Canonici prædicti duo electi ad ſeminarij adminiſtrationem, perpetuo illam habere debent, nec remoueri poſſunt, niſi ex legitima cauſa, & iuſta, prout refert deciſum *Galet. in margarit. caſuum conſcient. verbo Canonicus fol. 3. col.* 1. Et, ſi quandoque contingat ea de cauſa, ſine fraude ab Eccleſia abeſse cũ Epiſcopo priuandos non eſse quotidianis diſtributionibus, tamquam abſentes propter Eccleſiæ vtilitatem ex officio eis attributo, teſtatur *Monet. de diſtribut. quotid. par. 2. qu. 8. num.* 17.

10 Adhibere debet Epiſcopus conſilium præfatorum Canonicorum in conſtituendis regulis ſeminarii loci, & ſimilibus, in electione puerorum introducendorum, electione Magiſtrorum, librorum, legendorum, ipſorum, punitione puerorum, expulſione, viſitatione, & ſimilibus, voluit *Sacra Congregatio in vna Papien*, 1591. Et ad effectum exequendi prædicta, & alia ſtatuta in *Conc. Trid. cit. cap.* 18. Epiſcopus tenetur adhibere prædictis Canonicis deputatis in viſitatione ſeminarii, prout diſponit *eod. loc. Trid. ibi*. Quæ omnia, &c. licet in reliquis, poſſit ſolus Epiſcopus viſitare, adhibitis, ſi ei videbitur alijs doctis, & pijs viris, prout diſponitur in *Conc. Mediol. de ætat. et qual. lib. 1. cap. 6. fol.* 11.

11 Nota tertiò, quod pro expenſis fabricæ, mercedis miniſtrorum, alimoniæ puerorum, ac aliorum neceſſariorum ſeminarij, Concilium Trident. applicauit eo ipſo eidem ſeminario redditus omnes, ac bona, quæ ad inſtituendos, vel alendos pueros ſunt in aliquibus Eccleſiis, & locis deſtinata. Quod intellige de bonis illorum locorum, & Eccleſijs, in quibus actu erectum non eſt Collegium puerorum, nec ſeminarium actu habetur, tunc redditus cenſentur eo ipſo applicari huic ſeminario; ſecus tamen eſt de collegio, ſiue alio ſeminario, in quo actu diſciplinâ puerorum exercetur, quia illud non tollitur per Trident., licet ex fructibus ſuper excreſcentibus portio detrahatur, vt dicemus inferius, cenſuit *Sacra Congreg. in vna Vercellenſi die 27. Iulij* 1570.

12 Et, quia prædicti redditus, vt plurimum non reperiuntur, vel tenues ſunt, ſimiliter ſtatuit *Trid. cit. cap. 18. ſeſſ. 23. de reform.* Epiſcopum cum conſilio duorum de Capitulo, quorum alter ab Epiſcopo, alter ab ipſo Capitulo eligatur, & etiam duorum de clero Ciuitatis, quorum quidem alterius electio ad Epiſcoouum, alterius vero ad clerum pertinet, poſse detrahere partem aliquam, & portionẽ ex fructibus integris menſæ Epiſcopalis, & Capituli, Dignitatum, ac præbendarum Abba-

batiarum, & Prioratuum cuiuſcumq; ordinis etiam Regularis, Hoſpitalium, quæ dantur in titulum, vel adminiſtrationem, beneficiorum quorumcumque etiam Regularium, vel Iuriſpatronatus, aut exemptorum, vel nullius Diœceſis, aut pijs locis, vel Eccleſijs vnitorũ, & aliorum, vt latius in Trid. eamque portionem ſic detractam ſeminario applicare, ad cuius portionis ſolutionem non ſolum teneri pro ſe Beneficiatos, ſed pro penſionibus etiã, ſi quas ſoluunt alijs, retinendo tamen pro rata quicquid pro penſionarijs contribuunt, ſtatuit *eod. loc.* Trid. & hæc portio communiter apud nos vocari ſolet taxa ſeminarii. Ad hæc aduertenda ſunt plura.

13 Primò, Epiſcopus ſolus non poteſt portionem, ſiue taxam prædictam, de qua in Trid. detrahere, & ſeminario applicare ſine Conſilio prædictorum quatuor deputatorum, pro vt fuit reſolutum in vna Burgenſi per *Sacram Congregationem pro Societate Ieſu à menſe Iulij* 1569. quidquid ſit de exactione, quæ ad ſolum Epiſcopum ſpectat, prout habetur in *declaratione Sac. Congregationis relata*, per *Garz. de Benef. par. 2. num.* 191. vbi etiam deciditur Epiſcopum adhibere debere in conſilium quatuor deputatos ſeminarii, pro rata adminiſtratione temporali, præter exactionem. Hos deputatos habere votum conſultiuum, teſtantur DD. communiter, & notatum eſt ſupra.

14 Secundò, Epiſcopus tenetur ex menſa ſua, & Capituli ſoluere taxam, & portionem ſeminario, & hoc primo, & ante alios, & deinde ſuo exemplo reliquos cogere ad contribuendum, notat *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi par. tertia alleg. 77. num.* 2.

15 Non tenetur tamen Capitulum ſoluere taxam ſeminarii de diſtributionibus quotidianis diſtinctis à præbendis, aduertunt *Zerol. in prax. Epiſcop. par. 1. verbo diſtributiones* §. 5. *Garz. ad regul. 8. cancell.* §. *7. proem. num.* 170. *& ſeqq. Monet. de diſtrib. quotid. par. 3. quæſt. 9. num. 14. Barboſ. cit. alleg. 77. num. 13. Sell. ſelect. Canon. cap. 10. num.* 12. qui refert ſic voluiſſe *Sac. Congreg. in vna Lucana 5. Iulij* 1628. Quod procedit etiam ſi omnes fructus canonicatuum conſiſtunt in diſtributionibus quotidianis, quæ dari ſolent dumtaxat diuinis perſonaliter intereſſentibus, ad hunc enim non tenentur Canonici ad ſeminarii contributionẽ, prout refert deciſum per *Sacram Congregationem in vna Capuana* 10. *Decemb.* 1592. *Barb. ad cit. tex. Conc. Trid. c.* 18.

16 Nec tenetur Capitulum, ſiue alius Beneficiatus ſoluere taxam ſeminarij ex emolumentis prouenientibus à legatis, & relictis pro celebratione Miſſarum, prout voluit etiam *Sac. Congregatio in vna Cauen. 17. Nouembr.* 1629. quam poſt *Bonfadin. in Theſaur. Eccleſ. dec. reſ. 32. num.* 44. refert *Barboſ. ſumm. Apoſtolorum deciſ. verbo ſeminario contribuere &c. num.* 8.

17 Similiter Capitulum, vel alius Beneficiatus non ſoluit taxam ſeminarij ex ijs, quæ in incerto, & in eleemoſynis piorum, & ſimilium conſiſtunt, teſtatur voluiſſe Sacrum Congregationem, *Piaſec. in prax. Epiſcop. par. 2. cap. 2. num. 5. in fin. & Barboſ. cit. loc. num.* 20.

18 Tertiò, taxam ſeminarij ſoluendam eſſe ex fructibus Abbatiarum, & Prioratuum cuiuscumque Ordinis, ſtatuit *Concilium Trident. eod. cit. loc.* quod non intelligitur de Abbatia, quæ proprium habet territorium, & iura epiſcopalia, & in ſua Iuriſdictione habet proprium ſemmarium, tunc enim illius Abbas, vti Epiſcopus tenetur contribuere proprio ſeminario, non vero ſeminario Epiſcopum, voluit *Sac. Congregatio Conc. die 30. May* 1594. & refert *Aldan. in compend. Canon. reſol. lib. 3. tit. 16. num.* 31.

19 Nec etiam tenetur contribuere ſeminario Abbatia vnita Capitulo Cathedralis ante Concilium, prout etiam voluit eadem *Sacra Congregatio Conc. in vna Lucana 17. Februarij* 1629. quam adducit *Bonfadin. in Theſaur. Eccleſ. deciſ. reſolut. 32. num.* 15. Quod intellige, quod non teneatur ſoluere ipſa Abbatia principaliter, licet teneatur Capitulum habita ratione omnium eius redditutum etiam Abbatiarum.

20 Hic aduertendum eſt, quod in taxanda quantitate debita, per Abbatiam ſeminario. eſt deducenda ex fructibus expenſa, quam facit Abbas, ſi ſua mercede habet conductum Thaologum, qui Sacram Scripturam interpretetur, & Grammaticum, qui literas doceat; Nec non ſunt deducendæ expenſæ, quas fecit Abbas in colligendis fructibus Abbatiæ, vel in proſequendis litibus illius, ita refert voluiſſe *Sacram Congregationem ad cit. cap.* 18. *Conc. Trid. Barboſ. num.* 13.

21 Quartò, tenentur contribuere ſeminario Hoſpitalia, quæ dantur in titulum, vel adminiſtrationem; & hoc, ſi habeant annexa Beneficia, vel redditus Eccleſiaſticus, tenet *Zerol. in prax. Epiſcop. par. 1. verbo hoſpitale dub. 10. Ricc. in deciſ. cur. Archiep. Neapol. 196. num. 6. & ſeqq. par.* 4. voluit *Sacra Congregatio Conc. in Lucana 5. Iulij* 1628. *in reſp. ad 3. 4. et 5. dub.* quam poſt *Bonfad. refert Barboſ. ſum. Apoſtol. deciſ. verbo ſeminario contribuere, etc. num.* 6. Hanc ſententiam ampliat Vlterius, *Ricc. cit. loc. num.* 7. poſt *Armend. et Nauarr. per eum adductos*, procedit in Hoſpitale, etiam laicale ſolitum cleri in titulum, non tamen in adminiſtrationem.

22 Limitatur tamen ſuprapoſita concluſio in Hoſpitale, quod adminiſtratur à laicis, & in quo ſunt bona laicorum; nec datur in titulum commendam, ſeu adminiſtrationem, illud enim non tenetur ſeminario contribuere, aduertit *Ricc. cit. deciſ. 196. num. 8. et Barboſ. vbi ſup. num.* 16. teſtans ſic voluiſſe Sacram Congregationem Concil.

Hic aduertendum eſt, quod ſi Hoſpitale Diœceſis Capuan. habeat annexum Beneficium,

Digitized by Google

cium, quod eſt poſitum in diæceſi Caſertan. tenetur contribuere ſeminario Caſertan. de fructibus beneficii ſiti in eadem diæceſi, non vero ſeminario Capuano, quicquid de alijs redditib., & Beneficijs alibi ſitis, aduertit optimè *Rice.cit.deciſ.196.num.8. & conſonat rationi*.

23 Poſſet in his terminis dubitari an Hoſpitale, quod datur in tutelam, & adminiſtrationem non tamen perpetuam, ſed temporalem tenetur contribuere ſeminario, & dubitationi. Reſpondet *Fuſc.de viſit.lib.1.cap.16.intra num.10.* Adhuc tale Hoſpitale teneri ad contributionem prædictā ea ratione, quia Conc. non loquitur de perpetua adminiſtratione, ſed ſimpliciter de adminiſtratione cuius nomen comprehendit perpetuam, & temporalem, de hac materia, vide plura apud *Thob. Mon.conſ.61*.

24 Quintò, aduertendum eſt Concil. Trident. *cit.cap.18.* ſtatuere teneri ad contributionem ſeminarij Beneficia, quæcumque etiam Regularia, & de iure patronatus, vel exempta, etiamſi nullius diæceſis, vel alijs Eccleſijs, Monaſterijs, vel Hoſpitalibus, & alijs quibus vis locis piis, etiam exemptis annexa; ita Trid. ex quib. verbis conſtituuntur regulam DD. à contributione ſeminarii nullum Beneficiatū, aut pium Eccleſiaſticum locum eſſe exemptū, niſi qui nominatim à Concilio excipiuntur, firmauit etiam *Sacra Congregatio Conc.11. Ianuarij 1605.* teſte *Sellio in ſelect.Canon. cap.36. num. 3. & Barboſ. ſumm. Apoſtolorum deciſ. verbo ſeminario contribuere collect. 601. numero primo*.

25 Hinc etiam infertur, quod Cardinales Sacræ Romanæ Eccleſiæ, tenentur quoque ad contributionem ſeminarij de fructibus Abbatiarum, & Beneficiorum ille ſeminario in cuius Diæceſi, ſitum eſt Beneficium, refert voluiſſe Sacram Congregationem Concilium *Rice.ſupra cit.dec.cur. Archiep.Neap. 196.nu. 5.* & hanc contributionem tenentur ſoluere iuxta taxam ab Epiſcopo, & deputatis factā, refert deciſum *Aldon.in compend.canon. reſol. lib.1.tit.18.num.5.in vna Adrien.3. Decembris 1622. & in alia Tudertina 15. Aprilis 1628.*

26 Non tenentur etiam contribuere ſeminario Beneficiati Beneficiorum collationis Monachorum, ſi intra fines Diœceſis ſunt, teſtatur voluiſſe eadem *Sacra Congregat. in Caputaqu. 4.Febr.1593. Aldon.cit.loc.num.28.* & *Barboſ. coll.ſupradicta 668.num.13.*

27 Hoc loco aduertendum eſt, quod Beneficiati tenentur contribuere illi ſeminario in cuius Diæceſi, ſitum eſt Beneficium, etiam pro bonis, quæ Beneficium habet in aliena Diæceſi, prout voluit etiam Sacra Congregatio Concil, in alia *Caputaquen.23. Iunij 1586. teſtibus cit.loc. Aldan.tit.16.num.27. & Barboſ. num.11.* Quod ſecus eſt, ſi ipſum Beneficium eſt ſitum in vna Diæceſi, & vnitum Beneficio, vel loco alterius Diæceſis, quia Beneficium vnitum tenetur contribuere ſeminario propriæ Diæceſis, prout aduertit *Barboſ.in declarat.ad Trident.cit.cap.18. num.15. & eſt indubitatum*.

28 Non ſolum Beneficiatus titularis, ſed etiam penſionarius tenetur ad contributionem ſeminarii pro rata penſionis, quę rata licet poſſit exigi à titulari, ille tamen prædictam ratā retinebit à penſionario, niſi aliter inter partes cautum ſit in conſtitutione penſionis Papa annuente; quam ratam poteſt titularis retinere ad rationem, quam ipſe ſoluit, reſcrunt deciſum per Sacram Congregationem Concil.in *Lucana 5.Iulij 1528. Bonfadin.in Theſau. Eccleſiaſt.deciſ.reſolut.32.num.10. in reſp.ad 6. & Garz.in addit.ad ſuum tract.de Benef. par.1. cap.5.num.171.*

29 Excuſantur tamen à ſolutione, & contributione taxæ ſeminarii Clerici Cameræ Apoſtolicæ, illi enim ſunt exempti ratione Beneficiorum, quæ obtinent, refert deciſum per Sacr.Congregat.Concil.in *Maccraten.12. Iulij 1604. Aldan.per Barboſ.in ſum. Apoſtolorum deciſ. verbo ſeminario contribuere, &c. numero 14.*

30 Aduerte, quod Beneficium nullius Diæceſis ſoluit taxam ſeminario illius Diæceſis in qua alias Beneficium ipſum cōſtitutum erat, refert voluiſſe eamdem Sacram Congregat. *Barboſ.in cit.cap.18.Conc.Trid.n.17.*

31 Sextò, collegia alia docentium, & diſcentium puerorum tenentur contribuere ſeminario de reliquis fructibus, deductis impenſis ipſius collegii, quæ deducuntur tamquam æs alienum, vt diſponit *eod.cap.18.Trid.* quod intelligendum eſſe de ſecularibus, non vero regularib. collegiis, teſtatur declaraſſe Sacram Congregat. ad eum locum Trident. *Barboſ. num.19.*

32 Septimò, Confraternitates, Capellæ, & Scholæ habētes redditus Eccleſiaſticos etiam intra Regularium Eccleſias ſitæ tenentur cōtribuere ſeminario, legitur in Trident.*cit. ſeſſ. 23.de reformat.cap.18 circa medium*, & refert voluiſſe *Sacram Congregationem Concil. Rice. cit.dec.196.num.9.* quod totum intelligitur de bonis ipſis Eccleſiaſticis, ſecus de aliis bonis confraternitatum, teſtatur etiam voluiſſe Sacram Congregationem 11.Ianuarii 1601. *Sell. ſelect.Canon.cap.10.num.15. & num.16.* in alia *Lucana 5.Iulii 1628.ad 3. 4. et 5.* & in alia *Signina 18.Nouembris 1628.* id enim refert nouiſſimè *Barboſ.in collect.ad Conc.Trid.cit. cap. 18.num.26. & in ſumm. Apoſtolicar. deciſ. verbo ſeminario contribuere, &c.num.12.*, qui ex hoc deducit, quod ſi confraternitates non habent redditus Eccleſiaſticos, nec Beneficia vnita non tenentur ſeminario contribuere.

33 Octauò, omnia Monaſteria non tamen Mendicantium, tenentur ſeminario contribuere ex Concil. Trident. eodem pluries *cit. cap.18.* Quod ampliatur etiam ſi Monaſteria contribuunt ſeminario ſui ordinis, tunc etiam

tenen-

tenentur contribuere ſeminario Epiſcopi de eo quod ſupereſt; voluit Sacra Congregatio *Concil. in vna Monaſterien. 7. Septembris 1629. Sellio citat. cap. 10. nu. 19. & Barboſ. in collect. ad Conc. Triden. citat. cap. 18. num. 31. nouiſſimè Nouar. Lucer. Regul. verbo ſeminarium in vltimo.*

34 Liberat Concil. Trident. ob hac contributione facienda ſeminario Monaſteria Mendicantium, quorum nomine veniunt Monaſteria Sancti Dominici, Sancti Franciſci, ac Eremitarum Sancti Auguſtini, & Carmelitarum & Seruorum Beatæ Mariæ, vt declarauit Pius V. *in conſtitution. incip. Romanus Pontifex 1. Octobris 1568. apud Laert. in Bull. tom. 2. fol. 241.* Minimorum Sancti Franciſci de Paula, & alia Bulla eiuſdem Pij V. 49. *incip. Apoſtolica Sedis 9. Nouembris 1567. apud cit. Cler. to. 2. fol. 245.* Ieſuatorum Congregationis Sancti Hieronymi ex Bulla Pij V. eiuſdem incip. Romanus 19. Nouembr. 1567. apud *Clerub. citat. loc.* Patrum Societatis Ieſu, & alia Bulla dicti Pij V. 131. *incip. dum indefenſæ 7. Iuly 1571. apud eundem Laert. Clerub. citat. loc. fol. 344.* Carmelitarum Diſcalceatorum ex Bulla Clement. VIII. 101. *incipient. Romanus Pontifex 20. Auguſti 1603. apud eundem Laert. tom. 3. fol. 147.* Necnon Monaſteria Regularium aliorum, qui particularibus priuilegijs ſummorum Pontificum participant de priuilegijs Mendicantium, quos adducit *Barboſ. ſum. Apoſtolica deciſ. verbo Mendicantes Religioſi collect. 470. num. 18. & ſeqq.* Hi enim omnes non tenentur contribuere ſeminario Epiſcopi per *Trid. cit. loc.*

35 Reſtringitur tamen prædicta exemptio Mendicantium à contributione ſeminarij, ratione beneficiorum Monaſterijs eorum annotatorũ ex eis enim tenentur contribuere, etiã ſi in Monaſterijs habeantur quotidie lectiones Grammaticæ, & caſuum conſcientiæ, quia ex hoc non eximuntur, ſed tantum deducitur impenſa facienda pro habendis prædictis lectionibus, a contributione, & ex reliquo ſoluunt iuxta deciſa per Sacram Congregat. Conc. relara per *Sell. ſelect. canon. cap. 10. nu. 19. Barboſ. ſumm. Apoſtolorum deciſ. verb. Mẽdicantes cit. nu. 12. & Nouar. cit. loc. num. 4. & verbo Mendicantes num. 43.* Vnde Sacr. Congreg. prædicta 21. Iul. 1629. declarauit portionem debitam ſeminario ratione beneficiorum exigi poſſe poſt vnionem eiuſdem beneficij factam Regularibus, qui Mendicantium priuilegijs gaudent refert *eod. num. 43. Nouar. & verb. ſeminarium n. 5.*

36 Moniales non tenentur ſoluere, & contribuere ſeminario, niſi de reddiribus beneficiorum vnitis earum Monaſterijs, voluit Sacra Congregat. *Concil. in vna Hieracen. de anno 1593. teſtantur poſt Sell. ſelect. canon. cap. 10. num. 19. Barboſ. ſumm. Apoſtolorum deciſ. ver. moniales num. 22. & Nouar. Lucer. Regul. verbo ſeminarium nu. 6.*

37 Nonò tenentur contribuere ſeminario Milites omnes cuiuſcumq. militiæ, aut Ordinis exceptis Fratribus SS. Ioannis Hieroſolymitani per *Concil. Trid. cit. cap. 18. ad med.* & ex Bulla Greg. XIII. *incip. quo magis die 27. Mart.* 1580. relata inter priuilegia Religionis Hieroſolymitanæ fol. 57. denuo prædicti Fratres liberantur ab hac obligatione. Et non ſolum ipſi Fratres Hieroſolymitani, ſed etiam eorum Vicarij in Parochialibus Religioni prædictæ vnitis, & ab ea dependentibus, minime tenentur ad contributionem ſeminarij, neque ad ſolutionem cathedratici ſynodatici, ſiue charitatiui ſubſidij, prout fuit reſolutum in vna Auguſtana 4. Sectembris 1630. de qua Bonfad. *in Theſaur. Eccleſ. deciſ. reſol. 32. num. 16. Barboſ. ſumm. Apoſtolorum deciſ. verbo ſeminarium contribuere in vltimo.*

38 Nota quartò ſolutionem ſiue contributionem faciendam ſeminario taxæ Beneficiorũ & aliorum vt ſupra ſoluendam eſſe anticipate de quadrimeſtri in quadrimeſtri, prout voluit Sacr. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium 8. Martij 688. relata per *Aldan. in compend. canon. reſol. lib. 3. tit. 16. num. 23. & Barboſ. ſumm. Apoſtolorum deciſ. verbo ſeminario contribuere &c. n. 2.* ſed in praxi videmus in pluribus locis predictas taxas ſolui de ſemeſtri in ſemeſtre.

39 Nota quinto quantitatem taxæ ſoluendæ ſeminario illam debet eſſe, quam alias ſolitus fuit Epiſcopus exigere, & in quaſi poſſeſſione exigendi reperitur; quod ſi nulla fuerit adhuc ſoluta non debere excedere dimidiam decimam. Vel Clemens VIII. conceſſit Epiſcopis poſſe taxare beneficia pro ſeminario plus medietate decimarum, non obſtante Bulla Pij V. ſi expedire iudicauerint *Garz. de benef. p. 12. cap. 2. num. 107. in fin.* Verum in hac contributione. eſt habenda ratio onerum perpetuorum beneficij illa enim prius deducenda ſunt, & de reliquis eſt facienda contributio ſeminarij; voluit Sacra Congreg. Conc. in Cauen. 17. Nouembris 1629. referunt *Bonfadin. ſupra cit. loc. num. 8. & Barboſ. vbi ſupra nu. 3.*

40 Nota Sextò, quòd Epiſcopus poteſt compellere debitores taxæ ſeminarij ad ſoluendum etiam cenſuris, prout voluit Sacrâ Congregatio in vna Mortiecn. *teſte Aldan. in compend. canon. reſol. lib. 3. tit. 16. num. 24.* quam refert & ſequitur *Barboſ. ſumm. Apoſtolorum deciſ. verbo ſeminario contribuere &c. num. 4.* quod ſi Epiſcopus denegauerit ſuam portionem, poteſt compelli, & acriter corripi ab Archiepiſcopo, & Archiepiſcopus a ſynodo prouinciali prout aduertit *Ricc. in deciſ. curiæ Archiep. Neap. 196. n. 4. p. 4.*

41 Aduerte quòd ſi in totum, vel in partem ſeminarium reperiatur dotatum vt quia vniones illi factæ ſortitæ ſunt effectum ſuum, vel alias lucrauerit nunc Epiſcopus non poteſt compellere ſubditos ad ſoluendam taxam,

xam, imo quantum ſeminarium lucratum eſt tantumdem veniſſet de taxa habetur expreſſe in *Concil.Trid.cit.ſeſs,23.de reform. cap.* 18. *in princip.fin.ibi quod ſi &c.* ibidem voluit Sacra Congregatio.

42 Nota Octauò Epiſcopum poſſe imò tenerivnire ſeminario reliquia beneficia ſimplicia cuiuſcumque qualitatis, & dignitatis fuerint ſine cultus Diuini, & obtinentium præiudicio prout diſponit *Concil.Trid.cit.cap.*8. *poſt med. ibi, Nec non &cat.* & aduertunt communiter. Verum hic aduertendum eſt quod pro huius vnionis forma requiritur primo, vt iam ſeminarium ſit erectum, ideſt Collegiū puerorum formaliter inſtitutum prout auctoritate Rotæ & Sacræ Congregationis probat *Garz. de Benef.p.*12.*cap.*2. *num.*193. *& Soter. de re benef.lib.*1. *q.*30. *num.*47. *& ſeqq. contra Gonzal. & Grat.* quos validis rationibus reprobat ipſe Lotter. ſequendo Rotæ opinionem in pluribus dictionibus per eandem adductis. *Ricc.in prax.*3.*par.reſolut.*415.*num.*3. Dicitur ſeminarium iam erectum ad hunc effectum ſi fuerit domus conducta, vel empta & introducti pueri, ſi fuerint electi duo Canonici pro regimine ſeminarij, & ſi fuerint electi conſultores pro reſtituendis taxis, & ſaciendis vnionibus alterius de Capitulo, & alterius de Clero ad præſcriptum *citat. capit.* 18. *Concil. Trid.tenet Lotter.cit.loc.n.*51.

Sedundo requiritur ad hoc, vt poſſit fieri vnio ſeminario de beneficijs ſimplicib., quod concurrat neceſſitas ſeminarij cum conſilio deputatorum de quibus in Trid.& dictum eſt ſupra *Cæſar de Graſs. deciſ.* 132. *per tot.* quem refert, & ſequitur *Lotter.cit.loc.nu.*60. qui vlterius dicit requiri omnino præciſam neceſſitatem, cum Concilio prædictorum, nec ſufficere ſi vnio fieret cauſa commodioris ſuſtentationis, vel amennitatis, & recreationis gratia, prout voluit Rota in vna Mediolanen. prætentæ vnionis 16. Nouembris 1594. coram D.Drano.

Tertio requiritur ad validitatem vnionis ad fauorem ſeminarij, vt præceſſerit detractio fructum de menſa Epiſcopali, & aliorum Beneficiorum vt ſupra iuxta formam Conc. *Trid. cit. loc.* prout reſpondit Sacra Congregatio, & voluit Rota in Auerſana beneficiorum 3. Iulij 1606. coram D. Sacrato & in Recentiorib. *p.*2. *deciſ.*361. *num.*7. Niſi forte. Epiſcopus loco taxæ prædictæ aſſignauerit pecunias & redditus ex proprio patrimonio, iuxta reſponſa per Sacr. Congregat. in vna Tiraſonen. vnionis de anno 1610. & refert *Lotter cit.loc.nu.*61.

In dictis corruunt dicta per *Ricc.in prax. p.* 3. *reſol.*414. ſecundum vltimam impreſſ. vbi conſtat defendere quod ſeminario inchoato poſſit veri valide vnio beneficiarum, votorum vt ſupra hac *p.annot.*8.§.1.*nu.*37.

43 Aduerte quod licet Conc. Trid. conferat poteſtatem Epiſcopis vniendi ſeminario beneficia ſimplicia etiam reſeruata, hoc intelligitur dummodo non intercedat fraus. Hinc vnio facta de reſeruato poſt vacationem non valet in præiudicium prouiſi Apoſtolici, ita voluit Sacra Congregatio referunt *Garz. cit. loc.n.*102. *Barb. ſum. Apoſtolorum deciſ. verbo vnio n.*6. *&* 7. *& alij.*

44 Hinc etiamſi Epiſcopus poteſt erectionem ſeminarij Beneficia ſimplicia vacantia ei non applicauit, ſed ſuis conſanguineis, vel familiaribus conſulit, detrahat tantum taxæ ſeminarijs, quantum illa redderet, & id de ſua menſa Epiſcopali, aſſignet ſeminario, quoad vixerit, vel donec alia beneficia vacantia, ſaltem eiuſdem valoris, & ad eius collationem ſpectantia ſeminario vniuerit, teſtatur de declaratione Sacræ Congreg. *Garz. cit. cap.* 12. *n.*107. *poſt Zerol. per eum adductum.*

45 Non valet tamē vnio facta ſeminario omnium beneficiorum ſimplicium tenet *Maſc. in ſum, tract.*6. *cap.*14. *nu,*60. *Barboſ.de poteſt. Epiſcopi p.*3. *alleg.*77. *num.*29. *& in Collect.ad concil.Trident.cit.cap.*18.*nu.*39. Nec poteſt illi vniri Canonicatus collegiatarum Eccleſiarum quamuis ex conſuetudine non obligent ad reſidentia, quia Cōcilium Trid. *cit. cap.*18. non loquitur de his beneficijs ſimplicibus, voluit ſacra Congregatio Epiſcopi in vna Aquilana 27. Martij 1590. & refer *Sell. ſelect. canon.cit.cap.*10. *num.*21. Nec etiam poſſunt vniri ſeminario beneficia ſimplicia iuriſpatronatus ſiue ſecularis, ſiue eccleſiaſtici, vel alios pertineutia ad inferiorem Collatorem, & Electorem, ſine conſenſu patronorum *Clemen. vnica §. de ſtat. Monach. Concil. Trid. ſeſs.* 24. *de ref. cap.*15. DD. communiter quos refert, & ſequitur *Garz. de benef. p.*12.*cap.*2. *nu.*202. ſimiliter non poſſunt ſeminario vniri beneficia regularia, ſiue dentur in titulum, ſiue in commendam, ſecus tamen ſi ſtatum mutauerint, ita refert reſolutum fuiſſe in vna Caputaquenſ. 26. Iulij 1586. *Sell. citat. capit.* 10. *num.* 23.

46 Dubitatur an expiret vnio facta ſeminario iam formaliter erecto, ſi de facto ibi deſinant eſſe ſcolares ad tempus, an vero poſſint fructus beneficiorum vnitorum conuerti in ſabricam, vel reparationem domus, aut extintionem debitorum ſeminarij.

Reſpondeo ſi vnio fuit iam perfecta, & cōſumata, ac ſortita effectum ſuum per vacationem beneficij tempore, quo in ſeminario aderant ſcholares, ſi poſtea deſinant eſſe ad tempus, vnionem nō expirare, licet in odium Epiſcopi tollentes ſcholares è ſeminario ad tempus poſſint beneficia impetrari a Papa diſſoluente vnionem. Quod ſi vnio non eſt ſortita effectuum ſuum per non vacationem beneficiorum, & tunc dicendum eſt vnionem expirare ſi ante vacationem primi beneficij deſinant eſſe ſcholares, quia actus non perfectus, & conſummatus vitiatur ſi deueniat ad Caſum, a quo non potuit inchoari ita poſt alios,

Digitized by Google

lios per ſe adductos probat *Garz. de benef. p. 12. cap. 2. nu. 199. & ſeqq. vbi num. 201.* dicit, quod ſi reperitur reſeruata ſeminario penſio non poteſt exigi pro annis, quibus abſunt ſcholares, licet non expiret nec extinguatur.

Aduerte quod licet alios qui in vnionib. re-
47 quiratur conſenſus Capituli, vt notatum eſt ſupra annot. 8. tamen in vnione facienda ſeminario non requiritur talis conſenſus ſufficit enim conſenſus quatuor deputatorum duorum de Capitulo, & totidem de Clero ad præſcriptum *Sacri Concil. Trid. cit. ſeſſ. 33. de ref. cap. 18. voluit Sacra Congregatio Concil. 3. Martij 1594. prout refert Garz. de benef. cit. c. 2. nu. 190. in fin.*

Nota Quintò poſſe Epiſcopos erigere plu-
48 ra ſeminaria in illis locis in quibus non ſunt taxata, vt aſſerit deciſum in vna Lucana 19. Nouembris 1616. *Aldan. in compend. canon. reſol. lib. 1. tit. 18. num. 3.* Imo ſi ob magnitudinem, & amplitudinem diœceſis non poſſunt in quo ſeminario omnes pueri eius conuenire tenetur Epiſcopus erigere duo, vel plura ſeminaria & ſecundum loca diuidere, quæ tamen ab illo vno, quod in Ciuitate erectum, & conſtitutum fuerit, in omnibus dependeant, *ita Tridentin. citat. capit. 8. verb. in Eccleſijs, & aduertit Fuſc. de viſitatio. lib. primo, cap. 16. num. 12.*

49 Quod ſi ob paupertatem Eccleſiæ, nec vnictum ſeminarium in loco erigi poteſt tunc ſinodus prouincialis cum duobus antiquiorib. ſuffraganeis erigere debent in Metropolitana, vel alia Eccleſia prouinciæ commodiori vnum, vel plura ſeminaria, quæ ſuſtententur ex fructibus duorum, vel plurium Eccleſiarum, in quibus ſingulis collegium commode inſtitui non poteſt, ita ſtatuit *Concil. Trid. cit. capit. 8. verſic. ſi verò, & notat eod. loc. Fuſc. n. 11.*

Sed ſi Epiſcopus negligens fuerit in executione ſeminarij, tunc Metropolitanus, vel ſi Metropolitanus fuerit negligens, ſynodus prouincialis acriter corripiendo Epiſcopum, vel Archiepiſcopum eum cogere debet ad talem erectionem prout diſponit *Trid. Cod. cap. 18. ibi*, quod ſi Cathedralium & cęt. ad quæ notat *Fuſc. cit. cap. 16. nu. 3.* Archiepiſcopum, data Epiſcopi negligentia poſſe ſupplere per ſe negligentiam prædictam, quod admittere poſtquam illum coegit, cum id ſtatuat *Tridentin. notatum eſt prima par. anaotat. 49. num. 26.*

Nota Decimo ſeminarium dici locum piũ, probatur per doctrinam *Bal. in l. illud C. de Sacroſ. Eccleſ. docet Nouar. in prax. elect. & variar. fori q. 15. ſect. prim.* quem ſequitur *Ricc. in prax. 3. p. reſol. 411. per totum.*

Hinc deducitur primo quòd ſeminarium
52 gaudet immunitate Eccleſiaſtica ita vt, reus ad illud confugiens non poſſit extrahi *Genuenſ. in prax. cap. 22. ſub nu. 10. ſecundum vltim. impreſſ. Ricc. cit. loc. reſol. 411. Bellect. diſq. Cler. p. part. tit. de fauor. Cler. real. §. 5. nu. 37.* Secundò ſeminarium eſt immune a tributis & alijs ſecularibus muneribus extraordinarijs, probat *Nouar, citat. tract. de elect. & var. for. q. 43. nu. 3. ſect. 1. & Rice, cit. reſol. 412. num. 3.* Tertiò ſeminarium habet fori electionem, teſtatur *Nouar. in ſumm, de elect, & var. for. q. 43. cit. ſect. 1. & Rice. cit. loc. reſol. 413. per totum.* Quartò cogitur quis vendere rem ſuam pro erectione ſeminarij, probat eleganter *Rice. in prax. 3. p. reſol. 414. nu. 7. & ſeqq.* ac etiam pro ampliatione domus ſeminarij, prout refert fuiſſe deciſum pluries *Morant. 3. p. controuerſ. reſp. 28. nu. 7.* quintò ſeminario competit reſtitutio in integrum probat *Sforz. add. tract. de reſtit. in integr. q. 3. art. 6. nu. 47. quem refert & ſequitur Rice. in prax p. 3. reſol. 416.*

53 Nota vndecimò Epiſcopum ſingulis annis, teneri rationem exigere reddituum ſeminarij ab adminiſtratoribus illius, non tamen ſolus, ſed addiũctis, & præſentibus duobus de capitulo, & totidem de clero ciuitatis deputatis, prout tenuit *Concil. Erid. cit. cap. 18. verſ. Rationes autem.* quo in cap. Epiſcopus cum deputatis prædictis inquirat, quot ſint redditus, in quibus conſiſtant, quot perſonæ, quæve ſalaria, ſi ſuperſperſunt, adnotentur, & in quibus neceſſe eſt, prouideatq; ad hoc vt omnibus patere poſſit, fraudiſque ſuſpicio in totum auferatur, & ſi inutilem rationem, & damnoſam reddiderint adminiſtratores, expellantur, & corripiantur de ſuo ſatisfacientes, ſi culpa id fecerint ita Fuſc. *de viſit. lib. 1. cap. 16. nu. 15.*

Obſeruẽt adminiſtratores ſeminarij quod bona illius ſtabilia non licet vltra triennium locare, nec eadem bona cum alijs bonis in euidentem Eccleſiæ vtilitatem permutare, nec ſterilia, & inculta in emphyteuſim ad tertiam generationem concedere, prout voluit Sacra Congreg. *Conc. in Vercellen. 19. Februar. 1633. quod Bouſadin. in Theſaur. Eccleſiaſt. deciſ. reſol. 26. num. 5. & Barboſ. ſum. Apoſtolorum, deciſ. verbo ſeminarium collect. 667. n. 8. & vlt.*

Sciat lector inter huius Regnij ſeminaria elucesſcere Capuanum, è quo in omni tempore prodiere viri doctrina ac moribus comendabiles & ad preſens in eo aluntur pueri optimæ expectationis, ad cuius comprobationem hic annotare volui nonnullas compoſitiones factas dum primo viſitaueram tamquam Vicarius Capuanus locum prædictum currenti calamo ab aliquibus pueris minoribus, & pene infantibus, relictis alijs multis peculiari volumine dignis,

Digitized by Google

AD REVERENDISSIMVM D. D.

IO: BAPTISTAM VENTRIGLIA

VICARIVM GENERALEM,

Seminarium inuiſentem, primo quo ſol die leonem ingreditur, ſed non de more.

D. FRANCISCVS THEBANVS.

EPIGRAMMA.

Dum Iuuenum Campum dignaris viſere Præſul;
Semina Virtutum cui pia dextra iacit:
Aura parens florum, frugumque vberrima mater
Viſa mihi pennas ore referre tuo.
Plurima quin tecum colludit Gratia; nouit
Quæ Iuuenum caſtas excoluiſſe roſas.
Emicat è gemino geminatus lumine Phœbus,
Et pluit aſpectu vena beata tuo.
Phœbe vale: primoque tuo frigeſce Leone
En Iuuenem Phœbus melior arua beat.

IAM Sol Occiduis radios demerſerat vndis:
Et nox atra polum, terraſque inuoluerat vmbra,
Ignea non flammas vibrabant ſydera: vultus
Condiderat Phœbe, atque in noctem ſe abdiderat nox,
Cladem infelicem noſtræ ne cerneret Vrbis.
Tempus erat, quo prima quies gratiſſima feſſis:
Et ſopor ignauus nutantia lumina ſoluens,
Ciuibus attulerat vicinæ obliuia caſus.
Cum, quà flexiuagus Capuam præ labitur amnis,
irrumpit Gallus, tacitæque ſuperuenit Vrbi.
Sternuntur Vigiles, quos iam maletutus inertes
ſtrauerat antè ſapor; Portæ tum clauſtra recludit,
quà ſocijs iter eſt, atque agmina conſcia iungunt.
Ac veluti obiectas vincunt cum flumina moles,
Imbribus aucta nouis, & vaſto gurgite in æquor
Camporum exundant: Vrbi ſic irruit hoſtis,
& loca latè implet condenſo milite Gallus.
Tunc dirum ſonuere tubæ tunc claſſica pugnę
audiri, & crebro ſtrepuerunt tympana pulſu.
Tunc miſeris patuere doli, promiſſaque Galli
Nuſquam tuta fides. Vrbi nam tempora belli
Perfide vendideras, pactus, quod penderet aurum.
Siccinè Galle fidem præſtas, promiſſaque ſeruas?
O' Patria, ò Ciues falſo ſic creditis hoſti?
Ecquiſnam cladem noctis; quot millia letho
ſint data; quæ victis tulerint ludibria ciues.
explicet, aut ſtrictim valeat percurrere fando?
Depulerat ſomnos iam gens excita tumultu;
correptiſque armis, alij nullo ordines calles
anguſtos complent: alij ſua limina ſeruant,
pro foribus ſtantes: celeri pars plurima greſſu
confluit ad portas inſtructi hos agmine Gallus
excipit incautos, ſubitaque indagine cingit.
indè premit, fundit, diſiectis inſtat, & infert
horrendam cladem, miſeris neque tendere contra,
nec conferre manum licuit: ſic vndique ſepti,
armorum denſo circumfunduntur ab orbe.
Sic iacuere ingens confuſæ ſtragis aceruus.
Hinc infert vrbi ſe victor, & obuia paſſim
Multa virûm letho demittit corpora. Multi

per-

perque domos, per templa cadunt. Non profruitara,
Relligione loci: Mollis non ſexus, & ætas
Nec longæua ſenum. Non qui modo limina vitæ
attigit, euadit. Cunctas rapit impius enſis.
Poſſe perire ſat eſt. Sed non moriuntur inulti
omnes, nec ſoli cernun ſua funera ciues;
interit & victor. Reuocant in pectora priſcam
virtutem victi, notam tibi perfide; tunc, cum
Mœnibus aſſultans, non parua cæde tuorum
pulſus es, & lacero trepidans petis agmine vallum,
Nunc iam fraude mala, ſolito nunc vincis & aſtu;
hac virtute tibi noſtri victoria ceſſit.
artibus his ſuperas. Sic noſtros Sternis, & Vrbem
diripis; haud veritus Templis auertere pridas;
auſus quin etiam ſacris non parcere victis.
Sed iam compeſco lacrimas, iam parco querelis;
& quid prætereà geſſiſti Galle, ſilebo.
Nec eſt illa dies hæc eſt, ni fallor; auitas
quæ reſſonat luctus: quæ triſtia funera cæſis
Ciuibus inſtaurans, feralia ſacta reducit.
Hac, qua Tu noſtras dignaris viſere ſedes,
Direptam tradunt, atque hauſtam cędibus Vrbem.
hæc faſtis damnata dies, atroque notata,
eſt niueo nobis olim numeranda lapillo.
eſt meliore nota nobis ſignanda; quod hac Te
excipimus, feſta ſpargentes atria fronde.
Mulcentes reſonas lætis concentibus auras.
Quid ni? Si ſummo noſter dum iura Quirino
aſſerit, & ſeptem malefidi Regna Trionis
Legibus adiungit ſacris, Romæque Camillus:
Illius hic imples facili tam numine partes,
Paſtoriſque vices, ac ſi non Noſter abeſſet.
Quid ni? cuncta Tibi parent arcana verendi
Iuris; cuncta patent veterum penetralia legum.
Non, qui fatidicæ viſebant limina Delphi,
indè tulere ſuis tàm certa oracula rebus;
qualia fęcundo depromis pectore dicta,
Solertique animo reddis reſponſa petenti.
Iudice te norunt triſtes abſiſtere lites,
Non vltra rabidis feriunt clamoribus aures

Diſſona bella fori. Furor & Diſcordia demens,
has linquens auras, Erebi ſe nocte recondit.
Hic reuocata ſuas è cœlo detulit auras
quondam exul, lances, terras Aſtrea reuiſens.
Hæc igitur noſtris plum, præſtas ocia rebus,
eſt hęc iure dies ſigno meliore notanda.

ARGVMENTVM.

ANNOTATIO XXX.

De Remedio Can, redintegrandæ 3. qu. 2, Notatur, qui DD. de eo tractent. An hoc remedium ſit nouum, & cœteris pinguius; An ſit poſſeſſorium. Quibus concedatur, & Quibus denegetur, contra quas perſonas non detur. In cauſa remedij prædicti quid petendum, quomodo agendum. Quid ſit probandum, & quę exceptiones opponi poſſunt quę dilationes concedendæ, quis ſit Triden. An poſſit ſuſpenſo petitorio intentato procedi in poſſeſſorio. An hoc remedium poſſit cumulari cum Remedio vnde vi. An agens hoc remedio teneatur iuſtificare poſſeſſionis titulum. An hoc remedium tollatur præſcriptione, & an in eo valeat conuentus alium nominare, & aliæ exceptiones, quæ obſtant agenti vel non. An in hoc iudicio detur appellatio, & ſint reſtituendi fructus, & qui; an ſint admittendi fideiuſſores de reſtituendo, & alia multa ad materiam.

SVMMARIVM.

1 *Can. redintegranda 3 q. 2. materia & DD. qui de ea tractant.*

2 *Remedium Can. redintegranda 3. qu. 2. eſt nouum & cæteris pinguius. Et eſt poſſeſſorium n 3.*

4 *Remedium Can. redintegranda conceditur Eccleſiaſticis etiam pro bonis ſecularibus. Competit etiam Hoſpitalibus num 5. Et an laicis num. 6. Quando commodatariis num. 7.*

8 *Remedium Can. redintegranda an detur pro rebus incorporalibus. An patrono impedito præſentare num. 9. vel deiecto à ſui honoris num. 10. Et an pro mobilibus nu. 11.*

12 *Remedium Can. redintegranda 3. qu. 2. an detur commodatario & depoſitario An conductori n 13. Et qui pracario poſſidet numero 14.*

15 *Remedium can. redintegranda 3. q. competit ceſſionario. Et vſufructuario num. 6 Et omnibus habentibus naturalem poſſeſſionem n. 17.*

18 *Remedium can. redintegranda 3. qu. 2 quando competat heredi. Et quando ſingulari ſucceſſori num. 19.*

20 *Remedium can. redintegranda 3. q. 2 datur ei, qui ſuſpicatus eſt ſe poſſe repelli.*

21 *Remedium can. redintegranda 3. q. 2. an detur male fidei poſſeſſori.*

22 *Remedium can. redintegranda 3. qu.*

qu. 2. an conceditur ei, qui iuſta cauſa à poſſeſſione cecidit, vel ex contractu imperfecto, vel conditionali.

23 *Remedium can. redintegranda an competat ſpoliato ſua culpa, quid de Eccleſia. Quid de ſpoliato ex ſua negligentia n. 24.*

25 *Vxor à viro expulſa à domo ob dotem, vel partem non ſolutam, an ſit ante omnia reſtituenda.*

26 *Emphiteota expulſus ab Canonem non ſolutum, an ſit reſtituendus.*

27 *Reſignanti Beneficium, quando competat remedium can. redintegranda 3. qu. 2. Quid ſi ſpolietur ante factas publicationes nu. 28. Vel pendente lite num. 29. Vel ante admiſſam reſignationem nu. 30.*

31 *Remedium can. redintegranda 3. q. 2. an detur Beneficiato retinente duo Beneficia incompatibilia, vel ſimoniace num. 32.*

33 *Reſtitutio, quando non ſit Marito ſpoliato Vxore ob eius ſeuitiam.*

34 *Remedium canon. redintegranda, quando non detur pupillo ſpoliato in contractu tranſactionis.*

35 *Remedium can redintegranda 3. qu. 2. quando denegatur ſpoliato Principis mandato. Vel alterius Iudicis num. 36.*

37 *Remedium can. redintegranda 3. q. 2. quando donatur ſpoliato ratione ſcandali.*

38 *Remedium can. redintegranda 3. qu 2. an detur contra ſingularem ſucceſſorem, vel contra Decretum irritantem, vel reſeruationem. An contra occupantem poſſeſſionē, quam ſpoliatus lite pendente occupauerat num. 39. An contra ſucceſſorem poſſidentem cum titulo, & bona fide ibidem.*

41 *Remedium can. redintegranda 3. q 2. corā quo Iudice proponi poteſt remiſſiuè.*

41 *Iudicium poſſeſſorium redintegrandæ poſſeſſionis eſt ſummarium.*

42 *Libellus an requiratur in iudicio can. redintegranda 3. queſt. 2. Et quid in eo exprimi debeat nu. 43. Et an tempus n. 44.*

45 *Litis conteſtatio an ſit neceſſaria in iudicio can. redintegranda 3. q. 2. præſertim in cauſa beneficiali.*

46 *Legitimatio perſonæ an ſit neceſſaria in iudicio can redintegranda 3. q. 2.*

47 *Dilatio non eſt concedenda in iudicio can. redintegranda 3. qu. 2.*

48 *Remiſſio ad Iudicem competentem eſt concedenda in Iudicio can redintegranda 3. q 2.*

49 *Remedium can. redintegranda in cauſa an poſſit ſuſpenſo petitorio reuerti ad poſſeſſorium. Et an commiſſa prædicta cauſa in petitorio, & poſſeſſorio poſſit tantum procedi in poſſeſſorio num. 50. Et an Princeps poſſit illam delegare tantum in petitorio nu. 51.*

52 *Remedium can. redintegranda 3. q. 2. an poſſit cumulari cum remedio vnde vi.*

53 Remedio *can. redintegranda agens, quid neceſſario probare debeat.*

An ſit probanda poſſeſſio de tempore ſpolij nu. 54. *Quomodo ſit probanda poſſeſſio nu.* 55. *Quid ſi ſpoliatus ſit hæres nu.* 56. *An poſſeſſio probetur per inuentarium Eccleſię n.* 57.

58 *Remedio can. redintegranda* 3. *qu.* 2. *agens in beneficialibus, an teneatur iuſtificare poſſeſſionis titulum, & quomodo n.* 59.

60 *Remedio can. redintegranda* 3. *qu.* 2. *agenti an obſtet exceptio præſcriptionis. Et an in hoc iudicio valeat reus nominare auctorem num.* 61.

92 *Remedio can. redintegranda agenti an obſtet exceptio dominij. Vel exceptio non poſſe poſſidere nu.* 63. *Et an exceptio retentionis expenſorum, & melioramentorum num.* 64.

65 *Appellatio an detur in iudicio can. redintegranda* 3. *q.* 2.

66 *Remedio can. redintegranda* 3. *qu.* 2. *conuentus ad quos fructus condemnari debeat. Et an liberetur à reſtitutione dando fideiuſſores de reſtituendo num.* 67.

68 *Remedio Can. redintegranda* 3. *q.* 2. *agenti an obſtet exceptio incapacitatis. Vel exceptio poſſeſſionis auctoritate Prætoris.*

ANNOTAT. XXX.

§. *Unic.*

Ad Text. in C. redintegranda 3. *q.* 2.

1 IN hoc loco Decreti habentur duo Canones incipientes Redintegranda. Primus eſt Ioannis primi ſcribentis Archiepiſcopo Zachariæ; ſecundus eſt Euſebij primi ſcribentis omnibus Epiſcopis, & in vtroq; diſponitur redintegranda eſſe omnia expoliatis, vel eiectis, & in loco vnde abſceſſerant funditus reuocanda, prout latius in *textibus ipſis, de qua materia etiam in decretalib. toto tit. de reſtitut. ſpoliat, pręſertim in cap. ſæpe, habentur leges Imperiales in multis locis ſignanter in C. tit, vnde vi. in eiſdem locis DD. omnes*, latè *Iaſ. in l. rem quæ nobis ff. de acqu. poſſeſſ.*, & latius ibidem *Socc. ſpecul. tit. de reſtitut. ſpoliat. li,* 4. *Maſcard. de probat. concl.* 1321. *& ſeqq.* multa *Menoch. de recuper. poſſeſs. remed.* 15. *Ant. Gabriel commun. concl. lib.* 5. *tit. de reſtitut. ſpol. per totum*, & in ſpecie *concluſ.* 5. *Grat. diſcept. foren. cap.* 472. *num.* 22. *& ſeqq. Morant. de ordin. Iud.* 4. *par. in* 7. *diſt. Gomez. in l.* 45. *Taur. Guttier. in Canon. quæſtionib. cap.* 34. *Tiraquel. de vtroque retract, tit.* 1. §. 8. *gloſ.* 3. *Cauall. controu. contra commun. qu.* 53. *Mareſcot. variar. reſolut. lib.* 2. *cap.* 67. *num.* 53. *& ſeqq. Maceraten. variar. reſ. lib.* 1. *reſol.* 37. *reſolut.* 106. *num.* 16. *lib.* 2. *reſolut.* 15. *num.* 15. *& ſeq. reſol.* 53. & alibi *Afflict. dec.* 327. *&* 303. *&* 364. vbi *Add, Ricc. collect.* 950. *Pereir. dec.* 31. *Cornazan. dec. Lucenſ.* 17. *Rouit. conſ.* 101. *tom.* 2. *Thor. compend. dec.* 1. *par. verbo remedium Can. redintegranda, Seraph. dec.* 835. *dec.* 135. *dec.* 1360. *& alibi*, & alij fere omnes, quos inſequendo notabo nonnulla practicabiliora ad praxim fori præcipuè Eccleſiaſtici.

2 Præmittendum eſt igitur controuerſum eſſe inter DD. an remedium huius c. redintegranda ſit nouum, & pigius ceteris remedijs poſſeſſorijs, in qua controuerſia magis communis ſententia defendit partem affirmatiuã, vt poſt *Abbat. in cap. cum ſodem num.* 26. *de reſtitut. ſpol. et Rip. in cap. ſæpe num.* 20. *eodem tit. Soccin. in cit. l. rem quæ nobis n.* 3. *et alios multos*, defendit *Ant. Gab. cit. loc. num.* 144. & docet *Menoch, vbi ſupra num.* 5. *qui num. ſeqq.* refert contrarium, & tandem *num.* 11. Conatur diſtinctione opiniones contrarias conciliare; ſed communem ſententiam ſequuntur etiam moderni, prout tenet *Maceraten. lib.* 1. *variar. reſolut.* 37. *num.* 5. vbi ex hoc defendit etiam poſt *Rot. Roman. dec.* 282. *par.* 1. *in nouiſſ. et Caputaq. dec.* 170. *num.* 4. *par.* 1. *et alios*, hoc remedium eſſe maximè fauorabile, & idem *Maceraten. lib.* 2. *reſolut.* 94. *num.* 19. generaliter tenet omne remedium poſſeſſorium eſſe pinguius, & ſalubrius.

3 Dubitant in his terminis DD. an hoc remedium ſit poſſeſſorium, vel petitorium, & ratio dubitandi oritur ex verbis eiuſdem tex. *Can. redintegranda*, ibi, *poſſeſſiones, vel res proprias*; ſed his verbis non obſtantibus, verius eſt, hoc remedium eſſe verè poſſeſſorium, prout tenent DD. omnes poſt *gloſ. in cap. cum ad ſedem cit.* & probat *Socc. in allegat. l. rem quæ nobis nu.* 12. & ſequitur *Menoch. cit. remed.* 15. *num.* 2.

4 Nota primò, remedium huius Can. redintegranda conceditur Epiſcopis deiectis, & ſpoliatis per expreſſa verba tex. ibi *ſpoliatis,*

& de-

et deiectis Epiſcopis , &cæt. ex quibus verbis DD. abſque controuerſia firmant regulam, remedium competere omnibus perſonis Eccleſiaſticis, *Barthol. Socc. in cit. l. rem quæ nobis num.* 4. vbi *Addit. lit. B. Menoch. allegat. remed.* 15. *num.* 19. *et alij omnes*, qui *Menoch. ibidem num.* 21. ampliat non ſolum competere remedium hoc Clericis quoad bona Eccleſiæ, ſed etiam quoad bona patrimonialia, quæ ſunt acceſſoria perſonæ, & eodem fruuntur priuilegio per doctrinam, *Dec. in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ num.* 18. *de conſtit.*

5 Item ampliant, hoc remedium competere adminiſtratoribus hoſpitalium, ſpoliatis bonis eorum hoſpitalium, voluit *Rot. in antiqu. dec.* 6. *de reſtitut. ſpoliat. et in antiquior. deciſ.* 3. *eod. tit. Caſſad. dec.* 4. *verſ. nec refragatur, ut lit. pend.* Ea ratione, quia hoſpitalia, & ſimilia loca, auctoritate Epiſcopi erecta locis ſacris æquiparantur, & religioſa dicuntur, & illorum fruuntur priuilegijs *auth. hoc ius porrectū* 10. *qu.* 2. docent multi, quas refert & ſequitur *Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed.* 15. *num.* 22. *et* 23. *Ant. Gabr. lib.* 5. *tit. de reſtit. ſpoliat. condit.* 5. *num.* 19. Monaſterijs etiam, & aliis locis regularibus competere, hoc remedium eſt indubitatum, & habemus ex caſu *dec. Affl.* 364.

6 Quæſtio eſt non contendenda, an hoc remedium Can. redintegranda competat locis ſpoliatis, & pro parte negatiua adducuntur fortes rationes, quos refert *Menoc. cit. remed.* 15. *num.* 16. *et ſeqq.* tamen pars affirmatiua, nempe competere, eſt magis communis, & æquior cuius opinionis DD. commemorat, idem *Menoch. cit. loc. num.* 13. colligitur in praxi apertè *ex dec. Afflict.* 303. dicimus ergo competere laicis, etiam pro bonis prophanis, prout aduertit *Ant. Gabr. tit. de reſtitut. ſpol. concluſ.* 5. *num.* 1. qui teſtatur de communi, & DD. omnes huius ſententiæ refert, ſequitur *Ricc. par.* 4. *Collect.* 950. *verſ. amplia tertio, Canall. commun. contr. commun. qu.* 53.

7 Conceditur quoque hoc remedium Can. redintegranda commendatario commenda ſpoliato, maximè in commendatariis noſtri temporis, quibus Beneficia ſolent in perpetuum, & in titulum commendari, qui diſponunt de fructibus Beneficii, prout aduertit *Gomeſ. in reg. Cancell. de infirm. reſignat. qu.* 13. *verſ. quibus non obſtantib. Capic. dec.* 89. probat *Menoch. contra Felin. et Capic. per ipſum relatos remed.* 15. *nu.* 38. *et ſeqq.* Licet ènim commenda temporalis non det titulum, nempe poſſeſſionem, ſed ſimplicem procuratoriam adminiſtrationem, prout docet *Lotter. de re Beneſ. lib.* 2. *q.* 48. *num.* 209. poſt *Seraph. dec.* 1337. *num.* 11. tamen, quia commendatarius hic temporalis ex fructibus alimenta ſibi comparat, & expenſas in retributionem temporarii regiminis, & gubernii, iuxta ſententiam *Archid. in Can.* qui plures *num.* 1. 21. *qu.* 1. *Rebuff. in prax. de commen. num.* 3. *Rot. in recent. deciſ.* 772. *ſub num.* 3. *verſ. eoque magis par.* 2. merito ratione talis iuris ei conceditur hoc remedium, vt obſeruat *Menoch. cit. loc. num.* 41.

8 Vlterius, iuribus incorporalibus poſſe quē ſpoliari, & proinde eſſe reſtituendum, defendit *Specul. lib.* 4. *tit. de reſtitut. ſpoliat.* §. *nunc dicamus in princ.* & dati remedium redintegrādæ ſpoliatis, talibus iuribus, voluit *Rot.* apud *Seraph. dec.* 277.

9 Vnde dari remedium, vnde vi patrono ſpoliato, vel impedito præſentari ad ius patronatum, docet idem *Spec. cit. loc. ſub num.* 6. quem refert & ſequitur *Lambert. de iurepatr. lib.* 3. *art.* 11. *qu.* 9. *primo num.* 2.

10 Et Patrono, qui fuit deiectus à ſede, vel arca ſui honoris in Eccleſia patronata dari hoc remedium redintegrandæ, probat poſt alios, *Menoch. de recup. poſſeſſ. remed.* 15. *num.* 45. *et ſeqq.*

11 Similiter competit hoc remedium pro poſſeſſione rerum mobilium, vt probat *Menoch. de recup. poſſeſſ. remed.* 15. *numero* 193. *et ſeqq.*

12 Item magis communiter DD. dicunt dari hoc remedium Canonis redintegranda commendatario, & depoſitario ſpoliatis, prout conſtat ex relatis per *Ant. Gab. cit. concl.* 5. *nu.* 4. *et Menoch. allegat. remed.* 15. *num.* 49. quam ſententiam communiter ſeruari teſtatur, *Rip. in cap. ſæpe num.* 24. *de reſtit. ſpol. et in l. rem, quæ nobis num.* 21. *ff. de acquir. poſſeß.* Licet ipſe contrarium ſentiat nempe prædictis non dari hoc remedium, quem ſequitur *Cæphal. conſil.* 100. *num.* 17. *lib.* 1. ea ratione, quia commodatarius, & depoſitarius non dicuntur poſſidere. Ideo verius dicendum eſt hoc remedium concedi domino commodanti, ſi commodatarius à tertio ſpolietur, vt aduertit *Menoch. de recuper. poſſeß.* 9. *remed. q.* 21. *in fin.* Similiter etiam concedi, ſi commodatarius vna cum rebus commodatis proprijs etiam rebus ſpolietur ſimul, ita quoque declarat, & optimè idem *Menoch. remed.* 15. *n.* 14.

13 Datur etiam hoc remedium redintegranda conductori eiecto, cui fructus competunt, tenet poſt alios *Ant. Gabr. lib.* 5. *tit. de reſtitut. ſpoliat. concl.* 5. *num.* 5. *&* 9. idem probat de interdicto, vnde vi, *Menoch. de recuper. poſſeſ. remed.* 1. *num.* 66. *& ſeqq.*

14 Ei, qui præcario poſſidet, ſi à tertio ſpolietur datur reſtitutio vigore remedij huius can. redintegranda, ſecus, ſi ſpolietur à domino rei præcario conceſſæ, tenet poſt *Bart. in antiq. deciſ.* 1. *de reſtitut. ſpoliat. Menoch. de recup. poſſeß. remed.* 15. *num.* 58. *Ant. Gabr. cit. concl.* 5. *num.* 10. *&* 11.

15 Ceſſionario quoque cui in ſpecie ceſſum eſt ius ſpolij, & omne aliud ius competens, cōpetit hoc remedium Can. redintegranda, *Rip. cap. ſæpe de reſtit. ſpoliat. num.* 25. Et probatur a fortiori, quia ceſſionario datur interdictum vnde vi, docet *Tiraqu. de retract. conſangu. in* §. 26. *gloſ.* 3. *nu.* 18. *in fin. Rolan. à Valle conſ.* 28. *num.* 22. *lib.* 2. ſequitur *Menoch. cit. remed.*

Digitized by Google

med.15.num.56.& 69. qui teſtatur de communi,

16 Vſufructuario ſpoliato dari hoc remedium Can.redintegranda affirmant omnes abſque controuerſia, *Aret.in l.cum hæredes col.2.ver, unum tamen dico ff.de acquir.poſſeſſ. Ruin.conſ.4.col.fin.in fin.lib.3. Anton. Gabr.cit.concluſ.5. num.9.*

17 Generaliter etiam datur hoc remedium Can. redintegranda omni alio habenti naturalem poſſeſſionem, qui ſi deijciatur à ſua naturali habet iſtud remedium, tamquam ſpoliatus, tenet *Aret.in l.cum hæredes col.2.verſ. quod probatur ff. de acquiren. poſſeſſ. Corn. conſ. 280.col.4.in princ. verſ.etſi dicatur col.4. Ruin. conſ.4.in fin.vol.3.*

18 Hęredi quoque ex perſona defuncti ſpoliati competit remedium huius Can. redintegranda, quando defunctus fuit in vita ſpoliatus, alias ſecus, *Corneu.conſ.320.col.7. vol.1. Matheſ.ſing.69. Alex.conſ.40.vol.3. Affl.ſuper conſtitut. ſub rubr.de violent. lib. 2. Cagnol. in l. hęredem num.22.ff.de reg.iur, de hoc etiam infra,*

19 Ampliant nonnulli, vt etiam competat hoc remedium Can. redintegrãda ſucceſſori quicumque, quam hoc remedium cum quæſitum eſt auctori, tamquam in rem ſcriptam tam ſit ad quemcumque ſucceſſorem, docet *Soc.in l. eem, quæ nobis col.7.verſ.vltimo*, poteſt dubitari, & alii, quos refert, & ſequitur *Gabr.lib.5. tit.de reſtitut.ſpoliat.concluſ.5.n.13.* ſed contra *Rip.in cap. ſæpe num. 26. de reſtitut. ſpoliat.* & *Menoch.de recup.poſſeſſ. remed. 15. num.66.* & melius *Ricc.collect.950.verſ. ampliat quinto.*

20 Ampliant quoque, vt non ſolum deiectis detur hoc remedium Can. redintegranda, ſed etiam ei, qui ſuſpicatus eſt ſe poſſe repelli, iuxta dictum *Bart.in l.1.§.ſiue autem verſ. ſed de uno ff. de ui, & ui armat.* qui teſtatur de communi, & vera opinione, *Morant.in tract.*
21 *iad.in 7.diſt.iud.n.24.*

Solemnis eſt quæſtio, an hoc remediũ Can. redintegranda competat malè fidei poſſeſſori ſpoliato DD.pro vtraq; ſententia, referunt *Ant.Gabr.lib.5.tit.de reſtitut.ſpoliat.concluſ.5. num.25.& Menoch.de recup.poſſeſſ. remed.15. num.61. et ſeqq.* in qua quæſtione illa videtur opinio iuri conformior, quæ fauet ſpoliato etiam ſi male fidei ſit poſſeſſor, in his enim terminis videtur prohibitum in odium ſpoliatoris, quem ſibi propria matre ius dicere, nulla habita conſideratione perſonę ſpoliatæ, ita optimè notat *Menoch. cit.loc. num.63.* Sit etiam, quia communiter dicunt DD. prędonem quoque ſpoliatum eſſe ante omnia reſtituendum, cap. in *litteris in fin.de reſtitut. ſpoliat.c.vltimo §.ſed obycitur 3.qu.1.l.Colonos,* & l. *cum fundum de vi, et vi armat.* cum aliis adductis per *Menoch.cit.loc. remed.1. nu.111. vbi in ſeqq.* numeris declarat prædonem, & malè fidei poſſeſſorem non eſſe reſtituendum, quando conſtat ex actis ſpoliatum eſſe prædonem, & ſpoliatorem eſſe dominum rei. Itẽ non eſſe reſtituendum in Beneficialibus, & ſpiritualibus, vel quando prædo ſpoliatus ipſo iure Beneficio fuiſſet priuatus, ita *Menoc.* qui alios citat,

22 Nota ſecundò, remedium reſtitutionis vigore huius Can.redintegranda multis perſonis denegatur, & primo denegatur ei, qui à poſſeſſione cecidit iuſta cauſa, quod communiter probant DD. verbis huius Can. ibi *per quaſcumque iniuſtas cauſas*, docet *Innoc.et alij in cap.ſæpe de reſtitut.ſpoliat. Abb. in cap. cum ad ſedem eod.cit.tit.num.27. Alex.conſ.92.nu.5. Affl.dec.392.num.27.Rot.dec.2.de rer.perm. in nou.et dec.8.eod.tit.in antiq.Caſſad.dec.4.nu.6.de reſtitut.ſpoliat. Anton.Gabr.lib.5.tit.de reſtitut.ſpol.concl.5.num.26.* qui plures alios refert, & *num.27.* ſublimitat concluſionem in eo, qui ſpoliatus eſt poſſeſſione ex contractu imperfecto, vel conditionali cuius conditio, nondum euenit, huic enim conceditur remedium redintegrandæ, tenet principalem ſententiam *Ric.collect.950. in fin.* refert deciſum *Thor.compend. deciſ.1. par. verbo intermedium fol.454.*

33 Secundò, denegatur remedium reſtitutionis ex hoc Can.redintegranda ei, qui ſua culpa à poſſeſſione eſt eiectus, ſentit *Ripa in cit.* cap.*ſæpe num.27.de reſtitut.ſpol. Caſſa. deciſ.4. num.6.de reſtitut.ſpoliat. Oſaſ.deciſ.47. num.4. et alij*, quos refert *Menoch.cit. remed.15. n.95.* & probatur ratione, nam hoc remedio ſuccurritur, qui per iniuſtas cauſas eſt eiectus, ſed qui decidit ex propria culpa, dicitur ſpoliatus propria voluntate, & iuſta cauſa ergo, &c. ita *Menoch.cit.loc.num.96.vbi num.101.* tenet regulam non procedere vi ſpoliata Eccleſia facto, & culpa Prælati, & *num.103.* quando ſpoliator ſuo facto iniuſto fecit, vt ſpoliatus ſuam amitteret poſſeſſionem. Hæc limitatio non ſolum procedit in Eccleſia, ſed etiam in minore, vel abſente culpa curatoris, vel procuratoris ſpoliato, prout poſt alios aduertit *Ant. Gabr.cit.cond.5.num.30.*

24 Tertiò. Dubium eſt, ſi quis non propria culpa, ſed propria negligentia tantum in omittendo eſt ſpoliatus, an debeat reſtitui vigore remedij redintegrandæ; probant multi, quos refert & ſequitur *Anton.Gabr.cit.loc.num.27.* abſolutè ſpoliatum ab negligentiam per ſpatium decem annorum non gaudere hoc priuilegio, alii vero defendunt contrarium, quos cit. idem *Gabr.eod.loc.uerſ, contrarium*, quod ex negligentia; prima ſententia verior eſt cõcurrente tempus prædictum, quia tunc ratione præſcriptionis excluſus, quis etiam dicitur; deficiente vero ſpoliatus ob negligentiam in omittendo ante omnia eſt reſtituendus vigore huius Can.redintegranda, & probat poſt multos *Menoch.cit.loc.num.97.et ſeqq.*

25 Quartò, ex dictis collige primò, quod vxor, quæ fuit à viro expulſa ob dotem illi promiſſam, & non ſolutam non eſt reſtituenda ante

om-

omnia, nec iuuatur remedio redintegrandæ DD. communiter in cap. 1. *de adult. Bal. in l. de diuiſione, & l. ſi cum dotem §. ſin autem in ſæuiſſimo ff. ſolut. matrim. Menoch. cit. remed.* 15. *nu.* 96. Imò ſecundum magis communem ſententiam poſſit Vxor expelli domo à viro ob dotem non ſolutam, vt tenent citati per *Surd. de aliment. tit. 7. quæſt. 17. num.* 11. *qui num.* 22. id ampliat, etiam ſi pars tantum dotis erit debita.

25 Quintò, collige ſecundò, ſecundum multorum ſententiam, quod emphyteota, qui fuit expulſus ob non ſolutionem Canonis, non eſt ante omnia reſtituendus, quia ſua culpa ſpoliatus fuit, *Menoch. cit. loc. num.* 95. *Ant. Gabr. lib. 5. tit. de reſtitut. ſpol. concluſ. 5. num.* 32. *Affl. deciſ. 392. num.* 27. ſed melius diſtingue, vt per metipſum *par. 1. annot. 39. §. 2. num.* 4.

27 Sextò, collige tertiò, reſignanti ſponte, & libere Beneficium non competit remedium Canon. redintegranda eadem ſuprapoſita ratione, *Soc. in l. rem quę nobis col. fin. ff. de acquir. poſſeſſ.* quem refert & ſequitur *Anton. Gabr. li. 5. tit. de reſtitut. ſpoliat. num. 72. Rot. deciſ. 2. de rer. perſ. in nouiſ. Verall. deciſ. 172. par.* 3. Fallit tamen hæc concluſio, quando reſignatio, & conſenſus ei præſtitus fuerit conditionalis, & conditio non eſt adimpleta, explicat *Lotter. de re Benef. lib. 3. qu. 14. num. 92. 93. & vlt.* poſt *Put. deciſ. 4. de reſtitut. ſpoliat.*

28 Septimò. Fallit etiam tertiò corollarium, quando reſignans fuit ſpoliatus à tertio ante publicationem reſignationis iuxta Bull. Gregor. XIII. quia cum ante dictam publicationem non ſit perferre ius quæſitum Reſignatario, reſignans legitimè incumbit poſſeſſioni etſi ſpolietur per Tertium ei competit actio ſpolij, *Caſſad. deciſ. 4. de reſtitut. ſpoliat.. Achill. dec. 10. eod. tit. Put. dec. 158. num. 4. li. 3. Seraph. dec. 756. num. 5. Ludouiſ. dec. 138. num.* 6.

29 Octauò. Fallit quartò, corollarium prædictum quando reſignans ſpoliaretur ſua poſſeſſione, pendente lite ſuper validitate reſignationis, tunc enim daretur reſignanti redintegratio, *Rot. dec. 1. de renunc. & in recentio. dec. 423. ſub num. 2. par. 1. & in Regien. præceptoriæ 13. Iunij* 1618. *coram D. Andrea.*

30 Nonò. Fallit quartò, quando reſignans fuit ſpoliatus antequam reſignatio fuerit recepta à ſuperiore, tunc enim ei competit redintegratio, *Abb. in cap. 2. num.* 10. *de reſtitut. ſpol. Caſſador, deciſ. 1, num. 2. & deciſ. 2. num. 4. de renunc, Ant, Gabr. lib. 5. tit. de reſtitut. ſpoliat, concl. 1, num.* 61.

31 Decimò. Controuertunt DD. an detur reſtitutio vigore huius Canon. redintegranda ſpoliato beneficijs beneficiato, qui tenuit duo Beneficia incompatibilia, vltra tempus ſtatutum, in *extrauagan. execrabilis de præbend.* pro vtraque parte adſunt Claſſici DD. relati per *Ant. Gabr. lib. 5. tit. de reſtitut. ſpol. concl. 5. num.* 34. Sed ad reconciliandam contradictionem ſolet diſtingui, quod ſi præceſſit ſententia declaratoria ſuper priuatione ratione incompatibilitatis, vel incompatibilitas ſit in iudicio probata, vel adeo notoria, vt excuſari non poſſit, & tunc ſpoliatus non reſtituitur extra vero hos caſus reſtituitur, *Abb. in cap. litteris col. pen. verſ. ſi autem exceptio de reſtit. ſpoliat.. Anton. de Butr. in cap.* ſollicite *colum. fin. verſ. puto,* quod ſi *eod. cit. tit. Rot. in nouis deciſ. 16. in vltim. addition. Apoſt. ad deciſ. Tholoſan.* 464. *& alij,* quos ſequitur *Anton. Gabr. cit. loc. num.* 35.

32 Vndecimò. Denegatur etiam hoc remedium Canon. redintegranda illi, qui adeptus eſt Beneficium per Simoniam, *Caſſad. deciſ. 1. de Simon.* Et generaliter quotieſcumque, conſtat de iniuſtitia ſpoliati, ei denegatur redintegratio, *Felin. in cap. debemus in fin. de reſcrip.* & in cap. *ſi quando de off. delegat. Aimo. conſ.* 140. *colum. 1. Dec. in l. vt vim num. 26. ff. de iuſt. & iur.*

33 Duodecimò. Viro ſpoliato ſua Vxore, vel è contra muliere ſpoliare ſuo Viro, non datur reſtitutio, quando excipitur de magna viri ſæuitia, vel excipitur de conſanguinitate incontinenti probanda, cap. *literas de reſtit. ſpoliat.* dixi multa *par. 1. annot. 9. §. 1. nu. 1. et ſeqq.* vel quando agitur de nullitate matrimonij, *Ric. dec. 1. num. 4. 3. par.*

34 Decimotertiò. Aduerte, quod hoc remedium Canon. redintegrãda non competit pupillo agenti ſpolio, in contractu tranſactionis celebrato per tutorem, cui legitimè adminiſtratio bonorum pupilli decreta eſt, ſecus vero, ſi adminiſtratio data non fuit; & id etiam ſi non adſit decretum Iudicis, cum auctoritas Iudicis non requiratur reſpectu translationis, poſſeſſionis, deciditur, per *Rot. apud Seraphin. deciſ.* 135.

35 Decimò quartò ei qui fuit deiectus Principis auctoritate non conceditur redintegratio vigore huius Can. redintegranda quotieſcũque principis mãdatum eſt iuſtum, & factum cum cauſæ cognitione *Affl. deciſ. 15. num.* 35. & ratio eſt, quia Princeps poteſt tollere poſſeſſionem; Menoch. *de recept. poſſeſſ. remed. 15. nu.* 372. tenent multi, quos refert, & ſequitur *Anton. Gabr. libr. 5. titul. de reſtitut. ſpol. concl. prima, nu. 209. & ſeqq. contra Pariſ. conſil. 99. n. 19. vol.* 4.

36 Decimoquintò extendunt eandem ſententiam communiter DD. in ſpoliato etiam à Iudice, qui adhuc non redintegratur *Abb. in cap. dilectus il 1. col. 1. de reſcrip. & in cap. ſi cõſtiterit colum. 1. in fin. de accuſat. Fel. in cap. cum cauſa de off. deleg. col. 1. & in cit. c. dilectus colu. 1. multa Ioan. Mor, Nouar, in alleg. poſt deciſ. 154. Ricc. 2. p.* Quod declara dumodo Iudex non procedat nulliter, vel extraiudicialiter, vel poſt appellationem, & inhibitionem emanatam, vel dumodo notorie, non conſtat de iniuſtitia Iudicis, vel dummodo non fuiſſet incompetens, aut damnum eſſet, irreparabile, in his enim caſibus adhuc reſtitutio eſt

facien-

facienda non obſtante decreto iudicis, latè *Ant.Gabr. lib.5.tit.de reſtit.ſpoliat.concl.1.nu. 124.& ſeqq.*

37 Decimoſextò, ſpoliatus non redintegratur ad poſſeſſionem vigore huius remedij, quando ex redintegratione oriri poſſet ſcandalum certum, ſecus ſi dubium ita declarat *Dun. cōſil.37.num.3. vol.4. & poſt tum Ant. Gabr. ſupracit.loc. nu.167.* Alios caſus, in quibus ſpoliatus non reſtituitur, vide apud idem *Gab.cit. loc.lim.1. & ſeqq.*

38 Nota Tertiò contra nonnullas perſonas nō dari redintegratio vigore huius Canonis, & primo, an & quando non detur, vel detur contra ſingularem ſucceſſorem, vide *Menoch. latè deputantem quæſtionem de recuper. poſſeſſ. remed.15.num.67.& ſeqq.& Ricc.collect.950.p.4.* Secundò quando non detur hoc remedium contra habentem decretum irritans, vel reſeruationem ſpecialem, vide apud *Ant.Gabr. libr.5. titul.de reſtitut. ſpoliat. concl.5. num.48, & ſeqq.*

39 Tertiò reſtitutio huius Conc.redintegranda denegatur cōtra illum, qui occupauit poſſeſſionem Beneficij quam ſpoliatus lite pendente occupauerat *Ant.Gabr. cit.loc.nu.63.et concl.1.limit.50.* Alios contra quos non datur hæc redintegratio, vide apud *Menoch. & Gab. cit.locis.* in quibus terminis eſt difficilis illa quæſtio de apicibus iuris, Can. indigens, & Pōtificia deciſione, an ſcilicet remedio huius redintegranda habeat locum contra ſingularem ſucceſſorem poſſidentem cum titulo, & bona fide, in qua poſt negatiua videtur amabilior, eamque magis communis, vt videre eſt apud *Canali.commun. contra commun.quæſ. 52.num.5.*

40 Nota quartò modum, procedendi in iudicio quando ſpoliatus petere intendit hoc remedium Can. redintegranda, & primo quis ſit Iudex in hoc iudicio, quando in eo interuenit Clericus, vel tractetur de re beneficiali, aut ſpirituali, vide Caſus oēs diſtincte diſcuſſos per *Menoch.de recup. poſſeſſ. remed.15.nu. 202.& ſeqq. Ant.Gabr.tit.de reſt. ſpol. concl.1. nu.118.& 132.Mart.de iuriſd.c.38.p.4.Maceraten.variar.lib.1.reſol.91.*

41 Secundò hec cauſa poſſeſſorij redintegrandæ eſt ſummaria *vt in leg.meminerint in verbo dico cap.vnde vi,& proinde ſummariæ tractandam docent Bartol. in extrauag. ad reprimendū in verbo ſummariæ nu.13.latius Soc. in leg.rem quem nobis ff.de acq.poſs. nu.14. tradit Menoch. de recup.poſs.remed.15.nu.236.& ſeqq.* qui id dicit in omnibus cauſis poſſeſſorijs & ex indubitatum apud omnes.

42 Tertiò grauis eſt pugna inter DD. an in hoc iudicio redintegrandæ deſideretur libellus pro vtraque ſententia refert DD.Menoc. *de recuper. poſseſs. remed. 15. nu.239. & ſeqq.* inter quos illa eſt verior ſententia, quod non requiratur ſolemnis libellus, ſed non debeat amitti, ſaltem aliqualis petitio quæ offeratur loco libelli, quia in cauſis ſummarijs, in quibus libellus non requiritur, adhuc deſideratur qualis, qualis petitio, probatur ex Cleme. *ſæpe de verbor.ſignif.* vbi DD. communiter in caſibus illius text. negant libellum requiri, ſed eſſe offerendam petitionem; ego ipſe *p. 1. annot, 29. num.7.* Quod limita quando Iudex ex officio ſpoliatum redintegrare intendit, poteſt enim ſine petitione ſpoliatorem compellere ad reſtitutionem *Bellarm.in capit. cum dilectus nu.16.de ord.cognit.*

43 In formanda hac petitione actor debet aſſerere ſe poſſediſſe, & ex cauſis iniuſtis, & ſine culpa, & facto ſuo è poſſeſſione cecidiſſe eaq; ſpoliatum fuiſſe, eandem poſſeſſionem reum conuentum poſſidere. & in fine petitionis cōcludere habet ſe eſſe ad illam ſua poſſeſſionem redintegrandam eamque ſibi reſtituendam, ita docent DD.omnes *in cap. ad ſedem de reſtit. ſpoliat. Specul.in tit.de action.§.ſequitur, verſ. ſed certe ſuper verbo hæreditatem Pract. Papien. in forma libelli in cauſa ſpoliat. poſseſſionis Ant.Gabr.lib.5.tit.de reſt. ſpoliator. concluſ.5.num.82.multa Menoch. cit. loc. num. 247. & ſeqq.*

44 Non eſt tamen neceſſe in hac petitione apponatur tempus ſecundum magis veram, & receptam ſententiam, quam tenet *Bal.in leg. 1.§.ſine autem nu.2.ff.de vi & vi armat.Soc. in cit. l. rem quæ nobis num. 14. verſ. dubitatur etiam Pract.Papien.cit.loc. ſuper verſ. ingreſsus Aff. deciſ. 25. verſ. ſed quod agitur vbi Vrſill. Morant.de ordin.iudic.7.diſt.nu. 21. & alij contra Sal.in l.certa conditio col.8. verſ.non omitto, ff. ſi cert. pet,* contra quem tenet etiam Menoch.*cit.loc.n.269.& ſeqq.*

45 Diſputant aliqui an in hoc iudicio poſſeſſorij recuperandæ ſit neceſſaria litis conteſtatio de qua quæſtione apud *Menoch. cit.loc.nu. 253.& ſeqq.& Ant.Gabr. vbi ſupra num.115.* apud quos illa videtur magis frequens ſententia, quod litis conteſtatio requiratur; verum quia hodie non eſt in vſu litis conteſtatio ſolennis, ſed ſufficit ille virtualis, quæ fit per productionem iurium actoris, & reſponſionem Rei, quæſtio non inducit difficultatē, in qua etiam aduerte quod in opinione illorum, qui tenent litis conteſtationem eſſe neceſſariam in hoc iudicio limitatur in cauſa beneficiali in qua nec etiam requiritur iuxta *tex.in cap.vnico de eo, qui mittit in poſseſs. cauſ. rei Ger.lib.9. vbi DD. Imol. in clem. diſpendioſam de iudic.*

46 Legitimationem perſonarum eſſe omnino neceſſariam in hoc iudicio recuperandæ docent DD. communiter, ſicut eſt neceſſaria in alijs quibuſcumque iudicijs poſseſsorijs, & ſummariis per *text.& gl.in l.1.§.ſi ea ff.de vener.in poſseſ.mittet. Vant.de nullit.tit.de nullit. ſent.ex defect.in dub.ſeu mand. compor. num.3.* & alii apud Menoch.*cit.remed.15.nu.272.& ſeqq.* vbi diſputat ſatis abunde an filius familias poſſit in hoc iudicio ſtare ſine patris con-

ſen-

Digitized by Google

ſenſu de legitimatione neceſſaria vide etiam Ant.Gabr.cit.loc.nu.137.

47 Vlterius in hoc indicio recuperandæ non eſt concedenda dilatio aliqua ſpoliatori ad probandum niſi quandò ſpoliatus agens nihil nec plene, nec ſemiplene probauit iuxta doctrinam Caſsador.dec.2.& 3.de.dilation. quem refert & ſequitur Ant.Gabr.lib.5.tit.de reſtit. ſpoliat.conc.1.nu.140. Menoch.de recup.poſseſs. remed.15.nu.323.& ſeqq. Et hęc ampliatur etiamſi ſpoliator breuem petat dilationem offerens incontinenti probationes ſui dominij adhuc non eſt concedenda, ſed ſpoliatus, qui probauit vt ſupra ante omnia eſt reſtituendus, ita Gloſs.in c.litteris vbi Abb.col.8. de reſtit.ſpoliator. Ripa in leg. naturaliter §. nihil commune nu.52.ff.de acquir.poſseſs. & ibi etiam Alex.nu.20. Boer.deciſ.238.nu.2.

48 Remiſſio ad iudicem competentem eſt omnino concedenda ſpoliatori in hoc iudicio prout docent omnes, quia non licet mittere falcem in meſſem alienam, ita docet communiter DD. Menoch.remed.15.cit.nu.336. & ſeqq. vbi etiam quando ſit concedenda remiſſio vnius actus principalis puta receptionis teſtium & ſimilium.

49 Quæſtio eſt in his terminis an in hoc iudicio redintegrandæ poſſit ſuſpenſo petitorio intentato, reuerti ad poſſeſſorium, in qua quæſtione quicquid ſit de iure Ciuili, de quo late Menoch.de recuperan.poſseſs.rem.15.nu.381.& ſeqq. & latiùs Ant.Gabr.lib.5.titu.de reſtit.ſpoliat.conc.1.nu.103. de iure Canonico magis communis opinio tenet, etiam poſt conteſtatam litem in cauſa petitorij poſſe reuerti ad poſſeſſorium vſque ad concluſionem in cauſa per tex.in cap.paſtoralis de cauſ.poſseſ. & propr.& per Clem.1.eod.tit.Rot.deciſ.69.in antiq.& deciſ.293.& 282.in nou. tamen tenēt alii tantum in cauſis ſpiritualibus, & beneficialibus poſſe ſuſpendi petitorium vſque ad concluſionem de quo Ant.Gabr.in loc.nu.105.& ſeqq.

50 Et in ſimili commiſſa cauſa petitorii, & poſſeſſorii ex hoc Can.redintetranda, poteſt procedi in ſolo poſſeſſorio, ita docent Abb. in cap.cum ad ſedem n.7.verſ.quæro ſic de reſtit.ſpoliat.& in cap.1.col.2.in fi.verſ.aut quæritur de ſequeſtr.poſseſs. et fruct. & ante eum Ant.de Butr,col.pen.verſ.ſi quæritur Soc.in l. rem quæ nobis ſub nu.14.verſ.quinto poteſt dubitari, ff.de acqu.poſseſs. Caſsad.deciſ.vltim.n.7.& ſeqq,de cauſ.poſseſs.& propt.Quod adeo verum eſt, vt poſſit Iudex ex officio ſine partis inſtantia, & etiam receptis probationibus ſuper vtroque Iudicio ſententiam proferre ſuper ſolo poſſeſſorio ad text.in cap.2. vbi DD.communiter de cauſ.poſseſs.& propr. & ſignanter Ant,de Butr.col.2.ver.3.reſpondet, & Abb.verſ.ideo ante.

51 Sed hic aduertēdū eſt quod poteſt Princeps hanc cauſam committere in ſolo petitorio, omiſſo poſſeſſorio, Abb.in c.in litteris colu.8.de reſtit.ſpoliat. Alex.conſ.54.col.1.volum.5. Grammat.conſ.83.num.2.inter conſ.ciu. Cæpol. conſ.60.col.pen. Ruin.conſ.48.nu.13.volum.4. cum aliis relatis per Gabr.libr.5.tit.de reſtit. concl.1.num.143.

52 Hoc remedium can. redintegranda non poſſe cumulari cum remedio interdicti vnde vi docet Soc. in l.rem quæ verbis,num.15.ff.de acquir.poſseſs. quem ſequuntur Ant.Gabr.cit. loc.nu.141.& Menoch.de recup.poſseſs.remed. 15.nu.379. & potiſſimum ratione, quia cum plura ſint remedia, quæ ad vnum finem tendunt, vnum tantum eſt ex multis eligendum, leg.nemo §.quoties de regul.iur.l.cum filius §. varijs de leg.2.leg.quod hæredem §.eligere de trib.act.

53 In hoc iudicio remedii can. redintegranda agens duo neceſſaria habet probare ex communi omnium DD. ſententia nempe antiquiorem ipſius actoris poſſeſſionem, & nouam conuerti, hæc enim probans, obtinebit, etiam quod ipſam ſpoliationem non probauerint, docent poſt alios innumeras Ant.Gab. lib.5.tit.de reſtit.ſpo.conc.5.num.67. Menoch. de recup.poſseſs.rem.15.nu.383. Maſcard.de prob.vo.3.conc.1321.n.1. qui id etiam probant rationibus, & potiſſimum, quia probando antiquiorem poſſeſſionem noua præſumitur clandeſtina, & vitioſa cap. licet cauſam de probat. cum duo inſolidum poſſidere non poſſint l3.§.ex contrario, ff.de acquir.poſseſs. & docet Bart.in l.ſi duo num.4.ff.vti poſſidet. Bal.in l.penes col.2. c.ſi a non conpet.iud. Hæc enim probatio talem inducit præſumptionem vt ſi reus non probauerit iuſta cauſa adeptum fuiſſe poſſeſſionem, & ipſum ſpoliatum agentem ſua culpa, & negligentia amiſiſſe, cum non præſumatur ſpoliatum ſuum iactaſſe l.cum de indebito, ff.de probat. & multo minus negligentia, & culpa teſte Crauet.conſ. 240.nu.3.vol.2. Actor omnino ſuam recuperabit poſſeſſionem, vt Menoch.n.384.& Maſcar.n.3.cit.loc. Macerat,reſol.37.lib.1.nu.6.

54 Ampliant etiam communiter propoſitam ſententiam DD. illam procedere etiam ſi non probetur poſſeſſio illius temporis, quo contingit ſpoliatam, ſufficit enim allegare poſſeſſionem illius quidem temporis, in quo contingit ſpolium, & poſtea probare ſe olim poſſediſſe, quia præſumitur poſſediſſe tempore ſpolii, qui olim poſſidebat, ita & latius declarant cit.loc.Menoch.num.386,& Maſcard. num.5. vbi numeris ſequentibus principalem concluſionem pluribus modis ampliant, & limitant.

55 Prædictis adde primò, quod in hoc iudicio remedii can. redintegranda non ſufficit probare poſſeſſionem prædictam extraiudicialiter per teſtes diuerſimode deponentes de loco, nec per vnum teſtem deponentem de perceptione fructuum, nec per librum Monaſterii, nec per teſtes deponentes de fama prout pluries deciſum fuiſſe teſtatur Thor. Comp.

decif.

Digitized by Google

deciſ.p.1.verbo remedium f.454. col. 2. verſ.1. quicquid alij dicant, ſufficere probate poſſeſſionem per vnicum teſtem, quos refert Ant. Gabr. *lib.5.tit. de reſtit. ſpo.conc.1.nu.*123. qui verſ. contrarium refert, quod ſaltem in hoc caſu ſit deferendum iuramentum in ſupplementum. Hinc generaliter, & verius concludendum eſt cum eodem Gabr. *cit. loc. nu. 126.verſ,primo, & Menoch. vbi ſupr. nu.*408. *& ſeqq.* quod hoc iudicium poſſeſſorium debeat plene & concludenter probari, quam eſſe communem ſententiam latè ſcribit Alex. *conſ.139.ſub num.14. & 15. volum.6.Menoch. cit. rem.15. num.* 408. eamque perpetuo amplexata eſt Rota vt apud Veroll.*deciſ.328.nu. 6.& 7.p.2. Put. deciſ.75. nu.2. & 4.lib.3.Seraph.deciſ.302.num.*1. Et hoc multo fortius ſi actio dirigatur contra Tertium Bartol. in *extrauagant. ad reprimen, verbo ſummariæ num.*11.

56 Qud ſi actot ſpoliatus ſit hæres, tunc dicendum eſt, quod ſi agatur ex perſona ipſius hætedis opus erit probare cum poſt mortem defuncti accepiſſe poſſeſſionem bonorum, quæ recuperate intendit, cum in eum non tranſeat poſſeſſio defuncti, quæ illo mortuo finitur, ideo opus eſt noua apprehenſione, quamuis etiam eſſemus in hærede ſuo, ita vt hoc non probat non ſit locus hoc remedio recuperandæ, vt per Dec. *conſ.75. nu.10. ver. ad 14. notta conſ.439.nu.5.*

Si verò agatur ex perſona defuncti, probandum eſt, quod defunctus ipſe, ex cuius perſona agitur, fuit in vita ſpoliatus; tunc enim tale ius ſicut cætera ad hæredem tranſeant; niſi enim defunctus ſpoliatus fuiſſet, ius recuperandi poſſeſſionem non eſſet tum perſona defuncti formatum. Vnde neque ad hæredem poſſet tranſmitti Corn. *conſ.* 239. *col.7.lib.1.Cagnol.in leg.hæredem nu.17.de reg. iur. Gabr.lib.5.tit.de reſtit.ſpol.conc.5. num.20. Rum.conſ.45.n.10. ad med. verſ. ex eadem ratione lib.1. Becc. conſ.75. num.14. vſque ad* 18. *lib.1. Natt.conſ.439.nu.5. Beron.conſ.59.num. 9. & ſeqq.lib.3.* Sufficit enim probare defunctum aliquando in vita ſua poſſediſſe nam præſumitur quod poſſederit, vſque ad mortem, & quod in vita nunquam deſierit poſſidere Abb. *in cap. cum ad ſedem col. 7. in princ. verſ.quæro hic num.15. de reſtit.ſpo.* Alex. *conſ. 133.nu.3.lib.1. & conſ.33. ad fin. lib.3. Becc.d. conſ.75. nu.14. et 15. lib.* 1. Ampliatur etiam hæc concluſio vt non ſit neceſſe probare poſſeſſionem defuncti, ſed ſufficit probare ſimplicem detentionem Bellon. *conſ.*35. poſt Boſ. Salic. & alios *in l.1. cap. quorum bonor. Angel. in §. quadreplici num.36. verſ. aduertas inſtit. de action.*

57 Vlterius in his terminis probatur poſſeſſio per inuentarium Eccleſiæ, & inſtrumentum locationis prout deciditur in, deciſ. Seraphin. 807. vbi etiam deciditur non competere Rectori agenti hoc remedio redintegrationem ad bona deuoluta, niſi probauerit lineam eſſe finitam, quod idem fuit deciſum coram D. Oradino 1. Februarij 1574.

58 Quæſtio eſt in his terminis an agens hoc remedio can. redintegranda in cauſa beneficiali, teneatur iuſtificare ſuæ poſſeſſionis titulum, in qua quæſtione licet ſint DD. pro vtraque parte vt videre eſt apud Menoch. *de recuper.poſſeſ.rem.15. num.48. & ſeqq.* tamen magis communis ſententia & vſu in praxi frequentior tenet quod agens in cauſa beneficiali in iſto remedio non obtinebit niſi iuſtificauerit ſuam poſſeſſionem ſaltem ex aliquo titulo colorato, ita teſtatur idem Menoch. *cit.nu.458.poſt gl.fin.in Clem.1.de cauſ. poſseſs. et propr.et in cap.in nomine Domini in verſ. audientia de decim. Rot. in nou, deciſ.257. verſ. allegatam, et deciſ.8.num.2.eo.tit. Aegid. deciſ. 49.et deciſ.99.Capic.deciſ.6. num.2. et 3.* cum alijs multis quos refert & ſequitur Ant. Gab. *lib.5.tit.de reſtit.ſpoliat,conc.1.num.127. qui n.* 129. dicit poſt *Sarn. in reg. de annal. qu. 57. in fin. et in regul. de triennali quæſt.24. num.4.* quòd etiam titulus reuocatus tribuit colorem in ſpolio Lotter *de re benefic. libr.3. quæſt.11. num.10.*

59 Aduerte quod ſufficit probare titulum prædictum ad effectum, de quo agitur per confeſſionem ſpoliatoris, licet alias confeſſio partis non probat titulum. Rot. *in nou. deciſ. 408.et deciſ.421. Caſsad. deciſ.1.de regu. Cancell. Sarnen. in regul. de triennali quæſt.* 36. Sic etiam ſufficit titulum prædictum oſtendere per ſolam ſignaturam quæ ſufficit ad poſſeſſionem iuſtificandam in hoc iudicio docet Caſſad. *deciſ.4.nu.3.de cauſ.poſseſs. et propr. et deciſ. vltim. de reſt. ſpol. Menoch.citat. remed. 15.nu.465.*

60 Nota quintò exceptiones aliquas, quæ cõtra ſpoliatum agentem ex hoc remedio can. redintegranda apponi poſſunt, & primò difficilis eſt quæſtio inter iuris interpretes controuerſa an agenti hoc remedio obſtet exceptio præſcriptionis ſaltem triginta, vel quadraginta annorum, quæ longiſſimi, ſiue immemorabilis temporis dicitur, de qua quæſtione ſatis abunde Menoch. *de recuper. poſs. remed.15.num.410.et Ant. Gabr.libr.5. titu.de reſtit.ſpoliat.concluſ.5.nu.64. et ſeqq.* & alij, inter quos illa videtur ſententia magis recepta quod hoc remedium tollatur præſcriptione, ſicut ceteræ actiones quantumuis priuilegiatæ, & proinde hæc exceptio obſtante, concludunt DD.cit. & Pontan. *de ſpol.lib.3.cap.2. n. 91. Grat.conſ.47.nu.29.liq.1. Fozad.conſ.7.co. 4.verſ.7.* vltra ſupradicta *Corſe.in reg. ſpoliat. in vlt.fall.Grauat. ad Veſtr.lib.7. cap.3. ſub nu. 41.eoſt Abb.in cap.1.col.fin. verſ.oppono,* vlterius contra ſent. *de reſtit. ſpoliat, Dec. conſ.63. nu.2. lib.5. Aimo.de antiqu.tempor.in 4.p.num. 175. Rot.in nouiſ.deciſ.259.* & probatur ratione nam tam de iure ciuili, quam de iure Canonico omnes actiones ſoluantur quadraginta an-

Digitized by Google

ta annorum præſcriptione, vt probatur, in l. *ſicut, & l.omnes C.de præſcript.30.vel 40.annorum auth. quas actiones C. de Sacroſ. Eccleſ. C. ad aures cap.illud, & cap.quia indicante, de preſcript.cap.placuit il primo, & cap. poſt quingentos 16.q.3.*

Nec obſtant contra firmatam concluſionem deciſiones Caſſad. *lib.6. de reſtit.ſpoliat. Mohed.* 18. *eo.tit. Put.*115.*in fin.libr.*1.*Simm.* 60. *& Verall.*296.*lib.*1. quia conſideratis bene dictis dictionibus ſententia tranſit cum magna controuerſia, & difficultate, & compilatores pro maiori parte contrarium ſentiunt, & ideo iterum re diſcuſſa cum maiori maturitate in Rota de ordine Clementis VIII. fuit receſſum a dictis dictionibus, & tātum dictum remedium præſcriptione tolli ita in vna Mediolanen. 17. Maij 1600. coram D. Seraphino quæ eſt deciſ. illius 1340. & inter recollectas per Farinac.*nouit.nouiſs.deciſ.*764. *vbi n.*5. à fortiori probatur ſententia, quod cum talis præſcriptio tollat dominium, quod eſt maximi præiudicij, vt per Bart. *in l.rem alienam do. pignorat. act.* multo magis debet tollere hanc actionem poſſeſſoriam, quæ eſt leuioris præiudicij, vt arguit Caſtr. *conſil.*205. *nu.*3.*lib.*1. *Soc.in l.rem quæ nobis nu.*18. *de acq. poſſ.* & alij.

Nec etiam obſtat text. in hoc can. redintegranda dum diſponit Epiſcopos ſpoliatos, eſſe reſtituendos quacunque conditione temporis, aut captiuitate, vel dolo res ſuas perdidiſſe noſcantur, quia intelligitur Epiſcopos reſtituendos eſſe, ſiue dolo, ſiue captiuitate, aliave temporum conditione ſpoliati reperiātur, vt ea temporis conditio vniuerſaliter contineat cœteros omnes caſus mali euentus, ex quibus Epiſcopi ſpoliari conſueuerint, ac ſi diceretur quacumque mala temporū qualitate id ſucceſſerit, & in terminis, quod hæc verba importent qualitatem temporis, & non præſcriptionem de qua in hoc text. non agitur docent Contard. *de moment. poſseſs.* §. *q.limit.*2.*nu.*28.*poſt Bellamer. & Caſtren. conſ.* 105.*n.*3.*p.*1.*Pont.de ſpol.lib.*3.*cap.*2.*n.*91. *Menoch.cit.rem.*15.*num.*422. *Archid. in hoc text. Grauan.ad Veſtr.lib.*3.*cap.*3.*nu.*41.*Rot.in citat. Mediolanen.coram Seraph.* Minimè etiam obſtat auctoritas *gl.in cap.ſollicite de reſt.ſpoliat.* & aliorum ibidem tenentur perpetuo agi poſſe hoc remedio, quia hæc ſententia non intelligitur de præſcriptione quadraginta annorum vt aduertit Menoch. *cit.loc. nu.* 428. *in fin.* & alij. Itaque firmandum eſt cum prędictis obſtare enim agentem hoc remedio exceptionem præſcriptionis quadraginta annorum. Quòd intellige verum in ſimplici ſpolio, ſecus, quando ſpoliator a principio fuit doloſus, vel violentus, quia tunc hæc opinio locum non habet, cum nulla præſcriptio aduerſus dolum, & malam fidem opponi poſſit etiam poſt tempus mille annorum *cap. fin. de præſcript.* & ita declarat *Beroni cit. cap.ſollicite nu.*39.*de reſt.ſpol. Caſsad. deciſ.*5. *nu.*1. *et* 2. *eodem titu.* cœtera vide apud Menoch. *citat. loc.*

61 Secundò difficultant DD. an poſſit Reus conuentus hoc remedio redintegrandę alium in iudicio nominare, & excipere ſe alterius nomine poſſidere, ac ad euitandum iudicium hominum & poſſeſſorem nominare. In qua difficultate dicendum eſt licere conuento in iudicio nominare illum cuius nomine poſſidet per *gl.in l.*1. §.1. *ff.de tab. exibit.* quæ decima procedit in caſu noſtro quando non agitur in iudicio de facto conuenti. Sed ſi conuentus conuenitur facto proprio vt quia narratur, quod ipſe eſt, qui ſpoliauit, vel ſpolium mandauit, aut ratum habuit, & tunc non habet locum nominario, ita Abb. *in capit. quoniam frequenter* §. *in alijs, num.*51. *& ſeq. vt lit. non conteſt.Soc.in l. rem qua nobis colum.fin. verſ.circa decimam. ff.de acquir. poſseſs. Affl. deciſ.*217.*Ant.Gabr.libr.*5. *tit.de reſtit. ſpoliat. concl.*1.*num.*96. *Menoch.de recuper. poſseſsion. rem.*15.*num.*484. *et ſeqq.* vbi limitat communem ſententiam prædictam, quando quis à principio litis dixit ſe poſſidere; & quando nominatio fit per calumniam & malitiam, in his enim duobus caſibus non admittitur conuentus ad nominandum.

62 Tertiò conuentus hoc remedio redintegrandæ poteſt contra actorem opponere exceptionem dominij, nempe rem, ſuper quam ſpolium prætenditur ad ipſius ſpoliatores dominium antiquum adeptam poſſeſſionem ſpectare docet Soc. *in l. rem quæ nobis nu.* 20. *de acquir.poſseſ.Ripa in cap.ſepe nu.*50.*de reſtit. ſpo.Dec.conſ.*191.*nu.*19. declarat Menoch. *cit. rem.*15.*num.*479. *et ſeqq.* Non poteſt tamen conuentus excipere contra dominium actoris, niſi offerat probationes incontinenti contra deducta exceptione dominij actoris, vt explicat idem Menoch. *eodem loco num.* 472. *et ſeqq.*

63 Quartò contra agentem hoc remedio can. redintegranda poteſt excipi eum non potuiſſe, nec poſſe poſſidere puta contra petentem redintegrari ad poſſeſſionem beneficij, poteſt excipi, eum eſse laicum, & contra petentem redintegrari ad poſseſſionem vxoris poteſt excipi eſse Monachum, & ſimilia, ita poteſt alios omnes notat Menoch. *cit.rem.* 15. *num.* 433. *et ſeqq.*

64 Quintò regulariter loquendo conuentus ſpoliator in hoc iudicio redintegrandæ non poteſt objcere exceptionem retentionis ratione impenſarum & melioramentorum in re ſactorum, quod intelligitur de poſseſsore male fidei, prout aduertit Ant. Gabr. *libr.*5. *tit.de reſtit.ſpol.concl.*1.*num.*151. *et latius Menoch.cit. remed.*15. *nu.* 499. qui multis modis declarat concluſionem *et num.* 573. an poſſit ſpoliatus contra ſpoliatorem excipientem de melioramentis ex expenſis replicare de fructibus perceptis.

65 Nota Sextò de iure canonico à ſententia lata in hoc iudicio redintegranda dari appellationem, ſicut datur a quacumque ſententia lata in poſseſsorio *cap. 1. de cauſ. poſseſsion. et propriet. cap. cum ad ſedem de reſtit. ſpol. Clem. 1. de re iud.* docent *cit. loc. Ant. Gabr. nu. 145. et Menoch. nu. 641.* qui alios citant & referunt quid dicendum de iure ciuili, Ludouiſ. *deciſ. 335. nu. 18. et deciſ. 446. nu. 4.*

66 Nota ſeptimò, quod conuentus hoc iudicio redintegrandæ eſt condemnādus ad reſtitutionem poſseſſionis re vna cum fructibus perceptis, & ſi eſt poſseſsor ex mala fide, vel titulo reprobato, eſt cōdendandus ad fructus, qui percipi poterant ex communi voto DD. & Bart. *in l. ex diuerſo ff. de rei vend. Soc. in l. rem quæ noais nu. 21. ff. de acq. poſs. Rot. in antiq. dec. 10. de reſt. ſpol.*

67 Nota Octauò, quando ſpoliator condemnatus ad reſtitutionem in hoc iudicio redintegrandæ tenetur adeo actualiter poſseſsionem reſtituere, vt minime liberetur preſtando fideiuſsores de reſtituendo, ita poſt Archid. *in cap. quia ſæpe de elect. in 6.* docent Menoch. *cit. rem. 15. nu. 130. & Ant. Gabr. vbi ſupra nu. 130.*

68 Supradictis in notabil. quintò, adde quod agenti in hoc iudicio redintegrandæ, vti heres poteſt opponi incapacitatem ipſius ſecundum veriorem ſententiam, quia in quocumque iudicio etiam poſseſsorio prius eſt conſiderandum fundamentum perſonæ, ſi enim perſona eſt perpetuo prohibita differtur in aliud iudicium, & eſt mera declinatoria *Bal. in leg. final. colum. 10. ad finem, verſ. octauo ſtudeat reus, & verſic. ſecundo conſideret ſub num. 42. cap. de edict. diu. Adr. toll.* Quod totum tolerandum eſt quando incapacitas hæredis poteſt incontinenti probari, ſecus ſi altiorem requireret indaginem iuxta dicta per Menoch. *de adipiſcen. poſseſs. remed. 4. num. 753. Peregrin. de fideicommiſs. artic. 48. num. 29. et ſequent. Oſaſc. deciſ. 26. n. 2. et 21.* Et generaliter in quocumque iudicio poſseſsorio eſt admittenda exceptio reſpiciens petitorium, quando clara eſt, ita vt probatione indigeat Decian. *in capit. interpoſita ſub num. primò, verſic. ſecundo,* iſta prima regula de probat. Ludouiſ. *deciſ. 425. numer. 3.*

69 Nota nonò poſſidentem auctore Pretore non poſse conueniri hoc remedio can. redintegranda Iaſ. *in leg. iuſte num. 12. ff. de acquirend. poſseſsion.* Maceraten. *variar. reſolution. libr. 2. reſolution. 16. num. 16.* & alij communiter.

ANNOTAT. XXXI.

ARGVMENTVM.

De Funere, & exequijs notatur, quid ſit Funus, & quid exequię, quomodo modeſtum, & non pompoſum permittendum ſit, & quando, an poſſit impediri per creditores, quanto tempore poſt mortem celebrari debeat. De Funeris impenſis, quæ ſint, quibus gaudeant priuilegijs, & prælationibus, quando dicantur factæ animo repetendi. Funus & exequiæ quare celebrentur hijmnis & Pſalmis, aqua Benedicta adhibeatur, & thus, pulſentur Campanæ, & lumina deferantur, parochus quo loco incedat in exequijs, quid ſi corpus deferatur ad Eccleſiam Regularium, vel interueniat Capitulum Cathedralis, aut Collegiatæ, & alia ad materiam.

SVMMARIVM.

1 *Mortis memoria quantum ſit vtilis.*

2 *Funus quid ſit & quid exequiæ, num. 4.*

4 *Funus modeſte, & non exceſſiuè pompoſum permittendum eſt, fallit num. 5.*

6 *Funus non poteſt impediri per creditores defuncti, qui ſi moleſti ſint, multis pœnis puniuntur, Fallit num. & quo tempore celebrari debeat funus nu. 8.*

9 *Funus quanto tempore poſt mortem celebrari debeat.*

10 *Funeris impenſæ quæ dicantur, et an impenſæ factæ in vltima voluntate dicantur impenſæ Funeris num. 11. quomodo fieri debeant moderate non exceſſiuè numer. 12.*

mer. 12. *& qui teneantur ad has expenſas num.* 13. *Quid ſi ſit filius, vel ſeruus num* 14 *Vel Vxori num* 15. *Vel Epiſcops, aut Beneficiatus, Canonicus, vel Curatus num.* 16 17. 18. *&* 19. *vel alia perſona Eccleſiaſtica nu.* 20.

21 *Funeris impenſæ facta ab extraneo quando referantur.*

22 *Funeris impenſæ priuilegia quomodo præferatur alijs tacitis hypothecis, & doti; vel legitimæ nu.* 23. *& an præferatur habentibus expreſſam num.* 24. *Quid de expenſis vltimæ infirmitatis num.* 25. *Hector Capiceus latro Regens laudatur nu.* 2 *.*

26 *Expenſæ funeris ad hoc vt præferantur alijs creditoribus quomodo debeant eſſe moderatæ, & quid ſi ſint nimis modicæ.*

27 *Mutuans pro expenſis funerum an præferantur alijs creditoribus habentibus expreſſam hypothecam.*

28 *Funeris impenſæ quando dicantur factæ animo repetendi.*

29 *Funus, & exequiæ quare celebrentur hymnis & Pſalmis.*

30 *Defunctorum officij origo.*

31 *Aqua Benedicta & thure aſperguntur Corpora defunctorum, & quare.*

32 *Campanæ pulſantur in funere & exequijs, & quare.*

33 *Lumina deferuntur in funere, & exequijs, & quare; & cui cedant lumina & faces prædictæ. num.* 34.

35 *Parochus quomodo incedat in exequijs & quo loco, & quomodo faciat officium nu.* 36. *Quid ſi cadauer ſepelitur in Eccleſia Regularium nu.* 37. *vel Eccleſia exempta nu.* 39.

38 *Regulares non poſſe leuare Corpora defunctorum Parocho non vacato.*

40 *Cruces ad funera, quæ deferantur.*

41 *Capitulum Cathedralis præcedit Parochum in exequijs, & an cum capitulo Parochus debeat Crucem, & ſtola, Quid cum capitulo collegiata nu.* 42.

43 *Parochus an poſſit prohibere vſus aliarum calcitrarum in negotijs, vel plus exigat ab exteris pro iure funeris, vel an poſſit à pauperibus nu* 44.

ANNOTAT. XXXI.

§. Vnic.

Ad Text. in Clement. dudum de Sepultur.

1 MOrtis memoria cum fructuoſa ſit ab omnibus patribus commẽdatur, hinc Eccleſia hanc vtilitatem cognoſcens, ait Memento homo quia puluis es, & in puluerem reuerteris. Memoria enim mortis vitam animæ donat, & ſi obliuioni tradatur mortua eſt, & veluti picta, nullumq; impijs horrorem incutit; at ſi memoria concipitur, atque excitatur, mors, vt ita dicam, viua eſt, & terribilis, truculentoque aſpectu pectora, mundique vanitates fugat. Ipſa itaque memoria facit terrena flocci facere, & celeſtia concupiſcere, iuxta illud Hieron. ad Paulinum, facile contemnit omnia, qui ſe ſemper cogitat eſſe moriturum. Hæc memoria ſit panis noſter quotidianus ad exemplum Pſalmiſtę Pſalm. 101. Cinerem tamquã panem manducabo, vt tali cibo roborari ad montem Dei, ideſt Cęlum iter faciamus inſequentes Eliam *lib.* 3. *Reg. cap.* 19. qui ſubcineritium panem ab Angelo oblatum edidit & ambulauit in fortitudine cibi illius quadra-

 ginta

ginta diebus, & quadraginta noctibus vſque ad Montem Dei, ad quem, vt animum extollam, ad arguendam mundi vanitatem hos meos labores cum memoria mortis terminabo, ſicut primam partem terminaui.

Cum igitur DD. communiter in hoc text, *Clem. dudum præſinini §. verum*, tractent materiam, funerum & exequiarum de illis nonnulla ad caſum frequentiora notandum duxi poſt ciuiliſtas omnes *toto tit. ff. de relig. & ſumpt. fun. Duran. Rational. Diuin. ff. libr. 7. capit. 35. Grat. diſcept. for. cap. 298. num. 12. & ſeqq. & cap. 492. Lezan. in ſumm, in verbo defunctus Nouar. Lucern. Regul. eodem verbo defunctus Perez de Lara de anniu. & Capellan. lib. 3. cap. 25. Lanor. variar. elucubr. tit. 2. capit. 1. & ſeqq. Barboſ. de iure Eccl. lib. 2. c. 10. & in ſumm. Apoſtolorum deciſ. verbo funerale*, & alios tractantes materiam, ad quam.

2 præmitendum eſt quod dicitur funus tota illa pompa tam domeſtica quam extrinſeca quæ præcedit traditioni corporis ſepulturæ, *l. & ſi quis §. illud ſciendum ff. ſi quis cantion.* & dicitur funus, & funibus quibus conſueuerunt ligari mortui, ex Zabar. *in hoc Clem. & §. num. 4.* Et dicuntur funeralia bona quæ cõueniunt ratione funeris, & quæ cum funere ducuntur, ſiue dentur ante, ſiue poſtquam corpus condatur, *ex l. funeris ff. de relig. & ſumpt. funer.*

3 Exequiæ verò ſunt funeris celebratio, dum corpus offertur, & proprie dicuntur exequiæ in via, dum funus procedit; & differunt a funere nam funus glorioſũ eſt, quam exequiæ, cum funus ſit tota pompa, vt dixi *cit. leg. & ſi quis §. illud*. Hodie verò vt plurimum hi termini confunduntur.

4 Nota primò, quod mos funeris & exequiarum modeſte, & deuote ab Apoſtolis poſt Chriſtum inductus eſt refert ex teſtimonio Dionyſij *Fuſc. de viſit. lib. 1. cap. 25. num. 6.* ex quo colligit ab Epiſcopis vitãdam eſſe pompam, & magnitudinem funeris potius ad ſolatium viuorum, & fauſtum mundi; quam ad animorum refrigerium iuxta dicta per Aug. *de Ciuit. Dei.* ibi, ſepulchrorum memoria, sũptuſque funeris magis viuorum eſt conſolatio quam defunctorum vtilitas, & Ambroſ. in Sermon. quid proficiat Sepulchrorum ſuperbia, damna ſunt potius viuentium, quam ſubſidia mortuorum & D. *Gregor. vt in cap. animæ 13. qu. 2.* oratio funeris conditio ſepulturæ pompa exequiorum magis ſunt viuorum ſolatia, quam ſubſidia mortuorum, refert Caſſaned. *in Catal. gl. Mund. p. 2. conſid. 6. verſ. de huiuſmodi pompis & Grat. diſcept. for. capit. 298. nu. 80.*

5 Poteſt tamen permitti pompa funeris primo quando per accidens prodeſt animæ defunctorum, vt quia tali occaſione populus, & Chriſti fideles trahuntur ad funera & pro animabus defunctorum orant. Secundo quando Eccleſia decoratur iuxta *tex. in cap. animæ defunctorum 13. q. 2.* notat Caſſan. *cit. loc. & verſ. in fin.* & aduertit *Lanor. var. Elucub. tit. 2. cap. 1. n. 92.* Tertiò permittitur pompa funeris in exequijs Regum & Principum, vt idem Lanor. teſtatur *cit. loc. nu. 93.*

6 Nota Secundò quando funera, & exequiæ non poſſint impediri per creditores pro conſecutione eorum quæ illis debentur; nam quicquid alias tempore D. Ambroſij *cap. 16. in Tobiam* permiſſum erat creditoribus corpora debitorum impedire ne ſepulturæ traderentur niſi debitis ſatisfactis contra quos D. Ambroſius conqueritur; tamen hodie id omnino prohibetur & in l. *Prætor ait §. ne perpetua ff. de ſepulc. viol.* ſtatutum eſt ne reliquiæ debitorum a creditoribus iniuria afficiantur, *et in l. cum ſit C. de ſepulc. viol.* ſtatuitur non valere fideiuſſoris dationem, nec pignoris obligationem quos creditores extraxerunt impediendo corpus debitoris funerari, *et in auth. Item C. ad leg. Iul. de vi publ.* deciditur, quod ſi creditor accedit ad domum ſui debitoris, & moribundum, vel familiam moleſtauerit, & res ſuas occupauerit amittit actionẽ ſuam, & occupato tenetur reſtituere, & tercia pars bonorum ſuorum Fiſco conceditur, & infamis efficitur. *et in Auth. ſed neq. C. eod.* habetur quod poſt mortem debitoris infra nouem dies non debeat peti debitum, & etiã ſi interim aliqua promiſſio fieret, non valet. *et in l. 38. ff. de rel. et ſumpt. funer.* diſponitur Præſidis Prouinciæ officij eſſe ne corpora, aut oſſa mortuorum detinerentur, aut vexarentur, neve prohiberentur, quominus via publica transferentur, aut quominus ſepelirentur; probat ſententia Medices *de ſepult. 14. quæſt. nu. 9. et 10.* quæ ampliatur, vt nec ſub prætextu ſolutionis decimarũ poſſint funera, & exequiæ impediri tanquam impiam vt in *c. æſtimemus 13. q. 2.* & notatum eſt ſupra hac parte annot. 26. licet in aliquibus locis vbi difficilis eſt exactio, de cõſuetudine aliud ſeruetur Rebuff. *de decim. q. vlt. nu. 18.*

7 Limitantur ſupradicta Neapoli quando timentur futuræ moleſtiæ; & contentiones de eo, quod debetur pro ſepultura, tunc ex conſtiti prouinciali Neapol. *c. 47.* ante ſepulturã permittitur recipi, pignus vel alia idoneam cautionem de ſoluendo, quod fuerit iudicatum alias non ſepelitur cadauer defuncti.

8 Nota Tertiò in iure non eſſe aſſignatum tempus electionis funeris, & celebrationis exequiarum; ſolet enim in particularibus locis per conſtitutiones ſynodales determinari, hinc D. Carolus *in ſynod. Mediolanen. tit. de funer. et exeq. et tit. inſtructiones p. 2. fol. 288.* determinauit, nõ efferri mortui ad ſepulturam ante ſolis ortum, & poſt occaſum, nec tempore quo in Eccleſia celebratur Miſſa maior, & conuenientium tempus eſſe matutinum, vt ſcilicet pro eis Miſſa defunctorum ex Eccleſiaſtico ritu ſi commode poſſit, & ritu non impediat celebretur.

9 Vlte-

9 Vlterius obſeruandum eſt, vt non efferantur mortui ad ſepulturam noctu, ſed poſt quã per vigintiquatuor horas vel alio competenti termino corpora mortua ſuper terram permanſerũt habetur ex *Rit. Rom. de exequ. §. multum*, & determinauit etiam S. Carolus Borromeus in acta Eccleſiæ Mediolanen. *par. 2. titul. inſtruction. ad funera ducenda fol.* 288. ne corpus ad ſepulturam ducatur niſi duodecim ſaltem horis poſt quam ſpiritus exalauerit.

10 Nota quartò aliquid de expenſis funerum, & primo dicendum eſt dici impenſa n funeris quicquid corporis cauſa antequam ſepeliatur conſumptum eſt, concluditur *in l. funeris ſumptus ff. de relig. et ſumpt. fun.* vbi DD. Vnde quicquid in electione mortui eſt impẽſum funeris impenſa dicitur *l. at. ſi quis §. funeris cauſa ff. cit. tit. de relig. et ſumpt. funerib.* ſimiliter etiam quicduid impenditur in candelis, cereis, quod datur Fratribus, aliis cauſa eleemoſinæ, & quod erogatum eſt in eum locum in quem mortuus & inferendus, & impenſum in ferendo cadauere illius, qui perege mortuus eſt, ad corpus cuſtodiẽdum & commendandum, ita Lauoc. *var. elucuar. lib. 2. c. 16. poſt Medicos de ſepult. 2. p. q. 1. num. 6.* qui vlterius dicunt veſtes quoque nigri coloris quibus familia & vxor veſtiri ſolet ad funeris ſumptus pertinere, niſi aliud conſuetudo expoſtat ita *Paul. in l. 1. §. fin. ff. ad leg. Falc. Med. de ſep. p. 2. q. 5. n. 19. Surd. et Maſtr. dec. infr. cit.*

11 Item quicquid erogatum eſt in vltima infirmitate ex qua infirmus mortuus eſt, ſumptus funeris dici poteſt & gaudet priuilegijs omnibus quæ ſumptibus funerum conceduntur, refert *Lauor. cit. loc. nu. 2. Grat. diſcept. for. cap. 94. nu. 16. et 17. multa Amand. add. ad de Franch. deciſ. 51.* & alij poſt Bal. *in l. reſtituenda in fin. C. de petit. hær. Alex. et Iaſ. in l. vltima §. in computatione C. de iur. deliber. Megnſant. de pignorib. 2. membr. quintæ partis nu. 28. Ludou. Gomez. in regul. Cancell. de infirmis reſignat. quæſt. 9. priu. 5.* Alia quæ dicuntur expenſæ funeris vide apud Anton. de Gam. *dec. 308. col. 1. Sur. deciſ. 255. n. 26. in fin. et ſeqq. Mart. voto 8. Garz. Maſtrill. deciſ. 10.*

12 Secundum dicendum eſt quod expenſæ, ac ſumptus funeris, & exequiarum fieri debet habita conſideratione dignitatis, & facultatis defuncti probatur per tex. in l. *ſi quis §. ſumptus, et l. at ſi quis §. funeris cauſam et l. funeris, ff. de relig. et ſumpt. funer. et l. 1. §. fin. iuxta leg. nec amplius ff. ad leg. Falcid. ibi. Nec amplius concedendum erit, quam quod ſufficiat ad ſpeciẽ modicam monumenti.* Vnde expenſas prædictas eſſe potius moderandas quam vltra vires extendendas docet Albert. *in citat. leg. nec amplius nu. 1.* & poſt eum Med. *de ſepult. p. 2. q. 2. num. 2.* Hinc etiam communiter DD. damnant pompas funerum immoderatas & nõ ſolum negant prædictis immoderatis ſumptibus priuilegia prælationis de quibus infra, ſed teſtantur, quod peti ſumptos prædictas immoderatas expendit non per illos repetere *leg. et ſi quis §. hoc actio citat. Lauor. in capit. Raqualdus §. 3. num. 2. Grammat. deciſ. 308. Spinol. ſpecul. teſtament. gloß. 2. princip. num. 48. & ſequen. Lauor. variar. elucubrat. tit. 2. capit. primo, num. 86. & ſeqq. Medic. de ſpeculation. citat. loc. num. 3.* qui contrarium tenet quando quis ſumptuoſe expendit iuſſu teſtatoris, dumodo iuſſus prædictus nimium non excedar Lauor. *cit. loc. n. 90.*

13 Tertiò dicendum eſt teneri ad expenſas funeris & exequiarum hæres *leg. prima ff. de religion. & ſumptib. funer.* & ſemper ex hæreditate ante omnia deducitur *leg. impenſa, ff. eodem titul. citat.* quod totius infra. Quod ſi defunctus eſt adeo pauper, vt hæredem non inueniat nec alium, qui eum ſepeliri valeat, tunc tenetur ad expenſas Eccleſia de ſuo quæ adhuc pauper eſt tenentur Parochiani ſi inſepulta corpora iaceant ita Medices *cit. loc. q. 3. nu. 4.*

14 Item ad expenſas funeris filij, vel ſerui tenetur pater, vel Dominus *leg. ſi quis 6. plenarius ff. de relig. & ſumptib. fun. Med. citat. loc. n. 3. et 4. Lauor. variar. elucub. tit. 2. cap. 16. n. 29.*

15 Ad expenſas etiam funeris Vxoris adhuc tenetur hæres, ſi ad ipſum peruenit dos, & alia bona vxoris, l. *Celſus, & l. ſeq. ff. de relig. & ſup. funer.* Si vero dos, & alia bona Vxoris remaneant, & alia bona ad alios irent, quilibet tenetur pro rata ſua, ſi vero Vxor nec dotem habeat, nec alia bona tunc tenetur ad expenſas prædictas maritus, ita dicunt *Medices de ſepult. par. 2. quæſt. 3. num. 1. & 2. & Lauor. ver. elucubr. tit. 2. cap. 16. num. 13. & 14.* dixi ego ipſe *par. 1. annot. 25. num. 3.* Nunc teneri Maritum, quando Vxor non habet dotem aut alia bona, nec ſuos. Vbi etiam, quid ſi Maritus lucretur partem dotis vigore ſtatuti. Quod, ſi maritus decedat, qui nec hæredem habet nec in bonis ad expenſas prædictas tenetur vxor, cum indubitatum ſit etiam in vita Vxorem, teneri alere virum inopem, l. *ſi cum dotem §. ſi maritus ff. ſolut. matrimon.* ibi, quid enim tam humanum eſt, quam fortuitis caſib. mulieris, maritum, vel Vxorem, viri participem eſſe, docent *Surd. de aliment. tit. 1. q. 35. num. 6. & ſeqq. & qu. 36. num. 6. & ſeqq. Sanch. de matrim. lib. 9. diſp. 4. num. 27.*

16 Ad expenſas funeris Epiſcoporum, & aliorum Beneficiatorum, qui faciunt ſpolium tenetur ipſum ſpolium, & ſumptibus ſpolij faciendæ ſunt; etiam ſi Prælatus, vel alius defunctus habeat bona patrimonialia, docet *Abb. in cap. vt prateritæ num. 6. de elect.* quem ſequitur *Rit. in prax. 3. par. reſolut. 428. num. 1. & ſeqq.* vbi adducit *Dec. Capyc. 84. in qua latius habetur*, quæ expenſæ funerum faciendæ ſint ſumptibus ſpolij. *Thor. compend. deciſ. tom. 1. lit. E. verſ. expenſæ funerum alicuius.*

17 Quod, ſi Epiſcopus mortuus non reliquit in ſpolio pro faciendis expenſis funerum ob eius paupertatem nec in bonis patrimonialibus, tunc tenetur ad expenſas prædictas Eccleſia Cathedralis, quæ ſi adhuc non habet, tenetur

netur

netur Capitulum, aduertit *Lauer. par. eluenbr. tit. 2. cap. 16. num.* 35. Si vero expenſæ prædictæ factæ ſint à conſanguineis Prælati, qui proteſtati ſunt eas facere non animo donandi, ſed repetendi, poſſunt illas repetere à ſpolio, vel ſi non extat, à patrimonio, quod reliquit, ita *Medic. de ſepult. q. 4. par. 2. num.* 9.

18 Vlterius Rector Eccleſiæ ſiue alius Beneficiatus, vel Canonicus eſt ſepeliendus expenſis Beneficij, vel præbendæ, ſi quos fecit ſuos, etiam ſi habeat patrimonium, ſin minus eſt ſepeliendus, expenſis patrimonij, quod ſi adhuc non habet, eſt ſepeliendus expenſis Beneficij, vel præbendæ nondum perceptis, & ad ſucceſſorem ſpectantibus, cap. *ſi Canonic. de off. ordin. in* 6. docet *Lauor. cit. cap. 16. nu. 36. & ſeqq. Medic. vbi ſupra*, teſtatur de veriori ſententia, *Grat. diſcept. for. cap. 94. n.* 20.

19 Sed, ſi beneficiatus ſit Curatus tunc adhuc ad expenſas funeris tenentur fructus Beneficij, & ſi non extant patrimonium, quod ſi non habet fructus Eccleſiæ futuros, vt ſupra, qui ſi non ſufficiunt vel haberi non poſſunt, tunc tenentur Parochiani, ita *Lauor. cit. loc. num. 41. poſt Medic. vbi ſupra num.* 13.

20 Quis teneatur ad expenſas funerum pro ſepeliendo Summo Pontifice, Legato à latere, Cardinali, Viſitatori Apoſtolico, Abbati, Regulari, Nouitio, & alijs perſonis Eccleſiaſticis, vide *Medic. & Lauorum cit. loc.* qui enumerant omnes caſus.

21 Diximus quis tenetur ad expenſas funeris, modo aduertendum eſt, quod ſi illæ factæ ſint ab alio, ſi illas fecerit cauſa pietatis, non poteſt repetere, qui illas repetere intendit, tunc tenetur ſe proteſtare eas non facere pietatis cauſa, ſed animo repetendi, l. *at ſi quis* §. *plerique ff. de relig. & ſumpt. fun.* l. *obſeruare*, & l. *quicquam ff. de affin. proconſ. Lauor. cit. loc. nu.* 49. Et ſi expenſæ prędictæ factæ ſint per maritum pro ſepelienda Vxore, qui habet reſtituere dotem, poteſt retinere totam expenſam in reſtitutione dotis, docet *Viſcont. ad Franch. dec. 51. verſ.* adde quod.

22 Quartò, dicendum eſt funeris in expenſam priuilegiatam eſſe, & tacitam hypothecam in ſe continere, quæ pro eius repetitione creditori conceditur, ita vt præferatur non ſolum alijs omnibus tacitis hypothecis, ſed etiã doti, tenent communiter DD. ex doctrina, *Bart. & aliorum in l. vltima C. de iur. dot. Neguſant. de pignor. 2. membro, quintæ partis nu. 28. Grat. lib. 2. pract. quæſt. qu. 70. num. 2. Gomez in l. 30. Tauri num. 2. Medic. de ſepult. par. 2. qu. 9. num. 3. &* 4. eſt indubitatum apud omnes, & probatur per l. *at ſi quis* §. *ſi colonus ff. de relig. & ſumpt. fun.* & l. *impenſa eod. tit.*

23 Idque ampliatur, vt expenſa funeris præferatur etiam legitimæ, & illam antecellat, probatur per tex. in *auth. nouiſſima C. de inoff. teſta.* tenet *Merlinus de legit. li. 2. tit. 1. qu. 15. per tot.* aduertit *Genuenſ. practicab. Eccleſ. qu. 168. n. 3.* voluit *Rota in Bononien. Bonor. de Mulettis Ven. 18. Aprilis 1603. coram D. Pamphilio, & in alia coram D. Litta Romana fideicommiſſ. de Remedijs Veneris 7. Maij* 1604. quas adducit idem *Merlin. poſt cit. tract. dec. 10. & dec.* 20.

24 Et licet DD. conueniant dum concedunt expenſæ funeris prælationem omnibus alijs creditoribus habentibus tacitam anteriorem hypothecam. Inter eos tamen eſt grauis altercatio, ac ſatis difficilis quæſtio an ſcilicet expenſa funeris præferatur creditoribus habentibus expreſſam hypothecam, & quidem pro vtraque ſententia inueniuntur non ſolum Doctorum ſententiæ, ſed etiam Dictiones, vt videre eſt apud *Gratian. diſcept. for. cap. 94. nu. 1. & ſeqq.* & *Roderiqu. in tractat. de concurſ. & priu. credit. 1. par. art. 3. num. 4. & ſeqq.* In Regno noſtro adeſt *deciſ. de Franch.* 51. in qua deciditur contra expenſam funeris illam nẽpe non preferri creditoribus alijs habentibus expreſſam hypothecam, quæ deciſio licet faciat ius in Regno per *pragmat. incipient. et ſi decreta ſub tit. de off. S. C.* prout aduertit *Amend.* addens ad dictam *deciſ. 51. num.* 1. Tamen, quia ea non fuit ab omnibus recepta, & aliter deinde iudicatum per idem Sacrum Conſilium; prout teſtatur nouiſſimè omni virtutum genere conſpicuus vir. *Hect. Capyc. Latro digniſſimus Regens Regiam cancellariam in ſuis doctiſſimis deciſionibus 1. par. dec.* 47. Vbi accuratiſſimè quicquid ad materiam adduci poteſt abundanter reperitur contraria ſententia nempe, quod creditores pro expenſis funeris, quæ feruntur hypothecarijs expreſſam habentibus, eſt ſeruanda in tribunalibus, etiam Eccleſiaſticis, cum non poteſt dubitari, quin ſit magis vera, communior, & probabilior, prout latè probant *Grat. & Roderiqu. cit.* qui reſpondent contrariis, & ſecundum hanc ſententiam contra *deciſ. de Franch.* deciſum refert *Ludouiſ. deciſ. Peruſin. 78. num. 22. Surd. deciſ. 112. et* 255. qui refert ſic pluries iudicaſſe eius Senatum *Caualcan. deciſ. 32. li. 1. Maſtrill. dec.* 10. del Caſtillo *deciſ. 103. & alibi pluries*, prout refert ipſe *Latro cit. deciſ. num. 7. verſ. & ſic.*

24 Ampliatur hic fauor prælationis etiam ad expenſas vltimæ infirmitatis, in qua quis deceſſit illæ enim pręferuntur creditoribus, habentibus expreſſam hypothecam; & gaudent priuilegijs conceſſis expenſæ funeris, prout tenet *Surd. Caualc. & Maſtrill. deciſ. cit.* & obſeruat *Viſcont. ad deciſ. de Franch. 51. verſ. declara*, vbi refert Neapol. fuiſſe iudicatum pręferendum eſſe Aromatarium pro medelis datis in vltima infirmitate omnibus aliis creditoribus. Quicquid ſit in Vrbe in qua Aromatarius aliis creditoribus non præfertur per Motum proprium Pij V. 153. quia ſicut Bullario, refert *Amend.* addens ad *dec. 51. de Franch. num.* 3. alias deciſiones eorum id adducit, *Thor. in compend. tom. 1. lit. E. verſ. expenſæ infirmitatis, Latro cit. deciſ. 47. num.* 8.

26 Limitantur ſupradicta tunc tantum concedendam eſſe prelationem expenſæ funeris creditoribus alijs, quando illæ moderatæ, & neceſſariæ ſunt, habita conſideratione perſonæ, & facultatum ipſius, prout notat *Spin.*

ſpe-

ſpecul. teſtam. gl. 2. princip. nu. 46. & ſeqq. Gam. deciſ. 308. Caualcan. tract. de vſufruct. num. 96. vér. ſed dubium fol. 294. Roderiqu. loc. cit. num. 11. & 12. Lauor. variar. elucubr. tit. 2. cap. 16. num. 11. in fin. Ricc. de Franch. cit. deciſ. 51. Medices de ſepult. par. 2. qu. 2. Ludou. deciſ. cit. 78. num. 16. vbi num. 17. aduertit, quod ſi quis faceret impenſam funeris tam modicam, quæ potius cedat in contumeliam mortui, quam honorem, non ſolum pro illa non gaudet prælatione, ſed eos repetere non poteſt.

26 Aduerte, quod non ſolum heres, ſed omnis alius creditor etiam extraneus, qui fecit expenſas funeris animo repetendi, præfertur aliis creditoribus habentibus etiam expreſſam hypothecam, ita aduertunt DD. cit., & loquitur *Maſtrill. cit. deciſ. 10.* quicquid dicat *Merlin. de legit. tit. 1. qu. 16. nu. 3.* contra quam clarius etiam loquitur, *Grat. diſcept. for. cap. 94. num. 1. & ſeqq. vbi num. 11.* etiam dicant, quod mutuans pecuniam hæredi pro expenſa funeris, præfertur creditoribus habentibus expreſſam, vt ſupra, ſi probauerit verſum eſſe in tali cauſa, & quod dicitur probata talis verſio, ſi mutuum fuit factum ſtatim poſt mortem, & illa breuitas temporis facit præſumere impenſas fuiſſe factas de pecunia mutuata, ex doctrina *Ripæ in l. ſi ventri §. fin. col. vltim. verſ. ſecundus veriſſimus num. 10. de priuil. creditor. Surd. deciſ. 55. num. 9.*

28 Dixi competere hanc prælationem creditori, quando expenſas funeris fecit animo repetendi, quod dignoſcitur, ſi ita proteſtatus eſt, vt dictum eſt ſupra; quod ſi illas erogauit miſericordiæ ac pietatis cauſa, tunc non ſolum, non conſequitur prælationem, ſed etiam illi actio denegatur, *l. ſi quis §. prætor ait*, & *l. ſi quis §. interdum §. plerique, & §. idem Labeo ff. de relig. et ſumpt. fun. Duennas reg. 397.* In dubio vero, quando proteſtatio non præceſſit relinquendum eſt arbitrio Iudicis cuius cauſa factæ ſint impenſæ, qui ex varijs circumſtantijs rem æſtimabit, aduerti *Roderiqu. cit. tract. de priu. creditor. 1. par. art. 3. num. 13. in fin. Ioſeph. Ludou. dec. Peruſ. 78. par. 2. numero* 10. Vbi dicit conſiderandum eſſe, ſi impendēs adminiſtraret negotia defuncti, vel illi eſſet coniunctus maxima coniunctione ſanguinis, & alia.

29 Nota quintò, quod celebrantur funera, & exequiæ pſalmis & hymnis eo fine, vt Deo gratiæ agantur, quod eum, qui è vita exceſſit, iam à laboribus liberauerit, quod metu mortis exemptum apud ſe habeat, immarceſcibili ornatus Corona; hymni enim, & pſalmodiæ ſunt lætantium Chryſoſt. homil. 3. ad Hebræos, & hom. 4. in c. 2. ad Hebræos. Preces autem, quæ Cantari ſolent appoſitæ ſunt in Breuiario Romano ab Eccleſia approbatæ, *Abb. lib. 1. de diuinis offic. c. penult.*

30 Item ex antiquo ritu Presbyteri, & Clerici coronam facientes feretro, in quo iacet corpus defuncti, & circumcirca ſtantes diuinas preces, & officium defunctorum cantare ſolent, *Ration. diuin. offic. lib. 7. cap. 35.* Hoc enim officium videtur habuiſſe originem in veteri teſtamento, quando Ioſeph & fratres Iacob ſepelierunt Gen. 50. in illis verbis celebrantes exequias planctu magno, atque vehementi ex Ambr. 12. *qu.* 2. & Hieron *lib. 1. Epiſtol. 21. ad Paulam*, de obitu Bleſillæ, ſeu reſtitutum ab Apoſtolis, ex *Durand. Rot. lib. 1. cap. 33. num. 3.* Sed ab Origene adauctum, & maxima ex forte ordinatum, vt teſtatur *Iſid. lib. de Eccl. off.* Vltima fuit redactum ad formam, quæ nunc reperitur ab Amalario Epiſcopo Treuirenſi peritiſſimo circa dictum officium, Romam miſſo à Ludouico Imperatore tempore Gregorij Papæ, vt antiqua perquireret Antiphonaria, & vnum conficeretur, quo omnes eodem ordine pro defunctis orarent, vt ipſemet teſtatur libro de ordine *Antiphon. ca. 29. de ordin. ſepult.* Deinde ab alijs deinde Summis Pontificibus hoc officium actum, & reformatum reperitur, vt *Rit. Rom. reform. ſub Paulo V.* Solet quoque in funere celebrari Miſſæ ſacrificium antequam corpus tradatur, & quare in hac Miſſa defunctorum nonnullæ preces, & orationes omittantur, vide *Durant. de ritib. Eccleſ. lib. 2. cap. 43, et Durand. de diuinis officijs cap. 4. Lauor. var. elucubr. tit. 1. cap. 3. num. 47, et ſeqq.*

31 Vlterius adhiberi ſolet in funère, & exequijs aqua benedicta, qua cadauera aſperguntur, & ſepulturæ ex Ritual. Roman., ne dæmones fidelium orationes impediant, & cadaueribus illudant, eaque corpora vexentur, vt in *Rational. lib. 7. cap. 35. num. 38.* & vt omnis pellatur vmbra, & præſentia ſpirituum immundorum. Item adhibetur hęc ceremonia aquæ, & thuris ad denotandam vnionem, quam defuncti nobiſcum habuerunt, & vt per talia Deo Optimo Maximo reuerentia exhibeatur, *Lauor. cit. cap. 3. n. 71.*

32 Pulſantur quoque in exequiis, & funere Campanæ, vt Clerus, & populus conuocetur ad funerum deductionem, c. quod in te de *Pœnit. et remiſſion. Ration. diuin. offic. lib. 3. cap. 35.* Soleat quoque pulſari Campanæ dum infirmus, poſitus eſt in angonia, & ſtatim dum emiſit ſpiritum ad hoc, vt audientes Deum orent pro eo. Conſuetudo enim pulſandi Campanas pluribus, vel minoribus vicibus in vno defuncto, vel in alio, non eſt damnanda, prout explicat *Lauor. var. elucubr. lib. 2. cap. 3. num. 80. & ſeqq. vbi num. 83.* Quare in triduo paſſionis Domini non pulſantur Campanę, ſicut in obitu hominum.

33 Deferuntur quoque in exequijs, & funere lumina accenſa ad honorem, & gloriam veræ lucis, quę illuminat omnem hominem totumque mundum, Vt ſignificent defunctus deduci tanquam athletas quoſdam, deuicto ſęculo ad ſupremum illum deſignatorum pergat, coronas, & præmia accepturi ſtrenue geſtarum pugnarum, ita *Lauor. cit. cap. 3. n. 126, & ſeqq.* Vbi alia ad hęc, vbi *nu. 132.* adducit rationem quare in funere Chriſti non accenduntur, imò

ex-

Digitized by Google

extinguuntur lumina.

34 Cui cedant faces,& luminaria, & candelæ, quæ in exequiis interueniunt,dicendum eſt illas, quę premanibus feruntur,acquiri Clericis ſiue Regularibus deferentibus, niſi aliud conuentm ſit,determinauit Benedictus XI.in *Extrauag.inter cunct.§.de funeralibus prope finem de priu.inter commun.* & refert *Hieron. à Sorbo in compend.priu.verſ.Canonica portio,Piaſec.in prax.par.2.cap.3.de viſit. Regul, §. funeralium etiam.* Illas vero, quæ reponuntur circumcirca cadauer,attendenda eſt conſuetudo locorum, quæ vt plurimum, vel Capitulo, vel Parocho, vel alteri cedere diſponit, de quibus multa *Lauor.var.elucubr.tit.2.cap.3.num.178. & ſeqq.* De quarta debita Epiſcopo, & funeralibus dicemus alibi ex profeſſo.

35 Incedit Parochus, vel alius presbyter pro eo in funere ſiue exequijs indutus cotta, & ſtola nigri coloris cum clero pręcedenti Cruce, quæ quid ſignificet in funere, explicat *Vital.in Clement.abuſionibus de pænit. et remiſs. et Rupertus Abbas de diuinis officijs lib.6.cap.9.* Vtitur Eccleſia in officijs, & Miſſis defunctorum nigro colore, quia talis color mortem denotat,& carnis mortificationem, & alia de quibus, *Guid.Durand.in rational.diuin.offic. lib.3.cap.18.num.6.*

36 Poſtremo Parochus aſpergit defunctum in domo ſua, & primus intonat antiphonā exultabunt Domino in exordio proceſſionis funeralis, vt patet ex conſuetudine, & in fine proceſſionis ſtans in porta Eccleſiæ populum benedicendo,& aſpergendo aqua benedicta dimittit, & intrans Eccleſiam primus cantat verſum *ſubuenite Sancti Dei,* vt inquit *Cardin. in hac Clem.dudum §.huiuſmodi in fin.de ſepult.*

37 Declara ſupradicta, quod quando cadauer eſt ſepeliendum in Eccleſia Regularium, Parochus debet funerale ducere, & proſequi vſque ad Eccleſiam Regularium,officia vero, & alia facere intra Eccleſiam circa cadauer ad Regulares ſpectat,niſi aliter diſponat conſuetudo, voluit *Sacra Congregatio Epiſcoporum, et Regularium in Brixien.18.Iunij 1591.et in Micaren.5. Iunij 1615.* de qua *Lezana in ſum. qu. Regul.tom.3. verbo defunctus num.4. Nouarin. Lucer.Regul. eodem verbo defunctus nu.4. Barboſ.ſum.Apoſtolorum deciſ. verbo funerale numero 1.*

38 Dixi intra Eccleſiam, nam extra omnia ad ipſum curatū ſpectant non ad Regulares in quorum Eccleſia ducēdum eſt cadauer; Hinc ipſe Parochus declarat per quam viam ducatur funus, ſi per Ciuitatem, vel per rectam viam, voluit *Sacra Congregatio Epiſcoporum 22.Aprilis 1588.in vna Biſuntina, et omnia facere,et declarare vſque ad Ianuam Eccleſiæ, vt ſupra.* Hinc etiam Regulares non poſſunt leuare corpora defunctorum non vocato, & expectato proprio defunctorum Parocho,vel niſi aliter eiuſdem accedat conſenſus, aut venite expreſsè renuat,iuxta declarationes *Sac. Rit.Congregat,in vna Catanien. Ciuitatis Palatiæ 12.Octobris 1619.*& in alia *Vercellen. Terræ Creſcentori 26.Februarij 1611.*relatas per *Nouar, Lucer, Regul. verbo defunctus num.5.*

39 Si verò funus ducatur ad Eccleſiam ſecularem Parochialem, ſed exemptam omnia neceſſaria ad funus, vſque ad Eccleſiam etiam ſpectant ad Parochum, vt dictum eſt de Regularibus. Intra vero Eccleſiam officium ſpectat ad ſuperiorem Eccleſiæ exemptæ, ſi vero Eccleſia non eſt exempta, ſpectat ad ipſum Curatum, aduertit *Lauor.variar,elucubr. tit.2.cap.9.num.119. verſ. ſi extra;*

40 Aduerte, quod licet in funere ſit leuanda vnica tantum Crux, illius ſcilicet Eccleſiæ ad quam cadauer transfertur, iuxta declarationem Sacræ Congregationis relatam,per *Barboſ.in ſumm, Apoſtolorum deciſ. verbo funerale num.4.* Tamen in praxi, & de conſuetudine Regulares in nonnullis locis ad funus inuitatos, etiam ſi defunctus ad eorum Eccleſiam non deferatur,deferunt Crucem,notat *Lauor. var.elucubr,tit.2.cap.11,nu.76. verſ, uidemus.*

41 Vlterius Parochus non debet negligi, ſed requiri, & non prohiberi interuenire funeri cum ſtola, & Cruce, etiam quod in illo interueniat Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, refert *Lauor. var.elucubrat.tit.2.cap.11.num.75.* dummodo tamen omnis præcedentia detur ipſi Capitulo, nam Capitulum Cathedralis in proceſſionibus, & funeralibus procedit ſemper Parocho etiam Cotta, & ſtola induto, vt voluit pluries Sacra Congregatio, & refert *Barboſ,de Canon.et dignit,cap.18.nu.39.et ſeqq. Lauor.cit.loc.tit.2.cap.3. num.209. et ſeqq.* qui adducunt varias declarationes *Sacræ Congregationis pro Capitulo, et notaui ego ipſe 1. parte annotat.12.num.23.* quicquid male probare intendat *Grat,diſcept,for,cap.298.*

42 An Parochus pręcedat in funeralibus Capitulum Collegiatæ Eccleſiæ, apparent pro vtraque parte declarationes S.Congregationis, prout refert *Barboſ. cit.loc. num.67. et 68.* Licet ipſe videtur inclinare pro Capitulo,ſed pro Parocho fortiter, tenet *Grat. diſcept. for. cap.298.num.83. et cap.492.* Tamen quia in hac diuerſitate, quia Romæ ſeruatur, quod Parochus præcedat Capitulo Collegiatæ,pro ut refert *Lauor.var.elucubr.tit.2.cap.4.n.213.* merito cum ſtilo Vrbis me confirmaui *1.par. annot.12.num.23.in fin.*

43 Nota ſextò, quod non poteſt Parochus prohibere, ne hæredes mortuorum afferant aliam calcitram ſupponendam in mortuorū, ſed tantum ſuam, & ab illis exigere aliquid tamquam ius parcchiale, etiam ſi id per decem annos ſeruatum eſſet, probat *Ricc.3.par. deciſ.124.* & ſequitur *Lauor. cit. loc. cap.4. numero 220.*

44 Nec etiam poteſt Parochus pro funere plus exigere ab extero, quam à ciue, voluit *Sacra Congregat.27. Maij 1617.* Imo pauperū cadauera gratis ſepeliri debet, ead. *Sac.Congreg.5.Maij 1617.* refert *Barboſ.de iure Eccleſiaſt.lib.2.cap.11.num.83.et 84.*

F I N I S.

INDEX
RERVM, ET MATERIARVM,
Quæ in hoc opere continentur.

A

ALternatiua non gaudet Epiſcopus non reſidens, quid ſi animorum reſideat, quid ſi conferat, & poſtea non reſideat Annot.II. §.2.n.75.76. fol.52
Alternatiua non gaudet Epiſcopus non reſidens à principio menſis licet tempore collationis reſideat, quid ſi per ſaltus reſideat ib.n.77.78. f.ib.
Alternatiue vigore prouiſus in contradictorio cum prouiſo à Papa debet probare acceptationem alternatiue, & reſidentiam. Limita in menſe Iunij, & Decembris ib. n.79. 80. fol. ib.
Alternatiua incipit à principio menſis poſt alternatiue impetrationem; finit morte Epiſcopi Papa concedentis, & per priuationem ibidem num. 81. fol. 26
Appellatio à mala electione Epiſcopi ad Curatam, habet effectum deuolutiuum. Vnde non impeditur executio in prima inſtantia. Quid in ſecunda. Quando poſſit ſequeſtrari poſſeſſio annotat.5. §.2. n.49. 50. 51. fol.116.
Appellatio, an detur in iudicio Can. redintegranda 3.q.2. Annot. XXX. §. vnicus n.65. f.449.
Appellatio de mala electione non habet locum vbi vterq; eſt approbatus. Ann. V. §.2.n.52. f.116.
Appellans de mala electione, tenetur docere de grauamine concludenter ibid. n. 53.54. fol.117.
Appellans de mala electione pro vacando intra breue ad examen, poteſt probare læſionem. Ne ex tempore dicatur euaſiſſe doctior, & impedimentum litis excuſat adire examen ibid. nu.55. 56.57. fol. ibid.
Appellans de irrationabili iudicio, ex quibus iuuetur, ex quibus non appellans de mala electione, ibid. n.58. 59. fol.ibid.
Appellans de mala electione, quid ſatis ſit probare ibid. n. 60. fol. ibid.
Appellans de mala electione, quando non iuſtificet grauamen, ibid. n.61. fol. ibid.
Appellante probante grauamen, quid agat Iudex. ibid. n.62. fol.118
Aqua benedicta, & thure aſperguntur corpora defunctorum, & quare. Annotat. XXXI. §. vnicus n. 31. fol.455.
Argumentum valet à maiori ad minus Annotat. XVI. §. 2. n.28. 276.
Argumentum valet à toto ad partem, tam affirmatiue, quam negatiuè ibid. n.31. 277
Altarium materia ad tex. cap. nullus Presbyter el. 2. de conſecratione diſt. 1. & qui DD. materiam exagitent Annot. XX. §. vnico n.1. 310
Altare eſt menſa, vbi ſacrificium conficitur. ibid. num.2. 311
Altare vnde dicatur. ibid. n.3. ibid.
Altaris conſecratio ortum habuit à S. Silueſtri temporibus. ibid. n.4. ibid.
Altare aliud firmum, aliud portatile ibid. n.5. ib.
Altare conſecratum debet eſſe lapideum ſaltem quantum ad paruam aram ibid. nu.6. ibid.
Altare ligneum in primitiua Eccleſia tantum licebat. ibid. n.7. ibid.
Altare lapideum portatile debet eſſe ſaltem capax calicis, & patens ſine cadendi periculo ibidem. num.8. 312.
Altare conſtrui poteſt ex ligno, adhibita ara lapidea Sacrata in Sacrificio ibid. n.9. ibid.
Altare, ſiue fixum, ſiue portatile ab Epiſcopo conſecrandum eſt, cum id ſit ordinis, non iuriſdictionis ibid. n.10. ibid.
Altare conſecrari poteſt ab Abbate pro vſu ſuarum Eccleſiarum; apud Indos poſſunt abſque limitatione PP. Societatis Ieſu, & Prouinciales Minorum poſſunt, ſed non extra neceſſitatem ibid. n.11. & 12. ibid.
Altaris conſecrationis forma habetur in Pontificali ibid. n. 13. ibid.
Altare ſiue fixum, ſiue portatile, reliquias (eaſque certas num.15.) præcipuè martyrum continere debet, & quando ibid. nu.14. ib. & n.15. 313
Altari conſecrato pars Hoſtiæ pro reliquijs, nullatenus apponi debet. ibid. n.16. 313
Altaria plura in eadem Eccleſia conſecrari poſſunt nullum tamen in Eccleſia non conſecrata, ibid. nu.17. & 18. ibid.
Altare portatile non niſi ex vnico lapide conficiendum ibid. n.19. ibid.
Altare conſecratum quando execretur, & quando portatile ibid. n.20. ibid.
Altare an execretur execrata Eccleſia, & quando ibid. n.21. 314
Altare ſicut non conſecrare, ita nec demoliri poteſt abſque Epiſcopi licentia ibid. n.22. ibid.
Altaris demolitione ſequuta, lapis profanatus licite vendi poteſt. ibid. n.23. ib.
Altare eſſe conſecratum non præſumitur, facilè tamen probatur. ibid. n.24. ib.
Altaris conſecratio facienda eſt ab ordinario, cum

Digitized by Google

requiratur Pontificalium exercitium, proficiſci tamen quis poteſt extra Diœceſim pro portatili. ib. n.25. ib.

Altare à quo præſumatur conſtructum ib. n.26. ib.

Altari ſi quid offeratur, vel relinquatur, quando ipſius, vel Eccleſiæ vtilitati cedat ib. n.27. ib.

Altari conſecrato non debent defunctorum corpora ſubſtare, & quantum ab Altare diſtare debeat ſepoltura. ib. n.28. 315

Altari maxima debetur reuerentia, vt adherere non debeant illi laici, nec fæmina miniſtrare, ib. nu.29. ib.

Altare tribus linteaminibus albis cooperiendum. ib. n.30. ib.

Altari minime renes ſunt vertendi, vnde potius Canonicis, quam Altari vertere debet Epiſcopus. ib. n.31. ib.

Altare non debet conſecrationem Presbyteri habere eo die, quo habuit Epiſcopi. ib. n.32. ib.

Altaria omnia viſitat Epiſcopus, & mãdat prouideri, non ſic Regularium, etſi conſtructa ſint per ſeculares. ibid. n.33. ib.

Altaris priuilegiati indulgentiæ lucrantur: pro defunctis, cum Miſſa de Requie celebratur ibidem num.34. 316

Altaris priuilegiati indulgentiæ, non ammittuntur, ſi demoliatur Altare reſtituendum, ſed ſuſpenduntur vſque ad reſtitutionem ibid. n.35. ibid.

Altaria priuilegiata vni Eccleſiæ Regularium conceſſa, per communicationem priuilegiorum alteri communicata non cenſetur ibid.

Altarium quinque indulgentias lucratur quis, & ſi ex vno loco omnes videns eos viſitet ibid. num. 36 ibid.

Altare lugubri apparatu veſtiens ob ſuam animi meſtitiam puniri poteſt priuatione Beneficij, vel dignitatis, non tamen incurrit irregularitatem, ibid. nu.37. ibid.

Altare vnum non reſpuit, quin in eo plura poſſint inſtitui beneficia, ſub diuerſis tamen inuocationibus. ibid. nu.38. ibid.

Altaris portatilis vſus conceſſus Regularibus extra Eccleſiam, an reuocatus per Tridentinum. ibid. num.39. ibid.

Altare portatile an poſſit confici alterius materiæ, quam lapideæ. ibid. num.40. ibid.

Altaris portatilis reliquiæ, quæ. ib. n.41. ibid.

B

BEneficium familiaris vacans quomodo impetrandum, quid ſi diuerſorum Cardinalium familiaris Annot. II. §.2. n.42. 48

Bulla Pij V. quid ſtatuat circa collationem Parochialium, & qui DD. materiam exagitent, Annotat. V. §.1. nu.1. 2. 99

Beneficia, & ſi ſimplicia, laicis conferri nequeunt, neque deſtinatis, Clericatui, & pro talibus ſe gerentibus Annotat. VII. n.7.8. 129

Beneficium nec per momentum Laicus obtinere poteſt. Quid ſi eodem die Tonſura, & beneficium conferatur. ibid. n.9.10. ibid.

Beneficium inconfecibile Laico, neque per reſignationem, neque per præſentationem. ibid. num. 11. ibid.

Beneficium cum Clauſula, quam primum fuerit ad Clericatum aſſumptus, an Laico conferibile. Quid in Papa conferente ibi. n.14. 130

Beneficium obtinens, cui eſt adnexus ordo, quod tempus habeat, vt promoueatur, & quando incipiat Annot. VII. n.19. 20 130

Beneficium obtinens, ceſſante impedimento, niſi ſe promoueri curabit, poterit denunciari priuatus. Quæ impedimenta excuſent. ibid. n.22.23. 131

Beneficiatus æquiparatur vſufructuario, licet minus ius habeat illo. Similium idem ſit iudicium. Annot. XVI. §.11. n.26.27 276

Benedicere Eccleſiam Abbates, & Prælati Regulares poſſunt Annot. XVII. §.2. n.32. 294

Beneficiatus an criminaliter ſit puniendus, ſi culpoſè non reparauit, & Eccleſia ruinam eſt paſſa Annotat. XVIII. §. vnico n.38. 301

C

CVria ad effectum, quod Beneficia ſint reſeruata, eſt vbi Papa reſidet cum Senatu. Quid ſi Papa, ſine illo, vel è contra. Annot. II. §.1. n.3.4 31

Curialitas ad effectum reſeruationis debet eſſe vſque ad mortem præſumitur niſi contrarium præbetur, & quomodo præbetur. Annotat. II. §.1. num.17. 35

Clauſula apponi ſolita in gratia beneficij pro habente aliud incompatibile. Annotat. 2. §. 2. num.12. 40

Collatio beneficiorum dignis facienda intra ſex mẽſes. Collationis materia qui DD. exagitent. Annot. III. §.2. n.1. 66

Collatio facienda à Papa tempore non ligatum. Quid in vacatione in Curia, & executore Papæ ib. n.2. ibid.

Collationis Terminus ſex menſium non habet locum in inſtitutione ad Iuſpatronatus ibid. n.3. 67

Collationis terminus ſex menſium habet locum in Epiſcopo habente facultatem conferendi Iuſpatronatus ob negligentiam patronorum ſibi deuolutum ib. n.4. ibid.

Collationis terminus ſex menſium habet locum etiã in electione. Quid in Sede Epiſcopali, & regularibus. ib. n.5. ibid.

Collationis terminus ſex menſium ſtatuitur pro conferendi quouis beneficio præter exceptos. Quid in Collatione Curati ibid. n. 6. ibid.

Collationis terminus ſex menſium comprendit habentem indultum conferendi à Papa ib. n.7. ib.

Collationis terminus ſex menſium ſtatuitur Patronis præſentare debẽtibus ad Iuſpatronatus Eccleſiaſticum, quid in Laico, ibid. n.8. 16

Collationis terminus ſex menſium eſt vtilis non continuus. An curat impedito ib. n.9.10. ibid.

Colla-

Collationis terminus ſex menſium incipit à die notitia, an certiorandus Collator ſciens. Dies notitiæ cōputatur à tempore quo ſcire debuit. An ſcientia præſumpta ſufficiet, & quid in termino quatuor mentium, pro ſignificando concurſum Papæ. ib. n. 11. 12. 13. 14. 67.68

Collationis terminus ſex menſium integer concedendus impedito quomodo computentur menſes huius terminis. ib. n. 15. & 16. 68

Collationis terminus ſex menſium non complectitur diem notitiæ ex excludit diem. ib. n. 17. 18. 68.69

Collationis terminus ſex menſium ſtatutus complectitur acceptationem, & poſſeſſionem capiendam per prouiſum. ib. n. 19. 69

Collatio facta digno prætermiſſo dignior, eſt valida. ib. nu. 22. 69

Collationis factæ minus digno, grauatus dignior poteſt appellare. ib. n. 23. ib.

Collatio prætermittens digniorem peccat. An in omni beneficio, & quid in patronis præſentantibus. ib. n. 24. & 25. ib.

Collator quando teneatur ad reſtitutionem ſi omiſſo digniori minus digno contulit. Quid in Curata ex Tridentino, & quid in reſignante. ibid. n. 26. & 28. 70

Collator ſcienter, indigno conferens, priuatur poteſtate conferendi. Quid ſi ignoranter, & an in conſcientia, ibid. n. 31. ib.

Concurſui Parochialis, præcedere debet nominatio, vel edictum. Annotat. V. §. 1. n. 12. 101

Concurſus habendi edictum, quod tempus continere debeat, an continuo Affixum. Et quodnam tempus conuocationis. ib. n. 13. 14. 15. ib.

Concurrentes conſultius ſe ſcribant, licet reintegra, admittendi etiam non ſcripti. ib. n. 16. fol. ib. & n. 20. 102

Concurrens, citatus per edictum ſine aſſignatione diei, de die perſonaliter notificandus ib. num. 17. 102

Concurrentes à quibus examinandi, & quot ib. num. 18. ib.

Concurſus habitus, an te lapſum termini, an valeat ib. n. 19. ib.

Concurſus habendus coram Epiſcopo non impedito de conuenientia, non præciſe ib. n. 21. ib.

Cōcurſus Epiſcopo, vel Vicario committitur à quocumque ſit conferenda parocchialis. Quid in Abbate habente iuriſdictionem Epiſcopalem. ib. num. 22. ib.

Concurſus Parocchialis litigioſe inter Epiſcopum, & Abbatem, coram quo habendus. ib. num. 23. ib.

Concurſus Parocchialis, exiſtentis intra fines iuriſdictionis Abbatis, quando coram ipſo habendus, vel non. Quid ſi de finibus non conſtet, vel nondum Synodum congregauerit ib. num. 24. & 26. 103

Concurſus Parocchialis, ſpectantis ad collationem Epiſcopi, non poteſt coram ipſo haberi, ſi illa exiſtat in alterius dioceſi ibid. n. 25. ib.

Concurſu facto, Epiſcopus Collatori rerum magis, vel plures æque idoneos ſignificare poteſt. ibid. num. 27. ib.

Collatio Parocchialis facienda iuxta formam Concilij ex Bulla Pij V. alias eſt caſus deuolutioni, & an defectus Epiſcopi præiudicet Collatori inferiori. Annot. V. §. 2. n. 1. 109

Collatio Parocchialis de Iure Patronatus Eccleſiaſtico, requirit concurſum, qualiter præſentatio, & inſtitutio facienda, niſi aliter in fundatione caueatur. Cui competat gratificatio. Et an Electo digno dignior opponi poſſit. ib. num. 4. 5. & 8. 110

Collatio Iuriſpatronatus Parocchialis, per deuolutionem ſpectans ad Epiſcopum etiam requirit concurſum. Quid in mixto, vel ſi totum à principio fuit laicorum. Annot. V. §. 2. n. 9. 10. 110

Collatio Parocchialis, pro qua Eccleſiaſticus nominat Rectorem, etiam exigit concurſum. ibidem num. 11. 111

Collationi faciendæ parocchialis de Iurepatronatus laicorum, ſufficit præcedere examen. Fallit irregulariter præſentatis. Quid in Iurepatronatus per priuilegium, vel præſcriptionem. ib. nu. 12. 13. 14. 111

Collatio Parocchialis exigui redditus. quando liceat ſine concurſu. Proponendum tamen ſecundum edictum. ibid. n. 15. 16. 17. ib.

Collatio Parocchialis, quando liceat, ſine concurſu ad vitanda diſſidia. ib. n. 18. ib.

Collatio Canonicatus, vel hebdomadariæ curatæ in Collegiata ſine concurſu fieri poteſt. ib. n. 19. ibid.

Collatio dignitatis, cui perpetuo adnexa cura in Cathedrali, vel Collegiata ſine concurſu fieri poteſt. ibid. n. 20. 112

Collatio Beneficiorum Regularium, Regularibus ſine concurſu fieri poteſt. ib. n. 21. ib.

Collatio Vicariarum perpetuo vnitarum, ſine concurſu fieri poteſt. Et ſi vacent in menſe Apoſtolico. Non autem non vnitarum, vel redactarum in ſimplex ib. n. 22. 23. 25. 112

Collatio Cappellaniæ Coadiutricis ſine concurſu licet, niſi de per ſe curam habeat. ib. n. 24. ib.

Collatio parocchialis litigioſæ facienda per concurſum, niſi Papa collitigantem ſubroget, ib. n. 26. 27. 28. 113

Collatio Curatæ, vacantis in Curia, fit ſine concurſu, ſicut quando primus approbatus. In ordinario non conſentit Penſioni à Papa imponendæ. ib. n. 30. ib.

Collatio deuoluitur facienda ſine concurſu, negligente Epiſcopo intra terminum eum perficere. ibid. n. 31. ib.

Concurſus quando non requiritur. Examen pro parocchialibus cum quot faciendum ibid. n. 32. ib.

Collatio Parocchialis, habitu, an per concurſum

conferenda. ib. n. 33. ibid.

Collatio Beneficij curati reſeruatur Papæ niſi fiat intra ſex menſes. Quando computetur tempus. ib. 34. 35. 114

Collatione Beneficij, ſpectante ad Papam, vel aliũ, Epiſcopus, etiam facit concurſum, & notificat vnum, etiam ex æquè idoneis. ib. n. 36. 37. 38. ibidem.

Collatio Beneficij Curati facienda digniori, an nulla ſi minus dignis. Quod non. ib. n. 44. 45. 114.

Collatio curatæ facta minus digno, non impedit, quia vſque ad ſententiam, is faciat fructus ſuos. Annot. V. §. 2. n. 46. 115

Collatione Curatæ facta minus digno, dignior, ad quem appellet, & de quo. Quid in ſimplicibus. ib. n. 47. 48. 116

Cappellania nutu amouibilis, ſine Epiſcopi, vel Papæ auctoritate erecta, minori 14. annorum, conferri poteſt, Annot. VII. §. 1. n. 9. 121

Clericatus ad effectus obtinendi beneficij. Qualis eſſe debeat. Annot. VII. n. 16. 130

Clericatus quicunque; quando non ſufficiat pro obtinendo beneficio. ibi. n. 17. 130

Clericatus non ſufficit ad obtinendum Canonicatũ Cathedralis. ibid. n. 18. ibi.

Canonicatum obtinens intra tempus conceſſum pro ſuſceptione ordinis caret vocet. Quid ſi habeat etatem. ib. n. 21. ibid.

Collationem Beneficij, quibus caſibus non ſufficiat fieri promouendo, ib. n. 26. 131

Clerici, quando ex non geſtatione habitus beneficio priuentur. Abſque monitione, vel ſententia, quoad priuationem. Non quoad declarationem incidiſſe, ib. n. 28. 29. 30. 132

Clerici quando, & qui ob non geſtationem habitus, penſionem non amittunt, & quando nec Beneficium, ib. n. 31. 32. ibid.

Collationis beneficij preuentio, quatenus ad Papam, & Ordinarium, & de Capienda poſſeſſione, ad Tex. cap. ſi Sede de Præbendis, & dignitatibus in Sexto, & qui DD. materiam exagitent. Annot. IX. n. 1. 144

Collatio beneficij poteſt fieri in concurrentiam à Papa in menſe Ordinarij, etiam illi conceſſo vigore alternatiuæ. ib. n. 2. 3. ibid.

Collatio Papæ præfertur eo ipſo, quod Papa exprimit menſem vacationis. ib. n. 4. ib.

Collatio prior, ſine etiam momento. Eſt potior. ib. n. 5. 6. 144. & 145

Collatione Papæ, & Ordinarij facta eodem tempore, prouiſorum, poſſidens præfertur, & ſi poſſeſſio non ſit capta die collationis. Quid ſi aduerſarius haberet diem collationis cum certa hora. Et qui ſi prior poſſeſſionem amiſerit, poſterior in ea permaneat. ib. n. 7. 8. 9. 10 ibid.

Collatio Ordinarij cum certitudine horæ, præfertur collationi per Papæ abſque ea. ib. n. 13. 146

Clauſula. Dummodo mille remaneant pro Rectore, vel mille pro Epiſcopo; *Quomodo verificanda ante omnia, etiam contra principalem obligatum in forma Cameræ. Quid contra eum, qui alias ſoluit. Vel qui conſentijt penſioni. Etiam ſi penſio eſſet impoſita motu proprio. Annotat. XI. §. 1. num. 50. 51. 52. 53. 54.* 171

Clauſula dummodo *prædicta, non eſt verificanda ante omnia ab eo, qui eſt in poſſeſſione exigendi penſionem, etiam contra ſucceſſorem. Hæc clauſula non verificatur, per ſemiplenam probationem. An poſſit verificari per confeſſionem Titularis, & quomodo. Eſt verificanda per Titularem agentem contra penſionarium, qui eſt in quaſi poſſeſſione exigendi. Secus ſi agit in petitorio. ibid. num. 55. 56. fol. ibid. & n. 57. 58. 59.* 172

Clauſula, dummodo, *omnes ſimul penſiones non excedant talem partem fructuum, facit gratiam conditionalem, eſt verificanda, & de quo tempore. Quid ſi adſit tantum in litteris, non in ſupplicatione. ib. n. 60.* ibid.

Clauſula dummodo *conditionem importat. Et eſt verificanda, & de quo tempore. Quid ſi adſit tantum in litteris, non in ſupplicatione. ibid. n. 61. 62. fol. ib. & n. 63. 64.* 173

Clauſula dummodo, *eſt iuſtificanda ante omnia, etiam contra eum, qui conſentijt penſioni, & ſe obligauit in forma Cameræ. ib. n. 70.* 174

Clauſula dummodo, *eſt verificanda ante omnia, etiam ſi gratia eſt facta motu proprio. ibid. nu. 73.* ibid.

Clauſula motus proprij, non operatur contra intentionem concedentis, nec regulariter operari ſolet hodie, cum ſit nimis frequens. Annot. XI. §. 1. n. 74. 174

Clauſula, Motus proprij, *an alterius natura clauſula* dummodo. *ib. n. 75.* ibid.

Clauſulę ſine retardatione ſolutionis penſionis, *materiam, qui tractent operatur dicta clauſula, vt pendente lite contra penſionarium, ille nõ poſſit ſpoliari poſſeſſione exigendi. Et vt claudat os partis, & aures iudicis contra penſionem ante ſolutionem. Et quod exequutor procedendo contra innibitionem non faciat attentata. Annotat. XI. §. 1. num. 4. 5. 6. fol. 178. & num. 7.* 179

Clauſula Sine retardatione ſolutionis penſionis, *eſt ſeruanda, etiam in terminis penſionis futuræ, & in quacunque inſtantia, etiam non repetita in alijs commiſſionibus. Alias facit quamcunque ſententiam nullam. Et afficit etiam Tertium venientem ad cauſam. Et operatur etiam, quod penſionarius non opponat de ſolutione. Quid ſi penſionarius non eſt in quaſi poſſeſſione exigendi. ibid. num. 8. 9. 10. 11. 12.* 179

Clauſula ſine retardatione ſolutionis penſionis *impeditur per exceptionem reſultantem ex vętre litterarum, quod eſt quando gratia eſt conditionalis. Quid ſi incontinenti offertur probari*

ri

ri nullitas. Vel in caſu quo penſionarius per longum tempus non exegit penſionem. ib. n. 13. 14. fol. 179. & n. 15. fol. 180

Coadiutoria materia ad Tex. cap. vlt. de Cl. ægrot. & qui DD. materiam exagitent. Annot. XIII. § vnicus n. 1. 216

Coadiutor alter temporaneus, alter perpetuus. ib. num. 2. ibid.

Coadiutor Temporaneus à Papa Epiſcopis, & ab Epiſcopis Parochis datur ibid. n. 3. ibid.

Coadiutorem Parochis dat Epiſcopus, ſi euidens vtilitas, vel neceſſitas vrgeat. ib. n. 4. 216

Coadiutor poteſt dari Rectori Senio confecto, & qui nam ſit talis. ib. n. 5. ibid.

Coadiutoriæ gratiam ſi litteræ contineant verificãda ætas coadiuti, & qualiter ſecundum diuerſitatem conceſſionis. ibid. n. 6. ibid.

Coadiutorem dat Epiſcopus parocho infirmo, impotenti munus ſuum exercere. ib. n. 7. 217

Coadiutorem obtinere, non omnis corporis debilitas permittit. ib. n. 8. ib.

Coadiutor aliquando pro ſpiritualibus, & temporalibus dandus, ſi pro vtroque. Rector inhabilis ſit, ſicut, & quando captus ab hoſtibus, vel ſuſpicio de dilapidatione. ibid. num. 9. 11. 12. ibid.

Coadiutoriæ gratia, quando impetratur, debet exprimi infirmitas, apta impedire exercitium. ib. num. 10. ib.

Coadiutor ad tempus dandus illiterato per epiſcopum, etiam vt delegatum Sedis Apoſtolicæ. Qui illiteratus. ib. n. 13. 14. 217

Coadiutor penitus illiteratus non eſt iuuandus cum prouiſio ſit nulla. ibid. n. 15. 218

Coadiutor, an Rectori per epiſcopum dandus, ſi ipſe non ſufficiat ad munus curæ. ibid. n. 16. ib.

Coadiutor perpetuus, non niſi per Papam dandus cum cauſa, & qua. ib. n. 17. ib.

Coadiutori, ſiue dato à Papa, ſiue ab epiſcopo, aſſignandum competens Salarium arbitrio epiſcopi in dato ab ipſo. ib. n. 18. 19. ib.

Coadiutori prius, an coadiuto aſſignandum ſalarium ſi fructus ſint tenues. ibid. n. 20. ibid.

Coadiutori dato à Papa aſſignandum ſalarium iuxta conuentionem, cum coadiuto habitari. ib. nu. 21. ib.

Coadiutori dato à Papa nil dandum, neque de diſtributionibus, ſi nihil ſit conuentum. ib. nu. 22. ibidem.

Coadiutor eam habet poteſtatem, quam dat forma deputationis. ib. n. 23. 219

Coadiutor, quando in temporalibus, quando in ſpiritualibus datus cenſeatur. ib. n. 22. 161

Coadiutoria cum futura ſucceſſione habet annexas prerogatiuas, & præeminentias omnes coadiuti ibi. n. 25. ib.

Coadiutor perpetuus habet in Capitulo vocem actiuam, & paſſiuam, non tamen exercebit munus, ad quod coadiutus eſt electus. ib. n. 26. ib.

Coadiutor habet tempus recreationis, dummodo ſua, & coadiuti abſentia tres menſes non excedat. ib. n. 27. ib.

Coadiutor legitimè impeditus, etiam lucratur diſtributiones, ſi ſolitus ſit inſeruire. ibi. num. 28. ibid.

Coadiutor dignitatis, in propria Sede coadiuti ſedere debet. ib. n. 29. ib.

Coadiutor dignitatis, habentis æqualem in choro, cedit ſtallum alteri, tales ſunt duo primiceriatus Capuæ. ib. n. 30. ib.

Coadiutor Canonici, ſedere debet poſt omnes eiuſdem ordinis, etiam prouiſos poſt ipſum. ib. n. 31. 32. 220

Coadiutorem à ſeruitio nequit repellere capitulum, immo illi inſeruire debent Canonici, vt coadiuto. ib. n. 33. ib.

Coadiutori, etiam extra Eccleſiam, debentur omnes præeminentiæ, quas coadiutus habet. ibid. num. 34. ib.

Coadiutor non poteſt eligi Iudex Synodalis, vel Apoſtolicus eum, coadiutoria non ſit dignitas, immo coadiutor, neque eſt beneficiatus. ibidem n. 35. 36. ib.

Coadiutoriæ titulus, an ſufficiat pro ſuſcipiendo Sacro ordine. ib. n. 37. ib.

Coadiutor nil aliud, præter ſibi aſſignatum lucrari poteſt, præbendaſque optat pro coadiuto. ibid. num. 38. ib.

Coadiutor tenetur ad reſidentiam, & ſi ob infirmitatem coadiutus ad eam non teneretur. ibidem n. 39. 40. 221

Coadiutor, præter ſeruitium chori, & Miſſarum Sollemnium, priuatas miſſas coadiuti celebrare tenetur. ib. n. 41. ib.

Coadiutore infirmo, quando coadiutus lucretur diſtributiones ib. n. 42. ibi.

Coadiutor, quando non lucretur diſtributiones, neque coadiuto. ib. n. 43. ib.

Coadiutor tenetur inſeruire, etiam ſi diſtributiones coadiuto non lucretur. ib. n. 44. ib.

Coadiutor ratione ſolius coadiutoriæ non tenetur recitare officium, niſi quando ad illud coadiutus obligatur. ib. n. 45. ib.

Coadiutor eaſdem debet habere qualitates, quas pro obtinendo Beneficio habere deberet. ibidem num. 46. 222

Coadiutor Canonicatus requirentis, actuale Sacerdotium, ſufficit, quod ſit intra annum promouibilis. ib. n. 47. ib.

Coadiutoriæ titulus ſufficit ad habendum priuilegium fori. ib. n. 48. ib.

Coadiutor perpetuus, licet à principio poſſeſſionem apprehenderet, mortuo coadiuto, eam denuo apprehendere debet. ib. n. 49. ib.

Coadiutor, & coadiutus, an ſimul in choro intereſſe poſſit. ib. n. 50. ib.

Coadiutor non admittitur ad ſucceſſionem, ſi tempore datæ coadiutus moriatur, clauſula enim, &

ſi actu vacet ad mortem non refertur. Nec prodeſt conſenſus procuratoris. ib. n. 51. 52. 53. ib.

Coadiutor poſt mortem coadiuti immittendus in poſſeſſionem beneficij cum integro ſtatu, itaut nec ſit caſus optionis præbendæ adiuncta ib. n. 54. 223

Coadiuto decedente poſt mortem coadiutoris in menſe Ordinarij, Ordinarius cõfert. ib. n. 55. ib.

Coadiutor, coadiutoriæ renunciare poteſt, conſentiente Ordinario, & coadiuto, alias adire debet Papam. ib. n. 56. ib.

Coadiutor non tenetur ad publicationem iuxta bullam Gregorij, niſi facto caſu ſucceſſionis. ibid. num. 57. ib.

Coadiutoria cum ſucceſſione, hodie non conceditur, niſi cum conſenſu coadiuti ibid. n. 58. ib.

Coadiutor debet mentionem facere de beneficijs, quæ obtinet, alias gratia vitiatur, in totum. ib. num. 59. ib.

Coadiutor non tenetur exire de capitulo, quando agitur de intereſſe coadiuti ib. n. 60. ib.

Capituli, ſedente vacante Iuriſdictio, ad Text. cap. cum olim de maior. & obedientia, & qui DD. materiam exagitent. Annotat. XV. §. 1. num. 1. 241

Capitulum ſuccedit in Iuriſdictione Epiſcopi eo mortuo, vel aliter vacante Eccleſia. ib. n. 2. 242

Capitulum ſuccedit in Iuriſdictione epiſcopi, ſi eo in remotis agente, Vicarius decedat, & quæ talis remotio ib. n. 3. ib.

Capitulum ſede vacante, in qua iuriſdictione ſuccedat; quatruplex opinio. ib. n. 4. ib.

Capitulum ſuccedit epiſcopo in his, quæ ſunt Iuriſdictionis ordinariæ non in his, quæ ſpecialiter epiſcopo competunt, & quæ ſit ſpecialitas. ibid. n. 5. & 7. ib.

Capitulum ſuccedit epiſcopo in Iuriſdictione contentioſa, ſeu neceſſaria, ib. n. 6. ib.

Capitulum non ſuccedit epiſcopo in Iuriſdictione delegata, nec proſequitur incertam rem ab epiſcopo vicario; contra ſi delegatio ſit vicario loci facta: vide limitatione. ib. n. 8. ibid. & n. 19. 243

Capitulum ſuccedit epiſcopo in Iuriſdictione in perpetuum à Papa epiſcopo commiſſa. ib. n. 10. ibid.

Capituli Sede Vacante Iuriſdictio, ad quæ non ſe extendat. ib. n. 11. & ſeqq. ib.

Capitulum non ſuccedit epiſcopo in his, quæ ſunt Ordinis, poteſt tamen in Diæceſi habenti ordinem ea committere. ib. n. 12. ib.

Capitulum non ſuccedit epiſcopo, quoad priuilegia, ratione dignitatis conceſſa. ib. n. 13. ib.

Capitulum Sede vacante, an habeat facultatem abſoluendi ab irregularitatibus, & caſibus occultis Papæ reſeruatis, & opinio, quod poſſit approbatur. ib. n. 14. 15. ib.

Capitulum, eiuſque Vicarius per ſe, vel alium à cenſuris, à quibus epiſcopus abſoluebat, poteſt abſoluere. ib. n. 16. 244

Capitulum, in quibus poſſit diſpenſare. ib. n. 17. ib.

Capitulum Sede Vacante, etiam extra mortis articulum à reſeruatis Papæ, impeditos ſicut epiſcopus abſoluit, abſoluere poteſt. ib. n. 18. ib.

Capitulum, an ſuccedat in iure viſitandi, & gubernandi monaſteria Papæ ſubiecta. ib. n. 19. ib.

Capitulum, an ſuccedat in his, quæ in Tridentino, *ſpecialiter epiſcopo delegantur. ib. n. 20.* ib.

Capitulum, Sede Vacante, habet ius viſitandi poſt lapſum anni à die vltimæ viſitationis. ib. n. 21. fol. 245.

Capitulum in qua Iuriſdictione epiſcopi non ſuccedat. ib. n. 22. ib.

Capitulum non ſuccedit in Emolumentis ex Iuriſdictione pendentibus, & quid de illis fiat. ibid. nu. 23. ib.

Capitulum Sede Vacante, vnde ſumat alimenta pro Vicario. ib. nu. 24. ib.

Capitulum Sede Vacante, eiuſque Vicarius pœnas pecuniarias ſibi applicare non poſſunt, quid ſi Capitulum, vel Vicarius autem pauper. ib. nu. 25. 26. ib.

Capitulum non poteſt alienare bona Eccleſiæ, ea vacante, licet conſentire poſſit in alienatione bonorum Eccleſiæ inferioris; Et quid ſi mutuo recipiat, vel bona dilapidet. ib. n. 27. 246

Capitulum Indulgentias, Sede Vacante, concedere, an poſſit. ib. n. 28. ib.

Capitulum non procedit in cauſa hæreſis contra exemptos. ib. n. 49. ib.

Capitulum Dimiſſorias non concedit ante annum (neque pro tonſura) niſi arctatis ratione beneficij, & quomodo computetur annus. ib. n. 30. ib. & n. 32. 247

Capitulum de Iure communi ſtatim dimiſſorias concedere poſſet. Sed per Trid. *fuit reſtricta poteſtas infra annum. ib. n. 31.* 247

Capitulum neque Regularibus ante annum dimiſſorias concedere poteſt. ib. n. 33. ib.

Capitulum Dimiſſorias concede non poteſt neque pro territorio ipſius capituli Iuriſdictioni ſubdito. ib. n. 34. ib.

Capitulum, neque poſt annum, ſed Vicarius capitularis dimiſſorias concedit liberè, abſque reſtrictione. ib. n. 35. 36. ib.

Capituli Vicarius dimiſſorias concedit arctatis, ratione beneficij recepti, vel recipiendi, & qui dicantur tales, non alia ratione. ib. num. 37. ib. & num. 44. 248

Capituli Vicarius dimiſſorias alicui cum præſentatione promiſſa concedere poteſt. ib. n. 38. 247

Capitularis Vicarius habentibus Breue Apoſtolicum intra annum, concedit litteras teſtimoniales. ib. n. 39. ib.

Capitulum cum arctatis intra annum, cum alijs poſt illud, diſpenſat ſuper interſtitijs, quod non poteſt Vicarius capitularis facere ſine ſpeciali mandato. ib. n. 40. 248

Capitulum, an poſſit poſt annum dimiſſorias concedere promouendis ad Titulum patrimonij, vel

pen-

penſionis. ib. num. 41. ib.

Capitularis Vicarius dimiſſorias, ſine ſpeciali mandato concedere non poteſt. ib. n. 42. ib.

Capitularis Vicarij, vel epiſcopi mortui dimiſſoriæ per mortem non expirant. ib. n. 43. ib.

Capitulum vbi non eſt receptum, Tridentinum ante anni lapſum, dimiſſorias concedere poteſt ib. n. 45. ib.

Capitulum ante annum non arctatis dimiſſorias concedens, quam pœnam incurrat, & quam ordinati. ib. n. 46. ib. & n. 47. 249

Capitulum, eiuſque Vicarius poſſunt ab interdicto, quod ratione conceſſarum dimiſſoriarum incurrerunt abſolui à ſucceſſore epiſcopo. ib. n. 48. ib.

Capitali loco ſuccedens, dimiſſorias concedens, etiã ſi effectũ non ſortiantur, quam pœnam incurrat. ib. num. 49. ib.

Capitulum non ſuccedit in iure conferendi beneficia, quorum collatio ſpectat ad epiſcopum, & ſi eius collatio ſpectet ad epiſcopum cum conſenſu capituli. ib. n. 50. ib. & n. 53. 250

Capitulum an recipere poſſit reſignationes beneficiorum. ibid. nu. 51. 249

Capitulum non poteſt præſentare, vel eligere ad beneficium ſi præſentatio, vel electio ad Epiſcopum ſpectat. ib. n. 52. ib.

Capitulum non poteſt conferre beneficia ad epiſcopum deuoluta ob negligentiam inferiorum. ibid. num. 54. 250

Capitulum Sede vacante, quid agat ſi vacet beneficium curatum. ib. n. 55. ib.

Capitulum non ſuccedit in iure conferendi beneficia graduatis debita, nec patrimonialia certi generis perſonarum. ib. n. 56. ib.

Capitulum eiuſque Vicarius poteſt inſtituere præſentatam, & confirmare, item infirmare factas electiones per epiſcopum. ib. n. 57. 250

Capitulum non poteſt vni ex equaliter præſentatis gratificare. ib. n. 58. ib.

Capitulum abſque præſentatione poteſt iuſpatronatus conferre patrono clerico. ib. n. 59. ib.

Capitulum ſi habeat ius præſentandi, diuerſo iure habet ius inſtituendi. ib. n. 60. 251

Capitulum eiuſque Vicarius poteſt licentiam dotandi, vel conſtruendi Eccleſiã concedere ad finem acquirendi iuſpatronatus. ib. n. 61. ib.

Capitulum non ſuccedit in iuriſdictione, quã in epiſcopus cum alio exercebat. ib. n. 62. ib.

Capitulum, quod poſſit, vel non poſſit circa deuoluta dependentia à menſa Prælati. ib. n. 63. ib.

Capitulum non poteſt ſupprimere beneficium, ſibique vnire, immo, nec poteſt conſentire epiſcopo id volenti, abſque aſſenſu Apoſtolico, nec iudicare ſuper iure, vel iuriſdictione epiſcopo ſpectanti. ib. n. 64. ib.

Capitulum hodie neceſſario intra 8. dies Vicarium conſtituit, & pro tunc iuriſdictio eſt penes totam capitulum. Annot. XV. §. 2. n. 1. 253

Capitulum poteſt ad libitum vti integro termino 8. dierum, & quomodo terminus incipiat currere. ib. n. 2. 3. ib.

Capitulum poteſt purgare moram, tranſacto termino eligendi Vicarium ſi Metropolitanus, vel antiquior ſuffraganeus nil innouauit. ib. n. 4. ib.

Capitulum qualem Vicarium eligere debeat. Vbi de differentia inter Doctorem, & Magiſtrum. ib. n. 5. ib. & n. 9. 254

Capitularem Vicarium debere eſſe Doctorem, cum ait Tridentinum quomodo intelligendum, & quomodo cum de Magiſtro. ib. n. 10. ib.

Capitularis Vicarij non Doctoris electio nulla eſt, ſi ille haberi poſſit, & ad quem deputatio deuoluatur. ib. n. 11. & 12. 255

Capitularis Vicarius, quando eligi poſſit non Doctor illi aſſignato conſultore, vel per ipſum aſſumpto. ib. n. 13. ib.

Capitularis, Vicarius eligi debet de capitulo, ſaltem peritus, præferenduſque extraneo, licet, & ille eligi poſſit. ib. n. 14. ib.

Capitularis Vicarius eligi non poteſt parochus, poteſt tamen eligi canonicus, qui in eadem ciuitatem gerit curam animarum. ib. n. 15. ib.

Capitularis Vicarius vnus eligi debet, licet poſſint plures ex conſuetudine, vel ſi ſint vniti epiſcopatus. ib. n. 16. ib. & n. 17. 256

Capitulari Vicario limitata iuriſdictio per capitulum impartiri poteſt, quæ delegari, & quæ per ſe ipſum exerceri poſſit. ib. n. 18. 19. ib.

Capitulum poſt conſtitutionem Vicarij, an poſſit ſe intromittere in iuriſdictione. ib. n. 20. 257

Capitulari Vicario an competant ſine ſpeciali mãdato ea quæ illud requirunt. ib. n. 21. ib.

Capitularis Vicarius ad tempus eligi poteſt, non tamen debet. ib. n. 22. ib.

Capitularis Vicarius, abſque præfinitione temporis factus, an remoueri poſſit per capitulum. ibidem num. 23. ib.

Capitularis Vicarius electus per alium ob deuolutionem, ad nutum amouibilis eſt. ib. n. 24. 258

Capitularis Vicarius canonicus canonicali habitu, & in proprio loco remanere debet. ib. n. 25. ib.

Capitularis Vicarius non de gremio chori electus qualiter in choro ſedere debeat. ib. n. 26. ib.

Capitularis Vicarius an ſubſtituere poſſit, an in infirmitate, & tunc qualificatum. ib. n. 27. ib. & num. 29. ib.

Capitulo plures eligente Vicarios, quis eorum remaneat, & quomodo electio fieri debeat à maiori parte, quid ſi nullitas proponenda ſit circa electionem ib. n. 31. ib. & n. 32. 259

Capitularis Vicarij electionis nullitas ob non interuentũ capituli, quomodo ſit effugiẽda. ib. n. 33. ib.

capitularis Vicarij pro electione, an iuſte abſens, procuratorem eligere poſſit. Quid ſi in electione interueniat Symonia. An poſſit compromitti, & quomodo. Et quid Vicarius ſit ſuſpectus. ibid. num. 34. ib.

capitulari Vicario allegato ſuſpecto, quid agendum à ca-

à capitulo. ib. num. 36. ib.

capitularis Vicarius ſi habeat poteſtatem circa omnia cum ſpeciali mandato, etiam de hæreſi cognoſcit, non tamen contra exẽptos. ib. n. 37. 260

capitularis Vicarius cognoſcit etiam de matrimonialibus. ib. n. 38. ib.

capitularis Vicarius poteſt ſtatutum facere perpetuum, niſi reuocetur ab epiſcopo, ſicut, & ipſe alia reuocare poteſt. ib. n. 39. 40. ib.

capitulum poteſt ſtatutum contra menſam epiſcopalem facere. ib. n. 41. ib.

capitulum, eiuſque Vicarius poteſt pœnas epiſcopi præmortui remittere. ib. n. 42. ib.

capitulum poteſt matrimonio celebrando aſſiſtere. ib. n. 43. ib.

capitularis Vicarius confeſſiones audiendi licentias reuocare poteſt, & iudicare examen, quid cum Regularibus. ib. n. 44. ib.

capitularis Vicarius poteſt vltimas voluntates permutare caſu, quo id epiſcopo permittitur. ib. num. 45. ib.

capitularis Vicarius poteſt cenſuras, & pœnas inferre, quas epiſcopus, & ab eis abſoluere, ibid. num. 46. 261

capitularis Vicarius habet ius viſitandi, & ſi illi non fuerit ſpecialiter demandatum ib. n. 47. ib.

capitulum, & Vicarius de eius mandato poteſt charitatiuum ſubſidium exigere pro neceſſitate Eccleſiæ vacantis, non tamen illud ex ſtatuto minuere in futurum Annot. XV. §. 2. n. 48. 261

capitulum per eius Vicarium Synodum quot annis congregare poteſt, & exigere manualem obedientiam. ib. n. 49. ib.

capitularis Vicarius, quid faciat vacante parochiali. ib. n. 50. ib.

capitulum, eiuſque Vicarius licentiam concedere poteſt Nouitio, diſponendi de bonis, & epiſcopo exercendi pontificalia. ib. n. 51. ib.

capitulum poteſt ante epiſcopi aduentum rationem exigere à Vicario, quam tamen capitulum, & Vicarius epiſcopo etiam reddet. ib. n. 52. 53. 262

capitulum poteſt vnire, non tamen ſibi, vel in præiudicium ſedis epiſcopalis vacantis. ib. n. 54. ib.

capitularis Vicarius ſi ſic epiſcopus facere poteſt omnia, quæ licentia capituli epiſcopus poterat. An diſpenſet cum illegitimis, ib. n. 55. 56. ibid. & quando deputet pœnitentiarios. n. 57. alia, quæ poteſt facere n. 57. 58. 59. 262. An debeat eſſe in Sacris n. 61. Vel de Gremio capituli, ſi eligatur à Metropolitano. n. 62. 263

capitularis Vicarij officium quando expir. ibidem num. 60. 263

clerici bonorum materia ad tex. cap. 1. de ſucceſſ. ab inteſtato, & qui DD. materiam exagitent. ibid. num. 1. 265

clericorum bona in quot ſpecies diuiduntur ibidem num. 2. 265

clerici de bonis ſuis dupliciter diſponere poſſunt. ibid. n. 3. ib.

clericus qualiter de patrimonialibus diſponere poſſit. ibid. n. 4. 5. ib.

clericus ſi habeat licentiam teſtandi, de quibus bonis intelligatur. ib. nu. 6. ib.

clericus de patrimonialibus tam ante, quam poſt clericatum quæſitis libere diſponit. ib. n. 7. ib.

clericus libere diſponit de relictis contemplatione perſonæ, non ſic contemplatione Eccleſiæ. ibid. num. 8. ib.

clerici bona quæſita ex artificio, ſeu magiſterio libere poſſunt relinqui, nec cadunt ſub ſpolio. ib. num. 9. 266

clericus, quid diſponere poſſit circa ordinata ad Diuinum cultum, ſi propria ſint, quid ſi tacitè, vel expreſſe donata fuerint. ibid. nu. 10. 11. ib.

clerico non diſponente de rebus ſacris ex propria pecunia emptis, veniunt hæredes ab inteſtato. ib. num. 12. ib.

clerico ante obtentionem beneficij ſacras res emente ex propria pecunia, ad ea quis ſuccedat, & quod hæredes. ib. n. 13. ibid. & n. 14. ib. vſque ad n. 18. 267

clericus, etſi ſub patria poteſtate poteſt de patrimonialibus, & licite quæſitis teſtari. ibidem num. 19. 267

clericus an non ſolum de Caſtrenſibus, & quaſi, ſed & de aduentitijs teſtari poſſit, & quod ſic, ſi poſt clericatum ſint quæſita. ib. n. 20. 21. ib.

clerici teſtamentum an quærela inofficioſi, vel aliter lædi poſſit. ib. n. 22. ib.

clerici teſtamentum de Iure Canonico cum paucioribus ſolemnitatibus valet. ib. n. 23. ib.

clericorum bonis aduentitijs, & patrimonialibus, ſuccedit Eccleſia, ſi non ſint conſanguinei, vel plures Eccleſiæ ſi plures habuerit beneficia. ib. n. 25. 26. 27. 268

clerico ab inteſtato decedenti ſuccedit cappella ſui beneficij, & capitulum ſi ſit canonicus. ibidem num. 28. ib.

clerico ſimplici ab inteſtato decedenti ſuccedit Fiſcus Epiſcopi, qui bona pijs locis applicare debet non menſæ, niſi pauper ſit, veluti applicantur in confiſcatione. ib. n. 29. 30. 269

clericum occidens ſi ex ſtatuto pœnam ſoluat, ſoluit fiſco, ſi deſint hæredes. ib. n. 31. ib.

clerici decedentis bona, ſi deſint coniuncti ſanctificetur altari, iux. text. qui quomodo ſit intelligendus. ib. n. 32. ib

clericus de quaſi patrimonialibus liberè diſponit, quæ ſint talia, non tamen in fauorem ſpuriorum. ib. n. 33. 34. nec illicita ex negotiatione quæſitis num. 35. ib.

clericus in beneficijs bonis an habeat dominium. Annot. XVI. §. 11. n. 1. 271

clericus quoſnam alere poſſit ex fructibus beneficij, coniunctaſque dotare Annot. XVI. §. 11. n. 2. 3. fol. 271. & n. 4. 272

clericus ex fructibus beneficij, ſpurios alere, & dotare poteſt. ib. n. 5. ib.

cleri.us

Digitized by Google

clericus ex fructibus beneficij coniunctos, ditare non debet. ib. n. 6. ib.

clericus patrimonialia conſeruare, & beneficialia expendere poteſt. ibid. n. 7. ib.

clericus detractis neceſſarijs pro ſe, & familia, reliqua elargiri debet pauperibus, non tamen neceſſario eiuſdem loci. ib. n. 8. ib.

clerici redditus beneficiales adiudicari poſſunt ad tempus pro debito, abſque tamen præiudicio Eccleſiæ. ib. n. 9. ib.

Clericus partem reddituum beneficialium tenetur erogare pro reparatione Eccleſiæ. ib. n. 10. ib.

clerici libere teſtantur de acquiſitis ex beneficio, vbi eſt tranſactio cum camera, non ſic alibi, vbi cedunt ſpolio: vbi vero non adeſt ſpolium ſuccedit eccleſia. ib. n. 11. 273

clericus liberè teſtari poteſt, ſi beneficiales fructus paucos habaerit, & multos patrimoniales, quid in dubio, an habuerit, & ad quos ſpectet probare. ib. n. 12. ib.

clerico ſi ſuccedit eccleſia, tenetur ſoluere debita contracta pro ſua neceſſitate. ib. n. 13. ib.

collectores cameræ non ſe intromittant in caſu ceſſus, ſed acceſſas. Annot. XVI. §. 2. n. 34. 278

clerico ſuccedit camera loco eccleſiæ, vbi ſpolium habet locum. Annot. XVI. §. 1 t. n. 14. 273

clerico vbi ſit ſpolium in multis camera non ſuccedit. ib. n. 15. fol. ibid. & nu. ſeq. 274

clericus non facit ſpolium de acquiſitis proprio labore, & de alijs. ib. n. 16. 274

camera tenetur ſoluere debita contracta pro eccleſia, vel pro neceſſarijs beneficiati. ib. n. 17. ib.

camera non habet ius ad diſtributiones quotidianas nec in Republica in capitulo Capuano. ibidem num. 21. 275

collectores cameræ non ſe intromittant in caſu ceſſus, ſed acceſſus. ib. n. 34. 278

conſecratio eccleſiæ habuit originem à S. Silueſtro. Annot. XVII. §. 2. n. 1. 289

conſecratio eccleſiæ non eſt neceſſaria, vnde Baſilica Sancti Petri, & cathedralis Neapolitana poſt multa ſæcula ſunt conſecratæ. ib. n. 2. ib.

conſecratio perficienda iuxta formam Pontificalis quantum fieri poteſt. ib. n. 3. ib.

conſecratio eccleſiæ, an de neceſſitate reliquias exigat. ib. n. 4. 290

conſecranda non eſt eccleſia indotata: vnde dos exigi poteſt ab eo, qui conſecrationem petit. ibidem num. 5. ib.

conſecratio eccleſiæ pertinet ad epiſcopum loci Ordinarium. ib. n. 6. ib.

conſecratio eccleſiæ per ſimplicem ſacerdotem perfici nequit ſine Papæ licentia. ib. n. 7. ib.

conſecratio de conuenientia fit in die feſtiuo, & anniuerſarium proprio die eſt celebrandum. ibid. num. 8. ib.

conſecrationis tempore, & non alio poteſt anniuerſarij feſtum in alium diem transferri. ib. n. 9. ib.

conſecranda iterum non eſt eccleſia ſemel conſecrata, & ſi ritu Græco prius fuerit conſecrata, dummodo fidem Trinitatis habuerit, qui illam conſecrauit. ib. n. 10. ib.

conſecranda iterum eſt eccleſia, ſi execretur exuſtis parietibus, vel dirutis pro maiori parte, non ſic ſi tectum ſolum. ib. n. 11. 191

conſecrãda, an iterum ſit eccleſia paulatim immutata in totum à priori forma. ib. n. 12. ib.

conſecratio eccleſiæ ſi nullo modo probari poſſit, nõ excludit aliam conſecrationem. ib. n. 13. ib.

conſecratio qualiter probetur. ib. n. 14. ib.

conſecranda iterum eſt eccleſia, ſi dubitatur, an epiſcopus fuerit conſecratus. ib. n. 15. ib.

conſecratione non finita per mortem epiſcopi conſecrantis, quando in totum reconſecranda ſit, & quando non eccleſia ib. n. 16. ib.

conſecrationis cauſa nihil recipere poteſt epiſcopus, extra ciuitatem tamen, aliqaid pro prandio, & equitatu. ib. n. 17. 292

conſecrata, an ſit eccleſia, & non polluta, ſi per epiſcopum excommunicatum conſecretur. ibid. num. 18. ib.

conſecranda, an iterum ſit eccleſia, & reconcilianda ſi conſecrata ſit ab hæretico, vel ſchiſmatico. ib. nu. 19. ib.

conſecranda non eſt eccleſia, vbi corpora mortuorum ſunt ſub altari maiori, vel in loco confeſſionis. ib. n. 20. ib.

conſecrata eccleſia dicitur polluta in ſex caſibus. ib. n. 21. ib.

conſecrata eccleſia polluta dicitur per voluntariam ſeminis, & iniurioſam ſanguinis effuſionem, quod explica ib. nu. 22. 23. ib.

conſecrata eccleſia polluta dicitur, ſi in ea ſepeliatur excommunicatus. ib. n. 13. 293

conſecrata eccleſia ſi polluatur, non niſi ab epiſcopo ordinario loci reconcilianda eſt, vel alio de eius licentia. ib. n. 25. ib.

conſecrata eccleſia reconciliari poteſt per Abbates, vel ſuperiores regalares, ſed requiritur aqua benedicta ab epiſcopo, niſi ille per duas dietas abſit. ib. nu. 26. ib.

conſecrata eccleſia in caſu execrationis reconciliatur ſimplici verbo à Papa, ab epiſcopo ſecundum formam Pontificalis. ib. n. 27. ib.

conſecrata in eccleſia ſi celebretur bona fide ante publicationem pollutionis, an reconciliata cenſeatur. ib. n. 28. ib.

conſecrata eccleſia diu ſpurcata, & aperta reconcilianda eſt. ib. n. 33. 294

cathedralis translatio fieri nequit abſque aſſenſu Apoſtolico. Annot. XVIII. §. vnico. n. 35. 300

capella etiamſi in ſui conſtructione auctoritatem epiſcopi exigit. Annot. XIX. §. vnic. n. 22. 306

capella pluribus modis ſumitur. ib. n. 23. ib.

cappella vnde dicta ſit, qualiter ſeruandum, quod dicitur, ſiue dote fundari poſſit. ib. n. 24. 307

cappellã ſi clericus ædificet ſine epiſcopi licẽtia degradatur, & laicus excõmunicatur. ib. n. 25. ib.

capellæ

capellæ in ædificatione adeo epiſcopi conſenſus eſt neceſſarius, vt non valeat teſtatoris diſpoſitio aliter ſtatuentis. ib. n. 26. ib
capellam conſtrui ſi mandet Teſtator ſub pena caducitatis, & ſi promittat in codicillis nominare cappellanum, & ibi non nominet, eſt tamen conſtruenda. ib. n. 27. ibid.
capellæ locus liberè venditur, etiam ſine aſſenſu, nec cenſetur venditum ius ſepulchri, niſi de eo ſit facta mentio. ib. n. 28. ib.
capellæ ſua inſignia apponere, an poſſit hæres ſi adſint alia fundatoris ib. n. 29. ib.
cappellæ fundatoris inſignia, nec rector, neque regularis amouere poteſt, & imponere alia. ibid. num. 30. 308
cappellæ ius probant antiqua inſignia ib. n. 31. ib.
cappellæ imponere debent arma fundatores ad excitandam deuotionem, & qua, & quod non cum immagine alterius cappellæ. ib. n. 32. ib.
cappellam ædificans, illam reparare, & prouidere debet, niſi dotem etiam pro reparatione aſſignauerit. ib. n. 33. ib.
cappella vendi poteſt etiam ad inſtantiam creditorum, non ius patronatus, Annot. XIX. §. vnico. n. 34. 308
cappellæ ſi fiant legata, & eleemoſinæ quando in beneficium rectoris, vel cappellani cedant. ib. num. 35. ib.
cappella erecta, & dotata cum epiſcopi conſenſu, in titulum diuiſum ab eccleſia, dicitur beneficium eccleſiaſticum. ib. n. 36. ib.
cappellæ in parochiali eccleſia miſſarum onus ſatisfacit rector niſi adſit cappellanus. ib. n. 37. ib.
cappellæ oneri miſſarum non poteſt epiſcopus cappellanum cogere, quod per ſe ſatisfaciat, & poteſt cappella conferri clerico, niſi in fundatione ſtatuatur, quod per ſe celebret. ib. n 38. ib.
coppella non venit appellatione eccleſiæ, niſi in fauorabilibus. ib. n. 39. 309
cappellæ fabricæ ſi quid relinquatur non debetur quarta epiſcopo, vel parocho, niſi caſu quo fabrica inueniretur finita. ib. n. 40. ib.
cappella ſe habet vt acceſſorium ad eccleſiam, vnde illa interdicta hæc interdicta cenſetur. ibid. num. 41. ib.
cappella adhærens alicui domui, habens aditum ad viam, præſumitur, ſub iuriſdictione epiſcopi. num. 42. ibid.
cappellam ædificare cupiens propè parochiam, Abbatis illius, vel Pontificis licentiam obtinere debet ſufficeret tamen Abbatis, pro acquirendo iure patronatus. ib. n. 43. ib.
capitulum viſitat eccleſias ſibi ſubiectas viſitatoreſque ab epiſcopo approbandos eligit. Annotat. XXIV. §. 1. n. 3. 355
capitulum ſede vacante viſitat ſi elapſus eſt annus à die vltimæ viſitationis. ib. n. ib. ib.
charitatiuum ſubſidium quantum debeat exigi referuntur omnes opiniones affertur vera, & refelluntur contrariæ. Annot. XXV. §. 2. n. 1. 2. 375
charitatiuum ſubſidium ſi exigatur vltra ſolitum poteſt appellari, & quomodo admittenda appellatio. Et an poſſit denegari. ib. n. 3. 4. 376
charitatiuum ſubſidium. an debeatur iuxta ſolitũ, ſi aliqui facti ſint exempti. ib. n. 5. ib.
charitatiuum ſubſidium non poteſt præſcribi contra epiſcopum, licet poſſit contra alios debitores. ib. n. 6. ibid.
charitatiuum ſubſidium, quando poſſint aliquibus remitti. ib. n. 7. ib.
charitatiuum ſubſidium exigendum eſt cum charitate, & an poſſint compelli ſubditi. Et an poſſint exequi ornamenta diuinis dedicata. Et ſi profertur excommunicatio caſu, quo charitatiuum ſubſidium eſt impoſitum, ſine manifeſta cauſa, excommunicatio eſt nulla. Et an poſſit opponi interdictum. ib. n. 8. 9. 10. 11. ib.
charitatiuum ſubſidium, an admittat compenſationem, & quomodo proferatur alijs creditoribus. An ad illud teneatur collector illius. Et an cedat commodo conductoris omnium redditum accleſiæ. ib. n. 12. 13. 14. 15. ib.
canonici duo deputati pro regimine ſunt perpetui, & an gaudeãt diſtributionibus, hac ratione abſentes à choro. Annot. XXIX. §. vnic. n. 9. 431
Can. redintegranda 3. q. 2. materia, & DD. qui de ea tractant. Annot. XXX. n. 1. 442
Campanæ pulſantur in funere, & exequijs, & quare. Annot. XXXI §. vnicus n. 32. 455
cruces ad funera, quæ deferantur. ib. n. 40. 456
capitulum cathedralis præcedit parochum in exequijs, & an cum capitulo parochus debeat crucem, & ſtola. Quid cum capitulo colleggiatæ. ib. n. 41. 42. ib.

D

Dignitatis eccleſiaſticæ maioritas, ex modo aſſiſtendi in diuinis, & ex veſtibus habetur. Annot. II. §. 2. n. 27. 45
Dignitas maior ex maioritate adminiſtrationis, quid de Cimiliarca, Primicerio, & primo diacono Neapolitano. Annot. II. §. 2. n. 28. 16
Dignus beneficiati eſt qui habet qualitates requiſitas pro eo adminiſtrando indignus, qui non habet, & remiſſiue. Annot. III. §. 2. n. 20. 21. 69
Dignior, an ſit qui abbundat in ſpecialibus, an qui eccleſiæ magis præfuturus. ib. n. 29. 70
Dignior, an qui ſemper bonus an qui pænitens. ib. num. 30. 70
Deuolutio qualiter fiat ſecundum Text. cap. nulla; & qui DD. materiam ex agitent. Annotat. III. §. 3. num. 1. 71
Deuolutio fit, vel ob non factam collationem infra ſex menſes, vel ob factam indigno. Vbi diſtingue. ib. n. 2. 72
Deuolutionis cauſa volens impetrare beneficium, quid pro debeat. ib. n. 3. ib.
Deuolutio gradatim fit ab inferiore per proximum ſuperiorem. ib. n 4. ibid.

Deuo-

Deuolutio fit à capitulo ad epiſcopum niſi ſimul concurrat ad conferendum. Quid ſi diuiſio ſit per ternos. ib. n. 5. ib.

Deuolutio fit à capitulo ad epiſcopum, etiam ſi epiſcopus tanquam vnus de capitulo collationi intereſſe debebat, ſecus autem ſi ipſe cauſam dederit. ib. n. 6. ib.

Deuolutio fit à prælato ſubdito etiam abſente ad epiſcopum ſi eccleſia ſit in Diœceſ. Quid ſi habeat iura epiſcopalia. Quid ſi exemptus: vbi diſtingue. ib. n. 7. 8. 9. 72. 73

Deuolutio fit ab epiſcopo ad capitulum ſi iure proprio ad epiſcopum conferre ſpectabat, & tunc fiet canonis auctoritate ſuperior. ib. n. 10. 73

Deuolutio fit ab eſpiſcopo ad ſuperiorem, ſi iure deuolutionis ad ipſum ſpectabat. ib. n. 12. ib.

Deuolutio non habet locum in beneficijs conferendis ab epiſcopo vigore alternatiue. ib. n. 13. ib.

Deuolutio ab epiſcopo ad capitulum procedit in negligentia conferendi infra ſex menſes niſi concurrant ſimul. ib. n. 14. ib.

Deuolutio ab epiſcopo exempto non à capitulo fit, ſed ad Papam. ib. n. 15. ib.

Deuolutionẽ eſſe factam per omnes ſuperiores iuſtificabit impetrans beneficium à Papa non enim præſumitur Papam iure præuentionis conferre. ib. n. 16. ib.

Deuolutio ab epiſcopo ad capitulum, vel alium ſuperiorem, & è contra, non habet locum in ſede epiſcopali vacante. ib. n. 17 74

Deuolutionem fit ad capitulum ſi coniunctim cum epiſcopo conferebat, eo mortuo, vel excommunicato. ib. n. 18. ib.

Deuolutio non fit à Vicario ad epiſcopum. Quid in collatione facta indigno. ib. n. 19. ib.

Deuolutio, an fiat à Cardinali, ad Archiepiſcopum, vel alium non Cardinalem, an ad Papam. ib. n. 20. ib.

Deuolutio fit à patronis non præſentantibus ad inſtitutorem. Quid ſi coram epiſcopo, ſeu examinatore dominante, & non iſtitutore præſentauerint. ib. n. 21. & 22. 74

Deuolutionem retardatur, quod ſuperiorem, eo quod inferior protogauit patronis præſentandi tempus. ib. n. 23. 75

Deuolutio non mutat vacationem. Quid in Papa ex deuolutione conferente, an teneatur legibus beneficij. ib. n. 24. 25. ib.

Deuolutio ſtatim transfert ius in ſuperiorem, vt neque poſſit purgari mora, quid ſi concederetur. ib. n. 26. 27. ib.

Deuolutio non habet locum in impedito impedimẽto iuris, vel facti niſi leue, vel procuratum tale impedimentum ſit. ib. n. 29. ib.

Deuolutio non habet locum in inſtituendo ad ius patronatus. Quid ſi affectate inſtitutio differatur vel poſitiue negetur. ib. n. 30. 31. 75. 76

Deuolutio tantum de non publicata reſignatione habet locum in beneficijs reſignatis coram ordinario. ibidem num. 32. 76

Deuolutio quomodo habeat locum in beneficijs curatis. ib. n. 33. ib.

Diſtributiones, & vox quibus priuatur canonicus intra annum non promotus, quæ ſint. Annotat. VII. n. 24. 25. 131

Diſmembrationi beneficij partis, vocandus Rector, licet in contumaciam ſine illo procedi poſſit. Annot. VIII. §. 2. n. 18. 141

Deciſio S. Rotæ Romanæ coram R. P. D. Corrado in cauſa Papien. beneficij. Pro Illuſtriſs. & R. D. Auguſtino Amedeo Burontio.

Contra R. D. Ioannem Petrum Taſcam. 157

Dictio iuxta *eſt relatiua. Annot. XI. §. 1. n. 76.* 175

Dictio omnes *eſt vniuerſalis. ib. n. 78.* 175

Deciſio Rotæ, quod non valeat mandatum exequutiuum contra Titularem, pro penſione, non iuſtificata prius pro penſionario clauſulæ, dummodo. *Annot. XI. §. 1. n. 79.* 175

Doctoratus habitus à particulari perſona prærogatiuam non tribuit. Annot. XV. §. 2. n. 6. 254

Doctoratus quando exigitur à Tridentino, *de quo intelligatur. ib. n. 7.* ib.

Doctorandi facultatem Romæ habet collegium aduocatorum conciſtorialium. ib. n. 8. ib.

donatio non præſumitur. Ann. XV. §. 2. n. 15. 266

dos legata ædificandæ eccleſię, ante conſtructionem ſolui debet Annot. XVII. §. 1. n. 14. 284

dos prærequiritur ad conſtructionem eccleſiæ, quid poſt factum, & in caſu ſupplementi illius. ibid. num. 15. ib.

dos noua eccleſiæ, an debeat eſſe māſus. ib. n. 17. ib.

dos eccleſiæ cathedralis eſt mille, parochialis centum ducatorum, valoris pro conſuetudine loci. ib. n. 18. fol. ib. & n. 19. 285

dos eccleſiæ colleggiatæ quanta eſſe debeat. ibidem num. 20. ib.

dos eccleſiæ ſimplicis quanta debeat eſſe ſi Rector obligetur ad reſidentiam, & quanta, non obligetur. ib. n. 21. 22. ib.

dos pro eccleſia regularium ædificanda quanta eſſe debeat. ib. n. 23. ib.

dos eccleſiæ non ad ſplendorem, ſed ad ſubſtentationem clericorum conſtituenda eſt. ib. n. 24. ib.

dos eccleſiæ cōſtituenda eſt in re ſtabili. ib. n. 25. ib.

dote eccleſiæ aſſignata in aliquo fundo, ſtatim fundus ſit immunis à gabellis. ib. n. 26. ib.

dotis eccleſiæ fundus, ſi ſit domino directo ſubiectus, cum eodem onere tranſit. ib. n. 27. 286

dotis euictioni tenetur dotans, quid in parochiali, vel ſimplici, & quid ſi dotans eſt perſona priuata. ib. n. 28. ib.

dotem ſi conſtituere eccleſiæ ædificatæ nolit conſtructor; an contradicente epiſcopo eam demoliri poſſit. ib. nu. 29. ib.

dos conſtitui non poteſt cum pacto, quod redeat ad dotantem, ſi eccleſia corruerit. ib. n. 30. ib.

dotis conſtitutio valet, ſi fiat à muliere, vel minore,

re, etiam ſine iudicis decreto. ib. n. 31. ib.

dotem conſtituere cogi poteſt, qui legauit aliquid eccleſiæ pro dote. ib. n. 32. ib.

dote legata ſuper aliquo fundo, legatum non extinguitur per alienationem illius, & ſi ſuper alia re conſtituatur. ib. n. 33. ib.

dote eccleſiæ conſtituas, ſi apponantur onera exceſſiua, ſunt moderanda non ſic ſi moderata. ibid. n. 34. & num. ſeq. 287

dotans ſi in defectum eccleſiæ ſubſtituat aliam, eſt locus ſubſtitutioni, vbi diſtingue. ib. n. 35. ib.

dos eccleſiæ, an conſtitui poſſit ex bonis fidei commiſſo ſubiectis. ib. n. 36. ib.

dos eccleſiæ conſtitui poteſt in bonis perpetuo alienari prohibitis, vbi an perpetuitas extendatur vltra quartum gradum. ib. n. 37. ib.

dotis ad ſupplementum tenetur dotans, ſi ſit inſufficiens aſſignata dos præſumitur tamen ſufficiens, interueniente epiſcopi conſenſu. ib. n. 38. 288

dotans in actu dotationis, non poteſt onera eccleſiæ imponere, nec alia, quam poſſibilia, & rationabilia ib. n. 39. 40. ib.

de oblationibus notatur, qui materiam tractent, & quæ dicitur oblatio. Quibus modis oblatio accipiatur. Annot. XXVI. §. vnicus. n. 1. 2. fol. 379 in quo differat à primitiis. Et quid appellatione oblationis contineatur. ib. n. 3. 4. 5 380

decimarum materia, & DD. qui de ea tractent. Quæ ſit decima. Et quotuplex. Annot. XXII. §. 1. n. 1. 2. 3. 386

decima eſt ſoluenda de omnibus fructibus. De examinibus, & aluearibus Apoſtolorum. De frumento, vino, leguminibus, & ſimilibus. ibidem num. 3. 4. 5. ib.

de lino, canape, croco, & fæno. ib. n. 6. 387

de fructibus arborum. n. 7
de fructibus animalium. n. 8.
de venatione. ib. n. 9.
de ſaccharo. n. 10.
de bouentibus molendinorum. n. 11.
de negotiatione. n. 12.
} fol. ib.

decimæ perſonales debentur deductis expenſis, ſecus decimæ prædiales, quæ debentur, nec deducto maximè. ib. num. 13. ib.

decimæ parochis ſpectent. Et parochi habent ad illam intentionem fundatam. Etiam quod cura exerceatur per vicarium perpetuum. Etiam excluſiuè, quoad epiſcopum. ib. n. 14. ib. & num. 15. 16. 18. 388

decimæ debentur capitulo, vel monaſterio, cui eſt vnita eccleſia parochialis non autem vicario. ib. num. 17. ib.

decimæ debentur eccleſiæ matrici, etiam ſi intra illius fines erigatur noua parochia. ib. n. 25. 389

decimæ perſonales debentur parocho à quo recipiuntur ſacramenta, & quid ſi quis mutauit domicilium, vel debeat duo domicilia, & quid ſi dubitetur, an decimæ ſint perſonales, vel prædiales. ib. n. 26. 27. 28. ib.

decimæ ex molendinis debentur parocho intra cuius parochia ſunt molendina etiam ſi dominus illorum ſit alterius parochiæ. ib. n. 29. ib.

decimas tenentur ſoluere parochiani omnes. Quando infideles. Reges omnes, & Principes. Quando epiſcopi. Quando parochi. Quando ſacerdotes, & clerici, & ex quibus bonis. Quando monaſteria, & loca pia, & quid de colorum, bonorum, regularium. ib. n. 30. 31. ib. & num. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 390

decimæ debentur à regularibus, qui communicant priuilegia cum aliis regularibus exemptis ab hac ſolutione, niſi in communicatione ſit facta expreſſa mentio priuilegij decimorum. ibidem num. 41. 42. 391

decimæ, quando ſoluunt pauperes. Et an debeantur clericis diuitibus, ib. n. 43. 44. ib.

decimas quando debeantur in quæſitis ex legato eleemoſinæ, & donationes. ib. n. 45. ib.

decimæ præteritæ, an debeantur à nouo corpore, & poſſeſſore. ib. n. 46. ib.

decimæ quomodo poſſint tolli priuilegio Pontificis. Et an ſoleat concedi priuilegium exemptionis à ſolutione decimarum. Quomodo hoc priuilegium interpretandum, & an habens priuilegium non ſoluendi decimas illo fruatur, quoad bona conducta. Et an tale priuilegium extendatur ad noualia. ib. n. 1. 2. 3. 4. 5. 393

decimarum ſolutione quomodo poſſit conſuetudine in partem tolli: & quomodo in totum non poſſit perſcribi ib. n. 6. fol. ib. & n. 7. fol. 394. An poſſit conſuetudine introduci, vt ex certis fructibus non ſoluatur decima n. 8. quanto tempore inducatur hæc conſuetudo n. 9. 10. 11. 394

decimarum ſuper ſolutionem, quando poſſint compoſitio, vel tranſactio fieri, & à quo, tam de futuris quàm de preteritis decimis ib. n. 12. ib. & n 13. 395

decimæ perſonales, quando ſolui debent. Quando prædiales n. 15. & quando decimæ animalium. num. 16. ibid.

decima, an ſolui debeant antequam petantur. Et an admonendus ſit parochus, antequam fructus reponantur in horreis n. 18. Non tamen tenentur parochiani deferre decimas ad domum parochi. n. 19. Annot. ibid. ibid.

decima, an ſit ſoluenda ab eo, qui malitiosè agrũ nõ colit, vel ob negligentiam. ib. n. 20. 21. ib. 396

decimæ non poſſunt à laicis præſcribi quouis tempore: Poſſunt tamen illas habere ex Priuilegio Apoſtolico, & an poſt immemorabilem poſſeſſionem habitam per laicos præſumatur conceſſio Apoſtolica. Et quid ſi adſit fama priuilegij prædicti. ib. n. 22. 23. 24. 25. ibid.

decimæ non poſſunt præſcribi per laicos contra eccleſiam, ſecus tamen contra laicos, qui illas habent, ex priuilegio. ib. n. 26. ib.

decimæ quando debeantur laicis concedi per papam, & per hanc conceſſionem, quid dicatur conceſſum. ib. n. 27. ib.

deci-

Digitized by Google

decimæ, quomodo poſſint laicis locari, & an ad vitam conductorit. ib. n. 28. 29. 397
decimarum ſolutio quæ afferat commoda. Non ſoluens illas peccat, & poteſt excommunicari, & quomodo. Et ſi factus impotens ad ſoluendum poteſt abſolui. Et etiam ſi commode ſoluere non poteſt. ib. n. 30. 31. 32. 33. 34. ib.
decimas non ſoluentibus, an poſſint denegari ſacramenta. Et decedentibus, an poſſit negari ſepulturam. ib. n. 35. 36. 398
decimarum ſolutio eſt commendanda per regulares in eorum ſermonibus, & confeſſionibus, ſi ad hoc fuerint requiſiti per ordinarios. ib. n. 37. ib.
decimas vſurpantes, quas penas incurrunt. Et quomodo ſint vſurpantes prædicti abſoluendi. ibid. num. 38. 39. 40. ib.
decimas non ſoluentes, an poſſint puniri interdicto perſonali. ib. n. 41. ib.
decimarum in cauſa quis ſit iudex, & in quem poſſit compromitti. In hac cauſa quomodo procedendum ſola facti veritate inſpecta. Et appellatione remota. Et exceptione compenſationis nõ obſtante. ib. n. 42. 43. ib. & n. 44. & 45. 399
decimas exigendi, quaſi poſſeſſio quomodo probetur. ib. n. 46. ib.
decimas quando exigit eccleſia à meretricibus. ib. num. 47. ib.
decimas ſolues coactus ſine proteſtatione, an præiudicet priuilegio exemptionis. An priuilegium extendatur ad bona poſtea acquiſita. Et an hoc priuilegium habeat pater, qui habet in filios. ib. n. 47. 48. 49. 50. ib.
dilatio non eſt concedenda in iudicio Can. redintegranda 3. q. 2. Annot. XXX. §. vnic. n. 47. 447
defunctorum officij origo Annot. XXXI. §. vnicus nu. 30. 455

E

Eſpectatiue prohibite. Annot. III. §. 1. n. 72. 65
Examinatores pro concurſu parochialis, non pauciores tribus, & ſynodales eſſe debent. Quid ſi adhibeatur non ſynodalis. Annotat. V. §. 1. num. 28. 103
Examinatores ſynodales quot deputandi. Et quod etiam vſque ad 20. Anno ibid. §. ib. num. 29. fol. 103. & n. 33. 104
Examinatores debent in vltima ſynodo eſſe approbati. Quid ſi aliquis non ib. n. 30. 103
Examinatores deputandi in ſynodo vera, & formali, quando talis non ſit. ib. n. 31. ib.
Examinatores dicuntur eligi contra formam concilij, ſi pauciores ſex. Vnde concurſus nullus, & ſi plures tribus adhibeantur. ib. n. 32. 104
Examinatores ſynodales à ſynodo approbandi, & quomodo. ib. n. 34. 104.
Examinatores in ſynodo nominatim exprimendi, niſi genus exprimeret perſonas. ib. n. 35. ib.
examinatores, qui eligendi, etiam quod habet vota paria. ib. n. 36. ib.
examinatores de forma iurare debent, & qualiter. Et quod etiã extra ſynodam. ib. n. 37. 38. 39. ib.
examinatores condemnati de delicto irrogãte infamiam, niſi appellauerint, non vocandi ad examen. ib. n. 40. 105
examinatoribus mortuis, vel abſentibus, quid aget epiſcopus. ib. n. 41. ib.
examinatores, quando non poteſt epiſcopus eligere. Et quando eorum officium expiret. ibidem num. 42. & 43. ib.
examinatorum ſubrogatorum qualitates, quæ. ib. num. 44. 106
examinatores habere qualitatem ſynodalitatis, ſtatur dicto epiſcopi. ib. n. 45. ib.
examinatores, de quibus qualitatibus concurrentium, epiſcopum informare debeant. Et quomodo; & quod non tantũ de ſcientia. ib. n. 46. 47. ib.
examinatores pro informãdo epiſcopo ſufficit, quod extra iudicialiter ſe informent. ib. n. 48. ib.
examinatores, magis idoneum, an omnes idoneos epiſcopo denunciare debeant. Quid ſi epiſcopus pro iſtructione id petat. ib. n. 49. ib. n. 50. 107
examinatoribus, pariter approbantibus, vel reprobantibus, epiſcopus, vel vicarius vni accedere poteſt. Vbi caſus denotis ſingularibus reprobatur. ib. n. 51. 107
examinatores dant vota dum ſimul ſunt congregati; ſicut, & epiſcopus quando accedit, & melius palam quam ſecreto. ib. n. 52. 53. ib.
examinatores nec ante, nec poſt, pro examine aliquid recipere poſſunt. ib. n. 54. ib.
examinatoribus, an aliquid dandum, ex fructibus beneficij vacantis. ib. n. 55. 108
examinandus eſt pro parochiali quilibet qualitercunque notus. Annot. V. §. 2. n. 3. 110
epiſcopus eligens dignum, ammiſſo digniori, an peccet, & teneatur ad reſtitutionem. Indignus cenſetur inquiſitus, immo habilitatus nouis ſuperuenientibus. Quid in liberato, vt innocente, cum non tali. Annot. V. §. 2. n. 63. 64. 65. 118

Æ

ÆTas beneficium obtinentis, qualis debeat eſſe, ad c. ſi eo tempore de reſcript. in ſexto, & qui DD. materiã exagitent. A. VI. §. 1. n. 1. 119
Ætas ſicut in alijs humanis actibus, ita in beneficijs requiritur. ib. n. 2. 120
Ætas ſeptem annorum ſufficit in obtinente penſionẽ. Quid afferẽdum in ſupplicatione. ib. n. 3. ib.
Ætat pro obtinendis beneficijs ſimplicibus quæ de I. Communi, quæ de I. Tridentini. Et an ſufficiat decimum quartum annum eſſe inceptum. ib. n. 4. 5. ib.
Ætas pro obtinendo iurepatronatus qualis; quid, quando aliter ſtatutum in fundatione, & an poſſit ex interuallo. ib. n. 6. ib. n. 7. 121
ætas 14. annorum ſufficit in cappellania collatiua non ſacerdotali. ib. n. 10. 122
ætas 14. annorum ſufficit pro obtinendo canonicato. Eccleſiæ collegiatæ, cui adnexus ordo ſacer non ſit. Quid ſi canonicatibus ſit adnexa cura,

quæ exerceatur. Ann.VI.§.1.n 11.12. 122

Ætas 14. annorum ſufficit pro obtinendis dimidijs portionibus. ib. n. 13. ib.

Ætas requiſita, ad dignitates obtinendas in collegiata, quæ ſit. ib. n. 14. ib.

Æsas pro cannonicatibus cathedralium qualis, ib. num. 15. ib.

Ætas pro obtinentibus dignitates cathedralium, quibus non annexa cura, nec ordo, quæſit. Quid ſi fiat per turnum diſtributio miſſæ cantatæ. ib. num. 16. 17. 123

Ætas pro obtinenda dignitate Decanatus, vel Archidiaconatus, quæ requiratur. ib. n. 18. ib.

Ætas 25. annorum requiritur in obtinente canonicatum, vel dignitatem cui ſubeſt cura, & ſi penes totum capitulum reſideat, non tamen ſi acceſſoriè. ib. n. 19. 20. ib.

Ætas 25. annorum requiritur in obtinente per præpoſituram, cui eſt comendata cura. ib. num. 21. ibid.

Ætas 25. annorum non requiritur in alijs canonicis. Si cura dignitati, vel canonico ſubeſt, quid ſi penes capitulum. Et quid ſi penes vicarios perpetuos, abdicata à canonicis. ib. n. 22. 23. 124

Ætas 25. annorum requiritur in obtinente beneficium curatum, vel vicariam perpetuam curæ. Non ſic ſi cura ſit vnita beneficio, minorem requirenti ætatem. ib. n. 24. 25. ib.

Ætas 30. annorum requiritur in epiſcopo, conſecratus ante, non incurrit penas contra promotos ante ætatem, quid ſi infans conſecretur. ibidem num. 26. 27. ib.

Ætas 30. annorum requiritur in promouendo ad Cardinalatum ex Tridentino, aliter ex Sixto V. ib. n. 28.

ætas requiſita in obtinentibus beneficia, dicitur adeſſe tempore impetrationis, vbi limita. An. VI. §. 2. num. 1. 125

ætas non ordo requiritur pro impetratione beneficij ib. num. 2. 125

ætatis defectus, facit collationem nullam, & ſi parum deſit. Et beneficium remanet reſeruatum. ib. n. 3. 4. 5. ib.

ætas à die natiuitatis enumeranda, non baptiſmi, vel conceptionis. ib. n. 6. ib.

ætatis defectus in prouiſo de beneficio eſt probandus per oppoſitorem libro baptiſmatis, quando non. ib. n. 7 8. ib.

ætas alio modo probari poteſt, & apud ruſticos coniecturis, prouiſum potius iuuantibus, ibidem num. 9. 10. 126

ætas publicis libris vniuerſitatis probari poteſt ib. num. 11. ib.

ætas per teſtes probari poteſt, & quos ibid. num. 12. ibidem

ætas per teſtes probari poteſt, deſignantes aliquod notabile factum ibid. num. 13. ibidem.

ætas teſtium, deponentium de ætate alicuius, ſaltem 14. annis illius ætatem excedere debent. Annot. VI. §. 2. num. 14. 126

ætas probari poteſt per inſtrumentum tutelæ, & curæ, ibid. num. 15. ib.

ætatis defectui, non poteſt epiſcopus, nec pro ſimplicibus diſpenſare. ib. num. 16. ib.

ætas, quæ requiratur pro dignitatibus regularium remiſſiuè. ib. n. 17. 127

Exequutor tenetur aſſumere partes iudicis, cum adeſt legitimus contradictor, ſeruare etiam verba reſcripti ad vnguem Annotat. XI. §. 1. num. 65. 67. 173

Exequutoris prouiſio, facta ante iuſtificatam gratiam non valet. ib. num. 68. ib.

Exequutorem non poſſe procedere ad exequutionem gratiæ penſionis, non iuſtificata clauſula dummodo qui DD. teneant, & quoties, ita decreuit Rota, ib. num. 68. 69. ib.

ædificandi nouas eccleſias materia ad tex. cap. nemo de conſecratione diſt. prima, & qui DD. materiari exagitent. Annot. XVII. §. 1. nu. 1. 281

ædificare eccleſiam nemini permittitur ſine epiſcopi auctoritate, & qualiter ea interueniat. ibid. num. 2. ib.

ædificandi eccleſiam licentiam epiſcopus cuilibet concedere debet, alias eſt locus appellationi. ib. num. 3. 282

ædificare eccleſiam quando per epiſcopum non eſt permittendum ob præiudicium antiquę. ibidem num. 4. ibid.

ædificare nouas parochias ex Tridentino non licet ob incrementum populi, ſed adiungendi ſacerdotes: licet tamen ob difficultatem percipiendi Sacramenta, & Diuina audiendi. ib. n. 5. ib.

ædificandæ eccleſiæ poteſt ſe opponere rector parochiæ, & lite pendente nullo modo admittenda eſt conſecratio. ib. n. 6. ib.

ædificandæ eccleſiæ ex iuſta ratione rector antiquæ non poteſt ſe opponere, neque eius conſenſus requiritur. ib. num. 7. 283

ædificandæ eccleſiæ rector parochiæ conſentire debet, ſi probet ſaltem quod aliquod preiudicium irroget ſuæ. ib. n. 8. ib.

ædificandæ eccleſiæ qualiter epiſcopus conſentiat, & qualiter ea conſtruenda. ib. n. 9. ib.

ædificandi eccleſiam licentiam concedit epiſcopus loci, quid ſi locus ſit exemptus. ib. n. 10. ib.

ædificare eccleſiam in loco, qui venditur, an venditor prohibere poſſit ib. n. 11. ib.

ædificata præſumitur eccleſia per hæredes grauatos ſi de conſtructore non conſtet. ib. n. 12. 284

ædificandæ eccleſię epiſcopus curare debet conſtitui dotem, licet poſt conſtructionem etiam fieri poſſit. ib. n. 13. ib.

ædificari poteſt cappella ſine dote, non ſic ſi onus ei inſit. ib. n. 16. ib.

Eccleſiæ benedicto ſacerdoti in dignitate eccleſiaſtica conſtituto committi poteſt, & reconciliatio einſdem. Annotatione XVII. §. 2. num. 30. 31. 293

Eucha-

Euchariſtia, & Chriſmatis cuſtodia ad tex. cap. 1. de cuſtodia eccleſiæ, & qui DD. materiam exagitent. Ann. XXI. §. vnico n. 1. 318

Euchariſtiam, & Chriſma ſub claui ponens, argui nequit de negligentia. ib. n. 2. ib.

Euchariſtiæ Tabernaculi claues à Sacerdote fideli retinendæ. ib. n. 3. ib.

Euchariſtiæ claues nullo modo feria quinta à laicis retinendæ. ib. n. 4. ib.

Euchariſtiæ claues neque penes moniales retinendæ. ib. n. 5. ib.

Euchariſtiæ, & Chriſmatis Tabernaculum, vndiq; bene clauſum eſſe debet, non tamen ſimul reponenda. ib. n. 6. ib.

Euchariſtiæ Tabernaculum ornatum decenter eſſe debet, & in eminentiori eccleſiæ loco reponendum. ib. n. 7. ib.

Euchariſtia in præſentia lampas abſque curioſitatibus continuo ardere debet. ib. n. 8. ib.

Euchariſtia qualiter ad infirmos deferenda, & cum quanto particularum numero ib. n. 9. fol. ib. & num. 10. 319

Euchariſtia non deferenda ad impotentem illam ſumere, neque vt adoretur tantum, multo minus ſub ſpecie vini. ib. n. 11. 319

Euchariſtiam deferre ad infirmos eſt de oneribus curæ animarum. ib. n. 12. ib.

Euchariſtiam deferre in ſolemnitate Sanctiſſimi Sacramenti abſente epiſcopo pertinet ad primam dignitatem, & ſucceſſiue ad alios canonicos. ib. num. 13. ib.

Euchariſtiam deferre in die ſolemnitatis poſſunt canonici cathedralis per parochias abſque licentia parochorum. ib. n. 14. ib.

Euchariſtia in parochiali, & cathedrali, quantumnis pauperi cuſtodiri debet. ib. n. 15. ib.

Euchariſtiam aſſeruare in non parochiali concedere non poteſt epiſcopus. ib. n. 16. ib.

Euchariſtiam aſſeruare licet poſſint regulares, eam tamen exponere non poſſunt ſicut nec confratres laici, & qualiter concedenda licentia. ibidem num. 17. ib.

Euchariſtiam neque exponere poſſunt confratres laici, & ſi habeat licentiam eam aſſeruandi. ib. num. 18. 320

Euchariſtia aſſeruari non poteſt in eccleſijs tertiariarum, quæ non profitentur ſolemniter, nec clauſtraliter viuunt. ib. n. 19. ib.

Euchariſtiam qualitercunque aſſeruent regulares, viſitare ibi eam non poteſt ordinarius. ibidem num. 20. ib.

Epiſcopus eſt executor piorum legatorum. Et an id etiam dici poſſit de alijs inferioribus prælatis. Et an epiſcopus tanquam ſedis Apoſtolicæ delegatus. Et an poſſis teſtator diſponere, quod epiſcopus non ſe intromittat in hac executione. Et quid ſi teſtator dixerit, omnia relinquere conſcientiæ executori. Annotat. XXVIII. §. 2. num. 1. fol. 419. & n. 2. 3. 4. 5. 420

epiſcopus, an poſſit intra annum executioni demandare pia legata. Annot. XXVII. §. 2. n. 7. 420

epiſcopus, an poſſit commutare onera appoſita in fundatione beneficij. ib. n. 47. 426

executores teſtamentorum, qui poſſint eſſe. ibidem num. 55. 427

emphiteota expulſus ob canonem non ſolutum, an ſit reſtituendus. Annotat. XXX. §. vnicus. num. 26. 445

expenſæ funeris ad hoc, vt præferantur alijs creditoribus quomodo debeant eſſe moderate, & quid ſi ſiot nimis modicæ. ib. n. 26. 455

F

Familiaritas ad effectum reſeruationis quomodo ſit probanda. Annot. 2. §. 2. n. 43. 48

Fructus beneficij eo anno, quo beneficiatus moritur, quomodo diuidendi. Annotat. XVI. §. 2. num. 18. 275

Fructus beneficij ſucceſſori, non hæredibus debentur, ſi in campo iacet etiam ſeparati à ſolo in arca num. 19. ib.

Fructus non dum percepti, nec ſeparati à ſolo cameræ Apoſtolicæ defertur in regno. ibidem num. 20. ib.

Fructus beneficiorum per ceſſum vacantium ſpolio non ſubiacent, & cui debeantur, & quid ſi renunciatio fiat ad fauorem. ib. n. 22. & 23. 276

Fructus pendentes per reſignantem non exacti ſpectant ad reſignatarium, & caſus proponitur. ib. num. 24. 25. ib.

Fructus beneficij ſunt pars illius. ib. n. ib. ib.

Fructus pendentes eſſe diuidendos prorata temporis inter ſucceſſorem, & hæredes, & reſignantem, & reſignatarium, aliqui opinantur, verior tamen eſt alia opinio, & communiter reſignans, renunciando videtur remittere ius percipiendi fructus, niſi expreſsè reſeruet. ib. n. 32. 277

Fructus pendentes ad ſucceſſorem, per agitos ad prædeceſſorem ſpectare, multoties deciſum Annot. XVI. §. 2. n. 33. 277

Fructus pendentes, immo percepti, & non reconditi ſpectant ad ſucceſſorem, ex bulla Iulij III. ibi declarata. ib. n. 34. 278

Fructus pendentes reſignatario debentur, excluſo reſignante ab omni rata, quid in penſionibus prædiorum, & bonorum venditorum, & aſſictu ib. n. 35. ib.

Fructus omnes pendentes reſignatario debentur, & reſpondetur deciſion. Caual. ib. n. 36. ib.

Fabrica S. Petri, an debeat iuriſdictionem priuatiuè, quoad epiſcopos, in executione piorum legatorum. Annot. XXXIII. §. 2. n. 6. 420

Fabrica S. Petri ſucceſſit in locum epiſcoporum in executione legatorum piorum poſt annū. Et quādo conſequitur ex legatis pijs quintā partem, vel medietatem. Quando intereſſe legatorū. Et quādo fructus, & quādo redditus exactos, non ſatisfactis oneribus. Quid ſi hæres ſatisfecerit poſt annū, nō tamē preuentus, ſeu citatus per cōmiſſarios ibid.

Digitized by Google

ib, num. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 421

Fabrica S. Petri conſequitur legata facta in capacibus, & quãdo legata facta fratribus minorbus S. Franciſci. ib. n. 14. 15. ib. & n. 16. 17. 18. 422

Fabrica Sancti Petri conſequitur legata omnia pia repudiata, & quomodo debet eſſe repudiatio, & à quo facienda, ib. n. 19. 20. ib.

Fabrica quando conſequitur legata annua pro annis non adimpletis. ib. n. 21. ib.

Fabrica conſequitur omnia legata incerta, & pro male ablati, & illa habet intentionem fundatam, & poteſt auocare ab ordinarijs. ib. n. 22. ib.

Fabrica non exigit quintam, vel medietatem vt ſupra, quando facta deductione legatum non poteſt exequi, & quid ſi adeſt impedimentum quid agendum. ib. n. 23 24. ib.

Fabrica non ſe intromittit in executione piorum legatorum, niſi poſt annum a die mortis teſtatoris, niſi teſtator ipſe breuiorem terminum aſſignauerit, executioni legatorum. An hic anni terminus poſſit coarctari. Vel currat impedito, & ignoranti. ib. n. 25. 26. 27. 423

Funus quid ſit, & quid exequiæ. Annot. XXXI, §. vnicus n. 2, fol 452. & n. 3. ib.

Funus modeſte, & non exceſſiuè pompoſum peruiuendum eſt, fallit. ib. n. 4. 5. ib.

Funus non poteſt impediri per creditores defuncti, qui ſi moleſti ſint, multis penis puniuntur, fallit n. 7. & quo tempore celebrari debeat funus. ib. n. 6. 7. 8. ib

Funus quanto tempore poſt mortem celebrari debeat. ib. n. 9. ib.

Funeris impenſæ, quæ dicantur, & an impenſæ facta in vltima volũtate dicãtur impenſa funeris. Quomodo fieri debeant moderatè non exceſſiuè. Et qui teneantur ad has expenſas. Quid ſi ſit filius, vel ſeruus, vel vxori, vel epiſcopis, aut beneficiatus, canonicus, vel curatus, vel alia perſona eccleſiaſtica. ib. n. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. fol. ib. & n. 18. 19. 20. 454

Funeris impenſæ facta ab extraneo quando referantur. ib. n. 21. ib.

Funeris impenſæ priuilegia, quomodo præferatur alijs tacitis hyppothecis, & doti, vel legitimæ, & an præferatur habentibus expreſſam quid de expenſis vltimæ infirmitatis. Hector Capiceus latro regens laudatur. ibidem num. 22. 23. 24. 25. ibid.

Funeris impenſæ, quando dicantur factæ animo repetendi. ib. n. 28. 455

Funus, & exequiæ quare celebrentur hymnis, & Pſalmis. ib. n. 29. ib.

G

GRatificari, quando poſſit epiſcopus vnum præſentatorum in dubio. Vbique idoneitas præſumatur. Annot. 1. §. 5. n. 60. 21

Gratificationi non eſt locus, quando præſentatorum vſus diſpenſatione indiget. Quid in extero, & Originario. Annot. 1. §. 5. n. 62. 63. 21

H

HAbitum, & tonſuram geſtare, qui debeant, ad Bullam Xiſti V. & qui DD. materiam exagitent Annot. VII. n. 1. 128

Habitum, & tonſuram, qui deferant, & quid tonſura ſignificet. ib. n. 2. ib.

Habitus clericalis complectitur tonſuram, & an habitum non deferens beneficium obtinere, vel ad illud præſentari poſſit ib. n. 4. ib.

Habitus clericalis conſiſtit inueſtibus talaribus, & quæ ſint. ib. n. 5. ib.

Habitus clericalis neceſſario requiritur pro validitate collationis, ib. n. 6. ib.

I

IVriſpatronatus materia ad Teſt. in c. nobis de iure patronatus. ex qui DD. illam exagitent. Annot. 1. §. 1, n. 1. 2

Iuſpatronatus acquiritur constructione eccleſiæ facta, conſenſu epiſcopi, & readificatione. vbi quid nominare adificationis, quid in reſtaurante vel readificante ex materia eccleſię diruta. Annot. 1. §. 1. n. 2, 3

Iuſpatronatus acquiritur. Dotione, & fundatione eccleſia, & fundatione etiam ſola, vbi qualiter. Annot. 1. §. 1. n. 3. 3

Iuſpatronatus acquirit ſufficienter eccleſiam dotans quid, ſi inſufficiens dos approbetur ab epiſcopo. Annot. 1. §. 1. n. 4. 3

iuſpatronatus acquiſiti, dotans eccleſiam cum conſenſu epiſcopi, & ſi conſtructam, & qualiter concurrat cum conſtruentibus. Ann. 1. §. 1. n. 5. 3

iuſpatronatus æqualiter acquirunt plures, inequaliter, inſufficienter dotantes. Ann. 1. §. 1. n. 6. 4

iuſpatronatus non acquirit dotem, & ſi paruam grandi augmento augens, quid ſi ea tranſit ad non eſſe. Annot. 1. §. 1. n. 7. 4

iuſpatronatus acquiritur ſi expreſſe in dotem, nõ ſic ſi eccleſia legetur, vel donetur. A. 1. §. 1. n. 8. 4

iuſpatr. cõſtructione, dotatione, vel fundatione acquiritur, quã ius nõ fiat expreſſa reſeruatio. Non tamẽ copulatiuè requiruntur A. 1. §. 1. n. 9. 10. 4

iuſpatronatus ad hoc, vt acquiratur ſemper, requiritur conſenſus epiſcopi ſaltem ex poſt facto, & quando præſumatur. An. 1. §. 1. n. 11. 4

iuſpatronatus, cum in Tridentino, dicitur acquiri fundatione, intelligitur etiam de conſtructione, & numdictio, & quando quæ diſiungat. An. 1. §. 1. n. 12. & 13. 4. & 5

iuſpatronatus non acquirit, qui impẽſus in cõſtruẽda eccleſia proteſtatur velle recuperare, vel neceſſario conſtruit. An. 1. §. 1. n. 14. 5

iuſpatronatus, vt acquiratur requiritur conſenſus epiſcopi vbi loci conſtruitur eccleſia, quid in vicario, & capitulo, ſede vacante, quando adhiri debeat Metropolitanus, & quomodo. Annot. 1. §. 1. n. 15. 5

iuriſpatronatus titulus diuerſo modo probatur ſecundum qualitatem perſonarum diuerſum. Annotat. 2. n. 1. 6

iuriſ-

Digitized by Google

iuriſpatronatus priuatorum titulus probatur autentico documento, vt Bulla erectionis, inſtrumento, codicillo, etiam pro parte adductis. Autentica ſcriptura. Annot. 1. §. 2. n. 3. & 4. 6

iuſpatronatus; probatur inſtrumentum carenti ſolemnitatibus poſt mortem notarij. Quid in copia extra protocollum originali de dicto. An. 1. §. 2. n. 5. 6. 6. & 7

iuſpatronatus non probatur copia copiæ. Quid in exempla ab actis alterius cauſæ. A. 1. §. 2. n. 7. 7

iuſpatronatus non probatur, per librum viſitationis, niſi alia adminicula concurrant. An. 1. §. 2 num. 8. 7

iuſpatronatus non probatur per ſimplicem ſententiam. Quid in adminiculata, & antiqua hæc tantum in petitorio, non in poſſeſſorio procedunt. Annot. 1. §. 2. n. 9. & 10. 7

iuſpatronatus titulus per teſtes inter priuatas perſonas probari poteſt, & per multiplicatas præſentationes, quæ ſufficiunt etiam pro probatione fundationis. A. 1. §. 2. n. 11. & 16. 7. & 8

iuſpatronatus probatur, decreto epiſcopi, quod alicui tanquam patrono alimenta præſtentur. *Ann. 1. §. 2. n. 12.* 7

iuſpatronatus probatur atteſtatione erectionis facta ab epiſcopo. vbi qualiter. An. 1. §. 2. n. 13. 8

iuſpatronatus non probant inſignia in cappella poſita abſolute. Quid, ſi cum inſcriptione, quid in ſolis epitaphijs. Annot. I. §. 2. n. 14. & 15. 8

iuſpratronatus: aliter à præſentato probatur, cõcurrat ordinatus, aliter, ſit prouiſus à Papa. Annotat. 1. §. 2. num. 23. 9

iuſpatronatus inter priuatus perſonas omnibus alijs modis, etiam poſt Concilium *probari poteſt: Notorium tamen in hoc non releuat à bona onere probandi. Ann. I. §. 2. n. 24. & 25.* 9. & 10

iuſpatronatus qualiter inter ſuſpectos, & vniuerſitates probetur, quid, ſi inſtituens ſit potentior patronis. Ann. 1. §. 2. n. 26. 27. 10

iuſpatr. etiam ſuſpecti de vſurpatione bene probant fundatione, vel dotatione, etiã cũ teſtibus, abſq; probatione immemorabilis. An. I. §. 2. n. 28. 10

iuriſp. probatio iuxta formã Cõcilij, *an requiratur ſi erectio ſit ante* Conciliũ. *Vbi affirmatiua. Vide opinionẽ negatiuam. An. I. §. 2. n. 39. 40.* 11

iuſp. ex priuilegio per Concilium *eſt reuocatũ, niſi priuilegiũ ſit ex cauſa oneroſa. A. 1. §. 2. n. 41.* 12

inſtituit in iure patronatus epiſcopus ordinarius; vel Vicarius etiam ſine ſpeciali mandato, vel capitulo ſede vacante. Ann. 1. §. 3. n. 36. 37. 17

inſtituit in iure patronatus prǽlatus inferior, & priuilegio, & in erecto ante Concilium; *etiam cum priuilegio. Ann. 1. §. 3. n. 38. & 44.* 17. 18

inſtitutio, an inferioribus epiſcopo competat. Dubium ex Tridentino. A. 1. §. 3. n. 39. 18

inſtitutio pro erigendis non poteſt reſeruari inferiori prelato, neque in eccleſijs eſentis, niſi rector illarum fungatur iuriſdictione ordinaria. Ann. 1. §. 3. n. 40. & 42. 18

inſtitutio quantũ ad examen, nõ obſtante priuilegio competit ſemper epiſcopo. An. 1. §. 3. n. 43. 18

inſtitutio poſt Tridentinũ neq; de conſenſu epiſcopi poteſt prælato inferiori reſeruare. Vide contrariam ſententiam reſolutam. A. 1. §. 3. n. 45. 18

inſtituere debet epiſcopus digniorem, ſi patronus cumulauerit. Quid, ſi diuerſos patroni, æqualiter præſentauerint. An. 1. §. 3. n. 47. 19

inſtituendus eſt aptior oneribus beneficij tanquam dignior. Quid, ſi Originarius loci cum extero. Ann. 1. §. 3. n. 48. 49. & 63. 19. & 21

inſtituendus doctor tanquam dignior vbi quid ſi Theologus & Canoniſta doctor concurrant. Annot. 1. §. 3. n. 50. 19

inſtituendus potius nobilis propria virtute, quam alius. Quid ſi concurrat nobilis cum plebeio virtute prædicto. Ann. 1. §. 3. n. 51. & 52. 19.

inſtituendos quos putauit Chriſtus. Annot. 1. . 3. num. 53. 619

inſtituendus potentior tanquam dignior pro rebus eccleſiæ tuendis. An. 1. §. 3. n. 54. 20

inſtituendus ſenex potius, quam iuuenis cæteris paribus. & dignior ordine, vel alia dignitate, vide quando. Ann. 1. §. 3. n. 55. 20

inſtituendus pauper potius quam diues quid, ſi difficiliter fructus eligantur: Ann. 1. §. 3. n. 56. 20

inſtituendis potius eſt is, qui de familia quam Exterus. Quid, ſi iuſpatronatus tranſierit ad aliam familiam. Ann. 1. §. 3. n. 57. 20

inſtituendus potius ſemper bonus; quam pænitens. Et in quo beneficio. Ann. 1. §. 3. n. 58. 20

inſtituendus quis ſit in paritate vocum In dubio de maiori idoneitate. Ann. 1. §. 3. n. 59. 20

Irreuerentiam, quæ irrogent eccleſiæ, ſi in ea fiant, ad Bullam Pij V. & qui DD. materiam exagitent. Annot. XXII. §. vnico n. 1. 322

Irreuerentiam eccleſiæ irrogant, ſeditio, clamor, ſtrepitus, &c. deambulatio tempore diuinorum Officiorum, quid ſeditio, & dereliquis, quæ fieri probibentur ibi. num. 2. 3. ib.

Irreuerentiam Eccleſiæ irrogant publica Vniuerſitatis colloquia, niſi in ijs de ſpiritualibus tractetur. ibid. n. 4. ibid.

Irreuerentiam irrogant, & probibentur in eccleſia fieri contractus (non tamen ſunt nulli, & duplici ex cauſa nundinæ, ſi incidant in die feſto. ib. nu. 5. fol. ib. & n. 6. & 7. 323

Irreuerentiam non irrogant contractus ad opus pium, vel in collegialiter celebrandis. ibidem num. 8. 9. ib.

Irreuerentiam irrogat, & probibetur in eccleſia fieri impetus loco, perſonis, & rebus, penam ſacrilegij. ib. n. 10. ibid.

Irreuerentiam irrogant, & probibentur in eccleſia fieri colloquia vana, riſus immoderati, & quare. ib. n. 11. 12. ib.

Irreuerentiam irrogant, & probibentur in eccleſia ſtrepitus iudiciorum, & multo magis criminalium. ib. n. 13. ib.

Irreuerentiam, an irroget exhumari corpus occiſi per laicum pro capienda informatione de delicto in genere. ib.n.14. ib.

Irreuerentiam irrogat, & probibetur reum principalem in eccleſia conſtitui pro examine. ibidem num.15. 324

Irreuerentiam irrogant, & probibentur in eccleſia fieri iudicia etiam ciuilia, quæ ſunt nulla, limita in his, quæ voluntariæ iuriſdictionis ſunt. ib.num. 16.17. ib.

Irreuerentiam non irrogat diſputationes litterarias, & ſimilia in eccleſia haberi. ib.n.18. ib.

Irreuerentiam non irrogant ſi in eccleſia tractetur cauſa eccleſiaſticæ, neque ſi de quibuslibet, in ea informentur iudices. ib.n.19.20. ib.

Irreuerentiam irrogant adeo, vt probibeantur in cœmeterijs etiam fieri ſtrepitus iudiciales. ibid. num.21. ib.

Irreuerentiam irrogant, & probibentur in eccleſia fieri ſpectacula, comediæ, & ſimilia, tam feriatis, quã feſtiuis diebus. ib.n.22. ib. & n.23. 325

Irreuerentiam non irrogant, ſi piæ repreſentationes fiant in cœmeterijs. ib.n.24. ib.

Irreuerentiam irrogant, & probibentur in eccleſia fieri ſaltationes, & cantus laſciui, ſiue etiam puri, ſed Theatrales. n.25. & 26. ib.

Irreuerentiam non irrogant, & licita in eccleſia ſunt inſtrumenta muſica, & cantus decentes. ib, num.27. ib.

Irreuerentiam quando non irrogent in eccleſia fieri prandia, quando ſic. ib.n.28. ib.

Irreuerentiam irrogat, & probibetur in eccleſia lectos ſterni, vbi nec viro licet cognoſcere vxorem. ib.n.29. fol.ib. & n.30. 326

Irreuerentiam irrogant, & probibentur in eccleſia haberi ſuppellectilia temporalia, etiam laicorum, & eijciendi ſunt intrantes cum armis. ib. num.31. ib.

Irreuerentiam irrogant, & remouenda ſunt ab eccleſia immagines inhoneſtæ, vel indecenter pictæ. ib.n.32. ib.

Irreuerentiam non irrogat, ſed probibitum eſt, immagines Beatiſſimæ Virginis pingi particolaris alicuius religionis habitu. ib.n.33. ib.

Irreuerentiam irrogant, & probibentur in eccleſia laicorum ſedes propè altare, non tamen eſt denegandus locus conueniens. ib.n.34. ib.

Irrereuerentia ne irrogetur eccleſiæ ob rixas, ſcamna taliter in eccleſia ſunt apponenda, vt aliorum commoditati non officiatur. ib.n.35. 327

Irreuerentia ne irrogetur ob rixas in eccleſia, qualiter celebrando ſedeant presbyteri Neapolitani ibid.n.36 ib.

Irreuerentiam irrogant deambulationes in eccleſia dum diuina celebrantur, & alia. ib.n.37. ib.

Irreuerentiam irrogant, & probibentur in eccleſia eſſe conditoria mortuorum ſuper terram. ib.n.38. ib.

Irreuerentia eſſet, eccleſiam ædificari, in propugnacula, & vrgente neceſſitate non eſt faciendum, niſi cum pontificis licentia. ib.n.39. ib.

Irreuerentia eſt, & probibentur eccleſiam ingredi excommunicati, interdicti, infideles, hæretici, &c. vide qualiter. ib.n.40. ib.

Irreuerentia arcetur ab eccleſia, quia in domum Dei eſt ædificata. ib.n.41. ib.

Irreuerentia ne in Templo fieret flagellum Chriſtus aſſumpſit, non alias. ib.n.42. ib.

Irreuerentiam in eccleſia qualiter puniat iudex eccleſiaſticus ib.n.43. 328

Immunitatis materia ad tex. cap. inter alia de immunitate eccleſiarum, & qui DD. materiam exagitent. Annot. XXIII. §.1. n.1. 330

Immunitas magni habenda eſt, etiam à ſecularibus & quare. ib.n.2. 331

Immunitas conceditur eccleſiæ etiam non conſecratæ. ib. n.3. ib.

Immunitatem habet eccleſia diruta ſi abſque ſuperioris licentia ſit diruta, ſicut, & polluta, & interdicto ſuppoſita, ib. n.4.5. ib.

Immunitatem habent ambitus, & fabrica, & omnia connexa eccleſiæ. ib. n.6. ib.

Immunitate gaudet domus eccleſiæ illi connexa, & ſi laico locetur ex deciſ. Sanfelicij, quid ſi in emphyteuſim data. ib. n.7. ib.

Immunitate guadet porticus. & atrium eccleſiæ, pro cuius ampliatione poteſt cogi vicinus vendere domum. ib. n.8. ib.

Immunitate gaudet tectum eccleſiæ. ib. nu.9. ib.

Immunitate gaudet cœmeterium, ſi epiſcopi auctoritate fundatum ſit, & quando præſumatur tale. ib. n.10. ib.

Immunitate gaudet hoſpitale, & ſacriſtia cohærens eccleſiæ, vel cœmeterio, & etiam non cohærens, ſi altare habeat. ib. n.11. & 12. 332

Immunitate gaudet oratorium publicũ. ib.n.13. ib.

Immunitate gaudet confugiens ad ſacerdotem, hoſtiam ferentem, illique ſe aſſociantem, quid ſi domum infirmi tantum intret, vel Eucbariſtiã ipſe ſumat. ib. n.14. ib.

Immunitate non gaudet confugiens ad ſacerdotem, ſacra olea portantem. ib.n.15. ib.

Immunitate gaudent, cellæ, hortuli, & omnia, quæ intra monaſterium ſunt: qui de Grancijs remiſſiuè. ib. n.16. ib.

Immunitate gaudent domus orphanorum, ſenum, Virginum, ſacerdotum ſimul viuentium, ſeminarij, ſi ſint auctoritate epiſcopi erectæ; pro quo recurrendum ad coniecturas. ib. n.17.18. ib.

Immunitate gaudet palatium epiſcopi, etiam ſeparatum ab eccleſia, dummodo intra diœceſim, quid ſi ſit epiſcopi titularis. ib. n.19. 333

Immunitate gaudet palatiũ Cardinalis. ib.n.20. ib.

Immunitate gaudet palatium regis ſtatuas Principis, & Aula Sacri Concilij Neapolitani. ibidem num.21. ib.

Immunitate quem gaudere, quomodo, & in quibus intelligatur. ib. n.22. ib.

Immu-

Digitized by Google

Immunitate, an quis ſit gaudere dicatur, vt nec poſſit vinculis legari in eccleſia.ib.n.23. 334.
Immunitate taliter quis gaudere, dicitur, vt non poſſit in eccleſia à curia occidi abſque incurſione cenſurarum bullæ.ib. n.24. ib.
Immunitas eccleſiæ facit hominem ſaluum à pena infligenda, & inflicta. ib.n.25. ib.
Immunitas eſt loci, non perſonæ ad locum confugientis, vnde ea gaudet excommunicatus, interdictus, an vero infidelis, Iudeus, Paganus. ib. num.26. 27. ib.
Immunitate eccleſiæ gaudet perſona eccleſiaſtica; quid ſi extra eccleſiam cum cruce, & Cotta incedat. ib.n.28. ib.
Immunitate eccleſiæ gaudent regulares, vt non poſſint à ſuperioribus extrahi. ib. n. 29. 335
Immunitas eccleſiæ, etiam clericis debita per abuſum tolli non debet. ib.n.30. ib.
Immunitate eccleſiæ gaudent cuicumque commiſerint quodcunque delictum, dummodo non ſint de exceptis. ib. n. 31. ib.
Immunitate eccleſiæ gaudet quis pro debito ciuili, etiam contracto occaſione tributorum publicorum. ib.n.32.33. ib.
Immunitate eccleſiæ etiam creditricis gaudet debitor etiam ſuſpectus de fuga, & ſtante ſtatuto, quod carcerari poſſit. ib. n.34. ib.
Immunitate eccleſiæ gaudet mercator decoctus, etiam fictè, quid ſi occultet bona in eccleſia. ib. num.35. ib.
Immunitate eccleſiæ gaudent decocti, latrones, &c. ſi recipiantur, licet Neapoli ſit prohibitum regularibus recipere. ib. n.36. ib.
Immunitate eccleſiæ, an quis ſit gaudere dicatur, vt neque poſſit citari ad finem procedendi contra bona, ib.n.37. 336
Immunitate eccleſiæ adeo quis gaudet, vt extractus ab illa ſit reſtituendus, nec beneficio loci renunciare poteſt perſona, ib. n.38.39. 336
Immunitas non reſarcitur ſi extractus aufugiat, & in loco non immuni capiatur. ib n.40. ib.
Immunitas violatur, ſi confugiens ſuadeatur exire ſponte, vel taliter, exeat, eo quod impediantur illi alimenta, ib. n.41. ib.
Immunitas reſarcienda per reſtitutionem delinquentis, etſi poſt carcerationem in loco immuni alia perpetrauerit delicta. ib. n.42. ib.
Immunitas à iudice violatur, ſi non reſtituatur extractus, & ſi ignorauerit, vel ab alijs, quam à curia fuerit extractus. ib. n.43. ib.
Immunitas reſarcienda, ſi quis aufugiat, timens ne in eccleſia caperetur, & extra ſit captus. ibidem num.44. ib.
immunitas reſarcienda, ſi conceſſa ſit licentia, ab Ordinario, tanquam, quod caſus ſit exceptuatus, iudex vero cognoſcat, nõ eſſe talem. ib.n.45. 337
immunitas reſarcienda per repoſitionem extracti in loco immuni, & an in eodem omnino. ibidem num.46. ib.
immunitas ſicuti reſarcienda, an etiam curia ſecularis, à qua violenter eſt extractus, carceratus, & in eccleſia repoſitus. ib. n. 47. ib.
immunitate qui non gaudeant. Annotat. XXIII. §.2. n.1. 340
immunitate non gaudent publici latrones, & qui tales. ib. n.2. ib.
immunitate gaudent, non publici latrones, ſeu fures. ib. n.3. ib.
immunitate non gaudent vias frequentatas obſidentes viatoreſque, aggredientes, qui veniunt, nomine craſſatorum. ib. n.4. ib.
immunitate, vt quis priuetur, vt latro, vel craſſator non ſufficit, quod ſemel deliquerit, vel pluries tentauerit. ib.n.5. 341
immunitate gaudent committentes compoſitiones vulgò (Ricatti) niſi per hoc craſſentur, vel latrocinentur. ib. n.6. ib.
immunitate non gaudent depopulatores agrorum, etiam diuini, qui tales. ib. n.7. ib.
immunitate non gaudent homicidia, vel mutilationes in eccleſijs committentes, gaudent tamen vulnerantes, & ſi in faciem. ib. n. 8. ib.
immunitate gaudens committens quodlibet graue delictum in eccleſia præter exceptos. ib.n.9. ib.
immunitate, an gaudeat prope eccleſiam homicidium, vel mutilationem committens. ib.n.10. ib.
immunitate gaudere occidentem in gradibus eccleſiæ deciſum per M. Curiam. ibid.n.11. 342
immunitate gaudere occidentem in Clauſtro, vel dormitorio monaſterij, deciſum. ib. n. 12. ib.
immunitate gaudere committentem homicidium in Cortili eccleſiæ, deciſum. ib. n.13. ib.
immunitate quis gaudet in quocunque loco immuni homicidium, vel mutilationem committant dummodo non in eccleſia, vel cœmeterio. ibidem num.14. ib.
immunitate, an gaudeat, in eccleſia occidens foras, vel extra exiſtens in eccleſia. ib. n.15. ib.
immunitate an gaudeat, qui in Eccleſia exiſtens mandat homicidium, vel extra exiſtens mandet homicidium in ea, ib.n.16. & 17. ibid.
immunitate, an gaudeat extrahens, & occidens: vel extrahi, & occidi mandans. ib. n.18. 343
immunitatē neque alterius Eccleſiæ gaudet qui in altera occidit, vel mutilauit. ibid. n.19. ibid.
immunitate gaudet non ex propoſito, ſed in rixa occidens vel mutilans in Eccleſia. ib.n.20. ib.
immunitate, vt quis priuetur, propter homicidium in eccleſia ſufficit, quod quis ex vulnere, & in eccleſia accepto pereat. ib.n.21. ib.
Immunitate non gaudet in Eccleſia mutilans; quãdo quis dicatur mutilare; quid ſi membrum ſit aridum. ib.n.22. ibid.
immunitate non gaudens per homicidium, vel mutilationem poteſt extrahi, & punire de his pro quibus gaudebat; non tamen ſi de eis punitus iam erat. ib. n.23. ib.
immunitate non gaudet proditorie occidens; quid ſit pro-

Digitized by Google

ſit proditorie occidere: Quidnam ſit in amicis poſt inimicitiam reconciliatis. ib.n.24.25.f.ib. & n.26. 344

immunitate gaudet per inſidias à tergo inimicum etiam reconciliatnm ex ſecreto loco occidens. ib.n.27. 344

immunitate gaudet ſi qnis veneno amicum occidat. ib. n. 28. ib.

immnnitate an gaudeat grauiter vulnerans animo occidendi. ib.n.29. ibid.

immunitate an gaudeat mater abortum procurans, & teſtis falſum deponens, ex qno mors ſequitnr. ib.n.30. ib.

immunitate non gaudent aſſaſſinum, qui tales, eaq; priuatus intelligitur mandans, & mandatarius ib.n.31.32. ibid.

immunitate, an gaudeat vulneratis tantum pecunia mediante, quia non potuit, vel noluit occidere. ib.n.33: 345

immunitate, tanqnam aſſaſſinus priuatur is, cuius generalis promiſſio facta eſt. ib n.34. ibid.

immunitate non priuatur occidens aliquem gratia, alicuins ductus. ib.n.35. ib.

immunitate non priuatur, qui occidens aliquem aliquid recepit, ſed pro expenſis non ad rem pertinentibus, vel rem parui momenti. ib. n.36. ib.

immunitate an gaudeat infidelem pretio mediante. occidens ib.n.37. ibid.

immunitate reſarcienda pro reſtitutionem extracti ſi non ſeruata forma bullaque capiatur licet poſtea confiteatur exceptuatum caſum. ib.n.38. ib.

immunitate nõ priuatur qui occidit inimicum ſuũ, & mandãtis, vel preſente mãdante. ib.n.39. ib:

Immunitate non gaudent haretici, eorumque fautores, vel de Hareſi vehementer ſnſpecti. ibid. n.40.41. 346

Immunitate an priuentur Heretici, propter Crimen Hereſis tantum, an etiam propter alia crimina. ib.n.42. ib.

Immunitate non gaudet committens Crimen laſa Maieſtatis in Principem, & ſi ſolo conatu non ſic ſi in eius miniſtros. ib.n.43.44.47. ib.

Immunitate non gaudet quis ob crimen in Principem ſuperiorem non recognoſcentem. ib.n.45. ib.

Immunitate, vt quis non gaudeat ob crimen in Principem, requirit quod illius ſit ſnbditus. ib. n.46. ib.

Immunitate an gaudeat, qui ſciens pericnlum principis non manifeſtat. ib. n.48. ib.

immunitate, an gaudeat crimen committens in perſonam Cardinalis. ib. n.49. 347

immunitate gaudet cudens falſam monetam aliud aliquando ſeruatum, ex decreto Pontif. ib. num.50. ib.

immunitate gaudent quicunque delinquentes extra exceptos caſus, & quare. ib. n.51. ib.

immunitate licet quis non gaudeat, non poteſt tamen extrahi à iudice ſeculari propria auctoritate, & extractus, etſi à principio non à Curia, ante omnia reſtituendus. ib.n.52.53. ib.

immunitate aliquem non gaudere declarandum per epiſcopum per concludentes probationes. ibidem num.54. ib.

immunitate aliquem non gaudere, quando probandum, an reus citandus, & ſaluatur praxis, vbi adeſt. ib. n.55. & 56. 348

immunitate aliquem non gaudere, an iudicare poſſit epiſcopus, ex proceſſu coram ſaculari iudice. ib. n.57. ib.

immunitate, an reus gaudeat, cognoſci poteſt per Vicarium epiſcopi, non tamen per ordinariũ inferiorem, quid in diœceſi nullius. ib. n.58. ib.

immunitate, an rens gaudeat in loco illius diœceſis, cognoſcit epiſcopns, cuius cathedralis eſt vicinior. ib. n.59. ib.

immunitate gaudere, vel non gaudere, ſi declaret epiſcopus, non eſt locus appellationi. Limita dupliciter. ib. n.60. & 61 ib.

immunitate, an quis gaudeat declarare debẽs epiſcopns recuſari poteſt vt ſuſpectus. ib. n.62. 349

immunitate in dubio, an quis ſit priuatus, declarari, an poſſit priuatus. ib.n.63. ib.

immunitate reus non gaudens præmiſſa requiſitione concedi dicitur licentia extrahendi, & quando abſque requiſitione. ib.n.64. ib.

immunitate, an reus gaudeat cognitione pendente quando epiſcopus concedat licentiam extrahendi reũ, & ad ſuas carceres trahendi. ib.n.65. ib.

immunitate ſi rens gaudeat nullatenus concedenda licentia eum extrehendi. ib.n.66. ib.

immunitate, an reus gaudeat cognitione pendente, an ad carceres curia ſecularis trahi poſſit, iux bul. ib. n.67. ib.

immunitate, an quis gaudeat cognitione pendente, an propter debilitatem carceris, & aliter poſſit reus ad carceres ſeculares trahi. ib.n.68. ib:

immunitate, an quis gaudeat cognitione pendente, ad carceres epiſcopales reus trahendns; Quid ſi epiſcopus renuat. ib. n.69. 350

immunitate non gaudentem reum ſi epiſcopus permittat, extrahi non ſit irregularis ſecuta momenti caſn non permiſſo, neque ſi cum proteſtatione permittat irregularitatem euadet, ibidem nnm.70. ib.

immunitate, an qnis gaudeat, an declarari poſſit per vicarium capitularem, & concedi extrahendi licentia. ib. n.71. ib.

immunitate non gaudentem extrahi licentiam concedere debet epiſcopus expreſſam, non enim ſufficit tacita. ib. n.72. ib.

immunitas non tuetur per clericos, ſi ſe opponant licentiæ epiſcopi extrahendi reum exceptuatnm. ib.n.75. ib.

immunitatem, & reliqua eccleſiaſtica priuilegia lædit qui perſonam, aut bona rei in loco immuni offendit. ib. n.74. 351

immunitatem lędens excommunicationem lata, ſẽtentiæ ex bulla, & iure communi in nonem lo-

coſta-

Digitized by Google

cos ſtatutam incurrit. ib. n. 75. ib.
immunitatem lædens ab excommunicatione incurſa abſolui, an poſſit ab epiſcopo. ib. n. 76. ib.
immunitatem lædere tentans etiam effectum non ſecuto excommunicationem incurrit. ib. n. 77. ib.
immunitatem particularis offendens, & ſi non miniſter curiæ excommunicationem incurrit. ibid. num. 78. 352
immunitatem offendit, qui carcerari reum, etſi non miniſter curiæ excommunicationem incurrit. ib. num. 79. ib.
immunitatem, quando eccleſiaſtici offendant, & penas bullæ incurrant remiſſiue, ib. n. 80. ib.
immago in vna eccleſia ad quam habetur populi concurſus, & oblationes, non debet transferri ad alios. Ann. XXVI. §. vnicus. n. 26. 382
iudicium poſſeſſorium redintegrandæ poſſeſſionis eſt ſummarium. Ann. XXX. §. vnic. n. 41. 446

L

Lite ſuper electione pendente, mortuo vno ex electis, alius non eligendus, ad Tex. cap. primi, vt lite pendente in ſexto, & qui DD. materiam exagitent. Ann. X. §. 1. n. 1. 152
Litium odium induxit non eſſe ſubrogandos collitigatores. Cui collatio ſpectet, ſi vterque litigator decedat. ibid. n. 2. 153
Lite pendente collatio beneficij litigioſi non poteſt ab ordinario, nec alio inferiore fieri. ib. n. 3. ib.
Lite pendente inter præſentatos, quid ſi vnus decedat. ib. n. 4. ib.
Lite pendente inter præſentatos non currit tempus patronis pro deuolutione, non ſic ſi inter ipſos. ib. n. 5. ib.
Lite pendente inter ordinarium, & patronum, vel inter patronos vno præſentatorum decedente, alter præſentari. poteſt. ib. n. 6. ib.
Lite pendente, & colligatore cedente, vel decedente, ſi noua collatio fiat eſt nulla, & reuocanda ſi lis ſuper poſſeſſorio. ib. n. 7. 8. 154
Litigioſum beneficium, quodnam dicatur, quod requiratur litem eſſe ſuper titulo. Non ſic in iure patronatus. ib. n. 9. 10. 11. ib.
Lis ex quo appareat pendere, & ſi excommiſſione cauſa ſufficit illam oſtendere. ib. n. 12. 13. ib.
litigioſum etiam beneficium dicitur, ſi quatuor eſſent litigantes. ib. n. 14. 155
litigioſum beneficium dicitur, & ſi lis pendeat coram arbitro. Annot. X. §. 1. n. 15. 155
lite pendente ſuper beneficio. & ſi vnus ex colligentibus ad aliud transferatur, neque libitum eſt ordinario conferre. ib. n 16. ib.
lite pendente ſuper beneficio, & vno decedente, an ordinarius ſubrogare poſſit. ib. n. 17. ib.
lite calumnioſa ſuper beneficio ſtante, ordinarius cõferre nõ impeditur, & quę talis. ib. n. 18. 19. ib.
lis non dicitur pendere ſi alter ex colligatoribus litteras non expediuerit. ib. n. 20. ib.
lite finita, liberum eſt ordinario conferre, & quando finita dicatur. ib. n. 21. ib.
lis finita etiam dicitur per conceſſionem apud acta. ib. n. 22. ib.
lis finita dicitur per deſertionem, & qualiter. ibid. num. 23. ib.
lite etiam non finita, liberum eſt ordinario conferre collitigatori decedente, altero, ſicut in iure patronatus. ib. n. 24. 156
lite vertente inter eligentem, & electum, præſentantem, & præſentatum, vno decedente, licitum eſt conferre. ib. n. 25. ib.
lis vertere non dicitur, ſi tempore vacationis beneficij non adſit. ib. n. 26. ib.
lite pendente poteſt ordinarius recipere reſignationem. ib. n. 27. ib.
litis pendentiam non inducit appellatio extraiudicialis, etiam intimata. ib. n. 28. ib.
lis ad hunc effectum pendere non dicitur ante litis conteſtationem, ſaltem virtualem. ib. n. 29. ib.
lis ad hunc effectum pendere dicitur, ſi principalis, vel legitimus procurator obtinuerit decretum citationis. ib. n. 30. 157
lectio Sacræ Scripturæ in monaſterijs habenda, & in publicis gymnaſijs, quomodo aſſumendus, ad idem examinandus. Annot. 12. §. 1. num. 32. 33. 34. 111
legatorum piorum materia, & DD. qui de illa loquuntur. Ann. XXVIII. §. 1. n. 1. 403
legatum pium quale ſit. ib. n. 2. 404
legatum factum pauperibus, & miſerabilibus perſonis dicitur pium. Et quid ſi factum pauperi conſanguineo. ib. n. 34. ib.
legatum factum pauperi, quem teſtator ignorabat diuitem, vel facto ſientes diuiti pro anima, cui cedat. ib. n. 5. ib.
legatum factum nobili, quando dicatur pium, & quando factum pauperibus poſſit inter nobiles diſtribui. ib. n. 6. 7. ib.
legatum factum poſſidenti multa alia bona, quando dicatur pium. ib. n. 8. ib.
legatum dotis, quando dicitur pium. Et quæ requirantur, vt pium dicatur legatum. ibid. num. 9. 10. 11. 405
legatum pro monacanda puella pium dicitur vbi etiam alia de legato dotis pauperibus puellis facto quomodo diſtribuendum. ib. n. 12. ib.
legatum factum pauperibus, debetur pauperibus loci teſtatoris, & quid ſi mutauerit domicilium. ib. num. 13. 406
legati facti pauperibus in diſtributione, an ſit præferendus iuſto minus iuſſu. An conſanguineus extero. An moniales iuris. An ſenex iuueni. An pauperior, minus pauperi. An dignior minus digno. Et an regulares mendicantes alijs egenis. ibid. num. 14. 15. 16. 17. 18. 19. ibidem & num. 20. 407
legatum factum pauperibus, an poſſit vni diſtribui. Et quæ tota ſit vnoquoque pauperi diſtribuenda ib. n. 21. ib.
legatum factum pauperibus, an poſſit pro ſe retinere

Digitized by Google

nere executor ſi pauper ſit, vel conſanguineis, quis diſtribuere. ib. 22. 23. ib.

legatum factum pauperi, qui præmoritur teſtatori cui debeatur. ib. n. 24. ib.

legatum factum pauperibus, an poſſit ſolui ante tempus præfixum à teſtatore. ib. n. 25. ib.

legatum factũ pauperibus eligendis per hæredem, & œconomos eccleſiæ, non poteſt ſolui pauperibus electis per œconomos, tantum licet ſint plures. ib. n. 26. 408

legatum factum pauperibus venientibus ad portã, an poſſit alijs diſtribui. ib. n. 27. ib.

legatum factum incapaci cui debeantur. Et factum pauperi ob neceſſitatem, an debeatur neceſſitate ceſſante, vel interueniente. ib. n. 28. 29. ib.

legatum factum pauperibus intelligitur de pauperibus domicilij teſtatoris, quid de exteris habitantibus in dicto loco. ib. n. 30. ib.

legatum pium dicitur, quod factum eſt eccleſijs monaſterijs, & alijs pijs locis. Et ſi factum eſt eccleſiæ non explicato nomine, cui debeatur. ibid. num. 31. 32. ib.

legatum factum eccleſiæ ſanctæ Mariæ, ſi plures ſint eccleſiæ huius reuocationis in loco nominato, vel vna in ſub vrbio, & altera in ciuitate cui debeatur. ib. n. 33. 409

legatum factum eccleſiæ parocchiali, cui debeatur, ſi teſtator duas habuit parocchiales eccleſias. ib. num. 34. ib.

legatum factum eccleſiæ alicuius ſanctique in ciuitate, vel diœceſi non reperitur, cui debeatur. ib. num. 35. ib.

legatum factum eccleſię parocchiali ſimpliciter cui debeatur, ſi teſtator in vna parochia teſtatus eſt, & in alia defunctus. ib. n. 36. ib.

legatum factum omnibus eccleſijs, an debeatur poſtea conſtructis. ib. n. 37. 410

legatum factum eccleſiæ in qua elegit ſepulturam, an debeatur, ſi mutata eſt electio. ib. n. 38. ib.

legatum factum eccleſiæ cui debeatur, ſi deſtruatur ib. n. 39. ib.

legatum factum eccleſiæ conſtruendæ, an ſit validum. ib. n. 40. ib.

legatum factum eccleſiæ in qua eſt confraternitas, vel collegium cui debeatur, & cui legatum factum altari, vel cappellæ. ib. n. 41. ib.

legatum factum epiſcopo, vel rectori, an debeatur eccleſiæ, quando indicetur factum intuitu eccleſiæ. ibid. num. 42. ib.

legatum factum canonicis cui debeatur, & quomodo diuidendum. ib. n. 43. 411

legatum factum clericis regularibus acquiritur eccleſiæ. Et an poſſit acceptari inuito regulari, cui eſt factum, & quid ſi creatus ſit epiſcopus. ib. num 44. & 46. ib.

legatum pecuniæ factum canonicis cum onere miſſarum, an ſit conuertendum in emptionem, ibid. num. 45. ib.

legatum factum monaſterio in genere, cui debeatur, & quid ſi in eodem loco ſint monaſteria virorum, & mulierum. ib. n. 47. ib.

legatum quando poſſit relinqui fratribus minoribus, & cui debeatur legatum factum profeſſo, ſub nomine proprio. ib. nu. 48. 49. 412

legatum factum pro conſuetudine ſepulturæ dicitur eſſe pium, quid ſi quantitas legata non ſufficiat ad conſtructionem. ib. n. 50. ib.

legatum factum pro ornamentis eccleſiæ dicitur pium, & an poſſit commutari per epiſcopum, ſi eccleſia non indigeat ornamentis. ib. num. 51. ibidem.

legatum factum eccleſiæ conſtruendæ valet imo, & poteſt inſtitui hæres, & an valeat donatio illi facta. ib. n. 52. ib.

legatum factum eccleſiæ conſtruendæ debetur vna cum fructibus medij temporis, & quid ſi non poteſt conſtrui in loco deſignato. ib. num. 53. 54. ibidem.

legatum factum pro exoneratione conſcientiæ, & emendandis ſuris factis, atque pro reſtituendis male oblatis pium dicitur. Et cui eſt ſoluendum, & an executor ad diſtribuendum hoc legatum poſſit conueniri à creditoribus teſtatoris. ib. n. 55. ib. & n. 56. 57. 413

legatum pro male oblatis incertis cedit vtilitati fabricæ ſancti Petri. ib. n. 58. ib.

legatum factum eccleſiæ pro ſalute animæ, an credendum ſit factum pro male ablatis. ibidem num. 59. ib.

legatum pro male ablatis eſt reſtituendum in quantitate petita, ſi teſtator voluit ſtari iuramento petentis. ib. n. 60. ib.

legatum factum pro male ablatis, & exoneratione conſcientiæ, eſt irreuocabile. Minuit legitimam filiorum debetur etiam rupto teſtamento. Non comprehenditur in ſtatuto, quod delegatis ſoluatur gabella. Si hæc pia cauſa eſt ſubſtituta, non intelligitur cum illa clauſula, ſi ſine filijs deceſſerit. Et ſubſtituta matrem excludit. Fauore illius poteſt damnatus teſtari. Donatio pro hac cauſa non reuocatur per ſuperuenientiam filiorum. An hæc diſpoſitio hæc probet contra tertium. Hoc legatum integre debetur, vel vllam defalcationem admittit. Quid ſi male ablata non aſcendendum ad quantitatem legatum. ibidem num. 61. 62. fol. ibidem & num. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. fol. 414. & num. 71. 415

legatum factum pro refectione, & conſtructione pontium, viarum, & murorum ciuitatis, vel Caſtri, vel pro cuſtodia quando dicitur pium. ib. num. 72. 415

legatum fauore libertatis dicitur pium, & cenſetur purum. Ac pro ex carcerando detento ſiue pro cauſa ciuili ſiue criminali. ib. n. 73. 74. ib.

legatum pro libertate, an minuat legitimam, & præferatur alijs, remiſſiuè ib. n. 76. ib.

legatum annuum fauore libertatis debetur in principio

cipio anni, & præſumitur caſu cancellatum. ib. num.77. 78. ib.

legatum factum pro excarcerandis, poteſt expendi ad impediendum proxime carcerandum, ne carceretur. ib. n.79. ib.

legatum factum cauſa ſtudij, quando dicatur pium. ib. num.80. 416

legatum librorum dicitur cauſa ſtudij, & intelligitur de libris tempore teſtamenti. ib. n.81. ib.

legatum pro ſtudio, quo loco ſolui debeat, & quo tempore ib. n.82.83. ib.

legatum pro miſſis pium dicitur. Et præſumitur factum fauore teſtatoris, & non poteſt acceptari, niſi ſeruata diſpoſitione decretorum Sacr. Congregationis, & non licentia ordinarij. Quod repudiorum ſemel cedit fabricæ, & quid ſi miſſæ non poſſunt celebrari in eccleſia, vel altari deſignato, vel eccleſia ſit interdicta, vel nulla deſignata eſt eccleſia. Quomodo probetur ſatisfactio miſſarum. ib. n.84. fol. ib. & n.85. 86.87. 88. 89. 417

legatum factum confeſſario eſt pium, & an hæc qualitas confeſſarij ſit probanda. ib. n.91. 92. ib.

legatum factum concubinæ, vt ad frugem melioris vitæ redeat, dicitur pium, etiam ſi mulier, ſit diues. ib. n.93. ib.

legatum factum filio monacho, vel filiæ moniali, quando dicatur pium, & quando factum filio clericando. ib. n.94. fol. ib. & n.95. 418

legatum pro animo relictum pium dicitur, & quid ſi teſtator legando pro anima, non expreſſerit quantitatem, & quid ſi dixerit bono animam meam in manibus Titij, ib. n.96.97.98. ibid.

legatum pium factum coram confeſſario tantum, an valeat. Annot. XXVIII. §. 2. n.34. 424

legatum, & alia diſpoſitio pia, non indiget ſolemnitatibus de iure ciuili, ſed ſolum ſolemnitatibus de iure gentium, & naturali. Hinc non requirit ſcripturam, nec certam formam verborum. Vbi etiam quid ſi factum ſit ſola ſcriptura teſtatoris, & quid de facto nutu. Annot. XXVIII. §. 2. n.35.36 37.38. 424

legatum pium indebite ſolutum, an repeti poſſit. ib. num.39. ib.

legatum pium, an debeant inuentario non confecto ſi hæreditas non eſt ſoluenda. ib. n.40. ib.

legatum pium, an patietur diminutionem ſi patrimonium non ſufficiat, & quando poſſit ab epiſcopo commutari. Quæ cauſa requiritur, ad commutationem, iuſtæ cauſæ commutationis numerantur. Et iuſta cauſa eſt ſi legatum non poſſit ſolui perſonæ, cui factum eſt ibid. n.41. fol. ib. & num.42.43.44.45.46. fol.425. & n.48. 426

legatum pium cuius conſenſu commutetur ab epiſcopo. Et quid in commutatione legati facti Hoſpitali. ib. n.48.49. ib.

legatum, ſi non poteſt exequi niſi poſt aliquod tempus, an poſſit commutari ab epiſcopo. ibidem num.50. ib.

legatum pium, non poteſt commutari ſine iuſta cauſa niſi à Papa, etiam ſi mutatio eſſet in melius, & accederet conſenſus hæredis. ib. n.51. ib.

legata pia ſolui debet hæreditate non adita. Et ſunt iudicanda perpetua in dubio ibidem num. 52. 53. 427

legatum Cereorum pro eleuatione Sanctiſſimi in Miſſis, an augeatur ſi augentur miſſæ. ib. n.54. ib.

libellus, an requiratur in iudicio Can. redintegranda 3. qu.2. & quid in eo exprimi debeat. Ann. XXX. §. vnicus n.42. fol.43.44. 446

litis conteſtatio, an ſit neceſſaria in iudicio Can. redintegranda 3. quæſt. 2. præſertim in cauſa beneficiali. ib. n.45. ib.

ligitimatio perſonæ, an ſit neceſſaria in iudicio Can. redintegranda 3. qu.2. ib. n.46. ib.

lumina deferuntur in funere, & exequijs, & quare, & cui cedant lumina, & faces prædicta Annotat. XXXI. §. vnicus num. 33. fol. 455. & num. 34. 456

M

MOneta quare ſic dicta, & de eius origine, & materia, ex quibus conſtare debeat, vt iuſta dicatur. An Princeps poſſit aliquid pro ſe retinere pro expenſis in illa cudenda. An eius extimatio alterari poſſit. Annot. XI. §. 2. n.23 24.25. 181

Magiſtri ludilitterarij examinandi quoad fidem, & bonos mores, amittendo profeſſionem fidei Ann. XII. §. 1. n.23. 209

Miſſarum numerus non poteſt epiſcopus reducere & quid ſi in fundatione cautum ſit, quod epiſcopus poſſit. Annotat. XXVIII. §. 1. n.90. 417

Mortis memoria quantum ſit vtilis. Ann. XXXI. §. vnicus n.1. 451

Mutuans pro expenſis funerum, an præferantur alijs creditoribus, habentibus expreſſam hyppothecam ib. n.27. 455

O

ORdinarius, cum cauſa, tempus nominandi prorogare poteſt, primo termino ommiſſo, non elapſo. Quid ſi à principio ſit poſitus terminus excedens 20. dies. Annotat. V. §. 2. nu.41. 42.43. 115

Oratorium materia ad tex. cap. auctoritate el 4. de priuileg. in 6. & qui DD. materiam exagitent. Ann. XIX. §. vnic. n.1. 303

Oratorium quodnam ſit. ib. n.2. ib.

Oratorium aliud publicum, aliud priuatum, & hoc ſine dote conſecratione campana, & oſtio ad publicum conſtrui poteſt. ib. n.3. ib.

Oratorium priuatum pro celebratione miſſæ breue Apoſtolicum habere debet, quod ſolet cum exceptione aliquorum dierum concedi executio committitur ordinario, qui viſites locum. ib. n.4. ib. & nu.5. 304

Oratorij priuati in altari, an epiſcopus ſine Pontificis licẽtia celebrare poſſit, vel celebrari facere, & quod ſolũ in itinere, vel infirmitate. ib. n.6. 304

Digitized by Google

Oratorij priuati in altari propriæ domus poſſunt Cardinales celebrare, & celebrari facere. ibid. num. 7. ib.

Oratorij priuati in altari, an ex neceſſitate celebrari permittere poſſit epiſcopus. ib. n. 8. ib.

Oratorij priuati in altari FF. Prædicatores, & minores, & PP. Ieſuitæ celebrare poſſunt. ibid. num. 9. ib.

Oratorij priuati in altari, an abſente domino celebrari poſſit. ib. n. 10. 305

Oratorium priuatum non gaudet immunitate, nec pollutione, aut copula polluitur. ib. n. 11. ib.

Oratorij priuati in altari propriæ domus ſi licentiam celebrandi quis habeat, an vbicunque proficiſcatur id facere poſſit. ib. n. 12. ib.

Oratorij priuati in altari qui miſſam audientes in die feſto, præcepto ſatisfaciant. ib. n. 13. ib.

Oratorium publicum eſt, quod habet oſtium patens in via, erigique debet de epiſcopi auctoritate. ib. num. 14. ib.

Oratorium publicum gaudet priuilegijs omnibus, eccleſiæ conceſſis. ib. n. 15. ib.

Oratorium publicum eſſe fundatum auctoritate epiſcopi, qualiter profertur. ib. n. 16. ib.

Oratorium non habet ius, vt in eo peragantur parochiales functiones. ib. n. 17. ib.

Oratorij in altari non poteſt dare licentiam epiſcopus continuo aſſeruandi Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum. ib. n. 18. 306

Oratorium publicum viſitat epiſcopus, etſi fundatione id prohibitum eſſet, non ſic ſi ſub Regum. Sit immediata poteſtate. ib. n. 19. 306

Oratorij in erectione interueniſſe auctoritatem epiſcopi præſumitur ex multis. ib. n. 21. ib.

Olea ſacra, ſub clauibus, non tamē in Tabernaculo Euchariſtię prope tamen altare illius, cuſtodienda. Ann. XXI. §. vnico n. 21. 320

Oleorum Sacrorum vaſa argentea ſint, vel ſaltem ſtamnea, indicentq; quod continent. ib. n. 22. ib.

Olea Sacra diſpenſentur à Cathedrali parochialibus quę recipiant per ſacerdotes non clericos, nihil dent pro illis, & regulares conſeruare poſſunt pro eorum vſu. ib. n. 23. ib.

Olei Sacris veteribus nō licet, vti poſt confecta noua abſque peccato mortali, niſi ſuadeat aliud neceſſitas, vbi quod liceat comburi in lampadibus ante Sanctiſſimum Sacramentum. ib. num. 24. & 25. ib.

Oblationes, originem habuerunt tempore Abel, & Noè, & quotuplex ſit oblatia. Annot. XXVI. §. vnicus. n. 6, 7 380

Oblationes non ſunt recipiendæ ex bonis iniuſte, & illegitimè acquiſitis, quod declaratur. ib. n. 8. ib.

Oblationes quibus prohibetur offerre, & quando poſſint recipi à publicis peccatoribus. ib. n. 9. ib.

Oblationes non ſunt recipiendæ ab infidelibus. ib. num. 10. 381

Oblationes quomodo dicantur fieri in eccleſia. ibid. num. 11. ib.

Oblationes factę eccleſiæ cedunt beneficio rectoris de iure. Qui etiam per ſubſtitutum poteſt illas recipere. De conſuetudine vero poſſunt alteri ſpectare. ib. n. 12. 13. ib.

Oblationes factæ cappellæ, vel oratorio cui cedant, & cuius intuitu præſumuntur factæ. Et quid ſi ſint oratorio, vel confraternitati habenti propriam eccleſiam. ib. n. 14. 15. 16. ib.

Oblationes quæ fiunt ad manus ſacerdotis in miſſa cui ſpectant. Quid ſi fiant in miſſa, quam celebrat epiſcopus in parochia. ib. n. 17. 18. ib.

Oblationes, quæ fiunt in miſſa de ſponſo, quam celebrat parochus in aliena diæceſi, certi debentur. ib. n. 19. 382

Oblationes quæ fiunt tempore iubilei in eccleſia cathedrali cui competant. ib. n. 20. ib.

Oblationes, quæ fiunt in purificatione mulierum, in benedictione nuptiarum, ouorum, domorum, tempore paſchatis, & ſimilium ad parochum ſpectant. ib. n. 21. ib.

Oblationes, quæ fiunt immagini ſiſtenti in pariete domus priuatæ ſpectant ad parochum, quod limitatur, & declaratur, & quid ſi in dicta immagine aperiantur miracula, & cum concurſu populi concurrant oblationes notabiles. ib. n. 22. 23. 24. 25. ib.

Immago in vna eccleſia ad quam habetur populi concurſus, & oblationes, non debet transferri ad alios. ib. n. 26. ib.

Oblationes, quæ fiunt in conſecratione eccleſiæ, vel conſecratione epiſcopi cui cedant. ib. n. 27. ib.

Oblationes intra parochiæ limites debentur parocho eccleſiæ cathedralis excluſo epiſcopo, & an parochus excludat confraternitates in oblationibus factis in oratorio, & quid dotes ſint contemplatione confraternitatis. ibidem num. 28. 29. 30. 383

Oblationes non debentur parocho, quando conſtat fuiſſe datas alterius contemplatione. ib. n. 31. ib.

Oblationes factæ regularibus, & monaſterijs illis cedunt, & quando regulares poſſint recipere oblationes, & eleemoſinas inter miſſarum ſolemnia. ib. n. 32. ib.

Oblationes cui debeantur rectori, ne, an cappellano, qui exercet curam animarum. ib. n. 33. ib.

Oblationes factæ immagini in oratorio depictæ debentur oratorio, & ei qui præeſt oratorio. ibid. num. 34. ib.

Oblationes non ſunt de præcepto, niſi in quatuor caſus hic enumeratos. ib. n. 35. 384

Oblationes debentur de præcepto, poſtquam per decem annos, ſolitæ fuerunt ſolui. ib. n. 36. ib.

Oblationes cum debentur ex præcepto, debitores poſſunt compelli etiam pena excommunicationis, & an per ſubtractionem Sacramentorum. ib. num. 37. ib.

Oblationes non poſſunt denegaris parochianos ſub prætextu, quod parochus teneatur, mittere candelas in die purificationis B. Virginis. ib. n. 38 ib.

Obla-

Oblationes non poſſunt acceptari per laicos, poſſunt tamen recipi in duabus caſibus, vt hic. ibidem num. 39. ib.

Oblationes, quando cedunt commodo clericorum, & quando ſint eroganda in vtilitatem eccleſiæ. ibid. num. 40. ib.

Oblatio, vel legatum factum capitulo, pro celebratione miſſarum perpetua eſt conuertendum in emptionem. ib. n. 41. ibid.

P

PReſentationes multiplicatæ ſufficit, quod ſint duæ, eorum interpellatæ, dummodo, effectiuè. Ann. 1. §. 2. n. 17. 18. & 19. 8. 9

Preſentationes multiplicatæ debent eſſe per tempus immemorabile vbi quodnam ſit tale, & an idem in teſtibus, & ſcripturis. A. 1. §. 2. n. 20. 9

Preſentationes per immemorabile probandæ per teſtes de ſcientia 40. annorum in reliquo de fama Ann. 1. §. 2. num. 21. 9

Preſentationum per immemorabile ſufficit, quod illarum, vna habeat tale tempus. Annotat. 1. §. 2. num. 22. 9

Preſentationes continuæ requiruntur in ſuſpectis de vſurpatione, etiam effectiuè, intra ſpatium 50. annorum, & quomodo computetur tale patrium. Ann. 1. §. 2. n. 29. 30. 31. 10. 11

Preſentationes, & illarum effectus neceſſario per autenticas ſcripturas probari debent. Ann. 1. §. 2. num. 32. 11

Patronus in eccleſia conuentuali non concurrit ad eligendum, ſed poteſt conſentire electioni factæ, quæ conuentualis. Ann. 1. §. 3. n. 1. 3. 13

Patrono laico repugnat concurrere cum clericis ad electionem prælati ſicut de ſuperiore inter regulares. Annot. 1. §. 3. num. 2. 13

Patronus non poteſt eligere, etſi eccleſia non ſit conuentualis, actu. An. 1. §. 3. n. 4. 5. 14

Patronus non poteſt acquirere concurſum in iure eligendi, poteſt tamen in iure præſentandi, aſſenſum electioni factæ. Quid in patrono clerico. Quid in laico poteſtatem, habente à Papa. Et an ab epiſcopo haberi poſſit. Annotat. 1. §. 3. num. 6. 7. 8. 14

Patronus neque ſi preſcripſerit, poteſt preſentare ad eccleſiam conuentualem poteſt tamen ad prebendas, & alia in ipſa, quæ ſint prælatura inferiora Annot. 1. §. 3. n. 9. 10. 14

Patronus probata immemorabili cum fama priuilegij preſentandi in conuentuali eſt admittendus. Ann. 1. §. 3. n. 11. 14

Patronus improprie eligere dicitur, & proprius preſentare. Ann. 1. §. 3 num. 12. 14

Patronus non dat ius præſentato, niſi poſt perfectam præſentationem, vbi quando variare, & recedere poſſit. Ann. 1. §. 3. num. 13. 15

Patronus poteſt per alium cum ſpeciali mandato preſentare. Ann. 1. §. 3. n. 23. 16

Patronus quando poſſit in beneficio pleno conſtituere prouocatorem ad præſentandum in caſu vacantiæ, non tamen ad præſentandum certam perſonam. An. 1. §. 3. n. 24. 25. 16

Patronus in dubio præſumitur ignorare vacationem. Ann. 1. §. 3. n. 29. 16

Patrono tam laico quam eccleſiaſtico poteſt prorogari tempus ab epiſcopo. An abbreuiari. An. 1. §. 3. n. 31. 32. 17

Patronus in erectione poteſt breuius, & longius, tempus ſtabilire ad præſentandum. Nec propterea poteſt epiſcopus denegare aſſenſum. Ann. 1. §. 3. n. 33. 17

Patronus impeditus poteſt purgare moram. An. 1. §. 3. num. 34. 17

Patronus fundans non poteſt minuere ius epiſcopale. Ann. 1. §. 3. n. 41. 18

Patronus laicus, an cumulare, & quomodo poſſit. Ann. 1. §. 3. n. 46. 18

Patronorum voces aliquando pares, etſi vna pars habeat patronorum numerum minorem. Ann. 1. § 3. num. 64. 21

Patronus præſentatus à compatronis conſentiens, auget numerum præſentatum, licet non poſſit præſentare, neque per procuratorem, niſi procurator ab alijs quoque conſtitutus illorum nomine præſentet. Ann. 1. §. 3. n. 65. 66. 22

Patronus collationi iuris patronatus ſibi facta poteſt conſentire, vel ſupplicare epiſcopum vt ſibi conferat. Ann. 1. §. 3. n. 67. 22

Præſentatio debet fieri coram epiſcopo loci, & debet adeſſe præſentatus, & præſentans. Vnde nequit præſentari abſens. Quid in iurepatronatus in confinibus. Quod in clerico noto. Ann. 1. §. 3. n. 14. 18. 20. 21. 15. 16

Præſentatio non in præſentia valentis inſtituere eſt ſimplex nominatio, nec impedit variationem. Ann. 1. §. 3. n. 15. 16. 15

Præſentatus per literas debet vna cum literis præſentari intra tempus, alias patronus perdit ius. Ann. 1. §. 3. n. 17. 19. 15

Præſentatio de abſente noto, debet à præſentato ratificari. Ann. 1. §. 3. num. 22. 16

Præſentatio debet fieri intra tempus, quidnam ſit tale. Quando incipiat currere. An currat legitimè impedito. Annot. 1. §. 3. num. 27. 30. 48 fol. 16. 17. 19.

Præſentatio ſine appoſitione dici præſumitur facta in tempore, ſi non adſit qui opponat. Annot. 1. §. 3. n 35 17

Patrono debetur honor proceſſionis, & alimenta ſi ad inopiam vergat. In quo conſiſtat proceſſionis honor. Qualis honorificentior in proceſſionibus. Annotation 1. §. 4. numer. 1. 2. 3. 4. fol. 23

Patrono debetur proceſſionis honor, in pace ſuſcipienda. Quando danda, & quando thurificandus. Fæminæ nec pax, nec thus datur. Quid in candela, & palma. Annotat. 1. §. 4. n. 5. 6. 7. 8. fol. 23. 24.

Patrono ſupremo principi debent obuiam ire clerici

vſque ad ambitum eccleſiæ. Quid, ſi prægiudicetur eccleſiæ. Et quid in fæmina. A.1.§.4.n.9.24.

Patrono debetur honor ſalutationis à beneficiato. Quid, ſi velit in ius vocare. n.1, §.4.n.10. 24

Patrono potius quam epiſcopo obbediendum circa obſernantiam conſtitutorum in fundatione beneficij. An.1.§.4.n.11. 24

Patronus eccleſiam defendit, & inquirit, ne bona dilapidentur, ex iure oneroſo. Annotat.1.§.4. num.12. 24

Proceſſionis honor non extenditur ad ius ſepolturæ, niſi ſit reſeruatum, vel cum alijs patronus concurrit, vt acquirit. Vel ei poſt fundationem concedatur. Et quando. Annotat.1.§.4.nn.13.14. & 15. 24.25

Patrono inopi qui ex fundatore deſcendit alimenta debentur. Quid in vniuerſitate patrono. An.1. §.4.n.18.22. 25.26

Patronus, vt alimenta habeat ſaltem præſumptione, ſucceſſionem probet deſcendentia. Quid in hæreditario. An.1.§.4.n.19. 25

Patronus poſt renunciatum iuſpatronatus etiam alimentari debet. Sic, ſi a patronu eccleſiam liberet. An.1.§.4.nn.20, 21. 26

Patrono an debeantur alimenta ſi dos perierit. Ann.2.§.4.n.23. 26

Patrono eiuſque familiæ alimenta præſtanda. An. 1.§.4.n.24. 26

Patrono præſtanda alimenta in domo propria. Quid nomine alimentorum. Annotat.1.§.4. num.25.26. 26

Patronus perdit ius alimentorum propter ingratitudinem. Quid in ingrato pænitente. Annot.1. §.4.num.27. 26

Patronus quando dicatur ad inopiam vergere, vt ei alimenta debeantur, vbi quid probandum An.1. §.4.n.28.29. 26.27

Patrono habenti vnde alimentare poſſit, non tenetur eccleſia vt religioſo. Quid in equite Hieroſolimitano. A.1.§.4.n.30.36. 27.28

Patrono non debentur alimenta ceſſante inopia. Quid in ſemper inope. An.1.§.4.n.31.32. 27

Patronus, quando dicitur inops remittitur arbitrio iudicis, quid in clara inopia. An.1.§.4.n.33. 27

Patrono debentur alimenta ex ſuperfluis ad eccleſiæ neceſſitatem. An.1.§.4.n.34. 28

Patrono debentur alimenta detracto victu beneficiati, etſi habentis patrimonium, non tamen aliud beneficium. Ann.1.§.4.n.35. 28

Patrono ſpecie, an in æſtimatione præſtanda alimenta, & quo tempore. Annotation.1.§.4. num.37. 28

Patronus vt habeat alimenta non debet eſſe otioſus. Ann.1.§.4.n.38. 28

Patrono pro alimentis actio, an iudicis officium competat. An.1.§.4. num 39. 28

Patrono iuxta perſonæ qualitatem ſunt alimenta præſtanda. An.1.§.4.n.40. 29

Permutationes beneficiorum coram ordinario, quæ permittantur. Annot.4.§.1.n.16. 87

Permutationis cauſa, vtilitas, vel neceſſitas eccleſiæ. An. vtrunque copulatiue, n.17.18. 87.88

Permutantium vtilitas, ſufficiens cauſa permutationis. ib.n.19. 88

Permutatio beneficiorum admittitur, ſi habeat requiſita, & quæ ib.n.20. ib.

Permutationem beneficiorum, etiam vicarius admittere poteſt. An inferior non habens iuriſdictionem epiſcopalem, vel quaſi. ibid.n.21.25. fol. ibidem.

Permutantes beneficia diuerſarum diœceſum, vtriuſque ordinarij conſenſu opus habent. ib.n.22. ib

Permutationi, quando capitulum, ſede vacante, conſenſum præſtare poſſit. ib.n.23. ib.

Permutationi conſenſum præſtare interdicitur capitulo, non acceptare reſignationem. Quid ſi permutatio cepta coram epiſcopo. ibidem num. 24.25.

Permutationi beneficij reſeruati ordinarius conſenſum præſtare non poteſt. ib.n.26. ib.

Permutationi beneficij de iurepatronatus conſenſus etiam patronorum accedere debet. Quid ſi patroni ignorent, vel nolint conſentire. ib.n.27. ib.

Permutationi conſenſus ordinarij accedere debet præuia cauſæ cognitione. Quæ, an præſumatur. ibid. n.28. 89

Permutationis cauſa ſtante, ſi conſenſu neget ordinarius, eſt locus appellationi. ib.n.29. ib.

Permutationi non puræ, & ſi aliqualiter, conſenſum ordinarius præſtare non poteſt. ib.n.30. ib.

Permutantibus inæqualia, poteſt epiſcopus ex officio mandare vni penſionis ſolutionem, id tamen peti non poteſt. ibid. n.31. 90

Permutationi beneficij, cum beneficio, ſolum epiſcopus conſenſum præſtat. ib. n. 32. ib.

Permutatio inter duos permittitur, & damnatur triangularis, vel quadriangularis. ib.n.33. ib.

Permutanda ſunt beneficia propria, ſaltem in quæ ſit ius, dummodo per alium non ſit capta poſſeſſio. ib. n.34. ib.

Permutanda beneficia renunciantur coram ordinario, cum conditione permutationis, quæ effectum nō ſortitu, quomodo recuperētur. ib.n.35.36. ib.

Permutationis perfectioni non ſufficit admiſſio reſignationis, ſed requiritur collatio cum litteris executis per poſſeſſionem. ib. n.37. ib.

Permutatio fraudolenta eſt nulla, vt eſt beneficij magni redditus, cum beneficio parui. ib.n.38. 91

Permutantium fraus, an ceſſet auctoritate ſuperioris. Cui noceat, ex quibus præſumatur, vel excludatur. ib.n.39.40. ib.

Permutari, an poſſit beneficium vnitum, remiſſiuè. ib.n.41. ibid.

Permutātium, ſi alter decedat ante reſignationē alterius quid, & quid ſi non infra 20. dies 16. num. 42. 43. ib.

Permutans vtrūq; beneficiū, abſq; incōpatibilitate retinet, vſque dum alter adimpleat. ib.n.44. ib.

Permu-

permutatio beneficij, ad cuius titulum quis eſt promotus inualidatur, ſi de eo non fiat mentio ibid. num. 45. ib.
permutans ſimplex cum curato beneficio, ſe examini ſubijcere debet. ib. n. 46. 92
permutare compelli poteſt beneficiatus, niſi per coadiutorem velit inſeruire ib. n. 47. ib.
permutationem perficere promittens coram ordinario, an ad id compelli poſſit affectiue. ibidem num. 48. 49. ib.
permutandi pactum eſt licitum, licet alia pacta in ſpiritualibus illicita ib. n. 50 ib.
permutandi voluntatem ſignificare, an paciſci de permutando licitum. ib. n. 51. 52. ib.
permutare poteſt quis beneficium curatum in fine anni, conceſſi pro ſuſceptione ordinum, licet tempus non ſufficiat. ib. n. 53. ib.
permutationi prebendarum inter canonicos conſentire debet epiſcopus, non ſic prædiorum præbendalium. ib. n. 54. 93
permutationem factam reſcindere, an poſſit epiſcopus prætextu læſionis. Læſio in fieri fugienda. ib. num. 55. 56. ib.
permutatio reſindenda, ſi decepta ſit eccleſia. ibid. num. 57. ib.
permutantibus, & reſignantibus coram ordinario, quid adimplendum. ib. n. 58. ib.
publicandi tempus conceſſum reſignantibus, vel permutantibus coram Papa ib. n. 59. ib.
publicatio in quibus eccleſijs facienda, & quomodo ib. num. 60. ib.
publicationis inſtrumentum, executori præſentandũ, ad hoc vt ille poſſeſſionẽ cõcedat. ib. n. 61. ib.
publicatione ommiſſa, quæ pœna ſequantur. ibidem num. 62. 94
publicationis defectu, beneficium vacans, quomodo impetrandum. ib. n. 63. ib.
publicatio à permutantibus coram ordinario, intra quantum tempus facienda, & admittenda reſignatio. ib. n. 64. ib.
publicationem, & reliqua iuxta Bullam Gregor. ſi ommittant ordinarij, quid ſequatur. ib. n. 65. ib.
publicatio qualiter fiat, & vbi an ſufficiat, quod fiat in choro. An extra eccleſiam. ib. num. 66. 67. 69. ib.
publicatio feriato die, an feſtiuo faciẽda. ib. n. 68. ib.
publicatio, an in nocte Natiuitatis Domini fieri poſſit. ib. n. 70. 95
publicatio ex bulla, eſt facienda ante poſſeſſionem, quod non ſeruatur ib. n. 71. ib.
publicationum reſignationum, & ceſſionũ tempus, quod coram Papa, & quod corã ordinario. An impedito currat, & à quo die. ib. n. 72. 73. ib.
publicatio extra tempus nulla, niſi concedatur reſtitutio, & qualiter. Quæ non poteſt ab ordinario. ib. n. 74. 75. 76. ib.
publicatio ante expeditionem litterarum nullo modo facienda ib. n. 77. ib.
publicatio, an facienda, ſi reſignatio nota ſit populo. ibidem num. 78. ibid.
publicatio in quibuſcunque permutationibus reſignationibus, & ceſſionibus facienda. ibid. num. 79. 96
publicatio in ſimplici reſignatione, coram ordinario facienda, & in nullis, ib. n. 80. 81. ib.
publicatio facienda ab impetrante beneficium, ob non factam publicationem. ib. n. 82. ib.
publicatio in quibus caſibus non neceſſaria, & ſufficit ab alterutro fieri. ib. n. 83. 84. fol. ib. & 97
publicatio non facienda ob reſignationem beneficij quod fuit vnitum. ib. n. 85. 97
publicatione ommiſſa, beneficium vacans, quomodo impetretur. Et quando excuſet impedimentum ib. n. 86. 88. 97
publicatio ſeruanda iuxta bullam Greg. ib. n. 87. ib.
parochialis collata preter, vel contra formam concilij, nec dari, nec retineri poteſt. Annot. V. §. 2. num. 2. 109
patronus ad parochialem in conſcientia tenetur præſentare digniorem Annotation. V. §. 2. nu. 7. fol. 110
permutatio beneficiorum curatorum, non exigit examen per concurſum. Vide quando examen requiratur. ib. n. 29. 113
patroni ad parochialem quando nominant, quando præſentent, & conuincitur error Roch. ibidem num. 39. 114
patroni ordinario negligente inſtituere ad parochialem intra duos menſes, quid agant. ib. num. 40 fol. 115
præſentari, an poſſit minor 14. annis pendente ſupplicatione diſpenſationis. Ann. VI. §. 1. nu. 8. fol. 121
præſentari, an poſſit proximè clericandus. An. VII num. 12. 13. 129
præſentatio laici qualiter valere poſſit. Ann. VII. num. 15. 130
prouiſus in actu prouiſionis, debet habere qualitatem requiſitam in fundatione. ibidem num. 27. fol. 132
penſionario habitum non geſtanti, an penſio denegari poſſit. ib. n. 33. ibid.
prouiſorum ſimul tempore primus acceptãs præfertur, licet ſecundus in apprehenſione poſſeſſionis, ſi nulli ſuffragetur poſſeſſio, præfertur prouiſus à Papa. Annotation. IX. num. 11. 12 fol. 145
prouiſorum ſimul, poſſidens prefertur. ibidem num. 14. 146
poſſeſſio beneficij requirit corporalem inductionem, nec ſufficit inueſtitura epiſcopi, niſi in conſpectu beneficij ib. n. 15. 16. ib.
poſſeſſio beneficij probari poteſt per anuli, vel clauium traditionem. ib. n. 17. ib.
poſſeſſio beneficij apprehendenda in conſpectu altaris, & eccleſiæ, niſi aliqua obſtent, & quæ. ib. n. 18. ib.
poſſeſſio beneficij aliquando per aſpectum pinnaculi

& ſimiliter capi poteſt, & tunc agere poteſt poſſeſſorio eam ſic acquirens. Et in præiudicium impedientis habetur pro capta. Ann. IX. n. 19. fol. 146. n. 20. 21. 147

poſſeſſio generaliter capienda per corporalem inductionem, & qualiter. ib. n. 22. ib.

poſſeſſio canonicatus, vel dignitatis qualiter apprehenda. ib. n. 23. ibid.

poſſeſſio canonicatus, quando capitulariter capta dicatur, quid ſi aliqui non interſint. ibid. num. 24. 25. ib.

poſſeſſio canonicatus valida, & ſi capitulum ad alia congregetur, quid ſi congregetur pro miſſa. ibid. num. 26. ib.

poſſeſſio canonicatus non capitulariter, nulla quid ſi iniuſte capitulum denegaret poſſeſſionem. ibid. num. 27. 28. 148

poſſeſſio canonicatus, vel dignitatis exigit, quod apprehenditur, in propria ſede. ibidem n. 29. ibidem.

poſſeſſio canonicatus capitur per traditionem ſtalli in choro, & loci in capitulo, immo per deambulationem, & ſeſſionem in choro ibidem numero 30. ib.

poſſeſſione capta canonicatus, vel dignitatis, cenſetur, & annexorum, niſi ſint duæ principales eccleſiæ vnitæ. ib. n. 31. ibid.

poſſeſſio, quorum bonorum intelligatur capta per poſſeſſionem beneficij. ib. n. 32. ib.

poſſeſſionis beneficij traditio ſpectat ad executorem Papæ, vel ad apiſcopum, eiuſque vicarium. ib. num. 33. ib.

poſſeſſionis traditio à Notarijs Apoſtolicis in praxi perficitur; fieri inſtrumentum tamen poteſt, etiam à Notario Regio ſi alia perſona det poſſeſſionem. ib. n. 34. 35. ib.

poſſeſſionem capere in Regno debet prouiſus per medium Nuncij, & qualiter. Annotation IX. num. 36. 149

poſſeſſio capi nequit propria auctoritate, & reuocanda ſi iuſſit, alias erit intruſio. ibid. nu. 37. ibidem.

poſſeſſio capi poteſt per procuratorem, vbi an requiratur ſpeciale mandatum. ibidem num. 38. ibidem.

poſſeſſio, an denuo capienda, ſi prouiſus ab ordinario à Papa; ad quem ſpectare aduertit, impetret. ib. num. 39. ibid.

poſſeſſionem non capiendam ſine ſcientia dominorum ſecularium ex ſtatuto, an ſtatutum valeat remiſſiuè. ib. n. 40. ibid.

poſſeſſionem impedientes, etiam ſub prætextu, quas pænas incurrant. ib. num. 41. 150

poſſeſſionis inſtrumentum, vbi qualiter conſcribendum. ib. n. 42. ib.

poſſeſſionis captura, quando attentata dicatur, & quomodo hodie non poſſit capi, ex ſola ſignatura. Vbi contrafaciens, quas pænas incurrat. Et intra quod tempus ſit capienda poſſeſſio ibid. num. 43. 44. ib. 45. 151

penſionis materiam, qui DD. examinent. Ann. XI. §. 1. num. 1. 163

penſio quid ſit, & quare ſic dicta ib. n. 33. 164

penſio quomodo imponitur à Papa, ſine cauſa, & ſine conſenſu Titularis. ib. n. 4. ib.

penſionem, an poſſit imponere legatus, & in quibus beneficijs. An epiſcopus. ib. num. 5. 6. ib.

penſionis reſeruationis cauſa, quæ ib. nu. 7. 165

penſionis ad reſeruationem qualiter requiratur conſenſus, & quando illi denegari ſoleat. Et quomodo debeat eſſe derogatio. An requiratur conſenſus patronorum, ſi reſeruatur ſuper fructibus beneficij de iurepatronatus, vel ſaltem requiratur, quod fiat mentio de iurepatronatus in tali reſeruatione. Annotat. XI. §. 1. nu. 8. 9. 10. 11. 165

penſio reſeruatur ad fauorem clerici, non vero laici. & quid de facto clerico poſt reſeruationem. Solet quandoque reſeruari laico cum clauſula proximè clericando. Quid in hoc diſponat bulla Pij V. & quid de reputato clerico. ib. nu. 12. 13. 14. fol. 165. & n. 16. 166

penſio non reſeruatur ad fauorem clerici coniugati, vel bigami. ib. num. 15. 165

penſio non poteſt reſeruari ad fauorem clerici non habentis clericatum exequibilem, puta ordinati à non ſuo epiſcopo. ib. n. 17. 166

penſio, an poſſit reſeruari ad fauorem ſuſpenſi, vel excommunicati. Et quomodo inſordeſcenti non proſit clauſula abſolutionis in litteris Apoſtolicis apponi ſolita. ib. n. 18. 19. ib.

penſio, an reſeruari poſſit irregulari, an hæretici filio, vel nepoti. Et quid de hæreſi ſuſpecto. ib. num. 20. 21. 22. ib.

penſio non reſeruatur ad fauorem illegitimi in beneficijs à patre poſſeſſis, nec in caſu. Poteſt tamen pater transferre penſionem quam ipſe habet ad fauorem filij. Et quid ſi illegitimus habuit diſpenſationem ad ordines. ib. n. 23. fol. ib. & nu. 24. 25. 27. 167

penſio ſuper beneficio ſeculari, an poſſit reſeruari regulari. Et quid inter milites regular. ib. n. 26. ib.

penſio an poſſit reſeruari ad fauorem minoris 14. annorum. ib. n. 28. 168

penſionis litteræ omnino neceſſariæ, alias exigẽs illam ſine eis perdit penſionem, etiam ſi pacta ſe adſtringeret Titularis ad ſoluendum ante expeditionem litterarum, & etiam, ſi poſt expeditis litteris de nouo promitteret ſoluere, dũmodo per concludentiſſimas probationes probetur exactio ibid. n. 29. 30 31. 32. ib.

penſionis litteræ, quomodo dicuntur expeditæ. ib. num. 33. ib.

penſio exacta ante expeditionem litterarum ſaluatus ſi fuit reſeruata cum clauſula ſignatura ſufficiat. ibid. num. 34. ibid.

penſionis retentionis litteræ cum epiſcopatu omnino expediendæ, & intra quod tempus. ib. n. 35. ib.

penſio-

Penſionis in reſeruatione, eſt facienda mentio alterius ſuper eodem beneficio reſeruatæ, alias ſecunda eſt nulla ipſo iure, quod intellige ſi prima eſt valida, & ſi plures ſunt ſufficit omnes exprimere genericè. ibid. num. 36.37.38. 169

Penſio vſque ad quam ſummam reſeruari poſſit. Quid in curatis, & epiſcopatibus ibidem num. 39.40. ibid.

Penſione non poteſt graui parocchialis, niſi in eo, quod excedit ducatos centum, iuxta valorem ducatorum loci beneficij. Quod diſpoſitum eſt non ſolum in fauorem Rectoris, ſed cuiuſuis curati. Qui ducati centum debent eſſe liberi. Et à quibus oneribus. Et de quo tempore ibidem num.41. fol 169. & num.42.43.44.45 47. & ſequentibus. 170

Penſio impoſita ſuper parocchiali, vbi non remanent centum pro curato eſt valida, ſi verus valor eſt expreſſus Papæ. ibid. n. 46. 170

Penſio impoſita ſuper parocchiali, vel epiſcopatu, quæ non facit remanere centum pro Rectore, vel mille pro epiſcopo, quando ſit nulla, & quando reducenda, & quid ſi penſio ſit porrum exceſiua. ibid. n.47. fol.170. & n.48.49. 171

Papam ſemper velle ſaluare intereſſe partis præſumendum eſt. Annot. XI. §.1. n.66. 173

Penſionis gratia purè facta, non indiget iuſtificatione literarum. ib. n.71. 174

Penſionis ſolutionem denegans ante iuſtificationem clauſulæ, dummodo, *non dicitur periurus. ib. num.72.* ib.

Penſionarius vigore clauſulæ dummodo omnes, *&c. non obtinet, verificando vnam tantum penſionem non excedere tertiam partem. ibid. num.77* 175

Penſionarius, à quibus oneribus ſit liberus vigore clauſulæ liberum *&c. Et quid ſi non adeſt talis clauſula in reſeruatione. Quando Papa dicitur derogare dictæ clauſulæ. An. XI. §.2. n.1.2.* 178

Penſionarius, an teneatur contribuere ad expenſas quas facit Titularis pro defenſione tituli. ib. num.3. ibid.

Penſio, an reſeruari poſſit in quota fructuum, & an alternatiuè, vbi in alternatiuis, cui competat electio, & an ſemel facta, poſſit variari. ibid. num.16. 17. 180

Penſio reſeruata ſuper fructibus, non extenditur ad diſtributiones quotidianas. Quid ſi fructus omnes conſiſtant in diſtributionibus quotidianis, vel aliud ſuadeat natura ſubiectę materiæ. ib. num.18. 19. 180

Penſio eſt ſoluenda per capitulum, quod curatus eſt fructus in abſentia canonici, nec valet conſuetudo in contrariam. ib. n.20. 181

Penſionarius agens ad penſionem tenetur probare quod extant tales fructus, qui non ſunt diſtributiones. ib. num.21. ib.

Penſio quando dicatur poſita ſuper incertis. ibidem num. 22. ib.

Penſio eſt ſoluenda in pecunia debita, & quid ſi eſt pecunia illius. Quid in penſione ſoluenda Romę, vel extra ibid. n.26. 27. 182

Penſio ſimpliciter reſeruata in ducatis, vel ſcutis de qua ſpecie ſit ſoluenda. Quid ſi facta ſit, aliqua ſolutio, & quid ſi per ignorantiam. ibidem num.28.29. ib.

Penſionis ſolutio in alia ſpecie monete, quam debitæ, quando præiudicet in futurum ib. n.30. ib.

Penſio quomodo ſoluenda, quando valor monetæ fuit alteratus. Vel quando ducatus de camera recepit augumentum. ib. num.31. fol. ibid. & num.32 183

Penſio eſt fauorabilis, ac onus reale omnino ſoluendum, & penſionario competit hypotheca ſuper fructibus, poteſt pro illa agere contra ſucceſſorem. Etiam actione perſonali. ib. n.33.34.35. fol. ib. & num. 36. 184

Penſio, an debeatur, fructibus non perceptis. ibid. num.36. ib.

Penſionis ſolutio de terminis præteritis quomodo facienda per ſucceſſorem, cui fuerunt intimatæ litteræ reſeruationis, & quomodo dictæ litteræ ſint intimandæ. Hæc intimatio requiritur pro declaratione incurſus cenſurarum, ſecus pro mãdato exequutiuo. Cautela, quando ſucceſſori non fuerunt intimatæ litteræ. Contra eiuſdem poteſt procedi ad cenſuras ſine tali intimatione, ſi notitiam habuit de litteris reſeruationis. ib. n.38. 39.40.41. 184

Penſionem ſoluendam per ſucceſſorem, quando factæ fuerunt diligentiæ contra prędeceſſorem, quomodo intelligatur. Quid ſi fuerit impeditus agere penſionarius cõtra prędeceſſorẽ, & an de impedimento requiratur proteſtatio. Diligentias fuiſſe factas validas, & iudicialiter, etiam ſi agat ad regreſſum. ib. n.42. fol. ib. & num.43. 44.45. 185

Penſionarius pro penſionibus prętеritis poteſt agere contra prędeceſſorem, vel hęredes, & contra ſucceſſorem ad eius electionem, ſed conſultius agit contra ſucceſſorem, qui poteſt repetere à predeceſſore, vel eius hęrede quod coactę ſoluit.

Nec tenetur ſoluere, niſi quatenus remaneat congrua pro ipſo ib. n.46. 47. fol. ib. & n.48. 186

Penſio reſeruata ſuper pluribus beneficijs, quomodo ſoluenda ſi diuidantur, de hoc latius. ib. nu.49. fol. ib. §.3. infra hac annotat.

Penſio ſuper fructibus Canonicatus reſeruata, à quo ſoluenda ſi optetur prębenda. ib. n.50. ib.

Penſio quo loco ſit ſoluenda. ib. n. 51. ib.

Penſionis in cauſis, quomodo procedendum per exequutorem, quomodo contra eum, qui penſioni conſenſijt. Et quomodo contra ſucceſſorem. ib. n 52.53. fol. ib. & n.54. 187

Penſionarius exiſtens in quaſi poſſeſſione exigendi, non poteſt per executorem impediri quin exigat, etiam virtute ſolius ſupplicationis ſignatę ibid. num.55. 187

Digitized by Google

Penſionarius conſtituitur in quaſi poſſeſſione exigendi per vnicum actum exactionis, etiam factum metu cenſurarum, niſi adſit proteſtatio in contrarium. Quid per exactionem modicæ partis termini penſionis. Quid per ſolutionem factam per prædeceſſorem, vel reſeruatarium fructuum, vel ſequeſtratarium, aut œconomum ſede vacante. ib. num. 56.57.58.59. fol.187. & num. 60. 188

Penſionarius quando conſtituatur in quaſi poſſeſſione exigendi per ſolutionem factam ab alio nomine Titularis. Et quando per mandatum datum ad ſoluendum. ib. n. 61, 62. 188

Penſionarius quomodo debeat probare exactionem ad hoc, vt dicatur in quaſi poſſeſſione exigendi, & an per confeſſionem prædeceſſoris. Quando per quietantias. Quando per cedulam Bancariam, & partitam Banci. ib. n.63.64. ibid, & num 65. 189

Penſionarius quomodo teneatur citare Titularem in cauſa penſionis, & Titularis quas exceptiones opponat. Et quid ſi illas iuſtificauit poſt ſolutionem, an repetat ſolutum. ibidem nu.66. 67.68. ib.

Penſionarius non iuuatur beneficio cap. Odoardus de ſolut. ibid. n.69. ib.

Penſionis in cauſa, quando, & quomodo procedendum ad excommunicationem. An in ſubſidium. An in tali cauſa detur appellatio, & quid ſi exequutor excedat modum in exequendo. Et quando dicatur excedere ibid. num.70.71. fol. ib. & num.72.73.74. 190

Penſionis in cauſa, qualis requiratur libellus. ibid. num.75. ib.

Penſio, an veniat appellatione beneficij. An de ea ſit facienda mentio in impetratione alterius beneficij. An ad eius titulum poſſit quis promoueri ad ſacros ordines. Contra transferentes penſionem per confidentiam, non habent locum pœnæ, de quibus in conſtitutionibus Pij IV, & Pij V. ib. n. 80.81,82.83. 191

Penſionarius, qua in ætate debeat eſſe conſtitutus. An gaudeat fori priuilegio, ſi ſine habitu, & tonſura clericali incedat. Annotat. XI. §.2. n. 84.85. 192

Penſionarius tenetur recitare officium paruum B. Virginis, ſatisfacit tamen ſi recitet tantum Officium diuinum, & quid ſi penſio reſeruata ſit ad commodum alterius. ib. n. 86. ib.

Penſiones, an faciant incompatibilitatem. ibidem num.87. ib.

Penſio, an reſeruari poſſint ad fauorem illegitimi, qui cum diſpenſatione fuit admiſſus ad ordines. ib. nu.88. ib.

Penſionarius, an faciat ſpolium. ib. n.89. 193

Penſionem, an poſſit habere inhabilitatus ad beneficia. ib. n.90. ib.

Penſionarius, an teneatur ad aliquod ſeruitium, vel reſidentiam. ib. n.91. ib.

Penſio eſt ſoluenda habitu reſpectu ad fructus, non tempus, & proinde tempus Natiuitatis Domini, & Sancti Ioannis, apponi ſolitum, eſt gratia commoditatis ſolutionis, non tamen requiritur, quia non ſit attendendum tempus fructuũ Quid ſi in litteris prius enuncietur terminus Natiuitatis Domini, an terminus Sancti Ioannis Baptiſtæ, ſit ſoluendus, maxime, ſi fructus non ſint collecti. Ann. XI. §.3. n.1. 2.3. 1 4

Penſio pro termino Natiuitatis Domini à quo ſoluenda ſi ſucceſſor Titularis per paucos dies antea, poſſeſſionem apprehendit, & pro termino Sancti Ioannis, à quo debetur, ſi paucos poſt dies completo termino moritur Beneficiatus. ib. nu.4. ib, & n.5. 195

Penſio, quando dicatur anticipata, & quando poſticipata, ad finem cognoſcendi, quomodo ſoluenda inter ſucceſſorem, & prædeceſſorem, & quomodo inter prædictos ſit diuidenda ſolutio, ib. n. 6. 7. ib.

Penſio, an debeatur, & cui ſi fructus beneficij ſint collecti ante mortẽ Penſionarij. ib. n. 8. 195

Penſio, an ſoluenda quando perierunt, vel diminuti ſunt fructus propter inuaſionem hoſtilem, vel ſterilitatem. Et an ſterilitas vnius anni ſit compenſanda cum vbertate alterius. Quid faciendum, ſi diminuti ſunt fructus beneficij, & Titularis offerat conducere fructus beneficij pro maiori quantitate. ibid. num.9.10. fol. ibid. & num.11. 196

Penſio diminutis fructibus, eſt reducenda vſque remaneat congrua pro Titulari, & an ad hoc ſit habenda ratio incertorum. Et quæ dicantur incerta. ib. n.12.13. ibid.

Penſio morte, etiam ciuili extinguitur. Quid ſi reſeruata eſt in perſonam vnius, ad commodum, alterius, per cuius mortem extinguatur. ibidem num.14.15. ib.

Penſio per matrimonium extinguitur. Quid ſi eſt reſeruata pro ſeruitio. Et an per ſponſalia de futuro. ib. n.16. fol. ib. & n. 17. 18. 197

Penſio poteſt retineri cum matrimonio per diſpenſatum à Papa. Quid ſi contraxit cum corrupta, vel cum conſanguinea. Et an diſpenſatio intelligatur pro primo matrimonio. ibid. n. 19.20. ib.

Penſio adeo vacat per matrimonium vt poſt illud, nulla valeat tractatio inter Penſionarium, & Titularem, etiam ſi ante copulam mulier religionem petat, ib. n. 21. ib.

Penſio vacat per profeſſionem regularem, etiam militarem. ib. n. 22. ib.

Patres Societatis Ieſu retinent penſionem poſt tria vota. Ipſi patres laudantur, ib. n. 23. ib.

Penſio extinguitur per militiam, & ipſo iure, etiã ſi poſt militiam, ſtatim redeat ad clericatum. Penſionarius quando dicitur quis creatus miles. Fallit in clerico in Sacris, & qui incedit cum exercient tanquam clericis. Ann. XI. §.3. n.24. fol.197. & n.25.26.27. 198

Penſio,

Penſio,quando extinguatur per non delationem habitus , & tonſuræ clericalis . Quid ſi id factum ſit ob paupertatem , vel domi . ibidem num. 28. 29.30. 198

Penſio vacat per crimen hæreſis , & quando in filijs , & nepotibus hæreticorum . ib.n. 31. ib.

Penſio , quando vacet per promotionem ad epiſcopatum . Quid ſi fuerit per Papam diſpenſatum . Et quomodo , & quando de hac diſpenſatione ſint expediendæ litteræ Apoſtolicæ . Quid in permutatione epiſcoporum . ibidem num. 32.33 34.35. 199

Penſio , an vacet per auſpicationem ad papatum ib.n.36. ib.

Penſio extinguitur translatione . Quando poſſit liberè ceſſari , vel cedi . Quid ſi caſſatio vertat in præiudicium tertij . Et an ſemel caſſata poſſit iterum imponi per Titularem , vel declarari fuiſſe metu caſſatam . Quid ſi caſſatio fuerit facta ad fauorem alterius. ib.n. 37. fol. ib. & n. 38.39.40.41. 203

Penſio an poſſit vendi. An ſit fauorabilis, vel odioſa ib.n.42. fol. ib. & n.43. 204

Penſio reſeruata ſuper pluribus beneficijs , quomodo ſoluenda ſi diuidatur . Et quid ſi eſt reſeruata in ſolidum . ib.num.44.45. 204

Penſionem petens per procuratorem , tenetur probare ſuperuiuentiam . ib. n.46. ib.

Penſio , quando non admittat compenſationem. ib. num.47. ib.

Penſio à quo ſoluenda , ſi ſua culpa amittit fructus . Titularis . Et an preferatur alijs creditis . ib. n. 48. fol. ib. & n.49. 205

Pænitentiaria præbenda Theologiæ . vel Canonicum Doctori , qui ſit 40. annorum conferenda , qui cenſetur , dum inſeruit intereſſe choro , & qui materiam exagitent . Annotat. XII. §. 2. num. 1. 211

Pænitentiarius in cathedralibus ſolum iſtituendus ib. num.2. ib.

Pænitentiariæ inſtitutio praticatur cum aſſignatione præbendæ primo vacaturæ . ib.n. 3. ib.

Pænitentiariæ præbenda primò vacatura ſi aſſignetur, aſſignatio non habet locum in reſeruatis. ib. num. 4 212

Pænitentiaria inſtituitur addicendo onus alicui Canonicatui de conſenſu poſſidentis . ib n. 5. ib.

Pænitentiariæ inſtitutio ad epiſcopum abſque capituli conſenſu pertinet. ib. n.6. ib.

Pænitentiariæ collatio ad eum ſpectat , ad quem alias ſpectaret, & ſi ad inferiorem epiſcopo, epiſcopus nominat. ib. n.7. ib.

Pænitentiariam obtinens , an optare poſſit aliam præbendam. ib.n.8. ib.

Pænitentiariæ collatio , Theologiæ , vel Canonum Doctori ſcientiato facienda. ib. n.9. ib.

Pænitentiariæ collatio, fieri poteſt non habenti qualitates requiſitas in defectu ib.n. 10. ib.

Pænitentiariæ præbendam obtinens facultatem habet abſoluendi omnes de diæceſi ib. n. 11. 213

Pænitentiarius , an à reſeruatis epiſcopo , abſque alia licentia abſoluere poſſit , & an alteri ſubdelagare , ſi commiſſos caſus habeat, ibid. num. 12.13. ib.

Pænitentiariam obtinens poteſt compelli ad audiendas confeſſiones , vſque ad priuationem , & non petitus ſe exhibere . ib. n. 14. ib.

Pænitentiariam obtinens, dum inſeruit, diſtributiones etiam pro exequijs lucratur , non tamen ſi extra eccleſiam, vel in confeſſionario confabuletur . Quid de alijs canonicis . ib. n. 15.16. ib.

Pænitentiariam obtinens , quibus temporibus ad inſeruiendum paratus eſſe debet, non tamen maiori reſidentia obligatur . Annotat. XII. §. 2. num. 17. 214

Penſiones , & fructus beneficij pari paſſu ambulant. Ann. XVI. §. 2. n. 37 279

Polluto in cæmeterio non ſunt ſepelienda corpora, non tamen exhumanda poſt factum , niſi ſint excommunicati, vel interdicti Annot. XVII. §. 2. num. 29. 293

Profanatæ eccleſiæ locus non eſt alienandus , niſi cum aſſenſu Apoſtolico . Annot. XVIII. §. vnico . num. 32. 300

Profanari tunc demum debet eccleſia , ſi aliter reparari nequit etiam ommiſſione ſacrificiorum . ib. num. 33. ib.

Profanari , & transferri debet eccleſia, impoſito onere Beneficiato , vt in Matrice celebret , ibi erecto altari, cum eadem inuocatione ib.n.34. ib.

Procuratio viſitatori danda debet eſſe moderata . Annot. XXIV. §. 2. n. 11. 366

Procuratio non exigenda vbi de conſuetudine non præbetur. ib. num. 12. ib.

Procuratio non exigis ab eccleſijs pauperibus. ib. num. 13. ib.

Procuratio non exigis ab eccleſijs dependentibus , & vnitas Religioni Hyeroſolimitanorum ibid. num. 14. ib.

Procuratio non exigis ab hoſpitali niſi habeat eccleſiam vnitam. ib. num. 15. ib.

Procuratio non exigis niſi effectiuè fiat viſitatio . ib. num. 16. ib.

Parochus in iudicio non tenetur probare ſibi competere decimas, & contrariam ſpectat allegantis probare , & in poſſeſſorio, ex ſola iuris aſſiſtentia obtinebit . Niſi hæc iuris aſſiſtentia redderetur vacanda. Et quando reddatur turbida. Annot. XXVII. §. 1. n. 18.19.20.21. 388

Parochus non habet iuris aſſiſtentiam percipiendi decimas in diæceſibus , in quibus parochiæ non ſunt diſtinctæ , nec ex prædijs , quę non ſunt intra certam parochiam . Nec in decimis debitis epiſcopo ibid. n. 22. fol. 388. & n. 23.24. 389

Parochus quomodo incedat in exequijs , & quo loco , & quomodo faciat officium , quid ſi cadauer ſepelitur in eccleſia regularium , vel eccleſia exēpta A. XXXI. §. vnic n. 35.36.37.39. 456

Parochus

paroebus an poſſit prohibere vſus aliarum calcitrarum iu negotijs, vel plus exigat ab exteris per iure funeris, vel an poſſit à pauperibus. ibid. num.43.44. ib.

R

REſeruationis beneficiorum materia tex. cap. preſ. de prebend. & dignitatibus iu ſexto. Et qui DD. eam exagitent. Ann. 2. §. 1. n.1. 30

Reſeruationis materia per Tex. cap. præſent, diuiſ. iu quinq; pare. Ann. 2. §.1. n.2. 31

Reſeruata ſunt beneficia morientium iu curia, vel extra ad duas dietas ſi nou habeat incolatum, ſiue cancellaria, & audientia ſit ſine Papa, ſiue Papa ſine illis. Ann. 2. §.1. n.6. 31

Reſeruatio ob vacationem in curia tanquam inſerta in corpore iuris multum priuilegiata. An.2. §.1. num.11. 32

Reſeruationes aliæ, an ſint inſertæ in corpore iuris Ann.2. §.1. u.13. 33

Reſeruatio inducitur ob curialitatem, propter beneficia in Vrbenam pro alijs ſufficit, quod ibi contingat vacatio. Ann.2. §.4. n.15. 33

Reſeruatum non eſt, vacatione in curia beneficium non curialis originem, vel domicilium in curia habentis. Ann.2. §. 1. n.16. 33

Reſeruatio ob vacationem in curia, an ex eſtrauaganti prima de præbendis curat poſt menſem Ann.2. §.1. n.19. 34

Reſeruatio ob vacationem in curia non habet locum in parocchialibus, ſed Apoſtolica vacante. Annot.2. §.1. u.20. 34

Reſeruatio ob vacationem iu curia non habet locum in Abbatijs, & alijs beneficijs regularibus. Ann 2. § 1. n. 21. 35

Reſeruatio ob vacationem in curia nou habet locum in iurepatronatu laicorum, ſolet tamen occaſionaliter derogari. Quare non habeat locum. Quid in iurepatronatus, ex iure ſingulari, vel priuilegio. Ann.2. §.1. n.22.23.24. 35

Reſeruatum dicitur patronis iuſpatronatus, etſi illud conferat Papa abſque expreſſa derogatione. Ann.2. §.1. n.25. 35

Reſeruatum dicitur Eccleſiaſticus iuſpatranatus, ob vacationem in curia. Quid nam tale. Quid in poſſeſſo pro medietate, vel duabus partibus ab eccleſia. Aun. 2. §.1. n.26. 27. 35.36

Reſeruatum non eſt ob vacationem in curia iuſpatronatus laicorum, quoad præſentationem, an idem, quoad inſtitutionem, & qualiter debeas eſſe quæſitum iuſpatronatus. Annotat. 2. §.1. num.28.29. 36

Reſeruantur beneficia Papæ de quibus fit mentio in extrauag. ad regimen & extr. execrabilis de præbendis. Ann. 2. §. 2. n.1. 39

Reſeruata num ſint beneficia, protbonotariorum etiam creatorum allegatis. Annotation 2. §. 2. num.3. 39

Reſeruantur beneficia promotorum ad patriarchatum, Archiepiſcopi, epiſcopat. &c. quid ſi reſignentur ante acceptatam dignitatem. An. 2 §.2. n.4.5. 39

Reſeruatio non habet locum cum electis iu epiſcopos Titulares Ann.2. §. 2. n.7. 39

Reſeruantur beneficia vacantia, ob depoſitionem, priuationem, &c. auctoritate Apoſtolica factas. Ann.2. §.2. n.8. 40

Reſeruantur Papæ beneficia vacantia ob conſecutionem aliorum ab eadem Sede Apoſtolica. Quid in incompatibilibus, in collatis ab ordinario Ann.2. §. 2. n.9. 10. 40

Reſeruantur Sedi Apoſtolicæ beneficia, de quibus fuit facta electio, vel poſtulatio iu concordia, ſeu diſcordia electi, vel poſtulati, deinde irritata. Ann.2. §.2. n.13. 40

Reſeruantur beneficia vacantia per aſſecutionem ſecundi incompatibilis. Ann.2. §.2. n.14. 40

Reſeruationes prædictæ renouantur in prima regula cancellariæ, vbi circa officiales diſponitur, & ſi tales eſſe deſierint. Annotat.2. §. 2 num. 15. 40

Reſeruantur Sedi Apoſtolicæ ex reg. P. cancellariæ beneficia collata contra decreta Tridentini. Annot. 2. §.2. n.16. 40

Reſeruatur Papæ beneficium curatum, collatum abſque concurſu, non tamen in præiudicium collatoris; non culpam habentis. Annotat. 2. §. 2, num.17. 41

Reſeruantur Papæ, Patriarchales, Primatiales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales Eccleſiæ ex 1. part. Reg. Cancellar. Quid in iurepatronatus Regis. Et quid in monaſterijs certam redditumm quantitatem habentibus. Annotation 2. §. 2. num.19. 41

Reſeruantur Papæ beneficia vacantia collatoris Sede vacante, vſque ad poſſeſſionem adeptam noui conferre poteutis. Ann.2. §.2. u. 20. 41

Reſeruantur Papę beneficia vacantia, ſede Epiſcopali vacante. Quid ſi epiſcopus cum capitulo, vel alio ſocio, & quid ſi conferendum ad conſilium alterius. Ann.2. §.2. n.21 22. 42

Reſeruantur Papæ beneficia, quomodocunque vacet, ſedes vſque ad poſſeſſionem adeptam, niſi per epiſcopum ſtet quin capiat. Annotation 2. §. 2. num.23. 42

Reſeruantur Papæ omnes dignitates poſt Pontificales in Cathedralibus, & principales in collegiatis, vide quæ Ann.2. §.2. u.24. 42

Reſeruantur dignitates, & ſi ſimplicem habeant prebeminentiam abſque iuriſdictione. Annot.2. §.2. n 25. 42

Reſeruatur in cathedrali maior, & principalis in collegiatis, vide quæ Annot. 2. §.2. n. 24. 42

Reſeruantur dignitates, & ſi ſimplicem habeant præbeminentiam abſque iuriſdictione. Annot 2. §. 2. n.25. 42

Reſeruatur in cathedrali maior, & principalis in collegiata. Quid ſi plures in dubio de maioritate, & principalitate, vbi quid maioritas ex nomi-

Digitized by Google

nomine conſideretur. Quid ſi dignitas vna ſit. Ann.2.§.2.nu.26.30.fol.42. 46

Reſeruantur primæ duę dignitates in cathedrali, vel collegiata ſi pares ſint. Annotat. 2. nu.29. 30. 46

Reſeruantur Papę prioratus, præpoſituræ, & aliæ conuentuales dignitates, & præceptoriæ generales, non tamen militiarum. Anuotot. 2. §. 2. num.31. 46

Reſeruantur prioratus conuentuales tanquam venientes ſub nomine dignitatis, quid in clauſtralibus. Annot. 2. §. 2. num.32. 46

Reſeruantur beneficia familiarium Papæ, & commenſalium Cardinalis cuiuslibet, qui tales quid in familiari Papæ ex priuilegio Annotat.2.§.2. num.33.34.35.36. 46.47

Reſeruantur beneficia multorum officialium curiæ, & palatij Apoſtolici. Annot.2.§.2.n.37. 47

Reſeruatio quando inducatur ex familiaritate. Annotat 2.§.2.num.38. 47

Reſeruantur beneficia familiarium Papæ; etſi vacens in curia. Quid in familiari, familiaris. Annotat.2.§.2.n.39.40. 47

Reſeruantur beneficia familiarium obtentu, tam ante, quam poſt familiaritatem. Annot.2.§.2. num.41. 47

Reſeruatio ex familiaritate non oritur cum his qui non habent victum vt ſeruant. Quid in Vicarijs Cardinalium. Quid in Vicario olim commenſuli. Annot.2.§.2.num.44.45.46. 48

Reſeruantur ex quartu regul. cancell. beneficia collectorum, & vnicorum ſubcollectorum cameræ Apoſtolicæ, quæ tunc obtinebant, vel ius ad illa. Quid ſi abſque iure. Annotat.2.§.2. num.47.48. 48

Reſeruatio beneficiorum ob officium collectoris, an per ſolam deputationem ad officium oriatur. Anu.2.§.2.num.49. 48

Reſeruationis effectus oritur ex electione ad colligendos fructus cameræ Apoſtolicæ. Quid in collectore decimarum, & taxa. Annot.2.§.2. num.50. 49

Reſeruantur beneficia quoruncunque. Correctorum in ſubcollectoribus vero requiritur vnicitas. Vbi quid ſi primo, ſecundus addatur, vel duplex ſit ſubcollector in ciuitate, & diœceſ. Annotat.2.§.2.n.51.52.53. 49

Reſeruantur beneficia vtriuſque ſubcollectoris ſi ſecundus conſtituatur, abſque mentione primi. Annot. 2.§.2.num.54. 49

Reſeruationis effectus habetur ex vnicitate præſumpta ſubcollectoris. Annot.2.§.2.n.55. 50

Reſeruata non ſunt beneficia plurium collectorum deputatorum à Cardinali potente deſignare plures collectores, & ſubcollectores. Anuotat.2. §.2.num.56. 50

Reſeruantur beneficiu vnici ſubcollectoris, & ſi in Diœceſ. ſit collector. Quid ſi ſubcollector, ſubcollectorem habent. An.2.§.2.num.57. 50

Reſeruatio, vt habeat effectum, quomodo probanda facultas collectoris, vel ſubcollectoris. An.2. §.2.n.58. 50

Reſeruatio, vt habeat locum collectores conſtituẽdi cum Iuriſdictione. An.2.§.2.n.59. 50

Reſeruantur ex regula 5. Cancellariæ Beneficia Curialium vbicunque decedentium, dum Curiam inſequuntur, quando dicatur Curia transferri. An.2.§.2.n.60.61. 50

Reſeruantur Beneficia Cubiculariorum, & Curſorum Papæ. quod in cubicularijs honoris tantum. An.2.§.2.n.62.63. 50

Reſeruantur ex 7. vel 8. regula Cancellariæ Beneficia S.Io. Lateranenſis Principis Apoſtolorum S.Mariæ Maioris de Vrbe. Quid de Beneficijs, quæ ſunt tituli Cardinalium abſentium. An.2. §.2.n.64. 50

Reſeruantur ex 8.vel 9. Regula Cancellariæ Beneficia, quæcunque vacantia in menſibus extra Martium, Iunium, Septembrem, & Decembrẽ, quod ſi Epiſcopus alternatiuam acceptauerit. Quomodo computetur menſis. Et à qua horu habeat initium An.2.§.2.n.65.66.67. 50.51

Reſeruatio an habeat locum, decedente Beneficiato in media nocte vltimæ diei. Diſtingue plures caſus hic. An.2.§.2.n.68.69.70. 51

Reſeruatio non habeat locum quantum ad conferendi, ſed quantum ad vacationis tempus. An.2.§.2.n.71. 51

Reſeruatio menſium non durat ſede vacante. ibid. n.72. ibid.

Reſeruatio menſium non habet locum in Iurepatronatu, quid in beneficio reſignato in manus ordinarij in menſe Papæ. ib.n.73.74. 52

Reſeruantur beneficiu Germaniæ ob crimen hæreſis vacantia, quid in collatis perſonis prohibitis. Annot. ibid. num.82.83.84. 53

Reſeruantur Papæ beneficia recepta per confidentiam. Quid ſi ſint de iurepatronatus. Ann.ib. num.85.86. 53

Reſeruantur Papæ beneficia parochialia collata præter, vel contra formam Tridentini*. ibidem num.87.* ib.

Reſeruatio ob non publicationem reſignationis non habet locum, ſi reſignatio fuit nulla. Quid ſi reſignatarius decedat intra tempus datum ad publicandum. ib.num.92.93. 54

Reſeruantur Papæ beneficia vacantia, ob non delationem habitus clericalis, irrationabilem tamen. num.97.98. 54

Reſeruata Papæ dicuntur beneficia, ad illum deuolluta. ib. n. 99. 54

Reſeruantur Papæ beneficia affectu, ob impoſitionem manuum illius, vbi quid ſi inutiliter impoſita. ib.num.100. ib.

Reſeruatio per appoſitionem manuum Papæ ceſſat per ſimplicem prouiſionem abſque poſſeſſione. ibid. num.101. 55

Reſeruatio, an ceſſet reſpiciendum tempus reſeruatio-

Digitized by Google

nationis, vel qualitas beneficii. ib. n. 102. ib.

Reſeruatio, an tollat etiam ordinario poteſtatem vniendi beneficia. ib. num 103. ibid.

Reſeruatio ſit ne fauorabilis, an odioſa deſtinguendum eſt. ib. num. 104. 105. ib.

Renunciationis cauſarum materia ad Text. capiti cum pridem de renunciatione, & ad Bullam Pij V. & qui DD. de ea Anno c. 14. §. 1. n. 1. 77

Renunciandi iuxta cauſa eſt debilitas. & ſenectus qui dicatur ſenex ib. n. 2. 3. 4. 78

Renunciatio ſenis ſeruitio habilis non admittenda. ibid. num. 5. ib.

Renunciatio valetudinarij admittitur, quis talis. ibid. num. 6. 7. ib.

Renuntiatio ab impedimentum, vel vitium corporis admittitur, ibid. num. 8. 78

Renunciandi iuſta cauſa eſt ignorantia. Quæ ſcientia requiratur in beneficiato. ib. n. 11. ib.

Renuntiare ob ignorantiam, an quis cogi poſſit, & quid de hac cauſa ignorantiæ. ibid. n. 12. 79

Renunciandi iuſta cauſa eſt conſcientia criminis, & qualitatis. ibid. num. 13. 79

Renunciatio ob crimen inducens ipſo iure vacationem, non admittitur, & quid in alijs ibidem num. 14. 79

Renunciatio beneficij ipſo iure vacantis, neque ſi fiat coram Papa, valet. ib. num. 15. ib.

Renunciandi iuſta cauſa eſt, ſi renuncians ſit crimine obnoxius, vbi quid pro hoc ib. n. 16. ib.

Renunciandi iuſta cauſa eſt irregularitas, & quæ. ib. num. 18. ib.

Renunciandi iuſta cauſa, eſt irregularitas ex homicidio. Vbi limita. ibid. nu. 19. ibid.

Renunciandi iuſta cauſa eſt odium plebis, vel capitales inimicitiæ. Quid ſi per ipſum ſtet quin concilientur. ib. num 20. 32. 80

Renunciandi iuſta cauſa, eſt ob ſcandalum ſe dandum. Quid in extrinſeco; & an beneficiatus ad hoc cogi poſſit. ibid. num. 21. ib.

Renuncians ob ſcandalum ſe dandum compenſandus alijs redditibus, quid in ſcandaloſe viuentibus, an locus ſit appellationi, & cui ib. n. 22. 23. 24. ibid.

renunciare debent Curatici, ſtomacho lanquidi, & imperiti ex verbis bullæ ſecundum DD. mentem ibid. num. 25. 26. ibid.

Renunciare iuſte poteſt interdicto, vel cenſuris irretitus. ib. num. 27. ibid.

Renunciare admittuntur commode non potentes, vel debentes eccleſiæ inſeruire. Qui tales. ibid. num. 28. ib.

Renuntiare quis admittitur alterutrum ex duobus, quæ ſimul retinere nequit. ibid. n. 29. 81

Renunciare iuſte quis poteſt profeſſionem emiſſurus vel vxorem ducturus, quando renunciandum, vel conferendum, & quomodo intelligatur locus bullæ ibid. n. 30. 31. ibid.

Renunciandi quodlibet beneficium, ſufficiunt prædictæ cauſæ. ib. n. 34. ibid.

Renunciandi epiſcopatum alia cauſa præter enumeratas, non ſic aliorum beneficiorum, niſi cauſa ſit reducibilis ad expreſſas, & quæ ſint. ib nu. 27. 35. 36. ib.

Reſignatio coram ordinario cum deſignatione antecedenti reijcietur, neque modum ſubmiſſionis, quando admittitur, & cuius. ib. n. 38. 39. ib.

Renunciatio cum intentione, quod certæ perſonæ conferatur, quando ſimoniaca remiſſiue. ibidem num. 40. 82

Renunciatio conditionalis coram ordinario non recipienda. ib. n. 41. ibid.

Renunciatio ad fauorem, an coram ordinari fieri poſſit, an ſimoniaca, quid in renunciatione cum intentione mutua. ib. n. 42. 43. 83

Reſignatio facta contra formam Bullæ Pij V. & ſi ab ignorante, eſt nulla. Qui veniant nomine transgreſſorum, ad incurrendas pænas bullæ. ib. num. 44. 45. ib.

Renunciatio beneficij clerici in ſacris recipienda, ſi conſtiterit aliunde viuere poſſe. ibidem n. 1. 5. fol. 85. 86.

Renunciatio beneficij, ad cuius titulum quis eſt ordinatus, quando valeat, & quando nulla. ibid. num. 2. 85

Renunciatione beneficij, ad cuius titulum quis eſt promotus acceptata, ordinarius prouidere tenetur renunciantem. ibid. num. 3. 86

Renunciatio beneficij, abſque mentione, quod ad cuius titulum, quis eſt promotus, neque coram Papa, & cum reſeruatione penſionis congruæ valet. ibid. n. 4. ib.

Renunciatio ingreſſuri religionem eſt admittenda, etiam ſi non habeat aliunde viuere. Quid in clericis in minoribus. n. 6. 7. ib.

Reſignationes coram Papa, neque executioni demandanda, non coſtito, quod reſignans habeat aliunde viuere. ibid. num. 8. ibid.

Reſignationis executores, non habent iuriſdictionem antequam probetur reſignantem habere vnde viuere. ibid. num. 9. ib.

Reſignationem admittens, quibus beneficium conferre nequeat. Quid in reſignatione parochialis, & in concurſu, an coniunctus iudicetur magis idoneus, & quid in iurepatronatus. ibid. n 10. 11. & 12. fol. 87. Vacationes per reſignationem, non alias tangit Bulla Pij V. ibidem numer. 13. ib.

Reſignante coram ordinario decedente infra 20. dies. Collatio remanet libera. ibidem nu. 14. fol. ibidem.

Reſignantium beneficia, ſuiſmet conſanguineis conferentes, quis pænas incurrat. ibidem num. 15. fol. ibidem.

Regreſſus ad fauorem penſionarij requirit decretum iudicis. An locum habeat contra petentem reductionem penſionis, ob falſam expreſſionem valoris. Quid ſi adſit pactum in reſignatione, quod non poſſit peti reductio penſionis ſub

pæna

pœna regreſſus. Annotation X I, §. 2. num. 76. 77. 78. 190
Regreſſus quando intrat. ibid. n. 79. 191
Regularis epiſcopus factus ſine licentia Papæ teſtari non poteſt, vel religioni, aut conſanguinei donare. An. X V. §. 2. n. 44. 268
Renunciatio, & mors æquiparantur. An. X V I. §. 2. n. 34. 278
Reſignans quod fructus pendentes non iuuatur diſpoſitione tex. cap. præſenti §. porrò de Off. ordinarij Annot. X V I. §. 2. nu. 37. 279
Reſignans quoad fructus pendentes non iuuatur diſpoſitione l. diuortio cum concordantibus ff ſol. matrim. ib. num. 38. ib.
Reſignans percipiens fructus pendentes ad reſtitutionem tenetur, veluti malafidei poſſeſſor. ibid.
Reſignans ammittit poſſeſſionem ciuilem, & naturalem. ib. num. 39. ibid.
Reparationis eccleſiæ materia ad tex. cap. 1. de eccleſijs ædificandis, vel reparandis, & qui DD. materiam exagitent Annotat. X V I I I. §. vnic. num. 1. 295
Reparationis eccleſiæ nomine veniant etiam ornamenta, & oleum pro Sanctiſſimo Sacramento. ibid. nam. 2. ibid.
Reparare eccleſiam tenetur ille, qui conſueuit, & qualiter conſuetudo inducatur, eamque non niſi ſciente maiori parte populi, ib num. 3. fol. ibid. & num. 4. & 5. 296
Reparatio eſt facienda ex certis redditibus ſi tales ſint aſſignati. ibid. nam. 6. ib.
Reparatione eccleſiæ tenetur, qui percipit fructus, niſi alia adſit conſuetudo, quare epiſcopus pro ea reſeruat quartam partem fructuum, & in caſu paupertatis canonici, iiſque iisdem clerus. ibid. num. 7. & 8 ibid.
Reparationi tunc epiſcopus coget canonicos ſi ea ſit neceſſaria, ib. num. 9. ibid.
Reparare tenetur eccleſias reliquas beneficiatus illarum. ibid. n. 10. 297
Reparare qui tenetur, tenetur etiam dilatare, vbi quando. ibid. n. 11. ib.
Reparationis ſumptus, ex fructibus beneficij, & ſuperflais pro victu ſunt accipiendi. ibidem num. 12. ib.
Reparationi eccleſiæ tenetur pro rata, ſi plures ſint beneficiati, imo, & penſionarius niſi penſio ſit libera. ibid. nu. 13. ibid.
Reparationis factæ ex redditibus proprijs ſumptus recuperare poteſt hæres beneficiati à ſucceſſore. ibid. n. 14. ibid.
Reparationi patronatæ eccleſiæ tenentur in defectum Rectoris patroni. ib. n. 15. ib.
Reparare eccleſiam parochialem indefectum: Rectoris pauperis, & patronorum cogi poſſunt parochiani, etſi ex conſuetudine non obligentur. ib. nam. 16. & 17. 298
Reparare non ſolum, ſed & dilatare eccleſiam tenentur parochiani, ſi paupertas Rectoris id faciere non ſuſtineat. ibid. n. 18. ibid.
Reparare in defectum Rectoris pauperis tenentur etiam parochiani, imo illi alimenta præſtare, & coadiutori, ſi dandus ſit. ib. n. 19. 20. ibid.
reparare eccleſiam, quando tenentur parochiani, tenentur ad ſolidam, & liberam, nemine excepto. ibid. n. 21. fol. ibid. & n. 22. 299
reparationi eccleſiæ exteri prædia habentes in parochia contribuere debent, nec poteſt quis renunciare beneficio, vel parochiæ ad euitandum onus ibid. n. 23. 24. 299
reparationi tenentur laici in ſubſidium, neque in hoc clerici ſunt melioris conditionis. ib. n. 25. ib.
reparare eccleſiam, an laici poſſint compelli per iudicem eccleſiaſticum remiſſiuè. ib. n. 26. ib.
reparari quando non poteſt eccleſia ob inopiam etiam parochianorum transferenda eſt in matricem, illa in profanum, non ſordidum vſum conuerſa, & qui talis ſit. ib. n. 27. ib. & n. 29. 300
reparari ſi non poteſt eccleſia ob paupertatem, facta translatione eſt diruenda, ibidem num. 28, folio ibid.
reparari ſi non poſſit eccleſia, & diruatur, ligna, & lapides, an conuerti poſſint in vſus profanos, & opinio Nauar. affirmatiua. ibid. num. 30. 31. folio ibidem.
reparationi faciendæ primum compellendus eſt beneficiatus per ſubtractionem tertiæ partis fructuum, neque excuſatur, quod ruina fuerit tempore prædeceſſoris. ib. n. 36. 37. 301
reliquiæ nam cuſtodiendæ per moniales intra eorum ſepta. Annotat. X X I V. §. 1. n. 40. 360
reliquiarum patronorum ciuitatis, vna clauis poteſt magiſtratui ciuitatis concedi. ib. n. 41. ib.
remedium Can. redintegrandi 3. qu. 2. eſt nonum, & cæteris pinguius, & eſt poſſeſſorium. Annot. X X X. §. vnic. n. 2. 3. 442
remedium Can. redintegranda conceditur eccleſiaſticis, etiam pro bonis ſecularibus. Competit etiam hoſpitalibus. Et an laicis. Quando commodatarijs. ib. n. 4. ib. & n. 5. 6. 7. 443
remedium Can. redintegranda an detur pro rebus incorporalibus. An patrono impedito præſentare, vel deiecto à ſea bonorit. Et an pro mobilibus. ib. n. 8. 9 10. 11. ibid.
remedium Can. redintegranda 3. quæſt. 2. an detur commodario, & depoſitario. An conductori, & qui precario poſſidet num. ib. n. 12. 13. 14. ib.
remedium Can. redintegranda 3. quæſt. competit ceſſionario, & vſufructuario, & omnibus habentibus naturalem poſſeſſionem. ib. nu. 15. fol. ib. & nam. 16. 17. 444
remedium Can. redintegranda 3. q. 2. quando competat hæredi. Et quando ſingulari ſucceſſori. ibid. n. 18. & 19. ibid.
remedium Can. redintegranda 3. q. 2. datur ei, qui ſuſpicatus eſt ſe poſſe repelli. ib. n. 20. ibid.
remedium Can. redintegranda 3. quæſt. 2. an detur malæ fidei poſſeſſori. ibid. nu. 21. ibid.

reme-

Digitized by Google

remedium Can. redintegranda 3. quæſt. 2. an conceditur ei, qui iuſta cauſa à poſſeſſione cecidit, vel ex contractu imperfecto, vel conditione. ib. num. 22. ibid.

remedium Can. redintegranda, an competat ſpoliato ſua culpa, quid de eccleſia. Quid de ſpoliato ex ſua negligentia. ibid. n. 23. 24. ibid.

reſignanti beneficium, quando competat remedium Can. redintegranda 3. quæſt. 2. quid ſi ſpoliatur ante factas publicationes. Vel pendente lite. Vel ante admiſſam reſignationem. ibid. nu. 27. 28. 29. 30. 445

remedium Can. redintegranda 3. q. 2. an detur beneficiato retinente duo beneficia incompatibilia, vel ſimoniacæ. ibid. n. 31. 32. ibid.

reſtitutio quando non fit marito ſpoliata vxore ob eius ſeuitiam. ibid. n. 33. ibid.

remedium Canon. redintegranda, quando non detur pupillo ſpoliato Principis mandato. Vel alterius iudicis. ibid. n. 34. ibid.

remedium Can. redinsegranda 3. qu. 2. quando denegatur ſpoliato Principis mandato, vel alterius iudicis. ibid. n. 35. 36. ib.

remedium Can. redintegranda 3. qu. 2. quando donatur ſpoliato, ratione ſcandali. ibid. n. 37. 446

remedium Can. redintegrandæ 3. q. 2. an detur contra ſingularem ſucceſſorem, vel contra decretum irritantem, vel reſeruationem. An contra occupantem poſſeſſionem, quam ſpoliatus lite pendente occupauerat. An contra ſucceſſorem poſſidentem, cum titulo, & bona fide ibid. num. 38. 39. ib.

remedium Can. redintegranda 3. quæſt. 2. coram quo iudice proponi poteſt remiſſiuè. ibid. n. 40. folio ibidem.

remiſſio ad iudicem competentem eſt concedenda in iudicio Can. redintegranda 3. quæſt. 2. ibid. num. 48. 447

remedium Can. redintegranda in cauſa, an poſſit ſuſpenſo petitorio reuerti ad poſſeſſorium. Et an commiſſa prædicta cauſa in petitorio, & poſſeſſorio. Et an Princeps poſſit illam delegare tantum in petitorio ibid. n. 49. 50. 51. ibid.

remedium Can. redintegranda 3. quæſt. 2. an poſſit cumulari cum remedio vnde vi. ibidem nu. 52. folio ibidem.

remedio Can. redintegranda agens quid neceſſario probare debeat. An ſit probanda poſſeſſio de tempore ſpolij. Quomodo ſit probanda poſſeſſio. Quid ſi ſpoliatus ſit hæres. An poſſeſſio probetur per inuentarium eccleſiæ. ib. num. 53. 54. 55. fol. ib. & n. 56. 57. 448

remedium Can. redintegranda 3. quæſt. 2. agens in beneficialibus, an teneatur iuſtificare poſſeſſionis titulum, & quomodo. ib. n. 58. 59. ib.

remedio Can. redintegranda 3. quæſt. 2. agenti an obſtet exceptio præſcriptionis. Et an in hoc iudicio valeat reus nominare auctorem. ib. nu. 60. fol. ibid. & 61. 449

remedio Can. redintegranda agenti, an obſtet exceptio dominij. Vel exceptio non poſſe poſſidere. Et an exceptio retentionis expenſorum, & melioramentorum. ibid. n. 62. 63. 64. ibid.

remedio Can. redintegranda 3. quæſt. 2. conuentus ad quos fructus condemnari debeat. Et an liberetur a reſtitutione, dando fideiuſſores de reſtituendo ib. n. 66. 67. ibid.

remedio Can. redintegranda 3. qu. 2. agenti non obſtet exceptio incapacitatis. Vel exceptio poſſeſſionis auctoritate Prætoris. ib. n. 68. ibid.

Redintegranda Can. 3. qu. 2. an detur appellatio in iudicio. ibid. n. 65. ib.

Regulares non poſſe leuare corpora defunctorum parocho non vocato Annotat. XXXI. §. vnic. num. 38. 45?

S

Sepulturam concedens, an poſſit pecuniam recipere. Quid in patrono poſtquam acquiſiuit. Ann. 1. §. 4. n. 16. 17. 25

Supprimi poſſunt Canonicatus, ob tenuitatem. Tenuitas tamen probanda. Et tunc denique quando epiſcopus aliter prouidere non poteſt. Annot. VIII. §. 1. n. 18. 19 20. 136

Suppreſſio Canonicatuum collegiatæ exigit capituli cathedrali, & collegiatæ conſenſum. Annot. VIII. §. 2. num. 15. 140

Subrogatio alia gratioſa, alia rigoroſa. Annot. X. §. 1. num. 32. 157

Subrogatio negari non ſolet, quando conſtat de clericatu illam petentis. ib. n. 33. ibid.

Subrogationem petendum vltra menſem, quomodo intelligatur. ib. n. 34. ibid.

Spolio concurrente cum eccleſia, præfertur eccleſia, non ſic ſi eccleſia cum hærede concurrat. Annot. XV. §. 2. n. 16. 266

Spolium non habet locum, ſi clerici decentis bona ſint empta ex propria pecunia. ib. n. 17. ib.

Subſidij charitatiui materia ad tex. cap. cum Apoſtolus ... prohibemus de cenſibus, & quod DD. mandata exigitent. Annotat. XXV. § 1. n. 1. fol. 370.

Subſidium charitatiuum, quare ſic appelletur. ibid. num. 2. ibid.

Subſidium charitatiuum, & exigatur, quæ requirantur. ibid. n. 3. ibid.

Subſidium charitatiuum imponi poteſt, quando pro ſatisfaciendis oneribus, redditus eccleſiæ non ſufficiunt, quid ſi ſatisfecerit de patrimonialibus, & morte præuentus non exigeris. ibidem num. 4. 371

Subſidium charitatiuum, vt exigatur requiritur cauſa manifeſta, & rationabilis, quænam ea ſit. ibid. num. 5. 6. ib.

Subſidio charitatiuo imponendo, ſi non conſentiat capitulum, quid erit agendum. ib. n. 7. ib.

Subſidium charitatiuum ad hoc vt imponatur debet adeſſe cauſa manifeſta non præſumpta. ibid. num. 8. ibid.

Subſidij

Digitized by Google

Subſidij charitatiui pro exactione adſunt quædam manifeſtæ cauſæ, & quæ, ib. n.9. ib.

Subſidij charitatiui manifeſta cauſa poteſt eſſe grauis eſpenſa pro recuperādis iuribus eccleſiæ, ib. n. 10. ib.

Subſidij charitatiui cauſa poteſt eſſe acceſſus diſpendioſus ad Papam pro communi cauſa. ib. n. 11. ib.

Subſidij charitatiui cauſa poteſt eſſe fabrica eccleſiæ, vel emptio, pro qua contracta debita, & quando, ib. num. 12. ib.

Subſidij charitatiui imponendi iuſta cauſa poteſt eſſe acceſſus ad principes, & quando, ib. n. 13. 372

Subſidij charitatiui imponendi iuſta cauſa, an acceſſus ad concilium parochiale? ib. n. 14. ib.

Subſidij charitatiui exigendi iuſta cauſa, an ſit receptio Imperatoris, vel Principis in domo. ib. n. 15. ib.

Subſidij charitatiui exigendi iuſta cauſa eſt formalis viſitatio. ib. num. 16. ibid.

Subſidij charitatiui exigendi iuſta cauſa eſt quando redditibus eccleſiæ non ſufficiunt. ib. nu. 17. ib.

Subſidij charitatiui imponendi iuſta cauſam arbitratur epiſcopus cum clero. ib. n. 18. ib.

Subſidiū charitatiuū imponere poteſt Papa, ib. n. 19. ib.

Subſidium charitatiuum petere poſſunt cardinales à ſuis eccleſijs titularibus. ib. n. 20. ibid.

Subſidium charitatiuum imponere poſſunt Patriarchæ, Archiepiſcopi, epiſcopi. Quod de Archiepiſcopus cum ſubditis ſuffragari, & capitulo. ib. n. 21. ib.

Subſidium charitatiuum poſſunt imponere coadiutor, & adminiſtrator datus à Papa. ib. n. 22. ib.

Subſidium charitatiuum non poteſt imponere Vicarius ſine ſpeciali mandato. ib. n. 23. ib.

Subſidium charitatiuum, an petant prælati inferiores epiſcopo. ib. n. 24. 373

Subſidium charitatiuum poteſt Generalis petere à monaſterijs ſeu ordinis, ib. n. 25. ib.

Subſidium charitatiuum exigitur à clericis, & quibus ib. n. 26. ibid.

Subſidium charitatiuum à quo epiſcopus petit lite pēdente inter duos, ib. n. 27. ib.

Subſidium charitatiuum ſoluendum epiſcopo loci beneficij, illiuſque eccleſiæ, ib. n. 28. ib.

Subſidium charitatiuum cui epiſcopo ſoluatur, ſi dubium ſit cuius diœceſis ſit eccleſia ſiſtens in confinibus, ib. n. 29. ib.

Subſidium charitatiuum ſoluit penſionarius epiſcopo loci eccleſiæ, ſuper qua eſt reſeruatiua penſio, niſi reſeruetur cum clauſulis ſolitis, ib. n. 30. ibid.

Subſidium charitatiuum, quod non ſoluit prædeceſſor, ſucceſſor ſoluere dicitur, ib. n. 31. 374

Subſidium charitatiuum ſoluunt canonici cathedralis non tamen, de diſtributionibus quotidianis, ibidem num. 32. ib.

Subſidium charitatiuum, quando hoſpitalia teneantur ſoluere, ib. n. 33. ibid.

Subſidium charitatiuum, an aliquando ſoluat eccleſia exempta, ib. n. 34. ibid.

Subſidium charitatiuum non ſoluunt monaſteria, quid in conſuetudine, ib. n. 35. ibid.

Subſidium charitatiuum non ſoluunt fratres Hieroſolimitani; eoſque Vicarij ib. n. 36. ibid.

Subſidium charitatiuum non ſoluunt cardinales pro ſuis beneficijs, ib. n. 37. ib.

Subſidij charitatiui à ſolutione non eximuntur curiales, & familiares etiam Papæ, ib. nu. 38. ib.

Subſidium charitatiuum non ſoluit habens beneficium pauperis redditus, & cuius. ib. n. 39. ib.

Subſidium charitatiuum non ſoluunt clerici non beneficiati, quid de æquitate, ib. n. 40. ibid.

Subſidium charitatiuum ſoluit clericus excommunicatus, licet non faciat fructus ſuos, &c. ibidem num. 41. 375

Seminarij materia, & DD. de ea tractantes. Annot. XXIX. §. vnicus n. 1. 430

Seminarium exigendum in vna quaque eccleſia cathedrali etiam Abbati ſubiecta, ib. n. 2. ib.

Seminarij pueri, qui recipiendi, quomodo educandi, quid addiſcere debeant, de quorum librorum lectio illis prohibenda, ib. n. 3. 4. ib.

Seminarij pueri inſeruire debent ſuperpelliceo induci, diebus feſtis eccleſiæ cathedrali non vero aſſiſtere tantum, ib. n. 5. ibid.

Seminarij deputatorum ſpecies quot, & quale habeant votum, & in quibus negotijs, ib. n. 6. 431

Seminarij pueri ſint bonæ valetudinis, quod & alia inquirenda ſunt in illorum receptione, qua veſte, & tonſura incedere debeant, ib. n. 7. 8. ib.

Seminarij deputati, quibus in actibus inſeruire debeāt cum epiſcopo, & quid in viſitatione ſeminarij, ib. num. 10. ib.

Seminario applicauit Tridentini *omnes redditus deſtinatos ad alendos pueros. ib. n. 11.* ib.

Seminario eſt ſoluenda taxa detrahenda de menſa epiſcopali, & capitulari, & aliorum beneficiorum, & piorum locorum redditibus, cum conſilio deputatorum, ib. n. 12. ib. & n. 13. 432

Seminarij Taxa primo ſoluenda de menſa epiſcopali, & capitulum quid de diſtributionibus quotidianis, & legatis pro celebratione miſſarum, ibid. nu. 14. 15. 16. 17. ib.

Seminarij taxa eſt ſoluenda de fructibus Abbatiarum, & quæ. Quid ſi Abbatia ſit ſeminario vnita. Et quæ expenſæ ſint deducendæ in facienda taxa prædicta, ib. n. 18. 19. 20. ib.

Seminarij taxa ſoluenda ab hoſpitalibus, de quibus fructibus, & quando, & quid ſi hoſpitale dentur in temporalem adminiſtrationem, ib. n. 21. 22. ib. & num. 23. 433

Seminarij taxa ſoluenda ex fructibus beneficiorum omnium, etiam iuriſpatronatus, & exemptarum, ac piorum locorum omnium etiam à cardinalibus poſſeſſorum, & collationis monachorum, ſed ſeminario loci beneficij licet redditus alibi ſint, ibidem num. 24. 25. 26. 27.

Seminarij taxam quando ſoluit penſionarius, & ad quam rationem, ib. n. 28. ib

Seminarij taxam non ſoluunt beneficiati clerici Cameræ Apoſtolicæ. Quid de beneficio nullius diœceſis. Et de collegijs, ib. n. 29. 30. 31. ib.

Seminarij taxam quando, & ex quibus fructibus ſoluunt confraternitates. Et quando monaſteria.

Non tamen mendicantes, & qui tales ſint; & an beneficijs eis vnitis. An moniales. An milites præſertim Hyeroſolimitani, ib. n. 32. 33. fol. ib. & n. 34. 35. 36. 37. 434

Seminarij taxa ſoluenda eſt anticipate, & quomodo. Cuius quantitatis. Quibus pœnis compelluntur debitores, ib. n. 38. 39. 40. ib.

Seminarij taxa minuitur in totum, vel in partem ſecundum vniones, quæ effectum ſortieruut, ibidem num 41. ib.

Seminario, quæ beneficia, quomodo, & quando vniri poſſunt. Quid de reſeruatis. Vel ſi vacantia epiſcopus non vniuit, ſed familiaribus extulerit. Quid de omnibus ſimplicibus, vel canonicatibus, non obligantibus ad reſidentiam. Vbi etiam de patronatis pertinentibus ad alterius collationem. An expiret vnio ſi ſeminarium deſinat. Cuius conſenſus requiratur in hac vnione, ib. nu. 42. 43. 44. 45. 46. ib. & n. 47. 436

Seminaria plura, an poſſint exigi, quid ſi eccleſia eſt pauper. Vel epiſcopus eſt negligens in erectione, ib. n. 48. 49. 50. ib.

Seminarium dicitur pium locum, & quibus priuilegijs gaudeat. Et rationem adminiſtrationis illius quando exigat epiſcopus. Illius bona non locantur vltra triennium, ib. n. 51. 52. 53. ib.

T

TOnſuram aſſumere, & deferre obligantur beneficiati, & penſionarij. Ann. VII. n. 3. 128

Theologalis præbendæ materia ad Tex. cap. quia nonnulli §. ſane de magiſt. &c. Quid in hoc Tridentinum ſtatuat, & qui DD. eam exagitent. Annot. XII. §. 1. n. 1. 206

Theologalem præbendam obtinentis cogendis per ſe, vel per alium ad ſatisfaciendum muneri ſuo, & qualiter. ib. n. 2. 207

Theologalem præbendam obtinentis defectum epiſcopus ſupplere poteſt, licet ille alteri ſit ſubiectus epiſcopo inferiori in cuiuque non ſit iuriſdictio, ibidem num. 3. 4. ib.

Theologalem præbendam obtinens, ratione legitimæ abſentiæ non poteſt cogi ad ſatisfaciendum per ſe ſuo muneri, cum poſſit per alium ex infirmitate, inimicitijs, ib. n. 5. 6. ib.

Theologalem præbendam obtinens ob infirmitatem ſanabilem non cogendus ſatisfacere per alium, ib. num. 7. ib.

Theologalem præbendam obtinens, habet tres menſes vacantiæ, ib. n. 8. ib.

Theologum docentem poteſt epiſcopus, canonicos, & presbiteros cogere vt audiant, ib. n. 9. ib.

Theologalem præbendam obtinens, ex capite minoris litteraturæ poſt Tridentinum, ſatisfacere non poteſt per alium, ib. n. 10. 208

Theologalis præbendæ collatio ſpectat ad eum, ad quem ſpectaret, ſi quodcunque beneficium eſſet, ib. num. 11. ib.

Theologalis præbendæ collatio, quid ſi ſpectet ad ordinarium ratione menſis, vel ad inferiorem, ibid. num. 12. 208

Theologalis præbendæ collatio Theologo facienda, an decretorum Doctori, vbi caſus conſcientiæ legi ſolent, ib. num. 13. ib.

Theologalis præbenda, conferri nequit regulari, neque commenda niſi ex neceſſitate, ib. n. 14. ib.

Theologalis præbenda in cathedralibus, & collegiatis inſignis oppidi ex præbenda primò vacatura conſtituenda, ib. n. 15. ib.

Theologalis præbenda poteſt deputari ex canonicatu, vel præbenda habente ſolum maſſam communem, ibid. num. 16. 209

Theologalis præbenda debet deputari ex integra alia præbenda, vel duplici, ib. n. 17. ib.

Theologalis præbenda, ſi deputetur primò vacatura, non eſt caſus optioni, niſi poſt vacationem, ibidem num. 18. ib.

Theologalis præbenda non poteſt deputari vacans in menſe Apoſtolico, ib. n. 19. ib.

Theologalem præbendã obtinens, non poteſt aliam optare, niſi ea reſignata, ib. n. 20. ib.

Theologalem præbendam, vbi non decet habere, habeat magiſter ſcolæ, & quando, talis tamen magiſter pro ciuitate, non poteſt deputari parochus ruralis, ib. n. 21. 22. ib.

Theologus abſens, lucratur die quo legit omnia emolumenta intereſſentium non tamen ſi abſit à matutino ſequentis diei, ib. n. 24. ib.

Theologalem lectionem audientes, non lucrantur emolumenta, ſicut intereſſentes choro, ib. num. 25. folio 210

Theologus materiam eligit arbitrio epiſcopi, legendo Theologiam ſcholaſticam, vel caſus conſcientiæ ſatisfacit, vbi ſolitum, ib. n. 26. 27. ib.

Theologus arbitrio ordinarij legit capua ſemel in hebdomada, ib. n. 28. ib.

theologali prabenda vacante, ſi non inueniatur idoneus quid aget epiſcopus, ib. n. 24. ib.

theologus interpretabitur iuxta ſenſum SS. PP. ſcripturarum, vel adeat ſummum Pontificem, ibidem num. 30. ib.

theologus vulgariter non explicet ſcripturam, immo ſic eam retinentes, non poſſunt abſolui, ib. n. 31.

teſtamẽtũ coram parocho, & duobus teſtibus ad pias cauſas valet. Quid de teſtamento nullo. Verum de teſtamento facto coram duobus tantum teſtibus ſine parocho. Vel factum coram teſtibus fœminis, & non rogatis, & quid ſi hæredis inſtitutio ſit facta in perſonam laicam, an valeant legata pia, coram duobus teſtibus. Quid delegatis non pijs. Annot. XXIII. §. 2. num. 28. 29. 30. 31. 32. fol. 423 & num. 33. 424

V

VSurpatio quid, & vnde proueniat, & non tollitur per perſonæ ſublimitatem. Annot. 1. §. 2. num. 33. 34. 35. 11

Vſurpatio non præſumitur in vniuerſitate, cuius familia ex vno ſtipite proueniunt neque ſi ... cum ea concurrat priuatus neque præſumitur, ſi pars vniuerſitatis agat num. 36. 37. 38. Annotat. 1. §. 2. nu. 3 ... 37. 38.

Vaca

Vacare in curia, & apud Sedem Apoſtolicam, an idem. Ann.2. §.1.num.5. 31

Vacare dicuntur ad effectum reſeruationis inſertæ in corpore iuris ſtricto modo beneficia, quæ per mortem vacant Ann. 2. §. 1. n.7. 31

Vacare dicuntur in curia beneficia vacantia per ſententiam reſeruationem non inſerta. Quid in beneficio condemnati de hæreſi. Ann.2. §.1. n.8. 32

Vacat in curia beneficium ibi reſidentis per annum non promoti. Ann.2.§.1. n.9. 32

Vacat in curia beneficium reſignatum in manibus Papæ. An reſeruatione inſerta. Quid ob non factam publicationem. Quid in vacatione, ob conſecutionem ſecundi. Quid in reſignatione in manibus epiſcopi, reſidentis in curia Ann.2.§.1. n.10.11. 32

Vacat in curia beneficium curialis obeuntis in illa occaſione, quid in auocatis, & procuratoribus An.2. §.1. num. 14. 35

Vacare in curia, an dicatur omnia beneficia reſeruata, verius de curialibus, qui tales. Annotat. 2.§.2. num.1. 39

Vacans beneficium iuris patronatus ob electionem in epiſcopatum retineri poteſt, etſi in diſpenſatione pro retinendis beneficij non ſit facta derogatio. Ann.2. §.2. num.6. 39

Vacante parochiali, ſi quis beneficium reſignet, & deinde illam obtineat; reſignatio reſeruationi non officit. Ann.2. §.2. num. 11. 40

Vacant, & Papæ reſeruantur beneficia offendentium litigantes, eorumque iudices, aduocatos, &c. in Romana Curia, quod procedit, tam ſi lis fuerit occaſio proxima, quam remota iniuria, ſiue realis, ſiue verbalis, etiam extra eccleſiaſticum ſtatum illata, ſi mihi fortaſſe aliquis, ex prædictis officialibus, occaſione litis in Rom. Cur. vertentis aſſiſtat, Ann.2. §.2. num.88. 53

Vacant, & Papæ reſeruantur beneficia ob non publicatam reſignationem factam, ſiue coram Papa, ſiue coram ordinario, diuerſimode tamen, Ann. 2. §.2. num.90.91. 54

Vacant, & Papæ reſeruantur beneficia ſe ſupponentium pro alijs examini, vel impetrantium, vt reſiguent, quid ſi talia fiant extra curiam, intellige ſecura prouiſione, & qualiter, Annotation 2. §.2. num.95.96. 54

Vacare quando dicatur beneficium de tempore dato ad conferendum, & de deuolutione ad text. cap. nulla de conceſſione præbendæ. Ann.3.§.1.n.1. 58

Vacat multis modis beneficium, & quod per mortem naturalē, quid nomine huius mortis, quid ſi beneficiatus reſurgeret, Ann.3. ib.n.2.3. ib.

Vacatio beneficij non inducitur per mortem ſi beneficium ſit alteri vnitum, vel eccleſia non nummerata. ibid. num.4. ib.

Vacatione per mortem inducta quomodo mors probanda, ibid, n.5. ibid.

Vacatio beneficij inducitur per profeſſionem religionis valide emiſſam, quid profeſſione declarata nulla; quid de ratificata. ib. num. 6. 7. 8. 59

Vacatio non inducitur per ſimplicem ſucceſſionem habitus religioſi, quid compatruum Societatis Ieſu, ibid. n.9. 10. 59

Vacat beneficium per reſignationem, & per non factam reſignationis publicationem, ib. n.11. ib.

vacat beneficium per aſſecurationem, alterius incompatibilis, ib. num.12. ibidem

vacat beneficium per contractum matrimonij ipſo facto quid in ſponſalibus, quid in non conſumato, ib. num. 13. 14. 59

vacat beneficium poſt matrimonium contractum vt neque ad fauorem renunciari poſſit, nec retineri fructus. Quid in iure acceſſus, & regreſſus quid in penſione, ib. n.15.16.17. 60

vacat beneficium per contractum matrimonij etiam nullum. Niſi nullitas ſit ex defectu conſenſus, ibid. num.18. 60

vacat beneficium quando clericus efficitur miles, & quando miles efficiatur, ib. n.19. 60

vacat ipſo facto beneficium ob irrationabilem, & publicam non delationem habitus, quomodo probanda hæc negatiua, & an citato poſſeſſore, ibid. num. 20. 21. ibid.

vacat beneficium per decennium habitu pro derelicto, an ita dici poſſit. ib. n.22. 23. ib.

vacatio beneficij, eo quod habeatur pro derelicto elidatur ſi citatus id neget, ib. n.24. ib.

vacat beneficium curatum ſi prouiſus intra annum in ſacerdotem ſe præmoueri non curauit, quomodo computetur annus, quid ſi in petitorio prouiſo ſit mota lis, ib. n.25.26.27. 61

vacatio ob non ſuſceptum ſacerdotium intra annum non habet locum ſi prouiſus repellatur, vt illicite oratus, quid ſi morbo impediatur. An reſignari poſſit intra annum, ib.n.28.29. ibid.

vacant ipſo iure beneficia per promotionē ad epiſcopatum, quo tempore de iure, & quo de ſtylo, quid in alijs officijs vt protonotariatus. ib.n.30. 31. ib.

vacat eccleſia, die quo in conſiſtorio epiſcopus a vinculo abſoluitur, etiam ante ſpeditionem literarum translationis, ib. n. 32. ib.

vacare quomodo dicatur prælatura, ſi electus intra tempus non conſenſerit; vel confirmari non petierit, ibid. n.33. ib.

vacat ipſo facto dignitas ſi ad illius adminiſtrationem electus ante confirmationem ſe immiſcuerit. An idem in omni beneficio. ib. n.34. ibid.

vacatio per adminiſtrationem, ante confirmationem inducitur ſi ſit cum fructuum perceptione. Quid ſi ſit cauſa colorata, vel error iuris, aut facti, ibid. num. 35. 36. 62

vacat ipſo iure beneficium per non oſtenſionem tituli, ſi ſpectatur ab ordinario, quid in oſtendenda diſpenſatione pro obtinendis pluribus beneficijs, ibid. num. 37.38. 62

vacat ipſo iure beneficium à Papa collatum ſi poſſeſſio capiatur ante ſpeditionem litterarum, poſſeſſio olim permittebatur Papi à ſola ſignatura. Hodie ex hoc inducitur vacatio, & quid in male poſſeſſionem apprendente prouiſo ab ordinario, ibidem num.39. 40.41. ib.

Digitized by Google

vacat beneficium per obitum reſignantis non ſuperuenientis per 20. dies ſiue in reſignatione ſimplici, ſiue cauſa permutationis, ibid.n.42. ibid.
vacat, & eſt reſeruatum Papæ beneficium reſignatum coram ordinario ſi reſignans in menſe Papæ moriatur ante dies 20. ib.num.43. ibid.
vacat, ipſo iure beneficium curatum collatum non ſeruata forma coſtitutionis Pij V. ſeu verius Tridentini, *ibid. n.44.* ibid.
vacat ipſo iure per mortem Papæ ad cuius beneplacitum beneficium fuit collatum, quid in decreto, quod dimittatur primum ſi non adimpletur, ib. n.45. 63
vacat ipſo iure beneficium, & omne opus ad illud perdit beneficiatus violenter poſſeſſionem occupans. An impetrans debeat poſſeſſorem citare, ibidem n. 46. 47. ibid.
vacatio non prouenit ex ſola occupatione prædij alicuius beneficij, quid ſi ex iudicis decreto poſſident. ib. num.48.49. ib.
vacat ipſo iure beneficium per violatione ſequeſtri Romanæ Curiæ in cauſa beneficiali, & qualis, ibid. num.50.51, ib.
vacant ipſo iure beneficia detinentium indebite ſcripturas ſpectantes ad Cameram Apoſtolicam, vel ſcientium, & non reuelantium, ibid. n.52. ib.
vacant beneficia ob crimen hæreſis vbi an requiratur ſententia priuatiua. Quid in obtentis ad preces hæreticorum, ib.n.53.54. ibid.
vacat beneficia eorum qui fauent, vel defendunt hæreticos, ibid.n.55, ibid.
vacat beneficium ſymoniace obtentum, & relinquit inhabilitatem circa obtinendum, ib. n.56.57. 64
vacans beneficium ob ſymoniam ſi ſit collatum per obitum rendit ad collatorem, ſi per reſignationem ad reſignantem vſque ad priuationem, ib. n.58. ib.
vacat beneficium ob crimen confidentiæ. Vbi quot modis committatur, ib. n.59. ibid.
vacare quando dicatur, beneficium ob crimine læſæ maieſtatis. Criminis exemplum, ib.n.60.61 ibid.
vacare quando dicatur beneficium ob crimen corrumpendi iudices Romanæ Curiæ, ib.n.62. ibid.
vacat beneficium ob crimen abortus. An diſtinguendum de fœtu animatu, nec nè, ib. n.63. ib.
vacat ipſo iure beneficium ob crimen ſodomiæ, ibidem num.64. ibid.
vacat beneficium ob crimen in perſonam Cardinalis quid in percutiente epiſcopum, ib. num.65. 65
Vacant ipſo iure beneficia offendentium litigantes Romanæ Curiæ eorumque auditores, & iudices, ibid. num.66. ibid.
vacat ipſo facto beneficium ob crimen aſſaſſinij. Vbi an ſufficiat ſententia declaratoria iudicis laicis ib. num.67. ibid.
vacat ipſo iure beneficium eccleſiaſtici Domini temporalis detinentis carceratum clericum, vt beneficia reſignet, vel ne adeat curiam Romanam, quid in prælatis, id committentibus, ib.n.68. ib.
vacant ipſo iure beneficia ſupponentium ſe pro alijs examini, vel offerentium penſiones, quid in impetrantibus pro alijs beneficia, ib. n.69. ib.
vacat ipſo iure beneficium cuius bona alienantur, ib. num. 70. ibid.
vacat beneficium per ſententiam priuatiuam, ibidem num.71. ib.
vicarius parochiali vacanti conſtituendus ab epiſcopo, vel vicario etiam capitulari. Quid ſi collatio ad alium ſpectet Ann.5. §.1.n.3.4.5. 100
vicarius parochiali vacanti an deputatur. Quid ſi parochus habeat cappellanum coadiutorem, Ann.5. §.1.n.6.7. 100
vicarius parochiali, in defectu, poteſt conſtitui vicinior parochus, Ann. 5. §.1.n.8. 100
vicario parochialis aſſignanda congrua portio, quando non, Annot. ib. n.9. 101
vicarij deputationem omittere, an vitiet concurſum, & prouiſionem, ib. n.10. 101
vicarius parochialis, deputari non poteſt magis idoneus reputatus in concurſu, pro collatione facienda per Papam, ib. n.11. ib.
vnionis beneficiorum materia ad Text. Clem. vult de reb. Eccl. non alieni, & qui DD. exagitent. Ann. VIII. §.1. num.1. 133
vniendi poteſtas data epiſcopis, non alijs. Quid in habentibus iuriſdictionem, quaſi epiſcopalem, vel priuilegium, ib. num.2.3.4. 134
vnire beneficia diœceſis ſuffraganei Metropolitano non conceditur, niſi in caſu appellationis, ib.n.5.6. ib.
vnire beneficia conceditur legato à latere, ib. n.7. ib.
vnire beneficia an concedatur capitulo, ibid. num.8.9. fol.134. & 135.
vnire beneficia an vicario liceat, abſque ſpeciali mandato, ib. n.10. 135
vnio minus digni beneficij, facienda digniori, ibidem num.11. ibid.
vnire licet beneficia, abſque poſſeſſoris præiudicio. Non tamen curatum ſimplici, neque ex parte, an alijs locis, ib. n.12. 13. ibid.
vnio parochialis prohibita. Quibus caſibus non habeat locum, ib. n.14. ibid.
vnire, an aliquando liceat parochialem capitulo, ibid num.15 ibid.
vnire poteſt epiſcopus, cum conſenſu capituli curam dignitati illius, ib.n.16. ib.
vnire quando poſſit epiſcopus fructus ſuppreſſorum canonicatum alijs. Et quæ ſit colleggiata inſignis, ib. num.17. 136
vniri dignates non poſſunt, ib. n.21. 136
vniri poſſunt ſimplicia non tamen de iurepatronatus, abſque conſenſu patronorum, non tamen omnia ſimplicia. Neque ad tempus, ib. n.22.23.24. 136
vniri non poſſunt beneficia vnius diœceſis beneficijs alterius, ib. n.25. ib.
vnio fieri nequit menſæ capitulari, ib. n.26. ib.
vnire non poteſt epiſcopus beneficia ſpectantia ad alterius collationem, ib. n.27. 137
vniri an poſſit beneficium liberum, beneficio de iurepatronatus, & an quando eccleſia libera minatur ruinam, Ann.VIII. §.1. n.28. 29. 137
vnire, an poſſit epiſcopus beneficia Sedi Apoſtolicæ reſeruata, ibid. n.30. ibid.

Vnire

Digitized by Google

vnire an poſſit epiſcopus beneficia ob non collationem factam in tempore ad Papam deuoluta, ib. n. 31. ib.

vnire quibus locis, aut beneficijs liceat ex Tridentino, ib. n. 32. 138

vnire epiſcopus poteſt præbendis cathedralis, non cappellanijs, aut etiam dignitati, neque colleggiatæ non habenti vocem in capitulo, ib. n. 33. 34. ibid.

vnire poteſt epiſcopus ſimplicia, & curata curatis, ib. num. 35. ibid.

vnire poteſt epiſcopus ſeminario beneficia quecunque non tamen canonicatum, & quæ requirantur pro tali vnione, ib. n. 36. 37. ibid.

vnionem perficiunt quædam ſollemnitates, Annotat. VIII. §. 1. num. 1. 139

vnioni debet accedere capituli conſenſus, etſi epiſcopus eam faciat, vt Sedis Apoſtolicæ delegatus, & debet eſſe expreſſus, alias vnio erit nulla, Annot. ibid. n. 2. 3. 4. 5. ibid.

vnionis defectum, conſenſus capituli nullitatem, quis allegare poſſit, Ann. VIII. n. 6. 139

vnioni facta à Papa, non requiritur capituli conſenſus ibid. n. 7. 140

vnioni poteſt ſubſequi capituli conſenſus dummodo lis non ſit cepta, ibid. n. 8. ib.

vnioni beneficij de iurepatronatus poſt patronorum, capituli conſenſus accedere debet, ibid. n. 9. ibid.

vnioni ſimplicium, facta dignitati, vel præbendis cathedralis, debet etiam accedere capituli conſenſus, num. 10. ib.

Vnio facienda non exigit conſenſum capituli, ſi ita diſponat conſuetudo, ib. n. 11. ib.

vnioni ex iuſta cauſa, cogi poteſt capitulum pro conſenſu, ib. n. 12. ib.

vnioni facienda ſeminario debet interuenire etiam duorum de clero, & duorum de capitulo conſenſus, num. 13. ibid.

vnioni beneficij, cuius collatio ſpectanda ad inferiorem, non ſolum capituli cathedralis, ſed inferioris, ſuique capituli conſenſus accedere debet, ibidem num. 14. ib.

vnio non exigit vt vocetur poſſeſſor, ib. nu. 16. ib.

vnionem ſi Rector oppugnet eſt audiendus, ibidem num. 17. 141

vnioni faciendæ, omnes, quorum intereſt vocandi, & qui tales, Annot. VIII. §. 2. n. 19. 141

vnionem impedit plebs iuſte opponendo, non tamen vocanda, ibid. n. 30. 141

vnionis validitatem, efficit iuſta cauſa, exemplificata tribus caſibus. Vel vtilitas exemplificata, ib. num. 21. 22. 23. 141

vnio ſine cauſa eſt nulla, ib. n. 24. ib.

vnio ſine cauſa nulla ipſo iure, an annullanda, ibid. num. 25. ib.

vnionis cauſa iuſtificanda per informationem ab vniente, nec ſufficit eius atteſtatio, ib. n. 26. 142

vnionis effectus eſt, quod vnita beneficia non vacare, neque vniri poſſint, ib. n. 27. 142

vnitum beneficium non poteſt reſignari ad fauorem ſine narratiua vnionis. Quid ſi ignoranter, vel ſcienter ſine ea reſignetur, ib. n. 28. 29. ib.

vnio dicitur ſortita effectum, ſi de beneficio vnito ſit capta poſſeſſio, ib. n. 30. ib.

vniones, quæ non ſunt effectum ſortitæ, quando per decimam ſecundam regulam cancellariæ reuocentur, ib. n. 31. ibid.

vniones ex iuſta cauſa diſſoluere poteſt epiſcopus, tum aliorum tum Papæ, cum iiſdem tamen ſolemnitatibus, quæ in vnione, ib. n. 32. 33. 34. ib.

vnio non præſumitur, ſed eſt probanda, & qualiter, ib. num. 35. 143

vicarius generalis, quæ non poſſit, & generali commiſſione exercere, & de poteſtate vicarij ad tex. c. vlt. de officio vicarij in 6. & qui DD. materiam exagitent, Annot. XIV. §. 1. n. 1. 225

vicarius generalis, quæ non poſſit ex generali commiſſione exercere, & de poteſtate vicarij ad tex. c. vlt. de officio vicarij in 6. & qui DD. materiam exagitent, Ann. 14. §. 1. n. 1. 225

vicarius generalis, quis nam ſit, & quod plures deputari poſſint ob diœceſis amplitudinem, Annot. ib. §. ib. n. 2. 226

vicarius in particulari oppido conſtitutus, independens à generali, an, & ipſe ſit generalis, ibidem num. 3. 226

vicarium generalem poteſt epiſcopus non deputare ſi per ipſum ſit habilis iuſtitiam miniſtrare, ibidem num. 4. ibid.

vicarius generalis, quas debeat habere qualitates. Et quid ſi ſit regularis, ib. n. 5. ibidem, & n. 55. 234

vicarius, & epiſcopus idem cenſentur ex quo colligitur deciſio nonnullorum dubbiorum, ibid. n. 6. fol. ib. & num. 56. 235

vicarius generalis cenſetur in dignitate conſtitutus, & quomodo dicatur iudex ordinarius, ib. n. 7. ib.

vicarius generalis, beneficia non confert, ſine ſpeciali mandato, nec renunciationes admittere poteſt, etſi conferendi poteſtas, ib. n. 8. ib. & n. 9. 227

vicarius habens ſpeciale mandatum pro recipiendis reſignationibus, adhuc conferre nequit ſine ſpeciali mandato, ibid. n. 10. ibid.

vicarius generalis, reſignationes cauſa permutationis non poteſt admittere, ſine ſpeciali mandato, ibid. num. 11. 227

vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato vniones beneficiorum, facere vel illa ſupprimere, ib. n. 12. ib.

vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato penſiones imponere, amouere aliquem à beneficio, vel Œconomum conſtituere, ib. n. 13. ib.

vicarius generalis inſtituit præſentatos ſine ſpeciali mandato, non tamen reſignationes recipit, aut præſentat, ſi ad eſpiſcopum ſpectat, aut iuſpatronatus alicui reſeruat ſine ſpeciali mandato, ib. n. 14. ib.

vicarius generalis vni ex æqualibus præſentatis poteſt gratificare, ſine ſpeciali mandato, niſi generale ſit limitatum, ib. n. 15. 228

vicarius generalis poteſt beneficia conferre, ſi habeat mandatum generale conferendi, vbi limita, ibid. num. 16. ib.

vicarius generalis ex clauſula, quod poſſit, id, quod epiſcopus, an poſſit conferre ib. num. 17. ib.

vicario

vicario generali tantum poteſt per epiſcopum concedi facultas conferendi beneficia, ib. n. 18. ib.

vicario generali loci diœceſis poteſt committi facultas conferendi beneficia eiuſdem loci, Annot. 14. §. 1. num. 19. 228

vicarius, quod poſſit alium ſubſtituere ad conferendum, ib. n. 20. ib.

vicarius generalis parochie imperitis coadiutorem dare poteſt, non aliqua alia facere, ib. n. 21. ib.

vicarius generalis non habet ius viſitandi ſine ſpeciali mandato, ib. n. 22. 229

vicarius ſine ſpeciali mandato non cognoſcit de crimine hæreſis, quid abſente epiſcopo, neque pænitentiarias publicas imponit, aut pœnitentes recipit, ib. num. 23. ib.

vicarius, an ſine ſpeciali mandato, de criminalibus cognoſcere poſſit, & punire, vſque ad priuationem beneficij, ibid. n. 24. ibid.

vicarius generalis, an poſſit ſine ſpeciali mandato cognoſcere de matrimonialibus, ib. n. 25 ib.

vicarius generalis non poteſt denuntiationes impedire, poteſt tamen permittere, ſine ſpeciali mandato, illas poſtponi, ib. n. 26. ibid.

vicarius generalis, ſine ſpeciali mandato poteſt matrimonio intereſſe, & id alijs committere, an etiam ſi non ſit clericus, & idem in diſpenſando, ibidem num. 27. 230

vicarius generalis, an ſine ſpeciali mandato facultatem tribuat audiendi confeſſiones, ib. n. 28. ib.

vicarius ſine ſpeciali commiſſione, non diſpenſat ſuper irregularitate, & alijs epiſcopo conceſſis, ibid. num. 29. ib.

vicarius ſine ſpeciali commiſſione, non poteſt abſoluere à reſeruatis epiſcopo, ib. n. 30. ib.

vicarius ſine ſpeciali commiſſione non poteſt concedere licentiam exercendi pontificalia, ib. n. 31. ib.

vicarius generalis ſine ſpeciali commiſſione, non poteſt concedere dimiſſorias pro ſuſcipiendis ordinibus, niſi epiſcopo abſente quali abſentia, & quid ſi vicarius ſit epiſcopus, ib. n. 32. ib.

vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato transferre ſimplicia beneficia in matrices, vel reſtaurare parochiales, ib. n. 33. ib.

vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato concedere licentiam ædificandi monaſteria, ib. n. 34. 231

vicario generali, immo cuique clerico, epiſcopus poteſt dare facultatem concedendi indulgentias, ibid. num. 35. ib.

vicarius generalis non poteſt ſine ſpeciali commiſſione & cum cauſa ad breue, alium ſubſtituere vicarium ib. n. 36. ib.

vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato ſynodum congregare, nec ſynodales conſtitutiones mutare, & præſente epiſcopo, non neceſſario interuenit, ib. num. 37. ib.

vicarius non poteſt ſine ſpeciali commiſſione auctoritatem præſtare pro alienatione bonorum eccleſiæ, vbi non requiritur aſſenſus Apoſtolicus, an prorogare poſſit terminum pro exequendis vltimis voluntatibus, ib. n. 38. ib.

vicarius generalis Archiepiſcopi non habet iuriſdictionem in ſuffraganeos, ſine ſpeciale commiſſione, aut Archiepiſcopo abſente, ib. n. 39. ib.

vicarius generalis ſine ſpeciali commiſſione, ſeptem alia facere non poteſt, ib. n. 40. ib.

vicarius generalis ſine ſpeciali delegatione non poteſt cognoſcere de cauſa delegata epiſcopo, & ſi generaliter delegaſſet competituras, ib. n. 41. 232

vicarius ſine ſpeciali mandato, an monitoriales concedere poſſit, ib. n. 42. ib.

vicarius generalis non poteſt explorare voluntatem puellæ, profiteri volentis, neque cum ſpeciali mandato, niſi epiſcopo abſente, nec licentiam concedere ingredi clauſtrum, ib. n. 43. ib.

vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato imponere charitatiuum ſubſidium, ib. n. 44. ib.

vicarius ſine ſpeciali commiſſione non habet facultatem confirmandi ſtatuta. Vbi alia, quæ non poteſt facere ſine ſpeciali mandato, ib. n. 45. ib.

vicarius generalis, quando dicatur habere ſpeciale mandatum, ib. n. 46. & 47. 233

vicario, an intelligantur omnia conceſſa, ſi vnum tantum reſeruatum ſit, ib. nu. 48. ib.

vicarius, delegatus ne, an ordinarius cenſeatur, in requirentibus ſpeciale mandatum, ib. n. 49. ib.

vicarium habere ſpeciale mandatum præſumendum, an probandum. Vbi quod vicariatus, ſi negetur, probandus, ib. n. 50. 234

vicariatus probatur ex communi extimatione, ibid. num. 51. 234

vicariatus, ſi concedatur, & negetur poteſtas ordinaria, illa non eſt probanda, ib. n. 52. ib.

vicarij poteſtas in his, quæ requirunt ſpeciale mandatum, quando probanda, quando non parochus non poteſt eligere vicarium, ib. n. 53. 54. fol. ibidem & num. 57. 235

vicarius generalis, quando præcedat omnes canonicos, & quando non, Annot. 14. §. 2. n. 1. & 2. 236

vicario generali debentur candela, & palma ante omnes, præterquam epiſcopo, & aſſiſtentibus, niſi quoad primum dictum obſtet conſuetudo, ibid. n. 3. fol. ib. & n. 8. 237

vicarius generalis non ſumit candelam, & palmam ante dignitatem, quæ proximè epiſcopo miniſtrauit licet tunc non ſit parata, ib. n. 4. 237

vicarius generalis adorat crucem ante dignitates, & canonicos non paratos, & etiam thurificatur, non ſic ſi parati ſint, neque ex vi conſuetudinis, ibid. num. 5. 6. ibid.

vicarij generalis locus conſuetus, mutari non debet, neque abſente epiſcopo ſedes eligenda ex voluntate, ib. n. 7. ib.

vicarius generalis, quando ante alios thurificatur, tunc non niſi duplici ictu, niſi ſit prælatus, ib. nu. 9. fol. ibid.

vicarius generalis non poteſt ſe immiſcere functionibus eccleſiaſticis, niſi tantum mandando vt fiant cum ordine, ib. n. 10. ib.

vicarius generalis canonicus adhoc, vt præcedētijs gaudeat, habitū vicarialē geſtare debet, amittit tamē

tunc

tunc diſtributiones, ibid. num. 11. & 12. ib.

vicarius generalis canonicus, ſub prætesto vicariatus abſens diſtributiones non lucratur, ib. n. 13. 238

vicarius generalis canonicus, debet in proprio loco canonicali dare votum, & in pertinentibus ſibi, vel epiſcopo, à capitulo exire, ib. nu. 14. ib.

vicarius generalis non canonicus, capitulo interuenire non debet, niſi admitteretur obſcdandas ſcandala, ib. n. 15. ib.

vicarius generalis, quando præcedat gubernatores, & alios ſeculares, ib. n. 16. ib.

vicarius generalis benedictionem diacono, vel prædicatori dare non poteſt, nec prohibere inchoationem officij ad placitum, ib. n. 17. ibid.

vicarius generalis non poteſt facere circulum epiſcopo cum dignitatibus, & canonicis in Miſſa, ibidem num. 18. ib.

vicario generali præcedit capitulum in ſynodo diæceſana, & in omnibus vbi epiſcopus cum capitulo facit vnum, ib. n. 19. 20. ibid.

vicarium generalem præſente epiſcopo non debere honorari, quid ſignificat, ib. n. 21. 239

vicarium generalem abſente epiſcopo, ampla omnem facultatem habere, quid ſignificat, ib. n. 22. fol. ib.

vſufructuarius facit fructus ſuos tantum perceptos, à fortiori in beneficiato, Ann. XVI. §. 2. n. 29. 30. fol. 277.

viſitationis mandata ad tex. cap. 1. §. vlt. de cenſibus exactionibus, & procur. in 6. & qua propter eam exagitent, Annot. XXIV. §. 1. n. 1. 355

viſitandi poteſtas competit omnibus prælatis iuriſdicta habentibus, ib. n. 2. ib.

vicarius generalis, vel alius ſpecialiter deputatus ab epiſcopo nedum epiſcopus ipſe viſitare poteſt, ibid. num. 4. 356

viſitandi omnes eccleſias ſubiectas habet epiſcopus fundatam intentionem, ib. n. 5. ib.

viſitat epiſcopus vti delegatus eccleſias exemptas, & vti talis præſumitur niſi aliter probetur, ib. n. 6. ib.

viſitat epiſcopus eccleſias ſeculares intra fines diæceſis exiſtentes, ſi ſeculares eis miniſtrent licet regularibus ſubiecta, ib. n. 7. ib.

viſitat epiſcopus curatas omnes monaſterijs cathedralis, vel collegiatis, ſeu alijs pijs locis vnitas, ibid. num. 8. ibid.

viſitat epiſcopus vti delegatus eccleſias ſeculares nullius, idque ſpectat ad epiſcopum viciniorem, & in dubio prior electus, ibid. n. 9. ib.

viſitat epiſcopus, commendas, Abbatias, & præpoſituras, vbi non vrget regularis obſeruantia, & beneficia curata, & non curata ſæcularia, & regularia vti delegatus, ib. n. 10. ib.

viſitat epiſcopus monaſteria, quæcunque in ijs quæ ad curam animarum cogendo, & compellendo cenſuris, & facto ſeculares, & monachos, quoad prædicta, ib. n. 11. ib.

viſitat epiſcopus parochiales ſubiectas militibus S. Io. Hyeroſolimitani vti ordinarius, ibid. n. 12. 357

viſitat epiſcopus ſolus, vel cum adiunctis capitulum cathedralis, & aliarum illorum perſonas non obſtantibus priuilegijs, ibid. num. 13. ib.

viſitandi capitula facultas competit epiſcopo vigore Trident. ſeſſ. 6. cap. 4. de reform. & poteſt etiam ſubſtituere vigore eiuſdem Trident. alibi, ibidem num. 14. ib.

viſitat epiſcopus capitula vix canonicas ſanctiones, & qualiter, ibid. n. 15. ib.

viſitat epiſcopus, vti delegatus hoſpitalia, & alia pia loca laicorum, dummodo non ſint ſub immaculata regum protectione, ib. n. 16. ibid.

viſitat epiſcopus confraternitates laicorum, etiam in eccleſijs regularium, non tamen eorum altaria, ib. num. 17. ib.

viſitat epiſcopus hoſpitalia, & ſi ſit dictum in fundatione, quibus ordinarius non ſe intromittat: quod ſi alius viſitator ſit aſſignatus, ibid. n. 18. ib.

viſitat ordinarius hoſpitalo etiam erectum abſque ordinarij licentia, quod viuente fundatore, & eo quod ſubeſt regi ibid. n. 19. ibid.

viſitat quoad clauſuram ordinarius moniales, omnes etiam exemptas, quid in caſu oppoſitionis, ibidem num. 20. ibid.

viſitat ſimpliciter ordinarius moniales omnes Sedi Apoſtolicæ ſubiectas, ib. n. 21. 358

viſitat epiſcopus clericos omnes ſeculares non obſtante, quouis priuilegio, ibid. num. 22. ibid.

viſitat epiſcopus quotannis quod ſi diæceſis ſit ampla, ibid. n. 23. ibid.

viſitationis Annus tempus poteſt reſtringi ab ordinario in neceſſitate, ſicut, & ampliari, ib. n. 24. ib.

viſitationis tempus eſt arbitrarium; reprobas hyemale, ib. n. 25. ib.

viſitationis ordo arbitrarius, ib. n. 26. ib.

viſitationem, prætermiſſam per epiſcopum, poteſt ad eam faciendam cogi ab Archiepiſcopo, ib. n. 27. ib.

viſitationem præcedunt edicta; particulares viſitationes debet præcedere denunciatio, ib. n. 28. ib.

viſitationis coadiutores, quot, & quos adhibere debet epiſcopus, & quibus contentus eſſe dicit, ibid. num. 29. ib.

viſitationi non neceſſario adhibenda coadiutores, & de alijs remiſſiue, ib. n. 30. 359

viſitans ordinarius, quæ aduertere debet, circa Sanctiſſimum, à quo incipitur viſitatio, ib. n. 31. ib.

viſitator quomodo mandare debeat deferendum Sanctiſſimum ad infirmos, & proceſſionaliter, qualibet tertia menſis dominicam, ib. n. 32. ib.

viſitator prohibeat, ne in Tabernaculo Sanctiſſimi alia ſacramentalia detineantur, ibid. n. 33. ib.

viſitator puniat curatum negligentem circa Sanctiſſimum, & qualiter, ib. n. 34. ib.

viſitator viſitat fontem baptiſmalem, & quæ circa illum, ib. n. 35. ibid.

viſitator, quæ circa olea Sacra viſitare debeat, ibid. num. 36. ib.

viſitator viſitat reliquias eccleſiæ, & quomodo, ibid. num. 37. ib.

viſitator, quod agat, circa reliquias, de quibus non eſt authentica, ib. n. 38. 360

viſitator, quod circa cuſtodiam reliquiarum aduertere debet

Digitized by Google

debet ibidem num. 39. ibid.
viſitator mandat confici inuentarium reliquiarum, vt decenter exponi, ib. n. 42. ib.
viſitator, quod circa altare maius aduertere debet, ib. n. 43. ib.
viſitator, quod circa alia altaria aduertere debet, ib. num. 44. ib.
viſitator quod aduertere debeat circa tectum, pauimentum, feneſtras, & ſepulchra ſupra terram, ib. num. 45. ib.
viſitator viſitat ſacriſtiam, & Sacram ſuppellectilem, ib. num. 46. ib.
viſitator quod circa miſſales, baptiſterium, vt libros curiæ, & inuentarium aduertere debet, ib. n. 47. ib.
viſitator in ſacriſtia mandet accommodari oratorium, & lauatorium, ib. n. 48. 361
viſitator viſitat campanile, & quod circa campanas modumque pulſandi, ib. n. 49. ib.
viſitator quod aduertat in viſitandis domibus eccleſiæ, ib. n. 50. ib.
viſitator de quibus interroget curatum, ib. n. 51. ib.
viſitator, viſitando colleggiatam, vel cathedralem, ad quæ animaduertere debet, ib. n. 52. ib.
viſitator in viſitationis capitulorum inquirit circa reſidentiam ſeruitium chori, ib. n. 53. ib.
viſitator capituli inquirit circa modum illud congregandi, & circa eius decreta, ib. n. 54. 362
viſitator quid aget circa prabendam Theologalem, ib. num. 55. ib.
viſitator quid aget circa prabendam pænitentialem, ib. num. 56. ib.
viſitator quid aget circa ſatisfactionem oneris miſſarum, ib. n. 57. ib.
viſitator, quid aduertere debeat inuiſitatione ſeminarij, ib. n. 58. ib.
viſitator, quid circa ſeminariſtas, quorum non ſit ſpes proficiendi, ib. n. 59. ib.
viſitator, quæ aduertat in viſitatione confraternitatum, ib. n. 60. ib.
viſitator, quid aget in viſitationis hoſpitalis, ibidem num. 61. 363
viſitator aduertat, ſi hoſpitale ſit patronatum, ibidem num. 62. ib.
viſitator, viſitando monaſteria monialium, ad quæ aduertere debeat, ib. n. 63. ib.
viſitator recipere debet in vittualis procuratorem, & non in pecunia, Ann. XXIV. §. 2. n. 1. 364
viſitator in nomine victualium ordinaria, & non extraordinaria recipere poteſt, ib. n. 2. ib.
viſitatori nomine victualium non debentur vecturæ, vel ferraturæ equorum, quod in viſitatore Apoſtolico, ib. n. 3. 365
viſitatori pauperi debentur vecturæ, imò, & veſtes ſi indigeat, non ſic regulariter, ib. n. 4. ib.
viſitatori debetur procuratio etiam pro beneficio cardinalis cum onus ſit reale, ib. n. 5. ib.
viſitatoris pro procuratione relaxari poteſt mandatum executiuum, ib. n. 6. ib.
viſitatori procuratio, à viſitatis debetur, quod in caſu alterius conſuetudinis, ib. n. 7. ib.
viſitatori plures eccleſias vnico die vnica debetur procuratio pro rata eccleſiarum, ib. n. 8. ibid.
viſitans ciuitatem in praxi non recipit procuratorem, quod iuris ibid. n. 9. ib.
viſitatis datur optio ſoluendi procurationem in pecunia, vnde non poſſunt cogi continuari, ib. n. 10. ib.
viſitator, & ſocij nihil vltra procurationem accipere poſſunt, neque pro decreti, &c. ib. n. 17. 366
viſitator, & ſocij à viſitatis nec ſponte oblatum accipere poteſt, ib. n. 18. ib.
viſitatoris notarius nihil accipere debet niſi in caſu pro copia actorum, quod in Nunciatore viſitationis, ib. num. 19. ib.
viſitator eiuſque ſocij, & miniſtri, quos pænas incurrant, aliquid accipiendo vltra procuratorem, ibid. num. 20. 367
viſitator quomodo procedat in cauſis viſitando ſi graue delictum infamiam, vel non iuſtum titulum inueniat, ib. n. 21. ibid.
viſitator neque recuſari vti ſuſpectus in penis, &c. ib. num. 22. ibid.
Viſitator nequit proponere Edicta ad finem reuelandi delicta alicuius particularis ibid. n. 23. ibid.
viſitator non nimis debet credere cartulis, quæ contra viſitatos exhibentur, ib. n. 24. ib.
viſitator procedit ſummariæ ſine figura iudicij, & quod in caſu appellationis, ib. n. 25. ib.
viſitatoris ſuffraganei, & ſi vti delegatio à decreto appellatur ad metropolitanum, ib. n. 26. ib.
viſitatoris à decreto datur, etiam appellatio, quoad vtrumque effectum ſi ſit circa exemptos, ib. n. 27. 368
viſitationis occaſione, quæ dicuntur fieri, non ſunt appellabilia, & qualiter, ib. n. 28. ib.
viſitator beneficiatum poſt deccennium non compellit ad oſtendendum titulum, ſed tantum adiurandum ſe habere, ib. n. 29. ib.
viſitationis liber facit plenam probationem, & quando, ib. num. 30. ib.
viſitationis tempus non admittit expeditionem cauſarum, etſi ſummariarum, ib. n. 31. ib.
viſitationis decreta perpetua ſunt, ib. n. 32. ib.
viſitatores eccleſiaſtici poſſunt ſyndicari, ib. n. 33. ib.
vxor ſe obbligare poteſt, vel partem fundidotalis alienare, pro excarcerando viro, Ann. XXVIII. §. 1. num. 75. 415
Vxor à viro expulſa à domo ob dotem, vel partem non ſolutam, an ſit ante omnia reſtituenda, Ann. XXX. §. vnic. num. 25. 445

F I N I S.

Errata grauiora ſic corrige.

In præm.	*nu.*	*verſ.*	*Errata*	*Corrige*
,	2.	4.	eſigitur	exigitur
ibid.	3	verſ.	ſtactore	tractore
ibid.	4	2	Theoria	Theoricam
ibid.	14	7	Aldon	Aldan
ibid.	2	20	Ammarum	ambarum
fol.4.	5	1	prælicta	prædicta
4	10	10	per	aperta
6	2	19	Denia	Penia
7	6	2	eatra	extra
ibid.	7	10	terminls	terminis
ib.	9	4	faciant	faciat
ib.	10	11	Moraz.	Marane.
9	17	11	raſol.	reſol.
ib.	24	2	ſuſpectio	ſuſpictio
10	30	9	Raiboſ.	Barboſ.
11	31	7	reſtitutione	inſtitutione
14	6	6	iatio	ratio
18	45	9	audanter	audacter
ib.	45	9	reſpondetur	reſpondet
19	50	1	coret	caret
21	61	14	dignior	dignus
25	16	1	&	eſt
ib.	16	14	amquam	tamquam
ib.	26	8	continea	contineat
ib.	16	27	priuatur	priuatur
26	23	15	patronis	Patroni
32	11	9	in	ex
33	14	7	inſeruitur	inſeruit
ibid.		13	dicit	dicuntur
ib.	16	8	Bolchetto	Blanchetto
34	19	43	Verol.	Zerol.
ib.	20	13	Gonz.	Garz.
35	24	9	Genium	Gemin
36	28	21	continetur	continentur
ib.	in ſumm.	18	Regiæ	Regulæ
38	in ſumm.	94	reſignent	reſignent
39	2	9	olim	obitum
40	8	1	Non	Item
ib.	9	1	teſeruantur	reſeruantur
ib.	9	20	ploro	ploto
ib.	14	4	renunciationẽ	retentionem
45	1.col.	38	notat	notant
46	28	7	mitto	mitta
ib.	29	6	vua	vna
ib.	29	9	vt	&
ib.	29	10	alia Turitana	aliam Turricanam
ib:	31	8	Gonz.	Garz.
ib.	35	8	commẽſalitas	commenſalitatem
47	35	17	obſoquiȝ	obſequiȝ
ib.	35	24	penna	Penia
ib.	38	1	familiaritas continua	familiaritatem continuam
ib.	38	5	Veroll.	Verall.
ib.	39	10	hæc	hac
48	42	1	imperrandam	impetrandam
ib.	48	9	demoſtrat	demoſtrant
ib.	48	15	omnia	omnes
ib.	48	16	alios	alias
49	53	13	liſta	lirta
51	65	6	carſum	carſum
ib.	68	22	vicineo	vicinia
ib.	69	10	Orabino	Oradino
ib.	72	5	mentium	menſium
52	79	5	cnm	cum
53	84	3	panis	patris
ib.	88	5	& per	per
54	93	6	materia	materiam
55	105	5	adibilitatem	adimibilitatem
56	in ſumm.	37	ſpettatur	petatur
ib.	39		permictebatur	permittebetur.
58	in arg.	32	quando	quomodo
ib.	3	31	appoſuit	apponi
62	39	2	illa	illius
66	in ſumm.	15	terminis	termini
eod.loc.	17		ex	&
eod.loc.	20		Beneficioſi	Beneficio
eod.loc,	& num:		pre	pro

Ventriglia.

fol.	*nu.*	*verſ.*	*Errata*	*Corrige*
eod.loc.	29	1	ſpecialibus	ſpiritualibus
66	1	8	quam	de qua
ib.	2	12	proximę preteritę	proxima preterita
68	16	7	motæ	notæ
69	20	5	indignus	indigni
eod.loc.		14	Aochor	Anchar.
69	24	19	appoſitionem	oppoſitionem
74	22	11	Balanchetto	Blanchetto
76	33	6	deuoluantur	deuoluutur
77	in arg.	10	pluraritas	pluralitas
78	4	4	ſal.	ſan.
78	5	3	mortalis	moralis
79	in ſumm.	n.37	qualitatis	qualis
81	31	8	ſalut	ſolut.
ib.	35	16	comprehendatur	comprehendantur
83	in ſumm.	n.14.	Colatio	Collatio
86	3	17	confrerre	couferre
ib.	9	8	coſtito	coſtet
88	20	10	req.	rer.
93	56	11	animorum	animatum
103	24	12	Aldon.	Aldan.
107	53	5	falſas	ſabbas
110	4	19	meuſib.	Menſib.
ib.	7	9	obligaret	obligat
ib.	9	6	Galat.	Galet.
ib.	10	10	duobus	duabus
113	33	6	vt	vel
eod.loc.		24	interueniendum	inſeruiendum
117	55	8	id	ea
118	63	27	Guter.	Gutier.
121	8	28	non poſſe	poſſe
122	14	16	ea	eas
125	6	10	vno	vita
136	17	24	quales	qualis
ib.	26	14	Doctorem	Rectorem
139	6	12	verior	verius
145	6	15	puuctum	punctum
ib.	9	22	Mobed.	Mobed.
146	16	25	Controh.	Contrah.
147	24	3	congregata	congregati
148	27	9	multos	multas
149	39	18	continui	coſtitui
162	in ſumm.	n.47	portum	parum
164	6	17	exigere	erigere
166	16	7	Baborius	Barbarius
166	17	14	Cardiæ	Carol.
167	24	9	Armendor.	Armendar.
ib.	27	36	clericari	clericali
168	28	22	Forduuen:	Forliuien.
ib.	30	5	ſouuenda	ſoluenda
178	3	14	vtraque	vtroque
179	6	21	eſſe	eſſet
181	21	7	enetur	tenetur
182	28	8	contenta	conteſtis
183	35	17	promuſionem	poſſeſſionem
185	42	40	alibi	alij
ib.	42	41	tenet	tenent
189	71	6	canſis	cauſis
191	85	4	ſatis	latis
192	86	12	Penſionarius	Penſionarius
193	in ſumm.	n.9.	canducere	conducere
193	in ſumm.	n.21	tractatio	tranſactio
196	13	13	Maceranen.	Maceraten:
197	20	5	Palcentina	Placentina
199	31	24	Bireet.	Direct.
207	2	14	Aldon.	Aldan.
207	6	10	ad	ab
207	8	4	annum	annis
209	16	2	Canonicorum	Canonicatum
212	5	8	exigi	erigi
213	10	10	Patr.	Petr.
213	11	6	conficiendo	confitendo
214	21	10	parietam	parietum
ibid.			indigentia	indigeni
219	24	8	recipit	non recipit
223	54	7	ahuc	adhuc
217	n.18.	in ſumm.	poſt	poteſt

a   fol.

fol.	*nu.*	*verſ.*	*Errata*	*Corrige*
217	23	in ſum.	penitentiatios	pęnitentias
225	1	34	ſummiſſæ	ſummiſtæ
229	22	3	vt	ad
ibid.	25	4	Criminales	Matrimoniales
229	2	17	Cach.	Cuch.
232	45	42	pena	pęnam
237	7	13	eodem	eadem
241	in arg.	20	aſſignationes	reſignationes
ib.	in arg.	33	Vicarijs	Vicarij
246	30	1	habent	habet
250	58	3	præſeruatur	reſeruatur
258	63	7	vt	&
255	14	21	hoc caſu in	in hoc caſu
261	48	7	Belleſt.	Bellin.
263	61	15	anxus	annexus
265	5	6	propinqua	propinquis,
269	34	6	incommodũ	in commodum
275	21	17	replicat	replica
303	in arg.	17	aſſeuerari	aſſeruari
305	16	3	ad	vel
307	26	17	dicendum	dictum
308	32	18	diminutionũ	diminutionem
311	4	ad fin.	offerereretur	offerretur
313	14	15	Beltarmin.	Belarmin.
ibid.		23	en	in
314	21	10	parietam	parietum
314	27	8	ſuceeſſ.	ſucceſſ.
318	5	6	Vallitoletana	Valliſoletana
320	19	4	viueant	viuunt
ib.	22	6	erroreque	errorque
ib.	23	7	an ſed aduertit	ſed aduertant
ib.		8	impediti	impediti
ib.		16	Ætina	Aretina
ib.	25	pen.	materia	materiam
321	in ſumm. n. 8.		in celebrandis	ij celebrandi
ib.		28	feriati	feriatis
323	13	9	Cauſæ	Cauſas
325	24	8	rapręsẽtationes	repræſentationes
ib.		9	Marturum	Martyrum
ib.		10	repreſentationos	repræſentationes
326	31	11	in ea	in eam
328	42	8	inſignæ	inſigne
ib.	28	3	cocta	cotta
332	18	2	erectum	erectus
334	22	3	forudicatur	forouidicatur
ib.	22	7	Apei	Aperti
ib.	21	12	tenentes	tenentibus
ib.	31	23	inſpicti	inſpecti
ib.	33	3	Obnoxi	Obnoxij
ib.	36		Mon.Trull.	Mar. Ital.
336	40	11	Sacti	facti
337	46	4	liberate	lidertate
ib.		29	Veriotis	Veritatis
ib.	in ſumm. n.7	2	diuini	diurni
ib.	8	3	nam	tamen
ib.		4	faciam	faciem
ib.	9	1	gaudens	gaudet.
339	in ſumm.n.43	1	commictens	committens
ibid.	46	2	Requirit	requiritur
ib.	64	1	reus nõ gaudens	ſi reus non gaudet
ibid.		2	concedi dicitur	conceditur.
340	70	1	permictat	permittat
ib.		3	ſecuta momenti caſu	ſecuta morte I at in caſu
ib.		5	permictat	permittat
ib.	2	10	homicida	homicidia
ib.		11	earum	earumvè .
ib.	3	6.8	depradatur	deprædatur
ib.		22	Corar.	Grat.
ib.		13	Aria.Tral.	Marin.Ital.
ib.		18	habeatur	habeantur
ib.	3	10	adducit	adducta
ib.	4	9	aggredere	aggredi
341	5	9	nec duos	nec per duos
ib.		22	Morant.	Marant.
ib.		24	ex alios	& alios
ib.	6	9	his	bis
ib.			ſic vero	ſi vero
ib.		14	nam	cum
ib.	7	15	gaudet	gaudere

fol.	*nu.*	*verſ.*	*Errata*	*Corrige*
ib.	8	19	ſe	ſi
ib.		22	præpoſita	præpoſitam
342	13	6	Canile	Cortile
ib.	14	10	ratum	tantum
ib.		15	Maranti	Marant.
ib.	15	2	poſſint	poſitos
ib.	4		getere	genere
ib.	16	2	aliquam	aliquem
ib.	8	24	alijs	alios
ib.	1	1	vel	ſed
345	19	5	oſtendiſſe	offendiſſe
ib.	7.& paſſ.		Mor.Tral.	Mar. Ital.
ib.	11		Pugnat	Pugna:
ib.	20	13	Mor.	Mar.
ib.	15		comperit	congerit
ib.	22		opinio	opinionem
ib.	22	10	Tiares	nares.
ib.	19		poſt	pars
ib.	20		Idem	Item
ib.	fin.		materia	materiam
ib.	23.	6	gaudebant	gaudebat .
ib.	fin.		poſſunt	poteſt.
ib.	24		poſſunt	poſſum
344	25	11	iunctis	iunctim in
ib.		16	Vulterius	Vlterius
ib.		17	occiſam	occiſum
ib.	27	29	reputati	reputat
ib.	2	4	illamq;	illaq;
ib.		6	poſſit	poteſt
ib.	13	13	Non commiſſum	non eſt commiſſum,
ib.	31	17	conducit	conducti
ib.		20	Io.Andr.	Gratian .
345	32	27	poſſit	poteſt
ib.	33	7	poſſit	poſſet
ib.		9	c.198	c.598.
ib.		15	vt non	at non
ib.	34	4	non poſſe	poſſe.
ib.	36	4	dare recepit	recepit
ib.	38	8	Dei confeſſionẽ	Eius confeſſionem
346	40	3	eſſe	eſt
ib.	41	10	imunitari	Immunitate
ib.	43	8	Principij	Principis eſt .
ib.		16	Mor.	Mar.
ib.	45	2	dicitur	debet ,
347	50	3	falſo	falſa
ib.		13	emanato	emanatum
ib.			duret	dure
ib.	51	11	Procurat.legit.	Procurat.
ib.		27	Morante	Marant.
ib.	52	10	Bulla	Bullam
ib.		12	dam:	danz :
ib.	53	3	nato eſt,ſupra	dictum eſt ſupra.
348		1	diſtat	demit
ib.		3	dictioni	contradictioni .
ib.	55	13	poſſit dari	poterit ſtari .
ibid.			poſſedici	poſſe dici
ib.	26	8	Vulterius	Vlterius
ib.	57	27	& ratione	ea ratione
ib.	58	1	eum	enim
349		12	ex	vt
ib.	64	5	ſæculari	ſæcularis
ib.		15	poſſit	poteſt
ib.	65	8	retinens	renitens
ib.		22	poſſit	poteſt
ib.		27	apparentium	apparentiam
350	73	3	Reos	Reum
ib.		3	quod	per quod
351	74	11	parne	pœne
ib.	75	35	comiſſorum	comiſſarum
ib.	76	21	Can.	Cœn.
ib.	& paſ. per tot.		Morant.	Marant.
ib.	79	fin.	nam	non
352	2. col. 12		non	nam
ibid.			mandata	materia
ib.			propter	propè
353			Iuriſdictæ	Iuriſdictionem
ib.	ſum.n.13	5	& aliarum illorum	& aliarum eccleſiarum ac illorum .
ib	15	1	vix	iuxta
ibi.	ſum.n.18.	3	intromictat	intromittat

ibid.

Digitized by Google

fol.	nu.	verſ.	Erratta	Corrige
ibi.	4	19	quod	quid
ib.		19	& eo	& de eo
ib.		fin.	quod	quid
ib.		25	reprobas	reprobatur
ib.	28		Viſitationem	Viſitatione
ib.	32	3	dominicam	dominica
ib.	38	39.& paſſ.	quad	quid
ib.	40		nam	non
ib.	42	2	vt	&
ib.	48		mandet	mandat
355	dele prima lineam & ſecundam.			
ib.	53	3	ſeruiſium	& ſeruitium
ib.	57		ſatisfactrenem	ſatisfactionem
ib.	1	3	ordinariq; viſitari	ordinarij viſitare
ib.			deponitur	diſponitur
ib.	1	9	Inſtict.	Inſtit.
ib.			morian.	mariant.
ib.		26	comped.	compend.
ib.		pen.	mauriq.	manriq.
356	10		recapilatior	recopilation.
ib.	fin.		latter.	lotter.
ib.	5	1	habet	habere
ib.	6	7	quoq. aliarum	quaq. aliorum
ib.	7	5	deſeruiantur	deſeruiatur
ib.	8	2	Curatos	Curatas
ib.	pen.		Carz.	Garz.
ib.	9	pen.	prax.	pract.
ib.	10	13	teſte	recte.
ib.	11	13	Epiſcopale	Epiſcopo
357		1	tedunt	tenduut
ib.		5	Hoſtij de Sacro	oſtij . . . .
ib.		pen.	latrum	laſius
ib.	12	pen.	ſiacra	ſacram
ib.	13	1	alorum	aliarum
ib.	14	5	nunc	tunc
ib.		fin.	Aldon	Aldan
ib.	16	6	decipitur	deciditur
ib.		9	montes	montis
ib.		11	priuilegia	priuilegio
ib.	17	5	conſtituent	conſiſtunt
ib.	18	13	aliqua	alicui
ib.	19	3	maioritate	auctoritate
ib.		8	poſſit	poſſet
ib.		11	Archiepiſcopale	Archiepiſcopali
ib.		16	poſſit	poteſt viſitari
358		6	poteſt	poſt
ib.	22	3	delinquente	delinquentes
ib.	26	3	liceat	licet
ib.	27	4	ordinat.	ordinar.
ib.	28	pen.	præſtaret	præparent
ib.	31	15	ex	&
ib.	32	4	Vmbrella	Vmbella
ib.	33	4	ille	illa
ib.	34	6	poſſit	poteſt
ib.	36	2	conſeruetur	conſeruentur
ib.	1	18	ſtamnea	ſtannea
ib.	42	7	copias	capſas
ib.		12	caueatur in tantũ	arceatur in totum
ib.	43	1	viſitent	viſitet
ib.		17	Varium	vanum
ib.		25	altaris	altaribus
ib.	44	9	alios poſſit	alias poteſt
ib.		pen.	Apoſtolorum	Apoſtolicar.
ib.	45	antep.	Vmbrellam	Vmbellam
ib.	47	3	decreti	decreto
361	48	5	caſta	carta
ib.	49	5	laudabilium	laudabilem
ib.		7	aliquod	aliquo
ib.		11	Fuſco	Fuſc.
ib.		12	aduertunt	aduertant
ib.		13	aliter	alium
ib.	11	5	gruadualia	gradualia
ib.		8	pſalendo	pſallendo
ib.		15	puniri	punire
ib.	53	22	pulſatores	punctatores
362	54	12	ſolueret	ſoluere
ib.	55	3	interpretantur	interpretatur
ib.	58	19	mandat	mandet
ib.	59	9	aliiq; examinari	aliorum examini
ib.		19	ſubijceret	ſubijcere

fol.	nu.	verſ.	Errata	Corrige
363	60	12	poenes	penes
ib.	61	5	ſacramento	ſacramenta
ib.	63	33	ex	&
ib.		pen.	Cætera ad hac materia	Cetera ad hanc materiam
ib.	ſum.n.1.		in victualis procuratorem	in victualibus procurationem
ib.	3	3	quod	quid
ib.	6	1	viſitatoris	viſitatori
ib.	7	2	quod	quid
364	9	2	procuratorem	procurationem
ib.			quod curis	quid de iure
ib.	10	1	aptio	optio
ib.	13.14.15.& 16.		exigis	exigitur
ib.	17		decreti	decretis
ib.	19		quod	quid
ib.	20		procuratorem	procurationem
ib.	29	1	viſitator ſummariæ	viſitator ſummariè
ib.		2	quod	quid
ib.	26	2	delegatio	delegati
ib.	31	1	admictit	admittit
ib.			expedunonem	expeditionem
ib.		3	viſitare	viſitante
ib.		pen.	viſitatum	viſitatum
ib.	4	1	Venereæ	vecturæ
ib.		pen.	viſtualia	victualia
ib.	5	5	perſonales	perſonalis
ib.	10	8	elegunt	eligunt
ib.	verſ.16.		Cæſar	Grat.
366		1	virtualibus	victualibus
ib.		2	moderoſa	moderata
ib.		10	miniſtrorum	miniſtratum
ib.		12	viſitares	viſitatos
ib.		18	oſculenta ponẽda	eſculenta portanda
ib.		23	Graſ.	Grat.
ib.		antep.	morum vt	monitum eſt
ib.	15	10	Item tamen	Non tamen
ib.		pen.	Bellarm.	Bell.
ib.	18	pen.	dierum	dictum
ib.			Tripentin.	Tridentin.
ib.	19	6	Broſ.	Grat.
ib.			Nauat.	Nouar.
367		2	mantique	manrique
ib.		fin.	cum rationibus	. . . .
ib.	80	12	incurrat	incurrant
ib.		pen.	minima	ſumma
ib.	31	2	precedendis	procedendi
ib.		antep.	refertos	repertos
ibid.		fin.	diſpoſitionem	diſpenſationem
ib.	22	5	valeat vt deſideroſſe	valeat.ita declaraſſe
ib.	22	6	formæ	famæ
ib.		8	Gennen.	Gennen.
ib.	25	24	Merthesſan.	Marcheſan.
ib.		pen.	menrique	manrique
368		21	viſitationes	viſitationis
ib.	31	4	cæleſti	celeri
ib.	arg.	16	præcedendum	procedendum
ib.			poſſint exequi	poſſit exequi in
ib.			cenſuras ſubſidiũ,ex	cenſuræ in ſubſidiũ,&
ib.			præferretur	præferatur
369	ſum.	3	quod DD.mãdata	qui DD.materiam
ib.	ſum.n.4.		ſatisfacerit	ſatisfecerit
ib.	17		redditibus	redditus
ib.	21		quod	quid
ibid.			ſuffragari	ſuffraganei
370	32		ſoluunt	ſoluunt
ib.	36		eoſque	eorumque
ib.	41		charitatium	charitatiuum
ib.	1	9	charitatiuè	charitatiui
ib.		10	ordinan.	ordinar.
ib.		15	diſqn.	diſqu.
371		1	neceſſitas	neceſſitatem
ib.	4	17	debetur	debitè
ib.			quibus	eius
ibid.		pen.	dominos	domino
ib.	6	12	Beller.	Bellenc.
ib.	7	4	arbitris	arbitros
ib.	19	7	contraria	contraxit
ib.		fin.	neceſſariam	neceſſarium
372	13.14.& paſſ.	4	Bellect.vel Beller.	Bellenc.

Nota, Typographi incuria replicatum eſſe numerorum à pag. 365. vſque ad 380. incluſiuè.

fol.	*nu.*	*verſ.*	*Errata*	*Corrige*
372	14		ſeſto	ſexto
ib.			proficiſcimur	proficiſcitur
ib.	15		ſextimo	ſeptimo
ib.	17	6	Verol.	Meroll.
ib.	21	5	cum prohibemus	§.cum prohibemus
375		3	hoc	hac
ib.	24		in	ex
ib.		14	babet	habent
ib.		15	dicuntur	dicantur
ib	25		ſuptibus	ſumptibus
ib			religio is	religionis
ib.	26		diſtintus	diſtinctius
ib.	27		vertantur	vertatur
ib.		2	Onus	Vnus
ib.		8	quoad	quoniam
ib.	28	5	commune	commoratus
ib.		10	ergo	Arg.
ib.		8	item	idem
ib.		17	ſed	quæ
ib.		18	nunc	tunc
ib.		fin.	probet	probat
ib.	36		teſtantur	teſtatur
ib.			compoſita	compoſitam
ib.		pen.	penſione	penſioni
ib.		fin.	expreſſe	expreſſa
374		2	deſimq;	decimeq;
ib.	8		apeareat	appareat
ib.	33	5	cenentur	tenentur
ib.	34	15	adhuc caſu	ad hunc caſum
ib.	36	4	nuc	nec
ib.	37	2	tenens	tenet
ib.		7	tit.	Tit.
375			385	375
ib.	41	5	& alias dicendo	Alias dictus
ib.		8	excludit	eſſe ait
ib.	ſum.n.2		Appellai	appellari
ib.	8	3	poſſint exequi	poſſit exequi in
ib.		6	excomunicarie	excomunicatio
ib.			excomunicaio	excomunicatio
ib.	1		Bartolus	Apoſtolus
376			366	376
ib.			merito	ſed meritò
ib.			conſidera	conſiderata
ib.	2	11	permiſſam.	permiſſa,
ib.	4	pen.	lag.	Lap.
ib.	6	3	certos	[illegible]
ib.		11	aliquas	aliquos
377			365	377
365	verſ.7.		ſummitit	ſumm.tit.
ib.	11	6	incipienti	incipien.
ib.		10	generale	generali
ib.	13	12	Papa	Papam
ib.	14		collater	collector
ib.		2	ob	ab
ib.	15	6	a.fruct.	vſufruct.
ib.			ex in 6	ex in l.
ib.		8	poll.	poſſid.
366			immagini	immaginibus
ib.		6	oblatione	oblationes
ib.	ſum.n.11		certi	cui
367	ſum.n.36		ſolvit	ſolitæ
ib.	1		illaſq; oon poſſe	illæque non poſſunt
ib.		8	cap.han.	cap.hanc
ib.		18	iſiodor.	iſidor.
ib.		18	di iur.	de iur.
ib.		26	eblationes	oblationes
ib.		28	eeſolut.	reſolut.
ib.		37	Apoſtolorum	Apoſtolicar.
ib.			lateran.	loter.
368		5	illac	illa,
ib.		8	opinio	optime
ib.	4	3	requiſitionem	recognitionem
ib.	6	3	quibus	ouibus
ib.	67.pen.		Grat. ex	Gratiæ
ib.	7	antep.	faeere	fieri
ib.	8	3	acquiſitorum	acquiſitarum
ib.	in fin.		quamquam	quemquam
399		12	poteſt	paſſa eſt

fol.	*nu.*	*verſ.*	*Errata*	*Corrige*
ib.	11	2	vacare	vocare
ib.	12	3	cedente rectori	cedere rectoris
ib.	13	4	laicos	laicis
ib.	in fin.col.		morian.	Marian.
ib.	col.2	5	Aufreu.	docet Aufrer.
ib.	4	53	appareat	etſi appareat
ib.		4.poſt	Eccleſiæ, add.	Adhuc Parocho debeantur.
ib.		fin.	Primitiorũ Nau.	Primitiarum
ib.	18	6	qui qui	qui quidem
370			Parochie	Parochia
ib.		ſeq;	Parochias	Parochiæ
ib.		pen.	iaſertur	inſertur
ib.	21	3	tonſuram	turturum
ib.	22	antep.	teſtator	teſtatur
ib.	23	3	paupera	pauper
ib.	24	7	latter.	lotert.
ib.	25	11	opera	opus
ib.		pen.	di ectus	dilectus
ib.	26	5	tranſferre	tranſferri
ib.	22		aſſiſtentis oblationes	aſſiſtentis oblationes
ib.		8	in dominico	in die dominico
371		7	In	in
ib.		13	Apoſtolorum	Apoſtolicarum
ib.		14	Sactis	factis
ib.			imaginibus intr-	factis imaginibus intra
ib.	30	4	fuiſſe	factum
ib.	31		in alijs	& in alijs
ib.	2	col.3.	Veneris	Venetijs
ib.	34	5	illas	illæ
ib.		antep.	louer.	lotter.
372	33	19	de ea	de
ib.	38	6	ſed iuxta,	ſed quia iuxta
ib.	39		ex	Vel
ib.	40	6	ſunt enim	tunc enim
ib.		3	comtemplationes	contemplatione
373			& priuilegio	in priuilegio
ib.		11	derogati	denegati
ib.		13	& Iuliæ illarum	& iudicio illarum
ib.		ſum.3.	Apoſtolicum	Apum
ib.	11	4	maxime	femine
ib.	18	pen.	iuranda	turbida
ib.		fin.	colorum	colo notum
344			communicante priuilegia	communicant *priuilegio*
ib.		fin.	decimatorio	decimarum
ib.	47		decimæ	decimas
ib.	1	12	Caron.	Canon.
ib.	2	3	Valantia	Valentia
ib.		pen.	germano	alio grano
375		5	poſtèa	pauca
ib.	6	pen.	milito	milio
ib.		7	eataneis	caſtaneis
ib.	8	2	nutriti	nutriti
ib.		10	debeant eſſe	debeant dari eſſet
ib.	9		dxcimum	decima
ib.	3		mouer.	Monet.
ib.	11	2	& iam ſi moliſſi	etiamſi molendini
ib.	13		ſoluecdæ	ſoluendæ
ib.		fin.	prux	Prax.
ib.			Concher.	Conchen.
376			plena	plenè
ib.		6	Vna	Vnde
ib.		12	habitum	habitu
ib.	15		principalis	principale
ib.		13	. Quartam	, quartam
ib.		21	quonam	quotam
ib.		22	laycis	laicis
ib.		pen.	gratia	quarta
ib.	16		decima	decimam
ib.	20	6	Penio	Pena
ib.	21		vi	in
327	3		parochi	paroch.
ib.		9	illa non	illarum
ib.	23	9	iudicio	iudicio obtinere
ib.			Coccinum	Coccin.
ib.		antep.	Butria	Butr.
ib.	25	3	Eccleſias parochiali	Eccleſia parochialis
ib:		ſeq.	matricis	matrici ibid.

fol.	nu.	verſ.	Errata	Corrige
ib.		ſeq.	eos	eas
ib.		ſeq.	ſeleſti litter.	refert Lotter.
ib.	26		debent	deben
ib.		ſeq.	quid quem	per quem
ib.		ſeq.	patocho in quo	parochiæ in qua
ib.	27	pen.	& eſt	& etiam
ib.	30		dec mæ	decimæ
ib.	31	3	ſubiecti	ſubiectis
ib.		4	quæ	ex quibus
378		5	exiſtenti	exiſtent.
ib.	33	6	Epiſcopalium	Epiſcopalis
ib.	34	2	ſitas	ſitis
ib.	35	antepen.	quorum	pro quorum
ib.			ratione	rationabiliter
ib.			ſolnantur	ſoluuntur
ib.	36	5	vt licet	videtur
ib.	38	7	illos	illas
ib.		8	colligat	obligati
ib.	40	9	præditas	predictos
379	41	10	concedantur	conceduntur
380	ſum. 6.		ſolutione	ſolutio
ib.	ſum. 27.		debeantur cōcedi	debeant concedi
ib.	ſum. 33.		ſepulturam	ſepultura
ib.	ſum. fin.		in	22
ib.	1	11	Rebuffo	Rebuff.
380	8	3	decimas debitas	decimæ debitæ
ib.	9		introdutum	introducatur
ib.	9	4	alias	alios
ib.	11	2	admittuntur	admittantur
ib.	12	4	debitas	debitæ
ib.	7		preſlita reuit:	prauia
ib.		21	non	nam
381	18	6	locum	locus
ib.	20	6	tox.	rex.
ib.	antep.		mutantur	mulctantur
382		8	priuat	priuari
ib.	22	6	c. ad cauſa	c. cum cauſa
ib.		19.	ſtatutum	ſtatutum eſt
ib.	23	4	citatur	citatum
ib.	24		habita	habitam
ib.		pen.	proinde	per inde ſit dicendum
ib.	14	2. col.	prodeſſe	prodeſſet
ib.	26	19	decimæ	decimas
ib.	antep.		principalis vel	principaliter de
383	30	3	eos	eas
ib.		1	decima	decimas
ib.		2	ad decimam	ad nihilum
ib.		3	intercept[illegible]	[illegible]
ib.	32	7	deberi	debere
384		6	ad teſtium	ad tertium
ib.			teneri	tenere
ib.		21	videtur	videt
ib.			proximo	prompto
ib.	37	8	diſpoſitio	diſpoſitionem
ib.		10	dictos patres	dicti patres
ib.	38	10	in	ſi
ib.	40	7	quia niſi	niſi
ib.	41		rtnitentes	renitentes
ib.	42	pen.	Arbitrix	arbitra
ib.	43		præcipuum	præcipuè
385			ius	Iuris
ib.	44	9	concedentis	contendentis
ib.	46		ſufficiunt	ſufficiant
ib.	47	3	peccatus	peccata
ib.	12. 2. col.		quias	quia
ib.		21	eodem	Eadem
ib.	48	3	affectus	effectus
386		5	ſatis	dotis
ib.		21	intellgitur	intelligitur
ib.			quadſi dicunt	quid ſi dictum
ib.		18	Eccleſiæ	Eccleſijs
ib.		26	ſacro	ſacto
ib.	23. 2. col.		reperitur	repetitur
ib.	ſum. n. 5.		facto ſcientes	factum ſcienter
387	14		Iuſto munus iuſſu	Iuſtus minus iuſto
ib.	21		tota vnoquoq.	quota vnicuiq.
ib.	22		quis	ſuis
ib.	18	pen.	interueniente	ſuperueniente
ib.	33		reuocationis	inuocationis
348	ſum. n. 45.		millarum	miſſarum

fol.	nu.	verſ.	Erratta	Corrige
ib.	50		conſuetudine	conſtructione
ib.		55	foris	factis
ib.	58		oblatis	ablatis
ib.	61. in fin.		adſcendum	aſcendunt
389	ſum. n. 87.		repræsiorum	repudiatum
ib.	ſum. n. 90.		numerus	numerum
ib.	1		pro pius	piam
ib.		17	Baltanor	Baltaſar
ib.	antep.		Apoſtolorum	Apoſtolic.
390		4	praxi	praxim
ib.	2	12	conciſo	Comitol.
ib.	3		libertatis	. . . . .
ib.	4		priuilegia	priuilegio
ib.	5		cauſa	caſu
ib.			executor	exequens
ib.		fin.	dici	dici pium
391	9		gaudent	gaudet
ib.	11		requirantur	requiruntur
ib.	16	17	Corbonibus	. . . .
ib.	2. col.		poſſit	puellis
ib.	6	7	poſſit monachāda	poſſet monachandæ
ib.		pen.	maniand a	maritanda
ib.			ſequentur	ſequuntur
ib.	quærid.		Capuanę	Capuæ
392		1	pius	quis
ib.		21	prægrans	prægnans
ib.	13	1	fortunatum	fortunarum
ib.	14		pauperes	pauperibus
ib.	18	21	elegit, & diſputauit	elegit, & deputauit
393			Ignobilem	Ignobili
ib.			felicium	fælicem
ib.	20		dote	data
ib.	22		vnoquoq.	Vnicuiq.
ib.		16	loqui	loquutione
ib.	22	13	regularis	regularem
ib.		8	priuata	prima
394	26	12	Aath.	Auth.
ib.	27		Hoſpiti	Hoſpitio
ib.	29		qui ſi	ſi
ib.	20	11	tantum	tamen
395			hoc	hæc
ib.	33		Vbi	V. gr.
ib.		5	parochialis	parochiali
ib.	36		tantum	totum
ib.			moris	mortis
ib.	36		quæ	quas
ib.	38	7	dih	del
396	15		falſa adiect.	falſa cauſ. ad.
390	24		quam	quæ
ib.		9	l. ciuil.	l. Ciuib.
ib.	42	4	adeſſe	adeſſent
ib.		pen.	conuenire	conuenire
ib.	46		cedit	cedere
ib.	47		ex	&
398	50	14	debet	debeat
ib.	51		indigent	indiget
ib.	53		alio pro	alij pro
ib.			ſiue	ſine
ib.		8	Abbat.	Abbas
ib.	54		conſtitui	conſtrui
ib.		5	commun.	comut.
ib.	55		argue pro tali	atq. pro taliter
ib.			penſonarum	penſonis
399	56	fin.	ſimiliteo	ſimiliter
ib.	53		Partem Affirmatiuā	Pars Affirmatiua
ib.		7	inferri	inferre
ib.	59	13	negationem	negociationem
ib.	antep.		Commiſſi	commiti
ib.	62	6	luc	loc.
ib.	antep.		Gimnaſio	Gymnaſio
490	65	in fin.	cauſam	cauſam apponit.
ib.	66		c. & alt.	C. & alijs
ib.		7	c. de teſtom.	C. de Teſtam.
ib.	67	4	Abb. in.	Abb. in
ib.	68	2	alierum	c. filiorum
ib.	6	ſeq.	cit. loc. ſi cond.	cit. leg. ſi Cond.
ib.	69	9	de dicimus	etiam dicimus
401	71		prædicti	prædicta
ib.	72	2	donatio facta	donationem factam
ib.		4	Victum	Viarum

ibid.

fol.	nu.	verſ.	Errata	Corrige
ib.	73	9	deducẽdũ coniectura	deducẽdã coniecturã
ib.	75	8	loquentur	loquantur
ib.		12	Regnio	Regno
ib.	77	5	extendit	extendunt
ibid.	pen.& fin.		in hoc ap	in hoc: ad
ib.	78	7	debentur	delentur
ib.	79	2	qualibet erant	. . . .
ib.		fin.	ortum	certum
402	83	7	legatur	legatum
ib.		15	fuerunt	fructuum .
ib.		17	Abbat.	Abbas
ib.		ad fin.	debeant defetti	. . .
ib.	84	8	Anima	Animæ
403		2	teſtatore	teſtatoris
ib.	86	15	conſtitueris	conſtiteris
ib.		2	cuiuſdam	cuiuſque
ib.	89	3	diligenter	diligenter examinata
ib.	90	6	proaat.	probat.
ib.	91	5	chyrografarijs	chirographarijs
ib.	94		filia	filiæ
404	91	5	numerorum	numerum
ib.			c.cum ſibi	c.cum tibi
ib.	ſum.n.22.		ablati	ablatis
405	28		verum	Vel
ib.	40		debeat-confeſſo	debeatur confecto
ib.			ſoluenda	ſoluendo
ib.	41		patietur	patiatur
ib.	42		commntari	commutari
ib.	1		pios ,	pias
406		init.	piorum	piarum
ib.		3	Epiſcopum	Epiſcopi
ib.		5	prope fine	prope finem
ib.	3		Epiſcopus	Epiſcopis
ib.			dolegarus	delegatis
ib.		10	legato non pio	legata non pia
ib.	4		quæri	quærere
ib.		3	piarũ legatarũ	piorum legatorum
ib.		15	per	per
ib.	5	11	rebus	relat.
ib.	6		ſoculus	facultas
ib.		9	cauſp.riuil.	cauſ.priuil.
ib.	7		abdicata	abdicata
ib.		3	legatis	de legatis
ib.		fin.	Epiſcopis	Epiſcopi
407		11	pro	poſt
ib.		17	poſſet	poſſe
ib.		18	annis clarum	annis clarum
ib.			nulla	nullum
ib.	8	7	en m	enim
ib.	9	6	ia- facultatem	in- facultatum
ib.			relatis	relatis per
ib.		9	editum	edita
ib.		pen.	poſtquam	ſolumodo
ib.	1	2	eſt	vt
ib.	12		acultatum	facultatum
408	col.2.	5	repudiatio	repudiatione
ib.	21	17	ijs de	ijs
ib.		22	apparere	apponere
ib.	23	9	. Predicta	, predicta
409	26	1	hic	hoc
ib.	28	1	abſeruat	abſeruant
ib.	29	in fin.	conductio	concluſio
ib.	30	4	ſubſtineri	ſubſtinetur .
ib.			Gizzaral.	Gizzarel.
410	34	6	prælegari	prelegata
ib.	35.init.		eſt in omnes	eſt omnes
ib.	39	2	muta	mata
ib.	41	104	in poſtmiſſionẽ.	in l.poſtmiſſionem
ib.			declinanda	declinandam
411	42	pen.	repetitur	reperitur
412		1	commutari	commutare
ib.		13	conſtruti	conſtrui
ib.			pro ad	, ad
ib.		32	Archiepiſcopalẽ	Archiepiſcopali
ib.	48	13	tenetur	fatetur
ib.	48	122	auſius	inſcius
ib.	49		relicta in	relictam
ib.			dicto	dicta
ib.	50		quid	quod
ib.	51		modo per	modo

fol.	nu.	verſ.	Errata	Corrige
413		2	eodem	eadem
ib.	53. verſ.7		enim & c.	animæ,&
ib.	verſ. 8		& quam	æquam
ib.	verſ. 9		patet §. patet	pater §. pater
ib.			eodem leg.	eadem leg.
ib.		14	annum	annuum
ib.	pen.		certum	centum
ib.	54	9	aduerſis	adcretis
ib.		14	dierum	ditum
ib.		pen.	grauia	grauis
ib.	55	6	cibor.	cibar.
ib.		7	dod. Becius	Cod.decius
ib.		12	carpius	corpius
414		2	Curiæ	Curæ
ib.		5	i de	de
ib.		7	Vnicam	Vnica
ib.		15	poſſe	poſſet
ib.		31	minoria	minor
ib.	ſum.n.2.		exigendum	erigendum
ib.	3		de quorum	, quorum
ib.	5		induci	induti
ib.	7		vſura	tonſura
415	ſum.n.14		Capitulum	Capitulo
ib.	21		Hoſpitale	Hoſpitalia
ib.	24		exemptarum	exemptorum
ib.	32	6	an beneſocij	an de beneficij
ib.	41		ſobrierunt	ſortierunt
ib.	42	5	extulerit	contulerit
ib.		pen.	cenſeatur	conſenſus
ib.	48		expi	exigi
416	1	5	Eeclefie	Eccleſiæ
ib.	2	3	expreſſus verba	expreſſus verbis
ib.	6		eccleſię	eccleſijs
ib.	col.2	2	ſubdunt	ſubduntur
ib.	3	2	Annos	annorum
ib.		7	filijs	filij
ib.		18	ſacrificium	ſacrificio
ib.		31	Vulterius	vlterius
ib.		36	paruam	paruum
ib.		fin.	Rethorica Ec-elcſiaſtica	Rethoricam Eccleſiaſticam
ib.	4	pen.	praxa	prona
417		4	debebus	diebus
ib.	9	5	margont	magarit
ib.	10	10	prædictis cano-nicis deputatis,	prædictos canonicos deputatos,
ib.	13	12	rata	tota
ib.	6	pen.	Apoſtolorum	Apoſtolicarum
ib.	2.col.	3	ſacrum	ſacram
ib.	18	9	Epiſcopum	Epiſcopi
ib.	20	5	Thaologum	Theologum
ib.	21	11	vulterius	vlterius
ib.	antep.		procedit	procedere
ib.			Hoſpitale lai-cale	Hoſpitali laicali
ib.			ſolitum cleri	ſolito dati
ib.	22		Hoſpitale	Hoſpitali
41	23. in fin.		Mon	Non
ib.	24	8	Conſtituuntur	conſtituunt
ib.	25	4	ille	illi
ib.		6	Concilium	Concilij
ib.	29		exceſantur	excuſantur
420	34		ob bac	ab hac
ib.	10.& 16		& alia	ex alia
ib.	11	14.& 15	cit.cler.	cit.Cherub.
ib.	37.paſſ.per tot.		Barb. Apoſto-lorum deciſ.	Barb. Apoſtolicarum deciſ.
ib.	in fin.		Vilimo	vltimo
ib.	39	2	debet	debere
ib.		6	Vel	ſed
421		2	veniſſet	demittur
ib.	42		reliquia	reliqua
ib.		12	Soter	Soter
ib.		16	dictionem	deciſionibus
ib.		26	ſedundo	ſecundo
ib.		36	amennitatis	amenitatis
ib.		38	preſentę	pretenſę
ib.		39	D.Drano	D.Orano
ib.	pen.fin.		in dictis	ex dictis
ib.			conſtat	conatur

ibid.

Digitized by Google

fol.	*nu.*	*verſ.*	*Errata*	*Corrige*
ib.			conſtat	couatur
ibid.			veri	fieri
ibid.			Beneficiarum	beneficiorum
ib.	fin.		Votorum vt	notatum eſt
ib.	44		poteſt	poſt
ib.		4	conſuli t	contulit
ib.		5	ſeminarijs illa	ſeminarij illi
ib.		45	reſidentia	reſidentiam
ib.		14	alios	alias
ib.	in fin.		extuſionem	extinctionem.
ib.	46		tallentes	tollentia
422		47	alios qui	alioqui
ib.	48		in quo	in vno
ib.	49		vnictum	vnicum
ib.		2	ſinodus	ſynodus
ib.			executione	erectione
ib.		6	Trid. Cod.	Trid.Conc.
ib.	fin.		admittere	admitterem
ib.		per	Variat.for.	Variat.for.
ib.	51	4	ſolus	ſoluum
ib.		6	Conc.Erid.	Conc.Trid.
ib.		10	ſuper penſunt	ſuperſunt
425		6	cemum	cernunt
426		5	plum	Pium
ib.	in annot.		Trident.	
ib.		8	ſuis honoris	ſuis honoribus,
427		1	conceditur	concedatur.
ib.		26	ab	ob
ib.		31	retinente	retinenti
ib.		37	donatur	denegatur
ib.		49	Remedium	Remedij
428		92	expenſorum	expenſarum
ib.	10.& 13.		cond.	concl.
ib. 2	3		nonum, pigius	nouum pinguius
429	5	10	quas	quos
ib.		12	condit.	concluſ.
ib.	8	4	dati	dari
ib.	9	3	patronatum	patronatus
ib.		14	Bact.	Rot.
470		19	quicumq;	cuicumq;
ib.		3	quam	quia
ib.		4	ſcriptam, tam ſit,	ſcriptum tranſit
ib.		6	S.eem	S.rem
ib.	20	pen.	Morant.iad.	Marant. Iud.
ib.	21	10	propria matre	proprio marte
ib.		24	ab	ob
ib.		31	tempus predictū	tempore predictos
431		6	poſſit	poteſt
ib.	28	5	perferre	perfectè
ib.			etſi	& ſi
ib.	19	fin.	D Andrea	. . . . . .
ib.	33		muliere ſpoliare	mulieri ſpoliatæ
ib.	39	7	Io.Mor.	Io.Mar.
432	37	4	duin.	Ruin.
ib.		5	poſt tum	poſt eum
ib.		pen.	idem	eumdem
ib.		38	redintegratio	redintegrationem
ib.		5	deputantem	diſputantem
ib.		39	Conc.	Can.
ib.		7	diſſicilis	difficilis
ib.		9	Remedio huius	Remedium huius Can.
ib.		42	poſt	pars
ib.		13	eamq;	eaq;
ib.		fin.	Cauall.	Ceuall.
ib.		3	cap.	Cod.
ib.			ſummariæ	Summariè
ib.		pen.	ex	eſt
ib.		42	pentio	petitio
ib.		pen.	Bellarm.	Bellamer.
ib.		44	apponarur	apponere
ib.		8	Morant.	Marant.
ib.		45	ille	illa
ib.		pen.	Ger.	Ser.
ib.	46	6	Vener.mittet:	Ventr.mitte:
ib.		7	dub.compor.	juriſd.procur.
433		1	de	. De
ib.	48	4	docet	docent
ib.	50		redinterranda	redintegranda
ib.	53	5	conuerti	conuenti
ib.		7	innumeras	innumeros

fol.	*nu.*	*verſ.*	*Errata*	*Corrige*
ib.	54	4	ſpoliatam	ſpoliatio
434		26	Veroll.	Verall.
ib.	56	8	Vg hoc	vt ſi hoc
ib.			hoc remedio	huic remedio
ib.			notta	Natta
ib.			tranſeant	tranſeunt
ib.		6	Tum formatum	cum firmatum
ib.		13	Beron	Bello
ib.		fin.	Bos:	Bal.
ib.	pen.		quadreplici	quadrupli
ib.	58	21	eſiam	etiam
ib.	60	15	obſtante	obſtat
ib.		10	coſt	poſt
ib.	in fin.		ſoluantur	ſoluuntur
435		3	C.	c.
ib.	11	26	dictionibus	deciſionibus
ib.		16	tantum	tentum
ib.		19	Grauan.	Grauat.
ib.		22	tenentur	tenentium
ib.		27	enim	in
ib.	in fin.col.		Betoni	Berous
ib.	61	9	hominum	dominum
ib.		8	exhibit	exhiben.
ib.		9	decima	deciſio
ib.		19	poſſeiſiou	poſſeſſion
ib.		62	ſuperquam	ſuper qua
ib.		4	ſpoliatores	ſpoliatoris
ib.		5	antiquam	ante
ib.		12	deducta exceptione	deductam exceptionem
ib.	63		poteſt	poſt
ib.	64		ex	&
436			judicio	judicio Can.
ib.	66	5	re	rei
ib.		pen.	noais	nobis
ib.	67		condemnatus	condemnatur
ib.	in Annot.	21	himnis	hymnis
ib.		antep.	inte rueniat	interueniat
ib.	ſum.n.4.		peruiuendum	permittendum
43		4	Vxori, Epiſcopis	Vxor Epiſcopus
ib.	21		facta	factæ
ib.			referantur	repetantur
ib.	22		impenſæ	impenſa
ib.			priuilegia,	priuilegiata,
ib.	27		ferantur	præferatur
ib.	29		himnis	hymnis
ib.	38		vacatio	vocato
ib.	41		debeat	deferat
ib.			ſtola	ſtolam
ib.	43		viſus	viſum
ib.			calcitrarum	calcitratum
ib.			negocijs	exequijs
ib.			per	pro
ib.	1	7	obliuioni	obliuioni
ib.			roborari	roborati
ib.		pen.	edidit	edit
438		7	preffiniti	precipuè
ib.		11	ff.	off.
ib.	2	5	& funibus	à funibus
ib.		6	hoc cl.	hac cl.
ib.	3		offertur	effertur
ib.			quam	magis quam
ib.		antep.	Caſſaned:	Caſſaneus
ib.	6		quando funere	quod funera
ib.		10	occupato	occupata
ib.		31	ſententia	ſententiam
ib.	34		impiam	quid impium
ib.	7		conſtit	conſtit.
ib.	8		mortui	mortuos
ib.			conuenientium	conuenientius
ib.		pen.	riſu	riſus
439	9	8	inunctuction.	inſtruction.
ib.	10		electione	eleuatione
ib.		8	funeribus	funerum
ib.		9	quiduid	quicquid
ib.		10	alijs	& alijs
ib.		12	&	eſt
ib.		13	perege	peregrè
ib.		14	ad	& ad
ib.		15	Lauoc.	Lauor.

aiij

fol.	*nu.*	*verſ.*	*Errata*	*Corrige*
ib.			eluduat.	elucubrat.
ib.			medicos	medices
ib.		v.pen.	expoſſat	expoſcat
ib.	11	9	Meguſant	Neguſant.
ib.		11	reſignat.	raſignat:
ib.	12		ſecundum	ſecundo
ib.		2	debet	debent
ib.		6	iucta	iuncta
ib.		v.pen.	peti ſumptos prædictas immoderatas per	qui pro ſumptibus prædictis immoderatis poteſt
ib.2. col. in			Lauor.	
ib.		2	c.Raqualdus	Raynaldus
ib.		6	ſpeculationis	ſepulturas
ib.	13		hæres	hæredes
ib.		5	totius	
ib.		9	adhuc	adhuc ſi
ib.			ſi	nō
ib.	15	22	Nunc	Tunc
440	18		beneficij	fructuum beneficij
ib.			ſepelieudus	ſepeliendus
ib.		7	nondum	ex fructibus nondum
ib.	19		extani	extant,
ib.			habet	habetur,
ib.			futuros	futuri
ib.	20		Viſitatori Abbati	Viſitatore Abbate
ib.	21	8	affin.	offic.
ib.	22		in expenſam	expenſam
ib.		9	Grat.	Couar.
ib.	24	9	dictiones	deciſiones
ib.	ad med.		reperitur	reperiuntur;

fol.	*nu.*	*verſ.*	*Errata*	*Corrige*
ib.			quæ feruntur	præferantur
ib.	25		quia ſicut	quam ſicut
ib.			eorum id	ad id
441	26		dicant	dicunt
ib.	28		aduerti	aduertit
ib.	29		metu	medio
ib.			ornatus	ornatum
ib.		v.fin.	Abb.	Rupert.Abb.
ib.	30	12	Röt.	Rat.
ib.		13	fòrte	ſorte
ib.			vltima	vltimò
ib.		23	actum	auctum
ib.	ad fin.		tradatur	ſepulturæ tradatur
ib.			Duraut.	
ib.	31		ſepulturæ	ſæpulturæ
ib.	33		defunctus	defunctos
ib.			pergat	
442	34		conuentum	conuentuum
ib.	35		præcedenti	præcedente
ib.	ad fin.		Guid.	Guil:
ib.	37		Nouarin.	Nouar: in
ib.	& paſſ.		Apoſtolorum	Apoſtolicarum
ib.	40		imitatos	imitati
ib.	41		procedit	præcedit
ib.	42		inclinare	inclinare
ib.		7	quia in	in
ib.			quoa	quod
ib.	43		calcitram	culcitram
ib.			in mortuorum	in eſequijs mortuorum
ib.			parechiale	parochiale
ib.	44		ſepeliti	ſepelire

F I N I S.

Digitized by Google

XV. F. 38.

B 562

Digitized by Google